דרך ה און ווערטער פון ה

Derech Hashem un Verter fun Hashem
The Way of Hashem and Words of Hashem

Interlinear of Yiddish Tanakh

into Latin Script and English with
the Orthodox Jewish Bible

1 — TORAH

THE WAY OF HASHEM AND WORDS OF HASHEM

Interlinear of Yiddish Tanakh
into Latin Script and English with
the Orthodox Jewish Bible
Volume 1 — TORAH

© 2026 Artists For Israel International

AFI INTERNATIONAL PUBLISHERS

The Way of Hashem and Words of Hashem
Copyright © 2026 Artists For Israel International.
All rights reserved worldwide. WHWH © 2026 Artists For Israel International.

English text from The Orthdodox Jewish Bible, Fourth Edition (ISBN 978-0-939341-05-4).

Published by AFI International Publishers
P.O. Box 2056 New York City, New York 10163, U.S.A.

www.afii.org

Library of Congress Control Number: 2024910750

Up to 500 verses of the **WHWH** may be quoted in any form without written permission, provided no complete book of the Bible is quoted. Notice of copyright must appear on the copyright page of the work as follows:

> *Scripture taken from The Way of Hashem and Words of Hashem*
> *Copyright © 2026 by AFI Intemational. All rights reserved.*

When **WHWH** quotations are used in bulletins, posters, or other non-commercial media, only **WHWH** must appear at the end of the quotation and the complete copyright notice is not required.

Any other use of **WHWH**, contact AFII Publishers, New York.

ISBN 978-0-939341-10-8 (Volume 1, Torah)
ISBN 978-0-939341-11-5 (Volume 2, Nevi'im)
ISBN 978-0-939341-12-2 (Volume 3, Ketuvim)
ISBN 978-0-939341-09-2 (Volume 4, Brit Chadasha)

Printed at Pretore B.V. in The Netherlands

The Yiddish Interlinear Translator to the Reader

For those who have only seen the Tanakh through the lenses of translation and tradition, this Yiddish interlinear edition provides a fresh, powerful encounter with the sacred text. With the Yiddish Tanakh in your hands, you have the unique opportunity to explore these familiar passages with new eyes--an approach that merges tradition and accessibility, helping the reader to step closer to the original Hebrew and Aramaic meaning of the text. For those who may be doubtful, consider this: our forebears have carried these words through millennia of exile and challenge, and this text continues to breathe life, hope, and identity into our people. But to truly understand the meaning of these words, we must go beyond mere familiarity and rediscover their beauty, depth and relevance in our own language.

Each verse is presented side-by-side with a clear Yiddish translation, so we can study and experience the richness of the Tanakh directly and understand its message without barriers. Whether we are seeking to deepen our relationship with Hashem, understand our heritage in a fresh way, or re-examine the very texts that have shaped Jewish identity for thousands of years, this Yiddish interlinear Tanakh is an invitation to explore the Derech Hashem and wrestle with the Words of Hashem, just as countless generations before us have done.

Finally a word of thanks. How grateful we are to Mordechai Bergmann whose classic Yiddish Tanakh was cherished by us as we updated and unpacked his work with the help of many unsung tireless workers who made this Yiddish-Latin Transliteration-English Translation possible.

Dr. Phillip Goble
Purim
2026

Contents

Genesis 1
Exodus 223
Leviticus 406
Numbers 535
Deuteronomy 716

אינהאלט

בְּרֵאשִׁית . . . . . א
שְׁמוֹת . . . . . רכג
וַיִּקְרָא . . . . . תו
במִדְבר . . . . . תקלה
דְּבָרִים . . . . . תשטז

Genesis

בְּרֵאשִׁית

PARASHAS BERESHIS

בְּרֵאשִׁית

1 In the beginning Elohim bara hashomayim and haaretz. [2] And the earth was tohu vavohu *(without form, and void)*; and darkness was upon the face of the deep. And the Ruach Elohim was hovering upon the face of the waters.

[3] And Elohim said, Let there be light: and there was light. [4] And Elohim saw the light, that it was tov *(good)*; and Elohim divided the ohr *(light)* from the choshech *(darkness)*. [5] And Elohim called the light Yom *(Day)*, and the darkness He called Lailah *(Night)*. And the erev *(evening)* and the boker *(morning)* were Yom Echad *(Day One, the First Day)*.

[6] And Elohim said, Let there be a raki'a *(expanse, dome, firmament)* in the midst of the mayim *(waters)*, and let it divide the mayim from the mayim. [7] And Elohim made the raki'a, and divided the waters under the raki'a from the waters which were above the raki'a; and it was so. [8] And Elohim called the

א אין אָנהייב האָט אלקים באַשאַפֿן דעם הימל און די ערד .
erd di un himel dem bashafn Elokim hot onheib in
earth the and heaven the created G-d has beginning in the

ב און די ערד איז געווען וויסט און לייִדיק, און פֿינצטערניש
fintsternish un leidik un vist geven iz erd di un
darkness and void and waste having been is earth the and

איז געווען אויפֿן געזיכט פֿון תּהום , און דער גײַסט פֿון אלקים האָט
hot Elokim fun gaist der un tehom fun gezicht oifn geven iz
has G-d of Spirit the and deep of face on having been is

געשוועבט אויפֿן געזיכט פֿון די וואַסערן.
vasern di fun gezicht oifn geshvebt
waters the of face on hovered

ג האָט אלקים געזאָגט: זאָל ווערן ליכט. און עס איז געוואָרן
gevorn iz es un licht vern zol gezogt Elokim hot
having become is it and light become shall said G-d has

ליכט. ד און אלקים האָט געזען דאָס ליכט אַז עס איז גוט ; און אלקים
Elokim un gut iz es az licht dos gezen hot Elokim un licht
G-d and good is it that light the seen has G-d and light

האָט פֿונאַנדערגעשיידט צווישן דעם ליכט און צווישן דער פֿינצטערניש.
fintsternish der tsvishn un licht dem tsvishn funandergesheidt hot
darkness the between and light the between separated has

ה און אלקים האָט גערופֿן דאָס ליכט טאָג, און די פֿינצטערניש האָט ער
er hot fintsternish di un tog licht dos gerufn hot Elokim un
he has darkness the and day light the called has G-d and

גערופֿן נאַכט. און עס איז געווען אָוונט , און עס איז געווען
geven iz es un ovnt geven iz es un nacht gerufn
having been is it and evening having been is it and night called

פֿרימאָרגן, איין טאָג.
tog ein frimorgn
day one morning

ו האָט אלקים געזאָגט: זאָל ווערן אַן אויסשפּרייט אין מיטן פֿון
fun mitn in oisshpreit an vern zol gezogt Elokim hot
of midst of in expanse an become shall said G-d has

די וואַסערן, און ער זאָל פֿונאַנדערשיידן צווישן וואַסערן און וואַסערן.
vasern un vasern tsvishn funandersheidn zol er un vasern di
waters and waters between separate shall it and waters the

ז און אלקים האָט געמאַכט דעם אויסשפּרייט, און האָט פֿונאַנדערגעשיידט
funandergesheidt hot un oisshpreit dem gemacht hot Elokim un
separated has and expanse the made has G-d and

צווישן די וואַסערן וואָס אונטער דעם אויסשפּרייט און צווישן די
di tsvishn un oisshpreit dem unter vos vasern di tsvishn
the between and expanse the under which waters the between

וואַסערן וואָס איבער דעם אויסשפּרייט. און עס איז אַזוי געשען . ח און
un geshen azoi iz es un oisshpreit dem iber vos vasern
and happen thus is it and expanse the above which waters

raki'a Shomayim *(Heaven)*. And the erev and the boker were Yom Sheni *(Day Two, the Second Day)*.

אלקים האָט געפֿרופֿן דעם אויסשפּרייט הימל . און עס איז געווען
elokim hot gerufn dem oisshpreit himel un es iz geven
Elokim has called the expanse heaven and it is having been

אָוונט , און עס איז געווען פֿרימאָרגן, אַ צווייטן טאָג.
ovnt un es iz geven frimorgn a tsveitn tog
evening and it is having been morning a second day

[9] ט האָט אלקים געזאָגט: זאָלן זיך איינזאַמלען די וואַסערן פֿון
hot elokim gezogt: zoln zich ainzamlen di vasern fun
has Elokim said: let self gather together the waters from

And Elohim said, Let the waters under the heaven be gathered together unto one place, and let the yabashah *(dry land)* appear; and it was so. [10] And Elohim called the yabashah Eretz *(Earth)*; and the mikveh *(gathering together of the waters)* called He Seas; and Elohim saw that it was tov.

אונטערן הימל אין איין אָרט, און זאָל זיך באַוויזן די יבשה . און
untern himel in ain ort, un zol zich bavaizn di yaboshe un
under heaven in one place and shall self appear the dry ground and

עס איז אַזוי געשען . י און אלקים האָט גערופֿן די יבשה ערד , און
es iz azoi geshen . elokim hot gerufn di yaboshe erd un
it is thus happen and Elokim has called the dry ground earth and

די איינזאַמלונג פֿון וואַסערן האָט ער גערופֿן ימים . און אלקים האָט
di ainzamlung fun vasern hot er gerufn yamim un elokim hot
the gathering of waters has he called seas and Elokim has

געזען אַז דאָס איז גוט .
gezen az dos iz gut
seen that this is good

[11] יא האָט אלקים געזאָגט: זאָל די ערד אַרויסגראָזן גרינעם פֿלאַנץ,
hot elokim gezogt: zol di erd aroisgrozn grinem flants
has Elokim said: let the earth vegetate out green plants

And Elohim said, Let the earth bring forth vegetation, the herb yielding zera *(seed)*, and the fruit tree yielding pri *(fruit)* after its kind, whose seed is in itself, upon the earth; and it was so. [12] And the earth brought forth vegetation, and herb yielding zera *(seed)* after its kind, and the tree yielding fruit, whose seed was in itself, after its kind; and Elohim saw that it was tov *(good)*. [13] And the erev and the boker were Yom Shlishi *(Day Three, the Third Day)*.

געוויקסן וואָס גיט אַרויס זאָמען , פֿרוכטבייערע זאָמען אַרויס גיט וואָס טראָגן פֿרוכט אויף
geviksn vos git aroys zomen , fruchtbeimer zomen arois git vos trogn frucht oif
plants which gives out seed , fruit trees seed out gives which bear fruit on

דער ערד לויט זייערע מינים , וואָס זייער זאָמען איז אין זיי .
der erd loit zeyere minim , vos zeyer zomen iz in zei .
the earth according their kind , which their seed is in them .

און עס איז אַזוי געשען . יב און די ערד האָט אַרויסגעבראַכט גרינעם
un es iz azoi geshen . un di erd hot aroisgebracht grinem
and it is thus happen . and the earth has brought forth green

גראָז, קרייַטעכץ וואָס גיט אַרויס זאָמען לויט זיינע מינים ,
groz, kraitechts vos git aroys zomen loit zaine minim ,
grass, plant which gives out seed according to its kind ,

און ביימער וואָס טראָגן פֿרוכט, וואָס זייער זאָמען איז אין זיי ,
un beimer vos trogn frucht , vos zeyer zomen iz in zei ,
and trees which bear fruit , which their seed is in them ,

לויט זייערע מינים . און אלקים האָט געזען אַז דאָס איז גוט .
loit zeyere minim . un elokim hot gezen az dos iz gut .
according to their kind . and Elokim has seen that this is good .

[14] יג און עס איז געווען אָוונט , און עס איז געווען פֿרימאָרגן,
un es iz geven ovnt , un es iz geven frimorgn,
and it is having been evening , and it is having been morning,

טאָג. דעם דריטן
tog dem dritn
day the third

יד האָט אלקים געזאָגט: זאָלן ווערן ליכטער אין דעם אויסשפּרייט
hot elokim gezogt: zoln vern lichter in dem oisshpreit
has Elokim said: let become lights in the expanse

פֿון הימל , צווישן דעם טאָג און צווישן דער
fun himel , tsvishn dem tog un tsvishn der
of heaven , between the day and between the

And Elohim said, Let there be lights in the raki'a of the heaven to divide the day from the night; and let them

נאַכט, און זיי זאָלן זײַן פֿאַר צייכנס און פֿאַר צײַטן, און פֿאַר טעג
teg far un tsaitn far un tseichns far zain zoln zei un nacht
days for and times for and signs for be shall they and night

און יאָרן. טו און זיי זאָלן זײַן פֿאַר ליכטער אין דעם אויסשפּרייט פֿון
fun oisshpreit dem in lichter far zain zoln zei un yorn un
of expanse the in lights for be shall they and years and

הימל, צו לײַכטן אויף דער ערד. און עס איז אַזוי געשען. טז און
himel tsu laichtn oif der erd. un es iz azoi geshen un
himel to light on the earth. and it is thus happened and

אלקים האָט געמאַכט די צוויי גרויסע ליכטער: דאָס גרעסערע ליכט פֿאַר
Elokim hot gemacht di tsvei groise lichter. dos gresere licht far
G-d has made the two great lights. the greater light for

דער געוועלטיקונג פֿון טאָג, און דאָס קלענערע ליכט פֿאַר דער געוועלטיקונג
der geveltikung fun tog, un dos klenere licht far der geveltikung
the rule of day, and the lesser light for the rule

פֿון דער נאַכט; און די שטערן. יז און אלקים האָט זיי אַרײַנגעזעצט אין
fun der nacht; un di shtern. un Elokim hot zei araingezetst in
of the night; and the stars. and G-d has them placed in

דעם אויסשפּרייט פֿון הימל, צו לײַכטן אויף דער ערד, יח און צו
dem oisshpreit fun himel, tsu laichtn oif der erd, un tsu
the expanse of heaven, to shine on the earth, and to

גענוגעלטיקן איבער דעם טאָג און איבער דער נאַכט, און פֿונאַנדערצושײדן
geveltikn iber dem tog un iber der nacht, un funandertsusheidn
rule over the day and over the night, and to separate

צווישן דעם ליכט און צווישן דער פֿינצטערניש. און אלקים האָט
tsvishn dem licht un tsvishn der fintsternish. un Elokim hot
between the light and between the darkness. and G-d has

געזען אַז דאָס איז גוט. יט און עס איז געווען אָוונט, און עס איז
gezen az dos iz gut. un es iz geven ovnt, un es iz
seen that this is good. and it is having been evening, and it is

געווען פֿרימאָרגן, אַ פֿירטן טאָג.
geven a frimorgn, a firtn tog.
having been a morning, a fourth day.

כ האָט אלקים געזאָגט: זאָל דאָס וואַסער ווידמענען אַ ווידמענונג פֿון
hot Elokim gezogt: zol dos vaser vidmenen a vidmenung fun
has G-d said: let the water swarm a swarm of

לעבעדיקע באַשעפֿענישן, און פֿויגלען זאָלן פֿליען אויף דער ערד, איבערן
lebedike bashefenishn, un foiglen zoln flien oif der erd, iber
living creatures, and birds shall fly on the earth, over

פֿרײַען אויסשפּרייט פֿון הימל. כא און אלקים האָט באַשאַפֿן די גרויסע
fraien oisshpreit fun himel. un Elokim hot bashafn di groise
free expanse of heaven. and G-d has created the great

ים-חיות, און אַלע לעבעדיקע באַשעפֿענישן וואָס קריכן, וואָס
yam-chayes, un ale lebedike bashefenishn vos krichn, vos
sea creatures, and all living creatures which creep, which

דאָס וואַסער האָט געווידמענט לויט זייערע מינים, און אַלע
dos vaser hot gevidment loit zeyere minim, un ale
the water has swarmed according to their kind, and all

געפֿליגלטע פֿויגלען לויט זייערע מינים. און אלקים האָט געזען
gefliglte foiglen loit zeyere minim. un Elokim hot gezen
winged birds according to their kind. and G-d has seen

אַז דאָס איז גוט.
az dos iz gut.
that this is good.

be for otot *(signs)*, and for mo'adim *(seasons)*, and for yamim *(days)*, and shanim *(years)*; 15 And let them be for lights in the raki'a of the heaven to give light upon the earth; and it was so. 16 And Elohim made two great lights; the greater light to rule the day, and the lesser light to rule the night; He made the kokhavim *(stars)* also. 17 And Elohim set them in the raki'a of the heaven to give light upon the earth, 18 And to rule over the day and over the night, and to divide the light from the darkness; and Elohim saw that it was tov. 19 And the erev and the boker were Yom Revi'i *(Day Four, the Fourth Day)*.

20 And Elohim said, Let the waters bring forth an abundance of living creatures, and fowl that may fly above the earth in the open raki'a of heaven. 21 And Elohim created great sea creatures, and every living creature that moveth, which the waters brought forth in abundance, after their kind, and every winged fowl after its kind; and Elohim saw that it was tov.

כב און אלקים האָט זיי געבענטשט, אַזוי צו זאָגן: פרוכפערט אײַך
aich fruchpert zogn tsu azoi gebentsht zei hot Elokim un
you be fruitful say to thus blessed them has G-d and

און מערט אײַך, און פֿילט אָן די וואַסערן אין די ימען, און די
di un yamen di in vasern di on filt un aich mert un
the and seas the in waters the on fill and you multiply and

פֿויגלען זאָלן זיך מערן אויף דער ערד. כג און עס איז געווען
geven iz es un erd der oif mern zich zoln foiglen
having been is it and earth the on increase self shall birds

אָוונט, און עס איז געווען פֿרימאָרגן, אַ פֿינפֿטן טאָג.
tog finftn a frimorgn geven iz es un ovnt
day fifth a morning having been is it and evening

כד האָט אלקים געזאָגט: זאָל די ערד אַרויסברענגען לעבעדיקע
lebedike aroisbrengen erd di zol gezogt Elokim hot
living bring forth earth the shall said G-d has

באַשעפֿענישן לויט זייערע מינים, בהמות און
un beheimes minim zeyere loit bashefenishn
and livestock kind their according to creatures

שרצים און חיות פֿון דער ערד לויט זייערע
shrotsim un chayes fun der erd loit zeyere
creeping things and wild animals of the earth according to their

מינים. און עס איז אַזוי געשען. כה און אלקים האָט געמאַכט
gemacht hot Elokim un geshen azoi iz es un minim
made has G-d and happened thus is it and kind

די חיות פֿון דער ערד לויט זייערע מינים, און די
di un minim zeyere loit erd der fun chayes di
the and kind their according to earth the of wild animals the

בהמות לויט זייערע מינים, און אַלע שרצים פֿון
fun shrotsim ale un minim zeyere loit beheimes
of creeping things all and kind their according to livestock

דער ערד לויט זייערע מינים. און אלקים האָט געזען אַז
az gezen hot Elokim un minim zeyere loit erd der
that seen has G-d and kind their according to earth the

דאָס איז גוט.
gut iz dos
good is this

כו האָט אלקים געזאָגט: לאָמיר מאַכן מענטשן אין
in mentshn machn lomir gezogt Elokim hot
in man make let us said G-d has

אונדזער געשטאַלט, לויט אונדזער גלײַכענישן, און
un glaichenish undzer loit geshtalt undzer
and likeness our according to image our

זיי זאָלן געוועלטיקן איבער די פֿיש פֿון ים, און איבער
iber un yam fun fish di iber geveltikn zoln zei
over and sea of fish the over rule shall they

די פֿויגלען פֿון הימל, און איבער בהמות, און
un beheimes di iber un himel fun foiglen di
and animal the over and heaven of birds the

איבער דער גאַנצער ערד, און איבער אַלע שרצים
shrotsim ale iber un erd gantser der iber
creeping things all over and earth whole the over

וואָס קריכן אויף דער ערד.
erd der oif krichn vos
earth the on creep which

22 And Elohim blessed them, saying, Be fruitful, and multiply, and fill the waters in the seas, and let fowl multiply in the earth. 23 And the erev and the boker were Yom Chamishi *(Day Five, the Fifth Day)*.

24 And G-d said, Let the earth bring forth the living creature after its kind, cattle, and creeping thing, and beast of the earth after its kind; and it was so. 25 And G-d made the beast of the earth after its kind, and cattle after their kind, and every thing that creepeth upon the earth after its kind; and G-d saw that it was tov.

26 And G-d said, Let Us make man in Our tzelem, after Our demut: and let them have dominion over the fish of the sea, and over the fowl of the air, and over the cattle, and over all the earth, and over every creeping thing that creepeth upon ha'aretz *(the earth)*.

27 So G-d created humankind in His own tzelem,

כז און אלקים האָט באַשאַפֿן דעם מענטשן אין
in mentshn dem bashafn hot Elokim un
in man the created has G-d and

זײַן געשטאַלט;
geshtalt zain
image his

in the tzelem Elohim *(image of G-d)* created He him;

אין דער געשטאַלט פֿון אלקים האָט ער אים באַשאַפֿן;
bashafn im er hot Elokim fun geshtalt der in
created him he has G-d of image the in

zachar *(male)* and nekevah *(female)* created He them.

אַ זָכר און אַ נקבֿה האָט ער זיי באַשאַפֿן.
bashafn zei er hot nekeyve a un zocher a
created them he has female a and male a

28 And G-d blessed them, and G-d said unto them, Be fruitful, and multiply, and fill the earth, and subdue it: and have dominion over the fish of the sea, and over the fowl of the air, and over every living thing that moveth upon the earth.

כח און אלקים האָט זיי געבענטשט, און אלקים האָט צו
tsu hot Elokim un gebentsht zei hot Elokim un
to has G-d and blessed them has G-d and

זיי געזאָגט: פֿרוכפּערט אײַך און מערט אײַך, און פֿילט אָן
on filt un aich mert un aich fruchpert gezogt zei
on fill and you multiply and you be fertile said them

די ערד, און באַצווינגט זי, און געווואלטיקט איבער די פֿיש פֿון
fun fish di iber geveltikt un zi batsvingt un erd di
of fish the over rule and it subdue and earth the

ים, און איבער די פֿויגלען פֿון הימל, און איבער אַלעם
alem iber un himel fun foiglen di iber un yam
all that is over and heaven of birds the over and sea

לעבעדיקן וואָס קריכט אויף דער ערד.
erd der oif kricht vos lebedikn
earth the on creeps which living

29 And G-d said, Hinei, I have given you every herb bearing seed, which is upon the face of kol ha'aretz *(all the earth)*, and every etz *(tree)*, in the which is the fruit of a tree yielding seed; to you it shall be for food. 30 And to every beast of the earth, and to every fowl of the air, and to every thing that creepeth upon the earth, wherein there is life, I have given every green herb for food; and it was so.

כט און אלקים האָט געזאָגט: זעט, איך האָב אײַך געגעבן
gegebn aich hob ich zet gezogt hot Elokim un
given you have I see said has G-d and

יעטוועדער קרײַטעכץ וואָס גיט אַרויס זאָמען, וואָס
vos zomen arois git vos kraitechts yetveder
which seed out gives which plant every

אויפֿן גאַנצער ערד, און יעטוועדער בוים
boim yetveder un erd gantser der fun gezicht oifn
tree every and earth whole the of face on

וואָס אויף אים איז דאָ ביימערפֿרוכט וואָס גיט אַרויס
arois git vos beimerfrucht do iz im oif vos
out give which fruittrees here is it on which

זאָמען; פֿאַר אײַך זאָל דאָס זײַן צום עסן. ל און פֿאַר
far un esen tsum zain dos zol aich far zomen
for and eat to be this shall you for seed

אַלע חיות פֿון דער ערד, און פֿאַר אַלע פֿויגלען פֿון
fun foiglen ale far un erd der fun chayes ale
of birds all for and earth the of wild animals all

הימל, און פֿאַר אַלץ וואָס קריכט אויף דער ערד,
erd der oif kricht vos alts far un himel
earth the on creeps which all that for and heaven

וואָס אין אים איז דאָ אַ לעבעדיקער אָטעם, איז יעטוועדער
yetveder iz otem lebediker a do iz im in vos
every is breath living a here is it in which

גרין קרײַטעכץ צום עסן. און עס איז אַזוי געווען.
grin kraitechts tsum esen un es iz azoi geven
grain vegetables to eat and it is thus having been

[31] And G-d saw every thing that He had made, and, behold, it was tov me'od *(very good)*. And the erev and the boker were Yom Shishi *(Day Six, the Sixth Day)*.

לא און אלקים האָט געזען אַלץ וואָס ער האָט געמאַכט, און עס איז
iz es un gemacht hot er vos alts gezen hot Elokim un
is it and made has he which all that seen has G-d and

זייער גוט. און עס איז געווען אָוונט, און עס איז געווען
geven iz es un ovnt geven iz es un gut zeyer
having been is it and evening having been is it and good very

פֿרימאָרגן, דעם זעקסטן טאָג.
tog zekstn dem frimorgn
day sixth the morning

2 Thus HaShomayim and Ha'Aretz were finished, and all the tza'va of them. [2] And on Yom HaShevi'i Elohim finished His work which He had made; and He rested on the Yom HaShevi'i from all His work which He had made. [3] Vayevarech Elohim et Yom HaShevi'i, and set it apart as kodesh: because that in it shavat *(He had rested)* from all His work which bara Elohim *(G-d created)* and made.

ב אַזוי זיינען פֿאַרענדיקט געוואָרן דער הימל און די ערד
erd di un himel der gevorn farendikt zainen azoi
earth the and heaven the having become completed are thus

און זייער גאַנצער צבֿא. [ב] און אלקים האָט געענדיקט צום
tsum geendikt hot Elokim un tseva'a gantser zeyer un
at the finished has G-d and hosts all their and

זיבעטן טאָג זיין אַרבעט וואָס ער האָט געמאַכט, און ער האָט גערוט
gerut hot er un gemacht hot er vos arbet zain tog zibetn
rested has he and made has he which work his day seventh

פֿון זיין גאַנצער אַרבעט וואָס ער האָט געמאַכט.
gemacht hot er vos arbet gantser zain fun tog zibetn oifn
made has he which production whole his from day seventh on

[ג] און אלקים האָט געבענטשט דעם זיבעטן טאָג, און האָט אים געהיילקט,
geheilikt im hot un tog zibetn dem gebentsht hot Elokim un
sanctified it has and day seventh the blessed has G-d and

וואָרעם אין אים האָט ער גערוט פֿון זיין גאַנצער אַרבעט וואָס
Elokim vos arbet gantser zain fun gerut er hot im in vorem
G-d which work whole his from rested he has it in because

האָט באַשאַפֿן געמאַכט.
gemacht bashafndik hot
made created has

[4] These are the toledot of HaShomayim and of Ha'Aretz when they were created, in the Yom that Hashem Elohim made Eretz v'Shomayim,

[ד] דאָס איז די געשיכטע פֿון דעם הימל און דער ערד ווען זיי
zei ven erd der un himel dem fun geshichte di iz dos
they when earth the and heaven the of history the is this

זיינען באַשאַפֿן געוואָרן, אין דעם טאָג וואָס ה' אלקים האָט
hot Elokim Hashem vos tog dem in gevorn bashafn zainen
has G-d Hashem which day the in having become created are

געמאַכט ערד און הימל.
himel un erd gemacht
heaven and earth made

[5] And every plant of the sadeh was not yet in ha'aretz, and every herb of the sadeh had not yet yitzmach *(sprung up)*; for Hashem Elohim had not caused it to rain upon ha'aretz, and there was not an adam *(man)* la'avod *(to till, to work)* haadamah *(the ground)*. [6] But there went up a mist from ha'aretz, and watered the

[ה] און קיין שפּראָצונג פֿון פֿעלד איז נאָך נישט געווען אויף
oif geven nisht noch iz feld fun shprotsung kein un
on having been not yet is field from shoot any and

דער ערד, און קיין קרײַטעכץ פֿון פֿעלד האָט נאָך נישט געשפּראָצט,
geshprotst nisht noch hot feld fun kraitechts kein un erd der
sprung up not yet has field from plant not and earth the

וואָרעם ה' אלקים האָט נישט געמאַכט רעגענען אויף דער ערד,
erd der oif regenen gemacht nisht hot Elokim Hashem vorem
earth the on rain made not has G-d Hashem because

[1] נאָר; און אַ מענטש איז נישט געווען צו באַאַרבעטן די ערד
nor erd di baarbetn tsu geven nisht iz mentsh a un
but earth the cultivate to having been not is man a and

אַ נעפּל אויפֿגיין פֿון דער ערד, און פֿלעגט אָנטרינקען דאָס גאַנצע
gantse dos ontrinken flegt un erd der fun oifgein nepel a
whole the water used to and earth the from goes up mist a

געזיכט פֿון דער ערד . ז האָט ה אלקים געפֿורעמט דעם מענטשן
mentshn dem gefuremt Elokim Hashem hot erd der fun gezicht
man the formed G-d Hashem has earth the of face

פֿון שטויב פֿון דער ערד , און האָט אַריינגעבלאָזן אין זיַנע נאָזלעכער
nozlecher zaine in araingeblozn hot un erd der fun shtoib fun
nostrils his in blow in has and earth the of dust of

אַן אָטעם פֿון לעבן, און דער מענטש איז געווואָרן אַ לעבעדיקער
lebediker a gevorn iz mentsh der un lebn fun otem an
living a having become is man the and life of breath a

נפֶשׁ . ח און ה אלקים האָט געפֿלאַנצט אַ גאָרטן אין עֵדֶן , אין
in Eden in gortn a geflantst hot Elokim Hashem un nefesh
in Eden in garden a planted has G-d Hashem and soul

מזרח , און האָט דאָרטן אַריינגעזעצט דעם מענטשן וואָס ער האָט
hot er vos mentshn dem araingezetst dortn hot un mizrech
has he which man the placed there has and east

געפֿורעמט. ט און ה אלקים האָט געמאַכט שפּראָצן פֿון דער
der fun shprotsn gemacht hot Elokim Hashem un gefuremt
the from spring up made has G-d Hashem and formed

ערד אַלערלייַ ביימער גלוסטיק אָנצוקוקן און גוט צום עסן ;
esen tsum gut un ontsukukn glustik beimer alerlei erd
eat to good and to look at desirable trees all kinds of earth

אויך דעם בוים פֿון לעבן, אין מיטן גאָרטן , און דעם בוים פֿון
fun boim dem un gortn mitn in lebn fun boim dem oich
of tree the and garden midst of in life of tree the also

וויסן גוטס און שלעכטס .
shlechts un guts visen
evil things and good things to know

י און אַ טייַך איז אַרויסגעגאַנגען פֿון עֵדֶן אָנצוטרינקען דעם
dem ontsutrinken Eden fun aroisgegangen iz taich a un
the to water Eden from having come out is river a and

גאָרטן , און פֿון דאָרטן האָט ער זיך צעשיידט , און איז געווואָרן
gevorn iz un tsesheidt zich er hot dortn fun un gortn
having become is and separated self it has there from and garden

פֿיר הויפּט טיילן . יא דער נאָמען פֿון איינעם איז פּישון ; דאָס איז דער
der iz dos Pishon iz einem fun nomen der teiln hoipt fir
the is this Pishon is one of name the divisions head four

וואָס רינגלט אַרום דאָס גאַנצע לאַנד חַוִילָה , וואָס דאָרטן איז
iz dortn vos Chavilah land gantse dos arum ringlt vos
is there which Chavilah land whole the round winds around which

דאָ גאָלד; יב און דאָס גאָלד פֿון יענעם לאַנד איז גוט . דאָרטן איז דער
der iz dortn gut iz land yenem fun gold dos un gold do
the is there good is land that of gold the and gold here

בדוֹלַח און דער אָניקלשטיין . יג און דער נאָמען פֿון צווייטן טייַך איז
iz taich tsveitn fun nomen der un oniklshtein der un bedolach
is river second of name the and onyx gemstone the and bdellium

גיחוֹן ; דאָס איז דער וואָס רינגלט אַרום דאָס גאַנצע לאַנד כּוּש .
Kush land gantse dos arum ringlt vos der iz dos Gichon
Kush land whole the round winds around which that is this Gichon

יד און דער נאָמען פֿון דריטן טייַך איז חִדֶּקֶל ; דאָס איז דער וואָס גייט
geit vos der iz dos Chiddekel iz taich dritn fun nomen der un
goes which that is this Chiddekel is river third of name the and

צו מזרח פֿון אשור . און דער פֿירטער טייַך, דאָס איז פְּרָת .
Parat iz dos taich firter der un Ashur fun mizrech tsu
Euphrates is this river fourth the and Assyria of east to

whole face of the adamah. 7 And Hashem Elohim formed the adam of the aphar min haadamah, and breathed into his nostrils the nishmat chayyim; and the adam became a nefesh chayyah. 8 And Hashem Elohim planted a gan *(garden)* eastward in Eden; and there He put the adam whom He had formed. 9 And out of the adamah made Hashem Elohim to spring up kol etz *(every tree)* that is pleasing to the sight, and tov for food; the Etz HaChayyim *(Tree of Life)* also in the midst of the gan *(garden)*, and the Etz HaDa'as Tov v'Rah.

10 And a nahar *(river)* flowed out of Eden to water the gan *(garden)*; and from there it divided, and became four headwaters. 11 The shem of the first is Pishon; that is it which winds through the kol eretz Chavilah, where there is zahav; 12 And the zahav of that land is tov; there is [the gemstone] bedolach and the even *(gemstone)* hashoham. 13 And the shem of the second nahar is Gichon; the same is it that winds through kol eretz Kush. 14 And the shem of the third nahar is Chiddekel (*Tigris*): that is it which goeth toward the east of Assyria. And the fourth nahar is Euphrates.

טו אוֹן ה אֱלקִים הָאָט גענומען דעם מענטשן , אוֹן הָאָט
hot un mentshn dem genumen hot Elokim Hashem un
has and man the taken has G-d Hashem and

אים אַרײַנגעזעצט אין גאָרטן פֿון עֵדֶן , אים צו באַאַרבעטן אוֹן אים
im un baarbetn tsu im Eden fun gortn in araingezetst im
it and cultivate to it Eden of garden in placed him

צו היטן. טז אוֹן ה אֱלקִים הָאָט אָנגעזאָגט דעם מענטשן , אַזוי
azoi mentshn dem ongezogt hot Elokim Hashem un hitn tsu
thus man the ordered has G-d Hashem and keep to

צו זאָגן : פֿון אַלע בײימער פֿון גאָרטן מעגסטו עסן ; יז אָבער פֿון
fun ober esen megstu gortn fun beimer ale fun zogn tsu
of but to eat you may garden of trees all of say to

דעם בוים פֿון וויסן גוטס אוֹן שלעכטס , פֿון אים
im fun shlechts un guts visen fun boim dem
it from evil things and good things knowledge of tree the

זאָלסטו נישט עסן , ווָאַרעם אין דעם טאָג ווָאס דו עסט פֿון אים,
im fun est du vos tog dem in vorem esen nisht zolstu
it of eat you which day the in because to eat not shall you

וועסטו זיכער שטאַרבן.
shtarbn zicher vestu
die surely will you(sg)

יח אוֹן ה אֱלקִים הָאָט געזאָגט: עס איז נישט גוט דער מענטש
mentsh der gut nisht iz es gezogt hot Elokim Hashem un
man the good not is it said has G-d Hashem and

זאָל זײַן אַליין; איך וועל אים מאַכן איינע געהילף וועדליק פַּאַר
far vedlik gehilf eine machn im vel ich alein zain zol
for relative to assist one make him will I alone be shall

אים. יט אוֹן ה אֱלקִים הָאָט געפֿורעמט פֿון דער ערד אַלערליי
alerlei erd der fun gefuremt hot Elokim Hashem un im
every earth the from formed has G-d Hashem and him

חיות פֿון פֿעלד אוֹן אַלערליי פֿויגלען פֿון הימל , אוֹן
un himel fun foiglen alerlei un feld fun chayes
and heaven of birds every kind of and field of wild animals

געבראַכט צו דעם מענטשן , צו זען וואָס ער וועט זיי רופֿן, אוֹן
un rufn zei vet er vos zen tsu mentshn dem tsu gebracht
and call them will he what see to man the to brought

וואָס נאָר דער מענטש וועט רופֿן איטלעך לעבעדיקע באַשעפֿענישׂ,
bashefenish lebedike itlech rufn vet mentsh der nor vos
creature living every call will man the then that which

דאָס זאָל זײַן אירע נאָמען. כ האָט דער מענטש אָנגערופֿן נעמען פַּאַר אַלע
ale far nemen ongerufn mentsh der hot nomen ir zain zol dos
all for names called man the has name its be shall this

בהמות , אוֹן פַּאַר די פֿויגלען פֿון הימל , אוֹן פַּאַר אַלע חיות
chayes ale far un himel fun foiglen di far un beheimes
wild animals all for and heaven of birds the for and livestock

פֿון פֿעלד; אָבער פַּאַר אָדָמען האָט ער נישט געפֿונען אַ געהילף וועדליק
vedlik gehilf a gefunen nisht er hot Adamen far ober feld fun
relative to helper a found not he has Adam for but field of

פַּאַר אים. כא האָט ה אֱלקִים געלאָזט פַּאַלן אַ טיפֿן שלאָף אויף דעם
dem oif shlof tifn a faln gelozt Elokim Hashem hot im far
the on sleep deep a fall allowed G-d Hashem has him for

מענטשן , אוֹן ער איז אַרויסגענומען איינע פֿון אַיינגעשלאָפֿן; אוֹן ער האָט
fun eine aroisgenumen hot er un aingeshlofn iz er un mentshn
of one taken has he and asleep is he and man

15 And Hashem Elohim took the adam and put him in the Gan Eden la'avod *(to till, to work)* it and to be shomer over it. 16 And Hashem Elohim commanded the adam, saying, Of every etz of the gan thou mayest freely eat; 17 But of the Etz HaDa'as Tov v'Rah, thou shalt not eat of it; for in the yom that thou eatest thereof thou shalt surely die.

18 And Hashem Elohim said, It is not tov that the adam should be alone; I will make him an ezer *(a helper)* suitable for him. 19 And out of the adamah Hashem Elohim formed every beast of the sadeh, and every oph HaShomayim; and brought them unto the adam to see what he would name them; and whatsoever the adam named kol nefesh chayyah, that was shmo. 20 And the adam gave shemot to all behemah, and to the oph HaShomayim, and to every beast of the sadeh; but for Adam there was not found an ezer for him. 21 And Hashem Elohim caused a tardemah *(deep sleep)* to fall upon the adam, and he slept; and He took from one of his tzalelot *(sides, ribs)*, and

closed up the basar in the place thereof; 22 And the tzela *(rib)*, which Hashem Elohim had taken from the adam, made He an isha, and brought her unto the adam. 23 And the adam said,

זיַנע ריפּן, און האָט פֿאַרשטאָפּט איר אָרט מיט פֿלייש. כב און ה
Hashem un fleish mit ort ir farshtopt hot un ripn zaine
Hashem and flesh with place its closed up has and ribs his

אלקים האָט געבויט פֿון דער ריפּ, וואָס ער האָט אַרויסגענומען פֿון דעם
dem fun aroisgenumen hot er vos rip der fun geboit hot Elokim
the of taken has he which rib the of built has G-d

מענטשן, אַ פֿרוי, און האָט זי געבראַכט צו דעם מענטשן. כג האָט
hot mentshn dem tsu gebracht zi hot un froi a mentshn
has man the to brought her has and woman a man

דער מענטש געזאָגט:
gezogt mentsh der
said man the

This is now etzem of my etzem,

דאָס מאָל איז דאָס אַ ביין פֿון מיַנע ביינער,
beiner maine fun bein a dos iz mol dos
bones my of bone a this is time this

and basar of my basar;

און פֿלייש פֿון מיַן פֿלייש;
fleish main fun fleish un
flesh my of flesh and

she shall be called Isha,

די דאָזיקע זאָל גערופֿן ווערן, פֿרוי
froi vern gerufn zol dozike di
woman become called shall this the

because she was taken out of Ish.

ווייל פֿון אַ מאַן איז גענומען געוואָרן די דאָזיקע.
dozike di gevorn genumen iz man a fun vail
this the having become taken is man a of because

24 Therefore shall an ish leave his av and his em, and shall cleave unto his isha: and they shall be basar echad. 25 And they were both arummim *(naked ones)*, the adam and his isha, and were not ashamed.

כד דערום פֿאַרלאָזט אַ מאַן זיין פֿאָטער און זיין מוטער, און באַהעפֿט
baheft un muter zain un foter zain man a farlozt derum
join and mother his and father his man a forsake therefore

זיך אָן זיין ווייַב, און זיי ווערן אַיין פֿלייש. כה און זיי זיַנען בייַדע
beide zainen zei un fleish ein vern zei un vaib zain on zich
two are they and flesh one become they and wife his on self

געוואָנן נאַקעט, דער מענטש און זיין ווייַב, און זיי נישט האָבן
hobn nisht zei un vaib zain un mentsh der naket geven
have not they and wife his and man the naked having been

מיט וואָס זיך צו שעמען.
shemen tsu zich vos mit
shame to self which with

3 Now the Nachash was more arum *(cunning, crafty, wiley)* than any beast of the sadeh which Hashem Elohim had made. And he said unto the isha, Really? Hath Elohim said, Ye shall not eat of kol etz hagan? 2 And the isha said unto the Nachash, We may eat of the p'ri etz hagan; 3 But of the p'ri haEtz which is in the middle of the gan *(garden)*, Elohim hath

ג און די שלאַנג איז געווען ליסטיקער פֿון אַלע חיות פֿון
fun chayes ale fun listiker geven iz shlang di un
of beasts all of crafty having been is snake the and

פֿעלד וואָס ה אלקים האָט געמאַכט, און זי האָט געזאָגט צו
tsu gezogt hot zi un gemacht hot Elokim Hashem vos feld
to said has it and made has G-d Hashem which field

דער פֿרוי: נישט-שוין האָט אלקים געזאָגט, איר זאָלט נישט עסן
esen nisht zolt ir gezogt Elokim hot nisht-shoin froi der
to eat not shall you said G-d has not-then woman the

פֿון קיין בוים פֿון גאָרטן? ב האָט די פֿרוי געזאָגט צו דער שלאַנג:
shlang der tsu gezogt froi di hot gortn fun boim kein fun
snake the to said woman the has garden of tree any of

פֿון דער פֿרוכט פֿון די ביימער פֿון גאָרטן מעגן מיר עסן, ג נאָר
fun der frucht der fun beimer di fun gortn megn mir esen nor
of the fruit the of trees the of garden may they we eat but

פֿון דער פֿרוכט פֿון דעם בוים וואָס אין מיטן גאָרטן האָט אלקים
Elokim hot gortn mitn in vos boim dem fun frucht der fun
G-d has garden midst of in which tree the of fruit the of

said, Ye shall not eat of it, neither shall ye touch it, lest ye die. [4] And the Nachash said unto the isha, Ye shall not surely die; [5] For Elohim doth know that in the yom ye eat thereof, then your eyes shall be opened, and ye shall be like Elohim, knowing tov and rah. [6] And when the isha saw that HaEtz was tov for food, and that it was delight to the eyes, and HaEtz to be coveted to make one have seichel, she took of the p'ri thereof, and did eat, and gave also unto her ish with her; and he did eat. [7] And the eyes of them both were opened, and they knew that they were eirummim *(naked ones)*; and they sewed aleh te'enah *(fig leaves)* together, and made themselves khagorot *(loin covering girdles)*.

[8] And they heard the kol of Hashem Elohim walking in the gan in the cool of the day; and HaAdam and his isha hid from the presence of Hashem Elohim amongst the etz hagan. [9] And Hashem Elohim called unto HaAdam, and said unto him, Where art thou? [10] And he said, I heard Thy voice in the gan *(garden)*, and I was afraid, because I was eirom *(naked)*;

געזאָגט: איר זאָלט דערפֿון נישט עסן , און איר זאָלט זיך דעראָן נישט
nisht deron zich zolt ir un esen nisht derfun zolt ir gezogt
not thereon self shall you and to eat not of it shall you said

אָנרירן , אַזיסט וועט איר שטאַרבן. ד האָט די שלאַנג געזאָגט צו דער
der tsu gezogt shlang di hot shtarbn ir vet azist onrirn
the to said snake the has die you will or else to touch

פֿרוי : שטאַרבן וועט איר נישט שטאַרבן, ה נאָר אלקים ווייס אַז אין
in az veis Elokim nor shtarbn nisht ir vet shtarbn froi
in that knows G-d but die not you will die woman

דעם טאָג וואָס איר עסט דערפֿון, וועלן זיך עפֿענען אײַערע אויגן, און
un oign aiere efenen zich veln derfun est ir vos tog dem
and eyes your open self will of it eat you which day the

איר וועט זײַן אַזוי ווי אלקים צו וויסן גוטס און שלעכטס .
shlechts un guts visen tsu Elokim vi azoi zain vet ir
evil things and good things know to G-d as thus be will you

ו האָט די פֿרוי געזען אַז דער בוים איז גוט צום עסן , און אַז
az un esen tsum gut iz boim der az gezen froi di hot
that and to eat to good is tree the that seen woman the has

ער איז אַן עונג פֿאַר די אויגן, און דער בוים איז גלוסטיק פֿדי
kedei glustik iz boim der un oign di far oneg an iz er
so that desirable is tree the and eyes the for pleasure an is it

צו וויסן שׂכל , און זי האָט געגומען פֿון זײַן פֿרוכט, און האָט
hot un frucht zain fun genumen hot zi un seichel visen tsu
has and fruit its of taken has she and intelligence know to

געגעסן; און זי האָט אויך געגעבן איר מאַן מיט איר, און ער האָט
hot er un ir mit man ir gegebn oich hot zi un gegesn
has he and her with man her given also has she and eaten

געגעסן. ז און זייערע בײדנס אויגן האָבן זיך געעפֿנט, און זיי האָבן
hobn zei un geefent zich hobn oign beidns zeyere un gegesn
have they and opened self have eyes of both their and eaten

געווווסט אַז זיי זײַנען נאַקעטע; האָבן זיי צונויפֿגענייט פֿײַגנבלעטער,
faignbleter tsunoifgeneit zei hobn naket zainen zei az gevust
fig leaves sew together they have naked are they that known

און זיך געמאַכט גאַרטלען.
gartelen gemacht zich un
sashes made self and

ח און זיי האָבן געהערט דעם קול פֿון ה אלקים , ווי ער גייט
geit er vi Elokim Hashem fun kol dem gehert hobn zei un
goes he as G-d Hashem of voice the heard have they and

אַרום אין גאָרטן אין דער קילקייט פֿון טאָג; און דער מענטש און זײַן
zain un mentsh der un tog fun kilkeit der in gortn in arum
his and man the and day of coolness the in garden in round

ווײַב האָבן זיך באַהאַלטן פֿאַר ה אלקים צווישן די ביימער פֿון
fun beimer di tsvishn Elokim Hashem far bahaltn zich hobn vaib
of trees the among G-d Hashem before hidden self have wife

גאָרטן. ט האָט ה אלקים געפֿרופֿן צו דעם מענטשן , און האָט צו
tsu hot un mentshn dem tsu gerufn Elokim Hashem hot gortn
to has and man the to called G-d Hashem has garden

אים געזאָגט: ווו ביסטו ? י האָט ער געענטפֿערט: איך האָב געהערט דײַן
dain gehert hob ich geentfert er hot bistu vu gezogt im
your heard have I answered he has are you where said him

קול אין גאָרטן , און איך האָב מורא געהאַט , ווײַל איך בין נאַקעט,
naket bin ich vail gehat moire hob ich un gortn in kol
naked am I because have had fear have I and garden in voice

and so I hid. 11 And He said, Who told thee that thou wast eirom *(naked)*? Hast thou eaten of HaEtz, which I commanded thee that thou not eat thereof? 12 And HaAdam said, The isha whom Thou gavest to be with me, she gave me of HaEtz, and I did eat.

יא הָאָט ער געזאָגט: ווער האָט דיר
dir hot ver gezogt er hot
to you(SG) has who said he has

באַהאַלטן. מיך איך האָב
bahaltn mich ich hob
hidden myself I have

געזאָגט אַז דו ביסט נאַקעט? האָסטו געגעסן פֿון דעם בוים וואָס איך
ich vos boim dem fun gegesn hostu naket bist du az gezogt
I which tree the of eaten have you naked are you that said

יב האָב דיר אָנגעזאָגט נישט צו עסן פֿון אים? האָט דער מענטש
mentsh der hot im fun esen tsu nisht ongezogt dir hob
man the has it of to eat to not ordered to you(SG) have

געזאָגט: די ווײַב וואָס דו האָסט מיר געגעבן, זי האָט מיר געגעבן פֿון
fun gegebn mir hot zi gegebn mir host du vos vaib di gezogt
of given me has she given me have you which wife the said

דעם בוים, און איך האָב געגעסן.
gegesn hob ich un boim dem
eaten have I and tree the

13 And Hashem Elohim said unto the isha, What is this that thou hast done? And the isha said, The Nachash beguiled me, and I did eat.

יג האָט ה אלקים געזאָגט צו דער פֿרוי: וואָס האָסטו דאָ
do hostu vos froi der tsu gezogt Elokim Hashem hot
here have you what woman the to said G-d Hashem has

געטאָן? האָט די פֿרוי געזאָגט: די שלאַנג האָט מיך אָנגערעדט, און
un ongeredt mich hot shlang di gezogt froi di hot geton
and incited me has snake the said woman the has done

איך האָב געגעסן.
gegesn hob ich
eat did I

14 And Hashem Elohim said unto the Nachash,

יד האָט ה אלקים געזאָגט צו דער שלאַנג:
shlang der tsu gezogt Elokim Hashem hot
snake the to said G-d Hashem has

Because thou hast done this,

וויַל דו האָסט דאָס געטאָן,
geton dos host du vail
done this have you because

thou art arur *(cursed)* above kol habehemah,

זאָלסטו זיַן פֿאַרשאָלטן פֿון צווישן אַלע בהמות,
beheimes ale tsvishn fun farsholt zain zolstu
cattle all among of cursed be shall you

and above every beast of the sadeh;

און פֿון צווישן אַלע חיות פֿון פֿעלד;
feld fun chayes ale tsvishn fun un
field of wild animals all among of and

upon thy gakhon *(belly)* shalt thou go,

אויף דיַין בויך זאָלסטו גיין,
gein zolstu boich dain oif
go shall you belly your on

and aphar shalt thou eat

און שטויב זאָלסטו עסן
esen zolstu shtoib un
to eat shall you dust and

all the days of thy life;

אַלע טעג פֿון דיַין לעבן.
lebn dain fun teg ale
life your of days all

15 And I will put eivah between thee and HaIsha,

טו און אַ פֿיַינטשאַפֿט וועל איך מאַכן צווישן דיר
dir tsvishn machn ich vel faintshaft a un
you(SG) between make I will enmity an and

און צווישן דער פֿרוי,
froi der tsvishn un
woman the between and

and between thy zera and her Zera;

און צווישן דיַין זאָמען און צווישן איר זאָמען;
zomen ir tsvishn un zomen dain tsvishn un
seed her between and seed your between and

He shall crush thy rosh,

ער וועט דיך צעשטויסן אין קאָפּ,
kop in tseshtoisn dich vet er
head in crush you(SG) will he

and thou shalt strike His akev *(heel)*.

און דו וועסט אים צעשטויסן אין טריט.
trit in tseshtoisn im vest du un
step in crush him will you and

[16] Unto HaIsha He said,

טז צו דער פֿרוי האָט ער געזאָגט:
gezogt er hot froi der tsu
said he has woman the to

I will greatly multiply thy itzavon *([labor] pain)* and thy childbearing;

מערן וועל איך מערן דײַן מאַטערניש און
un maternish dain mern ich vel mern
and hardship your increase I will increase

דײַן טראָגווייַעניש;
trogveyenish dain
childbearing your

in pain thou shalt bring forth banim;

מיט יסורים וועסטו געבערן קינדער,
kinder gebern vestu yesurim mit
children to give birth will you(sg) suffering with

and thy teshukah *(longing, desire)* shall be to thy husband,

און צו דײַן מאַן וועט זײַן דײַן גלוסטונג,
glustung dain zain vet man dain tsu un
desire your be will man your to and

and he shall rule over thee.

און ער וועט געוועלטיקן איבער דיר .
dir iber geveltikn vet er un
you(SG) over rule will he and

[17] And unto Adam He said,

יז און צו אָדָמען האָט ער געזאָגט:
gezogt er hot Adamen tsu un
said he has Adam to and

Because thou paid heed unto the voice of thy isha,

ווײַל דו האָסט צוגעהערט צו דעם קול פֿון דײַן ווײַב,
vaib dain fun kol dem tsu tsugehert host du vail
wife your of voice the to listened have you because

and hast eaten of HaEtz,

און געגעסן פֿון דעם בוים
boim dem fun gegesn un
tree the of eaten and

of which I commanded thee, saying,

וואָס איך האָב דיר אָנגעזאָגט, אַזוי צו זאָגן:
zogn tsu azoi ongezogt dir hob ich vos
say to thus ordered you(SG) have I which

Thou shalt not eat of it,

זאָלסט פֿון אים נישט עסן;
esen nisht im fun zolst
to eat not it of you(SG) shall

arurah *(cursed)* is haadamah because of thee;

זאָל די ערד זײַן פֿאַרשאָלטן פֿון דײַנעטוועגן;
daintvegn fun farsholten zain erd di zol
your sake of cursed be ground the shall

in itzavon *(pain, suffering)* shalt thou eat of it all the days of thy life;

מיט מאַטערניש זאָלסטו זיך עסן פֿון אים אַלע
ale ir fun esen zich zolstu maternish mit
all it of eat self shall you hardship with

טעג פֿון דײַן לעבן.
lebn dain fun teg
life your of days

[18] Kotz also and dardar shall it bring forth to thee;

יח און דערנער און שטעכיק געוועקס זאָל זי
zi zol geveks shtechik un derner un
it shall vegetation prickly and thorns and

דיר מאַכן שפּראָצן,
shprotsn machn dir
spring up make you(SG)

and thou shalt eat the esev of the sadeh;

אוּן זאָלסטוּ עסן קרייטעכט פֿון פֿעלד.
feld fun kraitechts esen zolst un
field of plant eat you(SG) shall and

[19] In the sweat of thy brow shalt thou eat lechem,

יט מיט דעם שווייס פֿון דײַן פּנים זאָלסטוּ עסן ברויט,
broit esen zolstu ponem dain fun shveis dem mit
bread eat shall you face your of sweat the with

till thou return unto haadamah;

ביז דו קערסט זיך אום צו דער ערד;
erd der tsu um zich kerst du biz
earth the to down self return you till

for out of it wast thou taken;

ווײַל פֿון איר ביסטו געגומען געוואָרן ;
gevorn genumen bistu ir fun vail
having become taken are you it from because

for aphar thou art,

ווואָרעם שטויב ביסטו ,
bistu shtoib vorem
are you dust because

and unto aphar shalt thou return.

אוּן צו שטויב זאָלסטוּ זיך אומקערן.
umkeren zich zolstu shtoib tsu un
return self shall you dust to and

[20] And HaAdam called the shem of his isha Chavah *(Eve)*; because she was the Em kol chai. [21] Unto Adam also and to his isha did Hashem Elohim make kesonos ohr, and clothed them.

כ אוּן דער מענטש האָט געפֿוּן דעם נאָמען פֿון זײַן
zain fun nomen dem gerufn hot mentsh der un
his of name the called has man the and

וויַב חַוָה , ווײַל זי איז געווען די מוטער פֿון
fun muter di geven iz zi vail Chavah vaib
of mother the become is she because Chavah wife

אַלעם לעבעדיקן. כא אוּן ה׳ אלקים האָט געמאַכט
gemacht hot Elokim Hashem un lebedikn alem
made has G-d Hashem and living all that is

פֿאַר אָדָמען אוּן פֿאַר זײַן ווײַב מאַנטלען פֿון פֿעל, אוּן
un fel fun mantlen vaib zain far un Adamen far
and hide from coats wife his for and Adam for

האָט זיי באַקלײדט.
bakleidt zei hot
clothed them has

[22] And Hashem Elohim said, See, HaAdam is become like one of Us, knowing tov v'rah; and now, lest he put forth his yad, and take also of HaEtz HaChayyim, and eat, and chai l'olam *(live forever)*; [23] Therefore Hashem Elohim sent him forth from the Gan Eden, to work haadamah from which place he was taken. [24] So He drove out HaAdam; and He placed miKedem *(at*

כב אוּן ה׳ אלקים האָט געזאָגט: זע , דער מענטש איז
iz mentsh der ze gezogt hot Elokim Hashem un
is man the behold said has G-d Hashem and

געוואָרן ווי איינער פֿון אונדז צו ווײַסן גוטס אוּן
un guts visen tsu undz fun einer vi gevorn
and good things knowing to us of one like having become

שלעכטס , אוּן אַצונד קען ער נאָך אויסשטרעקן זײַן האַנט, אוּן
un hant zain oisshtrekn noch er ken atsund un shlechts
and hand his stretch out yet he can now and evil things

נעמען אויך פֿון דעם בוים פֿון לעבן, אוּן ער וועט עסן , אוּן
un esen vet er un lebn fun boim dem fun oich nemen
and to eat will he and life of tree the of also take

וועט לעבן אייביק . כג האָט ה׳ אלקים אים אַרויסגעשיקט פֿון
fun aroisgeshikt im Elokim Hashem hot eibik lebn vet
of sent out him G-d Hashem has forever live will

דעם גאָרטן פֿון עֵדֶן , צו באַאַרבעטן די ערד , וואָס ער איז פֿון
fun iz er vos erd di baarbetn tsu Eden fun gortn dem
of is he which earth the cultivate to Eden of garden the

דאָרטן גענומען געוואָרן . כד אוּן ער האָט אַרויסגעטריבן דעם
dem aroisgetribn hot er un gevorn genumen dortn
the drive out did he and having become taken there

the east) of the Gan Eden HaKeruvim, and a flaming cherev which was ever-turning, to be shomer over the Derech Etz HaChayyim.

4 And HaAdam knew Chavah *(Eve)* his isha; and she conceived, and bore Kayin *(Cain)*, and said, Kaniti *(I have acquired)* ish with Hashem. [2] And again she bore his ach Hevel *(Abel)*.

And Hevel was a ro'eh tzon, but Kayin was an oved adamah *(tiller of soil)*. [3] And in ketz yamim it came to pass, that Kayin brought of the p'ri haadamah a minchah unto Hashem. [4] And Hevel, he also brought of the bechorot of his tzon and of the chelev thereof. And Hashem regarded [with favor, respect] unto Hevel and to his minchah: [5] But unto Kayin and to his minchah He had not regard. And Kayin was very angry, and his countenance fell. [6] And Hashem said unto Kayin, Why art thou angry? And why is thy countenance fallen? [7] If thou doest right, shalt thou not be accepted? And if thou doest not right, chattat is lurking

מענטשן ; און ער האָט אַרײַנגעזעצט אין מזרח פֿון דעם גאָרטן פֿון עדֶן ,
fun gortn dem fun mizrech in araingezetst hot er un mentshn
of garden the of east in placed has he and man

צו זיך , דרייט וואָס שוועבט פֿלאַמיקע שווערד וואָס , און די כְּרוּבִים
tsu zich dreit vos shverd flamike di un kruvim di Eden
to self turn which sword flaming the and Keruvim the Eden

היטן דעם וועג צום בוים פֿון לעבן.
lebn fun boim tsum veg dem hitn
life of tree to way the keep

ד און דער מענטש האָט דערקענט זײַן ווײַב חַוָּה , און זי
zi un Chavahn vaib zain derkent hot mentsh der un
she and Chavah wife his known has man the and

, קַיִנען טראָגעדיק איז געווען , און האָט געבאָרן
Kayinen geborn hot un gevorn trogedik iz
Kayin given birth to has and having become conceived is

. ה מענטש דורך Hashem איך האָב דערוואָרבן אַ מענטש: זי האָט און
Hashem durch mentsh a dervorbn hob ich gezogt hot zi un
Hashem by man a obtained have I said has she and

[ב] זײַן ברודער הֶבלען . – געבאָרן ווידער האָט זי און
Hevelen bruder zain geborn vider hot zi un
Hevel brother his given birth to again has she and

איז הֶבל און קַיִן , פֿון שאָף אַ פּאַסטוך געווען איז
iz Kayin un shof fun pastuch a geven iz Hevel un
is Cain and sheep of shepherd a having been is Hevel and

[ג] נאָך אַ געווען איז עס און ערדאַרבעטער. אַן געווען
a noch geven iz es un erdarbeter an geven
a yet having been is it and farmer an having been

פֿון טעג , האָט קַיִן געבראַכט פֿון דער פֿרוכט פֿון דער פֿאַרלויף
der fun frucht der fun gebracht Kayin hot teg fun farloif
the of fruit the of brought Kayin has days of course of time

[ד] . ה און הֶבל , ער אויך האָט געבראַכט ערד אַ קָרבָּן צו
gebracht hot oich er Hevel un Hashem tsu korben a erd
brought has also he Hevel and Hashem to korban a earth

פֿון די ערשטלינגען פֿון זײַנע שאָף און פֿון זייערע פּעטסטע. און
un fetste zeyere fun un shof zaine fun ershtlingen di fun
and fat their of and sheep his of firstlings the of

[ה] צו ה האָט זיך געקערט צו הֶבלען און צו זײַן קָרבָּן ,
tsu un korben zain tsu un Hevelen tsu gekert zich hot Hashem
to and korban his to and Hevel to turned self has Hashem

קַיִנען און צו זײַן קָרבָּן האָט ער זיך נישט געקערט. האָט קַיִנען
Kayinen hot gekert nisht zich er hot korben zain tsu un Kayinen
Kayin has turned not self he has korban his to and Kayin

זייער געערגערט , און זײַן פּנים איז אַראָפּגעפֿאַלן. [ו] האָט ה
zeyer geergert un zain ponem iz aropgefaln hot Hashem
very angered they and his face is downcast has Hashem

געזאָגט צו קַיִנען : פֿאַר וואָס פֿאַרדריסט דיך , און פֿאַר וואָס איז
gezogt tsu Kayinen vos far un dich fardrist vos far
said to Kayin what for and you(SG) annoyed what for is

אַראָפּגעפֿאַלן דײַן פּנים ? [ז] פֿאַר וואָר , אויב דו וועסט גוטס טאָן
aropgefaln dain ponem far vor oib du vest guts ton
downcast your face for surely if you will good things do

וועסטו אויפֿגענומען ווערן , און אויב דו וועסט נישט גוטס
vestu oifgenumen vern un oib du vest nisht guts
will you(sg) accepted become and if you will not good things

at the petach. And unto thee shall be its teshukah *(desire)*, and thou must rule over it.

8 And Kayin talked with Hevel his brother; and it came to pass, when they were in the sadeh, that Kayin rose up against Hevel his brother, and killed him.

9 And Hashem said unto Kayin, Where is Hevel thy brother? And he said, I know not; am I shomer achi *(my brother's keeper)*?
10 And He said, What hast thou done? The voice of thy brother's dahm crieth unto Me from haadamah.
11 And now art thou arur *(cursed)* from haadamah, which hath opened her mouth to receive thy brother's dahm from thy hand; 12 When thou tillest haadamah, it shall not henceforth yield unto thee her ko'ach *(strength)*; na *(restless fugitive)* vanad *(and a wanderer, nomad)* shalt thou be in ha'aretz.
13 And Kayin said unto Hashem, My avon *(iniquity, punishment for guilt)* is greater than I can bear.
14 See, Thou hast driven me out this day from the face of the adamah; and from Thy face shall I be hidden and I shall be a na vanad in ha'aretz; and it shall come to pass, that whoever findeth me shall kill me.
15 And Hashem said unto

טאָן, הויערט די זינד בייַ דער טיר; אוּן צו דיר איז איר גלוסטונג,
glustung ir iz dir tsu un tir der bai zind di hoiert ton
desire its is you(SG) to and door the by sin the crouch do

אָבער דו זאָלסט געוועלטיקן איבער איר.
ir iber geveltikn zolst du ober
it over rule you(SG) must you but

ח האָט קַיִן געזעדט צו זײַן ברודער הֶבלען . אוּן עס איז
iz es un Hevelen bruder zain tsu geredt Kayin hot
is it and Hevel brother his to spoken Kayin has

געווען , ווי זיי זײַנען געווען אין פֿעלד, אַזוי איז קַיִן
Kayin iz azoi feld in geven zainen zei vi geven
Kayin is thus field in having been are they like having been

אויפֿגעשטאַנען קעגן זײַן ברודער הֶבלען , אוּן האָט אים געהרגעט.
geharget im hot un Hevelen bruder zain kegen oifgeshtanen
killed him has and Hevel brother his against arose

ט האָט ה געזאָגט צו קַיִנען : ווּוֹ איז דײַן ברודער הֶבל ?
Hevel bruder dain iz vu Kayinen tsu gezogt Hashem hot
Hevel brother your is where Kayin to said Hashem has

האָט ער געזאָגט: איך ווייס נישט; בין איך דען דער שומר פֿון
fun shoimer der den ich bin nisht veis ich gezogt er hot
of keeper the then I am not know I said he has

מײַן ברודער? י האָט ער געזאָגט: ווּאָס האָסטו געטאָן? דער קול פֿון
fun kol der geton hostu vos gezogt er hot bruder main
of voice the done have you what said he has brother my

דײַן ברודערס בלוט שרײַט צו מיר פֿון דער ערד . יא אוּן אַצונד ,
atsund un erd der fun mir tsu shrait blut bruders dain
now and ground the from me to cry blood brother's your

פֿאַרשאָלטן זאָלסטו זײַן פֿון דער ערד וואָס האָט אויפֿגעמאַכט איר
ir oifgemacht hot vos erd der fun zain zolstu farsholten
its opened has which ground the from be shall you cursed

מויל צוצונעמען דײַן ברודערס בלוט פֿון דײַן האַנט. יב אַז דו
du az hant dain fun blut bruders dain tsutsunemen moil
you that hand your from blood brother's your allowed in mouth

וועסט באַאַרבעטן די ערד , זאָל זי דיר מער נישט געבן איר
ir gebn nisht mer dir zi zol erd di baarbetn vest
its give not more for you(SG) she shall ground the cultivate will

קראַפֿט ; נע-וּנד זאָלסטו זײַן אויף דער ערד . יג האָט קַיִן געזאָגט
gezogt Kayin hot erd der oif zain zolstu navenad kraft
said Kayin has earth the on be shall you wanderer strength

צו ה : מײַן שטראָף איז גרויס אַריבערצוטראָגן. יד אָט
ot aribertsutrogn grois tsu iz shtrof main Hashem tsu
behold bear, transport great to is punishment my Hashem to

האָסטו מיך הײַנט פֿאַרטריבן פֿון דעם געזיכט פֿון לאַנד, אוּן
un land fun gezicht dem fun fartriben haint mich hostu
and land of face the from driven away today myself have you

פֿון דײַן פּנים וועל איך זײַן פֿאַרבאָרגן, אוּן איך וועל זײַן נע-וּנד
navenad zain vel ich un farborgen zain ich vel ponem dain fun
wanderer be will I and hidden be I will face your from

אויף דער ערד ; וועט זײַן , ווער-נאָר עס טרעפֿט מיך וועט מיך
oif der erd ; vet zain , ver-nor es treft mich vet mich
myself will myself meet up it who indeed be will earth the on

דערהרגען . טו האָט ה צו אים געזאָגט: דערום ווער-נאָר עס
derhargen . hot Hashem tsu im gezogt derum ver-nor es
kill has Hashem to him said assuredly who indeed it

him, Therefore whoever killeth Kayin, vengeance shall be taken on him sevenfold. And Hashem placed an ot *(mark)* upon Kayin, so that none finding him should kill him.

16 And Kayin went out from the presence of Hashem, and dwelt in Eretz Nod, east of Eden. 17 And Kayin knew his isha; and she conceived, and bore Chanokh *(Enoch)*; and he built an ir *(city)*, and called the shem of the ir, after the shem beno, Chanokh *(Enoch)*. 18 And unto Chanokh was born Irad; and Irad fathered Mechuyael; and Mechuyael fathered Metushael; and Metushael fathered Lamech. 19 And Lamech took unto him two nashim; the shem of the one was Adah, and the shem of the second Tzilah. 20 And Adah bore Yaval; he was the av of such as dwell in ohel, and have mikneh. 21 And his brother's shem was Yuval; he was the av of all such as play kinnor *(harp)* and ugav *(flute)*. 22 And Tzilah, she also bore Tuval-Kayin, a forger of every cutting tool of nechoshet

הרגעט קַיִנען זאָל זיבנפֿאַך געמומען ווערן נקמה פֿון
fun nekome vern genumen zibnfach zol Kayinen harget
of vengeance become taken seven times shall Kayin kill

אים. און ה האָט געמאַכט קַיִנען אַ צייכן , אַז קיינער וואָס
vos keiner az tseichn a Kayinen gemacht hot Hashem un im
which no one that sign a Kayin made has Hashem and him

טרעפֿט אים, זאָל אים נישט דערשלאָגן.
dershlogn nisht im zol im treft
kill not him shall him meet up

טז און קַיִן איז אַוועקגעגאַנגען פֿון פּנֵי ה , און האָט
hot un Hashem far fun avekgegangen iz Kayin un
has and Hashem before from went out is Kayin and

יז זיך באַזעצט אין לאַנד נוֹד , אין מזרח פֿון עֵדֶן . און קַיִן האָט
hot Kayin un Eden fun mizrech in Nod land in bazetst zich
has Kayin and Eden of east in Nod land in settled self

דערקענט זײַן ווײַב, און זי איז טראָגעדיק געוואָרן , און האָט
hot un gevorn trogedik iz zi un vaib zain derkent
has and having become conceive is she and wife his known

געבאָרן חֲנוֹכן . און ער האָט געבויט אַ שטאָט, און האָט
hot un shtot a geboit hot er un Chanochn geborn
has and city a built has he and Enoch given birth to

געפֿונען דעם נאָמען פֿון דער שטאָט אַזוי ווי דער נאָמען פֿון זײַן
zain fun nomen der vi azoi shtot der fun nomen dem gerufn
his of name the like thus city the of name the called

זון , חֲנוֹדְ . יח און בייַ חֲנוֹכן איז געבאָרן געוואָרן
gevorn geborn iz Chanochn bai un Chanoch zun
having become given birth to is Chanokh by and Chanokh son

עִירָד, און עִירָד האָט געבאָרן מחוּיָאֵל , און מחוּיָאֵל האָט
hot Mechuyael un Mechuyaeln geborn hot Irad un Irad
has Mechuyael and Mechuyael given birth to has Irad and Irad

. לֶמֶכ געבאָרן מתוּשָׁאֵל , און מתוּשָׁאֵל האָט געבאָרן
Lemechn geborn hot Metushael un Metushaeln geborn
Lamech given birth to has Metushael and Metuchael given birth to

יט און לֶמֶךְ האָט זיך צוויי ווייַבער גענומען; דער נאָמען פֿון איינער
einer fun nomen der vaiber tsvei genumen zich hot Lemech un
one of name the wives two taken self has Lamech and

איז געווען עָדָה , און דער נאָמען פֿון דער צווייטער צִלָּה . כ און
un Tsilah tsveiter der fun nomen der un Adah geven iz
and Tzilah second the of name the and Adah having been is

עָדָה האָט געבאָרן יָבָל ; ער איז געווען דער פֿאָטער פֿון
fun foter der geven iz er Yavaln geborn hot Adah
of father the having been is he Yaval given birth to has Adah

די וואָס זיצן אין געצעלטן און האָבן פֶּיךְ . כא און דער נאָמען פֿון
fun nomen der un fich hobn un getseltn in zitsn vos di
of name the and livestock have and tents in sit which that

זײַן ברודער איז געווען יובַל ; ער איז געווען דער פֿאָטער פֿון
fun foter der geven iz er Yuval geven iz bruder zain
of father the having been is he Yuval having been is brother his

אַלע וואָס האַלטן אַ האַרף און אַ פֿלייט. כב און צִלָּה , זי אויך האָט
hot oich zi Tsilah un fleit a un harf a haltn vos ale
has also she Tzilah and flute a and harp a hold which all

געבאָרן תּוּבַל-קַיִנען , דעם אויסשלייַפֿער פֿון אַלערליי קופּער
kuper alerlei fun oisshlaifer dem Tuval-Kayinen geborn
bronze every of forger the Tuval-Kayin given birth to

and barzel; and the achot of Tuval-Kayin was Na'amah.

און אײַזנגעצײַג ; און די שוועסטער פֿון תּובַל-קַיִנען איז געווען
un aizngetsaig un di shvester fun Tuval-Kayinen iz geven
and iron tools and the and sister of Tuval-Kayin is having been
נַעֲמָה .
Naamah
Na'amah

23 And Lamech said unto his wives,

כג און לֶמֶך האָט געזאָגט צו זײַנע ווײַבער:
un Lemech hot gezogt tsu zaine vaiber
and Lamech has said to his wives

Adah and Tzilah, Hear my voice;

עָדָה און צִלָּה , הערט מײַן קול ,
Adah un Tsilah , hert main kol
Adah and Tzilah hear my voice

ye wives of Lamech, give heed to my speech;

ווײַבער פֿון לֶמֶך , פֿאַרנעמט מײַן ווָרט;
vaiber fun Lemech , farnemt main vort
wives of Lamech attention my word

for I have slain an ish for my wounding,

ווָאָרעם איך הרגע אַ מאַן פֿאַר מײַן ווונד ,
vorem ich herge a man far main vund
for I kill a man for my wound

and a yeled for my chabburah.

און אַ ייִנגל פֿאַר מײַן בייל ;
un a yingel far main bail
and a boy for my contusion

24 If Kayin *(Cain)* shall be avenged sevenfold,

כד ווײַל זיבנפֿאַך ווערט געגומען פֿאַר קַיִנען נקמה ,
vail zibnfach vert genumen far Kayinen nekome
because seven times shall be taken for Kayin vengeance

truly Lamech seventy and seven times over.

פֿאַר לֶמֶך אָבער זיבן און זיבעציק.
far Lemechn ober zibn un zibetsik
for Lamech but seven and seventy

25 And Adam knew his isha again; and she bore a ben, and called shmo Shet; for Elohim, said she, hath appointed me another zera in place of Hevel, whom Kayin killed.

כה און אָדָם האָט ווידער דערקענט זײַן ווײַב, און זי האָט
un Adam hot vider derkent zain vaib un zi hot
and Adam has again known his wife and she has
געבאָרן אַ זון , און האָט גערופֿן זײַן נאָמען שֵׁת , ווײַל : אלקים
geborn a zun un hot gerufn zain nomen Shet vail Elokim
given birth to a son and has called his name Shet because G-d
האָט מיר באַשערט אַן אַנדער זאָמען אַנשטאָט הֶבלען , מחמת
hot mir bashert an ander zomen anshtot Hevelen machmas
has appointed me an other seed in place of Hevel due to

26 And to Shet, to him also there was born a ben; and he called shmo Enosh; then began men to call upon the Shem of Hashem.

קַין האָט אים געהרגעט. כו און ביי אים שֵׁתן , ביי אים אויך איז געבאָרן
Kayin hot im geharget im un bai Shetn bai im oich iz geborn
Kayin has him killed him and by Shet to him also is given birth to
געווָארן אַ זון , און ער האָט גערופֿן זײַן נאָמען . דענצמאָל
gevorn a zun un er hot gerufn zain nomen Enosh dentsmol
having become a son and he has called his name Enosh then
האָט מען אָנגעהויבן רופֿן צו דעם נאָמען ה .
hot men ongehoibn rufn tsu dem nomen Hashem
has they begin call the to name Hashem

5 This is the Sefer Toldot Adam. In the yom that barah Elohim Adam, in the demut Elohim He made him; 2 Zachar and nekevah He created them; and blessed

ה דאָס איז דאָס בוך פֿון די געבורטן פֿון אָדָמען : ווען אלקים
dos iz dos buch fun di geburtn fun Adamen ven Elokim
this is this book of the birth of Adam when G-d
האָט באַשאַפֿן דעם מענטשן , האָט ער אים אין דער גלײַכענעש פֿון
hot bashafn dem mentshn hot er im in der glaichenish fun
has created the man has he him in the likeness of
אלקים געמאַכט; ב אַ זָכר און אַ נקבֶה האָט ער זיי באַשאַפֿן,
Elokim gemacht a zocher un a nekeyve hot er zei bashafn
G-d made a male and a female has he them created

them, and called the shem of them "Adam," in the yom when they were created. [3] And Adam lived a hundred and thirty shanah and fathered in his own demut and after his tzelem *(image)* and called shmo Shet: [4] And the days of Adam after he had fathered Shet were shemoneh me'ot shanah; and he fathered banim and banot: [5] And all the days that Adam lived were nine hundred and thirty shanah: and he died.

[6] And Shet lived a hundred and five shanah, and fathered Enosh; [7] And Shet lived after he fathered Enosh eight hundred and seven shanah, and fathered banim and banot: [8] And all the days of Shet were nine hundred and twelve shanah; and he died.

[9] And Enosh lived ninety shanah, and fathered Kenan; [10] And Enosh lived after he fathered Kenan eight hundred and fifteen shanah, and fathered banim and banot; [11] And all the days of Enosh were nine hundred and five shanim; and he died.

אוֹן עַר הָאָט זיי געבענטשט, אוֹן הָאָט גערופֿן זייער נאָמען אָדָם אין
in Adam nomen zeyer gerufn hot un gebentsht zei hot er un
in Adam name their called has and blessed them has he and

דעם טאָג וואָס זיי זײַנען באַשאַפֿן געוואָרן . ג אוֹן אָדָם האָט
hot Adam un gevorn bashafn zainen zei vos tog dem
has Adam and having become created are they which day the

געלעבט הונדערט אוֹן דרײַסיק יאָר, אוֹן האָט געבאָרן אַ זון אין זײַן
zain in zun a geborn hot un yor draisik un hundert gelebt
his in son a given birth to has and year thirty and hundred lived

גלײַכענש , אַזוי ווי זײַן געשטאַלט, אוֹן האָט גערופֿן זײַן נאָמען שֵׁת .
Shet nomen zain gerufn hot un geshtalt zain vi azoi glaichenish
Shet name his called has and image his like thus likeness

ד אוֹן די טעג פֿון אָדָמען נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן שֵׁתן ,
Shetn geborn hot er vi nochdem Adamen fun teg di un
Shet given birth to has he as after Adam of days the and

זײַנען געווען אַכט הונדערט יאָר; אוֹן ער האָט געבאָרן
geborn hot er un yor hundert acht geven zainen
given birth to has he and year hundred eight having been are

זין אוֹן טעכטער . ה אוֹן אַלע טעג וואָס אָדָם האָט געלעבט, זײַנען
zin un techter un ale teg vos Adam hot gelebt zainen
son and daughters and all days which Adam has lived are

געווען נײַן הונדערט יאָר אוֹן דרײַסיק יאָר; אוֹן ער איז געשטאָרבן.
geven nain hundert yor un draisik yor un er iz geshtorbn
having been nine hundred year and thirty year and he is died

ו אוֹן שֵׁת האָט געלעבט הונדערט יאָר אוֹן פֿינף יאָר, אוֹן האָט
hot Shet un yor hundert gelebt hot un yor finf un
has Shet and year hundred lived has and year five and

ז אוֹן . אֱנוֹשן געבאָרן האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט
hot er vi nochdem gelebt hot Shet un Enoshn geborn
has he as after lived has Shet and Enosh given birth to

געבאָרן אֱנוֹשן , אַכט הונדערט יאָר אוֹן זיבן יאָר; אוֹן ער האָט
hot er un yor zibn un yor hundert acht Enoshn geborn
has he and year seven and year hundred eight Enosh given birth to

געבאָרן זין אוֹן טעכטער . ח אוֹן אַלע טעג פֿון שֵׁתן זײַנען
zainen Shetn fun teg ale un techter un zin geborn
are Shet of days all and daughters and sons given birth to

געווען נײַן הונדערט יאָר אוֹן צוועלף יאָר; אוֹן ער איז געשטאָרבן.
geshtorbn iz er un yor tsvelf un yor hundert nain geven
died is he and year twelve and year hundred nine having been

ט אוֹן אֱנוֹש האָט געלעבט נײַנציק יאָר, אוֹן האָט געבאָרן
geborn hot un yor naintsik gelebt hot Enosh un
given birth to has and year ninety lived has Enosh and

קֵינָנן . י אוֹן אֱנוֹש האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן
geborn hot er vi nochdem gelebt hot Enosh un Kenanen
given birth to has he as after lived has Enosh and Kenan

קֵינָנן , אַכט הונדערט יאָר אוֹן פֿופֿצן יאָר; אוֹן ער האָט
hot er un yor fuftsn un yor hundert acht Kenanen
has he and year fifteen and year hundred eight Kenan

געבאָרן זין אוֹן טעכטער . יא אוֹן אַלע טעג פֿון אֱנוֹשן זײַנען
zainen Enoshn fun teg ale un techter un zin geborn
are Enosh of days all and daughters and sons given birth to

געווען נײַן הונדערט יאָר אוֹן פֿינף יאָר; אוֹן ער איז געשטאָרבן.
geshtorbn iz er un yor finf un yor hundert nain geven
died is he and year five and year hundred nine having been

12 And Kenan lived seventy shanah and fathered Mahalal'el; 13 And Kenan lived after he fathered Mahalal'el eight hundred and forty shanah, and fathered banim and banot; 14 And all the days of Kenan were nine hundred and ten shanim; and he died.

15 And Mahalal'el lived sixty and five shanah, and fathered Yered; 16 And Mahalal'el lived after he fathered Yered eight hundred and thirty shanah, and fathered banim and banot; 17 And all the days of Mahalal'el were eight hundred ninety and five shanah; and he died.

18 And Yered lived a hundred sixty and two shanah, and he fathered Chanokh *(Enoch)*: 19 And Yered lived after he fathered Chanokh *(Enoch)* eight hundred shanah, and fathered banim and banot; 20 And all the days of Yered were nine hundred sixty and two shanah; and he died.

יב און קֵינָן האָט געלעבט זיבעציק יאָר, און האָט געבאָרן
geborn hot un yor zibetsik gelebt hot Kenan un
given birth to has and year seventy lived has Kenan and

יג . מַהלַלְאֵל און קֵינָן האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט
hot er vi nochdem gelebt hot Kenan un Mahalaleln
has he as after lived has Kenan and Mahalalel

געבאָרן מַהלַלְאֵל , אַכט הונדערט יאָר און פֿערציק יאָר; און
un yor fertsik un yor hundert acht Mahalaleln geborn
and year forty and year hundred eight Mahalalel given birth to

ער האָט געבאָרן זין און טעכטער . יד און אַלע טעג פֿון
fun teg ale un techter un zin geborn hot er
of days all and daughters and sons given birth to has he

קֵינָנען זיִנען געווען ניין הונדערט יאָר און צען יאָר; און
un yor tsen un yor hundert nain geven zainen Kenanen
and year ten and year hundred nine having been are Kenan

ער איז געשטאָרבן.
geshtorbn iz er
died is he

טו און מַהלַלְאֵל האָט געלעבט פֿינף און זעכציק יאָר, און האָט
hot un yor zechtsik un finf gelebt hot Mahalalel un
has and year sixty and five lived has Mahalalel and

געבאָרן יֶרֶדן . טז און מַהלַלְאֵל האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער
er vi nochdem gelebt hot Mahalalel un Yeredn geborn
he as after lived has Mahalalel and Yered given birth to

האָט געבאָרן יֶרֶדן , אַכט הונדערט יאָר און דרייַסיק יאָר;
yor draisik un yor hundert acht Yeredn geborn hot
year thirty and year hundred eight Yered given birth to has

און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער . יז און אַלע טעג פֿון
fun teg ale un techter un zin geborn hot er un
of days all and daughters and sons given birth to has he and

מַהלַלְאֵל זיִנען געווען אַכט הונדערט יאָר און פֿינף און
un finf un yor hundert acht geven zainen Mahalaleln
and five and year hundred eight having been are Mahalalel

נייַנציק יאָר; און ער איז געשטאָרבן.
geshtorbn iz er un yor naintsik
died is he and year ninety

יח און יֶרֶד האָט געלעבט הונדערט יאָר און צוויי און זעכציק
zechtsik un tsvei un yor hundert gelebt hot Yered un
sixty and two and year hundred lived has Yered and

יאָר, און האָט געבאָרן חֲנוֹכן . יט און יֶרֶד האָט געלעבט
gelebt hot Yered un Chanochn geborn hot un yor
lived has Yered and Chanokh given birth to has and year

נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן חֲנוֹכן , אַכט הונדערט יאָר;
yor hundert acht Chanochn geborn hot er vi nochdem
year hundred eight Chanokh given birth to has he as after

און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער . כ און אַלע טעג פֿון
fun teg ale un techter un zin geborn hot er un
of days all and daughters and sons given birth to has he and

יֶרֶדן זיִנען געווען ניין הונדערט יאָר און צוויי און זעכציק
zechtsik un tsvei un yor hundert nain geven zainen Yeredn
sixty and two and year hundred nine having been are Yered

יאָר; און ער איז געשטאָרבן.
geshtorbn iz er un yor
died is he and year

21 And Chanokh lived sixty and five shanah, and fathered Metushelach; 22 And Chanokh walked with HaElohim after he fathered Metushelach three hundred shanah, and fathered banim and banot; 23 And all the days of Chanokh were three hundred sixty and five shanah; 24 And Chanokh walked with HaElohim; and he was not; for Elohim took him.

25 And Metushelach lived a hundred eighty and seven shanah, and fathered Lamech. 26 And Metushelach lived after he fathered Lamech seven hundred eighty and two shanah, and fathered banim and banot; 27 And all the days of Metushelach were nine hundred sixty and nine shanah; and he died.

28 And Lamech lived a hundred eighty and two shanah and fathered ben; 29 And he called shmo Noach, saying, Zeh yenachamenu *(this shall comfort us)* in our work and toil of our hands, because of the adamah which Hashem hath cursed. 30 And Lamech lived

כא און חַנוֹך האָט געלעבט פֿינף און זעכציק יאָר, און האָט
hot un yor zechtsik un finf gelebt hot Chanoch un
has and year sixty and five lived has Chanokh and

געבאָרן מתושֶלַח . כב און חַנוֹך איז געגאַנגען מיט
mit gegangen iz Chanoch un Metushelachn geborn
with walked is Chanokh and Metushelach given birth to

האלקים נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן מתושֶלַח , דריַי
drai Metushelachn geborn hot er vi nochdem HaElokim
three Metushelach given birth to has he as after G-d

הונדערט יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער . כג און אַלע
ale un techter un zin geborn hot er un yor hundert
all and daughters and sons given birt to has he and year hundred

טעג פֿון חַנוֹכן זיַינען געווען דריַי הונדערט יאָר און פֿינף און
un finf un yor hundert drai geven zainen Chanochn fun teg
and five and year hundred three having been are Chanokh of days

זעכציק יאָר . כד און חַנוֹך איז געגאַנגען מיט האלקים ; און ער איז
iz er un HaElokim mit gegangen iz Chanoch un yor zechtsik
is he and G-d with walked is Chanokh and year sixty

מער נישט געווען , ווָאַרעם אלקים האָט אים אַוועקגענומען .
avekgenumen im hot Elokim vorem gevorn nisht mer
taken away him has G-d for having become not more

כה און מתושֶלַח האָט געלעבט הונדערט יאָר און זיבן און אַכציק
achtsik un zibn un yor hundert gelebt hot Metushelach un
eighty and seven and year hundred lived has Metushelach and

יאָר, און האָט געבאָרן לֶמֶכן . כו און מתושֶלַח האָט געלעבט
gelebt hot Metushelach un Lemechn geborn hot un yor
lived has Metushelach and Lamech given birth to has and year

נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן לֶמֶכן , זיבן הונדערט יאָר און
un yor hundert zibn Lemechn geborn hot er vi nochdem
and year hundred seven Lamech given birth to has he as after

צוויי און אַכציק יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער .
techter un zin geborn hot er un yor achtsik un tsvei
daughters and sons given birth to has he and year eighty and two

כז און אַלע טעג פֿון מתושֶלַחן זיַינען געווען ניַין הונדערט יאָר
yor hundert nain geven zainen Metushelachn fun teg ale un
year hundred nine having been are Metushelach of days all and

און ניַין און זעכציק יאָר; און ער איז געשטאָרבן.
geshtorbn iz er un yor zechtsik un nain un
died is he and year sixty and nine and

כח און לֶמֶך האָט געלעבט הונדערט יאָר און צוויי און אַכציק יאָר,
yor achtsik un tsvei un yor hundert gelebt hot Lemech un
year eighty and two and year hundred lived has Lamech and

און האָט געבאָרן אַ זון . כט און ער האָט געפֿרופֿן זיַין נאָמען נֹח ,
Noach nomen zain gerufn hot er un zun a geborn hot un
Noach name his called has he and son a given birth to has and

אַזוי צו זאָגן : דער דאָזיקער וועט אונדז זיַין אַ נחמה פֿאַר אונדזער
undzer far nechome a zain undz vet doziker der zogn tsu azoi
our for comfort a be us will this one the say to thus

אַרבעט, און פֿאַר דער מאַטערניש פֿון אונדזערע הענט , פֿון וועגן
vegen fun hent undzere fun maternish der far un arbet
because of from hands our of toil the for and work

דער ערד וואָס ה האָט זי פֿאַרשאָלטן. ל און לֶמֶך האָט געלעבט
gelebt hot Lemech un farsholten zi hot Hashem vos erd der
lived has Lamech and cursed it has Hashem which earth the

after he fathered Noach five hundred ninety and five shanah, and fathered banim and banot; [31] And all the days of Lamech were seven hundred seventy and seven shanah; and he died.

[32] And Noach was five hundred years old; and Noach fathered Shem, Cham, and Yephet.

6 And it came to pass, when HaAdam began to multiply on the face of ha'adamah, and banot were born unto them, [2] That the bnei HaElohim saw the banot HaAdam that they were tovot; and they took them nashim of all which they chose. [3] And Hashem said, My Ruach [Hakodesh] shall not always strive with Adam, for that he also is basar: yet his yamim shall be a hundred and twenty shanah.

[4] HaNefilim were on ha'aretz in those yamim; and also after that, when the bnei HaElohim came in unto the banot HaAdam, and they bore children to them, the same became gibborim which were of old, men of renown.

נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן נֹחן , פֿינף הונדערט יאָר און פֿינף
finf un yor hundert finf Noachn geborn hot er vi nochdem
five and year hundred five Noach given birth to has he as after

און ניַינציק יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער . לא און
un techter un zin geborn hot er un yor naintsik un
and daughters and sons given birth to has he and year ninety and

אַלע טעג פֿון לֶמֶךְ זיַינען געווען זיבן הונדערט יאָר און
un yor hundert zibn geven zainen Lemechn fun teg ale
and year hundred seven having been are Lamech of days all

זיבן און זיבעציק יאָר; און ער איז געשטאָרבן.
geshtorbn iz er un yor zibetsik un zibn
died is he and year seventy and seven

לב און אַז נֹח איז געוואָרן פֿינף הונדערט יאָר אַלט, האָט
hot alt yor hundert finf gevorn iz Noach az un
has old year hundred five having become is Noach that and

נֹח געבאָרן שֵׁמען , חָמען , און יֶפֶת .
Yefeten un Chamen Shemen geborn Noach
Yephet and Cham Shem given birth to Noach

ו און עס איז געווען , אַז די מענטשן האָבן זיך אָנגעהויבן
ongehoibn zich hobn mentshn di az geven iz es un
begin self have man the that having been is it and

מערן אויפֿן געזיכט פֿון דער ערד , און בייַ זיי זיַינען
zainen zei bai un erd der fun gezicht oifn mern
are them by and earth the of face on increase

געבאָרן געוואָרן טעכטער , ב האָבן די זין פֿון האלקים
HaElokim fun zin di hobn techter gevorn geborn
G-d of sons the have daughters having become given birth to

געזען די טעכטער פֿון מענטשן אַז זיי זיַינען שיין , און זיי
zei un shein zainen zei az mentshn fun techter di gezen
they and beautiful are they that men of daughters the seen

האָבן זיך גענומען וויַבער פֿון אַלע וואָס זיי האָבן זיך אויסדערווײלט.
oisderveilt zich hobn zei vos ale fun vaiber genumen zich hobn
choose self have they which all of wives taken self have

ג האָט ה געזאָגט: מײַן גײַסט זאָל נישט אייביק שטרעבן מיט
mit shtreben eibik nisht zol gaist main gezogt Hashem hot
with strive forever not shall spirit my said Hashem has

מענטשן , ווײַל ער איז פֿלייש; נאָר זיַינע טעג זאָלן זיַין הונדערט און
un hundert zain zoln teg zaine nor fleish iz er vorem mentshn
and hundred be shall days his but flesh is he because men

צוואַנציק יאָר.
yor tsvantsik
year twenty

ד די נפֿילים זיַינען געווען אויף דער ערד אין יענע טעג –
teg yene in erd der oif geven zainen nefilim di
days those in earth the on having been are Nephilim the

און אויך דערנאָך – ווען די זין פֿון האלקים פֿלעגן קומען צו די
di tsu kumen flegn HaElokim fun zin di ven dernoch oich un
the to come would G-d of sons the when after that also and

טעכטער פֿון מענטשן , און זיי פֿלעגן געבערן פֿון זיי ; דאָס
dos zei fun gebern flegn zei un mentshn fun techter
these them of to give birth would they and men of daughters

זיַינען די גיבורים וואָס פֿון פֿאַרצייַטן , מענער מיט אַ נאָמען .
nomen a mit mener fartsaitn fun vos giborim di zainen
renown a with men ancient times of which warriors the are

ה און האָט געזען אַז דאָס בייז פֿון דעם מענטשן איז גרויס
grois iz mentshn dem fun beiz dos az gezen hot Hashem un
great is men the of evil this that seen has Hashem and

אויף דער ערד , און די גאַנצע טראַכטונג פֿון די מחשבֿות פֿון זיין
zain fun machshoves di fun trachtung gantse di un erd der oif
his of ideas the of intention whole the and earth the on

האַרצן איז רק צום בייזן אַ גאַנצן טאָג. ו און ה האָט חרטה
charote hot Hashem un tog gantsn a beizn tsum rak iz hartsn
regret has Hashem and day all a evil to evil is hearts

געהאַט וואָס ער האָט געמאַכט דעם מענטשן אויף דער ערד , און ער
er un erd der oif mentshn dem gemacht hot er vos gehat
he and earth the on men the made has he that which had

איז געווען באַטריבט אין זיין האַרצן. ז און ה האָט גענזאָגט: איך
ich gezogt hot Hashem un hartsn zain in batribt geven iz
I said has Hashem and heart his in sad having been is

וועל אָפּמעקן דעם מענטשן וואָס איך האָב באַשאַפֿן, פֿון דעם געזיכט
gezicht dem fun bashafn hob ich vos mentshn dem opmekn vel
face the from created have I which men the blot out will

פֿון דער ערד ; פֿון אַ מענטשן ביז אַ בהמה , ביז אַ שרץ , און ביז אַ
a biz un sherets a biz beheime a biz mentshn a fun erd der fun
a to and creeper a to beast a to men a from earth the of

פֿויגל פֿון הימל ; וואָרעם איך האָב חרטה וואָס איך האָב זיי געמאַכט.
gemacht zei hob ich vos charote hob ich vorem himel fun foigel
made them have I what regret have I for heaven of bird

ח אָבער נח האָט געפֿונען חֵן אין די אויגן פֿון ה .
Hashem fun oign di in chein gefunen hot Noach ober
Hashem of eyes the in unmerited favor found has Noach but

NOACH

נֹחַ

ט דאָס איז די געשיכטע פֿון נחן . נח איז געווען אַ
a geven iz Noach Noachn fun geshichte di iz dos
a having been is Noach Noach of history the is this

גערעכטער , ערלעכער מאַן אין זיין דור ; מיט האלקים איז
gerechter erlecher man in zain dor mit HaElokim iz
righteous man honest man in his generation with G-d is

גענגאַנגען נח . י און נח האָט געבאָרן דריי זין : שֵׁם ,
gegangen Noach un Noach geborn drai zin Shem
walked Noach and has born three sons Shem

חָם , און יֶפֶת . יא און די ערד איז פֿאַרדאָרבן געווארן
Cham un Yefet un erd di iz fardorben gevorn
Cham and Yephet and earth the is depraved having become

פֿאַר , און די ערד איז פֿול גענוואָרן מיט אומרעכט.
far HaElokim un erd di iz ful gevorn mit umrecht
before G-d and earth the is full having become with injustice

יב און אלקים האָט געזען די ערד , ערשט זי איז פֿאַרדאָרבן, ווייל
un Elokim hot gezen di erd , ersht zi iz fardorben vail
and G-d has seen the earth first she is depraved because

יעטוועדער לייב האָט פֿאַרדאָרבן זיין וועג אויף דער ערד . יג און אלקים
yetveder laib hot fardorben zain veg oif der erd un Elokim
every body has corrupt his way on the earth and G-d

האָט געזאָגט צו נחן : דער סוף פֿון אַלע לייַבער איז געקומען
Noachn tsu gezogt hot laiber ale fun sof der gekumen iz
Noach to said has flesh(PL) all of end the having come is

[5] And Hashem saw that the wickedness of HaAdam was great in ha'aretz and that every yetzer *(inclination)* of the machshevot *(thoughts)* of his lev was only rah *(evil)* continually. [6] And Hashem relented that He had made HaAdam on ha'aretz, and He was grieved in His lev. [7] And Hashem said, I will wipe out HaAdam whom I have created from the face of ha'adamah; both Adam, and Behemah, and the Remes and the Oph HaShomayim; for I relent that I have made them. [8] But Noach found chen *(grace, unmerited favor)* in the eyes of Hashem.

[9] These are the toldot of Noach; Noach was an ish tzaddik and tamim among those of his time, and Noach's halachah was with HaElohim. [10] And Noach fathered three banim: Shem, Cham, and Yephet. [11] Ha'aretz also was corrupt before HaElohim, and ha'aretz was filled with chamas. [12] And Elohim looked upon ha'aretz, and, hinei, it was corrupt; for kol basar had corrupted his derech upon ha'aretz. [13] And Elohim said unto Noach, The ketz *(end)* of kol basar is come before Me; for ha'aretz

פַֿאר מיר, וואָרעם די ערד איז פֿול מיט אומרעכט דורך זיי ; און
un zei durch umrecht mit ful iz erd di vorem mir far
and them by injustice with full is earth the because me before

זע , איך ברענג זיי אום מיט דער ערד . ד מאַך דיר אַ
a dir mach erd der mit um zei breng ich ze
an you(SG) make earth the with down them bring I behold

תּבֿה פֿון גופֿר האָלץ; אין קאַמערן זאָלסטו מאַכן די תּבֿה, און
un teive di machn zolstu kamern in holts gofer fun teive
and ark the make shall you rooms in wood gopher of ark

זאָלסט זי אויספּעכן פֿון אינעווייניק און פֿון אויסנווייניק מיט
mit oisenveinik fun un ineveinik fun oispechn zi zolst
with outer of and inner of coat with tar it you(SG) must

פּעך . ט און אָט ווי דו זאָלסט זי מאַכן : דריי הונדערט
hundert drai machn zi zolst du vi ot un pech
hundred three make it you(SG) must you as behold and pitch

איילן די לענג פֿון דער תּבֿה, פֿופֿציק איילן איר בריים, און דריַסיק
draisik un breit ir eiln fuftsik teive der fun leng di eiln
thirty and width it cubit fifty ark the of length the cubit

איילן איר הייך . יא אַ דאַך זאָלסטו מאַכן צו דער תּבֿה, און אויף אַן
an oif un teive der tsu machn zolstu dach a heich ir eiln
an on and ark the to make shall you roof a height it cubit

אייל זאָלסטו זי פֿאַרענדיקן פֿון אויבן; און דעם איַינגאַנג פֿון דער
der fun aingang dem un oiben fun farendiken zi zolstu eil
the of entrance the and top from complete it shall you cubit

תּבֿה זאָלסטו מאַכן אין איר זייַט; מיט אַן אונטערשטן, צווייטן, און
un tsveitn untershtn an mit zait ir in machn zolstu teive
and second the lower an with side its in make shall you ark

דריטן שטאָק זאָלסטו זי מאַכן . יז און איך, זע , איך ברענג אַ מבול
mabl a breng ich ze ich un machn zi zolstu shtok dritn
flood a bring I behold I and make it shall you story third

וואַסער אויף דער ערד , אומצוברענגען יעטוועדער לייַב וואָס אין אים
im in vos laib yetveder umtsubrengen erd der oif vaser
it in which body every to destroy earth the on water

איז דאָ אַ גייַסט פֿון לעבן, פֿון אונטערן הימל ; אַלץ וואָס אויף
oif vos alts himel untern fun lebn fun gaist a do iz
on which all that heaven under from life of spirit a there is

דער ערד וועט אומקומען . יח אָבער איך וועל אויפֿשטעלן מיַין ברית
bris main oifshteln vel ich ober umkumen vet erd der
covenant my establish will I but perish will earth the

מיט דיר , און וועסט אַרייַנגיין אין דער תּבֿה, דו און דיַינע
daine un du teive der in araingein vest un dir mit
your and you ark the in enter you(sg) will and you(SG) with

זין , און דיין וויַב, און דיַינע זינס וויַבער, מיט דיר . יט און פֿון
fun un dir mit vaiber zins daine un vaib dain un zin
of and you(SG) with wives sons' your and wife your and sons

אַלץ וואָס לעבט, פֿון אַלע לייַבער , זאָלסטו אַרייַנברענגען צו צוויי
tsvei tsu arainbrengen zolstu laiber ale fun lebt vos alts
two to bring in shall you flesh(PL) all of lives which all that

פֿון איטלעכן אין דער תּבֿה, אויף צו דערהאַלטן בייַם לעבן מיט דיר ;
dir mit lebn baim derhaltn tsu oif teive der in itlechn fun
you(SG) with life at preserve to on ark the in each of

אַ זכר און אַ נקבֿה זאָלן זיי זיַין . כ פֿון די פֿויגלען לויט
loit foiglen di fun zain zei zoln nekeyve a un zocher a
according to birds the of be they shall female a and male a

is filled with chamas because of them; and, hineni, I will destroy them with ha'aretz. 14 Make thee a tevah *(ark)* of gopher wood; rooms shalt thou make in the tevah *(ark)*, and shalt coat it within and without with tar. 15 And this is how thou shalt build it: the length of the tevah *(ark)* shall be three hundred cubits, the width of it fifty cubits, and the height of it thirty cubits. 16 A roof shalt thou make to the tevah *(ark)*, and thou shalt finish it to a cubit from the top; and the petach of the tevah *(ark)* shalt thou set in the side thereof; with lower, second, and third decks shalt thou make it. 17 And, hineni, I, even I, do bring a mabbul of waters upon ha'aretz, to destroy kol basar, wherein is the ruach chayyim, from under Shomayim; and everything that is in ha'aretz shall perish. 18 And then with thee will I establish My brit *(covenant)*; and thou shalt come into the tevah *(ark)*, thou, and thy banim, and thy isha, and the nashim of thy banim with thee. 19 And of every living thing of kol basar, two of every kind shalt thou bring into the tevah *(ark)*, to keep them alive with

זייערע מינים , און פֿון די בהמות לויט זייערע מינים , פֿון אַלע
ale fun minim zeyere loit beheimes di fun un minim zeyere
all of kind their according to beasts the of and kind their

שרצים פֿון דער ערד לויט זייערע מינים , צו צוויי פֿון
shrotsim fun der erd loit zeyere minim , tsu tsvei fun
creeping things of the earth according to their kind , to two of

איטלעכן זאָלן אַרײַנגיין צו דיר , אויף צו דערהאַלטן בײַם
itlechn zoln araingein tsu dir , oif tsu derhaltn baim
each shall enter to you(SG) , on account of to preserve in the

לעבן. כא און דו נעם דיר פֿון יעטוועדער עסנווארג וואָס ווערט
lebn un du nem dir fun yetveder esnvarg vos vert
life and you take you(SG) of every food which shall be

געגעסן, און זאַמל איין צו דיר , כּדי עס זאָל זײַן פֿאַר דיר
gegesn un zaml ein tsu dir , kedei es zol zain far dir
eaten , and gather one to you(SG) , so that it shall be for you(SG)

און פֿאַר זיי צום עסן .
un far zei tsum esn
and for them to eat

כב און נח האָט אַזוי געטאָן; אַזוי ווי אַלץ וואָס אלקים האָט אים
un noach hot azoi geton; azoi vi alts vos elokim hot im
and Noach has thus done ; thus as all that G-d has him

באַפֿוילן , אַזוי האָט ער געטאָן.
bafoiln , azoi hot er geton
commanded , thus has he done

ז

ז און ה האָט געזאָגט צו נֹחַ : גיי אַרײַן דו און דײַן גאַנצן
un hot Hashem gezogt tsu noach : gei arain du un dain gants
and has Hashem said to Noach : go enter you(SG) and your all

הויזגעזינט אין דער תּבֹה, ווארעם דיך האָב איך געזען גערעכט
gerecht gezen ich hob dich vorem teive der in hoizgezint
righteous seen I have you(SG) because ark the in household

פֿאַר מיר אין דעם דאָזיקן דור . ב פֿון אַלע ריינע בהמות
far mir in dem dozikn dor . fun ale reine beheimes
before me in the this generation . of all clean beasts

זאָלסטו דיר נעמען צו זיבן און זיבן , איטלעכס מיט זײַן
zolstu dir nemen tsu zibn un zibn , itlecher mit zain
you(SG) must take to seven and seven , each with his

פּאָר; און פֿון די בהמות וואָס זיי זײַנען נישט ריין , צו צוויי,
por un fun di beheimes vos zey zainen nisht rein , tsu tsvei
pair the of and beasts which they are not clean , to two

איטלעכס מיט זײַן פּאָר. ג אויך פֿון די פֿויגלען פֿון הימל צו זיבן און
itlechs mit zain por . oich fun di foiglen fun himel tsu zibn un
each with his pair . also of the birds of heaven to seven and

זיבן , אַן ער און אַ זי , כּדי צו דערהאַלטן זאָמען אויפֿן גאַנצן פּנים
zibn , an er un a zi , kedei tsu derhaltn zomen oifn gants pnim
seven , a he and a she , so that to preserve seed on face of

דער גאַנצער ערד . ד ווארעם אין זיבן טעג , מאַך איך רעגענען
erd gantser der . vorem in zibn teg , mach ich regenen
earth whole the . because in seven days , make I rain

אויף דער ערד פֿערציק טעג און פֿערציק נעכט , און איך וועל אָפּמעקן
oif der erd fertsik teg un fertsik necht , un ich vel opmekn
on the earth forty days and forty nights , and I will blot out

דעם גאַנצן באַשטאַנד וואָס איך האָב געמאַכט, פֿון פּנים פֿון דער ערד
dem gantsn bashtand vos ich hob gemacht , fun pnim fun der erd
the whole existence which I have made , from face of the earth

thee; they shall be zachar and nekevah. 20 Of birds after their kind, and of behemah after their kind, of every remes of ha'adamah after its kind, two of every kind shall come unto thee, to keep them alive. 21 And take thou unto thee of all food that is eaten, and thou shalt gather it to thee; and it shall be for ochel for thee, and for them.

22 Thus did Noach; according to all that Elohim commanded him, so did he.

7 And Hashem said unto Noach, Come thou and all thy bais into the tevah *(ark)*; for thee have I found tzaddik before Me in dor hazeh. 2 Of every behemah hatehorah thou shalt take to thee by sevens; the male and his mate; and of behemah that are not tehorah by two, the male and his mate. 3 Of also Oph HaShomayim by sevens, the zachar and the nekevah; to keep zera alive upon the face of kol ha'aretz. 4 For shivah yamim from now, and I will cause it to rain upon ha'aretz arba'im yom and arba'im lailah; and every living creature that I have made will I wipe

out from off the p'nei ha'adamah. [5] And Noach did according unto all that Hashem commanded him.

[6] And Noach was shesh me'ot shanah when the mabbul waters were upon ha'aretz. [7] And Noach entered in, and his banim, and his isha, and nashim of his banim with him, into the tevah *(ark)*, because of the waters of the mabbul. [8] Of behemah hatehorah, and of behemah that are not tehorah, and of haoph, and of every thing that creepeth upon ha'adamah, [9] There went in shnayim shnayim unto Noach into the tevah *(ark)*, the zachar and the nekevah, as Elohim had commanded Noach.

[10] And it came to pass after shivat hayamim, that the waters of the mabbul were upon ha'aretz. [11] In the six hundredth year of Noach's life, in the second month, the seventeenth day of the month, the same day were all the fountains of the great deep burst open, and the floodgates of Shomayim were opened. [12] And the geshem was upon ha'aretz arba'im yom and arba'im lailah.

[13] On that very yom entered Noach, and Shem, and Cham, and Yephet, the bnei Noach, and Noach's

דער ערד . ה און נֹח האָט געטאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס ה האָט
hot Hashem vos alts vi azoi geton hot Noach un erd der
has Hashem which all that as thus done has Noach and earth the

אים באַפֿוילן .
bafoiln im
commanded him

ו און נֹח איז געווען זעקס הונדערט יאָר אַלט, ווען דער מבול
mabl der ven alt yor hundert zeks geven iz Noach un
flood the when old year hundred six having been is Noach and

איז געווען אויף דער ערד . ז און נֹח , און זײַנע זין , און זײַן
zain un zin zaine un Noach un erd der oif geven iz
his and sons his and Noach and earth the on having been is

ווײַב, און זײַנע זינס ווײַבער, מיט אים, זײַנען אַרײַנגעגאַנגען אין דער
der in araingegangen zainen im mit vaiber zins zaine un vaib
the in went are him with wives sons' his and wife

תּבֹה, פֿון ווען דעם וואַסער פֿון מבול. ח פֿון די ריינע בהמות ,
beheimes reine di fun mabl fun vaser dem vegen fun teive
beasts pure the of flood of water the of because ark

און פֿון די בהמות וואָס זײַנען נישט ריין , און פֿון די פֿויגלען
foiglen di fun un rein nisht zainen vos beheimes di fun un
birds the of and tahor not are which beasts the of and

און אַלץ וואָס קריכט אויף דער ערד , ט זײַנען צו צוויי צו צוויי
tsvei tsu tsvei tsu zainen erd der oif kricht vos alts un
two to two to are earth the on creeps which all that and

אַרײַנגעגאַנגען צו נֹחן אין דער תּבֹה, אַ זָכר און אַ נקבֹה , אַזוי
azoi nekeyve a un zocher a teive der in Noachn tsu araingegangen
thus female a and male a ark the in Noach to went

ווי אלקים האָט באַפֿוילן נֹחן .
Noachn bafoiln hot Elokim vi
Noach commanded has G-d as

י און עס איז געווען צו זיבן טעג , אַזוי איז דאָס וואַסער פֿון
fun vaser dos iz azoi teg zibn tsu geven iz es un
of water this is thus days seven to having been is it and

מבול געווען אויף דער ערד . יא איז דעם זעקס הונדערטסטן יאָר פֿון
fun yor hundertstn zeks dem in erd der oif geven mabl
of year hunderth six the in earth the on having been flood

נֹחס לעבן, אין צווייטן חודש , אין זיבעצנטן טאָג פֿון חודש ,
choidesh fun tog zibetsntn in choidesh tsveitn in lebn Noachs
month of day seventeenth in month second in life Noah's

אין דעם דאָזיקן טאָג האָבן אויסגעבראָכן אַלע קוואַלן פֿון גרויסן תּהום ,
tehom groisn fun kvaln ale oisgebrachn hobn tog dozikn dem in
deep great of springs all break have day this the in

און די פֿענצטער פֿון הימל האָבן זיך געעפֿנט. יב און דער רעגן איז
iz regn der un geefent zich hobn himel fun fentster di un
is rain the and opened self have heaven of window the and

געווען אויף דער ערד פֿערציק טעג און פֿערציק נעכט .
necht fertsik un teg fertsik erd der oif geven
nights forty and days forty earth the on having been

יג אין דעם דאָזיקן אייגענעם טאָג זײַנען אַרײַנגעגאַנגען נֹח , און
un Noach araingegangen zainen tog eigenem dozikn dem in
and Noach went are day same this the in

שֵׁם , און חָם , און יֶפֶת , נֹחס זין , און נֹחס ווײַב, און
un vaib Noachs un zin Noachs Yefet un Cham un Shem
and wife Noach's and sons Noach's Yephet and Cham and Shem

isha, and the three nashim of his banim with them, into the tevah *(ark)*; 14 They, and every beast after its kind, and kol habehemah after their kind, and every remes that crawls upon ha'aretz after its kind, and kol haoph after its kind, every bird of every sort. 15 And they went in unto Noach into the tevah *(ark)*, shnayim shnayim of kol habasar, wherein is the ruach chayyim. 16 And they that went in, went in zachar and nekevah of kol basar, as Elohim had commanded him; then Hashem shut him in.

17 And the mabbul was arba'im yom upon ha'aretz; and the waters increased, and lifted up the tevah *(ark)*, and it rose above ha'aretz. 18 And the waters rose, and were increased greatly upon ha'aretz; and the tevah *(ark)* floated upon the face of the waters. 19 And the waters rose exceedingly upon ha'aretz; and all the high hills, that were under kol HaShomayim, were covered. 20 Fifteen cubits upward did the waters rise; and the

די דריי וויַבער פֿון זיַינע זין מיט זיי , אין דער תּבֿה; ט זיי , און
un zei teive der in zei mit zin zaine fun vaiber drai di
and they ark the in them with sons his of wives three the

אַלע חיות לויט זייערע מינים , און אַלע בהמות לויט
loit beheimes ale un minim zeyere loit chayes ale
according beasts all and kind their according beasts all

זייערע מינים , און אַלע שרצים וואָס קריכן אויף דער ערד
erd der oif krichn vos shrotsim ale un minim zeyere
earth the on creep which creeping things all and kind their

לויט זייערע מינים , און אַלע עוֹפֿות לויט זייערע מינים ,
minim zeyere loit ofot ale un minim zeyere loit
kind their according birds all and kind their according

איטלעך פֿויגל , איטלעך געפֿליגל. יט און זיי זיַינען אַריַינגעגאַנגען
araingegangen zainen zei un gefligl itlech foigel itlech
went are they and poultry every bird every

צו נֹחן אין דער תּבֿה, צו צוויי , צו צוויי פֿון אַלע לייַבער
laiber ale fun tsvei tsu tsvei tsu teive der in Noachn tsu
flesh(PL) all of two to two to ark the in Noach to

וואָס אין זיי איז דאָ אַ גייַסט פֿון לעבן. יט און די וואָס זיַינען
zainen vos di un lebn fun gaist a do iz zei in vos
are which the and life of spirit a here is them in which

אַריַינגעגאַנגען , זיַינען אַריַינגעגאַנגען אַ זָכר און אַ נקבֿה פֿון
fun nekeyve a un zocher a araingegangen zainen araingegangen
of female a and male a entered are entered

אַלע לייַבער , אַזוי ווי אלקים האָט אים באַפֿוילן ; און ה
laiber ale bafoiln im hot Elokim vi azoi laiber ale
flesh(PL) all commanded him has G-d as thus flesh(PL) all

האָט פֿאַרשלאָסן הינטער אים.
im hinter farshlosn hot
him behind shut in has

יז און דער מבול איז געווען פֿערציק טעג אויף דער ערד , און די
di un erd der oif teg fertsik geven iz mabl der un
the and earth the on days forty having been is flood the and

וואַסערן האָבן זיך געמערט , און זיי האָבן גענומען די תּבֿה, און
un teive di getrogn hobn zei un gemert zich hobn vasern
and ark the lifted up have they and multiplied self have waters

זי האָט זיך אויפֿגעהויבן איבער דער ערד . יח און די וואַסערן האָבן זיך
zich hobn vasern di un erd der iber oifgehoibn zich hot zi
self have waters the and earth the over lifted up self has it

געשטאַרקט , און האָבן זיך זייער געמערט אויף דער ערד , און די
di un erd der oif gemert zeyer zich hobn un geshtarkt
the and earth the on multiplied very self have and strengthened

תּבֿה איז געגאַנגען אויף דער אייבערפֿלאַך פֿון די וואַסערן. יט און די
di un vasern di fun eiberflach der oif gegangen iz teive
the and waters the of surface the on gone is ark

וואַסערן האָבן זיך זייער זייער געשטאַרקט אויף דער ערד ; און עס
es un erd der oif geshtarkt zeyer zeyer zich hobn vasern
it and earth the on strengthened very very self have waters

זיַינען פֿאַרדעקט געוואָרן אַלע הויכע בערג וואָס אונטערן
untern vos berg hoiche ale gevorn fardekt zainen
under which hill country hilltops all having become cover are

גאַנצן הימל . כ פֿופֿצן אייַלן טיפֿער אַריבער האָבן זיך די וואַסערן
vasern di zich hobn ariber eiln tuftsn himel gantsn
waters the self have on the other side of cubit fifteen heaven all

harim were covered. 21 And kol basar perished that moved upon ha'aretz, both of Oph, and of Behemah, and of Beast, and of every Swarming Thing that swarms upon ha'aretz, and kol haadam; 22 All in whose nostrils was the ruach chayyim, of all that was in the dry land, perished. 23 And every living creature was wiped out which was upon the p'nei haadamah, both Adam, and Behemah, and the Remes, and the Oph HaShomayim; and they were wiped out from ha'aretz: and Noach only remained alive, and they that were with him in the tevah *(ark)*. 24 And the waters flooded upon ha'aretz a hundred and fifty days.

8 And Elohim remembered Noach, and every living thing, and all the behemah that was with him in the tevah *(ark)*; and Elohim made a ruach to pass over ha'aretz, and the waters subsided; 2 The ma'ayanot *(springs)* also of the tehom and the floodgates of Shomayim were stopped, and the geshem from Shomayim was restrained; 3 And the waters receded from

געשטאַרקט , און די בערג זײַנען פֿאַרדעקט געוואָרן .
gevorn fardekt zainen berg di un geshtarkt
having become cover are hill country the and strengthened

כא און עס איז אומגעקומען יעטוועדער לעבעדיק וואָס באַוועגט זיך אויף דער
der oif zich bavegt vos laib yetveder umgekumen iz es un
the on self stir which body every perished is it and

ערד , סײַ אַ פֿויגל , סײַ אַ בהמה , סײַ אַ חיה , סײַ
sai chaye a sai beheime a sai foigel a sai erd
whether beast a whether livestock a whether bird a whether earth

יעטוועדער שרץ וואָס קריכט אויף דער ערד , און יעטוועדער מענטש ;
mentsh yetveder un erd der oif kricht vos sherets yetveder
man every and earth the on creeps which creeper every

כב אַלץ וואָס אין זײַנע נאָזלעכער איז געווען אַ הויך פֿון אַ
a fun hoich a geven iz nozlecher zaine in vos alts
a of breath a having been is nostrils his in which all that

לעבעדיקן גײַסט, אַלץ וואָס אויף דער יבשה , איז געשטאָרבן.
geshtorbn iz yaboshe der oif vos alts gaist lebedikn
died is dry ground the on which all that spirit living

כג און ער האָט אָפּגעמעקט דעם גאַנצן באַשטאַנד וואָס אויפֿן פּנים פֿון
fun gezicht oifn vos bashtand gantsn dem opgemekt hot er un
of face on which existence all the blot out has he and

דער ערד , פֿון אַ מענטשן ביז אַ בהמה , ביז אַ שרץ , און ביז אַ פֿויגל
foigel a biz un sherets a biz beheime a biz mentshn a fun erd der
bird a to and creeper a to livestock a to men a of earth the

פֿון הימל ; און זיי זײַנען אָפּגעמעקט געוואָרן פֿון דער ערד ,
fun himel ; un zei zainen opgemekt gevorn fun der erd ,
of heaven of and they are blot out having become of the earth

און נאָר נח איז געבליבן, און די וואָס מיט אים אין דער תּבֹה.
teive der in im mit vos di un geblibn iz Noach nor un
ark the in him with which the and remain is Noach only and

כד און די וואַסערן האָבן זיך געשטאַרקט אויף דער ערד הונדערט און
un hundert erd der oif geshtarkt zich hobn vasern di un
and hundred earth the on strengthened self have waters the and

פֿופֿציק טעג.
teg fuftsik
days fifty

ח און אלקים האָט געדאַכט אָן נחן , און אָן אַלע חיות ,
chayes ale on un Noachn on gedacht hot Elokim un
beasts all on and Noach on remembered has G-d and

און אָן אַלע בהמות , וואָס מיט אים אין דער תּבֹה, און
un ale beheimes vos mit im in der teive un
and all livestock which with him in the ark and

ה האָט גענאַכט אַריבערגיין אַווינט אויף דער ערד , און
un erd der oif vint a aribergein gemacht hot Hashem
and earth the on wind a go over made has Hashem

די וואַסערן האָבן זיך איינגעשטילט. ב און עס זײַנען פֿאַרשטאָפּט
farshtopt zainen es un aingeshtilt zich hobn vasern di
closed up are it and subsided self have waters the

געוואָרן די קוואַלן פֿון תּהום , און די פֿענצטער פֿון הימל ;
gevorn di kvaln fun tehom un di fentster fun himel
having become of springs the deep of and window the heaven

און דער רעגן פֿון הימל איז פֿאַרהאַלטן . ג און די
un der regn fun himel iz farhaltn gevorn un di
and the rain of heaven is stopped having become and the

וואַסערן האָבן געהאַלטן אין איין אָפּטרעטן פֿון דער ערד ; און די
di un erd der fun optretn ein in gehaltn hobn vasern
the and earth the from beat a retreat one in held up have waters

וואַסערן זיינען געמינערט געוואָרן צום סוף פֿון הונדערט
hundert fun sof tsum gevorn geminert zainen vasern
hundred of end to having become diminished are waters

, חודש זיבעטן אין געהרט האָט תּיבֿה די און . ד טעג פֿופֿציק און
choidesh zibetn in gerut hot teive di un teg fuftsik un
month seventh in rested has ark the and days fifty and

. בערג פֿון אַרָרָט , אויף די חודש פֿון זיבעצנטן טאָג אין
Ararat fun berg di oif choidesh fun tog zibetsntn in
Ararat of hill country the on month of day seventeenth in

ה און די וואַסערן האָבן געהאַלטן אין איין געמינערט ווערן ביזן
bizn vern geminert ein in gehaltn hobn vasern di un
until become diminished one in held up have waters the and

, חודש צענטן ; אין צענטן חודש , אין ערשטן טאָג פֿון חודש
choidesh fun tog ershtn in choidesh tsentn in choidesh tsentn
month of day first in month tenth in month tenth

. בערג האָבן זיך באַוויזן די שפּיצן פֿון די
berg di fun shpitsn di bavizn zich hobn
hill country the of tops the appeared self have

ו און עס איז געווען צום סוף פֿון פֿערציק טעג , האָט נֹח
Noach hot teg fertsik fun sof tsum geven iz es un
Noach has days forty of end to having been is it and

געעפֿנט דעם פֿענצטער פֿון דער תּיבֿה וואָס ער האָט געמאַכט . ז און ער
er un gemacht hot er vos teive der fun fentster dem geefent
he and made has he which ark the of window the opened

האָט אַרויסגעשיקט דעם ראָבן , און ער איז אַרויס הין און צוריק , ביז דאָס
dos biz tsurik un hin arois iz er un rob dem aroisgeshikt hot
this to back and hin out is he and raven the sent out has

וואַסער איז אָפּגעטריקנט געוואָרן פֿון דעם געזיכט פֿון דער ערד .
erd der fun gezicht dem fun gevorn opgetriknt iz vaser
earth the of face the of having become dry off is water

ח האָט ער אַרויסגעשיקט פֿון זיך די טויב , צו זען אויב דאָס וואַסער איז
iz vaser dos oib zen tsu toib di zich fun aroisgeshikt er hot
is water this if see to dove the self of sent out he has

אָפּגעפֿאַלן פֿון דעם געזיכט פֿון דער ערד . ט אָבער די טויב האָט נישט
nisht hot toib di ober erd der fun gezicht dem fun opgefaln
not has dove the but earth the of face the from abated

געפֿונען קיין אָפּרו פֿאַר איר פֿוסטריט , און זי האָט זיך אומגעקערט צו
tsu umgekert zich hot zi un fustrit ir far opru kein gefunen
to returned self has she and foot her for repose any found

אים אין דער תּיבֿה , ווייל וואַסער איז געווען אויפֿן פּנים פֿון דער
der fun gezicht oifn geven iz vaser vail teive der in im
the of face on having been is water because ark the in him

גאַנצער ערד . האָט ער אויסגעשטרעקט זײַן האַנט , און האָט זי גענומען
genumen zi hot un hant zain oisgeshtrekt er hot erd gantser
taken her has and hand his stretched out he has earth whole

און זי אַרײַנגעבראַכט צו זיך אין דער תּיבֿה . י און ער האָט אָפּגעווארט
opgevart hot er un teive der in zich tsu araingebracht zi un
waited has he and ark the in self to brought she and

נאָך אַנדערע זיבן טעג , און האָט ווידער אַרויסגעשיקט די טויב פֿון
fun toib di aroisgeshikt vider hot un teg zibn andere noch
from dove the sent out again has and days seven other yet

on ha'aretz continually; and after the end of the hundred and fifty days the waters were abated. [4] And the tevah *(ark)* rested in the seventh month, on the seventeenth day of the month, upon the mountains of Ararat. [5] And the waters decreased continually until the tenth month; in the tenth month, on the first day of the month, were the rashei heharim seen.

[6] And it came to pass at the end of arba'im yom, that Noach opened the chalon *(window)* of the tevah *(ark)* which he had made; [7] And he sent forth the orev *(raven)*, which went forth to and fro, until the waters were dried up from off ha'aretz. [8] Also he sent forth a yonah *(dove)* from him, to see if the waters were abated from off the face of the adamah; [9] But the yonah found no manoach *(place of rest)* for the sole of her foot, and she returned unto him into the tevah, for the waters were on the p'nei kol ha'aretz; then he reached forth his yad, and took her, and pulled her in unto him into the tevah *(ark)*. [10] And he waited yet another shivat yamim; and again he sent forth the yonah out of the tevah *(ark)*; [11] And the

יא און די טויב איז געקומען אין אָוונטצייַט, ערשט אַן
an ersht ovnttsait in gekumen iz toib di un teive der
an look eventide in having come is dove the and ark the

אָפּגעריסן איילבערטבלאַט איז אין איר מויל , און נֹח האָט געוווּסט אַז
az gevust hot Noach un moil ir in iz eilbertblat opgerisn
that known has Noach and mouth her in is olive leaf broke off

יב האָט ער אָפּגעפֿאַלן פֿון דער ערד . דאָס וואַסער איז אָפּגעגאַנגען נאָך
noch opgevart er hot erd der fun opgefaln iz vaser dos
yet waited he has earth the from abated is water this

זיך זי טעג, און האָט אַרויסגעשיקט די טויב, און זי האָט זיבן אַנדערע
zich hot zi un toib di aroisgeshikt hot un teg zibn andere
self has she and dove the sent out has and days seven other

מער נישט אומגעקערט צו אים ווידער.
vider im tsu umgekert nisht mer
again him to returned not more

יג און עס איז געווען אין דעם זעקס הונדערט און ערשטן יאָר,
yor ershtn un hundert zeks dem in geven iz es un
year first and hundred six the in having been is it and

אין ערשטן חודש , אין ערשטן טאָג פֿון חודש , איז אָפּגעטריקנט
opgetriknt iz choidesh fun tog ershtn in choidesh ershtn in
dried up is month of day first in month first in

געווואָרן דאָס וואַסער פֿון דער ערד , און נֹח האָט
hot Noach un erd der fun vaser dos gevorn
has Noach and earth the of water this having become

אַראָפּגענומען דעם דעק פֿון דער תּבֹה, און האָט אַ קוק געטאָן,
geton kuk a hot un teive der fun dek dem aropgenumen
done look a has and ark the of the cover the removed

ערשט דאָס געזיכט פֿון דער ערד איז טרוקן. יד און אין צווייטן חודש ,
choidesh tsveitn in un trukn iz erd der fun gezicht dos ersht
month second in and dry is earth the of surface this look

אין זיבן און צוואַנציקסטן טאָג פֿון חודש , איז אויסגעטריקנט
oisgetriknt iz choidesh fun tog tsvantsikstn un zibn in
dried is month of day twentieth and seven in

געווואָרן די ערד .
erd di gevorn
earth the having become

טו און אלקים האָט געערעדט צו נֹחן , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Noachn tsu geredt hot Elokim un
say to thus Noach to spoken has G-d and

טז גיי אַרויס פֿון דער תּבֹה, דו , און דיַין ווייַב, און דיַינע זין ,
zin daine un vaib dain un du teive der fun arois gei
sons your and wife your and you ark the of out go

יז יעטוועדער . און די ווייַבער פֿון דיַינע זין , מיט דיר
yetveder dir mit zin daine fun vaiber di un
every you(SG) with sons your of wives the and

לעבעדיקע זאַך וואָס מיט דיר , פֿון אַלע לייַבער ,
laiber ale fun dir mit vos zach lebedike
flesh(PL) all of you(SG) with which thing living

סיַ אַ פֿויגל, סיַ אַ בהמה , סיַ יעטוועדער
yetveder sai beheime a sai foigel a sai
every whether livestock a whether bird a whether

שרץ וואָס קריכט אויף דער ערד , ברענג אַרויס מיט זיך ,
zich mit arois breng erd der oif kricht vos sherets
self with out bring earth the on creeps which creeper

yonah returned to him in the erev; and, hinei, in her beak was a zayit *(olive)* leaf freshly plucked; so Noach had da'as that the mayim were abated from off ha'aretz. 12 And he waited yet another shivat yamim; and sent forth the yonah; which returned not unto him again.

13 And it came to pass in the six hundredth and first year, in the first month, the first day of the month, the mayim were dried up from off ha'aretz; and Noach removed the mikhseh *(covering)* of the tevah *(ark)*, and looked, and, hinei, the surface of the adamah was dry. 14 And in the second month, on the seven and twentieth day of the month, was ha'aretz dry.

15 And Elohim spoke unto Noach, saying, 16 Go forth of the tevah *(ark)*, thou, and thy isha, and thy banim, and the nashim of thy banim with thee. 17 Bring forth with thee every living thing that is with thee, of kol basar, both of bird, and of behemah, and of every creeping thing that creepeth upon ha'aretz; that they may multiply

abundantly on ha'aretz, and be fruitful, and increase upon ha'aretz.

און זיי זאָלן זיך ווידמענען אויף דער ערד , און זיך
zich un erd der oif vidmenen zich zoln zei un
self and earth the on swarm self shall they and

פֿרוכפּערן און מערן אויף דער ערד .
erd der oif mern un fruchpern
earth the on increase and fertile

18 And Noach went forth, and his banim, and his isha, and the nashim of his banim with him; 19 Every animal, every remes, and every bird, and whatsoever creepeth upon ha'aretz, after their kinds, went forth out of the tevah *(ark)*. 20 And Noach built a Mizbe'ach unto Hashem; and took of every behemah hatehorah, and of kol haoph hatahor, and offered olot *(burnt offerings)* on the Mizbe'ach. 21 And Hashem smelled a re'ach hannichoach; and Hashem said in His lev, I will not again curse the adamah any more ba'avur *(because of)* haAdam; for the yetzer of the lev haAdam is rah from his ne'urim *(youth, childhood)*; neither will I again strike any more every thing living, as I have done.

יח איז אַרויסגעגאַנגען נֹח , און זײַנע זין , און זײַן ווײַב, און
un vaib zain un zin zaine un Noach aroisgegangen iz
and wife his and sons his and Noach having come out is

זײַנע זינס ווײַבער, מיט אים. יט יעטוועדער חיה , יעטוועדער שרץ , און
un sherets yetveder chaye yetveder im mit vaiber zins zaine
and creeper every beast every him with wives sons' his

יעטוועדער פֿויגל, אַלץ וואָס באַוועגט זיך אויף דער ערד , לויט
loit erd der oif zich bavegt vos alts foigel yetveder
according earth the on self stir which all that bird every

זייערע משפּחות , זײַנען אַרויסגעגאַנגען פֿון דער תּבֿה. כ און נֹח
Noach un teive der fun aroisgegangen zainen mishpoches zeyere
Noach and ark the from having come out are families their

האָט געבויט אַ מזבח צו ה , און ער האָט גענומען פֿון אַלע
ale fun genumen hot er un Hashem tsu mizbeyech a geboit hot
all of taken has he and Hashem to altar a built has

ריינע בהמות , און פֿון אַלע ריינע פֿויגלען, און האָט אויפֿגעבראַכט
oifgebracht hot un foiglen reine ale fun un beheimes reine
brought you up has and birds pure all of and beasts pure

בראַנדאָפּפֿער אויפֿן מזבח . כא און ה האָט געשמעקט דעם
dem geshmekt hot Hashem un mizbeyech oifn brandopfer
the smelled has Hashem and altar on burnt offerings

געשמאַקן ריח , און ה האָט געזאָגט אין זײַן האַרצן: איך וועל
vel ich hartsn zain in gezogt hot Hashem un reyech geshmakn
will I heart his in said has Hashem and aroma smell

מער ווידער נישט פֿאַרשילטן די ערד פֿון וועגן דעם מענטשן ;
mentshn dem vegen fun erd di farshiltn nisht vider mer
men the of because earth the curse not again more

וואָרעם די טראַכטונג פֿון דעם מענטשנס האַרצן איז שלעכט פֿון זײַן
zain fun shlecht iz hartsn mentshns dem fun trachtung di vorem
his of evil is hearts man's the of intention the because

יוגנט אָן; און איך וועל מער ווידער נישט דערשלאָגן אַלץ וואָס לעבט,
lebt vos alts dershlogn nisht vider mer vel ich un on yugnt
lives which all that strike not again more will I and on youth

אַזוי ווי איך האָב געטאָן.
geton hob ich vi azoi
done have I as thus

22 While ha'aretz remaineth,

כב אַזוי לאַנג ווי די טעג פֿון דער ערד ,
erd der fun teg di vi lang azoi
earth the of days the as long thus

zera *(seedtime)* and katzir *(harvest)*,

זאָל זייען און שניט ,
shnit un zeyen zol
harvest and sowing shall

and kor *(cold)* and chom *(heat)*,

און קעלט און היץ ,
hits un kelt un
heat and cold and

and kayitz *(summer)* and choref *(winter)*,

זומער און ווינטער,
vinter un zumer
winter and summer

and yom and lailah, shall not cease.

און טאָג און נאַכט, נישט אויפֿהערן.
oifhern nisht nacht un tog un
cease not night and day and

9 Vayevarech Elohim et Noach and his banim, and said unto them, Be fruitful, and multiply, and replenish ha'aretz. [2] And the fear of you and the dread of you shall be upon every beast of ha'aretz, and upon every bird of the air, upon all that moveth upon ha'adamah, and upon all the dagim of the yam; into your yad are they delivered. [3] Every remes that liveth shall be food for you; even as the yarok esev *(green plant)* have I given you all. [4] But basar with the nefesh thereof, which is the dahm thereof, shall ye not eat. [5] And surely your dahm of your nefeshot will I require; at the hand of every beast will I require it, and at the yad haAdam; at the hand of every man's brother will I require the nefesh haAdam.

ט און אלקים האָט געבענטשט נֹחן און זיינע זין , און
un zin zaine un Noachn gebentsht hot Elokim un
and sons his and Noach blessed has G-d and

האָט צו זיי געזאָגט: פֿרוכפּערט אײַך און מערט אײַך, און
un aich mert un aich fruchpert gezogt zei tsu hot
and you multiply and you be fertile said them to has

פֿילט אָן די ערד . ב און אײַער מורא און אײַער שרעק זאָל זיין
zain zol shrek aier un moire aier un erd di on filt
be shall terror your and fear your and earth the on fill

אויף יעטוועדער חיה פֿון דער ערד , און אויף יעטוועדער פֿויגל פֿון
fun foigel yetveder oif un erd der fun chaye yetveder oif
of bird every on and earth the of beast every on

הימל , אויף אַלץ וואָס די ערד ווידמענט, און אויף אַלע פֿישן
fishn ale oif un vidment erd di vos alts oif himel
fish all on and swarms earth the which all that on heaven

פֿון ים ; אין אײַער האַנט זיינען זיי איבערגעגעבן. ג אַלץ וואָס
vos alts ibergegebn zei zainen hant aier in yam fun
which all that delivered they are hand your in sea of

באַוועגט זיך , וואָס לעבט, זאָל זיין פֿאַר אײַך צום עסן ; אַזוי ווי
vi azoi esen tsum aich far zain zol lebt vos zich bavegt
as thus to eat to you for be shall lives which self stir

גרינע קרײַטעכער האָב איך אײַך דאָס אַלץ געגעבן . ד נאָר פֿלייש מיט
mit fleish nor gegebn alts dos aich ich hob kraitechts grine
with flesh but given all this you I have plant grass

זיין לעבן, זיין בלוט , זאָלט איר נישט עסן . ה און פֿאַר וואָר , אײַער
aier vor far un esen nisht ir zolt blut zain lebn zain
your surely for and to eat not you shall blood its life its

בלוט , פֿון אײַערע נפֿשות , וועל איך אויפֿמאָנען; פֿון דער האַנט פֿון
fun hant der fun oifmonen ich vel nefoshes aiere fun blut
of hand the of require I will souls your of blood

איטלעכער חיה וועל איך עס אויפֿמאָנען, און פֿון דער האַנט פֿון דעם
dem fun hant der fun un oifmonen es ich vel chaye itlecher
the of hand the of and require it I will beast each

מענטשן , פֿון דער האַנט פֿון דעם מענטשן זיין ברודער, וועל איך
ich vel bruder zain mentshn dem fun hant der fun mentshn
I will brother his men the of hand the of men

אויפֿמאָנען דאָס לעבן פֿון אַ מענטשן .
mentshn a fun lebn dos oifmonen
men a of life this require

[6] Shofech dahm *(one who sheddeth man's blood)*,

by man shall his dahm be shed;

for in the tzelem Elohim

made He man.

ו דער וואָס פֿאַרגיסט דאָס בלוט פֿון אַ מענטשן ,
mentshn a fun blut dos fargist vos der
men a of blood this shed that which the

זאָל דורך אַ מענטשן זיין בלוט פֿאַרגאָסן ווערן ;
vern fargosen blut zain mentshn a durch zol
become shed blood his men a by shall

ווארעם אין דער געשטאַלט פֿון אלקים
Elokim fun geshtalt der in vorem
G-d of image the in because

האָט ער געמאַכט דעם מענטשן .
mentshn dem gemacht er hot
men the made he has

ז און איר, פֿרוכפּערט אײַך און מערט אײַך; ווידמענט אײַך אויף דער
der oif aich vidment aich mert un aich fruchpert ir un
the on you swarm you multiply and you be fertile you and

ערד , און מערט אײַך אויף איר.
ir oif aich mert un erd
it on you multiply and earth

ח און אלקים האָט גערעדט צו נֹחן און צו זײַנע זין מיט אים, אָזוי
azoi im mit zin zaine tsu un Noachn tsu gezogt hot Elokim un
thus him with sons his to and Noach to said has G-d and

ט צו זאָגן: און אין, זע , איך באַשטעטיקן מײַן ברית מיט אײַך, און
un aich mit bris main bashtetikn ich ze ich un zogn tsu
and you with covenant my confirm I behold I and say to

י מיט אײַער זאָמען נאָך אײַך, און מיט יעטוועדער לעבעדיקער באַשעפֿעניש
bashefenish lebediker yetveder mit un aich noch zomen aier mit
creature living every with and you since seed your with

יא וואָס מיט אײַך, סײַ אַ פֿויגל, סײַ אַ בהמה , סײַ יעטוועדער
yetveder sai beheime a sai foigel a sai aich mit vos
every whether livestock a whether bird a whether you with which

חיה פֿון דער ערד מיט אײַך, פֿון די אַלע וואָס זײַנען אַרויסגעגאַנגען
aroisgegangen zainen vos ale di fun aich mit erd der fun chaye
having come out are which all that of you with earth the of beast

יב פֿון דער תּבֹה, אַלע לעבעדיקע זאַכן פֿון דער ערד . און איך וועל
vel ich un erd der fun zachn lebedike ale teive der fun
will I and earth the of things living all ark the of

באַשטעטיקן מײַן ברית מיט אײַך, און עס וועלן מער נישט פֿאַרשניטן
farshnitn nisht mer veln es un aich mit bris main bashtetikn
cut not more will it and you with covenant my confirm

ווערן אַלע לעבעדיקע פֿון אַ מבול-גערויסער, און עס וועט מער נישט זײַן
zain nisht mer vet es un mabl-geviser a fun laiber ale vern
be not more will it and flood a of flesh(PL) all become

יג קיין מבול אומצוברענגען די ערד . יב און אלקים האָט געזאָגט: דאָס איז
iz dos gezogt hot Elokim un erd di umtsubrengen mabl kein
is this said has G-d and earth the to destroy flood not

צווישן מיר און צווישן דעם ברית וואָס איך מאַך צווישן מיר און צווישן
tsvishn un mir tsvishn mach ich vos bris dem fun tseichn der
between and me between make I which covenant the of sign the

אײַך, אויף יעטוועדער לעבעדיקער באַשעפֿעניש וואָס מיט אײַך, און צווישן
oif aich mit vos bashefenish lebediker yetveder tsvishn un aich
on you with which creature living every between and you

יד דורות : טז מײַן בויגן האָב איך אַרײַנגעטאָן אין וואָלקן, און
doires eibike un volken in araingeton ich hob boign main
generations everlasting and cloud in put I have bow my

טו ער וועט זײַן פֿאַר אַ צייכן פֿון ברית צווישן מיר און צווישן
tsvishn un mir tsvishn bris fun tseichn a far zain vet er
between and me between the covenant of sign a for be will it

טז ערד . יד און עס וועט זײַן , ווען איך טו וואָלקענען אַ וואָלקן אויף דער
der oif volken a volkenen tu ich ven zain vet es un erd der
the on cloud a cloud over do I when be will it and earth the

יז ערד , אָזוי וועט זיך באַווײַזן דער בויגן אין דעם וואָלקן, טו און איך וועל זיך
zich vel ich un volken dem in boign der bavaizn zich vet azoi erd
self will I and cloud the in bow the appear self will thus earth

יח דערמאָנען אָן מײַן ברית וואָס צווישן מיר און צווישן אײַך, און
un aich tsvishn un mir tsvishn vos bris main on dermonen
and you between and me between which covenant my on remember

7 And you, be ye fruitful, and multiply; bring forth abundantly on ha'aretz, and multiply therein.

8 And Elohim spoke unto Noach, and to his banim with him, saying, 9 And I, hineni, I establish My brit *(covenant)* with you, and with your zera after you; 10 And with kol nefesh that is with you, of the bird, of the behemah, and of every animal of ha'aretz with you; from kol yotzei hatevah *(all that go out of the ark)*, to every creature of ha'aretz. 11 And I will establish My brit with you, neither shall kol basar yikaret any more by the waters of the mabbul; neither shall there be any more mabbul l'shacheit ha'aretz. 12 And Elohim said, This is the ot of the brit which I make between Me and you and every nefesh chayyah that is with you, for dorot olam; 13 I do set My keshet *(bow)* in the anan *(cloud)*, and it shall be for an ot brit between Me and ha'aretz. 14 And it shall come to pass, when I bring an anan over ha'aretz, that the keshet be'anan *(rainbow)* shall be seen; 15 And I will remember My brit, which is between

צווישן יעטוועדער לעבעדיקער באַשעפֿענישׁ פֿון אַלע ליַבער , און דאָס
dos un laiber ale fun bashefenish lebediker yetveder tsvishn
these and flesh(PL) all of creature living every between
וואַסער וועט מער נישט ווערן אַ מבול אומצובערענגען אַלע ליַבער .
laiber ale umtsubrengen mabl a vern nisht mer vet vaser
flesh(PL) all to destroy flood a become not more will waters

Me and you and kol nefesh chayyah of kol basar; and the waters shall no more become a mabbul *(flood)* l'shacheit *(to destroy)* kol basar.

טז און דער בויגן וועט זיַין אין דעם וואָלקן, און איך וועל קוקן אויף אים,
im oif kukn vel ich un volken dem in zain vet boign der un
it on gaze will I and cloud the in be will bow the and
כּדי זיך צו דערמאָנען אָן דעם אייביקן ברית צווישן אלקים
Elokim tsvishn bris eibikn dem on dermonen tsu zich kedei
G-d between covenant everlasting the on remember to self so that
און צווישן יעטוועדער לעבעדיקער באַשעפֿענישׁ פֿון אַלע ליַבער וואָס
vos laiber ale fun bashefenish lebediker yetveder tsvishn un
which flesh(PL) all of creature living every between and
אויף דער ערד . יז און אלקים האָט געזאָגט צו נחן : דאָס איז דער צייכן

16 And the keshet shall be in the anan; and I will look upon it, that I may remember the brit olam between Elohim and kol nefesh chayyah of kol basar that is upon ha'aretz.

17 And Elohim said unto Noach, This is the ot habrit, which I have established between Me and kol basar that is upon ha'aretz.

tseichn der iz dos Noachn tsu gezogt hot Elokim un erd der oif
sign the is this Noach to said has G-d and earth the on
פֿון דעם ברית וואָס איך האָב אויפֿגעשטעלט צווישן מיר און צווישן
tsvishn un mir tsvishn oifgeshtelt hob ich vos bris dem fun
between and me between established have I which covenant the of
אַלע ליַבער וואָס אויף דער ערד .
erd der oif vos laiber ale
earth the on which flesh(PL) all

יח און די זין פֿון נחן וואָס זיַינען אַרויסגעגאַנגען
aroisgegangen zainen vos Noachn fun zin di un
having come out are which Noach of sons the and
פֿון דער תּבֿה, זיַינען געווען שֵׁם , חָם , און יֶפֶת ;
Yefet un Cham Shem geven zainen teive der fun
Yephet and Cham Shem having been are ark the of
און חָם , דאָס איז דער פֿאָטער פֿון כנַעַן . יט די דאָזיקע דריַי
drai dozike di Kenaan fun foter der iz dos Cham un
three this the Canaan of father the is this Cham and
זיַינען געווען די זין פֿון נחן , און פֿון זיי האָט זיך
zich hot zei fun un Noachn fun zin di geven zainen
self has them of and Noach of sons the having been are
צעשפּרייט די גאַנצע ערד .
erd gantse di tseshpreit
earth whole the spread out

18 And the bnei Noach, that went forth of the tevah, were Shem, and Cham, and Yephet; and Cham is the av of Kena'an *(Canaan)*.

19 Shloshah *(Three)* are the bnei Noach; and of them was the kol ha'aretz populated.

כ און נח דער אַקערמאַן האָט גענומען און האָט געפֿלאַנצט
geflantst hot un genumen hot akerman der Noach un
planted has and taken has plowman the Noach and
אַ ווייַנגאָרטן . כא און ער האָט געטרונקען פֿון דעם ווייַן , און איז
iz un vain dem fun getrunken hot er un vaingorten a
is and wine the of drank has he and vineyard a
געוואָרן שיכור און האָט זיך אָפּגעדעקט אין זיַין געצעלט.
getselt zain in opgedekt zich hot un shikur gevorn
tent his in uncovered self has and drunk having become
כב האָט חָם דער פֿאָטער פֿון כנַעַן געזען די נאַקעטקייט פֿון זיַין
zain fun naketkeit di gezen Kenaan fun foter der Cham hot
his of nakedness the seen Canaan of father the Cham has
פֿאָטער, און האָט דערציילט זיַינע צוויי ברידער דרויסן . כג האָבן

20 And Noach began to be an ish ha'adamah *(a man of the soil)*, and he planted a kerem *(vineyard)*;

21 And he drank of the yayin, and became shikker *(intoxicated)*; and he lay uncovered inside his ohel.

22 And Cham, the av of Kena'an, saw the erom *(nakedness)* of his av, and told his two achim on the outside.

hobn droisn brider tsvei zaine dertseilt hot un foter
have outside brothers two his told has and father

שֵׁם אוֹן יֶפֶת געַנומען אַ מאַנטל, אוֹן אַרויפגעטאָן אויף זייערע
zeyere oif aroifgeton un mantl a genumen Yefet un Shem
their on placed and mantle a taken Yephet and Shem

ביידנס אַקסלען, אוֹן זיי זיַנען געגאַנגען הינטערווײַלעכץ,
hintervailechts gegangen zainen zei un akslen beidns
backwards having gone are they and shoulders of both

אוֹן האָבן צוגעדעקט די נאַקעטקייט פֿון זייער פֿאָטער, מיט זייערע
zeyere mit foter zeyer fun naketkeit di tsugedekt hobn un
their with father their of nakedness the covered have and

פּנימער אַהינטער, אוֹן זיי האָבן נישט געזען די נאַקעטקייט פֿון
fun naketkeit di gezen nisht hobn zei un ahinter penemer
of nakedness the seen not have they and backward face

זייער פֿאָטער. כד אוֹן נֹחַ האָט זיך אויסגענידטערט פֿון זײַן ווײַן,
vain zain fun oisgenichtert zich hot Noach un foter zeyer
wine his from sobered up self has Noach and father their

אוֹן האָט געמערקט וואָס זײַן יִנגערער זון האָט אים געטאָן.
geton im hot zun yingerer zain vos gemerkt hot un
done him has son younger his what learned has and

[25] And he said,

כה אוֹן ער האָט געזאָגט:
gezogt hot er un
said has he and

Arur *(cursed)* be Kena'an;

פֿאַרשאָלטן זאָל זײַן כּנַעַן,
Kenaan zain zol farsholten
Canaan be shall cursed

an eved of avadim shall he be unto his achim.

אַ קנעכט פֿון קנעכט זאָל ער זײַן בײַ זײַנע ברידער.
brider zaine bai zain er zol knecht fun knecht a
brothers his by be he shall servant of servant a

[26] And he said,

כו אוֹן ער האָט געזאָגט:
gezogt hot er un
said has he and

Baruch Hashem Elohei Shem;

ברוך ה אלוקי שֵׁם;
Shem Elokei Hashem Baruch
Shem the G-d of Hashem blessed be

and Kena'an shall be his eved.

אוֹן כּנַעַן זאָל זײַן אַ קנעכט בײַ אים.
im bai knecht a zain zol Kenaan un
him by servant a be shall Canaan and

[27] Elohim shall enlarge Yephet,

כז דערבריייטערן זאָל אלקים יֶפֶתן,
Yefeten Elokim zol derbreitern
Yephet G-d shall to enlarge

and he shall dwell in the tents of Shem;

אוֹן ער זאָל רוען אין די געצעלטן פֿון שֵׁם;
Shem fun getseltn di in ruen zol er un
Shem of tents the in dwell shall he and

and Kena'an shall be his eved.

אוֹן כּנַעַן זאָל זײַן אַ קנעכט בײַ אים.
im bai knecht a zain zol Kenaan un
him by servant a be shall Canaan and

[28] And Noach lived after the mabbul three hundred and fifty years. [29] And all the days of Noach were nine hundred and fifty years; and he died.

כח אוֹן נֹחַ האָט געלעבט נאָכן מבול דרײַ הונדערט יאָר אוֹן
un yor hundert drai mabl nochn gelebt hot Noach un
and year hundred three flood after lived has Noach and

פֿופֿציק יאָר. כט אוֹן אַלע טעג פֿון נֹחַ זײַנען געווען נײַן
nain geven zainen Noachn fun teg ale un yor fuftsik
nine having been are Noach of days all and year fifty

הונדערט יאָר אוֹן פֿופֿציק יאָר; אוֹן ער איז געשטאָרבן.
geshtorbn iz er un yor fuftsik un yor hundert
died is he and year fifty and year hundred

10 Now these are the toldot of the Bnei Noach: Shem, Cham, and Yephet; and unto them were banim born after the mabbul *(flood)*.

ל אוֹן דְאָס זיַינען די געבורטן פוֹן נֹחס קינדער : שֵׁם , חָם ,
Cham Shem kinder Noachs fun geburtn di zainen dos un
Cham Shem children Noah's of birth the are this and

אוֹן יֶפֶת ; אוֹן בייַ זיי זיַינען געבאָרן געוואָרן
gevorn geborn zainen zei bai un Yefet un
having become given birth to are they by and Yephet and

זין נאָכן מבול.
mabl nochn zin
flood after sons

[2] The Bnei Yephet: Gomer, and Magog, and Madai, and Yavan, and Tuval, and Meshech, and Tiras. [3] And the Bnei Gomer: Ashkenaz, and Riphat, and Togarmah. [4] And the Bnei Yavan: Elishah, and Tarshish, Kittim, and Dodanim. [5] By these were the coastlands of the Goyim divided in their lands; every one after his leshon, after their mishpechot, in their Goyim.

ב די זין פוֹן יֶפֶת זיַינען געווען : גוֹמֶר , אוֹן מָגוֹג , אוֹן
un Magog un Gomer geven zainen Yefeten fun zin di
and Magog and Gomer having been are Yephet of sons the

מָדַי , אוֹן יָוָן , אוֹן תּוּבַל , אוֹן מֶשֶׁך , אוֹן תִּירָס. ג אוֹן די זין
zin di un Tiras un Meshech un Tuval un Yavan un Madai
sons the and Tiras and Meshech and Tuval and Yavan and Madai

פוֹן גוֹמֶר : אַשכּנַז , אוֹן ריפַת , אוֹן תּוֹגַרמָה . ד אוֹן די זין
zin di un Togarmah un Rifat un Ashkenaz Gomern fun
sons the and Togarmah and Riphat and Ashkenaz Gomer of

פוֹן יָוָנען : אֱלִישָׁה , אוֹן תַּרשִׁישׁ , כִּתִּים , אוֹן דוֹדָנִים . ה פוֹן די
di fun Dodanim un Kittim Tarshish un Elishah Yavanen fun
the of Dodanim and Kittim Tarshish and Elishah Yavan of

דאָזיקע האָבן זיך פוֹנאַנדערגעשיידט אינדזלען פוֹן די פֶעלקער אין
in felker di fun indzelen di funandergesheidt zich hobn dozike
in nations the of coastlands the divided self have this

זייערע לענדער, איטלעכער לויט זיַין לשון , לויט זייערע
zeyere loit loshen zain loit itlecher lender zeyere
their according language his according each lands their

משפּחות , אין זייערע פֶעלקער.
felker zeyere in mishpoches
nations their in families

[6] And the Bnei Cham: Cush, and Mitzrayim, and Put, and Kena'an. [7] And the Bnei Cush: Seva, and Chavilah, and Savtah, and Ra'amah, and Savtecha; and the Bnei Raamah: Sheva, and Dedan. [8] And Cush fathered Nimrod; he began to be a gibbor in ha'aretz. [9] He was a gibbor, a hunter before Hashem; therefore it is said, like Nimrod the gibbor, the hunter before Hashem. [10] And the beginning of his kingdom was Bavel, and Erech, and Akkad, and Calneh, in Eretz Shinar.

ו אוֹן די זין פוֹן חָמען זיַינען געווען : כּוּש , אוֹן מִצרַיִם ,
Mitsrayim un Kush geven zainen Chamen fun zin di un
Egypt and Kush having been are Cham of sons the and

אוֹן פוּט, אוֹן כְּנַעַן . ז אוֹן די זין פוֹן כּוּשן : סבָא, אוֹן חֲוִילָה , אוֹן
un Chavilah un Seva Kushn fun zin di un Kenaan un Put un
and Chavilah and Seva Cush of sons the and Canaan and Put and

סַבתָא, אוֹן רַעמָה , אוֹן סַבתכָא . אוֹן די זין פוֹן רַעמָה : שבָא
Sheva Raamahn fun zin di un Savtecha un Raamah un Savtah
Sheva Raamah of sons the and Savtecha and Ra'amah and Savtah

אוֹן דְדָן . ח אוֹן כּוּש האָט געבאָרן נִמרוֹדן . ער איז געוואָרן
geven iz er Nimrodn geborn hot Kush un Dedan un
having been is he Nimrod given birth to has Kush and Dedan and

דער ערשטער מאַכטיקער אויף דער ערד . ט ער איז געווען אַ
a geven iz er erd der oif machtiker ershter der
a having been is he earth the on mighty one first the

מאַכטיקער יעגער פַאַר ה ; דערום ווערט געזאָגט: אַזוי ווי
vi azoi gezogt vert derum Hashem far yeger machtiker
as thus said shall be therefore Hashem for hunter mighty one

נִמרוֹד , אַ מאַכטיקער יעגער פַאַר ה . י אוֹן דער אָנהייב פוֹן זיַין
zain fun onheib der un Hashem far yeger machtiker a Nimrod
his of beginning the and Hashem for hunter mighty a Nimrod

קיניגרייַך איז געווען בָּבֶל , אוֹן אֶרֶך , אוֹן אַכַּד , אוֹן כַּלנֶה , אין
in Calneh un Akkad un Erech un Bavel geven iz kinigraich
in Calneh and Akkad and Erech and Bavel having been is kingdom

יא פֹּון יענעם לאַנד איז ער אַרויסגעגאַנגען קיין אשור ,
Ashur kein aroisgegangen er iz land yenem fun Shinar land
Assyria to having gone forth he is land that of Shinar land

יב און האָט געבויט נינוֵה , און רחוֹבוֹת-עיר, און כֶּלַח ,
Resen un Kelach un Rechovot-Ir un Nineveh geboit hot un
Resen and Kelach and Rechovot-Ir and Nineveh built has and

יג און צווישן נינוֵה און צווישן כֶּלַח , דאָס איז גרויסע שטאָט.
un shtot groise di iz dos Kelach tsvishn un Nineveh tsvishn
and city great the is this Kelach between and Nineveh between

מִצרַיִם האָט געבאָרן לודים , און ענָמים , און להָבִּים , און
un Lehavim un Anamim un Ludim geborn hot Mitsrayim
and Lehavim and Anamim and Ludim given birth to has Egypt

יד נַפתּוחים , און פַּתרוסים, און כַּסלוחים – פֹּון וואַנען די פלִשתִּים
Pelishtim di vanen fun Kasluchim un Patrusim un Naftuchim
Pelishtim the which of Casluchim and Patrusim and Naphtuchim

זיַינען אַרויסגעקומען – און כַּפתּוֹרים .
Kaftorim un aroisgekumen zainen
Caphtorim and came out are

טו און כנַען האָט געבאָרן צידון זיַין בכוֹר , און חֵת ,
Chetn un bechor zain Tsidon geborn hot Kenaan un
Chet and firstborn his Tzidon given birth to has Canaan and

טז און דעם יבוּסי , און דעם אֱמוֹרי, און דעם גִּרגָשי , יז און דעם חִוִּי ,
Chivi dem un Girgashi dem un Emori dem un Yevusi dem un
Chivi the and Girgashi the and Emori the and Yevusi the and

יח און דעם ערקי, און דעם סיני, און דעם אַרוָדי , און דעם צמָרי , און
un Tsemari dem un Arvadi dem un Sini dem un Arki dem un
and Tzemari the and Arvadi the and Sini the and Arki the and

דעם חֲמָתי ; און דערנאָך האָבן זיך צעשפּרייט די משפּחות פֹּון
fun mishpoches di tseshpreit zich hobn dernoch un Chamati dem
of families the spread out self have after that and Chamati the

יט דעם כנַעֲני . און דער גרעמאַרק פֹּון דעם כנַעֲני איז געווען
geven iz Kenaani dem fun gemark der un Kenaani dem
having been is Kena'ani the of boundary the and Kena'ani the

פֹּון צידון , ווי דו גייסט קיין גרָר , ביז עַזָה ; ווי דו גייסט קיין
kein geist du vi Azah biz Gerar kein geist du vi Tsidon fun
to go you as Azah to Gerar to go you as Tzidon from

סדוֹם , און עַמוֹרָה, און אַדמָה , און צבוֹיִים , ביז לֶשַע . כ דאָס זיַינען
zainen dos Lesha biz Tsevoyim un Admah un Amora un Sodom
are this Lesha to Tzevoyim and Admah and Amora and Sodom

די קינדער פֹּון חָם לויט זייערע משפּחות , לויט זייערע
zeyere loit mishpoches zeyere loit Cham fun kinder di
their according families their according Cham of children the

לשונות , אין זייערע לענדער, אין זייערע פֹּעלקער.
felker zeyere in lender zeyere in leshoines
nations their in lands their in languages

כא און ביַי שֵם , דעם פָּאָטער פֹון אַלע קינדער פֹון עֵבֶר, דעם עלטערן
eltern dem Ever fun kinder ale fun foter dem Shem bai un
elder the Ever of children all of father the Shem by and

ברודער פֹון יֶפֶתן , אויך ביַי אים זיַינען געבאָרן געווָארן
gevorn geborn zainen im bai oich Yefeten fun bruder
having become given birth to are him to also Yephet of brother

כב קינדער . די זין פֹון שֵמען זיַינען געווען : עֵילָם , און אשור ,
Ashur un Eilam geven zainen Shemen fun zin di kinder
Assyria and Eilam having been are Shem of sons the children

11 Out of that land he went forth to Ashur, and built Nineveh, and Rechovot-Ir, and Kelach, 12 And Resen between Nineveh and Kelach; the same is haIr Hagedolah. 13 And Mitzrayim fathered Ludim, and Anamim, and Lehavim, and Naphtuchim, 14 And Patrusim, and Casluchim, out of whom came Pelishtim *(Philistines)*, and Caphtorim.

15 And Kena'an fathered Tzidon his bechor, and Chet, 16 And the Yevusi, and the Emori, and the Girgashi, 17 And the Chivi, and the Arki, and the Sini, 18 And the Arvadi, and the Tzemari, and the Chamati; and afterward were the mishpechot haKena'ani spread abroad. 19 And the boundary of the Kena'ani was from Tzidon, as thou comest to Gerar, unto Azah; as thou goest, unto Sodom, and Amora, and Admah, and Tzevoyim, even unto Lesha. 20 These are the Bnei Cham, after their mishpechot, after their leshonot, in their territories, and in their Goyim.

21 Also unto Shem avi kol Bnei Ever, and the older brother of Yephet, even to him were offspring born. 22 The Bnei Shem: Eilam, and Ashur, and Arpachshad, and Lud,

and Aram. 23 And Bnei Aram: Utz, and Chul, and Geter, and Mash. 24 And Arpachshad fathered Shelach; and Shelach fathered Ever. 25 And unto Ever were born two banim: the shem of one was Peleg; for in his days was ha'aretz divided; and his brother's shem was Yoktan. 26 And Yoktan fathered Almodad, and Sheleph, and Chatzarmavet, and Yerach, 27 And Hadoram, and Uzal, and Diklah, 28 And Oval, and Avimael, and Sheva, 29 And Ophir, and Chavilah, and Yovav; all these were the Bnei Yoktan. 30 And their moshav *(dwelling)* was from Mesha, as thou goest unto Sephar har hakedem. 31 These are the Bnei Shem, after their mishpechot, according to their leshonot, in their territories, after their Goyim.

32 These are the mishpechot of the Bnei Noach, after their toldot, in their Goyim; and by these were the Goyim divided/separated in ha'aretz after the mabbul.

11 And the kol HaAretz was of one language and of devarim achadim *(common words)*. 2 And

כג אוּן אַרַפַּכשַׁד , אוּן לוּד , אוּן אֲרָם .
Uts Aramen fun zin di un Aram un Lud un Arpachshad un
Utz Aram of sons the and Aram and Lud and Arpachshad and

כד אוּן חוּל , אוּן גֶּתֶר , אוּן מַש .
geborn hot Arpachshad un Mash un Geter un Chul un
given birth to has Arpachshad and Mash and Geter and Chul and

כה אוּן בֵּיי עֵבֶר . עֵבֶר געבאָרן הָאט שֶׁלַח , אוּן שֶׁלַח געבאָרן הָאט
zainen Evern bai un Evern geborn hot Shelach un Shelachn
are Ever by and Ever given birth to has Shelach and Shelach

זיינען
geborn
given birth to

; דער נאָמען פֿון איינעם איז צוויי זין זיי
iz einem fun nomen der zin tsvei
is one of name the sons two having become

פּלג , ווייל אין זיינע טעג איז צעטיילט געוואָרן
Peleg vail in zaine teg iz tseteilt gevorn
Peleg because in days his is divided the having become

געווען
geven
having been

כו אוּן יָקְטָן . יָקְטָן געווען איז ברודער זיין פֿון נאָמען דער איז
un Yoktan geven iz bruder zain fun nomen der
and Yoktan having been is brother his of name the

ערד ;
un erd
and earth

, חַצַרמָוֶת אוּן , שֶׁלֶפֿ אוּן , אַלמוֹדָד אוּן , יָקְטָן הָאט געבאָרן
Chatsarmavetn un Shelefn un Almodadn geborn hot Yoktan
Chatzarmavet and Sheleph and Almodad given birth to has Yoktan

כז אוּן יֶרַח , אוּן הַדוֹרָמען , אוּן אוּזָל , אוּן דִקלָה , כח אוּן עוּבָל ,
Ovaln un Diklahn un Uzaln un Hadoramen un Yerachn un
Oval and Diklah and Uzal and Hadoram and Yerach and

כט אוּן אַבִּימָאֵל , אוּן שבָּא , אוּן אוֹפִירָ , אוּן חֲוִילָה , אוּן יוֹבָב . די
Yovavn un Chavilahn un Ofirn un Shevaen un Avimaeln un
the Yovav and Chavilah and Ophir and Sheva and Avimael and

אַלע זיינען געווען יָקְטָנס זין . ל אוּן זייער ווויינאָרט איז געווען
geven iz voinort zeyer un zin Yoktans geven zainen ale
having been is dwelling their and sons Yoktan's having been are all

לא דאָס . ביזן באַרג פֿון מזרח , מֶשָׁא , ווי דו קומסט קיין ספֿר
dos mizrech fun barg bizn Sefar kein kumst du vi Mesha fun
these east of mount until Sephar to come you as Mesha from

זיינען די זין פֿון שֵׁמען לויט זייערע משפּחות , לויט זייערע
zeyere loit mishpoches zeyere loit Shemen fun zin di zainen
their according families their according Shem of sons the are

לשונות , אין זייערע לענדער, לויט זייערע פֿעלקער.
felker zeyere loit lender zeyere in leshoines
nations their according lands their in languages

לב דאָס זיינען די משפּחות פֿון נֹחס זין לויט
loit zin Noachs fun mishpoches di zainen dos
according sons Noah's of families the are these

זייערע געבורטן, אין זייערע פֿעלקער; אוּן פֿון די דאָזיקע האָבן זיך
zich hobn dozike di fun un felker zeyere in geburtn zeyere
self have this the of and nations their in birth their

פֿונאַנדערגעשיידט די פֿעלקער אויף דער ערד נאָכן מבול.
mabl nochn erd der oif felker di funandergesheidt
flood after earth the on nations the divided

יא אוּן די גאַנצע ערד איז געווען אײַן שפּראַך אוּן
un shprach ein geven iz erd gantse di un
and language one having been is earth whole the and

ב אוּן עס איז געווען , אַז זיי האָבן
hobn zei az geven iz es un
have they that having been is it and

איינע ווערטער.
verter eine
words one

it came to pass, as they migrated from the east, that they found a plain in Eretz Shinar; and they dwelt there.
[3] And they said one to another, Come, let us make brick, and bake them thoroughly. And they had brick for even *(stone)*, and bitumen had they for mortar.
[4] And they said, Come, let us build us an Ir and a Migdal, whose rosh *(top)* may reach unto Shomayim; and let us make us a shem, otherwise we shall be scattered abroad upon the face of kol HaAretz.
[5] And Hashem came down to see the Ir and the Migdal, which Bnei HaAdam built.
[6] And Hashem said, See, the Am is echad and they have all one language; and this they begin to do; and now nothing will be impossible for them, which they have proposed to do.
[7] Come, let Us go down, and there confuse their sefat, that they may not understand one another's language.
[8] So Hashem scattered them abroad from there upon the face of kol Ha'Aretz; and they left off building the Ir.
[9] Therefore is the shem of it called Bavel; because Hashem did there confuse the language of kol

געצויגן אין מזרח , האָבן זיי געפֿונען אַ פֿלוין אין לאַנד שִׁנעָר ,
Shinar land in ploin a gefunen zei hobn mizrech in getsoign
Shinar land in plain a found they have east in moved out

און האָבן זיך דאָרטן באַזעצט. ג און זיי האָבן געזאָגט איינער צום
tsum einer gezogt hobn zei un bazetst dortn zich hobn un
to one said have they and settled there self have and

אַנדערן: קומט לאָמיר מאַכן ציגל און אויסברענען אין אַ ברענערײַ .
brenerai a in oisbrenen un tsigl machn lomir kumt andern
brickworks a in burn and brick make let us come another

און די ציגל איז זיי געווען פֿאַר שטיין , און ליים איז זיי
zei iz leim un shtein far geven zei iz tsigl di un
them is clay and stone for having been them is brick the and

געווען פֿאַר וואַפּנע. ד און זיי האָבן געזאָגט: קומט לאָמיר אונדז
undz lomir kumt gezogt hobn zei un vapne far geven
us let us come said have they and mortar for having been

בויען אַ שטאָט, און אַ טורעם מיט זײַן שפּיץ אין הימל , און לאָמיר
lomir un himel in shpits zain mit turem a un shtot a boien
let us and heaven in top its with tower a and city a build

אונדז מאַכן אַ נאָמען , כּדי מיר זאָלן נישט צעשפּרייט ווערן
vern tseshpreit nisht zoln mir kedei nomen a machn undz
become spread out not shall we so that name a make us

אויפֿן גאַנצער ערד . ה האָט ה אַראָפּגענידערט
aropgenidert Hashem hot erd gantser der fun gezicht oifn
gone down Hashem has earth whole the of face on

צו זען די שטאָט און דעם טורעם, וואָס די מענטשנקינדער
mentshnkinder di vos turem dem un shtot di zen tsu
benei adam the which tower the and city the see to

האָבן געבויט. ו און ה האָט געזאָגט: זע , זיי זײַנען איין
ein zainen zei ze gezogt hot Hashem un geboit hobn
one are they behold said has Hashem and built have

פֿאָלק , און איין שפּראַך איז בײַ זיי אַלעמען , און דאָס איז ערשט
ersht iz dos un alemen zei bai iz shprach ein un folk
look is this and everyone them by is language one and people

אַן אָנהייב פֿון זייער טאָן , און אַצונד וועט פֿון זיי נישט
nisht zei fun vet atsund un ton zeyer fun onheib an
not them of will now and doing their of beginning a

פֿאַרמיטן וועלן אַלץ וואָס זיי טראַכטן צו טאָן. ז קומט לאָמיר
lomir kumt ton tsu trachtn zei vos alts vern farmitn
let us come do to plan they which all that become withheld

אַראָפּנידערן, און צעמישן דאָרטן זייער שפּראַך , אַז זיי זאָלן
zoln zei az shprach zeyer dortn tsemishn un aropnideren
shall they that language their there and down

נישט פֿאַרשטיין איינער דעם אַנדערנס שפּראַך . ח און ה האָט
hot Hashem un shprach anderns dem einer farshtein nisht
has Hashem and language another's the one understand not

זיי צעשפּרייט פֿון דאָרטן אויפֿן גאַנצער ערד ,
erd gantser der fun gezicht oifn dortn fun tseshpreit zei
earth whole the of face on there from spread out them

און זיי האָבן אויפֿגעהערט בויען די שטאָט. ט דערום האָט מען
men hot derum shtot di boien oifgehert hobn zei un
they have therefore city the to build ceased have they and

גערופֿן איר נאָמען בָּבֶל , ווײַל דאָרטן האָט ה צעמישט די
di tsemisht Hashem hot dortn vail Bavel nomen ir gerufn
the confused Hashem has there because Bavel name its called

שפּראַך פֿון דער גאַנצער ערד , און פֿון דאָרטן האָט זיי ה
Hashem zei hot dortn fun un erd gantser der fun shprach
Hashem them has there from and earth whole the of language

צעשפּרייט אויפֿן געזיכט פֿון דער גאַנצער ערד .
erd gantser der fun gezicht oifn tseshpreit
earth whole the of face on spread out

Ha'Aretz; and from there did Hashem scatter them abroad upon the face of kol Ha'Aretz.

י דאָס זיינען די געבורטן פֿון שֵׁמען : צו הונדערט יאָר האָט שֵׁם
Shem hot yor hundert tsu Shemen fun geburtn di zainen dos
Shem has year hundred to Shemen of birth the are this

געבאָרן אַרפַּכשַׁדן , צוויי יאָר נאָכן מבול . יא און שֵׁם האָט
hot Shem un mabl nochn yor tsvei Arpachshadn geborn
has Shem and flood after year two Arpachshad given birth to

געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן אַרפַּכשַׁדן , פֿינף הונדערט
hundert finf Arpachshadn geborn hot er vi nochdem gelebt
hundred five Arpachshad given birth to has he as after lived

יאָר ; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער .
techter un zin geborn hot er un yor
daughters and sons given birt to has he and year

10 These are the toldot of Shem: Shem was a hundred years old, and fathered Arpachshad two years after the mabbul; 11 And Shem lived after he fathered Arpachshad five hundred shanah, and fathered banim and banot.

יב און אַרפַּכשַׁד האָט געלעבט פֿופֿציק יאָר , און האָט
hot un yor draisik un finf gelebt hot Arpachshad un
has and year thirty and five lived has Arpachshad and

געבאָרן שֶׁלַחן . יג און אַרפַּכשַׁד האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער
er vi nochdem gelebt hot Arpachshad un Shelachn geborn
he as after lived has Arpachshad and Shelach given birth to

האָט געבאָרן שֶׁלַחן , פֿיר הונדערט יאָר און דריי יאָר ; און ער
er un yor drai un yor hundert fir Shelachn geborn hot
he and year three and year hundred four Shelach given birth to has

האָט געבאָרן זין און טעכטער .
techter un zin geborn hot
daughters and sons given birth to has

12 And Arpachshad lived five and thirty shanah, and fathered Shelach; 13 And Arpachshad lived after he fathered Shelach four hundred and three shanim, and fathered banim and banot.

יד און שֶׁלַח האָט געלעבט דרייַסיק יאָר , און האָט געבאָרן
geborn hot un yor draisik gelebt hot Shelach un
given birth to has and year thirty lived has Shelach and

עֵבֶר . טו און שֶׁלַח האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן
geborn hot er vi nochdem gelebt hot Shelach un Evern
given birth to has he as after lived has Shelach and Ever

עֵבֶר , פֿיר הונדערט יאָר און דריי יאָר ; און ער האָט געבאָרן
geborn hot er un yor drai un yor hundert fir Evern
given birth to has he and year three and year hundred four Ever

זין און טעכטער .
techter un zin
daughters and sons

14 And Shelach lived thirty shanah, and fathered Ever; 15 And Shelach lived after he fathered Ever four hundred and three shanah, and fathered banim and banot.

טז און עֵבֶר האָט געלעבט פֿיר און דרייַסיק יאָר , און האָט געבאָרן
geborn hot un yor draisik un fir gelebt hot Ever un
given birth to has and year thirty and four lived has Ever and

פֶּלֶג . יז און עֵבֶר האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן
geborn hot er vi nochdem gelebt hot Ever un Pelegn
given birth to has he as after lived has Ever and Peleg

פֶּלֶג , פֿיר הונדערט יאָר און דרייַסיק יאָר ; און ער האָט געבאָרן
geborn hot er un yor draisik un yor hundert fir Pelegn
given birth to has he and year thirty and year hundred four Peleg

זין און טעכטער .
techter un zin
daughters and sons

16 And Ever lived four and thirty shanah, and fathered Peleg; 17 And Ever lived after he fathered Peleg four hundred and thirty shanah, and fathered banim and banot.

18 And Peleg lived thirty shanah, and fathered Reu; 19 And Peleg lived after he fathered Reu two hundred and nine shanim, and fathered banim and banot.

יח און פֶּלֶג האָט געלעבט דרייַסיק יאָר, און האָט געבאָרן
geborn hot un yor draisik gelebt hot Peleg un
given birth to has and year thirty lived has Peleg and

רְעוּ. יט און פֶּלֶג האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן
geborn hot er vi nochdem gelebt hot Peleg un Reuen
given birth to has he as after lived has Peleg and Reu

רְעוּ, צוויי הונדערט יאָר און נײַן יאָר; און ער האָט געבאָרן
geborn hot er un yor nain un yor hundert tsvei Reuen
given birth to has he and year nine and year hundred two Reu

זין און טעכטער.
techter un zin
daughters and sons

20 And Reu lived two and thirty shanah, and fathered Serug; 21 And Reu lived after he fathered Serug two hundred and seven shanim, and fathered banim and banot.

כ און רְעוּ האָט געלעבט צוויי און דרייַסיק יאָר, און האָט געבאָרן
geborn hot un yor draisik un tsvei gelebt hot Reu un
given birth to has and year thirty and two lived has reu and

שְׂרוּג. כא און רְעוּ האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן
geborn hot er vi nochdem gelebt hot Reu un Serugn
given birth to has he as after lived has Reu and Serug

שְׂרוּג, צוויי הונדערט יאָר און זיבן יאָר; און ער האָט געבאָרן
geborn hot er un yor zibn un yor hundert tsvei Serugn
given birth to has he and year seven and year hundred two Serug

זין און טעכטער.
techter un zin
daughters and sons

22 And Serug lived thirty shanah, and fathered Nachor; 23 And Serug lived after he fathered Nachor two hundred shanah, and fathered banim and banot.

כב און שְׂרוּג האָט געלעבט דרייַסיק יאָר, און האָט געבאָרן
geborn hot un yor draisik gelebt hot Serug un
given birth to has and year thirty lived has Serug and

נָחוֹר. כג און שְׂרוּג האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן
geborn hot er vi nochdem gelebt hot Serug un Nachorn
given birth to has he as after lived has Serug and Nahor

נָחוֹר, צוויי הונדערט יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און
un zin geborn hot er un yor hundert tsvei Nachorn
and sons given birth to has he and year hundred two Nahor

טעכטער.
techter
daughters

24 And Nachor lived nine and twenty shanah, and fathered Terach; 25 And Nachor lived after he fathered Terach a hundred and nineteen shanah, and fathered banim and banot.

כד און נָחוֹר האָט געלעבט נײַן און צוואַנציק יאָר, און האָט
hot un yor tsvantsik un nain gelebt hot Nachor un
has and year twenty and nine lived has nahor and

תֶּרַח. כה און נָחוֹר האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט
hot er vi nochdem gelebt hot Nachor un Terachn geborn
has he as after lived has Nahor and Terach given birth to

תֶּרַח, הונדערט יאָר און נײַנצן יאָר; און ער האָט
hot er un yor naintsn un yor hundert Terachn geborn
has he and year nineteen and year hundred Terach given birth to

געבאָרן זין און טעכטער.
techter un zin geborn
daughters and sons given birth to

26 And Terach lived seventy shanah, and fathered Avram, Nachor, and Haran.

כו און תֶּרַח האָט געלעבט זיבעציק יאָר, און האָט געבאָרן
geborn hot un yor zibetsik gelebt hot Terach un
given birth to has and year seventy lived has Terach and

אַבְרָמען, נָחוֹרן, און הָרָנען.
Haranen un Nachorn Avramen
Haran and Nahor Avram

כז אוּן דאָס זײַנען די געבורטן פֿון תֶּרַח : תֶּרַח האָט געבאָרן
geborn hot Terach Terachn fun geburtn di zainen dos un
given birth to has Terach Terach of birth the are this and

אַבֿרמען , נָחוֹר , אוּן הָרָנען ; אוּן הָרָן האָט געבאָרן לוֹטן .
Lotn geborn hot Haran un Haranen un Nachorn Avramen
Lot given birth to has Haran and Haran and Nahor Avram

כח אוּן הָרָן איז געשטאָרבן בײַם לעבן פֿון זײַן פֿאָטער תֶּרַחן , אין לאַנד
land in Terachn foter zain fun lebn baim geshtorbn iz Haran un
land in Terach father his of life at died is Haran and

פֿון זײַן געבורט, אין אור-כַּשְׂדִּים. כט אוּן אַבֿרם אוּן נָחוֹר האָבן זיך
zich hobn Nachor un Avram un Ur-Kasdim in geburt zain fun
self have Nahor and Avram and Ur-Kasdim in birth his of

געוואָגן ווײַבער; דער נאָמען פֿון אַבֿרמס ווײַב איז געווען שָׂרַי ,
Sarai geven iz vaib Avrams fun nomen der vaiber genumen
Sarai having been is wife Avram's of name the wives taken

אוּן דער נאָמען פֿון נָחוֹרס ווײַב איז געווען מִלְכָּה , די טאָכטער
tochter di Milcah geven iz vaib Nachors fun nomen der un
daughter the Milcah having been is wife Nachor's of name the and

פֿון הָרָן , דעם פֿאָטער פֿון מִלְכָּהן אוּן דעם פֿאָטער פֿון יִסְכָּהן . ל אוּן
un Yiskahn fun foter dem un Milcahn fun foter dem Haran fun
and Yiskah of father the and Milcah of father the Haran of

שָׂרַי איז געווען אַן עקרה , זי האָט נישט געהאַט קיין קינדער .
kinder kein gehat nisht hot zi akore an geven iz Sarai
children any have had not has she barren a having been is Sarai

לא אוּן תֶּרַח האָט גענומען זײַן זון אַבֿרמען , אוּן זײַן אייניקל
einikl zain un Avramen zun zain genumen hot Terach un
grandson his and Avram son his taken has Terach and

לוֹט, דער זון פֿון הָרָנען , אוּן זײַן שנור שָׂרַי , די ווײַב פֿון
fun vaib di Sarai shnur zain un Haranen fun zun der Lot
of wife the Sarai daughter-in-law his and Terach of son the Lot

זײַן זון אַבֿרמען , אוּן זיי זײַנען אַרויסגעגאַנגען מיט זיי פֿון
fun zei mit aroisgegangen zainen zei un Avramen zun zain
from them with having come out are they and Avram son his

אור-כַּשְׂדִּים, צו גיין קיין לאַנד כְּנַעַן . אוּן זיי זײַנען געקומען
gekumen zainen zei un Kenaan land kein gein tsu Ur-Kasdim
having come are they and Canaan land to go to Ur-Kasdim

ביז חָרָן , אוּן האָבן זיך דאָרטן באַזעצט.
bazetst dortn zich hobn un Charan biz
settled there self have and Charan to

לב אוּן די טעג פֿון תֶּרַחן זײַנען געווען צוויי הונדערט יאָר
yor hundert tsvei geven zainen Terachn fun teg di un
year hundred two having been are Terach of days the and

אוּן פֿינף יאָר. אוּן תֶּרַח איז געשטאָרבן אין חָרָן .
Charan in geshtorbn iz Terach un yor finf un
Charan in died is Terach and year five and

לֶךְ-לְךָ

יב אוּן ה האָט געזאָגט צו אַבֿרמען : גיי דיר אַוועק פֿון
fun avek dir gei Avramen tsu gezogt hot Hashem un
from away you(SG) go Avram to said has Hashem and

דײַן לאַנד, אוּן פֿון דײַן אָפּשטאַם, אוּן פֿון דײַן פֿאָטערס
foters dain fun un opshtam dain fun un land dain
father's your from and descent your from and land your

27 Now these are the toldot Terach: Terach fathered Avram, Nachor, and Haran; and Haran fathered Lot. 28 And Haran died before his av Terach in the land of his birth, in Ur Kasdim. 29 And Avram and Nachor took them nashim: the shem eshet Avram was Sarai; and the shem eshet Nachor was Milcah, the bat Haran Avi Milcah, and Avi Yiskah. 30 But Sarai was barren; she had no child.

31 And Terach took Avram bno, and ben bno Lot ben Haran, and Sarai his shnur, eshet Avram bno; and they went forth with them from Ur Kasdim, to go into Eretz Kena'an; and they came unto Charan *(Haran)*, and dwelt there.

32 And the days of Terach were two hundred and five shanim; and Terach died in Charan *(Haran)*.

LEKH LEKHA

12 Now Hashem had said unto Avram, Get thee out of thy country, and from thy kindred, and from the

bais avicha, unto ha'aretz that I will show thee;
2 So that I will make of thee a goy gadol *(great nation)*, so that I will bless thee, and make thy shem great; and so thou shalt be a brocha *(blessing)*;
3 And I will bless the one blessing you, and curse him that curses you; and kol mishpochot haadamah shall be blessed through you.

הויז , צו דעם לאַנד וואָס איך וועל דיר ווייַזן . ב און איך וועל
vel ich un vaizn dir vel ich vos land dem tsu hoiz
will I and show you(SG) will I which land the to house

דיך מאַכן פֿאַר אַ גרויס פֿאָלק , און איך וועל דיך בענטשן , און
un bentshn dich vel ich un folk grois a far machn dich
and bless you(SG) will I and people great a for make you(SG)

גרייסן דיין נאָמען , און דו זאָלסט זיין אַ ברכה . ג און איך
ich un broche a zain zolst du un nomen dain greisn
I and blessing a be you(SG) must you and name your magnify

וועל בענטשן די וואָס בענטשן דיך , און דעם וואָס פֿלוכט
flucht vos dem un dich bentshn vos di bentshn vel
curses who the one and you(SG) bless who the ones bless will

דיך וועל איך פֿאַרשילטן; און מיט דיר וועלן זיך בענטשן אַלע
ale bentshn zich veln dir mit un farshiltn ich vel dich
all bless self will you(SG) with and curse I will you(SG)

משפּחות פֿון דער ערד .
erd der fun mishpoches
earth the of families

4 So Avram departed as Hashem had told him; and Lot went with him; and Avram was seventy and five years old when he departed out of Charan.
5 And Avram took Sarai his isha, and Lot his brother's son, and all their possessions that they had amassed, and the nefesh that they had gotten in Charan; and they went forth to go into the land of Kena'an; and they arrived in the land of Kena'an. 6 And Avram passed through the land unto the makom Shechem, unto Elon Moreh. And the Kena'ani was then in ha'aretz.

ד און אַבֿרם איז געגאַנגען אַזוי ווי ה האָט צו אים גערעדט;
geredt im tsu hot Hashem vi azoi gegangen iz Avram un
spoken him to has Hashem as thus having gone is Avram and

און לוֹט איז מיטגעגאַנגען מיט אים. און אַבֿרם איז געווען אַ מאַן פֿון
fun man a geven iz Avram un im mit mitgegangen iz Lot un
of man a having been is Avram and him with gone with is Lot and

פֿינף און זיבעציק יאָר בייַ זיין אַרויסגיין פֿון חָרָן . ה און אַבֿרם האָט
hot Avram un Charan fun aroisgein zain bai yor zibetsik un finf
has Avram and Charan of go out his by year seventy and five

גענומען זיין ווייַב שָׂרַי , און זיין ברודערס זון לוֹטן , און זייער גאַנצן
gantsn zeyer un Lotn zun bruders zain un Sarain vaib zain genumen
all their and Lot son brother's his and Sarai wife his taken

פֿאַרמעג וואָס זיי האָבן אָנגעקליבן , און די נפֿשות וואָס זיי האָבן
hobn zei vos nefoshes di un ongeklibn hobn zei vos farmeg
have they which persons the and amassed have they which wealth

זיך אָנגעשאַפֿט אין חָרָן , און זיי זיינען אַרויסגעגאַנגען צו גיין קיין
kein gein tsu aroisgegangen zainen zei un Charan in ongeshaft zich
to go to having come out are they and Charan in amassed self

לאַנד כנַעַן ; און זיי זיינען געקומען קיין כנַעַן . ו און אַבֿרם
Avram un Kenaan land kein gekumen zainen zei un Kenaan land
Avram and Canaan land to having come are they and Canaan land

איז דורכגעגאַנגען דורכן לאַנד ביז דעם אָרט פֿון שכֶם , ביז דעם
dem biz Shechem fun ort dem biz land durchn durchgegangen iz
the to Shechem of place the to land through passed is

אייכנבוים מוֹרֶה . און דער כנַעֲני איז דעמצמאָל געווען אין לאַנד.
land in geven dentsmol iz Kenaani der un Moreh eichnboim
land in having been then is Kena'ani the and Moreh oak

7 And Hashem appeared unto Avram, and said, Unto thy zera will I give ha'aretz hazot: and there built he a mizbe'ach unto Hashem, Who appeared unto him.

ז און ה האָט זיך באַוויזן צו אַבֿרמען , און האָט געזאָגט:
gezogt hot un Avramen tsu bavizn zich hot Hashem un
said has and Avram to appeared self has Hashem and

צו דיין זאָמען וועל איך געבן דאָס דאָזיקע לאַנד. און ער האָט דאָרטן
dortn hot er un land dozike dos gebn ich vel zomen dain tsu
there has he and land this this give I will seed your to

געבויט אַ מזבח צו ה וואָס האָט זיך באַוויזן צו אים.
im tsu bavizn zich hot vos Hashem tsu mizbeyech a geboit
him to appeared self has which Hashem to altar an built

ח און ער האָט זיך איבערגעטראָגן פֿון דאָרטן צום בארג , אין מזרח
mizrech in barg tsum dortn fun ibergetrogen zich hot er un
east in mount to there from moved self has he and

פֿון בֵּית-אֵל; און ער האָט אויפֿגעשטעלט זײַן געצעלט מיט בֵּית-אֵל פֿון
fun Beis-El mit getselt zain oifgeshtelt hot er un Beis-El fun
of Bethel with tent his set up has he and Bethel of

מערבֿ , און עַי פֿון מזרח ; און ער האָט דאָרטן געבויט אַ מזבח צו
tsu mizbeyech a geboit dortn hot er un mizrech fun Ai un mayrev
to altar an built there has he and east of Ai and west

ה , און האָט גערופֿן צו דעם נאָמען ה .
Hashem nomen dem tsu gerufn hot un Hashem
Hashem name the to called has and Hashem

ט און אַבֿרם האָט געצויגן , ציענדיק אַלץ ווײַטער
vaiter alts tsiendik getsoign hot Avram un
further all that advancing moved out has Avram and

צו דָרום .
dorem tsu
south to

י איז געווען אַ הונגער אין לאַנד, און אַבֿרם האָט גענידערט
genidert hot Avram un land in hunger a gevorn iz
gone down has Avram and land in famine a having become is

קיין מִצרַים , זיך דאָרטן אויפֿצוהאַלטן, ווײַל עס דער הונגער איז
iz hunger der vorem oiftsuhaltn dortn zich Mitsrayim kein
is famine the because sojourn there self Egypt to

געווען שווער אין לאַנד. יא און עס איז געווען , ווי ער איז
iz er vi geven iz es un land in shver geven
is he as having been is it and land in severe having been

געקומען נאָנט צו מִצרַים , אַזוי האָט ער געזאָגט צו זײַן ווײַב
vaib zain tsu gezogt er hot azoi Mitsrayim tsu nont gekumen
wife his to said he has thus Egypt to near having come

שָׂרַי : זע , איך בעט דיך , איך וויס אַז דו ביסט אַ פֿרוי
froi a bist du az veis ich dich bet ich ze Sarain
woman a are you that know I you(SG) entreat I behold Sarai

זען, יב איז, ווי די מִצרַים וועלן דיך אויסזען . פֿון אַ שיינעם
zen dich veln Mitsrayim di vi iz oiszen sheinem a fun
see you(SG) will Egyptians the as is appearance beautiful a of

אַזוי וועלן זיי זאָגן: דאָס איז זײַן ווײַב; און זיי וועלן מיך הרגען ,
hargen mich veln zei un vaib zain iz dos zogn zei veln azoi
kill me will they and wife his is this say they will thus

און דיך וועלן זיי לאָזן לעבן. יג זאָג, איך בעט דיך , דו ביסט
bist du dich bet ich zog lebn lozn zei veln dich un
are you you(SG) entreat I say alive leave they will you(SG) and

מײַנע אַ שוועסטער, כּדי מיר זאָל גוט זײַן פֿון דײַנעטוועגן, און מײַן
main un daintvegn fun zain gut zol mir kedei shvester a maine
my and your sake of be well shall me so that sister a my

נפֿש זאָל בלײַבן לעבן צוליב דיר .
dir tsulib lebn blaibn zol nefesh
you(SG) sake of the alive remain shall a soul

יד און עס איז געווען , ווי אַבֿרם איז געקומען קיין מִצרַים ,
Mitsrayim kein gekumen iz Avram vi geven iz es un
Egypt to having come is Avram as having been is it and

אַזוי האָבן די מִצרַים געזען די פֿרוי , אַז זי איז זייער שיין .
shein zeyer iz zi az froi di gezen Mitsrayim di hobn azoi
beautiful very is she that woman the seen Egyptians the have thus

[8] And he removed from there unto the harah mikedem Beit-El, and pitched his tent, having Beit-El on the west, and Ai on the east; and there he built a Mizbe'ach unto Hashem, and called upon the Shem of Hashem.

[9] And Avram journeyed, going on still toward the Negev.

[10] And there was a ra'av in the land; and Avram went down into Mitzrayim to sojourn there; for the ra'av was severe in ha'aretz. [11] And it came to pass, when he was about to enter into Mitzrayim, that he said unto Sarai his isha, Hinei now, I know that thou art an isha yafeh to look upon; [12] Therefore it shall come to pass, when the Egyptians shall see thee, that they shall say, This is his isha; and they will kill me, but they will save thee alive. [13] Say, now, thou art my achot; that it may be well with me for thy sake; and my nefesh shall live on account of thee.

[14] And it came to pass, that, when Avram was come into Mitzrayim, the Egyptians beheld the isha that she was yafeh

me'od. 15 The sarim of Pharaoh also saw her, and commended her before Pharaoh; and the isha was taken into Bais Pharaoh. 16 And he treated Avram well for her sake: and he acquired sheep and oxen, and male donkeys, and avadim, and shfachot, and female donkeys, and camels.

17 And Hashem plagued Pharaoh and his Bais with nega'im gedolim because of Sarai eshet Avram. 18 And Pharaoh summoned Avram and said, What is this that thou hast done unto me? Why didst thou not tell me that she was thy isha? 19 Why saidst thou, She is my achot? So I might have taken her to me to wife; now therefore, hinei, thy wife, take her, and go!

20 And Pharaoh commanded his anashim concerning him; and they sent him away, and his isha, and all that he had.

13 And Avram went up out of Mitzrayim, he, and his isha, and all that he had, and Lot with him, into the Negev. 2 And Avram was very rich in cattle, in kesef, and in zahav. 3 And he went on his journeys from the Negev

טו און די האַרן פֿון פַּרעהן האָבן זי געזען, און האָבן זי פֿאַרלויבט
farloibt zi hobn un gezen zi hobn Pharaohn fun harn di un
commended her have and seen her have Pharaoh of lords the and

פֿאַר פַּרעהן, און די פֿרוי איז צוגענומען געוואָרן אין
in gevorn tsugenumen iz froi di un Pharaohn far
in having become taken is woman the and Pharaoh before

טז פַּרעהס הויז. טז און אַבֿרמען האָט ער באַגיטיקט פֿון אירעטוועגן; און
un iretvegen fun bagitikt er hot Avramen un hoiz Pharaohs
and her sake of accepted he has Avram and house Pharaoh's

ער האָט געקריגן שאָף, און רינדער, און אייזלען, און קנעכט, און
un knecht un eizlen un rinder un shof gekrign hot er
and servants and donkeys and oxen and sheep received has he

דינסטן, און אייזעלינס, און קעמלען.
kemlen un eizelins un dinstn
camels and female donkeys and maid servants

יז האָט ה געפּלאָגט פַּרעהן און זיין הויזגעזינט מיט גרויסע
groise mit hoizgezint zain un Pharaohn geplogt Hashem hot
great with household his and Pharaoh afflicted Hashem has

פּלאָגן פֿון וועגן שָׂרַי, אַבֿרמס ווייַב. יח און פַּרעה האָט גערופֿן
gerufn hot Pharaoh un vaib Avrams Sarai vegen fun plogn
called has Pharaoh and wife Avram's Sarai account of of plagues

אַבֿרמען, און האָט צו אים געזאָגט: וואָס האָסטו דאָ געטאָן צו מיר?
mir tsu geton do hostu vos gezogt im tsu hot un Avramen
me to done here have you what said him to has and Avram

פֿאַר וואָס האָסטו מיר נישט געזאָגט אַז זי איז דיין ווייַב? יט למאי
lemai vaib dain iz zi az gezogt nisht mir hostu vos far
why wife your is she that said not me have you what for

האָסטו געזאָגט: זי איז מייַנע אַ שוועסטער, און איך האָב זי גענומען
genumen zi hob ich un shvester a maine iz zi gezogt hostu
taken her have I and sister a my is she said have you

פֿאַר אַ ווייַב? און אַצונד, אָט איז דיין ווייַב, נעם און גיי.
far a vaib? un atsund, ot iz dain vaib, nem un gei.
for a wife and now, behold is your wife, take and go

כ און פַּרעה האָט באַפֿוילן וועגן אים מענטשן, און
un mentshn im vegen bafoiln hot Pharaoh un
and the men him concerning commanded has Pharaoh and

זיי האָבן אַרויסבאַלייט אים, און זיין ווייַב, און אַלץ וואָס ער
zei hobn aroisbaleit im, un zain vaib un alts vos er
they have and him seen to the door which all that he

האָט גהאַט.
hot gehat
has had

יג און אַבֿרם איז אַרויפֿגעגאַנגען פֿון מִצרַיִם, ער און זיין
un Avram iz aroifgegangen fun Mitsrayim, er un zain
and Avram is having gone up from Egypt he and his

ווייַב, און אַלץ וואָס ער האָט גהאַט, און לוֹט מיט אים,
vaib un alts vos er hot gehat un Lot mit im,
wife and all that he has had and Lot with him,

קיין דָרום. ב און אַבֿרם איז געווען זייער ריַיך אין פֿיך, אין
kein dorem. un Avram iz geven zeyer raich in fich in
to south and Avram is having been very rich in livestock in

זילבער, און אין גאָלד. ג און ער איז געגאַנגען אויף זיַינע רייַזען, פֿון
zilber un in gold. un er iz gegangen oif zaine raizen fun
silver and in gold and he is having gone on his travel from

even to Beit-El, unto the makom where his ohel had been at the beginning, between Beit-El and Ai;
4 Unto the makom of the Mizbe'ach, which he had built there at the first; and there Avram called on the Shem of Hashem.

5 And Lot also, which walked with Avram, had tzon, and herds, and ohalim. 6 And ha'aretz was not able to bear them, that they might dwell together; for their rechush was rav, so that they could not dwell together.
7 And there was a riv between the ro'im of the herd of Avram and the ro'im of the herd of Lot; and the Kena'ani and the Perizzi dwelt then in ha'aretz.
8 And Avram said unto Lot, Let there be no merivah now between me and thee, and between my ro'im and thy ro'im; for we are achim. 9 Is not the kol ha'aretz before thee? Separate thyself, now, from me; if thou wilt take the left hand, then I will go to the right; or if thou depart to the right hand, then I will go to the left.

דָּרוֹם אוּן בִּיז בֵּית-אֵל, בִּיז דעם אָרט וואָס זַיִן געצעלט איז דאָרטן
dortn iz getselt zain vos ort dem biz Beis-El biz un dorem
there is tent his which place the to Bethel to and south

ד צו געווען אין אָנהייב , צווישן בֵּית-אֵל אוּן צווישן עַי,
tsu Ai tsvishn un Beis-El tsvishn onheib in geven
to Ai between and Bethel between beginning in having been

דעם אָרט פּוֹן דעם מזבח וואָס ער האָט דאָרטן געמאַכט צוערשט;
tsuersht gemacht dortn hot er vos mizbeyech dem fun ort dem
first made there has he which altar the of place the

ה . אוּן וואָס אַבְרָם האָט דאָרטן געפֿוֹן צו דעם נאָמען
Hashem nomen dem tsu gerufn dortn hot Avram vos un
Hashem name the to called there has Avram which and

ה אוּן אויך בייַ לוֹטן, וואָס איז געגאַנגען מיט אַבְרָמען ,
Avramen mit gegangen iz vos Lotn bai oich un
Avram with having gone is which Lot by also and

ו אוּן דאָס לאַנד זיַינען געווען שאָף אוּן רינדער אוּן געצעלטן.
land dos un getseltn un rinder un shof geven zainen
land this and tents and oxen and sheep having been are

האָט זיי נישט געקענט טראָגן, צו ווווינען ביַינאַנד ; ווייַל זייער
zeyer vail bainand voinen tsu trogn gekent nisht zei hot
their because together dwell to bear able not them has

פֿאַרמעג איז געווען גרויס, אוּן זיי האָבן נישט געקענט ווווינען
voinen gekent nisht hobn zei un grois geven iz farmeg
dwell able not have they and great having been is wealth

ז ביַינאַנד . אוּן עס איז געווען אַ קריגעריַי צווישן די פֿאַסטוכער
pastucher di tsvishn krigerai a geven iz es un bainand
shepherds the between quarrel a having been is it and together

פּוֹן לוֹטס פֵּיך . פּוֹן אַבְרָמס פֵּיך אוּן צווישן די פֿאַסטוכער
fich Lots fun pastucher di tsvishn un fich Avrams fun
livestock Lot's of shepherds the between and livestock Avram's of

אוּן דער כְּנַעֲנִי אוּן דער פְּרִזִּי זיַינען דעמאָלְט געזעסן אין לאַנד.
land in gezesn dentsmol zainen Perizzi der un Kenaani der un
land in settled then are Perizzi the and Kena'ani the and

ח האָט אַבְרָם געזאָגט צו לוֹטן: זאָל , איך בעט דיך , נישט זיַין
zain nisht dich bet ich zol Lotn tsu gezogt Avram hot
be not you(SG) entreat I shall Lot to said Avram has

קיין קריג צווישן מיר אוּן צווישן דיר , אוּן צווישן מיַינע
maine tsvishn un dir tsvishn un mir tsvishn krig kein
my between and you(SG) between and me between quarrel to

פֿאַסטוכער אוּן צווישן דיַינע פֿאַסטוכער; ווָאָרעם מיר זיַינען אייגענע
eigene zainen mir vorem pastucher daine tsvishn un pastucher
same are we because shepherds your between and shepherds

ט מיר . דאָס גאַנצע לאַנד ליגט דאָך פֿאַר דיר ; שייד מענטשן
sheid dir far doch ligt land gantse dos mentshn
part from you(SG) before yet lies land whole this people

, זיך אָפּ פּוֹן מיר, איך בעט דיך , ענטוועדער אויף לינקס
links oif entveder dich bet ich mir fun op zich
to the left on will go you(SG) entreat I me from away self

, אוּן אויף רעכטס , אָדער אויף רעכטס נעמען זיך וועל איך אוּן
un rechts oif oder rechts nemen zich vel ich un
and to the right on or to the right take self will I and

לינקס . נעמען זיך וועל איך
links nemen zich vel ich
to the left take self will I

י האָט לוֹט אויפֿגעהויבן זײַנע אויגן, און האָט געזען די גאַנצע געגנט
gegent gantse di gezen hot un oign zaine oifgehoibn Lot hot
district whole the seen has and eyes his lifted up Lot has

פֿון יַרדן , אַז זי איז אין גאַנצן באַוואַסערט – דאָס איז געווען
fun Yarden , az zi iz in gantsn bavasert – dos iz geven
of Yarden that it is in whole watered this is having been

איידער ה האָט צעשטערט סדום און עמוֹרָה – אַזוי ווי דער
eider Hashem hot tseshtert Sodom un Amora azoi vi der
before Hashem has destroyed Sodom and Gomorrah as even the

גאָרטן פֿון ה , אַזוי ווי דאָס לאַנד מִצרַיִם , ביז דו קומסט קיין
gortn fun Hashem of garden , biz du kumst kein
garden of Hashem fun land dos vi azoi Mitsrayim land , till you come to

צוֹעַר . יא און לוֹט האָט אויסגעקליבן פֿאַר זיך די גאַנצע געגנט פֿון
Tsoar . yo un Lot hot oisgeklibn far zich di gantse gegent fun
Zoar and Lot has chosen for self the whole district of

יַרדן ; און לוֹט האָט אַוועקגעצויגן קיין מזרח , און זיי האָבן זיך
Yarden ; un Lot hot avekgetsoign kein mizrech , un zei hobn zich
Yarden and Lot has journeyed to east , and they have self

אָפּגעשיידט איינער פֿון אַנדערן . יב אַבֿרם האָט זיך באַזעצט אין לאַנד
opgesheidt einer fun andern . yov Avram hot zich bazetst in land
separate one from another . Avram has settled self in land

כנַעַן , און לוֹט האָט זיך באַזעצט אין די שטעט פֿון דער יַרדן
Kenaan , un Lot hot zich bazetst in di shtet fun der Yarden
Canaan and Lot has settled self in the cities of the Yarden

געגנט ; און ער האָט געהאַט געצעלטן ביז סדוֹם .
gegent ; un er hot gehat getseltn biz Sodom .
district and he has had tents toward Sodom .

יג און די מענטשן פֿון סדוֹם זײַנען געווען זייער שלעכט און
yog un di mentshn fun Sodom zainen geven zeyer shlecht un
and the men of Sodom are having been very evil and

זינדיק צו ה .
zindik tsu Hashem .
sinful to Hashem .

יד און ה האָט געזאָגט צו אַבֿרמן , נאָכדעם ווי לוֹט האָט זיך
yud un Hashem hot gezogt tsu Avramen , nochdem vi Lot hot zich
and Hashem has said to Avram , after as Lot has self

אָפּגעשיידט פֿון אים: הייב אַקאָרשט אויף דײַנע אויגן, און קוק פֿון דעם
opgesheidt fun im: heib akorsht oif daine oign , un kuk fun dem
separate from him: lift now on your eyes , and look from the

אָרט וווּ דו ביסט, קיין צפֿון און קיין דָרום און קיין מזרח און
ort vu du bist , kein tsofn un kein dorem un kein mizrech un
place where you are , to north and to south and to east and

קיין מערבּ ; טו ווָאַרעם דאָס גאַנצע לאַנד וואָס דו זעסט , וועל איך
kein mayrev ; vav vos du zest , vel ich
to west ; for all the land that you see , will I

געבן צו דיר און צו דײַן זָאמען אויף אייביק. טז און איך וועל מאַכן
gebn tsu dir un tsu dain zomen oif eibik . zayin un ich vel machn
give to you and to your seed for ever . and I will make

דײַן זָאמען אַזוי ווי שטויב פֿון דער ערד , אַז אויב עמיצער וועט
dain zomen azoi vi shtoib fun der erd , az oib emitser vet
your seed as thus as the dust of the earth , if so that someone will

קענען ציילן דעם שטויב פֿון דער ערד , וועט אויך דײַן זָאמען געציילט
kenen tseiln dem shtoib fun der erd , vet oich dain zomen getseilt
can count the dust of the earth , also will your seed counted

10 And Lot lifted up his eyes, and beheld all the plain of Yarden, that it was well watered everywhere, before Hashem destroyed Sodom and Amora, even as the Gan Hashem, like Eretz Mitzrayim, as you go to Tzoar.
11 Then Lot chose for him all the plain of Yarden; and Lot journeyed mikedem *(east)*; and they separated themselves the one from his brother.
12 Avram dwelled in Eretz Kena'an, and Lot dwelled in the cities of the plain, and pitched his ohel toward Sodom.

13 But the men of Sodom were ra'im and chatta'im before Hashem exceedingly.

14 And Hashem said unto Avram, after that Lot was separated from him, Lift up now thine eyes, and look from the makom where thou art northward, and southward and eastward, and westward: 15 For kol ha'aretz which thou seest, to thee will I give it, and to thy zera ad olam *(forever)*. 16 And I will make thy zera as the dust of ha'aretz; so that if a man can number the aphar of ha'aretz, then shall thy zera also be numbered. 17 Arise,

וועֶרן . יז שטיי אויף, גיי דורכן לאַנד פֿאַר לענג און פֿאַר ברייט,
breit far un leng far land durchn gei oif shtei vern
width for and length for land through go up stand become

וואָרעם צו דיר וועל איך עס געבן.
gebn es ich vel dir tsu vorem
give it I will you(SG) to because

יח און אַבֿרם האָט איבערגעטראָגן זײַן געצעלט, און ער איז געקומען
gekumen iz er un getselt zain ibergetrogen hot Avram un
having come is he and tent his moved has Avram and

און האָט זיך באַזעצט בײַ די אייכנבוימער פֿון מַמרֵא, וואָס איז
in vos Mamre fun eichnbeimer di bai bazetst zich hot un
in which Mamre of oaks of the by settled self has and

חֶבְרוֹן; און ער האָט דאָרטן געבויט אַ מזבח צו ה .
Hashem tsu mizbeyech a geboit dortn hot er un Chevron
Hashem to altar an built there has he and Hebron

יד

און עס איז געווען אין די טעג פֿון אַמרָפֿל דעם מלך
melech dem Amrafel fun teg di in geven iz es un
king the Amraphel of days the in having been is it and

פֿון שִׁנעָר, אַריאָך דעם מלך פֿון אֶלָסָר, כְּדָרלָעוֹמֶר דעם
dem Kedorlaomer Ellasar fun melech dem Aryoch Shinar fun
the Kedorlaomer Ellasar of king the Aryoch Shinar of

מלך פֿון עֵילָם, און תִּדעָל דעם מלך פֿון גוֹיִם, ב האָבן זיי
zei hobn Goim fun melech dem Tidal un Eilam fun melech
they have Goyim of king the Tidal and Eilam of king

געמאַכט אַ מלחמה מיט בֶּרַע דעם מלך פֿון סדוֹם, און מיט
mit un Sodom fun melech dem Bera mit milchome a gemacht
with and Sodom of king the Bera with battle a made

ברשַׁע דעם מלך פֿון עַמוֹרָה, שִׁנאָב דעם מלך פֿון אַדמָה,
Admah fun melech dem Shinav Amora fun melech dem Birsha
Admah of king the Shinav Gomorrah of king the Birsha

און שֶׁמאֵבֶר דעם מלך פֿון צבוֹיִם, און דעם מלך פֿון
fun melech dem un Tsevoyim fun melech dem Shemever un
of king the and Tzevoyim of king the Shemever and

בֶּלַע, דאָס איז צוֹעַר. ג די אַלע האָבן זיך פֿאַראייניקט אין טאָל
tal in fareinikt zich hobn ale di Tsoar iz dos Bela
valley of in joined together self have all the Zoar is this Bela

שִׂדים, דאָס איז דער יַם-הַמֶּלַח. ד צוועלף יאָר האָבן זיי געדינט
gedint zei hobn yor tsvelf Yam-HaMelach der iz dos Sidim
served they have years twelve the Dead Sea the is this Siddim

כְּדָרלָעוֹמֶר, און אויפֿן דריצנטן יאָר האָבן זיי ווידערשפּעניקט.
vidershpenikt zei hobn yor draitsntn oifn un Kedorlaomern
rebelled they have year thirteenth on and Kedorlaomer

ה און אויפֿן פֿערצנטן יאָר איז געקומען כְּדָרלָעוֹמֶר און די
di un Kedorlaomer gekumen iz yor fertsntn oifn un
the and Kedorlaomer having come is year fourteenth on and

מלכים וואָס מיט אים, און זיי האָבן געשלאָגן די רפֿאים אין
in Refaim di geshlogn hobn zei un im mit vos mlochim
in Repha'im the struck have they and him with who kings

עַשתְּרוֹת-קַרנַיִם, און די זוזים אין הָם, און די אֵימים אין
in Emim di un Ham in Zuzim di un Ashterot-Karnayim
in Emim the and Ham in Zuzim the and Ashterot-Karnayim

שָׁוֵה-קִריָתַיִם, ו און די חוֹרים אויף זייער בארג שֵׂעִיר, ביז
biz Seir barg zeyer oif Chorim di un Shaveh-Kiryatayim
to Seir mount their on Chori the and Shaveh-Kiryatayim

walk through ha'aretz in the length of it and in the breadth of it; for I will give it unto thee.

18 Then Avram moved his ohel, and came and dwelt in Elonei Mamre, which is in Chevron, and built there a Mizbe'ach unto Hashem.

14 And it came to pass in the yamim of Amraphel Melech Shinar, Aryoch Melech Ellasar, Kedorlaomer Melech Eilam, and Tidal Melech Goyim; 2 That these made milchamah with Bera Melech Sodom, and with Birsha Melech Amora *(Gomorrah)*, Shinav Melech Admah, and Shemever Melech Tzevoyim, and the Melech of Bela, which is Tzoar. 3 All these were joined together in the Valley of Siddim which is the Yam HaMelach. 4 Twelve shanah they served Kedorlaomer, and in the thirteenth year they rebelled. 5 And in the fourteenth year came Kedorlaomer, and the melachim that were with him, and they defeated the Repha'im in Ashterot Karnayim, and the Zuzim in Ham, and the Emim in Shaveh-Kiryatayim, 6 And

אֵיל-פָּארָן וואָס בייַם מדבר . ז און זיי האָבן זיך אומגעקערט,
umgekert zich hobn zei un midber baim vos Eil-Paran
turned self have they and wilderness at which El-Paran

און זיַינען געקומען קיין עֵין-מִשְׁפָּט , דאָס איז קָדֵשׁ , און האָבן
hobn un Kadesh iz dos Ein-Mishpat kein gekumen zainen un
have and Kadesh is this Ein-Mishpat to having come are and

געשלאָגן דאָס גאַנצע פֶּלד פֿון עֲמָלֵק , און אויך דעם אֱמוֹרי וואָס
vos Emori dem oich un Amalek fun feld gantse dos geshlogn
who Emori the also and Amalek of country whole this struck

איז געזעסן אין חֲצְצוֹן-תָּמָר . ח איז אַרויסגעגאַנגען דער מלך
melech der aroisgegangen iz Chatsetson-Tamar in gezesn iz
king the having come out is Chatzetzon-Tamar in settled have

פֿון סדוֹם , און דער מלך פֿון עֲמוֹרָה , און דער מלך פֿון
fun melech der un Amora fun melech der un Sodom fun
of king the and Gomorrah of king the and Sodom of

אַדְמָה , און דער מלך פֿון צְבוֹיִים , און דער מלך פֿון בֶּלַע, דאָס
dos Bela fun melech der un Tsevoyim fun melech der un Admah
this Bela of king the and Zeboiim of king the and Admah

איז צוֹעַר , און זיי האָבן אָנגעריכט אַ מלחמה מיט זיי אין טאָל
tal in zei mit milchome a ongericht hobn zei un Tsoar iz
valley of in them with battle a fought have they and Zoar is

שִׂדִּים – ט מיט כְּדָרלָעוֹמֶר דעם מלך פֿון עֵילָם , און תִּדְעָל דעם
dem Tidal un Eilam fun melech dem Kedorlaomer mit Sidim
the Tidal and Eilam of king the Kedorlaomer with Siddim

מלך פֿון גּוֹיִם , און אַמְרָפֶל דעם מלך פֿון שִׁנְעָר , און אַריאָך
Aryoch un Shinar fun melech dem Amrafel un Goim fun melech
Aryoch and Shinar of king the Amraphel and Goyim of king

דעם מלך פֿון אֶלָסָר ; די פֿיר מלכים אַקעגן די פֿינף. י און דער
der un finf di akegn mlochim fir di Ellasar fun melech dem
the and five the against kings four the Ellasar of king the

טאָל שִׂדִּים איז געווען גריבער אויף גריבער מיט פּעך , און ווי
vi un pech mit griber oif griber geven iz Sidim tal
as and pitch with pits on pits having been is Siddim valley of

די מלכים פֿון סדוֹם און עַמוֹרָה זיַינען אַנטלאָפֿן, אַזוי זיַינען
zainen azoi antlofn zainen Amora un Sodom fun mlochim di
are thus fled are Gomorrah and Sodom of kings the

זיי אַהין אַריַינגעפֿאַלן; און די איבערגעבליבענע זיַינען אַנטלאָפֿן צום
tsum antlofn zainen ibergeblibene di un araingefaln ahin zei
to fled are remaining the and fell into there they

בארג . יא און יענע האָבן צוגענומען דעם גאַנצן פֿאַרמעג פֿון
fun farmeg gantsn dem tsugenumen hobn yene un barg
of possessions all the taken have those and mountain

סדוֹם און עַמוֹרָה , און דאָס גאַנצע עסנווארג זייערס, און זיַינען
zainen un zeyers esnvarg gantse dos un Amora un Sodom
are and theirs foodstuffs whole this and Gomorrah and Sodom

אַוועקגעגאַנגען. יב און זיי האָבן צוגענומען לוֹט, דעם זון פֿון אַבְרָמס
Avrams fun zun dem Lot tsugenumen hobn zei un avekgegangen
Avram's of son the Lot taken have they and went way

ברודער, וואָס איז געזעסן אין סדוֹם , און זיַין פֿאַרמעג , און זיַינען
zainen un farmeg zain un Sodom in gezesn iz vos bruder
are and possessions his and Sodom in settled is which brother

אַוועקגעגאַנגען. יג איז געקומען אַן אַנטרונענער, און האָט אָנגעזאָגט
ongezogt hot un antrunener an gekumen iz avekgegangen
informed has and fugitive a having come is went way

the Chori in their Mt Se'ir, as far as Eil-Paran, which is near the midbar. 7 And they turned, and came to Ein Mishpat, which is Kadesh, and conquered all the country of the Amaleki, and also the Emori, that dwelt in Chatzetzon-Tamar. 8 And there went out the Melech Sodom, and the Melech Amora *(Gomorrah)*, and the Melech Admah, and the Melech Tzevoyim, and the Melech Bela (that is, Tzoar); and they joined in milchamah with them in the Valley of Siddim; 9 With Kedorlaomer Melech Eilam, and with Tidal Melech Goyim, and Amraphel Melech Shinar, and Aryoch Melech Ellasar; four melachim against five. 10 And the Valley of Siddim was full of tar pits; and the Melech Sodom and Amora they fled, and fell there; and they that remained fled to the mountain. 11 And they took all the possessions of Sodom and Amora, and all their ochel, and went their way. 12 And they took Lot, Avram's brother's son, who dwelt in Sodom, and his possessions, and departed. 13 And there came one that had escaped, and told Avram HaIvri; for he

dwelt in Elonei Mamre the Emori, brother of Eshcol, and brother of Aner; and these were Ba'alei Brit Avram.
14 And when Avram heard that his brother was taken captive, he armed his trained men, born in his own bais, three hundred and eighteen, and pursued them as far as Dan. 15 And he divided himself against them, he and his avadim, by lailah, and routed them, and pursued them as far as Chovah, which is on the left hand *(north)* of Damascus.
16 And he recovered all the possessions, and also brought again his brother Lot, and his possessions, and the nashim also, and the people.

17 And the Melech Sodom went out to meet him after his return from the defeat of Kedorlaomer, and of the melachim that were with him, at the Valley of Shaveh, which is the Valley of the King. 18 And Malki-Tzedek Melech Shalem brought forth lechem and yayin and he was the kohen of El Elyon. 19 And he blessed him, and said,

Baruch Avram by El Elyon,

אַבְרָם דעם עִבְרִי ; און ער האָט געווינט ביַי די אייכנבוימער פֿון
fun eichnbeimer di bai gevoint hot er un Ivri dem Avram
of terebinths the by dwelt has he and Hebrew the Avram

מַמרֵא דעם אֱמוֹרי, דעם ברודער פֿון אֶשכּוֹל, און דעם ברודער פֿון
fun bruder dem un Eshcoln fun bruder dem Emori dem Mamre
of brother the and Eshcol of brother the Emori the Mamre

עָנֵר ; און זיי זיַינען געווען בונדסלייט פֿון אַבְרָמען . יד און ווי
vi un Avramen fun bundslait geven zainen zei un Anern
as and Avram of allies having been are they and Aner

, געווארן אַבְרָם האָט געהערט אַז זיַין אייגענער איז געפֿאַנגען
gevorn gefangen iz eigener zain az gehert hot Avram
having become captured is kin his that heard has Avram

, אַזוי האָט ער אַרויסגעפֿירט זיַינע איַנגעלערנטע, געבאָרענע אין זיַין הויז
hoiz zain in geborene aingelernte zaine aroisgefirt er hot azoi
house his in born trained his led out he has thus

דריַי הונדערט און אַכצן , און ער האָט נאָכגעיאָגט ביז דָן . טו און
un Dan biz nochgeyogt hot er un achtsen un hundert drai
and Dan to pursued after has he and eighteen and hundred three

ער האָט זיך צעטיילט אַקעגן זיי ביַי נאַכט, ער און זיַינע קנעכט ,
knecht zaine un er nacht bai zei akegn tseteilt zich hot er
servants his and he night by them against divided self has he

און ער האָט זיי געשלאָגן און זיי נאָכגעיאָגט ביז חוֹבָה וואָס
vos Chovah biz nochgeyogt zei un geshlogn zei hot er un
which Chovah to pursued after them and struck them has he and

לינקס פֿון דַמֶשֶׂק . טז און ער האָט צוריקגעבראַכט דעם גאַנצן
gantsn dem tsurikgebracht hot er un Damesek fun links
all the brought back has he and Damascus of to the left

פֿאַרמעג , און אויך לוֹט זיַין אייגענעם און זיַין פֿאַרמעג האָט ער
er hot farmeg zain un eigenem zain Lot oich un farmeg
he has possessions his and kin his Lot also and possessions

צוריקגעבראַכט, און אויך די וויַבער, און דאָס פֹאָלק .
folk dos un vaiber di oich un tsurikgebracht
people this and wives the also and brought back

יז איז דער מלך פֿון סדוֹם אים אַרויסגעגאַנגען , נאָכדעם
nochdem antkegen aroisgegangen im Sodom fun melech der iz
after to meet having come out him Sodom of king the is

ווי ער האָט זיך אומגעקערט פֿון שלאָגן כְּדָרלעוֹמֶר , און די מלכים
mlochim di un Kedorlaomern shlogn fun umgekert zich hot er vi
kings the and Kedorlaomer strike from returned self has he as

וואָס מיט אים, אין טאָל שָוֵה , דאָס איז דעם מלכס טאָל .
tal melechs dem iz dos Shaveh tal in im mit vos
valley of king's the is this Shaveh valley of in him with which

יח און מַלכִּי-צֶדֶק דער מלך פֿון שָלֵם האָט אַרויסגעטראָגן ברויט
broit aroisgetrogn hot Shalem fun melech der Malki-Tsedek un
bread brought out has Shalem of king the Malki-Tzedek and

און ווַיין ; און ער איז געווען אַ כֹהן צו אֵל עליון . יט און ער
er un Elyon El tsu koyen a geven iz er un vain un
he and Most High G-d to kohen a having been is he and wine and

האָט אים געבענטשט, און האָט געזאָגט:
gezogt hot un gebentsht im hot
said has and blessed him has

, געבענטשט זאָל זיַין אַבְרָם פֿון אֵל עליון
Elyon El fun Avram zain zol gebentsht
Most High G-d of Avram be shall blessed

Possessor of Shomayim va'Aretz;

דעם פֿאַרמאָגער פֿון הימל און ערד .
erd un himel fun farmoger dem
earth and heaven of possessor the

[20] And baruch El Elyon,

כ און געבענטשט זאָל זיין אֵל עליון
Elyon El zain zol gebentsht un
Most High G-d be shall blessed and

Who hath delivered thine enemies into thy hand.

וואָס האָט איבערגעגעבן פֿיינט דיינע אין דיין האַנט.
hant dain in faint daine ibergeentfert hot vos
hand your in enemies your delivered has which

And he gave him ma'aser *(tithe)* of all.

– און ער האָט אים געגעבן מעשׂר פֿון אַלצדינג .
altsding fun maiser gegebn im hot er un
everything of tithe given him has he and

[21] And the Melech Sodom said unto Avram, Give me the nefesh and keep the possessions for thyself. [22] And Avram said to the Melech Sodom, I have lifted up mine hand unto Hashem, El Elyon Possessor of Shomayim va'Aretz, [23] That I will not take from a thread even to the thong of a sandal, and that I will not take any thing that is thine, lest thou shouldest say, I have made Avram rich; [24] Save only that which the young men have eaten, and the chelek of the anashim which went with me, Aner, Eshcol, and Mamre; let them take their chelek.

כא און דער מלך פֿון סדום האָט געזאָגט צו אַבֿרמען : גיב מיר
mir gib Avramen tsu gezogt hot Sodom fun melech der un
me give Avram to said has Sodom of king the and

כב האָט אַבֿרם געזאָגט . דיר נעם פֿאַרמעג , און דעם נפֿשות די
gezogt Avram hot dir nem farmeg dem un nefoshes di
said Avram has you(SG) take possessions the and persons the

צו דעם מלך פֿון סדום : איך הייב אויף מײַן האַנט צו ה אֵל
El Hashem tsu hant main oif heib ich Sodom fun melech dem tsu
G-d Hashem to hand my on lift I Sodom of king the to

עליון , דעם פֿאַרמאָגער פֿון הימל און ערד , כג אויב אַ פֿאָדעם אָדער
oder fodem a oib erd un himel fun farmoger dem Elyon
or thread a if earth and heaven of possessor the Most High

אַ שוכבענדל ! אָדער אויב איך וועל נעמען פֿון עפּעס וואָס איז דיינס !
dains iz vos epes fun nemen vel ich oib oder shuchbendl a
yours is which anything of take will I if or shoelace a

כדי זאָלסט נישט זאָגן : איך האָב רײַך געמאַכט אַבֿרמען .
Avramen gemacht raich hob ich zogn nisht zolst kedei
Avram made rich have I say not you(SG) shall so that

כד נישט מיר! נאָר וואָס די יונגען האָבן געגעסן, און דעם חלק פֿון
fun chelek dem un gegesn hobn yungen di vos nor mir nisht
of portion the and eaten have young the which but me not

די מענטשן וואָס זײַנען געגאַנגען מיט מיר, ענֵר , אֶשכּוֹל, און
un Eshcol Aner mir mit gegangen zainen vos mentshn di
and Eshcol Aner me with having gone are which men the

מַמרֵא ; זיי מעגן נעמען זייער חלק .
chelek zeyer nemen megn zei Mamre
portion their take may they Mamre

15 After these things the Devar Hashem came unto Avram in a makhazeh, saying, Fear not, Avram; I am thy mogen, and thy exceeding great sachar *(reward)*. [2] And Avram said, Adonoi Hashem, what wilt Thou give me, since I go childless, and the Ben Meshek of my Bais is this Eli'ezer of

טו

נאָך די דאָזיקע געשעענישן איז דאָס וואָרט פֿון ה
Hashem fun vort dos iz gesheenishn dozike di noch
Hashem of word this is events these the after

געווען צו אַבֿרמען אין אַ זעונגען , אַזוי צו אָבֿרם געזאָגט :
zogn tsu azoi zeungen a in Avramen tsu geven
say to thus vision a in Avram to having been

זאָלסט נישט מורא האָבן, אַבֿרם , איך בין דיר אַ שילד ;
shild a dir bin ich Avram hobn moire nisht zolst
shield a to you(SG) am I Avram have fear not you(SG) must

דײַן שׂכר איז זייער גרויס. ב האָט אָבֿרם געזאָגט: ה דו אֲדֹנָי ,
Adonoi du Hashem gezogt Avram hot grois zeyer iz sachar dain
Adonoi you Hashem said Avram has great very is reward your

וואָס קענסטו מיר געבן, אַז איך גיי אָן אַ קינד , און דער
der un kind a on avek gei ich az gebn mir kenstu vos
the and child a without away go I that give me can you which

וויִרטשאַפּטער פֿון מײַן הויז איז דער דַּמֶּשֶׂקער אֱלִיעֶזֶר? ג און אַבְרָם
Avram un Eliezer Dameseker der iz hoiz main fun virtshafter
Avram and Eliezer Damesek the is house my of steward

האָט געזאָגט: זע , האָסט מיר קיין זאָמען נישט געגעבן , און אָט
ot un gegebn nisht zomen kein mir host ze gezogt hot
behold and given not seed to me have behold said has

וועט אַ זון פֿון מײַן הויזגעזינט מיך ירשען . ד ערשט דאָס וואָרט פֿון
fun vort dos ersht yarshen mich hoizgezint main fun zun a vet
of word this look inherit me household my of son a will

ה איז געווען צו אים, אַזוי צו זאָגן: נישט דער דאָזיקער וועט
vet doziker der nisht zogn tsu azoi im tsu geven iz Hashem
will this one the not say to thus him to having been is Hashem

דיך ירשען , נאָר דער וואָס וועט אַרויסגיין פֿון דײַנע אינגעווייד, ער
er ingeveid daine fun aroisgein vet vos der nor yarshen dich
he innards your of go out will which the but heir you(SG)

וועט דיך ירשען . ה און ער האָט אים אַרויסגעפֿירט דרויסן , און האָט
hot un droisn aroisgefirt im hot er un yarshen dich vet
has and outside led out him has he and heir you(SG) will

געזאָגט: טו אַקאָרשט אַ קוק אויפֿן הימל , און צייל די שטערן, אויב
oib shtern di tseil un himel oifn kuk a akorsht tu gezogt
if stars the count and heaven on look a now do said

דו קענסט זיי איבערציילן. און ער האָט צו אים געזאָגט: אַזוי וועט
vet azoi gezogt im tsu hot er un ibertseilen zei kenst du
will thus said him to has he and count them you can you

זײַן דײַן זאָמען. – ו און ער האָט געגלויבט אין ה , און ער האָט עס
es hot er un Hashem in gegloibt hot er un zomen dain zain
it has he and Hashem in believed has he and seed your be

געערבנט פֿאַר צו אים צו אַ געערעכטיקייט .
gerechtikeit a tsu im tsu far gerechnt
righteousness a to him to for considered

ז און ער האָט צו אים געזאָגט: איך בין ה וואָס האָט דיך
dich hot vos Hashem bin ich gezogt im tsu hot er un
you(SG) has who Hashem am I said him to has he and

אַרויסגעצויגן פֿון אור-כַּשְׂדים, דיר צו געבן דאָס דאָזיקע לאַנד, עס
es land dozike dos gebn tsu dir Ur-Kasdim fun aroisgetsoign
it land this the give to you(SG) Ur-Kasdim from brought out

צו אַרבן . ח האָט ער געזאָגט: ה דו אֲדֹנָי , מיט וואָס וועל איך
ich vel vos mit Adonoi du Hashem gezogt er hot arben tsu
I will what with Adonoi you Hashem said he has inherit to

וויסן אַז איך וועל עס אַרבן ? ט האָט ער צו אים געזאָגט: נעם מיר אַ
a mir nem gezogt im tsu er hot arben es vel ich az visen
a me take said him to he has inherit it will I that know

דרײַיאָריקע קו , און אַ דרײַיאָריקע ציג , און אַ דרײַיאָריקן ווידער, און אַ
a un vider draiyorikn a un tsig draiyorike a un ku draiyorike
a and ram three year a and goat three year a and heifer three year

טורטלטויב, און אַ יונגע טויב . י האָט ער אים געגעבן די אַלע, און
un ale di genumen im er hot toib yunge a un turtltoib
and all the taken him he has pigeon young a and turtledove

האָט זיי איבערגעשניטן אין מיטן , און אַוועקגעלייגט איין העלפֿט
helft ein avekgeleigt un mitn in ibergeshnitn zei hot
help one laid away and midst of in cut in two them has

קעגן דער אַנדערער; נאָר די פֿויגלען האָט ער נישט איבערגעשניטן.
ibergeshnitn nisht er hot foiglen di nor anderer der kegen
cut in two not he has birds the but other the against

Damesek *(Damascus)*?
3 And Avram said, See, to me Thou hast given no zera; and, hinei, one born in my bais is my yoresh *(heir)*.
4 And, hinei, the Devar Hashem came unto him saying, This shall not be thy yoresh; but he that shall come forth out of thine own body shall be thy yoresh.
5 And He brought him forth outside, and said, Look now toward Shomayim, and count the kokhavim, if thou be able to number them; and He said unto him, So shall thy zera be.
6 And he believed in Hashem; and He credited [emunah *(faith)*] to him as tzedakah *(righteousness)*.

7 And He said unto him, I am Hashem Who brought thee out of Ur Kasdim, to give thee ha'aretz hazot to be the yoresh of it. 8 And he said, Adonoi Hashem, how can I have da'as that I will be its yoresh?
9 And He said unto him, Bring Me a heifer meshuleshet, and a she goat meshuleshet, and a ram meshulash, and a dove, and a pigeon.
10 And he brought unto Him all these, and divided them in two, and laid each half one opposite another; but the birds divided he

not. 11 And when the birds of prey came down upon the carcasses, Avram drove them away.

12 And when the shemesh was going down, a tardemah fell upon Avram; and, hinei, a horror of great darkness fell upon him. 13 And Hashem said unto Avram, Know of a surety that thy zera shall be a ger in a land not their own, and will serve them; and they will mistreat them arba me'ot shanah; 14 And also that nation, whom they shall serve, will I judge; and afterward shall they come out with rechush gadol *(great substance)*. 15 And thou shalt go to thy avot in shalom; thou shalt be buried at a good old age. 16 But in the fourth generation they shall come back here again; for the avon *(iniquity)* of the Emori *(Amorite)* is not yet full.

17 And it came to pass, that, when the shemesh went down, and it was dark, hinei a smoking fire-pot, and a blazing torch passed between those pieces. 18 On that day Hashem cut a brit *(covenant)* with Avram, saying, Unto thy zera have I given ha'aretz hazot, from the Wadi of Mitzrayim unto the

יא הָאָבן די רויבפֿויגלען אַראָפּגענידערט אויף די פּגרים , אָבער
ober pegorim di oif aropgenidert roibfoiglen di hobn
but dead bodies the on gone down birds of prey the have

אַבֿרם האָט זיי אָפּגעטריבן .
opgetribn zei hot Avram
drove away them has Avram

יב און ווי די זון איז געווען בײַם אונטערגיין, אַזוי איז אַ טיפֿער
tifer a iz azoi untergein baim geven iz zun di vi un
deep a is thus undergo at having been is sun the as and

שלאָף געפֿאַלן אויף אַבֿרמען ; ערשט אַן אימה , אַ גרויס פֿינצטערניש,
fintsternish grois a eime an ersht Avramen oif gefaln shlof
darkness great a terror an look Avram on fell sleep

פֿאַלט אָן אויף אים . יג און ה האָט געזאָגט צו אַבֿרמען : וויסן
visen Avramen tsu gezogt hot Hashem un im oif on falt
know Avram to said has Hashem and him on on fell

זאָלסטו וויסן זײַן אַז דײַנע קינדער וועלן זײַן פֿרעמדע אין אַ לאַנד
land a in fremde zain veln kinder daine az zain visen zolstu
land a in foreigners be will children your that be know shall you

וואָס נישט זייערס, און מע וועט זיי פֿאַרקנעכטן, און מע וועט זיי
zei vet me un farknechtn zei vet me un zeyers nisht vos
them will they and enslave them will they and theirs not which

פּײַניקן פֿיר הונדערט יאָר . יד און אויך דאָס פֿאָלק וועמען זיי
painiken fir hundert yor un dos oich un
they whom people this also and year hundred four cause to suffer

וועלן דינען , וועל איך משפּטן ; און דערנאָך וועלן זיי אַרויסגיין מיט
mit aroisgein zei veln dernoch un mishpetn ich vel dinen veln
with go out they will after that and judge I will serve will

גרויס פֿאַרמעג . טו דו אָבער וועסט קומען צו דײַנע עלטערן בשלום ;
besholem eltern daine tsu kumen vest ober du farmeg grois
in peace fathers your to come will but you possessions great

אין אַ גוטער עלטער וועסטו באַגראָבן ווערן . טז און ערשט אין פֿירטן
firtn in ersht un vern bagrobn vestu elter guter a in
fourth in look and become buried will you(sg) old age good a in

דור וועלן זיי זיך אומקערן אַהער, ווײַל דער זינד פֿון דעם
dem fun zind di vorem aher umkeren zich zei veln dor
the of sin the because here to return self they will generation

אֱמוֹרי וועט נישט זײַן פֿאַרפֿול ביז דענצמאָל.
dentsmol biz farful zain nisht vet Emori
then till complete be not will Emori

יז און עס איז געווען , ווי די זון איז אונטערגעגאַנגען, און עס איז
iz es un untergegangen iz zun di vi geven iz es un
is it and gone down is sun the as having been is it and

געווואָרן שטאָקפֿינצטער, ערשט אַן אויוון מיט רויך , און אַ
gevorn shtokfintster ersht an oivn mit roich un a
a and smoke with firepot a look pitch black having become

פֿלאַמפּײַער וואָס איז דורכגעגאַנגען צווישן די דאָזיקע שטיקער. יח אין
flamfaier vos iz durchgegangen tsvishn di dozike shtiker in
flaming fire which passed between the this pieces in

יענעם טאָג האָט ה גענשלאָסן אַ ברית מיט אַבֿרמען , אַזוי צו
yenem tog hot Hashem geshlosn a bris mit Avramen azoi tsu
day that has Hashem established a covenant with Avram thus to

זאָגן : צו דײַן זאָמען האָב איך געגעבן דאָס דאָזיקע לאַנד, פֿון דעם
zogn tsu dain zomen hob ich gegebn dos dozike land fun dem
say to your seed have I given this land from the

great river, the river Euphrates: 19 [the land of] the Keni, and the Kenizzi, and the Kadmoni, 20 And the Chitti, and the Perizzi, and the Repha'im, 21 And the Emori, and the Kena'ani, and the Girgashi, and the Yevusi.

16 Now Sarai Avram's isha bore him no children; and she had a shifchah, an Egyptian, whose shem was Hagar. 2 And Sarai said unto Avram, Hinei now, Hashem hath restrained me from bearing; go now in unto my shifchah; it may be that I may build family by her. And Avram paid heed to the voice of Sarai. 3 And Sarai Avram's isha took Hagar her shifchah the Egyptian, after Avram had dwelt ten years in Eretz Kena'an, and gave her to her husband Avram to be his isha. 4 And he went in unto Hagar, and she conceived; and when she saw that she had conceived, her gevirah was despised in her eyes. 5 And Sarai said unto Avram, My wrong be upon thee; I have given my shifchah unto thy kheyk; and when she saw that she had conceived, I was despised in her

טיַיך פֿון מִצרַיִם ביז דעם גרויסן טיַיך, דעם פּרָת ; יט דעם
dem Parat taich dem taich groisn dem biz Mitsrayim fun taich
the Euphrates river the river great the to Egypt of Wadi

קֵיני, און דעם קנִזִי, און דעם קַדמוני, כ און דעם חִתִי, און דעם
dem un Chitti dem un Kadmoni dem un Kenizi dem un Keni
the and Chitti the and Kadmoni the and Kenizzi the and Keni

פְּרִזִי, און די רפָאים, כא און דעם אֱמוֹרי, און דעם כנַעֲני, און
un Kenaani dem un Emori dem un Refaim di un Perizzi
and Kena'ani the and Emori the and Repha'im the and Perizzi

דעם גִרגָשי, און דעם יבּוסי.
Yevusi dem un Girgashi dem
Yevusi the and Girgashi the

טז

און שָׂרַי, אַבּרמס ווַיב, האָט אים נישט געבאָרן קיין
kein geborn nisht im hot vaib Avrams Sarai un
any given birth to not him has wife Avram's Sarai and

קינדער ; און זי האָט געהאַט אַ מִצרישע דינסט
dinst Mitsrishe a gehat hot zi un kinder
female servant Egyptian a have had has she and children

וואָס איר נאָמען איז געווען הָגָר. כב האָט שָׂרַי געזאָגט צו
tsu gezogt Sarai hot Hagar geven iz nomen ir vos
to said Sarai has Hagar having been is name her which

אַבּרמען: זע נאָר, ה האָט מיך פֿאַרמיטן פֿון געבערן ;
gebern fun farmitn mich hot Hashem nor ze Avramen
to give birth from prevented me has Hashem but behold Avram

קום, איך בעט דיך, צו מיין דינסט, אפֿשר וועל איך
ich vel efsher dinst main tsu dich bet ich kum
I will perhaps female servant my to you(SG) entreat I come

אויפֿגעריכט ווערן דורך איר. האָט אַבּרם צוגעהערט צו דעם קול פֿון
fun kol dem tsu tsugehert Avram hot ir durch vern oifgericht
of voice the to listened Avram has her by become restored

שָׂרַין. גאון שָׂרַי, אַבּרמס ווַיב, האָט גענומען הָגָר די מִצרית, איר
ir Mitsrit di Hagar genumen hot vaib Avrams Sarai un Sarain
her Egyptian the Hagar taken has wife Avram's Sarai and Sarai

יאָר, צען נאָכדעם וווי אַבּרם איז געזעסן אין לאַנד כנַעַן צען
yor tsen Kenaan land in gezesn iz Avram vi nochdem dinst
years ten Canaan land in settled is Avram as afterwards female servant

אַבּרמען פֿאַר אַ ווַיב צו אים. דאון זי האָט זי געגעבן איר מאַן
un im tsu vaib a far Avramen man ir gegebn zi hot zi un
and him to wife a for Avram husband her given she has she and

ער איז געקומען צו הָגָרן, און זי איז טראָגעדיק געוואָרן ;
un gevorn trogedik iz zi un Hagarn tsu gekumen iz er
and having become conceived is she and Hagar to having come is he

ווי זי האָט געזען אַז זי איז טראָגעדיק, אַזוי איז איר הארינטע גרינגעשאַצט
gringeshatst harinte ir iz azoi trogedik iz zi az gezen hot zi vi
disdained mistress her is thus conceived is she that seen has she as

געווארן אין אירע אויגן. הדאָט שָׂרַי געזאָגט צו אַבּרמען: מיַין
main Avramen tsu gezogt Sarai hot oign ire in gevorn
my Avram to said Sarai has eyes her in having become

עוולה אויף דיר! איך האָב געגעבן מיַין דינסט אין דיַין
dain in dinst main gegebn hob ich dir oif avle
your in female servant my given have I you(SG) on injustice

בוזעם, און ווי זי האָט געזען אַז זי איז טראָגעדיק, אַזוי בין איך
ich bin azoi trogedik iz zi az gezen hot zi vi un buzem
I am thus conceived is she that seen has she as and bosom

eyes; Hashem judge between me and thee.
[6] But Avram said unto Sarai, Hinei, thy shifchah is in thy hand; do to her as it pleaseth thee. And when Sarai dealt harshly with her, she fled from her face.

[7] And the Malach Hashem found her by a spring of mayim in the midbar, near the spring on the road to Shur. [8] And he said, Hagar, Sarai's shifchah, from where camest thou? And where wilt thou go? And she said, I flee from the face of my gevirah Sarai. [9] And the Malach Hashem said unto her, Return to thy gevirah, and submit thyself under her hands. [10] And the Malach Hashem said unto her, I will multiply thy zera exceedingly, that it shall not be numbered for multitude. [11] And the Malach Hashem said unto her,

See, thou art with child

and shalt bear ben,

and shalt call shmo Yishmael;

because Hashem shema thy oni.

[12] And he will be a pere adam;

גרינגעשאַצט געווָארן אין אירע אויגן; זאָל ה׳ משפטן
gringeshatst gevorn in ire oign zol Hashem mishpetn
disdained in having become eyes her shall Hashem judge

צווישן מיר און צווישן דיר .[ו]האָט אַבֿרם געזאָגט צו שָׂרַי : אָט
tsvishn mir un tsvishn dir hot Avram gezogt tsu Sarai ot
between me and between you(SG) has Avram said to Sarai behold

איז דיין דינסט אין דיין האַנט, טו מיט איר וואָס איז גוט אין
iz dain dinst in dain hant tu mit ir vos iz gut in
is your female servant in your hand do with her what is good in

דיינע אויגן. און שָׂרַי האָט זי געפּיניקט , און זי איז אַנטלאָפֿן פֿון איר.
daine oign un Sarai hot zi gepainikt zi un antlofn fun ir
your eyes and Sarai has she tormented she and fled from her

[ז]האָט דער מלאך ה׳ פֿון זי געפֿונען בייַ אַ קוואַל וואַסער אין
in vaser kval a bai gefunen zi Hashem fun malach der hot
in water spring a by found she Hashem of Angel the has

דער מדבר , בייַ דעם קוואַל אויפֿן וועג קיין שור . [ח]און ער האָט
midber der bai dem kval oifn veg kein Shur un er hot
wilderness the by the spring on way to Shur and he has

געזאָגט: הָגָר , שָׂרַי׳ס דינסט , פֿון וואַנען קומסטו ,
gezogt Hagar Sarais dinst fun vanen kumstu
said Hagar Sarai's female servant from whence you come

און ווהין גייסטו ? האָט זי געזאָגט: פֿון מיין האַרינטע שָׂרַי׳ן
un vuhin geistu Sarain harinte main fun gezogt zi hot
and where are you going Sarai mistress my from said she has

אַנטלויף איך. [ט]האָט דער מלאך ה׳ פֿון צו איר געזאָגט: קער זיך
antloif ich I flee antloif ich zich ker gezogt ir tsu Hashem fun malach der hot
flee I self return said her to Hashem of Angel the has

אום צו דיין האַרינטע, און בייג זיך אונטער אירע הענט . [י]און דער
um tsu dain harinte un beig zich unter ire hent un der
on to your mistress and bow self under her hands and the

מלאך ה׳ פֿון האָט צו איר געזאָגט: מערן וועל איך מערן דיין
malach der Hashem fun hot tsu ir gezogt mern vel ich mern dain
Angel the of Hashem has to her said increase will I increase your

זאָמען , און ער וועט נישט קענען געציילט ווערן פֿון פֿילקייט . [יא]און
zomen un er vet nisht kenen getseilt vern fun filkeit un
seed and he will not can become counted from multitude and

דער מלאך ה׳ פֿון האָט צו איר געזאָגט:
der malach Hashem fun hot tsu ir gezogt
the Angel of Hashem has to her said

זע , דו ביסט טראָגעדיק,
ze du bist trogedik
behold are you conceived

און געבערסט אַ זון ,
un geberst a zun
and conceive a son

זאָלסטו רופֿן זיין נאָמען ישמעאל ,
zolstu rufn zain nomen Yishmael
you shall call his name Yishmael

וויַל ה׳ האָט צוגעהערט דיין פּיין .
vail Hashem hot tsugehert dain pain
because Hashem has heard your affliction

: [יב]און ער וועט זיין אַ מענטש אַ וואַלדאייזל
un er vet zain a mentsh a valdeizl
and he will be a man a wild donkey

זיין האַנט וועט זיין אַקעגן אַלעמען,
alemen akegn zain vet hant zain
them all against be will hand his
his yad will be against kol,

און אַלעמענס האַנט וועט זיין אַקעגן אים;
im akegn zain vet hant alemens un
him against be will hand them all's and
and kol yad against him;

און אין געזיכט פֿון אַלע זיינע ברידער וועט ער ווינען.
voinen er vet brider zaine ale fun gezicht in un
dwell he will brothers his all of presence in and
and he shall dwell in the presence of all his brethren.

יג הָאָט זי גערופֿן דעם נאָמען פֿון ה ווָאס הָאָט צו איר
ir tsu hot vos Hashem fun nomen dem gerufn zi hot
her to has which Hashem of name the called she has
[13] And she called the Shem of Hashem Who spoke unto her, El Roi *(G-d Who Sees)*; for she said, Have I also here seen after Him that seeth me? [14] Therefore the well was called Be'er Lachai Roi; hinei, it is between Kadesh and Bered.

גערעדט: דו ביסט דער אֵל רָאִי; ווָאַרעם זי הָאָט געזאָגט: אויך דָאָ הָאָב
hob do oich gezogt hot zi vorem Roi El der bist du geredt
have here also said has she because sees G-d the are you spoken

איך געזען דעם ווָאס הָאָט מען גערופֿן דעם
dem gerufn men hot derum mich zet vos dem gezen ich
the called they has therefore me sees who the one seen I

ברונעם באֵר-לַחַי-רוֹאִי; ער איז צווישן קָדֵשׁ און צווישן בֶּרֶד.
brunem Beer-lachai-roi iz er tsvishn un Kadesh tsvishn
well Be'er Lachai Roi is it between and Kadesh between
Bered

טו און הָגָר האָט געבאָרן אַבֿרמען אַ זון, און אַבֿרם האָט
hot Avram un zun a Avramen geborn hot Hagar un
has Avram and son a Avram given birth to has Hagar and
[15] And Hagar bore Avram ben; and Avram called shem bno, which Hagar bore, Yishmael *(Ishmael)*. [16] And Avram was fourscore and six shanah when Hagar bore Yishmael to Avram.

געבאָרן, געבאָרן הָגָר האָט זון ווָאס זיין נאָמען פֿון גערופֿן דעם
geborn hot Hagar vos zun zain fun nomen dem gerufn
given birth to has Hagar which son his of name the called

יִשְׁמָעֵאל. טז און אַבֿרם איז געווען זעקס און אַכציק יאָר אַלט,
alt yor achtsik un zeks geven iz Avram un Yishmael
old year eighty and six having been is Avram and Yishmael

ווען הָגָר האָט געבאָרן יִשְׁמָעֵאלן צו אַבֿרמען.
Avramen tsu Yishmaeln geborn hot Hagar ven
Avram to Yishmael given birth to has Hagar when

יז און אַז אַבֿרם איז אַלט געווען נײַן און נײַנציק יאָר, האָט
hot yor naintsik un nain geven alt iz Avram az un
has year ninety and nine having been old is Avram that and
17 And when Avram was ninety and nine shanah, Hashem appeared to Avram, and said unto him, I am El Shaddai; walk before Me, and be thou tamim *(blameless)*. [2] And I will confirm My brit *(covenant)* between Me and thee, and will multiply thee exceedingly. [3] And Avram fell on his face; and Elohim talked with him, saying, [4] As for Me, hinei, My brit *(covenant)* is with thee, and thou

זיך ה באַוויזן צו אַבֿרמען, און האָט צו אים געזאָגט: איך
ich gezogt im tsu hot un Avramen tsu bavizn Hashem zich
I said him to has and Avram to appeared Hashem self

בין אֵל שַׁדַּי; גיי פֿאַר מיר, און זיי אויפֿריכטיק. ב און איך וועל מאַכן
machn vel ich un oifrichtik zai un mir far gei Shaddai El bin
make will I and upright be and me before go Shaddai G-d am

מײַן ברית צווישן מיר און דיר, און איך וועל דיך
dich vel ich un dir tsvishn un mir tsvishn bris main
you(SG) will I and you(SG) between and me between covenant my

מערן זייער און זייער. ג איז אַבֿרם געפֿאַלן אויף זײַן פּנים,
ponem zain oif gefaln Avram iz zeyer un zeyer mern
face his on fell Avram is very much and very much increase

און אלקים האָט מיט אים גערעדט, אָזוי צו זאָגן: ד איך – זע, מײַן
main ze ich zogn tsu azoi geredt im mit hot Elokim un
my behold I say to thus spoken him with has G-d and

ברית וועט זײַן מיט דיר, און וועסט זײַן דער פֿאָטער פֿון אַ סך
sach a fun foter der zain vest un dir mit zain vet bris
many a of father the be will and you(SG) with be will covenant

shalt be an Av of many Goyim. 5 Neither shall thy shem any more be called Avram, but thy shem shall be Avraham; for Av hamon Goyim *(Father of a multitude of Goyim)* have I made thee. 6 And I will make thee exceeding fruitful, and I will make Goyim of thee, and Melechim shall come out of thee. 7 And I will establish My Brit *(covenant)* between Me and thee and thy zera after thee in their dorot for a Brit Olam, to be Elohim unto thee, and to thy zera after thee. 8 And I will give unto thee, and to thy zera after thee, the Eretz wherein thou art now a ger, kol Eretz Kena'an, for an Achuzzah *(Possession)* Olam *(Everlasting)*; and I will be their Elohim. 9 And Elohim said unto Avraham, Thou shalt be shomer over My Brit therefore, thou, and thy zera after thee in the dorot. 10 This is My Brit *(covenant)*, which ye shall be shomer over, between Me and you and thy zera after thee; every zachar among you shall be circumcised. 11 And ye shall circumcise the basar of your arelah; and it shall be an ot brit *(sign of the covenant)* between Me and you. 12 And he that is eight days old shall be circumcised

פַּעלקער. ה און דײַן נאָמען זאָל מער נישט גערופֿן וועדן אַבֿרם, נאָר
felker un dain nomen zol mer nisht gerufn vern Avram nor
nations your and name shall more not called become Avram only

דײַן נאָמען זאָל זײַן אַבֿרהם; ווײַל אַ פֿאָטער פֿון אַ סך
dain nomen zol zain Avraham vorem far dem foter a fun sach
your name shall be Avraham because for the father a of many

פֿעלקער האָב איך דיך געמאַכט. ו און איך וועל דיך פֿרוכטפּערן
felker hob ich un gemacht dich ich vel dich fruchpern
nations have I and made you(SG) I will you(SG) multiply

זייער, זייער און מאַכן פֿאַר דיך וועל איך און , זייער און זייער
zeyer un zeyer far machn dich vel ich un zeyer un zeyer
very much and very much for make you(SG) will I and nations

מלכים און וועלן אַרויסגיין פֿון דיר . ז און איך וועל אויפֿשטעלן מײַן
mlochim un veln aroisgein fun dir ich un vel oifshteln main
kings and will go out of you(SG) I and will establish my

ברית צווישן מיר און צווישן דיר, און צווישן דײַן זאָמען
bris tsvishn mir un tsvishn dir un tsvishn dain zomen
covenant between me and between you(SG) and between your seed

נאָך דיר אויף זייערע , דור-דורות פֿאַר אַן אייביקן
noch dir oif zeyere dor-doires far an eibikn
after you(SG) on their throughout generations for an everlasting

. ברית צו אײַך צו זײַן דײַן אלקים און צו דײַן זאָמען נאָך דיר
bris tsu aich tsu zain dain Elokim un tsu dain zomen noch dir
covenant to you to be your G-d and to your seed after you(SG)

ח און איך וועל געבן דיר און דײַן זאָמען נאָך דיר דאָס לאַנד
un ich vel gebn dir un dain zomen noch dir dos land
and I will give you(SG) and your seed after you(SG) this land

פֿון דײַן ווויינשאַפֿט , פֿאַר אַן אייביקן , כּנַעַן לאַנד גאַנצע דאָס
fun dain voinshaft far an eibikn Kenaan land gantse dos
of your residing sojourn for an everlasting Canaan land whole this

אייגנטום; און איך וועל זײַן זייער אלקים. ט און אלקים האָט געזאָגט צו
eigentum un ich vel zain zeyer Elokim un Elokim hot gezogt tsu
possession and I will be their G-d and G-d has said to

אברהמען: דו אָבער זאָלסט היטן מײַן ברית, דו און דײַן
Avrahamen du ober zolst hitn main bris du un dain
Avraham you but must keep my covenant you and your

זאָמען נאָך דיר, אויף זייערע דור-דורות. י דאָס איז מײַן
zomen noch dir oif zeyere dor-doires dos iz main
seed after you(SG) on their generations this is my

ברית וואָס איר זאָלט היטן צווישן מיר און צווישן אײַך, און צווישן
bris vos ir zolt hitn tsvishn mir un tsvishn aich un tsvishn
covenant which you shall keep between me and between you and between

דײַן זאָמען נאָך דיר: בײַ אײַך זאָל געמאַלט ווערן איטלעכער
dain zomen noch dir bai aich zol gemalt vern itlecher
your seed after you(SG) by you shall become circumcise each

מאַנספּאַרשוין. יא און איר זאָלט געמאַלט ווערן אין דעם פֿלייש פֿון אײַער
mansparshoin un ir zolt gemalt vern in dem fleish fun aier
male and you shall become circumcised in the of your

פֿאָרהויט, און עס וועט זײַן פֿאַר אַ צייכן פֿון ברית צווישן מיר
forhoit un es vet zain far a tseichn fun bris tsvishn mir
foreskin and it will be for a sign of covenant between me

און צווישן אײַך. יב און צו אַכט טעג זאָל געמאַלט ווערן בײַ אײַך
un tsvishn aich un tsu acht teg zol gemalt vern bai aich
and you between and to eight days shall become circumcised by you

among you, every zachar in your dorot, he that is born in the bais, or bought with kesef of any foreigner, which is not of thy zera. 13 He that is born in thy bais, and he that is bought with thy kesef, must be circumcised; and My Brit shall be in your basar for a Brit Olam. 14 And the arel *(uncircumcised)* zachar whose basar of his arelah *(foreskin)* is not circumcised, that nefesh shall be cut off from his people; My Brit hefer *(he broke)*.

15 And Elohim said unto Avraham, As for Sarai thy isha, thou shalt not call her shem Sarai, but Sarah *(Princess)* shall her shem be. 16 And I will bless her, and give thee ben also of her; yes, will bless her, and she shall give rise to Goyim; melechim of peoples shall be from her. 17 Then Avraham fell upon his face, and yitzchak *(laughed)*, and said in his lev, Shall a child be born unto him that is a hundred shanah? And shall Sarah, that is ninety shanah, bear? 18 And Avraham said unto HaElohim, O that Yishmael might live before Thee! 19 And Elohim said, Sarah thy isha shall bear thee ben

איטלעכער מאַנספּאַרשוין אויף אייַערע דור-דורות , געבאָרן
geborn dor-doires aiere oif mansparshoin itlecher
given birth to throughout generations your on male each

אין הויז , אָדער געקויפט פֿאַר געלט פֿון עמיץ אַ פֿרעמדן וואָס
vos fremdn a emits fun gelt far gekoift oder hoiz in
which foreigner a someone from money for bought or house in

איז נישט פֿון דיין זאָמען . יג געמַלט מוז געמַלט וועלן
vern gemalt muz gemalt zomen dain fun nisht iz
become circumcised must be circumcised seed your of not is

דער וואָס איז געבאָרן אין דיין הויז , און דער וואָס איז געקויפֿט
gekoift iz vos der un hoiz dain in geborn iz vos der
bought is which that and house your in given birth to is which that

פֿאַר דיין געלט ; און מיין ברית זאָל זיין אין אייער פֿלייש פֿאַר אַן
an far fleish aier in zain zol bris main un gelt dain far
an for flesh your in be shall covenant my and money your for

אייביקן ברית . יד און אַן אומבאַשניטענער מאַנספּאַרשוין וואָס
eibikn bris umbashnitener an un mansparshoin vos
everlasting covenant uncircumcised an and male who will

זיך נישט מַלן אין דעם פֿלייש פֿון זיין פֿאָרהויט, יענע זעל זאָל
zol zel yene forhoit zain fun fleish dem in maln nisht zich
shall soul that foreskin his of flesh the in circumcised not self

פֿאַרשניטן ווערן פֿון איר פֿאָלק ; מיין ברית האָט ער פֿאַרשטערט.
farshtert er hot bris main folk ir fun vern farshnitn
broken he has covenant my people her from become be cut off

טו און אלקים האָט געזאָגט צו אברהמען : דיין ווייב שָׂרַי זאָלסטו
zolstu Sarain vaib dain Avrahamen tsu gezogt hot Elokim un
shall you Sarai wife your Avraham to said has G-d and

נישט רופֿן מיט איר נאָמען שָׂרַי , נייערט שָׂרָה זאָל זיין איר נאָמען .
nomen ir zain zol Sarah naiert Sarai nomen ir mit rufn nisht
name her be shall Sarah but Sarai name her with call not

טז און איך וועל זי בענטשן, און וועל דיר אויך געבן פֿון איר אַ זון ;
zun a ir fun gebn oich dir vel un bentshn zi vel ich un
son a her of give also you(SG) will and bless her will I and

יאָ , איך וועל זי בענטשן, און פֿעלקער וועלן ווערן פֿון איר; מלכים
mlochim ir fun vern veln felker un bentshn zi vel ich yo
kings her from become will nations and bless her will I yes

פֿון אומות וועלן זיין פֿון איר. יז איז אברהם געפֿאַלן אויף זיין פּנים ,
ponem zain oif gefaln Avraham iz ir fun zain veln umes fun
face his on fell Avraham is her of be will peoples of

און ער האָט געלאַכט, און געזאָגט בייַ זיך אין האַרצן: קען בייַ אַ מאַן
man a bai ken hartsn in zich bai gezogt un gelacht hot er un
man a by can heart in self by said and laughed has he and

פֿון הונדערט יאָר געבאָרן ווערן ? און קען שָׂרה צו ניינציק
naintsik tsu Sarah ken un vern geborn yor hundert fun
ninety to Sarah can and become given birth to year hundred of

יאָר געבערן ? יח און אברהם האָט געזאָגט צו האלקים : הלוואַי
halevay HaElokim tsu gezogt hot Avraham un gebern yor
if only G-d to said has Avraham and to give birth year

זאָל ישמָעֵאל לעבן פֿאַר דיר ! יט האָט אלקים געזאָגט: פֿאַר וואָר ,
vor far gezogt Elokim hot dir far lebn Yishmael zol
surely for said G-d has you(SG) before live Yishmael shall

דיין ווייב שָׂרה וועט דיר געבערן אַ זון , און זאָלסט
zolst un zun a gebern dir vet Sarah vaib dain
you(SG) must and son a to give birth you(SG) will Sarah wife your

רופֿן זײַן נאָמען יִצְחָק ; און איך וועל אויפֿשטעלן מײַן ברית מיט
mit bris main oifshteln vel ich un Yitschak nomen zain rufn
with covenant my establish will I and Yitzchak name his call

אים פֿאַר אַן אייביקן ברית צו זײַן זאָמען נאָך אים. כ און
un im noch zomen zain tsu bris eibikn an far im
and him after seed his to covenant everlasting an for him

וועגן ישמָעֵאלן האָב איך דיך צוגעהערט; זע , איך האָב
hob ich ze tsugehert dich ich hob Yishmaeln vegen
have I behold heard you(SG) I have Yishmael concerning

אים געבענטשט, און איך וועל אים פֿרוכפּערן, און וועל אים מערן
mern im vel un fruchpern im vel ich un gebentsht im
increase him will and multiply him will I and blessed him

זייער און זייער ; צוועלף פֿירשטן וועט ער געבערן , און
un gebern er vet firshtn tsvelf zeyer un zeyer
and to give birth he will chieftains twelve very much and very much

איך וועל אים מאַכן פֿאַר אַ גרויס פֿאָלק. כא מײַן ברית אָבער וועל
vel ober bris main folk grois a far machn im vel ich
will but covenant my people great a for make him will I

איך אויפֿשטעלן מיט יִצְחָק , וואָס שָׂרה וועט דיר געבערן
gebern dir vet Sarah vos Yitschakn mit oifshteln ich
to give birth you(SG) will Sarah which Yitzchak with establish I

צו דער צײַט אויפֿן אַנדער יאָר.
yor ander oifn tsait der tsu
year other on time this to

כב און ווי ער האָט געענדיקט רעדן מיט אים, אַזוי האָט אלקים זיך
zich Elokim hot azoi im mit redn geendikt hot er vi un
self G-d has thus him with speaking finished has he as and

אויפֿגעהויבן פֿון איבער אַבֿרהמען .
Avrahamen iber fun oifgehoibn
Avraham over from lifted up

כג און אַבֿרהם האָט genומען זײַן זון ישמָעֵאלן , און אַלע
ale un Yishmaeln zun zain genumen hot Avraham un
all and Yishmael son his taken has Avraham and

זײַנע הויזגעבאָרענע, און אַלע זײַנע געקויפֿטע פֿאַר געלט , יעטוועדער
yetveder gelt far gekoifte zaine ale un hoizgeborene zaine
every money for bought his all and house born his

מאַנספּאַרשוין צווישן די הויזלײַט פֿון אַבֿרהמען , און ער האָט
hot er un Avrahamen fun hoizlait di tsvishn mansparshoin
has he and Avraham of household the between male

געמַלט דאָס פֿלייש פֿון זייער פֿאָרהויט אין דעם דאָזיקן אייגענעם
eigenem dozikn dem in forhoit zeyer fun fleish dos gemalt
same this the in foreskin their of flesh this circumcised

טאָג, אַזוי ווי אלקים האָט צו אים גערעדט. כד און אַבֿרהם
Avraham un geredt im tsu hot Elokim vi azoi tog
Avraham and spoken him to has G-d as in same way day

איז געווען נײַן און נײַנציק יאָר אַלט, ווען ער איז געמַלט
gemalt iz er ven alt yor naintsik un nain geven iz
circumcised is he when old year ninety and nine having been is

געווואָרן אין דעם פֿלייש פֿון זײַן פֿאָרהויט. כה און זײַן זון
gevorn in dem fleish fun zain forhoit un zain zun
become in the flesh of his foreskin and his son

ישמָעֵאל איז געווען דרײַצן יאָר אַלט, ווען ער איז געמַלט
Yishmael iz geven draitsn yor alt ven er iz gemalt
Yishmael is having been thirteen year old he when is circumcised

indeed; and thou shalt call shmo Yitzchak; and I will establish My Brit *(covenant)* with him for a Brit Olam, and with his zera after him. 20 And as for Yishmael, I have heard thee; hinei, I have blessed him, and will make him fruitful, and will multiply him exceedingly; twelve nasi'im *(princes, rulers)* shall he father, and I will make him a goy gadol *(great nation)*. 21 But My Brit *(covenant)* will I establish with Yitzchak, which Sarah shall bear unto thee at mo'ed hazeh *(this set time)* next year.

22 And He left off speaking with him, and Elohim went up from Avraham.

23 And Avraham took Yishmael bno, and all that were born in his bais, and all that were bought with his kesef, every zachar among the men of Avraham's bais; and circumcised the basar of their arelah in the very same day, as Elohim had said unto him. 24 And Avraham was ninety shanah and nine, when he was circumcised in the basar of his arelah. 25 And Yishmael bno was thirteen shanah, when he was

circumcised in the basar of his arelah *(foreskin)*. [26] In the very same day was Avraham circumcised, and Yishmael bno. [27] And all the men of his bais, born in the bais, and bought with kesef of the foreigner, were circumcised with him.

כו אין דעם פֿליש פֿון זײַן פֿאָרהויט. געוואָרן
dozikn dem in forhoit zain fun fleish dem in gevorn
this the in foreskin his of flesh the in having become

אייגענעם טאָג איז געמַלט געוואָרן אַבֿרהם און זײַן זון
eigenem tog iz gemalt gevorn Avraham un zain zun
same day is circumcised having become Avraham and his son

כז ישמָעֵאל. און אַלע מאַנסלײַט פֿון זײַן הויז , געבאָרן אין
Yishmael un ale manslait hoiz zain fun geborn in
Yishmael and all man person house his of in given birth to

הויז , אָדער געקויפֿט פֿאַר געלט פֿון אַ פֿרעמדן , זײַנען געמַלט
hoiz oder gekoift far gelt fun a fremdn zainen gemalt
house or bought for money of a foreigner are circumcised

געוואָרן מיט אים.
gevorn mit im
having become with him

VAYERA

וַיֵּרָא

18 And Hashem appeared unto him in the terebinth trees of Mamre; and he sat in the entrance of the ohel *(tent)* in the heat of the day; [2] And he lifted up his eyes and looked, and, hinei, Shloshah Anashim *(Three Men)* stood by him; and when he saw them, he ran to meet them from the entrance of the ohel, and prostrated himself on the ground, [3] And said, Adonoi, if now I have found chen *(favor)* in Thy sight, pass not on by, please, from Thy servant; [4] Let a little water, please, be brought, and wash Thy feet, and rest under haetz *(the tree)*; [5] And I will bring a morsel of bread, and refresh Ye Your hearts; after that Ye shall pass on; because for this purpose are Ye come to Your servant. And they said, So do,

יח און ה האָט זיך באַוויזן צו אים, ביַי די אייכנבײמער
eichnbeimer di bai im tsu bavizn zich hot Hashem un
terebinths the by him to appeared self has Hashem and

פֿון מַמרֵא , ווען ער איז געזעסן אין אײַנגאַנג פֿון זײַן געצעלט,
getselt zain fun aingang in gezesn iz er ven Mamre fun
tent his of entrance in seated is he when Mamre of

אין דער היץ פֿון טאָג. ב און ער האָט אויפֿגעהויבן זײַנע אויגן און האָט
hot un oign zaine oifgehoibn hot er un tog fun hits der in
has and eyes his lifted up has he and day of heat the in

דערזען, ערשט דרײַ מענער שטייען פֿאַר אים; און ווי ער האָט זיי
derzen ersht drai mener shteyen far im un vi er hot zei
looked look three men standing before him and as he has them

דערזען, אַזוי איז ער זיי געלאָפֿן אַנטקעגן פֿון דעם אײַנגאַנג פֿון
derzen azoi iz er zei gelofn antkegen fun dem aingang fun
seen thus is he them ran from to meet the entrance of

געצעלט, און האָט זיך געבוקט צו דער ערד . ג און ער האָט געזאָגט:
getselt un hot zich gebukt tsu der erd un er hot gezogt
getselt and has he and bowed self to the ground has he and said

אֲדֹנָי , אויב, איך בעט דיך , איך האָב געפֿונען חֵן אין דײַנע
Adonoi oib ich bet dich ich hob gefunen chein in daine
Adonoi if I entreat you(SG) I have found grace in your

אויגן, זאָלסטו , איך בעט דיך , נישט אַוועקגיין פֿון דײַן קנעכט.
oign zolstu ich bet dich nisht avekgein fun dain knecht
eyes shall you I entreat you(SG) not go away from your servant

ד לאָז געבראַכט ווערן אַ ביסל וואַסער, און וואַשט אײַערע פֿיס, און לענט
loz gebracht vern a bisel vaser vasht un aiere fis un lent
let brought become a little water and wash your feet and lean

אײַך אָן אונטערן בוים . ה און איך וועל ברענגען אַ שטיקל ברויט, און
aich on untern boim un ich vel brengen a shtikl broit un
on you under tree and I will bring a bit bread and

איר וועט אונטערלענען אײַער האַרץ, דערנאָך וועט איר גיין ווײַטער;
ir vet unterlenen aier harts dernoch vet ir gein vaiter
you will sustain your heart after that will you go further

אַזוי ווי איר זײַט שוין אַריבערגעקומען צו אײַער קנעכט. האָבן זיי
azoi vi ir zait shoin aribergekumen tsu aier knecht hobn zei
thus as you are already come over to your servant have they

as thou hast said. 6 And Avraham hastened into the ohel unto Sarah, and said, Make ready quickly shlosh measures of fine meal, knead it, and make cakes. 7 And Avraham ran unto the herd, and brought a calf tender and tov, and gave it unto a servant; and he hasted to prepare it. 8 And he took curds, and cholov *(milk)*, and the calf which he had prepared, and set it before them; and he stood by them under haetz, and they did eat. 9 And they said unto him, Where is Sarah thy wife? And he said, Hinei, in the ohel. 10 And He said, I will certainly return unto thee at this time next year; and, hinei, Sarah thy wife shall have ben *(son)*. And Sarah heard it in the entrance of the ohel, which was behind him. 11 Now Avraham and Sarah were zekenim *(old ones)* and well stricken in age; and [in childbearing] it ceased to be with Sarah after the manner of women. 12 Therefore Sarah laughed [titzchak, sounds like Yitzchak] within herself, saying, After I am grown old shall I have pleasure, adoni being old also? 13 And Hashem said unto Avraham, Why did Sarah laugh, saying, Shall I which am old of

געזאָגט: טו אַזוי ווי דו האָסט געזאָגט. ו האָט אַבֿרהם געאיַלט אין
in geailt Avraham hot geredt host du vi azoi tu gezogt
in hurried Avraham has spoken have you as thus do said

געצעלט צו שׂרהן , און האָט געזאָגט: אייַל זיך ! דריַ סְאָה זעמלמעל ,
zemelmel seah drai zich ail gezogt hot un Sarahn tsu getselt
fine flour seahs three self quick said has and Sarah to tent

פֿאַרקנעט און מאַך קוכנס . ז און צו די רינדער איז אַבֿרהם געלאָפֿן ,
gelofn Avraham iz rinder di tsu un kuchns mach un farknet
ran Avraham is cattle the to and cakes make and knead

און האָט גענומען אַ יונג רינד , ווייך און פֿעט , און געגעבן
gegebn un fet un veich rind yung a genumen hot un
gave and fat and tender calf young man a taken has and

צום יונג ; און ער האָט עס צוגעריכט אויף גיך . ח און ער
er un gich oif tsugericht es hot er un yung tsum
he and quickly on prepared it has he and young man to the

האָט גענומען שמאַנט און מילך , און דאָס יונגע רינד וואָס ער האָט
hot er vos rind yunge dos un milch un shmant genumen hot
has he which calf young this and milk and cream taken has

צוגעריכט , און האָט אַוועקגעשטעלט פֿאַר זיי ; און ער איז געשטאַנען
geshtanen iz er un zei far avekgeshtelt hot un tsugericht
stood is he and them before placed has and prepared

פֿאַר זיי אונטערן בוים , און זיי האָבן געגעסן . ט האָבן זיי צו אים
im tsu zei hobn gegesn hobn zei un boim untern zei far
him to they have eaten have they and tree under them before

געזאָגט: ווו איז שׂרה דיַין ווייַב? האָט ער געזאָגט: אָן אין געצעלט . י האָט
hot getselt in on gezogt er hot vaib dain Sarah iz vu gezogt
has tent in on said he has wife your Sarah is where said

ער געזאָגט: אומקערן וועל איך זיך אומקערן אַזוי ווי איצט איבער אַ
a iber itst vi azoi umkeren zich ich vel umkeren gezogt er
a over hereafter as thus to return self I will to return said he

יאָר , און זע , שׂרה דיַין ווייַב וועט האָבן אַ זון . און שׂרה האָט
hot Sarah un zun a hobn vet vaib dain Sarah ze un yor
has Sarah and son a have will wife your Sarah behold and year

זיך איַינגעהערט אין איַינגאַנג פֿון געצעלט וואָס הינטער אים . – יא און
un im hinter vos getselt fun aingang in aingehert zich
and him behind which tent of entrance in pay attention self

אַבֿרהם און שׂרה זיַינען געווען באַאָגטע זקנים ; ביַי
bai zkeinim batogte geven zainen Sarah un Avraham
by elders of a certain age having been are Sarah and Avraham

שׂרהן האָט אויפֿגעהערט צו זיַין דער שטייגער ווי ביַי ווייַבער . – יב און
un vaiber bai vi shteiger der zain tsu oifgehert hot Sarahn
and wives by as manner the be to ceased has Sarah

שׂרה האָט געלאַכט אין זיך אַזוי צו זאָגן : נאָכדעם ווי איך בין אַלט
alt bin ich vi nochdem zogn tsu azoi zich in gelacht hot Sarah
old am I as after say to thus self in laughed has Sarah

געווואָרן , זאָל איך נאָך האָבן תּענוג ? דערצו איז מיַין
main iz dertsu tenug hobn noch ich zol gevorn
my is in addition pleasure have yet I shall having become

האַר אַלט. יג האָט ה געזאָגט צו אַבֿרהמען : פֿאַר וואָס האָט שׂרה
Sarah hot vos far Avrahamen tsu gezogt Hashem hot alt har
Sarah has what for Avraham to said Hashem has old master

געלאַכט, אַזוי צו זאָגן : צי קען איך אין דער אמתן געבערן ,
gebern emesn der in ich ken tsi zogn tsu azoi gelacht
to give birth reality the in I can yes? no? say to thus laughed

a surety bear a child?
14 Is any thing too hard
for Hashem? At the
time appointed I will
return unto thee, in
due season, and Sarah
shall have ben *(son)*.
15 Then Sarah denied,
saying, I laughed not;
for she was afraid.
And He said, Oh yes
but thou didst laugh.

16 And the Anashim rose
up from thence, and
peered toward Sodom;
and Avraham went with
them to send them on
the way. 17 And Hashem
said, Shall I hide from
Avraham that thing
which I do; 18 Seeing that
Avraham shall surely
become a great and
mighty nation, and kol
goyei ha'aretz *(all the
nations of the earth)* shall
be blessed in him? 19 For
I know him, that he will
command his children
and his household after
him, and they shall be
shomer over the Derech
Hashem, to do tzedakah
and mishpat; that Hashem
may bring upon Avraham
that which He hath
spoken [promised] of
him. 20 And Hashem said,
Because the outcry of
Sodom and Amora is
great, and because their
sin is very grievous;
21 I will go down now,
and see whether they
have done altogether
according to the crying

אַז איך בין אַלט? יד איז דען אַ זאַך פֿאַרמיטן פֿון ה ? צו דער
der tsu Hashem fun farmitn zach a den iz alt bin ich az
the to Hashem of prevented thing a then is old am I when

באַשטימטער צײַט וועל איך ווידערקערן צו דיר , אַזוי ווי איצט
itst vi azoi dir tsu viderkern ich vel tsait bashtimter
hereafter as thus you(SG) to return I will time set

איבער אַ יאָר, און שׂרה וועט האָבן אַ זון . טו האָט שׂרה געלייקנט, אַזוי
azoi geleiknt Sarah hot zun a hobn vet Sarah un yor a iber
thus denied Sarah has son a have will Sarah and year a over

צו זאָגן : איך האָב נישט געלאַכט; ווארעם זי האָט מורא געהאַט ; און
un gehat moire hot zi vorem gelacht nisht hob ich zogn tsu
and have had fear has she because laughed not have I say to

ער האָט געזאָגט: ניין , האָסט יאָ געלאַכט.
gelacht yo host nein gezogt hot er
laughed yes you have no said has he

טז און די מענער זײַנען אויפֿגעשטאַנען פֿון דאָרטן, און האָבן
hobn un dortn fun oifgeshtanen zainen mener di un
have and there from arose are men the and

אַראָפּגעקוקט אויף סדום . און אַבֿרהם איז געגאַנגען מיט זיי ,
zei mit gegangen iz Avraham un Sodom oif aropgekukt
them with having gone is Avraham and Sodom on looked down

זיי צו באַלייטן . יז און ה האָט געזאָגט: זאָל איך פֿאַרדעקן
fardekn ich zol gezogt hot Hashem un baleitn tsu zei
conceal I shall said has Hashem and accompany to them

פֿון אַבֿרהמען וואָס איך וויל טאָן? יח און אַבֿרהם וועט דאָך ווערן
vern doch vet Avraham un ton vil ich vos Avrahamen fun
become yet will Avraham and do will I what Avraham from

אַ גרויס און מאַכטיק פֿאָלק , און אַלע פֿעלקער פֿון דער ערד וועלן זיך
zich veln erd der fun felker ale un folk machtik un grois a
self will earth the of nations all and people mighty and great a

בענטשן מיט אים; יט ווארעם איך האָב אים דערקענט, כדי ער זאָל
zol er kedei derkent im hob ich vorem im mit bentshn
shall he so that known him have I because him with bless

באַפֿעלן זײַנע קינדער , און זײַן הויז נאָך אים, אַז זיי זאָלן היטן
hitn zoln zei az im noch hoiz zain un kinder zaine bafeln
keep shall they that him after house his and children his command

דעם וועג פֿון ה , צו טאָן רעכט און גערעכטיקייט , כדי ה
Hashem kedei gerechtikeit un recht ton tsu Hashem fun veg dem
Hashem so that righteousness and right do to Hashem of way the

זאָל ברענגען אויף אַבֿרהמען וואָס ער האָט גערעדט וועגן אים. כ און
un im vegen geredt hot er vos Avrahamen oif brengen zol
and him of spoken has he what Avraham on bring shall

ה האָט געזאָגט: דאָס געשריי וועגן סדום און עמוֹרה איז
iz Amora un Sodom vegen geshrei dos gezogt hot Hashem
is Gomorrah and Sodom of cry this said has Hashem

פֿאַר וואָר גרויס, און זייער זינד איז פֿאַר וואָר זייער שוועראַ. כא לאָמיך
lomich shver zeyer vor far iz zind zeyer un grois vor far
let me heavy very real for is sin their and great real for

אַקאָרשט אַראָפּנידערן און זען, אויב זיי האָבן אין גאַנצן געטאָן אַזוי
azoi geton gantsn in hobn zei oib zen un aropnideren akorsht
thus done entire in have they if see and go down now

ווי דאָס געשריי וואָס איז געקומען צו מיר; און אויב נישט, לאָמיך
lomich nisht oib un mir tsu gekumen iz vos geshrei dos vi
let me not if and me to having come is which cry this as

out [for punishment] of it, which is come unto Me; and if not, I will have da'as. [22] And the Men turned their faces from thence, and went toward Sodom; but Avraham stood yet before Hashem. [23] And Avraham drew near, and said, Wilt Thou also destroy the tzaddik with the rasha? [24] Suppose there be fifty tzaddikim within the city; wilt Thou also destroy and not nasa *(spare)* the place lema'an *(for the sake of)* the fifty tzaddikim that are therein? [25] That be far from Thee to do after this manner, to slay the tzaddik with the rasha; and that the tzaddik should be as the rasha, that be far from Thee: Shall not HaShofet Kol Ha'Aretz *(the Judge of All the Earth)* do mishpat *(right)*? [26] And Hashem said, If I find in Sodom fifty tzaddikim within the city, then I will spare all the place for their sakes. [27] And Avraham answered and said, Hinei now, I, which am but aphar and ashes, have taken upon me to speak unto Hashem; [28] Suppose there shall lack five of the fifty tzaddikim; wilt Thou destroy all the city for lack of five? And He said, If I find there forty and five, I will not destroy it. [29] And he spoke unto

וויסן . כב און די מענער האָבן זיך פֿאַרקערט פֿון דאָרטן, און זיַינען
zainen un dortn fun farkert zich hobn mener di un visen
are and there from turned self have men the and see

געגאַנגען קיין סדום ; און אַבֿרהם איז נאָך אַלץ געשטאַנען פֿאַר
far geshtanen alts noch iz Avraham un Sodom kein gegangen
before stood all that still is Avraham and Sodom to having gone

ה . כג און אַבֿרהם האָט גענענט און האָט געזאָגט: נישט-שוין
nisht-shoin gezogt hot un genent hot Avraham un Hashem
not-then said has and come near has Avraham and Hashem

וועסטו אומברענגען דעם אומשולדיקן מיט דעם שולדיקן ? כד טאָמער
vestu umbrengen dem umshuldikn mit dem shuldikn tomer
will you(sg) destroy the innocent with the guilty what if

זיַינען דאָ פֿופֿציק אומשולדיקע אין דער שטאָט, נישט-שוין וועסטו
zainen do fuftsik umshuldike in der shtot, nisht-shoin vestu
are here fifty innocent the in city the not-then will you(sg)

זיי אומברענגען, און וועסט נישט פֿאַרגעבן דעם אָרט פֿון וועגן
zei umbrengen un vest nisht fargebn dem ort fun vegen
them destroy and will not spare the place of concerning

די פֿופֿציק אומשולדיקע וואָס אין איר? כה חלילה דיר צו טאָן
di fuftsik umshuldike vos in ir? cholile dir tsu ton
the fifty innocent which in her? far be it from you(SG) to do

אַזאַ זאַך , צו טייטן דעם אומשולדיקן מיט דעם שולדיקן, אַז דער
aza zach , tsu teitn dem umshuldikn mit dem shuldikn, az der
such thing to kill the innocent with the guilty that the

אומשולדיקער זאָל זיין אַזוי ווי דער שולדיקער; חלילה דיר !
umshuldiker zol zain azoi vi der shuldiker; cholile dir !
innocent shall be as just the guilty far be it from you(SG)

זאָל דער ריכטער פֿון דער גאַנצער ערד נישט טאָן גערעכטיקייט ? כו האָט
zol der richter fun der gantser erd nisht ton gerechtikeit hot
shall the judge of whole earth not do righteousness has

ה געזאָגט: אויב איך וועל געפֿינען אין סדום פֿופֿציק אומשולדיקע אין
gezogt Hashem: oib ich vel gefinen in Sodom fuftsik umshuldike in
said Hashem if I will find in Sodom fifty innocent in

דער שטאָט, וועל איך פֿאַרגעבן דעם גאַנצן אָרט פֿון זייערטוועגן. כז האָט
der shtot, vel ich fargebn dem gantsn ort fun zeyertvegn hot
the city I will spare the entire place of their sake has

זיך אָפּגערופֿן אַבֿרהם און האָט געזאָגט: זע , איך בעט דיך ,
zich opgerufn Avraham un hot gezogt: ze , ich bet dich ,
himself responded Avraham and has said behold I entreat you(SG)

איך אונטערשטיי מיך צו רעדן צו אֲדֹנָי , הגם איך בין שטויב און
ich untershtei mich tsu redn tsu Adonoi , hagam ich bin shtoib un
I have audacity me to speak to Adonoi though I am dust and

אש . כח טאָמער וועלן פֿעלן פֿון די פֿופֿציק אומשולדיקע פֿינף, וועסטו
ash tomer vel feln fun di fuftsik umshuldike finf, vestu
ashes what if will lack of the fifty innocent five will you(sg)

פֿון וועגן די פֿינף צעשטערן די גאַנצע שטאָט? האָט ער געזאָגט:
fun vegen di finf tseshtern di gantse shtot? hot er gezogt:
of the concerning five the destroy the whole city has he said

איך וועל נישט צעשטערן, אויב איך וועל דאָרטן געפֿינען פֿינף און פֿערציק.
ich vel nisht tseshtern, oib ich vel dortn gefinen finf un fertsik.
I will not destroy if I will find there and five forty

כט און ער האָט ווידער אַ מאָל צו אים גערעדט, און האָט געזאָגט: טאָמער
un er hot vider a mol tsu im geredt, un hot gezogt: tomer
and has he again has time to a and spoken him to has said what if

Him yet again, and said, Suppose there shall be forty found there. And He said, I will not do it for forty's sake. [30] And he said unto Him, Oh let not Hashem be angry, and I will speak; suppose there shall thirty be found there. And He said, I will not do it, if I find thirty there. [31] And he said, Hinei now, I have taken upon me to speak unto Hashem: suppose there shall be twenty found there. And He said, I will not destroy it for twenty's sake. [32] And he said, Oh let not Hashem be angry, and I will speak yet but this once: suppose asarah *(ten, i.e., a minyan)* shall be found there. And He said, I will not destroy it for the sake of haasarah *(the ten)*.

[33] And Hashem went His way, as soon as He had left communing with Avraham; and Avraham returned unto his makom.

19 And there came two malachim to Sodom at erev; and Lot sat in the sha'ar Sodom; and Lot seeing them rose up to meet them; and he bowed himself with his face toward the ground; [2] And he said, Hinei,

וועלן זיך דאָרטן געפֿינען פֿערציק? האָט ער געזאָגט: איך וועל עס נישט
nisht es vel ich gezogt er hot fertsik gefinen dortn zich veln
not it will I said he has forty find there self will

טאָן פֿון וועגן די פֿערציק. [ל] האָט ער געזאָגט: זאָל , איך בעט
bet ich zol gezogt er hot fertsik di vegen fun ton
entreat I shall said he has forty the concerning of do

דיך , אֲדֹנָי נישט פֿאַרדריסן, און איך וועל רעדן : טאָמער וועלן זיך
zich veln tomer redn vel ich un fardrisn nisht Adonoi dich
self will what if speak will I and be angry not Adonoi you(SG)

דאָרטן געפֿינען דרייַסיק? האָט ער געזאָגט: איך וועל עס נישט טאָן, אויב איך
ich oib ton nisht es vel ich gezogt er hot draisik gefinen dortn
I if do not it will I said he has thirty find there

וועל דאָרטן געפֿינען דרייַסיק. [לא] האָט ער געזאָגט: זע , איך בעט
bet ich ze gezogt er hot draisik gefinen dortn vel
entreat I behold said he has thirty find there will

דיך , איך אונטערשטיי מיך צו רעדן צו אֲדֹנָי : טאָמער וועלן זיך
zich veln tomer Adonoi tsu redn tsu mich untershtei ich dich
self will what if Adonoi to speak to me have audacity I you(SG)

דאָרטן געפֿינען צוואַנציק? האָט ער געזאָגט: איך וועל נישט צעשטערן פֿון
fun tseshtern nisht vel ich gezogt er hot tsvantsik gefinen dortn
of destroy not will I said he has twenty find there

וועגן די צוואַנציק. [לב] האָט ער געזאָגט: זאָל , איך בעט דיך ,
dich bet ich zol gezogt er hot tsvantsik di vegen
you(SG) entreat I shall said he has twenty the concerning

אֲדֹנָי נישט פֿאַרדריסן, און איך וועל רעדן נאָר דאָס מאָל: טאָמער וועלן
veln tomer mol dos nor redn vel ich un fardrisn nisht Adonoi
will what if time this but speak will I and be angry not Adonoi

זיך דאָרטן געפֿינען צען? האָט ער געזאָגט: איך וועל נישט צעשטערן פֿון
fun tseshtern nisht vel ich gezogt er hot tsen gefinen dortn zich
of destroy not will I said he has ten find there self

וועגן די צען.
tsen di vegen
ten the concerning

[לג] און ה איז אַוועקגעגאַנגען, וועלן ער האָט געענדיקט
geendikt hot er ven avekgegangen iz Hashem un
finished has he when went way is Hashem and

רעדן צו אַבֿרהמען ; און אַבֿרהם האָט זיך אומגעקערט
umgekert zich hot Avraham un Avrahamen tsu redn
returned self has Avraham and Avraham to speaking

צו זיין אָרט.
ort zain tsu
place his to

יט און די צוויי מלאָכים זיינען געקומען קיין סדום אין
in Sodom kein gekumen zainen malachim tsvei di un
in Sodom to having come are angels two the and

אָוונט ; און לוֹט איז געזעסן אין טויער פֿון סדום . און לוֹט
Lot un Sodom fun toier in gezesn iz Lot un ovnt
Lot and Sodom of gate in sitting is Lot and evening

האָט זיי דערזען, און ער האָט זיך אויפֿגעשטעלט זיי אַנטקעגן , און
un antkegen zei oifgeshtelt zich hot er un derzen zei hot
and to meet them stood up self has he and seen them has

האָט זיך געבוקט מיטן פּנים צו דער ערד . [ב] און ער האָט צו זיי
zei tsu hot er un erd der tsu ponem mitn gebukt zich hot
them to has he and ground the to face with bowed self has

adonai *(my masters)*, turn in, now, into the bais avdechem, and tarry all night, and wash your feet, and ye shall rise up early, and go on your ways. And they said, Lo; but we will abide the night in the rekhov. 3 And he pressed upon them greatly; and they turned in unto him, and entered into his bais; and he made them a mishteh *(meal, feast)*, and did bake matzot, and they did eat.

4 But before they lay down, the men of the Ir, even the anshei Sodom, surrounded the bais, from na'ar to zeken, all the people from every quarter [of the city]; 5 And they called unto Lot, and said unto him, Where are the anashim which came in to thee halailah *(this night)*? Bring them out unto us, that we may know them [carnally]. 6 And Lot went outside unto them, and shut the delet after him, 7 And said, Now, achai *(my brethren)*, do not so wickedly. 8 Hinei now, I have two banot which have not known man; now let me bring them out unto you, and do ye to them as is good in your eyes; only unto these anashim do nothing; for therefore came they under the tzel *(shadow)* of my

געזאָגט: זעט, איך בעט אייך, מיינע האַרן, קערט אײַן אין הויז פֿון אײַער
aier fun hoiz in ain kert harn maine aich bet ich zet gezogt
your of house in in turn lords my you entreat I see said

קנעבט אויף איבער נאַכט, און וואַשט אײַערע פֿיס; און איר וועט זיך
zich vet ir un fis aiere vasht un nacht iber oif knecht
self will you and feet your wash and night over on servant

פֿרי־עדערן , און וועט גיין אויף אײַער וועג. האָבן זיי געזאָגט: נײן , נײַערט
naiert nein gezogt zei hobn veg aier oif gein vet un federn
but no said they have way your on go will and arise early

אויף דער גאַס וועלן מיר נעכטיקן . ג איז ער זייער צוגעשטאַנען צו
tsu tsugeshtanen zeyer er iz nechtikn mir veln gas der oif
to urged very he is spend the night me will street the on

זיי , און זיי האָבן אײַנגעקערט צו אים, און זיינען אַרײַנגעגאַנגען אין
in araingegangen zainen un im tsu aingekert hobn zei un zei
in went are and him to turned in have they and them

זײַן הויז , און ער האָט פֿאַר זיי געמאַכט אַ מאָלצײַט, און געבאַקן
gebakn un moltsait a gemacht zei far hot er un hoiz zain
baked and meal a made them for has he and house his

אומגעזײַערטע קוכנס , און זיי האָבן געגעסן.
gegesn hobn zei un kuchns umgezaierte
eaten have they and cakes unleavened

ד אייַדער נאָך זיי האָבן זיך געלייגט , האָבן די מענטשן פֿון שטאָט,
shtot fun mentshn di hobn geleigt zich hobn zei noch eider
city of men the have lain down self have they yet before

די מענטשן פֿון סדום , אַרומגערינגלט דאָס הויז , פֿון יונג ביז
biz yung fun hoiz dos arumgeringlt Sodom fun mentshn di
to young man of house this encircled Sodom of men the

אַלט, דאָס גאַנצע פֿאָלק פֿון עק צו עק. ה און זיי האָבן געזופֿן צו
tsu gerufn hobn zei un ek tsu ek fun folk gantse dos alt
to called have they and end to end from people all this old

לוֹטן, און האָבן צו אים געזאָגט: ווּ זיינען די מענער וואָס זיינען
zainen vos mener di zainen vu gezogt im tsu hobn un Lotn
are which men the are where said him to have and Lot

צו דיר געקומען די נאַכט? ברענג זיי אַרויס צו אונדז, מיר
mir undz tsu arois zei breng nacht di gekumen dir tsu
we us to out them bring night the having come you(SG) to

זאָלן זיי דערקענען. ו איז לוֹט אַרויסגעגאַנגען צו זיי אין איינגאַנג,
aingang in zei tsu aroisgegangen Lot iz derkenen zei zoln
entrance in them to having come out Lot is know them shall

און די טיר האָט ער פֿאַרשלאָסן הינטער זיך . ז און ער האָט געזאָגט:
gezogt hot er un zich hinter farshlosn er hot tir di un
said has he and self behind locked he has door the and

איך בעט אייך, מיינע ברידער , טוט נישט קיין שלעכטס . ח אָט ,
ot shlechts kein nisht tut brider maine aich bet ich
behold evil things any not do brothers my you entreat I

איך בעט אייך, זיינען בײַ מיר צוויי טעכטער וואָס וויסן נישט פֿון
fun nisht veisn vos techter tsvei mir bai zainen aich bet ich
of not know which daughters two me by are you entreat I

קיין מאַן, לאָמיך זיי אַרויסברענגען צו אייַך, און טוט מיט זיי ווי
vi zei mit tut un aich tsu aroisbrengen zei lomich man kein
as them with do and you to bring forth them let me man any

עס איז גוט אין אײַערע אויגן, נאָר די דאָזיקע מענער זאָלט איר קיין
kein ir zolt mener dozike di nor oign aiere in gut iz es
any you shall men this the but eyes your in good is it

זאַד נישט טאָן, אַזוי ווי זיי זיַנען געקומען אין דעם שאָטן פֿון
fun shotn dem in gekumen zainen zei vi azoi ton nisht zach
of shadow the in having come are they as thus do not thing

מײַן דאַך. ט האָבן זיי געזאָגט: גיי אַוועק! און זיי האָבן געזאָגט:
gezogt hobn zei un avek gei gezogt zei hobn dach main
said have they and away go said they have roof my

געקומען איינער ווויינען , און משפּטן וויל ער משפּטן ! אַצונד
atsund mishpetn er vil mishpetn un voinen einer gekumen
now judge he will judge and sojourning one having come

וועלן מיר זיך מיט דיר נאָך ערגער באַגיין ווי מיט זיי . און
un zei mit vi bagein erger noch dir mit zich mir veln
and them with than treat worse yet you(SG) with self we will

זיי זיַנען זייער צוגעשטאַנען צו דעם מאַן, צו לוֹטן, און האָבן
hobn un Lotn tsu man dem tsu tsugeshtanen zeyer zainen zei
have and Lot to man the to pressed very are they

געגנעט אײַנצוברעכן די טיר . י האָבן די מענער אויסגעשטרעקט
oisgeshtrekt mener di hobn tir di aintsubrechn genent
stretched out men the have door the to break come near

זייער האַנט, און אַרײַנגעבראַכט לוֹטן צו זיך אין הויז , און די טיר
tir di un hoiz in zich tsu Lotn araingebracht un hant zeyer
door the and house in self to Lot brought and hand their

האָבן זיי פֿאַרשלאָסן. יא און די לײַט וואָס בײַם אײַנגאַנג פֿון הויז
hoiz fun aingang baim vos lait di un farshlosn zei hobn
house of entrance at which people the and locked they have

האָבן זיי געשלאָגן מיט בלינדקייט פֿון קליין ביז גרויס, און זיי האָבן
hobn zei un grois biz klein fun blindkeit mit geshlogn zei hobn
have they and great to small from blindness with struck they have

נישט געקענט געפֿינען דעם אײַנגאַנג . יב און די מענער האָבן געזאָגט צו
tsu gezogt hobn mener di un aingang dem gefinen gekent nisht
to said have men the and entrance the find able not

לוֹטן: וועמען נאָך האָסטו דאָ ? אַן איידים אָדער דײַנע זין און
un zin daine oder eidim an do hostu noch vemen Lotn
and sons your or son-in-law a here have you yet whom Lot

דײַנע טעכטער , אָדער וועמען נאָר דו האָסט אין דער שטאָט, פֿיר אַרויס
arois fir shtot der in host du nor vemen oder techter daine
out lead city the in have you only whom or daughters your

פֿון דעם אָרט ; יג ווארעם מיר צעשטערן דעם דאָזיקן אָרט , ווייל דאָס
dos vail ort dozikn dem tseshtern mir vorem ort dem fun
this because place this the destroy we because place the from

געשריי וועגן זיי איז גרויס פֿאַר ה , און ה האָט
hot Hashem un Hashem far grois iz zei vegen geshrei
has Hashem and Hashem before great is them concerning cry

אונדז געשיקט זי צו צעשטערן.
tseshtern tsu zi geshikt undz
destroy to it sent us

יד איז לוֹט אַרויסגעגאַנגען , און האָט גערעדט צו זיַנע איידימס ,
eidims zaine tsu geredt hot un aroisgegangen Lot iz
sons-in-law his to spoken has and having come out Lot is

די וואָס האָבן געמוען זיַנע טעכטער , און ער האָט גענומען: שטייט
shteit gezogt hot er un techter zaine genumen hobn vos di
stand said has he and daughters his taken have which the

אויף, גייט אַרויס פֿון דעם דאָזיקן אָרט, ווארעם ה צעשטערט
oif geit arois fun dem dozikn ort vorem Hashem tseshtert
up go out from the this place because Hashem destroys

korah *(beam, roof)*. [9] And they said, Stand back. And they said again, This one fellow came in to sojourn as a ger *(alien)*, and he will now play the shofet; now will we deal worse with thee, than with them. And they pressed strongly upon the man, even Lot, and came near to break down the delet. [10] But the anashim put forth their yad, and pulled Lot into the bais to them, and shut the delet. [11] And they struck the men that were at the petach of the bais with blindness, both katan and gadol; so that they wearied themselves to find the petach. [12] And the anashim said unto Lot, Hast thou here any one else? Choson *(Son-in-law)*, and thy banim, and thy banot, and whatsoever thou hast in the Ir, bring them out of this makom *(place)*; [13] For we are the mashchitim *(ones destroying)* this makom *(place)*, because the cry of them is so gedolah before the face of Hashem; and Hashem hath sent us to destroy it.

[14] And Lot went out, and spoke unto his chosonim, which were pledged to marry his banot, and said, Up, get you out of makom hazeh; for Hashem is mashchit *(destroying)*

the Ir *(City)*. But he seemed as one that metzachek *(joked)* unto his chosonim.

15 And when the shachar came, then the malachim urged Lot, saying, Arise, take thy isha, and thy two banot, which are here or thou be swept away in the avon haIr. 16 And while he lingered hesitating, the anashim laid hold upon his yad, and upon the yad of his isha, and upon the yad of his two banot; Hashem being merciful unto him; and they brought him out and set him outside the Ir. 17 And it came to pass, when they had brought them forth outside, that he said, Flee and escape for thy nefesh; look not back behind thee, neither stop thou anywhere in all the plain; flee and escape to the mountain, lest thou be swept away. 18 And Lot said unto them, Oh, not so, Adonoi *(My L-rd)*: 19 Hinei now, thy eved hath found chen in Thy sight, and Thou hast magnified Thy chesed, which Thou hast showed unto me in sparing my nefesh; and I cannot flee to escape to the

די שטאָט. און ער איז געווען ווי אײנער וואָס מאַכט שפּאַס אין
in shpas macht vos einer vi geven iz er un shtot di
in jest makes which one as having been is he and city the

די אויגן פֿון זײַנע אײדימס .
eidims zaine fun oign di
sons-in-law his of eyes the

טו און ווי דער פֿרימאָרגן איז אויפֿגעגאַנגען, אַזוי האָבן די מלאָכים
malachim di hobn azoi oifgegangen iz frimorgn der vi un
angels the have thus dawning is morning the as and

געאײַלט לוֹט, אַזוי צו זאָגן: שטיי אויף, נעם דײַן ווײַב, און דײַנע
daine un vaib dain nem oif shtei zogn tsu azoi Lotn geailt
your and wife your take up stand say to so Lot hurried

צוויי טעכטער וואָס געפֿינען זיך דאָ, פֿאַר זאָלסט נישט
nisht zolst kedei do zich gefinen vos techter tsvei
not you(SG) must so that here self find which daughters two

אומגעבראַכט ווערן דורך דער זינד פֿון דער שטאָט. טז און אַז ער
er az un shtot der fun zind der durch vern umgebracht
he that and city the of sin the by become destroyed

האָט געזאַמט, האָבן די מענער אָנגענומען זײַן האַנט, און די האַנט
hant di un hant zain ongenumen mener di hobn gezamt hot
hand the and hand his grasped men the have lingered has

פֿון זײַן ווײַב, און די האַנט פֿון זײַנע צוויי טעכטער; פֿון ווײַגן
vegen fun techter tsvei zaine fun hant di un vaib zain fun
concerning of daughters two his of hand the and wife his of

הס באַרעמהאַרציקייט און רחמנות אויף אים. און זיי האָבן
hobn zei un im oif rachmones un baremhartsikeit Hashems
have they and him on compassion and mercifulness Hashem's

אים אַרויסגעפֿירט, און האָבן אים געלאָזט אויסן שטאָט. יז און עס איז
iz es un shtot oisn gelozt im hobn un aroisgefirt im
is it and city outside left him have and led out him

געווען, ווי זיי האָבן אים אַרויסגעפֿירט דרויסן, אַזוי האָט ער געזאָגט:
gezogt er hot azoi droisn aroisgefirt im hobn zei vi geven
said he has thus outside led out him have they as was

אַנטרין מיט דײַן לעבן; זאָלסט זיך נישט אומקוקן הינטער
hinter umkukn nisht zich zolst lebn dain mit antrin
behind look back not self you(SG) must life your with run

דיר , און זיך נישט אָפּשטעלן אין דער גאַנצער געגנט; אַנטרין
antrin gegent gantser der in opshteln nisht zich un dir
run district whole the in stop moving not self and you(SG)

צום באַרג , כּדי זאָלסט נישט אומגעבראַכט ווערן .
vern umgebracht nisht zolst kedei barg tsum
become destroyed not you(SG) must so that mountain to

יח האָט לוֹט צו זיי געזאָגט: נישט אַזוי, איך בעט איר, מײַנע האַרן.
harn maine aich bet ich azoi nisht gezogt zei tsu Lot hot
lords my you entreat I thus not said them to Lot has

יט זע , איך בעט דיך , דײַן קנעכט האָט געפֿונען חֵן אין
in chein gefunen hot knecht dain dich bet ich ze
in grace found has servant your you(SG) entreat I behold

דײַנע אויגן, און האָסט גענגרייסט דײַן חֶסֶד וואָס דו האָסט געטאָן
geton host du vos chesed dain gegreist host un oign daine
done have you which kindness your extoled have and eyes your

מיט מיר, צו לאָזן לעבן מײַן נפֶשׁ ; אָבער איך קען נישט אַנטרינען צום
tsum antrinen nisht ken ich ober nefesh main lebn lozn tsu mir mit
to escape not can I but a soul my live let to me with

mountain, lest some ra'ah overtake me, and I die; [20] Hinei now, this Ir is near to run unto, and it is a little one; Oh, let me flee to escape there, (is it not mitzar [small]?), and my nefesh shall live. [21] And He said unto him, Hinei, I have accepted thee concerning this thing also, that I will not overthrow the Ir, for the which thou hast spoken. [22] Haste thee, flee to escape there; for I cannot do anything till thou arrive there. Therefore the shem of the Ir was called Tzoar.

[23] The shemesh rose over ha'aretz when Lot entered Tzoar. [24] Then Hashem rained upon Sodom and upon Amora gofrit and eish from Hashem out of Shomayim; [25] And He overthrew those cities, and all the plain, and all the inhabitants of the cities, and tzemach *(what grew)* upon haadamah. [26] But his isha, from behind him, looked back, and she became a netziv melach *(pillar of salt)*.

[27] And Avraham got up early in the boker to the makom where he stood there before Hashem; [28] And he looked down

בארג , ווארעם דאס בייז ווערט מיך נאך אניאגן , און איך ווועל
barg dos vorem mich vet beiz onyogn noch mich vet un ich vel
mountain because this evil will me yet overtake and I will

שטארבן. כ אן , איך בעט דיך , איז יענע שטאט, נאנט אהין צו
shtarbn on ich bet dich iz nont shtot yene iz ahin tsu
die Now I entreat you(SG) is that city near there to

אנטלויפן, און זי איז א קליינס ; לאמיך , איך בעט דיך , אהין
antloifn un zi iz a kleins lomich ich bet dich ahin
flee and she is a little one let me I entreat you(SG) there

אנטרינען – זי איז דאך א קליינס – און מיין נפש ווערט בליבן
antrinen zi iz doch a kleins un main nefesh vet blaibn
escape she is yet a little one and my soul will remain

לעבן. כא האב ער צו אים געזאגט: זע , איך האב דיך אנגענומען
lebn ongenumen dich hob ich ze gezogt im tsu er hot
alive accepted you(SG) have I behold said him to he has

אויך ווועג דער דאזיקער זאך , איך זאל נישט איבערקערן די
oich vegen der iberkern nisht zol ich zach doziker der
also concerning the overthrow not shall I thing this one the

שטאט וואס דו האסט געזאגט. כב אייל זיך , אנטרין אהין , ווארעם
shtot vos du host gezogt ail zich antrin ahin vorem
city which you have said quick self run there because

איך קען נישט טאן קיין זאך , ביז דו קומסט אהין . דערום האט
hot derum ahin kumst du biz zach kein ton nisht ken ich
has therefore there come you until thing any do not can I

מען גערופן דעם נאמען פון דער שטאט צוער .
Tsoar shtot der fun nomen dem gerufn men
Zoar city the of name the called they

כג די זון איז געווען אויפגעגאנגען אויף דער ערד , ווען לוט
Lot ven erd der oif oifgegangen geven iz zun di
Lot when earth the on dawning having been is sun the

איז אנגעקומען קיין צוער . כד און ה האט געמאכט רעגענען
regenen gemacht hot Hashem un Tsoar kein ongekumen iz
rain made has Hashem and Zoar at arrived is

אויף סדום און אויף עמורה שוועבל און פייער, פון ה ,
oif Sodom oif un Amora shvebl un faier fun Hashem
on Sodom on and Gomorrah sulfur and fire from Hashem

פון הימל . כה און ער האט איבערגעקערט די דאזיקע שטעט, און
fun himel un er hot ibergekert di dozike shtet un
from heaven and he has overthrown these cities and

די גאנצע געגנט , און אלע באווויינער פון די שטעט, און די
di un shtet di fun bavoiner ale un gegent gantse di
the and cities the of inhabitants all and region whole the

צמח פון דער ערד . כו און זיין וויב האט זיך אומגעקוקט פון
tsemach fun der erd un zain vaib hot zich umgekukt fun
tzemach of the earth and his wife has looked from

הינטער אים, און איז געווארן א זייל זאלץ.
hinter im un iz gevorn a zail zalts
behind him and is become a pillar salt

כז און אברהם האט זיך געפעדערט אין דער פרי צו דעם
Avraham un hot zich gefedert in der peire tsu dem
Avraham and has self rose early in the morning to the

ארט וואס ער איז דארטן געשטאנען פאר ה . כח און ער האט
ort vos er iz dortn geshtanen far Hashem un er hot
place which he is there stood before Hashem and he has

toward Sodom and Amora, and toward all the eretz of the plain, and hinei, he saw kitor *(smoke, steam)* of the eretz go up like kitor of a furnace.

אַרְאָפּגעקוקט אויף סדום און עמורה , און אויף דעם גאַנצן לאַנד פֿון
fun land gantsn dem oif un Amora un Sodom oif aropgekukt
of land all the on and Gomorrah and Sodom on looked down

דער געגנט , און ער האָט געזען , ערשט דער רויך פֿון לאַנד גייט אויף
oif geit land fun roich der ersht gezen hot er un gegent der
up goes land of smoke the look seen has he and region the

אַזוי ווי דער רויך פֿון אַ קאַלכאויון.
kalchoivn a fun roich der vi azoi
furnace a of smoke the as thus

[29] And it came to pass, when Elohim destroyed the cities of the plain, that zikron Avraham came to Elohim, and He sent Lot out of the midst of the hafekhah, when He overthrew the cities in the which Lot dwelt.

כט אַזוי איז געשען , ווען אלקים האָט צעשטערט די שטעט פֿון
fun shtet di tseshtert hot Elokim ven geshen iz azoi
of cities the destroyed has G-d when happen is thus

דער געגנט , אַז ה האָט געדענקט אָן אברהמען , און
un Avrahamen on gedenkt hot Hashem az gegent der
and Avraham on remembered has Hashem that region the

האָט אַרויסגעשיקט לוֹטן פֿון מיטן פֿון דער איבערקערעניש בײַם
baim iberkerenish der fun mitn fun Lotn aroisgeshikt hot
at upheaval the of midst of from Lot sent out has

איבערקערן די שטעט וואָס לוֹט איז אין זיי געזעסן.
gezesn zei in iz Lot vos shtet di iberkern
settled them in is Lot which cities the overthrow

[30] And Lot left Tzoar, and dwelt in the har, and his two banot with him; for he feared to dwell in Tzoar: and he dwelt in a cave, he and his two banot. [31] And the bechirah said unto the younger, Avinu is old, and there is not an ish in ha'aretz to come in unto us after the derech of kol ha'aretz: [32] Come, let us make avinu drink yayin, and we will lie with him, that we may preserve zera by avinu. [33] And they made their av drink yayin balailah: and the bechirah went in, and lay with her av; and he had da'as not when she lay down, nor when she arose. [34] And it came to pass on the next day, that the bechirah said unto the younger, Hinei, I

ל און לוֹט איז אַרויפֿגעגאַנגען פֿון צוֹער , און האָט זיך באַזעצט אויפֿן
oifn bazetst zich hot un Tsoar fun aroifgegangen iz Lot un
on settled self has and Zoar from having gone up is Lot and

בארג , און זיינע צוויי טעכטער מיט אים; וואָרעם ער האָט מורא
moire hot er vorem im mit techter tsvei zaine un barg
fear has he because him with daughters two his and mountain

געהאַט צו זיצן אין צוֹער ; און ער איז געזעסן אין אַ היילֿ, ער און זיינע
zaine un er heil a in gezesn iz er un Tsoar in zitsn tsu gehat
his and he cave a in settled is he and Zoar in sit to have had

צוויי טעכטער . לא האָט די עלטערע געזאָגט צו דער יינגערער: אונדזער
undzer yingerer der tsu gezogt eltere di hot techter tsvei
our younger the to said older the has daughters two

פֿאָטער איז אַלט, און קיין מאַן איז נישטאָ אויף דער ערד צו קומען צו
tsu kumen tsu erd der oif nishto iz man kein un alt iz foter
to come to earth the on there is man not any and old is father

אונדז, אַזוי ווי דער שטייגער פֿון דער גאַנצער ערד . לב קום , לאָמיר אָנטרינקען
ontrinken lomir kum erd gantser der fun shteiger der vi azoi undz
drench let us come earth whole the of manner the as thus us

אונדזער פֿאָטער מיט ווײַן , און מיר וועלן ליגן מיט אים, און מיר וועלן
veln mir un im mit lign veln mir un vain mit foter undzer
will we and him with lie will we and wine with father our

אויפֿהאַלטן פֿון אונדזער פֿאָטער אַ זאָמען . לג האָבן זיי אָנגעטרונקען זייער
zeyer ongetrunken zei hobn zomen a foter undzer fun oifhaltn
their watered they have seed a father our from maintain

פֿאָטער מיט ווײַן אין יענער נאַכט, און די עלטערע איז געקומען און
un gekumen iz eltere di un nacht yener in vain mit foter
and having come is older the and night that in wine with father

איז געלעגן מיט איר פֿאָטער; און ער האָט נישט געווווסט פֿון איר לייגן זיך
zich leign ir fun gevust nisht hot er un foter ir mit gelegn iz
self lying her of known not has he and father her with lay is

אָדער פֿון איר אויפֿשטיין. לד און עס איז געווען אויף מאָרגן , האָט די
di hot morgn oif geven iz es un oifshtein ir fun oder
the has next day on having been is it and stand up her of or

עלטערע געזאָגט צו דער יינגערער: זע , נעכטן בין איך געלעגן מיט
mit gelegn ich bin nechtn ze yingerer der tsu gezogt eltere
with lay I am last night behold younger the to said older

מײַן פאָטער; לאָמיר אים אָנטרינקען מיט ווײַן אויך די נאַכט , און קום
kum un nacht di oich vain mit ontrinken im lomir foter main
come and tonight the also wine with drench him let us father my

דו ליג מיט אים, און מיר וועלן אויפֿהאַלטן פֿון אונדזער פאָטער אַ זאָמען .
zomen a foter undzer fun oifhaltn veln mir un im mit lig du
seed a father our from maintain will me and him with lay you

לה האָבן זיי אויך אין יענער נאַכט אָנגעטרונקען זייער פאָטער מיט ווײַן , און
un vain mit foter zeyer ongetrunken nacht yener in oich zei hobn
and wine with father their watered night that in also they have

די יינגערע איז אויפֿגעשטאַנען און איז געלעגן מיט אים; און ער האָט נישט
nisht hot er un im mit gelegn iz un oifgeshtanen iz yingere di
not has he and him with lay is and arose is younger the

געווווסט פֿון איר לייגן זיך אָדער פֿון איר אויפֿשטיין.
oifshtein ir fun oder zich leign ir fun gevust
stand up her of or self lying her of known

לו און ביידע טעכטער פֿון לוֹטן זײַנען טראָגעדיק געווואָרן פֿון
fun gevorn trogedik zainen Lotn fun techter beide un
of having become conceived are Lot of daughters two and

זייער פאָטער. לז און די עלטערע האָט געבאָרן אַ זון , און זי האָט
hot zi un zun a geborn hot eltere di un foter zeyer
has she and son a given birth to has older the and father their

געראופֿן זײַן נאָמען מוֹאָבּ; דאָס איז דער פאָטער פֿון דעם היינטיקן
haintikn dem fun foter der iz dos Moav nomen zain gerufn
present-day the of father the is this Moab name his called

מוֹאָבּ. לח און די יינגערע , זי אויך האָט געבאָרן אַ זון , און
un zun a geborn hot oich zi yingere di un Moav
and son a given birth to has also she younger the and Moab

זי האָט געראופֿן זײַן נאָמען בן-עַמי ; דאָס איז דער פאָטער פֿון די
di fun foter der iz dos Ben-Ammi nomen zain gerufn hot zi
the of father the is this Ben-ammi name his called has she

היינטיקע קינדער פֿון עַמוֹן .
Amon fun kinder haintike
Ammon of children present-day

כ און אַבֿרהם האָט אַוועקגעצויגן פֿון דאָרטן צום לאַנד פֿון
fun land tsum dortn fun avekgetsoign hot Avraham un
of land to there from journeyed has Avraham and

דָרום , און ער האָט זיך באַזעצט צווישן קָדֵש און צווישן
tsvishn un Kadesh tsvishn bazetst zich hot er un dorem
between and Kadesh between settled self has he and south

שור , און האָט געווווינט אין גְּרָר .
Gerar in gevoint hot un Shur
Gerar in resided temporarily has and Shur

ב און אַבֿרהם האָט געזאָגט אויף זײַן ווײַב שָׂרהן : זי איז מײַנע אַ
a maine iz zi Sarahn vaib zain oif gezogt hot Avraham un
a my is she Sarah wife his of said has Avraham and

שוועסטער. האָט געשיקט מלך פֿון גְּרָר , און האָט
hot un Gerar fun melech der Avimelech geshikt hot shvester
has and Gerar of king the Avimelech sent has sister

צוגענומען שָׂרהן . ג איז אלקים געקומען צו אֲבִימֶלֶכן אין אַ
a in Avimelechn tsu gekumen Elokim iz Sarahn tsugenumen
a in Abimelech to having come G-d is Sarah taken

lay yesternight with avi. Let us make him drink yayin halailah also; and go thou in, and lie with him, that we may preserve zera by avinu. 35 And they made their av drink yayin balailah also; and the younger arose, and lay with him; and he had da'as not when she lay down, nor when she arose.

36 Thus were both the banot of Lot with child by their av. 37 And the bechirah bore ben, and called shmo Moav; the same is the Avi Moav unto this day. 38 And the younger, she also bore ben, and called shmo Ben-Ammi; the same is the Avi Bnei Ammon unto this day.

20 And Avraham journeyed from there toward the Negev region, and dwelled between Kadesh and Shur, and sojourned in Gerar.

2 And Avraham said of Sarah his isha, She is my achot; and Avimelech Melech Gerar sent, and took Sarah. 3 But Elohim came to Avimelech in a chalom halailah,

חלום פֿון דער נאַכט, און האָט צו אים געזאָגט: זע , וועסט שטאַרבן
shtarbn vest ze gezogt im tsu hot un nacht der fun cholem
die will behold said him to has and night the of dream

פֿון וועגן דער פֿרוי וואָס דו האָסט גענומען , ווארעם זי
zi vorem genumen host du vos froi der vegen fun
she because taken have you which woman the concerning of

איז די וויַיב פֿון אַ מאַן. ד און אֲבִימֶלֶךְ האָט צו אים נישט גענענט
genent nisht im tsu hot Avimelech un man a fun vaib di iz
come near not her to has Avimelech and man a of wife the is

און ער האָט געזאָגט: אֲדֹנָי , ווילסטו אויך אומשולדיק פֿאָלק הרגען ?
hargen folk umshuldik oich vilstu Adonoi gezogt hot er un
kill people innocent also will Adonoi said has he and

ה האָט ער מיר נישט אַליין געזאָגט: זי איז מײַנע אַ שוועסטער? און זי ,
zi un shvester a maine iz zi gezogt alein nisht mir er hot
she and sister a my is she said himself not me he has

אויך זי האָט געזאָגט: ער איז מײַנער אַ ברודער. אין דער ערלעכקייט פֿון
fun erlechkeit der in bruder a mainer iz er gezogt hot zi oich
of honesty the in brother a my is he said has she also

מײַן האַרצן און אין דער ריינקייט פֿון מײַנע הענט האָב איך דאָס געטאָן.
geton dos ich hob hent maine fun reinkeit der in un hartsn main
done this I have hands my of purity the in and heart my

ו האָט האלקים צו אים געזאָגט אין חלום : יָ, איך ווייס אַז אין דער
der in az veis ich yo cholem in gezogt im tsu HaElokim hot
the in that know I yes dream in said him to G-d has

ערלעכקייט פֿון דיַין האַרצן האָסטו דאָס געטאָן, און איך האָב דיך
dich hob ich un geton dos hostu hartsn dain fun erlechkeit
you(SG) have I and done this have you heart your of honesty

אויך געוואָלט פֿאַרמײַדן פֿון זינדיקן צו מיר, דערום האָב איך
ich hob derum mir tsu zindikn fun farmaidn gevolt oich
I have therefore me against sinning from withhold wanted also

דיך נישט געלאָזט זיך צורירן צו איר. ז און אַצונד , קער אום די
di um ker atsund un ir tsu tsurirn zich gelozt nisht dich
the down turn now and her to touch self left not you(SG)

וויַיב פֿון דעם מאַן, וואָרעם ער איז אַ נבֿיא , און ער וועט מתפּלל זיַין
zain mispalel vet er un novi a iz er vorem man dem fun vaib
be praying will he and prophet a is he because man the of wife

פֿאַר דיר , און וועסט בלײַבן לעבן; אויב אָבער דו קערסט זי נישט
nisht zi kerst du ober oib lebn blaibn vest un dir far
not her return you but if alive remain will and you(SG) for

אום , זײַ וויסן אַז שטאַרבן וועסטו שטאַרבן, דו און אַלע וואָס
vos ale un du shtarbn vestu shtarbn az visen zai um
which all and you die will you(sg) die that aware be down

געהערן צו דיר .
dir tsu gehern
you(SG) to has belonged

ח האָט אֲבִימֶלֶךְ זיך געפֿעדערט אין דער פֿרי , און האָט
hot un peire der in gefedert zich Avimelech hot
has and morning the in rose early self Avimelech has

צונויפֿגערופֿן אַלע זײַנע קנעכט , און האָט געריידט אַלע די דאָזיקע
dozike di ale geredt hot un knecht zaine ale tsunoifgerufn
this the all told has and servants his all summoned

ווערטער אין זייערע אויערן, און די מענטשן האָבן זייער מורא געהאַט .
gehat moire zeyer hobn mentshn di un oiern zeyere in verter
have had fear very have men the and ears their in words

and said to him, See, thou art met *(dead)*, for the isha which thou hast taken; for she is be'ulat ba'al *(married of a husband)*. [4] But Avimelech had not come near her; and he said, Adonoi, wilt Thou slay also a goy tzaddik? [5] Said he not unto me, She is my achot? and she, even she herself said, He is achi: in the tohm *(integrity, guilelessness)* of my lev and with clean hands of my innocency have I done this. [6] And HaElohim said unto him in a chalom, Yea, I have da'as that thou didst this in the tohm *(integrity, guilelessness)* of thy lev; for I also withheld thee from sinning against Me; therefore allowed I thee not to touch her. [7] Now therefore restore the ish his isha; for he is a navi, and he shall pray for thee, and thou shalt live; and if thou restore her not, know thou that thou shalt surely die, thou, and all that are thine.

[8] Therefore Avimelech rose early in the boker, and called all his avadim, and told all these things in their ears; and the anashim were very afraid. [9] Then Avimelech called Avraham, and said

ט און אַבִּימֶלֶךְ האָט געַרופֿן אברהמען , און האָט צו אים געזאָגט: וואָס
vos gezogt im tsu hot un Avrahamen gerufn hot Avimelech un
what said him to has and Avraham called has Avimelech and

האָסטו אונדז געטאָן? און וואָס האָב איך געזינדיקט אַקעגן דיר ,
dir akegn gezindikt ich hob vos un geton undz hostu
you(SG) against sinned I have what and done us have you

וואָס דו האָסט געבראַכט אויף מיר און אויף מײַן קיניגרײַך אַזאַ גרויסע
groise aza kinigraich main oif un mir oif gebracht host du vos
great such kingdom my on and me on brought have you that

זינד? מעשׂים וואָס וועֶרן נישט געטאָן, האָסטו געטאָן צו מיר. י און
zind meisim vos vern nisht geton hostu geton mir tsu geton
sin deeds which become not done have you done me to and

אַבִּימֶלֶךְ האָט געזאָגט צו אברהמען : וואָס האָסטו אײַנגעזען, אַז
az aingezen hostu vos Avrahamen tsu gezogt hot Avimelech
that seen have you what Avraham to said has Avimelech

דו האָסט געטאָן די דאָזיקע זאַך ?
zach dozike di geton host du
thing this the done have you

יא האָט אברהם געזאָגט: ווײַל איך האָב געקלערט: פַֿאַר וואָר ,
vor far geklert hob ich vail gezogt Avraham hot
surely for thought have I because said Avraham has

קיין מורא פַֿאַר אלקים איז נישטאָ אין דעם דאָזיקן אָרט , און זיי
zei un ort dozikn dem in nishto iz Elokim far moire kein
they and place this the in there is G-d before fear no

וועלן מיך הרגען פַֿון וועגן מײַן ווײַב. יב און זי איז אויך אין דער
der in oich iz zi un vaib main vegen fun hargen mich veln
the in also is she and wife my account of of kill me will

אמתן מײַנע אַ שוועסטער, די טאָכטער פֿון מײַן פַֿאָטער, נאָר נישט
nisht nor foter main fun tochter di shvester a maine emesn
not but father my of daughter the sister a my reality

די טאָכטער פֿון מײַן מוטער ; דערום איז זי מיר געוואָרן
gevorn mir zi iz derum muter main fun tochter di
having become me she is therefore mother my of daughter the

פַֿאַר אַ וויַב. יג און עס איז געווען , אַז אלקים האָט מיך פַֿאַרוואָגלט
farvoglt mich hot Elokim az geven iz es un vaib a far
wander me has G-d that having been is it and wife a for

פֿון מײַן פַֿאָטערס הויז , האָב איך צו איר געזאָגט: דאָס זאָל זײַן דײַן
dain zain zol dos gezogt ir tsu ich hob hoiz foters main fun
your be shall this said her to I have house father's my from

חֶסֶד וואָס דו זאָלסט טאָן מיט מיר: אין איטלעכן אָרט ,
ort itlechn in mir mit ton zolst du vos chesed
place each in me with do you(SG) must you which kindness

וואָס מיר וועלן אַהין קומען , זאָג אויף מיר: ער איז מײַנער אַ ברודער.
bruder a mainer iz er mir oif zog kumen ahin veln mir vos
brother a my is he me on say come there will we which

יד האָט אַבִּימֶלֶךְ גענומען שאָף און רינדער, און קנעכט און
un knecht un rinder un shof genumen Avimelech hot
and servants and cattle and sheep taken Avimelech has

דינסטן , און האָט געגעבן אברהמען , און ער האָט אים
dinstn im hot er un Avrahamen gegebn hot un
maid servants him has he and Avraham given has and

אומגעקערט זײַן ווײַב שׂרהן . טו און אַבִּימֶלֶךְ האָט געזאָגט: אָט איז
umgekert zain vaib Sarahn ot iz gezogt hot Avimelech un
returned his wife Sarah behold is said has Avimelech and

unto him, What hast thou done unto us? and how have I offended thee, that thou hast brought on me and on my mamlechah *(kingdom)* a chata'ah gedolah *(great sin)*? thou hast done deeds unto me that ought not to be done. 10 And Avimelech said unto Avraham, What sawest thou, that thou hast done this thing?

11 And Avraham said, Because I thought, Surely the yirat Elohim is not in this place; and they will slay me on account of my isha. 12 And yet indeed she is my achot; she is the bat avi, but not the bat immi; and she became my isha. 13 And it came to pass, when Elohim caused me to wander from my bais avi, that I said unto her, This is thy chesed which thou shalt show unto me; at every place where we shall come, say of me, He is achi.

14 And Avimelech took tzon, and oxen, and avadim, and shfachot, and gave them unto Avraham, and restored to him Sarah his isha. 15 And Avimelech said, Hinei, my land is before

thee; dwell where it pleaseth thee. 16 And unto Sarah he said, Hinei, I have given thy brother a thousand pieces of kesef; hinei, it is to thee a kesut einayim *(covering of the eyes, exoneration)*, unto all that are with thee, and with all other; thus she was vindicated.

מִין לַאֲנַד פַּאַר דיר ; ווּ עס איז גוט אין דיינע אויגן, באַזעץ
bazets oign daine in gut iz es vu dir far land main
settle eyes your in good is it where you(SG) before land my

זיך . טז און צו שׂרהן האָט ער געזאָגט: אָט האָב איך געגעבן דיין
dain gegebn ich hob ot gezogt er hot Sarahn tsu un zich
your given I have behold said he has Sarah to and self

ברודער טויזנט זילבערשטיק ; זע , דאָס איז דיר אַ צודעק
tsudek a dir iz dos ze zilbershtik toiznt bruder
covering a you(SG) is this behold pieces of silver a thousand brother

פַּאַר די אויגן אַקעגן אַלע וואָס מיט דיר ; און פַּאַר אַלעמען
alemen far un dir mit vos ale akegn oign di far
them all before and you(SG) with which all against eyes the for

ביסטו גערעכטפֿאַרטיקט.
gerechtfartikt bistu
vindicated are you

17 So Avraham davened unto Elohim: and Elohim healed Avimelech, and his isha, and his maidservants so that they bore children. 18 For Hashem had fast closed up kol rechem *(every womb)* of the bais Avimelech, on account of Sarah Avraham's isha.

יז און אַבֿרהם האָט מתפּלל געווען צו האלקים , און אלקים
Elokim un HaElokim tsu geven mispalel hot Avraham un
G-d and G-d to having been praying has Avraham and

האָט גהיילט אַבֿימֶלֶכן , און זײַן וויַב, און זײַנע דינסטן ,
dinstn zaine un vaib zain un Avimelechn geheilt hot
maid servants his and wife his and Abimelech healed has

און זיי האָבן געבאָרן. יח וואָרעם פַֿארשלאָסן האָט ה גהאַט
gehat Hashem hot farshlosn vorem geborn hobn zei un
have had Hashem has locked because bear did they and

פַֿארשלאָסן יעטוועדער טראַכט פֿון אַבֿימֶלכס הויז פֿון וועגן
vegen fun hoiz Avimelechs fun tracht yetveder farshlosn
concerning of house Abimelech's of womb every locked

שׂרה , אַבֿרהמס וויַב.
vaib Avrahams Sarah
wife Abraham's Sarah

21 And Hashem visited Sarah as He had said, and Hashem did unto Sarah just as He had spoken. 2 For Sarah conceived, and bore Avraham ben in his old age, at the mo'ed *(set time)* of which Elohim had given promise unto him. 3 And Avraham called the shem of bno that was born unto him, whom Sarah bore to him, Yitzchak. 4 And Avraham circumcised bno Yitzchak at age shemonat yamim, as Elohim had commanded him. 5 And Avraham

כא

און ה האָט געדאַכט אָן שׂרהן , אַזוי ווי ער האָט
hot er vi azoi Sarahn on gedacht hot Hashem un
has he as thus Sarah on remembered has Hashem and

געזאָגט, און ה האָט געטאָן צו שׂרהן אַזוי ווי ער
er vi azoi Sarahn tsu geton hot Hashem un gezogt
he as thus Sarah to done has Hashem and said

האָט געערעדט. ב און שׂרה איז טראָגעדיק געוואָרן , און האָט
hot un gevorn trogedik iz Sarah un geredt hot
has and having become conceived is Sarah and spoken has

געבאָרן אַבֿרהמען אַ זון אויף זײַן עלטער, צו דער צײַט
tsait der tsu elter zain oif zun a Avrahamen geborn
appointed time the to old age his on son a Avraham given birth to

וואָס אלקים האָט אים אָנגעזאָגט. ג און אַבֿרהם האָט גערופֿן דעם נאָמען
nomen dem gerufn hot Avraham un ongezogt im hot Elokim vos
name the called has Avraham and ordered him has G-d which

פֿון זײַן זון וואָס איז אים געבאָרן געוואָרן , וואָס שׂרה
Sarah vos gevorn geborn im iz vos zun zain fun
Sarah which having become given birth to him is which son his of

האָט אים געבאָרן , יִצחָק . ד און אַבֿרהם האָט געמַלט זײַן
zain gemalt hot Avraham un Yitschak geborn im hot
his circumcised has Avraham and Yitzchak given birth to him has

זון יִצחָקן צו אַכט טעג , אַזוי ווי אלקים האָט אים באַפֿוילן . ה און
un bafoiln im hot Elokim vi azoi teg acht tsu Yitschakn zun
and commanded him has G-d as thus days eight to Yitzchak son

was a hundred years old, when bno Yitzchak was born unto him.

אבַרהם איז געווען הונדערט יאָר אַלט, ווען זיין זון יִצחָק
Yitschak zun zain ven alt yor hundert geven iz Avraham
Yitzchak son his when old year hundred having been is Avraham

איז אים געבאָרן געווָארן .
gevorn geborn im iz
having become given birth to him is

[6] And she said, Elohim hath brought me tzechok, so that all that hear yitzchak with me. [7] And she said, Who would have said unto Avraham, that Sarah should nurse banim? for I have borne him ben in his old age.

[ו] און שׂרה האָט געזאָגט: אַ געלעכטער האָט מיר אלקים געמאַכט;
gemacht Elokim mir hot gelechter a gezogt hot Sarah un
made G-d me has laughable a said has Sarah and

איטלעכער וואָס הערט עס, וועט לאַכן וועגן מיר. [ז] און זי האָט
hot zi un mir vegen lachn vet es hert vos itlecher
has she and me concerning laugh will it hears which each

געזאָגט: וער וואָלט געזאָגט אברהמען : שׂרה וועט קינדער זייגן ? אַז
az zeign kinder vet Sarah Avrahamen gezogt volt ver gezogt
that nurse children will Sarah to Avraham said would who said

איך וועל געבערן אַ זון אויף עלטער?
elter zain oif zun a gebern vel ich
old age his on son a give birth to will I

[8] And the yeled grew, and was weaned; and Avraham made a mishteh gadol the same day that Yitzchak was weaned.

[ח] און דאָס קינד איז געוואַקסן, און איז אַנטוווינט געווָארן , און
un gevorn antvoint iz un gevaksn iz kind dos un
and having become weaned is and grew is child this and

אבַרהם האָט געמאַכט אַ גרויסן מאָלצייט אין דעם טאָג וואָס יִצחָק
Yitschak vos tog dem in moltsait groisn a gemacht hot Avraham
Yitzchak which day the in feast great a made has Avraham

איז אַנטוווינט געווָארן .
gevorn antvoint iz
having become weaned is

[9] And Sarah saw the ben of Hagar the Egyptian, which she had borne unto Avraham, metzachek *(mocking, scoffing)*. [10] Therefore she said unto Avraham, Cast out this bondwoman and her ben: for the ben of this bondwoman shall not be heir with beni *(my son)*, even with Yitzchak.

[ט] און שׂרה האָט געזען דעם זון פֿון הָגָר דער מִצרית , וואָס זי
zi vos Mitsrit der Hagar fun zun dem gezen hot Sarah un
she which Egyptian the Hagar of son the seen has Sarah and

האָט געבאָרן אברהמען , ווי ער האָט אָפּשפּעטן פֿון אים. [י] און זי
zi un im fun opshpetn hot er vi Avrahamen geborn hot
she and him of mocking has he as Avraham given birth to has

האָט געזאָגט צו אברהמען : טרײַב אַרויס די דאָזיקע דינסט
dinst dozike di arois traib Avrahamen tsu gezogt hot
female servant this the out drive out Avraham to said has

און איר זון , וואָרעם דער זון פֿון דער דאָזיקער דינסט וועט נישט
nisht vet dinst doziker der fun zun der vorem zun ir un
not will female servant this one the of son the because son her and

ירשען מיט מײַן זון , מיט יִצחָק .
Yitschakn mit zun main mit yarshen
Yitzchak with son my with inherit

[11] And the thing was very grievous in the eyes of Avraham because of bno. [12] And Elohim said unto Avraham, Let it not be grievous in thy sight because of the na'ar, and because of thy bondwoman; in all that Sarah hath said unto thee,

[יא] און די זאַך איז געווען זייער שלעכט אין די אויגן פֿון
fun oign di in shlecht zeyer geven iz zach di un
of eyes the in evil very having been is thing the and

אברהמען פֿון וועגן זײַן זון . [יב] האָט אלקים געזאָגט צו
tsu gezogt Elokim hot zun zain vegen fun Avrahamen
to said G-d has son his concerning of Avraham

אברהמען : זאָל נישט שלעכט זײַן אין דײַנע אויגן איבער דעם ייִנגל ,
yingel dem iber oign daine in zain shlecht nisht zol Avrahamen
boy the over eyes your in be evil not shall Avraham

און איבער דער דינסט ; אַלץ וואָס שׂרה זאָגט דיר ,
dir zogt Sarah vos alts dinst der iber un
you(SG) declares Sarah which all that female servant the over and

הער זיך איין צו איר קול , ווארעם אויך יצחקן וועט גערופן
gerufn vet Yitschakn oif vorem kol ir tsu ain zich her
called will Yitzchak on because voice her to in self hear

דינסט וועלן דיין זאמען . יג אבער אויך דעם זון פון דער
dinst der fun zun dem oich ober zomen dain vern
female servant the of son the also but seed your become

וועל איך מאכן פאר א פאלק , ווייל ער איז דיין זאמען .
zomen dain iz er vail folk a far machn ich vel
seed your is he because people a for make I will

יד האט אברהם זיך געפעדערט אין דער פרי , און ער האט
hot er un peire der in gefedert zich Avraham hot
has he and morning the in rose early self Avraham has

גענומען ברויט און א לאגל וואסער, און געגעבן צו הגר –
Hagarn tsu gegebn un vaser logl a un broit genumen
Hagar to given and water skin a and bread taken

ארויפגעטאן אויף איר – אקסל דאס קינד, און אויך זי
zi hot un kind dos oich un aksl ir oif aroifgeton
her has and child this also and shoulder her on placed

אוועקגעשיקט; און זי איז אוועקגעגאנגען, און האט אומגעבלאנדזשעט
umgeblondzhet hot un avekgegangen iz zi un avekgeshikt
wandered has and went away is she and sent off

אין דעם מדבר פון באר-שבע . טו איז דאס וואסער אויסגעגאנגען
oisgegangen vaser dos iz Beer-Sheva fun midber dem in
used up water this is Beer-sheba of wilderness the in

פון לאגל, און זי האט אוועקגעווארפן דאס קינד אונטער איינעם פון די
di fun einem unter kind dos avekgevorfen hot zi un logl fun
the of one under child this cast off has she and skin of

ביימלעך , טז און זי איז אוועק און האט זיך געזעצט אקעגנאיבער פאר א
a far akegniber gezetst zich hot un avek iz zi un beimlech
a for distance sat self has and went is she and trees

בויגנשאס וויי, ווארעם זי האט געזאגט: לאמיך נישט זען ווי דאס קינד
kind dos vi zen nisht lomich gezogt hot zi vorem vait boignshos
child this as see not let me said has she because far bowshot

שטארבט. און זי איז געזעסן אקעגנאיבער, און האט אויפגעהויבן איר קול
kol ir oifgehoibn hot un akegniber gezesn iz zi un shtarbt
voice her lifted up has and distance sitting is she and dies

און האט געווויינט. יז האט אלקים געהערט דעם קול פון דעם ינגל , און
un yingel dem fun kol dem gehert Elokim hot geveint hot un
and youth the of cry the heard G-d has wept has and

דער מלאך פון ה האט געראפן צו הגר פון הימל , און האט
hot un himel fun Hagarn tsu gerufn hot Hashem fun malach der
has and heaven from Hagar to called has G-d of Angel the

צו איר געזאגט: וואס איז דיר , הגר ? זאלסט נישט מורא
moire nisht zolst Hagar dir iz vos gezogt ir tsu
fear not you(SG) must Hagar you(SG) is what said her to

האבן, ווארעם ה האט צוגעהערט צו דעם קול פון דעם ינגל
yingel dem fun kol dem tsu tsugehert hot Hashem vorem hobn
youth the of cry the to heeded has G-d because have

ווו ער איז דארט. יח שטיי אויף, הייב אויף דעם ינגל , און האלט אים
im halt un yingel dem oif heib oif shtei dort iz er vu
him holds and boy the on lift up stand there is he where

צו מיט דיין האנט; ווארעם פאר א גרויס פאלק וועל איך אים מאכן .
machn im ich vel folk grois a far vorem hant dain mit tsu
make him I will people great a for because hand your with to

shema *(pay heed)* unto her voice; for in Yitzchak shall thy zera be called. 13 And also of the ben haamah will I make a nation, because he is thy zera.

14 And Avraham rose up early in the boker, and took lechem, and a skin of mayim, and gave it unto Hagar, putting it on her shoulder, and the yeled, and sent her away; and she departed, and wandered in the midbar of Be'er-Sheva. 15 And the mayim in the skin was done, and she cast the yeled under one of the bushes. 16 And she went off, and sat down about a bowshot away: for she thought, Let me not see the mot hayeled. And she sat there nearby, and lifted up her voice, and wept. 17 And Elohim heard the voice of the na'ar; and the Malach Elohim called to Hagar out of Shomayim, and said unto her, Mah lach, Hagar? fear not; for Elohim hath heard the voice of the na'ar where he is. 18 Arise, lift up the na'ar, and hold him in thine yad; for I will make him a goy gadol.

יט און אלקים האָט אויפֿגעעפֿנט אירע אויגן, און זי האָט דערזען אַ
a derzen hot zi un oign ire oifgeefent hot Elokim un
a seen has she and eyes her opened has G-d and

ברונעם וואַסער, און זי איז געגאַנגען און האָט אָנגעפֿילט דעם לאָגל
logl dem ongefilt hot un gegangen iz zi un vaser brunem
skin the filled has and having gone is she and water well

מיט וואַסער, און געגעבן טרינקען דעם יינגל .
yingel dem trinken gegebn un vaser mit
boy the to drink given and water with

כ און אלקים איז געווען מיטן יינגל , און ער איז אויפֿגעוואַקסן,
oifgevaksn iz er un yingel mitn geven iz Elokim un
grown up is he and boy midst of having been is G-d and

און איז געזעסן אין מדבר , און איז געווען אַ בויגן-שיסער .
boign-shiser a geven iz un midber in gezesn iz un
bow-shooters a having been is and wilderness in settled is and

כא און ער איז געזעסן אין מדבר פּאָרָן; און זיין מוטער האָט אים
im hot muter zain un Paran midber in gezesn iz er un
him has mother his and Paran wilderness in settled is he and

גענומען אַ ווייַב פֿון לאַנד מִצרַיִם .
Mitsrayim land fun vaib a genumen
Egypt land of wife a taken

כב און עס איז געווען אין יענער צייַט, האָט אַבִימֶלֶך און פִּיכול
fichol un Avimelech hot tsait yener in geven iz es un
Phicol and Avimelech has time that in having been is it and

דער האַר פֿון זיין חיל געזאָגט צו אַבְרהמען , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Avrahamen tsu gezogt cheil zain fun har der
say to thus Avraham to said legion his of general the

אלקים איז מיט דיר אין אַלץ וואָס דו טוסט ; כג דערום
derum tust du vos alts in dir mit iz Elokim
therefore you are doing you which all that in you(SG) with is G-d

שוועור מיר דאָ אַצונד ביַי אלקים, אויב דו וועסט פֿעלשן אָן מיר,
mir on felshn vest du oib Elokim bai atsund do mir shver
me on be unfaithful will you if G-d by now here me swear

אָדער אָן מיַין זון , אָדער אָן מיַין אייניקל ; אַזוי ווי דער חֶסֶד
chesed der vi azoi einikl main on oder zun main on oder
kindness the as thus grandson my on or son my on or

וואָס איך האָב געטאָן מיט דיר , זאָלסטו טאָן מיט מיר, און מיט
mit un mir mit ton zolstu dir mit geton hob ich vos
with and me with do shall you you(SG) with done have I which

דעם לאַנד וואָס דו האָסט זיך אויפֿגעהאַלטן דרינען.
drinen oifgehaltn zich host du vos land dem
in it temporarily stayed self have you which land the

כד האָט אַבְרהם געזאָגט: איך וועל שווערן. כה אָבער אַבְרהם האָט
hot Avraham ober shvern vel ich gezogt Avraham hot
has Avraham but swear will I said Avraham has

פֿאַרגעהאַלטן אַבִימֶלֶכן וועגן דעם ברונעם וואַסער, וואָס
vos vaser brunem dem vegen Avimelechn forgehaltn
which water well the concerning Abimelech reproached

די קנעכט פֿון אַבִימֶלֶכן האָבן געגזלט. כו האָט אַבִימֶלֶך געזאָגט:
gezogt Avimelech hot gegzlt hobn Avimelechn fun knecht di
said Avimelech has seized have Abimelech of servants the

איך ווייס נישט ווער עס האָט געטאָן די דאָזיקע זאַך ; ווואָרעם נישט
nisht vorem zach dozike di geton hot es ver nisht veis ich
not because thing this the done has it who not know I

[19] And Elohim opened her eyes, and she saw a be'er of mayim; and she went, and filled the skin with mayim, and gave the na'ar drink.

[20] And Elohim was with the na'ar; and he grew, and dwelt in the midbar, and became a roveh keshet *(an archer)*.
[21] And he dwelt in the midbar of Paran: and his em got him an isha out of Eretz Mitzrayim.

[22] And it came to pass at that time, that Avimelech and Phichol the sar tz'va of his spoke unto Avraham, saying, Elohim is with thee in all that thou doest:
[23] Now therefore swear unto me here before Elohim that thou wilt not deal falsely with me, nor with my child, nor with my descendant: but according to the chesed that I have showed thee, thou shalt do unto me, and to the eretz wherein thou hast sojourned.

[24] And Avraham said, I will swear.
[25] And Avraham reproved Avimelech because of a be'er hamayim, which Avimelech's avadim had violently seized.
[26] And Avimelech said, I know not who

דו האָסט מיר צו מאָל דערציילט, און נישט איך האָב עס צו מאָל
mol tsu es hob ich nisht un dertseilt mol tsu mir host du
time to it have I not and told time to me have you
געהערט אַחוץ הײַנט.
haint achuts gehert
today except heard

hath done this thing; neither didst thou tell me, neither yet heard I of it, but today.

כז אָבֿרהם געגעבן שאָף און רינדער, און געגעבן אֲבִימֶלֶךְ ,
Avimelechn gegebn un rinder un shof genumen Avraham hot
Abimelech given and cattle and sheep taken Avraham has
און זיי האָבן ביידע געשלאָסן אַ ברית . כח און אַבֿרהם האָט
hot Avraham un bris a geshlosn beide hobn zei un
has Avraham and covenant a established both have they and
אַוועקגעשטעלט זיבן לעמער פֿון די שאָף באַזונדער . כט האָט
hot bazunder shof di fun lemer zibn avekgeshtelt
has by themselves sheep the of lambs seven placed
אֲבִימֶלֶךְ געזאָגט צו אַבֿרהמען : וואָס זײַנען די דאָזיקע לעמער,
lemer dozike di zainen vos Avrahamen tsu gezogt Avimelech
lambs this the are which Avraham to said Avimelech
וואָס דו האָסט אַוועקגעשטעלט באַזונדער ? ל האָט ער געזאָגט: פַֿאַר
far gezogt er hot bazunder avekgeshtelt host du vos
for said he has by themselves placed have you which
וואָר , די זיבן לעמער מוזטו נעמען פֿון מײַן האַנט, כּדי
kedei hant main fun nemen muztu lemer zibn di vor
so that hand my from take you must lambs seven the surely
דאָס זאָל מיר זײַן צום עדות , אַז איך האָב געגראָבן דעם דאָזיקן
dozikn dem gegrobn hob ich az eides tsum zain mir zol dos
this the dug have I that testimony to be me shall this
ברונעם . לא דערום האָט מען גערופֿן יענעם אָרט באֵר-שֶׁבַע , ווײַל
brunem vail Beer-Sheva ort yenem gerufn men hot derum
well because Be'er-Sheva place that called they has therefore
דאָרטן האָבן זיי ביידע זיך געגעבן אַ שבֿועה.
shvue a gegebn zich beide zei hobn dortn
oath a given self two they have there

כז And Avraham took tzon and oxen, and gave them unto Avimelech; and both of them made a brit. כח And Avraham set apart seven ewe lambs of the tzon by themselves. כט And Avimelech said unto Avraham, What mean these seven ewe lambs which thou hast set apart by themselves? ל And he said, For these sheva ewe lambs shalt thou accept of my hand, that they may be a witness unto me, that I have dug this well. לא Therefore he called that place Be'er-Sheva; because there they swore an oath both of them.

לב אַזוי האָבן זיי געשלאָסן אַ ברית אין באֵר-שֶׁבַע ; און
un Beer-Sheva in bris a geshlosn zei hobn azoi
and Be'er-Sheva in covenant a established they have thus
אֲבִימֶלֶךְ און פִּיכול דער האַר פֿון זײַן חיל זײַנען אויפֿגעשטאַנען,
oifgeshtanen zainen cheil zain fun har der fichol un Avimelech
arose are legion his of general the Phicol and Avimelech
און האָבן זיך אומגעקערט אין לאַנד פֿון די פְּלִשְׁתִּים . לג און ער האָט
hot er un Pelishtim di fun land in umgekert zich hobn un
has he and Pelishtim the of land in returned self have and
געפֿלאַנצט אַ טאַמאַריסקנבוים אין באֵר-שֶׁבַע , און האָט דאָרטן גערופֿן
gerufn dortn hot un Beer-Sheva in tamarisknboim a geflantst
called there has and Beer-sheba in tamarisk tree an planted
צו דעם נאָמען פֿון ה , דעם אייביקן ג-ט.
G-t eibikn dem Hashem fun nomen dem tsu
G-d everlasting the Hashem of name the to

לב And Avimelech rose up, and Phichol the sar tzeva of his, and they returned into eretz Pelishtim. לג And Avraham planted an eshel *(tamarisk tree)* in Be'er-Sheva, and called there on the Shem of Hashem El Olam.

לד און אַבֿרהם האָט זיך אויפֿגעהאַלטן אין לאַנד פֿון די
di fun land in oifgehaltn zich hot Avraham un
the of land in temporarily stayed self has Avraham and
פְּלִשְׁתִּים פֿיל טעג.
teg fil Pelishtim
days many Pelishtim

לד And Avraham sojourned in eretz Pelishtim yamim rabbim.

כב

אוּן עס איז געווען נאָך די דאָזיקע געשעענישן ,
gesheenishn dozike di noch geven iz es un
some time these the after having been is it and

האָט האלקים געפּרוּווט אַבֿרהמען , אוּן האָט צו אים
im tsu hot un Avrahamen gepruvet HaElokim hot
him to has and Avraham tested G-d has

[ב] געזאָגט: אַבֿרהם ! האָט ער געענטפֿערט: דאָ בין איך. האָט ער
gezogt: Avrahom ! hot er geentfert do bin ich hot er
said Avraham has he answered here am I has he

געזאָגט: נעם דײַן זון , דײַן אייניקזיקן, וואָס דו האָסט ליב ,
gezogt nem dain zun dain eineintsikn vos du host lib
said take your son your son your whom you have love

יִצחָקן , אוּן גיי דיר קיין לאַנד מוֹריָה , אוּן ברענג אים אויף
Yitschakn un gei dir kein land Moriyah un breng im oif
Yitzchak and go you(SG) to land Moriyah and bring him up

דאָרטן פֿאַר אַ בראַנדאָפּפֿער אויף איינעם פֿון די בערג וואָס
dortn far a brandopfer oif einem fun di berg vos
there for a burnt offering on one of the hill country which

איך וועל דיר זאָגן .
zogn dir vel ich
tell you(SG) will I

[ג] האָט אַבֿרהם זיך געפֿעדערט אין דער פֿרי , אוּן ער האָט
hot er un peire der in gefedert zich Avraham hot
has he and morning the in rose early self Avraham has

אָנגעזאָטלט זײַן אייזל , אוּן גענומען מיט זיך זײַנע צוויי יונגען ,
yungen tsvei zaine zich mit genumen un eizl zain ongezotlt
young two his self with taken and donkey his saddle

אוּן זײַן זון יִצחָקן ; אוּן ער האָט צעהאַקט דאָס האָלץ פֿאַרן
faran holts dos tsehakt hot er un Yitschakn zun zain un
for the wood this split has he and Yitzchak son his and

בראַנדאָפּפֿער , אוּן ער איז אויפֿגעשטאַנען, אוּן איז געגאַנגען צו דעם
dem tsu gegangen iz un oifgeshtanen iz er un brandopfer
the to having gone is and arose is he and burnt offering

אָרט וואָס האלקים האָט אים געזאָגט.
gezogt im hot HaElokim vos ort
spoken him has G-d which place

[ד] אין דעם דריטן טאָג האָט אַבֿרהם אויפֿגעהויבן זײַנע אויגן, אוּן האָט
hot un oign zaine oifgehoibn Avraham hot tog dritn dem in
has and eyes his lifted up Avraham has day third the in

דערזען דעם אָרט פֿון ווײַטן . [ה] אוּן אַבֿרהם האָט געזאָגט צו זײַנע
derzen dem ort fun vaitn un Avraham hot gezogt tsu zaine
seen the place of distance and Avraham has said to his

יונגען : בלײַבט אײַך דאָ מיטן אייזל , אוּן איך אוּן דער יִנגל וועלן גיין
yungen gein veln yingel der un ich un eizl mitn do aich blaibt yungen
young go will boy the and I and donkey with here you remain

ביז אַהין , אוּן מיר וועלן זיך בוקן , אוּן מיר זיך אומקערן צו אײַך.
biz ahin , un mir veln zich bukn un mir zich umkeren tsu aich
you there and we will self worship and me self to to return

[ו] אוּן אַבֿרהם האָט געזאָמען דאָס האָלץ פֿאַרן בראַנדאָפּפֿער , אוּן
un Avraham hot genumen dos holts faran brandopfer un
and Avraham has taken this for the wood burnt offering and

אַרויפֿגעטאָן אויף זײַן זון יִצחָקן , אוּן ער האָט גענומען אין זײַן האַנט
aroifgeton oif zain zun Yitschakn un er hot genumen in zain hant
placed on his son Yitzchak and he has taken in his hand

22 And it came to pass after these things, that G-d did test Avraham, and said unto him, Avraham: and he said, Hineini *(Behold, here I am)*. [2] And He said, Take now thy son, thine ben yachid *(only son)* Yitzchak, whom thou lovest, and get thee into eretz Moriyah; and offer him there for a burnt offering upon one of the mountains which I will tell thee of.

[3] And Avraham rose up early in the morning, and saddled his donkey, and took two of his servants with him, and Yitzchak his son, and cut the wood for the burnt offering, and rose up, and went unto the place of which G-d had told him.

[4] Then on Yom HaShlishi Avraham lifted up his eyes, and saw the place afar off. [5] And Avraham said unto his servants, Abide ye here with the donkey; and I and the young man will go over there and nishtachaveh *(we will worship)* and we will come back again to you.

[6] And Avraham took atzei haolah *(the wood of the burnt offering)*, and laid it upon Yitzchak his son; and he took the eish

(*fire*) in his hand, and a knife; and they went both of them together.
7 And Yitzchak spoke unto Avraham his father, and said, Avi (*My father*): and he said, Hineini, beni (*Here am I, my son*). And he said, Hinei, the eish (*fire*) and the wood: but where is the seh (*lamb*) for a burnt offering? 8 And Avraham said, My son, G-d will provide Himself a seh (*lamb*) for a burnt offering: so they went both of them together.

9 And they came to the place which G-d had told him of; and Avraham built a mizbe'ach there, and laid the wood in order, and made the akedah (*binding*) of Yitzchak his son, and laid him on the mizbe'ach upon the wood. 10 And Avraham stretched forth his hand, and took the knife to slay his son.

11 And the Malach Hashem called unto him out of Shomayim, and said, Avraham, Avraham: and he said, Hineini. 12 And he said, Lay not thine hand upon the young man, neither do thou any thing unto him: for now I know that thou fearest G-d, seeing

דאָס פַֿיַער און דעם שלאַכטמעסער, און זיי זיַינען ביידע געגאַנגען
gegangen beide zainen zei un shlachtmeser dem un faier dos
having gone two are they and battleknife the and fire this

ביינאַנד . ז האָט יצחק זיך אָפּגערופֿן צו זיין פֿאָטער אברהמען ,
Avrahamen foter zain tsu opgerufn zich Yitschak hot bainand
Avraham father his to responded self Yitzchak has together

און האָט געזאָגט: מײַן פֿאָטער! האָט ער געענטפֿערט: דאָ בין איך, מײַן
main ich bin do geentfert er hot foter main gezogt hot un
my I am here answered he has father my said has and

זון . האָט ער געזאָגט: אָט איז דאָס פַֿיַער און דאָס אָלץ, און וווּ איז
iz vu un holts dos un faier dos iz ot gezogt er hot zun
is where and wood this and fire this is look said he has son

דאָס לאַם פֿאַר אַ בראַנדאָפּפֿער ? ח האָט אברהם געזאָגט: אלקים וועט
vet Elokim gezogt Avraham hot brandopfer a far lam dos
will G-d said Avraham has burnt offering a for lamb this

זיך שוין זען אַ לאַם פֿאַר אַ בראַנדאָפּפֿער , מײַן זון . און זיי
zei un zun main brandopfer a far lam a zen shoin zich
they and son my burnt offering a for lamb a see already self

זיַינען ביידע געגאַנגען ביינאַנד .
bainand gegangen beide zainen
together having gone two are

ט און זיי זיַינען געקומען צו דעם אָרט וואָס האלקים האָט
hot HaElokim vos ort dem tsu gekumen zainen zei un
has G-d which place the to having come are they and

אים געזאָגט; און אברהם האָט דאָרטן געבויט אַ מזבח , און האָט
hot un mizbeyech a geboit dortn hot Avraham un gezogt im
has and altar an built there has Avraham and spoken him

אויסגעלייגט דאָס אָלץ, און ער האָט געבונדן זיין זון יצחק , און
un Yitschakn zun zain gebundn hot er un holts dos oisgeleigt
and Yitzchak son his tied has he and wood this arranged

אים אַרויפֿגעטאָן אויפֿן מזבח , איבערן אָלץ. י און אברהם האָט
hot Avraham un holts ibern mizbeyech oifn aroifgeton im
has Avraham and wood over altar on placed him

אויסגעשטרעקט זיין האַנט, און האָט גענומען דעם שלאַכטמעסער צו
tsu shlachtmeser dem genumen hot un hant zain oisgeshtrekt
to battleknife the taken has and hand his stretched out

שעכטן זיין זון .
zun zain shechtn
son his slaughter

יא האָט דער מלאך פֿון ה׳ געזופֿן צו אים פֿון
fun im tsu gerufn Hashem fun malach der hot
from him to called Hashem of Angel the has

הימל , און האָט געזאָגט: אברהם ! אברהם ! האָט ער
er hot Avraham Avraham gezogt hot un himel
he has Avraham Avraham said has and heaven

געענטפֿערט: דאָ בין איך. יב האָט ער געזאָגט: זאָלסט
zolst gezogt er hot ich bin do geentfert
you(SG) must said he has I am here answered

נישט אויסשטרעקן דײַן האַנט אויפֿן ייִנגל , און זאָלסט
zolst un yingel oifn hant dain oisshtrekn nisht
you(SG) must and boy on hand your stretch out not

אים גאָרנישט טאָן; ווײַל איך זע אַצונד ווייס אַז דו ביסט
bist du az ich veis atsund vorem ton gornisht im
are you that I know now because do nothing him

thou hast not withheld
thy son, thine ben
yachid from Me.

13 And Avraham
lifted up his eyes,
and looked, and
hinei behind him
a ram caught in
a thicket by his
horns: and Avraham
went and took the
ram, and offered
him up for a burnt
offering TAKHAT
(instead of) his son.
14 And Avraham
called the name of
that place Hashem
Yireh: as it is said
to this day, In the
mount of Hashem it
shall be provided.

15 And the Malach Hashem
called unto Avraham
out of Shomayim the
second time, 16 And
said, By Myself have I
sworn, saith Hashem,
for because thou hast
done this thing, and
hast not withheld thy
son, thine ben yachid:
17 That in blessing I
will bless thee, and
in multiplying I will
multiply thy zera as
the stars of the skies,
and as the sand which
is upon the sea shore;
and thy zera shall
possess the gate of
his enemies; 18 And
in thy zera shall kol

אַ ירא אלקים, אַז דו האָסט נישט פֿאַרמיטן דיין זון,
zun dain farmitn nisht host du az Elokim yore a
son your withheld not have you that G-d fearer of a

דיין איין־איינציקן, פֿון מיר.
mir fun ein־eintsikn dain
me from one and only your

יג האָט אַבֿרהם אויפֿגעהויבן זיינע אויגן, און האָט דערזען
derzen hot un oign zaine oifgehoibn Avraham hot
seen has and eyes his lifted up Avraham has

ערשט הינטן האָט אַווידער זיך אײַנגעדרייט אין די דערנער
derner di in aingedreit zich vider a hot hintn ersht
thorns the in twisting self ram a has behind look

מיט זיינע הערנער. איז אַבֿרהם געגאַנגען, און האָט
hot un gegangen Avraham iz herner zaine mit
has and having gone Avraham is horns his with

גענומען דעם ווידער, און האָט אים אויפֿגעבראַכט פֿאַר אַ
a far oifgebracht im hot un vider dem genumen
a for brought up him has and ram the taken

בראַנדאָפֿפֿער אַנשטאָט זיין זון. יד און אַבֿרהם האָט
hot Avraham un zun zain anshtot brandopfer
has Avraham and son his in place of burnt offering

גערופֿן דעם נאָמען פֿון יענעם אָרט ה־יִרְאֶה; אַזוי ווי
vi azoi Hashem-Yireh ort yenem fun nomen dem gerufn
as thus G-d will see place that of name the called

עס ווערט נאָך היינט געזאָגט: אויף דעם באַרג פֿון ה
Hashem fun barg dem oif gezogt haint noch vert es
Hashem of mount the on said today yet shall be it

וואו ווערט געזען ווערן.
vern gezen vert vu
become seen shall be where

טו און דער מלאך פֿון ה האָט גערופֿן צו אַבֿרהמען
Avrahamen tsu gerufn hot Hashem fun malach der un
Avraham to called has Hashem of Angel the and

אַ צווייט מאָל פֿון הימל, טז און האָט גענאָגט: איך שווער
shver ich gezogt hot un himel fun mol tsveit a
swear I said has and heaven from time second a

ביי זיך, זאָגט ה, אַז ווײַל דו האָסט געטאָן
geton host du vail az Hashem zogt zich bai
done have you because that Hashem declares self by

די דאָזיקע זאַך, און האָסט נישט פֿאַרמיטן דיין זון, דיין
dain zun dain farmitn nisht host un zach dozike di
your son your withheld not have and thing this the

איינאיינציקן, יז איז, בענטשן בענטשן וועל איך דיך, און
un bentshn dich ich vel bentshn iz eineintsikn
and bless you(SG) I will bless is your son

מערן וועל איך מערן דיין זאָמען אַזוי ווי די שטערן פֿון
fun shtern di vi azoi zomen dain mern ich vel mern
of stars the as thus seed your increase I will increase

הימל, און אַזוי ווי דער זאַמד ווָאס אויפֿן ברעג פֿון ים; און
un yam fun breg oifn vos zamd der vi azoi un himel
and sea of shore on which sand the as thus and heaven

דיין זאָמען וועט אַרבן דעם טויער פֿון זײַנע פֿײַנט. יח און
un faint zaine fun toier dem arben vet zomen dain
and enemies his of gate the inherit will seed your

goyei ha'aretz be blessed; because thou hast obeyed My voice.

בענטשן וועלן זיך מיט דיין זאָמען אַלע פֿעלקער פֿון דער ערד ,
erd der fun felker ale zomen dain mit zich veln bentshn
earth the of nations all seed your with self will bless

דערפֿאַר וואָס דו האָסט צוגעהערט צו מיין קול .
kol main tsu tsugehert host du vos derfar
voice my to listened have you which for the reason

[19] So Avraham returned unto his servants, and they rose up and went together to Be'er-Sheva; and Avraham dwelt at Be'er-Sheva.

יט און אַבֿרהם האָט זיך אומגעקערט צו זיַינע יונגען , און זיי
zei un yungen zaine tsu umgekert zich hot Avraham un
they and young his to returned self has Avraham and

זיַינען אויפֿגעשטאַנען, און זיַינען געגאַנגען ביינאַנד קיין באֵר-שֶׁבַע .
Beer-Sheva kein bainand gegangen zainen un oifgeshtanen zainen
Be'er-Sheva to together having gone are and arose are

און אַבֿרהם איז געבליבן אין באֵר-שֶׁבַע .
Beer-Sheva in geblibn iz Avraham un
Be'er-Sheva in remain is Avraham and

[20] And it came to pass after these things, that it was told Avraham, saying, Hinei, Milcah, she hath also born children unto thy brother Nachor; [21] Utz his bechor *(firstborn)*, and Buz his brother, and Kemuel the father of Aram, [22] And Kesed, and Chazo, and Pildash, and Yidlaph, and Betuel. [23] And Betuel fathered Rivkah: these eight Milcah did bear to Nachor, Avraham's brother. [24] And his pilegesh, whose name was Reumah, she bare also Tevach, and Gacham, and Tachash, and Maachah.

כ און עס איז געווען נאָך די דאָזיקע געשעענישן , איז אָנגעזאָגט
ongezogt iz gesheenishn dozike di noch geven iz es un
ordered is these things this the yet having been is it and

געווואָרן אַבֿרהמען , אַזוי צו זאָגן : זע , מִלכָּה , זי אויך האָט
hot oich zi Milcah ze zogn tsu azoi Avrahamen gevorn
has also she Milcah behold say to thus Avraham having become

געבאָרן זין צו דיַין ברודער נָחוֹרן : כא עוץ זיַין בכור , און
un bechor zain Uts Nachorn bruder dain tsu zin geborn
and firstborn his Utz Nahor brother your to sons given birth to

בוז זיַין ברודער, און קמואֵל דעם פֿאָטער פֿון אֲרָם , כב און כֶּשֶׂד ,
Kesedn un Aram fun foter dem Kemuel un bruder zain Buz
Kesed and Aram of father the Kemuel and brother his Buz

און חַזוֹ , און פִּלדָשן , און יִדלָפֿן , און בתואֵל. כג און בתואֵל האָט
hot Betuel un Betueln un Yidlafn un Pildashn un Chazun un
has Betuel and Betuel and Yidlaph and Pildash and Chazo and

געבאָרן רבקהן . די דאָזיקע אַכט האָט מִלכָּה געבאָרן צו
tsu geborn Milcah hot acht dozike di Rivkahn geborn
to given birth to Milcah has eight this the Rivkah given birth to

נָחוֹר , אַבֿרהמס ברודער. כד און זיַין קעפּסוויַיב וואָס איר נאָמען
nomen ir vos kepsvaib zain un bruder Avrahams Nachor
name her which concubine his and brother Abraham's Nahor

איז געווען רְאוּמָה , זי אויך האָט געבאָרן טֶבַחן , און
un Tevachn geborn hot oich zi Reumah geven iz
and Tevach given birth to has also she Reumah having been is

גַחַמען , און תַּחַשן , און מַעֲכָהן .
Maachahn un Tachashn un Gachamen
Maachah and Tachash and Gacham

CHAYYE SARAH

חַיֵּי שָׂרָה

23 And Sarah was an hundred and seven and twenty shanah old: these were the shnei chayyai Sarah. [2] And Sarah died in Kiryat-Arba; the same is Chevron

כג און דאָס לעבן פֿון שׂרהן איז געווען הונדערט און זיבן
zibn un hundert geven iz Sarahn fun lebn dos un
seven and hundred having been is Sarah of life this and

יאָר און צוואַנציק יאָר; דאָס זיַינען געווען די יאָרן
yorn di geven zainen dos yor tsvantsik un yor
years the having been are this year twenty and year

פֿון שׂרהס לעבן. ב און שׂרה איז געשטאָרבן אין קִריַת-אַרבע, דאָס איז
iz dos Kiryat-Arba in geshtorbn iz Sarah un lebn Sarahs fun
is this Kiryat-Arba in died is Sarah and life Sarah's of

חֶבְרוֹן , אין לאַנד כּנַעַן . און אבֿרהם איז געקומען צו קלאָגן
klogn tsu gekumen iz Avraham un Kenaan land in Chevron
bewail to having come is Avraham and Canaan land in Chevron

אויף שׂרהן און זי צו באַווייַנען.
baveinen tsu zi un Sarahn oif
mourn to her and Sarah on

in eretz Kena'an:
and Avraham came
to mourn for Sarah,
and to weep for her.

ג און אבֿרהם איז אויפֿגעשטאַנען פֿון פּאַר זיין טויטן, און ער האָט
hot er un toitn zain far fun oifgeshtanen iz Avraham un
has he and dead his before from arose is Avraham and

[3] And Avraham stood up
from before his dead, and
spoke unto the bnei Chet,
saying, [4] I am a ger and a
sojourner with you: give
me an achuzzah *(possession)*
of a kever with you, that I
may bury my dead out of
my sight.

געזעדט צו די קינדער פֿון חֵת , אַזוי צו זאָגן : ד אַ פֿרעמדער אָבער אַ
a ober fremder a zogn tsu azoi Chet fun kinder di tsu geredt
a but foreigner a say to thus Chet of children the to spoken

תּושב בין איך בײַ אײַך, גיט מיר אַ קבֿר-אייגנטום בײַ אײַך,
aich bai keyver-eigentum a mir git aich bai ich bin tushb
you among grave own a me give you among I am resident

און איך וועל באַגראָבן מײַן טויטן פֿון פּאַר מיר.
mir far fun toitn main bagrobn vel ich un
me before from dead my bury will I and

[5] And the bnei Chet
answered Avraham,
saying unto him,
[6] Hear us, adoni: thou
art a nasi Elohim
among us; in the
choice of kevareinu
bury thy dead;
none of us shall
withhold from thee
his kever, that thou
mayest bury thy dead.

ה האָבן די קינדער פֿון חֵת געענטפֿערט אבֿרהמען , אים אַזוי צו
tsu azoi im Avrahamen geentfert Chet fun kinder di hobn
to thus him Avraham answered Heth of children the have

זאָגן : ו הער אונדז צו , מײַן האַר, אַ ג-טלעכער פֿירשט ביסטו צווישן
tsvishn bistu firsht G-tlecher a har main tsu undz her zogn
among are you prince divine a lord my to us hear say

אונדז; אין דעם געקליבנסטן פֿון אונדזערע קבֿרים באַגראָב דײַן טויטן;
toitn dain bagrob kvorim undzere fun geklibnstn dem in undz
dead your bury grave places our of choicest the in us

קיינער פֿון אונדז וועט נישט פֿאַרמײַדן זײַן קבֿר פֿון דיר ,
dir fun keyver zain farmaidn nisht vet undz fun keiner
you(SG) from burial place his withhold not will us of no one

אויף צו באַגראָבן דײַן טויטן.
toitn dain bagrobn tsu oif
dead your buried to on

[7] And Avraham stood
up, and bowed himself
to the am ha'aretz, even
to the bnei Chet. [8] And
he spoke to them, saying,
If it be your nefesh *(will)*
that I should bury my dead
out of my sight; hear me,
and intercede for me to
Ephron ben Tzochar, [9] That
he may give me the cave of
Machpelah, which he hath,
which is in the end of his
sadeh; for the kesef maleh
(full price) he shall give it me
for an achuzzah *(possession)*
of a kever amongst you.

ז איז אבֿרהם אויפֿגעשטאַנען, און האָט זיך געבוקט צו דעם פֿאָלק פֿון
fun folk dem tsu gebukt zich hot un oifgeshtanen Avraham iz
of people the to bowed self has and arose Avraham is

לאַנד, צו די קינדער פֿון חֵת . ח און ער האָט צו זיי גערעדט, אַזוי
azoi geredt zei tsu hot er un Chet fun kinder di tsu land
thus spoken them to has he and Chet of children the to land

צו זאָגן : אויב עס איז אײַערווילן צו באַגראָבן מײַן טויטן פֿון פּאַר
far fun toitn main bagrobn tsu viln aier iz es oib zogn tsu
before from dead my bury to will your is it if say to

מיר, הערט מיך צו , און בעט פּאַר מיר בײַ עפֿרון דעם זון פֿון
fun zun dem Efron bai mir far bet un tsu mich hert mir
of son the Ephron by me for intercede and to me hear me

צוֹחַרן , ט ער זאָל מיר געבן די הייל פֿון מַכפֵּלָה וואָס געהערט
gehert vos Machpelah fun heil di gebn mir zol er Tsocharn
belongs which Machpelah of Cave the grant me shall he Tzochar

צו אים, וואָס אין עק פֿון זײַן פֿעלד; אין פֿולן געלט זאָל ער עס מיר
mir es er zol gelt fuln in feld zain fun ek in vos im tsu
me it he shall money full in field his of end in which him to

געבן צווישן אײַך פּאַר אַ קבֿר-אייגנטום .
keyver-eigentum a far aich tsvishn gebn
grave own a for you among grant

[10] And Ephron dwelt among the bnei Chet: and Ephron the Chitti answered Avraham in the hearing of the bnei Chet, even of all that went in at the sha'ar of his city, saying, [11] Lo, adoni, hear me; the sadeh give I thee, and the cave that is therein, I give it thee; in the presence of the bnei ammi give I it thee; bury thy dead.

[12] And Avraham bowed down himself before the am ha'aretz. [13] And he spoke unto Ephron in the hearing of the am ha'aretz, saying, But if thou wilt give it, now, hear me; I will give thee kesef for the sadeh; accept it from me, and I will bury my dead there.

[14] And Ephron answered Avraham, saying unto him, [15] Pay heed, adoni, unto me; the land is worth four hundred shekels of kesef; what is that between me and thee? bury therefore thy dead.

[16] And Avraham paid heed unto Ephron; and Avraham weighed to Ephron the kesef, which he had named in the hearing of the bnei Chet four hundred shekels of kesef, according to

י און עֶפְרוֹן איז געזעסן צווישן די קינדער פֿון חֵת ; האָט
Efron hot Chet fun kinder di tsvishn gezesn iz Efron un
Ephron has Chet of children the among sitting is Ephron and

דער חִתִּי געענטפֿערט אַבְרָהמען אין די אויערן פֿון די קינדער
kinder di fun oiern di in Avrahamen geentfert Chitti der
children the of ears the in Avraham answered Chitti the

פֿון חֵת , פֿאַר אַלע איינגייער אין דעם טויער פֿון זיין שטאָט, אזוי
azoi shtot zain fun toier dem in aingeyer ale far Chet fun
thus city his of gate the in who frequent all for Chet of

יא צו זאָגן : ניין , מײַן האר, הער מיך צו : דאָס פֿעלד גיב איך
ich gib feld dos tsu mich her har main nein zogn tsu
I give field this to me listen Lord my no say to

דיר , אויך די הייל וואָס דרינען געבן איך דיר ; פֿאַר די
di far dir ich gebn drinen vos heil di oich dir
the before you(SG) I give in it which cave the also you(SG)

אויגן פֿון די קינדער פֿון מײַן פֿאָלק איך האָב געגעבן עס דיר ;
dir es gegebn hob ich folk main fun kinder di fun oign
you(SG) it given have I people my of children the of eyes

באַגראָב דײַן טויטן.
toitn dain bagrob
dead your bury

יב האָט אַבְרָהם זיך געבוקט פֿאַר דעם פֿאָלק פֿון לאַנד, יג און
un land fun folk dem far gebukt zich Avraham hot
and land of people the before bowed self Avraham has

ער האָט געזעדט צו עֶפְרוֹנען אין די אויערן פֿון דעם פֿאָלק פֿון לאַנד,
land fun folk dem fun oiern di in Efronen tsu geredt hot er
land of people the of ears the in Ephron to spoken has he

אַזוי צו זאָגן : וועז דו וואָלסט מיך נאָר צוהערן ! איך גיב דאָס
dos gib ich tsuhern nor mich volst du ven zogn tsu azoi
this give I heed but me would you when say to thus

געלט פֿאַר פֿעלד, נעם עס פֿון מיר, און איך וועל דאָרטן באַגראָבן
bagrobn dortn vel ich un mir fun es nem feld faran gelt
bury there will I and me from it accept field for the money

מײַן טויטן.
toitn main
dead my

יד האָט עֶפְרוֹן געענטפֿערט אַבְרָהמען , אים אַזוי צו זאָגן : טו הער
her zogn tsu azoi im Avrahamen geentfert Efron hot
hear say to thus him Avraham answered Ephron has

מיך צו , מײַן האר, לאַנד איז פֿיר הונדערט שֶׁקל זילבער, וואָס איז
iz vos zilber shekl hundert fir in land har main tsu mich
is what silver shekel hundred four in land lord my to me

דאָס צווישן מיר און צווישן דיר ? און דײַן טויטן באַגראָב.
bagrob toitn dain un dir tsvishn un mir tsvishn dos
bury dead your and you(SG) between and me between this

טז האָט אַבְרָהם צוגעהערט צו עֶפְרוֹנען, און אַבְרָהם האָט
hot Avraham un Efronen tsu tsugehert Avraham hot
has Avraham and Ephron to heeded Avraham has

אָפּגעווויגן עֶפְרוֹנען דאָס זילבער, וואָס ער האָט געזאָגט אין די
di in gezogt hot er vos zilber dos Efronen opgevoign
the in said has he which silver this Ephron weighed out

אויערן פֿון די קינדער פֿון חֵת , פֿיר הונדערט שֶׁקל זילבער,
oiern fun di kinder fun Chet fir hundert shekl zilber
ears the of children the of Chet four hundred shekel silver

current merchant value. 17 And the sadeh of Ephron which was in Machpelah, which was near Mamre, the sadeh, and the cave which was therein, and all the trees that were in the sadeh, that were in all the borders round about, were deeded 18 Unto Avraham for a property in the presence of the bnei Chet, before all that went in at the sha'ar of his city. 19 And after this, Avraham buried Sarah his isha in the cave of the sadeh of Machpelah near Mamre; the same is Chevron in the eretz Kena'an. 20 And the sadeh, and the cave that is therein, were deeded unto Avraham for an achuzzah of a kever by the bnei Chet.

24 And Avraham was zaken *(old)*, and well stricken in age; and Hashem berach *(had blessed)* Avraham in all things. 2 And Avraham said unto his eved zekan of his bais, hamoshel *(that ruled)* over all that he had, Put, now, thy yad under my thigh; 3 And I will make thee swear by Hashem Elohei HaShomayim and Elohei Ha'Aretz, that thou shalt not take an isha unto beni of the Banot

גאַנגבאַר ביים סוחר . יז אַזוי איז געבליבן דאָס פֿעלד פֿון
fun feld dos geblibn iz azoi soicher baim gangbar
of field this remaining is thus merchant at current

עֶפֿרונען, וואָס אין מַכפּלָה , וואָס פֿאַר מַמרֵא , דאָס פֿעלד
feld dos Mamre far vos Machpelah in vos Efronen
field this Mamre before which Machpelah in which Ephron

מיט דער הייל וואָס דרינען, און אַלע ביימער וואָס אויפֿן פֿעלד,
feld oifn vos beimer ale un drinen vos heil der mit
field on which trees all and in it which cave the with

וואָס אין זיין גאַנצן געמאַרק רונד אַרום , יח דער אײַנקויף פֿון
fun ainkoif der arum rund gemark gantsn zain in vos
of purchase the round around boundary entire its in which

אַבֿרהמען , פֿאַר די אויגן פֿון די קינדער פֿון חֵת , פֿאַר אַלע
ale far Chet fun kinder di fun oign di far Avrahamen
all before Heth of children the of eyes the before Avraham

איינגייער אין דעם טויער פֿון זיין שטאָט. יט און דערנאָך האָט
hot dernoch un shtot zain fun toier dem in aingeyer
has afterwards and city his of gate the into goers in

אַבֿרהם באַגראָבן זיין ווײַב שָׂרהן אין דער הייל פֿון דעם פֿעלד פֿון
fun feld dem fun heil der in Sarahn vaib zain bagrobn Avraham
of field the of cave the in Sarah wife his buried Avraham

מַכפּלָה פֿאַר מַמרֵא , דאָס איז חֶברון , אין לאַנד כנַעַן . כ אַזוי
azoi Kenaan land in Chevron iz dos Mamre far Machpelah
thus Canaan land in Chevron is this Mamre before Machpelah

איז געבליבן דאָס פֿעלד, און די הייל וואָס דרינען, ביי אַבֿרהמען
Avrahamen bai drinen vos heil di un feld dos geblibn iz
Avraham by in it which cave the and field this remaining is

פֿאַר אַ קבֿר-אייגנטום , פֿון די קינדער פֿון חֵת .
Chet fun kinder di fun keyver-eigentum a far
Chet of children the from grave own a for

כד

און אַבֿרהם איז געווָארן אַלט און באַטאָגט;
batogt un alt gevorn iz Avraham un
elderly and old having become is Avraham and

מיט און ה האָט געבענטשט אַבֿרהמען
mit Avrahamen gebentsht hot Hashem un
with Avraham blessed has Hashem and

אַלצדינג . כא האָט אַבֿרהם געזאָגט צו זיין קנעכט, דעם
altsding knecht zain tsu gezogt Avraham hot
everything the servant his to said Avraham has

עלטסטן פֿון זיין הויז , וואָס האָט געוועלטיקט איבער אַלץ
alts iber geveltikt hot vos hoiz zain fun eltstn
all that over rule has who house his of elder

וואָס ער האָט געהאַט : טו, איך בעט דיך , דיין האַנט
hant dain dich bet ich tu gehat hot er vos
hand your you(SG) entreat I do have had has he which

אונטער מיין דיך , ג און איך וועל דיך באַשווערן
bashvern dich vel ich un dich main unter
bind by an oath you(SG) will I and you(SG) my under

ביי ה דעם ג-ט פֿון הימל און דעם ג-ט פֿון דער ערד ,
erd der fun G-t dem un himel fun G-t dem Hashem bai
earth the of G-d the and heaven of G-d the Hashem by

אַז דו זאָלסט נישט נעמען אַ ווײַב פֿאַר מיין זון
zun main far vaib a nemen nisht zolst du az
son my for wife a take not you(SG) must you that

HaKena'ani, among whom I dwell: [4] But thou shalt go unto my eretz, and to my moledet, and take an isha unto beni Yitzchak.

[5] And the eved said unto him, What if the isha will not be willing to follow me unto HaAretz Hazot: must I needs bring binecha back unto ha'aretz from where thou camest?

[6] And Avraham said unto him, Beware thou that thou bring not beni to there! [7] Hashem Elohei HaShomayim, which took me from bais avi, and from the eretz of my moledet, and which spoke unto me, and that swore unto me, saying, Unto thy zera will I give HaAretz Hazot; He shall send His Malach before thee, and thou shalt take an isha unto beni from there. [8] But if the isha will not be willing to follow thee, then thou shalt be released from this my shevu'ah *(oath)*: only do not bring back beni there.

פֿון די טעכטער פֿון דעם כּנַעֲני ווָאס איך זיץ צווישן
tsvishn zits ich vos Kenaani dem fun techter di fun
among sit I whom Kena'ani the of daughters the from

אים. [ז] נייערט צו מײַן לאַנד און צו מײַן אָפּשטאַם זאָלסטו
zolstu opshtam main tsu un land main tsu neyert im
shall you kindred my to and land my to only him

גיין, און נעמען אַ ווײַב פֿאַר מײַן זון, פֿאַר יִצְחָק.
Yitschakn far zun main far vaib a nemen un gein
Yitzchak for son my for wife a take and go

[ח] האָט דער קנעכט צו אים געזאָגט: טאָמער וועט די
di vet tomer gezogt im tsu knecht der hot
the will what if said him to servant the has

פֿרוי נישט וועלן גיין נאָך מיר אין דעם היגן
hign dem in mir noch gein veln nisht froi
of this place the in me after go will not woman

לאַנד; זאָל איך נישט אַנדערש אומקערן דײַן זון צו דעם
dem tsu zun dain umkeren andersh nisht ich zol land
the to son your to return certainly not I shall land

לאַנד וואָס דו ביסט פֿון דאָרטן אַרויסגעגאַנגען?
aroisgegangen dortn fun bist du vos land
having come out there from are you which land

[ט] האָט אַבֿרהם צו אים געזאָגט: היט דיך,
dich hit gezogt im tsu Avraham hot
you(SG) beware said him to Avraham has

זאָלסט נישט אומקערן מײַן זון אַהין. [י] ה'
Hashem ahin zun main umkeren nisht zolst
Hashem there son my to return not you(SG) must

אלוקי השמים, ווָאס האָט מיך אַרויסגענומען פֿון דעם
dem fun aroisgenumen mich hot vos himel Elokei
the from taken me has who heaven the G-d of

הויז פֿון מײַן פָּאָטער, און פֿון דעם לאַנד פֿון מײַן
main fun land dem fun un foter main fun hoiz
my of land the from and father my of house

געבורט, און ווָאס האָט צו מיר גערעדט, און ווָאס האָט מיר
mir hot vos un geredt mir tsu hot vos un geburt
me has who and spoken me to has who and birth

געשוואָרן, אַזוי צו זאָגן: צו דײַן זאָמען וועל איך געבן
gebn ich vel zomen dain tsu zogn tsu azoi geshvorn
give I will seed your to say to thus sworn an oath

דאָס דאָזיקע לאַנד – ער וועט שיקן זײַן מלאך פֿאַר דיר
dir malach zain shikn vet er land dozike dos
you(SG) Angel his send will he land this this

פֿאַרויס, און וועסט קריגן אַ ווײַב פֿאַר מײַן זון פֿון
fun zun main far vaib a krign vest un farois
from son my for wife a obtain you(sg) will and ahead of

דאָרטן. [ח] און אויב די פֿרוי וועט נישט וועלן גיין נאָך
noch gein veln nisht vet froi di oib un dortn
after go wish not will woman the if and there

דיר, וועסטו זײַן פֿרײַ פֿון דעם דאָזיקער שבֿועה
shvue doziker der fun frai zain vestu dir
oath this one the from free be will you(sg) you(SG)

מײַנער; אָבער זאָלסט נישט אומקערן מײַן זון אַהין.
ahin zun main umkeren nisht zolst ober mainer
there son my to return not you(SG) must but my

[9] And the eved put his yad under yerech Avraham adonav, and swore to him concerning this matter.

ט הָאָט דער קנעכט געטאָן זײַן האַנט אונטער דעם דיך פֿון
fun dich dem unter hant zain geton knecht der hot
of you(SG) the under hand his did servant the has

זײַן האַר אַבֿרהמען , און ער האָט אים געשוואָרן אויף דער
der oif geshvorn im hot er un Avrahamen har zain
the on sworn an oath him has he and Avraham master his

דאָזיקער זאַך .
zach doziker
matter this one

[10] And the eved took asarah gemalim of the gemalei adonav, and departed; for all the goods of adonav were in his yad: and he arose, and went to Aram Naharayim *(Mesopotamia)*, unto the Ir Nachor. [11] And he made his gemalim to kneel down outside the Ir near a be'er hamayim at the time of erev, at the time that women go out to draw mayim. [12] And he said Hashem Elohei adoni Avraham, now, send me success this yom, and show chesed unto adoni Avraham. [13] Hinei, I stand here by the ayin hamayim; and the banot anshei haIr come out to draw mayim; [14] And let it come to pass, that the na'arah to whom I shall say, Let down thy jug, now, that I may drink; and she shall say, Drink, and I will give thy gemalim drink also; let the same be she that Thou hast appointed for Thy eved Yitzchak; and thereby shall I know that Thou hast showed chesed unto adoni.

י און דער קנעכט האָט גענומען צען קעמלען פֿון די קעמלען פֿון
fun kemlen di fun kemlen tsen genumen hot knecht der un
of camels the of camels ten taken has servant the and

זײַן האַר , און איז אַוועקגעגאַנגען מיט אַלעם בעסטן פֿון זײַן
zain fun bestn alem mit avekgegangen iz un har zain
his of best all that is with went way is and master his

האַר אין זײַן האַנט; און ער איז אויפֿגעשטאַנען, און איז געגאַנגען
gegangen iz un oifgeshtanen iz er un hant zain in har
having gone is and arose is he and hand his in master

קיין אַרַם-נַהַרַיִם , צו דער שטאָט פֿון נָחוֹר . יא און ער האָט
hot er un Nachorn fun shtot der tsu Aram-Naharayim kein
has he and Nachor of city the to Aram Naharayim to

געמאַכט קניען די קעמלען אויסן שטאָט ביים ברונעם וואַסער, אין
in vaser brunem baim shtot oisn kemlen di knien gemacht
in water well toward city outside camels the kneel made

אָוונט-צײַט , אין דער צײַט וואָס די שעפּערינס גייען אַרויס. יב און
un arois geyen sheperins di vos tsait der in ovnt-tsait
and out go water drawers the which time the in evening time

ער האָט געזאָגט: ה , אלקים פֿון מײַן האַר אַבֿרהמען , ביטע
bite Avrahamen har main fun Elokim Hashem gezogt hot er
please Avraham master my of G-d Hashem said has he

לאָזן מיר מצליח זײַן הײַנט, איך בעט דיך , און טו חֶסֶד
chesed tu un dich bet ich haint zain matsliech mir lozn
favor do and you(SG) entreat I today be succeed me let

מיט מײַן האַר אַבֿרהמען . יג אָט שטיי איך בײַם קוואַל וואַסער,
vaser kval baim ich shtei ot Avrahamen har main mit
water spring at I stand behold Avraham master my with

און די טעכטער פֿון די שטאָטלײַט קומען אַרויס שעפּן וואַסער;
vaser shepen arois kumen shtotlait di fun techter di un
water draw out come city the of daughters the and

יד זאָל זײַן , אַז די מיידל וואָס איך וועל צו איר זאָגן : בייג אײַן,
ain beig zogn ir tsu vel ich vos meidl di az zain zol
in tip over say her to will I which na'arah the that be shall

איך בעט דיך , דײַן קרוג, און לאָמיך טרינקען, און זי וועט
vet zi un trinken lomich un krug dain dich bet ich
will she and to drink let me and jug your you(SG) entreat I

זאָגן : טרינק, און אויך דײַנע קעמלען וועל איך אָנטרינקען, האָסטו זי
zi hostu ontrinken ich vel kemlen daine oich un trink zogn
her have you water I will camels your also and drink say

באַשערט פֿאַר דײַן קנעכט יִצְחָק , און דערמיט וועל איך וויסן
visen ich vel dermit un Yitschakn knecht dain far bashert
know I will in this way and Yitzchak servant your for appointed

אַז דו האָסט גענאָטן חֶסֶד מיט מײַן האַר .
har main mit chesed geton host du az
master my with favor done have you that

15 And it came to pass, before he had done speaking, that, hinei, Rivkah came out, who was born to Betuel Ben Milcah, eshet Nachor, achi Avraham, with her jug upon her shoulder. 16 And the na'arah was tovat mareh me'od, a betulah, neither had any ish known her: and she went down to haayenah *(the spring)*, and filled her jug, and came up. 17 And the eved hurried to meet her, and said, Let me, now, drink a little mayim of thy jug. 18 And she said, Drink, adoni: and she hasted, and let down her jug upon her yad, and gave him drink. 19 And when she had done giving him drink, she said, I will draw for thy gemalim also, until they have done drinking.

טו און עס איז געווען , איידער נאָך ער האָט געענדיקט רעדן ,
redn geendikt hot er noch eider geven iz es un
speaking finished has he after before having been is it and

ערשט רבקה קומט אַרויס – די וואָס איז געבאָרן געוואָרן
gevorn geborn iz vos di arois kumt Rivkah ersht
having become given birth to is which the out come Rivkah look

ביי בתואֵל דעם זון פֿון מִלכָּה , דער וויַיב פֿון נָחוֹר , אַבֿרהמס ברודער
bruder Avrahams Nachor fun vaib der Milcah fun zun dem Betuel bai
brother Abraham's Nahor of wife the Milcah of son the Betuel by

– מיט איר קרוג אויף איר אַקסל . טז און די מיידל איז געווען
geven iz meidl di un aksl ir oif krug ir mit
having been is na'arah the and shoulder her on jug her with

זייער שיין פֿון אויסזען , אַ יונגפֿרוי וואָס קיין מאַן האָט נאָך
noch hot man kein vos yungfroi a oiszen fun shein zeyer
yet has man to which virgin a appearance of beautiful very

זי נישט געקענט; און זי האָט אַראָפּגענידערט צום קוואַל , און האָט
hot un kval tsum aropgenidert hot zi un gekent nisht zi
has and spring to gone down has she and known not she

אָנגעפֿילט איר קרוג , און איז אַרויפֿגעקומען . יז איז דער קנעכט איר געלאָפֿן
gelofn ir knecht der iz aroifgekumen iz un krug ir ongefilt
ran her servant the is come up is and jug her filled

אַנטקעגן , און האָט געזאָגט: לאָז מיך אַ זופ טאָן, איך בעט דיך , אַ
a dich bet ich ton zup a mich loz gezogt hot un antkegen
a you(SG) entreat I do sip a me let said has and to meet

ביסל וואַסער פֿון דיַין קרוג . יח האָט זי געזאָגט: טרינק מיין האַר; און
un har main trink gezogt zi hot krug dain fun vaser bisel
and lord my drink said she has jug your from water little

זי האָט אויף גיך אַראָפּגעלאָזט איר קרוג אויף איר האַנט, און האָט
hot un hant ir oif krug ir aropgelozt gich oif hot zi
has and hand her on jug her lowered quickly on has she

אים געגעבן טרינקען . יט און אַז זי האָט געענדיקט אים געבן טרינקען,
trinken gebn im geendikt hot zi az un trinken gegebn im
to drink given him finished has she when and to drink given him

האָט זי געזאָגט: אויך פַֿאַר דיַינע קעמלען ווּעל איך אָנשעפּן , ביז זיי
zei biz onshepn ich vel kemlen daine far oich gezogt zi hot
they until to draw I will camels your for also said she has

האָבן געענדיקט טרינקען .
trinken geendikt hobn
drinking finished have

20 And she hasted, and emptied her jug into the trough, and ran back unto the be'er to draw, and drew for all his gemalim. 21 And the ish gazed at her and held his peace, so as to have da'as whether Hashem had made his derech prosperous or not. 22 And it came to pass, just as the gemalim had

כ און זי האָט אויף גיך אויסגעלייידיקט איר קרוג אין דער קאָריטע,
korite der in krug ir oisgeleidikt gich oif hot zi un
trough the in jug her emptied quickly on has she and

און איז ווידער געלאָפֿן צום ברונעם , אָנשעפּן , ביז זי האָט אָנגעשעפּט
ongeshept hot zi biz onshepn brunem tsum gelofn vider iz un
drawn has she to to draw well to ran again is and

פַֿאַר אַלע זיַינע קעמלען. כא און דער מאַן קוקט זי אָן שווייַגעדיק , צו
tsu shvaigedik on zi kukt man der un kemlen zaine ale far
to silent on her look man the and camels his all for

ווייסן אויב ה האָט באַגליקט זיַין וועג אָדער נישט. כב און עס איז
iz es un nisht oder veg zain baglikt hot Hashem oib visen
is it and not or way his succeed has Hashem if know

געווען , ווי די קעמלען האָבן געענדיקט טרינקען , אַזוי האָט דער מאַן
man der hot azoi trinken geendikt hobn kemlen di vi geven
man the has thus drinking finished have camels the as having been

done drinking, that the ish took a nezem zahav *(gold ring)* by weight a beka, and two tzemidim *(bracelets)* by weight ten [shekels of] gold for her wrists; [23] And said, Whose bat art thou? Tell me, now: is there makom in the bais of thy av for us to spend the night?

[24] And she said unto him, I am Bat Betuel Ben Milcah, the ben which she bore unto Nachor. [25] She said moreover unto him, We have both teven *(straw)* and mispo *(fodder)* enough, and makom *(room)* to spend the night.

[26] And the ish bowed his head, worshiped Hashem. [27] And he said, Baruch Hashem Elohei adoni Avraham, who hath not left destitute of His chesed and His emes; I being on the derech, Hashem led me to the bais achei adoni.

[28] And the na'arah ran, and told them of her bais em these things. [29] And Rivkah had an ach, shmo Lavan; Lavan ran out unto the ish, unto the ayin. [30] And it came to pass, when he saw the nezem and tzemidim upon the wrists

געגומען אַ גילדערנעם נאָזרינג וואָס זײַן וואָג איז געווען אַ
a geven iz vog zain vos nozring gildernem a genumen
a having been is weight its which nose ring gold a taken

בקַע, און צוויי אָרעמבענדער פֿאַר אירע הענט, וואָס זייער וואָג איז
iz vog zeyer vos hent ire far orembender tsvei un beka
is weigh their which arms her for bracelets two and beka

געווען צען גאָלדשטיק . כג און ער האָט געזאָגט: ווען טאָכטער
tochter vemes gezogt hot er un goldshtik tsen geven
daughter whose said has he and gold shekels ten having been

ביסטו ? זאָג מיר, איך בעט דיך , איז דאָ אין דײַן פֿאָטערס הויז
hoiz foters dain in do iz dich bet ich mir zog bistu
house father's your in here is you(SG) entreat I me say are you

אַן אָרט פֿאַר אונדז צום נעכטיקן ?
nechtikn tsum undz far ort an
spend the night to us for place a

כד האָט זי צו אים געזאָגט: איך בין די טאָכטער פֿון בתואל דעם זון
zun dem Betuel fun tochter di bin ich gezogt im tsu zi hot
son the Betuel of daughter the am I said him to she has

פֿון מלכֶּה , וואָס זי האָט געבאָרן נָחוֹרן . כה און זי האָט צו
tsu hot zi un Nachorn geborn hot zi vos Milcahn fun
to has she and Nahor given birth to has she whom Milcah of

אים געזאָגט: אי שטרוי אי פֿוטער אַ סך איז דאָ ביַי אונדז, אי אַן
an i undz bai do iz sach a futer i shtroi i gezogt im
a and us with here is many a feed and straw and said him

אָרט צום נעכטיקן .
nechtikn tsum ort
spend the night to place

כו האָט דער מאַן זיך געניגט און זיך געבוקט צו ה .
Hashem tsu gebukt zich un geneigt zich man der hot
Hashem to prostrated self and inclined self man the has

כז און ער האָט געזאָגט: ברוך ה דער ג-ט פֿון מײַן האַר
har main fun G-t der Hashem Baruch gezogt hot er un
master my of G-d the Hashem blessed be said has he and

אַבֿרהמען , וואָס האָט נישט פֿאַרלאָזן זײַן חֶסֶד און זײַן טרײַשאַפֿט
traishaft zain un chesed zain farlozen nisht hot vos Avrahamen
faithfulness his and favor his forsake not has who Avraham

צו מײַן האַר ; מיך האָט ה געפֿירט אויף דעם וועג צו דעם
dem tsu veg dem oif gefirt Hashem hot mich har main tsu
the to way the on guided Hashem has me master my to

הויז פֿון מײַן האַרס ברידער .
brider hars main fun hoiz
brothers master's my of house

כח און די מיידל איז געלאָפֿן, און האָט דערציילט אין איר מוטערס
muters ir in dertseilt hot un gelofn iz meidl di un
mother her in told has and ran is na'arah the and

הויז די דאָזיקע זאַכן . כט און רבקה האָט געהאַט אַ ברודער וואָס
vos bruder a gehat hot Rivkah un zachn dozike di hoiz
whose brother a had has Rivkah and things this the house

זײַן נאָמען איז געווען לָבָן ; איז לָבָן אַרויסגעלאָפֿן צו דעם מאַן
man dem tsu aroisgelofn Lavan iz Lavan geven iz nomen zain
man the to ran out Lavan is Lavan having been is name his

דרויסן צום קוואַל . ל און עס איז געווען , ווי ער האָט דערזען דעם
dem derzen hot er vi geven iz es un kval tsum droisn
the seen has he as having been is it and spring to outside

of his achot, and when he heard the words of Rivkah his achot, saying, Thus spoke the ish unto me; that he came unto the ish; and, hinei, he stood by the gemalim at the ayin. 31 And he said, Come in, Gebentshter fun Hashem; why standest thou outside? for I have prepared the bais, and makom for the gemalim.

32 And the ish came into the bais; and he unloaded his gemalim, and gave teven *(straw)* and mispo *(fodder)* for the camels, and mayim to wash his raglayim, and the raglei haanashim that were with him. 33 And there was set ochel before him to eat; but he said, I will not eat, until I have stated my business. And he said, Speak on.

34 And he said, I am eved Avraham. 35 And Hashem hath blessed adoni me'od; and he is become prospered: and He hath given him tzon, and bakar, and kesef, and zahav, and avadim, and shefachot, and gemalim, and chamorim. 36 And Sarah eshet adoni bore ben to adoni when she was old: and unto him hath he given all that he hath. 37 And adoni

נאָזרינג , און די אָרעמבענדער אויף די הענט פֿון זיין שוועסטער, און
un shvester zain fun hent di oif orembender di un nozring
and sister his of hands the on bracelets the and nose ring

ווי ער האָט גערעדט די ווערטער פֿון זיין שוועסטער רבקהן , אַזוי צו
tsu azoi Rivkahn shvester zain fun verter di gehert hot er vi
to thus Rivkah sister his of words the heard has he as

זאָגן : אַזוי און אַזוי האָט דער מאַן צו מיר גערעדט – איז ער גקומען
gekumen er iz geredt mir tsu man der hot azoi un azoi zogn
having come he is spoken me to man the has thus and thus say

צו דעם מאַן ווי ער שטייט בייַ די קעמלען לעבן קוואַל , [לא] און ער האָט
hot er un kval lebn kemlen di bai shteit er vi man dem tsu
has he and spring near camels the by stand he as man the to

געזאָגט: קום , געבענטשטער פֿון ה , פֿאַר וואָס שטייסטו דרויסן ?
droisn shteistu vos far Hashem fun gebentshter kum gezogt
outside stand which for Hashem of blessed come said

איך האָב דאָך אויפֿגעראַמט דאָס הויז , און אַן אָרט פֿאַר די קעמלען.
kemlen di far ort an un hoiz dos oifgeramt doch hob ich
camels the for place a and house this cleaned out yet have I

[לב] איז דער מאַן אַריַינגעגאַנגען אין הויז ; און ער האָט אָפּגעבונדן די
di opgebundn hot er un hoiz in araingegangen man der iz
the unbound has he and house in went man the is

קעמלען, און האָט דערלאַנגט שטרוי און פֿוטער פֿאַר די קעמלען, און
un kemlen di far futer un shtroi derlangt hot un kemlen
and camels the for feed and straw served has and camels

וואַסער צו וואַשן זייַנע פֿיס, און די פֿיס פֿון די מענטשן וואָס מיט
mit vos mentshn di fun fis di un fis zaine vashn tsu vaser
with which men the of feet the and feet his wash to water

אים. [לג] און עס איז געשטעלט געוואָרן פֿאַר אים צום עסן , אָבער
ober esen tsum im far gevorn geshtelt iz es un im
but to eat to him for having become stood is it and him

ער האָט געזאָגט: איך וועל נישט עסן , ביז איך האָב געזאָגט מייַנע
maine geredt hob ich biz esen nisht vel ich gezogt hot er
my spoken have I until to eat not will I said has he

רייד . האָט ער געזאָגט: רעד .
red gezogt er hot reid
speak said he has words

[לד] האָט ער געזאָגט: דער קנעכט פֿון אַבֿרהמען בין איך. [לה] און ה
Hashem un ich bin Avrahamen fun knecht der gezogt er hot
Hashem and I am Avraham of servant the said he has

האָט זייער געבענטשט מיַין האַר , און ער איז געוואָרן
gevorn iz er un har main gebentsht zeyer hot
having become is he and master my blessed very much has

רייַך ; און ער האָט אים געגעבן שאָף און רינדער, און זילבער און
un zilber un rinder un shof gegebn im hot er un raich
and silver and cattle and sheep given him has he and prospered

גאָלד, און קנעכט און דינסטן , און קעמלען און אייזלען . [לו] און
un eizlen un kemlen un dinstn un knecht un gold
and donkeys and camels and maid servants and servants and gold

שׂרה , מיַין האַרס וויַיב, האָט געבאָרן אַ זון צו מיַין האַר אויף
oif har main tsu zun a geborn hot vaib hars main Sarah
on master my to son a given birth to has wife master's my Sarah

איר עלטער; און ער האָט אים אַוועקגעגעבן אַלץ וואָס ער האָט געהאַט .
gehat hot er vos alts avekgegebn im hot er un elter ir
have had has he which all that given him has he and old age her

לט אוֹן מײַן האַר האָט מיך באַשוואָרן , אַזוי צו זאָגן : זאָלסט
zolst zogn tsu azoi bashvorn mich hot har main un
you(SG) must say to thus swear an oath me has master my and

נישט נעמען אַ ווײַב פֿאַר מײַן זון פֿון די טעכטער פֿון דעם כּנַעֲני
Kenaani dem fun techter di fun zun main far vaib a nemen nisht
Kena'ani the of daughters the of son my for wife a take not

מ וואָס איך זיץ אין זײַן לאַנד. נישט אַנדערש נאָר צו מײַן פֿאָטערס הויז
hoiz foters main tsu nor andersh nisht land zain in zits ich vos
house father's my to but if not not land his in sit I which

זאָלסטו גיין , און צו מײַן משפּחה , און נעמען אַ ווײַב פֿאַר מײַן זון .
zun main far vaib a nemen un mishpoche main tsu un gein zolstu
son my for wife a take and family my to and go shall you

מא האָב איך געזאָגט צו מײַן האַר : טאָמער וועט די פֿרוי נישט וועלן גיין
gein veln nisht froi di vet tomer har main tsu gezogt ich hob
go will not woman the will what if master my to said I have

מיט מיר? מב האָט ער צו מיר געזאָגט: ה וואָס איך בין געגאַנגען
gegangen bin ich vos Hashem gezogt mir tsu er hot mir mit
having gone am I whom Hashem said me to he has me with

פֿאַר אים, וועט שיקן זײַן מלאַך מיט דיר , און וועט באַגליקן דײַן
dain baglikn vet un dir mit malach zain shikn vet im far
your succeed will and you(SG) with Angel his send will him before

וועג, און וועסט קריגן אַ ווײַב פֿאַר מײַן זון , פֿון מײַן משפּחה און
un mishpoche main fun zun main far vaib a krign vest un veg
and family my from son my for wife a get will and way

פֿון מײַן פֿאָטערס הויז . מג דענצמאָל וועסטו פֿרײַ זײַן פֿון מײַן
main fun zain frai vestu dentsmol hoiz foters main fun
my of be free will you(sg) then house father's my from

שבֿועה, אַז דו וועסט קומען צו מײַן משפּחה ; און אויב זיי וועלן
veln zei oib un mishpoche main tsu kumen vest du az shvue
will they if and family my to come will you when oath

מב בין דיר נישט געבן, וועסטו אויך פֿרײַ זײַן פֿון מײַן שבֿועה.
bin shvue main fun zain frai oich vestu gebn nisht dir
am oath my of be free also will you(sg) give not you(SG)

איך געקומען הײַנט צום קוואַל , און האָב געזאָגט: ה , ג-ט פֿון
fun G-t Hashem gezogt hob un kval tsum haint gekumen ich
of G-d Hashem said have and spring to today having come I

מײַן האַר אַבֿרהמען , אויב דו ווילסט, איך בעט דיך , באַגליקן
baglikn dich bet ich vilst du oib Avrahamen har main
succeed you(SG) entreat I will you if Avraham master my

מג מײַן וועג וואָס איך גיי אויף אים: אָט שטיי איך בײַם קוואַל וואַסער;
vaser kval baim ich shtei ot im oif gei ich vos veg main
water spring at I stand behold him on go I which way my

און עס זאָל זײַן , אַז די יונגפֿרוי וואָס קומט אַרויס שעפּן , און איך
ich un shepen arois kumt vos yungfroi di az zain zol es un
I and to draw out comes who almah the that be shall it and

וועל זאָגן צו איר: גיב מיר טרינקען, איך בעט דיך , אַ ביסל וואַסער
vaser bisel a dich bet ich trinken mir gib ir tsu zogn vel
water little a you(SG) entreat I to drink me give her to say will

פֿון דײַן קרוג, מד און זי וועט זאָגן צו מיר: אי דו טרינק, אי פֿאַר
far i trink du i mir tsu zogn vet zi un krug dain fun
for and drink you and me to say will she and jug your from

דײַנע קעמלען וועל איך אָנשעפּן , זאָל זי זײַן די ווײַב, וואָס ה האָט
hot Hashem vos vaib di zain zi zol onshepn ich vel kemlen daine
has Hashem who wife the be she shall to draw I will camels your

made me swear, saying, Thou shalt not take an isha for beni of the Banot HaKena'ani, in whose land I dwell; 38 But thou shalt go unto bais avi, to my mishpokhot, and take an isha unto beni. 39 And I said unto adoni, What if the isha will not follow me. 40 And he said unto me, Hashem, before Whom I walk, will send His Malach with thee, and prosper thy derech; and thou shalt take an isha for beni of my mishpokhot, and of my bais avi; 41 Then shalt thou be released from this my oath, when thou comest to my mishpokhot; and if they give not thee one, thou shalt be released from my oath. 42 And I came this day unto the ayin, and said, Hashem Elohei adoni Avraham, if now Thou do prosper my derech which I go; 43 Hinei, I stand by the ayin hamayim; and it shall come to pass, that when haAlmah cometh forth to draw mayim, and I say to her, Give me, now, a little mayim of thy jar to drink; 44 And she say to me, Both drink thou, and I will also draw for thy gemalim; let the same be the isha whom Hashem

hath appointed for ben adoni. 45 And before I had done davening in mine lev, hinei, Rivkah came forth with her jar on her shoulder; and she went down unto ha'ayenah, and drew: and I said unto her, Let me drink, now. 46 And she made haste, and let down her jar from her shoulder, and said, Drink, and I will give thy gemalim drink also: so I drank, and she made the gemalim drink also. 47 And I asked her, and said, Whose bat art thou? And she said, Bat Betuel Ben Nachor, the ben whom Milcah bore unto him: and I put the nezem upon her face, and the tzemidim upon her wrists. 48 And I bowed down my head, and worshiped Hashem, and I said a brocha to Hashem Elohei adoni Avraham, which had led me on the derech emes to take bat achi adoni for bno. 49 And now if ye will do chesed and emes to adoni, tell me; and if not, tell me; that I may turn to yamin, or to smol.

באַשערט פַּאַר מײַן האַרס זון . מה נאָך איידער איך ענדיק רעדן צו
tsu redn endik ich eider noch zun hars main far bashert
to speaking finished I before yet son master's my for appointed

מײַן האַרצן, ערשט רבקה קומט אַרויס מיט איר קרוג אויף איר אַקסל ;
aksl ir oif krug ir mit arois kumt Rivkah ersht hartsn main
shoulder her on jug her with out comes Rivkah look heart my

און זי האָט אַראָפּגענידערט צום קוואַל און האָט אָנגעשעפּט. האָב איך
ich hob ongeshept hot un kval tsum aropgenidert hot zi un
I have drawn has and spring to gone down has she and

צו איר געזאָגט: גיב מיר טרינקען, איך בעט דיך . מו האָט זי אויף
oif zi hot dich bet ich trinken mir gib gezogt ir tsu
on she has you(SG) entreat I to drink me give said her to

גיך אַראָפּגעלאָזט איר קרוג פֿון זיך , און האָט געזאָגט: טרינק, און אויך
oich un trink gezogt hot un zich fun krug ir aropgelozt gich
also and drink said has and self from jug her lowered quickly

דיײַנע קעמלען וועל איך אָנטרינקען. האָב איך גערונקען, און אויך די קעמלען
kemlen di oich un getrunken ich hob ontrinken ich vel kemlen daine
camels the also and drank I have water I will camels your

האָט זי אָנגעטרונקען . מז האָב איך זי געפֿרעגט און האָב געזאָגט: וועמעס
vemes gezogt hob un gefregt zi ich hob ongetrunken zi hot
whose said have and asked her I have watered she has

טאָכטער ביסטו ? האָט זי געזאָגט: די טאָכטער פֿון בתואֵל דעם זון פֿון
fun zun dem Betuel fun tochter di gezogt zi hot bistu tochter
of son the Betuel of daughter the said she has are you daughter

נָחוֹרן , וואָס מִלכָּה האָט געבאָרן צו אים. און איך האָב אָנגענטאָן
ongeton hob ich un im tsu geborn hot Milcah vos Nachorn
done to have I and him to given birth to has Milcah whom Nachor

דעם נאָזרינג אויף איר נאָז , און די אָרעמבענדער אויף אירע הענט . מח און
un hent ire oif orembender di un noz ir oif nozring dem
and hands her on bracelets the and nose her on ring the

איך האָב מיך געבויגט און מיך גענייגט צו ה , און איך האָב
hob ich un Hashem tsu gebukt mich un geneigt mich hob ich
have I and Hashem to prostrated me and inclined me have I

געלויבט ה דעם ג-ט פֿון מײַן האַר אַבֿרהמען , וואָס האָט מיך
mich hot vos Avrahamen har main fun G-t dem Hashem geloibt
me has who Avraham master my of G-d the Hashem praised

געפֿירט אויפֿן ריכטיקן וועג צו קריגן די טאָכטער פֿון מײַן האַרס אַן
an hars main fun tochter di krign tsu veg richtikn oifn gefirt
an master's my of daughter the get to way right on guided

אייגענעם פַּאַר זײַן זון . מט און אַצונד , אויב איר ווילט טאָן א חֶסֶד און א
a un chesed a ton vilt ir oib atsund un zun zain far eigenem
a and kindness a do will you if now and son his for own kin

טרײַשאַפֿט מיט מײַן האַר , זאָגט מיר; און אויב נישט, זאָגט מיר; און איך
ich un mir zogt nisht oib un mir zogt har main mit traishaft
I and me tell not if and me tell master my with faithfulness

וועל מיך קערן אויף רעכטס אָדער אויף לינקס .
links oif oder rechts oif kern mich vel
to the left on or to the right on turn me will

50 Then Lavan and Betuel answered and said, The thing proceedeth from Hashem; we cannot speak unto thee rah

נ האָט געענטפֿערט לָבָן און בתואֵל, און זיי האָבן געזאָגט: די זאַך
zach di gezogt hobn zei un Betuel un Lavan geentfert hot
thing the said have they and Betuel and Lavan answered has

איז אַרויס פֿון ה ; מיר קענען נישט רעדן צו דיר שלעכטס
shlechts dir tsu redn nisht kenen mir Hashem fun arois iz
evil things you(SG) to speak not can we Hashem of out is

or tov. [51] Hinei, Rivkah is before thee, take her, and go, and let her be isha for ben adoneicha, just as Hashem hath spoken.

[52] And it came to pass, that, when eved Avraham heard their words, he worshiped Hashem, bowing himself to the ground. [53] And the eved brought forth kelei kesef, and kelei zahav, and begadim, and gave them to Rivkah; he gave also to her ach and to her em migdanot *(costly gifts)*. [54] And they did eat and drink, he and the anashim that were with him, and tarried all night; and they rose up in the boker, and he said, Send me away unto adoni.

[55] And her ach and her em said, Let the na'arah abide with us ten days or so; after that she shall go. [56] And he said unto them, Hinder me not, seeing Hashem hath prospered my derech; send me away that I may go to adoni. [57] And they said, We will call the na'arah, and inquire at her mouth. [58] And they called Rivkah, and

נא אָט איז רבקה פֿאַר דיר , נעם און גיי,
gei un nem dir far Rivkah iz ot guts oder
go and take you(SG) before Rivkah is behold good things or

און זאָל זי זיין אַ וויב צו דעם זון פֿון דיין האַר , אַזוי ווי ה
Hashem vi azoi har dain fun zun dem tsu vaib a zain zi zol un
Hashem as thus master your of son the to wife a be she shall and

האָט גערעדט.
geredt hot
spoken has

נב און עס איז געווען , ווי דער קנעכט פֿון אַבֿרהמען האָט
hot Avrahamen fun knecht der vi geven iz es un
has Avraham of servant the when having been is it and

געהערט זיירע ווערטער, אַזוי האָט ער זיך געבוקט צו דער ערד
erd der tsu gebukt zich er hot azoi verter zeyere gehert
earth the to prostrated self he has thus words their heard

נג פֿאַר ה . און דער קנעכט האָט אַרויסגענומען זילבערנע
zilberne aroisgenumen hot knecht der un Hashem far
silver took out has servant the and Hashem before

זאַכן , און גילדערנע זאַכן , און קליידער , און געגעבן רבקהן ;
Rivkahn gegebn un kleider un zachn gilderne un zachn
Rivkah given and garments and things golden and things

אויך איר ברודער און איר מוטער האָט ער געגעבן טייַערע מתּנות .
matonus taiere gegebn er hot muter ir un bruder ir oich
gifts costly given he has mother her and brother her also

נד און זיי האָבן געגעסן, ער און די מענטשן
mentshn di un er getrunken un gegesn hobn zei un
men the and he drank and eaten have they and

וואָס מיט אים; און זיי האָבן איבערגענעכטיקט; און זיי זיַנען
zainen zei un ibergenechtikt hobn zei un im mit vos
are they and spent the night have they and him with who

אויפֿגעשטאַנען אין דער פֿרי , און ער האָט געזאָגט: שיקט מיך
mich shikt gezogt hot er un peire der in oifgeshtanen
me send said has he and morning the in arose

אַוועק צו מיַין האַר .
har main tsu avek
master my to away

נה האָט געזאָגט איר ברודער און איר מוטער: זאָל די מיידל
meidl di zol muter ir un bruder ir gezogt hot
na'arah the shall mother her and brother her said has

בליַבן בייַ אונדז אַ טעג אָדער צען, דערנאָך וועט זי גיין . נו האָט
hot gein zi vet dernoch tsen oder teg a undz bai blaibn
has go she will after that ten or days a us by remain

ער צו זיי געזאָגט: האַלט מיך נישט אויף, אַז ה האָט
hot Hashem az oif nisht mich halt gezogt zei tsu er
has Hashem that on not me hold said them to he

באַגליקט מיַין וועג. שיקט מיך אַוועק, און לאָמיר גיין צו מיַין
main tsu gein lomich un avek mich shikt veg main baglikt
my to go let me and away me send way my succeed

האַר . נז האָבן זיי געזאָגט: מיר וועלן רופֿן די מיידל , און מיר וועלן
veln mir un meidl di rufn veln mir gezogt zei hobn har
will me and na'arah the call will we said they have master

פֿרעגן איר מויל . נח האָבן זיי גערופֿן רבקהן , און האָבן צו איר
ir tsu hobn un Rivkahn gerufn zei hobn moil ir fregn
her to have and Rivkah called they have mouth her to ask

said unto her, Wilt thou go with this ish? And she said, I will go.

געזאָגט: ווילסטו גיין מיט דעם דאָזיקן מאַן? האָט זי געזאָגט: איך
ich gezogt zi hot man dozikn dem mit gein vilstu gezogt
I said she has man this the with go will said

ווייל גיין .
gein vil
go will

[59] And they sent away Rivkah their achot, and her nurse, and eved Avraham, and his anashim. [60] And they said a brocha over Rivkah, and said unto her, Thou art achoteinu, may thou be increased to thousands upon thousands and may thy zera possess the sha'ar of those which hate them. [61] And Rivkah arose, and her na'arot, and they rode upon the gemalim, and followed the ish: and the eved took Rivkah, and went his way.

נט האָבן זיי אַרויסבאַלייט זייער שוועסטער רבקהן , און איר
ir un Rivkahn shvester zeyer aroisbaleit zei hobn
her and Rivkah sister their seen to the door they have

נאַם , און אַברהמס קנעכט , און זיינע מענטשן . ס און זיי האָבן
hobn zei un mentshn zaine un knecht Avrahams un nam
have they and men his and servant Abraham's and nurse

געבענטשט רבקהן , און האָבן צו איר געזאָגט: אונדזער שוועסטער,
shvester undzer gezogt ir tsu hobn un Rivkahn gebentsht
sister our said her to have and Rivkah blessed

דו זאָלסט ווערן צו טויזנטער מאָל צען טויזנט , און
du zolst vern tsu toiznter mol tsen toiznt un
you(SG) must become to a thousand time ten thousand and

דיין זאָמען זאָל אַרבן דעם טויער פֿון זיינע פֿיַינט . סא און רבקה
dain zomen zol arben dem toier fun zaine faint un Rivkah
your seed shall inherit the gate of his enemies and Rivkah

איז אויפֿגעשטאַנען מיט אירע מיידלעך , און זיי האָבן זיך
iz oifgeshtanen mit ire meidlech un zei hobn zich
is arose her with female servants and they have self

אַרויפֿגעזעצט אויף די קעמלען, און זיינען געגאַנגען נאָך דעם מאַן.
aroifgezetst oif di kemlen un zainen gegangen noch dem man
sat upon are and camels the on having gone after the man

און דער קנעכט האָט גענומען רבקהן , און איז אַוועקגעגאַנגען.
un der knecht hot genumen Rivkahn un iz avekgegangen
and the servant has taken Rivkah and is went way

[62] And Yitzchak had come from Be'er Lachai Roi; for he dwelt in the eretz hanegev. [63] And Yitzchak went out to meditate in the sadeh at erev: and he lifted up his eyes, and saw, and, hinei, the gemalim *(camels)* were coming. [64] And Rivkah lifted up her eyes, and when she saw Yitzchak, she got down from the gamal. [65] For she had said unto the eved, Who is that ish that walketh in the sadeh to meet us? And the

סב און יִצחָק איז אָנגעקומען פֿון ווו מע גייט קיין
un Yitschak iz ongekumen fun vu me geit kein
and Yitzchak is arrived from where one goes to

באַר-לַחַי-רוֹאי , וואָרעם ער איז געזעסן אין לאַנד פֿון דָרום –
Beer-lachai-roi dorem fun land in gezesn iz er vorem
Be'er Lachai Roi south of land in settled is he because

סג און יִצחָק איז אַרויסגעגאַנגען זיך דורכצוגיין אין פֿעלד
un Yitschak iz aroisgegangen zich durchtsugein in feld
and Yitzchak is went out self take a stroll in field

אַקעגן אָוונט – האָט ער אויפֿגעהויבן זיַינע אויגן און האָט אַ
akegn ovnt hot er oifgehoibn zaine oign un hot a
against evening has he lifted up eyes his and has a

קוק געטאָן, ערשט קעמלען קומען אָן. סד און רבקה האָט
kuk geton ersht kemlen kumen on Rivkah un hot
look done look camels come on Rivkah and has

אויפֿגעהויבן אירע אויגן, און האָט דערזען יִצחָקן , און זי
oifgehoibn ire oign un hot derzen Yitschakn un zi
lifted up her eyes and has seen Yitzchak and she

האָט זיך אַראָפּגעלאָזט פֿון קעמל. סה און זי האָט געזאָגט צו
hot zich aropgelozt fun kemel un zi hot gezogt tsu
has self lowered from camel and she has said to

דעם קנעכט : ווער איז יענער מאַן וואָס גייט אין פֿעלד אונדז
dem knecht der iz yener man vos geit in feld undz
the servant who is that man which goes in field us

אַנטקעגן ? האָט דער קנעכט געזאָגט: דאָס איז מײַן האַר .
har main iz dos gezogt knecht der hot antkegen
master my is this said servant the has to meet

האָט זי גענומען דעם שלייער, און האָט זיך פֿאַרדעקט.
fardekt zich hot un shleyer dem genumen zi hot
cover self has and veil the taken she has

סו און דער קנעכט האָט דערציילט יִצחָק אַלע זאַכן
zachn ale Yitschakn dertseilt hot knecht der un
things all Yitzchak told has servant the and

וואָס ער האָט געטאָן. סז און יִצחָק האָט זי אַריינגעבראַכט
araingebracht zi hot Yitschak un geton hot er vos
brought her has Yitzchak and done has he which

אין דעם געצעלט פֿון זײַן מוטער שָׂרהן . און ער האָט גענומען
genumen hot er un Sarahn muter zain fun getselt dem in
taken has he and Sarah mother his of tent the in

רבקהן , און זי איז אים געווָארן פֿאַר אַ ווײַב; און ער
er un vaib a far gevorn im iz zi un Rivkahn
he and wife a for having become him is she and Rivkah

האָט זי ליב געהאַט . און יִצחָק האָט זיך געטרייסט נאָך
noch getreist zich hot Yitschak un gehat lib zi hot
after console self has Yitzchak and have had love her has

זײַן מוטער .
muter zain
mother his

כה

און אַבֿרהם האָט ווידער גענומען אַ ווײַב, און איר נאָמען
nomen ir un vaib a genumen vider hot Avraham un
name her and wife a taken again has Avraham and

איז געווען קטורָה . ב און זי האָט אים געבאָרן
geborn im hot zi un Keturah geven iz
given birth to him has she and Keturah having been is

זמרָנען , און יָקשָׁנען , און מדָנען , און מִדיָנען , און
un Midyanem un Medanen un Yokshanen un Zimranen
and Midyan and Medan and Yokshan and Zimran

ישבקן , און שוחַן . ג און יָקשָׁן האָט געבאָרן שבָאן , און
un Shevaen geborn hot Yokshan un Shuachn un Yishbakn
and Sheva given birth to has Yokshan and Shuach and Yishbak

דדָנען . און די קינדער פֿון דדָנען זײַנען געווען אַשורים ,
Ashurim geven zainen Dedanen fun kinder di un Dedanen
Ashurim having been are Dedan of children the and Dedan

און לטושים , און לְאומים . ד און די זין פֿון מִדיָנען זײַנען
zainen Midyanem fun zin di un Leumim un Letushim un
are Midyan of sons the and Leummim and Letushim and

געווען : עֵיפָה , און עֵפֶר , און חַנוֹך , און אַבִּידָע, און אֶלדָעָה,
Eldaah un Avida un Chanoch un Efer un Eifah geven
Eldaah and Avida and Chanokh and Epher and Ephah having been

די אַלע זײַנען געווען די קינדער פֿון קטורָהן .
Keturahn fun kinder di geven zainen ale di
Keturah of children the having been are all the

ה און אַבֿרהם האָט אַוועקגעגעבן אַלץ וואָס ער האָט גהאַט
gehat hot er vos alts avekgegebn hot Avraham un
have had has he which all that given has Avraham and

צו יִצחָקן . ו און צו די זין פֿון די קעפּסווײַבער וואָס אַבֿרהם
Avraham vos kepsvaiber di fun zin di tsu un Yitschakn tsu
Avraham which concubines the of sons the to and Yitzchak to

eved had said, He is adoni: therefore she took a veil, and covered herself.

66 And the eved told Yitzchak all things that he had done. 67 And Yitzchak brought her into the ohel of Sarah immo, and took Rivkah, and she became his isha; and he loved her: and Yitzchak was comforted after the [mot] immo.

25 Then again Avraham took an isha, and her shem was Keturah. 2 And she bore him Zimran, and Yokshan, and Medan, and Midyan, and Yishbak, and Shuach. 3 And Yokshan fathered Sheva, and Dedan. And the bnei Dedan were Ashurim, and Letushim, and Leummim. 4 And the bnei Midyan; Ephah, and Epher, and Chanokh, and Avida, and Eldaah. All these were the bnei Keturah.

5 And Avraham gave all that he had unto Yitzchak. 6 But unto the bnei hapilageshim *(sons of the concubines)*,

which Avraham had, Avraham gave mattanot, and sent them away from Yitzchak bno, while he yet lived, eastward, unto eretz kedem.

הָאָט געהאַט , הָאָט אַבְרָהם געגעבן מַתָּנוֹת , און הָאָט זיי
zei hot un matonus gegebn Avraham hot gehat hot
them has and gifts given Avraham has have had has

אַוועקגעשיקט פֿון זײַן זון יִצְחָק , ווען ער הָאָט נאָך געלעבט,
gelebt noch hot er ven Yitschakn zun zain fun avekgeshikt
lived yet has he when Yitzchak son his from sent off

קיין מִזְרַח אין מזרח-לאַנד .
mizrech-land in mizrech kein
east-land in east to

[7] And these are the days of the years of Avraham's life which he lived, a hundred threescore and fifteen shanim. [8] Then Avraham breathed his last, and died in a good old age, a zaken, full of years; and was gathered to his people. [9] And his banim Yitzchak and Yishmael buried him in the cave of Machpelah, in the sadeh of Ephron ben Tzochar the Chitti, which is near Mamre; [10] The sadeh which Avraham purchased of the bnei Chet, there was Avraham buried, and Sarah his wife.

ז און דאָס זײַנען די טעג פֿון די יאָרן פֿון אַבְרָהמס לעבן וואָס
vos lebn Avrahams fun yorn di fun teg di zainen dos un
which life Abraham's of years the of days the are this and

ער הָאָט געלעבט: הונדערט יאָר און פֿינף יאָר און זיבעציק יאָר .
yor zibetsik un yor finf un yor hundert gelebt hot er
years seventy and years five and years hundred lived has he

ח און אַבְרָהם איז פֿאַרגאַנגען און איז געשטאָרבן אין אַ גוטער עלטער ,
elter guter a in geshtorbn iz un fargangen iz Avraham un
old age good a in died is and passed away is Avraham and

געוואָרן אַלט און זאַט מיט יאָרן ; און ער איז אײַנגעזאַמלט
gevorn aingezamlt iz er un yorn mit zat un alt
having become gathered is he and years with satisfied and old

צו זײַן פֿאָלק . ט און יִצְחָק און יִשְׁמָעֵאל , זײַנע זין , האָבן אים
tsu zain folk . un Yitschak un Yishmael zayne zin , hobn im
to his people . and Yitzchak and Yishmael his sons have him

באַגראָבן אין דער הייל פֿון מַכְפֵּלָה , אין דעם פֿעלד פֿון עֶפְרוֹן
bagrobn iz der heil fun Machpelah , dem in feld fun Efron
buried in the cave of Machpelah , the in field of Ephron

דעם זון פֿון צוֹחַר דעם חִתִּי , וואָס פֿאַר מַמְרֵא ; י דאָס פֿעלד
dem zun fun Tsochar dem Chitti , vos far Mamre ; dos feld
the son of Tzochar the Chitti , which before Mamre ; this field

וואָס אַבְרָהם האָט אָפּגעקויפֿט פֿון די קינדער חֵת , דאָרטן
vos Avraham hot opgekoift fun di kinder Chet , dortn
which Avraham has purchased from the children of Chet , there

איז באַגראָבן געוואָרן אַבְרָהם , און זײַן ווײַב שָׂרָה .
iz bagrobn gevorn Avraham , un zain vaib Sarah .
is buried become Avraham , and his wife Sarah .

[11] And it came to pass after the mot Avraham, that Elohim blessed Yitzchak bno; and Yitzchak dwelt near Be'er Lachai Roi.

יא און עס איז געווען נאָך דעם טויט פֿון אַבְרָהמען , האָט
un es iz geven noch dem toit fun Avrahamen , hot
and it is having been after the death of Avraham , has

אלקים געבענטשט זײַן זון יִצְחָק . און יִצְחָק איז געזעסן בײַ
Elokim gebentsht zain zun Yitschakn . un Yitschak iz gezesn bai
G-d blessed his son Yitzchak . and Yitzchak is settled by

באַר-לַחַי-רוֹאי .
Beer-lachai-roi
Be'er Lachai Roi

[12] Now these are the toldot Yishmael ben Avraham, whom Hagar the Egyptian, shifchat Sarah, bore unto Avraham: [13] And these are the shemot bnei Yishmael, by their

יב און דאָס זײַנען די געבורטן פֿון יִשְׁמָעֵאל , אַבְרָהמס זון ,
un dos zainen di geburtn fun Yishmael , Avrahams zun ,
and this are the born of Yishmael , Abraham's son ,

וואָס הָגָר די מִצְרִית , די דינסט פֿון שָׂרָהן , האָט
vos Hagar di Mitsrit , di dinst fun Sarahn , hot
whom Hagar the Egyptian , the female servant of Sarah , has

געבאָרן אַבְרָהמען . יג און דאָס זײַנען די נעמען פֿון
geborn Avrahamen . un dos zainen di nemen fun
given birth to Avraham . and these are the names of

shemot, according to their toldot: the bechor of Yishmael, Nevayot; and Kedar, and Adbe'el, and Mivsam, 14 And Mishma, and Dumah, and Massa, 15 Chadad, and Tema, Yetur, Naphish, and Kedmah: 16 These are the bnei Yishmael, and these are their shemot, by their settlement, and by their camps; twelve nasiim *(princes, rulers)* according to their tribes. 17 And these are the years of the life of Yishmael, an hundred and thirty and seven shanah; and he breathed his last and died; and was gathered unto his people. 18 And they dwelt from Chavilah unto Shur, that is near Mitzrayim, as thou goest toward Assyria; they took their place east of their brethren.

יִשמָעֵאלס זין , נאָך זייערע נעמען , לויט זייערע געבורטן:
geburtn zeyere loit nemen zeyere noch zin Yishmaels
birth their according names their after sons Yishmael's

דער בכור פֿון יִשמָעֵאלן , נבָיוֹת , און קֵדָר , און אַדבֵאל ,
Adbeel un Kedar un Nevayot Yishmaeln fun bechor der
Adbe'el and Kedar and Nevayot Yishmael of firstborn the

און מִבְּשָׂם ; יד און משָמָע , און דוּמָה , און מַשָּׂא ; טו חֲדַד ,
Chadad Massa un Dumah un Mishma un Mivsam un
Hadad Massa and Dumah and Mishma and Mivsam and

און תֵּימָא, איטור, נָפִּישׁ און קֵדְמָה . טז דאָס זיַינען די זין
zin di zainen dos Kedmah un Nafish Itur Tema un
sons the are this Kedemah and Naphish Itur Tema and

פֿון יִשמָעֵאלן , און דאָס זיַינען זייערע נעמען אין זייערע דערפֿער,
derfer zeyere in nemen zeyere zainen dos un Yishmaeln fun
towns their in names their are these and Yishmael of

און אין זייערע לאַגערן; צוועלף פֿירשטן לויט זייערע פֿעלקער.
felker zeyere loit firshtn tsvelf lagern zeyere in un
peoples their according chieftains twelve camps their in and

– יז און דאָס זיַינען די יאָרן פֿון יִשמָעֵאלס לעבן: הונדערט יאָר
yor hundert lebn Yishmaels fun yorn di zainen dos un
years hundred life Yishmael's of years the are these and

און זיבן יאָר און דרייַסיק יאָר . און ער איז פֿאַרגאַנגען און איז
iz un fargangen iz er un yor draisik un yor zibn un
is and passed away is he and years thirty and years seven and

געשטאָרבן; און ער איז איינגעזאַמלט געווואָרן צו זיַין פֿאָלק .
folk zain tsu gevorn aingezamlt iz er un geshtorbn
people his to having become gathered is he and died

– יח און זיי האָבן געווווינט פֿון חַוִילָה ביז שור וואָס פֿאַר
far vos Shur biz Chavilah fun gevoint hobn zei un
before which Shur to Chavilah from dwelt have they and

מִצרַיִם , ווי דו גייסט קיין אשור ; אין געזיכט פֿון אַלע זיַינע
zaine ale fun gezicht in Ashur kein geist du vi Mitsrayim
his all of face in Assyria to go you as Egypt

ברידער האָט ער זיך באַזעצט.
bazetst zich er hot brider
settled self he has brothers

TOLEDOT

תּוֹלְדֹת

19 And these are the toldot of Yitzchak ben Avraham: Avraham fathered Yitzchak; 20 And Yitzchak was arba'im shanah when he took Rivkah as his wife, the bat Betuel HaArami of Paddan-Aram, the achot Lavan HaArami. 21 And Yitzchak davened to

יט און דאָס איז די געשיכטע פֿון יִצחָק , אַבְרָהָם זון : אַבְרָהָמס
Avraham zun Avrahams Yitschak fun geshichte di iz dos un
Avraham son Abraham's Yitzchak of history the are these and

האָט געבאָרן יִצחָק . כ און יִצחָק איז געווען פֿערציק
fertsik geven iz Yitschak un Yitschakn geborn hot
forty having been is Yitzchak and Yitzchak given birth to has

יאָר אַלט, ווען ער האָט זיך רבקה , די טאָכטער פֿון
fun tochter di Rivkah genumen zich hot er ven alt yor
of daughter the Rivkah taken self has he when old years

בתואֵל דעם אַרַמי פֿון פַּדַן-אַרָם , די שוועסטער פֿון לָבָן
Lavan fun shvester di Paddan-Aram fun Aramit dem Betuel
Lavan of sister the Paddan-Aram from Aramean the Betuel

דעם אַרַמי , פֿאַר אַ ווייַב. כא און יִצחָק האָט געבעטן צו
tsu gebetn hot Yitschak un vaib a far Aramit dem
to entreated has Yitzchak and wife a for Aramean the

ה פֹון וועגן זײַן וויַיב, וואָרעם זי איז געווען אַן
an geven iz zi vorem vaib zain vegen fun Hashem
a having been is she because wife his concerning of Hashem

עקרה; און ה האָט זיך געלאָזט דערבעטן פֹון אים, און
un im fun derbetn gelozt zich hot Hashem un akore
and him of entreated allowed self has Hashem and barren

רבקה זײַן וויַיב איז טראָגעדיק געוואָרן .
gevorn trogedik iz vaib zain Rivkah
having become conceived is wife his Rivkah

כב און די קינדער האָבן זיך געשטויסן אין איר, און
un ir in geshtoisn zich hobn kinder di un
and her in butt one another self have children the and

זי האָט געזאָגט: אויב אַזוי, נאָך וואָס דען לעב איך? און זי
zi un ich leb den vos noch azoi oib gezogt hot zi
she and I live then which yet thus if said has she

איז געגאַנגען פֿרעגן בײַ ה׳ . כג און ה׳ האָט צו
tsu hot Hashem un Hashem bai fregn gegangen iz
to has Hashem and Hashem by to ask having gone is

איר געזאָגט:
gezogt ir
said her

צוויי אומות זײַנען אין דײַן לײַב ,
laib dain in zainen umes tsvei
body your in are peoples two

און צוויי פֹעלקער וועלן זיך פֹון דײַנע
daine fun zich veln felker tsvei un
your from self will nations two and

אינגעווייד צעשיידן ,
tsesheidn ingeveid
separate innards

און אַ פֹאָלק פֹון אַ פֹאָלק וועט זײַן שטאַרקער ,
shtarker zain vet folk a fun folk a un
stronger be will people a than people a and

און דער עלטערער וועט דינען דעם יִנגערן .
yingern dem dinen vet elterer der un
younger the serve will older the and

כד און אַז אירע טעג זײַנען פֹול געוואָרן צום געווינען ,
gevinen tsum gevorn ful zainen teg ire az un
give birth to having become full are days her when and

ערשט אַ צווילינג איז אין איר לײַב . כה און דער ערשטער איז
iz ershter der un laib ir in iz tsviling a ersht
is first the and body her in is pair of twins a look

אַרויסגעקומען אַ רויטער, אין גאַנצן אַזוי ווי אַ האָריקער מאַנטל;
mantl horiker a vi azoi gantsn in roiter a aroisgekumen
mantle hairy a as thus all in red a came out

און מע האָט גערופֿן זײַן נאָמען עֵשָׂו . כו און דערנאָך איז
un mo hot gerufn zain nomen Esav un dernoch iz
has after that and Esav name his called has they and

אַרויסגעקומען זײַן ברודער, און זײַן האַנט האָט צוגעהאַלטן דעם
dem tsugehaltn hot hant zain un bruder zain aroisgekumen
the held onto has hand his and brother his come out

טריט פֹון עֵשָׂו; און מע האָט גערופֿן זײַן נאָמען יעקבֿ . און
un Yaakov nomen zain gerufn hot me un Esavn fun trit
and Jacob name his called have they and Esau of feet

Hashem on behalf of his isha, because she was barren; and Hashem was entreated of him, and Rivkah his isha conceived.

22 And the banim struggled jostling within her; and she said, If it be well, why am I thus? And she went to inquire of Hashem. 23 And Hashem said unto her,

Two goyim *(nations)* are in thy womb,

and two peoples shall be separated from within thee;

and the one people shall be stronger than the other people;

and the older shall serve the younger.

24 And when her days were fulfilled to be delivered, hinei, there were twins in her womb. 25 And the first came out admoni *(red)* all over like a hairy garment; and they called shmo Esav. 26 And after that came out his brother, and his yad was grasping on akev Esav; and shmo

was called Ya'akov; and Yitzchak was threescore shanah when she bore them.

יִצְחָק איז געווען זעכציק יאָר אַלט בייַ זייער געבאָרן
Yitschak iz geven sechtsik yor alt bai zeyer geborn
Yitzchak is having been sixty years old by their given birth

ווערן .
vern
become

[27] And the nearim grew: and Esav was a skilled hunter, an ish sadeh; and Ya'akov was an ish tam *(quiet man)*, dwelling in ohalim.

כז און די יִנגלעך זיינען אויפגעוואקסן; און עשָׂו איז געווען אַ
un di yinglech zainen oifgevaksn un Esav iz geven a
and the boys are grown up and Esav is having been a

מענטש געניט אין געיעג, אַ פֿעלדמענטש , און יעקבֿ איז געווען
mentsh genit in geyeg a feldmentsh un Yaakov iz geven
man skilled in hunt a man of the field and Yaakov is having been

אַ שטילער מענטש וואָס זיצט אין געצעלטן. כח און יִצְחָק האָט ליב
a shtiler mentsh vos zitst in getseltn un Yitschak hot lib
a quiet man which sits in tents and Yitzchak has love

געהאַט עשָׂו , ווייל דאָס געפֿאַנג איז אים געווען צום מויל ;
gehat Esavn vail dos gefang iz im geven tsum moil
had Esav because this catch is him having been to the mouth

און רבקה האָט ליב יעקבֿן . געהאַט
un Rivkah hot lib Yaakovn gehat
and Rivkah has love Yaakov have had

[29] And Ya'akov cooked stew: and Esav came from the sadeh, and he was famished. [30] And Esav said to Ya'akov, Let me eat now some of the adom *(red stew)*; for I am famished; therefore was shmo called Edom.

כט האָט יעקבֿ איין מאָל געקאָכט אַ געקעכטס, און עשָׂו איז אָנגעקומען
hot Yaakov ein mol gekocht a gekechts un Esav iz ongekumen
has Yaakov one time boiled a stew and Esav is arrived

פֿון פֿעלד, און ער איז געווען פֿאַרשמאַכט. ל האָט עשָׂו געזאָגט צו
fun feld un er iz geven farshmacht hot Esav gezogt tsu
from field and he is having been exhausted has Esav said to

יעקבֿן : לאָז מיך אַ שלונג טאָן, איך בעט דיך , פֿון דעם דאָזיקן
Yaakovn loz mich a shlung ton ich bet dich fun dem dozikn
Yaakov let me a swallow do I entreat you(SG) of the this

רויטן-רויטן, וואָרעם איך בין פֿאַרשמאַכט; דערום האָט מען גערופֿן
roitn-roitn gerufn men hot derum farshmacht bin ich vorem
red-red called one has therefore exhausted am I because

זיין נאָמען אֱדוֹם . לא האָט יעקבֿ געזאָגט: פֿאַרקויף מיר אַקאָרשט דיין
zain nomen Edom hot Yaakov gezogt farkoif mir akorsht dain
his name Edom has Yaakov said sell me now your

בכוֹרה . לב האָט עשָׂו געזאָגט: זע , איך גיי צום שטאַרבן, און צו
bechoire hot Esav gezogt ze ich gei tsum shtarbn un tsu
birthright has Esav said behold I going to die and to

וואָס מיר דען בכוֹרה ? לג האָט יעקבֿ געזאָגט: שוועָר מיר אַקאָרשט.
vos mir den bechoire hot Yaakov gezogt shver mir akorsht
what me then birthright has Yaakov said swear me now

האָט ער אים געשוואָרן , און ער האָט פֿאַרקויפֿט זיין בכוֹרה צו
hot er im geshvorn un er hot farkoift zain bechoire tsu
has he him sworn an oath and he has sold his birthright to

יעקבֿן . לד און יעקבֿ האָט געגעבן עשָׂון ברויט און געקעכטס פֿון
Yaakovn un Yaakov hot gegebn Esavn broit un gekechts fun
Yaakov and Yaakov has given Esav bread and stew of

לינדזן ; און ער האָט געגעסן, און געטרונקען, און איז אויפֿגעשטאַנען און
lindzn un er hot gegesn un getrunken un oifgeshtanen un iz
lentil and he has eaten and drank and arose and is

אַוועקגעגאַנגען. אַזוי האָט עשָׂו פֿאַראַכט די בכוֹרה .
avekgegangen azoi hot Esav faracht di bechoire
went way thus has Esav despised the birthright

[27] And the nearim grew: and Esav was a skilled hunter, an ish sadeh; and Ya'akov was an ish tam *(quiet man)*, dwelling in ohalim. [28] And Yitzchak loved Esav, because he did eat of his wild game; but Rivkah loved Ya'akov.

[29] And Ya'akov cooked stew: and Esav came from the sadeh, and he was famished. [30] And Esav said to Ya'akov, Let me eat now some of the adom *(red stew)*; for I am famished; therefore was shmo called Edom. [31] And Ya'akov said, First sell me today thy bechorah *(birthright, right of the firstborn)*. [32] And Esav said, Hinei, I am at the point of death; and what profit shall this bechorah do to me? [33] And Ya'akov said, Swear to me this day; and he swore unto him; and he sold his bechorah unto Ya'akov. [34] Then Ya'akov gave Esav lechem and adashim *(lentils)* stew; and he did eat and drink, and rose up, and went his way; thus Esav despised his bechorah.

26 And there was a ra'av *(famine)* in ha'aretz, besides the ra'av harishon that was in the days of Avraham. And Yitzchak went unto Avimelech Melech Pelishtim *(Philistines)* unto Gerar. [2] And Hashem appeared unto him, and said, Go not down into Mitzrayim; dwell in ha'aretz which I shall tell thee of; [3] Sojourn in ha'aretz hazot, and I will be with thee, and will bless thee; for unto thee, and unto thy zera, I will give all these lands, and I will perform the shevu'ah *(oath)* which I swore unto Avraham avichah; [4] And I will make thy zera to multiply as the kokhavim of Shomayim, and will give unto thy zera all these lands; and in thy zera shall kol Goyei Ha'Aretz be blessed; [5] Because Avraham obeyed My voice, and was shomer over My mishmeret *(charge)*, My mitzvot, My chukkot, and My torot.

[6] And Yitzchak dwelt in Gerar; [7] And the anshei hamakom asked him about his isha; and he said, She is my achot; for he feared to say, She is my isha; lest, said he,

כו

און עס איז געווָארן אַ הונגער אין לאַנד, אַחוץ
achuts land in hunger a gevorn iz es un
aside from land in famine a having become is it and

דעם פֿריערדיקן הונגער, וואָס איז געווען אין די טעג פֿון
fun teg di in geven iz vos hunger frierdikn dem
of days the in having been is which famine earlier the

אַבֿרהמען ; און יִצחָק איז געגאַנגען צו אֲבִימֶלֶךְ דעם מלך
melech dem Avimelech tsu gegangen iz Yitschak un Avrahamen
king the Avimelech to having gone is Yitzchak and Avraham

פֿון די פּלִשתִּים , קיין גְּרָר . ב און ה האָט זיך באַוויזן צו
tsu bavizn zich hot Hashem un Gerar kein Pelishtim di fun
to appeared self has Hashem and Gerar to Pelishtim the of

אים, און האָט געזאָגט: זאָלסט נישט נידערן קיין מִצרַיִם ,
Mitsrayim kein nidern nisht zolst gezogt hot un im
Egypt to go down not you(SG) must said has and him

ווווין אין דעם לאַנד וואָס איך וועל דיר זאָגן . ג האַלט זיך אויף אין
in oif zich halt zogn dir vel ich vos land dem in voin
in on self hold say you(SG) will I which land the in dwell

דעם דאָזיקן לאַנד, און איך וועל מיט דיר , און וועל דיך
dich vel un dir mit zain vel ich un land dozikn dem
you(SG) will and you(SG) with be will I and land this the

בענטשן ; וואָרעם צו דיר און צו דַיִן זאָמען וועל איך געבן אַלע די
di ale gebn ich vel zomen dain tsu un dir tsu vorem bentshn
the all give I will seed your to and you(SG) to because bless

דאָזיקע לענדער, און איך וועל מקיים זַיִן די שבֿועה וואָס איך האָב
hob ich vos shvue di zain mekayem vel ich un lender dozike
have I which oath the be fulfill will I and lands this

געשוואָרן צו דַיִן פֿאָטער אַבֿרהמען . ד און איך וועל מערן דַיִן
dain mern vel ich un Avrahamen foter dain tsu geshvorn
your increase will I and Avraham father your to sworn an oath

זאָמען אַזוי ווי די שטערן פֿון הימל , און וועל געבן צו דַיִן זאָמען
zomen dain tsu gebn vel un himel fun shtern di vi azoi zomen
seed your to give will and heaven of stars the as thus seed

אַלע די דאָזיקע לענדער; און בענטשן וועלן זיך מיט דַיִן זאָמען אַלע
ale zomen dain mit zich veln bentshn un lender dozike di ale
all seed your with self will bless and lands this the all

פֿעלקער פֿון דער ערד ; ה דערפֿאַר וואָס אַבֿרהם האָט צוגעהערט
tsugehert hot Avraham vos derfar erd der fun felker
heeded has Avraham which for the reason earth the of nations

צו מַיִן קוֹל , און האָט געהיט מַיִן היטונג , מַיִנע געבאָט , מַיִנע
maine gebot maine hitung main gehit hot un kol main tsu
my mitzvot my safeguards my obeyed has and voice my to

געזעצן , און מַיִנע לערנונגען .
lernungen maine un gezetsn
torah my and laws

ו און יִצחָק האָט זיך באַזעצט אין גְּרָר . ז האָבן די מענטשן פֿון
fun mentshn di hobn Gerar in bazetst zich hot Yitschak un
of men the have Gerar in settled self has Yitzchak and

דעם אָרט געפֿרעגט וועגן זַיִן וויַיב, און ער האָט געזאָגט: זי איז
iz zi gezogt hot er un vaib zain vegen gefregt ort dem
is she said has he and wife his concerning asked place the

מַיִנע אַ שוועסטער; וואָרעם ער האָט מורא געהאַט צו זאָגן : מַיִן
main zogn tsu gehat moire hot er vorem shvester a maine
my say to have had fear has he because sister a my

the anshei hamakom should kill me for Rivkah; because she was beautiful to look upon.

[8] And it came to pass, when he had been there a long time, that Avimelech Melech Pelishtim *(Philistines)* looked out at a chalon, and saw, and, hinei, Yitzchak metzachek *(was caressing)* Rivkah his isha. [9] And Avimelech called Yitzchak, and said, Hinei, of a surety she is thy isha; and why saidst thou, She is my achot? And Yitzchak said unto him, Because I said, Lest I die because of her. [10] And Avimelech said, What is this thou hast done unto us? one of the people might lightly have slept with thy isha, and thou shouldest have brought asham *(guilt)* upon us.

[11] And Avimelech charged all his people, saying, He that toucheth this man or his isha shall surely be put to death.

[12] Then Yitzchak sowed in that land, and reaped in the same year a hundredfold; and Hashem blessed him. [13] And the man became very prosperous, and went forward, and grew until he became gadol me'od: [14] For

וויַב; טאָמער וועלן די מענטשן פֿון דעם אָרט מיך הרגען איבער
iber hargen mich ort dem fun mentshn di veln tomer vaib
over kill me place the of men the will lest wife

רבקהן , וויַל זי איז שיין פֿון אויסזען .
oiszen fun shein iz zi vail Rivkahn
appearance of beautiful is she because Rivkah

ח און עס איז געווען , אַז ער איז דאָרטן אָפּגעווען אַ לאַנגע
lange a opgeven dortn iz er az geven iz es un
length of a stay for a time there is he that having been is it and

צייַט, האָט אַבֵּימֶלֶךְ דער מלך פֿון די פּלשתּים אַרויסגעקוקט
aroisgekukt Pelishtim di fun melech der Avimelech hot tsait
looked down Pelishtim the of king the Avimelech has time

דורכן פֿענצטער, און געזען, ערשט יִצחָק שטיפֿט מיט זיַן ווייַב
vaib zain mit shtift Yitschak ersht gezen un fentster durchn
wife his with frolic Yitzchak look saw and window through

רבקהן . ט האָט אַבֵּימֶלֶךְ געפֿרופֿן יִצחָקן , און האָט געזאָגט: זי איז
iz zi gezogt hot un Yitschakn gerufn Avimelech hot Rivkahn
is she said has and Yitzchak called Avimelech has Rivkah

דאָך גאָר דיַין ווייַב, און ווי אַזוי האָסטו געזאָגט: זי איז מיַנע אַ
a maine iz zi gezogt hostu azoi vi un vaib dain gor doch
a my is she said have you thus as and wife your really obviously

שוועסטער? האָט יִצחָק צו אים געזאָגט: וויַל איך האָב געקלערט:
geklert hob ich vail gezogt im tsu Yitschak hot shvester
thought have I because said him to Yitzchak has sister

איך וועל נאָך אומקומען איבער איר. י האָט אַבֵּימֶלֶךְ געזאָגט: וואָס
vos gezogt Avimelech hot ir iber umkumen noch vel ich
what said Avimelech has her over perish yet will I

האָסטו דאָך געטאָן צו אונדז? שיר-שיר וואָלט איינער פֿון פֿאָלק געלעגן
gelegn folk fun einer volt shir-shir undz tsu geton do hostu
lay people of one would almost us to done here have you

מיט דיַין ווייַב, און וואָלסט געבראַכט אויף אונדז אַ שולד.
shuld a undz oif gebracht volst un vaib dain mit
guilt a us on brought would and wife your with

יא און אַבֵּימֶלֶךְ האָט באַפֿוילן דעם גאַנצן פֿאָלק , אַזוי צו זאָגן:
zogn tsu azoi folk gantsn dem bafoiln hot Avimelech un
say to thus people all the commanded has Avimelech and

דער וואָס רירט אָן דעם דאָזיקן מאַן אָדער זיַן ווייַב, וועט טייטן
teitn vet vaib zain oder man dozikn dem on rirt vos der
to kill will wife his or man this the on touches which the

געטייט וועלן .
vern geteit
become put to death

יב און יִצחָק האָט געזייט אין יענעם לאַנד, און האָט געקריגן אין
in gekrign hot un land yenem in gezeit hot Yitschak un
in received has and land that in planted has Yitzchak and

יענעם יאָר הונדערט מאָל אַזוי פֿיל ; און ה האָט אים געבענטשט.
gebentsht im hot Hashem un fil azoi mol hundert yor yenem
blessed him has Hashem and much as time hundred year that

יג און דער מאַן איז געוואָרן רייַך , און איז נאָכאַנאַנד רייַכער
raicher nochanand iz un raich gevorn iz man der un
richer continually is and prospered having become is man the and

גרויס ביז ער איז געוואָרן זייער רייַך . יד און ער האָט
gevorn biz er iz gevorn zeyer raich hot er un
having become is he to having become great very has he and

he had possession of tzon, and possession of cattle, and many avadim; and the Pelishtim envied him. 15 For all the wells which avdei aviv had dug in the days of Avraham aviv, the Pelishtim had stopped them up, and filled them with dirt. 16 And Avimelech said unto Yitzchak, Go from us; for thou art much mightier than we.

17 And Yitzchak departed from there, and encamped in the valley of Gerar, and dwelt there. 18 And Yitzchak dug again the be'erot hamayim *(wells of water)*, which they had dug in the days of Avraham aviv; for the Pelishtim had stopped them up after the mot Avraham; and he called their shemot after the shemot by which his av had called them. 19 And avdei Yitzchak dug in the valley, and found there a well of mayim chayyim. 20 And the herdmen of Gerar did quarrel with Yitzchak's herdmen, saying, The mayim is ours; and he called the shem of the well Esek *(Contention)*; because they disputed with him. 21 And they dug another be'er, and feuded over that

געהאַט סטאַדעס שאָף , און סטאַדעס רינדער, און פֿיל קנעכט ; און
un knecht fil un rinder stades un shof stades gehat
and servants many and cattle flocks of and sheep flocks of have had

די פּלִשתִּים האָבן אים מקנא געווען . טו און אַלע ברונעמער
brunemer ale un geven mekane im hobn Pelishtim di
wells all and having been envy him have Pelishtim the

וואָס די קנעכט פֿון זײַן פֿאָטער האָבן געגראָבן אין די טעג פֿון זײַן
zain fun teg di in gegrobn hobn foter zain fun knecht di vos
his of days the in dug have father his of servants the which

פֿאָטער אַבֿרהמען , האָבן די פּלִשתִּים זיי פֿאַרשטאָפּט, און זיי
zei un farshtopt zei Pelishtim di hobn Avrahamen foter
them and stopped up them Pelishtim the have Avraham father

אָנגעפֿילט מיט ערד . טז און אֲבִימֶלֶךְ האָט געזאָגט צו יִצחָק : גיי
gei Yitschakn tsu gezogt hot Avimelech un erd mit ongefilt
go Yitzchak to said has Avimelech and earth with filled

אַוועק פֿון אונדז, ווארעם ביסט פֿיל מאַכטיקער פֿון אונדז.
undz fun machtiker fil bist vorem undz fun avek
us than mightier much are because us from away

יז איז יִצחָק אַוועקגעגאַנגען פֿון דאָרטן, און האָט געלאַגערט
gelagert hot un dortn fun avekgegangen Yitschak iz
made camp has and there from went way Yitzchak is

אין טאָל פֿון גְּרָר , און האָט זיך דאָרטן באַזעצט. יח און יִצחָק
Yitschak un bazetst dortn zich hot un Gerar fun tal in
Yitzchak and settled there self has and Gerar of valley of in

האָט ווידער אויפֿגעגראָבן די וואַסערברונעמער וואָס מע האָט
hot me vos vaserbrunemer di oifgegrobn vider hot
has they which water well the dug up again has

געגראָבן אין די טעג פֿון זײַן פֿאָטער אַבֿרהמען , און די פּלִשתִּים
Pelishtim di un Avrahamen foter zain fun teg di in gegrobn
Pelishtim the and Avraham father his of days the in dug

האָבן זיי פֿאַרשטאָפּט נאָך דעם טויט פֿון אַבֿרהמען ; און ער
er un Avrahamen fun toit dem noch farshtopt zei hobn
he and Avraham of death the after stopped up them have

האָט זיי גערופֿן מיט נעמען אַזוי ווי די נעמען וואָס זײַן פֿאָטער
foter zain vos nemen di vi azoi nemen mit gerufn zei hot
father his which names the as thus names with called them has

האָט זיי גערופֿן. יט און די קנעכט פֿון יִצחָק האָבן געגראָבן
gegrobn hobn Yitschakn fun knecht di un gerufn zei hot
dug have Yitzchak of servants the and called they has

אין טאָל , און האָבן דאָרטן געפֿונען אַ ברונעם לעבעדיקע וואַסער.
vaser lebedike brunem a gefunen dortn hobn un tal in
water living well a found there have and valley of in

כ האָבן זיך געקריגט די פֿאַסטוכער פֿון גְּרָר מיט די פֿאַסטוכער
pastucher di mit Gerar fun pastucher di gekrigt zich hobn
shepherds the with Gerar of shepherds the contended self have

פֿון יִצחָק , אַזוי צו זאָגן : אונדז געהערט דאָס וואַסער. און ער
er un vaser dos gehert undz zogn tsu azoi Yitschakn fun
he and water this belongs us say to thus Yitzchak of

האָט גערופֿן דעם נאָמען פֿון דעם ברונעם עֵשֶׂק, ווײַל זיי האָבן
hobn zei vail Eisek brunem dem fun nomen dem gerufn hot
have they because Esek well the of name the called has

זיך געקריגט מיט אים. כא און זיי האָבן געגראָבן אַן אַנדער
ander an gegrobn hobn zei un im mit gekrigt zich
other an dug have they and him with contended self

also; and he called the shem of it Sitnah *(Enmity)*. [22] And he moved away from there, and dug another well; and for that they strove not: and he called the shem of it Rechovot *(Broad Places)*; and he said, For now Hashem hath made rachav *(room)* for us, and we shall be fruitful in ha'aretz.

[23] And he went up from there to Be'er-Sheva. [24] And Hashem appeared unto him balailah hahu, and said, I am Elohei Avraham avichah; fear not, for I am with thee, and will bless thee, and multiply thy zera for the sake of Avdi Avraham *(My Servant Abraham)*.

[25] And he built a Mizbe'ach there, and called upon the Shem of Hashem, and pitched his ohel there: and there avdei Yitzchak dug a well.

[26] Then Avimelech went to him from Gerar, and Achuzzat his adviser, and Phichol the sar tz'va of his. [27] And Yitzchak said unto them, Why come ye to me, seeing ye hate me, and have

ברונעם, און האָבן זיך איבער אים אויך געקריגט . און ער האָט
hot er un gekrigt oich im iber zich hobn un brunem
has he and contended also him over self have and well

געהרופֿן זײַן נאָמען שִׂטנָה. כב און ער האָט זיך איבערגעטראָגן פֿון
fun ibergetrogen zich hot er un Sitnah nomen zain gerufn
from moved self has he and Sitnah name his called

דאָרטן, און האָט געגראָבן אַן אַנדער ברונעם; און זיי האָבן זיך
zich hobn zei un brunem ander an gegrobn hot un dortn
self have they and well other an dug has and there

איבער אים נישט געקריגט . האָט ער געהרופֿן זײַן נאָמען רחוֹבוֹת,
Rechovot nomen zain gerufn er hot gekrigt nisht im iber
Rechovot name his called he has contended not him over

ווײַל ער האָט געזאָגט: אַצונד האָט אונדז ה געגעבן רחבות,
rachves gegebn Hashem undz hot atsund gezogt hot er vail
room given Hashem us has now said has he because

און מיר וועלן וואַקסן אין לאַנד.
land in vaksn veln mir un
land in sprout up will we and

כג כד און ער איז אַרויפֿגעגאַנגען פֿון דאָרטן קיין באֵר-שֶׁבַע . און
un Beer-Sheva kein dortn fun aroifgegangen iz er un
and Be'er-Sheva to there from having gone up is he and

ה האָט זיך באַוויזן צו אים אין יענער נאַכט, און האָט
hot un nacht yener in im tsu bavizn zich hot Hashem
has and night that in him to appeared self has Hashem

געזאָגט: איך בין דער ג-ט פֿון דײַן פֿאָטער אַבֿרהמען; זאָלסט
zolst Avrahamen foter dain fun G-t der bin ich gezogt
you(SG) must Avraham father your of G-d the am I said

נישט מורא האָבן, ווָארעם איך בין מיט דיר, און איך וועל
vel ich un dir mit bin ich vorem hobn moire nisht
will I and you(SG) with am I because have fear not

דיך בענטשן, און וועל מערן דײַן זאָמען, פֿון מײַן קנעכט
knecht main fun zomen dain mern vel un bentshn dich
servant my of seed your increase will and bless you(SG)

אַבֿרהמס וועגן.
vegen Avrahams
sake Abraham's

כה האָט ער דאָרטן געבויט אַ מזבח, און ער האָט גערופֿן צו דעם
dem tsu gerufn hot er un mizbeyech a geboit dortn er hot
the to called has he and altar an built there he has

נאָמען ה; און ער האָט דאָרטן אויפֿגעשטעלט זײַן געצעלט. און די
di un getselt zain oifgeshtelt dortn hot er un Hashem nomen
the and tent his erected there has he and Hashem name

קנעכט פֿון יִצחָק האָבן דאָרטן געגראָבן אַ ברונעם.
brunem a gegrobn dortn hobn Yitschakn fun knecht
well a dug there have Yitzchak of servants

כו און אַבִּימֶלֶך איז געגאַנגען צו אים פֿון גְּרָר, מיט אַחוּזַת
Achuzat mit Gerar fun im tsu gegangen iz Avimelech un
Achuzzat with Gerar from him to having gone is Avimelech and

זײַן גוטן פֿרײַנט, און פִּיכול דעם האַר פֿון זײַן חיל. כז האָט יִצחָק
zain gutn fraint un fichol dem har fun zain cheil Yitschak hot
his good friend and Phicol the master of his legion Yitzchak has

צו זיי געזאָגט: נאָך ווָאס זײַט איר געקומען צו מיר, אַז איר
you that me to having come you are which yet said them to
ir az mir tsu gekumen ir zait vos noch gezogt zei tsu

sent me away from you?
28 And they said, We saw certainly that Hashem was with thee; and we said, Let there be now an oath between us, even between us and thee, and let us cut a brit *(covenant)* with thee; 29 That thou wilt do us no ra'ah, just as we have not touched thee, and just as we have done unto thee nothing but tov, and have sent thee away in shalom; thou art now the Gebentshter fun Hashem *(the blessed of Hashem)*.

זײַט מיר שׂונאים, און האָט מיך אַרויסגעשיקט פֿון אײַך? כח האָבן זיי
zei hobn aich fun aroisgeshikt mich hot un sonem mir zait
they have you from sent out me has and enemies me are

געזאָגט: זען האָבן מיר געזען אַז ה׳ איז מיט דיר, און מיר
mir un dir mit iz Hashem az gezen mir hobn zen gezogt
we and you(SG) with is Hashem that seen me have see said

האָבן געזאָגט: זאָל-זשע זײַן אַ שבֿועה צווישן אונדז, צווישן אונדז און
un undz tsvishn undz tsvishn shvue a zain zol-zhe gezogt hobn
and us between us between oath a be shall said have

צווישן דיר, און לאָמיר שליסן אַ ברית מיט דיר. כט אויב
oib dir mit bris a shlisn lomir un dir tsvishn
if you(SG) with covenant a establish let us and you(SG) between

דו וועסט טאָן מיט אונדז בייז! אַזוי ווי מיר האָבן דיך נישט אָנגערירט,
ongerirt nisht dich hobn mir vi azoi beiz undz mit ton vest du
touched not you(SG) have we as thus evil us with do will you

און אַזוי ווי מיר האָבן מיט דיר רק גוטס געטאָן, און מיר
mir un geton guts rak dir mit hobn mir vi azoi un
me and done good things only you(SG) with have we as thus and

האָבן דיך אַוועקגעלאָזט בשלום. אַצונד ביסטו אַ געבענטשטער
gebentshter a bistu atsund besholem avekgelozt dich hobn
blessed O are you now in peace let away you(SG) have

פֿון ה׳.
Hashem fun
Hashem of

30 And he made them a mishteh *(feast)*, and they did eat and drink.
31 And they rose up early in the boker, and swore one to another: and Yitzchak sent them away, and they departed from him in shalom.

ל האָט ער געמאַכט פֿאַר זיי אַ מאָלצײַט, און זיי האָבן געגעסן
un gegesn hobn zei un moltsait a zei far gemacht er hot
and ate have they and feast a them for made he has

געטרונקען. לא און זיי האָבן זיך געפֿעדערט אין דער פֿרי, און
un peire der in gefedert zich hobn zei un getrunken
and morning the in rose early self have they and drank

זיי האָבן געשוואָרן איינער דעם אַנדערן, און יצחק האָט זיי
zei hot Yitschak un andern dem einer geshvorn hobn zei
them has Yitzchak and another the one sworn an oath have they

אַרויסבאַלייט, און זיי זײַנען אַוועקגעגאַנגען פֿון אים בשלום.
besholem im fun avekgegangen zainen zei un aroisbaleit
in peace him from went way are they and seen to the door

32 And it came to pass the same day, that the avdei Yitzchak came, and told him concerning the be'er which they had dug, and said unto him, We have found mayim.

לב און עס איז געווען אין יענעם טאָג, זײַנען געקומען די
di gekumen zainen tog yenem in geven iz es un
the having come are day that in having been is it and

קנעכט פֿון יצחק, און האָבן אים דערציילט וועגן אַ ברונעם
brunem a vegen dertseilt im hobn un Yitschakn fun knecht
well a concerning told him have and Yitzchak of servants

וואָס זיי האָבן געגראָבן, און זיי האָבן צו אים געזאָגט: מיר האָבן
hobn mir gezogt im tsu hobn zei un gegrobn hobn zei vos
have we said him to have they and dug have they which

געפֿונען וואַסער.
vaser gefunen
water found

33 And he called it Shevah *(Seven, Oath)*: therefore the shem of the Ir is Be'er-Sheva unto this day.

לג האָט ער אים גערופֿן שִׁבְעָה. דערום איז דער נאָמען פֿון דער
der fun nomen der iz derum Shevah gerufn im er hot
the of name the is therefore Shevah called him he has

שטאָט באֵר-שֶׁבַע ביז אויף היינטיקן טאָג.
tog haintikn oif biz Beer-Sheva shtot
day this very on to Be'er-Sheva city

לד און אַז עֵשָׂו איז געווען פֿערציק יאָר אַלט, האָט ער געגומען
genumen er hot alt yor fertsik geven iz Esav az un
taken he has old years forty having been is Esav that and

פֿאַר אַ וויַיב יהודית די טאָכטער פֿון באֵרי דעם חִתִּי , און בשְׂמַת
Basmat un Chitti dem Beeri fun tochter di Yehudit vaib a far
Basmat and Chitti the Be'eri of daughter the Yehudit wife a for

די טאָכטער פֿון אֵילוֹן דעם חִתִּי . לה און זיי זיַינען געווען אַ
a geven zainen zei un Chitti dem Elon fun tochter di
a having been are they and Chitti the Elon of daughter the

האַרצביטערניש פֿאַר יִצְחָק און פֿאַר רבקהן .
Rivkahn far un Yitschakn far hartsbiternish
Rivkah for and Yitzchak for heart bitterness

כז

כז און עס איז געווען , אַז יִצְחָק איז אַלט
alt iz Yitschak az geven iz es un
old is Yitzchak that having been is it and

געוואָרן , און זיַינע אויגן זיַינען געוואָרן צו
tsu gevorn zainen oign zaine un gevorn
to having become are eyes his and having become

טונקל צו זען, האָט ער גערופֿן זײַן עלטערן זון עֵשָׂו , און האָט צו
tsu hot un Esavn zun eltern zain gerufn er hot zen tsu tunkel
to has and Esau son elder his called he has see to dim

אים געזאָגט: מײַן זון ! האָט ער צו אים געזאָגט: דאָ בין איך. ב האָט
hot ich bin do gezogt im tsu er hot zun main gezogt im
has I am here said him to he has son my said him

ער געזאָגט: זע נאָר, איך בין אַלט, איך וויַיס נישט דעם טאָג פֿון
fun tog dem nisht veis ich alt bin ich nor ze gezogt er
of day the not know I old am I now behold said he

מײַן טויט . ג דערום נעם אַצונד , איך בעט דיך , דײַנע
daine dich bet ich atsund nem derum toit main
your you(SG) entreat I now take therefore death my

וואָפֿן , דײַן פֿײַלבײַטל און דײַן בויגן , און גיי אַרויס אין
in arois gei un boign dain un failbaitl dain vafn
in out go and bow your and quiver of arrows your weapon

פֿעלד, און פֿאַנג מיר אַ געפֿאַנג; ד און מאַך מיר אַ מאכל אַזוי
azoi maichl a mir mach un gefang a mir fang un feld
thus delicious dish a me make and catch a me track and field

ווי איך האָב ליב , און ברענג מיר, און איך וועל עסן ; כּדי מײַן
main kedei esen vel ich un mir breng un lib hob ich vi
my so that to eat will I and me bring and love have I as

זעל זאָל דיך בענטשן איידער איך שטאַרב.
shtarb ich eider bentshn dich zol zel
die I before bless you(SG) shall soul

ה און רבקה האָט געהערט ווי יִצְחָק רעדט צו זײַן זון עֵשָׂו . און
un Esavn zun zain tsu redt Yitschak vi gehert hot Rivkah un
and Esau son his to speaks Yitzchak as heard has Rivkah and

עֵשָׂו איז אַוועקגעגאַנגען אין פֿעלד, צו פֿאַנגען אַ געפֿאַנג אויף צו ברענגען.
brengen tsu oif gefang a fangen tsu feld in avekgegangen iz Esav
bring to on catch a track to field in went way is Esav

ו האָט רבקה געזאָגט צו איר זון יעקבֿן , אַזוי צו זאָגן : זע , איך
ich ze zogn tsu azoi Yaakovn zun ir tsu gezogt Rivkah hot
I behold say to thus Yaakov son her to said Rivkah has

האָב געהערט דײַן פֿאָטער רעדן צו דײַן ברודער עֵשָׂו , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Esavn bruder dain tsu redn foter dain gehert hob
say to thus Esav brother your to speak father your heard have

34 And Esav was arba'im shanah when he took to wife Yehudit the bat Be'eri the Chitti, and Basmat the bat Elon the Chitti: 35 and they were a morat ruach *(grief of mind)* unto Yitzchak and Rivkah.

27 And it came to pass, that when Yitzchak was zaken *(old)*,and his eyes were dim, so that he could not see, he called Esav bno hagadol and said unto him, Beni: and he said unto him, Hineni. 2 And he said, Hinei now, I am old, I know not my yom mot: 3 Therefore take, now, thy kelim *(weapons)*, thy quiver and thy keshet *(bow)*, and go out to the sadeh, and hunt me some wild game; 4 And make me matamim *(savory meat, tasty food)*, such as I love, and bring it to me, that I may eat; that my nefesh may make a brocha upon thee before I die.

5 And Rivkah heard when Yitzchak spoke to Esav bno. And Esav went to the sadeh to hunt for wild game, and to bring it. 6 And Rivkah spoke unto Ya'akov her ben, saying, Hinei, I heard avicha speak unto Esav achicha, saying, 7 Bring

ז ברענג מיר אַ געפֿאַנג, און מאַך מיר אַ מאכל , און איך וועל עסן ,
esen vel ich un maichl a mir mach un gefang a mir breng
to eat will I and delicious dish a me make and catch a me bring

ח איז טויט . מײַן זון , אַצונד באַפֿעל לויט קול מײַן צו הער ווי איך
iz toit main far Hashem far bentshn dich vel ich un
is death my before Hashem before bless you(SG) will I and

ט דיר . גיי אַקאָרשט צו די שאָף , און ברענג מיר פֿון דאָרטן צוויי
tsvei dortn fun mir breng un shof di tsu akorsht gei dir
two there from me bring and sheep the to now go you(SG)

גוטע ציגנבעקלעך , און איך וועל פֿון זיי מאַכן אַ מאכל
maichl a machn zei fun vel ich un tsignbeklech gute
delicious dish a make them of will I and little billy goats good

פֿאַר דיין פֿאָטער, אַזוי ווי ער האָט ליב . י און וועסט ברענגען צו
tsu brengen vest un lib hot er vi azoi foter dain far
to bring you(sg) will and love has he as thus father your for

דיין פֿאָטער, ער זאָל עסן , כּדי ער זאָל דיך בענטשן פֿאַר
far bentshn dich zol er kedei esen zol er foter dain
before bless you(SG) shall he so that to eat shall he father your

זײַן טויט .
toit zain
death his

יא האָט יעקבֿ געזאָגט צו זײַן מוטער רבקהן : זע , מײַן ברודער
bruder main ze Rivkahn muter zain tsu gezogt Yaakov hot
brother my behold Rivkah mother his to said Yaakov has

יב עשָׂו איז אַ מענטש אַ האָריקער, און איך בין אַ מענטש אַ גלאַטער. טאָמער
tomer glater a mentsh a bin ich un horiker a mentsh a iz Esav
what if smooth a man a am I and hairy a man a is Esav

וועט מיך פֿאָטער אָנטאַפּן, וועל איך זײַן אין זײַנע אויגן אַזוי ווי אַן
an vi azoi oign zaine in zain ich vel ontapn foter main mich vet
a as thus eyes his in be I will feel father my me will

אָפּנאַרער, און איך וועל ברענגען אויף מיר אַ קללה, און נישט אַ ברכה .
broche a nisht un klole a mir oif brengen vel ich un opnarer
blessing a not and curse a me on bring will I and deceiver

יג האָט זײַן מוטער צו אים געזאָגט: אויף מיר דײַן קללה, מײַן זון !
zun main klole dain mir oif gezogt im tsu muter zain hot
son my curse your me on said him to mother his has

נאָר הער צו מײַן קול , און גיי ברענג מיר.
mir breng gei un kol main tsu her nor
me fetch go and voice my to pay heed only

יד איז ער געגאַנגען , און האָט געגנומען און געבראַכט צו זײַן
zain tsu gebracht un genumen hot un gegangen er iz
his to brought and taken has and having gone he is

מוטער , און זײַן מוטער האָט געמאַכט אַ מאכל אַזוי ווי זײַן
zain vi azoi maichl a gemacht hot muter zain un muter
his as thus delicious dish a made has mother his and mother

פֿאָטער האָט ליב געהאַט . טו און רבקה האָט געגומען די שענסטע
shenste di genumen hot Rivkah un gehat lib hot foter
best the taken has Rivkah and have had love has father

בגדים פֿון איר עלטערן זון, עשָׂו , וואָס זײַנען געווען
geven zainen vos Esavn zun eltern ir fun begadim
having been are which Esav son fathers her of garments

me wild game, and make me matamim, that I may eat, and make a brocha upon thee before Hashem before my mot. 8 Now therefore, beni *(my son)*, obey my kol *(voice)* according to that which I command thee. 9 Go now to the tzon, and bring me from there two gedayei izzim tovim *(good kids of goats)*; and I will make them matamim for avicha, such as he loveth: 10 And thou shalt bring it to avicha, that he may eat, and that he may make a brocha upon thee before his mot.

11 And Ya'akov said to Rivkah immo, Look, Esav achi is an ish sa'ir, and I am an ish chalak. 12 What if avi will touch me, and I shall seem to him as a meta'te'a; and I shall bring a kelalah upon me, and not a brocha.

13 And immo said unto him, Upon me be thy kelalah, beni; only obey my kol *(voice)*, and go bring me them.

14 And he went, and got, and brought them to immo: and immo made matamim, such as aviv loved. 15 And Rivkah took begadim of Esav her ben hagadol, the chamudot *(best ones)* which were with her in the bais, and

dressed Ya'akov her ben hakatan; [16] And with orot gedayei haizzim *(skins of the kids of the goats)* she dressed and covered his hands, and also upon the smooth of his tzavar *(neck)*; [17] And she gave the matamim and the lechem, which she had prepared, into the yad Ya'akov her ben.

[18] And he came unto aviv, and said, Avi; and he said, Hineni; who art thou, beni? [19] And Ya'akov said unto aviv, I am Esav thy bechor; I have done according as thou told me; arise, now, sit up and eat of my wild game, that thy nefesh may make a brocha upon me. [20] And Yitzchak said unto bno, How is it that thou hast found it so quickly, beni? And he said, Hashem Eloheicha worked it out for me. [21] And Yitzchak said unto Ya'akov, Come near, now, that I may touch thee, beni, indeed, whether thou be beni Esav or not. [22] And Ya'akov went near unto Yitzchak aviv; and he touched him, and said, The kol is kol Ya'akov, but the yadayim are the yedei Esav. [23] And he discerned him not, for his hands were

בְּנִי אִיר אִין הוּיז , אוּן זִי הָאט אָנגעטָאן אִיר יִינגערן זוּן יעקבָּן .
Yaakovn zun yingern ir ongeton hot zi un hoiz in ir bai
Yaakov son younger her put on has she and house in her by

טז אוּן דִי פֿעלכלעך פֿוּן דִי ציגנבעקלעך הָאט זִי אָנגעטָאן אוּיף
oif ongeton zi hot tsignbeklech di fun felchlech di un
on put on she has little billy goats the of little skins the and

זַיינֶע הענט אוּן אוּיף זַיין גלאַטן האַלדז. יז אוּן זִי הָאט געגעבן
gegebn hot zi un haldz glatn zain oif un hent zaine
given has she and neck smooth his on and hands his

דעם מאכל אוּן דָאס ברויט ווָאס זִי הָאט געמאַכט , אין
in gemacht hot zi vos broit dos un maichl dem
in made has she which bread this and delicious dish the

דער האַנט פֿוּן אִיר זוּן יעקבָּן .
Yaakovn zun ir fun hant der
Yaakov son her of hand the

יח אוּן ער איז געקומען צוּ זַיין פָֿאטער, אוּן הָאט געזָאגט: פָֿאטער
foter gezogt hot un foter zain tsu gekumen iz er un
father said has and father his to having come is he and

מַיינער ! הָאט ער געזָאגט: דָאָ בין איך; ווער ביסטו מַיין זוּן ? יט הָאט
hot zun main bistu ver ich bin do gezogt er hot mainer
has son my are you who I am here said he has my

יעקבָּ געזָאגט צוּ זַיין פָֿאטער: איך בין עֵשָׂו דַיין בכוֹר ; איך הָאב
hob ich bechor dain Esav bin ich foter zain tsu gezogt Yaakov
have I firstborn your Esav am I father his to said Yaakov

געטָאן אַזוי ווי דו הָאסט מיר געהייסן . הייב דיך אויף, איך בעט
bet ich oif dich heib geheisn mir host du vi azoi geton
entreat I up you(SG) lift ordered me have you as thus done

דיך , זעץ דיך , אוּן עס פֿוּן מַיין געפַֿאנג, כדי דיין זעל זָאל
zol zel dain kedei gefang main fun es un dich zets dich
shall soul your so that catch my of eat and you(SG) sit you(SG)

מיך בענטשן . כ הָאט יִצחָק געזָאגט צוּ זַיין זוּן : ווי הָאסטו עפּעס
epes hostu vi zun zain tsu gezogt Yitschak hot bentshn mich
anything have you how son his to said Yitzchak has bless me

אַזוי גיך געפֿונען , מַיין זוּן ? הָאט ער געזָאגט: ווייל ה דיין
dain Hashem vail gezogt er hot zun main gefunen gich azoi
your Hashem because said he has son my found quickly thus

ג-ט הָאט מיר צוגעשיקט אַ טראַף . כא הָאט יִצחָק געזָאגט צוּ יעקבָּן :
Yaakovn tsu gezogt Yitschak hot traf a tsugeshikt mir hot G-t
Yaakov to said Yitzchak has chance a sent to me has G-d

גענען , איך בעט דיך , אוּן לָאמיך דיך אָנטאַפּן, מַיין זוּן ,
zun main ontapn dich lomich un dich bet ich genen
son my feel you(SG) let me and you(SG) entreat I approach

אויב דו ביסט דָאס מַיין זוּן עֵשָׂו , אָדער נישט . כב הָאט יעקבָּ גענענט
genent Yaakov hot nisht oder Esav zun main dos bist du oib
come near Yaakov has not or Esav son my this are you if

צוּ זַיין פָֿאטער יִצחָקן , אוּן ער הָאט אים אָנגעטאַפּט, אוּן הָאט געזָאגט:
gezogt hot un ongetapt im hot er un Yitschakn foter zain tsu
said has and felt him has he and Yitzchak father his to

דער קוֹל איז דער קוֹל פֿוּן יעקבָּן , אָבער די הענט זַיינען די הענט
hent di zainen hent di ober Yaakovn fun kol der iz kol der
hands the are hands the but Yaakov of voice the is voice the

פֿוּן עֵשָׂו . כג אוּן ער הָאט אים נישט דערקענט, ווייל זַיינע הענט זַיינען
zainen hent zaine vail derkent nisht im hot er un Esavn fun
are hands his because recognize not him has he and Esav of

se'irot, as yedei Esav achiv; so he made a brocha upon him.

24 And he said, Art thou indeed beni Esav? And he said, I am.

געווען האָריק, אַזוי ווי די הענט פֿון זײַן ברודער עֵשָׂו ; און ער האָט
hot er un Esavn bruder zain fun hent di vi azoi horik geven
has he and Esav brother his of hands the as thus hairy having been

אים געבענטשט. כד און ער האָט געזאָגט: דו ביסט דאָס מײַן זון עֵשָׂו? האָט
hot Esav zun main dos bist du gezogt hot er un gebentsht im
has Esav son my this are you said has he and blessed him

ער געזאָגט: איך בין עס.
es bin ich gezogt er
it am I said he

25 And he said, Bring it near to me, and I will eat of the wild game of beni, that my nefesh may make a brocha upon thee. And he brought it near to him, and he did eat; and he brought him yayin and he drank.

כה האָט ער געזאָגט: דערלאַנג מיר, און איך וועל עסן פֿון מײַן
main fun esen vel ich un mir derlang gezogt er hot
my of to eat will I and me serve said he has

זונס געפֿאַנג, כּדי מײַן זעל זאָל דיך בענטשן. האָט ער אים
im er hot bentshn dich zol zel main kedei gefang zuns
him he has bless you(SG) shall soul my so that catch son's

דערלאַנגט, און ער האָט געגעסן; און ער האָט אים געבראַכט ווײַן , און
un vain gebracht im hot er un gegesn hot er un derlangt
and wine brought him has he and eaten has he and served

ער האָט געטרונקען. כו און זײַן פֿאָטער יִצְחָק האָט געזאָגט צו אים:
im tsu gezogt hot Yitschak foter zain un getrunken hot er
him to said has Yitzchak father his and drank has he

26 And aviv Yitzchak said unto him, Come near now, and kiss me beni.

גענעז , איך בעט דיך , און טו מיך אַ קוש , מײַן זון . כז האָט
zun main kush a mich tu un dich bet ich genen hot
son my kiss a me do and you(SG) entreat I approach has

27 And he came near, and kissed him: and he smelled the reiach *(smell)* of his begadim, and made a brocha upon him, and said,

ער גענענט , און האָט אים אַ קוש געטאָן. און ער האָט געשמעקט דעם
dem geshmekt hot er un geton kush a im hot un genent er
the smelled has he and done kiss a him has and come near he

ריח פֿון זײַנע בגדים , און האָט אים געבענטשט, און געזאָגט:
gezogt un gebentsht im hot un begadim zaine fun reyech
said and blessed him has and garments his of aroma

See, the reiach of beni

זע , דער ריח פֿון מײַן זון
zun main fun reyech der ze
son my of aroma the behold

is as the reiach of a sadeh

איז ווי דער ריח פֿון אַ פֿעלד
feld a fun reyech der vi iz
field a of aroma the as is

upon which Hashem hath made a brocha;

וואָס ה האָט עס געבענטשט.
gebentsht es hot Hashem vos
blessed it has Hashem which

28 Therefore HaElohim give thee of the tal haShomayim,

כח און האלקים זאָל דיר געבן פֿון דעם
dem fun gebn dir zol HaElokim un
the of give you(SG) shall G-d and

טוי פֿון הימל ,
himel fun toi
heaven of dew

and the fatness of ha'aretz,

און פֿון די פֿעטקייטן פֿון דער ערד ,
erd der fun fetkeitn di fun un
earth the of fatness the of and

and plenty of dagan and tirosh;

און פֿיל תּבֿואה און ווײַן .
vain un tvue fil un
wine and grain much and

29 Let people serve thee,

כט פֿעלקער זאָלן דיר דינען ,
dinen dir zoln felker
serve you(SG) shall peoples

and amim bow down to thee:

אוּן אוּמוֹת זָאלָן זִיךְ בּוּקֶן צוּ דִיר .
dir tsu bukn zich zoln umes un
you(SG) to bow down self shall nations and

be gevir over thy achim,

זַיי אַ הַאר אִיבּעֶר דַיינַע בּרִידעֶר ,
brider daine iber har a zai
brothers your over master a be

and let bnei immecha bow down to thee:

אוּן דִי זִין פוּן דַיין מוּטעֶר זָאלָן זִיךְ
zich zoln muter dain fun zin di un
self shall mother your of sons the and

בּוּקֶן צוּ דִיר .
dir tsu bukn
you(SG) to bow down

arur be every one that curseth thee,

פַאַרשׁאָלטֶן דִי וואָס שׁילטֶן דִיךְ ,
dich shiltn vos di farsholten
you(SG) curse which the ones cursed

and baruch be he that blesseth thee.

אוּן געבּענטשׁט דִי וואָס בּענטשׁן דִיךְ !
dich bentshn vos di gebentsht un
you(SG) bless which the ones blessed and

[30] And as soon as Yitzchak had completed making on Ya'akov a brocha, and Ya'akov had hardly gone out from the presence of Yitzchak aviv, that Esav achiv came in from his hunt. [31] And he also had prepared matamim, and brought it unto aviv and said unto aviv, Let avi arise, and eat of the wild game of bno, that thy nefesh may make a brocha upon me. [32] And Yitzchak aviv said unto him, Mi atah? *(Who art thou?)* And he said, I am binecha, thy bechor Esav. [33] And Yitzchak trembled with charadah gedolah ad me'od *(exceedingly great trembling)*, and said, Who? Where is he that hath hunted wild game, and brought it me, and I have eaten of all of it before thou camest, and have made a brocha upon him? And indeed he shall be baruch *(blessed)*!

ל אוּן עס אִיז געווּען , אַז יִצחָק הָאט געענדיקט בּענטשׁן
bentshn geendikt hot Yitschak az geven iz es un
blessing finished has Yitzchak when having been is it and

יעקבֿן , אִיז ווי נאָר יעקבֿ אִיז אַרויסגעגאַנגען פוּן פּאָר זיין
zain far fun aroisgegangen iz Yaakov nor vi iz Yaakovn
his before of having come out is Yaakov but as is Yaakov

פַאָטער יִצחָק , אַזוי איז זיין ברודער עשׂו אָנגעקומען פוּן זיין
zain fun ongekumen Esav bruder zain iz azoi Yitschakn foter
his from arrived Esav brother his is thus Yitzchak father

געיעג . לא אוּן ער אויך הָאט געמאַכט אַ מאכל אוּן געבראַכט צוּ
tsu gebracht un maichl a gemacht hot oich er un geyeg
to brought and delicious dish a made has also he and hunt

זיין פַאָטער; אוּן ער הָאט געזאָגט צוּ זיין פַאָטער: זאָל מיין פַאָטער
foter main zol foter zain tsu gezogt hot er un foter zain
father my shall father his to said has he and father his

אויפֿשטיין, אוּן עסן פוּן זיין זונס געפֿאַנג, כּדי דיין זעל זאָל מיך
mich zol zel dain kedei gefang zuns zain fun esen un oifshtein
me shall soul your so that catch son's his of eat and stand up

בענטשן . לב הָאט זיין פַאָטער יִצחָק צוּ אים געזאָגט: ווער ביסטו ?
bistu ver gezogt im tsu Yitschak foter zain hot bentshn
are you who said him to Yitzchak father his has bless

הָאט ער געזאָגט: איך בין דיין זון , דיין בכוֹר עֵשָׂו . לג הָאט יִצחָק
Yitschak hot Esav bechor dain zun dain bin ich gezogt er hot
Yitzchak has Esav firstborn your son your am I said he has

געציטערט זייער אַ גרויס ציטערנישׁ אוּן ער הָאט געזאָגט: היינט ווער איז
iz ver haint gezogt hot er un tsiterenish grois a zeyer getsitert
is who today said has he and tremble great a very trembled

דער וואָס הָאט געפֿאַנגען אַ געפֿאַנג אוּן מיר געבראַכט, אוּן איך הָאב
hob ich un gebracht mir un gefang a gefangen hot vos der
have I and brought me and catch a hunted has which the one

געגעסן פוּן אַלץ אייִדער דו ביסט געקומען , אוּן איך הָאב אים
im hob ich un gekumen bist du eider alts fun gegesn
him have I and having come are you before all that of eaten

געבענטשט? ער וועט אויך זיין געבענטשט.
gebentsht zain oich vet er gebentsht
blessed be also will he blessed

לד ווי עֵשָׂו האָט געהערט די ווערטער פֿון זײַן פֿאָטער, אַזוי האָט ער
er hot azoi foter zain fun verter di gehert hot Esav vi
he has thus father his of words the heard has Esav as

אויסגעשריען אַ זייער גרויס און ביטער געשריי, און ער האָט געזאָגט צו
tsu gezogt hot er un geshrei biter un grois zeyer a oisgeshrien
to said has he and cry bitter and great very a shouted out

זײַן פֿאָטער: בענטש מיך אויך, מײַן פֿאָטער. לה האָט ער געזאָגט: דײַן
dain gezogt er hot foter main oich mich bentsh foter zain
your said he has father my also me bless father his

ברודער איז געקומען מיט באַטרוג, און האָט צוגענומען דײַן
dain tsugenumen hot un batrug mit gekumen iz bruder
your taken has and deceit with having come is brother

ברכה . לו האָט ער געזאָגט: צי דען רופֿט מען זײַן נאָמען יעקבֿ ,
Yaakov nomen zain men ruft den tsi gezogt er hot broche
Yaakov name his they call then or said he has blessing

ווײַל ער האָט מיר שוין צוויי מאָל אויסגענאַרט ? מײַן
main oisgenart mol tsvei shoin mir hot er vail
my cheated by fraud times two already me has he because

בכֿורה האָט ער צוגענומען , און אָט האָט ער אַצונד צוגענומען
tsugenumen atsund er hot ot un tsugenumen er hot bechoire
taken now he has behold and taken he has birthright

מײַן ברכה . און ער האָט געזאָגט: האָסטו נישט באַהאַלטן פֿאַר מיר אַ
a mir far bahaltn nisht hostu gezogt hot er un broche main
a me for hidden not have you said has he and blessing my

ברכה ? לז האָט יצחָק געענטפֿערט און האָט געזאָגט צו עֵשָׂו : זע ,
ze Esavn tsu gezogt hot un geentfert Yitschak hot broche
behold Esav to said has and answered Yitzchak has blessing

איך האָב אים געמאַכט פֿאַר אַ האַר איבער דיר , און אַלע זײַנע
zaine ale un dir iber har a far gemacht im hob ich
his all and you(SG) over master a for made him have I

ברידער האָב איך אים געגעבן פֿאַר קנעכט , און מיט תּבֿואה און ווײַן
vain un tvue mit un knecht far gegebn im ich hob brider
wine and grain with and servants for given him I have brothers

האָב איך אים פֿאַרזאָרגט , און פֿאַר דיר , וואָס קען איך דען טאָן,
ton den ich ken vos dir far un farzorgt im ich hob
do then I can what you(SG) for and provided for him I have

מײַן זון ? לח האָט עֵשָׂו געזאָגט צו זײַן פֿאָטער: איז דאָס די אײנציקע
eintsike di dos iz foter zain tsu gezogt Esav hot zun main
sole the this is father his to said Esav has son my

ברכה בײַ דיר , מײַן פֿאָטער? בענטש מיך אויך, מײַן פֿאָטער. און
un foter main oich mich bentsh foter main dir bai broche
and father my also me bless father my you(SG) by blessing

עֵשָׂו האָט אויפֿגעהויבן זײַן קול און האָט געווויינט. לט האָט זײַן פֿאָטער
foter zain hot geveint hot un kol zain oifgehoibn hot Esav
father his has wept has and voice his lifted up has Esav

יצחָק זיך אָפּגערופֿן און האָט צו אים געזאָגט:
gezogt im tsu hot un opgerufn zich Yitschak
said him to has and responded self Yitzchak

זע , ווײַט פֿון די פֿעטקייטן פֿון דער ערד
erd der fun fetkeitn di fun vait ze
earth the of fatness the of far away behold

וועט זײַן דײַן וווינונג ,
voinung dain zain vet
dwelling your be will

34 And when Esav heard the words of aviv, he cried with tzeakah gedolah umarah ad me'od *(a great and exceeding bitter cry)*, and said unto aviv, Make a brocha on me, even me also, O avi. 35 And he said, Achicha came with mirmah *(deceit)*, and hath taken away thy brocha. 36 And he said, Is not he rightly called shmo Ya'akov? for vaya'keveni *(now he deceived/outwitted me)* these two times he took away my bechorah *(birthright)*; and, hinei, now he hath taken away my brocha *(blessing)*. And he asked, Hast thou not reserved a brocha for me? 37 And Yitzchak answered and said unto Esav, See, I have made him gevir over you, and all his achim have I given to him for avadim; and with dagan and tirosh have I sustained him; and what shall I do now unto thee, beni? 38 And Esav said unto aviv, Hast thou but one brocha, avi? Make a brocha on me, even me also, O avi. And Esav lifted up his kol *(voice)*, and wept. 39 And Yitzchak aviv answered and said unto him,

Hinei, thy moshav *(dwelling)* shall be the fatness of ha'aretz,

and of the tal HaShomayim from above;

אוּן אָן דעם הימלס טוי פֿון אויבן;
oiben fun toi himls dem on un
above from dew heaven's the on and

40 And by thy cherev shalt thou live,

מ אוּן אויף דײַן שווערד וועסטו לעבן,
lebn vestu shverd dain oif un
live will you(sg) sword your on and

and shalt serve achicha;

אוּן דײַן ברודער וועסטו דינען;
dinen vestu bruder dain un
serve will you(sg) brother your and

and it shall come to pass when thou shalt become restless,

אוּן עס וועט זײַן, אַז דו וועסט זיך אָפּרײַסן,
opraisn zich vest du az zain vet es un
attacked self will you when be will it and

that thou shalt break his ol *(yoke)* from off thy tzavar *(neck)*.

וועסטו אַראָפּוואַרפֿן זײַן יאָך פֿון דײַן האַלדז.
haldz dain fun yoch zain aropvarfen vestu
neck your from yoke his cast down will you(sg)

41 And Esav hated Ya'akov because of the brocha wherewith aviv made a brocha upon him: and Esav said in his lev, The yemei evel *(days of mourning)* for avi are at hand; then will I slay Ya'akov achi.

מא אוּן עֵשָׂו האָט פֿײַנט געקריגן יעקבֿן איבער דער ברכה
broche der iber Yaakovn gekrign faint hot Esav un
blessing the over Yaakov received hate has Esav and

וואָס זײַן פֿאָטער האָט אים געבענטשט, אוּן עֵשָׂו האָט געזאָגט בײַ
bai gezogt hot Esav un gebentsht im hot foter zain vos
by said has Esav and blessed him has father his which

זיך אין האַרצן: זאָלן אָנקומען די טרויערטעג נאָך מײַן פֿאָטער,
foter main noch troierteg di onkumen zoln hartsn in zich
father my after mourning the arrive shall heart in self

אוּן איך וועל הרגען מײַן ברודער יעקבֿן .
Yaakovn bruder main hargen vel ich un
Yaakov brother my kill will I and

42 And these words of Esav her ben hagadol were told to Rivkah; and she sent and called Ya'akov her ben hakatan, and said unto him, Hinei, Esav achicha, as touching thee, doth console himself, purposing to kill thee. 43 Now therefore, beni, shema bekoli *(listen to my voice)*! Arise, flee thou to Lavan achi to Charan; 44 And tarry with him a few days, until chamat achicha subsides; 45 And when af achicha subsides from thee, and he forget that which thou hast done to him; then I will

מב זײַנען דערציילט געוואָרן רבקהן די ווערטער פֿון
fun verter di Rivkahn gevorn dertseilt zainen
of words the Rivkah having become told are

איר עלטערן זון עֵשָׂון, אוּן זי האָט געשיקט אוּן האָט געפֿרוֹפֿן איר
ir gerufn hot un geshikt hot zi un Esavn zun eltern ir
her called has and sent has she and Esav son fathers her

יִנגערן זון יעקבֿן, אוּן האָט צו אים געזאָגט: זע, דײַן
dain ze gezogt im tsu hot un Yaakovn zun yingern
your behold said him to has and Yaakov son younger

ברודער עֵשָׂו טרייסט זיך וועגן דיר, אַז ער וועט
vet er az dir vegen zich treist Esav bruder
will he that you(SG) concerning self consoles Esav brother

דיך הרגען. מג אוּן אַצונד, מײַן זון, הער צו מײַן קוֹל,
kol main tsu her zun main atsund un hargen dich
voice my to pay heed son my now and kill you(SG)

אוּן שטיי אויף, אַנטלויף דיר צו מײַן ברודער לָבָנען קיין
kein Lavanen bruder main tsu dir antloif oif shtei un
to Lavan brother my to you(SG) flee up stand and

חָרָן . מד אוּן וועסט זיצן בײַ אים עטלעכע טעג, ביז וואַנען דער
der vanen biz teg etleche im bai zitsn vest un Charan
the which until days certain him by sit will and Charan

גרימצאָרן פֿון דײַן ברודער וועט אָפּגיין; מה ביז דער כּעס פֿון דײַן
dain fun kaas der biz opgein vet bruder dain fun grimtsorn
your of anger the until abate will brother your of wrath

ברודער וועט זיך אָפּקערן פֿון דיר, אוּן ער וועט פֿאַרגעסן
fargesen vet er un dir fun opkeren zich vet bruder
forget will he and you(SG) from turn aside self will brother

send, and get thee from there. Why should I be bereaved also of you both in yom echad *(one day, the same day)*?

וואָס דו האָסט אים געטאָן; און איך וועל שיקן, און וועל דיך
dich vel un shikn vel ich un geton im host du vos
you(SG) will and send will I and done him have you what

אָפּנעמען פֿון דאָרטן. נאָך וואָס זאָל איך אָנווערן אײַך ביידן אין
in beidn aich onvern ich zol vos noch dortn fun opnemen
in both you lose I shall which yet there from recover

איין טאָג?
tog ein
day one

[46] And Rivkah said to Yitzchak, I am weary of my life because of the Banot Chet: if Ya'akov take an isha of the Banot Chet *(Hittite women)* such as these which are of the banot ha'aretz, what will chayyim to me be?

מו און רבקה האָט געזאָגט צו יִצחָק: מײַן לעבן איז מיר נִמאס
nims mir iz lebn main Yitschakn tsu gezogt hot Rivkah un
disgusting me is life my Yitzchak to said has Rivkah and

פֿון וועגן די טעכטער פֿון חֵת; אויב יעקבֿ נעמט אַ ווײַב פֿון
fun vaib a nemt Yaakov oib Chet fun techter di vegen fun
of wife a take Yaakov if Chet of daughters the concerning of

די טעכטער פֿון חֵת, אַזוי ווי די דאָזיקע, פֿון די טעכטער פֿון לאַנד,
land fun techter di fun dozike di vi azoi Chet fun techter di
land of daughters the of this the as thus Chet of daughters the

וואָס טויג מיר דאָס לעבן?
lebn dos mir toig vos
life this me worth which

28 And Yitzchak called for Ya'akov, and blessed him, and charged him, and said unto him, Thou shalt not take an isha of the Banot Kena'an. [2] Arise, go to Paddanah-Aram, to the bais Betuel avi immecha; and take thee an isha from there of the banot Lavan achi immecha. [3] And El Shaddai bless thee, and make thee fruitful, and multiply thee, that thou mayest be a kahal amim; [4] And give thee the birkat Avraham, to thee, and to thy zera with thee; that thou mayest inherit the eretz wherein thou art a ger, which Elohim gave unto Avraham.

כח

האָט יִצחָק געפֿרוּפֿן יעקבֿן, און האָט אים געבענטשט, און
un gebentsht im hot un Yaakovn gerufn Yitschak hot
and blessed him has and Yaakov called Yitzchak has

האָט אים באַפֿוילן, און האָט צו אים געזאָגט: זאָלסט
zolst gezogt im tsu hot un bafoiln im hot
you(SG) must said him to has and ordered him has

נישט נעמען אַ ווײַב פֿון די טעכטער פֿון כְּנַעַן. [ב] שטיי אויף,
oif shtei Kenaan fun techter di fun vaib a nemen nisht
up stand Canaan of daughters the from wife a take not

גיי קיין פַּדַן-אֲרָם, צו דעם הויז פֿון בתואֵל, דײַן מוטערס
muters dain Betuel fun hoiz dem tsu Paddan-Aram kein gei
mother your Betuel of house the to Paddanah-Aram to go

פֿאָטער, און נעם דיר פֿון דאָרטן אַ ווײַב פֿון די טעכטער
techter di fun vaib a dortn fun dir nem un foter
daughters the from wife a there from you(SG) take and father

פֿון לָבָן, דײַן מוטערס ברודער. [ג] און אֵל שַׁדַי וועט דיך
dich vet Shaddai El un bruder muters dain Lavan fun
you(SG) will Shaddai G-d and brother mother your Lavan of

בענטשן, און וועט דיך פֿרוכפּערן און דיך מערן, און
un mern dich un fruchpern dich vet un bentshn
and increase you(SG) and make fruitful you(SG) will and bless

וועסט ווערן אַ געזעמל פֿעלקער. [ד] און ער וועט דיר געבן די
di gebn dir vet er un felker gezeml a vern vest
the give you(SG) will he and peoples crowd of a become will

ברכה פֿון אַבֿרהמען, דיר און דײַן זאָמען מיט דיר, כּדי
kedei dir mit zomen dain un dir Avrahamen fun broche
so that you(SG) with seed your and you(SG) Avraham of blessing

זאָלסט ארבן דאָס לאַנד פֿון דײַן ווויינשאַפֿט, וואָס אלקים
Elokim vos voinshaft dain fun land dos arben zolst
G-d which residing sojourn your of land this inherit you(SG) must

האָט געגעבן צו אַבֿרהמען.
Avrahamen tsu gegebn hot
Avraham to given has

[5] And Yitzchak sent away Ya'akov; and he went to Paddanah-Aram unto Lavan ben Betuel HaArami, achi Rivkah, em Ya'akov and Esav.

ה און יִצְחָק האָט אַוועקגעשיקט יעקבֿן , און ער איז געגאַנגען
gegangen iz er un Yaakovn avekgeshikt hot Yitschak un
having gone is he and Yaakov sent off has Yitzchak and

קיין פַּדַן-אַרָם , צו לָבָן דעם זון פֿון בתואֵל דעם אַרַמי , דעם
dem Aramit dem Betuel fun zun dem Lavan tsu Paddan-Aram kein
the Aramean the Betuel of son the Lavan to Paddanah-Aram to

ברודער פֿון רבקה , דער מוטער פֿון יעקבֿן און עֵשָׂו .
Esavn un Yaakovn fun muter der Rivkah fun bruder
Esav and Yaakov of mother the Rivkah of brother

[6] When Esav saw that Yitzchak had blessed Ya'akov, and sent him away to Paddanah-Aram, to take an isha for him from there; and that when he blessed him he gave him a charge, saying, Thou shalt not take an isha of the Banot Kena'an; [7] And that Ya'akov obeyed his av and his em, and went to Paddanah-Aram; [8] And Esav seeing that the Banot Kena'an pleased not Yitzchak his av; [9] Then went Esav unto Yishmael, and took unto the nashim which he had Machalat bat Yishmael ben Avraham, the achot of Nevayot, to be his wife.

ו און עֵשָׂו האָט געזען אַז יִצְחָק האָט געבענטשט יעקבֿן , און
un Yaakovn gebentsht hot Yitschak az gezen hot Esav un
and Yaakov blessed has Yitzchak that seen has Esav and

האָט אים אַוועקגעשיקט קיין פַּדַן-אַרָם , זיך צו נעמען אַ ווייב פֿון
fun vaib a nemen tsu zich Paddan-Aram kein avekgeshikt im hot
from wife a take to self Paddan-Aram to sent off him has

דאָרטן; אַז ווען ער האָט אים געבענטשט, האָט ער אים באַפֿוילן, אַזוי צו
tsu azoi bafoiln im er hot gebentsht im hot er ven az dortn
to thus ordered him he has blessed him has he when that there

זאָגן: זאָלסט נישט נעמען אַ ווייב פֿון די טעכטער פֿון כְּנַעַן ;
Kenaan fun techter di fun vaib a nemen nisht zolst zogn
Canaan of daughters the of wife a take not you(SG) must say

ז און יעקבֿ האָט צוגעהערט צו זײַן פֿאָטער און צו זײַן מוטער , און
un muter zain tsu un foter zain tsu tsugehert hot Yaakov un
and mother his to and father his to paid heed has Yaakov and

איז געגאַנגען קיין פַּדַן-אַרָם . ח און עֵשָׂו האָט געזען אַז די
di az gezen hot Esav un Paddan-Aram kein gegangen iz
the that seen has Esav and Paddanah-Aram to having gone is

טעכטער פֿון כְּנַעַן זײַנען שלעכט אין די אויגן פֿון זײַן פֿאָטער
foter zain fun oign di in shlecht zainen Kenaan fun techter
father his of eyes the in evil are Canaan of daughters

יִצְחָקן , ט און עֵשָׂו איז געגאַנגען צו יִשְׁמָעֵאלן , און האָט, צו
tsu hot un Yishmaeln tsu gegangen iz Esav un Yitschakn
to has and Yishmael to having gone is Esav and Yitzchak

זײַנע אַנדערע ווייבער, זיך גענומען פַּאַר אַ ווייב מָחלַת די טאָכטער
tochter di Machalat vaib a far genumen zich vaiber andere zaine
daughter the Machalat wife a for taken self wives other his

פֿון יִשְׁמָעֵאל , אַברהמס זון , די שוועסטער פֿון נְבָיוֹתן .
Nevayotn fun shvester di zun Avrahams Yishmael fun
Nevayot of sister the son Abraham's Yishmael of

VAYETZE

וַיֵּצֵא

[10] And Ya'akov went out from Be'er-Sheva, and went toward Charan. [11] And he reached a certain place, and tarried there, because the shemesh was set; and he took of the avanim of that place, and put them for his pillow,

י און יעקבֿ איז אַרויסגעגאַנגען פֿון באֵר-שֶׁבַע , און איז געגאַנגען
gegangen iz un Beer-Sheva fun aroisgegangen iz Yaakov un
having gone is and Be'er-Sheva from having come out is Yaakov and

קיין חָרָן . יא און ער האָט געטראָפֿן אַן אָרט , און איז דאָרטן
dortn iz un ort an getrofn hot er un Charan kein
there is and place a encountered has he and Charan to

געבליבן נעכטיקן , ווײַל די זון איז אונטערגעגאַנגען; און ער
geblibn nechtikn vorem di zun iz untergegangen un er
spend the night remain because the sun is gone down and he

האָט גענומען פֿון די שטיינער פֿון דעם אָרט , און געמאַכט פַּאַר זײַן
hot genumen fun di fun shteiner di fun dem ort un gemacht far zain
has taken from the of stones the of place and made for his

and lay down in that place to sleep. 12 And he had a chalom, and hinei a sullam *(ladder, stairway)* set up on the ground, and the top of it reached to Shomayim: and hinei the malachim of Elohim ascending and descending on it. 13 And, hinei, Hashem stood above it, and said, I am Hashem Elohei Avraham thy av, and Elohei Yitzchak; ha'aretz whereon thou liest, to thee will I give it, and to thy zera; 14 And thy zera shall be as the dust of ha'aretz, and thou shalt spread abroad to the west, and to the east, and to the north, and to the south; and in thee and in thy zera shall kol hamishpochot haadamah be blessed. 15 And, hinei, I am with thee, and will be shomer over thee in all places where thou goest, and will bring thee back into haadamah hazot; for I will not leave thee, until I have done that which I have promised thee.

16 And Ya'akov awoke out of his sleep, and he said, Surely Hashem is in this place! And I had no da'as of it. 17 And he was afraid, and said, How nora *(awesome)* is this place! This

צוקאָפּנס , און האָט זיך געלייגט אין יענעם אָרט . יבהאָט זיך
tsukopns un ort yenem in geleigt zich hot un
heads of the bed and place that in lain down self has and

אים געחלומט , ערשט אַ לייטער שטייט אויף דער ערד , און זײַן שפּיץ
im gecholemt ersht a leiter shteit oif der erd un zain shpits
him dreamt look a ladder stand on the earth and its top

גרייכט ביזן הימל , און זע , מלאָכים פֿון אלקים גייען אַרויף און
un aroif geyen Elokim fun malachim ze un himel bizn greicht
and up go G-d of angels behold and heaven until reached

נידערן אַראָפּ אויף אים. יגאון אָט שטייט ה׳ איבער אים, און
un im iber Hashem shteit ot un im oif arop nidern
and him over Hashem stand behold and it on down go down

ער זאָגט : איך בין ה׳ דער ג-ט פֿון דײַן פֿאָטער אַבֿרהמען , און
un Avrahamen foter dain fun G-t der Hashem bin ich zogt er
and Avraham father your of G-d the Hashem am I declares he

אלוקי יִצחָק . דאָס לאַנד וואָס דו ליגסט דערויף, צו דיר
dir tsu deroif ligst du vos land dos Yitschakn Elokei
you(SG) to on it lie you which land this Yitzchak the G-d of

וועל איך עס געבן, און צו דײַן זאָמען . יאון דײַן זאָמען וועט זײַן אַזוי
azoi zain vet zomen dain un zomen dain tsu un gebn es ich vel
thus be will seed your and seed your to and give it I will

ווי שטויב פֿון דער ערד , און וועסט זיך אויסשפּרייטן קיין מערבֿ און
un mayrev kein oisshpreitn zich vest un erd der fun shtoib vi
and west to spread out self will and earth the of dust as

קיין מזרח און קיין צפֿון און קיין דָרום , און בענטשן וועלן זיך
zich veln bentshn un dorem kein un tsofn kein un mizrech kein
self will bless and south to and north to and east to

מיט דיר און מיט דײַן זאָמען אַלע משפּחות פֿון דער ערד .
erd der fun mishpoches ale zomen dain mit un dir mit
earth the of families all seed your with and you(SG) with

טון זע , איך וועל זײַן מיט דיר , און איך וועל דיך היטן
hitn dich vel ich un dir mit zain vel ich ze un
keep you(SG) will I and you(SG) with be will I behold and

אומעטום וווּ דו וועסט גיין , און איך וועל דיך אומקערן צו דער
der tsu umkeren dich vel ich un gein vest du vu umetum
the to to return you(SG) will I and go will you where wherever

דאָזיקער ערד , וואָרעם איך וועל דיך נישט פֿאַרלאָזן, ביז וואַנען
vanen biz farlozen nisht dich vel ich vorem erd doziker
whence until forsake not you(SG) will I because earth this one

איך האָב געטאָן וואָס איך האָב דיר צוגעזאָגט .
tsugezogt dir hob ich vos geton hob ich
promised you(SG) have I which done have I

טזהאָט יעקבֿ זיך אויפֿגעכאַפּט פֿון זײַן שלאָף, און
un shlof zain fun oifgechapt zich Yaakov hot
and sleep his from woke self Yaakov has

ער האָט געזאָגט: פֿאַר וואָר , ה׳ איז פֿאַראַן אין דעם
dem in faran iz Hashem vor far gezogt hot er
the in there is is Hashem surely for said has he

דאָזיקן אָרט , און איך האָב נישט געווּסט. יזאון ער האָט מורא
moire hot er un gevust nisht hob ich un ort dozikn
fear has he and known not have I and place this

געהאַט , און האָט געזאָגט: ווי מוֹראדיק איז דער דאָזיקער
doziker der iz mordik vi gezogt hot un gehat
this one the is dreadful how said has and have had

is none other than the Beis Elohim, and this is the Sha'ar HaShomayim.

18 And Ya'akov rose up early in the boker, and took haeven *(the stone)* that he had put for his pillow, and set it up for a matzevah *(pillar)*, and poured shemen upon the top of it. 19 And he called the shem of that place Beit-El; but the shem of that ir was called Luz at the first. 20 And Ya'akov vowed a neder *(vow)*, saying, If Elohim will be with me, and will be shomer over me in this derech *(way, journey)* that I go, and will give me lechem to eat, and beged *(clothes)* to put on, 21 So that I return to bais avi in shalom; then shall Hashem be for me Elohim *(my G-d)*. 22 And this even *(stone)*, which I have set for a matzevah *(pillar)*, shall be Beis Elohim: and of all that Thou shalt give me I will surely give the aser *(tenth)* unto Thee.

29 Then Ya'akov went on his journey, and came into the eretz of the bnei kedem. 2 And he looked, and hinei a be'er in the sadeh, and, hinei, there were shloshah edrei tzon lying by it; for out of

אָרט ! דאָס איז נישט אַנדערש ווי דאָס הויז פֿון אלקים , און
un Elokim fun hoiz dos vi andersh nisht iz dos ort
and G-d of house this than other none is this place

דאָס איז דער טויער פֿון הימל .
himel fun toier der iz dos
heaven of gate the is this

יח און יעקבֿ האָט זיך געפֿעדערט אין דער פֿרי , און ער האָט
hot er un peire der in gefedert zich hot Yaakov un
has he and morning the in rose early self has Yaakov and

געגומען דעם שטיין וואָס ער האָט געמאַכט פֿאַר זיין צוקאָפּנס ,
tsukopns zain far gemacht hot er vos shtein dem genumen
heads of the bed his for made has he which stone the taken

און האָט אים געמאַכט פֿאַר אַ זיילשטיין , און ער האָט אַרויפֿגעגאָסן אייל
eil aroifgegosn hot er un zailshtein a far gemacht im hot un
oil poured has he and pillar a for made it has and

אויף זיין שפּיץ . יט און ער האָט גערופֿן דעם נאָמען פֿון יענעם אָרט
ort yenem fun nomen dem gerufn hot er un shpits zain oif
place that of name the called has he and top its on

בֵּית-אֵל, אָבער לוז איז געווען דער נאָמען פֿון דער שטאָט צוערשט .
tsuersht shtot der fun nomen der geven iz Luz ober Beis-El
originally city the of name the having been is Luz but Beit-El

כ און יעקבֿ האָט אַ נדר געטאָן, אַזוי צו זאָגן : אויב אלקים ווועט זיין
zain vet Elokim oib zogn tsu azoi geton neyder a hot Yaakov un
be will G-d if say to thus done vow a has Yaakov and

מיט מיר, און ווועט מיך היטן אויף דעם דאָזיקן וועג וואָס איך גיי , און
un gei ich vos veg dozikn dem oif hitn mich vet un mir mit
and go I which way this the on keep me will and me with

ער ווועט מיר געבן ברויט צום עסן , און אַ בגד אָנצוטאָן , כא און
un ontsuton beged a un esen tsum broit gebn mir vet er
and to wear garment a and to eat to bread give me will he

איך וועל מיך אומקערן בשלום צו מײַן פֿאָטערס הויז , אַזוי וועט
vet azoi hoiz foters main tsu besholem umkeren mich vel ich
will thus house father's my to in peace to return me will I

ה מיר זיין צום אלקים . כב און דער דאָזיקער שטיין וואָס איך
ich vos shtein doziker der un Elokim tsum zain mir Hashem
I which stone this one the and G-d to the be me Hashem

האָב גענומען פֿאַר אַ זיילשטיין , וועט זיין אַ הויז פֿון אלקים ; און פֿון
fun un Elokim fun hoiz a zain vet zailshtein a far gemacht hob
of and G-d of house a be will pillar a for made have

אַלץ וואָס דו וועסט מיר געבן , וועל איך מעשׂר מעשׂר צו דיר .
dir tsu maiser mesrn ich vel gebn mir vest du vos alts
you(SG) to tithe tithe I will give me will you which all that

כט

און יעקבֿ האָט אויפֿגעהויבן זײַנע פֿיס, און איז
iz un fis zaine oifgehoibn hot Yaakov un
is and feet his lifted up has Yaakov and

געגאַנגען צו דעם לאַנד פֿון די קינדער פֿון מזרח .
mizrech fun kinder di fun land dem tsu gegangen
east of children the of land the to having gone

ב און ער האָט אַ קוק געטאָן, ערשט אַ ברונעם איז אין פֿעלד, און
un feld in iz brunem a ersht geton kuk a hot er un
and field in is well a see done look a has he and

זע , דרײַ סטאַדעס שאָף הויערן דאָרטן בײַ אים; ווײַל פֿון
ze drai stades shof hoiern dortn bai im; vorem fun
from because it beside there lay sheep flocks of three behold

that be'er they watered the edarim: and a great even *(stone)* was upon the mouth of the be'er. 3 And to there were all the edarim gathered: and they rolled the even *(stone)* from the mouth of the be'er, and watered the tzon, and put the even *(stone)* again upon the mouth of the be'er in its place.

יענעם ברונעם פֿלעגט מען אָנטרינקען די סטאַדעס, און דער שטיין
shtein der un stades di ontrinken men flegt brunem yenem
stone the and flocks of the water they used to well that

אויפֿן מויל פֿון ברונעם איז געווען גרויס. ג און אַז דאָרטן
dortn az un grois geven iz brunem fun moil oifn
there when and great having been is well of mouth on

האָבן זיך צונויפֿגעזאַמלט אַלע סטאַדעס, האָט מען אַראָפּגעקייקלט
aropgekaiklt men hot stades ale tsunoifgezamlt zich hobn
remove by rolling they has flocks of all gathered self have

דעם שטיין פֿון דעם מויל פֿון ברונעם, און מע האָט אָנגעטרונקען
ongetrunken hot me un brunem fun moil dem fun shtein dem
watered has they and well of mouth the of stone the

די שאָף, און אומגעקערט דעם שטיין אויפֿן מויל פֿון דעם ברונעם
brunem dem fun moil oifn shtein dem umgekert un shof di
well the of mouth on stone the returned and sheep the

אויף זײַן אָרט.
ort zain oif
place its on

4 And Ya'akov said unto them, My brethren, where are you from? And they said, Of Charan are we. 5 And he said unto them, Know ye Lavan ben Nachor? And they said, We know him. 6 And he said unto them, Is the shalom with him? And they said, Shalom; and, hinei, Rachel his bat cometh with the tzon. 7 And he said, Look, the sun is still high, neither is it time that the flock should be gathered together; water ye the tzon, and go and feed them. 8 And they said, We cannot, until all the edarim be gathered together, and till they roll the even *(stone)* from the mouth of the be'er; then we water the tzon.

ד האָט יעקבֿ צו זיי געזאָגט: פֿון וואַנען זײַט איר, מײַנע ברידער?
brider maine ir zait vanen fun gezogt zei tsu Yaakov hot
brothers my you are whence of said they to Yaakov has

האָבן זיי געזאָגט: פֿון חָרָן זײַנען מיר. ה האָט ער צו זיי געזאָגט:
gezogt zei tsu er hot mir zainen Charan fun gezogt zei hobn
said them to he has we are Charan from said they have

קענט איר לָבָן דעם זון פֿון נָחוֹרן? האָבן זיי געזאָגט: מיר קענען.
kenen mir gezogt zei hobn Nachorn fun zun dem Lavan ir kent
know we said they have Nachor of son the Lavan you know

ו האָט ער צו זיי געזאָגט: איז פֿריד צו אים? האָבן זיי געזאָגט: פֿריד;
frid gezogt zei hobn im tsu frid iz gezogt zei tsu er hot
peace said they have him to peace is said them to he has

און אָן קומט זײַן טאָכטער רחל מיט די שאָף. ז האָט ער צו זיי
zei tsu er hot shof di mit Rachel tochter zain kumt on un
them to he has sheep the with Rachel daughter his comes on and

געזאָגט: זעט, דער טאָג איז נאָך גרויס, נאָך נישט צייַט דאָס פֿיך
fich dos tsait nisht noch grois noch iz tog der zet gezogt
livestock this time not yet great still is day the look said

זאָל אײַנגעזאַמלט ווערן; טרינקט אָן די שאָף, און גייט פֿיטערט.
fitert geit un shof di on trinkt vern aingezamlt zol
grazing go and sheep the on drink become gathered shall

ח האָבן זיי געזאָגט: מיר קענען נישט, ביז וואַנען אַלע סטאַדעס
stades ale vanen biz nisht kenen mir gezogt zei hobn
flocks of all how long until not be able to we said they have

וועלן זיך צונויפֿזאַמלען, און מע וועט אַראָפּקייקלען דעם שטיין
shtein dem aropkaiklen vet me un tsunoifzamlen zich veln
stone the roll will they and gathered together self will

פֿון דעם מויל פֿון ברונעם; און מיר וועלן אָנטרינקען די שאָף.
shof di ontrinken veln mir un brunem fun moil dem fun
sheep the water will we and well of mouth the from

9 And while he yet spoke with them, Rachel came with the tzon of her av; for she was a ro'ah *(shepherdess)*.

ט ווי ער רעדט נאָך מיט זיי, אַזוי איז רחל אונטערגעקומען מיט
mit untergekumen Rachel iz azoi zei mit noch redt er vi
with arrived rachel is thus them with still speaks he as

אירע פֿאָטערס שאָף; ווײַל זי איז געווען אַ פּאַסטוכערין. י און
ir fotersʼ shof vorem zi iz geven a pastucherin un
her father's sheep because she is having been a shepherdess and

עס איז געווען , ווי יעקבֿ האָט דערזען רחלען , די טאָכטער פֿון
fun tochter di Rachelen derzen hot Yaakov vi geven iz es
of daughter the Rachel seen has Yaakov as having been is it

לָבָן , זײַן מוטערס ברודער, און די שאָף פֿון לָבָן , זײַן מוטערס
muters zain Lavan fun shof di un bruder muters zain Lavan
mother's his Lavan of sheep the and brother mother his Lavan

ברודער, אַזוי האָט יעקבֿ געטענט , און האָט אַראָפּגעקײַקלט דעם
dem aropgekaiklt hot un genent Yaakov hot azoi bruder
the remove by rolling has and come near Yaakov has thus brother

שטיין פֿון דעם מויל פֿון ברונעם, און האָט אָנגעטרונקען די שאָף
shof di ongetrunken hot un brunem fun moil dem fun shtein
sheep the watered has and well of mouth the from stone

פֿון לָבָן , זײַן מוטערס ברודער. יא און יעקבֿ האָט געקושט רחלען ,
Rachelen gekusht hot Yaakov un bruder muters zain Lavan fun
Rachel kissed has Yaakov and brother mother's his Lavan of

און האָט אויפֿגעהויבן זײַן קול און האָט געוויינט. יב און יעקבֿ האָט
hot Yaakov un geveint hot un kol zain oifgehoibn hot un
has Yaakov and wept has and voice his lifted up has and

דערציילט רחלען אַז ער איז איר פֿאָטערס אַן אייגענער, און אַז ער איז
iz er az un eigener an foters ir iz er az Rachelen derteilt
is he that and kindred an father's her is he that Rachel told

רבקהס אַ זון ; און זי איז גלאָפֿן, און האָט אָנגעזאָגט איר פֿאָטער.
foter ir ongezogt hot un gelofn iz zi un zun a Rivkahs
father her informed has and ran is she and son a Rivkah's

יג און עס איז געווען , ווי לָבָן האָט געהערט די הערונג
herung di gehert hot Lavan vi geven iz es un
report the heard has Lavan as having been is it and

וועגן יעקבֿ , זײַן שוועסטערס זון , אַזוי איז ער אים גלאָפֿן
gelofn im er iz azoi zun shvesters zain Yaakov vegen
ran him he is thus son sister's his Yaakov concerning

אַנטקעגן , און ער האָט אים געהאַלדזט און אים געקושט, און האָט
hot un gekusht im un gehaldzt im hot er un antkegen
has and kissed him and embraced him has he and to meet

אים אַריַינגעבראַכט אין זײַן הויז . און ער האָט דערציילט לָבָנען
Lavanen dertseilt hot er un hoiz zain in araingebracht im
Lavan told has he and house his in brought him

אַלע יענע געשעענישן . יד און לָבָן האָט צו אים געזאָגט: פֿאַר
far gezogt im tsu hot Lavan un gesheenishn yene ale
for said him to has Lavan and these things those all

וואָר , מײַן בײַן און מײַן פֿלייש ביסטו . און ער איז געזעסן בײַ
bai gezesn iz er un bistu fleish main un bein main vor
by settled is he and are you flesh my and bone my surely

אים אַ חודש צײַט.
tsait choidesh a im
time month a him

טו האָט לָבָן געזאָגט צו יעקבֿן : צי ווײַל דו ביסט מײַנער
mainer bist du vail tsi Yaakovn tsu gezogt Lavan hot
my are you because or Yaakov to said Lavan has

אַן אייגענער, זאָלסטו מיר דינען אומזיסט ? זאָג מיר וואָס איז דײַן
dain iz vos mir zog umzist dinen mir zolstu eigener an
your is what me say for nothing serve me shall you kin an

לוין . טז און לָבָן האָט געהאַט צוויי טעכטער ; דער נאָמען פֿון
loin . tsvei gehat hot Lavan un techter der nomen fun
wage of name the daughters two have had has Lavan and of

10 And it came to pass, when Ya'akov saw Rachel bat Lavan achi immo, and the tzon of Lavan achi immo, that Ya'akov went near, and rolled the even *(stone)* from the mouth of the be'er, and watered the tzon of Lavan achi immo.
11 And Ya'akov kissed Rachel, and lifted up his voice, and wept.
12 And Ya'akov told Rachel that he was the relative of her av, and that he was ben Rivkah; and she ran and told her av.

13 And it came to pass, when Lavan heard the news of Ya'akov ben achoto, that he ran to meet him, and embraced him, and kissed him, and brought him to his bais. And he told Lavan all these things. 14 And Lavan said to him, Surely thou art my etzem *(bone)* and my basar. And he abode with him the space of a chodesh *(month)*.

15 And Lavan said unto Ya'akov, Because thou art my relative, shouldest thou therefore serve me for nothing? Tell me, what shall thy maskoret be? 16 And Lavan had two banot:

the shem of the elder was Leah, and the shem of the younger was Rachel. 17 Leah had weak eyes; but Rachel was yafeh and lovely in form. 18 And Ya'akov loved Rachel; and said, I will serve thee sheva shanim for Rachel thy bat haketannah. 19 And Lavan said, It is better that I give her to thee, than that I should give her to another ish; abide with me.

20 And Ya'akov served sheva shanim for Rachel; and they seemed unto him but a few yamim, because of the ahavah he had for her. 21 And Ya'akov said unto Lavan, Give me my isha, for my yamim are completed, that I may go in unto her.

22 And Lavan gathered together all the anshei hamakom, and made a mishteh *(feast)*. 23 And it came to pass in the erev, that he took Leah his bat, and brought her to him; and he went in unto her. 24 And Lavan gave unto his daughter Leah Zilpah shifchato *(his maid)* for a shifchah.

דער עלטערער איז געווען לאה, און דער נאָמען פֿון דער יינגערער
yingerer der fun nomen der un Leah geven iz elterer der
younger the of name the and Leah having been is older the

איז רחל אויך געווען שלאַפֿעט, און לאהס אויגן זײַנען
iz Rachel un shlafe geven zainen oign Leahs un Rachel
is Rachel and weak having been are eyes Leah's and Rachel

יז און רחל איז שיין פֿנים, און שיין אויפֿן גשטאַלט, און שיין אויפֿן פֿנים.
un ponem oifn shein un geshtalt oifn shein geven
and face on beautiful and form on beautiful having been

יח יעקבֿ האָט ליב געקריגן רחלען; און ער האָט געזאָגט: איך וועל
vel ich gezogt hot er un Rachelen gekrign lib hot Yaakov
will I said has he and Rachel got love has Yaakov

יט דיר דינען זיבן יאָר פֿאַר דײַן יינגערער טאָכטער רחלען.
dir dinen zibn yor far dain yingerer tochter Rachelen hot
you(SG) serve seven years for your younger daughter Rachel has

לָבָן געזאָגט: בעסער איך זאָל זי דיר געבן, איידער איך זאָל זי
zi zol ich eider gebn dir zi zol ich beser gezogt Lavan
her shall I before give you(SG) her shall I better said Lavan

מיר. בלײַב מיט מיר; אַן אַנדער מאַן
mir bai blaib man ander an tsu gebn
me with remain man other an to give

כ יעקבֿ האָט געדינט פֿאַר רחלען זיבן יאָר, און
un yor zibn Rachelen far gedint hot Yaakov un
and years seven Rachel for served has Yaakov and

זיי זײַנען געווען אין זײַנע אויגן אַזוי ווי עטלעכע טעג,
zei zainen geven in zaine oign azoi vi etleche teg
they are in having been his eyes as few days

כא פֿון זײַן לידשאַפֿט צו איר. און יעקבֿ האָט געזאָגט
fun zain libshaft tsu ir un Yaakov hot gezogt
because of his love to her and Yaakov has said

צו לָבָן: גיב מיר מײַן ווײַב, וואָרעם מײַנע טעג זײַנען
tsu Lavanen gib mir main vaib vorem maine teg zainen
to Lavan tsu give me my wife because my days are

דערפֿילט געווארן; און איך וועל קומען צו איר.
derfilt gevorn un ich vel kumen tsu ir
fulfilled become having and I will come to her

כב האָט לָבָן איינגעזאַמלט אַלע מענטשן פֿון דעם אָרט,
hot Lavan ingezamlt ale mentshn fun dem ort
has Lavan gathered all men of the place

כג און ער האָט געמאַכט אַ מאָלצײַט. און עס איז געווען
un er hot gemacht a moltsait a es iz geven
and he has made a feast and it is having been

אין אָוונט, האָט ער גענומען זײַן טאָכטער לאהן, און האָט
in ovnt hot er genumen zain tochter Leahn un hot
in evening has he taken his daughter Leah and has

כד זי געבראַכט צו אים, און ער איז געקומען צו איר. און
zi gebracht tsu im un er iz gekumen tsu ir un
her brought to him and he is having come to her and

לָבָן האָט איר געגעבן זײַן דינסט זילפּהן – פֿאַר אַ
Lavan hot ir gegebn zain dinst Zilpahn far a
Lavan has her given his female servant Zilpah for a

דינסט צו זײַן טאָכטער לאהן.
dinst tsu zain tochter Leahn
female servant to his daughter Leah

כה און עס איז געווען אין דער פרי , ערשט דאָס איז לאה .
Leah iz dos ersht peire der in geven iz es un
Leah is this look morning the in having been is it and

האָט ער געזאָגט צו לָבָן : וואָס האָסטו מיר דאָ געטאָן? האָב איך
ich hob geton do mir hostu vos Lavanen tsu gezogt er hot
I have done here me have you what Lavan to said he has

נישט געדינט בײַ דיר פַאַר רחלען , און פַאַר וואָס האָסטו
hostu vos far un Rachelen far dir bai gedint nisht
have you what for and Rachel for you(SG) with served not

מיך געגאַרט ? כו האָט לָבָן געזאָגט: עס ווערט נישט געטאָן אַזוי אין
in azoi geton nisht vert es gezogt Lavan hot genart mich
in thus done not shall be it said Lavan has deceived me

אונדזער מקום , אויסצוגעבן די יינגערע פַאַר דער עלטערער.
elterer der far yingere di oistsugebn mokem undzer
older the before younger the to give in marriage place our

כז דערפֿיל די וואָך פון דער , און מיר וועלן אויך דיר יענע
yene oich dir veln mir un der fun voch di derfil
that also you(SG) will we and this one of week the complete

זיבן נאָך מיט וואָס דו וועסט דינען בײַ מיר נאָך , פַאַר דעם
zibn noch mir bai dinen vest du vos dinst dem far gebn
seven yet me with serve will you which you serve the for give

אַנדערע יאָר .
yor andere
years other

כח האָט יעקבֿ אַזוי געטאָן, און ער האָט דערפֿילט די וואָך פון דער;
der fun voch di derfilt hot er un geton azoi Yaakov hot
that of the week the completed has he and did thus Yaakov has

כט און ער האָט אים געגעבן זײַן טאָכטער רחלען , אים פַאַר אַ וויַיב. און
un vaib a far im Rachelen tochter zain gegebn im hot er un
and wife a for him Rachel daughter his given him has he and

לָבָן האָט געגעבן צו זײַן טאָכטער רחלען זײַן דינסט בִלהָה
Bilhahn dinst zain Rachelen tochter zain tsu gegebn hot Lavan
Bilhah female servant his Rachel daughter his to given has Lavan

פַאַר אַ דינסט צו איר.
ir tsu dinst a far
her to female servant a for

ל און ער איז געקומען אויך צו רחלען . און ער האָט רחלען אויך
oich Rachelen hot er un Rachelen tsu oich gekumen iz er un
also Rachel has he and Rachel to also having come is he and

מער ליב געהאַט פון לאהן ; און ער האָט געדינט בײַ אים נאָך זיבן
zibn noch im bai gedint hot er un Leahn fun gehat lib mer
seven yet him with served has he and Leah than have had love more

אַנדערע יאָר .
yor andere
years other

לא און ה האָט געזען אַז לאה איז אומבאַליבט, און ער האָט
hot er un umbalibt iz Leah az gezen hot Hashem un
has he and unloved is Leah that seen has Hashem and

געעפֿנט איר טראָבט; און רחל איז געווען אָן עקרה . לב און לאה איז
iz Leah un akore an geven iz Rachel un tracht ir geefent
is Leah and barren a having been is Rachel and womb her opened

טראָגעדיק געווארן , און האָט געבאָרן אַ זון , און זי האָט
hot zi un zun a geborn hot un gevorn trogedik
has she and son a given birth to has and having become conceived

[25] And it came to pass, that in the boker, hinei, it was Leah! And he said to Lavan, What is this thou hast done unto me? Did not I serve with thee for Rachel? So why then hast thou deceived me? [26] And Lavan said, It must not be so done in our land, to give the younger before the bechirah. [27] Finish her shvu'a, and we will give thee this also for the avodah which thou shalt do for me yet sheva shanim acherot.

[28] And Ya'akov did so, and fulfilled her shvu'a; and he gave him Rachel his bat to be his isha also. [29] And Lavan gave to his bat Rachel Bilhah his shifchah to be her shifchah.

[30] And he went in also unto Rachel, and he loved also Rachel more than Leah, and served him yet sheva shanim acherot.

[31] And when Hashem saw that Leah was hated, He opened her womb but Rachel was barren. [32] And Leah conceived, and bore a ben, and she called shmo Reuven:

for she said, Surely Hashem hath looked upon my misery; now therefore my ish will love me. 33 And she conceived again, and bore ben; and said, Because Hashem hath heard I was hated, He hath therefore given me this also; and she called shmo Shim'on. 34 And she conceived again, and bore ben; and said, Now this time will my ish yillaveh *(become attached)* unto me, because I have born him shloshah banim: therefore was shmo called Levi. 35 And she conceived again, and bore ben; and she said, Now will odeh *(I praise)* Hashem; therefore she called shmo Yehudah; and stopped giving birth.

30 And when Rachel saw that she did not bear [banim] to Ya'akov, Rachel had kina toward her achot; and said unto Ya'akov, Give me banim, or else I die. 2 And af Ya'akov was kindled against Rachel; and he said, Am I in place of Elohim, Who hath withheld from thee p'ri beten? 3 And she said, Hinei my amah *(maidservant)* Bilhah,

גערופֿן זײַן נאָמען ראובֿן , ווײַל זי האָט געזאָגט: יאָ , ה האָט
hot Hashem yo gezogt hot zi vail Reuven nomen zain gerufn
has Hashem yes said has she because Reuven name his called

געזען מײַן פּײַן , ווואָרעם אַצונד וועט מיך מײַן מאַן ליב האָבן.
hobn lib man main mich vet atsund vorem pain main gezen
have love husband my me will now because suffering my seen

לג און זי איז ווידער טראָגעדיק געווארן , און האָט געבאָרן
geborn hot un gevorn trogedik vider iz zi un
given birth to has and having become pregnant again is she and

אַ זון , און זי האָט געזאָגט: ווײַל ה האָט געהערט אַז איך
ich az gehert hot Hashem vail gezogt hot zi un zun a
I that heard has Hashem because said has she and son a

בין אומבאַליבט, דערום האָט ער מיר געגעבן אויך דעם דאָזיקן ; און
un dozikn dem oich gegebn mir er hot derum umbalibt bin
and this one the also given me he has therefore unloved am

זי האָט געפֿונען זײַן נאָמען שִׁמְעוֹן . לד און זי איז ווידער טראָגעדיק
trogedik vider iz zi un Shimeon nomen zain gerufn hot zi
pregnant again is she and Shim'on name his called has she

געווארן , און האָט געבאָרן אַ זון , און זי האָט געזאָגט: אַצונד
atsund gezogt hot zi un zun a geborn hot un gevorn
now said has she and son a given birth to has and having become

דאָס מאָל וועט מײַן מאַן ווערן צוגעטאָן צו מיר, ווײַל איך האָב
hob ich vail mir tsu tsugeton vern man main vet mol dos
have I because me to attached become husband my will time this

אים געבאָרן דריי זין ; דערום האָט מען גערופֿן זײַן נאָמען לֵוִי .
Levi nomen zain gerufn men hot derum zin drai geborn im
Levi name his called one has therefore sons three given birth to him

לה און זי איז ווידער טראָגעדיק געווארן , און האָט געבאָרן אַ
a geborn hot un gevorn trogedik vider iz zi un
a given birth to has and having become pregnant again is she and

זון , און זי האָט געזאָגט: דאָס מאָל טו איך לויבן ה ; דערום האָט
hot derum Hashem loibn ich tu mol dos gezogt hot zi un zun
has therefore Hashem praise I do time this said has she and son

זי גערופֿן זײַן נאָמען יהודה . און זי האָט אויפֿגעהערט געבערן .
gebern oifgehert hot zi un Yehudah nomen zain gerufn zi
to give birth ceased has she and Yehudah name his called she

ל

און אַז רחל האָט געזען אַז זי געבערט נישט פֿון יעקבֿן ,
Yaakovn fun nisht gebert zi az gezen hot Rachel az un
Yaakov of not conceived she that seen has Rachel as and

האָט רחל מקנא געווען איר שוועסטער, און זי האָט
hot zi un shvester ir geven mekane Rachel hot
has she and sister her having been envy Rachel has

געזאָגט צו יעקבֿן : גיב מיר קינדער , אַניט שטאַרב איך. ב האָט דער
der hot ich shtarb anit kinder mir gib Yaakovn tsu gezogt
the has I die otherwise children me give Yaakov to said

צאָרן פֿון יעקבֿן געגרימט אויף רחלען , און ער האָט געזאָגט: בין
bin gezogt hot er un Rachelen oif gegrimt Yaakovn fun tsorn
am said has he and Rachel on be kindled Yaakov of anger

איך דען אויף דעם אָרט פֿון אלקים , וואָס האָט פֿאַרמיטן פֿון דיר
dir fun farmitn hot vos Elokim fun ort dem oif den ich
you(SG) from withheld has which G-d of place the on then I

פֿרוכט פֿון לײַב ? ג האָט זי געזאָגט: אָט איז מײַן דינסט
dinst main iz ot gezogt zi hot laib fun frucht
female servant my is behold said she has body of fruit

go in unto her; and she shall bear upon my birkayim, that I may also build up through her.

[4] And she gave him Bilhah her shifchah *(slave woman, maidservant)* as isha; and Ya'akov went in unto her. [5] And Bilhah conceived, and bore Ya'akov ben. [6] And Rachel said, Elohim danani *(G-d hath judged me)*, and hath also heard my voice, and hath given to me ben: therefore called she shmo Dan. [7] And Bilhah shifchat Rachel conceived again, and bore Ya'akov ben sheni. [8] And Rachel said, With naftulei Elohim niftalti *(with wrestlings of G-d have I wrestled)* with my achot, and I have prevailed: and she called shmo Naphtali.

[9] When Leah saw that she had stopped bearing, she took Zilpah her shifchah, and gave her to Ya'akov as isha. [10] And Zilpah shifchat Leah bore Ya'akov ben. [11] And Leah said, BaGad *(What Good Fortune!)* And she called shmo Gad. [12] And Zilpah shifchat Leah bore Ya'akov ben sheni. [13] And Leah said, B'Ashri

בִּלְהָה , קוּם צוֹ איר, אוֹן זי וועט געבערן אויף מײַנע קני , אוֹן
un kni maine oif gebern vet zi un ir tsu kum Bilhah
and knees my on to give birth will she and her to come Bilhah

אויך איך וועל אויפֿגעריכט ווערן פֿון איר.
ir fun vern oifgericht vel ich oich
her from become restored will I also

ד אוֹן זי האָט אים געגעבן איר דינסט בִּלְהָהן פַֿאַר אַ ווײַב,
vaib a far Bilhahn dinst ir gegebn im hot zi un
wife a for Bilhah female servant her given him has she and

אוֹן יעקבֿ איז צוֹ איר געקומען . ה אוֹן בִּלְהָה איז טראָגעדיק
trogedik iz Bilhah un gekumen ir tsu iz Yaakov un
pregnant is Bilhah and having come her to is Yaakov and

געווארן , אוֹן האָט יעקבֿן געבאָרן אַ זון . ו אוֹן רחל
Rachel un zun a geborn Yaakovn hot un gevorn
Rachel and son a given birth to Yaakov has and having become

האָט געזאָגט: אלקים האָט זיך פַֿאַר מיר אָנגענומען , אוֹן האָט אויך
oich hot un ongenumen mir far zich hot Elokim gezogt hot
also has and defended me for self has G-d said has

מײַן קוֹל צוגעהערט, אוֹן מיר געגעבן אַ זון ; דערום האָט זי
zi hot derum zun a gegebn mir un tsugehert kol main
she has therefore son a given me and paid heed voice my

געפֿונען זײַן נאָמען דָן . ז אוֹן בִּלְהָה , רחלס דינסט , איז
iz dinst Rachels Bilhah un Dan nomen zain gerufn
is female servant rachel's Bilhah and Dan name his called

ווידער טראָגעדיק געווארן , אוֹן האָט יעקבֿן געבאָרן
geborn Yaakovn hot un gevorn trogedik vider
given birth to Yaakov has and having become pregnant again

אַ צווייטן זון . ח אוֹן רחל האָט געזאָגט: שטאַרקע ראַנגלעניש האָב
hob ranglenishn shtarke gezogt hot Rachel un zun tsveitn a
have wrestling strong said has Rachel and son second a

איך זיך געראַנגלט מיט מײַן שוועסטער, אוֹן איך בין בײַגעקומען ;
baigekumen bin ich un shvester main mit geranglt zich ich
prevailed have I and sister my with wrestled self I

דערום האָט זי געפֿונען זײַן נאָמען נַפְתָּלי .
Naftali nomen zain gerufn zi hot derum
Naphtali name his called she has therefore

ט אוֹן לאה האָט געזען אַז זי האָט אויפֿגעהערט געבערן , האָט
hot gebern oifgehert hot zi az gezen hot Leah un
has to give birth ceased has she that seen has Leah and

זי גענומען איר דינסט זִלְפָּהן , אוֹן זי געגעבן יעקבֿן פַֿאַר
far Yaakovn gegebn zi un Zilpahn dinst ir genumen zi
for Yaakov given her and Zilpah female servant her taken she

אַ ווײַב. י אוֹן זִלְפָּה , לאהס דינסט , האָט יעקבֿן געבאָרן
geborn Yaakovn hot dinst Leahs Zilpah un vaib a
given birth to Yaakov has female servant Leah's Zilpah and wife a

אַ זון . יא האָט לאה געזאָגט: מזל איז געקומען ; אוֹן זי האָט
hot zi un gekumen iz mezl gezogt Leah hot zun a
has she and having come is good fortune said Leah has son a

געפֿונען זײַן נאָמען גָד . יב אוֹן זִלְפָּה , לאהס דינסט , האָט יעקבֿן
Yaakovn hot dinst Leahs Zilpah un Gad nomen zain gerufn
to Yaakov has servant Leah's Zilpah and Gad name his called

גליק ! יג האָט לאה געזאָגט: אויף מײַן אַ זוייטן זון . געבאָרן
glik main oif gezogt Leah hot zun tsveitn a geborn
good fortune my on said Leah has son second a given birth

(*Happy am I*), for the banot will call me asher (*blessed*): so she called shmo Asher.

וואָרעם די טעכטער וועלן מיך שאַצן גליקלעך; און זי האָט געפֿונען
gerufn hot zi un gliklech shatsn mich veln techter di vorem
called has she and happy deem me will daughters the because

זײַן נאָמען אָשֵׁר.
Asher nomen zain
Asher name his

14 And Reuven went in the yemei ketzir chittim, and found duda'im (*mandrakes*) in the sadeh, and brought them unto Leah immo. Then Rachel said to Leah, Give me, now, of the duda'im of thy ben. 15 And she said unto her, Is it a small matter that thou hast taken my ish? And wouldest thou take away the duda'im of beni also? And Rachel said, Therefore he shall lie with thee halailah (*tonight*) for the duda'im of thy ben.

יד און ראובֵן איז געגאַנגען אין די טעג פֿון ווייצשניט , און האָט
hot un veitsshnit fun teg di in gegangen iz Reuven un
has and wheat harvest of days the in having gone is Reuven and

געפֿונען ליבעפּעלעך אין פֿעלד, און האָט זיי געברַאַכט צו זײַן מוטער
muter zain tsu gebracht zei hot un feld in libepelech gefunen
mother his to brought them has and field in mandrakes found

לאהן. האָט רחל געזאָגט צו לאהן: גיב מיר, איך בעט דיך ,
dich bet ich mir gib Leahn tsu gezogt Rachel hot Leahn
you(SG) entreat I me give Leah to said Rachel has Leah

פֿון דײַן זונס ליבעפּעלעך. טו האָט זי געזאָגט צו איר: ווינציק
vintsik ir tsu gezogt zi hot libepelech zuns dain fun
a little thing her to said she has mandrakes son's your of

וואָס דו האָסט צוגענומען מײַן מאַן , ווילסטו נאָך צונעמען
tsunemen noch vilstu man main tsugenumen host du vos
you take yet will husband my taken have you which

מײַן זונס ליבעפּעלעך? האָט רחל געזאָגט: דערפֿאַר זאָל ער ליגן
lign er zol derfar gezogt Rachel hot libepelech zuns main
lie he shall for the reason said Rachel has mandrakes son's my

מיט דיר הײַנטיקע נאַכט, פֿאַר די ליבעפּעלעך פֿון דײַן זון .
zun dain fun libepelech di far nacht haintike dir mit
son your of mandrakes the for night present-day you(SG) with

16 And Ya'akov came in from the sadeh ba'erev, and Leah went out to meet him, and said, Thou must come in unto me; for surely I have hired thee with duda'im of beni. And he lay with her that night. 17 And Elohim paid heed unto Leah, and she conceived, and bore Ya'akov ben chamishi. 18 And Leah said, Elohim hath given me my hire, because I have given my shifchah to my ish; and she called shmo Yissakhar. 19 And Leah conceived again, and bore Ya'akov ben shishi. 20 And

טז און ווי יעקבֿ איז געקומען פֿון פֿעלד אין אָוונט , אַזוי
azoi ovnt in feld fun gekumen iz Yaakov vi un
thus evening in field from having come is Yaakov as and

איז לאה אים אַרויסגעגאַנגען אַנטקעגן , און האָט געזאָגט: צו מיר
mir tsu gezogt hot un antkegen aroisgegangen im Leah iz
me to said has and to meet having come out him Leah is

מוזטו קומען , וואָרעם אָפּגעדונגען האָב איך דיך אָפּגעדונגען פֿאַר
far opgedungen dich ich hob opdingen vorem kumen muztu
for hired you(SG) I have hired because come you must

די ליבעפּעלעך פֿון מײַן זון . און ער איז מיט איר געלעגן אין יענער
yener in gelegn ir mit iz er un zun main fun libepelech di
that in lay her with is he and son my of mandrakes the

נאַכט. יז און אלקים האָט צוגעהערט צו לאהן , און זי איז טראָגעדיק
trogedik iz zi un Leahn tsu tsugehert hot Elokim un nacht
pregnant is she and Leah to paid heed has G-d and night

געווואָרן , און האָט יעקבֿן געבאָרן אַ פֿינפֿטן זון . יח און
un zun finftn a geborn Yaakovn hot un gevorn
and son fifth a given birth to Yaakov has and having become

לאה האָט געזאָגט: אלקים האָט געגעבן מײַן שׂכר פֿאַר וואָס איך האָב
hob ich vos far sachar main gegebn hot Elokim gezogt hot Leah
have I which for reward my given has G-d said has Leah

געגעבן מײַן דינסט צו מײַן מאַן ; און זי האָט געפֿונען
gerufn hot zi un man main tsu dinst main gegebn
called has she and husband my to female servant my given

, געווואָרן יט און לאה איז ווידער טראָגעדיק . זײַן נאָמען יִשָּׂשכָר
gevorn trogedik vider iz Leah un Yissachar nomen zain
having become pregnant again is Leah and Yissakhar name his

אוֹן הָאָט יעקבן געבאָרן אַ זעקסטן זון . כ אוֹן לאה הָאָט געזאָגט:
gezogt hot Leah un zun zekstn a geborn Yaakovn hot un
said has Leah and son sixth a given birth to Yaakov has and

האלקים הָאָט מיך באַשאָנקען מיט אַ גוטן געשאַנק; דאָס מאָל וועט
vet mol dos geshank gutn a mit bashonken mich hot HaElokim
will time this gift good a with gifted me has G-d

מיין מאַן ווויינען מיט מיר, ווייל איך הָאָב אים געבאָרן זעקס
zeks geborn im hob ich vail mir mit voinen man main
six given birth to him have I because me with dwell husband my

זין ; אוֹן זי הָאָט געהייסן זיין נאָמען זבולון . כא אוֹן דערנאָך הָאָט זי
zi hot dernoch un Zevulun nomen zain gerufn hot zi un zin
she has after that and Zevulun name his called has she and sons

געבאָרן אַ טאָכטער, אוֹן זי הָאָט גערופֿן איר נאָמען דינה .
Dinah nomen ir gerufn hot zi un tochter a geborn
Dinah name her called has she and daughter a given birth to

כב אוֹן אלקים הָאָט געדאַכט אָן רחלען , אוֹן ה הָאָט
hot Hashem un Rachelen on gedacht hot Elokim un
has Hashem and Rachel on remembered has G-d and

צוגעהערט צו איר, אוֹן הָאָט געעפֿנט איר טראַכט. כג אוֹן זי איז טראָגעדיק
trogedik iz zi un tracht ir geefent hot un ir tsu tsugehert
pregnant is she and womb her opened has and her to paid heed

געווָארן , אוֹן הָאָט געבאָרן אַ זון ; אוֹן זי הָאָט גאזאָגט:
gezogt hot zi un zun a geborn hot un gevorn
said has she and son a given birth to has and having become

אלקים הָאָט אָפּגעטאָן מיין חרפה . כד אוֹן זי הָאָט גערופֿן זיין נאָמען
nomen zain gerufn hot zi un charpe main opgeton hot Elokim
name his called has she and disgrace my finished has G-d

יוֹסף , אַזוי צו זאָגן: ה זאָל מיר צוגעבן נאָך אַן אַנדער זון .
zun ander an noch tsugebn mir zol Hashem zogn tsu azoi Yosef
son other an yet add on me shall Hashem say to thus Yosef

כה אוֹן עס איז געווען , אַז רחל הָאָט געבאָרן
geborn hot Rachel az geven iz es un
given birth to has Rachel that having been is it and

יוֹסֵף , הָאָט יעקב געזאָגט צו לָבָן : לאָז מיך אַוועק,
avek mich loz Lavanen tsu gezogt Yaakov hot Yosefn
away me let Lavan to said Yaakov has Yosef

אוֹן איך וועל גיין צו מיין אָרט אוֹן צו מיין לאַנד. כו גיב
gib land main tsu un ort main tsu gein vel ich un
give land my to and place my to go will I and

מיר מיינע ווייבער אוֹן מיינע קינדער , וואָס איך הָאָב
hob ich vos kinder maine un vaiber maine mir
have I which children my and wives my me

דיר פֿאַר זיי געדינט, אוֹן איך וועל גיין ; וואָרעם דו
du vorem gein vel ich un gedint zei far dir
you because go will I and served them for you(SG)

ווייסט מיין דינסט וואָס איך הָאָב דיר געדינט.
gedint dir hob ich vos dinst main veist
served you(SG) have I which service my know

כז הָאט לָבָן צו אים געזאָגט: אויב, איך בעט דיך ,
dich bet ich oib gezogt im tsu Lavan hot
you(SG) entreat I if said him to Lavan has

איך הָאָב געפֿונען חֵן אין דיינע אויגן – איך הָאָב געמערקט
gemerkt hob ich oign daine in chein gefunen hob ich
perceived have I eyes your in favor found have I

Leah said, Elohim hath endued me with a zeved tov *(good endowment)*; now will my ish zabal *(honor)* me, because I have born him shisha banim; and she called shmo Zevulun. [21] And afterwards she bore a bat, and called her shem Dinah.

[22] And Elohim remembered Rachel, and Elohim paid heed to her, and opened her rekhem *(womb)*. [23] And she conceived, and bore ben; and said, Elohim hath taken away my cherpah *(shame, disgrace, reproach)*; [24] And she called shmo Yosef; and said, yosef *(may He add)*, may Hashem add me ben acher *(another son)*.

[25] And it came to pass, when Rachel had born Yosef, that Ya'akov said unto Lavan, Send me away, that I may go unto mine own makom *(place, home)* and to my eretz. [26] Give me my nashim and my yeladim, for whom I have served thee, and let me go: for thou knowest my avodah which I have done thee.

[27] And Lavan said unto him, Now, if I have found chen in thine eyes, tarry; for I have learned by nachash that Hashem hath made

a brocha upon me for thy sake. 28 And he said, Specify thy sachar, and I will pay it.

29 And he said unto him, Thou knowest how I have served thee, and how thy mikneh fared with me. 30 For it was me'at *(little)* which thou hadst before I came, and it is now increased unto a multitude; and Hashem hath made a brocha upon thee since my coming; and now when shall I do for mine own bais also?

31 And he said, What shall I give thee? And Ya'akov said, Thou shalt not give me any thing; if thou wilt do this thing for me, I will again tend and be shomer over thy tzon. 32 I will pass through all thy tzon today, removing from there speckled and spotted seh, and every dark seh among the kesavim, and the spotted and speckled among the izzim; and of such shall be my sachar. 33 So shall my tzedakah answer for me in time to come, when it shall come for my sachar before thy face; every one that is not speckled and spotted among

אַז ה האָט מיך געבענטשט פֿון דיַינעטוועגן. כח און ער
er un daintvegn fun gebentsht mich hot Hashem az
he and your sake of blessed me has Hashem that

האָט געזאָגט: זאָג מיר דיַין לוין , און איך וועל געבן .
gebn vel ich un loin dain mir zog gezogt hot
give will I and wage your me tell said has

כט האָט ער צו אים געזאָגט: דו ווייסט ווי איך האָב
hob ich vi veist du gezogt im tsu er hot
have I how know you said him to he has

דיר געדינט, און וואָס דיַין פֿיך איז געווארן
gevorn iz fich dain vos un gedint dir
having become is livestock your what and served you(SG)

אונטער מיר; ל וואָרעם ווינציק וואָס האָסטו געהאַט
gehat hostu vos vintsik vorem mir unter
have had have you which few because me under

פֿאַר מיר, און עס האָט זיך פֿאַרמערט לרוב , און
un lerov farmert zich hot es un mir far
and in abundance increased self has it and me before

ה האָט דיך געבענטשט אין מיַינע טריט .
trit maine in gebentsht dich hot Hashem
every step my in blessed you(SG) has Hashem

און אַצונד , ווען וועל איך אויך טאָן פֿאַר מיַין הויזגעזינט ?
hoizgezint main far ton oich ich vel ven atsund un
household my for do also I will when now and

לא האָט ער געזאָגט: וואָס זאָל איך דיר געבן ? האָט
hot gebn dir ich zol vos gezogt er hot
has give you(SG) I shall what said he has

יעקבֿ געזאָגט: זאָלסט מיר גאָרנישט געבן ; אויב דו
du oib gebn gornisht mir zolst gezogt Yaakov
you if give nothing me you(SG) shall said Yaakov

וועסט מיר טאָן די דאָזיקע זאַך , וועל איך ווידער פֿיטערן
fitern vider ich vel zach dozike di ton mir vest
pasture again I will thing this the do me will

דיַינע שאָף , און היטן: לב איך וועל דורכגיין היַינט דורך
durch haint durchgein vel ich hitn un shof daine
by today pass through will I keep and sheep your

אַלע דיַינע שאָף , אָפּצוטאָן פֿון דאָרטן איטלעך געשפּרענקלט
geshprenklt itlech dortn fun optsuton shof daine ale
speckled every there from remove sheep your all

און געפֿלעקט לאַם , און איטלעך טונקל לאַם צווישן די
di tsvishn lam tunkel itlech un lam geflekt un
the among lamb dark every and lamb spotted and

שעפּסן, און געפֿלעקט און געשפּרענקלט צווישן די ציגן ; און
un tsign di tsvishn geshprenklt un geflekt un shepsn
and goats the among speckled and spotted and sheep

אַזוינס זאָל זיַין מיַין לוין . לג און עדות זאָגן וועט
azoins zol zain main loin un eides zogn vet
such things shall be my wage and testimony say will

אויף מיר מיַין ערלעכקייט פֿאַר דיר , אין אַ שפּעטערדיקן
shpeterdikn a in dir far erlechkeit main mir oif
later a in you(SG) before integrity my me on

טאָג, אַז דו וועסט קומען איבערקוקן מיַין לוין : איטלעכס
itlecher loin main iberkukn kumen vest du az tog
each wage my look over come will you that day

the izzim, and dark among the kesavim, that shall be counted a ganav's with me.

[34] And Lavan said, Agreed, I would it might be according to thy davar. [35] And he removed that day the male goats that were streaked and spotted, and all the izzim that were speckled and spotted, and every one that had some lavan in it, and all the dark among the kesavim, and gave them into the yad of his banim. [36] And he set a derech shloshet yamim between himself and Ya'akov; and Ya'akov tended the rest of the tzon Lavan.

[37] And Ya'akov took him fresh cut makal *(rod, branch)* of poplar and of almond and plane tree; and peeled strips of bark in them, and made the lavan *(white)* appear which was in the maklot *(rods, branches)*. [38] And he set the maklot which he had peeled before the flocks in the small channels of the shikatot mayim *(watering troughs)* when the tzon came to drink. And since they bred when they came to drink, [39] And the flocks bred before the maklot, and brought forth tzon streaked, speckled, and spotted. [40] And Ya'akov did separate the kesavim, and set

וואָס איז נישט געשפּרענקלט און געפלעקט צווישן די ציגן
tsign di tsvishn geflekt un geshprenklt nisht iz vos
goats the among spotted and speckled not is which

און טונקל צווישן די שעפּסן, איז דאָס אַ גענגבעטס בייַ מיר.
mir bai gegnbets a dos iz shepsn di tsvishn tunkel un
me by stolen a this is sheep the among dark and

לד האָט לָבָן געזאָגט: יאָ, זאָל זייַן אַזוי ווי דיין וואָרט. לה און ער
er un vort dain vi azoi zain zol yo gezogt Lavan hot
he and word your as thus be shall yes said Lavan has

האָט אָפּגענאָמען אין יענעם טאָג די געשטרייפּטע און געפלעקטע
geflekte un geshtraifte di tog yenem in opgeton hot
spotted and striped the day that in played a trick has

בעק , און אַלע געשפּרענקלטע און געפלעקטע ציגן , איטלעכס
itlecher tsign geflekte un geshprenklte ale un bek
each goats spotted and speckled all and male goats

וואָס האָט אויף זיך ווייס , און איטלעך טונקלס צווישן די שעפּסן,
shepsn di tsvishn tunkls itlech un vais zich oif hot vos
sheep the among dark every and white self on has which

און ער האָט זיי איבערגעגעבן אין דער האַנט פֿון זיינע זין . לו און
un zin zaine fun hant der in ibergegebn zei hot er un
and sons his of hand the in delivered them has he and

ער האָט געמאַכט דריי טעג וועגס צווישן זיך און צווישן
tsvishn un zich tsvishn vegs teg drai gemacht hot er
between and self between journey days three made has he

יעקבן . און יעקבֿ האָט געפּיטערט לָבָנס איבעריקע שאָף.
shof iberike Lavans gefitert hot Yaakov un Yaakovn
sheep remaining Lavan's shepherded has Yaakov and Yaakov

לז האָט יעקבֿ זיך געגנומען פֿייכטע שטעקלעך פֿון טאָפּאָליע, און
un topolie fun shteklech faichte genumen zich Yaakov hot
and poplar of rods moist taken self Yaakov has

מאַנדלבוים , און קאַשטאַן, און ער האָט אויסגעשיילט אויף זיי ווייַס
vaise zei oif oisgesheilt hot er un kashtan un mandlboim
white them on peeled has he and plane and almond

אויסשיילונגען , אָפּדעקנדיק דאָס ווייַס וואָס אויף די שטעקלעך. לח און
un shteklech di oif vos vaise dos opdekndik oissheilungen
and rods the on which white this laying bare streaks

ער האָט אַריַינגעשטעלט די שטעקלעך וואָס ער האָט אַרומגעשיילט,
arumgesheilt hot er vos shteklech di araingeshtelt hot er
peeled has he which rods the positioned has he

אין די קאָריטעס, אין די וואַסערריינעס וווּ די שאָף קומען
kumen shof di vu vaserrines di in korites di in
come sheep the where water the in troughs the in

טרינקען, אַקעגן די שאָף ; און זיי האָבן זיך געפּאָרט אַז זיי
zei az geport zich hobn zei un shof di akegn trinken
they when mate self have they and sheep the opposite to drink

זיַנען געקומען טרינקען. לט און די שאָף האָבן זיך געפּאָרט
geport zich hobn shof di un trinken gekumen zainen
mate self have sheep the and to drink having come are

פֿאַר די שטעקלעך, און די שאָף האָבן געבאָרן געשטרייפּטע,
geshtraifte geborn hobn shof di un shteklech di far
striped given birth to have sheep the and rods the before

געשפּרענקלטע, און געפלעקטע. מ און די לעמער האָט יעקבֿ אָפּגעשיידט
opgesheidt Yaakov hot lemer di un geflekte un geshprenklte
separated Yaakov has lambs the and spotted and speckled

the faces of the tzon toward the streaked, and all the dark in the tzon Lavan; and he put his own adarim *(flocks)* by themselves, and put them not unto the tzon Lavan. [41] And it came to pass, whensoever tzon hamekusharot *(the stronger flock)* did breed, that Ya'akov set the maklot before the eyes of the tzon in the trough channels, that they might breed among the maklot. [42] But when the tzon were feeble, he put them not in: so the feebler would belong to Lavan, and the stronger to Ya'akov. [43] And the ish increased exceedingly, and had much tzon, and shefachot, and avadim, and gemalim, and chamorim.

31 And he heard the divrei Bnei Lavan, saying, Ya'akov hath taken away all that belonged to avinu; and of that which belonged to avinu hath he gotten all this kavod. [2] And Ya'akov beheld the countenance of Lavan, and, hinei, it was not toward him as before. [3] And Hashem said unto Ya'akov, Shuv el Eretz Avoteicha! And to thy moledet; and I will be with thee. [4] And Ya'akov

– און ער האָט צוגעקערט די פּנימער פֿון די שאָף אין לָבָנס שאָף צו
tsu shof Lavans in shof di fun penemer di tsugekert hot er un
to flock Lavan's in sheep the of faces the turned to has he and

די געשטרײַפֿטע און אַלע טונקעלע – און האָט זיך געמאַכט סטאַדעס
stades gemacht zich hot un tunkele ale un geshtraifte di
flocks of made self has and dark all and streaked the

באַזונדער , און האָט זיי נישט געשטעלט מיט לָבָנס שאָף .
shof Lavans mit geshtelt nisht zei hot un bazunder
sheep Lavan's with stood not them has and by themselves

מא און עס איז געווען , ווען נאָר די שטאַרקע שאָף האָבן זיך
zich hobn shof shtarke di nor ven geven iz es un
self have sheep strong the only when having been is it and

געפּאָרט, אַזוי פֿלעגט יעקבֿ אַרײַנטאָן די שטעקלעך פֿאַר די אויגן
oign di far shteklech di arainton Yaakov flegt azoi geport
eyes the before rods the put Yaakov used to thus mate

פֿון די שאָף אין די קאָריטעס, כּדי זיי זאָלן זיך פּאָרן ביַי די
di bai porn zich zoln zei kedei korites di in shof di fun
the by mate self shall they so that troughs the in sheep the of

שטעקלעך; מב אָבער אַז די שאָף זײַנען געווען שוואַכע, פֿלעגט
flegt shvache geven zainen shof di az ober shteklech
used to feeble having been are sheep the that but rods

ער נישט אַרײַנטאָן; אַזוי פֿלעגן די שוואַכע אָנקומען , לָבָנען און
un Lavanen onkumen shvache di flegn azoi arainton nisht er
and Lavan be admitted to feeble the would thus put in not he

די שטאַרקע יעקבֿס . מג און דער מאַן איז געוואָרן זייער זייער
zeyer zeyer gevorn iz man der un Yaakovn shtarke di
very very having become is man the and Yaakov strong the

רײַך , און ער האָט געהאַט פֿיל שאָף, און דינסטן און
un dinstn un shof fil gehat hot er un raich
and maid servants and sheep many have had has he and prosperous

קנעכט , און קעמלען און אייזלען .
eizlen un kemlen un knecht
donkeys and camels and servants

לא

און ער האָט געהערט די ווערטער פֿון לָבָנס זין , אַזוי צו
tsu azoi zin Lavans fun verter di gehert hot er un
to thus sons Lavan's of words the heard has he and

זאָגן : יעקבֿ האָט צוגענומען אַלץ וואָס אונדזער פֿאָטער
foter undzer vos alts tsugenumen hot Yaakov zogn
father our which all that taken has Yaakov say

האָט געהאַט , און פֿון אונדזער פֿאָטערס האָב האָט ער געמאַכט די דאָזיקע
dozike di gemacht er hot hob foters undzer fun un gehat hot
this the made he has have father's our of and have had has

גאַנצע רײַכקייט . ב און יעקבֿ האָט געזען אָן לָבָנס פּנים , ערשט ער
er ersht ponem Lavans on gezen hot Yaakov un raichkeit gantse
he look face Lavan's on seen has Yaakov and wealth whole

איז נישט צו אים ווי נעכטן-אייערנעכטן . ג און ה האָט
vi im tsu nisht iz nechtn-eyernechtn hot Hashem un
as him to not is recent past-day before yesterday has Hashem and

געזאָגט צו יעקבֿן : קער זיך אום צו דעם לאַנד פֿון דײַנע עלטערן, און
un eltern daine fun land dem tsu um zich ker Yaakovn tsu gezogt
and fathers your of land the to down self turn Yaakov to said

צו דײַן אָפּשטאַם, און איך וועל זײַן מיט דיר . ד האָט יעקבֿ געשיקט
tsu dayn opshtam dain tsu un ich vel zain mit dir hot Yaakov geshikt
to your descent and I will be with you(SG) has Yaakov sent

sent and called Rachel and Leah to the sadeh unto his tzon, [5] And said unto them, I see penei avichen, that it is not toward me as before; but Elohei Avi is with me. [6] And ye know that with all my koach I have served avichen. [7] And avichen hath deceived me, and changed my sachar aseret monim but Elohim allowed him not to harm me. [8] If he said thus, The speckled shall be thy sachar; then all the tzon bore speckled; and if he said thus, The streaked shall be thy sachar; then bore all the tzon streaked. [9] Thus Elohim hath taken away the mikneh of your av, and given them to me. [10] And it came to pass at the time that the tzon breed, that I lifted up mine eyes, and saw in a chalom, and, hinei, the male goats mounting the tzon were streaked, speckled, and spotted. [11] And the Malach HaElohim spoke unto me in a chalom saying, Ya'akov: And I said, Hineni. [12] And he said, Lift up now thine eyes, and see, all the male goats leaping upon the tzon are streaked, speckled, and spotted; for I have seen all that Lavan doeth unto thee.

אוֹן הָאָט געזופֶּן רחלען אוֹן לאהן אין פֶּעלד, צוּ זיַינע שאָף . ה אוֹן ער
er un shof zaine tsu feld in Leahn un Rachelen gerufn hot un
he and sheep his to field in Leah and Rachel called has and

הָאָט צוּ זיי געזאָגט: איך זע אָן אײַער פָּאָטערס פּנים , אַז ער איז
iz er az ponem foters aier on ze ich gezogt zei tsu hot
is he that face father's your on behold I said them to has

נישט צוּ מיר ווי נעכטן-אײערנעכטן ; אָבער דער ג-ט פֶון מײַן
main fun G-t der ober nechtn-eyernechtn vi mir tsu nisht
my of G-d the but recent past-day before yesterday as me to not

פָּאָטער איז געווען מיט מיר. ו אוֹן איר ווייסט אַז מיט מײַן גאַנצן
gantsn main mit az veist ir un mir mit geven iz foter
whole my with that know you and me with having been is father

כּוֹח האָבּ איך געדינט אײַער פָּאָטער. ז אוֹן אײַער פָּאָטער האָט געמאַכט
gemacht hot foter aier un foter aier gedint ich hob koiech
made has father your and father your served I have might

געשפּעט פֶון מיר, אוֹן האָט געביטן מײַן לוין צען מאָל , נאָר אלקים
Elokim nor mol tsen loin main gebitn hot un mir fun geshpet
G-d but times ten wage my changed has and me of mockery

האָט אים נישט געלאָזן שלעכטס טאָן מיט מיר. ח אַז ער האָט אַזוי
azoi hot er az mir mit ton shlechts gelozn nisht im hot
thus has he that me with do evil things permitted not him has

געזאָגט: געשפּרענקלטע זאָלן זײַן דײַן לוין , האָבן אַלע שאָף געבּאָרן
geborn shof ale hobn loin dain zain zoln geshprenklte gezogt
given birth to sheep all have wage your be shall speckled said

געשפּרענקלטע; אוֹן אַז ער האָט אַזוי געזאָגט: געשטרײַפֶּטע זאָלן זײַן דײַן
dain zain zoln geshtraifte gezogt azoi hot er az un geshprenklte
your be shall striped said thus has he that and speckled

לוין , האָבן אַלע שאָף געבּאָרן געשטרײַפֶּטע. ט אוֹן אלקים האָט
hot Elokim un geshtraifte geborn shof ale hobn loin
has G-d and striped given birth to sheep all have wage

אַוועקגענומען פֶון אײַער פָּאָטערס פֶּיך , אוֹן געגעבן מיר. י אוֹן עס איז
iz es un mir gegebn un fich foters aier fun avekgenumen
is it and me given and livestock father's your from taken

געווען אין דער צײַט וואָן די שאָף האָבן זיך געפּאָרט, האָבּ איך
ich hob geport zich hobn shof di ven tsait der in geven
I have mate self have sheep the when time the in having been

אויפֶּגעהויבן מײַנע אויגן, אוֹן האָבּ געזען אין חלום , ערשט די בעק
bek di ersht cholem in gezen hob un oign maine oifgehoibn
male goats the look dream in seen have and eyes my lifted up

וואָס שפּרינגען אויף די שאָף זײַנען געשטרײַפֶּטע, געשפּרענקלטע,
geshprenklte geshtraifte zainen shof di oif shpringen vos
speckled striped are sheep the on jump on which

אוֹן געפֶּלעקטע. יא אוֹן דער מלאך פֶון האלקים האָט געזאָגט צוּ מיר
mir tsu gezogt hot HaElokim fun malach der un geflekte un
me to said has G-d of Angel the and spotted and

אין חלום : יעקבֹ ! אוֹן איך האָבּ געזאָגט: דאָ בין איך. יב האָט ער צוּ
tsu er hot ich bin do gezogt hob ich un Yaakov cholem in
to he has I am here said have I and Yaakov dream in

מיר געזאָגט: הייב אַקאָרשט אויף דײַנע אויגן אוֹן זע , אַלע בעק
bek ale ze un oign daine oif akorsht heib gezogt mir
male goats all behold and eyes your up now lift said me

וואָס שפּרינגען אויף די שאָף זײַנען געשטרײַפֶּטע, געשפּרענקלטע, אוֹן
un geshprenklte geshtraifte zainen shof di oif shpringen vos
and speckled striped are sheep the on jump on which

13 I am HaEl Beit-El, where thou anointedst a matzevah *(pillar)*, and where thou vowedst a neder *(vow)* unto Me: now arise, get thee out from HaAretz Hazot, and return unto thy eretz moledet.

14 And Rachel and Leah answered and said unto him, Is there yet any chelek or nachalah for us in bais avinu? 15 Are we not regarded by him nokhriyyot *(foreigners, strangers)*? For he hath sold us, and hath quite devoured also our kesef. 16 For all the oisher Elohim hath taken from avinu, that belongs to us and baneinu; so then, whatsoever Elohim hath said unto thee, do.

17 Then Ya'akov rose up, and set his banim and his nashim upon the gemalim; 18 And he drove all his mikneh, and all his goods which he had gotten, the mikneh of his getting, which he had gotten in Paddan-Aram, for to go to Yitzchak aviv in Eretz Kena'an. 19 And Lavan went to shear his tzon; and Rachel had stolen the terafim that

געפֿלעקטע; וואָרעם איך האָב געזען אַלץ וואָס לָבָן טוט צו דיר .
dir tsu tut Lavan vos alts gezen hob ich vorem geflekte
you(SG) to does Lavan which all that seen have I because spotted

יג איך בין הָאֵל בֵּית-אֵל וואָס דו האָסט דאָרטן געזאַלבט אַ זײַלשטיין ,
zailshtein a gezalbt dortn host du vos Beis-El HaEl bin ich
pillar a anointed there have you which Beit-El the G-d am I

וואו דו האָסט געטאָן אַ נדר צו מיר. און אַצונד שטיי אויף, גיי אַרויס
arois gei oif shtei atsund un mir tsu neyder a geton host du vu
out go up stand now and me to vow a done have you where

פֿון דאָס לאַנד, און קער זיך אום צו דעם לאַנד פֿון דײַן געבורט.
geburt dain fun land dem tsu um zich ker un land dos fun
birth your of land the to down self turn and land this from

יד האָבן רחל און לאה געענטפֿערט און גענאָגט צו אים: האָבן מיר
mir hobn im tsu gezogt un geentfert Leah un Rachel hobn
we have him to said and answered Leah and Rachel have

דען נאָך אַ חלק אָדער אַ ירושה אין אונדזער פֿאָטערס הויז ?
hoiz foters undzer in yerushe a oder chelek a noch den
house father's our in inheritance a or share a still then

טו זײַנען מיר נישט וויי פֿרעמדע פֿאַררעכנט ביי אים? וואָרעם
vorem im bai farrechnt fremde vi azoi nisht mir zainen
because him by considered as foreigners as thus not we are

ער האָט אונדז פֿאַרקויפֿט, און אויפֿעסן אויך אויפֿגעגעסן דאָס געלט פֿאַר
far gelt dos oifgegesn oich oifesn un farkoift undz hot er
for money this eaten up also devour and sold us has he

אונדז. טז וואָרעם די גאַנצע עשירות וואָס ה האָט אַוועקגענומען
avekgenumen hot Hashem vos eshires gantse di vorem undz
taken away has Hashem which wealth whole the because us

פֿון אונדזער פֿאָטער, דאָס איז אונדזערס און אונדזערע קינדערס . און
un kinders undzere un undzers iz dos foter undzer fun
and children's our and ours is this father our from

אַצונד , טו. געהייסן, דיר האָט אלקים וואָס אַלץ
tu geheisn dir hot Elokim vos alts atsund
do ordered you(SG) has G-d which all that now

יז איז יעקבֿ אויפֿגעשטאַנען, און האָט אַרויפֿגעזעצט זײַנע קינדער
kinder zaine aroifgezetst hot un oifgeshtanen Yaakov iz
children his sat upon has and arose Yaakov is

און זײַנע וויַבער אויף קעמלען; יח און ער האָט אַוועקגעפֿירט דאָס
dos avekgefirt hot er un kemlen oif vaiber zaine un
this led away has he and camels on wives his and

גאַנצע פֿיך זײַנס , און זײַן גאַנצן פֿאַרמעג וואָס ער האָט
hot er vos farmeg gantsn zain un zains fich gantse
has he which possessions all his and of his livestock whole

אָנגעקליבן , דאָס פֿיך פֿון זײַן אייגנס וואָס
vos eigens zain fun fich dos ongeklibn
which purchased property his of livestock this accumulated

ער האָט אָנגעקליבן אין פַּדַן-אַרָם – כדי צו גיין צו
tsu gein tsu kedei Paddan-Aram in ongeklibn hot er
to go to so that Paddanah-Aram in accumulated has he

זײַן פֿאָטער יצחק , קיין כנַעַן . יט און לָבָן איז געווען
geven iz Lavan un Kenaan kein Yitschakn foter zain
having been is Lavan and Canaan to Yitzchak father his

אַוועקגעגאַנגען שערן זײַנע שאָף . האָט רחל אַרויסגענבֿעט דעם
dem aroisgegnvet Rachel hot shof zaine shern avekgegangen
the made off with Rachel has sheep his shear went way

belong to her av.
20 Unawares to Lavan HaArami, Ya'akov stole away, in that he told him not that he was fleeing. 21 So he fled with all that he had; and he rose up, and passed over the Nahar [i.e. the Euphrates], and set his face toward Har Gil'ad.

22 And it was told Lavan on Yom HaShlishi that Ya'akov was fled. 23 And he took his achim with him, and pursued after him derech shivat yamim; and they overtook him at Har Gil'ad.

24 And Elohim came to Lavan HaArami in a chalom halailah, and said unto him, Take heed that thou speak not to Ya'akov either tov or rah.

25 Then Lavan overtook Ya'akov. Now Ya'akov had pitched his ohel on the har; and Lavan with his achim encamped in Har Gil'ad. 26 And Lavan said to Ya'akov, What hast thou done, that thou hast stolen away unawares to me, and carried away my banot, like shevuyot *(captives)* taken with

תְּרָפִים פֹּון איר פַּאָטער. כ און יעקבֿ האָט געגנבֿעט דאָס הארץ פֿון
fun harts dos gegnvet hot Yaakov un foter ir fun trofim
of heart this stolen has Yaakov and father her of idols

לָבָן דעם אַרַמי מיט וואָס ער האָט אים נישט געלאָזט מערקן
merkn gelozt nisht im hot er vos mit Aramit dem Lavan
perceive allowed not him has he which with Aramean the Lavan

אַז ער אַנטלויפֿט. כא און ער איז אַנטלאָפֿן מיט אַלץ וואָס ער
er vos alts mit antlofn iz er un antloift er az
he which all that with fled away is he and fled away he that

האָט געהאַט , און ער איז אויפֿגעשטאַנען און אַריבערגעגאַנגען דעם
dem aribergegangen un oifgeshtanen iz er un gehat hot
the crossed over and arose is he and have had has

טיַיך , און האָט געקערט זיַין פּנים צום באַרג גִלְעָד .
Gilad barg tsum ponem zain gekert hot un taich
Gil'ad mount to face his turned has and river

כב איז אָנגעזאָגט געוואָרן לָבָנען אויפֿן דריטן טאָג אַז
az tog dritn oifn Lavanen gevorn ongezogt iz
that day third on Lavan having become informed is

יעקבֿ איז אַנטלאָפֿן . כג האָט ער גענומען זיַינע ברידער מיט זיך ,
zich mit brider zaine genumen er hot antlofn iz Yaakov
self with relatives his took he has fled away is Yaakov

און האָט אים נאָכגעיאָגט זיבן טעג וועגס , און ער האָט אים
im hot er un vegs teg zibn nochgeyogt im hot un
him has he and journey days seven pursued after him has and

אָנגעיאָגט אויפֿן באַרג גִלְעָד .
Gilad barg oifn ongeyogt
Gil'ad mount on caught up with

כד איז אלקים געקומען צו לָבָן דעם אַרַמי אין אַ
a in Aramit dem Lavan tsu gekumen Elokim iz
a in Aramean the Lavan to having come G-d is

חלום פֿון דער נאַכט, און האָט צו אים געזאָגט: היט דיך ,
dich hit gezogt im tsu hot un nacht der fun cholem
you(SG) beware said him to has and night the of dream

זאָלסט נישט רעדן מיט יעקבֿן פֿון גוטס ביז
biz guts fun Yaakovn mit redn nisht zolst
to good things of Yaakov with speak not you(SG) must

שלעכטס .
shlechts
evil things

כה און לָבָן האָט אָנגעיאָגט יעקבֿן . און יעקבֿ האָט
hot Yaakov un Yaakovn ongeyogt hot Lavan un
has Yaakov and Yaakov caught up with has Lavan and

אויפֿגעשטעלט זיַין געצעלט אויפֿן באַרג ; אויך לָבָן און זיַינע
zaine un Lavan oich barg oifn getselt zain oifgeshtelt
his and Lavan also mountain on tent his set up

ברידער האָבן אויפֿגעשטעלט אויפֿן באַרג גִלְעָד . כו האָט לָבָן געזאָגט
gezogt Lavan hot Gilad barg oifn oifgeshtelt hobn brider
said Lavan has Gil'ad mount on staged have relatives

צו יעקבֿן : וואָס האָסטו געטאָן וואָס דו האָסט געגנבֿעט מיַין
tsu Yaakovn vos hostu geton vos du host gegnvet main
to Yaakov what have you done which have you stolen my

האַרץ, און האָסט אַוועקגעפֿירט מיַינע טעכטער אַזוי ווי געפֿאַנגענע
harts un host gefirt avek maine techter azoi vi gefangene
heart and have led away my daughters thus as captives

the cherev? 27 Why didst thou flee away secretly, and steal away from me; and didst not tell me, that I might have sent thee away with simchah, and with shirim *(songs)*, with tof *(timbrel, tambourine)* and with kinnor *(harp)*? 28 And hast not allowed me to kiss my banim *(grandchildren)* and my banot? Thou hast now done foolishly in so doing. 29 It is in the power of my yad to do you rah; but Elohei Avichem spoke unto me emesh *(last night)*, saying, Take thou heed that thou speak not to Ya'akov either tov or rah. 30 And now, though thou had to go, because thou greatly longedst after bais avicha, yet why hast thou stolen elohai?

31 And Ya'akov answered and said to Lavan, Because I was afraid; for I said, Thou wouldest take by force thy banot from me. 32 With whomsoever thou findest eloheicha, let him not live; before acheinu discern thou what is thine with me, and take it to thee. For Ya'akov knew not that Rachel had played the ganav with them.

פֿון שוועֶרד? כז פֿאַר וואָס ביסטו אַנטלאָפֿן באַהאַלטענערהייט, און
un bahaltenerheit antlofn bistu vos far shverd fun
and in stealth fled away are you which for sword of

האָסט זיך אַוועקגעגנבֿעט פֿון מיר, און האָסט מיר נישט אויסגעזאָגט,
oisgezogt nisht mir host un mir fun avekgeganvet zich host
disclosed not me have and me from steal away self have

אַז איך זאָל דיך באַלייטן מיט שׂימחה און מיט געזאַנגען ,
gezangen mit un simche mit baleitn dich zol ich az
songs with and joy with escort you(SG) shall I that

מיט פֿויק און מיט האַרף? כח און האָסט מיך נישט געלאָזן
gelozn nisht mich host un harf mit un poik mit
allowed not me have and harp with and tambourine with

קושן מיַנע זין און מיַנע טעכטער . נאַריש האָסטו אַצונד
atsund hostu narish techter maine un zin maine kushn
now have you foolishly daughters my and sons my to kiss

געטאָן. כט מיַן האַנט האָט בכּוח צו טאָן מיט אייַך שלעכטס ,
shlechts aich mit ton tsu bekoyech hot hant main geton
evil things you with do to in power has hand my done

נאָר דער ג-ט פֿון אייַער פֿאָטער האָט נעכטן ביַ נאַכט געזאָגט צו
tsu gezogt nacht bai nechtn hot foter aier fun G-t der nor
to said night by recent past has father your of G-d the but

מיר, אַזוי צו זאָגן : היט דיך פֿון צו רעדן מיט יעקבֿן
Yaakovn mit redn tsu fun dich hit zogn tsu azoi mir
Yaakov with speak to from you(SG) beware say to thus me

פֿון גוטס ביז שלעכטס . ל און אַצונד , אַוועקגיין ביסטו
bistu avekgein atsund un shlechts biz guts fun
are you to go away now and evil things to good things of

אַוועקגעגאַנגען, ווייַל בענקען האָסטו זיך פֿאַרבענקט נאָך דיַין
dain noch farbenkt zich hostu benken vail avekgegangen
your after yearning self have you yearn because went way

פֿאָטערס הויז , למאַי אָבער האָסטו געגנבֿעט מיַן ג-טער?
g-ter main gegnvet hostu ober lemai hoiz foters
g-ds my stolen have you but why house father's

לא האָט יעקבֿ געענטפֿערט און האָט גערעדט צו לָבָן :
Lavanen tsu gezogt hot un geentfert Yaakov hot
Lavan to said has and answered Yaakov has

ווייַל איך האָב מורא געהאַט , ווארעם איך האָב
hob ich vorem gehat moire hob ich vail
have I because have had fear have I because

געקלערט: טאָמער וועסטו אַוועקרויבן דיַינע טעכטער
techter daine avekroiben vestu tomer geklert
daughters your rob away will you(sg) what if thought

פֿון מיר. לב ביַ וועמען אָבער דו וועסט געפֿינען דיַין
dain gefinen vest du ober vemen bai mir fun
your find will you but whom with me from

ג-טער, דער זאָל נישט לעבן. פֿאַר אונדזערע ברידער
brider undzere far lebn nisht zol der g-ter
relatives our before live not shall this one g-ds

דערקענען וואָס איז דיַינס ביַ מיר, און נעם דיר צו .
tsu dir nem un mir bai dains iz vos derken
to to you(SG) take and me with yours is which identify

און יעקבֿ האָט נישט געוווסט אַז רחל האָט עס געגנבֿעט.
gegnvet es hot Rachel az gevust nisht hot Yaakov un
stolen it has Rachel that aware not has Yaakov and

לג אין לָבָן אַרײַנגעגאַנגען אין דעם געצעלט פֿון יעקבֿן , און אין דעם
dem in un Yaakovn fun getselt dem in araingegangen Lavan iz
the in and Yaakov of tent the in went into Lavan is

געצעלט פֿון לאהן , און אין דעם געצעלט פֿון די צוויי דינסטן , און
un dinstn tsvei di fun getselt dem in un Leahn fun getselt
and maid servants two the of tent the in and Leah of tent

ער האָט נישט געפֿונען ; און ער איז אַרויסגעגאַנגען פֿון לאהס געצעלט,
getselt Leahs fun aroisgegangen iz er un gefunen nisht hot er
tent Leah's from having come out is he and found not has he

און איז אַרײַנגעגאַנגען אין דעם געצעלט פֿון רחלן . לד און רחל האָט
hot Rachel un Rachelen fun getselt dem in araingegangen iz un
has Rachel and Rachel of tent the in go in is and

געגנומען דעם תְּרָפֿים, און האָט אים אַרײַנגעטאָן אין זאָטלקישן פֿון
fun zotlkishn in araingeton im hot un trofim dem genumen
of saddle cushion in put them has and idols the taken

דעם קעמל, און האָט זיך געזעצט דערויף; און לָבָן האָט אַרומגעטאַפּט
arumgetapt hot Lavan un deroif gezetst zich hot un kemel dem
felt around has Laban and on it sat self has and camel the

דאָס גאַנצע געצעלט, און האָט נישט געפֿונען . לה האָט זי געזאָגט צו איר
ir tsu gezogt zi hot gefunen nisht hot un getselt gantse dos
her to said she has found not has and tent whole this

פֿאָטער: זאָל נישט פֿאַרדריסן אין די אויגן פֿון מײַן האַר , ווײַל איך
ich vos har main fun oign di in fardrisn nisht zol foter
I that master my of eyes the in be annoyed not shall father

קען נישט אויפֿשטיין פֿאַר דיר , ווײַל דער שטייגער פֿון ווײַבער
vaiber fun shteiger der vail dir far oifshtein nisht ken
women of manner the because you(SG) before stand up not can

איז בײַ מיר. און ער האָט געזוכט , און האָט נישט געפֿונען דעם תְּרָפֿים.
trofim dem gefunen nisht hot un gezucht hot er un mir bai iz
idols the found not has and searched has he and me by is

לו האָט יעקבֿן פֿאַרדראָסן, און ער האָט זיך געקריגט מיט
mit gekrigt zich hot er un fardrosn Yaakovn hot
with contended self has he and annoyed Yaakov has

לָבָנען . און יעקבֿ האָט זיך אָפּגערופֿן און האָט געזאָגט צו
tsu gezogt hot un opgerufn zich hot Yaakov un Lavanen
to said has and responded self has Yaakov and Lavan

לָבָנען : וואָס איז מײַן פֿאַרברעך , וואָס איז מײַן חטא, וואָס דו
du vos chet main iz vos farbrech main iz vos Lavanen
you that sin my is what transgression my is what Lavan

האָסט מיך נאָכגעיאָגט ? לז אַז דו האָסט דורכגעטאַפּט אַלע מײַנע
maine ale durchgetapt host du az nochgeyogt mich host
my all felt through have you that pursued after me have

זאַכן , וואָס האָסטו געפֿונען פֿון אַלע דײַנע כּלי-בַּיִת ?
keile-beit daine ale fun gefunen hostu vos zachn
things of home your all from found have you what things

לייג עס דאָ פֿאַר מײַנע ברידער און דײַנע ברידער , און
un brider daine un brider maine far do es leig
and relatives your and relatives my before here it set down

זאָלן זיי אַנטשיידן צווישן אונדז בײדן . לח פֿאַר די צוואַנציק
tsvantsik di far beidn undz tsvishn antsheiden zei zoln
twenty the for both us between adjudicate they shall

יאָר וואָס איך בין געווען מיט דיר , האָבן דײַנע שעפּסן
shepsn daine hobn dir mit geven bin ich vos yor
sheep your have you(SG) with having been am I which years

33 And Lavan went into the ohel Ya'akov, and into the ohel Leah and into the ohel shtei ha'amahot; but he found them not. Then went he out of the ohel Leah, and entered into the ohel Rachel. 34 Now Rachel had taken the terafim, and put them in the saddle of the gamal, and sat upon them. And Lavan searched all the ohel, but found them not. 35 And she said to her av, Let it not displease adoni that I cannot rise up in thy presence; for the derech nashim is upon me. And he searched but found not the terafim.

36 And Ya'akov was in wrath, and upbraided Lavan: and Ya'akov answered and said to Lavan, What is my peysha? What is my chattat, that thou hast so hotly pursued after me? 37 Whereas thou hast searched through all that I own, what hast thou found of all thy kelei bais? Set it here before my achim and thy achim, that they may judge between us both. 38 These esrim shanah have I been with thee; recheleicha *(thy ewes)* and thy female goats have not

miscarried, and the rams of thy tzon have I not eaten. [39] That which was treifah *(torn of beasts)* I brought not unto thee; I bore the loss of it; of my yad didst thou require it, whether stolen by yom, or stolen by lailah. [40] Thus I was; in the yom the chorev *(heat)* consumed me, and the kerach *(cold)* by lailah; and my sheynah *(sleep)* departed from mine eyes. [41] Thus have I been esrim shanah in thy bais; I served thee arba-esreh shanah for thy two banot, and shesh shanim for thy tzon: and thou hast changed my sachar aseret monim. [42] Except Elohei Avi, Elohei Avraham, and the Pachad of Yitzchak had been with me, surely thou hadst sent me away now empty handed. Elohim hath seen mine oni and the toil of my palms, and rebuked thee emesh *(last night)*.

[43] And Lavan answered and said unto Ya'akov, These banot are my banot, and these banim are my banim, and this tzon is my tzon, and all that thou seest is mine; yet what can I do today about these my banot, or about their

אוּן דַיינְע צִיגֶן נִישְׁט פַּאר וואָרפֶן , אוּן דִי וויִדערְס פוּן דַיינְע שָׁאף
shof daine fun viders di un vorfn far nisht tsign daine un
flock your of rams the and thrown for not goats your and

הָאב אִיך נִישְׁט גענוּמען. לט אַ פַאַרצוקטע הָאב אִיך נִישְׁט געבראַכט צו
tsu gebracht nisht ich hob fartsukte a gegesn nisht ich hob
to brought not I have torn a eaten not I have

דִיר ; אִיך פלעג לַיידן אִיר שׁאדן ; פוּן מַיין האַנט פלעגסטו
flegstu hant main fun shodn ir laidn fleg ich dir
you used to hand my from loss its suffer used to I you(SG)

עס אויפמאָנען , געגנבעט ביי טָאג, צי געגנבעט ביי נאַכט. מ ביי
bai nacht bai gegnvet tsi tog bai gegnvet oifmonen es
by night by stolen or day by stolen demand payment it

טָאג פלעגט מיך אויפעסן די היץ , אוּן דער פראָסט ביי נאַכט; אוּן
un nacht bai frost der un hits di oifesn mich flegt tog
and night by frost the and heat the devour me used to day

מיין שלאָף האָט געווייכט פוּן מיינע אויגן. מא פַאַר צוואַנציק
tsvantsik far oign maine fun gevaicht hot shlof main
twenty for eyes my from departed from has sleep my

יאָר בין איך געווען אין דיין הויז : פערצן יאָר האָב איך
ich hob yor fertsn hoiz dain in geven ich bin yor
I have years fourteen house your in having been I am years

דיר געדינט פַאַר דַיינע צוויי טעכטער , אוּן זעקס יאָר פַאַר
far yor zeks un techter tsvei daine far gedint dir
for years six and daughters two your for served you(SG)

דַיינע שָׁאף ; אוּן דו האָסט געביטן מיין לוין צען מאָל . מב ווען
ven mol tsen loin main gebitn host du un shof daine
when times ten wage my changed have you and sheep your

עס ווער נישט דער ג-ט פוּן מיין פָאטער, אלוקי אברהמען אוּן
un Avrahamen Elokei foter main fun G-t der nisht ver es
and Avraham the G-d of father my of G-d the not who it

די פַאַרכט פוּן יִצחָק , וואָלט געווען מיט מיר, וואָלסטו
volstu mir mit geven volt Yitschakn fun forcht di
would me with having been would Yitzchak of Dread the

מיך אַוועקגעשיקט מיט לייִדיקן . ה האָט געזען
gezen hot Hashem leidikn mit avekgeshikt atsund mich
seen has Hashem empty-handed with sent off now me

מיין פַיין אוּן די מאַטערניש פוּן מיינע הענט , אוּן ער האָט
hot er un hent maine fun maternish di un pain main
has he and hands my of drudgery the and suffering my

אַנטשיידט נעכטן ביי נאַכט.
nacht bai nechtn antsheidt
night by recent past adjudicate

מג האָט לָבָן געענטפערט אוּן געזאָגט צו יעקבן ; די טעכטער
techter di Yaakovn tsu gezogt hot un geentfert Lavan hot
daughters the Yaakov to said has and answered Lavan has

זיינען מיינע טעכטער , אוּן די קינדער קינדער , אוּן די שָׁאף
shof di un kinder maine kinder di un techter maine zainen
sheep the and children my children the and daughters my are

מיינע שָׁאף , אוּן אַלץ וואָס דו זעסט איז מיינס ; אוּן וואָס קען איך
ich ken vos un mains iz zest du vos alts un shof maine
I can what and mine is you see you what all that and sheep my

היינט טָאן צו די דאָזיקע טעכטער מיינע , אָדער צו זייערע קינדער
kinder zeyere tsu oder maine techter dozike di tsu ton haint
children their to or my daughters these the to do today

banim which they have born? 44 Now therefore come thou, let us cut a brit, I and thou; and let it be for an ed between me and thee.

וואָס זיי האָבן געבאָרן ? מד און אַצונד , קום לאָמיר שליסן אַ
a shlisn lomir kum atsund un geborn hobn zei vos
a establish let us come now and given birth to have they which

ברית , איך און דו , און זאָל עס זיין צום עדות צווישן מיר
mir tsvishn eides tsum zain es zol un du un ich bris
me between testimony to be it shall and you and I covenant

און צווישן דיר .
dir tsvishn un
you(SG) between and

45 And Ya'akov took an even, and set it up for a matzevah *(pillar)*. 46 And Ya'akov said unto his achim, Gather avanim; and they took avanim, and made a gal *(heap, mound)*; and they did eat there upon the gal. 47 And Lavan called it Yegar Sahaduta; but Ya'akov called it Gale'ed *("Heap of Witness")*. 48 And Lavan said, This gal *(heap, mound)* is an ed *(witness)* between me and thee this day. Therefore was shmo called Gale'ed; 49 And Mitzpah *(Watch)*; for he said, Hashem watch between me and thee, when we are absent one from another. 50 If thou shalt afflict my banot, or if thou shalt take nashim besides my banot, no man is with us; see, Elohim ed beini uveinecha *(Elohim is witness between me and you)*.

מה האָט יעקבֿ געגומען אַ שטיין , און האָט אים אויפֿגעשטעלט פֿאַר
far oifgeshtelt im hot un shtein a genumen Yaakov hot
for set up him has and stone a taken Yaakov has

אַ זיילשטיין . מו און יעקבֿ האָט געזאָגט צו זיַנע ברידער : קלייבט
klaibt brider zaine tsu gezogt hot Yaakov un zailshtein a
gather relatives his to said has Yaakov and pillar stone a

אָן שטיינער. האָבן זיי גענומען שטיינער, און געמאַכט אַ הויפֿן, און
un hoifn a gemacht un shteiner genumen zei hobn shteiner on
and heap a made and stones taken they have stones on

זיי האָבן געגעסן דאָרטן אויפֿן הויפֿן. מז און לָבָן האָט אים גערופֿן
gerufn im hot Lavan un hoifn oifn dortn gegesn hobn zei
called it has Laban and heap on there eaten have they

יְגַר-שָׂהֲדוּתָא , און יעקבֿ האָט אים גערופֿן גַּל-עֵד . מח און לָבָן
Gal-Eid gerufn im hot Yaakov un Yegar-Sahaduta
Gale'ed called it has Yaakov and Yegar-Sahaduta
Lavan un
Lavan and

האָט געזאָגט: דער דאָזיקער הויפֿן איז אַן עדות צווישן מיר און
un mir tsvishn eides an iz hoifn doziker der gezogt hot
and me between testimony a is heap this one the said has

צווישן דיר היַנט. דערום האָט מען גערופֿן זיַן נאָמען גִּלְעָד ;
Gilad nomen zain gerufn men hot derum haint dir tsvishn
Gil'ad name its called they has therefore today you(SG) between

מט און אויך מִצפָּה , ווייַל ער האָט געזאָגט: ה זאָל אַראָפּקוקן
aropkukn zol Hashem gezogt hot er vail Mitspah oich un
watch over shall Hashem said has he because Mitzpah also and

צווישן מיר און צווישן דיר , ווען מיר ווועלן זיַן פֿאַרהוילן אייַנער
einer farhoiln zain veln mir ven dir tsvishn un mir tsvishn
one concealed be will we when you(SG) between and me between

פֿון אַנדערן, נ אויב דו ווועסט פּייַניקן מיַינע טעכטער , און אויב
oib un techter maine painiken vest du oib andern fun
if and daughters my cause to suffer will you if another from

דו ווועסט צונעמען אַנדערע ווייַבער צו מיַינע טעכטער , בעת קיין
kein beeis techter maine tsu vaiber andere tsunemen vest du
no while daughters my to wives other you take will you

מענטש איז נישטאָ לעבן אונדז; זע , אלקים איז אַן עדות צווישן
tsvishn eides an iz Elokim ze undz lebn nishto iz mentsh
between testimony a is G-d behold us near there is man

מיר און צווישן דיר .
dir tsvishn un mir
you(SG) between and me

51 And Lavan said to Ya'akov, Hinei this gal *(heap, mound)*, and hinei the matzevah *(pillar)*, which I have

נא און לָבָן האָט געזאָגט צו יעקבֿן : אָט איז דער
der iz ot Yaakovn tsu gezogt hot Lavan un
the is here Yaakov to said has Lavan and

דאָזיקער הויפֿן, און אָט איז דער זיַלשטיין , וואָס איך
ich vos zailshtein der iz ot un hoifn doziker
I which pillar stone the is here and heap this one

cast between me and thee; [52] This gal *(heap, mound)* be ed *(witness)*, and this matzevah *(pillar)* be edah *(witness)*, that for ra'ah I will not pass over this gal to thee, and that thou shalt not pass over this gal and this matzevah unto me. [53] The Elohei Avraham, and Elohei Nachor, Elohei Avihem judge between us. And Ya'akov swore by the Pachad Aviv Yitzchak.

[54] Then Ya'akov offered zavach upon the har, and called his achim to eat lechem; and they did eat lechem, and tarried all night on the har.

32 [31:55] And early in the boker *(morning)* Lavan rose up, and kissed his banim and his banot, and made on them a brocha; and Lavan departed, and returned unto his makom.

[2 1] And Ya'akov went on his derech, and the malachim of Elohim met him. [3 2] And when Ya'akov saw them, he said, This is Mahaneh Elohim; and he

נב אַן . דיר צווישן מיר און צווישן אויפֿגעשטעלט הָאב
an dir tsvishn un mir tsvishn oifgeshtelt hob
a you(SG) between and me between established have

עדות איז דער דאָזיקער הויפֿן, און אַן עדות דער
der eides an un hoifn doziker der iz eides
the testimony a and heap this one the is testimony

זיַלשטיין , אַז איך וועל נישט אַריבערגיין דעם דאָזיקן הויפֿן
hoifn dozikn dem aribergein nisht vel ich az zailshtein
heap this the go over not will I that pillar stone

צו דיר , און אַז דו וועסט נישט אַריבערגיין דעם דאָזיקן
dozikn dem aribergein nisht vest du az un dir tsu
this the go over not will you that and you(SG) to

הויפֿן און דעם דאָזיקן זיַלשטיין צו מיר, צום בייזן . נג זאָל
zol beizn tsum mir tsu zailshtein dozikn dem un hoifn
shall evil to me to pillar stone this the and heap

אלוקי אַבְרָהָמָן , און אלוקי נָחוֹרן , דער ג-ט
G-t der Nachorn Elokei un Avrahamen Elokei
G-d the Nachor the G-d of and Avraham the G-d of

פֿון זייער פֿאָטער, משפּטן צווישן אונדז. און יעקבֿ האָט
hot Yaakov un undz tsvishn mishpetn foter zeyer fun
has Yaakov and us between judge father their of

געשוואָרן בייַ דער פֿאָרכט פֿון זיַין פֿאָטער יִצְחָק .
Yitschakn foter zain fun forcht der bai geshvorn
Yitzchak father his of Dread the by sworn an oath

נד און יעקבֿ האָט געשאָכטן שלאַכטאָפּפֿער אויפֿן בארג , און
un barg oifn shlachtopfer geshochtn hot Yaakov un
and mountain on slaughter sacrifice slaughtered has Yaakov and

ער האָט געזופֿן זיַינע ברידער צו עסן ברויט; און זיי האָבן געגעסן
gegesn hobn gerufn zei un broit esen tsu brider zaine
eaten have they and bread eat to relatives his called has he

ברויט, און האָבן גענעכטיקט אויפֿן בארג .
barg oifn genechtikt hobn un broit
mountain on spent the night have and bread

לב און לָבָן זיך האָט געפֿעדערט אין דער פרי , און ער
er un peire der in gefedert zich hot Lavan un
he and morning the in rose early self has Lavan and

האָט געקושט זיַינע זין און זיַינע טעכטער , און האָט זיי
zei hot un techter zaine un zin zaine gekusht hot
them has and daughters his and sons his kissed has

געבענטשט; און לָבָן איז אַוועקגעגאַנגען, און האָט זיך אומגעקערט צו
tsu umgekert zich hot un avekgegangen iz Lavan un gebentsht
to returned self has and went way is Lavan and blessed

זיַין אָרט .
ort zain
place his

ב א און יעקבֿ איז געגאַנגען אויף זיַין וועג, און
un veg zain oif gegangen iz Yaakov un
and way his on having gone is Yaakov and

מלאָכים פֿון אלקים האָבן אים באַגעגנט. ג ב און יעקבֿ
malachim fun Elokim hobn im bagegent Yaakov un
Yaakov and met him have G-d of angels

האָט געזאָגט, אַז ער האָט זיי דערזען: ג-טס מחנה
machne G-ts derzen zei hot er az gezogt hot
army G-d's seen them has he when said has

איז דאָס; און ער האָט געזרופֿן דעם נאָמען פֿון יענעם אָרט
ort yenem fun nomen dem gerufn hot er un dos iz
place that of name the called has he and this is

מַחֲנָיִם .
Machanayim
Machanayim

called the shem of that makom *(place)* Machanayim.

VAYISHLACH

וַיִּשְׁלַח

ד ג און יעקבֿ האָט געשיקט שלוחים פֿאַרויס פֿאַר זיך צו זײַן
zain tsu zich far farois shluchim geshikt hot Yaakov un
his to self before ahead of messengers sent has Yaakov and

ברודער עֵשָׂו קיין לאַנד שֵׂעִיר, אין פֿעלד פֿון אֱדוֹם . ה ד און ער האָט
hot er un Edom fun feld in Seir land kein Esavn bruder
has he and Edom of field in Seir land of to Esav brother

זיי באַפֿוילן, אַזוי צו זאָגן: אַזוי זאָלט איר זאָגן צו מײַן האַר ,
har main tsu zogn ir zolt azoi zogn tsu azoi bafoiln zei
master my to say you shall thus say to thus ordered them

צו עֵשָׂו: אַזוי האָט געזאָגט דײַן קנעכט יעקבֿ: ביַי לָבָן האָב
hob Lavanen bai Yaakov knecht dain gezogt hot azoi Esavn tsu
have Lavan by Yaakov servant your said has so Esav to

איך געווויינט , און איך האָב זיך אויפֿגעהאַלטן ביז
biz oifgehaltn zich hob ich un gevoint ich
until temporarily stayed self have I and resided temporarily I

אַצונד . ו ה און איך האָב אָקסן און אייזלען , שאָף , און קנעכט און
un knecht un shof eizlen un oksen hob ich un atsund
and servants and sheep donkeys and oxen have I and now

דינסטן ; האָב איך געשיקט אָנזאָגן מײַן האַר , כּדי צו
tsu kedei har main onzogen geshikt ich hob dinstn
to so that master my to tell sent I have maid servants

געפֿינען חֵן אין דײַנע אויגן. ז ו האָבן די שלוחים זיך אומגעקערט
umgekert zich shluchim di hobn oign daine in chein gefinen
returned self messengers the have eyes your in favor find

צו יעקבֿן , אַזוי צו זאָגן: מיר זײַנען געקומען צו דײַן ברודער,
bruder dain tsu gekumen zainen mir zogn tsu azoi Yaakovn tsu
brother your to having come are me say to thus Yaakov to

צו עֵשָׂו , און ער גייט דיר אויך אַנטקעגן , און פֿיר הונדערט מאַן
man hundert fir un antkegen oich dir geit er un Esavn tsu
man hundred four and to meet also you(SG) goes he and Esav to

מיט אים. ח ז האָט יעקבֿ זייער מורא געקריגן , און ער איז געווען
geven iz er un gekrign moire zeyer Yaakov hot im mit
having been is he and received fear very Yaakov has him with

באַקלעמט. און ער האָט צעטיילט דאָס פֿאָלק וואָס מיט אים, און די
di un im mit vos folk dos tseteilt hot er un baklemt
the and him with which people this divided has he and distressed

שאָף און די רינדער און די קעמלען, אין צוויי מחנות . ט ח און ער
er un machnus tsvei in kemlen di un rinder di un shof
he and camps two in camels the and cattle the and sheep

האָט געזאָגט: אויב עֵשָׂו וועט קומען אויף איין מחנה , און וועט זי שלאָגן,
shlogn zi vet un machne ein oif kumen vet Esav oib gezogt hot
strike it will and camp one on come will Esav if said has

וועט די איבעריקע מחנה אַנטרונען וועלן .
vern antrunen machne iberike di vet
become escape camp remaining the will

[4 3] And Ya'akov sent malachim before him to Esav achiv unto Eretz Se'ir, the country of Edom. [5 4] And he commanded them, saying, Thus shall ye speak unto adoni Esav; Thy eved Ya'akov saith thus, I have sojourned with Lavan, and stayed there until now; [6 5] And I have shor *(oxen)*, and chamor, tzon, and eved, and shifchah; and I have sent to tell adoni, that I may find chen *(grace)* in thy sight. [7 6] And the malachim returned to Ya'akov, saying, We came to Esav achicha, and also he cometh to meet thee, and arba me'ot ish with him. [8 7] Then Ya'akov was greatly afraid and distressed; and he divided HaAm that was with him, and the tzon, and bakar, and the gemalim, into two machanot; [9 8] And said, If Esav come to the one machaneh, and attack it, then the other machaneh which is left shall escape.

[10 9] And Ya'akov said, O Elohei Avi Avraham, and Elohei Avi Yitzchak, Hashem which saidst unto me, Shuv l'aretzecha and to thy moledet *(kindred)*, and I will deal well with thee; [11 10] I am not worthy of the least of all the chasadim, and of all the emes, which Thou hast showed unto Thy eved; for with my makal *(rod, staff)* I passed over this Yarden; and now I am become two machanot. [12 11] Save me, now, from the yad achi, from the yad Esav; for I fear him, lest he will come and attack me, em with banim. [13 12] But Thou saidst, I will surely do thee good, and make thy zera as the chol of the yam, which cannot be numbered for multitude.

[14 13] And he spent there that same night; and took of that which came to his yad a minchah for Esav achiv; [15 14] Two hundred female goats, and twenty male goats, two hundred rechelim *(ewes)*, and twenty eilim *(rams)*, [16 15] Thirty nursing gemalim with their colts, forty parot *(cows)*, and ten parim

ט אוֹן יעקבֿ האָט געזאָגט: דער גֿ-ט פֿון מײַן פֿאָטער אבֿרהמען , אוֹן
un Avrahamen foter main fun G-t der gezogt hot Yaakov un
and Avraham father my of G-d the said has Yaakov and

דער גֿ-ט פֿון מײַן פֿאָטער יִצחָק , ה , וואָס האָט געזאָגט צו
tsu gezogt hot vos Hashem Yitschakn foter main fun G-t der
to said has which Hashem Yitzchak father my of G-d the

מיר: קער זיך אום צו דיין לאַנד אוֹן צו דיין אָפּשטאַם, אוֹן איך וועל
vel ich un opshtam dain tsu un land dain tsu um zich ker mir
will I and descent your to and land your to down self turn me

י גוטס טאָן מיט דיר ; יא איך בין צו קליין פֿאַר אַלע
ale far klein tsu bin ich dir mit ton guts
all for small excessively am I you(SG) with do good things

חסדים אוֹן פֿאַר אַל דער טרײַשאַפֿט וואָס דו האָסט געטאָן
geton host du vos traishaft der al far un chasadim
done have you which faithfulness the all for and loving kindnesses

מיט דיין קנעכט ; וואָרעם מיט מײַן שטעקן בין איך אַריבערגעגאַנגען דעם
dem aribergegangen ich bin shtekn main mit vorem knecht dain mit
the crossed over I am staff my with because servant your with

יב יא דאָזיקן יַרדן , אוֹן אַצונד בין איך געוואָרן צוויי מחנות . זײַ
zai machnus tsvei gevorn ich bin atsund un Yarden dozikn
be camps two having become I am now and Yarden this

מיך מציל , איך בעט דיך , פֿון דער האַנט פֿון מײַן ברודער, פֿון
fun bruder main fun hant der fun dich bet ich matsl mich
from brother my of hand the from you(SG) entreat I rescued me

דער האַנט פֿון עֵשָׂו , וואָרעם איך האָב מורא פֿאַר אים, ער זאָל נישט
nisht zol er im far moire hob ich vorem Esavn fun hant der
not shall he him before fear have I because Esav of hand the

יג יב קומען אוֹן מיך שלאָגן מוטער מיט קינדער . דו האָסט דאָך געזאָגט:
gezogt doch host du kinder mit muter shlogn mich un kumen
said still have you children with mother strike me and come

גוטס טאָן וועל איך גוטס טאָן מיט דיר , אוֹן איך וועל
vel ich un dir mit ton guts ich vel ton guts
will I and you(SG) with do good things I will do good things

מאַכן דיין זאָמען אַזוי ווי דער זאַמד פֿון ים , וואָס קען נישט געציילט
getseilt nisht ken vos yam fun zamd der vi azoi zomen dain machn
counted not can which sea of sand the as thus seed your make

ווערן פֿון פֿילקייט .
filkeit fun vern
multitude of become

יד יג אוֹן ער האָט דאָרטן געלעבטיקט יענע נאַכט; אוֹן ער האָט
hot er un nacht yene genechtikt dortn hot er un
has he and night that spent the night there has he and

געגנומען פֿון וואָס אים איז געקומען צו דער האַנט, אַ מתּנה פֿאַר
far matone a hant der tsu gekumen iz im vos fun genumen
for gift a hand the to having come is him which of taken

זײַן ברודער עֵשָׂו : טו יד צוויי הונדערט ציגן , אוֹן צוואַנציק בעק ,
bek tsvantsik un tsign hundert tsvei Esavn bruder zain
male goats twenty and goats hundred two Esav brother his

צוויי הונדערט שעפּסן, אוֹן צוואַנציק וויִדערס, טז טו דרײַסיק קעמלען
kemlen draisik viders tsvantsik un shepsn hundert tsvei
camels thirty rams twenty and sheep hundred two

זייגעדיקע מיט זייערע יונגע , פֿערציק קי , אוֹן צען אָקסן, צוואַנציק
tsvantsik oksen tsen un ki fertsik yunge zeyere mit zeigedike
twenty oxen ten and cows forty young their with nursing

(bulls), twenty female donkeys, and ten male donkeys. 17 16 And he delivered them into the yad of his avadim, every herd by itself; and said unto his avadim, Pass over before me, and keep a space between herd and herd. 18 17 And he commanded the rishon, saying, When Esav achi meeteth thee, and asketh thee, saying, Whose art thou? And to where goest thou? And whose are these [animals] before thee? 19 18 Then thou shalt say, They are of thy eved Ya'akov; it is a minchah sent unto adoni Esav; and, hinei, also he is behind us. 20 19 And so commanded he the second, and the third, and all that followed the adarim (herds), saying, On this manner shall ye speak unto Esav, when ye find him. 21 20 And say ye moreover, Hinei, thy eved Ya'akov is behind us. For he said, Akhapperah (I will appease, cover) his face with the minchah that goeth ahead of me, and afterward I will see his face; perhaps he will accept me.

22 21 So went the minchah (present) over ahead of him; but he himself stayed balailah in the machaneh. 23 22 And he rose up that

אייזעלינס , און צען יונגע אייזלען . יז טז און ער האָט איבערגעגעבן
ibergegebn hot er un eizlen yunge tsen un eizelins
delivered has he and donkeys young ten and female donkeys

אין דער האַנט פֿון זײַנע קנעכט , צו סטאַדע, צו סטאַדע באַזונדער ;
bazunder stade tsu stade tsu knecht zaine fun hant der in
by themselves flock to flock to servants his of hand the in

און ער האָט אָנגעזאָגט זײַנע קנעכט : גייט מיר פֿאַרויס , און וואָרע
vare un farois mir geit knecht zaine ongezogt hot er un
make way and ahead of me go servants his ordered has he and

זאָלט איר מאַכן צווישן סטאַדע און סטאַדע. יח יז און ער האָט באַפֿוילן
bafoiln hot er un stade un stade tsvishn machn ir zolt
ordered has he and flock and flock between make you shall

דעם ערשטן, אַזוי צו זאָגן : אַז דיך וועט באַגעגענען עֵשָׂו מײַן
main Esav bagegenen vet dich az zogn tsu azoi ershtn dem
my Esav meet will you(SG) when say to thus first the

ברודער, און וועט דיך פֿרעגן , אַזוי צו זאָגן : וועמעס ביסטו ? און
un bistu vemes zogn tsu azoi fregn dich vet un bruder
and are you whose say to thus inquire you(SG) will and brother

? דיר פֿאַר דאָזיקע די זײַנען וועמעס ? און גייסטו וווהין
dir far dozike di zainen vemes un geistu vuhin
you(SG) before these the are whose and are you going where

יט יח זאָלסטו זאָגן : דײַן קנעכט יעקבֿס ; אַ מתּנה איז דאָס געשיקט
geshikt dos iz matone a Yaakovs knecht dain zogn zolstu
sent this is gift a Yaakov's servant your say shall you

כ יט צו מײַן האַר , צו עֵשָׂו ; און אָן איז ער אויך הינטער אונדז.
undz hinter oich er iz on un Esavn tsu har main tsu
us behind also he is here and Esav to master my to

און ער האָט באַפֿוילן אויך דעם צווייטן און דעם דריטן, און אַלע וואָס
vos ale un dritn dem un tsveitn dem oich bafoiln hot er un
which all and third the and second the also ordered has he and

זײַנען געגאַנגען הינטער די סטאַדעס, אַזוי צו זאָגן : אַזוי ווי די
di vi azoi zogn tsu azoi stades di hinter gegangen zainen
the as thus say to thus flocks the behind having gone are

דאָזיקע רייד זאָלט איר רעדן צו עֵשָׂו , אַז איר טרעפֿט אים; כא כ און
dozike reid zolt ir az Esavn tsu redn ir zolt reid dozike
this words shall you speak to Esav as you meet up him ; and

איר זאָלט זאָגן : אָן איז אויך דײַן קנעכט יעקבֿ הינטער אונדז. וואָרעם
vorem undz hinter Yaakov knecht dain oich iz on zogn zolt ir
for us behind Yaakov servant your also is here say shall you

ער האָט געזאָגט: לאָמיך אים איבערבעטן מיט דער מתּנה וואָס
vos matone der mit iberbeten im lomich gezogt hot er
which gift the with beg pardon of him let me said has he

גייט מיר פֿאַרויס , און דערנאָך וועל איך זען זײַן פּנים , אפֿשר
efsher ponem zain zen ich vel dernoch un farois mir geit
perhaps face his see I will afterwards and ahead of me goes

וועט ער מיך אויפֿנעמען.
oifnemen mich er vet
accept me he will

כב כא איז די מתּנה אַוועק אים פֿאַרויס, און ער האָט גענעכטיקט
genechtikt hot er un farois im avek matone di iz
spent the night has he and ahead him away gift the is

יענע נאַכט אין לאַגער. כג כב און ער איז אויפֿגעשטאַנען אין יענער נאַכט,
nacht yener in oifgeshtanen iz er un lager in nacht yene
night that in arose is he and camp in night that

night, and took his two nashim and his two shifchot, and his eleven yeladim, and passed over the ma'avar *(ford)* Yabbok. [24] [23] And he took them, and sent them over the stream, and sent over [all] that he had.

[25] [24] And Ya'akov was left by himself; and there wrestled an ish with him until the shachar *(dawn, sunup)*. [26] [25] And when he saw that he prevailed not against him, he struck his hip socket; so Ya'akov's hip socket dislocated while he wrestled with him. [27] [26] And he said, Let me go, for shachar breaketh. And he said, I will not let thee go, unless thou make a berakhah upon me. [28] [27] And he said unto him, What is shemecha? And he said, Ya'akov. [29] [28] And he said, Shimcha shall be called no more Ya'akov, but Yisroel: for sarita im Elohim *([yisrah=to prevail + El=G-d = Yisroel] ye have striven with Elohim)* and with anashim, and hast overcome. [30] [29] And Ya'akov asked him, and said, Tell me, now, shemecha. And he said, Why is it that thou dost ask after shmi? And he made a brocha upon him there. [31] [30] And Ya'akov called the shem of the makom *(place)* Peniel *(Face*

אוּן הָאָט גענומען זײַנע צוויי ווײַבער, אוּן זײַנע צוויי דינסטן ,
dinstn tsvei zaine un vaiber tsvei zaine genumen hot un
maid servants two his and wives two his taken has and

אוּן זײַנע עלף קינדער , אוּן ער איז אַריבערגעפֿאָרן דעם איבערפֿאָר פֿון
fun iberfor dem aribergeforen iz er un kinder elf zaine un
of ford the crossed over is he and children eleven his and

יַבּוֹק . כד כג ער האָט זיי גענומען , אוּן האָט זיי אַריבערגעפֿירט
aribergefirt zei hot un genumen zei hot er Yabbok
take across them has and taken them has he Yabbok

איבערן טײַך , אוּן האָט אַריבערגעפֿירט וואָס ער האָט גענאַט .
gehat hot er vos aribergefirt hot un taich ibern
have had has he which take across has and river over

כה כד אוּן אַז יעקבֿ איז געבליבן אַליין , האָט אַ מאַן זיך גערַאַנגלט
geranglt zich man a hot alein geblibn iz Yaakov az un
wrestled self man a has alone remain is Yaakov that and

מיט אים ביז דער פֿרימאָרגן איז אויפֿגעגאַנגען. כו כה אוּן אַז ער האָט
hot er az un oifgegangen iz frimorgn der biz im mit
has he when and dawning is morning the until him with

געזען אַז ער קען אים נישט בײַקומען , האָט ער אָנגערירט דאָס חלל
chelel dos ongerirt er hot baikumen nisht im ken er az gezen
socket this touched he has overcome not him can he that seen

פֿון זײַן דיך ; אוּן דאָס חלל פֿון יעקבֿס דיך איז אויסגעלונקען
oisgelunken iz dich Yaakovs fun chelel dos un dich zain fun
dislocated is thigh Yaakov's of socket this and thigh his of

געווארן אין זײַן ראַנגלען זיך מיט אים. כז כו האָט ער געזאָגט:
gezogt er hot im mit zich ranglen zain in gevorn
said he has him with self wrestling his in having become

לאָז מיך אַוועק, ווארעם דער פֿרימאָרגן איז אויפֿגעגאַנגען. האָט
hot oifgegangen iz frimorgn der vorem avek mich loz
has dawning is morning the because away me let

ער געזאָגט: איך וועל דיך נישט אַוועקלאָזן, סײַדן ווועסט מיך
mich vest saidn aveklozn nisht dich vel ich gezogt er
me will unless let go not you(SG) will I said he

בענטשן . כח כז האָט ער צו אים געזאָגט: וואָס איז דײַן נאָמען ? האָט
hot nomen dain iz vos gezogt im tsu er hot bentshn
has name your is what said him to he has bless

ער געזאָגט: יעקבֿ . כט כח האָט ער געזאָגט: נישט מער זאָל יעקבֿ
Yaakov zol mer nisht gezogt er hot Yaakov gezogt er
Yaakov shall more not said he has Yaakov said he

גערופֿן ווערן דײַן נאָמען , ניײַערט ישׂראֵל, ווארעם האָסט געשטריטן
geshtritn host vorem Yisroel naiert nomen dain vern gerufn
struggled have for Israel instead name your become called

מיט אלקים אוּן מיט מענטשן , אוּן ביסט בײַגעקומען . ל כט האָט
hot baigekumen bist un mentshn mit un Elokim mit
has overcome are and men with and G-d with

יעקבֿ געפֿרעגט אוּן האָט געזאָגט: זאָג מיר, איך בעט דיך ,
dich bet ich mir zog gezogt hot un gefregt Yaakov
you(SG) entreat I me say said has and asked Yaakov

דײַן נאָמען . האָט ער געזאָגט: נאָך וואָס דערגאַסטו אויף מײַן
main oif fregstu den vos noch gezogt er hot nomen dain
my on ask then which yet said he has name your

נאָמען ? אוּן ער האָט אים דאָרטן געבענטשט. לא ל אוּן יעקבֿ האָט
hot Yaakov un gebentsht dortn im hot er un nomen
has Yaakov and blessed there him has he and name

of G-d): for I have seen Elohim panim el panim, and my nefesh is saved.

32 31 And as he passed over Penuel the shemesh rose upon him, and he limped upon his hip. 33 32 Therefore the Bnei Yisroel eat not of the sinew of the thigh vein *(gid hanasheh, sciatic nerve)* which is upon the hip socket, unto this day; because he touched the hip socket of Ya'akov in the sinew of the thigh vein.

33 And Ya'akov lifted up his eyes, and looked, and, hinei, Esav came, and with him arba me'ot ish *(four hundred men)*. And he divided the yeladim unto Leah, and unto Rachel, and unto the two shefachot. 2 And he put the shefachot and their yeladim rishonah, and Leah and her yeladim acharonim, and Rachel and Yosef acharonim. 3 And he passed over before them, and bowed himself to the ground sheva pe'amim, until he came near to achiv *(his brother)*.

4 And Esav ran to meet him, and embraced him, and fell on his tzavar *(neck)*, and kissed him; and they wept. 5 And he lifted up his eyes, and saw the nashim and

גערופֿן דעם נאָמען פֿון דעם אָרט פּניאֵל, וויַל : איך האָב געזען
gezen hob ich vail Peniel ort dem fun nomen dem gerufn
seen have I because Peniel place the of name the called

אלקים פּנים אֶל פּנים , און מײַן זעל איז ניצול געוואָרן .
Elokim ponem el ponem main un zel iz nitsl gevorn
G-d face to face my and soul is saved become having

לב לא און די זון איז אים אויפֿגעגאַנגען ווי ער איז אַריבערגעגאַנגען
un di zun im iz oifgegangen vi er iz aribergegangen
and the sun him is dawning as he is passed having

פּנואֵל . און ער האָט געהונקען אויף זײַן דיך . לג לב דערום עסן
Penuel un er hot gehunken oif zain dich derum esen
Penuel and he has limping on his thigh therefore to eat

נישט די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל דעם שפּאַנאָדער וואָס אויפֿן חלל פֿון
nisht di kinder fun Yisroel dem shpanoder vos oifn chelel fun
not the children of Israel the sinew which is on socket of

דיך , ביז אויף היַינטיקן טאָג; וויַל ער האָט אָנגערירט דאָס חלל
dich biz oif haintikn tog vail er hot ongerirt dos chelel
thigh upon this very day because he has touched this socket

פֿון יעקבֿס דיך , דעם שפּאַנאָדער.
Yaakovs fun dich dem shpanoder
Jacob's of thigh the sinew

לג

און יעקבֿ האָט אויפֿגעהויבן זײַנע אויגן, און האָט אַ קוק געטאָן,
un Yaakov hot oigen zaine oifgehoibn hot a kuk geton
and Yaakov has eyes his lifted up has a look done

ערשט עשָׂו קומט אָן, און פֿיר הונדערט מאַן מיט אים; האָט
ersht Esav kumt on fir hundert man mit im hot
see Esav come on four and hundred men with him has

ער אײַנגעטיילט די קינדער צו לאהן , און צו רחלען , און צו די
er aingeteilt di kinder tsu Leahn tsu un Rachelen tsu un di
he divided the children to Leah to and Rachel to and the

צוויי דינסטן . ב און ער האָט געשטעלט די דינסטן און
tsvei dinstn un di geshtelt hot er un dinstn un
two maid servants and the stood has he and maid servants

זייערע קינדער צוערשט, און לאהן און אירע קינדער הינטער זיי , און
zeyere kinder tsuersht un Leahn un ire kinder hinter zei un
their children first and Leah and her children behind them and

רחלען און יוֹסֵף די לעצטע. ג און ער איז אַוועק זיי פֿאַרויס , און
Rachelen un Yosefn un di letste avek iz er un zei farois un
Rachel and Yosef the last went is he and ahead of them and

ער האָט זיך געבוקט צו דער ערד זיבן מאָל ביז ער האָט געענטע
er hot zich gebukt tsu der erd zibn mol biz er hot genent
he has self bowed to the earth seven times until he has come near

צו זײַן ברודער.
tsu zain bruder
to his brother

ד איז עשָׂו אים געלאָפֿן אַנטקעגן , און ער האָט אים אַרומגענומען , און
Esav iz im gelofn antkegen er hot un arumgenumen un
Esav is him ran to meet he has and embraced and

איז אים געפֿאַלן אויפֿן האַלדז, און האָט אים געקושט, און זיי האָבן
iz im gefaln oifn haldz un hot im gekusht un zei hobn
is him fell on neck and has him kissed and they have

געווויינט. ה און ער האָט אויפֿגעהויבן זײַנע אויגן, און האָט געזען די
geveint un er hot oigen zaine oifgehoibn hot er un di gezen
wept and he has eyes his lifted up has and the seen

the yeladim; and said, Who are those with thee? And he said, The yeladim which Elohim hath graciously given thy ved.

וויַבער און די קינדער , און ער האָט געזאָגט: ווער זיַנען די דאָזיקע
dozike di zainen ver gezogt hot er un kinder di un vaiber
these the are who said has he and children the and women

ביַי דיר ? האָט ער געזאָגט: די קינדער מיט וואָס אלקים האָט
hot Elokim vos mit kinder di gezogt er hot dir bai
has G-d which with children the said he has you(SG) by

געלייטזעליקט דיַין קנעכט .
knecht dain gelaitzelikt
servant your shown favor to

[6] Then the shefachot came near, they and their yeladim, and they bowed themselves. [7] And Leah also with her yeladim came near, and bowed themselves; and after came Yosef near and Rachel, and they bowed themselves.

[ו] האָבן געענטע די דינסטן , זיי און זייערע קינדער , און
un kinder zeyere un zei dinstn di genent hobn
and children their and they maid servants the come near have

[ז] און אויך לאה און אירע קינדער האָבן געענטע ,
genent hobn kinder ire un Leah oich un gebukt zich hobn
come near have children her and Leah also and bowed self have

האָבן זיך געבוקט. און דערנאָך האָבן געענטע יוֹסף און
un Yosef genent hobn dernoch un gebukt zich hobn un
and Yosef come near have afterwards and bowed self have and

רחל , האָבן זיך געבוקט.
gebukt zich hobn un Rachel
bowed self have and Rachel

[8] And he said, What meanest thou by all this machaneh which I met? And he said, These are to find chen *(grace)* in the eyes of adoni. [9] And Esav said, I have enough, achi *(my brother)*; keep that thou hast unto thyself. [10] And Ya'akov said, No, now, if I have found chen *(grace)* in thy sight, then receive my minchah at my yad inasmuch as I have seen thy face, as though I had seen the p'nei Elohim *(the face of G-d)* vatirtzeini *(and thou wast pleased to accept me, thou wast appeased by me)*. [11] Accept, now, my brocha that is brought to thee; because Elohim hath dealt graciously with me, and because yesh li khol *(there is to me all, my needs are met)*. And he urged him, and he accepted.

[ח] האָט ער געזאָגט: וואָס איז ביַי דיר די דאָזיקע גאַנצע מחנה
machne gantse dozike di dir bai iz vos gezogt er hot
camp whole this the you(SG) by is what said he has

וואָס איך האָב באַגעגענט? האָט ער געזאָגט: צו געפֿינען חֵן אין די אויגן
oign di in chein gefinen tsu gezogt er hot bagegent hob ich vos
eyes the in favor find to said he has met have I which

פֿון מיַין האַר . [ט] האָט עשָׂו געזאָגט: איך האָב גענוג , מיַין ברודער,
bruder main genug hob ich gezogt Esav hot har main fun
brother my enough have I said Esav has master my of

זאָל בלייַבן ביַי דיר וואָס ביַי דיר . [י] האָט יעקבֹ געזאָגט: ניין ,
nein gezogt Yaakov hot dir bai vos dir bai blaibn zol
no said Yaakov has you(SG) by what you(SG) by remain shall

איך בעט דיך ; אויב, איך בעט דיך , איך האָב געפֿונען חֵן
chein gefunen hob ich dich bet ich oib dich bet ich
favor found have I you(SG) entreat I if you(SG) entreat I

אין דיַינע אויגן, זאָלסטו אָננעמען מיַין מתּנה פֿון מיַין האַנט,
hant main fun matone main onnemen zolstu oign daine in
hand my from gift my accept shall you eyes your in

וואָרעם איך האָב געזען דיַין פּנים , אַזוי ווי מע זעט דעם פּנים
ponem dem zet me vi azoi ponem dain gezen hob ich vorem
face the see they as thus face your seen have I because

פֿון אלקים , און דו האָסט מיך באַוויליקט. [יא] נעם אָן, איך בעט
bet ich on nem bavilikt mich host du un Elokim fun
entreat I on accept granted me have you and G-d of

דיך , מיַין געשאַנק וואָס איז דיר געבראַכט געווארן ,
gevorn gebracht dir iz vos geshank main dich
having become brought you(SG) is which gift my you(SG)

וויַל אלקים האָט מיך געלייטזעליקט , און וויַל ביַי מיר איז דאָ פֿון
fun do iz mir bai vail un gelaitzelikt mich hot Elokim vail
of here is me by for and shown favor to me has G-d for

אַלעם . און ער איז צוגעשטאַנען צו אים, ביז ער האָט אָננגענומען .
ongenumen hot er biz im tsu tsugeshtanen iz er un alem
accepted has he until him to urged is he and all that is

יב הָאָט ער געזאָגט: לאָמיר ציען און גיין , און איך וועל גיין לעבן
lebn gein vel ich un gein un tsien lomir gezogt er hot
near go will I and go and journey let us said he has

יג . הָאָט ער צו אים געזאָגט: מײַן האַר מערקט אַז די דיר
di az merkt har main gezogt im tsu er hot dir
the that knows master my said him to he has you(SG)

קינדער זײַנען יונג , און די שאָף און די רינדער זײַנען בײַ מיר
mir bai zainen rinder di un shof di un yung zainen kinder
me by are cattle the and sheep the and young are children

זייגעדיקע, און אַז מע וועט זיי צוטרײַבן איין טאָג, וועלן אויסשטאַרבן
oisshtarbn veln tog ein tsutraibn zei vet me az un zeigedike
die will day one driven on them will they that and nursing

אַלע שאָף . טו זאָל , איך בעט דיך , מײַן האַר אַוועקגיין פֿאַרויס
farois avekgein har main dich bet ich zol shof ale
ahead of go away master my you(SG) entreat I shall sheep all

פֿאַר זיך קנעכט , און איך וועל מיר ציען פּאַמעלעך נאָך די טריט
trit di noch pamelech tsien mir vel ich un knecht zain far
feet the after lagging journey me will I and servant his before

פֿון דעם פֿיך וואָס פֿאַר מיר, און נאָך די טריט פֿון די קינדער ,
kinder di fun trit di noch un mir far vos fich dem fun
children the of feet the after and me before which livestock the of

ביז וואַנען איך וועל קומען צו מײַן האַר קיין שֵׂעִיר. טז הָאָט עֵשָׂו
Esav hot Seir kein har main tsu kumen vel ich vanen biz
Esav has Se'ir at master my to come will I whence until

געזאָגט: לאָמיך אָפּשטעלן בײַ דיר פֿון דעם פֿאָלק וואָס מיט מיר.
mir mit vos folk dem fun dir bai opshteln lomich gezogt
me with which people the from you(SG) by delay let me said

הָאָט ער געזאָגט: נאָך וואָס גאָר זאָל איך געפֿינען חֵן אין די אויגן
oign di in chein gefinen ich zol gor vos noch gezogt er hot
eyes the in favor find I shall really which yet said he has

פֿון מײַן האַר ?
har main fun
master my of

יז און עֵשָׂו הָאָט זיך אומגעקערט אין יענעם טאָג אויף זײַן וועג קיין
kein veg zain oif tog yenem in umgekert zich hot Esav un
to way his on day that in returned self has Esav and

שֵׂעִיר. יז און יעקבֿ האָט אַוועקגעצויגן קיין סוכּות , און ער האָט געבויט
geboit hot er un Sukkot kein avekgetsoign hot Yaakov un Seir
built has he and Sukkot to journeyed has Yaakov and Se'ir

פֿאַר זיך אַ הויז , און פֿאַר זײַנע פֿיך האָט ער געמאַכט בײַדלעך;
baidlech gemacht er hot fich zaine far un hoiz a zich far
shelters made he has livestock his for and house a self for

דערום האָט מען גערופֿן דעם נאָמען פֿון דעם אָרט סוכּות .
Sukkot ort dem fun nomen dem gerufn men hot derum
Sukkot place the of name the called they has therefore

יח און יעקבֿ איז געקומען בשלום אין דער שטאָט שכֶם
Shechem shtot der in besholem gekumen iz Yaakov un
Shechem city the in in peace having come is Yaakov and

וואָס אין לאַנד כנַען , ווען ער איז געקומען פֿון פַּדַן-אַרָם ;
Paddan-Aram fun gekumen iz er ven Kenaan land in vos
Paddanah-Aram from having come is he when Canaan land in which

און ער האָט געלאַגערט פֿאַר דער שטאָט. יט האָט ער אָפּגעקויפֿט
opgekoift hot er un shtot der far gelagert hot er un
purchased has he and city the before made camp has he and

12 And he said, Nise'ah *(let us take our journey)*, and let us go, I will go next to thee. 13 And he said unto him, Adoni knoweth that the yeladim are tender and the nursing tzon and bakar are upon me; and if men should overdrive them yom echad, all the tzon will die. 14 Let now adoni, pass over before his eved; and I will lead on slowly, according to the pace of the drove that goeth before me and the pace the yeladim are able to endure, until I come unto adoni at Se'ir. 15 And Esav said, Let me now leave with thee some of HaAm that are with me. And he said, What needeth it? Let me find chen in the sight of adoni.

16 So Esav returned that day on his derech unto Se'ir. 17 And Ya'akov journeyed to Sukkot, and built him a bais, and made sukkot for his mikneh; therefore the shem of the makom is called Sukkot.

18 And Ya'akov came shalem to Ir Shechem, which is in eretz Kena'an, when he came from Paddan-Aram; and encamped before the Ir. 19 And he bought a chelkat hasadeh *(piece*

of land), where he had pitched there his ohel, from the yad Bnei Chamor Avi Shechem, for a hundred pieces of kesitah (money). 20 And he erected there a Mizbe'ach, and called it El Elohei Yisroel.

דאָס שטיק פֿעלד וואָס ער האָט דאָרטן אויפֿגעשטעלט זײַן געצעלט, פֿון
fun getselt zain oifgeshtelt dortn hot er vos feld shtik dos
from tent his set up there has he which field portion this

דער האַנט פֿון די קינדער פֿון חֲמוֹר דעם פֿאָטער פֿון שְׁכֶמען ,
Shechemen fun foter dem Chamor fun kinder di fun hant der
Shechem of father the Chamor of children the of hand the

פֿאַר הונדערט קשיטה . כ און ער האָט דאָרטן אויפֿגעשטעלט אַ מזבח ,
mizbeyech a oifgeshtelt dortn hot er un kesitah hundert far
altar a set up there has he and kesitahs hundred for

און האָט אים געראָפֿן אֵל-אלוקי-יִשְׂרָאֵל.
El-Elokei-Yisroel gerufn im hot un
El Elokei Yisroel called it has and

לד

34 And Dinah Bat Leah, which she bore unto Ya'akov, went out to see the Banot HaAretz. 2 And when Shechem Ben Chamor the Chivi (Hivite), Nasi HaAretz, saw her, he took her, and lay with her, and violated her. 3 And his nefesh had deveykus unto Dinah Bat Ya'akov, and he loved the na'arah, and spoke to the lev hanaarah. 4 And Shechem spoke unto Chamor aviv, saying, Get me this yaldah as isha.

און דינה די טאָכטער פֿון לאהן , וואָס זי האָט
hot zi vos Leahn fun tochter di Dinah un
has she whom Leah of daughter the Dinah and

געבאָרן יעקבֿן , איז אַרויסגעגאַנגען זען די טעכטער
techter di zen aroisgegangen iz Yaakovn geborn
daughters the see having come out is Yaakov given birth to

פֿון לאַנד. ב האָט שכֶם דער זון פֿון חֲמוֹר דעם חִוִי , דעם פֿירשט
firsht dem Chivi dem Chamor fun zun der Shechem hot land fun
prince the Chivi the Chamor of son the Shechem has land of

פֿון לאַנד, זי דערזען, און ער האָט זי גענומען , און איז געלעגן מיט
mit gelegn iz un genumen zi hot er un derzen zi land fun
with lay is and taken her has he and seen her land of

איר, און האָט זי געפּיניקט. ג און זײַן זעל האָט זיך באַהעפֿט אָן
on baheft zich hot zel zain un gepainikt zi hot un ir
on joined self has soul his and violated her has and her

יעקבֿס טאָכטער דינהן , און ער האָט ליב געקריגן די מיידל , און
un meidl di gekrign lib hot er un Dinahn tochter Yaakovs
and na'arah the received love has he and Dinah daughter Yaakov's

ער האָט געַרעדט צום האַרצן פֿון דער מיידל . ד און שכֶם האָט
hot Shechem un meidl der fun hartsn tsum geredt hot er
has Shechem and na'arah the of heart to spoken has he

געזאָגט צו זײַן פֿאָטער חֲמוֹרן , אַזוי צו זאָגן: נעם מיר די דאָזיקע
dozike di mir nem zogn tsu azoi Chamran foter zain tsu gezogt
this the me take say to thus Chamor father his to said

מיידל פֿאַר אַ ווײַב.
vaib a far meidl
wife a for girl

5 And Ya'akov heard that he had made his bat Dinah tameh; now his banim were with his mikneh in the sadeh; and Ya'akov held his peace until they were come.

ה און יעקבֿ האָט געהערט אַז ער האָט פֿאַראומרייניקט זײַן טאָכטער
tochter zain farumreinikt hot er az gehert hot Yaakov un
daughter his defiled has he that heard has Yaakov and

דינהן , וועַן זײַנע זין זײַנען געווען מיט זײַן פֿיך אין
in fich zain mit geven zainen zin zaine ven Dinahn
in livestock his with having been are sons his when Dinah

פֿעלד; האָט יעקבֿ געשוויגן ביז זיי זײַנען געקומען .
gekumen zainen zei biz geshvigen Yaakov hot feld
having come are they until remained silent Yaakov has field

6 And Chamor avi Shechem went out unto Ya'akov to speak with him. 7 And the Bnei Ya'akov came from the sadeh when

ו און חֲמוֹר דער פֿאָטער פֿון שְׁכֶמען איז אַרויסגעקומען צו
tsu aroisgekumen iz Shechemen fun foter der Chamor un
to came out is Shechem of father the Chamor and

יעקבֿן , צו רעדן מיט אים. ז און די זין פֿון יעקבֿן זײַנען
zainen Yaakovn fun zin di un im mit redn tsu Yaakovn
are Yaakov of sons the and him with speak to Yaakov

they heard it; and the anashim were grieved, and they were in wrath greatly, because he had wrought nevalah *(folly, disgrace, outrage)* against Yisroel in lying with Bat Ya'akov; which thing ought not to be done.

[8] And Chamor spoke with them, saying, The nefesh of beni *(my son)* Shechem longeth for your bat; now give her him as isha. [9] So intermarry with us, and give your banot unto us, and take benoteinu *(our banot)* unto you. [10] And ye shall dwell with us; and HaAretz shall be before you; dwell and trade therein, and get you possessions therein. [11] And Shechem said unto her av and unto her achim, Let me find chen *(grace)* in your eyes, and what ye shall say unto me I will give. [12] Ask me never so much mohar *(bride price, dowry)* and mattan *(gift)*, and I will pay according as ye shall say unto me; but give me the na'arah as isha.

[13] And the Bnei Ya'akov answered Shechem and Chamor aviv in mirmar *(deceit)* and spoke because he had made Dinah their achot tameh; [14] And they said unto them, We cannot

געקומען פֿון פֿעלד, ווי זיי האָבן עס געהערט; און די מענער
mener di un gehert es hobn zei vi feld fun gekumen
men the and heard it have they when field from having come

האָבן זיך געקלעמט, און זיי האָט שטאַרק געברענט וואָס ער האָט
hot er vos gebrent shtark hot zei un geklemt zich hobn
has he what burning strong have they and aggrieved self have

באַגאַנגען אַ נבֿלה אַקעגן יִשְׂרָאֵל, צו ליגן מיט דער טאָכטער פֿון
fun tochter der mit lign tsu Yisroel akegn nevole a bagangen
of daughter the with lie to Israel against carcass a committed

יעקבֿן , וואָס אַזוי-וואָס טאָר נישט געטאָן ווערן .
vern geton nisht tor azoi-vos vos Yaakovn
become done not it is required like this which Yaakov

ח און חֲמוֹר האָט געredt מיט זיי , אַזוי צו זאָגן : די זעל פֿון
fun zel di zogn tsu azoi zei mit geredt hot Chamor un
of soul the say to thus them with spoken has Chamor and

מײַן זון שכֶם גלוסט נאָך אײַער טאָכטער . גיט זי אים,
im zi git tochter aier noch glust Shechemen zun main
him her gives daughter your after desires Shechem son my

איך בעט אײַך, פֿאַר אַ וויַב . ט און זייט זיך מתחתן מיט אונדז;
undz mit mischatn zich zait un vaib a far aich bet ich
us with intermarry self are and wife a for you entreat I

אײַערע טעכטער וועט איר אונדז געבן , און אונדזערע טעכטער וועט איר
ir vet techter undzere un gebn undz ir vet techter aiere
you will daughters our and give us you will daughters your

אײַך נעמען . י און איר וועט זיך באַזעצן בײַ אונדז, און דאָס
dos un undz bai bazetsn zich vet ir un nemen aich
this and us by settle self will you and take you yourselves

לאַנד וועט ליגן פֿאַר אײַך; זיצט און פֿאַרקערט דרינען און באַפֿעסטיקט
bafestikt un drinen farkert un zitst aich far lign vet land
consolidate and in it turn over and sit you before lie will land

אײַך אין איר. יא און שכֶם האָט געזאָגט צו איר פֿאָטער און צו אירע
ire tsu un foter ir tsu gezogt hot Shechem un ir in aich
her to and father her to said has Shechem and it in you

ברידער : לאָמיך געפֿינען חֵן אין אײַערע אויגן, און וואָס איר וועט מיר
mir vet ir vos un oign aiere in chein gefinen lomich brider
me will you what and eyes your in favor find let me brothers

זאָגן , וועל איך געבן . יב מערט אויף מיר נדן און מַתָּנוֹת ביז
biz matonus un nadn mir oif mert gebn ich vel zogn
until gifts and dowry me on multiply give I will tell

גאָר , און איך וועל געבן אַזוי וויי איר וועט מיר זאָגן , נאָר גיט מיר די
di mir git nor zogn mir vet ir vi azoi gebn vel ich un gor
the me give but tell me will you as even give will I and utmost

מיידל פֿאַר אַ וויַב.
vaib a far meidl
wife a for na'arah

יג האָבן די זין פֿון יעקבֿן געענטפֿערט שכֶמען און זײַן
zain un Shechemen geentfert Yaakovn fun zin di hobn
his and Shechem answered Yaakov of sons the have

פֿאָטער חֲמוֹרן מיט באַטרוג, און זיי האָבן געredt – ווײַל ער האָט
hot er vail geredt hobn zei un batrug mit Chamran foter
has he for spoken have they and deceit with Chamor father

פֿאַראומריניקט זייער שוועסטער דינהן – יד און זיי האָבן צו זיי
zei tsu hobn zei un Dinahn shvester zeyer farumreinikt
them to have they and Dinah sister their defiled

do this thing, to give achoteinu *(our sister)* to ish that is arelah *(uncircumcised)*; for that would be a cherpah *(reproach, disgrace)* unto us; 15 But in this will we consent unto you: If ye will become like us, that every zachar of you be circumcised; 16 Then will we give benoteinu unto you, and we will take your banot to us, and we will dwell among you, and we will become as Am Echad. 17 But if ye will not pay heed unto us, to become circumcised; then will we take biteinu *(our daughter)*, and we will go.

18 And their words pleased Chamor, and Shechem Ben Chamor. 19 And the na'ar deferred not to do the thing, because he had delight in Bat Ya'akov; and he was more respected than kol Bais Aviv. 20 And Chamor and Shechem bno came unto the Sha'ar of their city, and they spoke with the anashim of their city, saying, 21 These anashim are shlemim *(peaceable)* with us; therefore let them settle in HaAretz, and let them trade therein for HaAretz, hinei, it is plenty of room for them; let us take their banot to us

געזאָגט: מיר קענען נישט טאָן די דאָזיקע זאַך , צו געבן אונדזער
undzer gebn tsu zach dozike di ton nisht kenen mir gezogt
our give to thing this the do not can we said

שוועסטער צו אַ מאַן וואָס איז אומבאַשניטן , וואָרעם דאָס איז אַ
a iz dos vorem umbashnitn iz vos man a tsu shvester
a is this because uncircumcised is which man a to sister

חרפּה פֿאַר אונדז. ט נאָר מיט דעם באַדינג וועלן מיר איינוויליקן צו
tsu ainvilikn mir veln bading dem mit nor undz far charpe
to consent we will stipulation the with only us for disgrace

איך: אויב איר וועט ווערן אַזוי ווי מיר, אַז בייַ אייַך זאָל געמאַלט
gemalt zol aich bai az mir vi azoi vern vet ir oib aich
circumcised shall you by that we as thus become will you if you

ווערן איטלעכער מאַנספּאַרשוין . י דעמאָלט וועלן מיר אייַך געבן
gebn aich mir veln dentsmol mansparshoin itlecher vern
give you we will then male each become

אונדזערע טעכטער , און אייַערע טעכטער וועלן מיר אונדז נעמען , און
un nemen undz mir veln techter aiere un techter undzere
and take us we will daughters your and daughters our

מיר וועלן זיך באַזעצן בייַ אייַך, און ווערן איין פֿאָלק . יא אָבער אַז
az ober folk ein vern un aich bai bazetsn zich veln mir
that but people one become and you by settle self will we

איר וועט נישט צוהערן צו אונדז, אייַך צו באַשנייַדן , וועלן מיר נעמען
nemen mir veln bashnaidn tsu aich undz tsu tsuhern nisht vet ir
take we will circumcise to you us to listen not will you

אונדזער טאָכטער, און מיר וועלן אַוועקגיין.
avekgein veln mir un tochter undzer
go away will we and daughter our

יח און זייערע ווערטער זיַנען ווויילגעפֿעלן אין די אויגן פֿון
fun oign di in voilgefeln zainen verter zeyere un
of eyes the in find favor in the eyes of are words their and

חֲמוֹרן , און אין די אויגן פֿון שכֶם דעם זון פֿון חֲמוֹרן . יט און
un Chamran fun zun dem Shechem fun oign di in un Chamran
and Chamor of son the Shechem of eyes the in and Chamor

דער יונג האָט נישט געזאַמט צו טאָן די זאַך , וואָרעם ער האָט
hot er vorem zach di ton tsu gezamt nisht hot yung der
has he for thing the do to delayed not has young man the

געגאַרט נאָך דער טאָכטער פֿון יעקבֿן ; און ער איז געווען דער
der geven iz er un Yaakovn fun tochter der noch gegart
the having been is he and Yaakov of daughter the after yearned for

אָנגעזעענסטער פֿון דעם גאַנצן הויז זיַין פֿאָטער. כ און חֲמוֹר און
un Chamor un foter zain fun hoiz gantsn dem fun ongezeenster
and Chamor and father his of house entire the of eminent

זיַין זון שכֶם זיַנען געקומען צום טויער פֿון זייער שטאָט, און
un shtot zeyer fun toier tsum gekumen zainen Shechem zun zain
and city their of gate to having come are Shechem son his

האָבן געredt צו די מענטשן פֿון זייער שטאָט, אַזוי צו זאָגן: כא די
di zogn tsu azoi shtot zeyer fun mentshn di tsu geredt hobn
the say to thus city their of men the to spoken have

דאָזיקע מענטשן זיַנען אין שלום מיט אונדז; זאָלן זיי זיך באַזעצן
bazetsn zich zei zoln undz mit sholem in zainen mentshn dozike
settle self they shall us with peace in are men these

אין לאַנד, און פֿאַרקערן דרינען; וואָרעם זעט, דאָס לאַנד ליגט גערעם אין
in geram ligt land dos zet vorem drinen farkern un land in
in spacious lies land this see for in it turn over and land in

אָרְט פַּאַר זיי . זייערע טעכטער וועלן מיר אונדז נעמען פַּאַר וויַבער,
vaiber far nemen undz mir veln techter zeyere zei far ort
wives for take us we will daughters their them before location

און אונדזערע טעכטער וועלן מיר זיי געבן . כב אָבער נאָר מיט דעם
dem mit nor ober gebn zei mir veln techter undzere un
the with only but give them we will daughters our and

באַדינג וועלן די מענטשן אײַנווילקן צו אונדז זיך צו באַזעצן ביַי אונדז,
undz bai bazetsn tsu zich undz tsu ainvilikn mentshn di veln bading
us by settle to self us to consent men the will stipulation

צו ווערן איין פַּאָלק , אַז ביַי אונדז זאָל געמַלט ווערן איטלעכער
itlecher vern gemalt zol undz bai az folk ein vern tsu
each become circumcised shall us by that people one become to

מאַנספּאַרשוין , אַזוי ווי זיי זײַנען געמַלט . כג זייער פֵּיך , און זייער
zeyer un fich zeyer gemalt zainen zei vi azoi mansparshoin
their and livestock their circumcised are they as thus male

אייגנס , און אַלע זייערע בהמות , וועלן דאָך זײַן אונדזערע;
undzere zain doch veln beheimes zeyere ale un eigens
ours be yet will livestock their all and purchased property

זאָל מיר נאָר אײַנווילקן צו זיי , און זיי זאָלן זיך באַזעצן ביַי אונדז.
undz bai bazetsn zich zoln zei un zei tsu ainvilikn nor mir zoln
us by settle self shall they and them to consent only we shall

כד האָבן אַלע אַרויסגייער פֿון דעם טויער פֿון זײַן שטאָט צוגעהערט
tsugehert shtot zain fun toier dem fun aroisgeyer ale hobn
paid heed city his of gate the from outgoers all have

צו חֲמוֹרן און צו זײַן זון שכֶמען , און אַלע מאַנספּאַרשוינען
mansparshoinen ale un Shechemen zun zain tsu un Chamran tsu
males all and Shechem son his to and Chamor to

זײַנען געמַלט געוואָרן , אַלע אַרויסגייער פֿון דעם טויער
toier dem fun aroisgeyer ale gevorn gemalt zainen
gate the from outgoers all having become circumcised are

פֿון זײַן שטאָט.
shtot zain fun
city his of

כה און עס איז געווען אויפֿן דריטן טאָג, ווען זיי זײַנען
zainen zei ven tog dritn oifn geven iz es un
are they when day third on having been is it and

געווען אין וויַיטיק, האָבן יעקבֿס צוויי זין , שמעון און
un Shimeon zin tsvei Yaakovs hobn veitik in geven
and Shim'on sons two Yaakov's have pain in having been

לֵוִי , די ברידער פֿון דינהן , גענומען איטלעכער זײַן שווערד,
shverd zain itlecher genumen Dinahn fun brider di Levi
sword his each taken Dinah of brothers the Levi

און זיי זײַנען געקומען זיכערערהייט אויף דער שטאָט, און
un shtot der oif zichererheit gekumen zainen zei un
and city the on confidence having come are they and

האָבן אויסגעהרגעט אַלע מאַנספּאַרשוינען . כו אויך חֲמוֹרן און זײַן
zain un Chamran oich mansparshoinen ale oisgeharget hobn
his and Chamor also males all killed have

זון שכֶמען האָבן זיי געהרגעט מיטן שאַרף פֿון שווערד; און
un shverd fun sharf mitn geharget zei hobn Shechemen zun
and sword of edge with killed they have Shechem son

זיי האָבן צוגענומען דינהן פֿון שכֶמס הויז , און זײַנען
zainen un hoiz Shechems fun Dinahn tsugenumen hobn zei
are and house Shechem's from Dinah taken have they

as nashim, and let us give them benoteinu. 22 Only herein will the anashim consent unto us for to dwell with us, to be Am Echad, if every zachar among us be circumcised, just as they are nimolim *(ones being circumcised)*. 23 Shall not their mikneh and their property and every behemah of theirs be ours? Only let us consent unto them, and they will settle among us.

24 And unto Chamor and unto Shechem bno paid heed all that went out of the Sha'ar of his city; and every zachar was circumcised, all that went out of the Sha'ar of his city.

25 And it came to pass on the Yom HaShlishi, when they were in pain, that two of the Bnei Ya'akov, Shim'on and Levi, achei Dinah, took each ish his cherev, and came upon the Ir betach *(boldly, confidently)*, and they slaughtered kol zachar. 26 And they slaughtered Chamor and Shechem bno with the edge of the cherev, and took Dinah from the Bais Shechem and left. 27 The Bnei Ya'akov came upon

the chalalim *(dead ones, slain ones)*, and plundered the Ir, because they had made their achot tameh. [28] They seized their tzon, and their bakar, and their chamorim, and that which was in the Ir, and that which was in the sadeh, [29] And all their wealth, and all their little ones, and their nashim they carried off and plundered even all that was in the bais.

[30] And Ya'akov said to Shim'on and Levi, Ye have brought trouble on me to make me a stench among the inhabants of HaAretz, among the Kena'ani and the Perizzi; and I being few in mispar, they shall gather themselves together against me, and attack me; and I shall be destroyed, I and my bais. [31] And they said, Should he deal with achoteinu like with zonah?

35 And Elohim said unto Ya'akov, Arise, go up to Beit-El, and settle there; and make there a Mizbe'ach unto El *(G-d)* that appeared unto thee when thou didst flee from the face of Esav achicha.

כז זײַנען די זין פֿון יעקבֿן געקומען אויף .
aroisgegangen gekumen Yaakovn fun zin di zainen oif
having come out Yaakov of sons the are on

דער שלאָגענע, און האָבן אויסגעראָבט די שטאָט, ווײַל זיי האָבן
dershlogene di hobn un oisgeroibt hobn zei vail shtot di
the killed and looted have they for city the

כח פֿאַראומריניקט זייער שוועסטער; זיי ערע שאָף און זייערע רינדער
farumreinikt zeyer shvester zeyere shof un zeyere rinder
defiled their sister their sheep their and cattle

סיַי וואָס אין שטאָט, סיַי וואָס אין אין זייערע אייזלען ,
un zeyere eizlen sai vos in shtot sai vos in
and their donkeys whether what in town whether what in

כט פֿעלד, האָבן זיי צוגענומען ; און זייער גאַנצן פֿאַרמעג , און
un farmeg gantsn zeyer un tsugenumen zei hobn feld
and possessions all their and taken they have field

אַלע זייערע קליינע קינדער און זייערע ווײַבער, האָבן זיי געפֿאַנגען
gefangen zei hobn vaiber zeyere un kinder kleine zeyere ale
captured they have wives their and children small their all

און אַוועקגעראָבט – אַלץ וואָס אין הויז .
un avekgeroibt alts vos in hoiz
and plundered took away which in house

ל האָט יעקבֿ געזאָגט צו שמעונען און צו לֵוִי : איר האָט
hot ir Levin tsu un Shimeonen tsu gezogt Yaakov hot
has Yaakov said to and Shim'on to and Levi to you have

מיך פֿאַראומגליקט, מיך צו פֿאַרמיאוסן ביַי דעם באַווינער
bavoiner dem bai farmiusn tsu mich farumglikt mich
inhabitants the by make repugnant to me driven to ruin me

פֿון לאַנד, ביַי דעם כְּנַעֲנִי און ביַי דעם פְּרִזִּי ; וואָראָם איך בין
bin ich vorem Perizzi dem bai un Kenaani dem bai land fun
am I because Perizzi the by and Kena'ani the by land of

אַ הײַפֿל מענטשן , און זיי וועלן זיך אויפֿקלײַבן אַקעגן מיר,
mir akegn oifklaibn zich veln zei un mentshn haifl a
me against assemble self will they and men handful a

און וועלן מיך שלאָגן, און איך און מײַן הויז וועלן פֿאַרטיליקט
fartilikt veln hoiz main un ich un shlogn mich veln un
exterminated will house my and I and strike me will and

ווערן . לא האָבן זיי געזאָגט: זאָל מען אַזוי ווי מיט אַ זונה
vern hobn zei gezogt zol men azoi vi mit a zoine
become have they said shall one thus as with a prostitute

זיך באַגיין מיט אונדזער שוועסטער?
shvester undzer mit bagein zich
sister our with treat self

לה און אלקים האָט געזאָגט צו יעקבֿן : שטיי אויף, גיי
gei oif shtei Yaakovn tsu gezogt hot Elokim un
go up stand Yaakov to said has G-d and

אַרויף קיין בֵּית-אֵל און זיץ דאָרטן, און מאַך דאָרטן אַ
a dortn mach un dortn zits un Beis-El kein aroif
an there make and there sit and Beit-El to up

מזבח צו דעם אֵל וואָס האָט זיך באַוויזן צו דיר ביַי
bai dir tsu bavizn zich hot vos El dem tsu mizbeyech
by you(SG) to appeared self has who G-d the to altar

דײַן אַנטלויפֿן פֿון דײַן ברודער עֵשָׂו .
Esavn bruder dain fun antloifn dain
Esav brother your from fleeing your

ב האָט יעקבֿ געזאָגט צו זײַן הויזגעזינט , און צו אַלע וואָס מיט
mit vos ale tsu un hoizgezint zain tsu gezogt Yaakov hot
with who all to and household his to said Yaakov has

אים: טוט אָפּ די פֿרעמדע ג-טער וואָס צווישן אײַך, און רייניקט
reinikt un aich tsvishn vos g-ter fremde di op tut im
cleanse and you among which g-ds foreign the away do him

אײַך, און בײַט איבער אײַערע קלײדער. ג און לאָמיר אויפֿשטיין און
un oifshtein lomir un kleider aiere iber bait un aich
and stand up let us and clothes your over change and you

אַרויפֿגיין קיין בֵּית-אֵל, און איך וועל דאָרטן מאַכן אַ מזבח צו
tsu mizbeyech a machn dortn vel ich un Beis-El kein aroifgein
to altar an make there will I and Beit-El to go up

דעם אֵל וואָס האָט מיר געענטפֿערט אין טאָג פֿון מײַן נויט , און
un noit main fun tog in geentfert mir hot vos El dem
and destitution my of day in answered me has who G-d the

איז געווען מיט מיר אויף דעם וועג וואָס איך בין געגאַנגען .
gegangen bin ich vos veg dem oif mir mit geven iz
having gone am I which way the on me with having been is

ד האָבן זיי אָפּגעגעבן יעקבֿן אַלע פֿרעמדע ג-טער וואָס אין
in vos g-ter fremde ale Yaakovn opgegebn zei hobn
in which g-ds foreign all Yaakov turned in to they have

זייער האַנט, און די אוירינגען וואָס אין זייערע אויערן; און יעקבֿ
Yaakov un oiern zeyere in vos oiringen di un hant zeyer
Yaakov and ears their in which earings the and hand their

האָט זיי באַהאַלטן אונטער דעם אייכנבוים וואָס בײַ שכֶם .
Shechem bai vos eichnboim dem unter bahaltn zei hot
Shechem by which terebinth the under buried them has

ה און זיי האָבן אַוועקגעצויגן ; און אַ שרעק פֿון אלקים איז
iz Elokim fun shrek a un avekgetsoign hobn zei un
is G-d from terror a and journeyed have they and

געווען אויף די שטעט וואָס אַרום זיי , און זיי האָבן נישט
nisht hobn zei un zei arum vos shtet di oif geven
not have they and them round which cities the on having been

נאָכגעיאָגט די זין פֿון יעקבֿן .
Yaakovn fun zin di nochgeyogt
Yaakov of sons the pursued after

ו און יעקבֿ איז געקומען קיין לוז וואָס אין לאַנד
land in vos Luz kein gekumen iz Yaakov un
land in which Luz to having come is Yaakov and

כנַען – דאָס איז בֵּית-אֵל – ער און דאָס גאַנצע פֿאָלק וואָס
vos folk gantse dos un er Beis-El iz dos Kenaan
which people whole this and he Beit-El is this Canaan

מיט אים. ז און ער האָט דאָרטן געבויט אַ מזבח , און
un mizbeyech a geboit dortn hot er un im mit
and altar an built there has he and him with

האָט גערופֿן דעם אָרט אֵל-בֵּית-אֵל, ווָאָרעם דאָרטן האָט זיך
zich hot dortn vorem El-Beis-El ort dem gerufn hot
self has there for El Beit-El place the called has

האלקים אַנטפּלעקט צו אים בײַ זײַן אַנטלויפֿן פֿון זײַן
zain fun antloifn zain bai im tsu antplekt HaElokim
his from fleeing his by him to reveal G-d

ברודער.
bruder
brother

[2] Then Ya'akov said unto his Bais, and to all that were with him, Put away the elohei hanekhar that are among you, and be tahor, and change your simlah *(garments)*; [3] And let us arise, and go up to Beit-El; and I will build there a Mizbe'ach unto El *(G-d)* Who answered me in my yom tzoros, and was with me in the derech in which I went.

[4] And they gave unto Ya'akov kol elohei hanekhar which were in their yad, and all their nezamim which were in their oznayim; and Ya'akov buried them under the elah *(terebinth)* which was at Shechem. [5] And they journeyed; and the chittat Elohim *(terror of G-d)* was upon the cities that were around them, and they did not pursue after the Bnei Ya'akov.

[6] So Ya'akov came to Luz, which is in Eretz Kena'an, that is, Beit-El, he and kol haAm that were with him. [7] And he built there a Mizbe'ach, and called the makom *(place)* El Beit-El; because there HaElohim appeared unto him, when he fled from the face of achiv.

ח און דבֿורה , רבקהס נאַם , איז געשטאָרבן, און זי איז
iz zi un geshtorbn iz nam Rivkahs Devorah un
is she and died is wet nurse Rivkah's Devorah and

באַגראָבן געוואָרן אונטער בֵּית-אֵל, אונטער דעם אייכנבוים ; און ער
er un eichnboim dem unter Beis-El unter gevorn bagrobn
he and terebinth the under Beit-El under having become buried

האָט נערופֿן זײַן נאָמען אַלּון-בכות .
Alon-Bachut nomen zain gerufn hot
Alon Bachut name its called has

ט און אלקים האָט זיך ווידער באַווײַזן צו יעקבֿן בײַ זײַן
zain bai Yaakovn tsu bavizn vider zich hot Elokim un
his at Yaakov to appeared again self has G-d and

קומען פֿון פַּדַן-אַרָם , און ער האָט אים געבענטשט. י און
un gebentsht im hot er un Paddan-Aram fun kumen
and blessed him has He and Paddanah-Aram from coming

אלקים האָט צו אים געזאָגט: דײַן נאָמען איז יעקבֿ ; זאָל מער
mer zol Yaakov iz nomen dain gezogt im tsu hot Elokim
more shall Yaakov is name your said him to has G-d

נישט נערופֿן ווערן דײַן נאָמען יעקבֿ , נײַערט יִשְׂרָאֵל זאָל זײַן
zain zol Yisroel naiert Yaakov nomen dain vern gerufn nisht
be shall Yisroel but Yaakov name your become called not

דײַן נאָמען ; און ער האָט נערופֿן זײַן נאָמען יִשְׂרָאֵל. יא און אלקים
Elokim un Yisroel nomen zain gerufn hot er un nomen dain
G-d and Yisroel name his called has he and name your

האָט צו אים געזאָגט: איך בין אֵל שַׁדַי , פֿרוכפּער דיך און
un dich fruchper Shaddai El bin ich gezogt im tsu hot
and you(SG) fruitful Shaddai G-d am I said him to has

מער דיך ; אַ פֿאָלק און אַ געזעמל פֿעלקער זאָל ווערן
vern zol felker gezeml a un folk a dich mer
become shall peoples company of a and people a you(SG) increase

פֿון דיר , און מלכים זאָלן אַרויסגיין פֿון דײַנע לענדן.
lendn daine fun aroisgein zoln mlochim un dir fun
loins your from go out shall kings and you(SG) from

יב און דאָס לאַנד וואָס איך האָב געגעבן אברהמען און יִצְחָק ,
Yitschakn un Avrahamen gegebn hob ich vos land dos un
Yitzchak and Avraham given have I which land this and

דיר וועל איך עס געבן, און דײַן זאָמען נאָך דיר וועל איך
ich vel dir noch zomen dain un gebn es ich vel dir
I will you(SG) after seed your and give it I will you(SG)

געבן דאָס לאַנד.
land dos gebn
land this give

יג און אלקים האָט זיך אויפֿגעהויבן פֿון איבער אים אין דעם אָרט
ort dem in im iber fun oifgehoibn zich hot Elokim un
place the in him over from lifted up self has G-d and

וווּ ער האָט מיט אים געredt. יד און יעקבֿ האָט אויפֿגעשטעלט
oifgeshtelt hot Yaakov un geredt im mit hot er vu
set up has Yaakov and spoken him with has he where

אַ זײַל אויף דעם אָרט וווּ ער האָט מיט אים גערעדט, אַ זײַל
zail a geredt im mit hot er vu ort dem oif zail a
pillar a spoken him with has He where place the on pillar a

פֿון שטיין, און ער האָט אַרויפֿגעגאָסן אויף אים אַ גיסאָפּפֿער , און
un gisopfer a im oif aroifgegosn hot er un shtein fun
and drink offering a it on poured has he and stone of

[8] But Devorah meineket Rivkah died, and she was buried under an alon *(oak)* below Beit-El; and shmo was called Alon Bachut.

[9] And Elohim appeared unto Ya'akov again, when he returned from Paddan-Aram, and made a brocha upon him. [10] And Elohim said unto him, Shimcha is Ya'akov; shimcha shall not be called any more Ya'akov, but Yisroel shall be shemecha; and He called shmo Yisroel. [11] And Elohim said unto him, I am El Shaddai; be fruitful and multiply; a Goy *(nation)* and a Kehal Goyim shall be from thee, and Melechim shall come out of thy loins; [12] And HaAretz which I gave Avraham and Yitzchak, to thee I will give it, and to thy zera after thee will I give HaAretz.

[13] And Elohim went up from him in the makom where He talked with him. [14] And Ya'akov set up a matzevah *(pillar, monument)* in the makom where He talked with him, even a matzevat even *(pillar of stone)*; and he poured a nesech *(drink offering)*

טו און יעקבֿ האָט געזאָגט דעם נאָמען פֿון
fun nomen dem gerufn hot Yaakov un
of name the called has Yaakov and
דעם אָרט ווואָס אלקים האָט מיט אים דאָרטן, בֵּית-אֵל.
Beis-El dortn im mit geredt hot Elokim vos ort dem
Beit-El there him with spoken has G-d where place the

thereon, and he poured shemen *(oil)* thereon. 15 And Ya'akov called the shem of the makom where Elohim spoke with him, Beit-El.

טז און זיי האָבן אַוועקגעצויגן פֿון בֵּית-אֵל. און ווען עס איז נאָך
noch iz es ven un Beis-El fun avekgetsoign hobn zei un
yet is it when and Beit-El from journeyed have they and
געווען אַ שטרעק לאַנד צו קומען קיין אֶפְרָת, איז רחל
Rachel iz Efratah kein kumen tsu land shtrek a geven
Rachel is Ephratah to come to land stretch a having been

16 And they journeyed from Beit-El; and there was still a space of ha'aretz to get to Ephratah; and Rachel travailed, and she had hard labor.

יז געגאַנגען צו קינד, און זי האָט געהאַט אַ שוועֿרע געבורט. און
un geburt shvere a gehat hot zi un kind tsu gegangen
and childbirth difficult a have had has she and child to having gone
עס איז געווען, אין איר שוועֿרער געבורט, האָט די הייבאַם צו איר
ir tsu heibam di hot geburt shverer ir in geven iz es
her to midwife the has childbirth hard her in having been is it
געזאָגט: זאָלסט נישט מורא האָבן, וואָרעם אויך דאָס איז דיר אַ
a dir iz dos oich vorem hobn moire nisht zolst gezogt
a you(SG) is this also for have fear not you(SG) must said

17 And it came to pass, when she was in hard labor, that the meyaledet *(midwife)* said unto her, Fear not; thou shalt have this ben also.

יח זון. און עס איז געווען, ווען איר נשמה איז אויסגעגאַנגען,
oisgegangen iz neshome ir ven geven iz es un zun
expired is soul her when having been is it and son
בעת זי איז געשטאָרבן, האָט זי גערופֿן זיין נאָמען בן-אוֹני; אָבער
ober Ben-Oni nomen zain gerufn zi hot geshtrobn iz zi beeis
but Ben-Oni name his called she has died is she while
זיין פֿאָטער האָט אים גערופֿן בנימין.
Binyamin gerufn im hot foter zain
Binyamin called him has father his

18 And it came to pass, as her nefesh was in departing, (for she died) that she called shmo Ben-Oni *(Son of Affliction)*; but aviv called him Binyamin.

יט און רחל איז געשטאָרבן, און זי איז באַגראָבן געוואָרן אויפֿן
oifn gevorn bagrobn iz zi un geshtorbn iz Rachel un
on having become buried is she and died is Rachel and
וועג קיין אֶפְרָת, דאָס איז בֵּית-לֶחֶם. כ און יעקבֿ האָט געשטעלט
geshtelt hot Yaakov un Beis-Lechem iz dos Efratah kein veg
stood has Yaakov and Beit-Lechem is this Ephratah to road
אַ מצבֿה אויף איר קבֿר; דאָס איז די מצבֿה פֿון רחלס
Rachels fun matseive di iz dos keyver ir oif matseive a
Rachel's of monument the is this tomb her on monument a
קבֿר ביז אויף היינט.
haint oif biz keyver
today on until tomb

19 And Rachel died, and was buried on the derech to Ephratah, which is Beit-Lechem. 20 And Ya'akov set up a matzevah upon her kever; that is matzevet kevurat Rachel to this day.

כא און יִשְׂרָאֵל האָט אַוועקגעצויגן, און ער האָט אויפֿגעשטעלט זיין
zain oifgeshtelt hot er un avekgetsoign hot Yisroel un
his set up has he and journeyed has Israel and
געצעלט פֿון יענער זייט מִגְדַּל-עֵדֶר.
Migdal-Eder zait yener fun getselt
Migdal-Eder side that from tent

21 And Yisroel journeyed, and pitched his ohel beyond Migdal-Eder.

כב און עס איז געווען ווען יִשְׂרָאֵל האָט געווינט אין יענעם
yenem in gevoint hot Yisroel ven geven iz es un
that in dwelt has Yisroel when having been is it and
לאַנד, איז גענאַנגען ראובֿן און איז געלעגן מיט בִּלְהָה, זיין
zain Bilhah mit gelegn iz un Reuven gegangen iz land
his Bilhah with lay is and Reuven having gone is land

22 And it came to pass, when Yisroel dwelt in that land, that Reuven went and lay with Bilhah

pilegesh aviv and Yisroel heard it. Now the Bnei Ya'akov were Sheneym Asar *(Twelve)*; [23] The Bnei Leah: Reuven bechor Ya'akov, and Shim'on, and Levi, and Yehudah, and Yissakhar, and Zevulun; [24] The Bnei Rachel: Yosef, and Binyamin; [25] And the Bnei Bilhah shifchat Rachel: Dan, and Naphtali; [26] And the Bnei Zilpah shifchat Leah: Gad, and Asher; these are the Bnei Ya'akov, which were born to him in Paddan-Aram.

[27] And Ya'akov came unto Yitzchak Aviv unto Mamre, unto Kiriat-HaArba, which is Chevron, where Avraham and Yitzchak sojourned.

[28] And the days of Yitzchak were me'at shanah u'shemonim shanah.

[29] And Yitzchak expired, and died, and was gathered unto his people, being zaken *(old)* and full of yamim; and his banim Esav and Ya'akov buried him.

36 Now these are the toldot Esav, who is Edom. [2] Esav took his nashim of the

פַּאָטערס קעפּסוויב; און ישׂרָאֵל האָט עס געהערט. און די זין
zin di un gehert es hot Yisroel un kepsvaib foters
sons the and heard it has Yisroel and concubine father's

פון יעקבֿן זיינען געווען צוועלף: כג די זין פון לאהן:
Leahn fun zin di tsvelf geven zainen Yaakovn fun
Leah of sons the twelve having been are Yaakov of

יעקבֿס בכור ראובֿן, און שמעון, און לֵוִי, און יהודה,
Yehudah un Levi un Shimeon un Reuven bechor Yaakovs
Yehudah and Levi and Shim'on and Reuven firstborn Yaakov's

און יִשָּׂשכָר, און זבֿולון; כד די זין פון רחלען: יוֹסף און
un Yosef Rachelen fun zin di Zevulun un Yissachar un
and Yosef Rachel of sons the Zevulun and Yissakhar and

בנימין; כה און די זין פון בִּלְהָה, רחלס דינסט: דָּן
Dan dinst Rachels Bilhah fun zin di un Binyamin
Dan female servant Rachel's Bilhah of sons the and Binyamin

און נַפְתָּלי; כו און די זין פון זִלְפָּה, לאהס דינסט: גָּד
Gad dinst Leahs Zilpah fun zin di un Naftali un
Gad female servant Leah's Zilpah of sons the and Naphtali and

און אָשֵׁר. דאָס זיַינען די זין פון יעקבֿן, וואָס זיַינען אים
im zainen vos Yaakovn fun zin di zainen dos Asher un
to him are who Yaakov of sons the are these Asher and

געבאָרן געווָארן אין פַּדַן-אֲרָם.
Paddan-Aram in gevorn geborn
Paddanah-Aram in having become given birth to

כז און יעקבֿ איז געקומען צו זיין פאָטער יִצחָק קיין
kein Yitschakn foter zain tsu gekumen iz Yaakov un
to Yitzchak father his to having come is Yaakov and

מַמרֵא, קיין קִריַת-אַרבע – דאָס איז חֶברוֹן – וואָס דאָרטן האָט
hot dortn vos Chevron iz dos Kiryat-Arba kein Mamre
has there where Chevron is this Kiryat-Arba to Mamre

געווויינט אבֿרהם און יִצחָק.
gevoint Avraham un Yitschak
resided temporarily Avraham and Yitzchak

כח און די טעג פון יִצחָק זיַינען געווען הונדערט יאָר און
un di teg fun Yitschakn zainen geven hundert yor un
and the days of Yitzchak are having been hundred year and

אַכציק יאָר.
achtsik yor
eighty years

כט און יִצחָק איז פאַרגאַנגען און איז געשטאָרבן, און ער איז
un Yitschak iz fargangen iz un geshtorbn er iz
and Yitzchak is expired and is died he is

איינגעזאַמלט געווָארן צו זיַין פאָלק, אַלט און זאַט
aingezamlt gevorn tsu zain folk alt un zat
gathered having become to his people old and satisfied

מיט טעג. און עֵשָׂו און יעקבֿ זיַינע זין האָבן אים באַגראָבן.
mit teg un Yaakov un Esav un zaine zin hobn im bagrobn
with days and Yaakov and Esav and his sons have him buried

לו

א און דאָס זיַינען די געבורטן פון עֵשָׂו, דאָס איז אֱדוֹם. ב עֵשָׂו
un dos zainen di geburtn fun Esavn dos iz Edom Esav
and these are the birth of Esav this is Edom Esav

האָט גענומען זיַינע ווַייבער פון די טעכטער פון כְּנַעַן:
hot genumen zaine vaiber fun di techter fun Kenaan
has taken his wives from the daughters of Canaan

עָדָה די טאָכטער פֿון אֵילון דעם חִתִּי , און אָהליבָּמָה די טאָכטער
tochter di Oholivamah un Chitti dem Elon fun tochter di Adah
daughter the Oholivamah and Chitti the Elon of daughter the Adah

פֿון ענָהן , די טאָכטער פֿון צִבְעוֹן דעם חִוִּי ; [ג] און בשׂמַת די
di Basmat un Chivi dem Tsiveon fun tochter di Anahn fun
the Basmat and Chivi the Tziveon of daughter the Anah of

טאָכטער פֿון יִשְׁמָעֵאלן , די שוועסטער פֿון נְבָיוֹתן . [ד] און עָדָה האָט
hot Adah un Nevayotn fun shvester di Yishmaeln fun tochter
has Adah and Nevayot of sister the Yishmael of daughter

עֵשָׂו געבאָרן אֱלִיפַז ; און בשׂמַת האָט געבאָרן רְעוּאֵלן;
Reueln geborn hot Basmat un Elifazn geborn Esavn
Reuel given birth to has Basmat and Eliphaz given birth to Esav

[ה] און אָהליבָּמָה האָט געבאָרן יְעוּש , און יַעְלָמען , און
un Yaalamen un Yeushn geborn hot Oholivamah un
and Ya'alam and Ye'ush given birth to has Oholivamah and

קֹרַחן . דאָס זײַנען די זין פֿון עֵשָׂו , וואָס זײַנען אים געבאָרן
geborn im zainen vos Esavn fun zin di zainen dos Korachn
given birth to him are who Esav of sons the are these Korach

געווואָרן אין לאַנד כְּנַעַן .
Kenaan land in gevorn
Canaan land in having become

[ו] און עֵשָׂו האָט גענומען זײַנע ווײַבער, און זײַנע זין און זײַנע
zaine un zin zaine un vaiber zaine genumen hot Esav un
his and sons his and wives his taken has Esav and

טעכטער , און אַלע נפֿשות פֿון זײַן הויזגעזינט , און זײַן פֿיך ,
un fich zain un hoizgezint zain fun nefoshes ale un techter
and livestock his and household his of souls all and daughters

אַלע זײַנע בהמות , און זײַן גאַנצן אייגנס וואָס ער האָט
hot er vos eigens gants zain un beheimes zaine ale
has he which purchased property all his and beasts his all

אָנגעקליבן אין לאַנד כְּנַעַן , און ער איז אַוועקגעגאַנגען אין אַ לאַנד, אַוועק
avek land a in avekgegangen iz er un Kenaan land in ongeklibn
away land a in went way is he and Canaan land in acquired

פֿון זײַן ברודער יעקבֿן . [ז] ווײַל עס זייער פֿאַרמעג איז געווען
geven iz farmeg zeyer vorem Yaakovn bruder zain fun
having been is possessions their because Yaakov brother his of

צו גרויס אויף צו זיצן ביַי־נאַנד , און דאָס לאַנד פֿון זייער ווויינשאַפֿט האָט
hot voinshaft zeyer fun land dos un bainand zitsn tsu oif grois tsu
has sojourns their of land this and together sit to on great to

זיי נישט געקענט טראָגן פֿון וועגן זייער פֿיך . [ח] האָט עֵשָׂו
zei nisht gekent trogn fun vegen zeyer fich hot Esav
Esav has livestock their concerning of bear able not them

זיך באַזעצט אויפֿן בארג שֵׂעִיר; עֵשָׂו דאָס איז אֱדוֹם .
Edom iz dos Esav Seir barg oifn bazetst zich
Edom is this Esav Se'ir mount on settled self

[ט] און דאָס זײַנען די געבורטן פֿון עֵשָׂו דעם פֿאָטער פֿון אֱדוֹם אויפֿן
oifn Edom fun foter dem Esav fun geburtn di zainen dos un
on Edom of father the Esav of birth the are these and

בארג שֵׂעִיר. [י] דאָס זײַנען די נעמען פֿון עֵשָׂוס זין : אֱלִיפַז דער זון
zun der Elifaz zin Esavs fun nemen di zainen dos Seir barg
son the Eliphaz sons Esav's of names the are these Se'ir mount

פֿון עֵשָׂו וויַב עָדָה , רְעוּאֵל דער זון פֿון עֵשָׂוס וויַב בשׂמַת . [יא] און
un Basmatn vaib Esavs fun zun der Reuel Adahn vaib Esavs fun
and Basmat wife Esav's of son the Reuel Adah wife Esav's of

Banot Kena'an: Adah Bat Elon the Chitti, and Oholivamah Bat Anah Bat Tziveon the Chivi; [3] And Basmat Bat Yishmael, achot Nevayot. [4] And Adah bore to Esav Eliphaz; and Basmat bore Reuel; [5] And Oholivamah bore Ye'ush, and Ya'alam, and Korach; these are the Bnei Esav, which were born unto him in Eretz Kena'an.

[6] And Esav took his nashim, and his banim, and his banot, and kol nafshot of his bais, and his mikneh, and all his behemah, and all his possessions, which he had acquired in Eretz Kena'an; and went into the eretz from the face of Ya'akov achiv. [7] For their wealth was more than that they might dwell together; and the eretz of their sojourns could not support them because of their mikneh. [8] Thus dwelt Esav in har Se'ir; Esav is Edom.

[9] And these are the toldot Esav avi Edom in har Se'ir: [10] These are the shemot Bnei Esav; Eliphaz Ben Adah eshet Esav, Reuel Ben Basmat eshet Esav. [11] And the Bnei

Eliphaz were Teman, Omar, Tzepho, and Gatam, and Kenaz. 12 And Timna was pilegesh *(concubine)* to Eliphaz Ben Esav; and she bore to Eliphaz Amalek; these were the Bnei Adah eshet Esav. 13 And these are the Bnei Reuel: Nachat, and Zerach, Shammah, and Mizzah; these were the Bnei Basmat eshet Esav. 14 And these were the Bnei Oholivamah Bat Anah Bat Tziveon, eshet Esav: and she bore to Esav Ye'ush, and Ya'alam, and Korach.

15 These were alufei *(chiefs)* of the Bnei Esav: the Bnei Eliphaz the bechor Esav; aluf *(chief)* Teman, aluf Omar, aluf Tzepho, aluf Kenaz, 16 Aluf *(chief)* Korach, aluf *(chief)* Gatam, and aluf *(chief)* Amalek; these are the alufei Eliphaz in Eretz Edom; these were the Bnei Adah. 17 And these are the Bnei Reuel Ben Esav: aluf *(chief)* Nachat, aluf Zerach, aluf Shammah, aluf Mizzah; these are the alufei Reuel in Eretz Edom; these are the Bnei Basmat eshet Esav. 18 And these are the Bnei

די זין פֿון אֱלִיפַֿז זײַנען געווען : תֵּימָן , אוֹמָר , צפוֹ , און
un Tsefo Omar Teman geven zainen Elifazn fun zin di
and Tzepho Omar Teman having been are Eliphaz of sons the

גַּעְתָּם , און קנַז . יב און תִּמנַע איז געווען אַ קעפּסוויַיב פֿון עֵשָׂו
Esavs fun kepsvaib a geven iz Timna un Kenaz un Gatam
Esav's of concubine a having been is Timna and Kenaz and Gatam

זון אֱלִיפַֿז , און זי האָט אֱלִיפַֿז געבאָרן עֲמָלֵק . דאָס זײַנען
zainen dos Amalekn geborn Elifazn hot zi un Elifazn zun
are these Amalek given birth to Eliphaz has she and Eliphaz son

די זין פֿון עֵשָׂו וויַיב עָדָה . יג און דאָס זײַנען די זין פֿון רְעוּאֵל:
Reueln fun zin di zainen dos un Adahn vaib Esavs fun zin di
Reuel of sons the are these and Adah wife Esav's of sons the

נַחַת , און זֶרַח , שַׁמָּה , און מִזָּה . דאָס זײַנען געווען
geven zainen dos Mizzah un Shammah Zerach un Nachat
having been are these Mizzah and Shammah Zerach and Nachat

די זין פֿון עֵשָׂו וויַיב בשְׂמַת . יד און דאָס זײַנען געווען די
di geven zainen dos un Basmatn vaib Esavs fun zin di
the having been are these and Basmat wife Esav's of sons the

זין פֿון עֵשָׂו וויַיב אָהליבָֿמָה דער טאָכטער פֿון עֲנָה , דער טאָכטער
tochter der Anahn fun tochter der Oholivamah vaib Esavs fun zin
daughter the Anah of daughter the Oholivamah wife Esav's of sons

פֿון צִבְעוֹנען ; זי האָט עֵשָׂו געבאָרן יְעוּשׁ , און יַעֲלָם ,
Yaalamen un Yeushn geborn Esavn hot zi Tsiveonen fun
Ya'alam and Ye'ush given birth to Esav has she Tziveon of

און קֹרַח .
Korachn un
Korach and

טו דאָס זײַנען די פֿירשטן פֿון די קינדער פֿון עֵשָׂו : די קינדער
kinder di Esav fun kinder di fun firshtn di zainen dos
children the Esav of children the of chieftains the are these

פֿון עֵשָׂו בכוֹר אֱלִיפַֿז : דער פֿירשט תֵּימָן , דער פֿירשט אוֹמָר ,
Omar firsht der Teman firsht der Elifazn bechor Esavs fun
Omar chieftain the Teman chieftain the Eliphaz firstborn Esav's of

דער פֿירשט צפוֹ , דער פֿירשט קנַז , טז דער פֿירשט קֹרַח , דער
der Korach firsht der Kenaz firsht der Tsefo firsht der
the Korah chieftain the Kenaz chieftain the Tzepho chieftain the

פֿירשט גַּעְתָּם , דער פֿירשט עֲמָלֵק . דאָס זײַנען די פֿירשטן פֿון
fun firshtn di zainen dos Amalek firsht der Gatam firsht
of chieftains the are this Amalek chieftain the Gatam chieftain

אֱלִיפַֿז אין לאַנד אֱדוֹם . דאָס זײַנען די קינדער פֿון עָדָה . יז און דאָס
dos un Adahn fun kinder di zainen dos Edom land in Elifaz
this and Adah of children the are this Edom land in Eliphaz

זײַנען די קינדער פֿון עֵשָׂו זון רְעוּאֵל: דער פֿירשט נַחַת , דער
der Nachat firsht der Reueln zun Esavs fun kinder di zainen
the Nachat chieftain the Reuel son Esav's of children the are

פֿירשט זֶרַח , דער פֿירשט שַׁמָּה , דער פֿירשט מִזָּה . דאָס
dos Mizzah firsht der Shammah firsht der Zerach firsht
this Mizzah chieftain the Shammah chieftain the Zerach chieftain

זײַנען די פֿירשטן פֿון רְעוּאֵל אין לאַנד אֱדוֹם . דאָס זײַנען די קינדער
kinder di zainen dos Edom land in Reuel fun firshtn di zainen
children the are this Edom land in Reuel of chieftains the are

פֿון עֵשָׂו וויַיב בשְׂמַת . יח און דאָס זײַנען די קינדער פֿון עֵשָׂו
Esavs fun kinder di zainen dos un Basmatn vaib Esavs fun
Esav's of children the are this and Basmat wife Esav's of

וויב אָהליבָּמָה : דער פירשט יְעוש , דער פירשט יַעְלָם , דער
der Yaalam firsht der Yeush firsht der Oholivamahn vaib
the Ya'alam chieftain the Ye'ush chieftain the Oholivamah wife

פירשט קֹרַח ; דאָס זיַנען די פירשטן פון עֵשָׂו וויב אָהליבָּמָה
Oholivamah vaib Esavs fun firshtn di zainen dos Korach firsht
Oholivamah wife Esav's of chieftains the are this Korah chieftain

דער טאָכטער פון ענָהָן . יט דאָס זיַנען די קינדער פון עֵשָׂו , און דאָס
dos un Esav fun kinder di zainen dos Anahn fun tochter der
this and Esav of children the are this Anah of daughter the

זיַנען זייערע פירשטן ; דאָס איז אֱדוֹם .
Edom iz dos firshtn zeyere zainen
Edom is this chieftains their are

כ דאָס זיַנען די זין פון שֵׂעִיר דעם חוֹרי , די באַווויינער פון לאַנד :
land fun bavoiner di Churai dem Seir fun zin di zainen dos
land of inhabitants the Chori the Se'ir of sons the are this

לוֹטָן , און שוֹבָל , און צִבְעוֹן , כא און עֲנָה , און דִשוֹן , און אֵצֶר ,
Etser un Dishon un Anah un Tsiveon un Shoval un Lotan
Etzer and Dishon and Anah and Tziveon and Shoval and Lotan

און דִישָׁן , דאָס זיַנען די פירשטן פון די חוֹרים , די קינדער פון
fun kinder di Chorim di fun firshtn di zainen dos Dishon un
of children the Chori the of chieftains the are these Dishan and

שֵׂעִיר אין לאַנד אֱדוֹם . כב און די זין פון לוֹטָנען זיַנען געווען
geven zainen Lotanen fun zin di un Edom land in Seir
having been are Lotan of sons the and Edom land in Se'ir

חוֹרי און הֵימָם . און לוֹטָנס שוועסטער איז געווען תִּמנַע .
Timna geven iz shvester Lotans un Hemam un Churai
Timna having been is sister Lotan's and Hemam and Chori

כג און דאָס זיַנען די זין פון שוֹבָל : עַלְוָן , און מָנַחַת , און
un Manachat un Alvan Shovaln fun zin di zainen dos un
and Manachat and Alvan Shoval of sons the are these and

עֵיבָל , שפוֹ , און אוֹנָם . כד און דאָס זיַנען די זין פון צִבְעוֹנען :
Tsiveonen fun zin di zainen dos un Onam un Shefo Eival
Tziveon of sons the are these and Onam and Shepho Eival

אַיָה און ענָה . דאָס איז דער ענָה וואָס האָט געפונען די הייסע קוואַלן
kvaln heise di gefunen hot vos Anah der iz dos Anah un Ayah
springs hot the found has which Anah the is this Anah and Ayah

אין דער מדבר , ווען ער האָט געפּיטערט די אייזלען פון זיַן פאָטער
foter zain fun eizlen di gefitert hot er ven midber der in
father his of donkeys the grazed has he when wilderness the in

צִבְעוֹנען . כה און דאָס זיַנען די קינדער פון ענָהָן : דִשוֹן , און
un Dishon Anahn fun kinder di zainen dos un Tsiveonen
and Dishon Anah of children the are these and Tziveon

אָהליבָּמָה די טאָכטער פון ענָהָן . כו און דאָס זיַנען די זין פון
fun zin di zainen dos un Anahn fun tochter di Oholivamah
of sons the are these and Anah of daughter the Oholivamah

דישָׁנען : חֶמדָן , און אֶשבָן , און יִתרָן , און כְּרָן . כז דאָס זיַנען
zainen dos Keran un Yitran un Eshban un Chemdan Dishonen
are these Keran and Yitran and Eshban and Chemdan Dishon

די זין פון אֵצֶר : בלהָן , און זַעֲוָן , און עַקָן . כח דאָס זיַנען די
di zainen dos Akan un Zaavan un Bilhan Etsern fun zin di
the are this Akan and Za'avan and Bilhan Etzer of sons the

זין פון דישָׁנען : עוץ און אַרָן .
Aran un Uts Dishonen fun zin
Aran and Utz Dishon of sons

Oholivamah eshet Esav: aluf *(chief)* Ye'ush, aluf Ya'alam, aluf Korach; these were the alufei Oholivamah Bat Anah eshet Esav. 19 These are the Bnei Esav, who is Edom, and these are their alufim *(chiefs)*.

20 These are the Bnei Se'ir the Chori, who inhabited HaAretz: Lotan, and Shoval, and Tziveon, and Anah, 21 And Dishon, and Etzer, and Dishan; these are the alufei HaChori, the Bnei Se'ir in Eretz Edom. 22 And the Bnei Lotan were Chori and Hemam; and achot Lotan was Timna. 23 And the Bnei Shoval were these: Alvan, and Manachat, and Eival, Shepho, and Onam. 24 And these are the Bnei Tziveon: both Ayah, and Anah; this was that Anah that found the hot springs in the midbar, as he pastured the chamorim of Tziveon aviv. 25 And the Bnei Anah were these: Dishon, and Oholivamah Bat Anah. 26 And these are the Bnei Dishon: Chemdan, and Eshban, and Yitran, and Keran. 27 The Bnei Etzer are these: Bilhan, and Za'avan, and Akan. 28 The Bnei Dishan are these: Utz, and Aran.

כט דְאָס זײַנען די פֿירשטן פֿון דעם חוֹרי : דער פֿירשט לוֹטָן ,
Lotan firsht der Churai dem fun firshtn di zainen dos
Lotan chieftain the Chori the of chieftains the are this

דער פֿירשט שוֹבָל , דער פֿירשט צִבעוֹן , דער פֿירשט עַנָה , ל דער
der Anah firsht der Tsiveon firsht der Shoval firsht der
the Anah chieftain the Tziveon chieftain the Shoval chieftain the

פֿירשט דִשוֹן , דער פֿירשט אֶצֶר , דעם פֿירשט דִישָן . דְאָס
dos Dishon firsht dem Etser firsht der Dishon firsht
these Dishan chieftain the Etzer chieftain the Dishon chieftain

זײַנען די פֿירשטן פֿון די חוֹרים , לויט זייערע פֿירשטן אין
in firshtn zeyere loit Chorim di fun firshtn di zainen
in chieftains their according Chori the of chieftains the are

לאַנד שֵׂעִיר.
Seir land
Se'ir land

לא און דְאָס זײַנען די מלכים ווָאס האָבן געקיניגט אין לאַנד אֱדוֹם ,
Edom land in gekinigt hobn vos mlochim di zainen dos un
Edom land in reigned have which kings the are these and

איידער עס האָט געקיניגט אַ קיניג בייַ די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל . לב עס האָט
hot es Yisroel fun kinder di bai kinig a gekinigt hot es eider
has it Israel of children the by king a reigned has it before

געקיניגט אין אֱדוֹם בֶּלַע דער זון פֿון בעוֹרן ; און דער נאָמען פֿון זײַן שטאָט
shtot zain fun nomen der un Beoren fun zun der Bela Edom in gekinigt
city his of name the and Be'or of son the Bela Edom in reigned

איז געווען דִנהָבָה . לג איז בֶּלַע געשטאָרבן, און אויף זײַן אָרט האָט
hot ort zain oif un geshtorbn Bela iz Dinhavah geven iz
has place his on and died Bela is Dinhavah having been is

געקיניגט יוֹבָב דער זון פֿון זֶרַחן , פֿון בָּצרָה . לד איז יוֹבָב געשטאָרבן,
geshtorbn Yovav iz Botsrah fun Zerachn fun zun der Yovav gekinigt
died Yovav is Botzrah of Zerach of son the Yovav reigned

און אויף זײַן אָרט האָט געקיניגט חוּשָם פֿון לאַנד פֿון דעם תֵּימָני . לה איז
iz Temani dem fun land fun Chusham gekinigt hot ort zain oif un
is Temani the of land of Chusham reigned has place his on and

חוּשָם געשטאָרבן, און אויף זײַן אָרט האָט געקיניגט הֲדַד דער זון פֿון
fun zun der Hadad gekinigt hot ort zain oif un geshtorbn Chusham
of son the Hadad reigned has place his on and died Chusham

בְּדָדן , ווָאס האָט געשלאָגן מִדיָן אין פֿעלד פֿון מוֹאָבּ; און דער נאָמען
nomen der un Moav fun feld in Midyan geshlogn hot vos Bedadn
name the and Moav of field in Midyan struck has which Bedad

פֿון זײַן שטאָט איז געווען עֲוִית. לו איז הֲדַד געשטאָרבן, און אויף
oif un geshtorbn Hadad iz Avit geven iz shtot zain fun
on and died Hadad is Avit having been is city his of

זײַן אָרט האָט געקיניגט שַמלָה פֿון מַשרֵקָה . לז איז שַמלָה געשטאָרבן,
geshtorbn Samlah iz Masrekah fun Samlah gekinigt hot ort zain
died Samlah is Masrekah of Samlah reigned has place his

און אויף זײַן אָרט האָט געקיניגט שָאוּל פֿון רחוֹבוֹת בייַם טײַך . לח איז
iz taich baim Rechovot fun Shaul gekinigt hot ort zain oif un
is nahar at Rechovot of Sha'ul reigned has place his on and

שָאוּל געשטאָרבן, און אויף זײַן אָרט האָט געקיניגט בַּעַל-חָנָן דער זון
zun der Baal-Chanan gekinigt hot ort zain oif un geshtorbn Shaul
son the Ba'al-Chanan reigned has place his on and died Sha'ul

פֿון עַכבּוֹר . לט איז בַּעַל-חָנָן דער זון פֿון עַכבּוֹר געשטאָרבן, און
un geshtorbn Achborn fun zun der Baal-Chanan iz Achborn fun
and died Achbor of son the Ba'al-Chanan is Achbor of

29 These are the alufei *(chiefs)* haChori: aluf *(chief)* Lotan, aluf Shoval, aluf Tziveon, aluf Anah, 30 Aluf Dishon, aluf Etzer, aluf *(chief)* Dishan; these are the alufei haChori by their alufim *(chiefs)* in Eretz Se'ir.

31 And these are the melechim that reigned in Eretz Edom, before there reigned any melech over the Bnei Yisroel. 32 And Bela Ben Be'or reigned in Edom; and the shem of his city was Dinhavah. 33 And Bela died, and Yovav Ben Zerach of Botzrah reigned in his place. 34 And Yovav died, and Chusham of Eretz Temani reigned in his place. 35 And Chusham died, and Hadad Ben Bedad, who defeated Midyan in the sadeh of Moav, reigned in his place; and the shem of his city was Avit. 36 And Hadad died, and Samlah of Masrekah reigned in his place. 37 And Samlah died, and Sha'ul of Rechovot-nahar reigned in his place. 38 And Sha'ul died, and Ba'al-Chanan Ben Achbor reigned in his place. 39 And Ba'al-Chanan Ben Achbor died, and

Hadar reigned in his place; and the shem of his city was Pau; and the shem of his isha was Mehetavel Bat Matred Bat Mei-Zahav.

אויף זײַן אָרט האָט געקיניגט הֲדַר ; און דער נאָמען פֿון זײַן שטאָט איז
iz shtot zain fun nomen der un Hadar gekinigt hot ort zain oif
is city his of name the and Hadar reigned has place his on

געווען פָּעוּ; און דער נאָמען פֿון זײַן ווײַב איז געווען מהֵיטַבְאֵל
Mehetaveel geven iz vaib zain fun nomen der un Pau geven
Mehetavel having been is wife his of name the and Pau having been

די טאָכטער פֿון מַטרֵד דער טאָכטער פֿון מֵי-זָהָבּ .
Mei-Zahavn fun tochter der Matred fun tochter di
Mei-Zahav of daughter the Matred of daughter the

[40] And these are the shemot of the alufei Esav, according to their mishpechot, after their mekomot, by their shemot: aluf *(chief)* Timna, aluf *(chief)* Alvah, aluf *(chief)* Yetet, [41] Aluf Oholivamah, aluf *(chief)* Elah, aluf *(chief)* Pinon, [42] Aluf *(chief)* Kenaz, aluf *(chief)* Teman, aluf *(chief)* Mivtzar, [43] Aluf *(chief)* Magdiel, aluf *(chief)* Iram; these are the alufei Edom, according to their moshavot in the eretz of their achuzzah; this is Esav Avi Edom.

מ און דאָס זײַנען די נעמען פֿון די פֿירשטן פֿון עֵשָׂו ,
Esav fun firshtn di fun nemen di zainen dos un
Esav of chieftains the of names the are these and

לויט זייערע משפּחות , לויט זייערע ערטער, מיט זייערע
zeyere mit erter zeyere loit mishpoches zeyere loit
their with places their according families their according

נעמען : דער פֿירשט פֿון תִּמנַע , דער פֿירשט פֿון עַלְוָה , דער
der Alvah fun firsht der Timna fun firsht der nemen
the Alvah of chieftain the Timna of chieftain the names

פֿירשט פֿון יתֵת , מא דער פֿירשט פֿון אָהליבָּמָה , דער פֿירשט
firsht der Oholivamah fun firsht der Yetet fun firsht
chieftain the Oholivamah of chieftain the Yetet of chieftain

פֿון אֵלָה, דער פֿירשט פֿון פינון , מב דער פֿירשט פֿון קנַז , דער
der Kenaz fun firsht der Pinon fun firsht der Elah fun
the Kenaz of chieftain the Pinon of chieftain the Elah of

פֿירשט פֿון תֵּימָן , דער פֿירשט פֿון מִבצָר , מג דער פֿירשט
firsht der Mivtsar fun firsht der Teman fun firsht
chieftain the Mivtzar of chieftain the Teman of chieftain

פֿון מַגדיאֵל , דער פֿירשט פֿון עִירָם. דאָס זײַנען די פֿירשטן
firshtn di zainen dos Iram fun firsht der Magdiel fun
chieftains the are this Iram of chieftain the Magdiel of

פֿון אֱדוֹם לויט זייערע ווויונערטער, אין דעם לאַנד פֿון זייער
zeyer fun land dem in voinerter zeyere loit Edom fun
their of land the in dwellings their according Edom of

אייגנטום . דאָס איז עֵשָׂו דער פֿאָטער פֿון אֱדוֹם .
Edom fun foter der Esav iz dos eigentum
Edom of father the Esav is this possession

VAYESHEV

וַיֵּשֶׁב

37 And Ya'akov dwelt in the eretz megurei Aviv in Eretz Kena'an.

לז

און יעקבֿ איז געזעסן אין דעם לאַנד פֿון זײַן פֿאָטערס
foters zain fun land dem in gezesn iz Yaakov un
father's his of land the in settled is Yaakov and

ווויונשאַפֿט , אין לאַנד כְּנַעַן .
Kenaan land in voinshaft
Canaan land in residing sojourn

[2] These are the toldot Ya'akov. Yosef, being seventeen years old, was ro'eh with his achim to the tzon; now the na'ar was with the bnei Bilhah, and with the bnei

ב דאָס איז די געשיכטע פֿון יעקבֿן : יוֹסף צו זיבעצן יאָר
yor zibetsn tsu Yosef Yaakovn fun geshichte di iz dos
years seventeen to Yosef Yaakov of history the is this

איז געווען אַ פּאַסטוך מיט זײַנע ברידער בײַ די שאָף ; און
un shof di bai brider zaine mit pastuch a geven iz
and sheep the by brothers his with shepherd a having been is

ער איז געווען אַ ינגל מיט די זין פֿון בִּלְהָה , און מיט
mit un Bilhahn fun zin di mit yingel a geven iz er
with and Bilhah of sons the with boy a having been is he

Zilpah, the ne'shei Aviv; and Yosef brought unto Avihem dibbatam ra'ah.

[3] Now Yisroel loved Yosef more than all his children, because he was the ben zekunim; and he made him a kesones passim.

[4] And when his achim saw that Avihem loved him more than all his achim, they hated him, and could not speak with shalom unto him.

[5] And Yosef dreamed a chalom *(dream)*, and he told it to his achim; and they hated him yet the more. [6] And he said unto them, Hear, now, this chalom which I have dreamed: [7] For, hinei, we were binding alummim *(sheaves of wheat)* out in the sadeh, and, hinei, my sheaf arose, and also stood upright; and, hinei, your alummot *(sheaves of wheat)* gathered around it, and bowed down to my sheaf. [8] And his achim said to him, Shalt thou indeed reign over us? Or shalt thou indeed have dominion over us? And they hated him yet the more for his chalomot *(dreams)*, and for his devarim.

די זין פֿון זלפֿהן , די וויַבער פֿון זיַין פַּאָטער; און יוֹסף האָט
hot Yosef un foter zain fun vaiber di Zilpahn fun zin di
has Yosef and father his of wives the Zilpah of sons the

געבראַכט בייזע רייד אויף זיי צו זייער פַּאָטער.
foter zeyer tsu zei oif reid beize gebracht
father their to them on words evil brought

ג און ישׂראֵל האָט ליב געהאַט יוֹספֿן מער פֿון
fun mer Yosefn gehat lib hot Yisroel un
than more Yosef have had love has Israel and

אַלע זיַינע זין , ווייַל ער איז בייַ אים געווען אַ
a geven im bai iz er vail zin zaine ale
a having been him by is he because sons his all

בן-זקונים . און ער האָט אים געמאַכט אַ מאַנטל
mantl a gemacht im hot er un ben-zkunim
mantle a made him has he and son of his old age

פּסים . ד און אַז זיַינע ברידער האָבן
pasim hobn brider zaine az un
reaching to palms and soles have brothers his when and

געזען אַז זייער פַּאָטער האָט אים ליבער פֿון אַלע זיַינע
zaine ale fun liber im hot foter zeyer az gezen
his all than preferred him has father their that seen

ברידער , האָבן זיי אים פַיַינט געקריגן , און נישט געקענט
gekent nisht un gekrign faint im zei hobn brider
been able not and received enemies him they have brothers

רעדן צו אים פֿרידלעך .
fridlech im tsu redn
peacefully him to to speak

ה און יוֹספֿן האָט זיך געחלומט אַ חלום , און ער האָט דערציילט
dertseilt hot er un cholem a gecholemt zich hot Yosefn un
told has he and dream a dreamt self has Yosef and

זיַינע ברידער , און זיי האָבן אים נאָך מער פַיַינט געקריגן. ו און ער
er un gekrign faint mer noch im hobn zei un brider zaine
he and got haters more yet him have they and brothers his

האָט צו זיי געזאָגט: הערט אַקאָרשט דעם דאָזיקן חלום וואָס מיר
mir vos cholem dozikn dem akorsht hert gezogt zei tsu hot
me which dream this the now hear said them to has

האָט זיך געחלומט : ז מיר בינדן אַזוי גאַרבן אין פֿעלד, ערשט מײַן גאַרב
garb main ersht feld in garbn azoi bindn mir gecholemt zich hot
sheaf my look field in sheaf thus tie me dreamt self has

האָט זיך אויפֿגעהויבן, און איז אויך געבליבן שטיין ; און זע , אײַערע
aiere ze un shtein geblibn oich iz un oifgehoibn zich hot
your behold and standing remain also is and lifted up self has

גאַרבן האָבן זיך אַרומגעשטעלט, און האָבן זיך געבוקט צו מײַן גאַרב.
garb main tsu gebukt zich hobn un arumgeshtelt zich hobn garbn
sheaf my to bowed self have and stood around self have sheaf

ח האָבן זיַינע ברידער צו אים געזאָגט: קיניגן ווילסטו קיניגן זיַין איבער
iber kinign vilstu kinign gezogt im tsu brider zaine hobn
over rule will rule said him to brothers his have

אונדז? אָדער געווועלטיקן ווילסטו געווועלטיקן איבער אונדז? און זיי האָבן אים
im hobn zei un undz iber geveltikn vilstu geveltikn oder undz
him have they and us over dominate will dominate or us

נאָך מער פַיַינט געקריגן פַאַר זיַינע חלומות , און פַאַר זיַינע רייד .
reid zaine far un chaloimes zaine far gekrign faint mer noch
words his for and dream his for received enemies more yet

ט און אים האָט זיך ווידער געחלומט אַן אַנדער חלום , און ער האָט
hot er un cholem ander an gecholemt vider zich hot im un
has he and dream other an dreamt again self has him and

דערציילט זיַינע ברידער , און האָט געזאָגט: אָט האָט זיך מיר ווידער
vider mir zich hot ot gezogt hot un brider zaine dertseilt
again me self has behold said has and brothers his told

געחלומט אַ חלום : ערשט די זון און די לבָּנה און די עלף
elf di un levone di un zun di ersht cholem a gecholemt
eleven the and moon the and sun the look dream a dreamt

שטערן בוקן זיך צו מיר.
mir tsu zich bukn shtern
me to self bow down stars

י און ווי ער האָט עס דערציילט זיַין פָאטער און זיַינע ברידער , האָט
hot brider zaine un foter zain dertseilt es hot er vi un
has brothers his and father his told it has he as and

זיַין פָאטער אָנגעשריען אויף אים, און האָט צו אים געזאָגט: וואָס איז
iz vos gezogt im tsu hot un im oif ongeshrien foter zain
is what said him to has and him on scolded father his

דאָס פַאר אַ חלום וואָס דיר האָט זיך געחלומט ? זאָל איך און
un ich zol gecholemt zich hot dir vos cholem a far dos
and I shall dreamt self has you(SG) which dream a for this

דיַין מוטער און דיַינע ברידער גאָר קומען זיך בוקן פַאר
far bukn zich kumen gor brider daine un muter dain
before bow down self come really brothers your and mother your

דיר צו דער ערד ?
erd der tsu dir
earth the to you(SG)

יא און די ברידער האָבן אים מקנא געווען ; אָבער זיַין פָאטער
foter zain ober geven mekane im hobn brider di un
father his but having been jealous him have brothers the and

האָט די זאַך געהאַלטן אין זינען .
zinen in gehaltn zach di hot
mind in kept thing the has

יב און זיַינע ברידער זיַינען געגאַנגען פִיטערן די שאָף פון זייער
zeyer fun shof di fitern gegangen zainen brider zaine un
their of sheep the pasture having gone are brothers his and

פָאטער אין שכֶם . יג האָט ישׂרָאֵל געזאָגט צו יוסֵף : דיַינע ברידער
brider daine Yosefn tsu gezogt Yisroel hot Shechem in foter
brothers your Yosef to said Israel has Shechem in father

פִיטערן דאָך אין שכֶם ; קום און איך וועל דיך שיקן צו זיי .
zei tsu shikn dich vel ich un kum Shechem in doch fitern
them to send you(SG) will I and come Shechem in still pasture

האָט ער צו אים געזאָגט: דאָ בין איך. יד האָט ער צו אים געזאָגט:
gezogt im tsu er hot ich bin do gezogt im tsu er hot
said him to he has I am here said him to he has

גיי אַקאָרשט זע אויב פַריד איז צו דיַינע ברידער , און פַריד צו די
di tsu frid un brider daine tsu iz frid oib ze akorsht gei
the to peace and brothers your to is peace if look at now go

שאָף , און ברענג מיר אַן ענטפָער. און ער האָט אים אַוועקגעשיקט פון דעם
dem fun avekgeshikt im hot er un entfer an mir breng un shof
the from sent off him has he and answer an me bring and sheep

טאָל פון חֶברון , און ער איז געקומען קיין שכֶם . טו האָט אים
tal fun Chevron un er iz gekumen kein Shechem hot im
valley of Chevron and he is having come to Shechem has him

9 And he dreamed yet another chalom, and told it his achim, and said, Hinei, I have dreamed a chalom more; and, hinei, the shemesh and the yarei'ach and the eleven kokhavim bowed down to me.

10 And he told it to Aviv, and to his achim: and Aviv rebuked him, and said unto him, What is this chalom that thou hast dreamed? Shall I and Immecha and Achecha indeed come to bow down ourselves to the ground before thee?

11 And his achim had kina *(jealousy, envy)* toward him; but Aviv was shomer over the saying.

12 And his achim went for the purpose to be ro'eh tzon Avihem in the vicinity of Shechem. 13 And Yisroel said unto Yosef, Do not thy achim ro'im in Shechem? Come and I will send thee unto them. And he said to him, Hineni. 14 And he said to him, Go, now, see about the shalom achecha, and the shalom hatzon; and bring me devar. So he sent him out of the Emek Chevron, and he went to Shechem. 15 And a certain ish found

him, and, hinei, he was wandering in the sadeh; and the ish asked him, saying, What seekest thou? 16 And he said, I seek my achim; tell me, now, where they ro'im *(feed their flocks)*. 17 And the ish said, They are departed from here; for I heard them say, Let us go to Dotan. And Yosef went after his achim, and found them in Dotan.

18 And when they saw him merachok *(afar off, in the distance)*, even before he came near unto them, they conspired against him to kill him. 19 And they said one to another, Hinei, this ba'al hachalomot cometh. 20 Come now therefore, and let us kill him, and throw him into one of the borot *(pits)*, and we will say, Some chayyah ra'ah *(evil wild beast)* hath devoured him; and we shall see what will become of his chalomot.

21 And Reuven heard it, and he saved him out of their yadayim; and said, Let us not take his nefesh. 22 And Reuven said unto them, Do no shefach dahm *(shedding of blood)*, but throw him into this bor that is in the midbar, and lay no yad upon him; that he might

געפֿונען אַ מאַן, ערשט ער בלאָנדזשעט אום אין פֿעלד; און דער מאַן
man der un feld in um blondzhet er ersht man a gefunen
man the and field in down wander around he look man a found

האָט אים געפֿרעגט, אַזוי צו זאָגן: וואָס זוכסטו ? טז האָט ער געזאָגט:
gezogt er hot zuchstu vos zogn tsu azoi gefregt im hot
said he has do you seek what say to thus asked him has

מײַנע ברידער זוך איך; זאָג מיר, איך בעט דיך , ווו פֿיטערן
fitern vu dich bet ich mir zog ich zuch brider maine
pasture where you(SG) entreat I me tell I seek brothers my

זיי ? יז האָט דער מאַן געזאָגט: זיי האָבן אַוועקגעצויגן פֿון דאַנען,
danen fun avekgetsoign hobn zei gezogt man der hot zei
here from journeyed have they said man the has they

וואָרעם איך האָב געהערט ווי זיי זאָגן: לאָמיר גיין קיין דוֹתָן. איז יוֹסף
Yosef iz Dotan kein gein lomir zogn zei vi gehert hob ich vorem
Yosef is Dotan to go let us say they as heard have I for

געגאַנגען נאָך זײַנע ברידער, און ער האָט זיי געפֿונען אין דוֹתָן.
Dotan in gefunen zei hot er un brider zaine noch gegangen
Dotan in found them has he and brothers his after having gone

יח און ווי זיי האָבן אים דערזען פֿון ווײַטן , און איידער נאָך ער
er noch eider un vaitn fun derzen im hobn zei vi un
he yet before and distance from saw him have they as and

האָט געענעט צו זיי , האָבן זיי זיך געמאַכט אַ פֿאַרשוועָרונג קעגן
kegen farshverung a gemacht zich zei hobn zei tsu genent hot
against conspiracy a made self they have them to come near has

אים, אים צו טייטן. יט און זיי האָבן געזאָגט איינער צום אַנדערן: אָן
on andern tsum einer gezogt hobn zei un teitn tsu im im
on another to one said have they and to kill to him him

קומט דער דאָזיקער בַּעַל-חלומות . כ און אַצונד , קומט, און לאָמיר אים
im lomir un kumt atsund un baal-chaloimes doziker der kumt
him let us and come now and dreamer this one the come

הרגען , און אים אַריַינוואַרפֿן אין איינער פֿון די גריבער, און מיר וועלן
veln mir un griber di fun einer in arainvarfen im un hargen
will we and pits the of one in throw into him and kill

זאָגן: אַ בייזע חיה האָט אים אויפֿגעגעסן; און מיר וועלן זען וואָס וועט
vet vos zen veln mir un oifgegesn im hot chaye beize a zogn
will what see will we and devoured him has beast wild a say

ווערן פֿון זײַנע חלומות .
chaloimes zaine fun vern
dreams his of become

כא האָט ראובֿן דערהערט, און ער האָט אים געזוכט מציל
matsl gezucht im hot er un derhert Reuven hot
rescue sought him has he and heard Reuven has

צו זיין פֿון זייער האַנט, און האָט געזאָגט: לאָמיר אים נישט
nisht im lomir gezogt hot un hant zeyer fun zain tsu
not him let us said has and hand their from be to

נעמען דאָס לעבן. כב און ראובֿן האָט צו זיי געזאָגט: איר
ir gezogt zei tsu hot Reuven un lebn dos nemen
you said them to has Reuven and life this take

זאָלט נישט פֿאַרגיסן קיין בלוט; ווארפֿט אים אַריַין אין יענער
yener in arain im vorft blut kein fargisen nisht zolt
that in enter him throw blood any shed not shall

גרוב וואָס אין מדבר , אָבער אַ האַנט זאָלט איר נישט
nisht ir zolt hant a ober midber in vos grub
not you shall hand a but wilderness in which pit

rescue him out of their yadayim, to take him back to Aviv.

23 And it came to pass, when Yosef was come unto his achim, that they stripped Yosef of his kesones, his kesones hapassim that was on him; 24 And they took him, and threw him into the borah *(pit)*; and the bor was empty, there was no mayim in it.

25 And they sat down to eat lechem; and they lifted up their eyes and looked, and, hinei, a caravan of Yishm'elim was coming from Gil'ad with their gemalim bearing spices and balm and myrrh, going to carry it down to Mitzrayim. 26 And Yehudah said unto his achim, What betza *(profit, gain)* is it if we kill achinu *(our brother)*, and conceal his dahm? 27 Come, and let us sell him to the Yishm'elim, and let not yadeinu *(our hands)* be upon him; for he is achinu *(our brother)* and besareinu *(our flesh)*. And his achim agreed. 28 Then there passed by anashim Midyanim socharim *(men of Midyan, traders)*; and

אויסשטרעקן אויף אים – כדי אים מציל צו זיין פֿון זייער
zeyer fun zain tsu matsl im kedei im oif oisshtrekn
their from be to rescue him so that him on stretch out

האַנט, אים אומצוקערן צו זיין פֿאָטער.
foter zain tsu umtsukeren im hant
father his to to return him hand

כג און עס איז געווען , ווי יוֹסף איז צוגעקומען צו זיַנע
zaine tsu tsugekumen iz Yosef vi geven iz es un
his to approached is Yosef as having been is it and

ברידער , אַזוי האָבן זיי אויסגעטאָן יוֹספֿן זיַן מאַנטל, דאָס מאַנטל
mantl dos mantl zain Yosefn oisgeton zei hobn azoi brider
mantle this mantle his Yosef taken off they have thus brothers

פּסים כד און זיי האָבן אים. וואָס אויף אים
pasim vos oif im hobn zei un
pasim which on him have they and

געגומען , און האָבן אים אַריַנגעוואָרפֿן אין דער גרוב. און די גרוב איז
iz grub di un grub der in araingevorfn im hobn un genumen
is pit the and pit the in thrown into him have and taken

. געווען ליידיק, קיין וואַסער איז אין איר נישט געווען
geven nisht ir in iz vaser kein leidik geven
having been not it in is water any empty having been

כה און זיי האָבן זיך געזעצט עסן ברויט. און זיי האָבן
hobn zei un broit esen gezetst zich hobn zei un
have they and bread to eat sat self have they and

אויפֿגעהויבן זייערע אויגן, און האָבן אַ קוק געטאָן, ערשט אַ קאַראַוואַן
karavan a ersht geton kuk a hobn un oign zeyere oifgehoibn
caravan a see done look a have and eyes their lifted up

ישמָעֵאלים קומט אָן פֿון גִלעָד , און זייערע קעמלען טראָגן
trogn kemlen zeyere un Gilad fun on kumt Yishmaelim
bear camels their and Gil'ad from on come Yishm'elim

געווירץ און באַלזאַם און מירע וואָס זיי גייען אַראָפּנידערן קיין
kein aropnideren geyen zei vos mire un balzam un gevirts
to go down go they which myrrh and balsam and spices

מִצרַיִם . כו האָט יהוּדה געזאָגט צו זיַנע ברידער : וואָס וועט
vet vos brider zaine tsu gezogt Yehudah hot Mitsrayim
will what brothers his to said Yehudah has Egypt

אַרויסקומען, אַז מיר וועלן הרגען אונדזער ברודער, און מיר וועלן
veln mir un bruder undzer hargen veln mir az aroiskumen
will me and brother our kill will me that be gained

פֿאַרדעקן זיַן בלוט ? כז קומט, און לאָמיר אים פֿאַרקויפֿן צו די
di tsu farkoifen im lomir un kumt blut zain fardekn
the to sell him let us and come blood his conceal

ישמָעֵאלים , און אונדזער האַנט זאָל נישט זיַן אויף אים; ווָאַרעם
vorem im oif zain nisht zol hant undzer un Yishmaelim
because him on be not shall hand our and Yishm'elim

אונדזער ברודער, אונדזער פֿלייש איז ער. און זיַנע ברידער האָבן
hobn brider zaine un er iz fleish undzer bruder undzer
have brothers his and he is flesh our brother our

צוגעהערט. כח און ווי די מִדיָנישע לייַט , די סוחרים , זיַנען
zainen sochrim di lait Midyanishe di vi un tsugehert
are traders the people Midyanim the as and paid heed

פֿאַרביַגעגאַנגען, אַזוי האָבן זיי אַרויסגעצויגן און אַרויפֿגעבראַכט
aroifgebracht un aroisgetsoign zei hobn azoi farbaigegangen
brought up and drew out they have thus passing by

they drew and lifted up Yosef out of the bor, and sold Yosef to the Yishm'elim for esrim kesef; and they took Yosef to Mitzrayim.

יוֹסֵף פֿון דער גרוב, און זיי האָבן פֿאַרקויפֿט יוֹסֵף צו די
di tsu Yosefn farkoift hobn zei un grub der fun Yosefn
the to Yosef sold have they and pit the from Yosef

יִשְׁמְעֵאלים פֿאַר צוואַנציק זילבערשטיק ; און די האָבן
hobn di un zilbershtik tsvantsik far Yishmaelim
have the ones and pieces of silver twenty for Yishm'elim

אַוועקגעפֿירט יוֹסֵף קיין מִצרַיִם .
Mitsrayim kein Yosefn avekgefirt
Egypt to Yosef led away

[29] And Reuven returned unto the bor; and, hinei, Yosef was not in the bor; and he made the keriah of his clothes.

כט און ראובֵן האָט זיך אומגעקערט צו דער גרוב, ערשט יוֹסֵף איז
iz Yosef ersht grub der tsu umgekert zich hot Reuven un
is Yosef look pit the to returned self has Reuven and

נישטאָ אין דער גרוב; האָט ער צעריסן זיַינע קלייִדער . ל און ער האָט זיך
zich hot er un kleider zaine tserisn er hot grub der in nishto
self has he and garments his torn he has pit the in not

[30] And he returned unto his achim, and said, The yeled is not; and I, where shall I turn?

אומגעקערט צו זיַינע ברידער , און האָט געזאָגט: דער יִנגל איז נישטאָ,
nishto iz yingel der gezogt hot un brider zaine tsu umgekert
not is boy the said has and brothers his to returned

און איך, ווו טו איך מיך אַהין?
ahin mich ich tu vu ich un
there me I do where I and

[31] And they took the kesones Yosef, and did shachat the se'ir izzim, and dipped the kesones in the dahm;

לא און זיי האָבן געגומען יוֹסֵפס כּתנת , און האָבן געשאָכטן אַ
a geshochtn hobn un ketones Yosefs genumen hobn zei un
a slaughtered have and tunic Yosef's taken have they and

ציגנבאָק , און האָבן איַינגעטונקט דאָס כּתנת אין דעם בלוט . לב און זיי
zei un blut dem in ketones dos aingetunkt hobn un tsignbok
they and blood the in tunic this dipped have and billy goat

[32] And they sent the kesones hapassim, and they brought it to Avihem; and said, This have we found; examine for identification purposes now whether it be the kesones Binecha or no.

האָבן אַוועקגעשיקט דאָס כּתנת פּסים , און געלאָזט
gelozt un pasim ketones dos avekgeshikt hobn
let and reaching to palms and soles tunic this sent off have

ברענגען צו זייער פֿאָטער, און געלאָזט זאָגן: דאָס האָבן מיר געפֿונען ;
gefunen mir hobn dos zogn gelozt un foter zeyer tsu brengen
found we have this say let and father their to bring

דערקענען אַקאָרשט אויב דאָס איז דיַין זונס כּתנת אָדער נישט. לג האָט ער עס
es er hot nisht oder ketones zuns dain iz dos oib akorsht derken
it he has not or tunic son's your is this if now identify

[33] And he recognized it, and said, It is the kesones beni; a chayyah ra'ah hath devoured him; Yosef is without doubt torn in pieces.

דערקענט , און ער האָט געזאָגט: מיַין זונס כּתנת ; אַ בייזע חיה האָט
hot chaye beize a ketones zuns main gezogt hot er un derkent
has beast wild a tunic son's my said has he and recognized

אים אויפֿגעגעסן, פֿאַרצוקט געוואָרן איז יוֹסף . לד און
un Yosef iz gevorn fartsukt fartsukn oifgegesn im
and Yosef is having become torn surely torn devoured him

[34] And Ya'akov made the keriah of his clothes, and put sackcloth on his loins, and mourned for beno yamim rabbim.

יעקבֿ האָט צעריסן זיַינע קלייִדער , און אָנגעטאָן זאַק אויף זיַינע
zaine oif zak ongeton un kleider zaine tserisn hot Yaakov
his on sackcloth put on and garments his tore has Yaakov

לענדן, און ער האָט געטרויערט אויף זיַין זון פֿיל טעג . לה און אַלע זיַינע
zaine ale un teg fil zun zain oif getroiert hot er un lendn
his all and days many son his on mourned has he and loins

[35] And all his banim and all his banot rose up to comfort him; but he refused to be

זין און אַלע זיַינע טעכטער זיַינען אויפֿגעשטאַנען אים צו טרייסטן, אָבער
ober treistn tsu im oifgeshtanen zainen techter zaine ale un zin
but comfort to him got up are daughters his all and sons

ער האָט זיך נישט געוואָלט טרייסטן; און ער האָט געזאָגט: פֿאַר , וואָר , אַן
an vor far gezogt hot er un treistn gevolt nisht zich hot er
a indeed for said has he and comfort wanted not self has he

comforted; and he said, For I will go down to beni mourning to Sheol. Thus Aviv wept for him.

אָבֵל וועל איך נידערן צו מײַן זון טרויעריק אין דעם גרוב. און זײַן
zain un grub dem in troierik zun main tsu nidern ich vel Avel
his and pit the in mourning son my to go down I will mourner

פֿאָטער האָט אים באַווײנט .
baveint im hot foter
mourned him has father

[36] And the Midyanim sold him into Mitzrayim unto Potiphar, a seris Pharaoh, a sar hatabbachim.

לו און די מִדְיָנִים האָבן אים פֿאַרקויפֿט אין מִצְרַיִם צו פּוֹטִיפַר ,
Potifar tsu Mitsrayim in farkoift im hobn Midyanim di un
Potiphar to Egypt in sold him have Midyanim the and

אַ הויפּדינער פֿון פַּרעהן , דעם אייבערלײַבווכטער .
eiberlaibvechter dem Pharaohn fun hoifdiner a
head of the bodyguards the Pharaoh of court official a

38 And it came to pass at that time, that Yehudah went down from his achim, and turned in to an ish Adullami shmo Chirah. [2] And Yehudah saw there a bat ish Kena'ani shmo Shua; and he took her, and went in unto her. [3] She conceived, and bore ben; and he called shmo Er. [4] And she conceived again, and bore ben; and she called shmo Onan. [5] And she yet again conceived, and bore ben; and called shmo Shelah; at Keziv, when she bore him.

לח

און עס איז געווען אין יענער צײַט, האָט יהודה
Yehudah hot tsait yener in geven iz es un
Yehudah has time that in having been is it and

אַראָפּגענידערט פֿון זײַנע ברידער , און ער האָט אײַנגעקערט צו
tsu aingekert hot er un brider zaine fun aropgenidert
to turned in has he and brothers his from gone down

אַ מאַן פֿון עֲדוּלָם , וואָס זײַן נאָמען איז געווען חירה . [ב] און
un Chirah geven iz nomen zain vos Adulam fun man a
and Chirah having been is name his which Adullam from man a

יהודה האָט דאָרטן געזען די טאָכטער פֿון אַ מאַן אַ כְּנַעֲנִי , וואָס
vos Kenaani a man a fun tochter di gezen dortn hot Yehudah
whose Kena'ani a man a of daughter the seen there has Yehudah

זײַן נאָמען איז געווען שׁוּעַ , און ער האָט זי גענומען , און איז
iz un genumen zi hot er un Shua geven iz nomen zain
is and taken her has he and Shua having been is name his

געקומען צו איר. [ג] און זי איז טראָגעדיק געוואָרן , און האָט
hot un gevorn trogedik iz zi un ir tsu gekumen
has and having become pregnant is she and her to having come

אַ זון ; און ער האָט גערופֿן זײַן נאָמען עֵר. [ד] און זי איז ווידער
vider iz zi un Er nomen zain gerufn hot er un zun a geborn
again is she and Er name his called has he and son a given birth to

טראָגעדיק געוואָרן , און האָט אַ זון ; און זי האָט
hot zi un zun a geborn hot un gevorn trogedik
has she and son a given birth to has and having become pregnant

געבאָרן . [ה] און זי האָט ווידער טראָגעדיק געוואָרן
gevorn trogedik vider hot zi un Onan nomen zain gerufn
having become pregnant again has she and Onan name his called

אַ זון ; און זי האָט געבאָרן אַ זון . און האָט שֵׁלָה
un Shelah nomen zain gerufn hot zi un zun a geborn hot un
and Shelah name his called has she and son a given birth to has and

געבאָרן . אַז זי האָט אים
geborn im hot zi az Keziv in geven iz er
given birth to him has she when Keziv in having been is he

[6] And Yehudah took a wife for Er his bechor, whose shem was Tamar. [7] And Er, bechor Yehudah, was rah in the eyes of Hashem; and Hashem slaughtered him.

[ו] און יהודה האָט גענומען אַ וויַב פֿאַר עֵר זײַן בכור , וואָס
vos bechor zain Er far vaib a genumen hot Yehudah un
which firstborn his Er for wife a taken has Yehudah and

איר נאָמען איז געווען תָּמָר . [ז] און עֵר, יהודהס בכור ,
ir nomen iz geven Tamar un Er Yehudahs bechor
her name is having been Tamar and Er Yehudah's firstborn

איז געווען שלעכט אין די אויגן פֿון ה , און ה האָט
iz geven shlecht in di oign fun Hashem un Hashem hot
is having been evil in the eyes of Hashem and Hashem has

[8] And Yehudah said unto Onan, Go in unto eshet achicha, and enter into levirate marriage with her, and raise up zera to achicha. [9] And Onan knew that the zera should not be his; and it came to pass, when he went in unto eshet achiv, that he spilled it on the ground, lest he should give zera to achiv. [10] And the thing which he did was rah in the eyes of Hashem; therefore He slaughtered him also.

[11] Then said Yehudah to Tamar his shnur, Remain an almanah at thy bais avi, till Shelah beni is grown; for he said, Lest he die also, as his achim did. And Tamar went and dwelt in her bais avi.

[12] And in process of time the bat Shua, eshet Yehudah, died; and Yehudah was consoled, and went up unto his sheepshearers to Timnah, he and his re'a Chirah the Adullami.

אִים געטייט . ח הָאָט יהוּדה געזאָגט צו אוֹנָנען : קום צו
im geteit hot Yehudah gezogt tsu Onanen kum tsu
him caused to die has Yehudah said to Onan come to

דיין ברודערס וויַב, און באַשוועגער זי , און שטעל
dain bruders vaib un bashveger zi un shtel
your brother's wife and levirate marriage her enter and stand up

אויף אַ זאָמען נאָך דיין ברודער. ט און אַזוי וי אוֹנָן הָאָט געווּסט
oif a zomen noch dain bruder un azoi vi Onan hot gevust
a up seed after your brother and thus as Onan known has

אַז דער זאָמען וועט נישט געהערן צו אים, איז, אַז ער איז
az der zomen vet nisht gehern tsu im iz az er iz
that he is is him to has belonged not will seed the that

געקומען צו זיין ברודערס וויַב, האָט ער אויסגעבראַכט צו
gekumen tsu zain bruders vaib hot er oisgebracht tsu
having come to his brother's wife has he squander to

דער ערד , כדי נישט צו געבן אַ זאָמען צו זיין ברודער. י איז
der erd kedei nisht tsu gebn a zomen tsu zain bruder iz
the earth so that not to give a seed to his brother is

געווען שלעכט אין די אויגן פון ה ווּאָס ער האָט געטאָן,
geven shlecht in di oign fun Hashem vos er hot geton
been having evil in the eyes of Hashem what he has done

און ער האָט אים אויך געטייט .
un er hot im oich geteit
and he has him also caused to die

יא הָאָט יהוּדה געזאָגט צו זיין שנור תָּמָר : זיץ
Yehudah hot gezogt tsu zain shnur Tamar zits
Yehudah has said to his daughter-in-law Tamar sit

אַן אַלמנה אין דיין פַּאָטערס הויז , ביז מיין זון שֵׁלָה וועט
an almone in dain foters hoiz biz main zun Shelah vet
a widow in your father's house until my son Shelah will

אויפֿוואַקסן ; וואָרעם ער האָט געקלערט: טאָמער וועט ער אויך
oifvaksn ; vorem er hot geklert tomer vet er oich
become adult because he has thought what if will he also

שטאַרבן אַזוי וי זיַינע ברידער . איז תָּמָר אַוועקגעגאַנגען, און איז
shtarbn azoi vi zaine brider . iz Tamar avekgegangen un iz
die as even his brothers is Tamar went way and is

געזעסן אין איר פַּאָטערס הויז .
gezesn in ir foters hoiz
sitting in her father's house

יב הָאָבן זיך געמערט די טעג, און שועס טאָכטער,
tochter Shuas un teg di gemert zich hobn
daughter Shua's and days the multiplied self have

די וויַב פון יהוּדהן , איז געשטאָרבן. און אַז יהוּדה
di vaib fun Yehudahn iz geshtorbn un az Yehudah
the wife of Yehudah is died and that Yehudah

האָט זיך געהאַט גערייסט, איז ער אַרויפֿגעגאַנגען צו
hot zich gehat getreist iz er aroifgegangen tsu
has self have had consoled is he having gone up to

די שערער פון זיַינע שאָף קיין תִּמנָה , ער און זיין
di sherer fun zaine shof kein Timnah er un zain
the shearers of his sheep to Timnah he and his

גוטער פֿרייַנט חירָה פון עדוּלָם .
guter fraint Chirah fun Adulam
good friend Chirah of Adullam

[13] And it was told Tamar, saying, Hinei, thy shver *(father-in-law)* goeth up to Timnah to shear his tzon. [14] And she put off her widow's garments from her, and covered her with a tze'if *(veil, shleier)*, and disguised herself, and sat at the entrance of Einayim which is on the derech to Timnah; for she saw that Shelah was grown, and she was not given unto him as isha.

[15] When Yehudah saw her, he thought her to be a zonah; because she had covered her face. [16] And he turned unto her by the derech, and said, Come now, let me come in unto thee; (for he knew not that she was his shnur [daughter-in-law]). And she said, What wilt thou give me, that thou mayest come in unto me? [17] And he said, I will send thee a gedi izzim *(kid of the goats)*. And she said, Wilt thou give me an eravon *(pledge, mashkn)*, till thou send it? [18] And he said, What eravon shall I give thee? And she said, Thy chotam *(signet)*, and thy [signet neck] cord, and thy staff that is in thine yad. And he gave it her, and came in unto her, and she conceived by

כג איז אָנגעזאָגט געווָארן תָּמָר , אַזוי צו זאָגן : זע , דיין
dain ze zogn tsu azoi Tamarn gevorn ongezogt iz
your behold say to thus Tamar having become informed is

שוועֶר גייט אַרויף קיין תִּמנָה , צו שערן זיינע שאָף . כד האָט זי
zi hot shof zaine shern tsu Timnah kein aroif geit shver
she has sheep his shear to Timnah to up goes father-in-law

אויסגעטאָן אירע אַלמנה-קלײדער פֿון זיך , און האָט זיך פֿאַרדעקט
fardekt zich hot un zich fun almone-kleider ire oisgeton
covered self has and self from widow's garments her taken off

מיט אַ שלייער, און זיך איינגעוויקלט, און זי האָט זיך געזעצט בײַם
baim gezetst zich hot zi un aingeviklt zich un shleyer a mit
at sat self has she and wrapped up self and veil a with

איינגאַנג פֿון עֵינַיִם , וואָס אויפֿן וועג קיין תִּמנָה ; וואָרעם זי
zi vorem Timnah kein veg oifn vos Einayim fun aingang
she because Timnah to way on the which Enayim of entrance

האָט געזען אַז שֵׁלָה איז אויפֿגעוואַקסן, און זי איז נישט געגעבן
gegebn nisht iz zi un oifgevaksn iz Shelah az gezen hot
given not is she and grown up is Shelah that seen has

געווָארן צו אים פֿאַר אַ ווַייב.
vaib a far im tsu gevorn
wife a for him to having become

כו און יהודה האָט זי געזען, און ער האָט זי גערעכנט פֿאַר
far gerechnt zi hot er un gezen zi hot Yehudah un
for considered her has he and seen her has Yehudah and

אַ זונה , ווַייל זי האָט פֿאַרדעקט איר פנים . כז האָט ער
er hot ponem ir fardekt hot zi vail zoine a
he has face her covered has she because prostitute a

פֿאַרקערט צו איר בײַם וועג, און האָט געזאָגט: קום , איך בעט
bet ich kum gezogt hot un veg baim ir tsu farkert
entreat I come said has and road by the her to turned

דיך , לאָמיך קומען צו דיר ; וואָרעם ער האָט נישט געווּסט
gevust nisht hot er vorem dir tsu kumen lomich dich
known not has he for you(SG) to come let me you(SG)

אַז זי איז זײַן שנור . האָט זי געזאָגט: וואָס וועסטו
vestu vos gezogt zi hot shnur zain iz zi az
will you(sg) what said she has daughter-in-law his is she that

מיר געבן, אַז דו וועסט קומען צו מיר? כח האָט ער געזאָגט: איך
ich gezogt er hot mir tsu kumen vest du az gebn mir
I said he has me to come will you that give me

וועל שיקן אַ ציגנבעקל פֿון די שאָף. האָט זי געזאָגט: סײַדן וועסט
vest saidn gezogt zi hot shof di fun tsignbekl a shikn vel
will only said she has flock the of young goat a send will

מיר געבן אַ משכון ביז דו שיקסט . כט האָט ער געזאָגט: וואָס
vos gezogt er hot shikst du biz meshkun a gebn mir
what said he has you send you until pledge a give me

פֿאַר אַ משכון זאָל איך דיר געבן? האָט זי געזאָגט: דײַן
dain gezogt zi hot gebn dir ich zol meshkun a far
your said she has give you(SG) I shall pledge a for

זיגלרינג , און דײַן שנור , און דײַן שטעקן וואָס איז דײַן האַנט.
hant dain in vos shtekn dain un shnur dain un ziglring
hand your in which staff your and cord your and signet ring

האָט ער עס איר געגעבן , און ער איז צו איר געקומען , און זי
zi un gekumen ir tsu iz er un gegebn ir es er hot
she and having come her to is he and given her it he has

him. 19 And she arose, and went away, and took off her tze'if *(veil, shleier)* from her, and put on the garments of her widowhood.

20 And Yehudah sent the gedi izzim by the yad of his friend the Adullami, to get back his eravon *(pledge, mashkn)* from the yad haisha; but he found her not. 21 Then he asked the men of that place, saying, Where is the kedesha *(cult prostitute)* that was on the crossroads by the derech? And they said, There was no kedesha in this place. 22 And he returned to Yehudah, and said, I cannot find her; and also the men of the place said that there was no kedesha in this place. 23 And Yehudah said, Let her take for herself, lest we become buz *(laughingstock, shpot)*; hinei, I sent this gedi, and thou hast not found her.

24 And it came to pass about shlosh chadashim *(three months)* later, that it was told Yehudah saying, Tamar thy

איז טראָגעדיק געווארן פון אים. יט און זי איז אויפגעשטאנען
oifgeshtanen iz zi un im fun gevorn trogedik iz
arose is she and him of having become conceived is

און איז אַוועקגעגאַנגען, און זי האָט אויסגעטאָן פון זיך איר שלייער,
shleyer ir zich fun oisgeton hot zi un avekgegangen iz un
veil her self of taken off has she and went way is and

און האָט אָנגעטאָן אירע אַלמנה-קלייַדער .
almone-kleider ire ongeton hot un
widow's garments her put on has and

כ און יהודה האָט געשיקט דאָס ציגנבעקל דורך דער
der durch tsignbekl dos geshikt hot Yehudah un
the by young goat this sent has Yehudah and

האַנט פון זיין גוטן פרײַנט פון עדולם , כדי אָפצונעמען
optsunemen kedei Adulam fun fraint gutn zain fun hant
to take so as Adullam from friend good his of hand

דעם משכון פון דער פרויס האַנט; אָבער ער האָט זי
zi hot er ober hant frois der fun meshkun dem
her has he but hand woman's the from pledge the

נישט געפונען . כא האָט ער געפרעגט די מענטשן פון איר אָרט,
ort ir fun mentshn di gefregt er hot gefunen nisht
place her of men the asked he has found not

אַזוי צו זאָגן : ווו איז די זונה וואָס איז געווען
geven iz vos zoine di iz vu zogn tsu azoi
having been is who prostitute the is where say to thus

אין עינַים בײַם וועג ? האָבן זיי געזאָגט: דאָ איז נישט
nisht iz do gezogt zei hobn veg baim Einayim in
not is here said they have road by the Einayim in

געווען קיין זונה . כב האָט ער זיך אומגעקערט צו
tsu umgekert zich er hot zoine kein geven
to returned self he has prostitute any having been

יהודהן , און האָט געזאָגט: איך האָב זי נישט געפונען . און
un gefunen nisht zi hob ich gezogt hot un Yehudahn
and found not her have I said has and Yehudah

אויך די מענטשן פון דעם ארט האָבן געזאָגט: דאָ איז נישט
nisht iz do gezogt hobn ort dem fun mentshn di oich
not is here said have place the of men the also

געווען קיין זונה . כג האָט יהודה געזאָגט: זאָל
zol gezogt Yehudah hot zoine kein geven
shall said Yehudah has prostitute any having been

זי עס האַלטן פַאר זיך , כדי מיר זאָלן נישט ווערן צו
tsu vern nisht zoln mir kedei zich far haltn es zi
to become not shall we so that self for hold it she

שפּאָט ; איך האָב דאָך געשיקט דאָס דאָזיקע
dozike dos geshikt doch hob ich shpot
this one the sent still have I makes a laughing stock

ציקעלע , און דו האָסט זי נישט געפונען .
gefunen nisht zi host du un tsikele
found not it have you and young goat

כד און עס איז געווען אין אַרום דריַי חדשים , איז אָנגעזאָגט
ongezogt iz chodeshim drai arum in geven iz es un
informed is months three round in having been is it and

געווארן יהודהן , אַזוי צו זאָגן : דיַין שנור תָּמָר
gevorn Yehudahn azoi zogn tsu dain shnur Tamar
having become Yehudah thus to say your daughter-in-law Tamar

shnur hath played the zonah; and also, hinei, she is with child by zenunim *(whoredom)*. And Yehudah said, Bring her forth, and let her be burned.

[25] When she was brought forth, she sent to her shver *(father-in-law)*, saying, By the man, whose these are, am I with child; and she said, Discern, now, whose are these, the chotam *(signet)*, and the [signet neck] cord, and the staff. [26] And Yehudah acknowledged them, and said, She hath been more tzadekah than I; because that I gave her not to Shelah beni. And he knew her again no more.

[27] And it came to pass in the time of her travail, that, hinei te'omim *(twin boys)* were in her beten. [28] And it came to pass, when she travailed in labor, that the one put out his yad; and the midwife took and bound upon his yad a scarlet thread, saying, This came out rishonah *(first)*. [29] And it came to pass, as he drew back his yad, that, hinei, his brother came out; and she said, How hast paratzta *(thou broken out)*? This paretz *(breach, breaking)* be upon thee; therefore shmo was called Peretz [Breaking out]. [30] And afterward came out

הָאָט מזַנה געווען , און אָט איז זי אויך טראָגעדיק
trogedik oich zi iz ot un geven mizane hot
pregnant also she is behold and having been commit prostitution has

פֿון זנות . הָאָט יהודה געזאָגט: פֿירט זי אַרויס, און זאָל זי
zi zol un arois zi firt gezogt Yehudah hot zoines fun
she shall and out her lead said Yehudah has prostitution from

פֿאַרברענט ווערן .
vern farbrent
become burned up

כה ווי זי איז אַרויסגעפֿירט געוואָרן , אַזוי האָט זי געשיקט זאָגן
zogn geshikt zi hot azoi gevorn aroisgefirt iz zi vi
to say sent she has thus having become led out is she as

צו איר שוויער : פֿון דעם מאַן וואָס די דאָזיקע געהערן צו
tsu gehern dozike di vos man dem fun shver ir tsu
to has belonged this the whose man the of father-in-law her to

אים, בין איך טראָגעדיק. און זי האָט געזאָגט: דערקענן אַקאָרשט וועמעס
vemes akorsht derken gezogt hot zi un trogedik ich bin im
whose now identify said has she and pregnant I am him

איז דער דאָזיקער זיגלרינג , און דער שנורן , און דער שטעקן? כו האָט
hot shtekn der un shnurn di un ziglring doziker der iz
has staff the and cord the and signet ring this one the is

יהודה דערקענט, און ער האָט געזאָגט: זי איז גערעכטער פֿון
fun gerechter iz zi gezogt hot er un derkent Yehudah
than more righteous is she said has he and known Yehudah

מיר, דערפֿאַר ווייל איך האָב זי נישט געגעבן צו מײַן זון
zun main tsu gegebn nisht zi hob ich vail derfar mir
son my to given not her have I because for the reason me

שֵׁלָה . אָבער ער האָט מער ווידער נישט פֿאַרקערט מיט איר.
ir mit farkert nisht vider mer hot er ober Shelahn
her with turned into not again more has he but Shelah

כז און עס איז געווען אין דער צײַט פֿון איר געבערן , ערשט
ersht gebern ir fun tsait der in geven iz es un
look to give birth her of time the in having been is it and

אַ צווילינג איז אין איר לײַב . כח און עס איז געווען , אַז זי
zi az geven iz es un laib ir in iz tsviling a
she that having been is it and body her in is pair of twins a

האָט געבאָרן , האָט איינער אַרויסגעשטעקט זײַן האַנט, און די הייבאַם
heibam di un hant zain aroisgeshtekt einer hot geborn hot
midwife the and hand his jutted out one has given birth has

האָט געזונמען און האָט אָנגעבונדן אָן זײַן האַנט אַ רויטן פֿאָדעם,
fodem roitn a hant zain on ongebundn hot un genumen hot
thread red a hand his on bound on has and taken has

אַזוי צו זאָגן: דער דאָזיקער איז אַרויסגעקומען צוערשט. כט און עס איז
azoi tsu zogn tsuersht aroisgekumen iz doziker der zogn tsu azoi
is it and first came out is this one the say to thus

געווען , ווי ער ציט צוריק זײַן האַנט, ערשט זײַן ברודער איז
geven vi er tsit tsurik zain hant ersht zain bruder iz
is brother his look hand his back brings he as having been

אַרויסגעקומען; האָט זי געזאָגט: וואָס אַ ברעכונג איר האָבן געמאַכט
gemacht hobn ir brechung a vos gezogt zi hot aroisgekumen
made have you breach a what said she has came out

פֿאַר זיך ! און מע האָט גערופֿן זײַן נאָמען פּרֶץ . ל און דערנאָך איז
iz dernoch un Perets nomen zain gerufn hot me un zich far
is after that and Peretz name his called has one and self for

his brother, that had the scarlet thread upon his yad; and shmo was called Zerach.

39 And Yosef was brought down to Mitzrayim; and Potiphar, a saris Pharaoh, Sar Hatabachim *(captain of the bodyguard)*, a Mitzri, bought him of the hands of the Yishm'elim, which had brought him down to there. [2] And Hashem was with Yosef, and he was an ish matzliach *(a man [G-d] makes prosper)*; and he was in the bais adonav haMitzri. [3] And adonav saw that Hashem was with him, and that Hashem caused all that he did matzliach in his yad. [4] And Yosef found chen in his eyes, and he ministered to him; and he made him mefake'ach *(overseer)* over his bais, and all that he had he entrusted into his yad. [5] And it came to pass from the time that he had made him mefake'ach *(overseer)* in his bais, and over all that he had, that Hashem put a brocha on the bais haMitzri on account of Yosef; and the birkat Hashem was upon all that he had in the bais, and in the sadeh. [6] And he left all that he had in the yad Yosef; and he knew not ought he had,

אַרויסגעקומען זײַן ברודער, וואָס אויף זײַן האַנט איז געווען דער
der geven iz hant zain oif vos bruder zain aroisgekumen
the having been is hand his on which brother his came out

רויטער פֿאָדעם; און מע האָט גערופֿן זײַן נאָמען זֶרַח .
Zerach nomen zain gerufn hot me un fodem roiter
Zerach name his called has one and thread red

לט

און יוֹסף איז אַראָפּגענידערט געווארן קיין מִצרַיִם ,
Mitsrayim kein gevorn aropgenidert iz Yosef un
Egypt to having become brought down is Yosef and

און פּוֹטיפַר , אַ הויפֿדינער פֿון פַּרעהן , דער
der Pharaohn fun hoifdiner a Potifar un
the Pharaoh of court official a Potiphar and

אייבערלײַבוועכטער , אַ מִצרישער מאַן, האָט אים אָפּגעקויפֿט פֿון
fun opgekoift im hot man Mitsrisher a eiberlaibvechter
from purchased him has man Egyptian an head of the bodyguards

דער האַנט פֿון די יִשמָעֵאלים וואָס האָבן אים אהין אַראָפּגענידערט. ב און
un aropgenidert ahin im hobn vos Yishmaelim di fun hant der
and brought down there him have who Yishm'elim the of hand the

ה איז געווען מיט יוֹסֵפֿן , און ער איז געווען אַ באַגליקטער
baglikter a geven iz er un Yosefn mit geven iz Hashem
succeeder a having been is he and Yosef with having been is Hashem

מענטש; און ער איז געווען אין הויז פֿון זײַן האַר דעם מִצרי .
mitsri dem har zain fun hoiz in geven iz er un mentsh
Egyptian the master his of house in having been is he and man

ג און זײַן האַר האָט געזען, אַז ה איז מיט אים, און אַלץ וואָס
vos alts un im mit iz Hashem az gezen hot har zain un
which all that and him with is Hashem that seen has master his and

ער טוט, באַגליקט ה אין זײַן האַנט; ד האָט יוֹסף געפֿונען חן
chein gefunen Yosef hot hant zain in Hashem baglikt tut er
favor found Yosef has hand his in Hashem made succeed do he

אין זײַנע אויגן, און ער האָט אים באַדינט. און ער האָט אים אויפֿגעזעצט איבער
iber oifgezetst im hot er un badint im hot er un oign zaine in
over appointed him has he and served him has he and eyes his in

זײַן הויז , און אַלץ וואָס ער האָט האָט געהאַט , האָט ער איבערגעגעבן
ibergegebn er hot gehat hot er vos alts un hoiz zain
given over he has have had has he which all that and household his

אין זײַן האַנט. ה און עס איז געווען , פֿון זינט ער האָט אים אויפֿגעזעצט
oifgezetst im hot er zint fun geven iz es un hant zain in
appointed him has he since from having been is it and hand his in

איבער זײַן הויז , און איבער אַלץ וואָס ער האָט האָט געהאַט , האָט ה
Hashem hot gehat hot er vos alts iber un hoiz zain iber
Hashem has have had has he which all that over and house his over

געבענטשט דעם מִצרִיס הויז פֿון יוֹסֵפֿס וועגן , און אַ ברכה פֿון
fun broche a un vegen Yosefs fun hoiz Mitsris dem gebentsht
of blessing a and sake Yosef's for house Egyptian's the blessed

ה איז געווען אויף אַלץ וואָס ער האָט האָט געהאַט אין הויז
hoiz in gehat hot er vos alts oif geven iz Hashem
house in have had has he which all that on having been is Hashem

און אין פֿעלד. ו האָט ער איבערגעלאָזן אַלץ וואָס ער האָט האָט געהאַט אין
in gehat hot er vos alts ibergelozn er hot feld in un
in have had has he which all that left he has field in and

יוֹסֵפֿס האַנט, און ער האָט לעבן אים נישט געווסט פֿון קיין זאַך , אַחוץ
achuts zach kein fun gevust nisht im lebn hot er un hant Yosefs
except thing any of known not him near has he and hand Yosef's

save the lechem which he did eat. And Yosef was yafeh to'ar *(well built)* and yafeh mareh *(good looking)*.

7 And it came to pass after these things, that eshet adonav cast her eyes upon Yosef; and she said, Lie with me.
8 But he refused, and said unto eshet adonav, Look, with me [here], adoni knows not what is in the bais, and he hath entrusted all that he hath to my yad;
9 There is none gadol in this bais than I; neither hath he kept back any thing from me except thee only, because thou art his isha; how then can I do hara'ah hagedolah hazot, and commit chattat against Elohim?

10 And it came to pass, as she spoke to Yosef yom yom, that he unto her lo shama *(did not pay heed)*, to lie with her, or to be with her. 11 And it came to pass about this time, that Yosef went into the bais to do his melachah *(work)*; and there was none of the anshei habayit there within. 12 And she caught him by his beged, saying, Lie with me; and he left his beged in her yad, and fled, and ran outside. 13 And it came to pass, when she saw

דעם ברויט ווָאס ער האָט געגעסן. און יוֹסף איז געווען שיין
shein geven iz Yosef un gegesn hot er vos broit dem
handsome having been is Yosef and eaten has he which bread the

אויפֿן געשטאַלט, און שיין אויפֿן פּנים .
ponem oifn shein un geshtalt oifn
face on handsome and form on

ז און עס איז געווען נאָך די דאָזיקע געשעענישן , האָט זיין
zain hot gesheenishn dozike di noch geven iz es un
his has these things this the after having been is it and

האַרס ווײַב אויפֿגעהויבן אירע אויגן אויף יוֹסֵפֿן , און זי האָט געזאָגט: ליג
lig gezogt hot zi un Yosefn oif oign ire oifgehoibn vaib hars
lie said has she and Yosef on eyes her lifted up wife master's

מיט מיר. ח האָט ער נישט געוואָלט, און ער האָט געזאָגט צו זיין האַרס
hars zain tsu gezogt hot er un gevolt nisht er hot mir mit
master's his to said has he and wanted not he has me with

ווײַב: זע , מײַן האַר ווייס לעבן מיר וואָס אין הויז טוט זיך ,
zich tut hoiz in vos mir lebn nisht veis har main ze vaib
self do house in what me near not know master my behold wife

און אַלץ וואָס ער האָט, האָט ער איבערגעגעבן אין מײַן האַנט. ט ער
er hant main in ibergegebn er hot hot er vos alts un
he hand my in given over he has has he which all that and

איז אין דעם דאָזיקן הויז נישט גרעסער פֿון מיר, און ער האָט נישט
nisht hot er un mir fun greser nisht hoiz dozikn dem in iz
not has he and I than greater not house this one the in is

פֿאַרמיטן פֿון מיר קיין זאַך , נאָר בלויז דיך , ווײַל דו ביסט זיין
zain bist du vail dich bloiz nor zach kein mir fun farmitn
his are you for you(SG) only but thing any me from withheld

ווײַב. הײַנט ווי קען איך טאָן דאָס דאָזיקע גרויסע בייז , און זינדיקן
zindikn un beiz groise dozike dos ton ich ken vi haint vaib
sin and evil great this this do I can how furthermore wife

צו האלקים ?
HaElokim tsu
G-d to

י און עס איז געווען , אַז זי האָט געריידט צו יוֹסֵפֿן טאָג פֿאַר
far tog Yosefn tsu geredt hot zi az geven iz es un
for day Yosef to spoken has she that having been is it and

טאָג, און ער האָט נישט צוגעהערט צו איר, צו ליגן מיט איר, צו זיין מיט
mit zain tsu ir mit lign tsu ir tsu tsugehert nisht hot er un tog
with be to her with lie to her to paid heed not has he and day

איר, יא איז, איין טאָג ווען ער איז אַרײַנגעקומען אין הויז צו טאָן זיין
zain ton tsu hoiz in araingekumen iz er ven tog ein iz ir
his do to house in came in is he when day one is her

אַרבעט, און קיין מענטש פֿון די הויזלײַט איז דאָרטן נישט געווען
geven nisht dortn iz hoizlait di fun mentsh kein un arbet
having been not there is household the of man any and work

אין הויז , יב האָט זי אים אָנגעכאַפּט פֿאַר זיין קלייד , אַזוי צו זאָגן:
zogn tsu azoi kleid zain far ongechapt im zi hot hoiz in
say to thus garment his for seized him she has house in

ליג מיט מיר. האָט ער איבערגעלאָזט זיין קלייד אין איר האַנט, און איז
lig mit mir. hot er ibergelozn zain kleid in ir hant un iz
lie with me. has he left behind his garment in her hand and is

אַנטלאָפֿן און אַרויס דרויסן . יג און עס איז געווען , ווי זי האָט געזען,
antlofn un arois droisn un es iz geven vi zi hot gezen
fled and out outside and it is having been as she has seen

that he had left his beged in her yad, and had fled outside, 14 That she called unto her anshei habayit, and spoke unto them, saying, Look, he hath brought in unto us an ish Ivri to show disrespect and mock us. He came in unto me to lie with me, and I screamed with a kol gadol *(loud voice)*; 15 And it came to pass, when he heard that I lifted up my voice and screamed, that he left his beged with me, and fled, and ran outside.

16 And she laid up his beged by her, until adonav came to his bais. 17 And she spoke unto him according to these words, saying, The eved HaIvri, which thou hast brought unto us, came in unto me to show disrespect and mock me; 18 And it came to pass, as I lifted up my voice and screamed, that he left his beged with me, and fled outside.

19 And it came to pass, when adonav heard the words of his isha, which she spoke unto him, saying, After this manner did thy eved to me; that his wrath was kindled. 20 And adonei Yosef took him, and

אַז ער האָט איבערגעלאָזן זײַן קלייד אין איר האַנט, און איז אַנטלאָפֿן
antlofn iz un hant ir in kleid zain ibergelozn hot er az
fled is and hand her in garment his left behind has he that

יד דרויסן, אַזוי האָט זי געזאָגט צו אירע הויזלײַט , און האָט צו זיי
zei tsu hot un hoizlait ire tsu gerufn zi hot azoi droisn
them to has and household her to called she has thus outside

געזאָגט, אַזוי צו זאָגן: זעט, מע האָט אונדז געבראַכט אַ מאַן אַ עִבְרִי ,
Ivri a man a gebracht undz hot me zet zogn tsu azoi gezogt
Hebrew a man a brought us has one see say to thus said

צו מאַכן געשפּעט פֿון אונדז; ער איז געקומען צו מיר צו ליגן מיט
mit lign tsu mir tsu gekumen iz er undz fun geshpet machn tsu
with lie to me to having come is he us of mockery make to

טו מיר, און איך האָב געראָפֿן אויף אַ הויכן קוֹל . איז, ווי ער האָט געהערט,
gehert hot er vi iz kol hoichn a oif gerufn hob ich un mir
heard has he as is voice loud a on called have I and me

אַז איך האָב אויפֿגעהויבן מײַן קוֹל און האָב געראָפֿן, אַזוי האָט ער
er hot azoi gerufn hob un kol main oifgehoibn hob ich az
he has thus called have and voice my lifted up have I that

אַיבערגעלאָזן זײַן קלייד ביַי מיר, און איז אַנטלאָפֿן און אַרויס דרויסן .
droisn arois un antlofn iz un mir bai kleid zain ibergelozn
outside out and fled is and me by garment his left behind

טז און זי האָט אַוועקגעלייגט זײַן קלייד ביַי זיך , ביז זײַן האַר
har zain biz zich bai kleid zain avekgeleigt hot zi un
master his until self by garment his laid away has she and

יז איז געקומען אַהיים. און זי האָט גערעדט צו אים אַזוי ווי די
di vi azoi im tsu geredt hot zi un aheim gekumen iz
the as thus him to spoken has she and home having come is

דאָזיקע ווערטער, אַזוי צו זאָגן: דער קנעכט דער עִבְרִי ווָאס דו
du vos Ivri der knecht der zogn tsu azoi verter dozike
you which Hebrew the servant the say to thus words these

האָסט אונדז געבראַכט, איז געקומען צו מיר צו מאַכן געשפּעט פֿון
fun geshpet machn tsu mir tsu gekumen iz gebracht undz host
of mockery make to me to having come is brought us have

יח מיר. און עס איז געווען , ווי איך האָב אויפֿגעהויבן מײַן קוֹל און
un kol main oifgehoibn hob ich vi geven iz es un mir
and voice my lifted up have I as having been is it and me

האָב געראָפֿן, אַזוי האָט ער אײַערגעלאָזן זײַן קלייד ביַי מיר, און איז
iz un mir bai kleid zain ibergelozn er hot azoi gerufn hob
is and me by garment his left behind he has thus called have

אַנטלאָפֿן דרויסן .
droisn antlofn
outside fled

יט און עס איז געווען , ווי זײַן האַר האָט געהערט די
di gehert hot har zain vi geven iz es un
the heard has master his as having been is it and

ווערטער פֿון זײַן ווײַב, ווָאס זי האָט צו אים גערעדט, אַזוי צו
tsu azoi geredt im tsu hot zi vos vaib zain fun verter
to thus spoken him to has she which wife his of words

זאָגן: אַזעלכע זאַכן האָט געטאָן צו מיר דײַן קנעכט , האָט זײַן
zain hot knecht dain mir tsu geton hot zachn azelche zogn
his has servant your me to done has things such say

כ צאָרן געגרימט . און יוֹסֵפס האַר האָט אים גענומען , און האָט
hot un genumen im hot har Yosefs un gegrimt tsorn
has and taken him has master Yosef's and be kindled anger

put him into the bais hasohar, a place where the asirei HaMelech were prisoners; and he was there in the bais hasohar.

אים אַרײַנגעזעצט אין געפֿענקעניש, אין דעם אָרט וווּ דעם מלכס
melechs dem vu ort dem in gefenkenish in araingezetst im
king's the where place the in prison in placed him

געפֿאַנגענע זײַנען אײַנגעשפּאַרט; און ער איז דאָרטן געווען אין
in geven dortn iz er un aingeshpart zainen gefangene
in having been there is he and confined are prisoners

געפֿענקעניש.
gefenkenish
prison

[21] But Hashem was with Yosef, and showed him chesed, and gave him chen in the eyes of the sar bais hasohar. [22] And the sar bais hasohar entrusted to the yad Yosef all the asirim *(prisoners)* that were in the bais hasohar; and whatsoever they did there, he was the accomplisher of it. [23] The sar bais hasohar looked not to anything that was under his [Yosef's] yad; because Hashem was with him, and that which he did, Hashem made it to prosper.

כא און ה׳ איז געווען מיט יוֹסֵף, און ער האָט געניגט
geneigt hot er un Yosefn mit geven iz Hashem un
inclined has he and Yosef with having been is Hashem and

צו אים גענאָד, און אים געגעבן חן אין די אויגן פֿון דעם האַר
har dem fun oign di in chein gegebn im un genod im tsu
master the of eyes the in favor given him and favor him to

פֿון געפֿענקעניש. כב און דער האַר פֿון געפֿענקעניש האָט איבערגעגעבן
ibergegebn hot gefenkenish fun har der un gefenkenish fun
given over has prison of master the and prison of

אויף דער האַנט פֿון יוֹסֵף אַלע געפֿאַנגענע וואָס אין געפֿענקעניש; און
un gefenkenish in vos gefangene ale Yosefn fun hant der oif
and prison in which prisoners all Yosef of hand the on

אַלץ וואָס מע האָט דאָרטן געטאָן, האָט ער אויפֿגעטאָן. כג דער האַר
har der oifgeton er hot geton dortn hot me vos alts
master the have done he has done there has one which all that

פֿון געפֿענקעניש האָט נישט נאָכגעקוקט קיין שום זאַך אונטער זײַן
zain unter zach shum kein nochgekukt nisht hot gefenkenish fun
his under thing anything to looked after not has prison of

האַנט, ווײַל ה׳ איז געווען מיט אים, און וואָס ער האָט
hot er vos un im mit geven iz Hashem vail hant
has he which and him with having been is Hashem because hand

געטאָן, האָט ה׳ באַגליקט.
baglikt Hashem hot geton
made succeed Hashem has done

40 And it came to pass after these things, that the mashkeh *(cupbearer)* Melech Mitzrayim and his ofeh *(baker)* had offended adoneihem Melech Mitzrayim. [2] And Pharaoh was in wrath against two of his sarisim, against the sar hamashkim, and against the sar ha'ofim. [3] And he put them b'mishmar *(under watch, in custody)* in the bais sar hatabachim *(house of the captain of the bodyguards)*, in the bais hasohar, in the makom *(place)* where Yosef

מ און עס איז געווען נאָך די דאָזיקע געשעענישן, האָט דער
der hot gesheenishn dozike di noch geven iz es un
the has these things this the after having been is it and

טראַנקמײַסטער פֿון דעם מלך פֿון מִצרַיִם, און דער בעקער,
beker der un Mitsrayim fun melech dem fun trankmaister
baker the and Egypt of king the of cupbearer

זיך באַזײַנדיקט אַקעגן זייער האַר, דעם מלך פֿון מִצרַיִם. ב און
un Mitsrayim fun melech dem har zeyer akegn farzindikt zich
and Egypt of king the master their against transgressed self

פַּרעה האָט געצערנט אויף זײַנע צוויי הויפֿדינער, אויף דעם
dem oif hoifdiner tsvei zaine oif getsernt hot Pharaoh
the on the court officials two his on been angry has Pharaoh

אייבערטראַנקמײַסטער און אויף דעם אייבערבעקער. ג און ער האָט זיי
zei hot er un eiberbeker dem oif un eibertrankmaister
them has he and chief baker the on and chief cupbearer

אַרײַנגעזעצט אין דער וואַך פֿון דעם אייבערלײַבווכטערס הויז,
hoiz eiberlaibvechters dem fun vach der in araingezetst
house head of the bodyguard's the of guard the in placed

אין געפֿענקעניש, אין דעם אָרט וואָס יוֹסף איז דאָרטן געווען
geven dortn iz Yosef vos ort dem in gefenkenish in
having been there is Yosef which place the in prison in

was incarcerated. [4] And the sar hatabachim charged Yosef with them, and he ministered to them; and they continued a season b'mishmar *(in custody, under watch)*.

[5] And they dreamed a chalom both of them, each man his chalom in lailah echad *(in one night, the same night)*, and each chalom with its own pitron *(meaning, interpretation)*, the mashkeh and the ofeh of Melech Mitzrayim, which were prisoners in the bais hasohar. [6] And Yosef came in unto them in the boker, and looked upon them, and, hinei, they were zo'afim *(troubled ones, sad ones)*. [7] And he asked the sarisim of Pharaoh that were with him b'mishmar *(in the custody ward)* of bais adonav, saying, Why look ye so ra'im *(bad, downcast ones)* hayom *(today)*? [8] And they said unto him, We have dreamed a chalom, and there is no poter *(interpreter)* of it. And Yosef said unto them, Do not pitronim *(interpretations)* belong to Elohim? Tell now to me.

[9] And the sar hamashkim told his chalom to Yosef, and said to him, In my chalom, hinei, a gefen was before me; [10] And in the gefen were shloshah sarigim *(three branches)*; and it was as soon as it budded,

אינגעשפאַרט. [ד] און דער אייבערליַיבווכטער האָט יוסף געשטעלט
aingeshpart der un eiberlaibvechter hot Yosefn geshtelt
confined the and head of the bodyguards has Yosef appointed

לעבן זיי , און ער האָט זיי באַדינט; און זיי זיַינען געווען אַ
a geven zainen zei un badint zei hot er un zei lebn
a having been are they and served them has he and them near

צַייט אין וואַך .
vach in tsait
guard in time

[ה] האָט זיך ביידן געחלומט אַ חלום אין איין נאַכט, איטלעכן זיַין
zain itlechn nacht ein in cholem a gecholemt beidn zich hot
his each night one in dream a dreamt both self has

חלום , איטלעכן לויט דעם פיתרון פון זיַין חלום –
cholem zain fun pitron dem loit itlechn cholem
dream his of interpretation the according each dream

דעם טראַנקמייסטער און דעם בעקער פון דעם מלך פון מִצרַיִם ,
Mitsrayim fun melech dem fun beker dem un trankmaister dem
Egypt of king the of baker the and cupbearer the

וואָס זיַינען געווען אינגעשפאַרט אין גפענקעניש. [ו] און יוסף
Yosef un gefenkenish in aingeshpart geven zainen vos
Yosef and prison in confined having been are which

איז געקומען צו זיי אין דער פרי , און האָט זיי אָנגעקוקט,
ongekukt zei hot un peire der in zei tsu gekumen iz
looked at them has and morning the in them to having come is

הויפדינער צעטראָגן . [ז] האָט ער געפרעגט די זיַינען זיי ערשט
hoifdiner di gefregt er hot tsetrogn zainen zei ersht
court official the asked he has overwhelmed are they see

פון פַרעהן וואָס מיט אים אין דער וואַך פון זיַין האַרס הויז ,
hoiz hars zain fun vach der in im mit vos Pharaohn fun
house master's his of guard the in him with which Pharaoh of

אַזוי צו זאָגן: פַאַר וואָס זיַינען אייַערע פנימער הייַנט פַאַרערגערט?
farergert haint penemer aiere zainen vos far zogn tsu azoi
exacerbate today faces your are which for say to thus

[ח] האָבן זיי צו אים געזאָגט: אונדז האָט זיך געחלומט אַ חלום ,
cholem a gecholemt zich hot undz gezogt im tsu zei hobn
dream a dreamt self has us said him to they have

און נישטאָ ווער זאָל אים פותר זיַין . האָט יוסף צו זיי
zei tsu Yosef hot zain poiser im zol ver nishto un
they to Yosef has be interpret it shall who there is not and

געזאָגט: פיתרונים זיַינען דאָך פון אלקים ; דערציילט מיר,
mir dertseilt Elokim fun doch zainen pitronim gezogt
me tell G-d from still are interpretations said

איך בעט אייך.
aich bet ich
you entreat I

[ט] האָט דער אייבערטראַנקמייסטער דערציילט זיַין חלום צו יוסף ,
Yosefn tsu cholem zain dertseilt eibertrankmaister der hot
Yosef to dream his told cupbearer the has

און ער האָט צו אים געזאָגט: מיר חלומט זיך , ערשט פַאַר מיר איז
iz mir far ersht zich chelumt mir gezogt im tsu hot er un
is me before see self dreamt me said him to has he and

אַ ווייַנשטאָק, [י] און אויפן ווייַנשטאָק דריַי צווייַגן ; און ווי ער בליט ,
blit er vi un tsvaign drai vainshtok oifn un vainshtok a
budded it as and branches three grapevine on and grapevine a

its blossom shot forth; and the clusters thereof brought forth anavim *(ripe grapes)*; 11 And the kos Pharaoh was in my yad; and I took the anavim *(grapes)*, and pressed them into kos Pharaoh, and I put the kos into the palm of Pharaoh.

12 And Yosef said unto him, This is the pitron *(interpretation)* of it; The shloshet hasarigim are shloshet yamim. 13 Within shloshet yamim shall Pharaoh lift up thine rosh, and restore thee unto thy ken *(place, post)*; and thou shalt deliver kos Pharaoh into his yad, after the mishpat harishon *(former practice)* when thou wast his mashkeh. 14 But remember me when it shall be well with thee, and show chesed now unto me, and make mention of me unto Pharaoh, and bring me out of this bais; 15 For indeed I was stolen away out of the Eretz HaIvrim; and here also have I done nothing that they should put me into the bor *(dungeon)*.

16 When the sar ha'ofim saw that he had done the pitron well, he said unto Yosef, I also was in my chalom, and, hinei, I had shloshah salei chori *(three baskets of cakes)* on my rosh; 17 And in the sal haelyon

איז אויפגעגאַנגען זײַן בליעכץ , האָבן זײַנע העלגלעך געצייטיקט
iz oifgegangen zain bliechts hobn zaine henglech getsaitikt
is rose its blossoms have its bunches of grapes ripened

וויינטרויבן . יא און פַּרעהס בעכער איז געווען אין מײַן האַנט;
vaintroiben un Pharaohs becher iz geven un main hant
and grapes Pharaoh's cup is having been in my hand

האָב איך גענומען די וויינטרויבן , און האָב זיי אויסגעקווטשט אין
hob un vaintroiben di genumen ich hob zei oisgekvetsht in
have and grapes the taken I have them squeezed out in

פַּרעהס בעכער, און דערלאַנגט דעם בעכער אין פַּרעהס האַנט.
Pharaohs becher un derlangt dem becher Pharaohs hant
Pharaoh's cup and served the cup in Pharaoh's hand

יב האָט יוסף צו אים געזאָגט: דאָס איז דער פיתרון דערפון:
hot Yosef tsu im gezogt: dos iz der pitron derfun
has Yosef to him said: this is the interpretation of it

די דריי צווייגן דאָס זײַנען דריי טעג. יג אין דריי טעג אַרום וועט
drai tsvaign dos zainen drai teg. drai teg arum vet
three branches this are three days in three days round will

פַּרעה אויפנעמען דײַן קאָפּ, און וועט דיך אומקערן אויף דײַן
Pharaoh oifnemen dain kop un vet dich umkeren oif dain
Pharaoh take up your head and will you(SG) to return on your

שטאַנד , און וועסט דערלאַנגען פַּרעהס בעכער אין זײַן האַנט, לויטן
shtand un vest derlangen Pharaohs becher in zain hant loitn
position and will serve Pharaoh's cup in his hand according

פַּריערדיקן שטייגער, ווען דו ביסט געווען זײַן טראַנקמײַסטער.
frierdikn shteiger ven du bist geven zain trankmaister
earlier manner when you are having been his cupbearer

יד אָבער זאָלסט מיך געדענקען בײַ זיך , אַז דיר וועט גוט
ober zolst mich gedenken bai zich az dir vet gut
but you(SG) must me remember by self that you(SG) will good

זײַן , און זאָלסט טאָן, איך בעט דיך , אַ חֶסֶד מיט מיר,
zain un zolst ton ich bet dich a chesed mit mir
be and you(SG) must do I entreat you(SG) a kindness with me

און מיך דערמאָנען פַּאַר פַּרעהן , און מיך אַרויסציען פֿון דעם
un mich dermonen far Pharaohn un mich aroistsien fun dem
and me remember before Pharaoh and me pull out from the

דאָזיקן הויז . טו וואָרעם געגנבעט בין איך געגנבעט געוואָרן פֿון
dozikn hoiz vorem gegnvet bin ich gegnvet gevorn fun
dozikn this house because I am stolen having become stolen from

לאַנד פֿון די עִבְרִים ; און דאָ אויך האָב איך קיין זאַך נישט געטאָן,
land fun di Ivrim un do oich hob ich kein zach nisht geton
land of the Hebrews and here also I have any thing not done

וואָס מע האָט מיך אַריינגעזעצט אין תּפֵיסה.
vos me hot mich araingezetst in tefish
which they have me pulled into in prison

טז האָט דער אייבערבעקער געזען אַז ער האָט צום גוטן פּותר
hot der eiberbeker gezen az er hot tsum gutn poiser
has the chief baker saw that he has to good interpret

געווען , און ער האָט אויך האָט יוֹסֵף צו : מיר אויך האָט זיך
geven un er hot oich hot Yosefn tsu gezogt mir oich hot zich
having been and he has also has Yosef to said me also has self

געחלומט , ערשט דריי געפלאָכטענע קערב מיט וויַיס ברויט זײַנען
gecholemt ersht drai geflochtene kerb mit vais broit zainen
dreamt see three wicker with white bread are

(uppermost basket) there was all manner of food for Pharaoh; and ha'oph (the birds) did eat them out of the sal (basket) upon my rosh.

18 And Yosef answered and said, This is the pitron (interpretation, meaning) thereof: The shloshet hasalim (three baskets) are shloshet yamim. 19 Yet within shloshet yamim shall Pharaoh lift off thy rosh from on thee, and shall hang thee on an etz; and ha'oph (the birds) shall eat thy basar from off thee.

20 And it came to pass on Yom HaShlishi, which was the yom huledet of Pharaoh, that he made a mishteh (feast) unto all his avadim; and he lifted up the rosh sar hamashkim and the rosh sar ha'ofim (head of the chief baker) in the midst of his avadim (officials).
21 He restored the sar hamashkim unto his mashkeh; and he gave the kos into the palm of Pharaoh;
22 But he hanged the sar ha'ofim: just as Yosef had made the pitron to them.
23 Yet did not the sar hamashkim remember Yosef but forgot him.

אויף מײַן קאָפּ; יז און אין דעם אויבערשטן קאָרב איז פֿון אַלערליי
alerlei fun iz korb oibershtn dem in un kop main oif
all kinds of of is basket uppermost the in and head my on

עסנוואַרג פַֿאַר פַּרעהן , געבעקזאַכן , און די פֿויגלען עסן זיי
zei esen foiglen di un gebekzachn Pharaohn far esnvarg
them eating birds the and bakery confections Pharaoh for food

פֿון דעם קאָרב איבער מײַן קאָפּ.
kop main iber korb dem fun
head my over basket the from

יח האָט יוֹסף געענטפֿערט און האָט געזאָגט: דאָס איז דער
der iz dos gezogt hot un geentfert Yosef hot
the is this said has and answered Yosef has

פּיתרון דערפֿון: די דריַ קערב דאָס זיַנען דריַ טעג.
teg drai zainen dos kerb drai di derfun pitron
days three are this baskets three the of it interpretation

יט אין דריַ טעג אַרום וועט פַּרעה אַראָפּנעמען דײַן קאָפּ פֿון
fun kop dain aropnemen Pharaoh vet arum teg drai in
from head your take down Pharaoh will round days three in

דיר , און וועט דיך אויפֿהענגען אויף אַ בוים , און די פֿויגלען
foiglen di un boim a oif oifhengen dich vet un dir
birds the and tree a on hang up you(SG) will and you(SG)

וועלן עסן דײַן פֿלייש פֿון דיר .
dir fun fleish dain esen veln
you(SG) from flesh your to eat will

כ און עס איז געווען אויפֿן דריטן טאָג, אין פַּרעהס
Pharaohs in tog dritn oifn geven iz es un
Pharaoh's in day third on having been is it and

געבורטסטאָג, האָט ער געמאַכט אַ מאָלצײַט פַֿאַר אַלע
ale far moltsait a gemacht er hot geburtstog
all for feast a made he has birthday

זײַנע קנעכט , און האָט אויפֿגענומען דעם קאָפּ פֿון דעם
dem fun kop dem oifgenumen hot un knecht zaine
the of head the took up has and servants his

אייבערטראַנקמײַסטער, און דעם קאָפּ פֿון דעם אייבערבעקער,
eiberbeker dem fun kop dem un eibertrankmaister
chief baker the of head the and chief cupbearer

צווישן זײַנע קנעכט . כא און ער האָט אומגעקערט דעם
dem umgekert hot er un knecht zaine tsvishn
the returned has he and servants his among

אייבערטראַנקמײַסטער צו זײַן טראַנקמײַסטערשאַפֿט; און ער
er un trankmaistershaft zain tsu eibertrankmaister
he and cupbearership his to chief cupbearer

האָט דערלאַנגט דעם בעכער אין פַּרעהס האַנט. כב און דעם
dem un hant Pharaohs in becher dem derlangt hot
the and hand Pharaoh's in cup the served has

אייבערבעקער האָט ער אויפֿגעהאַנגען, אַזוי ווי יוֹסף האָט
hot Yosef vi azoi oifgehongen er hot eiberbeker
has Yosef as in same way hanged up he has chief baker

זיי פּותר געווען . כג אָבער דער אייבערטראַנקמײַסטער
eibertrankmaister der ober geven poiser zei
chief cupbearer the but having been interpret them

האָט נישט געדאַכט אָן יוֹסֵף , און האָט אים פֿאַרגעסן.
fargesen im hot un Yosefn on gedacht nisht hot
forget him has and Yosef on remembered not has

MIKETZ

מִקֵּץ

41 And it came to pass at the end of two full years, that Pharaoh dreamed a chalom: and, hinei, he stood by haye'or *(the River, i.e., the Nile)*. [2] And, hinei, there came up out of haye'or *(the River, i.e., the Nile)* seven cows, fine in appearance and fat in basar; and they grazed on the riverbank. [3] And, hinei, seven other cows came up after them out of the Nile, ra'ot mareh and dakot basar; and stood by the other cows upon the bank of the Nile. [4] And the cows that were ra'ot hamareh and that were dakot habasar did devour the seven cows that were fine in appearance and fat. Then Pharaoh awoke. [5] And he slept and dreamed a chalom the second time; and, hinei, sheva heads of grain came up upon one stalk, beri'ot *(fat ones)* and tovot. [6] And, hinei, seven thin heads of grain scorched by the east wind tzomechot *(sprung up)* after them. [7] And the seven thin heads of grain devoured the seven fat and mele'ot *(full)* heads of grain. And Pharaoh awoke; and, hinei, it was a chalom!

[8] And it came to pass in the boker that his ruach was troubled; and he sent and called for all the chartummei Mitzrayim

מא

אוּן עס איז געווען צום סוף פֿון צוויי יאָר צײַט, האָט
hot tsait yor tsvei fun sof tsum geven iz es un
has time years two of end to having been is it and

ב אוּן זיך פַּרעהן געחלומט , ערשט ער שטייט בײַם טײַך .
un taich baim shteit er ersht gecholemt Pharaohn zich
and river at stand he see dreamt Pharaoh self

אָט גייען אַרויף פֿון טײַך זיבן קי , שיין אויפֿן אויסזען
oiszen oifn shein ki zibn taich fun aroif geyen ot
appearance on beautiful cows seven river from up go behold

אוּן פֿעט אויפֿן לייַב ; אוּן זיי האָבן זיך געפֿיטערט אין דעם טײַכגראָז .
taichgroz dem in gefitert zich hobn zei un laib oifn fet un
river grass the in grazed self have they and body on fat and

ג אוּן אָט גייען אַרויף נאָך זיי פֿון טײַך זיבן אַנדערע קי ,
ki andere zibn taich fun zei noch aroif geyen ot un
cows other seven river from them after up go behold and

מיאוס אויפֿן אויסזען , אוּן מאָגער אויפֿן לייַב ; אוּן זיי האָבן
hobn zei un laib oifn moger un oiszen oifn mies
have they and body on thin and appearance on ugly-looking

זיך געשטעלט לעבן יענע קי בײַם ברעג טײַך . ד אוּן די מיאוסע
miuse di un taich breg baim ki yene lebn geshtelt zich
ugly-looking the and river shore at cows those near stood self

אויפֿן אויסזען אוּן מאָגערלייביקע קי האָבן אויפֿגעגעסן די זיבן
zibn di oifgegesn hobn ki mogerlaibike un oiszen oifn
seven the devoured have cows emaciated flesh and appearance on

שיינע אויפֿן אויסזען אוּן פֿעטע קי . אוּן פַּרעה האָט זיך
zich hot Pharaoh un ki fete un oiszen oifn sheine
self has Pharaoh and cows fat and appearance on beautiful

אויפֿגעוואַכט. ה אוּן ער איז אײַנגעשלאָפֿן, אוּן אים האָט זיך געחלומט אַ
a gecholemt zich hot im un aingeshlofn iz er un oifgechapt
a dreamt self has him and asleep is he and woke up

צווייט מאָל, ערשט זיבן זאַנגען גייען-אויף אויף איין שטענגל געזונטע אוּן
un gezunte shtengl ein oif geyen-oif zangen zibn ersht mol tsveit
and healthy stalk one on going up ears seven see time second

גוטע. ו אוּן אָט שפּראָצן אַרויס נאָך זיי זיבן זאַנגען דינע אוּן
un dine zangen zibn zei noch arois shprotsn ot un gute
and thin ears seven them after out spring up behold and good

פֿאַרברענטע פֿון מזרח-ווינט . ז אוּן די דינע זאַנגען האָבן אײַנגעשלונגען
aingeshlungen hobn zangen dine di un mizrech-vint fun farbrente
gobbled up have ears thin the and east wind of burned

די זיבן געזונטע אוּן פֿולע זאַנגען . אוּן פַּרעה האָט זיך אויפֿגעוואַכט,
oifgechapt zich hot Pharaoh un zangen fule un gezunte zibn di
woke up self has Pharaoh and ears full and healthy seven the

ערשט עס איז אַ חלום .
cholem a iz es ersht
dream a is it see

ח אוּן עס איז געווען אין דער פֿרי , איז זײַן גייסט געווען
geven gaist zain iz peire der in geven iz es un
having been spirit his is morning the in having been is it and

צערודערט, אוּן ער האָט געשיקט אוּן גערופֿן אַלע חַרטומים פֿון
fun chartumim ale gerufn un geshikt hot er un tserudert
of magicians all called and sent has he and troubled

מִצְרַיִם , און אַלע אירע חכמים ; און פַּרעה האָט זיי דערציילט
dertseilt zei hot Pharaoh un chachomim ire ale un Mitsrayim
told them has Pharaoh and wise men her all and Egypt

זײַנע חלומות , אָבער קיינער האָט זיי נישט געקענט פּותר זײַן
zain poiser gekent nisht zei hot keiner ober chaloimes zaine
be interpret able not them has no one but dream his

פַּאַר פַּרעהן .
Pharaohn far
Pharaoh for

(magicians of Egypt), and all the chachamim thereof; and Pharaoh told them his chalom; but there was no poter (interpreter) for Pharaoh.

ט האָט דער אייבערטראַנקמײַסטער גערעדט צו פַּרעהן , אַזוי צו
tsu azoi Pharaohn tsu geredt eibertrankmaister der hot
to thus Pharaoh to spoken chief cupbearer the has

זאָגן : מײַנע זינד מוז איך הײַנט דערמאָנען . י פַּרעה האָט
hot Pharaoh dermonen haint ich muz zind maine zogn
has Pharaoh remember today I must be sin my say

געצערנט אויף זײַנע קנעכט , און האָט מיך אַרײַנגעזעצט אין דער
der in araingezetst mich hot un knecht zaine oif getsernt
the in placed me has and servant his on been angry

וואַך פֿון דעם אייבערלײַבווועכטערס הויז , מיך און דעם
dem un mich hoiz eiberlaibvechters dem fun vach
the and me house head of the bodyguard's the of guard

אייבערבעקער . יא האָט זיך אונדז געחלומט אַ חלום אין איין נאַכט ,
nacht ein in cholem a gecholemt undz zich hot eiberbeker
night one in dream a dreamt us self has chief baker

מיר און אים ; איטלעכן לויט דעם פּיתרון פֿון זײַן חלום
cholem zain fun pitron dem loit itlechn im un mir
dream his of interpretation the according each him and me

האָט זיך אונדז געחלומט . יב און דאָרטן איז מיט אונדז געווען אַ
a geven undz mit iz dortn un gecholemt undz zich hot
a having been us with is there and dreamt us self has

יונג , איין עִבְרי , אַ קנעכט פֿון דעם אייבערלײַבווועכטער ,
yung ein Ivri a knecht fun dem eiberlaibvechter
young man one Hebrew a servant of the head of the bodyguards

האָבן מיר אים דערציילט , און ער האָט אונדז פּותר געווען
geven poiser undz hot er un dertseilt im mir hobn
having been interpret us has he and told him we have

אונדזערע חלומות ; איטלעכן לויט זײַן חלום האָט ער פּותר
poiser er hot cholem zain loit itlechn chaloimes undzere
interpret he has dream his according each dream our

געווען . יג און עס איז געווען , אַזוי ווי ער האָט אונדז פּותר
poiser undz hot er vi azoi geven iz es un geven
interpret us has he as thus having been is it and having been

געווען , אַזוי איז געשען : מיך האָט מען אומגעקערט אויף
oif umgekert men hot mich geshen iz azoi geven
on returned one has me happen is in same way having been

מײַן שטאַנד , און אים האָט מען אויפֿגעהאַנגען .
oifgehongen men hot im un shtand main
hanged one has him and position my

[9] Then the sar hamashkim spoke unto Pharaoh, saying, I do remember my faults this day. [10] Pharaoh was in wrath with his avadim, and put me b'mishmar (in custody) in the bais sar hatabbachim, both me and the sar ha'ofim; [11] And we dreamed a chalom in the same lailah, I and he; and each chalom we dreamed had its own pitron (interpretation). [12] And there was there with us a na'ar Ivri, eved to the sar hatabbachim; and we told him, and he interpreted to us chalomoteinu (our dreams); to each according to his chalom he did interpret. [13] And it was, just as he interpreted to us, so it came to pass; me he restored unto mine ken (post), and him he hanged.

יד האָט פַּרעה געשיקט און גערופֿן יוסֿף , און מע האָט אים אויף
oif im hot me un Yosefn gerufn un geshikt Pharaoh hot
on him have they and Yosef called and sent Pharaoh has

גיך אַרויסגענומען פֿון תּפֿיסה . און ער האָט זיך אָפּגעגאָלט , און
un opgegolt zich hot er un tefish fun aroisgenumen gich
and shaved self has he and prison from took out quickly

[14] Then Pharaoh sent and summoned Yosef, and they brought him hastily out of the bor (dungeon); and he shaved, and changed

his clothes, and came in unto Pharaoh. 15 And Pharaoh said unto Yosef, I have dreamed a chalom, and there is no poter *(interpreter)* for it; and I have heard it said of thee, that thou canst understand a chalom to interpret it.

16 And Yosef answered Pharaoh, saying, It is not in me; Elohim shall give Pharaoh an answer of shalom.

17 And Pharaoh said unto Yosef, In my chalom, hineni, I stood upon the bank of the Nile; 18 And, hinei, there came up out of the Nile seven cows beri'ot basar *(fat in body)* and sleek of form; and they grazed by the riverbank. 19 And, hinei, seven other cows came up after them, dalot *(poor, scrawny, thin)* and ra'ot to'ar me'od *(very ugly in appearance)* and lean-fleshed, such as I never saw in kol Eretz Mitzrayim, unacceptably bad; 20 And the lean and the ra'ot cows did eat up the first seven fat cows;

21 And when they had eaten them up, it could not be known that they had eaten them; but they were still rah in appearance, as at the beginning. So I awoke. 22 And I saw in my chalom, and, hinei, seven heads of grain came up on one stalk, mele'ot and

האָט איבערגעביטן זײַנע קלײדער , און איז געקומען צו פַּרעהן .
Pharaohn tsu gekumen iz un kleider zaine ibergebitn hot
Pharaoh to having come is and garments his changed has

טו האָט פַּרעה געזאָגט צו יוֹסֵף : מיר האָט זיך געחלומט אַ חלום ,
cholem a gecholemt zich hot mir Yosefn tsu gezogt Pharaoh hot
dream a dreamt self has me Yosef to said Pharaoh has

און נישטאָ ווער זאָל אים פּותר זײַן ; און איך האָב געהערט זאָגן
zogn gehert hob ich un zain poiser im zol ver nishto un
said heard have I and be interpret it shall who there is not and

אויף דיר , אַז דו פֿאַרשטייסט אַ חלום , אים פּותר צו זײַן .
zain tsu poiser im cholem a farshteist du az dir oif
be to interpret it dream a understand you that you(SG) on

טז האָט יוֹסף געענטפֿערט פַּרעהן , אַזוי צו זאָגן : נישט איך, אלקים
Elokim ich nisht zogn tsu azoi Pharaohn geentfert Yosef hot
G-d I not say to thus Pharaoh answered Yosef has

וועט באַשיידן דעם פֿרידן פַֿון פַּרעהן .
Pharaohn fun frid dem basheidn vet
Pharaoh of peace the explain will

יז האָט פַּרעה געזאָגט צו יוֹסֵף : מיר חלומט זיך , ערשט איך
ich ersht zich chelumt mir Yosefn tsu gezogt Pharaoh hot
I see self dreamt I Yosef to said Pharaoh has

שטיי ביים ברעג טײַך . יח און אָט גייען אַרויף פֿון טײַך
taich fun aroif geyen ot un taich breg baim shtei
river from up go behold and the river shore at was standing

זיבן קי , פֿעט אויפֿן לייב און שיין אויפֿן געשטאַלט; און זיי האָבן
hobn zei un geshtalt oifn shein un laib oifn fet ki zibn
have they and form on beautiful and body on fat cows seven

זיך געפֿיטערט אין גראָז . יט און אָט גייען אַרויף נאָך זיי זיבן
zibn zei noch aroif geyen ot un groz in gefitert zich
seven them after up go behold and grass in grazed self

אַנדערע קי , אָרעם און זייער מיאוס אויפֿן געשטאַלט און דאַר
dar un geshtalt oifn mies zeyer un orem ki andere
thin and form on ugly-looking their and poor cows other

אויפֿן לייב , וואָס אין גאַנצן לאַנד מִצרַיִם האָב איך נישט געזען זייער
zeyer gezen nisht ich hob Mitsrayim land gantsn in vos laib oifn
their seen not I have Egypt land all in which body on

גליַכן אין מיאוסקייט . כ און די דאַרע און מיאוסע קי האָבן
hobn ki miuse un dare di un miuskeit in glaichn
have cows ugly-looking and thin the and ugly-looking in equal

אויפֿגעגעסן די ערשטע זיבן פֿעטע קי .
ki fete zibn ershte di oifgegesn
cows fat seven first the gobbled up

כא און זיי זײַנען אַרײַן אין , און עס איז נישט געווען
geven nisht iz es un zei in arain zainen zei un
having been not is it and them in enter are they and

קענטיק אַז זיי זײַנען אין זיי אַרײַן, און זייער אויסזען איז
iz oiszen zeyer un arain zei in zainen zei az kentik
is appearance their and enter them in are they that apparent

געווען אַזוי מיאוס ווי אין אָנהייב . און איך האָב זיך
zich hob ich un onheib in vi mies azoi geven
self have I and beginning in as ugly-looking as having been

אויפֿגעאָפּט. כב און איך האָב געזען אין מײַן חלום , ערשט זיבן זאַנגען
zangen zibn ersht cholem main in gezen hob ich un oifgechapt
ears seven see dream my in seen have I and woke up

tovot; 23 And, hinei, seven heads of grain, withered, thin, and scorched with the east wind, tzomechot *(sprung up)* after them; 24 And the thin heads of grain devoured the seven tov heads of grain; and I told this unto the chartummim *(magicians)*; but there was none that could explain it to me.

25 And Yosef said unto Pharaoh, The chalom of Pharaoh is echad: HaElohim hath revealed to Pharaoh what He is about to do. 26 The seven good cows are seven shanim; and the seven good heads of grain are seven shanim. The chalom is echad. 27 And the seven lean and ugly cows that came up after them are sheva shanim; and the seven empty heads of grain scorched by the east wind are sheva shnei ra'av *(seven years of famine)*. 28 This is the thing which I have spoken unto Pharaoh; What HaElohim is about to do He showeth unto Pharaoh. 29 Hinei, there come sheva shanim of sava gadol throughout kol Eretz Mitzrayim. 30 And there shall arise after them sheva shnei ra'av and kol hasava shall be forgotten in Eretz Mitzrayim; and the ra'av shall consume the land; 31 And the sava shall not be known in the land by reason of that ra'av following; for it shall

גייען-אויף אויף איין שטענגל, פֿולע און גוטע. כג און אָט שפּראָצן
shprotsn ot un gute un fule shtengl ein oif geyen-oif
spring up behold and good and full stalk one on going up

אַרויס נאָך זיי זיבן זאַנגען איינגעטריקנטע, דינע, פֿאַרברענטע פֿון
fun farbrente dine aingetriknte zangen zibn zei noch arois
from burned thin dried up ears seven them after out

מזרח-ווינט . כד און די דינע זאַנגען האָבן אײַנגעשלונגען די זיבן
zibn di aingeshlungen hobn zangen dine di un mizrech-vint
seven the swallowed up have ears thin the and east wind

גוטע זאַנגען . האָב איך דערציילט די חַרטומים , אָבער קיינער קען מיר
mir ken keiner ober chartumim di dertseilt ich hob zangen gute
me can no one but magicians the told I have ears good

נישט זאָגן .
zogn nisht
explain not

כה יוֹסף האָט צו פַּרעהן : דער חלום פֿון פַּרעהן איז
iz Pharaohn fun cholem der Pharaohn tsu gezogt Yosef hot
is Pharaoh of dream the Pharaoh to said Yosef has

איינער; וואָס האלקים וויל טאָן האָט ער אָנגעזאָגט פַּרעהן . כו די זיבן
zibn di Pharaohn ongezogt er hot ton vil HaElokim vos einer
seven the Pharaoh informed He has do will G-d what one

גוטע קי דאָס זײַנען זיבן יאָר , און די זיבן גוטע זאַנגען דאָס
dos zangen gute zibn di un yor zibn zainen dos ki gute
these ears good seven the and years seven are these cows good

זײַנען זיבן יאָר ; אֶחָד חלום איז דאָס. כז און די זיבן דאַרע און
un dare zibn di un dos iz cholem echad yor zibn zainen
and thin seven the and this is dream one years seven are

מיאוסע קי , וואָס זײַנען אַרויפֿגעקומען נאָך זיי , דאָס זײַנען
miuse ki , vos zainen aroifgekumen zainen vos ki miuse
are these them after come up are which cows ugly-looking

, מזרח-ווינט זיבן יאָר ; און די זיבן ליידיקע זאַנגען פֿאַרברענט פֿון
mizrech-vint fun farbrent zangen leidike zibn di un yor zibn
east wind from burned up ears empty seven the and years seven

דאָס וועלן זײַן זיבן הונגעריאָרן . כח דאָס איז די זאַך וואָס
vos zach di iz dos hungeriorn zibn zain veln dos
which matter the is this years of famine seven be will these

איך האָב געזאָגט פַּרעהן : וואָס האלקים וויל טאָן האָט ער באַוויזן
bavizn er hot ton vil HaElokim vos Pharaohn gezogt hob ich
shown he has do will G-d what Pharaoh spoken have I

פַּרעהן . כט זע , עס קומען זיבן יאָר פֿון גרויס זעט אין גאַנצן
gantsn in zet grois fun yor zibn kumen es ze Pharaohn
all in satiety great of years seven come it behold Pharaoh

, הונגעריאָרן זיבן זיי וועלן אויפֿשטיין זיבן ל און נאָך מִצרַיִם לאַנד
hungeriorn zibn oifshtein veln zei noch un Mitsrayim land
years of famine seven stand up will them after and Egypt land

און דער ; מִצרַיִם זיבן זײַן פֿאַרגעסן אין לאַנד זעט וועט זײַן וויט זעט גאַנצע זעט די און
der un Mitsrayim land in fargesen zain vet zet gantse di un
the and Egypt land in forgotten be will satiety whole the and

הונגער וועט פֿאַרלענדן דאָס לאַנד. לא און פֿון דער זעט וועט נישט זײַן
zain nisht vet zet der fun un land dos farlendn vet hunger
be not will satiety the of and land this destroy will famine

; נאָכדעם וואָס הונגער יענעם וועגן פֿון לאַנד, מערקן אין צו
nochdem vos hunger yenem vegen fun land in merkn tsu
follows which famine that concerning of land in perceive to

be kaved me'od. 32 And for that the chalom was doubled unto Pharaoh; it is because the thing is [decidedly] established by HaElohim, and HaElohim will shortly bring it to pass. 33 Now therefore let Pharaoh select an ish navon and chochom and set him over Eretz Mitzrayim. 34 Let Pharaoh do this, and let him appoint pekidim over the land, and take up the fifth part [of the harvest] of Eretz Mitzrayim in the sheva shnei hasava. 35 And let them gather kol ochel of those shanim hatovot that come, and store up grain under the yad Pharaoh, and let them be shomer over ochel in the cities. 36 And that ochel shall be for reserves for the land against the sheva shnei hara'av, which shall be in Eretz Mitzrayim; that the land perish not through the ra'av.

37 And the thing was good in the eyes of Pharaoh, and in the eyes of all his avadim. 38 And Pharaoh said unto his avadim, Can we find such an ish as this is, an ish in whom is the Ruach Elohim? 39 And Pharaoh said unto Yosef, Forasmuch as Elohim hath showed thee all this, there is none so navon *(discerning)* and chochom *(wise)* as thou art; 40 Thou

וואָרעם ער וועט זײַן זייער שווער. לב און וואָס דער חלום האָט זיך
zich hot cholem der vos un shver zeyer zain vet er vorem
self has dream the what and severe very be will it because

איבערגעחזרט אַ צווייט מאָל צו פַּרעהן : ווײַל די זאַך איז פֿעסט
fest iz zach di vail Pharaohn tsu mol tsveit a ibergechazert
firm is thing the because Pharaoh to time second a repeated

פֿון האלקים , און האלקים אײַלט דאָס צו טאָן. לג און אַצונד ,
atsund un ton tsu dos ailt HaElokim un HaElokim fun
now and do to this is hurrying G-d and G-d from

זאָל פַּרעה זען אַ פֿאַרשטאַנדיקן און אַ קלוגן מאַן, און אים שטעלן
shteln im un man klugn a un farshtandikn a zen Pharaoh zol
set him and man wise a and discerning a see Pharaoh shall

איבערן לאַנד מִצרַים . לד זאָל פַּרעה דאָס טאָן, און זאָל ער אויפֿזעצן
oifzetsn er zol un ton dos Pharaoh zol Mitsrayim land ibern
appoint he shall and do this Pharaoh shall Egypt land over

אויפֿזער איבערן לאַנד, און באַוואָרענען דאָס לאַנד מִצרַים אין די
di in Mitsrayim land dos bavorenen un land ibern oifzeer
the in Egypt land this make provisions and land over overseers

זיבן זאַטע יאָרן . לה און זאָל מען אויפֿזאַמלען די גאַנצע שפּײַז
shpaiz gantse di oifzamlen men zol un yorn zate zibn
food all the the gather they shall and years abundance seven

פֿון די דאָזיקע גוטע יאָרן וואָס קומען , און זאָל מען אָנקלײַבן תּבֿואה
tvue onklaibn men zol un kumen vos yorn gute dozike di fun
grain gather they shall and come which years good this the of

אונטער דער האַנט פֿון פַּרעהן , פֿאַר שפּײַז אין די שטעט, און היטן.
hitn un shtet di in shpaiz far Pharaohn fun hant der unter
keep and cities the in food for Pharaoh of hand the under

לו און די שפּײַז וועט זײַן אַוועקגעלייגט פֿאַרן לאַנד, אויף די זיבן
zibn di oif land faran avekgeleigt zain vet shpaiz di un
seven the against land for the laid away be will food the and

הונגעריאָרן וואָס וועלן זײַן אין לאַנד מִצרַים , און דאָס לאַנד וועט
vet land dos un Mitsrayim land in zain veln vos hungeriorn
will land this and Egypt land in be will which years of famine

נישט פֿאַרשניטן ווערן פֿון הונגער.
hunger fun vern farshnitn nisht
famine of become destroy not

לז און די זאַך איז ווויל‌געפֿעלן אין די אויגן פֿון פַּרעהן ,
Pharaohn fun oign di in voilgefeln iz zach di un
Pharaoh of eyes the in find favor in the eyes of is thing the and

און אין די אויגן פֿון אַלע זײַנע קנעכט . לח און פַּרעה האָט געזאָגט
gezogt hot Pharaoh un knecht zaine ale fun oign di in un
said has Pharaoh and servants his all of eyes the in and

צו זײַנע קנעכט : קענען מיר דען געפֿינען אַזאַ ווי דער דאָזיקער, אַ
a doziker der vi aza gefinen den mir kenen knecht zaine tsu
a this one the as such find then we can servants his to

מאַן וואָס דער גײַסט פֿון אלקים איז אין אים? לט און פַּרעה האָט
hot Pharaoh un im in iz Elokim fun gaist der vos man
has Pharaoh and him in is G-d of Spirit the which man

געזאָגט צו יוֹסֵפֿ : נאָכדעם ווי אלקים האָט דיך געלאָזט וויסן דאָס
dos visen gelozt dich hot Elokim vi nochdem Yosefn tsu gezogt
this know allowed you(SG) has G-d as follows Yosef to said

אַלץ, איז נישטאָ אַ פֿאַרשטאַנדיקער און אַ קלוגער אַזוי ווי דו .
du vi azoi kluger a un farshtandiker a nishto iz alts
you as in same way wise a and discerning a there is all

shalt be over my bais *(palace)*, and according unto thy mouth shall all my people order themselves; only with respect to the kisse will I be greater than thou. 41 And Pharaoh said unto Yosef, See, I have set thee over kol Eretz Mitzrayim. 42 And Pharaoh took off his taba'at *(signet ring)* from his yad, and put it upon yad Yosef, and arrayed him in garments of fine linen, and put a chain of zahav around his neck; 43 And he made him to ride in the second merkavah which he had; and they cried before him, Avrech! And he put him over kol Eretz Mitzrayim.

44 And Pharaoh said unto Yosef, I am Pharaoh, and without thee shall no man lift up his yad or regel in kol Eretz Mitzrayim. 45 And Pharaoh called shem Yosef Tzaphnat Pa'neach; and he gave him as isha Asenat Bat Poti Phera kohen of On. And Yosef went out over all Eretz Mitzrayim. 46 And Yosef was thirty years old when he stood before Pharaoh Melech Mitzrayim. And Yosef went out

מ דו וועסט זײַן איבער מײַן הויז , און לויט דײַן מויל זאָל
zol moil dain loit un hoiz main iber zain vest du
shall mouth your according and house my over be will you
געווירטשאַפֿט וועלן מײַן גאַנץ פֿאָלק ; נאָר מיט טראָן וועל איך זײַן
zain ich vel tron mitn nor folk gants main vern gevirtshaft
be I will throne with but people all my become managed
גרעסער פֿון דיר . מא און פַּרעה האָט געזאָגט צו יוֹסֵף : זע ,
ze Yosefn tsu gezogt hot Pharaoh un dir fun greser
behold Yosef to said has Pharaoh and you(SG) than greater
איך האָב דיך אויפֿגעזעצט איבערן גאַנצן לאַנד מִצרַיִם . מב און
un Mitsrayim land gantsn ibern oifgezetst dich hob ich
and Egypt land all over appointed you(SG) have I
פַּרעה האָט אַראָפּגענומען זײַן זיגלרינג פֿון זײַן האַנט, און האָט
hot un hant zain fun ziglring zain aropgenumen hot Pharaoh
has and hand his of signet ring his removed has Pharaoh
אים אָנגעטאָן אויף דער האַנט פֿון יוֹסֵף , און ער האָט אים אָנגעקלײדט
ongekleidt im hot er un Yosefn fun hant der oif ongeton im
clothed him has he and Yosef of hand the on put on it
אין לײַנענע בגדים , און אים אָנגעטאָן אַ גילדערנע קייט אויפֿן האַלדז.
haldz oifn keit gilderne a ongeton im un begadim lainene in
neck on chain golden a put on him and garments linen in
מג און ער האָט אים געמאַכט פֿאָרן זײַן צווייטן רײַטוואָגן; און מע האָט
hot me un raitvogn tsveitn zain in forn gemacht im hot er un
has one and chariot second his in ride made him has he and
אויסגערופֿן פֿאַר אים: אַברך ! און ער האָט אים אויפֿגעזעצט איבערן
ibern oifgezetst im hot er un verch im far oisgerufn
over appointed him has he and Avrech him before called out
גאַנצן לאַנד מִצרַיִם .
Mitsrayim land gantsn
Egypt land all
מד און פַּרעה האָט געזאָגט צו יוֹסֵף : איך בין פַּרעה ,
Pharaoh bin ich Yosefn tsu gezogt hot Pharaoh un
Pharaoh am I Yosef to said has Pharaoh and
אָבער אָן דיר זאָל קיינער נישט אויפֿהייבן אַ האַנט אָדער
oder hant a oifheibn nisht keiner zol dir on ober
or hand a lift not no one shall you(SG) without but
אַ פֿוס אין גאַנצן לאַנד מִצרַיִם . מה און פַּרעה האָט גערופֿן דעם
dem gerufn hot Pharaoh un Mitsrayim land gantsn in fus a
the called has Pharaoh and Egypt land all in foot a
נאָמען פֿון יוֹסֵף , צָפְנַת-פַּעְנֵחַ ; און ער האָט אים געגעבן
gegebn im hot er un TSafnat-Paneach Yosefn fun nomen
given him has he and Tzaphnat Pa'neach Yosef of name
אָסנַת די טאָכטער פֿון פּוֹטי-פֶרַע , דעם פּריסטער פֿון אוֹן, פַּאַר
far On fun prister dem Poti-fera fun tochter di Asenat
for On of priest the Poti Phera of daughter the Asenat
אַ ווײַב. און יוֹסף איז אַרויסגעגאַנגען איבערן לאַנד מִצרַיִם .
Mitsrayim land ibern aroisgegangen iz Yosef un vaib a
Egypt land over having come out is Yosef and wife a
– מו און יוֹסף איז געווען דרײַסיק יאָר אַלט, ווען ער האָט זיך
zich hot er ven geven alt yor draisik iz Yosef un
self has he when old years thirty having been is Yosef and
געשטעלט פַּאַר פַּרעה דעם מלך פֿון מִצרַיִם . – און יוֹסף
Yosef un Mitsrayim fun melech dem Pharaoh far geshtelt
Yosef and Egypt of king the Pharaoh before stood

from the presence of Pharaoh, and went throughout kol Eretz Mitzrayim.

47 And in the sheva shnei hasava the land brought forth by handfuls. 48 And he gathered up kol ochel of the sheva shanim, which were in Eretz Mitzrayim, and laid up the ochel in the cities; the ochel of the sadeh, which surrounded every city, laid he up in the same. 49 And Yosef gathered grain as the chol *(sand)* of the yam, very much, until he stopped counting; for it was without mispar *(number)*.

50 And unto Yosef were born two banim before the shnat ra'av came, which Asenat Bat Poti Phera kohen of On bore unto him. 51 And Yosef called the shem of the bechor Menasheh: For Elohim, said he nashani, *(hath made me forget)* all my amal, and kol bais Avi. 52 And the shem of the second called he Ephrayim: For Elohim hifrani *(hath caused me to be fruitful)* in the eretz of my oni *(suffering)*.

איז אַרויסגעגאַנגען פֿון פּאַר פַּרעהן , און איז דורכגעגאַנגען
durchgegangen iz un Pharaohn far fun aroisgegangen iz
passed is and Pharaoh before from having come out is

דורכן גאַנצן לאַנד מִצרַיִם .
Mitsrayim land gantsn durchn
Egypt land all through

מז און דאָס לאַנד האָט געבראַכט אין די זיבן זאַטע יאָרן
yorn zate zibn di in gebracht hot land dos un
years abundance seven the in brought has land this and

הויפֿנסוויַז . מח און ער האָט אויפֿגעזאַמלט די גאַנצע שפּײַז פֿון
fun shpaiz gantse di oifgezamlt hot er un hoifnsvaiz
of food whole the gathered up has he and by handfuls

די זיבן יאָר וואָס זײַנען געווען אין לאַנד מִצרַיִם ,
Mitsrayim land in geven zainen vos yor zibn di
Egypt land in having been are which years seven the

און האָט אַרײַנגעטאָן די שפּײַז אין די שטעט; די שפּײַז פֿון די
di fun shpaiz di shtet di in shpaiz di araingeton hot un
the of food the cities the in food the placed has and

פֿעלדער פֿון אַ שטאָט וואָס אַרום איר, האָט ער אַרײַנגעטאָן אין
in araingeton er hot ir arum vos shtot a fun felder
in placed he has it round which city a of fields

איר. מט און יוסף האָט אָנגעקליבן תּבוּאה אַזוי ווי זאַמד פֿון ים ,
yam fun zamd vi azoi tvue ongeklibn hot Yosef un ir
sea of sand as thus grain accumulated has Yosef and it

זייער פֿיל , ביז מע האָט אויפֿגעהערט צו ציילן , ווײַל עס
es vail tseiln tsu oifgehert hot me biz fil zeyer
it because count to ceased has one until much very

איז געווען אָן אַ צאָל .
tsol a on geven iz
number of a without having been is

נ און בײַ יוֹסֵף זײַנען געבאָרן געוואָרן , אײדער דאָס
dos eider gevorn geborn zainen Yosefn bai un
this before having become given birth to are Yosef with and

הונגעריאָר איז געקומען , צוויי זין , וואָס אָסנַת די טאָכטער פֿון
fun tochter di Asenat vos zin tsvei gekumen iz hungerior
of daughter the Asenat which sons two having come is famine year

פּוֹטי-פֶֽרַע דעם פּריסטער פֿון אוֹן האָט אים געבאָרן . נא און יוֹסף
Yosef un geborn im hot On fun prister dem Poti-fera
Yosef and given birth to him has On of priest the Poti Phera

האָט גערופֿן דעם נאָמען פֿון דעם בכור מנַשֶּׁה , ווײַל : אלקים
Elokim vail Menasheh bechor dem fun nomen dem gerufn hot
G-d because Menasheh firstborn the of name the called has

האָט מיך געמאַכט פֿאַרגעסן מײַן גאַנצע יסורים , און דאָס גאַנצע
gantse dos un yesurim gantse main fargesen gemacht mich hot
whole this and suffering whole my forget made me has

הויז פֿון מײַן פֿאָטער. נב און דעם נאָמען פֿון דעם צווייטן האָט ער
er hot tsveitn dem fun nomen dem un foter main fun hoiz
he has second the of name the and father my of house

גערופֿן אפֿרים , ווײַל : אלקים האָט מיך געפֿרוכפּערט אין דעם לאַנד
land dem in gefruchpert mich hot Elokim vail Efrayim gerufn
land the in made fruitful me has G-d because Ephrayim called

פֿון מײַן פּײַן .
pain main fun
anguish my of

[53] And the sheva shnei hasava that was in Eretz Mitzrayim were ended. [54] And the sheva shnei hara'av began to come, just as Yosef had said; and the ra'av was in all lands; but in kol Eretz Mitzrayim there was lechem.

[55] And when kol Eretz Mitzrayim was famished, the people cried to Pharaoh for lechem; and Pharaoh said unto kol Mitzrayim, Go unto Yosef; what he saith to you, do. [56] And the ra'av *(famine)* was over kol pnei ha'aretz; and Yosef opened all that was in them, and sold unto the Mitzrayim; and the ra'av *(famine)* became severe in Eretz Mitzrayim. [57] And kol HaAretz *(all the world)* came into Mitzrayim to Yosef to buy grain; because that the ra'av *(famine)* was so chazak in kol HaAretz.

42 Now when Ya'akov saw that there was shever *(grain)* in Mitzrayim, Ya'akov said unto his banim, Why do ye look one upon another? [2] And he said, Hinei, I have heard that there is shever *(grain)* in

נג אוֹן עִס הָאָבֶן זִיךְ גֶעעֶנדִיקְט דִי זִיבֶן יָאָר פּוֹן דֶער זָעט וואָס
vos zet der fun yor zibn di geendikt zich hobn es un
which satiety the of years seven the finished self have it and

נד אוֹן עִס הָאָבֶן אָנגֶעהוִיבֶן קוֹמעֶן . מִצרַיִם אִין לאַנד גֶעוועזן אִיז
kumen ongehoibn hobn es un Mitsrayim land in geven iz
come begin have it and Egypt land in having been is

אוֹן זִיבֶן הוּנגעריאָרן , אַזוי ווִי יוֹסֶף הָאט פַּאַרוִיסגעזָאגט.
un faroisgezogt hot Yosef vi azoi hungeriorn zibn di
and foretold has Yosef as in same way years of famine seven the

עס איז געוועזן אַ הונגער אין אַלע לענדער, נאָר אין גאַנצן לאַנד
land gantsn in nor lender ale in hunger a geven iz es
land all in but lands all in famine a having been is it

מִצרַיִם איז געוועזן ברויט.
broit geven iz Mitsrayim
bread having been is Egypt

נה אוֹן אַז דאָס גאַנצע לאַנד מִצרַיִם הָאט אָנגעהויבן הונגערן ,
hungern ongehoibn hot Mitsrayim land gantse dos az un
famine begun has Egypt land whole this when and

אוֹן דאָס פַּאָלק הָאט געשריען צו פַּרעהן אום ברויט, הָאט פַּרעה
Pharaoh hot broit um Pharaohn tsu geshrien hot folk dos un
Pharaoh has bread for Pharaoh to cried out has people this and

געזאָגט צו גאַנץ מִצרַיִם : גייט צו יוֹסֵף ; וואָס ער וועט אײַך
aich vet er vos Yosefn tsu geit Mitsrayim gants tsu gezogt
you will he what Yosef to go Egypt all to said

זאָגן , זאָלט איר טאָן. נו אוֹן דער הונגער איז געוועזן איבערן
ibern geven iz hunger der un ton ir zolt zogn
over having been is famine the and do it shall tell

גאַנצן לאַנד; אוֹן יוֹסף הָאט געעפֿנט אַלע שפּײַכלערס, אוֹן הָאט
hot un shpaichlers ale geefent hot Yosef un land gantsn
has and granaries all opened has Yosef and land all

פַּאַרקויפֿט צו מִצרַיִם ; אוֹן דער הונגער הָאט זיך געשטאַרקט אין
in geshtarkt zich hot hunger der un Mitsrayim tsu farkoift
in strengthened self has famine the and Egypt to sold

לאַנד מִצרַיִם . נז אוֹן פּוֹן דער גאַנצער ערד איז מען געקומען
gekumen men iz erd gantser der fun un Mitsrayim land
having come they is earth whole the of and Egypt land

קיין מִצרַיִם צו יוֹסֵף קויפֿן תּבוּאה, ווָאַרעם דער הונגער איז
iz hunger der vorem tvue koifn Yosefn tsu Mitsrayim kein
is famine the for grain buy Yosef to Egypt to

געווען שטאַרק אויף דער גאַנצער ערד .
erd gantser der oif shtark geven
earth whole the on strong having been

מב

אוֹן יעקבֿ הָאט געזען אַז עס איז דאָ תּבוּאה
tvue do iz es az gezen hot Yaakov un
grain there is it that seen has Yaakov and

אין מִצרַיִם , אוֹן יעקבֿ הָאט געזָאגט צו זײַנע
zaine tsu gezogt hot Yaakov un Mitsrayim in
his to said has Yaakov and Egypt in

זין : וואָס קוקט איר אײַך אָן? ב אוֹן ער הָאט געזָאגט: אָט
ot gezogt hot er un on aich ir kukt vos zin
behold said has he and on you you look why sons

הָאב איך געהערט, אַז עס איז דאָ תּבוּאה אין מִצרַיִם .
Mitsrayim in tvue do iz es az gehert ich hob
Egypt in grain there is it that heard I have

נידערט אַראָפּ אהין, און קויפֿט אונדז אײַן פֿון דאָרטן,
dortn fun ain undz koift un ahin arop nidert
there from in us buy and there down go down
כּדי מיר זאָלן לעבן און נישט שטאַרבן.
shtarbn nisht un lebn zoln mir kedei
die not and live shall me so that

ג האָבן יוֹסֵפס צען ברידער אַראָפּגענידערט קויפֿן תּבֿואה פֿון
fun tvue koifn aropgenidert brider tsen Yosefs hobn
from grain to buy went down brothers ten Yosef's have
מִצרַיִם. ד אָבער בנימין, יוֹסֵפס ברודער, האָט יעקבֿ נישט
nisht Yaakov hot bruder Yosefs Binyamin ober Mitsrayim
not Yaakov has brother Yosef's Binyamin but Egypt
מיטגעשיקט מיט זײַנע ברידער, ווײַל ער האָט געזאָגט: טאָמער וועט אים
im vet tomer gezogt hot er vail brider zaine mit mitgeshikt
him will lest said has he for brothers his with sent with
טרעפֿן אַן אומגליק.
umglik an trefn
calamity a befall

ה זײַנען געקומען די זין פֿון ישׂרָאֵל אײַנקויפֿן, צווישן די
di tsvishn ainkoifn Yisroeln fun zin di gekumen zainen
the ones among buying in Yisroel of sons the having come are
וואָס זײַנען געקומען, וואָרעם דער הונגער איז געווען אין לאַנד
land in geven iz hunger der vorem gekumen zainen vos
land in having been is famine the for coming are that which
כּנַעַן. ו און יוֹסף איז געווען דער געוועלטיקער איבערן לאַנד; ער
er land ibern geveltiker der geven iz Yosef un Kenaan
he land over ruler the having been is Yosef and Canaan
איז געווען דער וואָס פֿאַרקויפֿט צום גאַנצן פֿאָלק פֿון לאַנד.
land fun folk gantsn tsum farkoift hot vos der geven iz
land of people all to sold has which the having been is
זײַנען געקומען יוֹסֵפס ברידער, און האָבן זיך צו אים געבוקט מיטן
mitn gebukt im tsu zich hobn un brider Yosefs gekumen zainen
with bowed him to self have and brothers Yosef's having come are
פּנים צו דער ערד. ז און יוֹסף האָט געזען זײַנע ברידער, און האָט
hot un brider zaine gezen hot Yosef un erd der tsu ponem
has and brothers his seen has Yosef and earth the to face
זיי דערקענט, אָבער ער האָט זיך געמאַכט פֿרעמד צו זיי, און
un zei tsu fremd gemacht zich hot er ober derkent zei
and them toward strange made self has he but recognized them
האָט גערעדט מיט זיי האַרט, און האָט צו זיי געזאָגט: פֿון וואַנען
vanen fun gezogt zei tsu hot un hart zei mit geredt hot
whence from said them to has and harshly them with spoken has
קומט איר? האָבן זיי געזאָגט: פֿון לאַנד כּנַעַן, אײַנצוקויפֿן שפּײַז.
shpaiz aintsukoifn Kenaan land fun gezogt zei hobn ir kumt
food in to buy Canaan land from said they have you come

ח און יוֹסף האָט דערקענט זײַנע ברידער, אָבער זיי האָבן
hobn zei ober brider zaine derkent hot Yosef un
have they but brothers his recognized has Yosef and
אים נישט דערקענט. ט און יוֹסף האָט זיך דערמאָנט אָן די
di on dermont zich hot Yosef un derkent nisht im
the on remembered self has Yosef and recognized not him
חלומות, וואָס האָבן זיך אים געחלומט וועגן זיי,
zei vegen gecholemt im zich hobn vos chaloimes
them concerning dreamt him self have which dream

[3] Achei Yosef asarah *(Yosef's ten brothers)* then went down to buy grain in Mitzrayim. [4] But Binyamin, achi Yosef, Ya'akov sent not with his achim; for he said, Lest ason *(evil, harm)* befall him.

[5] And the Bnei Yisroel came to make purchase among those that were coming; for the ra'av *(famine)* was in Eretz Kena'an. [6] And Yosef was the Shalit Al HaAretz, and he it was that sold to kol Am HaAretz: and Achei Yosef came, and prostrated themselves before him with their faces to the ground. [7] And Yosef saw his achim, and he recognized them, but made himself a stranger unto them, and spoke roughly unto them; and he said unto them, From where come ye? And they said, From Eretz Kena'an to buy ochel.

[8] And Yosef recognized his achim, but they recognized not him. [9] And Yosef remembered the chalomot which he dreamed about them, and said unto them, Ye are meragelim

(spies); to see the ervat ha'aretz (nakedness of the land) ye came.

אוּן עֶר הָאָט צוּ זיי געזָאגְט: אוֹיסקוּקערס זײַט אִיר; צוּ זָען דִי
di zen tsu ir zait oiskukers gezogt zei tsu hot er un
the see to you are spies said them to has he and

נאַקעטקייט פֿון לאַנד זײַט אִיר געקומען .
gekumen ir zait land fun naketkeit
having come you are land of nakedness

10 And they said unto him, Lo, adoni, but to buy okhel are thy avadim come.

י האָבן זיי צוּ אִים געזָאגְט: ניין , מײַן האַר, נײַערט צוּ קויפֿן שפּײַז
shpaiz koifn tsu naiert har main nein gezogt im tsu zei hobn
food buy to instead lord my no said him to they have

זײַנען געקומען דײַנע קנעכט . יא מיר אַלע זײַנען זין פֿון איין מאַן;
man ein fun zin zainen ale mir knecht daine gekumen zainen
man one of sons are all we servants your having come are

11 We are all bnei ish echad; we are truthful ones, thy avadim are no meragelim.

ערלעכע מענטשן זײַנען מיר; דײַנע קנעכט זײַנען קיין מאָל נישט
nisht mol kein zainen knecht daine mir zainen mentshn erleche
not time no are servants your we are men honest

געווען קיין אויסקוקערס.
oiskukers kein geven
spies any having been

12 And he said unto them, Lo, but to see the ervat ha'aretz ye came.

יב האָט ער צוּ זיי געזָאגְט: ניין , נײַערט דִי נאַקעטקייט פֿון לאַנד זײַט
zait land fun naketkeit di naiert nein gezogt zei tsu er hot
are land of nakedness the instead no said them to he has

אִיר געקומען זען .
zen gekumen ir
to see having come you

13 And they said, Thy avadim are Shneym Asar Achim, the bnei ish echad in Eretz Kena'an; and, hinei, the katon is today with Avinu, and one is not.

יג האָבן זיי געזָאגְט: צוועלף בריידער זײַנען מיר, דײַנע קנעכט , זין
zin knecht daine mir zainen brider tsvelf gezogt zei hobn
sons servants your we are brothers twelve said they have

פֿון איין מאַן אין לאַנד כּנַעַן , און אָט איז דער יינגסטער הײַנט מיט
mit haint yingster der iz ot un Kenaan land in man ein fun
with today youngest the is behold and Canaan land in man one of

אונדזער פֿאָטער, און איינער איז נישט געווָארן .
gevorn nisht iz einer un foter undzer
having become not is one and father our

14 And Yosef said unto them, That is it just as I spoke unto you, Ye are meragelim;

יד האָט יוֹסף צוּ זיי געזָאגְט: דאָס איז דאָך וואָס אִיך
ich vos doch iz dos gezogt zei tsu Yosef hot
I what still is this said them to Yosef has

האָב צוּ אײַך גערעדט, אַזוי צוּ זאָגן : אוֹיסקוּקערס זײַט אִיר.
ir zait oiskukers zogn tsu azoi geredt aich tsu hob
you are spies say to thus spoken you to have

15 Hereby ye shall be tested: by the life of Pharaoh ye shall not go forth from here, except achichem hakaton (your youngest brother) come here.

טו דערמיט וועט איר געפרוווט ווערן : אַזוי ווי פַּרעה
Pharaoh vi azoi vern gepruvet ir vet dermit
Pharaoh as so become tested you will in this way

לעבט, אויב איר וועט פֿון דאַנען אַרויסגיין, סײַדן אײַער
aier saidn aroisgein danen fun vet ir oib lebt
your except go out here from will you if lives

16 Send one of you, and let him bring back achichem, and ye shall be kept prisoner, that your words may be tested, whether there be any emes in you;

יינגסטער ברודער וועט קומען אַהער! טז שיקט פֿון אײַך איינעם,
einem aich fun shikt aher kumen vet bruder yingster
one you from send here come will brother youngest

ער זאָל ברענגען אײַער ברודער, און איר בלײַבט אײַנגעשפּאַרט,
aingeshpart blaibt ir un bruder aier brengen zol er
confined remain you and brother your bring shall he

כּדי אײַערע וועטער זאָלן אויסגעפרוווט ווערן , אויב דער
der oib vern oisgepruvet zoln verter aiere kedei
the if become put to the test shall words your so that

or else by the life of Pharaoh surely ye are meragelim *(spies)*.

אמת איז מיט אײַך; און אויב נישט, אַזוי ווי פַּרעה לעבט, אַז
az lebt Pharaoh vi azoi nisht oib un aich mit iz emes
that lives Pharaoh as so not if and you with is true

איר זײַט אויסקוקערס!
oiskukers zait ir
spies are you

[17] And he put them all together el-mishmar shloshet yamim.

יז און ער האָט זיי אַרײַנגענומען אין וואַך אויף דריי
drai oif vach in araingenumen zei hot er un
three on guard in took in them has he and

טעג.
teg
days

[18] And Yosef said unto them on the Yom HaShlishi, This do, and live; for I fear HaElohim: [19] If ye be truthful ones, let one of your achim be bound in your bais mishmar; go ye, carry grain for the ra'avon *(famine of)* bateichem *(your house)*; [20] But bring achichem hakaton unto me; so shall your words be verified, and ye shall not die. And they did so.

יח און יוסף האָט צו זיי געזאָגט אויפֿן דריטן טאָג: דאָס טוט,
tut dos tog dritn oifn gezogt zei tsu hot Yosef un
do this day third on said them to has Yosef and

און איר וועט בלײַבן לעבן – איך האָב מורא פֿאַר האלקים:
HaElokim far moire hob ich lebn blaibn vet ir un
G-d before fear have I alive remain will you and

יט אויב איר זײַט ערלעכע מענטשן, זאָל איין ברודער אײַערע
aiere bruder ein zol mentshn erleche zait ir oib
your brother one shall men honest are you if

בלײַבן אײַנגעשפאַרט אין אײַער וואַכהויז, און איר גייט, און
un geit ir un vachhoiz aier in aingeshpart blaibn
and go you and guard house your in confined remain

ברענגט תּבֿואה פֿאַר דעם הונגער פֿון אײַערע הויזגעזינטן. כ און
un hoizgezintn aiere fun hunger dem far tvue brengt
and household your of famine the for grain bring

אײַער יינגסטן ברודער זאָלט איר ברענגען צו מיר; און אײַערע
aiere un mir tsu brengen ir zolt bruder yingstn aier
your and me to bring you shall brother youngest your

ווערטער וועלן באַוואָרט ווערן, און איר וועט נישט שטאַרבן.
shtarbn nisht vet ir un vern bavert veln verter
die not will you and become come true will words

האָבן זיי אַזוי געטאָן.
geton azoi zei hobn
did so they have

[21] And they said one to another, Surely we are ashemim because of achinu, in that we saw the tzoros of his nefesh, when he besought us, and we would not hear; therefore is this tzoros come upon us. [22] And Reuven answered them, saying, Spoke I not unto you, saying, Do not sin against the yeled;

כא און זיי האָבן געזאָגט איינער צום אַנדערן: פֿאַר וואָר,
vor far andern tsum einer gezogt hobn zei un
indeed for another to one said have they and

מיר זײַנען שולדיק וועגן אונדזער ברודער, וואָס מיר
mir vos bruder undzer vegen shuldik zainen mir
we which brother our concerning guilty are we

האָבן צוגעזען דעם צער פֿון זײַן זעל, ווען ער האָט זיך
zich hot er ven zel zain fun Tsoar dem tsugezen hobn
self has he when soul his of anguish the witnessed have

געבעטן בײַ אונדז, און מיר האָבן נישט צוגעהערט. דערום
derum tsugehert nisht hobn mir un undz bai gebetn
therefore paid heed not have we and us with pleaded

איז אויף אונדז געקומען די דאָזיקע צרה. כב און ראובֿן
Reuven un tsore dozike di gekumen undz oif iz
Reuven and trouble this the having come us on is

האָט זיך אָפּגערופֿן צו זיי, אַזוי צו זאָגן: האָב איך אײַך נישט
nisht aich ich hob zogn tsu azoi zei tsu opgerufn zich hot
not you I have say to so them to spoke up self has

and ye would not hear? Therefore, hinei, the accounting for his dahm is required [of us].

געזאָגט, אַזוי צו זאָגן: פֿאַרזינדיקט איַך נישט אָן דעם יינגל?
yingel dem on nisht aich farzindikt zogn tsu azoi gezogt
boy the on not you transgress say to so said

אָבער איר האָט נישט צוגעהערט; און אָט אויך ווערט זיין
zain vert oich ot un tsugehert nisht hot ir ober
his shall be also behold and paid heed not has you but

בלוט אויפֿגעמאָנט .
oifgemant blut
being demanded payment blood

[23] And they had no da'as that Yosef understood them; for he spoke unto them by the melitz *(go-between, interpreter)*. [24] And he turned himself away from them, and wept; and returned to them again, and spoke with them, and took from them Shim'on, and bound him before their eyes.

כג און זיי האָבן נישט געוווּסט אַז יוֹסף פֿאַרשטייט ווואָרעם
vorem farshteit Yosef az gevust nisht hobn zei un
because understand Yosef that known not have they and

אַ דאָלמעטשער איז געווען צווישן זיי . כד האָט ער זיך
zich er hot zei tsvishn geven iz dolmetsher a
self he has them between having been is translator a

אָפּגעדרייט פֿון זיי , און האָט געווויינט. און ער האָט זיך
zich hot er un geveint hot un zei fun opgedreit
self has he and wept has and them from turned away

אומגעקערט צו זיי , און האָט צו זיי גערעדט; און ער האָט
hot er un geredt zei tsu hot un zei tsu umgekert
has he and spoken them to has and them to returned

גענומען פֿון זיי שמעונען , און האָט אים אײַנגעשפּאַרט פֿאַר
far aingeshpart im hot un Shimeonen zei fun genumen
before confined him has and Shim'on them from taken

זייערע אויגן.
oign zeyere
eyes their

[25] Then Yosef commanded to fill their kelim with grain, and to restore every man's kesef into his sack, and to give them provision for the derech; and thus did he unto them. [26] And they loaded their chamorim with the grain, and departed from there.

כה און יוֹסף האָט באַפֿוילן , מע זאָל אָנפֿילן זייערע כּלים
keilim zeyere onfiln zol me bafoiln hot Yosef un
vessels their fill shall one commanded has Yosef and

מיט תּבֿואה, און אומקערן זייער געלט איטלעכן אין זײַן זאַק, און
un zak zain in itlechn gelt zeyer umkeren un tvue mit
and sack his in each money their to return and grain with

זי געבן שפּייז אויפֿן וועג. און מע האָט צו זיי אַזוי גטאָן.
geton azoi zei tsu hot me un veg oifn shpaiz gebn zei
done thus them to has one and road for food to give them

כו און זיי האָבן אויפֿגעלאָדן זייער תּבֿואה אויף זייערע אייזלען , און
un eizlen zeyere oif tvue zeyer oifgelodn hobn zei un
and donkeys their on grain their loaded have they and

זיַינען אַוועקגעגאַנגען פֿון דאָרטן.
dortn fun avekgegangen zainen
there from went way are

[27] And as one of them opened his sack to get feed for his chamor in the malon *(inn)*, he saw his kesef; for, hinei, it was in the mouth of his sack. [28] And he said unto his achim, My kesef is restored; and, hinei, it is even

כז האָט איינער געעפֿנט זײַן זאַק צו געבן זײַן אייזל
eizl zain gebn tsu zak zain geefent einer hot
donkey his give to sack his opened one has

פֿוטער אין האַרבעריק, און האָט דערזען זײַן געלט , ערשט
ersht gelt zain derzen hot un harberik in futer
see money his seen has and inn in feed

עס איז אין מויל פֿון זײַן זאַק. כח האָט ער געזאָגט צו זיַינע
zaine tsu gezogt er hot zak zain fun moil in iz es
his to said he has sack his of mouth in is it

ברידער: מײַן געלט איז אומגעקערט , געווואָרן
brider main gelt iz umgekert gevorn
brothers my money is returned become having

in my sack; and their lev failed them, and they shook with fear, saying one to another, What is this that Elohim hath done unto us?

אוּן אָט אִיז עס אוֹיך אִין מײַן זאַק. אִיז זיי אַרויסגעפֿאַלן
aroisgefaln zei iz zak main in oich es iz ot un
fall out they is sack my in also it is see and
דאָס האַרץ, אוּן זיי האָבן ציטערנדיק געזאָגט איינער צום
tsum einer gezogt tsiterendik hobn zei un harts dos
to one said trembled have they and heart this
אַנדערן: וואָס האָט אונדז דאָ אֱלֹקים געטאָן?
geton Elokim do undz hot vos andern
done G-d here to us has what another

[29] And they came unto Ya'akov Avihem in Eretz Kena'an, and told him all that befell unto them; saying,

כט אוּן זיי זײַנען געקומען צו זייער פֿאָטער יעקבֿן קיין לאַנד
land kein Yaakovn foter zeyer tsu gekumen zainen zei un
land to Yaakov father their to having come are they and
כנַעַן, אוּן האָבן אים דערציילט אַלץ וואָס זיי האָט געטראָפֿן,
getrofn hot zei vos alts dertseilt im hobn un Kenaan
encountered has them which all that told him have and Canaan

[30] The ish, who is adonei HaAretz, spoke roughly to us, and took us for meragelim HaAretz.

ל דער מאַן: דער האַר פֿון לאַנד, האָט מיט אונדז גערעדט
geredt undz mit hot land fun har der man der zogn tsu azoi
spoken us with has land of lord the man the say to so
אַזוי צו זאָגן.
האַרט, אוּן ער האָט אונדז געמאַכט פֿאַר אויסקוקערס פֿון דעם לאַנד.
land dem fun oiskukers far gemacht undz hot er un hart
land the of spies for made us has he and harshly

[31] And we said unto him, We are truthful ones; we are no meragelim;

לא האָבן מיר צו אים געזאָגט: ערלעכע מענטשן זײַנען מיר, מיר זײַנען
zainen mir mir zainen mentshn erleche gezogt im tsu mir hobn
are we we are men honest said him to we have

[32] We are Shneym Asar Achim, Bnei Avinu; one is not, and the katon is today with Avinu in Eretz Kena'an.

קיין מאָל נישט געווען קיין אויסקוקערס. לב צוועלף ברידער זײַנען
zainen brider tsvelf oiskukers kein geven nisht mol kein
are brothers twelve spies any having been not time any
מיר, זין פֿון אונדזער פֿאָטער; איינער איז נישט געווארן, אוּן דער
der un gevorn nisht iz einer foter undzer fun zin mir
the and having become not is one father our of sons we
יינגסטער איז הײַנט מיט אונדזער פֿאָטער אין לאַנד כנַעַן. לג דאָט דער
der hot Kenaan land in foter undzer mit haint iz yingster
the has Canaan land in father our with today is youngest

[33] And the ish, adonei HaAretz, said unto us, Hereby shall I know that ye are truthful ones; leave one of your achim here with me, and that which is needful for the ra'avon bateichem *(famine of your houses)*, take and be gone;

מאַן, דער האַר פֿון לאַנד, צו אונדז געזאָגט: דערמיט וועל איך וויסן
visen ich vel dermit gezogt undz tsu land fun har der man
know I will in this way said us to land of lord the man
אַז איר זײַט ערלעכע מענטשן: איין אײַערע ברודער לאָזט איבער בײַ
bai iber lozt bruder aiere ein mentshn erleche zait ir az
by over leave brothers of your one men honest are you that
מיר, אוּן נעמט געזונט פֿאַר דעם הונגער פֿון אײַערע הויזגעזינטן, אוּן
un hoizgezintn aiere fun hunger dem far genug nemt un mir
and household your of famine the for enough take and me
גייט. לד אוּן ברענגט אײַער יינגסטן ברודער צו מיר, אוּן איך וועל וויסן
visen vel ich un mir tsu bruder yingstn aier brengt un geit
know will I and me to brother youngest your bring and go
אַז איר זײַט נישט קיין אויסקוקערס, נאָר איר זײַט ערלעכע מענטשן;
mentshn erleche zait ir nor oiskukers kein nisht zait ir az
men honest are you but spies any not are you that
וועל איך אײַך אָפּגעבן אײַער ברודער, אוּן איר וועט מעגן פֿאַרקערן אין
in farkern megn vet ir un bruder aier opgebn aich ich vel
in turn over may will you and brother your give up you I will
לאַנד.
land
land

לה און עס איז געווען , ווי זיי לײדיקן אויס זייערע זעק ,
zek zeyere ois leidikn zei vi geven iz es un
sacks their out emptying they as having been is it and

ערשט איטלעכנס בינטל געלט איז אין זײַן זאַק ; און ווי זיי און זייער
zeyer un zei vi un zak zain in iz gelt bintel itlechns ersht
their and they as and sack his in is money bundle each look

פַֿאָטער האָבן דערזען זייערע בינטלעך געלט , אַזוי האָבן זיי מורא
moire zei hobn azoi gelt bintlech zeyere derzen hobn foter
fear they have so money bundles their seen have father

געקראָגן. לו און זייער פַֿאָטער יעקבֿ האָט צו זיי געזאָגט: איר האָט
hot ir gezogt zei tsu hot Yaakov foter zeyer un gekrogn
have you said them to has Yaakov father their and caught

מיך באַרויבט פֿון מײַנע קינדער ; יוֹסף איז מער נישטאָ, און שמעון
Shimeon un nishto mer iz Yosef kinder maine fun baroibt mich
Shim'on and not more is Yosef children my of robbed me

איז נישטאָ, און בנימינען ווילט איר אַוועקנעמען; דאָס אַלץ איז אויף
oif iz alts dos aveknemen ir vilt Binyaminen un nishto iz
on is all that this take away you will Binyamin and not is

מיר אויסגעגאַנגען.
oisgegangen mir
come over me

לז האָט ראובֿן געזאָגט צו זײַן פַֿאָטער, אַזוי צו זאָגן: מײַנע ביידע
beide maine zogn tsu azoi foter zain tsu gezogt Reuven hot
two my say to so father his to said Reuven has

זין זאָלסטו טייטן , אויב איך וועל דיר אים נישט צוריקברענגען .
tsurikbrengen nisht im dir vel ich oib teitn zolstu zin
bring again not him you(SG) will I if to kill shall you sons

גיב אים אויף מײַן האַנט, און איך וועל אים אומקערן צו דיר .
dir tsu umkeren im vel ich un hant main oif im gib
you(SG) to to return him will I and hand my to him give

לח האָט ער געזאָגט: מײַן זון וועט נישט אַראָפּנידערן מיט אײַך, ווײַל
vorem aich mit aropnideren nisht vet zun main gezogt er hot
because you with go down not will son my said he has

זײַן ברודער איז טויט , און ער אַליין איז געבליבן, און אַז אים וועט
vet im az un geblibn iz alein er un toit iz bruder zain
will him that and left is alone he and death is brother his

טרעפֿן אַן אומגליק אויף דעם וועג וואָס איר וועט גיין דערויף, וועט איר
ir vet deroif gein vet ir vos veg dem oif umglik an trefn
you will on it go will you which way the on calamity a befall

מאַכן נידערן מײַנע גרעי האָר מיט טרויער אין שְׁאוֹל.
Sheol in troier mit hor groe maine nidern machn
Sheol in mourning with hair gray my go down make

מג און דער הונגער איז געווען שווער אין לאַנד. ב און עס איז
iz es un land in shver geven iz hunger der un
is it and land in severe having been is famine the and

געווען , אַז זיי האָבן אויפֿגעגעסן די תּבֿואה, וואָס זיי
zei vos tvue di oifgegesn hobn zei az geven
they which grain the eaten up have they that having been

האָבן געבראַכט פֿון מִצרַיִם , האָט זייער פַֿאָטער צו זיי געזאָגט: גייט
geit gezogt zei tsu foter zeyer hot Mitsrayim fun gebracht hobn
go said them to father their has Egypt from brought have

ווידער, קויפֿט אונדז אַ ביסל שפּײַז .
shpaiz bisel a undz koift vider
food little a us buy again

35 And it came to pass as they emptied their sacks, that, hinei, every man's pouch of kesef was in his sack; and when both they and Avihem saw the pouches of kesef, they were afraid. 36 And Ya'akov Avihem said unto them, Me have ye bereaved of my children; Yosef is not, and Shim'on is not, and ye will take Binyamin away; all these things are against me.

37 And Reuven spoke unto Aviv, saying, Slay my two banim, if I bring him not to thee; entrust him into my yad, and I will bring him to thee again.

38 And he said, Beni *(my son)* shall not go down with you; for achiv is dead, and he is left alone; if ason *(harm, evil)* befall him on the derech in which ye go, then shall ye bring down my gray hair in yagon *(sorrow)* to Sheol.

43 And the ra'av was kaved in the land. 2 And it came to pass, when they had eaten up the shever which they had brought out of Mitzrayim, then Avihem said unto them, Shuvu! Buy for us a little ochel.

ג האָט יהודה געזאָגט צו אים, אַזוי צו זאָגן: וואָרענען האָט אונדז
undz hot vorenen zogn tsu azoi im tsu gezogt Yehudah hot
us has warning say to so him to said Yehudah has

געווארנט דער מאַן, אַזוי צו זאָגן: איר זאָלט מיין פּנים נישט
nisht ponem main zolt ir zogn tsu azoi man der gevornt
not face my shall you say to so man the warned

זען, אויב אייַער ברודער איז נישט מיט אייַך. ד אויב דו שיקסט
shikst du oib aich mit nisht iz bruder aier oib zen
you send you if you with not is brother your if see

אונדזער ברודער מיט אונדז, וועלן מיר אַראָפּנידערן, און וועלן דיר
dir veln un aropnideren mir veln undz mit bruder undzer
you(SG) will and go down we will us with brother our

איַנקויפֿן שפּייַז. ה אויב אָבער דו שיקסט נישט, וועלן מיר נישט
nisht mir veln nisht shikst du ober oib shpaiz ainkoifn
not we will not you send you but if food buying in

אַראָפּנידערן, וואָרעם דער מאַן האָט אונדז אָנגעזאָגט: איר זאָלט מיין
main zolt ir ongezogt undz hot man der vorem aropnideren
my shall you told us has man the because go down

פּנים נישט זען, אויב אייַער ברודער איז נישט מיט אייַך.
aich mit nisht iz bruder aier oib zen nisht ponem
you with not is brother your if see not face

ו האָט ישׂראֵל געזאָגט: נאָך וואָס האָט איר מיר געטאָן די רעה,
roe di geton mir ir hot vos noch gezogt Yisroel hot
evil the done me you has which yet said Israel has

צו זאָגן דעם מאַן, אַז איר האָט נאָך אַ ברודער?
bruder a noch hot ir az man dem zogn tsu
brother a still have you that man the tell to

ז האָבן זיי געזאָגט: דער מאַן האָט זיך פֿונאַנדערגעפֿרעגט
funandergefregt zich hot man der gezogt zei hobn
inquired self has man the said they have

וועגן אונדז, און וועגן אונדזער משפּחה, אַזוי צו זאָגן:
zogn tsu azoi mishpoche undzer vegen un undz vegen
say to so family our concerning and us concerning

לעבט נאָך אייַער פֿאָטער? האָט איר נאָך אַ ברודער? און מיר האָבן
hobn mir un bruder a noch ir hot foter aier noch lebt
have we and brother a yet you has father your yet lives

אים דערציילט לויט די דאָזיקע וואָרטער. זאָלן מיר גאָר וויסן,
visen gor mir zoln verter dozike di loit dertseilt im
know really we shall words this the according told him

אַז ער וועט זאָגן: ברענגט אַראָפּ אייַער ברודער? ח און יהודה
Yehudah un bruder aier arop brengt zogn vet er az
Yehudah and brother your down bring say will he that

האָט געזאָגט צו זיַין פֿאָטער ישׂראֵל: שיק דעם יינגל מיט מיר, און
un mir mit yingel dem shik Yisroel foter zain tsu gezogt hot
and me with boy the send Israel father his to said has

מיר וועלן אויפֿשטיין און וועלן גיין, כּדי מיר זאָלן לעבן און נישט
nisht un lebn zoln mir kedei gein veln un oifshtein veln mir
not and live shall we so that go will and arise will we

שטאַרבן, אי מיר, אי דו, אי אונדזערע קליינע קינדער. ט איך בין
bin ich kinder kleine undzere i du i mir i shtarbn
am I children small our and you and we and die

; מאָנען אים, פֿון מיין האַנט זאָלסטו אים פֿאַר עָרבֿ
monen im zolstu hant main fun im far orev
demand my due him shall you hand my of him for guarantor

3 And Yehudah spoke unto him, saying, The ish did solemnly warn us, saying, Ye shall not see my face, unless achichem be with you. 4 If thou wilt send achinu *(our brother)* with us, we will go down and buy thee ochel; 5 But if thou wilt not send him, we will not go down; for the ish said unto us, Ye shall not see my face, unless achichem be with you.

6 And Yisroel said, Why dealt ye so ill with me, as to tell the ish whether ye had yet another ach *(brother)*?

7 And they said, The ish asked in detail about us and about our moledet *(kindred)*, saying, Is Avichem yet alive? Have ye another ach? And we declared to him according to these words of [his inquiry]; could we certainly know that he would say, Bring down achichem? 8 And Yehudah said unto Yisroel Aviv, Send na'ar with me, and we will arise and go; that we may live, and not die, both we, and thou, and also our little ones. 9 I will be surety for him; of my yad shalt thou require an accounting for him; if I bring him

not back unto thee, and set him before thee, then let me bear the blame kol hayamim; [10] For if we had not delayed, surely now we had returned zeh pa'amayim *(this second time)*.

[11] And Yisroel Avihem said unto them, If it must be so now, do this; take of mizimerat HaAretz in your kelim, and carry down to the ish a minchah, a little balm, and a little devash, nekhot, loht, batenim, and shekedim: [12] And take kesef mishneh in your yad; and the kesef that was returned in the mouth of your sacks, carry it back in your yad; perhaps it was mishgeh; [13] Take also achichem, and arise, shuvu unto the ish; [14] And El Shaddai give you rachamim before the ish, that he may send away achichem acher, and Binyamin. If I be bereaved of my children, I am bereaved.

[15] And the anashim took that minchah, and they took mishneh kesef *(double money)* in their yad and Binyamin; and

אויב איך וועל דיר אים נישט ברענגן און אים אַוועקשטעלן
avekshtelen im un brengen nisht im dir vel ich oib
place standing him and bring not him you(SG) will I if

פַּאַר דיר , זאָל איך זיין אַ פֿאַרזינדיקטער צו דיר אַלע טעג .
teg ale dir tsu farzindikter a zain ich zol dir far
days all you(SG) to wrong doer a be I shall you(SG) before

י וואָרעם אַז מיר וואָלטן זיך נישט אויפֿגעהאַלטן, וואָלטן
voltn oifgehaltn nisht zich voltn mir az vorem
would have lingered not self would have we that because

מיר שוין אַצונד זיך געהאַט אומגעקערט צום צווייטן מאָל.
mol tsveitn tsum umgekert gehat zich atsund shoin mir
time second to returned have had self now already we

יא האָט זייער פֿאָטער ישׂראֵל צו זיי געזאָגט: אויב שוין יאָ אַזוי,
azoi yo shoin oib gezogt zei tsu Yisroel foter zeyer hot
so yes already if said them to Israel father their has

טוט אָט-וואָס: נעמט פֿון די בעסטע פֿרוכטן פֿון לאַנד אין אייַערע כּלים ,
keilim aiere in land fun fruchtn beste di fun nemt ot-vos tut
vessels your in land of fruit best the of take do this do

און ברענגט אַראָפּ צו דעם מאַן אַ מתּנה , אַ ביסל באַלזאַם, אַ ביסל
bisel a un balzam bisel a matone a man dem tsu arop brengt un
little a and balsam little a gift a man the to down bring and

האָניק, געווירץ, און לאַדאַן, ניס , און מאַנדלען. יב און טאָפּל
topl un mandlen un nis ladan un gevirts honik
double and almonds and pistachio nuts myrrh and spices honey

געלט נעמט מיט אין אייַער האַנט; און דאָס געלט וואָס איז אומגעקערט
umgekert iz vos gelt dos un hant aier in mit nemt gelt
returned is which money this and hand your in with take money

געווואָרן אין מויל פֿון אייַערע זעק , זאָלט איר אומקערן מיט
mit umkeren ir zolt zek aiere fun moil in gevorn
with return you shall sacks your of mouth in having become

אייַער האַנט; אפֿשר איז דאָס געווען אַ פֿאַרזע . יג און נעמט אייַער
aier nemt un farze a geven dos iz efsher hant aier
your take and mistake a having been this is perhaps hand your

ברודער, און שטייט אויף, גייט ווידער צו דעם מאַן. יד און אֵל שַׁדַּי
Shaddai El un man dem tsu vider geit oif shteit un bruder
Shaddai G-d and man the to again go up stand and brother

וועט אייַך געבן דערבאַרעמונג בייַ דעם מאַן, און ער וועט אייַך אַוועקלאָזן
aveklozn aich vet er un man dem bai derbaremung gebn aich vet
release you will he and man the with compassion give you will

אייַער אַנדער ברודער און בנימינען ; און איך, אויב איך מוז אָנווערן
onvern muz ich oib ich un Binyaminen un bruder ander aier
lose must be I if I and Binyamin and brother other your

מייַנע קינדער , וועל איך אָנווערן.
onvern ich vel kinder maine
lose I will children my

טו האָבן די מענער גענומען די דאָזיקע מתּנה , און
un matone dozike di genumen mener di hobn
and gift this the taken men the have

טאָפּל געלט האָבן זיי מיטגענומען אין זייער האַנט,
hant zeyer in mitgenumen zei hobn gelt topl
hand their in taken with they have money double

און בנימינען , און זיי זייַנען אויפֿגעשטאַנען און
un oifgeshtanen zainen zei un Binyaminen un
and arose are they and Binyamin and

האָבן גענידערט קיין מִצרַיִם , און האָבן זיך געשטעלט
geshtelt zich hobn un Mitsrayim kein genidert hobn
stood self have and Egypt to gone down have

פַּאַר יוֹסֵפן .
Yosefn far
Yosef before

rose up, and went down to Mitzrayim, and stood before Yosef.

טז און ווי יוֹסף האָט דערזען בנימינען מיט זיי , אַזוי האָט ער
er hot azoi zei mit Binyaminen derzen hot Yosef vi un
he has so them with Binyamin seen has Yosef as and

געזאָגט צו דעם וואָס איבער זיין הויז : ברענג אַריין די מענטשן
mentshn di arain breng hoiz zain iber vos dem tsu gezogt
men the enter in bring house his over which the one to said

אין הויז , און שעכטן אַ שעכטונג , און גרייט צו , וואָרעם די
di vorem tsu greit un shechtung a shecht un hoiz in
the because to prepare and slaughter a slaughter and house in

מענטשן וועלן עסן מיט מיר צו מיטאָג. יז האָט דער מאַן געטאָן אַזוי ווי
vi azoi geton man der hot mitag tsu mir mit esen veln mentshn
as so did man the has noon to me with to eat will men

יוֹסף האָט געהייסן, און דער מאַן האָט אַריינגעבראַכט די מענער אין
in mener di araingebracht hot man der un geheisn hot Yosef
in men the brought has man the and ordered has Yosef

יוֹסֵפס הויז .
hoiz Yosefs
house Yosef's

16 And when Yosef saw Binyamin with them, he said to the ish over Bais Yosef, Bring these anashim home, and slaughter the tevach, and make ready; for these anashim shall dine with me at tzahorayim *(noon)*.
17 And the ish did as Yosef said; and the ish brought the anashim to the house of Yosef.

יח און די מענער האָבן מורא געהאַט , ווייל זיי זיַינען
zainen zei vail gehat moire hobn mener di un
are they because have had fear have men the and

אַריינגעבראַכט געווָארן אין יוֹסֵפס הויז , און זיי האָבן געזאָגט:
gezogt hobn zei un hoiz Yosefs in gevorn araingebracht
said have they and house Yosef's in having become brought

פון וועגן דעם גלט וואָס איז אומגעקערט געווָארן אין
in gevorn umgekert iz vos gelt dem vegen fun
in having become returned is which money the concerning of

אונדזערע זעק דאָס ערשטע מאָל, ווערן מיר אַריינגעבראַכט, כדי
kedei araingebracht mir vern mol ershte dos zek undzere
so that brought we become time first this sacks our

זיך אַרויפצוואַרפן אויף אונדז, און אָנפאַלן אויף אונדז, און אונדז נעמען
nemen undz un undz oif onfaln un undz oif aroiftsuvarfn zich
taken us and us on fall upon and us on throw up self

פַּאַר קנעכט מיט אונדזערע אייזלען .
eizlen undzere mit knecht far
donkeys our with slaves for

18 And the anashim were afraid, because they were brought into Bais Yosef; and they said, Because of the kesef that was returned in our sacks at the first time are we brought in; that he may seek occasion against us, and fall upon us, and seize us for avadim, and chamoreinu *(our donkeys)*.

יט האָבן זיי געגענט צו דעם מאַן וואָס איבער יוֹסֵפס הויז , און
un hoiz Yosefs iber vos man dem tsu genent zei hobn
and house Yosef's over which man the to come near they have

האָבן געריידט צו אים אין איינגאַנג פון הויז . כ און זיי האָבן געזאָגט: איך
ich gezogt hobn zei un hoiz fun aingang in im tsu geredt hobn
I said have they and house of entrance in him to spoken have

בעט דיך , מיין האַר , מיר האָבן אַראָפגענידערט דאָס ערשטע מאָל
mol ershte dos aropgenidert hobn mir har main dich bet
time first this gone down have we master my you(SG) entreat

צו קויפן שפּייז . כא און עס איז געווען , אַז מיר זיַינען געקומען
gekumen zainen mir az geven iz es un shpaiz koifn tsu
having come are we as having been is it and food buy to

19 And they came near to the ish over Bais Yosef, and they spoke with him at the petach habayit, 20 And said, O adoni, we came indeed down at the first time to buy ochel: 21 And it came to pass, when we came to the malon, that

צום האַרבעריק, און האָבן געעפֿנט אונדזערע זעק , ערשט איטלעכנס געלט
gelt itlechns ersht zek undzere geefent hobn un harberik tsum
money each see sacks our opened have and inn to

איז אין מויל פֿון זיין זאַק, אונדזער געלט אין זיין פֿולער וואָג ; האָבן
hobn vog fuler zain in gelt undzer zak zain fun moil in iz
have weight full its in money our sack his of mouth in is

מיר עס אָפּגעבראַכט אין אונדזער האַנט. כב און נאָך אַנדער געלט האָבן מיר
mir hobn gelt ander noch un hant undzer in opgebracht es mir
we have money other still and hand our in brought back it we

אַראָפּגעבראַכט אין אונדזער האַנט, צו קויפֿן שפּייז . מיר ווייסן נישט ווער עס
es ver nisht veisn mir shpaiz koifn tsu hant undzer in aropgebracht
it who not know we food buy to hand our in brought down

האָט אַריַינגעטאָן אונדזער געלט אין אונדזערע זעק .
zek undzere in gelt undzer araingeton hot
sacks our in money our put in has

כג האָט ער געזאָגט: פֿריד צו אייַך! איר זאָלט נישט מורא האָבן;
hobn moire nisht zolt ir aich tsu frid gezogt er hot
have fear not shall you you to peace said he has

אלוקיכם , און דער ג-ט פֿון אייַער פֿאָטער, האָט אייַך געשאָנקען
geshonken aich hot foter aier fun G-t der un Elokeichem
donated you has father your of G-d the and your G-d

אַן אוצר אין אייַערע זעק ; אייַער געלט איז מיר אַריַינגעקומען .
araingekumen mir iz gelt aier zek aiere in Etser an
came in me is money your sacks your in treasure a

און ער האָט אַרויסגעבראַכט צו זיי שמעונען .
Shimeonen zei tsu aroisgebracht hot er un
Shim'on them to brought forth has he and

כד און דער מאַן האָט אַריַינגעבראַכט די מענער אין יוסיפֿס הויז , און
un hoiz Yosefs in mener di araingebracht hot man der un
and house Yosef's in men the brought in has man the and

ער האָט געגעבן וואַסער, און זיי האָבן געוואַשן זייערע פֿיס; און ער האָט
hot er un fis zeyere gevashn hobn zei un vaser gegebn hot er
has he and feet their washed have they and water given has he

געגעבן פֿוטער פֿאַר זייערע אייזלען . כה און זיי האָבן צוגעגרייט די
di tsugegreit hobn zei un eizlen zeyere far futer gegebn
the prepared have they and donkeys their for feed given

מתּנה איידער יוסף וועט קומען אום מיטאָג, ווָאַרעם זיי האָבן געהערט
gehert hobn zei vorem mitag um kumen vet Yosef eider matone
heard have they because noon on come will Yosef before gift

אַז דאָרטן וועלן זיי עסן ברויט.
broit esen zei veln dortn az
bread eat they will there that

כו און ווי יוסף איז געקומען אין הויז , אַזוי האָבן זיי
zei hobn azoi hoiz in gekumen iz Yosef vi un
they have thus house in having come is Yosef as and

אַריַינגעבראַכט צו אים אין הויז די מתּנה וואָס זיי האָבן אין זייער האַנט,
hant zeyer in vos matone di hoiz in im tsu araingebracht
hand their in which gift the house in him to brought in

און ער האָבן זיך געבוקט פֿאַר אים צו דער ערד . כז
er un erd der tsu im far gebukt zich hobn zei un
he and ground the to him before bowed self have they and

האָט זיי געפֿרעגט אויף פֿריד , און ער האָט צו זיי געזאָגט: איז
iz gezogt zei tsu hot er un frid oif gefregt zei hot
is said them to has he and peace on asked them has

we opened our sacks, and, hinei, kesef ish *(every man's money)* was in the mouth of his sack, our kesef in full weight; and we have brought it back again in our yad. 22 And kesef acher have we brought down in our hands to buy ochel; we cannot tell who put our kesef in our sacks.

23 And he said, Shalom lachem, fear not; Eloheichem, and Elohei Avichem, hath given you matmon *(treasure)* in your sacks; I had your kesef. And he brought Shim'on out unto them.

24 And the ish brought the anashim into the house of Yosef, and gave them mayim, and they washed their raglayim; and he gave their chamorim mispo *(fodder)*. 25 And they made ready the minchah for bo Yosef at tzahorayim; for they heard that they would eat lechem there.

26 And when Yosef came home, they presented him the minchah which was in their yad in the house, and prostrated themselves to the ground before him. 27 And he asked them l'shalom, and said, Is there shalom

פַּריד צו אײַער אַלטן פַּאָטער, ווּאָס איר האָט פֿון אים דערציילט?
dertseilt im fun hot ir vos foter alten aier tsu frid
told him of have you which father aged your to peace

כח האָבן זיי געזאָגט: פַּריד איז צו דײַן קנעכט
knecht dain tsu iz frid gezogt zei hobn
servant your to is peace said they have

לעבט ער נאָך ? אונדזער פַּאָטער, ער לעבט נאָך . און זיי האָבן זיך געניגט און
noch er lebt un geneigt zich hobn zei un noch lebt er foter undzer
yet he lives and inclined self have they and yet lives he father our

זיך געבוקט.
gebukt zich
bowed self

כט האָט ער אויפֿגעהויבן זײַנע אויגן, און האָט דערזען זײַן ברודער
bruder zain derzen hot un oign zaine oifgehoibn er hot
brother his seen has and eyes his lifted up he has

בנימינען , זײַן מוטערס זון , און ער האָט געזאָגט: איז דאָס אײַער
aier dos iz gezogt hot er un zun muters zain Binyaminen
your this is said has he and son mother's his Binyamin

יִנגסטער ברודער, ווּאָס איר האָט מיר פֿון אים דערציילט? און ער האָט
hot er un dertseilt im fun mir hot ir vos bruder yingster
has he and told him of me have you which brother youngest

געזאָגט: זאָל דיך אלקים לייטזעליקן, מײַן זון .
zun main laitzelikn Elokim dich zol gezogt
son my gracious G-d you(SG) shall be said

ל און יוֹסף האָט זיך געאײַלט, ווּאָרעם זײַן האַרץ האָט אים פַּאַרקלעמט
farklemt im hot harts zain vorem geailt zich hot Yosef un
be sad him has heart his because hurried self has Yosef and

אויף זײַן ברודער, און ער האָט זיך געוואָלט פֿונאַנדערווײַנען ; איז ער אַרײַן
arain er iz funanderveinen gevolt zich hot er un bruder zain oif
enter he is weep wanted self has he and brother his on

אין קאַמער, און האָט דאָרטן געווײַנט. לא און ער האָט אָפּגעוואַשן זײַן פּנים ,
ponem zain opgevashn hot er un geveint dortn hot un kamer in
face his washed up has he and wept there has and room in

און איז אַרויסגעגאַנגען ; און ער האָט זיך איינגעהאַלטן און האָט געזאָגט:
gezogt hot un aingehaltn zich hot er un aroisgegangen iz un
said has and held in self has he and having come out is and

לייגט ברויט.
broit leigt
bread place

לב האָט מען געלייגט פַּאַר אים באַזונדער , און פַּאַר זיי
zei far un bazunder im far geleigt men hot
them for and separately him for served they has

באַזונדער , און פַּאַר די מִצרַיִם וואָס האָבן געגעסן ביַי
bai gegesn hobn vos Mitsrayim di far un bazunder
by eaten have which Egyptians the for and separately

אים, באַזונדער , ווּאָרעם די מִצרַיִם קענען נישט עסן
esen nisht kenen Mitsrayim di vorem bazunder im
to eat not can Egyptians the because separately him

ברויט מיט די עִבְּרים , ווײַל דאָס איז אַן אומווערדיקייט ביַי
bai umverdikeit an iz dos vail Ivrim di mit broit
by abomination an is this because Hebrews the with bread

די מִצרַיִם .
Mitsrayim di
Egyptians the

with avichem, the zaken of whom ye spoke? Is he still alive? 28 And they answered, There is shalom with thy eved avinu; he is still alive. And they bowed their heads, and prostrated themselves.

29 And he lifted up his eyes, and saw achiv Binyamin, ben immo, and said, Is this achichem hakaton *(your younger brother)*, of whom ye spoke unto me? And he said, Elohim be gracious unto thee, beni.

30 And Yosef made haste; for his compassion was stirred upon achiv *(his brother)*; and he sought where to weep; and he entered into his cheder, and wept there. 31 And he washed his face, and went out, and controlled himself, and said, Serve lechem.

32 And they served him by himself, and them by themselves, and the Mitzrim *(Egyptians)*, which did eat with him, by themselves; because Mitzrim could not eat lechem with the Ivrim; for that is a to'evah *(abomination)* unto the Mitzrim.

לג און זיי זיַנען אויסגעזעצט געוואָרן פֿאַר אים, דער
der im far gevorn oisgezetst zainen zei un
the him before having become seated are they and

בכור לויט זיַן בכורהשאַפֿט, און דער יִנגערער לויט
loit yingerer der un bechoireshaft zain loit bechor
according younger the and firstbornship his according firstborn

זיַן יונגקייט; און די מענטשן האָבן זיך געווונדערט צווישן
tsvishn gevundert zich hobn mentshn di un yungkeit zain
among marveled self have men the and youth his

איינאַנדער. לד און ער האָט זיי געלאָזט צוטראָגן חלקים פֿון
fun chalokim tsutrogn gelozt zei hot er un einander
of portions brought allowed them has he and one another

פֿאַר אים, און בנימינס חלק איז געווען פֿינף מאָל אַזוי
azoi mol finf geven iz chelek Binyamins un im far
as times five having been is portion Binyamin's and him before

פֿיל ווי זייער איטלעכנס חלק. און זיי האָבן געטרונקען און זיך
zich un getrunken hobn zei un chelek itlechns zeyer vi fil
self and drank have they and portion each's their as much

אָנגעטרונקען מיט אים.
im mit ongetrunken
him with quenched

44 מד און ער האָט באַפֿוילן דעם וואָס איבער זיַן הויז, אַזוי
azoi hoiz zain iber vos dem bafoiln hot er un
so house his over which the ordered has he and

צו זאָגן: פֿיל אָן די זעק פֿון די מענטשן מיט שפּייז
shpaiz mit mentshn di fun zek di on fil zogn tsu
food with men the of sacks the on fill say to

וויפֿל זיי קענען טראָגן, און טו אַריין איטלעכנס געלט אין
in gelt itlechns arain tu un trogn kenen zei vifel
in money each put into do and carry can they as much as

מויל פֿון זיַן זאַק. ב און מיַן בעכער, דעם זילבערנעם בעכער,
moil fun zain zak zain main un becher zilbernem dem becher
cup silver the cup my and sack his of mouth

זאָלסטו אַריַינטאָן אין מויל פֿון דעם זאַק פֿון דעם יִנגסטן, מיט
mit yingstn dem fun zak dem fun moil in arainton zolstu
with youngest the of sack the of mouth in put in shall you

דעם געלט פֿאַר זיַן תּבואה. און ער האָט געטאָן אַזוי ווי דאָס וואָרט
vort dos vi azoi geton hot er un tvue zain far gelt dem
word this as thus done has he and grain his for money the

וואָס יוסף האָט גערעדט.
geredt hot Yosef vos
spoken has Yosef which

ג ווי דער מאָרגן האָט אויפֿגעלוכטן, אַזוי זיַנען די מענער
mener di zainen azoi oifgeluchtn hot morgn der vi
men the are thus begun to shine has next day the as

אַוועקגעשיקט געוואָרן, זיי און זייערע אייזלען. ד זיי זיַנען
avekgeshikt gevorn zei un zeyere eizlen zei zainen
sent off having become they and their donkeys are

וויַט נאָך נישט שטאָט, פֿון אַרויסגעגאַנגען געווען האָבן זיי
vait geven nisht noch shtot fun aroisgegangen norvos
far having been not yet city of having come out after what

שטיי אַוועק, אַזוי האָט יוסף געזאָגט צו דעם וואָס איבער זיַן הויז: שטיי
shtei hoiz zain iber vos dem tsu gezogt Yosef hot azoi avek
stand house his over which the to said Yosef has thus away

33 And they sat before him, the bechor according to his bechorah *(birthright)*, and the youngest according to his youth; and the anashim marvelled one with another. 34 And he took and sent masot *(portions)* unto them from before him; but masat Binyamin was five times as much as any of theirs. And they drank, and feasted with him.

44 And he commanded the ish over Bais Yosef, saying, Fill the sacks of the anashim with ochel, as much as they can carry, and put kesef ish in the mouth of his sack. 2 And put my cup, gevi'a hakesef, in the mouth of the sack of the katon, and his kesef for shever. And he did according to the davar Yosef had spoken.

3 As soon as the boker ohr, the anashim were sent away, they and their chamorim. 4 And when they were gone out of the ir, and not yet far off, Yosef said unto the ish over Bais Yosef,

אויף, יאָג נאָך די מענטשן, און אַז דו ווועסט זיי אָניאָגן,
onyogn zei vest du az un mentshn di noch yog oif
overtake them will you that and men the after pursue up

זאָלסטו זאָגן צו זיי: פַֿאַר ווואָס האָט איר אָפּגעצאָלט אַ רעה
roe a opgetsolt ir hot vos far zei tsu zogn zolstu
evil an repaid you have which for them to say shall you

פַֿאַר אַ טובֿה? ה דאָס איז דאָך דער ווואָס מײַן האַר טרינקט
trinkt har main vos der doch iz dos toive a far
drinks master my which the one obviously is this good a for

פֿון אים, און צויבערן טוט ער צויבערן מיט אים. איר האָט זיך
zich hot ir im mit tsoibern er tut tsoibern un im fun
self have you it with divination he does divination and it from

שלעכט באַגאַנגען מיט ווואָס איר האָט געטאָן.
geton hot ir vos mit bagangen shlecht
done has you which with committed evil

6 And he overtook them, and he spoke unto them these same devarim.

ו און ער האָט זיי אָנגעיאָגט, און האָט צו זיי גערעדט די
di geredt zei tsu hot un ongeyogt zei hot er un
the spoken them to has and caught up with them has he and

דאָזיקע ווערטער. ז האָבן זיי צו אים געזאָגט: פַֿאַר ווואָס רעדט מײַן
main redt vos far gezogt im tsu zei hobn verter dozike
my speaks which for said him to they have words this

האַר אַזעלכע ווערטער? באַהיט זאָלן ווערן דײַנע קנעכט פֿון
fun knecht daine vern zoln bahit verter azelche har
from servant your become shall forbid words such master

7 And they said unto him, Wherefore saith adoni these words? Chalilah *(far be it)* that thy avadim should do according to this thing;

טאָן אַזאַ זאַך! ח זע, דאָס געלט ווואָס מיר האָבן געפֿונען
gefunen hobn mir vos gelt dos ze zach aza ton
found have we which money this look at thing such doing

אין מויל פֿון אונדזערע זעק, האָבן מיר דיר אומגעקערט פֿון
fun umgekert dir mir hobn zek undzere fun moil in
from returned you(SG) we have sacks our of mouth in

לאַנד כּנַעַן, היַינט ווי ווועלן מיר גנבֿענען פֿון דײַן האַרס הויז
hoiz hars dain fun ganven mir veln vi haint Kenaan land
house master's your from to steal we will how now Canaan land

זילבער אָדער גאָלד? ט דער יעניקער פֿון דײַנע קנעכט ווואָס ער
er vos knecht daine fun yeniker der gold oder zilber
he which servant your of those who the gold or silver

8 Hinei, the kesef, which we found in the mouth of our sacks, we brought back unto thee out of Eretz Kena'an; how then should we be ganavim stealing kesef or zahav out of the bais adoneicha?

ווועט בײַ אים געפֿונען ווערן, זאָל שטאַרבן, און אויך מיר ווועלן זײַן
zain veln mir oich un shtarbn zol vern gefunen im bai vet
be will we also and die shall become found him by will

קנעכט צו מײַן האַר.
har main tsu knecht
master my to slaves

9 With whomsoever of thy avadim it be found, both let him die, and we also will be avadim of adoni.

י האָט ער געזאָגט: הגם געזאָלט האָט אַזוינד זײַן
zain atsund hot gezolt hagam gezogt er hot
be now have you should though said he has

אַזוי ווי אײַערע ווערטער, זאָל נאָר דער ווואָס ער ווועט בײַ
bai vet er vos der nor zol verter aiere vi azoi
by will he which the only shall words your as thus

10 And he said, Now also let it be according unto your devarim; he with whom it is found shall be to me eved; and ye shall be nekiyim *(blameless)*.

אים געפֿונען ווערן, זײַן אַ קנעכט צו מיר, און איר ווועט
vet ir un mir tsu knecht a zain vern gefunen im
will you and me to slave a be become found him

זײַן ריין.
rein zain
tahor be

יא הָאָבן זיי אויף גיך אַראָפגעלאָזט איטלעכער זיין זאַק אויף
oif zak zain itlecher aropgelozt gich oif zei hobn
on sack his each let down quickly on they have

יב דער ערד , און זיי האָבן געעפנט איטלעכער זיין זאַק . און ער
er un zak zain itlecher geefent hobn zei un erd der
he and sack his each opened have they and ground the

האָט יינגסטן ; מיטן עלטסטן האָט ער אָנגעהויבן , און מיטן
yingstn mitn un ongehoibn er hot eltstn mitn gezucht hot
youngest with and begin he has eldest with searched has

האָט ער געענדיקט . און דער בעכער איז געפֿונען געוואָרן אין
in gevorn gefunen iz becher der un geendikt er hot
in having become found is cup the and finished he has

בנימינס זאַק .
zak Binyamins
sack Binyamin's

יג הָאָבן זיי צעריסן זייערע קלייַדער , און איטלעכער האָט אויפֿגעלאָדן
oifgelodn hot itlecher un kleider zeyere tserisn zei hobn
loaded up has each and garments their torn they have

יד זיין אייזל , און זיי האָבן זיך אומגעקערט אין שטאָט . און יהודה
zain eizl un zei hobn zich umgekert in shtot un Yehudah
his donkey and they have self returned in city and Yehudah

איז געקומען מיט זיין ברידער אין יוסֿפֿס הויז ; און ער איז
iz gekumen mit zain brider in Yosefs hoiz un er iz
is come having with his brothers in Yosef's house and he is

נאָך דאָרטן געווען . און זיי זיינען געפֿאַלן פֿאַר אים צו דער
der tsu im far gefaln zainen zei un geven dortn noch
the to him before fell are they and having been there yet

ערד .
erd
ground

טו הָאָט יוסֿף צו זיי געזאָגט : וואָס איז דאָס פֿאַר אַ טואונג וואָס
vos tuung a far dos iz vos gezogt zei tsu Yosef hot
what deed a for this is what said them to Yosef has

איר האָט געטאָן ? האָט איר נישט געוווסט אַז צויבערן טוט צויבערן
tsoibern tut tsoibern az gevust nisht ir hot geton hot ir
divination do divination that known not you have done have you

אַזאַ מאַן ווי איך ?
aza man vi ich
such a man as I

טז הָאָט יהודה געזאָגט : וואָס זאָלן מיר זאָגן צו מיין האַר , וואָס
vos har main tsu zogn mir zoln vos gezogt Yehudah hot
what lord my to say we shall what said Yehudah has

זאָלן מיר רעדן , און וואָס זאָלן מיר זיך פֿאַרענטפֿערן ? האלקים
HaElokim farentferen zich mir zoln vos un redn mir zoln
G-d justify self we shall what and speak we shall

האָט געפֿונען די זינד פֿון דיינע קנעכט . אָט זיינען מיר קנעכט
knecht mir zainen ot knecht daine fun zind di gefunen hot
slaves we are behold servants your of sin the found has

צו מיין האַר , אי מיר , אי דער וואָס דער בעכער איז געפֿונען
gefunen iz becher der vos der i mir i har main tsu
found is cup the who the one and we and lord my to

געוואָרן אין זיין האַנט .
hant zain in gevorn
hand his in having become

11 Then they speedily took down every ish his sack to the ground, and opened every ish his sack. 12 And he searched, and began at the gadol *(eldest)*, and ended at the katon *(youngest)*; and the gevi'a *(cup, goblet)* was found in the sack of Binyamin.

13 Then they tore their garments, and loaded every ish his chamor, and returned to the ir. 14 And Yehudah and his achim came to Bais Yosef; for he was yet there; and they fell before him on the ground.

15 And Yosef said unto them, What ma'aseh *(deed)* is this that ye have done? Know ye not that an ish like me can find things out as a menachesh *(diviner)*?

16 And Yehudah said, What shall we say unto adoni? What shall we speak? Or how shall we clear ourselves? HaElohim hath found out the avon *(iniquity)* of thy avadim; look at us, we are now avadim la'adoni, both we, and he also with whom the gevi'a *(cup)* is found.

יז הָאָט ער געזאָגט: חלילה מיר דאָס צו טאָן! דער מאַן וואָס דער
der vos man der ton tsu dos mir cholile gezogt er hot
the which man the do to this me far be it said he has

בעכער איז געפֿונען געווארן אין זיין האַנט, ער זאָל זיין אַ
a zain zol er hant zain in gevorn gefunen iz becher
a be shall he hand his in having become found is cup

קנעכט צו מיר, און איר גייט אַרויף בשלום צו אייַער פֿאָטער.
foter aier tsu beshalom aroif geit ir un mir tsu knecht
father your to in peace up go you and me to slave

VAYIGASH

וַיִּגַּשׁ

18 Then Yehudah came near unto him, and said, Oh, adoni, let thy eved speak now a davar in oznei adoni, and let not thine anger burn against thy eved; for thou art even like Pharaoh. 19 Adoni asked his avadim, saying, Have ye an av, or an ach? 20 And we said unto adoni, We have an av, a zaken, and a yeled zekunim katan *(child of his old age, a little one)*; and achiv is dead, and he alone is left of immo, and aviv loveth him. 21 And thou saidst unto thy avadim, Bring him down unto me, that I may set mine eyes upon him. 22 And we said unto adoni, The na'ar cannot leave aviv; for if he should leave aviv, aviv would die. 23 And thou saidst unto thy avadim, Except achichem hakaton *(your youngest brother)* come down with you, ye shall see my face no more. 24 And it came to pass when we came

יח הָאָט יהודה גענענט צו אים; און הָאָט געזאָגט: איך בעט דיך ,
dich bet ich gezogt hot un im tsu genent Yehudah hot
you(SG) entreat I said has and him to come near Yehudah has

מײַן האַר, זאָל אַקאָרשט דײַן קנעכט רעדן אַ ווארט אין די אויערן פֿון
fun oiern di in vort a redn knecht dain akorsht zol har main
of ears the in word a speak servant your now shall lord my

מײַן האַר, און זאָל דײַן צאָרן נישט גרימען אויף דײַן קנעכט ; ווארעם
vorem knecht dain oif grimen nisht tsorn dain zol un har main
for servant your on be kindled not anger your shall and lord my

דו ביסט אַזוי ווי פַּרעה . יט מײַן האַר האָט געפֿרעגט זײַנע קנעכט , אַזוי
azoi knecht zaine gefregt hot har main Pharaoh vi azoi bist du
so servant his asked has lord my Pharaoh as so are you

צו זאָגן: האָט איר אַ פֿאָטער אָדער אַ ברודער? כ און מיר האָבן געזאָגט צו
tsu gezogt hobn mir un bruder a oder foter a ir hot zogn tsu
to said have we and brother a or father a you have say to

מײַן האַר: מיר האָבן אַן אַלטן פֿאָטער, און אַ קליינעם בן-זקונים ,
ben-zkunim kleinem a un foter alten an hobn mir har main
son of his old age very young a and father aged an have we lord my

וואָס זײַן ברודער איז טויט, און ער אַליין איז געבליבן פֿון זײַן
vos zain fun geblibn iz alein er un toit iz bruder zain
his from remain is alone he and dead is brother his that which

מוטער, און זײַן פֿאָטער האָט אים ליב . כא האָסטו געזאָגט צו דײַנע
daine tsu gezogt hostu lib im hot foter zain un muter
your to said have you loved him has father his and mother

קנעכט : ברענגט אים אַראָפּ צו מיר, איך זאָל טאָן מײַן אויג אויף אים.
im oif oig main ton zol ich mir tsu arop im brengt knecht
him on eye my do shall I me to down him bring servants

כב האָבן מיר געזאָגט צו מײַן האַר: דער יינגל קען נישט פֿאַרלאָזן זײַן
zain farlozen nisht ken yingel der har main tsu gezogt mir hobn
his forsake not can boy the lord my to said we have

פֿאָטער, וואָרעם אַז ער וועט פֿאַרלאָזן זײַן פֿאָטער, וועט דער שטאַרבן.
shtarbn der vet foter zain farlozen vet er az vorem foter
die this one will father his forsake will he that because father

כג האָסטו געזאָגט צו דײַנע קנעכט : אויב אייַער יינגסטער ברודער וועט
vet bruder yingster aier oib knecht daine tsu gezogt hostu
will brother youngest your if servants your to said have you

נישט אַראָפּנידערן מיט אייַך, זאָלט איר מער מײַן פּנים נישט זען. כד און
un zen nisht ponem main mer ir zolt aich mit aropnideren nisht
and see not face my more you shall you with go down not

עס איז געווען , אַז מיר זײַנען אַרויפֿגעקומען צו דײַן קנעכט , אונדזער
undzer knecht dain tsu aroifgekumen zainen mir az geven iz es
our servant your to come up are we that having been is it

פַֿאָטער, האָבן מיר אים דערציילט די וועָרטער פֿון מײַן האַר. כה און אַז
az un har main fun verter di dertseilt im mir hobn foter
that and lord my of words the told him we have father

אונדזער פַֿאָטער האָט געזאָגט: גייט ווידער, קויפֿט אונדז אַ ביסל שפּײַז, כו האָבן
hobn shpaiz bisel a undz koift vider geit gezogt hot foter undzer
have food little a us buy again go said has father our

מיר געזאָגט: מיר קענען נישט אַראָפּנידערן; נאָר אויב אונדזער יִנגסטער
yingster undzer oib nor aropnideren nisht kenen mir gezogt mir
youngest our if only go down not can we said we

ברודער וועט זײַן מיט אונדז, וועלן מיר אַראָפּנידערן, וואָרעם מיר קענען נישט
nisht kenen mir vorem aropnideren mir veln undz mit zain vet bruder
not can we for go down we will us with be will brother

זען דעם מאַנס פּנים, וווּ אונדזער יִנגסטער ברודער איז נישט מיט
mit nisht iz bruder yingster undzer vu ponem mans dem zen
with not is brother youngest our where face man's the see

אונדז. כז האָט דײַן קנעכט, מײַן פַֿאָטער, צו אונדז געזאָגט: איר ווייסט אַז
az veist ir gezogt undz tsu foter main knecht dain hot undz
that know you said us to father my servant your has us

צוויי האָט מיר מײַן וויב געבאָרן. כח און איינער איז אַוועקגעגאַנגען
avekgegangen iz einer un geborn vaib main mir hot tsvei
went way is one and given birth to wife my me has two

פֿון מיר, און איך האָב געזאָגט: פַֿאַר וואָר, פַֿאַרצוקן איז ער פַֿאַרצוקט
fartsukt er iz fartsukn vor far gezogt hob ich un mir fun
torn he is surely torn surely for said have I and me from

געווואָרן; כט און איך האָב אים נישט געזען ביז אַצונד. און אַז איר
ir az un atsund biz gezen nisht im hob ich un gevorn
you that and now until seen not him have I and having become

וועט אַוועקנעמען אויך דעם דאָזיקן פֿון מײַן פּנים, און אים וועט טרעפֿן
trefn vet im un ponem main fun dozikn dem oich aveknemen vet
befall will him and face my from this the also take away will

אַן אומגליק, וועט איר מאַכן נידערן מײַנע גרָאָע האָר מיט קומער אין
in kumer mit hor groe maine nidern machn ir vet umglik an
in sorrow with hair gray my go down make you will calamity a

שְׁאוֹל. ל און אַצונד אַז איך וועל קומען צו דײַן קנעכט, מײַן פַֿאָטער,
foter main knecht dain tsu kumen vel ich az atsund un Sheol
father my servant your to come will I that now and Sheol

און דער יִנגל איז מיט אונדז נישטאָ, אַזוי ווי זײַן זעל איז צוגעבונדן צו
tsu tsugebundn iz zel zain vi azoi nishto undz mit iz yingel der un
to bound is soul his as as not us with is boy the and

זײַן זעל, לא איז, ווי ער וועט זען אַז דער יִנגל איז נישטאָ, אַזוי וועט ער
er vet azoi nishto iz yingel der az zen vet er vi iz zel zain
he will thus not is boy the that see will he as is soul his

שטאַרבן, און דײַנע קנעכט וועלן מאַכן נידערן די גרָאָע האָר פֿון דײַן
dain fun hor groe di nidern machn veln knecht daine un shtarbn
your of hair gray the go down make will servants your and die

קנעכט, אונדזער פַֿאָטער, מיט טרויער אין שְׁאוֹל. לב וואָרעם דײַן קנעכט
knecht dain vorem Sheol in troier mit foter undzer knecht
servant your for Sheol in mourning with father our servant

איז עָרֵב געווען פַֿאַר דעם יִנגל צו זײַן פַֿאָטער, אַזוי צו זאָגן:
zogn tsu azoi foter zain tsu yingel dem far geven orev iz
say to so father his to boy the for having been guarantor is

אויב איך וועל דיר אים נישט ברענגען, זאָל איך זײַן אַ פַֿאַרזינדיקטער
farzindikter a zain ich zol brengen nisht im dir vel ich oib
wrong doer a be I shall bring not him you(SG) will I if

up unto thy eved Avi we told him the divrei adoni. 25 And avinu said, Shuvu, *(go back, return)* and buy us a little ochel. 26 And we said, We cannot go down; if achinu hakaton *(our youngest brother)* be with us, then will we go down; for we may not see the face of HaIsh, except achinu hakaton be with us. 27 And thy eved Avi said unto us, Ye know that my wife bore me two banim; 28 And the one went out from me, and I said, Surely he is torn to pieces; and I saw him not ad-hennah *(until now)*; 29 And if ye take this also from me, and ason *(evil, harm)* befall him, ye shall bring down my gray hair in ra'ah *(misery)* to Sheol. 30 Now therefore when I come to thy eved Avi, and the na'ar be not with us; seeing that his nefesh is bound up in the nefesh of the na'ar; 31 It shall come to pass, when he seeth that the na'ar is not with us, that he will die; and thy avadim shall bring down the gray hair of thy eved avinu with yagon *(sorrow)* to Sheol, 32 For thy eved became surety for the na'ar unto Avi, saying, If I bring him not unto thee, then I shall bear the blame

before Avi kol hayamim.
33 Therefore, let thy eved, now, abide instead of the na'ar, an eved to adoni; and let the na'ar go up with his achim. 34 For how shall I go up to Avi, and the na'ar be not with me? Lest I see the rah that would overtake Avi.

צו מײַן פַֿאָטער אַלע טעג. לג און אַצונד, איך בעט דיך, זאָל דײַן
dain zol dich bet ich atsund un teg ale foter main tsu
your shall you(SG) entreat I now and days all father my to

קנעכט בלײַבן אַנשטאָט דעם ייִנגל, אַ קנעכט צו מײַן האַר, און דער
der un har main tsu knecht a yingel dem anshtot blaibn knecht
the and master my to slave a boy the in place of remain servant

ייִנגל זאָל אַרויפֿגיין מיט זײַנע ברידער. לד וואָרעם ווי קען איך אַרויפֿגיין
aroifgein ich ken vi vorem brider zaine mit aroifgein zol yingel
go up I can how for brothers his with go up shall boy

צו מײַן פַֿאָטער, אַז דער ייִנגל איז נישט מיט מיר? איך וועל חלילה צוזען
tsuzen cholile vel ich mir mit nisht iz yingel der az foter main tsu
to see far be it will I me with not is boy the as father my to

דאָס בייז ווָאָס וועט טרעפֿן מײַן פַֿאָטער.
foter main trefn vet vos beiz dos
father my befall will which evil this

45 Then Yosef could not control himself before all them that stood by him; and he cried, Cause kol ish to go out from me. And there stood no ish with him, while Yosef made himself known unto his achim.
2 And he wept aloud; and the Mitzrayim and the Bais Pharaoh heard.

מה

און יוֹסף האָט זיך נישט געקענט איינהאַלטן פֿאַר
far ainhaltn gekent nisht zich hot Yosef un
before hold in able not self has Yosef and

אַלע וואָס זײַנען געשטאַנען לעבן אים, און ער האָט
hot er un im lebn geshtanen zainen vos ale
has he and him near standing are which all

אויסגערופֿן: פֿירט אַרויס אַלע מענטשן פֿון מיר. און קיין מענטש
mentsh kein un mir fun mentshn ale arois firt oisgerufn
man no and me from men all out lead called out

איז נישט געשטאַנען לעבן אים, וועז יוֹסף האָט זיך דערקענט צו
tsu derkent zich hot Yosef ven im lebn geshtanen nisht iz
to identified self has Yosef when him near standing not is

זײַנע ברידער. ב און ער האָט אַרויסגעלאָזט זײַן קוֹל אין געוויין,
gevein in kol zain aroisgelozt hot er un brider zaine
weeping in voice his let out has he and brothers his

און די מִצרַיִם האָבן געהערט; און דאָס הויז פֿון פַֿרעהן
Pharaohn fun hoiz dos un gehert hobn Mitsrayim di un
Pharaoh of house this and heard have Egyptians the and

האָט געהערט דערפֿון.
derfun gehert hot
thereof heard has

3 And Yosef said unto his achim *(brethren)*, I am Yosef; doth Avi yet live? And his achim could not answer him; for they were shocked with dismay at his presence.

ג און יוֹסף האָט געזאָגט צו זײַנע ברידער: איך בין יוֹסף; לעבט נאָך
noch lebt Yosef bin ich brider zaine tsu gezogt hot Yosef un
yet lives Yosef am I brothers his to said has Yosef and

מײַן פַֿאָטער? און זײַנע ברידער האָבן אים נישט געקענט ענטפֿערן,
entfern gekent nisht im hobn brider zaine un foter main
answer able not him have brothers his and father my

וואָרעם זיי האָבן זיך דערשראָקן פֿאַר אים.
im far dershrokn zich hobn zei vorem
him before terrified self have they for

4 And Yosef said unto his achim, Come near to me, now. And they came near. And he said, I am Yosef achichem *(your brother)*, whom ye sold into Mitzrayim.
5 Now therefore be

ד האָט יוֹסף געזאָגט צו זײַנע ברידער: גענענט צו מיר, איך בעט
bet ich mir tsu genent brider zaine tsu gezogt Yosef hot
entreat I me to come near brothers his to said Yosef has

אײַך. האָבן זיי גענענט. און ער האָט געזאָגט: איך בין אײַער ברודער
bruder aier bin ich gezogt hot er un genent zei hobn aich
brother your am I said has he and come near they have you

יוֹסף, וואָס איר האָט מיך פֿאַרקויפֿט קיין מִצרַיִם. ה און אַצונד
atsund un Mitsrayim kein farkoift mich hot ir vos Yosef
now and Egypt to sold me have you which Yosef

זאָלט איר אײַך נישט קלעמען , און זאָל נישט פֿאַרדריסן אין אײַערע אויגן,
oign aiere in fardrisn nisht zol un klemen nisht aich ir zolt
eyes your in be angry not shall and distressed not you you shall

וואָס איר האָט מיך פֿאַרקויפֿט אַהער, וואָרעם צו דערהאַלטן לעבנס
lebns derhaltn tsu vorem aher farkoift mich hot ir vos
lives keep alive to because here sold me have you that which

האָט מיך אלקים געשיקט אײַך פֿאַרויס . ו וואָרעם שוין צוויי יאָר אַז
az yor tsvei shoin vorem farois aich geshikt Elokim mich hot
that years two already for ahead of you sent G-d me has

דער הונגער איז אין לאַנד, און נאָך פֿינף יאָר וועלן זײַן , וואָס עס וועט
vet es vos zain veln yor finf noch un land in iz hunger der
will it which be will years five yet and land in is famine the

נישט זײַן קיין אַקער און קיין שניט . ז און אלקים האָט מיך געשיקט
geshikt mich hot Elokim un shnit kein un aker kein zain nisht
sent me has G-d and harvest any and plowing any be not

אײַך פֿאַרויס , כדי אײַך צו לאָזן אַן איבערבלײַב אויף דער ערד , און
un erd der oif iberblaib an lozn tsu aich kedei farois aich
and earth the on remnant a allow to you so that ahead of you

אײַך צו דערהאַלטן ביים לעבן דורך אַ גרויסער ישועה . ח און אַצונד ,
atsund un yeshue groiser a durch lebn baim derhaltn tsu aich
now and salvation greater a through life at keep alive to you

נישט איר האָט מיך אַהער געשיקט, נײַערט האלקים ; און ער האָט מיך
mich hot er un HaElokim naiert geshikt aher mich hot ir nisht
me has he and G-d but sent here me has you not

געמאַכט פֿאַר אַ פֿאָטער צו פַּרעהן , און פֿאַר אַ האַר אויף זײַן
zain oif har a far un Pharaohn tsu foter a far gemacht
his on master a for and Pharaoh to father a for made

גאַנצן הויז , און פֿאַר אַ געוועלטיקער איבערן גאַנצן לאַנד מִצרַיִם .
Mitsrayim land gantsn ibern geveltiker a far un hoiz gantsn
Egypt land all over ruler a for and house entire

ט איילט און גייט אַרויף צו מײַן פֿאָטער, און איר זאָלט זאָגן צו אים:
im tsu zogn zolt ir un foter main tsu aroif geit un ailt
him to say shall you and father my to up go and quick

אַזוי האָט געזאָגט דײַן זון יוֹסף : אלקים האָט מיך געמאַכט פֿאַר אַ
a far gemacht mich hot Elokim Yosef zun dain gezogt hot azoi
a for made me has G-d Yosef son your said has so

האַר איבער גאַנץ מִצרַיִם ; נידער אַראָפּ צו מיר, זאָלסט
zolst mir tsu arop nider Mitsrayim gants iber har
you(SG) must me to down go down Egypt all over master

זיך נישט אויפֿהאַלטן. י און וועסט זיצן אין לאַנד גוֹשֶׁן , און וועסט זײַן
zain vest un Goshen land in zitsn vest un oifhaltn nisht zich
be will and Goshen land in sit will and hold back not self

נאָענט צו מיר, דו און דײַנע קינדער און דײַנע קינדערס קינדער , און
un kinder kinders daine un kinder daine un du mir tsu nont
and children children's your and children your and you me to near

דײַנע שאָף , און דײַנע רינדער, און אַלץ וואָס דו האָסט. יא און איך
ich un host du vos alts un rinder daine un shof daine
I and have you which all that and cattle your and sheep your

וועל דיך דאָרטן אויסהאַלטן; וואָרעם נאָך פֿינף יאָר וועט זײַן דער
der zain vet yor finf noch vorem oishaltn dortn dich vel
the be will years five yet for support there you(SG) will

הונגער; כדי זאָלסט נישט אומקומען, דו און דײַן הויזגעזינט
hoizgezint dain un du umkumen nisht zolst kedei hunger
household your and you perish not you(SG) must so that famine

not grieved, nor angry with yourselves, that ye sold me here; for Elohim did send me before you to save life. 6 For these two years hath the ra'av *(famine)* been in the land; and yet there are chamesh shanim *(five years)*, in the which there shall neither be plowing nor harvest. 7 And Elohim sent me before you to save you a she'erit in the earth, and to save life for you by a peletah gedolah. 8 So now it was not you that sent me here, but HaElohim; and He hath made me as an Av to Pharaoh, and adon of all his Bais, and Moshel throughout kol Eretz Mitzrayim. 9 Haste ye, and go up to Avi, and say unto him, Thus saith thy ben, Yosef, Elohim hath made me as adon kol Mitzrayim; come down unto me, tarry not; 10 And thou shalt dwell in Eretz Goshen, and thou shalt be karov *(near)* unto me, thou, and thy banim, and thy bnei banecha, and thy tzon, and thy bakar, and all that thou hast: 11 And there will I nourish thee; for yet there are chamesh shanim of ra'av; lest thou, and thy bais, and all that thou hast, come to destitution.

12 And, hinei, your eyes see, and the eyes of achi Binyamin, that it is my mouth that speaketh unto you. 13 And ye shall tell Avi of kol my kavod b'Mitzrayim, and of all that ye have seen; and ye shall haste and bring down Avi here.

14 And he fell upon the neck of Binyamin achiv, and wept; and Binyamin wept upon his neck. 15 Moreover he kissed all his achim, and wept upon them; and after that his achim talked with him.

16 And the news thereof was heard in Bais Pharaoh saying, Achei Yosef are come; and it pleased Pharaoh well, and his avadim.

17 And Pharaoh said unto Yosef, Say unto thy achim, This do ye; load your beasts, and go, get you unto Eretz Kena'an; 18 And take Avichem and your households, and come unto me; and I will give you the best of Eretz Mitzrayim, ye shall eat the chelev haaretz. 19 Now thou

אוֹן אַלְץ וואָס דו האָסט. יב און אָט זעען אײַערע אויגן, און די
di un oign aiere zeen ot un host du vos alts un
the and eyes your see behold and have you which all that and

אויגן פֿון מײַן ברודער בנימינען , אַז מײַן מויל רעדט דאָס צו
tsu dos redt moil main az Binyaminen bruder main fun oign
to this speaks mouth my that Binyamin brother my of eyes

אײַך. יג און איר זאָלט דערציילן מײַן פֿאָטער מײַן גאַנצן כּבֿוד אין
in koved gantsn main foter main dertseiln zolt ir un aich
in glory entire my father my tell shall you and you

מִצרַיִם , און אַלְץ וואָס איר האָט געזען, און איר זאָלט איילן און
un eiln zolt ir un gezen hot ir vos alts un Mitsrayim
and hurry shall you and seen have you which all that and Egypt

אַראָפּברענגען מײַן פֿאָטער אַהער.
aher foter main aropbrengen
here father my shall bring down

יד און ער איז געפֿאַלן אויפֿן האַלדז פֿון זײַן ברודער בנימינען ,
Binyaminen bruder zain fun haldz oifn gefaln iz er un
Binyamin brother his of neck on fall is he and

און האָט געווויינט, און בנימין האָט געווויינט אויף זײַן האַלדז. טו און
un haldz zain oif geveint hot Binyamin un geveint hot un
and neck his on wept has Binyamin and wept has and

ער האָט געקושט אַלע זײַנע ברידער , און האָט געווויינט אויף זיי ,
zei oif geveint hot un brider zaine ale gekusht hot er
them on wept has and brothers his all kissed has he

און דערנאָך האָבן זײַנע ברידער געהרעדט מיט אים.
im mit geredt brider zaine hobn dernoch un
him with spoken brothers his have after that and

טז און דער קלאַנג איז געהערט געווואָרן אין פַּרעהסֿ הויז ,
hoiz Pharaohs in gevorn gehert iz klang der un
house Pharaoh's in having become heard is rumor the and

אַזוי צו זאָגן: יוֹסֵפס ברידער זײַנען געקומען ; און עס איז
iz es un gekumen zainen brider Yosefs zogn tsu azoi
is it and having come are brothers Yosef's say to so

ווויל‌געפֿעלן אין די אויגן פֿון פַּרעהן , און אין די אויגן
voilgefeln oign di in un Pharaohn fun oign di in
find favor in the eyes of Pharaoh and in the eyes of

פֿון זײַנע קנעכט .
knecht zaine fun
servants his of

יז און פַּרעה האָט געזאָגט צו יוֹסֵפן : זאָג צו דיַינע ברידער :
brider daine tsu zog Yosefn tsu gezogt hot Pharaoh un
brothers your to say Yosef to said has Pharaoh and

טוט אָט-וואָס: לאָדט אָן אײַערע בהמות , און גייט, קומט קיין
kein kumt geit un beheimes aiere on lodt ot-vos tut
to come go and beasts your on load do this do

לאַנד כּנַעַן , יח און נעמט אײַער פֿאָטער, און אײַערע הויזגעזינטן ,
hoizgezintn aiere un foter aier nemt un Kenaan land
households your and father your take and Canaan land

און קומט צו מיר, און איך וועל אײַך געבן בעסטע פֿון לאַנד
land fun beste dos gebn aich vel ich un mir tsu kumt un
land of best this give you will I and me to come and

מִצרַיִם , און עסט דאָס פֿעטס פֿון לאַנד. יט און דו ווערסט
verst du un land fun fets dos est un Mitsrayim
are you and land of fat this eat and Egypt

art commanded, this do ye; take you agalot *(wagons)* out of Eretz Mitzrayim for your little ones, and for your nashim, and bring Avichem, and come. 20 Also regard not your kelim; for the best of kol Eretz Mitzrayim is yours.

באָפֿוילן , טוט אָט-וואָס: נעמט אייך פֿון לאַנד מִצרַיִם
Mitsrayim land fun aich nemt ot-vos tut bafoiln
Egypt land of you take do this do commanded

וועגן פֿאַר אייערע קליינע קינדער , און פֿאַר אייערע
aiere far un kinder kleine aiere far vegen
your for and children small your for concerning

וויַבער, און איר זאָלט אַרויפֿנעמען אייער פֿאָטער און קומען .
kumen un foter aier aroifnemen zolt ir un vaiber
come and father your carry up shall you and wives

כ און אייער אויג זאָל זיך נישט קימערן אום אייערע זאַכן ,
zachn aiere um kimern nisht zich zol oig aier un
things your on to worry not self shall eye your and

וואָרעם דאָס בעסטע פֿון גאַנצן לאַנד מִצרַיִם איז אייערס.
aiers iz Mitsrayim land gantsn fun beste dos vorem
yours is Egypt land all of best this for

21 And the Bnei Yisroel did so; and Yosef gave them agalot, according to the commandment of Pharaoh, and gave them provision for the derech. 22 To all of them he gave each man chalifot semalot; but to Binyamin he gave three hundred pieces of kesef, and chamesh chalifot semalot. 23 And to Aviv he sent after this manner; ten chamorim loaded with the best of Mitzrayim, and ten female donkeys loaded with grain and lechem and provision for Aviv for the derech. 24 So he sent his achim away, and they departed; and he said unto them, See that ye not quarrel by the derech.

כא האָבן די זין פֿון יִשְׂרָאֵל אזוי געטאָן, און יוסף האָט זיי געגעבן
gegebn zei hot Yosef un geton azoi Yisroeln fun zin di hobn
given them has Yosef and did thus Yisroel of sons the have

וועגן , לויט דעם מויל פֿון פַּרעהן , און ער האָט זיי
zei hot er un Pharaohn fun moil dem loit vegen
them has he and Pharaoh of mouth the according to wagons

געגעבן שפּייז אויפֿן וועג . כב זיי אַלעמען האָט ער געגעבן גאַנגען
gangen gegebn er hot alemen zei veg oifn shpaiz gegebn
changes given he has everyone they journey for food given

קליידער פֿאַר איטלעכן, און בנימינען האָט ער געגעבן דריי הונדערט
hundert drai gegebn er hot Binyaminen un itlechn far kleider
hundred three given he has Binyamin and each for garments

זילבערשטיק , און פֿינף גאַנג קליידער . כג און צו זיין פֿאָטער האָט
hot foter zain tsu un kleider gang finf un zilbershtik
has father his to and garments change five and pieces of silver

ער דעס גליַיכן געשיקט צען אייזלען באַלאָדן מיטן בעסטן פֿון מִצרַיִם ,
Mitsrayim fun bestn mitn balodn eizlen tsen geshikt glaichn des er
Egypt of best with loaded donkeys ten sent equal the he

און צען אייזלינס באַלאָדן מיט תּבֿואה און ברויט, און שפּייז פֿאַר
far shpaiz un broit un tvue mit balodn eizelins tsen un
for food and bread and grain with loaded female donkeys ten and

זיין פֿאָטער אויפֿן וועג . כד און ער האָט אַוועקגעשיקט זיינע ברידער ,
brider zaine avekgeshikt hot er un veg oifn foter zain
brothers his sent off has he and journey on father his

און זיי זיינען אַוועקגעגאַנגען; און ער האָט זיי אָנגעזאָגט: איר זאָלט
zolt ir ongezogt zei hot er un avekgegangen zainen zei un
shall her ordered them has he and went way are they and

אייך נישט קריגן אויפֿן וועג.
veg oifn krign nisht aich
way on quarrel not you

25 And they went up out of Mitzrayim, and came into Eretz Kena'an unto Ya'akov avihem, 26 And told him, saying, Yosef chai! Yosef is yet alive, and he is Moshel kol Eretz Mitzrayim. And

כה און זיי זיינען אַרויפֿגעגאַנגען פֿון מִצרַיִם , און זיינען
zainen un Mitsrayim fun aroifgegangen zainen zei un
are and Egypt from having gone up are they and

געקומען קיין לאַנד כנַען צו זייער פֿאָטער יעקבֿן . כו און זיי האָבן
hobn zei un Yaakovn foter zeyer tsu Kenaan land kein gekumen
have they and Yaakov father their to Canaan land to having come

אים דערציילט, אַזוי צו זאָגן: יוֹסף לעבט נאָך ; און אַז ער געווען טיקט
geveltikt er az un noch lebt Yosef zogn tsu azoi dertseilt im
rules he that and still lives Yosef say to so told him

Ya'akov's lev fainted, for he believed them not.
27 And they told him kol divrei Yosef, which he had said unto them; and when he saw the agalot which Yosef had sent to carry him, the ruach Ya'akov avihem revived; 28 And Yisroel said, It is enough; Yosef Beni chai! Yosef Beni is yet alive; I will go and see him before I die.

46 And Yisroel took his journey with all that he had, and came to Be'er-Sheva, and offered zevakhim unto Elohei Aviv Yitzchak. 2 And Elohim spoke unto Yisroel in the marot halailah, and said, Ya'akov, Ya'akov. And he said, Hineni. 3 And He said, I am El Elohei Avicha; fear not to go down to Mitzrayim; for there I will make thee a Goy Gadol; 4 I will go down with thee to Mitzrayim; and I will also surely bring thee up again; and Yosef shall put his yad upon thine eyes.

5 And Ya'akov rose up from Be'er-Sheva; and the Bnei Yisroel carried Ya'akov Avihem, and their little ones, and their

איבערן גאַנצן לאַנד מִצרַיִם . איז זײַן האַרץ פֿאַרקילט , געוואָרן
gevorn farkilt harts zain iz Mitsrayim land gantsn ibern
having become cold heart his is Egypt land all over

וואָרעם ער האָט זיי נישט געגלויבט. כז האָבן זיי אים דערציילט אַלע
ale dertseilt im zei hobn gegloibt nisht zei hot er vorem
all told him they have believed not them has he because

וועדער פֿון יוֹסֵפֿן , וואָס ער האָט צו זיי גערעדט, און ער האָט געזען
gezen hot er un geredt zei tsu hot er vos Yosefn fun verter
seen has he and spoken them to has he which Yosef of words

די וועגן וואָס יוֹסף האָט געשיקט אים צו פֿירן, און דער גײַסט פֿון זייער
zeyer fun gaist der un firn tsu im geshikt hot Yosef vos vegen di
their of spirit the and lead to him sent has Yosef which wagons the

פֿאָטער יעקבֿן האָט אָפּגעלעבט. כח און ישְׂרָאֵל האָט געזאָגט: גענוג ! מײַן
main genug gezogt hot Yisroel un opgelebt hot Yaakovn foter
my enough said has Israel and revived has Yaakov father

זון יוֹסף לעבט נאָך ; איך וועל גיין און וועל אים זען איידער איך שטאַרב.
shtarb ich eider zen im vel un gein vel ich noch lebt Yosef zun
die I before see him will and go will I still lives Yosef son

מו און ישְׂרָאֵל האָט אַוועקגעצויגן מיט אַלץ וואָס ער האָט
hot er vos alts mit avekgetsoign hot Yisroel un
has he which all that with journeyed has Israel and

געהאַט , און איז געקומען קיין באֵר-שֶׁבַּע , און ער האָט
hot er un Beer-Sheva kein gekumen iz un gehat
has he and Be'er-Sheva to having come is and have had

געשאָכטן שלאַכטאָפּפֿער צו דעם ג-ט פֿון זײַן פֿאָטער יִצחָק .
Yitschakn foter zain fun G-t dem tsu shlachtopfer geshochtn
Yitzchak father his of G-d the to slaughter sacrifice slaughtered

ב און אלקים האָט געזעדט צו ישְׂרָאֵלן אין זעונגען פֿון דער נאַכט, און
un nacht der fun zeungen in Yisroeln tsu geredt hot Elokim un
and night the of vision in Yisroel to spoken has G-d and

האָט געזאָגט: יעקבֿ , יעקבֿ ! האָט ער געזאָגט: דאָ בין איך. ג האָט
hot ich bin do gezogt er hot Yaakov Yaakov gezogt hot
has I am here said he has Yaakov Yaakov said has

ער געזאָגט: איך בין הָאֵל דער ג-ט פֿון דײַן פֿאָטער, זאָלסט
zolst foter dain fun G-t der HaEl bin ich gezogt er
you(SG) must father your of G-d the the G-d am I said he

נישט מורא האָבן אַראָפּצונידערן קיין מִצרַיִם , וואָרעם פֿאַר אַ גרויס
grois a far vorem Mitsrayim kein aroptsunidern hobn moire nisht
great a for because Egypt to go down to have fear not

פֿאָלק וועל איך דיך דאָרטן מאַכן . ד איך וועל אַראָפּנידערן מיט
mit aropnideren vel ich machn dortn dich ich vel folk
with go down will I make there you(SG) I will people

דיר קיין מִצרַיִם , און אויך אַרויפֿברענגען וועל איך דיך
dich ich vel aroifbrengen oich un Mitsrayim kein dir
you(SG) I will surely bring up also and Egypt to you(SG)

אַרויפֿברענגען. און יוֹסף וועט אַרויפֿטאָן זײַן האַנט אויף דײַנע אויגן.
oign daine oif hant zain aroifton vet Yosef un aroifbrengen
eyes your on hand his put will Yosef and bring up

ה און יעקבֿ איז אויפֿגעשטאַנען פֿון באֵר-שֶׁבַּע , און די קינדער פֿון
fun kinder di un Beer-Sheva fun oifgeshtanen iz Yaakov un
of children the and Be'er-Sheva from got up is Yaakov and

יִשְׂרָאֵל האָבן גענפֿירט זייער פֿאָטער יעקבֿן , און זייערע קליינע קינדער , און
un kinder kleine zeyere un Yaakovn foter zeyer gefirt hobn Yisroel
and children small their and Yaakov father their guided have Israel

זייערע ווייבער, אויף די וועגן וואָס פַּרעה האָט געשיקט אים צו פֿירן.
firn tsu im geshikt hot Pharaoh vos vegen di oif vaiber zeyere
lead to him sent has Pharaoh which wagons the on wives their

ו און זיי האָבן גענומען זייערע פֿיך , און זייער פַֿאַרמעג וואָס
vos farmeg zeyer un fich zeyere genumen hobn zei un
which possessions their and livestock their taken have they and

זיי האָבן אָנגעקליבן אין לאַנד כנַעַן , און זיי זיַינען געקומען קיין
kein gekumen zainen zei un Kenaan land in ongeklibn hobn zei
to having come are they and Canaan land in accumulated have they

מִצרַיִם , יעקבֿ און אַלע זיַינע קינדער מיט אים; ז זיַינע זין און זיַינע
zaine un zin zaine im mit kinder zaine ale un Yaakov Mitsrayim
his and sons his him with children his all and Yaakov Egypt

זינס זין מיט אים, זיַינע טעכטער , און זיַינע זינס טעכטער , און אַלע
ale un techter zins zaine un techter zaine im mit zin zins
all and daughters sons' his and daughters his him with sons sons'

זיַינע קינדער , האָט ער געבראַכט מיט זיך קיין מִצרַיִם .
Mitsrayim kein zich mit gebracht er hot kinder zaine
Egypt to self with brought he has children his

ח און דאָס זיַינען די נעמען פֿון די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל וואָס זיַינען
zainen vos Yisroel fun kinder di fun nemen di zainen dos un
are which Israel of children the of names the are this and

געקומען קיין מִצרַיִם , יעקבֿ און זיַינע קינדער : יעקבֿס בכור
bechor Yaakovs kinder zaine un Yaakov Mitsrayim kein gekumen
firstborn Yaakov's children his and Yaakov Egypt to having come

ראובֿן . ט און די זין פֿון ראובֿנען : חֲנוֹך , און פַּלוא, און חֶצרוֹן ,
Chetsron un Pallu un Chanoch Reuvenen fun zin di un Reuven
Chetzron and Pallu and Chanokh Reuven of sons the and Reuven

כַּרמי . י און די זין פֿון שמעונען : ימואל , און יָמין , און אוֹהַד,
Ohad un Yamin un Yemuel Shimeonen fun zin di un Karmi un
Ohad and Yamin and Yemuel Shim'on of sons the and Carmi and

יָכין , און צוֹחַר , און שָׁאול דער זון פֿון אַ כנַעֲנית . יא און
un Kenaanit a fun zun der Shaul un Tsochar un Yachin un
and Kena'ani a of son the Sha'ul and Tzochar and Yachin and

די זין פֿון לֵוִי : גֵּרשׁוֹן , קְהָת , און מְרָרי . יב און די זין פֿון
fun zin di un Merari un Kohat Gershon Levin fun zin di
of sons the and Merari and Kohat Gershon Levi of sons the

יהודהן : עֵר, און אוֹנָן , און שֵׁלָה , און פֶּרֶץ , און זֶרַח ; און עֵר און
un Er un Zerach un Perets un Shelah un Onan un Er Yehudahn
and Er and Zerach and Peretz and Shelah and Onan and Er Yehudah

אוֹנָן זיַינען געשטאָרבן אין לאַנד כנַעַן . און די זין פֿון פֶּרֶץ זיַינען
zainen Peretsn fun zin di un Kenaan land in geshtorbn zainen Onan
are Peretz of sons the and Canaan land in died are Onan

געווען חֶצרוֹן און חָמול . יג און די זין פֿון יִשׂשָׂכָר : תּוֹלָע,
Tola Yissacharn fun zin di un Chamul un Chetsron geven
Tola Yissakhar of sons the and Chamul and Chetzron having been

און פּוּוָה , און יוֹב , און שִׁמרוֹן . יד און די זין פֿון זְבוּלוּנען : סֶרֶד ,
Sered Zevulunen fun zin di un Shimron un Yov un Puvah un
Sered Zevulun of sons the and Shimron and Yov and Puvah and

און אֵלוֹן, און יַחלְאֵל . טו דאָס זיַינען די זין פֿון לאהן , וואָס זי
zi vos Leahn fun zin di zainen dos Yachleil un Elon un
she whom Leah of sons the are these Yachle'el and Elon and

האָט געבאָרן יעקבֿן אין פַּדַן-אַרָם ; דערצו זיַן טאָכטער
tochter zain dertsu Paddan-Aram in Yaakovn geborn hot
daughter his in addition Paddanah-Aram in Yaakov given birth to has

nashim, in the agalot which Pharaoh had sent to carry him. 6 And they took their mikneh, and their possessions, which they had acquired in Eretz Kena'an, and came to Mitzrayim, Ya'akov, and all his zera with him; 7 His banim, and his bnei banim with him, his banot, and his banot banim, and all his zera brought he with him to Mitzrayim.

8 And these are the shemot Bnei Yisroel, which came to Mitzrayim: Ya'akov and his banim: Reuven, bechor Ya'akov; 9 And the Bnei Reuven: Chanokh, and Pallu, and Chetzron, and Carmi. 10 And the Bnei Shim'on: Yemuel, and Yamin, and Ohad, and Yachin, and Tzochar, and Sha'ul Ben HaKena'ani. 11 And the Bnei Levi: Gershon, Kohat, and Merari. 12 And the Bnei Yehudah: Er, and Onan, and Shelah, and Peretz, and Zerach; but Er and Onan died in Eretz Kena'an. And the Bnei Peretz were Chetzron and Chamul. 13 And the Bnei Yissakhar: Tola, and Puvah, and Yov, and Shimron. 14 And the Bnei Zevulun: Sered, Elon, and Yachle'el. 15 These are the Bnei Leah, which she bore unto Ya'akov in Paddan-Aram, with

his bat Dinah; kol nefesh of his banim and his banot were thirty and three. 16 And the Bnei Gad: Tziphyon, Chaggi, Shuni, Etzbon, Eri, Arodi, and Areli. 17 And the Bnei Asher: Yimnah, and Yishvah, and Yishvi, and Beri'ah, and Serach their achot; and the Bnei Beri'ah: Chever, and Malki'el. 18 These are the Bnei Zilpah, whom Lavan gave to Leah his bat, and these she bore unto Ya'akov, even sixteen nefesh. 19 The Bnei Rachel eshet Ya'akov: Yosef, and Binyamin. 20 And unto Yosef in Eretz Mitzrayim were born Menasheh and Ephrayim, which Asenat Bat Poti Phera kohen of On bore unto him. 21 And the Bnei Binyamin were Bela, and Becher, and Ashbel, Gera, and Na'aman, Echi, and Rosh, Muppim, and Chuppim, and Ard. 22 These are the Bnei Rachel, which were born to Ya'akov; kol nefesh were fourteen. 23 And the Bnei Dan: Chushim. 24 And the Bnei Naphtali: Yachtze'el, and Guni, and Yetzer, and Shillem. 25 These are the Bnei Bilhah, which Lavan gave unto Rachel his bat, and she bore these unto Ya'akov; kol nefesh were shivah.

דינה ; אַלע נפֿשות פֿון זייַנע זין און זייַנע טעכטער , דרייַ און דרייַסיק.
draisik un drai techter zaine un zin zaine fun nefoshes ale Dinah
thirty and three daughters his and sons his of persons all Dinah

טז און די זין פֿון גָדן זייַנען געווען צִפיון , און חַגי , שוני ,
Shuni Chagi un Tsifyon geven zainen Gadn fun zin di un
Shuni Chaggi and Tziphyon having been are Gad of sons the and

יז און אֶצבון , עֶרי, און אַרוֹדי, און אַראֶלי. יז און די קינדער פֿון אָשֶׁר :
Ashern fun kinder di un Areli un Arodi un Eri Etsbon un
Asher of children the and Areli and Arodi and Eri Etzbon and

יְמנָה , און יִשוָה , און יִשוי , און בריעָה , און זייער שוועסטער שֶׂרַח ;
Serach shvester zeyer un Beriah un Yishvi un Yishvah un Yimnah
Serach sister their and Beri'ah and Yishvi and Yishvah and Yimnah

יח און די זין פֿון בריעָהן : חֶבֶר און מַלכיאֵל . יח דאָס זייַנען די זין
zin di zainen dos Malkiel un Chever Beriahn fun zin di un
sons the are this Malki'el and Chever Beri'ah of sons the and

פֿון זִלפָּה , וואָס לָבָן האָט געגעבן זיין טאָכטער לאהן , און די
di un Leahn tochter zain gegebn hot Lavan vos Zilpahn fun
the and Leah daughter his given has Lavan which Zilpah of

דאָזיקע האָט זי געבאָרן יעקבֿן – זעכצן נפֿשות . יט די זין פֿון
fun zin di nefoshes zechtsn Yaakovn geborn zi hot dozike
of sons the persons sixteen Yaakov given birth to she has this

יעקבֿס וויַב רחלען זייַנען געווען יוֹסף און בנימין . כ און ביי
bai un Binyamin un Yosef geven zainen Rachelen vaib Yaakovs
by and Binyamin and Yosef having been are Rachel wife Yaakov's

יוֹספֿן זייַנען געבאָרן געוואָרן אין לאַנד מִצרַיִם מנַשֶׁה
Menasheh Mitsrayim land in gevorn geborn zainen Yosefn
Menasheh Egypt land in having become given birth to are Yosef

און אפֿרים , וואָס אָסנַת די טאָכטער פֿון פּוֹטי-פֿרַע דעם פּריסטער
prister dem Poti-fera fun tochter di Asenat vos Efrayim un
priest the Poti Phera of daughter the Asenat which Ephrayim and

פֿון אוֹן האָט אים געבאָרן . כא און די זין פֿון בנימינען זייַנען
zainen Binyaminen fun zin di un geborn im hot On fun
are Binyamin of sons the and given birth to him has On of

געווען בֶּלַע, און בֶּכֶר , און אַשבֶל , גֵּרָא , און נַעֲמָן , אֶחי ,
Echi Naaman un Gera Ashbel un Becher un Bela geven
Echi Na'aman and Gera Ashbel and Becher and Bela having been

און ראש, מופּים , און חופּים , און אַרד. כב דאָס זייַנען די זין פֿון
fun zin di zainen dos Ard un Chupim un Mupim Rosh un
of sons the are this Ard and Chuppim and Muppim Rosh and

רחלען , וואָס זייַנען געבאָרן געוואָרן ביי יעקבֿן : אַלע
ale Yaakovn bai gevorn geborn zainen vos Rachelen
all Yaakov by having become given birth to are which Rachel

נפֿשות , פֿערצן . כג און די זין פֿון דָנען : חושים . כד און די זין
zin di un Chushim Danen fun zin di un fertsn nefoshes
sons the and Chushim Dan of sons the and fourteen persons

פֿון נַפתָּלין : יַחצאֵל , און גוני , און יֵצֶר , און שִלֵם . כה דאָס זייַנען
zainen dos Shilem un Yetser un Guni un Yachtseil Naftalien fun
are this Shillem and Yetzer and Guni and Yachtze'el Naphtali of

די זין פֿון בִלהָה , וואָס לָבָן האָט געגעבן זיין טאָכטער רחלען ,
Rachelen tochter zain gegebn hot Lavan vos Bilhahn fun zin di
Rachel daughter his given has Lavan which Bilhah of sons the

און די דאָזיקע האָט זי געבאָרן יעקבֿן ; אַלע נפֿשות , זיבן .
zibn nefoshes ale Yaakovn geborn zi hot dozike di un
seven persons all Yaakov given birth to she have this the ones and

כו אַלע נפֿשות פֿון יעקבֿן וואָס זיַנען געקומען קיין
kein gekumen zainen vos Yaakovn fun nefoshes ale
to having come are which Yaakov of persons all

מִצרַים , די וואָס זיַנען אַרויסגעגאַנגען פֿון זיַין דיך ,
dich zain fun aroisgegangen zainen vos di Mitsrayim
thigh his of having come out are which the Egypt

אַחוץ די וויַבער פֿון יעקבֿס זין – אַלע נפֿשות זיַנען
zainen nefoshes ale zin Yaakovs fun vaiber di achuts
are persons all sons Yaakov's of wives the aside from

געווען זעקס און זעבציק . כז און יוֹספֿס זין , וואָס זיַנען אים
im zainen vos zin Yosefs un zechtsik un zeks geven
him are who sons Yosef's and sixty and six having been

געבאָרן געווואָרן אין מִצרַים , זיַנען געווען
geven zainen Mitsrayim in gevorn geborn
having been are Egypt in having become given birth to

צוויי נפֿשות . אַלע נפֿשות פֿון יעקבֿס הויז וואָס זיַנען
zainen vos hoiz Yaakovs fun nefoshes ale nefoshes tsvei
are who household Yaakov's of persons all persons two

געקומען קיין מִצרַים , זיבעציק.
zibetsik Mitsrayim kein gekumen
seventy Egypt to having come

כח און יהודהן האָט ער געשיקט פֿאַרויס פֿאַר זיך צו יוֹספֿן ,
Yosefn tsu zich far farois geshikt er hot Yehudahn un
Yosef to self before ahead of sent he has Yehudah and

צו ווייַזן אים פֿאַרויס דעם וועג קיין גוֹשֶׁן ; און זיי זיַנען
zainen zei un Goshen kein veg dem farois im vaizn tsu
are they and Goshen to way the ahead of him show to

אָנגעקומען קיין לאַנד גוֹשֶׁן .
Goshen land kein ongekumen
Goshen land to arrived

כט און יוֹסף האָט איינגעשפּאַנט זיַין רייַטוואָגן, און איז
iz un raitvogn zain aingeshpant hot Yosef un
is and chariot his harnessed has Yosef and

אַרויפֿגעגאַנגען אַנטקעגן זיַין פֿאָטער יִשׂרָאֵלן קיין גוֹשֶׁן . און ווי
vi un Goshen kein Yisroeln foter zain antkegen aroifgegangen
as and Goshen at Yisroel father his to meet having gone up

ער האָט זיך געוויזן פֿאַר אים, אַזוי איז ער אים געפֿאַלן אויפֿן
oifn gefaln im er iz azoi im far gevizn zich hot er
on fell him he is so him before appeared self has he

האַלדז, און ער האָט לאַנג געווויינט אויף זיַין האַלדז. ל און יִשׂרָאֵל האָט
hot Yisroel un haldz zain oif geveint lang hot er un haldz
has Yisroel and neck his on wept long has he and neck

געזאָגט צו יוֹספֿן : אַצונד קען איך שטאַרבן, נאָכדעם ווי איך האָב
hob ich vi nochdem shtarbn ich ken atsund Yosefn tsu gezogt
have I as after die I can now Yosef to said

געזען דיַין פּנים , אַז דו לעבסט נאָך .
noch lebst du az ponem dain gezen
still live you that face your seen

לא און יוֹסף האָט געזאָגט צו זיַנע ברידער און צו זיַין פֿאָטערס
foters zain tsu un brider zaine tsu gezogt hot Yosef un
father's his to and brothers his to said has Yosef and

הויזגעזינט : איך וועל אַרויפֿגיין און וועל דערצייַלן פַּרעהן , און איך וועל
vel ich un Pharaohn dertseiln vel un aroifgein vel ich hoizgezint
will I and Pharaoh tell will and go up will I household

[26] Kol hanefesh that came with Ya'akov to Mitzrayim, which came out of his loins, apart from the nashim of the Bnei Ya'akov, kol nefesh were threescore and six; [27] And the Bnei Yosef, which were born to him in Mitzrayim, were two nefesh; kol hanefesh of Bais Ya'akov, which came into Mitzrayim, were shivim *(seventy)*.

[28] And he sent Yehudah before him unto Yosef, to direct his face unto Goshen; and they came into Eretz Goshen.

[29] And Yosef made ready his merkavah, and went up to meet Yisroel Aviv, to Goshen, and presented himself unto him; and he fell on his neck, and wept on his neck a long time. [30] And Yisroel said unto Yosef, Now let me die, since I have seen thy face, because thou art yet alive.

[31] And Yosef said unto his achim, and unto Bais Aviv, I will go up, and speak to Pharaoh, and say unto him, My

achim and Bais Avi, which were in Eretz Kena'an, are come unto me; 32 And the anashim are roei tzon *(shepherds)*, keepers of livestock; and they have brought their tzon, and their bakar, and all that they have. 33 And it shall come to pass, when Pharaoh shall call you, and shall say, What is ma'aseichem *(your occupation)*? 34 That ye shall say, Thy avadim hath been keepers of livestock from our youth even until now, both we, and also Avoteinu; that ye may dwell in Eretz Goshen; for every ro'eh tzon is a toevat Mitzrayim.

47 Then Yosef came and told Pharaoh, and said, Avi and my achim, and their tzon, and their bakar, and all that they have, are come out of Eretz Kena'an; and they are now in Eretz Goshen. 2 And he took some of his achim, even five anashim, and presented them unto Pharaoh. 3 And Pharaoh said unto his achim, What is your occupation? And they said unto Pharaoh, Thy avadim are roeh tzon, both we, and also Avoteinu. 4 They said moreover unto Pharaoh,

אים זאָגן: מײַנע ברידער און מײַן פֿאָטערס הויזגעזינט, וואָס זײַנען
zainen vos hoizgezint foters main un brider maine zogn im
are which household father's my and brothers my say him

געווען אין לאַנד כְּנַעַן, זײַנען געקומען צו מיר. לב און די
di un mir tsu gekumen zainen Kenaan land in geven
the and me to having come are Canaan land in having been

מענטשן זײַנען פֿאַרטוכער פֿון שאָף, ווײַל זיי זײַנען מענטשן פֿון
fun mentshn zainen zei vorem shof fun pastucher zainen mentshn
of men are they because sheep of shepherds are men

פֿיך; און זייערע שאָף און זייערע רינדער און אַלץ וואָס
vos alts un rinder zeyere un shof zeyere un fich
which all that and head of cattle their and sheep their and livestock

זיי האָבן, מיטגעבראַכט. לג און עס וועט זײַן, אַז פַּרעה
Pharaoh az zain vet es un mitgebracht zei hobn hobn zei
Pharaoh when be will it and brought with they have have they

וועט אײַך רופֿן, און וועט זאָגן: וואָס איז אײַער טאָן? לד זאָלט איר זאָגן:
zogn ir zolt ton aier iz vos zogn vet un rufn aich vet
say you shall doing your is what say will and call you will

מענטשן פֿון פֿיך זײַנען דײַנע קנעכט פֿון אונדזער יוגנט אָן און
un on yugnt undzer fun knecht daine zainen fich fun mentshn
and on youth our from servants your are livestock of men

ביז אַצונד, אַזוי מיר, אַזוי אונדזערע עלטערן; כְּדֵי איר זאָלט זיצן אין
in zitsn zolt ir kedei eltern undzere azoi mir azoi atsund biz
in sit shall you so that fathers our so we so now till

לאַנד גֹּשֶׁן, וואָרעם אַן אומוועדיקייט בײַ די מִצרַיִם איז יעטוועדער
yetveder iz Mitsrayim di bai umverdikeit an vorem Goshen land
every is Egypt the by abomination an because Goshen land

פֿאַסטוך פֿון שאָף.
shof fun pastuch
sheep of shepherd

מז און יוֹסף איז געגאַנגען און האָט דערציילט פַּרעהן, און
un Pharaohn dertseilt hot un gegangen iz Yosef un
and Pharaoh told has and having gone is Yosef and

האָט גענומען: מײַן פֿאָטער און מײַנע ברידער, מיט זייערע
zeyere mit brider maine un foter main gezogt hot
their with brothers my and father my said has

שאָף און זייערע רינדער און אַלץ וואָס זיי האָבן, זײַנען
zainen hobn zei vos alts un rinder zeyere un shof
are have they which all that and head of cattle their and sheep

געקומען פֿון לאַנד כְּנַעַן, און זיי זײַנען אין לאַנד גֹּשֶׁן. ב און
un Goshen land in zainen zei un Kenaan land fun gekumen
and Goshen land in are they and Canaan land from having come

פֿון צווישן זײַנע ברידער האָט ער genומען פֿינף מאַן, און האָט זיי
zei hot un man finf genumen er hot brider zaine tsvishn fun
them has and men five taken he has brothers his among of

געשטעלט פֿאַר פַּרעהן. ג האָט פַּרעה געזאָגט צו זײַנע ברידער:
brider zaine tsu gezogt Pharaoh hot Pharaohn far geshtelt
brothers his to said Pharaoh has Pharaoh before stood

וואָס איז אײַער טאָן? האָבן זיי געזאָגט צו פַּרעהן: פֿאַסטוכער פֿון
fun pastucher Pharaohn tsu gezogt zei hobn ton aier iz vos
of shepherds Pharaoh to said they have doing your is what

שאָף זײַנען דײַנע קנעכט, אַזוי מיר, אַזוי אונדזערע עלטערן. ד און
un eltern undzere azoi mir azoi knecht daine zainen shof
and fathers our so we so servants your are sheep

זיי האָבן געזאָגט צו פַּרעהן : ווויינען אין לאַנד זיינען מיר
mir zainen land in voinen tsu Pharaohn tsu gezogt hobn zei
we are land in sojourning to Pharaoh to said have they

געקומען , וואָרעם עס איז נישטאָ קיין פּיטערונג פַּאַר די שאָף פֿון
fun shof di far fiterung kein nishto iz es vorem gekumen
of sheep the for pasture any not is it for having come

דיינע קנעכט , וויַיל דער הונגער איז שווער אין לאַנד כנַעַן . און אַצונד ,
atsund un Kenaan land in shver iz hunger der vail knecht daine
now and Canaan land in severe is famine the for servants your

איך בעט דיך , זאָלן דיינע קנעכט זיצן אין לאַנד גושֶן .
Goshen land in zitsn knecht daine zoln dich bet ich
Goshen land in sit servants your shall you(SG) entreat I

ה האָט פַּרעה געזאָגט צו יוסֵף , אַזוי צו זאָגן : דיין פאָטער
foter dain zogn tsu azoi Yosefn tsu gezogt Pharaoh hot
father your say to so Yosef to said Pharaoh has

און דיינע ברידער זיַינען געקומען צו דיר ; ו דאָס לאַנד
land dos dir tsu gekumen zainen brider daine un
land this you(SG) to having come are brothers your and

מִצרַיִם ליגט פַּאַר דיר , אין בעסטן טייל פֿון לאַנד באַזעץ דיין
dain bazets land fun teil bestn in dir far ligt Mitsrayim
your settle land of part best in you(SG) before lies Egypt

פאָטער און דיינע ברידער . זאָלן זיי זיצן אין לאַנד גושֶן . און
un Goshen land in zitsn zei zoln brider daine un foter
and Goshen land in sit they shall brothers your and father

אויב דו ווייסט אַז צווישן זיי זיַינען דאָ טויגלעכע מענטשן ,
mentshn toigleche do zainen zei tsvishn az veist du oib
men competent here are them among that know you if

זאָלסטו זיי מאַכן פַּאַר אויפֿזעערס איבער דעם פֿיך וואָס
vos fich dem iber oifzeers far machn zei zolstu
which livestock the over overseers for make them shall you

איך האָב.
hob ich
have I

ז און יוסף האָט געבראַכט זיין פאָטער יעקבן , און ער האָט אים
im hot er un Yaakovn foter zain gebracht hot Yosef un
him has he and Yaakov father his brought has Yosef and

געשטעלט פַּאַר פַּרעהן ; און יעקבֿ האָט געבענטשט פַּרעהן . ח און
un Pharaohn gebentsht hot Yaakov un Pharaohn far geshtelt
and Pharaoh blessed has Yaakov and Pharaoh before stood

פַּרעה האָט געזאָגט צו יעקבן : וויפֿל זיַינען די טעג פֿון די
di fun teg di zainen vifel Yaakovn tsu gezogt hot Pharaoh
the of days the are how many Yaakov to said has Pharaoh

יאָרן פֿון דיין לעבן? ט האָט יעקבֿ געזאָגט צו פַּרעהן : די טעג פֿון
fun teg di Pharaohn tsu gezogt Yaakov hot lebn dain fun yorn
of days the Pharaoh to said Yaakov has life your of years

. די יאָרן פֿון מיין וואַנדערשאַפֿט זיַינען הונדערט און דרייַסיק יאָר
yor draisik un hundert zainen vandershaft main fun yorn di
years thirty and hundred are sojourns my of years the

ווינציק און שלעכט זיַינען די טעג פֿון די יאָרן פֿון מיין לעבן, און
un lebn main fun yorn di fun teg di zainen shlecht un vintsik
and life my of years the of days the are bad and few

זיי קומען נישט צו די טעג פֿון די יאָרן פֿון מיַינע עלטערנס
elterns maine fun yorn di fun teg di tsu nisht kumen zei
my ancestors my of years the of days the to not come they

For to sojourn in the land are we come; for thy avadim have no mireh *(pasture)* for their tzon; for the ra'av *(famine)* is heavy in Eretz Kena'an; now therefore, let now thy avadim dwell in Eretz Goshen.

5 And Pharaoh spoke unto Yosef, saying, Avicha and acheicha are come unto thee; 6 Eretz Mitzrayim is before thee; in the best of the land make avicha and acheicha to dwell; in Eretz Goshen let them dwell; and if thou knowest any anshei chayil among them, then make them sarei mikneh *(royal overseers of livestock)* of mine.

7 And Yosef brought in Ya'akov aviv, and set him before Pharaoh; and Ya'akov made on Pharaoh a brocha. 8 And Pharaoh said unto Ya'akov, How old art thou? 9 And Ya'akov said unto Pharaoh, The days of the shanim of my pilgrimage are a hundred and thirty shanah; few and bad have the days of the years of my life been, and have not attained unto the days of the years of the life of my avot in the days of their pilgrimage.

לעבן אין די טעג פֿון זייער וואַנדערשאַפֿט. י און יעקבֿ האָט געבענטשט
gebentsht hot Yaakov un vandershaft zeyer fun teg di in lebn
blessed has Yaakov and sojourns their of days the in life

פַּרעהן , און איז אַרויסגעגאַנגען פֿון פּאַר פַּרעהן .
Pharaohn far fun aroisgegangen iz un Pharaohn
Pharaoh before of having come out is and Pharaoh

יא און יוֹסף האָט באַזעצט זיין פֿאָטער און זיינע ברידער , און ער
er un brider zaine un foter zain bazetst hot Yosef un
he and brothers his and father his settled has Yosef and

האָט זיי געגעבן אייגנטום אין לאַנד מִצרַיִם , אין בעסטן טייל פֿון
fun teil bestn in Mitsrayim land in eigentum gegebn zei hot
of part best in Egypt land in possession given them has

לאַנד, אין רַעמסֵס , אַזוי ווי פַּרעה האָט באַפֿוילן . יב און
un bafoiln hot Pharaoh vi azoi Rameses land in land
and commanded has Pharaoh as so Rameses land in land

יוֹסף האָט אויסגעהאַלטן זיין פֿאָטער און ברידער , און דאָס
dos un brider zaine un foter zain oisgehaltn hot Yosef
this and brothers his and father his supported has Yosef

גאַנצע הויז פֿון זיין פֿאָטער, מיט ברויט, ווי נאָכן געזינד .
gezind nochn vi broit mit foter zain fun hoiz gantse
household after as bread with father his of household whole

יג און קיין ברויט איז נישט געווען אין גאַנצן לאַנד, ווָאָרעם
vorem land gantsn in geven nisht iz broit kein un
for land all in having been not is bread not any and

דער הונגער איז געווען זייער שווער, און דאָס לאַנד מִצרַיִם
Mitsrayim land dos un shver zeyer geven iz hunger der
Egypt land this and severe very having been is famine the

פֿון דאָס לאַנד כְּנַעַן זיינען אויסגעמאַטערט געווָארן פֿון
fun gevorn oisgematert zainen Kenaan land dos un
from having become exhausted are Canaan land this and

דעם הונגער . יד און יוֹסף האָט אויפֿגעקליבן דאָס גאַנצע געלט וואָס
vos gelt gantse dos oifgeklibn hot Yosef un hunger dem
which money all the this gathered has Yosef and famine the

האָט זיך געפֿונען אין לאַנד מִצרַיִם און אין לאַנד כְּנַעַן , פַּאַר
far Kenaan land in un Mitsrayim land in gefunen zich hot
for Canaan land in and Egypt land in found self has

דער תּבוּאה וואָס זיי האָבן געקויפֿט. און יוֹסף האָט געבראַכט דאָס
dos gebracht hot Yosef un gekoift hobn zei vos tvue der
this brought has Yosef and bought have they which grain the

געלט אין פַּרעהס הויז . טו און אַז דאָס געלט איז אויסגעגאַנגען
oisgegangen iz gelt dos az un hoiz Pharaohs in gelt
used up is money this as and house Pharaoh's in money

פֿון לאַנד מִצרַיִם און פֿון לאַנד כְּנַעַן , זיינען אַלע מִצרַיִם
Mitsrayim ale zainen Kenaan land fun un Mitsrayim land fun
Egyptians all are Canaan land from and Egypt land from

געקומען צו יוֹסֵפֿן , אַזוי צו זאָגן : גיב אונדז ברויט; ווָאָרעם
vorem broit undz gib zogn tsu azoi Yosefn tsu gekumen
for bread us give say to so Yosef to having come

נאָך וואָס זאָל מיר שטאַרבן פֿאַר דיר ? אַז דאָס געלט האָט
hot gelt dos az dir far shtarbn mir zoln vos noch
has money this that you(SG) before die we shall which yet

זיך אויסגעלאָזט. טז האָט יוֹסף געזאָגט: גיט אייערע פֿיך , און
zich oisgelozt hot Yosef gezogt git aiere fich un
self money has Yosef said give your livestock and

10 And Ya'akov made a brocha on Pharaoh, and went out from the presence of Pharaoh.

11 And Yosef settled aviv and his achim, and gave them an achuzzah *(possession)* in Eretz Mitzrayim, in the best of the land, in Eretz Ra'meses, just as Pharaoh had commanded. 12 And Yosef provided for aviv, and his achim, and kol bais aviv, with lechem, according to the children.

13 And there was no lechem in kol ha'aretz; for the ra'av was very heavy, so that Eretz Mitzrayim and kol Eretz Kena'an fainted by reason of the ra'av *(famine)*. 14 And Yosef gathered up all the kesef that was found in the Eretz Mitzrayim, and in Eretz Kena'an, for the shever *(grain)* which they bought; and Yosef brought the kesef into Bais Pharaoh *(Pharaoh's palace)*. 15 And when kesef failed in Eretz Mitzrayim, and in Eretz Kena'an, kol Mitzrayim came unto Yosef, and said, Give us lechem; for why should we die in thy presence? For the kesef is gone. 16 And Yosef said, Give your mikneh; and I will give you for your mikneh, if kesef

איך וועל אײַך געבן פֿאַר אײַערע פֿיך , אויב דאָס געלט האָט זיך
zich hot gelt dos oib fich aiere far gebn aich vel ich
self has money this if livestock your for give you will I

אויסגעלאָזט. יז האָבן זיי געבראַכט זייערע פֿיך צו יוֹסֵף , און
un Yosefn tsu fich zeyere gebracht zei hobn oisgelozt
and Yosef to livestock their brought they have run out

יוֹסף האָט זיי געגעבן ברויט פֿאַר פֿערד , און פֿאַר סטאַדעס שאָף ,
shof stades far un ferd far broit gegebn zei hot Yosef
sheep flocks of for and horses for bread given them has Yosef

און פֿאַר סטאַדעס רינדער, און פֿאַר אייזלען ; און ער האָט זיי
zei hot er un eizlen far un rinder stades far un
them has he and donkeys for and cattle herds of for and

פֿאַרזאָרגט מיט ברויט אין יענעם יאָר , פֿאַר אַלע זיערע פֿיך .
fich zeyere ale far yor yenem in broit mit farzorgt
livestock their all for year that in bread with provided for

יח האָט זיך דאָס יאָר געענדיקט; און אויפֿן צווייטן יאָר זיינען זיי
zei zainen yor tsveitn oifn un geendikt yor dos zich hot
they are year second on and finished year this self has

געקומען צו אים, און האָבן צו אים געזאָגט: מיר וועלן נישט
nisht veln mir gezogt im tsu hobn un im tsu gekumen
not will we said him to have and him to having come

פֿאַרהוילן פֿון מײַן האַר, אַז אַזוי ווי דאָס געלט איז אויסגעגאַנגען,
oisgegangen iz gelt dos vi azoi az har main fun farhoiln
used up is money this as thus that lord my from hide

און די סטאַדעס פֿיך זיינען בײַ מײַן האַר, איז נישט געבליבן
geblibn nisht iz har main bai zainen fich stades di un
remain not is lord my by are livestock flocks of the and

פֿאַר מײַן האַר אַחוץ נאָר אונדזער לײַב און אונדזער ערד. יט נאָך
noch erd undzer un laib undzer nor achuts har main far
yet land our and body our only except lord my before

וואָס זאָלן מיר אומקומען פֿאַר דײַנע אויגן, אי מיר אי אונדזער
undzer i mir i oign daine far umkumen mir zoln vos
our and we both eyes your before perish we shall which

ערד? קויף אָפּ אונדז און אונדזער ערד פֿאַר ברויט, און מיר מיט
mit mir un broit far erd undzer un undz op koif erd
with we and bread for land our and us back buy land

אונדזער ערד וועלן זיין קנעכט צו פַּרעהן ; און גיב אונדז זריעה,
zerie undz gib un Pharaohn tsu knecht zain veln erd undzer
seed us give and Pharaoh to servants be will land our

כדי מיר זאָלן לעבן און נישט שטאַרבן, און די ערד זאָל נישט
nisht zol erd di un shtarbn nisht un lebn zoln mir kedei
not shall land the and die not and live shall we so that

פֿאַרוויסט ווערן .
vern farvist
become laid waste

כ האָט יוֹסף אָפּגעקויפֿט די גאַנצע ערד פֿון מִצרַיִם פֿאַר
far Mitsrayim fun erd gantse di opgekoift Yosef hot
for Egypt of land whole the purchased Yosef has

פַּרעהן , ווײַל דער מִצרַיִם האָבן פֿאַרקויפֿט איטלעכער זײַן
zain itlecher farkoift hobn Mitsrayim di vorem Pharaohn
his each sold have Egyptians the for Pharaoh

פֿעלד, ווײַל דער הונגער האָט זיך געשטאַרקט איבער זיי ; און דאָס
dos un zei iber geshtarkt zich hot hunger der vail feld
this and them over strengthened self has famine the for field

is gone. 17 And they brought their mikneh unto Yosef; and Yosef gave them lechem in exchange for susim, and for the tzon, and for the mikneh of the bakar, and for the chamorim; and he fed them lechem for all their mikneh for that year.

18 When that year was ended, they came unto him the shanah hashenit, and said unto him, We will not hide it from adoni, how that our kesef is spent; adoni also hath our mikneh of behemah; there is not ought left in the sight of adoni, but geviyyatenu *(our bodies)*, and ademateinu *(our lands)*; 19 Why shall we die before thine eyes, both we and ademateinu? Buy us and ademateinu for lechem, and we and ademateinu will be avadim unto Pharaoh; and give us zera, that we may live, and not die, that the adamah be not desolate.

20 And Yosef bought kol Admat Mitzrayim for Pharaoh; for the Mitzrayim sold every ish his sadeh, because the ra'av *(famine)* was chazak over them; so the land became

Pharaoh's. 21 And as for the people, he removed them to cities from one end of the borders of Mitzrayim even to the other end thereof. 22 Only the admat hakohanim bought he not; for the kohanim had a chok assigned them of Pharaoh, and did eat their chok which Pharaoh gave them; therefore they sold not their lands.

23 Then Yosef said unto the people, See, I have bought you this day and your land for Pharaoh: lo, here is zera for you, and ye shall sow the adamah. 24 And it shall come to pass in the tevu'ot, that ye shall give the fifth part unto Pharaoh, and four parts shall be your own, for zera of the sadeh, and for your ochel, and for them of your batim, and for food for your children.

25 And they said, Thou hast saved our lives; let us find chen *(grace, favor)* in the sight of adoni, and we will be avadim to Pharaoh. 26 And Yosef made it a chok over Eretz Mitzrayim unto this day, that Pharaoh should have the

לאַנד איז געוואָרן פַּרעהס . כא און דאָס פֿאָלק , זיי האָט
hot zei folk dos un Pharaohs gevorn iz land
has them people this and Pharaoh's having become is land

ער שטעטווײַז איבערגעפֿירט פֿון איין עק גענאַרק פֿון מִצרַיִם
Mitsrayim fun gemark ek ein fun ibergefirt shtetvaiz er
Egypt of border end one from transfer city site he

צום אַנדער עק . כב נאָר די ערד פֿון די פּריסטער האָט ער נישט
nisht er hot prister di fun erd di nor ek ander tsum
not he has priests the of land the only end other to

אָפּגעקויפֿט, ווײַל די פּריסטער האָבן געקריגן אַ קִצבָּה פֿון
fun kitsve a gekrign hobn prister di vail opgekoift
of a received have priests the because purchased

פַּרעהן , און זיי האָבן געגעסן זייער קִצבָּה וואָס
Pharaohn un zei hobn gegesn zeyer kitsve vos
Pharaoh and they have eaten their financial assistance which

פַּרעה האָט זיי געגעבן ; דערום האָבן זיי נישט פֿאַרקויפֿט
farkoift nisht zei hobn derum gegebn zei hot Pharaoh
sold not they have therefore given them has Pharaoh

זייער ערד.
erd zeyer
land their

כג און יוֹסף האָט געזאָגט צום פֿאָלק : אָט האָב איך היינט
haint ich hob ot folk tsum gezogt hot Yosef un
today I have look people to said has Yosef and

אָפּגעקויפֿט אײַך און אײַער לאַנד פַּאַר פַּרעהן ; נאָ אײַך זריעה,
zerie aich nat Pharaohn far land aier un aich opgekoift
seed you take Pharaoh for land your and you purchased

און פַּאַרזייט די ערד. כד און עס וועט זײַן בײַ די תּבוּאות, וועט איר
ir vet tvues di bai zain vet es un erd di farzeit un
you will grain the by be will it and land the plant and

געבן אַ פֿינפֿטל צו פַּרעהן , און פֿיר חלקים וועלן אײַך זײַן פַּאַר
far zain aich veln chalokim fir un Pharaohn tsu finftl a gebn
for be you will portions four and Pharaoh to fifth a give

זריעה פֿון פֿעלד, און פַּאַר אײַער עסן , און פַּאַר די וואָס אין אײַערע
aiere in vos di far un esen aier far un feld fun zerie
your in what the for and eating your for and field of seed

הײַזער , און צום עסן פַּאַר אײַערע קליינע קינדער .
kinder kleine aiere far esen tsum un haizer
children small your for eating to the and households

כה האָבן זיי געזאָגט: האָסט אונדז דאָס לעבן דערהאַלטן;
derhaltn lebn dos undz host gezogt zei hobn
preserve life this us have said they have

לאָמיר געפֿינען חֵן אין די אויגן פֿון מײַן האַר, און מיר
mir un har main fun oign di in chein gefinen lomir
we and lord my of eyes the in favor find let us

וועלן זײַן קנעכט צו פַּרעהן . כו און יוֹסף האָט עס
es hot Yosef un Pharaohn tsu knecht zain veln
it has Yosef and Pharaoh to servants be will

געמאַכט פַּאַר אַ געזעץ ביז אויף היינטיקן טאָג אויף דער
der oif tog haintikn oif biz gezets a far gemacht
the on day this very on until law a for made

ערד פֿון מִצרַיִם , אַז צו פַּרעהן זאָל געהערן
gehern zol Pharaohn tsu az Mitsrayim fun erd
has belonged shall Pharaoh to that Egypt of land

fifth part, except the admat hakohanim only, which became not Pharaoh's.

אַ פֿינפֿטל. נאָר די ערד פֿון די פּריסטער אַליין איז נישט
nisht iz alein prister di fun erd di nor finftl a
not is alone priests the of land the only fifth a

געווואָרן פַּרעהס .
Pharaohs gevorn
Pharaoh's having become

27 And Yisroel settled in Eretz Mitzrayim, in Eretz Goshen; and they acquired property therein, and grew, and multiplied exceedingly.

כז און ישׂראֵל איז געזעסן אין לאַנד מִצרַיִם , אין לאַנד גושֶן ; און
un Goshen land in Mitsrayim land in gezesn iz Yisroel un
and Goshen land in Egypt land in settled is Yisroel and

זיי האָבן זיך דאָרטן אײַנגעפֿעסטיקט, און האָבן זיך געפֿרוכפּערט
gefruchpert zich hobn un aingefestikt dortn zich hobn zei
been fruitful self have and strengthened there self have they

און געמערט זייער .
zeyer gemert un
very much multiplied and

VAYECHI

וַיְחִי

28 And Ya'akov lived in Eretz Mitzrayim seventeen shanah; so the whole age of Ya'akov was a hundred forty and seven shanah. 29 And the time drew near that Yisroel must die; and he called bno Yosef, and said unto him, If now I have found chen in thy sight, put, now, thy yad under my thigh, and do chesed and emes with me; bury me not, now, in Mitzrayim; 30 But I will lie with my avot, and thou shalt carry me out of Mitzrayim, and bury me in their kever. And he said, I will do as thou hast said. 31 And he said, Swear unto me. And he swore unto him. And Yisroel prostrated toward the rosh hamittah.

כח און יעקבֿ האָט געלעבט אין לאַנד מִצרַיִם זיבעצן יאָר ; און די
di un yor zibetsn Mitsrayim land in gelebt hot Yaakov un
the and years seventeen Egypt land in lived has Yaakov and

טעג פֿון יעקבֿס , די יאָרן פֿון זײַן לעבן, זײַנען געווען הונדערט
hundert geven zainen lebn zain fun yorn di Yaakovn fun teg
hundred having been are life his of years the Yaakov of days

יאָר און זיבן און פֿערציק יאָר . כט און די טעג פֿון ישׂראֵלס האָבן
hobn Yisroeln fun teg di un yor fertsik un zibn un yor
have Yisroel of days the and years forty and seven and years

געענדט צום שטאַרבן, און ער האָט גערופֿן זײַן זון יוסֿפֿן , און האָט
hot un Yosefn zun zain gerufn hot er un shtarbn tsum genent
has and Yosef son his called has he and die to come near

צו אים געזאָגט: אויב, איך בעט דיך , איך האָב געפֿונען חֵן אין
in chein gefunen hob ich dich bet ich oib gezogt im tsu
in favor found have I you(SG) entreat I if said him to

דײַנע אויגן, טו, איך בעט דיך , דײַן האַנט אונטער מײַן דיך , און
un dich main unter hant dain dich bet ich tu oign daine
and thigh my under hand your you(SG) entreat I do eyes your

זאָלסט טאָן מיט מיר אַ חֶסֶד און אַ טרײַשאַפֿט : זאָלסט
zolst traishaft a un chesed a mir mit ton zolst
you(SG) must faithfulness a and kindness a me with do you(SG) must

מיך נישט באַגראָבן, איך בעט דיך , אין מִצרַיִם . ל און אַז
az un Mitsrayim in dich bet ich bagrobn nisht mich
that and Egypt in you(SG) entreat I bury not me

איך וועל זיך לייגן צו מײַנע עלטערן, זאָלסטו מיך אַוועקטראָגן פֿון
fun avektrogen mich zolstu eltern maine tsu leign zich vel ich
from carry me shall you fathers my to lying self will I

מִצרַיִם , און מיך באַגראָבן אין זייער קבֿר . האָט ער געזאָגט: איך וועל
vel ich gezogt er hot keyver zeyer in bagrobn mich un Mitsrayim
will I said he has tomb their in bury me and Egypt

טאָן אַזוי ווי דײַן וואָרט. לא האָט ער געזאָגט: שוועט מיר. און ער האָט אים
im hot er un mir shver gezogt er hot vort dain vi azoi ton
him has he and me swear said he has word your as so do

געשוואָרן ; און ישׂראֵל האָט זיך געבוקט צוקאָפּנס פֿון בעט.
geshvorn un Yisroel hot zich gebukt tsukopns fun bet
an oath sworn and Yisroel has self bowed heads of bed

מח

48 And it came to pass after these things, that one told Yosef, Hinei, Avicha is choleh *(ill)*; and he took with him his two banim, Menasheh and Ephrayim. [2] And one told Ya'akov, and said, Hinei, the ben of thee Yosef cometh unto thee; and Yisroel strengthened himself, and sat up upon the mittah *(bed)*.

[3] And Ya'akov said unto Yosef, El Shaddai appeared unto me at Luz in Eretz Kena'an, and made on me a brocha, [4] And said unto me, Hineni, I will make thee fruitful, and multiply thee, and I will make of thee a kehal of ammim; and will give HaAretz Hazot to thy zera after thee for an achuzzat olam *(everlasting possession)*. [5] And now thy two banim, Ephrayim and Menasheh, which were born unto thee in Eretz Mitzrayim before I came unto thee into Mitzrayim, are mine; like Reuven and Shim'on, they shall be mine. [6] And thy moledet, which are born to thee after them, shall be thine, and shall be called after the shem of their achim in their nachalah. [7] And as for me, when I came

אוֹן עס איז געווען נאָך די דאָזיקע געשעענישן , האָט
hot gesheenishn dozike di noch geven iz es un
has these things this the after having been is it and

מען אָנגעזאָגט יוֹסֵף : זע , דײַן פָאָטער איז קראַנק. האָט
hot krank iz foter dain ze Yosefn ongezogt men
has ill is father your behold Yosef told one

ער גענומען מיט זיך זײַנע צוויי זין , מנַשֶׁה אוֹן אֶפרַיִמען .
Efrayimen un Menashehn zin tsvei zaine zich mit genumen er
Ephrayim and Menasheh sons two his self with taken he

ב אוֹן מע האָט געלאָזט וויסן יעקבֿן אוֹן געזאָגט: זע , דײַן זון
zun dain ze gezogt un Yaakovn visen gelozt hot me un
son your behold said and Yaakov know let has one and

יוֹסף קומט צו דיר ; אוֹן יִשׂרָאֵל האָט זיך געשטאַרקט , אוֹן האָט
hot un geshtarkt zich hot Yisroel un dir tsu kumt Yosef
has and strengthened self has Yisroel and you(SG) to come Yosef

זיך געזעצט אויפֿן בעט.
bet oifn gezetst zich
bed on sat self

ג אוֹן יעקבֿ האָט געזאָגט צו יוֹסֵף : אֵל שַׁדַי האָט זיך באַוויזן
bavizn zich hot Shaddai El Yosefn tsu gezogt hot Yaakov un
appeared self has Shaddai G-d Yosef to said has Yaakov and

ד אוֹן צו מיר אין לוז , אין לאַנד כּנַעַן , אוֹן ער האָט מיך געבענטשט.
un gebentsht mich hot er un Kenaan land in Luz in mir tsu
and blessed me has he and Canaan land in Luz in me to

ער האָט צו מיר געזאָגט: זע , איך וועל דיך פֿרוכפּערן אוֹן וועל
vel un fruchpern dich vel ich ze gezogt mir tsu hot er
will and multiply you(SG) will I behold said me to has he

דיך מערן , אוֹן איך וועל דיך מאַכן פַאַר אַ געזעמל
gezeml a far machn dich vel ich un mern dich
company of a for make you(SG) will I and increase you(SG)

פֿעלקער; אוֹן איך וועל געבן דאָס דאָזיקע לאַנד צו דײַן זאָמען נאָך
noch zomen dain tsu land dozike dos gebn vel ich un felker
after seed your to land this this give will I and peoples

דיר פַאַר אַן אייביקן אייגנטום . ה אוֹן אַצונד , די צוויי זין
zin tsvei di atsund un eigentum eibikn an far dir
sons two the now and possession everlasting an for you(SG)

וואָס זײַנען דיר געבאָרן געוואָרן אין לאַנד מִצרַיִם
Mitsrayim land in gevorn geborn dir zainen vos
Egypt land in having become given birth to you(SG) are which

פַאַר מײַן קומען צו דיר קיין מִצרַיִם , זיי זײַנען מײַנע :
maine zainen zei Mitsrayim kein dir tsu kumen main far
mine are they Egypt to you(SG) to coming my before

אֶפרַיִם און מנַשֶׁה זאָלן זײַן מײַנע וויַ אַזוי ראובֿן אוֹן שמעון .
Shimeon un Reuven vi azoi maine zain zoln Menasheh un Efrayim
Shim'on and Reuven as so mine be shall Menasheh and Ephrayim

ו אָבער דײַנע געבאָרענע וואָס דו האָסט געבאָרן נאָך זיי ,
zei noch geborn host du vos geborene daine ober
them after given birth to have you which begotten your but

זאָלן זײַן דײַנע ; אויף דעם נאָמען פֿון זייערע ברידער זאָלן זיי גערופֿן
gerufn zei zoln brider zeyere fun nomen dem oif daine zain zoln
called they shall brothers their of name the on yours be shall

ז ... אוֹן איך, אַז איך בין געקומען . נחלה זייער אין ווערן
gekumen bin ich az ich un nachle zeyer in vern
having come am I when I and inheritance their in become

from Paddan, Rachel died by me in Eretz Kena'an in the way, when there was yet but a space of land to go unto Ephratah; and I buried her there by the derech Ephrat; the same is Beit-Lechem.

פַּדָּן , איז מיר געשטאָרבן רחל אין לאַנד כּנַעַן אויפֿן וועג ,
veg oifn Kenaan land in Rachel geshtorbn mir iz Paddan fun
road on Canaan land in Rachel died me is Paddan from

וועז עס איז נאָך געווען אַ שטרעק לאַנד צו קומען קיין אֶפְרָת ;
Efratah kein kumen tsu land shtrek a geven noch iz es ven
Ephratah to come to land stretch a having been yet is it when

און איך האָב זי דאָרטן באַגראָבן אויפֿן וועג קיין אֶפְרָת , דאָס איז
iz dos Efratah kein veg oifn bagrobn dortn zi hob ich un
is this Ephratah to way on buried there her have I and

בֵּית-לָחֶם .
Beis-Lechem
Beit-Lechem

[8] And Yisroel beheld Bnei Yosef, and said, Who are these? [9] And Yosef said unto aviv, They are my banim, whom Elohim hath given me in this place. And he said, Bring them, now, unto me, and I will make upon them a brocha. [10] Now the eyes of Yisroel were dim from age, so that he could not see. And he brought them near unto him; and he kissed them, and embraced them. [11] And Yisroel said unto Yosef, I never expected to see thy face; and, hinei, Elohim hath showed me also thy zera.

ח און יִשְׂרָאֵל האָט געזען יוֹסֵפס זין , און ער האָט געזאָגט: ווער
ver gezogt hot er un zin Yosefs gezen hot Yisroel un
who said has he and sons Yosef's seen has Yisroel and

זיינען די דאָזיקע? ט האָט יוֹסף געזאָגט צו זיין פֿאָטער: דאָס זיינען
zainen dos foter zain tsu gezogt Yosef hot dozike di zainen
are these father his to said Yosef has these the are

מיינע זין וואָס אלקים האָט מיר געשאָנקען דאָ . האָט ער געזאָגט:
gezogt er hot do geshonken mir hot Elokim vos zin maine
said he has here has given me has G-d which sons my

נעם זיי , איך בעט דיך , צו מיר, און איך וועל זיי בענטשן .
bentshn zei vel ich un mir tsu dich bet ich zei nem
bless them will I and me to you(SG) entreat I them take

י און די אויגן פֿון יִשְׂרָאֵלן זיינען געווען טונקל פֿון זקנה , ער
er ziknh fun tunkel geven zainen Yisroeln fun oign di un
he age from dim having been are Yisroel of eyes the and

האָט נישט געקענט זען . האָט ער זיי געמאַכט גענענען צו אים, און
un im tsu genenen gemacht zei er hot zen gekent nisht hot
and him to come near made them he has see able not has

ער האָט זיי געקושט און זיי געהאַלדזט. יא און יִשְׂרָאֵל האָט געזאָגט
gezogt hot Yisroel un gehaldzt zei un gekusht zei hot er
said has Yisroel and embraced them and kissed them has he

צו יוֹסֵפן : איך האָב נישט געדאַכט דיין פּנים צו זען, און אָט
ot un zen tsu ponem dain gedacht nisht hob ich Yosefn tsu
behold and see to face your supposed not have I Yosef to

האָט מיך אלקים געלאָזט זען אויך דיינע קינדער .
kinder daine oich zen gelozt Elokim mich hot
children your also see left G-d me has

יב און יוֹסף האָט זיי אַרויסגעצויגן פֿון צווישן זיינע קני ,
kni zaine tsvishn fun aroisgetsoign zei hot Yosef un
knees his between from brought out them has Yosef and

און האָט זיך געבוקט אויף זיין פּנים צו דער ערד . יג און יוֹסף
Yosef un erd der tsu ponem zain oif gebukt zich hot un
Yosef and ground the to face his on bowed self has and

האָט זיי ביידן גענומען , אפֿרימען אין זיין רעכטער האַנט, צו דער
der tsu hant rechter zain in Efrayimen genumen beidn zei hot
the to hand right his in Ephrayim taken both them has

לינקער האַנט פֿון יִשְׂרָאֵל , און מנשֶׁהן אין זיין לינקער האַנט, צו
tsu hant linker zain in Menashehn un Yisroeln fun hant linker
to hand left his in Menasheh and Yisroel of hand left

דער רעכטער האַנט פֿון יִשְׂרָאֵלן , און האָט זיי געמאַכט גענענען צו
tsu genenen gemacht zei hot un Yisroeln fun hant rechter der
to come near made them has and Yisroel of hand right the

14 And Yisroel stretched out his yamin, and laid it upon rosh Ephrayim, who was the younger, and his smol upon rosh Menasheh, guiding his hands intentionally; for Menasheh was the bechor. 15 And he made on Yosef a brocha, and said,

יד האָט ישׂראל אויסגעשטרעקט זײַן רעכטע האַנט, און אַרויפֿגעטאָן
aroifgeton un hant rechte zain oisgeshtrekt Yisroel hot im
placed and hand right his stretched out Israel has him

אויפֿן קאָפּ פֿון אפֿרימען , וואָס איז געווען דער יִנגערער, און
un yingerer der geven iz vos Efrayimen fun kop oifn
and younger the having been is which Ephrayim of head on

זײַן לינקע האַנט אויפֿן קאָפּ פֿון מנשׁה ; ער האָט בכּיוון
bekivn hot er Menashehn fun kop oifn hant linke zain
intentionally has he Menasheh of head on hand left his

איבערגעדרייט זײַנע הענט , ווארעם מנשׁה איז געווען דער
der geven iz Menasheh vorem hent zaine ibergedreit
the having been is Menasheh because hands his reversed

בכור . טו און ער האָט געבענטשט יוסף , און האָט געזאָגט:
gezogt hot un Yosefn gebentsht hot er un bechor
said has and Yosef blessed has he and firstborn

HaElohim, before whom my Avot Avraham and Yitzchak did walk,

האלקים וואָס מײַנע עלטערן אברהם און יִצחק
Yitschak un Avraham eltern maine vos HaElokim
Yitzchak and Avraham fathers my who G-d

זיינען גענאַנגען פֿאַר אים,
im far gegangen zainen
him before having gone are

HaElohim Who was Roeh to me all my life long unto this day,

האלקים וואָס איז געווען מײַן פֿאַסטוך פֿון
fun pastuch main geven iz vos HaElokim
from shepherd my having been is who G-d

זינט איך לעב ביז אויף היינטיקן טאָג,
tog haintikn oif biz leb ich zint
day this very on until live I since

16 The Malach which redeemed me from kol rah,

טז דער מלאך וואָס האָט מיך אויסגעלייזט
oisgeleizt mich hot vos malach der
redeemed me has which Angel the

פֿון אַלעם בייזן ,
beizn alem fun
evil all that is from

may he make a brocha on the ne'arim,

ער זאָל בענטשן די יִנגלעך ;
yinglech di bentshn zol er
boys the bless shall he

and let my shem be named on them,

און עס זאָל גערופֿן ווערן אויף זיי מײַן נאָמען ,
nomen main zei oif vern gerufn zol es un
name my them on become called shall it and

and the shem of my Avot Avraham and Yitzchak;

און דער נאָמען פֿון מײַנע עלטערן אברהם און יִצחק ;
Yitschak un Avraham eltern maine fun nomen der un
Yitzchak and Avraham fathers my of names the and

and let them grow into a multitude in the midst of ha'aretz.

און זיי זאָלן זיך מערן לרוב אויף דער ערד.
erd der oif lerov mern zich zoln zei un
land the on in abundance increase self shall they and

17 And when Yosef saw that aviv laid his yamin upon the rosh Ephrayim, it displeased him; and he took hold of yad aviv, to remove it from rosh Ephrayim

יז און יוסף האָט געזען , אַז זײַן פֿאָטער טוט אַרויף זײַן רעכטע האַנט
hant rechte zain aroif tut foter zain az gezen hot Yosef un
hand right his up do father his that seen has Yosef and

אויפֿן קאָפּ פֿון אפֿרימען , און עס איז אויסגעקומען שלעכט אין זײַנע אויגן;
oign zaine in shlecht oisgekumen iz es un Efrayimen fun kop oifn
eyes his in evil seemed is it and Ephrayim of head on

האָט ער אונטערגעלענט זײַן פֿאָטערס האַנט, כּדי זי אַוועקצונעמען
fun avektsunemen zi kedei hant foters zain untergelent er hot
from taken away it so that hand father's his supported he has

unto rosh Menasheh.
18 And Yosef said unto aviv, Not so, Avi; for this is the bechor; put thy yamin upon his rosh. 19 And aviv refused, and said, I know it, beni *(my son)*, I know it; he also shall become a people, and he also shall be great; but truly achiv hakaton shall be greater than he, and his zera shall become a multitude of Goyim. 20 And he made a brocha on them that day, saying, In thee shall Yisroel bless, saying, Elohim make thee like Ephrayim and like Menasheh; and he set Ephrayim before Menasheh.

אֶפְרַיִם קָאְפּ אוּיף מְנַשֶּׁהס קָאְפּ. יח און יוֹסֵף האָט געזאָגט צו זײַן
zain tsu gezogt hot Yosef un kop Menashehs oif kop Efrayims
his to said has Yosef and head Menasheh's on head Ephrayim's

פַֿאָטער: נישט אַזוי, מײַן פַֿאָטער, ווארעם דער איז דער בכור ; טו
tu bechor der iz der vorem foter main azoi nisht foter
do firstborn the is the one because father my so not father

אַרויף דײַן רעכטע האַנט אויף קָאְפּ. יט אָבער זײַן פַֿאָטער האָט נישט
nisht hot foter zain ober kop zain oif hant rechte dain aroif
not has father his but head his on hand right your up

געוואָלט, און האָט געזאָגט: איך ווייס , מײַן זון , איך ווייס ; ער אויך וועט
vet oich er veis ich zun main veis ich gezogt hot un gevolt
will also he know I son my know I said has and wanted

ווערן אַ פֿאָלק , און ער אויך וועט זײַן גרויס, אָבער זײַן יינגערער ברודער
bruder yingerer zain ober grois zain vet oich er un folk a vern
brother younger his but great be will also he and people a become

וועט זײַן גרעסער פֿון אים, און זײַן זאָמען וועט ווערן אַ פֿולע
fule a vern vet zomen zain un im fun greser zain vet
fullness a become will seed his and him than greater be will

פֿעלקער. כ און ער האָט זיי געבענטשט אין יענעם טאָג, אַזוי צו זאָגן : מיט
mit zogn tsu azoi tog yenem in gebentsht zei hot er un felker
with say to so day that in blessed them has he and peoples

דיר זאָל זיך בענטשן יִשְׂרָאֵל, אַזוי צו זאָגן : אלקים זאָל דיך
dich zol Elokim zogn tsu azoi Yisroel bentshn zich zol dir
you(SG) shall G-d say to so Yisroel bless self shall you(SG)

מאַכן אַזוי ווי אפֿרים און מְנַשֶּׁה . און ער האָט געשטעלט
geshtelt hot er un Menasheh vi azoi un Efrayim vi azoi machn
stood has he and Menasheh as so and Ephrayim as so make

אֶפְרַיִמען פֿאַר מְנַשֶּׁהן .
Menashehn far Efrayimen
Menasheh before Ephrayim

21 And Yisroel said unto Yosef, Hinei I die; but Elohim shall be with you, and bring you back unto the Eretz Avoteichem. 22 Moreover, I have given to thee one portion above thy achim, which I took out of the yad HaEmori with my cherev and with my keshet.

כא און יִשְׂרָאֵל האָט געזאָגט צו יוֹסֵפֿן : זע , איך שטאַרב; אָבער אלקים
Elokim ober shtarb ich ze Yosefn tsu gezogt hot Yisroel un
G-d but die I behold Yosef to said has Israel and

וועט זײַן מיט אײַך, און ער וועט אײַך אומקערן צו דעם לאַנד פֿון אײַערע
aiere fun land dem tsu umkeren aich vet er un aich mit zain vet
your of land the to to return you will he and you with be will

עלטערן. כב און איך האָב דיר געגעבן אײַן חלק איבער דײַנע ברידער ,
brider daine iber chelek ein gegebn dir hob ich un eltern
brothers your over portion one given you(SG) have I and fathers

וואָס איך האָב אַוועקגענומען פֿון דער האַנט פֿון דעם אֱמוֹרי מיט מײַן
main mit Emori dem fun hant der fun avekgenumen hob ich vos
my with Emori the of hand the from taken have I which

שווערד און מיט מײַן בויגן .
boign main mit un shverd
bow my with and sword

49 And Ya'akov called unto his banim, and said, Gather yourselves together, that I may tell you that which shall befall you in the acharit hayamim *(last days)*.

מט

און יעקבֿ האָט גערופֿן זײַנע זין , און האָט געזאָגט:
gezogt hot un zin zaine gerufn hot Yaakov un
said has and sons his called for has Yaakov and

זאַמלט אײַך אײַן, און איך וועל אײַך זאָגן וואָס אײַך וועט געשען
geshen vet aich vos zogn aich vel ich un ain aich zamlt
happen will you what tell you will I and in you gather

אין סוף פֿון די טעג.
teg di fun sof in
days the of end in

[2] Gather yourselves together, and hear, ye Bnei Ya'akov;

ב קלַיבט אייך אויף און הערט, קינדער פֿון יעקבֿ ,
Yaakov fun kinder hert un oif aich klaibt
Yaakov of children hear and on you gather

and pay heed unto Yisroel Avichem.

און האָרכט צו אייער פֿאָטער ישׂראֵל׃
Yisroel foter aier tsu horcht un
Yisroel father your to listen and

[3] Reuven, thou art my bechor,

ג ראובֿן , מײַן בכור ביסטו ,
bistu bechor main Reuven
are you firstborn my Reuven

my koach, and the reshit of my strength,

מײַן כֿוח און מײַן ערשטע קראַפֿט,
kraft ershte main un koiech main
vigor first my and strength my

the excellency of honor, and excellency of oz *(power)*:

די פּער פֿון גרויסקייט, און די פּער פֿון מאַכט.
macht fun Peor di un groiskeit fun Peor di
power of leading the and greatness of leading the

[4] Unstable as mayim, thou shalt not excel;

ד ביסט אייליק ווי וואַסער – זאָלסטו די
di zolstu vaser vi ailik bist
the shall you water as impulsive are

פֿער נישט זײַן ;
zain nisht Peor
be not leading

because thou wentest up to mishkevei avicha *(thy father's bed, i.e. incest)*;

וויַיל דו ביסט אויף דײַן פֿאָטערס געלעגער אַרויף ;
aroif geleger foters dain oif bist du vail
upwards bed father's your on are you for

then defiledst thou it;

דענצמאָל האָסטו עס פֿאַרשוועכט –
farshvecht es hostu dentsmol
desecrated it have you then

he went up to my couch.

מײַן בעט ווו ער איז אַרויף .
aroif iz er vu bet main
upwards is he where bed my

[5] Shim'on and Levi are achim;

ה שמעון און לֵוִי זײַנען ברידער ,
brider zainen Levi un Shimeon
brothers are Levi and Shim'on

kelei chamas *(instruments of violence)* are in their swords.

געצײַג פֿון געוואַלטאַט זײַנען זייערע שווערדן.
shverdn zeyere zainen gevaltat fun getsaig
swords their are violence of weapon

[6] O my nefesh, enter not thou into their sod *(secret, council)*;

ו אין זייער באַראָט זאָל נישט קומען מײַן זעל ,
zel main kumen nisht zol barot zeyer in
soul my come not shall counsel their in

unto their kehal, mine kavod, be not thou united;

צו זייער געזעמל זאָל מײַן כּבֿוד נישט צושטיין ;
tsushtein nisht koved main zol gezeml zeyer tsu
unite not glory my shall company their to

for in their anger they slaughtered ish,

ווארעם אין זייער כּעס הרגען זיי אַ מענטש ,
mentsh a zei hargen kaas zeyer in vorem
man a they kill anger their in for

and in their ratzon *(self-will)* they lamed shor *(ox)*.

און אין זייער קאַפּריז פֿאַרקריפּלען זיי אַן אָקס.
oks an zei farkriplen kapriz zeyer in un
ox an they cripple impulse their in and

[7] Arur *(cursed)* be their anger, for it was fierce;

ז פֿאַרשאָלטן זייער כּעס , וויַיל ער איז שטאַרק,
shtark iz er vail kaas zeyer farsholten
strong is it because anger their cursed

and their wrath, for it was cruel;

און זייער צאָרן , וויַיל ער איז האַרט!
hart iz er vail tsorn zeyer un
harsh is it because wrath their and

I will dispense them in Ya'akov,

איך וועל זיי צעטיילן אין יעקבֿ ,
Yaakov in tseteiln zei vel ich
Yaakov in divide them will I

and scatter them in Yisroel.

און זיי צעשפּרייטן אין יִשְׂרָאֵל.
Yisroel in tseshpreitn zei un
Yisroel in scatter them and

[8] Yehudah, thou art he whom thy achim yoducha *(they will praise you)*;

ח יהוּדה , דיך וועלן דיינע
daine veln dich Yehudah
your will you(SG) Yehudah

בריידער לויבן ,
loibn brider
praise brothers

thy yad shall be in the oref *(neck)* of thine enemies;

דיין האַנט וועט זיין אויפֿן נאַקן פֿון דיינע פֿיינט ,
faint daine fun nakn oifn zain vet hant dain
enemies your of neck on be will hand your

Bnei Avicha shall bow down before thee.

די זין פֿון דיין פֿאָטער וועלן זיך בוקן
bukn zich veln foter dain fun zin di
bow down self will father your of sons the

צו דיר .
dir tsu
you(SG) to

[9] Yehudah is the cub of an aryeh *(lion)*;

ט אַ יונגער לייב איז יהוּדה ;
Yehudah iz leib yunger a
Yehudah is lion young a

from the prey, beni *(my son)*, thou hast gone up;

פֿון פֿאַרצוקונג , מיין זון , ביסטו אַרויפֿגעגאַנגען ;
aroifgegangen bistu zun main fartsukung fun
having gone up are you son my prey of

he stooped down, he couched like an aryeh,

ער קניט , ער הויערט ווי אַ לייב,
leib a vi hoiert er knit er
lion a as crouch he knees he

and like a lioness; who shall rouse him?

און ווי אַ לייבינטע – ווער קען אים אויפֿרייצן?
oifreitsn im ken ver leibinte a vi un
provoke him can who lioness a as and

[10] The shevet *(sceptre)* shall not depart from Yehudah,

י נישט אַוועקגיין וועט ווערן דער סקעפּטער פֿון יהוּדה ,
Yehudah fun skepter der vern vet avekgein nisht
Yehudah from scepter the become will go away not

nor a Mekhokek *(Lawgiver)* from between his raglayim,

און אַ געזעץ־געבער פֿון צווישן זיינע פֿיס,
fis zaine tsvishn fun gezets-geber a un
feet his between from law-giver a and

until Shiloh come;

ביז שילוֹ וועט קומען ,
kumen vet Shiloh biz
come will Shiloh until

and unto him shall be the obedience of the amim *(peoples, nations)*.

און צו אים וועלן פֿעלקער געהאָרכן .
gehorchn felker veln im tsu un
obey the nations will him to and

[11] He ties his foal unto the gefen *(vine)*,

יא ער בינדט צום ווינשטאָק זיין יונגאייזל ,
yungeizl zain vainshtok tsum bindt er
young donkey his vine to binds he

and his donkey's colt unto the choice vine;

אום צום ווינצווייג דעם זון פֿון זיין אייזעלין.
eizelin zain fun zun dem vaintsvaig tsum um
donkey his of colt the vine branch to on

he will wash his levush *(garments)* in yayin,

ער וואַשט אין ווײַן זײַן קלייד ,
kleid zain vain in vasht er
garment his wine in washes he

and his robe in the dahm anavim *(blood of grapes)*;

און אין בלוט פֿון טרויבן זײַן בגד ;
beged zain troibn fun blut in un
clothing his grapes of blood in and

12 His eyes shall be darker with yayin,

יב רויט זײַן אויגן פֿון ווײַן ,
vain fun oign zain roit
wine from eyes his red

and his shinayim *(teeth)* whiter than cholov *(milk)*.

און ווײַס זײַן ציינער פֿון מילך .
milch fun tseiner zain vais un
milk from teeth his white and

13 Zevulun shall dwell at the seashore;

יג זבֿולון וועט ווינען בײַם באָרטן פֿון ימען ,
yamen fun bortn baim voinen vet Zevulun
seas of seacoast at dwell will Zevulun

and he shall be a haven for oniyyot *(ships)*;

און ער וועט זײַן אַ האַוון פֿאַר שיפֿן ,
shifn far havn a zain vet er un
ships for a be will he and

and his border shall be unto Tzidon.

און זײַן באָרטן איבער צידון .
Tsidon iber bortn zain un
Tzidon over seacoast his and

14 Yissakhar is a strong chamor *(donkey)*

יד יִשָּׂשכָר איז אַ ביניקער אייזל ,
eizl beiniker a iz Yissachar
donkey boned a is Yissakhar

lying down between two saddlebags;

ער הויערט צווישן די לאַסטן .
lastn di tsvishn hoiert er
burdens the between crouches he

15 And he saw that a menuchah *(resting place)* was tov,

טו און ער האָט געזען די מנוחה , אַז זי איז גוט ,
gut iz zi az menuche di gezen hot er un
good is she that resting place the seen has he and

and haaretz that it was pleasant;

און דאָס לאַנד, אַז עס איז ליב ,
lib iz es az land dos un
beloved is it that land this and

and bowed his shoulder to bear,

האָט ער געבויגן זײַן רוקן צו טראָגן,
trogn tsu rukn zain geboign er hot
bear to back his inclined he has

and became oved *(submitting, enslaved)* at forced labor.

און איז געצוונגען אַרבעט געווארן .
gevorn arbet getsvungen iz un
having become work forced is and

16 Dan yadin *(shall judge)* his people,

טז דָּן וועט זײַן אַ ריכטער פֿאַר זײַן פֿאָלק ,
folk zain far richter a zain vet Dan
people his for judge a be will Dan

as one of the Shivtei Yisroel.

ווי איינער פֿון די שבֿטים פֿון יִשְׂרָאֵל.
Yisroel fun shvotim di fun einer vi
Israel of tribes the of one as

17 Dan shall be a nachash beside the derech,

יז דָּן וועט זײַן אַ שלאַנג אויפֿן וועג,
veg oifn shlang a zain vet Dan
way on snake a be will Dan

a viper along the orach *(path)*

אַ שלאַנג אויפֿן שטעג,
shteg oifn shlang a
path on snake a

that biteth the ikkvei sus *(the horse heels)*,

וואָס בײַסט די טריט פֿון דעם פֿערד ,
ferd dem fun trit di baist vos
horses the of feet the bites which

so that its rider shall fall backward.

און זײַן רײַטער פֿאַלט אַהינטער .
ahinter falt raiter zain un
backward falls horseback rider his and

[18] I have waited for Thy Yeshu'ah *(Salvation)*, Hashem.

יח אויף זײַן הילף , ה , טו איך האָפֿן.
hofn ich tu Hashem hilf zain oif
wait I do Hashem salvation his on

[19] Gad, gedud *(raider)* shall raid him;

יט גָד – אים וועט אַ מחנה באַפֿאַלן,
bafaln machne a vet im Gad
attack army an will him Gad

but he shall raid akev *([at] the heel)*.

אָבער ער וועט אָנפֿאַלן אויף זייער טריט.
trit zeyer oif onfaln vet er ober
step their at fall upon will he but

[20] Out of Asher his lechem shall be rich,

כ בײַ אָשֵׁר וועט פֿעט זײַן זײַן ברויט,
broit zain zain fet vet Ashern bai
bread his be fat will Asher by

and he shall yield royal dainties.

און ער וועט אַרויסגעבן מַלכות-גערײכטן .
malchut-gerichtn aroisgebn vet er un
royal dishes give out will he and

[21] Naphtali is a doe let loose;

כא נַפְתָּלי איז אַ הינדין אַ פֿלינקע;
flinke a hindin a iz Naftali
swift a doe a is Naphtali

he giveth goodly sayings.

ער גיט אַרויס שיינע רייד .
reid sheine arois git er
words beautiful out gives he

[22] Yosef is a ben of a fruit-tree,

כב אַ פֿרוכטיק בוים איז יוֹסף ,
Yosef iz beiml fruchtik a
Yosef is tree fruitful a

even ben of a fruit-tree near an ayin *(spring, well)*;

אַ פֿרוכטיק בוים בײַ אַ קוואַל;
kval a bai beiml fruchtik a
spring a by tree fruitful a

its daughters *(i.e., branches)* run over the wall;

די צווײַגן שפּרײַזן איבער דער מויער.
moier der iber shpraizn tsvaign di
wall the over stride branches the

[23] The ba'alei khitzim *(archers)* provoke him,

כג און אים געביטערט, און געשאָסן,
geshosn un gebitert im un
shot and struggled him and

and shoot at him, and hate him;

און אים געפֿײַנט האָבן די פֿײַלמענער;
failmener di hobn gefaint im un
archers the have targeted him and

[24] But his keshet *(bow)* remained steady,

כד אָבער פֿעסט איז זײַן בויגן געבליבן ,
geblibn boign zain iz fest ober
remained bow his has firm but

and the arms of his hands remain strong,

און געשיקט געווען זײַנען די אָרעמס
orems di zainen geven geshikt un
arms the are having been sent and

פֿון זײַנע הענט ,
hent zaine fun
hands his of

from the hands of the Avir Ya'akov,

דורך די הענט פֿון דעם מאַכטיקן פֿון יעקבֿ ,
Yaakov fun machtikn dem fun hent di durch
Yaakov of Almighty One the of hands the by

from there, from the Ro'eh, Even Yisroel;

פֿון דאָרט – פֿון דעם פּאַסטוך , דעם פֿעלדז פֿון יִשְׂרָאֵל;
Yisroel fun feldz dem pastuch dem fun dort fun
Israel of rock the shepherd the from there of

[25] And from El Avicha, who shall help thee;

כה פֿון דעם ג-ט פֿון דײַן פֿאָטער וואָס העלפֿט דיר ,
dir helft vos foter dain fun G-t dem fun
you(SG) help which father your of G-d the of

and Shaddai, who shall make brocha over thee

אוּן פֿוּן שַׁדַּי וואָס בענטשט דיך ,
dich bentsht vos Shaddai fun un
you(SG) bless which Shaddai of and

with Birkat Shomayim above,

מיט ברכות פֿון הימל פֿון אויבן ,
oiben fun himel fun broches mit
top of heaven of blessings with

Birkat Tehom that lieth beneath,

ברכות פֿון תּהום וואָס הויערט אונטן ,
unten hoiert vos tehom fun broches
below crouch which deep of blessings

Birkat Shadayim and of Rekhem.

ברכות פֿון ברוסטן אוּן טראַבט .
tracht un brustn fun broches
womb and breast of blessings

[26] Birkat Avicha surpass

כו די ברכות פֿון דײַן פֿאָטער שטײַגן
shtaign foter dain fun broches di
go beyond father your of blessings the

אַריבער
ariber
on the other side of

the Birkat of my progenitors

די ברכות פֿון מײַנע עלטערן –
eltern maine fun broches di
fathers my of blessings the

unto the utmost border of the giveot olam *(everlasting hills)*;

ביז דעם שפּיץ פֿון די אייביקע בערג .
berg eibike di fun shpits dem biz
hill country everlasting the of top the to

they shall come on the rosh Yosef,

זיי זאָלן זײַן אויף דעם קאָפּ פֿון יוֹסֵף ,
Yosefn fun kop dem oif zain zoln zei
Yosef of head the on be may they

and on the brow of the Prince among his achim.

און אויפֿן קאַפּעלע דעם פֿירשט פֿון זײַנע ברידער .
brider zaine fun firsht dem kapele oifn un
brothers his of prince the little head on and

[27] Binyamin — a ze'ev *(wolf)* which tears in pieces;

כז בנימין איז אַ וואָלף וואָס פֿאַרצוקט;
fartsukt vos volf a iz Binyamin
devours which wolf a is Binyamin

in the boker he shall devour the prey,

אין דער פֿרי עסט ער פֿאַנג,
fang er est peire der in
prey he eat morning the in

and at erev he shall divide the plunder.

און אין אָוונט טיילט ער רויב .
roib er teilt ovnt in un
plunder he divides evening in and

[28] All these are the Shivtei Yisroel; and this is it that Avichem spoke unto them, and made a brocha on them; every one according to his berakhah he blessed them. [29] And he charged them, and said unto them, I am to be gathered unto my people; bury me with Avotai in the me'arah *(cave)* that is in the sadeh of Ephron the Chitti, [30] In

כח די אַלע זײַנען די צוועלף שבֿטים פֿון ישׂרָאֵל, אוּן דאָס איז וואָס
vos iz dos un Yisroel fun shvotim tsvelf di zainen ale di
what is this and Israel of tribes twelve the are all the

זייער פֿאָטער האָט צו זיי גערעדט אוּן זיי געבענטשט; איטלעכן
itlechn gebentsht zei un geredt zei tsu hot foter zeyer
each blessed them and spoken them to has father their

וויִ לויט זײַן ברכה האָט ער זיי געבענטשט. כט אוּן ער האָט
hot er un gebentsht zei er hot broche zain loit vi
has he and blessed them he has blessing his according as

זיי באַפֿוילן , אוּן זיי אָנגעזאָגט: איך בין אײַנגעזאַמלט צו
tsu aingezamlt ver ich ongezogt zei un bafoiln zei
to gathered who I ordered them and commanded them

מײַן פֿאָלק ; באַגראָבט מיך לעבן מײַנע עלטערן, אין דער הייל וואָס
vos heil der in eltern maine lebn mich bagrobt folk main
which cave the in fathers my near me bury people my

אין דעם פֿעלד פֿון עֶפְרוֹן דעם חִתִּי . [ל] אין דער הייל וואָס אין דעם
dem in vos heil der in Chitti dem Efron fun feld dem in
the in which cave the in Chitti the Ephron of field the in

פֿעלד פֿון מַכפֵּלָה , וואָס פֿאַר ממרֵא אין לאַנד כְּנַעַן , וואָס
vos Kenaan land in Mamre far vos Machpelah fun feld
which Canaan land in Mamre for which Machpelah of field

אברהם האָט אָפּגעקויפֿט מיטן פֿעלד פֿון עֶפְרוֹן דעם חִתִּי פֿאַר
far Chitti dem Efron fun feld mitn opgekoift hot Avraham
for Chitti the Ephron of field with purchased has Avraham

אַ קבֿר-אייגנטום – [לא] דאָרטן האָט מען באַגראָבן אברהמען און
un Avrahamen bagrobn men hot dortn keyver-eigentum a
and Avraham buried they has there grave own a

זײַן וויַיב שׂרהן , דאָרטן האָט מען באַגראָבן יִצחָק און זײַן וויַיב
vaib zain un Yitschakn bagrobn men hot dortn Sarahn vaib zain
wife his and Yitzchak buried they has there Sarah wife his

רבקהן , און דאָרטן האָב איך באַגראָבן לאהן – [לב] דער אײַנקויף פֿון
fun ainkoif der Leahn bagrobn ich hob dortn un Rivkahn
of purchase the Leah buried I have there and Rivkah

דעם פֿעלד מיט דער הייל וואָס דרינען, פֿון די קינדער פֿון חֵת .
Chet fun kinder di fun drinen vos heil der mit feld dem
Chet of children the of in it which cave the with field the

[לג] און ווי יעקבֿ האָט געענדיקט זײַן צַוָואה צו זײַנע זין ,
zin zaine tsu tsevaeh zain geendikt hot Yaakov vi un
sons his to testament his finished has Yaakov as and

אַזוי האָט ער אַריַיגענומען זײַנע פֿיס אין בעט, און איז פֿאַרגאַנגען ,
fargangen iz un bet in fis zaine araingenumen er hot azoi
passed away is and bed in feet his took in he has thus

און איז איַינגעזאַמלט געוואָרן צו זײַן פֿאָלק .
folk zain tsu gevorn aingezamlt iz un
people his to having become gathered is and

נ און יוֹסף איז געפֿאַלן אויף זײַן פּאָטערס פּנים , און ער האָט
hot er un ponem foters zain oif gefaln iz Yosef un
has he and face father's his on fell is Yosef and

געווויינט איבער אים, און האָט אים געקושט. [ב] און יוֹסף האָט
hot Yosef un gekusht im hot un im iber geveint
has Yosef and kissed him has and him over wept

באַפֿוילן זײַנע קנעכט די רופֿאים איַינצובאַלזאַמירן
aintsubalzamirn roifim di knecht zaine bafoiln
to embalm physicians the servants his commanded

זײַן פּאָטער; און די רופֿאים האָבן איַינגעבאַלזאַמירט
aingebalzamirt hobn roifim di un foter zain
embalmed have physicians the and father his

יִשׂרָאֵל . [ג] און עס זײַנען דערפֿילט געוואָרן איבער אים
im iber gevorn derfilt zainen es un Yisroeln
him over having become fulfilled are it and Yisroel

פֿערציק טעג , וואָרעם אַזוי פֿיל טעג מוזן דערפֿילט
derfilt muzn teg fil azoi vorem teg fertsik
fulfilled must be days many thus because days forty

ווערן בײַם איַינבאַלזאַמירן. און די מִצרַיִם האָבן אים
im hobn Mitsrayim di un ainbalzamirn baim vern
him have Egyptians the and embalming at become

באַוויינט זיבעציק טעג .
teg zibetsik baveint
days seventy mourned for

the me'arah that is in the sadeh of Machpelah, which is near Mamre, in Eretz Kena'an, which Avraham bought with the sadeh of Ephron the Chitti for an achuzzat kever *(burial estate)*. [31] There they buried Avraham and Sarah his isha; there they buried Yitzchak and Rivkah his isha; and there I buried Leah. [32] The purchase of the sadeh and of the me'arah *(cave)* that is therein was from the Bnei Chet *(Heth)*.

[33] And when Ya'akov had made an end of commanding his banim, he gathered up his raglayim into the mittah, and expired, and was gathered unto his people.

50 And Yosef fell upon the face of Aviv, and wept over him, and kissed him. [2] And Yosef commanded his avadim the rofe'im *(physicians)* to embalm Aviv; and the rofe'im embalmed Yisroel. [3] And arba'im yom were fulfilled for him; for so are fulfilled the days of those which are embalmed; and the Mitzrayim mourned for him shivim yom *(seventy days)*.

ד און אַז די טעג פֿון זײַן באַוויינונג זײַנען אַריבער, האָט
hot ariber zainen baveinung zain fun teg di az un
has over are mourning his of days the that and

יוֹסף געזעדט צו פַֿרעהס הויז , אַזוי צו זאָגן : אויב, איך
ich oib zogn tsu azoi hoiz Pharaohs tsu geredt Yosef
I if say to so house Pharaoh's to spoken Yosef

בעט דיך , איך האָב געפֿונען חֵן אין אײַערע אויגן,
oign aiere in chein gefunen hob ich dich bet
eyes your in favor found have I you(SG) entreat

רעדט, איך בעט אײַך, אין די אויערן פֿון פַֿרעהן , אַזוי צו
tsu azoi Pharaohn fun oiern di in aich bet ich redt
to so Pharaoh of ears the in you entreat I speak

זאָגן : ה מײַן פֿאָטער האָט מיך באַשוואָרן , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi bashvorn mich hot foter main zogn
say to so swear an oath me has father my say

זע , איך שטאַרב; אין מײַן קבֿר וואָס איך האָב מיר
mir hob ich vos keyver main in shtarb ich ze
me have I which tomb my in die I behold

געגראָבן אין לאַנד כּנַעַן , דאָרטן זאָלסטו מיך באַגראָבן. און
un bagrobn mich zolstu dortn Kenaan land in gegrobn
and bury me shall you there Canaan land in dug

אַצונד , לאָמיך אַרויפֿגיין, איך בעט דיך , און באַגראָבן
bagrobn un dich bet ich aroifgein lomich atsund
bury and you(SG) entreat I go up let me now

מײַן פֿאָטער, און זיך אומקערן.
umkeren zich un foter main
to return self and father my

ו האָט פַֿרעה געזאָגט: גיי אַרויף, און באַגראָב דײַן פֿאָטער, אַזוי ווי
vi azoi foter dain bagrob un aroif gei gezogt Pharaoh hot
as so father your bury and up go said Pharaoh has

ער האָט דיך באַשוואָרן . ז איז יוֹסף אַרויפֿגעגאַנגען צו באַגראָבן
bagrobn tsu aroifgegangen Yosef iz bashvorn dich hot er
bury to went up Yosef is swear an oath you(SG) has he

זײַן פֿאָטער, און מיט אים זײַנען אַרויפֿגעגאַנגען אַלע קנעכט פֿון
fun knecht ale aroifgegangen zainen im mit un foter zain
of servants all having gone up are him with and father his

פַֿרעהן , די עלטסטע פֿון זײַן הויז , און אַלע עלטסטע פֿון לאַנד
land fun eltste ale un hoiz zain fun eltste di Pharaohn
land of elders all and house his of elders the Pharaoh

מִצרַיִם , ח און דאָס גאַנצע הויזגעזינט פֿון יוֹסֵף , און זײַנע ברידער ,
brider zaine un Yosefn fun hoizgezint gantse dos un Mitsrayim
brothers his and Yosef of household whole this and Egypt

און זײַן פֿאָטערס הויזגעזינט ; בלויז זייערע קליינע קינדער , און זייערע
zeyere un kinder kleine zeyere bloiz hoizgezint foters zain un
their and children small their only household father's his and

שאָף און זייערע רינדער, האָבן זיי איבערגעלאָזן אין לאַנד גוֹשֶׁן .
Goshen land in ibergelozn zei hobn rinder zeyere un shof
Goshen land in left behind they have cattle their and sheep

ט אויך רײַטער און רײַטוועגן זײַנען אַרויפֿגעגאַנגען מיט אים, און די
di un im mit aroifgegangen zainen raitvegn un raiter oich
the and him with having gone up are chariots and charioteers also

מחנה איז געווען זייער גרויס.
grois zeyer geven iz machne
great very having been is company

[4] And when the days of his mourning were past, Yosef spoke unto the Bais Pharaoh, saying, If now I have found chen in your eyes, speak, now, in the oznayim of Pharaoh, saying, [5] Avi made me swear, saying, Hinei, I die; in my kever which I dug for myself in Eretz Kena'an, there shalt thou bury me. Therefore let me go up, now, and bury Avi, and I will return.

[6] And Pharaoh said, Go up, and bury Avicha, according as he made thee swear. [7] And Yosef went up to bury Aviv; and with him went up all the avadim of Pharaoh, the zekenim of his Bais, and all the zekenim of Eretz Mitzrayim, [8] And kol Bais Yosef, and his achim, and Bais Aviv; only their little ones, and their tzon, and their bakar *(cattle)*, they left in Eretz Goshen. [9] And there went up with him both merkavot and parashim; and it was a very great machaneh.

י און זיי זיַנען געקומען ביז דעם דרעש-שיַער פֿון אָטָד
Atad fun dresh-shaier dem biz gekumen zainen zei un
Atad of threshing floor the to come are they and

וואָס אויף יענער זיַט יַרדן , און האָבן דאָרטן געקלאָגט זייער
zeyer geklogt dortn hobn un Yarden zait yener oif vos
very wail there have and Yarden side other on which

אַ גרויסע און שוועָרע קלאָג; און ער האָט געמאַכט אַ טרויער
troier a gemacht hot er un klog shvere un groise a
mourning a made has he and wail hard and great a

אויף זיַין פֿאָטער זיבן טעג.
teg zibn foter zain oif
days seven father his on

יא און דער באַווויינער פֿון לאַנד , דער כְּנַעֲנִי , האָט געזען דעם
dem gezen hot Kenaani der land fun bavoiner der un
the seen have Kena'ani the the land of inhabitants the and

טרויער בייַ דעם דרעש-שיַער פֿון אָטָד, און זיי האָבן געזאָגט: אַ
a gezogt hobn zei un Atad fun dresh-shaier dem bai troier
a said have they and Atad of threshing floor the by mourning

שוועָרער טרויער איז דאָס בייַ מִצרַיִם . דערום האָט מען גערופֿן
gerufn men hot derum Mitsrayim bai dos iz troier shverer
called they have therefore Egypt by this is mourning severe

דעם נאָמען דערפֿון אָבֵל-מִצרַיִם , וואָס אויף יענער זיַט יַרדן .
Yarden zait yener oif vos Avel-Mitsrayim derfun nomen dem
Yarden side other on which is Avel-Mitsrayim of it name the

יב און זייַנע זין האָבן געטאָן צו אים אַזוי ווי ער האָט זיי
zei hot er vi azoi im tsu geton hobn zin zaine un
them has he as so him to done have sons his and

באַפֿוילן . יג און זייַנע זין האָבן אים אַוועקגעטראָגן קיין לאַנד כְּנַעַן ,
Kenaan land kein avekgetrogen im hobn zin zaine un bafoiln
Canaan land to carried away him have sons his and commanded

און האָבן אים באַגראָבן אין דער הייל פֿון דעם פֿעלד פֿון מַכפֵּלָה ,
Machpelah fun feld dem fun heil der in bagrobn im hobn un
Machpelah of field the of cave the in buried him have and

וואָס אַבְרָהם האָט אָפּגעקויפֿט מיטן פֿעלד, פֿאַר אַ קבֶר-אייגנטום ,
keyver-eigentum a far feld mitn opgekoift hot Avraham vos
grave own a for field with purchased has Avraham which

פֿון עֶפרוֹן דעם חִתִּי , פֿאַר מַמרֵא .
Mamre far Chitti dem Efron fun
Mamre before Chitti the Ephron from

יד און יוֹסף האָט זיך אומגעקערט קיין מִצרַיִם , נאָכדעם ווי ער
er vi nochdem Mitsrayim kein umgekert zich hot Yosef un
he as after Egypt to returned self has Yosef and

האָט באַגראָבן זיַין פֿאָטער, ער און זייַנע ברידער , און אַלע וואָס זייַנען
zainen vos ale un brider zaine un er foter zain bagrobn hot
are which all and brothers his and he father his buried has

אַרויפֿגעגאַנגען מיט אים צו באַגראָבן זיַין פֿאָטער.
foter zain bagrobn tsu im mit aroifgegangen
father his bury to him with having gone up

טו און ווי יוֹסֵפס ברידער האָבן געזען אַז זייער פֿאָטער איז טויט,
toit iz foter zeyer az gezen hobn brider Yosefs vi un
dead is father their that seen have brothers Yosef's when and

אַזוי האָבן זיי געזאָגט: אפֿשר וועט אונדז יוֹסף טראָגן אַ שׂינאה, און
un sine a trogn Yosef undz vet efsher gezogt zei hobn azoi
and hatred a bear Yosef us will perhaps said they have thus

10 And they came to the goren *(threshing floor)* of Atad, which is beyond the Yarden, and there they mourned with a gadol and very bitter lamentation; and he made evel *(mourning)* for Aviv shivat yamim.

11 And when the inhabitants of HaAretz, the Kena'ani, saw the evel in the goren Atad, they said, This is a grievous evel to the Mitzrayim; therefore the shem of it was called Avel-Mitzrayim. It is beyond the Yarden.

12 And his [Ya'akov's] banim did unto him according as he commanded them; 13 For his banim carried him into Eretz Kena'an, and buried him in the me'arah of the sadeh of Machpelah, near Mamre, the sadeh which Avraham had bought for an achuzzat kever and made the purchase from Ephron the Chitti.

14 And, after burying Aviv, Yosef returned into Mitzrayim, he, and his achim, and all that went up with him to bury Aviv.

15 And when the Achei Yosef *(the brothers of Yosef)* saw that Avihem was dead, they said, What if

אומקערן וועט ער אונדז אומקערן אַל דאָס שלעכטס וואָס מיר האָבן
hobn mir vos shlechts dos al umkeren undz er vet umkeren
have we which evil things this all return us he will return

אים געטאָן. יז און זיי האָבן געהייסן זאָגן יוֹסֵף : דײַן פָאטער האָט
hot foter dain Yosefn zogn geheisn hobn zei un geton im
has father your Yosef tell ordered have they and done him

באַפוילן פאַר זײַן טויט , אַזוי צו זאָגן : יז אַזוי זאָלט איר זאָגן
zogn ir zolt azoi zogn tsu azoi toit zain far bafoiln
say you shall thus say to so death his before commanded

צו יוֹסֵף : פַאַרגיב, איך בעט דיך , דעם פַאַרברעך פון דײַנע
daine fun farbrech dem dich bet ich fargib Yosefn tsu
your of transgression the you(SG) entreat I forgive Yosef to

ברידער און זייער חטא, וואָס זיי האָבן דיר שלעכטס געטאָן.
geton shlechts dir hobn zei vos chet zeyer un brider
done evil things you(SG) have they which sin their and brothers

און אַצונד , פַאַרגיב, איך בעט דיך , דעם פַאַרברעך פון די
di fun farbrech dem dich bet ich fargib atsund un
the of transgression the you(SG) entreat I forgive now and

קנעכט פון דײַן פָאטער ג-ט. און יוֹסף האָט געווויינט אַז מע האָט
hot me az geveint hot Yosef un G-t foters dain fun knecht
have they that wept has Yosef and G-d father's your of servants

צו אים גערעדט.
geredt im tsu
spoken him to

יח און זײַנע ברידער זײַנען אויך געגאַנגען און זײַנען אַנידערגעפאַלן
anidergefaln zainen un gegangen oich zainen brider zaine un
fell down are and having gone also are brothers his and

פַאַר אים, און האָבן געזאָגט: זע , מיר זײַנען דײַנע קנעכט . יט האָט
hot knecht daine zainen mir ze gezogt hobn un im far
has servants your are we behold said have and him before

יוֹסף צו זיי געזאָגט: איר זאָלט נישט מורא האָבן; בין איך דען אויף
oif den ich bin hobn moire nisht zolt ir gezogt zei tsu Yosef
on then I am have fear not shall you said them to Yosef

דעם אָרט פון אלקים? כ ווואָלט איר האָט געמיינט אַ רעה פַאַר מיר,
mir far roe a gemeint hot ir vorem Elokim fun ort dem
me for evil an aimed at has you for G-d of place the

אָבער אלקים האָט עס געמיינט פַאַר אַ טובֿה, כדי צו מאַכן אַזוי
azoi machn tsu kedei toive a far gemeint es hot Elokim ober
thus make to so that good a for aimed at it has G-d but

וויַ הײַנטיקן טאָג, צו דערהאַלטן בײַם לעבן אַ סך פָאלק . כא און
vi haintikn tog tsu derhaltn baim lebn a sach folk un
as this very day to preserve at life a many a people and

אַצונד , זאָלט איר נישט מורא האָבן; איך וועל אויסהאַלטן איר אײַערע
aiere un aich oishaltn vel ich hobn moire nisht ir zolt atsund
your and you support will I have fear not you shall now

געזינטן . און ער האָט זיי געטרייסט, און זיי גערעדט צום האַרצן.
hartsn tsum geredt zei un getreist zei hot er un gezintn
heart to spoken them and consoled them has he and households

כב און יוֹסף איז געבליבן אין מִצרַיִם , ער און זײַן פָאטערס
foters zain un er Mitsrayim in geblibn iz Yosef un
father's his and he Egypt in remain is Yosef and

הויזגעזינט; און יוֹסף האָט געלעבט הונדערט און צען יאָר.
yor tsen un hundert gelebt hot Yosef un hoizgezint
year ten and hundred lived has Yosef and household

Yosef will hate us, and will certainly requite us all the ra'ah which we did unto him. 16 And they sent word unto Yosef, saying, Avicha did command before he died, saying, 17 So shall ye say unto Yosef, Forgive, now, the peysha of thy achim, and their chattat; for they did unto thee ra'ah; and now, forgive the peysha of the Avdei Elohei Avicha. And Yosef wept when they spoke unto him.

18 And his achim also went and fell down before him; and they said, Behold us, we are thy avadim. 19 And Yosef said unto them, Fear not; for am I in the place of Elohim? 20 But as for you, ye intended ra'ah against me; but Elohim intended it for tovah, to bring to pass, as it is this day, to save Am Rav *(much people)* alive. 21 Now therefore fear ye not; I will provide for you, and your little ones. And he comforted them, and spoke kindly unto their hearts.

22 And Yosef dwelt in Mitzrayim, he, and Bais Aviv; and Yosef lived one hundred and ten shanim. 23 And Yosef

saw Ephrayim's bnei shileshim *(children to the third generation)*; also the Bnei Machir Ben Menasheh were brought up upon the birkei Yosef *(knees of Yosef)*.

כג און יוֹסף האָט געזען פֿון אפֿרימען אוראייניקלעך ; אויך
oich ureiniklech Efrayimen fun gezen hot Yosef un
also great-grandchildren Ephrayim of seen has Yosef and

די קינדער פֿון מָכיר , מנַשֶׁהס זון , זיַינען געבאָרן
geborn zainen zun Menashehs Machir fun kinder di
given birth are son Menasheh's Machir of children the

געווָארן אויף יוֹסֵפס קני .
kni Yosefs oif gevorn
knees Yosef's on having become

[24] And Yosef said unto his achim, I die; and Elohim will surely visit you, and bring you out of this land unto HaAretz which He promised by oath to Avraham, to Yitzchak, and to Ya'akov. [25] And Yosef made the Bnei Yisroel take an oath, saying, Elohim will surely visit you, and ye shall carry up my atzmot from hence.

כד און יוֹסף האָט געזאָגט צו זיַינע ברידער : איך שטאַרב; אָבער
ober shtarb ich brider zaine tsu gezogt hot Yosef un
but die I brothers his to said has Yosef and

דערמאָנען וועט זיך אלקים דערמאָנען אָן אייַך, און ער וועט אייַך
aich vet er un aich on dermonen Elokim zich vet dermonen
you will he and you on remember G-d self will remember

אויפֿברענגען פֿון דעם היגן לאַנד צו דעם לאַנד וואָס ער האָט
hot er vos land dem tsu land hign dem fun oifbrengen
has he which land the to land from here the from bring up

צוגעשוואָרן אבֿרהמען , יִצחָק , און יעקבֿן . כה און יוֹסף
Yosef un Yaakovn un Yitschakn Avrahamen tsugeshvorn
Yosef and Yaakov and Yitzchak Avraham sworn

האָט באַשוואָרן די זין פֿון יִשׂרָאֵל , אַזוי צו זאָגן : דערמאָנען
dermonen zogn tsu azoi Yisroeln fun zin di bashvorn hot
remember say to so Yisroel of sons the swear an oath has

וועט זיך אלקים דערמאָנען אָן אייַך; זאָלט איר אויפֿברענגען מיַינע
maine oifbrengen ir zolt aich on dermonen Elokim zich vet
my bring up you shall you on remember G-d self will

ביינער פֿון דאַנען.
danen fun beiner
here from bones

[26] So Yosef died, being in age one hundred and ten shanim; and they embalmed him, and he was placed in an aron in Mitzrayim.

כו און יוֹסף איז געשטאָרבן צו הונדערט און צען יאָר . און מע האָט
hot me un yor tsen un hundert tsu geshtorbn iz Yosef un
have they and years ten and hundred to died is Yosef and

אים אייַנגעבאַלזאַמירט, און ער איז אַרײַנגעטאָן געווָארן אין אַן אָרון
oren an in gevorn araingeton iz er un aingebalzamirt im
aron an in having become put in is he and embalmed him

אין מִצרַיִם .
Mitsrayim in
Egypt in

Exodus

SHEMOS

1 Now these are the Shemot Bnei Yisroel, which came into Mitzrayim; every ish and his bais came with Ya'akov: [2] Reuven, Shim'on, Levi, and Yehudah, [3] Yissakhar, Zevulun, and Binyamin, [4] Dan, and Naphtali, Gad, and Asher. [5] And all the nefesh that came out of the loins of Ya'akov were seventy nefesh; for Yosef was in Mitzrayim already. [6] And Yosef died, and all his achim, and all that generation. [7] And the Bnei Yisroel were fruitful, and increased abundantly, and multiplied, and became exceeding strong; and the land was filled with them.

[8] Now there arose a melech chadash over Mitzrayim, which had no da'as of Yosef. [9] And he said unto his people, Hinei, the Am Bnei Yisroel are more and stronger than we. [10] Come, let us outsmart them; lest they multiply, and it

שְׁמוֹת

שְׁמוֹת

א

אוּן דאָס זײַנען די נעמען פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל וואָס
vos Yisroel fun kinder di fun nemen di zainen dos un
who Israel of children the of names the are these and

זײַנען געקומען קיין מִצרַיִם מיט יעקבֿן ; איטלעכער מיט
mit itlecher Yaakovn mit Mitsrayim kein gekumen zainen
with each Yaakov with Egypt to having come are

זײַן הויזגעזינט זײַנען זיי געקומען : ב ראובֿן , שמעון , לֵוִי , אוּן
un Levi Shimeon Reuven gekumen zei zainen hoizgezint zain
and Levi Shim'on Reuven having come they are household his

, נַפתָּלי , גָּד אוּן אָשֵׁר . ה אוּן אַלע נפֿשות וואָס זײַנען אַרויסגעגאַנגען פֿון
Naftali un Dan Binyamin un Zevulun Yissachar Yehudah
Naphtali and Dan Benjamin and Zevulun Yissakhar Yehudah

fun aroisgegangen zainen vos nefoshes ale un Asher un Gad
of having come out are who persons all and Asher and Gad

יעקבֿס דיך , זײַנען געווען זיבעציק נפֿשות ; אוּן יוֹסף איז
iz Yosef un nefoshes zibetsik geven zainen dich Yaakovs
is Yosef and persons seventy having been are you(SG) Jacob's

שוין געווען אין מִצרַיִם . ו איז געשטאָרבן יוֹסף , אוּן אַלע זײַנע
zaine ale un Yosef geshtorbn iz Mitsrayim in geven shoin
his all and Yosef died is Egypt in having been already

ברידער , אוּן יענער גאַנצער דור . ז אוּן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל
Yisroel fun kinder di un dor gantser yener un brider
Israel of children the and generation whole that and brothers

האָבן זיך געפֿרוכפּערט, אוּן זיך געוווידמענט אוּן געמערט , אוּן זיי
zei un gemert un gevidment zich un gefruchpert zich hobn
they and multiplied and swarmed self and been fruitful self have

זײַנען געוואָרן זייער זייער שטאַרק, אוּן דאָס גאַנצע לאַנד איז פֿול
ful iz land gantse dos un shtark zeyer zeyer gevorn zainen
full is land whole the and strong very very having become are

געוואָרן מיט זיי .
zei mit gevorn
them with having become

ח איז אויפֿגעשטאַנען אַ נײַער מלך איבער מִצרַיִם , וואָס האָט
hot vos Mitsrayim iber melech naier a oifgeshtanen iz
has who Egypt over king new a arose there

נישט געקענט יוֹסֵפֿן . ט אוּן ער האָט געזאָגט צו זײַן פֿאָלק : זעט, דאָס
dos zet folk zain tsu gezogt hot er un Yosefn gekent nisht
these see people his to said has he and Yosef known not

פֿאָלק פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל איז מערער אוּן שטאַרקער פֿון אונדז.
undz fun shtarker un merer iz Yisroel fun kinder di fun folk
us than stronger and more are Israel of children the of people

, מערן מיט זיך קליגן קעגן אים; אַניט וועט ער זיך קומט לאָמיר י
mern zich er vet anit im kegen klign zich lomir kumt
increase self he will or else him against be cunning self let us come

come to pass, that, when there falleth out any milchamah, they join also unto our enemies, and fight against us, and so get them up out of the land.

און עס וועט זיין , אַז עס וועט זיך טרעפן אַ מלחמה , וועט ער אויך
oich er vet milchome a trefn zich vet es az zain vet es un
also he will battle a befall self will it that be will it and

צושטיין צו אונדזערע פֿיַינט , און ער וועט מלחמה האַלטן אויף
oif haltn milchome vet er un faint undzere tsu tsushtein
against hold battle will he and enemies our to join to

אונדז, און וועט אַרויסגיין פֿון לאַנד.
land fun aroisgein vet un undz
land of go out will and us

11 Therefore they did set over them sarei missim *(taskmasters)* to afflict them with their burdens. And they built for Pharaoh supply cities, Pitom and Ra'meses. 12 But the more they afflicted them, the more they multiplied and spread out. And they were in dread because of the Bnei Yisroel. 13 And the Egyptians made the Bnei Yisroel to serve with rigor; 14 And they made their lives bitter with avodah kashah *(hard bondage)*, in mortar, and in brick, and in all manner of avodah in the sadeh; all their service, wherein they made them serve, was with rigor.

יא האָבן זיי געמאַכט איבער זיי שָׂרֵי מִסִּים ,
missim sarei zei iber gemacht zei hobn
slave gangs overseers of them over made they have

כּדי זיי צו פֿיַניקן מיט זייערע לאַסטאַרבעט, און
un lastarbet zeyere mit painiken tsu zei kedei
and hard work their with cause to suffer to them so that

ער האָט געבויט שפּייכלערשטעט פַּאַר פַּרעהן , פִּתֹם
Pitom Pharaohn far shpaichlershtet geboit hot er
Pithom Pharaoh before granary towns built has he

און רַעַמְסֵס . יב אָבער ווי זיי האָבן אים געפּיַניקט ,
gepainikt im hobn zei vi ober Rameses un
tormented him have they just as but Rameses and

אַזוי האָט ער זיך געמערט , און אַזוי האָט ער זיך
zich er hot azoi un gemert zich er hot azoi
self he has thus and multiplied self he has in same way

צעשפּרייט; און זיי זיינען געווען אין שרעק פַּאַר
far shrek in geven zainen zei un tseshpreit
before terror in having been are they and spread out

די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל. יג און די מִצרַיִם האָבן געמאַכט
gemacht hobn Mitsrayim di un Yisroel fun kinder di
made have Egyptians the and Israel of children the

אַרבעטן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל מיט האַרטקייט. יד און זיי
zei un hartkeit mit Yisroel fun kinder di arbeten
they and harshness with Israel of children the to work

האָבן פַּאַרביטערט זייער לעבן מיט שווערער אַרבעט, ביי
bai arbet shverer mit lebn zeyer farbitert hobn
by work severe with lives their made miserable have

ליים און ביי ציגל , און ביי אַלערליי אַרבעט אין פֿעלד; אַל
al feld in arbet alerlei bai un tsigl bai un leim
all field in work all kinds of by and brick by and clay

די אַרבעט זייערע וואָס זיי האָבן מיט זיי געאַרבעט, איז
iz gearbet zei mit hobn zei vos zeyere arbet di
is worked them with have they which their work the

געווען מיט האַרטקייט.
hartkeit mit geven
harshness with having been

15 And Melech Mitzrayim spoke to the meyalledot HaIvriyyot *(Hebrew midwives)*, of which the shem of the one was Shiphrah, and of the other Puah; 16 And he said, When ye do the

טו און דער מלך פֿון מִצרַיִם האָט געזעדט צו די יודישע
yudishe di tsu geredt hot Mitsrayim fun melech der un
Hebrew the to spoken has Egypt of king the and

הייבאַמען, וואָס דער נאָמען פֿון איינער איז געווען שִׁפְרָה ,
Shifrah geven iz einer fun nomen der vos heibamen
Siporah having been is one of name the whose midwives

און דער נאָמען פֿון דער צווייטער פּועָה, טז און ער האָט געזאָגט: אַז
az gezogt hot er un Puah tsveiter der fun nomen der un
when said has he and Puah second the of name the and

אויפֿן זען איר זאָלט געבערן , ווײַבער יודישע די העלפֿט איר
oifn zen ir zolt gebern vaiber yudishe di helft ir
on see you shall to give birth wives Hebrew the help you

אויב דאָס איז אַ זון , זאָלט איר אים טייטן , און אויב דאָס בראָכשטול
oib un teitn im ir zolt zun a iz dos oib brochshtul
if and to kill him you shall son a is this if birthing stool

איז אַ טאָכטער , זאָל זי בלײַבן לעבן.
lebn blaibn zi zol tochter a iz
alive remain she shall daughter a is

17 But the meyalledot feared HaElohim, and did not as Melech Mitzrayim commanded them, but saved the yeladim alive. 18 So Melech Mitzrayim called for the meyalledot, and said unto them, Why have ye done this thing, and have saved the yeladim alive? 19 And the meyalledot said unto Pharaoh, Because HaIvriyyot are not as the Egyptian women; for they are vigorous, and are delivered before the meyalledot come in unto them.

20 Therefore Elohim dealt well with the meyalledot; and the people multiplied, and grew very strong. 21 And it came to pass, because the meyalledot feared HaElohim, that He established them batim.

22 And Pharaoh charged all his people, saying, Every ben that is born ye shall cast into the Nile, and every bat ye shall save alive.

יזאָבער די הייבאַמען האָבן מורא געהאַט פֿאַר האלקים , און
un HaElokim far gehat moire hobn heibamen di ober
and G-d for have had fear have midwives the but

זיי האָבן נישט געטאָן אַזוי ווי דער מלך פֿון מִצרַיִם האָט זיי
zei hot Mitsrayim fun melech der vi azoi geton nisht hobn zei
them has Egypt of king the like as done not have they

אָנגעזאָגט, און זיי האָבן געלאָזט לעבן די יינגלעך . יחהאָט דער מלך
melech der hot yinglech di lebn gelozt hobn zei un ongezogt
king the has boys the alive left have they and ordered

פֿון מִצרַיִם געפֿרופֿן די הייבאַמען, און האָט צו זיי געזאָגט: פֿאַר
far gezogt zei tsu hot un heibamen di gerufn Mitsrayim fun
for said them to has and midwives the called Egypt of

וואָס האָט איר געטאָן די דאָזיקע זאַך , און געלאָזט לעבן די יינגלעך ?
yinglech di lebn gelozt un zach dozike di geton ir hot vos
boys the alive left and thing this the done you have why

יטהאָבן די הייבאַמען געזאָגט צו פַּרעהן : ווײַל נישט אַזוי ווי די
di vi azoi nisht vail Pharaohn tsu gezogt heibamen di hobn
the like as not because Pharaoh to said midwives the have

מִצרישע ווײַבער זיַינען די יודישע ; וואָרעם זיי זיַינען לעבהאַפֿטיק;
lebhaftik zainen zei vorem yudishe di zainen vaiber Mitsrishe
lively are they because Hebrew the are women Egyptian

איידער די הייבאַם קומט צו זיי , האָבן זיי שוין געבאָרן .
geborn shoin zei hobn zei tsu kumt heibam di eider
given birth already they have them to comes midwife the before

כאון אלקים האָט גוטס מיט די הייבאַמען; און דאָס
dos un heibamen di mit guts geton hot Elokim un
the and midwives the with good things done has G-d and

פֿאָלק האָט זיך געמערט , און זיי זיַינען געוואָרן זייער
zeyer gevorn zainen zei un gemert zich hot folk
very having become are they and multiplied self have people

שטאַרק . כאון עס איז געווען , ווײַל די הייבאַמען האָבן מורא
moire hobn heibamen di vail geven iz es un shtark
fear have midwives the because having been is it and powerful

געהאַט פֿאַר האלקים , האָט ער זיי געמאַכט הײַזער .
haizer gemacht zei er hot HaElokim far gehat
households made them he has G-d for had

כבאון פַּרעה האָט באַפֿוילן זיַין גאַנצן פֿאָלק , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi folk gantsn zain bafoiln hot Pharaoh un
say to thus people all his commanded has Pharaoh and

יעטוועדער זון וואָס וועט געבאָרן , זאָלט איר אים אין טײַך
taich in im ir zolt geborn vert vos zun yetveder
the river in him you shall given birth to shall be which son every

אַרײַנווארפֿן, און יעטוועדער טאָכטער זאָלט איר לאָזן לעבן.
lebn lozn ir zolt tochter yetveder un arainvarfen
alive leave you shall daughter every and throw into

ב אוֹן אַ מאַן פֿון דעם הויז לֵוִי איז געגאַנגען אוֹן האָט
hot un gegangen iz Levi fun hoiz dem fun man a un
has and having gone is Levi of house the of man a and

גענומען אַ טאָכטער פֿון לֵוִי . ב אוֹן די פֿרוי איז טראָגעדיק
trogedik iz froi di un Levi fun tochter a genumen
conceived is woman the and Levi of daughter a taken

געווארן , אוֹן האָט געבאָרן אַ זון ; אוֹן זי האָט אים געזען אַז
az gezen im hot zi un zun a geborn hot un gevorn
that seen him has she and son a given birth to has and having become

זי איז שיין , אוֹן האָט אים באַהאַלטן דריי חדשים . ג אוֹן אַז
az un chodeshim drai bahaltn im hot un shein iz er
she when and months three hidden him has and handsome is he

האָט אים מער נישט געקענט באַהאַלטן, האָט זי גענומען פּאַר אים אַ תּבה
teive a im far genumen zi hot bahaltn gekent nisht mer im hot
ark a him for taken she has to hide able not more him has

פֿון פּאַפּירוס, אוֹן האָט עס אויסגעקלעפּט מיט ליים אוֹן מיט פּעך ; אוֹן זי
zi un pech mit un leim mit oisgeklept es hot un papirus fun
she and pitch with and clay with plastered it has and papyrus of

האָט אַריַינגעטאָן דערין דאָס קינד , אוֹן האָט עס אַהינגעטאָן אין די רוהרן בַּיַם
baim ruhrn di in ahingeton es hot un kind dos derin araingeton hot
at reeds the in put it has and child this in it put has

ברעג טיַיך . ד אוֹן זיַין שוועסטער האָט זיך געשטעלט פֿון דער וויַיטן ,
vaitn der fun geshtelt zich hot shvester zain un taich breg
distance the from stood self has sister his and river edge of

צו ווייסן וואָס מיט אים וועט געשען .
geshen vet im mit vos visen tsu
happen will him with what know to

ה אוֹן די טאָכטער פֿון פַּרעהן האָט אַראָפּגענידערט זיך צו באָדן
bodn tsu zich aropgenidert hot Pharaohn fun tochter di un
immerse to self gone down has Pharaoh of daughter the and

אין טיַיך ; אוֹן אירע מיידלעך זיַינען אומגעגאַנגען בַּיַן טיַיך . האָט
hot taich zait bain umgegangen zainen meidlech ire un taich in
has river side by walking were female servants her and river in

זי דערזען דאָס קעסטל צווישן די רוהרן, אוֹן זי האָט געשיקט איר דינסט ,
dinst ir geshikt hot zi un ruhrn di tsvishn kestl dos derzen zi
servant her sent has she and reeds the among box this seen she

אוֹן האָט עס געלאָזט נעמען . ו אוֹן זי האָט עס געעפֿנט, אוֹן האָט עס דערזען
derzen es hot un geefent es hot zi un nemen gelozt es hot un
seen it has and opened it has she and to take allowed it has and

– דאָס קינד – ערשט אַ ייִנגל וואָס וויינט. האָט זי זיך דערבאַרעמט
derbaremt zich zi hot veint vos yingel a ersht kind dos
felt compassion self she has cried who boy a just now child this

אויף אים, אוֹן האָט געזאָגט: פֿון די קינדער פֿון די עִבְרִים איז דער
der iz Ivrim di fun kinder di fun gezogt hot un im oif
the is Hebrews the of children the from said has and him on

דאָזיקער. ז האָט זיַין שוועסטער געזאָגט צו פַּרעהס טאָכטער: זאָל איך
ich zol tochter Pharaohs tsu gezogt shvester zain hot doziker
I shall daughter Pharaoh's to said sister his has this one

גיין אוֹן דיר רופֿן אַ זייגפֿרוי פֿון די יודישע ווייַבער, אַז זי זאָל
zol zi az vaiber yudishe di fun zeigfroi a rufn dir un gein
shall she that women Hebrew the of nurse a to call you(SG) and go

זייגן פַּאַר דיר דאָס קינד? ח האָט פַּרעהס טאָכטער צו איר געזאָגט:
gezogt ir tsu tochter Pharaohs hot kind dos dir far zeign
said her to daughter Pharaoh's has child this you(SG) for nurse

2 And there went an ish of the Bais Levi, and took to wife a bat Levi. [2] And the isha conceived, and bore a ben; and when she saw him that he was tov, she hid him three months. [3] And when she could no longer hide him, she took for him a tevah *(ark)* of papyrus, and daubed it with tar and with pitch, and put the yeled therein; and she set it in the reeds by the bank of the Nile. [4] And his achot stood afar off, to see what would be done to him.

[5] And the Bat Pharaoh came down to bathe herself at the Nile; and her na'arot walked along by the Nile's bank; and when she saw the tevah *(ark)* among the reeds, she sent her amah *(maid servant)* to fetch it. [6] And when she had opened it, she saw the yeled; and, hinei, the na'ar was crying. And she had compassion on him, and said, This one is of the yaldei HaIvrim *(Hebrew children)*. [7] Then said his achot to Bat Pharaoh, Shall I go and call to thee a nurse of HaIvriyyot, that she may nurse the yeled for thee? [8] And Bat Pharaoh said to her, Go.

גיי. איז די יונגפֿרוי געגאַנגען און האָט געזופֿן די מוטער פֿון
gei iz di yungfroi gegangen un hot gerufn di muter fun
go is the young woman having gone and has called the mother of

דעם קינד. ט און פַּרעהס טאָכטער האָט צו איר געזאָגט: נעם אַוועק דאָס
dem kind un Pharaohs tochter hot tsu ir gezogt nem avek dos
the child and Pharaoh's daughter has to her said take away the

דאָזיקע קינד, און זייג עס פֿאַר מיר, און איך וועל דיר געבן דיין לוין.
dozike kind un zeig es far mir un ich vel dir gebn dain loin
this child and nurse it for me and I will you(SG) give your wage

האָט די פֿרוי גענומען דאָס קינד, און האָט עס געזייגט.
hot di froi genumen dos kind un hot es gezeigt
has the woman taken this child and has it nursed

י און אַז דאָס קינד איז גרעסער געוואָרן, האָט זי אים
un az dos kind iz greser gevorn hot zi im
and when this child is bigger having become has she him

געבראַכט צו פַּרעהס טאָכטער, און ער איז איר געוואָרן פֿאַר אַ
gebracht tsu Pharaohs tochter un er iz ir gevorn far a
brought to Pharaoh's daughter and he is her having become for a

זון. און זי האָט גערופֿן זיין נאָמען מֹשֶׁה, און האָט געזאָגט: ווייל
zun un zi hot gerufn zain nomen Moshe un hot gezogt vail
son and she has called his name Moshe and has said because

פֿון וואַסער האָב איך אים אַרויסגעצויגן.
fun vaser hob ich im aroisgetsoign
from water have I him brought out

יא און עס איז געווען אין יענע טעג, אַז משה איז אויפֿגעוואַקסן,
un es iz geven in yene teg az Moshe iz oifgevaksn
and it is having been in those days that Moshe has grown up

איז ער אַרויסגעגאַנגען צו זיינע ברידער, און האָט זיך צוגעקוקט צו
iz er aroisgegangen tsu zaine brider un hot zich tsugekukt tsu
is he having come out to his brothers and has self observed to

זייערע לאַסטאַרבעט; און ער האָט געזען אַ מאַן אַ מצרי שלאָגן אַ
zeyere lastarbet un er hot gezen a man a mitsri shlogn a
their hard work and he has seen a man an Egyptian striking a

מאַן איין עִבְרִי, פֿון זיינע ברידער. יב האָט ער זיך אומגעקוקט
man ein Ivri fun zaine brider hot er zich umgekukt
man a certain Hebrew of his brothers has he self looked

אַהער און אַהין, און אַז ער האָט געזען אַז קיין מענטש איז נישטאָ,
aher un ahin un az er hot gezen az kein mentsh iz nishto
here and there and when he has seen that no person is there

האָט ער דערשלאָגן דעם מצרי, און האָט אים באַהאַלטן אין זאַמד.
hot er dershlogn dem mitsri un hot im bahaltn in zamd
has he killed the Egyptian and has him hidden in sand

יג און ער איז אַרויסגעגאַנגען אויפֿן צווייטן טאָג, ערשט צוויי מענער
un er iz aroisgegangen oifn tsveitn tog ersht tsvei mener
and he is having come out on the second day look two men

עִבְרִים ראַנגלען זיך; האָט ער געזאָגט צו דעם אומגערעכטן:
Ivrim ranglen zich hot er gezogt tsu dem umgerechtn
Hebrews fighting each other has he said to the one who was wrong

פֿאַר וואָס שלאָגסטו דיין חבֵר? יד האָט יענער געזאָגט: ווער דיך
far vos shlogstu dain chaver hot yener gezogt ver dich
for why strike you(SG) your fellow has that one said who has you(SG)

מיינסטו צי אונדז איבער ריכטער אַ שר און אַ האַר מאַן אַ פֿאַר גמאַכט
meinstu tsi undz iber richter a sar un a har man a far gemacht
do you intend or us over judge a master and a man a for made

And haalmah went and called the em hayeled. 9 And Bat Pharaoh said unto her, Take this yeled away, and nurse it for me, and I will give thee thy wages. And the isha took the yeled, and nursed it.

10 And the yeled grew, and she brought him unto Bat Pharaoh, and he became her ben. And she called shmo Moshe: and she said, Because meshitihu *(I drew him)* out of the mayim.

11 And it came to pass in those days, when Moshe was grown, that he went out unto his achim, and looked on their sevalot: and he spied an Egyptian striking an ish Ivri, one of his achim. 12 And he looked this way and that way, and when he saw that there was no ish, he killed the Egyptian, and hid him in the chol *(sand)*.

13 And when he went out the second day, hinei, two anashim Ivrim were fighting; he said to him in the wrong, Why strike thou thy re'a *(neighbor)*? 14 And he said, Who made thee a sar and a shofet over

us? Intendest thou to kill me, as thou killedst the Egyptian? And Moshe feared, and thought, Surely this thing is known.

מיך צו הרגען , אַזוי ווי דו האָסט געהרגעט דעם מִצרי ? האָט
hot mitsri dem geharget host du vi azoi hargen tsu mich
has Egyptian the killed have you as in same way kill to me

משה מורא געקראָגן, און ער האָט געזאָגט: פַֿאַר וואָר , די זאַך איז
iz zach di vor far gezogt hot er un gekrogn moire Moshe
is thing the surely for said has he and seized fear Moshe

דערווּסט געוואָרן .
gevorn dervust
having become discovered

15 Now when Pharaoh heard this thing, he sought to slay Moshe. But Moshe fled from the face of Pharaoh, and dwelt in Eretz Midyan; and he sat down by a well. 16 Now the kohen of Midyan had sheva banot; and they came and drew mayim, and filled the troughs to water the tzon of their av. 17 And the ro'im *(shepherds)* came and drove them away; but Moshe stood up and rescued them, and watered their tzon. 18 And when they came to Reuel their av, he said, How is it that ye are come so soon today? 19 And they said, An Egyptian delivered us out of the yad of the ro'im *(shepherds)*, and also drew enough for us, and watered the tzon. 20 And he said unto his banot, And where is he? Why is it that ye have left the ish? Call him, that he may eat lechem.

טו און פַֿרעה האָט געהערט פון דער דאָזיקער זאַך , און ער האָט
hot er un zach doziker der fun gehert hot Pharaoh un
has he and thing this the of heard has Pharaoh and

געווואָלט הרגען משהן . איז משה אַנטלאָפֿן פון פַֿאַר פַֿרעהן ,
Pharaohn far fun antlofn Moshe iz Mosheen hargen gevolt
Pharaoh before from fled Moshe has Moshe to kill wanted

און ער האָט זיך באַזעצט אין לאַנד מִדיָן ; און ער איז געזעסן בייַ אַ
a bai gezesn iz er un Midyan land in bazetst zich hot er un
a by seated was he and Midian land of in settled self has he and

ברונעם . טז און דער פּריסטער פון מִדיָן האָט געהאַט זיבן טעכטער ;
techter zibn gehat hot Midyan fun prister der un brunem
daughters seven had has Midian of priest the and well

זיַינען זיי געקומען , און האָבן אָנגעשעפּט און אָנגעפֿילט די
di ongefilt un ongeshept hobn un gekumen zei zainen
the filled and drawn have and having come they were

קאָרעטעס, כּדי אָנצוטרינקען די שאָף פון זייער פאָטער. יז אָבער די
di ober foter zeyer fun shof di ontsutrinken kedei koretes
the but father their of sheep the to water so as troughs

פּאַסטוכער זיַינען געקומען , און האָבן זיי אַוועקגעטריבן. איז
iz avekgetribn zei hobn un gekumen zainen pastucher
has driven away them have and having come were shepherds

משה אויפֿגעשטאַנען און האָט זיי געהאָלפֿן, און האָט אָנגעטרונקען
ongetrunken hot un geholfn zei hot un oifgeshtanen Moshe
watered has and helped them has and got up Moshe

זייערע שאָף . יח און אַז זיי זיַינען געקומען צו זייער פאָטער
foter zeyer tsu gekumen zainen zei az un shof zeyere
father their to having come are they when and sheep their

רְעוּאֵל, האָט ער געזאָגט: פַֿאַר וואָס זייַט איר היַינט געקומען אַזוי
azoi gekumen haint ir zait vos far gezogt er hot Reueln
thus having come today you are what for said he has Reuel

גיך ? יט האָבן זיי געזאָגט: אַ מאַן אַ מִצרי האָט אונדז געהאָלפֿן
geholfn undz hot mitsri a man a gezogt zei hobn gich
saved us has Egyptian an man a said they have quickly

פון דער האַנט פון די פּאַסטוכער, און אויך אָנגעשעפּט האָט ער
er hot onshepn oich un pastucher di fun hant der fun
he has to draw also and shepherds the of hand the from

אָנגעשעפּט פַֿאַר אונדז, און האָט אָנגעטרונקען די שאָף . כ האָט ער
er hot shof di ongetrunken hot un undz far ongeshept
he has sheep the watered has and us for drawn

געזאָגט צו זיַינע טעכטער : און ווּו איז ער? פַֿאַר וואָס דען האָט איר
ir hot den vos far er iz vu un techter zaine tsu gezogt
you have then what for he is where and daughters his to said

דעם מאַן איבערגעלאָזט? רופֿט אים, און זאָל ער עסן ברויט.
broit esen er zol un im ruft ibergelozt man dem
bread to eat he shall and him call left behind man the

כא און משה האָט אײַנגעוויליקט צו בלײַבן בײַ דעם מאַן; און
un man dem bai blaibn tsu aingevilikt hot Moshe un
and man the with stay to consented has Moshe and

כב ער האָט געגעבן משהן זײַן טאָכטער צִפּוֹרָהן. און זי האָט
hot er un Tsipporahn tochter zain Mosheen gegebn hot
has he and Zipporah daughter his Moshe given has he

געבאָרן אַ זון, און ער האָט גערופֿן זײַן נאָמען גֵּרשׁוֹם, ווײַל
vail Gershom nomen zain gerufn hot er un zun a geborn
because Gershom name his called has he and son a given birth to

ער האָט געזאָגט: איך בין אַ פֿרעמדער אין אַ פֿרעמדן לאַנד.
land fremdn a in fremder a bin ich gezogt hot er
land foreign a in foreigner a am I said has he

כג און עס איז געווען אין יענער לאַנגער צײַט, איז געשטאָרבן דער
der geshtorbn iz tsait langer yener in geven iz es un
the died has time long that in having been is it and

מלך פֿון מִצרַיִם, און די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל האָבן געזיפֿצט
geziftst hobn Yisroel fun kinder di un Mitsrayim fun melech
sighed have Israel of children the and Egypt of king

פֿון דער קנעכטשאַפֿט, און זיי האָבן געשריען, און זייער געשריי איז
iz geshrei zeyer un geshrien hobn zei un knechtshaft der fun
is cry their and cried out have they and slavery the from

כד אויפֿגעגאַנגען צו האלקים פֿון דער קנעכטשאַפֿט. און אלקים האָט
hot Elokim un knechtshaft der fun HaElokim tsu oifgegangen
has G-d and slavery this from G-d to having gone

געהערט זייער קרעבצן, און אלקים האָט געדאַכט אָן זײַן ברית
bris zain on gedacht hot Elokim un krechtsn zeyer gehert
covenant his on remembered has G-d and groaning their heard

כה מיט אַבֿרהמען, מיט יִצחָק, און מיט יעקבֿן. און אלקים האָט
hot Elokim un Yaakovn mit un Yitschakn mit Avrahamen mit
has G-d and Jacob with and Isaac with Avraham with

געזען די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל, און אלקים האָט געמערקט.
gemerkt hot Elokim un Yisroel fun kinder di gezen
taken note of has G-d and Israel of children the seen

ג און משה האָט געפֿיטערט די שאָף פֿון זײַן שוועער יִתרוֹן, דעם
dem Yitron shver zain fun shof di gefitert hot Moshe un
the Jethro father-in-law his of sheep the grazed has Moshe and

פֿריסטער פֿון מִדיָן, און ער האָט געפֿירט די שאָף צום מדבר
midber tsum shof di gefirt hot er un Midyan fun prister
wilderness to the sheep the pastured has he and Midian of priest

צו, און ער איז געקומען צום באַרג פֿון האלקים, צו חוֹרֵב.
Chorev tsu HaElokim fun barg tsum gekumen iz er un tsu
Horeb to G-d of mount to having come is he and into

ב האָט זיך באַווײַזן צו אים דער מלאך פֿון ה אין אַ פֿלאַמפֿייער
flamfaier a in Hashem fun malach der im tsu bavizn zich hot
flaming fire a in Hashem of Angel the him to appeared self has

פֿון מיטן פֿון אַ דאָרן, און ער האָט געזען, ערשט דער דאָרן
dorn der ersht gezen hot er un dorn a fun mitn fun
thornbush the look seen has he and thornbush a of midst of from

ברענט אין פֿייַער, און דער דאָרן ווערט נישט פֿאַרצערט. ג האָט משה
Moshe hot fartsert nisht vert dorn der un faier in brent
Moshe has consumed not is thornbush the and fire in burns

געזאָגט: לאָמיך אַקאָרשט אָפּקערן און זען די דאָזיקע גרויסע זעונג, פֿאַר
far zeung groise dozike di zen un opkeren akorsht lomich gezogt
for vision great this the see and turn aside now let me said

21 And Moshe was content to dwell with the ish; and he gave Moshe Tzipporah his bat. 22 And she bore him a ben, and he called shmo Gershom; for he said, I have been a ger in a foreign land.

23 And it came to pass in process of time, that Melech Mitzrayim died; and the Bnei Yisroel groaned by reason of haAvodah *(the Bondage)*, and they cried out, and their cry came up unto HaElohim by reason of haAvodah. 24 And Elohim heard their groaning, and Elohim remembered His brit *(covenant)* with Avraham, with Yitzchak, and with Ya'akov. 25 And Elohim looked upon the Bnei Yisroel, and Elohim had da'as of them.

3 Now Moshe was ro'eh *(shepherding)* the tzon of Yitro his khoten *(father-in-law)*, the kohen Midyan; and he led the tzon to the backside of the midbar, and came to the Har HaElohim, even to Chorev. 2 And the Malach Hashem appeared unto him in a flame of eish out of the midst of a bush; and he looked, and, hinei, the bush burned with eish, and the bush was not consumed. 3 And Moshe thought, I will now turn

aside, and see this mareh hagadol, why the bush is not burned up. [4] And when Hashem saw that he turned aside to see, Elohim called out unto him out of the midst of the bush, and said, Moshe, Moshe. And he said, Hineni. [5] And He said, Draw not nearer here; put off thy na'alayim *(sandals)* from off thy raglayim, for hamakom whereon thou standest is admat kodesh. [6] Moreover He said, I am Elohei Avicha, Elohei Avraham, Elohei Yitzchak, and Elohei Ya'akov. And Moshe hid his face; for he was afraid to look upon HaElohim. [7] And Hashem said, I have surely seen the oni ami *(affliction of My people)* which are in Mitzrayim, and have heard their cry by reason of their nogesim *(taskmasters)*; for I know their makhovim *(sufferings)*; [8] And I am come down to deliver them out of the yad Mitzrayim, and to bring them up out of that land unto an eretz tovah, a spacious eretz zavat cholov udevash; unto the place of the Kena'ani, and the Chitti, and the Emori, and the Perizzi, and the Chivi, and the Yevusi. [9] Now therefore, hinei, the cry of the Bnei Yisroel is come unto Me; and I have also seen the oppression wherewith the Egyptians oppress them. [10] Come

וואָס דער דאָרן וועירט נישט פֿאַרברענט. [ד] און ווי ה האָט געזען,
gezen hot Hashem vi un farbrent nisht vert dorn der vos
seen has Hashem as and burned up not is thornbush the why

אַז ער האָט אָפּגעקערט צו זען, אַזוי האָט אלקים געפֿרופֿן צו אים פֿון
fun im tsu gerufn Elokim hot azoi zen tsu opgekert hot er az
from him to called G-d has thus see to turned aside has he that

מיטן דאָרן , און האָט גענאָגט: משה ! משה ! האָט ער געענטפֿערט:
geentfert er hot Moshe Moshe gezogt hot un dorn mitn
answered he has Moshe Moshe said has and thornbush midst of

דאָ בין איך. [ה] האָט ער געזאָגט: זאָלסט נישט געענענען אַהער; טו
tu aher genenen nisht zolst gezogt er hot ich bin do
do here come near not you(SG) must said he has I am here

אויס דיַינע שיך פֿון דיַינע פֿיס, וואָרעם דער אָרט וואָס דו שטייסט
shteist du vos ort der vorem fis daine fun shich daine ois
are standing you which place the because feet your from shoes your off

אויף אים, דאָס איז הייליקע ערד . [ו] און ער האָט גענאָגט: איך בין דער
der bin ich gezogt hot er un erd heilike iz dos im oif
the am I said has he and ground holy is this it on

ג-ט פֿון דיַין פֿאָטער, אלוקי אַבֿרהמען , אלוקי יִצחָק , און
un Yitschakn Elokei Avrahamen Elokei foter dain fun G-t
and Isaac the G-d of Avraham the G-d of father your of G-d

אלוקי יעקבֿן . און משה האָט פֿאַרבאָרגן זיַין פּנים , ווייַל
vail ponem zain farborgen hot Moshe un Yaakovn Elokei
because face his hidden has Moshe and Jacob the G-d of

ער האָט מורא געהאַט צו קוקן אויף האלקים . [ז] און ה האָט
hot Hashem un HaElokim oif kukn tsu gehat moire hot er
has Hashem and G-d on gaze to having had fear has he

געזאָגט: זען געזען האָב איך די פּיַין פֿון מיַין פֿאָלק, וואָס אין
in vos folk main fun pain di ich hob gezen zen gezogt
in who are people my of affliction the I have seen seeing said

מִצרַיִם , און איך האָב צוגעהערט זיַין געשריי פֿון וועגן זיַינע
zaine vegen fun geshrei zain tsugehert hob ich un Mitsrayim
his concerning of cry his listened to have I and Egypt

שָׂרֵי מִסִים , וואָרעם איך וויים זיַינע וויטיקן . [ח] און איך האָב
hob ich un veitikn zaine veis ich vorem missim sarei
have I and suffering his know I because slave gangs overseers of

אַראָפּגענידערט אים מציל צו זיַין פֿון דער האַנט פֿון מִצרַיִם , און אים
im un Mitsrayim fun hant der fun zain tsu matsl im aropgenidert
him and Egypt of hand the from do to deliver him gone down

אויפֿצוברענגען פֿון יענעם לאַנד אין אַ גוטן און אַ בריַיטן לאַנד, אין אַ
a in land breitn a un gutn a in land yenem fun oiftsubrengen
a into land spacious a and good a into land that from shall bring

לאַנד וואָס פֿליסט מיט מילך און האָניק, אין דעם אָרט פֿון דעם כְּנַעֲנִי ,
Kenaani dem fun ort dem in honik un milch mit flist vos land
Kena'ani the of place the in honey and milk with flows which land

און דעם חִתִי , און דעם אֱמוֹרי, און דעם פְּרִזִי , און דעם חִוִי , און דעם
dem un Chivi dem un Perizzi dem un Emori dem un Chitti dem un
the and Chivi the and Perizzi the and Emori the and Chitti the and

יבֿוסי . [ט] און אַצונד , זע , דאָס געשריי פֿון די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל איז
iz Yisroel fun kinder di fun geshrei dos ze atsund un Yevusi
is Israel of children the of cry this behold now and Yevusi

געקומען צו מיר, און איך האָב אויך געזען די דריקונג וואָס די
di vos drikung di gezen oich hob ich un mir tsu gekumen
the which oppression the seen also have I and me to having come

מִצְרַיִם דריקן זיי . י דערום קום אַצונד , און איך וועל דיך
dich vel ich un atsund kum derum zei drikn Mitsrayim
you(SG) will I and now come therefore them oppress Egyptians

שיקן צו פַּרעהן , און צי אַרויס מיַן פֹאָלק , די קינדער פון יִשְׂרָאֵל,
Yisroel fun kinder di folk main arois tsi un Pharaohn tsu shikn
Israel of children the people my out pull and Pharaoh to send

פון מִצְרַיִם . יא האָט משה געזאָגט צו האלקים : ווער בין איך, אַז
az ich bin ver HaElokim tsu gezogt Moshe hot Mitsrayim fun
that I am who G-d to said Moshe has Egypt from

איך זאָל גיין צו פַּרעהן , און אַז איך זאָל אַרויסציען די קינדער
kinder di aroistsien zol ich az un Pharaohn tsu gein zol ich
children the bring out shall I that and Pharaoh to go shall I

פון יִשְׂרָאֵל פון מִצְרַיִם ? יב האָט ער געזאָגט: אָבער איך וועל זיַן מיט
mit zain vel ich ober gezogt er hot Mitsrayim fun Yisroel fun
with be will I but said he has Egypt from Israel of

דיר ; און דאָס וועט דיר זיַן דער צייכן , אַז איך האָב דיך
dich hob ich az tseichn der zain dir vet dos un dir
you(SG) have I that sign the be you(SG) will this and you(SG)

געשיקט. וועַן דו ציסט אַרויס דאָס פֹאָלק פון מִצְרַיִם , וועט איר דינען
dinen ir vet Mitsrayim fun folk dos arois tsist du ven geshikt
serve you will Egypt from people this out pull you when sent

האלקים אויף דעם דאָזיקן באַרג . יג האָט משה געזאָגט צו האלקים :
HaElokim tsu gezogt Moshe hot barg dozikn dem oif HaElokim
G-d to said Moshe has mountain this the on G-d

אָט קום איך צו די קינדער פון יִשְׂרָאֵל, און איך וועל זאָגן צו זיי :
zei tsu zogn vel ich un Yisroel fun kinder di tsu ich kum ot
them to say will I and Israel of children the to I come look

דער ג-ט פון אייַערע עלטערן האָט מיך געשיקט צו אייַך, און זיי וועלן
veln zei un aich tsu geshikt mich hot eltern aiere fun G-t der
will they and you to sent me has fathers your of G-d the

זאָגן צו מיר: וואָס איז זיַן נאָמען ? וואָס זאָל איך זאָגן צו זיי ? יד האָט
hot zei tsu zogn ich zol vos nomen zain iz vos mir tsu zogn
has them to say I shall what name his is what me to say

אלקים געזאָגט צו משהן : איך בין ווער איך בין. און ער האָט געזאָגט:
gezogt hot er un bin ich ver bin ich Mosheen tsu gezogt Elokim
said has he and am I who am I Moshe to said G-d

אַזוי זאָלסטו זאָגן צו די קינדער פון יִשְׂרָאֵל: איך בין האָט מיך געשיקט
geshikt mich hot bin ich Yisroel fun kinder di tsu zogn zolstu azoi
sent me has am I Israel of children the to say shall you thus

צו אייַך. טו און אלקים האָט וויַטער געזאָגט צו משהן : אַזוי זאָלסטו
zolstu azoi Mosheen tsu gezogt vaiter hot Elokim un aich tsu
shall you thus Moshe to said further has G-d and you to

זאָגן צו די קינדער פון יִשְׂרָאֵל: ה , דער ג-ט פון אייַערע עלטערן,
eltern aiere fun G-t der Hashem Yisroel fun kinder di tsu zogn
fathers your of G-d the Hashem Israel of children the to say

אלוקי אברהמען , אלוקי יִצְחָק , און אלוקי יעקבן ,
Yaakovn Elokei un Yitschakn Elokei Avrahamen Elokei
Jacob the G-d of and Isaac the G-d of Avraham the G-d of

האָט מיך געשיקט צו אייַך. דאָס איז מיַן נאָמען אויף אייביק, און דאָס איז
iz dos un eibik oif nomen main iz dos aich tsu geshikt mich hot
is this and ever for name my is this you to sent me has

מיַן געדעכטעניש אויף דור-דורות . טז גיי , און זאָלסט
zolst un gei dor-doires oif gedechenish main
you(SG) must and go throughout generations for memorial my

now therefore, and I will send thee unto Pharaoh, that thou mayest bring forth My people the Bnei Yisroel out of Mitzrayim. 11 And Moshe said unto HaElohim, Who am I, that I should go unto Pharaoh, and that I should bring forth the Bnei Yisroel out of Mitzrayim? 12 And He said, Certainly Eh-heh-yeh *(I will be)* with thee; and this shall be haOt *(the Sign)* unto thee, that I have sent thee: when thou hast brought forth HaAm out of Mitzrayim, ye shall serve HaElohim upon this Har. 13 And Moshe said unto HaElohim, Hinei, when I come unto the Bnei Yisroel, and shall say unto them, Elohei Avoteichem hath sent me unto you; and they shall say to me, What is Shmo? what shall I say unto them? 14 And Elohim said unto Moshe, Eh-heh-yeh ashair Eh-heh-yeh *(I AM WHO I AM)*; and He said, Thus shalt thou say unto the Bnei Yisroel, EH-HEH-YEH *(I AM)* hath sent me unto you. 15 And Elohim said moreover unto Moshe, Thus shalt thou say unto Bnei Yisroel: Hashem, Elohei Avoteichem, Elohei Avraham, Elohei Yitzchak, and Elohei Ya'akov, hath sent me unto you: this is Shemi l'olam, and this is My remembrance unto all generations. 16 Go,

and gather the Ziknei Yisroel together, and say unto them, Hashem Elohei Avoteichem, Elohei Avraham, Yitzchak, and Ya'akov, appeared unto me, saying, I have surely visited/inspected you, and seen that which is done to you in Mitzrayim; 17 And I have said, I will bring you up out of the Oni Mitzrayim unto the eretz Kena'ani, and the Chitti, and the Emori, and the Perizzi, and the Chivi, and the Yevusi unto eretz zavat cholov udevash. 18 And they shall pay heed to thy voice; and thou shalt go, thou and the Ziknei Yisroel, unto Melech Mitzrayim, and ye shall say unto him, Hashem Elohei HaIvriyim hath met with us; and let us go, now, derech shloshet yamim into the midbar, that we may sacrifice to Hashem Eloheinu. 19 And I have da'as that Melech Mitzrayim will not let you go, no, except by a yad chazakah. 20 And I will stretch out My yad, and strike Mitzrayim with all My nifle'ot which I will do in the midst thereof; and after that he will let you go. 21 And I will give this people chen in the sight of the Egyptians; and it shall come to pass, that, when ye go, ye shall not go empty-handed. 22 But every isha shall borrow

אײַנזאַמלען די עלטסטע פֿון ישׂראל, און זאָגן צו זיי : ה , דער
der Hashem zei tsu zogn un Yisroel fun eltste di ainzamlen
the Hashem them to say and Israel of elders the gather together

ג-ט פֿון אײַערע עלטערן, אלוקי אברהם , יצחק , און יעקבֿ , האָט
hot Yaakov un Yitschak Avraham Elokei eltern aiere fun G-t
has Yaakov and Yitzchak Avraham the G-d of fathers your of G-d

זיך באַוויזן צו מיר, אַזוי צו זאָגן : אויך געוויס האָב איך געדענקט
gedenkt ich hob gevis oif zogn tsu azoi mir tsu bavizn zich
remembered I have a certainty on say to thus me to appeared self

אָן אײַך, און אָן וואָס אײַך וועט געטאָן אין מִצרַים . יז און איך האָב
hob ich un Mitsrayim in geton vert aich vos on un aich on
have I and Egypt in done is you what on and you on

געזאָגט: איך וועל אײַך אויפֿברענגען פֿון דער פּײַן פֿון מִצרַים ,
Mitsrayim fun pain der fun oifbrengen aich vel ich gezogt
Egypt of suffering the out of bring from you will I said

אין לאַנד פֿון דעם כְּנַעֲנִי , און דעם חִתִּי , און דעם אֱמוֹרִי, און דעם
dem un Emori dem un Chitti dem un Kenaani dem fun land in
the and Emori the and Chitti the and Kena'ani the of land into

פְּרִזִּי , און דעם חִוִּי , און דעם יְבוּסִי , אין אַ לאַנד וואָס פֿליסט מיט
mit flist vos land a in Yevusi dem un Chivi dem un Perizzi
with flows which land a in Yevusi the and Chivi the and Perizzi

מילך און האָניק. יח און זיי וועלן צוהערן צו דײַן קול , און וועסט
vest un kol dain tsu tsuhern veln zei un honik un milch
you(sg) will and voice your to listen will they and honey and milk

קומען , דו און די עלטסטע פֿון ישׂראל, צו דעם מלך פֿון מִצרַים ,
Mitsrayim fun melech dem tsu Yisroel fun eltste di un du kumen
Egypt of king the to Israel of elders the and you come

און איר וועט זאָגן צו אים: ה , דער ג-ט פֿון די עִבְרִים , האָט זיך
zich hot Ivrim di fun G-t der Hashem im tsu zogn vet ir un
self has Hebrews the of G-d the Hashem him to say will you and

געטראָפֿן פֿאַר אונדז. און אַצונד , לאָמיר גיין , איך בעט דיך ,
dich bet ich gein lomir atsund un undz far getrofn
you(SG) request I go let us now and us for encountered

דרײַ טעג וועגס אין דער מדבר , כדי מיר זאָלן מקריבֿ זײַן
zain makrev zoln mir kedei midber der in vegs teg drai
make offering shall we so that wilderness the in journey days three

צו ה אלוקינו . יט און איך וויים אַז דער מלך פֿון מִצרַים
Mitsrayim fun melech der az veis ich un Elokeinu Hashem tsu
Egypt of king the that know I and our G-d Hashem to

וועט אײַך נישט לאָזן גיין סײַדן דורך אַ שטאַרקער האַנט. כ וועל איך
ich vel hant shtarker a durch saidn gein lozn nisht aich vet
I will hand stronger a by except to go let not you will

אויסשטרעקן מײַן האַנט, און איך וועל שלאָגן מִצרַים מיט אַלע מײַנע
maine ale mit Mitsrayim shlogn vel ich un hant main oisshtrekn
my all with Egypt strike will I and hand my stretch out

וווּנדער , וואָס איך וועל טאָן דערנאָך, און דערנאָך וועט ער אײַך אַוועקלאָזן.
aveklozn aich er vet dernoch un derin ton vel ich vos vunder
release you he will after that and in it do will I which wonders

כא און איך וועל געבן דעם דאָזיקן פֿאָלק חן אין די אויגן פֿון מִצרַים ,
Mitsrayim fun oign di in chein folk dozikn dem gebn vel ich un
Egyptians of eyes the in favor people this the give will I and

און עס וועט זײַן , אַז איר וועט אַרויסגיין, וועט איר נישט אַרויסגיין
aroisgein nisht ir vet aroisgein vet ir az zain vet es un
go out not you will go out will you that be will it and

of her neighbor, and of her that sojourneth in her bais, jewels of kesef, and jewels of zahav, and clothing; and ye shall put them upon your banim, and upon your banot; so ye shall plunder the Egyptians.

4 And Moshe answered and said, But, what if they will not believe me, nor pay heed unto my voice but will say, Hashem hath not appeared unto thee. [2] And Hashem said unto him, What is that in thine yad? And he said, A matteh *(a rod, staff)*. [3] And He said, Cast it on the ground. And he cast it on the ground, and it became a nachash; and Moshe fled from before it. [4] And Hashem said unto Moshe, Put forth thine yad, and take it by the tail. And he put forth his yad, and caught it, and it became a matteh in his yad; [5] That they may believe that Hashem Elohei Avotam, Elohei Avraham, Elohei Yitzchak, and Elohei Ya'akov, hath appeared unto thee.

[6] And Hashem said furthermore unto him, Put now thine yad into thy kheyk. And he put his yad into

מיט ליידיקן; [כב] נאָר יעטווועדער פֿרוי וועט אַנטלייַען פֿון איר שכנטע ,
shochnte ir fun antlaien vet froi yetveder nor leidikn mit
neighbor her from borrow will woman every but empty with

און פֿון דער וואָס ווויינט מיט איר אין הויז , זילבערנע זאַכן ,
zachn zilberne hoiz in ir mit voint vos der fun un
things silver house in her with resides who the one from and

און גילדערנע זאַכן , און קליידער; און איר וועט זיי אָנטאָן אויף אייַערע
aiere oif onton zei vet ir un kleider un zachn gilderne un
your on clothe them will you and clothes and things golden and

זין און אויף אייַערע טעכטער , און איר וועט אויסליידיקן מִצרַיִם .
Mitsrayim oisleidikn vet ir un techter aiere oif un zin
Egypt empty out will you and daughters your on and sons

ד האָט געענטפֿערט משה און האָט געזאָגט: אָבער זיי וועלן דאָך
doch veln zei ober gezogt hot un Moshe geentfert hot
still will they but said has and Moshe answered has

מיר נישט גלויבן , און וועלן נישט צוהערן צו מיַין קוֹל , ווָאַרעם
vorem kol main tsu tsuhern nisht veln un gloibn nisht mir
because voice my to listen not will and believe not me

זיי וועלן זאָגן: ה האָט זיך נישט באַוויזן צו דיר . [ב] האָט
hot dir tsu bavizn nisht zich hot Hashem zogn veln zei
has you(SG) to appeared not self has Hashem say will they

ה צו אים געזאָגט: וואָס איז דאָס אין דיַין האַנט? האָט ער געזאָגט:
gezogt er hot hant dain in dos iz vos gezogt im tsu Hashem
said he has hand your in this is what said him to Hashem

אַ שטעקן. [ג] האָט ער געזאָגט: טו אים אַ ווארף צו דער ערד . האָט
hot erd der tsu vorf a im tu gezogt er hot shtekn a
has ground the to throw a him do said he has stick a

ער אים אַ ווארף געטאָן צו דער ערד , און ער איז געווָארן אַ
a gevorn iz er un erd der tsu geton vorf a im er
a having become is it and ground the to done throw a it he

שלאַנג; און משה איז אַנטלאָפֿן פֿאַר איר. [ד] האָט ה געזאָגט
gezogt Hashem hot ir far antlofn iz Moshe un shlang
said Hashem has it before having fled is Moshe and snake

צו משהן : שטרעק אויס דיַין האַנט, און נעם זי אָן פֿאַרן עק –
ek faran on zi nem un hant dain ois shtrek Mosheen tsu
tail before on it take and hand your out stretch Moshe to

האָט ער אויסגעשטרעקט זיַין האַנט, און האָט זי אָנגענומען , און זי איז
iz zi un ongenumen zi hot un hant zain oisgeshtrekt er hot
is it and grasped it has and hand his stretched out he has

געווָארן אַ שטעקן אין זיַין האַנט – [ה] כדי זיי זאָלן גלויבן , אַז
az gloibn zoln zei kedei hant zain in shtekn a gevorn
that believe shall they so that hand his in stick a having become

ה , דער ג-ט פֿון זייערע עלטערן, אלוקי אברהמען , אלוקי
Elokei Avrahamen Elokei eltern zeyere fun G-t der Hashem
the G-d of Avraham the G-d of fathers their of G-d the Hashem

יצחק , און אלוקי יעקבֿן , האָט זיך באַוויזן צו דיר .
dir tsu bavizn zich hot Yaakovn Elokei un Yitschakn
you(SG) to appeared self has Jacob the G-d of and Isaac

[ו] און ה האָט ווידער צו אים געזאָגט: שטעק אַקאָרשט אַריַין
arain akorsht shtek gezogt im tsu vider hot Hashem un
in now place said him to again has Hashem and

דיַין האַנט אין דיַין בוזעם . האָט ער אַריַינגעשטעקט זיַין האַנט אין
in hant zain araingeshtekt er hot buzem dain in hant dain
in hand his placed into he has bosom your into hand your

his kheyk; and when he took it out, hinei, his yad was leprous as snow. 7 And He said, Put thine yad into thy kheyk again. And he put his yad into his kheyk again; and plucked it out of his kheyk, and, hinei, it was turned again as his other basar.

זײַן בוזעם ; און ווי ער האָט זי אַרויסגעצויגן , ערשט זײַן האַנט איז
iz hant zain ersht aroisgetsoign zi hot er vi un buzem zain
is hand his look brought out it has he as and bosom his

מצורע ווי שניי . ז האָט ער געזאָגט: קער אום דײַן האַנט אין דײַן
dain in hant dain um ker gezogt er hot shnei vi metsoire
your in hand your back turn said he has snow like leprous

בוזעם . האָט ער אומגעקערט זײַן האַנט אין זײַן בוזעם ; און ווי ער האָט
hot er vi un buzem zain in hant zain umgekert er hot buzem
has he as and bosom his into hand his returned he has bosom

זי אַרויסגעצויגן פֿון זײַן בוזעם , ערשט זי איז ווידער געוואָרן
zi ersht buzem zain fun aroisgetsoign zi vider gevorn
it look bosom his from brought out it again become having

אַזוי ווי זײַן לײַב .
azoi vi zain laib
in same way body his as

8 And it shall come to pass, if they will not believe thee, neither pay heed to the voice of haOt Harishon, that they will believe the voice of haOt haAcharon. 9 And it shall come to pass, if they will not believe also these two otot, neither pay heed unto thy voice, that thou shalt take of the mayim of the Nile, and pour it upon the yabashah *(dry land)*; and the mayim which thou takest out of the Nile shall become dahm upon the yabashah.

ח און עס וועט זײַן , אַז זיי וועלן דיר נישט גלויבן , און וועלן נישט
nisht veln un gloibn nisht dir veln zei az zain vet es un
not will and believe not you(SG) will they if be will it and

צוהערן צו דעם קול פֿון דעם ערשטן צייכן , וועלן זיי גלויבן דעם
dem gloibn zei veln tseichn ershtn dem fun kol dem tsu tsuhern
the believe they will sign first the of voice the to listen

קול פֿון דעם לעצטן צייכן . ט און עס וועט זײַן , אַז זיי וועלן די
di veln zei az zain vet es un tseichn letstn dem fun kol
the will they if be will it and sign last the of voice

דאָזיקע ביידע צייכנס אויך נישט גלויבן , און וועלן נישט צוהערן צו דײַן
dain tsu tsuhern nisht veln un gloibn nisht oich tseichns beide dozike
your to listen not will and believe not also signs two these

קול , זאָלסטו נעמען פֿון די וואַסערן פֿון טײַך , און אויסגיסן אויף דער
der oif oisgisen un taich fun vasern di fun nemen zolstu kol
the on pour out and river of waters the of take shall you voice

יבשה , און דאָס וואַסער וואָס דו וועסט נעמען פֿון טײַך , וועט
vet taich fun nemen vest du vos vaser dos un yaboshe
will river from take will you which water this and dry ground

ווערן בלוט אויף דער יבשה .
yaboshe der oif blut vern
dry ground the on blood become

10 And Moshe said unto Hashem, O Adonoi, I am not an ish devarim, neither heretofore, nor since Thou hast spoken unto Thy eved; but I am slow of speech, and of a slow lashon. 11 And Hashem said unto him, Who hath made man's peh *(mouth)*? Or who maketh dumb, or deaf, or seeing, or blind? Is it not I, Hashem? 12 Now

י האָט משה געזאָגט צו ה : איך בעט דיך , אֲדֹנָי ,
Adonoi dich bet ich Hashem tsu gezogt Moshe hot
Adonoi you(SG) entreat I Hashem to said Moshe has

איך בין נישט קיין מענטש פֿון ווערטער, סײַ פֿון נעכטן , סײַ
sai nechtn fun sai verter fun mentsh kein nisht bin ich
or recent past of either words of man any not am I

פֿון אייערנעכטן , סײַ פֿון זינט דו רעדסט צו דײַן קנעכט ; ווארעם
vorem knecht dain tsu redst du zint fun sai eyernechtn fun
because servant your to spoke you since of or former days of

איך בין שווער אויפֿן מויל , און שווער אויף דער צונג . יא האָט
hot tsung der oif shver un moil oifn shver bin ich
has tongue the on heavy and mouth on the heavy am I

ה געזאָגט צו אים: ווער האָט געמאַכט דעם מענטשן אַ מויל ?
moil a mentshn dem gemacht hot ver im tsu gezogt Hashem
mouth a men the made has who him to said Hashem

אָדער ווער מאַכט שטום , אָדער טויב, אָדער זעעוודיק, אָדער בלינד,
blind oder zeevdik oder toib oder shtum macht ver oder
blind or seeing or deaf or dumb makes who or

therefore go, and Eh-heh-yeh *(I will be)* with thy mouth, and teach thee what thou shalt say. [13] And he said, O Adonoi, send, now, by the yad of him whom Thou wilt send.

[14] And the Af Hashem was kindled against Moshe, and He said, Is there not Aharon thy ach the Levi? I know that he can speak well. And also, hinei, he cometh forth to meet thee; and when he seeth thee, he will be glad in his lev. [15] And thou shalt speak unto him, and put words in his mouth; and Eh-heh-yeh *(I will be)* with thy mouth, and with his mouth, and will teach you what ye shall do. [16] And he shall be thy spokesman unto the people; and he shall be, even he shall be to thee instead of a mouth, and thou shalt be to him instead of Elohim. [17] And thou shalt take this matteh in thine yad, wherewith thou shalt do haOtot.

[18] And Moshe went and returned to Yitro his khoten *(father-in-law)*, and said unto him, Let me go, now, and return unto my achim which are in Mitzrayim, and see

אויב נישט איך, ה ? [יב] דערום גיי אַצונד , און איך וועל זיין
zain vel ich un atsund gei derum Hashem ich nisht oib
be will I and now go therefore Hashem I not if

מיט דיין מויל , און וועל דיך לערנען וואָס דו זאָלסט
zolst du vos lernen dich vel un moil dain mit
you(SG) shall you what teach you(SG) will and mouth your with

רעדן . [יג] האָט ער געזאָגט: איך בעט דיך , אֲדֹנָי , שיק דורך
durch shik Adonoi dich bet ich gezogt er hot redn
through send Adonoi you(SG) entreat I said he has speak

וועמען דו וועסט שיקן .
shikn vest du vemen
to send want you whom

[יד] האָט דער צאָרן פֿון ה געגרימט אויף משהן , און ער האָט
hot er un Mosheen oif gegrimt Hashem fun tsorn der hot
has he and Moshe on furious Hashem of anger the has

געזאָגט: איז נישט פֿאַראַן אַהרֹן דיין ברודער, דער לֵוִי ? איך וויים
veis ich Levi der bruder dain Aharon faran nisht iz gezogt
know I Levi the brother your Aaron there is not is said

אַז ער קען יאָ רעדן . און זע , ער גייט דיר נאָך אַרויס
arois noch dir geit er ze un redn yo ken er az
out yet you(SG) goes he behold and speak indeed can he that

אַנטקעגן , און ווי ער וועט דיך דערזען , אַזוי וועט ער זיך האַרציק
hartsik zich er vet azoi derzen dich vet er vi un antkegen
hearty self he will thus have seen you(SG) will he as and to meet

דערפֿרייען. [טו] און וועסט רעדן צו אים, און וועסט אַריַינטאָן די
di arainton vest un im tsu redn vest un derfreyen
the put will and him to speak you(sg) will and gladden

ווערטער אין זיין מויל , און איך וועל זיין מיט דיין מויל , און מיט
mit un moil dain mit zain vel ich un moil zain in verter
with and mouth your with be will I and mouth his in words

זיין מויל , און וועל אייך לערנען וואָס איר זאָלט טאָן. [טז] און ער וועט
vet er un ton zolt ir vos lernen aich vel un moil zain
will he and do shall you what teach you will and mouth his

רעדן פֿאַר דיר צום פֿאָלק ; און עס וועט זיין , ער וועט דיר
dir vet er zain vet es un folk tsum dir far redn
you(SG) will he be will it and people to you(SG) for speak

זיין פֿאַר אַ מויל , און דו וועסט אים זיין אַנשטאָט אלקים . [יז] און
un Elokim anshtot zain im vest du un moil a far zain
and G-d in place of be to him will you and mouth a for be

זאָלסט נעמען אין דיין האַנט דעם דאָזיקן שטעקן, וואָס מיט אים
im mit vos shtekn dozikn dem hant dain in nemen zolst
it with which stick this the hand your in take you(SG) must

וועסטו טאָן די צייכנס .
tseichns di ton vestu
signs the do will you(sg)

[יח] איז משה געגאַנגען און האָט זיך אומגעקערט צו זיין
zain tsu umgekert zich hot un gegangen Moshe iz
his to returned self has and having gone Moshe is

שוויער יִתרוֹ , און האָט צו אים געזאָגט: לאָמיך גיין , איך בעט
shver Yitron un hot tsu im gezogt lomich gein ich bet
father-in-law Yitro and has to him said let me go I request

דיך , און זיך אומקערן צו מיינע ברידער וואָס אין מִצרַיִם ,
dich un zich umkeren tsu maine brider vos in Mitsrayim
you(SG) and to return self to my brothers who are in Egypt

whether they be yet alive. And Yitro said to Moshe, Lech l'shalom *(go in peace)*.

אוֹן לְאָמִיךְ זַען אוֹיב זיי לעבן נאָך . הָאָט יִתרוֹ געזאָגט צוֹ משהן :
Mosheen tsu gezogt Yitro hot noch lebn zei oib zen lomich un
Moshe to said Yithro has still live they if see let me and
גיי בשלום .
besholem gei
in peace go

[19] And Hashem said unto Moshe in Midyan, Go, shuv *(return)* into Mitzrayim; for all the anashim are dead which sought thy life.

יט אוֹן ה הָאָט געזאָגט צוֹ משהן אין מִדיָן : גיי קער זיך
zich ker gei Midyan in Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
self return go Midian in Moshe to said has Hashem and
אוֹם קיין מִצרַיִם , ווָאס געשטאָרבן זיינען די אַלע מענטשן ווָאס
vos mentshn ale di zainen geshtorbn vorem Mitsrayim kein um
who men all the are died because Egypt to down
האָבן געזוכט דַיִן לעבן.
lebn dain gezucht hobn
life your sought have

[20] And Moshe took his isha and his banim, and set them upon a donkey, and he returned to Eretz Mitzrayim; and matteh HaElohim in his yad.

כ האָט משה געַנומען זיין וויַב אוֹן זיַינע זין , אוֹן האָט זיי
zei hot un zin zaine un vaib zain genumen Moshe hot
them has and sons his and wife his taken Moshe has
אַרוֹיפגעזעצט אוֹיף אַן אייזל , אוֹן ער האָט זיך אומגעקערט קיין לאַנד
land kein umgekert zich hot er un eizl an oif aroifgezetst
land of to returned self has he and donkey a on sat upon
מִצרַיִם . אוֹן משה האָט מיטגענומען דעם שטעקן פוֹן האלקים אין
in HaElokim fun shtekn dem mitgenumen hot Moshe un Mitsrayim
in G-d of stick the taken with has Moshe and Egypt
זיין האַנט.
hant zain
hand his

[21] And Hashem said unto Moshe, When thou goest to return into Mitzrayim, see that thou do all those mofetim before Pharaoh, which I have put in thine yad: but I will harden his lev, that he shall not let HaAm go. [22] And thou shalt say unto Pharaoh, Thus saith Hashem, Yisroel is beni *(My son)*, even My bechor *(first-born)*: [23] And I say unto thee, Let beni *(My son)* go, that he may serve Me: and if thou refuse to let him go, hinei, I will slay thy ben, even thy bechor.

כא אוֹן ה הָאָט געזאָגט צוֹ משהן : ווען דו גייסט
geist du ven Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
go you when Moshe to said has Hashem and
זיך אומקערן קיין מִצרַיִם , מערק אַלע וווּנדער ווָאס איך
ich vos vunder ale merk Mitsrayim kein umkeren zich
I which wonders all observe Egypt to to return self
האָב אַריַינגעטאָן אין דיַין האַנט, אַז דו זאָלסט זיי טאָן
ton zei zolst du az hant dain in araingeton hob
do them you(SG) must you that hand your in put have
פַאַר פַּרעהן ; אָבער איך וועל פַּעסט מאַכן זיַין האַרץ, אוֹן
un harts zain machn fest vel ich ober Pharaohn far
and heart his make resolute will I but Pharaoh before
ער וועט נישט אַוועקלאָזן דאָס פֹּאָלק . כב אוֹן זאָלסט זאָגן
zogn zolst un folk dos aveklozn nisht vet er
say you(SG) must and people this release not will he
צו פַּרעהן : אַזוי האָט ה געזאָגט: מיַין ערשטגעבאָרענער
ershtgeborener main gezogt Hashem hot azoi Pharaohn tsu
firstborn my said Hashem has thus Pharaoh to
זון איז יִשׂרָאֵל; כג אוֹן איך האָב צו דיר געזאָגט: לאָז אַוועק
avek loz gezogt dir tsu hob ich un Yisroel iz zun
go let said you(SG) to have I and Israel is son
מיַין זון , ער זאָל מיר דינען, אוֹן דו ווילסט אים נישט אַוועקלאָזן;
aveklozn nisht im vilst du un dinen mir zol er zun main
release not him will you and serve me shall he son my
זע , איך הרגע דיַין ערשטגעבאָרענעם זון .
zun ershtgeborenem dain herge ich ze
son first bornb your kill I behold

כד און עס איז געווען אונטערוועגס אין אַ האַרבעריק, האָט אים
im hot harberik a in untervegs geven iz es un
him has inn an in on the way having been is it and

כה האָט צִפּוֹרָה באַגעגענט ה׳ , און האָט אים געוואָלט טייטן.
Tsipporah hot teitn gevolt im hot un Hashem bagegent
Zipporah has to kill wanted him has and Hashem met

גענומען אַ שאַרפֿן שטיין, און האָט אָפּגעשניטן די פֿאָרהויט פֿון איר
ir fun forhoit di opgeshnitn hot un shtein sharfn a genumen
her from foreskin the cut has and stone sharp a taken

זון , און האָט צוגערירט צו זײַנע פֿיס; און זי האָט געזאָגט: פֿאַר וואָר ,
vor far gezogt hot zi un fis zaine tsu tsugerirt hot un zun
surely for said has she and feet his to touched has and son

אַ בלוט-חתן ביסטו מיר . כו און ער האָט אים אָפּגעלאָזט.
opgelozt im hot er un mir bistu blut-chosen a
left alone him has he and for me are you blood bridegroom a

דענצמאָל האָט זי דאָס געזאָגט אַ בלוט-חתן , פֿון וועגן
vegen fun blut-chosen a gezogt dos zi hot dentsmol
concerning from blood bridegroom a said this she has then

דער באַשניידונג .
bashnaidung der
circumcision the

כז און ה׳ האָט געזאָגט צו אַהרֹנען : גיי אַנטקעגן משהן
Mosheen antkegen gei Aharonen tsu gezogt hot Hashem un
Moshe to meet go Aaron to said has Hashem and

צום מדבר . איז ער געגאַנגען , און האָט אים באַגעגענט אויפֿן
oifn bagegent im hot un gegangen er iz midber tsum
on the met him has and having gone he is wilderness to the

באַרג פֿון האלקים , און ער האָט אים געקושט. כח און משה האָט
hot Moshe un gekusht im hot er un HaElokim fun barg
has Moshe and kissed him has he and G-d of mount

דערציילט אַהרֹנען אַלע ווערטער פֿון ה׳ , מיט וואָס ער האָט אים
im hot er vos mit Hashem fun verter ale Aharonen dertseilt
him has he which with Hashem of words all Aaron told

געשיקט, און אַלע צייכנס וואָס ער האָט אים באַפֿוילן .
bafoiln im hot er vos tseichns ale un geshikt
commanded him has he which signs all and sent

כט און משה און אַהרֹן זײַנען געגאַנגען און האָבן
hobn un gegangen zainen Aharon un Moshe un
have and having gone are Aaron and Moshe and

איינגעזאַמלט אַלע עלטסטע פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל. ל און
un Yisroel fun kinder di fun eltste ale aingezamlt
and Israel of children the of elders all assembled

אַהרֹן האָט געערעדט אַלע ווערטער, וואָס ה׳ האָט געערעדט
geredt hot Hashem vos verter ale geredt hot Aharon
spoken has Hashem which words all spoken has Aaron

צו משהן , און ער האָט געטאָן די צייכנס פֿאַר די אויגן פֿון
fun oign di far tseichns di geton hot er un Mosheen tsu
of eyes the before signs the done has he and Moshe to

פֿאָלק , לא און דאָס פֿאָלק האָט געגלויבט. און ווי זיי האָבן
hobn zei vi un gegloibt hot folk dos un folk
have they just as and believed have people the and people

געהערט אַז ה׳ האָט געדאַכט אָן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל,
Yisroel fun kinder di on gedacht hot Hashem az gehert
Israel of children the on remembered has Hashem that heard

24 And it came to pass on the derech at the malon, that Hashem met him, and sought to kill him. 25 Then Tzipporah took a sharp stone, and cut off the orlat ben *(foreskin of son)* of her, and cast it at his feet, and said, Surely a choson damim *(a bridegroom of blood)* art thou to me. 26 So He let him go; then she said, A choson damim thou art, because of the circumcision.

27 And Hashem said to Aharon, Go into the midbar to meet Moshe. And he went, and met him in the Har HaElohim, and kissed him. 28 And Moshe told Aharon kol divrei Hashem who had sent him, and all haOtot He had commanded him.

29 And Moshe and Aharon went and assembled together kol Ziknei Bnei Yisroel; 30 And Aharon spoke all hadevarim which Hashem had spoken unto Moshe; and he did haOtot before the eyes of HaAm. 31 And HaAm believed; and when they heard that Hashem had visited the Bnei Yisroel, and that He had looked

upon their oni, then they bowed their heads and worshiped.

אוּן אַז עֶר הָאט געזען זייער פּיין , אַזוי האָבן זיי זיך געניגט
geneigt zich zei hobn azoi pain zeyer gezen hot er az un
inclined self they have thus affliction their seen has he that and

אוּן זיך גענבוקט .
gebukt zich un
bowed down self and

5 And afterward Moshe and Aharon went in, and told Pharaoh, Thus saith Hashem Elohei Yisroel, Let My people go, that they may hold a chag *(feast)* unto Me in the midbar. [2] And Pharaoh said, Who is Hashem, that I should obey His voice to let Yisroel go? I know not Hashem, neither will I let Yisroel go. [3] And they said, Elohei HaIvrim hath met with us; let us go, now, derech shloshet yamim into the midbar, and sacrifice unto Hashem Eloheinu; lest He fall upon us with dever *(cattle disease)*, or with the cherev. [4] And Melech Mitzrayim said unto them, Why do ye, Moshe and Aharon, disturb the people from their works? Get you back unto your own sevalot *(burdens)*. [5] And Pharaoh said, Hinei, the Am HaAretz now are many, and ye make them rest from their sevalot.

ה אוּן דערנאָך זײַנען משה אוּן אַהרֹן געקומען , אוּן האָבן
hobn un gekumen Aharon un Moshe zainen dernoch un
have and having come Aaron and Moshe are after that and

געזאָגט צו פַּרעהן : אַזוי האָט געזאָגט ה , אלוקי יִשְׂרָאֵל:
Yisroel Elokei Hashem gezogt hot azoi Pharaohn tsu gezogt
Israel the G-d of Hashem said has thus Pharaoh to said

לאָז אַוועק מײַן פֹּאָלק , זיי זאָלן האַלטן אַ יום-טוב צו מיר אין דער
der in mir tsu yom-tov a haltn zoln zei folk main avek loz
the in me to festival a hold may they people my to leave allow

מדבר . [ב] האָט פַּרעה געזאָגט: ווער איז ה , אַז איך זאָל צוהערן
tsuhern zol ich az Hashem iz ver gezogt Pharaoh hot midber
listen shall I that Hashem is who said Pharaoh has wilderness

צו זײַן קול , אַוועקצולאָזן יִשְׂרָאֵל? נישט איך קען ה , אוּן נישט
nisht un Hashem ken ich nisht Yisroel avektsulozn kol zain tsu
not and Hashem know I not Israel releasing voice his to

איך וועל אויך אַוועקלאָזן יִשְׂרָאֵל. [ג] האָבן זיי געזאָגט: דער ג-ט פֿון די
di fun G-t der gezogt zei hobn Yisroel aveklozn oich vel ich
the of G-d the said they have Israel release also will I

עִבְרִים האָט זיך באַגעגנט אונדז. לאָמיר, איך בעט דיך , גיין דריי
drai gein dich bet ich lomir undz bagegent zich hot Ivrim
three go you(SG) request I let us us met self has Hebrews

טעג ווענט אין דער מדבר , אוּן מיר וועלן שלאַכטן צו ה
Hashem tsu shlachtn veln mir un midber der in vegs teg
Hashem to to sacrifice will we and wilderness the into journey days

אלוקינו , כדי ער זאָל אונדז נישט פּלאָגן מיט אַ מגפה אָדער מיט
mit oder mageyfe a mit plogn nisht undz zol er kedei Elokeinu
with or epidemic an with plague not us shall he so that our G-d

שווערד. [ד] האָט דער מלך פֿון מִצרַיִם צו זיי געזאָגט: נאָך ווָאס,
vos noch gezogt zei tsu Mitsrayim fun melech der hot shverd
why yet said them to Egypt of king the has sword

משה אוּן אַהרֹן , רײַסט איר אָפּ דאָס פֿאָלק פֿון זײַן אַרבעט? גייט
geit arbet zain fun folk dos op ir raist Aharon un Moshe
go work his from people this away you tear Aaron and Moshe

צו אײַערע לאַסטאַרבעט. [ה] אוּן פַּרעה האָט געזאָגט: דאָס פֿאָלק פֿון לאַנד
land fun folk dos gezogt hot Pharaoh un lastarbet aiere tsu
land of people this said has Pharaoh and hard work your to

איז שוין אַצונד אויך צו פֿיל , אוּן איר ווילט זיי נאָך שטערן פֿון
fun shtern noch zei vilt ir un fil tsu oich atsund shoin iz
from prevent yet them will you and many to also now already is

זייערע לאַסטאַרבעט.
zeyere lastarbet
their hard work

[6] And Pharaoh commanded the same day the nogesim of the people, and their foremen, saying, [7] Ye shall no more

[ו] אוּן פַּרעה האָט באַפֿוילן אין יענעם טאָג די שָׂרֵי
sarei di tog yenem in bafoiln hot Pharaoh un
overseers of the day that very in commanded has Pharaoh and

מִסִּים אין דעם פֹּאָלק , אוּן זײַנע אויפֿזעערס, אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi oifzeers zaine un folk dem in missim
say to thus overseers his and people the in slave gangs

ז איר זאָלט מער נישט געבן דעם פֹּאָלק שטרוי אויף צו מאַכן די
di machn tsu oif shtroi folk dem gebn nisht mer zolt ir
the make to for straw people the give not more shall you

ציגל , אַזוי ווי נעכטן-אייערנעכטן . זיי אַליין זאָלן גיין , און
tsigl azoi vi nechtn-eyernechtn alein zei zoln gein un
bricks as in same way in the past alone they shall go and

זיך אָנקלייבן שטרוי. ח און די צאָל ציגל , וואָס זיי האָבן
onklaibn zich shtroi un di tsol tsigl vos zei hobn
gather self straw and the number of bricks which they have

געמאַכט נעכטן-אייערנעכטן , זאָלט איר אַרויפֿלייגן אויף זיי ; איר זאָלט
gemacht nechtn-eyernechtn zolt ir aroifleigen ir zolt oif zei zolt ir
made in the past you shall impose you shall on them you shall

דערפֿון נישט מינערן ; ווארעם פֿויל זיינען זיי , דערום שרייַען זיי ,
derfun nisht minern ; vorem foil zainen zei derum shraien zei
of it not reduce because lazy are they therefore cry out they

אַזוי צו זאָגן : מיר ווילן גיין שלאַכטן צו אלוקינו . ט זאָל די
azoi tsu zogn mir viln gein shlachtn tsu Elokeinu zol di
thus to say we will go to to sacrifice our G-d must the

אַרבעט שווערער זיין אויף די לייַט , אַז זיי זאָלן זיין פֿאַרטאָן
arbet shverer zain oif di lait az zei zoln zain farton
work more heavy be on the people that they shall be busy

מיט איר, און זיך נישט פֿאַרנעמען מיט פֿאַלשע גערייַדן . י זיינען
mit ir, un zich nisht farnemen mit falshe gereidn zainen
with it and self not pay attention to false speech are

אַרויסגעגאַנגען די שָׂרֵי מִסִּים פֿון דעם פֹּאָלק , און זיינע
aroisgegangen di sarei missim fun dem folk un zaine
having come out the overseers of slave gangs of the people and his

אויפֿזעערס, און האָבן געזאָגט צום פֹּאָלק , אַזוי צו זאָגן : אַזוי האָט
oifzeers un hobn gezogt tsum folk azoi tsu zogn azoi hot
overseers and have said to people thus to say thus has

געזאָגט פַּרעה : איך גיב אייַך נישט קיין שטרוי. יא גייט איר, קריגט
gezogt Pharaoh gezogt ich gib aich nisht kein shtroi ir geit ir krigt
said Pharaoh said I you give not any straw go you for obtain

אייַך שטרוי פֿון וווּ איר קענט געפֿינען; וואָרעם פֿון אייַער אַרבעט
aich shtroi fun vu ir kent gefinen vorem fun aier arbet
you straw from where you can find because of your work

וועט גאָרנישט געמינערט .
vert gornisht geminert
shall be nothing diminished

יב האָט זיך דאָס פֹּאָלק צעשפּרייט איבערן גאַנצן לאַנד
hot zich dos folk tseshpreit ibern gantsn land
has self this people spread out over all land of

מִצרַיִם , צו קלייַבן סטערניע פֿאַר שטרוי. יג און די שָׂרֵי
Mitsrayim tsu klaibn sternie far shtroi un di sarei
Egypt to gather stubble for straw and of the overseers

מִסִּים האָבן געטריבן, אַזוי צו זאָגן : ענדיקט אייַערע טאָגטעגלעכע
missim hobn getribn azoi tsu zogn endikt aiere togtegleche
slave gangs have urged thus to say finish your daily

אַרבעט, אַזוי ווי בעת עס איז געווען שטרוי. יד און
arbet azoi vi beeis es iz geven shtroi un
work as in same way while there was straw and

די אויפֿזעערס פֿון די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל, וואָס די שָׂרֵי
di oifzeers fun di kinder fun Yisroel vos di sarei
the overseers of the children of Israel whom the overseers

give HaAm straw to make brick, as heretofore; let them go and gather straw for themselves. 8 And the matkonet *(quota)* of the bricks, which they did make heretofore, ye shall lay upon them; ye shall not diminish ought thereof; for they are idle; therefore they cry out, saying, Let us go and sacrifice to Eloheinu. 9 Let there more avodah be laid upon the anashim, that they may labor therein; and let them not regard divrei sheker. 10 And the nogesim of HaAm went out, and their foremen; they spoke to HaAm, saying, Thus saith Pharaoh, I will not give you straw. 11 Go ye, get you straw where ye can find it; yet not ought of your avodah shall be diminished.

12 So HaAm were scattered abroad throughout kol Eretz Mitzrayim to gather stubble instead of straw. 13 And the nogesim pressed them, saying, Fulfil your ma'asim, your daily tasks, as when there was straw. 14 And the foremen of the Bnei Yisroel,

which Pharaoh's nogesim had set over them, were beaten, and were asked, Why have ye not fulfilled your task in making brick both yesterday and today, as heretofore?

מִסִּים פֹּון פַּרעהן האָבן אויפֿגעזעצט איבער זיי , האָבן
missim fun Pharaohn hobn oifgezetst iber zei hobn
missim of Pharaoh have appointed over them have

געקריגן געשלאָגן , אַזוי צו זאָגן : פֿאַר וואָס האָט איר נישט
gekrign geshlogn azoi tsu zogn far vos hot ir nisht
received beaten thus to say for why have you not

געענדיקט אײַער סכום ציגל אַזוי ווי פֿריער, אי
geendikt aier sechum tsigl azoi vi frier i
finished your quantity of bricks as in same way before either

נעכטן אי הײַנט?
nechtn i haint
recent past or today

15 Then the foremen of the Bnei Yisroel came and cried unto Pharaoh, saying, Why dealest thou thus with thy avadim? 16 There is no straw given unto thy avadim, and they say to us, Make brick. And, hinei, thy avadim are beaten; but the fault is in thine own people. 17 But he said, Ye are idle, ye are idle: therefore ye say, Let us go and do sacrifice to Hashem. 18 Go therefore now, and work; for there shall no straw be given you, yet shall ye deliver the tokhen *(full measure)* of bricks.

טו זײַנען געקומען די אויפֿזעערס פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, און
un Yisroel fun kinder di fun oifzeers di gekumen zainen
and Israel of children the of overseers the having come are

האָבן געשריען צו פַּרעהן , אַזוי צו זאָגן : פֿאַר וואָס טוסטו
tustu vos far zogn tsu azoi Pharaohn tsu geshrien hobn
are you doing what for say to thus Pharaoh to cried out have

אַזוי צו דײַנע קנעכט ? טז קיין שטרוי ווערט נישט געגעבן דײַנע
daine gegebn nisht vert shtroi kein knecht daine tsu azoi
your given not shall be straw any servants your to thus

קנעכט , און מע הייסט אונדז: מאַכט ציגל ; און זע , דײַנע
daine ze un tsigl macht undz heist me un knecht
your behold and bricks make us command they and servants

קנעכט קריגן געשלאָגן , און די שולד איז אין דײַן פֿאָלק . יז האָט ער
er hot folk dain in iz shuld di un geshlogn krign knecht
he has people your in is guilt the and being beaten get servants

געזאָגט: פֿויל זײַט איר, פֿויל; דערום זאָגט איר: מיר ווילן גיין שלאַכטן
shlachtn gein viln mir ir zogt derum foil ir zait foil gezogt
to sacrifice go will we you declare therefore lazy you are lazy said

צו ה . יח און אַצונד , גייט אַרבעט, וואָרעם קיין שטרוי וועט אײַך
aich vet shtroi kein vorem arbet geit atsund un Hashem tsu
you will straw any because work go now and Hashem to

נישט געגעבן ווערן , און די צאָל ציגל מוזט איר צושטעלן .
tsushteln ir muzt tsigl tsol di un vern gegebn nisht
maintain you must be bricks number of the and become given not

יט האָבן די אויפֿזעערס פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל זיך געזען אין
in gezen zich Yisroel fun kinder di fun oifzeers di hobn
in seen self Israel of children the of overseers the have

אַן אומגליק, צו מוזן זאָגן : איר טאָרט נישט מינערן פֿון
an umglik, tsu muzn zogn ir tort nisht minern fun
a trouble to must be to say you are allowed not to reduce from

אײַערע טאָגטעגלעכע ציגל . כ און זיי האָבן געטראָפֿן משהן
aiere togtegleche tsigl un zei hobn getrofn Mosheen
your daily bricks and they have encountered Moshe

און אַהרֹנען , שטייענדיק אַקעגן זיי , בײַ זייער אַרויסגיין פֿון
un Aharonen un shteyendik akegn zei bai zeyer aroisgein fun
and Aaron and waiting towards them by their going out from

פַּרעהן ; כא און זיי האָבן צו זיי געזאָגט: זאָל ה אַראָפּקוקן
Pharaohn un zei hobn zei tsu gezogt zol Hashem aropkukn
Pharaoh and they have said to them shall Hashem watch over

אויף אײַך, און משפּטן , וואָס איר האָט פֿאַרמיאוסט אונדזער ריח
oif aich un mishpetn un vos ir hot farmiust undzer reyech
on you and judge whom you has made repulsive our aroma

19 And the foremen of the Bnei Yisroel did see that they were in rah *(trouble)*, after it was said, Ye shall not reduce ought from your bricks of your daily task. 20 And they went to meet Moshe and Aharon, who stood waiting to meet them, as they came forth from Pharaoh: 21 And they said unto them, Hashem look upon you, and judge; because ye have made us stench to be abhorred

אין די אויגן פֿון פַּרעהן , און אין די אויגן פֿון זיינע קנעכט , צו געבן
gebn tsu knecht zaine fun oign di in un Pharaohn fun oign di in
give to servants his of eyes the in and Pharaoh of eyes the in

אַ שווערד אין זייער האַנט אונדז הרגען .
hargen tsu undz hant zeyer in shverd a
kill to us hand their in sword a

כב האָט משה זיך צוריקגעקערט צו ה , און האָט געזאָגט:
gezogt hot un Hashem tsu tsurikgekert zich Moshe hot
said has and Hashem to returned again self Moshe has

אֲדֹנָי , פֿאַר וואָס טוסטו שלעכטס דעם דאָזיקן פֿאָלק ? צו
tsu folk dozikn dem shlechts tustu vos far Adonoi
toward people this the evil things are you doing why for Adonoi

וואָס גאָר האָסטו מיך געשיקט? כג אַז זינט איך בין געקומען
gekumen bin ich zint az geshikt mich hostu gor vos
having come am I since that sent me have you really what

צו פַּרעהן , צו רעדן אין דיין נאָמען , באַגייט ער זיך נאָך ערגער
erger noch zich er bageit nomen dain in redn tsu Pharaohn tsu
worse yet self he behaved name your in speak to Pharaoh to

מיט דעם דאָזיקן פֿאָלק , און מציל זיין האָסטו נישט מציל
matsl nisht hostu zain matsl un folk dozikn dem mit
rescuing not have you to do rescue and people this the with

געווען דיין פֿאָלק .
folk dain geven
people your having been

ו האָט ה געזאָגט צו משהן : אַצונד וועסטו זען וואָס
vos zen vestu atsund Mosheen tsu gezogt Hashem hot
what see will you(sg) now Moshe to said Hashem has

איך וועל טאָן צו פַּרעהן ; ווארעם דורך אַ שטאַרקער האַנט וועט
vet hant shtarker a durch vorem Pharaohn tsu ton vel ich
will hand stronger a through because Pharaoh to do will I

ער זיי אַוועקלאָזן, און דורך אַ שטאַרקער האַנט וועט ער זיי
zei er vet hant shtarker a durch un aveklozn zei er
them he will hand stronger a through and release them he

אַרויסטרייבן פֿון זיין לאַנד.
land zain fun aroistraibn
land his of drive out

VAEIRA

וָאֵרָא

ב און אלקים האָט געredt צו משהן , און האָט צו אים געזאָגט: איך בין
bin ich gezogt im tsu hot un Mosheen tsu geredt hot Elokim un
am I said him to has and Moshe to spoken has G-d and

ה ; ג און איך האָב זיך באַווײַזן צו אַבֿרהמען , צו יִצחָק , און
un Yitschakn tsu Avrahamen tsu bavizn zich hob ich un Hashem
and Yitzchak to Avraham to appeared self have I and Hashem

צו יעקבֿן , ווי אֵל שַׁדַי , אָבער מיט מײַן נאָמען ה האָב איך
ich hob Hashem nomen main mit ober Shaddai El vi Yaakovn tsu
I have Hashem name my with but Shaddai G-d as Yaakov to

זיך נישט געלאָזט דערקענען צו זיי . ד און איך האָב אויך אויפֿגעשטעלט
oifgeshtelt oich hob ich un zei tsu derkenen gelozt nisht zich
set up also have I and them to known allowed not self

מײַן ברית מיט זיי , זיי צו געבן דאָס לאַנד כנַעַן , דאָס
dos Kenaan land dos gebn tsu zei zei mit bris main
this Canaan land of this give to them them with covenant my

in the eyes of Pharaoh, and in the eyes of his avadim, to put a cherev in their yad to slay us.

22 And Moshe returned unto Hashem, and said, Adonoi, why hast Thou brought evil upon this people? why is it that Thou hast sent me? 23 For since I came to Pharaoh to speak in Thy Shem, he hath done evil to this people; neither hast Thou delivered Thy people at all.

6 Then Hashem said unto Moshe, Now shalt thou see what I will do to Pharaoh; for through a yad chazakah shall he let them go, and with a yad chazakah shall he drive them out of his land.

2 And Elohim spoke unto Moshe, and said unto him, I am Hashem; 3 And I appeared unto Avraham, unto Yitzchak, and unto Ya'akov, as El Shaddai, but by My Shem Hashem I did not make Myself known to them. 4 And I have also established My brit *(covenant)* with them, to give them Eretz Kena'an, the land of their

sojourning, wherein they sojourned. 5 And I have also heard the groaning of the Bnei Yisroel, whom the Egyptians keep in bondage; and I have remembered My brit *(covenant)*. 6 Therefore say unto the Bnei Yisroel, I am Hashem, and I will bring you out from under the sivlot Mitzrayim, and I will free you out of their bondage, and I will redeem you with a stretched out zero'a, and with mishpatim gedolim: 7 And I will take you to Me for a people, and I will be to you Elohim; and ye shall know that I am Hashem Eloheichem, which bringeth you out from under the sivlot Mitzrayim. 8 And I will bring you in unto HaAretz, concerning the which I did lift up My hand to swear to give it to Avraham, to Yitzchak, and to Ya'akov; and I will give it to you for a morashah *(heritage)*; I am Hashem.

9 And Moshe spoke so unto the Bnei Yisroel; but they did not listen unto Moshe because of their kotzer ruach *(shortness of spirit, broken spirit)*, and for avodah kesheh *(cruel bondage)*.

10 And Hashem spoke unto Moshe, saying, 11 Go in, speak unto Pharaoh Melech Mitzrayim, that he let the Bnei Yisroel go out of his

לְאַגד פֿון זייער וואַנדערשאַפֿט, וואָס זיי האָבן דערין איבערזיין. ה און
un iberzain derin hobn zei vos vandershaft zeyer fun land
and sojourned in it have they which sojourns their of land

איך האָב אויך געהערט דאָס קרעכצן פֿון די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל, וואָס
vos Yisroel fun kinder di fun krechtsn dos gehert oich hob ich
whom Israel of children the of groaning this heard also have I

די מִצרַיִם פַֿאַרקנעכטן זיי , און איך האָב געדאַכט אָן מיין
main on gedacht hob ich un zei farknechtn Mitsrayim di
my on remembered have I and them enslave Egyptians the

ברית . ו דערום זאָג צו די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל: איך בין ה ,
Hashem bin ich Yisroel fun kinder di tsu zog derum bris
Hashem am I Israel of children the to say therefore covenant

און איך וועל אײַך אַרויסציען פֿון אונטער די לאַסטן פֿון מִצרַיִם ,
Mitsrayim fun lastn di unter fun aroistsien aich vel ich un
Egyptians of burdens the under from bring out you will I and

און וועל אײַך מציל זיין פֿון זייער קנעכטשאַפֿט, און איך וועל אײַך
aich vel ich un knechtshaft zeyer fun zain matsl aich vel un
you will I and slavery their from to do rescue you will and

אויסליײַזן מיט אַן אויסגעשטרעקטן אָרעם, און מיט גרויסע משפּטים .
mishpotim groise mit un orem oisgeshtrektn an mit oisleizen
judgments great with and arm outstretched an with redeem

ז און איך וועל אײַך נעמען צו מיר פַֿאַר אַ פֿאָלק , און איך וועל אײַך זיין
zain aich vel ich un folk a far mir tsu nemen aich vel ich un
be you will I and people a for me to take you will I and

צום אלקים ; און איר וועט וויסן , אַז איך בין ה אלוקיכם ,
Elokeichem Hashem bin ich az visen vet ir un Elokim tsum
your G-d Hashem am I that know will you and G-d to the

וואָס האָט אײַך אַרויסגעצויגן פֿון אונטער די לאַסטן פֿון מִצרַיִם .
Mitsrayim fun lastn di unter fun aroisgetsoign aich hot vos
Egyptians of burdens the under from brought out you has who

ח און איך וועל אײַך ברענגען אין דעם לאַנד, וואָס איך האָב אויפֿגעהויבן
oifgehoibn hob ich vos land dem in brengen aich vel ich un
lifted up have I which land the into bring you will I and

מײַן האַנט, עס צו געבן צו אַברהמען , צו יִצחָק , און צו יעקבֿן ,
Yaakovn tsu un Yitschakn tsu Avrahamen tsu gebn tsu es hant main
Yaakov to and Yitzchak to Avraham to give to it hand my

און איך וועל עס געבן צו אײַך פַֿאַר אַן אַרב ; איך בין ה .
Hashem bin ich arav an far aich tsu gebn es vel ich un
Hashem am I inheritance an for you to give it will I and

ט האָט משה אַזוי גערעדט צו די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל, אָבער זיי
zei ober Yisroel fun kinder di tsu geredt azoi Moshe hot
they but Israel of children the to spoken thus Moshe has

האָבן נישט צוגעהערט צו משהן פֿון קורץ געמיט און
un gemit kurts fun Mosheen tsu tsugehert nisht hobn
and spirits disturbed because of Moshe to paid heed not have

פֿון שוווערער אַרבעט.
arbet shverer fun
work harsh because of

י א גיי : ו און ה האָט גערעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן
gei zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
go say to thus Moshe to spoken has Hashem and

רעד צו פַֿרעה דעם מלך פֿון מִצרַיִם , ער זאָל אַוועקלאָזן
aveklozn zol er Mitsrayim fun melech dem Pharaoh tsu red
release must he Egypt of king the Pharaoh to speak

land. 12 And Moshe spoke before Hashem, saying, See, the Bnei Yisroel have not paid heed unto me; how then shall Pharaoh hear me, who am of oral sefatayim *(uncircumcised lips, stumbling speech, sealed lips)*?

13 And Hashem spoke unto Moshe and unto Aharon, and gave them a charge unto the Bnei Yisroel, and unto Pharaoh Melech Mitzrayim, to bring the Bnei Yisroel out of Eretz Mitzrayim.

14 These are the Rashei Bais Avotam: The Bnei Reuven the bechor Yisroel; Chanokh, and Pallu, Chetzron, and Carmi: these are the mishpokhot of Reuven. 15 And the Bnei Shim'on; Yemuel, and Yamin, and Ohad, and Yachin, and Tzochar, and Sha'ul ben of HaKena'anit: these are the mishpokhot of Shim'on. 16 And these are the shemot Bnei Levi according to their toldot; Gershon, and Kohat, and Merari: and the years of the life of Levi were a hundred thirty and seven shanah. 17 The Bnei Gershon; Livni, and Shime'i, according to their mishpokhot. 18 And the Bnei Kohat;

די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל פֿון זײַן לאַנד. יב האָט משה גערעדט
geredt Moshe hot land zain fun Yisroel fun kinder di
spoken Moshe has land his from Israel of children the

פֿאַר ה , אַזוי צו זאָגן: זע , די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל
Yisroel fun kinder di ze zogn tsu azoi Hashem far
Israel of children the behold say to thus Hashem before

האָבן נישט צוגעהערט צו מיר, היינט ווי ווועט פַּרעה מיך
mich Pharaoh vet vi haint mir tsu tsugehert nisht hobn
to me Pharaoh will how today me to paid heed not have

צוהערן , אַז איך האָב פֿאַרשטאָפּטע ליפּן?
lipn farshtopte hob ich az tsuhern
lips thick have I when listen

יג און ה האָט געredט צו משהן און צו אַהרנען , און זיי
zei un Aharonen tsu un Mosheen tsu geredt hot Hashem un
them and Aaron to and Moshe to spoken has Hashem and

באַפֿוילן צו די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, און צו פַּרעה דעם
dem Pharaoh tsu un Yisroel fun kinder di tsu bafoiln
the Pharaoh toward and Israel of children the toward commanded

מלך פֿון מִצרַיִם , כּדי אַרויסצוציען די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, פֿון
fun Yisroel fun kinder di aroistsutsien kedei Mitsrayim fun melech
from Israel of children the to bring so as Egypt of king

לאַנד מִצרַיִם .
Mitsrayim land
Egypt land of

יד דאָס זײַנען די הויפּטן פֿון זייערע פֿאָטערהײַזער : די זין פֿון
fun zin di foterhaizer zeyere fun hoiptn di zainen dos
of sons the father's houses their of leaders the are these

ראובֿן , יִשְׂרָאֵלס בכור : חֲנוֹך , און פַּלוא, חֶצרוֹן , און
un Chetsron Pallu un Chanoch bechor Yisroels Reuven
and Chetzron Pallu and Chanokh the firstborn Israel Reuven

כַּרמי . דאָס זײַנען די משפּחות פֿון ראובֿן . טו און די זין פֿון
fun zin di un Reuven fun mishpoches di zainen dos Karmi
of sons the and Reuven of clans the are these Carmi

שמעונען : ימואל , און יָמין , און אוֹהַד, און יָכין , און צוֹחַר ,
Tsochar un Yachin un Ohad un Yamin un Yemuel Shimeonen
Tzochar and Yachin and Ohad and Yamin and Yemuel Shim'on

און שָׁאול דער זון פֿון אַ כּנַעֲנית . דאָס זײַנען די משפּחות פֿון
fun mishpoches di zainen dos Kenaanit a fun zun der Shaul un
of clans the are these Kena'ani a of son the Sha'ul and

שמעון . טז און דאָס זײַנען די נעמען פֿון לֵוִיס זין , לויט
loit zin Levis fun nemen di zainen dos un Shimeon
according to sons Levi's of names the are these and Shim'on

זייערע געבורטן: גֵּרשׁוֹן , און קְהָת , און מְרָרי . און די יאָרן פֿון לֵוִיס
Levis fun yorn di un Merari un Kohat un Gershon geburtn zeyere
Levi's of years the and Merari and Kohat and Gershon birth their

לעבן זײַנען געווען הונדערט און זיבן און דרײַסיק יאָר . יז די
di yor draisik un zibn un hundert geven zainen lebn
the years thirty and seven and hundred having been are life

זין פֿון גֵּרשׁוֹנען : לִבנִי , און שִׁמְעִי , לויט זייערע משפּחות .
mishpoches zeyere loit Shimei un Livni Gershonen fun zin
clans their according to Shimei and Livni Gershon of sons

יח און די זין פֿון קְהָת : עַמרָם , און יִצהָר , און חֶברוֹן , און
un Chevron un Yitshar un Amram Kohat fun zin di un
and Chevron and Yitshar and Amram Kohat of sons the and

עוזיאֵל. און די יאָרן פֿון לעבן פֿון קהָת זיַינען געווען הונדערט
Uziel un Zuziel fun lebn fun yorn di un zainen Kohat fun lebn fun yorn di un hundert geven
Uzziel and Uzziel of life of years the and are Kohat of life of years the and hundred having been

און דריַי און דרייַסיק יאָר . יט און די זין פֿון מרָרין : מַחלי ,
un drai un draisik yor . yt un di zin fun Merarin : Machli ,
and three and thirty years and the and of sons the and Merari Machli

און מושי . דאָס זיַינען די משפּחות פֿון לֵוִי לויט זייערע
un Mushi . dos zainen di mishpoches fun Levi loit zeyere
and Mushi these are the clans of Levi according to their

געבורטן. כ און עַמרָם האָט זיך גענומען זיַין מומע יוֹכֶבֶד
geburtn un Amram hot zich genumen zain mume Yochevedn
birth and Amram has taken his father's sister Yocheved

פֿאַר אַ וויַיב, און זי האָט אים געבאָרן אַהרֹנען און משהן .
far a vaib , un zi hot im geborn Aharonen un Mosheen .
for a wife , and she has given birth to him Aaron and Moshe

און די יאָרן פֿון עַמרָמס לעבן זיַינען געווען הונדערט און
un di yorn fun Amrams lebn zainen geven hundert un
and the years of Amram's life are having been hundred and

זיבן און דרייַסיק יאָר . כא און די זין פֿון יִצהָר : קֹרַח , און
zibn un draisik yor . ka un di zin fun Yitshar : Korach , un
seven and thirty years and the sons of Yitshar Korah and

נֶפֶג , און זִכרי . כב און די זין פֿון עוזיאֵל: מישָאֵל , און אֶלצָפָן ,
Nefeg , un Zichri . kb un di zin fun Uzieln Mishael un Eltsafan ,
Nefeg and Zichri and the sons of Uzziel Mishael and Elzafan

און סִתרי. כג און אַהרֹן האָט זיך גענומען אֱלישֶבַע די טאָכטער פֿון
un Sitri . kg un Aharon hot zich genumen Elisheva di tochter fun
and Sitri and Aaron has taken Elisheva the daughter of

עַמינָדָבן , די שוועסטער פֿון נַחשוֹנען , פֿאַר אַ וויַיב, און זי האָט
Aminadavn di shvester fun Nachshonen , far a vaib , un zi hot
Aminadav the sister of Nachshon , for a wife , and she has

אים געבאָרן נָדָבן , און אֲבִיהוא, אֶלעָזָר, און איתָמָר. כד און
im geborn Nadavn , un Avihu , Elazarn un Itamarn . kd un
given birth to him Nadav , and Abihu , Elazar and Itamar . and

די זין פֿון קֹרַח : אַסִיר, און אֶלקָנָה , און אֲבִיאָסָף . דאָס זיַינען
di zin fun Korachn : Assir , un Elkanah un AviaSaf . dos zainen
the sons of Korach : Assir , and Elkanah and Aviasaph . these are

די משפּחות פֿון די קָרחים . כה און אֶלעָזָר דער זון פֿון אַהרֹנען
di mishpoches fun di Korachim . kh un Elazar der zun fun Aharonen
the clans of the Korahites . and Elazar the son of Aaron

האָט זיך גענומען איינע פֿון די טעכטער פֿון פּוטיאֵל זיך פֿאַר אַ
hot zich genumen eine fun di techter fun Putieln zich far a
has self taken one of the daughters of Putiel self for a

וויַיב; און זי האָט אים געבאָרן פּינחָסן . דאָס זיַינען די הויפּטן
vaib ; un zi hot im geborn Pinchasn . dos zainen di hoiptn
wife ; and she has given birth to him Pinchas . these are the leaders

פֿון די פאָטערהייַזער משפּחות לוִיים לויט זייערע
fun di foterhaizer mishpoches Leviim loit zeyere
of the father's houses clans of Levites according to their

כו דאָס זיַינען אַהרֹן און משה , וואָס ה האָט צו זיי
kv dos zainen Aharon un Moshe , vos Hashem hot tsu zei
these are Aaron and Moshe , whom Hashem has to them

גענאָגט: ציט אַרויס די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל פֿון לאַנד מִצרַיִם
gezogt : tsit arois di kinder fun Yisroel fun land Mitsrayim
said : bring out the children of Israel of land Egypt

Amram, and Yitzhar, and Chevron, and Uzziel: and the years of the life of Kehat were a hundred thirty and three shanah. [19] And the Bnei Merari; Machli and Mushi: these are the mishpokhot of Levi according to their toledot. [20] And Amram took him Yocheved his father's sister to wife; and she bore him Aharon and Moshe: and the years of the life of Amram were a hundred and thirty and seven shanah. [21] And the Bnei Yitzhar; Korach, Nepheg, and Zichri. [22] And the Bnei Uzziel; Mishael, Eltzaphan, and Sitri. [23] And Aharon took him Elisheva, bat Amminadav, achot Nachshon, to wife; and she bore him Nadav, and Avihu, El'azar and Itamar. [24] And the Bnei Korach; Assir, and Elkanah, and Aviasaph: these are the mishpokhot of the Korchi. [25] And El'azar ben Aharon took him one of the banot Putiel to wife; and she bore him Pinchas: these are the Rashei Avot HaLevi'im according to their mishpokhot. [26] These are that Aharon and Moshe, to whom Hashem said, Bring out the Bnei Yisroel from Eretz Mitzrayim according to their tzve'os. [27] These are

they which spoke to Pharaoh Melech Mitzrayim, to bring out the Bnei Yisroel from Mitzrayim: these are that Moshe and Aharon.

[28] And it came to pass on the day when Hashem spoke unto Moshe in Eretz Mitzrayim, [29] That Hashem spoke unto Moshe, saying, I am Hashem: speak thou unto Pharaoh Melech Mitzrayim all that I say unto thee. [30] And Moshe said before Hashem, See, I am of oral sefatayim, and why should Pharaoh pay heed unto me.

7 And Hashem said unto Moshe, See, I have made thee as Elohim to Pharaoh: and Aharon thy brother shall be thy navi. [2] Thou shalt speak all that I command thee: and Aharon thy brother shall speak unto Pharaoh, that he send the Bnei Yisroel out of his land. [3] And I will harden the lev Pharaoh, and multiply My Otot and My Mofetim in Eretz Mitzrayim. [4] But Pharaoh shall not pay heed unto you, that I may lay My yad upon Mitzrayim, and bring forth Mine tzve'os, and My people the Bnei Yisroel, out of Eretz Mitzrayim by shefatim gedolim *(great judgments)*. [5] And

לויט זייערע מחנות . כז זיי זיינען דאָס די וואָס האָבן
loit zeyere machnus zei zainen dos di vos hobn
groupings their according to they are these the ones who have

געזעדט צו פַּרעה דעם מלך פֿון מִצרַיִם , כּדי אַרויסצוציען די
geredt tsu Pharaoh dem melech fun Mitsrayim kedei aroistsutsien di
spoken to Pharaoh the king of Egypt so as to bring the

קינדער פֿון יִשׂרָאֵל פֿון מִצרַיִם . דאָס זיינען משה און אַהרֹן .
kinder fun Yisroel fun Mitsrayim dos zainen Moshe un Aharon
of children from Israel of Egypt these are Moshe and Aaron

כח און עס איז געווען אין דעם טאָג וואָס ה האָט געזעדט
un es iz geven in dem tog vos Hashem hot geredt
and it is having been in the which day has Hashem spoken

צו משהן אין לאַנד מִצרַיִם , כט ה האָט ג-ט געזאָגט צו משהן ,
tsu Moshen in land Mitsrayim G-t hot gezogt tsu Mosheen
to Moshe said G-d has Egypt land of in Moshe to Mosheen

אַזוי צו זאָגן : איך בין ה ; רעד צו פַּרעה דעם מלך פֿון
azoi tsu zogn ich bin Hashem ; red tsu Pharaoh dem melech fun
thus to say I am Hashem speak to the Pharaoh king of

מִצרַיִם אַלץ וואָס איך רעד צו דיר . ל האָט משה גענאָגט
Mitsrayim alts vos ich red tsu dir gezogt Moshe hot
Egypt all that which I speak to you(SG) said Moshe has

פַּאַר ה : איך האָב דאָך פַֿרשטאָפּטע ליפּן, און ווי וועט פַּרעה
far Hashem ich hob doch farshtopte lipn un vi vet Pharaoh
for Hashem I have still thick lips and how will Pharaoh

צוהערן צו מיר?
mir tsu tsuhern
me to listen

ז האָט ה געזאָגט צו משהן : זע , איך האָב דיך געמאַכט
hot Hashem gezogt tsu Moshen ze ich hob dich gemacht
has Hashem said to Moshe behold I have you(SG) made

ווי אֱ ג-ט צו פַּרעהן , און אַהרֹן דײַן ברודער וועט זײַן דײַן
vi a G-t tsu Pharaohn un Aharon dain bruder vet zain dain
as a G-d to Pharaoh and Aaron your brother will be your

נבֿיא . ב דו וועסט רעדן אַלץ וואָס איך וועל דיר באַפֿעלן ,
novi du vest redn alts vos ich vel dir bafeln
prophet you will speak all that which I will command you

און אַהרֹן דײַן ברודער וועט רעדן צו פַּרעהן , ער זאָל אַוועקלאָזן
un Aharon dain bruder vet redn tsu Pharaohn er zol aveklozn
and Aaron your brother will speak to Pharaoh he must let go

די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל פֿון זײַן לאַנד. ג און איך וועל האַרט מאַכן
di kinder fun Yisroel fun zain land hart machn
the children of Israel from his land hard make

פַֿרעהס האַרץ, און וועל מערן מײַנע צייכנס און מײַנע וווּנדער
Pharaohs harts un vel ich mern maine tseichns un maine vunder
Pharaoh's heart and will I increase my signs and my wonders

אין לאַנד מִצרַיִם . ד אָבער פַּרעה וועט נישט צוהערן צו אײַך,
in land Mitsrayim ober Pharaoh vet nisht tsuhern tsu aich
in land of Egypt but Pharaoh will not listen to you

און איך וועל אַרויפּטאָן מײַן האַנט אויף מִצרַיִם , און וועל אַרויסציען
un ich vel aroifton main hant oif Mitsrayim un vel aroistsien
and I will put my hand on Egypt and will bring out

מײַנע מחנות , מײַן פֿאָלק , די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל, פֿון לאַנד
maine machnus main folk di kinder fun Yisroel fun land
my groupings my people the children of Israel from land

the Egyptians shall know that I am Hashem, when I stretch forth My yad upon Mitzrayim, bringing out Bnei Yisroel from among them.

מִצְרַיִם , מיט גרויסע משפטים . ה און די מִצְרַיִם וועלן וויסן , אַז
az visen veln Mitsrayim di un mishpotim groise mit Mitsrayim
that know will Egyptians the and judgments great with Egypt

איך בין ה , ווען איך וועל אויסשטרעקן מײַן האַנט אויף מִצְרַיִם ,
Mitsrayim oif hant main oisshtrekn vel ich ven Hashem bin ich
Egypt on hand my stretch out will I when Hashem am I

און וועל אַרויסציען די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל פֿון צווישן זיי .
zei tsvishn fun Yisroel fun kinder di aroistsien vel un
them among from Israel of children the bring out will and

6 And Moshe and Aharon did as Hashem commanded them, so did they. 7 And Moshe was fourscore years old, and Aharon fourscore three years, when they spoke unto Pharaoh.

ו האָבן משה און אַהרֹן אַזוי גענטאָן; אַזוי ווי ה האָט
hot Hashem vi azoi geton azoi Aharon un Moshe hobn
has Hashem as in same way done thus Aaron and Moshe have

אַ געווען , אַזוי האָבן זיי געטאָן. ז און משה איז געווען
a geven iz Moshe un geton zei hobn azoi bafoiln zei
a having been is Moshe and done they have thus commanded them

מאָן פֿון אַכציק יאָר , און אַהרֹן אַ מאָן פֿון דריַי און אַכציק יאָר ,
yor achtsik un drai fun man a Aharon un yor achtsik fun man
years eighty and three of man a Aaron and years eighty of man

פַּרעהן . צו גערעדט האָבן זיי ווען
Pharaohn tsu geredt hobn zei ven
Pharaoh to spoken have they when

8 And Hashem spoke unto Moshe and Aharon, saying, 9 When Pharaoh shall speak unto you, saying, Show a mofet *(miracle)* for you: then thou shalt say unto Aharon, Take thy matteh, and cast it before Pharaoh, and it shall become a serpent. 10 And Moshe and Aharon went in unto Pharaoh, and they did so as Hashem had commanded: and Aharon cast down his matteh before Pharaoh, and his avadim, and it became a serpent.

ח און ה האָט געזאָגט צו משהן און צו אַהרֹנען , אַזוי
azoi Aharonen tsu un Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
thus Aaron to and Moshe to said has Hashem and

צו זאָגן : ט אַז פַּרעה וועט רעדן צו אײַך, אַזוי צו זאָגן : גיט פֿון
fun git zogn tsu azoi aich tsu redn vet Pharaoh az zogn tsu
from give say to thus you to speak will Pharaoh if say to

אײַך אַ וווּנדער ; זאָלסטו זאָגן צו אַהרֹנען : נעם דײַן שטעקן,
shtekn dain nem Aharonen tsu zogn zolstu vunder a aich
staff your take Aaron to say shall you wonders a you

און טו אַ וואָרף פֿאַר פַּרעהן , וועט ער ווערן אַ שלאַנג. י זײַנען
zainen shlang a vern er vet Pharaohn far vorf a tu un
are snake a become it shall Pharaoh for throw a do and

משה און אַהרֹן געקומען צו פַּרעהן , און זיי האָבן אַזוי
azoi hobn zei un Pharaohn tsu gekumen Aharon un Moshe
thus have they and Pharaoh to having come Aaron and Moshe

געטאָן, ווי ה האָט באַפֿוילן ; און אַהרֹן האָט אַ וואָרף געטאָן
geton vorf a hot Aharon un bafoiln hot Hashem vi geton
done throw a has Aaron and commanded has Hashem as done

זײַן שטעקן פֿאַר פַּרעהן , און פֿאַר זײַנע קנעכט , און ער איז
iz er un knecht zaine far un Pharaohn far shtekn zain
is it and servants his before and Pharaoh before staff his

געוואָרן אַ שלאַנג.
shlang a gevorn
snake a having become

11 Then Pharaoh also called the chachamim and the mechashefim: now the charetumei Mitzrayim, they also did in like manner with their secret lore. 12 For they cast down every man his matteh,

יא האָט אויך פַּרעה געזופֿן די חכמים און די מכשפֿים , און
un mechashfim di un chachomim di gerufn Pharaoh oich hot
and sorcerers the and wise men the called Pharaoh also has

אויך זיי , די חַרטומים פֿון מִצְרַיִם , האָבן געטאָן דעס גלײַכן מיט
mit glaichn des geton hobn Mitsrayim fun chartumim di zei oich
with equal the done have Egypt of magicians the they also

זייערע פֿאַרבאָרגענע קונצן . יב און זיי האָבן אַ וואָרף געטאָן איטלעכער
itlecher geton vorf a hobn zei un kuntsn farborgene zeyere
each done throw a have they and skills secret their

and they became serpents: but the matteh Aharon swallowed up their mattot.

זײַן שטעקן, און זיי זײַנען געוואָרן שלאַנגען; אָבער אַהרֹנס
Aharons ober shlangen gevorn zainen zei un shtekn zain
Aaron's but snakes having become are they and staff his

שטעקן האָט אײַנגעשלונגען זייערע שטעקנס. יג און פַּרעהס האַרץ איז
iz harts Pharaohs un shtekens zeyere aingeshlungen hot shtekn
is heart Pharaoh's and staffs their swallowed up has staff

געבליבן פֿעסט, און ער האָט נישט צוגעהערט צו זיי, אַזוי ווי
vi azoi zei tsu tsugehert nisht hot er un fest geblibn
as just as them to paid heed not has he and firm remaining

ה האָט גערעדט.
geredt hot Hashem
spoken has Hashem

13 And He hardened lev Pharaoh, that he paid heed not unto them; as Hashem had said.

14 And Hashem said unto Moshe, the lev Pharaoh is hardened, he refuseth to let the people go. 15 Get thee unto Pharaoh in the boker; hinei, he goeth out unto the mayim; and thou shalt stand by the bank of the Nile to meet him; and the matteh which was turned to a nachash shalt thou take in thine yad. 16 And thou shalt say unto him, Hashem Elohei HaIvrim hath sent me unto thee, saying, Let My people go, that they may serve Me in the midbar: and, hinei, hitherto thou wouldest not hear. 17 Thus saith Hashem, In this thou shalt know that I am Hashem: hinei, I will strike with the matteh that is in Mine yad upon the mayim which are in the Nile, and they shall be turned to dahm. 18 And the dag *(fish)* that is in the Nile shall die, and the Nile shall stink; and the Egyptians shall loathe to drink of the mayim of the Nile.

יד און ה האָט געזאָגט צו משהן: פַּרעהס האַרץ איז האַרט, ער
er hart iz harts Pharaohs Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
he hard is heart Pharaoh's Moshe to said has Hashem and

וויל נישט אַוועקלאָזן דאָס פֹֽאָלק. טו גיי צו פַּרעהן אין דער פרי;
peire der in Pharaohn tsu gei folk dos aveklozn nisht vil
morning the in Pharaoh to go people this release not will

זע, ער גייט אַרויס צום וואַסער, וועסטו זיך שטעלן אים אַנטקעגן,
antkegen im shteln zich vestu vaser tsum arois geit er ze
to meet him stand self will you(sg) water to out goes he behold

ביים ברעג טיַיך, און דעם שטעקן וואָס איז פֿאַרקערט געוואָרן
gevorn farkert iz vos shtekn dem un taich breg baim
having become turned is which staff the and river shore at

אין אַ שלאַנג, זאָלסטו נעמען אין דיַין האַנט. טז און זאָלסט
zolst un hant dain in nemen zolstu shlang a in
you(SG) must and hand your in take must you(sg) snake a into

זאָגן צו אים: ה, דער ג-ט פֿון די עִבְֿרים, האָט מיך געשיקט צו
tsu geshikt mich hot Ivrim di fun G-t der Hashem im tsu zogn
to sent me has Hebrews the of G-d the Hashem him to say

דיר, אַזוי צו זאָגן: לאָז אַוועק מײַן פֹֽאָלק, זיי זאָלן מיר דינען
dinen mir zoln zei folk main avek loz zogn tsu azoi dir
serve me shall they people my to leave allow say to thus you(SG)

אין דער מדבר; און זע, האָסט נישט צוגעהערט ביז אַהער.
aher biz tsugehert nisht host ze un midber der in
now until paid heed not you have behold and wilderness the in

יז האָט ה אַזוי געזאָגט: דערמיט וועסטו וויסן, אַז איך בין
bin ich az visen vestu dermit gezogt azoi Hashem hot
am I that know will you(sg) in this way said thus Hashem has

ה: זע, איך שלאָג מיט דעם שטעקן וואָס אין מײַן האַנט, אויפֿן
oifn hant main in vos shtekn dem mit shlog ich ze Hashem
on hand my in which staff the with strike I behold Hashem

וואַסער וואָס אין טיַיך, און עס וועט פֿאַרקערט ווערן אין בלוט.
blut in vern farkert vet es un taich in vos vaser
blood into become turned will it and river in which are waters

יח און די פֿיש וואָס אין טיַיך וועלן אויסשטאַרבן, און דער טיַיך וועט
vet taich der un oisshtarbn veln taich in vos fish di un
will river the and die will river in which are fish the and

פֿאַרשטונקען ווערן, און די מִצרַיִם וועלן זיך עקלען צו טרינקען
trinken tsu eklen zich veln Mitsrayim di un vern farshtunken
drink to be sickened self will Egyptians the and become stink

וואַסער אויסן טיַיך.
taich oisn vaser
the river from out water

יט אוֹן ה האָט געזאָגט צו משהן : זאָג צו אַהרֹנען :
Aharonen tsu zog Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
Aaron to say Moshe to said has Hashem and

נעם דײַן שטעקן, אוֹן שטרעק אויס דײַן האַנט אויף די וואַסערן פֿון
fun vasern di oif hant dain ois shtrek un shtekn dain nem
of waters the over hand your out stretch and staff your take

מִצרַיִם , אויף זייערע שטראָמען, אויף זייערע טײַכן , אוֹן אויף
oif un taichn zeyere oif shtromen zeyere oif Mitsrayim
over and rivers their over streams their over Egypt

זייערע געמויזעכצן , אוֹן אויף אַלע זייערע אָנזאַמלונגען פֿון וואַסער,
vaser fun onzamlungen zeyere ale oif un gemoizechtsn zeyere
water of gatherings their all over and marshes their

אוֹן זיי זאָלן ווערן בלוט ; אוֹן עס זאָל זײַן בלוט אין גאַנצן
gantsn in blut zain zol es un blut vern zoln zei un
all in blood be shall there and blood become shall they and

לאַנד מִצרַיִם , סײַ אין הילצערנע כּלים , סײַ אין שטיינערנע.
shteinerne in sai keilim hiltserne in sai Mitsrayim land
stone in or vessels wooden in whether Egypt land of

כ האָבן משה אוֹן אַהרֹן אַזוי געטאָן, ווי ה האָט
hot Hashem vi geton azoi Aharon un Moshe hobn
has Hashem just as done thus Aaron and Moshe have

באַפֿוילן . אוֹן ער האָט אויפֿגעהויבן דעם שטעקן, אוֹן האָט געשלאָגן
geshlogn hot un shtekn dem oifgehoibn hot er un bafoiln
struck has and staff the lifted up has he and commanded

דאָס וואַסער וואָס אין טײַך, פֿאַר די אויגן פֿון פַּרעהן , אוֹן
un Pharaohn fun oign di far taich in vos vaser dos
and Pharaoh of eyes the before river in which is water this

פֿאַר די אויגן פֿון זײַנע קנעכט ; אוֹן דאָס גאַנצע וואַסער וואָס אין
in vos vaser gantse dos un knecht zaine fun oign di far
in which is water whole this and servants his of eyes the before

טײַך איז פֿאַרקערט געוואָרן אין בלוט . כא אוֹן די פֿיש וואָס
vos fish di un blut in gevorn farkert iz taich
which are fish the and blood into having become turned is river

אין טײַך זײַנען אויסגעשטאָרבן, אוֹן דער טײַך איז פֿאַרשטונקען
farshtunken iz taich der un oisgeshtorben zainen taich in
stinking is river the and died out have the river in

געוואָרן , אוֹן די מִצרַיִם האָבן נישט געקענט טרינקען
trinken gekent nisht hobn Mitsrayim di un gevorn
to drink been able not have Egyptians the and having become

וואַסער אויסן טײַך ; אוֹן דאָס בלוט איז געווען אין גאַנצן
gantsn in geven iz blut dos un taich oisn vaser
all in become is blood this and the river from out water

לאַנד מִצרַיִם .
Mitsrayim land
Egypt land of

כב האָבן די חַרטומים פֿון מִצרַיִם געטאָן דעס גלײַכן מיט זייערע
zeyere mit glaichn des geton Mitsrayim fun chartumim di hobn
their with same the done Egypt of magicians the have

פֿאַרבאָרגענע קונצן ; אוֹן פַּרעהס האַרץ איז געבליבן פֿעסט, אוֹן ער
er un fest geblibn iz harts Pharaohs un kuntsn farborgene
he and firm remaining has heart Pharaoh's and skills secret

האָט נישט צוגעהערט צו זיי ; אַזוי ווי ה האָט גערעדט. כג אוֹן
un geredt hot Hashem vi azoi zei tsu tsugehert nisht hot
and spoken has Hashem as even them to paid heed not has

19 And Hashem spoke unto Moshe, Say unto Aharon, Take thy matteh, and stretch out thine yad upon the mayim of Mitzrayim, upon their streams, upon their rivers, and upon their ponds, and upon all their mikveh of mayim, that they may become dahm; and that there may be dahm throughout kol Eretz Mitzrayim, both in vessels of wood, and in vessels of stone.

20 And Moshe and Aharon did so, as Hashem commanded; and he lifted up the matteh, and smote the waters that were in the Nile, in the sight of Pharaoh, and in the sight of his avadim; and all the mayim that were in the Nile were turned to dahm. 21 And the dag *(fish)* that was in the Nile died; and the Nile stank, and the Egyptians could not drink of the mayim of the Nile; and there was dahm throughout kol Eretz Mitzrayim.

22 And the charetumei Mitzrayim did so with their secret lore: and lev Pharaoh was hardened, neither did he pay heed unto them; as Hashem had said. 23 And

פַּרעה האָט זיך אומגעקערט און איז אַריינגעגאַנגען אין זיין הויז ,
hoiz zain in araingegangen iz un umgekert zich hot Pharaoh
house his in went into has and returned self has Pharaoh

און האָט אויך דאָס נישט גענומען צום האַרצן. כד און אַלע מִצרַיִם
Mitsrayim ale un hartsn tsum genumen nisht dos oich hot un
Egyptians all and heart to taken not this also has and

האָבן געגראָבן אַרום טייך נאָך וואַסער צום טרינקען, וואָרעם זיי
zei vorem trinken tsum vaser noch taich arum gegrobn hobn
they because to drink to water after the river round dug have

האָבן נישט געקענט טרינקען פֿון די וואַסערן פֿון טייך . כה און
un taich fun vasern di fun trinken gekent nisht hobn
and the river of waters the of to drink been able not have

עס זיינען דערפֿילט געוואָרן זיבן טעג, נאָך דעם ווי
vi dem noch teg zibn gevorn derfilt zainen es
when the one since days seven having become completed were there

ה האָט געשלאָגן דעם טייך .
taich dem geshlogn hot Hashem
river the struck has Hashem

ח.א און ה האָט געזאָגט צו משהן : קום צו פַּרעהן , און
un Pharaohn tsu kum Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
and Pharaoh to come Moshe to said has Hashem and

זאָג צו אים: אַזוי האָט ה געזאָגט: לאָז אַוועק מיין פֿאָלק , זיי
zei folk main avek loz gezogt Hashem hot azoi im tsu zog
they people my to leave allow said Hashem has thus him to say

זאָלן מיר דינען . ח.ב און אויב דו ווילסט זיי נישט אַוועקלאָזן, אָט
ot aveklozn nisht zei vilst du oib un dinen mir zoln
behold release not them will you if and serve me may

פֿלאָג איך דיין גאַנצן גבֿול מיט פֿרעש. ח.ג און דער טייך וועט
vet taich der un fresh mit gvul gantsn dain ich plog
will river the and frogs with territory whole your I affliction

ווידמענען פֿרעש, און זיי וועלן אַרויפֿגיין, און וועלן קומען אין דיין
dain in kumen veln un aroifgein veln zei un fresh vidmenen
your into come will and go up will they and frogs swarm

הויז , און אין דיין שלאָפֿקאַמער, און אויף דיין בעט, און אין הויז
hoiz in un bet dain oif un shlofkamer dain in un hoiz
house into and bed your on and bedroom your into and house

פֿון דיינע קנעכט , און אויף דיין פֿאָלק , און אין דיינע אויוונס, און
un oivns daine in un folk dain oif un knecht daine fun
and ovens your into and people your upon and servant your of

אין דיינע מולטערס .
multers daine in
kneading troughs your into

ח.ד אי אויף דיר , אי אויף דיין פֿאָלק , אי אויף
oif i folk dain oif i dir oif i
on as well as people your on as well as you(SG) on as well as

אַלע דיינע קנעכט , וועלן אַרויפֿגיין די פֿרעש.
fresh di aroifgein veln knecht daine ale
frogs the go up will servants your all

ח און ה האָט געזאָגט צו משהן : זאָג צו אַהרֹנען : שטרעק
shtrek Aharonen tsu zog Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
stretch Aaron to say Moshe to said has Hashem and

אויס דיין האַנט מיט דיין שטעקן אויף די שטראָמען, אויף די
di oif shtromen di oif shtekn dain mit hant dain ois
the over streams the over staff your with hand your out

Pharaoh turned and went into his bais, neither did he set his mind to this also. [24] And all the Egyptians dug around the Nile for mayim to drink; they could not drink of the mayim of the Nile. [25] And seven days came and went, after Hashem had struck the Nile.

[26] [8:1] And Hashem spoke unto Moshe, Go unto Pharaoh, and say unto him, Thus saith Hashem, Let My people go, that they may serve Me. [27] [8:2] And if thou refuse to let them go, hinei, I will strike all thy borders with tzefardaya: [28] [8:3] And the river shall bring forth tzefardaya abundantly, which shall go up and come into thine bais, and into thy cheder mishkav, and upon thy bed, and into the bais of thy avadim, and upon thy people, and into thine ovens, and into thy kneading bowls:

[29] [8:4] And the tzefardaya shall come up both on thee, and upon thy people, and upon all thy avadim.

8 [5] And Hashem spoke unto Moshe, Say unto Aharon, Stretch forth thine yad with thy matteh over the

טײַכן , און אויף די געמויזעכצן , און ברענג אַרויף פֿרעש אויפֿן לאַנד
land oifn fresh aroif breng un gemoizechtsn di oif un taichn
land of on the frogs up bring and marshes the over and rivers

מִצרַיִם . ב[ו] און אַהרֹן האָט אויסגעשטרעקט זײַן האַנט אויף די
di oif hant zain oisgeshtrekt hot Aharon un Mitsrayim
the over hand his stretched out has Aaron and Egypt

וואַסערן פֿון מִצרַיִם , און די פֿרעש זײַנען אַרויפֿגעגאַנגען , און האָבן
hobn un aroifgegangen zainen fresh di un Mitsrayim fun vasern
have and having gone up have frogs the and Egypt of waters

באַדעקט דאָס לאַנד מִצרַיִם . ג[ז] האָבן די חַרטומים געטאָן דעס
des geton chartumim di hobn Mitsrayim land dos badekt
the done magicians the have Egypt land of this covered

גלײַכן מיט זייערע פֿאַרבאָרגענע קונצן , און זיי האָבן אַרויפֿגעבראַכט
aroifgebracht hobn zei un kuntsn farborgene zeyere mit glaichn
brought up have they and skills secret their with same

פֿרעש אויפֿן לאַנד מִצרַיִם .
Mitsrayim land oifn fresh
Egypt land of on frogs

ד[ח] און פַּרעה האָט געפֿרופֿן משהן און אַהרֹנען , און האָט
hot un Aharonen un Mosheen gerufn hot Pharaoh un
has and Aaron and Moshe called has Pharaoh and

געזאָגט: בעט צו ה , ער זאָל אָפּטאָן די פֿרעש פֿון מיר
mir fun fresh di opton zol er Hashem tsu bet gezogt
me from frogs the remove may he Hashem to intercede said

און פֿון מײַן פֿאָלק , און איך וועל אַוועקלאָזן דאָס פֿאָלק , זיי זאָלן
zoln zei folk dos aveklozn vel ich un folk main fun un
may they people this release will I and people my from and

שלאַכטן צו ה . ה[ט] האָט משה געזאָגט צו פַּרעהן : האָב דעם
dem hob Pharaohn tsu gezogt Moshe hot Hashem tsu shlachtn
the have Pharaoh to said Moshe has Hashem to sacrifice

כּבֿוד איבער מיר; אויף ווען זאָל איך בעטן פֿאַר דיר , און פֿאַר דײַנע
daine far un dir far betn ich zol ven oif mir iber koved
your for and you(SG) for ask I shall when over me over honor

קנעכט , און פֿאַר דײַן פֿאָלק , צו פֿאַרשניידן די פֿרעש פֿון דיר ,
dir fun fresh di farshnaidn tsu folk dain far un knecht
you(SG) from frogs the destroy to people your for and servants

און פֿון דײַנע הײַזער , אַז נאָר אין טײַך זאָלן זיי בלײַבן ?
blaibn zei zoln taich in nor az haizer daine fun un
remain they shall the river in only that households your from and

ו[י] האָט ער געענטפֿערט: אויף מאָרגן . האָט ער געזאָגט: אַזוי ווי דײַן
dain vi azoi gezogt er hot morgn oif geentfert er hot
your like just as said he has next day on answered he has

וואָרט! כּדי זאָלסט וויסן , אַז נישטאָ אַזאַ ווי ה
Hashem vi aza nishto az visen zolst kedei vort
Hashem like such there is not that know you(SG) shall so that word

אלוקינו . זי[א] און די פֿרעש וועלן זיך אָפּטאָן פֿון דיר , און
un dir fun opton zich veln fresh di un Elokeinu
and you(SG) from be removed self will frogs the and our G-d

פֿון דײַנע הײַזער , און פֿון דײַנע קנעכט , און פֿון דײַן פֿאָלק ;
folk dain fun un knecht daine fun un haizer daine fun
people your of and servants your from and households your from

נאָר אין טײַך זאָלן זיי בלײַבן .
blaibn zei veln taich in nor
remain they will the river in only

streams, over the rivers, and ponds, and cause tzefardaya to come up upon Eretz Mitzrayim. [2 6] And Aharon stretched out his yad over the waters of Mitzrayim; and the tzefardaya came up, and covered Eretz Mitzrayim. [3 7] And the chartumim did so with their secret lore, and brought up tzefardaya upon Eretz Mitzrayim.

[4 8] Then Pharaoh called for Moshe and Aharon, and said, Entreat Hashem, that He may take away the tzefardaya from me, and from My people; and I will let HaAm go, that they may do sacrifice unto Hashem. [5 9] And Moshe said unto Pharaoh, Please thyself over me: when shall I entreat for thee, and for thy avadim, and for thy people, to destroy the tzefardaya from thee and thy batim *(houses)*, that they may remain in the Nile only? [6 10] And he said, Tomorrow. And he said, Be it according to thy word: that thou mayest know that there is none like unto Hashem Eloheinu. [7 11] And the tzefardaya shall depart from thee, from thy batim, from thy avadim, and from thy people; they shall remain in the Nile only.

ח יב זיינען משה און אַהרֹן אַרויסגעגאַנגען פֿון פַּרעהן , און
un Pharaohn fun aroisgegangen Aharon un Moshe zainen
and Pharaoh from having come out Aaron and Moshe are

משה האָט געשריען צו ה פֿון וועגן די פֿרעש וואָס ער
er vos fresh di vegen fun Hashem tsu geshrien hot Moshe
he which frogs the concerning of Hashem to cried out has Moshe

האָט אַרויפֿגעטאָן אויף פַּרעהן . ט יג און ה האָט געטאָן אַזוי
azoi geton hot Hashem un Pharaohn oif aroifgeton hot
even done has Hashem and Pharaoh upon placed has

ווי דאָס וואָרט פֿון משהן , און די פֿרעש זיינען אויסגעשטאָרבן
oisgeshtorben zainen fresh di un Mosheen fun vort dos vi
died out have frogs the and Moshe of word this as

פֿון די הייזער , פֿון די הויפֿן, און פֿון די פֿעלדער. י יד און מע
me un felder di fun un hoifn di fun haizer di fun
they and fields the from and heap the from houses the from

האָט זיי צונויפֿגעשאָרט הויפֿנס הויפֿנס אויף הויפֿנס, און דאָס לאַנד איז
iz land dos un hoifns oif hoifns tsunoifgeshart zei hot
is land the and heaps upon heaps gathered together them have

פֿאַרשטונקען געוואָרן . יא טו און ווי פַּרעה האָט געזען , אַז עס
es az gezen hot Pharaoh vi un gevorn farshtunken
it that seen has Pharaoh when and having become stinking

איז געוואָרן אַ דערלייַכטערונג, אַזוי האָט ער האַרט געמאַכט זיין
zain gemacht hart er hot azoi derlaichterung a gevorn iz
his made hard he has thus relief a having become is

האַרץ, און האָט נישט צוגעהערט צו זיי ; אַזוי ווי ה האָט געזאָגט.
geredt hot Hashem vi azoi zei tsu tsugehert nisht hot un harts
spoken had Hashem as even them to paid heed not has and heart

יב טז און ה האָט געזאָגט צו משהן : זאָג צו אַהרֹנען : שטרעק
shtrek Aharonen tsu zog Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
stretch Aaron to say Moshe to said has Hashem and

אויס דיין שטעקן, און שלאָג דעם שטויב פֿון דער ערד , און עס זאָל
zol es un erd der fun shtoib dem shlog un shtekn dain ois
shall there and earth the of dust the strike and staff your out

ווערן אומגעציפֿער אין גאַנצן לאַנד מִצרַיִם . יג יז האָבן זיי אַזוי
azoi zei hobn Mitsrayim land gantsn in umgetsifer vern
thus they have Egypt land of all in pests become

געטאָן; און אַהרֹן האָט אויסגעשטרעקט זיין האַנט מיט זיין שטעקן, און
un shtekn zain mit hant zain oisgeshtrekt hot Aharon un geton
and staff his with hand his stretched out has Aaron and done

ער האָט געשלאָגן דעם שטויב פֿון דער ערד , און עס איז געוואָרן
gevorn iz es un erd der fun shtoib dem geshlogn hot er
having become is there and earth the of dust the struck has he

אומגעציפֿער אויף מענטשן און אויף בהמות ; דער גאַנצער שטויב פֿון דער
der fun shtoib gantser der beheimes oif un mentshn oif umgetsifer
the of dust whole the livestock on and men on pests

ערד איז געוואָרן אומגעציפֿער אין גאַנצן לאַנד מִצרַיִם . יד יח
Mitsrayim land gantsn in umgetsifer gevorn iz erd
Egypt land of all in pests having become is earth

און די חַרטומים האָבן דעס גלייַכן געאַרבעט מיט זייערע פֿאַרבאָרגענע
farborgene zeyere mit gearbet glaichn des hobn chartumim di un
secret their with worked same the have magicians the and

קונצן אַרויסצובערענגען אומגעציפֿער, אָבער זיי האָבן נישט געקענט .
gekent nisht hobn zei ober umgetsifer aroistsubrengen kuntsn
been able not have they but pests to bring out skills

8 12 And Moshe and Aharon went out from Pharaoh: and Moshe cried unto Hashem because of the tzefardaya which He had brought against Pharaoh. 9 13 And Hashem did according to the word of Moshe; and the tzefardaya died out of the batim *(houses)*, out of the khatzerot, and out of the sadot. 10 14 And they gathered them together upon heaps; and the land stank. 11 15 But when Pharaoh saw that there was respite, he hardened his lev, and paid heed not unto them; as Hashem had said.

12 16 And Hashem said unto Moshe, Say unto Aharon, Stretch out thy matteh, and smite the aphar ha'aretz, that it may become kinim throughout kol Eretz Mitzrayim. 13 17 And they did so; for Aharon stretched out his yad with his matteh, and smote the aphar ha'aretz, and it became kinim in adam, and in behemah; all the aphar ha'aretz became kinim throughout kol Eretz Mitzrayim. 14 18 And the chartumim did so with their secret lore to bring forth kinim, but they could not: so there were kinim upon adam, and upon

behemah. [15 19] Then the chartumim said unto Pharaoh, This is the Etzba Elohim *(Finger of G-d)*: and the lev Pharaoh was hardened, and he paid heed not unto them; as Hashem had said.

[16 20] And Hashem said unto Moshe, Rise up early in the boker, and stand before Pharaoh; hinei, he cometh forth to the mayim; and say unto him, Thus saith Hashem, Let My people go, that they may serve Me. [17 21] Else, if thou wilt not let My people go, hineni, I will send swarms of arov upon thee, and upon thy avadim, and upon thy people, and into thy batim *(houses)*; and the batim *(houses)* of the Egyptians shall be full of swarms of arov, and also the ground whereon they are. [18 22] And I will deal differently in that day with Eretz Goshen, in which My people dwell, that no swarms of arov shall be there; to the end thou mayest know that I am Hashem in the midst of the earth. [19 23] And I will put a distinction between My people and thy people; tomorrow shall this Ot be. [20 24] And Hashem did so; there came a grievous swarm of arov into the bais Pharaoh,

און דאָס אומגעציפֿער איז געווען אויף מענטשן און אויף בהמות .
beheimes oif un mentshn oif geven iz umgetsifer dos un
livestock on and men on having been is pests these and

טו יט און די חַרטומים האָבן געזאָגט צו פַּרעהן : דאָס איז דער פֿינגער
finger der iz dos Pharaohn tsu gezogt hobn chartumim di un
finger the is this Pharaoh to said have magicians the and

פֿון אלקים . אָבער פַּרעהס האַרץ איז געבליבן פֿעסט , און ער האָט
hot er un fest geblibn iz harts Pharaohs ober Elokim fun
has he and resolute remained has heart Pharaoh's but G-d of

נישט צוגעהערט צו זיי ; אַזוי ווי ה האָט גערעדט.
geredt hot Hashem vi azoi zei tsu tsugehert nisht
spoken had Hashem as even them to paid heed not

טז כ און ה האָט געזאָגט צו משהן : פֿעדער זיך אין דער
der in zich feder Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
the in self get up early Moshe to said has Hashem and

פֿרי , און שטעל זיך פֿאַר פַּרעהן ; זע , ער גייט אַרויס צום
tsum arois geit er ze Pharaohn far zich shtel un peire
to out goes he behold Pharaoh before self stand and morning

וואַסער, זאָלסטו זאָגן צו אים: אַזוי האָט ה געזאָגט: לאָז אַוועק
avek loz gezogt Hashem hot azoi im tsu zogn zolstu vaser
to leave allow said Hashem has thus him to say shall you water

מײַן פֿאָלק , זיי זאָלן מיר דינען . יז בא וואָרעם אויב דו לאָזט נישט אַוועק
avek nisht lozt du oib vorem dinen mir zoln zei folk main
to leave not allow you if because serve me may they people my

מײַן פֿאָלק , אָט שיק איך אַן אויף דיר , און אויף דײַנע קנעכט ,
knecht daine oif un dir oif on ich shik ot folk main
servants your on and you(SG) on on I send behold people my

און אויף דײַן פֿאָלק , און אין דײַנע הײַזער , אַ געמיש פֿליגן, און די
di un flign gemish a haizer daine in un folk dain oif un
the and flies swarm of a households your in and people your on and

הײַזער פֿון מִצרַים וועלן אָנגעפֿילט ווערן מיט דעם געמיש פֿליגן,
flign gemish dem mit vern ongefilt veln Mitsrayim fun haizer
flies swarm of the with become filled will Egypt of households

און אויך די ערד וואָס זיי זײַנען אויף איר. יח כב און איך וועל אָפּזונדערן
opzundern vel ich un ir oif zainen zei vos erd di oich un
isolate will I and it on are they which earth the also and

אין יענעם טאָג דאָס לאַנד גוֹשֶׁן , וואָס מײַן פֿאָלק האַלט זיך אויף
oif zich halt folk main vos Goshen land dos tog yenem in
onto self hold people my which Goshen land of this day that in

דערין, אַז דאָס געמיש פֿליגן זאָל דאָרטן נישט זײַן , כדי זאָלסט
zolst kedei zain nisht dortn zol flign gemish dos az derin
you(SG) shall so that be not there shall flies swarm of this that in it

וויסן , אַז איך, ה , בין אין לאַנד . יט כג און איך וועל מאַכן אַן
an machn vel ich un land in bin Hashem ich az visen
a make will I and the land in am Hashem I that know

אָפּשײדונג צווישן מײַן פֿאָלק און צווישן דײַן פֿאָלק . אויף מאָרגן
morgn oif folk dain tsvishn un folk main tsvishn opsheidung
next day on people your between and people my between separation

וועט געשען דער דאָזיקער צייכן . כ כד און ה האָט אַזוי גטאָן: און
un geton azoi hot Hashem un tseichn doziker der geshen vet
and done thus has Hashem and sign this the happen will

עס איז געקומען אַ געדיכט פֿליגן געמיש אין הויז פֿון פַּרעהן ,
Pharaohn fun hoiz in flign gemish gedicht a gekumen iz es
Pharaoh of house in flies swarm of dense a having come is there

into batim of his avadim, into kol Eretz Mitzrayim; the land was corrupted from the swarm of arov.

21 25 And Pharaoh called for Moshe, for Aharon, and said, Go ye, sacrifice to Eloheichem in the land. 22 26 And Moshe said, It is not meet so to do; for we shall sacrifice the to'avot Egyptians to Hashem Eloheinu; lo, shall we sacrifice the to'avot Egyptians before their eyes, and will they not stone us? 23 27 We will go derech shloshet yamim into the midbar, and sacrifice to Hashem Eloheinu, as He shall command us.

24 28 And Pharaoh said, I will let you go, that ye may sacrifice to Hashem Eloheichem in the midbar; only ye shall not go very far away; entreat for me. 25 29 And Moshe said, Hinei, I go out from thee, and I will entreat Hashem that the swarms of arov may depart from Pharaoh, from his avadim, and from his people, tomorrow; but let not Pharaoh deal deceitfully anymore in not letting the people go to sacrifice to Hashem. 26 30 And Moshe went out from Pharaoh, and

אוֹן אִין הוּיז פֿוֹן זַיינֶע קנעכט , אוֹן אִין גאַנצן לאַנד מִצרַיִם . דאָס לאַנד
land dos Mitsrayim land gantsn in un knecht zaine fun hoiz in un
land this Egypt land all in and servants his of house in and

אִיז פֿאַרווּיסט געוואָרן פֿוֹן וועגן דעם געמיש פֿליגן.
flign gemish dem vegen fun gevorn farvist iz
flies swarm of the because of from having become laid waste is

כא כה האָט פַּרעה געפֿוֹן משהן אוֹן אַהרֹנען , אוֹן האָט געזאָגט:
gezogt hot un Aharonen un Mosheen gerufn Pharaoh hot
said has and Aaron and Moshe called Pharaoh has

גייט שלאַכט צו אלוקיכם אִין לאַנד . כב כו האָט משה געזאָגט:
gezogt Moshe hot land in Elokeichem tsu shlacht geit
said Moshe has the land in your G-d to sacrifice go

עס איז נישט רעכט אַזוי צו טאָן, ווָאַרעם די אומווערדיקייט פֿוֹן די
di fun umverdikeit di vorem ton tsu azoi recht nisht iz es
the of abomination the because do to thus right not is it

מִצרַיִם ווועלן מיר שלאַכטן צו ה אלוקינו ; זע , אַז מיר ווועלן
veln mir az ze Elokeinu Hashem tsu shlachtn mir veln Mitsrayim
will we if behold our G-d Hashem to sacrifice we will Egyptians

שלאַכטן די אומווערדיקייט פֿוֹן די מִצרַיִם פֿאַר זייערע אויגן, צי
tsi oign zeyere far Mitsrayim di fun umverdikeit di shlachtn
then eyes their before Egyptians the of abomination the sacrifice

ווועלן זיי אונדז נישט פֿאַרשטיינען? כג כז דריַ טעג ווועגס ווועלן מיר גיין
gein mir veln vegs teg drai farshteinen nisht undz zei veln
go we will journey days three stone not us they will

אין דער מדבר , אוֹן מיר ווועלן שלאַכטן צו ה אלוקינו , אַזוי ווי
vi azoi Elokeinu Hashem tsu shlachtn veln mir un midber der in
as even our G-d Hashem to sacrifice will we and wilderness the in

ער ווועט אונדז הייסן .
heisn undz vet er
command us will he

כד כח האָט פַּרעה געזאָגט: איך וועל אייַך אַוועקלאָזן, איר זאָלט שלאַכטן
shlachtn zolt ir aveklozn aich vel ich gezogt Pharaoh hot
sacrifice may you release you will I said Pharaoh has

צו ה אלוקיכם אין דער מדבר , נאָר זייער וויַט זאָלט איר
ir zolt vait zeyer nor midber der in Elokeichem Hashem tsu
you shall far very but wilderness the in your G-d Hashem to

נישט גיין . בעט פֿאַר מיר. כה כט האָט משה געזאָגט: זע , איך גיי
gei ich ze gezogt Moshe hot mir far bet gein nisht
go I behold said Moshe has me for intercede go not

אַרויס פֿוֹן דיר , אוֹן וועל בעטן צו ה , אַז דאָס גמיש פֿליגן
flign gemish dos az Hashem tsu betn vel un dir fun arois
flies swarm of this that Hashem to ask will and you(SG) from out

זאָל זיך מאָרגן אָפּטאָן פֿוֹן פַּרעהן , פֿוֹן זַיינֶע קנעכט , אוֹן
un knecht zaine fun Pharaohn fun opton morgn zich zol
and servants his from Pharaoh from be removed next day self shall

פֿוֹן זיין פֿאָלק ; זאָל אָבער פַּרעה נישט ווידער מאַכן געשפּעט,
geshpet machn vider nisht Pharaoh ober zol folk zain fun
mockery make again not Pharaoh but must people his from

נישט אַוועקצולאָזן דאָס פֿאָלק צו שלאַכטן צו ה . כו ל אוֹן משה
Moshe un Hashem tsu shlachtn tsu folk dos avektsulozn nisht
Moshe and Hashem to sacrifice to people this releasing not

איז אַרויסגעגאַנגען פֿוֹן פַּרעהן , אוֹן האָט געבעטן צו ה .
Hashem tsu gebetn hot un Pharaohn fun aroisgegangen iz
Hashem to entreated has and Pharaoh from having come out is

entreated Hashem.
27 31 And Hashem did according to the devar Moshe; and He removed the swarms of arov from Pharaoh, from his avadim, from his people; there remained not one. 28 32 And Pharaoh hardened his lev at this time also, neither would he let the people go.

9 Then Hashem said unto Moshe, Go in unto Pharaoh, tell him, Thus saith Hashem Elohei HaIvrim, Let My people go, that they may serve Me. 2 For if thou refuse to let them go, and wilt hold them still, 3 Hinei, the Yad Hashem is upon thy mikneh *(livestock)* which is in the sadeh, upon the susim, upon the donkeys, upon the camels, upon the herd, and upon the tzon; there shall be a very grievous dever. 4 And Hashem shall separate between the mikneh Yisroel and the mikneh Mitzrayim; and there shall nothing die of all that belongs to the Bnei Yisroel. 5 And Hashem appointed a mo'ed, saying, Tomorrow Hashem shall do this thing in the land.

6 And Hashem did that thing on the next day, and all the mikneh of Mitzrayim died; but of the mikneh

כז לא אוֹן ה הָאָט געטאָן אַזוי ווי דאָס ווָארט פֿון משהן , אוֹן האָט
hot un Mosheen fun vort dos vi azoi geton hot Hashem un
has and Moshe of word this as thus done has Hashem and

אָפּגענומען דאָס געמיש פֿליגן, פֿון פַּרעהן , פֿון זיינע קנעכט ,
knecht zaine fun Pharaohn fun flign gemish dos opgeton
servants his from Pharaoh from flies swarm of this finished

אוֹן פֿון זיין פֿאָלק ; נישט אַן איינציקע איז געבליבן. כח לב אָבער
ober geblibn iz eintsike an nisht folk zain fun un
but left was single one a not people his from and

פַּרעה האָט אויך דאָס מאָל האַרט געמאַכט זיין האַרץ, אוֹן האָט נישט
nisht hot un harts zain gemacht hart mol dos oich hot Pharaoh
not has and heart his made hard time this also has Pharaoh

אַוועקגעלאָזן דאָס פֿאָלק .
folk dos avekgelozn
people this released

ט אוֹן ה הָאָט געזאָגט צו משהן : קום צו פַּרעהן ,
Pharaohn tsu kum Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
Pharaoh to come Moshe to said has Hashem and

אוֹן רעד צו אים: אַזוי האָט געזאָגט ה , דער ג-ט פֿון די
di fun G-t der Hashem gezogt hot azoi im tsu red un
the of G-d the Hashem said has thus him to speak and

עִבְרִים : לאָז אַוועק מײַן פֿאָלק , זיי זאָלן מיר דינען . ב ווָארעם
vorem dinen mir zoln zei folk main avek loz Ivrim
because serve me may they people my to leave allow Hebrews

אויב דו ווילסט נישט אַוועקלאָזן, אוֹן האַלטסט זיי נאָך וויַטער,
vaiter noch zei haltst un aveklozn nisht vilst du oib
further still them keep and release not will you if

ג זע , וועט די האַנט פֿון ה זײַן אויף דײַן פֿיך וואָס
vos fich dain oif zain Hashem fun hant di vet ze
which are livestock your on be Hashem of hand the will behold

אין פֿעלד, אויף די פֿערד , אויף די אייזלען , אויף די קעמלען, אויף
oif kemlen di oif eizlen di oif ferd di oif feld in
upon camels the upon donkeys the upon horses the upon field in

די רינדער, אוֹן אויף די שאָף ; אַ זייער שווערע מגפֿה . ד אוֹן ה
Hashem un mageyfe shvere zeyer a shof di oif un rinder di
Hashem and epidemic severe very a sheep the upon and cattle the

וועט אָפּזונדערן צווישן דעם פֿיך פֿון ישְׂרָאֵל אוֹן צווישן דעם
dem tsvishn un Yisroel fun fich dem tsvishn opzundern vet
the between and Israel of livestock the between isolate will

פֿיך פֿון מִצרַיִם , אוֹן פֿון אַלץ וואָס געהערט צו די קינדער
kinder di tsu gehert vos alts fun un Mitsrayim fun fich
children the to belongs which all that of and Egypt of livestock

פֿון ישְׂרָאֵל וועט גאָרנישט שטאַרבן. ה אוֹן ה הָאָט געמאַכט אַ צײַט,
tsait a gemacht hot Hashem un shtarbn gornisht vet Yisroel fun
time a made has Hashem and die nothing will Israel of

אַזוי צו זאָגן: מאָרגן וועט ה טאָן די דאָזיקע זאַך אין לאַנד .
land in zach dozike di ton Hashem vet morgn zogn tsu azoi
the land in thing this the do Hashem will next day say to thus

ו אוֹן ה הָאָט געטאָן די דאָזיקע זאַך אויף מאָרגן , אוֹן
un morgn oif zach dozike di geton hot Hashem un
and next day on thing this the done has Hashem and

דאָס גאַנצע פֿיך פֿון מִצרַיִם איז אויסגעשטאָרבן, אָבער פֿון
fun ober oisgeshtorben iz Mitsrayim fun fich gantse dos
of but died out has Egypt of livestock whole this

of the Bnei Yisroel died not one. [7] And Pharaoh sent, and, hinei, there was not one of the mikneh Yisroel dead. And the lev Pharaoh was hardened, and he did not let HaAm go.

[8] And Hashem said unto Moshe and unto Aharon, Take to you handfuls of piach of the furnace, and let Moshe sprinkle it toward Shomayim in the sight of Pharaoh. [9] And it shall become fine dust in kol Eretz Mitzrayim, and shall be a sh'khin *(boil)* breaking forth with festers upon adam, and upon behemah, throughout kol Eretz Mitzrayim.

[10] And they took piach of the furnace, and stood before Pharaoh; and Moshe sprinkled it up toward Shomayim; and it became a sh'khin breaking forth with festers upon adam, and upon behemah. [11] And the charetumim could not stand before Moshe because of the sh'khin; for the sh'khin was upon the charetumim, and upon kol Mitzrayim.

דעם פֿיך פֿון די קינדער פֿון ישׂראֵל איז אַן אײנציקס נישט
nisht eintsiks an iz Yisroel fun kinder di fun fich dem
not single one a has Israel of children the of livestock the

געשטאָרבן. ז און פַּרעה האָט געשיקט, ערשט פֿון דעם פֿיך פֿון
fun fich dem fun ersht geshikt hot Pharaoh un geshtorbn
of livestock the of look sent has Pharaoh and died

ישׂראֵל איז צו מאָל אַן אײנציקס נישט געשטאָרבן. אָבער פַּרעהס
Pharaohs ober geshtorbn nisht eintsiks an mol tsu iz Yisroel
Pharaoh's but died not single one a time to is Israel

האַרץ איז געבליבן האַרט, און ער האָט נישט געוואָלט דאָס פֿאָלק.
folk dos avekgelozn nisht hot er un hart geblibn iz harts
people this released not has he and hard remained has heart

ח און ה האָט געזאָגט צו משהן און צו אַהרֹנען: נעמט אײַך
aich nemt Aharonen tsu un Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
you take Aaron to and Moshe to said has Hashem and

אײַערע פֿויסט אַש פֿון אַ קאַלכאויוון, און משה זאָל עס אַ
a es zol Moshe un kalchoivn a fun ash hoifns fule aiere
a it shall Moshe and furnace a from ashes heaps full your

ווארף טאָן אַקעגן הימל, פֿאַר די אויגן פֿון פַּרעהן. ט און עס וועט
vet es un Pharaohn fun oign di far himel akegn ton vorf
will it and Pharaoh of eyes the before heaven towards do throw

ווערן צו שטויב איבערן גאַנצן לאַנד מִצרַים, און ווערן אַ גרינד
grind a vern un Mitsrayim land gantsn ibern shtoib tsu vern
boil a turn into and Egypt land of all over dust into turn

וואָס שלאָגט אויס אין בלאָטערן, אויף מענטשן און אויף בהמות, אין
in beheimes oif un mentshn oif blotern in ois shlogt vos
in beasts on and men on blisters in out comes which

גאַנצן לאַנד מִצרַים.
Mitsrayim land gantsn
Egypt land of all

י האָבן זיי גענומען אַש פֿון אַ קאַלכאויוון, און זיי
zei un kalchoivn a fun ash genumen zei hobn
they and furnace a from ashes taken they have

האָבן זיך געשטעלט פַּאַר פַּרעהן, און משה האָט עס אַ
a es hot Moshe un Pharaohn far geshtelt zich hobn
a it has Moshe and Pharaoh before stood self have

וואָרף געטאָן אַקעגן הימל, און עס איז געוואָרן אַ
a gevorn iz es un himel akegn geton vorf
a having become is it and heaven towards done throw

גרינד וואָס שלאָגט אויס אין בלאָטערן, אויף מענטשן און אויף
oif un mentshn oif blotern in ois shlogt vos grind
on and men on blisters in out comes which boil

בהמות. יא און די חַרטומים האָבן נישט געקענט שטיין
shtein gekent nisht hobn chartumim di un beheimes
to stand been able not have magicians the and beasts

פַּאַר משהן פֿון וועגן דעם גרינד, וואָרעם דער
der vorem grind dem vegen fun Mosheen far
the because boil the concerning from Moshe before

גרינד איז געווען אויף די חַרטומים אַזוי ווי אויף
oif vi azoi chartumim di oif geven iz grind
on as in same way magicians the on having been is boil

גאַנץ מִצרַים.
Mitsrayim gants
Egyptians all

יב אָבער ה האָט פַּרעהס געמאַכט פעסט האַרץ, און
un harts Pharaohs gemacht fest hot Hashem ober
and heart Pharaoh's made resolute has Hashem but

ער האָט נישט צוגעהערט צו זיי ; אַזוי ווי ה האָט גערעדט
geredt hot Hashem vi azoi zei tsu tsugehert nisht hot er
spoken had Hashem as even them to paid heed not has he

צו משהן .
Mosheen tsu
Moshe to

12 And Hashem hardened the lev Pharaoh, and he paid heed not unto them; as Hashem had spoken unto Moshe.

יג און ה האָט געזאָגט צו משהן : פַּרעדער זיך אין דער
der in zich feder Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
the in self get up early Moshe to said has Hashem and

פרי , און שטעל זיך פַּרעה , און זאָג צו אים: אַזוי האָט
hot azoi im tsu zog un Pharaohn far zich shtel un peire
has thus him to say and Pharaoh before self stand and morning

געזאָגט ה דער ג-ט פון די עִבְרִים : לאָז אַוועק מײַן פאָלק ,
folk main avek loz Ivrim di fun G-t der Hashem gezogt
people my to leave allow Hebrews the of G-d the Hashem said

זיי זאָלן מיר דינען . יד ווײַל דאָס מאָל שיק איך אָן אַלע מײַנע פלאָגן
plogn maine ale on ich shik mol dos vail dinen mir zoln zei
plagues my all on I send time this because serve me may they

אויף דיר האַרץ, אויף דײַנע קנעכט , און אויף דײַן פאָלק , כּדי
kedei folk dain oif un knecht daine oif harts dir oif
so that people your on and servants your on heart you(SG) on

זאָלסט וויסן , אַז נישטאָ אַזאַ ווי איך אויף דער גאַנצער
gantser der oif ich vi aza nishto az visen zolst
whole the on I as such there is not that know you(SG) shall

ערד . טו וואָרעם איך וואָלט אַצונד אויסגעשטרעקט מײַן האַנט,
hant main oisgeshtrekt atsund volt ich vorem erd
hand my stretched out by now could have I for earth

און וואָלט געשלאָגן דיך און דײַן פאָלק מיט אַ מגפּה ,
mageyfe a mit folk dain un dich geshlogn volt un
epidemic an with people your and you(SG) struck could have and

אַז דו וואָלסט פאַרטיליקט געוואָרן פון דער ערד . טז און
un erd der fun gevorn fartilikt volst du az
and earth the from have become exterminated would you so that

נאָר דערום האָב איך דיך אויפגעשטעלט, כּדי דיר צו
tsu dir kedei oifgeshtelt dich ich hob derum nor
to you(SG) so as established you(SG) I have for this reason but

ווײַזן מײַן כּוח , און כּדי מע זאָל דערציילן מײַן נאָמען איבער
iber nomen main dertseiln zol me kedei un koiech main vaizn
over name my declare shall one so that and strength my show

דער גאַנצער ערד .
erd gantser der
earth whole the

13 And Hashem said unto Moshe, Rise up early in the boker, and stand before Pharaoh, and say unto him, Thus saith Hashem Elohei HaIvrim, Let My people go, that they may serve Me.

14 For I will at this time send all My maggefot upon thine lev, and upon thy avadim, and upon thy people; that thou mayest have da'as that there is none like Me in kol ha'aretz.

15 For now I will stretch out My Yad, that I may strike thee and thy people with dever; and thou shalt be cut off from ha'aretz.

16 In fact for this cause have I raised thee up, for to show in thee My ko'ach; and that My Shem may be declared throughout kol ha'aretz.

יז נאָך אַלץ דערהייבסטו זיך אַקעגן מײַן פאָלק , זיי נישט
nisht zei folk main akegn zich derheibstu alts noch
not them people my against self you(sg) exalt all that after

אַוועקצולאָזן. יח זע , איך מאַך רעגענען מאָרגן אין דער צײַט
tsait der in morgn regenen mach ich ze avektsulozn
time this in next day rain make I behold releasing

זייער אַ שוועריקן האָגל, וואָס אַזעלכע איז נישט געווען אין
in geven nisht iz azelche vos hogel shvern a zeyer
in having been not is such which hail severe a very much

17 Thou still are exalting thyself against My people, that thou wilt not let them go. 18 Hinei, tomorrow about this time I will cause it to rain very grievous barad *(hail)*, such as hath not been

in Mitzrayim since the foundation thereof even until now. [19] Send therefore now, and gather thy mikneh, and all that thou hast in the sadeh; for upon every adam *(man)* and behemah *(beast)* which shall be found in the sadeh, and shall not be brought into shelter, the barad shall come down upon them, and they shall die.

[20] He that feared the Devar Hashem among the avadim of Pharaoh made his avadim and his mikneh flee into the shelters; [21] And he that took not to heart the Devar Hashem left his avadim and his mikneh in the sadeh.

[22] And Hashem said unto Moshe, Stretch forth thine yad toward Shomayim, that there may be barad in kol Eretz Mitzrayim, upon adam, and upon behemah, and upon kol esev hasadeh, throughout Eretz Mitzrayim.

[23] And Moshe stretched forth his matteh toward Shomayim; and Hashem sent thunder and barad, and the eish flashed down upon the ground; and Hashem rained

מִצְרַיִם פֹּון דעם טאָג ווּאָס זי איז געגרונטפֿעסט געווּאָרן
gevorn gegruntfest iz zi vos tog dem fun Mitsrayim
having become founded was it which day the from Egypt

יט אוּן ביז אַצונד . אוּן אַצונד שיק אַריינטריבן דײַן פֿיך ,
fich dain araintraibn shik atsund un atsund biz un
livestock your to drive inside send now and now to and

אוּן אַלץ ווּאָס דו האָסט אין פֿעלד; יעטוועדער מענטש
mentsh yetveder feld in host du vos alts un
man every field in have you which all that and

אוּן בהמה ווּאָס ווּעט זיך געפֿינען אין פֿעלד, אוּן ווּעט נישט
nisht vet un feld in gefinen zich vet vos beheime un
not will and field in find self will which livestock and

אַריינגענומען ווּערן אין הויז , ווּעט אויף זיי נידערן דער
der nidern zei oif vet hoiz in vern araingenumen
the descend them on will house in become taken into

האָגל, אוּן זיי ווּעלן שטאַרבן.
shtarbn veln zei un hogel
die will they and hail

כ דער פֿון פַּרעהסּ דינער ווּאָס האָט מורא געהאַט פֿאַר
far gehat moire hot vos diner Pharaohs fun der
for had fear has who servant Pharaoh's from whoever

הס ווּאָרט, האָט געמאַכט אַנטרינען זיינע קנעכט אוּן זײַן
zain un knecht zaine antrinen gemacht hot vort Hashems
his and servants his to escape made has word Hashem's

פֿיך אין די היײַזער . כא אוּן ווּער עס האָט נישט געטאָן זײַן האַרץ
harts zain geton nisht hot es ver un haizer di in fich
heart his done not has it whoever and houses the into livestock

אויף הס ווּאָרט, האָט איבערגעלאָזן זיינע קנעכט אוּן זײַן פֿיך
fich zain un knecht zaine ibergelozn hot vort Hashems oif
livestock his and servants his left behind has word Hashem's on

אין פֿעלד.
feld in
field in the

כב אוּן ה האָט געזאָגט צו משהן : שטרעק אויס דײַן
dain ois shtrek Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
your out stretch Moshe to said has Hashem and

האַנט אַקעגן הימל , אוּן זאָל ווּערן אַ האָגל אין גאַנצן לאַנד
land gantsn in hogel a vern zol un himel akegn hant
land of all in hail a become shall and heaven towards hand

מִצְרַיִם , אויף מענטשן , אוּן אויף בהמות , אוּן אויף אַלעם גראָז
groz alem oif un beheimes oif un mentshn oif Mitsrayim
grass all on and beasts on and men on Egypt

פֿון פֿעלד אין דעם לאַנד מִצְרַיִם .
Mitsrayim land dem in feld fun
Egypt land of the in field of

כג האָט משה אויסגעשטרעקט זײַן שטעקן אַקעגן הימל , אוּן
un himel akegn shtekn zain oisgeshtrekt Moshe hot
and heaven towards staff his stretched out Moshe has

ה האָט געגעבן דונערן אוּן האָגל, אוּן אַ פֿײַער איז אַראָפּגעפֿאַלן
aropgefaln iz faier a un hogel un dunern gegebn hot Hashem
fallen down is fire a and hail and thunder given has Hashem

אויף דער ערד ; אוּן ה האָט געמאַכט רעגענען אַ האָגל אויפֿן לאַנד
land oifn hogel a regenen gemacht hot Hashem un erd der oif
land of on hail a to rain made has Hashem and earth the on

barad upon Eretz Mitzrayim. [24] So there was barad, and eish mingled with the barad, very grievous, such as there was none like it in kol Eretz Mitzrayim since it became a nation. [25] And the barad struck throughout kol Eretz Mitzrayim all that was in the sadeh, both adam and behemah; the barad struck kol esev hasadeh, and beat down kol etz of the sadeh. [26] Only in Eretz Goshen, where the Bnei Yisroel were, was there no barad.

[27] And Pharaoh sent, and called for Moshe and Aharon, and said unto them, chatati *(I have sinned)* this time: Hashem HaTzaddik *(is righteous)*, and I and my people are haresha'im *(wicked, guilty, wrong)*. [28] Entreat Hashem for it is enough, that there be no more Elohim thunderings and barad; and I will let you go, and ye shall stay no longer. [29] And Moshe said unto him, As soon as I am gone out of the Ir, I will spread out my palms unto Hashem; and the thunder shall cease, neither shall there be any more barad; that thou mayest have da'as that ha'aretz is

מִצְרַיִם . כד און עס איז געווען אַ האָגל, מיט אַ פֿלאַקערקין
flakerikn a mit hogel a geven iz es un Mitsrayim
flickering flame of a with hail a having been is it and Egypt

פַֿייַער אין מיטן האָגל, זייער אַ שוועראָר, וואָס אַזאַ ווי ער איז
iz er vi aza vos shverer a zeyer hogel mitn in faier
is it as such which severe a very much hail with the in fire

נישט געווען אין גאַנצן לאַנד מִצְרַיִם , פֿון זינט עס איז
iz es zint fun Mitsrayim land gantsn in geven nisht
was it since from Egypt land of all in having been not

געווואָרן צום פֿאָלק . כה און דער האָגל האָט איינגעשלאָגן אין
in aingeshlogn hot hogel der un folk tsum gevorn
in pounded down has hail the and a people into having become

גאַנצן לאַנד מִצְרַיִם אַלץ וואָס אויפֿן פֿעלד, פֿון אַ מענטשן
mentshn a fun feld oifn vos alts Mitsrayim land gantsn
men a from field in the which are all that Egypt land of all

ביז אַ בהמה ; אויך יעטוועדער קרייַטעכץ פֿון פֿעלד האָט דער האָגל
hogel der hot feld fun kraitechts yetveder oich beheime a biz
hail the has field of plant every also livestock a to

אויסגעשלאָגן , און יעטוועדער בוים פֿון פֿעלד האָט ער צעבראָכן .
tsebrochn er hot feld fun boim yetveder un oisgeshlogn
broken it has field of tree every and hammered down on

כו נאָר אין לאַנד גוֹשֶׁן , וואָס דאָרטן זיַינען געווען די קינדער
kinder di geven zainen dortn vos Goshen land in nor
children the having been are there which Goshen land of in but

פֿון יִשְׂרָאֵל, איז קיין האָגל נישט געווען .
geven nisht hogel kein iz Yisroel fun
having been not hail no there Israel of

כז האָט פַּרעה געשיקט און געפֿרוֹפֿן משהן און אַהרֹנען , און
un Aharonen un Mosheen gerufn un geshikt Pharaoh hot
and Aaron and Moshe called and sent Pharaoh has

ער האָט צו זיי געזאָגט: איך האָב געזינדיקט דאָס מאָל; ה׳ איז
iz Hashem mol dos gezindikt hob ich gezogt zei tsu hot er
is Hashem time this sinned have I said them to has he

געראַכט , און איך און מיַין פֹֿאָלק זיַינען אומגעראַכט . כח בעט
bet umgerecht zainen folk main un ich un gerecht
intercede unrighteous are people my and I and righteous

צו ה׳ , און זאָל זיַין גענוג די דונערן פֿון אלקים און
un Elokim fun dunern di genug zain zol un Hashem tsu
and G-d of thunder the enough of be shall and Hashem to

דער האָגל, און איך וועל אייַך אַוועקלאָזן, און איר וועט מער נישט
nisht mer vet ir un aveklozn aich vel ich un hogel der
not more will you and release you will I and hail the

בלייַבן. כט האָט משה צו אים געזאָגט: ווי איך גיי אַרויס פֿון
fun arois gei ich vi gezogt im tsu Moshe hot blaibn
from out go I when said him to Moshe has stay

שטאָט, וועל איך אויסשפּרייטן מיַינע הענט צו ה׳ ; וועלן די
di veln Hashem tsu hent maine oisshpreitn ich vel shtot
the will Hashem to hands my spread out I will city

דונערן אויפֿהערן, און דער האָגל וועט מער נישט זיַין ; כּדי
kedei zain nisht mer vet hogel der un oifhern dunern
so that be not more will hail the and cease thunder

זאָלסט וויסן אַז צו ה׳ געהערט די ערד . ל אָן דו
du un erd di gehert Hashem tsu az visen zolst
you and earth the belongs Hashem to that know you(SG) shall

Hashem's. [30] But as for thee and thy avadim, I know that ye will not yet fear Hashem Elohim.

[31] And the flax and the barley was struck; for the barley was ripe, and the flax was in bud. [32] But the wheat and the spelt were not struck; for they were not yet come up.

[33] And Moshe went out of the Ir from Pharaoh, and spread out his palms unto Hashem; and the thunders and barad ceased, and the rain was not poured upon ha'aretz.

[34] And when Pharaoh saw that the rain and the barad and the thunders were ceased, he sinned yet more, and hardened his lev, he and his avadim. [35] And the lev Pharaoh was hardened, neither would he let the Bnei Yisroel go; as Hashem had spoken by Moshe.

אוּן דַיינְע קנעכְט – אִיד וועֶיס, אַז אִיר הָאט נאָך אַלְץ נישְט
nisht alts noch hot ir az veis ich knecht daine un
not all that after have you that know I servants your and

מוֹרא פַאר ה אֱלקִים.
Elokim Hashem far moire
G-d Hashem for fear

לא אוּן דער פְלַאקְס אוּן דער גערְשְט זיינען אוֹיסגעשלאָגן
oisgeshlogn zainen gersht der un flaks der un
hammered down were barley the and flax the and

געוואָרן, וואָרעם דער גערְשְט אִיז געווען אִין זאַנג, אוּן דער
der un zang in geven iz gersht der vorem gevorn
the and ear in having been was barley the because having become

פְלַאקְס אִין בלִיונג. לב אָבער דער וויִיץ אוּן דער טונקלוויִיץ זיינען נישְט
nisht zainen tunklveits der un veits der ober bliung in flaks
not were spelt the and wheat the but blossom in flax

אוֹיסגעשלאָגן געוואָרן, ווַיל זיי וועֶרן שפּעט צַיטיק.
tsaitik shpet vern zei vail gevorn oisgeshlogn
ripe later become they because having become hammered down

לג אוּן משה אִיז אַרוֹיסגעגַאנגען פוֹן פַרעהן אוֹיסן שטאָט,
shtot oisn Pharaohn fun aroisgegangen iz Moshe un
the city outside Pharaoh from having come out is Moshe and

אוּן הָאט אוֹיסגעשפְרַייט זַיינע הענְט צוּ ה, אוּן דִי דוֹנערן
dunern di un Hashem tsu hent zaine oisgeshpreit hot un
thunder the and Hashem toward hands his spread out has and

אוּן דער הָאגל הָאט אוֹיפגעהערְט, אוּן דער רעגן הָאט מער נישְט געגאָסן
gegosn nisht mer hot regn der un oifgehert hobn hogel der un
poured not more has rain the and ceased have hail the and

אוֹיף דער ערְד.
erd der oif
earth the on

לד אוּן ווי פַּרעה הָאט געזען, אַז דער רעגן אוּן דער הָאגל
un hogel der un regn der az gezen hot Pharaoh vi un
and hail the and rain the that seen has Pharaoh when and

אוּן דִי דוֹנערן הָאבן אוֹיפגעהערְט, אִזוי הָאט ער ווַייטער געזינדיקְט,
un gezindikt vaiter er hot azoi oifgehert hobn dunern di
and sinned further he has thus ceased have thunder the

אוּן פַּרעהס הָאט האַרְט געמאַכְט זַיין האַרְץ, ער אוּן זַיינע קנעכְט. לה
Pharaohs un knecht zaine un er harts zain gemacht hart hot
Pharaoh's and servants his and he heart his made hard has

האַרְץ אִיז געבליבן פֶעסְט, אוּן ער הָאט נישְט אַוועקגעלאָזן דִי
di avekgelozn nisht hot er un fest geblibn iz harts
the released not has he and resolute remaining was heart

קינדער פוֹן יִשְׂרָאֵל; אִזוי ווי ה הָאט גערעדְט דורְך משה.
Mosheen durch geredt hot Hashem vi azoi Yisroel fun kinder
Moshe through spoken had Hashem as even Israel of children

BO **בּא**

10 And Hashem said unto Moshe, Go in unto Pharaoh; for I have hardened his lev, and the lev

א אוּן ה הָאט געזאָגט צוּ משה: קוֹם צוּ פַרעהן, וואָרעם
vorem Pharaohn tsu kum Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
because Pharaoh to come Moshe to said has Hashem and

איך הָאב האַרְט געמאַכְט זַיין האַרְץ אוּן דאָס האַרְץ פוֹן זַיינע
zaine fun harts dos un harts zain gemacht hart hob ich
his of heart the and heart his made hard have I

of his avadim, that I might show these My otot before him; [2] And that thou mayest tell in the ears of thy ben, and of thy ben's ben, what things I have wrought in Mitzrayim, and My otot which I have done among them; that ye may have da'as that I am Hashem.

[3] And Moshe and Aharon came in unto Pharaoh, and said unto him, Thus saith Hashem Elohei HaIvrim, How long wilt thou refuse to humble thyself before Me? Let My people go, that they may serve Me. [4] Else, if thou refuse to let My people go, hineni, tomorrow will I bring the arbeh into thy border; [5] And they shall cover the face of ha'aretz, that one cannot be able to see ha'aretz; and they shall devour the remnant of that which is escaped, which remaineth unto you from the barad, and shall eat kol haetz which groweth for you out of the sadeh; [6] And they shall fill thy batim *(houses)*, and the batim *(houses)* of all thy avadim, and the batim *(houses)* of kol Mitzrayim; which neither thy avot, nor the avot of thy avot have seen, since the day that they were upon ha'aretz unto this day. And he turned himself, and

קנעבט , כּדי איך זאָל טאָן מײַנע דאָזיקע צייכנס צווישן אים;
im tsvishn tseichns dozike maine ton zol ich kedei knecht
him among signs these my do may I so that servants

ב און כּדי זאָלסט דערציילן אין די אויערן פֿון דײַן זון , און
un zun dain fun oiern di in dertseiln zolst kedei un
and son your of ears the in tell you(SG) shall so that and

פֿון דײַן זונס זון , וואָס איך האָב אָנגעטאָן מִצרַים , און מײַנע
maine un Mitsrayim ongeton hob ich vos zun zuns dain fun
my and Egypt done to have I what son son's your of

צייכנס וואָס איך האָב געמאַכט צווישן זיי ; און איר זאָלט וויסן ,
visen zolt ir un zei tsvishn gemacht hob ich vos tseichns
know shall you and them among carried out have I which signs

אַז איך בין ה .
Hashem bin ich az
Hashem am I that

ג זײַנען משה און אַהרֹן געקומען צו פַּרעהן , און זיי האָבן
hobn zei un Pharaohn tsu gekumen Aharon un Moshe zainen
have they and Pharaoh to having come Aaron and Moshe are

צו אים געזאָגט: אַזוי האָט ה דער ג-ט פֿון די עִבְרִים :
Ivrim di fun G-t der Hashem gezogt hot azoi gezogt im tsu
Hebrews the of G-d the Hashem said has thus said him to

ביז וואַנען וועסטו זיך נישט וועלן בייגן פַֿאַר מיר? לאָז
loz mir far beigen veln nisht zich vestu vanen biz
allow me before to bow be willing not self will you(sg) how long until

אַוועק מײַן פֿאָלק , זיי זאָלן מיר דינען . ד וואָרעם אויב דו ווילסט
vilst du oib vorem dinen mir zoln zei folk main avek
be willing you if because serve me may they people my to leave

נישט אַוועקלאָזן מײַן פֿאָלק , אָט ברענג איך מאָרגן אַ היישעריק אין
in heisherik a morgn ich breng ot folk main aveklozn nisht
in locust a next day I bring behold people my to release not

דײַן גבֿול . ה און ער וועט פַֿאַרדעקן דעם אָנבליק פֿון דער ערד , אַז
az erd der fun onblik dem fardekn vet er un gvul dain
so that earth the of view the conceal will it and territory your

מע וועט נישט קענען אַרויסזען די ערד ; און ער וועט אויפֿעסן דעם
dem oifesn vet er un erd di aroiszen kenen nisht vet me
the eat will it and earth the see be able to not will they

רעשט פֿון דער אַנטרינונג , וואָס אײַך איז געבליבן פֿון דעם האָגל ,
hogel dem fun geblibn iz aich vos antrinung der fun resht
hail the from remaining is you which what was left the of rest

און וועט אויפֿעסן יעטוועדער בוים וואָס וואַקסט ביַי אײַך אויפֿן פֿעלד.
feld oifn aich bai vakst vos boim yetveder oifesn vet un
field on the you by springs up which tree every eat will and

ו און אָנגעפֿילט וועלן וועלן דײַנע , און די הײַזער הײַזער
fun haizer di un haizer daine vern veln ongefilt un
of households the and households your become will filled and

אַלע דײַנע קנעבט , און די הײַזער פֿון גאַנץ מִצרַים ; וואָס דײַנע
daine vos Mitsrayim gants fun haizer di un knecht daine ale
your which Egyptians all of households the and servants your all

עלטערן און דײַנע עלטערנס עלטערן האָבן נישט געזען פֿון דעם טאָג,
tog dem fun gezen nisht hobn eltern elterns daine un eltern
day the from seen not have fathers fathers' your and fathers

וואָס זיי זײַנען געווען אויף דער ערד , און ביז הײַנטיקן טאָג.
tog haintikn biz un erd der oif geven zainen zei vos
day this very to and earth the on having been are they which

went out from Pharaoh.

און ער האָט זיך אומגעקערט, און איז אַרויסגעגאַנגען פֿון פַּרעהן .
Pharaohn fun aroisgegangen iz un umgekert zich hot er un
Pharaoh from having come out is and turned self has he and

[7] And Pharaoh's avadim said unto him, How long shall this man be a mokesh *(snare)* unto us? Let the anashim go, that they may serve Hashem Eloheihem; knowest thou not yet that Mitzrayim is destroyed?

ז האָבן פַּרעהס קנעכט צו אים געזאָגט: ביז וואַנען וועט דער
der vet vanen biz gezogt im tsu knecht Pharaohs hobn
the will how long until said him to servants Pharaoh's have

דאָזיקער אונדז זײַן פֿאַר אַ שטרויכלונג ? לאָז אַוועק די לײַט ,
lait di avek loz shtroichlung a far zain undz doziker
people the to leave allow pitfall a for be us this one

און זאָלן זיי דינען ה זייער ג-ט . צי נאָך ווייסטו נישט
nisht veistu noch tsi G-t zeyer Hashem dinen zei zoln un
not you(sg) know yet or G-d their Hashem serve they may and

אַז מִצרַיִם גייט אונטער?
unter geit Mitsrayim az
under goes Egypt that

[8] And Moshe and Aharon were brought again unto Pharaoh; and he said unto them, Go, serve Hashem Eloheichem; but who are they that shall go? [9] And Moshe said, We will go with ne'areinu and with zekeineinu, with baneinu and with benoteinu, with tzoneinu and with bekareinu *(our herds)* will we go; for Chag Hashem lanu. [10] And he said unto them, Hashem will indeed be with you, if ever I let you go, and your little ones; look to it, evil [intent] is before you. [11] Not so; go now ye that are gevarim, and serve Hashem; for that ye did request. And they were driven out from Pharaoh's presence.

ח האָט מען אומגעקערט משהן און אַהרֹנען צו פַּרעהן , און
un Pharaohn tsu Aharonen un Mosheen umgekert men hot
and Pharaoh to Aaron and Moshe returned they have

ער האָט צו זיי געזאָגט: גייט דינט ה אלוקיכם ; אָבער וואר
ver ober Elokeichem Hashem dint geit gezogt zei tsu hot er
who but your G-d Hashem serve go said them to has he

און וואר זײַנען די גייער ? ט האָט משה געזאָגט: מיט אונדזערע
undzere mit gezogt Moshe hot geyer di zainen ver un
our with said Moshe has ones going the are who and

יונגע און מיט אונדזערע אַלטע וועלן מיר גיין ; מיט אונדזערע זין און
un zin undzere mit gein mir veln alte undzere mit un yunge
and sons our with go we will old our with and young

מיט אונדזערע טעכטער , מיט אונדזערע שאָף און מיט אונדזערע רינדער
rinder undzere mit un shof undzere mit techter undzere mit
cattle our with and sheep our with daughters our with

וועלן מיר גיין ; וואָרעם אַ יום-טובֿ צו ה איז בײַ אונדז. י האָט ער
er hot undz bai iz Hashem tsu yom-tov a vorem gein mir veln
he has us with is Hashem to festival a because go we will

צו זיי געזאָגט: זאָל ה אָזוי זײַן מיט אײַך, ווי איך וועל אײַך
aich vel ich vi aich mit zain azoi Hashem zol gezogt zei tsu
you will I if you with be thus Hashem shall said them to

אַוועקלאָזן מיט אײַערע געזינטן ! זעט, אַז איר האָט עפּעס שלעכטס
shlechts epes hot ir az zet gezintn aiere mit aveklozn
evil things some have you that see households your with release

אין אויסקוק . יא נישט אָזוי ! גייט אַקאָרשט איר מענער און דינט ה ,
Hashem dint un mener ir akorsht geit azoi nisht oiskuk in
Hashem serve and men you now go thus not prospect in

וואָרעם דאָס איז דאָך וואָס איר פֿאַרלאַנגט .
farlangt ir vos doch iz dos vorem
are asking for you what indeed is this because

און מע האָט זיי אַרויסגעטריבן פֿון פּאַר פַּרעהן .
Pharaohn far fun aroisgetribn zei hot me un
Pharaoh before from driven out them have people and

[12] And Hashem said unto Moshe, Stretch out thine yad over Eretz Mitzrayim for the arbeh, that they may come up upon Eretz

יב האָט ה געזאָגט צו משהן : שטרעק אויס דײַן האַנט אויפֿן
oifn hant dain ois shtrek Mosheen tsu gezogt Hashem hot
on the hand your out stretch Moshe to said Hashem has

לאַנד מִצרַיִם וועגן דעם יישעריק, און ער וועט אַרויפֿגיין
aroifgein vet er un heisherik dem vegen Mitsrayim land
go up will it and locust the concerning Egypt land of

אויפֿן לאַנד מִצרַיִם , און וועט אויפֿעסן יעטוועדער קריַיטעכץ פֿון דער
der fun kraitechts yetveder oifesn vet un Mitsrayim land oifn
the of plant every eat will and Egypt land of on the

ערד , אַלץ וואָס דער האָגל האָט איבערגעלאָזן.
ibergelozn hot hogel der vos alts erd
left behind has hail the which all that earth

יג און משה האָט אויסגעשטרעקט זיַין שטעקן אויפֿן לאַנד
land oifn shtekn zain oisgeshtrekt hot Moshe un
land of on the staff his stretched out has Moshe and

מִצרַיִם , און ה האָט געטריבן אַ מזרח-ווינט אויפֿן לאַנד
land oifn mizrech-vint a getribn hot Hashem un Mitsrayim
the land over east wind an driven has Hashem and Egypt

יענעם גאַנצן טאָג און די גאַנצע נאַכט; ווי עס איז געווארן
gevorn iz es vi nacht gantse di un tog gantsn yenem
having become was it when night whole the and day whole that

פֿרימאָרגן, אַזוי האָט דער מזרח-ווינט אָנגעטראָגן דעם היישעריק. יד און
un heisherik dem ongetrogn mizrech-vint der hot azoi frimorgn
and locusts the amassed east wind the has thus morning

דער היישעריק איז אַרויפֿגעגאַנגען אויפֿן גאַנצן לאַנד מִצרַיִם , און
un Mitsrayim land gantsn oifn aroifgegangen iz heisherik der
and Egypt land of all over having gone up have locusts the

האָט זיך אַראָפּגעלאָזט אין דעם גאַנצן גבֿול פֿון מִצרַיִם זייער
zeyer Mitsrayim fun gvul gantsn dem in aropgelozt zich hot
very Egypt of territory whole the in landed self has

שוועך; נישט פֿאַר אים איז געווען אזאַ היישעריק ווי ער, און
un er vi heisherik aza geven iz im far nisht shver
and he as locust such having been is him before not badly

נישט נאָך אים וועט זיַין אזאַ . טו און ער האָט פֿאַרדעקט דעם אָנבליק
onblik dem fardekt hot er un aza zain vet im noch nisht
view the covered has he and such be will him after not

פֿון דער גאַנצער ערד , און די ערד איז פֿינצטער גערוואָרן ; און
un gevorn fintster iz erd di un erd gantser der fun
and having become dark is earth the and earth whole the of

ער האָט אויפֿגעגעסן יעטוועדער קריַיטעכץ פֿון דער ערד , און יעטוועדער
yetveder un erd der fun kraitechts yetveder oifgegesn hot er
every and earth the of plant every devoured has he

פֿרוכט פֿון בוים , וואָס דער האָגל האָט איבערגעלאָזן; און עס איז
iz es un ibergelozn hot hogel der vos boim fun frucht
has there and left behind has hail the which tree from fruit

נישט געבליבן קיין גרינס פֿון אַ בוים פֿון אַ קריַיטעכץ פֿון
fun kraitechts a fun oder boim a fun grins kein geblibn nisht
of plant a of or tree a of greenery any remained not

פֿעלד אין גאַנצן לאַנד מִצרַיִם .
Mitsrayim land gantsn in feld
Egypt land of all in the country

טז האָט פַּרעה געשווינד אויף גיך משהן און אַהרנען , און
un Aharonen un Mosheen gich oif gerufn Pharaoh hot
and Aaron and Moshe quickly on called Pharaoh has

האָט געזאָגט: איך האָב געזינדיקט צו ה אלוקיכם , און
un Elokeichem Hashem tsu gezindikt hob ich gezogt hot
and your G-d Hashem against sinned have I said has

צו אייַך. יז און אַצונד פֿאַרגיב, איך בעט דיך , מיַין חטא
chet main dich bet ich fargib atsund un aich tsu
sin my you(SG) entreat I forgive now and you against

Mitzrayim, and devour kol esev ha'aretz, even all that the barad hath left as remnant.

13 And Moshe stretched forth his matteh over Eretz Mitzrayim, and Hashem brought a ruach kadim upon the land all that yom, and all that lailah; and when it was boker, the ruach hakadim brought the arbeh.
14 And the arbeh went up over kol Eretz Mitzrayim, and rested on the entire border of Mitzrayim: very grievous were they; before them there were no such arbeh as they, neither after them shall be such.
15 For they covered the kol ha'aretz, so that the land was darkened; and they did eat kol esev ha'aretz, and kol p'ri haetz which the barad had left as remnant; and there remained not any yerek baetz, or in the esev hasadeh, through kol Eretz Mitzrayim.

16 Then Pharaoh called for Moshe and Aharon in haste; and he said, chatati *(I have sinned)* against Hashem Eloheichem, and against you. 17 Therefore forgive, now, my sin only this

once, and entreat Hashem Eloheichem, that He would only take away from me this mavet.

18 And he went out from Pharaoh, and entreated Hashem.
19 And Hashem turned a west ruach chazak me'od, which took away the arbeh, and cast them into the Yam Suf; there remained not one arbeh in all the borders of Mitzrayim.

20 But Hashem hardened lev Pharaoh, so that he would not let the Bnei Yisroel go.

21 And Hashem said unto Moshe, Stretch out thine yad toward Shomayim, that there may be choshech over Eretz Mitzrayim, even choshech which he can feel.
22 And Moshe stretched forth his yad toward Shomayim; and there was a thick choshech in kol Eretz Mitzrayim shloshet yamim;
23 They saw not one another, neither rose any from his place for shloshet yamim; but kol Bnei Yisroel had Ohr in their dwellings.

בלויז דאָס מאָל, און בעט צו ה אלוקיכם , ער זאָל
zol er Elokeichem Hashem tsu bet un mol dos bloiz
shall he your G-d Hashem to intercede and time this only

אָפּטאָן פֿון מיר נאָר די דאָזיקע טויט .
toit dozike di nor mir fun opton
death this the only me from remove

יח איז ער אַרויסגעגאַנגען פֿון פַּרעהן , און האָט געבעטן
gebetn hot un Pharaohn fun aroisgegangen er iz
entreated has and Pharaoh from having come out he is

צו ה . יט און ה האָט פֿאַרקערט זייער אַ שטאַרקן
shtarkn a zeyer farkert hot Hashem un Hashem tsu
strong a very much turned has Hashem and Hashem to

מערבֿ-ווינט , וואָס האָט אַוועקגעטראָגן דעם היישעריק, און האָט אים
im hot un heisherik dem avekgetrogen hot vos mayrev-vint
it has and locusts the carried away has which west wind

אַרײַנגעשטופּט אין ים-סוף ; נישט אַן איינציקער היישעריק איז געבליבן
geblibn iz heisherik eintsiker an nisht Yam-Suf in araingeshtupt
remained has locust single a not Yam Suf into piled

אין גאַנצן גבֿול פֿון מִצרַיִם .
Mitsrayim fun gvul gantsn in
Egypt of territory all in

כ אָבער ה האָט פֿעסט געמאַכט פַּרעהס האַרץ, און ער האָט
hot er un harts Pharaohs gemacht fest hot Hashem ober
has he and heart Pharaoh's made resolute has Hashem but

נישט אַוועקגעלאָזן די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל.
Yisroel fun kinder di avekgelozn nisht
Israel of children the released not

כא און ה האָט געזאָגט צו משהן : שטרעק אויס דײַן האַנט
hant dain ois shtrek Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
hand your out stretch Moshe to said has Hashem and

אַקעגן הימל , און זאָל ווערן אַ פֿינצטערניש איבערן לאַנד
land ibern fintsternish a vern zol un himel akegn
land of over darkness a become shall and heaven towards

מִצרַיִם , אַז מע זאָל קענען אָנטאַפּן די פֿינצטערניש.
fintsternish di ontapn kenen zol me az Mitsrayim
darkness the feel be able to shall people so that Egypt

כב האָט משה אויסגעשטרעקט זײַן האַנט אַקעגן הימל , און עס
es un himel akegn hant zain oisgeshtrekt Moshe hot
it and heaven towards hand his stretched out Moshe has

איז געווען אַ שטאָקפֿינצטערניש אין גאַנצן לאַנד מִצרַיִם
Mitsrayim land gantsn in shtokfintsternish a geven iz
Egypt land of whole in pitch black darkness a having been is

דרײַ טעג . כג זיי האָבן אײנער דעם אַנדערן נישט געזען, און זיי
drei teg . zei un gezen nisht andern dem einer hobn zei
three days they and seen not other the one have they

האָבן זיך קיינער נישט אויפֿגעהויבן פֿון זײַן אָרט דרײַ טעג .
teg drai ort zain fun oifgehoibn nisht keiner zich hobn
days three place his from left not no one self have

אָבער בײַ אַלע קינדער פֿון יִשׂרָאֵל איז געווען ליכטיק אין
in lichtik geven iz Yisroel fun kinder ale bai ober
in light having been is Israel of children all with but

זייערע ווינערטער.
voinerter zeyere
dwellings their

כד הָאָט פַּרעה געופֿן משהן , און האָט געזאָגט: גייט דינט
dint geit gezogt hot un Mosheen gerufn Pharaoh hot
serve go said has and Moshe called Pharaoh has

ה ; נאָר אייַערע שאָף און אייַערע רינדער זאָלן זיך אָפּשטעלן;
opshteln zich zoln rinder aiere un shof aiere nor Hashem
not move self shall cattle your and sheep your but Hashem

כה אייַערע געזינטן זאָלן אויך גיין מיט אייַך. הָאָט משה געזאָגט: אי
i gezogt Moshe hot aich mit gein oich zoln gezintn aiere
and said Moshe has you with go also shall households your

דו מוזט אונדז מיטגעבן שלאַכטאָפּפֿער און ברענדאָפּפֿער,
brandopfer un shlachtopfer mitgebn undz muzt du
olah and slaughter sacrifice give to take along us must you

כו אי , אלוקינו ה מקריבֿ זיין צו אונדז מיר זאָלן קדי
i Elokeinu Hashem tsu zain makrev zoln mir kedei
and also our G-d Hashem to make offering shall we so that

אונדזער פֿיך מוז מיטגיין מיט אונדז; נישט אַ קלוי זאָל
zol kloi a nisht undz mit mitgein muz fich undzer
shall hoof a not us with going with must be livestock our

איבערבלייַבן ; וואָרעם דערפֿון וועלן מיר נעמען אויף צו דינען
dinen tsu oif nemen mir veln derfun vorem iberblaiben
serve to for take we will from them because remain behind

ה אלוקינו ; און מיר ווייסן נישט מיט וואָס מיר וועלן דאַרפֿן
darfn veln mir vos mit nisht veisn mir un Elokeinu Hashem
have need of will we what with not know we and our G-d Hashem

דינען ה , ביז מיר קומען אַהין.
ahin kumen mir biz Hashem dinen
there come we until Hashem to serve

כז אָבער ה הָאָט פֿעסט געמאַכט פַּרעהס האַרץ, און ער
er un harts Pharaohs gemacht fest hot Hashem ober
he and heart Pharaoh's made resolute has Hashem but

האָט זיי נישט געוואָלט אַוועקלאָזן. כח און פַּרעה הָאָט צו אים געזאָגט:
gezogt im tsu hot Pharaoh un aveklozn gevolt nisht zei hot
said him to has Pharaoh and to release wanted not them has

גיי אַוועק פֿון מיר; היט זיך , זאָלסט מער מיַין פּנים נישט
nisht ponem main mer zolst zich hit mir fun avek gei
not face my more you(SG) must self beware me from away go

זען, וואָרעם אין דעם טאָג וואָס דו זעסט מיַין פּנים , וועסטו
vestu ponem main zest du vos tog dem in vorem zen
will you(sg) face my see you which day the in because see

שטאַרבן. כט הָאָט משה געזאָגט: האָסט ריכטיק גערעדט; איך וועל
shtarbn host gezogt Moshe hot richtik geredt ich vel
will I spoken correctly you have said Moshe has die

מער ווידער דיַין פּנים נישט זען.
zen nisht ponem dain vider mer
see not face your again more

יא און ה הָאָט געזאָגט צו משהן : נאָך איין פּלאָג וועל
vel plog ein noch Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
will affliction one yet Moshe to said has Hashem and

איך ברענגען אויף פַּרעהן און אויף מִצרַיִם , דערנאָך וועט
vet dernoch Mitsrayim oif un Pharaohn oif brengen ich
will after that Egypt on and Pharaoh on bring I

ער אייַך אַוועקלאָזן פֿון דאַנען; אַז ער לאָזט אייַך אַוועק , וועט ער אייַך
aich er vet avek aich lozt er az danen fun aveklozn aich er
you he will to leave you allows he when here from release you he

24 And Pharaoh called unto Moshe, and said, Go ye, serve Hashem; only let your tzon and your herds remain behind; let your little ones also go with you. 25 And Moshe said, Thou must give us also zevakhim and olot, that we may sacrifice unto Hashem Eloheinu. 26 Also mikneinu shall go with us; there shall not a hoof be left behind; for thereof must we take to serve Hashem Eloheinu; and we know not with what we must serve Hashem, until we come to there.

27 But Hashem hardened lev Pharaoh, and he would not let them go. 28 And Pharaoh said unto him, Get thee from me, take heed to thyself, see my face no more; for in that day thou seest my face thou shalt die. 29 And Moshe said, Thou hast spoken well, I will see thy face again no more.

11 And Hashem said unto Moshe, Yet will I bring one nega *(plague; see Isa 53:8 regarding Moshiach)* more upon Pharaoh, and upon Mitzrayim; afterwards he will let you go hence: when

he shall let you go, he shall surely drive you out hence altogether. 2 Speak now in the ears of HaAm, let every ish request of his neighbor, every isha of her neighbor, articles of kesef and articles of zahav.

3 And Hashem gave the people chen in the sight of the Egyptians. Moreover the ish Moshe was gadol me'od in Eretz Mitzrayim, in the sight of Pharaoh's avadim, and in the sight of the people.

4 And Moshe said, Thus saith Hashem, About khatzot halailah *(midnight)* will I go out into the midst of Mitzrayim; 5 And all the bechor in Eretz Mitzrayim shall die, from the bechor Pharaoh that sitteth upon his kisse, even unto the bechor hashifchah that is behind the millstone; and all the bechor behemah. 6 And there shall be a great cry throughout kol Eretz Mitzrayim, such as there was none like it, nor shall be like it any more. 7 But against any of the Bnei Yisroel shall not a kelev move his leshon, against ish or behemah; that ye may have da'as that Hashem doth differentiate between Mitzrayim and Yisroel. 8 And all these thy avadim shall come down unto me, and

טריַבנדיק אין גאַנצן אַרויסטריַבן פֿון דאַנען. ב רעד אַקאָרשט אין די
di in akorsht red danen fun aroistraibn gantsn in traibndik
the in now speak here from drive out all in driving

אויערן פֿון פֿאָלק, זיי זאָלן אַנטלייַען איטלעכער פֿון זײַן חבֿר, און
un chever zain fun itlecher antlaien zoln zei folk fun oiern
and fellow his from each borrow shall they people of ears

איטלעכע פֿון איר חבֿרטע, זילבערנע זאַכן און גילדערנע זאַכן. ג און
un zachn gilderne un zachn zilberne chaverte ir fun itleche
and things golden and things silver fellow her from every

ה האָט געגעבן דעם פֿאָלק חן אין די אויגן פֿון מִצרַיִם.
Mitsrayim fun oign di in chein folk dem gegebn hot Hashem
Egyptians of the eyes the in favor people the given has Hashem

אויך איז דער מאַן משה געווען זייער גרויס אין לאַנד מִצרַיִם,
Mitsrayim land in grois zeyer geven Moshe man der iz oich
Egypt the land in great very having been Moshe man the is also

אין די אויגן פֿון פַּרעהס קנעכט, און אין די אויגן פֿון פֿאָלק.
folk fun oign di in un knecht Pharaohs fun oign di in
the people of eyes the in and servants Pharaoh's of eyes the in

ד און משה האָט גענאָגט: אַזוי האָט ה גענאָגט: אַרום
arum gezogt Hashem hot azoi gezogt hot Moshe un
round said Hashem has thus said has Moshe and

האַלבע נאַכט וועל איך אַרויסגיין צווישן מִצרַיִם; ה און עס
es un Mitsrayim tsvishn aroisgein ich vel nacht halbe
there and Egyptians among go out I will night middle of

וועט שטאַרבן יעטוועדער בכֿור אין לאַנד מִצרַיִם, פֿון דעם
dem fun Mitsrayim land in bechor yetveder shtarbn vet
the from Egypt land of in firstborn every die will

בכֿור פֿון פַּרעהן וואָס דאַרף זיצן אויף זײַן טראָן, ביז דעם
dem biz tron zain oif zitsn darf vos Pharaohn fun bechor
the to throne his on sit should who Pharaoh of firstborn

בכֿור פֿון דער דינסט וואָס הינטער די מילשטיינער;
milshteiner di hinter vos dinst der fun bechor
millstone the behind which is female servant the of firstborn

אויך יעטוועדער בכֿור פֿון אַ בהמה. ו און עס וועט וועלן
vern vet es un beheime a fun bechor yetveder oich
become will there and livestock a from firstborn every also

אַ גרויס געשריי אין גאַנצן לאַנד מִצרַיִם, ווי אַזאַ איז נישט
nisht iz aza vos Mitsrayim land gantsn in geshrei grois a
not is such which Egypt land of all in outcry great a

געווען, און אַזאַ וועט מער נישט זײַן. ז אָבער קעגן
kegen ober zain nisht mer vet aza un geven
with regard to but be not more will such and having been

אַלע קינדער פֿון יִשׂרָאֵל וועט אַ הונט נישט שאַרפֿן זײַן צונג,
tsung zain sharfn nisht hunt a vet Yisroel fun kinder ale
tongue his sharpen not dog a will Israel of children all

סײַ קעגן אַ מענטשן, סײַ קעגן אַ בהמה; כּדי איר
ir kedei beheime a kegen sai mentshn a kegen sai
you so that livestock a against or person a against whether

זאָלט וויסן, אַז ה שייַדט אָפּ צווישן מִצרַיִם
zolt visen az Hashem sheidt op tsvishn Mitsrayim
shall know that Hashem separates away between Egypt

און צווישן יִשׂרָאֵל. ח און אַלע די דאָזיקע קנעכט דײַנע וועלן
veln daine knecht dozike di ale un Yisroel tsvishn un
will yours servants these the all and Israel between and

אַראָפּנידערן צו מיר, און וועלן זיך בוקן צו מיר, אַזוי
azoi mir tsu bukn zich veln un mir tsu aropnideren
thus me to bow down self will and me toward lower self down

צו זאָגן: גיי אַרויס, דו מיט דיין גאַנצן פֹּאָלק וואָס הינטער
hinter vos folk gantsn dain mit du arois gei zogn tsu
behind which are people entire your with you out go say to

דיר ; און נאָך דעם וועל איך אַרויסגיין.
aroisgein ich vel dem noch un dir
go out I will this after and you(SG)

און ער איז אַרויסגעגאַנגען פֿון פַּרעהן אין גרימצאָרן. ט און
un grimtsorn in Pharaohn fun aroisgegangen iz er un
and anger with Pharaoh from having come out is he and

ה האָט געזאָגט צו משהן : פַּרעה וועט נישט צוהערן צו אייַך;
aich tsu tsuhern nisht vet Pharaoh Mosheen tsu gezogt hot Hashem
you to listen not will Pharaoh Moshe to said has Hashem

כדי צו מערן מײַנע וווּנדער אין לאַנד מִצרַיִם. י און משה
Moshe un Mitsrayim land in vunder maine mern tsu kedei
Moshe and Egypt land of in wonders my increase to so as

און אַהרֹן האָבן געטאָן אַלע די דאָזיקע וווּנדער פֿאַר פַּרעהן ;
Pharaohn far vunder dozike di ale geton hobn Aharon un
Pharaoh before wonders these the all done have Aaron and

אָבער ה האָט פֿעסט געמאַכט פַּרעהס האַרץ, און ער האָט נישט
nisht hot er un harts Pharaohs gemacht fest hot Hashem ober
not has he and heart Pharaoh's made resolute has Hashem but

אַוועקגעלאָזן די קינדער פֿון ישׂרָאֵל פֿון זײַן לאַנד.
land zain fun Yisroel fun kinder di avekgelozn
land his from Israel of children the released

יב און ה האָט געזאָגט צו משהן און צו אַהרֹנען אין לאַנד
land in Aharonen tsu un Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
land in Aaron to and Moshe to said has Hashem and

מִצרַיִם , אַזוי צו זאָגן: ב דער דאָזיקער חודש זאָל אייַך זײַן
zain aich zol choidesh doziker der zogn tsu azoi Mitsrayim
to be you shall month this the say to thus Egypt

דער אָנהייב פֿון חדשים ; דער ערשטער פֿון די חדשים פֿון
fun chodeshim di fun ershter der chodeshim fun onheib der
of months the of first the months of beginning the

יאָר זאָל ער אייַך זײַן. ג רעד צו דער גאַנצער עדה פֿון ישׂרָאֵל,
Yisroel fun eide gantser der tsu red zain aich er zol yor
Israel of congregation whole the to speak be you it shall year

אַזוי צו זאָגן: אין צענטן טאָג פֿון דעם דאָזיקן חודש , זאָלן זיי
zei zoln choidesh dozikn dem fun tog tsentn in zogn tsu azoi
they shall month this the of day tenth in say to thus

איטלעכער זיך נעמען צו לאַם פֿאַר אַ פֿאָטערהויז , צו לאַם פֿאַר
far lam tsu foterhoiz a far lam tsu nemen zich itlecher
for lamb to father's household a for lamb to take self each

אַ הויזגעזינט. ד און אויב דאָס הויזגעזינט איז צו וויניק פֿאַר אַ לאַם , זאָל
zol lam a far vintsik tsu iz hoizgezint dos oib un hoizgezint a
shall lamb a for few too is household this if and household a

ער נעמען מיט זײַן שכן וואָס איז נאָענט צו זײַן הויז , לויט
loit hoiz zain tsu nont iz vos shochn zain mit nemen er
according to house his to near is who neighbor his with take he

דער צאָל נפֿשות ; איטלעכן וועדליק זײַן עסן זאָלט איר
ir zolt esen zain vedlik itlechn nefoshes tsol der
you shall ability to eat his relative to each persons number of the

bow down themselves unto me, saying, Get thee out, and kol HaAm that follow thee; and after that I will go out. And he went out from Pharaoh in a great anger.

9 And Hashem said unto Moshe, Pharaoh shall not pay heed unto you; that My mofetim may be multiplied in Eretz Mitzrayim. 10 And Moshe and Aharon did all these mofetim before Pharaoh; and Hashem hardened lev Pharaoh, so that he would not let the Bnei Yisroel go out of his land.

12 And Hashem spoke unto Moshe and Aharon in Eretz Mitzrayim saying, 2 Hachodesh hazeh *(this month)* shall be unto you the beginning of months; it shall be the first month of the year to you. 3 Speak ye unto kol Adat Yisroel, saying, In the tenth day of this month they shall take to them every man a seh *(lamb)*, according to the bais avot, a seh for each bais; 4 And if the household be too small for the seh *(lamb)*, let him and his neighbor next unto his bais take according to the number of the nefashot; every ish according to what he eats shall make up your count for the seh.

ציילן אויפֿן לאַם. ה אַז לאַם אָן אַ פֿעלער, אַ זָכר אַ יאָר אלט,
alt yor a zocher a feler a on lam a lam oifn tseiln
old year a male a blemish a without lamb a lamb on the count

זאָל עס אײַך זײַן; פֿון שעפּסן אָדער פֿון ציגן זאָלט איר נעמען. ו און ער
er un nemen ir zolt tsign fun oder shepsn fun zain aich es zol
it and take you shall goats of or sheep of to be you it shall

זאָל בײַ אײַך זײַן אין אָפּהיטונג ביזן פֿערצנטן טאָג פֿון דעם דאָזיקן
dozikn dem fun tog fertsntn bizn ophitung in zain aich bai zol
this the of day fourteenth until observance in be you by shall

חודש, און די גאַנצע אײַנזאַמלונג פֿון דער עדה פֿון ישׂראֵל
Yisroel fun eide der fun ainzamlung gantse di un choidesh
Israel of congregation the of gathering whole the and month

זאָל אים שעכטן קעגן אָוונט. ז און זיי זאָלן נעמען פֿון דעם
dem fun nemen zoln zei un ovnt kegen shechtn im zol
the from take shall they and evening at about slaughter him shall

בלוט און אַרויפֿטאָן אויף בײדע בײַשטידלעך, און אויף דעם אײבערשטידל,
eibershtidl dem oif un baishtidlech beide oif aroifton un blut
doorframe the on and doorposts both on put and blood

אויף די הײַזער וואָס זיי וועלן אים עסן אין זיי. ח און זיי
zei un zei in esen im veln zei vos haizer di oif
they and them in eat it will they which households the on

זאָלן עסן דאָס פֿלייש אין דער דאָזיקער נאַכט, געבראָטן אויפֿן פֿײַער;
faier oifn gebrotn nacht doziker der in fleish dos esen zoln
fire on roasted night same the in meat this eat shall

מיט מַצות און מיט ביטערע קרײַטעכצער זאָלן זיי עס עסן.
esen es zei zoln kraitechtser bitere mit un matsus mit
eat it they shall herbs bitter with and unleavened bread with

ט איר זאָלט נישט עסן פֿון אים האַלב געבראָטן, אָדער געקאָכט, אָפּגעקאָכט
opgekocht gekocht oder gebrotn halb im fun esen nisht zolt ir
boiled boiled or roasted half it of eat not shall you

אין וואַסער, נײַערט גענצלעך אויפֿן פֿײַער; זײַן קאָפּ מיט זײַנע קני
kni zaine mit kop zain faier oifn gebrotn naiert vaser in
knees its with head its fire on the roasted but water in

און מיט זײַנע אינגעווייד. י און איר זאָלט נישט איבערלאָזן פֿון אים ביז
biz im fun iberlozen nisht zolt ir un ingeveid zaine mit un
until it of leave over not shall you and innards its with and

אין דער פֿרי, און וואָס וועט איבערבלײַבן פֿון אים ביז אין דער
der in biz im fun iberblaiben vet vos un peire der in
the in until him of remain behind will what and morning the in

פֿרי, זאָלט איר אין פֿײַער פֿאַרברענען. יא און אַזוי זאָלט איר אים עסן:
esen im ir zolt azoi un farbrenen faier in ir zolt peire
eat it you shall thus and burn up fire in you shall morning

אײַערע לענדן אָנגעגורט, אײַערע שיך אויף אײַערע פֿיס, און אײַער שטעקן
shtekn aier un fis aiere oif shich aiere ongegurt lendn aiere
staff your and feet your on shoes your girded up loins your

אין אײַער האַנט; און איר זאָלט אים עסן אין געאײַל. אַ קָרְבַּן-פֶּסַח
korben-Pesach a geail in esen im zolt ir un hant aier in
Passover korben a haste in eat it shall you and hand your in

איז דאָס צו ה׳. יב און איך וועל דורכגיין דורכן לאַנד
land durchn durchgein vel ich un Hashem tsu dos iz
land of through pass through will I and Hashem to this is

מִצְרַיִם אין דער דאָזיקער נאַכט, און וועל שלאָגן יעטוועדער בכור
bechor yetveder shlogn vel un nacht doziker der in Mitsrayim
firstborn every strike will and night this the in Egypt

[5] Your seh *(lamb)* shall be tamim *(without blemish)*, a zachar *(male)* within its first year; ye shall take it out from the sheep, or from the goats; [6] And it will be with you for mishmeret *(examination, checking for blemishes)* up until the fourteenth day of the same month; and kol Kehal Adat Yisroel shall slaughter *(shachat)* it in the afternoon [before dark]. [7] And they shall take of the dahm, and strike it upon the two mezuzot *(doorposts)* and on the mashkof *(lintel)* of the batim *(houses)*, wherein they shall eat it. [8] And they shall eat the basar in that night, roasted over eish, and matzot; and with maror they shall eat it. [9] Eat not of it raw, nor soaked or boiled in mayim, but roasted over eish; this includes its rosh with its legs, and with the inner parts thereof. [10] And ye shall let nothing of it remain until the boker; and that which remaineth of it until the boker ye shall burn with eish. [11] And thus shall ye eat it; with your robe girded up, your sandals on your feet, and your walking staff in your yad; and ye shall eat it with urgent haste; it is Hashem's Pesach. [12] For I will pass through Eretz Mitzrayim balailah hazeh, and will strike fatally kol bechor Eretz Mitzrayim,

both adam and behemah; and against all the elohei Mitzrayim I will execute judgment; I am Hashem.

13 And the dahm shall be for you, an ot *(sign)* upon the batim *(houses)* where ye are; and when I see the dahm, oofasachti *(then I will pass over, skip, spare)* you [plural], and the negef *(plague, blow, striking, i.e., death of firstborn)* shall not be upon you to destroy you, when I strike fatally with a blow against Eretz Mitzrayim. 14 And hayom hazeh shall be unto you for zikaron; and ye shall keep it a Chag to Hashem throughout your generations; ye shall keep it a Chag by a chukkat olam. 15 Shivat yamim shall ye eat matzot; but the first day ye shall put away se'or out of your batim; for whosoever eateth chametz from the first day until the seventh day, that nefesh shall be cut off from Yisroel. 16 And in the yom harishon there shall be a mikra kodesh, and in the yom hashevi'i there shall be a mikra kodesh to you; no manner of melachah shall be done in them, except that which every nefesh must eat, that only may be done of you. 17 And ye shall be shomer to safeguard the matzot; for on this very day I brought your tzva'os out of Eretz

אין לאַנד מִצרַיִם , פֿון אַ מענטשן ביז אַ בהמה ; און אויף אַלע
ale oif un beheime a biz mentshn a fun Mitsrayim land in
all on and livestock a to person a from Egypt land of in

ג-טער פֿון מִצרַיִם וועל איך טאָן אַ משפּט ; איך בין ה .
Hashem bin ich mishpot a ton ich vel Mitsrayim fun g-ter
Hashem am I judgment a do I will Egypt of g-ds

יג און דאָס בלוט וועט אייַך זיַין פֿאַר אַ צייכן אויף די הייַזער
haizer di oif tseichn a far zain aich vet blut dos un
households the on sign a for be for you will blood this and

וואָס איר זייַט דאָרטן, און איך וועל זען דאָס בלוט , און וועל איבערהיפּן
iberhipn vel un blut dos zen vel ich un dortn zait ir vos
pass over will and blood this see will I and there are you where

איבער אייַך, און עס וועט נישט זיַין צווישן אייַך קיין פּלאָג
plog kein aich tsvishn zain nisht vet es un aich iber
plague any you among be not will there and you over

יד אומצוברענגען , ווען איך שלאָג אין לאַנד מִצרַיִם . און דער
der un Mitsrayim land in shlog ich ven umtsubrengen
the and Egypt land of in strike I when to destroy

דאָזיקער טאָג זאָל אייַך זיַין פֿאַר אַ געדענעניש , און איר זאָלט אים
im zolt ir un gedechenish a far zain aich zol tog doziker
it shall you and memorial a for be for you shall day this

, דור-דורות ; אויף אייַערע ה צו פֿייַערן אַ פֿייַערטאָג
dor-doires aiere oif Hashem tsu faiertog a faiern
throughout generations your on Hashem to festival day a celebrate

טו ווי אַן אייביק געזעץ, זאָלט איר אים פֿייַערן . זיבן טעג זאָלט איר עסן
esen ir zolt teg zibn faiern im ir zolt gezets eibik an vi
eat you shall days seven celebrate it you shall law ever a as

מַצות ; באַלד ביַים ערשטן טאָג זאָלט איר אָפּטאָן
opton ir zolt tog ershtn baim bald matsus
remove you shall day first in the from the start unleavened bread

זויערטייג פֿון אייַערע הייַזער , ווָאַרעם איטלעכער וואָס עסט חמץ
chomets est vos itlecher vorem haizer aiere fun zoierteig
chametz eats who everyone because households your from se'or

פֿון ערשטן טאָג ביזן זיבעטן טאָג, יענע זעל זאָל פֿאַרשניטן ווערן
vern farshnitn zol zel yene tog zibetn bizn tog ershtn fun
become cut off shall soul that day seventh until day first from

טז פֿון יִשׂרָאֵל. און אין ערשטן טאָג זאָל זיַין אַ הייליקע פֿאַרזאַמלונגע, און
un farzamlunge heilike a zain zol tog ershtn in un Yisroel fun
and gathering holy a be shall day first in and Israel from

אין זיבעטן טאָג זאָל זיַין אַ הייליקע פֿאַרזאַמלונגע ביַי אייַך; קיין אַרבעט
arbet kein aich bai farzamlunge heilike a zain zol tog zibetn in
work to you by gathering holy a be shall day seventh in

זאָל אין זיי נישט געטאָן ווערן , נאָר וואָס דאַרף געגעסן ווערן פֿון
fun vern gegesn darf vos nor vern geton nisht zei in zol
for become eaten should what but become done not them in shall

יז איטלעכן מענטשן , דאָס אַליין מעג צוגעגרייט ווערן ביַי אייַך. און איר
ir un aich bai vern tsugegreit meg alein dos mentshn itlechn
you and you by become prepared may alone this person each

זאָלט אָפּהיטן די מַצות ; ווָאַרעם אין דעם דאָזיקן אייַנעם
eigenem dozikn dem in vorem matsus di ophiten zolt
same this the in because unleavened bread the observe shall

טאָג האָב איך אַרויסגעצויגן אייַערע מחנות פֿון לאַנד מִצרַיִם .
Mitsrayim land fun machnus aiere aroisgetsoign ich hob tog
Egypt land of from groupings your brought out I have day

Mitzrayim; therefore shall ye be shomer over this day in your generations by a chukkat olam. 18 In the first month, on the fourteenth day of the month at erev, ye shall eat matzot, until the one and twentieth day of the month at erev. 19 Shivat yamim shall there be no se'or found in your batim; whosoever eateth that which is leavened, even that nefesh shall be cut off from Adat Yisroel, whether he be a ger, or native born in ha'aretz. 20 Ye shall eat nothing leavened; in all your dwelling-places shall ye eat matzot.

21 Then Moshe called for all the Ziknei Yisroel, and said unto them, Draw out as separate and take for yourselves a lamb according to your mishpokhot, and slaughter *(shachat)* the Pesach. 22 And ye shall take a bunch of hyssop, and dip it in the dahm that is in the basin, and strike the mashkof *(lintel)* and the two mezuzot *(door sideposts)* with the dahm that is in the basin; and none of you shall go out the door of his bais until boker. 23 For Hashem will pass through to strike the Mitzrayim; and when He seeth the dahm upon the mashkof, and on the two mezuzot, Hashem

און איר זאָלט היטן דעם דאָזיקן טאָג אויף אייַערע דור-דורות
un ir zolt hitn dem dozikn tog oif aiere dor-doires
and you shall keep the hitn dem dozikn tog oif aiere throughout generations

ווי אַן אייביק געזעץ. יח אין ערשטן חודש, פֿון פֿערצנטן טאָג אין
vi an eibik gezets. ershtn in choidesh fun fertsntn tog in
as an lasting law. first in month from fourteenth day in

חודש אין אָוונט, זאָלט איר עסן מַצות, ביזן אין אָון
choidesh in ovnt, zolt ir esen matsus, bizn ein un
month in evening, you must eat unleavened bread, until one and

צוואַנציקסטן טאָג אין חודש אין אָוונט. יט זיבן טעג זאָל זיך נישט
tsvantsikstn tog in choidesh in ovnt. zibn teg zol zich nisht
twentieth day in month in evening. seven days shall self not

געפֿינען זויערטייג אין אייַערע הייַזער, ווָאַרעם איטלעכער ווָאָס עסט
gefinen zoierteig in aiere haizer, vorem itlecher vos est
find se'or in your households, because everyone who eats

חמץ, יענע זעל זאָל פֿאַרשניטן ווערן פֿון דער עדה
chomets, yene zel zol farshnitn vern fun der eide
chametz, that soul shall cut off become from the congregation

פֿון ישׂרָאֵל, סיַי אַ פֿרעמדער, און סיַי אַן אייַנגעבאָרענער פֿון
Yisroel fun, sai a fremder, un sai an aingeborener fun
Israel of, a whether foreigner, and a whether native of

לאַנד. כ קיין חמץ זאָלט איר נישט עסן; אין אַלע אייַערע ווויינערטער
land. kein chomets zolt ir nisht esen; in ale aiere voinerter
the land any chametz shall you not eat; in all your dwellings

זאָלט איר עסן מַצות.
zolt ir esen matsus.
shall you eat unleavened bread.

כא און משה האָט געראָפֿן אַלע עלטסטע פֿון ישׂרָאֵל, און האָט צו
un Moshe hot gerufn ale eltste fun Yisroel, un hot tsu
and Moshe has called all elders of Israel, and has to

זיי געזאָגט: ציט אַרויס און נעמט אייַך שאָף לויט אייַערע
zei gezogt: tsit arois un nemt aich shof loit aiere
them said: take out and you sheep according to your

משפּחות, און שעכט דעם קָרבַּן-פֶּסַח. כב און איר זאָלט
mishpoches, un shecht dem korben-Pesach. un ir zolt
families, and slaughter the Passover korben. and you shall

נעמען אַ בינטל אֵזוֹב-גראָז און אייַנטונקען אין דעם בלוט וואָס אין
nemen a bintel ezov-groz un aintunken in dem blut vos in
take a bunch of hyssop and dip into the blood which is in

בעקן, און איר זאָלט צורירן צו דעם אייבערשטידל און צו די ביידע
bekn, un ir zolt tsurirn tsu dem eibershtidl un tsu di beide
basin, and you shall touch to the doorframe and to the two

בייַשטידלעך פֿון דעם בלוט וואָס אין בעקן, און איר זאָלט קיינער
baishtidlech fun dem blut vos in bekn, un ir zolt keiner
doorposts from the blood which is in basin, and you shall anyone

נישט אַרויסגיין פֿון דעם אייַנגאַנג פֿון זיין הויז ביז אין דער פֿרי.
nisht aroisgein fun dem aingang fun zain hoiz biz in der peire.
not go out from the entrance of his house until in the morning.

כג און אַז ה וועט דורכגיין צו שלאָגן מִצרַיִם, וועט
un az Hashem vet durchgein tsu shlogn Mitsrayim, vet
and when Hashem will pass through to strike Egypt, will

ער זען דאָס בלוט אויפֿן אייבערשטידל און אויף די ביידע בייַשטידלעך,
er zen dos blut oifn eibershtidl un oif di beide baishtidlech,
he see this blood on the doorframe and on the two doorposts,

will pasach *(pass over, spare, skip)* the entrance, and will not permit the Mashkhit *(Destroyer)*, to enter unto your batim to strike. [24] And ye shall be shomer over this word as a chok *(ordinance)* to thee and your children ad olam *(forever)*. [25] And it shall come to pass, when ye come to ha'aretz which Hashem will give to you, according as He hath promised, that ye shall be shomer over this avodah. [26] And it shall come to pass, when your banim shall say unto you, Mah haavodah hazot lachem *(What is this avodah to you)*? [27] That ye shall say, It is the zevach of Hashem's Pesach, who pasach *(passed over, skipped, spared)* the batim *(households)* of the Bnei Yisroel in Mitzrayim, when He struck down the Egyptians, and spared bateinu *(our houses)*. And the people bowed down and worshiped. [28] And the Bnei Yisroel went away, and did as Hashem had commanded Moshe and Aharon, so did they.

[29] And it came to pass, that at midnight Hashem struck down kol bechor in Eretz Mitzrayim, from the bechor of Pharaoh sitting on his throne unto the bechor of the captive that was in the dungeon; and all the bechor behemah.

אוּן ה וועט איבערהיפֿן איבערן אײַנגאַנג, אוּן ער וועט נישט לאָזן
lozn nisht vet er un aingang ibern iberhipn vet Hashem un
allow not will he and entrance over pass over will Hashem and

דעם אומברענגער אַרײַנקומען אין אײַער הויז צו שלאָגן. כד אוּן איר
ir un shlogn tsu hoiz aier in arainkumen umbrenger dem
you and strike to house your in to come into killer the

זאָלט אָפּהיטן די דאָזיקע זאַך ווי אַ געזעץ פֿאַר דיר אוּן פֿאַר דײַנע
daine far un dir far gezets a vi zach dozike di ophiten zolt
your for and you(SG) for law a as thing this the observe shall

קינדער אויף אייביק. כה אוּן עס וועט זײַן, אַז איר וועט קומען אין
in kumen vet ir az zain vet es un eibik oif kinder
into come will you when be will it and forever on children

דעם לאַנד וואָס ה וועט אײַך געבן, אַזוי ווי ער האָט צוגעזאָגט,
tsugezogt hot er vi azoi gebn aich vet Hashem vos land dem
promised has he as even give you will Hashem which land the

זאָלט איר אָפּהיטן דעם דאָזיקן דינסט. כו אוּן עס וועט זײַן, אַז איַערע
aiere az zain vet es un dinst dozikn dem ophiten ir zolt
your when be will it and service this the observe you shall

קינדער וועלן אײַך פֿרעגן: וואָס איז בײַ אײַך דער דאָזיקער דינסט?
dinst doziker der aich bai iz vos fregn aich veln kinder
service this the you with is why to ask you will children

כז זאָלט איר זאָגן: אַ קָרבַּן-פֶּסַח איז דאָס צו ה, ווײַל ער
er vail Hashem tsu dos iz korben-Pesach a zogn ir zolt
he because Hashem to this is Passover korben a say you shall

האָט איבערגעהיפּט איבער די הײַזער פֿון די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל אין
in Yisroel fun kinder di fun haizer di iber ibergehipt hot
in Israel of children the of households the over passed has

מִצרַיִם, וועז ער האָט געשלאָגן מִצרַיִם, אוּן אונדזערע הײַזער
haizer undzere un Mitsrayim geshlogn hot er ven Mitsrayim
households our and Egyptians struck has he when Egypt

האָט ער מציל געווען.
geven matsl er hot
having done rescue he has

כח אוּן די קינדער האָבן דאָס פֿאָלק זיך געניגט און זיך געבוקט.
kinder di un gebukt zich un geneigt zich folk dos hot
children the and worshiped self and inclined self people this has

פֿון ישְׂרָאֵל זײַנען געגאַנגען אוּן האָבן געטאָן; אַזוי ווי ה
Hashem vi azoi geton hobn un gegangen zainen Yisroel fun
Hashem as in same way done have and having gone are Israel of

האָט באַפֿוילן משהן אוּן אַהרֹנען, אַזוי האָבן זיי געטאָן.
geton zei hobn azoi Aharonen un Mosheen bafoiln hot
done they have thus Aaron and Moshe commanded has

כט אוּן עס איז געווען אין האַלבע נאַכט, אַזוי האָט ה
Hashem hot azoi nacht halbe in geven iz es un
Hashem has thus night middle of in having been is it and

געשלאָגן יעטוועדער בכור אין לאַנד מִצרַיִם, פֿון דעם בכור פֿון
fun bechor dem fun Mitsrayim land in bechor yetveder geshlogn
of firstborn the from Egypt land of in firstborn every struck

פַּרעהן וואָס האָט געזאָלט זיצן אויף זײַן טראָן, ביז דעם בכור פֿון
fun bechor dem biz tron zain oif zitsn gezolt hot vos Pharaohn
of firstborn the to throne his on sit should has who Pharaoh

געפֿאַנגענעם וואָס אין תפֿיסה; אוּן יעטוועדער בכור פֿון אַ בהמה.
beheime a fun bechor yetveder un tefish in vos gefangenem
livestock a of firstborn every and prison in who is the prisoner

[30] And Pharaoh rose up in the lailah, he, and all his avadim, and kol Mitzrayim; and there was a tze'akah gedolah *(great wail)* in Mitzrayim; for there was not a bais where there was not one dead.

[31] And he called for Moshe and Aharon by night, and said, Rise up, and get you forth, leave from among my people, both ye and the Bnei Yisroel; and go, serve Hashem, as ye have said.

[32] Also take your tzon and your herds, as ye have said, and be gone; and bless me also.

[33] And the Egyptians were urgent upon the people, that they might send them out of ha'aretz in haste; for they said, Kullanu mesim *(We are all dead ones)*.

[34] And the people took their batzek *(deaf dough, having no indication of fermentation)* before it was leavened, their kneading pans being wrapped up in their clothes [and carried] upon their shoulders.

[35] And the Bnei Yisroel did according to the devar Moshe; they requested of the Egyptians k'lei kesef, and k'lei zahav, and

ל איז פַּרעה אויפֿגעשטאַנען ביי דער נאַכט, ער און אַלע זיַינע
zaine ale un er nacht der bai oifgeshtanen Pharaoh iz
his all and he night the by arose Pharaoh has

קנעכט, און גאַנץ מִצרַיִם, און עס איז געווָאָרן אַ גרויס
grois a gevorn iz es un Mitsrayim gants un knecht
great a having become is there and Egypt all and servants

געשריי אין מִצרַיִם, ווָאָרעם עס איז נישט געווען אַ הויז
hoiz a geven nisht iz es vorem Mitsrayim in geshrei
house a having been not was there because Egypt in cry

ווָאס דאָרטן זאָל נישט זיַין אַ טויטער. לא און ער האָט געפֿרופֿן
gerufn hot er un toiter a zain nisht zol dortn vos
called has he and dead person a be not shall there which

משהן און אַהרֹנען ביי דער נאַכט, און האָט געזאָגט: שטייט אויף,
oif shteit gezogt hot un nacht der bai Aharonen un Mosheen
on stand said has and night the in Aaron and Moshe

גייט אַרויס פֿון צווישן מיַין פֿאָלק, אי איר, אי די קינדער פֿון
fun kinder di i ir i folk main tsvishn fun arois geit
of children the and you both people my among from out go

יִשׂרָאֵל, און גייט דינט ה, אַזוי ווי איר האָט געזאָגט. לב נעמט
nemt gezogt hot ir vi azoi Hashem dint geit un Yisroel
take said have you as just Hashem serve go and Israel

אי אַייַערע שאָף, אי אייַערע רינדער, אַזוי ווי איר האָט געזאָגט,
gezogt hot ir vi azoi rinder aiere i shof aiere i
said have you as just cattle your and sheep your as well as

און גייט; און בענטשט מיך אויך.
oich mich bentsht un geit un
also me bless and go and

לג און די מִצרַיִם זיַינען צוגעשטאַנען צו דעם
dem tsu tsugeshtanen zainen Mitsrayim di un
the to urged have Egyptians the and

פֿאָלק, זיי אַרויסצושיקן וואָס גיכער פֿון לאַנד,
land fun gicher vos aroistsushikn zei folk
the land from quickly which is to send out they people

ווָאָרעם זיי האָבן געזאָגט: מיר וועלן אַלע אויסשטאַרבן.
oisshtarbn ale veln mir gezogt hobn zei vorem
die all will we said have they because

לד און דאָס פֿאָלק האָט גענומען זייער טייג אידער
eider teig zeyer genumen hot folk dos un
before dough their taken has people this and

ער איז געזַיַערט געווָאָרן; זייערע מולטערס
multers zeyere gevorn gezaiert iz er
kneading troughs their having become yeast is it

זיַינען געווען אינגעבונדן אין זייערע קלייַדער אויף
oif kleider zeyere in aingebundn geven zainen
on garments their in tied into having been are

זייערע אַקסלען.
akslen zeyere
shoulders their

לה און די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל האָבן געטאָן אַזוי ווי דאָס ווָאָרט פֿון
fun vort dos vi azoi geton hobn Yisroel fun kinder di un
from word this as just done have Israel of children the and

משהן, און זיי האָבן אַנטליַען פֿון די מִצרַיִם זילבערנע זאַכן
zachn zilberne Mitsrayim di fun antlaien hobn zei un Mosheen
things silver Egyptians the from borrowed have they and Moshe

אוּן גִילדערנע זאַכן , אוּן קליידער. [לו] וואָרעם ה האָט געגעבן דעם
dem gegebn hot Hashem vorem kleider un zachn gilderne un
the given had Hashem because clothes and things golden and

פֿאָלק חן אין די אויגן פֿון די מִצרַיִם , אוּן זיי האָבן זיי געליען;
gelien zei hobn zei un Mitsrayim di fun oign di in chein folk
lent them have they and Egyptians the of eyes the in favor people

אוּן זיי האָבן אויסגעלייַדיקט מִצרַיִם .
Mitsrayim oisgeleidikt hobn zei un
Egypt emptied have they and

[לז] אוּן די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל האָבן אַרויסגעצויגן פֿון
fun aroisgetsoign hobn Yisroel fun kinder di un
from drawn out have Israel of children the and

רַעמְסֵס קיין סוכּות , אַרום זעקס הונדערט טויזנט
toiznt hundert zeks arum Sukkot kein Rameses
thousand hundred six around Sukkot to Rameses

פֿוסגייער , מענער, אַחוץ קינדער . [לח] אוּן אויך אַ סך
sach a oich un kinder achuts mener fusgeyer
many a also and children aside from men foot-goers

געמישט פֿאָלק איז אַרויסגעאַנגען מיט זיי ; אוּן שאָף אוּן
un shof un zei mit aroisgegangen iz folk gemisht
and sheep and them with having come out is people swarm of

רינדער זייער אַ גרויסע סטאַדע. [לט] אוּן זיי האָבן געבאַקן פֿון דעם
dem fun gebakn hobn zei un stade groise a zeyer rinder
the of baked have they and flock great a very cattle

טייג וואָס זיי האָבן אַרויסגעטראָגן פֿון מִצרַיִם , קוכנס
kuchns Mitsrayim fun aroisgetrogn hobn zei vos teig
wafers of Egypt of brought out have they which dough

מַצה , וואָרעם ער איז נישט געזיַערט געוואָרן ,
Motsah gezaiert nisht iz er vorem gevorn
unleavened bread having become yeast not is it because

וויַיל זיי זיַינען אַרויסגעטריבן געוואָרן פֿון
vail zei zainen aroisgetribn gevorn fun
because were they driven out having become from

מִצרַיִם , אוּן האָבן זיך נישט געקענט אויפֿהאַלטן ,
Mitsrayim un hobn zich nisht gekent oifhaltn
Egypt and have they self not been able to provide for

אוּן אַפֿילו צערונג האָבן זיי זיך נישט צוגעגרייט .
un afile tserung hobn zei zich nisht tsugegreit
and even food have they self not prepared

[מ] אוּן דאָס זיצן פֿון די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל, וואָס זיי
un dos zitsn fun di kinder fun Yisroel vos zei
and this settlement of the children of Israel which they

זיַינען געזעסן אין מִצרַיִם , איז געווען פֿיר הונדערט יאָר
yor hundert fir geven iz Mitsrayim in gezesn zainen
years hundred four having been is Egypt in settled were

אוּן דרייַסיק יאָר . [מא] אוּן עס איז געווען צום סוף פֿון פֿיר
fir fun sof tsum geven iz es un yor draisik un
four of end to the having been is it and years thirty and

הונדערט יאָר אוּן דרייַסיק יאָר , איז, געווי אין דעם דאָזיקן
dozikn dem in genoi iz yor draisik un yor hundert
this the in the very day is years thirty and years hundred

טאָג, זיַינען אַלע מחנות פֿון ה אַרויסגעאַנגען פֿון
tog ale zainen machnus fun Hashem fun aroisgegangen
day all are groupings of Hashem from having come out

garments; [36] And Hashem gave the people favor in the sight of the Mitzrayim, so that they granted their request. So they plundered the Egyptians.

[37] And the Bnei Yisroel journeyed from Ra'meses towards Sukkot, about 600,000 gevarim on foot, not counting women and children. [38] And an erev rav went along also with them; and tzon, and herds, even very many domestic animals. [39] And they baked the batzek which they brought forth out of Mitzrayim, into round flat cakes of matzot; ki lo chametz, because they were thrust out of Mitzrayim, and could not tarry, neither had they prepared for tzeidah.

[40] Now the moshav *(time period of residence)* of the Bnei Yisroel dwelling in Mitzrayim was four hundred and thirty shanah. [41] And it came to pass at the ketz of the four hundred and thirty shanah, even the exact day it came to pass, that kol Tzivos Hashem went out

from Eretz Mitzrayim.
42 It is a night of shimmurim for Hashem to keep watch to bring them out from Eretz Mitzrayim; this is halailah hazeh unto Hashem; shimmurim for kol Bnei Yisroel in their dorot.

43 And Hashem said unto Moshe and Aharon, This is the Chukkat HaPesach: there shall no ben nekhar eat thereof;
44 But every man's eved that is bought for kesef, when thou hast given him bris milah, then shall he eat thereof. 45 A toshav and a sachir shall not eat thereof. 46 In bais echad shall it be eaten; thou shalt not carry forth any of the basar outside the bais; neither shall ye break a bone thereof. 47 Kol Adat Yisroel shall celebrate it. 48 And when a ger shall sojourn with thee, and will keep the Pesach unto Hashem, let all his zachar receive bris milah, and then let him come near and keep it; and he shall be as one that is native born in ha'aretz; for no arel *(uncircumcised person)* shall eat thereof.
49 Torah echad shall be to him that is

לאַנד מִצרַיִם . מב אַ וואַכנאַכט איז דאָס געווען
land a Mitsrayim . vachnacht iz dos geven
land of Egypt a night of watching is this having been

בייַ ה זיי אַרויסצוציען פֿון לאַנד מִצרַיִם ; איז די
bai Hashem zei aroistsutsien fun land Mitsrayim iz di
by Hashem the to bring from land Egypt is it the

דאָזיקע אייגענע נאַכט אַ וואַכנאַכט צו ה בייַ אַלע
dozike eigene nacht a vachnacht tsu Hashem bai ale
this same night a night of watching to Hashem by all

קינדער פֿון יִשׂרָאֵל אויף זייערע דור-דורות .
kinder fun Yisroel oif zeyere dor-doires .
children of Israel to their generation after generation

מג און ה האָט געזאָגט צו משהן און אַהרֹנען : דאָס
un Hashem hot gezogt tsu Mosheen un Aharonen dos
and Hashem has said to Moshe and Aaron this

איז דער דין פֿון דעם קָרבָּן-פֶּסַח : קיין פֿרעמד-געבאָרענער
iz der din fun dem korben-Pesach kein fremd-geborener
is the law of the Passover korben any one born a foreigner

טאָר פֿון אים נישט עסן . מד און וווּ נאָר עמיצנס
tor fun im nisht esen un vu nor emitsns
it is required of him not to eat and where however someone's

אַ קנעכט געקויפֿט פֿאַר געלט , אַז דו האָסט אים געמַלט ,
knecht a gekoift far gelt , az du host im gemalt ,
slave a bought for money when you have him circumcised

דעמצמאָל מעג ער פֿון אים עסן . מה אַן איינגעוואַנדערטער און אַ
dentsmol meg er fun im esen . an aingevanderter un a
then may he of it eat an immigrant and a

געדונגענער טאָר פֿון אים נישט עסן . מו אין איין הויז זאָל
gedungener tor fun im nisht esen . in ein hoiz zol
hired worker it is required of him not to eat in one house shall

ער געגעסן ווערן ; זאָלסט נישט אַרויסטראָגן פֿון דעם
er gegesn vern ; zolst nisht aroistrogn fun dem
it eaten become must you(SG) not carry outside of the

פֿלייש אויסן הויז ; און אַ ביין זאָלט איר נישט צעברעכן אין אים.
fleish oisn hoiz ; un a bein zolt ir nisht tsebrechn in im .
meat outside house a and bone you must not break in it

מז די גאַנצע עדה פֿון יִשׂרָאֵל זאָל אים מאַכן . מח און אַז
di gantse eide fun Yisroel zol im machn . un az
the whole congregation of Israel shall it to do and when

ווערן יעטוועדער מאַנספּאַרשוין , און דענצמאָל קען ער
vern yetveder mansparshoin , un dentsmol ken er
become every male , and then can he

געבענען בייַ דיר ווען ער וועט זיך אויפֿהאַלטן אַ פֿרעמדער , און ער וועט וועלן
genenen bai dir ven er vet zich oifhaltn a fremder , un er vet veln
bring close with you(SG) when he will stay self a foreigner , and he will want

מאַכן אַ קָרבָּן-פֶּסַח צו ה , זאָל בייַ אים געמַלט
machn a korben-Pesach tsu Hashem , zol bai im gemalt
to make a Passover korben to Hashem , shall with him circumcised

אים צו מאַכן ; און ער זאָל זיין אַזוי ווי אַן איינגעבאָרענער פֿון
im tsu machn ; un er zol zain azoi vi an aingeborener fun
him to do ; and he shall be as thus as a native of

לאַנד; אָבער קיין אומבאַשניטענער טאָר פֿון אים נישט עסן .
land ; ober kein umbashnitener tor fun im nisht esen .
land but any uncircumcised it is required of him not to eat

מט איין געזעץ זאָל זיין פַֿאַר דעם איינגעבאָרענעם, און פַֿאַר דעם
dem far un aingeborenem dem far zain zol gezets ein
the for and native-born the for be shall law one

פַֿרעמדן וואָס האַלט זיך אויף צווישן אײַך.
aich tsvishn oif zich halt vos fremdn
you among on self hold who foreigner

native-born, and unto the ger that sojourneth among you.

נ און אַלע קינדער פֿון ישְׂרָאֵל האָבן דאָס געטאָן; אַזוי ווי ה
Hashem vi azoi geton dos hobn Yisroel fun kinder ale un
Hashem as just done this have Israel of children all and

האָט באַפֿוילן משהן און אַהרֹנען , אַזוי האָבן זיי געטאָן.
geton zei hobn azoi Aharonen un Mosheen bafoiln hot
done they have thus Aaron and Moshe commanded has

[50] Thus did kol Bnei Yisroel; as Hashem commanded Moshe and Aharon, so did they.

נא און עס איז געווען אין דעם דאָזיקן אייגענעם טאָג, האָט
hot tog eigenem dozikn dem in geven iz es un
has day same this the in having been is it and

ה אַרויסגעצויגן די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל, פֿון לאַנד
land fun Yisroel fun kinder di aroisgetsoign Hashem
land of from Israel of children the brought out Hashem

מִצרַיִם , לויט זייערע מחנות .
machnus zeyere loit Mitsrayim
groupings their according Egypt

[51] And it came to pass the very same day, that Hashem did bring the Bnei Yisroel out of Eretz Mitzrayim by their tzvaos.

יג און ה האָט געריעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
say to thus Moshe to spoken has Hashem and

ב הייליק צו מיר יעטוועדער בכור ; איטלעכס וואָס עפֿנט
efent vos itlecher bechor yetveder mir tsu heilik
opens who each firstborn every me to holy

13 And Hashem spoke unto Moshe, saying, [2] Set apart as kodesh unto Me kol bechor, whatsoever openeth the rechem *(womb)* among the Bnei Yisroel, both of adam and of behemah; it is Mine.

דעם טראַכט צווישן די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל, פֿון אַ מענטשן אָדער
oder mentshn a fun Yisroel fun kinder di tsvishn tracht dem
or person a of Israel of children the among womb the

פֿון אַ בהמה , זאָל געהערן צו מיר.
mir tsu gehern zol beheime a fun
me to belong shall livestock a of

ג און משה האָט געזאָגט צו דעם פֿאָלק : געדענקט דעם דאָזיקן
dozikn dem gedenkt folk dem tsu gezogt hot Moshe un
this the remembered people the to said has Moshe and

טאָג וואָס איר זייַט אַרויסגעגאַנגען פֿון מִצרַיִם , פֿון דעם
dem fun Mitsrayim fun aroisgegangen zait ir vos tog
the from Egypt from having come out are you which day

הויז פֿון קנעכטשאַפֿט; וואָרעם מיט אַ שטאַרקער האַנט האָט אײַך
aich hot hant shtarker a mit vorem knechtshaft fun hoiz
you has hand strong a with because slavery of house

ה אַרויסגעצויגן פֿון דאַנען ; דערום זאָל נישט געגעסן
gegesn nisht zol derum danen fun aroisgetsoign Hashem
eaten not shall therefore this place from brought out Hashem

וועלן חמץ . ד היינט גייט איר אַרויס, אין חודש אָבִיב, ה איז,
iz oviv choidesh in arois ir geit haint chomets vern
is Abib month of in out you go today chametz become

אַז ה וועט דיך ברענגען אין לאַנד פֿון דעם כְּנַעֲנִי , און
un Kenaani dem fun land in brengen dich vet Hashem az
and Kena'ani the of land in bring you(SG) will Hashem when

דעם חִתִּי , און דעם אֱמוֹרִי, און דעם חִוִּי , און דעם יְבוּסִי , וואָס
vos Yevusi dem un Chivi dem un Emori dem un Chitti dem
which Yevusi the and Chivi the and Emori the and Chitti the

[3] And Moshe said unto HaAm, Remember this day, in which ye came out from Mitzrayim, out of the bais avadim; for by chozek yad Hashem brought you out from this place; there shall no chametz be eaten. [4] This day came ye out in the month Aviv. [5] And it shall be when Hashem shall bring thee into the land of the Kena'ani, and the Chitti, and the Emori, and the Chivi, and the Yevusi, which He swore unto thy Avot

to give thee, an eretz flowing with cholov and devash, that thou shalt observe this avodah *(service)* in this month.
[6] Shivat yamim thou shalt eat matzot, and in the seventh day shall be a Chag *(Feast)* to Hashem.
[7] Matzot shall be eaten shivat hayamim; and there shall no chametz be seen with thee, neither shall there be se'or seen with thee within all thy borders.
[8] And thou shalt show thy ben in that day, saying, This is because of what Hashem did for me when I came forth out of Mitzrayim.
[9] And it shall be for an ot *(sign)* unto thee upon thine yad, and for a zikaron *(reminder)* between thine eyes, in order that the torat Hashem may be in thy mouth; because with a yad chazakah hath Hashem brought thee out of Mitzrayim.
[10] Thou shalt therefore be shomer over this chukkah in its mo'ed *(season, fixed time)* perpetually.

[11] And it shall be when Hashem shall bring thee into the land of the Kena'ani, as He swore unto thee and to thy avot, and shall give it thee,
[12] That thou shalt set apart unto Hashem all that openeth the rechem

ער האָט געשוואָרן דיינע עלטערן, דיר צו געבן, אַ לאַנד וואָס
ver hot geshvorn daine eltern dir tsu gebn a land vos
has he sworn an oath your fathers to you(SG) give a land which

פֿליסט מיט מילך און האָניק, זאָלסטו טאָן דעם דאָזיקן דינסט אין דעם
flist mit milch un honik, zolstu ton dem dozikn dinst in dem
flows with milk and honey, shall you do the this service in the

דאָזיקן חודש. [י] זיבן טעג זאָלסטו עסן מַצות און אויפֿן
dozikn choidesh. zibn teg zolstu esen matsus un oifn
this month. seven days shall you eat unleavened bread and on

זיבעטן טאָג זאָל זיין אַ יום-טובֿ צו ה'. [יא] מַצות זאָל
zibetn tog zol zain a yom-tov tsu Hashem. matsus zol
seventh day shall be a festival to Hashem. unleavened bread shall

געגעסן ווערן אין די זיבן טעג, און עס זאָל נישט געזען ווערן
gegesn vern in di zibn teg, un es zol nisht gezen vern
eaten become in the seven days, and it shall not seen become

בייַ דיר חמץ, און עס זאָל נישט געזען ווערן בייַ דיר
bai dir chomets, un es zol nisht gezen vern bai dir
by you(SG) chametz, and it shall not seen become by you(SG)

זויערטייג, אין דיין גאַנצן גבֿול. [ח] און זאָלסט דערציילן דיין
zoierteig, in dain gantsn gvul. un zolst dertseiln dain
se'or, in your all territory and must you(SG) tell your

זון אין יענעם טאָג, אַזוי צו זאָגן: דאָס איז פֿון וועגן דעם וואָס
zun in yenem tog, azoi tsu zogn: dos iz fun vegen dem vos
son in that day, thus to say: this is of concerning that which

ה' האָט מיר געטאָן בייַ מיין אַרויסגיין פֿון מִצרַיִם. [ט] און
Hashem hot mir geton bai main aroisgein fun Mitsrayim. un
Hashem has done by my going out from Egypt. and

עס זאָל דיר זיין פֿאַר אַ צייכן אויף דיין האַנט, און פֿאַר אַ
es zol dir zain far a tseichn oif dain hant, un far a
it shall to you(SG) be for a sign on your hand, and for a

דערמאָנונג צווישן דיינע אויגן, כדי די תורה פֿון ה'
dermonung tsvishn daine oign, kedei di toyre fun Hashem
memorial between your eyes, so that the instruction of Hashem

זאָל זיין אין דיין מויל; ווָאַרעם מיט אַ שטאַרקער האַנט האָט
zol zain in dain moil; vorem mit a shtarker hant hot
shall be in your mouth; because with a strong hand has

דיך אַרויסגעצויגן פֿון מִצרַיִם. [י] און זאָלסט אָפּהיטן
dich aroisgetsoign fun Mitsrayim. un zolst ophiten
you(SG) brought out from Egypt. and must you(SG) observe

דאָס דאָזיקע געזעץ אין זיין געשטעלטער צייט, פֿון יאָר צו יאָר.
dos dozike gezets in zain geshtelter tsait, fun yor tsu yor.
this the law in its appointed time, from year to year.

[יא] און עס וועט זיין, אַז ה' וועט דיך ברענגען
un es vet zain, az Hashem vet dich brengen
and it will be, when Hashem will you(SG) bring

אין לאַנד פֿון דעם כְּנַעֲנִי, אַזוי ווי ער האָט געשוואָרן
in land fun dem Kenaani, azoi vi er hot geshvorn
into land of the Kena'ani, as just has he sworn an oath

דיר און דיינע עלטערן, און ער וועט עס דיר געבן,
dir un daine eltern, un er vet es dir gebn,
to you(SG) and your fathers, and he will it to you(SG) give,

[יב] זאָלסטו אָפּשיידן איטלעכס וואָס עפֿנט דעם טראַכט,
zolstu opsheiden itlechs vos efent dem tracht,
must you(sg) set apart each which opens the womb,

צו ה ; און איטלעך ערשטגעבאָרנס פֿון אַ בהמה וואָס
vos beheime a fun ershtgeborns itlech un Hashem tsu
which livestock a of firstborn every and Hashem to

דו וועסט האָבן, אויב זכָרים , זאָל געהערן צו ה .
Hashem tsu gehern zol zecharim oib hobn vest du
Hashem to belong must males if have will you

יג און יעטוועדער ערשטלינג פֿון אַן אייזל זאָלסטו אויסלייזן
oisleizen zolstu eizl an fun ershtling yetveder un
redeem shall you donkey a of firstborn every and

מיט אַ לאַם, און אויב דו וועסט נישט אויסלייזן, זאָלסטו אים
im zolstu oisleizen nisht vest du oib un lam a mit
him shall you redeem not will you if and lamb a with

אָפּהאַקן דאָס גענעק. און יעטוועדער בכוֹר פֿון מענטשן
mentshn fun bechor yetveder un genik dos ophakn
people of firstborn every and neck the cut

צוויישן דיינע זין זאָלסטו אויסלייזן.
oisleizen zolstu zin daine tsvishn
redeem must you(sg) sons your among

יד און עס וועט זיין , אַז דיין זון וועט דיך פֿרעגן שפּעטער
shpeter fregn dich vet zun dain az zain vet es un
later to ask you(SG) will son your when be will it and

אַהין, אַזוי צו זאָגן: וואָס איז דאָס? זאָלסטו זאָגן צו אים: מיט אַ
a mit im tsu zogn zolstu dos iz vos zogn tsu azoi ahin
a with him to say shall you this is what say to thus there

שטאַרקער האַנט האָט אונדז ה אַרויסגעצויגן פֿון מִצרַיִם ,
Mitsrayim fun aroisgetsoign Hashem undz hot hant shtarker
Egypt from brought out Hashem us has hand strong

פֿון דעם הויז פֿון קנעכטשאַפֿט. טו און עס איז געווען , אַז
az geven iz es un knechtshaft fun hoiz dem fun
that having been is it and slavery of house the from

פַּרעה האָט זיך אײַנגעשפּאַרט קעגן אונדז אַוועקלאָזן, האָט
hot aveklozn undz kegen aingeshpart zich hot Pharaoh
has to release us against been obstinate self has Pharaoh

ה געהרגעט יעטוועדער בכוֹר אין לאַנד מִצרַיִם , פֿון אַ
a fun Mitsrayim land in bechor yetveder geharget Hashem
a from Egypt land of in firstborn every killed Hashem

בכוֹר פֿון אַ מענטשן ביז אַ בכוֹר פֿון אַ בהמה ; דערום
derum beheime a fun bechor a biz mentshn a fun bechor
therefore livestock a of firstborn a to people a of firstborn

בין איך מקריבֿ צו ה איטלעכס וואָס עפֿנט דעם טראַכט,
tracht dem efent vos itlecher Hashem tsu makrev ich bin
womb the opens which each Hashem to sacrificing I am

אויב זכָרים ; און יעטוועדער בכוֹר פֿון מײַנע זין לייז איך
ich leiz zin maine fun bechor yetveder un zecharim oib
I redeem sons my of firstborn every and males if

אויס. טז און עס זאָל זײַן פֿאַר אַ צייכן אויף דײַן האַנט, און פֿאַר אַ
a far un hant dain oif tseichn a far zain zol es un ois
a for and hand your on sign a for be shall it and out

קאָפּ-ציערונג צווישן דײַנע אויגן; וואָרעם מיט אַ שטאַרקער האַנט
hant shtarker a mit vorem oign daine tsvishn kop-tsierung
hand strong a with because eyes your between head-ornament

האָט אונדז ה אַרויסגעצויגן פֿון מִצרַיִם .
Mitsrayim fun aroisgetsoign Hashem undz hot
Mitsrayim from brought out Hashem us has

(womb), and every firstling that is born of a behemah which thou hast; hazecharim *(the males)* shall be Hashem's. 13 And every firstling of a he-donkey thou shalt redeem with a seh; and if thou wilt not redeem it, then thou shalt break its neck; and kol bechor adam among thy banim shalt thou redeem.

14 And it shall be when thy ben asketh thee in time to come, saying, Mah zot? *(What is this?)* that thou shalt say unto him, By chozek yad Hashem brought us out from Mitzrayim, from the bais avadim; 15 And it came to pass, when Pharaoh stubbornly refused to let us go, that Hashem killed kol bechor of Eretz Mitzrayim, both the bechor adam, and the bechor behemah; therefore Ani zovei'ach laHashem *(I sacrifice to Hashem)* kol that openeth the rechem *(womb)*, being hazecharim *(the males)*; but kol bechor of my banim I redeem. 16 And it shall be for an ot *(sign)* upon thine hand, and for totafos *(ornaments, frontlets, bands, phylactery)* between thine eyes; for by chozek yad Hashem brought us forth out of Mitzrayim.

BESHALACH

בשַׁלַח

[17] And it came to pass, when Pharaoh had let the people go, that Elohim led them not through the derech of the eretz of the Pelishtim *(Philistines)*, although that was near; for Elohim said, Lest perhaps the people change their mind when they see milchamah, and they return to Mitzrayim;
[18] So Elohim led HaAm about, through the derech of the midbar of the Yam Suf; and the Bnei Yisroel went up out of Eretz Mitzrayim ready for battle.

[19] And Moshe took the atzmot Yosef with him; for Yosef had made the Bnei Yisroel swear unconditionally, saying, Elohim will surely visit you; and ye shall carry up my atzmot away from here with you.

[20] And they took their journey from Sukkot, and encamped in Etam, at the edge of the midbar.
[21] And Hashem went before them by day in an ammud anan, to guide them haderech; and by lailah in an ammud eish, to give them ohr; so they could travel yomam valailah *(day or night)*;
[22] He took not away the

יז און עס איז געווען , אַז פַּרעה האָט אַוועקגעלאָזן דאָס פֹּאָלק ,
folk dos avekgelozn hot Pharaoh az geven iz es un
people this released has Pharaoh that having been is it and

האָט זיי אלקים נישט געפֿירט אויף דעם וועג פֿון דעם לאַנד
land dem fun veg dem oif gefirt nisht Elokim zei hot
land the concerning way the on guided not G-d them has

פֿון די פּלשתּים , הגם ער איז געווען נאָענט; ווארעם אלקים
Elokim vorem nont geven iz er hagam Pelishtim di fun
G-d because near having been is it though Pelishtim the of

האָט געזאָגט: דאָס פֹּאָלק ווועט נאָך חרטה האָבן, אַז זיי ווועלן
veln zei az hobn charote noch vet folk dos gezogt hot
will they when have regret yet will people this said has

דערזען מלחמה , און זיי ווועלן זיך אומקערן קיין מִצרַיִם .
Mitsrayim kein umkeren zich veln zei un milchome derzen
Egypt to to return self will they and battle experience

יח און אלקים האָט געפֿירט דאָס פֹּאָלק אַרום , אויפֿן ווועג פֿון מדבר
midber fun veg oifn arum folk dos gefirt hot Elokim un
wilderness of way over round people this guided has G-d and

ביַם ים-סוף . און די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל זײַנען באַוואָפֿנטע
bavofnte zainen Yisroel fun kinder di un Yam-Suf baim
armed were Israel of children the and the Red Sea at

אַרויפֿגעגאַנגען פֿון לאַנד מִצרַיִם .
Mitsrayim land fun aroifgegangen
Egypt land of from having gone up

יט און משה האָט מיטגענומען מיט זיך די ביינער פֿון יוֹסֵף ;
Yosefn fun beiner di zich mit mitgenumen hot Moshe un
Yosef of bones the self with taken with has Moshe and

וואָרעם באַשוואָרן האָט ער באַשווערן די קינדער
kinder di bashvorn er hot bashvern vorem
children the had to swear an oath he has to bind by an oath because

פֿון יִשׂרָאֵל, אַזוי צו זאָגן: דערמאָנען ווועט זיך אלקים דערמאָנען
dermonen Elokim zich vet dermonen zogn tsu azoi Yisroel fun
to remember G-d self will to remember say to thus Israel of

אָן אײַך; זאָלט איר אויפֿברענגען מײַנע ביינער פֿון דאַנען מיט אײַך.
aich mit danen fun beiner maine oifbrengen ir zolt aich on
you with here from bones my bring up you must you about

כ און זיי האָבן געצויגן פֿון סוכות , און האָבן געלאָגערט אין
in gerut hobn un Sukkot fun getsoign hobn zei un
in rested have and Sukkot from moved out have they and

אֵתָם ביַם עק מדבר . כא און ה איז געגאַנגען
gegangen iz Hashem un midber ek baim Etam
having gone is Hashem and wilderness the edge of at Etam

זיי פֿאַרויס , ביַי טאָג אין אַ זײַל פֿון וואָלקן, זיי צו פֿירן אויפֿן
oifn firn tsu zei volken fun zail a in tog bai farois zei
on lead to them cloud of pillar a in day by ahead of them

וועג, און ביַי נאַכט אין אַ זײַל פֿון פֿײַער, זיי צו לײַכטן ; כדי
kedei laichtn tsu zei faier fun zail a in nacht bai un veg
so as shine light to them fire of pillar a in night by and way

צו קענען גיין ביַי טאָג און ביַי נאַכט. כב דער זײַל פֿון וואָלקן
volken fun zail der nacht bai un tog bai gein kenen tsu
cloud of pillar the night by and day by go be able to to

ammud heanan by day, nor the ammud haeish by night, from before HaAm.

14 Then Hashem spoke unto Moshe, saying, [2] Speak unto the Bnei Yisroel, that they turn back and encamp before Pi-Hachirot, between Migdol and the yam, in front of Ba'al-Tzephon; opposite it shall ye encamp by the yam. [3] For Pharaoh will think of the Bnei Yisroel, They are entangled in the land, the midbar hath shut them in. [4] And I will harden lev Pharaoh, that he shall pursue after them; and I will be glorified over Pharaoh, and upon all his army; so that the Egyptians may have da'as that I am Hashem. And they did accordingly.

[5] And it was told the melech Mitzrayim that HaAm had fled; and the lev Pharaoh and of his avadim was turned against HaAm, and they said, Why have we done this, that we have let Yisroel go from slaving for us?

[6] And he made ready his merkavah, and took his army with him; [7] And he took six hundred select

פַלעגט זיך נישט אָפּטאָן ביי טאָג, און דער זײַל פֿון פַֿייער ביי
bai faier fun zail der un tog bai opton nisht zich flegt
by fire of pillar the and day by remove not self used to

נאַכט, פֿון פּאָרן פֿאָלק.
folk faran fun nacht
people before from night

יד

און ה האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: [ב] רעד
red zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
speak say to thus Moshe to spoken has Hashem and

צו די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, זיי זאָלן זיך אומקערן, און
un umkeren zich zoln zei Yisroel fun kinder di tsu
and return back self shall they Israel of children the to

רוען פּאָר פּי-הַחירוֹת, צווישן מִגדוֹל און צווישן ים,
yam tsvishn un Migdol tsvishn Pi-HaChirot far ruen
the sea between and Migdol between Pi-Hahiroth in front of dwell

פּאָר בַּעַל-צפֿון; אָקעגן אים זאָלט איר רוען ביים ים. [ג] און
un yam baim ruen ir zolt im akegn Baal-TSafon far
and sea by the dwell you shall it facing Baal-Tsefon in front of

פַּרעה וועט זאָגן אויף די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל: זיי זיינען צעטומלט
tsetumlt zainen zei Yisroel fun kinder di oif zogn vet Pharaoh
perplexed are they Israel of children the of say will Pharaoh

אין לאַנד, דער מדבר האָט זיי אײַנגעשלאָסן. [ד] און איך וועל
vel ich un aingeshlosn zei hot midber der land in
will I and locked in them has wilderness the the land in

פּעסט מאַכן פַּרעהס האַרץ, און ער וועט זיי נאָכיאָגן; און איך
ich un nochyogn zei vet er un harts Pharaohs machn fest
I and pursue them will he and heart Pharaoh's make resolute

וועל געפֿינט ווערן דורך פַּרעהן, און דורך זײַן גאַנצן
gantsn zain durch un Pharaohn durch vern geerlecht vel
whole his through and Pharaoh through become be honored will

חיל, און די מִצרַיִם וועלן וויסן, אַז איך בין ה.
Hashem bin ich az visen veln Mitsrayim di un cheil
Hashem am I that know will Egyptians the and army

און זיי האָבן אַזוי געטאָן.
geton azoi hobn zei un
done thus have they and

[ה] איז אָנגעזאָגט געוואָרן דעם מלך פֿון מִצרַיִם, אַז דאָס
dos az Mitsrayim fun melech dem gevorn ongezogt iz
this that Egypt of king the having become told was

פֿאָלק איז אַנטלאָפֿן, און דאָס האַרץ פֿון פַּרעהן און פֿון זײַנע קנעכט
knecht zaine fun un Pharaohn fun harts dos un antlofn iz folk
servants his of and Pharaoh of heart the and fled is people

איז פֿאַרקערט געוואָרן אָקעגן דעם פֿאָלק, און זיי האָבן
hobn zei un folk dem akegn gevorn farkert iz
have they and people the against having become turned into is

געזאָגט: וואָס האָבן מיר דאָ געטאָן, וואָס מיר האָבן אַוועקגעלאָזן יִשְׂרָאֵל
Yisroel avekgelozn hobn mir vos geton do mir hobn vos gezogt
Israel released have we why done here we have what said

פֿון אונדז צו דינען? [ו] האָט ער אײַנגעשפּאַנט זײַן רײַטוואָגן, און האָט
hot un raitvogn zain aingeshpant er hot dinen tsu undz fun
has and chariot his harnessed he has serve to us from

געפֿינט מיט זיך זײַן פֿאָלק. [ז] און ער האָט מיטגענומען זעקס הונדערט
hundert zeks mitgenumen hot er un folk zain zich mit genumen
hundred six taken with has he and people his self with taken

chariots, and all the chariots of Mitzrayim, and commanders over every one of them. 8 And Hashem hardened the lev Pharaoh Melech Mitzrayim, so that he pursued after the Bnei Yisroel; and the Bnei Yisroel went out with a high hand. 9 But the Mitzrayim pursued after them, all the susim and chariots of Pharaoh, and his parash, and his army, and overtook them encamping by the yam, by Pi-Hachirot, in front of Ba'al-Tzephon. 10 And when Pharaoh drew near, the Bnei Yisroel lifted up their eyes, and, hinei, the Egyptians marched after them; and they were very terrified; and the Bnei Yisroel cried out unto Hashem. 11 And they said unto Moshe, Because there were no kevarim in Mitzrayim, hast thou taken us away to die in the midbar? What hast thou done to us, in bringing us forth out of Mitzrayim? 12 Is not this the very thing that we did tell thee in Mitzrayim, saying, Let us alone, that we may slave for the Egyptians? For it had been better for us to slave for the Egyptians, than that we should die in the

געקליבענע רײַטווּעגן, און אַלע רײַטווּעגן פֿון מִצרַיִם , און עלטסטע
eltste un Mitsrayim fun raitvegn ale un raitvegn geklibene
the leaders and Egypt of chariots all and chariots chosen

איבער זיי אַלע. ח און ה׳ האָט פֿעסט געמאַכט דאָס האַרץ פֿון
fun harts dos gemacht fest hot Hashem un ale zei iber
of heart the made resolute has Hashem and all them over

פַּרעה דעם מלך פֿון מִצרַיִם , און ער האָט נאָכגעיאָגט די
di nochgeyogt hot er un Mitsrayim fun melech dem Pharaoh
the pursued after has he and Egypt of king the Pharaoh

קינדער פֿון יִשׂרָאֵל; און די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל זײַנען אַרויסגעגאַנגען
aroisgegangen zainen Yisroel fun kinder di un Yisroel fun kinder
going out were Israel of children the and Israel of children

מיט אַ הויכער האַנט. ט און די מִצרַיִם האָבן זיי נאָכגעיאָגט ,
nochgeyogt zei hobn Mitsrayim di un hant hoicher a mit
pursued after them have Egyptians the and hand high a with

אַלע פֿערד , די רײַטווּעגן פֿון פַּרעהן , און זײַנע רײַטער , און
un raiter zaine un Pharaohn fun raitvegn di ferd ale
and charioteers his and Pharaoh of chariots the horses all

זײַן חיל , און זיי האָבן זיי אָנגעיאָגט ווי זיי האָבן געוואָרט
gerut hobn zei vi ongeyogt zei hobn zei un cheil zain
rested have they as caught up with them have they and army his

בײַם ים , בײַ פּי-הַחירוֹת , פֿאַר בַּעַל-צפֿון . י און ווי פַּרעה
Pharaoh vi un Baal-TSafon far Pi-HaChirot bai yam baim
Pharaoh as and Baal-Tsefon in front of Pi-Hahiroth by sea by the

האָט זיך דערנענטערט, אזוי האָבן די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל אויפֿגעהויבן
oifgehoibn Yisroel fun kinder di hobn azoi dernentert zich hot
lifted up Israel of children the have thus drawn near self has

זייערע אויגן, ערשט די מִצרַיִם ציען הינטער זיי , און זיי
zei un zei hinter tsien Mitsrayim di ersht oign zeyere
they and them behind advancing Egyptians the look eyes their

האָבן זייער מורא געהאַט ; און די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל האָבן
hobn Yisroel fun kinder di un gehat moire zeyer hobn
have Israel of children the and have had fear very much have

געשריען צו ה׳ . יא און זיי האָבן געזאָגט צו משהן : צי
tsi Mosheen tsu gezogt hobn zei un Hashem tsu geshrien
yes? no? Moshe to said have they and Hashem to cried out

האָסטו , מִצרַיִם אין נישטאָ קײן קבֿרים זײַנען , וויַל
hostu Mitsrayim in nishto zainen kvorim kein vail
have you Egypt in there is not are grave places any because

אונדז אַרויסגענומען צו שטאַרבן אין דער מדבר ? וואָס האָסטו דאָ
do hostu vos midber der in shtarbn tsu aroisgenumen undz
here have you what wilderness the in die to taken us

געטאָן צו אונדז, אונדז אַרויסצוציען פֿון מִצרַיִם ? יב איז דאָס נישט
nisht dos iz Mitsrayim fun aroistsutsien undz undz tsu geton
not this is Egypt out of to bring us us to done

דאָס וואָרט וואָס מיר האָבן געזאָגט צו דיר אין מִצרַיִם , אַזוי צו
tsu azoi Mitsrayim in dir tsu geredt hobn mir vos vort dos
to thus Egypt in you(SG) to spoken have we which word the

זאָגן : טו זיך אָפּ פֿון אונדז, און לאָמיר דינען מִצרַיִם ? וואָרעם
vorem Mitsrayim dinen lomir un undz fun op zich tu zogn
because Egyptians serve let us and us from away self do say

בעסער פַּאַר אונדז צו דינען מִצרַיִם , אייַדער מיר זאָלן שטאַרבן אין דער
der in shtarbn zoln mir eider Mitsrayim dinen tsu undz far beser
the in die shall we than Egyptians serve to us for better

midbar. 13 And Moshe said unto HaAm, Fear ye not, stand still, and see the Yeshu'at Hashem, which He will bring to you today; for the Egyptians whom ye have seen today, ye shall see them again no more ad olam. 14 Hashem shall fight for you, and ye shall keep still.

15 And Hashem said unto Moshe, Why criest thou unto Me? Speak unto the Bnei Yisroel, so that they move on; 16 But lift thou up thy staff, and stretch out thine yad over the yam, and divide it; and the Bnei Yisroel shall go on yabashah *(dry land)* through the midst of the yam. 17 And I, hineni, I will harden the lev Mitzrayim, and they shall go after them; and I will get Me glory over Pharaoh, and over all his army, over his chariots, and upon his parash *(horsemen)*. 18 And the Egyptians shall know that I am Hashem, when I have gotten Me glory over Pharaoh, over his chariots, and over his parash.

19 And the Malach HaElohim, which goes in front of the Machaneh Yisroel, moved and went behind them; and the

מדבר . יג האָט משה געזאָגט צום פֿאָלק: איר זאָלט נישט מורא
moire nisht zolt ir folk tsum gezogt Moshe hot midber
fear not must you people to said Moshe has wilderness

האָבן; שטייט און זעט די ישועה פֿון ה וואָס ער וועט אײַך
aich vet er vos Hashem fun yeshue di zet un shteit hobn
for you will he which Hashem of salvation the see and stand have

היינט טאָן; וואָרעם ווי איר זעט היינט די מִצרַיִם , וועט איר זיי
zei ir vet Mitsrayim di haint zet ir vi vorem ton haint
them you will Egyptians the today see you just as because do today

אויף אייביק מער ווידער נישט אָנזען. יד ה וועט מלחמה האַלטן
haltn milchome vet Hashem onzen nisht vider mer eibik oif
fight battle will Hashem see not again more ever for

פֿאַר אײַך, און איר וועט שטיין שטיל.
shtil shtein vet ir un aich far
silent stand will you and you for

טו און ה האָט געזאָגט צו משהן : וואָס שרײַסטו
shraistu vos Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
do you(sg) cry out which Moshe to said has Hashem and

צו מיר? רעד צו די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל, זיי זאָלן זיך . טז און
un tsien zoln zei Yisroel fun kinder di tsu red mir tsu
and advance must they Israel of children the to tell me to

דו הייב אויף דײַן שטעקן, און שטרעק אויס דײַן האַנט אויפֿן ים ,
yam oifn hant dain ois shtrek un shtekn dain oif heib du
sea over hand your out stretch and staff your up lift you

און שפּאַלט ים , און די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל וועלן אַרײַן אין
in arain veln Yisroel fun kinder di un yam shpalt un
into enter will Israel of children the and the sea divide and

מיטן ים אויף טריקענעש . יז און איך, זע , איך מאַך פֿעסט
fest mach ich ze ich un trikenish oif yam mitn
resolute make I behold I and dry ground on sea midst of

דאָס אַרץ פֿון די מִצרַיִם , און זיי וועלן אַרײַן נאָך זיי ; און
un zei noch arain veln zei un Mitsrayim di fun harts dos
and them after enter will they and Egyptians the of heart the

איך וועל געערלעכט ווערן דורך פַּרעהן , און דורך זײַן
zain durch un Pharaohn durch vern geerlecht vel ich
his through and Pharaoh through become be honored will I

גאַנצן חיל , דורך זײַנע רײַטוועגן, און דורך זײַנע רײַטער .
raiter zaine durch un raitvegn zaine durch cheil gantsn
charioteers his through and chariots his through army whole

יח און די מִצרַיִם וועלן וויסן אַז איך בין ה , וועל איך וועל
vel ich ven Hashem bin ich az visen veln Mitsrayim di un
will I when Hashem am I that know will Egyptians the and

געערלעכט דורך פַּרעהן , דורך זײַנע רײַטוועגן, און דורך
durch un raitvegn zaine durch Pharaohn durch geerlecht
through and chariots his through Pharaoh through be honored

זײַנע רײַטער .
raiter zaine
charioteers his

יט און דער מלאך פֿון האלקים וואָס איז געגאַנגען פֿאַר דער
der far gegangen iz vos HaElokim fun malach der un
the before having gone is which G-d of Angel the and

מחנה פֿון יִשׂרָאֵל, האָט אַוועקגעצויגן און איז געגאַנגען פֿון
fun gegangen iz un avekgetsoign hot Yisroel fun machne
of having gone is and journeyed has Israel of company

pillar of cloud moved from before their face, and stood behind them;
[20] And it came between the machaneh Mitzrayim and the Machaneh Yisroel; there was the anan bringing choshech to the Egyptians, but bringing light by night to Yisroel; so that none came near the other, kol halailah.
[21] Then Moshe stretched out his yad over the yam; and Hashem caused the yam to go back by a strong east wind all that night, so that the yam was made dry land, and the mayim were divided.
[22] And the Bnei Yisroel then went into the middle of the yam upon the yabashah *(dry land)*; and the mayim were a chomah *(wall)* unto them on their right, and on their left.
[23] And the Egyptians pursued, and went in after them into the middle of the yam, even kol sus Pharaoh, his chariots, and his parash.
[24] So it came to pass, that when came the watch of the boker, Hashem looked down on the machaneh Mitzrayim through the ammud eish *(pillar of fire)* and of the anan, and caused confusion over the machaneh Mitzrayim,
[25] And turned awry their chariot wheels, that they drove them with difficulty; so that the Egyptians said, Let us flee from the presence

הינטער זיי ; און דער וואָלקן-זײַל האָט אַוועקגעצויגן פֿון פּנֵי
far fun avekgetsoign hot volken-zail der un zei hinter
in front of from traveled has pillar of cloud the and them behind

זיי , און האָט זיך געשטעלט הינטער זיי ; כ און ער איז געקומען
gekumen iz er un zei hinter geshtelt zich hot un zei
having come is he and them behind stood self has and them

צווישן דער מחנה פֿון מִצרַיִם , און צווישן דער מחנה פֿון
fun machne der tsvishn un Mitsrayim fun machne der tsvishn
of company the between and Egyptians of army the between

יִשׂרָאֵל; און דאָרטן איז געווען דער וואָלקן און די פֿינצטערניש און
un fintsternish di un volken der geven iz dortn un Yisroel
and darkness the and cloud the having been was there and Israel

דאָ האָט ער באַלוכטן די נאַכט; און איינע האָט נישט גענענט
genent nisht hot eine un nacht di baluchtn er hot do
come near not has the one and night the lit up he has here

צו דער אַנדערער די גאַנצע נאַכט. כא און משה האָט אויסגעשטרעקט
oisgeshtrekt hot Moshe un nacht gantse di anderer der tsu
stretched out has Moshe and night whole the other the to

זײַן האַנט אויפֿן ים , און ה האָט געטריבן דעם ים מיט אַ
a mit yam dem getribn hot Hashem un yam oifn hant zain
a with sea the driven has Hashem and the sea over hand his

שטאַרקן מזרח-ווינט אַ גאַנצע נאַכט, און געמאַכט דעם ים פֿאַר
far yam dem gemacht un nacht gantse a mizrech-vint shtarkn
for sea the made and night whole a east wind strong

אַ טריקענעש , און די וואַסערן האָבן זיך צעשפּאָלטן. כב און די
di un tseshpolten zich hobn vasern di un trikenish a
the and divided self have waters the and dry ground a

קינדער פֿון יִשׂרָאֵל זײַנען אַרײַנגעגאַנגען אין מיטן ים אויף
oif yam mitn in araingegangen zainen Yisroel fun kinder
on the sea midst of in went are Israel of children

טריקענעש ; און די וואַסערן זײַנען זיי געווען אַ מויער פֿון
fun moier a geven zei zainen vasern di un trikenish
from wall a having been they are waters the and dry ground

זייער רעכטער זײַט און פֿון זייער לינקער. כג און די מִצרַיִם האָבן
hobn Mitsrayim di un linker zeyer fun un zait rechter zeyer
have Egyptians the and left their from and side right their

נאָכגעיאָגט , און אַלע פֿערד פֿון פַּרעהן , זײַנע רײַטווענען, און זײַנע
zaine un raitvegn zaine Pharaohn fun ferd ale un nochgeyogt
his and chariots his Pharaoh of horses all and pursued after

רײַטער , זײַנען אַרײַן נאָך זיי אין מיטן ים . כד און עס
es un yam mitn in zei noch arain zainen raiter
it and the sea midst of into them after entered have charioteers

איז געווען אין דער פֿרימאָרגנוואַך , האָט ה אַראָפּגעקוקט אויף
oif aropgekukt Hashem hot frimorgnvach der in geven iz
on looked down Hashem has morning watch the in having been is

דער מחנה פֿון מִצרַיִם מיט אַ זײַל פֿײַער און וואָלקן, און
un volken un faier fun zail a mit Mitsrayim fun machne der
and cloud and fire of pillar a in Egypt of army the

ער האָט פֿאַרטומלט די מחנה פֿון מִצרַיִם . כה און ער האָט
hot er un Mitsrayim fun machne di fartumlt hot er
has he and Egypt of army the caused confusion has he

אָפּגעטאָן די רעדער פֿון זייערע רײַטווענען, און זיי געמאַכט פֿאָרן
forn gemacht zei un raitvegn zeyere fun reder di opgeton
to drive made them and chariots their of wheels the finished

of Yisroel; because Hashem fighteth for them against the Egyptians.

[26] And Hashem said unto Moshe, Stretch out thine yad over the yam, that the mayim may come again upon the Egyptians, upon their chariots, and upon their parash. [27] And Moshe stretched forth his yad over the yam, and the yam rushed back to its place as dawn of the boker appeared; and the Egyptians tried to flee away from meeting it; but Hashem swept the Egyptians into the middle of the yam. [28] And the mayim rushed back, and covered the chariots, and the parashim, and all the army of Pharaoh that came into the yam after them; there remained as survivors not so much as one of them. [29] But the Bnei Yisroel walked upon yabashah through the yam; and the mayim were a chomah unto them on their right, and on their left. [30] Thus Hashem saved Yisroel yom hahu out of the hand of Mitzrayim; and Yisroel saw the Egyptians dead upon the seashore. [31] And Yisroel saw the yad

מיט שווערקייט, און די מִצרַיִם האָבן געזאָגט: לאָמיר אַנטלויפֿן פֿון
fun antloifn lomir gezogt hobn Mitsrayim di un shverikeit mit
from be fleeing let us said have Egyptians the and difficulty with
יִשׂרָאֵל, ווארעם ה האַלט מלחמה פֿאַר זיי מיט מִצרַיִם .
Mitsrayim mit zei far milchome halt Hashem vorem Yisroel
Egypt with them for battle holds Hashem because Israel

כו און ה האָט געזאָגט צו משהן : שטרעק אויס דיין
dain ois shtrek Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
your out stretch Moshe to said has Hashem and
האַנט אויפֿן ים , און זאָלן די וואַסערן זיך אומקערן אויף די
di oif umkeren zich vasern di zoln un yam oifn hant
the upon to return self waters the shall and the sea over hand
מִצרַיִם , אויף זייערע רייטווועגן, און אויף זייערע רייטער . כז האָט
hot raiter zeyere oif un raitvegn zeyere oif Mitsrayim
has charioteers their on and chariots their on Egyptians
משה אויסגעשטרעקט זיין האַנט אויפֿן ים , און דער ים האָט
hot yam der un yam oifn hant zain oisgeshtrekt Moshe
has sea the and the sea over hand his stretched out Moshe
זיך אומגעקערט אַקעגן פֿרימאָרגן צו זיין שטאַרקייט, און די
di un shtarkeit zain tsu frimorgn akegn umgekert zich
the and solidity its to morning towards returned self
מִצרַיִם זיינען אים אָנגעלאָפֿן ; און ה אַנטקעגן
Hashem un antkegen ongelofn im zainen Mitsrayim
Hashem and to meet running away from it were Egyptians
האָט אַרײַנגעטרייסלט די מִצרַיִם אין מיטן ים . כח און די
di un yam mitn in Mitsrayim di araingetreislt hot
the and the sea midst of into Egyptians the shaken has
וואַסערן האָבן זיך אומגעקערט, און האָבן צוגעדעקט די רײַטווועגן,
raitvegn di tsugedekt hobn un umgekert zich hobn vasern
chariots the covered have and returned self have waters
און די רײַטער – דעם גאַנצן חיל פֿון פַּרעהן , וואָס איז
iz vos Pharaohn fun cheil gantsn dem raiter di un
has which Pharaoh of army whole the charioteers the and
אַרײַן נאָך זיי אין ים ; נישט געבליבן פֿון זיי צו מאָל
mol tsu zei fun geblibn nisht yam in zei noch arain
even not them from remained not the sea into them after entered
אַן אײנציקער. כט און די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל זײַנען געגאַנגען
gegangen zainen Yisroel fun kinder di un eintsiker an
having gone are Israel of children the and single one a
אין מיטן ים אויף טריקענעם אויף די וואַסערן זײַנען זיי
zei zainen vasern di un trikenish oif yam mitn in
they are waters the and dry ground on the sea midst of in
געווען אַ מויער פֿון זייער רעכטער זײַט און פֿון זייער לינקער.
linker zeyer fun un zait rechter zeyer fun moier a geven
left their from and side right their from wall a having been
ל און ה האָט אין יענעם טאָג געהאָלפֿן יִשׂרָאֵל פֿון דער האַנט
hant der fun Yisroel geholfn tog yenem in hot Hashem un
hand the from Israel saved day that in has Hashem and
פֿון מִצרַיִם , און יִשׂרָאֵל האָט געזען די מִצרַיִם טויט אויפֿן
oifn toit Mitsrayim di gezen hot Yisroel un Mitsrayim fun
on dead Egyptians the seen has Israel and Egyptians of
ברעג פֿון ים . לא און יִשׂרָאֵל האָט געזען די גרויסע שטאַרקייט
shtarkeit groise di gezen hot Yisroel un yam fun breg
power great the seen has Israel and the sea of shore

hagedolah which Hashem did upon the Egyptians; and HaAm feared Hashem, and put their trust in Hashem, and in His eved Moshe.

וואָס ה האָט געטאָן אַקעגן מִצרַיִם , און דאָס פֹּאָלק האָט
hot folk dos un Mitsrayim akegn geton hot Hashem vos
have people this and Egypt against done has Hashem which

מורא געהאַט פֿאַר ה , און זיי האָבן געגלויבט אין ה ,
Hashem in gegloibt hobn zei un Hashem far gehat moire
Hashem in believed have they and Hashem for had fear

און אין זיין קנעכט משהן .
Mosheen knecht zain in un
Moshe servant his in and

15 Then sang Moshe and the Bnei Yisroel this shirah *(song)* to Hashem, and spoke, saying,

טו

דענצמאָל טוט זינגען משה און די קינדער פֿון
fun kinder di un Moshe zingen tut dentsmol
of children the and Moshe sing does then

יִשׂרָאֵל דאָס דאָזיקע געזאַנג צו ג-ט, און זיי האָבן
hobn zei un G-t tsu gezang dozike dos Yisroel
have they and G-d to song this the Israel

געזאָגט, אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi gezogt
say to thus said

I will sing unto Hashem,

איך וועל זינגען צו ה ,
Hashem tsu zingen vel ich
Hashem to sing will I

for He hath triumphed gloriously:

וואָרעם ער איז הויך דערהייבט;
derheicht hoich iz er vorem
exalted high is he because

the sus and its rider

דעם פֿערד מיט זיין רייטער
raiter zain mit ferd dem
horseback rider his with horse the

hath He cast into the yam.

האָט ער געשלײדערט אין ים .
yam in geshlaidert er hot
the sea into flung he has

[2] Hashem is my oz and zimrah *(song of praise)*,

ב מײַן שטאַרקייט און לויב-געזאַנג איז ה ,
Hashem iz loib-gezang un shtarkeit main
Hashem is song of praise and strength my

and He is become to me Yeshu'ah *(salvation)*;

און ער איז מיר געווען ישועה .
yeshue geven mir iz er un
salvation become for me has he and

He is Eli *(my G-d)*,

דאָס איז מײַן ג-ט,
G-t main iz dos
G-d my is this

and I will praise Him;

און איך וועל אים באַשיינען ;
basheinen im vel ich un
beautify him will I and

Elohei Avi,

ג-ט פֿון מײַן פֿאָטער,
foter main fun G-t
father my of G-d

and I will exalt Him.

און איך וועל אים דערהייבן.
derheibn im vel ich un
exalt him will I and

[3] Hashem is an Ish Milchamah;

ג ה איז אַ קריגסמאַן,
krigsman a iz Hashem
a warrior a is Hashem

Hashem shmo.

ה איז זיין נאָמען .
nomen zain iz Hashem
name his is Hashem

[4] Markevot Pharaoh and his army

ד פַּרעהס רײַטוועגן און זײַן חיל
cheil zain un raitvegn Pharaohs
army his and chariots Pharaoh's

hath He cast into the yam;

האָט ער געוואָרפֿן אין ים ,
yam in gevorfn er hot
the sea into thrown he has

his select commanders also

און די בעסטע פֿון זײַנע עלטסטע
eltste zaine fun beste di un
leaders his of best the and

are drowned in Yam Suf.

זײַנען אין ים-סוף דערטרונקען.
dertrunken Yam-Suf in zainen
drowned Yam Suf in have

[5] The tehomot *(depths)* have covered them;

ה די תהומען טוען זיי צודעקן ,
tsudekn zei tuen tehomen di
to cover them do deeps the

they sank into the bottom like an even *(stone)*.

זיי האָבן ווי אַ שטיין אין די טיפֿענישן גענידערט .
genidert tifenishn di in shtein a vi hobn zei
gone down depths the into stone a like have they

[6] Thy right hand, Hashem,

ו דײַן רעכטע האַנט, ה ,
Hashem hant rechte dain
Hashem hand right your

is become glorious in ko'ach;

דו פֿאַרהערלעכט אין שטאַרקייט,
shtarkeit in prachtiker du
power in glorious you

Thy right hand, Hashem,

דײַן רעכטע האַנט, ה ,
Hashem hant rechte dain
Hashem hand right your

hath dashed into pieces the oyev.

טוט צעברעכן דעם פֿײַנט .
faint dem tsebrechn tut
enemies the to break makes

[7] And in the greatness of Thine majesty

ז און מיט דײַן גרויס מאַכטיקייט
machtikeit grois dain mit un
might great your with and

Thou hast overthrown them that rose up against Thee;

צעשטערסטו דײַנע קעגנשטייער;
kegnshteyer daine tseshterstu
opponents your destroy you(sg)

Thou sentest forth Thy charon *(wrath)*,

שיקסט אַרויס דײַן גרימצאָרן ,
grimtsorn dain arois shikst
wrath your out you send

which consumed them as stubble.

פֿאַרצערט ער זיי ווי שטרוי.
shtroi vi zei er fartsert
straw like them it consumed

[8] And with the blast of Thy nostrils

ח און פֿון דעם הויך פֿון דײַנע נאָזלעכער
nozlecher daine fun hoich dem fun un
nostrils your of breath the from and

the mayim were gathered together,

האָבן זיך די וואַסערן צונויפֿגעזאַמלען ;
tsunoifgezamlen vasern di zich hobn
gathered together waters the self have

the floods stood upright

אַזוי ווי אַ סטויג
stoig a vi azoi
haystack a like just as

like a stack,

זײַנען די סטויג געשטאַנען;
geshtanen stoig di zainen
stood haystack the have

and the tehomot were congealed

דִי תְהוֹמעְן הָאבְן געגליווערט
geglivert hobn tehomen di
congealed have deeps the

in the lev yam *(heart of the sea)*.

אִין הַארצְן פּוּן ים .
yam fun hartsn in
the sea of the heart in

[9] The oyev said,

[ט] דער פַיִינט האָט געזאָגט:
gezogt hot faint der
said has enemy the

I will pursue, I will overtake,

איך וועל יאָגן , איך וועל כאַפּן ,
chapn vel ich yogn vel ich
snare will I pursue will I

I will share the plunder;

איך וועל אויסטיילן רויב ,
roib oisteilen vel ich
plunder distribute will I

my battle-lust shall be satisfied upon them;

מײַן זעל וועט זיך אָנפֿילן מיט זיי ;
zei mit onfiln zich vet zel main
them with fill self will soul my

I will draw my cherev,

איך וועל ציען מײַן שווערד,
shverd main tsien vel ich
sword my draw will I

my yad shall take possession of

אויסרָאטן וועט זיי מײַן האַנט.
hant main zei vet oisrotn
hand my them will to exterminate

[10] Thou didst blow with Thy ruach,

[י] האָסטו מיט דײַן אָטעם אַ בלאָז געטאָן,
geton bloz a otem dain mit hostu
done blast a breath your with have you

the yam covered them;

האָט דער ים זיי צוגעדעקט;
tsugedekt zei yam der hot
covered them sea the has

they sank like lead

זיי זײַנען אײַנגעזונקען ווי בלײַ
blai vi aingezunken zainen zei
lead like sunk have they

in the mighty waters.

אין די מאַכטיקע וואַסערן.
vasern machtike di in
waters mighty the in

[11] Mi chamochah ba'elim, Adonoi

[יא] ווער איז ווי דו , ה ,
Hashem du vi iz ver
Hashem you like is who

(Who is like unto Thee, Hashem, among the elim)?

צווישן די מאַכטיקע?
machtike di tsvishn
mighty the among

Who is like Thee,

ווער איז ווי דו ,
du vi iz ver
you like is who

glorious in kodesh *(holiness)*,

פֿראַכטיק אין הייליקייט,
heilikeit in prachtik
holiness in glorious

awesome in praiseworthy acts,

פֿאַרכטיק אין לויבונגען ,
loibungen in forchtik
praises in awesome

doing wonders?

טוער פּוּן וווּנדער ?
vunder fun tuer
wonders of doer

[12] Thou didst stretch out Thy right hand,

יב הָאָסְט אויסגעשטרעקט דַיִן רעכטע האַנט,
hant rechte dain oisgeshtrekt host
hand right your stretched out have

eretz swallowed them.

הָאָט די ערד זיי אײַנגעשלונגען .
aingeshlungen zei erd di hot
swallowed up them earth the has

[13] Thou in Thy chesed hast led forth

יג הָאָסְט געפֿירט מיט דַיִן חֶסֶד
chesed dain mit gefirt host
kindness your with led you have

the people which Thou hast redeemed *(acquired back)*;

דאָס פֹּאָלק וואָס דו האָסט אויסגעלייזט;
oisgeleizt host du vos folk dos
redeemed have you whom people the

Thou hast guided them in Thy oz

באַלייט מיט דַיִן שטאַרקייט
shtarkeit dain mit baleit
power your with you accompanied

unto Thy neveh kodesh *(holy habitation)*.

צו דַיִן הייליקער ווויונונג .
voinung heiliker dain tsu
dwelling holy your to

[14] The nations shall hear, and be afraid;

יד פֹּעלקער האָבן געהערט, האָבן זיי געציטערט,
getsitert zei hobn gehert hobn felker
trembled they have heard have nations

anguish shall take hold on the inhabitants of Peleshet *(Philistia)*.

אַן אַנגסט האָט באַנומען די ווויונער פֿון פְּלֶשֶׁת .
Peleshet fun voiner di banumen hot angst an
Philistia of inhabitants the seized has fear a

[15] Then the chief men of Edom shall be amazed;

טו דערשראָקן האָבן זיך דענצמאָל די פֿירשטן פֿון אֱדוֹם ,
Edom fun firshtn di dentsmol zich hobn dershrokn
Edom of rulers the then self have terrified

the mighty men of Moav, trembling shall take hold upon them;

די האַרן פֿון מוֹאָבּ, זיי האָט אַ שוידער באַנומען ,
banumen shoider a hot zei Moav fun harn di
seized horror a has them Moab of lords the

all the inhabitants of Kena'an shall melt away with weakness.

צעגאַנגען געוואָרן זײַנען אַלע ווויונער
voiner ale zainen gevorn tsegangen
inhabitants all are having become melted

פֿון כְּנַעַן ;
Kenaan fun
Canaan of

[16] Terror and pachad shall fall upon them;

טז אַן אימה און אַ פַּחד איז געפֿאַלן אויף זיי .
zei oif gefaln iz pachad a un eime an
them on fallen has dread a and terror a

by the greatness of Thine zero'a

דורך דער גרויסקייט פֿון דַיִן אָרעם
orem dain fun groiskeit der durch
arm your of greatness the through

they shall be struck dumb as an even *(stone)*;

זײַנען זיי שטיל ווי אַ שטיין געוואָרן ,
gevorn shtein a vi shtil zei zainen
having become stone a as silent they are

till Thy people pass by, Hashem,

בעת דַיִן פֹּאָלק איז אַריבער , ה ,
Hashem ariber iz folk dain beeis
Hashem crossed over has people your while

till the people pass by, which Thou hast purchased.

בעת אַריבער איז דאָס פֹּאָלק וואָס דו
du vos folk dos iz ariber beeis
you whom people this has crossed over while

האָסט אויסגעקויפֿט.
oisgekoift host
ransomed have

[17] Thou shalt bring them in, and plant them

יז וועסט זיי ברענגען און זיי פלאַנצן
flantsn zei un brengen zei vest
plant them and bring them you(sg) will

in the har of Thine nachalah,

אויף דעם באַרג פֿון דיין , ארב
arav dain fun barg dem oif
inheritance your of mount the on

in the place, Hashem, which Thou hast made

דעם אָרט וואָס דו האָסט געמאַכט
gemacht host du vos ort dem
made have you which place the

for Thee to dwell in,

פֿאַר דיר , ה , צו וווינען ,
voinen tsu Hashem dir far
live to Hashem you(SG) for

in the Mikdash, Adonoi,

דעם מִקְדָּשׁ , אֲדֹנָי ,
Adonoi mikdash dem
Adonoi sanctuary the

which Thy hands have established.

וואָס דיַינע הענט האָבן אויפֿגעשטעלט.
oifgeshtelt hobn hent daine vos
erected have hands your which

[18] Hashem shall reign

יח ה וועט קיניגן
kinign vet Hashem
rule will Hashem

l'olam va'ed.

אויף אייביק און שטענדיק.
shtendik un eibik oif
always and ever to

[19] For the sus Pharaoh went in with his chariots and with his parash into the yam, and Hashem brought again the waters of the yam upon them; but the Bnei Yisroel went on yabashah *(dry land)* in the middle of the yam.

יט וואָרעם פֿרעהס פֿערד מיט זיַינע רייַטוועגן און
un raitvegn zaine mit ferd Pharaohs vorem
and chariots his with horses Pharaoh's because

זיַינע רייַטער זיַינען אַריַין אין ים , און ה
Hashem un yam in arain zainen raiter zaine
Hashem and the sea into entered have charioteers his

האָט אומגעקערט אויף זיי די וואַסערן פֿון ים , און
un yam fun vasern di zei oif umgekert hot
and the sea of waters the them on returned has

די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל זיַינען גענאַנגען אין מיטן
mitn in gegangen zainen Yisroel fun kinder di
midst of in having gone are Israel of children the

ים אויף טריקענעניש .
trikenish oif yam
dry ground on the sea

[20] And Miryam the neviah, the achot Aharon, took the tof *(hand drum)* in her yad; and all the nashim went out after her with hand-drums and with dancing. [21] And Miryam sang to them,

כ און מִרְיָם די נבֿיאה , אַהרֹנס שוועסטער, האָט
hot shvester Aharons neviye di Miryam un
has sister Aaron's prophetess the Miryam and

גענומען די פּויק אין איר האַנט, און אַלע ווייַבער
vaiber ale un hant ir in poik di genumen
women all and hand her in tambourine the taken

זיַינען אַרויסגעגאַנגען נאָך איר מיט פּויקן און מיט
mit un poikn mit ir noch aroisgegangen zainen
with and tambourines with her after having come out are

טענץ . כא און מִרְיָם האָט געזונגען פֿאַר זיי :
zei far gezungen hot Miryam un tents
them for sang has Miryam and dance

Sing ye to Hashem,

זינגט צו ה ,
Hashem tsu zingt
Hashem to sing

for He hath triumphed gloriously;

וואָרעם ער איז הויך דערהייבט;
derheicht hoich iz er vorem
exalted high is he because

the sus and its rider

דעם פֿערד מיט זיין רייַטער
raiter zain mit ferd dem
horseback rider his with horse the

hath He thrown into the yam.

האָט ער געשלייַדערט אין ים .
yam in geshlaidert er hot
sea in flung he has

כב און משה האָט געמאַכט ציען די ישׂראֵל פֿון ים-סוף , און
un Yam-Suf fun Yisroel di tsien gemacht hot Moshe un
and Yam Suf from Israel the to travel made has Moshe and

זיי זיינען אַרויסגעגאַנגען צום מדבר שור ; און זיי זיינען
zainen zei un Shur midber tsum aroisgegangen zainen zei
are they and Shur wilderness to the having come out are they

געגאַנגען דריי טעג אין דער מדבר , און האָבן נישט געפֿונען
gefunen nisht hobn un midber der in teg drai gegangen
found not have and wilderness the in days three having gone

קיין וואַסער. כג און זיי זיינען געקומען קיין מָרָה ; אָבער זיי
kein vaser un zainen zei ober Marah kein gekumen zainen zei un
any water and are they but Marah to having come are they and

האָבן נישט געקענט טרינקען דאָס וואַסער פֿון מָרָה , ווייַל עס איז
iz es vail Marah fun vaser dos trinken gekent nisht hobn
is it because Marah of water the to drink been able not have

געווען ביטער. דערום האָט מען גערופֿן איר נאָמען מָרָה .
Marah nomen ir gerufn men hot derum biter geven
Marah name its called they have therefore bitter having been

כד און דאָס פֿאָלק האָט געמורמלט אַקעגן משהן , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Mosheen akegn gemurmlt hot folk dos un
say to thus Moshe against murmured have people the and

וואָס זאָלן מיר טרינקען? כה האָט ער געשריען צו ה׳ , און
un Hashem tsu geshrien er hot trinken mir zoln vos
and Hashem to cried out he has drink we shall what

ה׳ האָט אים אָנגעוויזן אַ בוים , און ער האָט אים אַרײַנגעוואָרפֿן
araingevorfn im hot er un boim a ongevizen im hot Hashem
thrown into it has he and tree a shown to him has Hashem

אין וואַסער, און דאָס וואַסער איז געוואָרן זיס .
zis gevorn iz vaser dos un vaser in
drinkable having become is water the and water in

דאָרטן האָט ער זיי געמאַכט חוקים און געזעצן , און דאָרטן האָט ער
hot dortn un gezetsn un chukkim gemacht zei er hot dortn
has there and laws and statutes made them he has there

זיי געפרוווט. כו און ער האָט געזאָגט: אויב צוהערן וועסטו
vestu tsuhern oib gezogt hot er un gepruvet zei er
will you(sg) listen if said has he and tested them he

צוהערן צו דעם קול פֿון ה׳ דיין ג-ט, און וועסט טאָן
ton vest un G-t dain Hashem fun kol dem tsu tsuhern
do will and G-d your Hashem of voice the to listen

וואָס איז רעכטפֿאַרטיק אין זיַינע אויגן, און וועסט האָרכן צו זיַינע
zaine tsu horchn vest un oign zaine in rechtfartik iz vos
his to hearken will and eyes his in upright is what

געבאָט , און היטן אַלע זיַינע חוקים , וועל איך אַל די
di al ich vel chukkim zaine ale hitn un gebot
the all I will statutes his all keep and commandments

22 So Moshe brought Yisroel from the Yam Suf, and they went out into the midbar of Shur; and they went shloshet yamim in the midbar, and found no mayim. 23 And when they came to Marah *(Bitter Place)*, they could not drink of the mayim from Marah, for they were marim; therefore the shem of it was called Marah. 24 So the people murmured against Moshe, saying, Mah nishteh *(what shall we drink)*? 25 And he cried unto Hashem; and Hashem showed him an etz *(tree)* which when he had cast into the mayim, the waters were made sweet; at that place He made for them a chok *(statute, requirement, obligation)* and a mishpat *(divine judgment)*, and there He tested them, 26 And said, If thou wilt diligently pay heed to the voice of Hashem Eloheicha, and will do that which is yashar in His sight, and will give ear to do His mitzvot, and be shomer over all His chok, I will put none of these machalah *(diseases)* upon

קראַנקשאַפֿט וואָס איך האָב אַרויפֿגעטאָן אויף מִצרַיִם , נישט אַרויפֿטאָן
aroifton nisht Mitsrayim oif aroifgeton hob ich vos krankshaft
place not Egypt on placed have I which illness

אויף דיר ; וואָרעם איך בין ג-ט וואָס היילט.
heilt vos G-t bin ich vorem dir oif
heals who G-d am I because you(SG) on

כז און זיי זיַינען געקומען קיין אֵילִם; און דאָרטן זיַינען
zainen dortn un Elim kein gekumen zainen zei un
were there and Eilim to having come are they and

געווען צוועלף קוואַלן וואַסער, און זיבעציק טייטלבוימער; און
un teitlbeimer zibetsik un vaser kvaln tsvelf geven
and palm trees seventy and water springs of twelve having been

זיי האָבן דאָרטן געלאגט בייַם וואַסער.
vaser baim gerut dortn hobn zei
water by the rested there have they

טז

און זיי האָבן אַוועקגעצויגן פֿון אֵילִם, און די גאַנצע
gantse di un Elim fun avekgetsoign hobn zei un
whole the and Eilim from journeyed have they and

עדה פֿון די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל איז אָנגעקומען
ongekumen iz Yisroel fun kinder di fun eide
arrived has Israel of children the of congregation

אין מדבר סין וואָס צווישן אֵילִם און צווישן סיני ,
Sinai tsvishn un Elim tsvishn vos Sin midber in
Sinai between and Eilim between which Sin wilderness of in

אין פֿופֿצנטן טאָג פֿון צווייטן חודש נאָך זייער אַרויסגיין פֿון
fun aroisgein zeyer noch choidesh tsveitn fun tog fuftsntn in
from going out their after month second of day fifteenth in

לאַנד מִצרַיִם .
Mitsrayim land
Egypt land of

ב און די גאַנצע עדה פֿון די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל האָט
hot Yisroel fun kinder di fun eide gantse di un
has Israel of children the of assembly whole the and

געמורמלט אַקעגן משהן און אַקעגן אַהרֹנען אין מדבר ;
midber in Aharonen akegn un Mosheen akegn gemurmlt
wilderness in Aaron against and Moshe against murmured

ג און די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל האָבן צו זיי געזאָגט: הלוואַי
halevay gezogt zei tsu hobn Yisroel fun kinder di un
if only said them to have Israel of children the and

וואָלטן מיר געשטאָרבן דורך דער האַנט פֿון ה אין
in Hashem fun hant der durch geshtorbn mir voltn
in Hashem of hand the by died we would have

לאַנד מִצרַיִם וועז מיר זיַינען געזעסן איבערן פֿלייש וועז
ven fleish ibern gezesn zainen mir ven Mitsrayim land
when meat over seated were we when Egypt land of

מיר האָבן געגעסן ברויט צו זאַט ; וואָרעם איר האָט אונדז
undz hot ir vorem zat tsu broit gegesn hobn mir
us have you because be satisfied to bread eaten have we

אַרויסגעבראַכט אין דעם דאָזיקן מדבר , צו טייטן די דאָזיקע
dozike di teitn tsu midber dozikn dem in aroisgebracht
this the to kill to wilderness this the into brought out

גאַנצע איַינזאַמלונג דורך הונגער.
hunger durch ainzamlung gantse
hunger by assembly whole

thee, which I put upon the Egyptians; for Ani Adonoi rofecha *(I am Hashem that healeth thee)*.

27 And they came to Elim *(Great Trees)*. There were twelve springs of mayim, and threescore and ten date-palm trees; and they encamped there by the mayim.

16 And they took their journey from Elim, and kol Adat Bnei Yisroel came unto the midbar of Sin, which is between Elim and Sinai, on the fifteenth day of the second month after their departing out of Eretz Mitzrayim.

2 And kol Adat Bnei Yisroel murmured against Moshe and Aharon in the midbar; 3 And the Bnei Yisroel said unto them, If only G-d would have made us die by the yad Hashem in Eretz Mitzrayim, when we sat by the sir habasar *(pot of meat)*, and when we did eat lechem to the full; for ye have brought us forth into this midbar, to kill this kol hakahal with ra'av *(hunger)*.

[4] Then said Hashem unto Moshe, Hineni, I will rain lechem from Shomayim upon you; and HaAm shall go out and gather a certain daily provision, that I may test them, whether they will walk in My torah, or no. [5] And it shall come to pass, that on the yom hashishi *(sixth day)* they shall prepare that which they bring in; and it shall be twice as much as they gather daily.

[6] And Moshe and Aharon said unto kol Bnei Yisroel, At erev, then ye shall know that Hashem hath brought you out from Eretz Mitzrayim; [7] And in the boker, then ye shall see the kevod Hashem; because He heareth your telunnot *(murmurings, grumblings)* against Hashem; and who are we, that ye murmur against us? [8] And Moshe said, This shall be, when Hashem shall give you basar in the erev to eat, and in the boker lechem to the full; because Hashem heareth your telunnot which ye murmur against Him; and who are we? Your telunnot are not against us, but against Hashem. [9] And Moshe spoke unto Aharon, Say unto

ד האָט ה געזאָגט צו משהן : זע , איך מאַך אייַך
aich mach ich ze Mosheen tsu gezogt Hashem hot
for you make I behold Moshe to said Hashem has

רעגענען ברויט פֿון הימל , און דאָס פֿאָלק וועט אַרויסגיין און
un aroisgein vet folk dos un himel fun broit regenen
and go out will people this and heaven from bread rain

קלייַבן איטלעכן טאָג די באַדערפֿענישׂ פֿון טאָג, כּדי איך זאָל אים
im zol ich kedei tog fun baderfenish di tog itlechn klaibn
it shall I so that day for need the day each gather

פֿרוווון אויב ער וועט גיין אין מײַן תּורה אָדער נישט. ה און עס
es un nisht oder toyre main in gein vet er oib pruvn
it and not or instruction my in live will he if test

וועט זײַן , אויפֿן זעקסטן טאָג, אַז זיי וועלן אָפּמעסטן וואָס זיי וועלן
veln zei vos opmestn veln zei az tog zekstn oifn zain vet
will they what measure will they that day sixth on be will

אַהיימברענגען , וועט עס זײַן צווויי מאָל אַזוי פֿיל ווי זיי קלייַבן
klaibn zei vi fil azoi mol tsvei zain es vet aheimbrengen
gather they as many as times two be it will bring home

אויף טאָגטעגלעך.
togteglech oif
each day on

ו און משה און אַהרן האָבן געזאָגט צו אַלע קינדער פֿון
fun kinder ale tsu gezogt hobn Aharon un Moshe un
of children all to said have Aaron and Moshe and

יִשׂרָאֵל: אין אָוונט וועט איר וויסן , אַז ה האָט אייַך
aich hot Hashem az visen ir vet ovnt in Yisroel
you has Hashem that know you will evening in Israel

אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד מִצרַיִם ; ז און אין דער פֿרי וועט
vet peire der in un Mitsrayim land fun aroisgetsoign
will morning the in and Egypt land of from brought out

איר זען די פּראַכט פֿון ה ; וואָרעם ער האָט צוגעהערט אייַערע
aiere tsugehert hot er vorem Hashem fun pracht di zen ir
your listened to has he because Hashem of glory the see you

מורמלערייַען אַקעגן ה . און וואָס זײַנען מיר, וואָס איר
ir vos mir zainen vos un Hashem akegn murmleraien
you whom we are what and Hashem against murmurings

מורמלט אַקעגן אונדז? ח און משה האָט געזאָגט: דאָס וועט געשען
geshen vet dos gezogt hot Moshe un undz akegn murmlt
happen will this said has Moshe and us against murmur

ווען ה וועט אייַך געבן אין אָוונט פֿלייש צום עסן , און אין
in un esen tsum fleish ovnt in gebn aich vet Hashem ven
in and to eat to meat evening in give you will Hashem when

דער פֿרי ברויט צו זאַט ; וואָרעם ה האָט געהערט
gehert hot Hashem vorem zat tsu broit peire der
heard has Hashem because be satisfied to bread morning the

אייַערע מורמלערייַען וואָס איר מורמלט אַקעגן אים; און וואָס
vos un im akegn murmlt ir vos murmleraien aiere
what and him against murmur you which murmurings your

זײַנען מיר? נישט אַקעגן אונדז זײַנען אייַערע מורמלערייַען, נײַערט
naiert murmleraien aiere zainen undz akegn nisht mir zainen
but murmurings your are us against not we are

אַהרנען צו : זאָג צו משה האָט געזאָגט צו אַהרנען . ט און ה אַקעגן
tsu zog Aharonen tsu gezogt hot Moshe un Hashem akegn
to say Aaron to said has Moshe and Hashem against

דער גאַנצער עדה פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל: גענענט
genent Yisroel fun kinder di fun eide gantser der
come near Israel of children the of congregation whole the

פֿאַר ה , ווארעם ער האָט צוגעהערט אייערע מורמלערייַן.
murmleraien aiere tsugehert hot er vorem Hashem far
murmurings your listened to has he because Hashem before

י און עס איז געווען, ווי אַהרן האָט גערעדט צו דער גאַנצער
gantser der tsu geredt hot Aharon vi geven iz es un
whole the to spoken has Aaron as was is it and

עדה פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, האָבן זיי זיך
zich zei hobn Yisroel fun kinder di fun eide
selves they have Israel of children the of congregation

אומגעקוקט צום מדבר , ערשט די פּראַכט פֿון ה
umgekukt tsum midber ersht di pracht fun Hashem
looked to the wilderness look the glory of Hashem

האָט זיך באַוויזן אין וואָלקן . יא און ה האָט גערעדט צו
tsu geredt hot Hashem un volken in bavizn zich hot
to spoken has Hashem and the cloud in appeared self has

משהן , אַזוי צו זאָגן: יב איך האָב געהערט די מורמלערייַן פֿון די
di fun murmleraien di gehert hob ich zogn tsu azoi Mosheen
the of murmurings the heard have I say to thus Moshe

קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל. רעד צו זיי אַזוי צו זאָגן: קעגן אָוונט
ovnt kegen zogn tsu azoi zei tsu red Yisroel fun kinder
evening at about say to thus them to speak Israel of children

וועט איר עסן פֿלייש, און אין דער פֿרי וועט איר זיך זעטן
zetn zich ir vet peire der in un fleish esen ir vet
be satisfied self you will morning the in and flesh to eat you will

מיט ברויט, און איר וועט וויסן , אַז איך בין ה אלוקיכם .
Elokeichem Hashem bin ich az visen vet ir un broit mit
your G-d Hashem am I that know will you and bread with

יג און עס איז געווען אין אָוונט , זיינען אַרויפֿגעקומען
aroifgekumen zainen ovnt in geven iz es un
come up are evening in having been is it and

וואַכטלפֿויגלען און האָבן באַדעקט דעם לאַגער; און אין דער פֿרי
peire der in un lager dem badekt hobn un vachtlfoiglen
morning the in and camp the covered have and quails

איז געווען אַ שיכט טוי רונד אַרום לאַגער . יד און אַז
az un lager arum rund toi shicht a geven iz
when and the camp about around dew layer of a having been is

די שיכט טוי האָט זיך אויסגעדאַמפֿן, ערשט אויפֿן געזיכט פֿון
fun gezicht oifn ersht oisgedampn zich hot toi shicht di
of surface on look evaporated self has dew layer of the

מדבר איז דינס, שופּיקס, דין אַזוי וויי פֿראָסט אויף דער
der oif frost vi azoi din shupiks dins iz midber
the on frost as in same way fine flakes fine is wilderness

ערד . טו און ווי די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל האָבן דאָס געזען, אַזוי
azoi gezen dos hobn Yisroel fun kinder di vi un erd
thus seen this have Israel of children the when and ground

האָבן זיי געזאָגט איינער צום אַנדערן: מָן הוא? וויַיל זיי
zei vail hu man andern tsum einer gezogt zei hobn
they because this what is another to one said they have

האָבן נישט געווווסט וואָס דאָס איז. האָט משה צו זיי געזאָגט:
gezogt zei tsu Moshe hot iz dos vos gevust nisht hobn
said them to Moshe has is this what known not have

kol Adat Bnei Yisroel, Come near before Hashem; for He hath heard your telunnot.

10 And it came to pass, as Aharon spoke unto kol Adat Bnei Yisroel, that they looked toward the midbar, and, hinei, the kevod Hashem appeared in the anan. 11 And Hashem spoke unto Moshe, saying, 12 I have heard the telunnot Bnei Yisroel; speak unto them, saying, At twilight ye shall eat basar, and in the boker ye shall be glutted with lechem; and ye shall know that I am Hashem Eloheichem.

13 And it came to pass, that at erev the quails came up, and covered the machaneh; and in the boker there was a layer of tal *(dew)* about the machaneh. 14 And when the layer of tal evaporated, hinei, upon the surface of the midbar there lay thin flakes, as thin as a layer of kfor *(frost)* upon ha'aretz. 15 And when the Bnei Yisroel saw it, they said one to another, Mahn hu *(What is it?)* For they knew not mah hu (what [is] this). And Moshe said unto them, This is the lechem which

דאָס איז דאָס ברויט, וואָס ה האָט אײַך געגעבן צום
tsum gegebn aich hot Hashem vos broit dos iz dos
to given for you has Hashem which bread the is this

עסן . טז דאָס איז די זאַך , וואָס ה האָט באַפוילן :
bafoiln hot Hashem vos zach di iz dos esen
commanded has Hashem which thing the is this to eat

קלײַבט דערפון איטלעכער לויט זײַן עסן ; אַן עומֶר אויף אַ
a oif omer an esen zain loit itlecher derfun klaibt
a on omer an to eat his according each of it gather

קאָפּ, לויט דער צאָל פֿון אײַערע נפֿשות , איטלעכער
itlecher nefoshes aiere fun tsol der loit kop
each persons your of number of the according head

פֿאַר די וואָס אין זײַן געצעלט זאָלט איר נעמען . יז און די קינדער
kinder di un nemen ir zolt getselt zain in vos di far
children the and take you shall tent his in which the for

פֿון ישׂראֵל האָבן אַזוי געטאָן, און זיי האָבן געקליבן וויער פֿיל
fil ver geklibn hobn zei un geton azoi hobn Yisroel fun
many who gathered have they and done thus have Israel of

און ווער ווינציק . יח און אַז זיי האָבן געמאָסטן מיט אַן עומֶר,
omer an mit gemestn hobn zei az un vintsik ver un
omer an with measured have they when and few who and

האָט דער וואָס האָט געקליבן פֿיל נישט געהאַט איבעריק, און
un iberik gehat nisht fil geklibn hot vos der hot
and spare have had not many gathered has who the one has

דעם וואָס האָט געקליבן ווינציק האָט נישט געפֿעלט; איטלעכער
itlecher gefelt nisht hot vintsik geklibn hot vos dem
each lacked not has few gathered has who the one

וועדליק זײַן עסן האָבן זיי אויפֿגעקליבן.
oifgeklibn zei hobn esen zain vedlik
gathered they have eating his relative to

יט און משה האָט צו זיי געזאָגט: קיינער זאָל דערפון נישט
nisht derfun zol keiner gezogt zei tsu hot Moshe un
not any of it shall no one said them to has Moshe and

איבערלאָזן ביז אין דער פֿרי . כ אָבער זיי האָבן נישט צוגעהערט צו
tsu tsugehert nisht hobn zei ober peire der in biz iberlozen
to paid heed not have they but morning the in until leave over

משהן , און לײַט האָבן איבערגעלאָזט דערפון ביז אין דער פֿרי ,
peire der in biz derfun ibergelozt hobn lait un Mosheen
morning the in until from it left behind have people and Moshe

און עס איז געווארן ווערעמדיק , און האָט געשטונקען ; און משה
Moshe un geshtunken hot un veremdik gevorn iz es un
Moshe and smelled bad has and full of worms having become is it and

האָט געצערנט אויף זיי . כא און זיי האָבן עס געקליבן פֿרימאָרגן אין
in frimorgn geklibn es hobn zei un zei oif getsernt hot
by morning gathered it have they and them with been angry has

פֿרימאָרגן, איטלעכער וועדליק זײַן עסן ; און ווי די זון איז היים
heis iz zun di vi un esen zain vedlik itlecher frimorgn
hot is sun the when and eating his relative to each morning

געווארן , אַזוי איז עס צעגאַנגען . כב און עס איז געוואָרן אויפֿן
oifn geven iz es un tsegangen es iz azoi gevorn
on having been is it and melted it has thus having become

זעקסטן טאָג, האָבן זיי געקליבן צוויי מאָל אַזוי פֿיל ברויט, צוויי עומֶרס
omers tsvei broit fil azoi mol tsvei geklibn zei hobn tog zekstn
omers two bread much as times two gathered they have day sixth

Hashem hath given you to eat.

16 This is the thing which Hashem hath commanded, Gather of it every man according to his eating [need], an omer per person, according to the number of your nefashot; take ye every man for them which are in his ohel.

17 And the Bnei Yisroel did so, and gathered, some more, some less.

18 And when they did measure it by the omer, he that gathered much had nothing extra, and he that gathered little had no lack; they gathered every man according to his eating [need].

19 And Moshe said, Let no ish leave of it until boker.

20 Notwithstanding, they paid heed not unto Moshe; but some left part of it until boker, and [the leftovers] bred tola'im *(worms)*, and stank; and Moshe was angry with them.

21 And they gathered it every boker, every man according to his eating [need]; and when the shemesh grew hot, it melted.

22 And it came to pass, that on yom hashishi they gathered twice as much lechem, two

omers for one man; and all the nesi'im of the Edah came and told Moshe.

פַּאַר איטלעכן; און אַלע פֿירשטן פֿון דער עדה זײַנען געקומען ,
gekumen zainen eide der fun firshtn ale un itlechn far
having come are congregation the of leaders all and each for

און האָבן דערציילט משהן .
Mosheen dertseilt hobn un
Moshe told have and

23 And he said unto them, This is that which Hashem hath said, Tomorrow is a Shabbaton *(day of rest)*, Shabbos Kodesh unto Hashem; bake that which ye will bake today, and boil that ye will boil; and that which remaineth over lay up for you for mishmeret *(for keeping)* until boker. 24 And they laid it up, saving it until boker, as Moshe commanded; and it did not stink, neither was there any infestation therein.

כג האָט ער צו זיי געזאָגט: דאָס איז וואָס ה האָט גערעדט:
geredt hot Hashem vos iz dos gezogt zei tsu er hot
spoken has Hashem what is this said them to he has

אַ רוּונג , אַ הייליקער שבת איז מאָרגן צו ה ; וואָס איר
ir vos Hashem tsu morgn iz Shabbos heiliker a ruung a
you what Hashem to next day is Shabbos holy a resting a

ווילט באַקן באַקט, און וואָס איר ווילט קאָכן קאָכט, און אַלץ וואָס
vos alts un kocht kochn vilt ir vos un bakt bakn vilt
which all that and cook cook will you what and bake bake will

בלײַבט איבער, לייגט אײַך אַוועק צו האַלטן ביז אין דער פֿרי .
peire der in biz haltn tsu avek aich leigt iber blaibt
morning the in until keep to away you place over remains

כד האָבן זיי עס אַוועקגעלייגט ביז אין דער פֿרי , אַזוי ווי משה
Moshe vi azoi peire der in biz avekgeleigt es zei hobn
Moshe as just morning the in until laid away it they have

האָט באַפֿוילן , און עס האָט נישט געשטונקען , און קיין ווערעם
verem kein un geshtunken nisht hot es un bafoiln hot
worms any and smelled bad not has it and commanded has

זײַנען דערין נישט געווען .
geven nisht derin zainen
having been not in it are

25 And Moshe said, Eat that today; for today is a Shabbos unto Hashem; today ye shall not find it in the sadeh. 26 Sheshet yamim ye shall gather it; but on the yom hashevi'i, which is Shabbos, in it there shall be none.

כה און משה האָט געזאָגט: עסט עס היינט, ווארעם היינט איז שבת
Shabbos iz haint vorem haint es est gezogt hot Moshe un
Shabbos is today because today it eat said has Moshe and

צו ה , היינט וועט איר עס נישט געפֿינען אויפֿן פֿעלד. כו זעקס טעג
teg zeks feld oifn gefinen nisht es ir vet haint Hashem tsu
days six field on find not it you will today Hashem to

זאָלט איר עס קלײַבן, אָבער אויפֿן זיבעטן טאָג איז שבת , דעמצמאָל וועט
vet dentsmol Shabbos iz tog zibetn oifn ober klaibn es ir zolt
will then Shabbos is day seventh on but gather it you shall

עס נישט זײַן .
zain nisht es
do not it

27 And it came to pass, that there went out some from HaAm on the yom hashevi'i to gather, and they found none. 28 And Hashem said unto Moshe, How long refuse ye to be shomer over My mitzvot and My torot? 29 See, that Hashem hath given you the Shabbos, therefore He giveth

כז און עס איז געווען אויפֿן זיבעטן טאָג, זײַנען פֿון
fun zainen tog zibetn oifn geven iz es un
from are day seventh on having been is it and

פֿאָלק אַרויסגעגאַנגען קלײַבן , אָבער זיי האָבן נישט
nisht hobn zei ober klaibn aroisgegangen folk
not have they but to gather having come out people

געפֿונען . כח האָט ה געזאָגט צו משהן : ביז וואַנען
vanen biz Mosheen tsu gezogt Hashem hot gefunen
when to Moshe to said Hashem has found

וועט איר נישט וועלן היטן מײַנע געבאָט און
un gebot maine hitn veln nisht ir vet
and commandments my keep be willing not you will

מײַנע לערנונגען ? כט זעט, אַז ה האָט אײַך געגעבן
gegebn aich hot Hashem az zet lernungen maine
given for you has Hashem that see torah my

you on yom hashishi lechem for two days; abide ye every man in his place, let no man go out from his place on yom hashevi'i.

30 So HaAm rested on yom hashevi'i.

31 And Bais Yisroel called the shem thereof Manna; and it was like coriander seed, lavan *(white)*; and the taste of it was like flat cakes fried in devash.

32 And Moshe said, This is the thing which Hashem commandeth, Fill an omer of it to be mishmeret *(kept)* for your dorot; that they may see the lechem wherewith I have fed you in the midbar, when I brought you forth from Eretz Mitzrayim.

33 And Moshe said unto Aharon, Take a jar, and put an omer full of manna therein, and lay it up before Hashem, to be kept for your dorot. 34 As Hashem commanded Moshe, so Aharon laid it up before the

דעם שבת , גיט ער אײַך דערפֿאַר אין זעקסטן טאָג
tog zekstn in derfar aich er git Shabbos dem
day sixth in for that reason you he gives Shabbos the

ברויט אויף צוויי טעג . זיצט איטלעכער בײַ זיך ; קיינער זאָל
zol keiner zich bai itlecher zitst teg tsvei oif broit
shall anyone self by each sit days two for bread

נישט אַרויסגיין פֿון זײַן אָרט אין זיבעטן טאָג.
tog zibetn in ort zain fun aroisgein nisht
day seventh in place his of go out not

ל און דאָס פֿאָלק האָט גערוט אין זיבעטן טאָג.
tog zibetn in gerut hot folk dos un
day seventh in rested has people this and

לא און דאָס הויז פֿון ישׂראֵל האָט גערופֿן דעם
dem gerufn hot Yisroel fun hoiz dos un
the called has Israel of house this and

נאָמען דערפֿון מַן ; און עס איז געווען אַזוי
azoi geven iz es un man derfun nomen
just having been is it and manna of it name

ווי קאָריאַנדערזאָמען, ווײַס ; און דער טעם דערפֿון איז
iz derfun tem der un vais korianderzomen vi
is of it taste the and white coriander seed like

געווען אַזוי ווי אַ פּלעצל אויף האָניק.
honik oif pletsl a vi azoi geven
honey upon cracker a like just having been

לב און משה האָט געזאָגט: דאָס איז די זאַך וואָס
vos zach di iz dos gezogt hot Moshe un
which thing the is this said has Moshe and

ה האָט באַפֿוילן : אַן עוֹמֶר-פֿול דערפֿון זאָל זײַן
zain zol derfun omer-ful an bafoiln hot Hashem
be shall of it omer full an commanded has Hashem

פֿאַר אַ היטונג אויף אײַערע , דור-דורות
dor-doires aiere oif hitung a far
generation after generation your on keepsake a for

כּדי זיי זאָלן זען דאָס ברויט וואָס איך האָב אײַך
aich hob ich vos broit dos zen zoln zei kedei
you have I which bread this see shall they so that

געגעבן עסן אין דער מדבר , ווען איך האָב אײַך
aich hob ich ven midber der in esen gegebn
you have I when wilderness the in to eat given

אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד מִצרַיִם .
Mitsrayim land fun aroisgetsoign
Egypt land of from brought out

לג און משה האָט געזאָגט צו אַהרֹנען : נעם אַ קרוג,
krug a nem Aharonen tsu gezogt hot Moshe un
jug a take Aaron to said has Moshe and

און טו אַהין אַרײַן אַן עוֹמֶר-פֿול מַן , און שטעל
shtel un man omer-ful an arain ahin tu un
stand and manna omer full an put into there do and

עס אַוועק פֿאַר ה , פֿאַר אַ היטונג אויף אײַערע
aiere oif hitung a far Hashem far avek es
your on keepsake a for Hashem before away it

דור-דורות . לד אַזוי ווי ה האָט
dor-doires azoi vi Hashem hot
generation after generation as just Hashem had

Edut (the [Ark] of the Testimony), for mishmeret *(to be kept)*.

[35] And the Bnei Yisroel did eat manna arba'im shanah, until they came to an eretz noshavet *(an inhabited land)*; they did eat manna, until they came unto the borders of Eretz Kena'an. [36] Now an omer is the tenth part of an ephah.

17 And kol Adat Bnei Yisroel journeyed from the midbar of Sin, setting out, according to the commandment of Hashem, and encamped in Rephidim; and there was no mayim for HaAm to drink. [2] Wherefore the people did chide *(quarrel, become dissatisfied with)* Moshe, and said, Give us mayim that we may drink. And Moshe said unto them, Why chide ye with me? Why do ye put Hashem to the test?

[3] And HaAm thirsted there for mayim; and the people murmured against Moshe, and said, Why is this that thou hast brought us up out of Mitzrayim, to kill me and my banim and my livestock with tzama *(thirst)*?

באַפּוילן משהן , אַזוי האָט עס אַהרן אַוועקגעשטעלט
bafoiln Mosheen azoi hot es Aharon avekgeshtelt
commanded Moshe has thus it Aaron placed

פֿאַרן אָרון, פֿאַר אַ היטונג .
faran aron far a hitung
before the aron for a keepsake

לה און די קינדער פֿון ישׂראֵל האָבן געגעסן דעם מַן
un di kinder fun Yisroel hobn gegesn dem man
and the children of Israel have eaten the manna

פֿערציק יאָר , ביז זיי זיַינען געקומען צו באַווינטן
fertsik yor biz zei zainen gekumen tsu bavointn
forty years until they are having come to reside

לאַנד ; זיי האָבן געגעסן דעם מַן ביז זיי זיַינען
land zei hobn gegesn dem man biz zei zainen
land they have eaten the manna until they are

געקומען צום ברעג פֿון לאַנד כנַעַן . לו און אַן עוֹמֶר
gekumen tsum breg fun land Kenaan un an omer
having come to edge of land Canaan and an omer

דאָס איז אַ צענטל אֵיפֿה .
dos iz a tsentl eife
this is a tenth of an ephah

יז און די גאַנצע עדה פֿון די קינדער פֿון ישׂראֵל האָט
un di gantse eide fun di kinder Yisroel hot
and the whole congregation of the children of Israel has

לויט , צִיונגען zeyere oif Sin midber fun getsoign
loit tsiungen zeyere oif Sin midber fun getsoign
according to journeys their on Sin wilderness of moved out

דעם מויל פֿון ה , און זיי האָבן געלאַגערט אין רפֿידים ; און
dem moil fun Hashem un zei hobn gerut in Refidim un
the mouth of Hashem and they have rested in Rephidim and

עס איז נישט געווען קיין וואַסער פֿאַרן פֿאָלק צום טרינקען. ב און
es iz nisht geven kein vaser faran folk tsum trinken un
there is not was any water for the people to drink and

דאָס פֿאָלק האָט זיך געקריגט מיט משהן , און זיי האָבן געזאָגט:
dos folk hot zich gekrigt mit Mosheen un zei hobn gezogt
this people has self contended with Moshe and they have said

גיט אונדז וואַסער, מיר זאָלן טרינקען. האָט משה צו זיי געזאָגט: וואָס
git undz vaser zoln mir trinken tsu zei gezogt vos
give us water shall we drink has Moshe to them said why

קריגט איר זיך מיט מיר? וואָס פֿרווווט איר ה ?
krigt ir zich mit mir vos pruvet ir Hashem
you quarrel with self me why you test Hashem

ג און דאָס פֿאָלק האָט דאָרטן געדאָרשט נאָך וואַסער, און דאָס פֿאָלק
un dos folk hot dortn gedorsht noch vaser un dos folk
and the people there has thirsted after water and the people

האָט געמורמלט אַקעגן משהן , און האָט געזאָגט: נאָך וואָס גאָר
hot gemurmlt akegn Mosheen un hot gezogt noch vos gor
has murmured against Moshe and have said after what really

האָסטו אונדז אויפֿגעבראַכט פֿון מִצרַים , צו טייטן מיך און מיַינע
hostu undz oifgebracht fun Mitsrayim tsu teitn mich un maine
have you us brought up from Egypt to kill me and my

קינדער און מיַינע פֿיך דורך דאָרשט?
kinder un maine fich durch dorsht
children and my livestock by thirst

[4] And Moshe cried unto Hashem, saying, What shall I do with this people? They are almost ready to stone me.

ד האָט משה געשריען צו ה , אַזוי צו זאָגן : וואָס
vos zogn tsu azoi Hashem tsu geshrien Moshe hot
which say to thus Hashem to cried out Moshe has

זאָל איך טאָן צו דעם דאָזיקן פֹאָלק ? נאָך אַ ביסל און זיי
zei un bisel a noch folk dozikn dem tsu ton ich zol
they and little a after people this the to do I shall

וועלן מיך פֿאַרשטיינען.
farshteinen mich veln
stone me will

[5] And Hashem said unto Moshe, Go on ahead of HaAm, and take with thee Ziknei Yisroel; and thy matteh *(staff)* wherewith thou struck the Nile, take in thine yad, and go. [6] Hineni, I will stand before thee there upon the tzur in Chorev; thou shalt strike the tzur, and there shall come mayim out of it, that HaAm may drink. Moshe did so in the sight of the Ziknei Yisroel.

ה האָט ה געזאָגט צו משהן : גיי פֿאַרויס פֿאַרן
faran farois gei Mosheen tsu gezogt Hashem hot
before ahead of go Moshe to said Hashem has

פֹאָלק , און נעם מיט דיר פֿון די עלטסטע פֿון
fun eltste di fun dir mit nem un folk
of elders the from you(SG) with take and the people

יִשְׂרָאֵל; און דיין שטעקן, וואָס דו האָסט מיט אים געשלאָגן
geshlogn im mit host du vos shtekn dain un Yisroel
struck it with have you which staff your and Israel

דעם טײַך , נעם אין דיין האַנט, און זאָלסט גיין .
gein zolst un hant dain in nem taich dem
go you(SG) must and hand your in take river the

ו זע , איך וועל דאָרטן שטיין פֿאַר דיר אויפֿן פֿעלדז
feldz oifn dir far shtein dortn vel ich ze
rock on to you(SG) before stand there will I behold

אין חוֹרֵב ; און זאָלסט שלאָגן דעם פעלדזנשטיין, און
un feldznshtein dem shlogn zolst un Chorev in
and boulder the strike you(SG) must and Horeb in

עס וועט אַרויסגיין פֿון אים וואַסער, און דאָס פֹאָלק וועט
vet folk dos un vaser im fun aroisgein vet es
will people this and water it from go out will there

טרינקען. און משה האָט אַזוי געטאָן פֿאַר די אויגן פֿון די
di fun oign di far geton azoi hot Moshe un trinken
the of eyes the before done thus has Moshe and drink

עלטסטע פֿון יִשְׂרָאֵל.
Yisroel fun eltste
Israel of elders

[7] And he called the shem of the place Massah *(Testing)*, and Merivah *(Dissatisfaction)*, because of the riv *(chiding, quarreling)* of the Bnei Yisroel, and because they put Hashem to the test, saying, Is Hashem among us, or not?

ז און ער האָט געראופֿן דעם נאָמען פֿון דעם אָרט מַסָּה און
un Massah ort dem fun nomen dem gerufn hot er un
and Massah place the of name the called has he and

מריבָּה , פֿון ווענען דעם קריגן זיך פֿון די קינדער
kinder di fun zich krign dem vegen fun Merivah
children the of self quarreling the account of of Merivah

פֿון יִשְׂרָאֵל, און פֿון ווענען זייער פרווון ג-ט, אַזוי צו
tsu azoi G-t pruvn zeyer vegen fun un Yisroel fun
to thus G-d testing their account of of and Israel of

זאָגן : איז ה פֿאַראַן צווישן אונדז אָדער נישט?
nisht oder undz tsvishn faran Hashem iz zogn
not or us among there is Hashem is say

[8] Then came Amalek, and did battle against Yisroel in Rephidim. [9] And Moshe said unto

ח און עֲמָלֵק איז געקומען , און האָט מלחמה
milchome hot un gekumen iz Amalek un
battle has and having come is Amalek and

געהאַלטן מיט יִשְׂרָאֵל אין רפֿידים . ט האָט משה געזאָגט
gezogt Moshe hot Refidim in Yisroel mit gehaltn
said Moshe has Rephidim in Israel with fought

צו יְהוֹשׁוּעַ : קלייב אונדז אויס מענער, און גיי אַרויס,
arois gei un mener ois undz klaib Yehoshuaen tsu
out go and men out to us gather Yehoshua to

האַלט מלחמה מיט עֲמָלֵק . מאָרגן וועל איך זיך
zich ich vel morgn Amalek mit milchome halt
self I will tomorrow Amalek with battle fight

שטעלן אויפֿן שפּיץ באַרג , מיט דעם שטעקן פֿון
fun shtekn dem mit barg shpits oifn shteln
of staff the with mount the top of on stand

האלקים אין מײַן האַנט.
hant main in HaElokim
hand my in G-d

[10] So Yehoshua did as Moshe had said to him, and did battle with Amalek; and Moshe, Aharon, and Chur went up to the top of the hill. [11] And it came to pass, as long as Moshe held up his yad, that Yisroel prevailed; and when he let down his yad, Amalek prevailed. [12] When the hands of Moshe grew heavy, they took an even *(stone)*, and put it under him, and he sat thereon; and Aharon and Chur supported his hands, the one on the one side, and the other on the other side; and his hands held emunah *(steady)* until bo hashemesh *(sunset)*. [13] And Yehoshua disabled Amalek and his army with the edge of the cherev.

[14] And Hashem said unto Moshe, Write this for a zikaron *(memorial, remembering)* in a sefer, and rehearse it in the ears

י האָט יְהוֹשׁוּעַ געטאָן אַזוי ווי משה האָט אים אָנגעזאָגט –
ongezogt im hot Moshe vi azoi geton Yehoshua hot
ordered him has Moshe as thus done Yehoshua has

מלחמה צו האַלטן מיט עֲמָלֵק . און משה , אַהרן , און
un Aharon Moshe un Amalek mit haltn tsu milchome
and Aaron Moshe and Amalek with fight to battle

חור זײַנען אַרויפֿגעגאַנגען אויפֿן שפּיץ באַרג . יא און עס
es un barg shpits oifn aroifgegangen zainen Chur
it and mount the top of on having gone up are Hur

איז געווען , ווי משה האָט אויפֿגעהויבן זײַן האַנט, אַזוי האָט
hot azoi hant zain oifgehoibn hot Moshe vi geven iz
has thus hand his lifted up has Moshe as having been is

גובֿר געווען ישְׂרָאֵל, און ווי ער האָט אַראָפּגעלאָזט זײַן
zain aropgelozt hot er vi un Yisroel geven goiver
his lowered has he as and Israel having been conquered

האַנט, אַזוי האָט גובֿר געווען עֲמָלֵק . יב און משהס
Moshes un Amalek geven goiver hot azoi hant
Moses' and Amalek having been conquered has thus hand

הענט זײַנען געווארן שווער; האָבן זיי דערויף גענומען אַ שטיין
shtein a genumen zei hobn shver gevorn zainen hent
stone a taken they have heavy having become are hands

און אַוועקגעלייגט אונטער אים, און ער האָט זיך דערויף געזעצט. און
un gezetst deroif zich hot er un im unter avekgeleigt un
and sat on it self has he and him under placed and

אַהרן און חור האָבן אונטערגעלענט זײַנע הענט , איינער פֿון
fun einer hent zaine untergelent hobn Chur un Aharon
from one hands his supported have Hur and Aaron

דער זײַט, און איינער פֿון דער אַנדער זײַט; און זײַנע הענט זײַנען
zainen hent zaine un zait ander der fun einer un zait der
have hands his and side other the from one and side the one

געבליבן פֿעסט ביז זון-אונטערגאַנג. יג און יְהוֹשׁוּעַ האָט שלאַף
shlof hot Yehoshua un zun-untergang biz fest geblibn
feeble has Yehoshua and sunset until firm remained

געמאַכט עֲמָלֵק און זײַן פֿאָלק מיטן שאַרף פֿון שווערד .
shverd fun sharf mitn folk zain un Amalek gemacht
the sword of edge with the people his and Amalek made

יד און ה האָט געזאָגט צו משהן : שרײַב דאָס אויף פֿאַר אַ
a far oif dos shraib Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
a for onto this write Moshe to said has Hashem and

געדענגיש אין אַ בוך , און טו עס אין די אויערן פֿון יְהוֹשׁוּעַ ,
Yehoshuaen fun oiern di in es tu un buch a in gedechenish
Yehoshua of ears the in it do and book a in memorial

of Yehoshua; for I will utterly efface the memory of Amalek from under Shomayim.

[15] And Moshe built a Mizbe'ach, and called the shem of it Hashem Nissi *(Hashem is my Standard)*; [16] For he said, Because a yad has been against the kes Hashem *(throne of Hashem)*, Hashem hath milchamah against Amalek from dor to dor.

אַז אויסמעקן וועל איך אויסמעקן דעם זֵכר פֿון עֲמָלֵק ,
Amalek fun Zecher dem oismekn ich vel oismekn az
Amalek of remembrance the erase I will to erase that

. פֿון אונטערן הימל
himel untern fun
heaven under from

ט֭ון משה האָט געבויט אַ מזבח , און האָט געזעגנט זיין
zain gerufn hot un mizbeyech a geboit hot Moshe un
its called has and altar an built has Moshe and

נאָמען ה-נִסי . ט֮ון ער האָט געזאָגט: פֿאַר וואָר ,
nomen Hashem-Nisi vor far gezogt hot er un
name Yahweh is my banner surely for said has he and

די האַנט אויפֿן טראָן פֿון ה ! מלחמה איז בייַ ה
Hashem bai iz milchome Hashem fun tron oifn hant di
Hashem by is battle Hashem of the throne up to hand the

מיט עֲמָלֵק פֿון דור צו דור .
mit Amalek fun dor tsu dor
with Amalek from generation to generation

YITRO

יִתְרוֹ

18 When Yitro, the kohen of Midyan, Moshe's khoten *(father-in-law)*, heard of all that Elohim had done for Moshe, and for Yisroel His people, and that Hashem had brought Yisroel out of Mitzrayim; [2] Then Yitro, Moshe's khoten, received Tzipporah, Moshe's wife, after Moshe had sent her away, [3] And her two banim; of which the shem of the one was Gershom; for he said, I have been a ger in a foreign land; [4] And the shem of the other was Eli'ezer; for the Elohei Avi, said he, was ezri *(my help)*, and delivered me from the cherev of Pharaoh; [5] And Yitro, Moshe's khoten, came with his banim and his isha unto

יח און יִתרוֹ דער פּריסטער פֿון מִדְיָן , משהס שווער ,
shver Moshes Midyan fun prister der Yitro un
father-in-law Moses' Midian of priest the Yithro and

האָט געהערט אַלץ וואָס אלקים האָט געטאָן צו
tsu geton hot Elokim vos alts gehert hot
toward done has G-d which all that heard has

משהן , און צו זיין פֿאָלק יִשְׂרָאֵל, ווי ה האָט
hot Hashem vi Yisroel folk zain tsu un Mosheen
has Hashem how Israel people his toward and Moshe

אַרויסגעצויגן יִשְׂרָאֵל פֿון מִצרַיִם . ב֭האָט יִתרוֹ , משהס
aroisgetsoign Yisroel fun Mitsrayim Yitro hot Moshes
brought out Israel from Egypt Yithro has Moses'

שווער , גענומען צִפּוֹרָה , משהס ווייַב, נאָך דעם ווי
shver genumen Tsipporah Moshes vaib noch dem vi
father-in-law taken Zipporah Moses' wife after the when

ער האָט זי געהאַט אַוועקגעשיקט, ג֭און אירע צוויי זין , וואָס דער
der vos zin tsvei ire un avekgeshikt gehat zi hot er
the whose sons two her and sent away had her has he

נאָמען פֿון איינעם איז געווען גֵּרשׁוֹם , ווייַל ער האָט געזאָגט:
gezogt hot er vail Gershom geven iz einem fun nomen
said has he because Gershom having been is one of name

איך בין אַ פֿרעמדער אין אַ פֿרעמדן לאַנד, ד֭און דער נאָמען פֿון אַנדערן
andern fun nomen der un land fremdn a in fremder a bin ich
other of name the and land foreign a in foreigner a am I

איז געווען אֱלִיעֶזֶר, ווייַל : דער ג-ט פֿון מיַין פֿאָטער איז מיר
mir iz foter main fun G-t der vail Eliezer geven iz
me is father my of G-d the because Eliezer having been is

געווען צו הילף, און ער האָט מיך מציל געווען
geven tsu hilf un er hot mich matsl geven
having been help to and he has me rescued having been

פֿון פַּרעהס שווערד. ה֭און יִתרוֹ , משהס שווער , איז געקומען
fun Pharaohs shverd Moshes Yitro un shver iz gekumen
from Pharaoh's sword Moses' Yitro and father-in-law is having come

מיט זיינע זין און זײַן ווײַב צו משהן אין דעם מדבר וואָס
mit zaine zin un zain vaib tsu Mosheen in dem midber vos
with his sons and his wife to Moshe in the midbar where

ער האָט דאָרטן געלאָגערט, בײַם באַרג פֿון האלקים. ו און ער האָט
er hot dortn gelogert baim barg fun HaElokim . un er hot
he has there rested at mountain of G-d and he has

געלאָזט זאָגן משהן: איך דײַן שוועער יִתרוֹ קום צו
gelozt zogn Mosheen ich dain shver Yitro kum tsu
left to say Moshe to I your father-in-law Yithro come to

דיר, און דײַן ווײַב, און אירע צוויי זין מיט איר.
dir , un dain vaib un ire tsvei zin mit ir.
you(SG) and your wife and her two sons with her

ז איז משה אַרויסגעגאַנגען זײַן שוועער, און ער
iz Moshe aroisgegangen zain antkegen shver un er
is Moshe having come out his to meet father-in-law and he

האָט זיך געבוקט, און האָט אים געקושט, און זיי האָבן איינער דעם
hot zich gebukt un gekusht im hot un zei hobn einer dem
has self bowed and kissed him has and they have one the

אַנדערן געפֿרעגט אויף פֿריד, און זיי זײַנען אַרײַנגעגאַנגען אין
andern gefregt oif frid un zei zainen araingegangen in
other asked about peace and they have entered into

געצעלט. ח און משה האָט דערציילט זײַן שוועער אַלץ וואָס
getselt . un Moshe hot dertseilt zain shver alts vos
tent and Moshe has told his father-in-law all that which

ה האָט געטאָן צו פֿרעהן און צו מִצרַיִם פֿון וועגן
Hashem hot geton tsu Pharaohn un tsu Mitsrayim fun vegen
Hashem has done to Pharaoh and to Egypt of concerning

יִשׂרָאֵל, אַל די מאַטערניש וואָס זיי האָט געטראָפֿן אויפֿן וועג, און
Yisroel al di maternish vos zei hot getrofn oifn veg un
Israel all the hardship which have they encountered on way and

ווי ה האָט זיי מציל געווען .
vi Hashem hot zei matsl geven
how Hashem has them rescued having done

ט האָט זיך יִתרוֹ געפֿרייט איבער אַלעם גוטן וואָס ה האָט
Hashem hot zich Yitro gefreit iber alem gutn vos Hashem hot
Hashem has self Yithro rejoiced over all good which Hashem has

געטאָן צו יִשׂרָאֵל, וואָס ער האָט זיי מציל געווען פֿון דער
geton tsu Yisroel vos er hot zei matsl geven fun der
done to Israel which he has them rescued having done from the

האַנט פֿון מִצרַיִם .
hant fun Mitsrayim
hand of Egypt

י און יִתרוֹ האָט געזאָגט: ברוך ה וואָס האָט אײַך מציל
un Yitro hot gezogt Baruch Hashem vos hot aich matsl
and Yithro has said blessed be Hashem who has you rescued

געווען פֿון דער האַנט פֿון מִצרַיִם, און פֿון דער האַנט
geven fun der hant fun Mitsrayim un fun der hant
having done from the hand of Egypt and from the hand

פֿון פַּרעהן; וואָס ער האָט מציל געווען דאָס פֿאָלק
fun Pharaohn ; vos er hot matsl geven dos folk
of Pharaoh which he has rescued having done this people

פֿון אונטער דער האַנט פֿון מִצרַיִם . יא אַזוי ווייס איך, אַז
fun unter der hant fun Mitsrayim . az ich veis
of under the hand of Egypt that I know

Moshe into the midbar, where he encamped at the Har HaElohim;
6 And he said unto Moshe, I thy khoten *(father-in-law)* Yitro am come unto thee, and thy isha, and her two banim with her.

7 And Moshe went out to meet his khoten, bowed low, and kissed him; and they asked each other of their shalom *(welfare)*; and they came into the ohel.
8 And Moshe told his khoten all that Hashem had done unto Pharaoh and to the Egyptians for the sake of Yisroel, and all the travail that had befallen them along the derech, and how Hashem saved and delivered them.

9 And Yitro rejoiced for all the tovah which Hashem had done for Yisroel, whom He had delivered out of the hand of the Egyptians.

10 And Yitro said, Baruch Hashem, Who hath rescued you out of the hand of the Egyptians, and out of the hand of Pharaoh, and Who hath delivered HaAm from under the hand of the Egyptians.

ה איז גרעסער פֿון אַלע ג-טער, ווָאָרעם דערפֿאַר ווָאָס
vos derfar vorem g-ter ale fun greser iz Hashem
that for the reason because g-ds all than greater is Hashem

יב און זיי האָבן געמוטווּיליקט איז דאָס געקומען אויף זיי .
un zei hobn gemutvilikt dos iz gekumen oif zei
and them on having come this is have had the nerve have they

יִתְרוֹ , משהס שווער , האָט געבראַכט אַ בראַנדאָפּפֿער און
Yitro Moshes shver hot gebracht a brandopfer un
Yithro Moses' father-in-law has brought an olah and

שלאַכטאָפּפֿער צו אלקים ; און אַהרן און אַלע עלטסטע פֿון
shlachtopfer tsu Elokim un Aharon un ale eltste fun
slaughter sacrifice to G-d and Aaron and all elders of

יִשְׂרָאֵל זיינען געקומען עסן ברויט מיט משהס שווער
Yisroel zainen gekumen esen broit mit Moshes shver
Israel are having come to eat bread with Moses' father-in-law

פֿאַר האלקים .
far HaElokim
before G-d

יג און עס איז געווען אויף מאָרגן , האָט זיך משה געזעצט
un es iz geven oif morgn hot zich Moshe gezetst
and it is was on next day has self Moshe sat

משפטן דאָס פֿאָלק , און דאָס פֿאָלק איז געשטאַנען פֿאַר משהן
mishpetn dos folk un dos folk iz geshtanen far Mosheen
to judge the people and the people have stood in front of Moshe

פֿונעם פֿרימאָרגן ביזן אָוונט . יד האָט משהס שווער צוגעזען
funem frimorgn bizn ovnt hot Moshes shver tsugezen
from the morning until evening has Moses' father-in-law witnessed

אַלץ ווָאָס ער טוט מיט דעם פֿאָלק , און ער האָט געזאָגט: ווָאָס איז די
alts vos iz di gezogt hot er un folk dem mit tut er vos
all that is the said has he and people the with does he which

דאָזיקע זאַך ווָאָס דו טוסט מיט דעם פֿאָלק ? פֿאַר ווָאָס זיצסט
dozike zach vos du tust mit dem folk far vos zitsst
this thing for why you are doing with the people for why stay

דו אַליין , און דאָס גאַנצע פֿאָלק שטייט פֿאַר דיר פֿון פֿרימאָרגן
du alein un dos gantse folk shteit far dir fun frimorgn
you(SG) alone and this whole people before you(SG) from morning

ביז אָוונט ?
biz ovnt
until evening

טו האָט משה געזאָגט צו זיין שווער : ווייל דאָס
hot Moshe gezogt tsu zain shver vail dos
has Moshe said to his father-in-law because this

פֿאָלק קומט צו מיר פֿרעגן בייַ אלקים ; טז אַז זיי האָבן אַ
folk kumt tsu mir fregn bai Elokim az zei hobn a
people come to me to ask to G-d when they have a

זאַך , קומט זיי פֿאַר מיר, און איך משפט צווישן אַ
zach kumt zei far mir un ich mishpot tsvishn a
matter they come before me and I judge between a

מאַן און צווישן זיין חבֿר , און מאַך וויסן די געזעצן
man un tsvishn zain chaver un mach visen di gezetsn
man and between his fellow and make know the laws

פֿון האלקים און זיַנע לערנונגען .
fun HaElokim un zaine lernungen
of G-d and his torah

[11] Now I have da'as that Hashem is gadol than kol haelohim; for in the thing wherein they dealt proudly He was above them.

[12] And Yitro, Moshe's khoten, brought an olah and zevakhim for Elohim; and Aharon came, and kol Ziknei Yisroel, to eat lechem with Moshe's khoten before HaElohim.

[13] And it came to pass on next day, that Moshe sat to judge HaAm; and HaAm stood around Moshe from the boker unto erev. [14] And when Moshe's khoten saw all that he was doing for HaAm, he said, What is this thing that thou doest to the people? Why sittest thou thyself alone, and kol HaAm stand around thee from boker unto erev?

[15] And Moshe said unto his khoten, Because HaAm come unto me to inquire of Elohim; [16] When they have a matter, they come unto me; and I judge between one and another, and I do make them know the chukkei HaElohim, and His torot.

יז האָט משהס שוועֿר צו אים געזאָגט: נישט גוט איז די
di iz gut nisht gezogt im tsu shver Moshes hot
the is good not said him to father-in-law Moses' has

, וועֿרן מיד וועסטו מיד . יח טוסט דו וואָס זאַך
vern mid vestu mid tust du vos zach
become weary will you(sg) weary you are doing you which thing

אי דו , אי דאָס דאָזיקע פֿאָלק וואָס מיט דיר , ווייַל די
di vail dir mit vos folk dozike dos i du i
the because you(SG) with which are people this the and you both

זאַך איז צו שוועֿר פֿאַר דיר ; קענסט עס נישט טאָן אַליין . יט אַצונד
atsund alein ton nisht es kenst dir far shver tsu iz zach
now alone do not it you can you(SG) for heavy too is thing

הער צו מיַין קול ; איך וועל דיר אַן עצה געבן , און
un gebn eitse an dir vel ich kol main tsu her
and give counsel a to you(SG) will I voice my to pay heed

, אלקים וועט זיַין מיט דיר : זיַי דו פֿאָלק דעם פֿאַר האלקים
HaElokim far folk dem du zai dir mit zain vet Elokim
G-d before people the you be you(SG) with be will G-d

און דו זאָלסט ברענגען די זאַכן צו האלקים . כ און
un HaElokim tsu zachn di brengen zolst du un
and G-d to things the bring you(SG) must you and

, און לערנונגען די מאַכן קלאָר זיי זאָלסט
un lernungen di un gezetsn di machn klor zei zolst
and torah the and laws the make clear to them you(SG) must

די זיי מאַכן וויסן דעם וועג וואָס זיי זאָלן אין גיין , און
di un gein im in zoln zei vos veg dem visen machn zei
the and go it in shall they which way the to know make them

טוונג וואָס זיי זאָלן טאָן. כא און דו זאָלסט זען פֿון גאַנצן
gantsn fun zen zolst du un ton zoln zei vos tuung
all from see you(SG) must you and do shall they which action

, וואָס מענטשן , אמתע יראי אלקים , מענטשן טויגלעכע פֿאָלק
vos mentshn emese Elokim yirei mentshn toigleche folk
who men true G-d who fear men competent people

האָבן פֿיַינט גיַיציקייט , און זאָלסט זיי מאַכן איבער זיי פֿאַר
far zei iber machn zei zolst un gaitsikeit faint hobn
for them over make them you(SG) must and gain hated have

עלטסטע פֿון טויזנט , עלטסטע פֿון הונדערט, עלטסטע פֿון
fun eltste hundert fun eltste toiznt fun eltste
of the leaders hundred of the leaders a thousand of the leaders

פֿופֿציק, און עלטסטע פֿון צען . כב און זיי זאָלן משפטן דאָס פֿאָלק
folk dos mishpetn zoln zei un tsen fun eltste un fuftsik
people this judge shall they and ten of the leaders and fifty

צו יעטוועדער צייַט; און עס וועט זיַין , יעטוועדער גרויסע זאַך וועלן זיי
zei veln zach groise yetveder zain vet es un tsait yetveder tsu
they will thing great every be will it and time every to

ברענגען צו דיר , און יעטוועדער קלייַנע זאַך וועלן זיי אַליין
alein zei veln zach kleine yetveder un dir tsu brengen
themselves they will thing small every and you(SG) to bring

משפטן , און זיי וועלן פֿאַרגרינגערן, און מיטטראָגן
mittrogn un fargringern dir veln zei un mishpetn
carry together and lighten to you(SG) will they and judge

מיט דיר . כג אויב דו וועסט טאָן די דאָזיקע זאַך , און אלקים וועט
mit dir oib du vest ton di dozike zach un Elokim vet
with you(SG) if you do will this thing and G-d will

17 And Moshe's khoten said unto him, The thing that thou doest is not tov. 18 Thou wilt surely wear out, both thou, and HaAm hazeh that is with thee; for this thing is too heavy for thee; thou art not able to perform it thyself alone. 19 Shema *(pay heed)* now unto my voice, I will give thee counsel, and may Elohim be with thee; be thou for HaAm before HaElohim, that thou mayest bring the disputes unto HaElohim; 20 And thou shalt teach them chukkim and torot, and shalt show them the derech wherein they must walk, and the ma'aseh that they must do. 21 Moreover thou shalt provide out of kol HaAm anshei chayil *(able men)*, yirei Elohim, anshei emes, hating bribes; and place such over them, to be over thousands, and over hundreds, over fifties, and over tens; 22 And let them judge HaAm at all times; and it shall be, that every davar hagadol they shall bring unto thee, but every davar hakaton they shall judge; so shall it be eased for thyself, and they shall bear the burden with thee. 23 If thou shalt do this thing, and Elohim command thee so, then

thou shalt be able to endure, and kol HaAm hazeh shall also go to their place in shalom.

[24] So Moshe paid heed to the voice of his khoten, and did all that he had said. [25] And Moshe chose anshei chayil out of kol Yisroel, and made them rashim over HaAm, over thousands, hundreds, fifties, and tens. [26] And they judged HaAm at all times; the davar hakasheh *(difficult case)* they brought unto Moshe, but every devar hakaton they judged themselves.

[27] And Moshe let his khoten depart; and he went his way into his own land.

19 In the chodesh hashelishi *(third new moon)*, after the Bnei Yisroel had their exodus from Eretz Mitzrayim, on that very day they came into the Midbar Sinai. [2] For they were departed from Rephidim, and were come to Midbar Sinai, and had encamped in the midbar; and there Yisroel camped before HaHar.

דיר אַזוי הייסן , ווועסטו קענען באַשטיין, אוך אויך
oich un bashtein kenen vestu heisn azoi dir
also and endure be able to will you(sg) command thus to you(SG)

דאָס דאָזיקע גאַנצע פֿאָלק וועט גיין אַהיים אין שלום .
sholem in aheim gein vet folk gantse dozike dos
peace in home go will people whole this this

כד האָט משה צוגעהערט צו דעם קול פֿון זײַן שוועער ,
shver zain fun kol dem tsu tsugehert Moshe hot
father-in-law his of voice the to paid heed Moshe has

כה און משה האָט וואָס ער האָט געזאָגט. אַלץ געטאָן האָט ער וואָס
Moshe un gezogt hot er vos alts geton hot er un
Moshe and said has he which all that done has he and

האָט אויסגעקליבן טויגלעכע מענטשן פֿון גאַנץ ישׂראֵל, און האָט
hot un Yisroel gants fun mentshn toigleche oisgeklibn hot
has and Israel all from men competent chosen has

זיי געמאַכט פֿאַר הויפּטלײַט איבערן פֿאָלק , פֿאַר עלטסטע פֿון
fun eltste far folk ibern hoiptlait far gemacht zei
of leaders for the people over leaders for made them

טויזנט , עלטסטע פֿון הונדערט, עלטסטע פֿון פֿופֿציק, און עלטסטע
eltste un fuftsik fun eltste hundert fun eltste toiznt
leaders and fifty of leaders hundred of leaders a thousand

פֿון צען . כו און זיי האָבן געמשפּט דאָס פֿאָלק צו יעטווײדער
yetveder tsu folk dos gemishpet hobn zei un tsen fun
every in people this judged have they and ten of

צײַט; אַ שוועריקע זאַך האָבן זיי געבראַכט צו משהן , און
un Mosheen tsu gebracht zei hobn zach shvere a tsait
and Moshe to brought they have matter difficult a time

יעטווײדער קלײנע זאַך האָבן זיי אַליין געמשפּט .
gemishpet alein zei hobn zach kleine yetveder
judged themselves they have thing small every

כז און משה האָט אַרויסבאַלייט זײַן שוועער , און ער איז זיך
zich iz er un shver zain aroisbaleit hot Moshe un
self is he and father-in-law his seen to the door has Moshe and

אַוועקגעגאַנגען אין זײַן לאַנד.
land zain in avekgegangen
land his in went way

יט אין דריטן חודש נאָכן אַרויסגיין פֿון די קינדער
kinder di fun aroisgein nochn choidesh dritn in
children the of going out after new moon third in

פֿון ישׂראֵל פֿון לאַנד מִצרַיִם , אין דעם דאָזיקן טאָג,
tog dozikn dem in Mitsrayim land fun Yisroel fun
day this the in Egypt land of from Israel of

זײַנען זיי אָנגעקומען אין מדבר סיני . ב און אַז זיי האָבן
hobn zei az un Sinai midber in ongekumen zei zainen
have they when and Sinai wilderness in arrived they are

געצויגן פֿון רפֿידים , און זײַנען געקומען אין מדבר
midber in gekumen zainen un Refidim fun getsoign
wilderness in having come are and Rephidim from moved out

סיני , האָבן זיי גערוט אין מדבר ; און ישׂראֵל האָט דאָרטן
dortn hot Yisroel un midber in gerut zei hobn Sinai
there has Israel and wilderness in rested they have Sinai

גערוט אַקעגן באַרג .
barg akegn gerut
mountain facing rested

ג און משה איז אַרויפֿגעגאַנגען צו האלקים , און ה האָט
hot Hashem un HaElokim tsu aroifgegangen iz Moshe un
has Hashem and G-d to having gone up is Moshe and

געזאָגט צו אים פֿון באַרג , אַזוי זאָלסטו זאָגן : אַזוי זאָגן צו בית יעקבֿ , און דערציילן די קינדער פֿון ישׂראֵל :
zogn zolstu azoi zogn tsu azoi barg fun im tsu gerufn
say shall you thus say to thus mount from him to called

ד איר האָט געזען וואָס איך האָב געטאָן צו מצרַים , און ווי איך האָב
ir Yisroel fun kinder di dertseiln un Yaakov fun hoiz tsum
you Israel of children the tell to and Yaakov of house to

איר גענומען אויף אֶדלערפֿליגלען, און האָב אײַך געבראַכט צו מיר.
mir tsu gebracht aich hob un odlerfliglen oif getrogn aich
me to brought you have and eagle wings on carried you

ה און אַצונד , אויב צוהערן וועט איר צוהערן צו מײַן קול , און איר
ir un kol main tsu tsuhern ir vet tsuhern oib atsund un
you and voice my to to heed you will listen if now and

וועט היטן מײַן ברית , וועט איר זײַן מײַן באַזונדער אייגנס
eigens bazunder main zain ir vet bris main hitn vet
possessions separate my be you will covenant my keep will

פֿון צווישן אַלע אומות ; וואָרעם צו מיר געהערט די גאַנצע ערד .
fun tsvishn ale umes vorem tsu mir gehert di gantse erd
earth whole the belongs me to because peoples all among from

ו און איר וועט מיר זײַן אַ קיניגרײַך פֿון כֹהנים , און אַ הייליק
heilik a un koyanim fun kinigraich a zain mir vet ir un
holy a and kohanim of kingdom a be for me will you and

פֿאָלק . דאָס זײַנען די ווערטער וואָס דו זאָלסט רעדן צו
folk dos verter di zainen dos du zolst redn tsu
people these are words which must you(SG) speak to

די קינדער פֿון ישׂראֵל.
di kinder fun Yisroel
the children of Israel

ז און משה איז געקומען און האָט צונויפֿגערופֿן די
un Moshe iz gekumen un hot tsunoifgerufn di
and Moshe is having come and has summoned the

עלטסטע פֿון פֿאָלק , און ער האָט פֿאַר זיי געלייגט אַלע
ale geleigt zei far hot er un folk fun eltste
all laid down them for has he and people of elders

די דאָזיקע ווערטער וואָס ה האָט אים באַפֿוילן .
di dozike verter vos Hashem hot im bafoiln
the these words which Hashem has him commanded

ח האָט גאַנצע פֿאָלק דאָס געענטפֿערט אין איינעם און
hot gantse folk dos geentfert in einem un
has whole people this answered in one and

געזאָגט: אַלץ וואָס ה האָט גערעדט, וועלן מיר טאָן.
alts vos Hashem hot geredt veln mir ton
all that which Hashem has spoken will we do

און משה האָט צוריקגעבראַכט די ווערטער פֿון פֿאָלק
un Moshe hot tsurikgebracht di verter fun folk
and Moshe has brought back the words of people

צו ה .
tsu Hashem
to Hashem

3 And Moshe went up to HaElohim, and Hashem called out unto him from HaHar, saying, Thus shalt thou say to the Bais Ya'akov, and declare unto the Bnei Yisroel; 4 You yourselves have seen what I did unto the Mitzrayim, and how I carried you on eagles' wings, and brought you unto Myself. 5 Now therefore, if ye will obey My voice very carefully, and be shomer over My brit, then ye shall be a segullah *(treasured possession)* unto Me above all people; for kol ha'aretz is Mine; 6 And ye shall be unto Me a mamlechet kohanim, and a goy kadosh. These are the words which thou shalt recount unto the Bnei Yisroel.

7 And Moshe came and summoned the Ziknei HaAm, and set authoritatively before their faces all these words just as Hashem commanded him. 8 And kol HaAm answered together, and said, All that Hashem hath spoken we will do. And Moshe brought back the words of HaAm unto Hashem.

[9] And Hashem said unto Moshe, Hinei, I am coming unto thee in a thick cloud, that HaAm may hear when I speak with thee, and believe thee l'olam. Then Moshe told the words of HaAm unto Hashem.

[10] So Hashem said unto Moshe, Go unto HaAm, and set them apart as kodesh today and tomorrow, and let them wash their clothing, [11] And be ready by Yom HaShelishi; for Yom HaShelishi Hashem will come down in the sight of kol HaAm upon Mt. Sinai. [12] And thou shalt set boundaries unto HaAm all around, saying, Take heed to yourselves, that ye go not up into HaHar, or touch the edge of it; whosoever toucheth HaHar shall be surely put to death; [13] There shall no yad touch him, but he shall surely be stoned, or surely mortally shot; whether it be behemah or ish, it shall not live; when the yovel soundeth long, they shall come up to HaHar.

ט אוּן ה הָאָט געזאָגט צו משהן : זע , איך קום צו
tsu kum ich ze Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
to come I behold Moshe to said has Hashem and

דיר אין אַ געדיכטן ווּאָלקן, כּדי דאָס פֿאָלק זאָל הערן ווי
vi hern zol folk dos kedei volken gedichtn a in dir
as hear shall people this so that cloud dense a in you(SG)

איך רעד מיט דיר , אוּן אויך אין דיר זאָלן זיי גלויבן
gloibn zei zoln dir in oich un dir mit red ich
believe they shall you(SG) in also and you(SG) with speak I

אויף אייביק . אוּן משה האָט דערציילט די ווערטער פֿוּן פֿאָלק
folk fun verter di dertseilt hot Moshe un eibik oif
the people of words the told has Moshe and lasting on

צו ה .
Hashem tsu
Hashem to

י אוּן ה האָט געזאָגט צו משהן : גיי צום פֿאָלק ,
folk tsum gei Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
the people to go Moshe to said has Hashem and

אוּן זאָלסט זיי היילקן הײַנט אוּן מאָרגן , אוּן זיי
zei un morgn un haint heilikn zei zolst un
they and next day and today consecrate them you(SG) must and

זאָלן וואַשן זייערע קלײדער ; יא אוּן זיי זאָלן זײַן אָנגעבריים אויפֿן
oifn ongebreit zain zoln zei un kleider zeyere vashn zoln
on prepared be shall they and garments their wash must

דריטן טאָג, וואָרעם אויפֿן דריטן טאָג וועט ה אַראָפֿנידערן
aropnideren Hashem vet tog dritn oifn vorem tog dritn
go down Hashem will day third on because day third

פֿאַר די אויגן פֿוּן גאַנצן פֿאָלק אויפֿן באַרג סיני . יב אוּן
un Sinai barg oifn folk gantsn fun oign di far
and Sinai mount on the people all of eyes the in front of

זאָלסט אָפּגרענעצן דאָס פֿאָלק רונד אַרום , אַזוי צו
tsu azoi arum rund folk dos opgrenetsn zolst
to thus about around people this mark out limits you(SG) must

זאָגן : היט אײַך אַרויפֿצוגיין אויפֿן באַרג , אָדער זיך אָנרירן
onrirn zich oder barg oifn aroiftsugein aich hit zogn
to touch self or mount on go up you beware say

אָן זײַן ברעג. איטלעכער ווער וואָס רירט זיך אָן דעם באַרג
barg dem on on zich rirt vos itlecher breg zain on
mount the against on self touches who all edge its on

זאָל טייטן געטייט ווערן ; יג אַ האַנט זאָל זיך נישט אָנרירן
onrirn nisht zich zol hant a vern geteit teitn zol
to touch not self shall hand a become caused to die to kill shall

אָן אים, נײַערט פֿאַרשטיינען זאָל ער פֿאַרשטיינט ווערן , אָדער
oder vern farshteint er zol farshteinen naiert im on
or become be stoned he shall to stone but him on

שיסן זאָל ער געשאָסן ווערן ; סײַ אַ בהמה , סײַ אַ
a sai beheime a sai vern geshosn er zol shisn
a or livestock a whether become shot he shall to shoot

מענטש, זאָל ער נישט בלײַבן לעבן. ערשט אַז דער האָרן גיט אָן
an git horn der az ersht lebn blaibn nisht er zol mentsh
a gives horn the when behold alive remain not he shall man

אויסגעצויגענעם בלאָז, מעגן זיי אַרויפֿגיין אויפֿן באַרג .
barg oifn aroifgein zei megn bloz oisgetsoigenem
mount on go up they may blast prolonged

יד הָאָט משה אַראָפגענידערט פֿון בארג צום פֿאָלק , און
un folk tsum barg fun aropgenidert Moshe hot
and the people to mount from gone down Moshe has

האָט געהיילִיקט דאָס פֿאָלק , און זיי האָבן געוואַשן זייערע קלײדער .
kleider zeyere gevashn hobn zei un folk dos geheilikt hot
garments their washed have they and people this consecrated has

טו און ער האָט געזאָגט צום פֿאָלק : זייַט אָנגעבריים אויפֿן דריטן טאָג;
tog dritn oifn ongebreit zait folk tsum gezogt hot er un
day third on prepared be people to said has he and

איר זאָלט נישט גענענען צו אַ פֿרוי .
froi a tsu genenen nisht zolt ir
woman a to come near not shall you

טז און עס איז געווען אויפֿן דריטן טאָג, ווי עס איז געוואָרן
gevorn iz es vi tog dritn oifn geven iz es un
having become is it as day third on having been is it and

פֿרימאָרגן, אַזוי זיַינען דונערן און בליצן , און אַ
a un blitsn un dunern gevorn zainen azoi frimorgn
a and lightning and thunder having become are thus morning

שווערער ווואָלקן אויפֿן בארג , און דער קול פֿון שופֿר איז געווען
geven iz shoifer fun kol der un barg oifn volken shverer
having been is shofar of sound the and mount on cloud more heavy

זייער שטאַרק, און דאָס גאַנצע פֿאָלק ווואָס אין לאַגער האָט געציטערט.
getsitert hot lager in vos folk gantse dos un shtark zeyer
trembled has camp in who are people whole this and loud very

יז און משה האָט אַרויסגעפֿירט דאָס פֿאָלק פֿון לאַגער האלקים
HaElokim lager fun folk dos aroisgefirt hot Moshe un
G-d the camp from people this led out has Moshe and

יח אַנטקעגן , און זיי האָבן זיך געשטעלט אונטערן בארג . און דער
der un barg untern geshtelt zich hobn zei un antkegen
the and mount beneath been standing self have they and to meet

בארג סיני איז געווען אין גאַנצן אין רויך , פֿון ווען
vegen fun roich in gantsn in geven iz Sinai barg
because of from smoke in entirety in having been is Sinai mount

ווואָס ה האָט אַראָפּגענידערט אויף אים מיט פֿייַער; און זיַין רויך
roich zain un faier mit im oif aropgenidert hot Hashem vos
smoke its and fire with it onto gone down has Hashem that

איז אויפֿגעגאַנגען אַזוי ווי דער רויך פֿון אַ קאַלכאויוון, און דער
der un kalchoivn a fun roich der vi azoi oifgegangen iz
the and furnace a of smoke the as in same way going up was

גאַנצער בארג האָט זייער געציטערט. יט און דער קול פֿון שופֿר
shoifer fun kol der un getsitert zeyer hot barg gantser
shofar of sound the and shook very much has mount whole

איז געוואָרן אַלץ שטאַרקער און שטאַרקער; משה איז געווען
geven iz Moshe shtarker un shtarker alts gevorn iz
was is Moshe stronger and stronger continually having become is

רעדנדיק , און האלקים איז געווען צוריקרעדנדיק צו אים אויפֿן קול .
kol oifn im tsu tsurikredndik geven iz HaElokim un redendik
voice by to him to speaking back was is G-d and speaking

כ און ה האָט אַראָפּגענידערט אויפֿן בארג סיני , אויפֿן שפּיץ בארג ,
barg shpits oifn Sinai barg oifn aropgenidert hot Hashem un
mount top on Sinai mount on gone down has Hashem and

און ה האָט גערופֿן משהן אויפֿן שפּיץ בארג , און משה איז
iz Moshe un barg shpits oifn Mosheen gerufn hot Hashem un
is Moshe and mount top up to Moshe called has Hashem and

14 So Moshe came down from HaHar unto HaAm, and set apart as kodesh HaAm; and they washed their clothes. 15 Then he said to HaAm, Be ready by Sheloshet Yamim; come not into your isha.

16 And it came to pass on the Yom HaShelishi when the boker was breaking, that there were thunderings and lightnings, and a heavy cloud upon HaHar, and the blast of the shofar exceeding loud; so that kol HaAm that was in the machaneh trembled with terror. 17 And Moshe led HaAm forth out of the machaneh to encounter HaElohim; and they stood at the foot of HaHar. 18 And Mt. Sinai was altogether smoking, because Hashem descended upon it in eish; and the smoke thereof ascended as the smoke of the furnace, and kol HaHar shook violently. 19 And when the sound of the shofar was moving [closer], and grew louder and louder, Moshe spoke, and HaElohim answered him in thunder. 20 And Hashem came down upon Mt. Sinai, onto the top of HaHar; and Hashem summoned Moshe up to the top

of HaHar; and Moshe went up. 21 And Hashem said unto Moshe, Go down, warn HaAm, lest they push through toward Hashem to gaze, and many of them fall perishing. 22 And let the kohanim also, which come near to Hashem, set themselves apart as kodesh, lest Hashem break forth upon them. 23 And Moshe said unto Hashem, HaAm cannot come up to Mt. Sinai; for You Yourself charged us, saying, Establish boundaries for HaHar, and set it apart as kodesh. 24 And Hashem said unto him, Away, get thee down, and thou shalt come up, thou, and Aharon with thee; but let not the kohanim and HaAm push through to come up unto Hashem, lest He break forth upon them.

כא און ה האָט געזאָגט צו משהן : נידער אַראָפּ,
arop nider Mosheen tsu gezogt hot Hashem un aroifgegangen
down go down Moshe to said has Hashem and having gone up

וואָרן דאָס פֿאָלק ; זיי וועלן זיך חלילה דורכרײַסן צו
tsu durchraisn cholile zich veln zei folk dos vorn
to to force way through far be it from selves will they people this warn

ה צו קוקן , און עס וועלן פֿאַלן פֿון זיי אַ סך . כב און אויך
oich un sach a zei fun faln veln es un kukn tsu Hashem
also and many a them of fall will there and gaze to Hashem

די כֹהנים וואָס געהעכט צו ה , זאָלן זיך הייליקן ,
kedei heilikn zich zoln Hashem tsu genenen vos koyanim di
so that consecrate self shall Hashem to bring close who kohanim the

ה זאָל נישט מאַכן אַ ברעאָך צווישן זיי . כג האָט
hot zei tsvishn broch a machn nisht zol Hashem
has them among break out in anger a make not shall Hashem

משה געזאָגט צו ה : דאָס פֿאָלק קען נישט אַרויפֿגיין אויפֿן באַרג
barg oifn aroifgein nisht ken folk dos Hashem tsu gezogt Moshe
mount on go up not can people this Hashem to said Moshe

סיני , וואָרעם דו האָסט דאָך אונדז אָנגעזאָגט, אַזוי צו זאָגן : גרענעץ
grenets zogn tsu azoi ongezogt undz doch host du vorem Sinai
keep away say to thus ordered us indeed have you because Sinai

אָפּ דעם באַרג , און זאָלסט אים הייליקן . כד האָט ה צו
tsu Hashem hot heilikn im zolst un barg dem op
to Hashem has treat as holy it you(SG) must and mount the apart

אים געזאָגט: גיי נידער אַראָפּ, און זאָלסט אַרויפֿקומען, דו , און
un du aroifkumen zolst un arop nider gei gezogt im
and you come up you(SG) must and down go down go said him

אַהרן מיט דיר ; אָבער די כֹהנים און דאָס פֿאָלק זאָלן זיך נישט
nisht zich zoln folk dos un koyanim di ober dir mit Aharon
not self shall people this and kohanim the but you(SG) with Aaron

דורכרײַסן אַרויפֿצוגיין צו ה , כדי ער זאָל נישט מאַכן
machn nisht zol er kedei Hashem tsu aroiftsugein durchraisn
make not shall he so that Hashem to to go up to force way through

אַ ברעאָך צווישן זיי .
zei tsvishn broch a
them among break out in anger a

25 So Moshe went down unto HaAm and told them.

כה האָט משה אַראָפּגענידערט צום פֿאָלק , און
un folk tsum aropgenidert Moshe hot
and the people to gone down Moshe has

זיי געזאָגט.
gezogt zei
spoken to them

20 Then Elohim spoke all these words, saying,

ב און אלקים האָט געדעדט אַלע די דאָזיקע ווערטער, אַזוי
azoi verter dozike di ale geredt hot Elokim un
thus words these the all spoken has G-d and

צו זאָגן :
zogn tsu
say to

2 I am Hashem Eloheicha, Who brought thee out of Eretz Mitzrayim, out of the bais avadim.

ב איך בין ה דײַן ג-ט, וואָס האָט דיך אַרויסגעצויגן פֿון
fun aroisgetsoign dich hob vos G-t dain Hashem bin ich
from brought out you(SG) has who G-d your Hashem am I

לאַנד מִצרַיִם , פֿון דעם הויז קנעכטשאַפֿט.
knechtshaft fun hoiz dem fun Mitsrayim land
slavery of house the from Egypt land of

[3] Thou shalt have no elohim acherim in My presence. [4] Thou shalt not make unto thee any pesel, or any temunah of any thing that is in Shomayim above, or that is in ha'aretz beneath, or that is in the mayim under ha'aretz. [5] Thou shalt not tishtacheveh to them, nor serve them; for I Hashem Eloheicha am an El kanna, visiting the avon Avot upon the Banim unto the third and fourth generation of them that hate Me; [6] But showing chesed unto thousands of them that love Me, and are shomer over My mitzvot.

[7] Thou shalt not take the Shem Hashem Eloheicha in vain; for Hashem will not hold him guiltless that taketh Shmo in vain.

[8] Remember Yom HaShabbos, to keep it kodesh. [9] Sheshet yamim shalt thou labor, and do all thy work: [10] But the Yom HaShevi'i is the Shabbos of Hashem Eloheicha; in it thou shalt not do any melachah, thou, nor thy ben, nor thy bat, thy eved, nor thy maidservant, nor thy cattle, nor thy

ג זאָלסט נישט האָבן אַנדערע ג-טער פֿאַר מײַן פּנים .
ponem main far g-ter andere hobn nisht zolst
face my before g-ds other have not you(SG) must

ד זאָלסט דיר נישט מאַכן אַ בילד גשמיות , אָדער אַ
a oder geshnits bild a machn nisht dir zolst
a or carved image an make not for you(SG) you(SG) must

קיינערליי גשטאַלט פֿון וואָס אין הימל אויבן , אָדער וואָס
vos oder oiben himel in vos fun geshtalt keinerlei
which is or above heaven in which is of image any kind of

אויף דער ערד אונטן , אָדער וואָס אין וואַסער אונטער דער ערד .
erd der unter vaser in vos oder unten erd der oif
earth the under water in which is or below earth the on

ה זאָלסט זיך נישט בוקן צו זיי , און זאָלסט
zolst un zei tsu bukn nisht zich zolst
you(SG) must and them to bow down not self you(SG) must

זיי נישט דינען ; וואָרעם איך ה דײַן ג-ט בין אַן אֵל קַנּוֹא ,
Kanno El an bin G-t dain Hashem ich vorem dinen nisht zei
jealous G-d a am G-d your Hashem I because serve not them

וואָס רעכן זיך פֿאַר די זינד פֿון די פֿאָטערס מיט די קינדער ,
kinder di mit foters di fun zind di far zich rechn vos
children the with fathers the of sin the for self punishes who

מיטן דריטן און מיטן פֿירטן דור פֿון די וואָס האָבן מיך
mich hobn vos di fun dor firtn mitn un dritn mitn
me have who the ones of generation fourth with and third with

פֿײַנט , ו און טו חֶסֶד מיטן טויזנטסטן גליד פֿון די וואָס
vos di fun glid toizntstn mitn chesed tu un faint
who the ones of members thousandth with favor do and hated

האָבן מיך ליב , און פֿון די וואָס היטן מײַנע גבאָטע .
gebot maine hitn vos di fun un lib mich hobn
commandments my keep who the ones of and love to me have

ז זאָלסט נישט אַרויפֿבערענגען דעם נאָמען פֿון ה דײַן
dain Hashem fun nomen dem aroifbrengen nisht zolst
your Hashem of name the bring up not you(SG) must

ג-ט צום פֿאַלשן , וואָרעם ה שענקט נישט דעם וואָס
vos dem nisht shenkt Hashem vorem falshn tsum G-t
who the one not pardons Hashem because falsehood to G-d

ברענגט אַרויף זײַן נאָמען צום פֿאַלשן .
falshn tsum nomen zain aroif brengt
falsehood to name his up brings

ח געדענק דעם טאָג פֿון שבת , אים צו האַלטן הייליק. ט זעקס
zeks heilik haltn tsu im Shabbos fun tog dem gedenk
six holy keep to it Shabbos of day the remember

טעג זאָלסטו אַרבעטן, און טאָן אַלע דײַנע מלאָכות ; י אָבער
ober meloches daine ale ton un arbeten zolstu teg
but trades your all do and work must you(sg) days

דער זיבעטער טאָג איז שבת צו ה דײַן ג-ט, זאָלסטו
zolstu G-t dain Hashem tsu Shabbos iz tog zibeter der
must you(sg) G-d your Hashem to Shabbos is day seventh the

נישט טאָן קיין מלאָכה , דו , און דײַן זון , און דײַן טאָכטער,
tochter dain un zun dain un du meloche kein ton nisht
daughter your and son your and you work any do not

דײַן קנעכט , און דײַן דינסט , און דײַן בהמה , און דײַן
dain un beheime dain un dinst dain un knecht dain
your and livestock your and female servant your and servant your

ger that is within thy gates; [11] For in sheshet yamim Hashem made Shomayim and Ha'Aretz, the yam, and all that in them is, and rested Yom HaShevi'i; for this reason Hashem blessed Yom HaShabbos, and set it apart as kodesh.

[12] Honor thy av and thy em; that thy yamim may be long upon ha'adamah which Hashem Eloheicha giveth thee.

[13] Thou shalt not murder. [14]Thou shalt not commit adultery. [15]Thou shalt not steal. [16]Thou shalt not bear ed sheker against thy neighbor.

[14 17] Thou shalt not covet thy neighbor's bais, thou shalt not covet thy neighbor's isha, nor his eved, nor his maidservant, nor his ox, nor his donkey, nor anything that is thy neighbor's.

[15 18] And kol HaAm saw the thunderings, and the lightnings, and the sound of the shofar, and HaHar smoking; and when HaAm saw it, they drew back, and stood afar off. [16 19] And they said unto Moshe,

פַּרעמדער וואָס אין דײַנע טויערן. יא וואָרעם זעקס טעג האָט ה
Hashem hot teg zeks vorem toiern daine in vos fremder
Hashem has days six because gates your in which is foreigner

געמאַכט דעם הימל און די ערד, דעם ים, און אַלץ וואָס
vos alts un yam dem erd di un himel dem gemacht
which are all that and sea the earth the and heaven the made

אין זיי, און אויפֿן זיבעטן טאָג האָט ער גערוט; דערום האָט ה
Hashem hot derum gerut er hot tog zibetn oifn un zei in
Hashem has therefore rested he has day seventh on and them in

געבענטשט דעם טאָג פֿון שבת, און האָט אים געהייליקט.
geheilikt im hot un Shabbos fun tog dem gebentsht
consecrated it has and Shabbos of day the blessed

יב האַלט אין כּבֿוד דײַן פֿאָטער און דײַן מוטער, כּדי דײַנע
daine kedei muter dain un foter dain koved in halt
your so that mother your and father your honor in hold

טעג זאָלן זיך לענגערן אויף דער ערד וואָס ה דײַן ג-ט
G-t dain Hashem vos erd der oif lengern zich zoln teg
G-d your Hashem which land the on be long self shall days

גיט דיר.
dir git
to you(SG) gives

יג זאָלסט נישט הרגען. יד זאָלסט נישט מנאַף
mizane nisht zolst hargen nisht zolst
commit adultery not you(SG) must kill not you(SG) must

זײַן. טו זאָלסט נישט גנבֿענען. טז זאָלסט נישט זאָגן אויף
zain zolst nisht ganven nisht zolst zogn nisht oif
do you(SG) must steal not you(SG) must say not against

דײַן חבֿר פֿאַלשע עדות.
eides falshe chever dain
testimony false fellow your

יז זאָלסט נישט גלוסטן דײַן חבֿרס הויז;
hoiz chavers dain glustn nisht zolst
house neighbor's your desire not you(SG) must

זאָלסט נישט גלוסטן דײַן חבֿרס ווײַב, אָדער זײַן קנעכט,
knecht zain oder vaib chavers dain glustn nisht zolst
servant his or wife neighbor's your desire not you(SG) must

אָדער זײַן דינסט, אָדער זײַן אָקס, אָדער זײַן אייזל, אָדער
oder eizl zain oder oks zain oder dinst zain oder
or donkey his or ox his or female servant his or

וואָס נאָר עס איז דײַן חבֿרס.
chavers dain iz es nor vos
neighbor's your is it only which

טו יח און דאָס גאַנצע פֿאָלק האָט בייגעווינט די דונערן, און די
di un dunern di beigevoint hot folk gantse dos un
the and thunder the witnessed has people whole this and

פֿלאַמען, און דעם קול פֿון שופֿר, און דעם רויכיקן באַרג; און
un barg roichikn dem un shoifer fun kol dem un flamen
and mount the and shofar of sound the and flames

ווי דאָס פֿאָלק האָט עס געזען, אַזוי זיי געציטערט, און זיינען
zainen un getsitert zei hobn azoi gezen es hot folk dos vi
were and trembled they have thus seen it has people this when

געשטאַנען פֿון דער ווײַטן. טז יט און זיי האָבן געזאָגט צו משהן:
Mosheen tsu gezogt hobn zei un vaitn der fun geshtanen
Moshe to said have they and distance the at standing

רעד דו צו אונדז, און מיר וועלן הערן, און זאָל נישט רעדן צו אונדז
undz tsu redn nisht zol un hern veln mir un undz tsu du red
us to speak not may and listen will we and us to you speak

אלקים; מיר וועלן חלילה שטאַרבן.
shtarbn cholile veln mir Elokim
die God forbid will we G-d

יז כ האָט משה געזאָגט צום פֿאָלק: איר זאָלט נישט מורא האָבן,
hobn moire nisht zolt ir folk tsum gezogt Moshe hot
have fear not shall you people to said Moshe has

וואָרעם כדי איַיך צו פרובֿירן איז האלקים געקומען, און כדי
kedei un gekumen HaElokim iz pruvn tsu aich kedei vorem
so that and having come G-d is test to you so that because

זײַן מורא זאָל זײַן פֿאַר אײַער פּנים, אַז איר זאָלט נישט זינדיקן.
zindikn nisht zolt ir az ponem aier far zain zol moire zain
sin not shall you that face your before be shall fear his

יח כא איז דאָס פֿאָלק געשטאַנען פֿון דער ווײַטן, און משה האָט
hot Moshe un vaitn der fun geshtanen folk dos iz
has Moshe and distance the at stood people this is

געגאַנגן צו דעם נעבל וואָס דאָרטן איז געווען, ג-ט. יט כב און
un G-t geven iz dortn vos nebl dem tsu genent
and G-d having been is there where fog the to come near

ה האָט געזאָגט צו משהן: אַזוי זאָלסטו זאָגן צו די קינדער
kinder di tsu zogn zolstu azoi Mosheen tsu gezogt hot Hashem
children the to tell shall you thus Moshe to said has Hashem

פֿון ישׂראל: איר האָט געזען אַז פֿון הימל האָב איך גערעדט צו
tsu geredt ich hob himel fun az gezen hot ir Yisroel fun
to spoken I have heaven from that seen have you Israel of

אײַך. כ כג איר זאָלט נישט מאַכן לעבן מיר ג-טער פֿון זילבער, און
un zilber fun g-ter mir lebn machn nisht zolt ir aich
and silver of g-ds with me to live make not shall you you

ג-טער פֿון גאָלד זאָלט איר אײַך נישט מאַכן. כא כד אַ מזבח פֿון
fun mizbeyech a machn nisht aich ir zolt gold fun g-ter
of altar a make not for you you shall gold of g-ds

ערד זאָלסטו מיר מאַכן, און שלאַכטן אויף אים דײַנע בראַנדאָפּפֿער
brandopfer daine im oif shlachtn un machn mir zolstu erd
olah your it on sacrifice and make to me shall you earth

און דײַנע פֿרידאָפּפֿער, דײַנע שאָף און דײַנע רינדער; אין יעטוועדער
yetveder in rinder daine un shof daine fridopfer daine un
every in cattle your and sheep your peace offering your and

אָרט וווּ איך וועל מאַכן דערמאָנען מײַן נאָמען, וועל איך קומען
kumen ich vel nomen main dermonen machn vel ich vu ort
come I will name my to remember make will I where place

צו דיר, און וועל דיך בענטשן. כב כה און אויב אַ מזבח
mizbeyech a oib un bentshn dich vel un dir tsu
altar an if and bless you(SG) will and to you(SG) to

פֿון שטיינער וועסטו מיר מאַכן, זאָלסטו זיי נישט בויען
boien nisht zei zolstu machn mir vestu shteiner fun
build not them shall you make me will you(sg) stones of

געהאַקטע, וואָרעם דײַן האַקאײַזן האָסטו אויפֿגעהויבן דערויף,
deroif oifgehoibn hostu hakaizn dain vorem gehakte
on it lifted up have you cutting iron bar your because chiseled

און האָסט עס פֿאַרשוועכט. כג כו און זאָלסט נישט אַרויפֿגיין
aroifgein nisht zolst un farshvecht es host un
go up not you(SG) must and desecrated it have and

Thou speak with us, and we will hear; but let not Elohim speak with us, lest we die.

17 20 And Moshe said unto HaAm, Fear not: for HaElohim is come to test you, and that His fear may be upon your faces, that ye sin not. 18 21 And HaAm stood afar off, while Moshe drew near unto the thick cloud where HaElohim was. 19 22 And Hashem said unto Moshe, Thus thou shalt say unto the Bnei Yisroel, You yourselves have seen that from Shomayim I have spoken with you. 20 23 Ye shall not make beside Me elohei kesef, neither shall ye make for yourselves elohei zahav. 21 24 Mizbe'ach adamah thou shalt make unto Me, and shalt sacrifice thereon thy olot, and thy shelamim, thy tzon, and thine oxen; in all places where I cause My Shem to be remembered, I will come unto thee, and I will bless thee. 22 25 And if thou wilt make Me a Mizbe'ach avanim, thou shalt not build it of cut stone; for if thou lift up thy tool upon it, thou hast rendered it polluted. 23 26 Neither shalt thou

מיט טרעפ אויף מײַן מזבח , כּדי זײַן נאַקעטקייט זאָל נישט
nisht zol naketkeit zain kedei mizbeyech main oif trep mit
not shall nakedness one's so that altar my up steps with
אַנטפּלעקט ווערן אויף אים.
im oif vern antplekt
it on become reveal

go up by stairs unto Mine Mizbe'ach, that thy nakedness be not discovered thereon.

MISHPATIM

מִשְׁפָּטִים

כא

אוֹן דאָס זײַנען די געזעצן וואָס דו זאָלסט
zolst du vos gezetsn di zainen dos un
you(SG) must you which laws the are these and
לייגן פֿאַר זיי : ב אַז דו וועסט קויפֿן אַ יודישען קנעכט,
knecht yudishen a koifn vest du az zei far leign
slave a buy will you if them before put

זאָל ער זעקס יאָר דינען, אוֹן אויפֿן זיבעטן זאָל ער אַרויסגיין
aroisgein er zol zibetn oifn un dinen yor zeks er zol
go out he must seventh in the and serve years six he must
פֿרײַ אומזיסט . ג אויב ער איז אַליין געקומען , זאָל ער אַליין
alein er zol gekumen alein iz er oib umzist frai
alone he shall having come alone was he if for nothing free
אַרויסגיין; אויב ער איז אַ באַוויבטער , זאָל זײַן וויַב אַרויסגיין מיט
mit aroisgein vaib zain zol bavaibter a iz er oib aroisgein
with go out wife his shall married man a was he if go out
אים. ד אויב זײַן האַר וועט אים געבן אַ וויַב, און זי וועט אים
im vet zi un vaib a gebn im vet har zain oib im
to him will she and wife a give him will master his if him
געבערן זין אָדער טעכטער , זאָל די וויַב מיט אירע קינדער
kinder ire mit vaib di zol techter oder zin gebern
children her with wife the shall daughters or sons give birth
געהערן צו איר האַר , און ער זאָל אַרויסגיין אַליין. ה און אויב
oib un alein aroisgein zol er un har ir tsu gehern
if and alone go out shall he and master her to belong
זאָגן וועט זאָגן דער קנעכט : איך האָב ליב מײַן האַר , מײַן ווײַב,
vaib main har main lib hob ich knecht der zogn vet zogn
wife my master my love have I servants the say will to say
און מײַנע קינדער , איך ווייל נישט אַרויסגיין פֿרײַ; ו זאָל זײַן האַר
har zain zol frai aroisgein nisht vil ich kinder maine un
master his shall free go out not will I children my and
אים מאַכן געגענען צו האַלקים , און אים מאַכן געגענען
genenen machn im un HaElokim tsu genenen machn im
come near make him and G-d to come near make him
צום טיר , אָדער צום בײַשטידל, און זײַן האַר זאָל דורכשטעכן
durchshtechn zol har zain un baishtidl tsum oder tir tsum
pierce shall master his and doorpost to or door to
זײַן אויער מיט אַן נאָל; און ער זאָל אים דינען אויף שטענדיק.
shtendik oif dinen im zol er un nol an mit oier zain
always to serve him shall he and awl an with ear his
, ז און אַז אַ מאַן וועט פֿאַרקויפֿן זײַן טאָכטער פֿאַר אַ דינסט
dinst a far tochter zain farkoifen vet man a az un
female servant a for daughter his sell will man a if and
זאָל זי נישט אַרויסגיין אַזוי ווי עס גייען אַרויס די קנעכט.
knecht di arois geyen es vi azoi aroisgein nisht zi zol
slaves the out go there as in same way go free not she shall

MISHPATIM

21 Now these are the mishpatim which thou shalt set before them. [2] If thou acquire an eved Ivri, shesh shanim he shall serve; and in the seventh he shall go out lachafeshi *(to the freedom)* for no charge. [3] If he came in by himself, he shall go out by himself; if he were a ba'al isha, then his isha shall go out with him. [4] If his adon have given him an isha, and to him she gives birth to banim or banot; the isha and her yeledim shall be her adon's, and he shall go out [free] by himself. [5] And if the eved shall plainly say, I love adoni, my isha, and my banim; I will not go out lachafeshi *(to the freedom)*; [6] Then his adon shall bring him unto HaElohim; he shall also bring him to the delet *(door)*, or unto the mezuzah; and his adon shall pierce through his ozen *(ear)* with a piercing-tool; then he shall serve him l'olam.

[7] And if an ish sell his bat to be an amah, she shall not go out as the avadim [go free]. [8] If she please not her adon, who

ח אויב זי געפֿעלט נישט אין די אויגן פֿון איר האַר , וואָס האָט זי
zi hot vos har ir fun oign di in nisht gefelt zi oib
her has which master her of eyes the in not pleased she if

געהאַט באַשטימט פֿאַר זיך , זאָל ער זי לאָזן אויסלייזן ; ער
er oisleizen lozn zi er zol zich far bashtimt gehat
he to be redeemed allow her he shall self for designated have had

זאָל נישט געווען מענטשן , פֿרעמדע צו פֿאַרקויפֿן צו זי געוואלטיקן נישט זאָל
er ven mentshn fremde tsu farkoifen tsu zi geveltikn nisht zol
he when men foreign to sell to her dominate not shall

ט פֿעלשט אָן איר. אויב ער וועט זי באַשטימען פֿאַר זיין זון ,
zun zain far bashtimen zi vet er oib un ir on felsht
son his for determine her will he if and her against broke faith

י זאָל ער טאָן צו איר אַזוי ווי דער שטייגער מיט טעכטער . אויב ער
er oib techter mit shteiger der vi azoi ir tsu ton er zol
he if daughters with manner the just as thus her to do he shall

וועט זיך נעמען אַן אַנדערע, זאָל ער איר שפּייז , איר קלייד ונג , און איר
ir un kleidung ir shpaiz ir er zol andere an nemen zich vet
her and clothe her feed her he shall other an take self will

יא ווייבערעכט , נישט מינערן . און אויב ער וועט איר נישט טאָן די דאָזיקע
dozike di ton nisht ir vet er oib un minern nisht vaibrecht
these the do not her will he if and reduce not wife's rights

דריי זאַכן , זאָל זי אַרויסגיין אומזיסט , אָן געלט .
gelt on umzist aroisgein zi zol zachn drai
paying money without for nothing go out she shall things three

יב דער וואָס שלאָגט א מענטשן און ער שטאַרבט, זאָל טייטן
teitn zol shtarbt er un mentshn a shlogt vos der
to kill shall dies he and man a strikes who the one

יג געטייט וועלן . אָבער דער וואָס האָט נישט געמיינט ,
gemeint nisht hot vos der ober vern geteit
aimed at not has who the one but become put to death

נאָר האלקים האָט עס אונטערגעשיקט אונטער זיין האַנט, וועל איך
ich vel hant zain unter untergeshikt es hot HaElokim nor
I will hand his under sent it has G-d but

יד דיר מאַכן אַן אָרט וואָס זאָל אַהין אַנטרינען. און אַז אַ
a az un antrinen ahin zol er vos ort an machn dir
a if and escape there may he where place a make for you(SG)

מאַן וועט מוטווויליק קומען אויף זיין חבֿר , אים צו הרגענען מיט
mit hargen tsu im chever zain oif kumen mutvilik vet man
with kill to him fellow his against come wilfully will man

ליסטיקייט, זאָלסטו פֿון מיין מזבח אים אַראָפּנעמען צו שטאַרבן.
shtarbn tsu aropnemen im mizbeyech main fun zolstu listikeit
die to remove him altar my from shall you cunning

טו און דער וואָס שלאָגט זיין פֿאָטער, אָדער זיין מוטער , זאָל טייטן
teitn zol muter zain oder foter zain shlogt vos der un
to kill shall mother his or father his strikes who the one and

געטייט וועלן .
vern geteit
become put to death

טז און דער וואָס גנבֿעט א מענטשן און פֿאַרקויפֿט אים, אָדער ער
er oder im farkoift un mentshn a ganvet vos der un
he or him sells and man a steals who the one and

וועלן . געטייט זאָל טייטן האַנט, זיין אין געפֿונען ווערט
vern geteit teitn zol hant zain in gefunen vert
become put to death to kill shall hand his in found shall be

hath betrothed her to himself, then shall he let her be redeemed [go free]; to sell her unto an am nochri he shall have no power, seeing he hath dealt deceitfully with her. 9 And if he have betrothed her unto his ben, he shall deal with her according to the mishpat habanot *(rights of [free] daughters)*. 10 If he take him another, her food, her covering of clothing, and her onah *(conjugal rights)* shall he not deprive. 11 And if he does not perform these three unto her, then shall she go out free without kesef.

12 He that strikes down an ish, so that the ish die, shall be surely put to death. 13 And if he lie not in ambush, but HaElohim deliver him into his yad, then I will appoint thee a makom where he shall flee there.

14 But if an ish come premeditatedly upon his re'a, to murder him by guile; thou shalt take him from Mine Mizbe'ach for capital punishment.

15 And he that striketh down his av, or his em, shall be surely put to death.

16 And he that kidnaps an ish, and selleth him, or if he be found in his power, the kidnapper shall surely be put to death.

[17] And he that curseth his av, or his em, shall surely be put to death.

יז און דער וואָס שילט זײַן פֿאָטער, אָדער זײַן מוטער, זאָל טייטן
teitn zol muter zain oder foter zain shilt vos der un
to kill shall mother his or father his curses who the one and

געטייט ווערן .
vern geteit
become put to death

[18] And if anashim quarrel, and one strike another with an even *(stone)*, or with his egrof *(fist)*, and he die not, but is bedfast; [19] If he rise again, and walk around outside upon his staff, then shall he that struck down him be absolved; only shivto yiten *(he shall give for his lost time)*, and shall provide for him to be thoroughly healed.

יח און אַז מענטשן וועלן זיך קריגן , און איינער וועט שלאָגן דעם
dem shlogn vet einer un krign zich veln mentshn az un
the strike will one and quarrel self will men if and

אַנדערן מיט אַ שטיין, אָדער מיטן פֿויסט, און ער וועט נישט שטאַרבן,
shtarbn nisht vet er un foist mitn oder shtein a mit andern
die not will he and fist with the or stone a with other

נאָר ער וועט זיך אַוועקלייגן אין בעט, יט איז , אויב ער וועט אויפֿשטיין
oifshtein vet er oib iz bet in avekleigen zich vet er nor
stand up will he if then bed in go and lie down self will he but

און אַרומגיין דרויסן אויף זײַן שטעקן, זאָל דער שלעגער זײַן
zain shleger der zol shtekn zain oif droisn arumgein un
be one who struck the shall staff his on outside walk around and

פֿרײַ ; נאָר פֿאַר זײַן זיצן לײדיק מוז ער באַצאָלן, און
un batsoln er muz leidik zitsn zain far nor frai
and repay he must idle being at home his for but not guilty

אויסהיילן מוז ער אים לאָזן אויסהיילן.
oisheilen lozn im er muz oisheilen
to heal allow him he must to see him healed

[20] And if an ish strikes his eved, or his amah, with a shevet *(rod)*, and he die under his yad; he shall be surely avenged. [21] Notwithstanding, if he continue a yom or two, he shall not be avenged; for he is his kesef.

כ און אַז אַ מאַן וועט שלאָגן זײַן קנעכט, אָדער זײַן דינסט ,
dinst zain oder knecht zain shlogn vet man a az un
female servant his or slave his strike will man a if and

מיט אַ שטעקן, און ער וועט שטאַרבן אונטער זײַן האַנט, זאָל ער שטראָפֿן
shtrofn er zol hant zain unter shtarbn vet er un shtekn a mit
to punish he shall hand his under die will he and staff a with

באַשטראָפֿט ווערן . כא אויב אָבער ער וועט זיך האַלטן אַ טאָג אָדער צוויי
tsvei oder tog a haltn zich vet er ober oib vern bashtroft
two or day a survive self will he but if become be punished

טעג, זאָל ער נישט באַשטראָפֿט ווערן ; ווײַל עס דאָס איז זײַן געלט .
gelt zain iz dos vorem vern bashtroft nisht er zol teg
money his is this because become be punished not he shall days

[22] If men fight, and hurt an isha harah *(pregnant woman)*, so that she gives birth prematurely but not with any injury; he shall be surely punished, according as the ba'al haisha will assess a fine upon him; and he shall pay as the judges determine. [23] And if any ason *(harm, fatality)* follow, then thou shalt take nefesh for nefesh, [24] Ayin for ayin, shen for shen, yad for yad,

כב און אַז מענער וועלן זיך ראַנגלען, און וועלן אָנשטויסן אַ
a onshtoisn veln un ranglen zich veln mener az un
a crash into will and to fight each other will men if and

טראָגעדיקע פֿרוי , און אירע קינדער וועלן אַרויסגיין, אָבער קיין
kein ober aroisgein veln kinder ire un froi trogedike
any but be born will children her and woman pregnant

אומגליק וועט נישט געשען , זאָל קַנסנען געקַנסעט ווערן דער
der vern gekanset kansen zol geshen nisht vet umglik
the become having been fined to fine shall happen not will calamity

שולדיקער, לויט ווי דער פֿרויס מאַן וועט אויף אים אַרויפֿלייגן ,
aroifleigen im oif vet man frois der vi loit shuldiker
impose him on will husband woman's the as according guilty one

און ער זאָל עס געבן פֿאַר די דיינים . כג אויב אָבער אַן אומגליק וועט
vet umglik an ober oib dayonim di far gebn es zol er un
will calamity a but if judges the before give it shall he and

געשען , זאָלסטו געבן אַ נפֿש פֿאַר אַ נפֿש , כד אַן אויג פֿאַר אַן אויג, אַ
a oig an far oig an nefesh a far nefesh a gebn zolstu geshen
a eye an for eye an life a for life a give shall you happen

regel for regel, [25] Burn for burn, wound for wound, chaburah *(stripe laceration)* for chaburah.

[26] And if an ish strike the ayin of his eved, or the ayin of his amah, that it perish; he shall let him go free for his ayin's sake. [27] And if he strike his eved's shen *(tooth)*, or his amah's shen; he shall let him go free for his shen's sake.

[28] If an ox gore an ish or an isha, that they die; then the ox shall be surely stoned, and his basar shall not be eaten; but the ba'al hashor *(owner of the ox)* shall be exempt from punishment.
[29] But if the shor habitually from mitmol *(yesterday)* gored, and its ba'al has been warned, and he hath not kept it in the bull pen, and it hath killed an ish or an isha; the shor shall be stoned, and his ba'al also shall be put to death. [30] If there be laid on him a kofer *(atonement payment, ransom)*, then he shall give for the redemption of his nefesh whatsoever is assessed upon him.
[31] Whether he have gored a ben, or have gored a bat, according to this mishpat shall it be done

צאָן פַּאַר אַ צאָן , אַ האַנט פַּאַר אַ האַנט, אַ פֿוס פַּאַר אַ פֿוס , כה אַ ברען
bren a fus a far fus a hant a far hant a tson a far tson
burn a foot a for foot a hand a for hand a tooth a for tooth

פַּאַר אַ ברען, אַ ווונד פַּאַר אַ ווונד , אַ ביַיל פַּאַר אַ ביַיל .
bail a far bail a vund a far vund a bren a far
contusion a for contusion a wound a for wound a burn a for

כו און אַז אַ מאַן וועט שלאָגן דאָס אויג פֿון זיַין קנעכט, אָדער דאָס אויג
oig dos oder knecht zain fun oig dos shlogn vet man a az un
eye the or slave his of eye the strike will man a if and

פֿון זיַין דינסט , און וועט עס איבערפֿירן, זאָל ער אים אַרויסלאָזן
aroislozn im er zol iberfirn es vet un dinst zain fun
let go him he shall destroy it will and female servant his of

פַּריַי פַּאַר זיַין אויג. כז און אַז ער וועט אויסהאַקן אַ צאָן פֿון זיַין קנעכט,
knecht zain fun tson a oishakn vet er az un oig zain far frai
slave his of tooth a knock out will he that and eye his for free

אָדער אַ צאָן פֿון זיַין דינסט , זאָל ער אים אַרויסלאָזן פַּריַי פַּאַר
far frai aroislozn im er zol dinst zain fun tson a oder
for free let go him he shall female servant his of tooth a or

זיַין צאָן .
tson zain
tooth his

כח און אַז אַן אָקס וועט שטויסן אַ מאַן אָדער אַ פֿרוי , און זיי
zei un froi a oder man a shtoisn vet oks an az un
they and woman a or man a gore will ox an if and

וועלן שטאַרבן, זאָל פֿאַרשטיינען פֿאַרשטיינט ווערן דער אָקס, און
un oks der vern farshteint farshteinen zol shtarbn veln
and ox the become be stoned to stone shall die will

זיַין פֿלייש זאָל נישט געגעסן ווערן ; און דער בַּעַל־הבית פֿון
fun baal-habait der un vern gegesn nisht zol fleish zain
of owner the and become eaten not shall flesh his

אָקס איז פּריַי . כט אויב אָבער ער איז אַ שטויסיקער אָקס פֿון
fun oks shtoisiker a iz er ober oib frai iz oks
from ox goring a is he but if not guilty is bull

נעכטן-אייערנעכטן , און זיַין בַּעַל־הבית איז געווארנט געווואָרן ,
gevorn gevornt iz baal-habait zain un nechtn-eyernechtn
having become warned is owner his and in the past

און האָט אים נישט געהיט , און ער וועט טייטן אַ מאַן אָדער אַ
a oder man a teitn vet er un gehit nisht im hot un
a or man a kill will he and guarded not him has and

פּרוי , זאָל פֿאַרשטיינט ווערן דער אָקס, און אויך זיַין בַּעַל־הבית
baal-habait zain oich un oks der vern farshteint zol froi
owner his also and ox the become be stoned shall woman

זאָל געטייט ווערן . ל אויב אַן אויסלייז וועט אַרויפֿגעלייגט
aroifgeleigt vet oisleiz an oib vern geteit zol
be imposed will ransom a if become caused to die shall

ווערן אויף אים, זאָל ער געבן פַּאַרן אויסקויף פֿון זיַין נפֶשׁ
nefesh zain fun oiskoif faran gebn er zol im oif vern
life his of redemption for the give he shall him on become

ווי פֿיל עס וועט אַרויפֿגעלייגט ווערן אויף אים. לא סיַי ער וועט
vet er sai im oif vern aroifgeleigt vet es fil vi
will he if him on become be imposed will it many as

שטויסן אַ יינגל , סיַי ער וועט שטויסן אַ מיידל, זאָל אַזוי ווי
vi azoi zol meidl a shtoisn vet er sai yingel a shtoisn
as in same way shall girl a gore will he if boy a gore

unto him. 32 If the ox shall gore an eved or an amah; he shall give unto their adon sheloshim shekalim kesef, and the ox shall be stoned.

33 And if an ish shall open a bor *(pit)*, or if an ish shall dig a bor and not cover it, and an ox or a donkey fall therein; 34 The ba'al habor shall make restitution, and give kesef unto their ba'alim; and the carcass shall be his.

35 And if the shor ish *(ox of a man)* hurt the ox of a neighbor, that it die; then they shall sell the shor hachai *(live ox)*, and divide the kesef of it; and the carcass also they shall divide. 36 Or if it be known that the shor hath habitually from mitmol *(yesterday)* gored, and his ba'al hath not kept it in the bull pen; he shall surely pay ox for ox; and the carcass shall belong to him. 37 22:1 If a ganav takes a shor, or a seh, and slaughter it, or sell it; he shall restore five cattle for an ox, and the seh.

דער דאָזיקער משפט געטאָן ווערן צו אים. לב אויב דער אָקס וועט
vet oks der oib im tsu vern geton mishpot doziker der
will bull the if him to become done judgment this one the

שטויסן אַ קנעכט אָדער אַ דינסט , זאָל ער געבן זײַן האַר
har zain gebn er zol dinst a oder knecht a shtoisn
master his give he shall female servant a or slave a gore

דרײַסיק שֶׁקל זילבער, און דער אָקס זאָל פֿאַרשטיינט ווערן .
vern farshteint zol oks der un zilber shekl draisik
become be stoned shall ox the and silver shekels of thirty

לג און אַז אַ מאַן וועט עפֿענען אַ גרוב, אָדער אַז אַ מאַן וועט גראָבן אַ
a grobn vet man a az oder grub a efenen vet man a az un
a dig will man a if or pit a open will man a if and

גרוב, און וועט זי נישט צודעקן , און אַהין וועט אַרײַנפֿאַלן אַן אָקס
oks an arainfaln vet ahin un tsudekn nisht zi vet un grub
ox an fall into will there and cover not it will and pit

אָדער אַן אייזל , לד זאָל דער בַּעַל־הבית פֿון דער גרוב באַצאָלן;
batsoln grub der fun baal-habait der zol eizl an oder
repay pit the of owner the shall donkey a or

געלט זאָל ער אומקערן צו זייער בַּעַל־הבית , און די טויטע
toite di un baal-habait zeyer tsu umkeren er zol gelt
dead the and owner their to return back he shall money

בהמה זאָל געהערן צו אים.
im tsu gehern zol beheime
him to belong shall livestock

לה און אַז אַ מאַנס אָקס וועט שעדיקן דעם אָקס פֿון זײַן חבֵר ,
chever zain fun oks dem shedikn vet oks mans a az un
fellow his of ox the butt will ox man's a if and

און ער וועט אַוועקפֿאַלן, זאָלן זיי פֿאַרקויפֿן דעם לעבעדיקן אָקס,
oks lebedikn dem farkoifen zei zoln avekfaln vet er un
ox living the sell they shall fall away will it and

און זיך צעטיילן מיטן געלט ; און אויך מיטן
mitn tseteiln zich un gelt mitn oich un
half and half divide self and money half and half also and

טויטן זאָלן זיי זיך צעטיילן. לו אויב עס איז באַוווסט, אַז ער
toitn zoln zei zich tseteiln oib es iz bavust az er
the dead one divide self they shall if it was known that he

איז אַ שטויסיקער אָקס פֿון לאַנג אָן , און זײַן בַּעַל־הבית האָט
hot baal-habait zain un on lang fun oks shtoisiker a iz
has owner his and onwards long from ox goring a is

אים נישט געהיט , זאָל ער צאָלן באַצאָלן אַן אָקס פֿאַר אָקס,
oks faran oks an batsoln tsoln er zol gehit nisht im
ox for the ox an to repay pay he shall guarded not him

און דער טויטער זאָל געהערן צו אים. כב.א אַז אַ מאַן וועט גנבֿענען
ganven vet man a az im tsu gehern zol toiter der un
steal will man a if him to belong shall dead one the and

אַן אָקס אָדער אַ שעפּס, און וועט אים שעכטן , אָדער ער וועט אים
im vet er oder shechtn im vet un sheps a oder oks an
it will he or slaughter it will and sheep a or ox an

פֿאַרקויפֿן, זאָל ער באַצאָלן פֿינף רינדער פֿאַרן אָקס, און פֿיר שאָף
shof fir un oks faran rinder finf batsoln er zol farkoifen
sheep four and ox for the cattle five to repay he shall sell

פֿאַרן שעפּס.
sheps faran
sheep for the

כב

22 [2] If a ganav be caught breaking in, and be struck down so that he die, there shall be no guilt of bloodshed for him. [2 3] If the shemesh be risen upon him, there shall be guilt of bloodshed; the ganav should make full restitution; if he have nothing, then the ganav shall be sold to make restitution for his theft. [3 4] If the theft be certainly found in his yad chayyim, whether it be ox, or donkey, or seh; he shall pay back double.

[4 5] If a man shall allow livestock to graze over a sadeh or kerem *(vineyard)*, or he lets it loose and it graze over the sadeh of another, then from the best of his own sadeh, and of the best of his own kerem *(vineyard)*, shall he make restitution.

[5 6] If eish break out, and spreads in kotzim *(thorns)*, so that the stacks of grain, or the standing grain, or the sadeh, be consumed therewith; he that kindled the eish shall surely make restitution.

[6 7] If an ish shall give unto his re'a kesef or vessels to be shomer over, and it be stolen out of the bais haish; if the ganav be found, let him pay back double.

[7 8] If the ganav be not found, then the ba'al habais shall be brought

ב אַז אַ גנבֿ וועט געכאַפּט ווערן בײַ אַן אײַנברעכונג, און
un ainbrechung an bai vern gechapt vet ganev a az
and break in a at become caught will thief a if

וועט קריגן געשלאָגן און וועט שטאַרבן, איז נישטאָ פֿאַר
far nishto iz shtarbn vet un geshlogn krign vet
for there is not is die will and being beaten get will

ים קיין בלוטשולד. ב ג אויב אָבער די זון איז אויפֿגעגאַנגען איבער ים,
im iber oifgegangen iz zun di ober oib blutshuld kein im
him over dawning is sun the but if blood guilt any him

איז דאָ פֿאַר ים בלוטשולד. באַצאָלן מוז ער באַצאָלן; אויב ער האָט
hot er oib batsoln er muz batsoln blutshuld im far do iz
has he if repay he must to repay blood guilt him for there is

נישט, זאָל ער פֿאַרקויפֿט ווערן פֿאַר זײַן גנבֿה. ג ד אויב געפֿונען וועט
vet gefunen oib ganeive zain far vern farkoift er zol nisht
will found if theft his for become sold he shall not

געפֿונען ווערן די גנבֿה אין זײַן האַנט אַ לעבעדיקע, סײַ אַן
an sai lebedike a hant zain in ganeive di vern gefunen
an whether living a hand his in theft the become be found

אָקס, סײַ אַן אייזל, סײַ אַ שעפּס, זאָל ער באַצאָלן טאָפּל.
topl batsoln er zol sheps a sai eizl an sai oks
double to repay he shall sheep a whether donkey a whether ox

ד ה אַז אַ מאַן וועט לאָזן אָפּעסן אַ פֿעלד אָדער אַ ווײַנגאָרטן, און וועט
vet un vaingorten a oder feld a opesen lozn vet man a az
will and vineyard a or field a to eat on allow will man a if

אַרויסלאָזן זײַן בהמה, און זי וועט אָפּעסן אין אַן אַנדערנס פֿעלד,
feld anderns an in opesen vet zi un beheime zain aroislozn
field another's an in feed will it and livestock his allow to be free

זאָל ער מיט דעם בעסטן פֿון זײַן פֿעלד, און מיט דעם בעסטן פֿון זײַן
zain fun bestn dem mit un feld zain fun bestn dem mit er zol
his of best the with and field his of best the with he shall

ווײַנגאָרטן באַצאָלן.
batsoln vaingorten
to repay vineyard

ה ו אַז אַ פֿײַער וועט אַרויסגיין, און וועט אָנטרעפֿן דערנער, און עס
es un derner ontrefn vet un aroisgein vet faier a az
there and thorns meet will and break out will fire a if

וועט פֿאַרצערט ווערן אַ סטויג, אָדער שטייענדיקע תּבֿואה, אָדער אַ
a oder tvue shteyendike oder stoig a vern fartsert vet
a or grain standing or haystack a become consumed will

פֿעלד, זאָל צאָלן באַצאָלן דער וואָס האָט אָנגעצונדן די שׂרפֿה.
sreife di ongetsundn hot vos der batsoln tsoln zol feld
fire the burned has which that to repay pay shall field

ז אַז אַ מאַן וועט געבן זײַן חבֿר געלט אָדער זאַכן צום היטן,
hitn tsum zachn oder gelt chever zain gebn vet man a az
keep to things or money fellow his give will man a if

און עס וועט געגנבֿעט ווערן פֿון דעם מאַנס הויז, אויב דער גנבֿ
ganev der oib hoiz mans dem fun vern gegnvet vet es un
thief the if house man's the from become stolen will it and

וועט געפֿונען ווערן, זאָל ער באַצאָלן טאָפּל; ז ח אויב דער גנבֿ וועט
vet ganev der oib topl batsoln er zol vern gefunen vet
will thief the if double to repay he shall become found will

נישט געפֿונען ווערן, זאָל דער בעל־הבית פֿון הויז געניגן
genenen hoiz fun baal-habait der zol vern gefunen nisht
come near house of owner the shall become found not

before HaElohim, to see whether he has put his yad on the property of his neighbor.

[8][9] For all manner of pesha, whether it be for ox, for donkey, for seh, for clothing, or for any manner of avedah which another says, This is it, the case of both shall come before HaElohim; and whom Elohim shall condemn, he shall pay back double unto his re'a.

[9][10] If an ish deliver unto his re'a a donkey, or an ox, or a seh, or any behemah, to be shomer over; and it die, or be injured, or carried away, with no eye witness; [10][11] Then shall a shevuat Hashem be between them both, that he hath not laid his yad on the property of his re'a; and the property's ba'al shall accept thereof, and he shall not make restitution. [11][12] And if it be certainly stolen from him, he shall make restitution unto the ba'al thereof. [12][13] If it be indeed tarof *(torn by a wild animal, predator)*, then let him bring it for ed *(witness)*, and he shall not make restitution for the terefah *(torn animal)*.

צו האלקים : צי ער האָט נישט אויסגעשטרעקט זײַן האַנט אויף זײַן
zain oif hant zain oisgeshtrekt nisht hot er tsi HaElokim tsu
his on hand his stretched out not has he did G-d to

חבֿרס האָב .
hob chavers
property neighbor's

ח ט ביַי איטלעכן חשד פֿון אומערלעכקייט, וועגן אַן אָקס,
oks an vegen umerlechkeit fun chshad itlechn bai
ox an concerning dishonesty of suspicion each by

וועגן אַן אייזל , וועגן אַ שעפּס, וועגן אַ קלייד ,
kleid a vegen sheps a vegen eizl an vegen
garment a concerning sheep a concerning donkey a concerning

וועגן וואָסער עס איז פֿאַרלאָרענער זאַך , וואָס יענער
yener vos zach farlorener iz es voser vegen
that one which thing lost is there any manner of concerning

זאָגט , אַז דאָס איז עס, זאָל די זאַך פֿון ביידן קומען פֿאַר
far kumen beidn fun zach di zol es iz dos az zogt
before come both of matter the shall it is this that declares

האלקים ; דער וועמען אלקים וועט מאַכן שולדיק, זאָל באַצאָלן זײַן
zain batsoln zol shuldik machn vet Elokim vemen der HaElokim
his repay shall guilty make will G-d whom the one G-d

חבֿר טאָפּל .
topl chever
double fellow

ט י אז אַ מאַן וועט געבן זײַן חבֿר אַן אייזל , אָדער אַן אָקס, אָדער
oder oks an oder eizl an chever zain gebn vet man a az
or ox an or donkey a fellow his give will man a if

אַ שעפּס, אָדער וואָסער עס איז בהמה צום היטן, און זי וועט
vet zi un hitn tsum beheime iz es voser oder sheps a
will it and keep to livestock is it any manner of or sheep a

אַוועקפֿאַלן, אָדער געשעדיקט וועלן , אָדער געפֿאַנגען וועלן , ווען
ven vern gefangen oder vern geshedikt oder avekfaln
when become captured or become damaged or fall away

קיינער זעט נישט, יא זאָל אַ שבֿועה פֿון ה זײַן צווישן זיי
zei tsvishn zain Hashem fun shvue a zol nisht zet keiner
them between be Hashem of oath an shall not sees anyone

ביידן , אויב ער האָט נישט אויסגעשטרעקט זײַן האַנט אויף זײַן חבֿרס
chavers zain oif hant zain oisgeshtrekt nisht hot er oib beidn
neighbor's his on hand his stretched out not has he if both

האָב ; און איר בַּעַל־הבית זאָל עס אָננעמען , און ער דאַרף נישט
nisht darf er un onnemen es zol baal-habait ir un hob
not should he and accept it shall owner its and property

באַצאָלן. יא יב אויב אָבער גנבֿען איז זי געגנבֿעט געוואָרן פֿון
batsoln fun gevorn gegnvet zi iz ganven ober oib
from having become stolen it is to steal but if pay

אים, מוז ער באַצאָלן איר בַּעַל־הבית . יב יג אויב פֿאַרצוקן איז זי פֿאַרצוקט
fartsukt zi iz fartsukn oib baal-habait ir batsoln er muz im
torn it is to tear if owner its pay he must him

געוואָרן , זאָל ער ברענגען פֿון איר צום עדות ; פֿאַר אַ
a far eides tsum ir fun brengen er zol gevorn
a for testimony for the it from bring he shall having become

פֿאַרצוקטער דאַרף ער נישט באַצאָלן.
batsoln nisht er darf fartsukter
pay not he should torn to death animal

יג יד און אַז אַ מאַן וועט באָרגן אַ בהמה פֿון זיין חבֿר , און זי וועט
vet zi un chever zain fun beheime a borgn vet man a az un
will it and fellow his from livestock a borrow will man a if and
געשעדיקט ווערן , אָדער אַוועקפֿאַלן – איז איר בַּעַל־הבית נישט מיט איר,
ir mit nisht baal-habait ir iz avekfaln oder vern geshedikt
it with not owner its was dies or become damaged
מוז ער צאָלן באַצאָלן. יד טו אויב איר בַּעַל־הבית איז מיט איר, דאַרף ער
er darf ir mit iz baal-habait ir oib batsoln tsoln er muz
he should it with is owner its if to repay pay he must
נישט באַצאָלן. אויב זי איז אַ געדונגענע , גייט דאָס אַרײַן אין איר לוין .
loin ir in arain dos geit gedungene a iz zi oib batsoln nisht
price its in the in this goes hired a was it if pay not
טו טז און אַז אַ מאַן וועט פֿאַרפֿירן אַ יונגפֿרוי וואָס איז נישט
nisht iz vos yungfroi a farfiren vet man a az un
not is who young woman a seduce will man a if and
פֿאַרקנסט, און וועט ליגן מיט איר, זאָל ער מיט נדן זי מאַכן פֿאַר
far machn zi nadn mit er zol ir mit lign vet un farknast
for make her dowry with he shall her with lie will and engaged
זיין וויַיב. טז יז אויב איר פֿאָטער וועט זי אים נישט וועלן געבן ,
gebn veln nisht im zi vet foter ir oib vaib zain
to give be willing not to him her will father her if wife his
זאָל ער באַצאָלן געלט לויט דעם נדן פֿון יונגפֿרויען .
yungfroin fun nadn dem loit gelt batsoln er zol
young women of dowry the according money pay he shall
יז יח אַ מכשפֿה זאָלסטו נישט לאָזן לעבן .
lebn lozn nisht zolstu mechashefe a
to live allow not shall you sorceress a
יח יט איטלעכער וואָס ליגט מיט אַ בהמה זאָל טייטן
teitn zol beheime a mit ligt vos itlecher
to kill shall livestock a with lies which each
געטייט ווערן .
vern geteit
become caused to die
יט כ דער וואָס שלאַכט צו ג-טער, אַחוץ צו ה אַליין,
alein Hashem tsu achuts g-ter tsu shlacht vos der
alone Hashem to aside from g-ds to sacrifices who the one
זאָל ווערן חרם .
zol vern cheirem
set apart for death become shall
כ כא און אַ פֿרעמדן זאָלסטו נישט קריוודן, און זאָלסט אים נישט
nisht im zolst un krivden nisht zolstu fremdn a un
not him you(SG) must and wrong not shall you foreigner a and
דריקן , ווארעם פֿרעמדע זײַט איר געווען אין לאַנד מִצרַיִם .
Mitsrayim land in geven ir zait fremde vorem drikn
Egypt land of in having been you are foreigners because oppress
כא כב אַן אַלמנה און אַ יתום זאָלט איר נישט פֿיַניקן . כב כג אויב
oib painiken nisht ir zolt yosem a un almone an
if cause to suffer not you shall fatherless a and widow a
פֿיַניקן וועסטו אים פֿיַניקן , איז, ווי נאָר ער וועט
vet er nor vi iz painiken im vestu painiken
will he only when it is cause to suffer him will you(sg) cause to suffer
שרײַען צו מיר, וועל איך זיכער צוהערן זײַן געשרייַ. כג כד און מײַן צאָרן
tsorn main un geshrei zain tsuhern zicher ich vel mir tsu shraien
anger my and cry his listen to surely I will me to cry out

13 14 And if an ish asks to borrow of his re'a, and the animal borrowed be injured, or die, the ba'al thereof being not with it, he shall surely make restitution. 14 15 But if the ba'al thereof be with it, he shall not make restitution; if it be sakhir, it came for its hire.

15 16 And if an ish entice a betulah that is not orasah *(betrothed, pledged)*, and lie with her, he shall surely endow her with a marriage contract as his isha. 16 17 If her av utterly refuse to give her unto him, he shall pay kesef according to the mohar habetulot.

17 18 Thou shalt not allow a mekhashefah to live.

18 19 Kol shochev *(every one having sexual relations)* with a behemah shall surely be put to death.

19 20 He that sacrificeth unto elohim *(the g-ds)*, other than unto Hashem only, he shall be destroyed.

20 21 Thou shalt neither mistreat a ger, nor oppress him; for ye were gerim in Eretz Mitzrayim. 21 22 Ye shall not cause pain to any almanah, or yatom. 22 23 If thou cause them pain in any way, and they cry at all unto Me, I will surely hear their cry; 23 24 And My wrath shall be kindled, and I will

kill you with the cherev; and your nashim shall be almanot, and your banim shall be yetomim.

וועט גרימען , און איך וועל אייך הרגען מיטן שווערד, און אײַערע וויַבער
vaiber aiere un shverd mitn hargen aich vel ich un grimen vet
wives your and sword with kill you will I and be kindled will

וועלן זײַן אַלמנות , און אײַערע קינדער יתומים .
yesoimim kinder aiere un almones zain veln
fatherless children your and widows be will

[24][25] If thou lend kesef to any of My people that is poor among thee, thou shalt not be to him as a nosheh, neither shalt thou lay upon him neshekh.

כד כה אַז דו וועסט געלט ליַען מײַן פֹאָלק , דעם אָרעמאַן בײַ
bai oreman dem folk main laien gelt vest du az
with poor person the people my lend money will you if

דיר , זאָלסטו נישט זײַן צו אים ווי אַ בַּעַל-חובֿ ; איר זאָלט נישט
nisht zolt ir baal-choiv a vi im tsu zain nisht zolstu dir
not shall you creditor a as him to be not shall you you(SG)

אַרויפֿלייגן אויף אים צינזן .
tsinzn im oif aroifleigen
interest him on impose

[25][26] If thou at all take the cloak of thy re'a as security, thou shalt return it unto him by bo hashemesh; [26][27] For that is his covering only, it is his cloak for his skin; wherein shall he sleep? And it shall come to pass, when he crieth unto Me, that I will hear; for I am channun.

כה כו אַז דו וועסט נעמען אין משכון דײַן חבֿרס קלייד ,
kleid chavers dain meshkun in nemen vest du az
garment neighbor's your pledge in take will you if

זאָלסטו עס אים אומקערן אײדער די זון גייט אונטער; כו כז וואָרעם
vorem unter geit zun di eider umkeren im es zolstu
because down goes sun the before to return him it shall you

דאָס איז זײַן איינציקער צודעק , דאָס איז זײַן קלייד פֿאַר זײַן
zain far kleid zain iz dos tsudek eintsiker zain iz dos
his for garment his is this covering only his is this

לייַב ; אין וואָס וועט ער שלאָפֿן? איז , אַז ער וועט שרײַען צו מיר, וועל
vel mir tsu shraien vet er az iz shlofn er vet vos in laib
will me to cry out will he if it is sleep he will what in body

איך צוהערן , וואָרעם איך בין לײַטזעליק.
laitzelik bin ich vorem tsuhern ich
gracious am I because listen I

[27][28] Thou shalt not revile Elohim, nor curse the nasi of thy people.

כז כח אלקים זאָלסטו נישט שילטן, און אַ פֿירשט אין
in firsht a un shiltn nisht zolstu Elokim
in leader a and curse not must you(sg) G-d

דײַן פֹאָלק זאָלסטו נישט פֿלוכן .
fluchn nisht zolstu folk dain
curse not shall you people your

[28][29] Thou shalt not delay to offer thy fullness offering or thy kohen's heave offering; the bechor of thy banim shalt thou present unto Me. [29][30] Likewise shalt thou do with thine oxen, and with thy tzon; shivat yamim it shall be with its em; on the yom hashemi'ni thou shalt give it Me.

כח כט די גאָב פֿון דײַן פֿולקייט און דײַן שֶׁפֿע
shefe dain un fulkeit dain fun gob di
prosperity your and fullness your of bounty the

זאָלסטו נישט שפּעטיקן. דעם בכור פֿון דײַנע זין
zin daine fun bechor dem shpetikn nisht zolstu
sons your of firstborn the delay not shall you

זאָלסטו אָפּגעבן צו מיר. כט ל דעם גלייַכן זאָלסטו טאָן
ton zolstu glaichn des mir tsu opgebn zolstu
do must you(sg) same the me to give up shall you

מיט דײַן אָקס, מיט דײַנע שאָף ; זיבן טעג זאָל עס זײַן
zain es zol teg zibn shof daine mit oks dain mit
be it shall days seven sheep your with ox your with

בײַ זײַן מוטער , אויפֿן אַכטן טאָג זאָלט איר עס אָפּגעבן
opgebn es ir zolt tog achten oifn muter zain bai
give up it you shall day the eighth on mother its with

צו מיר.
mir tsu
me to

[30][31] And ye shall be anshei kodesh unto Me; neither shall ye eat any basar that is terefah in the sadeh; ye shall cast it to the kelev.

23 Thou shalt not spread a false report; put not thine hand with the rashah to be an ed chamas *(malicious witness)*.
[2] Thou shalt not follow a multitude to do evil; neither shalt thou speak in a riv to turn aside after many to pervert justice; [3] Neither shalt thou favor a poor man in his riv.

[4] If thou meet thine enemy's shor or his chamor going astray, thou shalt surely bring it back to him again.
[5] If thou see the chamor of him that hateth thee lying under his massa, and wouldest refrain from helping him, thou shalt surely help with him.

[6] Thou shalt not pervert the mishpat of thy poor in his riv. [7] Keep thee far from a devar sheker; and the naki and tzaddik slay thou not; for I will not

ל לא און הייליקע מענטשן זאָלט איר מיר זײַן , און
un zain mir ir zolt mentshn heilike un
and to be to me you shall people holy and

פֿלייש פֿון אַ פֿאַרצוקטער אויפֿן פֿעלד זאָלט איר
ir zolt feld oifn fartsukter a fun fleish
you shall country in the torn to death animal a of flesh

נישט עסן ; פֿאַרן הונט זאָלט איר עס אַוועקווארפֿן.
avekvarfn es ir zolt hunt faran esen nisht
throw it to it you shall dog for the eat not

כג

זאָלסט נישט אַרויסלאָזן אַ פֿאַלשן קלאַנג;
klang falshn a aroislozn nisht zolst
rumor false a let out not you(SG) must

זאָלסט נישט מאַכן איין האַנט מיט
mit hant ein machn nisht zolst
with hand one make not you(SG) must

דעם רשע צו זײַן אַן עדות אויף אומרעכט.
umrecht oif eides an zain tsu roshe dem
injustice about testimony a make to wicked the

ב זאָלסט נישט נאָכגיין נאָך אַ רַבים צום בייזן ;
beizn tsum rabem a noch nochgein nisht zolst
evil into many a after follow not you(SG) must

און אין אַ קריג זאָלסטו נישט עדות זאָגן כּדי
kedei zogn eides nisht zolstu krig a in un
so that say testimony not shall you dispute a in and

זיך צו נײַגן נאָך אַ רַבים צו פֿאַרדרייען. ג און אַן
an un fardreyen tsu rabem a noch naign tsu zich
a and distort to many a after incline to self

אָרעמאַן זאָלסטו נישט שאַנעווען אין זײַן קריג .
krig zain in shaneven nisht zolstu oreman
dispute his in respect not shall you poor person

ד אַז דו וועסט טרעפֿן דײַן שׂונאס, אָקס, אָדער
oder oks soines dain trefn vest du az
or ox enemy's your happen upon will you if

זײַן אייזל , וואָס איז פֿאַרירט, זאָלסטו אומקערן
umkeren zolstu farirt iz vos eizl zain
returning shall you lost is which donkey his

אים אומקערן צו אים. ה אַז דו וועסט זען דײַן שׂונאס
soines dain zen vest du az im tsu umkeren im
enemy's your see will you if him to to return it

אייזל ליגן אונטער זײַן משׂא, זאָלסטו זיך אָפּהאַלטן
ophaltn zich zolstu mase zain unter lign eizl
stop self shall you load his under lying donkey

פֿון איבערלאָזן צו אים; זאָלסטו דו אים דאָך העלפֿן.
helfn doch im du zolstu im tsu iberlozen fun
help still him you must you(sg) him to leaving for

ו זאָלסט נישט פֿאַרדרייען דאָס רעכט פֿון דײַן
dain fun recht dos fardreyen nisht zolst
your of right the twist not you(SG) must

אבֿיון אין זײַן קריג . ז פֿון אַ פֿאַלשן פּסק זאָלסטו
zolstu psak falshn a fun krig zain in evyon
shall you judgement false a from dispute his in needy

זיך דערווײַטערן, און אַן אומשולדיקן און גערעכטן
gerechtn un umshuldikn an un dervaitern zich
righteous person and innocent an and be far from self

זאָלסטו נישט הרגען ; וואָרעם איך וועל נישט לאָזן בלייַבן
blaibn lozn nisht vel ich vorem hargen nisht zolstu
remain let not will I because kill not shall you

געראעבט דעם שולדיקן . ח און שוחד זאָלסטו נישט
nisht zolstu shochad un shuldikn dem gerecht
not shall you a bribe and guilty the unpunished

נעמען , וואָרעם שוחד מאַבט בלינד זעעוודיק, און פֿאַרדרייט
fardreit un zeevdik blind macht shochad vorem nemen
twists and seeing blind makes a bribe because take

די ווערטער פֿון גערעכטע .
gerechte fun verter di
the righteous of words the

ט און אַ גֵּר זאָלסטו נישט דריקן , וואָרעם איר וויסט דאָס
dos veist ir vorem drikn nisht zolstu ger a un
the know you because oppress not shall you stranger a and

נפֶשׁ פֿון דעם גֵּר , וויַל גֵּרים זייַט איר געווען אין
in geven ir zait geirem vail ger dem fun nefesh
in having been you are strangers because stranger the of life

לאַנד מִצרַיִם .
Mitsrayim land
Egypt land of

י און זעקס יאָר זאָלסטו זייען דיַין לאַנד, און
un land dain zeyen zolstu yor zeks un
and land your sow must you(sg) years six and

איינזאַמלען איר תּבוּאה; יא אָבער דאָס זיבעטע יאָר זאָלסטו
zolstu yor zibete dos ober tvue ir ainzamlen
shall you year seventh the but crop you gather in

עס פֿאַרלאָזן און עס איבערלאָזן פֿריַי , כּדי די
di kedei frai iberlozen es un farlozen es
the so that unseeded leaving it and leave it

אָבֿיונים פֿון דיַין פֿאָלק זאָלן עסן ; און וואָס בלייַבט
blaibt vos un esen zoln folk dain fun evyonim
is left over what and eat may people your of needy ones

פֿון זיי , זאָל עסן די חיה פֿון פֿעלד .
feld fun chaye di esen zol zei fun
the country of wild animals the eat may them from

דעס גליַיכן זאָלסטו טאָן מיט דיַין ווינגאָרטן , מיט
mit vaingorten dain mit ton zolstu glaichn des
with vineyard your with do must you(sg) same the

דיַין איילבערטגאָרטן.
eilbertgortn dain
olive orchard your

יב זעקס טעג זאָלסטו טאָן דיַינע אַרבעט, און אויפֿן
oifn un arbet daine ton zolstu teg zeks
on the and work your do must you(sg) days six

זיבעטן טאָג זאָלסטו רוען, כּדי עס זאָל רוען
ruen zol es kedei ruen zolstu tog zibetn
rest shall there so that rest must you(sg) day seventh

דיַין אָקס און דיַין אייזל , און עס זאָל אָפּאָטעמען
opotemen zol es un eizl dain un oks dain
be refreshed shall there and donkey your and ox your

דער זון פֿון דיַין דינסט , און דער גֵּר .
ger der un dinst dain fun zun der
stranger the and female servant your of son the

acquit the rashah.
8 And thou shalt take no shochad *(bribe, gift)*; for the shochad blindeth the seeing, and perverteth the words of the tzaddikim.

9 Also thou shalt not oppress a ger; for ye know the nefesh of a ger, seeing ye were gerim in Eretz Mitzrayim.

10 And shesh shanim thou shalt sow thy land, and shalt gather in the crops thereof; 11 But the shevi'it thou shalt leave it shamat and let it lie fallow; that the evyon of thy people may eat; and what they leave the beasts of the sadeh shall eat. In like manner thou shalt deal with thy kerem, and with thy zayit grove.

12 Sheshet yamim thou shalt do thy work, and on the yom hashevi'i thou shalt rest; that thine shor and thine chamor may rest, and the ben of thy amah, and the ger, may be refreshed.

[13] And in all things that I have said unto you be circumspect; and make no mention of the shem elohim acherim, neither let it be heard out of thy mouth.

[14] Three times thou shalt keep a Chag unto Me in the shanah. [15] Thou shalt be shomer to keep the Chag HaMatzot; thou shalt eat matzot shivah yamim, as I commanded thee, in the time appointed of the month Aviv; for in it thou camest out from Mitzrayim; and none shall appear before Me empty-handed; [16] And the Chag HaKatzir, Bikkurim *(Firstfruits)* of thy labors, which thou hast sown in the sadeh; and the Chag HaAsif *(Feast of Ingathering)*, which is in the end of the shanah, when thou hast gathered in thy labors out of the sadeh. [17] Shalosh pe'amim in the shanah all thy zachar shall appear before HaAdon Hashem.

[18] Thou shalt not offer the dahm of My zevach with chametz; neither shall the chelev of My sacrifice remain until the boker.

כג אוֹן אִין אַלְץ, וואָס אִיךְ הָאב אײַך אָנגעזאָגט, זאָלְט אִיר זײַן
zain ir zolt ongezogt aich hob ich vos alts in un
be you shall told you have I which all in and

אָפּגעהיט; אוֹן דעם נאָמען פֿוֹן פֿרעמדע ג-טער זאָלְט אִיר נִישט
nisht ir zolt g-ter fremde fun nomen dem un opgehit
not you shall g-ds foreign of name the and careful

דערמאָנען; עס זאָל פֿוֹן דַיִן מוֹיל נישט געהערט ווערן .
vern gehert nisht moil dain fun zol es dermonen
become heard not mouth your from shall they remember

כד דרײַ מאָל אִין יאָר זאָלְסטוּ הַאלְטן אַ יוֹם-טובֿ צו מיר.
mir tsu yom-tov a haltn zolstu yor in mol drai
me to festival a hold must you(sg) year in times three

כה דעם יוֹם-טובֿ פֿוֹן מַצות זאָלְסטוּ היטן: זיבן טעג
teg zibn hitn zolstu matsus fun yom-tov dem
days seven keep shall you unleavened bread of festival the

דיר זאָלְסטוּ עסן מַצות , אַזוי ווי איך האָב
dir hob ich vi azoi matsus esen zolstu
to you(SG) have I as just unleavened bread eat shall you

באַפֿוילן , צו דער געשטעלטער צײַט אִין חודש אָבִיבֿ וואָרעם
vorem oviv choidesh in tsait geshtelter der tsu bafoiln
because Aviv month of in time appointed the in commanded

אִין אים ביסטו אַרויסגעגאַנגען פֿוֹן מִצרַיִם ; אוֹן מע זאָל
zol me un Mitsrayim fun aroisgegangen bistu im in
shall one and Egypt from having come out are you it in

זיך נישט ווײַזן פֿאַר מיר מיט לײדיקן ; כז אוֹן דעם
dem un leidikn mit mir far vaizn nisht zich
the and empty-handed along with me before appear not self

יוֹם-טובֿ פֿוֹן שניט , פֿוֹן די ערשטפֿרוכט פֿוֹן דײַנע אַרבעט, פֿוֹן וואָס
vos fun arbet daine fun ershtfrucht di fun shnit fun yom-tov
what of work your of firstfruit the of harvest of festival

דו ווערסט פֿאַרזייען אִין פֿעלד; אוֹן דעם יוֹם-טובֿ פֿוֹן אײַנזאַמלונג
ainzamlung fun yom-tov dem un feld in farzeyen vest du
gathering in of festival the and field in sow will you

בײַם אויסלאָז פֿוֹן יאָר, ווען דו זאַמלסט אײַן דײַנע אַרבעט פֿוֹן
fun arbet daine ain zamlst du ven yor fun oisloz baim
from work your in gather you when year of end in the

פֿעלד . כז דרײַ מאָל אִין יאָר זאָלן אַלע דײַנע מאַנספּאַרשוינען זיך
zich mansparshoinen daine ale zoln yor in mol drai feld
self males your all shall year in times three the field

ווײַזן פֿאַר הָאדון , ה .
Hashem HaAdon far vaizn
Hashem HaAdon before appear

כח זאָלְסט נישט מקריבֿ זײַן מיט חמץ
chomets mit zain makrev nisht zolst
chametz with make offering not you(SG) must

דאָס בלוט פֿוֹן מײַן שלאַכטאָפּפֿער ; אוֹן דאָס
dos un shlachtopfer main fun blut dos
the and slaughter sacrifice my of blood the

קָרבָּן-פֶּסַח פֿוֹן מײַן יוֹם-טובֿ זאָל נישט
nisht zol yom-tov main fun korben-Pesach
not shall festival my of Passover korben

איבערנעכטיקן ביז אין דער פֿרי .
peire der in biz ibernechtikn
morning the in until remain overnight

[19] The reshit bikkurim of thy land thou shalt bring into the Bais Hashem Eloheicha. Thou shalt not cook a kid in his mother's cholov.

[20] Hinei, I send Malach before thee, to be shomer over thee in the derech, and to bring thee into the place which I have prepared. [21] Pay heed to him, and obey his voice, provoke him not; for he will not pardon your peysha'im; for My Shem is in him. [22] But if thou shalt indeed obey his [bat] kol, and do all that I speak; then I will be an enemy unto thine enemies, and an adversary unto thine adversaries. [23] For My Malach shall go before thee, and bring thee in unto the Emori, and the Chitti, and the Perizzi, and the Kena'ani, the Chivi, and the Yevusi; I will cut them off. [24] Thou shalt not bow down to their elohim, nor serve them, nor follow after their works; but thou shalt utterly overthrow them, and completely break down their matztzvot *(memorial columns dedicated to idols)*. [25] And ye shall serve Hashem Eloheichem, and He shall bless thy lechem,

יט דִּי עֵרְשֶׁת פְּרִיצַיְיטִיקְע פּוּן דַּיִין עֶרְד זָאלְסְטוּ בְּרענְגען אִין הוּיז
hoiz in brengen zolstu erd dain fun fritsaitike ersht di
house into bring shall you land your of firstfruits best the

פּוּן ה דַּיִין ג-ט. זָאלְסְט נִישְׁט קאָכְן אַ ציקעלע אִין זַיִן
zain in tsikele a kochn nisht zolst G-t dain Hashem fun
its in young goat a cook not you(SG) must G-d your Hashem of

מוטערס מילך.
milch muters
milk mother's

כ זע, איך שיק דיר פַאַרויס אַ מלאך, דיך צו
tsu dich malach a farois dir shik ich ze
to you(SG) Angel an ahead of for you(SG) send I behold

היטן אויפֿן וועג, און דיך צו ברענגען צו דעם אָרט וואָס איך
ich vos ort dem tsu brengen tsu dich un veg oifn hitn
I which place the to bring to you(SG) and way on keep

האָב אָנגעברייט. כא היט דיך פַאַר אים, און הער צו
tsu her un im far dich hit ongebreit hob
to pay heed and him to you(SG) pay attention prepared have

זַיִן קוֹל; זָאלְסְט נישט וויידערשפּעניקן אָן אים, וואָרעם ער
er vorem im on vidershpenikn nisht zolst kol zain
he because him against rebel against not you(SG) must voice his

וועט נישט פַאַרגעבן אייער פַאַרברעך, ווייל מײַן נאָמען איז אין
in iz nomen main vail farbrech aier fargebn nisht vet
in is name my because transgression your forgive not will

אים. כב אָבער אויב צוהערן וועסטו צוהערן זײַן קוֹל, און
un kol zain tsu tsuhern vestu tsuhern oib ober im
and voice his to pay heed will you(sg) to heed if but him

וועסט טאָן אַלץ וואָס איך רעד, וועל איך פַיַינטן דײַנע פַיַינט, און
un faint daine faintn ich vel red ich vos alts ton vest
and enemies your oppose I will speak I which all that do will

דײַנע דרענגער. כג וואָרעם מײַן מלאך וועט גיין דיר
dir gein vet malach main vorem drengers daine drengn
for you(SG) go will Angel my because oppressors your oppress

פַאַרויס, און ער וועט דיך ברענגען צו דעם אֱמוֹרי, און דעם חִתִּי,
Chitti dem un Emori dem tsu brengen dich vet er un farois
Chitti the and Emori the to bring you(SG) will he and ahead of

און דעם פְּרִזִּי, און דעם כְּנַעֲנִי, דעם חִוִּי, און דעם יְבוּסִי;
Yevusi dem un Chivi dem Kenaani dem un Perizzi dem un
Yevusi the and Chivi the Kena'ani the and Perizzi the and

און איך וועל זיי פַאַרטיליקן. כד זָאלְסְט זיך נישט
nisht zich zolst fartiliken zei vel ich un
not self you(SG) must to devote to destruction them will I and

בוקן צו זייערע ג-טער, און זָאלְסְט זיי נישט דינען,
dinen nisht zei zolst un g-ter zeyere tsu bukn
serve not them you(SG) must and g-ds their to bow down

נײַערט; מעשׂים זייערע ווי אַזוי טאָן נישט זָאלְסְט און
naiert meisim zeyere vi azoi ton nisht zolst un
but deeds their as in same way do not you(SG) must and

צעשטערן זָאלְסְטו זיי צעשטערן, און צעברעכן זָאלְסְטו
zolstu tsebrechn un tseshtern zei zolstu tseshtern
shall you smash completely and destroy them shall you to destroy

צעברעכן זייערע זײַלשטיינער. כה און איר זָאלְט דינען
Hashem dinen zolt ir un zailshteiner zeyere tsebrechn
Hashem serve must you and sacred pillars their smash

ה

אלוקיכם , און ער וועט בענטשן דיין ברויט און דיין וואַסער; און איך
ich un vaser dain un broit dain bentshn vet er un Elokeichem
I and water your and food your bless will he and your G-d

וועל אָפּטאָן קראַנקשאַפֿט פֿון צווישן דיר . כו עס וועט נישט זיין
zain nisht vet es dir tsvishn fun krankshaft opton vel
be not will there you(SG) among from illness remove will

אַ פֿאַרוואַרפֿערין אָדער אַן עקרה אין דיין לאַנד; די צאָל
tsol di land dain in akore an oder farvarferin a
number of the land your in barren a or woman who miscarries a

פֿון דיינע טעג וועל איך אויספֿילן. כז מײַן אימה וועל איך שיקן דיר
dir shikn ich vel eime main oisfiln ich vel teg daine fun
you(SG) send I will terror my fulfill I will days your of

פֿאַרויס , און וועל פֿאַרטומלען אַל דאָס פֿאָלק וואָס דו
du vos folk dos al fartumlen vel un farois
you who people the all throw into confusion will and ahead of

וועסט קומען צוישן זיי , און איך וועל קערן אַלע דיינע פֿיַינט
faint daine ale kern vel ich un zei tsvishn kumen vest
enemies your all turn will I and them among come will

מיטן נאַקן צו דיר . כח און איך וועל שיקן דיר פֿאַרויס
farois dir shikn vel ich un dir tsu nakn mitn
ahead of you(SG) send will I and you(SG) to neck with the

די האָרנבין, און זי וועט פֿאַרטרײַבן דעם חִוי , דעם כּנַעֲני , און
un Kenaani dem Chivi dem fartraiben vet zi un hornbin di
and Kena'ani the Chivi the drive before will it and hornet the

דעם חִתי , פֿון פֿאַר דיר . כט איך וועל זיי נישט פֿאַרטרײַבן
fartraiben nisht zei vel ich dir far fun Chitti dem
drive before not them will I you(SG) before from Chitti the

אַ ווערן וועסט דאָס לאַנד , טאָמער יאָר , אין איין דיר פֿאַר פֿון
a vern land dos vet tomer yor ein in dir far fun
a become land this will lest year one in you(SG) in front of from

וויסטענישן און עס וועט זיך מערן אויף דיר די חיה
chaye di dir oif mern zich vet es un vistenish
wild animals the you(SG) against increase self will it and ruin

פֿון פֿעלד . ל ביסלעך-ביסלעכווײַז וועל איך זיי פֿאַרטרײַבן פֿון
fun fartraiben zei ich vel bislech-bislechvaiz feld fun
from drive before them I will little by little the country of

פֿאַר דיר , ביז וואַנען דו וועסט זיך פֿרוכפּערן, און
far dir biz vanen du vest zich fruchpern un
far you(SG) in front of until you from where will selves multiply and

וועסט אַרבן דאָס לאַנד. לא און איך וועל מאַכן דיין גרענעץ פֿון
fun gemark dain machn vel ich un land dos arben vest
from boundary your make will I and land this inherit will

ים-סוף און ביז דעם ים פֿון די פּלשתּים , און פֿון מדבר
midber fun un Pelishtim di fun yam dem biz un Yam-Suf
wilderness from and Pelishtim the of the sea the unto and Yam Suf

ביזן טײַך ; וואָרעם איך וועל געבן אין אײַער האַנט די באַווינער
bavoiner di hant aier in gebn vel ich vorem taich bizn
inhabitants the hand your into give will I because river unto the

פֿון לאַנד, און וועסט זיי פֿאַרטרײַבן פֿון פֿאַר דיר .
dir far fun fartraiben zei vest un land fun
you(SG) in front of from drive before them you(sg) will and land of

לב זאָלסט נישט שליסן אַ ברית מיט זיי און מיט זייערע
zeyere mit un zei mit bris a shlisn nisht zolst
their with and them with covenant a establish not you(SG) must

and thy mayim; and I will take machalah *(sickness)* away from the midst of thee. [26] There shall nothing miscarry their young, nor be barren, in thy land; the mispar *(number)* of thy yamim I will fulfill. [27] I will send My ehmah *(terror)* ahead of thee, and will throw into confusion all the people to whom thou shalt come, and I will make all thine enemies turn their backs unto thee. [28] And I will send the tzirah *(hornet)* ahead of thee, which shall drive out the Chivi, the Kena'ani, and the Chitti, from before thee. [29] I will not drive them out from before thee in shanah echat; lest ha'aretz become desolate, and the beast of the sadeh multiply against thee. [30] Me'at me'at I will drive them out from before thee, until thou be increased, and inherit ha'aretz. [31] And I will establish thy borders from the Yam Suf even unto the Yam Pelishtim, and from the Midbar unto the [Euphrates] River: for I will deliver the inhabitants of ha'aretz into your hand; and thou shalt drive them out before thee. [32] Thou shalt make no brit with them, nor with their elohim. [33] They

shall not dwell in thy land, lest they make thee sin against Me; for if thou serve their elohim, it will surely be a mokesh unto thee.

24 And He said unto Moshe, Come up unto Hashem, thou, and Aharon, Nadav, and Avihu, and shive'im *(seventy)* of the Ziknei Yisroel; and worship ye afar off. [2] And Moshe alone shall come near Hashem; but they shall not come near; neither shall HaAm go up with him.

[3] And Moshe came and told HaAm kol divrei Hashem, and all the mishpatim; and kol HaAm answered with one voice, and said, All the words which Hashem hath said will we do.

[4] And Moshe wrote kol divrei Hashem, and rose up early in the boker, and built a Mizbe'ach at the base of HaHar, and twelve matzevah *(stone pillars)*, according to the twelve Shivtei Yisroel. [5] And he sent out na'arei Bnei Yisroel, which offered olot *(burnt offerings)*, and

ג-טער. לג זיי זאָלן נישט זיצן אין דיין לאַנד, כּדי זיי זאָלן דיך
dich zoln zei kedei land dain in zitsn nisht zoln zei g-ter
you(SG) shall they so that land your in sit not shall they g-ds

נישט מאַכן זינדיקן צו מיר, אַז דו וועסט דינען זייערע ג-טער;
g-ter zeyere dinen vest du az mir tsu zindikn machn nisht
g-ds their serve will you when me against to sin make not

וואָרעם דאָס וועט דיר זיין פֿאַר אַ שטרויכלונג .
shtroichlung a far zain dir vet dos vorem
pitfall a for be to you(SG) will this because

כד

און צו משהן האָט ער געזאָגט: גיי אַרויף צו
tsu aroif gei gezogt er hot Mosheen tsu un
to up go said he has Moshe to and

ה , דו , און אַהרן , נָדָב , און אֲבִיהוּא,
Avihu un Nadav Aharon un du Hashem
Avihu and Nadav Aaron and you Hashem

און זיבעציק פֿון די עלטסטע פֿון יִשְׂרָאֵל, און איר זאָלט
zolt ir un Yisroel fun eltste di fun zibetsik un
must you and Israel of elders the of seventy and

זיך בוקן פֿון דער ווייַטן . ב און משה אַליין זאָל
zol alein Moshe un vaitn der fun bukn zich
shall alone Moshe and distance the from bow down self

גענענען צו ה ; אָבער זיי זאָלן נישט גענענען .
genenen nisht zoln zei ober Hashem tsu genenen
come near not shall they but Hashem to come near

און דאָס פֿאָלק זאָל נישט אַרויפֿגיין מיט אים.
im mit aroifgein nisht zol folk dos un
him with go up not must people the and

ג איז משה געקומען , און האָט דערציילט דעם פֿאָלק אַלע
ale folk dem dertseilt hot un gekumen Moshe iz
all people the told has and having come Moshe is

ווערטער פֿון ה , און אַלע געזעצן ; און דאָס גאַנצע פֿאָלק האָט
hot folk gantse dos un gezetsn ale un Hashem fun verter
has people whole this and laws all and Hashem of words

געענטפֿערט מיט איין קול , און געזאָגט: אַלע ווערטער וואָס ה
Hashem vos verter ale gezogt un kol ein mit geentfert
Hashem which words all said and voice one with answered

האָט געריידט וועלן מיר טאָן.
ton mir veln geredt hot
do we will spoken has

ד און משה האָט פֿאַרשריבן אַלע ווערטער פֿון ה , און ער
er un Hashem fun verter ale farshribn hot Moshe un
he and Hashem of words all written down has Moshe and

האָט זיך געפֿעדערט אין דער פֿרי , און האָט געבויט אַ מזבח
mizbeyech a geboit hot un peire der in gefedert zich hot
altar an built has and morning the in risen early self has

אונטערן באַרג , און צוועלף זײַלשטיינער אַקעגן די צוועלף שבֿטים
shvotim tsvelf di akegn zailshteiner tsvelf un barg untern
tribes twelve the for sacred pillars twelve and mount under

פֿון יִשְׂרָאֵל. ה און ער האָט געשיקט די יונגע לייַט פֿון די קינדער
kinder di fun lait yunge di geshikt hot er un Yisroel fun
children the of people young the sent has he and Israel of

פֿון יִשְׂרָאֵל, און זיי האָבן אויפֿגעבראַכט בראַנדאָפּפֿער און געשלאַכט
geshlacht un brandopfer oifgebracht hobn zei un Yisroel fun
sacrificed and olah brought up have they and Israel of

sacrificed shelamim *(peace offerings)* of bulls unto Hashem. [6] And Moshe took half of the dahm, and put it in bowls; and the other half of the dahm he sprinkled upon the Mizbe'ach. [7] Then he took the Sefer HaBrit, and read it aloud in the ears of HaAm, and they responded, All that Hashem hath said we will do, and be obedient. [8] And Moshe took the remaining dahm, and sprinkled it on HaAm, and said, Hinei dahm habrit, which Hashem hath cut with you concerning all these words.

[9] Then went up Moshe, and Aharon, Nadav, and Avihu, and shive'im Ziknei Yisroel; [10] And they saw the Elohei Yisroel; and there was under His feet the likeness of sapphire stone pavement, and like the very Shomayim in its clearness. [11] And against the leaders of the Bnei Yisroel He laid not His yad; also they saw HaElohim, and did eat and drink.

[12] And Hashem said unto Moshe, Come up to Me into HaHar, and remain there; and I will give thee the Luchot HaEven,

אָקסן פֿרידאָפּפֿער צו ה . [ו] און משה האָט געגומען
genumen hot Moshe un Hashem tsu fridopfer oksen
taken has Moshe and Hashem to peace offerings oxen

העלפֿט פֿון דעם בלוט , און אַריַינגעטאָן אין בעקנס, און העלפֿט
helft un bekns in araingeton un blut dem fun helft
half and basins into put and blood the of half

פֿון דעם בלוט האָט ער געשפּרענגט אויפֿן מזבח . [ז] און ער האָט
hot er un mizbeyech oifn geshprengt er hot blut dem fun
has he and the altar on splashed he has blood the of

געגומען דאָס בוך פֿון ברית , און געלייענט אין די אויערן פֿון
fun oiern di in geleyent un bris fun buch dos genumen
of ears the in read and covenant of book this taken

פֿאָלק ; און זיי האָבן געזאָגט: אַלץ וואָס ה האָט
hot Hashem vos alts gezogt hobn zei un folk
has Hashem which all that said have they and the people

געזעדט וועלן מיר טאָן און געהאָרכן . [ח] און משה האָט געגומען
genumen hot Moshe un gehorchn un ton mir veln geredt
taken has Moshe and obey and do we will spoken

דאָס בלוט , און האָט געשפּרענגט אויפֿן פֿאָלק , און האָט געזאָגט:
gezogt hot un folk oifn geshprengt hot un blut dos
said has and people on thrown has and blood the

אָט איז דאָס בלוט פֿון דעם ברית וואָס ה האָט
hot Hashem vos bris dem fun blut dos iz ot
has Hashem which covenant the of blood this is behold

געמאַכט מיט אייַך אויף אַלע די דאָזיקע ווערטער.
verter dozike di ale oif aich mit gemacht
words these the all on the basis of you with made

[ט] און משה , און אַהרן , נָדָב , און אֲבִיהוּא, און זיבעציק פֿון
fun zibetsik un Avihu un Nadav Aharon un Moshe un
of seventy and Avihu and Nadav Aaron and Moshe and

די עלטסטע פֿון יִשְׂרָאֵל, זיַינען אַרויפֿגעגאַנגען ; [י] און זיי האָבן
hobn zei un aroifgegangen zainen Yisroel fun eltste di
have they and having gone up are Israel of elders the

געזעזן דעם אלוקי יִשְׂרָאֵל; און אונטער זיַינע פֿיס איז געווען
geven iz fis zaine unter un Yisroel Elokei dem gezen
having been is feet his under and Israel the G-d of the seen

אַזוי ווי אַ פֿלאַסטערווערק פֿון סאַפּירשטיין, און אַזוי ווי דער הימל
himel der vi azoi un sapirshtein fun flasterverk a vi azoi
heaven the like just and sapphire of pavement a like just

אַליין אין לויטערקייט. [יא] און אויף די אַדלליַיט פֿון די קינדער
kinder di fun adllait di oif un loiterkeit in alein
children the of leading people the on and purity in alone

פֿון יִשְׂרָאֵל האָט ער נישט אויסגעשטרעקט זיַין האַנט; און זיי האָבן
hobn zei un hant zain oisgeshtrekt nisht er hot Yisroel fun
have they and hand his stretched out not he has Israel of

געזעזן האלקים , און האָבן געגעסן און געטרונקען.
getrunken un gegesn hobn un HaElokim gezen
drank and eaten have and G-d seen

[יב] און ה האָט געזאָגט צו משהן : קום אַרויף צו מיר אויפֿן
oifn mir tsu aroif kum Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
on me to up come Moshe to said has Hashem and

באַרג , און זיַי דאָרטן, און איך וועל דיר געבן די שטיינערנע
shteinerne di gebn dir vel ich un dortn zai un barg
stone the give you(SG) will I and there be and mount

and the torah, and the mitzvot which I have written to teach them.

לוחות מיט דער תורה און דעם געבאָט וואָס איך האָב
hob ich vos gebot dem un toyre der mit luches
have I which commandments the and instruction the with tablets

אויפֿגעשריבן זיי צו לערנען.
lernen tsu zei oifgeshribn
teach to them written

13 And Moshe rose up, and Yehoshua meshareto; and Moshe went up into the Har HaElohim.

יג איז אויפֿגעשטאַנען משה , און זײַן באַדינער יְהוֹשׁוּעַ , און משה
Moshe un Yehoshua badiner zain un Moshe oifgeshtanen iz
Moshe and Yehoshua servant his with Moshe got up has

איז אַרויפֿגעגאַנגען אויפֿן באַרג פֿון האלקים . יד און צו די עלטסטע
eltste di tsu un HaElokim fun barg oifn aroifgegangen iz
elders the to and G-d of mount on having gone up is

האָט ער געזאָגט: האַרט דאָ אויף אונדז, ביז וואַנען מיר וועלן זיך
zich veln mir vanen biz undz oif do hart gezogt er hot
self will I whence until us for here wait said he has

14 And he said unto the Zekenim, Tarry ye here for us, until we come again unto you; and, hinei, Aharon and Chur are with you; if any man have a grievance, let him come unto them.

אומקערן צו אײַך. און זײַנען אַהרן און חור מיט אײַך;
aich mit Chur un Aharon zainen ot un aich tsu umkeren
you with Hur and Aaron are behold and you to return

ווער עס האָט אַ משפט זאָל גענענען צו זיי .
zei tsu genenen zol mishpot a hot es ver
them to approach shall case for judgement a have they whoever

טו און משה איז אַרויפֿגעגאַנגען אויפֿן באַרג , און דער
der un barg oifn aroifgegangen iz Moshe un
the and mount on having gone up is Moshe and

15 And Moshe went up into HaHar, and an anan concealed HaHar.

וואָלקן האָט צוגעדעקט דעם באַרג . טז און די פּראַכט פֿון
fun pracht di un barg dem tsugedekt hot volken
of glory the and mount the covered has cloud

16 And the Kevod Hashem abode upon Mt. Sinai, and the anan concealed it sheshet yamim; and the yom hashevi'i He called unto Moshe out of the midst of the anan.

ה האָט געוווינט אויפֿן באַרג סיני , און דער וואָלקן האָט
hot volken der un Sinai barg oifn gerut hot Hashem
has cloud the and Sinai mount on rested has Hashem

אים איינגעדעקט זעקס טעג; און אויפֿן זיבעטן טאָג האָט ער
er hot tog zibetn oifn un teg zeks aingedekt im
he has day seventh on and days six covered him

גערופֿן צו משהן פֿון וואָלקן .
volken fun Mosheen tsu gerufn
the cloud from Moshe to called

17 And the sight of the Kevod Hashem was like eish ochelet *(devouring fire)* on the top of HaHar in the eyes of the Bnei Yisroel.

יז און דאָס אויסזען פֿון הס פּראַכט איז געווען
geven iz pracht Hashems fun oiszen dos un
having been is glory Hashem's of appearance the and

אַזוי ווי אַ פֿלאַמיק פֿײַער שפּיץ באַרג , פֿאַר
far barg shpits oifn faier flamik a vi azoi
in front of mount the top of on fire flaming a like just

יח די אויגן פֿון די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל. יח און משה איז
iz Moshe un Yisroel fun kinder di fun oign di
has Moshe and Israel of children the of eyes the

18 And Moshe went into the midst of the anan, going up into HaHar; and Moshe was in HaHar arba'im yom v'arba'im lailah.

אַרײַנגעגאַנגען אין מיטן וואָלקן, און איז אַרויף אויפֿן
oifn aroif iz un volken mitn in araingegangen
on gone up has and cloud midst of into gone in

באַרג ; און משה איז געווען אויפֿן באַרג פֿערציק טעג
teg fertsik barg oifn geven iz Moshe un barg
days forty mount on having been was Moshe and mount

און פֿערציק נעכט .
necht fertsik un
nights forty and

TERUMAH

תְּרוּמָה

25 And Hashem spoke unto Moshe, saying, [2] Speak unto the Bnei Yisroel, that they bring Me a terumah *(offering)*; of every man that giveth it willingly with his lev ye shall receive My terumah *(offering)*. [3] And this is the terumah *(offering)* which ye shall receive of them; zahav, and kesef, and nechoshet, [4] And turquoise, and purple, and scarlet wool, and linen, and goat hair, [5] And ram skins dyed red, and tachash skins, and acacia wood, [6] Shemen for the light, spices for shemen hamishchah *(anointing oil)* and aromatic ketoret *(incense)*, [7] Shoham stone, and stones to be set in the Ephod, and in the Choshen. [8] And let them make Me a Mikdash; that I may dwell among them. [9] According to all that I show thee, after the tavnit HaMishkan, and the tavnit of all the vessels thereof, even so shall ye make it.

[10] And they shall make an Aron *(Ark)* of acacia wood; two cubits and a half shall be the length thereof, and a cubit and a half the width thereof, and a cubit and a half the height thereof. [11] And thou shalt overlay it

כה

און ה האָט געזעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
say to thus Moshe to spoken has Hashem and

ב רעד צו די קינדער פֿון ישׂרָאֵל, זיי זאָלן נעמען פַֿאַר
far nemen zoln zei Yisroel fun kinder di tsu red
for take shall they Israel of children the to speak

מיר אַ אָפּשיידונג ; פֿון יעטוועדער מאַן וואָס זיין האַרץ
harts zain vos man yetveder fun opsheidung a mir
heart his who man every from separation of a portion a me

וועט אים באַווילקן, זאָלט איר נעמען מיין . אָפּשיידונג ג און
un opsheidung main nemen ir zolt bavilkn im vet
and separation of a portion my take you shall allocate it will

דאָס איז די אָפּשיידונג וואָס איר זאָלט נעמען פֿון זיי : גאָלד, און
un gold zei fun nemen zolt ir vos opsheidung di iz dos
and gold them from take shall you which separation the is this

זילבער, און קופּער; ד און בלאָע וואָל, און פֿורפֿל, און ווערמילרויט ,
vermilroit un purpl un vol bloe un kuper un zilber
vermilion red and purple and wool blue and bronze and silver

און ליַינען, און ציגנהאָר ; ה און רויט-געפֿאַרבטע וויידערפֿעלן, און
un viderfeln roit-gefarbte un tsignhor un lainen un
and ram skins dyed red and goat's hair and linen and

תחש-פֿעלן , און שִׁטים-האָלץ; ו איל פַֿאַר דער לייַכטונג , בשׂמים פַֿאַר
far b'somaim laichtung der far eil Shitim-holts un tchsh-feln
for spices lighting the for oil acacia wood and tachash skins

דעם איל פֿון זאַלבונג , און פַֿאַר דעם ווייַרעך פֿון שמעקעדיקע געווירצן;
gevirtsn shmekedike fun vairech dem far un zalbung fun eil dem
incense fragrant of incense the for and anointing of oil the

ז אָניקלשטיינער, און שטיינער צום איינפֿאַסן, פַֿאַר דעם אֵפֿוד , און פַֿאַר
far un ephod dem far ainfasn tsum shteiner un oniklshteiner
for and ephod the for to be set for the stones and onyx gems

דעם חוֹשֶׁן . ח און זיי זאָלן מיר מאַכן אַ מקדש , אַז איך
ich az mikdash a machn mir zoln zei un choshen dem
I so that sanctuary a make for me shall they and breastpiece the

זאָל רוען צווישן זיי . ט אַזוי וויי אַלץ וואָס איך ווייז דיר , די
di dir vaiz ich vos alts vi azoi zei tsvishn ruen zol
the you(SG) show I which all that as just them among dwell shall

געשטאַלט פֿון דעם משכּן , און די געשטאַלט פֿון אַלע זיַינע כּלים ,
keilim zaine ale fun geshtalt di un mishkn dem fun geshtalt
utensils its all of form the and tabernacle the of form

אָט אַזוי זאָלט איר מאַכן .
machn ir zolt azoi ot
make you shall thus behold

י און זיי זאָלן מאַכן אַן אָרון פֿון שִׁטים-האָלץ; צוויי איילן און
un eiln tsvei Shitim-holts fun oren an machn zoln zei un
and cubits two acacia wood of aron an make shall they and

אַ האַלב זיַין לענג , און אַן איל און אַ האַלב זיַין בריייט, און אַן איל
eil an un breit zain halb a un eil an un leng zain halb a
cubit a and width its half a and cubit a and length its half a

און אַ האַלב זיַין הייך . יא און זאָלסט אים איבערציען מיט ריינעם
reinem mit ibertsien im zolst un heich zain halb a un
pure with overlay it you(SG) must and height its half a and

with zahav tahor, within and without shalt thou overlay it, and shalt make upon it a gold crown all around. 12 And thou shalt cast four rings of zahav for it, and put them in the four corners thereof; and two rings shall be in the one side of it, and two rings in the other side of it. 13 And thou shalt make poles of acacia wood, and overlay them with zahav. 14 And thou shalt put the poles into the rings by the sides of the Aron, that the Aron may be carried with them. 15 The poles shall be in the rings of the Aron; they shall not be removed from it. 16 And thou shalt put into the Aron the Edut *(Testimony)* [of Tablets] which I shall give thee.

17 And thou shalt make a kapporet of zahav tahor; two cubits and a half shall be the length thereof, and a cubit and a half the width thereof. 18 And thou shalt make two keruvim of zahav, of beaten work shalt thou make them, in the two ends of the kapporet. 19 And make one keruv on the one end, and the other keruv on the other end, with the kapporet *(atonement cover)* shall ye make the keruvim on the two ends thereof. 20 And the keruvim shall stretch forth their wings upward, covering the kapporet with their wings, and their faces

גָּאְלַד – פֻּן אינעוויניק און פֻּן אויסנווייניק זאָלסטו אים איבערציען; און
un ibertsien im zolstu oisenveinik fun un ineveinik fun gold
and overlay it shall you outer in and inner in gold

יב. און זאָלסט מאַכן אויף אים אַ גילדערנעם קראַנץ רונד אַרום.
un arum rund krants gildernem a im oif machn zolst
and about around border gold a it on make you(SG) must

זאָלסט אויסגיסן פֿאַר אים פֿיר גילדערנע רינגען, און אַרויפֿטאָן
aroifton un ringen gilderne fir im far oisgisen zolst
put and rings golden four it for pour out you(SG) must

אויף זײַנע פֿיר פּיס; און צוויי רינגען זאָלן זײַן אויף זײַן איין זײַט, און
un zait ein zain oif zain zoln ringen tsvei un fis fir zaine oif
and side one its on be shall rings two and feet four its on

צוויי רינגען אויף זײַן צווייטער זײַט. יג און זאָלסט מאַכן שטאַנגען
shtangen machn zolst un zait tsveiter zain oif ringen tsvei
bars make you(SG) must and side second its on rings two

פֻּן שִׁטים-האָלץ, און זיי איבערציען מיט גאָלד. יד און זאָלסט
zolst un gold mit ibertsien zei un Shitim-holts fun
you(SG) must and gold with overlay them and acacia wood from

אַרײַנציען די שטאַנגען אין די רינגען בײַ די זײַטן פֻּן אָרון, צו
tsu oren fun zaitn di bai ringen di in shtangen di araintsien
to aron of sides the by rings the in bars the pass through

טראָגן אויף זיי דעם אָרון. טו אין די רינגען פֻּן אָרון זאָלן די שטאַנגען
shtangen di zoln oren fun ringen di in oren dem zei oif trogn
bars the shall aron of rings the in aron the them on carry

זײַן, זיי זאָלן נישט אָפּגענטאָן ווערן פֻּן אים. טז און זאָלסט
zolst un im fun vern opgeton nisht zoln zei zain
you(SG) must and it from become removed not shall they be

אַרײַנטאָן אין דעם אָרון דאָס צײַגנים וואָס איך וועל דיר געבן.
gebn dir vel ich vos tseignim dos oren dem in arainton
give to you(SG) will I which testimony this aron the in put

יז און זאָלסט מאַכן אַ דעק פֻּן ריינעם גאָלד; צוויי איילן
eiln tsvei gold reinem fun dek a machn zolst un
cubits two gold pure of cover a make you(SG) must and

און אַ האַלב זײַן לענג, און אַן אייל און אַ האַלב זײַן בריט. יח און
un breit zain halb a un eil an un leng zain halb a un
and width its half a and cubit a and length its half a and

זאָלסט מאַכן צוויי גילדערנע כרובֿים; געהאַמערט זאָלסטו זיי
zei zolstu gehamert kruvim gilderne tsvei machn zolst
them shall you hammered Keruvim golden two make you(SG) must

מאַכן, בײַ ביידע עקן פֻּן דעק. יט און מאַך איין כרובֿ בײַם עק
ek baim kruv ein mach un dek fun ekn beide bai machn
end at Keruv one make and the cover of ends both at make

פֻּן דער זײַט, און איין כרובֿ בײַם עק פֻּן דער אַנדער זײַט;
fun zait ander der fun ek baim kruv ein un zait der fun
from side other the of end at Keruv one and side the of

דעם דעק גופֿא זאָלט איר מאַכן די כרובֿים בײַ זײַנע ביידע עקן.
ekn beide zaine bai kruvim di machn ir zolt gufe dek dem
ends two its at Keruvim the make you shall itself cover the

כ און די כרובֿים זאָלן אויסשפּרייטן די פֿליגלען צו דער הייך,
heich der tsu fliglen di oisshpreitn zoln kruvim di un
upward the toward wings the spread out shall Keruvim the and

שירעמענדיק מיט זייערע פֿליגלען איבער דעם דעק, מיט זייערע
zeyere mit dek dem iber fliglen zeyere mit shiremendik
their with the cover the over wings their with overshadowing

shall look one to another; toward the kapporet shall the faces of the keruvim be. 21 And thou shalt place the kapporet on the Aron from above; and into the Aron thou shalt place the Edut that I shall give thee. 22 And there I will meet with thee, and I will commune with thee from above the Kapporet, from between the two Keruvim which are upon the Aron HaEdut, of all things which I will give thee in commandment unto the Bnei Yisroel.

23 Thou shalt also make a Shulchan of acacia wood; two cubits shall be the length thereof, and a cubit the width thereof, and a cubit and a half the height thereof. 24 And thou shalt overlay it with zahav tahor, and make thereto a crown of zahav around. 25 And thou shalt make unto it a border of a handbreadth round about, and thou shalt make a golden crown on the rim thereof round about. 26 And thou shalt make for it four rings of zahav, and place the rings in the four corners that are on the four legs thereof. 27 Over against the rim shall the rings be for holders of the poles to carry the Shulchan. 28 And thou shalt make the poles of acacia wood, and overlay them with zahav, that the Shulchan may be carried with them. 29 And thou shalt make the dishes thereof,

פְּנִימער איינער אַקעגן אַנדערן; צום דעק צו זאָלן זיין די
di zain zoln tsu dek tsum andern akegn einer penemer
the be shall to the cover toward another opposite one faces

פְּנִימער פֿון די כְּרוּבִים. כא און זאָלסט אַרויפּטאָן דעם דעק
dek dem aroifton zolst un kruvim di fun penemer
cover the put you(SG) must and Keruvim the of faces

אויבן אויפֿן אָרון; און אין דעם אָרון זאָלסטו אַרײַנטאָן דאָס צייגנים
tseignim dos arainton zolstu oren dem in un oren oifn oiben
testimony this put shall you aron the in and aron on the above

וואָס איך וועל דיר געבן. כב און איך וועל זיך דאָרטן אַנטפּלעקן צו
tsu antplekn dortn zich vel ich un gebn dir vel ich vos
to reveal there self will I and give you(SG) will I which

דיר, און וועל רעדן מיט דיר פֿון איבערן דעק, פֿון
fun dek ibern fun dir mit redn vel un dir
from the cover over from you(SG) with speak will and you(SG)

צווישן די צוויי כְּרוּבִים וואָס איבער דעם אָרון פֿון צייגנים,
tseignim fun oren dem iber vos kruvim tsvei di tsvishn
testimony of aron the upon which are Keruvim two the between

אַלץ וואָס איך וועל דיר באַפֿעלן פֿאַר די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל.
Yisroel fun kinder di far bafeln dir vel ich vos alts
Israel of children the for command you(SG) will I which all that

כג און זאָלסט מאַכן אַ טיש פֿון שִׁטִּים-האָלץ; צוויי
tsvei Shitim-holts fun tish a machn zolst un
two acacia wood of table of food a make you(SG) must and

איילן זיין לענג, און אַן איילן זיין בריים, און אַן איילן אין האָלב
halb a un eil an un breit zain eil an un leng zain eiln
half a and cubit a and width its cubit a and length its cubits

זיין הייך. כד און זאָלסט אים איבערציען מיט ריינעם גאָלד, און
un gold reinem mit ibertsien im zolst un heich zain
and gold pure with overlay it you(SG) must and height its

מאַכן צו אים אַ גילדערנעם קראַנץ רונד אַרום. כה און זאָלסט
zolst un arum rund krants gildernem a im tsu machn
you(SG) must and about around border gold a it for make

מאַכן צו אים אַ לייַסט פֿון אַ האַנטבריים רונד אַרום, און מאַכן
machn un arum rund hantbreit a fun laist a im tsu machn
make and about around handsbreadth a of frame a it for make

אַ גילדערנעם קראַנץ צו זיין לייַסט רונד אַרום. כו און זאָלסט
zolst un arum rund laist zain tsu krants gildernem a
you(SG) must and about around frame its for border gold a

מאַכן פֿאַר אים פֿיר גילדערנע רינגען, און אַרויפּטאָן די רינגען אויף די
di oif ringen di aroifton un ringen gilderne fir im far machn
the on rings the put and rings golden four it for make

פֿיר ווינקלען וואָס זיינען פֿיר פֿיס. כז לעבן דעם לייַסט זיין זאָלן זיין
zain zoln laist dem lebn fis fir zaine oif vos vinklen fir
be shall frame the beside feet four its on which are corners four

די רינגען, פֿאַר אויערן פֿאַר די שטאַנגען צו טראָגן דעם טיש.
tish dem trogn tsu shtangen di far oiern far ringen di
table of food the carry to poles the for handles for rings the

כח און זאָלסט מאַכן די שטאַנגען פֿון שִׁטִּים-האָלץ, און זיי
zei un Shitim-holts fun shtangen di machn zolst un
them and acacia wood of poles the make you(SG) must and

איבערציען מיט גאָלד; און דער טיש זאָל getrogn zol tish der un gold mit ibertsien
with become carried shall table of food the and gold with overlay

and spoons thereof, and shelving-tubes thereof, and bowls thereof, with which it shall be used to pour libations; of zahav tahor shalt thou make them.
30 And thou shalt set upon the Shulchan the Lechem Panim before Me always.

31 And thou shalt make a Menorah of zahav tahor; hammered out shall the Menorah be made; its base, its shaft, and its cups, its knobs, and its blossoms, shall be of the same. 32 And six branches shall come out of the sides of it; three branches of the menorah out of the one side, and three branches of the menorah out of the other side; 33 Three cups engraved with almonds on the one branch, a knob and a flower; and three cups made like almonds in the other branch, with a knob and a flower; so for the six branches that come out of the Menorah. 34 And on the Menorah shall be four cups engraved like almonds, its knobs and its flowers. 35 And there shall be a knob under two branches of the same, and a knob under two branches of the same, and a knob under two branches of the same, according to the six branches

זיי . כט און זאָלסט מאַכן זיַינע שיסלען, און זיַינע שאָלן, און
un sholn zaine un shislen zaine machn zolst un zei
and pans its and dishes its make you(SG) must and them

זיַינע קאַנען , און זיַינע בעכערס, וואָס מיט זיי ווערט גענאָסן;
gegosn vert zei mit vos bechers zaine un kanen zaine
poured shall be them with which cups its and pitchers its

פֿון ריינעם גאָלד זאָלסטו זיי מאַכן . ל און זאָלסט אַרויפֿטאָן
aroifton zolst un machn zei zolstu gold reinem fun
put you(SG) must and make them shall you gold pure of

אויפֿן טיש דאָס לחם הפנים פֿאַר מיר תּמיד .
oifn tish dos lechem haponim far mir tamid
continually me before the Presence Bread of the table of food on the

לא און זאָלסט מאַכן אַ מנורה פֿון ריינעם גאָלד;
un zolst machn a menoyre fun reinem gold
and must you(SG) make a lampstand of pure gold

געהאַמערט זאָל די מנורה געמאַכט ווערן , איר פֿוסגעשטעל,
fusgeshtel ir vern gemacht menoyre di zol gehamert
base its become made lampstand the shall hammered

און איר שטאַם; אירע בעכערלעך – אירע באַזע און אירע בלומען –
blumen ire un baze ire becherlech ire shtam ir un
flowers its and base its buds its shaft its and

זאָלן זיין פֿון איר גופֿא. לב און זעקס רערן זאָלן אַרויסגיין פֿון
fun aroisgein zoln rern zeks un gufe ir fun zain zoln
from go out shall branches six and itself it from be shall

אירע זייַטן, דריַי רערן פֿון דער מנורה פֿון איר איין זייַט,
zait ein ir fun menoyre der fun rern drai zaitn ire
side one its from lampstand the of branches three sides its

און דריַי רערן פֿון דער מנורה פֿון איר צווייטער זייַט.
zait tsveiter ir fun menoyre der fun rern drai un
side second its from lampstand the of branches three and

לג דריַי מאַנדלקווייטיקע בעכערלעך פֿון אַ קנאָפּ און אַ בלום
blum a un knop a fun becherlech mandlkveitike drai
flower a and bud a of cups almond blossom shaped three

אויף איין רער , און דריַי מאַנדלקווייטיקע בעכערלעך פֿון
fun becherlech mandlkveitike drai un rer ein oif
of cups almond blossom shaped three and branch one on

אַ קנאָפּ און אַ בלום אויפֿן אַנדער רער ; אַזוי פֿאַר די זעקס
zeks di far azoi rer ander oifn blum a un knop a
six the for in same way branch other on flower a and bud a

רערן , וואָס גייען אַרויס פֿון דער מנורה . לד און אויף דער
der oif un menoyre der fun arois geyen vos rern
the on and lampstand the from out go which branches

מנורה פֿיר מאַנדלקווייטיקע בעכערלעך – אירע קנעפּ
knep ire becherlech mandlkveitike fir menoyre
knobs its cups almond blossom shaped four lampstand

און אירע בלומען . לה און אַ קנאָפּ אונטער צוויי רערן פֿון איר,
ir fun rern tsvei unter knop a un blumen ire un
it of branches two under bud a and flowers its and

און אַ קנאָפּ אונטער צוויי רערן פֿון איר, און אַ קנאָפּ אונטער
unter knop a un ir fun rern tsvei unter knop a un
under bud a and it of branches two under bud a and

צוויי רערן פֿון איר, פֿאַר די זעקס רערן וואָס גייען אַרויס
arois geyen vos rern zeks di far ir fun rern tsvei
out go which branches six the for it of branches two

that proceed out of the Menorah. 36 Their knobs and their branches shall be of the same; all of it shall be one hammered out work of zahav tahor. 37 And thou shalt make the nerot shivah thereof; and they shall kindle the nerot thereof, that they may give light toward its face. 38 And the tongs thereof, and the spoons thereof, shall be of zahav tahor. 39 Of a talent of zahav tahor shall he make it, with all these vessels. 40 And see that thou make them after their tavnit, which was shown thee in HaHar.

26 Moreover thou shalt make the Mishkan *(Tabernacle)* with ten curtains of twisted linen with turquoise, purple, and scarlet wool; with keruvim of artistic needle work shalt thou make them.

2 The length of one curtain shall be eight and twenty cubits, and the width of one curtain four cubits; and every one of the curtains shall have middah achat *(one size)*. 3 The five curtains shall be choverot *(joined together)* one to another; and the other five curtains shall be choverot one to another. 4 And thou shalt make loops of turquoise

פֹּון דער מנוֹרה . לו זייערע קנעף און זייערע רערן זאָלן זיין
fun der menoyre . zeyere knep un zeyere rern zoln zain
from the lampstand . their buds and their branches shall be

פֹּון איר גופֿא , אין גאַנצן איין אויסהאַמערונג פֹּון ריינעם גאָלד.
fun ir gufe , in gantsn ein oishamerung fun reinem gold.
from its one piece , in all one beaten out from pure gold.

לז און זאָלסט מאַכן צו איר זיבן רערלעך , און מע
lz un zolst machn tsu ir zibn rerlech , un me
and you(SG) must make to you seven branch lights , and people

זאָל אָנצינדן אירע רערלעך , און מאַכן לייַכטן צו איר
zol ontsindn ire rerlech , un machn laichtn tsu ir
shall burn its branch lights , and make to shine light its

פֿאָדערזייַט צו . לח און אירע צוועגלעך און אירע אַשפּענדלעך
foderzait tsu . ire un tsvenglech ire un ashfendlech
front side toward . its and small tongs its and trays

זאָלן זיין פֹּון ריינעם גאָלד. לט פֹּון צענטנער ריינעם גאָלד מען
zoln zain fun reinem gold . fun tsentner reinem gold men
shall be of pure gold . from a talent pure gold they

זי מאַכן מיט אַלע די דאָזיקע כלים . מ און זע זאָלסט
zi machn mit ale di dozike keilim . un ze zolst
it make with all the these vessels . and behold you(SG) must

מאַכן לויט זייער מוסטער, וואָס דיר ווערט געוויזן
machn loit zeyer muster , vos dir vert gevizn
make according to their pattern , which you(SG) is shown

אויפֿן באַרג .
oifn barg .
on the mount .

כו

און דעם מישכּן זאָלסטו מאַכן פֹּון צען פֿאָרהאַנגען;
un dem mishkn zolstu machn fun tsen forhangen ;
and the tabernacle must you(sg) make of ten curtains ;

פֹּון געדרייטן ליַנען , און בלאָער וואָל , און פֿורפֿל , און
fun gedraitn lainen , un bloer vol , un purpl un
of twisted linen , and blue wool , and purple and

זאָלסטו קונציק אויסגעאַרבעט כּרובֿים , מיט ווערמילרויט
zolstu kuntsik oisgearbet kruvim , mit vermilroit
must you(sg) artfully crafted Keruvim , with vermilion red

זיי מאַכן .
zei machn .
them make .

ב די לענג פֹּון איטלעכן פֹּאָרהאַנג אַכט און צוואַנציק איילן ,
di leng fun itlechn forhang acht un tsvantsik eiln ,
the length of each curtain eight and twenty cubits ,

און די ברייט פֹּון איטלעכן פֹּאָרהאַנג פֿיר איילן ; איין מאָס פֿאַר
un di breit fun itlechn forhang fir eiln ; ein mos far
and the width of each curtain four cubits ; one measure for

אַלע פֹּאָרהאַנגען. ג פֿינף פֹּאָרהאַנגען זאָלן זיין באַהעפֿט איינער אָן
ale forhangen . finf forhangen zain zoln baheft ein er on
all curtains . five curtains shall be joined one on

אַנדערן , און וויידער פֿינף פֹּאָרהאַנגען באַהעפֿט איינער אָן אַנדערן .
andern , un vider finf forhangen baheft ein er on andern .
another , and again five curtains joined one on another .

ד און זאָלסט מאַכן שלייפֿן פֹּון בלאָער וואָל אויף דעם זוים
un zolst machn shleifn fun bloer vol oif dem zoim
and you(SG) must make loops of blue wool on the edge

wool upon the edge of the outermost curtain of the set; and likewise shalt thou make loops upon the edge of the outermost curtain, in the second set.

[5] Fifty loops shalt thou make in the first curtain, and fifty loops shalt thou make on the edge of the outermost curtain that is in the second set; that the loops may be opposite one another. [6] And thou shalt make fifty hooks of zahav, and join the curtains together with the hooks: so that the Mishkan shall become echad. [7] And thou shalt make curtains of goat hair to be an Ohel over the Mishkan: eleven curtains shalt thou make. [8] The length of one curtain shall be thirty cubits, the width of one curtain four cubits: and the eleven curtains shall be all of the middah achat *(same size)*.

[9] And thou shalt join into one five curtains by themselves, and six curtains by themselves, and shalt fold the sixth curtain over the front of the Ohel. [10] And thou shalt make fifty loops along the edge of the first curtain at the end of one choveret *(set)*, and fifty loops on the edge of the curtain of the

פֹּון איין פָּאָרהאַנג ביים עק פֹון איין באַהעפֿטונג , און
fun ein fun ek baim forhang ein fun baheftung un
of one of end at curtain one of set of joined curtains and

אַזוי זאָלסטו מאַכן אויף דעם זוים פֹון דעם עקסטן
azoi zolstu machn oif dem zoim dem fun ekstn
in same way must you(sg) make on the edge the of last

פָּאָרהאַנג אין דער צווייטער באַהעפֿטונג .
forhang in der tsveiter baheftung
curtain in the second set of joined curtains

ה פֿופֿציק שלייפֿן זאָלסטו מאַכן אויף דעם איין פָּאָרהאַנג, און פֿופֿציק
fuftsik un forhang ein dem oif machn zolstu shleifn fuftsik
fifty and curtain one the on make shall you loops fifty

שלייפֿן זאָלסטו מאַכן אויף דעם ברעג פֹון דעם פָּאָרהאַנג וואָס
shleifn zolstu machn oif dem breg fun dem forhang vos
loops shall you make on the edge of the curtain which is

אין דער צווייטער באַהעפֿטונג ; איינער קעגן אַנדערן זאָלן
in der tsveiter baheftung ; einer kegen andern zoln
in the second set of joined curtains ; one opposite another shall

די שלייפֿן זיין . ו און זאָלסט מאַכן פֿופֿציק גילדערנע האָקן ,
di shleifn zain . un zolst machn fuftsik gilderne hokn ,
the loops be . and you(SG) must make fifty golden hooks ,

און באַהעפֿטן די פָּאָרהאַנגען איינעם צום אַנדערן מיט די האָקן ,
un baheftn di forhangen einem tsum andern mit di hokn ,
and join the curtains one to another with the hooks ,

אַז דער משכּן זאָל זיין אײנס . ז און זאָלסט מאַכן
az der mishkn zol zain eins . un zolst machn
so that the tabernacle shall be one . and you(SG) must make

פָּאָרהאַנגען פֹון ציגנהאָר פֿאַר אַ געצעלט איבערן משכּן ; עלף
forhangen fun tsignhor far a getselt ibern mishkn ; elf
curtains from goat's hair for a tent over the tabernacle ; eleven

פָּאָרהאַנגען זאָלסטו זיי מאַכן . ח די לענג פֹון איטלעכן פָּאָרהאַנג
forhangen zolstu zei machn . di leng fun itlechn forhang
curtains shall you them make . the length of each curtain

דרייַסיק איילן , און די בריייט פֹון איטלעכן פָּאָרהאַנג פֿיר איילן ;
draisik eiln , un di breit fun itlechn forhang fir eiln ;
thirty cubits , and the width of each curtain four cubits ;

איין מאָס פֿאַר די עלף פָּאָרהאַנגען.
ein mos far di elf forhangen .
one measure for the eleven curtains .

ט און זאָלסט באַהעפֿטן פֿינף פָּאָרהאַנגען באַזונדער , און
un zolst baheftn finf forhangen bazunder , un
and you(SG) must join five curtains by themselves , and

זעקס פָּאָרהאַנגען באַזונדער ; און דעם זעקסטן פָּאָרהאַנג זאָלסטו
zeks forhangen bazunder ; un dem zekstn forhang zolstu
six curtains by themselves ; and the sixth curtain shall you

צונויפֿטאָפּלען אויף דער פָּאָדערזײַט פֹון געצעלט. י און זאָלסט
tsunoifteplen oif der foderzait fun getselt . un zolst
fold double over the front of tent . and you(SG) must

מאַכן פֿופֿציק שלייפֿן אויף דעם זוים פֹון איין פָּאָרהאַנג, דעם עקסטן אין
machn fuftsik shleifn oif dem zoim fun ein forhang, dem ekstn in
make fifty loops on the edge of one curtain , the last in

דער באַהעפֿטונג , און פֿופֿציק שלייפֿן אויף דעם זוים פֹון
der baheftung , un fuftsik shleifn oif dem zoim fun
the set of joined curtains , and fifty loops on the edge of

second choveret *(set)*.
11 And thou shalt make fifty hooks of nechoshet, and put the hooks into the loops, and attach the Ohel, so that it may become echad *(one)*.
12 And the remnant of the overhang of the curtains of the Ohel, half of the curtain that remaineth, shall hang over the back of the Mishkan.
13 And a cubit on the one side, and a cubit on the other side of that which remaineth in the length of the curtains of the Ohel, shall hang over the sides of the Mishkan on this side and the other, to cover it.

14 And thou shalt make a Mikhseh for the Ohel of ram skins dyed red, and a Mikhseh of tachash skins above.

15 And thou shalt make the kerashim *(planks)* of the Mishkan of acacia wood, standing erect.
16 Ten cubits shall be the length of each keresh, and a cubit and a half shall be the width of each keresh.
17 Two yadot shall there be in each keresh, set in order one against another: thus shalt thou make for all the kerashim of the Mishkan.
18 And thou shalt make the kerashim for the Mishkan, twenty

פָּאְרהאַנג אין דער צווייטער באַהעפטונג . יא און זאָלסט
zolst un baheftung tsveiter der in forhang
you(SG) must and set of joined curtains second the in curtain

מאַכן פֿופֿציק קופּערנע האָקן, און אַריינטאָן די האָקן אין די שלייפֿן,
shleifn di in hokn di arainton un hokn kuperne fuftsik machn
loops the into hooks the put and hooks copper fifty make

און באַהעפֿטן דאָס געצעלט, אַז עס זאָל זיין איינס. יב און דער
der un eins zain zol es az getselt dos baheftn un
the and one be shall it so that tent this join and

אַריבערהאַנג וואָס בליַיבט פֿון די פָּאְרהאַנגען פֿון געצעלט, דער
der getselt fun forhangen di fun blaibt vos ariberhang
the the tent of curtains the of remains which overhang

איבעריקער האַלבער פָּאְרהאַנג, זאָל אַראָפּהענגען אויף דער הינטערשטער
hintershter der oif arophengen zol forhang halber iberiker
back the over hang shall curtain half spare

זייַט פֿון משכּן . יג און די איין פֿון דער זייַט, און די איין פֿון דער
der fun eil di un zait der fun eil di un mishkn fun zait
the of cubit the and side the of cubit the and Tabernacle of side

אַנדער זייַט, וואָס בליַיבט איבער פֿון דער לענג פֿון די פָּאְרהאַנגען
forhangen di fun leng der fun iber blaibt vos zait ander
curtains the of length the of over remains which side other

פֿון געצעלט, זאָל אַראָפּהענגען אויף די זייַטן פֿון משכּן , פֿון דער
der fun mishkn fun zaitn di oif arophengen zol getselt fun
the at tabernacle of sides the over hang shall the tent of

זייַט און פֿון דער אַנדער זייַט, אים צו פֿאַרדעקן.
fardekn tsu im zait ander der fun un zait
cover to it side other the at and side

יד און זאָלסט מאַכן אַ צודעק פֿאַר דעם געצעלט פֿון
fun getselt dem far tsudek a machn zolst un
of tent the for covering a make you(SG) must and

רויט-געפֿאַרבטע ווידערפֿעלן, און אַ צודעק פֿון תּחש-פֿעלן
tchsh-feln fun tsudek a un viderfeln roit-gefarbte
tachash skins of covering a and ram skins dyed red

פֿון אויבן.
oiben fun
above from

טו און זאָלסט מאַכן די ברעטער צום משכּן פֿון
fun mishkn tsum breter di machn zolst un
of Tabernacle for the planks the make you(SG) must and

שִׁטים-האָלץ, שטייענדיק . טז צען איילן די לענג פֿון אַ ברעט, און
un bret a fun leng di eiln tsen shteyendik Shitim-holts
and plank a of length the cubits ten standing up acacia wood

אַן אייל און אַ האַלבע אייל די ברייט פֿון איטלעכן ברעט. יז צוויי
tsvei bret itlechn fun breit di eil halbe a un eil an
two plank each of width the cubit half a and cubit a

צאַפּנס צו איטלעכן ברעט, איינער קעגן אַנדערן אַזוי ווי שטאַפּלען;
shtaplen vi azoi andern kegen einer bret itlechn tsu tsapns
steps like just another opposite one plank each for tenons

אַזוי זאָלסטו מאַכן צו אַלע ברעטער פֿון משכּן . יח און
azoi zolstu machn tsu ale breter fun mishkn un
thus must you(sg) make for all planks of Tabernacle and

זאָלסט מאַכן די ברעטער צום משכּן , צוואַנציק ברעטער
zolst machn di breter tsum mishkn tsvantsik breter
must you(SG) make the planks for the Tabernacle twenty planks

kerashim on the south side southward. 19 And thou shalt make arba'im sockets of kesef under the twenty kerashim; two sockets under one keresh for its two yadot, and two sockets under the next keresh for its two yadot. 20 And for the second wall of the Mishkan on the tzafon *(north)* side there shall be twenty kerashim *(planks)*: 21 And their arba'im sockets of kesef; two sockets under one keresh, and two sockets under the next keresh. 22 And for the back of the Mishkan on the west, thou shalt make six kerashim. 23 And two kerashim shalt thou make for the corners of the Mishkan in the rear. 24 And they (the planks) shall be even at the bottom, and they shall be joined together (even) at the top, for a single ring thus shall it be for them both; they shall be for the two corners. 25 And they shall be shemoneh kerashim *(eight planks)*, and their sockets of kesef, sixteen sockets; two sockets under one keresh, two sockets under the next keresh. 26 And thou shalt make crossbars of acacia wood; five for the kerashim of the one side of the Mishkan, 27 And five crossbars for the kerashim of the second wall of the Mishkan, and five crossbars for the kerashim of the wall of the Mishkan at the back, westward.

פְּאַ֣ר דָּר֔וֹם דָּר֖וֹם-זְיַ֣יט צ֑וֹ ׀ יט וְאֻן֙ פְּעַרְצִ֣יק זִילְבֶּ֔רְנֶע שְׁוֻועלְן֖
shveln zilberne fertsik un dorem tsu dorem-zait der far
sockets silver forty and south to south side the for

זאָלְסְטוּ מאַכְן אוּנְטֶער דִּי צְוואַנְצִיק בְּרֶעטֶער; צְוֵי צְוויי שְׁוועלְן
shveln tsvei tsu breter tsvantsik di unter machn zolstu
sockets two to planks twenty the under make must you(sg)

אוּנְטֶער אַיְין בְּרֶעט פְּאַ֣ר זִיְינֶ֔ע צְוויי צַאפְּנְס֙, צְוֵי צְוויי שְׁוועלְן אוּנְטֶער
unter shveln tsvei tsu tsapns tsvei zaine far bret ein unter
under sockets two to tenons two its for plank one under

אַיְין בְּרֶעט פְּאַ֣ר זִיְינֶ֔ע צְוויי צַאפְּנְס. כ וְאֻן֙ פְּאַ֣ר דֶּעם צְווייטֶער זַיְיט פּוּן
fun zait tsveiter der far un tsapns tsvei zaine far bret ein
of side second the for and tenons two its for plank one

מִישְׁכָּ֔ן פְּאַ֣ר דֶּעם צָפּוֹן-זַיְיט צְוואַנְצִיק בְּרֶעטֶער, כא מִיט פְּעַרְצִיק
mishkn der far tsofn-zait tsvantsik breter mit fertsik
Tabernacle for the north side twenty planks with forty

זִילְבֶּערְנֶע שְׁוועלְן צְוֵי : זְיֵי צְוויי שְׁוועלְן אוּנְטֶער אַיְין בְּרֶעט, צְוויי שְׁוועלְן
shveln tsvei bret ein unter shveln tsvei zei tsu shveln zilberne
sockets two plank one under sockets two them to sockets silver

אוּנְטֶער אַיְין בְּרֶעט. כב וְאֻן֙ פְּאַ֣ר דֶּעם הִינְטֶערְשְׁטֶער זַיְיט פּוּן מִישְׁכָּן
mishkn fun zait hintershter der far un bret ein unter
Tabernacle of side back the for and plank one under

צוֹ מַעֲרָבּ֔ , זאָלְסְטוּ מאַכְן זעקְס בְּרֶעטֶער. כג וְאֻן֙ צְוויי בְּרֶעטֶער
breter tsvei un breter zeks machn zolstu mayrev tsu
planks two and planks six make must you(sg) west to

זאָלְסְטוּ מאַכְן פְּאַ֣ר דִּי ווינְקְלְען פּוּן מִישְׁכָּן , אויף דֶּעם הִינְטֶערְשְׁטֶער
hintershter der oif mishkn fun vinklen di far machn zolstu
rear the on Tabernacle of corners the for make shall you

זַיְיט. כד וְאֻן֙ זְיֵי זאָלְן זַיְין אַרַיינְגענְפּאַסְט אוּנְטֶן , וְאֻן֙ דֶּעס גְלַיְיכְן זאָלְן
zoln glaichn des un unten araingepast zain zoln zei un zait
shall same the and bottom fitted be shall they and side

זְיֵי זַיְין אַרַיינְגענְפּאַסְט אוֹיבְן בִּיז צוֹם עֶרְשְׁטֶן רִינְג; אַזוֹי זאָל זַיְין
zain zol azoi ring ershtn tsum biz oiben araingepast zain zei
be shall so ring first to the until top fitted into be they

בַּיי זְיֵי בְּיידְן ; זְיֵי זאָלְן זַיְין פְּאַ֣ר דִּי צְוויי ווינְקְלְען. כה וְאֻן֙ עֶס ווועלְן
veln es un vinklen tsvei di far zain zoln zei beidn zei bai
will there and corners two the for be shall they both them by

זַיְין אַבְּט בְּרֶעטֶער מִיט זִיבְּעְרְנֶע זִילְבֶּערְנֶע שְׁוועלְן – זעכְצֶן שְׁוועלְן : צְוויי
tsvei shveln zechtsn shveln zilberne zeyere mit breter acht zain
two sockets sixteen sockets silver their with planks eight be

שְׁוועלְן אוּנְטֶער אַיְין בְּרֶעט, צְוויי שְׁוועלְן אוּנְטֶער אַיְין בְּרֶעט. כו וְאֻן֙
un bret ein unter shveln tsvei bret ein unter shveln
and plank the next under sockets two plank one under sockets

זאָלְסְטוּ מאַכְן רִיגְלְען פּוּן שִׁטִּים-הָאלְץ; פִּינְף פְּאַ֣ר דִּי בְּרֶעטֶער פּוּן
fun breter di far finf Shitim-holts fun riglen machn zolst
of planks the for five acacia wood of bars make you(SG) must

אַיְין זַיְיט מִישְׁכָּן ; כז וְאֻן֙ פִּינְף רִיגְלְען פְּאַ֣ר דִּי בְּרֶעטֶער פּוּן דֶּעם צְווייטֶער
tsveiter der fun breter di far riglen finf un mishkn zait ein
second the of planks the for bars five and Tabernacle side one

זַיְיט מִישְׁכָּן , וְאֻן֙ פִּינְף רִיגְלְען פְּאַ֣ר דִּי בְּרֶעטֶער פּוּן דֶּעם הִינְטֶערְשְׁטֶער
hintershter der fun breter di far riglen finf un mishkn zait
rear the of planks the for bars five and Tabernacle side

זַיְיט מִישְׁכָּן , צוֹ מַעֲרָבּ ; כח וְאֻן֙ דֶּעם מִיטְלְסְטְן רִיגֶל אִין מִיטְן
mitn in rigl mitlstn dem un mayrev tsu mishkn zait
the middle in bar middle the and west to Tabernacle side

28 And the middle crossbar inside the kerashim *(planks)* shall extend from end to end. 29 And thou shalt overlay the kerashim with zahav, and make their rings of zahav as housing for the crossbars: and thou shalt overlay the crossbars with zahav. 30 And thou shalt erect the Mishkan according to the mishpat thereof which was showed thee in HaHar.

כט און פֿון די ברעטער, וואָס זאָל דורכריגלען פֿון ענק צו ענק.
un ek tsu ek fun durchriglen zol vos breter di fun
and end to end from be a bar across must which planks the of

די ברעטער זאָלסטו איבערציען מיט גאָלד, און מאַכן צו זיי
zei tsu machn un gold mit ibertsien zolstu breter di
them for make and gold with overlay must you(sg) planks the

רינגען פֿון גאָלד, אויערן פֿאַר די ריגלען; און זאָלסט איבערציען
ibertsien zolst un riglen di far oiern gold fun ringen
overlay you(SG) must and bars the for handles gold of rings

די ריגלען מיט גאָלד. ל און זאָלסט אויפֿשטעלן דעם משכן
mishkn dem oifshteln zolst un gold mit riglen di
Tabernacle the erect you(SG) must and gold with bars the

אַזוי ווי זיין מוסטער וואָס איז דיר באַוויזן געוואָרן
gevorn bavizn dir iz vos muster zain vi azoi
having become appeared to you(SG) is which pattern its like just

אויפֿן בארג.
barg oifn
mount on

31 And thou shalt make a Parochet of turquoise, purple, and scarlet wool, and twisted linen of ma'aseh choshev with keruvim shall it be made: 32 And thou shalt hang it upon four ammudim of acacia wood overlaid with zahav: their hooks shall be of zahav, upon the four sockets of kesef. 33 And thou shalt hang up the Parochet under the hooks, that thou mayest bring in there behind the Parochet, the Aron HaEdut: and the Parochet shall separate unto you between HaKodesh and the Kodesh HaKodashim. 34 And thou shalt put the Kapporet upon the Aron HaEdut in the Kodesh HaKodashim. 35 And thou shalt place the Shulchan michutz the Parochet, and the Menorah opposite the Shulchan on the south side of the Mishkan: and thou shalt place the Shulchan on the north side. 36 And thou

לא און זאָלסט מאַכן אַ פָּרוכֶת פֿון בלאָער וואָל, און פֿורפּל,
purpl un vol bloer fun parochet a machn zolst un
purple and wool blue of curtain a make you(SG) must and

און ווערמילרויט, און געדרייטן לינען; קונציק אויסגעאַרבעט, מיט
mit oisgearbet kuntsik lainen gedraitn un vermilroit un
with crafted artfully linen twisted and vermilion red and

כרובֿים זאָל מען אים מאַכן. לב און זאָלסט אים אַרויפֿטאָן אויף
oif aroifton im zolst un machn im men zol kruvim
on put it you(SG) must and make it they shall Keruvim

פֿיר זיַלן פֿון שִׁטים-האָלץ איבערגעצויגן מיט גאָלד, מיט זייערע העקלעך
heklech zeyere mit gold mit ibergetsoign Shitim-holts fun zailn fir
hooks their with gold with overlaid acacia wood of posts four

פֿון גאָלד, אויף פֿיר זילבערנע שוועלן. לג און זאָלסט אַרויפֿטאָן דעם
dem aroifton zolst un shveln zilberne fir oif gold fun
the put you(SG) must and sockets silver four on gold of

פָּרוכֶת אונטער די האָקן; און זאָלסט אַרײַנברענגען אַהין,
ahin arainbrengen zolst un hokn di unter parochet
there bring in you(SG) must and hooks the under curtain

אינעווייניק פֿון פָּרוכֶת, דעם אָרון פֿון צייגנים; און דער פָּרוכֶת וועט
vet parochet der un tseignim fun oren dem parochet fun ineveinik
will curtain the and testimony of aron the curtain of behind

איר אָפּשיידן צווישן דעם הייליקטום און דעם קָדשֵׁי-קָדשִׁים.
aich opsheiden tsvishn dem un heiliktum dem kodshei-kodshim
for you divide between the and holy the most holy place

לד און זאָלסט אַרויפֿטאָן דעם דעק אויף דעם אָרון פֿון
fun oren dem oif dek dem aroifton zolst un
of aron the on atonement lid the put you(SG) must and

צייגנים, אין קָדשֵׁי-קָדשִׁים. לה און זאָלסט אַוועקשטעלן
tseignim in kodshei-kodshim zolst un avekshtelen
testimony in most holy place you(SG) must and place standing

דעם טיש דרויסן פֿון פָּרוכֶת, און די מנורה אַקעגן דעם
dem akegn menoyre di un parochet fun droisn tish dem
the opposite lampstand the and curtain of outside table of food the

טיש, אין דָּרום-זײַט; און דעם משכן זאָלסטו
tish dorem-zait in mishkn dem un tish zolstu
table of food south side in Tabernacle the and shall you table of food

shalt make a Masach for the petach of the Ohel, of turquoise, purple, and scarlet wool, and twisted linen, wrought with ma'aseh rokem. 37 And thou shalt make for the Masach five ammudim of acacia wood, and overlay them with zahav, and their hooks shall be of zahav; and thou shalt cast five sockets of nechoshet for them.

שטעלן אין צפֿון-זײַט . לו און זאָלסט מאַכן אַ פּאָרהאַנג צום
tsum forhang a machn zolst un tsofn-zait in shteln
for the curtain a make you(SG) must and the north side in set

איינגאַנגּ פֿון געצעלט, פֿון בלאָער וואָל, און פֿורפּל, און ווערמילרויט ,
vermilroit un purpl un vol bloer fun getselt fun aingang
vermilion red and purple and wool blue of tent of entrance

און געדרײטן לײַנען, געשטיקטע אַרבעט. לז און זאָלסט מאַכן
machn zolst un arbet geshtikte lainen gedraitn un
make you(SG) must and work embroidered linen twisted and

צום פּאָרהאַנגּ פּינף זײַלן פֿון שִׁטים-האָלץ, און זיי איבערציען מיט
mit ibertsien zei un Shitim-holts fun zailn finf forhang tsum
with overlay them and acacia wood of posts five curtain for the

גאָלד; זייערע העקלעך פֿון גאָלד; און זאָלסט אויסגיסן פֿאַר זיי
zei far oisgisen zolst un gold fun heklech zeyere gold
them for pour out you(SG) must and gold of hooks their gold

פּינף קופּערנע שוועלן.
shveln kuperne finf
sockets copper five

כז 27 And thou shalt build the Mizbe'ach of acacia wood, five cubits long, and five cubits wide; the Mizbe'ach shall be foursquare; and the height thereof shall be shalosh cubits. 2 And thou shalt make the karnot of it upon the four corners thereof; its karnot shall be of one piece with it; and thou shalt overlay it with nechoshet. 3 And thou shalt make its pots to receive its ashes, and its shovels, and its basins, and its meat forks, and its firepans; all the vessels thereof thou shalt make of nechoshet. 4 And thou shalt build for it a mikhbar, a strainer reshet of nechoshet; and upon the meshwork shalt thou make four taba'ot of nechoshet in the four corners thereof. 5 And thou shalt put it under the karkov of the Mizbe'ach from below, that the meshwork may be half the height of the Mizbe'ach. 6 And thou shalt

און זאָלסט מאַכן דעם מזבח פֿון שִׁטים-האָלץ, פֿינף
finf Shitim-holts fun mizbeyech dem machn zolst un
five acacia wood of altar the make you(SG) must and

איילן די לענג, און פֿינף איילן די בריייט; פֿירעקעכדיק זאָל
zol firekechdik breit di eiln finf un leng di eiln
shall foursquare width the cubits five and length the cubits

דער מזבח זײַן, און דריי איילן זײַן הייך. ב און זאָלסט
zolst un heich zain eiln drai un zain mizbeyech der
you(SG) must and height its cubits three and be altar the

מאַכן זײַנע הערנער אויף זײַנע פּיר ווינקלען; פֿון אים גופֿא זאָלן זײַן
zain zoln gufe im fun vinklen fir zaine oif herner zaine machn
be shall itself it of corners four its on horns its make

זײַנע הערנער; און קופּער מיט איבערציען אים זאָלסט . ג און
un kuper mit ibertsien im zolst un herner zaine
and bronze with overlay it you(SG) must and horns its

זאָלסט מאַכן זײַנע טעפּ אויף אַווענקנעמען זײַנע אַש, און
un ash zaine aveknemen oif tep zaine machn zolst
and ashes its to take away for pots its make you(SG) must

זײַנע שופֿלען, און זײַנע שפּרענגבעקנס, און זײַנע גאָפּלען און זײַנע
zaine un goplen zaine un shprengbekns zaine un shuflen zaine
its and meat forks its and basins its and shovels its

פֿײַערפֿאַנען; אַלע זײַנע כלים זאָלסטו מאַכן פֿון קופּער. ד און
un kuper fun machn zolstu keilim zaine ale faierfanen
and bronze of make must you(sg) utensils its all firepans

זאָלסט מאַכן צו אים אַ קופּערנע זיף פֿון נעצאַרבעט, און
un netsarbet fun zip kuperne a im tsu machn zolst
and a network of grating copper a it for make you(SG) must

זאָלסט מאַכן אויף דער נעץ פֿיר קופּערנע רינגען אויף זײַנע
zaine oif ringen kuperne fir nets der oif machn zolst
its on rings copper four net the on make you(SG) must

פֿיר עקן. ה און זאָלסט זי אַרויפֿטאָן אונטער דעם געזימס פֿון
fun gezims dem unter aroifton zi zolst un ekn fir
of ledge the under put it you(SG) must and corners four

מזבח, פֿון אונטן, און די נעץ זאָל זײַן ביז דער העלפֿט פֿון
fun helft der biz zain zol nets di un unten fun mizbeyech
of half the until be shall net the and below from the altar

make badim designed for the Mizbe'ach, poles of acacia wood, and overlay them with nechoshet. 7 And the badim shall be put into the taba'ot, and the badim shall be upon the two sides of the Mizbe'ach, to carry it.

8 Hollow, with luchot, shalt thou make as it was showed thee on HaHar, so shall they make it.

9 And thou shalt make the Khatzer of the Mishkan; for the south side southward there shall be kela'im for the Khatzer of twisted linen of a hundred cubits long for one side; 10 And the twenty ammudim thereof and their twenty sockets shall be of nechoshet; the hooks of the ammudim and their bands shall be of kesef. 11 And likewise for the north side in length there shall be kela'im of a hundred cubits long, and its twenty ammudim and their twenty sockets of nechoshet; the hooks of the ammudim and their bands of kesef. 12 And for the width of the Khatzer on the west side shall be kela'im of fifty cubits; their ammudim ten, and their sockets ten. 13 And the width of the Khatzer on the east side mizrachah shall be fifty cubits. 14 The kela'im of one shoulder [of the entrance] shall be fifteen cubits; their

מזבח . ו און זאָלסט מאַכן שטאַנגען צום מזבח ,
mizbeyech tsum shtangen machn zolst un mizbeyech
altar for the poles make you(SG) must and the altar

שטאַנגען פֿון שִׁטִּים-האָלץ, און זיי איבערציען מיט קופּער. ז און זײַנע
zaine un kuper mit ibertsien zei un Shitim-holts fun shtangen
its and bronze with overlay them and acacia wood of poles

שטאַנגען זאָלן אַרײַנגעצויגן ווערן אין די רינגען, און די שטאַנגען
shtangen di un ringen di in vern araingetsoign zoln shtangen
poles the and rings the in become passed through shall poles

זאָלן זײַן אויף ביידע זײַטן פֿון מזבח ווען מע טראָגט אים.
im trogt me ven mizbeyech fun zaitn beide oif zain zoln
it carry people when altar of sides two on be shall

ח הויל אינעווייניק, פֿון ברעטער, זאָלסטו אים מאַכן ; אַזוי ווי מע האָט
hot me vi azoi machn im zolstu breter fun ineveinik hoil
has one as just make it shall you planks of inside hollow

דיר געוויזן אויפֿן באַרג , אַזוי זאָל מען מאַכן .
machn men zol azoi barg oifn gevizn dir
make one shall thus mount on shown you(SG)

ט און זאָלסט מאַכן דעם הויף פֿון משכּן : פֿאַר
far mishkn fun hoif dem machn zolst un
for Tabernacle of courtyard the make you(SG) must and

דער דָּרום-זײַט צו דָּרום , אַרומהאַנגען פֿאַרן הויף פֿון
fun hoif faran arumhangen dorem tsu dorem-zait der
of courtyard for the curtains south to south side the

געדרײטן לײַנען , הונדערט איילן די לענג פֿאַר דער איין זײַט.
zait ein der far leng di eiln hundert lainen gedraitn
side one the for length the cubits one hundred linen twisted

י און די זײַלן דערצו צוואַנציק, און זייערע שוועלן צוואַנציק,
tsvantsik shveln zeyere un tsvantsik dertsu zailn di un
twenty sockets their and twenty in addition posts the and

פֿון קופּער ; די העקלעך פֿון די זײַלן , און זייערע רייפֿבענדער,
reifbender zeyere un zailn di fun heklech di kuper fun
bands their and posts the of hooks the bronze of

פֿון זילבער. יא און דעס גלײַכן פֿאַר דער צפֿון-זײַט , פֿאַר
far tsofn-zait der far glaichn des un zilber fun
for the north side the for same the and silver of

לענג : אַרומהאַנגען הונדערט איילן די לענג , און די זײַלן
zailn di un leng di eiln hundert arumhangen leng
posts the and length the cubits one hundred curtains length

דערצו צוואַנציק, און זייערע שוועלן צוואַנציק, פֿון קופּער ; די
di kuper fun tsvantsik shveln zeyere un tsvantsik dertsu
the bronze of twenty sockets their and twenty in addition

העקלעך פֿון די זײַלן , און זייערע רייפֿבענדער, פֿון זילבער. יב און
un zilber fun reifbender zeyere un zailn di fun heklech
and silver of bands their and posts the of hooks

פֿאַר בריים פֿון הויף אין מערבֿ-זײַט , אַרומהאַנגען פֿון פֿופֿציק
fuftsik fun arumhangen mayrev-zait in hoif fun breit far
fifty of curtains the west side in courtyard of width for

איילן : די זײַלן דערצו צען , און זייערע שוועלן צען . יג און
un tsen shveln zeyere un tsen dertsu zailn di eiln
and ten sockets their and ten in addition posts the cubits

די בריים פֿון הויף אין מזרח-זײַט צו זונאויפֿגאַנג פֿופֿציק
fuftsik zunoifgang tsu mizrech-zait in hoif fun breit di
fifty sunrise toward the east side on courtyard of width the

ammudim shloshah, and their sockets shloshah.
15 And on the other shoulder [of the entrance] shall be hangings fifteen cubits; their ammudim shloshah, and their sockets shloshah. 16 And for the sha'ar of the Khatzer shall be a Masach of twenty cubits, of turquoise, and purple, and scarlet, and twisted linen, wrought with ma'aseh rokem; and their ammudim shall be four, and their sockets four. 17 All the ammudim around the Khatzer shall be banded with kesef; their hooks shall be of kesef, and their sockets of nechoshet.
18 The length of the Khatzer shall be a hundred cubits, and the width fifty by fifty, and the height five cubits of twisted linen, and their sockets of nechoshet.
19 All the vessels of the Mishkan in all the avodah thereof, and all the pegs thereof, and all the pegs of the Khatzer, shall be of nechoshet.

איילן . יד און פֿופּצן איילן אַרומהאַנגען פֿאַר איין זײַט; די זײַלן
zailn di zait ein far arumhangen eiln fuftsn un eiln
posts the side one for curtains cubit fifteen and cubits

דערצו דריי , און זייערע שוועלן דריי . טו און פֿאַר דער צווייטער
tsveiter der far un drai shveln zeyere un drai dertsu
second the for and three sockets their and three in addition

זײַט פֿופּצן איילן אַרומהאַנגען; די זײַלן דערצו דריי , און
un drai dertsu zailn di arumhangen eiln fuftsn zait
and three in addition posts the curtains cubit fifteen side

זייערע שוועלן דריי . טז און פֿאַרן טויער פֿון הויף אַ פּאָרהאַנג
forhang a hoif fun toier faran un drai shveln zeyere
curtain a courtyard of gate for the and three sockets their

, פֿון צוואַנציק איילן , פֿון בלאָער וואָל , און פֿורפּל , און ווערמילרויט
vermilroit un purpl un vol bloer fun eiln tsvantsik fun
vermilion red and purple and wool blue of cubits twenty of

און געדרייטן לײַנען , געשטיקטע אַרבעט; די זײַלן דערצו
dertsu zailn di arbet geshtikte lainen gedraitn un
in addition posts the work embroidered linen twisted and

פֿיר , און זייערע שוועלן פֿיר . יז אַלע זײַלן פֿון הויף רונד
fir , un zeyere shveln fir . ale zailn fun hoif rund
four sockets their and four all posts of courtyard around

אַרום , אָנגעגורט מיט זילבער; זייערע העקלעך פֿון זילבער, און זייערע
arum , ongegurt mit zilber fun heklech zeyere zilber mit zeyere un
about with girded up silver of hooks their silver and their

שוועלן פֿון קופּער . יח די לענג פֿון הויף הונדערט
shveln fun kuper . di leng fun hoif hundert
sockets of bronze the length of the courtyard one hundred

איילן , און די ברייט פֿופּציק אַקעגן פֿופּציק, און די הייך פֿינף
finf heich di un fuftsik akegn fuftsik breit di un eiln
five height the and fifty by fifty width the and cubits

איילן , פֿון געדרייטן לײַנען; און די שוועלן דערצו פֿון קופּער .
kuper fun dertsu shveln di un lainen gedraitn fun eiln
bronze of in addition sockets the and linen twisted of cubits

יט אַלע גערעצ פֿון משכּן פֿאַר זײַן גאַנצער אַרבעט, און אַלע
ale un arbet gantser zain far mishkn fun getsaig ale
all and work entire its for Tabernacle of utensils all

זײַנע פֿלעקלעך, און אַלע פֿלעקלעך פֿון הויף , פֿון קופּער .
zaine fleklech ale un fleklech fun hoif , fun kuper .
tent pegs its and tent pegs all of the courtyard of bronze

TETZAVEH

תְּצַוֶּה

20 And thou shalt command the Bnei Yisroel, that they bring thee pure pressed shemen zayit *(olive oil)* for the ohr, to kindle the Ner Tamid *(Perpetual Lamp)*. 21 In the Ohel Moed outside the Parochet, which is before the Edut, Aharon

כ און דו זאָלסט באַפֿעלן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, זיי
zei Yisroel fun kinder di bafeln zolst du un
they Israel of children the command you(SG) must you and

זאָלן דיר ברענגען ריינע געשלאָגענע בוימל פֿאַר דער
der far boimel geshlogene reine brengen dir zoln
the for olive oil pressed pure bring to you(SG) shall

לייַכטונג , אויף אָנצינדן אַ ליכט תּמיד . כא אין אוֹהל-מוֹעד ,
, oif laichtung a ontsindn licht tamid . in ohel-moed
for lighting to burn a light continually . in Tent of Meeting

דרויסן פֿון פָּרוֹכֶת וואָס פֿאַרן צייגנים , זאָל עס
es zol tseignim faran vos parochet fun droisn
they shall testimony before the which is curtain of outside

and his banim shall arrange it from erev to boker before Hashem; it shall be a chukkat olam unto their dorot from the Bnei Yisroel.

28 And bring thou near unto thee Aharon thy brother, and his banim with him, from the midst of the Bnei Yisroel, that he may minister unto Me in the kohen's office, even Aharon, Nadav and Avihu, El'azar and Itamar, Bnei Aharon.
[2] And thou shalt make Bigdei Kodesh for Aharon thy brother for kavod and tiferet.
[3] And thou shalt speak unto all that are of chochmei lev, whom I have filled with the Ruach Chochmah, that they may make Bigdei Aharon to set him apart as kodesh, that he may minister unto Me in the kohen's office.

[4] And these are HaBegadim which they shall make: a Choshen, and an Ephod, and a Me'il, and a Kesones of a box-like knitting work, a Mitznefet, and an Avnet; and they shall make Bigdei Kodesh for Aharon thy brother, and his

אַהרֹן און זײַנע קינדער צוריכטן אויף פֿון אָוונט ביז אין
in biz ovnt fun oif tsurichtn kinder zaine un Aharon
in until evening from on arrange children his and Aaron

דער פֿרי , פֿאַר ה ; אַן אייביק געזעץ אויף זייערע
zeyere oif gezets eibik an Hashem far peire der
their for law eternal an Hashem in front of morning the

דור־דורות פֿאַר די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל.
dor-doires far di kinder fun Yisroel
generation after generation for the children of Israel

כח

און דו מאַך געגענען צו דיר דײַן
dain dir tsu genenen mach du un
your you(SG) to come near make you and

ברודער אַהרֹנען , און זײַנע זין מיט אים,
im mit zin zaine un Aharonen bruder
him with sons his and Aaron brother

פֿון צווישן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, כּדי זיי זאָלן
zoln zei kedei Yisroel fun kinder di tsvishn fun
shall they so that Israel of children the among from

זײַן כֹּהנים צו מיר; אַהרֹן , נָדָב , און אֲבִיהוּא,
Avihu un Nadav Aharon mir tsu koyanim zain
Avihu and Nadav Aaron me for kohanim be

אֶלְעָזָר, און איתָמָר , אַהרנס זין . ב און זאָלסט
zolst un zin Aharons Itamar un Elazar
you(SG) must and sons Aaron's Ithamar and Elazar

מאַכן דײַן ברודער אַהרֹנען הייליקע קלײדער פֿאַר אַ
a far kleider heilike Aharonen bruder dain machn
an for garments holy Aaron brother your make

כּבֿוד און פֿאַר אַ שיינקייט . ג און דו זאָלסט רעדן
redn zolst du un sheinkeit a far un koved
speak you(SG) must you and splendor a for and honor

צו אַלע קלוגהאַרציקע , וואָס איך האָב זיי אָנגעפֿילט
ongefilt zei hob ich vos klughartsike ale tsu
filled them have I whom who are skilled all to

מיט אַ רוּחַ פֿון חכמה , זיי זאָלן מאַכן די קלײדער
kleider di machn zoln zei chochme fun ruach a mit
garments the make must they wisdom of Spirit a with

פֿאַר אַהרֹנען , כּדי אים צו הייליקן אַז ער זאָל
zol er az heilikn tsu im kedei Aharonen far
shall he that consecrate to him so as Aaron for

זײַן אַ כֹהן צו מיר.
mir tsu koyen a zain
me for kohen a be

ד און דאָס זײַנען די קלײדער, וואָס זיי זאָלן מאַכן :
machn zoln zei vos kleider di zainen dos un
make shall they which clothes the are these and

אַ חוֹשֶׁן , און אַן אֵפֹד , און אַ מְעִיל, און אַ געקעסטלט
gekestlt a un meil a un ephod an un choshen a
checkered a and robe a and ephod an and breastpiece a

מאַנטל, אַ מִצְנֶפֶת , און אַן אַבְנֵט ; און זיי זאָלן מאַכן
machn zoln zei un avneit an un mitsnefes a mantl
make shall they and sash an and turban a mantle

הייליקע קלײדער פֿאַר דײַן ברודער אַהרֹנען און פֿאַר זײַנע
zaine far un Aharonen bruder dain far kleider heilike
his for and Aaron brother your for clothes holy

Banim, that he may minister unto Me in the kohen's office. [5] And they shall take zahav, and turquoise, and purple, and scarlet wool, and linen.

זין , כדי זיי זאָלן זיין כהנים צו מיר. ה און זיי זאָלן
zoln zei un mir tsu koyanim zain zoln zei kedei zin
shall they and me to priests be shall they so that sons

נעמען דאָס גאָלד, און די בלאָע וואָל, און דעם פורפל, און
un purpl dem un vol bloe di un gold dos nemen
and purple the and wool blue the and gold this use

דאָס וועַרמילרויט , און דעם ליַינען.
lainen dem un vermilroit dos
linen the and vermilion red this

[6] And they shall make the Ephod of zahav, of turquoise, and of purple, of scarlet wool, and twisted linen, with ma'aseh choshev. [7] It shall have the two ketefot thereof joined at the two sides thereof; and so it shall be joined together. [8] And the Cheishev of his Ephod, which is upon it, shall be of the same, according to the work thereof; even of zahav, of turquoise, and purple, and scarlet wool, and twisted linen. [9] And thou shalt take two avnei shoham, and engrave on them the Shemot of the Bnei Yisroel: [10] Shisha of their Shemot on one even, and the other Shemot of the shisha remaining on the other even, according to toledot.

[11] With the work of a charash even, like the engravings of a chotam, shalt thou engrave the two avanim with the Shemot Bnei Yisroel; thou shalt make them to be set in mishbetzot zahav. [12] And thou shalt fasten the two avanim

ו און זיי זאָלן מאַכן דעם אֵפֹוד פֿון גאָלד, בלאָער וואָל, און
un vol bloer gold fun ephod dem machn zoln zei un
and wool blue gold of ephod the make shall they and

פורפל, וועַרמילרויט , און געדרייטן ליַינען, קונציק אויסגעאַרבעט.
oisgearbet kuntsik lainen gedraitn un vermilroit purpl
crafted artfully linen twisted and vermilion red purple

ז צוויי אַקסלבענדער זאָל ער האָבן, באַהעפֿט צו זיַינע צוויי ענקן,
ekn tsvei zaine tsu baheft hobn er zol akslbender tsvei
ends two its to joined have it shall shoulder straps two

כדי ער זאָל זיין באַהעפֿט. ח און דער גאַרטלבאַנד וואָס
vos gartlband der un baheft zain zol er kedei
which is waistband the and joined his shall it so that

אויף אים, זאָל זיין אַזוי ווי זיין אַרבעט , פֿון אים
im fun arbet zain vi azoi zain zol im oif
it of production its as in same way be shall it on

גופֿא; פֿון גאָלד, בלאָער וואָל, און פורפל, און וועַרמילרויט , און
un vermilroit un purpl un vol bloer gold fun gufe
and vermilion red and purple and wool blue gold of itself

געדרייטן ליַינען. ט און זאָלסט נעמען צוויי אָניקלשטיינער, און
un oniklshteiner tsvei nemen zolst un lainen gedraitn
and onyx gems two take you(SG) must and linen twisted

אויסקריצן אויף זיי די נעמען פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל; י זעקס
zeks Yisroel fun kinder di fun nemen di zei oif oiskritsn
six Israel of children the of names the them on engrave

פֿון זייערע נעמען אויף איין שטיין, און די איבעריקע זעקס נעמען
nemen zeks iberike di un shtein ein oif nemen zeyere fun
names six remaining the and stone one on names their of

אויפֿן צווייטן שטיין, לויט זייערע געבורטן .
geburtn zeyere loit shtein tsveitn oifn
having been born their according to stone the second on

יא ווי אַרבעט פֿון אַ שטיינשניידער , ווי אויסקריצונגען פֿון
fun oiskritsungen vi shteinshnaider a fun arbet vi
of engravings like stone engraver a of work as

אַ זיגל, זאָלסטו אויסקריצן די צוויי שטיינער לויט
loit shteiner tsvei di oiskritsn zolstu zigl a
according to stones two the engrave must you(sg) seal a

די נעמען פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל; איַינגעראַמט
aingeramt Yisroel fun kinder di fun nemen di
framed Israel of children the of names the

אין איַינפֿאַסונגען פֿון גאָלד זאָלסטו זיי מאַכן .
machn zei zolstu gold fun ainfasungen in
make them must you(sg) gold of settings into

יב און זאָלסט אַרויפֿטאָן די צוויי שטיינער אויף די
di oif shteiner tsvei di aroifton zolst un
the on stones two the put you(SG) must and

upon the Kitfot HaEphod for avnei zikaron unto the Bnei Yisroel; and Aharon shall bear their Shemot before Hashem upon his two ketefayim for a zikaron.

13 And thou shalt make mishbetzot zahav; 14 And two sharsherot zahav tahor at the edges; of braided artistic work shalt thou make them, and fasten the braided sharsherot to the mishbetzot.

15 And thou shalt make the Choshen Mishpat with artistic work; like the work of the Ephod thou shalt make it; of zahav, of turquoise, and of purple, and of scarlet wool, and of twisted linen, shalt thou make it. 16 Ravu'a it shall be folded; a span shall be the length thereof, and a span shall be the width thereof. 17 And thou shalt set in it settings of even *(stone)*, four rows of gemstones: the first row shall be an odem, a pitdah, and bareket: this shall be the first row. 18 And the second row shall be nofech, sapphire, and yahalom. 19 And the third row a leshem, shevo, and achlamah. 20 And the fourth row tarshish, shoham, and yashfeh; they shall be set in zahav in their settings. 21 And the avanim shall be for the Shemot Bnei Yisroel, Shteym Esreh,

אַקסלבענדער פֿון איפֿוד – שטיינער דערמאָנונג
dermonung fun shteiner ifod fun akslbender
memorial of stones the ephod of shoulder straps

פֿאַר די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל; און אַהרן זאָל טראָגן
trogn zol Aharon un Yisroel fun kinder di far
carry shall Aaron and Israel of children the representing

זייערע נעמען פֿאַר ה אויף זיַנע צוויי אַקסלען פֿאַר
far akslen tsvei zaine oif Hashem far nemen zeyere
for shoulders two his on Hashem in front of names their

אַ דערמאָנונג . ג און זאָלסט מאַכן אײַנפֿאַסונגען פֿון
fun ainfasungen machn zolst un dermonung a
of settings make you(SG) must and memorial a

גאָלד; ד און צוויי קייטן פֿון ריינעם גאָלד; געדרייט זאָלסטו
zolstu gedreit gold reinem fun keitn tsvei un gold
must you(sg) twisted gold pure of chains two and gold

זיי מאַכן , פֿלעכטאַרבעט ; און זאָלסט אַרויפֿטאָן
aroifton zolst un flechtarbet machn zei
put you(SG) must and produced twisted make them

די געפֿלאָכטענע קייטן אויף די אײַנפֿאַסונגען.
ainfasungen di oif keitn geflochtene di
settings the on chains braided the

ט און זאָלסט מאַכן אַ חושֶׁן פֿון באַשייד , קונציק
kuntsik basheid fun choshen a machn zolst un
artfully decision for breastpiece a make you(SG) must and

אויסגעאַרבעט; אזוי ווי די אַרבעט פֿון אֵפֿוד זאָלסטו אים מאַכן :
machn im zolstu ephod fun arbet di vi azoi oisgearbet
make it shall you ephod of work the like just crafted

פֿון גאָלד, בלאָער וואָל , און פֿורפֿל, און ווערמילרויט , און געדרייט
gedraitn un vermilroit un purpl un vol bloer gold fun
twisted and vermilion red and purple and wool blue gold of

ליַנען , זאָלסטו אים מאַכן . יט פֿירעקעדיק זאָל ער זיַן , געטאָפּלט,
getoplt zain er zol firekechdik machn im zolstu lainen
doubled be it shall foursquare make it shall you linen

אַ שפּאַן זיַן לענג , און אַ שפּאַן זיַן ברייט. כ און זאָלסט
zolst un breit zain shpan a un leng zain shpan a
you(SG) must and width its span a and length its span a

אַרײַנזעצן אין אים אַן אײַנצעזונג פֿון שטיינער, פֿיר ציילן שטיינער, אַ
a shteiner tseiln fir shteiner fun ainzetsung an im in arainzetsn
a stones rows four stones of settings a it in set into

ציל פֿון רובין , טאָפּאַז, און שמאָראַק, איין ציל; כא און די צווייטע
tsveite di un tseil ein shmorak un tafaz rubin fun tseil
second the and row one emerald and topaz ruby of row

ציל: גאַרפֿונקל, סאַפּירשטיין, און דימענט ; כב און די דריטע ציל:
tseil drite di un diment un sapirshtein garfunkl tseil
row third the and diamond and sapphire turquoise row

יאַכצום , אַגאַט, און אַמעטיסט; כג און די פֿירטע ציל: גאָלדשטיין,
goldshtein tseil firte di un ametist un agat yachtsum
chrysolite row fourth the and amethyst and agate jacinth

און אָניקל, און יאַשפּיז ; איַנגעזעצט אין גאָלד זאָלן זיי זיַן אין
in zain zei zoln gold in aingezetst yashpiz un onikl un
in be they shall gold in set into jasper and onyx and

זייערע אײַנפֿאַסונגען. כא און די שטיינער זאָלן זיַן לויט די
di loit zain zoln shteiner di un ainfasungen zeyere
the according to be shall stones the and settings their

according to their Shemot, like the engravings of a chotam; every one with shmo shall they be according to the Shnei Asar Shevet.

22 And thou shalt make for the Choshen at the edges of braided artistic work of zahav tahor *(pure gold)*. 23 And thou shalt make upon the Choshen two rings of zahav, and shalt fasten the two rings on the two ends of the Choshen. 24 And thou shalt fasten the two ropes of zahav on the two rings which are on the ends of the Choshen. 25 And the other two ends of the two ropes thou shalt fasten in the two mishbetzot *(filigrees)*, and attach them to the Ketefot HaEphod *(Shoulder Straps of the Ephod)* toward its front. 26 And thou shalt make two rings of zahav, and thou shalt put them upon the two ends of the Choshen on the lower border thereof, on the inside toward the Ephod. 27 And two other rings of zahav thou shalt make, and shalt put them on at the bottom of the Kitfot HaEphod toward the front thereof, opposite the seam thereof, above the Cheishev HaEphod *(Belt of the Ephod)*. 28 And they shall bind the Choshen by the rings thereof unto the rings of the Ephod with

נעמען פֿון די קינדער פֿון ישׂרָאֵל, צוועלף, לויט זייערע
zeyere loit tsvelf Yisroel fun kinder di fun nemen
their according to twelve Israel of children the of names

נעמען; ווי אויסקריצונגען פֿון אַ זיגל, איטלעכער לויט זײַן
zain loit itlecher zigl a fun oiskritsungen vi nemen
its according to each seal a of engravings just as names

נאָמען זאָלן זיי זײַן, אַקעגן די צוועלף שבֿטים.
shvotim tsvelf di akegn zain zei zoln nomen
tribes twelve the for be they shall name

כב און זאָלסט מאַכן אויפֿן חושן געדרייטע קייטן,
keitn gedreite choshen oifn machn zolst un
chains braided breastpiece on make you(SG) must and

פֿלעכטאַרבעט פֿון ריינעם גאָלד. כג און זאָלסט מאַכן צום
tsum machn zolst un gold reinem fun flechtarbet
for the make you(SG) must and gold pure of produced twisted

חושן צוויי גילדערנע רינגען, און אַרויפֿטאָן די צוויי רינגען אויף
oif ringen tsvei di aroifton un ringen gilderne tsvei choshen
on rings two the put and rings golden two breastpiece

די צוויי ענדן פֿון חושן. כד און זאָלסט אַרײַנטאָן די צוויי
tsvei di arainton zolst un choshen fun ekn tsvei di
two the put you(SG) must and breastpiece of ends two the

גילדערנע פֿלעכטן אין די צוויי רינגען בײַ די ענדן פֿון חושן.
choshen fun ekn di bai ringen tsvei di in flechtn gilderne
the breastpiece of ends the by rings two the in braids golden

כה און די צוויי ענדן פֿון די צוויי פֿלעכטן זאָלסטו אַרויפֿטאָן אויף די
di oif aroifton zolstu flechtn tsvei di fun ekn tsvei di un
the on fasten shall you braids two the of ends two the and

צוויי איינפֿאַסונגען, און אַרויפֿטאָן אויף די אַקסלבענדער פֿון איפֿוד,
tsvei ainfasungen tsvei di oif aroifton un akslbender di fun ifod
two settings and fasten shall you onto the ephod of shoulder straps the

אויף זײַן פֿאָדערזײַט. כו און זאָלסט מאַכן צוויי גילדערנע
oif zain foderzait un zolst machn tsvei gilderne
to its front and you(SG) must make two golden

רינגען, און זיי אַרויפֿזעצן אויף די צוויי ענדן פֿון חושן
ringen un zei aroifzetsn oif di tsvei ekn fun choshen
rings and them onto place on the two ends of the breastpiece

ביַי זײַן זוים וואָס צו דער זײַט פֿון אֵפֿוד, אינעווייניק צו. כז און
bai zain zoim vos tsu der zait fun ephod ineveinik tsu un
by its edge which to the side of the ephod inner to and

זאָלסט מאַכן צוויי גילדערנע רינגען, און זיי אַרויפֿטאָן אויף די
zolst machn tsvei gilderne ringen un zei aroifton oif di
you(SG) must make two golden rings and them put on the

פֿאָדערזײַט, פֿון אונטן, אויף זײַן פֿאָדערזײַט,
foderzait zain oif unten fun ifod fun akslbender tsvei
front its at below at the ephod of shoulder straps two

לעבן זײַן באַהעפֿטונג, איבער דעם חֵשֶׁב פֿון אֵפֿוד. כח און
lebn zain baheftung iber dem chesheb fun ephod un
near its attachment above the waistband of the ephod and

מע זאָל צושנירן דעם חושן דורך זײַנע רינגען צו די
me zol tsushnirn dem choshen durch zaine ringen tsu di
people shall tie the breastpiece by its rings to the

רינגען פֿון אֵפֿוד מיט אַ שנור פֿון בלאָער וואָל, כּדי ער זאָל
ringen fun ephod mit a shnur fun bloer vol kedei er zol
rings of the ephod with a cord of blue wool that so it shall

זִיך זאָל דיך חוֹשֶׁן פֿון אֶפֿוֹד , און דער חֶשֶׁב פֿון דעם אויף זײַן
self shall breastpiece the and the ephod of waistband the above be

נישט אַראָפּרוקן פֿון אֶפֿוֹד . כט און אַהרֹן זאָל טראָגן די נעמען
names the bear shall Aaron and the ephod from move away not

פֿון די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל אין דעם חושן פֿון באַשייד אויף
against decision of breastpiece the in Israel of children the of

זײַן האַרצן, וועז ער קומט אין הייליקטום, פֿאַר אַ דערמאָנונג פֿאַר
before memorial a for holy into comes he when heart his

ה תּמיד . ל און זאָלסט אַרײַנטאָן אין דעם חוֹשֶׁן
Hashem continually Hashem breastpiece the in put you(SG) must and

פֿון באַשייד די אורים-ותּומים , און זיי זאָלן זײַן בײַ אַהרֹנען
Aaron with be shall they and Urim and Tumim the decision of

אויפֿן האַרצן, וועז ער קומט פֿאַר ה ; און אַהרֹן זאָל טראָגן
carry shall Aaron and Hashem before comes he when heart on the

דעם באַשייד פֿון די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל אויף זײַן האַרצן פֿאַר
before heart his on Israel of children the of decision the

ה תּמיד .
Hashem continually Hashem

לא און זאָלסט מאַכן דעם מְעִיל פֿון אֶפֿוֹד פֿון לויטער
nothing but from ephod of robe the make you(SG) must and

בלאָער וואָל . לב און זײַן עפֿענונג פֿאַרן קאָפּ זאָל זײַן אין זײַן מיטן ;
midst its in be shall head for the opening its and wool blue

אַ זוים זאָל זײַן בײַ זײַן עפֿענונג רונד אַרום , וועבאַרבעט ; אַזוי ווי
like just woven work about around opening its by be shall edge an

די עפֿענונג פֿון אַ פּאַנצערהעמד זאָל זײַן בײַ אים, ער זאָל זיך נישט
not self shall it him by be shall armoured shirt an of opening the

צעריסן. לג און זאָלסט מאַכן אויף זײַנע ברעגן מילגרוימען פֿון
of pomegranates hem its on make you(SG) must and be torn

בלאָער וואָל , און פּורפּל , און ווערמילרויט , אויף זײַנע ברעגן רונד
around edge its on vermilion red and purple and wool blue

אַרום , און גילדערנע גלעקלעך צווישן זיי רונד אַרום ; לד אַ גילדערן
golden a about around them between bells golden and about

גלעקל און אַ מילגרום , אַ גילדערן גלעקל און אַ מילגרום , אויף די
the on pomegranate a and bell golden a pomegranate a and bell

ברעגן פֿון דעם מְעִיל רונד אַרום . לה און עס זאָל זײַן אויף אַהרֹנען
Aaron on be shall it and about around robe the of hem

a turquoise woolen cord, that it may be above the Cheishev HaEphod, and that the Choshen be not loosed from the Ephod. 29 And Aharon shall bear the Shemot Bnei Yisroel in the Choshen HaMishpat upon his lev, when he goeth in unto HaKodesh, for a zikaron *(memorial)* before Hashem tamid. 30 And thou shalt put in the Choshen HaMishpat the Urim and the Tummim; and they shall be upon the lev Aharon, when he goeth in before Hashem; and Aharon shall nasa *(bear)* the Mishpat Bnei Yisroel upon his lev before Hashem tamid.

31 And thou shalt make the Me'il HaEphod all of turquoise wool. 32 And there shall be a head opening in the top of it, in the middle thereof; it shall have a border of artistic embroidery around the head opening of it, like the head opening of a coat of mail; that it be not torn. 33 And beneath upon the hem of it thou shalt make pomegranates of turquoise, and of purple, and of scarlet, around the hem thereof; and bells of zahav between them round about: 34 A bell of zahav and a pomegranate, a bell of zahav and a pomegranate, upon the hem of the Me'il round about. 35 And it shall be upon Aharon lesharet

(to minister); and his sound shall be heard when he goeth in unto HaKodesh before Hashem, and when he cometh out, that he die not.

בייַם דינען , און דער קול דערפון זאָל זיך הערן וועז ער
baim dinen un der kol derfun zol zich hern ven er
during the service and the sound of it shall be heard when he

קומט אַריין אין הייליקטום פֿאַר ה , און וועז ער גייט אַרויס,
kumt arain in heiliktum far Hashem un ven er geit arois
comes in into holy before Hashem and when he goes out

כּדי ער זאָל נישט שטאַרבן.
kedei er zol nisht shtarbn
so that he shall not die

36 And thou shalt make a Tzitz zahav tahor (head plate of pure gold), and engrave upon it, like the engravings of a chotam (signet ring), KODESH LAHASHEM.

לו און זאָלסט מאַכן אַ שטערנבלעך פֿון ריינעם גאָלד, און
un zolst machn a shternblech fun reinem gold un
and you(SG) must make a plate of pure gold and

אויסקריצן אויף אים ווי אויסקריצונגען פֿון אַ זיגל, הייליק צו ה .
oiskritsn oif im vi oiskritsungen fun a zigl heilik tsu Hashem
engrave on it like engravings of a seal holy to Hashem

37 And thou shalt put it on a turquoise cord, that it may be upon the Mitznefet; upon the forefront of the Mitznefet it shall be.

לז און זאָלסט עס אַרויפֿטאָן אויף אַ שנור פֿון בלאָער וואָל, און עס
un zolst es oif a shnur fun bloer vol un es
and you(SG) must put it on a cord of blue wool and it

זאָל זיין אויף דער מִצְנֶפֶת ; אויף דער פֿאָדערזייַט פֿון דער מִצְנֶפֶת
zol zain oif der mitsnefes oif der foderzait fun der mitsnefes
shall be on the turban on the front of the turban

זאָל עס זיין . לח און עס זאָל זיין אויף אַהרֹנס שטערן , און אַהרֹן
zol es zain es un zol zain oif Aharons shtern un Aharon
shall be it and be it shall on Aaron's forehead and Aaron

38 And it shall be upon metzach Aharon, that Aharon may nasa, which the Bnei Yisroel shall set apart as kodesh in all their mattanot kadoshot; and it shall be always upon his metzach, that they may be leratzon before Hashem.

זאָל נעמען אויף זיך די זינד אַקעגן די הייליקע זאַכן , וואָס די
zol nemen oif zich di zind akegn di heilike zachn vos di
shall take on the self the sin against the holy things which the

קינדער פֿון ישׂראֵל הייליקן , ביי אַלע זייערע הייליקע גאָבן; און עס
kinder fun Yisroel heilikn zeyere ale bai heilike gobn un es
children of Israel consecrate their all by holy gifts and it

זאָל זיין אויף אַהרֹנס שטערן , כּדי זיי זאָלן באַווילליקט
zol zain oif Aharons shtern kedei zei zoln bavilikt
shall be on Aaron's forehead so that they shall accepted

תּמיד
tamid
continually

וועלן פֿאַר ה .
vern far Hashem
before Hashem become

39 And thou shalt embroider the Kesones of fine linen, and thou shalt make the Mitznefet of fine linen, and thou shalt make the Avnet of artistic embroidery.

לט און זאָלסט מאַכן דאָס מאַנטל געקעסטלט, פֿון ליַינען;
un zolst machn dos mantl gekestlt fun lainen
and you(SG) must make the checkered mantle from linen and

און זאָלסט מאַכן אַ מִצְנֶפֶת פֿון ליַינען; און אַ אַבְנֵט
un zolst machn a mitsnefes fun lainen un a avneit
and you(SG) must make a turban from linen and a sash

זאָלסטו מאַכן , געשטיקטע אַרבעט. מ און אַהרֹנס זין
zolstu machn geshtikte arbet un Aharons zin
you(sg) must make embroidered work and Aaron's sons

40 And for Bnei Aharon thou shalt make Kuttanot, and thou shalt make for them Avnetim, and Migba'ot shalt thou make for them, for kavod and for tiferet.

זאָלסטו מאַכן מאַנטלען; און זאָלסט זיי מאַכן
zolstu machn mantlen un zolst zei machn
you(sg) must make coats and you(SG) must to them make

גאַרטלען; און היטלען זאָלסטו זיי מאַכן פֿאַר אַ כּבֿוד
gartelen un hitlen zolstu zei machn far a koved
sashes and caps you(sg) must to them make for an honor

41 And thou shalt put them upon Aharon thy brother, and

און פֿאַר אַ שיינקייט . מא און זאָלסט זיי אָנטאָן דיַין ברודער
un far a sheinkeit un zolst zei onton dain bruder
and for a beauty and you(SG) must them clothe your brother

his banim with him; and shalt anoint them, and ordain them, and set them apart as kodesh, that they may minister unto Me in the kohen's office. 42 And thou shalt make them mikhnesei bahd to cover their nakedness; from the loins even unto the thighs they shall reach; 43 And they shall be upon Aharon, and upon his banim, when they come in unto the Ohel Mo'ed, or when they come near unto the Mizbe'ach lesharet in HaKodesh; that they incur not avon, and die; it shall be a chukkat olahm unto him and his zera after him.

אַהרֹנען און זײַנע זין מיט אים; און זאָלסט זיי זאַלבן,
zalbn zei zolst un im mit zin zaine un Aharonen
anoint them you(SG) must and him with sons his and Aaron

און דערפֿילן זייער האַנט, און זיי הייליקן, אַז זיי זאָלן זײַן
zain zoln zei az heilikn zei un hant zeyer derfiln un
be shall they that consecrate them and hand their fill and

כּהנים צו מיר. מב און מאַך זיי ליַינענע הויזן צו פֿאַרדעקן
fardekn tsu hoizn lainene zei mach un mir tsu koyanim
conceal to trousers linen them make and me to kohanim

דאָס שאַנדפֿלייש; פֿון די לענדן און ביז די דיכן זאָלן זיי
zei zoln dichn di biz un lendn di fun shandfleish dos
they shall thighs the until and loins the from shame the

זײַן. מג און זיי זאָלן זײַן אויף אַהרֹנען און זײַנע זין, ווען
ven zin zaine un Aharonen oif zain zoln zei un zain
when sons his and Aaron on be shall they and be

זיי קומען אין אוֹהל-מוֹעד, אָדער ווען זיי גענענען צום
tsum genenen zei ven oder ohel-moed in kumen zei
at the bring close they when or Tent of Meeting in come they

מזבח, צו דינען אין הייליקטום; כּדי זיי זאָלן נישט טראָגן אַ
a trogn nisht zoln zei kedei heiliktum in dinen tsu mizbeyech
a carry not shall they so that holy in serve to altar

זינד און שטאַרבן; אַן אייביק געזעץ פֿאַר אים און פֿאַר זײַן זאָמען
zomen zain far un im far gezets eibik an shtarbn un zind
seed his for and him for law eternal an die and sin

נאָך אים.
im noch
him after

כט

29 And this is the thing that thou shalt do unto them to set them apart as kodesh, to minister unto Me in the kohen's office: Take one bull calf, and two rams temimim *(without blemish)*, 2 And lechem matzot, and challot matzot mixed with shemen, and wafers matzot smeared with shemen; of fine wheat flour shalt thou make them. 3 Thou shalt put them into sal echad *(one basket)*; bring them near in the sal, with the bull and the two rams. 4 And Aharon and his banim thou shalt bring unto the petach of the Ohel Mo'ed, and shalt

און דאָס איז די זאַך וואָס דו זאָלסט טאָן צו זיי,
zei tsu ton zolst du vos zach di iz dos un
them to do you(SG) must you which thing the is this and

זיי צו הייליקן צו זײַן כּהנים צו מיר: נעם איין
ein nem mir tsu koyanim zain tsu heilikn tsu zei
one take me to kohanim to be for consecrate to them

יונגן אָקס און צוויי ווידערס אָן פֿעלער. ב און אומגעזײַערט
umgezaiert un feler a on viders tsvei un oks yungn
unleavened and blemish a without rams two and bull young

ברויט, און אומגעזײַערטע חלות פֿאַרמישט מיט אייל, און אומגעזײַערטע
umgezaierte un eil mit farmisht chalus umgezaierte un broit
unleavened and oil with mixed loaves unleavened and bread

קוכנס באַשמירט מיט אייל; פֿון ווייצענעם זעמלמעל זאָלסטו זיי
zei zolstu zemelmel veitsenem fun eil mit bashmirt kuchns
them shall you fine flour wheat of oil with smeared cakes

מאַכן. ג און זאָלסט זיי אַריַינטאָן אין איין קאָרב, און זיי
zei un korb ein in arainton zei zolst un machn
them and basket one in put them you(SG) must and make

געענענען אין דעם קאָרב, מיט דעם אָקס און מיט די צוויי ווידערס.
viders tsvei di mit un oks dem mit korb dem in genenen
rams two the with and bull the with basket the in bring close

ד און אַהרֹנען און זײַנע זין זאָלסטו מאַכן געענענען צום
tsum genenen machn zolstu zin zaine un Aharonen un
to come near make must you(sg) sons his and Aaron and

אײַנגאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד, און זאָלסט זיי וואַשן מיט
mit vashn zei zolst un ohel-moed fun aingang
with wash them you(SG) must and Tent of Meeting of entrance

immerse them with mayim. 5 And thou shalt take the begadim, and put upon Aharon the kesones, and the Me'il HaEphod, and the Ephod, and the Choshen, and gird him with the Cheishev HaEphod; 6 And thou shalt put the Mitznefet upon his head, and put the Nezer HaKodesh upon the Mitznefet. 7 Then shalt thou take the Shemen HaMishchah, and pour it upon his head, and anoint him. 8 And thou shalt bring near his banim, and put kuttanot upon them. 9 And thou shalt gird them with Avnet, Aharon and his banim, and put the migba'ot on them; and the Kehunnah shall be theirs for a chukkat olam; and thou shalt ordain Aharon and his banim.

10 And thou shalt cause a bull to be brought before the Ohel Mo'ed; Aharon and his banim shall put their hands upon the head of the bull. 11 And thou shalt slaughter the bull before Hashem, by the petach of the Ohel Mo'ed.

12 And thou shalt take of the dahm of the bull, and put it upon the karnot of the Mizbe'ach with thy finger, and pour all the dahm on the yesod *(base)* of the Mizbe'ach. 13 And thou shalt take all

וואַסער. ה און זאָלסט נעמען די קלײדער, און אָנקלײדן
onkleidn un kleider di nemen zolst un vaser
clothe and garments the take you(SG) must and water

אַהרֹנען דאָס מאַנטל, און דעם מְעִיל פֿון אֵפֿוֹד, און דעם אֵפֿוֹד,
ephod dem un ephod fun meil dem un mantl dos Aharonen
ephod the and the ephod of robe the and mantle the Aaron

און דעם חושן, און אים אָנגורטן מיט דעם חֵשֶׁב פֿון
fun chesheb dem mit ongurtn im un choshen dem un
of waistband the with fasten it and breastpiece the and

אֵפֿוֹד. ו און זאָלסט אָנטאָן די מִצְנֶפֶת אויף זײַן קאָפּ, און
un kop zain oif mitsnefes di onton zolst un ephod
and head his on turban the put on you(SG) must and the ephod

אַרויפֿטאָן די הייליקע קרוין אויף דער מִצְנֶפֶת. ז און זאָלסט
zolst un mitsnefes der oif kroin heilike di aroifton
you(SG) must and turban the on crown holy the put

נעמען דאָס אייל פֿון זאָלבונג, און אַרויפֿגיסן אויף זײַן קאָפּ, און אים
im un kop zain oif aroifgisn un zalbung fun eil dos nemen
him and head his on pour out and anointing of oil the take

זאַלבן. ח און זײַנע זין זאָלסטו מאַכן געגענען, און זיי
zei un genenen machn zolstu zin zaine un zalbn
them and come near make must you(sg) sons his and anoint

אָנקלײדן מאַנטלען. ט און זאָלסט זיי אָנגורטן אַ אַבְנֵט,
avneit a ongurtn zei zolst un mantlen onkleidn
sash a fasten to them you(SG) must and coats clothe with

אַהרֹנען און זײַנע זין, און זיי אָנבינדן היטלען, און די כְּהוּנה
kehune di un hitlen onbindn zei un zin zaine un Aharonen
priesthood the and caps bind on them and sons his and Aaron

זאָל זיי געהערן פֿאַר אַן אייביקן געזעץ; און זאָלסט
zolst un gezets eibikn an far gehern zei zol
you(SG) must and law everlasting an for belong to them shall

דערפֿילן די האַנט פֿון אַהרֹנען, און די האַנט פֿון זײַנע זין.
zin zaine fun hant di un Aharonen fun hant di derfiln
sons his of hand the and Aaron of hand the fill

י און זאָלסט מאַכן געגענען דעם אָקס פֿאַרן
faran oks dem genenen machn zolst un
before the bull the bring close make you(SG) must and

אוֹהל-מוֹעד, און אַהרֹן און זײַנע זין זאָלן אָנלענען זייערע
zeyere onlenen zoln zin zaine un Aharon un ohel-moed
their lay shall sons his and Aaron and Tent of Meeting

הענט אויפֿן קאָפּ פֿון אָקס. יא און זאָלסט שעכטן דעם
dem shechtn zolst un oks fun kop oifn hent
the slaughter you(SG) must and bull of head on hands

אָקס פֿאַר ה, בײַם אײַנגאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד. יב און
un ohel-moed fun aingang baim Hashem far oks
and Tent of Meeting of entrance at the Hashem before bull

זאָלסט נעמען פֿון דעם בלוט פֿון אָקס, און אַרויפֿטאָן אויף
oif aroifton un oks fun blut dem fun nemen zolst
on put and bull of blood the of take you(SG) must

די הערנער פֿון מזבח מיט דײַן פֿינגער, און דאָס גאַנצע בלוט
blut gantse dos un finger dain mit mizbeyech fun herner di
blood all the this and finger your with the altar of horns the

זאָלסטו אויסגיסן בײַם גרונט פֿון מזבח. יג און
zolstu oisgisen baim grunt fun mizbeyech un zolst
you(SG) must and the altar of base at pour out shall you

נעמען דאָס גאַנצע פּעטס וואָס באַדעקט די אינגעווייד, און דאָס
dos un ingeveid di badekt vos fets gantse dos nemen
this and innards the covered which fat all the this take

רויטפּלייש איבער דעם לעבער, און ביידע נירן , און דאָס פּעטס
fets dos un nirn beide un leber dem iber roitfleish
fats the and kidneys two and liver the over caul

יד וואָס אויף זיי , און דעמפֿן אויפֿן מזבח .
un mizbeyech oifn demfn un zei oif vos
and altar on burn up in smoke and them on which are

דאָס פּלייש פֿון אָקס, און זײַן פּעל, און זײַן מיסט, זאָלסטו
zolstu mist zain un fel zain un oks fun fleish dos
shall you dung its and hide its and bull of meat the

פֿאַרברענען אין פֿײַער אויסן לאַגער ; אַ זינדאָפֿפֿער איז דאָס.
dos iz zindopfer a lager oisn faier in farbrenen
this is sin offering a the camp outside fire in burn up

טו און איין ווידער זאָלסטו נעמען , און אַהרן און זײַנע
zaine un Aharon un nemen zolstu vider ein un
his and Aaron and take must you(sg) ram one and

זין זאָלן אָנלענען זייערע הענט אויפֿן קאָפּ פֿון ווידער.
vider fun kop oifn hent zeyere onlenen zoln zin
ram of the head on hands their lay shall sons

טז און זאָלסט שעכטן דעם ווידער, און נעמען זײַן
zain nemen un vider dem shechtn zolst un
its take and ram the slaughter you(SG) must and

בלוט , און שפּרענגען אויפֿן מזבח רונד אַרום . יז און
un arum rund mizbeyech oifn shprengen un blut
and about around the altar on scatter and blood

דעם ווידער זאָלסטו צעשניידן אויף זײַנע שטיקער, און
un shtiker zaine oif tseshnaidn zolstu vider dem
and pieces its in cut up must you(sg) ram the

זאָלסט וואַשן זײַנע אינגעווייד, און זײַנע קני , און
un kni zaine un ingeveid zaine vashn zolst
and knees its and innards its wash you(SG) must

זיי אַוועקלייגן צו זײַנע שטיקער, און צו זײַן קאָפּ. יח און
un kop zain tsu un shtiker zaine tsu avekleigen zei
and head its to and pieces its to lay down them

זאָלסט דעמפֿן דעם גאַנצן ווידער אויפֿן מזבח ;
mizbeyech oifn vider gantsn dem demfn zolst
the altar on ram whole the burn up in smoke you(SG) must

אַ בראַנדאָפּפֿער איז דאָס צו ה ; אַ געשמאַקער ריח , אַ
a reyech geshmaker a Hashem tsu dos iz brandopfer a
an aroma delicious a Hashem to this it is olah a

פֿײַעראָפּפֿער איז דאָס צו ה .
Hashem tsu dos iz faieropfer
Hashem to this is offering by fire

יט און זאָלסט נעמען דעם צווייטן ווידער, און אַהרן און
un Aharon un vider tsveitn dem nemen zolst un
and Aaron and ram second the take you(SG) must and

זײַנע זין זאָלן אָנלענען זייערע הענט אויפֿן קאָפּ פֿון ווידער .
vider fun kop oifn hent zeyere onlenen zoln zin zaine
the ram of the head on hands their lay shall sons his

כ און זאָלסט שעכטן דעם ווידער, און נעמען פֿון זײַן בלוט ,
blut zain fun nemen un vider dem shechtn zolst un
blood his of take and ram the slaughter you(SG) must and

the chelev that covereth the innards, and the diaphragm with the liver, and the two kidneys, and the chelev that is upon them, and burn them upon the Mizbe'ach. 14 But the basar of the bull, and his hide, and his dung, shalt thou burn with eish outside the machaneh; it is a chattat.

15 Thou shalt also take one ram; and Aharon and his banim shall put their hands upon the head of the ram. 16 And thou shalt slaughter the ram, and thou shalt take his dahm, and sprinkle it around upon the Mizbe'ach. 17 And thou shalt cut the ayil *(ram)* into pieces, and wash the innards of him, and his legs, and put them with his pieces, and his head. 18 And thou shalt burn the whole ram upon the Mizbe'ach: it is an olah unto Hashem: it is a re'ach hannichoach, an offering made by eish unto Hashem.

19 And thou shalt take the other ayil; and Aharon and his banim shall lay their hands upon the head of the ayil. 20 Then shalt thou slaughter *(shachat)* the ayil, and take of his dahm, and put it upon

the lobe of the right ear of Aharon, and upon the lobe of the right ear of his banim, and upon the thumb of their right yad, and upon the bohen of their right foot, and sprinkle the dahm upon the Mizbe'ach, all around. 21 And thou shalt take of the dahm that is upon the Mizbe'ach, and of the shemen hamishchah, and sprinkle it upon Aharon, upon his garments, upon his banim, upon the garments of his banim with him; he shall be set apart as kodesh, and his garments, his banim, his banim's garments with him. 22 Also thou shalt take of the ram the chelev and the tail, and the fat that covereth the innards, and the diaphragm with the liver, and the two kidneys, and the chelev that is on them, and the right thigh; for it is an ayil millu'im *(ram of ordination)*; 23 And one kekar lechem *(loaf of bread)*, and one challah of lechem shemen *(oily loaf of bread)*, and one wafer out of the basket of the matzot that is before Hashem; 24 And thou shalt put all in the hands of Aharon, and in the hands of his banim; and shalt wave them for a tenufah before Hashem. 25 And thou shalt take them from their hands, and burn them upon the Mizbe'ach for an olah,

און אַרויפֿטאָן אויפֿן רעכטן אויערלעפּל פֿון אַהרֹנען , און אויפֿן רעכטן
rechtn oifn un Aharonen fun oierlepl rechtn oifn aroifton un
right on and Aaron of earlobe right on put and

אויערלעפּל פֿון זײַנע זין , און אויפֿן דוימען פֿון זייער רעכטער האַנט, און
un hant rechter zeyer fun doimen oifn un zin zaine fun oierlepl
and hand right their of thumb on and sons his of earlobe

אויפֿן דוימען פֿון זייער רעכטן פֿוס; און זאָלסט שפּרענגען דאָס
dos shprengen zolst un fus rechtn zeyer fun doimen oifn
this scatter you(SG) must and foot right their of bohen on

בלוט אויפֿן מזבח רונד אַרום. כא און זאָלסט נעמען פֿון
fun nemen zolst un arum rund mizbeyech oifn blut
of take you(SG) must and about around altar on blood

דעם בלוט וואָס אויפֿן מזבח , און פֿון דעם אייל פֿון זאַלבונג ,
zalbung fun eil dem fun un mizbeyech oifn vos blut dem
anointing of oil the of and the altar on which is blood the

און שפּריצן אויף אַהרֹנען , און אויף זײַנע קלײדער , און אויף זײַנע
zaine oif un kleider zaine oif un Aharonen oif shpritsn un
his on and garments his on and Aaron on sprinkle and

זין , און אויף די קלײדער פֿון זײַנע זין מיט אים; און ער און זײַנע
zaine un er un im mit zin zaine fun kleider di oif un zin
his and he and him with sons his of garments the on and sons

קלײדער וועלן ווערן הייליק, און זײַנע זין און די קלײדער פֿון
fun kleider di un zin zaine un heilik vern veln kleider
of garments the and sons his and holy become will garments

זײַנע זין מיט אים. כב און זאָלסט נעמען פֿון דעם ווידער דאָס
dos vider dem fun nemen zolst un im mit zin zaine
the ram the of take you(SG) must and him with sons his

פֿעטס, און דעם ווײַדל, און דאָס פֿעטס וואָס באַדעקט די אינגעוויידע, און
un ingeveid di badekt vos fets dos un veidl dem un fets
and innards the covered which fat the and tail the and fat

דאָס רויטפֿלייש פֿון לעבער, און ביידע נירן , און דאָס פֿעטס וואָס
vos fets dos un nirn beide un leber fun roitfleish dos
which fat the and kidneys two and liver of caul the

אויף זיי , און דעם רעכטן שענקל – וואָרעם אַ ווידער פֿון דערפֿילונג איז
iz derfilung fun vider a vorem shenkl rechtn dem un zei oif
is fulfillment of ram a because thigh right the and them on

דאָס – כג און איין לאַבן ברויט, און איין חלה ברויט אויף אייל, און
un eil oif broit chale ein un broit labn ein un dos
and oil with bread challah of one and bread loaf of one and this

איין קוכן פֿון דעם קאָרב אומגעזײַערטן ברויט וואָס פֿאַר
far vos broit umgezaiertn korb dem fun kuchn ein
before which is bread made without yeast basket of the from cake one

ה . כד און זאָלסט אַלצדינג אַרויפֿטאָן אויף די הענט פֿון
fun hent di oif aroifton altsding zolst un Hashem
of hands the in put everything you(SG) must and Hashem

אַהרֹנען , און אויף די הענט פֿון זײַנע זין ; און זאָלסט זיי
zei zolst un zin zaine fun hent di oif un Aharonen
them you(SG) must and sons his of hands the in and Aaron

אויפֿהייבן אַן אויפֿהייבונג פֿאַר ה . כה און זאָלסט עס נעמען
nemen es zolst un Hashem far oifheibung an oifheibn
take it you(SG) must and Hashem for wave a lift up

פֿון זייער האַנט, און דעמפֿן אויפֿן מזבח , איבער דעם
dem iber mizbeyech oifn demfn un hant zeyer fun
the over the altar on burn up in smoke and hand their from

for a re'ach hannichoach before Hashem: it is an offering made by eish unto Hashem. 26 And thou shalt take the breast of the ayil hamillu'im *(ram of ordination)* for Aharon, and wave it for a tenufah before Hashem; and it shall be thy portion. 27 And thou shalt set apart as kodesh the breast of the tenufah, and the thigh of the terumah, which is waved, and which is raised up, of the ayil hamillu'im, even of that which is for Aharon, and of that which is for his banim;

28 And it shall be Aharon's and his banim's by a chok olam from the Bnei Yisroel; for it is a terumah; and it shall be a terumah from the Bnei Yisroel of the zivkhei shelemim of them, even their terumah unto Hashem.

29 And the Bigdei Hakodesh of Aharon shall be his banim's after him, to be anointed therein, and to be ordained in them. 30 And that ben that is kohen in his succession shall put them on shivat yamim, when he cometh into the Ohel Mo'ed to minister in HaKodesh.

בראַנדאָפּפֿער, פֿאַר אַ געשמאַקן ריח פֿאַר ה ; אַ פֿײַעראָפּפֿער
faieropfer a Hashem far reyech geshmakn a far brandopfer
offering by fire an Hashem for aroma soothing a for olah

איז דאָס צו ה . כו און זאָלסט נעמען די ברוסט פֿון דעם
dem fun brust di nemen zolst un Hashem tsu dos iz
the of breast the take you(SG) must and Hashem to this is

ווידער פֿון דערפֿילונג וואָס פֿאַר אַהרֹנען , און זי אויפֿהייבן אַן
an oifheibn zi un Aharonen far vos derfilung fun vider
a lift up it and Aaron for which is fulfillment of ram

אויפֿהייבונג פֿאַר ה ; און עס זאָל זײַן דיר צום חלק .
chelek tsum dir zain zol es un Hashem far oifheibung
portion to the to you(SG) be shall it and Hashem for wave

כז און זאָלסט הייליקן די ברוסט פֿון אויפֿהייבונג, און דעם
dem un oifheibung fun brust di heilikn zolst un
the and wave of the breast the consecrate you(SG) must and

שענקל פֿון אָפּשיידונג , וואָס איז אויפֿגעהויבן געווארן ,
gevorn oifgehoibn iz vos opsheidung fun shenkl
having become lifted up is which separation of a portion of thigh

און וואָס איז אָפּגעשיידט געווארן פֿון דעם ווידער פֿון
fun vider dem fun gevorn opgesheidt iz vos un
of ram the from having become separated is which and

דערפֿילונג , פֿון דעם וואָס פֿאַר אַהרֹנען און פֿאַר זײַנע זין .
zin zaine far un Aharonen far vos dem fun derfilung
sons his for and Aaron for which is that of fulfillment

כח און עס זאָל געהערן צו אַהרֹנען און צו זײַנע קינדער ,
kinder zaine tsu un Aharonen tsu gehern zol es un
children his to and Aaron to belong shall it and

פֿאַר אַן אייביקן געזעץ, פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל; וואָרעם אַן
an vorem Yisroel fun kinder di fun gezets eibikn an far
a because Israel of children the of law everlasting an for

אָפּשיידונג איז דאָס, און אַן אָפּשיידונג זאָל
zol opsheidung an un dos iz opsheidung
shall separation of a portion a and this is separation of a portion

זײַן , פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל פֿון זייערע פֿרידאָפּפֿער ,
fridopfer zeyere fun Yisroel fun kinder di fun zain es
peace offerings their of Israel of children the from be it

זייער אָפּשיידונג צו ה .
zeyer opsheidung tsu Hashem
their separation of a portion Hashem to

כט און די הייליקע קלײדער פֿון אַהרֹנען זאָלן זײַן פֿאַר זײַנע
zaine far zain zoln Aharonen fun kleider heilike di un
his for be shall Aaron of garments holy the and

זין נאָך אים, אויף צו זאַלבן אין זיי , און צו דערפֿילן זייער האַנט אין
in hant zeyer derfiln tsu un zei in zalbn tsu oif im noch zin
in hand their fill to and them in anoint to for him after sons

זיי . ל זיבן טעג זאָל זיי אָנטאָן דער פֿון זײַנע זין , וואָס ווערט
vert vos zin zaine fun der onton zei zol teg zibn zei
shall be who sons his of the one clothe they shall days seven them

דער כהן אויף זײַן אָרט , דער וואָס קומט אין אוֹהל-מוֹעד
ohel-moed in kumt vos der ort zain oif koyen der
Tent of Meeting into comes who the one place his in kohen the

צו דינען אין הייליקטום.
heiliktum in dinen tsu
holy in serve to

[31] And thou shalt take the ayil hamillu'im, and cook his basar in the Makom Kodesh. [32] And Aharon and his banim shall eat the basar of the ayil, and the lechem that is in the sal petach Ohel Mo'ed. [33] And they shall eat those things wherewith the kapporah was made, to ordain and to set them apart as kodesh; but a zar shall not eat thereof, because they are kodesh. [34] And if anything remains of the basar of the millu'im, or of the lechem, unto the boker, then thou shalt burn the remainder with eish; it shall not be eaten, because it is kodesh.

[35] And thus shalt thou do unto Aharon, and to his banim, according to all things which I have commanded thee; shivat yamim shalt thou ordain them. [36] And thou shalt offer every day the bull of the chattat for kippurim; and thou shalt purify the Mizbe'ach, when thou hast made a kapporah for it, and thou shalt anoint it, to set it apart as kodesh.

לא און דעם ווידער פֿון דערפֿילונג זאָלסטו נעמען,
nemen zolstu derfilung fun vider dem un
take must you(sg) fulfillment of ram the and

לב און קאָכן זײַן פֿלייש אין אַ הייליקן אָרט. און אַהרן
Aharon un ort heilikn a in fleish zain kochn un
Aaron and place holy a in flesh his cook and

זײַנע זין זאָלן עסן דאָס פֿלייש פֿון דעם ווידער,
vider dem fun fleish dos esen zoln zin zaine un
ram the of flesh the eat shall sons his and

און דאָס ברויט וואָס אין קאָרב, ביים אײַנגאַנג פֿון
fun aingang baim korb in vos broit dos un
of entrance by the basket in which is bread the and

לג אוֹהל-מוֹעד. און דאָס זאָלן עסן מיט וואָס
vos mit esen zoln dos un ohel-moed
which with eat shall they the one and Tent of Meeting

מען האָט מכפּר געווען דערמיט, כּדי
kedei dermit gevorn mechaper hot men
so as in this way having become expiate has one

צו דערפֿילן זייער האַנט, זיי צו הייליקן; אָבער אַ
a ober heilikn tsu zei hant zeyer derfiln tsu
a but consecrate to them hand their fill to

פֿרעמדער זאָל דערפֿון נישט עסן, ווײַל דאָס איז הייליק.
heilik iz dos vail esen nisht derfun zol fremder
holy is this because eat not of it must foreigner

לד און אַז עס וועט איבערבלײַבן פֿון דעם פֿלייש פֿון
fun fleish dem fun iberblaiben vet es az un
of flesh the from be left over will there if and

דערפֿילונג, אָדער פֿון דעם ברויט, ביז אין דער פֿרי,
peire der in biz broit dem fun oder derfilung
morning the in until bread the from or fulfillment

זאָלסטו פֿאַרברענען דאָס געבליבענע אין פֿײַער; עס
es faier in geblibene dos farbrenen zolstu
it fire in the remainder this burn up must you(sg)

זאָל נישט געגעסן ווערן, ווײַל עס איז הייליק.
heilik iz es vorem vern gegesn nisht zol
holy is it because become eaten not shall

לה און זאָלסט טאָן צו אַהרנען און צו זײַנע
zaine tsu un Aharonen tsu ton zolst un
his to and Aaron to do you(SG) must and

זין אַזוי ווי אַלץ וואָס איך האָב דיר באַפֿוילן;
bafoiln dir hob ich vos alts vi azoi zin
commanded you(SG) have I which all that as just sons

לו זיבן טעג זאָלסטו דערפֿילן זייער האַנט. און אַן אָקס
oks an un hant zeyer derfiln zolstu teg zibn
bull a and hand their fill shall you days seven

אַ זינדאָפּפֿער זאָלסטו מאַכן איטלעכן טאָג פֿאַר
far tog itlechn machn zolstu zindopfer a
for day each to make must you(sg) sin offering a

כּפּרים, און רייניקן דעם מזבח מיט דײַן
dain mit mizbeyech dem reiniken un kippurim
your with altar the to cleanse and blood atonement

מכּפּר זײַן אויף אים; און זאָלסט אים זאַלבן,
zalbn im zolst un im oif zain mechaper
anoint it you(SG) must and it about to do expiate

37 Shivat yamim thou shalt make a kapporah for the Mizbe'ach, and set it apart as kodesh; and it shall be a Mizbe'ach kodesh kodashim; whatsoever toucheth the Mizbe'ach shall be kodesh.

38 Now this is that which thou shalt offer upon the Mizbe'ach: two kevasim *(lambs)* of the first year each day tamid *(continually)*. 39 The one lamb thou shalt offer in the boker; and the other lamb thou shalt offer in the afternoon; 40 And with the one lamb a tenth ephah of fine flour mixed with the fourth part of a hin of pressed shemen; and the fourth part of a hin of yayin for a nesekh *(drink offering)*. 41 And the other lamb thou shalt offer in the afternoon, and shalt do thereto according to the minchah of the boker, and according to the nesekh thereof, for a re'ach hannichoach, an offering made by eish unto Hashem. 42 This shall be an olat tamid throughout your dorot at the petach of the Ohel Mo'ed before Hashem; where I will meet you, to speak there unto thee. 43 And there I will meet by appointment with the

אים צו הייליקן . לז זיבן טעג זאָלסטו מכַּפר זיין
zain mechaper zolstu teg zibn heilikn tsu im
do expiate shall you days seven consecrate to it

אויפֿן מזבח , און אים הייליקן ; און דער מזבח
mizbeyech der un heilikn im un mizbeyech oifn
altar the and consecrate it and the altar over

זאָל זיין אַ הייליקסטע הייליקייט; אַלץ וואָס רירט
rirt vos alts heilikeit heilikste a zain zol
touches which all that holiness most holy a be shall

זיך אָן אָן מזבח זאָל ווערן הייליק.
heilik vern zol mizbeyech on on zich
holy become shall the altar on on self

לח און דאָס איז וואָס דו זאָלסט מאַכן אויפֿן
oifn machn zolst du vos iz dos un
for make you(SG) must you what is this and

מזבח : יאָריקע שעפּסן צוויי אַ טאָג, תּמיד . לט איין
ein tamid tog a tsvei shepsn yorike mizbeyech
one continually day a two sheep in first year the altar

שעפּס זאָלסטו מאַכן אין דער פֿרי , און דעם צווייטן
tsveitn dem un peire der in machn zolstu sheps
second the and morning the in make shall you sheep

שעפּס זאָלסטו מאַכן קעגן אָוונט . מ און אַ
a un ovnt kegen machn zolstu sheps
a with evening with regard to make must you(sg) sheep

צענטל זעמלמעל פֿאַרמישט מיט געשלאָגענע אייל אַ פֿערטל
fertl a eil geshlogene mit farmisht zemelmel tsentl
one-fourth a oil pressed with mixed fine flour tenth

הין, און אַ גיסאָפּפֿער פֿון אַ פֿערטל הין ווײַן צו דעם
dem tsu vain hin fertl a fun gisopfer a un hin
the for wine hin one-fourth a of drink offering a and hin

איין שעפּס. מא און דעם צווייטן שעפּס זאָלסטו מאַכן
machn zolstu sheps tsveitn dem un sheps ein
make must you(sg) sheep second the and sheep one

קעגן אָוונט ; אַזוי ווי דאָס שפּײַזאָפּפֿער
shpaizopfer dos vi azoi ovnt kegen
minchah the as in same way evening with regard to

פֿון אין דער פֿרי , און אַזוי ווי זײַן גיסאָפּפֿער ,
gisopfer zain vi azoi un peire der in fun
drink offering to do as in same way and morning the in of

זאָלסטו מאַכן צו אים, פֿאַר אַ געשמאַקן ריח , אַ
a reyech geshmakn a far im tsu machn zolstu
an aroma soothing a for it for make shall you

פֿײַעראָפּפֿער צו ה . מב אַ שטענדיק בראַנדאָפּפֿער
brandopfer shtendik a Hashem tsu faieropfer
olah perpetual a Hashem to offering by fire

אויף אײַערע דור-דורות , בײַם אײַנגאַנג פֿון
oif aiere dor-doires baim aingang fun
upon your generation after generation at entrance of

זיך אין דאָרטן וואָס ה , פֿאַר אוֹהל-מוֹעד
zich ich vel dortn vos Hashem far ohel-moed
self I will there which Hashem before Tent of Meeting

אַנטפּלעקן צו אײַך, דאָרטן צו רעדן צו דיר . מג און
un dir tsu redn tsu dortn aich tsu antplekn
and you(SG) to speak to there you to reveal

Bnei Yisroel, and it shall be set apart as kodesh by My Kavod.

[44] And I will set apart as kodesh the Ohel Mo'ed, and the Mizbe'ach; and I will set apart as kodesh also both Aharon and his banim, to minister to Me in the kohen's office. [45] And I will dwell among the Bnei Yisroel, and will be their Elohim. [46] And they shall have da'as that I am Hashem Eloheihem, Who brought them forth out of Eretz Mitzrayim, to rest My dwelling among them; I am Hashem Eloheihem.

30 And thou shalt make a Mizbe'ach to burn ketonet *(incense)* upon; of acacia wood shalt thou make it. [2] A cubit shall be the length thereof, and a cubit the width thereof; ravu'a *(foursquare, square)* shall it be; and two cubits shall be the height thereof; the karnenot thereof shall be of the same. [3] And thou shalt overlay it with zahav tahor, the top thereof, and the sides thereof all around, and the karnenot thereof; and thou shalt make unto it a crown of zahav all around. [4] And two

איך וועל זיך דאָרטן אַנטפּלעקן צו די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל,
Yisroel fun kinder di tsu antplekn dortn zich vel ich
Israel of children the to reveal there self will I

און עס וועט געהיילט ווערן מיט מײַן פּראַכט.
pracht main mit vern geheilikt vet es un
glory my with become consecrated will it and

מד און איך וועל הייליקן דעם אוֹהל-מוֹעד , און
un ohel-moed dem heilikn vel ich un
and Tent of Meeting the consecrate will I and

דעם מזבח ; און אַהרֹנען און זײַנע זין וועל איך
ich vel zin zaine un Aharonen un mizbeyech dem
I will sons his and Aaron and altar the

הייליקן צו זײַן כֹּהנים צו מיר. מה און איך וועל
vel ich un mir tsu koyanim zain tsu heilikn
will I and me for kohanim be to consecrate

רוען צווישן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, און וועל זיי
zei vel un Yisroel fun kinder di tsvishn ruen
to them will and Israel of children the among dwell

זײַן צום אלקים. מו און זיי וועלן וויסן , אַז איך בין
bin ich az visen veln zei un Elokim tsum zain
am I that know will they and G-d for the be

ה זייער ג-ט, וואָס האָב זיי אַרויסגעצויגן פֿון
fun aroisgetsoign zei hob vos G-t zeyer Hashem
from brought out them has who G-d their Hashem

לאַנד מִצרַיִם , כּדי איך זאָל רוען צווישן זיי .
zei tsvishn ruen zol ich kedei Mitsrayim land
them among dwell shall I so that Egypt land of

איך בין ה זייער ג-ט.
G-t zeyer Hashem bin ich
G-d their Hashem am I

ל און זאָלסט מאַכן אַ מזבח פֿאַר רייכערונג פֿון
fun reicherung far mizbeyech a machn zolst un
of burning for altar an make you(SG) must and

ווײַרעך ; פֿון שִׁטים-האָלץ זאָלסטו אים מאַכן . ב אַן אייל זײַן
zain eil an machn im zolstu Shitim-holts fun vairech
its cubit a make it shall you acacia wood of incense

לענג , און אַן אייל זײַן ברייט; פֿירעקעכדיק זאָל ער זײַן , און
un zain er zol firekechdik breit zain eil an un leng
and be it shall foursquare width its cubit a and length

צוויי איילן זײַן הייך ; פֿון אים גופֿא זאָלן זײַן זײַנע הערנער. ג און
un herner zaine zain zoln gufe im fun heich zain eiln tsvei
and horns its be shall itself it of height its cubits two

זאָלסט אים איבערציען מיט ריינעם גאָלד, זײַן אייבערדעק,
eiberdek zain gold reinem mit ibertsien im zolst
top its gold pure with overlay it you(SG) must

און זײַנע וועגט רונד אַרום, און זײַנע הערנער; און זאָלסט
zolst un herner zaine un arum rund vent zaine un
you(SG) must and horns its and about around sides its and

מאַכן צו אים אַ גילדערנעם קראַנץ רונד אַרום. ד און צוויי גילדערנע
gilderne tsvei un arum rund krants gildernem a im tsu machn
golden two and about around border gold a it for make

רינגען זאָלסטו מאַכן צו אים אונטער זײַן קראַנץ; אויף זײַנע
zaine oif krants zain unter im tsu machn zolstu ringen
its on border its under it for make must you(sg) rings

tabe'ot zahav *(golden rings)* shalt thou make to it under the crown of it, by the two corners thereof, upon the two sides of it shalt thou make it; and they shall be for places for the carrying poles to bear it withal. 5 And thou shalt make the carrying poles of acacia wood, and overlay them with zahav. 6 And thou shalt put it in front of the Parochet that is before the Aron HaEdut, before the Kapporet that is over HaEdut, where I will set My meetings with thee. 7 And Aharon shall burn thereon spice ketoret every boker; when he cleaneth the nerot *(lamps)*, he shall burn it. 8 And when Aharon lighteth the nerot *(lamps)* in the afternoon, he shall burn ketoret upon it, ketoret tamid before Hashem throughout your dorot. 9 Ye shall offer no ketoret zarah thereon, nor olah, nor minchah; neither shall ye pour nesekh thereon. 10 And Aharon shall make kapporah upon the karenot of it once in a year with the dahm of the chattat hakippurim; once in the year shall he make kapporah upon it throughout your dorot; it is kodesh kodashim unto Hashem.

צווּיי פַֿלאַנקען זאָלסטו זיי מאַכן – אויף זײַנע צווּיי זײַטן — און
un zaitn tsvei zaine oif machn zei zolstu flanken tsvei
and sides two its on make them shall you flanks two

זיי זאָלן זײַן פַֿאַר אויערן פַֿאַר די שטאַנגען, אים צו טראָגן אויף
oif trogn tsu im shtangen di far oiern far zain zoln zei
on bear to it poles the for handles for be shall they

זיי . ה און זאָלסט מאַכן די שטאַנגען פֿון שִׁטים-האָלץ, און
un Shitim-holts fun shtangen di machn zolst un zei
and acacia wood of poles the make you(SG) must and them

זיי איבערציען מיט גאָלד. ו און זאָלסט אים אַוועקשטעלן
aveksheltelen im zolst un gold mit ibertsien zei
place standing it you(SG) must and gold with overlay them

פַֿאַר דעם פָּרוֹכֶת וואָס פַֿאַר דעם פֿון אָרון צייגנים ,
tseignim fun oren dem far vos parochet dem far
witnesses of aron the in front of which is curtain the before

פַֿאַר דעם דעק וואָס איבער דעם עדות , וואָס דאָרטן
dortn vos eides dem iber vos dek dem far
there where testimony the over which is the cover the before

וועל איך זיך אַנטפּלעקן צו דיר . ז און אַהרֹן זאָל רייכערן אויף
oif reichern zol Aharon un dir tsu antplekn zich ich vel
on burn shall Aaron and you(SG) to reveal self I will

אים ווײַרעך פֿון שמעקעדיקע געווירצן; פֿרימאָרגן אין פֿרימאָרגן, ווען
ven frimorgn in frimorgn gevirtsn shmekedike fun vairech im
when morning by morning spice fragrant of incense it

ער מאַכט צוערעכט די רערלעך , זאָל ער עס רייכערן . ח און
un reichern es er zol rerlech di tsurecht macht er
and burn it he shall branch lights the to fix makes he

וועט אַהרֹן צינדט אָן די רערלעך קענען , אָוונט
ovnt kegen rerlech di on tsindt Aharon ven
evening with regard to branch lights the up lights Aaron when

זאָל ער עס רייכערן; אַ שטענדיקן ווײַרעך פַֿאַר ה אויף
oif Hashem far vairech shtendikn a reichern es er zol
of Hashem before incense continual a burn it he shall

אײַערע דור-דורות . ט איר זאָלט נישט אויפֿברענגען
aiere dor-doires oifbrengen nisht zolt ir
your generation after generation offer up not must you

אויף אים פֿרעמדן ווײַרעך, אָדער אַ בראַנדאָפֿפֿער און אַ שפּײַזאָפֿפֿער;
shpaizopfer a un brandopfer a oder vairech fremdn im oif
minchah a and olah a or incense strange it on

און אַ גיסאָפֿפֿער זאָלט איר נישט גיסן אויף אים. י און אַהרֹן זאָל
zol Aharon un im oif gisn nisht ir zolt gisopfer a un
shall Aaron and it on pour not you must drink offering a and

מכַּפֵּר זײַן אויף זײַנע הערנער איין מאָל אין יאָר; מיט דעם בלוט
blut dem mit yor in mol ein herner zaine oif zain mechaper
blood the with year in time one horns its on do expiate

פֿון דעם זינדאָפֿפֿער פֿון כִּפֻּרִים זאָל ער איין מאָל אין יאָר
yor in mol ein er zol kippurim fun zindopfer dem fun
year in time one he shall blood atonement of sin offering the of

מכַּפֵּר זײַן אויף אים, אויף אײַערע דור-דורות ; אַ
a dor-doires aiere oif im oif zain mechaper
a generation after generation your for it on do expiate

. ה היליקסטע הייליקייט איז ער צו
Hashem tsu er iz heilikeit heilikste
Hashem to it is holiness most holy

KI TISA

כִּי תִשָּׂא

[11] And Hashem spoke unto Moshe, saying,

יא אוּן ה האָט געזעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
say to thus Moshe to spoken has Hashem and

[12] When thou takest the census of the Bnei Yisroel after their number, then shall they give every man a kofer nafsho unto Hashem, when thou numberest them; that there be no negef among them, when thou numberest them.

יב אַז דו וועסט אויפֿנעמען דעם מיספּר פֿון די קינדער פֿון
fun kinder di fun misper dem oifnemen vest du az
of children the of number the take up will you when
יִשְׂרָאֵל לויט זייער ציילונג , זאָלן זיי געבן איטלעכער
itlecher gebn zei zoln tseilung zeyer loit Yisroel
each give they shall counting their according to Israel
אַן אויסלייז פֿאַר זיין נפֿש צו ה , וועט מע ציילט
tseilt me ven Hashem tsu nefesh zain far oisleiz an
counts one when Hashem to life his for ransom a
זיי , כּדי עס זאָל נישט זיין צווישן זיי אַ מגפּה ,
mageyfe a zei tsvishn zain nisht zol es kedei zei
epidemic an them among be not shall there so that they
וועט מע ציילט זיי .
zei tseilt me ven
them counts one when

[13] This they shall give, every one that passeth among them that are pekudim *(numbered, counted)*, half a shekel after the shekel of HaKodesh. (A shekel is twenty gerahs.) A half shekel shall be the terumah *(offering)* unto Hashem.

יג דאָס זאָלן זיי געבן , איטלעכער וואָס גייט אַריין אין דער ציילונג :
tseilung der in arain geit vos itlecher gebn zei zoln dos
counting the in into go who each give they shall this
אַ האַלבן שֶׁקל , אויפֿן הייליקן שֶׁקל – צוואַנציק גֵּרָה אַ שֶׁקל –
shekl a gerah tsvantsik shekl heilikn oifn shekl halbn a
shekel a gerahs twenty shekel holy on the shekel half a
אַ האַלבן שֶׁקל אָפּשיידונג צו ה . יד איטלעכער
itlecher Hashem tsu opsheidung an shekl halbn a
each Hashem to separation of a portion a shekel half a
וואָס גייט אַריין אין דער ציילונג , פֿון צוואַנציק יאָר אַלט און
un alt yor tsvantsik fun tseilung der in arain geit vos
and old years twenty of counting the in into goes who
העכער , זאָל געבן די אָפּשיידונג פֿון ה . טו דער
der Hashem fun opsheidung di gebn zol hecher
the Hashem of separation of a portion the give shall upward
ריִיכער זאָל נישט מערן , און דער אָרימער זאָל נישט מינערן
minern nisht zol orimer der un mern nisht zol raicher
reduce not shall poor man the and increase not shall richer
פֿון אַ האַלבן שֶׁקל , ביים געבן די אָפּשיידונג פֿון
fun opsheidung di gebn baim shekl halbn a fun
of separation of a portion the to give in the shekel half a from
ה , כּדי מכּפּר צו זיין אויף אייַערע נפֿשות .
nefoshes aiere oif zain tsu mechaper kedei Hashem
lives your on account of do to expiate so as Hashem

[14] Every one that passeth among them that are numbered, from twenty years old and above, shall give a terumah unto Hashem.

טז פֿון זאָלסט נעמען דאָס געלט פֿון כִּפֻּרִים ,
fun kippurim fun gelt dos nemen zolst un
from blood atonement of money this take you(SG) must and
די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל , און זאָלסט עס געבן פֿאַר דער
der far gebn es zolst un Yisroel fun kinder di
the for give it you(SG) must and Israel of children the
אַרבעט פֿון אוֹהל-מוֹעד , און עס זאָל זיין די קינדער פֿון
fun kinder di zain zol es un ohel-moed fun arbet
of children the be shall it and Tent of Meeting of work

[15] The oisher shall not give more, and the poor shall not give less than half a shekel, when they give a terumah unto Hashem, to make kapporah for your nefashot.

[16] And thou shalt take the kesef hakippurim of the Bnei Yisroel, and shalt appoint it for the Avodat Ohel Mo'ed; that it may be a zikaron unto

the Bnei Yisroel before Hashem, to make kapporah for your nefashot.

יִשְׂרָאֵל פַּאר אַ דערמאָנונג פַּאר ה , מְכַפֵּר צו זיין
zain tsu mechaper Hashem far dermonung a far Yisroel
do to expiate Hashem before memorial portion a for Israel

אויף אייערע נפשות .
oif aiere nefoshes
on account of your lives

[17] And Hashem spoke unto Moshe, saying, [18] Thou shalt also make a Kiyor of nechoshet, and its Stand also of nechoshet, to wash withal; and thou shalt place it between the Ohel Mo'ed and the Mizbe'ach, and thou shalt put mayim therein. [19] For Aharon and his banim shall wash their hands and their feet thereat; [20] When they go into the Ohel Mo'ed, they shall wash with mayim, that they die not; or when they come near to the Mizbe'ach to minister, to present offering made by eish unto Hashem; [21] So they shall wash their hands and their feet, that they die not; and it shall be a chok olam to them, even to him and to his zera throughout their dorot.

יז און ה האָט געזאגט צו משה , אַזוי צו זאָגן :
un Hashem hot geredt tsu Mosheen azoi tsu zogn
and Hashem has spoken to Moshe thus to say

יח זאָלסט אויך מאַכן אַ האַנטפאַס פון קופער , מיט
zolst oich machn a hantfas fun kuper mit
you(SG) must also make a basin of bronze with

זיין געשטעל פון קופער , זיך צו וואַשן ; און זאָלסט
zain geshtel fun kuper zich tsu vashn un zolst
its stand of bronze self to wash and you(SG) must

אים אַוועקשטעלן צווישן אוהל-מועד און צווישן
im avekshtelen tsvishn ohel-moed un tsvishn
it place between Tent of Meeting and between

מזבח , און אַרײַנטאָן אַהין וואַסער . יט און אַהרן און
mizbeyech un ahin arainton vaser un Aharon un
the altar and there put water and Aaron and

זײַנע זין זאָלן וואַשן פון אים זייערע הענט און זייערע פֿיס .
zayne zin zoln vashn fun im zeyere hent un zeyere fis
his sons shall wash from it their hands and their feet

כ ווען זיי קומען אין אוהל-מועד , זאָלן זיי זיך וואַשן
ven zei kumen in ohel-moed zoln zei zich vashn
when they come into Tent of Meeting shall they self wash

מיט וואַסער , כּדי זיי זאָלן נישט שטאַרבן ; אָדער ווען זיי
mit vaser kedei zei zoln nisht shtarbn oder ven zei
with water so that they shall not die or when they

געגענען צום מזבח צו דינען , צו דעמפֿן אַ
genenen tsum mizbeyech tsu dinen tsu demfn a
approach to altar to serve to burn up in smoke an

פֿייַעראָפּפֿער צו ה . כא און זיי זאָלן וואַשן זייערע
faieropfer tsu Hashem un zei zoln vashn zeyere
offering by fire to Hashem and they shall wash their

הענט און זייערע פֿיס , כּדי זיי זאָלן נישט שטאַרבן ; און עס
hent un zeyere fis kedei zei zoln nisht shtarbn un es
hands and their feet so that they shall not die and it

זאָל זיי זײַן אַן אייביק געזעץ , אים און זײַן זאָמען
zol zei zain an eibik gezets im un zain zomen
shall to them be an eternal law to him and his seed

אויף דור-דורות .
oif dor-doires
upon generation after generation

[22] Moreover Hashem spoke unto Moshe, saying, [23] Take thou also unto thee choice spices, of pure myrrh five hundred shekel-weights, and of fragrant cinnamon half so much,

כב און ה האָט געזאגט צו משה , אַזוי צו זאָגן : כג דו
un Hashem hot geredt tsu Mosheen azoi tsu zogn du
and Hashem has spoken to Moshe thus to say you

נעם דיר אויך הויפּטגעווירצן , פֿליסיקע מירע פֿינף הונדערט ,
nem dir oich hoiptgevirtsn flisike mire finf hundert
take for you(SG) also choice spices liquid myrrh five hundred

און געווירציקן צימערינג אַ העלפֿט דערפון , צוויי הונדערט
un gevirtsikn tsimering a helft derfun tsvei hundert
and fragrant cinnamon a half of it two hundred

even two hundred and fifty, and of fragrant cane spice two hundred and fifty, [24] And of cassia five hundred shekel-weights, after the shekel of HaKodesh, and of shemen zayit *(oil olive)* a hin: [25] And thou shalt make it a shemen mishchat kodesh, an ointment of blended compound, the art of the perfumer; it shall be a shemen mishchat kodesh. [26] And thou shalt anoint the Ohel Mo'ed therewith, and the Aron HaEdut, [27] And the Shulchan and all its utensils, the Menorah and its utensils, and the Mizbe'ach HaKetoret, [28] And the Mizbe'ach HaOlah with all its utensils, and the Kiyor and its Stand. [29] And thou shalt set them apart as kodesh, that they may be kodesh kodashim; whatsoever toucheth them shall be kodesh. [30] And thou shalt anoint Aharon and his banim, and set them apart as kodesh, that they may minister unto Me in the kohen's office. [31] And thou shalt speak unto the Bnei Yisroel, saying, This shall be a shemen mishchat kodesh unto Me throughout your dorot. [32] Upon the basar adam shall it not be poured, neither shall ye make any other like it, after the formulation

פּוּפּציק, און געווירצאָר צוויי הונדערט און פֿופֿציק, כד און קאַניל
kaneil un fuftsik un hundert tsvei gevirtsror un fuftsik
cassia and fifty and hundred two cane spice and fifty

פֿינף הונדערט, אויפֿן הייליקן שֶׁקל, און בוימל אַ הין. כה און
un hin a boimel un shekl heilikn oifn hundert finf
and hin a olive oil and shekel holy by hundred five

זאָלסט מאַכן דערפֿון אַן איל פֿון הייליקער זאַלבונג,
zalbung heiliker fun eil an derfun machn zolst
anointing holy of oil an from them make you(SG) must

אַ בשׂמים צובאַרייט אַזוי ווי דער בשׂמים-מישער מאַכט; אַן
an macht b'somaim-misher der vi azoi tsubareit b'somaim a
an makes perfumer the like just prepared fragrance a

אייל פֿון הייליקער זאַלבונג זאָל עס זיין. כו און זאָלסט
zolst un zain es zol zalbung heiliker fun eil
you(SG) must and be it shall anointing holy for oil

זאַלבן דערמיט דעם אוֹהל-מוֹעד, און דעם אָרון פֿון צייגנים,
tseignim fun oren dem un ohel-moed dem dermit zalbn
testimony of aron the and Tent of Meeting the with it anoint

כז און דעם טיש און אַלע זײַנע כּלים, און די מנוֹרה
menoyre di un keilim zaine ale un tish dem un
lampstand the and utensils its all and table of food the and

און אירע כּלים, און דעם מזבח פֿאַר ווײַרעך, כח און דעם
dem un vairech far mizbeyech dem un keilim ire un
the and incense for altar the and utensils its and

מזבח פֿאַר בראַנדאָפּפֿער און אַלע זײַנע כּלים, און דעם
dem un keilim zaine ale un brandopfer far mizbeyech
the and utensils its all and olah for altar

האַנטפֿאַס און זײַן געשטעל. כט און זאָלסט זיי הייליקן,
heilikn zei zolst un geshtel zain un hantfas
consecrate them you(SG) must and stand its and basin

זיי זאָלן זײַן אַ הייליקסטע הייליקייט; אַלץ וואָס רירט זיך
zich rirt vos alts heilikeit heilikste a zain zoln zei
self touches which all that holiness most holy a be shall they

אָן זיי אָן זאָל ווערן הייליק. ל און אַהרנען און זײַנע זין
zin zaine un Aharonen un heilik vern zol on zei on
sons his and Aaron and holy become shall on them on

זאָלסטו זאַלבן און זיי הייליקן צו זײַן כּהנים צו מיר.
mir tsu koyanim zain tsu heilikn zei un zalbn zolstu
me to kohanim be to consecrate them and anoint shall you

לא און צו די קינדער פֿון ישׂראֵל זאָלסטו רעדן, אַזוי צו זאָגן:
zogn tsu azoi redn zolstu Yisroel fun kinder di tsu un
say to thus speak shall you Israel of children the to and

אַן אייל פֿון הייליקער זאַלבונג זאָל דאָס זײַן צו מיר אויף אײַערע
aiere oif mir tsu zain dos zol zalbung heiliker fun eil an
your for me for be this shall anointing holy of oil an

לב אויף אַ מענטשנס לײַב זאָל עס. דור-דורות
oif a mentshns a laib es zol dor-doires
on a person's body it shall generation after generation

נישט געגאָסן ווערן, און איר זאָלט נישט מאַכן אַזוינס,
azoins machn nisht zolt ir un vern gegosn nisht
such things make not shall you and become poured not

לויט דער צונויפֿמישונג דערפֿון; הייליק איז דאָס, הייליק
heilik dos iz heilik derfun tsunoifmishung der loit
holy this is holy of it mixture the according to

of it; it is kodesh, and it shall be kodesh unto you. 33 Whosoever compoundeth any like it, or whosoever putteth any of it upon a zar, shall even be cut off from his people.

34 And Hashem said unto Moshe, Take unto thee spices, stacte, and onycha, and galbanum; these spices with pure frankincense; of each shall there be an equal weight; 35 And thou shalt make it a compound of spice, the art of a perfumer, mixed thoroughly together, tahor and kodesh; 36 And thou shalt beat some of it very small, and place it in front of HaEdut in the Ohel Mo'ed, where I will set a meeting with thee; it shall be unto you kodesh kodashim. 37 And as for the ketoret which thou shalt make, ye shall not make to yourselves according to the formulation thereof; it shall be unto thee kodesh for Hashem. 38 Whosoever shall make its like, to smell it, shall even be cut off from his people.

זאָל עס אײַך זײַן . לג איטלעכער וואָס וועט צוגרייטן אַזוינס ,
zain aich es zol itlecher tsugreiten vet vos azoins
be for you it must each will who prepare such things

אָדער וואָס וועט אַרויפֿטאָן דערפֿון אויף אַ פֿרעמדן , וועט פֿאַרשניטן
farshnitn vet fremdn a oif derfun aroifton vet vos oder
be cut off shall foreigner a on of it put will who or

ווערן פֿון זײַן פֿאָלק .
folk zain fun vern
people his from become

לד און ה האָט געזאָגט צו משהן : נעם דיר
dir nem Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
you(SG) take Moshe to said has Hashem and

שמעקעדיקע געווירצן , טריפֿגעווירץ, און רייכערנעגל , און
un reichernegl un trifgevirts gevirtsn shmekedike
and onycha and stacte spices fragrant

גאַלבאַן ; שמעקעדיקע געווירצן , און לויטערן ווײַרעך ;
vairech loitern un gevirtsn shmekedike galaban
incense pure and spice fragrant galbanum

גלײַך אויף גלײַך זאָלן זיי זײַן . לה און זאָלסט
zolst un zain zei zoln glaich oif glaich
you(SG) must and be they shall equal on equal

מאַכן דערפֿון אַ רייכערוואַרג, אַ בשׂמים אַזוי ווי
vi azoi b'somaim a reichervarg a derfun machn
as in same way fragrance a incense a of it make

דער בשׂמים-מישער מאַכט, צוגעריכט מיט זאַלץ, ריין ,
rein zalts mit tsugericht macht b'somaim-misher der
tahor salt with prepared makes perfumer the

היליק. לו און זאָלסט דערפֿון דין צעריַיבן , און
un tseraibn din derfun zolst un heilik
and to grind up fine of it you(SG) must and holy

אַרויפֿטאָן דערפֿון פֿאַר דעם צייגנים אין אוֹהל-מוֹעד ,
ohel-moed in tseignim dem far derfun aroifton
tent of meeting in testimony the before from it put

וואָס דאָרטן וועל איך זיך אַנטפּלעקן צו דיר ;
dir tsu antplekn zich ich vel dortn vos
you(SG) to reveal self I will there which

אַ היליקסטע היליקייט זאָל עס אײַך זײַן . לז און דאָס
dos un zain aich es zol heilikeit heilikste a
this and be you it shall holiness most holy a

רייכערוואַרג וואָס דו וועסט מאַכן – לויט זײַן
zain loit machn vest du vos reichervarg
its according to make will you which incense

צונויפֿמישונג זאָלט איר פֿאַר זיך נישט מאַכן ; היליק
heilik machn nisht zich far ir zolt tsunoifmishung
holy make not self for you shall mixture

צו ה זאָל עס דיר זײַן . לח איטלעכער
itlecher zain dir es zol Hashem tsu
each be for you(SG) it shall Hashem to

וואָס וועט מאַכן אַזוינס , צו שמעקן דערפֿון, וועט
vet derfun shmekn tsu azoins machn vet vos
will thereof smell to such things make will which

פֿאַרשניטן ווערן פֿון זײַן פֿאָלק .
folk zain fun vern farshnitn
people his from become be cut off

לא

31 And Hashem spoke unto Moshe, saying, [2] See, I have called by shem Betzalel ben Uri, ben Chur, of the tribe of Yehudah; [3] And I have filled him with the Ruach Elohim, in chochmah, and in tevunah, and in da'as, and in kol melachah *(all workmanship)*, [4] To devise machashavot *(artistic designs)*, to work in zahav, and in kesef, and in nechoshet, [5] And in engraving gemstones, to set them, and in wood-carving, to work in kol melachah *(all manner of workmanship)*. [6] And I, hinei, I have given with him Oholiav ben Achisamach, of the tribe of Dan; and in the hearts of all chacham lev I have put chochmah, that they may make all that I have commanded thee: [7] The Ohel Mo'ed, and the Aron HaEdut, and the Kapporet that is thereupon, and all the utensils of the Ohel, [8] And the Shulchan and its utensils, and the Menorah Hatehorah with all its utensils, and the Mizbe'ach HaKetoret, [9] And the Mizbe'ach HaOlah with all its utensils, and the Kiyor and its Stand, [10] And the Bigdei Haserad *(Knit Garments)*, and the Bigdei HaKodesh for Aharon the kohen,

אוֹן ה הָאָט געזאָגט צו משהן , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
say to thus Moshe to said has Hashem and

ב זע , איך האָב גערופֿן מיטן נאָמען בצַלְאֵל דעם זון
zun dem Betsalel nomen mitn gerufn hob ich ze
son the Betsalel name with called have I behold

פֿון אורי דעם זון פֿון חורן , פֿון שבֿט יהוּדה , ג אוֹן איך
ich un Yehudah sheyvet fun Churen fun zun dem Uri fun
I and Yehudah the tribe of of Hur of son the Uri of

האָב אים אָנגעפֿילט מיט דעם רוּחַ אלקים , אין חכמה , אוֹן
un chochme in Elokim ruach dem mit ongefilt im hob
and wisdom with G-d Spirit of the with filled him have

אין פֿאַרשטאַנדיקייט אוֹן אין קענשאַפֿט , אוֹן אין יעטוועדער מלאָכה ,
meloche yetveder in un kenshaft in un farshtandikeit in
skill every in and knowledge with and understanding with

ד אויסצוקינצלען קונציקע זאַכן , צו אַרבעטן אין גאָלד, אוֹן
un gold in arbeten tsu zachn kuntsike oistsukintslen
and gold in work to things clever to execute artistically

אין זילבער, אוֹן אין קופּער ; ה אוֹן אין שניידונג פֿון שטיינער צום
tsum shteiner fun shnaidung in un kuper in un zilber in
to stones of cutting in and bronze in and silver in

איינפֿאַסן, אוֹן אין שניצונג פֿון האָלץ, צו אַרבעטן אין יעטוועדער
yetveder in arbeten tsu holts fun shnitsung in un ainfasn
every in work to wood of carving in and to be set

מלאָכה . ו אוֹן איך, זע , האָב צוגעגעבן צו אים אָהליאָבֿ דעם
dem Oholiav im tsu tsugegebn hob ze ich un meloche
the Oholiav him to given with have behold I and craft

זון פֿון אַחיסָמָכן , פֿון שבֿט דָן ; אוֹן אין האַרצן פֿון אַלע
ale fun hartsn in un Dan sheyvet fun Achisamachn fun zun
all of hearts in and Dan the tribe of of Ahisamach of son

קלוגהאַרציקע האָב איך אַריינגעגעבן חכמה , אַז זיי זאָלן מאַכן
machn zoln zei az chochme araingegebn ich hob klughartsike
make may they that wisdom put in I have skilled craftsmen

אַלץ וואָס איך האָב דיר באַפֿוילן : ז דעם אוֹהל-מוֹעד ,
ohel-moed dem bafoiln dir hob ich vos alts
Tent of Meeting the commanded you(SG) have I which all that

אוֹן דעם אָרון פֿאַרן , אוֹן דעם דעק וואָס איבער אים,
im iber vos dek dem un tseignim faran oren dem un
it over which is cover the and testimony for the aron the and

אוֹן אַלע כלים פֿון געצעלט; ח אוֹן דעם טיש אוֹן זיַינע
zaine un tish dem un getselt fun keilim ale un
its and table of food the and the tent of utensils all and

כֿלים , אוֹן די ריינע מנוֹרה אוֹן אַלע אירע כֿלים , אוֹן דעם
dem un keilim ire ale un menoyre reine di un keilim
the and utensils its all and lampstand pure the and utensils

מזבח פֿאַר ווייַרעך; ט אוֹן דעם מזבח פֿאַר בראַנדאָפּפֿער אוֹן
un brandopfer far mizbeyech dem un vairech far mizbeyech
and olah for altar the and incense for altar

אַלע זיַינע כֿלים , אוֹן דעם האַנטפֿאַס אוֹן זיַין געשטעל; י אוֹן די
di un geshtel zain un hantfas dem un keilim zaine ale
the and stand its and basin the and utensils its all

געשטריקטע קלייַדער , אוֹן די הייליקע קלייַדער פֿאַר אַהרן דעם
dem Aharon far kleider heilike di un kleider geshtrikte
the Aaron for garments holy the and garments embroidered

and the garments of his banim, to minister in the kohen's office, [11] And the Shemen Hamishchah, and Ketoret spices for HaKodesh; according to all that I have commanded thee shall they do.

כהן , און די קליידער פון זיינע זין , אויף צו טאָן די כהונה ;
kehune di ton tsu oif zin zaine fun kleider di un koyen
priesthood the do to for sons his of garments the and kohen

יא און דאָס איל פון זאַלבונג , און דעם ווייַרעך פון שמעקעדיקע
shmekedike fun vairech dem un zalbung fun eil dos un
fragrant of incense the and anointing of oil the and

געווירצן פֿאַרן הייליקטום; אַזוי ווי אַלץ וואָס איך האָב
hob ich vos alts vi azoi heiliktum faran gevirtsn
have I which all that as in same way holy for the spice

דיר באַפוילן , זאָלן זיי טאָן.
ton zei zoln bafoiln dir
do they must commanded you(SG)

[12] And Hashem spoke unto Moshe, saying, [13] Speak thou also unto the Bnei Yisroel, saying, Verily My Shabbatot ye shall be shomer over; for it is an ot *(sign)* between Me and you throughout your dorot; that ye may have da'as that I am Hashem Who doth set thee apart as kodesh. [14] Ye shall be shomer Shabbos therefore; for it is kodesh unto you; every one that is chillul Shabbos shall surely be put to death; for whosoever doeth any work therein, that nefesh shall be cut off from among his people. [15] Sheshet yamim may work be done; but in the Yom HaShevi'i is Shabbos HaShabbaton, kodesh to Hashem; whosoever doeth any work in the Yom HaShabbos, he shall surely be put to death. [16] Wherefore the Bnei Yisroel shall be shomer Shabbos, to observe Shabbos throughout their dorot, for a brit olam. [17] It is an ot between Me and

יב און ה האָט געזאָגט צו משהן , אַזוי צו זאָגן : יג דו
du zogn tsu azoi Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
you say to thus Moshe to said has Hashem and

רעד אויך צו די קינדער פון ישׂראל, אַזוי צו זאָגן : איר זאָלט
zolt ir zogn tsu azoi Yisroel fun kinder di tsu oich red
must you say to thus Israel of children the to also speak

נאָר אָפּהיטן מיינע שבתים , וואָרעם אַ צייכן איז דאָס צווישן
tsvishn dos iz tseichn a vorem Shabbosim maine ophiten nor
between this is sign a because sabbaths my observe ever

מיר און צווישן אייַך אויף אייַערע דור-דורות ,
mir un tsvishn aich oif aiere dor-doires
me and between you for your generation after generation

כּדי איר זאָלט וויסן , אַז איך ה׳ האָב אייַך. יד און
kedei ir zolt visen az ich Hashem heilik aich un
so that you shall know that I Hashem sanctifies you and

איר זאָלט היטן שבת , וואָרעם ער איז הייליק פֿאַר אייַך; דער
der aich far heilik iz er vorem Shabbos hitn zolt ir
the one you for holy is it because Shabbos keep shall you

וואָס פֿאַרשוועכט אים, זאָל טייטן געטייט ווערן ; וואָרעם
vorem vern geteit teitn zol im farshvecht vos
because become caused to die to kill shall it desecrates who

איטלעכער וואָס טוט אין אים אַן אַרבעט, יענע זעל זאָל פֿאַרשניטן
farshnitn zol zel yene arbet an im in tut vos itlecher
be cut off shall soul that work a it in does who every

ווערן פון צווישן איר פֿאָלק . טו זעקס טעג זאָל געטאָן ווערן
vern geton zol teg zeks folk ir tsvishn fun vern
become done shall days six people you among from become

אַרבעט, אָבער אויפן זיבעטן טאָג זאָל זיין אַ שבת פון רוונג ,
ruung fun Shabbos a zain zol tog zibetn oifn ober arbet
resting of Shabbos a be shall day seventh on but work

היליק צו ה׳ ; איטלעכער וואָס טוט אַן אַרבעט אין טאָג פון
fun tog in arbet an tut vos itlecher Hashem tsu heilik
of day in work a does who each Hashem to holy

שבת , זאָל טייטן געטייט ווערן . טז און די קינדער
kinder di un vern geteit teitn zol Shabbos
children the and become caused to die to kill shall Shabbos

פון ישׂראל זאָלן היטן שבת , צו האַלטן שבת אויף זייערע
zeyere oif Shabbos haltn tsu Shabbos hitn zoln Yisroel fun
their for Shabbos hold to Shabbos keep must Israel of

דור-דורות ; אַן אייביקער ברית . יז צווישן מיר
dor-doires an eibiker bris mir tsvishn
generation after generation a perpetual covenant me between

the Bnei Yisroel l'olam; for in sheshet yamim Hashem made Shomayim and HaAretz, and on Yom HaShevi'i He rested, and was refreshed.

18 And He gave unto Moshe, when He had made an end of speaking with him upon Mt. Sinai, two Luchot HaEdut, Luchot Even, written with the Etzba Elohim.

32 And when HaAm saw that Moshe delayed to come down from HaHar, HaAm gathered themselves together unto Aharon, and said unto him, Up, make us elohim *(g-ds)*, which shall go before us; for as for this Moshe, the ish that brought us up out of Eretz Mitzrayim, we know not what is become of him.

2 And Aharon said unto them, Take off the rings of zahav in the ears of your nashim, of your banim, and of your banot, and bring them unto me.

3 And kol HaAm removed the rings of zahav which were in their ears, and brought them unto Aharon. 4 And he received them at their yad, and

אוֹן צַוויישן דִי קִינדְער פּוֹן יִשְׂרָאֵל אִיז דָאס אַ צייכן אויף אייביק,
eibik oif tseichn a dos iz Yisroel fun kinder di tsvishn un
ever for sign a this is Israel of children the between and

אַז זעקס טעג האָט ה געמאַכט דעם הימל אוֹן די ערד ,
erd di un himel dem gemacht Hashem hot teg zeks az
earth the and heaven the made Hashem has days six that

אוֹן אויפֿן זיבעטן טאָג האָט ער אויפֿגעהערט אוֹן גערוט.
gerut un oifgehert er hot tog zibetn oifn un
rested and ceased he has day seventh on and

יח אוֹן ער האָט גענעבן משהן , ווי ער האָט גענעדיקט רעדן
redn geendikt hot er vi Mosheen gegebn hot er un
speaking finished has he when Moshe given has he and

מיט אים אויפֿן באַרג סיני , די צוויי לוחות פּוֹן צייגנים , שטיינערנע
shteinerne tseignim fun luches tsvei di Sinai barg oifn im mit
stone testimony of tablets two the Sinai mount on him with

לוחות געשריבן מיט דעם פֿינגער פּוֹן אלקים.
Elokim fun finger dem mit geshribn luches
G-d of finger the with written on tablets

לב

אוֹן ווי דָאס פֿאָלק האָט געזען , אַז משה זאַמט
zamt Moshe az gezen hot folk dos vi un
delayed Moshe that seen has people this when and

זיך אַראָפּצונידערן פּוֹן באַרג , אֲזוי האָט דָאס פֿאָלק זיך
zich folk dos hot azoi barg fun aroptsunidern zich
self people this has thus mount from come down self

איינגעזאַמלט אַרום אַהרֹנען , אוֹן זיי האָבן צו אים געזאָגט: שטיי
shtei gezogt im tsu hobn zei un Aharonen arum aingezamlt
stand said him to have they and Aaron round gathered

אויף, מאַך אונדז אלקים וואָס זאָל גיין פֿאַר אונדז; וואָרעם דער
der vorem undz far gein zol vos Elokim undz mach oif
the because us before go shall which g-ds for us make up

דאָזיקער מאַן משה , וואָס האָט אונדז אויפֿגעבראַכט פּוֹן לאַנד
land fun oifgebracht undz hot vos Moshe man doziker
land of from brought up us has which Moshe man this one

מִצְרַיִם , ווייסן מיר נישט וואָס מיט אים איז געווָארן .
gevorn iz im mit vos nisht mir veisn Mitsrayim
having become is him with what not we know Egypt

ב האָט אַהרֹן צו זיי געזאָגט: נעמט אַראָפּ די גילדערנע
gilderne di arop nemt gezogt zei tsu Aharon hot
golden the off take said they to Aaron has

אוירינגען וואָס אין די אויערן פּוֹן אייַערע ווייַבער, אייַערע
aiere vaiber aiere fun oiern di in vos oiringen
your wives your of ears the in which are earings

זין , אוֹן אייַערע טעכטער , אוֹן ברענגט צו מיר.
mir tsu brengt un techter aiere un zin
me to bring and daughters your and sons

ג האָט דָאס גאַנצע פֿאָלק אַראָפּגענומען פּוֹן זיך
zich fun aropgenumen folk gantse dos hot
self from removed people whole this has

די גילדערנע אוירינגען וואָס אין זייערע אויערן, אוֹן
un oiern zeyere in vos oiringen gilderne di
and ears their in which are earings golden the

געבראַכט צו אַהרֹנען . ד אוֹן ער האָט צוגענומען פּוֹן
fun tsugenumen hot er un Aharonen tsu gebracht
from received has he and Aaron to brought

זייער האַנט, און האָט עס אויסגעפֿורעמט מיט אַ חֶרֶט ,
cheret a mit oisgefuremt es hot un hant zeyer
tool a with molded from it has and hand their

און האָט דערפֿון געמאַכט אַ געגאָסן קאַלב; און זיי האָבן
hobn zei un kalb gegosn a gemacht derfun hot un
have they and calf cast a made of it has and

געזאָגט: דאָס איז דײַן ג-טס, ישׂראֵל, וואָס האָט דיך
dich hot vos Yisroel g-ts dain iz dos gezogt
you(SG) have which Israel g-ds your are these said

אויפֿגעבראַכט פֿון לאַנד מִצרַיִם .
Mitsrayim land fun oifgebracht
Egypt land of from brought up

[5] ה און ווי אַהרֹן האָט דאָס געזען , אַזוי האָט ער געבויט
geboit er hot azoi gezen dos hot Aharon vi un
built he has even seen this has Aaron when and

פֿאַר אים אַ מזבח , און אַהרֹן האָט אויסגערופֿן און
un oisgerufn hot Aharon un mizbeyech a im far
and proclaimed has Aaron and altar an it before

געזאָגט: אַ יום-טובֿ צו ה איז מאָרגן . [ו] און זיי
zei un morgn iz Hashem tsu yom-tov a gezogt
they and tomorrow is Hashem to festival a said

האָבן זיך געפֿעדערט אויף מאָרגן , און האָבן אויפֿגעבראַכט
oifgebracht hobn un morgn oif gefedert zich hobn
offered have and next day on rose early self have

בראַנדאָפּפֿער , און געזונט פֿרידאָפּפֿער ; און דאָס
dos un fridopfer genent un brandopfer
the and peace offerings offered and burnt offerings

פֿאָלק האָט זיך געזעצט עסן און טרינקען, און זיי
zei un trinken un esen gezetst zich hot folk
they and to drink and to eat sat self has people

זיינען אויפֿגעשטאַנען זיך צו שפּילן .
shpiln tsu zich oifgeshtanen zainen
play music to self arisen have

[ז] האָט ה גערעדט צו משהן : גיי נידער אַראָפּ,
arop nider gei Mosheen tsu geredt Hashem hot
down go down go Moshe to spoken Hashem has

וואָרעם פֿאַרדאָרבן געווארן איז דײַן פֿאָלק , וואָס
vos folk dain iz gevorn fardorben vorem
which people your is having become corrupt because

דו האָסט אויפֿגעבראַכט פֿון לאַנד מִצרַיִם ; [ח] זיי
zei Mitsrayim land fun oifgebracht host du
they Egypt land of from brought up have you

האָבן זיך גיך אָפּגעקערט פֿון דעם וועג וואָס
vos veg dem fun opgekert gich zich hobn
which way the from turned aside quickly selves have

איך האָב זיי באַפֿוילן ; זיי האָבן זיך געמאַכט אַ
a gemacht zich hobn zei bafoiln zei hob ich
a made selves have they commanded them have I

געגאָסן קאַלב, און האָבן זיך געבוקט צו אים, און זיי
zei un im tsu gebukt zich hobn un kalb gegosn
they and it to bowed selves have and calf cast

האָבן מקריבֿ געווען צו אים, און געזאָגט: דאָס איז
iz dos gezogt un im tsu geven makrev hobn
are these said and it to having done offering have

fashioned it with a cheret, after he had made it an Egel Masekhah *(Molten Calf)*; and they said, These be thy elohim, O Yisroel, which brought thee up out of Eretz Mitzrayim.

5 And when Aharon saw it, he built a Mizbe'ach before it; and Aharon made proclamation, and said, Tomorrow is a chag *(feast)* to Hashem. 6 And they rose up early the next day, and offered olot, and brought shelamim; and HaAm sat down to eat and to drink, and rose up letzachek *(to revel)*.

7 And Hashem said unto Moshe, Go, get thee down; for thy people, which thou broughtest out of Eretz Mitzrayim, have corrupted themselves; 8 They have turned aside quickly from HaDerech which I commanded them; they have made them an Egel Masekhah, and have bowed down to it, and have sacrificed thereunto, and said, These be thy elohim, O Yisroel, which have brought thee up out of

the Eretz Mitzrayim.
9 And Hashem said unto Moshe, I have seen this people, and, hinei, it is an Am Kesheh Oref *(stiffnecked, obstinate people)*;
10 Now therefore let Me alone, that My wrath may burn hot against them, and that I may consume them; I will make of thee a Goy Gadol.

דיִן ג-טס, יִשְׂרָאֵל, ווָאָס האָט דיך אויפֿגעבראַכט
oifgebracht dich hot vos Yisroel g-ts dain
brought up you(SG) did which Israel g-ds your

פֿון לאַנד מִצרַיִם . ט און ה האָט געזאָגט צו
tsu gezogt hot Hashem un Mitsrayim land fun
to said has Hashem and Egypt land of from

משהן : איך האָב געזען דאָס דאָזיקע פֿאָלק , ערשט עס
es ersht folk dozike dos gezen hob ich Mosheen
it look people this the seen have I Moshe

איז אַ האַרטנעקיק פֿאָלק ; י און אַצונד לאָז מיך , און מײַן
main un mich loz atsund un folk hartnekik a iz
my and me let now and people stiff-necked a is

צאָרן וועט גרימען אויף זיי , און איך וועל זיי
zei vel ich un zei oif grimen vet tsorn
them will I and them against be kindled will anger

פֿאַרלענדן, און וועל דיך מאַכן פֿאַר אַ גרויס פֿאָלק .
folk grois a far machn dich vel un farlendn
people great a for make you(SG) will and destroy

11 And Moshe besought Hashem Elohav, and said, Hashem, why doth Thy wrath burn hot against Thy people, which Thou hast brought forth out of Eretz Mitzrayim with ko'ach gadol, and with a yad chazakah? 12 Why should the Egyptians speak, and say, For ra'ah *(evil intent)* did He bring them out, to slay them in the mountains, and to consume them from the face of ha'adamah? Turn from Thy fierce wrath, and relent of the ra'ah against Thy people. 13 Remember Avraham, Yitzchak, and Yisroel, Thy avadim, to whom Thou swore by Thine own Self, and saidst unto them, I will multiply your zera as the kokhavim of Shomayim, and kol haaretz hazot that I have spoken of will I give unto your zera,

יא האָט משה געבעטן פֿאַר ה זײַן ג-ט, און ער האָט
hot er un G-t zain Hashem far gebetn Moshe hot
has he and G-d his Hashem before entreated Moshe has

געזאָגט: פֿאַר וואָס, ה , זאָל גרימען דײַן צאָרן אויף דײַן
dain oif tsorn dain grimen zol Hashem vos far gezogt
your on anger your be kindled shall Hashem what for said

פֿאָלק , וואָס דו האָסט אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד מִצרַיִם מיט
mit Mitsrayim land fun aroisgetsoign host du vos folk
with Egypt land of from brought out have you who people

גרויס כּוֹח און מיט אַ שטאַרקער האַנט? יב פֿאַר וואָס זאָל זאָגן
zoln vos far hant shtarker a mit un koiech grois
shall what for hand strong a with and strength great

זאָגן די מִצרַיִם , אַזוי צו זאָגן : צום בייזן האָט ער זיי
zei er hot beizn tsum zogn tsu azoi Mitsrayim di zogn
them he has evil for the say to thus Egyptians the to say

אַרויסגעצויגן , כּדי זיי צו הרגענען אין די בערג , און זיי
zei un berg di in hargen tsu zei kedei aroisgetsoign
them and hill country the in kill to them so as brought out

צו פֿאַרלענדן פֿון דעם גאָזיכט פֿון דער ערד ? קער זיך אָפּ פֿון
fun op zich ker erd der fun gezicht dem fun farlendn tsu
from away self turn earth the of face the from destroy to

דײַן גרימצאָרן, און האָב חרטה אויף דעם בייז צו דײַן פֿאָלק .
folk dain tsu beiz dem oif charote hob un grimtsorn dain
people your to evil this about regret have and wrath your

יג דערמאָן זיך אָן אַבֿרהם , אָן יִצחָק , און אָן יִשְׂרָאֵל, דײַנע
daine Yisroel on un Yitschak on Avraham on zich dermon
your Israel on and Yitzchak on Avraham on self remember

קנעכט , וואָס דו האָסט זיי געשוואָרן בײַ זיך , און
un zich bai geshvorn zei host du vos knecht
and self by sworn an oath to them have you whom servants

האָסט צו זיי גערעדט: איך וועל מערן אײַער זאָמען אַזוי וויִ די
di vi azoi zomen aier mern vel ich geredt zei tsu host
the like just seed your increase will I spoken them to have

שטערן פֿון הימל , און דאָס דאָזיקע גאַנצע לאַנד וואָס איך האָב
hob ich vos land gantse dozike dos un himel fun shtern
have I which land whole this the and heaven of stars

and they shall inherit it l'olam. 14 And Hashem relented of the ra'ah which He thought to do unto His people.

געזאָגט, וועל איך געבן צו אייַער זאָמען, און זיי וועלן עס אַרבן
arben es veln zei un zomen aier tsu gebn ich vel gezogt
inherit it will they and seed your to give I will spoken

אויף אייביק. יד האָט ה חרטה געהאַט אויף דעם בייז וואָס
vos beiz dem oif gehat charote Hashem hot eibik oif
which evil the about have had regret Hashem has ever for

ער האָט געזאָגט צו טאָן צו זיַין פֹאָלק.
folk zain tsu ton tsu gezogt hot er
people his to do to said has he

15 And Moshe turned, and went down from HaHar, and the two Luchot HaEdut were in his yad; the Luchot were written on both their sides; on the one side and on the other were they written. 16 And the Luchot were the ma'aseh Elohim, the writing was the Mikhtav Elohim, engraved upon the Luchot.

טו און משה האָט זיך אומגעקערט, און האָט אַראָפגענידערט
aropgenidert hot un umgekert zich hot Moshe un
gone down has and turned self has Moshe and

פֹון באַרג, מיט די צוויי לוחות פֹון צייגנים אין זיַין
zain in tseignim fun luches tsvei di mit barg fun
his in testimony of tablets two the with mount from

האַנט, לוחות באַשריבן פֹון זייערע בייַדע זיַטן; פֹון דער זיַט
zait der fun zaitn beide zeyere fun bashribn luches hant
side the at sides two their at written tablets hand

און פֹון יענער זיַט זיַנען זיי געווען באַשריבן.
bashribn geven zei zainen zait yener fun un
written having been them are side that one at and

טז און די לוחות זיַנען געווען די אַרבעט פֹון אלקים,
Elokim fun arbet di geven zainen luches di un
G-d of work the having been are tablets the and

און דער כּתבּ איז געווען דער כּתבּ פֹון אלקים,
Elokim fun kesav der geven iz kesav der un
G-d of writing the having been is writing the and

אויסגעקריצט אויף די לוחות.
luches di oif oisgekritst
tablets the on inscribed

17 And when Yehoshua heard the kol HaAm as they shouted, he said unto Moshe, There is a noise of milchamah in the machaneh.

יז און יְהוֹשׁוּעַ האָט געהערט דעם קול פֹון דעם פֹאָלק
folk dem fun kol dem gehert hot Yehoshua un
people the of sound the heard has Yehoshua and

אין זיַין שאַלן, און ער האָט געזאָגט צו משהן: אַ
a Mosheen tsu gezogt hot er un shaln zain in
a Moshe to said has he and loud sound its in

קול פֹון מלחמה איז אין לאַגער.
lager in iz milchome fun kol
the camp in is battle of voice

18 And Moses said, It is not the voice of them that shout for gevurah, neither is it the voice of them that cry of chalushah; but the noise of them that sing that I hear.

יח האָט ער געזאָגט: עס איז נישט אַ קול פֹון געשריי פֹון
fun geshrei fun kol a nisht iz es gezogt er hot
of cries of voice a not is it said he has

גבֿורה, און נישט אַ קול פֹון געשריי פֹון שוואַכקייט; אַ
a shvachkeit fun geshrei fun kol a nisht un gevure
a weakness of cry of voice a not and power

קול פֹון זינגען הער איך.
ich her zingen fun kol
I hear singing of voice

19 And it came to pass, as soon as he came nigh unto the machaneh, that he saw the Egel, and the mecholot; and

יט און עס איז געווען, ווי ער האָט גענענט צום לאַגער,
lager tsum genent hot er vi geven iz es un
the camp to come near has he as become is it and

און האָט געזען דאָס קאַלב און די טענץ, אַזוי האָט געגרימט
gegrimt hot azoi tents di un kalb dos gezen hot un
be kindled has thus dance the and calf the seen has and

the anger of Moshe burned hot, and he threw the Luchot out of his hands, and broke them at the foot of HaHar. 20 And he took the Egel which they had made, and burned it in the eish, and ground it to powder, and scattered it upon the mayim, and made the Bnei Yisroel drink of it.

דער צאָרן פֿון משהן , און ער האָט אַ וואָרף געטאָן פֿון
fun geton vorf a hot er un Mosheen fun tsorn der
from done throw a has he and Moshe of anger the

זיַינע הענט די לוחות , און האָט זיי צעבראָכן אונטערן
untern tsebrochn zei hot un luches di hent zaine
at the foot of broken them has and tablets the hands his

כ באַרג . און ער האָט געמומען דאָס קאַלב, וואָס זיי האָבן
hobn zei vos kalb dos genumen hot er un barg
have they which calf this taken has he and mount

געמאַכט, און האָט פֿאַרברענט אין פֿייַער, און צעמאָלן ביז
biz tsemoln un faier in farbrent hot un gemacht
until grind up and fire in burned up has and made

וואַנען עס איז געוואָרן דין , און האָט צעשאָטן אויפֿן
oifn tseshotn hot un din gevorn iz es vanen
on scattered has and fine having become is it whence

וואַסער, און געגעבן טרינקען די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל.
Yisroel fun kinder di trinken gegebn un vaser
Israel of children the to drink given and water

21 And Moshe said unto Aharon, What did this people unto thee, that thou hast brought so chata'ah gedolah upon them?

כא און משה האָט געזאָגט צו אַהרֹן : וואָס האָט דיר דאָס
dos dir hot vos Aharonen tsu gezogt hot Moshe un
the to you(SG) has what Aaron to said has Moshe and

זינד? דאָזיקע פֿאָלק געטאָן, וואָס דו האָסט געבראַכט אויף אים אַ גרויסע
zind groise a im oif gebracht host du vos geton folk dozike
sin great a it on brought have you that done people this

22 And Aharon said, Let not the anger of adoni burn hot; thou knowest HaAm, that they are prone to rah *(evil)*. 23 For they said unto me, Make for us elohim, which shall go before us; for as for this Moshe, the ish that brought us up out of Eretz Mitzrayim, we know not what is become of him. 24 And I said unto them, Whosoever hath any zahav, let them remove it. So they gave it me; then I cast it into the eish, and there came out this Egel.

כב האָט אַהרֹן געזאָגט: זאָל נישט גרימען דער צאָרן פֿון מיין
main fun tsorn der grimen nisht zol gezogt Aharon hot
my of anger the be kindled not may said Aaron has

האַר; דו קענסט דאָס פֿאָלק , אַז ער איז שלעכט. כג האָבן זיי צו מיר
mir tsu zei hobn shlecht iz er az folk dos kenst du har
me to they have evil is it that people this know you lord

געזאָגט: מאַך אונדז אַ ג-טס וואָס זאָל גיין פֿאַר אונדז, וואָרעם
vorem undz far gein zol vos g-ts a undz mach gezogt
because us before go shall which gods a us make said

דער דאָזיקער מאַן משה , וואָס האָט אונדז אויפֿגעבראַכט פֿון לאַנד
land fun oifgebracht undz hot vos Moshe man doziker der
land of from brought up us has who Moshe man this one the

מִצרַיִם , ווייסן מיר נישט וואָס מיט אים איז געוואָרן . כד האָב איך צו
tsu ich hob gevorn iz im mit vos nisht mir veisn Mitsrayim
to I have happened is him with what not we know Egypt

זיי געזאָגט: ווער עס האָט גאָלד, נעמט אַראָפּ פֿון זיך ; און זיי
zei un zich fun arop nemt gold hot es ver gezogt zei
they and self of off take gold has it whoever said them

האָבן מיר געגעבן , און איך האָב עס אַריַינגעוואָרפֿן אין פֿייַער, און עס איז
iz es un faier in araingevorfn es hob ich un gegebn mir hobn
is it and fire in thrown into it have I and given me have

אַרויסגעקומען דאָס דאָזיקע קאַלב.
kalb dozike dos aroisgekumen
calf this the came out

25 And when Moshe saw that HaAm were exposed; (for Aharon had exposed them to derision among their enemies;) 26 Then

כה און משה האָט געזען דאָס פֿאָלק , אַז עס איז צעווילדערט,
tsevildert iz es az folk dos gezen hot Moshe un
wild was it that people the seen has Moshe and

. וויַיל אַהרֹן האָט עס צעווילדערט, צו שאַנד בייַ זייערע פֿייַנט
faint zeyere bai shand tsu tsevildert es hot Aharon vail
enemies their with shame for made wild it has Aaron because

כו הָאָט משה זיך געשטעלט אין טויער פֿון לאַגער, און האָט געזאָגט:
gezogt hot un lager fun toier in geshtelt zich Moshe hot
said has and camp of gate in stood self Moshe has

ווער פֿאַר ה , צו מיר! האָבן זיך איינגעזאַמלט צו אים אַלע
ale im tsu aingezamlt zich hobn mir tsu Hashem far ver
all the him to gathered self have me to Hashem for who is

קינדער פֿון לֵוִי . כז און ער האָט צו זיי געזאָגט: אַזוי האָט גערעדט
gezogt hot azoi gezogt zei tsu hot er un Levi fun kinder
said has thus said them to has he and Levi of children

ה אלוקי יִשְׂרָאֵל: טוט אָן איטלעכער זיין שווערד אויף זיין
zain oif shverd zain itlecher on tut Yisroel Elokei Hashem
his on sword his each on do Israel the G-d of Hashem

דיך , גייט דורך הין און צוריק פֿון טויער צו טויער אין לאַגער,
lager in toier tsu toier fun tsurik un hin durch geit dich
camp in gate to gate from forth and back through go thigh

און הרגעט איטלעכער זיין ברודער, און איטלעכער זיין חבר , און
un chever zain itlecher un bruder zain itlecher harget un
and neighbor his each and brother his each kill and

איטלעכער זיין קרוב .
korev zain itlecher
close relative his each

כח האָבן די קינדער פֿון לֵוִי געטאָן אַזוי ווי דאָס וואָרט
vort dos vi azoi geton Levi fun kinder di hobn
word this as just done Levi of children the have

פֿון משהן , און עס זיינען געפֿאַלן פֿון פֿאָלק אין
in folk fun gefaln zainen es un Mosheen fun
in the people of fallen have there and Moshe of

יענעם טאָג אַרום דריי טויזנט מאַן. כט און משה האָט
hot Moshe un man toiznt drai arum tog yenem
had Moshe and men thousand three around day that

געזאָגט: דערפֿילט איר היינט צו ה , ווייל
vail Hashem tsu haint hant aier derfilt gezogt
because Hashem to today hand your have filled said

איטלעכער איז געווען אַקעגן זיין זון , און אַקעגן
akegn un zun zain akegn geven iz itlecher
against and son his against having been is each

זיין ברודער, און כדי איך היינט צו געבן אַ ברכה .
broche a gebn tsu haint aich kedei un bruder zain
blessing a give to today for you so that and brother his

ל און עס איז געווען אויף מאָרגן , האָט משה געזאָגט
gezogt Moshe hot morgn oif geven iz es un
said Moshe has next day on having been is it and

צום פֿאָלק : איר האָט געזינדיקט אַ גרויסע זינד; און אַצונד
atsund un zind groise a gezindikt hot ir folk tsum
now and sin great a sinned have you people to

וועל איך אַרויפֿגיין צו ה , אפֿשר וועל איך מכפּר זיין
zain mechaper ich vel efsher Hashem tsu aroifgein ich vel
do expiate I will perhaps Hashem to go up I will

אויף אייער זינד. לא האָט משה זיך אומגעקערט צו ה ,
oif aier zind hot Moshe zich umgekert tsu Hashem
for your sin has Moshe self returned to Hashem

און האָט געזאָגט: איך בעט דיך , דאָס דאָזיקע פֿאָלק
un hot gezogt ich bet dich dos dozike folk
and has said I entreat you(SG) the this people

Moshe stood in the sha'ar of the machaneh, and said, Who is on Hashem's side? Let him rally unto me. And all the Bnei Levi gathered themselves together unto him. [27] And he said unto them, Thus saith Hashem Elohei Yisroel, Put every man his cherev by his side, and go in and out from sha'ar to sha'ar throughout the machaneh, and slay every man his brother, and every man his companion, and every man his neighbor.

[28] And the Bnei Levi did according to the word of Moshe; and there fell of HaAm that day about three thousand men. [29] For Moshe had said, Consecrate yourselves today to Hashem, even every man against his ben, and against his brother; that He may bestow upon you a brocha this day.

[30] And it came to pass on the next day, that Moshe said unto HaAm, Ye have sinned a chata'ah gedolah; and now I will go up unto Hashem; perhaps I can make kapporah for your chattat. [31] And Moshe returned unto Hashem, and said, Oh, this people have sinned

a chata'ah gedolah,
and have made for
themselves elohei
zahav. 32 Yet now,
if Thou wilt forgive
their chattat but if
not, blot me, now, out
of Thy Sefer which
Thou hast written.

33 And Hashem said unto
Moshe, Whosoever
hath sinned against
Me, him will I blot
out of My Sefer.
34 Therefore now
go, lead HaAm unto
the place of which
I have spoken unto
thee; hinei, Malachi
shall go before thee;
nevertheless in the
yom when I visit I will
visit their sin upon them.

35 And Hashem plagued
HaAm, because they made
the Egel, which Aharon made.

33 And Hashem
said unto
Moshe, Depart, and
go from here, thou
and HaAm which thou
hast brought up out
of Eretz Mitzrayim,
unto HaAretz which I
swore unto Avraham,
to Yitzchak, and
to Ya'akov, saying,
Unto thy zera will
I give it; 2 And I
will send a Malach
before thee; and I
will drive out the

הָאָט געזינדיקט אַ גרויסע זינד, און זיי האָבן זיך געמאַכט אַ
a gemacht zich hobn zei un zind groise a gezindikt hot
a made selves have they and sin great a sinned has

ג-טס פֿון גאָלד. לב איז, אַצונד, אויב דו ווּעסט פֿאַרגעבן זייער
zeyer fargebn vest du oib atsund iz gold fun g-ts
their forgive will you if now is gold of g-ds

זינד – און אויב נישט, מעק מיך אויס, איך בעט דיך ,
dich bet ich ois mich mek nisht oib un zind
you(SG) entreat I out me erase not if and sin

פֿון דיין בוך וואָס דו האָסט געשריבן.
geshribn host du vos buch dain fun
written have you which book your from

לג האָט ה געזאָגט צו משהן : ווער עס האָט
hot es ver Mosheen tsu gezogt Hashem hot
has there whoever Moshe to said Hashem has

געזינדיקט צו מיר, אים ווּעל איך אויסמעקן פֿון מײַן בוך.
buch main fun oismekn ich vel im mir tsu gezindikt
book my from erase I will him me against sinned

לד און אַצונד גיי פֿיר דאָס דאָזיקע פֿאָלק אַהין וווּ איך האָב
hob ich vu ahin folk dozike dos fir gei atsund un
have I where there people this this lead go now and

דיר געזאָגט; זע , מײַן מלאך וועט גיין דיר
dir gein vet malach main ze gezogt dir
to you(SG) go will Angel my behold said you(SG)

פֿאַרויס ; אָבער אין דעם טאָג, וואָס איך רעכן זיך , וועל
vel zich rechn ich vos tog dem in ober farois
will self punish I when day the in however ahead of

איך זיך רעכענען מיט זיי פֿאַר זייער זינד.
zind zeyer far zei mit rechenen zich ich
sin their for them along with punish self I

לה און ה האָט געפּלאָגט דאָס פֿאָלק פֿאַר וואָס זיי
zei vos far folk dos geplogt hot Hashem un
they why for people this afflicted has Hashem and

האָבן געמאַכט דאָס קאַלב, וואָס אַהרן האָט געמאַכט.
gemacht hot Aharon vos kalb dos gemacht hobn
made has Aaron which calf this made have

לג און ה האָט געזאָגט צו משהן : קום , גיי
gei kum Mosheen tsu geredt hot Hashem un
go come Moshe to spoken has Hashem and

אַרויף פֿון דאַנען, דו און דאָס פֿאָלק וואָס דו
du vos folk dos un du danen fun aroif
you which people this and you here from up

האָסט אויפֿגעבראַכט פֿון לאַנד מִצרַיִם , צו דעם לאַנד
land dem tsu Mitsrayim land fun oifgebracht host
land the to Egypt land of from brought up have

וואָס איך האָב געשוואָרן צו אַברהמען , צו יִצחָק ,
Yitschakn tsu Avrahamen tsu geshvorn hob ich vos
Yitzchak to Avraham to sworn an oath have I which

און צו יעקבֿן , אַזוי צו זאָגן: צו דיין זאָמען וועל איך עס
es ich vel zomen dain tsu zogn tsu azoi Yaakovn tsu un
it I will seed your to say to thus Yaakov to and

געבן – ב און איך וועל שיקן דיר פֿאַרויס אַ מלאך ,
malach a farois dir shikn vel ich un gebn
Angel an ahead of for you(SG) send will I and give

Kena'ani, the Emori, the Chitti, the Perizzi, the Chivi, and the Yevusi; [3] Unto an Eretz zavat cholov and devash; for I will not go up in the midst of thee; for thou art an Am Kesheh Oref; lest I consume thee in HaDerech.

[4] And when HaAm heard these evil tidings, they mourned; and no ish did put on him his ornamental attire. [5] For Hashem had said unto Moshe, Say unto the Bnei Yisroel, Ye are an Am Kesheh Oref; I will come up into the midst of thee in a moment, and consume thee; therefore now put off thy ornamental attire from thee, that I may decide what to do unto thee. [6] And the Bnei Yisroel stripped themselves of their ornamental attire by Mt. Chorev.

[7] And Moshe would take the Ohel, and pitch it outside the machaneh, afar off from the machaneh, and called it the Ohel Mo'ed. And it came to pass, that every one which sought Hashem went out unto the Ohel Mo'ed, which was outside the machaneh.

און וועל פַֿאַרטרײַבן דעם כְּנַעֲנִי , דעם אֱמוֹרִי, און דעם
dem un Emori dem Kenaani dem fartraiben vel un
the and Emori the Kena'ani the drive before will and

חִתִּי , און דעם פְּרִזִּי , דעם חִוִּי , און דעם יְבוּסִי – [ג] צו אַ
a tsu Yevusi dem un Chivi dem Perizzi dem un Chitti
a to Yevusi the and Chivi the Perizzi the and Chitti

לאַנד וואָס פֿליסט מיט מילך און האָניק – וואָרעם איך וועל
vel ich vorem honik un milch mit flist vos land
will I for honey and milk with flows which land

נישט אַרויפֿגיין צווישן דיר , ווײַל אַ האַרטנעקיק פֿאָלק
folk hartnekik a vail dir tsvishn aroifgein nisht
people stiff-necked a because you(SG) among go up not

ביסטו ; איך קען דיך נאָך פֿאַרלענדן אויפֿן וועג.
veg oifn farlendn noch dich ken ich bistu
way on the destroy yet you(SG) can I are you

[ד] האָט דאָס פֿאָלק געהערט דעם דאָזיקן שלעכטן אָנזאָג , און
un onzog shlechtn dozikn dem gehert folk dos hot
and announcement evil this the heard people this has

זיי האָבן געטרויערט, און האָבן קיינער נישט אָנגעטאָן זײַן צירונג אויף
oif tsirung zain ongeton nisht keiner hobn un getroiert hobn zei
on jewelry his put on not no one have and mourned have they

זיך . [ה] און ה האָט געזאָגט צו משהן : זאָג צו די קינדער פֿון
fun kinder di tsu zog Mosheen tsu gezogt hot Hashem un zich
of children the to say Moshe to said had Hashem and self

ישְׂרָאֵל: איר זייט אַ האַרטנעקיק פֿאָלק ; איין רגע וועל איך זאָל
zol ich ven rege ein folk hartnekik a zait ir Yisroel
shall I when moment one people stiff-necked a are you Israel

אַרויפֿגיין צווישן דיר , וועל איך דיך פֿאַרלענדן. און אַצונד נעם
nem atsund un farlendn dich ich vel dir tsvishn aroifgein
take now and destroy you(SG) I will you(SG) among go up

אַראָפּ דײַן צירונג פֿון זיך , און איך וועל באַטראַכטן, וואָס איך זאָל
zol ich vos batrachtn vel ich un zich fun tsirung dain arop
shall I what consider will I and self from jewelry your off

טאָן צו דיר . [ו] האָבן די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל זיך אויסגעטאָן זייער
zeyer oisgeton zich Yisroel fun kinder di hobn dir tsu ton
their taken off self Israel of children the have you(SG) to do

צירונג פֿון באַרג חוֹרֵב אָן.
on Chorev barg fun tsirung
on Chorev mount from jewelry

[ז] און משה פֿלעגט נעמען דאָס געצעלט, און פֿלעגט עס זיך
zich es flegt un getselt dos nemen flegt Moshe un
self it used to and tent the take used to Moshe and

אויפֿשטעלן אויסן לאַגער , ווײַט פֿון לאַגער , און פֿלעגט עס
es flegt un lager fun vait lager oisn oifshteln
it used to and the camp from far the camp outside raise up

רופֿן אוֹהל-מוֹעד . און עס איז געווען , איטלעכער וואָס
vos itlecher geven iz es un ohel-moed rufn
who everyone having been is it and Tent of Meeting call

האָט געזוכט ה , פֿלעגט אַרויסגיין צום אוֹהל-מוֹעד
ohel-moed tsum aroisgein flegt Hashem gezucht hot
Tent of Meeting to go out used to Hashem sought has

וואָס אויסן לאַגער . [ח] און עס איז געווען , ווי משה
Moshe vi geven iz es un lager oisn vos
Moshe when having been is it and the camp outside which is

איז אַרויסגעגאַנגען צום געצעלט, אַזוי פלעגט דאָס גאַנצע
gantse dos flegt azoi getselt tsum aroisgegangen iz
whole this used to thus the tent to having gone forth is

פֿאָלק זיך אויפֿשטעלן, און שטיין איטלעכער אין איינגאַנג פֿון
fun aingang in itlecher shtein un oifshteln zich folk
of entrance in each to stand and get up self people

זײַן געצעלט, און נאָכקוקן משהן , ביז ער גייט אַרײַן אין
in arain geit er biz Mosheen nochkukn un getselt zain
in into goes he until Moshe be looking after and tent his

געצעלט. ט און עס איז געווען , ווי משה איז אַרײַנגעגאַנגען
araingegangen iz Moshe vi geven iz es un getselt
gone in has Moshe when having been was it and the tent

אין געצעלט, פלעגט אַראָפּנידערן דער וואָלקן-זײַל , און שטיין
shtein un volken-zail der aropnideren flegt getselt in
stand and pillar of cloud the go down used to the tent into

ביים איינגאַנג פֿון געצעלט, און ה פלעגט רעדן מיט
mit redn flegt Hashem un getselt fun aingang baim
with speak used to Hashem and the tent of the entrance at

משהן . י און דאָס גאַנצע פֿאָלק פלעגט זען דעם וואָלקן-זײַל
volken-zail dem zen flegt folk gantse dos un Mosheen
pillar of cloud the see used to people whole this and Moshe

שטיין ביים איינגאַנג פֿון געצעלט, און דאָס גאַנצע פֿאָלק
folk gantse dos un getselt fun aingang baim shtein
people whole this and the tent of the entrance at stand

פלעגט אויפֿשטיין, און זיך בוקן איטלעכער ביים איינגאַנג
aingang baim itlecher bukn zich un oifshtein flegt
the entrance at each bow down self and stand up used to

פֿון זײַן געצעלט.
getselt zain fun
tent his of

יא און ה פלעגט רעדן צו משהן פנים אֶל פנים ,
ponem el ponem Mosheen tsu redn flegt Hashem un
face to face Moshe to speak used to Hashem and

אַזוי ווי אַ מענטש רעדט צו זײַן חבֵר . און ער פלעגט זיך
zich flegt er un chever zain tsu redt mentsh a vi azoi
self used to he and neighbor his to speaks man a as just

אומקערן אין לאַגער , אָבער זײַן באַדינער יְהוֹשׁוּעַ דער זון פֿון
fun zun der Yehoshua badiner zain ober lager in umkeren
of son the Yehoshua servant his but the camp in return back

נון , אַ יונגערמאַן , פלעגט נישט אָפּטרעטן פֿון געצעלט.
getselt fun optretn nisht flegt yungerman a Nun
the tent from withdraw not used to young man a Nun

יב און משה האָט געזאָגט צו ה : זע , דו זאָגסט צו מיר:
mir tsu zogst du ze Hashem tsu gezogt hot Moshe un
me to say you look Hashem to said has Moshe and

ברענג אויף דאָס דאָזיקע פֿאָלק , אָבער דו האָסט מיך נישט געלאָזט
gelozt nisht mich host du ober folk dozike dos oif breng
allowed not me have you but people this the on bring

וויסן , וועמען דו וועסט שיקן מיט מיר. דו האָסט דאָך געזאָגט:
gezogt doch host du mir mit shikn vest du vemen visen
said yet have you me with send will you whom to know

איך האָב דיך דערקענט מיטן נאָמען , און האָסט אויך געפֿונען
gefunen oich host un nomen mitn derkent dich hob ich
found also you have and name with known you(SG) have I

[8] And it came to pass, when Moshe went out unto the Ohel, that kol HaAm rose up, and stood every man at his petach ohel, and watched after Moshe, until he was gone into the Ohel. [9] And it came to pass, as Moshe entered into the Ohel, the Ammud of the Anan descended, and stood at the petach Ohel, and Hashem would speak with Moshe. [10] And kol HaAm saw the Ammud of the Anan stand at the petach Ohel; and kol HaAm rose up and worshiped, every man in his petach ohel.

[11] And Hashem spoke unto Moshe face to face, as an ish speaketh unto his re'a *(neighbor)*. And he returned into the machaneh; but his mesharet Yehoshua ben Nun, a na'ar, departed not out of the Ohel.

[12] And Moshe said unto Hashem, See, Thou sayest unto me, Bring this people onward; and Thou hast not let me know whom Thou wilt send with me. Yet Thou hast said, I know thee by shem, and thou hast also found

chen *(grace, unmerited favor)* in My sight.

13 Therefore, now, if I have found chen in Thy sight, show me now Thy Derech, that I may have da'as of Thee, that I may find chen in Thy sight; and consider that this nation is Thy people.

יג און אַצונד , אויב, איך בעט דיך , איך
ich dich bet ich oib atsund un oign maine in chein
I you(SG) entreat I if now and eyes my in favor

האָב געפֿונען חֵן אין דײַנע אויגן, לאָז מיך וויסן , איך בעט
bet ich visen mich loz oign daine in chein gefunen hob
entreat I know me let eyes your in favor found have

דיך , דײַנע וועגן , אַז איך זאָל דיך קענען, כּדי איך
ich kedei kenen dich zol ich az vegen daine dich
I so that know you(SG) shall I that ways your you(SG)

זאָל געפֿינען חֵן אין דײַנע אויגן; און זע אַז דאָס דאָזיקע
dozike dos az ze un oign daine in chein gefinen zol
this the that behold and eyes your in favor find may

פֿאָלק . איז דאָך דײַן פֿאָלק
folk dain doch iz folk
people your indeed is people

14 And He said, My Presence shall go with thee, and I will give thee rest.

יד האָט ער געזאָגט: מײַן פּנים וועט מיטגיין ,
mitgein vet ponem main gezogt er hot
be going with will presence my said he has

און איך וועל דיך באַרואן .
baruyen dich vel ich un
give rest you(SG) will I and

15 And he said unto Him, If Thy Presence go not with me, bring us not up from here.

טו האָט ער צו אים געזאָגט: אויב דײַן פּנים גייט נישט
nisht geit ponem dain oib gezogt im tsu er hot
not goes presence your if said him to he has

מיט אונדז, זאָלסטו אונדז נישט אויפֿברענגען פֿון דאַנען.
danen fun oifbrengen nisht undz zolstu undz mit
here from bring up not us shall you us with

16 For how then shall it be known that I and Thy people have found chen in Thy sight? Is it not in that Thou goest with us? So shall we be made distinct as separate, I and Thy people, from all the people that are upon the face of ha'adamah.

טז וואָרעם מיט וואָס דען זאָל דערקענט ווערן , אַז איך
ich az vern derkent zol den vos mit vorem
I that become known shall then what with because

האָב געפֿונען חֵן אין דײַנע אויגן, איך און דײַן פֿאָלק ,
folk dain un ich oign daine in chein gefunen hob
people your and I eyes your in favor found have

אויב נישט דורך דיין גיין מיט אונדז, אַז מיר זאָלן
zoln mir az undz mit gein dain durch nisht oib
shall we that us with going your by not if

אָפּגעזונדערט זיין , איך און דײַן פֿאָלק , פֿון אַלעם פֿאָלק
folk alem fun folk dain un ich zain opgezundert
people all from people your and I be distinct

וואָס אויפֿן געזיכט פֿון דער ערד ?
erd der fun gezicht oifn vos
earth the of face on which are

17 And Hashem said unto Moshe, I will do this thing also that thou hast spoken; for thou hast found chen in My sight, and I know thee by shem.

יז האָט ה געזאָגט צו משהן : אויך די דאָזיקע
dozike di oich Mosheen tsu gezogt Hashem hot
this the also Moshe to said Hashem has

זאַך וואָס דו האָסט געזאָגט, וועל איך טאָן, וויַיל דו
du vail ton ich vel gezogt host du vos zach
you because do I will spoken have you which thing

האָסט געפֿונען חֵן אין מײַנע אויגן, און איך האָב דיך
dich hob ich un oign maine in chein gefunen host
you(SG) have I and eyes my in favor found have

דערקענט מיטן נאָמען .
nomen mitn derkent
name with known

[18] And he said, show me now Thy kavod.

[19] And He said, I will make kol tuvi *(all My goodness)* pass in front of thee, and I will call out with the Shem of Hashem before thee; and will be gracious to whom I will be gracious, and will show rachamim on whom I will show rachamim. [20] And He said, Thou canst not see My face; for there shall no adam see Me, and live. [21] And Hashem said, Hinei, there is a place near Me, and thou shalt stand upon the tzur; [22] And it shall come to pass, while My kavod passeth by, that I will put thee in a cleft of the tzur, and will cover thee with My yad until I pass by; [23] And I will take away Mine yad, and thou shalt see My back; but My face shall not be seen.

34 And Hashem said unto Moshe, Chisel thee two Luchot Avanim like the first ones; and I will write upon these Luchot the devarim that were on the Luchot HaRishonim, which thou broke. [2] And be ready in the

יח הָאֶט ער געזאָגט: לאָז מיך זען דיין פּראַכט, איך בעט דיך .
dich bet ich pracht dain zen mich loz gezogt er hot
you(SG) entreat I glory your see me let said he has

יט הָאֶט ער געזאָגט: איך וועל מאַכן פֿאַרבײַגיין אַל מײַן
main al farbaigein machn vel ich gezogt er hot
my all pass by make will I said he has

גוטסקייט פֿאַר דיין פּנים , און איך וועל אויסרופֿן פֿאַר
far oisrufn vel ich un ponem dain far gutskeit
for call out will I and face your in front of goodness

דיר דעם נאָמען ה ; און איך וועל לײַטזעליקן
laitzelikn vel ich un Hashem nomen dem dir
take pity on will I and Hashem name of the you(SG)

וועמען איך וועל לײַטזעליקן , און וועל דערבאַרעמען וועמען
vemen derbaremen vel un laitzelikn vel ich vemen
to whom have mercy will and take pity on will I to whom

איך וועל דערבאַרעמען. כ און ער הָאֶט געזאָגט: קענסט נישט
nisht kenst gezogt hot er un derbaremen vel ich
not you can said has he and have mercy will I

זען מײַן פּנים , ווָאָרעם אַ מענטש קען מיך נישט זען
zen nisht mich ken mentsh a vorem ponem main zen
see not me can man a because face my see

און בלײַבן לעבן. כא און ה הָאֶט געזאָגט: אָן איז אַן
an iz on gezogt hot Hashem un lebn blaibn un
a is here said has Hashem and alive remain and

אָרט ביי מיר; זאָלסטו זיך שטעלן אויפֿן פֿעלדז. כב און
un feldz oifn shteln zich zolstu mir bai ort
and rock on the stand self must you(sg) me by place

עס וועט זײַן , וועז מײַן פּראַכט גייט פֿאַרבײַ , וועל איך
ich vel farbai geit pracht main ven zain vet es
I will by in front goes glory my when be will it

דיך אַרײַנטאָן אין אַ שפּאַלט פֿון פֿעלדז, און איך וועל
vel ich un feldz dem fun shpalt a in arainton dich
will I and rock the of divide a in put you(SG)

אַרויפֿדעקן מײַן האַנט אויף דיר , ביז איך וועל פֿאַרבײַגיין.
farbaigein vel ich biz dir oif hant main aroifdekn
pass by will I until you(SG) on hand my place upon

כג און אַז איך וועל אָפּטאָן מײַן האַנט, וועסטו זען
zen vestu hant main opton vel ich az un
see will you(sg) hand my remove will I when and

מײַן רוקן; אָבער מײַן פּנים קען נישט געזען ווערן .
vern gezen nisht ken ponem main ober rukn main
become seen not can face my but back my

לד און ה הָאֶט געזאָגט צו משהן : האַק דיר
dir hak Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
you(SG) cut Moshe to said has Hashem and

אויס צוויי שטיינערנע לוחות אַזוי ווי די ערשטע,
ershte di vi azoi luches shteinerne tsvei ois
first the as just tablets stone two out

און איך וועל אויפֿשרײַבן אויף די לוחות די ווערטער ווָאָס
vos verter di luches di oif oifshraibn vel ich un
which words the tablets the on inscribe will I and

זײַנען געווען אויף די ערשטע לוחות , ווָאָס דו האָסט
host du vos luches ershte di oif geven zainen
have you which tablets first the on having been are

boker, and come up in the boker unto Mt.Sinai, and present thyself there to Me on the rosh HaHar.
3 And no ish shall come up with thee, neither let any ish be seen throughout kol HaHar; neither let the tzon nor herd graze in front of that Har.

4 And he chiseled two Luchot Avanim like the first ones; and Moshe rose up early in the boker, and went up unto Mt.Sinai, as Hashem had commanded him, and took in his yad the two Luchot Avanim. 5 And Hashem descended in the anan, and stood with him there, and called out the Shem of Hashem. 6 And Hashem passed by before him, and proclaimed, Hashem, Hashem El Rachum v'Channun, slow to anger, and abundant in chesed and emes,
7 Preserving chesed for thousands, forgiving avon and pesha and chatta'ah, and by no means leaving the guilty unpunished; visiting the avon of the avot upon the banim,

צעבראָכן . ב און זײַ אָנגעבריידט אין דער פֿרי , און גיי
gei un peire der in ongebreit zai un tsebrochn
go and morning the in prepared be and broken

אַרויף אין דער פֿרי אויפֿן באַרג סיני , און שטעל זיך
zich shtel un Sinai barg oifn peire der in aroif
self stand and Sinai mount on morning the in up

פֿאַר מיר דאָרטן אויפֿן שפּיץ באַרג . ג און קיין מענטש
mentsh kein un barg shpits oifn dortn mir far
man any and mount the top of on there me before

זאָל נישט אַרויפֿגיין מיט דיר , און קיין מענטש זאָל אויך
oich zol mentsh kein un dir mit aroifgein nisht zol
also shall man any and you(SG) with go up not shall

נישט געזען ווערן אויפֿן גאַנצן באַרג ; אַפֿילו די שאָף און
un shof di afile barg gantsn oifn vern gezen nisht
and sheep the even mount whole on become seen not

די רינדער זאָלן זיך נישט פֿיטערן אַקעגן יענעם באַרג .
barg yenem akegn fitern nisht zich zoln rinder di
mountain that on pasture not self shall cattle the

ד האָט ער אויסגעהאַקט צוויי שטיינערנע לוחות אַזוי ווי די
di vi azoi luches shteinerne tsvei oisgehakt er hot
the like just tablets stone two chiseled out he has

ערשטע; און משה האָט זיך געפֿעדערט אין דער פֿרי , און
un peire der in gefedert zich hot Moshe un ershte
and morning the in risen early self has Moshe and first

איז אַרויפֿגעגאַנגען אויפֿן באַרג סיני , אַזוי ווי ה האָט אים
im hot Hashem vi azoi Sinai barg oifn aroifgegangen iz
him has Hashem as just Sinai mount on having gone up is

באַפֿוילן , און ער האָט געגומען אין זײַן האַנט די צוויי שטיינערנע
shteinerne tsvei di hant zain in genumen hot er un bafoiln
stone two the hand his in taken has he and commanded

לוחות . ה און ה האָט אַראָפּגענידערט אין דעם וואָלקן; און ער
er un volken dem in aropgenidert hot Hashem un luches
he and cloud the in went down has Hashem and tablets

האָט זיך געשטעלט מיט אים דאָרטן; און ער האָט געפֿרופֿן דעם
dem gerufn hot er un dortn im mit geshtelt zich hot
the called out has he and there him with stood self has

נאָמען ה . ו און ה איז פֿאַרביַיגעגאַנגען פֿאַר זײַן
zain far farbaigegangen iz Hashem un Hashem nomen
his in front of passing by was Hashem and Hashem name of

פּנים , און האָט אויסגערופֿן: ה , ה איז אַ דערבאַרעמדיקער
derbaremdiker a iz Hashem Hashem oisgerufn hot un ponem
compassionate a is Hashem Hashem called out has and face

און לייַטזעליקער אֵל , איינגעהאַלטן אין צאָרן , און רייַך אין גענאָד און
un genod in raich un tsorn in aingehaltn El laitzeliker un
and grace in rich and anger in restrained G-d gracious and

ווָאָרהייט; ז ער האַלט גענאָד ביזן טויזנטסטן גליד , ער פֿאַרטראָגט
fartrogt er glid toizntstn bizn genod halt er vorheit
forgives he generation thousandth until grace holds he truth

זינד און פֿאַרברעכן און חטאָים ; נאָר ער לאָזט נישט פֿרײַ, ער
er frai nisht lozt er nor chatoim un farbrechn un zind
he free not let he but sins and transgressions and sin

וועט זיכער נישט לאָזן די שולדיקע אומבאַשטראָפֿט; ער רעכנט
rechnt er umbashtroft shuldike di lozn nisht zicher vet
punishes he unpunished guilty the let not surely will

and upon the bnei banim, unto the third and to the fourth generation.

[8] And Moshe made haste, and bowed his head toward the ground, and worshiped. [9] And he said, If now I have found chen in Thy sight, Adonoi, let Adonoi, now, go among us; although it is an Am Kesheh Oref; and forgive avoneinu and chattateinu, and take us for Thine nachalah.

[10] And He said, Hinei, I cut a brit; before all thy people I will do nifla'ot, such as have not been done in kol ha'aretz, nor in kol HaGoyim; and kol HaAm among which thou art shall see the ma'aseh Hashem; for it is a norah that I will do with thee. [11] Be thou shomer over that which I command thee this day; hinei, I drive out before thee the Emori, and the Kena'ani, and the Chitti, and the Perizzi, and the Chivi, and the Yevusi. [12] Be shomer over thyself, lest thou make a brit with the inhabitants of HaAretz whither

זיך פַֿאר די זינד פֿון די פֿאָטערס, מיט די קינדער, און מיט די
di mit un kinder di mit foters di fun zind di far zich
the with and children the with fathers the of sin the for self

קינדס-קינדער, מיטן דריטן און מיטן פֿירטן דור .
dor firtn mitn un dritn mitn kinds-kinder
generation fourth with and third with grandchildren

ח האָט משה זיך געניגט אויף גיך צו דער ערד, און
un erd der tsu gich oif geneigt zich Moshe hot
and earth the to quickly against inclined self Moshe has

זיך געבוקט. ט און ער האָט געזאָגט: אויב, איך בעט דיך ,
dich bet ich oib gezogt hot er un gebukt zich
you(SG) entreat I if said has he and bowed self

איך האָב געפֿונען חֵן אין דיינע אויגן, אֲדֹנָי , זאָל, איך בעט
bet ich zol Adonoi oign daine in chein gefunen hob ich
entreat I may Adonoi eyes your in favor found have I

דיך , אֲדֹנָי גיין צווישן אונדז, ווָאַרעם אַ האַרטנעקיק פֿאָלק
folk hartnekik a vorem undz tsvishn gein Adonoi dich
people stiff-necked a because us among go Adonoi you(SG)

איז דאָס; און זאָלסט פֿאַרגעבן אונדזער זינד און אונדזער
undzer un zind undzer fargebn zolst un dos iz
our and sin our forgive may you(SG) and this is

חטא , און אונדז מאַכן פֿאַר דיין אַרב .
arav dain far machn undz un chet
inheritance your for make us and offense

י האָט ער געזאָגט: זע , איך פֿאַרשנייַדן אַ בונד ; אַנטקעגן
antkegen bund a farshnaidn ich ze gezogt er hot
in return covenant a cut I behold said he has

פֿאַר דיין גאַנצן פֿאָלק וועל איך טאָן וווּנדער וואָס זיינען
zainen vos vunder ton ich vel folk gantsn dain far
are which wonders do I will people whole your in front of

נישט באַשאַפֿן געווואָרן אויף דער גאַנצער ערד , און צווישן
tsvishn un erd gantser der oif gevorn bashafn nisht
among and earth whole the on having become created not

אַלע אומות ; און דאָס גאַנצע פֿאָלק , וואָס דו ביסט צווישן אים,
im tsvishn bist du vos folk gantse dos un umes ale
it among are you which people whole this and peoples all

וועט זען די טוונג פֿון ה וואָס איך טו מיט דיר , אַז
az dir mit tu ich vos Hashem fun tuung di zen vet
that you(SG) with do I which Hashem of action the see will

זי איז פֿאַרכטיק. יא היט דיר וואָס איך באַפֿעל
bafel ich vos dir hit forchtik iz zi
command I that which you(SG) pay attention awesome is it

דיר היינט; זע , איך פֿאַרטרייַב פֿון פֿאַר דיר דעם
dem dir far fun fartraib ich ze haint dir
the you(SG) before from drive out I behold today you(SG)

אֱמוֹרי, און דעם כְּנַעֲנִי , און דעם חִתִּי , און דעם פְּרִזִּי , און
un Perizzi dem un Chitti dem un Kenaani dem un Emori
and Perizzi the and Chitti the and Kena'ani the and Emori

דעם חִוִּי , און דעם יְבוּסִי . יב היט זיך , זאָלסט נישט
nisht zolst zich hit Yevusi dem un Chivi dem
not you(SG) must self beware Yevusi the and Chivi the

שליסן אַ ברית מיטן באַווויינער פֿון דעם לאַנד וואָס דו
du vos land dem fun bavoiner mitn bris a shlisn
you which land the of inhabitants with the covenant a establish

thou goest, lest it be for a mokesh *(snare)* in the midst of thee; 13 But ye shall destroy their mizbechot, break their matzebot, and cut down their asherah *(sacred trees, poles)*; 14 For thou shalt worship no el acher; for Hashem, Whose Shem is Jealous, is El Kanah; 15 Lest thou make a brit with the inhabitants of HaAretz, and they go a-whoring after eloheihem, and do sacrifice unto eloheihem, and one invite thee, and thou eat of his zevach *(sacrifice, i.e., participate in his pagan worship)*; 16 And thou take of their banot unto thy banim, and their banot go a-whoring after their elohim, and make thy banim go a-whoring after their elohim. 17 Thou shalt make thee no elohei massekhah.

18 The Chag Hamatzot shalt thou be shomer over. Shivat yamim thou shalt eat matzot, as I commanded thee, in the mo'ed of the month Aviv; for in the month Aviv thou camest out from Mitzrayim.

קומסט דערויף, כדי ער זאָל נישט זיין פֿאַר אַ שטרויכלונג צווישן
tsvishn shtroichlung a far zain nisht zol er kedei deroif kumst
among pitfall a for be not shall it so that to it come

דיר . יג ניַיערט זייערע מזבחות זאָלט איר צעשטויסן, און
un tseshtoisn ir zolt mizbeyches zeyere naiert dir
and crush you must altars their instead you(SG)

זייערע זיַילשטיינער זאָלט איר צעברעכן, און זייערע געצנבּיימער
getsnbeimer zeyere un tsebrechn ir zolt zailshteiner zeyere
Asherah their and break you must sacred pillars their

זאָלט איר אָפּהאַקן . יד וואָרעם טאָרסט זיך נישט בוקן צו
tsu bukn nisht zich torst vorem ophakn ir zolt
to to worship not self forbidden because cut down you shall

אַן אַנדער ג-ט, ווייל ה – זיַין נאָמען איז קַנָּא , אֵל קַנָּא
El an Kanna iz nomen zain Hashem vail G-t ander an
G-d a jealous is name his Hashem because G-d other an

קַנּוֹא איז ער, טו טאָמער וועסטו שליסן אַ ברית מיטן די
di mitn bris a shlisn vestu tomer er iz Kanno
the with covenant a establish will you(sg) lest he is jealous

באַווינער פֿון לאַנד , און זיי וועלן זיַין פֿאַרפֿירט נאָך
noch farfirt zain veln zei un land fun bavoiner
after strayed after be will they and the land of inhabitants

זייערע ג-טער, און שלאַכטן צו זייערע ג-טער, וועלן זיי דיך
dich zei veln g-ter zeyere tsu shlachtn un g-ter zeyere
you(SG) they will g-ds their to sacrifice and g-ds their

רופֿן, און וועסט עסן פֿון זייער שלאַכטאָפּפֿער ; טז און
un shlachtopfer zeyer fun esen vest un rufn
and slaughter sacrifice their of eat you(sg) will and call

וועסט נעמען פֿון זייערע טעכטער פֿאַר דיַינע זין , און
un zin daine far techter zeyere fun nemen vest
and sons your for daughters their from take you(sg) will

זייערע טעכטער וועלן זיַין פֿאַרפֿירט נאָך זייערע ג-טער, און
un g-ter zeyere noch farfirt zain veln techter zeyere
and g-ds their after strayed after be will daughters their

וועלן פֿאַרפֿירן דיַינע זין נאָך זייערע ג-טער. יז קיין געגאָסענע ג-טער
g-ter gegosene kein g-ter zeyere noch zin daine farfiren veln
g-ds poured any g-ds their after sons your seduce will

זאָלסטו דיר נישט מאַכן .
machn nisht dir zolstu
make not you(SG) must you(sg)

יח דעם יום-טובֿ פֿון מַצות זאָלסטו היטן:
hitn zolstu matsus fun yom-tov dem
keep shall you unleavened bread of festival the

זיבן טעג זאָלסטו עסן מַצות , אַזוי ווי איך האָב
hob ich vi azoi matsus esen zolstu teg zibn
have I as just unleavened bread eat shall you days seven

דיר באַפֿוילן , אין דער געשטעלטער צייַט אין חודש
choidesh in tsait geshtelter der in bafoiln dir
month of in time appointed the in commanded you(SG)

אָבֿיבֿ, וואָרעם אין חודש אָבֿיבֿ ביסטו אַרויסגעגאַנגען
aroisgegangen bistu oviv choidesh in vorem oviv
having come out are you Aviv month of in because Aviv

פֿון מִצרַיִם .
Mitsrayim fun
Egypt from

[19] All that openeth the rechem *(womb)* is Mine; and every firstling among thy cattle, whether ox or seh, that is zachar.

יט איטלעכס ווּאָס עפֿנט דעם טראַכט געהערט צו מיר; און
un mir tsu gehert tracht dem efent vos itlecher
and me to belongs womb the opens which each

פֿון דיַין גאַנצן פֿיך זאָלסטו הייליקן דעם זָכר ,
zocher dem heilikn zolstu fich gantsn dain fun
male the treat as holy shall you livestock all your of

[20] But the firstling of a donkey thou shalt redeem with a seh; and if thou redeem him not, then shalt thou break his neck. Kol bechor of thy banim thou shalt redeem. And none shall appear before Me empty.

דעם ערשטלינג פֿון אָקס און שעפּס. כ און דעם ערשטלינג פֿון אַן
an fun ershtling dem un sheps un oks fun ershtling dem
a of firstborn the and sheep and bull of firstborn the

אייזל זאָלסטו אויסלייזן מיט אַ שעפּס; און אויב דו וועסט
vest du oib un sheps a mit oisleizen zolstu eizl
will you if and sheep a with redeem shall you donkey

נישט אויסלייזן, זאָלסטו אים אָפּהאַקן דאָס גענעק. יעטוועדער
yetveder genik dos ophakn im zolstu oisleizen nisht
every neck the break him shall you redeem not

בכוֹר פֿון דיַינע זין זאָלסטו אויסלייזן. און מע
me un oisleizen zolstu zin daine fun bechor
people and redeem must you(sg) sons your of firstborn

זאָל זיך נישט ווײַזן פֿאַר מיר מיט לײדיקן .
leidikn mit mir far vaizn nisht zich zol
empty-handed with me before appear not self shall

[21] Sheshet yamim thou shalt work, but on the yom hashevi'i thou shalt rest; in plowing and in harvest thou shalt rest.

כא זעקס טעג זאָלסטו אַרבעטן, און אויפֿן זיבעטן טאָג
tog zibetn oifn un arbeten zolstu teg zeks
day seventh on and work shall you days six

זאָלסטו רוען; אַפֿילו אין אַקערצײַט און אין שניטצײַט
shnittsait in un akertsait in afile ruen zolstu
harvest time in and plow time in even rest must you(sg)

זאָלסטו רוען.
ruen zolstu
rest must you(sg)

[22] And thou shalt observe Chag Shavu'os, with the firstfruits the ketzir chittim, and the Chag HaAsif shall be at the tekufat hashanah.

כב און דעם יום-טובֿ פֿון שבֿועות זאָלסטו דיר מאַכן ,
machn dir zolstu shvues fun yom-tov dem un
make you(SG) shall you Weeks of festival the and

בײַ די ערשטצײַטיקע פֿון ווייצשניט ; און דעם יום-טובֿ פֿון
bai di ershttsaitike fun veitsshnit un dem yom-tov fun
with the first grain of wheat harvest and the festival of

אײַנזאַמלונג בײַם אומדרײַ פֿון יאָר.
yor fun umdrei baim ainzamlung
year of the turning at the gathering in

[23] Shalosh in the year shall all your men children appear before HaAdon Hashem Elohei Yisroel. [24] For I will drive out the Goyim before thee, and enlarge thy borders; neither shall any man covet thy land, when thou shalt go up to appear before Hashem Eloheicha shalosh in the shanah.

כג דריַי מאָל אין יאָר זאָלן אַלע דיַינע מאַנספּאַרשוינען זיך ווײַזן
vaizn zich mansparshoinen daine ale zoln yor in mol drai
appear self males your all shall year in times three

פֿאַר דעם האַר ה' , אלוקי ישׂרָאֵל. כד וואָרעם איך וועל
vel ich vorem Yisroel Elokei Hashem har dem far
will I because Yisroel the G-d of Hashem Lord the before

פֿאַריאָגן די פֿעלקער פֿון פֿאַר דיר , און וועל דערברייטערן דיַין
faryogn di felker fun far dir vel un derbreitern dain
drive out the nations from before you(SG) will and enlarge your

גע‍מאַרק ; און קיינער וועט נישט גלוסטן דיַין לאַנד, וועסטו דו גייסט
geist du ven land dain glustn nisht vet keiner un gemark
go you when land your desire not will anyone and boundary

אַרויף זיך וויַזן פֿאַר ה' דיַין ג-ט דריַי מאָל אין יאָר.
aroif zich vaizn far Hashem dain G-t drai mol in yor
up selves to appear before Hashem your G-d times three in year

כה זאָלסט נישט מקריבֿ זײַן מיט חָמֵץ דאָס
dos chomets mit zain makrev nisht zolst
the leaven with to do offering not you(SG) must

בלוט פֿון מײַן שלאַכטאָפּפֿער , און דאָס שלאַכטאָפּפֿער
shlachtopfer dos un shlachtopfer main fun blut
slaughter sacrifice the and slaughter sacrifice my of blood

פֿון דעם יוֹם-טובֿ פֿון פֶּסַח זאָל נישט איבערנעכטיקן
ibernechtikn nisht zol Pesach fun yom-tov dem fun
remain overnight not shall Pesach of festival the of

ביז אין דער פֿרי .
peire der in biz
morning the in until

כו די ערשטע פֿרוכט פֿון דײַן לאַנד זאָלסטו ברענגען אין
in brengen zolstu land dain fun frucht ershte di
into bring shall you land your of fruit first the

הויז פֿון ה דײַן ג-ט. זאָלסט נישט קאָכן אַ
a kochn nisht zolst G-t dain Hashem fun hoiz
a cook not you(SG) must G-d your Hashem of house

ציקעלע אין זײַן מוטערס מילך.
milch muters zain in tsikele
milk mother's its in young goat

כז און ה האָט געזאָגט צו משהן : שרײַב דיר
dir shraib Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
you(SG) write Moshe to said has Hashem and

אויף די דאָזיקע ווערטער, ווארעם לויט די דאָזיקע
dozike di loit vorem verter dozike di oif
these the according to because words these the on

ווערטער האָב איך פֿאַרשנײַדן אַ בונד מיט דיר
dir mit bund a farshnaidn ich hob verter
you(SG) with covenant a cut I have words

און מיט ישְׂרָאֵל. כח און ער איז דאָרטן געווען מיט
mit geven dortn iz er un Yisroel mit un
with having been there was he and Yisroel with and

ה פֿערציק טעג און פֿערציק נעכט ; קיין ברויט האָט
hot broit kein necht fertsik un teg fertsik Hashem
has bread any nights forty and days forty Hashem

ער נישט געגעסן, און קיין וואַסער האָט ער נישט געטרונקען.
getrunken nisht er hot vaser kein un gegesn nisht er
drank not he has water any and eaten not he

און ער האָט אויפֿגעשריבן אויף די לוחות די ווערטער פֿון
fun verter di luches di oif oifgeshribn hot er un
of words the tablets the on written has he and

דעם ברית , די צען געבאָט .
gebot tsen di bris dem
commandments ten the covenant the

כט און עס איז געווען , אַז משה האָט אַראָפּגענידערט
aropgenidert hot Moshe az geven iz es un
gone down has Moshe that having been is it and

פֿון באַרג סיני – און די צוויי לוחות פֿון צייגנים זיַנען
zainen tseignim fun luches tsvei di un Sinai barg fun
are testimony of tablets two the with Sinai mount from

געווען אין משהס האַנט, וועז ער האָט אַראָפּגענידערט
aropgenidert hot er ven hant Moshes in geven
gone down has he when hand Moses' in having been

[25] Thou shalt not offer the dahm of My zevach with chametz; neither shall the zevach of the Chag HaPesach be left overnight unto the boker.

[26] The reshit bikkurim of thy land thou shalt bring unto the Beis Hashem Eloheicha. Thou shalt not cook a kid in cholov immo.

[27] And Hashem said unto Moshe, Write thou these devarim; for according to these devarim I have cut a brit with thee and with Yisroel. [28] And he was there with Hashem arba'im yom and arba'im lailah; he did neither eat lechem, nor drink mayim. And he wrote upon the Luchot the Divrei HaBrit *(Words of the Covenant)*, the Aseres Hadevarim *(Ten Commandments)*.

[29] And it came to pass, when Moshe came down from Mt. Sinai with the two Luchot HaEdut in the yad Moshe, when he came down from HaHar, that

Moshe had no da'as that the ohr *(skin)* of his face had become radiant when he had spoken with Him. 30 And when Aharon and kol Bnei Yisroel saw Moshe, hinei, the ohr *(skin)* of his face was radiant; and they were afraid to come near him. 31 And Moshe called unto them; and Aharon and kol HaNesi'im of the Edah returned unto him; and Moshe spoke with them. 32 And afterward kol Bnei Yisroel came near; and he gave them in commandment all that Hashem had spoken with him in Mt Sinai.

33 When Moshe had finished speaking with them, he put a masveh *(veil, mask)* on his face. 34 But when Moshe went in before Hashem to speak with Him, he took the masveh off, until he came out. And he came out, and spoke unto the Bnei Yisroel that which he was commanded. 35 And the Bnei Yisroel saw the face of Moshe, that the ohr of the face of Moshe was radiant; and Moshe put the masveh

פֿון באַרג – האָט משה נישט געווּסט, אַז די הויט פֿון
fun hoit di az gevust nisht Moshe hot barg fun
of skin the that known not Moshe has mount from

זײַן פּנים האָט געשטראַלט פֿון זײַן רעדן מיט
mit redn zain fun geshtralt hot ponem zain
with speaking his because of shone has face his

אים. ל און אַהרֹן און אַלע קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל האָבן געזען
gezen hobn Yisroel fun kinder ale un Aharon un im
seen have Yisroel of children all and Aaron and him

משהן , ערשט די הויט פֿון זײַן פּנים שטראַלט , און
un shtralt ponem zain fun hoit di ersht Mosheen
and was shining face his of skin the see Moshe

זיי האָבן מורא געהאַט צו גענענען צו אים. לא האָט
hot im tsu genenen tsu gehat moire hobn zei
has him to come near to have had fear have they

זיי משה צוגערופֿן , און אַהרֹן , און אַלע פֿירשטן
firshtn ale un Aharon un tsugerufn Moshe zei
leaders all and Aaron and called to him Moshe them

פֿון דער עדה האָבן זיך אומגעקערט צו אים, און משה
Moshe un im tsu umgekert zich hobn eide der fun
Moshe and him to returned self have assembly the of

האָט צו זיי גערעדט. לב און דערנאָך האָבן געענעט אַלע
ale genent hobn dernoch un geredt zei tsu hot
all come near have after that and spoken them to has

קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, און ער האָט זיי באַפֿוילן אַלץ
alts bafoiln zei hot er un Yisroel fun kinder
all that commanded to them has he and Yisroel of children

. סינַי באַרג אויפֿן גערעדט אים מיט האָט ה ווָאס
Sinai barg oifn geredt im mit hot Hashem vos
Sinai mount on spoken him with had Hashem which

, זיי מיט רעדן משה האָט געענדיקט ווי און לג
zei mit redn geendikt hot Moshe vi un
them with to speak finished had Moshe when and

האָט ער אָנגעטאָן אויף זײַן פּנים אַ צודעק . לד און אַז
hot er ongeton oif zain ponem a tsudek un az
has he on put on covering a face his when and

משה איז געקומען פֿאַר ה צו רעדן מיט
mit redn tsu Hashem far gekumen iz Moshe
with speak to Hashem in front of having come is Moshe

אים, פֿלעגט ער אָפּטאָן דעם צודעק ביז זײַן אַרויסגיין ;
aroisgein zain biz tsudek dem opton er flegt im
going out his until covering the remove he used to him

און ער פֿלעגט אַרויסגיין און רעדן צו די קינדער פֿון
fun kinder di tsu redn un aroisgein flegt er un
of children the to speak and go out used to he and

יִשְׂרָאֵל דאָס ווָאס ער איז באַפֿוילן געוואָרן .
gevorn bafoiln iz er vos dos Yisroel
having become commanded is he which this Yisroel

לה און די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל פֿלעגן זען דעם פּנים פֿון
fun ponem dem zen flegn Yisroel fun kinder di un
of face the see would Yisroel of children the and

משהן , אַז די הויט פֿון משהס פּנים שטראַלט ;
shtralt ponem Moshes fun hoit di az Mosheen
was shining face Moses' of skin the that Moshe

upon his face again,
until he went in
to speak with Him.

און משה פלעגט ווידער אָנטאָן דעם צודעק אויף זיין
zain oif tsudek dem onton vider flegt Moshe un
his on covering the put on again used to Moshe and

פנים , ביז ער איז אַרײַנגעגאַנגען צו רעדן מיט אים.
im mit redn tsu araingegangen iz er biz ponem
him with speak to gone in has he until face

VAYAKHEL

וַיַּקְהֵל

35 And Moshe assembled kol Adat Bnei Yisroel, and said unto them, These are the Devarim which Hashem hath commanded, that ye should do them.

לה

און משה האָט איינגעזאַמלט די גאַנצע עדה
eide gantse di aingezamlt hot Moshe un
assembly whole the assembled has Moshe and

פון די קינדער פון יִשְׂרָאֵל, און האָט צו זיי
zei tsu hot un Yisroel fun kinder di fun
them to has and Israel of children the of

געזאָגט: דאָס זיינען די ווערטער וואָס ה האָט
hot Hashem vos verter di zainen dos gezogt
has Hashem which words the are these said

באַפוילן זיי צו טאָן : [ב] זעקס טעג זאָל געטאָן
geton zol teg zeks ton tsu zei bafoiln
done shall days six be done to them commanded

ווערן אַרבעט, אָבער אויפֿן זיבעטן טאָג זאָל איר זיין
zain aich zol tog zibetn oifn ober arbet vern
make you shall day seventh on the but work become

הייליק, א שַׁבָּת פון שַׁבָּתוֹן צו ה ; איטלעכער
itlecher Hashem tsu Shabaton fun Shabat a heilik
everyone Hashem to Sabbaths of Shabbos a holy

וואָס טוט אין אים אַן אַרבעט, זאָל געטייט ווערן .
vern geteit zol arbet an im in tut vos
become caused to die shall work a it in does who

[ג] איר זאָלט נישט אָנצינדן קיין פַיער אין אַלע אײַערע
aiere ale in faier kein ontsindn nisht zolt ir
your all in fire any burn not shall you

ווויונערטער אין טאָג פון שבת .
Shabbos fun tog in voinerter
Shabbos of day in dwellings

[ד] און משה האָט געזאָגט צו דער גאַנצער עדה פון די קינדער
kinder di fun eide gantser der tsu gezogt hot Moshe un
children the of assembly whole the to said has Moshe and

פון יִשְׂרָאֵל, אַזוי צו זאָגן : דאָס איז די זאַך וואָס ה האָט
hot Hashem vos zach di iz dos zogn tsu azoi Yisroel fun
has Hashem which thing the is this say to thus Yisroel of

באַפוילן , אַזוי צו זאָגן : [ה] נעמט אײַך אַן אָפּשיידונג צו
tsu opsheidung an aich nemt zogn tsu azoi bafoiln
to separation of a portion an you take say to so commanded

ה , איטלעכער וואָס זײַן האַרץ איז וויליק זאָל זי ברענגען, די
di brengen zi zol vilik iz harts zain vos itlecher Hashem
the bring it shall willing is heart his which each Hashem

אָפּשיידונג פון ה , גאָלד, און זילבער, און קופער;
opsheidung fun Hashem gold un zilber un kuper
separation of a portion for Hashem gold and silver and bronze

[ו] און בלאָע וואָל, און פורפל, און ווערמילרויט , און לײַנען און
un lainen un vermilroit un purpl un vol bloe un
and linen and vermilion red and purple and wool blue and

[4] And Moshe spoke unto kol Adat Bnei Yisroel, saying, This is the thing which Hashem commanded, saying, [5] Take ye from among you a terumah *(offering)* unto Hashem; all of nediv lev of him, let him bring it, a terumat Hashem, zahav, and kesef, and nechoshet, [6] And turquoise, and purple, and scarlet wool, and fine linen, and goat hair, [7] And red-dyed ram skins, and

ציגנהאָר ; ז און רויט-געפֿאַרבטע ווידערפֿעלן, און תּחש-פֿעלן , און
un tchsh-feln un viderfeln roit-gefarbte un tsignhor
and tachash skins and ram skins dyed red and goat's hair

שִׁטים-האָלץ; ח און אייל פֿאַר דער לייַכטונג , און בשׂמים פֿאַר דעם
dem far b'somaim un laichtung der far eil un Shitim-holts
the for spices and lighting the for oil and acacia wood

אייל פֿון זאַלבונג , און פֿאַר דעם ווייַרעך פֿון שמעקעדיקע געווירצן;
gevirtsn shmekedike fun vairech dem far un zalbung fun eil
spice fragrant of incense the for and anointing of oil

ט און אָניקלשטיינער, און שטיינער צום אײַנפֿאַסן, פֿאַרן אֵפֹוד און
un ephod faran ainfasn tsum shteiner un oniklshteiner un
and ephod for the to be set to stones and onyx gems and

פֿאַרן חושן . י און אַלע קלוגהאַרציקע צווישן אײַך זאָלן קומען און
un kumen zoln aich tsvishn klughartsike ale un choshen faran
and come shall you among skilled all and breastpiece for the

מאַכן אַלץ וואָס ה האָט באַפֿוילן : יא דעם משכּן , זײַן
zain mishkn dem bafoiln hot Hashem vos alts machn
its Tabernacle the commanded has Hashem which all that make

געצעלט, און זײַן צודעק, זײַנע האָקן, און זײַנע ברעטער, זײַנע ריגלען,
riglen zaine breter zaine un hokn zaine tsudek zain un getselt
bars its planks its and hooks its cover its and tent

זײַנע זיילן , און זײַנע שוועלן; יב דעם אָרון און זײַנע שטאַנגען, דעם
dem shtangen zaine un oren dem shveln zaine un zailn zaine
the poles its and aron the sockets its and posts its

דעק און דעם פּרוכֶת פֿון צווישנשייד ; יג דעם טיש און זײַנע
zaine un tish dem tsvishnsheid fun parochet dem un dek
its and table of food the partition of curtain the and cover

שטאַנגען, און אַלע זײַנע כּלים , און דאָס ברויט פֿון אָנגעזיכט ; יד און
un ongezicht fun broit dos un keilim zaine ale un shtangen
and face of bread the and utensils its all and poles

די מנוֹרה פֿאַר לייַכטונג , און אירע כּלים , און אירע רערלעך ,
rerlech ire un keilim ire un laichtung far menoyre di
branch lights its and utensils its and lighting for lampstand the

און דאָס אייל פֿאַר לייַכטונג ; טו און דעם מזבח פֿאַר ווייַרעך און
un vairech far mizbeyech dem un laichtung far eil dos un
and incense for altar the and lighting for oil the and

זײַנע שטאַנגען, און דאָס אייל פֿון זאַלבונג , און דעם ווייַרעך פֿון
fun vairech dem un zalbung fun eil dos un shtangen zaine
of incense the and anointing of oil the and poles its

שמעקעדיקע געווירצן; און דעם טירפֿאָרהאַנג צום אײַנגאַנג פֿון
fun aingang tsum tirforhang dem un gevirtsn shmekedike
of the entrance to door curtain the and spice fragrant

משכּן ; טז דעם מזבח פֿאַר בראַנדאָפּפֿער און די קופּערנע
kuperne di un brandopfer far mizbeyech dem mishkn
copper the and olah for altar the Tabernacle

זיף וואָס צו אים, זײַנע שטאַנגען, און אַלע זײַנע כּלים ; דעם
dem keilim zaine ale un shtangen zaine im tsu vos zip
the utensils its all and poles its it for which is grating

האַנטפֿאַס און זײַן געשטעל; יז די אַרומהאַנגען פֿון הויף , זײַנע
zaine hoif fun arumhangen di geshtel zain un hantfas
its courtyard of curtains the stand its and basin

זיילן , און זײַנע שוועלן, און דעם טויערפֿאָרהאַנג פֿון הויף ;
hoif fun toierforhang dem un shveln zaine un zailn
courtyard of curtain for the gates the and sockets its and posts

tachash skins, and acacia wood, [8] And shemen for the light, and spices for shemen hamishchah, and for the aromatic ketoret, [9] And shoham stones, and gemstones to be set for the Ephod, and for the Choshen. [10] And kol chacham lev among you shall come, and make all that Hashem hath commanded: [11] The Mishkan, its Ohel, and its Mikhseh, its hooks, and its kerashim *(planks)*, its crossbars, its ammudim, and its sockets, [12] The Aron, and the carrying poles thereof, with the Kapporet, and the Parochet HaMasach, [13] The Shulchan, and its carrying poles, and all its utensils, and the Lechem HaPanim, [14] The Menorat HaMaohr, and its utensils, and its nerot *(lamps)*, with the Shemen HaMaohr, [15] And the Mizbe'ach HaKetoret, and its carrying poles, and the Shemen HaMishchah, and the ketoret spices, and the masach hapetach at the petach of the Mishkan, [16] The Mizbe'ach HaOlah, with its mikhbar hanechoshet, its carrying poles, and all its utensils, the Kiyor, and its Stand, [17] The curtains of the khatzer, its ammudim, and its sockets, and the masach Sha'ar HaKhatzer, [18] The tent pegs of the Mishkan, and the tent pegs of the khatzer,

יח דִּי פַלְעקלְעך פוּן מישכּן , און דִּי פַלְעקלְעך פוּן הויף ,
hoif fun fleklech di un mishkn fun fleklech di
courtyard of the tent pegs the and Tabernacle of the tent pegs the

אוּן זייערע שטריקע; יט דִּי געשטריקטע קלייִדער אויף צוּ דינען אין
in dinen tsu oif kleider geshtrikte di shtrik zeyere un
in serve to for garments embroidered the cords their and

הייליקטוּם, דִּי הייליקע קלייִדער פַּאַר אַהרֹן דעם כֹּהן , אוּן דִּי
di un koyen dem Aharon far kleider heilike di heiliktum
the and kohen the Aaron for garments holy the holy

קלייִדער פוּן זיינע זין , אויף צוּ טאָן דִּי כְּהוּנה .
kehune di ton tsu oif zin zaine fun kleider
priesthood the do to for sons his for garments

כ אוּן דִּי גאַנצע עדה פוּן דִּי קינדער פוּן יִשְׂרָאֵל איז אַרויסגעגאַנגען
aroisgegangen iz Yisroel fun kinder di fun eide gantse di un
having come out is Yisroel of children the of assembly whole the and

פוּן פַּאַר משה . כא אוּן זיי זיינען געקומען , איטלעכער איינער
einer itlecher gekumen zainen zei un Mosheen far fun
one each having come are they and Moshe before from

וואָס זיין האַרץ האָט אים געטריבן, אוּן איטלעכער וואָס זיין גייסט האָט אים
im hot gaist zain vos itlecher un getribn im hot harts zain vos
it has spirit his who everyone and urged him has heart his who

באַווילקט; זיי האָבן געבראַכט דִּי אָפּשיידונג פוּן ה , פַּאַר
far Hashem fun opsheidung di gebracht hobn zei bavilikt
for Hashem for separation of a portion the brought have they approved

דער אַרבעט פוּן אוֹהל-מוֹעד , אוּן פַּאַר זיין גאַנצן דינסט , אוּן פַּאַר
far un dinst gantsn zain far un ohel-moed fun arbet der
for and service entire its for and Tent of Meeting of the work the

דִּי הייליקע קלייִדער . כב אוּן עס זיינען געקומען מענער מיט ווייבער,
vaiber mit mener gekumen zainen es un kleider heilike di
wives with men having come are there and garments holy the

איטלעכער וואָס זיין האַרץ איז געווען וויליק ; זיי האָבן געבראַכט
gebracht hobn zei vilik geven iz harts zain vos itlecher
brought have they willing having been is heart his whose everyone

נאָזרינגען , אוּן אוירינגען, אוּן פֿינגערלעך, אוּן האַלדזבענדער – אַלערליי
alerlei haldzbender un fingerlech un oiringen un nozringen
all kinds of necklaces and rings and earings and nose rings

גילדערנע זאַכן ; איטלעכער איינער וואָס האָט אויפֿגעהויבן אַן אויפֿהייבונג פוּן
fun oifheibung an oifgehoibn hot vos einer itlecher zachn gilderne
of wave a lifted up has who one each things golden

גאָלד צוּ ה . כג אוּן איטלעכער איינער וואָס בייַ אים האָט זיך געפֿונען
gefunen zich hot im bai vos einer itlecher un Hashem tsu gold
found self has him with who one each and Hashem to gold

בלאָע וואָל , אוּן פורפּל , אוּן ווערמילרויט , אוּן ליינען , אוּן ציגנהאָר , אוּן
un tsignhor un lainen un vermilroit un purpl un vol bloe
and goat's hair and linen and vermilion red and purple and wool blue

רויט-געפֿאַרבטע וויידערפֿעלן, אוּן תּחש-פֿעלן , האָט געבראַכט. כד איטלעכער
itlecher gebracht hot tchsh-feln un viderfeln roit-gefarbte
everyone brought has tachash skins and ram skins dyed red

וואָס האָט אָפּגעשיידט אַן אָפּשיידונג פוּן זילבער אוּן קופּער , האָט
hot kuper un zilber fun opsheidung an opgesheidt hot vos
has bronze and silver of separation of a portion a separated has who

געבראַכט דִּי אָפּשיידונג פוּן ה ; אוּן איטלעכער וואָס בייַ
bai vos itlecher un Hashem fun opsheidung di gebracht
with who everyone and Hashem for separation of a portion the brought

and their cords, 19 The Bigdei HaSerad leSharet baKodesh *(to do service in HaKodesh)*, the Bigdei HaKodesh for Aharon the kohen, and the garments of his banim, to minister in the kohen's office.

20 And all the Adat Bnei Yisroel departed from the presence of Moshe. 21 And they came, every one whose lev moved him, and every one of nedevah ruach of him, and they brought terumat Hashem to the work of the Ohel Mo'ed, and for kol avodat of it, and for the Bigdei HaKodesh. 22 And they came, both anashim and nashim, as many as were nediv lev, and brought bracelets, and face-adornment rings, and rings, and body ornaments, all jewelry of zahav; and every ish that offered offered a tenufat zahav unto Hashem. 23 And kol ish, with whom was found turquoise, and purple, and scarlet wool, and fine linen, and goat hair, and dyed red rams skin, and tachash skins, brought them. 24 Every one that did offer a terumat kesef and nechoshet brought the terumat Hashem; and found acacia wood for any melachet haAvodah,

brought it. [25] And every isha that was chachmat lev spun with her hands, and brought the spun yarn, both of turquoise, and of purple, and of scarlet, and of fine linen. [26] And all the nashim whose lev stirred them up in chochmah spun goat hair. [27] And the nesi'im brought shoham stones, and gemstones to be set, for the Ephod, and for the Choshen; [28] And spice, and shemen for the light, and for the shemen hamishchah, and for the ketoret spices. [29] The Bnei Yisroel brought a nedavah unto Hashem, kol ish and isha, with nadav lev of them brought for kol hamelachah, which Hashem had commanded to be done through Moshe.

אים האָט זיך געפֿונען שטים-האָלץ פֿאַר אַלערלייַ מלאָכות פֿון דער אַרבעט,
arbet der fun meloches alerlei far Shitim-holts gefunen zich hot im
work the of trades all kinds of for acacia wood found self has him

האָט געבראַכט. כה און אַלע קלוגהאַרציקע ווײַבער האָבן מיט זייערע הענט
hent zeyere mit hobn vaiber klughartsike ale un gebracht hot
hands their with have women skilled all and brought has

געשפונען , און האָבן געבראַכט דאָס געשפּינס , די בלאָע וואָל, און דעם
dem un vol bloe di geshpins dos gebracht hobn un geshpunen
the and wool blue the spun articles these brought have and spun

פֿורפּל, דאָס ווערמילרויט , און דעם ליינען. כו און אַלע ווײַבער וואָס זייער
zeyer vos vaiber ale un lainen dem un vermilroit dos purpl
their whose women all and linen the and vermilion red the purple

האָרץ האָט זיי געטריבן מיט חכמה , האָבן געשפונען די ציגנהאָר .
tsignhor di geshpunen hobn chochme mit getribn zei hot harts
goat's hair the spun have wisdom with driven them has heart

כז און די פֿירשטן האָבן געבראַכט די אָניקלשטיינער, און די שטיינער צום
tsum shteiner di un oniklshteiner di gebracht hobn firshtn di un
for the stones the and onyx gems the brought have chieftains the and

איינפֿאַסן, פֿאַרן אֵפֿוֹד און פֿאַרן חושן ; כח און די בשָׂמים , און דאָס
dos un b'somaim di un choshen faran un ephod faran ainfasn
the and spices the and breastpiece for the and ephod for the to be set

איל, פֿאַר לייַכטונג , און פֿאַר דעם איל פֿון זאַלבונג , און פֿאַר דעם ווירעך
vairech dem far un zalbung fun eil dem far un laichtung far eil
incense the for and anointing of oil the for and lighting for oil

פֿון שמעקעדיקע געווירצן. כט די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל האָבן געבראַכט פֿרייַוויליקע
fraivilike gebracht hobn Yisroel fun kinder di gevirtsn shmekedike fun
freewill brought have Yisroel of children the spice fragrant of

נדבות צו ה – איטלעכער מאַן און פֿרוי וואָס זייער האַרץ
harts zeyer vos froi un man itlecher Hashem tsu nedoves
heart their whose woman and man each Hashem to freewill offerings

האָט זיי באַווילליקט צו ברענגען פֿאַר דער גאַנצער אַרבעט, וואָס ה
Hashem vos arbet gantser der far brengen tsu bavilikt zei hot
Hashem which work whole the for bring to approved them has

האָט באַפֿוילן דורך משהן צו מאַכן .
machn tsu Mosheen durch bafoiln hot
to do to Moshe through commanded has

[30] And Moshe said unto the Bnei Yisroel, See, Hashem hath called by shem Betzalel ben Uri, ben Chur, of the tribe of Yehudah; [31] And He hath filled him with the Ruach Elohim, in chochmah, in understanding, and in da'as, and in all manner of workmanship; [32] And to make machashavot *(artistic works)*, to work in zahav, and in kesef, and in nechoshet, [33] And in the cutting of gems,

ל און משה האָט געזאָגט צו די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל: זעט, ה
Hashem zet Yisroel fun kinder di tsu gezogt hot Moshe un
Hashem see Yisroel of children the to said has Moshe and

האָט גערופֿן מיטן נאָמען בצַלְאֵל דעם זון פֿון אורי דעם זון פֿון
fun zun dem Uri fun zun dem Betsalel nomen mitn gerufn hot
of son the Uri of son the Betsalel name with called has

חורן , פֿון שבֶּט יהוּדה . לא און ער האָט אים אָנגעפֿילט מיט
mit ongefilt im hot er un Yehudah sheyvet fun Churen
with filled him has he and Yehudah the tribe of from Hur

דעם רוּח אלקים , אין חכמה , אין פֿאַרשטאַנדקייט, און אין
in un farshtandikeit in chochme in Elokim ruach dem
with and understanding with wisdom with G-d Spirit of the

קענשאַפֿט , און אין יעטוועדער מלאָכה ; לב און אויסצוקינצלען
oistsukintslen un meloche yetveder in un kenshaft
to execute artistically and craft every with and knowledge

קונציקע זאַכן , צו אַרבעטן אין גאָלד, און אין זילבער, און אין קופּער ;
kuper in un zilber in un gold in arbeten tsu zachn kuntsike
bronze in and silver in and gold in work to things clever

to set them, and in wood carving, to make every melechet machshevet.
34 And He hath given him the ability to teach, both he, and Oholiav ben Achisamach, of the tribe of Dan.
35 Them hath He filled with chochmat lev, to do all manner of artistic work, of the carver, and of the weaver of artistic design work, and of the embroiderer, in turquoise, and in purple, in scarlet wool, and in fine linen, and of the weaver, even of them that do artistic work, and of those that make artistic designs.

36 Then Betzalel and Oholiav, and kol ish chacham lev, in whom Hashem gave chochmah and tevunah to have da'as to do all manner of work for the Avodas HaKodesh, are to do the work according to all that Hashem had commanded.

2 And Moshe called Betzalel and Oholiav, and kol ish chacham lev, in whose lev Hashem had given chochmah, even every one whose lev stirred him up to come unto the work to do it; 3 And they

לג און אין שניידונג פֿון שטיינער צום איינפֿאַסן, און אין שניצונג
shnitsung in un ainfasn tsum shteiner fun shnaidung in un
carving in and to be set to stones of cutting in and

לד פֿון האָלץ, צו אַרבעטן אין יעטוועדער קונציקער מלאָכה . אויך צו
tsu oich meloche kuntsiker yetveder in arbeten tsu holts fun
to also skill artistic every with work to wood of

לערנען אַנדערע האָט ער אַריַינגעגעבן אין זיין האַרצן, אים, און אָהליאָבֿ
Oholiav un im hartsn zain in araingegebn er hot andere lernen
Oholiav with him heart his into put in he has others teach

לה דעם זון פֿון אַחיסָמָכן , פֿון שבֿט דָן . ער האָט זיי
zei hot er Dan sheyvet fun Achisamachn fun zun dem
them has he Dan the tribe of from Ahisamach of son the

אָנגעפֿילט מיט קלוגהאַרציקייט צו מאַכן יעטוועדער מלאָכה פֿונעם
funem meloche yetveder machn tsu klughartsikeit mit ongefilt
from the craft every make to skilled abilities with filled

מיַינסטער , און פֿונעם קינצלער, און פֿונעם שטיקער אין
in shtiker funem un kintsler funem un mainster
in pieces from the and purple from the and master craftsman

בלאָער וואָל און אין פֿורפֿל, אין ווערמילרויט און אין לַיַינען און
un lainen in un vermilroit in purpl in un vol bloer
and linen in and vermilion red in purple in and wool blue

פֿונעם וועבער – פֿון די וואָס מאַכן אַלערלייַ מלאָכות , און
un meloches alerlei machn vos di fun veber funem
and trades all kinds of to do who the ones of weaver from the

קינצלען אויס קונציקע זאַכן .
zachn kuntsike ois kintslen
products clever out execute artistically

לו און בצַלאֵל און אָהליאָבֿ, און אַלע קלוגהאַרציקע
klughartsike ale un Oholiav un Betsalel un
skilled all and Oholiav and Betsalel and

לַייט , וואָס ה האָט אַריַינגעגעבן חכמה און
un chochme araingegebn hot Hashem vos lait
and wisdom put in has Hashem whom people

פֿאַרשטאַנדיקייט אין זיי , צו וויסן וויַ צו טאָן יעטוועדער מלאָכה
meloche yetveder ton tsu vi visen tsu zei in farshtandikeit
craft every do to how know to them in understanding

פֿון דער אַרבעט פֿון הייליקטום, זאָלן מאַכן אַזוי ווי אַלץ וואָס
vos alts vi azoi machn zoln heiliktum fun arbet der fun
which all that as just make must holy of work the of

ה האָט באַפֿוילן .
bafoiln hot Hashem
commanded has Hashem

ב און משה האָט גערופֿן בצַלאֵל , און אָהליאָבֿן , און איטלעכן
itlechn un Oholiavn un Betsaleln gerufn hot Moshe un
each and Oholiav and Betsalel called has Moshe and

קלוגהאַרציקן מאַן, וואָס ה האָט אַריַינגעגעבן חכמה אין
in chochme araingegebn hot Hashem vos man klughartsikn
in wisdom put in has Hashem whom man craftsman

זיַין האַרצן, איטלעכן וואָס זיַין האַרץ האָט אים געטריבן צו געענענען
genenen tsu getribn im hot harts zain vos itlechn hartsn zain
approach to driven him has heart his who each heart his

צו דער אַרבעט, זי צו טאָן. ג און זיי האָבן געגומען פֿון משהן
Mosheen fun genumen hobn zei un ton tsu zi arbet der tsu
Moshe from taken have they and do to it work the to

די גאַנצע אָפּשיידונג וואָס די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל
Yisroel fun kinder di vos opsheidung gantse di
Yisroel of children the which separation of a portion whole the

האָבן געבראַכט פֿאַר דער מלאָכה פֿון דער אַרבעט פֿון הייליקטום,
heiliktum fun arbet der fun meloche der far gebracht hobn
holy of work the of craft the for brought have

כדי זי צו מאַכן . און די האָבן נאָך אַלץ געהאַלטן אין ברענגען
brengen in gehaltn alts noch hobn di un machn tsu zi kedei
bringing on kept all that after have the and make to it so as

צו אים פֿריַיוויליקע נדבֿות , פֿרימאָרגן אין פֿרימאָרגן.
frimorgn in frimorgn nedoves fraivilike im tsu
morning by morning freewill offerings freewill him to

[4] ד זיַינען געקומען אַלע קלוגע לייַט וואָס האָבן געמאַכט די
di gemacht hobn vos lait kluge ale gekumen zainen
the made have who people judicious all having come are

גאַנצע אַרבעט פֿון הייליקטום, איטלעכער מאַן פֿון זיַין אַרבעט
arbet zain fun man itlecher heiliktum fun arbet gantse
work his from man each holy of production whole

וואָס ער האָט געטאָן, [5] ה און זיי האָבן געזאָגט צו משהן , אַזוי צו
tsu azoi Mosheen tsu gezogt hobn zei un geton hot er vos
to so Moshe to said have they and done has he which

זאָגן : דאָס פֿאָלק ברענגט מער ווי עס איז נייטיק צו דער אַרבעט,
arbet der tsu neitik iz es vi mer brengt folk dos zogn
work the for necessary is it than more bring people this say

פֿאַר דער מלאָכה וואָס ה האָט באַפֿוילן זי צו מאַכן .
machn tsu zi bafoiln hot Hashem vos meloche der far
make to it commanded has Hashem which craft the for

[6] ו האָט משה באַפֿוילן , און מע האָט אַרויסגעלאָזט אַן
an aroisgelozt hot me un bafoiln Moshe hot
a let out has one and commanded Moshe has

אויסרוף אין לאַגער, אַזוי צו זאָגן : קיין מאַן און קיין
kein un man kein zogn tsu azoi lager in oisruf
any and man any say to so camp in the proclamation

פֿרוי זאָל מער נישט מאַכן אַרבעט פֿאַר דער הייליקער
heiliker der far arbet machn nisht mer zol froi
holy the for production make not more shall woman

אָפּשיידונג . און דאָס פֿאָלק איז אָפּגעהאַלטן
opgehaltn iz folk dos un opsheidung
stopped is people the and separation of a portion

געווארן פֿון ברענגען . [7] ז און דאָס אויסגעאַרבעטע
oisgearbete dos un brengen fun gevorn
production the and bringing from having become

איז זיי געווען genug פֿאַר דער גאַנצער אַרבעט, זי
zi arbet gantser der far genug geven zei iz
it work whole the for enough having been they is

צו מאַכן , און נאָך איבערצולאָזן.
ibertsulozn noch un machn tsu
overmuch still and to do to

[8] ח און אַלע קלוגהאַרציקע צווישן די וואָס האָבן געטאָן די אַרבעט,
arbet di geton hobn vos di tsvishn klughartsike ale un
work the done have who the ones among skilled all and

האָבן געמאַכט דעם משכּן מיט צען פֿאָרהאַנגען; פֿון געדרייטן לייַנען ,
lainen gedraitn fun forhangen tsen in mishkn dem gemacht hobn
linen twisted of curtains ten with Tabernacle the made have

received of Moshe kol haterumah, which the Bnei Yisroel had brought for the work of the Avodas HaKodesh, to make it withal. And they brought yet unto him nedavah every boker.

[4] And all the chachamim, that wrought all the work of HaKodesh, came every man from his work which they were doing; [5] And they spoke unto Moshe, saying, HaAm bring much more than enough for the Avodah of the work, which Hashem commanded to do.

[6] And Moshe gave commandment, and they caused it to be proclaimed throughout the machaneh, saying, Let neither ish nor isha make any more work for the terumat HaKodesh. So HaAm were restrained from bringing. [7] For the work had been sufficient for all the work to do it v'hoter.

[8] And kol chacham lev among them that wrought the work of the Mishkan made ten curtains of fine linen,

twisted with turquoise, and purple, and scarlet wool; with keruvim in a woven artistic design made he them. [9] The length of each curtain was twenty and eight cubits, and the width of each curtain four cubits; the curtains were all of the one size. [10] And he joined five curtains one unto another; and the other five curtains he joined one unto another.

[11] And he made loops of turquoise wool on the edge of one curtain at the end of the first set; likewise he made them along the edge of the end curtains of the second set. [12] Fifty loops made he in one curtain, and fifty loops made he in the end curtain in the second set; the loops were to be opposite one another. [13] And he made fifty hooks of zahav, and joined the curtains one unto another with the hooks; so it became Mishkan Echad.

[14] And he made curtains of goat hair for the Ohel over the Mishkan; eleven curtains he made them. [15] The length of one curtain was thirty cubits, and four cubits was the

אוּן בלאָער ווּאָל, אוּן פֿורפּל, אוּן ווּערמילרויט; מיט כּרוּבֿים, קוּנצִיק
kuntsik kruvim mit vermilroit un purpl un vol bloer un
artfully Keruvim with vermilion red and purple and wool blue and

אויסגעאַרבעט האָט מען זיי געמאַכט. ט די לענג פֿון איטלעכן פֿאָרהאַנג
forhang itlechn fun leng di gemacht zei men hot oisgearbet
curtain each of length the made them they have crafted

אַכט אוּן צוואַנציק איילן, אוּן די בריי̈ט פֿון איטלעכן פֿאָרהאַנג פֿיר איילן;
eiln fir forhang itlechn fun breit di un eiln tsvantsik un acht
cubits four curtain each of width the and cubits twenty and eight

איין מאָס פֿאַר אַלע פֿאָרהאַנגען. י אוּן מע האָט באַהעפֿט פֿינף פֿאָרהאַנגען
forhangen finf baheft hot me un forhangen ale far mos ein
curtains five joined has one and curtains all for measure one

איינעם צום אַנדערן, אויך די אַנדערע פֿינף פֿאָרהאַנגען האָט מען באַהעפֿט
baheft men hot forhangen finf andere di oich andern tsum einem
joined one has curtains five other the also another to one

איינעם צום אַנדערן.
andern tsum einem
another to one

יא אוּן מע האָט געמאַכט שלייפֿן פֿון בלאָער ווּאָל אויף דעם זוים פֿון
fun zoim dem oif vol bloer fun shleifn gemacht hot me un
of edge the along wool blue of loops made has one and

איין פֿאָרהאַנג אין עק פֿון איין באַהעפֿטונג; אַזוי האָט
hot azoi baheftung ein fun ek in forhang ein
has in same way set of joined curtains one of end in curtain one

מען געמאַכט אויף דעם זוים פֿון דעם עקסטן פֿאָרהאַנג אין דער צווייטער
tsveiter der in forhang ekstn dem fun zoim dem oif gemacht men
second the in curtain last the of edge the along made one

באַהעפֿטונג. יב פֿופֿציק שלייפֿן האָט מען געמאַכט אויף דעם איין
baheftung fuftsik shleifn men hot gemacht oif dem ein
set of joined curtains fifty loops has made one on the one

פֿאָרהאַנג, אוּן פֿופֿציק שלייפֿן האָט מען געמאַכט אויף דעם ברעג פֿון
fun breg dem oif gemacht men hot shleifn fuftsik un forhang
of edge of the on made one has loops fifty and curtain

דעם פֿאָרהאַנג וואָס אין דער צווייטער באַהעפֿטונג; די שלייפֿן
shleifn di baheftung tsveiter der in vos forhang dem
loops the set of joined curtains second the in which is curtain the

זיַינען געווען איינער קעגן אַנדערן. יג אוּן מע האָט געמאַכט פֿופֿציק
fuftsik gemacht hot me un andern kegen einer geven zainen
fifty made has one and another opposite one having been are

גילדערנע האָקן, אוּן מע האָט באַהעפֿט די פֿאָרהאַנגען איינעם צום אַנדערן
andern tsum einem forhangen di baheft hot me un hokn gilderne
another to one curtains the joined has one and hooks golden

מיט די האָקן, אוּן דער משכּן איז געווען אֶחָד.
echad geven iz mishkn der un hokn di mit
one having been is Tabernacle the and hooks the with

יד אוּן מע האָט געמאַכט פֿאָרהאַנגען פֿון ציגנהאָר פֿאַר אַ
a far tsignhor fun forhangen gemacht hot me un
a for goat's hair of curtains made has one and

געצעלט איבערן משכּן; עלף פֿאָרהאַנגען האָט מען זיי
zei men hot forhangen elf mishkn ibern getselt
them one has curtains eleven Tabernacle over tent

געמאַכט. טו די לענג פֿון איטלעכן פֿאָרהאַנג דריַיסיק איילן, אוּן
un eiln draisik forhang itlechn fun leng di gemacht
and cubits thirty curtain each of length the made

width of one curtain; the eleven curtains were of the one size. 16 And he joined five curtains into a set, and six curtains into a set. 17 And he made fifty loops upon the uttermost edge of the curtain at the end of the set, and fifty loops made he upon the edge of the curtain of the other set. 18 And he made fifty hooks of nechoshet to attach the Ohel together, that it might be echad *(one)*. 19 And he made a Mikhseh *(Cover)* for the Ohel of dyed red ram skin, and a tachash hide Mikhseh above that. 20 And he made kerashim *(planks)* for the Mishkan of acacia wood, standing erect. 21 The length of a keresh *(plank)* was ten cubits, and the width of a keresh one cubit and a half. 22 One keresh had two yadot *(projections, tenons)*, equally distant one from another; thus did he make for all the kerashim of the Mishkan. 23 And he made kerashim *(frames)* for the Mishkan; twenty kerashim for the negev *(south)* side southward; 24 And arba'im sockets of kesef he made under the twenty kerashim; two sockets under one keresh for its two

די ברייט פֿון איטלעכן פֿאָרהאַנג פֿיר איילן ; איין מאָס פֿאַר
far mos ein eiln fir forhang itlechn fun breit di
for measure one cubits four curtain each of width the

די עלף פֿאָרהאַנגען. טז און מע האָט באַהעפֿט פֿינף פֿאָרהאַנגען
forhangen finf baheft hot me un forhangen elf di
curtains five joined has one and curtains eleven the

באַזונדער, און זעקס פֿאָרהאַנגען באַזונדער. יז און מע האָט געמאַכט
gemacht hot me un bazunder forhangen zeks un bazunder
made has one and separately curtains six and separately

פֿופֿציק שלייפֿן אויף דעם זוים פֿון דעם עקסטן פֿאָרהאַנג אין איין
ein in forhang ekstn dem fun zoim dem oif shleifn fuftsik
one in curtain last the of edge the on loops fifty

באַהעפֿטונג, און פֿופֿציק שלייפֿן האָט מען געמאַכט אויף
baheftung un hot men gemacht oif
set of joined curtains and has one made on

דעם זוים פֿון דעם פֿאָרהאַנג אין דער צווייטער באַהעפֿטונג.
baheftung tsveiter der in forhang dem fun zoim dem
set of joined curtains second the in curtain the of edge the

יח און מע האָט געמאַכט פֿופֿציק קופּערנע האָקן צו באַהעפֿטן דאָס
dos baheftn tsu hokn kuperne fuftsik gemacht hot me un
this join to hooks copper fifty made has one and

געצעלט, אַז עס זאָל זיין איינס. יט און מע האָט געמאַכט אַ
a gemacht hot me un eins zain zol es az getselt
a made has one and one be shall it so that tent

צודעק פֿאַר דעם געצעלט, פֿון רויט-געפֿאַרבטע ווידערפֿעלן, און אַ
a un viderfeln roit-gefarbte fun getselt dem far tsudek
a and ram skins dyed red of tent the for cover

צודעק פֿון תּחש-פֿעלן פֿון אויבן. כ און מע האָט געמאַכט די
di gemacht hot me un oiben fun tchsh-feln fun tsudek
the made has one and above from tachash skins of cover

בערעטער צום משכּן, פֿון שִׁטים-האָלץ, שטייענדיק. כא צען
tsen shteyedik Shitim-holts fun mishkn tsum breter
ten standing acacia wood of Tabernacle for the planks

איילן די לענג פֿון אַ ברעט, און אַן איל און אַ האַלב די ברייט
breit di halb a un eil an un bret a fun leng di eiln
width the half a and cubit a and plank a of length the cubits

פֿון איטלעכן ברעט. כב צוויי צאַפּנס צו איטלעכן ברעט, איינער קעגן
kegen einer bret itlechn tsu tsapns tsvei bret itlechn fun
opposite one plank each for tenons two plank each of

אַנדערן, אַזוי ווי שטאַפֿלען. אַזוי האָט מען געמאַכט צו אַלע
ale tsu gemacht men hot azoi shtaplen vi azoi andern
all for done one has so steps as in same way another

בערעטער פֿון משכּן. כג און מע האָט געמאַכט די ברעטער פֿאַרן
faran breter di gemacht hot me un mishkn fun breter
for the planks the made has one and Tabernacle of planks

משכּן: צוואַנציק ברעטער פֿאַר דער דָּרום-זייט צו דָּרום. כד און
un dorem tsu dorem-zait der far breter tsvantsik mishkn
and south to south side the for planks twenty Tabernacle

פֿערציק זילבערנע שוועלן האָט מען געמאַכט אונטער די צוואַנציק
tsvantsik di unter gemacht men hot shveln zilberne fertsik
twenty the under made one has sockets silver forty

בערעטער: צו צוויי שוועלן אונטער איין ברעט פֿאַר זײַנע צוויי צאַפּנס,
tsapns tsvei zaine far bret ein unter shveln tsvei tsu breter
tenons two its for plank one under sockets two for planks

tenons, and two sockets under another keresh for its two tenons. 25 And for the other side of the Mishkan, which is toward the north, he made twenty kerashim, 26 And their arba'im sockets of kesef; two sockets under one keresh, and two sockets under another keresh. 27 And for the sides of the Mishkan westward he made six kerashim. 28 And two kerashim made he for the corners of the Mishkan in the back. 29 And they were doubled at the bottom, and joined together; at the top thereof, there was one ring; thus he did to both of them in both the corners. 30 And there were eight kerashim; and their sockets were sixteen sockets of kesef, under every keresh two sockets. 31 And he made crossbars of acacia wood; five for the kerashim of the one side of the Mishkan, 32 And five crossbars for the kerashim of the other side of the Mishkan, and five crossbars for the kerashim of the Mishkan for the sides westward. 33 And he made the middle crossbar to extend within the kerashim from the one end to the other. 34 And he

צו צווּיי שוועלן אונטער איין ברעט פַֿאַר זײַנע צוויי צאַפּנס. כה און
un tsapns tsvei zaine far bret ein unter shveln tsvei tsu
and tenons two its for plank one under sockets two to

פַֿאַר דער צווייטער זײַט פֿון משכּן, צו צפֿון-זײַט, האָט
hot tsofn-zait tsu mishkn fun zait tsveiter der far
has the north side to Tabernacle of side second the for

מען געמאַכט צוואַנציק ברעטער, כו און זיערע פֿערציק זילבערנע
zilberne fertsik zeyere un breter tsvantsik gemacht men
silver forty their and planks twenty made one

שוועלן: צו צווּיי שוועלן אונטער איין ברעט, צו צווּיי שוועלן אונטער
unter shveln tsvei tsu bret ein unter shveln tsvei tsu shveln
under sockets two to plank one under sockets two in sockets

איין ברעט. כז און פַֿאַר דער הינטערשטער זײַט פֿון משכּן, צו
tsu mishkn fun zait hintershter der far un bret ein
to Tabernacle of side rear the for and plank one

מערבֿ, האָט מען געמאַכט זעקס ברעטער. כח און צווּיי ברעטער
breter tsvei un breter zeks gemacht men hot mayrev
planks two and planks six made one has west

האָט מען געמאַכט פַֿאַר דיווינקלען פֿון דעם משכּן, אויף דער
der oif mishkn dem fun vinklen di far gemacht men hot
the on Tabernacle the of corners the for made one has

הינטערשטער זײַט. כט און זיי זײַנען געווען אַרײַנגעפּאַסט
araingepast geven zainen zei un zait hintershter
fitted into having been are they and side rear

אונטן, און דעס גלײַכן זײַנען זיי געווען אַרײַנגעפּאַסט אויבן
oiben araingepast geven zei zainen glaichn des un unten
above fitted into having been they are same the and below

ביז צום ערשטן רינג; אַזוי האָט מען געמאַכט בײַ זיי ביידן,
beidn zei bai gemacht men hot azoi ring ershtn tsum biz
both them with done one has so ring first to up to

פַֿאַר די צווּיי ווינקלען. ל און עס זײַנען געווען אַכט ברעטער
breter acht geven zainen es un vinklen tsvei di far
planks eight having been were there and corners two the for

מיט זיערע זילבערנע שוועלן – זעכצן שוועלן: צו צווּיי שוועלן, צו
tsu shveln tsvei tsu shveln zechtsn shveln zilberne zeyere mit
in sockets two in sockets sixteen sockets silver their with

צווּיי שוועלן אונטער איין ברעט. לא און מע האָט גענאַכט ריגלען פֿון
fun riglen gemacht hot me un bret ein unter shveln tsvei
of bars made has one and plank one under sockets two

שִׁטים-האָלץ: פֿינף פַֿאַר די ברעטער פֿון איין זײַט משכּן, לב און
un mishkn zait ein fun breter di far finf Shitim-holts
and Tabernacle side one of planks the for five acacia wood

פֿינף ריגלען פַֿאַר די ברעטער פֿון דער צווייטער זײַט משכּן, און
un mishkn zait tsveiter der fun breter di far riglen finf
and Tabernacle side second the of planks the for bars five

פֿינף ריגלען פַֿאַר די ברעטער פֿון משכּן אויף דער הינטערשטער
hintershter der oif mishkn fun breter di far riglen finf
rear the on Tabernacle of planks the for bars five

זײַט, צו מערבֿ. לג און מע האָט גענאַכט דעם מיטלסטן ריגל
rigl mitlstn dem gemacht hot me un mayrev tsu zait
bar middle the made has one and west to side

דורכצוריגלען אין מיטן פֿון די ברעטער פֿון עק צו עק.
ek tsu ek fun breter di fun mitn in durchtsuriglen
end to end from planks the of midst of in for a bar extending

overlaid the kerashim with zahav, and made their rings of zahav to be housing for the crossbars, and overlaid the crossbars with zahav.

לד און די ברעטער האָט מען איבערגעצויגן מיט גאָלד, און מע האָט
hot me un gold mit ibergetsoign men hot breter di un
has one and gold with overlaid one has planks the and

געמאַכט צו זיי רינגען פֿון גאָלד, אויערן פֿאַר די ריגלען; און מע
me un riglen di far oiern gold fun ringen zei tsu gemacht
one and bars the for handles gold of rings them for made

האָט איבערגעצויגן די ריגלען מיט גאָלד.
gold mit riglen di ibergetsoign hot
gold with bars the overlaid has

35 And he made a Parochet of turquoise, and purple, and scarlet wool, and twisted fine linen; with keruvim made he it of artistic embroidery. 36 And he made thereunto four ammudim of acacia wood, and overlaid them with zahav; their hooks were of zahav; and he cast for them four sockets of kesef.

לה און מע האָט געמאַכט דעם פָּרוֹכֶת פֿון בלאָער וואָל,
vol bloer fun parochet dem gemacht hot me un
wool blue of curtain the made has one and

און פֿורפּל, און ווערמילרויט, און געדרייטן לײַנען; קונציק
kuntsik lainen gedraitn un vermilroit un purpl un
artfully linen twisted and vermilion red and purple and

אויסגעאַרבעט האָט מען אים געמאַכט, מיט כּרובֿים. לו און
un kruvim mit gemacht im men hot oisgearbet
and Keruvim with made it one has crafted

מע האָט געמאַכט צו אים פֿיר זײַלן פֿון שִׁטים-האָלץ, און
un Shitim-holts fun zailn fir im tsu gemacht hot me
and acacia wood of pillars four it for made has one

זיי איבערגעצויגן מיט גאָלד, מיט זייערע העקלעך פֿון גאָלד;
gold fun heklech zeyere mit gold mit ibergetsoign zei
gold of hooks their with gold with overlaid them

און מע האָט אויסגעגאָסן צו זיי פֿיר זילבערנע שוועלן.
shveln zilberne fir zei tsu oisgegosen hot me un
sockets silver four them for poured out has one and

37 And he made a Masach for the petach of the Ohel of turquoise, and purple, and scarlet wool, and twisted fine linen, the work of artistic embroidery; 38 And the five ammudim of it with their hooks; and he overlaid their tops and their bands with zahav; but their five sockets were of nechoshet.

לז און מע האָט געמאַכט אַ פּאָרהאַנג פֿאַר דעם איינגאַנג פֿון
fun aingang dem far forhang a gemacht hot me un
of entrance the for curtain a made has one and

געצעלט, פֿון בלאָער וואָל, און פֿורפּל, און ווערמילרויט, און
un vermilroit un purpl un vol bloer fun getselt
and vermilion red and purple and wool blue of the tent

געדרייטן לײַנען, געשטיקטע אַרבעט; לח און פֿינף זײַלן צו אים,
im tsu zailn finf un arbet geshtikte lainen gedraitn
it for pillars five and work embroidered linen twisted

מיט זייערע העקלעך; און מע האָט איבערגעצויגן זייערע קעפּ און
un kep zeyere ibergetsoign hot me un heklech zeyere mit
and tops their overlaid has one and hooks their with

זייערע רייפֿבענדער מיט גאָלד. און זייערע פֿינף שוועלן זײַנען
zainen shveln finf zeyere un gold mit reifbender zeyere
were sockets five their and gold with bands their

געווען קופּער.
kuper geven
bronze having been

37 And Betzalel made the Aron of acacia wood; two cubits and a half was the length of it, and a cubit and a half the width of it, and a cubit and

לז און בצַלאֵל האָט געמאַכט דעם אָרון פֿון
fun oren dem gemacht hot Betsalel un
of aron the made has Betsalel and

שִׁטים-האָלץ, צוויי איילן און אַ האַלב זײַן לענג,
leng zain halb a un eiln tsvei Shitim-holts
length its half a and cubits two acacia wood

און אַן איל און אַ האַלב זײַן בריים, און אַן איל און
un an eil an un breit zain halb a un eil an un
and cubit a and width its half a and cubit a and

a half the height of it; 2 And he overlaid it with zahav tahor within and without, and made a crown of zahav all around. 3 And he cast for it four rings of zahav, to be set by the four corners of it; even two rings upon the one side of it, and two rings upon the other side of it. 4 And he made carrying poles of acacia wood, and overlaid them with zahav. 5 And he put the carrying poles into the rings on the sides of the Aron, to bear the Aron.

6 And he made the Kapporet of zahav tahor; two cubits and a half was the length thereof, and one cubit and a half the width thereof. 7 And he made two keruvim of zahav, hammered out of one piece made he them, on the two ends of the Kapporet; 8 One keruv on the end on this side, and another keruv on the other end on that side; from the Kapporet made he the keruvim on the two ends thereof. 9 And the keruvim spread out their wings on high, and covered with their wings over the Kapporet, with

אַ האַלב זײַן הייך . ב און ער האָט אים איבערגעצויגן מיט
mit ibergetsoign im hot er un heich zain halb a
with overlaid it has he and height its half a

ריינעם גאָלד פֿון אינעווייניק און פֿון אויסנווייניק, און
un oisenveinik fun un ineveinik fun gold reinem
and outer from and inside from gold pure

געמאַכט צו אים אַ גילדערנעם קראַנץ רונד אַרום. ג און
un arum rund krants gildernem a im tsu gemacht
and about around border gold a it for made

ער האָט אויסגעגאָסן צו אים פֿיר גילדערנע ריינגען פֿאַר זײַנע
zaine far ringen gilderne fir im tsu oisgegosen hot er
its for rings golden four it to poured out has he

פֿיר פֿיס; צוויי ריינגען אויף זײַן אײַן זײַט, און צוויי ריינגען
ringen tsvei un zait ein zain oif ringen tsvei fis fir
rings two and side one its on rings two feet four

אויף זײַן צווייטער זײַט. ד און ער האָט געמאַכט שטאַנגען
shtangen gemacht hot er un zait tsveiter zain oif
poles made has he and side second its on

פֿון שִׁטים-האָלץ, און זיי איבערגעצויגן מיט גאָלד. ה און
un gold mit ibergetsoign zei un Shitim-holts fun
and gold with overlaid them and acacia wood of

ער האָט אַריַינגעצויגן די שטאַנגען אין די ריינגען אויף
oif ringen di in shtangen di araingetsoign hot er
on rings the in poles the passed through has he

די זײַטן פֿון אָרון, צו טראָגן דעם אָרון.
oren dem trogn tsu oren fun zaitn di
aron the bear to aron of sides the

ו און ער האָט געמאַכט אַ דעק פֿון ריינעם גאָלד, צוויי
tsvei gold reinem fun dek a gemacht hot er un
two gold pure of the cover a made has he and

איילן און אַ האַלב זײַן לענג , און אַן אײַל און אַ האַלב
halb a un eil an un leng zain halb a un eiln
half a and cubit a and length its half a and cubits

זײַן בריים. ז און ער האָט געמאַכט צוויי כּרובֿים פֿון גאָלד;
gold fun kruvim tsvei gemacht hot er un breit zain
gold of Keruvim two made has he and width its

געהאַמערט האָט ער זיי געמאַכט, אויף ביידע עקן פֿון
fun ekn beide oif gemacht zei er hot gehamert
of ends two on made them he has hammered

דעק : ח איין כּרוב ביים עק פֿון דער זײַט, און איין כּרוב
kruv ein un zait der fun ek baim kruv ein dek
Keruv one and side the of end at Keruv one the cover

ביים עק פֿון דער אַנדער זײַט; פֿון דעק גופֿא האָט
hot gufe dek fun zait ander der fun ek baim
has itself the cover from side other the of end at

ער געמאַכט די כּרובֿים אויף זײַנע ביידע עקן. ט און די
di un ekn beide zaine oif kruvim di gemacht er
the and ends two its on Keruvim the made he

כּרובֿים האָבן אויסגעשפרייט זייערע פֿליגלען צו דער הייך ,
heich der tsu fliglen zeyere oisgeshpreit hobn kruvim
upward the to wings their spread out have Keruvim

מיט , דעק דעם איבער פֿליגלען זייערע מיט שירעמענדיק
mit dek dem iber fliglen zeyere mit shiremendik
with the cover the over wings their with overshadowing

זייערע פנימער איינער קעגן אַנדערן; צום דעק צו
tsu dek tsum andern kegen einer penemer zeyere
to the cover toward other opposite one faces their

זיַנען געווען די פנימער פון די כּרוּבים .
kruvim di fun penemer di geven zainen
Keruvim the of faces the having been are

their faces one to another; even toward the Kapporet were the faces of the keruvim.

י און ער האָט געמאַכט דעם טיש פון שטים-האָלץ, צוויי איילן זיַן
zain eiln tsvei Shitim-holts fun tish dem gemacht hot er un
its cubits two acacia wood of Table the made has he and

לענג , און אַן איילב און אַ האַלב זיַן בריים, און אַן איילב זיַן הייך .
heich zain halb a un eil an un breit zain eil an un leng
height its half a and cubit a and width its cubit a and length

יא און ער האָט אים איבערגעצויגן מיט ריינעם גאָלד, און געמאַכט צו אים
im tsu gemacht un gold reinem mit ibergetsoign im hot er un
it for made and gold pure with overlaid it has he and

אַ גילדערנעם קראַנץ רונד אַרום . יב און ער האָט געמאַכט צו אים אַ
a im tsu gemacht hot er un arum rund krants gildernem a
a it for made has he and about around border gold a

לייַסט פון אַ האַנטברייט רונד אַרום, און געמאַכט אַ גילדערנעם
gildernem a gemacht un arum rund hantbreit a fun laist
gold a made and about around handsbreadth a of rim

קראַנץ צו זיַן לייַסט רונד אַרום . יג און ער האָט אויסגעגאָסן פאַר אים
im far oisgegosen hot er un arum rund laist zain tsu krants
it for poured out has he and about around rim its for border

פיר גילדערנע רינגען, און אַרויפגעטאָן די רינגען אויף די פירווינקלען
vinklen fir di oif ringen di aroifgeton un ringen gilderne fir
corners four the on rings the placed and rings golden four

וואָס אויף זיַנע פיר פיס. יד לעבן דעם לייַסט זיַנען געווען די
di geven zainen laist dem lebn fis fir zaine oif vos
the having been are rim the near feet four its on which are

רינגען, אויערן פאַר די שטאַנגען, צו טראָגן דעם טיש . טו און ער
er un tish dem trogn tsu shtangen di far oiern ringen
he and Table the bear to poles the for handles rings

האָט געמאַכט די שטאַנגען פון שטים-האָלץ, און זי איבערגעצויגן
ibergetsoign zei un Shitim-holts fun shtangen di gemacht hot
overlaid them and acacia wood of poles the made has

מיט גאָלד, צו טראָגן דעם טיש . טז און ער האָט געמאַכט די כּלים
keilim di gemacht hot er un tish dem trogn tsu gold mit
utensils the made has he and Table the bear to gold with

וואָס אויפן טיש , זיַנע שיסלען, און זיַנע שאָלן, און זיַנע בעכערס,
bechers zaine un sholn zaine un shislen zaine tish oifn vos
cups its and pans its and dishes its Table on which are

און די קאַנען וואָס מיט זיי ווערט געגאָסן, פון ריינעם גאָלד.
gold reinem fun gegosn vert zei mit vos kanen di un
gold pure of poured shall be them with which pitchers the and

יז און ער האָט געמאַכט די מנורה פון ריינעם גאָלד: געהאַמערט
gehamert gold reinem fun menoyre di gemacht hot er un
hammered gold pure of lampstand the made has he and

האָט ער געמאַכט די מנורה , איר פוסגעשטעל, און איר שטאַם;
shtam ir un fusgeshtel ir menoyre di gemacht er hot
shaft its and base its lampstand the made he has

אירע בעכערלעך – אירע קנעפּ און אירע בלומען – זיַנען געווען
ire becherlech ire knep un ire blumen ire zainen geven
its cups its buds and its flowers are having been

10 And he made the Shulchan of acacia wood: two cubits was the length thereof, and a cubit the width thereof, and a cubit and a half the height thereof; 11 And he overlaid it with zahav tahor, and made thereunto a crown of zahav all around. 12 Also he made thereunto a misgeret *(moulding, rim)* of a handbreadth all around; and made a crown of zahav for the misgeret thereof all around. 13 And he cast for it four rings of zahav, and put the rings upon the four corners of its four legs thereof. 14 Over against the misgeret were the rings, the housing for the carrying poles to bear the Shulchan. 15 And he made the carrying poles of acacia wood, and overlaid them with zahav, to bear the Shulchan. 16 And he made the utensils which were upon the Shulchan, its dishes, and its pans, and its bowls, and its pitchers for pouring nesekh, of zahav tahor.

17 And he made the Menorah of zahav tahor; of hammered-out work made he the Menorah; its base and its shaft, and its cups, its knobs, its flowers, were of the same; 18 And

six branches going out of the sides thereof; three branches of the Menorah out of the one side thereof, and three branches of the Menorah out of the other side thereof; 19 Shloshah cups made like almonds in one branch, a knob and a flower; and three cups made like almonds in another branch, a knob and a flower; so throughout the six branches going out of the Menorah. 20 And in the Menorah were four cups made like almonds, its knobs, and its flowers; 21 And a knob under two branches of the same, and a knob under two branches of the same, and a knob under two branches of the same, according to the six branches going out of it. 22 Their knobs and their branches were of the same: all of it was one hammered-out work of zahav tahor. 23 And he made its seven nerot *(lamps)*, and its tongs, and its spoons, of zahav tahor. 24 Of a talent of zahav tahor made he it, and all the utensils thereof.

25 And he made the Mizbe'ach HaKetoret of acacia wood; the length of it was a cubit, and the width of it a cubit;

פֻּון איר גופֿא. יח און זעקס רערן זײַנען אַרויסגעגאַנגען פֻּון
fun aroisgegangen zainen rern zeks un gufe ir fun
of having come out are branches six and itself its of

אירע זײַטן, דרײַ רערן פֻּון דער מנוֹרה פֻּון איר איין זײַט, און
un zait ein ir fun menoyre der fun rern drai zaitn ire
and side one its of lampstand the of branches three sides its

דרײַ רערן פֻּון דער מנוֹרה פֻּון איר צווייטער זײַט; יט דרײַ
drai zait tsveiter ir fun menoyre der fun rern drai
three side second its of lampstand the of branches three

מאַנדלקווייטיקע בעכערלעך פֻּון אַ קנאָפּ מיט אַ בלום אויף
oif blum a mit knop a fun becherlech mandlkveitike
on flower a with bud a of cups almond blossom shaped

איין רער, און דרײַ מאַנדלקווייטיקע בעכערלעך פֻּון אַ קנאָפּ
knop a fun becherlech mandlkveitike drai un rer ein
bud a of cups almond blossom shaped three and branch one

מיט אַ בלום אויפֿן אַנדער רער; אַזוי פֿאַר די זעקס רערן
rern zeks di far azoi rer ander oifn blum a mit
branches six the for in same way branch other on flower a with

ווּאָס זײַנען אַרויסגעגאַנגען פֻּון דער מנוֹרה. כ און אויף דער
der oif un menoyre der fun aroisgegangen zainen vos
the on and lampstand the of having come out are which

מנוֹרה אַליין פֿיר מאַנדלקווייטיקע בעכערלעך – אירע קנעפּ
knep ire becherlech mandlkveitike fir alein menoyre
buds its cups almond blossom shaped four itself lampstand

און אירע בלומען; כא און אַ קנאָפּ אונטער צוויי רערן פֻּון איר, און אַ
a un ir fun rern tsvei unter knop a un blumen ire un
a and it of branches two under bud a and flowers its and

קנאָפּ אונטער צוויי רערן פֻּון איר, און אַ קנאָפּ אונטער צוויי רערן
rern tsvei unter knop a un ir fun rern tsvei unter knop
branches two under bud a and it of branches two under bud

פֻּון איר, פֿאַר די זעקס רערן ווּאָס זײַנען אַרויסגעגאַנגען פֻּון איר.
ir fun aroisgegangen zainen vos rern zeks di far ir fun
it of having come out are which branches six the for it of

כב אירע קנעפּ און אירע רערן זײַנען געווען פֻּון איר גופֿא, אין
in gufe ir fun geven zainen rern ire un knep ire
in itself it of having been are branches its and buds its

גאַנצן איין אויסהאַמערונג פֻּון ריינעם גאָלד. כג און ער האָט געמאַכט
gemacht hot er un gold reinem fun oishamerung ein gantsn
made has he and gold pure from beaten out one all

אירע זיבן רערלעך, און אירע צוועגלעך, און אירע אַשפּענדלעך,
ashfendlech ire un tsvenglech ire un rerlech zibn ire
trays its and small tongs its and branch lights seven its

פֻּון ריינעם גאָלד. כד פֻּון אַ צענטנער ריינעם גאָלד האָט ער זי געמאַכט
gemacht zi er hot gold reinem tsentner a fun gold reinem fun
made it he has gold pure a talent a from gold pure of

מיט אַלע אירע כּלים.
keilim ire ale mit
utensils its all with

כה און ער האָט געמאַכט דעם מזבח פֿאַר ווירעך,
vairech far mizbeyech dem gemacht hot er un
incense for altar the made has he and

פֻּון שִׁטים-האָלץ, אַן אין איל זײַן לענג, און אַן איל זײַן
zain eil an un leng zain eil an Shitim-holts fun
its cubit a and length its cubit a acacia wood of

it was ravu'a *(square, foursquare)*; and two cubits was the height of it; from it were its karenot. [26] And he overlaid it with zahav tahor, both the top of it, and the sides thereof all around, and the karenot of it; also he made unto it a crown of zahav all around. [27] And he made two rings of zahav for it under the crown thereof, by the two corners of it, upon the two sides thereof, to be housing for the carrying poles to bear it withal. [28] And he made the carrying poles of acacia wood, and overlaid them with zahav.

[29] And he made the Shemen HaMishchah Kodesh, and the ketoret spices, tahor, according to the artistic work of a perfumer.

38 And he made the Mizbe'ach HaOlah of acacha wood; five cubits was the length thereof, and five cubits the width thereof; it was ravu'a; and three cubits the height thereof. [2] And he made the karenot thereof on the four corners of it; the karenot thereof were from it; and he overlaid it with nechoshet. [3] And he made all the Klei HaMizbe'ach, the pots, and the shovels, and

בריט, פֿירעקעכדיק, און צוויי איילן זײַן הייד ; פֿון אים
im fun heich zain eiln tsvei un firekechdik breit
it from height its cubits two and foursquare width

גופֿא זײַנען געווען זײַנע הערנער. כו און ער האָט אים
gufe zainen geven herner zaine un er hot im
itself are having been horns its and he has it

איבערגעצויגן מיט ריינעם גאָלד, זײַן אייבערדעק, און זײַנע
ibergetsoign mit reinem gold zain eiberdek un zaine
overlaid with pure gold its top and its

וועגט רונד אַרום, און זײַנע הערנער; און ער האָט געמאַכט
vent rund arum un zaine herner un er hot gemacht
sides around about and its horns and he has made

צו אים אַ גילדערנעם קראַנץ רונד אַרום. כז און צוויי גילדערנע
tsu im a gildernem krants rund arum un tsvei gilderne
it for a gold border around about and two golden

רינגען האָט ער געמאַכט צו אים אונטער זײַן קראַנץ אויף זײַנע
ringen hot er gemacht tsu im unter zain krants oif zaine
rings he has made it for under its border on its

צוויי פֿלאַנקען – אויף זײַנע צוויי זײַטן, פֿאַר אויערן פֿאַר די
tsvei zaine oif flanken tsvei zaitn far oiern far di
two its on flanks two sides for handles for the

שטאַנגען, אים צו טראָגן אויף זיי . כח און ער האָט געמאַכט די
shtangen im tsu trogn oif zei un er hot gemacht di
poles it to bear on them and he has made the

שטאַנגען פֿון שִׁטים-האָלץ, און זיי איבערגעצויגן מיט גאָלד.
shtangen fun Shitim-holts un zei mit ibergetsoign gold
poles of acacia wood and them overlaid with gold

כט און ער האָט געמאַכט דאָס הייליקע אייל פֿון זאַלבונג , און
un er hot gemacht dos heilike eil fun zalbung un
and he has made the holy oil for anointing and

דעם ריינעם ווירעד פֿון שמעקדיקע געווירצן, אַזוי ווי דער
der vi azoi gevirtsn shmekedike fun vairech reinem dem
the as just spice fragrant from incense pure the

בשׂמים-מישער מאַכט.
macht b'somaim-misher
makes perfumer

לח

און ער האָט געמאַכט דעם מזבח פֿאַר בראַנדאָפּפֿער,
un er hot gemacht dem mizbeyech far brandopfer
and he has made the altar for olah

פֿון שִׁטים-האָלץ, פֿינף איילן זײַן לענג , און פֿינף איילן
fun Shitim-holts fun finf eiln zain leng un finf eiln
of acacia wood five cubits its length and five cubits

זײַן בריט, פֿירעקעכדיק, און דריי איילן זײַן הייד . ב און ער
zain breit firekechdik un drai eiln zain heich un er
its width foursquare and three cubits its height and he

האָט געמאַכט זײַנע הערנער אויף זײַנע ווינקלען; פֿון אים גופֿא
hot gemacht zaine herner oif zaine vinklen fun im gufe
has made its horns on its corners four from it itself

זײַנען געווען זײַנע הערנער; און ער האָט אים איבערגעצויגן
zainen geven zaine herner un er hot im ibergetsoign
are having been its horns and he has it overlaid

מיט קופֿער. ג און ער האָט געמאַכט אַלע כּלים פֿון מזבח ,
mit kuper un er hot gemacht ale keilim fun mizbeyech
with bronze and he has made all utensils for altar

the sprinkling basins, and the meat hooks, and the firepans; all the utensils thereof made he of nechoshet. 4 And he made for the Mizbe'ach a mikhbar, a meshwork of nechoshet under the encompassing border thereof downward unto the middle of it. 5 And he cast four rings for the four ends of the mikhbar of nechoshet, to be housing for the carrying poles. 6 And he made the carrying poles of acacia wood, and overlaid them with nechoshet. 7 And he put the carrying poles into the rings on the sides of the Mizbe'ach, to bear it withal; he made the Mizbe'ach hollow with luchot.

8 And he made the Kiyor of nechoshet, and the stand of it of nechoshet, of the mirrors of the tzve'ot, who assembled at the petach Ohel Mo'ed.

9 And he made the khatzer; on the south side southward the hangings of the khatzer were of twisted fine linen, a hundred cubits; 10 Their ammudim were twenty, and their sockets of nechoshet twenty; the hooks of the ammudim and their bands were of kesef. 11 And for the north side the hangings were a hundred cubits,

די טעף, און די שופֿלען, און די שפּרענגבעקנס, די גאָפלען ,
goplen di shprengbekns di un shuflen di un tep di
meat forks the basins the and shovels the and pots the

און די פֿײַערפֿאַנען; אַלע זײַנע כּלים האָט ער געמאַכט פֿון
fun gemacht er hot keilim zaine ale faierfanen di un
from made he has utensils its all firepans the and

קופּער. ד און ער האָט געמאַכט צום מזבח אַ קופּערנע זיף
zip kuperne a mizbeyech tsum gemacht hot er un kuper
grating copper a altar for the made has he and bronze

פֿון נעצאַרבעט אונטער זײַן געזימס, פֿון אונטן ביז זײַן העלפֿט.
helft zain biz unten fun gezims zain unter netsarbet fun
half its until below of ledge its under a network of

ה און ער האָט אויסגעגאָסן פֿיר רינגען פֿאַר די פֿיר עקן פֿון דער
der fun ekn fir di far ringen fir oisgegosen hot er un
the of ends four the for rings four poured out has he and

קופּערנער זיף , אויערן פֿאַר די שטאַנגען. ו און ער האָט געמאַכט
gemacht hot er un shtangen di far oiern zip kuperner
made has he and poles the for handles grating copper

די שטאַנגען פֿון שִׁטים-האָלץ, און זיי איבערגעצויגן מיט קופּער.
kuper mit ibergetsoign zei un Shitim-holts fun shtangen di
bronze with overlaid them and acacia wood of poles the

ז און ער האָט אַריַינגעצויגן די שטאַנגען אין די רינגען אויף די
di oif ringen di in shtangen di araingetsoign hot er un
the on rings the in poles the passed through has he and

זײַטן פֿון מזבח , אים צו טראָגן אויף זיי ; הויל אינעווייניק,
ineveinik hoil zei oif trogn tsu im mizbeyech fun zaitn
inside hollow them on bear to it the altar of sides

פֿון ברעטער, האָט ער אים געמאַכט.
gemacht im er hot breter fun
made it he has boards of

ח און ער האָט געמאַכט דעם האַנטפֿאַס פֿון קופּער, און זײַן
zain un kuper fun hantfas dem gemacht hot er un
its and bronze from basin the made has he and

געשטעל פֿון קופּער, פֿון די שפּיגלען פֿון די וויַיבער וואָס פֿלעגן
flegn vos vaiber di fun shpiglen di fun kuper fun geshtel
would who women the of mirrors the from bronze of stand

זיך איַינזאַמלען ביַים איַינגאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד .
zich ainzamlen baim aingang fun ohel-moed
Tent of Meeting of entrance at the gather together self

ט און ער האָט געמאַכט דעם הויף : פֿאַר דער דָּרום-זײַט צו
tsu dorem-zait der far hoif dem gemacht hot er un
to south side the for courtyard the made has he and

דָּרום , אַרומהאַנגען פֿון הויף פֿון געדרייטן לײַנען, הונדערט
hundert lainen gedraitn fun hoif fun arumhangen dorem
hundred linen twisted of the courtyard for curtains south

איילן; י די זײַלן דערצו צוואַנציק, און זייערע שוועלן צוואַנציק, פֿון
eiln ; di zailn dertsu tsvantsik, un zeyere shveln tsvantsik fun
of twenty sockets their and twenty in addition posts the cubits

קופּער; די העקלעך פֿון די זײַלן , און זייערע רייפֿבענדער, פֿון זילבער.
kuper ; di heklech fun di zailn, un zeyere reifbender fun zilber
silver of bands their and posts the for hooks the bronze

יא און פֿאַר דער צפֿון-זײַט , הונדערט איילן ; די זײַלן דערצו
un far der tsofn-zait , hundert eiln ; di zailn dertsu
in addition posts the cubits hundred the north side the for and

their ammudim were twenty, and their sockets of nechoshet twenty; the hooks of the ammudim and their bands of kesef.
12 And for the west side were hangings of fifty cubits, their ammudim ten, and their sockets ten; the hooks of the ammudim and their bands of kesef.
13 And for the east side eastward fifty cubits.

14 The hangings of the one side of the entrance were fifteen cubits; their ammudim shloshah, and their sockets shloshah.
15 And for the other side. On each side of the khatzer, were hangings of fifteen cubits; their ammudim shloshah, and their sockets shloshah.
16 All the hangings of the khatzer all around were of twisted fine linen.

17 And the sockets for the ammudim were of nechoshet; the hooks of the ammudim and their bands of kesef; and the overlaying of their tops of kesef; and all the ammudim of the khatzer were banded with kesef.
18 And the masach for the sha'ar of the khatzer was the artistic work of an embroiderer, of turquoise, and purple, and scarlet wool, and twisted fine linen; and twenty cubits was the length, and the height in width was five

צוואַנציק, און זייערע שוועלן צוואַנציק, פֿון קופּער; די העקלעך פֿון די
di fun heklech di kuper fun tsvantsik shveln zeyere un tsvantsik
the for hooks the bronze of twenty sockets their and twenty

זיילן, און זייערע רייפֿבענדער, פֿון זילבער. יב און פֿאַר דער מערב-זייט,
mayrev-zait der far un zilber fun reifbender zeyere un zailn
the west side the for and silver of bands their and posts

אַרומהאַנגען פֿון פֿופֿציק איילן; די זיילן דערצו צען, און זייערע
zeyere un tsen dertsu zailn di eiln fuftsik fun arumhangen
their and ten in addition posts the cubits fifty of curtains

שוועלן צען; די העקלעך פֿון די זיילן, און זייערע רייפֿבענדער, פֿון
fun reifbender zeyere un zailn di fun heklech di tsen shveln
of bands their and posts the for hooks the ten sockets

זילבער. יג און פֿאַר דער מזרח-זייט צו זונאויפֿגאַנג, פֿופֿציק איילן.
eiln fuftsik zunoifgang tsu mizrech-zait der far un zilber
cubits fifty sunrise to the east side the for and silver

יד אַרומהאַנגען פֿאַר אײַן זײַט פֿון טויער, פֿופֿצן איילן; די זיילן
zailn di eiln fuftsn toier fun zait ein far arumhangen
posts the cubits fifteen gate of side one for curtains

דערצו דריי, און זייערע שוועלן דריי. טו און אַזוי אויף
oif azoi un drai shveln zeyere un drai dertsu
on in same way and three sockets their and three in addition

דער צווייטער זײַט; אי אויף דער זײַט אי אויף דער אַנדער זײַט פֿון
fun zait ander der oif i zait der oif i zait tsveiter der
of side other the on and side the on and side second the

טויער פֿון הויף אַרומהאַנגען פֿופֿצן איילן; די זיילן דערצו
dertsu zailn di eiln fuftsn arumhangen hoif fun toier
in addition posts the cubits fifteen curtains courtyard of gate

דריי, און זייערע שוועלן דריי. טז אַלע אַרומהאַנגען פֿון הויף
hoif fun arumhangen ale drai shveln zeyere un drai
courtyard of curtains all three sockets their and three

רונד אַרום, פֿון געדרייטן לײַנען.
lainen gedraitn fun arum rund
linen twisted of about around

יז און די שוועלן צו די זיילן, פֿון קופּער: די העקלעך
heklech di kuper fun zailn di tsu shveln di un
hooks the bronze of posts the for sockets the and

פֿון די זיילן, און זייערע רייפֿבענדער, פֿון זילבער; און דער
der un zilber fun reifbender zeyere un zailn di fun
the and silver of bands their and posts the for

איבערצוג פֿון זייערע קעפּ, פֿון זילבער; און זיי זײַנען געווען
geven zainen zei un zilber fun kep zeyere fun ibertsug
having been are they and silver of tops their of covering

אַרומגערייפֿט מיט זילבער, אַלע זיילן פֿון הויף. יח און דער
der un hoif fun zailn ale zilber mit arumgereift
the and courtyard of posts all silver with joined together

טויערפֿאָרהאַנג געשטיקטע געווען איז הויף פֿון טויערפֿאָרהאַנג
geshtikte geven iz hoif fun toierforhang
embroidered having been is courtyard of curtain for the gates

אַרבעט, פֿון בלאָער וואָל, און פּורפּל, און וועрмילרויט, און
un vermilroit un purpl un vol bloer fun arbet
and vermilion red and purple and wool blue of work

גענדריטן לײַנען; און צוואַנציק איילן די לענג, און די הייך –
heich di un leng di eiln tsvantsik un lainen gedraitn
height the and length the cubits twenty and linen twisted

cubits, corresponding to the hangings of the khatzer. 19 And their ammudim were four, and their sockets of nechoshet four; their hooks of kesef, and the overlaying of their tops and their bands of kesef. 20 And all the tent pegs of the Mishkan, and of the khatzer all around, were of nechoshet.

פַּאַר ברייט – פּינף איילן, גלייַך מיט די אַרומהאַנגען פֿון
fun arumhangen di mit glaich eiln finf breit far
of curtains the with corresponding cubits five width for

הויף. יט און די זיַלן דערצו פּיר, און זייערע שוועלן
shveln zeyere un fir dertsu zailn di un hoif
sockets their and four in addition posts the and the courtyard

פּיר, פֿון קופּער; זייערע העקלעך, פֿון זילבער, דער איבערצוג פֿון
fun ibertsug der zilber fun heklech zeyere kuper fun fir
of covering the silver of hooks their bronze of four

זייערע קנעפֿ, און זייערע רייפֿבענדער, פֿון זילבער; כ און אַלע פּלעקלעך
fleklech ale un zilber fun reifbender zeyere un kep zeyere
tent pegs all and silver of bands their and tops their

פֿון משכּן און פֿון הויף רונד אַרום, פֿון קופּער.
kuper fun arum rund hoif fun un mishkn fun
bronze of about around courtyard for and Tabernacle for

PEKUDEI

פְּקוּדֵי

21 These are the pekudei Mishkan, even of the Mishkan HaEdut, as it was recorded, according to the command of Moshe, for the Avodat HaLevi'im, by the yad of Itamar ben Aharon the kohen. 22 And Betzalel ben Uri ben Chur, of the tribe of Yehudah, made all that Hashem commanded Moshe. 23 And with him was Oholiav ben Achisamach, of the tribe of Dan, an artistic carver, weaver, and an embroiderer in turquoise, and in purple, and in scarlet wool, and fine linen.

כא דאָס זיַנען די צאָל פֿון משכּן, דעם משכּן פֿון
fun mishkn dem mishkn fun tsol di zainen dos
of Tabernacle the Tabernacle of number the are these

צייגנים, וואָס זיַנען איבערגעציילט געוואָרן לויט
tseignim vos zainen ibergetseilt gevorn loit
according to having become listed are which testimony

דעם מויל פֿון משהן דורך דער אַרבעט פֿון די לוִיִים אונטער
unter Leviim di fun arbet der durch Mosheen fun moil dem
under Levi'im the of work the by Moshe of mouth the

דער האַנט פֿון איתָמָר דעם זון פֿון אַהרֹן דעם כֹהן. – כב און
un koyen dem Aharon fun zun dem Itamar fun hant der
and kohen the Aaron of son the Itamar of hand the

בצַלאֵל דער זון פֿון אורי דעם זון פֿון חורן, פֿון שבֿט
sheyvet fun Churen fun zun dem Uri fun zun der Betsalel
the tribe of of Hur of son the Uri of son the Betsalel

יהוּדה, האָט גענאַכט אַלץ וואָס ה האָט באַפֿוילן
bafoiln hot Hashem vos alts gemacht hot Yehudah
commanded has Hashem which all that made has Yehudah

משהן. כג און מיט אים איז געווען אָהליאָבֿ דער זון פֿון
fun zun der Oholiav geven iz im mit un Mosheen
of son the Oholiav having been was him with and Moshe

אַחיסָמָכן, פֿון שבֿט דָן, אַ מיַנסטער, און אַ
a un mainster a Dan sheyvet fun Achisamachn
a and master craftsman a Dan the tribe of of Ahisamach

קינצלער, און אַ שטיקער אין בלאָער וואָל, און אין פּורפּל,
purpl in un vol bloer in shtiker a un kintsler
purple in and wool blue in embroiderer an and skilful worker

און אין ווערמילרויט, און אין לַיִנען. –
lainen in un vermilroit in un
linen in and vermilion red in and

כד דאָס גאַנצע גאָלד וואָס איז פֿאַרטאָן געוואָרן אויף דער
der oif gevorn farton iz vos gold gantse dos
the for having become used is which gold entire the

אַרבעט בייַ דער גאַנצער אַרבעט פֿון הייליקטום, דאָס גאָלד פֿון דער
der fun gold dos heiliktum fun arbet gantser der bai arbet
the from gold the holy of work entire the by work

was twenty and nine talents, and seven hundred and thirty shekels, after the shekel of HaKodesh. 25 And the kesef of them that were numbered of HaEdah was a hundred talents, and a thousand seven hundred and threescore and fifteen shekels, after the shekel of HaKodesh: 26 A bekah for every man, that is, half a shekel, after the shekel of HaKodesh, for every one that went to be numbered, from twenty years old and upward, for six hundred thousand and three thousand and five hundred and fifty men. 27 And of the hundred talents of kesef were cast the sockets of HaKadosh, and the sockets of the Parochet; a hundred sockets of the hundred talents, a talent for a socket. 28 And of the thousand seven hundred seventy and five shekels he made hooks for the ammudim, and overlaid their tops, and made bands for them. 29 And the nechoshet of the tenufah was seventy talents, and two thousand and four hundred shekels. 30 And therewith he made the sockets to the petach Ohel Mo'ed, and the Mizbe'ach HaNechoshet, and the mikhbar hanechoshet for it, and all the Klei HaMizbe'ach, 31 And the sockets of the khatzer

אויפהייבונג, איז געווען ניין און צוואַנציק צענטנער, און זיבן
zibn un tsentner tsvantsik un nain geven iz oifheibung
seven and talents twenty and nine having been is wave

הונדערט און דרייַסיק שֶׁקל , אויפֿן הייליקן שֶׁקל . כה און דאָס
dos un shekl heilikn oifn shekl draisik un hundert
the and shekel holy on shekels thirty and hundred

זילבער פֿון דער ציילונג פֿון דער עדה איז געווען הונדערט
hundert geven iz eide der fun tseilung der fun zilber
hundred having been is assembly the of counting the of silver

צענטנער, און טויזנט און זיבן הונדערט און פֿינף און זיבעציק
zibetsik un finf un hundert zibn un toiznt un tsentner
seventy and five and hundred seven and a thousand and talents

שֶׁקל , אויפֿן הייליקן שֶׁקל . כו אַ בקַע אויף אַ קאָפּ, אַ האַלבער שֶׁקל ,
shekl halber a kop a oif beka a shekl heilikn oifn shekl
shekel half a head a for beka a shekel holy on shekels

אויפֿן הייליקן שֶׁקל , פֿאַר איטלעכן וואָס איז אַרײַנגעגאַנגען אין דער
der in araingegangen iz vos itlechn far shekl heilikn oifn
the in went is who each for shekel holy on

ציילונג , פֿון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער , פֿאַר זעקס הונדערט
hundert zeks far hecher un alt yor tsvantsik fun tseilung
hundred six for upward and old years twenty of counting

טויזנט און דרײַ טויזנט און פֿינף הונדערט און פֿופֿציק. כז און
un fuftsik un hundert finf un toiznt drai un toiznt
and fifty and hundred five and thousand three and thousand

די הונדערט צענטנער זילבער זײַנען געווען אויף אויסצוגיסן די
di oistsugisn oif geven zainen zilber tsentner hundert di
the pouring for having been are silver talents hundred the

שוועלן פֿון הייליקטום, און די שוועלן פֿון פָּרוֹכֶת ; הונדערט
hundert parochet fun shveln di un heiliktum fun shveln
one hundred curtain of sockets the and holy of sockets

שוועלן פֿון הונדערט צענטנער, אַ צענטנער אויף אַ שוועל. כח און
un shvel a oif tsentner a tsentner hundert fun shveln
and socket a for a talent a talents hundred from sockets

פֿון די טויזנט און זיבן הונדערט און פֿינף און זיבעציק האָט
hot zibetsik un finf un hundert zibn un toiznt di fun
has seventy and five and hundred seven and thousand the from

מען געמאַכט העקלעך צו די זײַלן , און איבערגעצויגן זייערע קעפּ,
kep zeyere ibergetsoign un zailn di tsu heklech gemacht men
tops their overlaid and posts the for hooks made one

און זיי אַרומגערייפֿט . כט און דאָס קופּער פֿון דער אויפֿהייבונג
oifheibung der fun kuper dos un arumgereift zei un
wave the of bronze the and joined together them and

איז געווען זיבעציק צענטנער, און צוויי טויזנט און פֿיר
fir un toiznt tsvei un tsentner zibetsik geven iz
four and thousand two and talents seventy having been is

הונדערט שֶׁקל . ל און מע האָט דערפֿון געמאַכט די שוועלן פֿון
fun shveln di gemacht derfun hot me un shekl hundert
for sockets the made of it has one and shekels hundred

דעם אײַנגאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד , און דעם קופּערנעם מזבח ,
mizbeyech kupernem dem un ohel-moed fun aingang dem
altar copper the and Tent of Meeting of entrance the

און די קופּערנע זיף וואָס צו אים, און אַלע כּלים פֿון
fun keilim ale un im tsu vos zip kuperne di un
of utensils all and it for which is grating copper the and

מזבח , לא און די שוועלן פֿון הויף רונד אַרום, און די
di un arum rund hoif fun shveln di un mizbeyech
the and about around courtyard of sockets the and the altar

שוועלן פֿון דעם טויער פֿון הויף , און אַלע פּלעקלעך פֿון
fun fleklech ale un hoif fun toier dem fun shveln
of tent pegs all and the courtyard of gate the of sockets

משכן , און אַלע פּלעקלעך פֿון הויף רונד אַרום.
arum rund hoif fun fleklech ale un mishkn
about around courtyard of tent pegs all and Tabernacle

לט

און פֿון דער בלאָער וואָל, און דעם פּורפּל,
purpl dem un vol bloer der fun un
purple the and wool blue the from and

און דעם וועדמילרויט , האָט מען געמאַכט די
di gemacht men hot vermilroit dem un
the made they have vermilion red the and

געשטריקטע קלייַדער אויף צו דינען אין הייליקטום, און
un heiliktum in dinen tsu oif kleider geshtrikte
and holy in serve to for garments embroidered

געמאַכט די הייליקע קלייַדער וואָס פֿאַר אַהרנען ,
Aharonen far vos kleider heilike di gemacht
Aaron for which are garments holy the made

אַזוי ווי ה האָט באַפֿוילן משהן .
Mosheen bafoiln hot Hashem vi azoi
Moshe commanded has Hashem as just

ב און מע האָט געמאַכט דעם אֵפֹוד פֿון גאָלד, בלאָער וואָל,
vol bloer gold fun ephod dem gemacht hot me un
wool blue gold of ephod the made has one and

און פּורפּל, און וועדמילרויט , און געדרייטן ליינען. ג און מע האָט
hot me un lainen gedraitn un vermilroit un purpl un
has one and linen twisted and vermilion red and purple and

אויסגעשלאָגן בלעכן פֿון גאָלד, און צעהאַקט אויף פֿעדים ,
fedim oif tsehakt un gold fun blechn oisgeshlogn
strands in split and gold of sheet metal hammered down

אויף אַריינצואַרבעטן אין דער בלאָער וואָל, און אין דעם פּורפּל, און אין
in un purpl dem in un vol bloer der in araintsuarbetn oif
into and purple the into and wool blue the into to work into for

דעם וועדמילרויט , און אין דעם ליינען, מיט קונציקער אַרבעט .
arbet kuntsiker mit lainen dem in un vermilroit dem
workmanship artistic with linen the into and vermilion red the

ד אַקסלבענדער האָט מען צו אים געמאַכט, באַהעפֿטע; ביי זיַנע
zaine bai bahefte gemacht im tsu men hot akslbender
its by attached made it for one has shoulder straps

ביידע עקן איז ער געווען באַהעפֿט. ה און זיין גאַרטלבאַנד וואָס
beyde ekn iz er geven baheft gartlband zain un vos
which is waistband its and joined having been it is ends two

אויף אים, איז געווען פֿון אים גופֿא, אַזוי ווי זיין אַרבעט,
arbet zain vi azoi gufe im fun geven iz im oif
work his as in same way itself it of having been is it on

פֿון גאָלד, בלאָער וואָל, און פּורפּל, און וועדמילרויט , און געדרייטן
gedraitn un vermilroit un purpl un vol bloer gold fun
twisted and vermilion red and purple and wool blue gold of

ליינען, אַזוי ווי ה האָט באַפֿוילן משהן .
Mosheen bafoiln hot Hashem vi azoi lainen
Moshe commanded has Hashem as just linen

all around, and the sockets of the khatzer sha'ar, and all the tent pegs of the Mishkan, and all the tent pegs of the khatzer all around.

39 And from the turquoise, and purple, and scarlet wool, they made bigdei serad *(elaborately woven garments)* for service in HaKodesh, and made Bigdei Hakodesh for Aharon; as Hashem commanded Moshe.

2 And he made the Ephod of zahav, turquoise, and purple, and scarlet wool, and twisted fine linen. 3 And they did hammer the zahav into thin sheets, and cut threads, to work into the turquoise, and into the purple, and into the fine linen, the artistic weaver's work. 4 They made attaching ketefot *(shoulder straps)* for it, which were attached to its two [upper] ends. 5 And the Cheishev *(Belt)* of his Ephod, which is upon it, was of the same according to the work thereof; of zahav, turquoise, and purple, and scarlet wool, and twisted linen; as Hashem commanded Moshe.

[6] And they made the avnei shoham *(onyx stones)*, set in settings of zahav, engraved, like chotam *(signet ring)* is engraved, according to the Shemot Bnei Yisroel. [7] And he fastened them upon the Kitfot HaEphod, that they should be Avnei Zikaron *(Memorial Stones)* unto the Bnei Yisroel; as Hashem commanded Moshe.

[8] And he made the Choshen of artistic weaver's work, like the workmanship of the Ephod; of zahav, turquoise, and purple, and scarlet wool, and fine twisted linen. [9] It was ravu'a *(square)*; they made the Choshen folded double; a span was the length thereof, and a span the width thereof, being doubled. [10] And they set in it four rows of gemstones; the first row was an odem, a pitdah, and barekes; this was the first row. [11] And the second row, a nofech, sapphire, and yahalom.

[12] And the third row, a leshem, shevo, and achlamah. [13] And the fourth row, a tarshish, shoham, and yashfeh; they were set in zahav in their settings. [14] And the gemstones were according to the Shemot Bnei Yisroel, Shteym Esreh *(Twelve)*, according to their Shemot, like the engravings of a chotam

ו און מע האָט געמאַכט די אָניקלשטיינער אײַנגעראַמט אין
in aingeramt oniklshteiner di gemacht hot me un
in framed onyx gems the made has one and

אײַנפּאַסונגען פֿון גאָלד, אויסגעקריצט ווי אויסקריצונגען פֿון אַ
a fun oiskritsungen vi oisgekritst gold fun ainfasungen
a of engravings as inscribed gold of settings

זיגל, לויט די נעמען פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל.
Yisroel fun kinder di fun nemen di loit zigl
Yisroel of children the of names the according to seal

ז און מע האָט זיי אַרויפֿגעטאָן אויף די אַקסלבענדער פֿון
fun akslbender di oif aroifgeton zei hot me un
of shoulder straps the on placed them has one and

אֵפֹוד – שטיינער פֿון דערמאָנונג פֿאַר די קינדער פֿון
fun kinder di far dermonung fun shteiner ephod
of children the for memorial of stones the ephod

יִשְׂרָאֵל, אַזוי ווי ה האָט באַפֿוילן משהן .
Mosheen bafoiln hot Hashem vi azoi Yisroel
Moshe commanded has Hashem as just Yisroel

ח און מע האָט געמאַכט דעם חושן קונציק אויסגעאַרבעט, אַזוי
azoi oisgearbet kuntsik choshen dem gemacht hot me un
so crafted artfully breastpiece the made has one and

ווי די אַרבעט פֿון אֵפֹוד , פֿון גאָלד, בלאָער וואָל , און פּורפּל, און
un purpl un vol bloer gold fun ephod fun arbet di vi
and purple and wool blue gold of ephod of work the like

ווערמילרויט, און געדרייטן ליינען . ט פֿירעקעכדיק איז ער געווען ;
geven er iz firekechdik lainen gedraitn un vermilroit
having been it is foursquare linen twisted and scarlet

געטאָפּלט האָט מען געמאַכט דעם חושן , אַ שפּאַן זײַן לענג , און
un leng zain shpan a choshen dem gemacht men hot getoplt
and length its span a breastpiece the made they has doubled

אַ שפּאַן זײַן בריים, געטאָפּלט. י און מע האָט אַרײַנגעזעצט אין אים פֿיר
fir im in araingezetst hot me un getoplt breit zain shpan a
four it in placed in has one and doubled width its span a

שטיינער: אַ ציל פֿון רובין , טאָפּאַז, און שמאַראָק, איין ציל; יא און
un tseil ein shmorak un tafaz rubin fun tseil a shteiner tseiln
and row one barekes and pitdah odem of row a stones rows

די צווייטע ציל: גאַרפֿונקל, סאַפּירשטיין, און דימענט ;
diment un sapirshtein garfunkl tseil tsveite di
yahalom and sapir nofech row second the

יב און די דריטע ציל: יאַכצום , אַגאַט, און אַמעטיסט; יג און
un ametist un agat yachtsum tseil drite di un
and achlamah and shevo leshem row third the and

די פֿירטע ציל: גאָלדשטיין, אָניקל , און יאַשפּיז ; אײַנגעראַמט אין
in aingeramt yashpiz un onikl goldshtein tseil firte di
in framed yashfeh and shaham tarshish row fourth the

אײַנפּאַסונגען פֿון גאָלד אין זייערע אײַנזעצונגען . יד און די שטיינער
shteiner di un ainzetsungen zeyere in gold fun ainfasungen
stones the and mountings their in gold of settings

זײַנען געווען לויט די נעמען פֿון די קינדער פֿון
fun kinder di fun nemen di loit geven zainen
of children the of names the according to having been are

יִשְׂרָאֵל, צוועלף, לויט זייערע נעמען , ווי אויסקריצונגען פֿון אַ זיגל,
zigl a fun oiskritsungen vi nemen zeyere loit tsvelf Yisroel
seal a of engravings as names their according to twelve Yisroel

(signet ring), every one with shmo, according to the Shneym Asar Shevet. 15 And they made upon the Choshen sharsherot (chains) at the ends braided artistic work of zahav tahor. 16 And they made two mishbetzot (filigrees) of zahav, and two rings of zahav; and put the two rings in the two ends of the Choshen. 17 And they fastened the two ropes of zahav into the two rings on the ends of the Choshen. 18 And the [other] two ends of the two ropes they fastened in the two filigree settings, and put them on the ketefot HaEphod toward its front. 19 And they made two rings of zahav, and put them on the two ends of the Choshen, upon the lower border therof, on the inside toward the Ephod. 20 And they made two other rings of zahav, and put them on the two kitfot HaEphod on the bottom, toward the front thereof, opposite the seam thereof, above the Cheishev HaEphod. 21 And they did bind the Choshen by its rings unto the rings of the Ephod with a turquoise woolen cord, that it might be above the Cheishev HaEphod, and that the Choshen might not be loosed from the Ephod; as Hashem commanded Moshe.

איטלעכער לויט זײַן נאָמען, אַקעגן די צוועלף שבֿטים. טו און
itlecher loit zain nomen akegn di tsvelf shvotim un
each according to his name for the twelve tribes and

מע האָט געמאַכט צום חושן געדרייטע קייטן, פֿלעכטאַרבעט,
me hot gemacht tsum choshen gedreite keitn flechtarbet
one has made to breastpiece braided chains produced

פֿון ריינעם גאָלד. טז און מע האָט געמאַכט צוויי איינפֿאַסונגען פֿון גאָלד,
gold reinem fun gold un tsvei gemacht hot me un ainfasungen tsvei fun gold
gold pure of gold and two made has one settings two of

און צוויי גילדערנע רינגען, און מע האָט אַרויפֿגעטאָן די צוויי רינגען
ringen tsvei di aroifgeton hot me un ringen gilderne tsvei un
rings two the placed has one and rings golden two and

אויף די צוויי עקן פֿון חושן. יז און מע האָט אַריינגעטאָן די צוויי
oif di tsvei ekn fun choshen un hot me araingeton tsvei di
on the two ends of breastpiece and has one put two the

גילדערנע פֿלעכטן אין די צוויי רינגען אויף די עקן פֿון חושן.
gilderne flechtn in di tsvei ringen oif di ekn fun choshen
golden braids in the two rings on the ends of breastpiece

יח און די צוויי עקן פֿון די צוויי פֿלעכטן האָט מען אַרויפֿגעטאָן אויף
un tsvei di fun ekn tsvei di oif aroifgeton men hot flechtn
and two the of ends two the on placed they has braids

די צוויי איינפֿאַסונגען, און זיי אַרויפֿגעטאָן אויף די אַקסלבענדער
tsvei di oif aroifgeton zei un ainfasungen tsvei di akslbender
two the on placed they and settings two the shoulder straps

פֿון אֵפֿוד, אויף זײַן פֿאָדערזײַט. יט און מע האָט געמאַכט צוויי גילדערנע
fun ephod oif zain foderzait un hot me gemacht tsvei gilderne
of ephod on its front and has one made two golden

רינגען, און אַרויפֿגעזעצט אויף די צוויי עקן פֿון חושן, בײַ
ringen un aroifgezetst oif di tsvei ekn fun choshen bai
rings and mounted upon the two ends of breastpiece at

זײַן זוים וואָס צו דער זײַט פֿון אֵפֿוד, אינעווייניק צו. כ און מע
zain zoim vos tsu der zait fun ephod ineveinik tsu un me
its edge which to the side of ephod inner to and one

האָט געמאַכט צוויי גילדערנע רינגען, און זיי אַרויפֿגעטאָן אויף די
hot gemacht tsvei gilderne ringen un zei aroifgeton oif di
has made two golden rings and they placed on the

צוויי קיטפֿן פֿון אֵפֿוד, פֿון אונטן, אויף זײַן פֿאָדערזײַט,
tsvei kitfn fun ephod fun unten oif zain foderzait
two sides of ephod from bottom on its front

אַקסלבענדער פֿון אֵפֿוד, צוויי
akslbender fun ephod tsvei
shoulder straps of ephod two

בײַ זײַן באַהעפֿטונג, אויבער דעם חֶשֶׁב פֿון אֵפֿוד. כא און מע
bai zain baheftung iber dem chesheb fun ephod un me
by its joining above the waistband of ephod and one

האָט צוגעשנירט דעם חושן דורך זײַנע רינגען צו די רינגען
hot tsugeshnirt dem choshen durch zaine ringen tsu di ringen
has attached the breastpiece by its rings to the rings

פֿון אֵפֿוד, מיט אַ שנור פֿון בלאָער וואָל, כּדי ער זאָל זײַן
fun ephod mit a shnur fun bloer vol kedei er zol zain
of ephod with a cord of turquoise wool so that it shall be

אויף דעם חֶשֶׁב פֿון אֵפֿוד, און דער חושן זאָל זיך נישט
oif dem chesheb fun ephod un der choshen zol zich nisht
on the waistband of ephod and the breastpiece shall self not

אַראָפּרוקן פֿון אֵפֿוד; אַזוי ווי ה האָט באַפֿוילן משהן.
araprukn fun ephod azoi vi Hashem hot bafoiln Mosheen
move away from ephod as so Hashem has commanded Moshe

כב און מע האָט געמאַכט דעם מאַנטל פֿון אֵפֿוד ,
ephod fun mantl dem gemacht hot me un
ephod of mantle the made has one and

וועבאַרבעט , פֿון לויטער בלאָער וואָל . כג און די
vebarbet loiter fun bloer vol un di
artistic weaver's work of turquoise nothing but wool and the

עפֿענונג פֿון דעם מאַנטל איז געווען אין זיין מיטן , אַזוי
efenung fun mantl dem iz geven in zain mitn azoi
head opening of mantle the is in having been its center so

ווי די עפֿענונג פֿון אַ פּאַנצערהעמד , מיט אַ זוים ביי זיין
vi di efenung fun a pantserhemd a mit zoim bai zain
like the head opening of a armoured shirt a with edge a by its

עפֿענונג רונד אַרום , ער זאָל זיך נישט צעריסן . כד און מע
efenung rund arum er zol zich nisht tseraisn un me
head opening round around it shall self not be torn and one

האָט געמאַכט אויף די ברעגן פֿון דעם מאַנטל מילגרוימען פֿון
hot gemacht oif di bregn fun dem mantl milgroimen fun
has made on the edge of the mantle pomegranates of

בלאָער וואָל , און פֿורפֿל , און ווערמילרויט , געצווערנט . כה און מע
bloer vol un purpl un vermilroit getsvernt un me
turquoise wool and purple and scarlet twisted and one

האָט געמאַכט גלעקלעך פֿון ריינעם גאָלד , און אַרויפֿגעטאָן די גלעקלעך
hot gemacht gleklech fun reinem gold un aroifgetan di gleklech
has made bells of pure gold and placed the bells

צווישן די מילגרוימען אויף די ברעגן פֿון דעם מאַנטל רונד
tsvishn di milgroimen oif di bregn fun dem mantl rund
between the pomegranates on the edge of the mantle around

אַרום , צווישן די מילגרוימען : כו אַ גלעקל און אַ מילגרוים , אַ
arum tsvishn di milgroimen a gleklen un a milgroim a
round between the pomegranates a bell and a pomegranate a

גלעקל און אַ מילגרוים , אויף די ברעגן פֿון דעם מאַנטל רונד
gleklen un a milgroim oif di bregn fun dem mantl rund
bell and a pomegranate on the edge of the mantle around

אַרום , אויף צו דינען ; אַזוי ווי ה האָט באַפֿוילן משה .
arum oif tsu dinen azoi vi hot bafoiln Mosheen
round on to minister so as has commanded Moshe

כז און מע האָט געמאַכט ליינענע מאַנטלען , וועבאַרבעט , פֿאַר
un me hot gemacht lainene mantlen vebarbet far
one and has made linen coats artistic weaver's work for

אַהרֹנען און פֿאַר זיינע זין ; כח און די ליינענע מצנפֿת , און די
Aharonen un far zaine zin un di lainene mitsnefes un di
Aaron and for his sons and the linen turban and the

שיינע היטלען פֿון ליינען , און די ליינענע הויזן פֿון
sheine hitlen fun lainen un di lainene hoizn fun
beautiful headbands of linen and the linen undergarments of

בלאָער און ליינען ; כט און דעם גאַרטל פֿון געדרייטן ליינען , און
bloer un lainen fun gartel dem un gedraitn lainen un
turquoise and linen of sash the and twisted linen and

ווּאָל , און פֿורפֿל , און ווערמילרויט , געשטיקטע אַרבעט , אַזוי ווי ה
vol un purpl un vermilroit geshtikte arbet azoi vi Hashem
wool and purple and scarlet embroidered work so as Hashem

האָט באַפֿוילן משה .
hot bafoiln Mosheen
has commanded Moshe

[22] And he made the Me'il HaEphod of artistic weaver's work, all of turquoise wool. [23] And there was a head opening in the top of the Me'il, in its center, like the opening of a coat of mail, with a border all around about the head opening, that it should not be torn. [24] And they made upon the hems of the Me'il pomegranates of turquoise, and purple, and scarlet wool, and twisted linen. [25] And they made bells of zahav tahor, and put the bells between the pomegranates upon the hem of the Me'il, all around between the pomegranates; [26] A bell and a pomegranate, a bell and a pomegranate, all around the hem of the Me'il to minister in; as Hashem commanded Moshe.

[27] And they made the kuttanot *(tunics)* of fine linen of artistic weaver's work for Aharon, and for his banim, [28] And a Mitznefet of fine linen, Pa'arei HaMigba'ot of fine linen, mikhnesei bahd, [29] And an Avnet of fine linen, and turquoise, and purple, and scarlet wool, of artistic embroidery; as Hashem commanded Moshe.

[30] And they made the Tzitz Nezer HaKodesh of zahav tahor, and engraved upon it an inscription, like to the engravings of a chotam, KODESH LAHASHEM. [31] And they tied unto it a turquoise cord, to fasten it on the Mitznefet above; as Hashem commanded Moshe.

[32] Thus was all the work of the Mishkan of the Ohel Mo'ed finished; and the Bnei Yisroel did according to all that Hashem commanded Moshe, so did they.

[33] And they brought the Mishkan unto Moshe, the Ohel, and all its utensils, its hooks, its kerashim, its crossbars, and its ammudim, and its sockets, [34] And the Mikhseh of red-dyed ram skins, and the Mikhseh of tachash skins, and the Parochet HaMasach, [35] The Aron HaEdut, and the carrying poles thereof, and the Kapporet, [36] The Shulchan, and all the utensils thereof, and the Lechem HaPanim,

[37] The Menorah Hatehorah, with the nerot *(lamps)* thereof, even with the nerot *(lamps)* of the order prescribed, and all the

ל און מע האָט געמאַכט דאָס שטערנבלעך , די הייליקע קרוין , פֿון
fun kroin heilike di shternblech dos gemacht hot me un
of crown holy the forehead plate this made has one and

ריינעם גאָלד, און אויפֿגעשריבן אויף אים אַ געשריפֿטס , ווי אויסקריצונגען
oiskritsungen vi geshrifts a im oif oifgeshribn un gold reinem
engravings as inscription an it on written and gold pure

פֿון אַ זיגל, הייליק צו ה . לא און מע האָט אַרויפֿגעטאָן אויף אים אַ
a im oif aroifgeton hot me un Hashem tsu heilik zigl a fun
a it on attached has one and Hashem to holy seal a of

שנור פֿון בלאָער וואָל, כּדי אים אָנצוטאָן אויף דער מִצְנֶפֶת פֿון
fun mitsnefes der oif ontsuton im kedei vol bloer fun shnur
from turban the on fasten it so that wool turquoise of cord

אויבן , אַזוי ווי ה האָט באַפֿוילן משהן .
Mosheen bafoiln hot Hashem vi azoi oiben
Moshe commanded has Hashem as so above

לב אַזוי איז פֿאַרענדיקט געוואָרן די גאַנצע אַרבעט פֿון דעם
dem fun arbet gantse di gevorn farendikt iz azoi
the of work whole the having become completed is so

משכּן פֿון אוֹהל-מוֹעד ; און די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל האָבן
hobn Yisroel fun kinder di un ohel-moed fun mishkn
have Yisroel of children the and Tent of Meeting of Tabernacle

געטאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס ה האָט באַפֿוילן משהן ; געניו
genoi Mosheen bafoiln hot Hashem vos alts vi azoi geton
exact Moshe commanded has Hashem which all that as so done

אַזוי האָבן זיי געטאָן.
geton zei hobn azoi
done they have so

לג און זיי האָבן געבראַכט דעם משכּן צו משהן : דאָס
dos Mosheen tsu mishkn dem gebracht hobn zei un
this Moshe to Tabernacle the brought have they and

געצעלט און אַלע זיַנע זאַכן , זיַנע האָקן , זיַנע ברעטער, זיַנע
zaine breter zaine hokn zaine zachn zaine ale un getselt
its planks its hooks its things its all and tent

ריגלען, און זיַנע זיַילן , און זיַנע שוועלן ; לד און דעם צודעק פֿון
fun tsudek dem un shveln zaine un zailn zaine un riglen
of covering the and sockets its and posts its and bars

רויט-געפֿאַרבטע וויידערפֿעלן, און דעם צודעק פֿון תּחש-פֿעלן , און
un tchsh-feln fun tsudek dem un viderfeln roit-gefarbte
and tachash skins of covering the and ram skins dyed red

דעם פָּרוֹכֶת פֿון צווישנשייד ; לה דעם אָרון פֿון זייגנים , און זיַנע
zaine un tseignim fun oren dem tsvishnsheid fun parochet dem
its and testimony of aron the partition of curtain the

שטאַנגען, און דעם דעק ; לו דעם טיש אַלע זיַנע כּלים , און
un keilim zaine ale tish dem dek dem un shtangen
and utensils his all Table the the cover the and poles

דאָס ברויט פֿון אָנגעזיכט ;
ongezicht fun broit dos
face of bread this

לז די ריינע מנוֹרה , אירע רערלעך – די רערלעך אויף
oif rerlech di rerlech ire menoyre reine di
on branch lights the branch lights its lampstand pure the

אָנצוריכטן – און אַלע אירע כּלים , און דאָס איל פֿאַר לייַכטונג ; לח און
un laichtung far eil dos un keilim ire ale un ontsurichtn
and lighting for oil this and utensils its all and set in order

utensils thereof, and the Shemen HaMaohr, [38] And the Mizbe'ach Hazahav, and the Shemen HaMishchah, and the aromatic ketoret, and the Masach petach HaOhel, [39] The Mizbe'ach Hanechoshet, and its mikhbar hanechoshet, its carrying poles, and all its utensils, the Kiyor and its Stand, [40] The curtains of the khatzer, its ammudim, and its sockets, and the masach Sha'ar HaKhatzer, its cords, and its tent pegs, and all the utensils of the Avodas HaMishkan, for the Ohel Mo'ed, [41] The bigdei serad for service in HaKodesh, and the Bigdei Hakodesh for Aharon the kohen, and the garments of his banim, to minister in the kohen's office.

[42] According to all that Hashem commanded Moshe, so the Bnei Yisroel did kol haAvodah. [43] And Moshe did inspect all the work, and, hinei, they had done it as Hashem had commanded, even so had they done it; vayevarech otam Moshe *(and Moshe blessed them)*.

40 And Hashem spoke unto Moshe, saying, [2] On the first day of the first month shalt thou set up the Mishkan Ohel Mo'ed. [3] And thou shalt place therein the Aron

דעם גילדערנעם מזבח , און דאָס אייל פֿון זאַלבונג , און דעם ווײַרעך
vairech dem un zalbung fun eil dos un mizbeyech gildernem dem
incense the and anointing of oil this and altar gold the

פֿון שמעקעדיקע געווירצן, און דעם טירפֿאָרהאַנג פֿון געצעלט; לט דעם
dem getselt fun tirforhang dem un gevirtsn shmekedike fun
the tent of door curtain the and spice fragrant of

קופֿערנעם מזבח , און די קופֿערנע זיף וואָס צו אים, זײַנע
zaine im tsu vos zip kuperne di un mizbeyech kupernem
its it to which grating copper the and altar copper

שטאַנגען, און אַלע זײַנע כּלים ; דעם האַנטפֿאַס און זײַן געשטעל; מ די
di geshtel zain un hantfas dem keilim zaine ale un shtangen
the stand his and basin the utensils its all and poles

אַרומהאַנגען פֿון הויף , זײַנע זײַלן , און זײַנע שוועלן , און דעם
dem un shveln zaine un zailn zaine hoif fun arumhangen
the and sockets his and posts his courtyard of curtains

פֿאָרהאַנג צום טויער פֿון הויף , זײַנע שטריק, און זײַנע פֿלעקלעך,
fleklech zaine un shtrik zaine hoif fun toier tsum forhang
tent pegs its and cords its courtyard of gate to curtain

און אַלע אַרבעטגעצייַג פֿון דעם משכּן פֿון אוֹהל-מוֹעד ;
ohel-moed fun mishkn dem fun arbetgetsaig ale un
Tent of Meeting of Tabernacle the of service utensils all and

מא די געשטריקטע קלײדער אויף צו דינען אין הייליקטום, די הייליקע
heilike di heiliktum in dinen tsu oif kleider geshtrikte di
holy the holy in serve to on garments embroidered the

קלײדער פֿאַר אַהרן דעם כּהן , און די קלײדער פֿון זײַנע זין ,
zin zaine fun kleider di un koyen dem Aharon far kleider
sons his of garments the and kohen the Aaron for garments

אויף צו טאָן די כּהונה .
kehune di ton tsu oif
priesthood the do to on

מב אַזוי ווי אַלץ וואָס ה האָט באַפֿוילן
bafoiln hot Hashem vos alts vi azoi
commanded has Hashem which all that as so

משהן , אַזוי האָבן די קינדער פֿון ישׂרָאֵל געמאַכט די
di gemacht Yisroel fun kinder di hobn azoi Mosheen
the made Yisroel of children the have so Moshe

גאַנצע אַרבעט. מג און משה האָט געזען די גאַנצע אַרבעט,
arbet gantse di gezen hot Moshe un arbet gantse
work entire the seen has Moshe and work entire

אַז זיי האָבן זי געמאַכט; אַזוי ווי ה האָט באַפֿוילן ,
bafoiln hot Hashem vi azoi gemacht zi hobn zei az
commanded has Hashem as so made it have they that

אַזוי האָבן זיי געמאַכט; און משה האָט זיי געבענטשט.
gebentsht zei hot Moshe un gemacht zei hobn azoi
blessed they has Moshe and made they have so

מ און ה האָט געזאָגט צו משהן , אַזוי צו זאָגן : ב אין
in zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
in say to so Moshe to spoken has Hashem and

ערשטן טאָג פֿון ערשטן חודש זאָלסטו אויפֿשטעלן דעם
dem oifshteln zolstu choidesh ershtn fun tog ershtn
the raise up must you(sg) month first of day first

משכּן פֿון אוֹהל-מוֹעד . ג און זאָלסט אַריינטאָן אַהין
ahin arainton zolst un ohel-moed fun mishkn
there put you(SG) must and Tent of Meeting of Tabernacle

HaEdut, and thou shalt cover so as to screen the Aron with the Parochet. 4 And thou shalt bring in the Shulchan, and set in order the things that are to be set in order upon it; and thou shalt bring in the Menorah, and kindle the Nerot thereof. 5 And thou shalt place the Mizbe'ach Hazahav L'Ketoret before the Aron HaEdut, and set up the Masach HaPetach LaMishkan. 6 And thou shalt set the Mizbe'ach HaOlah before the Petach Mishkan Ohel Mo'ed. 7 And thou shalt set the Kiyor between the Ohel Mo'ed and the Mizbe'ach, and shalt place mayim therein. 8 And thou shalt set up the khatzer *(court)* all around, and hang up the Masach Sha'ar Hakhatzer.

9 And thou shalt take the Shemen HaMishchah, and anoint the Mishkan, and all that is therein, and shalt set it apart as kodesh, and all the utensils thereof; and it shall be kodesh. 10 And thou shalt anoint the Mizbe'ach HaOlah, and all its utensils, and set apart as kodesh the Mizbe'ach: and it shall be Mizbe'ach kodesh kodashim. 11 And thou shalt anoint the Kiyor and its Stand, and set it apart as kodesh.

דעם אָרון פֿון צייגנים , און פֿאַרהענגען דעם אָרון מיטן
mitn oren dem farhengen un tseignim fun oren dem
with the aron the hang in front of and testimony of aron the

פָּרוֹכֶת . ד און זאָלסט אַריַינברענגען דעם טיש , און אויסלייגן זיין
zain oisleigen un tish dem arainbrengen zolst un parochet
its arrange and Table the bring in you(SG) shall and curtain

און , מנוֹרה די אַריַינברענגען זאָלסט און ; אויסלייגונג
un menoyre di arainbrengen zolst un oisleigung
and lampstand the bring in you(SG) must and things to be laid out

אָנצינדן אירע רערלעך . ה און זאָלסט אַוועקשטעלן דעם
dem avekshtelen zolst un rerlech ire ontsindn
the place standing you(SG) shall and branch lights its light

, צייגנים פֿון אָרון דעם פֿאַר ווייַרעך , פֿאַר מזבח גילדערנעם
tseignim fun oren dem far vairech far mizbeyech gildernem
testimony of aron the in front of incense for altar gold

און אַרויפֿטאָן דעם טירפֿאָרהאַנג צום משכן . ו און זאָלסט
un aroifton dem tirforhang tsum mishkn zolst un
and put the door curtain for Tabernacle you(SG) must and

אַוועקשטעלן דעם מזבח פֿאַר בראַנדאָפּפֿער, פֿאַר דעם איינגאַנג
aingang dem far brandopfer far mizbeyech dem avekshtelen
entrance the in front of olah for altar the place standing

פֿון דעם משכן פֿון אוֹהל-מוֹעד . ז און זאָלסט אַוועקשטעלן
fun dem mishkn fun ohel-moed zolst un avekshtelen
of the Tabernacle of Tent of Meeting you(SG) must and set up

דעם האַנטפֿאַס צווישן אוֹהל-מוֹעד צווישן מזבח , און
dem hantfas tsvishn ohel-moed tsvishn mizbeyech un
the basin between Tent of Meeting between the altar and

אַריַינטאָן אַהין וואַסער. ח און זאָלסט אויפֿשטעלן דעם הויף
ahin arainton vaser un zolst oifshteln dem hoif
there put water and you(SG) must raise up the courtyard

. הויף פֿון טויערפֿאָרהאַנג דעם אַרויפֿטאָן און , אַרום רונד
hoif fun toierforhang dem aroifton un arum rund
the courtyard of curtain for the gates the put and about around

ט און זאָלסט נעמען דאָס איל פֿון זאַלבונג , און זאַלבן
zalbn un zalbung fun eil dos nemen zolst un
anoint and anointing of oil the take you(SG) shall and

דעם משכן , און אַלץ וואָס אין אים, און הייליקן אים
im heilikn un im in vos alts un mishkn dem
it consecrate and it in which is all that and Tabernacle the

און אַלע זיַינע זאַכן , און ער זאָל זיַין הייליק. י און זאָלסט
un alts zaine ale un zachn zaine ale un
and all its things and holy be shall it and you(SG) shall and

זאַלבן דעם מזבח פֿאַר בראַנדאָפּפֿער, און אַלע זיַינע כלים ,
keilim zaine ale un brandopfer far mizbeyech dem zalbn
utensils its all and olah for altar the anoint

און הייליקן דעם מזבח ; און דער מזבח זאָל זיַין
un heilikn dem mizbeyech der un mizbeyech zol zain
and consecrate the altar and the altar shall be

אַ הייליקסטע הייליקייט. יא און זאָלסט זאַלבן דעם האַנטפֿאַס
a heilikste heilikeit un zolst zalbn dem hantfas
a most holy holiness and you(SG) shall anoint the basin

. און זיַין געשטעל, און אים הייליקן
un zain geshtel un im heilikn
and its stand and it consecrate

יב און זאָלסט מאַכן גענענען אַהרֹנען און זיַינע זין
zin zaine un Aharonen genenen machn zolst un
sons his and Aaron come near make you(SG) shall and

צום איַינגאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד , און זיי וואַשן מיט וואַסער.
vaser mit vashn zei un ohel-moed fun aingang tsum
water with immerse them and Tent of Meeting of entrance to

יג און זאָלסט אָנטאָן אַהרֹנען די הייליקע קלייַדער , און
un kleider heilike di Aharonen onton zolst un
and garments holy the Aaron clothe you(SG) shall and

זאָלסט אים זאַלבן , און אים הייליקן , אַז ער זאָל זיַין אַ
a zain zol er az heilikn im un zalbn im zolst
a be may he so that consecrate him and anoint him you(SG) must

כֹהן צו מיר. יד און זאָלסט מאַכן גענענען זיַינע זין , און
un zin zaine genenen machn zolst un mir tsu koyen
and sons his come near make you(SG) shall and me to kohen

זיי אָנטאָן מאַנטלען. טו און זאָלסט זיי זאַלבן , אַזוי
azoi zalbn zei zolst un mantlen onton zei
in same way anoint them you(SG) shall and coats clothe them

ווי דו האָסט געזאַלבט זייער פֿאָטער, אַז זיי זאָלן זיַין כֹהנים
koyanim zain zoln zei az foter zeyer gezalbt host du vi
kohanim be may they that father their anointed have you as

צו מיר; און זייער זאַלבונג זאָל זיי זיַין פֿאַר אַן אייביקער
eibiker an far zain zei zol zalbung zeyer un mir tsu
perpetual a for be to them shall anointing their and me to

כֹהונה אויף זייערע דור-דורות .
dor-doires zeyere oif kehune
generation after generation their to priesthood

טז און משה האָט דאָס געטאָן; אַזוי ווי אַלץ וואָס ה האָט אים
im hot Hashem vos alts vi azoi geton dos hot Moshe un
him has Hashem which all as just done this has Moshe and

באַפֿוילן , אַזוי האָט ער געטאָן.
geton er hot azoi bafoiln
done he has thus commanded

יז און עס איז געווען אין ערשטן חודש אין צווייטן יאָר ,
yor tsveitn in choidesh ershtn in geven iz es un
year second in month first in come to pass has it and

אין ערשטן טאָג פֿון חודש , איז אויפֿגעשטעלט געוואָרן דער
der gevorn oifgeshtelt iz choidesh fun tog ershtn in
the having become erected was month of day first in

משכן . יח און משה האָט אויפֿגעשטעלט דעם משכן : ער
er mishkn dem oifgeshtelt hot Moshe un mishkn
he Tabernacle the erected has Moshe and Tabernacle

האָט אַוועקגעלייגט זיַינע שוועלן , און אַריַינגעטאָן זיַינע בריעטער, און
un breter zaine araingeton un shveln zaine avekgeleigt hot
and planks its put in and sockets its put in place has

אַריַינגעצויגן זיַינע ריגלען, און אויפֿגעשטעלט זיַינע זייַלן . יט און ער האָט
hot er un zailn zaine oifgeshtelt un riglen zaine araingetsoign
has he and posts its set up and bars its passed through

פֿאַרשפּרייט דאָס געצעלט איבערן משכן , און אַרויפֿגעטאָן דעם צודעק
tsudek dem aroifgeton un mishkn ibern getselt dos farshpreit
cover the placed and Tabernacle over tent the spread

פֿון געצעלט אויבן איבער אים, אַזוי ווי ה האָט משהן באַפֿוילן .
bafoiln Mosheen hot Hashem vi azoi im iber oiben getselt fun
commanded Moshe has Hashem as just it over above the tent of

12 And thou shalt bring near Aharon and his banim unto the Petach Ohel Mo'ed, and immerse them with mayim. 13 And thou shalt dress Aharon with the Bigdei Hakodesh, and anoint him, and set him apart as kodesh; that he may minister unto Me in the kohen's office. 14 And thou shalt bring near his banim, and dress them with kuttanot: 15 And thou shalt anoint them, as thou didst anoint their av, that they may minister unto Me in the kohen's office: for their anointing shall surely be for them a kehunat olam throughout their dorot.

16 Thus did Moshe; according to all that Hashem commanded him, so did he.

17 And it came to pass in the first month in the second year, on the first day of the month, that the Mishkan was erected. 18 And Moshe erected the Mishkan, and fastened its sockets, and set up the kerashim thereof, and put in the crossbars thereof, and set up its ammudim. 19 And he spread the Ohel over the Mishkan, and put the Mikhseh of the Ohel on it from above; as Hashem commanded Moshe.

כ און ער האָט גענומען און אַרײַנגעלייגט דאָס צייגנים אין דעם
dem in tseignim dos araingeleigt un genumen hot er un
the in testimony the put in and taken has he and
אָרן, און אַרויפֿגעטאָן די שטאַנגען אויפֿן אָרון, און אַרויפֿגעלייגט
aroifgeleigt un oren oifn shtangen di aroifgeton un oren
laid on and aron on poles the placed and aron
כא דעם דעק אויבן איבערן אָרון. און ער האָט אַרײַנגעבראַכט
araingebracht hot er un oren ibern oiben dek dem
brought has he and aron over above the cover the
דעם אָרון אין מישכן , און אַרויפֿגעטאָן דעם פָּרוֹכֶת פֿון
fun parochet dem aroifgeton un mishkn in oren dem
of curtain the placed and Tabernacle in the aron the
צווישנשייד , און פֿאָרהאַנגען דעם אָרון פֿון צייגנים , אַזוי ווי
vi azoi tseignim fun oren dem forhangen un tsvishnsheid
as just testimony of aron the curtains of and partition
ה האָט משהן באַפֿוילן .
bafoiln Mosheen hot Hashem
commanded Moshe has Hashem

כב און ער האָט אַרײַנגעשטעלט דעם טיש אין אוֹהל-מוֹעד ,
ohel-moed in tish dem araingeshtelt hot er un
Tent of Meeting in Table the positioned has he and
כג און ער האָט אין צפֿון-זײַט מישכן , דרויסן פֿון פָּרוֹכֶת .
hot er un parochet fun droisn mishkn tsofn-zait in
has he and curtain of outside Tabernacle the north side in
אויסגעלייגט אויף אים אַן אויסלייגונג פֿון ברויט, פֿאַר ה ,
Hashem far broit fun oisleigung an im oif oisgeleigt
Hashem for bread of things to be laid out an it on arranged
אַזוי ווי ה האָט משהן באַפֿוילן .
bafoiln Mosheen hot Hashem vi azoi
commanded Moshe has Hashem as so

כד און ער האָט אַוועקגעשטעלט די מנוֹרה אין אוֹהל-מוֹעד
ohel-moed in menoyre di avekgeshtelt hot er un
Tent of Meeting in lampstand the placed has he and
כה אַקעגן דעם טיש אין דָּרום-זײַט מישכן . און ער האָט
hot er un mishkn dorem-zait in tish dem akegn
has he and Tabernacle south side in Table the opposite
אָנגעצונדן די רערלעך פֿאַר ה , אַזוי ווי ה האָט
hot Hashem vi azoi Hashem far rerlech di ongetsundn
has Hashem as so Hashem before branch lights the kindled
משהן באַפֿוילן .
bafoiln Mosheen
commanded Moshe

כו און ער האָט אַוועקגעשטעלט דעם גילדערנעם מזבח אין
in mizbeyech gildernem dem avekgeshtelt hot er un
in altar gold the placed has he and
כז אוֹהל-מוֹעד פֿאַרן פָּרוֹכֶת . און ער האָט גערייכערט
gereichert hot er un parochet faran ohel-moed
burn incense has he and curtain before the Tent of Meeting
אויף אים ווײַרעך פֿון שמעקעדיקע געווירצן, אַזוי ווי ה האָט
hot Hashem vi azoi gevirtsn shmekedike fun vairech im oif
has Hashem as so spice fragrant of incense it on
משהן באַפֿוילן .
bafoiln Mosheen
commanded Moshe

[20] And he took and placed HaEdut *(The Testimony)*, into HaAron, and set the carrying poles on the Aron, and put the Kapporet upon the Aron from above; [21] And he brought the Aron into the Mishkan, and set up the Parochet HaMasach, and shielded with a covering over the Aron HaEdut; as Hashem commanded Moshe.

[22] And he put the Shulchan in the Ohel Mo'ed, upon the north side of the Mishkan, outside the Parochet. [23] And he set the Lechem in order upon it before Hashem; as Hashem had commanded Moshe.

[24] And he put the Menorah in the Ohel Mo'ed, opposite the Shulchan, on the south side of the Mishkan. [25] And he set up the nerot *(lamps)* before Hashem; as Hashem commanded Moshe.

[26] And he put the Mizbe'ach Hazahav in the Ohel Mo'ed before the Parochet; [27] And he burned ketoret spices thereon; as Hashem commanded Moshe.

כח און ער האָט אַרויפֿגעטאָן דעם טירפֿאָרהאַנג צום משכן .
mishkn tsum tirforhang dem aroifgeton hot er un
Tabernacle to door curtain the placed has he and

כט און דעם מזבח פֿאַר בראַנדאָפּפֿער האָט ער אַוועקגעשטעלט ביים
baim avekgeshtelt er hot brandopfer far mizbeyech dem un
at placed he has olah for altar the and

איינגאַנג פֿון דעם משכן פֿון אוֹהל-מוֹעד , און אויפֿגעבראַכט
oifgebracht un ohel-moed fun mishkn dem fun aingang
offered and Tent of Meeting of Tabernacle the of entrance

אויף אים דאָס בראַנדאָפּפֿער און דאָס שפּײַזאָפּפֿער, אַזוי ווי ה
Hashem vi azoi shpaizopfer dos un brandopfer dos im oif
Hashem as so minchah the and olah the it on

האָט משהן באַפֿוילן .
bafoiln Mosheen hot
commanded Moshe has

ל און ער האָט אַוועקגעשטעלט דעם האַנטפֿאַס צווישן אוֹהל-מוֹעד
ohel-moed tsvishn hantfas dem avekgeshtelt hot er un
Tent of Meeting between basin the placed has he and

און צווישן מזבח , און אַרײַנגעטאָן אַהין וואַסער, זיך צו וואַשן –
vashn tsu zich vaser ahin araingeton un mizbeyech tsvishn un
wash to self water there put and altar between and

לא כדי משה און אַהרן און זײַנע זין זאָלן דערפֿון וואַשן זייערע
zeyere vashn derfun zoln zin zaine un Aharon un Moshe kedei
their wash thereof shall sons his and Aaron and Moshe so that

הענט און זייערע פֿיס; לב ווען זיי קומען אין אוֹהל-מוֹעד , און
un ohel-moed in kumen zei ven fis zeyere un hent
and Tent of Meeting in come they when feet their and hands

ווען זיי גענענען צום מזבח , זאָלן זיי זיך וואַשן – אַזוי ווי
vi azoi vashn zich zei zoln mizbeyech tsum genenen zei ven
as so wash self they shall altar to approach they when

ה האָט משהן באַפֿוילן .
bafoiln Mosheen hot Hashem
commanded Moshe has Hashem

לג און ער האָט אויפֿגעשטעלט דעם הויף רונד אַרום
arum rund hoif dem oifgeshtelt hot er un
round around courtyard the set up has he and

דעם משכן און דעם מזבח , און אַרויפֿגעטאָן דעם
dem aroifgeton un mizbeyech dem un mishkn dem
the placed and altar the and Tabernacle the

טויערפֿאָרהאַנג פֿון הויף . און משה האָט געענדיקט די אַרבעט.
arbet di geendikt hot Moshe un hoif fun toierforhang
work the finished had Moshe and courtyard of curtain for the gates

לד און דער וואָלקן האָט איינגעדעקט דעם אוֹהל-מוֹעד , און די
di un ohel-moed dem aingedekt hot volken der un
the and Tent of Meeting the covered has cloud the and

פֿראַבט פֿון ה האָט אָנגעפֿילט דעם משכן . לה און משה האָט
hot Moshe un mishkn dem ongefilt hot Hashem fun pracht
has Moshe and Tabernacle the filled has Hashem of glory

נישט געקענט אַרײַנגיין אין אוֹהל-מוֹעד , ווײַל דער וואָלקן האָט אויף
oif hot volken der vail ohel-moed in araingein gekent nisht
on has cloud the for Tent of Meeting in enter able not

אים געוווינט, און די פֿראַבט פֿון ה האָט אָנגעפֿילט דעם משכן .
mishkn dem ongefilt hot Hashem fun pracht di un gerut im
Tabernacle the filled has Hashem of glory the and rested it

28 And he set up the Masach HaPetach LaMishkan *(Curtain of the Entrance of the Tabernacle)*. 29 And he put the Mizbe'ach HaOlah at the Petach Mishkan Ohel Mo'ed, and offered upon it the olah *(burnt offering)* and the minchah; as Hashem commanded Moshe.

30 And he set the Kiyor between the Ohel Mo'ed and the Mizbe'ach, and put mayim there, to wash withal. 31 And Moshe and Aharon and his banim washed their hands and their feet thereat; 32 When they went into the Ohel Mo'ed, and when they came near unto the Mizbe'ach, they washed; as Hashem commanded Moshe.

33 And he erected the khatzer *(courtyard)* all around the Mishkan and the Mizbe'ach, and set up the Masach Sha'ar HaKhatzer. So Moshe finished the work.

34 Then the Anan covered the Ohel Mo'ed, and the Kavod Hashem filled the Mishkan. 35 And Moshe was not able to enter into the Ohel Mo'ed, because the [Shekinah] cloud abode thereon, and the Kavod Hashem filled the Mishkan.

לו און וועז דער וואָלקן האָט זיך אויפֿגעהויבן פֿון מישכּן ,
mishkn fun oifgehoibn zich hot volken der ven un
Tabernacle from lifted up self has cloud the when and

פֿלעגן די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל ציען אויף אַלע זייערע צִיונגען .
tsiungen zeyere ale oif tsien Yisroel fun kinder di flegn
journeys their all on advance Yisroel of children the would

לז און אַז דער וואָלקן פֿלעגט זיך נישט אויפֿהייבן, פֿלעגן זיי נישט
nisht zei flegn oifheibn nisht zich flegt volken der az un
not they would lift up not self used to cloud the when and

ציען , ביז דעם טאָג וואָס ער האָט זיך אויפֿגעהויבן. לח וואָרעם
vorem oifgehoibn zich hot er vos tog dem biz tsien
for lifted up self has he which day the until advance

דער וואָלקן פֿון ה איז געווען אויפֿן מישכּן ביַי טאָג,
tog bai mishkn oifn geven iz Hashem fun volken der
day by Tabernacle on having been is Hashem of cloud the

און אַ פֿייַער פֿלעגט זיַין דרינען ביַי נאַכט, פֿאַר די אויגן פֿון דעם
dem fun oign di far nacht bai drinen zain flegt faier a un
the of eyes the before night by in it be used to fire a and

גאַנצן הויז פֿון יִשׂרָאֵל, אין אַלע זייערע צִיונגען .
tsiungen zeyere ale in Yisroel fun hoiz gantsn
journeys their all in Yisroel of house all

[36] And when the Anan was taken up from over the Mishkan, the Bnei Yisroel went onward in all their journeys; [37] But if the Anan were not taken up, then they journeyed not till the day that it was taken up. [38] For the Anan Hashem was upon the Mishkan by day, and Eish was on it by night, in the sight of all the Bais Yisroel, throughout all their journeys.

Leviticus

וַיִּקְרָא

VAYIKRA

וַיִּקְרָא

1 And Hashem spoke unto Moshe, and spoke unto him out of the Ohel Mo'ed *(Tent of Meeting)* saying, [2] Speak unto the Bnei Yisroel, and say unto them, If any man of you bring a korban unto Hashem, ye shall bring your korban of the cattle, even of the herd, and of the flock.

[3] If his korban be an olah *(burnt sacrifice)* of the herd, let him offer a zachar tamim *(male without blemish)*; he shall offer it that he may be accepted at the entrance of the Ohel Mo'ed before Hashem. [4] And he shall lay his hand upon the head of the olah *(burnt offering)*; and it shall be accepted for him to make kapporah for him. [5] And he shall slaughter *(shachat)* the young bull before Hashem; and the kohanim, Aharon's banim, shall bring the dahm, and sprinkle the dahm around upon the Mizbe'ach that is by the entrance of the Ohel Mo'ed. [6] And he shall skin the olah, and cut it into pieces. [7] And the Bnei Aharon the kohen

א
אוּן ה הָאָט גערופֶן צוּ משהן , אוּן הָאָט צוּ אִים גערעדט
geredt im tsu hot un Mosheen tsu gerufn hot Hashem un
spoken him to has and Moshe to called has Hashem and

ב פוֹן אוֹהל-מוֹעד , אַזוי צוּ זאָגן : רעד צוּ די קינדער פוֹן
fun kinder di tsu red zogn tsu azoi ohel-moed fun
of children the to speak say to so Tent of Meeting from

יִשְׂרָאֵל, אוּן זאָלסט זאָגן צוּ זיי : אַז עמיצער פוֹן אײַך וועט
vet aich fun emitser az zei tsu zogn zolst un Yisroel
will you of someone when them to say you(SG) must and Israel

ברענגען אַ קָרבָּן צוּ ה , זאָלט איר פוֹן פֶיך , פוֹן רינדער
rinder fun fich fun ir zolt Hashem tsu korben a brengen
cattle from livestock from you shall Hashem to korban a bring

אָדער פוֹן שאָף , ברענגען אײַער קָרבָּן .
korben aier brengen shof fun oder
korban your bring sheep from or

ג אויב אַ בראַנדאָפּפֶער איז זײַן קָרבָּן , פוֹן רינדער, זאָל ער אִים
im er zol rinder fun korben zain iz brandopfer a oib
it he shall cattle from korban his is olah a if

ברענגען אַ זָכר אָן אַ פֿעלער ; צום איינגאַנג פוֹן אוֹהל-מוֹעד
ohel-moed fun aingang tsum feler a on zocher a brengen
Tent of Meeting of entrance to blemish a without male a bring

זאָל ער אִים ברענגען, כדי ער זאָל באַווילליקט ווערן פֿאַר ה .
Hashem far vern bavilikt zol er kedei brengen im er zol
Hashem before become accepted shall he so that bring it he shall

ד אוּן ער זאָל אָנלענען זײַן האַנט אויפֿן קאָפּ פוֹן בראַנדאָפּפֶער, אוּן עס
es un brandopfer fun kop oifn hant zain onlenen zol er un
it and olah of head on hand his lay shall he and

ווועט באַווילליקט ווערן פוֹן אִים, מכַפֶּר צוּ זײַן אויף אִים. ה אוּן
un im oif zain tsu mechaper im fun vern bavilikt vet
and him for be to expiate him from become accepted will

ער זאָל שעכטן דאָס יונגע רינד פֿאַר ה , אוּן די קינדער
kinder di un Hashem far rind yunge dos shechtn zol er
children the and Hashem before bull young this slaughter shall he

פוֹן אַהרֹן , די כֹהנים , זאָלן געענען דאָס בלוט , אוּן שפּרענגען
shprengen un blut dos genenen zoln koyanim di Aharon fun
scatter and blood this bring close shall kohanim the Aaron of

דאָס בלוט רונד אַרום אויף דעם מזבח וואָס בײַם איינגאַנג
aingang baim vos mizbeyech dem oif arum rund blut dos
entrance at which altar the on round around blood this

פוֹן אוֹהל-מוֹעד . ו אוּן ער זאָל אָפּשינדן דאָס בראַנדאָפּפֶער, אוּן
un brandopfer dos opshindn zol er un ohel-moed fun
and olah this skin shall he and Tent of Meeting of

עס צעשניידן אויף זײַנע שטיקער. ז אוּן די קינדער פוֹן אַהרֹן דעם
dem Aharon fun kinder di un shtiker zaine oif tseshnaidn es
the Aaron of children the and pieces its on cut up it

shall put eish upon the Mizbe'ach, and lay the wood in order upon the eish; [8] And the kohanim, Aharon's banim, shall lay the parts, the head, and the fat, in order upon the wood that is on the eish which is upon the Mizbe'ach: [9] But his innards and his legs shall he wash in mayim; and the kohen shall burn the whole on the Mizbe'ach, to be an olah, an offering made by eish, of a re'ach nicho'ach *(sweet savour)* unto Hashem.

[10] And if his korban be of the flocks, namely, of the sheep, or of the goats, for an olah; he shall bring it a zachar tamim. [11] And he shall slaughter it on the side of the Mizbe'ach northward before Hashem: and the kohanim, Aharon's banim, shall sprinkle his dahm around upon the Mizbe'ach. [12] And he shall cut it into pieces, with his head and his fat; and the kohen shall lay them in order on the wood that is on the eish which is upon the Mizbe'ach: [13] But he shall wash the innards and the legs with mayim; and the kohen shall bring the whole, and burn it upon the Mizbe'ach: it is an

כהן זאָל אַרויפֿטאָן פֿייַער אויפֿן מזבח , און אָנלייגן האָלץ אויפֿן
oifn holts onleign un mizbeyech oifn faier aroifton zoln koyen
on wood lay and altar on fire place shall kohen

פֿייַער. ח און די קינדער פֿון אַהרן , די כֹהנים , זאָלן אויסלייגן
oisleigen zoln koyanim di Aharon fun kinder di un faier
arrange shall kohanim the Aaron of children the and fire

די שטיקער, דעם קאָפּ, און דאָס פֿעטס, אויף דעם האָלץ וואָס
vos holts dem oif fets dos un kop dem shtiker di
which is wood the on fats the and head the pieces the

איבער דעם פֿייַער וואָס אויפֿן מזבח . ט און זיַינע אינגעווייד און
un ingeveid zaine un mizbeyech oifn vos faier dem iber
and innards its and altar on the which is fire the upon

זיַינע קני זאָל ער אָפּשוועמקען אין וואַסער, און דער כֹהן זאָל
zol koyen der un vaser in opshvenken er zol kni zaine
shall kohen the and water in wash he shall knees its

אַלצדינג דעמפֿן אויפֿן מזבח פֿאַר אַ בראַנדאָפּפֿער, אַ
a brandopfer a far mizbeyech oifn demfn altsding
a olah an for altar on burn up in smoke everything

פֿייַעראָפּפֿער פֿאַר אַ גשמאַקן ריח צו ה .
Hashem tsu reyech geshmakn a far faieropfer
Hashem to aroma soothing a for offering by fire

י און אויב זיַין קָרבָּן איז פֿון לעמער, פֿון שעפּסן אָדער
oder shepsn fun lemer fun iz korben zain oib un
or sheep of lambs from is korban his if and

פֿון ציגן , פֿאַר אַ בראַנדאָפּפֿער, זאָל ער אים ברענגען אַ
a brengen im er zol brandopfer a far tsign fun
a bring him he shall olah a for goats of

זָכר אָן אַ פֿעלער . יא און ער זאָל אים שעכטן ביַי
bai shechtn im zol er un feler a on zocher
at slaughter it shall he and blemish a without male

דער צפֿון-זיַיט פֿון מזבח פֿאַר ה , און די
di un Hashem far mizbeyech fun tsofn-zait der
the and Hashem before altar of the north side the

קינדער פֿון אַהרן , די כֹהנים , זאָלן שפּרענגען זיַין בלוט
blut zain shprengen zoln koyanim di Aharon fun kinder
blood its scatter shall priests the Aaron of children

אויפֿן מזבח רונד אַרום . יב און ער זאָל אים צעשניַידן
tseshnaidn im zol er un arum rund mizbeyech oifn
cut up it shall he and round around altar on

אויף זיַינע שטיקער; און דער כֹהן זאָל זיי אויסלייגן
oisleigen zei zol koyen der un shtiker zaine oif
arrange them shall kohen the and pieces its on

מיטן קאָפּ און מיטן פֿעטס אויף דעם האָלץ וואָס איבער דעם
dem iber vos holts dem oif fets mitn un kop mitn
the over which wood the on fats with and head with

פֿייַער וואָס אויפֿן מזבח . יג און די אינגעווייד און די
di un ingeveid di un mizbeyech oifn vos faier
the and innards the and altar on which fire

קני זאָל ער אָפּשוועמקען אין וואַסער; און דער כֹהן זאָל
zol koyen der un vaser in opshvenken er zol kni
shall kohen the and water in wash he shall knees

אַלצדינג גענענען , און דעמפֿן אויפֿן מזבח .
mizbeyech oifn demfn un genenen altsding
altar on burn up in smoke and bring close everything

olah, an offering made by eish, of a re'ach nicho'ach unto Hashem.

אַ בראַנדאָפּפֿער איז דאָס, אַ פֿײַעראָפּפֿער פֿאַר אַ געשמאַקן
geshmakn a far faieropfer a dos iz brandopfer a
soothing a for offering by fire an this is olah a

ריח צו ה .
Hashem tsu reyech
Hashem to aroma

14 And if the olah for his korban to Hashem be of fowls, then he shall bring his korban of turtledoves, or of young pigeons. 15 And the kohen shall bring it unto the Mizbe'ach, and wring off his head, and burn it on the Mizbe'ach; and the dahm thereof shall be pressed out at the side of the Mizbe'ach: 16 And he shall pluck away his crop with his feathers, and cast it beside the Mizbe'ach on the east side, by the place of the ashes: 17 And he shall tear it open with the wings thereof, but shall not tear it in half; and the kohen shall burn it upon the Mizbe'ach, upon the wood that is upon the eish; it is an olah, an offering made by eish, of a re'ach nicho'ach *(sweet savour)* unto Hashem.

יד און אויב אַ בראַנדאָפּפֿער פֿון עוֹפֿות איז זײַן קָרבָּן צו ה ,
Hashem tsu korben zain iz ofot fun brandopfer a oib un
Hashem to korban his is birds of olah a if and

זאָל ער ברענגען זײַן קָרבָּן פֿון טורטלטויבן אָדער פֿון יונגע טויבן.
toibn yunge fun oder turtltoibn fun korben zain brengen er zol
dove young of or pigeons of korban his bring he shall

טו און דער כהן זאָל אים גענענען צום מזבח , און אָפּקניַפּן
opknaipn un mizbeyech tsum genenen im zol koyen der un
pinch and altar to bring close him shall kohen the and

זײַן קאָפּ, און דעמפֿן אויפֿן מזבח ; און זײַן בלוט זאָל
zol blut zain un mizbeyech oifn demfn un kop zain
shall blood his and altar on burn up in smoke and head its

טז אויסגעקוועטשט ווערן אויף דער וואַנט פֿון מזבח . און ער זאָל
zol er un mizbeyech fun vant der oif vern oisgekvetsht
shall he and altar of wall the on become squeezed

אַראָפּנעמען זײַן וואָליע מיט אירע פֿעדערן, און זי אַוועקגעוואָרפֿן לעבן
lebn avekgevorfen zi un federn ire mit volie zain aropnemen
near cast off it and feathers her with crop its remove

מזבח אין מזרח-זײַט , אין אָרט פֿון דער אַש . יז און ער זאָל אים
im zol er un ash der fun ort in mizrech-zait in mizbeyech
it shall he and ashes the of place in the east side in altar

אויפֿרײַסן פֿאַר זײַנע פֿליגלען, אָבער נישט פֿונאַנדערשיידן ; און דער
der un funandersheidn nisht ober fliglen zaine far oifraisn
the and separate not but wings its before tear open

כהן זאָל אים דעמפֿן אויפֿן מזבח , אויף דעם האָלץ
holts dem oif mizbeyech oifn demfn im zol koyen
wood the on altar on burn up in smoke it shall kohen

וואָס איבערן פֿײַער. אַ בראַנדאָפּפֿער איז דאָס, אַ פֿײַעראָפּפֿער פֿאַר אַ
a far faieropfer a dos iz brandopfer a faier ibern vos
a for offering by fire a this is olah an fire over which

געשמאַקן ריח צו ה .
Hashem tsu reyech geshmakn
Hashem to aroma soothing

2 And when a nefesh will offer a korban minchah unto Hashem, his korban shall be of fine flour; and he shall pour shemen upon it, and put incense thereon; 2 And he shall bring it to the Bnei Aharon the kohanim; and he shall take thereout his handful of the flour thereof, and of the shemen thereof, with

ב און אַז עמיצער וועט ברענגען אַ שפּײַזאָפּפֿער צו ה , זאָל
zol Hashem tsu shpaizopfer a brengen vet emitser az un
shall Hashem to minchah a bring will someone when and

זײַן קָרבָּן זײַן פֿון זעמלמעל, און ער זאָל אַרויסגיסן אויף אים
im oif aroisgisn zol er un zemelmel fun zain korben zain
it on pour out shall he and fine flour of be korban his

איל, און אַרויפֿטאָן אויף אים ווײַרעך . ב און ער זאָל עס ברענגען צו די
di tsu brengen es zol er un vairech im oif aroifton un eil
the to bring it shall he and incense it on put and oil

קינדער פֿון אַהרֹן , די כהנים ; און ער זאָל אָנהויפֿן דערפֿון זײַן
zain derfun onhoifn zol er un koyanim di Aharon fun kinder
his thereof heap up shall he and kohanim the Aaron of children

פֿולן הויפֿן – פֿון זײַן זעמלמעל, און פֿון זײַן איל, מיט זײַן גאַנצן
gantsn zain mit eil zain fun un zemelmel zain fun hoifn fuln
all the its with oil its of and fine flour his of heap full

all the incense thereof; and the kohen shall burn the memorial portion of it upon the Mizbe'ach, to be an offering made by eish, of a re'ach nicho'ach unto Hashem; 3 And the remnant of the minchah shall belong to Aharon and his Banim; it is a kodesh kodashim of the offerings of Hashem made by eish.

וויַרעך, און דער כהן זאָל דעמפֿן זײַן דערמאָנונג
vairech un der koyen zol demfn zain dermonung
and incense the kohen shall burn up in smoke its memorial portion

אויפֿן מזבח, אַ פֿייַעראָפּפֿער פֿאַר אַ געשמאַקן ריח צו
oifn mizbeyech a faieropfer far a geshmakn reyech tsu
on an altar a offering by fire for a soothing aroma to

ה׳. ג און דאָס איבעריקע פֿון דעם שפּייַזאָפּפֿער איז פֿאַר אַהרנען
Aharonen far iz shpaizopfer dem fun iberike dos un Hashem
Aaron for is minchah the of remaining this and Hashem

און פֿאַר זײַנע קינדער; אַ הייליקסטע הייליקייט פֿון די פֿייַעראָפּפֿער
faieropfer di fun heilikeit heilikste a kinder zaine far un
offering by fire the of holiness most holy a children his for and

פֿון ה׳.
Hashem fun
Hashem of

4 And if thou bring a korban minchah baked in an oven, it shall be matzot cakes of fine flour mixed with shemen, or matzot wafers anointed with shemen.

ד און אַז דו וועסט ברענגען אַ שפּייַזאָפּפֿער געבאַקן אין
in gebakn shpaizopfer a brengen vest du az un
in baked minchah a bring will you when and

אַן אויוון, זאָל עס זײַן פֿון זעמלמעל, אומגעזײַערטע חלות
chalus umgezaierte zemelmel fun zain es zol oivn an
loaves unleavened fine flour of be it shall oven an

פֿאַרמישט מיט אייל, אָדער אומגעזײַערטע קוכנס באַשמירט מיט
mit bashmirt kuchns umgezaierte oder eil mit farmisht
with smeared wafers unleavened or oil with mixed

אייל.
eil
oil

5 And if thy korban minchah be on a pan, it shall be of fine flour matzot, mixed with shemen. 6 Thou shalt break it in pieces, and pour shemen thereon; it is a minchah.

ה און אויב אַ שפּייַזאָפּפֿער אויף אַ באַקפֿאַן איז דײַן קָרבָּן,
korben dain iz bakfan a oif shpaizopfer a oib un
korban your is bakepan a on minchah a if and

זאָל עס זײַן פֿון זעמלמעל פֿאַרמישט מיט אייל, אומגעזײַערט.
umgezaiert eil mit farmisht zemelmel fun zain es zol
unleavened oil with mixed fine flour of be it shall

ו זאָלסט עס צעברעכן אין ברעקלעך, און אַרויסגיסן דערויף
deroif aroisgisn un brokn in tsebrokn es zolst
on it pour out and pieces in break up it you(SG) must

אייל; אַ שפּייַזאָפּפֿער איז דאָס.
dos iz shpaizopfer a eil
this is minchah a oil

7 And if thy korban minchah be in a deep pan, it shall be made of fine flour with shemen.

ז און אויב אַ שפּייַזאָפּפֿער אין אַ בראָטפֿאַן איז דײַן קָרבָּן,
korben dain iz brotfan a in shpaizopfer a oib un
korban your is broil pan a in minchah a if and

זאָל עס געמאַכט ווערן פֿון זעמלמעל מיט אייל.
eil mit zemelmel fun vern gemacht es zol
oil with fine flour of become made it shall

8 And thou shalt bring the minchah that is made of these things unto Hashem; and when it is presented unto the kohen, he shall bring it unto the Mizbe'ach. 9 And the kohen shall take from the minchah a

ח און זאָלסט ברענגען דאָס שפּייַזאָפּפֿער וואָס ווערט געמאַכט
gemacht vert vos shpaizopfer dos brengen zolst un
made shall be which minchah this bring you(SG) must and

פֿון די דאָזיקע, צו ה׳; און מע זאָל עס דערלאַנגען צום כהן,
koyen tsum derlangen es zol me un Hashem tsu dozike di fun
kohen to serve it shall one and Hashem to these the of

ט און ער זאָל עס גענענען צום מזבח. און דער כהן זאָל
zol koyen der un mizbeyech tsum genenen es zol er un
shall kohen the and altar to bring close it shall he and

memorial portion thereof, and shall burn it upon the Mizbe'ach; it is an offering made by eish, of a re'ach nicho'ach unto Hashem. [10] And that which is left of the minchah shall belong to Aharon and his Banim; it is a kodesh kodashim of the offerings of Hashem made by eish. [11] No minchah, which ye shall bring unto Hashem, shall be made with chametz; for ye shall burn no se'or, nor any devash, in any offering of Hashem made by eish. [12] As for the korban reshit *(firstfruit offering)*, ye shall offer them unto Hashem; but they shall not be burned on the Mizbe'ach for a re'ach nicho'ach. [13] And every korban of thy minchah shalt thou season with melach; neither shalt thou suffer the melach Brit Eloheicha to be lacking from thy minchah; with every minchah of thine thou shalt offer melach.

[14] And if thou offer a minchah of thy bikkurim unto Hashem, thou shalt offer for the minchah of thy bikkurim ripe ears of grain roasted by the eish, even meal ground from new grain. [15] And thou shalt put shemen upon it, and lay incense thereon; it is a minchah. [16] And the

אַראָפהייבן פֿון דעם שפּייַזאָפּפֿער זיין דערמאָנונג , און דעמפֿן
demfn un dermonung zain shpaizopfer dem fun aropheibn
burn up in smoke and memorial his minchah the of lift

אויפֿן מזבח – אַ פֿייַעראָפּפֿער פֿאַר אַ געשמאַקן ריח צו
oifn mizbeyech a faieropfer far a geshmakn reyech tsu
on altar a offering by fire a for soothing a aroma to

ה . ' און דאָס איבעריקע פֿון דעם שפּייַזאָפּפֿער איז פֿאַר אַהרֹנען
Hashem un dos iberike fun dem shpaizopfer iz far Aharonen
Hashem and this remaining the of minchah is for Aaron

און פֿאַר זיינע קינדער ; אַ הייליקסטע הייליקייט פֿון די פֿייַעראָפּפֿער
un far zaine kinder a heilikste heilikeit fun di faieropfer
and for his children a most holy holiness the of offering by fire

פֿון ה . יא קיין שפּייַזאָפּפֿער וואָס איר וועט ברענגען צו ה ,
Hashem fun kein shpaizopfer vos ir vet brengen tsu Hashem
Hashem of to Hashem bring will you which minchah to

זאָל נישט געמאַכט ווערן פֿון חמץ , ווָאָרעם פֿון קיין זויערטייג און
un zoierteig kein fun vorem chomets fun vern gemacht nisht zol
and se'or any of because chametz of become made not shall

קיין האָניק טאָרט איר נישט דעמפֿן אַ פֿייַעראָפּפֿער
honik kein tort ir nisht demfn a faieropfer
honey any you are allowed not burn up in smoke a offering by fire

צו ה . יב פֿאַר אַ קָרבָּן פֿון ערשטפֿרוכט מעגט איר זיי ברענגען
Hashem tsu far a korben fun ershtfrucht megt ir zei brengen
Hashem to for a korban of firstfruit you may them bring

צו ה , אָבער אויפֿן מזבח טאָרן זיי נישט אַרויפֿקומען פֿאַר אַ
Hashem tsu ober oifn mizbeyech torn zei nisht aroifkumen far a
Hashem to but on altar do they not come up for a

געשמאַקן ריח . יג און דיין איטלעך שפּייַזאָפּפֿער זאָלסטו מיט זאַלץ
reyech geshmakn un dain itlech shpaizopfer zolstu mit zalts
soothing aroma and your every minchah shall you with salt

באַזאַלצן, און זאָלסט נישט אויסלאָזן פֿון דיין שפּייַזאָפּפֿער דאָס
bazaltsn un zolst nisht oislozen fun dain shpaizopfer dos
salt and must you(SG) not end of your minchah this

זאַלץ פֿון דיין ג-טס ברית ; מיט דיין איטלעכן קָרבָּן זאָלסטו
zalts fun dain G-ts bris mit dain itlechn korben zolstu
salt of your G-d's covenant with your each korban shall you

מקריבֿ זיין זאַלץ.
zalts zain makrev
salt be offer

יד און אויב דו וועסט ברענגען אַ שפּייַזאָפּפֿער פֿון
un oib du vest brengen a shpaizopfer fun
and if you will bring a minchah of

ערשטצייטיקע צו ה , זאָלסטו ברענגען זאַנגען
ershttsaitike tsu Hashem zolstu brengen zangen
first grain to Hashem shall you bring ears

געבראַנטע אין פֿייַער, גרעס פֿון פֿרישע קערנער,
gebrent in faier, gres fun frishe kerner
parched in fire from coarse meal fresh kernel

פֿאַר דעם שפּייַזאָפּפֿער פֿון דיינע ערשטצייטיקע. טו און
far dem shpaizopfer fun daine ershttsaitike un
for the minchah of your first grain and

זאָלסט אַרויפֿגיסן אויף אים אייל, און אַרויפֿטאָן אויף
zolst aroifgisn oif im eil, un aroifton oif
you(SG) must pour on it oil and put on

kohen shall burn the memorial portion of it, part of the ground grain thereof, and part of the shemen thereof, with all the incense thereof; it is an offering made by eish unto Hashem.

אים ווַיירעך; אַ שפּיַיזאָפּפֿער איז דאָס. ט און דער כֿהן
koyen der un dos iz shpaizopfer a vairech im
kohen the and this is minchah a incense it

זאָל דעמפֿן זיין דערמאָנונג , פֿון זיין
zain fun dermonung zain demfn zol
its from memorial portion his burn up in smoke shall

גריץ, און פֿון זיין איילֿ, מיט זיין גאַנצן ווַיירעך, אַ
a vairech gantsn zain mit eil zain fun un grits
an incense all the its with oil its from and bits

פַֿיַיעראָפּפֿער צו ה .
Hashem tsu faieropfer
Hashem to offering by fire

3 And if his korban be a zevach of shelamim, if he offer it of the herd; whether it be a zachar or nekevah, he shall offer it tamim before Hashem. [2] And he shall lay his hand upon the head of his korban, and slaughter it at the entrance of the Ohel Mo'ed; and Aharon's Banim the kohanim shall sprinkle the dahm upon the Mizbe'ach around. [3] And he shall offer of the zevach of the shelamim an offering made by eish unto Hashem; the chelev that covereth the innards, and all the chelev that is upon the innards, [4] And the two kidneys, and the chelev that is around them, which is by the loins, and the diaphragm with the liver, with the kidneys, it shall he remove. [5] And Aharon's Banim shall burn it on the Mizbe'ach upon the olah which is upon the wood that is on the eish; it is an offering made by eish, of a re'ach nicho'ach unto Hashem.

ג און אויב אַ פֿרידאָפּפֿער איז זיין קָרבָּן , אויב ער ברענגט פֿון
fun brengt er oib korben zain iz fridopfer a oib un
from bring he if korban his is peace offering a if and

רינדער, סַיַי אַ זָכר , סַיַי אַ נקבֿה , זאָל ער אָן
on er zol nekeyve a sai zocher a sai rinder
without he shall female a whether male a whether cattle

אַ פֿעלער אים ברענגען פֿאַר ה . ב און ער זאָל אָנלענען זיין
zain onlenen zol er un Hashem far brengen im feler a
his lay shall he and Hashem before bring him blemish a

האַנט אויפֿן קאָפּ פֿון זיין קָרבָּן , און אים שעכטן ביַים אַיינגאַנג
aingang baim shechtn im un korben zain fun kop oifn hant
entrance at slaughter it and korban his of head on hand

פֿון אוֹהל-מוֹעד , און די קינדער פֿון אַהרֹן , די כֹּהנים ,
koyanim di Aharon fun kinder di un ohel-moed fun
kohanim the Aaron of children the and Tent of Meeting of

זאָלן שפּרענגען דאָס בלוט אויפֿן מזבח רונד אַרום . ג און
un arum rund mizbeyech oifn blut dos shprengen zoln
and round around altar on blood this scatter shall

ער זאָל גענענען פֿון דעם פֿרידאָפּפֿער , אַ פַֿיַיעראָפּפֿער צו
tsu faieropfer a fridopfer dem fun genenen zol er
to offering by fire a peace offering the of bring close shall he

ה , דאָס פֿעטס וואָס דעקט צו די אינגעווייד, און דאָס גאַנצע
gantse dos un ingeveid di tsu dekt vos fets dos Hashem
all the this and innards the to cover which fats this Hashem

פֿעטס וואָס אויף די אינגעווייד, ד און ביידע נירן , און דאָס
dos un nirn beide un ingeveid di oif vos fets
this and kidneys two and innards the upon which fats

פֿעטס וואָס אויף זיי , וואָס ביַי די פֿלאַנקען, און דאָס רויטפֿלייש
roitfleish dos un flanken di bai vos zei oif vos fets
caul this and flanks the by which them upon which fats

איבערן לעבער – ביַי די נירן זאָל ער עס אַראָפּנעמען. ה און די
di un aropnemen es er zol nirn di bai leber ibern
the and remove it he shall kidneys the by liver over

קינדער פֿון אַהרֹן זאָלן עס דעמפֿן אויפֿן מזבח
mizbeyech oifn demfn es zoln Aharon fun kinder
altar on burn up in smoke it shall Aaron of children

איבער דעם בראַנדאָפּפֿער וואָס אויפֿן האָלץ וואָס איבערן פַֿיַיער, אַ
a faier ibern vos holts oifn vos brandopfer dem iber
an fire over which wood on which olah the over

פַֿיַיעראָפּפֿער פֿאַר אַ געשמאַקן ריח צו ה .
Hashem tsu reyech geshmakn a far faieropfer
Hashem to aroma soothing a for offering by fire

[6] And if his korban for a zevach shelamim unto Hashem be of the flock; zachar or nekevah, he shall offer it tamim. [7] If he offer a keves for his korban, then shall he offer it before Hashem. [8] And he shall lay his hand upon the head of his korban, and slaughter it before the Ohel Mo'ed; and Aharon's Banim shall sprinkle the dahm thereof around upon the Mizbe'ach. [9] And he shall offer of the zevach hashelamim an offering made by eish unto Hashem; the chelev thereof, and the whole fat tail, it shall he remove by the backbone; and the chelev that covereth the innards, and all the chelev that is upon the innards, [10] And the two kidneys, and the chelev that is upon them, which is by the loins, and the diaphragm with the liver, with the kidneys, it shall he remove. [11] And the kohen shall burn it upon the Mizbe'ach; it is the lechem of the offering made by eish unto Hashem.

[12] And if his korban be a goat, then he shall offer it before Hashem. [13] And he shall lay his hand upon the head of it, and slaughter it before the Ohel Mo'ed; and the Bnei Aharon shall sprinkle the dahm thereof upon the Mizbe'ach round about. [14] And he shall offer

א און אויב פֿון קליינפֿי איז זײַן קָרבָּן פֿאַר אַ פֿרידאָפּפֿער
fridopfer a far korben zain iz kleinfi fun oib un
peace offering a for korban his is from the flock of if and

צו ה , אַ זָכר אָדער אַ נקבֿה , זאָל ער אָן אַ פֿעלער
feler a on er zol nekeyve a oder zocher a Hashem tsu
blemish a without he shall female a or male a Hashem to

אים ברענגען. ב אויב אַ שעפּס ברענגט ער פֿאַר זײַן קָרבָּן , זאָל ער אים
im er zol korben zain far er brengt sheps a oib brengen im
it he shall korban his for he bring sheep a if bring it

גענענען פֿאַר ה . ח און ער זאָל אָנלענען זײַן האַנט אויפֿן
oifn hant zain onlenen zol er un Hashem far genenen
on hand his lay shall he and Hashem before bring close

קאָפּ פֿון זײַן קָרבָּן , און אים שעכטן פֿאַרן אוֹהל-מוֹעד ; און
un ohel-moed faran shechtn im un korben zain fun kop
and Tent of Meeting before slaughter it and korban his of head

די קינדער פֿון אַהרֹן זאָלן שפּרענגען זײַן בלוט אויפֿן מזבח
mizbeyech oifn blut zain shprengen zoln Aharon fun kinder di
altar on blood its scatter shall Aaron of children the

רונד אַרום. ט און ער זאָל גענענען פֿון דעם פֿרידאָפּפֿער , אַ
a fridopfer dem fun genenen zol er un arum rund
a peace offering the of bring close shall he and round around

פֿײַעראָפּפֿער צו ה , זײַן פּעטס, דעם גאַנצן וויידל – לעבן דעם
dem lebn veidl gantsn dem fets zain Hashem tsu faieropfer
the near tail all the fats its Hashem to offering by fire

רוקנבײן זאָל ער אים אַראָפּנעמען – און דאָס פּעטס וואָס דעקט צו
tsu dekt vos fets dos un aropnemen im er zol ruknbein
to cover which fats these and remove him he shall backbone

די אינגעווייד, און דאָס גאַנצע פּעטס וואָס אויף די אינגעווייד, י און ביידע
beide un ingeveid di oif vos fets gantse dos un ingeveid di
two and innards the on which fats whole this and innards the

נירן , און דאָס פּעטס וואָס אויף זיי , וואָס בײַ די פֿלאַנקען, און
un flanken di bai vos zei oif vos fets dos un nirn
and flanks the by which them on which fats these and kidneys

דאָס רויטפֿלייש איבערן לעבער – בײַ די נירן זאָל ער עס אַראָפּנעמען
aropnemen es er zol nirn di bai leber ibern roitfleish dos
remove it he shall kidneys the by liver over caul this

יא און דער כֹהן זאָל עס דעמפֿן אויפֿן מזבח , אַ שפּײַז
shpaiz a mizbeyech oifn demfn es zol koyen der un
food a altar on burn up in smoke it shall kohen the and

פֿון פֿײַעראָפּפֿער צו ה .
Hashem tsu faieropfer fun
Hashem to offering by fire of

יב און אויב אַ ציג איז זײַן קָרבָּן , זאָל ער אים גענענען פֿאַר
far genenen im er zol korben zain iz tsig a oib un
before come near him he shall korban his is goat a if and

ה . יג און ער זאָל אָנלענען זײַן האַנט אויף קאָפּ, און אים
im un kop zain oif hant zain onlenen zol er un Hashem
it and head its on hand his lay shall he and Hashem

שעכטן פֿאַרן אוֹהל-מוֹעד ; און די קינדער פֿון אַהרֹן זאָלן
zoln Aharon fun kinder di un ohel-moed faran shechtn
shall Aaron of children the and Tent of Meeting before the slaughter

שפּרענגען זײַן בלוט אויפֿן מזבח רונד אַרום . יד און ער זאָל
shprengen zain blut oifn mizbeyech rund arum . er zol un
scatter its blood on altar round around shall he and

thereof his korban, even an offering made by eish unto Hashem; the chelev that covereth the innards, and all the chelev that is upon the innards, [15] And the two kidneys, and the chelev that is upon them, which is by the loins, and the diaphragm above the liver, with the kidneys, it shall he remove. [16] And the kohen shall burn them upon the Mizbe'ach; it is the lechem of the offering made by eish for a re'ach nicho'ach; all the chelev is Hashem's. [17] It shall be a chukkat olam for your generations throughout all your dwellings, that ye eat neither chelev nor dahm.

4 And Hashem spoke unto Moshe, saying, [2] Speak unto the Bnei Yisroel, saying, If a nefesh shall sin through ignorance against any of the mitzvot of Hashem concerning things which ought not to be done, and shall do against any of them; [3] If the Kohen HaMoshiach do sin, bringing guilt upon the people; then let him bring for his chattat, which he hath sinned, a young bull tamim unto Hashem for a chattat. [4] And he shall bring the young bull unto the entrance of the Ohel Mo'ed before Hashem; and shall lay his hand upon the young bull's head, and slaughter the young bull before

געגענען דערפון זיין קָרְבָּן , אַ פַֿייַעראָפּפֿער צו ה : דאָס
dos Hashem tsu faieropfer a korben zain derfun genenen
these Hashem to offering by fire a korban his thereof bring close

פּעטס וואָס דעקט צו די אינגעווייד, און דאָס גאַנצע פּעטס וואָס
vos fets gantse dos un ingeveid di tsu dekt vos fets
which fats whole this and innards the to cover which fats

אויף די אינגעווייד, טו און בייידע נירן , און דאָס פּעטס וואָס אויף
oif vos fets dos un nirn beide un ingeveid di oif
on which fats these and kidneys two and innards the on

זיי , וואָס בייַ די פֿלאַנקען, און דאָס רויטפֿלייש אויבערן לעבער –
leber ibern roitfleish dos un flanken di bai vos zei
liver over caul this and flanks the by which them

בייַ די נירן זאָל ער אַראָפּנעמען. טז און דער כֹהן זאָל עס
es zol koyen der un aropnemen es er zol nirn di bai
it shall kohen the and remove it he shall kidneys the with

דעמפֿן אויפֿן מזבח – אַ שפּייַז פֿון פַֿייַעראָפּפֿער פַֿאַר אַ
a far faieropfer fun shpaiz a mizbeyech oifn demfn
a for offering by fire of food a altar on burn up in smoke

געשמאַקן ריח ; דאָס גאַנצע פּעטס צו ה . יז אַן אייביק געזעץ אויף
oif gezets eibik an Hashem tsu fets gantse dos reyech geshmakn
on law ever an Hashem to fats whole this aroma soothing

אייַערע דור-דורות אין אַלע אייַערע ווינערטער: קיין חֵלֶב
Chelev kein voinerter aiere ale in dor-doires aiere
fat any dwellings your all in throughout generations your

און קיין בלוט זאָלט איר נישט עסן .
esen nisht ir zolt blut kein un
to eat not you shall blood any and

ד

און ה האָט געredt צו משה , אַזוי צו זאָגן : ב רעד צו
tsu red zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
to speak say to so Moshe to spoken has Hashem and

די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, אַזוי צו זאָגן : אַז עמיצער וועט זינדיקן
zindikn vet emitser az zogn tsu azoi Yisroel fun kinder di
sin will someone that say to so Yisroel of children the

דורך אַ פֿאַרזעץ אין וואָס עס איז פֿאַרבאָטן פֿון ה וואָס
vos Hashem fun farbotzachn iz es voser in farze a durch
which Hashem of forbidden thing is it what in mistake a by

טאָרן נישט געטאָן וועלן , און ער וועט טאָן איינע פֿון זיי , ג איז,
iz zei fun eine ton vet er un vern geton nisht torn
is them of one do will he and become done not be allowed to

אויב דאָס וועט זינדיקן דער געזאַלבטער כֹהן , צו דער פֿאַרשולדיקונג
farshuldikung der tsu koyen gezalbter der zindikn vet dos oib
commit an offense the to kohen anointed the sin will this if

פֿון פֿאָלק , זאָל ער מקריב זיין פֿאַר זינד זיין וואָס ער האָט געזינדיקט,
gezindikt hot er vos zind zain far zain makrev er zol folk fun
sinned has he which sin his for be sacrifice he shall people of

אַ יונגן אָקס אָן אַ פֿעלער צו ה פֿאַר אַ זינדאָפּפֿער .
zindopfer a far Hashem tsu feler a on oks yungn a
sin offering a for Hashem to blemish a without bull young a

ד און ער זאָל ברענגען דעם אָקס צום איינגאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד
ohel-moed fun aingang tsum oks dem brengen zol er un
Tent of Meeting of entrance to bull the bring shall he and

פֿאַר ה , און זאָל אָנלענען זיין האַנט אויפֿן קאָפּ פֿון דעם אָקס,
oks dem fun kop oifn hant zain onlenen zol un Hashem far
bull the of head on hand his lay shall and Hashem before

Hashem. 5 And the Kohen HaMoshiach shall take of the young bull's dahm, and bring it to the Ohel Mo'ed; 6 And the kohen shall dip his forefinger in the dahm, and sprinkle of the dahm seven times before Hashem, before the Parochet *(curtain)* of the Kodesh. 7 And the kohen shall put some of the dahm upon the horns of the Mizbe'ach Ketoret HaSammim *(Altar of Fragrant Incense)* before Hashem, which is in the Ohel Mo'ed; and shall pour the rest of the dahm of the young bull at the base of the Mizbe'ach HaOlah which is at the entrance of the Ohel Mo'ed. 8 And he shall take off from it all the chelev of the young bull for the chattat; the chelev that covereth the innards, and all the chelev that is upon the innards, 9 And the two kidneys, and the chelev that is upon them, which is by the loins, and the diaphragm above the liver, with the kidneys, it shall he remove, 10 Just as it was removed from the ox of the zevach hashelamim; and the kohen shall burn them upon the Mizbe'ach HaOlah. 11 And the hide of the young bull, and all his basar, with his head, and with his legs, and his innards, and his dung, 12 Even the rest of the young bull shall he carry forth outside the

און שעכטן דעם אָקס פַֿאַר ה . ה און דער געזאַלבטער כֹהן
koyen gezalbter der un Hashem far oks dem shechtn un
kohen anointed the and Hashem before bull the slaughter and

זאָל נעמען פֿון דעם בלוט פֿון אָקס, און זאָל עס ברענגען צום
tsum brengen es zol un oks fun blut dem fun nemen zol
to bring it shall and bull of blood the from take shall

אוֹהל-מוֹעד . ו און דער כֹהן זאָל איינטונקען זײַן פֿינגער אין
in finger zain aintunken zol koyen der un ohel-moed
in finger his dip shall kohen the and Tent of Meeting

דעם בלוט, און שפּריצן פֿון דעם בלוט זיבן מאָל פַֿאַר ה ,
Hashem far mol zibn blut dem fun shpritsn un blut dem
Hashem before times seven blood the of sprinkle and blood the

פַֿאַר דעם פָּרוֹכֶת פֿון הייליקטום. ז און דער כֹהן זאָל אַרויפֿטאָן
aroifton zol koyen der un heiliktum fun parochet dem far
put shall kohen the and holy of curtain the before

פֿון דעם בלוט אויף די הערנער פֿון דעם מזבח פַֿאַר ה ווײַרעך פֿון
fun vairech far mizbeyech dem fun herner di oif blut dem fun
of incense for altar the of horns the on blood the of

שמעקעדיקע געווירצן ווָאָס אין אוֹהל-מוֹעד , און
un ohel-moed in Hashem far vos gevirtsn shmekedike
and Tent of Meeting in Hashem before which spice fragrant

דאָס גאַנצע בלוט פֿון אָקס זאָל ער אויסגיסן אָן גרונט פֿון דעם
dem fun grunt on oisgisen er zol oks fun blut gantse dos
the of base on pour out he shall bull of blood whole this

מזבח פַֿאַר בראַנדאָפּפֿער ווָאָס ביים אײַנגאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד .
ohel-moed fun aingang baim vos brandopfer far mizbeyech
Tent of Meeting of entrance at which olah for altar

ח און דאָס גאַנצע פֿעטס פֿון דעם אָקס פֿון זינדאָפּפֿער זאָל ער פֿון אים
im fun er zol zindopfer fun oks dem fun fets gantse dos un
it from he shall sin offering of bull the of fats whole this and

אַראָפּנעמען: דאָס פֿעטס ווָאָס דעקט צו די אינגעוויידע, און דאָס גאַנצע
gantse dos un ingeveid di tsu dekt vos fets dos aropnemen
whole this and innards the to cover which fats these remove

פֿעטס ווָאָס אויף די אינגעוויידע, ט און ביידע נירן , און דאָס פֿעטס
fets dos un nirn beide un ingeveid di oif vos fets
fats these and kidneys two and innards the on which fats

ווָאָס אויף זיי , ווָאָס ביי די פֿלאַנקען, און דאָס רויטפֿלייש איבערן
ibern roitfleish dos un flanken di bai vos zei oif vos
over caul this and flanks the by which them on which

לעבער – ביי די נירן זאָל ער עס אַראָפּנעמען, י אַזוי ווי עס ווערט
vert es vi azoi aropnemen es er zol nirn di bai leber
shall be it as just remove it he shall kidneys the with liver

אַראָפּגענומען פֿון דעם אָקס פֿון פֿרידאָפּפֿער ; און דער כֹהן זאָל
zol koyen der un fridopfer fun oks dem fun aropgenumen
shall kohen the and peace offering of bull the from removed

עס דעמפֿן אויפֿן מזבח פַֿאַר בראַנדאָפּפֿער. יא און דאָס
dos un brandopfer far mizbeyech oifn demfn es
the and olah for altar on burn up in smoke it

פֿעל פֿון דעם אָקס, און דאָס גאַנצע פֿלייש זײַנס, מיט זײַן קאָפּ, און
un kop zain mit zains fleish gantse dos un oks dem fun fel
and head its with of its flesh all the this and bull the of hide

מיט זײַנע קני , און זײַנע אינגעוויידע, און זײַן מיסט – יב דעם גאַנצן
gantsn dem mist zain un ingeveid zaine un kni zaine mit
entire the dung its and innards its and knees its with

machaneh unto a makom tahor, where the ashes are poured out, and burn him on the wood with eish; where the ashes are poured out shall he be burned.

13 And if the kol Adat Yisroel sin through ignorance, and the thing be hid from the eyes of the Kahal, and they have done any one thing against any of the mitzvot of Hashem concerning things which should not be done, and are guilty; 14 When the chattat, which they have sinned against it, is known, then the Kahal shall offer a young bull for the chattat, and bring him before the Ohel Mo'ed. 15 And the Ziknei HaEdah shall lay their hands upon the head of the young bull before Hashem; and the young bull shall be slaughtered before Hashem. 16 And the Kohen HaMoshiach shall bring of the young bull's dahm to the Ohel Mo'ed; 17 And the kohen shall dip his forefinger in some of the dahm, and sprinkle it seven times before Hashem, even before the Parochet. 18 And he shall put some of the dahm upon the horns of the Mizbe'ach which is before Hashem, that is in the Ohel Mo'ed, and shall pour out the rest of the dahm at the base of the Mizbe'ach HaOlah, which is at the entrance of the

אָקס זאָל ער אַרויסטראָגן אויסן לאַגער אין אַ ריינעם אָרט, וווּ מע
me vu ort reinem a in lager oisn aroistrogn er zol oks
they where place pure a in camp outside carry he shall bull

שיט אויס די אַש, און אים פֿאַרברענען אויף האָלץ אין פֿייַער; וווּ מע
me vu faier in holts oif farbrenen im un ash di ois shit
one where fire in wood on burn up it and ash the out pour

שיט אויס די אַש זאָל ער פֿאַרברענט ווערן .
vern farbrent er zol ash di ois shit
become burned up it shall ash the out pours

יג און אויב די גאַנצע עדה פֿון ישְׂרָאֵל ווועט פֿאַרזען , ווייל אַ זאַך
zach a vail farzen vet Yisroel fun eide gantse di oib un
thing a for oversight will Yisroel of assembly entire the if and

ווועט זיין פֿאַרהוילן פֿון די אויגן פֿון קהל , און זיי וועלן טאָן
ton veln zei un kahal fun oign di fun farhoiln zain vet
do will they and congregation of eyes the from hide be will

איינע פֿון אַלע פֿאַרבאָטזאַכן פֿון ה וואָס טאָרן נישט
nisht torn vos Hashem fun farbotzachn ale fun eine
not be allowed to which Hashem of forbidden thing all of one

געטאָן ווערן , און וועלן זיך יד פֿאַרשולדיקן , און זיי וועט באַוווסט
bavust vet zei un farshuldikn zich veln un vern geton
known will they and become guilty self will and become done

ווערן די זינד וואָס זיי האָבן זיך דערמיט פֿאַרזינדיקט , זאָל
zol farzindikt dermit zich hobn zei vos zind di vern
shall transgressed in this way self have they which sin the become

קהל ברענגען אַ יונגן אָקס פֿאַר אַ זינדאָפּפֿער , און זיי זאָלן
zoln zei un zindopfer a far oks yungn a brengen kahal
shall they and sin offering a for bull young a bring congregation

אים צוברענגען פֿאַרן אוֹהל-מוֹעד . טו און די עלטסטע פֿון דער
der fun eltste di un ohel-moed faran tsubrengen im
the of elders the and Tent of Meeting before shall bring it

עדה זאָלן אָנלענען זייערע הענט אויפֿן קאָפּ פֿון אָקס פֿאַר , ה
Hashem far oks fun kop oifn hent zeyere onlenen zoln eide
Hashem before bull of head on hands their lay shall assembly

און מע זאָל שעכטן דעם אָקס פֿאַר ה . טז און דער געזאַלבטער
gezalbter der un Hashem far oks dem shechtn zol me un
anointed the and Hashem before bull the slaughter shall one and

כהן זאָל ברענגען פֿון דעם בלוט פֿון אָקס צום אוֹהל-מוֹעד . יז און
un ohel-moed tsum oks fun blut dem fun brengen zol koyen
and Tent of Meeting to bull of blood the of bring shall kohen

דער כהן זאָל אײַנטונקען זײַן פֿינגער אין דעם בלוט , און שפּריצן זיבן
zibn shpritsn un blut dem in finger zain aintunken zol koyen der
seven sprinkle and blood the in finger his dip shall kohen the

מאָל פֿאַר ה , פּאָרנט פֿון פָּרוֹכֶת . יח און ער זאָל אַרויפֿטאָן פֿון
fun aroifton zol er un parochet fun forent Hashem far mol
of put shall he and curtain of in front Hashem before times

דעם בלוט אויף די הערנער פֿון דעם מזבח וואָס פֿאַר ה ,
Hashem far vos mizbeyech dem fun herner di oif blut dem
Hashem before which altar the of horns the on blood the

וואָס אין אוֹהל-מוֹעד , און דאָס גאַנצע בלוט זאָל ער אויסגיסן אָן
on oisgisen er zol blut gantse dos un ohel-moed in vos
on pour out he shall blood all the this and Tent of Meeting in which

גרונט פֿון דעם מזבח פֿאַר בראַנדאָפּפֿער וואָס בײַם אײַנגאַנג פֿון
fun aingang baim vos brandopfer far mizbeyech dem fun grunt
of entrance at which olah for altar the of base

Ohel Mo'ed. 19 And he shall remove all his chelev from him, and burn it upon the Mizbe'ach. 20 And he shall do with the young bull as he did with the young bull for a chattat, so shall he do with this; and the kohen shall make kapporah for them, and it shall be forgiven them. 21 And he shall carry forth the young bull outside the machaneh, and burn him as he burned the first young bull; it is a chattat for the Kahal.

22 When a nasi hath sinned, and done something through ignorance against any of the mitzvot of Hashem Elohav concerning things which should not be done, and is guilty; 23 Or if his chattat, wherein he hath sinned, come to his knowledge; he shall bring his korban, a male goat tamim; 24 And he shall lay his hand upon the head of the goat, and slaughter it in the place where they slaughter the olah before Hashem; it is a chattat. 25 And the kohen shall take of the dahm of the chattat with his forefinger, and put it upon the horns of the Mizbe'ach HaOlah, and shall pour out his dahm at the base of the Mizbe'ach HaOlah. 26 And he shall burn all his chelev upon the Mizbe'ach,

אוֹהל-מוֹעד . יט און דאָס גאַנצע פּעטס זיינס זאָל ער אַראָפּנעמען
ohel-moed . yt un dos gantse fets zains zol er aropnemen
Tent of Meeting and this all the fats of its he shall remove

פֿון אים, און דעמפֿן אויפֿן מזבח . כ און ער זאָל טאָן
fun im un demfn oifn mizbeyech . kh un er zol ton
from it and in smoke burn up on altar the . and he shall do

מיט דעם אָקס, אַזוי ווי ער האָט געטאָן מיט דעם אָקס פֿון זינדאָפּפֿער ;
mit dem oks azoi vi er hot geton mit dem oks fun zindopfer ;
with the bull as just he has done with the bull of sin offering ;

געניו אַזוי זאָל ער טאָן מיט אים; און דער כֹהן זאָל מכפּר זיין
genoi azoi zol er ton mit im un der koyen zol mechaper zain
so exact he shall do with it and the kohen shall expiate be

אויף זיי , און זיי וועט פֿאַרגעבן וועלן . כא און ער זאָל אַרויסטראָגן
oif zei , un zei vet fargebn velen . kh un er zol aroistragn
on them it will become forgiven and they , and carry outside shall he and

דעם אָקס אויסן לאָגער, און אים פֿאַרברענען, אַזוי ווי ער האָט פֿאַרברענט
dem oks oisn lager, un im farbrenen, azoi vi er hot farbrent
the bull outside camp it and burn up , as just has he burned up

דעם פֿריערדיקן אָקס; אַ זינדאָפּפֿער פֿאַר קהל איז דאָס.
dem frierdikn oks; a zindopfer far kahal iz dos .
the first bull a sin offering for congregation is this .

כב אַז אַ פֿירשט וועט זינדיקן , און וועט טאָן דורך אַ פֿאַרזע אײנע
kb az a firsht vet zindikn , un vet ton durch a farze eine
one mistake a by do will and sin will chieftain a that

פֿון אַלע פֿאַרבאָטענע זאַכן פֿון ה זיין ג-ט וואָס טאָרן נישט
fun ale farbotenע zachn fun H zain G-t vos torn nisht
not be allowed to which G-d his Hashem of forbidden thing all of

געטאָן ווערן , און וועט זיך פֿאַרשולדיקן ; כג אויב אים ווערט באַוווסט
getan vern , un vet zich farshuldikn ; kg oib im vert bavust
known shall be him if become guilty self will and become done

זיין זינד וואָס ער האָט זיך דערין פֿאַרזינדיקט , זאָל ער ברענגען פֿאַר
zain zind vos er hot zich derin farzindikt , zol er brengen far
for bring he shall transgressed in it self has he which sin his

זיין קרבן אַ ציגנבאָק , אַ זכר אָן אַ פֿעלער . כד און ער זאָל
zain korben a tsignbok , a zocher on a feler . kd un er zol
shall he and blemish a without male a billy goat a korban his

אָנלענען זיין האַנט אויפֿן קאָפּ פֿון באָק, און אים שעכטן אין דעם אָרט
onlenen zain hant oifn kop fun bok, un im shechtn in dem ort
place the in slaughter it and goat of head on hand his lay

וווּ מע שעכט דאָס בראַנדאָפּפֿער פֿאַר ה ; אַ זינדאָפּפֿער
vu me shecht dos brandopfer far H ; a zindopfer
they where slaughter this olah before Hashem ; a sin offering

איז דאָס. כה און דער כֹהן זאָל נעמען פֿון דעם בלוט פֿון זינדאָפּפֿער
iz dos . kh un der koyen zol nemen fun dem blut fun zindopfer
is this . and the kohen shall take from the blood of sin offering

מיט זיין פֿינגער, און אַרויפֿטאָן אויף די הערנער פֿון דעם מזבח פֿאַר
mit zain fingער, un aroifton oif di hernער fun dem mizbeyech far
with his finger and put and horns the of the altar for

בראַנדאָפּפֿער; און דאָס איבעריקע בלוט זיינס זאָל ער אויסגיסן אָן
brandopfer; un dos iberike blut zains zol er oisgisen on
olah and this remaining blood of its he shall pour out on

גרונט פֿון דעם מזבח פֿאַר בראַנדאָפּפֿער. כו און דאָס גאַנצע פֿעטס
grunt fun dem mizbeyech far brandopfer . kv un dos gantse fets
base of the altar for olah . and this whole fats

as the chelev of the zevach hashelamim; and the kohen shall make kapporah for him as concerning his chattat, and it shall be forgiven him.

[27] And if a nefesh of the am ha'aretz sin through ignorance, while he doeth any thing against any of the mitzvot of Hashem concerning things which ought not to be done, and be guilty; [28] Or if his chattat, which he hath sinned, come to his knowledge; then he shall bring his korban, a female goat, a temimah nekevah, for his chattat which he hath sinned. [29] And he shall lay his hand upon the head of the chattat, and slaughter the chattat in the place of the olah. [30] And the kohen shall take of the dahm thereof with his forefinger, and put it upon the horns of the Mizbe'ach HaOlah, and shall pour out the rest of the dahm thereof at the base of the Mizbe'ach. [31] And he shall remove all the chelev thereof, as the chelev is removed from off the zevach hashelamim; and the kohen shall burn it upon the Mizbe'ach for a re'ach nicho'ach unto Hashem; and the kohen shall make kapporah for him, and it shall be forgiven him.

זײַנס זאָל ער דעמפֿן אויפֿן מזבח , אַזוי ווי דאָס פֿעטס פֿון
fun fets dos vi azoi mizbeyech oifn demfn er zol zains
of fats this as just altar on burn up in smoke he shall of its

דעם פֿרידאָפּפֿער ; און דער כֹּהן זאָל מכַּפּר זײַן אויף אים פֿון
fun im oif zain mechaper zol koyen der un fridopfer dem
of him on be expiate shall kohen the and peace offering the

וועגן זײַן זינד , און אים וועט פֿאַרגעבן ווערן .
vern fargebn vet im un zind zain vegen
become forgiven will him and sin his concerning

כז און אויב אַן איינצלנער מענטש פֿון דעם פֿאָלק פֿון לאַנד וועט זינדיקן
zindikn vet land fun folk dem fun mentsh eintslner an oib un
sin will land of people the of man individual an if and

דורך אַ פֿאַרזע , מיט וואָס ער וועט טאָן איינע פֿון די פֿאַרבאָטזאַכן
farbotzachn di fun eine ton vet er vos mit farze a durch
forbidden thing the of one do will he which with mistake a by

פֿון ה וואָס טאָרן נישט געטאָן ווערן , און וועט זיך
zich vet un vern geton nisht torn vos Hashem fun
self will and become done not be allowed to which Hashem of

פֿאַרשולדיקן ; כח אויב מע מאַכט אים וויסן זײַן זינד וואָס ער האָט
hot er vos zind zain visen im macht me oib farshuldikn
has he which sin his know him makes one if become guilty

געזינדיקט, זאָל ער ברענגען פֿאַר זײַן קָרבָּן אַ ציג אָן אַ פֿעלער ,
feler a on tsig a korben zain far brengen er zol gezindikt
blemish a without goat a korban his for bring he shall sinned

אַ זי , פֿאַר דער זינד וואָס ער האָט געזינדיקט. כט און ער זאָל
zol er un gezindikt hot er vos zind der far zi a
shall he and sinned has he which sin the for female a

אָנלענען זײַן האַנט אויפֿן קאָפּ פֿון דעם זינדאָפּפֿער , און שעכטן דאָס
dos shechtn un zindopfer dem fun kop oifn hant zain onlenen
this slaughter and sin offering the of head on hand his lay

זינדאָפּפֿער אין דעם אָרט פֿון דעם ברַאנדאָפּפֿער. ל און דער כֹּהן זאָל
zol koyen der un brandopfer dem fun ort dem in zindopfer
shall kohen the and olah the of place the in sin offering

נעמען פֿון זײַן בלוט מיט זײַן פֿינגער, און אַרויפֿטאָן אויף די הערנער
herner di oif aroifton un finger zain mit blut zain fun nemen
horns the on put and finger his with blood its from take

פֿון דעם מזבח פֿאַר ברַאנדאָפּפֿער, און דאָס גאַנצע בלוט זײַנס זאָל
zol zains blut gantse dos un brandopfer far mizbeyech dem fun
shall of its blood all the this and olah for altar the of

ער אויסגיסן אָן גרונט פֿון מזבח . לא און דאָס גאַנצע פֿעטס זײַנס
zains fets gantse dos un mizbeyech fun grunt on oisgisen er
of its fats all the this and altar of base on pour out he

זאָל ער אַראָפּנעמען, אַזוי ווי דאָס פֿעטס ווערט אַראָפּגענומען פֿון
fun aropgenumen vert fets dos vi azoi aropnemen er zol
from removed shall be fats these as just remove he shall

דעם פֿרידאָפּפֿער ; און דער כֹּהן זאָל עס דעמפֿן אויפֿן
fun fridopfer dem der un koyen zol es demfn oifn
on burn up in smoke it shall kohen the and peace offering the

מזבח פֿאַר אַ געשמאַקן ריח צו ה ; און דער כֹּהן זאָל
mizbeyech far a geshmakn reyech tsu Hashem a far zol koyen der un
altar for a soothing aroma to Hashem shall kohen the and

מכַּפּר זײַן אויף אים, און אים וועט פֿאַרגעבן ווערן .
mechaper zain oif im un im vet fargebn vern
expiate be on him and him will forgiven become

לב אוּן אוֹיב אַ לאַם וועט ער ברענגען זײַן קָרבָּן פַּאַר אַ זינדאָפּפֿער ,
zindopfer a far korben zain brengen er vet lam a oib un
sin offering a for korban his bring he will lamb a if and

לג זאָל ער ברענגען אַ זי אָן אַ פֿעלער . אוּן ער זאָל אָנלענען
onlenen zol er un feler a on zi a brengen er zol
lay shall he and blemish a without female a bring he shall

זײַן האַנט אויפֿן קאָפּ פֿון זינדאָפּפֿער , אוּן זאָל עס שעכטן פַּאַר אַ
a far shechtn es zol un zindopfer fun kop oifn hant zain
a for slaughter it shall and sin offering of head on hand his

זינדאָפּפֿער , אין דעם אָרט וווּ מע שעכט דאָס בראַנדאָפּפֿער.
brandopfer dos shecht me vu ort dem in zindopfer
olah this slaughter they where place the in sin offering

לד אוּן דער כֹּהן זאָל נעמען פֿון דעם בלוט פֿון זינדאָפּפֿער מיט
mit zindopfer fun blut dem fun nemen zol koyen der un
with sin offering of blood the from take shall kohen the and

זײַן פֿינגער, אוּן אַרויפֿטאָן אויף די הערנער פֿון דעם מזבח פַּאַר
far mizbeyech dem fun herner di oif aroifton un finger zain
for altar the of horns the on put and finger his

בראַנדאָפּפֿער, אוּן דאָס גאַנצע בלוט זײַנס זאָל ער אויסגיסן אָן גרונט
grunt on oisgisen er zol zains blut gantse dos un brandopfer
base on pour out he shall of its blood all the this and olah

פֿון מזבח . לה אוּן דאָס גאַנצע פֿעטס זײַנס זאָל ער אַראָפּנעמען, אַזוי
azoi aropnemen er zol zains fets gantse dos un mizbeyech fun
just remove he shall of its fats all the this and altar of

ווי דאָס פֿעטס פֿון שעפּס וועט אַראָפּגענומען פֿון דעם פֿרידאָפּפֿער ;
fridopfer dem fun aropgenumen vert sheps fun fets dos vi
peace offering the of removed shall be sheep of fats these as

אוּן דער כֹּהן זאָל עס דעמפֿן אויפֿן מזבח , אויף די
di oif mizbeyech oifn demfn es zol koyen der un
the on altar on burn up in smoke it shall kohen the and

פֿײַעראָפּפֿער פֿון ה ; אוּן דער כֹּהן זאָל מכַּפּר זײַן אויף
oif zain mechaper zol koyen der un Hashem fun faieropfer
on be expiate shall kohen the and Hashem of offering by fire

אים פֿון וועגן זײַן זינד וואָס ער האָט געזינדיקט, אוּן אים וועט
vet im un gezindikt hot er vos zind zain vegen fun im
will him and sinned has he which sin his concerning of him

פֿאַרגעבן ווערן .
vern fargebn
become forgiven

ה אוּן אַז נפֶשׁ וועט זינדיקן מיט וואָס ער וועט הערן דעם קוֹל
kol dem hern vet er vos mit zindikn vet nefesh az un
voice the hear will he which with sin will a soul that and

פֿון באַשוואָרונג, וועגן ער איז אַן עדות , סײַ ער האָט
hot er sai eides an iz er ven bashverung fun
has he whether testimony a is he when adjuration of

געזען , סײַ ער וויסט עפּעס – אויב ער וועט נישט אויסזאָגן, אוּן
un oiszogen nisht vet er oib epes veis er sai gezen
and disclose not will he if anything know he whether seen

טראָגן אויף זיך אַ זינד ; ב אָדער אַז נפֶשׁ וועט זיך אָנרירן אָן עפּעס
epes on onrirn zich vet nefesh az oder zind a zich oif trogn
anything on to touch self will a soul if or sin a self on bear

אַן אומריינער זאַך , סײַ אָן דער *נבֵלה פֿון אַן אומריינער חיה ,
chaye umreiner an fun neveile der on sai zach umreiner an
beast unclean an of carcass the on whether thing unclean an

[32] And if he bring a keves for a chattat, he shall bring it a nekevah temimah. [33] And he shall lay his hand upon the head of the chattat, and slaughter it for a chattat in the place where they slaughter the olah. [34] And the kohen shall take of the dahm of the chattat with his forefinger, and put it upon the horns of the Mizbe'ach HaOlah, and shall pour out the rest of the dahm thereof at the base of the Mizbe'ach; [35] And he shall remove all the chelev thereof, just as the chelev of the keves is taken away from the zevach hashelamim; and the kohen shall burn them upon the Mizbe'ach, according to the offerings made by eish unto Hashem; and the kohen shall make kapporah for his chattat that he hath sinned, and it shall be forgiven him.

5 And if a nefesh sin, after he hears a public adjuration to give testimony, and he is an ed *(witness)*, whether he hath seen or known of it; if he does not utter it, then he shall bear his avon *(iniquity)*. [2] Or if a nefesh touch anything tamei *(unclean)*, whether it be a nivlat chayyah teme'ah *(carcass of an unclean*

beast), or a nivlat behemah teme'ah (carcass of unclean livestock), or the nivlat sheretz tamei (carcass of unclean creeping things), and if it be hidden from him; he also shall be tamei, and guilty. 3 Or if he touch the tum'at adam (uncleanness of man), whatsoever tumah it be that a man shall be made unclean therewith, and it be hid from him; when he knoweth of it, then he shall be guilty. 4 Or if a nefesh swear, rashly pronouncing with his lips to do harah, or to do hatov, whatsoever it be that a man shall pronounce with a shevuah (oath), and it be hid from him; when he knoweth of it, then he shall be guilty in one of these. 5 And it shall be, when he shall be guilty in one of these things, that v'hitvaddah (he shall confess) that he hath sinned in that thing; 6 And he shall bring his asham unto Hashem for his chattat which he hath sinned, a nekevah from the flock, a lamb or a female goat, for a chattat; and the kohen shall make kapporah for him concerning his chattat.

7 And if he be not able to afford a seh, then he shall bring for his asham, which he hath sinned, two turtledoves, or two young pigeons, unto Hashem; one for a chattat, and the other

סַיי אָן דער *נבֿלה פֿון אַן אומריינער בהמה , סַיי אָן דער
der on sai beheime umreiner an fun neveile der on sai
the on whether beast unclean an of carcass the on whether

*נבֿלה פֿון אַן אומריינעם שרץ , און עס וועט זיין פֿאַרהוילן פֿון
fun farhoiln zain vet es un sherets umreinem an fun neveile
from concealed be will it and creeper unclean an of carcass

אים אַז ער איז אומריין, און ער וועט זיך פֿאַרשולדיקן ; [ג] אָדער
oder farshuldikn zich vet er un umrein iz er az im
or become guilty self will he and unclean is he so that him

אַז ער וועט זיך אָנרירן אָן דער אומריינקייט פֿון אַ מענטשן , וואָס
vos mentshn a fun umreinkeit der on onrirn zich vet er az
what human a of uncleanness the on to touch self will he if

נאָר זיין אומריינקייט איז וואָס ער איז אומריין דערמיט , און עס וועט
vet es un dermit umrein iz er vos iz umreinkeit zain nor
will it and in this way unclean is he what is uncleanness his ever

זיין פֿאַרהוילן פֿון אים; און ער וועט זיך דערוויסן אַז ער האָט זיך
zich hot er az dervisn zich vet er un im fun farhoiln zain
self has he that discover self will he and him from hide be

פֿאַרשולדיקט; [ד] אָדער אַז נפֿש וועט שוועריר דורך אַרויסרעדן מיט
mit aroisredn durch shvern vet nefesh az oder farshuldikt
with impulsively by swear will a soul if or guilty

די ליפֿן צום גוטן אָדער צום שלעכטן, וואָס נאָר אַ מענטש וועט
vet mentsh a nor vos shlechtn tsum oder gutn tsum lipn di
will man a ever what evil to or good to lips the

אַרויסרעדן מיט אַ שבֿועה, און עס וועט זיין פֿאַרהוילן פֿון אים; און ער
er un im fun farhoiln zain vet es un shvue a mit aroisredn
he and him from hide be will it and oath a with impulsively

וועט זיך דערוויסן אַז ער איז שולדיק אין אײנער פֿון די דאָזיקע זאַכן ;
zachn dozike di fun einer in shuldik iz er az dervisn zich vet
things this the of one in guilty is he that discover self will

[ה] איז, אַז ער פֿאַרשולדיקט זיך אין אײנער פֿון די דאָזיקע זאַכן , זאָל ער
er zol zachn dozike di fun einer in zich farshuldikt er az iz
he shall things these the of one in self guilty he if is

זיך מתוודה זיין אויף וואָס ער האָט געזינדיקט. [ו] און ער זאָל ברענגען
brengen zol er un gezindikt hot er vos oif zain misvade zich
bring shall he and sinned has he what on do confess self

זיין שולדאָפּפֿער צו ה פֿאַר זיין זינד וואָס ער האָט געזינדיקט, אַ
a gezindikt hot er vos zind zain far Hashem tsu shuldopfer zain
a sinned has he which sin his for Hashem to guilt offering his

זי פֿון קליינפֿי , אַ שעפּס אָדער אַ ציג , פֿאַר אַ זינדאָפּפֿער ; און
un zindopfer a far tsig a oder sheps a kleinfi fun zi
and sin offering a for goat a or sheep a the flock from female

דער כהן זאָל מכפּר זיין אויף אים פֿון וועגן זיין זינד .
zind zain vegen fun im oif zain mechaper zol koyen der
sin his concerning of him on be expiate shall kohen the

[ז] און אויב זיין האַנט פֿאַרמאָגט נישט גענוג אויף אַ לאַם, זאָל
zol lam a oif genug nisht farmogt hant zain oib un
shall lamb a on enough not owned hand his if and

ער ברענגען פֿאַר זיין שולדאָפּפֿער פֿאַר וואָס ער האָט געזינדיקט,
gezindikt hot er vos far shuldopfer zain far brengen er
sinned has he which for guilt offering his for bring he

צוויי טורטלטויבן, אָדער צוויי יונגע טויבן, צו ה : איינע פֿאַר
far eine Hashem tsu toibn yunge tsvei oder turtltoibn tsvei
for one Hashem to doves young two or turtledoves two

for an olah. 8 And he shall bring them unto the kohen, who shall offer that which is for the chattat first, and wring off his head from his neck, but shall not separate it; 9 And he shall sprinkle of the dahm of the chattat upon the side of the Mizbe'ach; and the rest of the dahm shall be pressed out at the base of the Mizbe'ach; it is a chattat. 10 And he shall offer the second for an olah, according to the mishpat; and the kohen shall make kapporah for him for his chattat which he hath sinned, and it shall be forgiven him.

11 But if he be not able to afford two turtledoves, or two young pigeons, then he that sinned shall bring for his korban the tenth part of an ephah of fine flour for a chattat; he shall put no shemen upon it, neither shall he put any incense thereon; for it is a chattat. 12 Then shall he bring it to the kohen, and the kohen shall take his handful of it, even a memorial portion thereof, and burn it on the Mizbe'ach, according to the offerings made by eish unto Hashem; it is a chattat *(sin offering)*. 13 And the kohen shall make kapporah for him as touching his chattat *(sin)* that he hath sinned

אַ זינדאָפּפֿער און איינע פֿאַר אַ בראַנדאָפּפֿער. ח און ער זאָל זיי
zei zol er un brandopfer a far eine un zindopfer a
them shall he and olah a for one and sin offering a

ברענגען צום כֹּהן ; און ער זאָל מקריבֿ זיין די וואָס פֿאַר אַ
a far vos di zain makrev zol er un koyen tsum brengen
a for which the be sacrifice shall he and kohen to bring

זינדאָפּפֿער צוערשט, און אָפּקנייפּן איר קאָפּ ביי איר געניק, אָבער נישט
nisht ober genik ir bai kop ir opknaipn un tsuersht zindopfer
not but neck its by head its pinch and first sin offering

פֿונאַנדערשיידן . ט און ער זאָל שפּריצן פֿון דעם בלוט פֿון זינדאָפּפֿער
zindopfer fun blut dem fun shpritsn zol er un funandersheidn
sin offering of blood the of sprinkle shall he and separate

אויף דער וואַנט פֿון מזבח און דער רעשט פֿון דעם בלוט זאָל
zol blut dem fun resht der un mizbeyech fun vant der oif
shall blood the of rest the and altar of wall the on

אויסגעקוועטשט ווערן אָן גרונט פֿון מזבח ; אַ זינדאָפּפֿער איז דאָס.
dos iz zindopfer a mizbeyech fun grunt on vern oisgekvetsht
this is sin offering a altar of base on become squeezed out

י און די צווייטע זאָל ער מאַכן פֿאַר אַ בראַנדאָפּפֿער אַזוי ווי דער
der vi azoi brandopfer a far machn er zol tsveite di un
the as according olah a for make he shall second the and

דין ; און דער כֹּהן זאָל מכפּר זיין אויף אים פֿון וועגן זיין
zain vegen fun im oif zain mechaper zol koyen der un din
his concerning of him on be expiate shall kohen the and law

זינד וואָס ער האָט געזינדיקט, און אים וועט פֿאַרגעבן ווערן .
vern fargebn vet im un gezindikt hot er vos zind
become forgiven will it and sinned has he which sin

יא און אויב זיין האַנט פֿאַרמאָגט נישט אויף צוויי טורטלטויבן, אָדער אויף
oif oder turtltoibn tsvei oif nisht farmogt hant zain oib un
on or turtledoves two on not owned hand his if and

צוויי יונגע טויבן, זאָל ער ברענגען פֿאַר זיין קָרבָּן פֿאַר וואָס ער האָט
hot er vos far korben zain far brengen er zol toibn yunge tsvei
has he which for korban his for bring he shall doves young two

געזינדיקט, אַ צענטל אֵיפֿה זעמלמעל פֿאַר אַ זינדאָפּפֿער ; ער זאָל נישט
nisht zol er zindopfer a far zemelmel eife tsentl a gezindikt
not shall he sin offering a for fine flour ephah tenth a sinned

אַרויפֿטאָן אויף אים אייל. און נישט אַרויפֿלייגן אויף אים ווייַרעך, וואָרעם אַ
a vorem vairech im oif aroifleigen nisht un eil im oif aroifton
a because incense it on impose not and oil it on put

זינדאָפּפֿער איז דאָס. יב און ער זאָל עס ברענגען צום כֹּהן , און דער
der un koyen tsum brengen es zol er un dos iz zindopfer
the and kohen to bring it shall he and this is sin offering

כֹּהן זאָל אָנהויפֿן פֿון אים זיין פֿולן הויפֿן – זיין דערמאָנונג
dermonung zain hoifn fuln zain im fun onhoifn zol koyen
memorial portion its heap handful his it of heap up shall kohen

– און דעמפֿן אויפֿן מזבח , אויף די פֿייַעראָפּפֿער פֿון
fun faieropfer di oif mizbeyech oifn demfn un
of offering by fire the on altar on burn up in smoke and

ה ; אַ זינדאָפּפֿער איז דאָס. יג און דער כֹּהן זאָל מכפּר זיין
zain mechaper zol koyen der un dos iz zindopfer a Hashem
be expiate shall kohen the and this is sin offering a Hashem

אויף אים פֿאַר זיין זינד וואָס ער האָט געזינדיקט אין איינער פֿון די
di fun einer in gezindikt hot er vos zind zain far im oif
the of one in sinned has he which sin his for him on

in one of these, and it shall be forgiven him; and the remnant shall be the kohen's, like the minchah.

14 And Hashem spoke unto Moshe, saying, 15 If a nefesh commit a ma'al, and sin through ignorance, in the holy things of Hashem; then he shall bring for his asham unto Hashem a ram tamim out of the flocks, with thy estimation by shekels of kesef, after the Shekel HaKodesh, for an asham. 16 And he shall make restitution in regard to the holy thing in which he was remiss, and shall add the fifth part thereto, and give it unto the kohen; and the kohen shall make kapporah for him with the ram of the asham, and it shall be forgiven him.

17 And if a nefesh sin, and commit any of these things which are forbidden to be done by the mitzvot Hashem; though he know it not, yet he is guilty, and shall bear his avon. 18 And he shall bring a ram tamim out of the flock, with thy estimation, for an asham *(trespass offering)* unto the kohen; and the kohen shall make kapporah for him concerning his ignorance wherein he erred and knew it not and it shall

דאָזיקע זאַכן , און אים וועט פֿאַרגעבן ווערן . און עס זאָל געהערן
dozike zachn un im vet fargebn vern un es zol gehern
things this and him will forgive become and it shall has belonged

צום כהן אַזוי ווי אַ שפּייזאָפּפֿער.
tsum koyen azoi vi a shpaizopfer
to kohen as in same way a minchah

טו אז נפֿש : יד און ה האָט געזאָגט צו משהן , אַזוי צו זאָגן
az nefesh : un Hashem hot geredt tsu Mosheen tsu azoi tsu zogn
that a soul and Hashem has spoken to Moshe so to say

וועט פֿעלשן אַ פֿעלשונג , און וועט זינדיקן דורך אַ פֿאַרזע
farze a durch zindikn vet un felshung a felshn vet
mistake a by sin will and unfaithful a be unfaithful will

אַקעגן די הייליקייטן פֿון ה , זאָל ער ברענגען זיין שולדאָפּפֿער
akegn di heilikeitn fun Hashem zol er brengen zain shuldopfer
the against holy things of Hashem he shall bring his guilt offering

צו ה : אַ ווידער פֿון די שאָף , אָן אַ פֿעלער , לויט
tsu Hashem a vider fun di shof , on a feler , loit
to Hashem a ram of the sheep , without a blemish , according

דיין אָפּשאַצונג אין זילבער-שקלים , אויפֿן הייליקן שֶׁקל , פֿאַר אַ
dain opshatsung in zilber-shekolim , oifn heilikn shekl , far a
your estimation in silver shekels , on the holy shekel , for a

טז שולדאָפּפֿער . און וואָס ער האָט פֿאַרשולדיקט קעגן דער הייליקייט
shuldopfer . un vos er hot farshuldikt kegen der heilikeit
guilt offering and what he has become guilty against the holy thing

זאָל ער אָפּצאָלן , און צולייגן דערצו אַ פֿינפֿטל דערפֿון,
zol er optsolen , un tsuleigen dertsu a finftl derfun ,
he shall make restitution , and add in addition a fifth of it ,

און דאָס געבן צום כהן ; און דער כהן זאָל מכפּר זיין אויף אים
un dos gebn tsum koyen ; un der koyen zol mechaper zain oif im
and this give to kohen ; and the kohen shall expiate be on him

מיט דעם ווידער פֿון שולדאָפּפֿער , און אים וועט פֿאַרגעבן ווערן .
mit dem vider fun shuldopfer , un im vet fargebn vern .
with the ram of guilt offering , and him will forgive become .

יז און אויב עמיצער וועט זינדיקן , און וועט טאָן איינע פֿון אַלע
un oib emitser vet zindikn , un vet ton eine fun ale
and if someone will sin , and will do one of all

פֿאַרבאָטענע פֿון ה וואָס טאָרן נישט געטאָן ווערן ,
farbotzachn fun Hashem vos torn nisht geton vern ,
forbidden thing of Hashem which be allowed to not done become ,

וויַל ער האָט נישט געוווּסט, און ער וועט זיך פֿאַרשולדיקן און טראָגן
vail er hot nisht gevust , un er vet zich farshuldikn un trogn
for he has not known , and he will self become guilty and bear

אויף זיך אַ זינד , יח זאָל ער ברענגען אַ ווידער פֿון די שאָף ,
oif zich a zind , zol er brengen a vider fun di shof ,
on a self sin , he shall bring a ram from the sheep ,

אַ פֿעלער , לויט דיין אָפּשאַצונג , פֿאַר אַ שולדאָפּפֿער , צום
a feler , loit dain opshatsung , far a shuldopfer , tsum
a blemish , according your estimation , for a guilt offering , to

כהן ; און דער כהן זאָל מכפּר זיין אויף אים, פֿאַר דעם פֿאַרזע
koyen ; un der koyen zol mechaper zain oif im, far dem farze
kohen ; and the kohen shall expiate be on him , for the mistake

וואָס ער האָט פֿאַרזען , וויַל ער האָט נישט געוווּסט, און אים וועט
vos er hot farzen , vail er hot nisht gevust , un im vet
which has he for oversight , for he has not known , and him will

be forgiven him. [19] It is an asham; he hath certainly trespassed against Hashem.

פַֿארגעבן וועדן . ט אַ שולדאָפּפֿער איז דאָס; פַֿארשולדיקן האָט ער זיך
zich er hot farshuldikn dos iz shuldopfer a vern fargebn
self he has become guilty this is guilt offering a become forgiven

פַֿארשולדיקט קעגן ה .
Hashem kegen farshuldikt
Hashem against guilty

[20] 6:1 And Hashem spoke unto Moshe, saying, [21] 6:2 If a nefesh sin, and commit a ma'al against Hashem, and deceives his neighbor in that which was delivered him to keep, or entrusted to his care, or in a thing stolen, or hath cheated his neighbor; [22] 6:3 Or have found that which was lost, and lieth concerning it, and sweareth with sheker; in any of all these that a man doeth, sinning therein; [23] 6:4 Then it shall be, because he hath sinned, and is ashem, that he shall return that which he had stolen, or the thing which he hath extorted, or that which was delivered unto his trust, or the lost thing which he found, [24] 6:5 Or all that about which he hath sworn lasheker; he shall even restore it in the principal, and shall add the fifth part more thereto, and give it unto him to whom it appertaineth, in the day of his asham. [25] 6:6 And he shall bring his asham unto Hashem, a ram tamim out of the flock, with thy estimation, for an asham, unto the kohen; [26] 6:7 And the kohen shall make kapporah for him before

א.א און ה האָט געזעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן : ב.ב אַז נפֿש
nefesh az zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
a soul if say to so Moshe to spoken has Hashem and

וועט זינדיקן , און וועט פֿעלשן אַ פֿעלשונג אָן ה ,
Hashem on felshung a felshn vet un zindikn vet
Hashem on doing unfaithfulness a be unfaithful will and sin will

און וועט פַֿארלייקענען זיין חבֿר אָן אײַנלאָג, אָדער אַ משכון , אָדער
oder meshkun a oder ainlog an chever zain farleikenen vet un
or pledge a or deposit a fellow his deny will and

אַ גזלה , אָדער ער וועט קריוודען זיין חבֿר ; ג.ג אָדער ער האָט
hot er oder chever zain krivden vet er oder gzeile a
has he or fellow his wrong will he or stolen thing a

געפֿונען פַֿארלאָרנס און פַֿארלייקנט עס, און שווערט פַֿאלש – אין איינער
einer in falsh shvert un es farleiknt un farlorns gefunen
one in false swears and it conceals and lost thing found

פֿון די אַלע זאַכן וואָס אַ מענטש באַגייט דערמיט אַ זינד ; ד.ד איז,
iz zind a dermit bageit mentsh a vos zachn ale di fun
is sin a in this way behaved man a which things all the of

אַז ער האָט אזוי געזינדיקט און זיך פַֿארשולדיקט , זאָל ער אומקערן
umkeren er zol farshuldikt zich un gezindikt azoi hot er az
return he shall become guilty self and sinned so has he that

די גזלה וואָס ער האָט געגזלט, אָדער די קריוודע וואָס ער האָט
hot er vos krivde di oder gegzlt hot er vos gzeile di
has he which extorted the or seized has he which stolen thing the

געקריוודעט, אָדער דעם אײַנלאָג וואָס איז אײַנגעלייגט געווואָרן ביי
bai gevorn aingeleigt iz vos ainlog dem oder gekrivdet
with having become place is which deposit the or extorted

אים, אָדער דאָס פַֿארלאָרענע , ה.ה אָדער וואָס ער האָט געפֿונען
nor vos oder gefunen hot er vos farlorene dos oder im
but what or found has he which lost thing this or him

ער האָט געשוואָרן דערויף פַֿאלש; און ער זאָל באַצאָלן דעם קרן
keren dem batsoln zol er un falsh deroif geshvorn hot er
principal the repay shall he and false on it sworn an oath has he

דערפֿון, און אַ פֿינפֿטל דערפֿון צולייגן דערצו ; צו דעם וועמען
vemen dem tsu dertsu tsuleigen derfun finftl a un derfun
whom the to in addition add of it fifth a and of it

עס געהערט זאָל ער עס אָפּגעבן אין דעם טאָג וואָס ער שפּירט זיך
zich shpirt er vos tog dem in opgebn es er zol gehert es
self perceived he which day the in give up it he shall belongs it

שולדיק. ו.ו און ער זאָל ברענגען זיין שולדאָפּפֿער צו ה : אַ ווידער
vider a Hashem tsu shuldopfer zain brengen zol er un shuldik
ram a Hashem to guilt offering his bring shall he and guilty

פֿון די שאָף , אָן אַ פֿעלער , לויט דיין אָפּשאַצונג , פַֿאר אַ
a far opshatsung dain loit feler a on shof di fun
a for estimation your according blemish a without sheep the of

שולדאָפּפֿער צום כהן . ז.ז און דער כהן זאָל מכפּר זיין אויף
oif zain mechaper zol koyen der un koyen tsum shuldopfer
on be expiate shall kohen the and kohen to guilt offering

Hashem; and it shall be forgiven him for anything of all that he hath done that made him guilty.

אִים פַּאַר ה , און אים וועט פַּאַרגעבן ווערן וואָס נאָר פון
fun nor vos vern fargebn vet im un Hashem far im
of but which become forgiven will it and Hashem before him

אַלעם דעם ער האָט געטאָן זיך צו פַּאַרשולדיקן דערמיט .
dermit farshuldikn tsu zich geton hot er dem alem
in this way incur guilt to self done has he the all that is

TZAV

צַו

6 [8] And Hashem spoke unto Moshe, saying, [2 9] Command Aharon and his Banim, saying, This is the Torat HaOlah: It is the olah that is to stay on the flame upon the Mizbe'ach kol halailah unto the boker, and the eish of the Mizbe'ach must be burning on it. [3 10] And the kohen shall put on his linen tunic, and his linen breeches shall he put upon his basar, and remove the ashes which the eish hath consumed with the olah on the Mizbe'ach, and he shall put them beside the Mizbe'ach. [4 11] And he shall take off his garments, and put on begadim acherim, and carry forth the ashes outside the machaneh unto a makom tahor.

ו און ה האָט גערעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
say to so Moshe to spoken has Hashem and

ו׳ט באַפֿעל אַהרֹנען און זיינע זין , אַזוי צו זאָגן : דאָס איז
iz dos zogn tsu azoi zin zaine un Aharonen befel
is this say to so sons his and Aaron command

דער תּורה פון דעם בראַנדאָפּפֿער : דאָס איז דאָס וואָס גייט אַרויף
aroif geit vos dos iz dos brandopfer dem fun din der
up goes what this is this olah the of law the

אויפֿן בראַנד אויפֿן מזבח אויף אַ גאַנצע נאַכט ביז אין דער
der in biz nacht gantse a oif mizbeyech oifn brand oifn
the in until night all a on altar on burnt on

פֿרי ; און דאָס פֿייַער פון מזבח זאָל געהאַלטן ווערן אין
in vern gehaltn zol mizbeyech fun faier dos un peire
in become kept shall altar of fire this and morning

ברענען דערויף . ג׳ און דער כֹּהן זאָל אָנטאָן זיין ליינען קלייד ,
kleid lainen zain onton zol koyen der un deroif brenen
garment linen his put on shall kohen the and on it aflame

און ליינענע הויזן זאָל ער אָנטאָן אויף זיין לייַב ; און ער זאָל
zol er un laib zain oif onton er zol hoizn lainene un
shall he and body his on clothe he shall trousers linen and

אַראָפּנעמען די אַש וואָס אויף דאָס פֿייַער האָט פַּאַרצערט דאָס
dos fartsert hot faier dos vos oif ash di aropnemen
this consumed has fire this what on ashes the remove

בראַנדאָפּפֿער אויפֿן מזבח , און ער זאָל עס אַהינטאָן לעבן
lebn ahinton es zol er un mizbeyech oifn brandopfer
near put it shall he and altar on olah

מזבח . ד׳א און ער זאָל אויסטאָן זיינע קלייַדער , און אָנטאָן
onton un kleider zaine oiston zol er un mizbeyech
clothe and garments his strip off shall he and altar

אַנדערע קלייַדער , און אַרויסטראָגן די אַש אויסן לאַגער אין אַ
a in lager oisn ash di aroistrogn un kleider andere
a in camp outside ashes the carry outside and garments other

ריינעם אָרט .
ort reinem
place pure

[5 12] And the eish upon the Mizbe'ach shall be burning in it; it must not go out; and the kohen shall burn wood on it every boker,

ה׳ב און דאָס פֿייַער אויפֿן מזבח זאָל געהאַלטן ווערן אין
in vern gehaltn zol mizbeyech oifn faier dos un
in become kept shall altar on fire this and

ברענען דערויף, עס זאָל נישט פַּאַרלאָשן ווערן . און דער כֹּהן
koyen der un vern farloshn nisht zol es deroif brenen
kohen the and become extinguished not shall it on it aflame

זאָל אָנצינדן דערויף האָלץ פֿרימאָרגן אין פֿרימאָרגן; און ער זאָל
zol er un frimorgn in frimorgn holts deroif ontsindn zol
shall he and morning in morning wood on it burn shall

and arrange the olah upon it; and he must burn thereon the chelvei HaShelamim. [6 13] The eish must ever be burning upon the Mizbe'ach; it shall never go out.

אויסלייגן דערויף דאָס ברַאנדאָפּפֿער, און דעמפֿן דערויף
deroif demfn un brandopfer dos deroif oisleigen
on it burn up in smoke and olah this on it arrange

דאָס פֿעטס פֿון די פֿרידאָפּפֿער . ו״ג אַ פֿײַער זאָל תּמיד
tamid zol faier a fridopfer di fun fets dos
continually shall fire a peace offerings the of fats this

געהאַלטן ווערן אין ברענען אויפֿן מזבח ; עס זאָל נישט
nisht zol es mizbeyech oifn brenen in vern gehaltn
not shall it altar on aflame in become kept

פֿאַרלאָשן ווערן .
vern farloshn
become extinguished

[7 14] And this is the Torat HaMinchah: the Bnei Aharon shall offer it before Hashem, before the Mizbe'ach. [8 15] And he shall take of it his handful, of the flour of the minchah, and of the shemen thereof, and all the incense which is upon the minchah, and shall burn it upon the Mizbe'ach for a re'ach nicho'ach, even the memorial portion of it, unto Hashem. [9 16] And the remainder thereof shall Aharon and his Banim eat: with matzot shall it be eaten in the makom kadosh; in the khatzer *(courtyard)* of the Ohel Mo'ed they shall eat it. [10 17] It shall not be baked with chametz. I have given it unto them for their chelek of My offerings made by eish; it is kodesh kodashim, like the chattat, and like the asham. [11 18] Any of the zachar among the Bnei Aharon shall eat of it. It shall be a chok olam in your dorot concerning the offerings

ז״יד און דאָס איז דער דין פֿון דעם שפּײַזאָפּפֿער: די קינדער פֿון
fun kinder di shpaizopfer dem fun din der iz dos un
of children the minchah the of law the is this and

אַהרֹן זאָלן עס געבענען פֿאַר ה פּאָרנט פֿון מזבח .
mizbeyech fun forent Hashem far genenen es zoln Aharon
altar of in front Hashem before bring close it shall Aaron

ח טו און ער זאָל אַראָפּנעמען דערפֿון מיט זײַן הויפֿן : פֿון דעם
dem fun hoifn zain mit derfun aropnemen zol er un
the of handful his with of it remove shall he and

זעמלמעל פֿון דעם שפּײַזאָפּפֿער, און פֿון זײַן איל, און דעם גאַנצן
gantsn dem un eil zain fun un shpaizopfer dem fun zemelmel
all the and oil its of and minchah the of fine flour

דעמפֿן וויַרעך וואָס אויפֿן שפּײַזאָפּפֿער; און ער זאָל וויַרעך
demfn zol er un shpaizopfer oifn vos vairech
burn up in smoke shall he and minchah on which incense

זײַן דערמאָנונג אויפֿן מזבח פֿאַר אַ געשמאַקן ריח
reyech geshmakn a far mizbeyech oifn dermonung zain
aroma soothing a for altar on memorial portion his

צו ה . ט טז און דאָס איבעריקע פֿון אים זאָלן עסן אַהרֹן
Aharon esen zoln im fun iberike dos un Hashem tsu
Aaron eat shall it of the rest of this and Hashem to

און זײַנע זין ; אומגעזײַערט זאָל עס געגעסן ווערן , אין אַ הייליקן
heilikn a in vern gegesn es zol umgezaiert zin zaine un
holy a in become eaten it shall unleavened sons his and

אָרט ; אין הויף פֿון אוֹהל-מוֹעד זאָלן זיי עס עסן . י״ז
esen es zei zoln ohel-moed fun hoif in ort
eat it they shall Tent of Meeting of courtyard in place

עס זאָל נישט געבאַקט ווערן געזײַערט. פֿאַר זייער חלק האָב
hob chelek zeyer far gezaiert vern gebakt nisht zol es
have portion their for leavened become baked not shall it

איך דאָס זיי געגעבן פֿון מײַנע פֿײַעראָפּפֿער ; אַ הייליקסטע
heilikste a faieropfer maine fun gegebn zei dos ich
most holy a offerings by fire my from given them this I

הייליקייט איז דאָס, אַזוי ווי דאָס זינדאָפּפֿער , און אַזוי
azoi un zindopfer dos vi azoi dos iz heilikeit
in same way and sin offering this as so this is holiness

ווי דאָס שולדאָפּפֿער . י״א ח יעטווועדער מאַנספּאַרשוין צווישן די
di tsvishn mansparshoin yetveder shuldopfer dos vi
the among male every guilt offering this as

קינדער פֿון אַהרֹן מעג עס עסן ; אַן אייביק רעכט אויף אײַערע
aiere oif recht eibik an esen es meg Aharon fun kinder
your on right eternal an eat it may Aaron of children

of Hashem made by eish; every one that toucheth them shall be kadosh.

דור-דורות פֿון די פֿייַעראָפּפֿער פֿון ה ;
Hashem fun faieropfer di fun dor-doires
Hashem of offering by fire the from throughout generations

אַלץ וואָס וועט זיך אָנרירן אָן דעם זאָל וועלן הייליק.
heilik vern zol dem on onrirn zich vet vos alts
holy become shall this on to touch self will which all that

[12 19] And Hashem spoke unto Moshe, saying, [13 20] This is the korban of Aharon and of his Banim, which they shall offer unto Hashem in the Yom Himmashach *(Day he is anointed, i.e., assumes office, seven-day ordination)*; the tenth part of an ephah of fine flour for a continual minchah, half of it in the boker, and half thereof at erev. [14 21] In a pan it shall be made with shemen; and when it is scalded, thou shalt bring it in; and the repeatedly baked minchah, broken in pieces, shalt thou offer for a re'ach nicho'ach unto Hashem. [15 22] And the kohen of his Banim that is hamoshiach to succeed him shall offer it; it is a chok olam unto Hashem; it shall be completely burned. [16 23] For every minchah for the kohen shall be completely burned; it shall not be eaten.

יב יט און ה האָט געזאָגט צו משהן , אַזוי צו זאָגן : יג כ דאָס איז
iz dos zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
is this say to so Moshe to spoken has Hashem and

דער קָרבָּן פֿון אַהרֹנען און זיַינע זין , וואָס זיי זאָלן מקריבּ
makrev zoln zei vos zin zaine un Aharonen fun korben der
sacrificing shall they which sons his and Aaron of korban the

זיַין צו ה אין דעם טאָג וואָס ער וועלט געזאַלבט : אַ צענטל
tsentl a gezalbt vert er vos tog dem in Hashem tsu zain
tenth a consecrate shall be he which day the in Hashem to be

אֵיפֿה זעמלמעל פֿאַר אַ שפּייַזאָפּפֿער תּמיד , אַ העלפֿט דערפֿון אין
in derfun helft a tamid shpaizopfer a far zemelmel eife
in of it half a continually minchah a for fine flour ephah

דער פֿרי , און אַ העלפֿט דערפֿון אין אָוונט . יד כא אויף אַ באַקפֿאַן,
bakfan a oif ovnt in derfun helft a un peire der
bakepan a on evening in of it half a and morning the

מיט אייל, זאָל עס געמאַכט ווערן ; גוט אָפּבריען זאָלסטו עס ברענגען;
brengen es zolstu opbrien gut vern gemacht es zol eil mit
bring it shall you mixed well become made it shall oil with

אַ געבאַקט שפּייַזאָפּפֿער אין בראָקן זאָלסטו עס מקריבּ זיַין פֿאַר אַ
a far zain makrev es zolstu brokn in shpaizopfer gebakt a
a for be sacrifice it shall you pieces in minchah baked a

געשמאַקן ריח צו ה . טו כב און דער כֹהן וואָס איז דער
der iz vos koyen der un Hashem tsu reyech geshmakn
the is which kohen the and Hashem to aroma soothing

געזאַלבטער אויף זיַין אָרט פֿון צווישן זיַינע זין , זאָל עס מאַכן ; אַן
an machn es zol zin zaine tsvishn fun ort zain oif gezalbter
an make it shall sons his among from place his on anointed

אייביק געזעץ; אין גאַנצן צו ה זאָל עס געדעמפֿט ווערן .
vern gedemft es zol Hashem tsu gantsn in gezets eibik
become up in smoke it shall Hashem to entirety in law eternal

טז כג און יעטוועדער שפּייַזאָפּפֿער פֿון אַ כֹהן זאָל אין גאַנצן פֿאַרברענט
farbrent gantsn in zol koyen a fun shpaizopfer yetveder un
burned up entirety in shall kohen a of minchah every and

ווערן ; עס זאָל נישט געגעסן ווערן .
vern gegesn nisht zol es vern
become eaten not shall it become

[17 24] And Hashem spoke unto Moshe, saying, [18 25] Speak unto Aharon and to his Banim, saying, This is the Torat HaChattat: In the place where the olah is slaughtered shall the chattat be slaughtered before

יז כד יח כה און ה האָט געזאָגט צו משהן , אַזוי צו זאָגן : רעד
red zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
speak say to so Moshe to spoken has Hashem and

צו אַהרֹנען און צו זיַינע זין , אַזוי צו זאָגן : דאָס איז דער דין פֿון דעם
dem fun din der iz dos zogn tsu azoi zin zaine tsu un Aharonen tsu
the of law the is this say to so sons his to and Aaron to

זינדאָפּפֿער : אין דעם אָרט וווּ דאָס ברַאנדאָפּפֿער ווערט געשאָכטן ,
geshochtn vert brandopfer dos vu ort dem in zindopfer
slaughtered shall be olah this where place the in sin offering

זאָל געשאָכטן ווערן דאָס זינדאָפּפֿער פֿאַר ה ; אַ הייליקסטע
heilikste a Hashem far zindopfer dos vern geshochtn zol
most holy a Hashem before sin offering this become slaughtered shall

Hashem; it is kodesh kodashim. [19 26] The kohen that offereth it for sin shall eat it; in the makom kadosh shall it be eaten, in the khatzer of the Ohel Mo'ed. [20 27] Everything that touches the basar thereof shall be kadosh; and when there is sprinkled of the dahm thereof upon any garment, thou shalt wash that whereon it was sprinkled in the makom kadosh. [21 28] But the clay keli wherein it is boiled must be broken; and if it be boiled in a keli nechoshet, it shall be both scoured, and rinsed in mayim. [22 29] Any of the zachar among the kohanim shall eat thereof; it is kodesh kodashim. [23 30] And no chattat, whereof any of the dahm is brought into the Ohel Mo'ed to make kapporah therewith in the Kodesh, shall be eaten; it shall be burned in the eish.

7 Likewise this is the Torat HaAsham: it is kodesh kodashim. [2] In the place where they slaughter the olah shall they slaughter the asham; and the dahm thereof shall he sprinkle around upon the Mizbe'ach. [3] And he shall offer of it all the chelev thereof; the tail, and the chelev that

היליקייט איז דאָס. יט כו דער כהן וואָס ברענגט עס אויף פַּאַר אַ זינדאָפּפֿער
zindopfer a far oif es brengt vos koyen der dos iz heilikeit
sin offering a for on it brings which kohen the this is holiness

זאָל עס עסן; אין אַ היליקן אָרט זאָל עס געגעסן ווערן, אין הויף
hoif in vern gegesn es zol ort heilikn a in esen es zol
courtyard in become eaten it shall place holy a in eat it shall

פֿון אוֹהל-מוֹעד. כ כז אַלץ וואָס וועט זיך אָנרירן אָן זיין פֿלייש,
ohel-moed fun alts vos vet zich onrirn zain fleish
Tent of Meeting of all that which will self touch on its flesh

זאָל ווערן הייליק; און אויב עס וועט אַרויפֿשפּריצן פֿון זיין בלוט אויף
oif blut zain fun aroifshpritsn vet es oib un heilik vern zol
on blood his of sprinkled upon will it if and holy become shall

אַ בגד, זאָלסטו וואָס אויף וואָס עס וועט אַרויפֿשפּריצן, וואַשן
beged a zolstu dos oif vos es vet aroifshpritsn vashn
garment a you shall this on which it will sprinkled upon wash

אין אַ היליקן אָרט. כא כח און די לײַמענע כּלי וואָס זינדאָפּפֿער
ort heilikn a in un di leimene keile vos zindopfer
place holy a in and the earthenware vessel which sin offering

ווערט געקאָכט ווערן דערין, זאָל צעבראָכן ווערן; און אויב עס
vert gekocht vern derin zol tsebrochn vern un oib es
shall become cooked in it shall broken become and if it

ווערט געקאָכט אין אַ קופֿערנע כּלי, זאָל זי אויסגעשײַערט ווערן, און
vert gekocht a in keile kuperne a in zol zi oisgeshaiert vern un
shall become cooked in a vessel copper a in shall she scoured become and

אויסגעשוווענקט ווערן מיט וואַסער. כב כט יעטוועדער מאַנספּאַרשוין צווישן
oisgeshvenkt vern mit vaser yetveder mansparshoin tsvishn
rinsed become with water every male among

די כּהנים מעג דאָס עסן; אַ היליקסטע היליקייט איז דאָס. כג ל אָבער קיין
di kohanim meg dos esen a heilikste heilikeit iz dos ober kein
the kohanim may this meg eat a most holy heilikeit is this but to

זינדאָפּפֿער, וואָס פֿון זיין בלוט ווערט געבראַכט אין אוֹהל-מוֹעד
zindopfer vos fun zain blut vert gebracht in ohel-moed
sin offering which of its blood shall be brought in Tent of Meeting

כּדי מכפּר צו זיין אין היליקטום, זאָל נישט געגעסן ווערן; אין
kedei mechaper tsu zain in heiliktum zol nisht gegesn vern in
so that to be expiate to its in holiness shall not eaten become in

פֿײַער זאָל עס פֿאַרברענט ווערן.
faier zol es farbrent vern
fire shall it burned up become

ז

און דאָס איז דער דין פֿון דעם שולדאָפּפֿער: אַ היליקסטע
un dos iz der din fun dem shuldopfer a heilikste
and this is the law of the guilt offering a most holy

היליקייט איז דאָס. ב אין דעם אָרט וווּ מע שעכט דאָס
heilikeit iz dos in dem ort vu me shecht dos
holiness is this in the place where they slaughter this

בראַנדאָפּפֿער, זאָל מען שעכטן דאָס שולדאָפּפֿער; און זיין
brandopfer zol men shechtn dos shuldopfer un zain
olah shall they slaughter this guilt offering and its

בלוט זאָל מען שפּרענגען אויפֿן מזבח רונד אַרום. ג און
blut zol men shprengen oifn mizbeyech rund arum un
blood shall they scatter on altar round around and

דאָס גאַנצע פֿעטס זיינס זאָל מען מקריב זיין פֿון אים, דעם
dos gantse fets zains zol men makrev zain fun im dem
this all the fats of its shall they offer be of it the

וויידל, און דאָס פּעטס וואָס דעקט צו די אינגעוויידע, ד און ביידע
veidl un fats dos un ingeveid di tsu dekt vos fets dos un ingeveid beide
tail and this fats which to cover the innards two and

נירן, און דאָס פּעטס וואָס אויף זיי, וואָס ביי די פלאַנקען,
nirn un fats dos un oif vos zei oif vos bai di flanken
kidneys and this fats which on them on which the flanks

און דאָס רויטפלייש איבערן לעבער – ביי די נירן זאָל מען
un dos roitfleish ibern leber bai di nirn zol men
and this caul over liver the with kidneys shall they

עס אַראָפנעמען. ה און דער כֹהן זאָל עס דעמפּן אויפן
es aropnemen un der koyen zol es demfn oifn
it remove and the kohen shall it in smoke burn up on

מזבח, אַ פֿייַראָפּפֿער צו ה; אַ שולדאָפּפֿער איז דאָס.
mizbeyech a faieropfer tsu Hashem a shuldopfer iz dos
altar a offering by fire a Hashem to guilt offering a is this

ו יעטוועדער מאַנספּאַרשוין צווישן די כֹהנים מעג עס עסן; אין אַ
yetveder mansparshoin tsvishn di koyanim meg es esen in a
every male among the kohanim may it eat in a

הייליקן אָרט זאָל עס געגעסן ווערן; אַ הייליקסטע הייליקייט איז
heilikn ort zol es gegesn vern a heilikste heilikeit iz
holy place shall it eaten become a most holy holiness is

דאָס. ז ווי דאָס זינדאָפּפֿער אַזוי דאָס שולדאָפּפֿער, איין דין פֿאַר
dos vi azoi zindopfer dos shuldopfer ein din far
this as thus sin offering this guilt offering one law for

זיי; דער כֹהן וואָס איז דערמיט מכפּר, צו אים זאָל
zei der koyen vos iz dermit mechaper tsu im zol
them which kohen the is which in this way expiate to him shall

עס געהערן. ח און דער כֹהן וואָס איז מקריבֿ עמיצנס
es gehern un der koyen vos iz makrev emitsns
it has belonged and the kohen which is offering someone's

אַ בראַנדאָפּפֿער, זאָל דאָס פֿעל פֿון דעם בראַנדאָפּפֿער וואָס ער
er vos brandopfer dem fun fel dos zol brandopfer a
he which olah the of hide this shall olah a

האָט מקריבֿ געווען, געהערן צו אים, צום כֹהן. ט און
hot makrev geven gehern tsu im tsum koyen un
has offering having been has belonged to him to kohen and

איטלעך שפּייַזאָפּפֿער וואָס וועלכע גענבאַקן איז אויוון, און איטלעכס
itlech shpaizopfer vos vert gebakn in oivn un itlecher
every minchah which shall be baked in firepot and each

וואָס ווערט געמאַכט אין אַ בראָטפּאַן, אָדער אויף אַ באַקפּאַן, זאָל
vos vert gemacht in a brotfan oder a in gebakfan zol
which shall be made in a broil pan or a on bakepan shall

געהערן צו אים, צו דעם כֹהן וואָס איז דאָס מקריבֿ.
gehern tsu im tsu dem koyen vos iz dos makrev
has belonged to him to the kohen which is this offering

י און איטלעך שפּייַזאָפּפֿער פֿאַרמישט מיט אייל, אָדער
un itlech shpaizopfer farmisht mit eil oder
and every minchah mixed with oil or

טרוקן, זאָל געהערן צו אַלע קינדער פֿון אַהרֹן, צו
trukn zol gehern tsu ale kinder fun Aharon tsu
dry shall has belonged to all children of Aaron to

אַיינעם אַזוי ווי צום אַנדערן.
einem azoi vi tsum andern
one as thus to another

covereth the innards, 4 And the two kidneys, and the chelev that is on them, which is on the flanks, and the diaphragm that is above the liver, with the kidneys, it shall he remove; 5 And the kohen shall burn them upon the Mizbe'ach for an offering made by eish unto Hashem; it is an asham. 6 Every zachar among the kohanim shall eat thereof; it shall be eaten in the makom kadosh; it is kodesh kodashim. 7 As the chattat is, so is the asham; there is one torah for them both; the kohen that maketh kapporah therewith shall have it. 8 And the kohen that offereth any man's olah the kohen shall have for himself the hide of the olah which he hath offered. 9 And all the minchah that is baked in the oven, and all that is prepared in the deep pan, and in the shallow pan, shall be the kohen's that offereth it.

10 And every minchah, mixed with shemen, or dry, shall all the Bnei Aharon have, each equal with achiv.

[11] And this is the Torat Zevach HaShelamim, which he shall offer unto Hashem. [12] If he offer it for a todah, then he shall offer with the zevach hatodah challos matzot mixed with shemen, and matzot wafers anointed with shemen, and challos mixed with scalded fine flour mixed with shemen. [13] Besides the challos, he shall offer for his korban lechem chametz with the zevach todah of his shelamim. [14] And of it he shall offer one cake from each korban for a terumah unto Hashem, and it shall be the kohen's that sprinkleth the dahm of the shelamim.

יא און דאָס איז דער דין פֿון דעם פֿרידאָפּפֿער וואָס עמיצער
emitser vos fridopfer dem fun din der iz dos un
someone which peace offering the of law the is this and

ברענגט צו ה׃ יב וועז מען וועט עס מקריב זיין פֿון וועגן
vegen fun zain makrev es vet men ven Hashem tsu brengt
concerning of do sacrifice it will they when Hashem to bring

אַ דאַנקאָפּפֿער , זאָל ער ברענגען מיט דעם דאַנקאָפּפֿער אומגעזויערטע
umgezaierte dankopfer dem mit brengen er zol dankopfer a
unleavened thank offering the with bring he shall thank offering a

חלות פֿאַרמישט מיט אייל, און אומגעזויערטע קוכנס באַשמירט מיט אייל,
eil mit bashmirt kuchns umgezaierte un eil mit farmisht chalus
oil with smeared cakes unleavened and oil with mixed loaves

און זעמלמעל גוט אָפּבריען, חלות פֿאַרמישט מיט אייל. יג אין איינעם מיט
mit einem in eil mit farmisht chalus opbrien gut zemelmel un
with one in oil with mixed loaves mixed well fine flour and

חלות פֿון געזויערטן ברויט זאָל ער ברענגען זיין אָפּפֿערגאָבע ביי זיין
zain bai opfergob zain brengen er zol broit gezaiertn fun chalus
his with offering his bring he shall bread leavened of loaves

פֿרידאָפּפֿער פֿון דאַנק . יד און ער זאָל דערפֿון ברענגען איינס פֿון
fun eins brengen derfun zol er un dank fun fridopfer
of one bring of it shall he and thanksgiving of peace offering

איטלעכער אָפּפֿערגאָבע אַן אָפּשיידונג צו ה ; צו דעם כהן וואָס
vos koyen dem tsu Hashem tsu opsheidung an opfergob itlecher
which kohen the to Hashem to separation an peace offering each

שפּרענגט דאָס בלוט פֿון דעם פֿרידאָפּפֿער , צו אים זאָל עס געהערן .
gehern es zol im tsu fridopfer dem fun blut dos shprengt
has belonged it shall him to peace offering the of blood this throws

[15] And the basar of the zevach todat shelamim of him shall be eaten the same day that it is offered; he shall not leave any of it until the boker. [16] But if the zevach of his korban be a neder, or a nedavah, it shall be eaten the same day that he offereth his zevach; and on the following day also the remainder of it shall be eaten; [17] But the remainder of the basar of the zevach on the yom hashelishi shall be burned with eish. [18] And if any of the basar of the zevach of his shelamim

טו און דאָס פֿלייש פֿון זיין פֿרידאָפּפֿער פֿון דאַנק מוז
muz dank fun fridopfer zain fun fleish dos un
must be thanksgiving of peace offering his of flesh this and

געגעסן ווערן אין דעם טאָג פֿון זיין קָרבָּן ; ער זאָל נישט איבערלאָזן
iberlozen nisht zol er korben zain fun tog dem in vern gegesn
leave over not shall he korban its of day the in become eaten

דערפֿון ביז אין דער פֿרי . טז אויב אָבער דאָס שלאַכטאָפּפֿער פֿון
fun shlachtopfer dos ober oib peire der in biz derfun
of slaughter sacrifice this but if morning the in to thereof

זיין קָרבָּן איז אַ נדר , אָדער אַ פֿרייַוויליקע נדבָה , זאָל עס געגעסן
gegesn es zol nedove fraivilike a oder neyder a iz korben zain
eaten it shall donation freewill a or vow a is korban its

ווערן אין דעם טאָג וואָס ער איז מקריב זיין שלאַכטאָפּפֿער ; און
vern in dem tog vos er iz makrev zain shlachtopfer un
become in the day which he is offering his slaughter sacrifice and

אויך אויף מאָרגן מעג וואָס בלייבט דערפֿון געגעסן ווערן . יז אָבער
oich oif morgn meg vos blaibt derfun gegesn vern ober
also on next day may which from it left over eaten become but

וואָס בלייבט פֿון דעם פֿלייש פֿון דעם שלאַכטאָפּפֿער אויפֿן דריטן
vos blaibt fun dem fleish dem fun shlachtopfer oifn dritn
what left over from the flesh of the slaughter sacrifice on third

טאָג זאָל אין פֿייַער פֿאַרברענט ווערן . יח און אויב געגעסן וועט געגעסן
tog zol in faier farbrent vern un oib gegesn vet gegesn
day shall in fire burned up become and if eaten will eaten

be eaten at all on the yom hashelishi, it shall not be accepted, neither shall it be imputed *(credited)* unto him that offereth it; it shall be piggul, and the nefesh that eateth of it shall have his avon to bear. 19 And the basar that toucheth any thing tamei shall not be eaten; it shall be burned with eish; and as for the basar, all that be tahor shall eat thereof. 20 But the nefesh that eateth of the basar of the zevach hashelamim, that pertain unto Hashem, having his tumah upon him, even that nefesh shall be cut off from his people. 21 Moreover the nefesh that shall touch any thing tamei, as the tumat adam, or any behemah temeiah, and eat of the basar of the zevach hashelamim which pertain unto Hashem, even that nefesh shall be cut off from his people.

וועט עס פֿון דעם פֿלייש פֿון זײַן פֿרידאָפּפֿער אויפֿן דריטן טאָג, ווערן
es vet tog dritn oifn fridopfer zain fun fleish dem fun vern
it will day third on peace offering his of flesh the of become

נישט באַווילליקט ווערן ; עס וועט נישט גערעכנט ווערן דעם וואָס איז
iz vos dem vern gerechnt nisht vet es vern bavilikt nisht
is which that become considered not will it become accepted not

דאָס מקריבֿ ; אַן אומווערדיקייט וועט עס זײַן , און דער מענטש וואָס עסט
est vos mentsh der un zain es vet umverdikeit an makrev dos
eats which man the and be it will abomination an offering this

דערפֿון וועט טראָגן זײַן זינד . יט און דאָס פֿלייש וואָס וועט זיך אָנרירן אָן
on onrirn zich vet vos fleish dos un zind zain trogn vet derfun
on to touch self will which flesh this and sin his bear will of it

עפּעס אומריינס, זאָל נישט געגעסן ווערן ; אין פֿײַער זאָל עס פֿאַרברענט
farbrent es zol faier in vern gegesn nisht zol umreins epes
burned up it shall fire in become eaten not shall clean anything

ווערן . אָבער אַזוי דאָס פֿלייש – מעג איטלעכער וואָס איז רײַן , עסן
esen rein iz vos itlecher meg fleish dos azoi ober vern
to eat tahor is which each may flesh this thus but become

דאָס פֿלייש. כ און דער מענטש וואָס עסן פֿון פֿלייש פֿון אַ פֿרידאָפּפֿער
fridopfer a fun fleish esen vet vos mentsh der un fleish dos
peace offering a of flesh to eat will which man the and flesh this

וואָס צו ה , מיט זײַן אומריינקייט אויף אים, יענע זעל זאָל
zol zel yene im oif umreinkeit zain mit Hashem tsu vos
shall soul that person him on uncleanness his with Hashem to which

פֿאַרשניטן ווערן פֿון איר פֿאָלק . כא און אַז עמיצער וועט זיך אָנרירן
onrirn zich vet emitser az un folk ir fun vern farshnitn
to touch self will someone that and people its from become be cut off

אָן עפּעס אומריינס, אָן דער אומריינקייט פֿון אַ מענטשן , אָדער אָן אַן
an on oder mentshn a fun umreinkeit der on umreins epes on
an on or human a of uncleanness the on unclean anything on

אומריינער בהמה , אָדער אָן וואָסער עס איז אומריינעם שרץ , און
un sherets umreinem iz es voser on oder beheime umreiner
and creeper unclean is it what kind of on or beast unclean

ער וועט עסן פֿון דעם פֿלייש פֿון אַ פֿרידאָפּפֿער וואָס צו ה , זאָל
zol Hashem tsu vos fridopfer a fun fleish dem fun esen vet er
shall Hashem to which peace offering a of flesh the of eat will he

יענע זעל פֿאַרשניטן ווערן פֿון איר פֿאָלק .
folk ir fun vern farshnitn zel yene
people you from become be cut off soul that

22 And Hashem spoke unto Moshe, saying, 23 Speak unto the Bnei Yisroel, saying, Ye shall eat no manner of chelev, of ox, or of sheep, or of goat. 24 And the chelev of the nevelah, the beast that dieth of itself, and the chelev of the terefah, may be used in any other use; but ye shall in no wise eat of it. 25 For whosoever eateth the

כב און ה האָט גערעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן : כג רעד
red zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
speak say to so Moshe to spoken has Hashem and

צו די קינדער פֿון ישׂראל, אַזוי צו זאָגן : קיין חֵלֶבֿ פֿון אַן אָקס,
oks an fun Chelev kein zogn tsu azoi Yisroel fun kinder di tsu
ox an of fat any say to so Israel of children the to

אָדער אַ שעפּס, אָדער אַ ציג , זאָלט איר נישט עסן . כד און חֵלֶבֿ פֿון אַ
a fun Chelev un esen nisht ir zolt tsig a oder sheps a oder
a of fat and eat not you shall goat a or sheep a or

געפֿאַלענער , און חֵלֶבֿ פֿון אַ פֿאַרצוקטער , מעג פֿאַרטאָן
farton meg fartsukter a fun Chelev un gefalener
used may torn to death animal a of fat and animal that died

ווערן אויף אַלערלייַ אַרבעט; אָבער עסן זאָלט איר עס נישט עסן .
esen nisht es ir zolt esen ober arbet alerlei oif vern
eat not it you shall to eat but use all kinds of on become

כה וואָרעם איטלעכער וואָס עסט חֵלֶב פֿון אַ בהמה וואָס מע איז
iz me vos beheime a fun Chelev est vos itlecher vorem
is one which beast a of fat eats which everyone for

מקריבֿ פֿון איר אַ פֿײַעראָפּפֿער צו ה , זאָל דער מענטש וואָס
vos mentsh der zol Hashem tsu faieropfer a ir fun makrev
which man the shall Hashem to offering by fire a it from offering

עסט עס, פֿאַרשניטן ווערן פֿון זײַן פֿאָלק . כו און קיין בלוט זאָלט איר
ir zolt blut kein un folk zain fun vern farshnitn es est
you shall blood any and people his from become be cut off it eats

נישט עסן אין אַלע אײַערע ווויונערטער, סײַ פֿון אַן עוף, סײַ פֿון
fun sai of an fun sai voinerter aiere ale in esen nisht
of whether bird a of whether dwellings your all in eat not

אַ בהמה . כז איטלעכער מענטש וואָס עסן וועט עסן וואָסער עס איז
iz es voser esen vet vos mentsh itlecher beheime a
is it any manner of eat will which man each beast a

בלוט , יענע זעל זאָל פֿאַרשניטן ווערן פֿון איר פֿאָלק .
folk ir fun vern farshnitn zol zel yene blut
people you from become be cut off shall soul that blood

כח און ה האָט געריעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן : כט רעד
red zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
speak say to so Moshe to spoken has Hashem and

צו די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, אַזוי צו זאָגן : דער וואָס איז מקריבֿ
makrev iz vos der zogn tsu azoi Yisroel fun kinder di tsu
offering is which that say to so Yisroel of children the to

זײַן פֿרידאָפּפֿער צו ה , ער זאָל ברענגען זײַן קָרְבָּן
korben zain brengen zol er Hashem tsu fridopfer zain
korban his bring shall he Hashem to peace offering his

צו ה פֿון זײַן פֿרידאָפּפֿער . ל זײַנע הענט זאָלן ברענגען
brengen zoln hent zaine fridopfer zain fun Hashem tsu
bring shall hands his peace offering his of Hashem to

די פֿײַעראָפּפֿער פֿון ה ; דאָס פֿעטס מיט דער ברוסט זאָל
zol brust der mit fets dos Hashem fun faieropfer di
shall breast the with fats this Hashem of offering by fire the

ער ברענגען; די ברוסט, כדי זי אויפֿצוהייבן אַן אויפֿהייבונג צו
tsu oifheibung an oiftsuheibn zi kedei brust di brengen er
to wave an to wave it so that breast the bring he

ה . לא און דער כהן זאָל דעמפֿן דאָס פֿעטס אויפֿן
oifn fets dos demfn zol koyen der un Hashem
on fats this burn up in smoke shall kohen the and Hashem

מזבח , און די ברוסט זאָל געהערן צו אַהרֹנען און
un Aharonen tsu gehern zol brust di un mizbeyech
and Aaron to has belonged shall breast the and altar

צו זײַנע קינדער . לב און דעם רעכטן שענקל זאָלט איר געבן אַן
an gebn ir zolt shenkl rechtn dem un kinder zaine tsu
an give you shall thigh right the and children his to

אָפּשיידונג צום כהן פֿון אײַערע פֿרידאָפּפֿער . לג דער פֿון
fun der fridopfer aiere fun koyen tsum opsheidung
of the peace offerings your from kohen to separation

די קינדער פֿון אַהרֹן וואָס איז מקריבֿ דאָס בלוט פֿון דעם
dem fun blut dos makrev iz vos Aharon fun kinder di
the of blood this offering is which Aaron of children the

פֿרידאָפּפֿער און דאָס פֿעטס, צו אים זאָל געהערן דער רעכטער
rechter der gehern zol im tsu fets dos un fridopfer
right the belonged shall him to fats this and peace offering

chelev of the behemah, of which men offer an offering made by eish unto Hashem, even the nefesh that eateth it shall be cut off from his people. 26 Moreover ye shall eat no manner of dahm, whether it be of fowl or of beast, in any of your moshevot *(dwellings)*. 27 Whatsoever nefesh it be that eateth any manner of dahm, even that nefesh shall be cut off from his people.

28 And Hashem spoke unto Moshe, saying, 29 Speak unto the Bnei Yisroel, saying, He that offereth the zevach shelamim of him unto Hashem shall bring his korban unto Hashem of the zevach shelamim of him. 30 His own hands shall bring the offerings of Hashem made by eish, the chelev with the breast, it shall he bring, that the breast may be waved for a tenufah before Hashem. 31 And the kohen shall burn the chelev upon the Mizbe'ach; but the breast shall belong to Aharon and his Banim. 32 And the right thigh shall ye give unto the kohen for a terumah of the zevakhim of your shelamim. 33 He among the Bnei Aharon, that offereth the dahm hashelamim and the chelev, shall have the right thigh

for his part. [34] For the breast of the waving and the thigh of the terumah I have taken of the Bnei Yisroel from the zevakhim of their shelemim, and have given them unto Aharon the kohen and unto his Banim by a chok olam from among the Bnei Yisroel.

[35] This is the anointed portion of Aharon, and the anointed portion of his Banim, out of the offerings of Hashem made by eish, in the day when he presented them to minister unto Hashem in the kohen's office; [36] Which Hashem commanded to be given them of the Bnei Yisroel, in the day that He anointed them, by a chukkat olam throughout their dorot.

[37] This is the torah of the olah, of the minchah, and of the chattat, and of the asham, and of the ordination offerings, and of the zevach hashelamim; [38] Which Hashem commanded Moshe on Mt. Sinai, in the day that He commanded the Bnei Yisroel to offer their korbanot unto Hashem, in the Sinai Desert.

שענקל פַּאר אַ חלק . לד וואָרעם די ברוסט פון אויפֿהייבונג און
un oifheibung fun brust di vorem chelek a far shenkl
and wave of breast the for portion a for thigh
דעם שענקל פון אָפּשיידונג האָב איך גענומען פון די קינדער
kinder di fun genumen ich hob opsheidung fun shenkl dem
children the of taken I have separation of thigh the
פון יִשְׂרָאֵל, פון זייערע פֿרידאָפּפֿער , און האָב זיי געגעבן צו
tsu gegebn zei hob un fridopfer zeyere fun Yisroel fun
to given them have and peace offering their of Yisroel of
אַהרן דעם כהן און צו זיינע קינדער , פַּאר אַן אייביקן רעכט,
recht eibikn an far kinder zaine tsu un koyen dem Aharon
right eternal an for children his to and kohen the Aaron
פון די קינדער פון יִשְׂרָאֵל.
Yisroel fun kinder di fun
Israel of children the from
לה דאָס איז דער טייל פון אַהרנען , און דער טייל פון זיינע
zaine fun teil der un Aharonen fun teil der iz dos
his of part the and Aaron of part the is this
קינדער , פון די פֿייראָפּפֿער פון ה , אין דעם טאָג וואָס
vos tog dem in Hashem fun faieropfer di fun kinder
which day the in Hashem of offering by fire the from children
מע האָט זיי געמאַכט גענענען צו זיין כהנים צו ה ;
Hashem tsu koyanim zain tsu genenen gemacht zei hot me
Hashem to kohanim his to bring close made them has one
לו וואָס ה האָט באַפֿוילן זיי צו געבן פון די קינדער
kinder di fun gebn tsu zei bafoiln hot Hashem vos
children the of give to them commanded has Hashem which
פון יִשְׂרָאֵל, אין דעם טאָג וואָס מע האָט זיי געזאַלבט; אַן אייביק
eibik an gezalbt zei hot me vos tog dem in Yisroel fun
eternal an anointed them has one which day the in Yisroel of
רעכט אויף זייערע דור-דורות .
dor-doires zeyere oif recht
throughout generations their on right
לז דאָס איז דער דין פַּאַרן ברַאַנדאָפּפֿער, פַּאַרן
faran brandopfer faran din der iz dos
for the olah for the law the is this
שפּיַיזאָפּפֿער, און פַּאַרן זינדאָפּפֿער , און פַּאַרן
faran un zindopfer faran un shpaizopfer
for the and sin offering for the and minchah
שולדאָפּפֿער , און פַּאַרן קָרְבָּן פון דערפֿילונג , און
un derfilung fun korben faran un shuldopfer
and fulfillment of korban for the and guilt offering
פַּאַרן פֿרידאָפּפֿער ; לח וואָס ה האָט באַפֿוילן
faran fridopfer vos Hashem hot bafoiln
for the peace offering which Hashem has commanded
משהן אויפֿן בַּארג סיני , אין דעם טאָג וואָס ער האָט
Moshen oifn barg Sinai , in dos tog vos er hot
Moshe on Sinai Mount the in day that he has
באַפֿוילן די קינדער פון יִשְׂרָאֵל מקריב צו זיין זייערע
bafoiln kinder di fun Yisroel makrev tsu zain zeyere
commanded children the of Yisroel offer to be their
קָרְבָּנוֹת צו ה , אין מדבר סיני .
korbones Hashem tsu midber Sinai
offerings to Hashem in wilderness Sinai

8 And Hashem spoke unto Moshe, saying, [2] Take Aharon and his Banim with him, and the garments, and the shemen hamishchah, and a bull for the chattat, and two rams, and a basket of matzot; [3] And gather thou Kol HaEdah together unto the entrance of the Ohel Mo'ed.

[4] And Moshe did as Hashem commanded him; and HaEdah was gathered together unto the entrance of the Ohel Mo'ed. [5] And Moshe said unto HaEdah, This is the thing which Hashem commanded to be done. [6] And Moshe brought Aharon and his Banim, and immersed them with mayim. [7] And he put upon him the Kesones, and girded him with the Avnet, and clothed him with the Me'il, and put the Ephod upon him, and he girded him with the Cheishev of the Ephod, and fastened it unto him therewith. [8] And he put the Choshen upon him; also he put in the Choshen the Urim and the Tummim. [9] And he put the Mitznefet upon his head; also upon the Mitznefet toward his face did he put the Tzitz HaZahav, the Nezer

ח

און ה האָט געריעדט צו משהן , אַזוי צו
tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
to so Moshe to spoken has Hashem and

זאָגן : ב נעם אַהרֹנען און זיינע זין מיט אים, און
un im mit zin zaine un Aharonen nem zogn
and him with sons his and Aaron take say

די קלײדער , און דאָס אייל פֿון זאַלבונג , און דעם אָקס
oks dem un zalbung fun eil dos un kleider di
bull the and anointing of oil the and garments the

פֿון זינדאָפּפֿער , און די צוויי ווידערס, און דעם קאָרב
korb dem un viders tsvei di un zindopfer fun
basket the and rams two the and sin offering of

אומגעזויערטן ברויט; ג און די גאַנצע עדה
eide gantse di un broit umgezaiertn
congregation whole the and bread made without yeast

זאַמל איין צום איינגאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד .
ohel-moed fun aingang tsum ain zaml
Tent of Meeting of entrance to in gather

ד האָט משה געטאָן אַזוי ווי ה האָט אים באַפֿוילן ; און די
di un bafoiln im hot Hashem vi azoi geton Moshe hot
the and commanded him has Hashem as just did Moshe has

עדה האָט זיך איינגעזאַמלט צום איינגאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד .
ohel-moed fun aingang tsum aingezamlt zich hot eide
Tent of Meeting of entrance to gathered self has assembly

ה און משה האָט געזאָגט צו דער עדה : דאָס איז די זאַך
zach di iz dos eide der tsu gezogt hot Moshe un
thing the is this congregation the to said has Moshe and

וואָס ה האָט באַפֿוילן צו טאָן. ו און משה האָט געמאַכט
gemacht hot Moshe un ton tsu bafoiln hot Hashem vos
made has Moshe and do to commanded has Hashem which

געגענען אַהרֹנען און זיינע זין , און ער האָט זיי געוואַשן מיט
mit gevashn zei hot er un zin zaine un Aharonen genenen
with washed them has he and sons his and Aaron come near

וואַסער. ז און ער האָט אַרויפֿגעטאָן אויף אים דאָס קעסאָנעס, און אים
im un kesones dos im oif aroifgeton hot er un vaser
him and tunic the him on placed has he and water

אַרומגעגורט מיטן גאַרטל, און אים אָנגעקלײדט דעם מאַנטל, און
un mantl dem ongekleidt im un gartel mitn arumgegurt
and mantle the clothed him and sash with fastened around

אַרויפֿגעטאָן אויף אים דעם אֵפֿוד , און אים אַרומגעגורט מיט דעם
dem mit arumgegurt im un ephod dem im oif aroifgeton
the with fastened around him and ephod the him on placed

חֵשֶׁב פֿון אֵפֿוד , און אים אָנגעבונדן דעם אֵפֿוד דערמיט .
dermit ephod dem ongebundn im un ephod fun chesheb
in this way ephod the bound on him and ephod of waistband

ח און ער האָט אָנגעטאָן אויף אים דעם חושן , און אַרויפֿגעטאָן אויפֿן
oifn aroifgeton un choshen dem im oif ongeton hot er un
on placed and breastpiece the him on put has he and

חושן די אורים-ותּומים . ט און ער האָט אים אָנגעטאָן די
di ongeton im hot er un Urim-utumim di choshen
the put on him has he and Urim and Tumim the breastpiece

טורבאַן אויפֿן קאָפּ, און אַרויפֿגעטאָן אויף דער הויב, אויף דער פּאָדערזייט,
foderzait der oif hoib der oif aroifgeton un kop oifn turban
front the on cap the on placed and head on turban

דאָס גילדערנע שטערנבלעך , די הייליקע קרוין , אַזוי ווי ה
Hashem vi azoi kroin heilike di shternblech gilderne dos
Hashem as just crown holy the forehead plate golden the

האָט משהן באַפֿוילן . י און משה האָט גענומען דאָס אייל פֿון
fun eil dos genumen hot Moshe un bafoiln Mosheen hot
of oil this taken has Moshe and commanded Moshe has

זאַלבונג , און האָט געזאַלבט דעם משכן און אַלץ וואָס אין
in vos alts un mishkn dem gezalbt hot un zalbung
in which all that and tabernacle the anointed has and anointing

אים, און האָט זיי געהיליקט . יא און ער האָט געשפּריצט דערפֿון
derfun geshpritst hot er un geheilikt zei hot un im
thereof sprinkled has he and consecrated them has and it

אויפֿן מזבח זיבן מאָל ; און ער האָט געזאַלבט דעם מזבח ,
mizbeyech dem gezalbt hot er un mol zibn mizbeyech oifn
altar the anointed has he and times seven altar on

און אַלע זײַנע כּלים , און דעם האַנטפֿאַס און זײַן געשטעל, זיי צו
tsu zei geshtel zain un hantfas dem un keilim zaine ale un
to them stand its and basin the and vessels its all and

היליקן . יב און ער האָט אַרויפֿגעגאָסן פֿון דעם אייל פֿון זאַלבונג
zalbung fun eil dem fun aroifgegosn hot er un heilikn
anointing of oil the of poured has he and consecrate

אויף אַהרנס קאָפּ, און האָט אים געזאַלבט, אים צו היליקן .
heilikn tsu im gezalbt im hot un kop Aharons oif
consecrate to him anointed him has and head Aaron's on

יג און משה האָט געמאַכט געגענען אַהרנס זין , און האָט זיי
zei hot un zin Aharons genenen gemacht hot Moshe un
them has and sons Aaron's come near made has Moshe and

אָנגעטאָן מאַנטלען, און זיי אָנגעגורט גאַרטלען, און זיי אָנגעבונדן
ongebundn zei un gartelen ongegurt zei un mantlen ongeton
bound on them and sashes girded up them and coats put on

מיגבעות, אַזוי ווי ה האָט משהן באַפֿוילן . יד און ער האָט
migbaot Hashem vi azoi hot Mosheen bafoiln hot er un
turbans Hashem as just has Moshe commanded has he and

געמאַכט געגענען דעם אָקס פֿון זינדאָפּפֿער , און אַהרן און
un Aharon un zindopfer fun oks dem genenen gemacht
and Aaron and sin offering of bull the bring close made

זײַנע זין האָבן אָנגעלענט זייערע הענט אויפֿן קאָפּ פֿון דעם אָקס
oks dem fun kop oifn hent zeyere ongelent hobn zin zaine
bull the of head on hands their laid have sons his

פֿון זינדאָפּפֿער . טו און מע האָט אים געשאָכטן ; און משה האָט
hot Moshe un geshochtn im hot me un zindopfer fun
has Moshe and slaughtered it has one and sin offering of

געגענומען דאָס בלוט , און האָט אַרויפֿגעטאָן מיט זײַן פֿינגער אויף די
di oif finger zain mit aroifgeton hot un blut dos genumen
the on finger his with placed has and blood the taken

הערנער פֿון מזבח רונד אַרום , און געריניקט דעם מזבח ,
mizbeyech dem gereinikt un arum rund mizbeyech fun herner
altar the purified and round around altar of horns

און דאָס איבעריקע בלוט האָט ער אויסגעגאָסן אָן גרונט פֿון מזבח ,
mizbeyech fun grunt on oisgegosen er hot blut iberike dos un
altar of base on poured out he has blood the rest of this and

און אים געהיליקט , כּדי מכפּר צו זײַן אויף אים. טז און ער
un im geheilikt kedei mechaper tsu zain oif im un er
he and it on be to expiate so that consecrated it and

Hakodesh; as Hashem commanded Moshe. 10 And Moshe took the Shemen HaMishchah, and anointed the Mishkan *(Tabernacle)* and all that was therein and he set them apart as kodesh. 11 And he sprinkled thereof upon the Mizbe'ach seven times, and anointed the Mizbe'ach and all its utensils, both the Kiyor and its stand, to set them apart as kodesh. 12 And he poured of the Shemen HaMishchah upon Aharon's head, and anointed him, to set him apart as kodesh. 13 And Moshe brought the Bnei Aharon, and put Kuttonot upon them, and girded them with Sashes, and put Migba'ot upon them; as Hashem commanded Moshe. 14 And he brought the bull for the chattat; and Aharon and his Banim laid their hands upon the head of the bull for the chattat. 15 And he slaughtered it; and Moshe took the dahm, and put it upon the horns of the Mizbe'ach around with his forefinger, and purified the Mizbe'ach, and poured the dahm at the base of the Mizbe'ach, and set it apart as kodesh, to make kapporah for it. 16 And he took all

the chelev that was upon the innards, and the diaphragm above the liver, and the two kidneys, and their chelev, and Moshe burned it upon the Mizbe'ach. 17 But the bull, and its hide, its basar, and its dung, he burned with eish outside the machaneh; as Hashem commanded Moshe. 18 And he brought the ram for the olah; and Aharon and his Banim laid their hands upon the head of the ram. 19 And he slaughtered it; and Moshe sprinkled the dahm upon the Mizbe'ach around. 20 And he cut the ram into pieces; and Moshe burned the head, and the pieces, and the chelev. 21 And he washed the innards and the legs in mayim; and Moshe burned the whole ram upon the Mizbe'ach; it was an olah for a re'ach nicho'ach, and an offering made by eish unto Hashem; just as Hashem commanded Moshe. 22 And he brought the other ram, the ram of ordination; and Aharon and his Banim laid their hands upon the head of the ram. 23 And he slaughtered it; and Moshe took of the dahm of it, and put it upon the lobe of Aharon's

האָט געגומען דאָס גאַנצע פּעטס וואָס אויף די אינגעווייד, און דאָס
dos un ingeveid di oif vos fets gantse dos genumen hot
this and innards the on which fats whole this taken has

רויטפּלייש פֿון לעבער, און בייד נירן אין זייער פּעטס, און משה
Moshe un fets zeyer un nirn beide un leber fun roitfleish
Moshe and fats their and kidneys two and liver of caul

האָט עס געדעמפּט אויפֿן מזבח . יז און דעם אָקס מיט זיין פּעל,
fel zain mit oks dem un mizbeyech oifn gedemft es hot
hide its with bull the and altar on up in smoke it has

און זיין פּלייש, און זיין מיסט, האָט מען פֿאַרברענט אין פּייער אויסן
oisn faier in farbrent men hot mist zain un fleish zain un
outside fire in burned up one has dung his and flesh his and

לאַגער, אַזוי ווי ה האָט משהן באַפֿוילן . יח און ער האָט
hot er un bafoiln Mosheen hot Hashem vi azoi lager
has he and commanded Moshe has Hashem as just camp

געמאַכט געגענען דעם וויידער פֿון בראַנדאָפּפֿער, און אַהרן און
un Aharon un brandopfer fun vider dem genenen gemacht
and Aaron and olah of ram the bring close made

זיינע זין האָבן אָנגעלענט זייערע הענט אויפֿן קאָפּ פֿון דעם וויידער.
vider dem fun kop oifn hent zeyere ongelent hobn zin zaine
ram the of head on hands their laid have sons his

יט און מע האָט אים געשאָכטן , און משה האָט געשפּרענגט דאָס
dos geshprengt hot Moshe un geshochtn im hot me un
this threw has Moshe and slaughtered it has they and

בלוט אויפֿן מזבח רונד אַרום . כ און דעם וויידער האָט מען
men hot vider dem un arum rund mizbeyech oifn blut
one has ram the and round around altar on blood

צעשניטן אויף זיינע שטיקער, און משה האָט געדעמפּט דעם קאָפּ
kop dem gedemft hot Moshe un shtiker zaine oif tseshnitn
head the up in smoke has Moshe and pieces its on cut

און די שטיקער און דאָס פּעטס. כא און די אינגעווייד און די קני
kni di un ingeveid di un fets dos un shtiker di un
knees the and innards the and fats this and pieces the and

האָט מען אָפּגעשוועמט מיט וואַסער, און משה האָט געדעמפּט דעם
dem gedemft hot Moshe un vaser mit opgeshvenkt men hot
the up in smoke has Moshe and water with washed one has

גאַנצן וויידער אויפֿן מזבח ; אַ בראַנדאָפּפֿער איז דאָס געווען ,
geven dos iz brandopfer a mizbeyech oifn vider gantsn
having been this is olah a altar on ram whole

פֿאַר אַ געשמאַקן ריח אַ פֿייַראָפּפֿער איז דאָס געווען צו
tsu geven dos iz faieropfer a reyech geshmakn a far
to having been this is offering by fire a aroma soothing a for

ה , אַזוי ווי ה האָט משהן באַפֿוילן . כב און ער האָט
hot er un bafoiln Mosheen hot Hashem vi azoi Hashem
has he and commanded Moshe has Hashem as just Hashem

געמאַכט געגענען דעם צווייטן וויידער, דעם וויידער פֿון דערפֿילונג ,
derfilung fun vider dem vider tsveitn dem genenen gemacht
fulfillment of ram the ram second the bring close made

און אַהרן און זיינע זין האָבן אָנגעלענט זייערע הענט אויפֿן קאָפּ פֿון
fun kop oifn hent zeyere ongelent hobn zin zaine un Aharon un
of head on hands their laid have sons his and Aaron and

דעם וויידער. כג און מע האָט אים געשאָכטן , און משה האָט געגומען
genumen hot Moshe un geshochtn im hot me un vider dem
taken has Moshe and slaughtered it has one and ram the

right ear, and upon the thumb of his right hand, and upon the bohen of his right foot. 24 And he brought Aharon's Banim, and Moshe put of the dahm upon the lobe of their right ear, and upon the thumbs of their right hands, and upon the bohen of their right feet: and Moshe sprinkled the dahm upon the Mizbe'ach around. 25 And he took the chelev, and the tail, and all the chelev that was upon the innards, and the diaphragm above the liver, and the two kidneys, and their chelev, and the right thigh: 26 And out of the basket of matzot, that was before Hashem, he took one challat matzot, and a loaf of oiled lechem, and one wafer, and put them on the chalavim, and upon the right thigh: 27 And he put all upon Aharon's hands, and upon the hands of his Banim, and waved them for a tenufah before Hashem. 28 And Moshe took them from off their hands, and burned them on the Mizbe'ach upon the olah; they were ordination offerings for a re'ach nicho'ach; it is an offering made by eish unto Hashem. 29 And Moshe took the breast, and waved it for a tenufah before

פֿון זײַן בלוט, און אַרויפֿגעטאָן אויף אַהרנס רעכטן אויערלעפּל, און
un oierlepl rechtn Aharons oif aroifgeton un blut zain fun
and earlobe right Aaron's on placed and blood its of

אויפֿן דוימען פֿון זײַן רעכטער האַנט, און אויפֿן דוימען פֿון זײַן רעכטן
rechtn zain fun doimen oifn un hant rechter zain fun doimen oifn
right his of bohen on and hand right his of thumb on

פֿוס. כד און מע האָט געמאַכט געגענען אַהרנס זין, און משה
Moshe un zin Aharons genenen gemacht hot me un fus
Moshe and sons Aaron's bring close made has one and foot

האָט אַרויפֿגעטאָן פֿון דעם בלוט אויף זייער רעכטן אויערלעפּל, און
un oierlepl rechtn zeyer oif blut dem fun aroifgeton hot
and earlobe right their on blood the of placed has

אויפֿן דוימען פֿון זייער רעכטער האַנט, און אויפֿן דוימען פֿון זייער
zeyer fun doimen oifn un hant rechter zeyer fun doimen oifn
their of bohen on and hand right their of thumbs on

רעכטן פֿוס; און משה האָט געשפּרענגט דאָס בלוט אויפֿן מזבח
mizbeyech oifn blut dos geshprengt hot Moshe un fus rechtn
altar on blood this thrown has Moshe and foot right

רונד אַרום. כה און ער האָט גענומען דאָס פֿעטס, און דעם ווייַדל,
veidl dem un fets dos genumen hot er un arum rund
tail the and fats the taken has he and round around

און דאָס גאַנצע פֿעטס וואָס אויף די אינגעווייד, און דאָס רויטפֿלייש
roitfleish dos un ingeveid di oif vos fets gantse dos un
caul this and innards the on which fats all the this and

פֿון לעבער, און בייַדע נירן און זייער פֿעטס, און דעם רעכטן
rechtn dem un fets zeyer un nirn beide un leber fun
right the and fats their and kidneys two and liver of

שענקל. כו און פֿון דעם קאָרב אומגעזײַערטן ברויט וואָס פֿאַר
far vos broit umgezaiertn korb dem fun un shenkl
before which bread made without yeast basket the of and thigh

ה, האָט ער גענומען איין אומגעזײַערטע חלה, און איין חלה
chale ein un chale umgezaierte ein genumen er hot Hashem
challah one and challah unleavened one taken he has Hashem

ברויט אויף אייל, און איין קוכן, און האָט אַרויפֿגעטאָן אויפֿן פֿעטס, און
un fets oifn aroifgeton hot un kuchn ein un eil oif broit
and fats on placed has and cake one and oil on bread

אויפֿן רעכטן שענקל. כז און ער האָט אַרויפֿגעלייגט אַלצדינג אויף די
di oif altsding aroifgeleigt hot er un shenkl rechtn oifn
the on everything laid on has he and thigh right on

הענט פֿון אַהרנען, און אויף די הענט פֿון זײַנע זין, און האָט
hot un zin zaine fun hent di oif un Aharonen fun hent
has and sons his of hands the on and Aaron of hands

זיי אויפֿגעהויבן אַן אויפֿהייבונג פֿאַר ה. כח און משה האָט
hot Moshe un Hashem far oifheibung an oifgehoibn zei
has Moshe and Hashem before wave an lifted up them

עס צוגענומען פֿון זייערע הענט, און געדעמפּט אויפֿן מזבח
mizbeyech oifn gedemft un hent zeyere fun tsugenumen es
altar on up in smoke and hands their from taken it

איבערן בראַנדאָפּפֿער; אַ דערפֿילונג זײַנען זיי געווען, פֿאַר אַ
a far geven zei zainen derfilung a brandopfer ibern
a for having been they are fulfillment a olah over

געשמאַקן ריח; אַ פֿײַעראָפּפֿער איז דאָס געווען צו ה.
Hashem tsu geven dos iz faieropfer a reyech geshmakn
Hashem to having been this is offering by fire a aroma soothing

כט און משה האָט געגומען די ברוסט, און האָט זי אויפֿגעהויבן אַן
an oifgehoibn zi hot un brust di genumen hot Moshe un
a lifted up it has and breast the taken has Moshe and

אויפֿהייבונג פֿאַר ה ; דאָס איז געווען משהן צום
tsum Mosheen geven iz dos Hashem far oifheibung
to Moshe having been is this Hashem before wave

חלק פֿון דעם וויידער פֿון דערפֿילונג , אַזוי ווי ה האָט משהן
Mosheen hot Hashem vi azoi derfilung fun vider dem fun chelek
Moshe has Hashem as just fulfillment of ram the of portion

באַפֿוילן . ל און משה האָט געגומען פֿון דעם אייל פֿון זאַלבונג ,
zalbung fun eil dem fun genumen hot Moshe un bafoiln
anointing of oil the of taken has Moshe and commanded

און פֿון דעם בלוט וואָס אויפֿן מזבח , און האָט געשפּריצט אויף
oif geshpritst hot un mizbeyech oifn vos blut dem fun un
on sprinkled has and altar on which blood the of and

אַהרֹנען , אויף זיַינע קליידער , און אויף זיַינע זין און אויף זיַינע
zaine oif un zin zaine oif un kleider zaine oif Aharonen
his on and sons his on and garments his on Aaron

זינס קליידער מיט אים, און געהיילט אַהרֹנען , זיַינע קליידער ,
kleider zaine Aharonen geheilikt un im mit kleider zins
garments his Aaron consecrated and him with garments sons'

און זיַינע זין און זינס קליידער מיט אים. לא און משה
Moshe un im mit kleider zins zaine un zin zaine un
Moshe and him with garments sons' his and sons his and

האָט געזאָגט צו אַהרֹנען און צו זיַינע זין : קאָכט דאָס פֿלייש בײַם
baim fleish dos kocht zin zaine tsu un Aharonen tsu gezogt hot
at flesh this cook sons his to and Aaron to said has

איַנגאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד , און דאָרטן זאָלט איר עס עסן , מיט
mit esen es ir zolt dortn un ohel-moed fun aingang
with to eat it you shall there and Tent of Meeting of entrance

דעם ברויט וואָס אין דעם קאָרב פֿון דערפֿילונג , לויט ווי איך
ich vi loit derfilung fun korb dem in vos broit dem
I as according fulfillment of basket the in which bread the

האָב באַפֿוילן , אַזוי צו זאָגן : אַהרֹן און זיַינע זין זאָלן עס
es zoln zin zaine un Aharon zogn tsu azoi bafoiln hob
it shall sons his and Aaron say to so commanded have

עסן . לב און וואָס בליַיבט פֿון דעם פֿלייש און פֿון דעם ברויט, זאָלט איר
ir zolt broit dem fun un fleish dem fun blaibt vos un esen
you shall bread the of and flesh the of remain what and eat

אין פֿײַער פֿאַרברענען. לג און פֿון דעם איַנגאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד
ohel-moed fun aingang dem fun un farbrenen faier in
Tent of Meeting of entrance the of and burn up fire in

זאָלט איר נישט אַרויסגיין זיבן טעג , ביז דעם טאָג וואָס די טעג פֿון
fun teg di vos tog dem biz teg zibn aroisgein nisht ir zolt
of days the which day the to days seven go out not you shall

אײַער דערפֿילונג ווערן פֿול; וואָרעם זיבן טעג וועט מען דערפֿילן
aier derfiln men vet teg zibn vorem ful vern derfilung aier
fulfill they will days seven for full become fulfillment your

אײַער האַנט. לד אַזוי ווי מע האָט געטאָן הײַנטיקן טאָג, האָט ה
hant aier Hashem hot tog haintikn geton hot me vi azoi
Hashem has day this very done have they as so hand your

באַפֿוילן צו טאָן, כּדי מכּפּר צו זײַן אויף אײַך. לה און אין
in un aich oif zain tsu mechaper kedei ton tsu bafoiln
in and you on be to expiate so that do to commanded

Hashem: it was Moshe's share of the ram of ordination; just as Hashem commanded Moshe. 30 And Moshe took of the shemen hamishchah, and of the dahm which was upon the Mizbe'ach, and sprinkled it upon Aharon, and upon his garments, and upon his Banim, and upon the garments of his Banim with him; and he set apart as kodesh Aharon, and his garments, and his Banim, and the garments of his Banim with him. 31 And Moshe said unto Aharon and to his Banim, Cook the basar at the entrance of the Ohel Mo'ed: and there eat it with the lechem that is in the basket of ordination offerings, as I commanded, saying, Aharon and his Banim shall eat it. 32 And that which remaineth of the basar and of the lechem shall ye burn with eish. 33 And ye shall not go out of the entrance of the Ohel Mo'ed in seven days, until the days of your ordination be at an end: for seven days shall he fill your hand. 34 As he hath done this day, so Hashem hath commanded to do, to make kapporah for you. 35 Therefore shall ye abide at the entrance of

דעם איינגאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד זאָלט איר בלייַבן טאָג און נאַכט
nacht un tog blaibn ir zolt ohel-moed fun aingang dem
night and day remain you shall Tent of Meeting of entrance the

זיבן טעג, און היטן די היטונג פֿון ה, כּדי איר זאָלט נישט
nisht zolt ir kedei Hashem fun hitung di hitn un teg zibn
not shall you so that Hashem of charge the keep and days seven

שטאַרבן; ווָאָרעם אַזוי בין איך באַפֿוילן געווָארן.
gevorn bafoiln ich bin azoi vorem shtarbn
having become commanded I am so because die

לו און אַהרן און זיינע זין האָבן געטאָן אַלע זאַכן
zachn ale geton hobn zin zaine un Aharon un
things all done have sons his and Aaron and

ווָאָס ה האָט באַפֿוילן דורך משהן.
Mosheen durch bafoiln hot Hashem vos
Moshe by commanded has Hashem which

the Ohel Mo'ed yomam valailah seven days and be shomer over the mishmeret of Hashem, that ye die not: for so I have been commanded.

36 So Aharon and his Banim did all things which Hashem commanded by the hand of Moshe.

SHEMINI

שְׁמִינִי

ט און עס איז געווען אויפֿן אַכטן טאָג, האָט
hot tog achten oifn geven iz es un
has day the eighth on having been is it and

משה געפֿרוגט אַהרנען, און זיינע זין, און די
di un zin zaine un Aharonen gerufn Moshe
the and sons his and Aaron called Moshe

עלטסטע פֿון ישׂראל. ב און ער האָט געזאָגט צו אַהרנען:
Aharonen tsu gezogt hot er un Yisroel fun eltste
Aaron to said has he and Yisroel of elders

נעם דיר אַ קאַלב, אַ יונג רינד, פֿאַר אַ
a far rind yung a kalb a dir nem
a for head of cattle young a calf a to you(SG) take

זינדאָפּפֿער, און אַ וויידער פֿאַר אַ בראַנדאָפּפֿער, אָן
on brandopfer a far vider a un zindopfer
without olah an for ram a and sin offering

אַ פֿעלער, און זיי מקריבֿ פֿאַר ה. ג און צו די
di tsu un Hashem far makrev zai un feler a
the to and Hashem before offering be and blemish a

קינדער פֿון ישׂראל זאָלסטו רעדן, אַזוי צו זאָגן: נעמט
nemt zogn tsu azoi redn zolstu Yisroel fun kinder
take say to so speak shall you Yisroel of children

אַ ציגנבאָק פֿאַר אַ זינדאָפּפֿער; און אַ קאַלב און אַ שעפּס,
sheps a un kalb a un zindopfer a far tsignbok a
sheep a and calf a and sin offering a for billy goat a

יאָריקע אָן אַ פֿעלער, פֿאַר בראַנדאָפּפֿער; ד און
un brandopfer far feler a on yorike
and olah for blemish a without in first year

אַן אָקס און אַ וויידער פֿאַר פֿרידאָפּפֿער, צו שלאַכטן
shlachtn tsu fridopfer far vider a un oks an
sacrifice to peace offerings for ram a and bull a

פֿאַר ה; און אַ שפּייַזאָפּפֿער פֿאַרמישט מיט אייל;
eil mit farmisht shpaizopfer a un Hashem far
oil with mixed minchah a and Hashem before

וואָרעם הייַנט טוט זיך ה באַווייַזן צו אייַך.
aich tsu bavaizn Hashem zich tut haint vorem
you to appear Hashem self do today for

9 And it come to pass on yom hashemini, that Moshe called to Aharon and his Banim, and the Ziknei Yisroel; 2 And he said unto Aharon, Take thee a young calf for a chattat *(sin offering)*, and a ram for an olah *(burnt offering)*, temimim *(without blemish)*, and offer them before Hashem. 3 And unto the Bnei Yisroel thou shalt speak, saying, Take ye a sa'ir izzim for a chattat; and a calf and a keves, both of the first year, temimim, for an olah; 4 Also a bull and a ram for shelamim, to sacrifice before Hashem; and a minchah mixed with shemen; for today Hashem will appear unto you.

ה הָאָבן זיי געבראַכט וואָס משה האָט באַפּוילן פֿאַרן
faran bafoiln hot Moshe vos gebracht zei hobn
before commanded has Moshe what brought they have

אוֹהל-מוֹעד , און זיך גענענט האָט עדה גאַנצע די און
zich un genent hot eide gantse di un ohel-moed
self and come near has congregation whole the and Tent of Meeting

געשטעלט פֿאַר ה . ו און משה האָט געזאָגט: דאָס איז די זאַך
zach di iz dos gezogt hot Moshe un Hashem far geshtelt
thing the is this said has Moshe and Hashem before stood

וואָס ה האָט באַפּוילן איר זאָלט טאָן, כּדי די פּראַכט
pracht di kedei ton zolt ir bafoiln hot Hashem vos
glory the so that do shall you commanded has Hashem which

פֿון ה זאָל זיך באַווייַזן צו אייַך. ז און משה האָט געזאָגט צו
tsu gezogt hot Moshe un aich tsu bavaizn zich zol Hashem fun
to said has Moshe and you to appear self shall Hashem of

אַהרֹנען : גענען צום מזבח , און מאַך דיין זינדאָפּפֿער און
un zindopfer dain mach un mizbeyech tsum genen Aharonen
and sin offering your make and altar to approach Aaron

דיין בראַנדאָפּפֿער, און זיי מכפּר אויף זיך און אויפֿן פֿאָלק ; און
un folk oifn un zich oif mechaper zai un brandopfer dain
and people on and self on expiate be and olah your

מאַך דעם קָרבָּן פֿון פֿאָלק , און זיי מכפּר אויף זיי , אַזוי ווי
vi azoi zei oif mechaper zai un folk fun korben dem mach
as so them on expiate be and people of korban the make

ה האָט באַפּוילן .
bafoiln hot Hashem
commanded has Hashem

ח האָט אַהרן געגענט צום מזבח , און האָט געשאָכטן דאָס
dos geshochtn hot un mizbeyech tsum genent Aharon hot
the slaughtered has and altar to come near Aaron has

קאַלב פֿון זינדאָפּפֿער וואָס פֿאַר אים. ט און די זין פֿון אַהרֹנען
Aharonen fun zin di un im far vos zindopfer fun kalb
Aaron of sons the and him for which sin offering of calf

האָבן גענענט צו אים דאָס בלוט , און ער האָט אײַנגעטונקט זײַן
zain aingetunkt hot er un blut dos im tsu genent hobn
his dipped has he and blood the him to come near have

פֿינגער אין דעם בלוט , און אַרויפֿגעטאָן אויף די הערנער פֿון מזבח ,
mizbeyech fun herner di oif aroifgeton un blut dem in finger
altar of horns the on placed and blood the in finger

. און דאָס איבעריקע בלוט האָט ער אויסגעגאָסן אָן גרונט פֿון מזבח
mizbeyech fun grunt on oisgegosen er hot blut iberike dos un
altar of base on poured out he has blood remaining this and

י און דאָס פֿעטס, און די נירן , און דאָס רויטפֿלייש פֿון לעבער,
leber fun roitfleish dos un nirn di un fets dos un
liver of caul the and kidneys the and fats the and

פֿון דעם זינדאָפּפֿער , האָט ער געדעמפֿט אויפֿן מזבח , אַזוי ווי
vi azoi mizbeyech oifn gedemft er hot zindopfer dem fun
as just altar on up in smoke he has sin offering the of

ה האָט באַפּוילן משהן . יא און דאָס פֿלייש און דאָס פֿעל
fel dos un fleish dos un Mosheen bafoiln hot Hashem
hide the and flesh the and Moshe commanded has Hashem

האָט מען פֿאַרברענט אין פֿייַער אויסן לאַגער. יב און ער האָט געשאָכטן
geshochtn hot er un lager oisn faier in farbrent men hot
slaughtered has he and camp outside fire in burned up one has

5 And they brought that which Moshe commanded before the Ohel Mo'ed; and kol HaEdah drew near and stood before Hashem. 6 And Moshe said, This is the thing which Hashem commanded that ye should do; and the kavod Hashem shall appear unto you. 7 And Moshe said unto Aharon, Go unto the Mizbe'ach, and offer thy chattat, and thy olah, and make kapporah for thyself, and for the people; and offer the korban of the people, and make kapporah for them; just as Hashem commanded.

8 Aharon therefore went unto the Mizbe'ach, and slaughtered the calf of the chattat, which was for himself. 9 And the Bnei Aharon brought the dahm unto him; and he dipped his forefinger in the dahm, and put it upon the horns of the Mizbe'ach, and poured out the dahm at the foundation of the Mizbe'ach; 10 But the chelev, and the kidneys, and the diaphragm with the liver of the chattat, he burned upon the Mizbe'ach; just as Hashem commanded Moshe. 11 And the basar and the hide he burned

with eish outside the machaneh. [12] And he slaughtered the olah; and the Bnei Aharon presented unto him the dahm, which he sprinkled around upon the Mizbe'ach. [13] And they presented the olah unto him, with the pieces thereof, and the head; and he burned them upon the Mizbe'ach. [14] And he did wash the innards and the legs, and burned them upon the olah on the Mizbe'ach. [15] And he brought the korban HaAm, and took the goat of the chattat for the people, and slaughtered it, and offered it for sin, as before. [16] And he brought the olah, and offered it in the prescribed way.

דאָס בראַנדאָפּפֿער, און די זין פֿון אַהרֹנען האָבן אים דערלאַנגט
derlangt im hobn Aharonen fun zin di un brandopfer dos
presented him have Aaron of sons the and olah this

דאָס בלוט, און ער האָט עס געשפּרענגט אויפֿן מזבח רונד אַרום.
arum rund mizbeyech oifn geshprengt es hot er un blut dos
round around altar on threw it has he and blood the

יג און זיי האָבן אים דערלאַנגט דאָס בראַנדאָפּפֿער אין זײַנע שטיקער,
shtiker zaine in brandopfer dos derlangt im hobn zei un
pieces its in olah the presented him have they and

יד און דעם קאָפּ, און ער האָט עס געדעמפֿט אויפֿן מזבח.
un dem kop un er hot es gedemft oifn mizbeyech un
and head the and he has it up in smoke on altar

ער האָט אָפּגעשוועמט די אינגעווייד און די קני, און געדעמפֿט
gedemft un kni di un ingeveid di opgeshvenkt hot er
up in smoke and knees the and innards the washed has he

טו איבער דעם בראַנדאָפּפֿער אויפֿן מזבח. און ער האָט געמאַכט
gemacht hot er un mizbeyech oifn brandopfer dem iber
made has he and altar on olah the over

געגענען דעם קָרבָּן פֿון פֿאָלק; און ער האָט גענומען דעם בָּאק
bok dem genumen hot er un folk fun korben dem genenen
goat the taken has he and people of korban the bring close

פֿון זינדאָפּפֿער וואָס פֿאַרן פֿאָלק, און האָט אים געשאָכטן, און
un geshochtn im hot un folk faran vos zindopfer fun
and slaughtered it has and people for the which sin offering of

טז אים אויפֿגעבראַכט פֿאַר אַ זינדאָפּפֿער אַזוי ווי דאָס ערשטע. און ער
er un ershte dos vi azoi zindopfer a far oifgebracht im
he and first the as so sin offering a for brought up it

האָט געמאַכט געגענען דאָס בראַנדאָפּפֿער, און האָט עס געמאַכט אַזוי
azoi gemacht es hot un brandopfer dos genenen gemacht hot
so made it has and olah the bring close made has

ווי דער דין.
din der vi
law the as

[17] And he brought the minchah, and took a handful thereof, and burned it upon the Mizbe'ach, in addition to the olah of the boker. [18] He slaughtered *(shachat)* also the bull and the ram for a zevach which was for the people; and the Bnei Aharon presented unto him the dahm, which he sprinkled upon the Mizbe'ach around, [19] And the chalavim *(fat portions)* of the bull and of the ram, the

יז און ער האָט געמאַכט געגענען דאָס שפּײַזאָפּפֿער, און האָט
hot un shpaizopfer dos genenen gemacht hot er un
has and minchah the bring close made has he and

אָנגעפֿילט זײַן האַנט דערפֿון, און געדעמפֿט אויפֿן מזבח,
mizbeyech oifn gedemft un derfun hant zain ongefilt
altar on up in smoke and of it hand his filled

יח אַחוץ דעם בראַנדאָפּפֿער פֿון אין דער פּרי. און ער האָט
peire der in fun brandopfer dem achuts
morning the in of olah the in addition to

געשאָכטן דעם אָקס און דעם ווידער, דאָס פֿרידאָפּפֿער וואָס
vos fridopfer dos vider dem un oks dem geshochtn
which peace offering this ram the and bull the slaughtered

פֿאַרן פֿאָלק; און די זין פֿון אַהרֹנען האָבן אים דערלאַנגט
derlangt im hobn Aharonen fun zin di un folk faran
presented him have Aaron of sons the and people for the

דאָס בלוט, און ער האָט עס געשפּרענגט אויפֿן מזבח רונד
rund mizbeyech oifn geshprengt es hot er un blut dos
around altar on threw it has he and blood the

אַרום. יט און דאָס פֿעטס פֿון דעם אָקס און פֿון דעם ווידער, דעם
dem vider dem fun un oks dem fun fets dos un arum
the ram the of and bull the of fats the and round

tail, and that which covereth the innards, and the kidneys, and the diaphragm above the liver; [20] And they put the chalavim upon the breasts, and he burned the chalavim upon the Mizbe'ach; [21] And the breasts and the right thigh Aharon waved for a tenufah before Hashem; just as Moshe commanded. [22] And Aharon lifted up his hand toward the people, and pronounced a bracha upon them, and came down from offering of the chattat, and the olah, and shelamim. [23] And Moshe and Aharon went into the Ohel Mo'ed, and came out, and pronounced a bracha over the people; and the kavod Hashem appeared unto kol HaAm. [24] And there came an eish out from before Hashem, and consumed upon the Mizbe'ach the olah and the chalavim; which when all the people saw, they shouted, and fell on their faces.

10 And Nadav and Avihu, the bnei Aharon, each took his censer, and put eish therein, and put ketoret *(incense)* thereon, and offered eish zarah *(strange, unauthorized fire)* before

וועידל, און דאָס וואָס דעקט צו די אינגעווייד, און די נירן , און
un nirn di un ingeveid di tsu dekt vos dos un veidl
and kidneys the and innards the to covers which this and tail

כ דאָס רויטפֿלייש פֿון לעבער – דאָס פֿעטס האָבן זיי אַרויפֿגעטאָן אויף
oif aroifgeton zei hobn fets dos leber fun roitfleish dos
on placed they have fats the liver of caul the

די ברוסטן, און ער האָט געדעמפֿט דאָס פֿעטס אויפֿן מזבח .
mizbeyech oifn fets dos gedemft hot er un brustn di
altar on fats this up in smoke has he and breast the

כא און די ברוסטן און דעם רעכטן שענקל האָט אַהרן אויפֿגעהויבן
oifgehoibn Aharon hot shenkl rechtn dem un brustn di un
lifted up Aaron has thigh right the and breasts the and

אַן אויפֿהייבונג פֿאַר ה , אַזוי ווי משה האָט באַפֿוילן .
bafoiln hot Moshe vi azoi Hashem far oifheibung an
commanded has Moshe as so Hashem before wave an

כב און אַהרן האָט אויפֿגעהויבן זיין הענט צום פֿאָלק , און האָט
hot un folk tsum hent zaine oifgehoibn hot Aharon un
has and people to hands his lifted up has Aaron and

זיי געבענטשט; און ער האָט אַראָפּגענידערט פֿון מאַכן דאָס
dos machn fun aropgenidert hot er un gebentsht zei
the making from gone down has he and blessed them

זינדאָפּפֿער און דאָס בראַנדאָפּפֿער . כג פֿרידאָפּפֿער און
zindopfer dos un brandopfer dos un fridopfer un
sin offering the and olah the and peace offering and

משה און אַהרן זיינען אַריינגעגאַנגען אין אוֹהל-מוֹעד , און
un ohel-moed in araingegangen zainen Aharon un Moshe
and Tent of Meeting in entered the are Aaron and Moshe

זיינען אַרויסגעגאַנגען און האָבן געבענטשט דאָס פֿאָלק ; און
un folk dos gebentsht hobn un aroisgegangen zainen
and people the blessed have and having come out are

די פּראַכט פֿון ה האָט זיך באַוויזן צום גאַנצן פֿאָלק .
folk gantsn tsum bavizn zich hot Hashem fun pracht di
people all to appeared self has Hashem of glory the

כד און אַ פֿייַער איז אַרויסגעגאַנגען פֿון פּאַר ה , און האָט
hot un Hashem far fun aroisgegangen iz faier a un
has and Hashem before from having come out is fire a and

פֿאַרצערט אויפֿן מזבח דאָס בראַנדאָפּפֿער און דאָס פֿעטס. און
un fets dos un brandopfer dos mizbeyech oifn fartsert
and fats the and olah the altar on consumed

דאָס גאַנצע פֿאָלק האָט געזען , און זיי האָבן אויסגעשריען, און
un oisgeshrien hobn zei un gezen hot folk gantse dos
and shouted out have they and seen has people all the the

זיינען געפֿאַלן אויף זייער פּנים .
ponem zeyer oif gefaln zainen
faces their on fall are

ל און די זין פֿון אַהרנס , נָדָב און אֲבִיהוּא, האָבן גענומען
genumen hobn Avihu un Nadav Aharonen fun zin di un
taken have Avihu and Nadav Aaron of sons the and

איטלעכער זיין פֿייַערפֿאַן, און האָבן אַריינגעלייגט דערין פֿייַער, און
un faier derin araingeleigt hobn un faierfan zain itlecher
and fire in it put in have and censer his each

אַרויפֿגעטאָן דערויף ווייַרעך , און געבראַכט פֿאַר ה פֿרעמד
fremd Hashem far gebracht un vairech deroif aroifgeton
strange Hashem before brought and incense on it placed

Hashem, which He commanded them not.
[2] And there went out eish *(fire)* from the presence of Hashem, and devoured them, and they died before Hashem. [3] Then Moshe said unto Aharon, This is it that Hashem spoke, saying, I will show Myself kadosh among them that come near Me, and before kol HaAm *(all the People)* I will be honored. And Aharon was silent. [4] And Moshe called Mishael and Eltzaphan, the bnei Uzziel the dod *(uncle)* of Aharon, and said unto them, Come near, carry your brethren from before the Kodesh to the outside of the machaneh. [5] So they went near, and carried them in the kuttanot of them out of the machaneh; as Moshe had said.

[6] And Moshe said unto Aharon, and unto El'azar and unto Itamar, his banim, Don't uncover your head, neither rend your clothes; lest ye die, and lest wrath come upon kol HaEdah; but let your brethren, the kol Bais Yisroel, bewail the burning which Hashem hath kindled. [7] And ye shall not go out from the entrance of the Ohel Mo'ed, lest ye die; for the shemen mishchat

פַֿיַיער, וואָס ער האָט זיי נישט באַפֿוילן . [ב] איז אַרויס אַ פַֿיַיער
faier a arois iz bafoiln nisht zei hot er vos faier
fire a out is commanded not they has he which fire

פֿון פַֿאַר ה , און האָט זיי פֿאַרצערט, און זיי זיַינען
zainen zei un fartsert zei hot un Hashem far fun
are they and devoured them has and Hashem before from

געשטאָרבן פַֿאַר ה . [ג] און משה האָט געזאָגט צו אַהרֹנען :
Aharonen tsu gezogt hot Moshe un Hashem far geshtorbn
Aaron to said has Moshe and Hashem before died

דאָס איז וואָס ה האָט גערעדט, אַזוי צו זאָגן: דורך מיַינע
maine durch zogn tsu azoi geredt hot Hashem vos iz dos
my by say to so spoken has Hashem what is this

נאָנטע וועל איך געהיילט ווערן , און פַֿאַרן גאַנצן פֿאָלק וועל
vel folk gantsn faran un vern geheilikt ich vel nonte
will people all before and become sanctified I will nearness

איך געערלעכט ווערן . און אַהרֹן האָט געשוויגן . [ד] און
un geshvigen hot Aharon un vern geerlecht ich
and remained silent has Aaron and become be honored I

משה האָט גערופֿן מישָׁאֵל און אֶלצָפָֿן , די זין פֿון עוזיאֵל,
Uziel fun zin di ElzSafan un Mishael gerufn hot Moshe
Uzziel of sons the Elzaphan and Mishael called has Moshe

אַהרֹנס פֿעטער, און האָט צו זיי געזאָגט: געענענט , טראָגט אַרויס
arois trogt genent gezogt zei tsu hot un feter Aharons
out carry come near said them to has and uncle Aaron's

אַייערע ברידער פֿון פַֿאַר דעם הייליקטום אויסן לאַגער. [ה] האָבן
hobn lager oisn heiliktum dem far fun brider aiere
have camp outside sanctuary the before from brothers your

זיי געענענט , און האָבן זיי אַרויסגעטראָגן אין זייערע מאַנטלען
mantlen zeyere in aroisgetrogn zei hobn un genent zei
coats their in brought out them have and come near they

אויסן לאַגער, אַזוי ווי משה האָט געערעדט.
geredt hot Moshe vi azoi lager oisn
spoken has Moshe as so camp outside

[ו] און משה האָט געזאָגט צו אַהרֹנען , און צו אֶלעָזָר און צו
tsu un Elazarn tsu un Aharonen tsu gezogt hot Moshe un
to and El'azar to and Aaron to said has Moshe and

איתָמָר, זיַינע זין : אייַערע קעפּ זאָלט איר נישט לאָזן פַֿאַרוואַקסן, און
un farvaksn lozn nisht ir zolt kep aiere zin zaine Itamarn
and overgrown let not you shall heads your sons his Itamar

אייַערע קלייַדער זאָלט איר נישט , כּדי איר זאָלט
zolt ir kedei ainraisn nisht ir zolt kleider aiere
shall you so that make a small tear not you shall garments your

נישט שטאַרבן, און אויף דער גאַנצער עדה וועט ער צערענען;
tserenen er vet eide gantser der oif un shtarbn nisht
be angry he will congregation whole the on and die not

נאָר אייַערע ברידער , דאָס גאַנצע הויז פֿון ישׂרָאֵל, זאָלן באַוויינען
baveinen zoln Yisroel fun hoiz gantse dos brider aiere nor
mourn shall Yisroel of house whole this brothers your but

די פַֿאַרברענונג וואָס ה האָט פַֿאַרברענט. [ז] און פֿון איַינגאַנג
aingang fun un farbrent hot Hashem vos farbrenung di
entrance of and kindled has Hashem which burning the

פֿון אוֹהל-מוֹעד זאָלט איר נישט אַרויסגיין, כּדי איר זאָלט נישט
nisht zolt ir kedei aroisgein nisht ir zolt ohel-moed fun
not shall you so that go out not you shall Tent of Meeting of

(anointing oil) of Hashem is upon you. And they did according to the word of Moshe.

שטאַרבן; וואָרעם דאָס אייל פֿון הס זאַלבונג אין אויף אייַך. און
un aich oif iz zalbung Hashems fun eil dos vorem shtarbn
and you on is anointing Hashem's of oil the for die

זיי האָבן געטאָן אַזוי ווי דאָס וואָרט פֿון משהן .
Mosheen fun vort dos vi azoi geton hobn zei
Moshe of word this as so done have they

[8] And Hashem spoke unto Aharon, saying, [9] Do not drink yayin nor strong drink, thou, nor thy banim with thee, when ye go into the Ohel Mo'ed, lest ye die; it shall be chukkat olam throughout your generations; [10] And that ye may put difference between kodesh and chol, and between tameh and tahor;

ח און ה האָט געזאָגט צו אַהרֹנען , אַזוי צו ט ווייַן :זאָגן
vain zogn tsu azoi Aharonen tsu geredt hot Hashem un
wine say to so Aaron to spoken has Hashem and

און שטאַרק געטראַנק זאָלסטו נישט טרינקען, דו און דיַינע
daine un du trinken nisht zolstu getrank shtark un
your and you to drink not shall you drink strong and

זין מיט דיר , ווען איר גייט אַריַין אין אוֹהל-מוֹעד ,
ohel-moed in arain geit ir ven dir mit zin
Tent of Meeting in enter go you when you(SG) with sons

כּדי איר זאָלט נישט שטאַרבן; אַן אייביק געזעץ אויף אייַערע
aiere oif gezets eibik an shtarbn nisht zolt ir kedei
your on law eternal an die not shall you so that

דור-דורות ; י כּדי איר זאָלט אָפּשיידן צווישן
dor-doires tsvishn opsheiden zolt ir kedei
throughout generations between set apart shall you so that

הייליקן און אומהיילקן, און צווישן אומריינעם און ריינעם;
reinem un umreinem tsvishn un umheilikn un heilikn
clean and unclean between and common and holy

[11] And that ye may teach the Bnei Yisroel all the chukkim which Hashem hath spoken unto them by the hand of Moshe.

יא און לערנען די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל אַלע געזעצן וואָס ה
Hashem vos gezetsn ale Yisroel fun kinder di lernen un
Hashem which laws all Yisroel of children the teach and

האָט זיי געהייסן דורך משהן .
Mosheen durch geheisn zei hot
Moshe by ordered them has

[12] And Moshe spoke unto Aharon, and unto El'azar and unto Itamar, his banim that were left, Take the minchah that remaineth of the offerings of Hashem made by eish, and eat it unleavened etzel [Mishlei 8:30 beside] the Mizbe'ach; for it is kodesh kodashim; [13] And ye shall eat it in the makom kadosh, because it is the chok of thee and thy banim, of the sacrifices of Hashem made by eish; for so I am commanded. [14] And the breast of the waving and raised up thigh shall ye eat in a makom

יב און משה האָט געזעגט צו אַהרֹנען , און צו אֶלעָזָר און צו
tsu un Elazarn tsu un Aharonen tsu geredt hot Moshe un
to and El'azar to and Aaron to spoken has Moshe and

איתָמָר, זיינע געבליבענע זין : נעמט דאָס שפּייזאָפּפֿער וואָס בלייבט
blaibt vos shpaizopfer dos nemt zin geblibene zaine Itamarn
remains which minchah this take sons remaining his Itamar

פֿון די פֿייַעראָפּפֿער פֿון ה , און עסט עס אומגעזויערט לעבן
lebn umgezaiert es est un Hashem fun faieropfer di fun
beside unleavened it eat and Hashem of offering by fire the from

מזבח ; וואָרעם אַ הייליקסטע הייליקייט איז דאָס. יג און איר זאָלט
zolt ir un dos iz heilikeit heilikste a vorem mizbeyech
shall you and this is holiness most holy a for altar

עס עסן אין אַ הייליקן אָרט , ווייל דיין רעכט און דיַינע קינדערס
kinders daine un recht dain vail ort heilikn a in esen es
children's your and right your because place holy a in eat it

רעכט איז דאָס פֿון די פֿייַעראָפּפֿער פֿון ה ; וואָרעם אַזוי בין
bin azoi vorem Hashem fun faieropfer di fun dos iz recht
am so because Hashem of offerings by fire the of this is right

איך באַפֿוילן געווואָרן . יד און די ברוסט פֿון אויפֿהייבונג און
ich bafoiln gevorn un oifheibung fun brust di un
I commanded become having and wave of breast the and

דעם שענקל פֿון אָפּשיידונג זאָלט איר עסן אין אַ ריינעם אָרט , דו ,
dem shenkl fun opsheidung zolt ir esen a in reinem ort du
the thigh of detached shall you eat in a pure place you

tahor; thou, and thy
banim, and thy banot
with thee; for they are
thy chok, and the chok
of thy banim, which
are given out of the
zevakhim of shelamim of
the Bnei Yisroel. 15 The
raised-up thigh and the
breast of the waving
shall they bring with
the offerings made by
eish of the chalavim,
to wave it for a wave
offering before Hashem;
and it shall be thine,
and unto thy banim with
thee, by a chok olam; as
Hashem hath commanded.

אוּן דַיינְע זין אוּן דַיינְע טעכטער מיט דִיר ; וואָרעם ווי דַיין
dain vi vorem dir mit techter daine un zin daine un
your as for to you(SG) with daughters your and sons your and

רעכט אוּן דַיינְע קינדערס רעכט זַיינען זיי געגעבן געוואָרן
gevorn gegebn zei zainen recht kinders daine un recht
having become given they are right children's your and right

פֿון די פֿרידאָפּפֿער פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל. טו דעם שענקל
shenkl dem Yisroel fun kinder di fun fridopfer di fun
thigh the Yisroel of children the of peace offering the from

פֿון אָפּשיידונג אוּן די ברוסט פֿון אויפֿהייבונג זאָלן זיי ברענגען מיט
mit brengen zei zoln oifheibung fun brust di un opsheidung fun
with bring they shall wave of breast the and detached of

די פַֿיִעראָפּפֿער פֿון פֿעטס, כּדי זיי אויפֿצוהייבן אַן אויפֿהייבונג
oifheibung an oiftsuheibn zei kedei fets fun faieropfer di
wave an wave they so that fats of offering by fire the

פֿאַר ה ; אוּן עס זאָל געהערן צו דיר , אוּן צו דַיינע
daine tsu un dir tsu gehern zol es un Hashem far
your to and to you(SG) to belong shall it and Hashem before

קינדער מיט דיר , פֿאַר אַן אייביקן רעכט, אַזוי ווי ה האָט
hot Hashem vi azoi recht eibikn an far dir mit kinder
has Hashem as so right eternal an for to you(SG) with children

באַפֿוילן .
bafoiln
commanded

16 And Moshe
diligently inquired
about the se'ir
of the chattat,
and, hinei, it was
burned up; and
he was angry
with El'azar and
Itamar, the bnei
Aharon which were
left alive, saying,

טז אוּן משה האָט נאָכפֿרעגן זיך נאָכגעפֿרעגט
nochgefregt zich nochfregn hot Moshe un
ask after self ask after has Moshe and

ווען דעם באָק פֿון זינדאָפּפֿער , ערשט ער איז
iz er ersht zindopfer fun bok dem vegen
is it look sin offering of goat the concerning

פֿאַרברענט געוואָרן . האָט ער געצערנט אויף
oif getsernt er hot gevorn farbrent
on been angry he has having become burned up

אֶלְעָזָר אוּן אויף איתָמָר, אַהרֹנס געבליבענע זין , אַזוי
azoi zin geblibene Aharons Itamarn oif un Elazarn
so sons remaining Aaron's Itamar on and El'azar

צו זאָגן :
zogn tsu
say to

17 Why have ye
not eaten the
chattat in the
makom hakodesh,
seeing it is kodesh
kodashim, and G-d
hath given it you
to bear away the
avon HaEdah, to
make kapporah
for them before
Hashem? 18 Since the
dahm of it was not

יז פֿאַר וואָס האָט איר נישט געגעסן דאָס זינדאָפּפֿער אין
in zindopfer dos gegesn nisht ir hot vos far
in sin offering this eaten not you have what for

הייליקן אָרט ? וואָרעם אַ הייליקסטע הייליקייט איז דאָס, אוּן
un dos iz heilikeit heilikste a vorem ort heilikn
and this is holiness most holy a for place holy

ער האָט דאָס אַיִך געגעבן , כּדי צו נעמען אויף זיך
zich oif nemen tsu kedei gegebn aich dos hot er
self on take to so that given you this has it

די זינד פֿון דער עדה , מְכַפֵּר צו זַיין אויף זיי
zei oif zain tsu mechaper eide der fun zind di
them on be to expiate assembly the of sin the

פֿאַר ה . יח זַיין בלוט איז דאָך נישט געבראַכט
gebracht nisht doch iz blut zain Hashem far
brought not still is blood its Hashem before

געווארן אינעוויניק אין הייליקטום; עסן האָט איר
gevorn ineveinik in heiliktum in esen hot ir
having become behind in sanctuary in to eat has you

עס געזאָלט עסן אין הייליקטום, אַזוי ווי איך האָב
es gezolt esen in heiliktum azoi vi ich hob
it you should to eat in holy so as I have

באַפוילן .
bafoiln
commanded

19 And Aharon said unto Moshe, See, today have they offered their chattat and their olah before Hashem; and such things have befallen me; and if I had eaten the chattat today, should it have been accepted in the sight of Hashem? 20 And when Moshe heard that, he was satisfied.

יט האָט אַהרן געזאָגט צו משהן : אָט האָבן זיי
zei hobn ot Mosheen tsu geredt Aharon hot
they have behold Moshe to spoken Aaron has

היַנט געבראַכט זייער זינדאָפּפֿער און זייער ברענדאָפּפֿער
brandopfer zeyer un zindopfer zeyer gebracht haint
olah their and sin offering their brought today

פֿאַר ה , און מיר האָט אַזוי וואָס געטראָפֿן, און
un getrofn vos azoi hot mir un Hashem far
and struck which thus has me and Hashem before

אַז איך וואָלט געגעסן דאָס זינדאָפּפֿער היַנט, וואָלט עס
es volt haint zindopfer dos gegesn volt ich az
it would today sin offering this eaten would I that

דען ווויל געפֿעלן אין די אויגן פֿון ה ? כ און משה האָט
hot Moshe un Hashem fun oign di in voilgefeln den
has Moshe and Hashem of eyes the in find favor then

צוגעהערט, און עס איז ווויל געפֿעלן אין זיַנע אויגן.
oign zaine in voilgefeln iz es un tsugehert
eyes his in find favor is it and paid heed

11 And Hashem spoke unto Moshe and to Aharon, saying unto them, 2 Speak unto the Bnei Yisroel, saying, These are the beasts which ye shall eat among all the beasts that are on ha'aretz. 3 Whatsoever spliteth the hoof, and separateth into double hooves, and cheweth the cud, among the behemah, that shall ye eat. 4 Nevertheless these shall ye not eat of them that chew the cud, or of them that separateth the hoof; as the gamal, because he cheweth the cud, but separateth not the hoof; he is tamei unto

יא און ה האָט געזאָגט צו משהן און צו אַהרֹנען ,
Aharonen tsu un Mosheen tsu geredt hot Hashem un
Aaron to and Moshe to spoken has Hashem and

זיי אַזוי צו זאָגן : ב רעדט צו די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, אַזוי
azoi Yisroel fun kinder di tsu redt zogn tsu azoi zei
so Yisroel of children the to speak say to so them

צו זאָגן : דאָס זיַנען די לעבעדיקע זאַכן וואָס איר מעגט עסן פֿון
fun esen megt ir vos zachn lebedike di zainen dos zogn tsu
from eat may you which things living the are these say to

אַלע בהמות וואָס אויף דער ערד . ג איטלעכע
bakloit iz vos itleche erd der oif vos beheimes ale
cloven is which everything earth the on which beasts all

מיט קלויען, און די קלויען זיַנען בייַ איר צעשפּאָלטן , וואָס איז
iz vos tseshpolten ir bai zainen kloien di un kloien mit
is which split it with are hooves the and hoof with

מַעֲלֵה-גֵּרָה צווישן בהמות , זי מעגט איר עסן . ד אָבער די דאָזיקע
dozike di ober esen ir megt zi beheimes tsvishn maalah-gerah
these the but to eat you may it beasts among chew the cud

טאָרט איר נישט עסן פֿון די וואָס זיַנען מַעֲלֵה-גֵּרָה ,
maalah-gerah zainen vos di fun esen nisht ir tort
chew the cud are which the of to eat not you are allowed

און פֿון די וואָס זיַנען באַקלויט מיט קלויען: דעם קעמל, ווייַל
vail kemel dem kloien mit bakloit zainen vos di fun un
because camel the hoof with cloven are which the of and

מַעֲלֵה-גֵּרָה איז ער, אָבער מיט קלויען איז ער נישט באַקלויט; ער איז
iz er bakloit nisht er iz kloien mit ober er iz maalah-gerah
is he cloven not he is hoof with but he is chew the cud

you. [5] And the rock badger: he cheweth the cud, but separateth not the hoof; he is tamei unto you. [6] And the arnevet, because he cheweth the cud, but separateth not the hoof; he is temeiah *(unclean)* unto you. [7] And the chazir, though he separate the hoof, and be separated into double hooves, yet he cheweth not the cud; he is tamei to you. [8] Of their basar shall ye not eat, and their nevelah shall ye not touch; they are temei'im to you.

[9] These shall ye eat of all that are in the mayim; whatsoever hath fins and scales in the mayim, in the seas, and in the rivers, them shall ye eat. [10] And all that have not fins and scales in the seas, and in the rivers, of all that swarm in the mayim, and of any nefesh hachayyah which is in the mayim, they shall be sheketz unto you; [11] They shall be even sheketz unto you; ye shall not eat of their basar, but ye shall have their nevelah in sheketz. [12] Whatsoever hath no fins nor scales in the mayim, that shall be sheketz unto you.

אומריין פַֿאַר אייַך. ה און דעם קיניגל , ווייל מַעֲלֵה-גֵּרָה איז
iz maalah-gerah vail kinigl dem un aich far umrein
is chew the cud because rock badger the and you for unclean

ער, אָבער מיט קלויען איז ער נישט באַקלויט; ער איז אומריין פַֿאַר אייַך.
aich far umrein iz er bakloit nisht er iz kloien mit ober er
you for unclean is he cloven not he is hoof with but he

ו און דעם האָז, ווייל מַעֲלֵה-גֵּרָה איז ער, אָבער מיט קלויען איז ער
er iz kloien mit ober er iz maalah-gerah vail hoz dem un
he is hoof with but he is chew the cud because hare the and

נישט באַקלויט; ער איז אומריין פַֿאַר אייַך. ז און דעם חזיר , ווייל
vail chazir dem un aich far umrein iz er bakloit nisht
because pig the and you for unclean is he cloven not

באַקלויט מיט קלויען איז ער, און די קלויען זיינען ביי אים צעשפּאָלטן ,
tseshpolten im bai zainen kloien di un er iz kloien mit bakloit
divided him by are hoof the and he is hoof with cloven

אָבער ער איז נישט מַעֲלֵה-גֵּרָה ; ער איז אומריין פַֿאַר אייַך. ח פֿון זייער
zeyer fun aich far umrein iz er maalah-gerah nisht iz er ober
their of you for unclean is he chew the cud not is he but

פַֿליישׁ טאָרט איר נישט עסן , און אָן זייער *נבֵלה טאָרט
tort neveile zeyer on un esen nisht ir tort fleish
are allowed carcass their on and to eat not you are allowed flesh

איר זיך נישט אָנרירן ; אומריין זיינען זיי פַֿאַר אייַך.
aich far zei zainen umrein onrirn nisht zich ir
you for they are unclean to touch not selves you

ט די דאָזיקע מעגט איר עסן פֿון אַלץ וואָס אין וואַסער: אַלץ
alts vaser in vos alts fun esen ir megt dozike di
all that water in which all that of to eat you may this the

וואָס האָט פֿלוספֿעדערן און שופּן אין וואַסער, אין די ימען און
un yamen di in vaser in shupn un flusfedern hot vos
and seas the in water in scale and fins has which

אין די טיַיכן , זיי מעגט איר עסן . י און אַלץ וואָס האָט נישט
nisht hot vos alts un esen ir megt zei taichn di in
not has which all that and to eat you may they rivers the in

פֿלוספֿעדערן און שופּן , אין די ימען און אין די טיַיכן , פֿון אַלע
ale fun taichn di in un yamen di in shupn un flusfedern
all of rivers the in and seas the in scale and fins

וויידמענונגען פֿון וואַסער, און פֿון אַלע לעבעדיקע באַשעפֿענישן
bashefenishn lebedike ale fun un vaser fun vidmenungen
creatures living all of and water of swarming

וואָס אין וואַסער, זיי זיַינען אַן אומווערדיקייט פַֿאַר אייַך. יא און אַן
an un aich far umverdikeit an zainen zei vaser in vos
an and you for abomination an are they water in which

אומווערדיקייט זאָלן זיי אייַך זיַין ; פֿון זייער פֿליישׁ זאָלט איר נישט
nisht ir zolt fleish zeyer fun zain aich zei zoln umverdikeit
not you shall flesh their of be you they shall abomination

עסן , און זייער *נבֵלה זאָלט איר פַֿאַראומווערדיקן. יב אַלץ וואָס
hot vos alts farumverdikn ir zolt neveile zeyer un esen
has which all that detest you shall carcass their and eat

נישט קיין פֿלוספֿעדערן און שופּן אין וואַסער, דאָס איז אַן אומווערדיקייט
umverdikeit an iz dos vaser in shupn un flusfedern kein nisht
abomination an is this water in scales and fins any not

פַֿאַר אייַך.
aich far
you for

13 And these are they which ye shall have in sheketz among the fowls; they shall not be eaten, they are sheketz: the nesher, and the vulture, and the white-tailed eagle, 14 And the da'ah, and the black kite after its kind; 15 Every orev after its kind;

16 And the ostrich, and the screech owl, and the seagull, and the hawk after its kind, 17 And the little owl, and the cormorant, and the great owl, 18 And the white owl, and the pelican, and the osprey, 19 And the stork, the heron after its kind, and the hoopoe, and the bat.

20 All flying insects that creep, going upon all fours, shall be sheketz unto you. 21 Yet these may ye eat of every winged insect that goeth upon all fours, which have jumping legs above their feet, to hop withal upon ha'aretz; 22 Even these of them ye may eat: the arbeh *(locust)* after its kind, and the katydid after its kind, and the cricket

יג און די דאָזיקע זאָלט איר פֿאַראומווערדיקן פֿון פֿויגלען;
foiglen fun farumverdikn ir zolt dozike di un
birds of detest you shall these the and

זיי טאָרן נישט געגעסן ווערן ; אַן אומווערדיקייט
zei torn nisht gegesn vern an umverdikeit
they allowed be not eaten become an abomination

זיינען זיי : דעם אָדלער, און דעם ביינברעכער, און
zainen zei dem odler un dem beinbrecher un
they are the eagle and the vulture and

דעם שוואַרצאָדלער; יד און די ווייַ , און דעם פֿאַלקפֿויגל
dem shvartsodler un di vei un falkfoigl dem
the black eagle and the kite and the hawk

לויט זיינע מינים ; טו יעטוועדער ראָב לויט זיינע
loit zaine minim yetveder rob loit zaine
according its kind every raven according its

מינים ;
minim
kind

טז און דעם שטרויספֿויגל, און דעם נאַכטשפּאַרבער, און
un dem shtroisfoigl un dem nachtshparber un
and the ostrich and the screech owl and

דעם ים-פֿויגל , און דעם שפּאַרבער לויט זיינע
dem yam-foigel un dem shparber loit zaine
the seagull and the hawk according its

מינים ; יז און די איַל , און דעם פֿישפֿרעסער, און די
minim un di ail un dem fishfreser un di
kind and the little owl and the cormorant and the

שטאָקאיַל; יח און דעם אוהו , און דעם פּעליקאַן, און
shtokail un dem uhu un dem pelikan un
great owl and the white owl and the pelican and

דעם גייַער ; יט און דעם שטאָרך, דעם אַנאָפּע לויט
dem gaier un dem shtorch dem anofe loit
the osprey and the stork the sparrow according

זיינע מינים , און דעם אויערהאָן, און די פֿלעדערמויז.
zaine minim un dem oierhon un di fledermoiz
his kind and the hoopoe and the bat

כ און יעטוועדער געפֿליגלטע אינזעקט וואָס גייט אויף פֿיר , זי איז
un yetveder gefliglte inzekt vos geit oif fir zi iz
and all winged insects which go on four it is

אַן אומווערדיקייט פֿאַר אייַך. כא אָבער דאָס מעגט איר עסן פֿון אַלע
un umverdikeit far aich ober dos megt ir esen fun ale
an abomination for you but these may you eat of all

געפֿליגלטע ווידמענונגען וואָס גייען אויף פֿיר : דאָס וואָס האָט
gefliglte vidmenungen vos geyen oif fir dos vos hot
winged swarming which go on four this which has

געלענקען איבער זיינע פֿיס, צו שפּרינגען מיט זיי אויף דער ערד .
gelenken iber zaine fis tsu shpringen mit zei oif der erd
joint over its feet to jump with them on the earth

כב די דאָזיקע פֿון זיי מעגט איר עסן : דעם היישעריק לויט
di dozike fun zei megt ir esen dem heisherik loit
the these of them ye may eat the locust according

זיינע מינים , און דעם קאַטידיד לויט זיינע מינים , און דעם
zaine minim un dem katidid loit zaine minim un dem
its kind and the katydid according its kind and the

after its kind, and the grasshopper after its kind. [23] But all other winged insects, which have four feet, shall be sheketz unto you.

גריל לויט זיַינע מינים , און דעם גראָזגריל לויט
loit grozgril dem un minim zaine loit gril
according grasshopper the and kind its according cricket

כג זיַינע מינים . אָבער יעטוועדער אַנדערע געפֿליגלטע אינזעקט וואָס
vos inzekt gefliglte andere yetveder ober minim zaine
which insects winged other every but kind its

האָט פֿיר פֿיס, זי איז אַן אומווערדיקייט פֿאַר אייַך.
aich far umverdikeit an iz zi fis fir hot
you for abomination an is it feet four has

[24] And for these ye shall be temei'im; whosoever toucheth the nevelah of them shall be tamei until erev. [25] And whosoever pick up any of the nevelah of them shall wash his clothes, and be tamei until erev. [26] Every beast which spliteth the hooves, and is not completely split, nor cheweth the cud, are temei'im unto you; every one that toucheth them shall be tamei. [27] And whatsoever goeth upon its paws, among all manner of beasts that go on all fours, those are temei'im unto you; whosoever toucheth their nevelah shall be tamei until erev. [28] And he that beareth the nevelah of them shall wash his clothes, and be tamei until erev; they are temei'im unto you.

כד און פֿון די דאָזיקע וועט איר ווערן אומריין ; איטלעכער וואָס
vos itlecher umrein vern ir vet dozike di fun un
which each unclean become you will these the from and

רירט זיך אָן אָן זייער *נבֵלה , זאָל זיַין אומריין ביזן אָוונט .
ovnt bizn umrein zain zol neveile zeyer on on zich rirt
evening until unclean be shall carcass their on on self touches

כה און איטלעכער וואָס טראָגט עפּעס פֿון זייער *נבֵלה , זאָל וואַשן
vashn zol neveile zeyer fun epes trogt vos itlecher un
wash shall carcass their of anything carry which each and

זיַינע קלייַדער , און זיַין אומריין ביזן אָוונט . כו איטלעכער בהמה
beheime itlecher ovnt bizn umrein zain un kleider zaine
beast each evening until unclean be and garments his

וואָס איז באַקלויט מיט קלויען, אָבער דורכגעשפּאַלטן זיַינען זיי נישט
nisht zei zainen durchgeshpoltn ober kloien mit bakloit iz vos
not they are split through but hoof with cloven is which

דורכגעשפּאַלטן ביַי איר, אָדער זי איז נישט מַעֲלַה-גֵּרָה , זיי זיַינען
zainen zei maalah-gerah nisht iz zi oder ir bai durchgeshpoltn
are they chew the cud not is it or you by split through

אומריין פֿאַר אייַך; איטלעכער וואָס רירט זיך אָן זיי אָן, זאָל
zol on zei on zich rirt vos itlecher aich far umrein
shall on them on self touches which each you for unclean

ווערן אומריין . כז און אַלע וואָס גייען אויף זייערע לאַפּעס, צווישן
tsvishn lapes zeyere oif geyen vos ale un umrein vern
among paws their on go which all and unclean become

אַלע חיות וואָס גייען אויף פֿיר , זיי זיַינען אומריין פֿאַר אייַך;
aich far umrein zainen zei fir oif geyen vos chayes ale
you for unclean are they four on go which wild animals all

איטלעכער וואָס רירט זיך אָן אָן זייער *נבֵלה , זאָל זיַין אומריין
umrein zain zol neveile zeyer on on zich rirt vos itlecher
unclean be shall carcass their on on self touches which each

ביזן אָוונט . כח און דער וואָס טראָגט זייער *נבֵלה , זאָל וואַשן
vashn zol neveile zeyer trogt vos der un ovnt bizn
wash shall carcass their carries which the one and evening until

זיַינע קלייַדער , און זיַין אומריין ביזן אָוונט ; אומריין זיַינען זיי
zei zainen umrein ovnt bizn umrein zain un kleider zaine
they are unclean evening until unclean be and garments his

פֿאַר אייַך.
aich far
you for

[29] These also shall be tamei unto you among the creeping things that creep upon ha'aretz: the weasel, and the rat,

כט און דאָס איז וואָס איז אומריין פֿאַר אייַך צווישן די שרצים
shrotsim di tsvishn aich far umrein iz vos iz dos un
creeping things the among you for unclean is what is this and

וואָס קריכן אויף דער ערד ; דאָס וויזעלע, און די מויז , און די
di un moiz di un vizele dos erd der oif krichn vos
the and mouse the and weasel this earth the on creep which

and the great lizard after its kind, 30 And the gecko, and the land crocodile, and the skink, and the lizard, and the chameleon. 31 These are temei'im to you among all that creep; whosoever doth touch them, when they be dead, shall be tamei until erev. 32 And whatsoever of them, when they are dead, doth fall on something, it shall be tamei; whether it be any vessel of wood, or cloth, or hide, or sackcloth, whatsoever vessel it be, wherein any melachah *(work)* is done, it must be put into mayim, and it shall be tamei until erev; then it shall be tahor *(clean)*. 33 And every clay vessel, whereinto any of them falleth, whatsoever is in it shall be tamei; and ye shall break it. 34 Of all okhel which may be eaten, that on which such mayim cometh shall be tamei; and all mashkeh that may be drunk in every such vessel shall be tamei. 35 And everything whereupon any part of their nevelah falleth shall be tamei; whether it be oven, or stove, they shall be broken; for they are temei'im and shall be temei'im unto you. 36 Nevertheless a spring or cistern, wherein

יאַשטשערקע לויט אירע מינים ; ל און די גראָבמויז , און דער
der un grobmoiz di un minim ire loit yashtsherke
the and fat mouse the and kind her according lizard

לאַנדקראָקאָדיל, און דער עקדעש , און דער זאַמדעקדעש, און דער
der un zamdekdesh der un ekdesh der un landkrokodil
the and lizard the and scorpion the and land crocodile

כאַמעלעאָן. לא דאָס זיַינען די וואָס זיַינען אומריין פַֿאַר אייַך צווישן אַלע
ale tsvishn aich far umrein zainen vos di zainen dos chameleon
all among you for unclean are which the are these chameleon

שרצים ; איטלעכער וואָס רירט זיך אָן זיי אָן וועלכע זיי
zei ven on zei on zich rirt vos itlecher shrotsim
they when on them on self touches which each creeping things

זיַינען טויט, זאָל זיַין אומריין ביזן אָוונט . לב און אַלץ וואָס עפּעס
epes vos alts un ovnt bizn umrein zain zol toit zainen
anything which all that and evening until unclean be shall dead are

פֿון זיי וועט פַֿאַלן דערויף וועלן זיי זיַינען טויט, זאָל וועלן אומריין,
umrein vern zol toit zainen zei ven deroif faln vet zei fun
unclean become shall dead are they when thereon fall will them of

סיַי וואָסער עס איז הילצערנע כּלי , אָדער אַ בגד , אָדער אַ פֿעל,
fel a oder beged a oder keile hiltserne iz es voser sai
hide a or garment a or vessel wooden is it any whether

אָדער אַ זאַק , איטלעכע כּלי וואָס דערמיט וועלט געטאָן ארבעט,
arbet geton vert dermit vos keile itleche zak a oder
work done shall be in this way which vessel every sackcloth a or

זאָל אַריַינגעטאָן וועלן אין וואַסער, און זיַין אומריין ביזן , אָוונט
un ovnt bizn umrein zain un vaser in vern araingeton zol
and evening until unclean be and water in become put shall

וועלן ריין . לג און איטלעכע לוימענע כּלי וואָס אין איר וועט
vet ir in vos keile leimene itleche un rein vern
will it in which vessel earthenware every and tahor become

אַריַינפֿאַלן עפּעס פֿון זיי , זאָל אַלץ וואָס אין איר וועלן אומריין,
umrein vern ir in vos alts zol zei fun epes arainfaln
unclean become you in which all that shall them of anything fall

און זי זאָלט איר צעברעכן . לד איטלעך עסנווארג דערין וואָס וועלט געגעסן,
gegesn vert vos derin esnvarg itlech tsebrechn ir zolt zi un
eaten shall be which in it food every break you shall it and

וואָס דערויף איז געקומען וואַסער, זאָל וועלן אומריין; און יעטוועדער
yetveder un umrein vern zol vaser gekumen iz deroif vos
every and unclean become shall water having come is on it which

געטראָנק וואָס וועלט געטרונקען אין אַלע אַזעלכע כּלים , זאָל וועלן
vern zol keilim azelche ale in getrunken vert vos getrank
become shall vessels such all in drunk shall be which drink

אומריין. לה און אַלץ וואָס עפּעס פֿון זייער *נבֵלה וועט פַֿאַלן דערויף ,
deroif faln vet neveile zeyer fun epes vos alts un umrein
thereon fall will carcass their of anything which all that and unclean

זאָל וועלן אומריין; אויב אַ באַקאויוון אָדער אַ קאָכּ-אויוון, זאָל עס
es zol koch-oivn a oder bakoivn a oib umrein vern zol
it shall cook-oven a or bake-oven a whether unclean become shall

צעברעכן וועלן ; אומריין זיַינען זיי , און אומריין זאָלן זיי אייַך זיַין .
zain aich zei zoln umrein un zei zainen umrein vern tsebrochn
be you they shall unclean and they are unclean become broken

לו אָבער אַ קוואַל אָדער אַ גרוב וווּ וואַסער איז אינגעזאַמלט, זאָל בלייַבן
blaibn zol aingezamlt iz vaser vu grub a oder kval a ober
remain shall gathered is water where cistern a or spring a but

there is a mikveh mayim shall be tahor; but that which toucheth their nevelah shall be tamei.

37 And if any part of their nevelah fall upon any zera for sowing which is to be sown, it shall be tahor. 38 But if any mayim be put upon the zera, and any part of their nevelah fall thereon, it shall be tamei unto you.

39 And if any behemah, of which ye may eat, die, he that toucheth the nevelah thereof shall be tamei until erev. 40 And he that eateth of the nevelah of it shall wash his clothes, and be tamei until erev; he also that picketh up the nevelah of it shall wash his clothes, and be tamei until erev. 41 And every creeping thing that creepeth upon ha'aretz shall be sheketz; it shall not be eaten. 42 Whatsoever goeth upon the belly, and whatsoever goeth upon all fours, or whatsoever hath marbeh raglayim *(many feet)* among all creeping things that creep upon ha'aretz, them ye shall not eat; for they are sheketz. 43 Ye shall not make your nefashot sheketz with any creeping thing that creepeth, neither shall ye make yourselves tamei with

רִיִן ; נאָר דער וואָס רירט זיך אָן אין זייער *נבֵלה , זאָל ווערן
vern zol neveile zeyer on on zich rirt vos der nor rein
become shall carcass their on on self touches which the but tahor
אומריין .
umrein
unclean

לז און אויב פֿון זייער *נבֵלה וועט פֿאַלן אויף
oif faln vet neveile zeyer fun oib un
on fall will carcass their from if and
וואָסער עס איז זאָמען פֿון זריעה וואָס
vos zerie fun zomen iz es voser
which seed sowing of seed is it any manner of
ווערט געזייט , איז ער ריין . לח אויב אָבער אויפֿן זאָמען
zomen oifn ober oib rein er iz gezeit vert
seed on but if tahor it is planted shall be
איז אַרויפֿגעטאָן געוואָרן וואַסער, און עפּעס פֿון זייער
zeyer fun epes un vaser gevorn aroifgeton iz
their of any and water having become placed on is
*נבֵלה וועט פֿאַלן דערויף, איז ער אומריין פֿאַר אײַך.
aich far umrein er iz deroif faln vet neveile
you for unclean it is on it fall will carcass

לט און אַז איינע פֿון די בהמות וואָס זײַנען פֿאַר אײַך צום עסן
esen tsum aich far zainen vos beheimes di fun eine az un
to eat to you for are which beasts the of one that and
וועט אַוועקפֿאַלן, זאָל דער וואָס רירט זיך אָן איר *נבֵלה , זײַן
zain neveile ir on on zich rirt vos der zol avekfaln vet
be carcass its on on self touches which the shall fall away will
אומריין ביז אָוונט . מ און דער וואָס עסט פֿון איר *נבֵלה , זאָל
zol neveile ir fun est vos der un ovnt bizn umrein
shall carcass its of eats which the one and evening until unclean
וואַשן זײַנע קלײדער , און זײַן אומריין ביז אָוונט ; און דער
der un ovnt bizn umrein zain un kleider zaine vashn
the one and evening until unclean be and garments his wash
וואָס טראָגט איר *נבֵלה , זאָל וואַשן זײַנע קלײדער , און זײַן אומריין
umrein zain un kleider zaine vashn zol neveile ir trogt vos
unclean be and garments his wash shall carcass its carries which
ביז אָוונט . מא און יעטוועדער שרץ וואָס קריכט אויף דער ערד ,
erd der oif kricht vos sherets yetveder un ovnt bizn
earth the on creeps which creeper every and evening until
איז אַן אומוועדיקייט; ער זאָל נישט געגעסן ווערן . מב אַלץ וואָס
vos alts vern gegesn nisht zol er umverdikeit an iz
which all that become eaten not shall it abomination an is
גייט אויפֿן בויך , און אַלץ וואָס גייט אויף פֿיר , און אַלץ וואָס
vos alts un fir oif geit vos alts un boich oifn geit
which all that and four on go which all that and belly on go
איז פֿילפֿיסיק , אַלע שרצים וואָס קריכן אויף דער ערד , זיי
zei erd der oif krichn vos shrotsim ale filfisik iz
them earth the on creep which creeping things all many legs is
זאָלט איר נישט עסן , וואָרעם אַן אומוועדיקייט זײַנען זיי . מג איר זאָלט
zolt ir zei zainen umverdikeit an vorem esen nisht ir zolt
shall you they are abomination an for eat not you shall
נישט פֿאַראומוועדיקן אײַער זעל מיט קיין שרץ וואָס קריכט, און
un kricht vos sherets kein mit zel aier farumverdikn nisht
and creeps which creeper any with soul your detest not

them, that ye should be made tamei thereby. 44 For I am Hashem Eloheichem; ye shall therefore set yourselves apart as kadosh, and ye shall be kedoshim; for I am kadosh; neither shall ye make your nefashot tamei with any manner of creeping thing that creepeth upon ha'aretz. 45 For I am Hashem that bringeth you up out of Eretz Mitzrayim, to be for you as Elohim: ye shall therefore be kedoshim, for I am kadosh.

46 This is the torah concerning the beasts, and of the fowl, and of every living creature that moveth in the mayim, and of every creature that creepeth upon ha'aretz; 47 To make a divide between the tamei and the tahor, and between the beast that may be and the beast that may not be eaten.

אִיר זאָלְט זיך נישט פַֿאַראומריניקן מיט זיי , און ווערן אומריין
umrein vern un zei mit farumreinikn nisht zich zolt ir
unclean become and them with defile not self shall you

דורך זיי . מד וואָרעם איך בין ה אלוקיכם , און איר זאָלְט זיך
zich zolt ir un Elokeichem Hashem bin ich vorem zei durch
self shall you and your G-d Hashem am I for them by

הייליקן און זיין הייליק, וואָרעם איך בין הייליק; און איר זאָלְט נישט
nisht zolt ir un heilik bin ich vorem heilik zain un heilikn
not shall you and holy am I for holy be and consecrate

פַֿאַראומריניקן אײַער זעל מיט קיין שרץ וואָס ווידמענט זיך אויף דער
der oif zich vidment vos sherets kein mit zel aier farumreinikn
the on self swarms which creeper any with soul your defile

ערד . מה וואָרעם איך בין ה וואָס האָט אײַך אויפֿגעבראַכט פֿון דעם
dem fun oifgebracht aich hot vos Hashem bin ich vorem erd
the from brought up you has who Hashem am I because earth

לאַנד מִצרַיִם , כּדי צו זיין אײַער ג-ט; דערום זאָלְט איר זיין
zain ir zolt derum G-t aier zain tsu kedei Mitsrayim land
be you shall therefore G-d your be to so as Egypt land

הייליק, ווײַל איך בין הייליק.
heilik bin ich vail heilik
holy am I because holy

מו דאָס איז דער דין פֿון בהמות , און פֿויגלען, און יעטוועדער
yetveder un foiglen un beheimes fun din der iz dos
every and birds and beast of law the is this

לעבעדיקער באַשעפֿעניש וואָס ווידמענט זיך אין וואַסער, און וועגן
vegen un vaser in zich vidment vos bashefenish lebediker
concerning and water in self swarms which creature living

יעטוועדער באַשעפֿעניש וואָס קריכט אויף דער ערד , מז כּדי
kedei erd der oif kricht vos bashefenish yetveder
so that earth the on creeps which creature every

אָפּצושיידן צווישן אומריינעם און ריינעם, און צווישן דער
der tsvishn un reinem un umreinem tsvishn optsusheiden
the between and pure and unclean between distinguish

לעבעדיקער זאַך וואָס מעג געגעסן ווערן , און דער לעבעדיקער
lebediker der un vern gegesn meg vos zach lebediker
living the and become eaten may which thing living

זאַך וואָס טאָר נישט געגעסן ווערן .
vern gegesn nisht tor vos zach
become eaten not it is required which thing

TAZRIA

תַזְרִיעַ

12 And Hashem spoke unto Moshe, saying, 2 Speak unto the Bnei Yisroel, saying, If an isha have conceived, and born a zachar, then she shall be temeiah shivat yamim; according to the yamim of the niddah *(menstruation separation)*

יב

און ה האָט געזאָגט צו משהן , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
say to so Moshe to spoken has Hashem and

ב רעד צו די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל, אַזוי צו זאָגן : אַ פֿרוי
froi a zogn tsu azoi Yisroel fun kinder di tsu red
woman a say to so Israel of children the to speak

אַז זי וועט געלעגן ווערן , און געבערן אַ יינגל , זאָל זי
zi zol yingel a gebern un vern gelegn vet zi az
she shall boy a to give birth and become lay will she that

זיין אומריין זיבן טעג ; אַזוי ווי די טעג פֿון דער אָפּזונדערונג
opzunderung der fun teg di vi azoi teg zibn umrein zain
separation the of days the as so days seven unclean be

for her infirmity shall she be temeiah *(unclean)*. [3] And in the yom hashemini the basar of his arel *(uncircumcision, foreskin)* shall be circumcised. [4] And shloshim yom ushloshet she shall then remain in demei tohorah; she shall touch no kodesh, nor enter the Mikdash, until the yamei of her tohorah be fulfilled. [5] But if she bear a nekevah, then she shall be temeiah two weeks, as in her niddah; and she shall remain in the blood of her tohorah sixty-six days. [6] And when the yemei tohorah are fulfilled, for a ben, or for a bat, she shall bring a keves of the first year for an olah, and a young pigeon, or a turtledove, for a chattat, unto the entrance of the Ohel Mo'ed unto the kohen; [7] Who shall offer it before Hashem, and make kapporah for her; and she shall be cleansed from the issue of her dahm. This is the torah for her that hath born a zachar or a nekevah.

[8] And if she be not able to afford to bring a seh, then she shall bring two turtledoves, or two young pigeons; the one for an olah, and the other for a chattat; and the kohen

אין איר קראַנקשאַפֿט זאָל זי זײַן אומריין. [ג] און אויפֿן אַכטן
achten oifn un umrein zain zi zol krankshaft ir in
the eighth on and unclean be she shall illness her in

טאָג זאָל געמַלט ווערן דאָס פֿלייש פֿון זײַן פֿאָרהויט. [ד] און
un forhoit zain fun fleish dos vern gemalt zol tog
and foreskin his of flesh the become circumcised shall day

דרײַסיק טעג מיט דרײַ טעג זאָל זי בלײַבן אין דעם בלוט פֿון
fun blut dem in blaibn zi zol teg drai mit teg draisik
of blood the in remain she shall days three with days thirty

רייניקונג ; אָן קיין הייליקער זאַך זאָל זי זיך נישט אָנרירן ,
onrirn nisht zich zi zol zach heiliker kein on reinikung
to touch not self she shall thing holy any without purity

און אין מִקדָש זאָל זי נישט קומען , ביז די טעג פֿון איר
ir fun teg di biz kumen nisht zi zol mikdash in un
her of days the until come not she shall sanctuary in and

רייניקונג ווערן פֿול. [ה] אויב אָבער זי וועט געבערן אַ מיידל ,
meidl a gebern vet zi ober oib ful vern reinikung
maiden a give birth to will she but if full become purity

זאָל זי זײַן אומריין צוויי וואָכן , אַזוי ווי אין איר אָפּזונדערונג , און
un opzunderung ir in vi azoi vochn tsvei umrein zain zi zol
and separation her in as so weeks two unclean be she shall

זעכציק טעג מיט זעקס טעג זאָל זי בלײַבן אין דעם בלוט פֿון
fun blut dem in blaibn zi zol teg zeks mit teg zechtsik
of blood the in remain she shall days six with days sixty

רייניקונג . [ו] און אַז די טעג פֿון איר רייניקונג ווערן פֿול, ביי
bai ful vern reinikung ir fun teg di az un reinikung
with full become purity her of days the when and purity

אַ יינגל אָדער ביי אַ מיידל , זאָל זי ברענגען אַ יאָריקן
yorikn a brengen zi zol meidl a bai oder yingel a
in its first year a bring she shall maiden a with or son a

שעפּס פֿאַר אַ בראַנדאָפּפֿער, און אַ יונגע טויב , אָדער אַ טורטלטויב,
turtltoib a oder toib yunge a un brandopfer a far sheps
turtledove a or dove young a and olah a for sheep

פֿאַר אַ זינדאָפּפֿער , צום אײַנגאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד , צום כֹּהן .
koyen tsum ohel-moed fun aingang tsum zindopfer a far
kohen to Tent of Meeting of entrance to sin offering a for

[ז] און ער זאָל עס מקריבּ זײַן פֿאַר ה , און מכַפּר זײַן
zain mechaper un Hashem far zain makrev es zol er un
be expiate and Hashem before be offer it shall he and

אויף איר, און זי וועט ווערן רײַן פֿון איר בלוטקוואַל. דאָס איז דער
der iz dos blutkval ir fun rein vern vet zi un ir oif
the is this blood her of tahor become will she and her on

דין פֿון אַ קימפּעטאָרין , ביי אַ יינגל אָדער ביי אַ מיידל .
meidl a bai oder yingel a bai kimpetorin a fun din
maiden a with or boy a with woman in childbirth a of law

[ח] און אויב איר האַנט פֿאַרמאָגט נישט גענוג אויף אַ לאַם ,
lam a oif genug nisht farmogt hant ir oib un
lamb a on enough not owned hand her if and

זאָל זי נעמען צוויי טורטלטויבן, אָדער צוויי יונגע טויבן ,
toibn yunge tsvei oder turtltoibn tsvei nemen zi zol
doves young two or turtledoves two take she shall

איינע פֿאַר אַ בראַנדאָפּפֿער, און איינע פֿאַר אַ זינדאָפּפֿער ; און
un zindopfer a far eine un brandopfer a far eine
and sin offering a for one and olah a for one

shall make kapporah for her, and she shall be teherah *(clean)*.

דער כהן זאָל מכפּר זיין אויף איר, און זי וועט ווערן
vern vet zi un ir oif zain mechaper zol koyen der
become will she and her on be expiate shall kohen the

ריין .
rein
tahor

13 And Hashem spoke unto Moshe and Aharon, saying,

יג און ה׳ האָט געזעדט צו משהן און צו
tsu un Mosheen tsu geredt hot Hashem un
to and Moshe to spoken has Hashem and

אַהרֹנען , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Aharonen
say to so Aaron

[2] When a man shall have in the skin of his basar a swelling, a scab, or bright spot, and it be in the skin of his basar like the nega tzara'at; then he shall be brought unto Aharon the kohen, or unto one of his Banim the kohanim; [3] And the kohen shall examine the nega in the skin of the basar; and when hair in the nega is turned white, and the nega in appearance be deeper than the skin of his basar, it is a nega tzara'at; and the kohen shall examine him, and pronounce him tamei. [4] If the bright spot be white in the skin of his basar, and in appearance be not deeper than the skin, and the hair thereof be not turned white, then the kohen shall quarantine him that hath the nega shivat yamim; [5] And the kohen shall examine him on the yom hashevi'i; and, hinei, if the nega in his sight be unchanged, and

ב אַ מענטש , אַז אויף דער הויט פֿון זיין לייַב וועט זיין אַ
a zain vet laib zain fun hoit der oif az mentsh a
a be will body his of skin the on that man a

געשווילעכץ , אָדער אַ גרינד , אָדער אַ פֿלעק , און וועט
geshvilechts oder a grind oder a flek un vet
swelling or a skin ulcer a or bright spot and will

ווערן אויף דער הויט פֿון זיין לייַב ווי אַן אויסשלאָג פֿון צרעת ,
vern oif der hoit fun zain laib an vi oisshlog fun tsoraas
become on the of skin his body as an rash of disease

זאָל ער געבראַכט ווערן צו אַהרֹן דעם כֹהן , אָדער צו איינעם
zol er gebracht vern tsu Aharon dem koyen oder tsu einem
shall he brought become to Aaron the kohen or to one

פֿון זיינע קינדער די כֹהנים . ג און דער כֹהן זאָל באַקוקן דעם
fun zaine kinder di koyanim un der koyen zol bakukn dem
of his children the kohanim and the kohen shall examine the

אויסשלאָג אויף דער הויט פֿון לייַב , און אויב די האָר אויפֿן אויסשלאָג
oisshlog oif hoit der fun laib un oib di hor oifn oisshlog
rash on skin the of body and if the hair on rash

איז געוואָרן ווייס , און דאָס אויסזען פֿון דעם אויסשלאָג איז
iz gevorn vais un dos oiszen fun dem oisshlog iz
is become having white and the appearance of the rash is

טיפֿער פֿון דער הויט, איז דאָס די פּלאָג פֿון צרעת ; און אַז דער
tifer fun der hoit iz dos di plog fun tsoraas un az der
than deeper skin the is this the plague of leprosy and that the

כֹהן וועט אים זען, זאָל ער אים מאַכן פֿאַר אומריין . ד אויב אָבער
koyen vet im zen zol er im machn far umrein oib ober
kohen will him see shall he him make for unclean if but

דאָס איז אַ ווייַסער פֿלעק אויף דער הויט פֿון זיין לייַב , און זיין
dos iz a vaiser flek oif der hoit fun zain laib un zain
this is a white bright spot on the skin of its body and its

אויסזען איז נישט טיפֿער פֿון דער הויט, און די האָר אויף אים איז
oiszen iz nisht tifer fun hoit der un di hor oif im iz
appearance is not deeper than skin the and the hair on it is

נישט געוואָרן ווייס , זאָל דער כֹהן אײַנשליסן דעם וואָס
nisht gevorn vais zol der koyen ainshlisn dem vos
not become white shall the kohen quarantine the one which

האָט דעם אויסשלאָג אויף זיבן טעג . ה און אַז דער כֹהן וועט אים
hot dem oisshlog oif zibn teg un az der koyen vet im
has the rash on seven days and when the kohen will it

באַקוקן אויפֿן זיבעטן טאָג, ערשט דער אויסשלאָג איז געבליבן בײַ זיין
bakukn oifn zibetn tog ersht der oisshlog iz geblibn bai zain
examine on the seventh day look the rash is remain with its

אויסזען , דער אויסשלאָג האָט זיך נישט פֿאַרשפּרייט אויף דער הויט,
hoit der oif farshpreit nisht zich hot oisshlog der oiszen
skin the on spread not self has rash the appearance

זאָל אים דער כֹּהן אײַנשליסן אַ צווייט מאָל אויף זיבן טעג. [י] און
un teg zibn oif mol tsveit a ainshlisn koyen der im zol
and days seven on time second a quarantine kohen the him shall

אַז דער כֹּהן וועט אים באַקוקן אויפֿן זיבעטן טאָג אַ צווייט מאָל,
mol tsveit a tog zibetn oifn bakukn im vet koyen der az
time second a day seventh on examine it will kohen the when

ערשט דער אויסשלאָג איז מאַט , און דער אויסשלאָג האָט זיך נישט
nisht zich hot oisshlog der un mat iz oisshlog der ersht
not self has rash the and faded is rash the look

פֿאַרשפּרייט אויף דער הויט, זאָל אים דער כֹּהן מאַכן פֿאַר ריין ; אַ
a rein far machn koyen der im zol hoit der oif farshpreit
a tahor for make kohen the him shall skin the on spread

גרינד איז דאָס; און ער זאָל וואַשן זײַנע קלײדער , און זײַן ריין .
rein zain un kleider zaine vashn zol er un dos iz grind
tahor be and garments his wash shall he and this is skin ulcer

[ז] אויב אָבער שפּרייטן וועט זיך פֿאַרשפּרייטן דער גרינד אויף דער הויט
hoit der oif grind der farshpreitn zich vet shpreitn ober oib
skin the on skin ulcer the spread self will spread but if

נאָכדעם ווי ער האָט זיך געוויזן צום כֹּהן פֿאַר זײַן רייניקונג ,
reinikung zain far koyen tsum gevizn zich hot er vi nochdem
purification its for kohen to appeared self has it as after

זאָל ער זיך וויזן צום כֹּהן אַ צווייט מאָל. [ח] און אַז דער כֹּהן
koyen der az un mol tsveit a koyen tsum vaizn zich er zol
kohen the when and time second a kohen to show self it shall

וועט זען , ערשט דער גרינד האָט זיך פֿאַרשפּרייט אויף דער הויט,
hoit der oif farshpreit zich hot grind der ersht zen vet
skin the on spread self has skin ulcer the behold look will

זאָל דער כֹּהן אים מאַכן פֿאַר אומריין; צרעת איז דאָס.
dos iz tsoraas umrein far machn im koyen der zol
this is leprosy unclean for make him kohen the shall

[ט] אַז די פּלאָג פֿון צרעת וועט זײַן אויף אַ מענטשן , זאָל ער
er zol mentshn a oif zain vet tsoraas fun plog di az
he shall men a on be will leprosy of plague the that

געבראַכט ווערן צום כֹּהן . [י] און אַז דער כֹּהן וועט זען , ערשט
ersht zen vet koyen der az un koyen tsum vern gebracht
behold look will kohen the when and kohen to become brought

אַ ווײַס געשווילעכץ איז אויף דער הויט, און זי האָט פֿאַרקערט די האָר
hor di farkert hot zi un hoit der oif iz geshvilechts vaise a
hair the turned has it and skin the on is swelling white a

אין ווײַס , און אַן אָנווּקס פֿון ווילדפֿלייש איז אויף דער געשווילעכץ , [יא] איז
iz geshvilechts der oif iz vildfleish fun onvuks an un vais in
is swelling the on is raw flesh of growth an and white in

דאָס אַן אַלטע צרעת אויף דער הויט פֿון זײַן ליַיב , און דער כֹּהן זאָל
zol koyen der un laib zain fun hoit der oif tsoraas alte an dos
shall kohen the and body his of skin the on leprosy old an this

אים מאַכן פֿאַר אומריין; ער דאַרף אים נישט אײַנשליסן , ווײַל ער
er vorem ainshlisn nisht im darf er umrein far machn im
it for quarantine not it should he unclean for make him

איז אומריין . [יב] און אויב אויסברעכן וועט אויסברעכן די צרעת אויף דער
der oif tsoraas di oisbrechn vet oisbrechn oib un umrein iz
the on leprosy the break out will break out if and unclean is

the nega spread not in the skin; then the kohen shall quarantine him another shivat yamim; [6] And the kohen shall examine him again on the yom hashevi'i; and, hinei, if the nega be somewhat faded, and the nega spread not in the skin, the kohen shall pronounce him tahor; it is but a scab; and he shall wash his clothes, and be tahor. [7] But if the scab spread much abroad in the skin, after that he hath shown himself to the kohen for his tohorah, he shall appear before the kohen again. [8] And if the kohen see that, hinei, the scab spreadeth in the skin, then the kohen shall pronounce him tamei; it is a tzara'at.

[9] When the nega tzara'at is in a man, then he shall be brought unto the kohen; [10] And the kohen shall examine him; and, hinei, if the swelling be white in the skin, and it have turned the hair white, and there be raw basar in the swelling; [11] It is an old tzara'at in the skin of his basar, and the kohen shall pronounce him tamei, and shall not quarantine him; for he is tamei. [12] And if a tzara'at break out abroad in the skin, and the tzara'at

cover all the skin of him
that hath the nega from
his head even to his
foot, wheresoever the
kohen looketh, 13 Then
the kohen shall consider;
and, hinei, if the tzara'at
have covered all his basar,
he shall pronounce him
tahor that hath the nega;
it is all turned white;
he is tahor. 14 But on
the day when raw basar
appeareth in him, he
shall be tamei. 15 And the
kohen shall see the raw
basar, and pronounce
him to be tamei; for the
raw basar is tamei; it is a
tzara'at. 16 Or if the raw
basar turn again, and
be changed unto white,
he shall come unto the
kohen; 17 And the kohen
shall see him; and, hinei,
if the nega be turned
into white, then the
kohen shall pronounce
him tahor that hath
the nega; he is tahor.

18 The basar also, in
which, even in the
skin thereof, was a
boil, and is healed,
19 And in the place
of the boil there be
a white swelling, or
a bright spot, white,
and somewhat reddish,
and it be shown to the
kohen; 20 And if, when
the kohen examine it,
hinei, it be in appearance
deeper than the skin,
and the hair thereof
be turned white; the

הויט, און די צרעת וועט באַדעקן די גאַנצע הויט פֿון דעם וואָס
vos dem fun hoit gantse di badekn vet tsoraas di un hoit
which the one of skin all the the cover will leprosy the and skin

האָט דעם אויסשלאָג פֿון קאָפּ ביז די פֿיס, וווּ נאָר די אויגן פֿון
fun oign di nor vu fis di biz kop fun oisshlog dem hot
of eyes the ever where feet the until head from rash the has

כהן גיבן אַ קוק, יג איז, אַז דער כהן וועט זען, ערשט די צרעת
tsoraas di ersht zen vet koyen der az iz kuk a gibn koyen
leprosy the behold see will kohen the that is look a give kohen

האָט באַדעקט זײַן גאַנצן לײַב, זאָל ער מאַכן דעם וואָס האָט דעם
dem hot vos dem machn er zol laib gantsn zain badekt hot
the has which the make he shall body entire be covered has

אויסשלאָג פֿאַר ריין; ער איז אין גאַנצן געוואָרן וויַיס, איז ער
er iz vais gevorn gantsn in iz er rein far oisshlog
he is white having become all in is he tahor for rash

ריין. יד אָבער דעם טאָג וואָס עס באַווײַזט זיך אויף אים ווילדפֿלייש, זאָל
zol vildfleish im oif zich bavaizt es vos tog dem ober rein
shall raw flesh it on self appears it which day the but tahor

ער וועלן אומריין. טו און אַז דער כהן וועט זען דאָס ווילדפֿלייש, זאָל
zol vildfleish dos zen vet koyen der az un umrein vern er
shall raw flesh the see will kohen the that and unclean become he

ער אים מאַכן פֿאַר אומריין; ווילדפֿלייש דאָס איז אומריין; צרעת איז
iz tsoraas umrein iz dos vildfleish umrein far machn im er
is leprosy unclean is this raw flesh unclean for make him he

דאָס. טז אויב אָבער דאָס ווילדפֿלייש וועט ווידער ווערן, וויַיס, זאָל ער
er zol vais vern vider vet vildfleish dos ober oib dos
he shall white become again will raw flesh this but if this

קומען צום כהן. יז און אַז דער כהן וועט אים באַקוקן, ערשט דער
der ersht bakukn im vet koyen der az un koyen tsum kumen
the look examine him will kohen the that and kohen to come

אויסשלאָג איז געוואָרן וויַיס, זאָל דער כהן מאַכן דעם וואָס
vos dem machn koyen der zol vais gevorn iz oisshlog
which the make kohen the shall white having become is rash

האָט דעם אויסשלאָג, פֿאַר ריין; ער איז ריין.
rein iz er rein far oisshlog dem hot
tahor is he tahor for rash the has

יח און אַז לײַב, אַז בײַ אים אויף זײַן הויט וועט זײַן אַן אויסשיט,
oisshit an zain vet hoit zain oif im bai az laib a un
skin eruption an be will skin its on it with that body a and

און ער וועט פֿאַרהיילט, יט און אויף דעם אָרט פֿון דעם אויסשיט
oisshit dem fun ort dem oif un farheilt vet er un
skin eruption the of place the on and healed will it and

וועט ווערן אַ ווײַסע געשוויולעכץ, אָדער אַ רויטלעך ווײַסער פֿלעק,
flek vaiser roitlech a oder geshvilechts vaise a vern vet
bright spot whiter red a or swelling white a become will

זאָל ער באַווײַזן ווערן צום כהן. כ און אַז דער כהן וועט זען,
zen vet koyen der az un koyen tsum vern bavizn er zol
see will kohen the that and kohen to become shown he shall

ערשט דאָס אויסזען דערפֿון איז נידעריקער פֿון דער הויט, און די
di un hoit der fun nideriker iz derfun oiszen dos ersht
the and skin the than gone down is thereof appearance the behold

האָר דערויף איז געוואָרן וויַיס, זאָל דער כהן אים מאַכן פֿאַר
far machn im koyen der zol vais gevorn iz deroif hor
for make him kohen the shall white having become is thereon hair

kohen shall pronounce him tamei; it is a nega tzara'at broken out of the boil. [21] But if the kohen examine it, and, hinei, there be no white hair therein, and if it be not deeper than the skin, but be somewhat faded, then the kohen shall quarantine him shivat yamim; [22] And if it spread much abroad in the skin, then the kohen shall pronounce him tamei; it is a nega. [23] But if the bright spot stay in its place, and spread not, it is a burning boil; and the kohen shall pronounce him tahor.

אומריין; די פלאָג פֿון צרעת איז דאָס, וואָס האָט אויסגעבראָכן אויף
oif oisgebrachn hot vos dos iz tsoraas fun plog di umrein
on broken out has which this is leprosy of plague the unclean

דעם אויסשיט . כא און אַז דער כֹהן וועט עס באַקוקן , ערשט
ersht bakukn es vet koyen der az un oisshit dem
behold examine it will kohen the when and skin eruption the

ווייַס האָר איז דערויף נישטאָ, און עס איז נישט נידעריקער פֿון דער
der fun nideriker nisht iz es un nishto deroif iz hor vaise
the from gone down not is it and not thereon is hair white

הויט, און עס איז מאַט , זאָל אים דער כֹהן איינשליסן אויף זיבן טעג.
teg zibn oif ainshlisn koyen der im zol mat iz es un hoit
days seven on quarantine kohen the him shall faded is it and skin

כב אויב אָבער שפרייטן וועט עס זיך פֿאַרשפרייטן אויף דער הויט, זאָל
zol hoit der oif farshpreitn zich es vet shpreitn ober oib
shall skin the on spread self it will spread but if

דער כֹהן אים מאַכן פֿאַר אומריין; די פלאָג איז דאָס. כג און אויב
oib un dos iz plog di umrein far machn im koyen der
if and this is plague the unclean for make him kohen the

דער פֿלעק שטייט אויף זיין אָרט , ער האָט זיך נישט פֿאַרשפרייט,
farshpreit nisht zich hot er ort zain oif shteit flek der
spread not self has it place its on stand bright spot the

איז דאָס דער צייכן פֿון דעם אויסשיט , און דער כֹהן זאָל אים
im zol koyen der un oisshit dem fun tseichn der dos iz
him shall kohen the and skin eruption the of sign the this is

מאַכן פֿאַר ריין .
rein far machn
tahor for make

[24] Or if there be any basar, in the skin whereof there is a hot burning, and the raw basar that burneth have a white bright spot, somewhat reddish, or white, [25] Then the kohen shall examine it; and, hinei, if the hair in the bright spot be turned white, and it be in appearance deeper than the skin, it is a tzara'at broken out of the burning; therefore the kohen shall pronounce him tamei; it is the nega tzara'at. [26] But if the kohen examine it, and, hinei, there be no white hair in the bright spot, and it be no deeper than the other skin,

כד אָדער אַ לייַב , אַז אויף זיין הויט וועט זיין אַ ברען פֿון פֿייַער,
faier fun bren a zain vet hoit zain oif az laib a oder
fire of burn a be will skin its on that body a or

און דער אָנווווקס פֿון דעם ברען וועט ווערן אַ רויטלעך וויַסער אָדער
oder vaiser roitlech a vern vet bren dem fun onvuks der un
or whiter red a become will burn the of growth the and

אַ וויַסער פֿלעק , כה און דער כֹהן וועט עס באַקוקן , ערשט
ersht bakukn es vet koyen der un flek vaiser a
behold examine it will kohen the and bright spot whiter a

די האָר אויף דעם פֿלעק איז געוואָרן וויַס , און דאָס
dos un vais gevorn iz flek dem oif hor di
the and white having become is bright spot the on hair the

אויסזען דערפֿון איז טיפֿער פֿון דער הויט, איז דאָס אַ צרעת
tsoraas a dos iz hoit der fun tifer iz derfun oiszen
leprosy a this is skin the than deeper is thereof appearance

וואָס האָט אויסגעבראָכן אויפֿן ברען, און דער כֹהן זאָל אים
im zol koyen der un bren oifn oisgebrachn hot vos
him shall kohen the and burn on broken out has which

מאַכן פֿאַר אומריין; די פלאָג פֿון צרעת איז דאָס. כו אויב אָבער
ober oib dos iz tsoraas fun plog di umrein far machn
but if this is leprosy of plague the unclean for make

דער כֹהן וועט עס באַקוקן , ערשט וויַסע האָר איז אויפֿן פֿלעק
flek oifn iz hor vaise ersht bakukn es vet koyen der
bright spot on is hair white behold examine it will kohen the

נישטאָ, און עס איז נישט נידעריקער פֿון דער הויט, און עס איז
iz es un hoit der fun nideriker nisht iz es un nishto
is it and skin the from gone down not is it and not

but be dim, then the kohen shall quarantine him shivat yamim;
27 And the kohen shall examine him on the yom hashevi'i; and if it be spread much abroad in the skin, then the kohen shall pronounce him tamei; it is a nega tzara'at.
28 And if the bright spot stay in its place, and spread not in the skin, but it be dim, it is a swelling of the burn, and the kohen shall pronounce him tahor; for it is an inflammation of the burning.

29 If an ish or isha have a nega upon the head or the chin,
30 Then the kohen shall examine the nega, and, hinei, if it be in appearance deeper than the skin, and there be in it a yellow thin hair, then the kohen shall pronounce him tamei; it is a scale, even a tzara'at upon the head or chin.
31 And if the kohen examine the nega of the scale, and, hinei, it be not in appearance deeper than the skin, and that there is no black hair in it, then the kohen shall quarantine him that hath the nega of the scale shivat yamim;
32 And in the yom hashevi'i the

מאַט , זאָל אים דער כֹהן איינשליסן אויף זיבן טעג . כז און דער
der un teg zibn oif ainshlisn koyen der im zol mat
the and days seven on quarantine kohen the him shall faded

כֹהן זאָל אים באַקוקן אויפֿן זיבעטן טאָג; אויב שפּרייטן האָט
hot shpreitn oib tog zibetn oifn bakukn im zol koyen
has spread if day seventh on examine him shall kohen

עס זיך פֿאַרשפּרייט אויף דער הויט, זאָל אים דער כֹהן מאַכן
machn koyen der im zol hoit der oif farshpreit zich es
make kohen the him shall skin the on spread self it

פֿאַר אומריין ; די פּלאָגע פֿון צרעת איז דאָס. כח אויב אָבער דער
der ober oib dos iz tsoraas fun plog di umrein far
the but if this is disease of plague the unclean for

פֿלעק שטייט אויף זיין אָרט , עס האָט זיך נישט פֿאַרשפּרייט
farshpreit nisht zich hot es ort zain oif shteit flek
spread not self has it place its on stand bright spot

אויף דער הויט, און עס איז מאַט , איז דאָס אַ געשווילעכץ פֿון דעם
dem fun geshvilechts a dos iz mat iz es un hoit der oif
the of swelling a this is faded is it and skin the on

ברענ, און דער כֹהן זאָל אים מאַכן פֿאַר ריין ; וואָרעם דער
der vorem rein far machn im zol koyen der un bren
the for tahor for make him shall kohen the and burn

צייכן פֿון דעם ברענ איז דאָס.
dos iz bren dem fun tseichn
this is burning the of sign

כט און אַ מאַן אָדער אַ פֿרוי , אַז ביי זיי וועט זיין אַן אויסשלאָג
oisshlog an zain vet zei bai az froi a oder man a un
rash a be will them with that woman a or man a and

אויפֿן קאָפּ אָדער אין באָרד, ל און דער כֹהן וועט באַקוקן דעם
dem bakukn vet koyen der un bord in oder kop oifn
the examine will kohen the and beard in or head on

אויסשלאָג, ערשט דאָס אויסזען דערפֿון איז טיפֿער פֿון דער הויט,
hoit der fun tifer iz derfun oiszen dos ersht oisshlog
skin the than deeper is thereof appearance this behold rash

און דערויף איז געלע דינע האָר, זאָל דער כֹהן אים מאַכן פֿאַר
far machn im koyen der zol hor dine gele iz deroif un
for make him kohen the shall hair thin yellow is thereon and

אומריין ; שלעכטע קרענ איז דאָס, צרעת פֿון קאָפּ אָדער פֿון באָרד
bord fun oder kop fun tsoraas dos iz krets shlechte umrein
beard of or head of leprosy this is scabies bad unclean

איז דאָס. לא און אַז דער כֹהן וועט באַקוקן דעם אויסשלאָג פֿון די
di fun oisshlog dem bakukn vet koyen der az un dos iz
the of rash the examine will kohen the when and this is

שלעכטע קרענ , ערשט זיין אויסזען איז נישט טיפֿער פֿון דער
der fun tifer nisht iz oiszen zain ersht krets shlechte
the than deeper not is appearance its behold scabies bad

הויט, און שוואַרצע האָר איז דערויף נישטאָ, זאָל דער כֹהן איינשליסן
ainshlisn koyen der zol nishto deroif iz hor shvartse un hoit
quarantine kohen the shall not thereon is hair black and skin

דעם וואָס האָט אויסשלאָג פֿון די שלעכטע קרענ , אויף זיבן
zibn oif krets shlechte di fun oisshlog dem hot vos dem
seven on scabies bad the of rash the has which the one

טעג . לב און אַז דער כֹהן וועט באַקוקן דעם אויסשלאָג אויפֿן זיבעטן
zibetn oifn oisshlog dem bakukn vet koyen der az un teg
seventh on rash the examine will kohen the that and days

טָאג, ערשט די שלעכטע קרעץ האָבן זיך נישט פַֿאַרשפּרייט, און
un farshpreit nisht zich hobn krets shlechte di ersht tog
and spread not self have scabies bad the behold day

געלע האָר איז דערויף נישטאָ, און דאָס אויסזען פֿון די שלעכטע
shlechte di fun oiszen dos un nishto deroif iz hor gele
bad the of appearance this and not thereon is hair yellow

קרעץ איז נישט טיפֿער פֿון דער הויט, לג זאָל ער זיך אָפּגאָלן, און
un opgolen zich er zol hoit der fun tifer nisht iz krets
and shave self he shall skin the than deeper not is scabies

די שלעכטע קרעץ זאָל ער נישט אָפּגאָלן; און דער כֹּהן זאָל
zol koyen der un opgolen nisht er zol krets shlechte di
shall kohen the and shave not he shall scabies bad the

אײַנשליסן דעם וואָס האָט די שלעכטע קרעץ אַ צווייט מאָל
mol tsveit a krets shlechte di hot vos dem ainshlisn
time second a scabies bad the has which the one quarantine

אויף זיבן טעג. לד און אַז דער כֹּהן וועט באַקוקן די שלעכטע
shlechte di bakukn vet koyen der az un teg zibn oif
bad the examine will kohen the that and days seven on

קרעץ אויפֿן זיבעטן טאָג, ערשט די שלעכטע קרעץ האָבן זיך נישט
nisht zich hobn krets shlechte di ersht tog zibetn oifn krets
not self have scabies bad the behold day seventh on scabies

פַֿאַרשפּרייט אויף דער הויט, און זייער אויסזען איז נישט טיפֿער
tifer nisht iz oiszen zeyer un hoit der oif farshpreit
deeper not is appearance their and skin the on spread

פֿון דער הויט, זאָל אים דער כֹּהן מאַכן פֿאַר ריין; און ער זאָל
zol er un rein far machn koyen der im zol hoit der fun
shall he and tahor for make kohen the him shall skin the than

וואַשן זײַנע קלײדער, און זײַן ריין. לה אויב אָבער שפּרייט וועלן זיך
zich veln shpreitn ober oib rein zain un kleider zaine vashn
self will spread but if tahor be and garments his wash

פַֿאַרשפּרייט די שלעכטע קרעץ אויף דער הויט נאָך זײַן רייניקונג,
reinikung zain noch hoit der oif krets shlechte di farshpreitn
purification his after skin the on scabies bad the spread

לו און דער כֹּהן וועט אים באַקוקן, ערשט די שלעכטע קרעץ האָבן
hobn krets shlechte di ersht bakukn im vet koyen der un
have scabies bad the behold examine him will kohen the and

זיך פַֿאַרשפּרייט אויף דער הויט, דאַרף דער כֹּהן נישט זוכן קיין
kein zuchn nisht koyen der darf hoit der oif farshpreit zich
any seek not kohen the should skin the on spread self

געלע האָר: ער איז אומריין. לז אויב אָבער די שלעכטע קרעץ זײַנען
zainen krets shlechte di ober oib umrein iz er hor gele
are scabies bad the but if unclean is he hair yellow

געבליבן בײַ זייער אויסזען, און שוואַרצע האָר איז אויסגעוואַקסן
oisgevaksn iz hor shvartse un oiszen zeyer bai geblibn
springs up is hair black and appearance their by remaining

דערויף, זײַנען די שלעכטע קרעץ פַֿאַרהיילט; ער איז ריין, און דער
der un rein iz er farheilt krets shlechte di zainen deroif
the and tahor is he healed scabies bad the are on it

כֹּהן זאָל אים מאַכן פֿאַר ריין. לח און אַ מאַן אָדער אַ פֿרוי, אַז
az froi a oder man a un rein far machn im zol koyen
that woman a or man a and tahor for make him shall kohen

אויף דער הויט פֿון זייער ליַיב וועלן זײַן פֿלעקן, ווײַס פֿלעקן,
flekn vaise flekn zain veln laib zeyer fun hoit der oif
bright spot white bright spot be will body their of skin the on

kohen shall examine the nega; and, hinei, if the scale spread not, and there be in it no yellow hair, and the scale be not in appearance deeper than the skin, [33] He shall be shaven, but the scale shall he not shave; and the kohen shall quarantine him that hath the scale another shivat yamim; [34] And in the yom hashevi'i the kohen shall examine the scale; and, hinei, if the scale be not spread in the skin, nor be in appearance deeper than the skin, then the kohen shall pronounce him tahor; and he shall wash his clothes, and be tahor. [35] But if the scale spread much in the skin after his tohorah, [36] Then the kohen shall examine him; and, hinei, if the scale be spread in the skin, the kohen need not seek for yellow hair; he is tamei. [37] But if the scale be in his sight unchanged, and that there is black hair grown up therein; the scale is healed, he is tahor; and the kohen shall pronounce him tahor. [38] If an ish also or an isha have in the skin of their basar bright spots, even white bright spots, [39] Then the kohen shall examine; and,

hinei, if the bright spots in the skin of their basar be faint white, it is a bohak spot that groweth in the skin; he is tahor.

[40] And the man whose hair is fallen off his head, he is bald; yet is he tahor. [41] And he that hath his hair fallen off from the front of his scalp, he is bald at the forehead; yet is he tahor. [42] And if there be in the bald head, or bald forehead, a white reddish nega, it is a tzara'at breaking out in his bald head, or his bald forehead. [43] Then the kohen shall examine it; and, hinei, if the swelling of the nega be white reddish in his bald head, or in his bald forehead, as the tzara'at appeareth in the skin of the basar, [44] He is an ish tzaru'a, he is tamei; the kohen shall pronounce him utterly tamei; his nega is in his head.

[45] And the tzaru'a in whom the nega is, his clothes shall be torn, and his head bare, and he shall put a covering upon his lower face, and shall cry, Tamei! Tamei! [46] All the days wherein the nega

לט און דער כהן וועט אַ קוק טאָן, ערשט די פֿלעקן אויף דער הויט
hoit der oif flekn di ersht ton kuk a vet koyen der un
skin the on bright spot the behold do look a will kohen the and

פֿון זייער ליַיב זיַינען מאַט ווייס , איז דאָס אַ לישאַי וואָס האָט
hot vos lishai a dos iz veis mat zainen laib zeyer fun
has which skin fungus a this is know faded are body their of

אויסגעבראָכן אויף דער הויט; ער איז רײן .
rein iz er hoit der oif oisgebrachn
tahor is he skin the on broken out

מ און אַ מאַן, אַז זײַן קאָפּ וועט אויסקריכן , האָט ער אַ פּליך ;
plich a er hot oiskrichn vet kop zain az man a un
bald spot a he has wearing thin will head his that man a and

ער איז רײן . מא און אויב זײַן קאָפּ וועט אויסקריכן צו דער זײַט פֿון
fun zait der tsu oiskrichn vet kop zain oib un rein iz er
of side the to wearing thin will head his if and tahor is he

זײַן פּנים , האָט ער אַ פֿאָדערפּליך ; ער איז רײן . מב אויב אָבער אויף
zain ponem a er hot foderplich a er iz rein oib ober oif
his face a he has bald forehead a he is tahor but if on

דעם הינטערפּליך אָדער אויף דעם פֿאָדערפּליך וועט זײַן אַ רויטלעך
roitlech a zain vet foderplich dem oif oder hinterplich dem
red a be will bald forehead the on or rear baldness the

וויַסער אויסשלאָג, איז דאָס אַ צרעת וואָס ברעכט אויס אויף זײַן
zain oif ois brecht vos tsoraas a dos iz oisshlog vaiser
his on out breaks which leprosy a this is rash whiter

פֿאָדערפּליך אָדער אויף זײַן הינטערפּליך . מג און אַז דער כהן
koyen der az un hinterplich zain oif oder foderplich
kohen the when and rear baldness his on or bald forehead

וועט אים באַקוקן , ערשט די געשווילעכץ פֿון דעם אויסשלאָג איז
iz oisshlog dem fun geshvilechts di ersht bakukn im vet
is rash the of swelling the behold examine it will

רויטלעך וויַס אויף זײַן הינטערפּליך אָדער אויף זײַן פֿאָדערפּליך ,
foderplich zain oif oder hinterplich zain oif vais roitlech
bald forehead his on or rear baldness his on white red

אַזוי ווי דאָס אויסזען פֿון צרעת אויף דער הויט פֿון ליַיב , מד איז ער
er iz laib fun hoit der oif tsoraas fun oiszen dos vi azoi
he is body of skin the on leprosy of appearance this as thus

אַ מאַן אַ מצורע ; אומריין איז ער; פֿאַר אומריין זאָל אים מאַכן דער
der machn im zol umrein far er iz umrein Metsora a man a
the make him shall unclean for he is unclean leprous a man a

כהן ; ער האָט די פּלאָג אויף זײַן קאָפּ.
kop zain oif plog di hot er koyen
head his on plague the has he kohen

מה און דער מצורע וואָס די פּלאָג איז אויף אים,
im oif iz plog di vos Metsora der un
him on is plague the which leprous the and

זיַינע קליידער זאָלן זיַין צעריסן, און זײַן קאָפּ זאָל זיַין
zain zol kop zain un tserisn zain zoln kleider zaine
be shall head his and torn be shall garments his

פֿאַרוואַקסן, און זיַין אויבערשטע ליפּ זאָל ער פֿאַרדעקן,
fardekn er zol lip oibershte zain un farvaksn
conceal he shall lip upper his and overgrown

און טמא ! טמא ! זאָל ער אויסרופֿן. מו אַלע טעג וואָס
vos teg ale oisrufn er zol tome tome un
which days all call out he shall unclean unclean and

shall be in him he shall be tamei; he is tamei; he shall live alone; outside the machaneh shall his moshav be.

דִּי פְלָאָג אִיז אוֹיף אִים, זָאל עֶר זִיצֶן אוּמרַיין; אוּמרַיין
umrein umrein zain er zol im oif iz plog di
unclean unclean be he shall him on is plague the

אִיז עֶר; אַלַיין זָאל עֶר זִיצֶן, אוֹיסֶן לַאגֶער זָאל זִיין זִיצֶן
zain zain zol lager oisn zitsn er zol alein er iz
his be shall camp outside sit he shall alone he is

ווֹוינוּנג.
voinung
dwelling

[47] When a garment has the nega tzara'at in it, whether it be a wool garment, or a linen garment; [48] Whether it be in the warp, or woof; of linen, or of wool; whether in a leather, or in anything made of leather; [49] And if the nega be greenish or reddish in the garment, or in the leather, either in the warp, or in the woof, or in any thing of leather, it is a nega tzara'at, and shall be shown unto the kohen; [50] And the kohen shall examine the nega, and quarantine it that hath the nega shivat yamim;

[51] And he shall examine the nega on the yom hashevi'i; if the nega be spread in the garment, either in the warp, or in the woof, or in a leather, or in any work that is made of leather, the nega is a malignant tzara'at; it is tamei. [52] He shall therefore burn that

[מז] אוּן אַז דִי פְלָאָג פוּן צָרעַת וועט זִיין אִין אַ בֶגֶד, אִין
in beged a in zain vet tsoraas fun plog di az un
in garment a in be will leprosy of plague the when and

אַ וואָלֶענֶם בֶגֶד, אָדֶער אִין אַ פְלַאקסֶענֶם בֶגֶד, [מח] אָדֶער אִין
a volenem a in oder beged flaksenem a in oder beged
a wool garment or a linen garment or

גרוּנטווּעב, אָדֶער אִין דוּרכווּאַרֶף, פוּן פְלַאקס, צִי פוּן
gruntveb oder in durchvarf fun flaks tsi fun
foundation weave or in through thread of flax or of

וואָל, אָדֶער אִין אַ פֶעל, אָדֶער אִין וואָסער עס אִיז אַרבֶעט פוּן
vol oder in a fel oder in voser es iz arbet fun
wool or in a hide or in any manner of it is work of

פֶעל; [מט] אוּן דער אוֹיסשלאָג וועט זִיין גרִינלעך אָדֶער רוֹיטלעך אִין דעם
fel dem in roitlech oder grinlech zain vet oisshlog der un
hide the in red or green be will rash the and

בגד, אָדֶער אִין דעם פֶעל, אָדֶער אִין דעם גרוּנטווּעב, אָדֶער
beged oder in dem fel oder in dem gruntveb oder
garment or in the hide or in the foundation weave or

אִין דעם דוּרכווּאַרֶף, אָדֶער אִין וואָסער עס אִיז זאַך פוּן
dem in durchvarf oder in voser es iz zach fun
the in through thread of in manner any it is thing of

פֶעל, אִיז דאָס דִי פְלָאג פוּן צָרעַת, אוּן עס זָאל בַאַווִיזן וועֶרן
fel dos di plog fun tsoraas un es zol bavizn vern
hide this is the plague of leprosy and it shall shown become

צוּם כֹּהֵן. [נ] אוּן אַז דער כֹּהֵן וועט באַקוקן דעם אוֹיסשלאָג, זָאל
tsum koyen un az der koyen vet bakukn dem oisshlog zol
to kohen and when the kohen will examine the rash shall

עֶר אִינשליסֶן דאָס וואָס האָט דעם אוֹיסשלאָג, אוֹיף זִיבֶן טעג.
er ainshlisn dos vos hot dem oisshlog oif zibn teg
he quarantine which has the rash on seven days

[נא] אוּן אַז עֶר וועט זען דעם אוֹיסשלאָג אוֹיפֶן זִיבעטֶן טאָג,
un az er vet zen dem oisshlog oifn zibetn tog
and when he will examine the rash on seventh day

אַז דער אוֹיסשלאָג האָט זִיך פַאַרשפּרַייט אִין דעם בֶגֶד, אָדֶער
az der oisshlog hot zich farshpreit in dem beged oder
that the rash has self spread in the garment or

אִין דעם גרוּנטווּעב, אָדֶער אִין דעם דוּרכווּאַרֶף, אָדֶער
in dem gruntveb oder in dem durchvarf oder
in the foundation weave or in the through thread or

דעם פֶעל – וואָס נאָר פַאַר אַן אַרבעט עס איז געמאַכט פוּן פֶעל –
dem fel vos nor far an arbet es iz gemacht fun fel
the hide what ever for a work it is made of hide

איז דער אוֹיסשלאָג אַן עסיקע צָרעַת; אוּמרַיין איז עֶר. [נב] אוּן מע
iz der oisshlog an esike tsoraas umrein iz er un me
is the rash an corrosive leprosy unclean he is and one

זאָל פַֿאַרברענען דעם בגד , אָדער דעם אָדער , גרונטוועב אָדער ,
zol farbrenen dem beged dem oder gruntveb oder
shall burn up the garment the whether foundation weave or

דעם דורכוואַרף , פֿון וואָל צי פֿון פֿלאַקס, אָדער וואָס נאָר פַֿאַר
dem durchvarf fun vol tsi fun flaks oder vos nor far
the through thread of or wool of flax or what ever for

אַ זאַך פֿון פֿעל וואָס דער אויסשלאָג ווערט זיין דערין; וואָרעם אַן
a zach fun fel vos der oisshlog vet zain derin vorem an
a thing of hide which the rash will be in it because a

עסיקע צרעת איז דאָס; אין פֿייער מוז עס פַֿאַרברענט ווערן . נג אויב
esike tsoraas iz dos in faier muz es farbrent vern oib
corrosive leprosy is this in fire it must burned become if

אָבער דער כֹּהן וועט זען , ערשט דער אויסשלאָג האָט זיך נישט
ober der koyen vet zen ersht der oisshlog hot zich nisht
but the kohen will examine behold the rash has self not

פַֿאַרשפרייט אין דעם בגד , אָדער אין דעם אָדער , גרונטוועב אָדער ,
farshpreit in dem beged in oder dem in oder gruntveb oder
spread in the garment in or the foundation weave or

אין דעם דורכוואַרף , אָדער אין וואָסער עס איז זאַך פֿון
in dem durchvarf oder in voser es iz zach fun
in the through thread or in water it is thing of

פֿעל, נד זאָל דער כֹּהן הייסן מע זאָל וואַשן דאָס וואָס דער
fel der vos dos vashn zol me heisn koyen der zol fel
hide the which this wash shall they command kohen the shall

אויסשלאָג איז דערין, און ער זאָל עס איינשליסן אַ צווייט מאָל אויף
oif mol tsveit a ainshlisn es zol er un derin iz oisshlog
on time second a quarantine it shall he and in it is rash

זיבן טעג . נה און אַז דער כֹּהן וועט זען, נאָכדעם ווי מע האָט
zibn teg un az der koyen vet zen nochdem vi me hot
seven days and when the kohen will see after as one has

געוואַשן דעם אויסשלאָג, ערשט דער אויסשלאָג האָט נישט געביטן זיין
gevashn dem oisshlog ersht der oisshlog hot nisht gebitn zain
washed the rash look the rash has not changed its

אָנבליק , הגם דער אויסשלאָג האָט זיך נישט פַֿאַרשפרייט, איז
onblik hagam der oisshlog hot zich nisht farshpreit iz
appearance though the rash has self not spread is

דאָס אומריין; אין פֿייער זאָלסטו עס פַֿאַרברענען. אַן אויסעסונג איז דאָס,
dos umrein in faier zolstu es farbrenen an oisesung iz dos
this unclean in fire you shall it burn up an eat away is this

סיי דאָס איז אויף דער לינקער זייט, סיי אויף דער רעכטער. נו און
sai dos iz oif der linker zait sai oif der rechter un
whether this is on the left side whether on the right and

אויב דער כֹּהן וועט זען, ערשט דער אויסשלאָג איז געוואָרן
oib der koyen vet zen ersht der oisshlog iz gevorn
if the kohen will see behold the rash is become having

מאַט נאָכדעם ווי מע האָט אים געוואַשן, זאָל ער אים אַראָפּרייסן פֿון
mat nochdem vi me hot im gevashn zol er im aropraisn fun
faded after as one has him washed shall he it tear from

דעם בגד , אָדער פֿון דעם פֿעל, אָדער פֿון דעם גרונטוועב ,
dem beged oder fun dem fel oder fun dem gruntveb
the garment or of the hide or of the foundation weave

אָדער פֿון דעם דורכוואַרף . נז און אויב ער ווערט זיך ווידער באַווייזן
oder fun dem durchvarf un oib er vet zich vider bavaizn
or of the through thread and if it will self again appear

garment, whether warp or woof, in wool or in linen, or any thing of leather, wherein the nega is; for it is a malignant tzara'at; it shall be burned in the eish. 53 And if the kohen shall examine, and, hinei, the nega be not spread in the garment, either in the warp, or in the woof, or in anything of leather, 54 Then the kohen shall command that they wash the thing wherein the nega is, and he shall quarantine it another shivat yamim; 55 And the kohen shall examine the nega, after that it is washed; and, hinei, if the nega has not changed its appearance, and the nega be not spread, it is tamei; thou shalt burn it in the eish; whether the eating away hath brought bareness in the front or back. 56 And if the kohen examine, and, hinei, the nega be somewhat faded after the washing of it, then he shall tear it out of the garment, or out of the leather, or out of the warp, or out of the woof; 57 And if it appear still in the garment, either

in the warp, or in the woof, or in any thing of leather, it is a spreading nega; thou shalt burn that wherein the nega is with eish. [58] And the garment, either warp, or woof, or whatsoever thing of leather it be, which thou shalt wash, if the nega be departed from them, then it shall be washed the second time, and shall be tahor.

[59] This is the torah of the nega tzara'at in a garment of wool or linen, either in the warp, or woof, or any thing of leather, to pronounce it tahor, or to pronounce it tamei.

אין דעם בגד , אָדער אין דעם גרונטוועב , אָדער אין דעם
dem in oder gruntveb dem in oder beged dem in
the in or foundation weave the in or garment the in

דורכווּאַרף , אָדער אין וואָסער עס איז זאַך פֿון פּעל – ברעכט
brecht fel fun zach iz es voser in oder durchvarf
breaks hide of thing is it any manner of in or through thread

דאָס אויס; זאָלסטו אין פֿײַער פֿאַרברענען דאָס וואָס דער אויסשלאָג איז
iz oisshlog der vos dos farbrenen faier in zolstu ois dos
is rash the which this burn up fire in shall you out this

דערין. נח און דער בגד , אָדער דער גרונטוועב , אָדער דער
der oder gruntveb der oder beged der un derin
the or foundation weave the or garment the and in it

דורכווּאַרף , אָדער וואָסער עס איז זאַך פֿון פּעל, וואָס דו
du vos fel fun zach iz es voser oder durchvarf
you which hide of thing is it any manner of or through thread

וועסט וואַשן און דער אויסשלאָג וועט זיך אָפּטאָן דערפֿון, זאָל געוואַשן
gevashn zol derfun opton zich vet oisshlog der un vashn vest
washed shall thereof remove self will rash the and wash will

ווערן אַ צווייט מאָל, און זײַן ריין .
rein zain un mol tsveit a vern
tahor be and time second a become

נט דאָס איז דער דין פֿון דער פּלאָג פֿון צרעת
tsoraas fun plog der fun din der iz dos
leprosy of plague the of law the is this

אין אַ בגד פֿון וואָלּ אָדער פֿלאַקס, אָדער אין
in oder flaks oder vol fun beged a in
in or flax or wool of garment a in

גרונטוועב , אָדער אין דורכווּאַרף , אָדער אין
in oder durchvarf in oder gruntveb
in or through thread in or foundation weave

וואָסער עס איז זאַך פֿון פּעל, דאָס צו מאַכן פֿאַר
far machn tsu dos fel fun zach iz es voser
for make to this hide of thing is it any manner of

ריין , אָדער דאָס צו מאַכן פֿאַר אומריין .
umrein far machn tsu dos oder rein
unclean for make to this or tahor

METZORA

מצורע

14 And Hashem spoke unto Moshe, saying, [2] This shall be the torat hametzora in the yom of his tohorah: he shall be brought unto the kohen; [3] And the kohen shall go forth outside the machaneh; and the kohen shall examine, and, hinei, if the nega tzara'at be healed in the afflicted person, [4] Then

יד

און ה האָט געזעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן : ב דאָס
dos zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
this say to so Moshe to spoken has Hashem and

זאָל זײַן דער דין פֿון מצורע אין טאָג פֿון זײַן ריניקונג :
reinikung zain fun tog in Metsora fun din der zain zol
purification his of day in leprous of law the be shall

ער זאָל געבראַכט ווערן צום כֹהן . ג און דער כֹהן זאָל
zol koyen der un koyen tsum vern gebracht zol er
shall kohen the and kohen to become brought shall he

אַרויסגיין אויסן לאַגער, און אַז דער כֹהן וועט זען , ערשט די
di ersht zen vet koyen der az un lager oisn aroisgein
the behold look will kohen the when and camp outside go out

פֿלאָג פֿון צרעת איז פֿאַרהיילט אויפֿן מצורע , ד זאָל דער כֹהן
koyen der zol Metsora oifn farheilt iz tsoraas fun plog
kohen the shall leprous on healed is leprosy of plague

shall the kohen command to take for him that is to be cleansed two birds alive and tehorot, and cedar wood, and scarlet thread, and hyssop; [5] And the kohen shall command that one of the birds be shachat in a clay vessel over mayim chayyim; [6] As for the living bird, he shall take it, and the cedar wood, and the scarlet thread, and the hyssop, and shall dip them and the living bird in the dahm of the bird that was killed over the mayim chayyim; [7] And he shall sprinkle upon him that is to be made tahor from the tzara'at seven times, and shall pronounce him tahor, and shall release the living bird into the open field. [8] And he that is to be made tahor shall wash his clothes, and shave off all his hair, and wash himself in mayim, that he may be tahor; and after that he shall come into the machaneh, and shall wait outside of his ohel seven days. [9] But it shall be on the yom hashevi'i, that he shall shave all his hair off his head and his beard and his eyebrows, even all his hair he shall shave off; and he shall wash his clothes, also he shall wash his basar in mayim, and he shall be tahor. [10] And on the yom hashemini he shall take

הייסן מע זאָל נעמען פַֿאַר דעם וואָס רייניקט זיך
heisn me zol nemen far dem vos reinikt zich
shall one command take for the one who being cleansed self

צוויי לעבעדיקע ריינע פֿויגלען, און צעדערהאָלץ, און רויטער פַֿאָדעם,
tsvei lebedike reine foiglen un tsederholts un roiter fodem
two living clean birds and cedar wood and red thread

און אֵזוֹבֿ-גראָז. ה און דער כהן זאָל הייסן מע זאָל שעכטן
un ezov-groz un der koyen zol heisn me zol shechtn
and hyssop and the kohen shall one command shall slaughter

איין פֿויגל אין אַ ליימענער כּלי איבער לעבעדיקע וואַסער. ו דעם
ein foigel in a leimener keile iber lebedike vaser dem
one bird in a clay vessel over living water the

לעבעדיקן פֿויגל, אים זאָל ער נעמען, און דאָס צעדערהאָלץ, און דאָס
lebedikn foigel, im zol er nemen un tsederholts dos un dos
living bird it shall he take and cedar wood this and

רויטער פַֿאָדעם, און דאָס אֵזוֹבֿ-גראָז, און איינטונקען זיי און דעם
roiter fodem, un dos ezov-groz un aintunken zei un dem
red thread and hyssop and dip them and the

לעבעדיקן פֿויגל אין דעם בלוט פֿון דעם פֿויגל וואָס איז געשאָכטן
lebedikn foigel dem fun blut dem foigel vos iz geshochtn
living bird the of blood the in bird which is slaughtered

געווואָרן איבערן לעבעדיקן וואַסער. ז און ער זאָל שפּריצן
gevorn ibern lebedikn vaser un er zol shpritsn
having become over living water and he shall sprinkle

אויף דעם וואָס רייניקט זיך פֿון דער צרעת, זיבן
oif dem vos reinikt zich fun der tsoraas, zibn
on the one which is cleansed self being from the leprosy seven

מאָל, און אים מאַכן ריין; און ער זאָל אַוועקלאָזן דעם לעבעדיקן
mol, un im machn rein un er zol aveklozn dem lebedikn
times and him make tahor and he shall release the living

פֿויגל אויפֿן פּנים פֿעלד. ח און דער וואָס רייניקט זיך,
foigel oifn penim feld. un der vos reinikt zich,
bird on open field and the one which being cleansed self

זאָל וואַשן זיינע קלייַדער, און אָפּגאָלן זיינע גאַנצע האָר, און
zol vashn zaine kleider, un opgolen zaine gantse hor, un
shall wash his garments and shave all the hair and

ער זאָל וואַשן אין וואַסער, און ווערן ריין; און דערנאָך מעג ער
er zol vashn in vaser, un vern rein; un dernoch meg er
he shall wash in water and become tahor and after that may he

זיך באָדן אין וואַסער, אָבער ער זאָל זיצן דרויסן פֿון זיין געצעלט
zich bodn in vaser, ober er zol zitsn droisn fun zain getselt
self immerse in water but he shall sit outside of his tent

אַריינקומען אין לאַגער, אָבער ער זאָל זיצן דרויסן פֿון זיין
arainkumen in lager, ober er zol zitsn droisn fun zain
come into camp in of his

זיבן טעג. ט און עס זאָל זיין אויפֿן זיבעטן טאָג, זאָל ער אָפּגאָלן
zibn teg. un es zol zain oifn zibetn tog, zol er opgolen
seven days and it shall be on the seventh day he shall shave

זיינע גאַנצע האָר, זיין קאָפּ, און זיין באָרד, און די ברעמען פֿון
zaine gantse hor, zain kop, un zain bord, un di bremen fun
his all the hair his head his and beard and the eyebrows of

זיינע אויגן – זיינע גאַנצע האָר זאָל ער אָפּגאָלן; און ער זאָל וואַשן
zaine oign – zaine gantse hor zol er opgolen; un er zol vashn
his eyes his all the hair he shall shave and he shall wash

זיינע קלייַדער, און באָדן זיין לייַב אין וואַסער, און זיין ריין.
zaine kleider, un bodn zain laib in vaser, un zain rein.
his garments and immerse his body in water and be tahor

two kevasim temimim and one ewe lamb of the first year temimah, and three tenths of an ephah of fine flour for a minchah, mixed with shemen, and one log of shemen. 11 And the kohen who purifies shall present the ish that is to be made tahor, and those things, before Hashem, at the entrance of the Ohel Mo'ed; 12 And the kohen shall take one keves, and sacrifice him for an asham, and the log of shemen, and wave them for a tenufah before Hashem; 13 And he shall slaughter the keves in the place where he shall slaughter the chattat and the olah, in the mekom hakodesh; for as the chattat belongs to the kohen, so does the asham; it is kodesh kodashim; 14 And the kohen shall take some of the dahm of the asham, and the kohen shall put it upon the lobe of the right ear of him that is to be made tahor, and upon the thumb of his right hand, and upon the bohen of his right foot;

15 And the kohen shall take some of the log of shemen, and pour it into the palm of his own left hand; 16 And the kohen shall dip his right forefinger in the shemen that is in

ט און אויפֿן אַכטן טאָג זאָל ער נעמען צוויי שעפּסן אָן אַ
a on shepsn tsvei nemen er zol tog achten oifn un
a without sheep two take he shall day the eighth on and

פֿעלער, און איין שאָף אַ יאָריקע אָן אַ פֿעלער, און דריי
drai un feler a on yorike a shof ein un feler
three and blemish a without in first year a sheep one and blemish

צענטל זעמלמעל פֿאַר אַ שפּייזאָפּפֿער, פֿאַרמישט מיט אייל, און איין
ein un eil mit farmisht shpaizopfer a far zemelmel tsentl
one and oil with mixed minchah a for fine flour tenth

לוג אייל. יא און דער כֹּהן וואָס רייניקט, זאָל אַוועקשטעלן דעם
dem avekshtelen zol reinikt vos koyen der un eil log
the place standing shall cleanses which kohen the and oil log

מאַן וואָס רייניקט זיך, און זיי, פֿאַר ה, ביים אײַנגאַנג
aingang baim Hashem far zei un zich reinikt vos man
entrance at Hashem before they and self cleanse which man

פֿון אוֹהל-מוֹעד. יב און דער כֹּהן זאָל נעמען איין שעפּס
sheps ein nemen zol koyen der un ohel-moed fun
sheep one take shall kohen the and Tent of Meeting of

און אים ברענגען פֿאַר אַ שולדאָפּפֿער מיט דעם לוג אייל, און ער
er un eil log dem mit shuldopfer a far brengen im un
he and oil log them with guilt offering a for bring him and

זאָל זיי אויפֿהייבן אַן אויפֿהייבונג פֿאַר ה. יג און ער זאָל
zol er un Hashem far oifheibung an oifheibn zei zol
shall he and Hashem before wave a wave them shall

שעכטן דעם שעפּס אין דעם אָרט וווּ מע שעכט דאָס
dos shecht me vu ort dem in sheps dem shechtn
this slaughters one where place the in sheep the slaughter

זינדאָפּפֿער און דאָס בראַנדאָפּפֿער, אין אַ הייליקן אָרט; וואָרעם אַזוי
azoi vorem ort heilikn a in brandopfer dos un zindopfer
so for place holy a in olah this and sin offering

ווי דאָס זינדאָפּפֿער איז דאָס שולדאָפּפֿער פֿאַרן כֹּהן; אַ הייליקסטע
heilikste a koyen faran shuldopfer dos iz zindopfer dos vi
most holy a kohen for the guilt offering this is sin offering the as

הייליקייט איז דאָס. יד און דער כֹּהן זאָל נעמען פֿון דעם בלוט פֿון
fun blut dem fun nemen zol koyen der un dos iz heilikeit
of blood the from take shall kohen the and this is holiness

שולדאָפּפֿער, און דער כֹּהן זאָל אַרויפֿטאָן אויפֿן רעכטן אויערלעפּל
oierlepl rechtn oifn aroifton zol koyen der un shuldopfer
earlobe right on put shall kohen the and guilt offering

פֿון דעם וואָס רייניקט זיך, און אויפֿן דוימען פֿון זײַן
zain fun doimen oifn un zich reinikt vos dem fun
his of thumb on and self being purified which the one of

רעכטער האַנט, און אויפֿן דוימען פֿון זײַן רעכטן פֿוס.
fus rechtn zain fun doimen oifn un hant rechter
foot right his of bohen on and hand right

טו און דער כֹּהן זאָל נעמען פֿון דעם לוג אייל, און אַרויפֿגיסן
aroifgisn un eil log dem fun nemen zol koyen der un
pour and oil log the from take shall kohen the and

אויף דער לינקער האַנטפּלעך פֿון כֹּהן. טז און דער כֹּהן זאָל
oif der linker hantflech fun koyen zol koyen der un
on the left palm hand of kohen shall kohen the and

אײַנטונקען זײַן רעכטן פֿינגער אין דעם אייל וואָס אויף זײַן
aintunken zain rechtn finger in dem eil vos oif zain
dip his right finger in the oil which that on his

his left hand, and shall sprinkle of the shemen with his forefinger seven times before Hashem; 17 And of the rest of the shemen that is in his hand shall the kohen put upon the lobe of the right ear of him that is to be made tahor, and upon the thumb of his right hand, and upon the bohen of his right foot, upon the dahm of the asham; 18 And the remnant of the shemen that is in the kohen's hand he shall pour upon the head of him that is to be made tahor; and the kohen shall make kapporah for him before Hashem. 19 And the kohen shall offer the chattat, and make kapporah for him that is to be made tahor from his tumah; and afterward he shall slaughter the olah; 20 And the kohen shall offer the olah *(burnt offering)* and the minchah upon the Mizbe'ach; and the kohen shall make kapporah for him, and he shall be tahor.

21 And if he be poor, and cannot afford otherwise, then he shall take one keves for an asham *(trespass offering)* to be waved, to make kapporah for him, and one tenth of an ephah of fine flour mixed with shemen for a minchah, and a

לינקער האַנטפֿלעך, און שפּריצן פֿון דעם איל מיט זײַן פֿינגער
finger zain mit eil dem fun shpritsn un hantflech linker
finger his with oil the from sprinkle and hand palm left

זיבן מאָל פֿאַר ה׳ . יז און פֿון דעם רעשט איל וואָס אויף
oif vos eil resht dem fun un Hashem far mol zibn
on which oil rest the from and Hashem before times seven

זײַן האַנטפֿלעך זאָל דער כהן אַרויפֿטאָן אויפֿן רעכטן אויערלעפּל
oierlepl rechtn oifn aroifton koyen der zol hantflech zain
earlobe right on put kohen the shall hand palm his

פֿון דעם וואָס רייניקט זיך , און אויפֿן דוימען פֿון זײַן
zain fun doimen oifn un zich reinikt vos dem fun
his of thumb on and self being cleansed which the one of

רעכטער האַנט, און אויפֿן דוימען פֿון זײַן רעכטן פֿוס, איבערן
ibern fus rechtn zain fun doimen oifn un hant rechter
over foot right his of bohen on and hand right

בלוט פֿון שולדאָפּפֿער . יח און וואָס בלײַבט איבער פֿון דעם איל
eil dem fun iber blaibt vos un shuldopfer fun blut
oil the of over remains what and guilt offering of blood

וואָס אויף דעם כהנס האַנטפֿלעך, זאָל ער אַרויפֿטאָן אויפֿן קאָפּ
kop oifn aroifton er zol hantflech koyens dem oif vos
head on put he shall hand palm kohen's the on which

פֿון דעם וואָס רייניקט זיך ; און דער כהן זאָל
zol koyen der un zich reinikt vos dem fun
shall kohen the and self being cleansed that which the of

מכפּר זײַן אויף אים פֿאַר ה׳ . יט און דער כהן זאָל
zol koyen der un Hashem far im oif zain mechaper
shall kohen the and Hashem before him on be expiate

מאַכן דאָס זינדאָפּפֿער , און מכפּר זײַן אויף דעם וואָס
vos dem oif zain mechaper un zindopfer dos machn
which the one on be expiate and sin offering the make

רייניקט זיך פֿון זײַן אומרייניקייט; און דערנאָך זאָל ער
er zol dernoch un umreinikeit zain fun zich reinikt
he shall after that and uncleanness his from self being cleansed

שעכטן דאָס בראַנדאָפּפֿער. כ און דער כהן זאָל אויסברענגן דאָס
dos oisbrengen zol koyen der un brandopfer dos shechtn
this bring out shall kohen the and olah the slaughter

בראַנדאָפּפֿער און דאָס שפּײַזאָפּפֿער אויפֿן מזבח ; און דער כהן
koyen der un mizbeyech oifn shpaizopfer dos un brandopfer
kohen the and altar on minchah this and olah

זאָל מכפּר זײַן אויף אים, און ער וועט זײַן ריין .
rein zain vet er un im oif zain mechaper zol
tahor be will he and him on be expiate shall

כא און אויב ער איז אָרעם, און זײַן האַנט פֿאַרמאָגט נישט, זאָל ער
er zol nisht farmogt hant zain un orim iz er oib un
he shall not owned hand his and poor is he if and

נעמען איין שעפּס, אַ שולדאָפּפֿער , פֿאַר אַן אויפֿהייבונג, מכפּר
mechaper oifheibung an far shuldopfer a sheps ein nemen
expiate wave a for guilt offering a sheep one take

צו זײַן אויף אים, און איין צענטל זעמלמעל פֿאַרמישט מיט אייל,
eil mit farmisht zemelmel tsentl ein un im oif zain tsu
oil with mixed fine flour tenth one and him on be to

פֿאַר אַ שפּײַזאָפּפֿער, און אַ לוג אייל; כב און צוויי טורטלטויבן, אָדער
oder turtltoibn tsvei un eil log a un shpaizopfer a far
or turtledoves two and oil log a and minchah a for

log of shemen; 22 And two turtledoves, or two young pigeons, such as he is able to afford; and the one shall be a chattat, and the other an olah. 23 And he shall bring them on the yom hashemini for his tohorah unto the kohen, unto the entrance of the Ohel Mo'ed before Hashem. 24 And the kohen shall take the keves of the asham, and the log of shemen, and the kohen shall wave them for a tenufah before Hashem; 25 And he shall slaughter the keves of the asham, and the kohen shall take some of the dahm of the asham, and put it upon the lobe of the right ear of him that is to be made tahor, and upon the thumb of his right hand, and upon the bohen of his right foot; 26 And the kohen shall pour of the shemen into the palm of his own left hand; 27 And the kohen shall sprinkle with his right forefinger some of the shemen that is in his left hand seven times before Hashem; 28 And the kohen shall put of the shemen that is in his hand upon the lobe of the right ear of him that is to made tahor, and upon the thumb of his right hand, and upon the bohen of his right foot, upon the mekom of

צווויי יונגע טויבן, לויט וויַ זיין האַנט פֿאַרמאָגט; און איינע זאָל
zol eine un farmogt hant zain vi loit toibn yunge tsvei
shall one and owned hand his as according doves young two

זיין אַ זינדאָפּפֿער, און איינע אַ בראַנדאָפּפֿער. כג און ער זאָל זיי
zei zol er un brandopfer a eine un zindopfer a zain
they shall he and olah a one and sin offering a be

ברענגען אויפֿן אָכטן טאָג פֿון זיין רייניקונג צום כהן,
koyen tsum reinikung zain fun tog achten oifn brengen
kohen to purification his of day the eighth on bring

צום איינגאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד, פֿאַר ה׳. כד און דער
der un Hashem far ohel-moed fun aingang tsum
the and Hashem before Tent of Meeting of entrance to

כהן זאָל נעמען דעם שעפּס פֿון שולדאָפּפֿער, און דעם לוֹג אייל,
eil log dem un shuldopfer fun sheps dem nemen zol koyen
oil log the and guilt offering of sheep the take shall kohen

און דער כהן זאָל זיי אויפֿהייבן אַן אויפֿהייבונג פֿאַר ה׳.
Hashem far oifheibung an oifheibn zei zol koyen der un
Hashem before wave a lift up them shall kohen the and

כה און ער זאָל שעכטן דעם שעפּס פֿון שולדאָפּפֿער; און דער
der un shuldopfer fun sheps dem shechtn zol er un
the and guilt offering of sheep the slaughter shall he and

כהן זאָל נעמען פֿון דעם בלוט פֿון שולדאָפּפֿער, און אַרויפּטאָן
aroifton un shuldopfer fun blut dem fun nemen zol koyen
put and guilt offering of blood the of take shall kohen

אויפֿן רעכטן אויערלעפּל פֿון דעם וואָס רייניקט זיך, און
un zich reinikt vos dem fun oierlepl rechtn oifn
and self being cleansed which the one of earlobe right on

אויפֿן דוימען פֿון זיין רעכטער האַנט, און אויפֿן דוימען פֿון זיין
zain fun doimen oifn un hant rechter zain fun doimen oifn
his of bohen on and hand right his of thumb on

רעכטן פֿוס. כו און פֿון דעם אייל זאָל דער כהן אַרויפּגיסן אויף דער
der oif aroifgisn koyen der zol eil dem fun un fus rechtn
the on pour kohen the shall oil the from and foot right

לינקער האַנטפּלעך פֿון כהן. כז און דער כהן זאָל שפּריצן מיט
mit shpritsn zol koyen der un koyen fun hantflech linker
with sprinkle shall kohen the and kohen of hand palm left

זיין רעכטן פֿינגער פֿון דעם אייל וואָס אויף זיין לינקער האַנטפּלעך,
hantflech linker zain oif vos eil dem fun finger rechtn zain
hand palm left his on which oil the from finger right his

זיבן מאָל פֿאַר ה׳. כח און דער כהן זאָל אַרויפּטאָן
aroifton zol koyen der un Hashem far mol zibn
put shall kohen the and Hashem before times seven

פֿון דעם אייל וואָס אויף זיין האַנטפּלעך אויפֿן רעכטן אויערלעפּל
oierlepl rechtn oifn hantflech zain oif vos eil dem fun
earlobe right on hand palm his on which oil the from

פֿון דעם וואָס רייניקט זיך, און אויפֿן דוימען פֿון זיין
zain fun doimen oifn un zich reinikt vos dem fun
his of thumb on and self being cleansed which the one of

רעכטער האַנט, און אויפֿן דוימען פֿון זיין רעכטן פֿוס, אין דעם אָרט
ort dem in fus rechtn zain fun doimen oifn un hant rechter
place the in foot right his of bohen on and hand right

פֿון דעם בלוט פֿון שולדאָפּפֿער. כט און וואָס בלייַבט
blaibt vos un shuldopfer fun blut dem fun
remainder of the what and guilt offering of blood the of

the dahm of the asham;
[29] And the rest of the shemen that is in the kohen's hand he shall put upon the head of him that is to be made tahor, to make kapporah for him before Hashem.
[30] And he shall sacrifice the one of the torim, or of the young pigeons, such as he can afford;
[31] Even such as he is able to afford, the one for a chattat, and the other for an olah, with the minchah; and the kohen shall make kapporah for him that is to be made tahor before Hashem.

[32] This is the torah of him in whom is the nega tzara'at, who cannot afford that which pertaineth to his tohorah.

[33] And Hashem spoke unto Moshe and unto Aharon, saying,

[34] When ye be come into Eretz Kena'an, which I give to you for a possession, and I put the nega tzara'at in a bais of the eretz of your possession; [35] And he that owneth the bais shall come and tell the kohen, saying, It seemeth to me there is as it were a nega in the bais; [36] Then the kohen

איבער פֿון דעם אייל וואָס אויף דעם כהנס האַנטפֿלעך, זאָל
zol hantflech koyens dem oif vos eil dem fun iber
shall hand palm kohen's the on which oil the of over

ער אַרויפֿטאָן אויפֿן קאָפּ פֿון דעם וואָס רייניקט זיך ,
zich reinikt vos dem fun kop oifn aroifton er
self being cleansed which the one of head on put he

מכַּפֵּר צו זיין אויף אים פֿאַר ה . [ל] און ער זאָל מאַכן
machn zol er un Hashem far im oif zain tsu mechaper
make shall he and Hashem before him on be to expiate

איינע פֿון די טורטלטויבן, אָדער פֿון די יונגע טויבן – פֿון וואָס
vos fun toibn yunge di fun oder turtltoibn di fun eine
which of doves young the of or turtledoves the of one

זיין האַנט פֿאַרמאָגט; [לא] אַזוי ווי זיין האַנט פֿאַרמאָגט – איינע פֿאַר
far eine farmogt hant zain vi azoi farmogt hant zain
for one owned hand his as so owned hand his

אַ זינדאָפּפֿער , און איינע פֿאַר אַ בראַנדאָפּפֿער, מיט דעם
dem mit brandopfer a far eine un zindopfer a
the along with olah a for one and sin offering a

שפּײַזאָפּפֿער; און דער כהן זאָל מכַּפֵּר זיין אויף דעם וואָס
vos dem oif zain mechaper zol koyen der un shpaizopfer
which the one on be expiate shall kohen the and minchah

רייניקט זיך פֿאַר ה .
Hashem far zich reinikt
Hashem before self being cleansed

[לב] דאָס איז דער דין פֿון דעם וואָס אויף אים איז די
di iz im oif vos dem fun din der iz dos
the is him on which the of law the is this

פּלאָגע פֿון צרעת , וואָס זיין האַנט פֿאַרמאָגט נישט בײַ
bai nisht farmogt hant zain vos tsoraas fun plog
by not owned hand his which leprosy of plague

זיין רייניקונג .
reinikung zain
purity his

[לג] און ה האָט געredt צו משהן און צו
tsu un Mosheen tsu geredt hot Hashem un
to and Moshe to spoken has Hashem and

אַהרֹנען , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Aharonen
say to so Aaron

[לד] אַז איר וועט קומען אין לאַנד כנַעַן וואָס איך גיב אײַך צום
tsum aich gib ich vos Kenaan land in kumen vet ir az
to you give I which Canaan land in come will you when

אייגנטום , און איך וועל ברענגען אַ פּלאָגע פֿון צרעת אין אַ הויז פֿון
fun hoiz a in tsoraas fun plog a brengen vel ich un eigentum
of house a in leprosy of plague a bring will I and possession

דעם לאַנד פֿון אײַער אייגנטום , [לה] זאָל קומען דער וואָס דאָס
dos vos der kumen zol eigentum aier fun land dem
the which the one come shall possession your of land the

הויז געהערט צו אים, און ער זאָל דערציילן דעם כהן , אַזוי צו
tsu azoi koyen dem dertseiln zol er un im tsu gehert hoiz
to so kohen the tell shall he and him to belongs house

זאָגן : אַזוי ווי אַן אויסשלאָג ווײַזט מיר אויס אין הויז . [לו] און דער כהן
koyen der un hoiz in ois mir vaizt oisshlog an vi azoi zogn
kohen the and house in out me shown rash a as even say

shall command that they empty the bais, before the kohen go into it to examine the nega, that all that is in the bais be not made tamei; and afterward the kohen shall go in to examine the bais, [37] And he shall examine the nega, and, hinei, if the nega be in the walls of the bais with depressions, greenish or reddish, which in appearance are deeper than the surface of the wall, [38] Then the kohen shall go out of the bais to the entrance of the bais, and quarantine the bais seven days; [39] And the kohen shall come again the yom hashevi'i, and shall inspect; and, hinei, if the nega be spread in the walls of the bais, [40] Then the kohen shall command that they tear down the stones in which the nega is, and they shall throw them into a makom tamei outside the town; [41] And he shall cause the bais to be scraped within around, and they shall pour out the afar *(dust)* that they scrape off outside the town into a makom tamei; [42] And they shall take other stones, and make them replace those stones; and he shall take other mortar, and shall plaster the bais. [43] And if the nega come again, and break out in the bais, after

זאָל הייסן מע זאָל אויסראַמען דאָס הויז אײדער דער כהן
koyen der eider hoiz dos oisramen zol me heisn zol
kohen the before house the purge shall they command shall

וועט קומען באַקוקן דעם אויסשלאָג, כּדי אַלץ וואָס אין הויז
hoiz in vos alts kedei oisshlog dem bakukn kumen vet
house in which all that so that rash the examine come will

זאָל נישט ווערן אומריין; און דערנאָך זאָל דער כהן קומען
kumen koyen der zol dernoch un umrein vern nisht zol
come kohen the shall after that and unclean become not shall

באַקוקן דאָס הויז. [לז] און אַז ער וועט באַקוקן דעם אויסשלאָג,
oisshlog dem bakukn vet er az un hoiz dos bakukn
rash the examine will he when and house this examine

ערשט דער אויסשלאָג אויף די וועגט פֿון הויז איז גרינלעכע און
un grinleche iz hoiz fun vent di oif oisshlog der ersht
and greenish spots is house of walls the on infection the behold

רויטלעכע , און זייער אויסזען איז טיפֿער ווי דער אויבערפֿלאַך
oiberflach der vi tifer iz oiszen zeyer un roitleche
surface the than deeper is appearance their and reddish spots

פֿון דער וואַנט, [לח] זאָל דער כהן אַרויסגיין פֿון הויז אין איינגאַנג
fun aingang in hoiz fun aroisgein koyen der zol vant der fun
of entrance in house of go out kohen the shall wall the of

הויז , און פֿאַרשליסן דאָס הויז אויף זיבן טעג. [לט] און דער כהן
koyen der un teg zibn oif hoiz dos farshlisn un hoiz
kohen the and days seven on house the quarantine and house

זאָל צוריקקומען אויפֿן זיבעטן טאָג, און אַז ער וועט זען , ערשט
ersht zen vet er az un tog zibetn oifn tsurikkumen zol
behold examine will he that and day seventh on return shall

דער אויסשלאָג האָט זיך פֿאַרשפּרייט אויף די וועגט פֿון הויז , [מ] זאָל
zol hoiz fun vent di oif farshpreit zich hot oisshlog der
shall house of walls the on spread self has rash the

דער כהן הייסן מע זאָל אַרויסנעמען די שטיינער וואָס אויף
oif vos shteiner di aroisnemen zol me heisn koyen der
on which stones the tear away shall one command kohen the

זיי איז דער אויסשלאָג, און מע זאָל זיי אַוועקווארפֿן אויסן שטאָט
shtot oisn avekvarfn zei zol me un oisshlog der iz zei
city outside throw away them shall they and rash the is them

אין אַן אומריינעם אָרט. [מא] און דאָס הויז זאָל ער לאָזן אַרומהאַקן פֿון
fun arumhakn lozn er zol hoiz dos un ort umreinem an in
of scraped let he shall house this and place unclean an in

אינעווייניק רונד אַרום , און די ליים וואָס מע האַקט אויס, זאָל
zol ois hakt me vos leim di un arum rund ineveinik
shall out chops one which clay the and round around inner

מען אויסשיטן אויסן שטאָט אין אַן אומריינעם אָרט. [מב] און מע זאָל
ort umreinem an in shtot oisn oisshitn men
place unclean an in city outside pour out one shall they and

נעמען אַנדערע שטיינער, און אַריַינשטעלן אויף דעם אָרט פֿון יענע
yene fun ort dem oif arainshteln un shteiner andere nemen
that of place the on put in and stones other take

שטיינער, און מע זאָל נעמען אַנדערע ליים, און פֿאַרקלעפּן דאָס הויז .
hoiz dos farklepn un leim andere nemen zol me un shteiner
house this plaster and clay other take shall one and stones

[מג] און אויב דער אויסשלאָג וועט ווידער אויסברעכן אין הויז
nochdem hoiz in oisbrechn vider vet oisshlog der oib un
afterwards house in break out again will rash the if and

נאָכדעם

that he hath taken away the stones, and after he hath scraped the bais, and after it is plastered, 44 Then the kohen shall come and inspect, and, hinei, if the nega be spread in the bais, it is a malignant tzara'at in the bais; it is tamei. 45 And he shall tear down the bais, the stones of it, and the timber thereof, and all the mortar of the bais; and he shall carry them forth out of the town into a makom tamei. 46 Moreover he that goeth into the bais all the while that it is quarantined shall be tamei until erev. 47 And he that reclineth in the bais shall wash his clothes; and he that eateth in the bais shall wash his clothes. 48 And if the kohen shall come in, and examine it, and, hinei, the nega hath not spread in the bais, after the bais was plastered, then the kohen shall pronounce the bais tahor, because the nega is healed. 49 And he shall take to purify the bais two birds, and cedar wood, and scarlet thread, and hyssop; 50 And he shall kill the one of the birds in a clay vessel over mayim chayyim; 51 And he shall take the cedar wood, and the hyssop, and the scarlet thread, and the living bird, and dip them

ווי מע האָט אַרויסגענומען די שטיינער, און נאָכן אַרומהאַקן דאָס
dos arumhakn nochn un shteiner di aroisgenumen hot me vi
this scraped after and stones the taken out has one how

הויז , און נאָכן פּאַרקלעפּן, מד און דער כהן וועט קומען און
un kumen vet koyen der un farklepn nochn un hoiz
and come will kohen the and plaster after and house

זען , ערשט דער אויסשלאָג האָט זיך פּאַרשפּרייט אין הויז , איז
iz hoiz in farshpreit zich hot oisshlog der ersht zen
is house in spread self has rash the behold examine

דאָס אַן עסיקע צרעת אין הויז ; אומריין איז דאָס. מה און מע זאָל
zol me un dos iz umrein hoiz in tsoraas esike an dos
shall they and this is unclean house in tsoraas malignant an this

צעברעכן דאָס הויז , זײַנע שטיינער, און זײַן האָלץ, און די גאַנצע
gantse di un holts zain un shteiner zaine hoiz dos tsebrechn
whole the and wood its and stones its house this tear down

ליים פֿון הויז , און אַרויסטראָגן אויסן שטאָט אין אַן אומריינעם אָרט.
ort umreinem an in shtot oisn aroistrogn un hoiz fun leim
place unclean an in city outside carry out and house of clay

מו און דער וואָס קומט אַריַין אין הויז אַלע טעג וואָס מע האָלט עס
es halt me vos teg ale hoiz in arain kumt vos der un
it holds one which days all house in enter come which the and

אָפּגעשלאָסן, זאָל זײַן אומריין ביזן אָוונט . מז און דער וואָס
vos der un ovnt bizn umrein zain zol opgeshlosn
which the one and evening until unclean be shall shut up

ליגט אין דעם הויז , זאָל וואַשן זײַנע קלײדער ; און דער וואָס
vos der un kleider zaine vashn zol hoiz dem in ligt
which the one and garments his wash shall house the in lies

עסט אין דעם הויז , זאָל וואַשן זײַנע קלײדער . מח און אויב קומען
kumen oib un kleider zaine vashn zol hoiz dem in est
come if and garments his wash shall house the in eats

וועט קומען דער כהן און וועט זען , ערשט דער אויסשלאָג האָט
hot oisshlog der ersht zen vet un koyen der kumen vet
has rash the behold examine will and kohen the come will

זיך נישט פּאַרשפּרייט אין הויז נאָכן פּאַרקלעפּן דאָס הויז , זאָל
zol hoiz dos farklepn nochn hoiz in farshpreit nisht zich
shall house this plastering after house in spread not self

דער כהן מאַכן דאָס הויז פּאַר ריין , וואָרעם דער אויסשלאָג האָט
hot oisshlog der vorem rein far hoiz dos machn koyen der
has rash the because tahor for house this make kohen the

זיך פּאַרהיילט. מט און ער זאָל נעמען אויף צו רייניקן דאָס הויז ,
zich farheilt un er zol nemen oif tsu reiniken dos hoiz
self healed and he shall take on to cleanse this house

צוויי פֿויגלען, און צעדערהאָלץ, און רויטער פּאָדעם, און אֵזוֹבּ-גראָז. נ און
un tsvei foiglen un tsederholts un fodem roiter un ezov-groz un
and two birds and cedar wood and thread red and hyssop and

ער זאָל שעכטן איין פֿויגל אין אַ ליימענער כּלי איבער לעבעדיקע
lebedike iber keile leimener a in foigel ein shechtn zol er
fresh over vessel clay a in bird one slaughter shall he

וואַסער. נא און ער זאָל נעמען דאָס צעדערהאָלץ, און דאָס אֵזוֹבּ-גראָז,
vaser ezov-groz dos un tsederholts dos nemen zol er un
water hyssop this and cedar wood this take shall he and

און דאָס רויטער פּאָדעם, און דעם לעבעדיקן פֿויגל, און ער זאָל זיי
zei zol er un foigel lebedikn dem un fodem roiter dos un
them shall he and bird living the and thread red this and

אײַנטונקען אינעם בלוט פֿון דעם געשאָכטענעם פֿויגל, און אינעם
inem un foigel geshochtenem dem fun blut inem aintunken
into the and bird slaughtered the of blood into the dip

לעבעדיקן וואַסער, און שפּריצן אויפֿן הויז זיבן מאָל. נב און ער
er un mol zibn hoiz oifn shpritsn un vaser lebedikn
he and times seven house on sprinkle and water fresh

זאָל רייניקן דאָס הויז מיטן בלוט פֿון דעם פֿויגל, און מיטן
mitn un foigel dem fun blut mitn hoiz dos reiniken zol
with the and bird the of blood with the house the cleanse shall

לעבעדיקן וואַסער, און מיטן לעבעדיקן פֿויגל, און מיטן צעדערהאָלץ,
tsederholts mitn un foigel lebedikn mitn un vaser lebedikn
cedar wood with and bird living with the and water fresh

און מיטן אֵזוֹבּ-גראָז, און מיטן רויטער פֿאָדעם. נג און ער זאָל אַוועקלאָזן
aveklozn zol er un fodem roiter mitn un ezov-groz mitn un
release shall he and thread red with and hyssop with and

דעם לעבעדיקן פֿויגל אויסן שטאָט אויפֿן פֿריַיען פֿעלד; און ער זאָל
zol er un feld fraien oifn shtot oisn foigel lebedikn dem
shall he and field open on city outside bird living the

מכּפּר זיַין אויפֿן הויז, און עס וועט זיַין ריין.
rein zain vet es un hoiz oifn zain mechaper
tahor be will it and house on be expiate

נד דאָס איז דער דין פֿאַר יעטוועדער פּלאָג פֿון צרעת,
tsoraas fun plog yetveder far din der iz dos
leprosy of plague every for law the is this

און פֿאַר שלעכטע קרעץ, נה און פֿאַר צרעת פֿון אַ
a fun tsoraas far un krets shlechte far un
a of leprosy for and scabies bad for and

בגד, און פֿאַר אַ הויז, נו און פֿאַר אַ געשווילעכץ, און
un geshvilechts a far un hoiz a far un beged
and swelling a for and house a for and garment

פֿאַר אַ גרינד, און פֿאַר אַ פֿלעק; נז כּדי צו
tsu kedei flek a far un grind a far
to in order to bright spot a for and skin ulcer a for

לערנען וועז עס איז אומריין, און וועז עס איז ריין. דאָס
dos rein iz es ven un umrein iz es ven lernen
this tahor is it when and unclean is it when teach

איז דער דין פֿון צרעת.
tsoraas fun din der iz
leprosy of law the is

טו

15 And Hashem spoke unto Moshe and to Aharon, saying, 2 Speak unto the Bnei Yisroel, and say unto them, When any ish hath a discharge from his basar, because of his discharge he is tamei. 3 And this shall be his tumah in his discharge: whether his basar run with his discharge, or

און ה׳ האָט געזאָגט צו משהן און צו אַהרֹנען,
azoi Aharonen tsu un Mosheen tsu geredt hot Hashem un
so Aaron to and Moshe to spoken has Hashem and

צו זאָגן: ב רעדט צו די קינדער פֿון ישׂרָאֵל, און איר זאָלט
zolt ir un Yisroel fun kinder di tsu redt zogn tsu
shall you and Yisroel of children the to speak say to

זאָגן צו זיי: יעטוועדער מאַן, אַז ער וועט זיַין פֿלוסיק פֿון זיַין
zain fun flusik zain vet er az man yetveder zei tsu zogn
his from a discharge be will he that man every them to say

לייַב, איז זיַין פֿלוסונג אומריין. ג און דאָס זאָל זיַין זיַין אומריינקייט
umreinkeit zain zain zol dos un umrein flisung zain iz laib
uncleanness his be shall this and unclean discharge his is body

אין זיַין פֿלוסונג: סיַי זיַין לייַב רינט מיט זיַין פֿלוסונג,
flisung zain mit rint laib zain sai flisung zain in
discharge his with run body his whether discharge his in

his basar has stopped from his discharge, it is his tumah. [4] Every bed, whereon he lieth that hath the discharge, is tamei; and everything, whereon he sitteth, shall be tamei. [5] And whosoever toucheth his bed shall immerse his garments, and immerse himself in mayim, and be tamei until the erev. [6] And he that sitteth on any thing whereon he sat that hath the discharge shall immerse his garments, and immerse himself in mayim, and be tamei until the erev. [7] And he that toucheth the basar of him that hath the discharge shall immerse his garments, and immerse himself in mayim, and be tamei until the erev. [8] And if he that hath the discharge spit upon him that is tahor, then he shall immerse his garments, and immerse himself in mayim, and be tamei until the erev. [9] And whatsoever riding seat he rideth upon that hath the discharge shall be tamei. [10] And whosoever toucheth anything that was under him shall be tamei until the erev; and he that picks up any of those things shall immerse his garments, and immerse himself in mayim, and be tamei until the erev.

סיַ זײַן לײַב איז פֿאַרשטאָפּט פֿון זײַן פֿליסונג , איז דאָס זײַן
sai zain dos iz flisung zain fun farshtopt iz laib zain
his this is discharge his from stopped up is body his whether

פֿלוסיקער דער וואָס געלעגער ווערט איטלעך . ד אומריינקייט
flusiker der vos geleger itlech umreinkeit
one that has the flow the one which bed every uncleanness

ווערט דערויף ליגן, זאָל זײַן אומריין, און איטלעכע זאַך ווָאָס ער
vet deroif lign zol zain umrein un itleche zach vos er
will on it lie shall be unclean and every thing which he

ווערט זיך זיצן , זאָל זײַן אומריין . ה און אַ מאַן ווָאָס ווערט זיך
vet zich zitsn zol zain umrein un a man vos vet zich
will self sit shall be unclean and a man which will self

אָנרירן אָן זײַן געלעגער, זאָל ווַאַשן זײַנע קלײדער , און זיך
onrirn un zaine geleger zol vashn zaine kleider un zich
on to touch and his bed shall wash his garments and self

באָדן אין ווַאַסער, און זײַן אומריין ביזן אָוונט . ו און דער
bodn in vaser un zain umrein bizn ovnt un der
in immerse water and be unclean until evening and the one

ווָאָס זיצט אויף אַ זאַך דער וואָס איז דערויף
vos zitst oif a zach der vos iz deroif
which sits on a thing the which flow has one that is on it

געזעסן, זאָל ווַאַשן זײַנע קלײדער , און זיך באָדן אין ווַאַסער,
gezesn zol vashn zaine kleider un zich bodn in vaser
sitting shall wash his garments and self in immerse water

און זײַן אומריין ביזן אָוונט . ז און דער ווָאָס רירט זיך אָן
un zain umrein bizn ovnt un der vos rirt zich on
and be unclean until evening and the one which touches self on

אָן דעם לײַב פֿון פֿלוסיקן , זאָל ווַאַשן זײַנע קלײדער , און זיך
on dem laib fun flusikn zol vashn zaine kleider un zich
on the body of discharge his wash shall his garments and self

באָדן אין ווַאַסער, און זײַן אומריין ביזן אָוונט . ח און אַז דער
bodn in vaser un zain umrein bizn ovnt un der az
in immerse water and be unclean until evening and the that

פֿלוסיקער ווערט אַרויפֿשפּײַען אויף אַ רײַנעם , זאָל
flusiker vet aroifshpaien oif a reinem zol
one that has the flow will spit up on a person tahor shall

יענער ווַאַשן זײַנע קלײדער , און זיך באָדן אין ווַאַסער, און זײַן
yener vashn zaine kleider un zich bodn in vaser un zain
that wash his garments and self in immerse water and be

אומריין ביזן אָוונט . ט און יעטווֶעדער רײַטזאַך ווָאָס דער
umrein bizn ovnt un yetveder raitzach vos der
unclean until evening and any riding equipment which the

פֿלוסיקער ווערט רײַטן דערויף, זאָל זײַן אומריין . י און
flusiker vet raitn deroif zol zain umrein un
one that has the flow will ride on it shall be unclean and

איטלעכער ווָאָס רירט זיך אָן אויף נאָר עס איז געווען
itlecher vos rirt zich on oif nor es iz geven
each which touches self on on ever it is having been

אונטער אים, זאָל זײַן אומריין ביזן אָוונט ; און דער ווָאָס טראָגט
unter im zol zain umrein bizn ovnt un der vos trogt
under him shall be unclean until evening and the one which carries

עס, זאָל ווַאַשן זײַנע קלײדער , און זיך באָדן אין ווַאַסער, און זײַן
es zol vashn zaine kleider un zich bodn in vaser un zain
it shall wash his garments and self in immerse water and be

11 And whomsoever he toucheth that hath the discharge, and hath not rinsed his hands in mayim, he shall immerse his garments, and immerse himself in mayim, and be tamei until the erev.

יא און איטלעכער וואָס ער וועט אָנרירן וואָס
vos onrirn vet er vos itlecher un ovnt bizn umrein
which touch will he which everyone and evening until unclean
האָט אַ פֿלוסיקן , און ער האָט נישט אָפּגעוואַשן זײַנע הענט אין וואַסער,
vaser in hent zaine opgevashn nisht hot er un flusikn a hot
water in hands his washed up not has he and discharge a has
זאָל ער טובל זיך אין זײַנע קלײדער , און זיך טובלען אין וואַסער,
vaser in tublen zich un kleider zaine zain toivel er zol
water in immerse self and garments his be immerse he shall
און זײַן טאַמע ביזן אָוונט .
ovnt bizn tame zain un
evening until unclean be and

12 And the clay pottery, that he toucheth which hath the discharge, shall be broken; and every wooden vessel shall be rinsed in mayim.

יב און אַ ליימענע כּלי וואָס דער פֿלוסיקער וועט זיך אָן
on zich vet flusiker der vos keile leimene a un
on self will one that has the flow the which vessel earthenware a and
איר אָנרירן , זאָל צעבראָכן ווערן ; און יעטוועדער הילצערנע כּלי זאָל
zol keile hiltserne yetveder un vern tsebrochn zol onrirn ir
shall vessel wooden every and become broken shall touches it
אָפּגעשוועמקט ווערן אין וואַסער.
vaser in vern opgeshvenkt
water in become washed

13 And when he that hath a discharge is made tahor of his discharge; then he shall number to himself seven days for his tohorah *(cleansing)*, and immerse his garments, and immerse his basar in running mayim, and shall be tahor. 14 And on the yom shemini he shall take to him two turtledoves, or two young pigeons, and come before Hashem unto the entrance of the Ohel Mo'ed, and give them unto the kohen; 15 And the kohen shall sacrifice them, the one for a chattat, and the other for an olah; and the kohen shall make kapporah for him before Hashem for his discharge.

יג און אַז דער פֿלוסיקער וועט ריין ווערן פֿון זײַן
zain fun vern rein vet flusiker der az un
his of become tahor will one that has the flow the when and
פֿליסונג , זאָל ער זיך זיבן טעג פֿון זײַן ריין ווערן , און
un vern rein zain fun teg zibn tseiln zich er zol flisung
and become tahor his of days seven number self he shall discharge
וואַשן זײַנע קלײדער , און באָדן זײַן לײַב אין לעבעדיקע וואַסער,
vaser lebedike in laib zain bodn un kleider zaine vashn
water living in body his immerse and garments his wash
און זײַן ריין . יד און אויפֿן אַכטן טאָג זאָל ער זיך נעמען צוויי
tsvei nemen zich er zol tog achten oifn un rein zain un
two take self he shall day the eighth on and tahor be and
טורטלטויבן, אָדער צוויי יונגע טויבן , און ער זאָל קומען פֿאַר ה
Hashem far kumen zol er un toibn yunge tsvei oder turtltoibn
Hashem before come shall he and doves young two or turtledoves
צום אײַנגאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד , און זיי געבן צום כֹהן .
koyen tsum gebn zei un ohel-moed fun aingang tsum
kohen to give them and Tent of Meeting of entrance to
טו און דער כֹהן זאָל זיי מאַכן אײַנע אַ זינדאָפּפֿער , און אײַנע
eine un zindopfer a eine machn zei zol koyen der un
one and sin offering a one make them shall kohen the and
אַ בראַנדאָפּפֿער, און דער כֹהן זאָל מכפּר זײַן אויף אים פֿאַר
far im oif zain mechaper zol koyen der un brandopfer a
before him on be expiate shall kohen the and olah a
ה פֿון ווענען זײַן פֿליסונג .
flisung zain vegen fun Hashem
discharge his concerning of Hashem

16 And if any ish, if his shikhvat zera go out from him, then he shall immerse his entire body in mayim,

טז און אַ מאַן, אַז פֿון אים וועט אַרויסגיין אַ פֿלוס
flus a aroisgein vet im fun az man a un
discharge a go out will him from that man a and
פֿון זאָמען , זאָל ער באָדן אין וואַסער זײַן גאַנצן לײַב ,
laib gantsn zain vaser in bodn er zol zomen fun
body all the his water in immerse he shall seed of

and be tamei until the erev. 17 And every garment, and every skin, whereon is the shikhvat zera, shall be immersed with mayim, and be tamei until the erev. 18 The isha also with whom ish shall lie with shikhvat zera, they shall both immerse themselves in mayim, and be tamei until the erev.

19 And if an isha have a discharge, and her discharge in her body be dahm, she shall be in her state of niddah *(state of menstrual separation)* seven days; and whosoever toucheth her shall be tamei until the erev. 20 And everything that she lieth upon in her niddah shall be tamei; everything also that she sitteth upon shall be tamei. 21 And whosoever toucheth her bed shall immerse his garments, and immerse himself in mayim, and be tamei until the erev. 22 And whosoever toucheth anything that she sat upon shall immerse his garments, and immerse himself in mayim, and be tamei until the erev. 23 And if it be on her bed, or on any thing whereon she sitteth, when he

אוֹן זײַן אומריין ביזן אָוונט . יז אוֹן יעטוועדער בגד ,
beged yetveder un ovnt bizn umrein zain un
garment every and evening until unclean be and

אוֹן יעטוועדעד פֿעל, וואָס דערויף וועט זײַן פֿלוס פֿון
fun flus zain vet deroif vos fel yetveder un
of discharge be will on it which hide every and

זאָמען, זאָל געוואַשן ווערן אין וואַסער, אוֹן זײַן אומריין
umrein zain un vaser in vern gevashn zol zomen
unclean be and water in become washed shall seed

ביזן אָוונט . יח אוֹן אַ מאַן וועט ליגן מיט אַז אַ פֿרוי ,
mit lign vet man a az froi a un ovnt bizn
with lie will man a when woman a and evening until

איר אַ ביישלאָף פֿון זאָמען, זאָלן זיי זיך באָדן אין
in bodn zich zei zoln zomen fun baishlof a ir
in immerse self they shall seed of sleep with a her

וואַסער, אוֹן זײַן אומריין ביזן אָוונט .
ovnt bizn umrein zain un vaser
evening until unclean be and water

יט אוֹן אַ פֿרוי , אַז זי וועט זײַן פֿלוסיק – בלוט וועט זײַן
zain vet blut flusik zain vet zi az froi a un
be will blood a discharge be will she that woman a and

איר פֿליסונג פֿון איר לײַב – זאָל זי זיבן טעג זײַן אין איר
ir in zain teg zibn zi zol laib ir fun flisung ir
her in be days seven she shall body her from discharge her

אָפּזונדערונג , אוֹן איטלעכער וואָס רירט זיך אָן איר אָן, זאָל
zol on ir on zich rirt vos itlecher un opzunderung
shall on her on self touches which everyone and separation

זײַן אומריין ביזן אָוונט . כ אוֹן אַלץ וואָס זי וועט ליגן דערויף
deroif lign vet zi vos alts un ovnt bizn umrein zain
on it lie will she which all that and evening until unclean be

אין איר אָפּזונדערונג , זאָל זײַן אומריין; אוֹן אַלץ וואָס זי וועט
vet zi vos alts un umrein zain zol opzunderung ir in
will she which all that and unclean be shall separation her in

זיצן דערויף, זאָל זײַן אומריין . כא אוֹן איטלעכער וואָס רירט זיך
zich rirt vos itlecher un umrein zain zol deroif zitsn
self touches which each and unclean be shall on it sit

אָן אָן איר געלעגער, זאָל וואַשן זײַנע קלײדער , אוֹן זיך באָדן
bodn zich un kleider zaine vashn zol geleger ir on on
immerse self and garments his wash shall bed her on on

אין וואַסער, אוֹן זײַן אומריין ביזן אָוונט . כב אוֹן איטלעכער וואָס
vos itlecher un ovnt bizn umrein zain un vaser in
which each and evening until unclean be and water in

רירט זיך אָן אָן עפּעס אַ זאַך וואָס זי זיצט דערויף, זאָל
zol deroif zitst zi vos zach a epes on on zich rirt
shall on it sit she which thing a anything on on self touches

וואַשן זײַנע קלײדער , אוֹן זיך באָדן אין וואַסער, אוֹן זײַן
zain un vaser in bodn zich un kleider zaine vashn
be and water in immerse self and garments his wash

אומריין ביזן אָוונט . כג אַפֿילו אויב ער איז אויף דעם געלעגער אָדער
oder geleger dem oif iz er oib afile ovnt bizn umrein
or bed the on is he if even evening until unclean

אויף דער זאַך וואָס זי זיצט דערויף, ווען ער רירט זיך אָן דעם
dem on zich rirt er ven deroif zitst zi vos zach der oif
the on self touches he when on it sit she which thing the on

toucheth it, he shall be tamei until the erev.
24 And if any ish lie with her at all, and her niddah be upon him, he shall be tamei seven days; and all the bed whereon he lieth shall be tamei.

אָן, זאָל ער נאָר זײַן אומריין ביזן אָוונט . כד און אויב ליגן וועט
vet lign oib un ovnt bizn umrein zain nor er zol on
will lie if and evening until unclean be but he shall on

ליגן מיט איר אַ מאָן, און איר אומריניקייט וועט זײַן אויף אים, זאָל
zol im oif zain vet umreinikeit ir un man a ir mit lign
shall him on be will uncleanness her and man a her with lie

ער זײַן אומריין זיבן טעג, און איטלעך גלעזגער וואָס ער וועט ליגן
lign vet er vos geleger itlech un teg zibn umrein zain er
lie will he which bed every and days seven unclean be he

דערויף, זאָל זײַן אומריין.
umrein zain zol deroif
unclean be shall on it

25 And if an isha have a discharge of her dahm many days out of the time of her niddah, or if it run beyond the time of her niddah, all the days of the discharge of her tumah shall be as the days of her niddah; she shall be tamei. 26 Every bed whereon she lieth all the days of her discharge shall be unto her as the bed of her niddah; and whatsoever she sitteth upon shall be tamei, as the tumah of her niddah. 27 And whosoever toucheth those things shall be tamei, and shall immerse his garments, and immerse himself in mayim, and be tamei until the erev. 28 But if she be tohorah of her discharge, then she shall count to herself seven days, and after that she shall be tohorah. 29 And on the yom shemini she shall take unto her two turtle doves, or two young pigeons, and bring them unto the kohen, to the entrance of the Ohel Mo'ed. 30 And

כה און אַ פֿרוי , אַז איר בלוטפֿליסונג וועט פֿליסן פֿיל טעג, נישט אין
in nisht teg fil flisn vet blutflisung ir az froi a un
in not days many flow will blood her that woman a and

דער צײַט פֿון איר אָפּזונדערונג, אָדער זי וועט זײַן פֿלוסיק איבער דער
der iber flusik zain vet zi oder opzunderung ir fun tsait der
the over a discharge be will she or separation her of time the

צײַט פֿון איר אָפּזונדערונג, זאָל זי אַלע טעג פֿון איר אומריינער פֿליסונג
flisung umreiner ir fun teg ale zi zol opzunderung ir fun tsait
discharge unclean her of days all she shall separation her of time

זײַן אַזוי ווי אין די טעג פֿון איר אָפּזונדערונג ; זי איז אומריין . כו איטלעך
itlech umrein iz zi opzunderung ir fun teg di in vi azoi zain
every unclean is she separation her of days the in as so be

גלעזגער וואָס זי וועט ליגן דערויף אַלע טעג פֿון איר פֿליסונג, זאָל איר
ir zol flisung ir fun teg ale deroif lign vet zi vos geleger
her shall discharge her of days all thereon lie will she which bed

זײַן אַזוי ווי דאָס גלעזגער פֿון איר אָפּזונדערונג ; און איטלעכע זאַך וואָס
vos zach itleche un opzunderung ir fun geleger dos vi azoi zain
which thing every and separation her of bed this as thus be

זי וועט זיצן דערויף, זאָל זײַן אומריין אַזוי ווי די אומריינקייט פֿון
fun umreinkeit di vi azoi umrein zain zol deroif zitsn vet zi
of uncleanness the as thus unclean be shall thereon sit will she

איר אָפּזונדערונג . כז און איטלעכער וואָס רירט זיך אָן זיי אָן, זאָל
zol on zei on zich rirt vos itlecher un opzunderung ir
shall on them on self touches which each and separation her

ווערן אומריין; און ער זאָל וואַשן זײַנע קלײדער, און זיך באָדן
bodn zich un kleider zaine vashn zol er un umrein vern
immerse self and garments his wash shall he and unclean become

אין וואַסער, און זײַן אומריין ביזן אָוונט . כח און אַז זי וועט ריין
rein vert zi az un ovnt bizn umrein zain un vaser in
tahor shall be she that and evening until unclean be and water in

פֿון איר פֿליסונג, זאָל זי זיך ציילן זיבן טעג, און דערנאָך זאָל
zol dernoch un teg zibn tseiln zich zi zol flisung ir fun
shall after that and days seven number self she shall discharge her of

זי זײַן ריין . כט און אויפֿן אַכטן טאָג זאָל זי זיך נעמען צוויי
tsvei nemen zich zi zol tog achten oifn un rein zain zi
two take self she shall day the eighth on and tahor be she

טורטלטויבן, אָדער צוויי יונגע טויבן, און זיי ברענגען צום כֹהן ,
koyen tsum brengen zei un toibn yunge tsvei oder turtltoibn
kohen to bring them and doves young two or turtledoves

צום אײַנגאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד . ל און דער כֹהן זאָל מאַכן אײַנע אַ
a eine machn zol koyen der un ohel-moed fun aingang tsum
a one make shall kohen the and Tent of Meeting of entrance to

זינדאָפּפֿער , און איינע אַ בראַנדאָפּפֿער, אוּן דער כֹהן זאָל מכַפּר זיין
zain mechaper zol koyen der un brandopfer a eine un zindopfer
be expiate shall kohen the and olah a one and sin offering

אויף איר פֿאַר ה פֿון וועגן איר אומריינער פֿליסונג .
oif ir far Hashem fun vegen ir umreiner flisung
for her on discharge unclean her concerning of Hashem

לא און איר זאָלט אָפּשיידן די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל פֿון זייער
zeyer fun Yisroel fun kinder di opsheiden zolt ir un
their from Yisroel of children the set apart shall you and

אומריינקייט , כּדי זיי זאָלן נישט שטאַרבן דורך זייער אומריינקייט , אַז
az umreinkeit zeyer durch shtarbn nisht zoln zei kedei umreinkeit
that uncleanness their by die not shall they so that uncleanness

זיי וועלן פֿאַראומריניקן מײַן מישכּן וואָס צווישן זיי .
zei tsvishn vos mishkn main farumreinikn veln zei
them among which tabernacle my defile will they

לב דאָס איז דער דין פֿון דעם פֿלוסיקן , און פֿון דעם וואָס
im fun vos dem fun un flusikn dem fun din der iz dos
him of which the one of and discharge the of law the is this

גייט אַרויס אַ פֿלוס פֿון זאָמען , צו ווערן אומריין דורך דעם; לג און
un dem durch umrein vern tsu zomen fun flus a arois geit
and that by unclean become to seed of discharge a out goes

פֿון דער קראַנקער אין איר אָפּזונדערונג , און פֿון דעם וואָס איז
iz vos dem fun un opzunderung ir in kranker der fun
is which the one from and separation her in sick person the one of

פֿלוסיק מיט אַ פֿליסונג , סײַ אַ מאַנספּאַרשוין , און סײַ אַ
a sai un mansparshoin a sai flisung a mit flusik
a whether and male a whether discharge a with discharging

פֿרוי ; און פֿון אַ מאַן וואָס וועט ליגן מיט אַן אומריינער .
umreiner an mit lign vet vos man a fun un froi
unclean one an with lie will which man a from and woman

אַחֲרֵי מוֹת

ACHAREI MOT

טז

16 And Hashem spoke unto Moshe after the mot of the two Bnei Aharon, when they approached before Hashem, and died; 2 And Hashem said unto Moshe, Speak unto Aharon thy brother, that he come not at any time into HaKodesh within the Parochet before the Kapporet, which is upon the Aron; that he die not; for I will appear in the Anan

און ה האָט געריעדט צו משהן נאָך דעם טויט
toit dem noch Mosheen tsu geredt hot Hashem un
death the after Moshe to spoken has Hashem and

פֿון אַהרנס צוויי זין , וועז זיי האָבן גענענט פֿאַר
far genent hobn zei ven zin tsvei Aharons fun
before come near have they when sons two Aaron's of

ה , און זײַנען געשטאָרבן; ב און ה האָט געזאָגט צו
tsu gezogt hot Hashem un geshtorbn zainen un Hashem
to said has Hashem and died are and Hashem

משהן : רעד צו דײַן ברודער אַהרנען , אַז ער זאָל נישט
nisht zol er az Aharonen bruder dain tsu red Mosheen
not shall he that Aaron brother your to speak Moshe

אַרײַנגיין צו יעטוועדער צײַט אין הייליקטום אינעווייניק פֿון פָּרוֹכֶת ,
parochet fun ineveinik heiliktum in tsait yetveder tsu araingein
curtain of inner holy in time any to enter

פֿאַרן דעק וואָס איבערן אָרון, כּדי ער זאָל נישט שטאַרבן;
shtarbn nisht zol er kedei oren ibern vos dek faran
die not shall he so that aron over which the cover before

upon the Kapporet. 3 Thus shall Aharon come into HaKodesh: with a young bull for a chattat, and a ram for an olah. 4 He shall put on the Kesones Bahd Kodesh, and he shall have the Mikhnesei Bahd upon his basar, and shall be girded with a Avnet Bahd, and with the Mitznefet Bahd shall he be attired; these are Bigdei Kodesh; therefore shall he immerse his basar in mayim, and so put them on. 5 And he shall take of the Adat Bnei Yisroel two male goats of the goats for a chattat, and one ram for an olah. 6 And Aharon shall offer his bull of the chattat, which is for himself, and make kapporah for himself, and for his bais. 7 And he shall take the two goats, and present them before Hashem at the entrance of the Ohel Mo'ed. 8 And Aharon shall cast lots upon the two goats; one lot for Hashem, and the other lot for Azazel. 9 And Aharon shall bring the goat upon which Hashem's lot fell, and offer him for a chattat. 10 But the goat, on which the lot fell for Azazel shall be presented chai before Hashem, to make kapporah through it, and to let him go for

וואָרעם איך באַווייז זיך אין וואָלקן איבערן דעק . ג דערמיט זאָל
volken in zich bavaiz ich vorem dek ibern dermit zol
cloud in self appear I because the cover over shall in this way

אַהרֹן קומען אין הייליקטום: מיט אַ יונגן אָקס פַֿאַר אַ זינדאָפּפֿער ,
heiliktum in kumen Aharon mit oks yungn a far zindopfer
holy in come Aaron with bull young a for sin offering a

און אַווידער פַֿאַר אַ בראַנדאָפּפֿער. ד אַ הייליק ליינען מאַנטל זאָל ער
brandopfer a far vider a un heilik a mantl lainen zol er
olah a for ram a and holy a mantle linen shall he

אָנטאָן, און ליינענע הויזן זאָלן זיין אויף זיין לייב , און מיט אַ
onton un lainene hoizn zoln zain oif zain laib mit un
put on and linen trousers shall be his on body a with and

ליינענעם גאַרטל זאָל ער זיך ארומגורטן , און מיט אַ ליינענער
lainenem gartel zol er zich arumgurtn un mit un lainener
linen sash shall he self girded around be and with a linen

הויב זאָל ער זיך באַהויבן; הייליקע קלייַדער זיינען דאָס, און ער
hoib zol er zich bahoibn heilike kleider zainen dos un er
he shall cap self he put on holy garments are this and he

זאָל באָדן זיין לייב אין וואַסער, און זיי אָנטאָן. ה און פֿון
bodn zol zain laib in vaser un zei onton un fun
immerse shall his body in water and them clothe and of

דער עדה פֿון די קינדער פֿון ישׂראֵל זאָל ער נעמען צוויי
der eide fun di kinder fun Yisroel zol er nemen tsvei
the congregation of the children of Yisroel shall he take two

ציגנבעק פַֿאַר אַ זינדאָפּפֿער , און איין וויידער פַֿאַר אַ בראַנדאָפּפֿער. ו און
tsignbek far a zindopfer a far vider ein un brandopfer a far un
goats for sin offering a for ram one and olah a for and

אַהרֹן זאָל מאַכן גענענען דעם אָקס פֿון זינדאָפּפֿער וואָס פַֿאַר
Aharon zol machn genenen dem oks fun zindopfer vos far
Aaron shall make bring close the bull of sin offering which for

אים, און ער זאָל מכפּר זיין אויף זיך און אויף זיין הויזגעזינט .
im un er zol mechaper zain oif zich un oif zain hoizgezint
him and he shall expiate on self on and on his household

ז און ער זאָל נעמען די צוויי בעק , און זיי אַוועקשטעלן
un er zol nemen di tsvei bek un zei avekshtelen
and he shall take the two male goats and them place

פַֿאַר ה בײַם אײַנגאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד . ח און אַהרֹן
far Hashem baim aingang fun ohel-moed un Aharon
before Hashem at entrance of Tent of Meeting and Aaron

זאָל אַרויפֿטאָן אויף בײדע בעק גורלות , איין גורל פַֿאַר ה ,
zol aroifton oif beide bek goiroles ein goirl far Hashem
shall put on upon two male goats lots one lot for Hashem

און איין גורל פַֿאַר עזאָזל . ט און אַהרֹן זאָל מאַכן גענענען
un ein goirl far Azazel un Aharon zol machn genenen
and one lot for Azazel and Aaron shall make bring close

דעם באָק וואָס אויף אים איז אַרויף דער גורל פַֿאַר ה , און אים
dem bok vos oif im iz aroif der goirl far Hashem un im
the goat which upon him is it the lot for Hashem and him

מאַכן פַֿאַר אַ זינדאָפּפֿער . י און דער באָק וואָס אויף אים איז אַרויף
machn far a zindopfer a un der bok vos oif im iz aroif
make for a sin offering a and the goat which upon him is it

דער גורל פַֿאַר עזאָזל , זאָל אַוועקגעשטעלט ווערן אַ לעבעדיקער
der goirl far Azazel zol avekgeshtelt vern a lebediker
the lot for Azazel shall placed become a alive

Azazel into the midbar.
[11] And Aharon shall bring the bull of the chattat, which is for himself, and shall make kapporah for himself, and for his bais, and shall slaughter the bull of the chattat which is for himself; [12] And he shall take a machtah full of burning coals of eish from off the Mizbe'ach before Hashem, and his hands full of ketoret, ground and fragrant, and bring it within the Parochet; [13] And he shall put the ketoret upon the eish before Hashem, that the anan of the ketoret may cover the Kapporet that is upon the Edut, that he die not;

[14] And he shall take of the dahm of the bull, and sprinkle it with his forefinger upon the eastern front of the Kapporet; and before the Kapporet yazzeh *(he shall sprinkle)* of the dahm with his forefinger seven times. [15] Then shall he slaughter the goat of the chattat, that is for the Am, and bring his dahm within the Parochet, and do with that dahm as he did with the dahm of the bull, and sprinkle it upon the Kapporet, and before the Kapporet; [16] And he shall make kapporah

פָאַר ה , מכַפֶּר צו זײַן איבער אים, אים אַוועקצושיקן
avektsushikn im im iber zain tsu mechaper Hashem far
sending away it it through be to expiate Hashem before

צו עזָאזל אין מדבר . יא און אַהרֹן זאָל מאַכן גענענען דעם
dem genenen machn zol Aharon un midber in Azazel tsu
the bring close make shall Aaron and wilderness in Azazel to

אָקס פֿון זינדאָפּפֿער וואָס פָאַר אים, און מכַפֶּר זײַן אויף זיך און
un zich oif zain mechaper un im far vos zindopfer fun oks
and self on be expiate and him for which sin offering of bull

אויף זײַן הויזגעזינט; און ער זאָל שעכטן דעם אָקס פֿון זינדאָפּפֿער
zindopfer fun oks dem shechtn zol er un hoizgezint zain oif
sin offering of bull the slaughter shall he and household his on

וואָס פָאַר אים. יב און ער זאָל נעמען אַ פֿולע פַיַערפַאַן פַיַערקוילן פֿון
fun faierkoiln faierfan fule a nemen zol er un im far vos
from full of fire censer full a take shall he and him for which

דעם מזבח , פֿון פָאַר ה , און זײַנע פֿולע הויפֿנס דינעם
dinem hoifns fule zaine un Hashem far fun mizbeyech dem
serve handsful full his and Hashem before from altar the

וויַרעך פֿון שמעקעדיקע געווירצן, און ברענגען אינעווייניק פֿון פָּרוֹכֶת .
parochet fun ineveinik brengen un gevirtsn shmekedike fun vairech
curtain of behind bring and spice fragrant of incense

יג און ער זאָל אַרויפֿטאָן דעם וויַרעך אויפֿן פַיַער פָאַר ה , און
un Hashem far faier oifn vairech dem aroifton zol er un
and Hashem before fire on incense the put shall he and

דער וואָלקן פֿון דעם וויַרעך זאָל פָאַרדעקן דעם דעק וואָס
vos dek dem fardekn zol vairech dem fun volken der
which atonement lid the cover shall incense the of cloud the

איבערן צייגנים , כדי ער זאָל נישט שטאַרבן.
shtarbn nisht zol er kedei tseignim ibern
die not shall he so that witnesses over

יד און ער זאָל נעמען פֿון דעם בלוט פֿון אָקס, און שפּריצן
shpritsn un oks fun blut dem fun nemen zol er un
sprinkle and bull of blood the of take shall he and

מיט זײַן פֿינגער אויפֿן דעק צו מזרח ; און פָאַרן
faran un mizrech tsu dek oifn finger zain mit
before and east to the atonement lid on finger his with

דעק זאָל ער שפּריצן פֿון דעם בלוט זיבן מאָל מיט זײַן
zain mit mol zibn blut dem fun shpritsn er zol dek
his with times seven blood the of sprinkle he shall atonement lid

פֿינגער. טו און ער זאָל שעכטן דעם באָק פֿון דעם זינדאָפּפֿער וואָס
vos zindopfer dem fun bok dem shechtn zol er un finger
which sin offering the of goat the slaughter shall he and finger

איז פָאַר דעם פָאָלק , און ער זאָל ברענגען זײַן בלוט אינעווייניק פֿון
fun ineveinik blut zain brengen zol er un folk dem far iz
of behind blood his bring shall he and people the for is

דעם פָּרוֹכֶת , און ער זאָל טאָן מיט זײַן בלוט אַזוי ווי ער האָט געטאָן
geton hot er vi azoi blut zain mit ton zol er un parochet dem
done has he as so blood his with do shall he and curtain the

מיט דעם בלוט פֿון אָקס, און ער זאָל עס שפּריצן אויפֿן דעם כַּפֹּרֶת
kapporet dem oifn shpritsn es zol er un oks fun blut dem mit
Kapporet the on sprinkle it shall he and bull of blood the with

און פָאַר דעם כַּפֹּרֶת . טז און ער זאָל מכַפֶּר זײַן אויף
dem oif zain mechaper zol er un kapporet dem far un
the on do expiate shall he and Kapporet the before and

for HaKodesh, because of the tuma of the Bnei Yisroel, and because of their peysha'im in all their chattot; and so shall he do for the Ohel Mo'ed, that remaineth among them in the midst of their tumah. 17 And there shall be no adam in the Ohel Mo'ed when he goeth in to make kapporah in HaKodesh, until he come out, and have made kapporah for himself, and for his bais, and for kol Kehal Yisroel. 18 And he shall go out unto the Mizbe'ach that is before Hashem, and make kapporah on it; and shall take of the dahm of the bull, and of the dahm of the goat, and put it upon the Karnot of the Mizbe'ach around about. 19 And he shall sprinkle of the dahm upon it with his forefinger seven times, and make it tahor, and set it apart as kodesh from the tumah of the Bnei Yisroel. 20 And when he hath finished making kapporah for HaKodesh, and the Ohel Mo'ed, and the Mizbe'ach, he shall bring the live goat; 21 And Aharon shall lay both his hands upon the rosh of the live goat, v'hitvaddah over him kol avonot Bnei Yisroel, and all their peysha'im in all their chattot, putting them

היליקטום פֿון וועגן די אומריינקייטן פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל,
Yisroel fun kinder di fun umreinkeitn di vegen fun heiliktum
Yisroel of children the of impurities the concerning of holy

און פֿון וועגן זייערע פֿאַרברעכן אין אַלע זייערע חטאָים ; און
un chatoim zeyere ale in farbrechn zeyere vegen fun un
and sins their all in transgressions their concerning of and

אַזוי זאָל ער טאָן צום אוֹהל-מוֹעד וואָס רוט בײַ זיי אין
in zei bai rut vos ohel-moed tsum ton er zol azoi
in them with rests which Tent of Meeting to do he shall so

מיטן פֿון זייערע אומריינקייטן. ט֭ון קיין מענטש זאָל נישט זײַן אין
in zain nisht zol mentsh kein un umreinkeitn zeyere fun mitn
in be not shall man any and impurities their of midst

אוֹהל-מוֹעד , ווען ער קומט מכַפּר צו זײַן אין היליקטום, ביז
biz heiliktum in zain tsu mechaper kumt er ven ohel-moed
until holy in be to expiate come he when Tent of Meeting

ער גייט אַרויס. און ער זאָל מכַפּר זײַן אויף זיך , און אויף זײַן
zain oif un zich oif zain mechaper zol er un arois geit er
his on and self on do expiate shall he and out go he

הויזגעזינט , און אויף דער גאַנצער אײַנזאַמלונג פֿון יִשְׂרָאֵל. י֭ח און ער
er un Yisroel fun ainzamlung gantser der oif un hoizgezint
he and Yisroel of gathering whole the on and household

זאָל אַרויסגיין צום מזבח וואָס פֿאַר ה , און מכַפּר
mechaper un Hashem far vos mizbeyech tsum aroisgein zol
expiate and Hashem before which altar to go out shall

זײַן אויף אים; און ער זאָל נעמען פֿון דעם בלוט פֿון אָקס, און פֿון
fun un oks fun blut dem fun nemen zol er un im oif zain
of and bull of blood the of take shall he and it on be

דעם בלוט פֿון באָק, און אַרויפֿטאָן אויף די הערנער פֿון מזבח
mizbeyech fun herner di oif aroifton un bok fun blut dem
altar of horns the on put and goat of blood the

רונד אַרום . י֭ט און ער זאָל שפּריצן אויף אים פֿון דעם בלוט מיט
mit blut dem fun im oif shpritsn zol er un arum rund
with blood the of it on sprinkle shall he and round around

זײַן פֿינגער זיבן מאָל , און אים רייניקן , און אים היליקן פֿון
fun heilikn im un reiniken im un mol zibn finger zain
from consecrate it and cleanse it and times seven finger his

די אומריינקייטן פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל. כ֭ און אַז ער וועט
vet er az un Yisroel fun kinder di fun umreinkeitn di
will he when and Yisroel of children the of impurities the

ענדיקן מכַפּר זײַן אויפֿן היליקטום, און אויפֿן אוֹהל-מוֹעד ,
ohel-moed oifn un heiliktum oifn zain mechaper endikn
Tent of Meeting for and holy for be expiate finish

און אויפֿן מזבח , זאָל ער מאַכן געגענען דעם לעבעדיקן באָק.
bok lebedikn dem genenen machn er zol mizbeyech oifn un
goat living the bring close make he shall altar for and

כא און אַהרֹן זאָל אָנלענען זײַנע ביידע הענט אויפֿן קאָפּ פֿון דעם
dem fun kop oifn hent beide zaine onlenen zol Aharon un
the of head on hands two his lay shall Aaron and

לעבעדיקן באָק, און זיך מתוודה זײַן איבער אים אויף אַלע זינד פֿון
fun zind ale oif im iber zain misvade zich un bok lebedikn
of sin all on it over be confess self and goat living

די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, און אויף אַלע זייערע פֿאַרברעכן אין אַלע
ale in farbrechn zeyere ale oif un Yisroel fun kinder di
all in transgressions their all on and Yisroel of children the

upon the rosh of the goat, and shall send him away by the hand of a designated man into the midbar; [22] And the goat nasah upon him all their avonot unto an eretz gezerah; and he shall release the goat in the midbar. [23] And Aharon shall come into the Ohel Mo'ed, and shall put off the linen garments, which he put on when he went into HaKodesh, and shall leave them there; [24] And he shall wash his basar with mayim in the Makom Kadosh, and put on his garments, come out, and offer his olah and the olah of HaAm, and make kapporah for himself, and for HaAm. [25] And the chelev of the chattat shall he burn upon the Mizbe'ach. [26] And he that released the goat for Azazel shall immerse his garments and immerse his basar in mayim, and afterward come into the machaneh. [27] And the bull for the chattat, and the goat for the chattat whose dahm was brought in to make kapporah in HaKodesh, shall one carry forth outside the machaneh; and they shall burn in the eish their hides, and their basar, and their dung. [28] And he that burneth them shall immerse his garments, and immerse his basar

זייערע חטאָים ; און ער זאָל זיי אַרויפֿטאָן אויפֿן קאָפּ פֿון דעם באָק,
bok dem fun kop oifn aroifton zei zol er un chatoim zeyere
goat the of head on put them shall he and sins their

און אים אַוועקשיקן דורך דער האַנט פֿון אַן אומיסטנעם מענטשן אין
in mentshn umistnem an fun hant der durch avekshikn im un
in man designated an of hand the by send away it and

מדבר . כב און דער באָק זאָל אַוועקטראָגן אויף זיך אַלע זייערע
zeyere ale zich oif avektrogen zol bok der un midber
their all self on carry shall goat the and wilderness

זינד אין אַן אָפּגעשניטענעם לאַנד; און ער זאָל אַוועקלאָזן דעם באָק אין
in bok dem aveklozn zol er un land opgeshnitenem an in zind
in goat the let go shall he and land isolated an in sins

דער מדבר . כג און אַהרן זאָל אַרײַנגיין אין אוֹהל-מוֹעד ,
ohel-moed in araingein zol Aharon un midber der
Tent of Meeting in enter shall Aaron and wilderness the

און אויסטאָן די לײַנענע קלײדער וואָס ער האָט אָנגעטאָן ביי זיין
zain bai ongeton hot er vos kleider lainene di oiston un
his with put on has he which garments linen the strip off and

אַרײַנגיין אין הייליקטום, און ער זאָל זיי דאָרטן לאָזן . כד און ער
er un lozn dortn zei zol er un heiliktum in araingein
he and leave there them shall he and holy in go in

זאָל באָדן זיין לײַב אין וואַסער אין אַ הייליקן אָרט , און אָנטאָן
onton un ort heilikn a in vaser in laib zain bodn zol
clothe and place holy a in water in body his immerse shall

זיינע קלײדער , און אַרויסגיין , און מאַכן זיין בראַנדאָפּפֿער און דאָס
dos un brandopfer zain machn un aroisgein un kleider zaine
the and olah his make and go out and garments his

בראַנדאָפּפֿער פֿון פֿאָלק , און מכפר זיין אויף זיך און אויפֿן פֿאָלק .
folk oifn un zich oif zain mechaper un folk fun brandopfer
people for and self for be expiate and people of olah

כה און דאָס פֿעטס פֿון דעם זינדאָפּפֿער זאָל ער דעמפֿן אויפֿן
oifn demfn er zol zindopfer dem fun fets dos un
on burn up in smoke he shall sin offering the of fats the and

מזבח . כו און דער וואָס אַוועקגעשיקט דעם באָק צו עזאזל ,
Azazel tsu bok dem avekgeshikt vos der un mizbeyech
Azazel to goat the sent away who the one and altar

זאָל וואַשן זיינע קלײדער , און באָדן זיין לײַב אין וואַסער,
vaser in laib zain bodn un kleider zaine vashn zol
water in body his immerse and garments his wash shall

און דערנאָך מעג ער אַרײַנקומען אין לאַגער. כז און דעם אָקס פֿון
fun oks dem un lager in arainkumen er meg dernoch un
of bull the and camp in come into he may after that and

זינדאָפּפֿער , און דעם באָק פֿון זינדאָפּפֿער , וואָס זייער בלוט איז
iz blut zeyer vos zindopfer fun bok dem un zindopfer
is blood their which sin offering of goat the and sin offering

געבראַכט געווארן , מכפר צו זיין אין הייליקטום, זאָל מען
men zol heiliktum in zain tsu mechaper gevorn gebracht
one shall holy in be to expiate having become brought

אַרויסטראָגן אויסן לאַגער, און פֿאַרברענען אין פֿײַער זייערע פֿעלן, און
un feln zeyere faier in farbrenen un lager oisn aroistrogn
and hides their fire in burn up and camp outside carry out

זייער פֿלייש, און זייער מיסט. כח און דער וואָס פֿאַרברענט זיי ,
zei farbrent vos der un mist zeyer un fleish zeyer
them burned up which the one and dung their and flesh their

זאָל וואַשן זיינע קלײדער, און באָדן זיין לײַב אין וואַסער, און
un vaser in laib zain bodn un kleider zaine vashn zol
and water in body his immerse and garments his wash shall

דערנאָך מעג ער אַרײַנקומען אין לאַגער.
lager in arainkumen er meg dernoch
camp in come into he may after that

כט און דאָס זאָל אײַך זײַן צום אייביקן געזעץ: אין זיבעטן
zibetn in gezets eibikn tsum zain aich zol dos un
seventh in law everlasting to be you shall this and

חודש, אין צענטן טאָג פֿון חודש, זאָלט איר פֿײַניקן אײַער
aier painiken ir zolt choidesh fun tog tsentn in choidesh
your afflict you shall month of day tenth in month

נפֿש, און קיין אַרבעט זאָלט איר נישט טאָן, סײַ דער
der sai ton nisht ir zolt arbet kein un nefesh
the whether do not you shall work any and soul

אײַנגעבאָרענער, און סײַ דער פֿרעמדער וואָס האַלט זיך אויף
oif zich halt vos fremder der sai un aingeborener
on self hold which foreigner the whether and native

צווישן אײַך. ל וואָרעם אין דעם דאָזיקן טאָג וועט מען מכפּר זײַן
zain mechaper men vet tog dozikn dem in vorem aich tsvishn
be expiate one will day this the in because you among

אויף אײַך, אײַך צו רײניקן; פֿון אַלע אײַערע זינד וועט איר רײַן
rein ir vet zind aiere ale fun reiniken tsu aich aich oif
tahor you will sin your all of cleanse to you you on

ווערן פֿאַר ה׳. לא אַ שבת פֿון רוּונג איז דאָס פֿאַר
far dos iz ruung fun Shabbos a Hashem far vern
for this is complete rest of Shabbos a Hashem before become

אײַך, און איר זאָלט פֿײַניקן אײַער זעל; אַן אייביקן געזעץ. לב און
un gezets eibikn an zel aier painiken zolt ir un aich
and law everlasting an soul your afflict shall you and you

דער כֹהן וואָס וועט אים זאַלבן, און וואָס מע וועט דערפֿילן
derfiln vet me vos un zalbn im vet me vos koyen der
fill will one which and anoint him will one which kohen the

זײַן האָנט צו זײַן אַ כֹהן אויף דעם אָרט פֿון זײַן פֿאָטער, זאָל
zol foter zain fun ort dem oif koyen a zain tsu hant zain
shall father his of place the on kohen a be to hand his

מכפּר זײַן; און ער זאָל אָנטאָן די לײַנענע קלײדער, די הײליקע
heilike di kleider lainene di onton zol er un zain mechaper
holy the garments linen the put on shall he and be expiate

קלײדער. לג און ער זאָל מכפּר זײַן אויפֿן קָדשֵׁי-קָדָשִׁים,
kodshei-kodshim oifn zain mechaper zol er un kleider
most holy place on be expiate shall he and garments

און אויפֿן אוֹהל-מוֹעד; אויך אויפֿן מזבח זאָל ער מכפּר
mechaper er zol mizbeyech oifn oich ohel-moed oifn un
expiate he shall altar on also Tent of Meeting on and

זײַן, און אויף די כֹהנים, און אויף דעם גאַנצן פֿאָלק פֿון דער
der fun folk gantsn dem oif un koyanim di oif un zain
the of people all the on and kohanim the on and be

אײַנזאַמלונג זאָל ער מכפּר זײַן. לד און דאָס זאָל אײַך זײַן צום
tsum zain aich zol dos un zain mechaper er zol ainzamlung
to be you shall this and be expiate he shall gathering

אייביקן געזעץ, מכפּר צו זײַן אויף די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל
Yisroel fun kinder di oif zain tsu mechaper gezets eibikn
Yisroel of children the on be to expiate law everlasting

in mayim, and afterward he shall come into the machaneh.

29 And this shall be a chukkat olam *(eternal decree)* unto you: that in the Chodesh HaShevi'i, on the tenth day of the chodesh, ye shall afflict your nefashot, and do no melachah at all, whether it be ezrach *(native)* or the ger that sojourneth among you: 30 For on that day shall the kohen make kapporah for you, to make you tahor, that ye may be tahor from all your chattot before Hashem. 31 It shall be a Shabbat Shabbaton unto you, and ye shall afflict your nefashot, by a chukkat olam. 32 And the kohen, who has been anointed or who has been given authority to minister as a kohen in place of his father, shall make kapporah, and shall put on the linen garments, even the Bigdei Hakodesh; 33 And he shall make kapporah for the Mikdash HaKodesh, and he shall make kapporah for the Ohel Mo'ed, and for the Mizbe'ach, and he shall make kapporah for the kohanim, and for kol Am HaKahal. 34 And this shall be a chukkat olam unto you, to make kapporah for the Bnei Yisroel for all

their chattat once a year. And he did as Hashem commanded Moshe.

פון וועגן אלע זייערע זינד, איין מאל אין יאר. און ער האט געטאן
geton hot er un yor in mol ein zind zeyere ale vegen fun
done has he and year in time one sin their all concerning of

אזוי ווי ה האט באפוילן משהן .
Mosheen bafoiln hot Hashem vi azoi
Moshe commanded has Hashem as so

17 And Hashem spoke unto Moshe, saying, [2] Speak unto Aharon, and unto his banim, and unto all the Bnei Yisroel, and say unto them: This is the thing which Hashem hath commanded, saying,

יז און ה האט געredt צו משהן, אזוי צו
tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
to so Moshe to spoken has Hashem and

זאגן: [ב] רעד צו אהרנען, און צו זיינע זין, און
un zin zaine tsu un Aharonen tsu red zogn
and sons his to and Aaron to speak say

צו אלע קינדער פון ישׂראל, און זאלסט זאגן צו
tsu zogn zolst un Yisroel fun kinder ale tsu
to say you(SG) must and Yisroel of children all to

זיי: דאס איז די זאך וואס ה האט באפוילן,
bafoiln hot Hashem vos zach di iz dos zei
commanded has Hashem which thing the is this them

אזוי צו זאגן:
zogn tsu azoi
say to so

[3] What man soever there be of Bais Yisroel, that sacrificeth an ox, or lamb, or goat, in the machaneh, or that sacrificeth it outside of the machaneh, [4] And bringeth it not unto the petach of the Ohel Mo'ed, to offer a korban unto Hashem before the Mishkan of Hashem, [shefach] dahm shall be imputed unto that man; he hath committed shefach dahm; and that man shall be cut off from among his people; [5] To the end that the Bnei Yisroel may bring their zevakhim, which they offer in the open sadeh, even that they may bring them unto Hashem, unto the petach of the Ohel Mo'ed, unto the kohen, and offer them for zivkhei shelamim unto Hashem. [6] And the

[ג] יעטוועדער מאן פון דעם הויז פון ישׂראל וואס שעכטן
shechtn vet vos Yisroel fun hoiz dem fun man yetveder
slaughter will which Yisroel of house the of man every

אן אקס, אדער א שעפס, אדער א ציג, אין לאגער, אדער וואס וועט
vet vos oder lager in tsig a oder sheps a oder oks an
will which or camp in goat a or sheep a or bull an

שעכטן אויסן לאגער, [ד] און צום איינגאנג פון אוהל-מועד
ohel-moed fun aingang tsum un lager oisn shechtn
Tent of Meeting of entrance to and camp outside slaughter

האט ער עס נישט געבראכט, מקריב צו זיין פאר א קרבן צו
tsu korben a far zain tsu makrev gebracht nisht es er hot
to korban a for be to sacrifice brought not it he has

ה, פארן משכן פון ה, זאל עס ווי בלוט
blut vi es zol Hashem fun mishkn faran Hashem
bloodshed as it shall Hashem of Tabernacle before Hashem

געערעכנט ווערן יענעם מאן; בלוט האט ער פארגאסן; און יענער
yener un fargosen er hot blut man yenem vern gerechnt
that and shed he has blood man that become considered

מענטש זאל פארשניטן ווערן פון צווישן זיין פאלק. [ה] כדי
kedei folk zain tsvishn fun vern farshnitn zol mentsh
so that people his among from become cut off shall man

די קינדער פון ישׂראל זאלן ברענגען זייערע שלאכטאפפער,
shlachtopfer zeyere brengen zoln Yisroel fun kinder di
slaughter sacrifice their bring shall Yisroel of children the

וואס זיי שלאכטן אויפן פריַען פעלד – זיי זאלן זי ברענגען צו
tsu brengen zi zoln zei feld fraien oifn shlachtn zei vos
to bring it shall they field open on sacrifice they which

ה, צום איינגאנג פון אוהל-מועד, צום כהן, און
un koyen tsum ohel-moed fun aingang tsum Hashem
and kohen to Tent of Meeting of entrance to Hashem

זיי שלאכטן פרידאפפער צו ה. [ו] און דער כהן זאל
zol koyen der un Hashem tsu fridopfer shlachtn zei
shall kohen the and Hashem to peace offering sacrifice them

שפרענגען דאָס בלוט אויפֿן מזבח פֿון ה , ביים אײַנגאַנג
aingang baim Hashem fun mizbeyech oifn blut dos shprengen
entrance at Hashem of altar on blood the scatter

פֿון אוֹהל-מוֹעד , און דעמפֿן דאָס פֿעטס פֿאַר אַ
a far fets dos demfn un ohel-moed fun
a for fats the burn up in smoke and Tent of Meeting of

געשמאַקן ריח צו ה . ז און זיי זאָלן מער נישט שלאַכטן
shlachtn nisht mer zoln zei un Hashem tsu reyech geshmakn
sacrifice not more shall they and Hashem to aroma soothing

זייערע שלאַכטאָפּפֿער צו די שדים , וואָס זיי זײַנען
zainen zei vos sheidim di tsu shlachtopfer zeyere
are they which demons the to slaughter sacrifice their

פֿאַרפֿירט נאָך זיי . אַן אייביק געזעץ זאָל דאָס זיי זײַן אויף
oif zain zei dos zol gezets eibik an zei noch farfirt
on be them this shall law eternal an them after misguided

זייערע דור-דורות .
dor-doires zeyere
throughout generations their

ח און זאָלסט זאָגן צו זיי : יעטוועדער מאַן פֿון דעם
dem fun man yetveder zei tsu zogn zolst un
the of man every them to say you(SG) must and

הויז פֿון ישׂראֵל, אָדער פֿון דעם פֿרעמדן וואָס וועט זיך
zich vet vos fremdn dem fun oder Yisroel fun hoiz
self will which foreigner the of or Yisroel of house

אויפֿהאַלטן צווישן זיי , וואָס וועט אויפֿברענגען אַ בראַנדאָפּפֿער
brandopfer a oifbrengen vet vos zei tsvishn oifhaltn
olah a offer up will which them among hold back

אָדער אַ שלאַכטאָפּפֿער , ט און צום אוֹהל-מוֹעד וועט ער עס
es er vet ohel-moed tsum un shlachtopfer a oder
it he will Tent of Meeting to and slaughter sacrifice a or

נישט ברענגען, דאָס צו מאַכן צו ה , יענער מענטש זאָל
zol mentsh yener Hashem tsu machn tsu dos brengen nisht
shall man that Hashem to make to this bring not

פֿאַרשניטן ווערן פֿון זײַן פֿאָלק .
folk zain fun vern farshnitn
people his from become be cut off

י און יעטוועדער מאַן פֿון דעם הויז פֿון ישׂראֵל, אָדער פֿון דעם
dem fun oder Yisroel fun hoiz dem fun man yetveder un
the of or Yisroel of house the of man every and

פֿרעמדן וואָס האַלט זיך אויף צווישן זיי , וואָס וועט עסן
esen vet vos zei tsvishn oif zich halt vos fremdn
eat will which them among on self hold which foreigner

וואָסער עס איז בלוט , וועל איך קערן מײַן פּנים קעגן דעם
dem kegen ponem main kern ich vel blut iz es voser
the against face my turn I will blood is it any manner of

מענטשן וואָס עסט דאָס בלוט , און איך וועל אים אָפּגעשניטן פֿון
fun opgeshnitn im vel ich un blut dos est vos mentshn
from cut off him will I and blood this eats which men

צווישן זײַן פֿאָלק . יא וואָרעם דאָס נפֿש פֿון דעם פֿלייש איז אין
in iz fleish dem fun nefesh dos vorem folk zain tsvishn
in is flesh the of soul the because people his among

דעם בלוט , און איך האָב עס אײַך געגעבן אויפֿן מזבח מכּפּר
mechaper mizbeyech oifn gegebn aich es hob ich un blut dem
expiate altar on given you it have I and blood the

kohen shall sprinkle the dahm upon the Mizbe'ach of Hashem at the petach of the Ohel Mo'ed, and burn the fat for a re'ach nichoach unto Hashem. 7 And they shall no more offer their zevakhim unto goat demons, after whom they have gone a-whoring. This shall be a chukkat olam unto them throughout their dorot.

8 And thou shalt say unto them, Whatsoever man there be of the Bais Yisroel, or of the ger which sojourn among them, that offereth an olah or zevakh, 9 And bringeth it not unto the petach of the Ohel Mo'ed, to offer it unto Hashem; even that man shall be cut off from among his people.

10 And whatsoever man there be of Bais Yisroel, or of the ger that sojourn among you, that eateth any manner of dahm; I will even set My face against that nefesh that eateth dahm, and will cut it off from among its people. 11 For the nefesh of the basar is in the dahm: and I have given it to you upon the Mizbe'ach to make kapporah for

your nefashot: for it is the dahm that maketh kapporah for the nefesh. 12 Therefore I said unto the Bnei Yisroel, No nefesh of you shall eat dahm, neither shall any ger that sojourneth among you eat dahm.

13 And whatsoever ish there be of the Bnei Yisroel, or of the ger that sojourn among you, which hunteth down any beast or fowl that may be eaten, he shall even drain out the dahm thereof, and cover it with dust. 14 For as for the nefesh of all basar, the dahm of it is its nefesh; therefore I said unto the Bnei Yisroel, Ye shall eat the dahm of no manner of basar: for the nefesh of all basar is the dahm thereof; whosoever eateth it shall be cut off. 15 And every nefesh that eateth nevelah, or terefah, whether native born or a ger, he shall both wash his clothes, and bathe himself in mayim, and be tamei until erev; then shall he be tahor. 16 But if he wash them not, nor bathe his basar; then he shall bear his avon.

צו זײַן פַֿאַר אײַערע נפֿשות ; ווָאָרעם עס איז דאָס בלוט וואָס איז
iz vos blut dos iz es vorem nefoshes aiere far zain tsu
is which blood the is it for souls your for be to

יב מכַּפֵּר פַֿאַר דעם נפֶֿש . דערום זאָג איך צו די קינדער
kinder di tsu ich zog derum nefesh dem far mechaper
children the to I say therefore soul the for expiate

פֿון יִשְׂרָאֵל: קיין נפֶֿש פֿון אײַך זאָל נישט עסן בלוט ; אויך דער
der oich blut esen nisht zol aich fun nefesh kein Yisroel fun
the also blood eat not shall you of soul any Yisroel of

פֿרעמדער וואָס האַלט זיך אויף צווישן אײַך, זאָל נישט עסן בלוט .
blut esen nisht zol aich tsvishn oif zich halt vos fremder
blood eat not shall you among on self hold which foreigner

יג און יעטוועדער מאַן פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, אָדער פֿון
fun oder Yisroel fun kinder di fun man yetveder un
of or Yisroel of children the of man every and

דעם פֿרעמדן וואָס האַלט זיך אויף צווישן זיי , וואָס ווען
vet vos zei tsvishn oif zich halt vos fremdn dem
will which them among on self hold which foreigner the

פַֿאַנגען אַ געפֿאַנג פֿון אַ חיה אָדער אַ פֿויגל וואָס מען געפֿאַנגען
gegesn meg vos foigel a oder chaye a fun gefang a fangen
eaten may which bird a or beast a of catch a track

ווערן , זאָל אויסגיסן זײַן בלוט , און עס צודעקן מיט ערד .
erd mit tsudekn es un blut zain oisgisen zol vern
earth with cover it and blood his pour out shall become

יד ווָאָרעם דאָס לעבן פֿון יעטוועדער פֿלייש – זײַן בלוט דאָס איז זײַן
zain iz dos blut zain fleish yetveder fun lebn dos vorem
his is this blood his flesh every of life this for

לעבן; דערום זאָג איך צו די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל: דאָס בלוט פֿון
fun blut dos Yisroel fun kinder di tsu ich zog derum lebn
of blood this Yisroel of children the to I say therefore life

קיין פֿלייש זאָלט איר נישט עסן , ווָאָרעם דאָס לעבן פֿון יעטוועדער
yetveder fun lebn dos vorem esen nisht ir zolt fleish kein
every of life this for to eat not you shall flesh any

פֿלייש דאָס איז זײַן בלוט ; איטלעכער וואָס עסט עס, זאָל פֿאַרשניטן
farshnitn zol es est vos itlecher blut zain iz dos fleish
cut off shall it eats which each blood his is this flesh

ווערן . טו און יעטוועדער מענטש וואָס וועט עסן געפֿאַלנס אָדער
oder gefalns esen vet vos mentsh yetveder un vern
or fallen to eat will which man every and become

פֿאַרצוקטס , סײַ דער אײַנגעבאָרענער, און סײַ דער
der sai un aingeborener der sai fartsukts
the whether and native the whether that which is torn

פֿרעמדער, זאָל וואַשן זײַנע קלײדער , און באָדן זײַן לײַב אין
in laib zain bodn un kleider zaine vashn zol fremder
in body his immerse and garments his wash shall foreigner

וואַסער, און זײַן אומרײַן ביזן אָוונט , און ווערן רײַן . טז און
un rein vern un ovnt bizn umrein zain un vaser
and tahor become and evening until unclean his and water

אויב ער וועט זיי נישט וואַשן, און זײַן לײַב נישט באָדן , וועט
vet bodn nisht laib zain un vashn nisht zei vet er oib
will immerse not body his and wash not them will he if

ער טראָגן זײַן זינד .
zind zain trogn er
sin his bear he

18 And Hashem spoke unto Moshe, saying, [2] Speak unto the Bnei Yisroel, and say unto them, I am Hashem Eloheichem. [3] After what is done in Eretz Mitzrayim, wherein ye dwelt, shall ye not do; and after what is done in Eretz Kena'an, whither I bring you, shall ye not do; neither shall ye walk in their chukkot. [4] Ye shall do My mishpatim, and be shomer over My chukkot, to walk therein: I am Hashem Eloheichem. [5] Ye shall therefore be shomer over My chukkot, and My mishpatim; which if an ish do, he shall live by them: I am Hashem.

יח

און ה האָט געריעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
say to so Moshe to spoken has Hashem and

ב רעד צו די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, און זאָלסט זאָגן
zogn zolst un Yisroel fun kinder di tsu red
say you(SG) must and Yisroel of children the to speak

צו זיי : איך בין ה אלוקיכם . ג אַזוי ווי די מעשׂים פֿון
fun meisim di vi azoi Elokeichem Hashem bin ich zei tsu
of deeds the as thus your G-d Hashem am I them to

לאַנד מִצרַיִם וואָס איר זייט דערין געזעסן, זאָלט איר נישט טאָן;
ton nisht ir zolt gezesn derin zait ir vos Mitsrayim land
do not you shall settled in it are you which Egypt land

און אַזוי ווי די מעשׂים פֿון לאַנד כְּנַעַן , וואָס איך ברענג אייַך
aich breng ich vos Kenaan land fun meisim di vi azoi un
you bring I which Canaan land of deeds the as so and

אַהין , זאָלט איר נישט טאָן; און אין זייערע חוקים זאָלט איר נישט
nisht ir zolt chukkim zeyere in un ton nisht ir zolt ahin
not you shall traditions their in and do not you shall there

גיין . ד מיַינע געזעצן זאָלט איר טאָן, און מיַינע חוקים זאָלט איר
ir zolt chukkim maine un ton ir zolt gezetsn maine gein
you shall statutes my and do you shall laws my go

היטן צו גיין אין זיי ; איך בין ה אלוקיכם . ה און איר זאָלט
zolt ir un Elokeichem Hashem bin ich zei in gein tsu hitn
shall you and your G-d Hashem am I them in go to keep

היטן מיַינע חוקים און מיַינע געזעצן , וואָס אַז אַ מענטש טוט
tut mentsh a az vos gezetsn maine un chukkim maine hitn
do man a if which laws my and statutes my keep

זיי , לעבט ער דורך זיי : איך בין ה .
Hashem bin ich zei durch er lebt zei
Hashem am I them by he lives them

[6] None of you shall approach to any that is near of kin to legallot ervah; I am Hashem.

ו איר זאָלט נישט געגענען קיין אייַנער צו אַ שום
shum a tsu einer kein genenen nisht zolt ir
any kind of a to one to approach not shall you

ליַבנאָנטער זיַינער , צו אַנטפּלעקן די שאַנד : איך בין
bin ich shand di antplekn tsu zainer laibnonter
am I shame the reveal to his own close relative

ה .
Hashem
Hashem

[7] The nakedness of thy av, or the nakedness of thy em, shalt thou not uncover: she is thy em; thou shalt not uncover her nakedness.

ז די שאַנד פֿון דיַין פָֿאטער, און די שאַנד פֿון דיַין
dain fun shand di un foter dain fun shand di
your of shame the and father your of shame the

מוטער , זאָלסטו נישט אַנטפּלעקן: זי איז דיַין מוטער ,
muter dain iz zi antplekn nisht zolstu muter
mother your is she reveal not shall you mother

טאָרסטו נישט אַנטפּלעקן איר שאַנד .
shand ir antplekn nisht torstu
shame her reveal not be allowed

[8] The nakedness of the wife of thy av shalt thou not uncover; it is the nakedness of thy av.

ח די שאַנד פֿון דיַין פָֿאטערס ווייַב זאָלסטו נישט
nisht zolstu vaib foters dain fun shand di
not shall you wife father's your of shame the

אַנטפּלעקן; די שאַנד פֿון דיַין פָֿאטער איז דאָס.
dos iz foter dain fun shand di antplekn
this is father your of shame the reveal

ט די שאַנד פֿון דײַן שוועסטער, דײַן פֿאָטערס טאָכטער,
tochter foters dain shvester dain fun shand di
daughter father's your sister your of shame the

אָדער דײַן מוטערס טאָכטער, געבאָרן אין הויז , אָדער
oder hoiz in geborn tochter muters dain oder
whether house in given birth to daughter mother's your whether

געבאָרן פֿון אויסן – זייער שאַנד זאָלסטו נישט אַנטפּלעקן.
antplekn nisht zolstu shand zeyer oisn fun geborn
reveal not shall you shame their outside from given birth to

[9] The nakedness of thy achot, the bat of thy av, or bat of thy em, whether she be moledet bais, or moledet chutz, even their nakedness thou shalt not uncover.

י די שאַנד פֿון דײַן זונס טאָכטער, אָדער פֿון דײַן טאָכטערס
tachters dain fun oder tochter zuns dain fun shand di
daughter's your of or daughter son's your of shame the

טאָכטער – זייער שאַנד זאָלסטו נישט אַנטפּלעקן, ווואָרעם דײַן
dain vorem antplekn nisht zolstu shand zeyer tochter
your because reveal not shall you shame their daughter

שאַנד זײַנען זיי .
zei zainen shand
they are shame

[10] The nakedness of the bat of thy ben, or the bat of thy bat, even their nakedness thou shalt not uncover; for theirs is thine own nakedness.

יא די שאַנד פֿון דער טאָכטער פֿון דײַן פֿאָטערס וויַב,
vaib foters dain fun tochter der fun shand di
wife father's your of daughter the of shame the

געבאָרן פֿון דײַן פֿאָטער – זי איז דײַן שוועסטער, זאָלסטו
zolstu shvester dain iz zi foter dain fun geborn
shall you sister your is she father your of given birth to

נישט אַנטפּלעקן איר שאַנד .
shand ir antplekn nisht
shame her reveal not

[11] The nakedness of the bat of the wife of thy av, begotten of thy av, she is thy achot *(sister)*, thou shalt not uncover her nakedness.

יב די שאַנד פֿון דײַן פֿאָטערס שוועסטער זאָלסטו נישט
nisht zolstu shvester foters dain fun shand di
not shall you sister father's your of shame the

אַנטפּלעקן; דײַן פֿאָטערס ליבנאָנטע איז זי .
zi iz laibnonte foters dain antplekn
she is close relative father's your reveal

[12] Thou shalt not uncover the nakedness of the achot of thy av; she is thy father's near kinswoman.

יג די שאַנד פֿון דײַן מוטערס שוועסטער זאָלסטו נישט
nisht zolstu shvester muters dain fun shand di
not shall you sister mother's your of shame the

אַנטפּלעקן, ווואָרעם דײַן מוטערס ליבנאָנטע איז זי .
zi iz laibnonte muters dain vorem antplekn
she is close relative mother's your because reveal

[13] Thou shalt not uncover the nakedness of the achot of thy em: for she is thy mother's near kinswoman.

יד די שאַנד פֿון דײַן פֿאָטערס ברודער זאָלסטו נישט אַנטפּלעקן:
antplekn nisht zolstu bruder foters dain fun shand di
reveal not shall you brother father's your of shame the

צו זײַן וויַב זאָלסטו נישט גענענען ; דײַן מומע איז זי .
zi iz mume dain genenen nisht zolstu vaib zain tsu
she is aunt your approach not shall you wife his to

[14] Thou shalt not uncover the nakedness of the achi avicha, thou shalt not approach to his wife; she is thine dodah.

טו די שאַנד פֿון דײַן שנור זאָלסטו נישט
nisht zolstu shnur dain fun shand di
not shall you daughter-in-law your of shame the

אַנטפּלעקן; דײַן זונס וויַב איז זי , טאָרסטו נישט אַנטפּלעקן
antplekn nisht torstu zi iz vaib zuns dain antplekn
reveal not be allowed she is wife son's your reveal

איר שאַנד .
shand ir
shame her

[15] Thou shalt not uncover the nakedness of thy kallah; she is the wife of thy ben; thou shalt not uncover her nakedness.

[16] Thou shalt not uncover the ervah *(nakedness)* of thy brother's wife; it is thy brother's nakedness.

טז די שאַנד פֿון דיַין ברודערס ווייַב זאָלסטו נישט
nisht zolstu vaib bruders dain fun shand di
not shall you wife brother's your of shame the
אַנטפּלעקן; די שאַנד פֿון דיַין ברודער איז דאָס.
dos iz bruder dain fun shand di antplekn
this is brother your of shame the reveal

[17] Thou shalt not uncover the nakedness of an isha and her bat, neither shalt thou take the bat of her ben, or the bat of her bat, to uncover her nakedness; for they are her near kinswomen: it is zimmah *(wickedness)*.

יז די שאַנד פֿון אַ פֿרוי מיט איר טאָכטער זאָלסטו
zolstu tochter ir mit froi a fun shand di
shall you daughter her with woman a of shame the
נישט אַנטפּלעקן. איר זונס טאָכטער, אָדער איר טאָכטערס
tachters ir oder tochter zuns ir antplekn nisht
daughter's her or daughter son's her reveal not
טאָכטער, זאָלסטו נישט נעמען, צו אַנטפּלעקן איר שאַנד;
shand ir antplekn tsu nemen nisht zolstu tochter
shame her reveal to take not shall you daughter
אירע לייַבנאָנטע זיַנען זיי, איז דאָס אַ שענדלעכקייט.
shendlechkeit a dos iz zei zainen laibnonte ire
scandal a this is they are close relative her

[18] Neither shalt thou take your wife's achot *(sister)*, to be a rival wife, to uncover her nakedness, beside the other in her lifetime.

יח און אַ פֿרוי צו איר שוועסטער זאָלסטו נישט
nisht zolstu shvester ir tsu froi a un
not shall you sister her to woman a and
נעמען צו זיַן אַ מיטוויַב, צו אַנטפּלעקן איר שאַנד לעבן
lebn shand ir antplekn tsu mitvaib a zain tsu nemen
near shame her reveal to with-wife a be to take
יענער בייַ איר לעבן.
lebn ir bai yener
lifetime her by that one

[19] Also thou shalt not approach unto an isha to uncover her nakedness, as long as she has her tumah from her period of niddah.

יט און צו אַ פֿרוי אין דער אָפּזונדערונג פֿון איר
ir fun opzunderung der in froi a tsu un
her of separation the in woman a to and
אומריינקייט זאָלסטו נישט גענענען צו אַנטפּלעקן איר
ir antplekn tsu genenen nisht zolstu umreinkeit
her reveal to approach not shall you uncleanness
שאַנד.
shand
shame

[20] Moreover thou shalt not lie carnally with thy neighbor's wife. You shall not give your shikhvat zera to make tamei with her.

כ און מיט דער ווייַב פֿון דיַין חבֿר זאָלסטו נישט
nisht zolstu chever dain fun vaib der mit un
not shall you neighbor your of wife the with and
האָבן אַ ביישלאָף פֿון זאָמען, זיך צו פֿאַראומריניקן
farumreinikn tsu zich zomen fun baishlof a hobn
defile to self seed of sleep with a have
מיט איר.
ir mit
her with

[21] And thou shalt not let any of thy zera pass through [the eish] to Molech, neither shalt thou profane the Shem Eloheicha; I am Hashem.

כא און פֿון דיַינע קינדער זאָלסטו נישט געבן אויף
oif gebn nisht zolstu kinder daine fun un
up give not shall you children your of and
מקריבֿ זיַין צו מולֶך, און זאָלסט נישט
nisht zolst un Molech tsu zain makrev
not you(SG) must and Molech to be sacrifice
פֿאַרשוועכן דעם נאָמען פֿון דיַין ג-ט: איך בין ה׳.
Hashem bin ich G-t dain fun nomen dem farshvechn
Hashem am I G-d your of name the profane

כב און מיט אַ מאַנספּאַרשוין זאָלסטו נישט ליגן אַזוי ווי מע
me vi azoi lign nisht zolstu mansparshoin a mit un
one as so lie not shall you male a with and

ליגט מיט אַ פֿרוי ; אַן אומווערדיקייט איז דאָס.
dos iz umverdikeit an froi a mit ligt
this is abomination an woman a with lies

כג און מיט קיין בהמה זאָלסטו נישט ליגן, זיך צו
tsu zich lign nisht zolstu beheime kein mit un
to self lie not shall you beast any with and

פֿאַראומריינקן מיט איר; און אַ פֿרוי זאָל נישט שטיין פֿאַר אַ
a far shtein nisht zol froi a un ir mit farumreinikn
a before stand not shall woman a and it with defile

בהמה צו ליגן מיט איר; אַ פֿאַרמישונג איז דאָס.
dos iz farmishung a ir mit lign tsu beheime
this is perversion a it with lie to beast

כד איר זאָלט אייַך נישט פֿאַראומריינקן מיט אַלע די דאָזיקע,
dozike di ale mit farumreinikn nisht aich zolt ir
this the all with defile not you shall you

וואָרעם מיט אַלע די דאָזיקע האָבן זיך פֿאַראומריינקט די פֿעלקער
felker di farumreinikt zich hobn dozike di ale mit vorem
nations the defiled self have this the all with because

וואָס איך טרייַב אַרויס פֿון פּאַר אייַך. כה און דאָס לאַנד
land dos un aich far fun arois traib ich vos
land the and you before from out drive out I which

איז געווואָרן אומריין, און איך האָב זיך אָפּגערעכנט
opgerechnt zich hob ich un umrein gevorn iz
taken revenge self have I and unclean having become is

מיט איר פּאַר אירע זינד, און דאָס לאַנד האָט אַרויסגעשפּיגן
aroisgeshpign hot land dos un zind ire far ir mit
vomited out has land this and sin its for it with

אירע באַווינער. כו דערום זאָלט איר היטן מיַינע חוקים
chukkim maine hitn ir zolt derum bavoiner ire
statutes my keep you shall therefore inhabitants her

און מיַינע געזעצן, און איר זאָלט נישט טאָן פֿון אַלע די דאָזיקע
dozike di ale fun ton nisht zolt ir un gezetsn maine un
these the all of do not shall you and laws my and

אומווערדיקייטן, סיַי דער אייַנגעבאָרענער, סיַי
sai un aingeborener der sai umverdikeitn
whether and native the whether abominable practices

דער פֿרעמדער וואָס האַלט זיך אויף צווישן אייַך – כז וואָרעם אַלע
ale vorem aich tsvishn oif zich halt vos fremder der
all because you among on self hold which foreigner the

די דאָזיקע אומווערדיקייטן האָבן געטאָן די מענטשן פֿון
fun mentshn di geton hobn umverdikeitn dozike di
of men the done have abominable practices this the

לאַנד וואָס פֿאַר אייַך, און דאָס לאַנד איז געווואָרן אומריין
umrein gevorn iz land dos un aich far vos land
unclean having become is land this and you before which land

– כח כדי דאָס לאַנד זאָל אייַך נישט אויסשפּייַען, אַז איר וועט
vet ir az oisshpaien nisht aich zol land dos kedei
will you that vomit out not you shall land this so that

עס פֿאַראומריינקן, אַזוי ווי עס האָט אויסגעשפּיגן דאָס פֿאָלק וואָס
vos folk dos oisgeshpigen hot es vi azoi farumreinikn es
which people this vomited out has it as thus defile it

22 Thou shalt not lie with zachar, as with isha: it is to'evah.

23 Neither shalt thou lie with any behemah. You shall not give your shikhvat to make tamei with it; neither shall any isha present herself to a behemah to have relations with it: it is tevel.

24 Make not yourselves tamei in any of these things; for in all these the Goyim which I cast out before you became tamei; 25 And HaAretz became tamei; therefore I do visit the iniquity thereof upon it, and HaAretz itself vomiteth out her inhabitants.

26 Ye shall therefore be shomer over My chukkot and My mishpatim, and shall not commit any of these to'evot; no, neither any of your ezrach, nor any ger that sojourneth among you; 27 (For all these to'evot have the anshei HaAretz done, which were before you, and HaAretz is tamei;) 28 That HaAretz vomit not you out also, when ye defile it, as it vomited out the Goyim that were before you.

29 For whosoever shall commit any

of these to'evot,
even the nefashot
that commit them
shall be cut off from
among their people.

פַּאַר אײַך. כט וואָרעם איטלעכער וואָס וועט טאָן פֿון אַלע די דאָזיקע
dozike di ale fun ton vet vos itlecher vorem aich far
this the all of do will who each for you before
אומווערדיקייטן – די נפֿשות וואָס טוען עס, זאָלן פֿאַרשניטן
farshnitn zoln es tuen vos nefoshes di umverdikeitn
be cut off shall it do which souls the abominable practices
ווערן פֿון צווישן זייער פֿאָלק.
folk zeyer tsvishn fun vern
people their among from become

30 Therefore shall ye be
shomer over My charge,
that ye commit not any
one of these chukkot
hato'evot, which were
committed before you,
and that ye make not
yourselves tamei therein:
I am Hashem Eloheichem.

ל און איר זאָלט היטן מײַן היטונג, נישט צו טאָן פֿון די
di fun ton tsu nisht hitung main hitn zolt ir un
the of do to not charge my keep shall you and
אומווערדיקע אײַנפֿירן וואָס זײַנען געטאָן געווארן
gevorn geton zainen vos ainfirn umverdike
having become done are which customs detestable
פַּאַר אײַך, און איר זאָלט אײַך נישט פֿאַראומרייניקן מיט
mit farumreinikn nisht aich zolt ir un aich far
with defile not you shall you and you before
זיי : איך בין ה אלוקיכם .
Elokeichem Hashem bin ich zei
your G-d Hashem am I them

KEDOSHIM

קְדוֹשִׁים

19 And Hashem
spoke unto
Moshe, saying,
2 Speak unto kol Adat
Bnei Yisroel, and
say unto them, Ye
shall be kedoshim
(holy ones): for I
Hashem Eloheichem
am kadosh. 3 Ye
shall fear every
man his em, and
his av, and be
shomer over My
Shabbatot: I am
Hashem Eloheichem.

יט און ה האָט געריעדט צו משהן , אַזוי צו
tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
to so Moshe to spoken has Hashem and
זאָגן : ב רעד צו דער גאַנצער עדה פֿון
fun eide gantser der tsu red zogn
of congregation whole the to speak say
די קינדער פֿון ישׂראֵל, און זאָלסט זאָגן צו זיי :
zei tsu zogn zolst un Yisroel fun kinder di
them to say you(SG) must and Yisroel of children the
היליק זאָלט איר זיין , וואָרעם איך ה אלוקיכם בין
bin Elokeichem Hashem ich vorem zain ir zolt heilik
am your G-d Hashem I for be you shall holy
היליק. ג איר זאָלט איטלעכער האָבן אָפּשיי פַּאַר זיין
zain far opshai hobn itlecher zolt ir heilik
his for reverence have each shall you holy
מוטער און זײַן פֿאָטער, און מײַנע שבתים זאָלט איר
ir zolt Shabbosim maine un foter zain un muter
you shall sabbaths my and father his and mother
היטן: איך בין ה אלוקיכם .
Elokeichem Hashem bin ich hitn
your G-d Hashem am I keep

4 Turn ye not
unto elilim, nor
make to yourselves
elohei massekhah;
I am Hashem
Eloheichem.

ד איר זאָלט אײַך נישט קערן צו די געצן , און געגאָסענע
gegosene un getsn di tsu kern nisht aich zolt ir
poured and idols the to turn not you shall you
ג-טער זאָלט איר אײַך נישט מאַכן : איך בין ה
Hashem bin ich machn nisht aich ir zolt g-ter
Hashem am I make not you you shall g-ds
אלוקיכם .
Elokeichem
your G-d

[5] And if ye offer a zevach shelamim unto Hashem, ye shall offer it for your acceptance. [6] It shall be eaten the same day ye offer it, and on the next day; and what remains until the yom hashelishi, it shall be burned in the eish. [7] And if it be eaten at all on the yom hashelishi, it is piggul; it shall not be accepted. [8] Therefore every one that eateth it shall bear his avon, because he hath desecrated the set-apart-as-kodesh thing of Hashem: and that nefesh shall be cut off from among his people.

[9] And when ye reap the katzir of your land, thou shalt not wholly reap the corners of thy sadeh, neither shalt thou gather the gleanings of thy katzir. [10] And thou shalt not glean thy kerem *(vineyard)*, neither shalt thou gather every grape of thy kerem; thou shalt leave them for the oni *(poor)* and ger *(stranger)*; I am Hashem Eloheichem.

[11] Ye shall not steal, neither deal falsely, neither speak sheker *(falsehood, deception, lie)* to another. [12] And

ה און אַז איר וועט שלאַכטן אַ פֿרידאָפּפֿער צו ה׳ זאָלט
zolt Hashem tsu fridopfer a shlachtn vet ir az un
shall Hashem to peace offering a slaughter will you when and

איר עס שלאַכטן פֿאַר אייַער אָננעמונג. ו אין דעם טאָג פֿון אייַער
aier fun tog dem in onnemung aier far shlachtn es ir
your of day the in acceptance your for slaughter it you

שלאַכטונג זאָל עס געגעסן ווערן, און אויף מאָרגן; און וואָס
vos un morgn oif un vern gegesn es zol shlachtung
what and next day on and become eaten it shall slaughter

בלייַבט איבער ביז אויפֿן דריטן טאָג, זאָל אין פֿייַער פֿאַרברענט
farbrent faier in zol tog dritn oifn biz iber blaibt
burned up fire in shall day third on until over remains

ווערן. ז און אויב געגעסן וועט עס געגעסן ווערן אויפֿן דריטן טאָג,
tog dritn oifn vern gegesn es vet gegesn oib un vern
day third on become eaten it will eaten if and become

איז דאָס אַן אומווערדיקייט; עס וועט נישט באַווילליקט ווערן. ח און
un vern bavilikt nisht vet es umverdikeit an dos iz
and become approved not will it abomination an this is

דער וואָס עסט דאָס, וועט טראָגן זיין זינד, וואָרעם אַ הייליקייט
heilikeit a vorem zind zain trogn vet dos est vos der
holiness a for sin his bear will this eats which the one

פֿון ה׳ האָט ער פֿאַרשוועכט; און יענע זעל זאָל פֿאַרשניטן
farshnitn zol zel yene un farshvecht er hot Hashem fun
cut off shall soul that and desecrated he has Hashem of

ווערן פֿון איר פֿאָלק.
folk ir fun vern
people its from become

ט און אַז איר שניידט דעם שניט פֿון אייַער לאַנד, זאָלסטו
zolstu land aier fun shnit dem shnaidt ir az un
shall you land your of harvest the reap you when and

נישט דערענדיקן שניידן דעם עק פֿון דיין פֿעלד, און דעם
dem un feld dain fun ek dem shnaidn derendikn nisht
the and field your of edge of the reaping complete not

נאָכקלייַב פֿון דיין שניט זאָלסטו נישט נאָכקלייַבן. י און
un nochklaibn nisht zolstu shnit dain fun nochklaib
and after gather not shall you harvest your of after gather

דיין ווייַנגאָרטן זאָלסטו נישט אַרומקלייַבן ריין, און דאָס
dos un rein arumklaibn nisht zolstu vaingorten dain
the and clean glean not shall you vineyard your

אַראָפּגעפֿאַלענע פֿון דיין ווייַנגאָרטן זאָלסטו נישט אויפֿקלייַבן;
oifklaibn nisht zolstu vaingorten dain fun aropgefalene
gather up not shall you vineyard your of fallen down

פֿאַרן אָרעמאַן און פֿאַרן פֿרעמדן זאָלסטו זיי איבערלאָזן:
iberlozen zei zolstu fremdn faran un oreman faran
leave over them shall you foreigner for the and poor person for the

איך בין ה׳ אלוקיכם.
Elokeichem Hashem bin ich
your G-d Hashem am I

יא איר זאָלט נישט גנבֿענען, און איר זאָלט נישט
nisht zolt ir un ganven nisht zolt ir
not shall you and steal not shall you

פֿאַרלייקענען, און איר זאָלט נישט זאָגן ליגן איינער דעם
dem einer lign zogn nisht zolt ir un farleikenen
the one lie say not shall you and deny

ye shall not swear by My Shem lasheker *(falsely)*, neither shalt thou commit Chillul ha-shem Eloheicha; I am Hashem.

אַנדערן . יב און איר זאָלט נישט שוועָרן בײַ מײַן נאָמען
nomen main bai shvern nisht zolt ir un andern
name my by swear not shall you and another
צום פַּאַלשן , און פַּאַרשוועכן דעם נאָמען פֿון דײַן ג-ט:
G-t dain fun nomen dem farshvechn un falshn tsum
G-d your of name the profane and falsehood to
איך בין ה .
Hashem bin ich
Hashem am I

[13] Thou shalt not defraud thy re'a *(neighbor)*, neither rob him; the wages of him that is a sakhir *(hired man)* shall not abide with thee ad boker *(until morning)*.

יג זאָלסט נישט דריקן דײַן חבֿר , און
un chever dain drikn nisht zolst
and neighbor your oppress not you(SG) must
נישט באַגזלען. זאָלסט נישט לאָזן איבערנעכטיקן
ibernechtikn lozn nisht zolst bagzlen nisht
spend the night let not you(SG) shall rob not
דעם לוין פֿון אַ געדונגענעם בײַ דיר ביז אין דער
der in biz dir bai gedungenem a fun loin dem
the in until you(SG) by hired worker a of wage the
פֿרי .
peire
morning

[14] Thou shalt not curse the cheresh *(deaf)*, nor put a michshol *(stumbling block)* before the ivver *(blind)*, but shalt fear Eloheicha: I am Hashem.

יד זאָלסט נישט שילטן אַ טויבן , און פֿאַר
far un toibn a shiltn nisht zolst
for and deaf person a curse not you(SG) must
אַ בלינדן זאָלסטו נישט לייגן אַ שטרויכלונג ; און
un shtroichlung a leign nisht zolstu blindn a
and pitfall a put not shall you blind a
זאָלסט מורא האָבן פֿאַר דײַן ג-ט: איך בין ה .
Hashem bin ich G-t dain far hobn moire zolst
Hashem am I G-d your for have fear you(SG) must

[15] Ye shall do no avel bamishpat *(perversion of justice)*; thou shalt not respect the person of the poor, nor favor the person of the gadol; but in tzedek shalt thou judge thy neighbor. [16] Thou shalt not go up and down as a rakhil *(talebearer, slanderer)* among thy people; neither shalt thou stand aside while thy neighbor's dahm is shed; I am Hashem.

טו איר זאָלט נישט טאָן אַן עוולה אין אַ משפּט ;
mishpot a in avle an ton nisht zolt ir
judgment a in injustice an do not shall you
זאָלסט נישט שוינען דעם פּנים
ponem dem shoinen nisht zolst
face the treat with consideration not you(SG) must
פֿון אַן אָרעמאַן , און נישט שאָנעווען דעם פּנים פֿון
fun ponem dem shaneven nisht un oreman an fun
of face the respect not and poor person a of
אַ גרויסן מאַן; מיט גערעכטיקייט זאָלסטו משפּטן דײַן
dain mishpetn zolstu gerechtikeit mit man groisn a
your judge shall you righteousness with man great a
חבֿר . טז זאָלסט נישט אַרומגיין מיט רכילות
rechiles mit arumgein nisht zolst chever
malicious gossip with go around not you(SG) must fellow
צוויישן דײַן פֿאָלק ; זאָלסט נישט שטיין רויק בײַ דעם
dem bai ruik shtein nisht zolst folk dain tsvishn
the by calm stand not you(SG) must people your among
בלוט פֿון דײַן חבֿר : איך בין ה .
Hashem bin ich chever dain fun blut
Hashem am I fellow your of bloodshed

יז זאָלסט נישט פַּיינט האָבן דיין ברודער אין דיין
dain in bruder dain hobn faint nisht zolst
your in brother your have hate not you(SG) must

האַרצן; אויסרעדן זאָלסטו אויסרעדן דיין חבר , כּדי
kedei chever dain oisredn zolstu oisredn hartsn
so that neighbor your rebuke shall you rebuke heart

יח זאָלסט נישט טראָגן איבער אים אַ זינד . זאָלסט
zolst zind a im iber trogn nisht zolst
you(SG) must sin a him over bear not you(SG) must

זיך נישט נוֹקם זיין , און נישט האַלטן אַ שׂינאה אויף די
di oif sine a haltn nisht un zain noikem nisht zich
the on grudge a hold not and be avenge not self

קינדער פֿון דיין פֿאָלק ; נייַערט זאָלסט ליב האָבן דיין
dain hobn lib zolst naiert folk dain fun kinder
your have love you(SG) must but people your of children

חבר אַזוי ווי זיך אַליין: איך בין ה .
Hashem bin ich alein zich vi azoi chever
Hashem am I your self as so neighbor

יט מיינע געזעצן זאָלט איר היטן. דיין בהמה זאָלסטו
zolstu beheime dain hitn ir zolt gezetsn maine
shall you livestock your keep you shall laws my

נישט פּאָרן געמישט; דיין פֿעלד זאָלסטו נישט פֿאַרזייען
farzeyen nisht zolstu feld dain gemisht porn nisht
sow not shall you field your mixed mate not

געמישט; און אַ בגד פֿון געמישטן געוואַנט, שַׁעַטנַז ,
shaatnez gevant gemishtn fun beged a un gemisht
mixed fibers fabric mixed of garment a and mixed

זאָל נישט אַרויפֿקומען אויף דיר .
dir oif aroifkumen nisht zol
to you(SG) on come up not shall

כ און אַז אַ מאַן וועט ליגן מיט אַ פֿרוי אַ בייַשלאָף פֿון זאָמען ,
zomen fun baishlof a froi a mit lign vet man a az un
seed of sleep with a woman a with lie will man a that and

און זי איז אַ דינסט וואָס איז באַשטימט פֿאַר אַ מאַן , אָבער
ober man a far bashtimt iz vos dinst a iz zi un
but man a for designated is which female servant a is she and

אויסגעלייזט איז זי נישט אויסגעלייזט געוואָרן , און פֿרייַשאַפֿט איז
iz fraishaft un gevorn oisgeleizt nisht zi iz oisgeleizt
is freedom and having become redeemed not she is redeemed

איר נישט געגעבן געוואָרן , זאָל זיין אַן אויספֿאָרשונג; זי זאָלן
zoln zei oisforshung an zain zol gevorn gegebn nisht ir
shall they investigation an be shall having become given not her

נישט געטייט ווערן , ווארעם זי איז נישט באַפֿרייט געוואָרן .
gevorn bafrait nisht iz zi vorem vern geteit nisht
having become freed not is she because become caused to die not

כא און ער זאָל ברענגען זיין שולדאָפּפֿער צו ה , צום אַינגאַנג פֿון
fun aingang tsum Hashem tsu shuldopfer zain brengen zol er un
of entrance to Hashem to guilt offering his bring shall he and

אוֹהל-מוֹעד ; אַ ווידער פֿאַר אַ שולדאָפּפֿער . כב און דער כהן זאָל
zol koyen der un shuldopfer a far vider a ohel-moed
shall kohen the and guilt offering a for ram a Tent of Meeting

מכפּר זיין אויף אים מיט דעם ווידער פֿון שולדאָפּפֿער פֿאַר ה ,
Hashem far shuldopfer fun vider dem mit im oif zain mechaper
Hashem before guilt offering of ram the with him on be expiate

17 Thou shalt not hate thy brother in thine lev; thou shalt in any wise rebuke thy neighbor, and not bear chet because of him. 18 Thou shalt not avenge, nor bear any grudge against the bnei ammecha, v'ahavta l'reacha kamocha: I am Hashem.

19 Ye shall be shomer over My chukkot. Thou shalt not mate different kinds of animals; thou shalt not sow thy sadeh with mingled zera; neither shall a garment with shaatnez come upon thee.

20 And whosoever lieth carnally with an isha, that is a shifcha betrothed to a husband, and not at all redeemed, nor chufshah *(freedom)* given her; she shall be scourged; they shall not be put to death, because she has not been chuppashah *(freed)*. 21 And he shall bring his asham unto Hashem, unto the entrance of the Ohel Mo'ed, even a ram of asham. 22 And the kohen shall make kapporah for him with the ram of the asham before Hashem for his

chattat which he hath sinned; and the chattat which he hath sinned shall be forgiven him.

וועגן זײַן זינד וואָס ער האָט געזינדיקט; און אים וועט פֿאַרגעבן
fargebn vet im un gezindikt hot er vos zind zain vegen
forgiven will him and sinned has he which sin his concerning

וועלן פֿאַר זײַן זינד וואָס ער האָט געזינדיקט.
gezindikt hot er vos zind zain far vern
sinned has he which sin his for become

23 And when ye shall come into ha'aretz, and shall have planted all manner of food trees, then ye shall treat the fruit thereof as forbidden; shalosh shanim shall it be as forbidden unto you; it shall not be eaten of.

כג און אַז איר וועט קומען אין דעם לאַנד, און וועט פֿלאַנצן
flantsn vet un land dem in kumen vet ir az un
plant will and land the in come will you when and

אַלערלייַ עסביימער , זאָלט איר לאָזן זייער פֿרוכט
frucht zeyer lozn ir zolt esbeimer alerlei
fruit their let you shall edible fruit trees all kinds of

אומבאַשניטן ; דרײַ יאָר זאָל עס אײַך זײַן אומבאַשניטן ,
umbashnitn zain aich es zol yor drai umbashnitn
uncircumcised be you it shall year three uncircumcised

עס זאָל נישט געגעסן ווערן . כד און אויפֿן פֿירטן יאָר זאָל
zol yor firtn oifn un vern gegesn nisht zol es
shall year fourth on and become eaten not shall it

זייער גאַנצע פֿרוכט זײַן הייליק פֿאַר אַ לויבגעבונג צו
tsu loibgebung a far heilik zain frucht gantse zeyer
to praise offering a for holy be fruit all the their

ה . כה און אויפֿן פֿינפֿטן יאָר מעגט איר עסן זייער פֿרוכט,
Hashem frucht zeyer esen ir megt yor finftn oifn un
Hashem fruit their to eat you may year fifth on and

כּדי אײַך זאָל צוקומען זייער איינטראָג: איך בין ה
Hashem bin ich aintrog zeyer tsukumen zol aich kedei
Hashem am I produce their acquire shall you so that

אלוקיכם .
Elokeichem
your G-d

24 But in the shanah harev'i'it all the fruit thereof shall be kodesh to praise Hashem withal.

25 And in the shanah hachamishit shall ye eat of the fruit thereof, that it may yield unto you the increase thereof: I am Hashem Eloheichem.

כו איר זאָלט נישט עסן מיטן בלוט . איר זאָלט נישט
nisht zolt ir blut mitn esen nisht zolt ir
not shall you blood with eat not shall you

צויבערן און נישט וואָרזאָגן .
tsoibern un nisht vorzogen
divination practice and not soothsay

26 Ye shall not eat any thing with the dahm; neither shall ye practice divination, nor practice sorcery.

כז איר זאָלט נישט אָפּשנײַדן רונד די ברעגן פֿון
fun bregn di rund opshnaiden nisht zolt ir
of edge the around cut not shall you

אײַער קאָפּ; און זאָלסט נישט פֿאַרדאַרבן די ברעגן
bregn di fardorben nisht zolst un kop aier
edge the mar not you(SG) must and head your

פֿון דײַן באָרד.
bord dain fun
beard your of

27 Ye shall not cut the edge of your scalp, neither shalt thou mar the corners of thy beard.

כח און אַ שניט נאָך אַ טויטן זאָלט איר נישט מאַכן אויף
oif machn nisht ir zolt toitn a noch shnit a un
on make not you shall dead a after cut a and

אײַער לײַב , און אַן אויסגעשטאָכן געשריפֿטס זאָלט איר אויף
oif ir zolt geshrifts oisgeshtochn an un laib aier
on you shall inscribe engraving an and body your

זיך נישט מאַכן : איך בין ה .
Hashem bin ich machn nisht zich
Hashem am I make not self

28 Ye shall not make any cuttings in your basar for the dead, nor tattoo any marks upon you: I am Hashem.

כט זאָלסט נישט פַֿארשווענען דיין טאָכטער זי
zi tochter dain farshvechn nisht zolst
her daughter your desecrate not you(SG) must

צו מאַכן פַֿאַר אַ זונה , כדי דאָס לאַנד זאָל נישט
nisht zol land dos kedei zoine a far machn tsu
not shall land this so that prostitute a for make to

אויסגעלאָסן ווערן , און דאָס לאַנד וועט פֿול ווערן מיט
mit vern ful vet land dos un vern oisgelasn
with become full will land this and become debauched

שענדלעכקייט .
shendlechkeit
defilement emptiness

[29] Do not prostitute thy bat, to cause her to be a harlot; lest ha'aretz fall to whoredom, and ha'aretz become full of depravity.

ל מײַנע שבתים זאָלט איר היטן, און פַֿאַר מײַן
main far un hitn ir zolt Shabbosim maine
my for and keep you shall sabbaths my

מִקְדָּשׁ זאָלט איר האָבן אֶפשַׁי : איך בין ה .
Hashem bin ich opshai hobn ir zolt mikdash
Hashem am I reverence have you shall sanctuary

לא איר זאָלט אײַך נישט קערן צו גײַסטער, און בײַ רוחות
ruches bai un gaister tsu kern nisht aich zolt ir
spirits by and spirits to turn not you shall you

זאָלט איר נישט פֿרעגן, זיך צו פַֿאַראומרײניקן מיט זיי :
zei mit farumreinikn tsu zich fregn nisht ir zolt
them with defile to self to ask not you shall

איך בין ה אלוקיכם .
Elokeichem Hashem bin ich
your G-d Hashem am I

[30] Ye shall be shomer over My Shabbatot, and reverence My Mikdash; I am Hashem.

לב פַֿאַר אַ גרײַז זאָלסטו אויפֿשטיין, און זאָלסט
zolst un oifshtein zolstu graiz a far
you(SG) must and stand up shall you aged an before

שאַנעוועז דעם פּנים פֿון אַ זקן , און מורא האָבן פַֿאַר
far hobn moire un zoken a fun ponem dem shaneven
before have fear and elder a of face the respect

דיין ג-ט: איך בין ה .
Hashem bin ich G-t dain
Hashem am I G-d your

[31] Thou shalt rise up before the old, and honor the face of the zaken, and fear Eloheicha: I am Hashem.

לג און אַז בײַ דיר וועט זיך אויפֿהאַלטן אַ פֿרעמדער
fremder a oifhaltn zich vet dir bai az un
foreigner a hold back self will you(SG) by when and

אין אײַער לאַנד. זאָלסטו אים נישט קריווודען. לד אַזוי ווי אַן
an vi azoi krivden nisht im zolstu land aier in
an as so wrong not him shall you land your in

איינגעבאָרענער פֿון אײַך זאָל אײַך זײַן דער פֿרעמדער וואָס
vos fremder der zain aich zol aich fun aingeborener
which foreigner the be you shall you of native

האַלט זיך אויף בײַ אײַך; און זאָלסט אים ליב האָבן
hobn lib im zolst un aich bai oif zich halt
have love him you(SG) must and you by on self hold

אַזוי ווי זיך אַליין; ווײַל פֿרעמדע זײַט איר געווען
geven ir zait fremde vorem alein zich vi azoi
having been you are foreigners because your self as as

אין לאַנד מִצרַיִם : איך בין ה אלוקיכם .
Elokeichem Hashem bin ich Mitsrayim land in
your G-d Hashem am I Egypt land in

[32] And if a ger sojourn with thee in your land, ye shall not mistreat him. [33] But the ger that dwelleth with you shall be unto you as one born among you, and thou shalt love him as thyself; for ye were gerim in Eretz Mitzrayim: I am Hashem Eloheichem.

לה אִיר זאָלט נישט טאָן אַן עוולה אין אַ משפט , אין
in mishpot a in avle an ton nisht zolt ir
in judgment a in injustice an do not shall you

מעסטשטאָק, אין וואָג , אָדער אין מאָס . לוֹ אַ ריכטיקע
richtike a mos in oder vog in mestshtok
honest a volume in or weight in length

וואָגשאָל, ריכטיקע וואָגשטיינער, אַ ריכטיקע אֵיפה , און
un eife richtike a vogshteiner richtike vogshol
and ephah honest a weights honest scales

אַ ריכטיקער הין, זאָל בייַ אייַך זיין : איך בין ה
Hashem bin ich zain aich bai zol hin richtiker a
Hashem am I be you by shall hin honest a

אלוקיכם , וואָס האָב אייַך אַרויסגעצויגן פ�ון לאַנד
land fun aroisgetsoign aich hob vos Elokeichem
land of brought out you have which your G-d

מִצרַיִם . לז און איר זאָלט היטן אַלע מייַנע , חוקים און
un chukkim maine ale hitn zolt ir un Mitsrayim
and statutes my all keep shall you and Egypt

אַלע מייַנע געזעצן , און זיי טאָן: איך בין ה .
Hashem bin ich ton zei un gezetsn maine ale
Hashem am I do them and laws my all

כ און ה האָט געריעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן : ב אויך
oich zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
also say to so Moshe to spoken has Hashem and

זאָלסטו זאָגן צו די קינדער פ�ון יִשׂרָאֵל: יעטוועדער מאַן פ�ון די
di fun man yetveder Yisroel fun kinder di tsu zogn zolstu
the of man every Yisroel of children the to say shall you

קינדער פ�ון יִשׂרָאֵל, אָדער פ�ון דעם פרעמדן וואָס האַלט זיך אויף אין
in oif zich halt vos fremdn dem fun oder Yisroel fun kinder
in on self hold which foreigner the of or Yisroel of children

יִשׂרָאֵל, וואָס וועט געבן פ�ון זיַינע קינדער צו מוֹלֶךְ , זאָל טייטן
teitn zol Molech tsu kinder zaine fun gebn vet vos Yisroel
surely die shall Molech to children his of give will which Yisroel

געטייט ווערן ; דאָס פֶאָלק פ�ון לאַנד זאָל אים פַאַרוואַרפֶן מיט
mit farvorfen im zol land fun folk dos vern geteit
with cast away him shall land of people this become caused to die

שטיינער. ג און איך וועל קערן מיַין פנים קעגן יענעם מענטשן ,
mentshn yenem kegen ponem main kern vel ich un shteiner
man that against face my turn will I and stones

און וועל אים פַאַרשניידן פון צווישן זיַין פֶאָלק , וויַיל ער האָט
hot er vail folk zain tsvishn fun farshnaidn im vel un
has he because people his among from cut off him will and

געגעבן פון זיַינע קינדער צו מוֹלֶךְ , כדי צו פַאַראומריינקן מיַין
main farumreinikn tsu kedei Molech tsu kinder zaine fun gegebn
my defile to so that Molech to children his of given

מִקדָש , און צו פַאַרשוועכן מיַין הייליקן נאָמען . ד און אויב פַאַרהוילן
farhoiln oib un nomen heilikn main farshvechn tsu un mikdash
hide if and name holy my profane to and sanctuary

וועט פַאַרהוילן דאָס פֶאָלק פון לאַנד זייערע אויגן פון יענעם מענטשן ,
mentshn yenem fun oign zeyere land fun folk dos farhoiln vet
man that from eyes their land of people this hide will

וועַן ער גיט פון זיַינע קינדער צו מוֹלֶךְ , אים נישט צו טייטן ,
teitn tsu nisht im Molech tsu kinder zaine fun git er ven
to kill to not him Molech to children his of gives he when

[35] Ye shall do no unrighteousness in scales, in weights, and dry measures. [36] Tzedek scales, tzedek weights, a tzedek ephah, and a tzedek hin, shall ye have: I am Hashem Eloheichem, which brought you out of Eretz Mitzrayim. [37] Therefore shall ye be shomer over all My chukkot, and all My mishpatim, and do them: I am Hashem.

20 And Hashem spoke unto Moshe, saying, [2] Again, thou shalt say to the Bnei Yisroel, Whosoever he be of the Bnei Yisroel, or of the ger that sojourn in Yisroel, that giveth any of his zera unto Molech; he shall surely be put to death; the Am HaAretz shall stone him with stones. [3] And I will set My face against that ish, and will cut him off from among his people; because he hath given of his zera unto Molech, to make tamei My Mikdash, and to commit chillul Hashem against Shem Kodshi *(My Holy Name)*. [4] And if the Am HaAretz close their eyes when that man giveth of his zera unto Molech, and kill him

not, [5] Then I will set My face against that ish, and against his mishpochah, and will cut him off, and all that go a-whoring after him, to commit whoredom with Molech, from among their people.

[6] And the nefesh that turneth to Ovos *(Mediums)* and Yidonim *(Spiritists)*, to go a-whoring after them, I will even set My face against that nefesh, and will cut him off from among his people. [7] Consecrate yourselves as kodesh, therefore, and be ye kedoshim: for I am Hashem Eloheichem. [8] And ye shall be shomer over My chukkot, and do them: I am Hashem who sets you apart as kodesh. [9] For every one that curseth his av or his em shall be surely put to death; he hath cursed his av or his em; his dahm shall be upon him. [10] And the ish that committeth adultery with the wife of another ish, even he that committeth adultery with his neighbor's wife, the no'ef *(adulterer)* and the no'efet *(adulteress)* shall surely be put to death. [11] And the ish that lieth with the wife of his av hath uncovered his father's nakedness; both of them shall surely be put to death; their dahm

ה וועל איך קערן מײַן פּנים קעגן יענעם מענטשן, און קעגן זײַן
zain kegen un mentshn yenem kegen ponem main kern ich vel
his against and man that against face my turn I will

משפּחה, און איך וועל אים, און אַלע וואָס זײַנען פֿאַרפֿירט נאָך
noch farfirt zainen vos ale un im vel ich un mishpoche
after strayed after are which all and him will I and family

אים צו זײַן פֿאַרפֿירט נאָך מוֹלֶךְ, פֿון צווישן זייער
zeyer tsvishn fun farshnaidn Molech noch farfirt zain tsu im
their among from destroy Molech after strayed after be to him

פֿאָלק.
folk
people

ו און די זעל וואָס וועט זיך וועלן צו גײַסטער און צו רוחות,
ruches tsu un gaister tsu venadn zich vet vos zel di un
spirits to and spirits to turn self will which soul the and

צו זײַן פֿאַרפֿירט נאָך זיי, וועל איך קערן מײַן פּנים קעגן
kegen ponem main kern ich vel zei noch farfirt zain tsu
against face my turn I will them yet strayed after be to

יענער זעל, און וועל אים פֿאַרשניידן פֿון צווישן זײַן פֿאָלק. ז און
un folk zain tsvishn fun farshnaidn im vel un zel yener
and people his between of cut off him will and soul that

איר זאָלט אײַך הייליקן, און זײַן הייליק, וואָרעם איך בין ה
Hashem bin ich vorem heilik zain un heilikn aich zolt ir
Hashem am I because holy be and consecrate you shall you

אלוקיכם. ח און איר זאָלט היטן מײַנע געזעצן און זיי טאָן: איך
ich ton zei un gezetsn maine hitn zolt ir un Elokeichem
I do them and laws my keep shall you and your G-d

בין ה וואָס הייליקט אײַך. ט וואָרעם יעטוועדער אײנער
einer yetveder vorem aich heilikt vos Hashem bin
one every for you sets apart as holy which Hashem am

וואָס וועט שילטן זײַן פֿאָטער אָדער זײַן מוטער, זאָל טייטן
teitn zol muter zain oder foter zain shiltn vet vos
surely die shall mother his or father his curse will which

געטייט ווערן; זײַן פֿאָטער אָדער זײַן מוטער האָט ער גענאָלטן,
geholtn er hot muter zain oder foter zain vern geteit
cursed he has mother his or father his become caused to die

זײַן בלוט אויף אים! י און אַ מאַן וואָס וועט מזנה זײַן
zain blut oif im a un man vos vet mizane zain
be commit adultery will which man a and him on blood his

מיט אַן אֵשֶׁת-איש – אַז ער וועט מזנה זײַן מיט זײַן
mit an eshet-ish az er vet mizane zain mit zain
his with be commit adultery will he when wife of a man a with

חבֿרס וויַיב, זאָל טייטן געטייט ווערן אי דער מאַן,
chavers vaib zol teitn geteit vern i der man
wife neighbor's shall die surely caused to die become both the man

יא און. געוואָגן מזנה האָט וואָס , פֿרוי די אי
un geven mizane hot vos froi di i
and having been commit adultery has which woman the as well as

אַ מאַן, אַז ער וועט ליגן מיט זײַן פֿאָטערס וויַיב, האָט ער די שאַנד
shand di er hot vaib foters zain mit lign vet er az man a
shame the he has wife father's his with lie will he that man a

פֿון זײַן פֿאָטער אַנטפּלעקט; טייטן געטייט ווערן זאָלן זיי
zei zoln vern geteit teitn antplekt foter zain fun
they shall become caused to die surely die reveal father his of

shall be upon them.
12 And if an ish lie with
his kallah *(daughter-in-
law)*, both of them shall
surely be put to death;
they have committed
tevel *(perversion)*; their
dahm shall be upon
them. 13 If an ish also lie
with zachar, as he lieth
with an isha, both of
them have committed
to'evah; they shall
surely be put to death;
their dahm shall be
upon them. 14 And if an
ish take a wife and her
em, it is zimmah; they
shall be burned with
eish, both he and they;
that there be no zimmah
among you. 15 And if
an ish give his shikhvat
to a behemah, he shall
surely be put to death:
and ye shall slay the
behemah. 16 And if an
isha approach unto any
behemah, and lie down
thereto, thou shalt kill
the isha, and the beast;
they shall surely be put
to death; their dahm
shall be upon them.
17 And if an ish shall
take his achot, the bat of
his av *(father)*, or the bat
of his em *(mother)*, and
see her nakedness, and
she see his nakedness;
it is a disgrace; and
they shall be cut off
in the sight of their Bnei
Am; he hath uncovered
the nakedness of his
achot *(sister)*; he shall
bear his iniquity. 18 And
if an ish shall lie with an

בייִדע; זייער בלוט אויף זיי ! יב און אַז אַ מאַן וועט ליגן מיט זיַין
zain mit lign vet man a az un zei oif blut zeyer beide
his with lie will man a that and them on blood their two

שנור , זאָלן זיי טייטן געטייט וועלן בייִדע; אַ
a beide vern geteit teitn zei zoln shnur
a two become caused to die surely die they shall daughter-in-law

פַֿארמישונג זיַינען זיי באַגאַנגען , זייער בלוט אויף זיי ! יג און
un zei oif blut zeyer bagangen zei zainen farmishung
and them on blood their committed they are mix

אַז אַ מאַן וועט ליגן מיט אַ מאַנספּאַרשוין אַזוי ווי מע ליגט מיט אַ
a mit ligt me vi azoi mansparshoin a mit lign vet man a az
a with lies one as so male a with lie will man a that

פֿרוי האָבן זיי בייִדע אַן אומווערדיקייט געטאָן; טייטן זאָלן זיי
zei zoln teitn geton umverdikeit an beide zei hobn froi
they shall surely die done abomination an both they have woman

געטייט וועלן ; זייער בלוט אויף זיי ! יד און אַז אַ מאַן וועט
vet man a az un zei oif blut zeyer vern geteit
will man a that and them on blood their become caused to die

נעמען אַ פֿרוי מיט איר מוטער , איז דאָס אַ שענדלעכקייט ; אין פַֿייער
faier in shendlechkeit a dos iz muter ir mit froi a nemen
fire in scandal a this is mother her with woman a take

זאָל מען פַֿאַרברענען אי אים, אי זיי , כּדי עס זאָל נישט זיַין
zain nisht zol es kedei zei i im i farbrenen men zol
be not shall it so that them and him both burn up they shall

קיין שענדלעכקייט צווישן אייִך. טו און אַ מאַן וואָס וועט ליגן מיט אַ
a mit lign vet vos man a un aich tsvishn shendlechkeit kein
a with lie will which man a and you among scandal any

בהמה , זאָל ער טייטן געטייט וועלן , און די בהמה
beheime di un vern geteit teitn er zol beheime
beast the and become caused to die surely die he shall beast

זאָלט איר הרגען . טז און אַז אַ פֿרוי וועט גענענען צו וואָסער
voser tsu genenen vet froi a az un hargen ir zolt
any manner of to present will woman a that and slay you shall

עס איז בהמה צו ליגן מיט איר, זאָלסטו הרגען אי די פֿרוי ,
froi di i hargen zolstu ir mit lign tsu beheime iz es
woman the both slay shall you it with lie to beast is it

אי די בהמה ; טייטן מוזן זיי געטייט וועלן , זייער
zeyer vern geteit zei muzn teitn beheime di i
their become caused to die them must be surely die beast the and

בלוט אויף זיי ! יז און אַז אַ מאַן וועט נעמען זיַין שוועסטער, זיַין
zain shvester zain nemen vet man a az un zei oif blut
his sister his take will man a that and them on blood

פַֿאטערס טאָכטער, אָדער זיַין מוטערס טאָכטער, און ער וועט זען איר
ir zen vet er un tochter muters zain oder tochter foters
her see will he and daughter mother's his or daughter father's

שאַנד , און זי וועט זען זיַין שאַנד , איז דאָס אַ שאַנדהאַפֿטיקייט, און
un shandhaftikeit a dos iz shand zain zen vet zi un shand
and disgrace a this is shame his see will she and shame

זיי זאָלן פַֿאַרשניטן וועלן פֿאַר די אויגן פֿון די קינדער פֿון זייער
zeyer fun kinder di fun oign di far vern farshnitn zoln zei
their of children the of eyes the before become be cut off shall they

פַֿאָלק ; די שאַנד פֿון זיַין שוועסטער האָט ער אַנטפּלעקט, זאָל ער
er zol antplekt er hot shvester zain fun shand di folk
he shall exposed he has sister his of shame the people

טראָגן זײַן זינד. יח און אַז אַ מאַן וועט ליגן מיט אַ פֿרוי אין איר
ir in froi a mit lign vet man a az un zind zain trogn
her in woman a with lie will man a that and sin his bear

קראַנקשאַפֿט, און וועט אַנטפּלעקן איר שאַנד – ער האָט אַנטבלויזט איר
ir antbloizt hot er shand ir antplekn vet un krankshaft
her strip has he shame her reveal will and illness

קוואַל, און זי האָט אַנטפּלעקט דעם קוואַל פֿון איר בלוט, זאָלן זיי
zei zoln blut ir fun kval dem antplekt hot zi un kval
they shall blood her of spring the revealed has she and spring

ביידע פֿאַרשניטן ווערן פֿון צווישן זייער פֿאָלק. יט און די שאַנד
shand di un folk zeyer tsvishn fun vern farshnitn beide
shame the and people their among from become be cut off two

פֿון דײַן מוטערס שוועסטער, אָדער פֿון דײַן פֿאָטערס שוועסטער,
shvester foters dain fun oder shvester muters dain fun
sister father's your of or sister mother's your of

זאָלסטו נישט אַנטפּלעקן; ווײַל לײַבנאָנטע אַנטבלויזט ער; זיי
zei er antbloizt laibnonte zain vorem antplekn nisht zolstu
they he strip close relative be because reveal not shall you

זאָלן טראָגן זייער זינד. כ און אַז אַ מאַן וועט ליגן מיט זײַן מומען,
mumen zain mit lign vet man a az un zind zeyer trogn zoln
aunt his with lie will man a that and sin their bear shall

האָט ער די שאַנד פֿון זײַן פֿעטער אַנטפּלעקט; זיי זאָלן טראָגן זייער
zeyer trogn zoln zei antplekt feter zain fun shand di er hot
their bear shall they exposed uncle his of shame the he has

זינד; אָן קינדער זאָלן זיי שטאַרבן. כא און אַז אַ מאַן וועט
vet man a az un shtarbn zei zoln kinder on zind
will man a that and die they shall children without sin

נעמען זײַן ברודערס וויַיב, איז דאָס אַן אומריינקייט; די שאַנד פֿון זײַן
zain fun shand di umreinikeit an dos iz vaib bruders zain nemen
his of shame the uncleanness an this is wife brother's his take

ברודער האָט אַנטפּלעקט; אָן קינדער זאָלן זיי בליַבן.
blaibn zei zoln kinder on antplekt er hot bruder
remain they shall children without exposed he has brother

כב און איר זאָלט היטן אַלע מײַנע חוקים, און אַלע מײַנע
maine ale un chukkim maine ale hitn zolt ir un
my all and statutes my all keep shall you and

געזעצן, און זיי טאָן, כדי דאָס לאַנד וואָס איך ברענג אײַך
aich breng ich vos land dos kedei ton zei un gezetsn
you bring I which land this so that do them and laws

אַהין, זיך צו באַזעצן דרינען, זאָל אײַך נישט אַרויסשפּײַען. כג און
un aroisshpaien nisht aich zol drinen bazetsn tsu zich ahin
and vomit out not you shall in it settle to self there

איר זאָלט נישט גיין אין די איינפֿירן פֿון דעם פֿאָלק וואָס איך
ich vos folk dem fun ainfirn di in gein nisht zolt ir
I which people the of customs the in go not shall you

פֿאַרטרײַב פֿון פּנים אײַך; ווײַל דאָס אַלץ האָבן זיי געטאָן,
geton zei hobn alts dos vorem aich far fun fartraib
done they have all these because you before from drive out

און איך האָב מיך פֿאַרעקלט מיט זיי. כד און איך האָב געזאָגט
gezogt hob ich un zei mit fareklt mich hob ich un
said have I and them with disgusted myself have I and

צו אײַך: איר וועט אַרבן זייער ערד, און איך וועל זי אײַך געבן
zi gebn aich zi vel ich un erd zeyer arben vet ir aich tsu
she give you it will I and land their inherit will you you to

isha during her davah *(menstruous unwellness)*, and shall uncover her nakedness, he hath made bare her mekor *(source)*, and she hath uncovered the source of her dahm; and both of them shall be cut off from among their people. 19 And thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's achot *(sister)*, nor of thy father's achot *(sister)*; for he uncovereth his near kin; they shall bear their iniquity. 20 And if an ish shall lie with the wife of his dod, he hath uncovered his uncle's nakedness; they shall bear their chet; they shall die childless. 21 And if an ish shall take his brother's wife, it is niddah; he hath uncovered his brother's nakedness; they shall be childless.

22 Ye shall therefore be shomer over all My chukkot, and all My mishpatim, and do them; that HaAretz, whither I bring you to dwell therein, vomit you not out. 23 And ye shall not walk in the chukkot of HaGoy, which I cast out before you; for they committed all these things; therefore I abhorred them. 24 But I have said unto you, Ye shall inherit their land, and I will give it unto you to inherit it, an Eretz zavat cholov

udevash: I am Hashem Eloheichem, which have separated you from the peoples. 25 Ye shall therefore distinguish habehemah hatehorah from teme'ah, and between fowls tamei and tahor: and ye shall not make your nefashot sheketz *(abomination)* by beast, or by fowl, or by any manner of living thing that creepeth on the ground, which I have separated from you as tamei. 26 And ye shall be kedoshim unto Me: for I Hashem am kadosh, and have separated you from the nations, that ye should be Mine.

27 An ish also or isha who is an Ov *(Medium)* or a Yidoni *(Spiritist)*, shall surely be put to death; they shall stone them with stones; their dahm shall be upon them.

צו אַרבן – אַ לאַנד וואָס פֿליסט מיט מילך און האָניק. איך בין
bin ich honik un milch mit flist vos land a arben tsu
am I honey and milk with flows which land a inherit to

. ה אלוקיכם וואָס האָב אײַך אָפּגעשיידט פֿון די אומות
umes di fun opgesheidt aich hob vos Elokeichem Hashem
peoples the from separated you have which your G-d Hashem

כה דערום זאָלט איר אָפּשיידן צווישן דער ריינער בהמה
beheime reiner der tsvishn opsheiden ir zolt derum
beast pure the between distinguish you shall therefore

און דער אומריינער, און צווישן דעם אומריינעם פֿויגל און דעם
dem un foigel umreinem dem tsvishn un umreiner der un
the and bird unclean the between and unclean the and

ריינעם, און איר זאָלט נישט פֿאַראומווערדיקן אײַער זעל מיט
mit zel aier farumverdikn nisht zolt ir un reinem
with soul your make as abomination not shall you and pure

אַ בהמה, אָדער מיט אַ פֿויגל, אָדער מיט וואָס נאָר די ערד
erd di nor vos mit oder foigel a mit oder beheime a
earth the just what with or bird a with or beast a

ווידמענט, וואָס איך האָב אָפּגעשיידט צו מאַכן אומריין פֿאַר אײַך.
aich far umrein machn tsu opgesheidt hob ich vos vidment
you for unclean make to separated have I which swarms

כו און איר זאָלט מיר זײַן הייליק, וואָרעם איך ה בין הייליק, און
un heilik bin Hashem ich vorem heilik zain mir zolt ir un
and holy am Hashem I because holy be me shall you and

איך האָב אײַך אָפּגעשיידט פֿון די אומות, צו געהערן צו מיר.
mir tsu gehern tsu umes di fun opgesheidt aich hob ich
me to belong to peoples the from separated you have I

כז און אַ מאַן אָדער אַ פֿרוי, אַז זיי וועלן זיך
zich veln zei az froi a oder man a un
selves will they that woman a or man a and

פֿאַרנעמען מיט אַ גײַסט אָדער אַ רוח, זאָלן זיי
zei zoln ruach a oder gaist a mit farnemen
they shall a spirit a or spirit a with heed

טייטן געטייט ווערן; מיט שטיינער זאָל מען
men zol shteiner mit vern geteit teitn
they shall stones with become caused to die surely die

זיי פֿאַרוואַרפֿן; זייער בלוט אויף זיי!
zei oif blut zeyer farvorfen zei
them on blood their cast away them

EMOR

אֱמוֹר

21 And Hashem said unto Moshe, Speak unto the kohanim the Bnei Aharon, and say unto them, There shall none be made tamei for the dead among his people; 2 But for his close kin, that is near unto him, that is, for his em, and for his av, and for his ben,

כא

און ה האָט געזאָגט צו משהן: רעד צו די
di tsu red Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
the to speak Moshe to said has Hashem and

כֹהנים, די זין פֿון אַהרֹנען, און זאָלסט זאָגן צו
tsu zogn zolst un Aharonen fun zin di koyanim
to say you(SG) must and Aaron of sons the kohanim

זיי: קיינער זאָל זיך נישט פֿאַראומריניקן אָן אַ טויטן צווישן זײַן
zain tsvishn toitn a on farumreinikn nisht zich zol keiner zei
his among dead a on defile yourselves not self shall no one them

פֿאָלק; ב סײַדן אָן זײַנעם אַ ליײַב-קרוב וואָס איז נאָנט צו אים, אָן זײַן
zain on im tsu nont iz vos laib-krub a zainem on saidn folk
his on him to near is which close kin a they are on except people

and for his bat, and for his ach. [3] And for his betulah achot *(virgin sister)*, that is close unto him, which hath had no ish *(husband)*; for her may he be made tamei. [4] But he shall not make himself tamei, being a ba'al *(leader, chief man)* among his people, to profane himself. [5] They shall not shave their head bald, neither shall they shave off the corner of their beard, nor make any cuttings in their basar. [6] They shall be kedoshim unto Eloheihem, and not commit Chillul ha-shem against the Shem of Eloheihem; for the offerings of Hashem made by eish and the lechem of Eloheihem they do offer; therefore they shall be kodesh.

[7] They shall not take an isha that is a zonah, or chalalah neither shall they take an isha gerusha from her ish; for he is kadosh unto Elohav. [8] Thou shalt set him apart as kodesh therefore; for he offereth the lechem of Eloheicha; he shall be makriv kadosh unto thee: for I, Hashem, the One setting you apart as kodesh, am kadosh.

[9] And the bat of any kohen, if she profane herself by playing the zonah, she profaneth her av; she shall be burned with eish.

מוטער, און אָן זײַן פאָטער, און אָן זײַן זון, און אָן זײַן טאָכטער, און
un tochter zain on un zun zain on un foter zain on un muter
and daughter his on and son his on and father his on and mother

אָן זײַן ברודער; [ג] און אָן זײַן שוועסטער אַ יונגפֿרוי, ווײַל איז נאָנט צו
tsu nont iz vos yungfroi a shvester zain on un bruder zain on
to near is which virgin a sister his on and brother his on

אים, ווײַל האָט נאָך נישט געהאַט אַ מאַן – אָן איר מעג ער זיך
zich er meg ir on man a gehat nisht noch hot vos im
self he may her on husband a have had not yet has which him

פֿאַראומריניקן. [ד] דער האַר צווישן זײַן פֿאָלק טאָר זיך נישט
nisht zich tor folk zain tsvishn har der farumreinikn
not self it is required people his among master the defile himself

פֿאַראומריניקן זיך צו פֿאַרשוועכן. [ה] זיי זאָלן נישט מאַכן אַ פּליך
plich a machn nisht zoln zei farshvechn tsu zich farumreinikn
bald spot a make not shall they profane to self defile

אויף זייער קאָפּ, און די ברעגן פֿון זייער באָרד זאָלן זיי נישט אָפּגאָלן,
opgolen nisht zei zoln bord zeyer fun bregn di un kop zeyer oif
shave not they shall beard their of edge the and head their on

און אויף זייער ליַיב זאָלן זיי נישט אײַנשנײַדן אַן אײַנשנײַדונג. [ו] היילִיק
heilik ainshnaidung an ainshnaidn nisht zei zoln laib zeyer oif un
holy gash an cut gash not they shall body their on and

זאָלן זיי זײַן צו זייער ג-ט, און זיי זאָלן נישט פֿאַרשוועכן דעם נאָמען
nomen dem farshvechn nisht zoln zei un G-t zeyer tsu zain zei zoln
name the profane not shall they and G-d their to be they shall

פֿון זייער ג-ט, ווײַל פֿייַעראָפּפֿער פֿון ה׳ איז, די שפּײַז פֿון
fun shpaiz di Hashem fun faieropfer di vorem G-t zeyer fun
of food the Hashem of offering by fire the because G-d their of

זייער ג-ט, זײַנען זיי מקריבֿ, דערום מוזן זיי זײַן היילִיק.
heilik zain zei muzn derum makrev zei zainen G-t zeyer
holy be they must therefore offering they are G-d their

[ז] אַ ווײַב אַ זונה אָדער אַ פֿאַרשוועכטע זאָלן זיי נישט נעמען, און
un nemen nisht zei zoln farshvechte a oder zoine a vaib a
and take not they shall desecrated a or prostitute a wife a

אַ ווײַב גערעגט פֿון איר מאַן זאָלן זיי נישט נעמען; ווײַל ער איז
iz er vorem nemen nisht zei zoln man ir fun gegt vaib a
is he because take not they shall man her from divorced wife a

היילִיק צו זײַן ג-ט. [ח] און זאָלסט אים האַלטן היילִיק, ווײַל ער איז
di vorem heilik haltn im zolst un G-t zain tsu heilik
the for holy hold him you(SG) must and G-d his to holy

שפּײַז פֿון דײַן ג-ט איז ער מקריבֿ; היילִיק זאָל ער זײַן דיר,
zain dir er zol heilik makrev er iz G-t dain fun shpaiz
be to you(SG) he shall holy offering he is G-d your of food

ווײַל איך היילִיק בין איך, ווײַל ה׳ היילִיק אײַך.
aich heilik vos Hashem ich bin heilik vorem
you sanctifies who Hashem I am holy for

[ט] און די טאָכטער פֿון אַ מאַן אַ כֹּהן, אַז זי וועט זיך פֿאַרשוועכן
farshvechn zich vet zi az koyen a man a fun tochter di un
profane self will she that kohen a man a of daughter the and

מזנה צו זײַן, פֿאַרשוועכט זי איר פֿאָטער; אין פֿייַער זאָל זי
mizane zain tsu farshvecht zi ir foter in faier zol zi
commit adultery to be profaned she her father in fire shall she

פֿאַרברענט ווערן.
farbrent vern
become burned up

[10] And he that is the Kohen HaGadol among his brethren, upon whose head the Shemen Hamishchah *(Anointing Oil)* was poured, and that is ordained to put on the garments, shall not in mourning uncover his head, nor rend his garments; [11] Neither shall he go in to any dead body, nor make himself tamei for his av, or for his em; [12] Neither shall he go out of the Mikdash, nor profane the Mikdash Elohav; for the nezer shemen mishchat Elohav is upon him: I am Hashem. [13] And he shall take an isha in her virginity. [14] An almanah, or a gerusha, or chalalah, or a zonah, these shall he not take; but he shall take a betulah of his own people to wife. [15] Neither shall he profane his zera among his people; for I Hashem do set him apart as kodesh.

[16] And Hashem spoke unto Moshe, saying, [17] Speak unto Aharon, saying, Whosoever he be of thy zera in their dorot that hath any defect, let him not approach to offer the lechem of Elohav. [18] For whatsoever ish he be that hath a mum, he shall not approach;

י און דער כהן וואָס איז דער גרעסטער פון זיינע ברידער, וואָס
vos brider zaine fun grester der iz vos koyen der un
which brothers his of greater the is which kohen the and

אויף זיין קאָפּ איז אַרויפגעגאָסן געווארן דאָס איל פון זאַלבונג,
zalbung fun eil dos gevorn aroifgegosn iz kop zain oif
anointing of oil the having become poured is head his on

און מע האָט דערפילט זיין האַנט אָנצוטאָן די קלייַדער, זאָל נישט לאָזן
lozn nisht zol kleider di ontsuton hant zain derfilt hot me un
let not shall garments the to wear hand his filled has one and

פַאַרוואַקסן זיין קאָפּ, און נישט זיינע קלייַדער יא; און
un kleider zaine ainraisn nisht un kop zain farvaksn
and garments his make a small tear not and head his overgrown

צו קיין ליַב פון אַ מת זאָל ער נישט צוגיין; אַפילו אָן זיין
zain on afile tsugein nisht er zol mes a fun laib kein tsu
his on even go to not he shall dead person a of body any to

פַאָטער און אָן זיין מוטער זאָל ער זיך נישט פַאַראומריינקן. יב און פון
fun un farumreinikn nisht zich er zol muter zain on un foter
from and defile not self he shall mother his on and father

מִקדָש זאָל ער נישט אַרויסגיין, און נישט פַאַרשוועכן דאָס מִקדָש
mikdash dos farshvechn nisht un aroisgein nisht er zol mikdash
sanctuary the profane not and go out not he shall sanctuary

פון זיין ג-ט, וואָרעם די קרוין פון דעם איל פון ג-טס זאַלבונג איז
iz zalbung G-ts fun eil dem fun kroin di vorem G-t zain fun
is anointing G-d's of oil the of crown the for G-d his of

אויף אים: איך בין ה' . יג און אַ וויַב אין איר יונגפֿרוישאַפט זאָל
zol yungfroishaft ir in vaib a un Hashem bin ich im oif
shall virginity her in wife a and Hashem am I him on

ער נעמען. יד אַן אַלמנה, אָדער אַ גרושה, אָדער אַ פַאַרשוועכטע, אַ
a farshvechte a oder grushe a oder almone an nemen er
a desecrated a or divorced a or widow a take he

זונה, די דאָזיקע זאָל ער נישט נעמען; נאָר בלויז אַ יונגפֿרוי פון
fun yungfroi a bloiz nor nemen nisht er zol dozike di zoine
of virgin a only but take not he shall these the prostitute

זיין פַאָלק זאָל ער נעמען פַאַר אַ וויַב. טו און ער זאָל נישט פַאַרשוועכן
farshvechn nisht zol er un vaib a far nemen er zol folk zain
profane not shall he and wife a for take he shall people his

זיין זאָמען צווישן זיין פַאָלק, וואָרעם איך ה' הייליק אים.
im heilik Hashem ich vorem folk zain tsvishn zomen zain
him sanctify Hashem I for people his among seed his

טז און ה' האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: יז רעד
red zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
speak say to so Moshe to spoken has Hashem and

צו אַהרֹנען, אַזוי צו זאָגן: איטלעכער פון דיַין זאָמען אויף זייערע
zeyere oif zomen dain fun itlecher zogn tsu azoi Aharonen tsu
their on seed your of each say to so Aaron to

דור-דורות, וואָס אין אים וועט זיין אַ מום, זאָל
dor-doires vos im in vet zain a mum zol
throughout generations which him in will be a flaw shall

נישט גענענען מקריבֿ צו זיין שפּייַז פון זיין ג-ט. יח וואָרעם
nisht genenen makrev tsu zain shpaiz fun zain G-t vorem
not bring close to offering the be to food his of G-d for

איטלעכער מאַן וואָס אין אים איז דאָ אַ מום, טאָר נישט
itlecher man vos im in iz do a mum tor nisht
each man who in him is here a flaw required it not

an ish ivver, or a pise'ach *(lame)*, or he who is disfigured or malformed, [19] Or an ish that has a crippled regel or a crippled yad, [20] Or hunchback, or a dwarf, or that hath a defect in his eye, or festering, or running sores, or damaged of testicle; [21] No ish that hath a mum of the zera Aharon HaKohen shall come near to offer the offerings of Hashem made by eish; he hath a mum; he shall not come near to offer the lechem Elohav. [22] He shall eat the lechem Elohav, both of the kodshei hakodashim, and of hakodashim. [23] Only he shall not go near unto the Parochet *(curtain)*, nor come near unto the Mizbe'ach, because he hath a mum on him; that he profane not My Mikdash; for I Hashem do set them apart as kodesh.

[24] And Moshe told it unto Aharon, and to his Banim, and unto all the Bnei Yisroel.

22 And Hashem spoke unto Moshe, saying, [2] Speak unto Aharon and to his Banim, that they

געגענען : אַ מאַן אַ בלינדער, אָדער אַ הינקעדיקער, אָדער מיט אַן
genenen nisht zol er un im in do iz mum a vail genenen
bring close not shall he and him in here is flaw a because bring close

אײַנגעפֿאַלענער נאָז , אָדער מיט איין גליד צו לאַנג, [יט] אָדער אַ
aingefalener noz oder mit ein glid tsu lang oder a
sagging nose or with one member too long or a

מאַן וואָס ביי אים וועט זײַן צעבראָכן אַ פֿוס, אָדער צעבראָכן אַ
man a tsebrochn oder fus a tsebrochn zain vet im bai vos man
man a broken or foot a broken be will him with which man

האַנט, [כ] אָדער אַ הויקער , אָדער אַ קאַרליק, אָדער מיט אַ פֿלעק
hant oder a hoiker oder karlik a oder mit oder a flek
hand or a humpback or a dwarf a or with a bright spot

אויף זײַן אויג, אָדער מיט טרוקענע קרעץ , אָדער פֿײַכטע קרעץ ,
oif zain oig oder mit trukene oder krets oder faichte krets
on his eye or with dry scabies or with moist scabies

אָדער אַ געבריכטער. [כא] איטלעכער מאַן פֿון דעם זאָמען פֿון אַהרן
oder a gebrichter itlecher man fun dem zomen fun Aharon
or a rupturer each man of the seed of Aaron

דעם כהן , וואָס אין איז אים דאָ אַ מום , זאָל נישט געגענען
koyen dem vos im iz do a mum nisht zol genenen
kohen the which in him is here a flaw shall not bring close

מקריבֿ צו זײַן די פֿײַעראָפּפֿער פֿון ה ; אַ מום איז דאָ אין
makrev tsu zain di faieropfer fun Hashem a mum iz do in
to offering be the by fire offering of Hashem a flaw is here in

אים, טאָר ער נישט געגענען מקריבֿ צו זײַן די שפּײַז
im tor er nisht genenen makrev tsu zain di shpaiz
him it is required he not bring close to offering the be food

פֿון זײַן ג-ט. [כב] די שפּײַז פֿון זײַן ג-ט, פֿון היילקסטן היילקן אַזוי
fun zain G-t zain fun shpaiz di G-t zain fun heilikstn heilikn azoi
his of G-d his of food the G-d his of most holy holy so

ווי פֿון היילקן, מעג ער עסן . [כג] אָבער צום פּרוכֶת טאָר
vi fun heilikn meg er esen . ober tsum parochet tor
as of holy may he eat to but curtain to it is required

ער נישט קומען , און צום מזבח טאָר ער נישט
er nisht kumen un tsum mizbeyech tor er nisht
he not come and to altar it is required he not

געגענען , ווײַל אַ מום איז דאָ אין אים; און ער זאָל נישט
genenen vail a mum iz do in im un er zol nisht
bring close because a flaw is here in him and he shall not

פֿאַרשוועכן מײַנע מקדש , וואָרעם איך ה היליק זיי .
farshvechn maine mikdash vorem ich Hashem heilik zei
profane my sanctuary because I Hashem sanctify them

[כד] און משה האָט דאָס געזאָגט צו אַהרֹנען , און צו זײַנע
un Moshe hot dos geredt tsu Aharonen tsu un zaine
and Moshe has this spoken to Aaron and to his

זין , און צו אַלע קינדער פֿון ישׂראל.
zin un tsu ale kinder fun Yisroel
sons and to all children of Israel

כב און ה האָט געזאָגט צו משהן , אַזוי צו
un Hashem hot geredt tsu Mosheen tsu azoi tsu
and Hashem has spoken to Moshe to so to

זאָגן : [ב] רעד צו אַהרֹנען און צו זײַנע זין ,
zogn : red tsu Aharonen un tsu zaine zin
say to speak to Aaron and to his sons

separate themselves from the kodashim of the Bnei Yisroel which they set apart as kodesh unto Me, so that they will not commit Chillul ha-shem of Shem Kodshi: I am Hashem.

אַז זיי זאָלן זיך האַלטן אָפגעשיידט פֿון די ייליקע
heilike di fun opgesheidt haltn zich zoln zei az
holy the from separated hold self shall they that

זאַכן פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, וואָס זיי ייליקן
heilikn zei vos Yisroel fun kinder di fun zachn
consecrate they which Israel of children the of things

צו מיר, און זיי זאָלן נישט פֿאַרשוועכן מײַן ייליקן
heilikn main farshvechn nisht zoln zei un mir tsu
holy my profane not shall they and me to

נאָמען: איך בין ה׳.
Hashem bin ich nomen
Hashem am I name

[3] Say unto them, Whosoever he be of all your zera among your dorot, that goeth unto the kodashim, which the Bnei Yisroel treat as kodesh unto Hashem, having his tumah upon him, that nefesh shall be cut off from My presence: I am Hashem. [4] Whatsoever man of the zera Aharon is a metzora, or hath a discharge; he shall not eat of the kodashim, until he be tahor. And whosoever toucheth any thing that is tamei by the dead, or a man whose shikhvat zera goeth from him; [5] Or whosoever toucheth any creeping thing, whereby he may be made tamei, or a man who makes him tamei, whatsoever tumah he hath; [6] The nefesh which hath touched any such shall be tamei until erev, and shall not eat of the kodashim, unless he immerse his basar with mayim. [7] And when the shemesh is down, he

ג זאָג צו זיי: איטלעכער מאַן פֿון אַל אײַער זאָמען אויף אײַערע
aiere oif zomen aier al fun man itlecher zei tsu zog
your on seed your all of man each them to say

דור-דורות וואָס וועט גענענען צו די ייליקע זאַכן,
dor-doires vos vet genenen tsu di heilike zachn
throughout generations which will bring close to the holy things

וואָס די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל וועלן ייליקן צו ה׳, מיט זײַן
zain mit Hashem tsu heilikn veln Yisroel fun kinder di vos
his with Hashem to consecrate will Israel of children the which

אומריינקייט אויף אים, יענע זעל זאָל פֿאַרשניטן ווערן פֿון פֿאַר
far fun vern farshnitn zol zel yene im oif umreinkeit
before from become cut off shall soul that him on uncleanness

מיר: איך בין ה׳. ד יעטוועדער מאַן פֿון דעם זאָמען פֿון אַהרן
Aharon fun zomen dem fun man yetveder Hashem bin ich mir
Aaron of seed the of man every Hashem am I me

וואָס איז אַ מצורע אָדער אַ פֿלוסיקער, טאָר פֿון
fun tor flusiker a oder Metsora a iz vos
of it is required one that has the flow a or leprous a is which

די ייליקע זאַכן נישט עסן, ביז ער וועט ריין ווערן. און דער
der un vern rein vet er biz esen nisht zachn heilike di
the one and become tahor will he until to eat not things holy the

וואָס רירט זיך אָן עמיצן וואָס איז אומריין פֿון אַ טויטן; אָדער
oder toitn a fun umrein iz vos emitsn on on zich rirt vos
or dead a of unclean is which someone on on self touches which

אַ מאַן וואָס פֿון אים וועט אַרויסגיין אַ פֿלוס פֿון זאָמען; ה אָדער אַ
a oder zomen fun flus a aroisgein vet im fun vos man a
a or seed of discharge a go out will him of which man a

מאַן וואָס וועט זיך אָנרירן אָן וואָסער עס איז שרץ וואָס
vos sherets iz es voser on onrirn zich vet vos man
which creeper is it any manner of on touch self will which man

מע ווערט פֿון אים אומריין, אָדער אָן אַ מענטשן וואָס מע ווערט
vert me vos mentshn a on oder umrein im fun vert me
shall be one which man a on or unclean him of shall be one

פֿון אים אומריין, וואָס נאָר זײַן אומריינקייט איז – ו דער מענטש
mentsh der iz umreinkeit zain nor vos umrein im fun
man the is uncleanness his ever which unclean him of

וואָס וועט זיך אָנרירן אָן זיי, זאָל זײַן אומריין ביזן אָוונט, און
un ovnt bizn umrein zain zol zei on onrirn zich vet vos
and evening until unclean be shall them on touch self will which

ער זאָל נישט עסן פֿון די ייליקע זאַכן, סײַדן ער האָט געבאָדן
gebodn hot er saidn zachn heilike di fun esen nisht zol er
immersed has he except things holy the of eat not shall he

shall be tahor, and shall afterward eat of the kodashim; because it is his lechem. [8] Nevelah *(that which dieth of itself)*, or tereifah *(what is torn by beasts)*, he shall not eat to make himself tamei therewith; I am Hashem. [9] They shall therefore be shomer over My charge, lest they bear chet for it, and die therefore, if they profane it: I Hashem do set them apart as kodesh. [10] There shall no zar eat of the kodesh: a toshav *(guest)* of the kohen, or a sakhir *(hired servant)*, shall not eat of the kodesh. [11] But if the kohen buy any nefesh with his kesef, he shall eat of it, or he that is born in his bais; they shall eat of his lechem. [12] If the bat kohen also be married unto a man who is a zar, she may not eat of a terumah *(offering)* of the kodashim. [13] But if the bat kohen becomes an almanah, or gerusha, and have no zera, and is returned unto bais aviha *(house of her father)*, as in her youth, she shall eat of the lechem aviha; but there shall be no zar eat thereof. [14] And if an ish eat of the kodesh bishgagah *(unintentionally)*, then he shall add as restitution the fifth part thereof unto it, and shall give

זײַן לייַב אין וואַסער. ז און אַז די זון וועט אונטערגיין, זאָל ער זײַן
zain er zol untergein vet zun di az un vaser in laib zain
be he shall decline will sun the that and water in body his

רײַן , און דערנאָך מעג ער עסן פֿון די הייליקע זאַכן , ווײַל דאָס
dos vorem zachn heilike di fun esen er meg dernoch un rein
this because things holy the of eat he may after that and tahor

איז זײַן ברויט. ח געפּאַלנס און פֿאַרצוקטס זאָל ער נישט עסן ,
esen nisht er zol fartsukts un gefalns broit zain iz
eat not he shall that which is torn and fallen bread his is

צו ווערן אומריין דערמיט : איך בין ה . ט און זיי זאָלן היטן
hitn zoln zei un Hashem bin ich dermit umrein vern tsu
keep shall they and Hashem am I in this way unclean become to

מײַן היטונג, כּדי זיי זאָלן נישט טראָגן וועגן דעם אַ זינד
zind a dem vegen trogn nisht zoln zei kedei hitung main
sin a the one concerning bear not shall they so that charge my

און שטאַרבן דורך דעם , אַז זיי וועלן עס פֿאַרשוועכן: איך ה
Hashem ich farshvechn es veln zei az dem durch shtarbn un
Hashem I profane it will they that the one by die and

הייליק זיי . י און קיין פֿרעמדער טאָר נישט עסן הייליקס ; אַ
a heiliks esen nisht tor fremder kein un zei heilik
a the holy to eat not it is required stranger to and them sanctify

ווווינער בײַ אַ כּהן , אָדער אַ געדונגענער , טאָר נישט עסן
esen nisht tor gedungener a oder koyen a bai voiner
to eat not it is required hired worker a or kohen a with dweller

הייליקס. יא און אַז אַ כּהן וועט קויפֿן עמיצן אין איינקויף פֿאַר
far ainkoif in emitsn koifn vet koyen a az un heiliks
for purchase in someone buy will kohen a when and the holy

זײַן געלט , מעג ער עסן דערפֿון; און די וואָס זײַנען געבאָרן
geborn zainen vos di un derfun esen er meg gelt zain
given birth to are which the and of it eat he may money his

אין זײַן הויז , זיי מעגן עסן פֿון זײַן ברויט. יב און די טאָכטער
tochter di un broit zain fun esen megn zei hoiz zain in
daughter the and bread his of to eat may they house his in

פֿון אַ כּהן אַז זי וועט נעמען אַ מאַן אַ פֿרעמדן , טאָר
fun a koyen az zi vet nemen a man a fremdn tor
of a kohen a she that will take a man a stranger it is required

זי פֿון דער הייליקער אָפּשיידונג נישט עסן . יג אָבער די טאָכטער
zi fun der heiliker opsheidung nisht esen ober di tochter
she of the holy separation not to eat but the daughter

פֿון אַ כּהן , אַז זי וועט ווערן אַן אַלמנה , אָדער אַ גרושה ,
fun a koyen az zi vet vern an almone a oder grushe
of a kohen a that she will become a widow or a divorced

און קיין קינדער האָט זי נישט, און זי וועט זיך אומקערן צו איר
un kein kinder hot zi nisht un zi vet zich umkeren tsu ir
and to children has she not and she will return self to her

פֿאָטערס הויז אַזוי ווי אין איר יוגנט , מעג זי עסן פֿון איר פֿאָטערס
foters hoiz azoi vi in ir yugnt zi meg esen fun ir foters
father's house thus as in her youth she may eat of her father's

ברויט; אָבער קיין פֿרעמדער טאָר דערפֿון נישט עסן. יד און
broit ober kein fremder tor derfun nisht esen un
bread but to stranger it is required thereof not eat and

אַז עמיצער וועט עסן הייליקס דורך אַ פֿאַרזע , זאָל ער צולייגן
az emitser vet esen heiliks durch a farze zol er tsuleigen
that someone will eat the holy by a mistake he shall add

it unto the kohen with the kodesh. 15 And they shall not profane the kodshei Bnei Yisroel, which they offer unto Hashem; 16 And they will cause themselves to bear the avon of guilt when they eat their kodashim; for I Hashem do set them apart as kodesh.

17 And Hashem spoke unto Moshe, saying, 18 Speak unto Aharon, and to his Banim, and unto kol Bnei Yisroel, and say unto them, Whatsoever he be of the Bais Yisroel, or of the Ger B'Yisroel, that will offer his korban for any of his nederim, and for all his nedavot, which they will offer unto Hashem for an olah, 19 That it may be accepted on your behalf, ye shall offer a zachar tamim *(male without defect)*, of the cattle and of the sheep, or of the goats. 20 But whatsoever hath a mum, that shall ye not offer, for it shall not be for you leratzon *(acceptable)*. 21 And whosoever offereth a zevach shelamim unto Hashem to fulfill his neder, or as a nedavah in cattle or sheep, it shall be tamim *(perfect, without defect)* to be accepted; there shall

דערצו אַ פֿינפֿטל דערפֿון, און אָפּצאָלן דאָס הייליקע צום
tsum heilike dos optsolen un derfun finftl a dertsu
to holy the make restitution and thereof fifth a in addition

כהן . טו און זיי זאָלן נישט פֿאַרשוועכן די הייליקע זאַכן פֿון די
di fun zachn heilike di farshvechn nisht zoln zei un koyen
the of things holy the profane not shall they and kohen

קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, וואָס זיי שיידן אָפּ צו ה , טז און זיי
zei un Hashem tsu op sheidn zei vos Yisroel fun kinder
they and Hashem to apart separate they which Yisroel of children

מאַכן טראָגן אַ זינד פֿון פֿאַרשולדיקונג , אַז זיי וועלן עסן
esen veln zei az farshuldikung fun zind a trogn machn
eat will they when commit a guilty offense of sin a bear make

זייערע הייליקע זאַכן ; וואָרעם איך ה הייליק זיי .
zei heilik Hashem ich vorem zachn heilike zeyere
them sanctify Hashem I for things holy their

יז און ה האָט גערעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן : יח רעד צו
tsu red zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
to speak say to so Moshe to spoken has Hashem and

אַהרֹנען און צו זיינע זין , און צו אַלע קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, און
un Yisroel fun kinder ale tsu un zin zaine tsu un Aharonen
and Yisroel of children all to and sons his to and Aaron

זאָלסט זאָגן צו זיי : אַז עמיצער אַ מאַן פֿון דעם הויז פֿון
fun hoiz dem fun man a emitser az zei tsu zogn zolst
of house the of man a someone that them to say you(SG) must

יִשְׂרָאֵל, אָדער פֿון דעם פֿרעמדן אין יִשְׂרָאֵל, וועט ברענגען זיין קָרְבָּן ,
korben zain brengen vet Yisroel in fremdn dem fun oder Yisroel
korban his bring will Yisroel in foreigner the of or Yisroel

פֿון אַלע זייערע נדרים , אָדער פֿון אַלע זייערע פֿרײַוויליקע נדבה ,
nedove fraivilike zeyere ale fun oder nedrim zeyere ale fun
donation freewill their all of or vows their all of

וואָס זיי וועלן ברענגען צו ה פֿאַר אַ בראַנדאָפּפֿער, יט כדי
kedei brandopfer a far Hashem tsu brengen veln zei vos
so that olah a for Hashem to bring will they which

איר זאָלט באַווילליקט ווערן , מוז עס זײַן אַ זכר אָן אַ פֿעלער ,
feler a on zocher a zain es muz vern bavilikt zolt ir
blemish a without male a be it must become accepted shall you

פֿון רינדער, פֿון שעפּסן, אָדער פֿון ציגן . כ קיינס וואָס אין אים איז
iz im in vos keins tsign fun oder shepsn fun rinder fun
is it in which any goats of or sheep of cattle of

דאָ אַ מום זאָלט איר נישט ברענגען, וואָרעם עס וועט אײַך נישט
nisht aich vet es vorem brengen nisht ir zolt mum a do
not you will it because bring not you shall flaw a here

זײַן צו באַווילליקונג. כא און אַז אַ מאַן וועט ברענגען אַ פֿרידאָפּפֿער
fridopfer a brengen vet man a az un bavilikung tsu zain
peace offering a bring will man a that and approved to be

צו ה , לויט אַ קלאָר אַרויסגערעדטן נדר , אָדער פֿאַר אַ
a far oder neyder aroisgeredtn klor a loit Hashem tsu
a for or vow articulated pure a according Hashem to

פֿרײַוויליקע נדבה , פֿון רינדער, אָדער פֿון שאָף , מוז עס זײַן נישט
nisht zain es muz shof fun oder rinder fun nedove fraivilike
not be it must sheep of or cattle of donation freewill

געפֿעלערט, כדי באַווילליקט צו ווערן ; קיין מום זאָל אין אים נישט
nisht im in zol mum kein vern tsu bavilikt kedei gefelert
not it in shall flaw any become to approved so that blemished

be no mum therein.
22 Avveret *(blind)*, or injured, or charutz *(maimed)*, or having an abnormal growth, or dry skin eruption, or running sore, ye shall not offer these unto Hashem, nor make an offering by eish of them upon the Mizbe'ach unto Hashem.
23 Either a bull or a seh that hath a limb too long or too short thou mayest offer for a nedavah; but for a neder it shall not be accepted.
24 Ye shall not offer unto Hashem that which is bruised, or crushed, or torn, or cut; neither shall ye make any offering thereof in your eretz.
25 Neither from the hand of a ben nakhar shall ye offer the lechem Eloheichem of any of these; because their corruption is in them, and mum be in them: they shall not be accepted for you.

זײַן . כב אַ בלינדס, אָדער אַ געשעדיקטס, אָדער אַ פֿאַרקריפּלטס, אָדער
oder farkriplts a oder geshedikts a oder blinds a zain
or crippled a or injured a or blind a be

מיט אַ גוז , אָדער מיט טרוקענע קרעץ , אָדער פֿײַבטע קרעץ –
krets faichte oder krets trukene mit oder guz a mit
scabies moist or scabies dry with or swelling a with

די דאָזיקע זאָלט איר נישט ברענגען צו ה , און נישט מאַכן פֿון
fun machn nisht un Hashem tsu brengen nisht ir zolt dozike di
of make not and Hashem to bring not you shall these the

זיי אַ פֿײַעראָפּפֿער אויפֿן מזבח צו ה . כג און אַן אָקס
oks an un Hashem tsu mizbeyech oifn faieropfer a zei
bull an and Hashem to altar on offering by fire an them

אָדער אַ לאַם מיט איין גליד צו לאַנג אָדער צו קורץ, דאָס מעגסטו
megstu dos kurts tsu oder lang tsu glid ein mit lam a oder
you may this short too or long too member one with lamb a or

מאַכן אַ פֿרײַוויליקע נדבֿה , אָבער פֿאַר אַ נדר וועט עס נישט
nisht es vet neyder a far ober nedove fraivilike a machn
not it will vow a for but donation freewill a make

באַווילקט ווערן . כד און אַזאַ וואָס זײַנען געשלעכטגליד זײַנען
zainen geshlechtglider zaine vos aza un vern bavilikt
are sex member his which such and become approved

צעדריקט, אָדער צעהאַקט, אָדער אָנגעריסן, אָדער אויסגעשניטן, זאָלט
zolt oisgeshniten oder ongerisn oder tsehakt oder tsedrikt
shall excised or infected or cut or crushed

איר נישט ברענגען צו ה ; און איר זאָלט אין אײַער לאַנד נישט
nisht land aier in zolt ir un Hashem tsu brengen nisht ir
not land your in shall you and Hashem to bring not you

מאַכן אַזוי-וואָס. כה אַפֿילו פֿון דער האַנט פֿון אַ פֿרעמדן זאָלט איר
ir zolt fremdn a fun hant der fun afile azoi-vos machn
you shall foreigner a of hand the of even like this make

נישט ברענגען די שפּײַז פֿון אלוקיכם פֿון אַלע די דאָזיקע, ווײַל
vorem dozike di ale fun Elokeichem fun shpaiz di brengen nisht
because these the all of your G-d of food the bring not

זייער פֿאַרדאָרבונג איז אין זיי , אַ מום איז אין זיי ; זיי וועלן נישט
nisht veln zei zei in iz mum a zei in iz fardarbung zeyer
not will they them in is flaw a them in is corruption their

באַווילקט ווערן פֿון אײַך.
aich fun vern bavilikt
you from become approved

26 And Hashem spoke unto Moshe, saying,

כו און ה האָט גערעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
say to so Moshe to spoken has Hashem and

27 When a bull, or a sheep, or a goat, is brought forth, then it shall be seven days with its mother; and from the yom hashemini and thenceforth it shall be accepted for a korban isheh *(offering made by eish)* unto Hashem.
28 And whether it be an

כז אַ רינד , אָדער אַ שעפּס, אָדער אַ ציג , אַז עס וועט
vet es az tsig a oder sheps a oder rind a
will it that goat a or sheep a or head of cattle a

געבאָרן ווערן , זאָל עס זיבן טעג זײַן אונטער זײַן מוטער ,
muter zain unter zain teg zibn es zol vern geborn
mother his under be days seven it shall become given birth to

און פֿון אַכטן טאָג אָן און ווייטער וועט עס באַווילקט ווערן פֿאַר
far vern bavilikt es vet vaiter un on tog achten fun un
for become approved it will further and on day the eighth of and

אַ קרבֿן , אַ פֿײַעראָפּפֿער צו ה . כח און אַ רינד צי אַ
a tsi rind a un Hashem tsu faieropfer a korben a
a or head of cattle a and Hashem to offering by fire a korban a

ox or seh, ye shall not slaughter *(shachat)* it and her young both in yom echad. [29] And when ye will offer a zevach todah unto Hashem, offer it liretzonechem *(for your acceptance)*. [30] On the same day it shall be eaten; ye shall leave none of it until the boker: I am Hashem. [31] Therefore shall ye be shomer mitzvot over My commands, and do them: I am Hashem. [32] Neither shall ye profane Shem Kodshi; but I will be treated as kodesh among the Bnei Yisroel: I am Hashem, the One making you Kedoshim, [33] That brought you out of Eretz Mitzrayim, to be for you Elohim *(your G-d)*: I am Hashem.

שאָף , זאָלט איר עס נישט שעכטן אין איין טאָג מיט זײַן קינד . כט און
un kind zain mit tog ein in shechtn nisht es ir zolt shof
and child its with day one in slaughter not it you shall sheep

אַז איר וועט שלאַכטן אַ דאַנקאָפּפֿער צו ה , זאָלט איר עס
es ir zolt Hashem tsu dankopfer a shlachtn vet ir az
it you shall Hashem to thank offering a sacrifice will you when

שלאַכטן אַז איר זאָלט באַווילליקט ווערן . ל אין דעם אייגענעם טאָג זאָלט
zol tog eigenem dem in vern bavilikt zolt ir az shlachtn
shall day same the in become accepted shall you that sacrifice

עס געגעסן ווערן ; איר זאָלט נישט איבערלאָזן דערפֿון ביז אין דער
der in biz derfun iberlozen nisht zolt ir vern gegesn es
the in until thereof leave over not shall you become eaten it

פֿרי : איך בין ה . לא און איר זאָלט היטן מײַנע געבאָט און
peire Hashem bin ich maine hitn zolt ir un gebot un
morning Hashem am I my keep shall you and commands and

זיי טאָן: איך בין ה . לב און איר זאָלט נישט פֿאַרשוועכן מײַן
zei ton Hashem bin ich main farshvechn nisht zolt ir un
them do Hashem am I my profane not shall you and

היילקן נאָמען , כּדי איך זאָל זײַן געהיילקט צווישן די קינדער
heilikn nomen kedei ich zain zol geheilikt tsvishn di kinder
holy name so that I be shall treated as holy among the children

פֿון ישׂראֵל: איך בין ה וואָס היילקט אײַך; לג דער וואָס
Yisroel fun Hashem bin ich vos heilikt aich der vos
of Yisroel fun Hashem am I which holy as apart sets you the which

האָט אײַך אַרויסגעצויגן פֿון דעם לאַנד מצרַים , צו זײַן צו אײַך
hot aich aroisgetsoign fun dem land Mitsrayim tsu zain tsu aich
has you of the land Egypt to be to you

אלקים: איך בין ה .
Elokim Hashem bin ich
G-d Hashem am I

23 And Hashem spoke unto Moshe, saying, [2] Speak unto the Bnei Yisroel, and say unto them, Concerning the Mo'adim of Hashem, which ye shall proclaim to be mikra'ei kodesh, even these are My Mo'adim. [3] Sheshet yamim shall work be done; but the yom hashevi'i is the Shabbos of Shabbaton, a mikra kodesh; ye shall do no work therein: it is the Shabbos to Hashem in all your dwellings.

כג

און ה האָט געredt צו משהן , אַזוי צו זאָגן :
un Hashem hot geredt tsu Mosheen azoi tsu zogn
and Hashem has spoken to Moshe so say to

ב רעד צו די קינדער פֿון ישׂראֵל, און זאָלסט
red tsu di kinder fun Yisroel un zolst
speak to the children of Yisroel and you(SG) must

זאָגן צו זיי : די יום-טובֿים פֿון ה וואָס איר
zogn tsu zei di yom-tuvim fun Hashem vos ir
say to them the appointed festivals of Hashem which you

זאָלט זיי אויסרופֿן פֿאַר הייליקע פֿאַרזאַמלונגען – דאָס זײַנען
zolt zei oisrufn far heilike farzamlunge dos zainen
shall them call out for holy assembly these are

מײַנע יום-טובֿים : ג זעקס טעג זאָל געטאָן ווערן
maine yom-tuvim zeks teg zolgeton vern
my appointed festivals six days shall done become

אַרבעט, אָבער אויפֿן זיבעטן טאָג איז אַ שבת פֿון רוּונג , אַ
arbet ober oifn zibetn tog iz a shabbos fun ruung a
work but on seventh day is a Shabbos of resting a

הייליקע פֿאַרזאַמלונגע; קיין אַרבעט זאָלט איר נישט טאָן; דאָס
heilike farzamlunge kein arbet zolt ir nisht ton dos
holy assembly any work shall you not do this

איז שבת צו ה אין אַלע אײַערע ווווינערטער.
iz shabbos tsu Hashem in ale aiere voinerter
is Shabbos to Hashem in all your dwellings

ד דאָס זיַינען די יוֹם-טובֿים פֿון ה , די
di Hashem fun yom-tuvim di zainen dos
the Hashem of appointed festivals the are this

הייליקע פֿאַרזאַמלונגען, וואָס איר זאָלט זיי אויסרופֿן אין זייער
zeyer in oisrufn zei zolt ir vos farzamlungen heilike
their in call out them shall you which gatherings holy

געשטעלטער צייַט. ה אין ערשטן חודש , אין פֿערצנטן טאָג
tog fertsntn in choidesh ershtn in tsait geshtelter
day fourteenth in month first in time appointed

פֿון חודש , אַקעגן אָוונט , איז דער קָרבּן-פּסַח צו
tsu korben-Pesach der iz ovnt akegn choidesh fun
to Passover korben the is evening about month of

ה . ו און אויפֿן פֿופֿצנטן טאָג פֿון דעם דאָזיקן חודש ,
choidesh dozikn dem fun tog fuftsntn oifn un Hashem
month this the of day fifteenth on and Hashem

איז דער יוֹם-טובֿ פֿון מַצות צו ה ; זיבן
zibn Hashem tsu matsus fun yom-tov der iz
seven Hashem to unleavened bread of festival the is

טעג זאָלט איר עסן מַצות .
matsus esen ir zolt teg
unleavened bread eat you shall days

ז אין ערשטן טאָג זאָל אַ הייליקע פֿאַרזאַמלונגע זיין ביַי אייַך;
aich bai zain farzamlunge heilike a zol tog ershtn in
you by be gathering holy a shall day first in

קיין דינסטאַרבעט זאָלט איר נישט טאָן. ח און איר זאָלט ברענגען אַ
a brengen zolt ir un ton nisht ir zolt dinstarbet kein
a bring shall you and do not you shall service work any

פַֿייַעראָפּפֿער צו ה זיבן טעג ; אויפֿן זיבעטן טאָג איז אַ הייליקע
heilike a iz tog zibetn oifn teg zibn Hashem tsu faieropfer
holy a is day seventh on days seven Hashem to offering by fire

פֿאַרזאַמלונג; קיין דינסטאַרבעט זאָלט איר נישט טאָן.
ton nisht ir zolt dinstarbet kein farzamlunge
do not you shall service work any gathering

ט און ה האָט גערעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן : י רעד
red zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
speak say to so Moshe to spoken has Hashem and

צו די קינדער פֿון ישׂרָאֵל, און זאָלסט זאָגן צו זיי :
zei tsu zogn zolst un Yisroel fun kinder di tsu
them to say you(SG) must and Yisroel of children the to

אַז איר וועט קומען אין דעם לאַנד וואָס איך גיב אייַך, און איר
ir un aich gib ich vos land dem in kumen vet ir az
you and you give I which land the in come will you when

וועט שניַידן איר שניט , זאָלט איר ברענגען אַ גאַרב פֿון אייַער
aier fun garb a brengen ir zolt shnit ir shnaidn vet
your of sheaf a bring you shall harvest its reap will

ערשטן שניט צום כהן . יא און ער זאָל אויפֿהייבן די גאַרב
garb di oifheibn zol er un koyen tsum shnit ershtn
sheaf the lift shall he and kohen to harvest first

פֿאַר ה , פֿאַר אייַער אָננעמונג ; אויף מאָרגן נאָך דעם
dem noch morgn oif onnemung aier far Hashem far
the after morrow on acceptance your for Hashem before

רוטאָג זאָל זי דער כהן אויפֿהייבן. יב און איר זאָלט מאַכן ,
machn zolt ir un oifheibn koyen der zi zol rutog
make shall you and lift up kohen the it shall rest day

4 These are the Moa'dim of Hashem, even mikra'ei kodesh, which ye shall proclaim in their mo'adim.
5 In the fourteenth day of the first month at twilight is Hashem's Pesach.
6 And on the fifteenth day of the same month is the Chag HaMatzot unto Hashem; shivat yamim ye must eat matzot.

7 In the Yom HaRishon ye shall have a mikra kodesh; ye shall do no melekhet avodah therein.
8 But ye shall offer an offering made by eish unto Hashem shivat yamim; in the seventh day is a mikra kodesh; ye shall do no melekhet avodah therein.

9 And Hashem spoke unto Moshe, saying, 10 Speak unto the Bnei Yisroel, and say unto them, When ye be come into HaAretz which I am giving unto you, and shall reap the harvest thereof, then ye shall bring an omer *(sheaf [of barley])* of the reshit of your harvest unto the kohen; 11 And he shall wave the omer before Hashem, for your acceptance; on the day after the Shabbos the kohen shall wave it.
12 And ye shall offer that

day when ye wave the omer a keves tamim of the first year for an olah unto Hashem. 13 And the minchah thereof shall be two tenths-ephah of fine flour mingled with shemen, an offering made by eish unto Hashem for a re'ach nicho'ach; and the nesekh thereof shall be of yayin, the fourth part of a hin. 14 And ye shall eat neither lechem, nor roasted grain, nor plump kernels until the same day that ye have brought a korban unto Eloheichem; it shall be a chukkat olam throughout your dorot in all your dwellings.

15 And ye shall count unto you from the day after the Shabbos, from the day that ye brought the omer of the wave offering; shevah shabbatot shall be complete, 16 Even unto the day after the seventh Shabbos shall ye count fifty days; and ye shall offer a minchah chadashah unto Hashem. 17 Ye shall bring out of your dwellings two lechem wave-offerings of two tenth ephah; they shall be of fine flour; they shall be baked with chametz; they are the bikkurim unto Hashem. 18 And ye shall offer with the lechem shivat kevasim temimim of the first year, and one

אין דעם טאָג וואָס איר הייבט אויף די גאַרב, אַ שעפּס אָן אַ
a on sheps a garb di oif heibt ir vos tog dem in
a without sheep a sheaf the up raise you which day that in

פּעלער, אַ יאָריקן, פַּאַר אַ בראַנדאָפּפֿער צו ה; יג און
un Hashem tsu brandopfer a far yorikn a feler
and Hashem to olah a for in its first year a blemish

אַ שפּייַזאָפּפֿער דערצו, צוויי צענטל זעמלמעל פַּאַרמישט מיט
mit farmisht zemelmel tsentl tsvei dertsu shpaizopfer a
with mixed fine flour tenth two in addition minchah a

איל, אַ פַּייַראָפּפֿער צו ה פַּאַר אַ געשמאַקן ריח; און
un reyech geshmakn a far Hashem tsu faieropfer a eil
and aroma soothing a for Hashem to offering by fire a oil

אַ גיסאָפּפֿער דערצו, ווייַן אַ פערטל הין. יד און ברויט,
broit un hin fertl a vain dertsu gisopfer a
bread and hin one-fourth a wine in addition drink offering a

און געבראָטענע קערנער, און פֿריש זאַנגען, זאָלט איר נישט עסן
esen nisht ir zolt zangen frish un kerner gebrente un
eat not you shall ears of corn fresh and kernel roasted and

ביז דעם דאָזיקן אייגענעם טאָג, ביז איר ברענגט דעם קָרבָּן פֿון
fun korben dem brengt ir biz tog eigenem dozikn dem biz
of korban the bring you until day same this the until

דור-דורות אַלוקיכם; אַן אייביק געזעץ אויף אייַערע
dor-doires aiere oif gezets eibik an Elokeichem
throughout generations your on law eternal an your G-d

אין אַלע אייַערע ווינערטער.
voinerter aiere ale in
dwellings your all in

טו און איר זאָלט אייַך ציילן פֿון אויף מאָרגן נאָך דעם רוטאָג,
rutog dem noch morgn oif fun tseiln aich zolt ir un
rest day the after next day on from count you shall you and

פֿון דעם טאָג וואָס איר ברענגט די גאַרב אויפֿהייבונג; זיבן
zibn oifheibung fun garb di brengt ir vos tog dem fun
seven wave of sheaf the bring you which day the from

גאַנצע וואָלן זאָלן עס זיַין; טז ביז אויף מאָרגן נאָך דער זיבעטער
zibeter der noch morgn oif biz zain es zoln vochn gantse
seventh the after next day on until be it shall weeks whole

וואָך זאָלט איר אָפּציילן פֿופֿציק טעג, און ברענגען אַ שפּייַזאָפּפֿער
shpaizopfer a brengen un teg fuftsik optseiln ir zolt voch
minchah a bring and days fifty count you shall week

פֿון דער נייַער תּבואה צו ה. יז איר זאָלט ברענגען פֿון
fun brengen zolt ir Hashem tsu tvue naier der fun
from bring shall you Hashem to grain new the of

אייַערע ווינערטער צוויי ברויטן פַּאַר אַן אויפֿהייבונג; פֿון צוויי צענטל
tsentl tsvei fun oifheibung an far broiten tsvei voinerter aiere
tenth two of wave a for loaves two dwellings your

זעמלמעל זאָלן זיי זיַין, געזיַערט זאָלן זיי געבאַקט ווערן, אַן
an vern gebakt zei zoln gezaiert zain zei zoln zemelmel
an become baked they shall leavened be them shall fine flour

ערשטגאָב צו ה. יח און איר זאָלט ברענגען מיטן ברויט
broit mitn brengen zolt ir un Hashem tsu ershtgob
bread with bring shall you and Hashem to first-offerings

זיבן שעפּסן יאָריקע אָן אַ פֿעלער, און איין יונגן אָקס,
oks yungn ein un feler a on yorike shepsn zibn
bull young one and blemish a without in first year sheep seven

young bull, and two rams; they shall be for an olah unto Hashem, with their minchot, and their nesakhim, even an offering made by eish, of re'ach nicho'ach unto Hashem. 19 Then ye shall sacrifice one kid of the goats for a chattat and two kevasim of the first year for a zevach of shelamim. 20 And the kohen shall wave them with the lechem of the bikkurim for a wave offering before Hashem, with the two kevasim; they shall be kodesh to Hashem for the kohen. 21 And ye shall proclaim on the same day, that it may be a mikra kodesh unto you; ye shall do no melekhet avodah therein; it shall be a chukkat olam in all your dwellings throughout your dorot.

22 And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not reap to the edges of thy sadeh when thou reapest, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest; thou shalt leave them unto the oni *(poor)*, and to the ger: I am Hashem Eloheichem.

23 And Hashem spoke unto Moshe, saying, 24 Speak unto the Bnei Yisroel, saying, In

אוֹן צווֹיי ווידערס; זיי זאָלן זיַין אַ בראַנדאָפּפֿער צו ה , מיט
mit Hashem tsu brandopfer a zain zoln zei viders tsvei un
with Hashem to olah an be shall they rams two and

זייערע שפּײַזאָפּפֿער און זייערע גיסאָפּפֿער – אַ פֿײַעראָפּפֿער
faieropfer a gisopfer zeyere un shpaizopfer zeyere
offering by fire a drink offering their and minchah their

פֿאַר אַ געשמאַקן ריח צו ה . יט און איר זאָלט מאַכן איין
ein machn zolt ir un Hashem tsu reyech geshmakn a far
one make shall you and Hashem to aroma soothing a for

ציגנבאָק פֿאַר אַ זינדאָפּפֿער , און צוויי שעפּסן יאָריקע פֿאַר אַ
a far yorike shepsn tsvei un zindopfer a far tsignbok
a for in first year sheep two and sin offering a for billy goat

פֿרידאָפּפֿער . כ און דער כֹהן זאָל זיי אויפֿהייבן מיט דעם ברויט
broit dem mit oifheibn zei zol koyen der un fridopfer
bread the with lift up they shall kohen the and peace offering

פֿון דעם ערשטצײַטיקן, אַן אויפֿהייבונג פֿאַר ה , מיט די צוויי
tsvei di mit Hashem far oifheibung an ershttsaitikn dem fun
two the with Hashem before wave a first-offering the of

שעפּסן; הייליק זאָלן זיי זיַין צו ה , פֿאַרן כֹהן . כא און
un koyen faran Hashem tsu zain zei zoln heilik shepsn
and kohen for the Hashem to be they shall holy sheep

איר זאָלט מאַכן אַן אויסרופֿונג אין דעם דאָזיקן אייגענעם טאָג; אַ
a tog eigenem dozikn dem in oisrufung an machn zolt ir
a day same this the in proclamation an make shall you

הייליקע פֿאַרזאַמלונגע זאָל זיַין בײַ אײַך; קיין דינסטאַרבעט זאָלט איר
ir zolt dinstarbet kein aich bai zain zol farzamlunge heilike
you shall service work any you by be shall gathering holy

נישט טאָן. אַן אייביק געזעץ אין אַלע אײַערע וווינערטער אויף אײַערע
aiere oif voinerter aiere ale in gezets eibik an ton nisht
your on dwellings your all in law eternal an do not

. דור-דורות
dor-doires
throughout generations

כב און אַז איר שניידט דעם שניט פֿון אײַער לאַנד,
land aier fun shnit dem shnaidt ir az un
land your of harvest the reap you when and

זאָלסטו נישט דערענדיקן דעם עק פֿון דײַן פֿעלד בײַ דײַן
dain bai feld dain fun ek dem derendikn nisht zolstu
your by field your of end the complete not shall you

שניידן , און דעם נאָכקלײַב פֿון דײַן שניט זאָלסטו
zolstu shnit dain fun nochklaib dem un shnaidn
shall you harvest your of after gather the and reaping

נישט נאָכקלײַבן ; פֿאַרן אָרעמאַן און פֿאַרן פֿרעמדן
fremdn faran un oreman faran nochklaibn nisht
foreigner for the and poor person for the after gather not

זאָלסטו זיי איבערלאָזן: איך בין ה אלוקיכם .
Elokeichem Hashem bin ich iberlozen zei zolstu
your G-d Hashem am I leave over them shall you

כג און ה האָט געredt צו משהן , אַזוי צו
tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
to so Moshe to spoken has Hashem and

זאָגן : כד רעד צו די קינדער פֿון ישׂראל, אַזוי צו
tsu azoi Yisroel fun kinder di tsu red zogn
to so Yisroel of children the to speak say

זאָגן: אין זיבעטן חודש, אין ערשטן טאָג פֿון חודש,
choidesh fun tog ershtn in choidesh zibetn in zogn
month of day first in month seventh in say

זאָל זיין ביי אייך אַ רוואונג, אַ דערמאָנונג
dermonung a ruung a aich bai zain zol
memorial portion a complete rest a you by be shall

דורך שאַלונג, אַ הייליקע פֿאַרזאַמלונגע. כה קיין
kein farzamlunge heilike a shalung durch
to gathering holy a trumpet sound by

דינסטאַרבעט זאָלט איר נישט טאָן, און איר זאָלט ברענגען אַ
a brengen zolt ir un ton nisht ir zolt dinstarbet
a bring shall you and do not you shall service work

פֿייַעראָפּפֿער צו ה׳.
Hashem tsu faieropfer
Hashem to offering by fire

כו און ה׳ האָט געredt צו משהן, אַזוי צו זאָגן:
zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
say to so Moshe to spoken has Hashem and

כז אָבער אין צענטן טאָג פֿון דעם דאָזיקן זיבעטן חודש
choidesh zibetn dozikn dem fun tog tsentn in ober
month seventh this the of day tenth in but

איז דער טאָג פֿון פֿאַרגעבונג; אַ הייליקע פֿאַרזאַמלונגע זאָל
zol farzamlunge heilike a fargebung fun tog der iz
shall gathering holy a forgiveness of day the is

זיין ביי אייך, און איר זאָלט פּייניקן אייַער זעל, און
un zel aier painiken zolt ir un aich bai zain
and soul your afflict shall you and you by be

ברענגען אַ פֿייַעראָפּפֿער צו ה׳.
Hashem tsu faieropfer a brengen
Hashem to offering by fire a bring

כח און קיין אַרבעט זאָלט איר נישט טאָן אין דעם דאָזיקן אייגענעם טאָג,
tog eigenem dozikn dem in ton nisht ir zolt arbet kein un
day same this the in do not you shall work any and

ווייל אַ טאָג פֿון פֿאַרגעבונג איז דאָס, מכפּר צו זיין אויף אייך
aich oif zain tsu mechaper dos iz fargebung fun tog a vail
you on be to expiate this is forgiveness of day a because

פֿאַר ה׳ אלוקיכם. כט וואָרעם יעטוועדער זעל וואָס וועט זיך
zich vet vos zel yetveder vorem Elokeichem Hashem far
self will which soul every for your G-d Hashem before

נישט פּייניקן אין דעם דאָזיקן אייגענעם טאָג, זאָל פֿאַרשניטן ווערן
vern farshnitn zol tog eigenem dozikn dem in painiken nisht
become cut off shall day same this the in afflict not

פֿון איר פֿאָלק. ל און יעטוועדער מענטש וואָס וועט טאָן עפּעס אַן
an epes ton vet vos mentsh yetveder un folk ir fun
a anything do will which man every and people you from

אַרבעט אין דעם דאָזיקן אייגענעם טאָג, יענע זעל וועל איך אונטערברענגען
unterbrengen ich vel zel yene tog eigenem dozikn dem in arbet
destroy I will soul that day same this the in work

פֿון צווישן איר פֿאָלק. לא קיין אַרבעט זאָלט איר נישט טאָן; אַן אייביק
eibik an ton nisht ir zolt arbet kein folk ir tsvishn fun
eternal an do not you shall work any people its among from

געזעץ אויף אייַערע דור-דורות אין אַלע אייַערע ווויינערטער.
voinerter aiere ale in dor-doires aiere oif gezets
dwellings your all in throughout generations your on law

the seventh month, in the first day of the month, shall ye have a Shabbaton, a zikhron teru'ah mikra kodesh. 25 Ye shall do no melekhet avodah therein; but ye shall offer an offering made by eish unto Hashem.

26 And Hashem spoke unto Moshe, saying,

27 Also on the tenth day of this seventh month there shall be Yom Kippurim; it shall be a mikra kodesh unto you; and ye shall afflict your nefashot, and offer an offering made by eish unto Hashem.

28 And ye shall do no work in that same day; for it is Yom Kippurim, to make kapporah for you before Hashem Eloheichem. 29 For whatsoever nefesh it be that shall not be afflicted in that same day, he shall be cut off from among his people. 30 And whatsoever nefesh it be that doeth any work in that same day, that nefesh will I destroy from among his people. 31 Ye shall do no manner of work; it shall be a chukkat olam throughout your dorot in all your dwellings.

לב אַ שבת פֿון רואונג איז עס פֿאַר אייַך; און איר זאָלט פּיינִיקן
painiken zolt ir un aich far es iz ruung fun Shabbos a
afflict shall you and you for it is complete rest of Shabbos a

אייַער זעל; אין נײַנטן טאָג פֿון חודש אין אָוונט , פֿון אָוונט ביז
biz ovnt fun ovnt in choidesh fun tog naintn in zel aier
until evening from evening in month of day ninth in soul your

אָוונט , זאָלט איר האַלטן אייַער שבת .
Shabbos aier haltn ir zolt ovnt
Shabbos your hold you shall evening

לג און ה האָט געזאָגט צו משהן , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
say to so Moshe to spoken has Hashem and

לד רעד צו די קינדער פֿון ישׂראֵל, אַזוי צו זאָגן : אין פֿופֿצנטן
fuftsntn in zogn tsu azoi Yisroel fun kinder di tsu red
fifteenth in say to so Yisroel of children the to speak

טאָג פֿון דעם דאָזיקן זיבעטן חודש איז דער יום-טובֿ פֿון
fun yom-tov der iz choidesh zibetn dozikn dem fun tog
of festival the is month seventh this the of day

סוכּות זיבן טעג צו ה . לה אין ערשטן טאָג איז אַ הייליקע
heilike a iz tog ershtn in Hashem tsu teg zibn Sukkot
holy a is day first in Hashem to days seven Sukkot

פֿאַרזאַמלונגע; קיין דינסטאַרבעט זאָלט איר נישט טאָן. לו זיבן
zibn ton nisht ir zolt dinstarbet kein farzamlunge
seven do not you shall service work any gathering

טעג זאָלט איר ברענגען אַ פֿייַעראָפּפֿער צו ה ; אויפֿן
oifn Hashem tsu faieropfer a brengen ir zolt teg
on Hashem to offering by fire a bring you shall days

אַכטן טאָג זאָל אַ הייליקע פֿאַרזאַמלונגע זײַן בײַ אייַך, און
un aich bai zain farzamlunge heilike a zol tog achten
and you by be gathering holy a shall day the eighth

איר זאָלט ברענגען אַ פֿייַעראָפּפֿער צו ה ; אַ הייליקע
heilike a Hashem tsu faieropfer a brengen zolt ir
holy a Hashem to offering by fire a bring shall you

איינזאַמלונג איז דאָס; קיין דינסטאַרבעט זאָלט איר נישט טאָן.
ton nisht ir zolt dinstarbet kein dos iz ainzamlung
do not you shall service work any this is gathering

לז דאָס זײַנען די יום-טובֿים פֿון ה , וואָס
vos Hashem fun yom-tuvim di zainen dos
which Hashem of appointed festivals the are these

איר זאָלט זיי אויסרופֿן פֿאַר הייליקע פֿאַרזאַמלונגען, צו
tsu farzamlungen heilike far oisrufn zei zolt ir
to gatherings holy for call out them shall you

ברענגען אַ פֿייַעראָפּפֿער צו ה , אַ בראַנדאָפּפֿער,
brandopfer a Hashem tsu faieropfer a brengen
olah a Hashem to offering by fire an bring

און אַ שפּיזאָפּפֿער, אַ שלאַכטאָפּפֿער , און גיסאָפּפֿער ;
gisopfer un shlachtopfer a shpaizopfer a un
drink offering and slaughter sacrifice a minchah a and

וואָס פֿאַר איטלעכן טאָג, אין זײַן טאָג. לח אַחוץ די
di achuts tog zain in tog itlechn far vos
the aside from day its in day each for which are

שבתים פֿון ה , און אַחוץ אייַערע גאָבן, און
un gobn aiere achuts un Hashem fun Shabbosim
and gifts your aside from and Hashem of sabbaths

32 It shall be unto you a Shabbos Shabbaton, and ye shall afflict your nefashot; in the ninth day of the month at erev, from erev unto erev, shall ye observe your Shabbos.

33 And Hashem spoke unto Moshe, saying,

34 Speak unto the Bnei Yisroel, saying, The fifteenth day of this seventh month shall be the Chag HaSukkot for shivat yamim unto Hashem. 35 On the Yom HaRishon shall be a mikra kodesh; ye shall do no melekhet avodah therein.

36 Shivat yamim ye shall offer an offering made by eish unto Hashem; on the eighth day shall be a mikra kodesh unto you; and ye shall offer an offering made by eish unto Hashem; it is an atzeret; and ye shall do no melekhet avodah therein.

37 These are the Mo'adim of Hashem, which ye shall proclaim to be mikra'ei kodesh, to offer an offering made by eish unto Hashem — an olah *(burnt offering)*, and a minchah, a zevach, and nesakhim, every required thing upon its day, 38 Beside the Shabbatot of Hashem, and beside your mattenot, and beside all your nederim,

and beside all your nedavot *(freewill offerings)*, which ye give unto Hashem.

אַחוץ אַלע אײַערע נדרים , און אַחוץ אַלע אײַערע
aiere ale achuts un nedrim aiere ale achuts
your all aside from and vows your all aside from

נדבֿות , וואָס איר וועט געבן צו ה .
Hashem tsu gebn vet ir vos nedoves
Hashem to give will you which freewill offerings

[39] Also in the fifteenth day of the seventh month, when ye have gathered in the crop of HaAretz, ye shall keep a Chag *(Feast)* unto Hashem shivat yamim; on the first day shall be a Shabbaton, and on the eighth day shall be a Shabbaton. [40] And ye shall take you on the Yom HaRishon the fruit of the citron tree, branches of temarim *(date palms)*, and twigs of plaited trees, and willows of the brook; and ye shall rejoice before Hashem Eloheichem shivat yamim. [41] And ye shall keep it a Chag *(Feast)* unto Hashem shivat yamim in the shanah. It shall be a chukkat olam in your dorot; ye shall celebrate it in the seventh month. [42] Ye shall dwell in sukkot shivat yamim; all that are the Ezrach Yisroel shall dwell in sukkot, [43] That your dorot may know that I made the Bnei Yisroel to dwell in sukkot, when I brought them out of Eretz Mitzrayim: I am Hashem Eloheichem.

לט אָבער אין דעם פֿופֿצנטן טאָג פֿון זיבעטן חודש , ווען איר זאַמלט
zamlt ir ven choidesh zibetn fun tog fuftsntn dem in ober
gather you when month seventh of day fifteenth the in but

אײַן דעם אײַנטראָג פֿון לאַנד, זאָלט איר פֿײַערן דעם פֿײַערטאָג פֿון
fun faiertog dem faiern ir zolt land fun aintrog dem ain
of festival day the celebrate you shall land of produce the in

ה זיבן טעג; אין ערשטן טאָג זאָל זײַן אַ רוואונג , און
un ruung a zain zol tog ershtn in teg zibn Hashem
and complete rest a be shall day first in days seven Hashem

אויפֿן אָכטן טאָג אַ רוואונג . מ און איר זאָלט אײַך נעמען אין
in nemen aich zolt ir un ruung a tog achten oifn
in take for you shall you and complete rest a day the eighth on

ערשטן טאָג פֿרוכט פֿון אַ שיינעם בוים, טייטלבלעטער , און
un teitlbleter boim sheinem a fun frucht tog ershtn
and branches of date palms tree beautiful a of fruit day first

צווײַגן פֿון אַ געדיכטן בוים, און וועַרבעס פֿון טײַך , און איר זאָלט
zolt ir un taich fun verbes un boim gedichtn a fun tsvaign
shall you and brook of willows and tree dense a of branches

זיך פֿרייען פֿאַר ה אלוקיכם זיבן טעג . מא און איר זאָלט עס
es zolt ir un teg zibn Elokeichem Hashem far freyen zich
it shall you and days seven your G-d Hashem before rejoice self

פֿײַערן אַ פֿײַערטאָג צו ה זיבן טעג אין יאָר; אַן אייביק געזעץ
gezets eibik an yor in teg zibn Hashem tsu faiertog a faiern
law eternal an year in days seven Hashem to festival day a celebrate

אויף אײַערע דור-דורות חודש זיבעטן אין; זאָלט איר עס
es ir zolt choidesh zibetn in dor-doires aiere oif
it you shall month seventh in throughout generations your on

פֿײַערן . מב אין סוכּות זאָלט איר זיצן זיבן טעג; אַלע אײַנגעבאָרענע אין
in aingeborene ale teg zibn zitsn ir zolt Sukkot in faiern
in native-born all days seven sit you shall Sukkot in celebrate

יִשְׂרָאֵל זאָלן זיצן אין סוכּות . מג כּדי אײַערע דור-דורות
dor-doires aiere kedei Sukkot in zitsn zoln Yisroel
throughout generations your so that shelters in sit shall Yisroel

זאָלן וויסן , אַז אין בײַדלעך האָבּ איך געמאַכט זיצן די קינדער פֿון
fun kinder di zitsn gemacht ich hob baidlech in az visen zoln
of children the sit made I have shelters in that know shall

יִשְׂרָאֵל, ווען איך האָבּ זיי אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד מִצרַיִם : איך בין
bin ich Mitsrayim land fun aroisgetsoign zei hob ich ven Yisroel
am I Egypt land of brought out they have I when Yisroel

ה אלוקיכם .
Elokeichem Hashem
your G-d Hashem

[44] And Moshe declared unto the Bnei Yisroel the Mo'adim of Hashem.

מד און משה האָט אָנגעזאָגט די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל די
di Yisroel fun kinder di ongezogt hot Moshe un
the Yisroel of children the ordered has Moshe and

יום-טובֿים פֿון ה .
Hashem fun yom-tuvim
Hashem of appointed festivals

24 And Hashem spoke unto Moshe, saying, [2] Command the Bnei Yisroel, that they bring unto thee pure shemen zayit beaten for the light, to kindle the Ner Tamid *(Perpetual Lamp)*. [3] Outside the Parochet *(Curtain)* of the Edut, in the Ohel Mo'ed shall Aharon set it in order from erev unto boker before Hashem tamid *(continually)*; it shall be a chukkat olam in your dorot. [4] He shall set in order the nerot upon the Menorah Hatehorah before Hashem tamid.

[5] And thou shalt take fine flour, and bake Sheteym Esreh Challot thereof; two tenths of an ephah shall be in Challah Echat. [6] And thou shalt set them in two rows, six on a row, upon the Shulchan HaTahor before Hashem. [7] And thou shalt put levonah zakkah *(pure incense)* upon each row, that it may be on the lechem for a memorial portion, even an offering made by eish unto Hashem. [8] Shabbos after Shabbos he shall set it in order before Hashem tamid, from the Bnei Yisroel as a Brit Olam. [9] And it shall be for Aharon and for his Banim; and

כד

און ה האָט געריידט צו משהן , אַזוי צו זאָגן :
un Hashem hot geredt tsu Mosheen , azoi tsu zogn :
and Hashem has spoken to Moshe , so to say :

ב באַפֿעל די קינדער פֿון ישׂראֵל , זיי זאָלן דיר
bafél di kinder fun Yisroel , zei zoln dir
command the children of Yisroel , they shall to you(SG)

ברענגען ריינע געשלאָגענע בוימל פֿאַר דער לייַכטונג , אויף
brengen reine geshlogene boimel far der laichtung , oif
bring pure pressed olive oil for the lighting , up

אָנצוצינדן אַ ליכט תּמיד . ג דרויסן פֿון דעם פָּרוכֶת פֿון
a ontsutsindn licht tamid . droisn fun dem parochet fun
a kindle light continual . outside of the curtain of

צייגנים אין אוֹהל-מוֹעד זאָל עס אַהרן צוריכטן אויף
tseignim in ohel-moed zol es Aharon tsurichtn oif
witnesses in Tent of Meeting shall it Aaron arrange up

פֿון אָוונט ביז אין דער פֿרי פֿאַר ה תּמיד ;
fun ovnt biz in der frei far Hashem tamid ;
from evening until in the morning before Hashem continually ;

אַן אייביק געזעץ אויף אייַערע דור-דורות . ד אין דער
an eibik gezets oif aiere dor-doires . der in
an eternal law on your throughout generations . the in

ריינער מנוֹרה זאָל ער צוריכטן די רערלעך פֿאַר ה
reiner menoyre zol er tsurichtn di rerlech far Hashem
pure lampstand shall he arrange the branches before Hashem

תּמיד .
tamid .
continually .

ה און זאָלסט נעמען זעמלמעל , און אויסבאַקן דערפֿון
un zolst nemen zemelmel , un oisbakn derfun
and you(SG) must take fine flour , and bake from it

צוועלף חלות ; פֿון צוויי צענטל אֵיפֿה זאָל זיין יעטוועדער חלה .
tsvelf chalus fun tsvei tsentl eife zol zain yetveder chale .
twelve loaves of two tenths ephah shall be each challah .

ו און זאָלסט זיי לייגן אין צוויי ריינען , זעקס אין אַ ריי , אויפֿן
un zolst zei leign in tsvei reinen , zeks in a rei , oifn
and you(SG) must put them in two rows , six in a row , on

ריינעם טיש פֿאַר ה . ז און זאָלסט אַרויפֿטאָן
reinem tish far Hashem . un zolst aroifton
pure table before Hashem . and you(SG) must put

אויף איטלעכער ריי לויטערן ווייַרעך , כּדי עס זאָל זיין צו דעם
oif itlecher rei loitern vairech , kedei es zol zain tsu dem
upon each row pure incense , so that it shall be to the

ברויט פֿאַר אַ דערמאָנונג , אַ פֿייַעראָפֿפֿער צו ה .
broit far a dermonung , a faieropfer tsu Hashem .
bread for a memorial portion , a offering by fire to Hashem .

ח שבת אין שבת זאָל ער עס אויסלייגן פֿאַר ה
Shabbos in Shabbos zol er es oisleigen far Hashem
Shabbos by Shabbos he shall it arrange before Hashem

תּמיד ; פֿון די קינדער פֿון ישׂראֵל אַן אייביקער ברית .
tamid ; fun di kinder fun Yisroel an eibiker bris .
continually from the children of Yisroel an everlasting covenant .

ט און עס זאָל געהערן צו אַהרנען און צו זיינע קינדער , און זיי
un es zol gehern tsu Aharonen un tsu zaine kinder , un zei
and it shall belong to Aaron and to his children , and they

they shall eat it in the Makom Kadosh; for it is kodesh kodashim unto him of the offerings of Hashem made by eish, a chok olam.

זאָלן עס עסן אין אַ הייליקן אָרט, וואָרעם אַ הייליקסטע הייליקייט איז
iz heilikeit heilikste a vorem ort heilikn a in esen es zoln
is holiness most holy a for place holy a in eat it shall

דאָס, וואָס געהערט צו אים פֿון די פֿײַעראָפּפֿער פֿון ה׳;
Hashem fun faieropfer di fun im tsu gehert vos dos
Hashem of offerings by fire the from him to belongs which this

אַן אייביק רעכט.
recht eibik an
right eternal an

10 And the ben isha Yisroelit, whose father was an Egyptian, went out among the Bnei Yisroel; and this ben isha Yisroeli and a man of Yisroel fought together in the machaneh; 11 And the ben haisha Yisroelit pronounced HaShem and blasphemed in a curse. And they brought him unto Moshe; (and shem immo was Shelomit bat Divri, of the tribe of Dan;) 12 And they put him in custody, that the mind of Hashem might be showed them.

י און דער זון פֿון אַ פֿרוי פֿון יִשְׂרָאֵל, וואָס איז געווען דער
der geven iz vos Yisroel fun froi a fun zun der un
the having been is which Yisroel of woman a of son the and

זון פֿון אַ מאַן אַ מִצרי, איז אַרויסגעגאַנגען צווישן די קינדער
kinder di tsvishn aroisgegangen iz mitsri a man a fun zun
children the among having come out is Egyptian an man a of son

פֿון יִשְׂרָאֵל; און דער זון פֿון דער פֿרוי פֿון יִשְׂרָאֵל און אַ מאַן
man a un Yisroel fun froi der fun zun der un Yisroel fun
man a and Yisroel of woman the of son the and Yisroel of

פֿון יִשְׂרָאֵל האָבן זיך געקריגט אין לאַגער. יא און דער זון פֿון דער
der fun zun der un lager in gekrigt zich hobn Yisroel fun
the of son the and camp in contended self have Yisroel of

פֿרוי פֿון יִשְׂרָאֵל האָט געלעסטערט דעם נאָמען, און געשאָלטן, און
un gesholtn un nomen dem gelestert hot Yisroel fun froi
and cursed and name the blasphemed has Yisroel of woman

מע האָט אים געבראַכט צו משהן. און דער נאָמען פֿון זײַן מוטער
muter zain fun nomen der un Mosheen tsu gebracht im hot me
mother his of name the and Moshe to brought him has one

איז געווען שלומית, די טאָכטער פֿון דִבְרִין, פֿון שבט דָן.
Dan sheyvet fun Divrin fun tochter di Shelomit geven iz
Dan tribe of of Divri of daughter the Shelomit having been is

יב און מע האָט אים אַריַינגעזעצט אין וואַך, ביז מע וועט זיי באַשיידן
basheidn zei vet me biz vach in araingezetst im hot me un
resolve them will one until guard in placed him has one and

לויט דעם מויל פֿון ה׳.
Hashem fun moil dem loit
Hashem of mouth the according

13 And Hashem spoke unto Moshe, saying, 14 Bring forth him that hath blasphemed outside the machaneh; and let all that heard him lay their hands upon his head, and let kol HaEdah stone him. 15 And thou shalt speak unto the Bnei Yisroel, saying, Whosoever curseth Elohav shall bear his chet. 16 And he that blasphemeth the

יג האָט ה׳ געזאָגט צו משהן, יד אַזוי צו זאָגן: פֿיר
fir zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt Hashem hot
lead say to so Moshe to spoken Hashem has

אַרויס דעם וואָס האָט געשאָלטן, אויסן לאַגער, און אַלע וואָס
vos ale un lager oisn gesholtn hot vos dem arois
which all and camp outside cursed has which the one out

האָבן געהערט זאָלן אָנלענען זייערע הענט אויף זײַן קאָפּ, און די
di un kop zain oif hent zeyere onlenen zoln gehert hobn
the and head his on hands their lay shall heard have

גאַנצע עדה זאָל אים פֿאַרשטיינען. טו און צו די קינדער
kinder di tsu un farshteinen im zol eide gantse
children the to and stone him shall congregation whole

פֿון יִשְׂרָאֵל זאָלסטו רעדן, אַזוי צו זאָגן: יעטוועדער מאַן וואָס
vos man yetveder zogn tsu azoi redn zolstu Yisroel fun
which man every say to so speak shall you Yisroel of

וועט שילטן זײַן ג-ט, זאָל טראָגן זײַן זינד. טז און דער וואָס
vos der un zind zain trogn zol G-t zain shiltn vet
which the one and sin his bear shall G-d his curse will

Shem of Hashem, he shall surely be put to death, and kol HaEdah shall certainly stone him; as well the ger, as the ezrach, when he blasphemeth the Shem of Hashem, shall be put to death.

לעסטערט דעם נאָמען פֿון ה , זאָל טייטן געטייט
geteit teitn zol Hashem fun nomen dem lestert
caused to die to kill shall Hashem of name the blasphemes

; עדה פֿאַרשטיינען זאָל אים פֿאַרשטיינען די גאַנצע ווערן
eide gantse di farshteinen im zol farshteinen vern
congregation whole the stone him shall stone become

ווי דער פֿרעמדער אַזוי דער איינגעבאָרענער, אַז ער לעסטערט דעם
dem lestert er az aingeborener der azoi fremder der vi
the blasphemes he that native the so foreigner the as

נאָמען , זאָל ער געטייט ווערן .
vern geteit er zol nomen
become caused to die he shall name

17 And he that taketh the nefesh of any man shall surely be put to death. 18 And he that taketh the nefesh of a beast shall make it good; nefesh takhat nefesh. 19 And if a man cause a mum in his neighbor; as he hath done, so shall it be done to him; 20 Fracture for fracture, eye for eye, tooth for tooth; as he hath caused a mum in an adam, so shall it be done to him. 21 And he that killeth a beast, he shall restitute it; and he that killeth a man, he shall be put to death. 22 Ye shall have mishpat echad, as well for the ger, as for the ezrach: for I am Hashem Eloheichem.

יז און אַז אַ מאַן וועט דערשלאָגן עמיצן אַ מענטשן צום
tsum mentshn a emitsn dershlogn vet man a az un
to man a someone kill will man a when and

טויט , זאָל ער טייטן געטייט ווערן . יח און דער וואָס
vos der un vern geteit teitn er zol toit
which the one and become caused to die kill he shall death

דערשלאָגט אַ בהמה צום טויט , זאָל זי אָפּצאָלן ; אַ לעבן
lebn a optsolen zi zol toit tsum beheime a dershlogt
life a make restitution it shall death to beast a kills

פֿאַר אַ לעבן. יט און אַז אַ מאַן וועט מאַכן זײַן חבֿר אַ מום ,
mum a chever zain machn vet man a az un lebn a far
flaw a fellow his make will man a when and life a for

זאָל געטאָן ווערן צו אים אַזוי ווי ער האָט געטאָן: כ אַ ברוך פֿאַר
far broch a geton hot er vi azoi im tsu vern geton zol
for break a done has he as thus him to become done shall

אַ ברוך, אַן אויג פֿאַר אַן אויג, אַ צאָן פֿאַר אַ צאָן ; אַזוי ווי דער
der vi azoi tson a far tson a oig an far oig an broch a
the as so tooth a for tooth a eye an for eye an break a

מום וואָס ער וועט מאַכן דעם מענטשן , אַזוי זאָל געמאַכט
gemacht zol azoi mentshn dem machn vet er vos mum
made shall so man the make will he which flaw

ווערן צו אים. כא יאָ , דער וואָס דערשלאָגט אַ בהמה
beheime a dershlogt vos der yo im tsu vern
beast a kills which the one yes him to become

מוז זי אָפּצאָלן ; און דער וואָס דערשלאָגט אַ מענטשן
mentshn a dershlogt vos der un optsolen zi muz
man a kills which the and make restitution it must

מוז געטייט ווערן . כב איין געזעץ זאָל זײַן בײַ אײַך, ווי
vi aich bai zain zol gezets ein vern geteit muz
as you by be shall law one become caused to die must

דער פֿרעמדער אַזוי זאָל זײַן דער איינגעבאָרענער, וואָרעם איך בין
bin ich vorem aingeborener der zain zol azoi fremder der
am I for native the be shall thus foreigner the

ה אלוקיכם .
Elokeichem Hashem
your G-d Hashem

23 And Moshe spoke to the Bnei Yisroel, that they should bring forth him that had blasphemed out

כג און משה האָט געזאָגט צו די קינדער פֿון ישׂראל,
Yisroel fun kinder di tsu geredt hot Moshe un
Israel of children the to spoken has Moshe and

און זיי האָבן אַרויסגעפֿירט דעם וואָס האָט געשאָלטן
gesholtn hot vos dem aroisgefirt hobn zei un
cursed has which the led out have they and

of the machaneh, and stone him with stones. And the Bnei Yisroel did as Hashem commanded Moshe.

אויסן לאַגער, און האָבן אים פֿאַרוואָרפֿן מיט שטיינער;
shteiner mit farvorfen im hobn un lager oisn
stones with pelt with him have and camp outside

און די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל האָבן געטאָן אַזוי ווי ה
Hashem vi azoi geton hobn Yisroel fun kinder di un
Hashem as so done have Yisroel of children the and

האָט באַפֿוילן משהן .
Mosheen bafoiln hot
Moshe commanded has

BEHAR

בהַר

25 And Hashem spoke unto Moshe in Mt. Sinai, saying, [2] Speak unto the Bnei Yisroel, and say unto them, When ye come into HaAretz which I give you, then shall HaAretz observe a Shabbos rest unto Hashem. [3] Six years thou shalt sow thy sadeh, and six years thou shalt prune thy kerem, and gather in the fruit thereof; [4] But in the Shanah HaShevi'it shall be a Shabbos Shabbaton unto HaAretz, a Shabbos unto Hashem; thou shalt neither sow thy sadeh, nor prune thy kerem *(vineyard)*.

[5] That which groweth of its own accord of thy harvest thou shalt not reap, neither gather the grapes of thy untended vine; for it is Shnat Shabbaton unto HaAretz. [6] And the Shabbos of HaAretz shall be food for you;

כה און ה האָט געזאָגט צו משהן אויפֿן באַרג
barg oifn Mosheen tsu geredt hot Hashem un
mount on Moshe to spoken has Hashem and

סיני , אַזוי צו זאָגן : ב רעד צו די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל,
Yisroel fun kinder di tsu red zogn tsu azoi Sinai
Israel of children the to speak say to so Sinai

און זאָלסט זאָגן צו זיי : אַז איר וועט קומען אין דעם
dem in kumen vet ir az zei tsu zogn zolst un
the in come will you when them to say you(SG) must and

לאַנד וואָס איך גיב אײַך, זאָל דאָס לאַנד האַלטן אַ שבת צו
tsu Shabbos a haltn land dos zol aich gib ich vos land
to Shabbos a hold land the shall you give I which land

ה . ג זעקס יאָר זאָלסטו פֿאַרזייען דײַן פֿעלד, און זעקס יאָר
yor zeks un feld dain farzeyen zolstu yor zeks Hashem
years six and field your sow shall you years six Hashem

זאָלסטו אַרומשנײַדן דײַן ווײַנגאָרטן , און אײַנאַמלען דעם
dem ainzamlen un vaingorten dain arumshnaidn zolstu
the gather together and vineyard your prune shall you

איבערשטן דערפֿון . ד אָבער אויפֿן זיבעטן יאָר זאָל זײַן אַ שבת
Shabbos a zain zol yor zibetn oifn ober derfun aintrog
Shabbos a be shall year seventh on but thereof produce

פֿון רואונג פֿאַרן לאַנד, אַ שבת צו ה ; דײַן פֿעלד
feld dain Hashem tsu Shabbos a land faran ruung fun
field your Hashem to Shabbos a land for the complete rest of

זאָלסטו נישט פֿאַרזייען, און דײַן ווײַנגאָרטן זאָלסטו נישט
nisht zolstu vaingorten dain un farzeyen nisht zolstu
not shall you vineyard your and sow not shall you

אַרומשנײַדן .
arumshnaidn
prune

ה דעם נאָכוווקס פֿון דײַן שניט זאָלסטו נישט שנײַדן , און
un shnaidn nisht zolstu shnit dain fun nochvuks dem
and reap not shall you harvest your of aftergrowth the

די טרויבן פֿון דײַנע נישט באַשניטענע ווײַנשטאָקן זאָלסטו נישט
nisht zolstu vainshtokn bashnitene nisht daine fun troibn di
not shall you grape vine pruned not your of grapes the

האַרבסטן; אַ יאָר פֿון רואונג זאָל עס זײַן פֿאַרן לאַנד. ו און
harbstn a yor fun ruung zain es zol faran land un
harvest a year of complete rest shall it be for the land and

די שבת-פֿרוכט פֿון לאַנד זאָל זײַן פֿאַר אײַך צום עסן :
di Shabbos-frucht fun land shall zain zol far aich tsum esen far
the sabbath of land shall be for you to eat for

for thee, and for thy eved, and for thy maid, and for thy hired servant, and for thy toshav *(guest)* that sojourneth with thee. [7] And for thy cattle, and for the wild animals that are in thy land, shall all the tevuah *(increase)* thereof be to eat.

[8] And thou shalt count seven Shabbatot of shanim unto thee, seven times seven shanim; and the period of the sheva Shabbatot of shanim shall be unto thee forty and nine shanim.

[9] Then shalt thou cause the shofar to sound a broken blast on the tenth day of the seventh month, in the Yom HaKippurim shall ye make the shofar sound throughout all your land. [10] And ye shall treat as kodesh the fiftieth year, and proclaim deror throughout all the land unto all the inhabitants thereof; it shall be a Yovel unto you; and ye shall return every man unto the ancestral heritage of his possession, and ye shall return every man unto his mishpochah. [11] A Yovel shall that fiftieth year be unto you; ye shall not sow, neither reap that which groweth of itself in it, nor gather the grapes in it of thy untended vine, [12] For it

דינסט , און פֿאַר דיין קנעכט , און פֿאַר דיין דינסט , דיר
dinst dain far un knecht dain far un dir
female servant your for and servants your for and to you(SG)

, אין פֿאַר דיין געדונגענעם , און פֿאַר דיין אינגעוואַנדערטן , און
aingevandertn dain far un gedungenem dain far un
resident immigrant your for and hired worker your for and

ווּאָס האַלט זיך אויף בײַ דיר ; [ז] און פֿאַר דיין בהמה , און
un beheime dain far un dir bai oif zich halt vos
and livestock your for and you(SG) by on self hold which

פֿאַר דער חיה וואָס אין דײַן לאַנד, זאָל זײַן איר גאַנצער
gantser ir zain zol land dain in vos chaye der far
whole its be shall land your in which wild animals the for

אינטראָג צום עסן .
esen tsum aintrog
to eat to produce

[ח] און זאָלסט דיר אָפּציילן זיבן שבתים יאָרן , זיבן מאָל
mol zibn yorn Shabbosim zibn optseiln dir zolst un
times seven years sabbaths seven count you shall and

זיבן יאָר ; און די טעג פֿון די זיבן שבתים יאָרן וועלן
veln yorn Shabbosim zibn di fun teg di un yor zibn
will years sabbaths seven the of days the and years seven

דיר זײַן נײַן און פֿערציק יאָר . [ט] דענצמאָל זאָלסטו
zolstu dentsmol yor fertsik un nain zain dir
shall you then years forty and nine be to you(SG)

אַרויסלאָזן אַ שאַלונג פֿון שופֿר ; אין זיבעטן חודש , אין
in choidesh zibetn in shoifer fun shalung a aroislozn
in month seventh in shofar of trumpet sound a let out

צענטן טאָג פֿון חודש , אום יוֹם-כּפּור , זאָלט איר אַרויסלאָזן
aroislozn ir zolt Yom-Kippor um choidesh fun tog tsentn
allow to be free you shall Yom Kippur on month of day tenth

אַ שופֿר אין אײַער גאַנצן לאַנד. [י] און איר זאָלט הייליקן דאָס
dos heilikn zolt ir un land gantsn aier in shoifer a
this consecrate shall you and land entire your in shofar a

פֿופֿציקסטע יאָר, און אויסרופֿן אַ פֿרײַלאָזונג אין לאַנד פֿאַר אַלע אירע
ire ale far land in frailozung a oisrufn un yor fuftsikste
its all for land in freedom a call out and year fiftieth

באַווינער ; יובֿל זאָל עס אײַך זײַן ; און איר זאָלט אײַך אומקערן
umkeren aich zolt ir un zain aich es zol Yuval bavoiner
return you shall you and be you it shall Yovel inhabitants

איטלעכער צו זײַן אײגנטום , און איטלעכער צו זײַן
zain tsu itlecher un eigentum zain tsu itlecher
his to each and ancestral property his to each

משפּחה זאָלט איר אײַך אומקערן. [יא] יובֿל זאָל דאָס פֿופֿציקסטע
fuftsikste dos zol Yuval umkeren aich ir zolt mishpoche
fiftieth this shall Yovel return you you shall family

יאָר אײַך זײַן ; איר זאָלט נישט זייען , און נישט שניידן זײַנע
zaine shnaidn nisht un zeyen nisht zolt ir zain aich yor
its reap not and sow not shall you be for you year

נאָכוווקסן , און נישט האַרבסטן זײַנע נישט באַשניטענע ווײַנשטאָקן.
vainshtokn bashnitene nisht zaine harbstn nisht un nochvuksn
grape vine pruned not its harvest not and aftergrowths

[יב] ווארעם יובֿל איז דאָס; הייליק זאָל עס אײַך זײַן ; פֿון פֿעלד
feld fun zain aich es zol heilik dos iz Yuval vorem
field of be for you it shall holy this is Yovel because

is the Yovel; it shall be kodesh unto you; ye shall eat the tevuah *(increase)* thereof out of the sadeh. 13 In this Shnat Yovel ye shall return every man unto his possession. 14 And if thou sell ought unto thy neighbor, or buyest ought of thy neighbor's hand, ye shall not take advantage of one another. 15 According to the number of shanim after the Yovel thou shalt buy of thy neighbor, and according unto the number of shanim of the tevuot he shall sell unto thee. 16 According to the multitude of shanim thou shalt increase the price thereof, and according to the fewness of shanim thou shalt diminish the price of it; for according to the number of the shanim of the tevuot doth he sell unto thee. 17 Ye shall not therefore take advantage of one another; but thou shalt fear Eloheicha: for I am Hashem Eloheichem. 18 Wherefore ye shall do My chukkot, and be shomer over My mishpatim, and do them; and ye shall dwell in HaAretz in safety. 19 And HaAretz shall yield her pri, and ye shall eat your fill, and dwell therein in safety. 20 And if ye shall say, What shall we eat in the shanah hashevi'it? Behold, we shall not sow, nor gather in our tevuah; 21 Then I will

אַראָפּ זאָלט איר עסן זײַן תּבֿואה. יגאין דעם דאָזיקן יאָר פֿון יובֿל
Yuval fun yor dozikn dem in tvue zain esen ir zolt arop
Yovel of year this the in crop its eat you shall down

זאָלט איר אײַך אומקערן איטלעכער צו זײַן אייגנטום . ידאון
un eigentum zain tsu itlecher umkeren aich ir zolt
and ancestral property his to each return you you shall

אַז איר וועט פֿאַרקויפֿן אַ פֿאַרקויפֿונג צו דײַן חבֿר , אָדער
oder chever dain tsu farkoifung a farkoifen vet ir az
or neighbor your to sale a sell will you when

קויפֿן פֿון דער האַנט פֿון דײַן חבֿר , זאָלט איר נישט נאַרן איינער
einer narn nisht ir zolt chever dain fun hant der fun koifn
one fool not you shall neighbor your of hand the from buy

דעם אַנדערן . טוליוביל דער צאָל פֿון די יאָרן נאָכן יובֿל
Yuval nochn yorn di fun tsol der loit andern dem
Yovel after years the of number of the according another the

זאָלסטו קויפֿן פֿון דײַן חבֿר ; לויט דער צאָל
tsol der loit chever dain fun koifn zolstu
number of the according neighbor your from buy shall you

פֿון תּבֿואה-יאָרן זאָל ער דיר פֿאַרקויפֿן. טזלויט דער
der loit farkoifen dir er zol tvue-yorn fun
the according sell to you(SG) he shall crop-years of

מערקייט פֿון די יאָרן זאָלסטו מערן דעם מקח דערפֿון,
derfun mekch dem mern zolstu yorn di fun merkeit
thereof price the increase shall you years the of multitude

און לויט דער מינערקייט פֿון די יאָרן זאָלסטו מינערן דעם
dem minern zolstu yorn di fun minerkeit der loit un
the reduce shall you years the of fewness the according and

מקח דערפֿון; ווואָרעם פֿאַרקויפֿט ער צאָל פֿון תּבֿואות די
er farkoift tvues fun tsol di vorem derfun mekch
he sold grain of number of the because thereof price

דיר . יזאון איר זאָלט נישט נאַרן איינער דעם אַנדערן ,און
un andern dem einer narn nisht zolt ir un dir
and another the one fool not shall you and to you(SG)

ה בין איך מורא האָבן פֿאַר דײַן ג-ט, ווואָרעם
Hashem bin ich vorem G-t dain far hobn moire zolst
Hashem am I because G-d your before have fear you(SG) must

אלוקיכם . יחאון איר זאָלט טאָן מײַנע חוקים , און היטן מײַנע
maine hitn un chukkim maine ton zolt ir un Elokeichem
my keep and statutes my do shall you and your G-d

געזעצן , און זיי טאָן, כּדי איר זאָלט זיצן אויף אײַער לאַנד אין
in land aier oif zitsn zolt ir kedei ton zei un gezetsn
in land your on sit shall you so that do them and laws

זיכערקייט. יטאון דאָס לאַנד וועט געבן איר פֿרוכט, און איר וועט עסן
esen vet ir un frucht ir gebn vet land dos un zicherkeit
eat will you and fruit you give will land this and security

צו זאַט, און וועט זיצן אין זיכערקייט דערויף . כאון אַז איר וועט
vet ir az un deroif zicherkeit in zitsn vet un zat tsu
will you when and thereon security in sit will and fill to

זאָגן: וואָס וועלן מיר עסן אין זיבעטן יאָר? מיר וועלן דאָך נישט
nisht doch veln mir yor zibetn in esen mir veln vos zogn
not still will we year seventh in eat we will what say

זייען , און נישט אײַנזאַמלען אונדזער תּבֿואה? כאוועל איך באַפֿעלן
bafeln ich vel tvue undzer ainzamlen nisht un zeyen
command I will crop our gather in not and sow

command Birkhati *(My Blessing)* upon you in the sixth year, and it shall bring forth the tevuah for shalosh hashanim. 22 And ye shall sow the shanah hasheminit, and eat yet of tevuah yashan until the ninth year; until her harvest come in, ye shall eat of the yashan. 23 HaAretz shall not be sold permanently: for HaAretz is Mine, for ye are gerim and toshavim with Me. 24 And in all the eretz of your possession ye shall grant a Geulah for HaAretz.

25 If thy brother become poor, and hath sold away some of his possession, and his Go'el HaKarov *(Near Kinsman Redeemer)* come to redeem it, then shall he redeem that which his brother sold. 26 And if the man does not have for him a Go'el, and himself be able to effect the Geulah, 27 Then let him count the shanim from the sale thereof, and refund the balance unto the man to whom he sold it; that he may return unto his possession. 28 But if he be not able to restore it to him, then that which is sold shall remain in the hand of him that hath bought it until the Shnat HaYovel;

מײַן ברכה אויף אײַך אין דעם זעקסטן יאָר, און עס וועט ברענגען
brengen vet es un yor zekstn dem in aich oif broche main
bring will it and year sixth the in you on blessing my

תּבֿואה פֿאַר דריַ יאָר. כב און אַז איר וועט זייען אויפֿן אַכטן
achten oifn zeyen vet ir az un yor drai far tvue
the eighth for sow will you that and year three for crop

יאָר, וועט איר עסן פֿון דער תּבֿואה, דאָס אַלטע; ביזן ניַינטן יאָר,
yor naintn bizn alte dos tvue der fun esen ir vet yor
year ninth until old the crop the of eat you will year

ביז עס קומט זײַן תּבֿואה, וועט איר עסן דאָס אַלטע. כג און די ערד
erd di un alte dos esen ir vet tvue zain kumt es biz
land the and old this eat you will crop its come it until

זאָל נישט פֿאַרקויפֿט ווערן אויף אייביק, ווארעם צו מיר געהערט
gehert mir tsu vorem eibik oif vern farkoift nisht zol
belongs me to for eternity on become sold not shall

די ערד; ווארעם פֿרעמדע און איַינגעוואַנדערטע זײַט איר בײַ
bai ir zait aingevanderte un fremde vorem erd di
with you are immigrant residents and strangers for land the

מיר. כד און אין דעם גאַנצן לאַנד פֿון אײַער אייגנטום זאָלט
zolt eigentum aier fun land gantsn dem in un mir
shall ancestral property your of land all the in and me

איר געבן דער ערד אַן אויסלייזונג.
oisleizung an erd der gebn ir
redemption a land the give you

כה אַז דײַן ברודער וועט אָרעם ווערן, און וועט פֿאַרקויפֿן פֿון זײַן
zain fun farkoifen vet un vern orim vet bruder dain az
his of sell will and become poor will brother your if

אייגנטום, זאָל קומען זײַן קרובֿ וואָס איז דער
der iz vos korev zain kumen zol eigentum
the is which close relative his come shall ancestral property

נענטסטער צו אים, און אויסלייזן דעם פֿאַרקויף פֿון זײַן ברודער.
bruder zain fun farkoif dem oisleizen un im tsu nentster
brother his of sale the redeem and him to nearest

כו און אַז אַ מאַן וועט נישט האָבן קיין אויסלייזער, אָבער זײַן האַנט
hant zain ober oisleizer kein hobn nisht vet man a az un
hand his but redeemer any have not will man a if and

וועט ווערן פֿאַרמעגלעך, און ער וועט צונויפֿקריגן genug עס
es genug tsunoifkrign vet er un farmeglech vern vet
it enough obtain together will he and wealthy become will

אויסצולייזן, כז זאָל ער באַרעכענען די יאָרן פֿון זײַן פֿאַרקויפֿונג, און
un farkoifung zain fun yorn di barechenen er zol oistsuleizn
and sale his of years the calculate he shall redeem

צוריקצאָלן דעם רעשט צו דעם מאַן וואָס ער האָט צו אים פֿאַרקויפֿט;
farkoift im tsu hot er vos man dem tsu resht dem tsuriktsoln
sold him to has he which man the to rest the refund

און ער זאָל זיך אומקערן צו זײַן אייגנטום. כח אויב אָבער
ober oib eigentum zain tsu umkeren zich zol er un
but if ancestral property his to return back self shall he and

זײַן האַנט קען נישט צונויפֿקריגן genug אים צוריקצוצאָלן, זאָל
zol tsuriktsutsoln im genug tsunoifkrign nisht ken hant zain
shall to pay back him enough obtain together not can hand his

זײַן פֿאַרקויף בלײַבן אין דער האַנט פֿון דעם וואָס האָט עס געקויפֿט,
gekoift es hot vos dem fun hant der in blaibn farkoif zain
bought it has which the one of hand the in remains sold his

and in the Yovel it shall be returned, and he shall return unto his possession.

[29] And if a man sell a bais moshav in a walled city, then he retains the right of Geulah a full year after its sale; within a full year may he redeem it. [30] And if it be not redeemed within the space of a full year, then the bais that is in the walled city shall be established forever to him that bought it throughout his dorot; it shall not return in the Yovel. [31] But the batim *(houses)* of the villages which have no chomah *(wall)* round about them shall be considered as the fields of the country; Geulah shall be for it, and in the Yovel it must return. [32] Notwithstanding, the towns of the Levi'im, and the batim of the towns of their possession, there is a Geulat Olam for the Levi'im. [33] And what one will buy from the Levi'im, the bais that was sold, and the town of his possession, shall be released in the year of Yovel; for the batim of the towns of the Levi'im are their possession among the Bnei Yisroel. [34] But the sadeh of the open land of their towns may

ביז דעם יאָר פֿון יובֿל , און אום יובֿל זאָל עס אַרויסגיין; און ער
er un aroisgein es zol Yuval um un Yuval fun yor dem biz
he and go out it shall Yovel on and Yovel of year the until

זאָל זיך אומקערן צו זיין אייגנטום .
eigentum zain tsu umkeren zich zol
ancestral property his to return self shall

כט און אַז אַ מאַן וועט פֿאַרקויפֿן אַ ווויינהויז אין אַ שטאָט מיט
mit shtot a in voinhoiz a farkoifen vet man a az un
with city a in residence house a sell will man a if and

אַ מויער, זאָל זיין אויסלייזרעכט זיין ביז עס ענדיקט זיך דאָס יאָר
yor dos zich endikt es biz zain oisleizrecht zain zol moier a
year the self finishs it until be ransom his shall wall a

פֿון זיין פֿאַרקויפֿונג; אַ יאָר זאָל זיין אויסלייזרעכט. ל אויב אָבער
ober oib oisleizrecht zain zain zol yor a farkoifung zain fun
but if ransom his be shall year a sale his of

עס וועט נישט אויסגעלייזט ווערן ביז עס ווערט פֿול דערויף אַ
a deroif ful vert es biz vern oisgeleizt nisht vet es
an thereon full shall be it until become redeemed not will it

גאַנץ יאָר, זאָל דאָס הויז וואָס אין דער שטאָט וואָס האָט אַ מויער,
moier a hot vos shtot der in vos hoiz dos zol yor gants
wall a has which city the in which house this shall year entire

בליבן אויף אייביק ביי דעם וואָס האָט עס געקויפֿט, אויף זיינע
zaine oif gekoift es hot vos dem bai eibik oif blaibn
his on bought it has which the one by ever for remain

דור-דורות ; עס זאָל נישט אַרויסגיין אום יובֿל . לא אָבער
dor-doires Yuval um aroisgein nisht zol es ober
throughout generations Yovel on go out not shall it but

די הייזער פֿון די דערפֿער, וואָס האָבן נישט קיין מויער רונד
rund moier kein nisht hobn vos derfer di fun haizer di
around wall any not have which towns the of houses the

אַרום , זאָלן צוגערעכנט ווערן צום פֿעלד פֿון לאַנד; זיי זאָלן האָבן
hobn zoln zei land fun feld tsum vern tsugerechnt zoln arum
have shall they land of field to become reckoned shall round

אַן אויסלייזונג , און אום יובֿל זאָלן זיי אַרויסגיין. לב און די שטעט
shtet di un aroisgein zei zoln Yuval um un oisleizung an
cities the and go out they shall Yovel on and redemption a

פֿון די לויִים , די הייזער פֿון די שטעט פֿון זייער אייגנטום
eigentum zeyer fun shtet di fun haizer di Leviim di fun
ancestral property their of cities the of houses the Levites the of

– די לויִים האָבן אַן אייביק אויסלייזרעכט. לג און אַז מע וועט קויפֿן
koifn vet me az un oisleizrecht eibik an hobn Leviim di
buy will one that and ransom eternal an have Levites the

פֿון די לויִים , זאָל דאָס פֿאַרקויפֿטע הויז אין דער שטאָט פֿון
fun di Leviim , zol dos farkoifte hoiz der in shtot fun
of city the in house sold this shall Levites the from

זיין אייגנטום אַרויסגיין אום יובֿל , ווײַל די הייזער פֿון
fun haizer di vorem Yuval um aroisgein eigentum zain
of houses the because Yovel on go out ancestral property his

די שטעט פֿון די לויִים דאָס איז זייער אייגנטום צווישן
tsvishn eigentum zeyer iz dos Leviim di fun shtet di
among ancestral property their is this Levites the of cities the

די קינדער פֿון ישׂראֵל. לד אָבער דאָס פֿעלד פֿון דעם פֿרייַען פּלאַץ
plats fraien dem fun feld dos ober Yisroel fun kinder di
place open the of field this but Yisroel of children the

not be sold; for it is their achuzzat olam *(perpetual heritage)*.

35 And if thy brother become poor, and his hand fails with thee; then thou shalt strengthen him; yea, though he be a ger, or a toshav; that he may live among thee. 36 Take thou no neshekh of him, or increase; but fear Eloheicha; that thy brother may live among thee. 37 Thou shalt not lend him thy kesef at neshekh, nor give him thy food for increase. 38 I am Hashem Eloheichem, which brought you forth out of Eretz Mitzrayim, to give you Eretz Kena'an, and to be Elohim unto you.

39 And if thy brother that dwelleth by thee become poor, and be sold unto thee, thou shalt not compel him to do avodat eved; 40 But as a sakhir, and as a toshav, he shall be among thee, and shall serve thee unto the Shnat HaYovel. 41 And then shall he depart from thee, both he and his banim with him, and shall return unto his own

אַרום זייערע שטעט קען נישט פֿאַרקויפֿט ווערן , ווארעם אַן אייביק
eibik an vorem vern farkoift nisht ken shtet zeyere arum
eternal an because become sold not can cities their round

. זיי דאָס איז אייגנטום
zei dos iz eigentum
to them this is ancestral property

לה און אַז דיין ברודער ווערט אָרים , ווערן אויף זיין האַנט ווערט זיין
zain vet hant zain un vern orim vet bruder dain az un
be will hand his and become poor will brother your if and

פֿרעמדן בייַ דיר , זאָלסטו אים אויפֿהאַלטן ווי אַ גערעמדן
fremdn a vi oifhaltn im zolstu dir bai gefaln
foreigner a as uphold him shall you to you(SG) with fallen

. דיר אַז ער זאָל קענען לעבן בייַ אינגעוואַנדערטן , און
dir bai lebn kenen zol er az aingevandertn un
to you(SG) by live can shall he that resident immigrant and

לו זאָלסט נישט נעמען פֿון אים צינזן אָדער מערונג , און
un merung oder tsinzn im fun nemen nisht zolst
and interest or interest him of take not you(SG) must

זאָלסט מורא האָבן פֿאַר דיין ג-ט; כדי דיין ברודער
bruder dain kedei G-t dain far hobn moire zolst
brother your so that G-d your before have fear you(SG) must

זאָל קענען לעבן בייַ דיר . לז זאָלסט אים נישט
nisht im zolst dir bai lebn kenen zol
not him you(SG) must to you(SG) among live can shall

געבן דיין געלט אויף צינזן , און דיין עסנווארג זאָלסטו נישט
nisht zolstu esnvarg dain un tsinzn oif gelt dain gebn
not shall you food your and interest on money your give

געבן אויף מערונג . לח איך בין ה אלוקיכם וואָס האָט אייך
aich hot vos Elokeichem Hashem bin ich merung oif gebn
you has which your G-d Hashem am I increase on give

אַרויסגעצויגן פֿון דעם לאַנד מִצרַיִם , אייַך צו געבן דאָס לאַנד
land dos gebn tsu aich Mitsrayim land dem fun aroisgetsoign
land this give to you Egypt land the of brought out

כנַען , צו זיין צו אייַך צום אלקים .
Elokim tsum aich tsu zain tsu Kenaan
G-d to the you to be to Canaan

לט און אַז דיין ברודער ווערט אָרים ווערן בייַ דיר , און ווען
vet un dir bai vern orim vet bruder dain az un
will and to you(SG) by become poor will brother your if and

זיך פֿאַרקויפֿן צו דיר , זאָלסטו נישט אַרבעטן מיט אים אַזוי ווי
vi azoi im mit arbeten nisht zolstu dir tsu farkoifen zich
as so him with work not shall you you(SG) to sold self

מע אַרבעט מיט אַ קנעכט . מ ווי אַ געדונגענער , ווי אַן אינגעוואַנדערטער,
aingevanderter an vi gedungener a vi knecht a mit arbet me
immigrant an as hired worker a as slave a with works one

זאָל ער זיין בייַ דיר ; ביז דעם יאָר פֿון יובֿל זאָל ער
er zol Yuval fun yor dem biz dir bai zain er zol
he shall Yovel of year the until to you(SG) among be he shall

דינען בייַ דיר . מא דענצמאָל זאָל ער אַרויסגיין פֿון דיר ,
dir fun aroisgein er zol dentsmol dir bai dinen
you(SG) from go out he shall then you(SG) with serve

ער און זיינע קינדער מיט אים, און ער זאָל זיך אומקערן צו זיין
zain tsu umkeren zich zol er un im mit kinder zaine un er
his to return self shall he and him with children his and he

משפחה , און צו דעם איגנטום פֿון זיַינע עלטערן זאָל ער
er zol eltern zaine fun eigentum dem tsu un mishpoche
he shall fathers his of ancestral property the to and family

זיך אומקערן. מב ווָאָרעם מיַינע קנעכט זיַינען זיי , ווָאָס איך האָב
hob ich vos zei zainen knecht maine vorem umkeren zich
have I which they are servants my because return self

זיי אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד מִצרַיִם ; זיי טאָרן נישט
nisht torn zei Mitsrayim land fun aroisgetsoign zei
not be allowed to they Egypt land from brought out them

פֿאַרקויפֿט ווערן ווי מע פֿאַרקויפֿט אַ קנעכט. מג זאָלסט נישט
nisht zolst knecht a farkoift me vi vern farkoift
not you(SG) must slave a sells one as become sold

געוואלטיקן איבער אים מיט האַרטיקייט, און זאָלסט מורא האָבן
hobn moire zolst un hartikeit mit im iber geveltikn
have fear you(SG) must and harshness with him over rule

פֿאַר דיַין ג-ט. מד און דיַין קנעכט און דיַין דינסט , ווָאָס
G-t dain far dain un knecht dain un dinst vos
G-d your before and your bondmen your and female servant which

וועלן זיַין ביַי דיר – פֿון די פֿעלקער ווָאָס אַרום אייַך, פֿון
fun aich arum vos felker di fun dir bai zain veln
from you round which nations the from you(SG) with be will

זיי זאָלט איר קויפֿן אַ קנעכט אָדער אַ דינסט . מה און אויך
oich un dinst a oder knecht a koifn ir zolt zei
also and female servant a or bondmen a buy you shall them

פֿון די קינדער פֿון די איינגעוואַנדערטע ווָאָס האַלטן זיך אויף
oif zich haltn vos aingevanderte di fun kinder di fun
on self hold which immigrant residents the of children the of

ביַי אייַך, פֿון זיי קענט איר קויפֿן, און פֿון זייערע משפחות
mishpoches zeyere fun un koifn ir kent zei fun aich bai
families their of and buy you can them from you among

ווָאָס ביַי אייַך, זיי האָבן געבאָרן אין אייַער לאַנד;
land aier in geborn hobn zei vos aich bai vos
land your in given birth to have they which you among which

און זיי קענען אייַך ווערן צום אייגנטום . מו און איר קענט זיי
zei kent ir un eigentum tsum vern aich kenen zei un
them can you and possession to become you can they and

לאָזן בירושה צו אייַערע קינדער נאָך אייַך, צו אַרבן פֿאַר
far arben tsu aich noch kinder aiere tsu beyerushe lozn
for inherit to you after children your to as an inheritance leave

אַן אייגנטום ; אויף אייביק קענט איר אַרבעטן מיט זיי ; אָבער איבער
iber ober zei mit arbeten ir kent eibik oif eigentum an
over but them with work you can eternal on possession a

אייַערע ברידער , די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל, איינער איבערן אַנדערן , זאָלט
zolt andern ibern einer Yisroel fun kinder di brider aiere
shall another over one Israel of children the brothers your

איר נישט געוואלטיקן מיט האַרטיקייט.
hartikeit mit geveltikn nisht ir
harshness with rule not you

מז און אַז די האָנט פֿון דעם פֿרעמדן אָדער דעם איַינגעוואַנדערטן
aingevandertn dem oder fremdn dem fun hant di az un
resident immigrant the or foreigner the of hand the that and

ביַי דיר וועט ווערן פֿאַרמעגלעך, און דיַין ברודער וועט אָרעם ווערן
vern orim vet bruder dain un farmeglech vern vet dir bai
become poor will brother your and wealthy become will you(SG) by

mishpochah, and unto the Achuzzat of his Avot shall he return. 42 For they are My Eved, which I brought forth out of Eretz Mitzrayim; they shall not be sold in the manner of an eved. 43 Thou shalt not rule over him with rigor; but shalt fear Eloheicha. 44 Both thy bondmen, and thy bondmaids, which thou shalt have, shall be of the Goyim that are round about you; of them shall ye buy eved and amah. 45 Moreover of the bnei hatoshavim that do sojourn among you, of them shall ye buy, and of their mishpachot that are among you, which they fathered in your land; and they shall be your possession. 46 And ye shall take them as an inheritance for your banim after you, to inherit them for a possession; they shall be your bondmen forever; but over your brethren, the Bnei Yisroel, ye shall not rule one over another with rigor.

47 And if a ger or toshav grow rich by thee, and thy brother that dwelleth by him grow poor, and sell himself unto the

לעבן אים, און וועט זיך פֿאַרקויפֿן צו דעם איינגעוואַנדערטן פֿרעמדן
fremdn aingevandertn dem tsu farkoifen zich vet un im lebn
foreigner resident immigrant the to sell self will and him near

קען [מח] , משפּחה פֿרעמדנס אַ פֿון אָפּשטאַם אַן צו אָדער דיר , ביַי
ken mishpoche fremdns a fun opshtam an tsu oder dir bai
can family foreigner's a of descent an to or you(SG) among

ער, נאָכדעם ווי ער האָט זיך פֿאַרקויפֿט, האָבן אַן אויסלייזונג ; איינער פֿון
fun einer oisleizung an hobn farkoift zich hot er vi nochdem er
of one redemption a have sold self has he that after he

זיַינע ברידער קען אים אויסלייזן; [מט] אָדער זיַין פֿעטער, אָדער זיַין פֿעטערס
feters zain oder feter zain oder oisleizen im ken brider zaine
uncle's his or uncle his or redeem him can brothers his

זון קען אים אויסלייזן, אָדער עמיצער אַ לייַב-קרוב פֿון זיַין משפּחה קען
ken mishpoche zain fun laib-krub a emitser oder oisleizen im ken zun
can family his of close kin a someone or redeem him can son

אים אויסלייזן; אָדער, אויב זיַין האַנט ווערט פֿאַרמעגלעך, קען ער זיך אַליין
alein zich er ken farmeglech vert hant zain oib oder oisleizen im
self him he can wealthy shall be hand his if or redeem him

אויסלייזן. [נ] און ער זאָל זיך אויסרעכענען מיט זיַין קויפֿער, פֿון דעם
dem fun koifer zain mit oisrechenen zich zol er un oisleizen
the from buyer his with calculate self shall he and redeem

יאָר וואָס ער האָט זיך פֿאַרקויפֿט צו אים ביז דעם יאָר פֿון יובֿל ,
Yuval fun yor dem biz im tsu farkoift zich hot er vos yor
Yovel of year the until him to sold self has he which year

און דאָס געלט פֿון זיַין פֿאַרקויפֿונג זאָל אויסגעוואָרפֿן ווערן לויט
loit vern oisgevorfn zol farkoifung zain fun gelt dos un
according become dealt with shall sale his of money this and

דער צאָל פֿון יאָרן; אַזוי ווי די טעג פֿון אַ געדונגענעם זאָל זיַין
zain zol gedungenem a fun teg di vi azoi yorn fun tsol der
be shall hired worker a of days the as thus years of number of the

וואָס ער איז אָפּגעווען ביַי אים. [נא] סיַי עס זיַינען נאָך דאָ פֿיל
fil do noch zainen es sai im bai opgeven iz er vos
many here yet are there if him with stay for a time is he which

יאָרן, זאָל ער לויט זיי צוריקצאָלן פֿון זיַין פּריַיז פֿאַר זיַין
zain far praiz zain fun tsuriktsoln zei loit er zol yorn
his for price his from refund them according to he shall years

אויסלייזונג , [נב] און סיַי עס זיַינען געבליבן ווינציק יאָרן ביז דעם יאָר
yor dem biz yorn vintsik geblibn zainen es sai un oisleizung
year the until years few remain are it whether and redemption

פֿון יובֿל , זאָל ער זיך מיט אים אויסרעכענען; ווי נאָך זיַינע יאָרן זאָל
zol yorn zaine noch vi oisrechenen im mit zich er zol Yuval fun
shall years his after as calculate him with self he shall Yovel of

ער צוריקצאָלן פֿאַר זיַין אויסלייזונג . [נג] אַזוי ווי אַ געדונגענער פֿון יאָר
yor fun gedungener a vi azoi oisleizung zain far tsuriktsoln er
year from hired worker a as thus redemption his for refund he

צו יאָר זאָל ער זיַין ביַי אים; ער זאָל נישט געווען אַלטקיין איבער אים מיט
mit im iber geveltikn nisht zol er im bai zain er zol yor tsu
with him over rule not shall he him with be he shall year to

האָרטקייט פֿאַר דיַינע אויגן. [נד] און אויב ער וועט נישט אויסגעלייזט ווערן
vern oisgeleizt nisht vet er oib un oign daine far hartikeit
become redeemed not will he if and eyes your before harshness

אויף די דאָזיקע אופֿנים , זאָל ער אַרויסגיין אין יאָר פֿון יובֿל , ער און
un er Yuval fun yor in aroisgein er zol oifanem dozike di oif
and he Yovel of year in go out he shall manner this the on

foreigner among thee, or to the eker *(member)* mishpachat of the ger; [48] After that he is sold, his Geulah remains; one of his brethren may redeem him, [49] Either his dod, or ben dod of him, may redeem him, or any that is near of kin unto him of his mishpachat may redeem him; or if he be able, he may redeem himself. [50] And he shall reckon with him that bought him from the year that he was sold to him unto the Shnat HaYovel; and the price of his release shall be based on the number of shanim, according to the value of a sakhir's pay shall it be with him. [51] If there be yet many shanim remaining, according unto them he shall give for his Geulah the kesef that he was bought for. [52] And if there remain but few shanim unto the Shnat HaYovel, then he shall count that, and according unto his shanim shall he pay the price of his Geulah. [53] And as a sakhir hired shanah b'shanah shall he be with him; and the other shall not rule with rigor over him in thy sight. [54] And if he be not redeemed in these shanim, then he shall be released in the Shnat HaYovel, both he, and his banim with him.

55 For unto Me the Bnei Yisroel are avadim; they are My avadim whom I brought forth out of Eretz Mitzrayim: I am Hashem Eloheichem.

זײַנע קינדער מיט אים. נה וואָרעם צו מיר זײַנען די קינדער פֿון ישׂראֵל
zainen mit im. vorem tsu mir zainen di kinder fun Yisroel
his children with him because me to are the children of Yisroel

קנעכט ; מײַנע קנעכט זײַנען זיי , וואָס איך האָב אַרויסגעצויגן זיי
knecht maine knecht zainen zei , vos ich hob aroisgetsoign zei
servants my servants are they which I have brought out them

פֿון לאַנד מִצרַיִם : איך בין ה אלוקיכם .
fun land Mitsrayim : ich bin Hashem Elokeichem .
from land Egypt : I am Hashem your G-d

26 Ye shall not make for you elilim or pesel or set up matzevah, neither shall ye set up even maskit in your land, lehishtachavot unto it: for I am Hashem Eloheichem.

כו איר זאָלט אײַך נישט מאַכן אָפּגעטער, און אַ געשניצטן געץ
ir zolt aich nisht machn opgeter un a geshnitstn gets
you shall for you not make idols and a image idol

און אַ זײַלשטיין זאָלט איר אײַך נישט אויפֿשטעלן, און אַ
un a zailshtein zolt ir aich nisht oifshteln, un a
and a pillar stone you shall for you not establish and a

שטיינבילד זאָלט איר נישט שטעלן אין אײַער לאַנד, זיך צו בוקן
shteinbild zolt ir nisht shteln in aier land, zich tsu bukn
stone column you shall not stand in your land self to bow down

פֿאַר אים, וואָרעם איך בין ה אלוקיכם .
far im, vorem ich bin Hashem Elokeichem .
before it because I am Hashem your G-d

2 Ye shall be shomer over My Shabbatot, and reverence My Mikdash: I am Hashem.

ב מײַנע שבתים זאָלט איר היטן, און פֿאַר מײַן מִקדָש זאָלט איר
maine Shabbosim zolt ir hitn, un far main mikdash zolt ir
my sabbaths you shall keep and for my sanctuary you shall

האָבן אָפּשׁײַ : איך בין ה .
hobn opshai : ich bin Hashem .
have reverence : I am Hashem

BECHUKOTAI

בְּחֻקֹּותַי

3 If ye walk in My chukkot, and be shomer over My mitzvot, and do them;

ג אויב איר וועט גיין אין מײַנע חוקים , און היטן מײַנע געבאָט ,
oib ir vet gein in maine chukkim , un hitn maine gebot ,
if you will go in my statutes and keep my commandments

4 Then I will give you geshem in due season, and HaAretz shall yield her increase, and the etz hasadeh shall yield his pri.

און זיי טאָן, ד וועל איך געבן אײַערע רעגנס אין זייער צײַט, און די ערד
un zei ton, vel ich gebn aiere regns in zeyer tsait, un di erd
and do them I will give your rains in their time and the land

וועט געבן איר תּבוּאה, און דער בוים פֿון פֿעלד וועט געבן זײַן פֿרוכט.
vet gebn ir tvue, un der boim fun feld vet gebn zain frucht.
will give you crop and the tree of field will give its fruit

5 And your threshing shall reach unto the vintage, and the vintage shall reach unto the sowing time: and ye shall eat your lechem to the full, and dwell in your land safely.

ה און דרעשן וועט גרייכן ביז אײַך ביז האַרבסטן, און האַרבסטן וועט
un dreshn vet greichn biz aich bai harbstn, un harbstn vet
and threshing will extend unto you to vintage and vintage will

גרייכן ביז זריעה-צײַט ; און איר וועט עסן אײַער ברויט צו זאַט, און
greichn biz zerie-tsait ; un ir vet esen aier broit tsu zat, un
extend to sowing-time until you will eat your bread to fill and

זיצן אין זיכערקייט אין אײַער לאַנד. ו און איך וועל געבן שלום אין לאַנד,
zitsn in zicherkeit in aier land. un ich vel gebn sholem in land,
sit in security in your land and I will give peace in land

6 And I will give shalom in HaAretz, and ye shall lie down, and none shall make you afraid: and I will rid the savage beast out of HaAretz, neither shall

און איר וועט זיך לייגן , און קיינער וועט נישט שרעקן ; און איך וועל
un ir vet zich leign , un keiner vet nisht shrekn ; un ich vel
and you will self lie down and no one will not frighten and I will

אויסראָטן אַ בייזע חיה פֿון לאַנד, און אַ שוואַרד וועט נישט דורכגיין
oisrotn a beize chaye fun land, un a shverd vet nisht durchgein
eradicate a wild beast from land and a sword will not pass through

the cherev pass through your land. 7 And ye shall chase your enemies, and they shall fall before you by the cherev. 8 And five of you shall chase a hundred, and a hundred of you shall put ten thousand to flight: and your enemies shall fall before you by the cherev. 9 For I will look upon you, and make you fruitful, and multiply you, and confirm My Brit *(Covenant)* with you. 10 And ye shall be eating the old harvest when you move out the yashan because of the chadash. 11 And I set My Mishkan among you: and My Nefesh shall not abhor you. 12 And I will walk among you, and will be Elohim to you, and ye shall be My people. 13 I am Hashem Eloheichem, which brought you forth out of Eretz Mitzrayim, that ye should not be their avadim; and I have broken the bars of your yoke, and made you walk head held high.

14 But if ye will not pay heed unto Me, and will not do all these mitzvot, 15 And if ye shall despise My chukkot, or if your nefesh abhor My mishpatim, so that ye will not do all My mitzvot, but that ye violate My Brit, 16 I also will do this unto you: I will even

אין אײַער לאַנד. ז און איר וועט נאָכיאָגן אײַערע פֿײַנט , און זיי וועלן
veln zei un faint aiere nochyogn vet ir un land aier in
will they and enemy your pursue will you and land your in

פֿאַלן פֿאַר אײַך דורכן שווערד. ח און פֿינף פֿון אײַך וועלן נאָכיאָגן
nochyogn veln aich fun finf un shverd durchn aich far faln
pursue will you of five and sword by the you before fall

הונדערט, און הונדערט פֿון אײַך וועלן נאָכיאָגן צען טויזנט , און
un toiznt tsen nochyogn veln aich fun hundert un hundert
and a thousand ten pursue will you of hundred and hundred

אײַערע פֿײַנט וועלן פֿאַלן פֿאַר אײַך דורכן שווערד. ט און איך וועל זיך
zich vel ich un shverd durchn aich far faln veln faint aiere
self will I and sword by the you before fall will enemies your

קערן צו אײַך, און וועל אײַך פֿרוכטפּערן און אײַך מערן , און איך וועל
vel ich un mern aich un fruchpern aich vel un aich tsu kern
will I and increase you and make fruitful you will and you to turn

אויפֿשטעלן מײַן ברית מיט אײַך. י און איר וועט עסן אַלטע, גאָר
gor alte esen vet ir un aich mit bris main oifshteln
utterly old eat will you and you with covenant my establish

אַלטע תּבֿואה, און איר וועט אַרויסראַמען די אַלטע פֿון וועגן דער
der vegen fun alte di aroisramen vet ir un tvue alte
the concerning of old the clear out will you and crop old

נײַער. יא און איך וועל מאַכן מײַן משכּן צווישן אײַך, און מײַן זעל
zel main un aich tsvishn mishkn main machn vel ich un naier
soul my and you among tabernacle my make will I and new

וועט אײַך נישט פֿאַראומווערדיקן. יב און איך וועל אומגיין צווישן אײַך,
aich tsvishn umgein vel ich un farumverdikn nisht aich vet
you among walk around will I and abhor not you will

און איך וועל זײַן אײַער גֿ-ט, און איר וועט זײַן מײַן פֿאָלק. יג איך בין
bin ich folk main zain vet ir un G-t aier zain vel ich un
am I people my be will you and G-d your be will I and

ה אלוקיכם , וואָס האָב אײַך אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד מִצרַים
Mitsrayim land fun aroisgetsoign aich hob vos Elokeichem Hashem
Egypt land from brought out you has which your G-d Hashem

פֿון צו זײַן קנעכט צו זיי , און איך האָב צעבראָכן די שטאַנגען פֿון
fun shtangen di tsebrochn hob ich un zei tsu knecht zain tsu fun
of bars the broken have I and them to servants be to of

אײַער יאָך , און האָב אײַך געפֿירט מיט אַן אויפֿגעהויבענעם קאָפּ.
kop oifgehoibenem an mit gefirt aich hob un yoch aier
head held high an with guided you have and yoke your

יד אויב אָבער איר וועט נישט צוהערן צו מיר, און וועט נישט טאָן
ton nisht vet un mir tsu tsuhern nisht vet ir ober oib
do not will and me to pay heed not will you but if

אַלע די דאָזיקע געבאָט , טו און אויב מײַנע חוקים וועט
vet chukkim maine oib un gebot dozike di ale
will statutes my if and commandments this the all

איר פֿאַראַכטן, און אויב מײַנע געזעצן וועט פֿאַראומווערדיקן אײַער
aier farumverdikn vet gezetsn maine oib un farachten ir
your detest will laws my if and despise you

זעל, נישט צו טאָן אַלע מײַנע , כדי איר זאָלט
zolt ir kedei gebot maine ale ton tsu nisht zel
shall you so that commandments my all do to not soul

פֿאַרשטערן מײַן ברית , טז וועל איך אויך טאָן דאָס דאָזיקע צו אײַך:
aich tsu dozike dos ton oich ich vel bris main farshtern
you to this the do also I will covenant my frustrate

visit upon you terror, wasting disease, and the burning fever, that shall consume the eyes, and drain the nefesh: and ye shall sow your zera in vain, for your enemies shall eat it. 17 And I will set My Face against you, and ye shall be struck down before your enemies. They that hate you shall reign over you; and ye shall flee when none rodef you.

18 And if ye will not yet for all this pay heed unto Me, then I will punish you seven times more for your chattot. 19 And I will break the ga'on *(pride)* of your stubbornness; and I will make your skies as barzel, and your soil as bronze; 20 And your ko'ach shall be spent in vain; for your land shall not yield her increase, neither shall the etz HaAretz yield their pri.

21 And if ye remain walking contrary unto Me, and will not pay heed unto Me, I will bring seven times more makkah upon you according to your chattot. 22 I will also send wild beasts among you, which shall rob you of your children, and destroy your cattle, and make you few in number; and darkheichem shall be deserted.

איך וועל אָנזעצן אויף אייך אַ בהלה – די דער שווינדזוכט , און
un shvindzucht der di behole a aich oif onzetsn vel ich
and consumption the the panic a you on beset will I

קדחת , וואָס מאַכן אויסגיין די אויגן און פֿאַרשמאַכטן די זעל.
zel di farshmachtn un oign di oisgein machn vos kadoches
soul the exhausted and eyes the run out make which fever

און איר וועט זייען אײַער זאָמען אומנישט, וואָרעם אײַערע פֿיַינט
faint aiere vorem umnisht zomen aier zeyen vet ir un
enemies your for in vain seed your sow will you and

וועלן עס אויפֿעסן. יז און איך וועל קערן מײַן פּנים אַקעגן אייַך,
aich akegn ponem main kern vel ich un oifesn es veln
you against face my turn will I and eat it will

און איר וועט געשלאָגן ווערן פֿאַר אײַערע פֿיַינט , און אײַערע
aiere un faint aiere far vern geshlogn vet ir un
your and enemies your before become struck will you and

שׂונאים וועלן געווועלטיקן איבער אייַך; און איר וועט לויפֿן ווען קיינער
keiner ven loifn vet ir un aich iber geveltikn veln sonem
anyone when run will you and you over rule will enemies

יאָגט אייַך נישט.
nisht aich yogt
not you pursues

יח און אויב איר וועט ביי אַלעם דעם נישט צוהערן צו מיר, וועל
vel mir tsu tsuhern nisht dem alem bai vet ir oib un
will me to listen not the one all this by will you if and

איך אייַך זיבן מאָל מער שטראָפֿן פֿאַר אײַערע זינד. יט און איך וועל
vel ich un zind aiere far shtrofn mer mol zibn aich ich
will I and sin your for punish more time seven you I

צעברעכן אײַער שטאָלצע מאַכט, און וועל מאַכן אײַער הימל אַזוי
azoi himel aier machn vel un macht shtoltse aier tsebrechn
so heaven your make will and might proud your break

ווי אײַזן, און אײַער ערד אַזוי ווי קופּער. כ און אײַער כּוח וועט
vet koiech aier un kuper vi azoi erd aier un aizn vi
will strength your and bronze as as land your and iron as

אַוועקגיין אומנישט, און אײַער ערד וועט נישט געבן איר תּבֿואה, און
un tvue ir gebn nisht vet erd aier un umnisht avekgein
and crop you give not will land your and in vain go away

דער בוים פֿון לאַנד וועט נישט געבן זײַן פֿרוכט.
frucht zain gebn nisht vet land fun boim der
fruit its give not will land of tree the

כא און אויב איר וועט גיין מיר דערווידער, און וועט נישט וועלן צוהערן
tsuhern veln nisht vet un dervider mir gein vet ir oib un
pay heed want not will and contrary me walk will you if and

צו מיר, וועל איך זיבן מאָל מערן אויף אייַך שלעק , לויט
loit shlek aich oif mern mol zibn ich vel mir tsu
according to calamity you on increase time seven I will me to

אײַערע זינד. כב און איך וועל אָנשיקן אויף אייַך די חיה פֿון פֿעלד,
aiere zind. di aich oif onshikn vel ich un zind aiere
field of wild animals the you on send will I and sin your

און זי וועט אײַך באַרויבן פֿון קינדער , און פֿאַרשניידן אײַערע בהמות ,
beheimes aiere farshnaidn un kinder fun baroibn aich vet zi un
livestock your destroy and children of rob you will it and

און אייַך פֿאַרמינערן; און אײַערע וועגן וועלן פֿאַרוויסט ווערן .
vern farvist veln vegen aiere un farminern aich un
become deserted will ways your and diminished you and

כג און אויב איר וועט דערמיט מיר נישט אויסגעמוסרט ווערן ,
vern oisgemusrt nisht mir dermit vet ir oib un
become reprimanded not me in this way will you if and

און איר וועט גיין מיר דערווידער, וועל איך אויך גיין אײַך דערווידער,
dervider aich gein oich ich vel dervider mir gein vet ir un
contrary you go also I will contrary me walk will you and

כד און איך אויך וועל אײַך שלאָגן זיבן מאָל פַֿאַר אײַערע זינד .
zind aiere far mol zibn shlogn aich vel oich ich un
sin your for time seven strike you will also I and

כה און איך וועל ברענגען אויף אײַך אַ שוווערד, וואָס וועט זיך
zich vet vos shverd a aich oif brengen vel ich un
self will which sword a you on bring will I and

נוֹקם זײַן די נקמה פֿון דעם ברית , און איר וועט זיך
zich vet ir un bris dem fun nekome di zain noikem
self will you and covenant the of vengeance the do avenge

פַֿאַרקלײַבן אין אײַערע שטעט. און איך וועל אָנשיקן אַ
a onshikn vel ich un shtet aiere in farklaibn
an send will I and cities your in seclude oneself in

מגפֿה צווישן אײַך, און איר וועט געגעבן ווערן אין דער האַנט
hant der in vern gegebn vet ir un aich tsvishn mageyfe
hand the in become given will you and you among pestilence

פֿון דעם פֿײַנט . כו אַז איך וועל אײַך צעברעכן דעם אונטערלעגן פֿון
fun unterlen dem tsebrechn aich vel ich az faint dem fun
of supply the break you will I that enemy the of

ברויט, וועלן צען ווײַבער באַקן אײַער ברויט אין אײַן אויוון, און זיי
zei un oivn ein in broit aier bakn vaiber tsen veln broit
they and kiln one in bread your bake women ten will bread

וועלן אָפּגעבן אײַער ברויט אויפֿן וואָג , און איר וועט עסן
esen vet ir un vog oifn broit aier opbrengen veln
eat will you and weight by bread your shall bring back will

און נישט זאַט ווערן .
vern zat nisht un
become satisfied not and

כז און אויב איר וועט נאָך דעם נישט צוהערן צו מיר, און איר וועט
vet ir un mir tsu tsuhern nisht dem noch vet ir oib un
will you and me to pay heed not that after will you if and

גיין מיר דערווידער, כח וועל איך גיין אײַך דערווידער מיט גרימצאָרן ,
grimtsorn mit dervider aich gein ich vel dervider mir gein
wrath with contrary you go I will contrary me go

כט און איך אויך וועל אײַך שטראָפֿן זיבן מאָל פַֿאַר אײַערע זינד . כט און
un zind aiere far mol zibn shtrofn aich vel oich ich un
and sin your for time seven punish you will also I and

איר וועט עסן דאָס פֿלייש פֿון אײַערע זין , און דאָס פֿלייש פֿון אײַערע
aiere fun fleish dos un zin aiere fun fleish dos esen vet ir
your of flesh this and sons your of flesh this eat will you

טעכטער וועט איר עסן . ל און איך וועל פַֿאַרטיליקן אײַערע
techter vet ir esen un ich vel fartiliken aiere
daughters will you eat and I will to devote to destruction your

במות , און וועל פַֿאַרשנײַדן אײַערע זונזײַלן , און אַהינטאָן אײַערע
bamot un vel farshnaidn aiere zunzailn un ahinton aiere
high places and will and destroy your sun pillars and put your

פּגרים איוף די פּגרים פֿון אײַערע געצן , און מײַן זעל
pegorim oif di pegorim fun aiere getsn un main zel
dead bodies the on dead bodies of your idols and my soul

[23] And if ye will not be corrected by Me, but will walk keri *(contrary, hostile)* unto Me, [24] Then will I also walk b'keri unto you, and will punish you yet seven times for your chattot. [25] And I will bring a cherev upon you, that shall avenge Nekam Brit *(Vengeance of My Covenant)*; and when ye are gathered together within your towns, I will send the dever *(pestilence)* among you; and ye shall be delivered into the hand of the enemy. [26] And when I have broken the matteh of your lechem, eser nashim shall bake your lechem in one oven, and they shall dole out your lechem by weight; and ye shall eat, and not be satisfied.

[27] And if ye will not for all this pay heed unto Me, but walk b'keri *(contrary, hostile)* unto Me, [28] Then I will walk keri unto you also in chamat *(fury)*; and I, even I, will chastise you seven times for your chattot. [29] And ye shall eat the basar of your banim, and the basar of your banot shall ye eat. [30] And I will destroy your high places, and cut down chammaneichem, and cast your carcasses upon the carcasses of your idols, and My

Nefesh shall abhor you.
31 And I will turn your cities into ruins, and bring mikdesheichem unto desolation, and I will not take delight in your re'ach nicho'ach.
32 And I will bring HaAretz into desolation; and your enemies which dwell therein shall be astonished at her.
33 And I will scatter you among the Goyim, and will draw out a cherev after you; and your land shall be desolate, and your cities ruin. 34 Then shall HaAretz enjoy her Shabbatot, as long as she lieth desolate, and ye be in your enemies' land; even then shall HaAretz rest, and enjoy her Shabbatot. 35 As long as she lieth desolate she shall rest, because she did not rest in your Shabbatot, when ye dwelt upon her. 36 And upon them that are left alive of you I will send a fearful faintness into their hearts in the lands of their enemies; and the sound of a shaken leaf shall chase them; and they shall flee, as fleeing from a cherev; and they shall fall v'ein rodef. 37 And they shall fall one upon another, as it were before a cherev, when none pursueth; and ye shall have no standing place before your enemies. 38 And ye shall perish among the

וועט אייך פֿאַראומווערדיקן. לא און איך וועל מאַכן פֿון אייערע שטעט אַ
a shtet aiere fun machn vel ich un farumverdikn aich vet
a cities your of make will I and detest you will

חורבֿן , און וועל פֿאַרוויסטן אייערע הייליקטומען, און וועל נישט שמעקן
shmekn nisht vel un heiliktumen aiere farvistn vel un churvn
smell not will and sanctuaries your destroy will and ruin

אייערע געשמאַקע ריחות. לב און איך וועל פֿאַרוויסטן דאָס לאַנד, און
un land dos farvistn vel ich un richut geshmake aiere
and land this destroy will I and odor aroma your

אייערע פֿיַינט וואָס זיצן דערין, וועלן גאָפֿן איבער אים. לג און
un ir iber gafn veln derin zitsn vos faint aiere
and you over be astonished will in it sit which enemies your

אייך וועל איך צעשפּרייטן צווישן די פֿעלקער, און איך וועל אַרויסציען
aroistsien vel ich un felker di tsvishn tseshpreitn ich vel aich
bring out will I and nations the among scatter I will you

נאָך אייך אַ שוועבל, און אייער לאַנד וועט זיין אַ וויסטעניש און אייערע
aiere un vistenish a zain vet land aier un shverd a aich noch
your and ruin a be will land your and sword a you after

שטעט וועלן זיין אַ חורבֿן . לד דענצמאָל וועט דאָס לאַנד אָפּצאָלן
optsolen land dos vet dentsmol churvn a zain veln shtet
make restitution land this will then ruin a be will cities

אירע שבתים – אַלע טעג וואָס עס וועט וויסט זיין , און איר וועט
vet ir un zain vist vet es vos teg ale Shabbosim ire
will you and be waste will it which days all sabbaths her

זיין אין דעם לאַנד פֿון אייערע פֿיַינט ; דענצמאָל וועט דאָס לאַנד רוען,
ruen land dos vet dentsmol faint aiere fun land dem in zain
rest land this will then enemies your of land the in be

און באַצאָלן אירע שבתים . לה אַלע טעג וואָס עס וועט וויסט זיין ,
zain vist vet es vos teg ale Shabbosim ire batsoln un
be waste will it which days all sabbaths her repay and

וועט עס רוען ווי עס האָט נישט געוואָרט אין אייערע שבתים , ווען
ven Shabbosim aiere in gerut nisht hot es vi ruen es vet
when sabbaths your in rested not has it as rest it will

איר זיצט געזעסן דערויף . לו און די וואָס וועלן בלייבן פֿון אייך, וועל
vel aich fun blaibn veln vos di un deroif gezesn zait ir
will you of remain will which the and thereon sitting are you

איך אַריינברענגען אַ שרעקעדיקייט אין זייער האַרצן, אין די לענדער פֿון
fun lender di in hartsn zeyer in shrekedikeit a arainbrengen ich
of lands the in heart their in fearfulness a bring in I

זייער פֿיַינט , און זיי וועט נאָכיאָגן דער שאָרך פֿון אַ געטריבענעם
getribenem a fun shorch der nochyogn vet zei un faint zeyer
blown a of sound the pursue will they and enemies their

בלאָט, און זיי וועלן לויפֿן מע לויפֿט פֿון שוערד, און פֿאַלן וועז
ven faln un shverd fun loift me vi loifn veln zei un blat
when fall and sword from flees one as run will they and leaf

קיינער יאָגט נישט. לז און זיי וועלן געשטרויכלט ווערן אייגנער אָן
on einer vern geshtroichlt veln zei un nisht yogt keiner
on one become stumble will they and not pursues anyone

אַנדערן, אַזוי ווי פֿאַרן שוועבל, וועז קיינער יאָגט נישט; און
un nisht yogt keiner ven shverd faran vi azoi andern
and not pursues anyone when sword before the as so another

איר וועט נישט האָבן קיין תּקומה פֿאַר אייערע פֿיַינט . לח און איר
ir un faint aiere far tkumh kein hobn nisht vet ir
you and enemies your before survival to have not will you

Goyim, and the eretz of your enemies shall eat you up. 39 And they that are left of you shall waste away in their avon in your enemies' lands; and also in the iniquities of their avot shall they waste away with them. 40 V'hitvadu their avon, and the avon of their avot, with their treachery in which they were treacherous against Me, and that also they have walked b'keri unto Me;

41 And that I also have walked b'keri unto them, and have brought them into the eretz of their enemies; if then their levav he'arel *(uncircumcised hearts)* be humbled, and they then accept their avon guilt, 42 Then will I remember My Brit *(covenant)* with Ya'akov, and also My Brit *(covenant)* with Yitzchak, and also My Brit *(covenant)* with Avraham will I remember; and I will remember HaAretz. 43 HaAretz also shall be deserted by them, and shall enjoy her Shabbatot, while she lieth desolate without them; and they shall accept their avon: because, even because they despised My mishpatim, and because their nefesh abhorred My chukkot. 44 And yet

וועט אונטערגיין צווישן די פֿעלקער, און דאָס לאַנד פֿון אייַערע פֿיַינט
faint aiere fun land dos un felker di tsvishn untergein vet
enemies your of land this and nations the among disappear will

וועט אייַך אויפֿעסן. לט און די געבליבענע פֿון אייַך וועלן אײַנגיין פֿאַר
far aingein veln aich fun geblibene di un oifesn aich vet
for rot will you of remaining the ones and eat up you will

זייער זינד אין די לענדער פֿון אייַערע פֿיַינט ; און אויך פֿאַר די זינד
zind di far oich un faint aiere fun lender di in zind zeyer
sin the for also and enemies your of lands the in sin their

פֿון זייערע עלטערן וועלן זיי אײַנגיין אַזוי וויִ יענע . מ און זיי וועלן זיך
zich veln zei un yene vi azoi aingein zei veln eltern zeyere fun
self will they and those as so rot they will fathers their of

מודה זײַן אויף זייערע זינד , און אויף די זינד פֿון זייערע עלטערן, אין
in eltern zeyere fun zind di oif un zind zeyere oif zain moide
in fathers their of sin the on and sin their on be confess

זייער פֿעלשונג , וואָס זיי האָבן געפֿעלשט אָן מיר, און אויך
oich un mir on gefelsht hobn zei vos felshung zeyer
also and me on been unfaithful have they which treachery their

וואָס זיי זײַנען געגאַנגען מיר דערווידער;
dervider mir gegangen zainen zei vos
contrary me having gone are they which

מא וואָס דערפֿאַר בין איך אויך זיי געגאַנגען דערווידער,
dervider gegangen zei oich ich bin derfar vos
contrary having gone them also I am for the reason which

און האָב זיי געבראַכט אין דעם לאַנד פֿון זייערע פֿיַינט . אויב זייער
zeyer oib faint zeyere fun land dem in gebracht zei hob un
their if enemies their of land the in brought them have and

אומבאַשניטן האַרץ וועט דעמצמאָל ווערן אונטערטעניק, און זיי
zei un untertenik vern dentsmol vet harts umbashnitn
they and humbled become then will hearts uncircumcised

וועלן דעמצמאָל האָבן אָפּגעצאָלט פֿאַר זייערע זינד , מב וועל איך זיך
zich ich vel zind zeyere far opgetsolt hobn dentsmol veln
self I will sin their for repaid have then will

דערמאָנען אָן מײַן ברית מיט יעקבֿן , און אויך אָן מײַן ברית
bris main on oich un Yaakovn mit bris main on dermonen
covenant my on also and Yaakov with covenant my on remember

מיט יִצחָק , און אויך אָן מײַן ברית מיט אַבֿרהמען וועל איך
ich vel Avrahamen mit bris main on oich un Yitschakn mit
I will Avraham with covenant my on also and Yitzchak with

זיך דערמאָנען, און אָן דעם לאַנד וועל איך זיך דערמאָנען. מג וואָרעם
vorem dermonen zich ich vel land dem on un dermonen zich
because remember self I will land the on and remember self

דאָס לאַנד וועט זײַן פֿאַרלאָזן אָן זיי , און וועט אָפּצאָלן
optsolen vet un zei on farlozen zain vet land dos
make restitution will and them without abandoned be will land this

אירע שבתים , ווען עס וועט זײַן וויסט אָן זיי ; און זיי
zei un zei on vist zain vet es ven Shabbosim ire
they and them without desolate be will it when sabbaths her

וועלן אָפּצאָלן פֿאַר זייערע זינד ; וויַל און באַווײַל מײַנע
maine bavail un vail zind zeyere far optsolen veln
my because even because sin their for make restitution will

געזעצן האָבן זיי פֿאַראַכט, און מײַנע חוקים האָט פֿאַראומווערדיקט
farumverdikt hot chukkim maine un faracht zei hobn gezetsn
profaned has statutes my and despised they have laws

for all that, when they be in the eretz of their enemies, I will not cast them away, neither will I abhor them, to destroy them utterly, and to break My Brit *(covenant)* with them: for I am Hashem Eloheichem.
45 But I will for their sakes remember the Brit Rishonim *(covenant of their ancestors)* whom I brought forth out of Eretz Mitzrayim in the sight of the Goyim, that I might be Elohim to them: I am Hashem.

46 These are the chukkim and mishpatim and torot, which Hashem made between Him and the Bnei Yisroel in Mt. Sinai by the hand of Moshe.

27 And Hashem spoke unto Moshe, saying, 2 Speak unto the Bnei Yisroel, and say unto them, When a man shall articulate a neder, the nefashot shall be for Hashem by thy evaluation.
3 And thy evaluation shall be of the zachar from esrim shanim even unto shishim shanah, even thy evaluation shall be fifty shekels kesef, after the shekel HaKodesh. 4 And if it be a nekevah, then thy evaluation shall be shloshim shekel. 5 And if it be from chamesh shanim even unto esrim shanah, then thy evaluation shall

זייער זעל. מד אָבער אַפֿילו דענצמאָל, ווען זיי וועלן זיין אין דעם לאַנד
land dem in zain veln zei ven dentsmol afile ober zel zeyer
land the in be will they when then even but soul their

פֿון זייערע פֿיַינט, וועל איך זיי נישט פֿאַראַכטן, און וועל זיי נישט
nisht zei vel un farachten nisht zei ich vel faint zeyere fun
not them will and despise not them I will enemies their of

פֿאַראומווערדיקן, זיי צו פֿאַרלענדן, צו פֿאַרשטערן מיַין ברית
bris main farshtern tsu farlendn tsu zei farumverdikn
covenant my frustrate to destroy to them detest

מיט זיי, ווָאַרעם איך בין ה זייער ג-ט. מה און איך וועל זיך
zich vel ich un G-t zeyer Hashem bin ich vorem zei mit
self will I and G-d their Hashem am I because them with

דערמאָנען פֿון זייערטוועגן אָן דעם ברית מיט די ערשטע, וואָס
vos ershte di mit bris dem on zeyertvegn fun dermonen
whom first the with covenant the on their sake for remember

איך האָב זיי אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד מִצרַיִם פֿאַר די אויגן פֿון
fun oign di far Mitsrayim land fun aroisgetsoign zei hob ich
of eyes the before Egypt land of brought out them have I

די פֿעלקער, זיי צו זיַין צום אלקים: איך בין ה.
Hashem bin ich Elokim tsum zain tsu zei felker di
Hashem am I G-d to be to them nations the

מו דאָס זיַנען די חוקים און די געזעצן און די לערנונגען
lernungen di un gezetsn di un chukkim di zainen dos
torah the and laws the and statutes the are these

וואָס ה האָט געגעבן צווישן אים און צווישן די קינדער
kinder di tsvishn un im tsvishn gegebn hot Hashem vos
children the between and him between given has Hashem which

פֿון ישְׂרָאֵל אויפֿן בארג סיני דורך דער האַנט פֿון משהן.
Mosheen fun hant der durch Sinai barg oifn Yisroel fun
Moshe of hand the by Sinai mount on Yisroel of

כז

און ה האָט געredt צו משהן, אזוי צו זאָגן:
zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
say to so Moshe to spoken has Hashem and

ב רעד צו די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל, און זאָלסט זאָגן
zogn zolst un Yisroel fun kinder di tsu red
say you(SG) must and Yisroel of children the to speak

צו זיי: אַז אַ מאַן וועט קלאָר אַרויסרעדן אַ נדר פֿון נפֿשות
nefoshes fun neyder a aroisredn klor vet man a az zei tsu
souls of vow a articulate clear will man a that them to

צו ה, לויט דיַין שאַצונג, ג זאָל דיַין שאַצונג לויט ה צו
zain shatsung dain zol shatsung dain loit Hashem tsu
be evaluation your shall evaluation your according Hashem to

פֿאַר אַ זָכר פֿון צוואַנציק יאָר אַלט און ביז זעכציק יאָר אַלט –
alt yor zechtsik biz un alt yor tsvantsik fun zocher a far
old year sixty unto and old year twenty of male a for

זאָל דיַין שאַצונג זיַין פֿופֿציק שֶׁקל זילבער, אויפֿן הייליקן שֶׁקל.
shekl heilikn oifn zilber shekl fuftsik zain shatsung dain zol
shekel holy after silver shekel fifty be evaluation your shall

ד און אויב דאָס איז אַ נקבֶה, זאָל דיַין שאַצונג זיַין דרייַסיק
draisik zain shatsung dain zol nekeyve a iz dos oib un
thirty be evaluation your shall female a is this if and

שֶׁקל. ה און אויב פֿון פֿינף יאָר אַלט און ביז צוואַנציק יאָר אַלט,
alt yor tsvantsik biz un alt yor finf fun oib un shekl
old year twenty unto and old year five of if and shekel

זאָל דיַין שאַצונג זיין , אַ זָכר צוואַנציק שֶׁקל , און פֿאַר אַ
a far un shekl tsvantsik zocher a zain shatsung dain zol
a for and shekel twenty male a be evaluation your shall

נקבֶּה צען שֶׁקל . ו און אויב פֿון אַ חודש אַלט און ביז פֿינף
finf biz un alt choidesh a fun oib un shekl tsen nekeyve
five unto and old month a of if and shekel ten female

יאָר אַלט, זאָל דיַין שאַצונג זיין , אַ זָכר פֿינף שֶׁקל זילבער,
zilber shekl finf zocher a zain shatsung dain zol alt yor
silver shekel five male a be evaluation your shall old year

און פֿאַר אַ נקבֶּה זאָל דיַין שאַצונג זיין דריַי שֶׁקל זילבער.
zilber shekl drai zain shatsung dain zol nekeyve a far un
silver shekel three be evaluation your shall female a for and

ז און אויב פֿון זעכציק יאָר אַלט און העכער, אויב אַ זָכר , זאָל
zol zocher a oib hecher un alt yor zechtsik fun oib un
shall male a if upward and old year sixty of if and

דיַין שאַצונג זיין פֿופֿצן שֶׁקל , און פֿאַר אַ נקבֶּה צען שֶׁקל .
shekl tsen nekeyve a far un shekl fuftsn zain shatsung dain
shekel ten female a for and shekel fifteen be evaluation your

ח און אויב ער איז צו אָרים פֿאַר דיַין שאַצונג , זאָל מען אים
im men zol shatsung dain far orim tsu iz er oib un
him they shall evaluation your for poor too is he if and

שטעלן פֿאַרן כֹּהן , און דער כֹּהן זאָל אים אָפּשאַצן ; לויט
loit opshatsn im zol koyen der un koyen faran shteln
according value him shall kohen the and kohen before stand

ווי עס פֿאַרמאָגט די האַנט פֿון דעם וואָס טוט דעם נדר , זאָל אים
im zol neyder dem tut vos dem fun hant di farmogt es vi
him shall vow the do which that of hand the owned it as

אָפּשאַצן דער כֹּהן .
koyen der opshatsn
kohen the value

ט און אויב דאָס איז אַ בהמה וואָס מע איז מקריבֿ דערפֿון
derfun makrev iz me vos beheime a iz dos oib un
thereof offer is one which livestock a is this if and

אַ קָרבָּן צו ה , זאָל אַלץ וואָס ער גיט פֿון אַזעלכע
azelche fun git er vos alts zol Hashem tsu korben a
such of gives he which all that shall Hashem to korban a

צו ה , זיין הייליק. י ער טאָר עס נישט טויש אויף
un toishn nisht es tor er heilik zain Hashem tsu
and exchange not it it is required he holy be Hashem to

טאָר דאָס נישט אומבייַטן , בעסערס אויף ערגערן, אָדער
oder ergern oif besers umbaitn nisht dos tor
or worse on better substitute not this it is required

ערגערס אויף בעסערן; און אויב אומבייַטן וועט ער אומבייַטן אַ
a umbaitn er vet umbaitn oib un besern oif ergers
a substitute he will substitute if and better on worse

בהמה פֿאַר אַ בהמה , זאָל אי זי אי איר אומבייַט זיין
zain umbait ir i zi i zol beheime a far beheime
be substitute its or it either shall livestock a for livestock

הייליק. יא און אויב דאָס איז וואָסער עס איז אומריינע בהמה ,
beheime umreine iz es voser iz dos oib un heilik
livestock unclean is it any manner of is this if and holy

וואָס מע איז דערפֿון נישט מקריבֿ אַ קָרבָּן צו ה , זאָל
zol Hashem tsu korben a makrev nisht derfun iz me vos
shall Hashem to korban a offering not thereof is one which

be of the zachar esrim shekel, and for the nekevah aseret shekalim. 6 And if it be from a month old even unto chamesh shanim, then thy evaluation shall be of the zachar chamishah shekalim kesef, and for the nekevah thy evaluation shall be shloshet shekalim kesef. 7 And if it be from shishim shanah and above, if it be a zachar, then thy evaluation shall be chamishah asar shekel, and for the nekevah asarah shekalim. 8 But if he be poorer than thy evaluation, then he shall present himself before the kohen, and the kohen shall value him; according to the ability of the one who vowed the neder shall the kohen value him.

9 And if it be a behemah, whereof men bring a korban unto Hashem, all that any man giveth of such unto Hashem shall be kodesh. 10 He shall not exchange it, nor substitute it, a tov for a rah, or rah for tov: and if he shall at all substitute behemah for behemah, then it and its temurah shall be kodesh. 11 And if it be any behemah temeiah, of which they do not offer a korban unto Hashem, then he shall present the behemah before the kohen; 12 And the

ער שטעלן די בהמה פַֿאַרן כהן , יב און דער כהן זאָל זי
zi zol koyen der un koyen faran beheime di shteln er
it shall kohen the and kohen before livestock the stand he

אָפּשאַצן , אויב זי איז גוט אָדער שלעכט; אַזוי ווי דו , דער כהן ,
koyen der du vi azoi shlecht oder gut iz zi oib opshatsn
kohen the you as so bad or good is it if value

שאַצסט , אַזוי זאָל זיין . יג און אויב אויסלייזן וויל ער זי אויסלייזן,
oisleizen zi er vil oisleizen oib un zain zol azoi shatsst
redeem it he will redeem if and be shall so estimates

זאָל ער צולייגן אַ פֿינפֿטל דערפֿון צו דיין שאַצונג .
shatsung dain tsu derfun finftl a tsuleigen er zol
evaluation your to of it fifth a add he shall

יד און אַז אַ מאַן וועט הייליקן זיין הויז הייליק צו ה ,
Hashem tsu heilik hoiz zain heilikn vet man a az un
Hashem to holy house his consecrate will man a that and

זאָל עס דער כהן אָפּשאַצן , אויב עס איז גוט אָדער שלעכט;
shlecht oder gut iz es oib opshatsn koyen der es zol
bad or good is it if value kohen the it shall

אַזוי ווי דער כהן וועט עס אָפּשאַצן , אַזוי זאָל באַשטיין . טו און
un bashtein zol azoi opshatsn es vet koyen der vi azoi
and stand shall so value it will kohen the as so

אויב דער וואָס הייליקט עס וויל אויסלייזן זיין הויז ,
hoiz zain oisleizen vil es heilikt vos der oib
house his redeem will it sets apart as holy which the one if

זאָל ער צולייגן דערצו אַ פֿינפֿטל פֿון דעם געלט פֿון דיין
dain fun gelt dem fun finftl a dertsu tsuleigen er zol
your of money the of fifth a in addition add he shall

שאַצונג , און עס זאָל בליַבן ביַ אים.
im bai blaibn zol es un shatsung
him with remain shall it and evaluation

טז און אויב פֿון דעם פֿעלד פֿון זיין אייגנטום וועט אַ מאַן
man a vet eigentum zain fun feld dem fun oib un
man a will ancestral property his of field the of if and

הייליקן צו ה , זאָל דיין שאַצונג זיין לויט דער
der loit zain shatsung dain zol Hashem tsu heilikn
the according be evaluation your shall Hashem to consecrate

זריעה דערפֿון: די זריעה פֿון אַ חומר גערשטן אין
in gershtn chomer a fun zerie di derfun zerie
in barley homer a of seed sowing the thereof seed sowing

פֿופֿציק שֶׁקל זילבער. יז אויב ער וועט הייליקן זיין פֿעלד פֿון דעם
dem fun feld zain heilikn vet er oib zilber shekl fuftsik
the of field his consecrate will he if silver shekel fifty

יאָר פֿון יובֿל , זאָל עס באַשטיין לויט דיין שאַצונג .
shatsung dain loit bashtein es zol Yuval fun yor
evaluation your according stand it shall Yovel of year

יח און אויב ער וועט הייליקן זיין פֿעלד נאָכן יובֿל , זאָל אים
im zol Yuval nochn feld zain heilikn vet er oib un
him shall Yovel after field his consecrate will he if and

דער כהן באַרעכענען דאָס געלט לויט דער צאָל פֿון
fun tsol der loit gelt dos barechenen koyen der
of number of the according money this calculate kohen the

די יאָרן וואָס זיַנען געבליבן ביז דעם יאָר פֿון יובֿל , און אַן
an un Yuval fun yor dem biz geblibn zainen vos yorn di
an and Yovel of year the until remain are which years the

kohen shall value it, whether it be tov or rah; as thou valuest it, who art the kohen, so shall it be. 13 But if he will at all redeem it, then he shall add chamishito unto thy evaluation.

14 And when a man shall set apart as kodesh his bais to be kodesh unto Hashem, then the kohen shall evaluate it, whether it be tov or rah; as the kohen shall set the value of it, so shall it remain. 15 And if he that set it apart as kodesh will redeem his bais, then he shall add the fifth part of the kesef of thy evaluation unto it, and it shall be his.

16 And if a man shall set apart as kodesh unto Hashem some part of a sadeh of his possession, then thy evaluation shall be according to its seeding; an area seeded by a homer of barley shall be valued at chamishim shekel kesef. 17 If he set apart as kodesh his sadeh from the Shnat HaYovel, according to thy evaluation it shall remain.

18 But if he set apart as kodesh his sadeh after the Yovel, then the kohen shall reckon unto him the kesef according to the shanim that remain, even unto the Shnat HaYovel, and it shall

be deducted from thy evaluation. 19 And if he that set apart as kodesh the sadeh will in any wise redeem it, then he shall add the fifth part of the kesef of thy evaluation unto it, and it shall be his. 20 And if he will not redeem the sadeh, or if he have sold the sadeh to ish acher *(another man)*, it shall not be redeemed any more. 21 But the sadeh, when it is released in the Yovel, shall be kodesh unto Hashem, as a sadeh hacherem; the possession thereof shall be the kohen's.

22 And if a man set apart as kodesh unto Hashem a sadeh which he hath bought, which is not of the fields of his possession, 23 Then the kohen shall reckon unto him the worth of thy evaluation, even unto the Shnat HaYovel: and he shall give thine evaluation in that day, as kodesh unto Hashem. 24 In the Shnat HaYovel the sadeh shall return and revert unto him of whom it was bought, even to him to whom the Achuzzat HaAretz did belong. 25 And all thy evaluations shall be according to the shekel HaKodesh; twenty gerah shall be the shekel.

אַראָפּרעכענונג זאָל געמאַכט ווערן פֿון דיין שאַצונג . יט און
un shatsung dain fun vern gemacht zol aroprechenung
and evaluation your of become made shall deduction

אויב אויסלייזן וויל אויסלייזן דאָס פֿעלד דער וואָס הייליקט
heilikt vos der feld dos oisleizen vil oisleizen oib
sets apart as holy which the field this redeem will redeem if

עס, זאָל ער צולייגן דערצו אַ פֿינפֿטל פֿון דעם געלט פֿון
fun gelt dem fun finftl a dertsu tsuleigen er zol es
of money the of fifth a in addition add he shall it

דיין שאַצונג , און עס זאָל זיך אָפּשטעלן ביי אים. כ אויב אָבער
ober oib im bai opshteln zich zol es un shatsung dain
but if him by restored self shall it and evaluation your

ער וועט נישט אויסלייזן דאָס פֿעלד, אָדער אויב מע האָט פֿאַרקויפֿט
farkoift hot me oib oder feld dos oisleizen nisht vet er
sold has one if or field this redeem not will he

דאָס פֿעלד צו אַן אַנדער מענטשן , קען עס מער נישט אויסגעלייזט
oisgeleizt nisht mer es ken mentshn ander an tsu feld dos
redeemed not more it can man other an to field this

ווערן . כא און דאָס פֿעלד, ווען עס גייט אַרויס אום יוֹבֵל , זאָל זיין
zain zol Yuval um arois geit es ven feld dos un vern
be shall Yovel on out go it when field this and become

הייליק צו ה , אַזוי ווי אַ פֿעלד פֿון חרם ; צום כֹהן זאָל
zol koyen tsum cheirem fun feld a vi azoi Hashem tsu heilik
shall kohen to devoted of field a as so Hashem to holy

געהערן דאָס אייגנטום דערפֿון.
derfun eigentum dos gehern
thereof ancestral property this has belonged

כב און אויב ער וועט הייליקן צו ה זיינס אַ געקויפֿט פֿעלד,
feld gekoift a zains Hashem tsu heilikn vet er oib un
field bought a of his Hashem to consecrate will he if and

וואָס איז נישט פֿון דעם פֿעלד פֿון זיין , כג זאָל אייגנטום
zol eigentum zain fun feld dem fun nisht iz vos
shall ancestral property his of field the of not is which

ביז שאַצונג דין פֿון באַטרעף דעם באַרעכענען פֿון כֹהן
biz shatsung dain fun batref dem barechenen koyen der im
until evaluation your of sum the calculate kohen the him

דעם יאָר פֿון יוֹבֵל , און ער זאָל געבן דיין שאַצונג אין דעם
dem in shatsung dain gebn zol er un Yuval fun yor dem
the in evaluation your give shall he and Yovel of year the

אייגענעם טאָג, הייליק צו ה . כד אין יאָר פֿון יוֹבֵל זאָל דאָס
dos zol Yuval fun yor in Hashem tsu heilik tog eigenem
this shall Yovel of year in Hashem to holy day same

פֿעלד זיך אומקערן צו דעם וואָס ער האָט עס פֿון אים געקויפֿט,
gekoift im fun es hot er vos dem tsu umkeren zich feld
bought him of it has he which the to return back self field

וואָס צו אים געהערט דאָס אייגנטום פֿון דעם לאַנד. כה און
un land dem fun eigentum dos gehert im tsu vos
and land the of ancestral property this belongs him to which

דיין יעטוועדער שאַצונג זאָל זיין אויפֿן הייליקן שֶׁקל ; צוואַנציק
tsvantsik shekl heilikn oifn zain zol shatsung yetveder dain
twenty shekel holy on be shall evaluation all your

גֵּרָה זאָל זיין דער שֶׁקל .
shekl der zain zol gerah
shekel the be shall gerahs

כו אָבער אַ בכור צווישן בהמות , וואָס געהערט דורך זיין
zain durch gehert vos beheimes tsvishn bechor a ober
his by belongs which beasts among firstborn a but

; בכורהשאַפט צו ה , אים דאַרף קיינער נישט הייליקן
heilikn nisht keiner darf im Hashem tsu bechoireshaft
consecrate not no one should him Hashem to firstbornship

כז און . ה צו ער געהערט שעפס, אַ סײַ אָקס, אַן סײַ
un Hashem tsu er gehert sheps a sai oks an sai
and Hashem to it belongs sheep a whether bull a whether

אויב פֿון אַן אומריינער בהמה , זאָל מען אויסלייזן לויט דײַן
oib fun an umreiner beheime zol men oisleizen loit dain
if of an unclean livestock shall they redeem according your

שאַצונג , און צולייגן דערצו אַ פֿינפֿטל דערפֿון; און אויב ער
shatsung un tsuleigen dertsu a finftl derfun un oib er
evaluation and add in addition a fifth of it and if he

וועט נישט אויסגעלייזט ווערן , זאָל ער פֿאַרקויפֿט ווערן לויט
vet nisht oisgeleizt vern zol er farkoift vern loit
will not redeemed become shall he sold become according

דײַן שאַצונג .
dain shatsung
your evaluation

כח אָבער קיין חרם וואָס עמיצער וועט מאַכן חרם צו
ober kein cheirem vos emitser vet machn cheirem tsu
but any devoted which someone will make devoted to

ה , פֿון אַלץ וואָס ער האָט, פֿון מענטשן , אָדער פֿון בהמות ,
Hashem fun alts vos er hot mentshn fun oder beheimes
Hashem of all which he has men of or beasts

אָדער פֿון דעם פֿעלד פֿון זײַן אייגנטום , קען נישט פֿאַרקויפֿט
oder fun dem feld fun zain eigentum ken nisht farkoift
or of the field his ancestral property can not sold

ווערן , און נישט אויסגעלייזט ווערן ; איטלעכער חרם איז אַ
vern un nisht oisgeleizt vern itlecher cheirem iz a
become and not redeemed become each devoted is a

היליקסטע היליקייט צו ה . כט קיין חרם וואָס געמאַכט
heilikste heilikeit tsu Hashem kein cheirem vos gemacht
most holy holiness to Hashem to devoted which made

ווערן חרם פֿון מענטשן , קען נישט אויסגעלייזט ווערן ; טייטן
vern cheirem fun mentshn ken nisht oisgeleizt vern teitn
become devoted of men can not redeemed become surely die

מוז ער געטייט ווערן .
muz er geteit vern
he must caused to die become

ל און איטלעכער מעשֿר פֿון דער ערד, פֿון זאָמען פֿון דער ערד , פֿון
un itlecher maiser fun der erd fun zomen fun erd der fun
and each tithe of the earth of seed of land the of

פֿרוכט פֿון בוים, געהערט צו ה ; הייליק צו ה . לא און אויב
boim fun frucht gehert tsu Hashem heilik tsu Hashem un oib
tree of fruit belongs to Hashem holy to Hashem and if

אויסלייזן ווייל אַ מאַן אויסלייזן טייל פֿון זײַן מעשֿר, זאָל ער צולייגן
oisleizen vil a man oisleizen teil fun zain maiser zol er tsuleigen
redeem will a man redeem part of his tithe shall he add

לב דערצו אַ פֿינפֿטל דערפֿון. און איטלעכער מעשֿר פֿון רינדער אָדער
dertsu a finftl derfun un itlecher maiser fun rinder un
in addition a fifth thereof and all tithe of cattle and

26 Only the bechor of the behemah, which should be Hashem's Bechor, no man shall set it apart as kodesh; whether it be shor *(ox)*, or seh *(sheep)*: it is Hashem's. 27 And if it be of a behemah hatemeiah, then he shall redeem it according to thine evaluation, and shall add a fifth part of it thereto; or if it be not redeemed, then it shall be sold according to thy evaluation.

28 Nevertheless, no cherem *(devoted thing)*, that a man shall devote unto Hashem of all that he hath, both of adam and behemah, and of the sadeh of his possession, shall be sold or redeemed; every cherem is kodesh kodashim unto Hashem. 29 No cherem, which shall be devoted of men, shall be redeemed; but shall surely be put to death.

30 And all the ma'aser HaAretz, whether of the zera HaAretz, or of the pri HaEtz, is Hashem's; it is kodesh unto Hashem. 31 And if a man will at all redeem ought of his ma'aserot, he shall add thereto the fifth part thereof. 32 And concerning

שאָף – פֿון אַלץ וואָס גייט אונטער דער רוט, זאָל דער צענטנער זײַן
shof fun alts vos geit unter der rut, zol der tsentner zain
of sheep that all which go under the rod, shall the tenth be

היליק צו ה . [לג] מען זאָל נישט נאָכזוכן אויב ער איז גוט אָדער
Hashem tsu heilik men zol nisht nochzuchn oib er iz gut oder
Hashem to holy they shall not examine if it is good or

שלעכט, און מע זאָל אים נישט אומבייַטן ; און אויב אומבייַטן
shlecht un me zol im nisht umbaitn un oib umbaitn
bad and one shall it not substitute and if substitute

אים אומבייַטן , זאָל אי ער אי זײַן אומבייַט זײַן הייליק; ער קען נישט
zol i er i zain umbait zain heilik er ken nisht
shall either it or his substitute be holy he can not

אויסגעלייזט ווערן .
oisgeleizt vern
redeemed become

[לד] דאָס זײַנען די געבאָט וואָס ה האָט געבאָט משה פֿאַר די קינדער פֿון ישׂראֵל אויפֿן באַרג סיני .
dos zainen di gebot vos Hashem hot gebot Mosheen far di kinder fun Yisroel oifn barg Sinai
this are the commandments which Hashem has ordered Moshe for the children of Yisroel on Mount Sinai

the ma'aser of the herd, or of the flock, even of whatsoever passeth under the rod, the tenth shall be kodesh unto Hashem. [33] He shall not search whether it be tov or rah, neither shall he change it; and if he substitute it at all, then both it and the temurah shall be kodesh; it shall not be redeemed.

[34] These are the mitzvot, which Hashem commanded Moshe for the Bnei Yisroel in Mt. Sinai.

Numbers

BAMIDBAR

1 And Hashem spoke unto Moshe in the midbar of Sinai, in the Ohel Mo'ed, on the first day of the second month, in the second year after they were come out of Eretz Mitzrayim, saying,

2 Take ye the rosh *(top amount, census)* of kol Adat Bnei Yisroel after their mishpekhot, by the bais of their avot, with the number of their shmot, every zachar by their head count;
3 From twenty years old and upward, all that are able-bodied to serve in tzava b'Yisroel *(army in Yisroel)*; thou and Aharon shall number them by their tzva'ot *(legions)*.

4 And with you there shall be a man of every tribe; every one Rosh of the bais of his Avot. 5 And these are the shemot haanashim that shall stand with you: of the tribe of Reuven, Elitzur ben Shede'ur;

בְּמִדְבַּר

בְּמִדְבַּר

א אוּן ה הָאָט גערעדט צו משהן אין מדבר
midber in Mosheen tsu geredt hot Hashem un
wilderness in Moshe to spoken has Hashem and

סִינַי , אין אוֹהל-מוֹעד , אין ערשטן טאָג פֿון צווייטן
tsveitn fun tog ershtn in ohel-moed in Sinai
second of day first in tent of meeting in Sinai

חודש , אין צווייטן יאָר נאָך זייער אַרויסגיין פֿון לאַנד
land fun aroisgein zeyer noch yor tsveitn in choidesh
land of from going out their after year second in month

מִצרַיִם , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Mitsrayim
say to so Egypt

ב נעמט אויף דעם מיספּר פֿון דער גאַנצער עדה
eide gantser der fun misper dem oif nemt
congregation entire the of number the on take

פֿון די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל לויט זייערע משפּחות ,
mishpoches zeyere loit Yisroel fun kinder di fun
families their according to Yisroel of children the of

לויט זייערע פַּאָטערהיזער , נאָך דער צאָל פֿון
fun tsol der noch foterhaizer zeyere loit
of number of the after father's houses their according to

נעמען , יעטוועדער מאַנספּאַרשוין , לויט זייערע קעפּ .
kep zeyere loit mansparshoin yetveder nemen
head their according to male every names

ג פֿון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער , איטלעכן אין ישׂרָאֵל
Yisroel in itlechn hecher un alt yor tsvantsik fun
Yisroel in everyone upward and old years twenty from

וואָס גייט אַרויס אין חיל , זאָלט איר זיי ציילן לויט
loit tseiln zei ir zolt cheil in arois geit vos
according count them you must host in out goes who

זייערע מחנות , דו און אַהרן .
Aharon un du machnus zeyere
Aaron and you legions their

ד און מיט אייך זאָלן זיין צו מאַן , צו מאַן פֿון אַ
a fun man tsu man tsu zain zoln aich mit un
a from man to man to be shall you with and

שבֿט , אַ מאַן וואָס איז דער הויפּט פֿון זיין
zain fun hoipt der iz vos man a sheyvet
his of chief tribesman the is which man a tribe

ה און דאָס זיינען די נעמען פֿון די . פַּאָטערהויז
di fun nemen di zainen dos un foterhoiz
the of names the are this and father's household

מענער וואָס זאָלן שטיין מיט אייך : פֿון ראובֿן , אֱליצור
Elitsur Reuven fun aich mit shtein zoln vos mener
Elitzur Reuven from you with stand shall which men

[6] Of Shim'on, Shelumiel ben Tzurishaddai; [7] Of Yehudah, Nachshon ben Amminadav; [8] Of Yissakhar, Netanel ben Tzuar;

דער זון פֿון שדֵיאורן . ו פֿון שמעון , שלומיאֵל
zun der Shelumiel Shimeon fun Shedeurn fun zun der
son the Shelumiel Shim'on from Shede'ur of son the

פֿון צורישַדָּיִן . ז פֿון יהוּדה , נַחשׁוֹן דער זון פֿון
fun zun der Nachshon Yehudah fun Tsurishaddaien fun
of son the Nachshon Yehudah from Tsurishaddai of

עַמיִנָדָבן . ח פֿון יִשָּׂשכָר , נתַנאֵל דער זון פֿון צוּעַרן .
Tsuarn fun zun der Netanel Yissachar fun Amminadavn
Tzuar of son the Netanel Yissakhar of Amminadav

[9] Of Zevulun, Eliav ben Chelon; [10] Of the bnei Yosef: of Ephrayim, Elishama ben Ammihud; of Menasheh, Gamli'el ben Pedahtzur; [11] Of Binyamin, Avidan ben Gideoni; [12] Of Dan, Achi'ezer ben Ammishaddai; [13] Of Asher, Pagiel ben Okhran; [14] Of Gad, Elyasaph ben De'uel; [15] Of Naphtali, Achira ben Enan.

ט פֿון זבוּלון , אֱליאָבּ דער זון פֿון חֵלוֹנען . י פֿון
fun Chelonen fun zun der Eliav Zevulun fun
from Chelon of son the Eliav Zevulun from

די קינדער פֿון יוֹסף : פֿון אפֿרים , אֱלישָׁמָע דער זון
zun der Elishama Efrayim fun Yosef fun kinder di
son the Elishama Ephrayim from Yosef of children the

פֿון עַמיהוּדן ; פֿון מנַשֶּׁה , גַּמליאֵל דער זון פֿון
fun zun der Gamliel Menasheh fun Ammihudn fun
of son the Gamli'el Menasheh from Ammihud of

פּדָהצוּרן . יא פֿון בנימין , אַבִּידָן דער זון פֿון גדעוֹנין .
Gideonin fun zun der Avidan Binyamin fun Pedahtsurn
Gideoni of son the Avidan Binyamin from Pedahtzur

יב פֿון דָן , אַחיעֶזֶר דער זון פֿון עַמישַׁדָּין . יג פֿון
fun Ammishaddain fun zun der Achiezer Dan fun
from Ammishaddai of son the Achi'ezer Dan from

אָשֶׁר , פּגעיאֵל דער זון פֿון עָכרָנען . יד פֿון גָּד , אֶלְיָסָף
ElyaSaf Gad fun Ochranen fun zun der Pagiel Asher
Elyasaph Gad from Okhran of son the Pagiel Asher

דער זון פֿון דְּעוּאֵלן. טו פֿון נַפתָּלי , אַחירַע דער זון פֿון
fun zun der Achira Naftali fun Deueln fun zun der
of son the Achira Naphtali from De'uel of son the

עֵינָנען .
Enanen
Enan

[16] These were the called men of the Edah, nasiim of the tribes of their avot, rashei alfei Yisroel. [17] And Moshe and Aharon took these men which had been designated by their names; [18] And they assembled kol HaEdah together on the first yom of the second month, and they declared their family after their

טז די דאָזיקע זיַנען געווען געפֿוּפֿענע פֿון דער
der fun gerufene geven zainen dozike di
the of summoned having been are this the

עדה , פֿירשטן פֿון זייערע פֿאָטערשטאַמען; די
di fotershtamen zeyere fun firshtn eide
the father lineage their of chieftains assembly

הויפּטלַיט פֿון די טויזנטן פֿון יִשׂרָאֵל זיַנען זיי
zei zainen Yisroel fun toizntn di fun hoiptlait
they are Yisroel of thousands the of chief people

געווען . יז און משה און אַהרֹן האָבן גענומען די
di genumen hobn Aharon un Moshe un geven
the taken have Aaron and Moshe and having been

דאָזיקע מענער ווָאס זיַנען אָנגעזאָגט מיט נעמען ,
nemen di mit ongerufn zainen vos mener dozike
names the with called are which men this

יח און זיי האָבן אַיַנגעזאַמלט די גאַנצע עדה אין ערשטן
ershtn in eide gantse di aingezamlt hobn zei un
first in assembly whole the gathered have they and

טאָג פֿון צווייטן חודש ; און זיי האָבן אָנגעגעבן זייער
zeyer ongegebn hobn zei un choidesh tsveitn fun tog
their indicated have them and month second of day

mishpekhot, by the bais of their avot, according to the number of the shmot, from twenty years old and upward, one by one. [19] As Hashem commanded Moshe, so he counted them in the midbar of Sinai.

געבורט לויט זייערע משפחות , לויט זייערע
geburt loit zeyere mishpoches zeyere loit zeyere
birth according their families according their

פֿאָטערהײַזער , נאָך דער צאָל פֿון נעמען , פֿון
foterhaizer der noch tsol nemen fun fun
father's household after the number of names from

צוואַנציק יאָר אַלט און העכער , לויט זייערע קעפּ . יט אַזוי
tsvantsik yor alt un hecher , loit zeyere kep . azoi
twenty years old and upward , according their head . just

ווי ה האָט באַפֿוילן משהן , האָט ער זיי געצײלט
vi Hashem hot bafoiln Mosheen , hot er zei getseilt
as Hashem has commanded Moshe , has he them counted

אין מדבר סיני .
in midber Sinai .
in wilderness Sinai .

[20] And the bnei Reuven, Yisroel's bechor, by their toldot, after their mishpekhot, by the bais of their avot, according to the number of the shmot, one by one, every zachar from twenty years old and upward, all that are able-bodied to serve in tzava; [21] Those that were numbered of them, even of the tribe of Reuven, were forty and six thousand and five hundred.

כ און די קינדער פֿון ראובֿן , ישׂרָאֵלס בכור , זייערע
un di kinder fun Reuven , Yisroels bechor , zeyere
and the children of Reuven , Yisroel's firstborn , their

געבורטן לויט זייערע משפּחות , לויט זייערע
geburtn loit zeyere mishpoches , loit zeyere
birth according to their families , according their

פֿאָטערהײַזער , נאָך דער צאָל פֿון נעמען , לויט
foterhaizer der noch tsol nemen fun , loit
father's household after the number of names , according

יעטוועדער קעפּ , פֿון צוואַנציק יאָר אַלט
yetveder kep , fun tsvantsik yor alt
every head , of twenty years old

און העכער , איטלעכער וואָס גייט אַרויס אין חיל – כא זייערע
un hecher , itlecher vos geit arois in cheil – zeyere
and upward , each which goes out in host – their

געצײלטע , פֿון שבֿט ראובֿן , זײַנען געווען זעקס
getseilte , fun sheyvet Reuven , zainen geven zeks
numbered , from tribe Reuven , are having been six

און פֿערציק טויזנט פֿינף הונדערט .
un fertsik toiznt finf hundert .
and forty thousand five hundred .

[22] Of the bnei Shim'on, by their toldot, after their mishpekhot, by the bais of their avot, those that were numbered of them, according to the number of the shmot, one by one, every male from twenty years old and upward, all that were able-bodied to serve in tzava *(army)*; [23] Those that were numbered of them, even of the tribe of Shim'on, were fifty and nine thousand and three hundred.

כב פֿון די קינדער פֿון שמעון , זייערע געבורטן לויט זייערע
fun di kinder fun Shimeon , zeyere geburtn loit zeyere
from the children of Shim'on , their birth according their

משפּחות , לויט זייערע פֿאָטערהײַזער , זײַנע געצײלטע
mishpoches , loit zeyere foterhaizer , zaine getseilte
families , according their father's household , his numbered

נאָך דער צאָל פֿון נעמען , לויט זייערע קעפּ , יעטוועדער
der noch tsol fun nemen , loit zeyere kep , yetveder
after the number of names , according their head , every

מאַנספּאַרשוין פֿון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער , איטלעכער וואָס
mansparshoin fun tsvantsik yor alt un hecher , itlecher vos
male of twenty years old and upward , each which

גייט אַרויס אין חיל – כג זייערע געצײלטע , פֿון שבֿט שמעון , נײַן
geit arois in cheil – zeyere getseilte , fun sheyvet Shimeon , nain
goes out in host – their numbered , from tribe Shim'on , nine

און פֿופֿציק טויזנט און דרײַ הונדערט .
un fuftsik toiznt un drai hundert .
and fifty thousand and three hundred .

כד פֿון די קינדער פֿון גָד , זייערע געבורטן זייערע לויט
zeyere loit geburtn zeyere Gad fun kinder di fun
their according to birth their Gad of children the of

משפּחות , לויט זייערע פֿאָטערהײַזער נאָך דער צאָל
tsol der noch foterhaizer zeyere loit mishpoches
number of the after father's household their according to families

פֿון נעמען , פֿון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער , איטלעכער וואָס גייט
geit vos itlecher hecher un alt yor tsvantsik fun nemen fun
goes which each upward and old years twenty of names of

אַרויס אין חיל – כה זייערע געצײלטע , פֿון שבֿט גָד , פֿינף און פֿערציק
fertsik un finf Gad sheyvet fun getseilte zeyere cheil in arois
forty and five Gad tribe from numbered their host in out

טויזנט און זעקס הונדערט און פֿופֿציק.
fuftsik un hundert zeks un toiznt
fifty and hundred six and a thousand

כו פֿון די קינדער פֿון יהוּדה , זייערע געבורטן זייערע לויט
zeyere loit geburtn zeyere Yehudah fun kinder di fun
their according to birth their Yehudah of children the from

משפּחות , לויט זייערע פֿאָטערהײַזער נאָך דער צאָל
tsol der noch foterhaizer zeyere loit mishpoches
number of the after father's household their according families

פֿון נעמען , פֿון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער , איטלעכער וואָס גייט
geit vos itlecher hecher un alt yor tsvantsik fun nemen fun
goes which each upward and old years twenty from names of

אַרויס אין חיל – כז זייערע געצײלטע , פֿון שבֿט יהוּדה , פֿיר און
un fir Yehudah sheyvet fun getseilte zeyere cheil in arois
and four Yehudah tribe from numbered their host in out

זיבעציק טויזנט און זעקס הונדערט.
zibetsik toiznt un zeks hundert
seventy thousand and six hundred

כח פֿון די קינדער פֿון יִשָּׂשכָר , זייערע געבורטן זייערע לויט
zeyere loit geburtn zeyere Yissachar fun kinder di fun
their according to birth their Yissakhar of children the of

משפּחות , לויט זייערע פֿאָטערהײַזער נאָך דער צאָל
tsol der noch foterhaizer zeyere loit mishpoches
number of the after father's household their according families

פֿון נעמען , פֿון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער , איטלעכער וואָס גייט
geit vos itlecher hecher un alt yor tsvantsik fun nemen fun
goes which each upward and old years twenty from names of

אַרויס אין חיל – כט זייערע געצײלטע , פֿון שבֿט יִשָּׂשכָר , פֿיר און
un fir Yissachar sheyvet fun getseilte zeyere cheil in arois
and four Yissakhar tribe from numbered their host in out

פֿופֿציק טויזנט און פֿיר הונדערט.
fuftsik toiznt un fir hundert
fifty thousand and four hundred

ל פֿון די קינדער פֿון זבֿולון , זייערע געבורטן זייערע לויט
zeyere loit geburtn zeyere Zevulun fun kinder di fun
their according to birth their Zevulun of children the from

משפּחות , לויט זייערע פֿאָטערהײַזער נאָך דער צאָל
tsol der noch foterhaizer zeyere loit mishpoches
number of the after father's household their according families

פֿון נעמען , פֿון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער , איטלעכער וואָס גייט
geit vos itlecher hecher un alt yor tsvantsik fun nemen fun
goes which each upward and old years twenty of names of

[24] Of the bnei Gad, by their toldot, after their mishpekhot, by the bais of their avot, according to the number of the shmot, from twenty years old and upward, all that were able-bodied to serve in tzava; [25] Those that were numbered of them, even of the tribe of Gad, were forty and five thousand six hundred and fifty.

[26] Of the bnei Yehudah, by their toldot, after their mishpekhot, by the bais of their avot, according to the number of the shmot, from twenty years old and upward, all that were able-bodied to serve in tzava *(army)*; [27] Those that were numbered of them, even of the tribe of Yehudah, were threescore and fourteen thousand and six hundred.

[28] Of the bnei Yissakhar, by their toldot, after their mishpekhot, by the bais of their avot, according to the number of the shmot, from twenty years old and upward, all that were able-bodied to serve in tzava *(army)*; [29] Those that were numbered of them, even of the tribe of Yissakhar, were fifty and four thousand and four hundred.

[30] Of the bnei Zevulun, by their toldot, after their mishpekhot, by the bais of their avot, according to the number of the shmot, from twenty years old and upward, all that were able-bodied to serve in tzava

(army); 31 Those that were numbered of them, even of the tribe of Zevulun, were fifty and seven thousand and four hundred.

לא זייערע געציילטע , פֿון שבֿט זבֿולון , זיבן און
un zibn Zevulun sheyvet fun getseilte zeyere cheil in arois
and seven Zevulun tribe of numbered their host in out

פֿופֿציק טויזנט און פֿיר הונדערט.
hundert fir un toiznt fuftsik
hundred four and a thousand fifty

32 Of the bnei Yosef, namely, of the bnei Ephrayim, by their toldot, after their mishpekhot, by the bais of their avot, according to the number of the shmot, from twenty years old and upward, all that were able-bodied to serve in tzava (army); 33 Those that were numbered of them, even of the tribe of Ephrayim, were forty thousand and five hundred.

לב פֿון די קינדער פֿון יוסף : פֿון די קינדער פֿון אפֿרים ,
Efrayim fun kinder di fun Yosef fun kinder di fun
Ephrayim of children the of Yosef of children the from

זייערע געבורטן לויט זייערע משפּחות , לויט זייערע
zeyere loit mishpoches zeyere loit geburtn zeyere
their according families their according birth their

פֿאָטערהײַזער , נאָך דער צאָל פֿון נעמען , פֿון צוואַנציק
tsvantsik fun nemen fun tsol der noch foterhaizer
twenty from names of number of the after father's household

יאָר אַלט און העכער , איטלעכער וואָס גייט אַרויס אין חיל – לג זייערע
zeyere cheil in arois geit vos itlecher hecher un alt yor
their host in out goes which each upward and old years

געציילטע , פֿון שבֿט אפֿרים , פֿערציק טויזנט און פֿינף
finf un toiznt fertsik Efrayim sheyvet fun getseilte
five and a thousand forty Ephrayim tribe from numbered

הונדערט.
hundert
hundred

34 Of the bnei Menasheh, by their toldot, after their mishpekhot, by the bais of their avot, according to the number of the shmot, from twenty years old and upward, all that were able-bodied to serve in tzava (army); 35 Those that were numbered of them, even of the tribe of Menasheh, were thirty and two thousand and two hundred.

לד פֿון די קינדער פֿון מנשה , זייערע געבורטן לויט זייערע
zeyere loit geburtn zeyere Menasheh fun kinder di fun
their according birth their Menasheh of children the from

משפּחות , לויט זייערע פֿאָטערהײַזער , נאָך דער צאָל
tsol der noch foterhaizer zeyere loit mishpoches
number of the after father's household their according families

פֿון נעמען , פֿון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער , איטלעכער וואָס גייט
geit vos itlecher hecher un alt yor tsvantsik fun nemen fun
goes which each upward and old years twenty from names of

אַרויס אין חיל – לה זייערע געציילטע , פֿון שבֿט מנשה , צוויי און
un tsvei Menasheh sheyvet fun getseilte zeyere cheil in arois
and two Menasheh tribe of numbered their host in out

דרײַסיק טויזנט און צוויי הונדערט.
hundert tsvei un toiznt draisik
hundred two and a thousand thirty

36 Of the bnei Binyamin, by their toldot, after their mishpekhot, by the bais of their avot, according to the number of the shmot, from twenty years old and upward, all that were able-bodied to serve in tzava (army); 37 Those that were numbered of them, even of the tribe of Binyamin, were thirty and five thousand and four hundred.

לו פֿון די קינדער פֿון בנימין , זייערע געבורטן לויט זייערע
zeyere loit geburtn zeyere Binyamin fun kinder di fun
their according birth their Binyamin of children the from

משפּחות , לויט זייערע פֿאָטערהײַזער , נאָך דער צאָל
tsol der noch foterhaizer zeyere loit mishpoches
number of the after father's household their according families

פֿון נעמען , פֿון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער , איטלעכער וואָס גייט
geit vos itlecher hecher un alt yor tsvantsik fun nemen fun
goes which each upward and old years twenty from names of

אַרויס אין חיל – לז זייערע געציילטע , פֿון שבֿט בנימין , פֿינף און
un finf Binyamin sheyvet fun getseilte zeyere cheil in arois
and five Binyamin tribe of numbered their host in out

דרײַסיק טויזנט און פֿיר הונדערט.
hundert fir un toiznt draisik
hundred four and a thousand thirty

38 Of the bnei Dan, by their toldot, after their mishpekhot, by the bais of their avot, according to the number of the shmot, from twenty years old and upward, all that were able-bodied to serve in tzava *(army)*; 39 Those that were numbered of them, even of the tribe of Dan, were threescore and two thousand and seven hundred.

לח פ�ון די קינדער פ�ון דָן , זייערע געבורטן לויט
loit geburtn zeyere Dan fun kinder di fun
according birth their Dan of children the from

זייערע משפחות , לויט זייערע פַאָטערהויַזער , נאָך
noch foterhaizer zeyere loit mishpoches zeyere
after father's household their according families their

דער צאָל פ�ון נעמען , פ�ון צוואַנציק יאָר אַלט און
un alt yor tsvantsik fun nemen fun tsol der
and old years twenty from names of number of the

העכער , איטלעכער וואָס גייט אַרויס אין חיל – לט זייערע
zeyere cheil in arois geit vos itlecher hecher
their host in out goes which each upward

געצײלטע , פ�ון שבֵט דָן , צוויי און זעכציק טויזנט
toiznt zechtsik un tsvei Dan sheyvet fun getseilte
a thousand sixty and two Dan tribe from numbered

און זיבן הונדערט.
hundert zibn un
hundred seven and

מ פ�ון די קינדער פ�ון אָשֵר , זייערע געבורטן לויט
loit geburtn zeyere Asher fun kinder di fun
according to birth their Asher of children the from

זייערע משפחות , לויט זייערע פַאָטערהויַזער ,
foterhaizer zeyere loit mishpoches zeyere
father's household their according to families their

נאָך דער צאָל פ�ון נעמען , פ�ון צוואַנציק יאָר אַלט און
un alt yor tsvantsik fun nemen fun tsol der noch
and old years twenty from names of number of the after

העכער , איטלעכער וואָס גייט אַרויס אין חיל – מא זייערע
zeyere cheil in arois geit vos itlecher hecher
their host in out goes which each upward

געצײלטע , פ�ון שבֵט אָשֵר , איין און פערציק טויזנט און
un toiznt fertsik un ein Asher sheyvet fun getseilte
and thousand forty and one Asher tribe from numbered

פינף הונדערט.
hundert finf
hundred five

מב די קינדער פ�ון נַפְתָלי , זייערע געבורטן לויט
loit geburtn zeyere Naftali fun kinder di
according to birth their Naphtali of children the

זייערע משפחות , לויט זייערע פַאָטערהויַזער , נאָך
noch foterhaizer zeyere loit mishpoches zeyere
after father's household their according families their

דער צאָל פ�ון נעמען , פ�ון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער ,
hecher un alt yor tsvantsik fun nemen fun tsol der
upward and old years twenty from names of number the

איטלעכער וואָס גייט אַרויס אין חיל – מג זייערע געצײלטע ,
getseilte zeyere cheil in arois geit vos itlecher
numbered their host in out goes which each

פ�ון שבֵט נַפְתָלי , דריַי און פופציק טויזנט און פיר
fir un toiznt fuftsik un drai Naftali sheyvet fun
four and a thousand fifty and three Naphtali tribe from

הונדערט.
hundert
hundred

42 Of the bnei Naphtali, throughout their toldot, after their mishpekhot, by the bais of their avot, according to the number of the shmot, from twenty years old and upward, all that were able-bodied to serve in tzava; 43 Those that were numbered of them, even of the tribe of Naphtali, were fifty and three thousand and four hundred.

44 These are those that were numbered, which Moshe and Aharon numbered, and the nasiim of Yisroel, being shneym asar men, each one representing the bais of his avot. 45 So were all those that were numbered of the Bnei Yisroel, by the bais of their avot, from twenty years old and upward, all that were able-bodied to serve in tzava b'Yisroel; 46 Even all they that were numbered were six hundred thousand and three thousand and five hundred and fifty. 47 But the Levi'im after the tribe of their avot were not numbered among them.

מד דאָס זײַנען די געצײלטע וואָס משה און אַהרן האָבן
hobn Aharon un Moshe vos getseilte di zainen dos
have Aaron and Moshe which numbered the are this
געצײלט, און די פֿירשטן פֿון יִשְׂרָאֵל; צוועלף מאַן, צו איין
ein tsu man tsvelf Yisroel fun firshtn di un getseilt
one to men twelve Yisroel of chieftains the and counted
מאַן פֿון זײַן פַּאָטערהויז זײַנען זיי געווען .
geven zei zainen foterhoiz zain fun man
having been they are father's household his of a man
מה און אַלע געצײלטע פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל לויט
loit Yisroel fun kinder di fun getseilte ale un
according to Yisroel of children the of numbered all and
זייערע פַּאָטערהײַזער , פֿון צוואַנציק יאָר אַלט און
un alt yor tsvantsik fun foterhaizer zeyere
and old years twenty from father's household their
העכער, איטלעכער וואָס גייט אַרויס אין חיל – אין יִשְׂרָאֵל,
Yisroel in cheil in arois geit vos itlecher hecher
Yisroel in host in out goes which each upward
זײַנען געווען מו אַלע געצײלטע זײַנען געווען
geven zainen getseilte ale geven zainen
having been are numbered all having been are
זעקס מאָל הונדערט טויזנט און דריי טויזנט און פֿינף
finf un toiznt drai un toiznt hundert mol zeks
five and thousand three and thousands hundred time six
הונדערט און פֿופֿציק. מז אָבער די לוִיִים לויט זייער
zeyer loit Leviim di ober fuftsik un hundert
their according to Levites the but fifty and hundred
פַּאָטערשטאַם זײַנען נישט געצײלט געוואָרן צווישן
tsvishn gevorn getseilt nisht zainen fotershtam
among having become counted not are father lineage
זיי .
zei
them

48 For Hashem had spoken unto Moshe saying, 49 Only thou shalt not number the tribe of Levi, neither take the sum of them among the Bnei Yisroel; 50 But thou shalt appoint the Levi'im over the Mishkan HaEdut and over all the vessels thereof, and over all things that belong to it; they shall bear the Mishkan, and all the vessels thereof; and they shall take care of it, and shall encamp round about the Mishkan. 51 And when the Mishkan setteth forward, the Levi'im

מח און ה האָט געזאָגט צו משהן , אַזוי צו זאָגן: מט דעם
dem zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
the say to so Moshe to spoken has Hashem and
שבֶּט לֵוִי אָבער זאָלסטו נישט ציילן , און זייער צאָל
tsol zeyer un tseiln nisht zolstu ober Levi sheyvet
number of their and count not shall you however Levi tribe
זאָלסטו נישט אויפֿנעמען צווישן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל. נ נאָר דו
du nor Yisroel fun kinder di tsvishn oifnemen nisht zolstu
you but Yisroel of children the among take up not shall you
שטעל די לוִיִים איבער דעם מישכּן פֿון צייגנים , און איבער אַלע
ale iber un tseignim fun mishkn dem iber Leviim di shtel
all over and Testimony of Tabernacle the over Levites the set
זײַנע כּלים , און איבער אַלץ וואָס געהערט צו אים; זיי זאָלן טראָגן
trogn zoln zei im tsu gehert vos alts iber un keilim zaine
bear shall they it to belongs which all that over and utensils its
דעם מישכּן , און אַלע זײַנע כּלים , און זיי זאָלן אים באַדינען;
badinen im zoln zei un keilim zaine ale un mishkn dem
minister it shall they and utensils its all and Tabernacle the
און רונד אַרום דעם מישכּן זאָלן זיי לאַגערן. נא און ביים
baim un lagern zei zoln mishkn dem arum rund un
at and encamp they shall Tabernacle the round around and

צִיְעִן פֹּון מישכּן זאָלן אים די לְוִיִּם אַראָפּנעמען, אוּן בּיִם
baim un aropnemen Leviim di im zoln mishkn fun tsien
at and take down Levites the it shall Tabernacle of journeys

רוּען פֹּון מישכּן זאָלן אים די לְוִיִּם אויפֿשטעלן, אוּן דער פֿרעמדער
fremder der un oifshteln Leviim di im zoln mishkn fun ruen
foreigner the and raise up Levites the it shall Tabernacle of rest

וואָס געגענט זאָל געטייט ווערן . נב אוּן די קינדער פֹּון
fun kinder di un vern geteit zol genent vos
of children the and become caused to die shall comes near which

יִשְׂרָאֵל זאָלן לאַגערן איטלעכער אין זײַן לאַגער, אוּן איטלעכער בּיַ זײַן
zain bai itlecher un lager zain in itlecher lagern zoln Yisroel
his by each and camp his in each encamp shall Yisroel

פֿאָן , לויט זייערע מחנות . נג אוּן די לְוִיִּם זאָלן לאַגערן
lagern zoln Leviim di un machnus zeyere loit fon
encamp shall Levites the and legions their according to standard

רונד אַרום דעם משכּן פֹּון צייגנים , כּדי עס זאָל נישט
nisht zol es kedei tseignim fun mishkn dem arum rund
not shall it so that Testimony of Tabernacle the round around

זײַן אַ צאָרן אויף דער עדה פֹּון די קינדער פֹּון יִשְׂרָאֵל. אוּן די
di un Yisroel fun kinder di fun eide der oif tsorn a zain
the and Yisroel of children the of assembly the on anger a be

לְוִיִּם זאָלן היטן די היטונג פֹּון דעם משכּן פֹּון עדות .
eides fun mishkn dem fun hitung di hitn zoln Leviim
testimony of Tabernacle the of charge the keep shall Levites

נד אוּן די קינדער פֹּון יִשְׂרָאֵל האָבן אַזוי געטאָן; אַזוי ווי
vi azoi geton azoi hobn Yisroel fun kinder di un
as so done so have Yisroel of children the and

אַלץ וואָס ה האָט באַפֿוילן משהן , אַזוי האָבן
hobn azoi Mosheen bafoiln hot Hashem vos alts
have so Moshe commanded has Hashem which all that

זיי געטאָן.
geton zei
done them

shall take it down; and when the Mishkan is to be pitched, the Levi'im shall set it up; and the zar that cometh nigh shall be put to death. [52] And the Bnei Yisroel shall pitch their tents, every man by his own machaneh, and every man by his own degel, throughout their tzva'ot. [53] But the Levi'im shall encamp around the Mishkan HaEdut, that there be no ketzef fall upon the Adat Bnei Yisroel; and the Levi'im shall be shomer mishmeret of the Mishkan HaEdut.

[54] And the Bnei Yisroel did according to all that Hashem commanded Moshe, so did they.

ב אוּן ה האָט גערעדט צו משהן אוּן צו
tsu un Mosheen tsu geredt hot Hashem un
to and Moshe to spoken has Hashem and

אַהרֹנען , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Aharonen
say to so Aaron

2 And Hashem spoke unto Moshe and unto Aharon, saying,

ב איטלעכער בּיַ זײַן פֹּאָן , לויט די צייכנס פֹּון זייערע
zeyere fun tseichns di loit fon zain bai itlecher
their of ensigns the according to standard his by each

פֹּאָטערהײַזער , זאָלן לאַגערן פֹּון יִשְׂרָאֵל; אַקעגנאיבער
akegniber Yisroel fun kinder di lagern zoln foterhaizer
distance Yisroel of children the encamp shall father's household

רונד אַרום דעם אוֹהל-מוֹעד זאָלן זיי לאַגערן . ג אוּן די
di un lagern zei zoln ohel-moed dem arum rund
the and encamp they shall Tent of Meeting the round around

וואָס אַין לאַגערן מזרח צו זונאויפֿגאַנג זאָלן זײַן : די פֹּאָן
fon di zain zoln zunoifgang tsu mizrech in lagern vos
standard the be shall sunrise to east in encamp that which

פֹּון דעם לאַגער פֹּון יהוּדה לויט זייערע מחנות , מיט דעם
dem mit machnus zeyere loit Yehudah fun lager dem fun
the with legions their according Yehudah of camp the of

[2] The Bnei Yisroel shall encamp, each man under his own degel, with the otot of the bais of their avot; some distance from it, around the Ohel Mo'ed must they encamp. [3] And on the east side toward the rising of the sun shall they of the degel of the machaneh of Yehudah encamp by their tzvaos: and Nachshon ben Amminadav shall be Nasi of

the Bnei Yehudah. [4] And his tz'va, and those that were numbered of them, were threescore and fourteen thousand and six hundred. [5] And those that do encamp next unto him shall be the tribe of Yissakhar; and Netanel ben Tzuar shall be Nasi of the Bnei Yissakhar. [6] And his tz'va, and those that were numbered thereof, were fifty and four thousand and four hundred. [7] Then the tribe of Zevulun; and Eliav ben Chelon shall be Nasi of the Bnei Zevulun. [8] And his tz'va, and those that were numbered thereof, were fifty and seven thousand and four hundred. [9] All that were numbered in the machaneh of Yehudah were an hundred thousand and fourscore thousand and six thousand and four hundred, by their tzvaos. These shall set forth first.

[10] On the south side shall be the degel of the machaneh of Reuven according to their tzvaos: and the Nasi of the Bnei Reuven shall be Elitzur ben Shede'ur. [11] And his tz'va *(host)*, and those that were numbered thereof, were forty and six thousand and five hundred. [12] And those which encamp by him shall be the tribe of Shim'on; and the Nasi of the Bnei Shim'on shall be Shelumiel ben Tzurishaddai. [13] And his tz'va, and those that were numbered of them, were fifty and

פִּרְשט פֿון די קינדער פֿון יהוּדה , נַחשׁון דעם זון פֿון
fun zun dem Nachshon Yehudah fun kinder di fun firsht
of son the Nachshon Yehudah of children the of chieftain

עַמִּינָדָבן , [ד] און זײַן חיל – זייערע געצײלטע , פֿיר און זיבעציק
zibetsik un fir getseilte zeyere cheil zain un Amminadavn
seventy and four numbered their host his and Aminadav

טויזנט און זעקס הונדערט. [ה] און די וואָס לאַגערן לעבן אים:
im lebn lagern vos di un hundert zeks un toiznt
him near encamp that which the and hundred six and a thousand

שבֵּט יִשָּׂשכָר , מיט דעם פֿירשט פֿון די קינדער פֿון יִשָּׂשכָר ,
Yissachar fun kinder di fun firsht dem mit Yissachar sheyvet
Yissakhar of children the of chieftain the with Yissakhar tribe

נתַנאֵל דעם זון פֿון צוּעַר , [ו] און זײַן חיל – זײַנע געצײלטע , פֿיר
fir getseilte zaine cheil zain un Tsuarn fun zun dem Netanel
four numbered his host his and Tzuar of son the Netanel

און פֿופֿציק טויזנט און פֿיר הונדערט; [ז] שבֵּט זבֻלון , מיט דעם
dem mit Zevulun sheyvet hundert fir un toiznt fuftsik un
the with Zevulun tribe hundred four and a thousand fifty and

פֿירשט פֿון די קינדער פֿון זבֻלון , אֱליאָבְ דעם זון פֿון חֵלוֹנען ,
Chelonen fun zun dem Eliav Zevulun fun kinder di fun firsht
Chelon of son the Eliav Zevulun of children the of chieftain

[ח] און זײַן חיל – זײַנע געצײלטע , זיבן און פֿופֿציק טויזנט און פֿיר
fir un toiznt fuftsik un zibn getseilte zaine cheil zain un
four and a thousand fifty and seven numbered his host his and

הונדערט. [ט] אַלע געצײלטע פֿון דעם לאַגער פֿון יהוּדה : הונדערט און
un hundert Yehudah fun lager dem fun getseilte ale hundert
and hundred Yehudah of camp the from numbered all hundred

אַכציק טויזנט און זעקס טויזנט און פֿיר הונדערט, לויט
loit hundert fir un toiznt zeks un toiznt achtsik
according hundred four and a thousand six and a thousand eighty

זייערע מחנות . זיי זאָלן צִיען צוערשט.
tsuersht tsien zoln zei machnus zeyere
first to set out shall they legions their

[י] די פֿאָן פֿון דעם לאַגער פֿון ראובֵן זאָל זײַן צו דָרום ,
dorem tsu zain zol Reuven fun lager dem fun fon di
south to be shall Reuven of camp the of standard the

לויט זייערע מחנות , מיט דעם פֿירשט פֿון די קינדער
kinder di fun firsht dem mit machnus zeyere loit
children the of chieftain the with legions their according to

פֿון ראובֵן , אֱליצור דעם זון פֿון שדֵיאורן , [יא] און זײַן חיל –
cheil zain un Shedeurn fun zun dem Elitsur Reuven fun
host his and Shede'ur of son the Elitzur Reuven of

זײַנע געצײלטע , זעקס און פֿערציק טויזנט און פֿינף הונדערט.
hundert finf un toiznt fertsik un zeks getseilte zaine
hundred five and a thousand forty and six numbered his

[יב] און די וואָס לאַגערן לעבן אים: שבֵּט שמעון , מיט
mit Shimeon sheyvet im lebn lagern vos di un
with Shim'on tribe him near encamp that which the and

דעם פֿירשט פֿון די קינדער פֿון שמעון , שלומיאֵל דעם זון
zun dem Shelumiel Shimeon fun kinder di fun firsht dem
son the Shelumiel Shim'on of children the of chieftain the

פֿון צורישַדָּין , [יג] און זײַן חיל – זייערע געצײלטע , נײַן און
un nain getseilte zeyere cheil zain un Tsurishaddaien fun
and nine numbered their host his and Tsurishaddai of

nine thousand and three hundred. 14 Then the tribe of Gad; and the Nasi of the Bnei Gad shall be Elyasaph ben Re'uel. 15 And his tz'va, and those that were numbered of them, were forty and five thousand and six hundred and fifty.

16 All that were numbered in the machaneh of Reuven were an hundred thousand and fifty and one thousand and four hundred and fifty, by their tzvaos. And they shall set forth in the second rank.

17 Then the Ohel Mo'ed shall set forward with the machaneh of the Levi'im in the midst of the machaneh; as they encamp, so shall they set forward, every man in his place by their degel.

18 On the west side shall be the degel of the machaneh of Ephrayim according to their tzvaos; and the Nasi of the Bnei Ephrayim shall be Elishama ben Ammihud. 19 And his tz'va, and those that were numbered of them, were forty thousand and five hundred. 20 And by him shall be the tribe of Menasheh; and the Nasi of the Bnei Menasheh shall be Gamli'el ben Pedahtzur. 21 And his

פֿופּציק טויזנט און דריי הונדערט; ד און שבֿט גָד , מיט דעם
dem mit Gad sheyvet un hundert drai un toiznt fuftsik
the with Gad tribe and hundred three and thousand fifty

פֿירשט פֿון די קינדער פֿון גָד , אֶליָסָף דעם זון פֿון רְעואֵלן,
Reueln fun zun dem ElyaSaf Gad fun kinder di fun firsht
Reuel of son the Elyasaph Gad of children the of chieftain

ט ון זײַן חיל – זייערע געצײלטע , פֿינף און פֿערציק טויזנט
toiznt fertsik un finf getseilte zeyere cheil zain un
a thousand forty and five numbered their host his and

און זעקס הונדערט און פֿופּציק.
fuftsik un hundert zeks un
fifty and hundred six and

טז אַלע געצײלטע פֿון דעם לאַגער פֿון ראובֿן , הונדערט
hundert Reuven fun lager dem fun getseilte ale
hundred Reuven of camp the of numbered all

טויזנט און פֿיר הונדערט פֿופּציק טויזנט און אײן און טויזנט
hundert fir un toiznt fuftsik un ein un toiznt
hundred four and a thousand fifty and one and a thousand

און פֿופּציק, לויט זייערע מחנות . און זיי זאָלן
zoln zei un machnus zeyere loit fuftsik un
shall they and legions their according to fifty and

צײַען די צווייטע.
tsveite di tsien
second the to set out

יז און דער אוֹהל-מוֹעד , דער לאַגער פֿון די לְוִיִים ,
Leviim di fun lager der ohel-moed der un
Levites the of camp the Tent of Meeting the and

זאָל צײַען אין מיטן פֿון די לאַגערן; אַזוי ווי זיי רוען,
ruen zei vi azoi lagern di fun mitn in tsien zol
rest they as so camp the of midst of in to set out shall

אַזוי זאָלן זיי צײַען ; איטלעכער אויף זײַן אָרט לויט
loit ort zain oif itlecher tsien zei zoln azoi
according place his on each to set out they shall so

זייערע פֿאָנעס .
fones zeyere
standards their

יח די פֿאָן פֿון דעם לאַגער פֿון אפֿרים לויט
loit Efrayim fun lager dem fun fon di
according to Ephrayim of camp the of standard the

זייער מחנות זאָל זײַן צו מערבֿ , מיט דעם פֿירשט פֿון
fun firsht dem mit mayrev tsu zain zol machnus zeyer
of chieftain the with west to be shall legions their

די קינדער פֿון אפֿרים , אֱלִישָׁמָע דעם זון פֿון עַמיהוד ,
Ammihudn fun zun dem Elishama Efrayim fun kinder di
Ammihud of son the Elishama Ephrayim of children the

יט און זײַן חיל – זייערע געצײלטע , פֿערציק טויזנט און
un toiznt fertsik getseilte zeyere cheil zain un
and thousand forty numbered their host his and

כ פֿינף הונדערט. און לעבן אים שבֿט מנַשֶׁה , מיט דעם
dem mit Menasheh sheyvet im lebn un hundert finf
the with Menasheh tribe him near and hundred five

פֿירשט פֿון די קינדער פֿון מנַשֶׁה , גַמליאֵל דעם זון
zun dem Gamliel Menasheh fun kinder di fun firsht
son the Gamli'el Menasheh of children the of chieftain

tz'va, and those that were numbered of them, were thirty and two thousand and two hundred. 22 Then the tribe of Binyamin; and the Nasi of the Bnei Binyamin shall be Avidan ben Gideoni. 23 And his tz'va, and those that were numbered of them, were thirty and five thousand and four hundred. 24 All that were numbered of the machaneh of Ephrayim were an hundred thousand and eight thousand and an hundred, by their tzvaos. And they shall go forward in the third rank.

25 The degel of the machaneh of Dan shall be on the north side by their tzvaos; and the Nasi of the Bnei Dan shall be Achi'ezer ben Ammishaddai. 26 And his tz'va, and those that were numbered of them, were threescore and two thousand and seven hundred. 27 And those that encamp by him shall be the tribe of Asher; and the Nasi of the Bnei Asher shall be Pagiel ben Okhran. 28 And his tz'va, and those that were numbered of them, were forty and one thousand and five hundred. 29 Then the tribe of Naphtali; and the Nasi of the Bnei Naphtali shall be Achira ben Enan. 30 And his tz'va, and those that were numbered of them, were

פּוֹן פְּדָהצוּרן , כא און זײַן חיל – זײערע געצײלטע , צוויי און
un tsvei getseilte zeyere cheil zain un Pedahtsurn fun
and two numbered their host his and Pedahtzur of

דריַסיק טויזנט און צוויי הונדערט; כב און שבֿט בנימין ,
Binyamin sheyvet un hundert tsvei un toiznt draisik
Binyamin tribe and hundred two and thousand thirty

מיט דעם פֿירשט פּוֹן די קינדער פּוֹן בנימין , אֲבִידָן דעם
dem Avidan Binyamin fun kinder di fun firsht dem mit
the Avidan Binyamin of children the of chieftain the with

זון פּוֹן גדעונין , כג און זײַן חיל – זײערע געצײלטע , פֿינף
finf getseilte zeyere cheil zain un Gideonin fun zun
five numbered their host his and Gideoni of son

און דריַסיק טויזנט און פֿיר הונדערט. כד אַלע געצײלטע
getseilte ale hundert fir un toiznt draisik un
numbered all hundred four and a thousand thirty and

פּוֹן דעם לאַגער פּוֹן אפֿרים , הונדערט טויזנט און אַכט
acht un toiznt hundert Efrayim fun lager dem fun
eight and thousand hundred Ephrayim of camp the of

טויזנט און הונדערט, לויט זײערע מחנות . און זיי
zei un machnus zeyere loit hundert un toiznt
they and legions their according hundred and thousand

זאָלן צִיִען די דריטע.
drite di tsien zoln
third the to set out shall

כה די פֿאָן פּוֹן דעם לאַגער פּוֹן דָן זאָל זײַן צו צפֿון ,
tsofn tsu zain zol Dan fun lager dem fun fon di
north to be shall Dan of camp the of standard the

לויט זײערע מחנות , מיט דעם פֿירשט פּוֹן די קינדער
kinder di fun firsht dem mit machnus zeyere loit
children the of chieftain the with legions their according

פּוֹן דָן , אֲחִיעֶזֶר דעם זון פּוֹן עַמִישַׁדָּי , כו און זײַן
zain un Ammishaddain fun zun dem Achiezer Dan fun
his and Ammishaddai of son the Achi'ezer Dan of

חיל – זײערע געצײלטע , צוויי און זעכציק טויזנט און
un toiznt zechtsik un tsvei getseilte zeyere cheil
and thousand sixty and two numbered their host

זיבן הונדערט. כז און די וואָס לאַגערן לעבן אים: שבֿט
sheyvet im lebn lagern vos di un hundert zibn
tribe him near encamp which the and hundred seven

אָשֵׁר , מיט דעם פֿירשט פּוֹן די קינדער פּוֹן אָשֵׁר , פַּגעִיאֵל
Pagiel Asher fun kinder di fun firsht dem mit Asher
Pagiel Asher of children the of chieftain the with Asher

דעם זון פּוֹן עָכרָנען , כח און זײַן חיל – זײערע געצײלטע ,
getseilte zeyere cheil zain un Ochranen fun zun dem
numbered their host his and Okhran of son the

איין און פֿערציק טויזנט און פֿינף הונדערט; כט און שבֿט
sheyvet un hundert finf un toiznt fertsik un ein
tribe and hundred five and thousand forty and one

נַפתָּלי , מיט דעם פֿירשט פּוֹן די קינדער פּוֹן נַפתָּלי ,
Naftali fun kinder di fun firsht dem mit Naftali
Naphtali of children the of chieftain the with Naphtali

אַחירַע דעם זון פּוֹן עֵינָנען , ל און זײַן חיל – זײערע
zeyere cheil zain un Enanen fun zun dem Achira
their host his and Enan of son the Achira

fifty and three thousand and four hundred. 31 All they that were numbered in the machaneh of Dan were an hundred thousand and fifty and seven thousand and six hundred. They shall break camp last with their degel.

32 These are those which were numbered of the Bnei Yisroel by the bais of their avot; all those that were numbered of the machanot by their hosts were six hundred thousand and three thousand and five hundred and fifty. 33 But the Levi'im were not counted with the Bnei Yisroel; as Hashem commanded Moshe.

34 And the Bnei Yisroel did according to all that Hashem commanded Moshe; so they encamped by the degelim *(standards, banners)* of them, and so they set forward, every one after their mishpekhot, according to the bais of their avot.

3 These also are the toldot of Aharon and Moshe in the yom that Hashem spoke with

געציילטע , דריי און פֿופּציק טויזנט און פֿיר הונדערט.
hundert fir un toiznt fuftsik un drai getseilte
hundred four and thousand fifty and three numbered

לא אַלע געציילטע פֿון דעם לאַגער פֿון דָן , הונדערט טויזנט
toiznt hundert Dan fun lager dem fun getseilte ale
thousand hundred Dan of camp the of numbered all

און זיבן און פֿופּציק טויזנט און זעקס הונדערט. זיי זאָלן
zoln zei hundert zeks un toiznt fuftsik un zibn un
shall they hundred six and thousand fifty and seven and

צייַן צולעצט לויט זייערע פּאָנעס .
fones zeyere loit tsuletst tsien
standards their according to last to set out

לב דאָס זיַינען די געציילטע פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל,
Yisroel fun kinder di fun getseilte di zainen dos
Yisroel of children the of numbered the are these

לויט זייערע פּאָטערהײַזער ; אַלע געציילטע פֿון
fun getseilte ale foterhaizer zeyere loit
of numbered all father's household their according to

די לאַגערן, לויט זייערע מחנות , זיַינען געווען
geven zainen machnus zeyere loit lagern di
having been are legions their according camps the

זעקס מאָל הונדערט טויזנט און דריי טויזנט און פֿינף
finf un toiznt drai un toiznt hundert mol zeks
five and thousand three and a thousand hundred time six

הונדערט און פֿופּציק. לג אָבער די לְוִיִים זיַינען נישט געציילט
getseilt nisht zainen Leviim di ober fuftsik un hundert
counted not are Levites the but fifty and hundred

געווואָרן צווישן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל; אַזוי ווי
vi azoi Yisroel fun kinder di tsvishn gevorn
as so Yisroel of children the among having become

ה האָט באַפֿוילן משהן .
Mosheen bafoiln hot Hashem
Moshe commanded has Hashem

לד און די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל האָבן געטאָן אַזוי ווי אַלץ
alts vi azoi geton hobn Yisroel fun kinder di un
all that as so done have Yisroel of children the and

ווָאס ה האָט באַפֿוילן משהן ; אַזוי האָבן זיי
zei hobn azoi Mosheen bafoiln hot Hashem vos
them have thus Moshe commanded has Hashem which

געלאגערט לויט זייערע פּאָנעס , און אַזוי האָבן זיי
zei hobn azoi un fones zeyere loit gerut
they have so and standards their according to rested

געצויגן , איטלעכער לויט זיַינע משפּחות , בייַ זיַין
zain bai mishpoches zaine loit itlecher getsoign
his by families his according each moved out

פּאָטערהויז .
foterhoiz
father's household

ג און דאָס זיַינען די געבורטן פֿון אַהרֹנען און פֿון
fun un Aharonen fun geburtn di zainen dos un
of and Aaron of birth the are these and

משהן , ווען ה האָט גערעדט מיט משהן
Mosheen mit geredt hot Hashem ven Mosheen
Moshe with spoken has Hashem when Moshe

Moshe in Mt. Sinai.
2 And these are the shmot of the Bnei Aharon: Nadav the bechor, and Avihu, El'azar, and Itamar.
3 These are the shmot of the Bnei Aharon, the kohanim hameshuchim whose hand he filled to be kohen. 4 And Nadav and Avihu died before Hashem, when they offered eish zarah *(unauthorized fire)* before Hashem, in the midbar of Sinai, and they had no children; and El'azar and Itamar ministered in the kohen's office in the sight of Aharon their av.

5 And Hashem spoke unto Moshe, saying,
6 Bring the tribe of Levi near, and present them before Aharon HaKohen, that they may minister unto him. 7 And they shall be shomer mishmeret for him and for the mishmeret kol HaEdah before the Ohel Mo'ed, to do avodat HaMishkan.

8 And they shall be shomer mishmeret over kol klei Ohel Mo'ed for the Bnei Yisroel, doing the

אויפֿן באַרג סיני . ב און דאָס זיינען די נעמען פֿון
fun nemen di zainen dos un Sinai barg oifn
of names the are these and Sinai mount on

אַהרֹנס זין : דער בכור נָדָב , און אֲבִיהוּא, אֶלְעָזָר ,
Elazar Avihu un Nadav bechor der zin Aharons
El'azar Avihu and Nadav firstborn the sons Aaron's

און איתָמָר. ג דאָס זיינען די נעמען פֿון אַהרֹנס זין ,
zin Aharons fun nemen di zainen dos Itamar un
sons Aaron's of names the are these Itamar and

די געזאַלבטע כּהנים וואָס מע האָט דערפֿילט זייער
zeyer derfilt hot me vos koyanim gezalbte di
their filled has one which kohanim anointed the

האַנט צו טאָן די כּהונה . ד און נָדָב און אֲבִיהוּא
Avihu un Nadav un kehune di ton tsu hant
Avihu and Nadav and priesthood the do to hand

זיינען געשטאָרבן פֿאַר ה ווען זיי האָבן געבראַכט
gebracht hobn zei ven Hashem far geshtorbn zainen
brought have they when Hashem before died are

פֿרעמד פֿייַער פֿאַר ה , אין מדבר סיני , און
un Sinai midber in Hashem far faier fremd
and Sinai wilderness of in Hashem before fire strange

קיין קינדער האָבן זיי נישט געהאַט ; און אֶלְעָזָר און
un Elazar un gehat nisht zei hobn kinder kein
and El'azar and have had not they have children any

איתָמָר זיינען געווואָרן כּהנים לעבן זייער פֿאָטער
foter zeyer lebn koyanim gevorn zainen Itamar
father their life kohanim having become are Itamar

אַהרֹנען .
Aharonen
Aaron

ה און ה האָט געערעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
say to so Moshe to spoken has Hashem and

ו מאַך גענענען דעם שבֶט לֵוִי , און זאָלסט אים
im zolst un Levi sheyvet dem genenen mach
it you(SG) must and Levi tribe the approach make

שטעלן פֿאַר אַהרֹן דעם כֹּהן , און זיי זאָלן אים
im zoln zei un koyen dem Aharon far shteln
him shall they and kohen the Aaron before set

באַדינען. ז און זיי זאָלן היטן זײַן היטונג און די היטונג
hitung di un hitung zain hitn zoln zei un badinen
charge the and charge his keep shall they and minister

פֿון דער גאַנצער עדה פֿאַרן אוֹהל-מוֹעד , צו
tsu ohel-moed faran eide gantser der fun
to Tent of Meeting for the assembly whole the of

דינען דעם דינסט פֿון מישכּן .
mishkn fun dinst dem dinen
Tabernacle of serves the one serve

ח און זיי זאָלן היטן אַלע כּלים פֿון אוֹהל-מוֹעד ,
ohel-moed fun keilim ale hitn zoln zei un
Tent of Meeting of utensils all keep shall they and

און די היטונג פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, צו דינען
dinen tsu Yisroel fun kinder di fun hitung di un
serve to Yisroel of children the of charge the and

avodat HaMishkan.
9 And thou shalt give the Levi'im unto Aharon and to his banim; they are wholly given unto him from among the Bnei Yisroel.
10 And thou shalt appoint Aharon and his banim; they shall be shomer to watch over their kehunah; the zar that encroach shall be put to death.

11 And Hashem spoke unto Moshe, saying, 12 And I, hinei, I have taken the Levi'im from among the Bnei Yisroel instead of all the bechor that openeth the womb among the Bnei Yisroel; therefore the Levi'im shall be Mine; 13 Because all the bechor are Mine; for on the yom that I struck down all the bechor in Eretz Mitzrayim I set apart as kodesh unto Me all the bechor in Yisroel, both man and beast: Mine shall they be: I am Hashem.

14 And Hashem spoke unto Moshe in the midbar of Sinai, saying,

דעם דינסט פֿון מישכּן . ט זאָלסט געבן די
di gebn zolst mishkn fun dinst dem
the give you(SG) must Tabernacle of serves the one

לְוִיִּם צו אַהרֹנען און צו זײַנע זין ; אָפּגעגעבן זײַנען
zainen opgegebn zin zaine tsu un Aharonen tsu Leviim
are given back sons his to and Aaron to Levites

זיי אָפּגעגעבן צו אים פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל.
Yisroel fun kinder di fun im tsu opgegebn zei
Yisroel of children the of him to given back they

י און אַהרֹנען און זײַנע זין זאָלסטו באַפֿעלן , זיי
zei bafeln zolstu zin zaine un Aharonen un
they command shall you sons his and Aaron and

זאָלן היטן זייער כּהונה , און דער פֿרעמדער וואָס
vos fremder der un kehune zeyer hitn zoln
which foreigner the and priesthood their keep shall

געטייט וועלן . געטייט זאָל
vern geteit zol genent
become caused to die shall comes near

יא און ה האָט געריעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
say to so Moshe to spoken has Hashem and

יב און איך, זע , האָב גענומען די לְוִיִּם פֿון צווישן
tsvishn fun Leviim di genumen hob ze ich un
among from Levites the taken have behold I and

די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל אַנשטאָט איטלעכן בכוֹר
bechor itlechn anshtot Yisroel fun kinder di
firstborn each in place of Yisroel of children the

וואָס עפֿנט דעם טראַכט צווישן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל;
Yisroel fun kinder di tsvishn tracht dem efent vos
Yisroel of children the among womb the opens which

יג וואָרעם צו מיר און די לְוִיִּם זאָלן געהערן צו מיר.
mir tsu vorem mir tsu gehern zoln Leviim di un
me to for me to belong shall Levites the and

געהערט איטלעכער בכוֹר ; אין דעם טאָג וואָס איך האָב
hob ich vos tog dem in bechor itlecher gehert
have I which day the in firstborn each belongs

דערשלאָגן איטלעכן בכוֹר אין לאַנד מִצרַיִם האָב איך
ich hob Mitsrayim land in bechor itlechn dershlogn
I have Egypt land in firstborn each kill

געהייליקט צו מיר איטלעכן בכוֹר אין יִשְׂרָאֵל, פֿון אַ
a fun Yisroel in bechor itlechn mir tsu geheilikt
a of Yisroel in firstborn each me to consecrated

מענטשן ביז אַ בהמה . צו מיר זאָלן זיי געהערן: איך
ich gehern zei zoln mir tsu beheime a biz mentshn
I belong they shall me to livestock a unto man

בין ה .
Hashem bin
Hashem am

יד און ה האָט געריעדט צו משהן אין
in Mosheen tsu geredt hot Hashem un
in Moshe to spoken has Hashem and

מדבר סיני , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Sinai midber
say to so Sinai wilderness of

15 Count the Bnei Levi by the bais of their avot, by their mishpekhot; every zachar from a month old and upward shalt thou number them.

טו צייל די קינדער פֿון לֵוִי לויט זייערע
zeyere loit Levi fun kinder di tseil
their according to Levi of children the count

פַֿאָטערהײַזער , לויט זייערע משפּחות ;
mishpoches zeyere loit foterhaizer
families their according to father's household

איטלעכן מאַנספּאַרשוין פֿון אַ חודש און העכער
hecher un alt choidesh a fun mansparshoin itlechn
upward and old month a from male each

זאָלסטו זיי ציילן .
tseiln zei zolstu
count them shall you

16 And Moshe numbered them according to the command of Hashem, as he had been commanded.

טז און משה האָט זיי געציילט לויט דעם מויל
moil dem loit getseilt zei hot Moshe un
mouth the according counted them has Moshe and

פֿון ה , אַזוי ווי ער איז באַפֿוילן געוואָרן .
gevorn bafoiln iz er vi azoi Hashem fun
having become commanded is he as so Hashem of

17 And these were the Bnei Levi by their shmot: Gershon, Kehat, and Merari.

יז און דאָס זײַנען געווען די זין פֿון לֵוִי מיט
mit Levin fun zin di geven zainen dos un
with Levi of sons the having been are these and

יח און מְרָרי . און קְהָת , און גֵּרשׁוֹן : זייערע נעמען
un Merari un Kohat un Gershon nemen zeyere
and Merari and Kohat and Gershon names their

18 And these are the shmot of the Bnei Gershon by their mishpekhot: Livni, and Shime'i.

דאָס זײַנען די נעמען פֿון די זין פֿון גֵּרשׁוֹנען
Gershonen fun zin di fun nemen di zainen dos
Gershon of sons the of names the are these

לויט זייערע משפּחות : לִבְני , און שִׁמְעִי .
Shimei un Livni mishpoches zeyere loit
Shime'i and Livni families their according

19 And the Bnei Kehat by their mishpekhot: Amram, Yitzhar, Chevron, and Uzziel.

יט און די זין פֿון קְהָתן לויט זייערע משפּחות :
mishpoches zeyere loit Kohatn fun zin di un
families their according Kehat of sons the and

עַמְרָם , און יִצְהָר , חֶבְרוֹן , און עוזיאֵל. כ און די זין
zin di un Uziel un Chevron Yitshar un Amram
sons the and Uzziel and Chevron Yitzhar and Amram

20 And the Bnei Merari by their mishpekhot: Machli and Mushi. These are the mishpekhot of the Levi'im according to the bais of their avot.

פֿון מְרָרין לויט זייערע משפּחות : מַחלי , און
un Machli mishpoches zeyere loit Merarien fun
and Machli families their according Merari of

מושי . דאָס זײַנען די משפּחות פֿון לֵוִי לויט
loit Levi fun mishpoches di zainen dos Mushi
according Levi of families the are these Mushi

זייערע פַֿאָטערהײַזער .
foterhaizer zeyere
father's household their

21 To Gershon belonged the mishpakhat of the Livni and the mishpakhat of the Shime'i: these are the mishpekhot of the Gershoni. 22 Those that were numbered of them, according to the number

כא פֿון גֵּרשׁוֹנען די משפּחה פֿון די לִבְנים , און די
di un Livnim di fun mishpoche di Gershonen fun
the and Livni the of family the Gershon of

משפּחה פֿון די שִׁמְעִים ; דאָס זײַנען די משפּחות פֿון
fun mishpoches di zainen dos Shamaim di fun mishpoche
of families the are these Shime'i the of family

כב זייערע געציילטע לויט דער צאָל . די גֵּרשׁונים
tsol der loit getseilte zeyere Gershonim di
number of the according to numbered their Gershoni the

of kol zachar *(all the males)*, from a month old and upward, even those that were numbered of them were seven thousand and five hundred. [23] The mishpekhot of the Gershoni shall encamp behind the Mishkan westward. [24] And the Nasi of the bais av of the Gershoni shall be Elyasaph ben Lael. [25] And the mishmeret of the Bnei Gershon in the Ohel Mo'ed is as follows: the Mishkan, and the Ohel, the covering thereof, and the curtain at the entrance of the Ohel Mo'ed, [26] And the curtains of the khatzer, and the curtain for the entrance of the khatzer, which is around the Mishkan, and around the mizbe'ach; and the cords of it for kol avodah thereof.

[27] And to Kehat belonged the mishpakhat of the Amrami, and the mishpakhat of the Yitzhari, and the mishpakhat of the Chevroni, and the mishpakhat of the Uzzieli: these are the mishpekhot of the Kehati. [28] In the number of all the zachar, from a month old and upward, were eight thousand and six hundred, shomrei mishmeret haKodesh. [29] The mishpekhot of the Bnei Kehat shall encamp

פֿון אַלע מאַנספּאַרשוינען פֿון אַ חודש און העכער –
hecher un alt choidesh a fun mansparshoinen ale fun
upward and old month a from males all of

זייערע געצײלטע זײַנען געווען זיבן טויזנט און פֿינף
finf un toiznt zibn geven zainen getseilte zeyere
five and thousand seven having been are numbered their

הונדערט. כג די משפּחות פֿון די גֵּרשונים האָבן געלאַגערט
gelagert hobn Gershonim di fun mishpoches di hundert
encamped have Gershoni the of families the hundred

הינטער דעם מישכּן צו מערבֿ . כד און דער פֿירשט פֿון דעם
dem fun firsht der un mayrev tsu mishkn dem hinter
the of chieftain the and west to Tabernacle the behind

פֿאָטערהויז פֿון די גֵּרשונים איז געווען אֶלְיָסָף
ElyaSaf geven iz Gershonim di fun foterhoiz
Elyasaph having been is Gershoni the of father's household

דער זון פֿון לָאֵדן. כה און די היטונג פֿון די קינדער פֿון גֵּרשׁון
Gershon fun kinder di fun hitung di un Laeln fun zun der
Gershon of children the of charge the and Lael of son the

ביים אוֹהל-מוֹעד איז געווען דער מישכּן , און דאָס
dos un mishkn der geven iz ohel-moed baim
the and Tabernacle the having been is Tent of Meeting at

געצעלט, זײַן צודעק , און דער טירפֿאָרהאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד ,
ohel-moed fun tirforhang der un tsudek zain getselt
Tent of Meeting of door curtain the and covering its tent

כו און די אַרומהאַנגען פֿון דעם הויף , און דער טירפֿאָרהאַנג פֿון
fun tirforhang der un hoif dem fun arumhangen di un
of door curtain the and courtyard the of curtains the and

דעם הויף וואָס רונד אַרום דעם מישכּן און דעם
dem un mishkn dem arum rund vos hoif dem
the and Tabernacle the about around which is courtyard the

מזבח , און זײַנע שטריק, מיט אַלע זײַנע דינסט .
dinst zaine ale mit shtrik zaine un mizbeyech
service its all with cords its and altar

כז און פֿון קָהָתן די משפּחה פֿון די עַמְרָמים , און די
di un Amramim di fun mishpoche di Kohatn fun un
the and Amrami the of family the Kehat of and

משפּחה פֿון די יִצְהָרים , און די משפּחה פֿון די חֶבְרוֹנים ,
Chevronim di fun mishpoche di un Yitsharim di fun mishpoche
Chevroni the of family the and Yitzhari the of family

און די משפּחה פֿון די עוזיאֵלים; דאָס זײַנען די משפּחות פֿון
fun mishpoches di zainen dos Uzielim di fun mishpoche di un
of families the are this Uzzieli the of family the and

די קְהָתים : כח לויט דער צאָל פֿון אַלע מאַנספּאַרשוינען
mansparshoinen ale fun tsol der loit Kehatim di
males all of number of the according to Kehati the

פֿון אַ חודש און העכער , אַכט טויזנט זעקס הונדערט
hecher un alt choidesh a fun acht toiznt zeks hundert
upward and old month a from and a thousand eight six hundred

וואָס היטן די היטונג פֿון מִקְדָּש . כט די משפּחות פֿון
vos hitn di hitung fun mikdash di mishpoches fun
which keep the charge of the sanctuary the families of

די קינדער פֿון קְהָת האָבן געלאַגערט בײַן זײַט פֿון מישכּן ,
di kinder fun Kohat hobn gelagert bain zait fun mishkn
the Tabernacle of side by encamped have Kohat of children the

on the southward side of the Mishkan.
30 And the Nasi bais av of the mishpekhot of the Kehati shall be Elitzaphan ben Uzziel.

צו דָרום . ל און דער פֿירשט פֿון דעם פֿאָטערהויז פֿון די
di fun foterhoiz dem fun firsht der un dorem tsu
the of father's household the of chieftain the and south to

משפּחות פֿון די קְהָתים איז געווען אֱלִיצָפָן דער זון פֿון
fun zun der ElitSafan geven iz Kehatim di fun mishpoches
of son the Elitzaphan having been is Kehati the of families

עוזיאֵלן.
Uzieln
Uzziel

31 And their guard duty shall be: the Aron and the Shulchan, and the Menorah, and the Mizbechot, and the vessels of HaKodesh wherewith they minister, and the curtain, and all the avodah thereof.
32 And El'azar ben Aharon HaKohen shall be Nasi over the Nasi'ei HaLevi'im, and have the oversight of them that do guard duty over HaKodesh *(the Holy Place)*.

לא און זייער היטונג איז געווען דער אָרון , און דער טיש , און
un tish der un oren der geven iz hitung zeyer un
and Table the and Aron the having been is charge their and

די מנורה , און די מזבחות , און די הייליקע כלים וואָס מע
me vos keilim heilike di un mizbeyches di un menoyre di
one which utensils holy the and Altars the and Menorah the

דינט מיט זיי , און דער פָּאָרהאַנג, און אַלע זיַינע דינסט .
dinst zaine ale un forhang der un zei mit dint
service its all and Curtain the and them with serves

לב און דער פֿירשט איבער די פֿירשטן פֿון די לְוִיים איז
iz Leviim di fun firshtn di iber firsht der un
is Levites the of chieftains the over chieftain the and

געווען אֶלְעָזָר דער זון פֿון אַהרֹן דעם כהן , דער אויפֿזעער
oifzeer der koyen dem Aharon fun zun der Elazar geven
overseers the kohen the Aaron of son the El'azar having been

איבער די וואָס היטן די היטונג פֿון דעם הייליקטום.
heiliktum dem fun hitung di hitn vos di iber
holy the of charge the keep which the over

33 To Merari belonged the mishpakhat of the Machli, and the mishpakhat of the Mushi: these are the mishpekhot of Merari. 34 And those that were counted of them, according to the number of all the zachar, from a month old and upward, were six thousand and two hundred. 35 And the Nasi bais av of the mishpekhot of Merari was Tzuriel ben Avichayil; these shall encamp on the side of the Mishkan northward. 36 And under the guard duty charge of the Bnei Merari shall be: the frames of the Mishkan, and the crossbars thereof, and

לג פֿון מְרָרין די משפּחה פֿון די מַחלים , און די
di un Machlim di fun mishpoche di Merarien fun
the and Machli the of family the Merari of

משפּחה פֿון די מושים ; דאָס זיַינען די משפּחות פֿון
fun mishpoches di zainen dos Mushim di fun mishpoche
of families the are this Mushi the of family

מְרָרי . לד און זייערע געצײלטע לויט דער צאָל פֿון
fun tsol der loit getseilte zeyere un Merari
of number of the according to numbered their and Merari

אַלע מאַנספּאַרשוינען פֿון אַ חודש אַלט און העכער זיַינען
zainen hecher un alt choidesh a fun mansparshoinen ale
are upward and old month a from males all

געווען זעקס טויזנט צוויי הונדערט. לה און דער
der un hundert tsvei un toiznt zeks geven
the and hundred two and a thousand six having been

פֿירשט פֿון דעם פֿאָטערהויז פֿון די משפּחות פֿון מְרָרי
Merari fun mishpoches di fun foterhoiz dem fun firsht
Merari of families the of father's household the of chieftain

איז געווען צוריאֵל דער זון פֿון אֲבִיחַיִל . זיי האָבן געלאַגערט
gelagert hobn zei Avihayiln fun zun der Tsuriel geven iz
encamped have they Avichayil of son the Tzuriel having been is

ביין זיַיט פֿון משכּן צו צפֿון . לו און די געשטעלטע
geshtelte di un tsofn tsu mishkn fun zait bein
standing the ones and north to Tabernacle of side at

היטונג פֿון די קינדער פֿון מְרָרי איז געווען : ברעטער
breter di geven iz Merari fun kinder di fun hitung
boards the having been is Merari of children the of charge

the pillars thereof, and the bases thereof, and all the vessels thereof, and all that serveth thereto, 37 And the pillars of the khatzer round about, and their bases, and their pegs, and their cords.

פֿון מישכּן , און זײַנע ריגלען , און זײַנע זײַלן , און זײַנע
zaine un zailn zaine un riglen zaine un mishkn fun
its and pillars its and crossbars its and Tabernacle of

שוועלן , און אַלע זײַנע כּלים , און אַלע זײַנע דינסט ; לז און די
di un dinst zaine ale un keilim zaine ale un shveln
the and service its all and utensils its all and sockets

זײַלן פֿון הויף רונד אַרום , און זייערע שוועלן , און זייערע
zeyere un shveln zeyere un arum rund hoif fun zailn
their and sockets their and round around courtyard of pillars

פֿלעקלעך , און זייערע שטריק.
shtrik zeyere un fleklech
cords their and tent pegs

38 And those that encamp in front of the Mishkan toward the east, even in front of the Ohel Mo'ed eastward, shall be Moshe, and Aharon and his banim, shomrim mishmeret HaMikdash on behalf of the Bnei Yisroel; and the zar that shall encroach shall be put to death.

לח און די וואָס האָבן געלאָגערט פֿאַר דעם
dem far gelagert hobn vos di un
the before encamped have which the ones and

משכּן צו מזרח , פֿאַר דעם אוֹהל-מוֹעד
ohel-moed dem far mizrech tsu mishkn
Tent of Meeting the before east to Tabernacle

צו זונאויפֿגאַנג , זײַנען געווען משה , און אַהרן
Aharon un Moshe geven zainen zunoifgang tsu
Aaron and Moshe having been are sunrise to

און זײַנע זין , וואָס האָבן געהיט די היטונג פֿון
fun hitung di gehit hobn vos zin zaine un
of charge the guarded have which sons his and

מִקְדָּשׁ , פֿאַר דער היטונג פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל ;
Yisroel fun kinder di fun hitung der far mikdash
Yisroel of children the of charge the for the sanctuary

און דער פֿרעמדער וואָס האָט , געענענט געזאָלט
gezolt hot genent vos fremder der un
you should has come near which foreigner the and

. וועלן געטייט
vern geteit
become caused to die

39 All that were counted of the Levi'im, which Moshe and Aharon numbered at the command of Hashem, by their mishpekhot, all the zachar from a month old and upward, were twenty and two thousand.

לט אַלע געצײלטע פֿון די לוִיִּם , וואָס משה און
un Moshe vos Leviim di fun getseilte ale
and Moshe which Levi'im the of numbered all

אַהרן האָבן געצײלט לויט דעם מויל פֿון ה ,
Hashem fun moil dem loit getseilt hobn Aharon
Hashem of mouth the according counted have Aaron

נאָך זייערע משפּחות , אַלע מאַנספּאַרשוינען פֿון אַ
a fun mansparshoinen ale mishpoches zeyere noch
a from males all families their after

חודש אַלט און העכער , צוויי און צוואַנציק טויזנט .
toiznt tsvantsik un tsvei hecher un alt choidesh
a thousand twenty and two upward and old month

40 And Hashem said unto Moshe, Count all the bechor of the zachar of the Bnei Yisroel from a month old and upward, and calculate the total by their shmot. 41 And

מ און ה האָט געזאָגט צו משהן : צייל אַלע
ale tseil Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
all count Moshe to said has Hashem and

ערשטגעבאָרענע מאַנספּאַרשוינען פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל פֿון
fun Yisroel fun kinder di fun mansparshoinen ershtgeborene
from Yisroel of children the of males the firstborn

אַ חודש אַלט און העכער , און נעם אויף די צאָל פֿון
fun tsol di oif nem un hecher un alt choidesh a
of number of the on take and upward and old month a

thou shalt take the Levi'im for Me — I am Hashem — instead of all the bechor among the Bnei Yisroel; and the cattle of the Levi'im instead of all the firstlings among the cattle of the Bnei Yisroel.

זייערע נעמען. [מא] און זאָלסט נעמען פַֿאַר מיר, ה׳ , די
di Hashem mir far nemen zolst un nemen zeyere
the Hashem me for take you(SG) shall and names their

לְוִיִּם אַנשטאָט אַלע בכוֹרים צווישן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל,
Yisroel fun kinder di tsvishn bechorim ale anshtot Leviim
Yisroel of children the among firstborn all in place of Levi'im

און די בהמות פֿון די לְוִיִּם אַנשטאָט אַלע בכוֹרים צווישן
tsvishn bechorim ale anshtot Leviim di fun beheimes di un
among firstborn all in place of Levi'im the of livestock the and

די בהמות פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל.
Yisroel fun kinder di fun beheimes di
Yisroel of children the of livestock the

42 And Moshe counted, as Hashem commanded him, all the bechor among the Bnei Yisroel. 43 And it came about that all the bechor zachar by the number of shmot, from a month old and upward, of those that were numbered of them, were twenty and two thousand two hundred and threescore and thirteen.

[מב] און משה האָט איבערגעציילט, אַזוי ווי ה׳ האָט אים
im hot Hashem vi azoi ibergetseilt hot Moshe un
him has Hashem as so count did Moshe and

באַפֿוילן , אַלע בכוֹרים צווישן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל.
Yisroel fun kinder di tsvishn bechorim ale bafoiln
Yisroel of children the among firstborn all commanded

[מג] און אַלע ערשטגעבאָרענע מאַנספּאַרשוינען , לויט דער
der loit mansparshoinen ershtgeborene ale un
the according to males the firstborn all and

צאָל פֿון נעמען , פֿון אַ חודש אַלט און העכער , נאָך
noch hecher un alt choidesh a fun nemen fun tsol
after upward and old month a from names of number

זייערע געציילטע , זיינען געווען צוויי און צוואַנציק
tsvantsik un tsvei geven zainen getseilte zeyere
twenty and two having been are numbered their

טויזנט און צוויי הונדערט און דריי און זיבעציק.
zibetsik un drai un hundert tsvei un toiznt
seventy and three and hundred two and thousand

44 And Hashem spoke unto Moshe, saying, 45 Take the Levi'im instead of all the bechor among the Bnei Yisroel, and the cattle of the Levi'im instead of their cattle; and the Levi'im shall be Mine: I am Hashem. 46 And for those that are to be redeemed of the two hundred and threescore and thirteen of the bechor of the Bnei Yisroel, which are more than the Levi'im; 47 Thou shalt even take five shekels for each one individually, after the shekel of HaKodesh shalt thou take them (the shekel is twenty gerahs); 48 And thou shalt give the kesef,

[מד] און ה׳ האָט געריעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן: [מה] נעם
un Hashem hot geredt tsu Mosheen , azoi tsu zogn nem
and Hashem has spoken to Moshe , so to say take

די לְוִיִּם אַנשטאָט אַלע בכוֹרים צווישן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל,
Yisroel fun kinder di tsvishn bechorim ale anshtot Leviim di
Yisroel of children the among firstborn all in place of Levi'im the

און די בהמות פֿון די לְוִיִּם אַנשטאָט זייערע בהמות , און די
di un beheimes zeyere anshtot Leviim di fun beheimes di un
the and livestock their in place of Levi'im the of livestock the and

לְוִיִּם זאָלן געהערן צו מיר. איך בין ה׳ . [מו] און צום אויסלייז פַֿאַר
far oisleiz tsum un Hashem bin ich mir tsu gehern zoln Leviim
for ransom to the and Hashem am I me to belong shall Levi'im

די צוויי הונדערט און דריי און זיבעציק פֿון די בכוֹרים פֿון די
di fun bechorim di fun zibetsik un drai un hundert tsvei di
the of firstborn the of seventy and three and hundred two the

קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל וואָס קומען אויס מער פֿון די לְוִיִּם , [מז] זאָלסטו
zolstu Leviim di fun mer ois kumen vos Yisroel fun kinder
shall you Levi'im the of more out come which Yisroel of children

נעמען צו פֿינף, צו פֿינף שֶׁקל פֿון אַ קאָפּ; אויפֿן הייליקן שֶׁקל זאָלסטו
zolstu shekl heilikn oifn kop a fun shekl finf tsu finf tsu nemen
shall you shekel holy on head a of shekel five to five to take

עס נעמען , צוואַנציק גֵּרָה דער שֶׁקל . [מח] און זאָלסט געבן דאָס
dos gebn zolst un shekl der gerah tsvantsik nemen es
this give you(SG) must and shekel the gerahs twenty take it

wherewith those over and above them is to be redeemed, unto Aharon and to his banim.

[49] And Moshe took the kesef hapeduyim of them that were over and above them that were redeemed by the Levi'im; [50] Of the bechor of the Bnei Yisroel collected he the kesef; a thousand three hundred and threescore and five shekels, after the shekel of HaKodesh; [51] And Moshe gave the kesef hapeduyim unto Aharon and to his banim, according to the command of Hashem, as Hashem commanded Moshe.

4 And Hashem spoke unto Moshe and unto Aharon, saying,

[2] Take the census of the Bnei Kehat from among the Bnei Levi, after their mishpekhot, by the bais of their avot, [3] From shloshim shanah and upward even until chamishim shanah, all that enter into the tz'va to do the melachah in the Ohel Mo'ed. [4] This shall be the Avodat Bnei Kehat in the Ohel Mo'ed: kodesh hakodashim; [5] And when

געלט צו אַהרֹנען און צו זיַינע זין : דעם אויסלייז פַּאַר די ווָאס
gelt tsu Aharonen un tsu zaine zin dem oisleiz far di vos
money to Aaron and to his sons the for ransom the which

קומען אויס מער צווישן זיי .
kumen ois mer tsvishn zei
come out more among them

מט האָט משה גענומען דאָס אויסלייזגעלט פֿון די
hot Moshe genumen dos oisleizgelt fun di
did Moshe take this redemption money of the

ווָאס זיַינען אויסגעקומען מער ווי די ווָאס זיַינען אויסגעלייזט
vos zainen oisgekumen mer vi di vos zainen oisgeleizt
which are come out more as the which are redeemed

געווָאָרן דורך די לְוִיִם ; נ פֿון די בכוֹרים פֿון די
gevorn durch di Leviim di fun bechorim di fun
become by the Levi'im of the firstborn of the

קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל האָט ער גענומען דאָס געלט : טויזנט
kinder fun Yisroel hot er genumen dos gelt toiznt
children of Yisroel has he taken this money a thousand

און דריַי הונדערט און פֿינף און זעכציק , אויפֿן הייליקן
un drai hundert un finf un zechtsik heilikn
and three hundred and five and sixty holy

שֶׁקל . נא און משה האָט געגעבן דאָס אויסלייזגעלט צו
shekl un Moshe hot gegebn dos oisleizgelt tsu
shekel and Moshe has given this redemption money to

אַהרֹנען און צו זיַינע זין , לויט דעם מויל פֿון
Aharonen un tsu zaine zin loit dem moil fun
Aaron and to his sons according to the mouth of

ה , אַזוי ווי ה האָט משהן באַפֿוילן .
Hashem azoi vi Hashem hot Mosheen bafoilen
Hashem so as Hashem has Moshe commanded

ד און ה האָט גערעדט צו משהן און צו
un Hashem hot geredt tsu Mosheen un tsu
and Hashem has spoken to Moshe and to

אַהרֹנען , אַזוי צו זאָגן :
Aharonen azoi tsu zogn
Aaron so to say

ב נעם אויף די צאָל פֿון די קינדער פֿון קהָת פֿון צווישן
nem oif di tsol fun di kinder fun Kohat fun tsvishn
take on the number of the children of Kohat from among

די קינדער פֿון לֵוִי , לויט זייערע משפּחות , לויט
di kinder fun Levi loit zeyere mishpoches loit
the children of Levi according their families according

זייערע פַּאָטערהײַזער , ג פֿון דרײַסיק יאָר אַלט און העכער ,
zeyere foterhaizer fun draisik yor alt un hecher
their father's household from thirty years old and upward

און ביז פֿופֿציק יאָר אַלט, איטלעכן וואָס גייט אַרײַן אין דינסט ,
un biz fufzik yor alt itlechn vos geit arain in dinst
and unto fifty years old each which go in enter service

צו טאָן אַרבעט אין אוֹהל-מוֹעד . ד דאָס איז דער דינסט פֿון
ton tsu arbet in ohel-moed dos iz der dinst fun
do to work in Tent of Meeting this is the service of

די קינדער פֿון קהָת אין אוֹהל-מוֹעד אַרום די הייליקסטע
di kinder fun Kohat in ohel-moed arum di heilikste
the children of Kohat in Tent of Meeting the round most holy

the machaneh setteth forward, Aharon shall come, and his banim, and they shall take down the Parochet of the screen, and cover the Aron HaEdut with it; 6 And shall put thereon the tachash hide covering, and shall spread over it a cloth wholly sky-blue violet, and shall put in the carrying poles thereof.

7 And upon the Shulchan HaPanim they shall spread a cloth of sky-blue, and put thereon the dishes, and the incense spoons, and the offering bowls, and kesot hanesekh; and Lechem HaTamid shall be thereon; 8 And they shall spread upon them a cloth of scarlet, and cover the same with a tachash hide covering, and shall put in the poles thereof. 9 And they shall take a cloth of sky-blue, and cover the Menorat HaMa'ohr, and its nerot, and its tongs, and its trays, and all the klei shemen thereof, wherewith they prepare it for [holy] service; 10 And they shall put it and all the vessels thereof within a tachash hide covering, and shall put it upon the carrying frame. 11 And upon the Mizbach HaZahav they shall spread a cloth of sky-blue, and cover it a

הייליקייטן : ה אַהרֹן און זיינע זין זאָלן קומען ביים צייַען
heilikeitn Aharon un zaine zin zoln kumen baim tsien
holy things Aaron and his sons shall come at setting out

פֿון לאַגער, און זיי זאָלן אַראָפּנעמען דעם פּרוכֶת פֿון
fun lager fun aropnemen zoln zei un Parochet dem fun
from camp from remove shall they and curtain the from

צוווישנשייד , און צודעקן דערמיט דעם אָרון פֿון צייגנים .
tsvishnsheid un tsudekn dermit dem oren fun tseignim
partition and cover therewith the Aron of Testimony

ו און זיי זאָלן אַרויפֿטאָן דערויף אַ צודעק פֿון תּחש-פֿעל , און
un tchsh-fel fun tsudek a deroif aroifton zoln zei un
and tachash skins of covering a on it put shall they and

אַריבערשפרייטן פֿון אויבן אַ טוך פֿון לויטער בלאָער וואָל ,
vol bloer loiter fun tuch a oiben fun aribershpreitn
wool sky-blue nothing but of cloth a above from spread over

און אַריַינטאָן זיַינע שטאַנגען .
shtangen zaine arainton un
poles its put in and

ז און אויף דעם טיש פֿון אָנגעזיבט זאָלן זיי פֿאַרשפרייטן אַ טוך
tuch a farshpreitn zei zoln ongezicht fun tish dem oif un
cloth a spread they shall show-bread of Table the on and

פֿון בלאָער וואָל , און אַרויפֿטאָן דערויף די שיסלען, און די שאָלן ,
sholn di un shislen di deroif aroifton un vol bloer fun
bowls the and dishes the thereon put and wool turquoise of

און די קאַנען, און די בעכערס פֿאַר גיסונג ; גיסאָפּפֿער און דאָס
dos un gisopfer gisung far bechers di un kanen di un
the and drink offering pour for cups the and cans the and

שטענדיקע ברויט זאָל בליַיבן דערויף . ח און זיי זאָלן פֿאַרשפרייטן אויף
oif farshpreitn zoln zei un deroif blaibn zol broit shtendike
on spread shall they and thereon remain shall bread Perpetual

זיי אַ טוך פֿון ווערמילרויט , און דאָס אַריבערדעקן מיט אַ צודעק
tsudek a mit aribervdekn dos un vermilroit fun tuch a zei
covering a with over cover this and vermilion red of cloth a them

פֿון תּחש-פֿעל , און אַריַינטאָן זיַינע שטאַנגען. ט און זיי זאָלן נעמען
nemen zoln zei un shtangen zaine arainton un tchsh-fel fun
take shall they and poles its put in and tachash skins of

אַ טוך פֿון בלאָער וואָל , און אַריבערדעקן די מנורה פֿאַר לייַכטונג ,
laichtung far menoyre di aribervdekn un vol bloer fun tuch a
lighting for Menorah the over cover and wool sky-blue of cloth a

און אירע רערלעך , און אירע צוועגלעך , און אירע אַשפּענדלעך,
ashfendlech ire un tsvenglech ire un rerlech ire un
trays its and small tongs its and branch lights its and

און אַלע אירע אייגלעפּסן וואָס מע באַדינט זי מיט . י און זיי
zei un zei mit zi badint me vos eilgefesn ire ale un
they and them with it served one which oil vessels its all and

זאָלן אַריַינטאָן זי און אַלע אירע כּלים אין אַ צודעק פֿון תּחש-פֿעל ,
tchsh-fel fun tsudek a in keilim ire ale un zi arainton zoln
tachash skins of covering a in utensils its all and it put shall

און אַרויפֿטאָן אויף אַ שטאַנג. יא און אויף דעם גילדערנעם מזבח
mizbeyech gildernem dem oif un shtang a oif aroifton un
Altar Golden the on and pole a on put and

זאָלן זיי פֿאַרשפרייטן אַ טוך פֿון בלאָער וואָל , און אים אַריבערדעקן
aribervdekn im un vol bloer fun tuch a farshpreitn zei zoln
over cover it and wool sky-blue of cloth a spread they shall

מיט אַ צודעק פֿון תּחש-פֿעל , און אַריַינטאָן זיַינע שטאַנגען. יב און
un shtangen zaine arainton un tchsh-fel fun tsudek a mit
and poles its put in and tachash skins of covering a with

זיי זאָלן נעמען אַלע כּלים פֿון דינסט וואָס מע דינט מיט זיי
zei mit dint me vos dinst fun keilim ale nemen zoln zei
them with serves one which service of utensils all take shall they

אין הייליקטום, און זיי אַריַינטאָן אין אַ טוך פֿון בלאָער וואָל, און
un vol bloer fun tuch a in arainton zei un heiliktum in
and wool sky-blue of cloth a in put them and holy in

זיי אַריבערדעקן מיט אַ צודעק פֿון תּחש-פֿעל , און אַרויפֿטאָן
aroifton un tchsh-fel fun tsudek a mit ariberdekn zei
put on and tachash skins of covering a with over cover them

אויף אַ שטאַנג. יג און זיי זאָלן אָפּרייניקן די אַש פֿון מזבח ,
mizbeyech fun ash di opreinikn zoln zei un shtang a oif
altar from ashes the clean shall they and pole a on

און פֿאַרשפּרייטן אויף אים אַ טוך פֿון פּורפּל. יד און זיי זאָלן אַרויפֿטאָן
aroifton zoln zei un purpl fun tuch a im oif farshpreitn un
put on shall they and purple of cloth a it on spread and

אויף אים אַלע זיַינע כּלים וואָס מע דינט מיט זיי אויף אים, די
di im oif zei mit dint me vos keilim zaine ale im oif
the it on them with serves one which utensils its all it on

פֿיַיערפֿאַנען, די גאָפּלען , און די שופֿלען, און די שפּרענגבעקנס –
shprengbekns di un shuflen di un goplen di faierfanen
basins the and shovels the and meat forks the firepans

אַלע כּלים פֿון מזבח ; און זיי זאָלן אַריבערשפּרייטן אויף אים אַ
a im oif aribershpreitn zoln zei un mizbeyech fun keilim ale
a it on over spread shall they and altar of utensils all

צודעק פֿון תּחש-פֿעל , און אַריַינטאָן זיַינע שטאַנגען. טו און אַז
az un shtangen zaine arainton un tchsh-fel fun tsudek
when and poles its put in and tachash skins of covering

אַהרן און זיַינע זין האָבן געענדיקט צודעקן דאָס הייליקע, און אַלע
ale un heilike dos tsudekn geendikt hobn zin zaine un Aharon
all and holy the covering finished have sons his and Aaron

הייליקע כּלים , ביַים ציען פֿון לאַגער, זאָלן דערנאָך קומען די
di kumen dernoch zoln lager fun tsien baim keilim heilike
the come after that shall camp from setting out at utensils holy

קינדער פֿון קהָת , זיי צו טראָגן; אָבער זיי זאָלן זיך נישט אָנרירן אָן
on onrirn nisht zich zoln zei ober trogn tsu zei Kohat fun kinder
on touch not self shall they but bear to them Kohat of children

דעם הייליקן, וואָרעם זיי וועלן שטאַרבן. דאָס איז וואָס די קינדער
kinder di vos iz dos shtarbn veln zei vorem heilikn dem
children the that which is this die will they because holy the

פֿון קהָת דאַרפֿן טראָגן פֿון אוֹהל-מוֹעד . טז און די אויפֿזיכטן
oifzeung di un ohel-moed fun trogn darfn Kohat fun
supervision the and Tent of Meeting of carry be required Kohat of

פֿון אֶלעָזָר דעם זון פֿון אַהרן דעם כּהן זאָל זיַין איבער דעם איל
eil dem iber zain zol koyen dem Aharon fun zun dem Elazar fun
Oil the over be shall kohen the Aaron of son the El'azar of

פֿאַר לייַכטונג , און דעם וויירעך פֿון שמעקעדיקע געווירצן, און דעם
dem un gevirtsn shmekedike fun vairech dem un laichtung far
the and spice fragrant of incense the and Illumination for

שטענדיקן שפּייזאָפּפֿער, און דעם איל פֿון זאַלבונג ; די אויפֿזיכטן
oifzeung di zalbung fun eil dem un shpaizopfer shtendikn
supervision the Anointing of Oil the and Minchah Continual

tachash hide covering, and shall put in place the poles thereof; 12 And they shall take all the Klei HaSharet *(Utensils of Ministry)*, wherewith they minister in HaKodesh, and put them in a cloth of sky-blue, and cover them with a tachash hide covering, and shall put them on the carrying frame; 13 And they shall take away the ashes from the Mizbe'ach, and spread a purple cloth thereon: 14 And they shall put upon it all the utensils thereof, wherewith they minister upon it, even the fire pans, the meathooks, and the shovels, and the basins, all the Klei HaMizbe'ach; and they shall spread upon it a tachash hide covering, and put in place its poles. 15 And when Aharon and his banim have made an end of covering HaKodesh, and all the Klei HaKodesh, as the machaneh is to set forward, after that, the Bnei Kehat shall come to bear it; but they shall not touch any kodesh, lest they die. These things are the massa of the Bnei Kehat in the Ohel Mo'ed. 16 And to the pekuddat of El'azar ben Aharon HaKohen pertaineth the Shemen HaMa'ohr, and the incense spices, and the Minchat HaTamid, and the Shemen HaMishchah, and the

Pekuddat Kol HaMishkan, and of all that therein is, in HaKodesh, and in the vessels thereof.

איבער דעם גאַנצן מישכּן מיט אַלץ וואָס אין אים, סיַי דאָס
dos sai im in vos alts mit mishkn gantsn dem iber
this whether it in which all that with Tabernacle all the over

היליקטום, און סיַי זיינע כּלים .
keilim zaine sai un heiliktum
utensils its or and holy

[17] And Hashem spoke unto Moshe and unto Aharon saying, [18] Cut ye not off the shevet *(tribe)* of the mishpekhot of the Kehati from among the Levi'im; [19] But this do unto them, that they may live, and not die, when they approach unto kodesh hakodashim: Aharon and his banim shall go in, and appoint them every one to his avodah and to his massa; [20] But they shall not go in to look for a single instant at hakodesh, lest they die.

יז און ה האָט געזאָגט צו משהן , צו אַהרֹנען
Aharonen tsu un Mosheen tsu geredt hot Hashem un
Aaron to and Moshe to spoken has Hashem and

יח אַזוי זאָלט איר נישט לאָזן פֿאַרשניטן ווערן דעם : אַזוי זאָגן צו
dem vern farshnitn lozn nisht zolt ir zogn tsu azoi
the become be cut off let not shall you say to so

שבֿט פֿון די משפּחות פֿון די קהָתים , פֿון צווישן די
di tsvishn fun Kehatim di fun mishpoches di fun sheyvet
the among from Kehati the of families the of tribe

יט לויִם ; נײַערט אַזוי טוט מיט זיי , כּדי זיי זאָלן לעבן
lebn zoln zei kedei zei mit tut azoi naiert Leviim
live shall they so that them with do thus but Levi'im

און נישט שטאַרבן, ווען זיי גענענען צו די היליקסטע
heilikste di tsu genenen zei ven shtarbn nisht un
most holy the to approach they when die not and

היליקייטן : אהרֹן און זײַנע זין זאָלן אַרײַנגיין , און
un araingein zoln zin zaine un Aharon heilikeitn
and go in shall sons his and Aaron holy things

זיי שטעלן יעטוועדער איינעם אויף זײַן דינסט , און בײַ זײַן
zain bai un dinst zain oif einem yetveder shteln zei
its by and service his on one every set them

כ משׂא . און זיי זאָלן נישט אַרײַנגיין זען ווי מע צעטאָמט
tsenemt me vi zen araingein nisht zoln zei un mase
inserts one as see go in not shall they and burden

דאָס היליקטום, און שטאַרבן.
shtarbn un heiliktum dos
die and holy this

NASO

נָשׂא

[21] And Hashem spoke unto Moshe, saying, [22] Take also the census of the Bnei Gershon, throughout the bais avot of them, by their mishpekhot; [23] From shloshim shanah and upward until chamishim shanah shalt thou number them; all that enter to serve the tz'va, to labor in the Avodah in the Ohel Mo'ed. [24] This is the Avodat Mishpekhot HaGershoni, as relates

כא און ה האָט געזאָגט צו משהן , אַזוי צו זאָגן : כב נעם אויף
oif nem zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
on take say to so Moshe to spoken has Hashem and

די צאָל אויך פֿון די קינדער פֿון גֵרשׁון לויט זייערע
zeyere loit Gershon fun kinder di fun oich tsol di
their according to Gershon of children the of also number the

כג פֿאָטערהײַזער , לויט זייערע משפּחות . פֿון דרײַסיק יאָר
yor draisik fun mishpoches zeyere loit foterhaizer
years thirty from families their according father's household

אַלט און העכער , ביז פֿופֿציק יאָר אַלט, זאָלסטו זיי צײלן , איטלעכן
itlechn tseiln zei zolstu alt yor fuftsik biz hecher un alt
each count them shall you old years fifty unto upward and old

כד דאָס וואָס קומט דינען אין דינסט , צו טאָן אַרבעט אין אוֹהל-מוֹעד .
dos ohel-moed in arbet ton tsu dinst in dinen kumt vos
this Tent of Meeting in work do to service in serve come which

איז דער דינסט פֿון די משפּחות פֿון די גֵרשונים בײַם אַרבעטן און
un arbeten baim Gershonim di fun mishpoches di fun dinst der iz
and service at Gershoni the of families the of service the is

בייַם טראָגן: כה זיי זאָלן טראָגן די פּאָרהאַנגען פֿון משכּן , און דעם
dem un mishkn fun forhangen di trogn zoln zei trogn baim
the and Tabernacle of curtains the bear shall they bear at

אוֹהל-מוֹעד , זיין צודעק , און דעם צודעק פֿון תּחש-פֿעל
tchsh-fel fun tsudek dem un tsudek zain ohel-moed
tachash skins of covering the and covering its Tent of Meeting

: אוֹהל-מוֹעד טירפֿאָרהאַנג פֿון , און דעם טירפֿאָרהאַנג , אויבן איבער אים, וואָס
ohel-moed fun tirforhang dem un im iber oiben vos
Tent of Meeting of door curtain the and it over above which

כו און די אַרומהאַנגען פֿון הויף , און דעם טירפֿאָרהאַנג פֿון
fun arumhangen di un hoif fun tirforhang dem un
of curtains the and courtyard of door curtain the and

טויער פֿון דעם הויף וואָס רונד אַרום דעם משכּן און
un mishkn dem arum rund vos hoif dem fun toier
and Tabernacle the round around which courtyard the of gate

; דעם מזבח , און זייערע שטריק, און אַלע זייערע אַרבעטגעצייג
arbetgetsaig zeyere ale un shtrik zeyere un mizbeyech dem
service utensils their all and cords their and altar the

און אַלץ וואָס דאַרף דערמיט געטאָן ווערן זאָלן זיי טאָן.
ton zei zoln vern geton dermit darf vos alts un
do they shall become done therewith should which all that and

כז לויט דעם מויל פֿון אַהרֹנען און זיינע זין זאָל געשען
geshen zol zin zaine un Aharonen fun moil dem loit
happen shall sons his and Aaron of mouth the according to

דער גאַנצער דינסט פֿון די קינדער פֿון די גֵרשונים , אין אַל זייער
zeyer al in Gershonim di fun kinder di fun dinst gantser der
their all in Gershoni the of children the of service whole the

טראָגן, און אין אַל זייער דינסט ; און איר זאָלט איבערגעבן אין זייער היטונג
hitung zeyer in ibergebn zolt ir un dinst zeyer al in un trogn
charge their in give over shall you and service their all in and bear

אַלץ וואָס זיי דאַרפֿן טראָגן. כח דאָס איז דער דינסט פֿון די
di fun dinst der iz dos trogn darfn zei vos alts
the of service the is this bear have need of they which all that

משפּחות פֿון די קינדער פֿון די גֵרשונים אין אוֹהל-מוֹעד ;
ohel-moed in Gershonim di fun kinder di fun mishpoches
Tent of Meeting in Gershoni the of children the of families

און זייער היטונג זאָל זיין אונטער דער האַנט פֿון איתָמָר דעם זון פֿון
fun zun dem Itamar fun hant der unter zain zol hitung zeyer un
of son the Ithamar of hand the under be shall charge their and

אַהרֹן דעם כֹהן .
koyen dem Aharon
kohen the Aaron

כט די קינדער פֿון מְרָרי , זיי אויך זאָלסטו ציילן לויט
loit tseiln zolstu oich zei Merari fun kinder di
according to count shall you also them Merari of children the

זייערע משפּחות , לויט זייערע פּאָטערהײַזער . ל פֿון
fun foterhaizer zeyere loit mishpoches zeyere
from father's household their according to families their

דרײַסיק יאָר אַלט און העכער , און ביז פֿופֿציק יאָר אַלט, זאָלסטו
zolstu alt yor fuftsik biz un hecher un alt yor draisik
shall you old years fifty unto and upward and old years thirty

זיי ציילן , איטלעכן וואָס גייט אַרײַן אין דינסט צו טאָן די אַרבעט
arbet di ton tsu dinst in arain geit vos itlechn tseiln zei
work the do to service in enter in go which each count them

to service and massa *(burden)*: 25 And they shall bear the curtains of the Mishkan, and the Ohel Mo'ed, its covering, and the tachash hide covering that is over the top of it, and the screen for the entrance of the Ohel Mo'ed, 26 And the hangings of the khatzer, and the hanging for the entrance of the sha'ar of the khatzer, which is around the Mishkan and around the Mizbe'ach, and their cords, and all the Klei Avodah of them, and all that is done for them; so shall they serve. 27 At the appointment of Aharon and his banim shall be all the Avodat Bnei HaGershoni, in all their massa, and in all their avodah; and ye shall appoint unto them in mishmeret for all their massa. 28 This is the Avodat Mishpekhot Bnei HaGershoni in the Ohel Mo'ed; and mishmeret shall be under the direction of Itamar ben Aharon HaKohen.

29 As for the Bnei Merari, thou shalt number them after their mishpekhot, by the bais of their avot; 30 From shloshim shanah and upward even until chamishim shanah shalt thou number them, every one that entereth into the tz'va,

to do the work of the Avodat Ohel Mo'ed. 31 And this is their mishmeret massa, according to all their Avodah in the Ohel Mo'ed; the frames of the Mishkan, and the cross-bars thereof, and the posts thereof, and bases thereof, 32 And the posts surrounding the khatzer, and their bases, and their tent pegs, and their cords, with all their implements, and with all their service; and by shmot ye shall assign the klei mishmeret massa. 33 This is the Avodat Mishpekhot Bnei Merari, according to all their service, in the Ohel Mo'ed under the direction of Itamar ben Aharon HaKohen.

34 And Moshe and Aharon and the Nasi'ei HaEdah counted the Bnei HaKehati after their mishpekhot, and after the bais of their avot, 35 From shloshim shanah and upward even until chamishim shanah shalt thou number them, every one that entereth into the tz'va, to do the work of the Avodah in the Ohel Mo'ed; 36 And those that were numbered of them by their mishpekhot were two thousand seven hundred and fifty. 37 These were they that were numbered of the mishpekhot HaKehati, all that might do service in the Ohel Mo'ed which

פֿון אוֹהל-מוֹעד . לא און דאָס איז ווָאס זיי דאַרפֿן
fun ohel-moed un dos iz vos zei darfn
of Tent of Meeting and this is which they have need of

אָפּהיטן צו טראָגן, לויט זייער גאַנצן דינסט אין
ophiten tsu trogn loit zeyer gantsn dinst in
observing duty guard to bear according to their entire service in

אוֹהל-מוֹעד : די ברעטער פֿון מישכּן , און זײַנע ריגלען , און
ohel-moed di breter fun mishkn un zaine riglen un
the Tent of Meeting the boards of Tabernacle its and crossbars and

זײַנע זײַלן , און זײַנע שוועלן; לב און די זײַלן פֿון הויף רונד
zaine zailn un zaine shveln un di zailn fun hoif rund
its and pillars its and sockets its and the pillars of courtyard around

אַרום , און זייערע שוועלן , און זייערע פֿלעקלעך, און זייערע שטריק –
arum un zeyere shveln un zeyere fleklech un zeyere shtrik
round its and sockets their and tent pegs their and cords their

אַלע זייערע זאַכן , און אַלע זייערע צובאַהער. און מיט די נעמען זאָלט
ale zeyere zachn un ale zeyere tsubaher un mit di nemen zolt
all their things and all their curtains and with the names shall

איר אויסצײלן די זאַכן וואָס זיי דאַרפֿן אָפּהיטן צו טראָגן.
ir oistseiln di zachn vos zei darfn ophiten tsu trogn
you assign the things which they have need of observe to bear

לג דאָס איז דער דינסט פֿון די משפּחות פֿון די קינדער פֿון מְרָרי ,
dos iz der dinst fun di mishpoches fun di kinder fun Merari
this is the service of the families of the children of Merari

לויט אַל זייער דינסט אין אוֹהל-מוֹעד , אונטער דער האַנט פֿון
loit al zeyer dinst in ohel-moed unter der hant fun
according to all their service in Tent of Meeting under the hand of

איתָמָר דעם זון פֿון אַהרֹן דעם כֹּהן .
Itamar dem zun fun Aharon dem kohen
Itamar the son of Aaron the kohen

לד און משה און אַהרֹן און די פֿירשטן פֿון דער עדה האָבן
un Moshe un Aharon un di firshtn fun der eide hobn
and Moshe and Aaron and the chieftains of the assembly have

געצײלט די קינדער פֿון קְהָתים לויט זייערע משפּחות ,
getseilt di kinder fun Kehatim loit zeyere mishpoches
counted the children of Kehati according to their families

לה און לויט זייערע פֿאָטערהײַזער , פֿון דרײַסיק יאָר
un loit zeyere foterhaizer fun draisik yor
and according to their father's household from thirty years

אַלט און העכער , און ביז פֿופֿציק יאָר אַלט, איטלעכן וואָס איז
alt un hecher un biz fufzik yor alt itlechn vos iz
old and upward and unto fifty years old each which is

לו אַרײַן אין דינסט צו דער אַרבעט אין אוֹהל-מוֹעד . און זייערע
arain in dinst tsu der arbet in ohel-moed un zeyere
enter in service to the work in Tent of Meeting and their

געצײלטע לויט זייערע משפּחות , זײַנען געווען צווויי
getseilte loit zeyere mishpoches zainen geven tsvei
numbered according to their families are having been two

טויזנט זיבן הונדערט און פֿופֿציק. לז דאָס זײַנען די געצײלטע
toiznt zibn hundert un fufzik dos zainen di getseilte
thousand seven a hundred and fifty these are the numbered

פֿון די משפּחות פֿון די קְהָתים , אַלע וואָס האָבן געדינט אין
fun di mishpoches fun di Kehatim ale vos hobn gedint in
of the families of the Kehati all which have served in

Moshe and Aharon did number according to the command of Hashem by the hand of Moshe.

38 And those that were numbered of the Bnei Gershon, throughout their mishpekhot, and by the bais of their avot, 39 From shloshim shanah and upward even until chamishim shanah shalt thou number them, every one that entereth into the tz'va, to do the work of the Avodah in the Ohel Mo'ed, 40 Even those that were numbered of them, throughout their mishpekhot, by the bais of their avot, were two thousand and six hundred and thirty. 41 These are they that were numbered of the Mishpekhot Bnei Gershon, of all that might do service in the Ohel Mo'ed whom Moshe and Aharon did number according to the command of Hashem.

42 And those that were numbered of the Mishpekhot Bnei Merari, throughout their mishpekhot, by the bais of their avot, 43 From shloshim shanah and upward even until chamishim shanah shalt thou number them, every one that entereth into the tz'va, to do the work of the Avodah in the Ohel Mo'ed, 44 Even those that were numbered of them by their mishpekhot, were three thousand and two

אוֹהל-מוֹעד , די וואָס משה און אַהרֹן האָבן געציילט
getseilt hobn Aharon un Moshe vos di ohel-moed
counted have Aaron and Moshe which the ones Tent of Meeting

לויט דעם מויל פֿון ה דורך משהן .
Mosheen durch Hashem fun moil dem loit
Moshe by Hashem of mouth the according to

לח און די געציילטע פֿון די קינדער פֿון גֵּרשׁון לויט
loit Gershon fun kinder di fun getseilte di un
according to Gershon of children the of numbered the and

זייערע משפחות , און לויט זייערע פַּאָטערהײַזער , לט פֿון
fun foterhaizer zeyere loit un mishpoches zeyere
from father's household their according to and families their

דריַסיק יאָר אַלט און העכער , און ביז פֿופֿציק יאָר אַלט, איטלעכער
itlecher alt yor fuftsik biz un hecher un alt yor draisik
each old years fifty unto and upward and old years thirty

וואָס איז אַריַין אין דינסט צו דער אַרבעט אין אוֹהל-מוֹעד .
ohel-moed in arbet der tsu dinst in arain iz vos
Tent of Meeting in work the to service in enter in is which

מ זייערע געציילטע לויט זייערע משפחות , לויט
loit mishpoches zeyere loit getseilte zeyere
according to families their according to numbered their

זייערע פַּאָטערהײַזער , זײַנען געווען צוויי טויזנט און
un toiznt tsvei geven zainen foterhaizer zeyere
and a thousand two having been are father's household their

זעקס הונדערט און דריַסיק. מא דאָס זײַנען די געציילטע פֿון די
di fun getseilte di zainen dos draisik un hundert zeks
the of numbered the are these thirty and hundred six

משפחות פֿון די קינדער פֿון גֵּרשׁון , אַלע וואָס האָבן געדינט אין
in gedint hobn vos ale Gershon fun kinder di fun mishpoches
in served have which all Gershon of children the of families

אוֹהל-מוֹעד , די וואָס משה און אַהרֹן האָבן געציילט
getseilt hobn Aharon un Moshe vos di ohel-moed
counted have Aaron and Moshe which the ones Tent of Meeting

לויט דעם מויל פֿון ה .
Hashem fun moil dem loit
Hashem of mouth the according to

מב און די געציילטע פֿון די משפחות פֿון די קינדער פֿון מְרָרי
Merari fun kinder di fun mishpoches di fun getseilte di un
Merari of children the of families the of numbered the and

לויט זייערע משפחות , לויט זייערע פַּאָטערהײַזער ,
foterhaizer zeyere loit mishpoches zeyere loit
father's household their according to families their according to

מג פֿון דריַסיק יאָר אַלט און העכער , און ביז פֿופֿציק יאָר
yor fuftsik biz un hecher un alt yor draisik fun
years fifty unto and upward and old years thirty from

אַלט, איטלעכער וואָס איז אַריַין אין דינסט צו דער אַרבעט אין
in arbet der tsu dinst in arain iz vos itlecher alt
in work the to service in enter in is which each old

אוֹהל-מוֹעד מד זייערע געציילטע לויט זייערע משפחות ,
mishpoches zeyere loit getseilte zeyere ohel-moed
families their according to numbered their Tent of Meeting

זײַנען געווען דריַ טויזנט און צוויי הונדערט. מה דאָס זײַנען
zainen geven drai toiznt un tsvei hundert dos zainen
are these hundred two and a thousand three having been are

hundred. 45 These be those that were numbered of the Mishpekhot Bnei Merari, whom Moshe and Aharon numbered according to the command of Hashem by the hand of Moshe.

46 All those that were numbered of the Levi'im, whom Moshe and Aharon and the Nasi'ei Yisroel numbered, by their mishpekhot, and by the bais of their avot, 47 From shloshim shanah and upward even until chamishim shanah shalt thou number them, every one that entereth to do the Avodat Avodah and the Avodat Massa in the Ohel Mo'ed. 48 Even those that were numbered of them, were shmonat alafim vachamesh me'ot ushmonim,

49 According to the command of Hashem they were numbered by the hand of Moshe, every one according to his Avodah, and according to his Massa; thus were they counted of him, as Hashem commanded Moshe.

5 And Hashem spoke unto Moshe, saying, 2 Command the Bnei Yisroel, that they put out of the machaneh every tzaru'a, and every one that hath a discharge, and

די געצײלטע פֿון די משפּחות פֿון די קינדער פֿון מְרָרי , וואָס
vos Merari fun kinder di fun mishpoches di fun getseilte di
which Merari of children the of families the of numbered the

משה און אַהרֹן האָבן געצײלט לויט דעם מויל פֿון ה
Hashem fun moil dem loit getseilt hobn Aharon un Moshe
Hashem of mouth the according to counted have Aaron and Moshe

דורך משהן .
Mosheen durch
Moshe by

מו אַלע געצײלטע וואָס משה און אַהרֹן און די
di un Aharon un Moshe vos getseilte ale
the and Aaron and Moshe which numbered all

פֿירשטן פֿון יִשְׂרָאֵל האָבן געצײלט פֿון די לְוִיים
Leviim di fun getseilt hobn Yisroel fun firshtn
Levi'im the from counted have Yisroel of chieftains

לויט זייערע משפּחות , און לויט זייערע
zeyere loit un mishpoches zeyere loit
their according to and families their according to

מז פֿאָטערהײַזער , פֿון דרײַסיק יאָר אַלט און העכער ,
hecher un alt yor draisik fun foterhaizer
upward and old years thirty from father's household

און ביז פֿופֿציק יאָר אַלט, איטלעכער וואָס איז געקומען
gekumen iz vos itlecher alt yor fuftsik biz un
having come is which each old years fifty unto and

דינען דעם דינסט פֿון אַרבעט, און דעם דיסנט פֿון טראָגן ,
trogn fun disnt dem un arbet fun dinst dem dinen
bearing of service the and work of service the serve

אין אוֹהל-מוֹעד . מח זייערע געצײלטע זײַנען געווען
geven zainen getseilte zeyere ohel-moed in
having been are numbered their Tent of Meeting in

אַכט טויזנט און פֿינף הונדערט און אַכציק .
achtsik un hundert finf un toiznt acht
eighty and hundred five and a thousand eight

מט לויט דעם מויל פֿון ה דורך משהן
Mosheen durch Hashem fun moil dem loit
Moshe by Hashem of mouth the according to

האָט מען זיי געשטעלט יעטוועדער מאַן אויף זײַן דינסט
dinst zain oif man yetveder geshtelt zei men hot
service his on man every appointed them they have

און אויף זײַן משׂא . אַזוי איז געווען זייער ציילונג
tseilung zeyer geven iz azoi mase zain oif un
counting their having been is so burden his on and

וואָס ה האָט באַפֿוילן משהן .
Mosheen bafoiln hot Hashem vos
Moshe commanded has Hashem which

ה און ה האָט גערעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
say to so Moshe to spoken has Hashem and

ב באַפֿעל די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, זיי זאָלן אַרויסשיקן
aroisshikn zoln zei Yisroel fun kinder di bafel
expel shall they Yisroel of children the command

פֿון לאַגער איטלעכן מצורע , און איטלעכן פֿלוסיקן ,
flusikn itlechn un metsoire itlechn lager fun
with a discharge each and leprous each camp from

אוֹן איטלעכן וואָס איז אומריין פֿון אַ טויטן לייַב . ג סַיי
sai laib toitn a fun umrein iz vos itlechn un
both body dead a from unclean is which each and

אַ זָכר סַיי אַ נקבֿה זאָלט איר אַרויסשיקן, אויסן
oisn aroisshikn ir zolt nekeyve a sai zocher a
outside the expel you shall female a and male a

לאַגער זאָלט איר זיי אַרויסשיקן, כדי זיי זאָלן נישט
nisht zoln zei kedei aroisshikn zei ir zolt lager
not shall they so that expel them you shall camp

פֿאַראומריניקן זייערע לאַגערן וואָס איך רו צווישן זיי .
zei tsvishn ru ich vos lagern zeyere farumreinikn
them among rest I which camps their defile

ד האָבן די קינדער פֿון ישׂרָאֵל אַזוי געטאָן, און זיי האָבן
hobn zei un geton azoi Yisroel fun kinder di hobn
have they and do so Yisroel of children the did

זיי אַרויסגעשיקט אויסן לאַגער; אַזוי ווי ה האָט
hot Hashem vi azoi lager oisn aroisgeshikt zei
has Hashem as so camp outside sent out them

געזאגט צו משהן , אַזוי האָבן די קינדער פֿון ישׂרָאֵל
Yisroel fun kinder di hobn azoi Mosheen tsu geredt
Yisroel of children the did so Moshe to spoken

געטאָן.
geton
do

ה און ה האָט געזאגט צו משהן , אַזוי צו זאָגן: ו רעד צו
tsu red zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
to speak say to so Moshe to spoken has Hashem and

די קינדער פֿון ישׂרָאֵל: אַ מאַן אָדער אַ פֿרוי , אַז זיי וועלן באַגיין
bagein veln zei az froi a oder man a Yisroel fun kinder di
commit will they that woman a or man a Yisroel of children the

עפּעס אַ מענטשלעכע זינד, צו פּאַלשן אַ פּאַלשונג אָן ה ,
Hashem on felshung a felshn tsu zind mentshleche a epes
Hashem on treachery a be unfaithful to sin man's a any of

און יענע זעל וועט זיך פֿאַרשולדיקן , ז זאָלן זיי זיך מתוודה זיין
zain misvade zich zei zoln farshuldikn zich vet zel yene un
be confess self they shall become guilty self will soul that and

אויף זייערע זינד וואָס זיי האָבן באַגאַנגען ; און ער זאָל אומקערן
umkeren zol er un bagangen hobn zei vos zind zeyere oif
to return shall he and committed have they which sin their on

דעם קרן פֿון זיין פֿאַרשולדיקונג, און צאָלייגן דערצו אַ
a dertsu tsoleign un farshuldikung zain fun keren dem
a in addition pay and incurred debt his of principal the

פֿינפֿטל דערפֿון, און אָפּגעבן צו דעם קעגן וועמען ער האָט זיך
zich hot er vemen kegen dem tsu opgebn un derfun finftl
self has he whom against the one to give up and of it fifth

פֿאַרשולדיקט . ח און אַז דער מאַן האָט נישט קיין קרובֿ ,
korev kein nisht hot man der az un farshuldikt
close relative any not has man the if and incurred a debt from

וועמען אומצוקערן דאָס פֿאַרשולדיקטע, זאָל דאָס פֿאַרשולדיקטע וואָס
vos farshuldikte dos zol farshuldikte dos umtsukeren vemen
which reparation this shall reparation this to return to whom

דאַרף אומגעקערט ווערן , געהערן צו ה , צום כהן ; אַחוץ
achuts koyen tsum Hashem tsu gehern vern umgekert darf
besides kohen to Hashem to belong become returned should

whosoever is tameh lanefesh, [3] Both zachar and nekevah shall ye put out, without the machaneh shall ye put them; that they defile not their machanot, in the midst whereof I dwell.

[4] And the Bnei Yisroel did so, and put them outside the machaneh; just as Hashem spoke unto Moshe, so did the Bnei Yisroel.

[5] And Hashem spoke unto Moshe, saying, [6] Speak unto the Bnei Yisroel, When a man or woman shall commit any chattot that men commit, l'me'ol ma'al baHashem *(thereby trespassing against* Hashem*)*, and feels guilty; [7] Then they shall make vidduy *(confession of sin)* of their chattot which they have committed; and shall make reparation in full, and add unto it the fifth part thereof, and give it unto him against whom they hath incurred liability. [8] But if the man have no go'el unto whom reparation for the asham can be made, let the asham be recompensed unto Hashem, even to the

דעם ווידער פֿון פַֿארגעבונג , ווָאס דערמיט זאָל מען מכַּפר זיין
zain mechaper men zol dermit vos fargebung fun vider dem
be expiate they shall in this way which forgiveness of ram the
אויף אים.
im oif
him on

ט און יעטוועדער אָפּשיידונג , פֿון אַלע געהיילִיקטע זאַכן
zachn geheilikte ale fun opsheidung yetveder un
things holy all of separation of a portion every and
פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, ווָאס זיי ווילן ברענגען צום כהן ,
koyen tsum brengen veln zei vos Yisroel fun kinder di fun
kohen to bring will they which Yisroel of children the from
זאָל געהערן צו אים. י און די געהיילִיקטע זאַכן פֿון איטלעכן זאָלן
zoln itlechn fun zachn geheilikte di un im tsu gehern zol
shall each of things holy the and him to belong shall
געהערן צו אים: וואָס עמיצער וועט געבן צום כהן , זאָל געהערן צו
tsu gehern zol koyen tsum gebn vet emitser vos im tsu gehern
to belong shall kohen to give will someone what him to belong
אים.
im
him

יא און ה האָט געזעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן: יב רעד צו די
di tsu red zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
the to speak say to so Moshe to spoken has Hashem and
קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, און זאָלסטו זאָג צו זיי : אַז עמיצן איינעמס
einems emitsn az zei tsu zogn zolstu un Yisroel fun kinder
one's someone that them to say shall you and Yisroel of children
ווַיב וועט אַראָפּ פֿון וועג, און וועט פֿעלשן אַ פֿעלשונג אָן
on felshung a felshn vet un veg fun arop vet vaib
on treachery a commit treachery will and way from go down will wife
אים, יג און אַ מאַן וועט ליגן מיט איר אַ ביישלאָף פֿון זאָמען, און עס וועט
vet es un zomen fun baishlof a ir mit lign vet man a un im
will it and seed of sleep with a her with lie will man a and him
זיין פֿאַרהוילן פֿון די אויגן פֿון איר מאַן, ווַיל זי איז פֿאַראומריינִיקט
farumreinikt iz zi vail man ir fun oign di fun farhoiln zain
defiled is she because man her of eyes the of hide be
געווָאָרן פֿאַרבאָרגענערהייט, און קיין עדות אַקעגן איר איז
iz ir akegn eides kein un farborgenerheit gevorn
is her against testimony any and hidden having become
נישטָא, און זי איז נישט געכאַפּט געווָאָרן ; יד און אַ גַיִסט פֿון
fun gaist a un gevorn gechapt nisht iz zi un nishto
of spirit a and having become caught not is she and not
אייפֿערזיכטיק אויף קומען אויף אים, און ער וועט וועלן אייפֿערזיכטיק אויף
oif eiferzichtik vern vet er un im oif kumen vet eiferzucht
on jealous become will he and him on come will jealousy
זיין ווַיב, וען זי איז פֿאַראומריינִיקט געווָאָרן ; אָדער אַ גַיִסט פֿון
fun gaist a oder gevorn farumreinikt iz zi ven vaib zain
of spirit a or having become defiled is she when wife his
אייפֿערזיכטיק אויף קומען אויף אים, און ער וועט וועלן אייפֿערזיכטיק אויף
oif eiferzichtik vern vet er un im oif kumen vet eiferzucht
on jealous become will he and him on come will jealousy
זיין ווַיב, און זי איז נישט פֿאַראומריינִיקט געווָאָרן ; טו זאָל דער מאַן
man der zol gevorn farumreinikt nisht iz zi un vaib zain
man the shall having become defiled not is she and wife his

kohen, besides the ram of the kippurim, whereby a kapporah shall be made on his behalf.

9 And every terumah of all the holy things of the Bnei Yisroel, which they bring unto the kohen, shall be his. 10 And every man's things set apart as kodesh shall be his; whatsoever any man giveth the kohen, it shall be his.

11 And Hashem spoke unto Moshe, saying, 12 Speak unto the Bnei Yisroel, and say unto them, If any man's isha go aside, and commit a trespass against him, 13 And a man lie with her carnally, and it be hid from the eyes of her ish, and she become tameh secretly, and there be no ed against her, neither she be caught; 14 And a ruach kina come upon him, and he be jealous of his isha, and she be tameh; or if a ruach kina come upon him, and he be jealous of his isha, and she be not tameh; 15 Then shall the ish bring his isha unto the kohen, and he shall bring her korban for her, the tenth part of an ephah of barley meal; he shall pour no

shemen upon it, nor put incense thereon; for it is a minchat kenaot, a minchat zikaron, bringing avon to remembrance. 16 And the kohen shall bring her near, and set her before Hashem; 17 And the kohen shall take mayim kedoshim in an earthen vessel; and of the dust that is in the floor of the Mishkan the kohen shall take, and put it into the mayim; 18 And the kohen shall set the isha before Hashem, and unbind the hair of the isha, and put the minchat hazikaron in her hands, which is the minchat kena'ot; and the kohen shall have in his hand the mei hamarim hame'ararim; 19 And the kohen shall put her under oath, and say unto the isha, If no man have lain with thee, and if thou hast not turned astray to tum'a with another instead of thy husband, be thou free from these mei hamarim hame'ararim; 20 But if thou hast turned astray to another instead of thy ish, and if thou be defiled, and some man have lain with thee other than thine ish; 21 Then the kohen shall put the isha under oath with the oath of the curse, and the kohen shall say unto the isha, Hashem

ברענגען זײַן ווײַב צום כֹהן , און ברענגען איר קָרבָּן מיט איר, אַ צענטל
tsentl a ir mit korben ir brengen un koyen tsum vaib zain brengen
tenth a her with korban her bring and kohen to wife his bring

אֵיפֶה געשטענע מעל; ער זאָל נישט אַרויפֿגיסן דערויף איל, און נישט
nisht un eil deroif aroifgisn nisht zol er mel gershtene eife
not and oil on it pour not shall he flour barley ephah

אַרויפֿטאָן דערויף ווײַרעך , ווָאָרעם אַ שפּײַזאָפּפֿער פֿון אײַפֿערזוכט איז דאָס, אַ
a dos iz eiferzucht fun shpaizopfer a vorem vairech deroif aroifton
a this is jealousy of minchah a for incense on it put

שפּײַזאָפּפֿער פֿון דערמאָנונג , ווָאָס דערמאָנט אַ זינד . טז און דער
der un zind a dermont vos dermonung fun shpaizopfer
the and sin a remembrance which memorial portion of minchah

כֹהן זאָל זי מאַכן געענענען , און זי אַוועקשטעלן פֿאַר ה .
Hashem far avekshtelen zi un genenen machn zi zol koyen
Hashem before place standing her and approach make her shall kohen

יז און דער כֹהן זאָל נעמען הייליקע וואַסער אין אַ ליימענער כּלי , און
un keile leimener a in vaser heilike nemen zol koyen der un
and vessel clay a in water holy take shall kohen the and

פֿון דעם שטויב וואָס איז אויפֿן באָדעם פֿון משכּן זאָל דער כֹהן
koyen der zol mishkn fun bodem oifn iz vos shtoib dem fun
kohen the shall Tabernacle of the floor on is which dust the from

נעמען , און אַריַינטאָן אין דעם וואַסער. יח און דער כֹהן זאָל שטעלן די
di shteln zol koyen der un vaser dem in arainton un nemen
the set shall kohen the and water the in put and take

פֿרוי פֿאַר ה , און צעשויבערן דעם קאָפּ פֿון דער פֿרוי ,
froi der fun kop dem tseshoibern un Hashem far froi
woman the of head the dishevel and Hashem in front of woman

און געבן אויף אירע האַנטפֿלעכן דאָס שפּײַזאָפּפֿער פֿון דערמאָנונג ,
dermonung fun shpaizopfer dos hantflechn ire oif gebn un
memorial portion of minchah this palms her on give and

דאָס איז דאָס שפּײַזאָפּפֿער פֿון אײַפֿערזוכט; און אין דעם כֹהנס האַנט זאָל
zol hant koyens dem in un eiferzucht fun shpaizopfer dos iz dos
shall hand kohen's the in and jealousy of minchah this is this

זײַן דאָס דאָזיקע וואַסער ביטערניש וואָס מאַכט פֿאַרשאָלטן. יט און דער
der un farsholten macht vos biternish fun vaser dozike dos zain
the and cursed makes which bitterness of water this the be

כֹהן זאָל זי באַשווערן , און זאָגן צו דער פֿרוי : אויב קיין מאַן
man kein oib froi der tsu zogn un bashvern zi zol koyen
man any if woman the to say and bind by an oath her shall kohen

איז נישט געלעגן מיט דיר , און אויב דו ביסט נישט אַראָפּ פֿון וועג אין
in veg fun arop nisht bist du oib un dir mit gelegn nisht iz
in way from down not are you if and you(SG) with lain not is

אומריינקייט הינטער דיַין מאַן, בליַיב אומגעשאַט פֿון דעם דאָזיקן וואַסער
vaser dozikn dem fun umgeshat blaib man dain hinter umreinkeit
water this the from free remain man your behind uncleanness

פֿון ביטערניש וואָס מאַכט פֿאַרשאָלטן. כ אויב אָבער דו ביסט אַראָפּ פֿון
fun arop bist du ober oib farsholten macht vos biternish fun
from down are you but if cursed makes which bitterness of

וועג הינטער דיַין מאַן, און אויב דו ביסט פֿאַראומריינקט געוואָרן ,
gevorn farumreinikt bist du oib un man dain hinter veg
having become defiled are you if and man your behind way

און אַ מאַן איז געלעגן מיט דיר אַחוץ דיַין מאַן – כא און דער
der un man dain achuts dir mit gelegn iz man a un
the and man your aside from you(SG) with lain is man a and

כהן זאָל באַשוווערן די פֿרוי מיט אַ שבֿועה פֿון אַ קללה, און
un klole a fun shvue a mit froi di bashvern zol koyen
and curse a of oath a with woman the bind by an oath shall kohen

דער כֿהן זאָל זאָגן צו דער פֿרוי – זאָל דיך ה מאַכן
machn Hashem dich zol froi der tsu zogn zol koyen der
make Hashem you(SG) shall woman the to say shall kohen the

פֿאַר אַ קללה און פֿאַר אַ שבֿועה צווישן דײַן פֿאָלק, אַז ה וועט
vet Hashem az folk dain tsvishn shvue a far un klole a far
will Hashem that people your among oath an for and curse a for

מאַכן אַוועקפֿאַלן דײַן דיך, און געשוועלן דײַן בויך; [כב] און דאָס דאָזיקע
dozike dos un boich dain geshveln un dich dain avekfaln machn
this the and belly your swell and thigh your fall away make

וואַסער וואָס מאַכט פֿאַרשאָלטן זאָל אַרײַן אין דײַנע אינגעווייד, צו מאַכן
machn tsu ingeveid daine in arain zol farsholten macht vos vaser
make to innards your in enter shall cursed makes which water

געשוועלן דעם בויך, און מאַכן אַוועקפֿאַלן דעם דיך; און די פֿרוי
froi di un dich dem avekfaln machn un boich dem geshveln
woman the and thigh the fall away make and belly the swell

זאָל זאָגן: אָמן! אָמן! [כג] און דער כֿהן זאָל אויפֿשרײַבן די דאָזיקע
dozike di oifshraibn zol koyen der un Omein Omein zogn zol
this the inscribe shall kohen the and amen amen say shall

קללות אויף אַ מגילה, און אָפּמעקן אין דעם וואַסער פֿון ביטערניש. [כד] און ער
er un biternish fun vaser dem in opmekn un megile a oif kloles
he and bitterness of water the in blot out and scroll a on curses

זאָל געבן טרינקען דער פֿרוי דאָס וואַסער פֿון ביטערניש וואָס מאַכט
macht vos biternish fun vaser dos froi der trinken gebn zol
makes which bitterness of water this woman the to drink give shall

פֿאַרשאָלטן, און דאָס וואַסער וואָס מאַכט פֿאַרשאָלטן וועט אַרײַן אין איר פֿאַר
far ir in arain vet farsholten macht vos vaser dos un farsholten
for her in enter will cursed makes which water this and cursed

אַ ביטערניש. [כה] און דער כֿהן זאָל נעמען פֿון דער פֿרויס האַנט דאָס
dos hant frois der fun nemen zol koyen der un biternish a
this hand woman's the from take shall kohen the and bitterness a

שפּײַזאָפּפֿער פֿון אײַפֿערזוכט, און אויפֿהייבן דאָס שפּײַזאָפּפֿער פֿאַר ה,
Hashem far shpaizopfer dos oifheibn un eiferzucht fun shpaizopfer
Hashem before minchah this lift up and jealousy of minchah

און עס גענענען צום מזבח. [כו] און דער כֿהן זאָל אָננעמען אַ
a onnemen zol koyen der un mizbeyech tsum genenen es un
a take hold of shall kohen the and altar to the bring close it and

הויפֿן פֿון דעם שפּײַזאָפּפֿער – זײַן דערמאָנונג, און דעמפֿן
demfn un dermonung zain shpaizopfer dem fun hoifn
burn up in smoke and memorial portion its minchah the of heap

אויפֿן מזבח; און דערנאָך זאָל ער געבן טרינקען דער פֿרוי דאָס
dos froi der trinken gebn er zol dernoch un mizbeyech oifn
this woman the to drink give he shall after that and altar on

וואַסער. [כז] און אַז ער וועט איר געבן טרינקען דאָס וואַסער, איז, אויב זי
zi oib iz vaser dos trinken gebn ir vet er az un vaser
she if it is water this to drink give her will he when and water

איז פֿאַראומרייניקט געוואָרן, און האָט געפֿעלשט אַ פֿעלשונג
felshung a gefelsht hot un gevorn farumreinikt iz
unfaithful an been unfaithful has and having become defiled is

אָן איר מאַן, וועט דאָס וואַסער וואָס מאַכט פֿאַרשאָלטן, אַרײַן אין איר
ir in arain farsholten macht vos vaser dos vet man ir on
her into enter cursed makes which water this will husband her on

make thee an alah and a shevu'ah among thy people, when Hashem doth make thy thigh to waste away, and thy belly to swell; [22] And this mayim that causeth the curse shall go into thy inner parts, to make thy belly to swell, and thy thigh to waste away; And the isha shall say, Omen, Omen. [23] And the kohen shall write these alot *(curses)* on a sefer, and he shall wash them into the mei hamarim; [24] And he shall cause the isha to drink the mei hamarim hame'ararim; and the mayim hame'ararim shall enter into her, and become bitter. [25] Then the kohen shall take the minchat hakena'ot out of the yad haisha, and shall wave the minchah before Hashem, and offer it upon the Mizbe'ach: [26] And the kohen shall take a handful of the minchah, even the memorial thereof, and burn it upon the Mizbe'ach, and afterward shall cause the isha to drink the mayim. [27] And when he hath made her to drink the mayim, then it shall come to pass, that, if she be defiled, and have done trespass against her ish, that the mayim hame'ararim shall enter into her, and become bitter, and her

belly shall swell, and her thigh shall waste away; and the isha shall become a curse among her people. [28] And if the isha be not defiled, but be tehorah *(clean)*; then she shall be free, and shall conceive zera.

[29] This is the torat hakena'ot, when an isha goeth astray to another instead of her ish, and is defiled; [30] Or when the ruach kinah cometh upon him, and he be jealous over his isha, and shall set the isha before Hashem, and the kohen shall execute upon her all this torah. [31] Then shall the ish be free from guilt from avon, and this isha shall bear her avon.

6 And Hashem spoke unto Moshe, saying, [2] Speak unto the Bnei Yisroel, and say unto them, When either ish or isha shall separate themselves to vow a neder of a Nazir, to separate themselves unto Hashem; [3] He shall separate himself from yayin and shechar, and shall drink no chometz of yayin, or chometz of shechar, neither shall he drink

פַּאַר אַ ביטערניש, און איר בויך וועט געשוואָלן ווערן, און איר דיך וועט
vet dich ir un vern geshvoln vet boich ir un biternish a far
will thigh her and become swollen will belly her and bitterness a for
אַוועקפאַלן; און די פֿרוי וועט ווערן פַּאַר אַ קללה צווישן איר פֿאָלק.
folk ir tsvishn klole a far vern vet froi di un avekfaln
people her among curse a for become will woman the and waste away
כח אויב אָבער די פֿרוי איז נישט פֿאַראומרייניקט געווָארן, און זי
zi un gevorn farumreinikt nisht iz froi di ober oib
she and having become defiled not is woman the but if
איז ריין, וועט זי בליַיבן אומגעשאַט, און וועט אַנטפֿאָנגען זאָמען.
zomen antfangen vet un umgeshat blaibn zi vet rein iz
seed receive will and free remain she will tahor is
כט דאָס איז דער תּוֹרַת קְנָאָה: אַז אַ ווייַב
vaib a az kine torat der iz dos
wife a when jealousy law of the is this
וועט אַרָאפֿגיין פֿון וועג הינטער איר מאַן, און וועט
vet un man ir hinter veg fun aropgein vet
will and man her behind way from go down will
פַּאַראומרייניקט ווערן, ל אָדער אַז אַ גייַסט פֿון
fun gaist a az oder vern farumreinikt
of spirit a when or become defiled
אייפֿערזוכט וועט קומען אויף אַ מאַן, און ער וועט ווערן
vern vet er un man a oif kumen vet eiferzucht
become will he and man a on come will jealousy
אייפֿערזיכטיק אויף זיַין ווייַב, זאָל ער שטעלן די ווייַב
vaib di shteln er zol vaib zain oif eiferzichtik
wife the stand he shall wife his about jealous
פַּאַר ה, און דער כהן זאָל טאָן צו איר דעם
dem ir tsu ton zol koyen der un Hashem far
the her to do shall kohen the and Hashem before
דאָזיקן דין. לא און דער מאַן וועט זיַין ריין פֿון זינד,
zind fun rein zain vet man der un din dozikn
sin from tahor be will husband the and law this
און יענע פֿרוי וועט טראָגן איר זינד.
zind ir trogn vet froi yene un
sin her bear will woman this and

ו און ה האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: ב רעד
red zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
speak say to so Moshe to spoken has Hashem and
צו די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, און זאָלסט זאָגן צו זיי:
zei tsu zogn zolst un Yisroel fun kinder di tsu
them to say you(SG) shall and Yisroel of children the to
אַז אַ מאַן אָדער אַ פֿרוי וועט קלאָר אַ נדר טאָן דעם נדר
neyder dem ton neyder a klor vet froi a oder man a az
vow the do vow a clear will woman a or man a when
פֿון אַ נזיר, זיך אָפּצושיידן צו ה, ג זאָל ער פֿון ווייַן
vain fun er zol Hashem tsu optsusheiden zich Nezir a fun
wine of he shall Hashem to to separate self separation a of
און שטאַרקן געטראַנק זיך אָפּהאַלטן; עסיק פֿון ווייַן און עסיק
esik un vain fun esik ophaltn zich getrank shtarkn un
vinegar and wine of vinegar stop self drink strong and
פֿון שטאַרקן געטראַנק זאָל ער נישט טרינקען, און קיין זאַפֿט פֿון
fun zaft kein un trinken nisht er zol getrank shtarkn fun
of juice any and to drink not he shall drink strong of

any grape juice, nor eat moist grapes, or dried. [4] Kol hayamim of his nazir shall he eat nothing that is made of the gefen hayayin, from the seeds even to the grape-skins. [5] Kol hayamim of the neder of his nazir there shall no razor come upon his head; until hayamim be fulfilled, in the which he separateth himself unto Hashem, he shall be kadosh, and shall let the locks of the hair of his head grow. [6] Kol yemei of his nezer unto Hashem he shall go not near nefesh met. [7] He shall not make himself tameh for his av, or for his em, for his ach, or for his achot, when they die; because the Nezer Elohav is upon his head. [8] Kol yemei of his nazir *(separation)* he is kadosh unto Hashem. [9] And if any man die very suddenly by him, and he hath made tameh the head of his nezer *(abstinence)*; then he shall shave his head in the yom of his tohorah, on the yom hashevi'i shall he shave it. [10] And on the yom hashemi'ni he shall bring two doves, or two young pigeons, to the kohen, to the entrance of the Ohel Mo'ed; [11] And the

טרויבן זאָל ער נישט טרינקען; און טרויבן פֿרישע אָדער געטריקנטע
getriknte oder frishe troibn un trinken nisht er zol troibn
dried or fresh grapes and drink not he shall grapes

זאָל ער נישט עסן. [ד] אַלע טעג פֿון זײַן נזיר אָפּזונדערן זאָל ער
er zol opzundern Nezir zain fun teg ale esen nisht er zol
he shall separating Nazir his of days all eat not he shall

פֿון אֵלץ וואָס ווערט געמאַכט פֿון ווײַנשטאָק, פֿון קערנדלעך
kerndlech fun vainshtok fun gemacht vert vos alts fun
kernels from vine of made shall be which all that from

ביז אַ שאָלעכץ נישט עסן. [ה] אַלע טעג פֿון זײַן נדר נזיר
Nezir fun neyder zain fun teg ale esen nisht sholechts a biz
Nazir of vow his of days all eat not peel a until

אָפּזונדערן זאָל אַ גאָלמעסער נישט אַריבערגיין איבער זײַן קאָפּ; ביז
biz kop zain iber aribergein nisht golmeser a zol opzundern
until head his over go over not razor a shall separating

עס ווערן פֿול די טעג וואָס ער וועט זיך אָפּשיידן צו ה׳,
Hashem tsu opsheiden zich vet er vos teg di ful vern es
Hashem to set apart self will he which days the full become it

זאָל ער זײַן הייליק: לאָזן וואַקסן וויל̈ד די האָר פֿון זײַן קאָפּ. [ו] אַלע
ale kop zain fun hor di vild vaksn lozn heilik zain er zol
all head his of hair the wild sprout up let holy be he shall

טעג וואָס ער שיידט זיך אָפּ צו ה׳, זאָל ער צו דעם
dem tsu er zol Hashem tsu op zich sheidt er vos teg
the to he shall Hashem to away self separates he which days

לייַב פֿון אַ טויטן נישט צוגיין. [ז] אָן זײַן פֿאָטער און אָן זײַן
zain on un foter zain on tsugein nisht toitn a fun laib
his on and father his on go to not dead person a of body

מוטער, אָן זײַן ברודער און אָן זײַן שוועסטער, אַפֿילו אָן זיי זאָל
zol zei on afile shvester zain on un bruder zain on muter
shall them on even sister his on and brother his on mother

ער זיך נישט פֿאַראומריניקן, אַז זיי שטאַרבן, ווײַל דער נזיר
Nezir di vorem shtarbn zei az farumreinikn nisht zich er
Nazir the because die they when defile not self he

אָפּזונדערן פֿון זײַן ג-ט איז אויף זײַן קאָפּ. [ח] אַלע טעג פֿון זײַן
zain fun teg ale kop zain oif iz G-t zain fun opzundern
his of days all head his on is G-d his of the separating

נזיר אָפּזונדערן איז ער הייליק צו ה׳. [ט] און אַז עמיצער וועט
vet emitser az un Hashem tsu heilik er iz opzundern Nezir
will someone if and Hashem to holy he is separating Nazir

שטאַרבן לעבן אים פּלוצלינג אומגעריכט, און וועט פֿאַראומריניקן זײַן
zain farumreinikn vet un umgericht plutsling im lebn shtarbn
his defile will and unexpected suddenly him near die

נזיר-קאָפּ, זאָל ער אָפּגאָלן זײַן קאָפּ אין דעם טאָג וואָס ער וועט
vert er vos tog dem in kop zain opgolen er zol Nezir-kop
shall be he which day the in head his shave he shall Nazir head

ריין: [י] אויפֿן זיבעטן טאָג זאָל ער אים אָפּגאָלן. [יא] און אויפֿן אַכטן
achten oifn un opgolen im er zol tog zibetn oifn rein
the eighth on and shave it he shall day seventh on tahor

טאָג זאָל ער ברענגען צוויי טורטלטויבן, אָדער צוויי יונגע טויבן,
toibn yunge tsvei oder turtltoibn tsvei brengen er zol tog
pigeons young two or turtledoves two bring he shall day

צום כֹהן, צום אײַנגאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד. [יא] און דער כֹהן
koyen tsum aingang fun ohel-moed koyen der un
kohen to entrance of Tent of Meeting kohen the and

kohen shall offer the one for a chattat, and the other for an olah, and make kapporah for him, because he sinned by the nefesh, and shall make kadosh his head that same day. 12 And he shall consecrate unto Hashem the yemei of his nazir, and shall bring a lamb of the first year for an asham; but the yamim harishonim shall not be counted, because his nazir was tameh.

13 And this is the Torat HaNazir, when the yamim of his nazir are fulfilled: he shall be brought unto the entrance of the Ohel Mo'ed; 14 And he shall offer his korban unto Hashem, one he-lamb of the first year tamim for an olah, and one ewe lamb of the first year temimah for a chattat, and one ram tamim for shelamim, 15 And a basket of matzot, cakes of fine flour mingled with shemen, and wafers of matzot meshuchim with oil, and their minchot, and their nesakhim. 16 And the kohen shall bring them before Hashem, and shall offer his chattat, and his olah; 17 And he shall offer the ram for a zevach shelamim

זאָל מאַכן איינע פֿאַר אַ זינדאָפּפֿער , און איינע פֿאַר אַ בראַנדאָפּפֿער,
brandopfer a far eine un zindopfer a far eine machn zol
olah a for one and sin offering a for one make shall

און מכַּפר זיין אויף אים פֿאַר וואָס ער האָט געזינדיקט אָן דעם
dem on gezindikt hot er vos far im oif zain mechaper un
the on sinned has he which for him on be expiate and

טויטן ; און ער זאָל הייליקן זיין קאָפּ אין יענעם טאָג.
tog yenem in kop zain heilikn zol er un toitn
day that in head his consecrate shall he and dead person

יב און ער זאָל זיך אָפּשיידן צו ה די טעג פֿון זיין נזיר
Nezir zain fun teg di Hashem tsu opsheiden zich zol er un
Nazir his of days the Hashem to set apart self shall he and

אָפּזונדערן , און ברענגען אַ יאָריקן שעפּס פֿאַר אַ שולדאָפּפֿער ,
shuldopfer a far sheps yorikn a brengen un opzundern
guilt offering a for sheep in its first year a bring and separating

און די פֿריִערדיקע טעג זאָלן אָפּפֿאַלן , ווארעם זיין נזיר אָפּזונדערן
opzundern Nezir zain vorem opfaln zoln teg frierdike di un
separating Nazir his because drop out shall days former the and

איז פֿאַראומריניקט געוואָרן .
gevorn farumreinikt iz
having become defiled is

יג און דאָס איז דער דין פֿון אַ נזיר : אין דעם טאָג וואָס די טעג
teg di vos tog dem in Nezir a fun din der iz dos un
days the which day the in Nazir a of law the is this and

פֿון זיין נזיר אָפּזונדערן וועלן פֿול, זאָל מען אים ברענגען
brengen im men zol ful vern opzundern Nezir zain fun
bring him they shall full become separating Nazir his of

צום איינגאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד ; יד און ער זאָל גענענען
genenen zol er un ohel-moed fun aingang tsum
bring close shall he and Tent of Meeting of entrance to

זיין קָרבָּן צו ה , איין שעפּס אַ יאָריקן אָן
on yorikn a sheps ein Hashem tsu korben zain
without in its first year a sheep one Hashem to korban his

אַ פֿעלער פֿאַר אַ בראַנדאָפּפֿער, און איין שאָף אַ יאָריקע
yorike a shof ein un brandopfer a far feler a
in first year a sheep one and olah an for blemish a

אָן אַ פֿעלער פֿאַר אַ זינדאָפּפֿער , און איין ווידער אָן אַ
a on vider ein un zindopfer a far feler a on
a without ram one and sin offering a for blemish a without

פֿעלער פֿאַר אַ פֿרידאָפּפֿער , טו און אַ קאָרב אומגעזויערטן
umgezaiertn korb a un fridopfer a far feler
made without yeast basket a and peace offering a for blemish

ברויט, חלות פֿון זעמלמעל פֿאַרמישט מיט אייל, און אומגעזויערטע
umgezaierte un eil mit farmisht zemelmel fun chalus broit
unleavened and oil with mixed fine flour of loaves bread

קוכנס באַשמירט מיט אייל, און זייער שפּייזאָפּפֿער און זייערע
zeyere un shpaizopfer zeyer un eil mit bashmirt kuchns
their and minchah their and oil with smeared cakes

גיסאָפּפֿער . טז און דער כהן זאָל עס גענענען פֿאַר
gisopfer far genenen es zol koyen der un
drink offering before bring close it shall kohen the and

ה , און מאַכן זיין זינדאָפּפֿער און זיין בראַנדאָפּפֿער. יז און
Hashem un machn zain zindopfer zain un brandopfer zain un
and olah his and sin offering his make and Hashem

דעם ווידער זאָל ער מאַכן אַ פֿרידאָפּפֿער צו ה , מיט דעם
dem mit Hashem tsu fridopfer a machn er zol vider dem
the with Hashem to peace offering a make he shall ram the

קאָרב אומגעזײַערטן ברויט; און דער כהן זאָל מאַכן זײַן
korb umgezaiertn broit un der koyen zol machn zain
basket without yeast made bread the and kohen the shall make his

שפּײַזאָפּפֿער און זײַן גיסאָפּפֿער . יח און דער נזיר זאָל אָפּגאָלן
shpaizopfer un zain gisopfer un der Nezir zol opgolen
minchah and his drink offering and the Nazir shall shave

בײַם אײַנגאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד זײַן נזיר-קאָפּ , און נעמען
baim aingang fun ohel-moed zain Nezir-kop un nemen
at entrance of Tent of Meeting his Nazir head and take

די האָר פֿון זײַן נזיר-קאָפּ , און אַרויפֿטאָן אויף דעם פֿײַער וואָס
di hor fun zain Nezir-kop un aroifton oif dem faier vos
the hair of his Nazir head and put on the fire which

אונטערן פֿרידאָפּפֿער . יט און דער כהן זאָל נעמען די שולטער ,
untern fridopfer un der koyen zol nemen di shulter
under peace offering the and kohen the shall take the shoulder

אַ געקאָכטע, פֿון דעם ווידער, און איין אומגעזײַערטע חלה פֿון דעם
a gekochte fun dem vider un ein umgezaierte chale fun dem
a boiled of the ram and one unleavened challah of the

קאָרב , און איין אומגעזײַערטן קוכן , און אַרויפֿטאָן אויף דעם
korb un ein umgezaiertn kuchn un aroifton oif dem
basket and one made without yeast cake and put on the

נזירס הענט , נאָך דעם ווי ער האָט זיך אָפּגעגאָלט זײַנע נזיר-האָר .
Nezirs hent zaine opgegolt zich hot er vi dem noch
Nazir's hands his shaved self has he as the after hair Nezir

כ און דער כהן זאָל זיי אויפֿהייבן אַן אויפֿהייבונג פֿאַר ה ;
un der koyen zol zei aufheibn an aufheibung far Hashem
and the kohen shall them lift up an wave before Hashem

דאָס איז הייליק צום כהן , מיט דער ברוסט פֿון אויפֿהייבונג, און
dos iz heilik tsum koyen mit der brust fun aufheibung un
this is holy to kohen the with breast of wave and

מיט דעם שענקל פֿון אָפּשיידונג . און דערנאָך מעג דער
mit dem shenkl fun opsheidung un dernoch meg der
with the thigh of a portion of separation and after that may the

נזיר טרינקען ווײַן .
Nezir trinken vain
Nazir drink wine

כא דאָס איז דער דין פֿון דעם נזיר וואָס טוט אַ נדר , וועגן
dos iz der din fun dem Nezir vos tut a neyder vegen
this is the law of the Nazir which do a vow concerning

זײַן קָרבָּן צו ה פֿאַר זײַן נזיר אָפּזונדערן , אַחוץ וואָס
zain korben tsu Hashem far zain Nezir opzundern achuts vos
his korban to Hashem for his Nazir separating aside from which

זײַן האַנט פֿאַרמאָגט נאָך צוצוגעבן ; אַזוי ווי זײַן נדר וואָס ער
zain hant farmogt noch tsutsugebn azoi vi zain neyder vos er
his hand owned after strengthen so as his vow which he

וועט אַ נדר טאָן, אַזוי מוז ער טאָן, לויט דעם דין פֿון זײַן
vet a neyder ton azoi muz er ton loit dem din fun zain
will a vow do so must he do according the law of his

נזיר אָפּזונדערן .
Nezir opzundern
Nazir separating

unto Hashem, with the basket of matzot; the kohen shall offer also his minchah, and his nesekh. [18] And the Nazir shall shave the head of his nezer at the entrance of the Ohel Mo'ed, and shall take the hair of the head of his nezer, and put it in the eish which is under the zevach hashelamim. [19] And the kohen shall take the boiled shoulder of the ram, and one challat matzah out of the basket, and one unleavened wafer, and shall put them upon the hands of the Nazir, after the hair of his nezer is shaven; [20] And the kohen shall wave them for a wave offering before Hashem; this is kodesh for the kohen, with the breast of the wave offering and thigh of the terumah; and after that the Nazir may drink yayin.

[21] This is the Torat HaNazir who hath vowed, and of his korban unto Hashem for his nezer, in addition to whatever else his hand shall afford, according to the neder which he vowed, so he must do after the torah of his Nazir.

כב אוֹן ה האָט געזעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
say to so Moshe to spoken has Hashem and

כג רעד צו אַהרֹנען אוֹן צו זיַנע זין , אַזוי צו זאָגן : אַזוי
azoi zogn tsu azoi zin zaine tsu un Aharonen tsu red
so say to so sons his to and Aaron to speak

זאָלט איר בענטשן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל; זאָגט צו זיי :
zei tsu zogt Yisroel fun kinder di bentshn ir zolt
them to declares Yisroel of children the bless you shall

כד ה זאָל דיך בענטשן , אוֹן דיך היטן!
hitn dich un bentshn dich zol Hashem
keep you(SG) and bless you(SG) may Hashem

כה ה זאָל דערלייַכטן זיַין פּנים צו דיר ,
dir tsu ponem zain derlaichtn zol Hashem
you(SG) to face his make shine may Hashem

אוֹן דיך לייַטזעליקן !
laitzelikn dich un
take pity on you(SG) and

כו ה זאָל אויפֿהייבן זיַין פּנים צו דיר ,
dir tsu ponem zain oifheibn zol Hashem
you(SG) to face his lift up may Hashem

אוֹן דיר באַשערן שלום !
sholem bashern dir un
peace grant you(SG) and

כז אוֹן זיי זאָלן אַרויפֿטאָן מיַין נאָמען אויף די קינדער
kinder di oif nomen main aroifton zoln zei un
children the on name my put shall they and

פֿון יִשְׂרָאֵל, און איך וועל זיי בענטשן.
bentshn zei vel ich un Yisroel fun
bless them will I and Yisroel of

ז

אוֹן עס איז געווען , אין דעם טאָג וואָס משה האָט געענדיקט
geendikt hot Moshe vos tog dem in geven iz es un
finished has Moshe which day the in having been is it and

אויפֿשטעלן דעם משכּן , און האָט אים געזאַלבט, און אים
im un gezalbt im hot un mishkn dem oifshteln
it and anointed it has and Tabernacle the raise up

געהיילט מיט אַלע זיַנע כּלים , און דעם מזבּח מיט אַלע
ale mit mizbeyech dem un keilim zaine ale mit geheilikt
all with altar the and utensils its all with consecrated

זיַנע כּלים – אַז ער האָט זיי געזאַלבט און זיי געהיילט ,
geheilikt zei un gezalbt zei hot er az keilim zaine
consecrated them and anointed them has he that utensils its

ב האָבן געגעבן די פֿירשטן פֿון יִשְׂרָאֵל, די הויפּט פֿון זייערע
zeyere fun hoipt di Yisroel fun firshtn di genent hobn
their of head the Yisroel of chieftains the come near have

פֿאָטערהייזער – זיי , די פֿירשטן פֿון די שבֿטים , זיי וואָס
vos zei shvotim di fun firshtn di zei foterhaizer
which they tribes the of chieftains the they father's household

זיַנען געשטאַנען בייַ דער ציילונג ; ג און זיי האָבן געבראַכט זייער
zeyer gebracht hobn zei un tseilung der bai geshtanen zainen
their brought have they and counted the at stood are

קָרבָּן פֿאַר ה , זעקס צוגעדעקטע וועגן , און צוועלף רינדער: אַ
a rinder tsvelf un vegen tsugedekte zeks Hashem far korben
a cattle twelve and wagons covered six Hashem before korban

7 And it came to pass on the day that Moshe had fully set up the Mishkan, and had anointed it, and set it apart as kodesh, and all the instruments thereof, both the Mizbe'ach and all the vessels thereof, and had anointed them, and set them apart as kodesh, [2] That the Nasiim *(Rulers)* of Yisroel, heads of the Bais of their Avot, who were the Nasiim of the tribes, and were over them that were numbered, offered; [3] And they brought their korban before Hashem, six covered carts, and twelve oxen;

[22] And Hashem spoke unto Moshe, saying, [23] Speak unto Aharon and unto his Banim, saying, On this wise ye shall bless the Bnei Yisroel, saying unto them,

[24] Y'varekhekha Adonai v'yishmerekha;

[25] Ya'er Adonai panav eleikha vichunekha;

[26] Yissa Adonai panav eleikha v'yasem l'kha shalom.

[27] And they shall put My Shem upon the Bnei Yisroel, and I will bless them.

a cart for two of the Nasiim, and for each one an ox; and they brought them before the Mishkan.
4 And Hashem spoke unto Moshe, saying, 5 Take it of them, that they may be for the service of the Ohel Mo'ed; and thou shalt give them unto the Levi'im, to every man according to his service. 6 And Moshe took the carts and the oxen, and gave them unto the Levi'im. 7 Two carts and four oxen he gave unto the Bnei Gershon, according to their service;

וואָגן פֿאַר צוויי פֿירשטן , און אַן אָקס פֿאַר איטלעכן; און זיי האָבן
hobn zei un itlechn far oks an un firshtn tsvei far vogn
have they and each for ox an and chieftains two for wagon

זיי געגענט צום משכּן . ד האָט ה׳ געזאָגט צו משהן ,
Mosheen tsu gezogt Hashem hot mishkn tsum genent zei
Moshe to said Hashem has Tabernacle to come near them

אַזוי צו זאָגן : ה נעם צו פֿון זיי , און עס זאָל זיין אויף צו דינען
dinen tsu oif zain zol es un zei fun tsu nem zogn tsu azoi
serve to on be shall it and them from to take say to so

דעם דינסט פֿון אוֹהל-מוֹעד ; און זאָלסט עס געבן צו די
di tsu gebn es zolst un ohel-moed fun dinst dem
the to give it you(SG) must and Tent of Meeting of service the

לוִיִּם , איטלעכן לויט זײַן דינסט . ו האָט משה געגומען די
di genumen Moshe hot dinst zain loit itlechn Leviim
the took Moshe has service his according each Levi'im

וועגן און די רינדער, און האָט זיי געגעבן צו די לוִיִּם . ז צוויי
tsvei Leviim di tsu gegebn zei hot un rinder di un vegen
two Levi'im the to given them has and cattle the and wagons

וועגן און פֿיר רינדער האָט ער געגעבן צו די קינדער פֿון גֵּרשׁוֹן ,
Gershon fun kinder di tsu gegebn er hot rinder fir un vegen
Gershon of children the to given he has cattle four and wagons

לויט זייער דינסט .
dinst zeyer loit
service their according to

8 And four carts and eight oxen he gave unto the Bnei Merari, according unto their service, under the hand of Itamar ben Aharon HaKohen. 9 But unto the Bnei Kehat he gave none, because the service of HaKodesh belonging unto them was that they should bear upon their shoulders.

ח און פֿיר וועגן און אַכט רינדער האָט ער געגעבן צו די קינדער
kinder di tsu gegebn er hot rinder acht un vegen fir un
children the to given he has cattle eight and wagons four and

פֿון מְרָרי , לויט זייער דינסט אונטער דער האַנט פֿון איתָמָר דעם
dem Itamar fun hant der unter dinst zeyer loit Merari fun
the Itamar of hand the under service their according to Merari of

זון פֿון אַהרֹן דעם כֹּהן . ט אָבער צו די קינדער פֿון קְהָת האָט
hot Kohat fun kinder di tsu ober koyen dem Aharon fun zun
has Kohat of children the to but kohen the Aaron of son

ער גאָרנישט געגעבן , ווָאַרעם דער דינסט פֿון די הייליקע זאַכן איז
iz zachn heilike di fun dinst der vorem gegebn gornisht er
is things holy the of service the because given nothing he

געווען אויף זיי ; אויפֿן אַקסל האָבן זיי געדאַרפֿט טראָגן.
trogn gedarft zei hobn aksl oifn zei oif geven
bear required they have shoulder on them on having been

10 And the Nasiim offered for dedicating of the Mizbe'ach in the day that it was anointed, even the Nasiim *(Rulers)* offered their korban before the Mizbe'ach.
11 And Hashem said unto Moshe, They shall offer their korban, each Nasi on his day, for the dedicating of the Mizbe'ach.

י און די פֿירשטן האָבן געבראַכט די באַנייַונג פֿון מזבח אין
in mizbeyech fun banaiung di gebracht hobn firshtn di un
in altar of dedicating the brought have chieftains the and

דעם טאָג וואָס ער איז געזאַלבט געווָארן – די פֿירשטן האָבן
hobn firshtn di gevorn gezalbt iz er vos tog dem
have chieftains the having become anointed is it which day the

געבראַכט זייער קָרבָּן פֿאַר דעם מזבח . יא און ה׳ האָט געזאָגט
gezogt hot Hashem un mizbeyech dem far korben zeyer gebracht
said has Hashem and altar the before korban their brought

צו משהן : צו איין פֿירשט אַ טאָג, צו איין פֿירשט אַ טאָג, זאָלן זיי
zei zoln tog a firsht ein tsu tog a firsht ein tsu Mosheen tsu
they shall day a chieftain one to day a chieftain one to Moshe to

ברענגען זייער קָרבָּן פֿאַר דער באַנייַונג פֿון מזבח .
mizbeyech fun banaiung der far korben zeyer brengen
altar of dedicating the for korban their bring

יב און דער וואָס האָט געבראַכט זײַן קָרבָּן דעם ערשטן טאָג
tog ershtn dem korben zain gebracht hot vos der un
day first the korban his brought has which the one and

איז געווען נַחשׁוֹן דער זון פֿון עַמינָדָבן , פֿון שבֿט
sheyvet fun Amminadavn fun zun der Nachshon geven iz
tribe of Aminadav of son the Nachshon having been is

יהוּדה . יג און זײַן קָרבָּן איז געווען : איין זילבערנע שיסל
shisel zilberne ein geven iz korben zain un Yehudah
bowl silver one having been is korban his and Yehudah

וואָס איר וואָג איז געווען הונדערט און דרײַסיק שֶׁקל , איין
ein shekl draisik un hundert geven iz vog ir vos
one shekel thirty and hundred having been is weight its which

זילבערנער שפּרענגבעקן פֿון זיבעציק שֶׁקל , אויפֿן הייליקן שֶׁקל ;
shekl heilikn oifn shekl zibetsik fun shprengbekn zilberner
shekel holy on the shekels seventy of basin silver

ביידע פֿול מיט זעמלמעל פַּאַרמישט מיט אייל, פַּאַר אַ שפּײַזאָפּפֿער;
shpaizopfer a far eil mit farmisht zemelmel mit ful beide
minchah a for oil with mixed fine flour with full two

יד איין גילדערנע שאָל פֿון צען שֶׁקל , פֿול מיט ווײַרעך ; טו איין יונגער
younger ein vairech mit ful shekl tsen fun shol gilderne ein
young one incense with full shekels ten of cup golden one

אָקס, איין ווידער, איין שעפּס אַ יאָריקער , פַּאַר אַ בראַנדאָפּפֿער;
brandopfer a far yoriker a sheps ein vider ein oks
olah a for its first year a sheep one ram one ox

טז איין ציגנבאָק פַּאַר אַ זינדאָפּפֿער ; יז און פַּאַר אַ פֿרידאָפּפֿער ,
fridopfer a far un zindopfer a far tsignbok ein
peace offering a for and sin offering a for billy goat one

צוויי רינדער, פֿינף ווידערס, פֿינף בעק , פֿינף שעפּסן יאָריקע .
yorike shepsn finf bek finf viders finf rinder tsvei
in first year sheep five male goats five rams five cattle two

דאָס איז דער קָרבָּן פֿון נַחשׁוֹן דעם זון פֿון עַמינָדָבן .
Amminadavn fun zun dem Nachshon fun korben der iz dos
Aminadav of son the Nachshon of korban the is this

יח אויפֿן צווייטן טאָג האָט געבראַכט נתַנאֵל דער זון פֿון
fun zun der Netanel gebracht hot tog tsveitn oifn
of son the Netanel brought has day second on

צוּעַרן , דער פֿירשט פֿון יִשָׂשכָר . יט ער האָט געבראַכט
gebracht hot er Yissachar fun firsht der Tsuarn
brought has he Yissakhar of chieftain the Tzuar

פַּאַר זײַן קָרבָּן איין זילבערנע שיסל וואָס איר וואָג איז
iz vog ir vos shisel zilberne ein korben zain far
is weight its which bowl silver one korban his for

געווען הונדערט און דרײַסיק שֶׁקל , איין זילבערנעם
zilbernem ein shekl draisik un hundert geven
silver one shekels thirty and hundred having been

שפּרענגבעקן פֿון זיבעציק שֶׁקל , אויפֿן הייליקן שֶׁקל ; ביידע
beide shekl heilikn oifn shekl zibetsik fun shprengbekn
two shekel consecrate on shekel seventy of bowl

פֿול מיט זעמלמעל פַּאַרמישט מיט אייל, פַּאַר אַ שפּײַזאָפּפֿער;
shpaizopfer a far eil mit farmisht zemelmel mit ful
minchah a for oil with mixed fine flour with full

כ איין גילדערנע שאָל פֿון צען שֶׁקל , פֿול מיט ווײַרעך ;
vairech mit ful shekl tsen fun shol gilderne ein
incense with full shekel ten of cup golden one

12 And he that offered his korban the first day was Nachshon Ben Amminadav, of the tribe of Yehudah; 13 And his korban was one silver bowl, the weight thereof was an hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, according to the shekel HaKodesh; both of them were full of fine flour mixed with oil for a minchah; 14 One ladle of ten shekels of zahav, full of ketoret; 15 One young bull, one ram, one lamb of the first year, for an olah *(burnt offering)*; 16 One kid of the goats for a chattat; 17 And for a zevach of shelamim, two oxen, five rams, five he-goats, five lambs of the first year; this was the korban of Nachshon ben Amminadav.

18 On the second day Netanel ben Tzuar, prince of Yissakhar, did offer: 19 He offered for his korban one silver bowl, the weight whereof was an hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, according to shekel HaKodesh; both of them full of fine flour mixed with oil for a minchah; 20 One ladle of zahav of ten shekels, full of ketoret;

[21] One young bull, one ram, one lamb of the first year, for an olah; [22] One kid of the goats for a chattat; [23] And for a zevach of shelamim, two oxen, five rams, five he-goats, five lambs of the first year; this was the korban of Netanel ben Tzuar.

[24] On the third day Eliav ben Chelon, Nasi of the Bnei Zevulun, did offer: [25] His korban was one silver bowl, the weight whereof was an hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, according to shekel HaKodesh; both of them full of fine flour mixed with oil for a minchah;

[26] One golden ladle of ten shekels, full of ketoret; [27] One young bull, one ram, one lamb of the first year, for an olah; [28] One kid of the goats for a chattat; [29] And for a zevach of shelamim, two oxen, five rams, five he-goats, five lambs of the first year; this was the korban of Eliav ben Chelon.

כא איין יונגן אָקס, איין ווידער, איין שעפּס אַ
a sheps ein vider ein oks yungn ein
a sheep one ram one bull young one

יאָריקן , פַּאַר אַ בראַנדאָפּפֿער; כב איין ציגנבאָק פַּאַר
far tsignbok ein brandopfer a far yorikn
for billy goat one olah a for in its first year

אַ זינדאָפּפֿער ; כג און פַּאַר אַ פֿרידאָפּפֿער , צוויי רינדער,
rinder tsvei fridopfer a far un zindopfer a
cattle two peace offering a for and sin offering a

פֿינף ווידערס, פֿינף בעק , פֿינף שעפּסן יאָריקע .
yorike shepsn finf bek finf viders finf
in first year sheep five male goats five rams five

דאָס איז דער קָרבָּן פֿון נתַנאֵל דעם זון פֿון צוּערן .
Tsuarn fun zun dem Netanel fun korben der iz dos
Tzuar of son the Netanel of korban the is this

כד אויפֿן דריטן טאָג, דער פֿירשט פֿון די קינדער פֿון
fun kinder di fun firsht der tog dritn oifn
of children the of chieftain the day third on

זבֿולון , אֱליאָבּ דער זון פֿון חֵלוֹנען . כה זײַן קָרבָּן
korben zain Chelonen fun zun der Eliav Zevulun
korban his Chelon of son the Eliav Zevulun

איז געווען : איין זילבערנע שיסל וואָס איר וואָג איז
iz vog ir vos shisel zilberne ein geven iz
is weight its which bowl silver one having been is

געווען הונדערט און דרײַסיק שֶׁקל , איין זילבערנער
zilberner ein shekl draisik un hundert geven
silver one shekel thirty and hundred having been

שפּרענגבעקן פֿון זיבעציק שֶׁקל , אויפֿן הייליקן שֶׁקל ;
shekl heilikn oifn shekl zibetsik fun shprengbekn
shekel holy on shekel seventy of bowl

ביידע פֿול מיט זעמלמעל פַּאַרמישט מיט אייל, פַּאַר אַ
a far eil mit farmisht zemelmel mit ful beide
a for oil with mixed fine flour with full two

שפּײַזאָפּפֿער;
shpaizopfer
minchah

כו איין גילדערנע שאָל פֿון צען שֶׁקל , פֿול מיט ווײַרעך ;
vairech mit ful shekl tsen fun shol gilderne ein
incense with full shekels ten of cup golden one

כז איין יונגער אָקס, איין ווידער, איין שעפּס אַ יאָריקער ,
yoriker a sheps ein vider ein oks yunger ein
its first year a sheep one ram one bull young one

פַּאַר אַ בראַנדאָפּפֿער; כח איין ציגנבאָק פַּאַר אַ זינדאָפּפֿער ;
zindopfer a far tsignbok ein brandopfer a far
sin offering a for billy goat one olah a for

כט און פַּאַר אַ פֿרידאָפּפֿער , צוויי רינדער, פֿינף ווידערס, פֿינף
finf viders finf rinder tsvei fridopfer a far un
five rams five cattle two peace offering a for and

בעק , פֿינף שעפּסן יאָריקע . דאָס איז דער קָרבָּן פֿון
fun korben der iz dos yorike shepsn finf bek
of korban the is this in first year sheep five male goats

אֱליאָבּ דעם זון פֿון חֵלוֹנען .
Chelonen fun zun dem Eliav
Chelon of son the Eliav

[30] On the fourth day Elitzur ben Shede'ur, Nasi of the Bnei Reuven, did offer: [31] His korban was one silver bowl of the weight of an hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, according to shekel HaKodesh; both of them full of fine flour mixed with oil for a minchah;

[32] One golden ladle of ten shekels, full of ketoret; [33] One young bull, one ram, one lamb of the first year, for an olah; [34] One kid of the goats for a chattat; [35] And for a zevach of shelamim, two oxen, five rams, five he-goats, five lambs of the first year; this was the korban of Elitzur ben Shede'ur.

[36] On the fifth day Shelumiel ben Tzurishaddai, Nasi of the Bnei Shim'on, did offer: [37] His korban was one silver bowl, the weight whereof was an hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, according to shekel HaKodesh; both of them full of fine flour mixed with oil for a minchah; [38] One golden ladle of ten shekels, full of ketoret;

ל אויפֿן פֿירטן טאָג, דער פֿירשט פֿון די קינדער פֿון
fun kinder di fun firsht der tog firtn oifn
of children the of chieftain the day fourth on

לא ראובֿן , אֱליצור דער זון פֿון שדֵיאורן . זײַן קָרבָּן איז
iz korben zain Shedeurn fun zun der Elitsur Reuven
is korban his Shede'ur of son the Elitzur Reuven

געווען : איין זילבערנע שיסל וואָס איר וואָג איז
iz vog ir vos shisel zilberne ein geven
is weight its which bowl silver one having been

געווען הונדערט און דרײַסיק שֶׁקל , איין זילבערנער
zilberner ein shekl draisik un hundert geven
silver one shekel thirty and hundred having been

שפּרענגבעקן פֿון זיבעציק שֶׁקל , אויפֿן הייליקן שֶׁקל ; ביידע
beide shekl heilikn oifn shekl zibetsik fun shprengbekn
two shekel holy on the shekel seventy of bowl

פֿול מיט זעמלמעל פַֿאַרמישט מיט איל, פַֿאַר אַ שפּײַזאָפּפֿער;
shpaizopfer a far eil mit farmisht zemelmel mit ful
minchah a for oil with mixed fine flour with full

לב איין גילדערנע שאָל פֿון צען שֶׁקל , פֿול מיט ווײַרעך ;
vairech mit ful shekl tsen fun shol gilderne ein
incense with full shekels ten of cup golden one

לג איין יונגער אָקס, איין ווידער, איין שעפּס אַ יאָריקער ,
yoriker a sheps ein vider ein oks yunger ein
its first year a sheep one ram one bull young one

פַֿאַר אַ ברַאנדאָפּפֿער; לד איין ציגנבאָק פַֿאַר אַ זינדאָפּפֿער ;
zindopfer a far tsignbok ein brandopfer a far
sin offering a for billy goat one olah a for

לה און פַֿאַר אַ פֿרידאָפּפֿער , צוויי רינדער, פֿינף ווידערס, פֿינף
finf viders finf rinder tsvei fridopfer a far un
five rams five cattle two peace offering a for and

בעק , פֿינף שעפּסן יאָריקע . דאָס איז דער קָרבָּן פֿון
fun korben der iz dos yorike shepsn finf bek
of korban the is this in first year sheep five male goats

אֱליצור דעם זון פֿון שדֵיאורן .
Shedeurn fun zun dem Elitsur
Shede'ur of son the Elitzur

לו אויפֿן פֿינפֿטן טאָג, דער פֿירשט פֿון די קינדער פֿון שמעון ,
Shimeon fun kinder di fun firsht der tog finftn oifn
Shim'on of children the of chieftain the day fifth on

שלומיאֵל דער זון פֿון צורישַדָּין . זײַן קָרבָּן איז געווען :
geven iz korben zain Tsurishaddaien fun zun der Shelumiel
having been is korban his Tsurishaddai of son the Shelumiel

איין זילבערנע שיסל וואָס איר וואָג איז געווען הונדערט און
un hundert geven iz vog ir vos shisel zilberne ein
and hundred having been is weight its which bowl silver one

דרײַסיק שֶׁקל , איין זילבערנער שפּרענגבעקן פֿון זיבעציק שֶׁקל , אויפֿן
oifn shekl zibetsik fun shprengbekn zilberner ein shekl draisik
on shekels seventy of bowl silver one shekel thirty

הייליקן שֶׁקל ; ביידע פֿול מיט זעמלמעל פַֿאַרמישט מיט איל, פַֿאַר אַ
a far eil mit farmisht zemelmel mit ful beide shekl heilikn
a for oil with mixed fine flour with full two shekel holy

שפּײַזאָפּפֿער: לח איין גילדערנע שאָל פֿון צען שֶׁקל , פֿול מיט ווײַרעך ;
vairech mit ful shekl tsen fun shol gilderne ein shpaizopfer
incense with full shekel ten of cup golden one minchah

לט איין יונגער אָקס, איין ווידער, איין שעפּס אַ יאָריקערער פַאַר
far yorikerer a sheps ein vider ein oks yunger ein
for of the first year a sheep one ram one bull young one

אַ ברַאנדאָפּפֿער; מ איין ציגנבאָק פַאַר אַ זינדאָפּפֿער ; מא און פַאַר
far un zindopfer a far tsignbok ein brandopfer a
for and sin offering a for billy goat one olah a

אַ פֿרידאָפּפֿער , צוויי רינדער, פֿינף ווידערס, פֿינף בעק , פֿינף
finf bek finf viders finf rinder tsvei fridopfer a
five male goats five rams five oxen two peace offering a

שעפּסן יאָריקע . דאָס איז דער קָרבָּן פֿון שלומיאֵל דעם זון פֿון
fun zun dem Shelumiel fun korben der iz dos yorike shepsn
of son the Shelumiel of korban the is this in first year sheep

צוריַשַדָּין .
Tsurishaddaien
Tsurishaddai

42 On the sixth day Elyasaph ben De'uel, Nasi of the Bnei Gad, offered: 43 His korban was one silver bowl of the weight of an hundred and thirty shekels, a silver basin of seventy shekels, according to shekel HaKodesh; both of them full of fine flour mixed with oil for a minchah;

מב אויפֿן זעקסטן טאָג, דער פֿירשט פֿון די קינדער פֿון גָד , אֶלְיָסָף
ElyaSaf Gad fun kinder di fun firsht der tog zekstn oifn
Elyasaph Gad of children the of chieftain the day sixth on

דער זון פֿון דְעוּאֵלן. מג זיין קָרבָּן איז געווען : איין זילבערנע שיסל
shisel zilberne ein geven iz korben zain Deueln fun zun der
bowl silver one having been is korban his De'uel of son the

וואָס איר וואָג איז געווען הונדערט און דרייַסיק שֶקל , איין
ein shekl draisik un hundert geven iz vog ir vos
one shekel thirty and hundred having been is weight its which

זילבערנער שפּרענגבעקן פֿון זיבעציק שֶקל , אויפֿן הייליקן שֶקל ; ביידע
beide shekl heilikn oifn shekl zibetsik fun shprengbekn zilberner
two shekel holy on shekel seventy of bowl silver

פֿול מיט זעמלמעל פַאַרמישט מיט איל, פַאַר אַ שפּייַזאָפּפֿער;
shpaizopfer a far eil mit farmisht zemelmel mit ful
minchah a for oil with mixed fine flour with full

44 One golden ladle of ten shekels, full of ketoret; 45 One young bull, one ram, one lamb of the first year, for an olah; 46 One kid of the goats for a chattat; 47 And for a zevach of shelamim, two oxen, five rams, five he-goats, five lambs of the first year; this was the korban of Elyasaph ben De'uel.

מד איין גילדערנע שאָל פֿון צען שֶקל , פֿול מיט ווייַרעך ; מה איין יונגער
yunger ein vairech mit ful shekl tsen fun shol gilderne ein
young one incense with full shekels ten of cup golden one

אָקס, איין ווידער, איין שעפּס אַ יאָריקער , פַאַר אַ ברַאנדאָפּפֿער; מו איין
ein brandopfer a far yoriker a sheps ein vider ein oks
one olah a for its first year a sheep one ram one bull

ציגנבאָק פַאַר אַ זינדאָפּפֿער ; מז און פַאַר אַ פֿרידאָפּפֿער , צוויי רינדער,
rinder tsvei fridopfer a far un zindopfer a far tsignbok
cattle two peace offering a for and sin offering a for billy goat

פֿינף ווידערס, פֿינף בעק , פֿינף שעפּסן יאָריקע . דאָס איז דער
der iz dos yorike shepsn finf bek finf viders finf
the is this in first year sheep five male goats five rams five

קָרבָּן פֿון אֶלְיָסָף דעם זון פֿון דְעוּאֵלן.
Deueln fun zun dem ElyaSaf fun korben
De'uel of son the Elyasaph of korban

48 On the seventh day Elishama ben Ammihud, Nasi of the Bnei Ephrayim, offered: 49 His korban was one silver bowl, the weight whereof was an hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy

מח אויפֿן זיבעטן טאָג, דער פֿירשט פֿון די קינדער פֿון אפֿרים ,
Efrayim fun kinder di fun firsht der tog zibetn oifn
Ephrayim of children the of chieftain the day seventh on

אֱלִישָמָע דער זון פֿון עַמיהוּדן . מט זיין קָרבָּן איז געווען : איין
ein geven iz korben zain Ammihudn fun zun der Elishama
one having been is korban his Ammihud of son the Elishama

זילבערנע שיסל וואָס איר וואָג איז געווען הונדערט און דרייַסיק
draisik un hundert geven iz vog ir vos shisel zilberne
thirty and hundred having been is weight its which bowl silver

שֶׁקֶל , איין זילבערנער שפּרענגבעקן פֿון זיבעציק שֶׁקֶל , אויפֿן הייליקן
heilikn oifn shekl zibetsik fun shprengbekn zilberner ein shekl
holy on shekels seventy of bowl silver one shekel

שֶׁקֶל ; ביידע פֿול מיט זעמלמעל פֿאַרמישט מיט אייל, פֿאַר אַ שפּײַזאָפּפֿער;
shpaizopfer a far eil mit farmisht zemelmel mit ful beide shekl
minchah a for oil with mixed fine flour with full two shekel

נ איין גילדערנע שאָל פֿון צען שֶׁקֶל , פֿול מיט ווײַרעך;
vairech mit ful shekl tsen fun shol gilderne ein
incense with full shekels ten of cup golden one

נא איין יונגער אָקס, איין ווידער, איין שעפּס אַ יאָריקער , פֿאַר
far yoriker a sheps ein vider ein oks yunger ein
for its first year a sheep one ram one bull young one

אַ בראַנדאָפּפֿער; נב איין ציגנבאָק פֿאַר אַ זינדאָפּפֿער ; נג און פֿאַר אַ
a far un zindopfer a far tsignbok ein brandopfer a
a for and sin offering a for billy goat one olah a

פֿרידאָפּפֿער , צוויי רינדער, פֿינף ווידערס, פֿינף בעק , פֿינף
finf bek finf viders finf rinder tsvei fridopfer
five male goats five rams five cattle two peace offering

שעפּסן יאָריקע . דאָס איז דער קָרבָּן פֿון אֱלִישָׁמָע דעם זון פֿון
yorike shepsn fun zun dem Elishama fun korben der iz dos
of son the Elishama of korban the is this in first year sheep

עַמיהוּדן .
Ammihudn
Ammihud

נד אויפֿן אַכטן טאָג, דער פֿירשט פֿון די קינדער פֿון מנַשֶׁה ,
Menasheh fun kinder di fun firsht der tog achten oifn
Menasheh of children the of chieftain the day the eighth on

גַמליאֵל דער זון פֿון פְּדָהצורן . נה זײַן קָרבָּן איז געווען :
geven iz korben zain Pedahtsurn fun zun der Gamliel
having been is korban his Pedahtzur of son the Gamli'el

איין זילבערנע שיסל וואָס איר וואָג איז געווען הונדערט און
un hundert geven iz vog ir vos shisel zilberne ein
and hundred having been is weight its which bowl silver one

דרײַסיק שֶׁקֶל , איין זילבערנער שפּרענגבעקן פֿון זיבעציק שֶׁקֶל , אויפֿן
oifn shekl zibetsik fun shprengbekn zilberner ein shekl draisik
on shekels seventy of bowl silver one shekel thirty

הייליקן שֶׁקֶל ; ביידע פֿול מיט זעמלמעל פֿאַרמישט מיט אייל, פֿאַר אַ
a far eil mit farmisht zemelmel mit ful beide shekl heilikn
a for oil with mixed fine flour with full two shekel holy

שפּײַזאָפּפֿער;
shpaizopfer
minchah

נו איין גילדערנע שאָל פֿון צען שֶׁקֶל , פֿול מיט ווײַרעך; נז איין
ein vairech mit ful shekl tsen fun shol gilderne ein
one incense with full shekels ten of cup golden one

יונגער אָקס, איין ווידער, איין שעפּס אַ יאָריקער , פֿאַר אַ
a far yoriker a sheps ein vider ein oks yunger
a for its first year a sheep one ram one bull young

בראַנדאָפּפֿער; נח איין ציגנבאָק פֿאַר אַ זינדאָפּפֿער ; נט און פֿאַר אַ
a far un zindopfer a far tsignbok ein brandopfer
a for and sin offering a for billy goat one olah

פֿרידאָפּפֿער , צוויי רינדער, פֿינף ווידערס, פֿינף בעק , פֿינף
finf bek finf viders finf rinder tsvei fridopfer
five male goats five rams five cattle two peace offering

shekels, according to shekel HaKodesh; both of them full of fine flour mixed with oil for a minchah; [50] One golden ladle of ten shekels, full of ketoret;

[51] One young bull, one ram, one lamb of the first year, for an olah; [52] One kid of the goats for a chattat; [53] And for a zevach of shelamim, two oxen, five rams, five he-goats, five lambs of the first year; this was the korban of Elishama ben Ammihud.

[54] On the eighth day Gamli'el ben Pedahtzur, Nasi of the Bnei Menasheh offered: [55] His korban was one silver bowl of the weight of an hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, according to shekel HaKodesh; both of them full of fine flour mixed with oil for a minchah;

[56] One golden ladle of ten shekels, full of ketoret; [57] One young bull, one ram, one lamb of the first year, for an olah; [58] One kid of the goats for a chattat; [59] And for a zevach of shelamim, two oxen, five rams,

five he-goats, five lambs of the first year; this was the korban of Gamli'el ben Pedahtzur.

שעפסן יאָריקע . דאָס איז דער קָרבָּן פֿון גַמליאֵל דעם זון פֿון
shepsn yorike . dos iz der korben fun Gamliel dem zun fun
sheep first year in is this the korban of Gamli'el the son of

פְּדָהצורן .
Pedahtsurn
Pedahtzur

60 On the ninth day Avidan ben Gideoni, Nasi of the Bnei Binyamin, offered: 61 His korban was one silver bowl, the weight whereof was an hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, according to shekel HaKodesh; both of them full of fine flour mixed with oil for a minchah;

ס אויפֿן נײַנטן טאָג, דער פֿירשט פֿון די קינדער פֿון בנימין ,
Binyamin fun kinder di fun firsht der tog naintn oifn
Binyamin of children the of chieftain the day ninth on

אַבִּידָן דער זון פֿון גדעונין . סא זײַן קָרבָּן איז געווען :
geven iz korben zain Gideonin fun zun der Avidan
having been is korban his Gideoni of son the Avidan

איין זילבערנע שיסל וואָס איר וואָג איז געווען הונדערט און
un hundert geven iz vog ir vos shisel zilberne ein
and hundred having been is weight its which bowl silver one

דרײַסיק שֶׁקל , איין זילבערנער שפּרענגבעקן פֿון זיבעציק שֶׁקל , אויפֿן
oifn shekl zibetsik fun shprengbekn zilberner ein shekl draisik
on shekels seventy of bowl silver one shekels thirty

היילקן שֶׁקל ; ביידע פֿול מיט זעמלמעל פַּאַרמישט מיט איײל, פַּאַר אַ
a far eil mit farmisht zemelmel mit ful beide shekl heilikn
a for oil with mixed fine flour with full two shekel holy

שפּײַזאָפּפֿער;
shpaizopfer
minchah

62 One golden ladle of ten shekels, full of ketoret; 63 One young bull, one ram, one lamb of the first year, for an olah; 64 One kid of the goats for a chattat; 65 And for a zevach of shelamim, two oxen, five rams, five he-goats, five lambs of the first year; this was the korban of Avidan ben Gideoni.

סב איין גילדערנע שאָל פֿון צען שֶׁקל , פֿול מיט ווײַרעך ; סג איין יונגער
yunger ein vairech mit ful shekl tsen fun shol gilderne ein
young one incense with full shekels ten of cup golden one

אָקס, איין ווידער, איין שעפּס אַ יאָריקער , פַּאַר אַ בראַנדאָפּפֿער; סד איין
ein brandopfer a far yoriker a sheps ein vider ein oks
one olah a for its first year a sheep one ram one bull

ציגנבאָק פַּאַר אַ זינדאָפּפֿער ; סה און פַּאַר אַ פֿרידאָפּפֿער , צוויי רינדער,
rinder tsvei fridopfer a far un zindopfer a far tsignbok
cattle two peace offering a for and sin offering a for billy goat

פֿינף ווידערס, פֿינף בעק , פֿינף שעפּסן יאָריקע . דאָס איז דער
finf viders finf bek finf shepsn yorike . dos iz der
five rams five male goats five sheep first year in is this the

קָרבָּן פֿון אַבִּידָן דעם זון פֿון גדעונין .
Gideonin fun zun dem Avidan fun korben
Gideoni of son the Avidan of korban

66 On the tenth day Achi'ezer ben Ammishaddai, Nasi of the Bnei Dan, offered: 67 His korban was one silver bowl, the weight whereof was an hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, according to shekel HaKodesh; both of them full of fine flour mixed with oil for a

סו אויפֿן צענטן טאָג, דער פֿירשט פֿון די קינדער פֿון דָן , אַחיעֶזֶר
Achiezer Dan fun kinder di fun firsht der tog tsentn oifn
Achi'ezer Dan of children the of chieftain the day tenth on

דער זון פֿון עַמישַׁדָּין . סז זײַן קָרבָּן איז געווען : איין
ein geven iz korben zain Ammishaddain fun zun der
one having been is korban his Ammishaddai of son the

זילבערנע שיסל וואָס איר וואָג איז געווען הונדערט און
un hundert geven iz vog ir vos shisel zilberne
and hundred having been is weight its which bowl silver

דרײַסיק שֶׁקל , איין זילבערנער שפּרענגבעקן פֿון זיבעציק שֶׁקל ,
shekl zibetsik fun shprengbekn zilberner ein shekl draisik
shekels seventy of bowl silver one shekels thirty

אויפֿן היילקן שֶׁקל ; ביידע פֿול מיט זעמלמעל פַּאַרמישט מיט איײל,
eil mit farmisht zemelmel mit ful beide shekl heilikn oifn
oil with mixed fine flour with full two shekel holy on the

minchah; [68] One golden ladle of ten shekels, full of ketoret; [69] One young bull, one ram, one lamb of the first year, for an olah; [70] One kid of the goats for a chattat; [71] And for a zevach of shelamim, two oxen, five rams, five he-goats, five lambs of the first year; this was the korban of Achi'ezer ben Ammishaddai.

[72] On the eleventh day Pagiel ben Okhran, Nasi of the Bnei Asher, offered: [73] His korban was one silver bowl, the weight whereof was an hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, according to shekel HaKodesh; both of them full of fine flour mixed with oil for a minchah; [74] One golden ladle of ten shekels, full of ketoret; [75] One young bull, one ram, one lamb of the first year, for an olah; [76] One kid of the goats for a chattat; [77] And for a zevach of shelamim, two oxen, five rams, five he-goats, five lambs of the first year; this was the korban of Pagiel ben Okhran.

[78] On the twelfth day Achira ben Enan, Nasi of the Bnei Naphtali, offered: [79] His korban was one silver bowl,

פַּאַר אַ שפּײַזאָפּפֿער; [סח] איין גילדערנע שאָל פֿון צען שֶׁקל , פֿול מיט
far a shpaizopfer ein shol gilderne ein tsen fun shekl ful mit
for a minchah one golden ten of cup shekels full with

ווײַרעך ; [סט] איין יונגער אָקס, איין ווידער, איין שעפּס אַ יאָריקער ,
vairech a sheps ein vider ein oks yunger ein yoriker
incense one young bull one ram one sheep a its first year

פַּאַר אַ בראַנדאָפּפֿער; [ע] איין ציגנבאָק פַּאַר אַ זינדאָפּפֿער ; [עא] און פַּאַר
far a brandopfer ein tsignbok far a zindopfer un far
for a olah one billy goat for a sin offering and for

אַ פֿרידאָפּפֿער , צוויי רינדער, פֿינף ווידערס, פֿינף בעק , פֿינף
fridopfer a tsvei rinder viders finf bek finf
peace offering a two cattle five rams five male goats five

שעפּסן יאָריקע . דאָס איז דער קָרבָּן פֿון אַחיעֶזֶר דעם זון פֿון
shepsn yorike iz dos der korben fun Achiezer dem zun fun
sheep in first year is this the korban of Achi'ezer the son of

עַמישַׁדָּין .
Ammishaddain
Ammishaddai

[עב] אויפֿן עלפֿטן טאָג, דער פֿירשט פֿון די קינדער פֿון אָשֵׁר ,
oifn elftn tog der firsht fun di kinder fun Asher
on eleventh the day the chieftain of the children of Asher

פּגעיאֵל דער זון פֿון עָכרָנען . [עג] זײַן קָרבָּן איז געווען : איין
Pagiel der zun fun Ochranen zain korben iz geven ein
Pagiel the son of Okhran his korban is having been one

זילבערנע שיסל וואָס איר וואָג איז געווען הונדערט און
zilberne shisel vos ir vog iz geven hundert un
silver bowl which its weight is having been hundred and

דרײַסיק שֶׁקל , איין זילבערנער שפּרענגבעקן פֿון זיבעציק שֶׁקל ,
draisik shekl ein zilberner shprengbekn fun zibetsik shekl
thirty shekels one silver bowl of seventy shekels

אויפֿן היילִיקן שֶׁקל ; ביידע פֿול מיט זעמלמעל פַּאַרמישט מיט אייל,
oifn heilikn shekl beide ful mit farmisht zemelmel mit eil
on the holy shekel two full with mixed fine flour with oil

פַּאַר אַ שפּײַזאָפּפֿער; [עד] איין גילדערנע שאָל פֿון צען שֶׁקל , פֿול מיט
far a shpaizopfer ein shol gilderne ein tsen fun shekl ful mit
for a minchah one golden ten of cup shekels full with

ווײַרעך ; [עה] איין יונגער אָקס, איין ווידער, איין שעפּס אַ יאָריקער ,
vairech a sheps ein vider ein oks yunger ein yoriker
incense one young bull one ram one sheep a its first year

פַּאַר אַ בראַנדאָפּפֿער; [עו] איין ציגנבאָק פַּאַר אַ זינדאָפּפֿער ; [עז] און פַּאַר
far a brandopfer ein tsignbok far a zindopfer un far
for a olah one billy goat for a sin offering and for

פֿרידאָפּפֿער , צוויי רינדער, פֿינף ווידערס, פֿינף בעק , פֿינף שעפּסן
fridopfer tsvei rinder viders finf bek finf shepsn
peace offering two cattle five rams five male goats five sheep

יאָריקע . דאָס איז דער קָרבָּן פֿון פּגעיאֵל דעם זון פֿון עָכרָנען .
yorike iz dos der korben fun Pagiel dem zun fun Ochranen
in first year is this the korban of Pagiel the son of Okhran

[עח] אויפֿן צוועלפֿטן טאָג, דער פֿירשט פֿון די קינדער
oifn tsvelftn tog der firsht fun di kinder
on twelfth the day the chieftain of the children

פֿון נַפתָּלי , אַחירַע דער זון פֿון עֵינָנען . [עט] זײַן קָרבָּן
fun Naftali , Achira der zun fun Enanen zain korben
of Naphtali the Achira son of Enan his korban

the weight whereof was an hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, according to shekel HaKodesh; both of them full of fine flour mixed with oil for a minchah;
[80] One golden ladle of ten shekels, full of ketoret; [81] One young bull, one ram, one lamb of the first year, for an olah;
[82] One kid of the goats for a chattat;
[83] And for a zevach of shelamim, two oxen, five rams, five he-goats, five lambs of the first year; this was the korban of Achira ben Enan.

[84] This was the dedication of the Mizbe'ach, in the day when it was anointed, by the Nasiim of Yisroel: twelve bowls of kesef, twelve silver basins, twelve spoons of zahav:
[85] Each bowl of silver weighing an hundred and thirty shekels, each basin seventy; all the silver vessels weighed two thousand and four hundred shekels, according to the shekel HaKodesh;
[86] The golden spoons were twelve, full of ketoret, weighing ten shekels apiece, according to the shekel HaKodesh; all the zahav of the spoons was

אִיז געווען : איין זילבערנע שיסל וואָס איר וואָג איז
iz vog ir vos shisel zilberne ein geven iz
is weight its which bowl silver one having been is

געווען הונדערט און דרײַסיק שֶׁקל , איין זילבערנער
zilberner ein shekl draisik un hundert geven
silver one shekels thirty and hundred having been

שפּרענגבעקן פֿון זיבעציק שֶׁקל , אויפֿן הייליקן שֶׁקל ; ביידע
beide shekl heilikn oifn shekl zibetsik fun shprengbekn
two shekel holy on the shekels seventy of bowl

פֿול מיט זעמלמעל פַֿאַרמישט מיט אייל, פַֿאַר אַ שפּײַזאָפּפֿער;
shpaizopfer a far eil mit farmisht zemelmel mit ful
minchah a for oil with mixed fine flour with full

פ איין גילדערנע שאָל פֿון צען שֶׁקל , פֿול מיט ווײַרעך ; פא איין
ein vairech mit ful shekl tsen fun shol gilderne ein
one incense with full shekels ten of cup golden one

יונגער אָקס, איין ווידער, איין שעפּס אַ יאָריקער , פַֿאַר אַ
a far yoriker a sheps ein vider ein oks yunger
a for its first year a sheep one ram one bull young

בראַנדאָפּפֿער; פב איין ציגנבאָק פַֿאַר אַ זינדאָפּפֿער ; פג און פַֿאַר
far un zindopfer a far tsignbok ein brandopfer
for and sin offering a for billy goat one olah

אַ פֿרידאָפּפֿער , צוויי רינדער, פֿינף ווידערס, פֿינף בעק ,
bek finf viders finf rinder tsvei fridopfer a
male goats five rams five cattle two peace offering a

פֿינף שעפּסן יאָריקע . דאָס איז דער קָרבָּן פֿון אֲחִירַע דעם
dem Achira fun korben der iz dos yorike shepsn finf
the Achira of korban the is this in first year sheep five

זון פֿון עֵינָנן .
Enanen fun zun
Enan of son

פד דאָס איז געווען די באַניַיונג פֿון דעם מזבח , אין
in mizbeyech dem fun banaiung di geven iz dos
in altar the of dedicating the having been is this

דעם טאָג וואָס ער איז געזאַלבט געוואָרן , פֿון די פֿירשטן
firshtn di fun gevorn gezalbt iz er vos tog dem
chieftains the of having become anointed is it which day the

פֿון יִשְׂרָאֵל: צוועלף זילבערנע שיסלען, צוועלף זילבערנע שפּרענגבעקנס,
shprengbekns zilberne tsvelf shislen zilberne tsvelf Yisroel fun
bowls silver twelve dishes silver twelve Yisroel of

צוועלף גילדערנע שאָלן; פה איטלעכע שיסל הונדערט און דרײַסיק
draisik un hundert shisel itleche sholn gilderne tsvelf
thirty and hundred bowl every cups golden twelve

שֶׁקל זילבער, און איטלעכער שפּרענגבעקן זיבעציק; דאָס גאַנצע
gantse dos zibetsik shprengbekn itlecher un zilber shekl
entire this seventy bowl each and silver shekels

זילבער פֿון די כּלים , צוויי טויזנט און פֿיר הונדערט, אויפֿן
oifn hundert fir un toiznt tsvei keilim di fun zilber
on the hundred four and a thousand two utensils the of silver

הייליקן שֶׁקל . פו צוועלף גילדערנע שאָלן פֿול מיט ווײַרעך , צו צען ,
tsen tsu vairech mit ful sholn gilderne tsvelf shekl heilikn
ten to incense with full cups golden twelve shekel holy

צו צען שֶׁקל אַ שאָל, אויפֿן הייליקן שֶׁקל ; דאָס גאַנצע גאָלד פֿון
fun gold gantse dos shekl heilikn oifn shol a shekl tsen tsu
of gold whole this shekel holy on the cup a shekels ten to

an hundred and twenty shekels. [87] All the oxen for the olah were twelve bulls, the rams twelve, the lambs of the first year twelve, with their minchah; and the kids of the goats for chattat twelve. [88] And all the oxen for the zevach of the shelamim were twenty and four bulls, the rams sixty, the he-goats sixty, the lambs of the first year sixty. This was the dedication of the Mizbe'ach, after that it was anointed.

[89] And when Moshe was gone into the Ohel Mo'ed to speak with Him, then he heard the voice of One speaking unto him from over the kapporet that was upon the Aron HaEdut, from between the two keruvim; so He spoke unto him.

BEHAALOTECHA

8 And Hashem spoke unto Moshe, saying, [2] Speak unto Aharon and say unto him, When thou set up the Nerot, the seven Nerot shall cast light in front of the Menorah. [3] And Aharon did so; he set up the Nerot *(lamps)* thereof to give

די שאָלן, הונדערט און צוואַנציק. [פז] אַלע רינדער פֿאַר ברַאנדאָפּפֿער:
brandopfer far rinder ale tsvantsik un hundert sholn di
olah for cattle all twenty and hundred cups the

צוועלף אָקסן; ווידערס צוועלף; שעפּסן יאָריקע צוועלף, מיט
mit tsvelf yorike shepsn tsvelf viders oksen tsvelf
with twelve in first year sheep twelve rams bulls twelve

זייער שפּײַזאָפּפֿער, און ציגנבעק צוועלף, פֿאַר זינדאָפּפֿער. [פח] און
un zindopfer far tsvelf tsignbek un shpaizopfer zeyer
and sin offering for twelve goats and minchah their

אַלע רינדער פֿאַר פֿרידאָפּפֿער: פֿיר און צוואַנציק אָקסן; ווידערס
viders oksen tsvantsik un fir fridopfer far rinder ale
rams oxen twenty and four peace offering for cattle all

זעכציק, בעק זעכציק, שעפּסן יאָריקע זעכציק. דאָס איז
iz dos zechtsik yorike shepsn zechtsik bek zechtsik
is this sixty in first year sheep sixty male goats sixty

געווען די באַנייונג פֿון דעם מזבח נאָך דעם ווי ער
er vi dem noch mizbeyech dem fun banaiung di geven
he as the one after altar the of dedicating the having been

איז געזאַלבט געוואָרן.
gevorn gezalbt iz
having become anointed is

[פט] און אַז משה איז געקומען אין אוֹהל-מוֹעד
ohel-moed in gekumen iz Moshe az un
Tent of Meeting in having come is Moshe when and

כּדי ג-ט זאָל רעדן מיט אים, האָט ער געהערט דעם
dem gehert er hot im mit redn zol G-t kedei
the heard he has him with speak shall G-d so that

קול רעדן צו אים פֿון איבער דעם דעק וואָס אויפֿן
oifn vos dek dem iber fun im tsu redn kol
on which the cover the above from him to speak voice

אָרון פֿון צייגנים, פֿון צווישן די צוויי כּרובֿים; אַזוי
azoi kruvim tsvei di tsvishn fun tseignim fun oren
so Keruvim two the between from testimony of aron

האָט ער געערעדט צו אים.
im tsu geredt er hot
him to spoken he has

בהַעֲלוֹתְךָ

ח און ה האָט געערעדט צו משהן, אַזוי צו
tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
to so Moshe to spoken has Hashem and

זאָגן: [ב] רעד צו אַהרֹנען און זאָלסט זאָגן
zogn zolst un Aharonen tsu red zogn
say you(SG) must and Aaron to speak say

צו אים: אַז דו צינדסט אָן די ליכט זאָלן די זיבן
zibn di zoln licht di on tsindst du az im tsu
seven the shall light the on flaming you that him to

רערלעך לייַכטן פֿאָרנט צו פֿון דער מנוֹרה.
menoyre der fun tsu forent laichtn rerlech
Menorah the of to in front shine light branch lights

[ג] און אַהרֹן האָט אַזוי געטאָן: ער האָט געטון אַזוי האָט אָנגעצונדן די
di ongetsundn hot er geton azoi hot Aharon un
the kindled has he done so has Aaron and

light in front of the Menorah, as Hashem commanded Moshe.

רערלעך פַּאָרנט צו פון דער מנוֹרה , אַזוי ווי
vi azoi menoyre der fun tsu forent rerlech
as so Menorah the of to in front branch lights

ה האָט באַפוילן משהן .
Mosheen bafoiln hot Hashem
Moshe commanded has Hashem

[4] And the Menorah was made thus of hammered zahav, from its base unto its flower was it hammered out; according unto the mar'eh *(pattern)* which Hashem had shown Moshe, so he made the Menorah.

ד און אַזוי איז געווען די אַרבעט פון דער
der fun arbet di geven iz azoi un
the of workmanship the having been is so and

מנוֹרה : געהאַמערט פון גאָלד; ביז אויף איר פוסגעשטעל,
fusgeshtel ir oif biz gold fun gehamert menoyre
base its on unto gold of hammered Menorah

ביז אויף אירע בלומען , איז זי געווען געהאַמערט;
gehamert geven zi iz blumen ire oif biz
hammered having been it is flower its on unto

אַזוי ווי די זעונג וואָס ה האָט באַוויזן
bavizn hot Hashem vos zeung di vi azoi
shown has Hashem which vision the as so according to

משהן , אַזוי האָט ער געמאַכט די מנוֹרה .
menoyre di gemacht er hot azoi Mosheen
Menorah the made he has so Moshe

[5] And Hashem spoke unto Moshe, saying, [6] Take the Levi'im from among the Bnei Yisroel, and make them tahor. [7] And thus shalt thou do unto them, to make them tahor: Sprinkle water of purification upon them, and let them cause a razor to pass over their basar, and let them wash their clothes, and so make themselves tahor. [8] Then let them take a young bull with its minchah, even fine flour mixed with shemen, and another young bull shalt thou take for a chattat. [9] And thou shalt bring the Levi'im before the Ohel Mo'ed: and thou shalt gather Kol Adat Bnei Yisroel together; [10] And thou shalt bring the Levi'im before Hashem; and

ה און ה האָט געזאָגט צו משהן , אַזוי צו זאָגן : ו נעם די
di nem zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
the take say to so Moshe to spoken has Hashem and

לְוִיִּם פון צווישן די קינדער פון יִשְׂרָאֵל, און זאָלסט
zolst un Yisroel fun kinder di tsvishn fun Leviim
you(SG) shall and Yisroel of children the among from Levi'im

זיי רייניקן . ז און אַזוי זאָלסטו טאָן צו זיי , זיי צו רייניקן :
reiniken tsu zei zei tsu ton zolstu azoi un reiniken zei
cleanse to them them to do shall you so and cleanse them

שפּריץ אויף זיי וואַסער פון רייניקונג , און זיי זאָלן
zoln zei un reinikung fun vaser zei oif shprits
shall them and purification of water them on sprinkle

אַריבערפֿירן אַ גאָלמעסער איבער זייער גאַנצן לייב , און וואַשן זייערע
zeyere vashn un laib gantsn zeyer iber golmeser a ariberfirn
their wash and body entire their over razor a pass over

קליידער , און זיך רייניקן . ח און זיי זאָלן נעמען אַ יונגען אָקס,
oks yungen a nemen zoln zei un reiniken zich un kleider
bull young a take shall they and cleanse self and garments

און דאָס שפּייזאָפּפֿער דערצו פון זעמלמעל פֿאַרמישט מיט אייל;
eil mit farmisht zemelmel fun dertsu shpaizopfer dos un
oil with mixed fine flour of in addition minchah the and

און אַ צווייטן יונגן אָקס זאָלסטו נעמען פֿאַר אַ זינדאָפּפֿער . ט און
un zindopfer a far nemen zolstu oks yungn tsveitn a un
and sin offering a for take shall you bull young second a and

זאָלסט מאַכן געגענען די לְוִיִּם פֿאַרן אוֹהל-מוֹעד ;
ohel-moed faran Leviim di genenen machn zolst
Tent of Meeting for the Levi'im the approach make you(SG) shall

און זאָלסט איינזאַמלען די גאַנצע עדה פון די
di fun eide gantse di ainzamlen zolst un
the of assembly entire the gather together you(SG) must and

קינדער פון יִשְׂרָאֵל. י און זאָלסט מאַכן געגענען די
di genenen machn zolst un Yisroel fun kinder
the approach make you(SG) must and Yisroel of children

לִוִּיִם פַּאַר ה , און די קינדער פון יִשְׂרָאֵל זאָלן אָנלענען
onlenen zoln Yisroel fun kinder di un Hashem far Leviim
lay shall Yisroel of children the and Hashem before Levi'im

זייערע הענט אויף די לִוִּיִם . יא און אַהרן זאָל אויפהייבן די
zeyere hent oif di Leviim di zol Aharon un
the lift up shall Aaron and Levi'im the on hands their

לִוִּיִם אַן אויפהייבונג פַּאַר ה פון די קינדער פון יִשְׂרָאֵל,
Yisroel fun kinder di fun Hashem far oifheibung an Leviim
Yisroel of children the from Hashem before wave a Levi'im

כדי זיי זאָלן זיין אויף צו דינען דעם דינסט פון ה . יב און
un Hashem fun dinst dem dinen tsu oif zain zoln zei kedei
and Hashem of service the serve to on be shall they so that

די לִוִּיִם זאָלן אָנלענען זייערע הענט אויפן קאָפּ פון די אָקסן; און
un oksen di fun kop oifn hent zeyere onlenen zoln Leviim di
and oxen the of head on hands their lay shall Levi'im the

מאַך איינעם אַ זינדאָפּפֿער און איינעם אַ בראַנדאָפּפֿער צו ה ,
Hashem tsu brandopfer a einem un zindopfer a einem mach
Hashem to olah a one and sin offering a one make

מכַּפר צו זיין אויף די לִוִּיִם . יג און זאָלסט שטעלן די
di shteln zolst un Leviim di oif zain tsu mechaper
the stand you(SG) must and Levi'im the on be to expiate

לִוִּיִם פַּאַר אַהרנען און פַּאַר זיינע זין , און זיי אויפהייבן
oifheibn zei un zin zaine far un Aharonen far Leviim
lift up they and sons his before and Aaron before Levi'im

אַן אויפהייבונג צו ה .
Hashem tsu oifheibung an
Hashem to wave a

יד און זאָלסט אָפּשיידן די לִוִּיִם פון צווישן די קינדער
kinder di tsvishn fun Leviim di opsheiden zolst un
children the among from Levi'im the set apart you(SG) shall and

פון יִשְׂרָאֵל, און די לִוִּיִם זאָלן געהערן צו מיר. טו און דערנאָך
dernoch un mir tsu gehern zoln Leviim di un Yisroel fun
after that and me to belong shall Levi'im the and Yisroel of

זאָלן קומען די לִוִּיִם צו באַדינען דעם אוֹהל-מוֹעד ; און
un ohel-moed dem badinen tsu Leviim di kumen zoln
and Tent of Meeting the minister to Levi'im the come shall

זאָלסט זיי רייניקן , און זיי אויפהייבן אַן אויפהייבונג.
oifheibung an oifheibn zei un reiniken zei zolst
wave a lift up them and cleanse them you(SG) shall

טז וואָרעם אָפּגעגעבן זיינען זיי מיר צו פון צווישן די
di tsvishn fun mir tsu opgegebn zei zainen opgegebn vorem
the among from me to given back they are given back because

קינדער פון יִשְׂרָאֵל; אַנשטאָט איטלעכן וואָס עפנט דעם טראַכט,
tracht dem efent vos itlechn anshtot Yisroel fun kinder
womb the opens which each in place of Yisroel of children

איטלעכן בכור פון די קינדער פון יִשְׂרָאֵל, האָב איך זיי genumen zei ich hob Yisroel fun kinder di fun bechor itlechn
taken them I have Yisroel of children the of firstborn each

פַּאַר מיר. יז וואָרעם צו מיר געהערט איטלעכער בכור צווישן די
di tsvishn bechor itlecher gehert mir tsu vorem mir far
the among firstborn each belongs me to because me for

קינדער פון יִשְׂרָאֵל, פון אַ מענטשן אָדער פון אַ בהמה ; אין דעם
dem in beheime a fun oder mentshn a fun Yisroel fun kinder
the in livestock a from or man a from Yisroel of children

the Bnei Yisroel shall lay their hands upon the Levi'im; [11] And Aharon shall offer the Levi'im before Hashem for a tenufah from the Bnei Yisroel, that they may perform the Avodat Hashem. [12] And the Levi'im shall lay their hands upon the rosh of the bulls; and thou shalt offer the one for a chattat, and the other for an olah, unto Hashem, to make kapporah for the Levi'im. [13] And thou shalt set the Levi'im before Aharon, and before his Banim, and offer them for a tenufah unto Hashem.

[14] Thus shalt thou set apart as separate the Levi'im from among the Bnei Yisroel; and the Levi'im shall be Mine. [15] And after that shall the Levi'im go in to do the service of the Ohel Mo'ed; and thou shalt make them tahor and offer them for a tenufah. [16] For they are wholly given unto Me from among the Bnei Yisroel; instead of such as open every womb, even instead of the Bechor Kol Bnei Yisroel, have I taken them unto Me. [17] For Kol Bechor Bnei Yisroel are Mine, both adam and behemah; on the

day that I struck down kol bechor in Eretz Mitzrayim I set them apart as kodesh for Myself. 18 And I have taken the Levi'im takhat *(instead of)* Kol Bechor Bnei Yisroel. 19 And I have given the Levi'im as a gift to Aharon and to his Banim from among the Bnei Yisroel, to do the Avodat Bnei Yisroel in the Ohel Mo'ed, and to make kapporah for the Bnei Yisroel; so that there be no plague among the Bnei Yisroel, when the Bnei Yisroel come near unto HaKodesh.

טאָג וואָס איך האָב דערשלאָגן אַלע בכורים אין לאַנד מִצרַיִם , האָב
hob Mitsrayim land in bechorim ale dershlogn hob ich vos tog
have Egypt land in firstborn all kill did I which day

איך זיי געהייליקט צו מיר. יח און איך האָב געגומען די לְוִיִים
Leviim di genumen hob ich un mir tsu geheilikt zei ich
Levi'im the taken have I and me to consecrated them I

אַנשטאָט אַלע בכורים צווישן די קינדער פון יִשׂרָאֵל. יט און איך
ich un Yisroel fun kinder di tsvishn bechorim ale anshtot
I and Yisroel of children the among firstborn all in place of

האָב געגעבן די לְוִיִים אָפּגעגעבענע צו אַהרֹנען און צו זיַינע
zaine tsu un Aharonen tsu opgegebene Leviim di gegebn hob
his to and Aaron to off giving Levi'im the given have

קינדער פון צווישן די קינדער פון יִשׂרָאֵל, צו דינען דעם דינסט
dinst dem dinen tsu Yisroel fun kinder di tsvishn fun kinder
service the serve to Yisroel of children the among from children

פון די קינדער פון יִשׂרָאֵל אין אוֹהל-מוֹעד , און מכַפּר צו
tsu mechaper un ohel-moed in Yisroel fun kinder di fun
to expiate and Tent of Meeting in Yisroel of children the of

זיַין אויף די קינדער פון יִשׂרָאֵל, כדי עס זאָל נישט זיַין צווישן
tsvishn zain nisht zol es kedei Yisroel fun kinder di oif zain
among be not shall it so that Yisroel of children the on be

די קינדער פון יִשׂרָאֵל אַ פּלאָג , אַז די קינדער פון יִשׂרָאֵל וועלן
veln Yisroel fun kinder di az plog a Yisroel fun kinder di
will Yisroel of children the when plague a Yisroel of children the

געגענען צום הייליקטום.
heiliktum tsum genenen
holy to approach

20 And Moshe, and Aharon, and Kol Adat Bnei Yisroel, did with the Levi'im according unto all that Hashem commanded Moshe concerning the Levi'im, so did the Bnei Yisroel unto them.

כ און משה און אַהרֹן און די גאַנצע עדה פון
fun eide gantse di un Aharon un Moshe un
of assembly entire the and Aaron and Moshe and

די קינדער פון יִשׂרָאֵל האָבן אַזוי געטאָן צו די לְוִיִים ;
Leviim di tsu geton azoi hobn Yisroel fun kinder di
Levi'im the to done so have Yisroel of children the

אַזוי ווי אַלץ וואָס ה האָט באַפוילן משהן
Mosheen bafoiln hot Hashem vos alts vi azoi
Moshe commanded has Hashem which all that as so

וועגן די לְוִיִים , אַזוי האָבן די קינדער פון יִשׂרָאֵל
Yisroel fun kinder di hobn azoi Leviim di vegen
Yisroel of children the have so Levi'im the concerning

צו זיי געטאָן.
geton zei tsu
done them to

21 And the Levi'im purified themselves, and they immersed their clothes; and Aharon offered them as a tenufah before Hashem; and Aharon made kapporah for them to make them tahor. 22 And after that

כא און די לְוִיִים האָבן זיך געריניקט, און האָבן
hobn un gereinikt zich hobn Leviim di un
have and purified self have Levi'im the and

געוואַשן זייערע קליידער ; און אַהרֹן האָט זיי
zei hot Aharon un kleider zeyere gevashn
them has Aaron and garments their immersed

אויפֿגעהויבן אַן אויפֿהייבונג פֿאַר ה , און אַהרֹן
Aharon un Hashem far oifheibung an oifgehoibn
Aaron and Hashem before wave a lifted up

האָט מכַפּר געווען אויף זיי , כדי זיי צו
tsu zei kedei zei oif geven mechaper hot
to them so that them on having been expiate has

went the Levi'im in
to do their Avodah
in the Ohel Mo'ed
before Aharon, and
before his Banim;
just as Hashem
had commanded
Moshe concerning
the Levi'im, so did
they with them.

[23] And Hashem spoke
unto Moshe, saying,
[24] This is it that belongeth
unto the Levi'im: from
twenty and five years
old and upward they
shall enter to perform
service in the Avodat
Ohel Mo'ed; [25] And
from the age of fifty
years they shall retire
from the service of
the Avodah and shall
serve no more; [26] But
shall assist with their
brethren in the Ohel
Mo'ed, in performing
their duties, and
shall do no Avodah.
Thus shalt thou do
with the Levi'im
regarding their duties.

9 And Hashem spoke
unto Moshe in
the Midbar Sinai, in
the first month of
the second year after
they were come out
of Eretz Mitzrayim,
saying, [2] Let the Bnei
Yisroel also observe
the Pesach at its

רייניקן . כב און דערנאָך זיינען געקומען די לְוִיִּם
reiniken un zainen dernoch gekumen di Leviim
cleanse and after that are the having come Levi'im

צו דינען זייער דינסט אין אוֹהל-מוֹעד , אונטער
tsu dinen zeyer dinst in ohel-moed unter
to serve their service in Tent of Meeting under

אַהרֹנען און אונטער זיינע זין ; אַזוי ווי ה האָט
Aharonen un unter zaine zin azoi vi Hashem hot
Aaron and under his sons so as Hashem has

באָפוילן משהן וועגן די לְוִיִּם , אַזוי האָבן
bafoiln Mosheen vegen di Leviim azoi hobn
commanded Moshe concerning the Levi'im so have

זיי צו זיי געטאָן.
zei tsu zei geton
they to them done

כג און ה האָט גערעדט צו משהן , אַזוי צו
un Hashem hot geredt tsu Mosheen azoi tsu
and Hashem has spoken to Moshe so to

זאָגן : כד דאָס איז וועגן די לְוִיִּם : פֿון פֿינף און
zogn : dos iz vegen di Leviim fun finf un
say this is the concerning Levi'im of five and

צוואַנציק יאָר אַלט און העכער זאָל ער קומען צו דינען
tsvantsik yor alt un hecher zol er kumen tsu dinen
twenty years old and upward he shall come to serve

דעם דינסט ביי דער אַרבעט פֿון . כה אוֹהל-מוֹעד און
dem dinst bai der arbet fun ohel-moed un
the service with the work of Tent of Meeting and

נאָך פֿופֿציק יאָר אַלט זאָל ער זיך אומקערן פֿון
noch fuftsik yor alt zol er zich umkeren fun
after fifty years old shall he self turn back from

דעם אַרבעטדינסט, און מער נישט דינען . כו נאָר ער זאָל
dem arbetdinst un mer nisht dinen nor er zol
the work service and more not serve but he shall

אונטערהעלפֿן זיינע ברידער אין אוֹהל-מוֹעד צו היטן
unterhelfn his brider in ohel-moed tsu hitn
assist his brothers in Tent of Meeting to keep

די היטונג , אָבער קיין דינסט זאָל ער מער נישט דינען .
di hitung , ober kein dinst zol er mer nisht dinen
the charge but any service shall he more not serve

אַזוי זאָלסטו טאָן מיט די לְוִיִּם אין זייערע היטונגען .
azoi zolstu ton mit di Leviim in zeyere hitungen
so shall you do with the Levi'im in their charge

ט און ה האָט גערעדט צו משהן אין
un Hashem hot geredt tsu Mosheen in
and Hashem has spoken to Moshe in

מדבר סיני , אין צווייטן יאָר נאָך זייער
midber Sinai in tsveitn yor noch zeyer
wilderness of Sinai in second year after their

אַרויסגיין פֿון לאַנד מִצרַים , אין ערשטן חודש , אַזוי
aroisgein fun land Mitsrayim in ershtn choidesh azoi
going out from land Egypt in first month so

צו זאָגן : ב די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל זאָלן מאַכן דעם
tsu zogn : di kinder fun Yisroel zoln machn dem
to say the children of Yisroel shall make the

appointed season.
3 In the fourteenth day of this month, at twilight, ye shall observe it in its appointed season; according to kol chukkot of it, according to all the mishpatim thereof, shall ye observe it.

ג אין פַּערצנטן קָרבָּן-פֶּסַח אין זײַן געשטעלטער צײַט. אין זײַן
fertsntn in tsait geshtelter zain in korben-Pesach
fourteenth in time appointed its in Passover korben

טאָג פֿון דעם דאָזיקן חודש קעגן אָוונט , אין זײַן
zain in ovnt kegen choidesh dozikn dem fun tog
its in evening at about month this the of day

געשטעלטער צײַט זאָלט איר אים מאַכן ; לויט אַלע
ale loit machn im ir zolt tsait geshtelter
all according to make it you shall time appointed

זײַנע דינים און לויט אַלע זײַנע געזעצן זאָלט
zolt gezetsn zaine ale loit un dinim zaine
shall laws its all according to and statutes its

איר אים מאַכן .
machn im ir
make it you

4 And Moshe spoke unto the Bnei Yisroel, that they should observe the Pesach. 5 And they observed the Pesach on the fourteenth day of the first month at twilight in the Midbar Sinai; according to all that Hashem commanded Moshe, so did the Bnei Yisroel.

ד האָט משה געזאָגט צו די קינדער פֿון ישׂראל, צו
tsu Yisroel fun kinder di tsu geredt Moshe hot
to Yisroel of children the to speak Moshe did

מאַכן דעם קָרבָּן-פֶּסַח . ה און זיי האָבן געמאַכט
gemacht hobn zei un korben-Pesach dem machn
made have they and Passover korben the make

דעם קָרבָּן-פֶּסַח אין ערשטן חודש , אין פֿערצנטן
fertsntn in choidesh ershtn in korben-Pesach dem
fourteenth in month first in Passover korben the

טאָג פֿון חודש קעגן אָוונט , אין מדבר סיני ;
Sinai midber in ovnt kegen choidesh fun tog
Sinai wilderness of in evening at about month of day

אַזוי ווי אַל וואָס ה האָט באַפֿוילן משה ,
Mosheen bafoiln hot Hashem vos al vi azoi
Moshe commanded has Hashem which all just as so

אַזוי האָבן די קינדער פֿון ישׂראל געטאָן.
geton Yisroel fun kinder di hobn azoi
done Yisroel of children the have so

6 And there were certain men, who were teme'im by the nefesh of an adam, that they could not observe the Pesach on that day; and they came before Moshe and before Aharon on that day; 7 And those men said unto him, We are teme'im by the nefesh of a man; but why should we be kept back, that we may not offer a korban Hashem

ו אָבער עס זײַנען געווען מענער וואָס זײַנען
zainen vos mener geven zainen es ober
are which men having been are it but

געווען אומריין פֿון דעם טויטן לײַב פֿון אַ מענטשן ,
mentshn a fun laib toitn dem fun umrein geven
man a of body dead the from unclean having been

און זיי האָבן נישט געקענט מאַכן דעם קָרבָּן-פֶּסַח
korben-Pesach dem machn gekent nisht hobn zei un
Passover korben the make able not have they and

אין יענעם טאָג; האָבן זיי גענענט פֿאַר משהן און
un Mosheen far genent zei hobn tog yenem in
and Moshe before come near they have day that in

פֿאַר אַהרֹנען אין יענעם טאָג. ז און יענע מענער האָבן
hobn mener yene un tog yenem in Aharonen far
have men those and day that in Aaron before

צו אים געזאָגט: מיר זײַנען אומריין פֿון דעם טויטן לײַב
laib toitn dem fun umrein zainen mir gezogt im tsu
body dead the from unclean are we said him to

פֿון אַ מענטשן ; פֿאַר וואָס זאָלן מיר געמינערט ווערן ,
vern geminert mir zoln vos far mentshn a fun
become diminished we shall what for man a of

נישט מקריבֿ צו זיין דעם קָרבָּן פֿון ה אין זיין
zain in Hashem fun korben dem zain tsu makrev nisht
its in Hashem of korban the be to offering not
געשטעלטער צייט צווישן די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל? ח האָט
hot Yisroel fun kinder di tsvishn tsait geshtelter
has Yisroel of children the among time appointed

משה געזאָגט צו זיי : האָרט, און איך וועל הערן וואָס
vos hern vel ich un hart zei tsu gezogt Moshe
what hear will I and wait them to said Moshe

ה וועט באַפֿעלן וועגן אייִך.
aich vegen bafeln vet Hashem
you concerning command will Hashem

ט און ה האָט געredt צו משהן , אַזוי צו זאָגן : י רעד
red zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
speak say to so Moshe to spoken has Hashem and

צו די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל, אַזוי צו זאָגן : אַז עמיצער איינער
einer emitser az zogn tsu azoi Yisroel fun kinder di tsu
one some that say to so Yisroel of children the to

פֿון אייִך, אָדער פֿון אייַערע קומעדיקע דורות וועט זיין אומריין
umrein zain vet doires kumedike aiere fun oder aich fun
unclean be will generations coming your of or you of

פֿון אַ טויטן לייַב , אָדער זיין אין אַ וויַיטן וועג , זאָל ער פֿון
fun er zol veg vaitn a in zain oder laib toitn a fun
of he shall journey distant a in be or body dead a from

דעסטוועגן מאַכן אַ קָרבָּן-פֶּסַח צו ה . יא אין צווייטן
tsveitn in Hashem tsu korben-Pesach a machn destvegn
second in Hashem to Passover korben a make because of that

חודש , אין פֿערצנטן טאָג, קעגן אָוונט זאָלן זיי אים מאַכן ;
machn im zei zoln ovnt kegen tog fertsntn in choidesh
make it they shall evening at about day fourteenth in month

מיט מַצות און ביטערע קרייַטעכער זאָלן זיי אים עסן .
esen im zei zoln kraitecher bitere un matsus mit
eat it they shall herbs bitter and unleavened bread with

יב זיי זאָלן נישט איבערלאָזן פֿון אים ביז אין דער פֿרי , אַון אַ
a un peire der in biz im fun iberlozen nisht zoln zei
a and morning the in until it of leave over not shall they

ביין זאָלן זיי נישט צעברעכן אין אים; לויט דעם גאַנצן דין
din gantsn dem loit im in tsebrechn nisht zei zoln bein
law entire the according it in break not they shall bone

פֿון קָרבָּן-פֶּסַח זאָלן זיי אים מאַכן . יג אָבער דער מאַן וואָס איז
iz vos man der ober machn im zei zoln korben-Pesach fun
is which man the but make it they shall Passover korben of

ריין , און אין וועג איז ער נישט, און ער פֿאַרמייַדט זיך צו מאַכן
machn tsu zich farmaidt er un nisht er iz veg in un rein
make to self withhold he and not he is journey in and tahor

דעם קָרבָּן-פֶּסַח , יענע זעל זאָל פֿאַרשניטן ווערן פֿון איר
ir fun vern farshnitn zol zel yene korben-Pesach dem
its from become be cut off shall soul that Passover korben the

פֿאָלק ; ווייל ער האָט דעם קָרבָּן פֿון ה נישט מקריבֿ
makrev nisht Hashem fun korben dem hot er vail folk
bring offering not Hashem of korban the has he because people

געווען אין זיין געשטעלטער צייט, זאָל יענער מאַן טראָגן זיין זינד .
zind zain trogn man yener zol tsait geshtelter zain in geven
sin his bear man that shall time appointed its in having been

in its appointed season among the Bnei Yisroel? [8] And Moshe said unto them, Stand still, and I will hear what Hashem will command concerning you.

[9] And Hashem spoke unto Moshe, saying, [10] Speak unto the Bnei Yisroel, saying, If any man of you or of your descendants shall be tamei by reason of a dead body, or be in a journey afar off, yet he shall observe the Pesach unto Hashem. [11] The fourteenth day of the second month at twilight they shall observe it, and eat it with matzot and merorim *(bitter herbs)*. [12] They shall leave none of it unto boker, nor break any bone of it; according to all the chukkat of the Pesach they shall observe it. [13] But the man that is tahor, and is not in a journey, and faileth to observe the Pesach, even the same nefesh shall be cut off from among his people; because he brought not the korban Hashem at its appointed time, that man shall bear his sin.

יד און אַז בײַ אײַך ווערט זיך אויפֿהאַלטן אַ פֿרעמדער, און
un fremder a oifhaltn zich vet aich bai az un
and foreigner a hold back self will you by if and

ער וועט מאַכן אַ קָרְבָּן-פֶּסַח צו ה , איז, אַזוי ווי
vi azoi iz Hashem tsu korben-Pesach a machn vet er
as so is Hashem to Passover korben a make will he

דער דין פֿון קָרְבָּן-פֶּסַח און אַזוי ווי זײַן געזעץ, אַזוי
azoi gezets zain vi azoi un korben-Pesach fun din der
so law its as so and Passover korben of law the

זאָל ער טאָן; איין דין זאָל זײַן בײַ אײַך אי פֿאַר דעם
dem far i aich bai zain zol din ein ton er zol
the for and you with be shall law one do he shall

פֿרעמדן , אי פֿאַר דעם אײַנגעבאָרענעם פֿון לאַנד.
land fun aingeborenem dem far i fremdn
land of native-born the for and foreigner

14 And if a ger shall stay for a while among you, and will observe the Pesach unto Hashem; according to the chukkat of the Pesach, and according to the mishpat thereof, so shall he do; ye shall have one chukkat, both for the ger, and for him that was born in the land.

טו און אין דעם טאָג וואָס מע האָט אויפֿגעשטעלט דעם משכן ,
mishkn dem oifgeshtelt hot me vos tog dem in un
Tabernacle the set up did one which day the in and

האָט דער וואָלקן צוגעדעקט דעם משכן , דאָס געצעלט פֿון צייגנים ;
tseignim fun getselt dos mishkn dem tsugedekt volken der hot
testimony of tent the Tabernacle the covered cloud the has

און אין אָוונט פֿלעגט זײַן איבערן משכן אַזוי ווי דאָס אויסזען
oiszen dos vi azoi mishkn ibern zain flegt ovnt in un
appearance this as so Tabernacle over be used to evening in and

פֿון פַֿיַער, ביז אין דער פֿרי . טז אַזוי פֿלעגט זײַן תּמיד : דער
der tamid zain flegt azoi peire der in biz faier fun
the continually be used to so morning the in until fire of

וואָלקן פֿלעגט אים צודעקן , און דאָס אויסזען פֿון פַֿיַער בײַ נאַכט.
nacht bai faier fun oiszen dos un tsudekn im flegt volken
night by fire of appearance the and cover it used to cloud

יז און וועדליק דער וואָלקן פֿלעגט זיך אויפֿהייבן פֿון איבערן
ibern fun oifheibn zich flegt volken der vedlik un
over from lift up self used to cloud the according to what and

געצעלט, אַזוי פֿלעגן דערנאָך צײַען די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל; און
un Yisroel fun kinder di tsien dernoch flegn azoi getselt
and Yisroel of children the to set out after that would so tent

אין דעם אָרט וואָס דער וואָלקן פֿלעגט דאָרטן רוען, דאָרטן פֿלעגן
flegn dortn ruen dortn flegt volken der vos ort dem in
would there rest there used to cloud the which place the in

לאַגערן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל. יח לויט דעם מויל פֿון
fun moil dem loit Yisroel fun kinder di lagern
of mouth the according to Yisroel of children the encamp

ה פֿלעגן צײַען די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, און לויט
loit un Yisroel fun kinder di tsien flegn Hashem
according to and Yisroel of children the to set out would Hashem

דעם מויל פֿון ה פֿלעגן זיי לאַגערן; כל-זמן דער וואָלקן
volken der kol-zman lagern zei flegn Hashem fun moil dem
cloud the as long as encamp they would Hashem of mouth the

פֿלעגט רוען אויפֿן משכן , פֿלעגן זיי לאַגערן. יט און אַז דער
der az un lagern zei flegn mishkn oifn ruen flegt
the when and encamp they would Tabernacle on rest used to

וואָלקן האָט זיך פֿאַרלענגערט אויפֿן משכן פֿיל טעג, האָבן די
di hobn teg fil mishkn oifn farlengert zich hot volken
the have days many Tabernacle on prolong self has cloud

15 And on the day that the Mishkan was set up the Anan covered the Mishkan, namely, the Ohel HaEdut; and at erev there was upon the Mishkan as it were the appearance of eish, until boker. 16 So it was tamid: the Anan covered it by day, and the appearance of eish by lailah. 17 And when the Anan was lifted up from the Ohel, then after that the Bnei Yisroel set out; and in the place where the Anan abode, there the Bnei Yisroel encamped. 18 At the mouth of Hashem the Bnei Yisroel set out, and at the mouth of Hashem they encamped; as long as the Anan abode upon the Mishkan they encamped. 19 And when the Anan tarried long upon the Mishkan many days, then the Bnei Yisroel obeyed the order of Hashem, and did not set out.

[20] And so it was, when the Anan was a few days upon the Mishkan; according to the mouth of Hashem they encamped; according to the mouth of Hashem they set out. [21] And so it was, when the Anan abode from erev unto boker, and that the Anan was lifted up in the boker, then they set out; whether it was by yomam valailah that the Anan was lifted up, they set out. [22] Or whether it were two days, or a month, or longer, that the Anan tarried over the Mishkan remaining thereon, the Bnei Yisroel abode in their tents, and did not set out; but when it was lifted up, they set out. [23] At the mouth of Hashem they encamped, and at the mouth of Hashem they set out; they obeyed the order of Hashem, at the mouth of Hashem by the hand of Moshe.

10 And Hashem spoke unto Moshe, saying, [2] Make thee two khatzotzerot *(trumpets)* of silver; of a whole piece shalt thou make them; that thou mayest use them for the calling of the Edah, and for the setting out of the machanot. [3] And

קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל געהיט די היטונג פֿון ה׳ , און פֿלעגן נישט
nisht flegn un Hashem fun hitung di gehit Yisroel fun kinder
not would and Hashem of charge the guarded Yisroel of children

ציען . [כ] און אַ מאָל פֿלעגט דער וואָלקן זיין געצויגן טעג אויפֿן
oifn teg getseilte zain volken der flegt mol a un tsien
on days numbered be cloud the used to time a and set out

משכן ; לויט דעם מויל פֿון ה׳ פֿלעגן זיי לאַגערן ,
lagern zei flegn Hashem fun moil dem loit mishkn
encamp they would Hashem of mouth the according to Tabernacle

און לויט דעם מויל פֿון ה׳ פֿלעגן זיי ציען . [כא] און אַ
a un tsien zei flegn Hashem fun moil dem loit un
a and set out they would Hashem of mouth the according to and

מאָל פֿלעגט זיין דער וואָלקן פֿון אָוונט ביז אין דער פֿרי , און
un peire der in biz ovnt fun volken der zain flegt mol
and morning the in unto evening from cloud the be used to time

ווי דער וואָלקן האָט זיך אויפֿגעהויבן אין דער פֿרי , אַזוי האָבן זיי
zei hobn azoi peire der in oifgehoibn zich hot volken der vi
they have so morning the in lifted up self has cloud the as

געצויגן ; אָדער אַ טאָג מיט אַ נאַכט, און ווי דער וואָלקן האָט זיך
zich hot volken der vi un nacht a mit tog a oder getsoign
self has cloud the as and night a with day a or moved out

אויפֿגעהויבן, אַזוי האָבן זיי געצויגן . [כב] צי צוויי טעג, צי אַ חודש ,
choidesh a tsi teg tsvei tsi getsoign zei hobn azoi oifgehoibn
month a or days two or moved out they have so lifted up

צו משכן אויפֿן צי אַ יאָר – אַז דער וואָלקן האָט זיך פֿאַרלענגערט
tsu mishkn oifn farlengert zich hot volken der az yor a tsi
to Tabernacle on prolong self has cloud the that year a or

רוען אויף אים, פֿלעגן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל לאַגערן און נישט ציען ,
tsien nisht un lagern Yisroel fun kinder di flegn im oif ruen
set out not and encamp Yisroel of children the would it on rest

און ווי ער האָט זיך אויפֿגעהויבן, פֿלעגן זיי ציען . [כג] לויט
loit tsien zei flegn oifgehoibn zich hot er vi un
according to set out they would lifted up self has it as and

דעם מויל פֿון ה׳ פֿלעגן זיי לאַגערן , און לויט דעם
dem loit un lagern zei flegn Hashem fun moil dem
the according to and encamp they would Hashem of mouth the

מויל פֿון ה׳ פֿלעגן זיי ציען ; זיי האָבן געהיט די היטונג
hitung di gehit hobn zei tsien zei flegn Hashem fun moil
charge the guarded have they set out they would Hashem of mouth

פֿון ה׳ , לויט דעם מויל פֿון ה׳ דורך משהן .
Mosheen durch Hashem fun moil dem loit Hashem fun
Moshe by Hashem of mouth the according to Hashem of

ו [ב] מאַך : אַזוי צו משהן , גערעדט צו האָט ה׳ און
mach zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
make say to so Moshe to spoken has Hashem and

זאָלסטו געהאַמערט טרומייטן ; זילבערנע צוויי זיי דיר
zei zolstu gehamert trumeitn zilberne tsvei dir
them shall you hammered trumpets silver two you(SG)

עדה , די צונויפֿרופֿן צו פֿאַר זיין דיר זאָלן זיי און ; מאַכן
eide di tsunoifrufn far zain dir zoln zei un machn
assembly the summoning for be you(SG) shall they and make

מאַכן ציען די לאַגערן. [ג] און אַז מע וועט בלאָזן
blozn vet me az un lagern di tsien machn far un
blow will one when and camps the to set out making for and

when they shall sound them, Kol HaEdah shall assemble themselves to thee at the entrance of the Ohel Mo'ed. 4 And if they sound but with one, then the Nasi'im, which are heads of Yisroel's thousands, shall gather themselves unto thee. 5 When ye sound a teruah, then the machanot that camp on the east shall go forward. 6 When ye sound a teruah the second time, then the machanot that camp on the south shall set out; they shall sound a teruah for their settings out. 7 But when the Kahal is to be gathered together, ye shall sound it, but ye shall not sound a teruah. 8 And the Bnei Aharon, the kohanim, shall sound the khatzotzerot; and they shall be to you for a chukkat olam throughout your dorot. 9 And if ye go into milchamah *(battle)* in your land against the enemy that oppresseth you, then ye shall sound a blast on the khatzotzerot; and ye shall be remembered before Hashem Eloheichem, and ye shall be saved from your enemies. 10 Also in the day of your simcha, and in your moadim, and in the Rosh-Chodesh, ye shall sound a blast on the khatzotzerot over your olot, and over the zevakhim of your shelamim; that they may be to you for

אין זיי , זאָל זיך צונויפֿקומען צו דיר די גאַנצע עדה
eide gantse di dir tsu tsunoifkumen zich zol zei in
assembly entire the you(SG) to come together self shall them in

צום איינגאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד . ד און אויב מע וועט בלאָזן אין
in blozn vet me oib un ohel-moed fun aingang tsum
in blow will they if and Tent of Meeting of entrance to

איינעם, זאָלן זיך צונויפֿקומען צו דיר די פֿירשטן , די
di firshtn di dir tsu tsunoifkumen zich zoln einem
the chieftains the you(SG) to come together self shall one

הויפּטלייט פֿון די טויזנטן פֿון יִשְׂרָאֵל. ה און אַז איר וועט בלאָזן
blozn vet ir az un Yisroel fun toizntn di fun hoiptlait
blow will you if and Yisroel of thousands the of chief people

. אַ שאַלרוף , זאָלן ציען די לאַגערן וואָס לאַגערן צו מזרח
mizrech tsu lagern vos lagern di tsien zoln shalruf a
east to encamp which camps the set out shall trumpet call a

ו און אַז איר וועט בלאָזן אַ צווייטן שאַלרוף , זאָלן ציען די
di tsien zoln shalruf tsveitn a blozn vet ir az un
the set out shall trumpet call second a blow will you when and

לאַגערן וואָס לאַגערן צו דָרום ; אַ שאַלרוף זאָל מען בלאָזן
blozn men zol shalruf a dorem tsu lagern vos lagern
blow they shall trumpet call a south to encamp which camps

פֿאַר זייערע ציונגען . ז אָבער בײַם איינזאַמלען די איינזאַמלונג
ainzamlung di ainzamlen baim ober tsiungen zeyere far
congregation the gather together at but journeys their for

זאָלט איר בלאָזן, אָבער נישט אַרויסלאָזן אַ שאַלרוף . ח און אַהרֹנס
Aharons un shalruf a aroislozn nisht ober blozn ir zolt
Aaron's and trumpet call a let out not but blow you shall

זין , די כֹהנים , זאָלן בלאָזן אין די טרומייטן; און דאָס זאָל אייַך
aich zol dos un trumeitn di in blozn zoln koyanim di zin
you shall this and trumpets the in blow shall kohanim the sons

זײַן פֿאַר אַן אייביקן געזעץ אויף אײַערע דור-דורות .
dor-doires aiere oif gezets eibikn an far zain
throughout generations your on law everlasting an for be

ט און אַז איר וועט גיין אויף מלחמה אין אײַער לאַנד אַקעגן דעם
dem akegn land aier in milchome oif gein vet ir az un
the against land your in war on go will you when and

שׂונא וואָס דריקט אײַך, זאָלט איר שאַלן אין די טרומייטן,
trumeitn di in shaln ir zolt aich drikt vos soine
trumpets the in loud sound you shall you oppress which enemy

און איר וועט דערמאָנט ווערן פֿאַר ה אלוקיכם ,
Elokeichem Hashem far vern dermont vet ir un
your G-d Hashem before become remembered will you and

און וועט געהאָלפֿן ווערן פֿון אײַערע פֿײַנט . י און אין אײַער
aier in un faint aiere fun vern geholfn vet un
your in and enemies your from become saved will and

טאָג פֿון שׂימחה, און אין אײַערע יום-טובֿים , און אין אײַער
aiere in un yom-tuvim aiere in un simche fun tog
your in and appointed festivals your in and joy of day

ראָש-חודשן , זאָלט איר בלאָזן אין די טרומייטן אויף אײַערע
aiere oif trumeitn di in blozn ir zolt rosh-choideshn
your on trumpets the in blow you shall new moons

בראַנדאָפּפֿער און אויף אײַערע פֿרידאָפּפֿער ; און זיי וועלן אײַך
aich veln zei un fridopfer aiere oif un brandopfer
you will they and peace offering your on and olah

זיין צו אַ דערמאָנונג פֿאַר אלוקיכם ; איך בין ה
Hashem bin ich ; Elokeichem far dermonung a tsu zain
Hashem am I your G-d before memorial portion a to be

אלוקיכם .
Elokeichem
your G-d

a memorial reminder before Eloheichem: I am Hashem Eloheichem.

יא און עס איז געווען אין צווייטן יאָר , אין צווייטן חודש ,
choidesh tsveitn in yor tsveitn in geven iz es un
month second in year second in having been is it and

אין צוואַנציקסטן טאָג פֿון חודש , האָט זיך אויפֿגעהויבן דער וואָלקן
volken der oifgehoibn zich hot choidesh fun tog tsvantsikstn in
cloud the lifted up self has month of day twentieth in

פֿון איבערן משכּן פֿון צייגנים . יב און די קינדער פֿון ישׂראֵל
Yisroel fun kinder di un tseignim fun mishkn ibern fun
Yisroel of children the and testimony of Tabernacle over from

האָבן געטויגן אויף זייערע צִוּונגען פֿון מדבר סיני ; און
un Sinai midber fun tsiungen zeyere oif getsoign hobn
and Sinai wilderness from journeys their on moved out have

דער וואָלקן האָט גערוט אין מדבר פּארן . יג אַזוי האָבן זיי
zei hobn azoi Paran midber in gerut hot volken der
they have so Paran wilderness of in rested has cloud the

געטויגן צום ערשטן מאָל לויט דעם מויל פֿון ה
Hashem fun moil dem loit mol ershtn tsum getsoign
Hashem of mouth the according to time first to moved out

דורך משהן . יד און צוערשט האָט געטויגן די פֿאָן פֿון דעם
dem fun fon di getsoign hot tsuersht un Mosheen durch
the of standard the moved out has first and Moshe by

לאַגער פֿון די קינדער פֿון יהודה , לויט זייערע מחנות ;
machnus zeyere loit Yehudah fun kinder di fun lager
legions their according to Yehudah of children the of camp

און איבער זיין מחנה איז געווען נַחשׁון דער זון פֿון
fun zun der Nachshon geven iz machne zain iber un
of son the Nachshon having been is legion his over and

עַמינָדָבן . טו און איבער דער מחנה פֿון דעם שבֿט פֿון די
di fun sheyvet dem fun machne der iber un Amminadavn
the of tribe the of legion the over and Aminadav

קינדער פֿון יִשׂשָׂכָר , נתַנאֵל דער זון פֿון צוּעַרן . טז און איבער דער
der iber un Tsuarn fun zun der Netanel Yissachar fun kinder
the over and Tzuar of son the Netanel Yissakhar of children

מחנה פֿון דעם שבֿט פֿון די קינדער פֿון זבֻולון , אֱליאָבֻ דער
der Eliav Zevulun fun kinder di fun sheyvet dem fun machne
the Eliav Zevulun of children the of tribe the of legion

זון פֿון חֵלוֹנען . יז און אַז דער משכּן איז פֿונאַנדערגענומען
funandergenumen iz mishkn der az un Chelonen fun zun
taken down is Tabernacle the that and Chelon of son

געווארן , האָבן געטויגן די קינדער פֿון גֵרשׁון , און די
di un Gershon fun kinder di getsoign hobn gevorn
the and Gershon of children the moved out have having become

קינדער פֿון מְרָרי , די טרעגער פֿון דעם משכּן . יח און
un mishkn dem fun treger di Merari fun kinder
and Tabernacle the of carrying the the ones Merari of children

לויט , פֿון דעם לאַגער פֿון ראובֵן , עס האָט געטויגן די פֿאָן
loit Reuven fun lager dem fun fon di getsoign hot es
according Reuven of camp the of standard the moved out has it

11 And it came to pass on the twentieth day of the second month, in the second year, that the Anan was lifted up from off the Mishkan HaEdut. 12 And the Bnei Yisroel set out in their travels from the Midbar Sinai; and the Anan rested in the Midbar Paran. 13 And they first set out according to the mouth of Hashem by the hand of Moshe. 14 First in place went the degel of the machaneh of the Bnei Yehudah according to their tzivos; and over his division was Nachshon ben Amminadav. 15 And over the division of the tribe of the Bnei Yissakhar was Netanel ben Tzuar. 16 And over the division of the tribe of the Bnei Zevulun was Eliav ben Chelon. 17 And the Mishkan was taken down; and the Bnei Gershon and the Bnei Merari set out, bearing the Mishkan. 18 And the degel of the machaneh of Reuven set out according to their tzivos

זייערע מחנות ; און איבער זיין מחנה איז געווען אֱליצור דער
der Elitsur geven iz machne zain iber un machnus zeyere
the Elitzur having been is legion his over and legions their

זון פון שדֵיאורן , יט און איבער דער מחנה פון דעם שבט פון
fun sheyvet dem fun machne der iber un Shedeurn fun zun
of tribe the of legion the over and Shede'ur of son

די קינדער פון שמעון , שלומיאֵל דער זון פון צורישַדָּין .
Tsurishaddaien fun zun der Shelumiel Shimeon fun kinder di
Tsurishaddai of son the Shelumiel Shim'on of children the

כ און איבער דער מחנה פון דעם שבט פון די קינדער פון
fun kinder di fun sheyvet dem fun machne der iber un
of children the of tribe the of legion the over and

גָד , אֱלְיָסָף דער זון פון דְעוּאֵלן. כא און עס האָבן געצויגן די
di getsoign hobn es un Deueln fun zun der ElyaSaf Gad
the moved out have it and De'uel of son the Elyasaph Gad

קהָתים , די טרעגער פון די הייליקע זאַכן ; און מע האָט
hot me un zachn heilike di fun treger di Kehatim
has one and things holy the of carrying the the ones Kehati

אויפגעשטעלט דעם משכן איידער זיי זיַינען געקומען . כב און
un gekumen zainen zei eider mishkn dem oifgeshtelt
and having come are they before Tabernacle the set up

עס האָט געצויגן די פָּאן פון דעם לאַגער פון די קינדער פון
fun kinder di fun lager dem fun fon di getsoign hot es
of children the of camp the of standard the moved out has it

אפרַים , לויט זייערע מחנות ; און איבער זיַין מחנה איז
iz machne zain iber un machnus zeyere loit Efrayim
is legion his over and legions their according to Ephrayim

געווען אֱלישָמָע דער זון פון עַמיהודן . כג און איבער דער
der iber un Ammihudn fun zun der Elishama geven
the over and Ammihud of son the Elishama having been

מחנה פון דעם שבט פון די קינדער פון מנַשֶּה , גַמליאֵל דער
der Gamliel Menasheh fun kinder di fun sheyvet dem fun machne
the Gamli'el Menasheh of children the of tribe the of legion

זון פון פְּדָהצורן . כד און איבער דער מחנה פון דעם שבט פון די
di fun sheyvet dem fun machne der iber un Pedahtsurn fun zun
the of tribe the of legion the over and Pedahtzur of son

קינדער פון בנימין , אַבִידָן דער זון פון גדעונין . כה און עס האָט
hot es un Gideonin fun zun der Avidan Binyamin fun kinder
has it and Gideoni of son the Avidan Binyamin of children

געצויגן די פָּאן פון דעם לאַגער פון די קינדער פון דָן , די
di Dan fun kinder di fun lager dem fun fon di getsoign
the Dan of children the of camp the of standard the moved out

הינטערוואַך פון אַלע לאַגערן לויט זייערע מחנות ; און איבער
iber un machnus zeyere loit lagern ale fun hintervach
over and legions their according to camps all of rearguard

זיַין לאַגער איז געווען אחיעֶזֶר דער זון פון עַמישַדָּין .
Ammishaddain fun zun der Achiezer geven iz lager zain
Ammishaddai of son the Achi'ezer having been is camp his

כו און איבער דער מחנה פון דעם שבט פון די קינדער פון אָשֵר ,
Asher fun kinder di fun sheyvet dem fun machne der iber un
Asher of children the of tribe the of legion the over and

פגעיאֵל דער זון פון עָכרָנען . כז און איבער דער מחנה פון דעם
dem fun machne der iber un Ochranen fun zun der Pagiel
the of legion the over and Okhran of son the Pagiel

(armies); and over his division was Elitzur ben Shede'ur. 19 And over the division of the tribe of the Bnei Shim'on was Shelumiel ben Tzurishaddai. 20 And over the division of the tribe of the Bnei Gad was Elyasaph ben De'uel. 21 And the descendants of Kehat set out, bearing the Mikdash; and they would erect the Mishkan before their arrival. 22 And the degel of the machaneh of the Bnei Ephrayim set out according to their tzivos; and over his division was Elishama ben Ammihud. 23 And over the division of the tribe of the Bnei Menasheh was Gamli'el ben Pedahtzur. 24 And over the division of the tribe of the Bnei Binyamin was Avidan ben Gideoni. 25 And the degel of the machaneh of the Bnei Dan set out, which formed the rear guard of all the machanot throughout their tzivos; and over his division was Achi'ezer ben Ammishaddai. 26 And over the division of the tribe of the Bnei Asher was Pagiel ben Okhran. 27 And over the division of the tribe of the Bnei

שבט פון די קינדער פון נַפתָלי , אַחירַע דער זון פון עינָנָן .
Enanen fun zun der Achira Naftali fun kinder di fun sheyvet
Enan of son the Achira Naphtali of children the of tribe

כח דאָס זיינען די צִיונגען פון די קינדער פון יִשׂרָאֵל לויט
loit Yisroel fun kinder di fun tsiungen di zainen dos
according Yisroel of children the of journeys the are these

זייערע מחנות ; אזוי האָבן זיי געצויגן .
getsoign zei hobn azoi machnus zeyere
moved out they have as legions their

כט און משה האָט געזאָגט צו חוֹבָב דעם זון פון רְעוּאֵל דעם
dem Reuel fun zun dem Chovav tsu gezogt hot Moshe un
the Reuel of son the Chovav to said has Moshe and

מִדְיָנִי , משהס שוועער : מיר ציען צו דעם ארט וואָס ה
Hashem vos ort dem tsu tsien mir shver Moshes Midyani
Hashem which place the to set out we father-in-law Moses' Midyani

האָט געזאָגט: איך וועל אים געבן צו אײַך; קום מיט אונדז, און מיר
mir un undz mit kum aich tsu gebn im vel ich gezogt hot
we and us with come you to give it will I said has

וועלן דיך באַגיטיקן, וואָרעם ה האָט צוגעזאָגט גוטס
guts tsugezogt hot Hashem vorem bagitikn dich veln
good things promised has Hashem for accept you(SG) will

פַאַר יִשׂרָאֵל. ל האָט ער צו אים געזאָגט: איך וועל נישט גיין ; ניַיערט צו
tsu naiert gein nisht vel ich gezogt im tsu er hot Yisroel far
to but go not will I said him to he has Yisroel for

מיַין לאַנד און צו מיין אָפּשטאַם וועל איך גיין . לא האָט ער געזאָגט:
gezogt er hot gein ich vel opshtam main tsu un land main
said he has go I will descent my to and land my

זאָלסט אונדז נישט פַאַרלאָזן, איך בעט דיך ; דערפַאַר
derfar dich bet ich farlozen nisht undz zolst
for the reason you(SG) entreat I forsake not us you(SG) shall

וויַיל דו ווייסט ווו מיר קענען לאַגערן אין מדבר , און וועסט
vest un midber in lagern kenen mir vu veist du vail
will and wilderness in encamp can we where know you because

אונדז זיין פַאַר אויגן. לב און עס וועט זיַין , אַז דו וועסט גיין מיט אונדז,
undz mit gein vest du az zain vet es un oign far zain undz
us with go will you that be will it and eyes for be for us

איז, פון דעם גוטס וואָס ה וועט אונדז באַגיטיקן, וועלן מיר
mir veln bagitikn undz vet Hashem vos guts dem fun iz
we will accept us will Hashem which good things the of is

דיך באַגיטיקן.
bagitikn dich
accept you(SG)

לג און זיי האָבן געצויגן פון דעם באַרג פון ה
Hashem fun barg dem fun getsoign hobn zei un
Hashem of mount the from moved out have they and

דריַי טעג וועגס , און דער אָרון פון ג-טס ברית האָט
hot bris G-ts fun oren der un vegs teg drai
has covenant G-d's of aron the and journey days three

געצויגן זיי פַאַרויס דריַי טעג וועגס , אויסצוזוכן
oistsuzuchn vegs teg drai farois zei getsoign
to search out journey days three ahead of them moved out

פַאַר זיי אַ רוּאָרט . לד און דער וואָלקן פון ה איז
iz Hashem fun volken der un ruort a zei far
is Hashem of cloud the and resting place a them for

Naphtali was Achira ben Enan. 28 Thus was the order of march of the Bnei Yisroel according to their tzivos, when they set out.

29 And Moshe said unto Chovav ben Reuel the Midyani, Moshe's khoten *(father-in-law)*, We are traveling unto the place of which Hashem said, I will give it you: Come thou with us, and we will do thee good; for Hashem hath promised tov concerning Yisroel. 30 And he said unto him, I will not go; but I will depart to mine own land, and to my moledet. 31 And he said, Leave us not, please; forasmuch as thou hast da'as how we are to encamp in the midbar, and thou mayest be to us as eyes. 32 And it shall be, if thou go with us, yea, it shall be, that what tov Hashem shall do unto us, the same will we share with thee.

33 And they departed from the Mountain of Hashem three days' journey; the Aron Brit Hashem went before them in the three days' derech, to search out a menuchah for them. 34 And the Anan of Hashem was

upon them by day,
when they set out
from the machaneh.
35 And it came to pass,
when the Aron set
out, that Moshe said,
Rise up, Hashem, and
let Thine enemies
be scattered; and
let them that hate
Thee flee before Thee.

געווען איבער זיי ביי טאָג, וועז זיי האָבן געצויגן
getsoign hobn zei ven tog bai zei iber geven
moved out have they when day by them over having been

פֿון לאַגער. לה און עס איז געווען , אַז דער אָרון האָט
hot oren der az geven iz es un lager fun
has aron the that having been is it and camp from

געצויגן , האָט משה געזאָגט: שטיי אויף, ה , און זאָלן
zoln un Hashem oif shtei gezogt Moshe hot getsoign
shall and Hashem up rise said Moshe has moved out

צעשפרייט וועלן דיינע פֿיַינט , און זאָלן אַנטלויפֿן דיינע
daine antloifn zoln un faint daine vern tseshpreit
your fleeing shall and enemies your become scattered

שׂונאים פֿאַר דיר !
dir far sonem
you(SG) before enemies

36 And when it rested, he
said, Return, Hashem, unto
the countless thousands
of Yisroel.

לו און אַז ער האָט גערוט, האָט ער געזאָגט: קער איַין, ה , צו די
di tsu Hashem ain ker gezogt er hot gerut hot er az un
the to Hashem in turn said he has rested has it that and

צענטויזנטן פֿון די משפּחות פֿון יִשְׂרָאֵל!
Yisroel fun mishpoches di fun tsentoiznten
Yisroel of families the of thousands

11 And when
the people
complained, it displeased
Hashem; Hashem heard
it; His anger was kindled;
and the Eish Hashem
burned among them,
and consumed them that
were at the edge of the
machaneh. 2 And the
people cried unto Moshe;
and when Moshe davened
unto Hashem, the eish was
quenched. 3 He called shem
hamakom Taverah because
the Eish Hashem burned
among them.

יא און דאָס פֿאָלק האָט זיך באַקלאָגט אויף שלעכטס אין די
di in shlechts oif baklogt zich hot folk dos un
the in evil things on complain self has people this and

אויערן פֿון ה , און ה האָט געהערט, און זיין צאָרן
tsorn zain un gehert hot Hashem un Hashem fun oiern
anger his and heard has Hashem and Hashem of ears

האָט געגרימט, און אַ פֿיַער פֿון ה האָט געברענט צווישן זיי , און
un zei tsvishn gebrent hot Hashem fun faier a un gegrimt hot
and them among burn did Hashem of fire a and kindled has

האָט פֿאַרצערט בייַם עק לאַגער. ב האָט דאָס פֿאָלק געשריען צו
tsu geshrien folk dos hot lager ek baim fartsert hot
to cried out people this has camp the edge of at consumed has

משהן , און משה האָט מתפּלל געווען צו ה , און דאָס
dos un Hashem tsu geven mispalel hot Moshe un Mosheen
this and Hashem to having been praying has Moshe and Moshe

פֿיַער האָט זיך געזעצט. ג און מע האָט גערופֿן דעם נאָמען פֿון יענעם
yenem fun nomen dem gerufn hot me un gezetst zich hot faier
that of name the called has one and settled self has fire

אָרט תַּבְעֵרָה , ווייַל אַ פֿיַער פֿון ה האָט געברענט צווישן זיי .
zei tsvishn gebrent hot Hashem fun faier a vail Taverah ort
them among burn did Hashem of fire a because Taverah place

4 And the rabble that
was among them fell a-
lusting; and the Bnei
Yisroel also wept again,
and said, If only we
had basar to eat! 5 We
remember the fish,
which we did eat in
Mitzrayim at no cost;
the cucumbers, and

ד און די צונויפֿגעלאָפֿענע וואָס צווישן זיי האָבן געגלוסט אַ
a geglust hobn zei tsvishn vos tsunoifgelofene di un
a lusted have them among which gathering the and

גלוסטונג; און אויך די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל האָבן וויידער געווויינט, און זיי
zei un geveint vider hobn Yisroel fun kinder di oich un glustung
they and wept again have Yisroel of children the also and lust

האָבן געזאָגט: וועז מע זאָל אונדז געבן עסן פֿלייש! ה מיר געדענקען די
di gedenken mir fleish esen gebn undz zol me ven gezogt hobn
the remember we meat eat give us shall one when said have

פֿיש וואָס מיר פֿלעגן עסן אין מִצְרַיִם אומזיסט , די פּלוצערן ,
plutsern di umzist Mitsrayim in esen flegn mir vos fish
cucumbers the for nothing Egypt in eat would we which fish

the melons, and the leeks, and the onions, and the garlic; [6] But now our nefesh is dried up; there is nothing at all, besides this manna, before our eyes.

[7] And the manna was like coriander seed, and the color thereof like the color of white gum resin. [8] And the people went about and gathered it, and ground it in handmills, or crushed it in the mortar, and baked it in pans, and made cakes of it; and the taste of it was like the taste of cakes prepared of shemen. [9] And when the dew fell upon the machaneh in the lailah, the manna fell with it.

[10] Then Moshe heard the people wailing throughout their mishpekhot, every man in the entrance of his ohel; and the anger of Hashem was kindled greatly; Moshe also was displeased. [11] And Moshe said unto Hashem, Why hast Thou afflicted Thy eved? And why have I not found chen *(favor)* in Thy sight, that Thou layest the massa *(burden)* of all this people upon me? [12] Have I conceived all this people? Have I fathered them, that Thou shouldest say unto me, Carry them

ו און די קירבעס, און דאָס גרינס, און די ציבעלעס, און די קנאָבל.
un knobl di un tsibeles di un grins dos un kirbes di un
and garlic the and onions the and greens this and squash the and

אַצונד איז אונדזער זעל פַאַרטריקנט; נישטאָ קיין זאַך; בלויז אויפֿן
oifn bloiz zach kein nishto fartriknt zel undzer iz atsund
on only thing any there is not dried up soul our is now

מַן זיַינען אונדזערע אויגן.
oign undzere zainen man
eyes our are manna

ז און דער מַן איז געווען אַזוי ווי קאָריאַנדערזאָמען, און זיין
zain un korianderzomen vi azoi geven iz man der un
its and coriander seed as so having been is manna the and

אָנבליק אַזוי ווי דער אָנבליק פֿון בדולַח. ח דאָס פֿאָלק האָט
hot folk dos bedolach fun onblik der vi azoi onblik
has people this bedolach of resemblance the as so resemblance

זיך פַאַרשפּרייט, און האָט עס אויפֿגעקליבן, און געמאָלן אין אַ האַנטמיל,
hantmil a in gemoln un oifgeklibn es hot un farshpreit zich
handmill a in did grind and gathered it has and spread out self

אָדער געמאַכט אין אַ שטייסל, און געקאָכט אין אַ טאָפּ, אָדער געמאַכט
gemacht oder top a in gekocht un shteisl a in geshtoisn oder
made or pot a in boiled and mortar a in pound or

דערפֿון קוכנס און דער טעם דערפֿון איז געווען ווי דער טעם פֿון אַן
an fun tem der vi geven iz derfun tem der un kuchns derfun
an of taste the as having been is of it taste the and cakes of it

איילקיכל. ט און ווי דער טוי האָט אַראָפּגענידערט אויפֿן לאָגער ביַי נאַכט,
nacht bai lager oifn aropgenidert hot toi der vi un eilkichl
night by camp on gone down has dew the as and oil cake

פֿלעגט אַראָפּנידערן דערויף דער מַן.
man der deroif aropnideren flegt
manna the on it go down used to

י און משה האָט געהערט דאָס פֿאָלק ווויינען משפּחות-ווייַז,
mishpoches-vaiz veinen folk dos gehert hot Moshe un
family-wise weep people this heard has Moshe and

איטלעכער פֿאַר דעם אײַנגאַנג פֿון זיַין צעלט, און דער כַּעַס פֿון
fun tsorn der un getselt zain fun aingang dem far itlecher
of anger the and tent his of entrance the before each

ה האָט זייער געגרימט, און עס איז געווען שלעכט אין די
di in shlecht geven iz es un gegrimt zeyer hot Hashem
the in bad having been is it and kindled very much has Hashem

אויגן פֿון משהן. יא און משה האָט געזאָגט צו ה: פֿאַר וואָס
oign fun Mosheen. yo un Moshe hot gezogt tsu Hashem far vos
eyes of Moshe and Moshe has said to Hashem for what

טוסטו שלעכטס דיַין קנעכט, און פֿאַר וואָס האָב איך געפֿונען
tustu shlechts dain knecht un far vos hob ich gefunen
are you doing evil things your servant and for what have I found

חן אין דיַינע אויגן, אַרויפֿצולייגן אויף מיר די לאַסט פֿון דעם
chen in umchen oign daine in disfavor oif mir di last fun dem
favor eyes your in on me the of burdens the impose

גאַנצן פֿאָלק? יב האָב איך דען געטראָגן דאָס גאַנצע פֿאָלק דאָזיקע
dozikn folk gantsn dozike ich hob den getrogn dos gantse dozike
this people entire this I have then carried this whole

פֿאָלק, צי איך האָב עס געבאָרן, וואָס דו זאָגסט צו מיר: טראָג
folk tsi ich hob es geborn vos du zogst tsu mir trog
people or I have it to zogst you which given birth to me carry

in thy bosom, as the one nursing beareth the nursing infant, unto the land which Thou didst swear unto their avot? 13 Where should I get basar to give unto all this people? For they wail unto me, saying, Give us basar, that we may eat. 14 I am not able to carry all this people alone, because it is too heavy for me. 15 And if Thou deal thus with me, kill me, please, at once, if I have found chen in Thy sight; and let me not see my wretchedness.

16 And Hashem said unto Moshe, Gather unto Me seventy men of the Zekenim of Yisroel, whom thou knowest to be the Ziknei HaAm, and officers over them; and bring them unto the Ohel Mo'ed, that they may stand there with thee. 17 And I will come down and speak with thee there; and I will take of the Ruach that is upon thee, and will put upon them; and they shall bear the massa HaAm *(burden of the People)* with thee, that thou bear it not thyself alone. 18 And say thou unto the people, Set yourselves apart as kodesh against tomorrow, and ye shall eat basar; for ye have wept in the ears of Hashem, saying,

עס אין דײַן בוזעם, אַזוי ווי אַ דערציער טראָגט אַ זויגעדיקן, צו
tsu zoigedikn a trogt dertsier a vi azoi buzem dain in es
to nursing a carries the one nursing a as so bosom your in it

דעם לאַנד וואָס דו האָסט צוגעשוואָרן זייערע עלטערן? יג פֿון וואַנען
vanen fun eltern zeyere tsugeshvorn host du vos land dem
whence from fathers their sworn to have you which land the

האָב איך פֿלייש, צו געבן דעם דאָזיקן גאַנצן פֿאָלק, וואָס זיי ווײַנען
veinen zei vos folk gantsn dozikn dem gebn tsu fleish ich hob
weep they which people entire this the give to meat I have

אויף מיר, אַזוי צו זאָגן: גיב אונדז פֿלייש, מיר זאָלן עסן? יד איך אַליין קען
ken alein ich esen zoln mir fleish undz gib zogn tsu azoi mir oif
can alone I eat shall we meat us give say to so me on

נישט טראָגן דאָס דאָזיקע גאַנצע פֿאָלק, ווײַל עס איז צו שווער פֿאַר
far shver tsu iz es vorem folk gantse dozike dos trogn nisht
for heavy too is it because people whole this the bear not

מיר. טו אויב דו טוסט אַזוי צו מיר, הרגען הרגע מיך, איך
ich mich herge hargen mir tsu azoi tust du oib un mir
I me kill to kill me to so you are doing you if and me

בעט דיך, אויב איך האָב געפֿונען חן אין דײַנע אויגן, און לאָמיך
lomich un oign daine in chein gefunen hob ich oib dich bet
let me and eyes your in favor found have I if you(SG) entreat

נישט זען מײַן אומגליק.
umglik main zen nisht
calamity my see not

טז האָט ה געזאָגט צו משהן: זאַמל מיר אײַן זיבעציק מאַן
man zibetsik ain mir zaml Mosheen tsu gezogt Hashem hot
men seventy in me gather Moshe to said Hashem has

פֿון די עלטסטע פֿון יִשְׂרָאֵל, די וואָס דו ווייסט אַז זיי זײַנען
zainen zei az veist du vos di Yisroel fun eltste di fun
are they that know you which the Yisroel of elders the of

די עלטסטע פֿון פֿאָלק, און זײַנע אויפֿזערס, און זאָלסט
zolst un oifzeers zaine un folk fun eltste di
you(SG) must and overseers its and people of elders the

זיי נעמען צום אוֹהל-מוֹעד, און זיי זאָלן זיך דאָרטן שטעלן
shteln dortn zich zoln zei un ohel-moed tsum nemen zei
stand there self shall they and Tent of Meeting to take them

מיט דיר. יז און איך וועל אַראָפּנידערן, און וועל דאָרטן רעדן מיט
mit redn dortn vel un aropnideren vel ich un dir mit
with speak there will and go down will I and you(SG) with

דיר, און וועל אָפּשײַדן פֿון דעם רוּח וואָס אויף דיר, און
un dir oif vos ruach dem fun opsheiden vel un dir
and you(SG) on which is Spirit the of set apart will and you(SG)

אַרויפֿטאָן אויף זיי, און זיי וועלן מיטטראָגן מיט דיר די לאַסט
last di dir mit mittrogn veln zei un zei oif aroifton
burden the you(SG) with carry will they and them on put

פֿון פֿאָלק, און וועסט נישט דאַרפֿן טראָגן דו אַליין. יח און צום פֿאָלק
folk tsum un alein du trogn darfn nisht vest un folk fun
people to and alone you bear require not will and people of

זאָלסטו זאָגן: ברײַט אײַך אָן אויף מאָרגן, און איר וועט עסן פֿלייש;
fleish esen vet ir un morgn oif on aich breit zogn zolstu
meat eat will you and next day on on you ready say shall you

ווײַל איר האָט געווײנט אין די אויערן פֿון ה, אַזוי צו זאָגן: וועַן
ven zogn tsu azoi Hashem fun oiern di in geveint hot ir vail
when say to so Hashem of ears the in wept have you for

מע זאָל אונדז געבן עסן פֿלייש! וואָרעם אונדז איז געווען ווויל
voil geven iz undz vorem fleish esen gebn undz zol me
blessed having been is us for meat eat give us shall one

אין מִצרַיִם ; דערום וועט אײַך ה׳ געבן פֿלייש, און איר וועט
vet ir un fleish gebn Hashem aich vet derum Mitsrayim in
will you and meat give Hashem you will therefore Egypt in

עסן. יט נישט איין טאָג וועט איר עסן, און נישט צוויי טעג, און נישט פֿינף
finf nisht un teg tsvei nisht un esen ir vet tog ein nisht esen
five not and days two not and eat you will day one not eat

טעג, און נישט צען טעג, און נישט צוואַנציק טעג; כ ביז אַ חודש
choidesh a biz teg tsvantsik nisht un teg tsen nisht un teg
month a unto days twenty not and days ten not and days

צײַט, ביז וואַנען עס וועט אײַך קערן פֿון דער נאָז, און וועט אײַך
aich vet un noz der fun kern aich vet es vanen biz tsait
you will and nose the from turn you will it from where unto time

זײַן צום עקל ; דערפֿאַר וואָס איר האָט פֿאַראַכט ה׳ וואָס
vos Hashem faracht hot ir vos derfar ekl tsum zain
who Hashem despised have you which for the reason sicken to be

איז צווישן אײַך, און האָט געוויינט פֿאַר אים, אַזוי צו זאָגן: נאָך
noch zogn tsu azoi im far geveint hot un aich tsvishn iz
after say to so him before wept have and you among is

וואָס משה האָט כא ? פֿון מִצרַיִם אַרויסגעגאַנגען מיר זײַנען גאָר
Moshe hot Mitsrayim fun aroisgegangen mir zainen gor vos
Moshe has Egypt from having come out we are really what

געזאָגט: זעקס הונדערט טויזנט פֿוסגייער איז דאָס פֿאָלק וואָס
vos folk dos iz fusgeyer toiznt hundert zeks gezogt
which people this is foot soldiers a thousand hundred six said

איך בין צווישן אים, און דו זאָגסט: איך וועל זיי געבן פֿלייש, און זיי
zei un fleish gebn zei vel ich zogst du un im tsvishn bin ich
they and meat give them will I say you and it among am I

וועלן עסן אַ חודש צײַט. כב ווען שאָף און רינדער זאָלן געשאָכטן
geshochtn zoln rinder un shof ven tsait choidesh a esen veln
slaughtered shall cattle and sheep when time month a eat will

ווערן פֿאַר זיי , וועט זיי דען קלעקן? אַז אַלע פֿישן פֿון ים
yam fun fishn ale az klekn den zei vet zei far vern
the sea of fish all that suffice then they will they before become

זאָלן איינגעזאַמלט ווערן פֿאַר זיי , וועט זיי דען קלעקן? כג האָט
hot klekn den zei vet zei far vern aingezamlt zoln
has suffice then they will them for become gathered shall

ה׳ געזאָגט צו משהן : איז די האַנט פֿון ה׳ קורץ? אַצונד
atsund kurts Hashem fun hant di iz Mosheen tsu gezogt Hashem
now short Hashem of hand the is Moshe to said Hashem

ווועסטו זען, אויב מײַן וואָרט וועט דיר געשען אָדער נישט.
nisht oder geshen dir vet vort main oib zen vestu
not or happen you(SG) will word my if see will you(sg)

כד איז משה אַרויסגעגאַנגען , און האָט גערעדט צום
tsum geredt hot un aroisgegangen Moshe iz
to spoken has and having come out Moshe is

פֿאָלק די ווערטער פֿון ה׳ ; און ער האָט איינגעזאַמלט
aingezamlt hot er un Hashem fun verter di folk
gathered has he and Hashem of words the people

זיבעציק מאַן פֿון די עלטסטע פֿון פֿאָלק, און זיי געשטעלט
geshtelt zei un folk fun eltste di fun man zibetsik
stood they and people of elders the of man seventy

Who shall give us basar to eat? For it was well with us in Mitzrayim; therefore Hashem will give you basar, and ye shall eat. 19 Lo *(not)* ye shall eat one day, nor two days, nor five days, neither ten days, nor twenty days; 20 But even a whole month, until it come out at your nostrils, and it be loathsome unto you; because that meastem *(ye have rejected)* Hashem Who is among you, and have wept before Him, saying, Why came we forth out of Mitzrayim? 21 And Moshe said, The people, among whom I am, are 600,000 men on foot; and Thou hast said, I will give them basar, that they may eat a whole month. 22 Shall the flocks and the herds be slain for them, to suffice them? Or shall all the dag *(fish)* of the yam be gathered together for them, to suffice them? 23 And Hashem said unto Moshe, Is the Yad Hashem cut short? Thou shalt see now whether My Devar shall come to pass unto thee or not.

24 And Moshe went out, and told HaAm the divrei Hashem, and gathered the seventy men of the Ziknei HaAm, and set them round about the Ohel [Moed].

25 And Hashem came down in an Anan, and spoke unto him, and took of the Ruach that was upon him, and gave unto the seventy Zekenim; and it came to pass, that, when the Ruach rested upon them, they prophesied, but did not continue.

רונד אַרום געצעלט. כה און ה האָט אַראָפּגענידערט אין
in aropgenidert hot Hashem un getselt arum rund
in gone down has Hashem and tent round around

דעם וואָלקן, און האָט גערעדט צו אים, און האָט געגומען פֿון
fun genumen hot un im tsu geredt hot un volken dem
of taken has and him to spoken has and cloud the

דעם רוּח וואָס אויף אים, און געגעבן אויף די זיבעציק מאַן,
man zibetsik di oif gegebn un im oif vos ruach dem
men seventy the on given and him on which Spirit the

די עלטסטע. און עס איז געווען , ווי דער רוּח האָט אויף
oif hot ruach der vi geven iz es un eltste di
on has Spirit the as having been is it and elders the

זיי געווּרט, אַזוי האָבן זיי נבֿיאות געזאָגט; אָבער נישט
nisht ober gezogt nevies zei hobn azoi gerut zei
not but said prophesy they have so rested them

מער.
mer
more

26 But there remained two of the anashim in the machaneh, the shem of the one was Eldad, and the shem of the other Medad: and the Ruach rested upon them; and they were of them that were listed, but went not out unto the Ohel [Moed]; and they prophesied in the machaneh. 27 And there ran a young man, and told Moshe, and said, Eldad and Medad do prophesy in the machaneh. 28 And Yehoshua Ben Nun, the mesharet Moshe, one of his chosen young men, answered and said, Moshe adoni, forbid them. 29 And Moshe said unto him, Are you jealous for my sake? if only kol Am Hashem were neviim, and that Hashem would put His Ruach upon them! 30 And Moshe went back to the machaneh, he and the Ziknei Yisroel.

כו און צוויי מענער זיינען איבערגעבליבן אין לאַגער, דער נאָמען פֿון
fun nomen der lager in ibergebliben zainen mener tsvei un
of name the camp in remained over are men two and

אייניעם אֶלדָד, און דער נאָמען פֿון צווייטן מֵידָד ; האָט אויף זיי אויך
oich zei oif hot Medad tsveitn fun nomen der un Eldad einem
also them on has Medad second of name the and Eldad one

געווּרט דער רוּח – און זיי זיינען געווען צווישן די פֿאַרשריבענע,
farshribene di tsvishn geven zainen zei un ruach der gerut
registered the among having been are they and Spirit the rested

אָבער זיי זיינען נישט אַרויסגעגאַנגען צום געצעלט – און זיי האָבן
hobn zei un getselt tsum aroisgegangen nisht zainen zei ober
have they and tent to having gone forth not are they but

נבֿיאות געזאָגט אין לאַגער. כז איז געלאָפֿן דער יונג , און האָט
hot un yung der gelofn iz lager in gezogt nevies
has and young man the ran is camp in said prophesy

דערציילט משהן , און געזאָגט: אֶלדָד און מֵידָד זאָגן נבֿיאות אין
in nevies zogn Medad un Eldad gezogt un Mosheen dertseilt
in prophesy say Medad and Eldad said and Moshe told

לאַגער. כח האָט זיך אָפּגערופֿן יְהוֹשועַ דער זון פֿון נון , משהס
Moshes Nun fun zun der Yehoshua opgerufn zich hot lager
Moses' Nun of son the Yehoshua responded self has camp

באַדינער פֿון זיין יוגנט אָן, און האָט געזאָגט: מײַן האַר משה ,
Moshe har main gezogt hot un on yugnt zain fun badiner
Moshe master my said has and on youth his from servant

האַלט זיי צוריק. כט האָט משה צו אים געזאָגט: נעמסטו זיך אָן
on zich nemstu gezogt im tsu Moshe hot tsurik zei halt
on self undertake said him to Moshe has back them hold

פֿאַר מיר? הלוואַי זאָל דאָס גאַנצע פֿאָלק פֿון ה זיין נבֿיאים ,
neviim zain Hashem fun folk gantse dos zol halevay mir far
prophets be Hashem of people entire this shall if only me for

אַז ה זאָל געבן זיין רוּח אויף זיי ! ל און משה איז צוריק
tsurik iz Moshe un zei oif ruach zain gebn zol Hashem az
back is Moshe and them on Spirit his give shall Hashem that

אַריין אין לאַגער, ער און די עלטסטע פֿון יִשְׂרָאֵל.
Yisroel fun eltste di un er lager in arain
Yisroel of elders the and he camp in enter in

לא אוּן אַ ווינט האָט אַרויסגעצויגן פֿון ה׳ , אוּן האָט געבראַכט
gebracht hot un Hashem fun aroisgetsoign hot vint a un
brought has and Hashem from brought out has wind a and
צופֿליען וואַכטלפֿויגלען פֿון ים , אוּן האָט זיי צעוואָרפֿן
tsevorfen zei hot un yam fun vachtlfoiglen tsuflien
dispersed they has and the sea from quail birds approach by air
לעבן לאַגער אַרום אַ טאָג וועגס פֿון איין זײַט, אוּן אַרום אַ טאָג
tog a arum un zait ein fun vegs tog a arum lager lebn
day's a round and side one from journey day's a round camp near
וועגס פֿון דער אַנדער זײַט, רונד אַרום לאַגער, אוּן אַרום צוויי
tsvei arum un lager arum rund zait ander der fun vegs
two round and camp round around side other the from journey
איילן איבערן געזיכט פֿון דער ערד . לב אוּן דאָס פֿאָלק איז אויפֿגעשטאַנען
oifgeshtanen iz folk dos un erd der fun gezicht ibern eiln
stood up is people the and earth the of face over cubits
יענעם גאַנצן טאָג, אוּן די גאַנצע נאַכט, אוּן דעם גאַנצן מאָרגעדיקן
morgedikn gantsn dem un nacht gantse di un tog gantsn yenem
next all the and night entire the and day entire that
טאָג, אוּן זיי האָבן אויפֿגעקליבן די וואַכטלפֿויגלען; דער וואָס האָט
hot vos der vachtlfoiglen di oifgeklibn hobn zei un tog
has which the one quail birds the gathered have they and day
צומינדסט געקליבן האָט אויפֿגעקליבן צען הויפֿנס; אוּן זיי האָבן זיי
zei hobn zei un hoifns tsen oifgeklibn hot geklibn tsumindst
them have they and heaps ten gathered has gathered least
זיך אויסגעשפרייט רונד אַרום לאַגער.
lager arum rund oisgeshpreit zich
camp round around spread out self

לג דאָס פֿלייש איז נאָך געווען צווישן זייערע
zeyere tsvishn geven noch iz fleish dos
their between having been yet is meat this
ציינער , איידער עס איז צעקײַט געוואָרן , אַזוי האָט
hot azoi gevorn tsekait iz es eider tseiner
has thus having become chewed is it before teeth
דער ה׳ אוּן פֿאָלק , אוּן ה׳ האָט געגרימט אויפֿן
Hashem un folk oifn gegrimt Hashem fun tsorn der
Hashem and people on kindled Hashem of anger the
פֿאָלק זייער אַ גרויסן שלאַק .
shlak groisn a zeyer folk dem tsvishn geshlogn hot
calamity great a very people the among struck has
לד אוּן מע האָט געראָפֿן דעם נאָמען פֿון יענעם אָרט
ort yenem fun nomen dem gerufn hot me un
place that of name the called has one and
קִבְרוֹת-הַתַּאֲוָה , ווײַל דאָרטן האָט מען באַגראָבן דאָס
dos bagrobn men hot dortn vail Kivrot-Hataavah
this buried they have there because Kivrot-Hata'avah
פֿאָלק וואָס האָט געגלוסט.
geglust hot vos folk
lusted has which people

לה פֿון קִבְרוֹת-הַתַּאֲוָה האָט דאָס פֿאָלק געצויגן
getsoign folk dos hot Kivrot-Hataavah fun
moved out people this has Kivrot-Hata'avah from
קיין חֲצֵרוֹת ; אוּן זיי זײַנען געבליבן אין חֲצֵרוֹת .
Chatserot in geblibn zainen zei un Chatserot kein
Chatzerot in remain are they and Chatzerot to

31 And there went forth a wind from Hashem, it drove in quail from the yam, brought them down over the machaneh at a height of two cubits from the ground for the distance of a day's journey all around the machaneh. 32 And the people stood up all that yom, and kol halailah, and all the next day, and they gathered in the quail; he that gathered least gathered ten chomers; and they spread them all out for themselves round about the machaneh.

33 And while the basar was yet between their teeth, before it was chewed, the wrath of Hashem was kindled against the people, and Hashem struck down the people with a makkah rabbah me'od. 34 And the shem of that place was called Kivrot-Hata'avah because there they buried the people that lusted.

35 And the people set out from Kivrot-Hata'avah unto Chatzerot; and abode at Chatzerot.

12 And Miryam and Aharon spoke against Moshe because of the Cushite woman whom he had married; for he had married a Kushite woman. [2] And they said, Hath Hashem indeed spoken only by Moshe? Hath He not spoken also by us? And Hashem heard it.

[3] (Now the man Moshe was anav me'od, above all the men which were upon the face of ha'adamah.)

[4] And Hashem spoke suddenly unto Moshe, and unto Aharon, and unto Miryam, Come out ye three unto the Ohel Mo'ed. And they three came out. [5] And Hashem came down in an Ammud Anan, and stood in the entrance of the Ohel, and He called Aharon and Miryam; and they both came forth. [6] And He said, Hear now My words: If there be a navi among you, I Hashem will reveal Myself unto him in a mar'ah *(vision)*, and will speak unto him in a chalom. [7] Avdi Moshe is not so, who is ne'eman *(faithful)* in all Mine Bais. [8] With him will I speak peh el peh, plainly, and not in dark sayings; and

יב אוּן מִרְיָם אוּן אַהֲרֹן הָאָבן גערעדט אויף
oif geredt hobn Aharon un Miryam un
against spoken have Aaron and Miryam and

משהן פֿוּן וועגן דער כּושישער וויַיב וואָס ער
er vos vaib Kushisher der vegen fun Mosheen
he which wife Cushite the concerning of Moshe

האָט גענומען ; וואָרעם ער האָט גענומען אַ כּושישע וויַיב.
vaib kushishe a genumen hot er vorem genumen hot
wife Cushite a taken had he because taken had

ב אוּן זיי האָבן געזאָגט: צי בלויז נאָר מיט משהן האָט
hot Mosheen mit nor bloiz tsi gezogt hobn zei un
has Moshe with but only then said have they and

ה געדעדט? האָט ער נישט אויך מיט אונדז גערעדט? אוּן
un geredt undz mit oich nisht er hot geredt Hashem
and spoken us with also not he has spoken Hashem

ה האָט געהערט.
gehert hot Hashem
heard has Hashem

ג אוּן דער מאַן משה איז געווען זייער אַן עָנָו ,
onev an zeyer geven iz Moshe man der un
humble an very having been is Moshe man the and

מער פֿוּן אַלע מענטשן וואָס אויפֿן פּנים דער ערד .
erd der fun gezicht oifn vos mentshn ale fun mer
earth the of face on which men all than more

ד האָט ה פּלוצלינג געזאָגט צו משהן אוּן צו אַהֲרֹנען אוּן צו
tsu un Aharonen tsu un Mosheen tsu gezogt plutsling Hashem hot
to and Aaron to and Moshe to said suddenly Hashem has

מִרְיָמען : גייט איר דריַי אַרויס צום אוֹהל-מוֹעד . זיַינען זיי דריַי
drai zei zainen ohel-moed tsum arois drai ir geit Miryamen
three they are Tent of Meeting to out three you go Miryam

אַרויסגעגאַנגען . ה אוּן האָט ה אַראָפּגענידערט אין אַ וואָלקנזייַל ,
volknzail a in aropgenidert hot Hashem un aroisgegangen
pillar of cloud a in gone down has Hashem and having gone forth

אוּן האָט זיך געשטעלט בייַם אייַנגאַנג פֿוּן אוֹהל-מוֹעד , אוּן האָט
hot un ohel-moed fun aingang baim geshtelt zich hot un
has and Tent of Meeting of entrance at stood self has and

גערופֿן אַהֲרֹנען אוּן מִרְיָמען . זיַינען זיי בייַדע אַרויסגעגאַנגען . ו אוּן
un aroisgegangen beide zei zainen Miryamen un Aharonen gerufn
and having gone forth two they are Miryam and Aaron called

ער האָט געזאָגט: הערט אַקאָרשט צו מיַינע ווערטער: אַז אַ נבֿיא איז דאָ
do iz novi a az verter maine tsu akorsht hert gezogt hot er
here is prophet a if words my to now hear said has he

ביַי אייַך, טו אייַך, ה , אין אַ זעונג זיך דערקענען צו אים; אין
in im tsu derkenen zich zeung a in Hashem ich tu aich bai
in him to make known self vision a in Hashem I do you by

אַ חלום רעד איך מיט אים. ז נישט אַזוי איז מיַין קנעכט משה ; אין
in Moshe knecht main iz azoi nisht im mit ich red cholem a
in Moshe servant my is so not him with I speak dream a

מיַין גאַנצן הויז איז ער באַגלויבט . ח מויל צו מויל רעד איך מיט
mit ich red moil tsu moil bagloibt er iz hoiz gantsn main
with I speak mouth to mouth trustworthy he is house entire my

אים, אוּן באַשיַימפּערלעך אוּן נישט מיט רעטענישן, אוּן די געשטאַלט פֿוּן
fun geshtalt di un retenishn mit nisht un bashaimperlech un im
of form the and riddle with not and evident and him

the temuna *(form)* of Hashem shall he behold; why then were ye not afraid to speak against Avdi Moshe? [9] And the anger of Hashem was kindled against them; and He departed. [10] And the Anan departed from off the Ohel [Moed]; and, hinei, Miryam became metzora'at *(leprous)*, white as snow: and Aharon looked upon Miryam, and, hinei, she was metzora'at. [11] And Aharon said unto Moshe, Alas, adoni, I beseech thee, hold not the chattat *(sin)* against us, wherein we have done foolishly, and wherein we have sinned. [12] Let her not be as one dead, of whom the basar is half consumed when he cometh out of his mother's womb. [13] And Moshe cried unto Hashem, saying, El, refah her now, I beseech thee. [14] And Hashem said unto Moshe, If her av had but spit in her face, should she not be in disgrace seven days? Let her be exiled from the machaneh seven days, and after that let her be received in again.

[15] And Miryam was exiled from the machaneh seven days; and HaAm did not set out till Miryam was received in again. [16] And afterward HaAm removed from Chatzerot,

ה קוקט ער אָן. און ווי אַזוי האָט ער נישט מורא געהאַט צו רעדן
redn tsu gehat moire nisht ir hot azoi vi un on er kukt Hashem
speak to have had fear not you had thus as and on he look Hashem

אויף מײַן קנעכט, אויף משהן? [ט] און דער צאָרן פֿון ה האָט
hot Hashem fun tsorn der un Mosheen oif knecht main oif
has Hashem of anger the and Moshe against servant my against

געגרימט אויף זיי; [י] און ער איז אַוועקגעגאַנגען. [יא] און ווי דער וואָלקן האָט
hot volken der vi un avekgegangen iz er un zei oif gegrimt
has cloud the as and went way is he and them on kindled

זיך אָפּגעטאָן פֿון איבערן געצעלט, ערשט מִרְיָם איז מצורע ווײַס ווי
vi vais Metsora iz Miryam ersht getselt ibern fun opgeton zich
as white leprous is Miryam behold tent over from done self

שניי. [יב] און אַהרֹן האָט זיך אומגעקערט צו מִרְיָמען, ערשט זי איז
iz zi ersht Miryamen tsu umgekert zich hot Aharon un shnei
is she behold Miryam to turned around self has Aaron and snow

מצורע. [יא] האָט אַהרֹן געזאָגט צו משהן: איך בעט דיך, מײַן
main dich bet ich Mosheen tsu gezogt Aharon hot Metsora
my you(SG) entreat I Moshe to said Aaron has leprous

האַר, זאָלסט נישט אַרויפֿטאָן אויף אונדז אַ זינד, וואָס מיר האָבן
hobn mir vos zind a undz oif aroifton nisht zolst har
have we which sin a us on put not you(SG) must master

זיך באַנאַרישט און וואָס מיר האָבן געזינדיקט. [יב] זאָל זי, איך בעט
bet ich zi zol gezindikt hobn mir vos un banarisht zich
entreat I she shall sinned have we which and act stupidly selves

דיך, נישט זײַן אַזוי ווי אַ טויטגעבאָרענער וואָס זײַן פֿלייש איז האַלב
halb iz fleish zain vos toitgeborener a vi azoi zain nisht dich
half is flesh its which dead done for a as just as be not you(SG)

געגעסן ווען ער גייט אַרויס פֿון זײַן מוטערס טראַכט. [יג] און משה האָט
hot Moshe un tracht muters zain fun arois geit er ven gegesn
has Moshe and womb mother's its from out goes it when eaten

געשריען צו ה, אַזוי צו זאָגן: ג-ט, איך בעט דיך, הייל זי,
zi heil dich bet ich G-t zogn tsu azoi Hashem tsu geshrien
her heal you(SG) entreat I G-d say to so Hashem to cried

איך בעט דיך. [יד] האָט ה געזאָגט צו משהן: אַז איר פֿאָטער
foter ir az Mosheen tsu gezogt Hashem hot dich bet ich
father her that Moshe to said Hashem has you(SG) entreat I

וואָלט איר אין פּנים געשפּיגן, וואָלט זי זיך נישט געשעמט זיבן טעג?
teg zibn geshemt nisht zich zi volt geshpign ponem in ir volt
days seven shame not self she would spit face in her would

זאָל זי זײַן איינגעשלאָסן זיבן טעג אויסן לאַגער, און דערנאָך זאָל
zol dernoch un lager oisn teg zibn aingeshlosn zain zi zol
shall after that and camp externally days seven enclosed be she shall

זי אַרײַנגענומען ווערן.
vern araingenumen zi
become taken in she

[טו] איז מִרְיָם געווען איינגעשלאָסן אויסן לאַגער
lager oisn aingeshlosn geven Miryam iz
camp externally enclosed having been Miryam is

זיבן טעג; און דאָס פֿאָלק האָט נישט געצויגן ביז
biz getsoign nisht hot folk dos un teg zibn
until moved out not has people this and days seven

מִרְיָם איז אַרײַנגענומען. [טז] און דערנאָך
dernoch un gevorn araingenumen iz Miryam
after that and having become taken in is Miryam

and encamped in the Midbar Paran.

האָט דאָס פֿאָלק געצויגן פֿון חַצֵרוֹת , און זיי האָבן
hobn zei un Chatserot fun getsoign folk dos hot
have they and Chatzerot from moved out people this has

.פָּארָן אין מדבר געלאגערט
Paran midber in gerut
Paran wilderness in encamped

SHELACH LEKHA

שְׁלַח

13 And Hashem spoke unto Moshe, saying, [2] Send thou anashim, that they may spy out Eretz Kena'an, which I give unto the Bnei Yisroel: of every tribe of their avot shall ye send a man, every one a nasi among them.

[3] And Moshe by the mouth of Hashem sent them from the Midbar Paran; all those men were Roshei Bnei Yisroel. [4] And these were their shmot: of the tribe of Reuven, Shammua ben Zakur. [5] Of the tribe of Shim'on, Shaphat ben Chori. [6] Of the tribe of Yehudah, Kalev ben Yephunneh. [7] Of the tribe of Yissakhar, Yigal ben Yosef. [8] Of the tribe of Ephrayim, Hoshea ben Nun. [9] Of the tribe of Binyamin, Palti ben Raphu. [10] Of the tribe of Zevulun, Gaddiel ben Sodi. [11] Of the tribe of Yosef, namely, of the tribe of Menasheh, Gaddi ben Susi. [12] Of the tribe of Dan, Ammi'el ben Gemalli. [13] Of the tribe of Asher, Setur ben Micha'el. [14] Of the tribe of Naphtali, Nachbi

יג

און ה האָט געריעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן : [ב] שיק
un Hashem hot geredt tsu Mosheen tsu azoi , zogn tsu shik
and Hashem has spoken to Moshe to so , say to send

דיר מענטשן , זיי זאָלן אויסקוקן דאָס לאַנד כנַעַן , וואָס
dir mentshn , zei zoln oiskukn dos land Kenaan , vos
you(SG) men , they shall scrutinize this land Canaan , which

איך גיב צו די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל ; צו איין מאַן , צו איין מאַן
ich gib tsu di kinder fun Yisroel ; tsu ein man , tsu ein man
I give to the children of Yisroel ; to one man , to one man

זיין פֿאָטערשטאַם זאָלט איר שיקן ; איטלעכער אַ פֿירשט צווישן זיי .
zain fotershtam zolt ir shikn ; itlecher a firsht tsvishn zei .
his lineage shall you send ; each a chieftain among them .

[ג] און משה האָט זיי געשיקט פֿון מדבר פָּארָן לויט דעם
un Moshe hot zei geshikt fun midber Paran loit dem
and Moshe has them sent from Paran wilderness according the

מויל פֿון ה ; זיי אַלע זיינען געווען מענטשן הויפּטלייט
moil fun Hashem ; zei ale zainen geven mentshn hoiptlait
mouth of Hashem ; they all are having been men chief people

פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל . [ד] און דאָס זיינען זייערע נעמען : פָּאַר
fun di kinder fun Yisroel . un dos zainen zeyere nemen : far
of the children of Yisroel . and these are their names : for

שבט ראובן , שַׁמּוּעַ דער זון פֿון זַכּוּר . [ה] פָּאַר שבט שמעון ,
sheyvet Reuven , Shammua der zun fun Zakurn . far sheyvet Shimeon ,
tribe Reuven , Shammua of son the Zakur . for tribe Shim'on ,

שָׁפָט דער זון פֿון חוֹרי . [ו] פָּאַר שבט יהודה , כָּלֵב דער זון פֿון
Shafat der zun fun Churai . far sheyvet Yehudah , Kalev der zun fun
Shaphat of son the Chori . for tribe Yehudah , Kalev of son the

יפֿונֶה . [ז] פָּאַר שבט יִשָּׂשכָר , יִגאָל דער זון פֿון יוֹסֵף . [ח] פָּאַר
Yefunehn . far sheyvet Yissachar , Yigal der zun fun Yosef . far
Yephunneh . for tribe Yissakhar , Yigal of son the Yosef . for

שבט אפֿרים , הוֹשֵׁעַ דער זון פֿון נון . [ט] פָּאַר שבט בנימין ,
sheyvet Efrayim , Hoshea der zun fun Nun . far sheyvet Binyamin ,
tribe Ephrayim , Hoshea of son the Nun . for tribe Binyamin ,

פֶּלטי דער זון פֿון רָפּוּאן . [י] פָּאַר שבט זבולון , גַּדִּיאֵל דער זון פֿון
Palti der zun fun Rafuen . far sheyvet Zevulun , Gaddiel der zun fun
Palti of son the Raphu . for tribe Zevulun , Gaddiel of son the

סוֹדין . [יא] פָּאַר שבט יוֹסף : פָּאַר שבט מנַשֶּׁה , גַּדי דער זון פֿון
Sodien . far sheyvet Yosef : far sheyvet Menasheh , Gadi der zun fun
Sodi . for tribe Yosef : for tribe Menasheh , Gaddi of son the

סוסין . [יב] פָּאַר שבט דָּן , עַמִּיאֵל דער זון פֿון גמַלין . [יג] פָּאַר שבט
Susien . far sheyvet Dan , Ammiel der zun fun Gemalien . far sheyvet
Susi . for tribe Dan , Ammi'el of son the Gemalli . for tribe

אָשֵׁר , סתור דער זון פֿון מיכָאֵלן . [יד] פָּאַר שבט נַפְתָּלי , נַחבי דער
Asher , Setur der zun fun Michaeln . far sheyvet Naftali , Nachbi der
Asher , Setur of son the Michael . for tribe Naphtali , Nachbi of the

ben Vophsi. [15] Of the tribe of Gad, Geuel ben Machi. [16] These are the shmot of the men which Moshe sent to spy out the land. And Moshe called Hoshea ben Nun Yehoshua. [17] And Moshe sent them to spy out Eretz Kena'an, and said unto them, Get you up to the Negev, and go up into the mountain; [18] And see the land, what it is like, and the people that dwelleth therein, whether they be strong or weak, few or many; [19] And what the land is that they dwell in, whether it be good or bad; and what cities they be that they dwell in, whether in tents, or in strongholds; [20] And what the land is, whether it be fertile or barren, whether there be wood therein, or not. And be ye of good courage, and bring of the fruit of the land. Now the time was the time of the first ripe grapes.

[21] So they went up, and searched the land from the midbar of Tzin unto Rechov, as men come to Chamat. [22] And they ascended by the south, and came unto Chevron; where Achiman, Sheshai, and Talmai, the Anak, were. (Now Chevron was built seven shanim before Tzoan in Mitzrayim.)

זון פֹּון וָפסִין . [טו] פַֿאר שבֿט גָד , גְאוּאֵל דער זון פֹּון מָכין . [טז] דאָס
dos Machien fun zun der Geuel Gad sheyvet far Vofsien fun zun
these Machi of son the Geuel Gad tribe for Vophsi of son

זיִנען די נעמען פֹּון די מענטשן וואָס משה האָט געשיקט אויסקוקן
oiskukn geshikt hot Moshe vos mentshn di fun nemen di zainen
scrutinize sent has Moshe which men the of names the are

דאָס לאַנד. און משה האָט גערופֿן הוֹשֵעַ דעם זון פֹּון נון , יְהוֹשוּעַ .
Yehoshua Nun fun zun dem Hoshea gerufn hot Moshe un land dos
Yehoshua Nun of son the Hoshea called has Moshe and land this

[יז] און משה האָט זיי געשיקט אויסקוקן דאָס לאַנד כְּנַעַן , און האָט
hot un Kenaan land dos oiskukn geshikt zei hot Moshe un
has and Canaan land this scrutinize sent them has Moshe and

צו זיי געזאָגט: גייט אַרויף אַהין קיין דָרום , און גייט אַרויף אין דעם
dem in aroif geit un dorem kein ahin aroif geit gezogt zei tsu
the in up go and south to there up go said them to

געבערג . [יח] און איר זאָלט אָנקוקן דאָס לאַנד, וואָס דאָס איז, און
un iz dos vos land dos onkukn zolt ir un geberg
and is this what land this look on shall you and mountain range

דאָס פֹּאָלק וואָס זיצט דערויף , אויב ער איז שטאַרק אָדער שוואַך , אויב ער
er oib shvach oder shtark iz er oib deroif zitst vos folk dos
it if weak or strong is it if thereon sit which people this

איז ווינציק אָדער פֿיל ; [יט] און ווי איז דאָס לאַנד וואָס ער זיצט דרינען ,
drinen zitst er vos land dos iz vi un fil oder vintsik iz
therein sit it which land this is how and many or few is

אויב עס איז גוט אָדער שלעכט, און ווי זיִנען די שטעט וואָס ער זיצט אין
in zitst er vos shtet di zainen vi un shlecht oder gut iz es oib
in sit it which towns the are as and bad or good is it if

זיי , אין לאַגערן אָדער אין פֹּעסטונגען ; [כ] און ווי איז די ערד, איז זי
zi iz erd di iz vi un festungen in oder lagern in zei
it is land the is how and strongholds in or camping in them

פֹּעט אָדער מאָגער , איז דאָ אויף איר געהילץ אָדער נישט. און איר זאָלט
zolt ir un nisht oder gehilts ir oif do iz moger oder fet
shall you and not or timber it on here is emaciated or fat

אייִך שטאַרקן, און ברענגען פֹּון דער פֿרוכט פֹּון לאַנד. – און די
di un land fun frucht der fun brengen un shtarkn aich
the and land of fruit the of bring and strong you yourselves

טעג זיִנען געווען די טעג פֹּון ערשטע וויִנטרויבן .
vaintroiben ershte fun teg di geven zainen teg
grapes first of days the having been are days

[כא] זיִנען זיי אַרויסגעגאַנגען, און האָבן אויסגעקוקט דאָס לאַנד פֹּון
fun land dos oisgekukt hobn un aroisgegangen zei zainen
from land this scrutinized have and gone out they are

מדבר צִין ביז רחוֹב , ווי מע קומט קיין חֲמָת . [כב] און זיי
zei un Chammat kein kumt me vi Rechov biz Tsin midber
they and Chamat to comes one as Rechov until Tzin wilderness

זיִנען אַרויפֿגעגאַנגען קיין דָרום , און זיִנען געקומען ביז חֶברוֹן ;
Chevron biz gekumen zainen un dorem kein aroifgegangen zainen
Chevron unto having come are and south to having gone up are

און דאָרטן זיִנען געווען אֲחִימָן , שֵשַי , און תַּלְמַי , קינדער פֹּון
fun kinder Talmai un Sheshai Achiman geven zainen dortn un
of children Talmai and Sheshai Achiman having been are there and

עֲנָק . – און חֶברוֹן איז געבויט זיבן יאָר פֿאַר צוֹעַן
Anakim Chevron un iz geboit zibn yor far Tsoan
Tzoan before years seven having become built is Chevron and Anak

23 And they came unto the Wadi Eshcol, and cut down from thence a branch with cluster of anavim echad, and they bore it between two upon a staff; and they brought of the pomegranates, and of the figs. 24 The place was called the Wadi Eshcol, because of the cluster of grapes which the Bnei Yisroel cut down from thence. 25 And they returned from searching of the land after arba'im days. 26 And they went and came to Moshe, and to Aharon, and to all the congregation of the Bnei Yisroel, unto the Midbar Paran, to Kadesh; and brought back word unto them, and unto Kol HaEdah, and showed them the pri ha'aretz. 27 And they told him, and said, We came unto ha'aretz where thou didst send us, and truly it floweth with cholov and devash; and this is the fruit of it. 28 Nevertheless the people are strong that dwell in the land, and the cities are walled, and gedolot me'od; and moreover we saw the Anak there. 29 The Amalek dwell in the eretz of the Negev; and the Chitti, and the Yevusi, and the Emori, dwell in the hills; and the Kena'ani dwell by

אין מִצרַיִם . – כג און זיי זיינען געקומען ביזן טאָל אֶשכּוֹל, און
un Eshcol tal bizn gekumen zainen zei un Mitsrayim in
and Eshcol valley of unto having come are they and Egypt in

האָבן אָפּגעשניטן פֿון דאָרטן אַ צווייג מיט אײן הענגל ווײַנטרויבן , און
un vaintroiben hengl ein mit tsvaig a dortn fun opgeshnitn hobn
and grapes bunch one with branch a there from cut off have

האָבן עס געטראָגן אויף אַ שטאַנג זאַלבעצווייט ; אויך פֿון די מילגרוימען
milgroimen di fun oich zalbetsveit shtang a oif getrogn es hobn
pomegranates the of also between two pole a on carried it have

און פֿון די פֿײַגן האָבן זיי יענעם אָרט האָט מען גערופֿן . – כד
gerufn men hot ort yenem genumen zei hobn faign di fun un
called they have place that taken they have figs the of and

דער טאָל אֶשכּוֹל פֿון וועגן דעם הענגל וואָס די קינדער פֿון
fun kinder di vos hengl dem vegen fun Eshcol tal der
of children the which cluster the concerning out of Eshcol valley of the

יִשׂרָאֵל האָבן אָפּגעשניטן פֿון דאָרטן. – כה און זיי האָבן זיך אומגעקערט
umgekert zich hobn zei un dortn fun opgeshnitn hobn Yisroel
returned self have they and there from cut have Yisroel

פֿון אויסקוקן דאָס לאַנד צום סוף פֿון פֿערציק טעג . כו און זיי זיינען
zainen zei un teg fertsik fun sof tsum land dos oiskukn fun
are they and days forty of end at the land the investigating from

געגאַנגען און געקומען צו משהן און צו אַהרֹנען , און צו דער
der tsu un Aharonen tsu un Mosheen tsu gekumen un gegangen
the to and Aaron to and Moshe to having come and having gone

גאַנצער עדה פֿון די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל, אין מדבר פָּארָן קיין
kein Paran midber in Yisroel fun kinder di fun eide gantser
to Paran wilderness in Yisroel of children the of assembly whole

קָדֵשׁ ; און זיי האָבן געבראַכט אַן ענטפֿער צו זיי און צו דער גאַנצער
gantser der tsu un zei tsu entfer an gebracht hobn zei un Kadesh
whole the to and them to answer an brought have they and Kadesh

עדה , און האָבן זיי געוויזן די פֿרוכט פֿון לאַנד. כו און זיי האָבן אים
im hobn zei un land fun frucht di gevizn zei hobn un eide
him have they and land of fruit the shown them have and assembly

דערציילט, און געזאָגט: מיר זיינען געקומען אין דעם לאַנד וווהין דו
du vuhin land dem in gekumen zainen mir gezogt un dertseilt
you where land the in having come are we said and told

האָסט אונדז געשיקט, און עס פֿליסט אויך מיט מילך און האָניק; און דאָס איז
iz dos un honik un milch mit oich flist es un geshikt undz host
is this and honey and milk with also flows it and sent us have

איר פֿרוכט. כח אָבער שטאַרק איז דאָס פֿאָלק וואָס זיצט אין לאַנד, און די
di un land in zitst vos folk dos iz shtark ober frucht ir
the and land in sit which people this is strong but fruit its

שטעט זיינען באַפֿעסטיקטע, גרויסע ביז גאָר , און אויך די קינדער פֿון
fun kinder di oich un gor biz groise bafestikte zainen shtet
of children the also and utmost unto great fortified are cities

עֲנָק האָבן מיר דאָרטן געזען. כט עֲמָלֵק זיצט אין דרום-לאַנד , און דער
der un dorem-land in zitst Amalek gezen dortn mir hobn Anakim
the and south land in sit Amalek seen there we have Anak

חִתִּי , און דער יבֻוסי , און דער אֱמוֹרי, זיצן אין דעם געבערג ,
geberg dem in zitsn Emori der un Yevusi der un Chitti
mountain range the in sit Emori the and Yevusi the and Chitti

און דער כְּנַעֲנִי זיצט בײַם ים און בײַם ברעג יַרדן . ל האָט כָּלֵב
Kalev hot Yarden breg baim un yam baim zitst Kenaani der un
Kalev has Yarden bank at and the sea at sit Kena'ani the and

the yam, and by the bank of the Yarden.
30 And Kalev silenced HaAm before Moshe, and said, Let us go up at once, and take possession of it; for we are well able to overcome it. 31 But the anashim that went up with him said, We are not able to go up against the people; for they are chazak *(stronger)* than we. 32 And they spread an evil report of HaAretz which they had explored unto the Bnei Yisroel, saying, HaAretz, through which we have gone to explore it, is a land that eateth up the inhabitants thereof; and all the people that we saw in it are men of a great stature. 33 And there we saw the Nephilim, the Bnei Anak, which come of the Nephilim; and we were in our own sight as grasshoppers, and so we were in their sight.

אײַנגעשטילט דאָס פֿאָלק אַקעגן משהן , און ער האָט געזאָגט: אַרויפֿגײן
aroifgein gezogt hot er un Mosheen akegn folk dos aingeshtilt
go up said has he and Moshe against people the silenced

וועלן מיר אַרויפֿגײן, און מיר וועלן עס אַרבן , וואָרעם בײַקומען וועלן מיר עס
es mir veln baikumen vorem arben es veln mir un aroifgein mir veln
it we will overcome because inherit it will we and go up we will

בײַקומען . לא אָבער די מענטשן וואָס זײַנען אַרויפֿגעגאַנגען מיט אים,
im mit aroifgegangen zainen vos mentshn di ober baikumen
him with having gone up are which men the but overcome

האָבן געזאָגט: מיר קענען נישט אַרויפֿגײן קעגן דעם פֿאָלק , וואָרעם ער איז
iz er vorem folk dem kegen aroifgein nisht kenen mir gezogt hobn
is it because people the against go up not can we said have

שטאַרקער פֿון אונדז. לב און זיי האָבן אַרויסגעלאָזט אַ שלעכטן קלאַנג
klang shlechtn a aroisgelozt hobn zei un undz fun shtarker
rumor evil an let out have they and us than stronger

אויף דעם לאַנד וואָס זיי האָבן עס אויסגעקוקט, ביי די קינדער פֿון
fun kinder di bai oisgekukt es hobn zei vos land dem oif
of children the among scrutinized it have they which land the against

יִשְׂרָאֵל, אַזוי צו זאָגן: דאָס לאַנד וואָס מיר זײַנען דורכגעגאַנגען דורך
durch durchgegangen zainen mir vos land dos zogn tsu azoi Yisroel
through gone through are we which land this say to so Yisroel

דעם, כּדי עס אויסצוקוקן, דאָס איז אַ לאַנד וואָס עסט אויף אירע
ire oif est vos land a iz dos oistsukukn es kedei dem
its up devours which land a is this spy out it so that this

באַווויינער , און דאָס גאַנצע פֿאָלק , וואָס מיר האָבן געזען דרינען , זײַנען
zainen drinen gezen hobn mir vos folk gantse dos un bavoiner
are therein seen have we which people whole this and inhabitants

מענטשן פֿון גרויסן וווקס . לג און דאָרטן האָבן מיר געזען די נפֿילים , די
di nefilim di gezen mir hobn dortn un vuks groisn fun mentshn
the Nephilim the seen we have there and stature great of men

זין פֿון ענָק וואָס פֿון די נפֿילים ; און מיר זײַנען געווען
geven zainen mir un nefilim di fun vos Anakim fun zin
having been are we and Nephilim the of which are Anak of sons

ווי היישעריקן אין אונדזערע אויגן, און אַזוי זײַנען מיר געווען אין זייערע
zeyere in geven mir zainen azoi un oign undzere in heisherikn vi
their in having been we are so and eyes our in locusts as

אויגן.
oign
eyes

14 And Kol HaEdah lifted up their voice, and cried; and HaAm wept that night. 2 And Kol Bnei Yisroel murmured against Moshe and against Aharon: and the Kol HaEdah said unto them, If only we had died in Eretz Mitzrayim! Or if only we had died in this

יד

האָט די גאַנצע עדה אויפֿגעהויבן און אַרויסגעלאָזט זייער קול ;
kol zeyer aroisgelozt un oifgehoibn eide gantse di hot
voice their let out and lifted up assembly entire the has

און דאָס פֿאָלק האָט געוויינט אין יענער נאַכט. ב און אַלע קינדער
kinder ale un nacht yener in geveint hot folk dos un
children all and night that in weep did people the and

פֿון יִשְׂרָאֵל האָבן געמורמלט אויף משהן און אויף אַהרנען ,
Aharonen oif un Mosheen oif gemurmlt hobn Yisroel fun
Aaron against and Moshe against murmured have Yisroel of

און די גאַנצע עדה האָט צו זיי געזאָגט: הלוואי וואָלטן מיר
mir voltn halevay gezogt zei tsu hot eide gantse di un
we would have if only said them to has assembly entire the and

געשטאָרבן אין לאַנד מִצרַיִם , אָדער הלוואי וואָלטן מיר געשטאָרבן
geshtorbn mir voltn halevay oder Mitsrayim land in geshtorbn
died we would have if only or Egypt land in died

midbar! [3] And why hath Hashem brought us unto this land, to fall by the cherev, that nasheinu *(our wives)* and our children should be as plunder? Were it not better for us to go back unto Mitzrayim? [4] And they said one to another, Let us make a Rosh *(Leader)*, and let us go back unto Mitzrayim. [5] Then Moshe and Aharon fell on their faces before Kol Kehal Adat Bnei Yisroel. [6] And Yehoshua ben Nun, and Kalev ben Yephunneh, which were of them that explored HaAretz, tore their clothes: [7] And they spoke unto Kol Adat Bnei Yisroel, saying, HaAretz, which we passed through to explore it, is a tovah haaretz me'od me'od. [8] If Hashem delight in us, then He will bring us into this land, and give it us; a land zavat cholov udevash.

[9] Only rebel not ye against Hashem, neither fear ye the Am HaAretz; for they are lachmeinu *(our bread)*: their protection is departed from them, and Hashem is with us: fear them not. [10] But Kol HaEdah talked of stoning them with

אין דעם דאָזיקן מדבר ! [ג] און נאָך וואָס ברענגט אונדז ה אין
in Hashem undz brengt vos noch un midber dozikn dem in
in Hashem us bring what after and wilderness this the in

דעם דאָזיקן לאַנד, צו פַאלן דורכן שווערד, אונדזערע ווייבער און אונדזערע
undzere un vaiber undzere shverd durchn faln tsu land dozikn dem
our and wives our sword by the fall to land this the

קליינע קינדער זאָלן ווערן צו רויב ? איז נישט בעסער פַאר אונדז זיך
zich undz far beser nisht iz roib tsu vern zoln kinder kleine
self us for better not is plunder to become shall children small

אומצוקערן קיין מִצרַיִם ? [ד] און זיי האָבן געזאָגט איינער צום אַנדערן:
andern tsum einer gezogt hobn zei un Mitsrayim kein umtsukeren
another to one said have they and Egypt to to return

לאָמיר מאַכן אַ הויפּטמאַן, און זיך אומקערן קיין מִצרַיִם . [ה] זיינען
zainen Mitsrayim kein umkeren zich un hoiptman a machn lomir
are Egypt to return self and head man a make let us

משה און אַהרן געפַאלן אויף זייער פנים פַאר דער גאַנצער אײַנזאַמלונג
ainzamlung gantser der far ponem zeyer oif gefaln Aharon un Moshe
gathering whole the before faces their on fell Aaron and Moshe

פון דער עדה פון די קינדער פון יִשׂרָאֵל. [ו] און יְהוֹשׁוּעַ דער זון פון
fun zun der Yehoshua un Yisroel fun kinder di fun eide der fun
of son the Yehoshua and Yisroel of children the of assembly the of

נון , און כָּלֵב דער זון פון יְפֻנֶּה , פון די וואָס האָבן אויסגעקוקט
oisgekukt hobn vos di fun Yefunehn fun zun der Kalev un Nun
scrutinized have which the of Yephunneh of son the Kalev and Nun

דאָס לאַנד, האָבן צעריסן זייערע קלײדער , [ז] און האָבן געזאָגט צו דער גאַנצער
gantser der tsu gezogt hobn un kleider zeyere tserisn hobn land dos
whole the to said have and garments their torn have land this

עדה פון די קינדער פון יִשׂרָאֵל, אַזוי צו זאָגן: דאָס לאַנד, וואָס מיר
mir vos land dos zogn tsu azoi Yisroel fun kinder di fun eide
we which land this say to so Yisroel of children the of assembly

זיינען דורכגעגאַנגען דורך דעם , כדי עס אויסצוקוקן, דאָס לאַנד
land dos oistsukukn es kedei dem durch durchgegangen zainen
land this to spy out it so that the one through passed through are

איז זייער זייער גוט . [ח] אויב ה באַגערט אונדז, וועט ער אונדז ברענגען
brengen undz er vet undz bagert Hashem oib gut zeyer zeyer iz
bring us he will us pleased Hashem if good very very is

אין דעם דאָזיקן לאַנד, און וועט עס אונדז געבן – אַ לאַנד וואָס זי פליסט מיט
mit flist zi vos land a gebn undz es vet un land dozikn dem in
with flows it which land a give us it will and land this the in

מילך און האָניק.
honik un milch
honey and milk

[ט] איר זאָלט נאָר נישט ווידערשפּעניקן אָן ה , און נישט מורא האָבן
hobn moire nisht un Hashem on vidershpenikn nisht nor zolt ir
have fear not and Hashem on rebel not only shall you

פַאר דעם פַאָלק פון לאַנד, וואָרעם אונדזער ברויט זיינען זיי ; זייער
zeyer zei zainen broit undzer vorem land fun folk dem far
their they are bread our because land of people the before

שאָטן האָט זיך אָפּגעטאָן פון זיי , און ג-ט איז מיט אונדז; איר זאָלט נישט
nisht zolt ir undz mit iz G-t un zei fun opgeton zich hot shotn
not shall you us with is G-d and them from done self has shade

מורא האָבן פַאר זיי . [י] האָט די גאַנצע עדה געזאָגט, מע זאָל זיי
zei zol me gezogt eide gantse di hot zei far hobn moire
them shall one said assembly entire the has them before have fear

avanim. And the Kavod Hashem appeared in the Ohel Mo'ed before Kol Bnei Yisroel.

11 And Hashem said unto Moshe, How long will this people treat Me with contempt? And how long will it be until they believe in Me, for all the otot which I have performed among them? 12 I will strike them down with dever, and disinherit them, and will make of thee a greater nation and mightier than they. 13 And Moshe said unto Hashem, Then the Egyptians shall hear it, (for Thou broughtest up this people in Thy ko'ach *[might]* from among them;) 14 And they will tell it to the inhabitants of this land; for they have heard that Thou Hashem art among this people, that Thou Hashem art seen eye to eye, and that Thy Anan standeth over them, and that Thou goest before them, by day in an Ammud Anan, and in an Ammud Eish by night. 15 Now if Thou shalt kill all this people as one man, then the Goyim which have heard the fame of Thee will speak, saying, 16 Because Hashem was not able to bring this people into HaAretz which

פַֿאַרוואַרפֿן מיט שטיינער; אָבער די פּראַכט פֿון ה האָט זיך באַוויזן
bavizn zich hot Hashem fun pracht di ober shteiner mit farvorfen
appeared self has Hashem of glory the but stones with cast away

אין אוֹהל-מוֹעד צו אַלע קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל.
Yisroel fun kinder ale tsu ohel-moed in
Yisroel of children all to Tent of Meeting in

יא און ה האָט געזאָגט צו משהן : ביז וואַנען וועט דאָס
dos vet vanen biz Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
the will when until Moshe to said has Hashem and

דאָזיקע פֿאָלק מיך לעסטערן? און ביז וואַנען וועלן זיי נישט
nisht zei veln vanen biz un lestern mich folk dozike
not they will when until and profane me people this

גלויבן אין מיר, ביי אַל די צייכנס וואָס איך האָב געמאַכט צווישן
tsvishn gemacht hob ich vos tseichns di al bai mir in gloibn
among made have I which signs the all with me in believe

אים? יב איך וועל אים שלאָגן מיט פּעסט , און וועל אים אויסראָטן,
oisrotn im vel un pest mit shlogn im vel ich im
eradicate it will and pestilence with strike it will I it

און וועל דיך מאַכן פֿאַר אַ פֿאָלק גרעסער און מאַכטיקער פֿון
fun machtiker un greser folk a far machn dich vel un
than mightier and greater people a for make you(SG) will and

אים. יג האָט משה געזאָגט צו ה : אַז די מִצרַיִם וועלן
veln Mitsrayim di az Hashem tsu gezogt Moshe hot im
will Egyptians the when Hashem to said Moshe has it

הערן – וואָרעם דו האָסט דאָך אויפֿגעבראַכט מיט דיין שטאַרקייט
shtarkeit dain mit oifgebracht doch host du vorem hern
strength your with brought up indeed have you because hear

דאָס דאָזיקע פֿאָלק פֿון צווישן זיי – יד וועלן זיי זאָגן צו די
di tsu zogn zei veln zei tsvishn fun folk dozike dos
the to tell they will them among from people this the

באַווינער פֿון דעם דאָזיקן לאַנד, וואָס האָבן געהערט אַז דו ,
du az gehert hobn vos land dozikn dem fun bavoiner
you that heard have which land this the of inhabitants

ה , ביסט צווישן דעם דאָזיקן פֿאָלק ; וואָרעם אויג אין אויג
oig in oig vorem folk dozikn dem tsvishn bist Hashem
eye in eye because people this the among are Hashem

ביסט דו , ה , געזען געוואָרן , און דיין וואָלקן שטייט
shteit volken dain un gevorn gezen Hashem du bist
stands cloud your and having become seen Hashem you are

איבער זיי , און אין אַ וואָלקנזייל גייסטו זיי פֿאַרויס
farois zei geistu volknzail a in un zei iber
ahead of them are you going pillar of cloud a in and them over

ביי טאָג, און אין אַ פֿייַערזייל ביי נאַכט – טו איז, אַז דו וועסט טייטן
teitn vest du az iz nacht bai faierzail a in un tog bai
kill will you if is night by fire a in and day by

דאָס דאָזיקע פֿאָלק אַזוי ווי איין מאַן, אַזוי וועלן זאָגן די אומות
umes di zogn veln azoi man ein vi azoi folk dozike dos
peoples the say will thus man one as so people this the

וואָס האָבן געהערט דיין הערונג , אַזוי צו זאָגן : טז ווייל ה
Hashem vail zogn tsu azoi herung dain gehert hobn vos
Hashem because say to so hearing your heard have which

איז נישט ביכולת צו ברענגען דאָס דאָזיקע פֿאָלק אין דעם לאַנד
land dem in folk dozike dos brengen tsu bichoiles nisht iz
land the in people this the bring to be able to not is

וואָס ער האָט זיי צוגעשוואָרן , האָט ער זיי אויסגעשאָטן אין
in oisgeshochtn zei er hot tsugeshvorn zei hot er vos
in slaughtered them he has sworn to them has he which

מדבר . יז דערום זאָל אַצונד גרויס זיין , איך בעט דיך ,
dich bet ich zain grois atsund zol derum midber
you(SG) entreat I be great now let therefore wilderness

דער כּוֹח פֿון אֲדֹנָי לויט ווי דו האָסט גערעדט, אַזוי צו
tsu azoi geredt host du vi loit Adonoi fun koiech der
to so spoken have you as according Adonoi of strength the

זאָגן : יח ה איז איינגעהאַלטן אין צאָרן און רייַך אין גענאָד,
genod in raich un tsorn in aingehaltn iz Hashem zogn
grace in rich and anger in held in is Hashem say

ער פֿאַרטראָגט זינד און פֿאַרברעכן , נאָר שענקען שענקט
shenkt shenken nor farbrechn un zind fartrogt er
pardons pardoning but transgressions and sin forgives he

ער נישט; ער רעכנט זיך פֿאַר די זינד פֿון די פֿאָטערס מיט די
di mit foters di fun zind di far zich rechnt er nisht er
the with fathers the of sin the for self reckons he not he

קינדער , מיטן דריטן און מיטן פֿירטן דור . יט פֿאַרגיב, איך
ich fargib dor firtn mitn un dritn mitn kinder
I forgive generation fourth with and third with children

בעט דיך , די זינד פֿון דעם דאָזיקן פֿאָלק , לויט דער
der loit folk dozikn dem fun zind di dich bet
the according to people this the of sin the you(SG) entreat

גרויסקייט פֿון דיין חֶסֶד , און אַזוי ווי דו האָסט פֿאַרגעבן דעם
dem fargebn host du vi azoi un chesed dain fun groiskeit
the forgiven have you as just and kindness your of greatness

דאָזיקן פֿאָלק פֿון מִצרַיִם און ביז אַהער.
aher biz un Mitsrayim fun folk dozikn
here until and Egypt from people this

כ האָט ה געזאָגט: איך האָב פֿאַרגעבן אַזוי ווי דיין וואָרט. כא אָבער
ober vort dain vi azoi fargebn hob ich gezogt Hashem hot
but word your as so forgiven have I said Hashem has

אַזוי ווי איך לעב, און די פּראַכט פֿון ה איז פֿול די גאַנצע ערד ,
erd gantse di ful iz Hashem fun pracht di un leb ich vi azoi
earth whole the full is Hashem of glory the and live I as so

כב אַז די אַלע מענטשן וואָס האָבן געזען מיין פּראַכט און מיינע
maine un pracht main gezen hobn vos mentshn ale di az
my and glory my seen have which men all the when

צייכנס , וואָס איך האָב באַוויזן אין מִצרַיִם און אין מדבר , און
un midber in un Mitsrayim in bavizn hob ich vos tseichns
and wilderness in and Egypt in shown have I which signs

פֿון דעסטוועגן האָבן זיי מיך געפּרוווט שוין צען מאָל ,
mol tsen shoin gepruvet mich zei hobn destvegn fun
times ten already tested me them have because of that from

און נישט צוגעהערט צו מיין קול , כג אויב זיי וועלן זען דאָס לאַנד,
land dos zen veln zei oib kol main tsu tsugehert nisht un
land this see will they if voice my to paid heed not and

וואָס איך האָב צוגעשוואָרן זייערע עלטערן! יאָ, אַלע וואָס האָבן מיך
mich hobn vos ale yo eltern zeyere tsugeshvorn hob ich vos
me have which all yes fathers to their sworn have I which

געלעסטערט, וועלן עס נישט אָנזען . כד נאָר מיין קנעכט כָּלֵב , וויַיל
vail Kalev knecht main nor onzen nisht es veln gelestert
because Kalev servant my but see not it will blasphemed

He promised them by oath, therefore He hath slaughtered *(shachat)* them in the midbar. 17 And now, I beseech thee, let the Ko'ach Adonoi be great, according as Thou hast spoken, saying, 18 Hashem is slow of anger, and of rav chesed, forgiving avon and peysha, and by no means exonerating the guilty, visiting the avon of the avot upon the banim unto the third and fourth generation. 19 Selach *(forgive!)*, I beseech thee, the avon of this people according unto the greatness of Thy chesed, just as Thou hast forgiven this people, from Mitzrayim even until now.

20 And Hashem said, I have pardoned according to thy word: 21 But as surely as I live, Kol HaAretz *(all the Earth)* shall be filled with the Kavod Hashem. 22 Because all those men which have seen My kavod, and My otot *(miraculous signs)*, which I performed in Mitzrayim and in the midbar, and have tested Me now these ten times, and have not paid heed to My voice; 23 Surely they shall not see HaAretz which I swore unto their avot, neither shall any of them that treated Me with contempt see it: 24 But Avdi

אין אים איז געווען אַן אַנדער גייסט, און ער איז געגאַנגען געטריי
getrai gegangen iz er un gaist ander an geven iz im in
faithful having gone is he and spirit other an having been is him in

נאָך מיר, אים וועל איך ברענגען אין דעם לאַנד, וואָס ער איז אַהין
ahin iz er vos land dem in brengen ich vel im mir noch
there is he which land the in bring I will him me after

געגאַנגען , און צו זיין זאָמען וועט ער עס לאָזן בירושה .
beyerushe lozn es er vet zomen zain tsu un gegangen
as an inheritance let it he will seed his to and having gone

כה דער עֲמָלֵקי און דער כְּנַעֲנִי זיצן אין טאָל ; מאָרגן קערט אייַך
aich kert morgn tal in zitsn Kenaani der un Amaleki der
you turn next day valley of in sit Kena'ani the and Amaleki the

אום , און ציט אייַך צום מדבר אויפֿן וועג צום ים-סוף .
Yam-Suf tsum veg oifn midber tsum aich tsit un um
Yam Suf to way by wilderness to the you advance and down

כו און ה האָט געredt צו משהן און צו אַהרֹנען , אַזוי
azoi Aharonen tsu un Mosheen tsu geredt hot Hashem un
so Aaron to and Moshe to spoken has Hashem and

צו זאָגן : כז ביז וואַנען נאָך לאָזן די דאָזיקע בייזע עדה וואָס
vos eide beize dozike di lozn noch vanen biz zogn tsu
which assembly evil this the let after when until say to

מורמלען אַקעגן מיר? איך האָב געהערט די מורמלעריַען פֿון די
di fun murmleraien di gehert hob ich mir akegn murmlen
the of murmurings the heard have I me against murmur

קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, וואָס זיי מורמלען אַקעגן מיר. כח זאָג צו זיי :
zei tsu zog mir akegn murmlen zei vos Yisroel fun kinder
them to say me against murmur they which Yisroel of children

אַזוי ווי איך לעב, זאָגט ה , אויב נישט ווי איר האָט געredt אין
in geredt hot ir vi nisht oib Hashem zogt leb ich vi azoi
in spoken have you as not if Hashem declares live I as so

מיַינע אויערן, אַזוי וועל איך טאָן צו אייַך! כט אין דעם דאָזיקן מדבר
midber dozikn dem in aich tsu ton ich vel azoi oiern maine
wilderness this the in you to do I will so ears my

וועלן פַּאַלן אייַערע פּגרים , און אַלע אייַערע געציילטע , לויט
loit getseilte aiere ale un pegorim aiere faln veln
according to numbered your all and dead bodies your fall will

אייַער גאַנצער צאָל , פֿון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער , ווייַל
vail hecher un alt yor tsvantsik fun tsol gantser aier
because upward and old years twenty from number entire your

איר האָט געמורמלט אַקעגן מיר. ל איר וועט נישט קומען אין דעם לאַנד
land dem in kumen nisht vet ir mir akegn gemurmlt hot ir
land the in come not will you me against murmured have you

וואָס איך האָב אויפֿגעהויבן מיַין האַנט אייַך צו מאַכן רוען דרינען,
drinen ruen machn tsu aich hant main oifgehoibn hob ich vos
in it rest make to you hand my lifted up have I which

אַחוץ כָּלֵב דער זון פֿון יפֻנֶּה , און יְהוֹשֻׁעַ דער זון
zun der Yehoshua un Yefunehn fun zun der Kalev achuts
son the Yehoshua and Yephunneh of son the Kalev aside from

פֿון נון . לא און אייַערע קליינע קינדער וואָס איר האָט געזאָגט, זיי
zei gezogt hot ir vos kinder kleine aiere un Nun fun
they said have you which children small your and Nun of

וועלן זיַין צו רויב , זיי וועל איך ברענגען אַהין, און זיי וועלן
veln zei un ahin brengen ich vel zei roib tsu zain veln
will they and there bring I will them plunder to be would

Kalev, because he hath a ruach acheret in him, and hath followed after Me fully, him will I bring into HaAretz whereinto he went; and his zera shall inherit it. [25] (Now the Amaleki and the Kena'ani dwelt in the valley.) Tomorrow turn and get you into the midbar by the way of the Yam Suf.

[26] And Hashem spoke unto Moshe and unto Aharon, saying, [27] How long shall I bear with this Edah Hara'ah, which murmur against Me? I have heard the murmurings of the Bnei Yisroel, which they murmur against Me. [28] Say unto them, As truly as I live, saith Hashem, as ye have spoken in Mine ears, so will I do to you: [29] Your corpses shall fall in this midbar; and all that were numbered of you, according to your entire mispar *(number, census)*, from twenty years old and upward which have murmured against Me. [30] Not one of you shall come into HaAretz, concerning which I swore to make you dwell therein, except for Kalev ben Yephunneh, and Yehoshua ben Nun. [31] But your little ones, which ye said would be plunder, them will I

bring in, and they shall know HaAretz which ye have rejected. 32 But as for you, your corpses, they shall fall in this midbar. 33 And your banim shall wander in the midbar arba'im shanah, and bear your whoredoms, until the last of your corpses lies in the midbar. 34 After the number of the days in which ye explored HaAretz, even arba'im, each day for a year, shall ye bear your iniquities, even arba'im shanah, and ye shall know My Tenu'a *(Opposition)*. 35 I, Hashem, have spoken, I will surely do it unto this Kol HaEdah, that are gathered together against Me: in this midbar they shall come to an end, and there they shall die.

36 And the anashim, which Moshe sent to spy out the land, who returned, and made Kol HaEdah to murmur against him, the ones spreading a dibbah *(bad report, slander)* about HaAretz, 37 Even those anashim that did bring up the evil report of HaAretz, died by the maggefah before Hashem. 38 But Yehoshua ben Nun, and Kalev ben Yephunneh

דערקענען דאָס לאַנד, וואָס איר האָט פֿאַראַכט. לב אָבער איר – אייַערע
aiere ir ober faracht hot ir vos land dos derkenen
your you but scorned have you which land this known

פֿגרים וועלן פֿאַלן אין דעם דאָזיקן מדבר . לג און אייַערע קינדער
kinder aiere un midber dozikn dem in faln veln pegorim
children your and wilderness this the in fall will dead bodies

וועלן אומוואַנדערן אין מדבר פֿערציק יאָר , און וועלן ליידן פֿאַר
far laidn veln un yor fertsik midber in umvandern veln
for suffer will and years forty wilderness in wander will

אייַערע אָפּקערונגען , ביז אייַערע פגרים וועלן פֿאַרלענדט ווערן
vern farlendt veln pegorim aiere biz opkerungen aiere
become destroyed will dead bodies your until unfaithfulness your

אין מדבר . לד לויט דער צאָל פֿון די טעג וואָס איר
ir vos teg di fun tsol der loit midber in
you which days the of number of the according wilderness in

האָט אויסגעקוקט דאָס לאַנד – פֿאַר אַ טאָג, פֿאַר אַ יאָר, פֿאַר אַ
a far yor a tog a far teg fertsik land dos oisgekukt hot
a for year a day a for days forty land this scrutinized have

טאָג אַ יאָר, וועט איר טראָגן אייַערע זינד, פֿערציק יאָר ; און איר וועט
vet ir un yor fertsik zind aiere trogn ir vet yor a tog
will you and years forty sin your bear you will year a day

דערשפּירן מײַן אומגענאָד. לה איך, ה , האָב גערעדט; אויב איך וועל
vel ich oib geredt hob Hashem ich umgenod main dershpirn
will I if spoken have Hashem I disfavor my feel

דאָס נישט טאָן צו דער דאָזיקער גאַנצער בייזער עדה , וואָס האָט זיך
zich hot vos eide beizer gantser doziker der tsu ton nisht dos
self has which assembly evil entire this the to do not this

אײַנגעזאַמלט אַקעגן מיר! אין דעם דאָזיקן מדבר וועלן זיי פֿאַרלענדט
farlendt zei veln midber dozikn dem in mir akegn aingezamlt
destroyed they will wilderness this the in me against gathered

ווערן , און דאָ וועלן זיי שטאַרבן.
shtarbn zei veln do un vern
die they will here and become

לו און די מענטשן וואָס משה האָט געשיקט אויסקוקן
oiskukn geshikt hot Moshe vos mentshn di un
scrutinize sent has Moshe which men the and

דאָס לאַנד, און זיי זײַנען צוריקגעקומען און האָבן גענאַכט
gemacht hobn un tsurikgekumen zainen zei un land dos
made have and came back to are they and land this

מורמלען אַקעגן אים די גאַנצע עדה , מיט אַרויסלאָזן
aroislozn mit eide gantse di im akegn murmlen
let out with congregation whole the him against murmur

אַ שלעכטן קלאַנג אויפֿן לאַנד – לז די מענטשן וואָס האָבן
hobn vos mentshn di land oifn klang shlechtn a
have which men the land on the rumor evil an

אַרויסגעלאָזט דעם שלעכטן קלאַנג אויפֿן לאַנד, זײַנען געשטאָרבן
geshtorbn zainen land oifn klang shlechtn dem aroisgelozt
died are land on rumor evil the let out

אין אַ מגפּה פֿאַר ה . לח נאָר יְהוֹשֻׁעַ דער זון פֿון
fun zun der Yehoshua nor Hashem far mageyfe a in
of son the Yehoshua but Hashem before plague a in

נון , און כָּלֵב דער זון פֿון יפֿוּנֶה , זײַנען געבליבן
geblibn zainen Yefunehn fun zun der Kalev un Nun
remained are Yephunneh of son the Kalev and Nun

survived of the anashim that went to explore HaAretz.

לעבן פֿון יענע מענטשן, ווָאס זיַינען געגאַנגען אויסקוקן
oiskukn gegangen zainen vos mentshn yene fun lebn
scrutinize having gone are which men those of alive

דאָס לאַנד.
land dos
land this

[39] And Moshe told these sayings unto Kol Bnei Yisroel: and HaAm mourned greatly. [40] And they rose up early in the boker, and went up into the height of the hill country, saying, Behold, we are here, and will go up unto the place which Hashem hath promised: for we have sinned. [41] And Moshe said, Why now do ye transgress the utterance of Hashem? This will not succeed. [42] Go not up, for Hashem is not among you; that ye be not struck down before your enemies. [43] For the Amaleki and the Kena'ani are there before you, and ye shall fall by the cherev: because ye are turned away from Hashem, therefore Hashem will not be with you.

לט און משה האָט געריעדט די דאָזיקע ווערטער צו
tsu verter dozike di geredt hot Moshe un
unto words this the spoken has Moshe and

אַלע קינדער פֿון ישׂרָאֵל, און דאָס פֿאָלק האָט זייער
zeyer hot folk dos un Yisroel fun kinder ale
very much has people this and Yisroel of children all

געטרויערט. מ און זיי האָבן זיך געפֿעדערט אין דער פֿרי,
peire der in gefedert zich hobn zei un getroiert
morning the in rose up early self have they and mourned

און זיַינען אַרויפֿגעגאַנגען אויפֿן שפּיץ בארג, אַזוי צו
tsu azoi barg shpits oifn aroifgegangen zainen un
to so hill country top on having gone up are and

זאָגן: אָט זיַינען מיר, און מיר ווילן אַרויפֿגיין צו דעם אָרט
ort dem tsu aroifgein veln mir un mir zainen ot zogn
place the to go up will we and we are behold say

ווָאס ה האָט גערעדט; ווָאַרעם מיר האָבן געזינדיקט. מא האָט
hot gezindikt hobn mir vorem gezogt hot Hashem vos
has sinned have we for said has Hashem which

משה געזאָגט: נאָך דעם ווָאס דען טרעט איר איבער דעם באַפֿעל
bafel dem iber ir tret den vos noch gezogt Moshe
order the over you tread then what after said Moshe

פֿון ה, אַז דאָס וועט נישט באַגלייקן? מב איר זאָלט נישט
nisht zolt ir baglikn nisht vet dos az Hashem fun
not shall you succeed not will this that Hashem of

אַרויפֿגיין, אַז ה איז נישט צווישן אייַך, כדי איר זאָלט
zolt ir kedei aich tsvishn nisht iz Hashem az aroifgein
shall you so that you among not is Hashem that go up

נישט געשלאָגן ווערן פֿאַר אייַערע פֿיַינט. מג ווָאַרעם
vorem faint aiere far vern geshlogn nisht
for enemies your before become struck down not

דער עָמָלֵקי און דער כְּנַעֲני זיַינען דאָרטן פֿאַר אייַך, און
un aich far dortn zainen Kenaani der un Amaleki der
and you before there are Kena'ani the and Amaleki the

איר וועט פֿאַלן דורכן שווערד; ווָאַרעם אַזוי ווי איר האָט אייַך
aich hot ir vi azoi vorem shverd durchn faln vet ir
you have you as so because sword by the fall will you

אָפּגעקערט פֿון הינטער ה, וועט ג-ט נישט זיַין מיט אייַך.
aich mit zain nisht G-t vet Hashem hinter fun opgekert
you with be not G-d will Hashem behind of turned aside

[44] But they presumed to go up unto the ridge of the mountain: nevertheless the Aron Brit Hashem, and Moshe, departed not out of the machaneh.

מד אָבער זיי האָבן זיך דערוועגט אַרויפֿצוגיין אויפֿן שפּיץ
shpits oifn aroiftsugein dervegt zich hobn zei ober
top on go up dare self have they but

בארג; נאָר דער אָרון פֿון הס ברית און משה האָבן
hobn Moshe un bris Hashems fun oren der nor barg
have Moshe and covenant Hashem's of aron the but mountain

זיך נישט גערירט פֿון לאַגער.
lager fun gerirt nisht zich
camp from moved not self

[45] Then the Amaleki came down, and the Kena'ani which dwelt in that hill country, and struck them down, and put them to rout, even unto Chormah.

15 And Hashem spoke unto Moshe, saying, [2] Speak unto the Bnei Yisroel, and say unto them, When ye be enter into Eretz Moshevoteichem *(Land of your Homes)*, which I give unto you, [3] And will make an offering by eish unto Hashem, an olah or a zevach in performing a neder, or in a nedavah or in your mo'adim, to make a re'ach nichoach unto Hashem, of the herd or of the flock; [4] Then shall he that offereth his korban unto Hashem bring a minchah of a tenth ephah of flour mixed with the fourth part of a hin of shemen. [5] And the fourth part of a hin of yayin for a nesekh shalt thou prepare with the olah or zevach, for one keves. [6] Or for a ram, thou shalt prepare for a minchah two-tenths ephah of flour mixed with the third part of a hin of shemen. [7] And for a nesekh thou shalt offer the third part of an hin of yayin, for a re'ach nichoach unto Hashem. [8] And when

מה און דער עֲמָלֵקי אוּן דער כְּנַעֲנִי , ווָאס זיִנען געזעסן אויף
oif gezesn zainen vos Kenaani der un Amaleki der un
on settled are which Kena'ani the and Amaleki the and

יענעם בארג , האָבן אַראָפגענידערט, אוּן האָבן זיי געשלאָגן
geshlogn zei hobn un aropgenidert hobn barg yenem
struck down them have and gone down have mountain that

אוּן זיי צעקלאַפּט ביז חָרמָה .
Chormah biz tseklapt zei un
Chormah unto defeated them and

טו

אוּן ה האָט געredt צו משהן , אַזוי צו זאָגן : [ב] רעד
red zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
speak say to so Moshe to spoken has Hashem and

צו די קינדער פוֹן ישְׂרָאֵל, אוּן זאָלסט זאָגן צו זיי :
zei tsu zogn zolst un Yisroel fun kinder di tsu
them to say you(SG) shall and Yisroel of children the to

אַז איר ווט קומען אין דעם לאַנד פוֹן אייֵער באַזעצונג ווָאס איך
ich vos bazetsung aier fun land dem in kumen vet ir az
I which occupying your of land the in come will you when

גיב אייַך, [ג] און איר ווט מאַכן אַ פַיַיעראָפּפֿער צו ה ,
Hashem tsu faieropfer a machn vet ir un aich gib
Hashem unto offering by fire a make will you and you give

אַ בראַנדאָפּפֿער אָדער אַ שלאַכטאָפּפֿער , לויט אַ קלאָר
klor a loit shlachtopfer a oder brandopfer a
clear a according to slaughter sacrifice a or olah a

אַרויסגערעדטן נדר , אָדער ווי אַ פֿרייַוויליקע נדבֹות , אָדער
oder nedoves fraivilike a vi oder neyder aroisgeredtn
or freewill offerings freewill a as or vow articulated

אין אייֵערע יוֹם-טובִים , כדי צו מאַכן אַ געשמאַקן ריח
reyech geshmakn a machn tsu kedei yom-tuvim aiere in
aroma soothing a make to so that appointed festivals your in

צו ה , פוֹן רינדער אָדער פוֹן שאָף , [ד] זאָל דער ווָאס ברענגט
brengt vos der zol shof fun oder rinder fun Hashem tsu
brings which the one shall sheep of or cattle of Hashem to

זיין קָרבָּן צו ה , ברענגען אַ שפּייַזאָפּפֿער פוֹן אַ צענטל אֵיפָה
eife tsentl a fun shpaizopfer a brengen Hashem tsu korben zain
ephah tenth a of minchah a bring Hashem to korban his

זעמלמעל פַאַרמישט מיט אַ פֿערטל הין אייל; [ה] אוּן ווייַן פַאַר אַ
a far vain un eil hin fertl a mit farmisht zemelmel
a for wine and oil hin one-fourth a with mixed fine flour

גיסאָפּפֿער , אַ פֿערטל הין, זאָלסטו מאַכן מיטן בראַנדאָפּפֿער
brandopfer mitn machn zolstu hin fertl a gisopfer
olah with make shall you hin one-fourth a drink offering

אָדער צום שלאַכטאָפּפֿער , פַאַר איטלעכן שעפּס. [ו] אויב צו אַ
a tsu oib sheps itlechn far shlachtopfer tsum oder
a to if sheep each for slaughter sacrifice to the or

ווידער, זאָלסטו מאַכן אַ שפּייַזאָפּפֿער פוֹן צוויי צענטל זעמלמעל
zemelmel tsentl tsvei fun shpaizopfer a machn zolstu vider
fine flour tenth two of minchah a make shall you ram

פַאַרמישט מיט אייל אַ דריטל הין; [ז] אוּן ווייַן פַאַר אַ גיסאָפּפֿער ,
gisopfer a far vain un hin dritel a eil mit farmisht
drink offering a for wine and hin one-third a oil with mixed

אַ דריטל הין, זאָלסטו ברענגען פַאַר אַ געשמאַקן ריח צו
tsu reyech geshmakn a far brengen zolstu hin dritel a
to aroma soothing a for bring shall you hin one-third a

thou preparest a bull for an olah, or for a zevach in fulfilling a vow, or shelamim unto Hashem: [9] Then shall he bring with a bull a minchah of three-tenths ephah of flour mixed with half a hin of shemen. [10] And thou shalt bring for a nesekh half a hin of yayin, for an offering made by eish, a re'ach nichoach unto Hashem. [11] Thus shall it be done for one bull, or for one ram, or for a seh from the lambs, or from the goats. [12] According to the number that ye shall prepare, so shall ye do to every one according to their mispar. [13] All that are native-born shall do these things after this manner, in offering an offering made by eish, of a re'ach nichoach unto Hashem. [14] And if a ger stays temporarily with you, or whosoever be among you in your dorot, and will offer an offering made by eish, of a re'ach nichoach unto Hashem; as ye do, so he shall do. [15] One chukkah shall be both for you of the Kahal, and also for the ger that sojourneth with you, a chukkat olam in your dorot; as ye are, so shall the ger be before Hashem. [16] One torah and one

ה . ח און אַז דו וועסט מאַכן אַ יונג רינד פַּאַר
far rind yung a machn vest du az un Hashem
for head of cattle young a make will you when and Hashem

אַ בראַנדאָפּפֿער אָדער אַ שלאַכטאָפּפֿער , לויט אַ קלאָר
klor a loit shlachtopfer a oder brandopfer a
clear a according slaughter sacrifice a or olah an

אַרויסגערעדטן נדר , אָדער פַּאַר אַ פֿרידאָפּפֿער צו ה ,
Hashem tsu fridopfer a far oder neyder aroisgeredtn
Hashem to peace offering a for or vow articulated

ט זאָל מען ברענגען מיטן יונגן רינד אַ שפּײַזאָפּפֿער פֿון
fun shpaizopfer a rind yungn mitn brengen men zol
of minchah a head of cattle young with bring one shall

דריַי צענטל זמלמעל פַֿאַרמישט מיט אייל אַ האַלבן הין; י און ווײַן
vain un hin halbn a eil mit farmisht zemelmel tsentl drai
wine and hin half a oil with mixed fine flour tenth three

זאָלסטו ברענגען פַּאַר אַ גיסאָפּפֿער אַ האַלבן הין, אַ פֿײַעראָפּפֿער
faieropfer a hin halbn a gisopfer a far brengen zolstu
offering by fire a hin half a drink offering a for bring shall you

פַּאַר אַ געשמאַקן ריח צו ה . יא אַזוי זאָל געטאָן ווערן
vern geton zol azoi Hashem tsu reyech geshmakn a far
become done shall so Hashem to aroma soothing a for

צו איטלעכן אָקס, אָדער צו איטלעכן ווידער, אָדער צו אַ לאַם פֿון
fun lam a tsu oder vider itlechn tsu oder oks itlechn tsu
of lamb a to or ram each to or bull each to

שעפּסן אָדער פֿון ציגן . יב ווי נאָך דער צאָל וואָס איר וועט
vet ir vos tsol der noch vi tsign fun oder shepsn
will you which number the after as goats of or sheep

מאַכן ; אַזוי זאָלט איר טאָן צו איטלעכן, לויט זייער צאָל .
tsol zeyer loit itlechn tsu ton ir zolt azoi machn
number their according to each to do you shall so make

יג יעטווועדער איינגעבאָרענער זאָל אַזוי מאַכן די דאָזיקע, ביַים ברענגען
brengen baim dozike di machn azoi zol aingeborener yetveder
bringing at this the make so shall native born every

אַ פֿײַעראָפּפֿער פַּאַר אַ געשמאַקן ריח צו ה . יד און אַז ביַי
bai az un Hashem tsu reyech geshmakn a far faieropfer a
with if and Hashem to aroma soothing a for offering by fire a

אײַך וועט זיך אויפֿהאַלטן אַ פֿרעמדער, אָדער ווער נאָר עס וועט זיַין
zain vet es nor ver oder fremder a oifhaltn zich vet aich
be will it ever who or foreigner a hold back self will you

צווישן אײַך, אין אײַערע דור-דורות , און ער וועט מאַכן
machn vet er un dor-doires aiere in aich tsvishn
make will he and throughout generations your in you among

אַ פֿײַעראָפּפֿער פַּאַר אַ געשמאַקן ריח צו ה , זאָל ער טאָן
ton er zol Hashem tsu reyech geshmakn a far faieropfer a
do he shall Hashem to aroma soothing a for offering by fire a

אַזוי ווי איר טוט. טו קהל ! איין געזעץ זאָל זיַין פַּאַר אײַך און
un aich far zain zol gezets ein kahal tut ir vi azoi
and you for be shall law one congregation do you as so

פַּאַר דעם פֿרעמדן וואָס האַלט זיך אויף, אַן אייביק געזעץ אויף אײַערע
aiere oif gezets eibik an oif zich halt vos fremdn dem far
your on law eternal an on self hold which foreigner the for

דור-דורות ; ווי איר, אַזוי זאָל זיַין דער פֿרעמדער פַּאַר
dor-doires ir vi azoi zol zain der fremder far
throughout generations you as so shall be the foreigner before

mishpat shall be for you, and for the ger that sojourneth with you.

ה . טז איין תורה און איין דין זאָל זיין פַֿאַר אייך און פַֿאַר
far un aich far zain zol din ein un toyre ein Hashem
for and you for be shall law one and instruction one Hashem

דעם פֿרעמדן וואָס האַלט זיך אויף ביי אייך.
aich bai oif zich halt vos fremdn dem
you with on self hold which foreigner the

[17] And Hashem spoke unto Moshe, saying, [18] Speak unto the Bnei Yisroel, and say unto them, When ye come into HaAretz whither I bring you, [19] Then it shall be, that, when ye eat of the lechem HaAretz, ye shall offer up a terumah unto Hashem. [20] Ye shall offer up a challah *(loaf, cake)* of the first of your kneading for a terumah; as ye do the terumat goren *(gift of the threshing floor)*, so shall ye set it aside. [21] Of the first of your kneading ye shall give unto Hashem a terumah in your dorot.

יז און ה האָט גערעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן : יח רעד
red zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
speak say to so Moshe to spoken has Hashem and

צו די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל, און זאָלסט זאָגן צו זיי :
zei tsu zogn zolst un Yisroel fun kinder di tsu
them to say you(SG) shall and Yisroel of children the to

אַז איר קומט אין דעם לאַנד וואָס איך ברענג אייַך אַהין , יט איז,
iz ahin aich breng ich vos land dem in kumt ir az
is there you bring I which land the in come you when

אַז איר עסט פֿון דעם ברויט פֿון לאַנד, זאָלט איר אָפּשיידן אַן
an opsheiden ir zolt land fun broit dem fun est ir az
an set apart you shall land of bread the of eat you when

אָפּשיידונג צו ה . כ דאָס ערשטע פֿון אייַערע
aiere fun ershte dos Hashem tsu opsheidung
your of first this Hashem to separation of a portion

טייגמולטערס זאָלט איר אָפּשיידן אַ חלה פַֿאַר
far chale a opsheiden ir zolt teigmulters
for challah a set apart you shall kneading dough trough

אַן אָפּשיידונג ; ווי די אָפּשיידונג פֿון
fun opsheidung di vi opsheidung an
of separation of a portion the like separation of a portion an

דרעש-שייַער , אַזוי זאָלט איר עס אָפּשיידן . כא פֿון דעם ערשטן פֿון
fun ershtn dem fun opsheiden es ir zolt azoi dresh-shaier
of first the of set apart it you shall so threshing floor

אייַערע טייגמולטערס זאָלט איר געבן אַן אָפּשיידונג
opsheidung an gebn ir zolt teigmulters aiere
separation of a portion an give you shall kneading dough your

צו ה אויף אייַערע דור-דורות .
dor-doires aiere oif Hashem tsu
throughout generations your on Hashem to

[22] And if ye have sinned unintentionally, and not observed all these mitzvot, which Hashem hath spoken unto Moshe, [23] Even all that Hashem hath commanded you by the hand of Moshe, from the day that Hashem commanded Moshe, and henceforward among your dorot; [24] Then it shall be, if it be committed by ignorance without the

כב און אַז איר וועט פֿאַרזען , און איר וועט נישט טאָן
ton nisht vet ir un farzen vet ir az un
do not will you and mke omission will you if and

אַלע די דאָזיקע גענעבאָט וואָס ה האָט אָנגעזאָגט
ongezogt hot Hashem vos gebot dozike di ale
ordered has Hashem which commandments these the all

משהן , כג אַלץ וואָס ה האָט אייַך באַפֿוילן דורך
durch bafoiln aich hot Hashem vos alts Mosheen
by commanded you has Hashem which all that Moshe

משהן , פֿון דעם טאָג וואָס ה האָט עס באַפֿוילן און
un bafoiln es hot Hashem vos tog dem fun Mosheen
and commanded it has Hashem which day the from Moshe

וויַיטער , אויף אייַערע דור-דורות , כד איז, אויב עס
es oib iz dor-doires aiere oif vaiter
it if is throughout generations your on henceforward

איז, פֿאַרהוילן פֿון די אויגן פֿון דער עדה , געטאָן
gevorn geton eide der fun oign di fun farhoiln iz
having become done assembly the of eyes the from hide is

געווואָרן

knowledge of HaEdah, that Kol HaEdah shall offer one young bull for an olah, for a re'ach nichoach unto Hashem, with its minchah, and its nesekh, according to the mishpat, and one kid of the goats for a chattat. 25 And the kohen shall make kapporah for Kol Adat Bnei Yisroel and it shall be forgiven them; for it is shegagah *(inadvertence)*; and they shall bring their korban, a sacrifice made by eish unto Hashem, and their chattat before Hashem, for their shegagah; 26 And it shall be forgiven Kol Adat Bnei Yisroel, and the ger that sojourneth among them; seeing Kol HaAm were in shegagah.

27 And if any nefesh sin through shegagah, then he shall bring a she-goat of the first year for a chattat. 28 And the kohen shall make kapporah for the nefesh that was inadvertant, since he sinneth by shegagah before Hashem, to make kapporah for him; and it shall be forgiven him. 29 Ye shall have one torah for him that sinneth through ignorance,

דורך אַ פֿאַרזע , זאָל די גאַנצע עדה מאַכן איין יונגן אָקס
oks yungn ein machn eide gantse di zol farze a durch
bull young one make assembly entire the shall mistake a by

פֿאַר אַ בראַנדאָפּפֿער, פֿאַר אַ געשמאַקן ריח צו ה , מיט
mit Hashem tsu reyech geshmakn a far brandopfer a far
with Hashem to aroma soothing a for olah an for

זײַן שפּײַזאָפּפֿער און זײַן גיסאָפּפֿער , אַזוי ווי דער דין; און איין
ein un din der vi azoi gisopfer zain un shpaizopfer zain
one and law the as so drink offering its and minchah its

ציגנבאָק פֿאַר אַ זינדאָפּפֿער . כה און דער כהן זאָל מכפּר זײַן
zain mechaper zol koyen der un zindopfer a far tsignbok
be expiate shall kohen the and sin offering a for billy goat

אויף דער גאַנצער עדה פֿון די קינדער פֿון ישׂראל, און זיי
zei un Yisroel fun kinder di fun eide gantser der oif
they and Yisroel of children the of assembly entire the on

זאָל פֿאַרגעבן ווערן , ווײַל אַ פֿאַרזע איז דאָס, און זיי האָבן
hobn zei un dos iz farze a vail vern fargebn zol
have they and this is mistake a because become forgiven shall

געבראַכט זייער קָרבָּן , אַ פֿײַעראָפּפֿער צו ה , און זייער
zeyer un Hashem tsu faieropfer a korben zeyer gebracht
their and Hashem to offering by fire a korban their brought

זינדאָפּפֿער פֿאַר ה , פֿאַר זייער פֿאַרזע . כו און דער גאַנצער
gantser der un farze zeyer far Hashem far zindopfer
entire the and mistake their for Hashem before sin offering

עדה פֿון די קינדער פֿון ישׂראל, און דעם פֿרעמדן וואָס
vos fremdn dem un Yisroel fun kinder di fun eide
which foreigner the and Yisroel of children the of assembly

האַלט זיך אויף צווישן זיי , וועט פֿאַרגעבן ווערן , ווײַל בײַ
bai vorem vern fargebn vet zei tsvishn oif zich halt
by because become forgiven will them among on self hold

דעם גאַנצן פֿאָלק איז דאָס געווען דורך אַ פֿאַרזע .
farze a durch geven dos iz folk gantsn dem
mistake a by having been this is people entire the

כז אויב אָבער אַן איינצלנער מענטש וועט זינדיקן דורך
durch zindikn vet mentsh eintslner an ober oib
by sin will man individual an but if

אַ פֿאַרזע , זאָל ער ברענגען אַ יאָריקע ציג פֿאַר אַ
a far tsig yorike a brengen er zol farze a
a for goat in first year a bring he shall mistake a

זינדאָפּפֿער . כח און דער כהן זאָל מכפּר זײַן אויף
oif zain mechaper zol koyen der un zindopfer
on be expiate shall kohen the and sin offering

דעם מענטשן וואָס , וועט ער זינדיקט פֿאַרזעט
zindikt er ven farzet vos mentshn dem
sin he when makes omission which man the

דורך אַ פֿאַרזע פֿאַר ה ; כּדי מכפּר צו
tsu mechaper kedei Hashem far farze a durch
to expiate so that Hashem before oversight a by

זײַן אויף אים, אַז אים זאָל פֿאַרגעבן ווערן . כט פֿאַר דעם
dem far vern fargebn zol im az im oif zain
the for become forgiven shall him that him on be

איינגעבאָרענעם צווישן די קינדער פֿון ישׂראל, און פֿאַר
far un Yisroel fun kinder di tsvishn aingeborenem
for and Yisroel of children the among native-born

both for him that is born among the Bnei Yisroel, and for the ger that sojourneth among them.

דעם פֿרעמדן וואָס האַלט זיך אויף צווישן זיי – איין
ein zei tsvishn oif zich halt vos fremdn dem
one them among on self hold which foreigner the

געזעץ זאָל זיין בייַ אייַך פֿאַר דעם וואָס טוט עפּעס
epes tut vos dem far aich bai zain zol gezets
anything do which the for you with be shall law

דורך אַ פֿאַרזע .
farze a durch
mistake a by

30 But the nefesh that sinneth with a yad ramah *(high hand, defiantly)*, whether he be born in the land, or a ger, the same blasphemes Hashem; and that nefesh shall be cut off from among his people. 31 Because he hath despised the Devar Hashem, and hath broken His mitzvah, that nefesh shall utterly be cut off; his avon shall be upon him.

ל אָבער דער מענטש וואָס טוט מיט אַ הויכער
hoicher a mit tut vos mentsh der ober
high a with do which man the but

האַנט, פֿון די איינגעבאָרענע, אָדער פֿון די פֿרעמדע,
fremde di fun oder aingeborene di fun hant
foreign the from or native-born the from hand

לעסטערט ער ה' , און יענע זאָל פֿאַרשניטן
farshnitn zol zel yene un Hashem er lestert
be cut off shall soul that and Hashem he blasphemes

ווערן פֿון צווישן איר פֿאָלק . לא וואָרעם דאָס וואָרט פֿון
fun vort dos vorem folk ir tsvishn fun vern
of word this for people its among from become

ה' האָט ער פֿאַראַכט, און זיין געבאָט האָט
hot gebot zain un faracht er hot Hashem
has commandments his and despised he has Hashem

ער פֿאַרשטערט; פֿאַרשניטן מוז פֿאַרשניטן ווערן יענע
yene vern farshnitn muz farshnitn farshtert er
that become be cut off must be cut off broken he

זאָל , איר זינד איז אויף איר.
ir oif iz zind ir zel
it on is sin its soul

32 And while the Bnei Yisroel were in the midbar, they found a man that gathered sticks on Shabbos. 33 And they that found him gathering sticks brought him unto Moshe and Aharon, and unto Kol HaEdah. 34 And they put him under custody, because it was not declared what should be done to him. 35 And Hashem said unto Moshe, The man shall be surely put to death; Kol HaEdah shall stone him with avanim outside the machaneh.

לב און ווען די קינדער פֿון ישׂראל זיַנען געווען אין דער מדבר ,
midber der in geven zainen Yisroel fun kinder di ven un
wilderness the in were are Yisroel of children the when and

האָבן זיי געפֿונען אַ מאַן קלייַבנדיק האָלץ אום שבת . לג
hobn zei gefunen a man holts klaibndik Shabbos um hobn
have they found a man gathering wood on Shabbos have

די וואָס האָבן אים געפֿונען קלייַבנדיק האָלץ, אים געבראַכט צו
tsu gebracht im holts klaibndik gefunen im hobn vos di
to brought him wood gathering found him have which the ones

משה און צו אַהרֹן און צו דער גאַנצער עדה . לד
Mosheen un tsu Aharonen un tsu der gantser eide
Moshe and to Aaron and to the entire assembly

מע האָט אים אַריַינגעזעצט אין וואַך , וואָרעם עס איז נישט באַשיידט
basheidt nisht iz es vorem vach in araingezetst im hot me
settled not is it for guard in placed him has one

געוואָרן וואָס אים זאָל געטאָן ווערן . לה האָט ה' גענאָגט
gezogt Hashem hot vern geton zol im vos gevorn
said Hashem has become done shall him what having become

צו משה : טייטן זאָל געטייט ווערן דער מאַן; די
tsu Mosheen teitn zol geteit vern der man di
to Moshe to death shall put caused to become the man the

גאַנצע עדה זאָל אים פֿאַרוואַרפֿן מיט שטיינער אויסן לאַגער.
gantse eide zol im farvorfen mit shteiner oisn lager
entire assembly shall him cast away with stones outside camp

לו און די גאַנצע עדה האָט אים אַרויסגעפֿירט אויסן לאַגער, און
un lager oisn aroisgefirt im hot eide gantse di un
and camp outside led out him has assembly entire the and

זיי האָבן אים פֿאַרוואָרפֿן מיט שטיינער, און ער איז געשטאָרבן; אַזוי ווי
vi azoi geshtorbn iz er un shteiner mit farvorfen im hobn zei
as so died is he and stones with pelted him have they

ה האָט באַפֿוילן משהן .
Mosheen bafoiln hot Hashem
Moshe commanded has Hashem

לז און ה האָט געזאָגט צו משהן , אַזוי צו זאָגן : לח רעד
red zogn tsu azoi Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
speak say to so Moshe to said has Hashem and

צו די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל, און זאָלסט זאָגן צו זיי , זיי
zei zei tsu zogn zolst un Yisroel fun kinder di tsu
they them to say you(SG) shall and Yisroel of children the to

זאָלן זיך מאַכן ציצֿת אויף די עקן פֿון זייערע קלײדער ,
kleider zeyere fun ekn di oif tsitsit machn zich zoln
garments their of corners the on tzitzis make selves shall

אויף זייערע דור-דורות ; און זיי זאָלן אַרײַנטאָן אין די
di in arainton zoln zei un dor-doires zeyere oif
the in put in shall they and throughout generations their on

ציצֿת פֿון עק קלײד אַ בלאָען פֿאָדעם. לט און דאָס זאָל
zol dos un fodem bloen a kleid ek fun tsitsit
shall this and thread turquoise a garment corner of tzitzis

אײַך זײַן פֿאַר ציצית , אַז איר זאָלט עס זען, און געדענקען אַלע
ale gedenken un zen es zolt ir az tsitsiyot far zain aich
all remember and see it shall you that tzitzit for be you

געבאָט פֿון ה , און זיי טאָן, און איר זאָלט נישט
nisht zolt ir un ton zei un Hashem fun gebot
not shall you and do them and Hashem of commandments

נאָכגיין נאָך אײַער האַרצן און נאָך אײַערע אויגן, וואָס איר זײַט
zait ir vos oign aiere noch un hartsn aier noch nochgein
are you which eyes your after and heart your after follow

פֿאַרפֿירט נאָך זיי ; מ כּדי איר זאָלט געדענקען און טאָן אַלע
ale ton un gedenken zolt ir kedei zei noch farfirt
all do and remember shall you so that them after strayed after

מײַנע געבאָט , און זײַן הייליק צו אלוקיכם . מא איך בין
bin ich Elokeichem tsu heilik zain un gebot maine
am I your G-d to holy be and commandments my

ה אלוקיכם וואָס האָט אײַך אַרויסגעצויגן פֿון דעם לאַנד
land dem fun aroisgetsoign aich hot vos Elokeichem Hashem
land the from brought out you has who your G-d Hashem

מִצרַיִם , אײַך צו זײַן צום אלקים : איך בין ה אלוקיכם .
Elokeichem Hashem bin ich Elokim tsum zain tsu aich Mitsrayim
your G-d Hashem am I G-d to the be to you Egypt

KORACH

קֹרַח

16 Now Korach ben Yitzhar ben Kehat ben Levi, and Datan and Aviram, the Bnei Eliav, and On

טז

און קֹרַח דער זון פֿון יִצהָר , דעם זון פֿון קָהָת , דעם
dem Kohat fun zun dem Yitshar fun zun der Korach un
the Kohat of son the Yitshar of son the Korah and

זון פֿון לֵוִי , און דָתָן און אַבִּירָם , די זין פֿון אֱליאָבן,
Eliavn fun zin di Aviram un Dotan un Levin fun zun
Eliav of sons the Aviram and Datan and Levi of son

36 And Kol HaEdah brought him outside the machaneh, and stoned him with avanim, and he died; as Hashem commanded Moshe.

37 And Hashem spoke unto Moshe, saying, 38 Speak unto the Bnei Yisroel, and bid them that they make them tzitzis on the corners of their garments throughout their dorot, and that they put upon the tzitzis of the corners a thread of turquoise wool; 39 And it shall be unto you for a tzitzit, that ye may look upon it, and remember all the mitzvot Hashem, and do them; and that ye follow not after your own lev and your own eyes, after which ye used to go a-whoring: 40 That ye may remember, and do all My mitzvot, and be kedoshim unto Eloheichem. 41 I am Hashem Eloheichem, Who brought you out of Eretz Mitzrayim, to be for you Elohim: I am Hashem Eloheichem.

ben Pelet, Bnei Reuven, became insolent; [2] And they rose up before Moshe, with certain of the Bnei Yisroel, two hundred and fifty Nasi'ei Edah, chosen from the assembly, men of renown; [3] And they gathered themselves together against Moshe and against Aharon, and said unto them, Ye take too much upon you, seeing Kol HaEdah are Kedoshim, every one of them, and Hashem is among them; why then lift ye up yourselves above the Kehal Hashem? [4] And when Moshe heard it, he fell upon his face; [5] And he spoke unto Korach and unto all his edah, saying, In the boker Hashem will show who are His, and who is the kadosh; and will cause him to come near unto Him: even him whom He hath chosen will He cause to come near unto Him. [6] This do: take you fire pans, Korach, and all his edah; [7] And put eish therein, put ketoret in them before Hashem tomorrow; it shall be that the man whom Hashem doth choose, he shall be haKadosh; ye take too much upon you, ye Bnei Levi.

און אוֹן דער זון פֿון פּלֶתן , קינדער פֿון ראובֵן , האָבן געגומען ,
genumen hobn Reuven fun kinder Peletn fun zun der On un
taken have Reuven of children Pelet of son the On and

ב און זיך געשטעלט פֿאַר משהן מיט צוויי הונדערט און פֿופֿציק
fuftsik un hundert tsvei mit Mosheen far geshtelt zich un
fifty and hundred two with Moshe before stood self and

מאַן פֿון די קינדער פֿון ישׂרָאֵל, פֿירשטן פֿון דער עדה ,
eide der fun firshtn Yisroel fun kinder di fun man
assembly the of chieftains Yisroel of children the of men

ג און געפֿוענע פֿון דער איינזאַמלונג, מענטשן מיט אַ נאָמען .
un nomen a mit mentshn ainzamlung der fun gerufene
and name a with men gathering the from summoned

זיי האָבן זיך איינגעזאַמלט אַקעגן משהן און אַקעגן אַהרֹנען ,
Aharonen akegn un Mosheen akegn aingezamlt zich hobn zei
Aaron against and Moshe against gathered self have they

עדה און האָבן צו זיי געזאָגט: גענוג אײַך! ווארעם די גאַנצע
eide gantse di vorem aich genug gezogt zei tsu hobn un
assembly entire the for you enough said them to have and

זײַנען אַלע הייליק, און ה איז צווישן זיי , און פֿאַר וואָס
vos far un zei tsvishn iz Hashem un heilik ale zainen
what for and them among is Hashem and holy all are

ד נעמט איר זיך איבער אַקעגן דעם קהל פֿון ה ? און
un Hashem fun kahal dem akegn iber zich ir nemt
and Hashem of community the against above self you take

. פנים משה האָט עס געהערט, אַזוי איז ער געפֿאַלן אויף זײַן
ponem zain oif gefaln er iz azoi gehert es hot Moshe vi
face his on fell he is so heard it has Moshe when

ה און ער האָט געזאָגט צו קָרַח און צו זײַן גאַנצן געזעמל ,
gezeml gantsn zain tsu un Korachn tsu geredt hot er un
company entire his to and Korach to spoken has he and

אַזוי צו זאָגן : אין דער פֿרי וועט ה לאָזן וויסן , ווער עס איז
iz es ver visen lozn Hashem vet peire der in zogn tsu azoi
is it who know let Hashem will morning the in say to so

זײַנער , און דעם וואָס איז הייליק, וועט ער מאַכן גענענען
genenen machn er vet heilik iz vos dem un zainer
bring close make he will holy is which the one and his own

צו זיך ; יאָ , דעם וועמען ער וועט אויסדערווײלן, וועט ער מאַכן
machn er vet oisderveilen vet er vemen dem yo zich tsu
make he will choose will he whom the one yes self to

ו געגענען צו זיך . דאָס טוט: נעמט אײַך פֿײַערפֿאַנען, קָרַח מיט
mit Korach faierfanen aich nemt tut dos zich tsu genenen
with Korah firepans you take do this self to bring close

ז זײַן גאַנצן געזעמל , און לייגט אַריַן אין זיי פֿײַער, און טוט אויף
oif tut un faier zei in arain leigt un gezeml gantsn zain
on do and fire them in into place and company entire his

זיי אַרויף וויַרעד פֿאַר ה , מאָרגן ; און עס וועט זײַן ,
zain vet es un morgn Hashem far vairech aroif zei
be will it and tomorrow Hashem before incense up them

דער מאַן וואָס ה וועט אויסדערווײלן, ער איז דער הייליקער.
heiliker der iz er oisderveilen vet Hashem vos man der
holy the is he choose will Hashem which man the

גענוג אײַך, קינדער פֿון לֵוִי !
Levi fun kinder aich genug
Levi of children you enough

ח און משה האָט געזאָגט צו קֹרַחן : הערט אַקאָרשט,
akorsht hert Korachn tsu gezogt hot Moshe un
now hear Korach to said has Moshe and

קינדער פֿון לֵוִי .
Levi fun kinder
Levi of children

ט ווינציק איִך וואָס דער אלוקי יִשְׂרָאֵל האָט איִך
aich hot Yisroel Elokei der vos aich vintsik
you has Yisroel the G-d of the which you a little thing

אָפּגעשיידט פֿון צווישן דער עדה פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל,
Yisroel fun kinder di fun eide der tsvishn fun opgesheidt
Yisroel of children the of assembly the among from separated

איִך צו מאַכן געענענען צו זיך , צו דינען דעם דינסט פֿון
fun dinst dem dinen tsu zich tsu genenen machn tsu aich
of service the serve to self to bring close make to you

משכּן פֿון ה , און צו שטיין פֿאַר דער עדה , זיי
zei eide der far shtein tsu un Hashem fun mishkn
them assembly the before stand to and Hashem of Tabernacle

צו באַדינען – י וואָס ער האָט געמאַכט געענענען דיך און
un dich genenen gemacht hot er vos badinen tsu
and you(SG) bring close made has he which minister to

אַלע דיַינע ברידער , די קינדער פֿון לֵוִי , מיט דיר , אַז איר
ir az dir mit Levi fun kinder di brider daine ale
you that you(SG) with Levi of children the brothers your all

פֿאַרלאַנגט אויך די כּהונה ? יא פֿאַר וואָר , דו מיט דיַין גאַנצן
gantsn dain mit du vor far kehune di oich farlangt
entire your with you indeed for priesthood the also demand

געזעמל , דאָס זיַיט איר איַינגעזאַמלט אַקעגן ה ; וואָרעם וואָס
vos vorem Hashem akegn aingezamlt ir zait dos gezeml
what for Hashem against gathered you are these company

איז אַהרן , אַז איר זאָלט מורמלען אַקעגן אים?
im akegn murmlen zolt ir az Aharon iz
him against murmur shall you that Aaron is

יב און משה האָט געשיקט רופֿן דָּתָן און אֲבִירָם , די זין
zin di Aviram un Dotan rufn geshikt hot Moshe un
sons the Aviram and Datan to call sent has Moshe and

פֿון אֱלִיאָבן; אָבער זיי האָבן געזאָגט: מיר וועלן נישט אַרויפֿקומען.
aroifkumen nisht veln mir gezogt hobn zei ober Eliavn fun
come up not will we said have they but Eliav of

יג ווינציק וואָס דו האָסט אונדז אויפֿגעבראַכט פֿון אַ
a fun oifgebracht undz host du vos vintsik
a from brought up us have you that which a little thing

לאַנד וואָס פֿליסט מיט מילך און האָניק, אונדז צו טייטן אין דער
der in teitn tsu undz honik un milch mit flist vos land
the in kill to us honey and milk with flows which land

מדבר , אַז הערשעווען ווילסטו נאָך הערשעווען איבער אונדז?
undz iber hersheven noch vilstu hersheven az midber
us over dominate only will dominate that wilderness

יד יאָ , האָסט אונדז נישט געבראַכט אין אַ לאַנד וואָס פֿליסט מיט
mit flist vos land a in gebracht nisht undz host yo
with flows which land a in brought not us have yes

מילך און האָניק, אָדער אונדז געגעבן אַ נחלה פֿון פֿעלד און
un feld fun nachle a gegebn undz oder honik un milch
and field of inheritance an given us or honey and milk

8 And Moshe said unto Korach, Hear, now, ye Bnei Levi:

9 Seemeth it but a small thing unto you, that Elohei Yisroel hath separated you from the Adat Yisroel, to bring you near to Himself to do the Avodat Mishkan Hashem, and to stand before the Edah to minister unto them? 10 And He hath brought thee near to Him, and all thy brethren the Bnei Levi with thee; and seek ye the Kehunah also? 11 For which cause both thou and all thy edah are gathered together against Hashem; and what is Aharon, that ye murmur against him?

12 And Moshe sent to call Datan and Aviram, the Bnei Eliav, which said, We will not come up. 13 Is it a small thing that thou hast brought us up out of an Eretz zavat cholov udevash, to kill us in the midbar, yet thou also keep trying to dominate us? 14 Moreover thou hast not brought us into an Eretz zavat cholov udevash, or given us nachalah of sadeh and kerem; wilt

thou gouge out the eyes of these men? We will not come up. 15 And Moshe was very angry, and said unto Hashem, Respect not thou their minchah; I have not taken one donkey from them, neither have I wronged one of them.

16 And Moshe said unto Korach, Be thou and all thy edah before Hashem, thou, they, and Aharon, tomorrow; 17 And take every man his fire pan, put ketoret in them, and bring ye before Hashem every man his fire pan, 250 fire pans; thou also, and Aharon, each of you his fire pan.

18 And they took every man his fire pan and put eish in them and laid ketoret thereon, and stood in the entrance of the Ohel Mo'ed with Moshe and Aharon. 19 And Korach gathered kol haedah against them unto the entrance of the Ohel Mo'ed; and the Kavod Hashem appeared unto Kol HaEdah.

20 And Hashem spoke unto Moshe and unto Aharon, saying, 21 Separate yourselves from among this edah,

mir oisshtechn oign di mentshn dozike di vilstu vaingorten
we gouge out eyes the men this the will vineyard

וועלן נישט אַרויפֿקומען. טו האָט משהן זייער געערגערט, און
un geergert zeyer Mosheen hot aroifkumen nisht veln
and angered very much Moshe has come up not will

ער האָט געזאָגט צו ה׳ : זאָלסט זיך נישט קערן צו זייער
zeyer tsu kern nisht zich zolst Hashem tsu gezogt hot er
their to turn not self you(SG) must Hashem to said has he

מִנְחָה ; נישט אַן איינציקן אייזל האָב איך גענומען פֿון
fun genumen ich hob eizl eintsikn an nisht minche
from taken I have donkey single one an not gift offering

זיי , און נישט איך האָב שלעכטס געטאָן אַן איינציקן פֿון זיי .
zei fun eintsikn an geton shlechts hob ich nisht un zei
them of single one a done evil things have I not and them

טז און משה האָט געזאָגט צו קָרַח : דו מיט דיין גאַנצן געזעמל
gezeml gantsn dain mit du Korachn tsu gezogt hot Moshe un
company all your with you Korach to said has Moshe and

זײַט פֿאַר ה׳ מאָרגן , דו און זיי , און אַהרן . יז און נעמט
nemt un Aharon un zei un du morgn Hashem far zait
take and Aaron and them and you tomorrow Hashem before are

איטלעכער זײַן פֿײַערפֿאַן, און איר זאָלט אַרויפֿלייגן דערויף ווײַרעך , און
un vairech deroif aroifleigen zolt ir un faierfan zain itlecher
and incense on it place shall you and censer his each

ברענגען פֿאַר ה׳ איטלעכער זײַן פֿײַערפֿאַן, צוויי הונדערט פֿופֿציק
fuftsik un hundert tsvei faierfan zain itlecher Hashem far brengen
fifty and hundred two censer his each Hashem before bring

פֿײַערפֿאַנען; אויך דו און אַהרן , איטלעכער זײַן פֿײַערפֿאַן.
faierfan zain itlecher Aharon un du oich faierfanen
censer his each Aaron and you also firepans

יח האָבן זיי גענומען איטלעכער זײַן פֿײַערפֿאַן, און זיי האָבן
hobn zei un faierfan zain itlecher genumen zei hobn
have they and censer his each taken they have

אַרויפֿגעלייגט אויף זיי פֿײַער, און אַרויפֿגעטאָן אויף זיי ווײַרעך , און זיי
zei un vairech zei oif aroifgeton un faier zei oif aroifgeleigt
they and incense they on placed and fire them on placed

האָבן זיך געשטעלט בײַם אײַנגאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד מיט משהן
Mosheen mit ohel-moed fun aingang baim geshtelt zich hobn
Moshe with Tent of Meeting of entrance at stood self have

און אַהרנען . יט און קָרַח האָט אײַנגעזאַמלט אַקעגן זיי די גאַנצע
gantse di zei akegn aingezamlt hot Korach un Aharonen un
whole the them against gathered has Korah and Aaron and

עדה צום אײַנגאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד ; און די פּראַכט פֿון ה׳
Hashem fun pracht di un ohel-moed fun aingang tsum eide
Hashem of glory the and Tent of Meeting of entrance to assembly

האָט זיך באַוויזן צו דער גאַנצער עדה .
eide gantser der tsu bavizn zich hot
assembly entire the to appeared self has

כ און ה׳ האָט גערעדט צו משהן און צו אַהרנען , אַזוי צו
tsu azoi Aharonen tsu un Mosheen tsu geredt hot Hashem un
to so Aaron to and Moshe to spoken has Hashem and

זאָגן : כא שיידט אײַך אָפּ פֿון צווישן דער דאָזיקער עדה , און איך
ich un eide doziker der tsvishn fun op aich sheidt zogn
I and assembly this the among from away you separate say

that I may consume them in a moment.
22 And they fell upon their faces, and said, El Elohei HaRuchot L'Chol Basar, shall one man sin, and wilt Thou be angry with Kol HaEdah?
23 And Hashem spoke unto Moshe, saying,
24 Speak unto HaEdah, saying, Get you up away from the mishkan *(dwelling place)* of Korach, Datan, and Aviram.
25 And Moshe rose up and went unto Datan and Aviram; and the Ziknei Yisroel followed him.

26 And he spoke unto HaEdah, saying, Move back, now, from the tents of these anashim resha'im, and touch nothing of theirs, lest ye be consumed in all their chattot.
27 So they moved back from the mishkan Korach, Datan, and Aviram, on every side; Datan and Aviram came out, and stood in the entrance of their tents, their wives, their banim, and their little ones.
28 And Moshe said, Hereby ye shall know that Hashem hath sent me to do all these ma'asim; for I have not done them of mine own will.
29 If these men die

וועל זיי פֿאַרלענדן אין אַ רגע . כב זיינען זיי געפֿאַלן אויף זייער פּנים ,
ponem zeyer oif gefaln zei zainen rege a in farlendn zei vel
faces their on fell they are moment a in destroy them will

און האָבן געזאָגט: אָ אֵל , דער ג-ט פֿון די גײַסטער פֿון אַלע פֿלייש, זאָל איין
ein zol fleish ale fun gaister di fun G-t der El o gezogt hobn un
one shall flesh all of spirits the of G-d the G-d o said have and

מענטש זינדיקן , און אויף דער גאַנצער עדה זאָלסטו צערענען?
tserenen zolstu eide gantser der oif un zindikn mentsh
be angry shall you assembly entire the on and sin man

כג האָט ה געזעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן : כד רעד צו דער
der tsu red zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt Hashem hot
the to speak say to so Moshe to spoken Hashem has

עדה , אַזוי צו זאָגן : ציט אָפּ פֿון אַרום דער ווינונג פֿון קֹרַח ,
Korachn fun voinung der arum fun op tsit zogn tsu azoi eide
Korach of dwelling the round from away go on say to so assembly

דָּתָן , און אֲבִירָם . כה איז משה אויפֿגעשטאַנען און איז געגאַנגען
gegangen iz un oifgeshtanen Moshe iz Aviramen un Dotanen
having gone is and arose Moshe is Aviram and Datan

צו דָּתָן און אֲבִירָם , און נאָך אים זיינען געגאַנגען די עלטסטע
eltste di gegangen zainen im noch un Aviramen un Dotanen tsu
elders the having gone are him after and Aviram and Datan to

פֿון יִשְׂרָאֵל.
Yisroel fun
Yisroel of

כו און ער האָט געזעדט צו דער עדה , אַזוי צו זאָגן : טרעט אָפּ ,
op tret zogn tsu azoi eide der tsu geredt hot er un
away step say to so assembly the to spoken has he and

איך בעט אייַך, פֿון לעבן די געצעלטן פֿון די דאָזיקע שלעכטע
shlechte dozike di fun getseltn di lebn fun aich bet ich
wicked this the of tents the near from you entreat I

מענטשן , און איר זאָלט זיך נישט אָנרירן אָן אַלץ וואָס איז זיערס,
zeyers iz vos alts on onrirn nisht zich zolt ir un mentshn
theirs is which all that on touch not self shall you and men

כדי איר זאָלט נישט אומגעבראַכט ווערן דורך אַלע זייערע זינד .
zind zeyere ale durch vern umgebracht nisht zolt ir kedei
sin their all by become ruined not shall you so that

כז האָבן זיי אָפּגעצויגן פֿון דער ווינונג פֿון קֹרַח , דָּתָן ,
Dotanen Korachn fun voinung der fun opgetsoign zei hobn
Datan Korach of dwelling the from withdrew they have

און אֲבִירָם זיַינען , פֿון רונד אַרום ; און דָּתָן און אֲבִירָם זיַינען
zainen Aviram un Dotan un arum rund fun Aviramen un
are Aviram and Datan and round around from Aviram and

אַרויסגעגאַנגען , זיך שטעלנדיק אין אײַנגאַנג פֿון זייערע געצעלטן, מיט
mit getseltn zeyere fun aingang in shtelendik zich aroisgegangen
with tents their of entrance in standing self having come out

זייערע ווײַבער און זייערע זין און זייערע קליינע קינדער . כח האָט
hot kinder kleine zeyere un zin zeyere un vaiber zeyere
has children small their and sons their and wives their

משה געזאָגט: דורך דעם וועט איר וויסן , אַז ה האָט מיך
mich hot Hashem az visen ir vet dem durch gezogt Moshe
me has Hashem that know you will this by said Moshe

געשיקט צו טאָן אַלע די דאָזיקע טוונגען , אַז דאָס איז נישט פֿון
fun nisht iz dos az tuungen dozike di ale ton tsu geshikt
of not is this that deeds this the all do to sent

the common death of kol haAdam, or if they be visited after the visitation of kol haAdam, then Hashem hath not sent me. 30 But if Hashem creates a new thing, and haadamah open her mouth, and swallow them up, with all that appertain unto them, and they go down chayyim into Sheol; then ye shall have da'as that these men have spurned Hashem.

31 And it came to pass, as he had made an end of speaking all these devarim, that haadamah split asunder that was under them: 32 And ha'aretz opened her mouth, and swallowed them up, their batim *(houses)*, all the men that were of Korach, and all their possessions. 33 They, and all that were of them, went down chayyim into Sheol, and ha'aretz closed over them; and they perished from the midst of the Kahal.

34 And Kol Yisroel that were round about them fled at the cry of them, for they said, Lest ha'aretz swallow us up also. 35 And there came out from Hashem an

מִיַּין הָאַרְצָן. כט אוֹיב אַזוי ווי אַלע מענטשן שטאַרבן, וועלן די דאָזיקע
dozike di veln shtarbn mentshn ale vi azoi oib hartsn main
these the will die men all as so if heart my

שטאַרבן, און די באַשערונג פֿון אַלע מענטשן וועט זיי באַשערט
bashert zei vet mentshn ale fun basherung di un shtarbn
fated they will men all of fate the and die

זיין, האָט מיך ה נישט געשיקט. ל אויב אָבער אַ באַשאַפֿונג
bashafung a ober oib geshikt nisht Hashem mich hot zain
created thing a but if sent not Hashem me has be

וועט באַשאַפֿן ה , און די ערד וועט אויפֿמאַכן איר מויל , און
un moil ir oifmachn vet erd di un Hashem bashafn vet
and mouth her open will earth the and Hashem create will

וועט אײַנשלינגען זיי און אַלץ וואָס איז זייערס, און זיי וועלן
veln zei un zeyers iz vos alts un zei ainshlingen vet
will they and theirs is which all that and them swallow will

אַראָפּנידערן לעבעדיקערהייט אין שְׁאוֹל, וועט איר וויסן , אַז די דאָזיקע
aropnideren lebedikerheit in Sheol vet ir visen az di dozike
go down alive in Sheol will you know that the these

מענטשן האָבן געלעסטערט ה .
Hashem gelestert hobn mentshn
Hashem blasphemed have men

לא און עס איז געווען ווי ער האָט געענדיקט רעדן אַלע
ale redn geendikt hot er vi geven iz es un
all speaking finished has he as having been is it and

די דאָזיקע וועלטער, אַזוי זיך אויפֿגעשפּאָלטן די ערד וואָס
vos erd di oifgeshpoltn zich hot azoi verter dozike di
which earth the split up self has so words this the

אונטער זיי . לב און די ערד האָט געעפֿנט איר מויל , און האָט
hot un moil ir geefent hot erd di un zei unter
has and mouth its opened has earth the and them under

אײַנגעשלונגען זיי , און זייערע הײַזער , און אַלע מענטשן
mentshn ale un haizer zeyere un zei aingeshlungen
men all and households their and them swallowed up

וואָס האָבן געהערט צו קָרַחן , און דעם גאַנצן פֿאַרמעג .
farmeg gantsn dem un Korachn tsu gehert hobn vos
possessions entire the and Korach to belonged have which

לג און זיי און אַלץ וואָס איז זייערס האָבן אַראָפּגענידערט
aropgenidert hobn zeyers iz vos alts un zei un
gone down have theirs is which all that and they and

לעבעדיקערהייט אין שְׁאוֹל, און די ערד האָט זיי צוגעדעקט, און
un tsugedekt zei hot erd di un Sheol in lebedikerheit
and covered they has earth the and Sheol in alive

זיי זײַנען אונטערגעגאַנגען פֿון צווישן דער עדה .
eide der tsvishn fun untergegangen zainen zei
assembly the among from gone down are they

לד און גאַנץ יִשְׂרָאֵל וואָס רונד אַרום זיי זײַנען אַנטלאָפֿן פֿון
fun antlofn zainen zei arum rund vos Yisroel gants un
from fled are them round around which Yisroel all and

זייערע קוֹלות , וואָרעם זיי האָבן געזאָגט: די ערד וועט אונדז נאָך
noch undz vet erd di gezogt hobn zei vorem koiles zeyere
yet us will earth the said have they because sounds their

אײַנשלינגען. לה און אַ פֿײַער איז אַרויסגעגאַנגען פֿון ה , און האָט
hot un Hashem fun aroisgegangen iz faier a un ainshlingen
has and Hashem from having come out is fire a and swallow

eish, and consumed the 250 men that offered ketoret.

פַאַרצערט די צוויי הונדערט און פֿופֿציק מאַן, וואָס האָבן אויפֿגעבראַכט
oifgebracht hobn vos man fuftsik un hundert tsvei di fartsert
offered have which men fifty and hundred two the consumed

דעם ווייַרעך.
vairech dem
incense the

17 16:36 And Hashem spoke unto Moshe saying, 2 16:37 Speak unto El'azar ben Aharon HaKohen that he take up the fire pans out of the burning, and scatter thou the eish yonder; for they are set apart as kodesh. 3 16:38 The fire pans of these chatta'im against their own nefashot, let them make them hammered-out sheets for a covering of the Mizbe'ach: for they offered them before Hashem, therefore they became kadosh; and they shall be an ot unto the Bnei Yisroel. 4 16:39 And El'azar HaKohen took the bronze fire pans, wherewith they that were burned had offered; and they made hammered-out sheets for an overlay of the Mizbe'ach: 5 16:40 To be a memorial reminder unto the Bnei Yisroel, that no zar, which is not of the zera Aharon, encroach to offer ketoret before Hashem; that he be not as Korach, and as his edah, as Hashem said to him by the hand of Moshe.

יז
און ה האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן:
zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
say to so Moshe to spoken has Hashem and

טז.לי זאָג צו אֶלְעָזָר דעם זון פֿון אַהרֹן דעם כֹהן, ער זאָל
zol er koyen dem Aharon fun zun dem Elazar tsu zog
shall he kohen the Aaron of son the El'azar to say

אויפֿהייבן די פַיַערפַאַנען פֿון צווישן דער פַאַרברענונג, און דאָס
dos un farbrenung der tsvishn fun faierfanen di oifheibn
this and burning the among from firepans the lift up

פַיַער וואַרף אַוועק; וואָרעם זיי זיַינען געוואָרן הייליק.
heilik gevorn zainen zei vorem avek vorf faier
holy having become are they because away throw fire

טז.לח די פַיַערפַאַנען פֿון די דאָזיקע, וואָס האָבן פַאַרזינדיקט זייערע
zeyere farzindikt hobn vos dozike di fun faierfanen di
their commit a sin have which these the of firepans the

נפֿשות, פֿון זיי זאָל מען מאַכן אויסגעשלאָגענע בלעכן, אַן
an blechn oisgeshlogene machn men zol zei fun nefoshes
a sheet metal hammered out make they shall them of souls

איבערצוג צום מזבח, וואָרעם מע האָט זיי געבראַכט פַאַר
far gebracht zei hot me vorem mizbeyech tsum ibertsug
before brought them has one because altar to covering

ה, און זיי זיַינען געוואָרן הייליק; און זיי זאָלן זיַין
zain zoln zei un heilik gevorn zainen zei un Hashem
be shall they and holy having become are they and Hashem

פַאַר אַ צייכן צו די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל. טז.לט האָט אֶלְעָזָר דער
der Elazar hot Yisroel fun kinder di tsu tseichn a far
the El'azar has Yisroel of children the to sign a for

כֹהן גענומען די קופּערנע פַיַערפַאַנען, וואָס די פַאַרברענטע
farbrente di vos faierfanen kuperne di genumen koyen
burned the which firepans copper the took kohen

האָבן געבראַכט, און מע האָט זיי אויסגעשלאָגן פַאַר אַן איבערצוג
ibertsug an far oisgeshlogn zei hot me un gebracht hobn
covering a for hammered out them has one and brought have

צום מזבח, טז.מ אַ דערמאָנונג צו די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל,
Yisroel fun kinder di tsi dermonung a mizbeyech tsum
Yisroel of children the unto memorial a altar to

כדי אַ פַרעמדער מענטש, וואָס איז נישט פֿון דעם זאָמען פֿון
fun zomen dem fun nisht iz vos mentsh fremder a kedei
of seed the of not is which man foreign a so that

אַהרֹן, זאָל נישט גענענען צו רייכערן ווייַרעך פַאַר
far vairech reichern tsu genenen nisht zol Aharon
before incense burn incense to approach not shall Aaron

ה, אַז ער זאָל נישט ווערן אַזוי ווי קָרַח און אַזוי ווי זיַין
zain vi azoi un Korach vi azoi vern nisht zol er az Hashem
his as so and Korach as so become not shall he that Hashem

געזעמל; אַזוי ווי ה האָט געredt צו אים דורך משהן.
gezeml ; azoi vi Hashem hot tsu geredt im durch Mosheen
company as so Hashem has spoken to him by Moshe

טז.מא און די גאַנצע עדה פֿון קינדער ישׂרָאֵל האָט אויף
oif hot Yisroel fun kinder di fun eide gantse di un
on has Yisroel of children the of assembly entire the and

מאָרגן געמורמלט אַקעגן משהן און אַקעגן אַהרֹנען , אַזוי
azoi Aharonen akegn un Mosheen akegn gemurmlt morgn
so Aaron against and Moshe against murmured next day

טז.מב און זאָגן : איר האָט געטייט דאָס פֿאָלק פֿון ה . צו
un Hashem fun folk dos geteit hot ir zogn tsu
and Hashem of people the caused to die have you say to

עס איז געווען , אַז די עדה האָט זיך איינגעזאַמלט אַקעגן
akegn aingezamlt zich hot eide di az geven iz es
against gathered self has assembly the that having been is it

משהן און אַקעגן אַהרֹנען , אַזוי האָבן זיי זיך אומגעקערט
umgekert zich zei hobn azoi Aharonen akegn un Mosheen
turned around self they have so Aaron against and Moshe

צום אוֹהל-מוֹעד , ערשט אַ וואָלקן האָט אים צוגעדעקט, און די
tsum ohel-moed ersht a volken hot im tsugedekt un di
to Tent of Meeting behold a cloud it has covered and the

פּראַכט פֿון ה האָט זיך באַוויזן . טז.מג און משה און אַהרֹן
pracht fun Hashem hot zich bavizn un Moshe un Aharon
glory of Hashem has self appeared and Moshe and Aaron

זיינען צוגעגאַנגען פֿאַרן אוֹהל-מוֹעד , טז.מד און ה
zainen tsugegangen faran ohel-moed un Hashem
are to have gone before the Tent of Meeting and Hashem

האָט געריעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן : טז.מה שיידט אייַך אָפּ
op aich sheidt zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot
away you separate say to so Moshe to spoken has

פֿון צווישן דער דאָזיקער עדה , און איך וועל זיי פֿאַרלענדן אין
in farlendn zei vel ich un eide doziker der tsvishn fun
in destroy them will I and assembly this the among from

אַ רגע . זיינען זיי געפֿאַלן אויף פּנים . טז.מו און משה
rege a zainen zei gefaln oif ponem un Moshe
moment a are they fell on faces Moshe and

האָט געזאָגט צו אַהרֹנען : נעם די פֿייַערפֿאַן, און לייג אויף איר
ir oif leig un faierfan di nem Aharonen tsu gezogt hot
it on place and censer the take Aaron to said has

אַרויף פֿייַער פֿון מזבח , און טו אַרויף ווייַרעך , און טראָג אויף
oif trog un vairech aroif tu un mizbeyech fun faier aroif
on carry and incense up do and altar from fire up

גיך צו דער עדה , און זיי מכפּר אויף זיי , וואָרעם אַ
a vorem zei oif mechaper zai un eide der tsu gich
an because them on expiate be and assembly the to quickly

צאָרן איז אַרויסגעגאַנגען פֿון פּאַר ה ; די מגפּה האָט זיך
zich hot mageyfe di Hashem far fun aroisgegangen iz tsorn
self has plague the Hashem before of having come out is anger

אָנגעהויבן . טז.מז האָט אַהרן גענומען , אַזוי ווי משה האָט געהייסן ,
ongehoibn hot Aharn genumen azoi vi Moshe hot geheisn
begun has Aaron took so as Moshe has ordered

און ער איז אַרײַנגעלאָפֿן אין מיטן פֿון דער עדה ; ערשט די
un er iz araingelofn in mitn fun der eide ersht di
and he is ran in of midst the of assembly the behold

מגפּה האָט זיך אָנגעהויבן אין פּאָלק . האָט ער אַרויפֿגעלייגט וויַרעך ,
mageyfe hot zich ongehoibn in folk hot er aroifgeleigt vairech
plague has self begun in people has he laid on incense

6 16:41 But the next day Kol Adat Bnei Yisroel murmured against Moshe and against Aharon, saying, Ye have killed the Am Hashem. 7 16:42 And it came to pass, when HaEdah was gathered against Moshe and against Aharon, that they looked toward the Ohel Mo'ed; and, hinei, the Anan covered it, and the Kavod Hashem appeared. 8 16:43 And Moshe and Aharon came before the Ohel Mo'ed. 9 16:44 And Hashem spoke unto Moshe saying, 10 16:45 Get you away from among this edah, that I may consume them as in a moment. And they fell upon their faces. 11 16:46 And Moshe said unto Aharon, Take a fire pan, and put eish therein from off the Mizbe'ach, and put ketoret, and go quickly unto HaEdah, and make kapporah for them; for there is Ketzef *(Wrath)* gone out from Hashem; the plague is begun. 12 16:47 And Aharon took as Moshe commanded, and ran into the midst of the Kahal; and, hinei, the plague was begun among HaAm: and he offered

ketoret, and made kapporah for HaAm. 13 16:48 And he stood between the mesim and the chayyim; and the plague was stopped. 14 16:49 Now they that were the mesim in the maggefah *(plague)* were fourteen thousand and seven hundred, in addition to those who were mesim by reason of Korach. 15 16:50 And Aharon returned unto Moshe unto the entrance of the Ohel Mo'ed; and the plague was stayed.

16 1 And Hashem spoke unto Moshe, saying, 17 2 Speak unto the Bnei Yisroel, and take of every one of them a rod according to the Bais Av, of all their Nasiim according to the Bais of their Avot twelve rods; write thou every man's shem upon his matteh *(rod, staff)*. 18 3 And thou shalt write shem Aharon upon the rod of Levi; for one rod shall be for the Rosh of the Bais of their Avot. 19 4 And thou shalt lay them up in the Ohel Mo'ed before HaEdut, where I will meet with you there. 20 5 And it shall come to pass, that the man's rod, whom I shall choose, shall sprout; and

אוֹן מכַּפֵּר געווען אויפֿן פֿאָלק . טז.מח און ער איז געשטאַנען
geshtanen iz er un folk oifn geven mechaper un
stood is he and people on having been expiate and

צווישן די טויטע און צווישן די לעבעדיקע; און די מגפּה איז
iz mageyfe di un lebedike di tsvishn un toite di tsvishn
is plague the and living the between and dead the between

פֿאַרהאַלטן געווארן . טז.מט און די וואָס זיַנען געשטאָרבן
geshtorbn zainen vos di un gevorn farhaltn
died are which the ones and having become stopped

אין דער מגפּה , זיַנען געווען פֿערצן טויזנט און זיבן
zibn un toiznt fertsn geven zainen mageyfe der in
seven and a thousand fourteen having been are plague the in

הונדערט, אַחוץ די וואָס זיַנען געשטאָרבן וועגן דער
der vegen geshtorbn zainen vos di achuts hundert
the concerning died are which the ones aside from hundred

מעשׂה מיט קָרַחן . טז.נ און אַהרֹן האָט זיך אומגעקערט צו
tsu umgekert zich hot Aharon un Korachn mit meise
to returned self has Aaron and Korach with the matter

משהן , צום אײַנגאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד , ווען די מגפּה איז
iz mageyfe di ven ohel-moed fun aingang tsum Mosheen
is plague the when Tent of Meeting of entrance to Moshe

פֿאַרהאַלטן געווארן .
gevorn farhaltn
having become stopped

יז:א און ה האָט גערעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן : יז ב רעד
red zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
speak say to so Moshe to spoken has Hashem and

צו די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, און נעם פֿון זיי צו שטעקן, צו שטעקן
shtekn tsu shtekn tsu zei fun nem un Yisroel fun kinder di tsu
staff to staff to them from take and Yisroel of children the to

פֿון אַ פֿאָטערהויז , פֿון אַלע זייערע פֿירשטן לויט
loit firshtn zeyere ale fun foterhoiz a fun
according to chieftains their all from father's household a from

זייערע פֿאָטערהיזער , צוועלף שטעקנס; איטלעכנס נאָמען זאָלסטו
zolstu nomen itlechns shtekens tsvelf foterhaizer zeyere
shall you name each staffs twelve father's household their

אויפֿשרײַבן אויף זײַן שטעקן. יח ג און אַהרנס נאָמען זאָלסטו אויפֿשרײַבן
oifshraibn zolstu nomen Aharons un shtekn zain oif oifshraibn
inscribe shall you name Aaron's and staff his on inscribe

אויף דעם שטעקן פֿון לֵוִי , וואָרעם איין שטעקן זאָל זײַן פֿאַר דעם הויפּט
hoipt dem far zain zol shtekn ein vorem Levi fun shtekn dem oif
head the for be shall staff one because Levi of staff the on

פֿון זייערע פֿאָטערהיזער . יט ד און זאָלסט זיי אַוועקלייגן אין
in avekleigen zei zolst un foterhaizer zeyere fun
in lay them you(SG) shall and father's household their of

אוֹהל-מוֹעד , פֿאַרן , צייגנים , וואָס איך אַנטפּלעק זיך צו אײַך
aich tsu zich antplek ich vos tseignim faran ohel-moed
you to self unveil I which testimony before Tent of Meeting

דאָרטן. כ ה און עס וועט זײַן , דער מאַן וואָס איך וועל אים אויסדערווײַלן,
oisderveilen im vel ich vos man der zain vet es un dortn
choose him will I which man the be will it and there

וועט זײַן שטעקן אויפֿשפּראָצן; און איך וועל אײַנשטילן פֿון מיר די
di mir arum fun ainshtiln vel ich un oifshprotsn shtekn zain vet
the me round from curb will I and sprout staff his will

I will rid Myself of the murmurings of the Bnei Yisroel, whereby they murmur against you.

מורמלערַיִין פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, וואָס זיי מורמלען אַקעגן
akegn murmlen zei vos Yisroel fun kinder di fun murmleraien
against murmur they which Yisroel of children the of murmurings

אײַך.
aich
you

כא[1] האָט משה געזאָגט צו די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, און אַלע זייערע
zeyere ale un Yisroel fun kinder di tsu geredt Moshe hot
their all and Yisroel of children the to spoken Moshe has

[21 6] And Moshe spoke unto the Bnei Yisroel, and every one of their Nasiim gave him a rod apiece, for each nasi one, according to their Bais Avot, even twelve rods; and the rod of Aharon was among their rods. [22 7] And Moshe laid up the rods before Hashem in the Ohel HaEdut. [23 8] And it came to pass, that the next day Moshe entered into the Ohel HaEdut; and, hinei, the rod of Aharon for the Bais Levi was budded, and brought forth buds, and bloomed blossoms, and yielded almonds. [24 9] And Moshe brought out all the rods from before Hashem unto Kol Bnei Yisroel; and they looked, and took every man his rod.

פֿירשטן האָבן אים געגעבן צו שטעקן פֿון איטלעכן פֿירשט, צו
tsu firsht itlechn fun shtekn tsu gegebn im hobn firshtn
to chieftain each of staff to given him have chieftains

שטעקן פֿון איטלעכן פֿירשט, לויט זייערע פֿאָטערהײַזער,
foterhaizer zeyere loit firsht itlechn fun shtekn
father's household their according chieftain each of staff

צוועלף שטעקנס; און דער שטעקן פֿון אַהרֹנען איז געווען צווישן
tsvishn geven iz Aharonen fun shtekn der un shtekens tsvelf
among having been is Aaron of staff the and staffs twelve

זייערע שטעקנס. כב[2] און משה האָט אַוועקגעלייגט די שטעקנס פֿאַר
far shtekens di avekgeleigt hot Moshe un shtekens zeyere
before staffs the laid away has Moshe and staffs their

ה, אין דעם געצעלט פֿון צייגנים. כג[3] און עס איז געווען
geven iz es un tseignim fun getselt dem in Hashem
having been is it and testimony of tent the in Hashem

אויף מאָרגן, אַז משה איז געקומען אין דעם געצעלט פֿון
fun getselt dem in gekumen iz Moshe az morgn oif
of tent the in having come is Moshe that next day on

צייגנים, ערשט דער שטעקן פֿון אַהרֹנען פֿאַר לֵוִיס הויז האָט
hot hoiz Levis far Aharonen fun shtekn der ersht tseignim
has house Levi's for Aaron of staff the behold testimony

אויפֿגעשפּראָצט, און אַרויסגעלאָזט שפּראָצונג, און געבליט בליעכט,
bliechts geblit un shprotsung aroisgelozt un oifgeshprotst
blossoms bloomed and sprung up let out and blossomed

און געציַיטיקט מאַנדלען. כד[4] האָט משה אַרויסגעטראָגן אַלע שטעקנס
shtekens ale aroisgetrogn Moshe hot mandlen getsaitikt un
staffs all brought out Moshe has almonds ripened and

פֿון פֿאַר ה צו אַלע קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, און זיי האָבן
hobn zei un Yisroel fun kinder ale tsu Hashem far fun
have they and Yisroel of children all to Hashem before from

איבערגעקוקט, און גענומען איטלעכער זײַן שטעקן.
shtekn zain itlecher genumen un ibergekukt
staff his each taken and looked over

כה[5] און ה האָט געזאָגט צו משהן: קער אום
um ker Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
down turn Moshe to said has Hashem and

אַהרֹנס שטעקן פֿאַרן צייגנים, פֿאַר אַ היטונג, פֿאַר אַ
a far hitung a far tseignim faran shtekn Aharons
a for charge a for testimony before staff Aaron's

צייכן צו די ווידערשפּעניקע קינדער, כּדי זאָלסט
zolst kedei kinder vidershpenike di tsu tseichn
you(SG) shall so that children rebellious the to sign

מאַכן אַן ענד צו זייערע מורמלערַיִען אַרום מיר, און
un mir arum murmleraien zeyere tsu end an machn
and me round murmurings their to end to an make

And Hashem said unto Moshe, Bring Aharon's rod again before HaEdut, to be kept for an ot *(sign)* against the rebels; and thou shalt quite put an end to their murmurings against Me, that

they die not. [26] [11]
And Moshe did so; as Hashem commanded him, so did he.

[27] [12] And the Bnei Yisroel spoke unto Moshe, saying, See, we die, we perish, we will all perish. [28] [13] Whoever even encroaches upon the Mishkan Hashem shall die. Shall we be consumed with dying?

18 And Hashem said unto Aharon, Thou and thy Banim and thy Bais Av with thee shall bear the avon *(guilt)* of the Mikdash; and thou and thy Banim with thee shall bear the avon of the kehunah of you. [2] And thy brethren also of the tribe of Levi, the Shevet Avicha, bring thou with thee, that they may be joined unto thee, and minister unto thee; while thou and thy Banim with thee are before the Ohel HaEdut. [3] And they shall stand your guard duty, and the duty of Kol HaOhel; only they shall not come near the Klei HaKodesh and the Mizbe'ach, that neither they, nor ye also, die. [4] And they shall be joined unto thee, and stand guard duty of the Ohel

זיי זאָלן נישט שטאַרבן. כו א האָט משה דאָס געטאָן; אַזוי ווי
vi azoi geton dos Moshe hot shtarbn nisht zoln zei
as so done this Moshe has die not shall they

ה האָט אים באַפוילן , אַזוי האָט ער געטאָן.
geton er hot azoi bafoiln im hot Hashem
done he has so commanded him has Hashem

כז ב האָבן די קינדער פֿון ישׂראֵל געזאָגט צו משהן , אַזוי
azoi Mosheen tsu gezogt Yisroel fun kinder di hobn
so Moshe to said Yisroel of children the have

צו זאָגן : זע , מיר קומען אום , מיר גייען אונטער, אַלע
ale unter geyen mir um kumen mir ze zogn tsu
all under go we down come we behold say to

גייען מיר אונטער. כח ג איטלעכער וואָס געגענט –
genent vos itlecher unter mir geyen
come near that which each under we go

וואָס געגענט צום משכּן פֿון ה , שטאַרבט; צי
tsi shtarbt Hashem fun mishkn tsum genent vos
or dies Hashem of Tabernacle to come near which

וועלן מיר אין גאַנצן אומקומען ?
umkumen gantsn in mir veln
perish all in we will

יח און ה האָט געזאָגט צו אַהרֹנען : דו און דיַינע
daine un du Aharonen tsu gezogt hot Hashem un
your and you Aaron to said has Hashem and

זין און דאָס הויז פֿון דיַין פֿאָטער מיט דיר , זאָלט
zolt dir mit foter dain fun hoiz dos un zin
shall you(SG) with father your of house this and sons

טראָגן די זינד פֿון דעם הייליקטום, און דו און דיַינע זין מיט
mit zin daine un du un heiliktum dem fun zind di trogn
with sons your and you and holy the of sin the bear

דיר זאָלט טראָגן די זינד פֿון אייַער כּהונה . ב און אויך דיַינע
daine oich un kehune aier fun zind di trogn zolt dir
your also and priesthood your of sin the bear shall you(SG)

ברידער , דעם שטאַם לֵוִי , דעם שבֶט פֿון דיַין פֿאָטער, מאַך
mach foter dain fun sheyvet dem Levi shtam dem brider
make father your of tribe the Levi tribe the brothers

געגענען מיט דיר , און זיי זאָלן זיַין באַהעפֿט צו דיר ,
dir tsu baheft zain zoln zei un dir mit genenen
you(SG) to joined be shall they and you(SG) with come near

און דיך באַדינען; און דו און דיַינע זין מיט דיר זאָלט
zolt dir mit zin daine un du un badinen dich un
shall you(SG) with sons your and you and minister you and

זיַין פֿאַר דעם געצעלט פֿון צייגנים . ג און זיי זאָלן היטן דיַין
dain hitn zoln zei un tseignim fun getselt dem far zain
your keep shall they and testimony of tent the before be

היטונג, און די היטונג פֿון גאַנצן געצעלט, אָבער צו די הייליקע
heilike di tsu ober getselt gantsn fun hitung di un hitung
holy the to only tent all of charge the and charge

כּלים און צום מזבח זאָלן זיי נישט געגענען , כּדי
kedei genenen nisht zei zoln mizbeyech tsum un keilim
so that come near not they shall altar to and utensils

זיי זאָלן נישט שטאַרבן, אי זיי אי איר. ד און זיי זאָלן זיַין
zain zoln zei un ir i zei i shtarbn nisht zoln zei
be shall they and you and they both die not shall they

בְּאַהֲעפֶּט צו דיר , און היטן די היטונג פֿון אוֹהל-מוֹעד בְּיֵי
bai ohel-moed fun hitung di hitn un dir tsu baheft
with Tent of Meeting of charge the keep and you(SG) to joined

איטלעכן דינסט פֿון געצעלט; און אַ פֿרעמדער זאָל נישט גענענען
genenen nisht zol fremder a un getselt fun dinst itlechn
approach not shall alien a and tent of service each

צו אייִך. ח און איר זאָלט היטן די היטונג פֿון הייליקטום, און די
di un heiliktum fun hitung di hitn zolt ir un aich tsu
the and holy of charge the keep shall you and you to

היטונג פֿון מזבח , כְּדי עס זאָל מער נישט זיין אַ צאָרן
tsorn a zain nisht mer zol es kedei mizbeyech fun hitung
anger a be not more shall it so that altar of charge

אויף די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל. ט און איך, זע , האָב גענומען
genumen hob ze ich un Yisroel fun kinder di oif
taken have behold I and Yisroel of children the on

אייִערע ברידער די לְוִיִים פֿון צווישן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל;
Yisroel fun kinder di tsvishn fun Leviim di brider aiere
Yisroel of children the among from Levi'im the brothers your

אייִך אַ מתּנה זיינען זיי געגעבן פַֿאַר ה , צו דינען דעם
dem dinen tsu Hashem far gegebn zei zainen matone a aich
the serve to Hashem for given they are gift a you

דינסט פֿון אוֹהל-מוֹעד . י און דו און דיַינע זין מיט דיר
dir mit zin daine un du un ohel-moed fun dinst
you(SG) with sons your and you and Tent of Meeting of service

זאָלט אָפּהיטן אייִער כְּהונה בְּיֵי איטלעכער זאַך פֿון מזבח
mizbeyech fun zach itlecher bai kehune aier ophiten zolt
altar of thing each by priesthood your observe shall

און אינעווייניק פֿון פָּרוֹכֶת , און טאָן דעם דינסט ; אַ דינסט פַֿאַר
far dinst a dinst dem ton un Parochet fun ineveinik un
for service a service the do and curtain of inner and

אַ מתּנה גיב איך אייִך די כְּהונה , און דער פַֿרעמדער, וואָס
vos fremder der un kehune di aich ich gib matone a
which alien the and priesthood the you I give gift a

געגענט , זאָל געטייט ווערן .
vern geteit zol genent
become caused to die shall come near

יא און ה האָט גערעדט צו אַהרֹנען : און איך, זע , האָב
hob ze ich un Aharonen tsu geredt hot Hashem un
have behold I and Aaron to spoken has Hashem and

דיר געגעבן די היטונג פֿון מיַינע אָפּשיידונגען ; פֿון אַלע געהייליקטע
geheilikte ale fun opsheidungen maine fun hitung di gegebn dir
holy all of heave-offerings my of charge the given you(SG)

זאָכן פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל האָב איך זיי געגעבן פַֿאַר אַ חלק
chelek a far gegebn zei ich hob Yisroel fun kinder di fun zachn
portion a for given them I have Yisroel of children the of things

צו דיר און צו דיַינע קינדער פַֿאַר אַן אייביקן רעכט. כב דאָס זאָל
zol dos recht eibikn an far kinder daine tsu un dir tsu
shall this right everlasting an for children your to and you(SG) to

געהערן צו דיר פֿון די הייליקסטע הייליקייטן , פֿון די פַֿייַעראָפּפֿער :
faieropfer di fun heilikeitn heilikste di fun dir tsu gehern
offering by fire the of holy things most holy the of you(SG) to belong

אַלע זייערע קָרְבָּנוֹת , פֿון אַלע זייערע שפּייַזאָפּפֿער, און פֿון אַלע זייערע
zeyere ale fun un shpaizopfer zeyere ale fun korbones zeyere ale
their all of and minchah their all of offerings their all

Mo'ed, for kol Avodat HaOhel; and a zar shall not encroach unto you. 5 And ye shall stand guard of HaKodesh, and stand guard of the Mizbe'ach; that there be no Ketzef *(Wrath)* any more upon the Bnei Yisroel. 6 And I, hinei, I Myself have taken your brethren the Levi'im from among the Bnei Yisroel; to you they are given as a mattanah *(gift)* to Hashem, to do the Avodat Ohel Mo'ed. 7 Therefore thou and thy Banim with thee shall be shomer over your Kehunah with everything of the Mizbe'ach, and within the Parochet; and ye shall do the Avodas service: I have given your Kehunah unto you as an Avodas Mattanah; and the zar *(unauthorized one)* that shall encroach shall be put to death.

8 And Hashem spoke unto Aharon, Hinei, I also have given thee the charge of Mine terumot of kol Kodoshei Bnei Yisroel; unto thee have I given them by reason of the moshchah *(kohen's allotted portion)*, and to thy Banim, as a chok olam. 9 This shall be thine of the kodesh hakodashim, reserved from the eish; every korban of theirs, every minchah of theirs, and

every chattat of theirs, and every asham of theirs which they shall render unto Me, shall be kodesh kodashim for thee and for thy Banim. 10 As the kodesh hakodashim shalt thou eat it; every zachar shall eat it; it shall be kodesh unto thee. 11 And this is thine; the terumah of their gift, with all the tenufot Bnei Yisroel; I have given them unto thee, and to thy banim and to thy banot with thee, by a chok olam; every one that is tahor in thy Bais shall eat of it. 12 All the best of the oil, and all the best of the wine, and of the grain, the reshit *(firstfruit)* of them which they shall offer unto Hashem, them have I given thee. 13 And whatsoever is Bikkurim in the land, which they shall bring unto Hashem, shall be thine; every one that is tahor in thine Bais shall eat of it. 14 Every cherem in Yisroel shall be thine. 15 Every thing that openeth the womb in all basar, which they bring unto Hashem, whether it be of adam or behemah, shall be thine; nevertheless the bechor haadam shalt thou surely redeem, and the bechor habehemah hateme'ah shalt thou redeem. 16 And those that are to be redeemed from a month old shalt

זינדאָפּפֿער , און פֿון אַלע זייערע שולדאָפּפֿער , וואָס זיי צאָלן אָפּ צו
tsu op tsoln zei vos shuldopfer zeyere ale fun un zindopfer
to back render they which guilt offering their all of and sin offering

מיר; אַ הייליקסטע הייליקייט איז דאָס, פֿאַר דיר און פֿאַר דיַינע קינדער .
kinder daine far un dir far dos iz heilikeit heilikste a mir
children your for and you(SG) for this is holiness most holy a me

; אַזוי אַ הייליקסטן זאָלסטו עס עסן ; איטלעכער מאַנספּאַרשוין מעג עס עסן '
esen es meg mansparshoin itlecher esen es zolstu heilikstn a azoi
eat it may male each eat it shall you most holy a so

היליק זאָל עס זיַין פֿאַר דיר . יא און דאָס געהערט צו דיר : די
di dir tsu gehert dos un dir far zain es zol heilik
the you(SG) to belongs this and you(SG) for be it shall holy

אָפּשיידונג פֿון זייער גאָב ביַי אַלע אויפֿהייבונגען פֿון די
di fun oifheibungen ale bai gob zeyer fun opsheidung
the of upliftings all with bounty their of separation of a portion

קינדער פֿון ישׂראֵל; צו דיר האָב איך זיי געגעבן , און צו דיַינע זין
zin daine tsu un gegebn zei ich hob dir tsu Yisroel fun kinder
sons your to and given them I have you(SG) to Yisroel of children

און צו דיַינע טעכטער מיט דיר , פֿאַר אַן אייביקן רעכט; איטלעכער
itlecher recht eibikn an far dir mit techter daine tsu un
each right everlasting an for you(SG) with daughters your to and

וואָס איז ריין אין דיַין הויז מעג עס עסן . יב אַל דאָס בעסטע פֿון אייל,
eil fun beste dos al esen es meg hoiz dain in rein iz vos
oil of best the all eat it may house your in tahor is which

און אַל דאָס בעסטע פֿון ווײַן און תּבֿואה, דאָס ערשטע דערפֿון וואָס זיי
zei vos derfun ershte dos tvue un vain fun beste dos al un
they which thereof first the grain and wine of best this all and

גיבן צו ה , דאָס האָב איך געגעבן צו דיר . יג די ערשטצייַטיקע
ershttsaitike di dir tsu gegebn ich hob dos Hashem tsu gibn
the first fruits the you(SG) to given I have this Hashem to give

פֿון אַלץ וואָס אין זייער לאַנד, וואָס זיי ברענגען צו ה , זאָלן
zoln Hashem tsu brengen zei vos land zeyer in vos alts fun
shall Hashem to bring they which land their in which all that of

געהערן צו דיר ; איטלעכער וואָס איז ריין אין דיַין הויז מעג עס
es meg hoiz dain in rein iz vos itlecher dir tsu gehern
it may house your in tahor is which each you(SG) to belong

עסן . יד איטלעכע חרם-זאַך אין ישׂראֵל זאָל געהערן צו
tsu gehern zol Yisroel in cheirem-zach itleche esen
to belong shall Yisroel in irrevocably devoted thing every eat

דיר . טו איטלעכס וואָס עפֿנט דעם טראַכט, פֿון יעטוועדער באַשעפֿעניש
bashefenish yetveder fun tracht dem efent vos itlecher dir
creature every of womb the opens which each you(SG)

וואָס מע ברענגט צו ה , פֿון אַ מענטשן און פֿון אַ בהמה , זאָל
zol beheime a fun un mentshn a fun Hashem tsu brengt me vos
shall beast a of and man a of Hashem to brings one which

געהערן צו דיר ; אָבער אויסלייזן זאָלסטו לאָזן אויסלייזן דעם בכוֹר
bechor dem oisleizen lozn zolstu oisleizen ober dir tsu gehern
firstborn the redeem let shall you redeem but you(SG) to belong

פֿון אַ מענטשן ; אויך דעם בכוֹר פֿון אַן אומריינער בהמה זאָלסטו
zolstu beheime umreiner an fun bechor dem oich mentshn a fun
shall you beast unclean an of firstborn the also man a of

לאָזן אויסלייזן. טז און זייער אויסלייז – פֿון אַ חודש אַלט זאָלסטו לאָזן
lozn zolstu alt choidesh a fun oisleiz zeyer un oisleizen lozn
let shall you old month a of ransom their and redeem let

thou redeem, according to thine evaluation, for the five silver shekelim, according to the shekel HaKodesh, which is twenty gerah. 17 But the bechor of a cow, or the bechor of a sheep, or the bechor of a goat, thou shalt not redeem; they are kodesh; thou shalt sprinkle their dahm upon the Mizbe'ach, and shalt burn their fat for an offering made by eish, for a re'ach nichoach unto Hashem. 18 And the basar of them shall be thine, like the breast of the tenufah and like the right thigh are thine. 19 All the terumot hakodashim, which the Bnei Yisroel offer unto Hashem, have I given thee, and thy banim and thy banot with thee, by a chok olam; it is a brit melach olam before Hashem unto thee and to thy zera with thee.

20 And Hashem spoke unto Aharon, Thou shalt have no nachalah in their land, neither shalt thou have any chelek among them; I am thy chelek and thine nachalah among the Bnei Yisroel. 21 And, hinei, I have given the Bnei Levi all the ma'aser *(tithe)* in Yisroel for a nachalah, for their Avodah which they serve, even the Avodat Ohel Mo'ed. 22 Neither

אויסלייזן – זאָל זיין לויט דיין שאַצונג , פּינף שֶׁקל זילבער,
zilber shekl finf shatsung dain loit zain zol oisleizen
silver shekel five evaluation your according be shall redeem

אויפֿן היליקן שֶׁקל , דאָס איז צוואַנציק גֵּרָה . יז אָבער אַ בכור פֿון אַ
a fun bechor a ober gerah tsvantsik iz dos shekl heilikn oifn
a of firstborn a but gerahs twenty is this shekel holy on

רינד , אָדער אַ בכור פֿון אַ שעפּס, אָדער אַ בכור פֿון אַ ציג ,
tsig a fun bechor a oder sheps a fun bechor a oder rind
goat a of firstborn a or sheep a of firstborn a or head of cattle

טאָרסטו נישט לאָזן אויסלייזן; זיי זיַינען הייליק. זייער בלוט זאָלסטו
zolstu blut zeyer heilik zainen zei oisleizen lozn nisht torstu
shall you blood their holy are they redeem let not be allowed

שפּרענגען אויפֿן מזבח , און זייער פעטס זאָלסטו דעמפֿן
demfn zolstu fets zeyer un mizbeyech oifn shprengen
burn up in smoke shall you fats their and altar on scatter

פַּאַר אַ פֿייַראָפּפֿער , פַּאַר אַ געשמאַקן ריח צו ה . יח און זייער
zeyer un Hashem tsu reyech geshmakn a far faieropfer a far
their and Hashem to aroma soothing a for offering by fire a for

פֿלייש זאָל געהערן צו דיר ; אַזוי ווי די ברוסט פֿון אויפֿהייבונג, און אַזוי
azoi un oifheibung fun brust di vi azoi dir tsu gehern zol fleish
so and wave of breast the as so you(SG) to belong shall flesh

ווי דער רעכטער שענקל, זאָל עס געהערן צו דיר . יט אַלע אָפּשיידונגען
opsheidungen ale dir tsu gehern es zol shenkl rechter der vi
heave-offerings all you(SG) to belong it shall thigh right the as

פֿון די הייליקע זאַכן וואָס די קינדער פֿון ישׂרָאֵל שיידן אָפּ צו
tsu op sheidn Yisroel fun kinder di vos zachn heilike di fun
to away separate Yisroel of children the which things holy the of

ה , האָב איך געגעבן צו דיר און צו דיַינע זין און צו דיַינע
daine tsu un zin daine tsu un dir tsu gegebn ich hob Hashem
your to and sons your to and you(SG) to given I have Hashem

טעכטער מיט דיר , פַּאַר אַן אייביקן רעכט; אַן אייביקער ברית
bris eibiker an recht eibikn an far dir mit techter
covenant perpetual a right everlasting an for you(SG) with daughters

פֿון זאַלץ איז דאָס פַּאַר ה , דיר און דיין זאָמען מיט דיר .
dir mit zomen dain un dir Hashem far dos iz zalts fun
you(SG) with seed your and you(SG) Hashem before this is salt of

כ און ה האָט געזאָגט צו אַהרֹנען : אין זייער לאַנד זאָלסטו
zolstu land zeyer in Aharonen tsu gezogt hot Hashem un
shall you land their in Aaron to said has Hashem and

נישט אַרבן , און קיין חלק זאָלסטו נישט האָבן צווישן זיי ;
zei tsvishn hobn nisht zolstu chelek kein un arben nisht
them among have not shall you portion any and inherit not

איך בין דיין חלק און דיַין נחלה צווישן די קינדער פֿון
fun kinder di tsvishn nachle dain un chelek dain bin ich
of children the among inheritance your and portion your am I

יִשׂרָאֵל. כא און צו די קינדער פֿון לֵוִי , זע , האָב איך געגעבן
gegebn ich hob ze Levi fun kinder di tsu un Yisroel
given I have behold Levi of children the to and Yisroel

יעטוועדער מעשׂר אין יִשׂרָאֵל פַּאַר אַן ארבּ , פַּאַר זייער דינסט
dinst zeyer far arav an far Yisroel in maiser yetveder
service their for inheritance an for Yisroel in tithe every

וואָס זיי דינען, דעם דינסט פֿון אוֹהל-מוֹעד . כב און די קינדער
kinder di un ohel-moed fun dinst dem dinen zei vos
children the and Tent of Meeting of service the serve they which

must the Bnei Yisroel henceforth come near the Ohel Mo'ed, lest they bear chet, and die.
23 But the Levi'im shall perform the Avodat Ohel Mo'ed, lest they shall nasa *(bear)* their avon; it shall be a chukkat olam throughout your dorot, that among the Bnei Yisroel they have no nachalah. 24 But the ma'aser of the Bnei Yisroel, which they offer as a terumah unto Hashem, I have given to the Levi'im as a nachalah; therefore, I have said unto them, Among the Bnei Yisroel they shall have no nachalah.

25 And Hashem spoke unto Moshe, saying,
26 Thus speak unto the Levi'im, and say unto them, When ye take of the Bnei Yisroel the ma'aser which I have given you from them for your nachalah, then ye shall raise up a terumah of it for Hashem, even a ma'aser of the ma'aser. 27 And this your terumah shall be reckoned unto you, as though it were the grain of the threshing floor, and as the fulness of the winepress. 28 Thus ye also shall offer a terumat Hashem of all your ma'aserot,

פֿון ישׂרָאֵל זאָלן מער נישט געטענען צום אוֹהל-מוֹעד , צו טראָגן
trogn tsu ohel-moed tsum genenen nisht mer zoln Yisroel fun
bear to Tent of Meeting to approach not more shall Yisroel of

אַ חטא און שטאַרבן. כג נייערט דער לֵוִי , ער זאָל דינען דעם דינסט
dinst dem dinen zol er Levi der naiert shtarbn un chet a
service the serve shall he Levi the but die and sin a

פֿון אוֹהל-מוֹעד ; און זיי זאָלן טראָגן זייער זינד ; אַן אייביק
eibik an zind zeyer trogn zoln zei un ohel-moed fun
eternal an sin their bear shall they and Tent of Meeting of

געזעץ אויף זייערע דור-דורות . און צווישן די קינדער
kinder di tsvishn un dor-doires zeyere oif gezets
children the among and throughout generations their on law

פֿון ישׂרָאֵל זאָלן זיי נישט אַרבן קיין אַרבונג . כד וואָרעם דעם
dem vorem arbung kein arben nisht zei zoln Yisroel fun
the because inheritance any inherit not they shall Yisroel of

מעשׂר פֿון די קינדער פֿון ישׂרָאֵל, וואָס זיי שיידן אָפּ פֿאַר אַן
an far op sheidn zei vos Yisroel fun kinder di fun maiser
an for away separate they which Yisroel of children the of tithe

אָפּשיידונג צו ה , האָב איך געגעבן צו די לְוִיים
Leviim di tsu gegebn ich hob Hashem tsu opsheidung
Levi'im the to given I have Hashem to separation of a portion

פֿאַר אַן אַרבונג ; דערום האָב איך וועגן זיי געזאָגט: צווישן
tsvishn gezogt zei vegen ich hob derum arbung an far
among said them concerning I have therefore inheritance an for

די קינדער פֿון ישׂרָאֵל זאָלן זיי נישט אַרבן קיין אַרבונג .
arbung kein arben nisht zei zoln Yisroel fun kinder di
inheritance any inherit not they shall Yisroel of children the

כה און ה האָט גערעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן: כו און
un zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
and say to so Moshe to spoken has Hashem and

צו די לְוִיים זאָלסטו רעדן, און זאָגן צו זיי : אַז איר
ir az zei tsu zogn un redn zolstu Leviim di tsu
you that them to say and speak shall you Levi'im the to

וועט נעמען פֿון די קינדער פֿון ישׂרָאֵל דעם מעשׂר וואָס איך
ich vos maiser dem Yisroel fun kinder di fun nemen vet
I which tithe the Yisroel of children the of take will

האָב אײַך געגעבן פֿון זיי פֿאַר אײַער אַרבונג , זאָלט איר
ir zolt arbung aier far zei fun gegebn aich hob
you shall inheritance your for them from given you have

אָפּשיידן דערפֿון אַן אָפּשיידונגן צו ה , מעשׂר פֿון דעם
dem fun maiser Hashem tsu opsheidungn an derfun opsheiden
the of tithe Hashem to set apart portion an thereof set apart

מעשׂר. כז און אײַער אָפּשיידונג וועט אײַך גערעכנט
gerechnt aich vet opsheidung aier un maiser
regarded for you will separation of a portion your and tithe

ווערן אַזוי ווי די תּבֿואה אויסן דרעש-שײַער , און ווי די
di vi un dresh-shaier oisn tvue di vi azoi vern
the like and threshing floor from out grain the like as become

שֶׁפַּע אויסן קעלטער . כח אַזוי זאָלט איר אויך אָפּשיידן די
shefe oisn kelter azoi zolt ir oich opsheiden di
fullness from out winepress so shall you also set apart the

מאַסרעס, אײַערע אַלע פֿון ה פֿון אַלע אײַערע מעשׂרס,
maisres aiere ale fun Hashem fun opsheidung
tithes your all from Hashem of separation of a portion

which ye receive of the Bnei Yisroel; and ye shall give thereof terumat Hashem to Aharon HaKohen. [29] Out of all your mattenot ye shall offer every terumat Hashem, of all the best thereof, even the set apart as kodesh part thereof out of it. [30] Therefore, thou shalt say unto them, When ye have raised up the best thereof from it, then it shall be counted unto the Levi'im as the increase of the threshing floor, and as the increase of the winepress.

[31] And ye shall eat it in every place, ye and your Bais: for it is your sachar for your Avodah in the Ohel Mo'ed. [32] And ye shall bear no chet by reason of it, when ye have raised up from it the best of it; neither shall ye desecrate the Kodshei Bnei Yisroel, lest ye die.

CHUKAT

19 And Hashem spoke unto Moshe and unto Aharon, saying,

וואָס איר וועט נעמען פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, און איר
ir un Yisroel fun kinder di fun nemen vet ir vos
you and Yisroel of children the from take will you which

זאָלט געבן דערפֿון די אָפּשיידונג פֿון ה צו
tsu Hashem fun opsheidung di derfun gebn zolt
to Hashem of separation of a portion the thereof give shall

אַהרֹן דעם כֹּהן . כט פֿון אַלץ וואָס וועט איר געגעבן
gegebn aich vert vos alts fun koyen dem Aharon
given for you shall be which all from kohen the Aaron

זאָלט איר אָפּשיידן די גאַנצע אָפּשיידונג פֿון ה ,
Hashem fun opsheidung gantse di opsheiden ir zolt
Hashem of separation of a portion entire the set apart you shall

פֿון אַלעם בעסטן דערפֿון, דאָס הייליקע פֿון דעם . ל און
un dem fun heilike dos derfun bestn alem fun
and the one of holy the thereof best all that is from

זאָלסט זאָגן צו זיי : אַז איר שיידט אָפּ פֿון דעם
dem fun op sheidt ir az zei tsu zogn zolst
the from away separate you when them to say you(SG) must

דאָס בעסטע דערפֿון, זאָל עס גערעכנט ווערן די לְוִיִּם אַזוי ווי
vi azoi Leviim di vern gerechnt es zol derfun beste dos
like as Levi'im the become regarded it shall of it best the

דער איינטראָג פֿון דרעש-שיַיער , און אַזוי ווי דער איינטראָג פֿון
fun aintrog der vi azoi un dresh-shaier fun aintrog der
of produce the like as and threshing floor of produce the

קעלטער .
kelter
winepress

לא און איר מעגט עס עסן אין יעטוועדער אָרט, איר און אייַער
aier un ir ort yetveder in esen es megt ir un
your and you place every in eat it may you and

הויזגעזינט , וואָרעם דאָס איז אייַר אַ לוין פַֿאַר אייַער דינסט אין
in dinst aier far loin a aich iz dos vorem hoizgezint
in service your for wage a you is this because household

אוֹהל-מוֹעד . לב און איר וועט נישט טראָגן וועגן דעם אַ זינד ,
ohel-moed vegen trogn nisht vet ir un zind a dem
Tent of Meeting the one account of bear not will you and sin a

וועט איר שיידט אָפּ פֿון דעם דאָס בעסטע דערפֿון. און איר זאָלט
zolt ir un derfun beste dos dem fun op sheidt ir ven
shall you and of it best this the of away separate you when

נישט פַֿאַרשוועכן די הייליקייטן פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, כדי
kedei Yisroel fun kinder di fun heilikeitn di farshvechn nisht
so that Yisroel of children the of holy things the profane not

איר זאָלט נישט שטאַרבן.
shtarbn nisht zolt ir
die not shall you

חֻקַּת

יט און ה האָט געredt צו משהן און צו אַהרֹנען , אַזוי
azoi Aharonen tsu un Mosheen tsu geredt hot Hashem un
so Aaron to and Moshe to spoken has Hashem and

צו זאָגן :
zogn tsu
say to

ב דאָס איז דאָס געזעץ פֿון דער תּורה , וואָס ה האָט
hot Hashem vos toyre der fun gezets dos iz dos
has Hashem which instruction the of law the is this
באַפֿוילן , אַזוי צו זאָגן : רעד צו די קינדער פֿון ישׂראֵל , זיי זאָלן
zoln zei Yisroel fun kinder di tsu red zogn tsu azoi bafoiln
shall they Yisroel of children the to speak say to so commanded
דיר ברענגען אַ רויטע קו , אַ גאַנצע , וואָס אין איר איז נישטאָ
nishto iz ir in vos gantse a ku roite a brengen dir
not is it in which entirely a heifer red a bring you(SG)
קיין מום , וואָס אויף איר איז נישט אַרויף קיין יאָך . ג און איר זאָלט
zolt ir un yoch kein aroif nisht iz ir oif vos mum kein
shall you and yoke any go up not is it on which flaw any
זי געבן צו אֶלעָזָר דעם כֹּהן , און מע זאָל זי אַרויספֿירן אויסן
oisn aroisfirn zi zol me un koyen dem Elazar tsu gebn zi
outside lead out her shall one and kohen the El'azar to give her
לאַגער, און זי שעכטן פֿאַר אים . ד און אֶלעָזָר דער כֹּהן זאָל
zol koyen der Elazar un im far shechtn zi un lager
shall kohen the El'azar and him before slaughter her and camp
נעמען פֿון איר בלוט מיט זײַן פֿינגער, און שפּריצן פֿון איר בלוט
blut ir fun shpritsn un finger zain mit blut ir fun nemen
blood her from sprinkle and finger his with blood her from take
אַקעגן דער פּאָדערזײַט פֿון אוֹהל-מוֹעד זיבן מאָל . ה און מע זאָל
zol me un mol zibn ohel-moed fun foderzait der akegn
shall one and times seven Tent of Meeting of front the against
פֿאַרברענען די קו פֿאַר זײַנע אויגן; איר פֿעל און איר פֿלייש און איר
ir un fleish ir un fel ir oign zaine far ku di farbrenen
her and flesh her and hide her eyes his before heifer the burn up
בלוט מיט איר מיסט זאָל מען פֿאַרברענען. ו און דער כֹּהן זאָל נעמען
nemen zol koyen der un farbrenen men zol mist ir mit blut
take shall kohen the and burn up one shall dung her with blood
צעדערהאָלץ, און אֵזוֹב-גראָז, און ווערמילרויט , און אַרזינווארפֿן אין דער
der in arainvarfen un vermilroit un ezov-groz un tsederholts
the in throw into and vermilion red and hyssop and cedar wood
פֿאַרברענונג פֿון דער קו . ז און דער כֹּהן זאָל וואַשן זײַנע קלײדער ,
kleider zaine vashn zol koyen der un ku der fun farbrenung
garments his wash shall kohen the and heifer the of burning
און באָדן זײַן לײַב אין וואַסער, און דערנאָך מעג ער אַרײַנקומען
arainkumen er meg dernoch un vaser in laib zain bodn un
come into he may after that and water in body his immerse and
אין לאַגער; און דער כֹּהן זאָל זײַן אומרײַן ביזן אָוונט . ח אויך
oich ovnt bizn umrein zain zol koyen der un lager in
also evening until unclean be shall kohen the and camp in
דער וואָס פֿאַרברענט זי , זאָל וואַשן זײַנע קלײדער אין וואַסער,
vaser in kleider zaine vashn zol zi farbrent vos der
water in garments his wash shall her burned up which the one
און באָדן זײַן לײַב אין וואַסער, און זײַן אומרײַן ביזן אָוונט . ט און
un ovnt bizn umrein zain un vaser in laib zain bodn un
and evening until unclean be and water in body his immerse and
אַ ריינער מאַן זאָל אויפֿזאַמלען די אַש פֿון דער קו , און אַוועקלייגן
avekleigen un ku der fun ash di oifzamlen zol man reiner a
lay and heifer the of ashes the gather shall man pure a
אויסן לאַגער אין אַ ריינעם אָרט ; און עס זאָל געהאַלטן ווערן פֿאַר
far vern gehaltn zol es un ort reinem a in lager oisn
for become kept shall it and place pure a in camp outside

[2] This is the chukkat hatorah which Hashem hath commanded, saying, Speak unto the Bnei Yisroel, that they bring thee a completely red female cow, wherein is no blemish, and upon which never came ol *(yoke)*: [3] And ye shall give her unto El'azar HaKohen, that he may bring her forth outside the machaneh, and one shall slaughter *(shachat)* her before his face; [4] And El'azar HaKohen shall take of her dahm with his finger, and sprinkle of her dahm directly before the Ohel Mo'ed seven times; [5] And one shall burn the heifer in his sight; her hide, and her basar, and her dahm, with her dung, shall he burn; [6] And the kohen shall take cedar wood, and hyssop, and crimson thread, and cast it into the midst of the burning heifer. [7] Then the kohen shall wash his clothes, and he shall immerse his basar in mayim, and afterward he shall come into the machaneh, and the kohen shall be tamei until the erev. [8] And he that burneth her shall wash his clothes in mayim, and immerse his basar in mayim, and shall be tamei until the erev. [9] And a man that is tahor shall gather up the ashes of the cow, and lay them up outside the machaneh in a makom tahor, and it

דער עדה פֿון די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל פֿאַר שפּרענגוואַסער ; אַ
a shprengvaser far Yisroel fun kinder di fun eide der
a water of sprinkling for Yisroel of children the of assembly the

ריניקאָפּפֿער איז דאָס. ט און דער וואָס זאַמלט אויף די אַש פֿון
fun ash di oif zamlt vos der un dos iz reinikopfer
of ashes the up gathers which the one and this is sin purification

דער קו , זאָל וואַשן זײַנע קלײדער , און זײַן אומריין ביזן אָוונט .
ovnt bizn umrein zain un kleider zaine vashn zol ku der
evening until unclean be and garments his wash shall heifer the

און עס זאָל זײַן פֿאַר די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל , און פֿאַר דעם פֿרעמדן
fremdn dem far un Yisroel fun kinder di far zain zol es un
foreigner the for and Yisroel of children the for be shall it and

וואָס האַלט זיך אויף צווישן זיי , פֿאַר אַן אייביקן געזעץ.
gezets eibikn an far zei tsvishn oif zich halt vos
law everlasting an for them among on self hold which

יא דער וואָס רירט זיך אָן אַ מת , אָן וואָסער
voser on mes a on on zich rirt vos der
any manner of on dead person a on on self touches which the one

עס איז טויטן לײַב פֿון אַ מענטשן , זאָל זײַן אומריין זיבן טעג. יב ער
er teg zibn umrein zain zol mentshn a fun laib toitn iz es
he days seven unclean be shall man a of body dead is it

זאָל זיך רייניקן דערמיט אויפֿן דריטן טאָג און אויפֿן זיבעטן טאָג, און
un tog zibetn oifn un tog dritn oifn dermit reiniken zich zol
and day seventh on and day third on therewith cleanse self shall

ווערן ריין ; און אויב ער וועט זיך נישט רייניקן אויפֿן דריטן טאָג און
un tog dritn oifn reiniken nisht zich vet er oib un rein vern
and day third on cleanse not self will he if and tahor become

אויפֿן זיבעטן טאָג, זאָל ער נישט ווערן ריין . יג איטלעכער וואָס
vos itlecher rein vern nisht er zol tog zibetn oifn
which each tahor become not he shall day seventh on

רירט זיך אָן אַ מת , אָן דעם לײַב פֿון אַ מענטשן וואָס
vos mentshn a fun laib dem on mes a on on zich rirt
which human a of body the on dead person a on on self touches

איז געשטראָבן, און ער וועט זיך נישט רייניקן , האָט ער די מישכּן
mishkn di er hot reiniken nisht zich vet er un geshtrobn iz
Tabernacle the he has cleanse not self will he and died is

פֿון ה פֿאַראומרייניקט, און יענע זעל זאָל פֿאַרשניטן ווערן
vern farshnitn zol zel yene un farumreinikt Hashem fun
become be cut off shall soul that and defiled Hashem of

פֿון ישְׂרָאֵל; אַז שפּרענגוואַסער איז אויף אים נישט געשפּרענגט
geshprengt nisht im oif iz shprengvaser az Yisroel fun
splashed not him on is water of sprinkling that Yisroel from

געווארן , זאָל ער זײַן אומריין ; זײַן אומריינקייט איז נאָך אויף
oif noch iz umreinkeit zain umrein zain er zol gevorn
on yet is uncleanness his unclean be he shall having become

אים.
im
him

יד דאָס איז דער דין: אַז אַ מענטש וועט שטאַרבן אין אַ געצעלט, זאָל
zol getselt a in shtarbn vet mentsh a az din der iz dos
shall tent a in die will man a that law the is this

איטלעכער וואָס קומט אין געצעלט, און אַלץ וואָס אין געצעלט, זײַן
zain getselt in vos alts un getselt in kumt vos itlecher
be tent in which all that and tent in come which each

shall be in safekeeping for HaEdah Bnei Yisroel for water of sprinkling; it is for sin-purification. 10 And he that gathereth the ashes of the heifer shall wash his clothes, and be tamei until the erev; and it shall be unto the Bnei Yisroel, and unto the ger that sojourneth among them, for a chukkat olam.

11 He that toucheth the dead body of any man shall be tamei shivat yamim. 12 He shall make himself tahor with it on the Yom HaShelishi, and on the seventh day he shall be tahor; but if he does not make himself tahor on the Yom HaShelishi, then the seventh day he shall not be tahor. 13 Whosoever toucheth the body of any man that is dead, and maketh not himself tahor, makes tamei the Mishkan Hashem; and that nefesh shall be cut off from Yisroel; because the water of sprinkling was not sprinkled upon him, he shall be tamei; his tumah is yet upon him.

14 This is the torah, when a man dieth in an ohel, all that come into the ohel, and all that is in the ohel,

shall be tamei seven days. 15 And every open vessel, which hath no covering bound upon it, is tamei. 16 And whosoever toucheth one that is slain with a cherev in the open fields, or a dead body, or a bone of a man, or a kever, shall be tamei seven days.

17 And for one who is tamei they shall take of the ashes of the burning of the purification, and running mayim shall be put thereto in a vessel; 18 And an ish tahor shall take hyssop, and dip it in the mayim, and sprinkle it upon the ohel, and upon all the vessels, and upon the nefashot that were there, and upon him that touched a bone, or one slain, or one dead, or a kever;

19 And the tahor *(clean person)* shall sprinkle upon the tamei on the Yom HaShelishi, and on the seventh day; and on the seventh day he shall make himself tahor, and wash his clothes, and immerse himself in mayim, and shall be tahor at erev. 20 But the man that shall be tamei, and

אומריין זיבן טעג. ט֠ און יעטוועדער אָפּענע כלי , וואָס אויף איר איז
iz ir oif vos keile ofene yetveder un teg zibn umrein
is it on which vessel open every and days seven unclean

נישטאָ אַן אַרומגעשנירט דעקל, איז אומריין. ט֡ און איטלעכער וואָס
vos itlecher un umrein iz dekl arumgeshnirt an nishto
which each and unclean is cover fastened around an not

וועט זיך אָנרירן אויפֿן פּרייַען פּעלד אָן אַ דערשלאָגענעם פֿון אַ שוווערד,
shverd a fun dershlogenem a on feld fraien oifn onrirn zich vet
sword a from slain one a on field open on touch self will

אָדער אָן אַ געשטאָרבענעם, אָדער אַן אַ בּיין פֿון אַ מענטשן , אָדער אָן אַ
a on oder mentshn a fun bein a an oder geshtorbenem a on oder
a on or man a of bone a an or decedent a on or

קבֿר , זאָל זיַין אומריין זיבן טעג.
teg zibn umrein zain zol keyver
days seven unclean be shall tomb

י֠ און מע זאָל נעמען פֿאַר דעם אומריינעם פֿון דער
der fun umreinem dem far nemen zol me un
the from unclean the for take shall one and

אַש פֿון דעם פּאַרברענטן זינדאָפּפֿער , און אַרויפֿגיסן דערויף
deroif aroifgisn un zindopfer farbrentn dem fun ash
on it pour and sin offering burning the of ashes

לעבעדיקע וואַסער אין אַ כּלי . י֡ און אַ ריינער מאַן זאָל נעמען
nemen zol man reiner a un keile a in vaser lebedike
take shall man pure a and vessel a in water living

אָזובֿ-גראָז, און איינטונקען אין דעם וואַסער, און שפּריצן אויפֿן
oifn shpritsn un vaser dem in aintunken un ezov-groz
on sprinkle and water the in dip and hyssop

געצעלט, און אויף אַלע כּלים , און אויף די נפֿשות וואָס
vos nefoshes di oif un keilim ale oif un getselt
who persons the on and utensils all on and tent

זיַינען דאָרטן געווען , און אויף דעם וואָס האָט זיך
zich hot vos dem oif un geven dortn zainen
self has who the one on and having been there are

אָנגערירט אָן דעם בּיין , אָדער אָן דעם דערשלאָגענעם, אָדער אָן
on oder dershlogenem dem on oder bein dem on ongerirt
on or slain one the on or bone the on touched

דעם געשטאָרבענעם, אָדער אָן דעם קבֿר .
keyver dem on oder geshtorbenem dem
grave the on or decedent the

י֢ און דער וואָס איז ריין זאָל שפּריצן אויף דעם אומריינעם אויפֿן
oifn umreinem dem oif shpritsn zol rein iz vos der un
on unclean the on sprinkle shall tahor is who the one and

דריטן טאָג און אויפֿן זיבעטן טאָג; און ער זאָל אים ריניקן אויפֿן
oifn reiniken im zol er un tog zibetn oifn un tog dritn
on purify him shall he and day seventh on and day third

זיבעטן טאָג; און ער זאָל וואַשן זיַינע קלייַדער , און זיך באָדן אין
in bodn zich un kleider zaine vashn zol er un tog zibetn
in immerse self and garments his wash shall he and day seventh

וואַסער, און ווערן ריין אין אָוונט . כ֠ און אַז אַ מענטש וועט זיַין
zain vet mentsh a az un ovnt in rein vern un vaser
be will man a when and evening in tahor become and water

אומריין, און וועט זיך נישט ריניקן , זאָל יענע זעל פֿאַרשניטן ווערן
vern farshnitn zel yene zol reiniken nisht zich vet un umrein
become be cut off soul that shall cleanse not self will and unclean

shall not purify himself, that nefesh shall be cut off from among the Kahal, because he hath contaminated the Mikdash Hashem; the water of sprinkling hath not been sprinkled upon him; he is tamei. 21 And it shall be a chukkat olam unto them, that he that sprinkleth the water of sprinkling shall immerse his clothes; and he that toucheth the water of sprinkling shall be tamei until erev. 22 And whatsoever the tamei person toucheth shall be tamei; and the nefesh that toucheth it shall be tamei until erev.

פֿון צווישן דער עדה , ווָאס דאָס מִקדָש פֿון ה האָט
hot Hashem fun mikdash dos vorem eide der tsvishn fun
has Hashem of sanctuary the because assembly the among from

ער פֿאַראומרייניקט; שפּרענגוואַסער איז אויף אים נישט געשפּרענגט
geshprengt nisht im oif iz shprengvaser farumreinikt er
thrown not him on is water of sprinkling defiled he

געווָארן , איז ער אומריין. כא און עס זָאל זיי זיין פֿאַר אַן
an far zain zei zol es un umrein er iz gevorn
an for be them shall it and unclean he is having become

אייביקן געזעץ. און דער ווָאס שפּריצט דאָס שפּרענגוואַסער ,
shprengvaser dos shpritst vos der un gezets eibikn
water of sprinkling this sprinkles which the one and law everlasting

זָאל וואַשן זיַינע קלייַדער ; און דער ווָאס רירט זיך אָן דעם
dem on on zich rirt vos der un kleider zaine vashn zol
the on on self touches which the one and garments his wash shall

שפּרענגוואַסער , זָאל זיַין אומריין ביזן אָוונט . כב און אַלץ
alts un ovnt bizn umrein zain zol shprengvaser
all that and evening until unclean be shall water of sprinkling

ווָאס דער אומריינער ווועט זיך אָנרירן אָן דעם , זָאל זיַין
zain zol dem on onrirn zich vet umreiner der vos
be shall the one on to touch self will unclean the one which

אומריין; און דער מענטש ווָאס רירט זיך אָן אים אָן, זָאל זיַין
zain zol on im on zich rirt vos mentsh der un umrein
be shall on it on self touches which man the and unclean

אומריין ביזן אָוונט .
ovnt bizn umrein
evening until unclean

20 Then came the Bnei Yisroel, even the kol HaEdah into the Midbar of Tzin in the first month; and the people abode in Kadesh; and Miryam died there, and was buried there.

כ און די קינדער פֿון ישׂרָאֵל, די גאַנצע עדה , זיַינען
zainen eide gantse di Yisroel fun kinder di un
are assembly entire the Yisroel of children the and

געקומען אין מדבר צִין , אין ערשטן חודש ;
choidesh ershtn in Tsin midber in gekumen
month first in Tzin wilderness in having come

און דאָס פֿאָלק איז געזעסן אין קָדֵש ; און מִרים איז דאָרטן
dortn iz Miryam un Kadesh in gezesn iz folk dos un
there is Miryam and Kadesh in settled is people the and

געשטאָרבן, און איז דאָרטן באַגראָבן געווָארן.
gevorn bagrobn dortn iz un geshtorbn
become buried there is and died

[2] And there was no mayim for the Edah; and they gathered themselves together against Moshe and against Aharon. [3] And the people contended with Moshe, and spoke, saying, If only we had died when our brethren died before Hashem! [4] And why have ye brought up

ב און די עדה האָט נישט געהאַט קיין ווַאסער, און זיי האָבן
hobn zei un vaser kein gehat nisht hot eide di un
have they and water any have had not has assembly the and

ג זיך איַינגעזאַמלט אַקעגן משהן און אַקעגן אַהרֹנען . און דאָס
dos un Aharonen akegn un Mosheen akegn aingezamlt zich
the and Aaron against and Moshe against gathered self

פֿאָלק האָט זיך געקריגט מיט משהן , און זיי האָבן געזאָגט, אַזוי
azoi gezogt hobn zei un Mosheen mit gekrigt zich hot folk
so said have they and Moshe with contended self has people

צו זאָגן: הלוואי ווָאלטן מיר אומגעקומען , ווען אונדזערע ברידער
brider undzere ven umgekumen mir voltn halevay zogn tsu
brothers our when perished we would have if only say to

ד זיַינען אומגעקומען פֿאַר ה ! און נאָך ווָאס האָט איר געבראַכט
gebracht ir hot vos noch un Hashem far umgekumen zainen
brought you have what after and Hashem before perished are

the Kahal Hashem into this midbar, that we and our livestock should die here? [5] And why have ye made us to come up out of Mitzrayim, to bring us in unto this evil place? It is no place of zera *(grain)*, or of te'enah *(fig)*, or of gefen *(grapevine)*, or of pomegranates; neither is there any mayim to drink.

די עדה פֿון ה אין דעם דאָזיקן מדבר , אַז מיר און
un mir az midber dozikn dem in Hashem fun eide di
and we that wilderness this the in Hashem of assembly the

אונדזער פֿיך זאָלן דאָ אויסשטאַרבן? [ה] און נאָך וואָס האָט איר
ir hot vos noch un oisshtarbn do zoln fich undzer
you have what after and die here shall livestock our

אונדז אויפֿגעבראַכט פֿון מִצרַיִם , אונדז צו ברענגען אין דעם דאָזיקן
dozikn dem in brengen tsu undz Mitsrayim fun oifgebracht undz
this the in bring to us Egypt out of brought up us

שלעכטן אָרט , וואָס איז נישט אַן אָרט פֿון זאָמען , אָדער פֿײַגן , אָדער
oder faign oder zomen fun ort an nisht iz vos ort shlechtn
or fig or seed of place a not is which place evil

ווײַנשטאָקן , אָדער מילגרוימען , און וווּ וואַסער צום טרינקען איז
iz trinken tsum vaser vu un milgroimen oder vainshtokn
is to drink to water where and pomegranates or grape vine

נישטאָ?
nishto
not

[6] And Moshe and Aharon went from the presence of the Kahal unto the entrance of the Ohel Mo'ed, and they fell upon their faces; and the kavod Hashem appeared unto them. [7] And Hashem spoke unto Moshe, saying, [8] Take the rod and gather thou the Edah together, thou and Aharon thy brother, and speak ye unto the rock before their eyes; and it shall give forth its mayim, and thou shalt bring forth to them mayim out of the rock; so thou shalt give the Edah and their beasts drink. [9] And Moshe took the rod from before Hashem, just as He commanded him. [10] And Moshe and Aharon gathered the Kahal together before the rock, and he said unto them, Hear now, ye morim; must we fetch you mayim out of this rock?

[ו] זײַנען משה און אַהרֹן אַוועקגעגאַנגען פֿון פּאַר דער עדה
eide der far fun avekgegangen Aharon un Moshe zainen
assembly the before from went way Aaron and Moshe are

צום אײַנגאַנג פֿון אוֹהל-מוֹעד , און זיי זײַנען געפֿאַלן אויף זייער
zeyer oif gefaln zainen zei un ohel-moed fun aingang tsum
their on fall did they and Tent of Meeting of entrance to

פּנים ; און די פּראַכט פֿון ה האָט זיך באַוויזן צו זיי . [ז] און
un zei tsu bavizn zich hot Hashem fun pracht di un ponem
and them to appeared self has Hashem of glory the and faces

ה געזאָגט האָט משה צו אַזוי , נעם דעם שטעקן, [ח]
shtekn dem nem zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem
staff the take say to so Moshe to spoken has Hashem

און זאַמל איַן די עדה , דו און אַהרֹן דײַן ברודער, און איר
ir un bruder dain Aharon un du eide di ain zaml un
you and brother your Aaron and you assembly the in gather and

זאָלט רעדן צום פֿעלדז פֿאַר זייערע אויגן, אַז ער זאָל אַרויסגעבן
aroisgebn zol er az oign zeyere far feldz tsum redn zolt
give out shall it that eyes their before rock unto the speak shall

פֿון זיך וואַסער; און וועסט זיי אַרויסציען וואַסער פֿון פֿעלדז,
feldz fun vaser aroistsien zei vest un vaser zich fun
rock from water bring out them will and water self from

און וועסט אָנטרינקען די עדה און זייער פֿיך . [ט] האָט משה
Moshe hot fich zeyer un eide di ontrinken vest un
Moshe has livestock their and assembly the water will and

געזונמען דעם שטעקן פֿון פּאַר ה , אַזוי ווי ער האָט אים
im hot er vi azoi Hashem far fun shtekn dem genumen
him has he as just as Hashem before from staff the taken

באַפֿוילן . [י] און משה און אַהרֹן האָבן איַנגעזאַמלט די עדה
bafoiln commanded and Moshe un Aharon un hobn aingezamlt di eide
assembly the gathered have Aaron and Moshe and

פּאַר דעם פֿעלדז, און ער האָט צו זיי געזאָגט: הערט אַקאָרשט, איר
ir akorsht hert gezogt zei tsu hot er un feldz dem far
you now hear said them to has he and rock the before

ווידערשפּעניקער, זאָלן מיר פֿון דעם דאָזיקן פֿעלדז איַך אַרויסציען
aroistsien aich feldz dozikn dem fun mir zoln vidershpeniker
bring out you rock this the from we shall rebellious

וואַסער? יא און משה האָט אויפֿגעהויבן זיין האַנט, און האָט געשלאָגן
geshlogn hot un hant zain oifgehoibn hot Moshe un vaser
struck has and hand his lifted up has Moshe and water

דעם פֿעלדז מיט זיין שטעקן צוויי מאָל, און עס איז אַרויס אַ סך
sach a arois iz es un mol tsvei shtekn zain mit feldz dem
abounding a out is it and times two staff his with rock the

וואַסער, און די עדה און זייער פֿיך האָבן געטרונקען. יב האָט
hot getrunken hobn fich zeyer un eide di un vaser
has drink did livestock their and assembly the and water

ה געזאָגט צו משהן און צו אַהרֹנען: וויַיל איר האָט נישט
nisht hot ir vail Aharonen tsu un Mosheen tsu gezogt Hashem
not have you because Aaron to and Moshe to said Hashem

געגלויבט אין מיר, מיך צו הייליקן פֿאַר די אויגן פֿון די קינדער פֿון
fun kinder di fun oign di far heilikn tsu mich mir in gegloibt
of children the of eyes the before consecrate to me me in believed

יִשְׂרָאֵל, דערום וועט איר נישט ברענגען די דאָזיקע עדה אין דעם
dem in eide dozike di brengen nisht ir vet derum Yisroel
the in assembly this the bring not you will therefore Yisroel

לאַנד וואָס איך האָב זיי געגעבן. יג דאָס איז דאָס וואַסער פֿון מריבֿה
Merivah fun vaser dos iz dos gegebn zei hob ich vos land
Merivah of water the is this given them have I which land

וווּ די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל האָבן געקריגט אַקעגן ה, און ער
er un Hashem akegn gekrigt hobn Yisroel fun kinder di vu
he and Hashem against contended have Yisroel of children the where

איז געהייליקט געווארן צווישן זיי.
zei tsvishn gevorn geheilikt iz
them among having become consecrated is

יד און משה האָט געשיקט שלוחים פֿון קָדֵשׁ צו דעם מלך
melech dem tsu Kadesh fun shluchim geshikt hot Moshe un
king the to Kadesh from messengers sent has Moshe and

פֿון אֱדוֹם: אַזוי זאָגט דיין ברודער יִשְׂרָאֵל: דו ווייסט אַל די
di al veist du Yisroel bruder dain zogt azoi Edom fun
the all know you Yisroel brother your declares so Edom of

מאַטערנישׁ וואָס אונדז האָט געטראָפֿן; טו ווי אונדזערע עלטערן האָבן
hobn eltern undzere vi getrofn hot undz vos maternish
have fathers our as struck has us which hardship

געניידערט קיין מִצרַיִם, און מיר זיַינען געזעסן אין מִצרַיִם פֿיל
fil Mitsrayim in gezesn zainen mir un Mitsrayim kein genidert
many Egypt in settled are we and Egypt to gone down

טעג, און די מִצרַיִם האָבן שלעכטס געטאָן אונדז אונדזערע
undzere un undz geton shlechts hobn Mitsrayim di un teg
our and us done evil things have Egyptians the and days

עלטערן; טז און מיר האָבן געשריען צו ה, און ער האָט געהערט
gehert hot er un Hashem tsu geshrien hobn mir un eltern
heard has he and Hashem to cried have we and fathers

אונדזער קול, און האָט געשיקט אַ מלאך, און אונדז אַרויסגעצויגן פֿון
fun aroisgetsoign undz un malach a geshikt hot un kol undzer
from brought out us and Angel an sent has and voice our

מִצרַיִם; און אָט זיַינען מיר אין קָדֵשׁ, אַ שטאָט ביַים עק פֿון
fun ek baim shtot a Kadesh in mir zainen ot un Mitsrayim
of edge at city a Kadesh in we are behold and Egypt

דיין גרענעץ. יז לאָז אונדז, איך בעט דיך, דורכגיין דורך
durch durchgein dich bet ich undz loz gemark dain
through pass through you(SG) entreat I us let border your

11 And Moshe lifted up his hand, and with his rod he struck the rock twice; and the mayim came out abundantly, and the Edah drank, and their beasts also. 12 And Hashem spoke unto Moshe and Aharon, Because ye believed Me not, to honor Me as kadosh in the eyes of the Bnei Yisroel, therefore ye shall not bring this Kahal into HaAretz which I have given them. 13 These were the Waters of Merivah; because the Bnei Yisroel quarreled with Hashem, and He showed Himself kadosh among them.

14 And Moshe sent messengers from Kadesh unto the melech of Edom, Thus saith thy brother Yisroel, Thou knowest all the hardship that hath befallen us: 15 How Avoteinu went down into Mitzrayim, and we have dwelt in Mitzrayim a long time; and the Egyptians did evil to us, and Avoteinu; 16 And when we cried unto Hashem, He heard our voice, and sent a malach, and hath brought us forth out of Mitzrayim; and, hinei, we are in Kadesh, a town in the edge of thy border; 17 Let us pass, please, through thy country; we will

not pass through the fields, or through the kerem *(vineyards)*, neither will we drink of the mayim of the wells; we will go by the Derech HaMelech; we will not turn to the right hand nor to the left until we have passed through thy territory. 18 And Edom said unto him, Thou shalt not pass through me, lest I come out against thee with the cherev. 19 And the Bnei Yisroel said unto him, We will go by the main road; and if I and my livestock drink of thy mayim, then I will pay for it; I will only, without doing anything else, pass through on my feet. 20 And he said, Thou shalt not go through. And Edom came out against him with a large army, and with a yad chazakah. 21 Thus Edom refused to give Yisroel passage through his border; wherefore Yisroel turned away from him.

22 And the Bnei Yisroel, even Kol HaEdah, journeyed from Kadesh, and came unto Mt Hor. 23 And Hashem spoke unto Moshe and Aharon in Mt Hor, by the border of Eretz Edom, saying, 24 Aharon shall be gathered unto

דיין לאַנד; מיר וועלן נישט דורכגיין דורך אַ פֿעלד אָדער דורך אַ
a durch oder feld a durch durchgein nisht veln mir land dain
a through or field a through pass through not will we land your

ווייַנגאָרטן , און מיר וועלן נישט טרינקען וואַסער פֿון אַ ברונעם ; אויף דעם
dem oif brunem a fun vaser trinken nisht veln mir un vaingorten
the on well a of water drink not will we and vineyard

מלכס וועג וועלן מיר גייַען ; מיר וועלן זיך נישט אָפּנייַגן רעכטס
rechts opnaign nisht zich veln mir geyen mir veln veg melechs
to the right deviate not selves will we go we will road king's

אָדער לינקס , ביז וואַנען מיר וועלן דורכגיין דיין געמאַרק.
gemark dain durchgein veln mir vanen biz links oder
territory your pass through will we when until to the left or

יח האָט אֱדום צו אים געזאָגט: זאָלסט נישט דורכגיין דורך
durch durchgein nisht zolst gezogt im tsu Edom hot
by pass through not you(SG) must said him to Edom has

מיר, וואָרעם מיטן שוואַרד ווע‌ל איך אַרויסגיין אַקעגן דיר . יט האָבן
hobn dir akegn aroisgein ich vel shverd mitn vorem mir
have you(SG) against go out I will sword with because me

די קינדער פֿון ישׂרָאֵל צו אים געזאָגט: אויפֿן וועג וועלן מיר גיין , און אַז
az un gein mir veln veg oifn gezogt im tsu Yisroel fun kinder di
if and go we will road on said him to Yisroel of children the

מיר וועלן טרינקען דיין וואַסער, איך און מיַין פֿיך , וועל איך געבן
gebn ich vel fich maine un ich vaser dain trinken veln mir
give I will livestock my and I water your drink will we

געצאָלט דערפֿאַר ; עס איז דאָך גאָרנישט; לאָמיך בלויז דורכגיין
durchgein bloiz lomich gornisht doch iz es derfar getsolt
pass through only let me nothing still is it for that reason pay

אויף מיַין פֿיס. כ האָט ער געזאָגט: דו קענסט נישט דורכגיין .
durchgein nisht kenst du gezogt er hot fis maine oif
pass through not you can you said he has feet my on

און אֱדום איז אַרויסגעגאַנגען אַקעגן אים מיט פֿיל פֿאָלק , און
un folk fil mit im akegn aroisgegangen iz Edom un
and people many with him against having come out is Edom and

מיט אַ שטאַרקער האַנט. כא און אֱדום האָט נישט געוואָלט לאָזן ישׂרָאֵל
Yisroel lozn gevolt nisht hot Edom un hant shtarker a mit
Yisroel let wanted not has Edom and hand stronger a with

דורכגיין דורך זיין געמאַרק, און ישׂרָאֵל האָט זיך אָפּגענייגט פֿון
fun opgeneigt zich hot Yisroel un gemark zain durch durchgein
from deviate self has Yisroel and territory his by pass through

אים.
im
him

כב און זיי האָבן אַוועקגעצויגן פֿון קָדֵשׁ ; און די קינדער פֿון
fun kinder di un Kadesh fun avekgetsoign hobn zei un
of children the and Kadesh from journeyed have they and

ישׂרָאֵל, די גאַנצע עדה , זיַינען אָנגעקומען צום באַרג הוֹר.
Hor barg tsum ongekumen zainen eide gantse di Yisroel
Hor mount to arrived are assembly whole the Yisroel

כג און ה האָט געזאָגט צו משהן און צו אַהרֹנען אויפֿן באַרג
barg oifn Aharonen tsu un Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
mount on Aaron to and Moshe to said has Hashem and

הוֹר, ביַים געמאַרק פֿון לאַנד אֱדום, אַזוי צו זאָגן: כד זאָל אַהרֹן
Aharon zol zogn tsu azoi Edom land fun gemark baim Hor
Aaron shall say to so Edom land of boundary at Hor

his people; for he shall not enter into HaAretz which I have given unto the Bnei Yisroel, because ye rebelled against My word at the Waters of Merivah. 25 Take Aharon and El'azar bno, and bring them up unto Mt Hor; 26 And strip Aharon of his garments, and put them upon El'azar bno; and Aharon shall be gathered unto his people, and shall die there. 27 And Moshe did as Hashem commanded; and they went up into Mt Hor in the sight of Kol HaEdah. 28 And Moshe stripped Aharon of his garments, and put them upon El'azar bno; and Aharon died there on the top of the mount; and Moshe and El'azar came down from the mount. 29 And when Kol HaEdah saw that Aharon was dead, they mourned for Aharon shloshim yom, even Kol Bais Yisroel.

אײַנגעזאַמלט ווערן צו זײַן פֿאָלק ; וואָרעם ער וועט נישט קומען
kumen nisht vet er vorem folk zain tsu vern aingezamlt
come not will he for people his to become gathered

אין דעם לאַנד וואָס איך האָב געגעבן צו די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל,
Yisroel fun kinder di tsu gegebn hob ich vos land dem in
Yisroel of children the to given have I which land the into

דערפֿאַר וואָס איר האָט ווידערשפּעניקט מײַן מויל בײַם וואַסער
vaser baim moil main vidershpenikt hot ir vos derfar
water at mouth my rebelled against have you which for the reason

פֿון מריבֿה . כה נעם אַהרֹן און זײַן זון אֶלְעָזָר, און ברענג זיי
zei breng un Elazarn zun zain un Aharonen nem Merivah fun
them bring and El'azar son his and Aaron take Merivah of

אַרויף אויפֿן באַרג הוֹר; כו און טו אויס אַהרֹנען זײַנע קלײדער , און טו
tu un kleider zaine Aharonen ois tu un Hor barg oifn aroif
do and garments his Aaron out do and Hor mount on up

זיי אָן זײַן זון אֶלְעָזָר; און אַהרֹן זאָל אײַנגעזאַמלט ווערן און
un vern aingezamlt zol Aharon un Elazarn zun zain on zei
and become gathered shall Aaron and El'azar son his on them

שטאַרבן דאָרטן. כז האָט משה געטאָן אַזוי ווי ה האָט באַפֿוילן ;
bafoiln hot Hashem vi azoi geton Moshe hot dortn shtarbn
commanded has Hashem as so did Moshe has there die

און זיי זײַנען אַרויפֿגעגאַנגען אויפֿן באַרג הוֹר, פֿאַר די אויגן פֿון
fun oign di far Hor barg oifn aroifgegangen zainen zei un
of eyes the before Hor mount on having gone up are they and

דער גאַנצער עדה . כח און משה האָט אויסגעטאָן אַהרֹנען זײַנע
zaine Aharonen oisgeton hot Moshe un eide gantser der
his Aaron taken off has Moshe and assembly whole the

קלײדער , און האָט זיי אָנגעטאָן זײַן זון אֶלְעָזָר. און אַהרֹן איז
iz Aharon un Elazarn zun zain ongeton zei hot un kleider
is Aaron and El'azar son his put on them has and garments

דאָרטן געשטאָרבן אויפֿן שפּיץ בארג . און משה און אֶלְעָזָר האָבן
hobn Elazar un Moshe un barg shpits oifn geshtorbn dortn
have El'azar and Moshe and mountain top on died there

אַראָפּגענידערט פֿון באַרג . כט און די גאַנצע עדה האָט געזען
gezen hot eide gantse di un barg fun aropgenidert
seen has assembly entire the and mountain from gone down

אַז אַהרֹן איז פֿאַרגאַנגען ; און דאָס גאַנצע הויז פֿון יִשְׂרָאֵל האָט
hot Yisroel fun hoiz gantse dos un fargangen iz Aharon az
has Yisroel of house entire this and passed away is Aaron that

באַווויינט אַהרֹנען דרײַסיק טעג.
teg draisik Aharonen baveint
days thirty Aaron mourned for

21 And when melech of Arad the Kena'ani, which dwelt in the Negev, heard that Yisroel came by the Derech HaAtarim; then he fought against Yisroel, and took some of them prisoners. 2 And Yisroel vowed a

כא

און דער כְּנַעֲנִי , דער מלך פֿון עָרָד, דער באַווויינער
bavoiner der Arad fun melech der Kenaani der un
inhabitants the Arad of king the Kena'ani the and

פֿון דָּרוֹם , האָט געהערט אַז יִשְׂרָאֵל איז אָנגעקומען אויף
oif ongekumen iz Yisroel az gehert hot dorem fun
on arrived is Yisroel that heard has south of

דעם וועג פֿון אָתָרים, און ער האָט מלחמה געהאַלטן מיט יִשְׂרָאֵל,
Yisroel mit gehaltn milchome hot er un Atarim fun veg dem
Yisroel with held war has he and Atarim of road the

און געפֿאַנגענע. ב האָט יִשְׂרָאֵל אַ נדר געטאָן
geton neyder a Yisroel hot gefangene zei fun gefangen un
did vow a Yisroel has prisoners them from captured and

neder unto Hashem, and said, If Thou wilt indeed deliver this people into my hand, then I will utterly destroy their cities.
3 And Hashem paid heed to the kol Yisroel, and delivered up the Kena'ani; and they utterly destroyed them and their cities; and the place was named Chormah *(Utter Destruction)*.

צו ה , און האָט געזאָגט: אויב געבן וועסטו געבן דאָס
dos gebn vestu gebn oib gezogt hot un Hashem tsu
the give will you(sg) give if said has and Hashem to

דאָזיקע פֹּאָלק אין מײַן האַנט, וועל איך מאַכן זייערע שטעט חרם .
cheirem shtet zeyere machn ich vel hant main in folk dozike
devoted cities their make I will hand my into people this

ג און ה האָט צוגעהערט צו דעם קול פֿון ישׂראֵל, און ער האָט
hot er un Yisroel fun kol dem tsu tsugehert hot Hashem un
has he and Yisroel of voice the to paid heed has Hashem and

איבערגעגעבן דעם כְּנַעֲני , און זיי האָבן געמאַכט זיי און זייערע
zeyere un zei gemacht hobn zei un Kenaani dem ibergegebn
their and them made have they and Kena'ani the delivered

שטעט חרם . און מע האָט גערופֿן דעם נאָמען פֿון דעם אָרט ,
ort dem fun nomen dem gerufn hot me un cheirem shtet
place the of name the called has one and devoted cities

חָרְמָה .
Chormah
Chormah

4 And they journeyed from Mt Hor by the way of the Yam Suf, to go around Eretz Edom; and the nefesh haAm was much impatient because of the way.
5 And the people spoke against Elohim, and against Moshe, Why have ye brought us up out of Mitzrayim to die in the midbar? For there is no lechem, neither is there any mayim; and our nefesh loatheth this wretched lechem.
6 And Hashem sent fiery nechashim among the people, and they bit the people; and Am rav miYisroel died.
7 Therefore HaAm came to Moshe, and said, We have sinned, for we have spoken against Hashem, and against thee; pray unto Hashem that He take away the Nachash from us. And Moshe davened for the people.

ד און זיי האָבן געצויגן פֿון באַרג הֹור אויפֿן וועג פֿון
fun veg oifn Hor barg fun getsoign hobn zei un
from road on Hor mount from moved out have they and

ים-סוף , כדי צו גיין אַרום דעם לאַנד אֱדוֹם , און די זעל פֿון דעם
dem fun zel di un Edom land dem arum gein tsu kedei Yam-Suf
the of soul the and Edom land the round go to so that Yam Suf

פֹּאָלק איז געווארן אומגעדולדיק פֿון וועג. ה און דאָס פֹּאָלק
folk dos un veg fun umgeduldik gevorn iz folk
people the and way from impatient having become is people

האָט גערעדט אַקעגן אלקים און אַקעגן משהן : נאָך וואָס האָט איר
ir hot vos noch Mosheen akegn un Elokim akegn geredt hot
you have what since Moshe against and G-d against speak did

אונדז אויפֿגעבראַכט פֿון מִצְרַיִם צו שטאַרבן אין דער מדבר ?
midber der in shtarbn tsu Mitsrayim fun oifgebracht undz
wilderness the in die to Egypt from brought up us

וואָרעם קיין ברויט איז נישטאָ, און קיין וואַסער איז נישטאָ, און אונדזער
undzer un nishto iz vaser kein un nishto iz broit kein vorem
our and not is water any and not is bread any for

זעל עקלט זיך מיט דער נישטיקער שפּײַז . ו האָט ה אָנגעשיקט
ongeshikt Hashem hot shpaiz nishtiker der mit zich eklt zel
sent Hashem has food worthless the with self sickens soul

אויפֿן פֹּאָלק פֿײַערדיקע שלאַנגען, און זיי האָבן געביסן דאָס פֹּאָלק ,
folk dos gebisn hobn zei un shlangen faierdike folk oifn
people this bite have they and snakes fiery people on

און עס איז געשטאָרבן אַ סך פֹּאָלק פֿון ישׂראֵל. ז איז דאָס פֹּאָלק
folk dos iz Yisroel fun folk sach a geshtorbn iz es un
people this is Yisroel of people large a died is it and

געקומען צו משהן , און זיי האָבן געזאָגט: מיר האָבן געזינדיקט
gezindikt hobn mir gezogt hobn zei un Mosheen tsu gekumen
sinned have we said have they and Moshe to having come

וואָס מיר האָבן גערעדט אַקעגן ה און אַקעגן דיר ; זײַ
zai dir akegn un Hashem akegn geredt hobn mir vos
be you(SG) against and Hashem against spoken have we what

מתפלל צו ה , ער זאָל אָפּטאָן פֿון אונדז די שלאַנגען. ח האָט
hot shlangen di undz fun opton zol er Hashem tsu mispalel
has snakes the us from remove shall he Hashem to praying

משה מתפלל געווען פאַרן פאָלק . ח און ה האָט געזאָגט
gezogt hot Hashem un folk faran geven mispalel Moshe
said has Hashem and people for the having been praying Moshe

צו משהן : דיר אַ פֿײַערדיקע שלאַנג, און טו זי אַרויף אויף
oif aroif zi tu un shlang faierdike a dir mach Mosheen tsu
on up it do and snake fiery a you(SG) make Moshe to

אַ שטאַנג; און עס וועט זײַן , איטלעכער וואָס וועלכע געביסן, וועט זי
zi vet gebisn vert vos itlecher zain vet es un shtang a
it will bitten shall be which each be will it and pole a

זען , און וועט בלײַבן לעבן. ט האָט משה געמאַכט אַ קופֿערנע שלאַנג,
shlang kuperne a gemacht Moshe hot lebn blaibn vet un zen
snake copper a made Moshe has alive remain will and look

און האָט זי אַרויפֿגעטאָן אויף אַ שטאַנג; און עס איז געווען , אַז
az geven iz es un shtang a oif aroifgeton zi hot un
if having been is it and pole a on placed it has and

אַ שלאַנג האָט עמיצן געביסן, אַזוי האָט ער אַ קוק געטאָן אויף דער
der oif geton kuk a er hot azoi gebisn emitsn hot shlang a
the on done look a he has so bitten someone has snake a

קופֿערנער שלאַנג, און איז געבליבן לעבן.
lebn geblibn iz un shlang kuperner
alive remaining is and snake copper

י און די קינדער פֿון ישׂראֵל האָבן אַוועקגעצויגן , און גערוט
gerut un avekgetsoign hobn Yisroel fun kinder di un
rested and journeyed have Yisroel of children the and

אין אוֹבֹות. יא און זיי האָבן געצויגן פֿון אוֹבֹות, און גערוט
gerut un Ovot fun getsoign hobn zei un Ovot in
rested and Ovot from moved out have they and Ovot in

אין עִיֵי-עַבָּרים , אין דעם מדבר וואָס פֿאַר מוֹאָבֿ,
Moav far vos midber dem in Iyei-Avarim in
Moav before which wilderness the in Iyei-HaAvarim in

אַקעגן זונאויפֿגאַנג. יב פֿון דאָרטן האָבן זיי געצויגן , און
un getsoign zei hobn dortn fun zunoifgang akegn
and moved out they have there of sunrise against

גערוט אין טאָל זֶרֶד . יג פֿון דאָרטן האָבן זיי געצויגן ,
getsoign zei hobn dortn fun Zered tal in gerut
moved out they have there from Zered valley of in rested

און גערוט אויף יענער זײַט אַרנון וואָס אין מדבר , וואָס
vos midber in vos Arnon zait yener oif gerut un
which wilderness in which Arnon side other on rested and

גייט אַרויס פֿון דעם געמאַרק פֿון אֱמוֹרי; וואָרעם אַרנון
Arnon vorem Emori fun gemark dem fun arois geit
Arnon for Emori of boundary the from out go

איז דער געמאַרק פֿון מוֹאָבֿ, צווישן מוֹאָבֿ און צווישן
tsvishn un Moav tsvishn Moav fun gemark der iz
between and Moav between Moav of border the is

דעם אֱמוֹרי. יד דערום ווערט געזאָגט אין דעם בוך פֿון די
di fun buch dem in gezogt vert derum Emori dem
the of book the in said is therefore Emori the

מלחמות פֿון ה :
Hashem fun milchomes
Hashem of battles

וְהֵבֿ אין סוּפֿה ,
Sufah in Vahev
Sufah in Vahev

8 And Hashem said unto Moshe, Make thee a fiery serpent, set it upon a pole; and it shall come to pass, that every one that is bitten, when he looketh upon it, shall live. 9 And Moshe made a nachash of nechoshet, put it upon a pole, and it came to pass, that if a nachash had bitten any man, when he beheld the nachash hanechoshet, then he lived.

10 And the Bnei Yisroel set out, and encamped in Ovot. 11 And they journeyed from Ovot, and encamped at Iyei-HaAvarim, in the midbar which is before Moav, toward the mizrach hashemesh. 12 From thence they removed, and encamped in the Wadi Zered. 13 From thence they removed, and encamped on the other side of Arnon, which is in the midbar encroaching the Emori; for Arnon is the border of Moav, between Moav and the Emori. 14 Wherefore it is said in the Sefer Milchamot Hashem,

Vahev b'Sufah

and in the Vadis Arnon,

און די טאָלן פֿון אַרנון ,
Arnon fun toln di un
Arnon of valleys the and

15 And at the stream of the brooks

טו און דעם אַראָפגאַנג פֿון די טאָלן ,
toln di fun aropgang dem un
valleys the of descent the and

that goeth down to the site of Ar,

וואָס נייגט זיך צו דער ווינונג פֿון עָר,
Ar fun voinung der tsu zich neigt vos
Ar of dwelling the to self incline which

and lieth upon the border of Moav.

און לענט זיך אָן געמאַרק פֿון מוֹאָבּ.
Moav fun gemark on zich lent un
Moav of border on self lean and

16 And from thence they went to Be'er; that is the Well whereof Hashem spoke unto Moshe, Gather the people together, and I will give them mayim.

טז און פֿון דאָרטן קיין באֵר . דאָס איז דער ברונעם ,
brunem der iz dos Beer kein dortn fun un
well the is this Be'er to there from and

וווּ ה האָט געזאָגט צו משהן : זאַמל איין דאָס
dos ain zaml Mosheen tsu gezogt hot Hashem vu
this in gather Moshe to said has Hashem where

פֿאָלק , און איך וועל זיי געבן וואַסער.
vaser gebn zei vel ich un folk
water give them will I and people

17 Then Yisroel sang this shirah *(song)*,

יז דענצמאָל האָט ישׂרָאֵל געזונגען דאָס דאָזיקע געזאַנג :
gezang dozike dos gezungen Yisroel hot dentsmol
song this the sang Yisroel has then

Spring up, O well; sing ye unto it.

קוועל אַרויף, ברונעם – זינגט צו אים –
im tsu zingt brunem aroif kvel
it to sing o well up spring

18 The sarim *(princes)* dug the well,

יח דער ברונעם וואָס געגראָבן האָבן אים האַרן ,
harn im hobn gegrobn vos brunem der
leaders it have dug which well the

the nobles of the people dug it,

אים אויסגעהאַקט האָבן פֿירשטן פֿון פֿאָלק ,
folk fun firshtn hobn oisgehakt im
people of chieftains have chiseled out it

by the direction of the Mekhokek *(Lawgiver)*, with their rods.

דורך דעם מְחֹקֵק מיט זייערע שטעקנס.
shtekens zeyere mit Mechokeik dem durch
staffs their with Mekhokek the by

And from the midbar they went to Mattanah; 19 And from Mattanah to Nachaliel; and from Nachaliel to Bamot; 20 And from Bamot in the valley, that is in the country of Moav, to the top of Pisgah, overlooking the surface of the wasteland.

און פֿון מדבר קיין מַתָּנָה ; יט און פֿון מַתָּנָה
Mattanah fun un Mattanah kein midber fun un
Mattanah from and Mattanah to wilderness from and

קיין נַחליאֵל , און פֿון נַחליאֵל קיין במות ; כ און פֿון
fun un Bamot kein Nachaliel fun un Nachaliel kein
of and Bamot to Nachaliel from and Nachaliel to

במות צו דעם טאָל וואָס אין פֿעלד פֿון מוֹאָבּ, ביים
baim Moav fun feld in vos tal dem tsu Bamot
at Moav of field in which valley of the to Bamot

שפּיץ פֿון פּסגה , וואָס קוקט אַראָפּ אויף דער ווייסטע .
viste der oif arop kukt vos Pisgah fun shpits
wasteland the on down look which Pisgah of top

21 And Yisroel sent messengers unto Sichon Melech HaEmori, saying, 22 Let me pass through thy land;

כא און ישׂרָאֵל האָט געשיקט שלוחים צו סיחון דעם מלך
melech dem Sichon tsu shluchim geshikt hot Yisroel un
king the Sichon to messengers sent has Yisroel and

פֿון אֱמוֹרי, אַזוי צו זאָגן : כב לאָמיך דורכגיין דורך דיין לאַנד;
land dain durch durchgein lomich zogn tsu azoi Emori fun
land your by pass through let me say to so Emori of

מיר וועלן זיך נישט אָפּנייגן אין אַ פֿעלד אָדער אין אַ ווינגאָרטן ; מיר
mir vaingorten a in oder feld a in opnaign nisht zich veln mir
we vineyard a in or field a in deviate not self will we

וועלן נישט טרינקען וואַסער פֿון אַ ברונעם ; אויף דעם מלכס וועג
veg melechs dem oif brunem a fun vaser trinken nisht veln
road king's the on well a from water drink not will

וועלן מיר גיין , ביז וואַנען מיר וועלן דורכגיין דיין געמאַרק.
gemark dain durchgein veln mir vanen biz gein mir veln
border your pass through will we whence until go we will

כג אָבער סיחון האָט נישט געלאָזט ישׂראֵל דורכגיין דורך
durch durchgein Yisroel gelozt nisht hot Sichon ober
through pass through Yisroel allowed not has Sichon but

זיין געמאַרק , און סיחון האָט איינגעזאַמלט זיין גאַנץ פֿאָלק , און
un folk gants zain aingezamlt hot Sichon un gemark zain
and people entire his gathered has Sichon and boundary his

איז אַרויסגעגאַנגען אַקעגן ישׂראֵל צום מדבר , און ער איז
iz er un midber tsum Yisroel akegn aroisgegangen iz
is he and wilderness to the Yisroel against having come out is

געקומען קיין יַהַץ , און האָט מלחמה געהאַלטן מיט ישׂראֵל.
Yisroel mit gehaltn milchome hot un Yahats kein gekumen
Yisroel with held war has and Yahatz to having come

כד און ישׂראֵל האָט אים געשלאָגן מיטן שאַרף פֿון שווערד, און
un shverd fun sharf mitn geshlogn im hot Yisroel un
and sword of edge with struck him has Yisroel and

איינגענומען זיין לאַנד פֿון אַרנון ביז יַבּוֹק , ביז די קינדער
kinder di biz Yabbok biz Arnon fun land zain aingenumen
children the unto Yabbok unto Arnon from land his captured

פֿון עַמּוֹן ; ווייַל דער גרעמאַרק פֿון די קינדער פֿון עַמּוֹן
Amon fun kinder di fun gemark der vorem Amon fun
Ammon of children the of border the for Ammon of

איז געווען שטאַרק. כה און ישׂראֵל האָט צוגענומען אַלע די
di ale tsugenumen hot Yisroel un shtark geven iz
the all taken has Yisroel and strong having been is

דאָזיקע שטעט, און ישׂראֵל האָט זיך באַזעצט אין אַלע שטעט פֿון
fun shtet ale in bazetst zich hot Yisroel un shtet dozike
of cities all in settled self has Yisroel and cities these

אֱמוֹרי, אין חֶשבּוֹן , און אין אַלע אירע טעכטערשטעט . כו ווייַל
vorem techtershtet ire ale in un Cheshbon in Emori
for daughter towns its all in and Cheshbon in Emori

חֶשבּוֹן איז געווען די שטאָט פֿון סיחון דעם מלך פֿון
fun melech dem Sichon fun shtot di geven iz Cheshbon
of king the Sichon of city the having been is Cheshbon

אֱמוֹרי, וואָס האָט מלחמה געהאַלטן מיט דעם פֿריערדיקן מלך
melech frierdikn dem mit gehaltn milchome hot vos Emori
king first the with held war has who Emori

פֿון מוֹאָב, און האָט אַוועקגענומען זיין גאַנץ לאַנד פֿון זיין האַנט,
hant zain fun land gants zain avekgenumen hot un Moav fun
hand his from land entire his taken away has and Moav of

ביז אַרנון . כז דערום זאָגן די שפּרוכזאָגער :
shpruchzoger di zogn derum Arnon biz
proverb the say therefore Arnon unto

קומט קיין חֶשבּוֹן !
Cheshbon kein kumt
Cheshbon to come

we will not turn into the fields, or into the kerem *(vineyards)*; we will not drink of the waters of the well, but we will go along by the Derech HaMelech until we be past thy borders. 23 And Sichon would not suffer Yisroel to pass through his border; but Sichon gathered all his army together, and went out against Yisroel into the midbar; and he came to Yahatz and fought against Yisroel. 24 And Yisroel struck down him with the edge of the cherev, and possessed his land from Arnon unto Yabbok, even unto the Bnei Ammon; for the border of the Bnei Ammon was fortified. 25 And Yisroel took all these cities; Yisroel dwelt in all the cities of the Emori, in Cheshbon, and in all the villages thereof. 26 For Cheshbon was the city of Sichon Melech HaEmori, who had fought against the former king of Moav, and taken all his land out of his hand, even unto Arnon. 27 Wherefore they that speak in proverbs say,

Come into Cheshbon,

let the city of Sichon
be built and prepared;

[28] For there is a fire gone out
of Cheshbon,
a flame from the city of Sichon;
it hath consumed Ar of Moav,
and citizens of the heights of Arnon.

[29] Woe to thee, Moav!
Thou art undone, O people
of Kemosh;
he hath given his banim as fugitives,
and his banot, captives
unto Sichon Melech Emori.

[30] Down we have cast them;
Cheshbon is perished even
unto Divon,
and we have laid them waste
even unto Nophach,
which reacheth unto
Medeva.

[31] Thus Yisroel
dwelt in Eretz
HaEmori. [32] And
Moshe sent to
spy out Yazer,
and they took
the villages
thereof, and

געבויט און אויפגעשטעלט
oifgeshtelt un geboit
set up and built

זאָל ווערן די שטאָט פֿון סיחון !
Sichon fun shtot di vern zol
Sichon of city the become shall

כח ווָארעם אַ פֿײַער איז אַרויס פֿון חֶשבּון ,
Cheshbon fun arois iz faier a vorem
Cheshbon of out is fire a for

אַ פֿלאַם פֿון דער שטאָט פֿון סיחון ;
Sichon fun shtot der fun flam a
Sichon of city the from flame a

זי האָט פֿאַרצערט ער פֿון מוֹאָבּ,
Moav fun Ar fartsert hot zi
Moav of Ar consumed has it

די האַרן פֿון די הייכן פֿון אַרנון .
Arnon fun heichn di fun harn di
Arnon of heights the of lords the

כט ווייַ צו דיר , מוֹאָבּ!
Moav dir tsu vei
Moav you(SG) to woe

פֿאַרלאָרן ביסטו , פֿאָלק פֿון כמוֹש !
Kemosh fun folk bistu farlorn
Kemosh of people are you lost

ער האָט געלאָזט ווערן זײַנע זין אַנטרונענע,
antrunene zin zaine vern gelozt hot er
escape sons his become allowed has he

און זײַנע טעכטער אין געפֿאַנגנשאַפֿט
gefangenshaft in techter zaine un
captivity in daughters his and

צו סיחון דעם מלך פֿון אֱמוֹרי.
Emori fun melech dem Sichon tsu
Emori of king the Sichon to

ל און מיר האָבן זיי צעשאָסן ;
tseshosn zei hobn mir un
cast down them have we and

פֿאַרלאָרן איז חֶשבּון ביז דיבֹון ;
Divon biz Cheshbon iz farlorn
Divon unto Cheshbon is perished

און מיר האָבן פֿאַרוויסט
farvist hobn mir un
laid waste have we and

ביז נוֹפֿח וואָס ביז מֵידבָא .
Medeva biz vos Nofach biz
Medeva unto which Nophach unto

לא און יִשׂרָאֵל האָט זיך באַזעצט אין לאַנד
land in bazetst zich hot Yisroel un
land in settled self has Yisroel and

פֿון דעם אֱמוֹרי. לב און משה האָט געשיקט
geshikt hot Moshe un Emori dem fun
sent has Moshe and Emori the of

אויסקוקן יַעְזֵר , און זיי האָבן באַצוווּנגען
batsvungen hobn zei un Yazer oiskukn
subjugated have they and Yazer scrutinize

drove out HaEmori that were there.

אירע טעכטערשטעט , און פַֿאַרטריבן דעם
dem fartriben un techtershtet ire
the driven out and daughter towns her

אֱמוֹרי וואָס איז דאָרטן געווען .
geven dortn iz vos Emori
having been there is that which Emori

[33] And they turned and went up by the way of Bashan; and Og Melech HaBashan went out against them, he, and all his army, to the battle at Edre'i. [34] And Hashem said unto Moshe, Fear him not: for I have delivered him into thy hand, all his army, his land; thou shalt do to him as thou didst unto Sichon Melech HaEmori, which dwelt at Cheshbon. [35] So they struck him down, and his banim, and all his army, until there was none alive left to him: and they possessed his land.

לג און זיי האָבן זיך פַֿאַרקערט, און זיַינען אַרויפֿגעגאַנגען אויפֿן וועג
veg oifn aroifgegangen zainen un farkert zich hobn zei un
way on having gone up are and turned self have they and

, זיי אַקעגן פֿון בָּשָׁן ; איז אַרויסגעגאַנגען עוֹג דער מלך פֿון בָּשָׁן
zei akegn Bashan fun melech der Og aroisgegangen iz Bashan fun
them against Bashan of king the Og having come out is Bashan of

לד האָט ה׳ אים, וואָרעם זאָלסט נישט מורא האָבן פֿאַר אים : משהן צו גערעדט
Hashem hot Edrei kein milchome oif folk gantsn zain mit er
Hashem has Edre'i at battle on people entire his with he

אין דיַין האַנט האָב איך געגעבן אים מיט זיַין גאַנצן פֿאָלק און זיַין לאַנד,
land zain un folk gantsn zain mit im gegebn ich hob hant dain in
land his and people entire his with him given I have hand your in

און וועסט טאָן צו אים, אַזוי ווי דו האָסט געטאָן צו סיחון דעם מלך פֿון
fun melech dem Sichon tsu geton host du vi azoi im tsu ton vest un
of king the Sichon to done have you as so him to do will and

אֱמוֹרי, וואָס איז געזעסן אין חֶשבּוֹן . לה און זיי האָבן געשלאָגן אים מיט
mit im geshlogn hobn zei un Cheshbon in gezesn iz vos Emori
with him struck have they and Cheshbon in settled is which Emori

זיַינע זין און זיַין גאַנצן פֿאָלק , ביז אים נישט צו לאָזן אַן איבערבלייַב;
iberblaib an lozn tsu nisht im biz folk gantsn zain un zin zaine
remnant a let to not him until people entire his and sons his

און זיי האָבן געאַרבט זיַין לאַנד.
land zain gearbt hobn zei un
land his took possession of have they and

כב

22 And the Bnei Yisroel set forward, and encamped in the plains of Moav on the bank of the Yarden by Yericho.

און די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל האָבן אַוועקגעצויגן , און
un avekgetsoign hobn Yisroel fun kinder di un
and journeyed have Yisroel of children the and

האָבן געלאָגערט אין די פּלוינען פֿון מוֹאָבּ, אויף יענער
yener oif Moav fun ploinen di in gerut hobn
other on Moav of plains the in rested have

זיַיט יַרדן ביַי יריחוֹ .
Yericho bai Yarden zait
Yericho by Yarden side

BALAK

בָּלָק

[2] And Balak ben Tzippor saw all that Yisroel had done to the Emori. [3] And Moav was exceedingly afraid of the people, because they were many; and Moav was filled with dread because of

ב און בָּלָק דער זון פֿון צִפּוֹר האָט געזען אַלץ וואָס יִשְׂרָאֵל
Yisroel vos alts gezen hot Tsiporn fun zun der Balak un
Yisroel which all that seen has Tzippor of son the Balak and

האָט געטאָן צום אֱמוֹרי. ג און מוֹאָבּ האָט זיך זייער דערשראָקן פֿאַר
far dershrokn zeyer zich hot Moav un Emori tsum geton hot
before terrified very self has Moav and Emori to done has

דעם פֿאָלק , ווייַל זיי זיַינען געווען פֿיל , און מוֹאָבּ איז
iz Moav un fil geven zainen zei vail folk dem
is Moav and many having been are they because people the

the Bnei Yisroel. [4] And Moav said unto the Ziknei Midyan, Now shall this kahal lick up all that are round about us, as the ox licketh up the grass of the sadeh. And Balak ben Tzippor was Melech of Moav at that time. [5] He sent malachim *(messengers)* therefore unto Balaam ben Be'or to Petor, which is by the River in his native land, to summon him, saying, Hinei, there is a people come out from Mitzrayim; hinei, they cover the face of ha'aretz, and they are settling next to me; [6] Come now, therefore, please, curse for me this people; for they are too mighty for me; perhaps I shall prevail, that we may strike them, and that I may drive them out of ha'aretz; for I know that he whom thou blessest is m'vorach *(blessed)*, and he whom thou cursest is cursed.

געווען אין אַנגסט פֿאַר די קינדער פֿון ישׂראֵל. [ד] האָט מוֹאָבֿ
geven in angst far di kinder fun Yisroel hot Moav
having been in fear before the children of Yisroel has Moav

געזאָגט צו די עלטסטע פֿון מִדְיָן : אַצונד וועט דאָס עזעמל אָפּעסן
gezogt tsu di eltste fun Midyan atsund vet dos gezeml opesen
said to the elders of Midyan now will this company eat

אַלץ וואָס אַרום אונדז, אַזוי ווי אַן אָקס עסט אָפּ דאָס גראָז פֿון
alts vos arum undz azoi vi an oks est op dos groz fun
all that which round us so as an ox eats up the grass of

פֿעלד. און בָּלָק דער זון פֿון צִפּוֹרן איז געווען דער מלך
feld un Balak der zun fun Tsiporn iz geven der melech
field and Balak the son of Tzippor is having been the king

פֿון מוֹאָבֿ אין יענער צייַט. [ה] האָט ער געשיקט שלוחים צו בִּלְעָם
fun Moav in yener tsait hot er geshikt shluchim tsu Bilaam
of Moav in that time has he sent messengers to Balaam

דער זון פֿון בעוֹרן, קיין פְּתוֹר וואָס בייַם טייַך, אין דעם לאַנד פֿון
der zun fun Beoren kein Petor vos baim taich in dem land fun
the son of Be'or to Petor which at the river in the land of

די קינדער פֿון זייַן פֿאָלק, אים צו רופֿן, אַזוי צו זאָגן: אָט איז אַ
di kinder fun zayn folk im tsu rufn azoi tsu zogn: ot iz a
the children of his people to him to call so to say: behold is a

פֿאָלק אַרויסגעגאַנגען פֿון מִצְרַיִם; זע, ער האָט פֿאַרדעקט דעם
folk aroisgegangen fun Mitsrayim ze er hot fardekt dem
people having come out from Egypt behold he has covered the

אָנגעזיכט פֿון דער ערד, און ער זיצט מיר אַנטקעגן. [ו] און אַצונד קום,
angezikht fun der erd un er zitst mir antkegen un atsund kum
face of the earth and he sits across from me and now come

איך בעט דיך, שילט מיר דאָס פֿאָלק, ווארעם ער איז
ich bet dich shilt mir dos folk vorem er iz
I entreat you(SG) curse for me this people because he is

שטאַרקער פֿון מיר. אפֿשר וועל איך אויספֿירן מיר זאָלן אים שלאָגן, און
shtarker fun mir. efsher vel ich oysfirn mir zoln im shlogn un
stronger than me perhaps I will prevail I shall him strike and

איך וועל אים פֿאַרטרייַבן פֿון לאַנד; ווארעם איך וויסן, אַז וועמען דו
ich vel im fartraiben fun land vorem ich veis az vemen du
I will him drive from land because I know that whom you

בענטשסט, דער איז געבענטשט, און וועמען דו שילטסט, דער איז
bentshst der iz gebentsht un vemen du shiltst der iz
bless this one is blessed and whom you curse this one is

פֿאַרשאָלטן.
farsholten
cursed

[7] And the Ziknei Moav and the Ziknei Midyan departed with the divination remuneration in their hand; and they came unto Balaam, and spoke unto him the words of Balak. [8] And he said unto them, Lodge here this night, and I will

[ז] זיַינען די עלטסטע פֿון מוֹאָבֿ און די עלטסטע פֿון מִדְיָן
zainen di eltste fun Moav un di eltste fun Midyan
are the elders of Moav and the elders of Midyan

געגאַנגען מיט צויבערלוין אין זייער האַנט, און זיי זיַינען
gegangen mit tsoiberloin in zeyer hant un zei zainen
gone with conjuring wages in their hand and they are

געקומען צו בִּלְעָמען, און האָבן געדעדט צו אים די ווערטער פֿון
gekumen tsu Bilaamen un hobn geredt tsu im di verter fun
having come to Balaam and have spoken to him the words of

בָּלָק. [ח] האָט ער צו זיי געזאָגט: נעכטיקט דאָ די נאַכט,
Balak hot er tsu zei gezogt: nechtikt do di nacht
Balak has he to them said: the night spend here the night

bring you word again, as Hashem shall speak unto me; and the sarim of Moav abode with Balaam. [9] And Elohim came unto Balaam, and said, What men are these with thee? [10] And Balaam said unto HaElohim, Balak ben Tzippor, Melech Moav, hath sent unto me, saying, [11] Hinei, there is a people come out of Mitzrayim, which covereth the face of ha'aretz; come now, curse for me them; perhaps I shall be able to overcome them, and drive them out. [12] And Elohim said unto Balaam, Thou shalt not go with them; thou shalt not curse the people; for baruch hu *(it [the people] is blessed)*. [13] And Balaam rose up in the boker, and said unto the sarim of Balak, Go back to your land; for Hashem refuseth to give me permission to go with you. [14] And the sarim of Moav rose up, and they went unto Balak, and said, Balaam refuseth to come with us.

[15] And Balak sent yet again sarim, more, and more distinguished than they. [16] And they came to Balaam, and said to him, Thus saith Balak ben Tzippor, Let nothing, please,

און איך וועל אייך געבן אַן ענטפֿער, אַזוי ווי ה וועט רעדן צו
tsu redn vet Hashem vi azoi entfer an gebn aich vel ich un
to speak will Hashem as so answer an give you will I and

מיר. און די האַרן פֿון מוֹאָבּ זיינען געבליבן בײַ בִּלְעָמן . ט איז
iz Bilaamen bai geblibn zainen Moav fun harn di un mir
is Balaam with remaining are Moav of lords the and me

אלקים געקומען צו בִּלְעָמן , און האָט געזאָגט: וועט זיינען די
di zainen ver gezogt hot un Bilaamen tsu gekumen Elokim
the are who said has and Balaam to having come G-d

דאָזיקע מענטשן בײַ דיר ? י האָט בִּלְעָם געזאָגט צו האלקים :
HaElokim tsu gezogt Bilaam hot dir bai mentshn dozike
G-d to said Balaam has you(SG) with men this

בָּלָק דער זון פֿון צִפּוֹרן , דער מלך פֿון מוֹאָבּ, האָט געשיקט צו מיר:
mir tsu geshikt hot Moav fun melech der Tsiporn fun zun der Balak
me to sent has Moav of king the Tzippor of son the Balak

יא אָט איז דאָס פֿאָלק ווָאס איז אַרויסגעגאַנגען פֿון מִצְרַיִם ,
Mitsrayim fun aroisgegangen iz vos folk dos iz ot
Egypt from having come out is which people this is behold

און ער האָט פֿאַרדעקט דעם אָנבליק פֿון דער ערד . אַצונד , קום שילט
shilt kum atsund erd der fun onblik dem fardekt hot er un
curse come now earth the of view the covered has he and

מיר אים; אפֿשר וועל איך קענען מלחמה האַלטן אויף אים, און וועל
vel un im oif haltn milchome kenen ich vel efsher im mir
will and him on hold war can I will perhaps him for me

אים פֿאַרטרייבן . יב האָט אלקים געזאָגט צו בִּלְעָמן : זאָלסט
zolst Bilaamen tsu gezogt Elokim hot fartraiben im
you(SG) shall Balaam to said G-d has drive before him

נישט גיין מיט זיי ; זאָלסט נישט שילטן דאָס פֿאָלק , ווָאָרעם ער
er vorem folk dos shiltn nisht zolst zei mit gein nisht
he for people this curse not you(SG) shall them with go not

איז געבענטשט. יג איז בִּלְעָם אויפֿגעשטאַנען אין דער פֿרי , און האָט
hot un peire der in oifgeshtanen Bilaam iz gebentsht iz
has and morning the in stood up Balaam is blessed is

געזאָגט צו די האַרן פֿון בָּלָק : גייט אין אייער לאַנד, ווָאָרעם ה וויל
vil Hashem vorem land aier in geit Balakn fun harn di tsu gezogt
will Hashem for land your in go Balak of lords the to said

נישט מיך לאָזן גיין מיט אייך. יד זיַינען אויפֿגעשטאַנען די האַרן פֿון
fun harn di oifgeshtanen zainen aich mit gein lozn mich nisht
of lords the stood up are you with go let me not

מוֹאָבּ, און זיַינען אַוועקגעגאַנגען צו בָּלָק , און האָבן געזאָגט: בִּלְעָם
Bilaam gezogt hobn un Balakn tsu avekgegangen zainen un Moav
Balaam said have and Balak to went way are and Moav

האָט נישט געוואָלט גיין מיט אונדז.
undz mit gein gevolt nisht hot
us with go wanted not has

טו האָט בָּלָק ווידער אַ מאָל געשיקט האַרן, מער און אָנגעזעענערע פֿון
fun ongezeenere un mer harn geshikt mol a vider Balak hot
than eminent and more lords sent time a again Balak has

יענע . טז און זיי זיַינען געקומען צו בִּלְעָמן , און האָבן צו אים
im tsu hobn un Bilaamen tsu gekumen zainen zei un yene
him to have and Balaam to having come are they and those

געזאָגט: אַזוי האָט געזאָגט בָּלָק דער זון פֿון צִפּוֹרן : זאָלסט זיך
zich zolst Tsiporn fun zun der Balak gezogt hot azoi gezogt
self you(SG) must Tzippor of son the Balak said has so said

hinder thee from coming unto me; 17 For I will exceedingly reward thee, and I will do whatsoever thou sayest unto me; come, therefore, please, curse for me this people. 18 And Balaam answered and said unto the avadei Balak, If Balak would give me his palace full of kesef and zahav, I cannot go beyond the Devar Hashem Elohai, to do ketanah or gedolah. 19 Now, therefore, please, tarry ye also here this night, that I may have da'as of what more Hashem will say unto me. 20 And it was lailah when Elohim came unto Balaam, and said unto him, Since the men come to summon thee, rise up and go with them; but only the word which I shall say unto thee, that shalt thou do. 21 And Balaam rose up in the boker, and saddled his donkey, and went with the sarim *(princes)* of Moav.

22 But the Af Elohim *(G-d's anger)* was kindled as he was going; and the Malach Hashem stood in the derech *(road)* l'satan *(for an adversary, opposer)* against him. Now he was riding upon his donkey, and his

נישט פֿאַרמײַדן, איך בעט דיך , פֿון קומען צו מיר. יז וואָרעם
vorem mir tsu kumen fun dich bet ich farmaidn nisht
for me to coming from you(SG) entreat I withhold not

זייער גרויס כּבֿוד וועל איך דיר אָנטאָן, און אַלץ וואָס דו
du vos alts un onton dir ich vel koved grois zeyer
you which all that and put on you(SG) I will honor great very

וועסט זאָגן צו מיר, וועל איך טאָן; נאָר קום , איך בעט דיך ,
dich bet ich kum nor ton ich vel mir tsu zogn vest
you(SG) entreat I come but do I will me to say will

שילט מיר דאָס דאָזיקע פֿאָלק . יח האָט געענטפֿערט בלעָם און געזאָגט
gezogt un Bilaam geentfert hot folk dozike dos mir shilt
said and Balaam answered has people this the me curse

צו די קנעכט פֿון בָּלָק : וועז בָּלָק זאָל מיר געבן זיין הויז פֿול
ful hoiz zain gebn mir zol Balak ven Balakn fun knecht di tsu
full house his give me shall Balak if Balak of servants the to

מיט זילבער און גאָלד, קען איך נישט איבערטרעטן דעם באַפֿעל פֿון
fun bafel dem ibertretn nisht ich ken gold un zilber mit
of command the overstep not I can gold and silver with

ה מײַן ג-ט, צו טאָן קליינס אָדער גרויס. יט און אַצונד , איך בעט
bet ich atsund un grois oder kleins ton tsu G-t main Hashem
entreat I now and great or little do to G-d my Hashem

אײַך, בליײַבט איר אויך דאָ די נאַכט, און איך וועל געוואָר ווערן וואָס
vos vern gevor vel ich un nacht di do oich ir blaibt aich
what become learn will I and night the here also you remain you

ה וועט ווידער רעדן מיט מיר. כ און אלקים איז געקומען צו
tsu gekumen iz Elokim un mir mit redn vider vet Hashem
to having come is G-d and me with speak again will Hashem

בִּלְעָמען בײַ נאַכט, און האָט צו אים געזאָגט: אויב דיך צו רופֿן
rufn tsu dich oib gezogt im tsu hot un nacht bai Bilaamen
call to you(SG) since said him to has and night by Balaam

זײַנען די מענטשן געקומען , שטיי אויף, גיי מיט זיי , אָבער נאָר
nor ober zei mit gei oif shtei gekumen mentshn di zainen
only but them with go up stand having come men the are

די זאַך וואָס איך וועל רעדן צו דיר , דאָס זאָלסטו טאָן. כא איז
iz ton zolstu dos dir tsu redn vel ich vos zach di
is do shall you this you(SG) to speak will I which thing the

בִּלְעָם אויפֿגעשטאַנען אין דער פֿרי , און ער האָט אָנגעזאָטלט זײַן
zain ongezotlt hot er un peire der in oifgeshtanen Bilaam
his saddle has he and morning the in arose Balaam

אייזעלין, און איז געגאַנגען מיט די האַרן פֿון מוֹאָבּ.
Moav fun harn di mit gegangen iz un eizelin
Moav of lords the with having gone is and donkey

כב און דער צאָרן פֿון אלקים האָט געגרימט וואָס ער גייט , און אַ
a un geit er vos gegrimt hot Elokim fun tsorn der un
an and goes he that kindled has G-d of anger the and

מלאך פֿון ה האָט זיך אים געשטעלט פֿאַר אַ שטער אין
in shter a far geshtelt im zich hot Hashem fun malach
in obstacle an for stood him self has Hashem of Angel

וועג . – און ער איז געריטן אויף זײַן אייזעלין, און זײַנע צוויי יונגען
yungen tsvei zaine un eizelin zain oif geritn iz er un veg
servants two his and donkey his on riding is he and road

זײַנען געווען מיט אים. – כג האָט די אייזעלין דערזען דעם מלאך
malach dem derzen eizelin di hot im mit geven zainen
Angel the saw donkey the has him with having been are

two servants were with him. 23 And the donkey saw the Malach Hashem standing in the derech, and his cherev drawn in his hand; and the donkey turned off the derech, and went into the sadeh; and Balaam beat the donkey, to turn her back onto the derech. 24 But the Malach Hashem stood in the closed-in path among the kramim *(vineyards)*, a wall being on this side, a wall on that side. 25 And when the donkey saw the Malach Hashem, she thrust herself unto the wall, and crushed Balaam's regel against the wall; and he beat her again. 26 And the Malach Hashem went further, and stood in a narrow place, where was no derech to turn either to the right or to the left. 27 And when the donkey saw the Malach Hashem, she lay down under Balaam; and af Balaam was kindled, and he beat the donkey with his staff. 28 And Hashem opened the mouth of the donkey, and she said unto Balaam, What have I done unto thee, that thou hast beaten me these shalosh regalim? 29 And Balaam answered the donkey, Because thou hast

פֿון ה שטיין אויפֿן וועג, מיט זיין שוואַרד אַרויסגעצויגן אין
in aroisgetsoign shverd zain mit veg oifn shtein Hashem fun
in brought out sword his with road on standing Hashem of

זיין האַנט, און די אייזעלין האָט זיך אָפּגענייגט פֿון וועג, און איז
iz un veg fun opgeneigt zich hot eizelin di un hant zain
is and road from turned off self has donkey the and hand his

געגאַנגען אויפֿן פֿעלד; און בלעָם האָט געשלאָגן די אייזעלין כדי
kedei eizelin di geshlogn hot Bilaam un feld oifn gegangen
so that donkey the struck has Balaam and field on having gone

זי צו פֿאַרקירעוועט אויפֿן וועג. כד האָט דער מלאך פֿון
fun malach der hot veg oifn farkireven tsu zi
of Angel the has road on cause to change direction to she

ה זיך געשטעלט אויף אַ שטעג פֿון די ווײַנגערטנער, מיט אַ
a mit vaingertner di fun shteg a oif geshtelt zich Hashem
a with vineyards the of path a on stood self Hashem

פֿון דער זײַט און אַ צאַם פֿון דער צאַם
der fun tsam a un zait der fun tsam
the of closed-in enclosure a and side the of closed-in enclosure

אַנדער זײַט. כה און די אייזעלין האָט געזען דעם מלאך פֿון ה,
Hashem fun malach dem gezen hot eizelin di un zait ander
Hashem of Angel the seen has donkey the and side other

און האָט זיך צוגעדריקט צו דער וואַנט, און צוגעדריקט בלעָמס פֿוס
fus Bilaams tsugedrikt un vant der tsu tsugedrikt zich hot un
foot Balaam⍰s squeeze and wall the to squeeze self has and

צו דער וואַנט; און ער האָט זי ווידער געשלאָגן. כו איז דער מלאך פֿון
fun malach der iz geshlogn vider zi hot er un vant der tsu
of Angel the is struck again her has he and wall the to

ה ווידער אַוועק פֿאַרויס, און האָט זיך געשטעלט אין אַן ענגן
engn an in geshtelt zich hot un farois avek vider Hashem
narrow an in stood self has and ahead of away again Hashem

אָרט, ווו עס איז נישט געווען קיין וועג זיך אָפּצונייגן
optsuneigen zich veg kein geven nisht iz es vu ort
deviate self way any having been not is it where place

רעכטס אָדער לינקס. כז און די אייזעלין האָט געזען דעם מלאך
malach dem gezen hot eizelin di un links oder rechts
Angel the seen has donkey the and to the left or to the right

פֿון ה, און האָט זיך אַנידערגעלייגט אונטער בלעָמען; און דער
der un Bilaamen unter anidergeleigt zich hot un Hashem fun
the and Balaam under lay down self has and Hashem of

צאָרן פֿון בלעָמען האָט געגרימט, און ער האָט געשלאָגן די אייזעלין
eizelin di geshlogn hot er un gegrimt hot Bilaamen fun tsorn
donkey the struck has he and kindled has Balaam of anger

מיטן שטעקן. כח האָט ה געעפֿנט דאָס מויל פֿון דער אייזעלין, און
un eizelin der fun moil dos geefent Hashem hot shtekn mitn
and donkey the of mouth the opened Hashem has staff with

זי האָט געזאָגט צו בלעָמען: וואָס האָב איך דיר געטאָן, וואָס
vos geton dir ich hob vos Bilaamen tsu gezogt hot zi
which done to you(SG) I have what Balaam to said has she

דו האָסט מיר שוין דריי מאָל געשלאָגן? כט האָט בלעָם געזאָגט
gezogt Bilaam hot geshlogn mol drai shoin mir host du
said Balaam has struck times three already me have you

צו דער אייזעלין: ווײַל דו האָסט געשפּעט פֿון מיר; ווען איך
ich ven mir fun geshpet host du vail eizelin der tsu
I if me of object of ridicule have you because donkey the to

mocked me; If only there were a cherev in mine hand, would I have killed thee.
30 And the donkey said unto Balaam, Am not I thine donkey, upon which thou hast ridden ever since I was thine unto this day? Was I ever accustomed to do so unto thee? And he said, Loh.
31 Then Hashem opened the eyes of Balaam, and he saw the Malach Hashem standing in the derech, and his cherev drawn in his hand; and he bowed down his head, and fell facedown.
32 And the Malach Hashem said unto him, Why hast thou beaten thine donkey these shalosh regalim? Hinei, I came l'satan to thee, because thy derech is perverse before me;
33 And the donkey saw me, and turned from me these shalosh regalim; had she not turned from me, surely now also I would have slain thee, and saved her alive.
34 And Balaam said unto the Malach Hashem, Chatati *(I have sinned)*; for I was without da'as that thou stoodest in the derech against me; now, therefore, if it displease thee, I will return home.

האָב אַ שוועדְ אין דער האַנט, וואָלט איך דיך אַצונד געהרגעט.
geharget atsund dich ich volt hant der in shverd a hob
killed now you(SG) I would hand the in sword a had

ל האָט די אייזעלין געזאָגט צו בִלעָמען : בין איך נישט דיין אייזעלין,
eizelin dain nisht ich bin Bilaamen tsu gezogt eizelin di hot
donkey your not I am Balaam to said donkey the has

וואָס דו האָסט געריטן אויף מיר דיין גאַנץ לעבן ביז היינטיקן טאָג?
tog haintikn biz lebn gants dain mir oif geritn host du vos
day this very until life entire your me on ridden have you which

בין איך געווינטלעך געווינט געווען דיר אַזוי
azoi dir geven gevoint gevointlech ich bin
in same way you(SG) having been accustomed to usual I am

צו טאָן? האָט ער געזאָגט: ניין . לא און ה האָט אַנטפלעקט די
di antplekt hot Hashem un nein gezogt er hot ton tsu
the revealed has Hashem and no said he has do to

אויגן פֿון בִלעָמען , און ער האָט דערזען דעם מלאך ה פֿון
Hashem fun malach dem derzen hot er un Bilaamen fun oign
Hashem of Angel the seen has he and Balaam of eyes

שטיין אין וועג , מיט זיין שוועדְ אַרויסגעצויגן אין זיין האַנט. האָט
hot hant zain in aroisgetsoign shverd zain mit veg in shtein
has hand his in brought out sword his with road in standing

ער זיך געניגט , און זיך געבוקט אויף זיין פנים . לב און דער מלאך
malach der un ponem zain oif gebukt zich un geneigt zich er
Angel the and face his on bowed self and inclined self he

פֿון ה האָט צו אים געזאָגט: פַֿאר וואָס האָסטו געשלאָגן דיין
dain geshlogn hostu vos far gezogt im tsu hot Hashem fun
your struck have you what for said him to has Hashem of

אייזעלין שוין דריי מאָל ? זע , איך בין אַרויסגעגאַנגען פַֿאַר אַ
a far aroisgegangen bin ich ze mol drai shoin eizelin
an for having come out am I behold times three already donkey

שטער , וואָרעם דער וועג גייט מיר דערקעגן. לג און די אייזעלין
eizelin di un derkegn mir geit veg der vorem shter
donkey the and contrary to me you go way the because obstacle

האָט מיך געזען, און האָט זיך אָפּגענייגט פַֿאַר מיר די דריי מאָל ;
mol drai di mir far opgeneigt zich hot un gezen mich hot
times three the me before deviate self has and seen me has

ווען זי וואָלט זיך נישט אָפּגענייגט פֿון מיר, וואָלט איך אַצונד
atsund ich volt mir fun opgeneigt nisht zich volt zi ven
now I would me from deviate not self would she when

דיך זיכער געהרגעט, און זי וואָלט איך געלאָזט לעבן. לד האָט
hot lebn gelozt ich volt zi un geharget zicher dich
has live let I would she and killed surely you(SG)

בִלעָם געזאָגט צו דעם מלאך פֿון ה : איך האָב געזינדיקט,
gezindikt hob ich Hashem fun malach dem tsu gezogt Bilaam
sinned have I Hashem of Angel the to said Balaam

וואָרעם איך האָב נישט געווּסט, אַז דו שטייסט מיר אַנטקעגן
antkegen mir shteist du az gevust nisht hob ich vorem
across from me are standing you that known not have I for

אויפֿן וועג ; און אַצונד אויב עס איז שלעכט אין דיינע אויגן, וועל איך מיך
mich ich vel oign daine in shlecht iz es oib atsund un veg oifn
me I will eyes your in evil is it if now and road on

אומקערן .
umkeren
turn back

לה הָאָט דער מלאך פֿון ה געזאָגט צו בִלעָמען : גיי מיט די
di mit gei Bilaamen tsu gezogt Hashem fun malach der hot
the with go Balaam to said Hashem of Angel the has

מענטשן , אָבער נאָר דאָס וואָרט וואָס איך וועל רעדן צו דיר , דאָס
dos dir tsu redn vel ich vos vort dos nor ober mentshn
this you(SG) to speak will I which word the only but men

זאָלסטו רעדן . איז בִלעָם געגאַנגען מיט די האַרן פֿון בָלָקן .
Balakn fun harn di mit gegangen Bilaam iz redn zolstu
Balak of lords the with having gone Balaam is speak shall you

לו און בָלָק האָט געהערט אַז בִלעָם קומט , און ער איז אים
im iz er un kumt Bilaam az gehert hot Balak un
him is he and comes Balaam that heard has Balak and

אַרויסגעגאַנגען קיין עִיר-מוֹאָבּ וואָס בײַם גענעמַרק
gemark baim vos Ir-Moav kein antkegen aroisgegangen
border at which city of Moav at to meet having come out

פֿון אַרנון , וואָס בײַם עק גענעמַרק . לז און בָלָק האָט געזאָגט צו
tsu gezogt hot Balak un gemark ek baim vos Arnon fun
to said has Balak and boundary end at which Arnon of

בִלעָמען : האָב איך נישט שיקן געשיקט צו דיר , דיך צו רופֿן?
rufn tsu dich dir tsu geshikt shikn nisht ich hob Bilaamen
call to you(SG) you(SG) to sent send not I have Balaam

פֿאַר וואָס ביסטו נישט געקומען צו מיר? בין איך אין דער אמת
emes der in ich bin mir tsu gekumen nisht bistu vos far
truth the in I am me to having come not are you what for

נישט אימשטאַנד דיר כּבֿוד אָנצוטאָן ? לח האָט בִלעָם געזאָגט צו
tsu gezogt Bilaam hot ontsuton koved dir imshtand nisht
to said Balaam has to do honor you(SG) in position not

בָלָקן : זע , איך בין געקומען צו דיר ; אַצונד , צי קען
ken tsi atsund dir tsu gekumen bin ich ze Balakn
can then now you(SG) to having come am I behold Balak

איך גאָר עפּעס רעדן ? דאָס וואָרט וואָס אלקים וועט אַריינטאָן
arainton vet Elokim vos vort dos redn epes gor ich
put will G-d which word this speaking anything really I

אין מײַן מויל , דאָס וועל איך רעדן . לט און בִלעָם איז געגאַנגען
gegangen iz Bilaam un redn ich vel dos moil main in
having gone is Balaam and speak I will this mouth my in

מיט בָלָקן , און זיי זײַנען געקומען קיין קִריַת-חוצות . מ און
un Kiryat-Chutsot kein gekumen zainen zei un Balakn mit
and Kiryat Chutzot to having come are they and Balak with

בָלָק האָט געשלאַכט רינדער און שאָף , און האָט געשיקט צו בִלעָמען ,
Bilaamen tsu geshikt hot un shof un rinder geshlacht hot Balak
Balaam to sent has and sheep and oxen sacrificed has Balak

און צו די האַרן וואָס מיט אים . מא און עס איז געווען אין
in geven iz es un im mit vos harn di tsu un
in having been is it and him with which lords the to and

דער פֿרי , האָט בָלָק גענומען בִלעָמען , און האָט אים
im hot un Bilaamen genumen Balak hot peire der
him has and Balaam taken Balak has next morning the

אַרויפֿגעפֿירט קיין במוֹת-בַעַל , און ער האָט פֿון דאָרטן געזען אַ
a gezen dortn fun hot er un Bamot-Baal kein aroifgefirt
a seen there of has he and high places of Ba'al to led up

טייל פֿון דעם פֿאָלק .
folk dem fun teil
people the of part

35 And the Malach Hashem said unto Balaam, Go with the anashim; but only the devar that I shall speak unto thee, that thou shalt speak. So Balaam went with the sarim of Balak.

36 And when Balak heard that Balaam was come, he went out to meet him unto the city of Moav at the Arnon border, which is in the farthest point of the boundary. 37 And Balak said unto Balaam, Did I not earnestly send unto thee to summon thee? Why camest thou not unto me? Am I not able indeed to honor thee? 38 And Balaam said unto Balak, Hinei, I am come unto thee; have I now any power at all to say anything? The devar *(word, message)* which Elohim putteth in my mouth, that shall I speak. 39 And Balaam went with Balak, and they came unto Kiryat Chutzot. 40 And Balak sacrificed oxen and sheep, and sent to Balaam, and to the sarim that were with him. 41 And it came to pass on the next day, that Balak took Balaam, and brought him up on the high places of Ba'al, that thence he might see a portion of HaAm.

23 And Balaam said unto Balak, Build me here shivah mizbechot, and prepare for me here shivah bulls and shivah rams. [2] And Balak did as Balaam had spoken; and Balak and Balaam offered on each mizbe'ach a bull and a ram. [3] And Balaam said unto Balak, Stand by thy olah, and I will go; perhaps Hashem will come to meet me; and whatsoever He showeth me I will tell thee. And he went to a barren height. [4] And Elohim met Balaam, and he said unto Him, I have prepared shivah hamizbechot, and I have offered upon each mizbe'ach a bull and a ram. [5] And Hashem put a word in Balaam's mouth, and said, Return unto Balak, and thus thou shalt speak. [6] And he returned unto him, and, hinei, he stood by his olah, he, and all the sarim of Moav. [7] And he took up his mashal, and said,

כג

האָט בִלעָם געזאָגט צו בָּלָק : בוי מיר דאָ זיבן
zibn do mir boi Balakn tsu gezogt Bilaam hot
seven here me build Balak to said Balaam has

מזבחות , און גרייט מיר דאָ צו זיבן אָקסן און זיבן
zibn un oksen zibn tsu do mir greit un mizbeyches
seven and oxen seven to here me prepare and altars

ווידערס. [ב] האָט בָּלָק געטאָן ווי בִלעָם האָט גערעדט, און בָּלָק און
un Balak un geredt hot Bilaam vi azoi geton Balak hot viders
and Balak and spoken has Balaam as so did Balak has rams

בִלעָם האָבן אויפֿגעבראַכט אַן אָקס און אַ ווידער אויף אַ מזבח . [ג] און
un mizbeyech a oif vider a un oks an oifgebracht hobn Bilaam
and altar a on ram a and bull a offered have Balaam

בִלעָם האָט געזאָגט צו בָּלָק : שטעל זיך בייַ דיין בראַנדאָפּפֿער, און
un brandopfer dain bai zich shtel Balakn tsu gezogt hot Bilaam
and olah your by self stand Balak to said has Balaam

איך וועל גיין ; אפֿשר וועט זיך מיר ה טרעפֿן אַנטקעגן ,
antkegen trefn Hashem mir zich vet efsher gein vel ich
across from happen upon Hashem me self will perhaps go will I

און וואָס פֿאַר אַ זאַך ער וועט מיר ווייַזן , וועל איך דיר
dir ich vel vaizn mir vet er zach a far vos un
you(SG) I will show me will he thing a for that which and

דערציילן. און ער איז אַרויפֿגעגאַנגען אויף אַ הויכן אָרט . [ד] און אלקים
Elokim un ort hoichn a oif aroifgegangen iz er un dertseiln
G-d and place high a on having gone up is he and tell

האָט זיך געטראָפֿן פֿאַר בִלעָמען ; און ער האָט צו אים געזאָגט: די
di gezogt im tsu hot er un Bilaamen far getrofn zich hot
the said him to has he and Balaam before encountered self has

זיבן מזבחות האָב איך צוגעגרייט , און האָב אויפֿגעבראַכט אַן אָקס
oks an oifgebracht hob un tsugegreit ich hob mizbeyches zibn
bull a offered have and prepared I have altars seven

און אַ ווידער אויף אַ מזבח . [ה] האָט ה אַריַינגעטאָן אַ וואָרט אין
in vort a araingeton Hashem hot mizbeyech a oif vider a un
in word a put Hashem has altar an on ram a and

בִלעָמס מויל , און האָט גזאָגט: קער זיך אום צו בָּלָק , און אַזוי
azoi un Balakn tsu um zich ker gezogt hot un moil Bilaams
so and Balak to back self turn said has and mouth Balaam's

זאָלסטו רעדן . [ו] האָט ער זיך אומגעקערט צו אים, ערשט ער שטייט בייַ
bai shteit er ersht im tsu umgekert zich er hot redn zolstu
by stands he behold him to returned self he has speak shall you

זיין בראַנדאָפּפֿער, ער און אַלע האַרן פֿון מוֹאָבּ. [ז] האָט ער אויפֿגעהויבן
oifgehoibn er hot Moav fun harn ale un er brandopfer zain
lifted up he has Moav of lords all and he olah his

זיין שפּרוך , און האָט גזאָגט:
gezogt hot un shpruch zain
said has and incantation his

Balak Melech Moav hath brought me from Aram *(Syria)*,

פֿון אַרָם טוט מיך פֿירן בָּלָק ,
Balak firn mich tut Aram fun
Balak lead me do Aram from

out of the mountains of the east, saying,

פֿון די מזרח-בערג דער מלך פֿון מוֹאָבּ:
Moav fun melech der mizrech-berg di fun
Moav of king the mountains of the east the of

Come, curse for me Ya'akov,

קום שילט מיר יעקבֿן ,
Yaakovn mir shilt kum
Yaakov for me curse come

and come, denounce Yisroel.

אוֹן קוֹם פְלוּך יִשְׂרָאֵלְן .
Yisroeln fluch kum un
Yisroel curse come and

[8] How shall I curse,

ח ווי זאָל איך שילטן
shiltn ich zol vi
curse I shall how

whom El hath not cursed?

וועמען אֵל שילט נישט?
nisht shilt El vemen
not curses G-d whom

Or how shall I denounce,

אוֹן ווי זאָל איך פְלוכן
fluchn ich zol vi un
curse I shall how and

whom Hashem hath not denounced?

וועמען ה פְלוכט נישט?
nisht flucht Hashem vemen
not curses Hashem whom

[9] For from the top of the rocks I see him,

ט וואָרעם פוֹן שפּיץ פוֹן די פְעלדזן זע איך אים,
im ich ze feldzn di fun shpits fun vorem
him I behold rocks the of top from for

and from the heights I behold him; see,

אוֹן פוֹן די הייכן קוק איך אים אָן.
on im ich kuk heichn di fun un
on him I look height the from and

the people shall live apart,

זע , אַ פאָלק וואָס רוט באַזונדער ,
bazunder rut vos folk a ze
by themselves rests which people a behold

and shall not be reckoned among the Goyim.

אוֹן רעכנט זיך נישט צווישן די אומות .
umes di tsvishn nisht zich rechnt un
peoples the among not self reckons and

[10] Who can count the dust of Ya'akov,

י ווער האָט געציילט דעם שטויב פוֹן יעקבּ ,
Yaakov fun shtoib dem getseilt hot ver
Yaakov of dust the counted has who

and the number of the fourth part of Yisroel?

אוֹן באַרעכנט דעם זאָמען פוֹן יִשְׂרָאֵל?
Yisroel fun zomen dem barechnt un
Yisroel of seed the reckoned and

Let my nefesh die the death of the yesharim *(righteous ones)*,

זאָל שטאַרבן מײַן זעל דעם טויט פוֹן די רעכטפאַרטיקע,
rechtfartikn di fun toit dem zel main shtarbn zol
upright the of death the soul my die shall

and let my latter end be like his!

אוֹן זאָל מײַן סוף זײַן ווי זײַנער !
zainer vi zain sof main zol un
his own as be end my shall and

[11] And Balak said unto Balaam, What hast thou done unto me? I brought thee to curse mine enemies, and, hinei, thou hast altogether put a brocha on them. [12] And he answered and said, Must I not take heed to speak that which Hashem hath put in my mouth? [13] And

יא האָט בָּלָק געזאָגט צו בִּלְעָמען : וואָס האָסטו מיר געטאָן?
geton mir hostu vos Bilaamen tsu gezogt Balak hot
done to me have you what Balaam to said Balak has

צו שילטן מײַנע שׂונאים האָב איך דיך גענומען , ערשט
ersht genumen dich ich hob sonem maine shiltn tsu
behold taken you(SG) I have enemies my curse to

גאָר בענטשן האָסטו געבענטשט. יב האָט ער געענטפֶערט און
un geentfert er hot gebentsht hostu bentshn gor
and answered he has blessed have you bless surprisingly

האָט געזאָגט: פַּאַר וואָר , דאָס וואָס ה טוט אַריַין אין מײַן
main in arain tut Hashem vos dos vor far gezogt hot
my in enter in does Hashem which this surely for said has

מויל , דאָס מוז איך היטן צו רעדן . יג האָט בָּלָק געזאָגט צו
tsu gezogt Balak hot redn tsu hitn ich muz dos moil
to said Balak has speak to observe I must this mouth

אים: קום מיט מיר, איך בעט דיך , צו אַן אַנדער אָרט , וואָס
vos ort ander an tsu dich bet ich mir mit kum im
which place other an to you(SG) entreat I me with come him

דו וועסט אים זען פֿון דאָרטן; בלויז אַ טייל פֿון אים וועסטו
vestu im fun teil a bloiz dortn fun zen im vest du
will you(sg) him of part a only there from see it will you

זען, אָבער אין גאַנצן וועסטו אים נישט זען; און שילט מיר
mir shilt un zen nisht im vestu gantsn in ober zen
for me curse and see not him will you(sg) all in but see

אים פֿון דאָרטן. יד און ער האָט אים גענומען צו דעם פֿעלד
feld dem tsu genumen im hot er un dortn fun im
field the to taken him has he and there from him

צוֹפֿים אויפֿן שפּיץ פּסגה , און ער האָט געבויט זיבן מזבחות ,
mizbeyches zibn geboit hot er un Pisgah shpits oifn Tsefoim
altars seven built has he and Pisgah top on Tzophim

און אויפֿגעבראַכט אַן אָקס און אַ ווידער אויף אַ מזבח . טו און
un mizbeyech a oif vider a un oks an oifgebracht un
and altar an on ram a and bull a offered and

ער האָט געזאָגט צו בָּלָק : שטעל זיך דאָ ביַי דיַין בראַנדאָפֿפֿער,
brandopfer dain bai do zich shtel Balakn tsu gezogt hot er
olah your by here self stand Balak to said has he

און איך וועל גיין זיך טרעפֿן דאָרטן. טז האָט ה זיך
zich Hashem hot dortn trefn zich gein vel ich un
self Hashem has there happen upon self go will I and

געטראָפֿן פֿאַר בלעָמען , און ער האָט אַריַינגעטאָן אַ וואָרט אין
in vort a araingeton hot er un Bilaamen far getrofn
in word a put has he and Balaam before encountered

זיַין מויל , און האָט געזאָגט: קער זיך אום צו בָּלָק , און אַזוי
azoi un Balakn tsu um zich ker gezogt hot un moil zain
so and Balak to back self turn said has and mouth his

זאָלסטו רעדן . יז איז ער געקומען צו אים, ערשט ער שטייט ביַי
bai shteit er ersht im tsu gekumen er iz redn zolstu
by stand he behold him to having come he is speak shall you

זיַין בראַנדאָפֿפֿער, און די האַרן פֿון מוֹאָבּ מיט אים; און בָּלָק האָט
hot Balak un im mit Moav fun harn di un brandopfer zain
has Balak and him with Moav of lords the and olah his

צו אים געזאָגט: וואָס האָט ה גערעדט?
geredt Hashem hot vos gezogt im tsu
spoken Hashem has what said him to

יח האָט ער אויפֿגעהויבן זיַין שפּרוך , און האָט געזאָגט:
gezogt hot un shpruch zain oifgehoibn er hot
said has and incantation his lifted up he has

שטיי אויף, בָּלָק , און הער ,
her un Balak oif shtei
listen and Balak up stand

פַֿאַרנעם צו מיר, זון פֿון צִפּוֹר :
Tsippor fun zun mir tsu farnem
Tzippor of son me to pay attention

יט נישט אַ מאַן איז אֵל , ער זאָל ליגן זאָגן ,
zogn lign zol er El iz man a nisht
say lie may he G-d is man a not

נישט אַ מענטשנקינד , ער זאָל חרטה האָבן.
hobn charote zol er mentshnkind a nisht
have back out shall he son of man a not

Balak said unto him, Come with me unto another place, from where thou mayest see them; thou shalt see part but not all of them, and curse them for me from there. 14 And he brought him into the sadeh of Tzophim, to the top of Pisgah, and built shivah mizbechot, and offered a bull and a ram on each mizbe'ach. 15 And he said unto Balak, Stand here by thy olah, while I meet Hashem over there. 16 And Hashem met Balaam, and put a word in his mouth, and said, Go again unto Balak, and say thus. 17 And when he came to him, hinei, he stood by his olah, and the sarim of Moav with him. And Balak said unto him, What hath Hashem spoken?

18 And he took up his mashal, and said,

Rise up, Balak, and hear;

pay heed unto me, thou son of Tzippor.

19 El is not an ish, that He should lie;

neither a ben adam, that He should change His mind;

hath He said, and shall He not do it?

אַז ער זאָגט , וועט ער דען נישט טאָן?
ton nisht den er vet zogt er az
do not then he will declares he when

Or hath He spoken, and shall He not carry it out?

און אַז ער רעדט , וועט ער עס נישט מקיים זיין ?
zain mekayem nisht es er vet redt er az un
be fulfill not it he will speaks he when and

[20] Hinei, I have received commandment to make brocha;

כ זע , בענטש! האָב איך פֿאַרנומען,
farnumen ich hob bentsh ze
perceive I have bless behold

and He hath blessed; and I cannot reverse it.

און בענטשט ער, קען איך עס נישט אָפּהאַלטן.
ophaltn nisht es ich ken er bentsht un
deter not it I can he blessed and

[21] He hath not beheld aven in Ya'akov,

כא מע זעט נישט קיין אומרעכט אין יעקבֿ ,
Yaakov in umrecht kein nisht zet me
Yaakov in iniquity any not see one

neither hath He seen amal *(trouble)* in Yisroel.

און מע מערקט נישט קיין עוולה אין יִשְׂרָאֵל.
Yisroel in avle kein nisht merkt me un
Yisroel in injustice any not knows one and

Hashem Elohav is with him,

ה זיין ג-ט איז מיט אים,
im mit iz G-t zain Hashem
him with is G-d his Hashem

and the [jubilant] shout of a melech is about him.

און די חֵן פֿון מלך איז אויף אים.
im oif iz melech fun chein di un
him on is king of favor the and

[22] El brought them out of Mitzrayim;

כב אֵל ציט זיי אַרויס פֿון מִצְרַיִם ,
Mitsrayim fun arois zei tsit El
Egypt of out them brings G-d

He is for them like the strength of a wild ox.

ווי הערנער פֿון אַ ווויזלטיר איז ער אים.
im er iz vizltir a fun herner vi
it he is bison a of horns as

[23] Surely there is no nachash *(augury)* in Ya'akov;

כג וואָרעם נישטאָ קיין כישוף אין יעקבֿ ,
Yaakov in kishef kein nishto vorem
Yaakov in witchcraft any not because

neither is there any kesem *(divination)* in Yisroel;

און קיין וואָרזאָגעניש אין יִשְׂרָאֵל.
Yisroel in vorzogenish kein un
Yisroel in soothsayer any and

at the time it is spoken to Ya'akov and to Yisroel

אַצונד ווערט פֿון יעקבֿ און יִשְׂרָאֵל געזאָגט:
gezogt Yisroel un Yaakov fun vert atsund
said Yisroel and Yaakov of shall be now

what El doeth!

וואָס אֵל האָט אויפֿגעטאָן!
oifgeton hot El vos
have done has G-d what

[24] See, the people shall rise up as a lioness,

כד זע , אַ פֿאָלק וואָס שטייט אויף ווי אַ לייבינטע,
leibinte a vi oif shteit vos folk a ze
lioness a as up stand which people a behold

and lift up himself as an ari;

און הייבט זיך אויף ווי אַ לייב;
leib a vi oif zich heibt un
lion a as up self raise and

he shall not lie down until he devours the prey,

ער לייגט זיך נישט ביז ער עסט רויב,
roib est er biz nisht zich leigt er
prey devours he until not self lies down he

and drinks the dahm of the slain.

און בלוט פֿון דערשלאָגענע טרינקט ער.
er trinkt dershlogene fun blut un
he drinks killed of blood and

כה האָט בָּלָק געזאָגט צו בִּלְעָמען : נישט שילטן זאָלסטו אים שילטן,
shiltn im zolstu shiltn nisht Bilaamen tsu gezogt Balak hot
curse him shall you curse not Balaam to said Balak has

כו האָט בִּלְעָם געענטפֿערט אים בענטשן זאָלסטו אים בענטשן נישט און
geentfert Bilaam hot bentshn im zolstu bentshn nisht un
answered Balaam has bless him shall you bless not and

כז האָט בָּלָק געזאָגט צו בִּלְעָם : האָב איך נישט גערעדט צו דיר , אַזוי
azoi dir tsu geredt nisht ich hob Balakn tsu gezogt hot un
so you(SG) to spoken not I have Balak to said has and

כח האָט זאָגן : אַלץ וואָס ה׳ וועט רעדן , דאָס וועל איך טאָן? צו
hot ton ich vel dos redn vet Hashem vos alts zogn tsu
has do I will this speak will Hashem which all that say to

בָּלָק געזאָגט צו בִּלְעָמען : קום איך בעט דיך , איך וועל דיך
dich vel ich dich bet ich kum Bilaamen tsu gezogt Balak
you(SG) will I you(SG) entreat I come Balaam to said Balak

נעמען צו אַן אַנדער אָרט ; אפֿשר וועט וווילגעפֿעלן אין די
di in voilgefeln vet efsher ort ander an tsu nemen
the in find favor in the eyes of will perhaps place other an to take

כט אויגן פֿון האלקים , און וועסט מיר אים שילטן פֿון דאָרטן. און
un dortn fun shiltn im mir vest un HaElokim fun oign
and there from curse him for me will and G-d of eyes

בָּלָק האָט גענומען בִּלְעָמען צום שפּיץ פּעוֹר, וואָס קוקט אַראָפּ
arop kukt vos Peor shpits tsum Bilaamen genumen hot Balak
down looks which Pe'or top to Balaam taken has Balak

ל אויף דער ווייסטע. האָט בִּלְעָם געזאָגט צו בָּלָק : בוי מיר דאָ
do mir boi Balakn tsu gezogt Bilaam hot viste der oif
here me build Balak to said Balaam has desert the on

זיבן מזבחות , און גרייט מיר דאָ צו זיבן אָקסן און זיבן
zibn un oksen zibn tsu do mir greit un mizbeyches zibn
seven and oxen seven to here me prepare and altars seven

ל וויידערס. און בָּלָק האָט געטאָן אַזוי ווי בִּלְעָם האָט געזאָגט, און ער
er un gezogt hot Bilaam vi azoi geton hot Balak un viders
he and said has Balaam as so done has Balak and rams

האָט אויפֿגעבראַכט אַן אָקס און אַ ווידער אויף אַ מזבח .
mizbeyech a oif vider a un oks an oifgebracht hot
altar an on ram a and bull a offered has

כד

א און בִּלְעָם האָט געזען אַז עס איז וווילגעפֿעלן
voilgefeln iz es az gezen hot Bilaam un
find favor in the eyes of is it that seen has Balaam and

אין די אויגן פֿון ה׳ צו בענטשן יִשְׂרָאֵל, און ער
er un Yisroel bentshn tsu Hashem fun oign di in
he and Yisroel bless to Hashem of eyes the in

איז נישט געגאַנגען אַזוי ווי פֿריִערדיקע מאָל, אַנטקעגן
antkegen mol frierdike di vi azoi gegangen nisht iz
out to meet time former the as so having gone not is

כישוף-צייכנס , נאָר ער האָט געקערט זיין פּנים צום מדבר .
midber tsum ponem zain gekert hot er nor kishef-tseichns
wilderness to the face his turned has he but sorceries

ב און בִּלְעָם האָט אויפֿגעהויבן זיינע אויגן, און האָט געזען יִשְׂרָאֵל
Yisroel gezen hot un oign zaine oifgehoibn hot Bilaam un
Yisroel seen has and eyes his lifted up has Balaam and

רוען לויט זייַנע שבטים , און דער גייַסט פֿון אלקים איז
iz Elokim fun gaist der un shvotim zaine loit ruen
is G-d of spirit the and tribes his according rest

[25] And Balak said unto Balaam, Neither curse them at all, nor at all make a brocha on them. [26] But Balaam answered and said unto Balak, Did I not tell thee, saying, All that Hashem speaketh, that I must do? [27] And Balak said unto Balaam, Come now, I will bring thee unto another place; perhaps it will please HaElohim that thou mayest curse them for me from there. [28] And Balak brought Balaam unto the top of Pe'or, that overlooks Yeshimon. [29] And Balaam said unto Balak, Build me here shivah mizbechot, and prepare here shivah bulls and shivah rams for me. [30] And Balak did as Balaam had said, and offered a bull and a ram on each mizbe'ach.

24 And when Balaam saw that it was tov in the eyes of Hashem to bless Yisroel, he went not, as at other times, to use nechashim but he set his face toward hamidbar. [2] And Balaam lifted up his eyes, and he saw Yisroel encamped according to their Shevatim; and the Ruach Elohim came

upon him. [3] And he took up his mashal, and said,

געקומען אויף אים. [ג] און ער האָט אויפגעהויבן זײַן שפּרוך ,
gekumen oif im. un er hot oifgehoibn zain shpruch ,
having come on him and he has lifted up his incantation ,

און האָט געזאָגט:
un hot gezogt:
and has said

Balaam ben Be'or hath said,

אַזוי רעדט בִּלְעָם דער זון פֿון בעוֹר,
azoi redt Bilaam der zun fun Beor,
so speaks Balaam the son of Be'or

the man whose eyes are open hath said,

און אַזוי רעדט דער מאַן מיטן אָפֿענעם אויג;
un azoi redt der man mitn ofenem oig;
and so speaks the man with open eye

[4] He hath said which heard the words of El,

[ד] אַזוי רעדט דער וואָס הערט ג-טס ווערטער,
azoi redt der vos hert G-ts verter,
so speaks the which hears G-d's words

which saw the machazeh Shaddai *(vision of Shaddai)*,

וואָס די זעונג פֿון שַׁדַּי טוט זען,
vos di zeung fun Shaddai tut zen,
which the vision of Shaddai does see

which falling prostrate, but having his eyes open:

געפֿאַלן, מיט אויגן אַנטפּלעקטע:
gefaln, mit oign antplekte:
falling with eyes revealing

[5] Mah tovu ohalecha *(How goodly, beautiful, are thy tents)*, O Ya'akov,

[ה] ווי שיין זײַנען דײַנע געצעלטן, יעקבֿ ,
vi shein zainen daine getseltn, Yaakov ,
how beautiful are your tents Yaakov

and mishkenotecha *(thy dwellings, tabernacles)*, O Yisroel!

דײַנע ווינונגען , יִשְׂרָאֵל!
daine voinungen , Yisroel!
your dwellings Yisroel

[6] As the valleys are they spread forth,

[ו] ווי טײַכלעך זײַנען זיי אויסגעשטרעקט,
vi taichlech zainen zei oisgeshtrekt,
as date palm trees are they stretched out

as ganot *(gardens)* by the riverside,

ווי גערטנער ביים טײַך ,
vi gertner baim taich ,
as gardens by the river

like aloes which Hashem hath planted,

ווי אַלאָעס וואָס ה האָט געפֿלאַנצט,
vi lahen vos Hashem hot geflantst,
like aloes which Hashem has planted

and as cedar trees beside the mayim.

ווי צעדערן ביים וואַסער.
vi tsedern baim vaser.
like cedar trees by the water

[7] He shall pour the mayim out of his buckets,

[ז] וואַסער וועט רינען פֿון זײַן צוויג ,
vaser vet rinen fun zain tsvaig ,
water will flow from his branch

and his zera shall have mayim rabbim,

און זײַן זאָמען וועט זײַן בײַ פֿיל וואַסער;
un zain zomen vet zain bai fil vaser;
and his seed will be by many waters

and his Melech shall be more exalted than Agag,

און העכער פֿון אַגַג וועט זײַן מלך ,
un hecher fun Agagn vet zain melech ,
and higher than Agag will be his king ,

and Malchuso *(His Kingdom)* shall be upraised.

און דערהויבן וועט זײַן מלוכה .
un derhoibn vet zain meluche .
and upraised will be his kingdom

[8] El brought him forth out of Mitzrayim.

[ח] אֵל ציט אים אַרויס פֿון מִצְרַיִם ,
El tsit im arois fun Mitsrayim ,
El brings him out of Egypt

He hath the strength of a wild bull.

ווי הערנער פֿון אַ ווּיזלטיר איז ער אים;
im er iz vizltir a fun herner vi
it he is bison a of horns as

He shall devour the Goyim his enemies

ער וועט פֿאַרצערן די פֿעלקער, זײַנע פֿײַנט ,
faint zaine felker di fartseren vet er
enemies his nations the devour will he

and break their atzmot,

און זייערע ביינער צעקנאַקן;
tseknakn beiner zeyere un
tear bones their and

and pierce them through with his khitzim.

און זײַנע פֿײַלן וועלן דורכלעכערן .
durchlechern veln failn zaine un
pierce through will arrows his and

[9] He crouched, he lay down as an ari,

ט ער קניט , ער לייגט זיך ווי אַ לייב,
leib a vi zich leigt er knit er
lion a as self lies down he crouches he

and as the lioness; who shall stir him up?

און ווי אַ לייבינטע – ווער קען אים אויפֿרייצן?
oifreitsn im ken ver leibinte a vi un
provoke him can who lioness a as and

Mevarakhecha is he that makes a barucha on thee,

געבענטשט די וואָס בענטשן דיך ,
dich bentshn vos di gebentsht
you(SG) blesses who the one blessed

and cursed is he that curseth thee.

און פֿאַרשאָלטן די וואָס שילטן דיך !
dich shiltn vos di farsholten un
you(SG) curses who the one cursed and

[10] And af Balak *(anger of Balak)* was kindled against Balaam, and he struck his hands together; and Balak said unto Balaam, I summoned thee to curse mine enemies, and, hinei, thou hast altogether blessed them these shalosh pe'amim. [11] Therefore now flee thou to thy mekom; I thought to kibed *(honor, reward)* thee honorably; but, hinei, Hashem hath kept thee back from kavod *(honor, reward)*. [12] And Balaam said unto Balak, Spoke I not also to thy malachim which thou didst send unto me, saying, [13] If Balak would give me his bais full of kesef and zahav, I cannot go beyond the commandment of Hashem, to do either tovah or ra'ah of mine own lev; but what

י האָט דער צאָרן פֿון בָּלָק געגרימט אויף בלעָמען , און ער האָט אַ
a hot er un Bilaamen oif gegrimt Balakn fun tsorn der hot
a has he and Balaam on kindled Balak of anger the has

פֿאַטש געטאָן מיט זײַנע הענט ; און בָּלָק האָט געזאָגט צו בלעָמען : צו
tsu Bilaamen tsu gezogt hot Balak un hent zaine mit geton patsh
to Balaam to said has Balak and hands his with done clap

שילטן מײַנע שׂונאים האָב איך דיך גערופֿן , ערשט גאָר בענטשן
bentshn gor ersht gerufn dich ich hob sonem maine shiltn
bless really behold summoned you(SG) I have enemies my curse

האָסטו געבענטשט שוין דרײַ מאָל . יא און אַצונד אַנטלויף דיר
dir antloif atsund un mol drai shoin gebentsht hostu
you(SG) flee now and times three already blessed have you

אין דײַן היים ; איך האָב געקלערט, גרויס כּבֿוד וועל איך דיר אָנטאָן,
onton dir ich vel koved grois geklert hob ich heim dain in
put on you(SG) I will honor great thought have I home your in

ערשט ה האָט דיך פֿאַרמיטן פֿון כּבֿוד . יב האָט בלעָם
Bilaam hot koved fun farmitn dich hot Hashem ersht
Balaam has honor from prevented you(SG) has Hashem behold

געזאָגט צו בָּלָק : האָב איך נישט געריידט נאָך צו דײַנע שלוחים ,
shluchim daine tsu noch geredt nisht ich hob Balakn tsu gezogt
messengers your to yet spoken not I have Balak to said

וואָס דו האָסט געשיקט צו מיר, אַזוי צו זאָגן : יג וועָן בָּלָק זאָל מיר
mir zol Balak ven zogn tsu azoi mir tsu geshikt host du vos
me shall Balak if say to so me to sent have you which

געבן זײַן הויז פֿול מיט זילבער און גאָלד, קען איך נישט איבערטרעטן
ibertretn nisht ich ken gold un zilber mit ful hoiz zain gebn
overstep not I can gold and silver with full house his give

דעם באַפֿעל פֿון ה , צו טאָן גוטס אָדער שלעכטס פֿון
fun shlechts oder guts ton tsu Hashem fun bafel dem
from evil things or good things do to Hashem of command the

מִיַּין אייגענעם האַרצן; וואָס ה וועט רעדן, וואָס וועל איך רעדן?
redn ich vel vos redn vet Hashem vos hartsn eigenem main
speak I will what speak will Hashem what heart own my

יד און אַצונד זע, איך גיי צו מיַין פֹּאָלק; קום, לאָמיך דיר
dir lomich kum folk main tsu gei ich ze atsund un
you(SG) let me come people my to go I behold now and

באַשיידן וואָס דאָס דאָזיקע פֹּאָלק וועט טאָן צו דיַין פֹּאָלק אין סוף פֿון
fun sof in folk dain tsu ton vet folk dozike dos vos basheidn
of end in people your to do will people this the what explain

טו די טעג. און ער האָט אויפֿגעהויבן זיַין שפּרוך, און האָט געזאָגט:
gezogt hot un shpruch zain oifgehoibn hot er un teg di
said has and incantation his lifted up has he and days the

Balaam ben Be'or hath said,

אַזוי רעדט בִּלְעָם דער זון פֿון בְּעוֹר,
Beor fun zun der Bilaam redt azoi
Be'or of son the Balaam speaks so

the man whose eyes are open hath said,

און אַזוי רעדט דער מאַן מיטן אָפֿענעם אויג;
oig ofenem mitn man der redt azoi un
eye open with man the speaks so and

16 He hath said, which heard the words of El,

טז אַזוי רעדט דער וואָס הערט ג-טס ווערטער,
verter G-ts hert vos der redt azoi
words G-d's hears which the one speaks so

and knew the Da'as Elyon,

און וויס דעם וויסן פֿון דעם עליון –
Elyon dem fun visen dem veis un
Most High the of knowledge the know and

which saw the Machazeh Shaddai,

די זעונג פֿון שַׁדַּי טוט ער זען,
zen er tut Shaddai fun zeung di
see he does Shaddai of vision the

falling prostrate, but having his eyes open:

געפֿאַלן, מיט אויגן אַנטפּלעקטע:
antplekte oign mit gefaln
revealing eyes with falling

17 I see him, but not now;

יז איך זע אים, אָבער נישט אַצונד,
atsund nisht ober im ze ich
now not but him see I

I behold him, but not karov;

איך קוק אים אָן, אָבער נישט נאָענט;
nont nisht ober on im kuk ich
near not but on him behold I

there shall come a Kokhav out of Ya'akov,

אַ שטערן טרעט אַרויס פֿון יעקבֿ,
Yaakov fun arois tret shtern a
Yaakov from forth steps star a

and a Shevet shall rise out of Yisroel,

און אַ סקעפּטער וועט אויפֿשטיין פֿון יִשְׂרָאֵל,
Yisroel fun oifshtein vet skepter a un
Yisroel from stand up will scepter a and

and shall strike through the temples of Moav,

און וועט צעהאַקן די ווינקלען פֿון מוֹאָבֿ,
Moav fun vinklen di tsehakn vet un
Moav of corners the strike will and

and destroy all the Bnei Shet.

און צעברעכן אַלע קינדער פֿון שֵׁת.
Shet fun kinder ale tsebrechn un
Shet of children all break and

18 And Edom shall be a possession;

יח און אֱדוֹם וועט ווערן אַן אַרב,
arav an vern vet Edom un
inheritance an become will Edom and

Se'ir also shall be a possession for his enemies;

און אַן אַרב וועט ווערן שֵׂעִיר, זיַין פֿיַינט;
faint zain Seir vern vet arav an un
enemies his Se'ir become will inheritance an and

but Yisroel shall do valiantly.

און יִשְׂרָאֵל וועט אויפֿטאָן גבֿורות .
gevuros oifton vet Yisroel un
might conquer will Yisroel and

19 Out of Ya'akov shall come he that shall have dominion,

יט און פֿון יעקבֿ וועט איינער געוועלטיקן,
geveltikn einer vet Yaakov fun un
rule one will Yaakov out of and

and shall destroy him that remaineth of the Ir.

און אונטערברענגען אַן איבערבלייַב פֿון שטאָט.
shtot fun iberblaib an unterbrengen un
city of remnant a destroy and

20 And when he looked on Amalek, he took up his mashal, and said,

כ און ער האָט געזען עֲמָלֵק , און האָט אויפֿגעהויבן זיין
zain oifgehoibn hot un Amalek gezen hot er un
his lifted up has and Amalek seen has he and

שפּרוך , און האָט געזאָגט:
gezogt hot un shpruch
said has and incantation

Amalek was the reshit of the Goyim;

דער אָנהייב פֿון פֿעלקער איז עֲמָלֵק ,
Amalek iz felker fun onheib der
Amalek is nations of beginning the

but his acharit *(latter end)* shall be that unto destruction.

און זיין סוף איז צום אונטערגאַנג.
untergang tsum iz sof zain un
destruction to the is latter end his and

21 And he looked on the Keni *(Kenites)*, and took up his mashal, and said,

כא און ער האָט געזען דעם קֵיני , און האָט אויפֿגעהויבן זיין
zain oifgehoibn hot un Keni dem gezen hot er un
his lifted up has and Keni the seen has he and

שפּרוך , און האָט געזאָגט:
gezogt hot un shpruch
said has and incantation

Strong is thy moshav *(dwelling place)*,

פֿעסט איז דיין ווויינונג ,
voinung dain iz fest
dwelling your is firm

and thou puttest thy ken *(nest)* in a rock.

און געמאַכט אין פֿעלדז איז דיין נעסט;
nest dain iz feldz in gemacht un
nest your is rock in made and

22 Nevertheless Kayin shall be for burning,

כב אָבער צום פֿאַרטיליקן וועט זיין קַיִן ;
Kayin zain vet fartiliken tsum ober
Kayin be will decimation to the but

while Ashur *(Assyria)* shall carry thee away captive.

איידער וואָס וועט אשור דיך פֿאַנגען .
fangen dich Ashur vet vos eider
take captive you(SG) Assyria will what before

23 And he took up his mashal, and said,

כג און ער האָט אויפֿגעהויבן זיין משל , און האָט געזאָגט:
gezogt hot un mashal zain oifgehoibn hot er un
said has and proverb his lifted up has he and

Oy, who shall live when El doeth this?

ווויי , ווער קען לעבן וועַן אֵל וועט דאָס דאָזיקע טאָן?
ton dozike dos vet El ven lebn ken ver vei
do this the will G-d when live can who woe

24 And ships shall come from the coast of Kittim *(Cyprus)*,

כד אָבער שיפֿן וועלן קומען פֿון דעם ברעג פֿון די כִּתִּים ,
Kittim di fun breg dem fun kumen veln shifn ober
Kittim the of coast the from come will ships but

and shall afflict Ashur *(Assyria)*, and shall afflict Ever,

און זיי וועלן פֿיַיניקן אשור , און פֿיַיניקן עֵבֶר ;
Ever painiken un Ashur painiken veln zei un
Ever cause to suffer and Assyria afflict will they and

and he also shall be unto destruction.

און ער אויך איז צום אונטערגאַנג.
untergang tsum iz oich er un
destruction to is also he and

[25] And Balaam rose up, and went and returned to his makom *(place, home)*; and Balak also went his way.

כה און בִלעָם איז אויפגעשטאַנען און איז אַוועקגעגאַנגען,
avekgegangen iz un oifgeshtanen iz Bilaam un
went way is and stood up is Balaam and

און האָט זיך אומגעקערט צו זיין היים , און אויך בָלָק איז
iz Balak oich un heim zain tsu umgekert zich hot un
is Balak also and home his to returned self has and

געגאַנגען אויף זיין וועג.
veg zain oif gegangen
way his on having gone

25 And Yisroel was staying in Sheetim, and HaAm began to commit whoredom with the Banot Moav. [2] And they invited the people unto the zevakhim of their g-ds; and the people did eat and bowed down to their g-ds. [3] And Yisroel joined himself unto Ba'al-Pe'or; and the Af Hashem was kindled against Yisroel. [4] And Hashem said unto Moshe, Take Kol Rashei HaAm, and kill them, hanging them before Hashem against the shemesh, that the fierce Af Hashem *(Anger of* Hashem*)* may be turned away from Yisroel. [5] And Moshe said unto the shofetim of Yisroel, Slay ye every one his men that were joined unto Ba'al-Pe'or.

כה און יִשׂרָאֵל איז געזעסן אין שִטים , און דאָס פאָלק האָט
hot folk dos un Shitim in gezesn iz Yisroel un
has people this and Shittim in settled is Yisroel and

געגומען מזנה זיין מיט די טעכטער פון מוֹאָבּ.
Moav fun techter di mit zain mizane genumen
Moav of daughters the with be harlotry taken

ב און זיי האָבן געפון דאָס פאָלק צו די שלאַכטאָפּפער
shlachtopfer di tsu folk dos gerufn hobn zei un
slaughter sacrifice the to people this summoned have they and

פון זייערע ג-טער, און דאָס פאָלק האָט געגעסן, און האָט זיך
zich hot un gegesn hot folk dos un g-ter zeyere fun
self has and eaten has people this and g-ds their of

געבוקט צו זייערע ג-טער. ג און יִשׂרָאֵל האָט זיך באַהעפט אָן דעם
dem on baheft zich hot Yisroel un g-ter zeyere tsu gebukt
the on joined self has Yisroel and g-ds their to bowed

בַעַל פעוֹר, און דער צאָרן פון ה האָט געגרימט אויף
oif gegrimt hot Hashem fun tsorn der un Peor fun Baal
on kindled has Hashem of anger the and Pe'or of Ba'al

יִשׂרָאֵל. ד האָט ה געזאָגט צו משהן : נעם אַלע הויפטלייט
hoiptlait ale nem Mosheen tsu gezogt Hashem hot Yisroel
chief people all take Moshe to said Hashem has Yisroel

פון דעם פאָלק , און הענג זיי אויף פאַר ה אַקעגן דער
der akegn Hashem far oif zei heng un folk dem fun
the against Hashem before up them hang and people the of

זון , און דער גרימצאָרן פון ה וועט זיך אָפּקערן פון
fun opkeren zich vet Hashem fun grimtsorn der un zun
from turn away from self will Hashem of wrath the and sun

יִשׂרָאֵל. ה און משה האָט געזאָגט צו די ריכטער פון יִשׂרָאֵל: הרגעט
harget Yisroel fun richter di tsu gezogt hot Moshe un Yisroel
kill Yisroel of judges the to said has Moshe and Yisroel

איטלעכער זיינע מענטשן וואָס האָבן זיך באַהעפט אָן דעם בַעַל
Baal dem on baheft zich hobn vos mentshn zaine itlecher
Ba'al the on joined self have which men his each

פעוֹר.
Peor fun
Pe'or of

[6] And, hinei, one of the Bnei Yisroel came and brought unto his brethren a woman from Midyan before the eyes of Moshe, and before the eyes of Kol Adat

ו ערשט אַ מאַן פון די קינדער פון יִשׂרָאֵל איז געקומען , און
un gekumen iz Yisroel fun kinder di fun man a ersht
and having come is Yisroel of children the of man a behold

האָט געבראַכט צו זיינע ברידער אַ מִדיָנית פאַר די
di far midionit a brider zaine tsu gebracht hot
the before woman from Midyan a brothers his to brought has

אויגן פון משהן , און פאַר די אויגן פון דער גאַנצער עדה פון
fun eide gantser der fun oign di far un Mosheen fun oign
of assembly whole the of eyes the before and Moshe of eyes

Bnei Yisroel, who were weeping before the entrance of the Ohel Mo'ed. [7] And when Pinchas ben El'azar ben Aharon HaKohen saw it, he rose up from among HaEdah, and took a romach in his yad; [8] And he went after the ish Yisroel into the inner tent, and thrust through both of them, the ish Yisroel, and the isha through her belly. So the maggefah was stopped from the Bnei Yisroel. [9] And those that were the mesim in the maggefah were twenty and four thousand.

די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, בעת זיי האָבן געווויינט בײַם אײַנגאַנג פֿון
fun aingang baim geveint hobn zei beeis Yisroel fun kinder di
of entrance at wept have they while Yisroel of children the

אוֹהל-מוֹעד . ז האָט דערזען פּינְחס דער זון פֿון אֶלְעָזָר, דעם זון
zun dem Elazar fun zun der Pinchas derzen hot ohel-moed
son the El'azar of son the Pinchas seen has Tent of Meeting

פֿון אַהרֹן דעם כהן , און ער איז אויפֿגעשטאַנען פֿון צווישן דער
der tsvishn fun oifgeshtanen iz er un koyen dem Aharon fun
the among from stood up is he and kohen the Aaron of

עדה , און האָט גענומען אַ שפּיז אין זײַן האַנט; ח און ער איז
iz er un hant zain in shpiz a genumen hot un eide
is he and hand his in spear a taken has and assembly

אַרײַנגעגאַנגען נאָך דעם מאַן פֿון יִשְׂרָאֵל אין דער קאַמער, און האָט
hot un kamer der in Yisroel fun man dem noch araingegangen
has and room the in Yisroel of man the after went

זיי ביידן דורכגעשטאָכן , דעם מאַן פֿון יִשְׂרָאֵל, און די פֿרוי
froi di un Yisroel fun man dem durchgeshtochn beidn zei
woman the and Yisroel of man the pierce both them

דורך איר בויך . און די מגפּה איז פֿאַרהאַלטן געווואָרן
gevorn farhaltn iz mageyfe di un boich ir durch
having become stopped is plague the and belly her through

פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל. ט און די וואָס זײַנען געשטאָרבן
geshtorbn zainen vos di un Yisroel fun kinder di fun
died are that which the and Yisroel of children the from

אין דער מגפּה , זײַנען געווען פֿיר און צוואַנציק טויזנט .
toiznt tsvantsik un fir geven zainen mageyfe der in
a thousand twenty and four were are plague the in

PINCHAS

פּינְחס

[10] And Hashem spoke unto Moshe, saying, [11] Pinchas ben El'azar ben Aharon HaKohen, hath turned My wrath away from the Bnei Yisroel, when he had kanous *(zealousness)* with My kanous among them, that I consumed not the Bnei Yisroel in My kina *(jealousy, zeal, vengeance)*. [12] Therefore say, Hineni, I am making unto him My Brit *(Covenant)* of Shalom; [13] And he shall have it, and his zera after him, even the Brit Kehunat

י און ה האָט געredt צו משהן , אַזוי צו זאָגן: יא פּינְחס
Pinchas zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
Pinchas say to so Moshe to spoken has Hashem and

דער זון פֿון אֶלְעָזָר, דעם זון פֿון אַהרֹן דעם כהן , האָט
hot koyen dem Aharon fun zun dem Elazar fun zun der
has kohen the Aaron of son the El'azar of son the

אָפּגעקערט מײַן גרימצאָרן פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל מיט
mit Yisroel fun kinder di fun grimtsorn main opgekert
with Yisroel of children the from wrath my turned away

וואָס ער האָט זיך אָנגענומען פֿון מײַנעטוועגן צווישן זיי ,
zei tsvishn mainetvegn fun ongenumen zich hot er vos
them among for my sake of took measures self has he which

און איך האָב נישט פֿאַרלענדט די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל אין מײַן
main in Yisroel fun kinder di farlendt nisht hob ich un
my in Yisroel of children the destroyed not have I and

קנאָה . יב דערום זאָג: זע , איך גיב אים מײַן ברית
bris main im gib ich ze zog derum kine
covenant my him give I behold say therefore jealousy

פֿון שלום . יג און עס זאָל זײַן אים און זײַן זאָמען נאָך אים
im noch zomen zain un im zain zol es un sholem fun
him after seed his and him be shall it and peace of

אַ ברית פֿון אייביקער כהונה , דערפֿאַר וואָס ער
er vos derfar kehune eibiker fun bris a
he which for the reason priesthood perpetual of covenant a

Olam; because he had kanous for Elohav, and made kapporah for the Bnei Yisroel.

14 Now the shem of the ish Yisroel that was slain, even that was slain with the woman from Midyan, was Zimri ben Salu, a nasi of one of the beit avot from the tribe of Shim'on.
15 And the shem of the isha from Midyan that was slain was Kozbi bat Tzur; he was rosh over the people in one of the clans of Midyan.

16 And Hashem spoke unto Moshe, saying,
17 Be hostile toward the Midyanim, and strike them; 18 For they are hostile toward you with their wiles, wherewith they have beguiled you in the matter of Pe'or, and in the matter of Kozbi bat Nasi Midyan, their achot, which was slain in the yom of the maggefah that resulted from Pe'or.

19 26:1 And it came to **26** pass after the maggefah *(plague)*,
1 that Hashem spoke unto Moshe and unto El'azar Ben Aharon HaKohen, saying, 2 Take the rosh *(census)* of kol

האָט זיך אָנגענומען פֿון זײַן ג-טס וועגן , און האָט מכפּר
mechaper hot un vegen G-ts zain fun ongenumen zich hot
expiate has and sake G-d's his of took measures self has

געווען אויף די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל.
Yisroel fun kinder di oif geven
Yisroel of children the on having been

יד און דער נאָמען פֿון דעם דערשלאָגענעם מאַן פֿון יִשְׂרָאֵל, וואָס איז
iz vos Yisroel fun man dershlogenem dem fun nomen der un
is which Yisroel of man slain one the of name the and

דערשלאָגן געווארן מיט דער מִדְיָנית , איז געווען
dershlogn gevorn mit der midionit iz geven
having been is woman from Midyan the with having become killed

זִמרי דער זון פֿון סָלוּאן , אַ פֿירשט פֿון אַ פאָטערהויז בײַ די
di bai foterhoiz a fun firsht a Saluen fun zun der Zimri
the by father's household a of chieftain a Salu of son the Zimri

שמעוֹנים . טו און דער נאָמען פֿון דער דערשלאָגענער מִדְיָנישער
Shimeonim dershlogener der fun nomen der un midionisher
Shim'on slain the of name the and woman from Midyan

פֿרוי איז געווען כָּזבי די טאָכטער פֿון צור , וואָס איז
froi iz geven Kozbi di tochter fun Tzur vos iz
woman is having been Kozbi the daughter of Tzur which is

געווען אַ פֿאָלקהויפּטמאַן פֿון אַ פאָטערהויז אין מִדְיָן .
Midyan in foterhoiz a fun folkhoiptman a geven
Midyan in father's household a of head of the peoples a having been

טז און ה האָט געריידט צו משהן , אָזוי צו זאָגן : יז איר זאָלט
zolt ir zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
shall you say to so Moshe to spoken has Hashem and

פֿײַנטן די מִדְיָנים , און זיי שלאָגן, יח ווארעם זיי האָבן אײַך
aich hobn zei vorem shlogn zei un Midyanim di faintn
you have they for strike them and Midyanim the oppose

געפֿײַנט מיט זייערע תּחבולות וואָס זיי האָבן אויסגעקלערט אַקעגן
akegn oisgeklert hobn zei vos tachbulos zeyere mit gefaint
against thought up have they which ruses their with detested

אײַך אין דער מעשׂה פֿון פּעוֹר, און אין דער מעשׂה מיט כָּזבי דער
der Kozbi mit meise der in un Peor fun meise der in aich
the Kozbi with matter the in and Pe'or of matter the in you

טאָכטער פֿון דעם פֿירשט פֿון מִדְיָן , זייער שוועסטער וואָס איז
iz vos shvester zeyer Midyan fun firsht dem fun tochter
is which sister their Midyan of chieftain the of daughter

דערשלאָגן געווארן אין טאָג פֿון דער מגפּה , אין דער מעשׂה פֿון
fun meise der in mageyfe der fun tog in gevorn dershlogn
of matter the in plague the of day in having become slain

פּעוֹר.
Peor
Pe'or

כו.א און עס איז געווען נאָך דער מגפּה , א האָט ה
Hashem hot mageyfe der noch geven iz es un
Hashem has plague the after come to pass is it and

כו

געזאָגט צו משהן און צו אֶלְעָזָר דעם זון פֿון אַהרֹן דעם
dem Aharon fun zun dem Elazar tsu un Mosheen tsu gezogt
the Aaron of son the El'azar to and Moshe to said

כֹהן , אָזוי צו זאָגן : ב נעמט אויף די צאָל פֿון דער גאַנצער עדה
koyen azoi tsu zogn nemt di oif tsol fun der gantser eide
kohen so to say take the on number the of entire assembly

Adat Bnei Yisroel from twenty years old and upward, throughout their bais avot, all that are yotzei tzava *(able to go to war)* in Yisroel.

פון די קינדער פון ישׂראל, פון צוואנציק יאָר אלט און העכער,
hecher un alt yor tsvantsik fun Yisroel fun kinder di fun
upward and old year twenty of Yisroel of children the of

לויט זייערע פאטערהײַזער, איטלעכן וואָס גייט אַרויס אין חיל
cheil in arois geit vos itlechn foterhaizer zeyere loit
host in out goes which each father's household their according

אין ישׂראל.
Yisroel in
Yisroel in

[3] And Moshe and El'azar HaKohen spoke with them in the arevot Moav *(plains of Moav)* by Yarden near Yericho, saying, [4] Take the census of the people, from twenty years old and upward, just as Hashem commanded Moshe and the Bnei Yisroel, which went forth out of Eretz Mitzrayim.

ג און משה און אלעזר דער כהן האָבן גערעדט מיט זיי אין
in zei mit geredt hobn koyen der Elazar un Moshe un
in them with spoken have kohen the El'azar and Moshe and

ד מע די פלוינען פון מואָבּ ביים ירדן לעבן יריחו, אַזוי צו זאָגן:
me zogn tsu azoi Yericho lebn Yarden baim Moav fun ploinen di
one say to so Yericho life Yarden at Moav of plains the

זאָל אויפֿנעמען פון צוואנציק יאָר אלט און העכער, אַזוי ווי ה
Hashem vi azoi hecher un alt yor tsvantsik fun oifnemen zol
Hashem as so upward and old year twenty of take up shall

האָט באַפֿוילן משהן, און די קינדער פון ישׂראל וואָס זיינען
zainen vos Yisroel fun kinder di un Mosheen bafoiln hot
are which Yisroel of children the and Moshe commanded has

אַרויסגעגאַנגען פון לאַנד מִצרַים.
Mitsrayim land fun aroisgegangen
Egypt land from went out

[5] Reuven, the Bechor Yisroel: the Bnei Reuven; Chanokh, of whom cometh the Mishpakhat HaChanokhi; of Pallu, the Mishpakhat HaPallu'i; [6] Of Chetzron, Mishpakhat HaChetzroni; of Carmi, the Mishpakhat HaCaremi. [7] These are the Mishpekhot HaReuveni; and they that were numbered of them were 43,730. [8] And the Bnei Pallu; Eliav.

ה ראובן, דער בכור פון ישׂראלן: די קינדער פון ראובן:
Reuven fun kinder di Yisroeln fun bechor der Reuven
Reuven of children the Yisroel of firstborn the Reuven

חנוך – די משפחה פון די חנוכים; פון פלואן די
di Palluen fun Chanochim di fun mishpoche di Chanoch
the Pallu of Chanokhi the of family the Chanokh

משפחה פון פלואים; ו פון חצרונען די משפחה פון
fun mishpoche di Chetsronen fun Palluim di fun mishpoche
of family the hezron of Pallu'i the of family

חצרונים; פון כרמין די משפחה פון כרמים. ז דאָס
dos Karmim di fun mishpoche di Karmien fun Chetsronim di
this Caremi the of family the Carmi of Chetzroni the

זיינען די משפחות פון די ראובנים; און זייערע געציילטע זיינען
zainen getseilte zeyere un Reuvenim di fun mishpoches di zainen
are numbered their and Reuveni the of families the are

געווען דריי און פערציק טויזנט און זיבן הונדערט און
un hundert zibn un toiznt fertsik un drai geven
and hundred seven and a thousand forty and three having been

דרייסיק. ח און די זין פון פלואן: אליאָבּ.
draisik un zin di fun Palluen Eliav
thirty and sons the of Pallu Eliav

[9] And the Bnei Eliav; Nemuel, and Datan, and Aviram. This is that Datan and Aviram, which were summoned by the edah, who made a contention against Moshe and against

ט און די זין פון אליאָבּ: נמואל, און דתן, און אבֿירם.
Aviram un Dotan un Nemuel Eliavn fun zin di un
Aviram and Datan and Nemuel Eliav of sons the and

דאָס זיינען דתן און אבֿירם, די געוופֿענע פון דער עדה,
eide der fun gerufene di Aviram un Dotan zainen dos
assembly the of summoned the Aviram and Datan are this

וואָס האָבן געקריגט אַקעגן משהן און אַקעגן אַהרֹנען אין
in Aharonen akegn un Mosheen akegn gekrigt hobn vos
in Aaron against and Moshe against contended have which

קֹרַח געזעמל , ווען זיי האָבן געקריגט אַקעגן ה ;
Hashem akegn gekrigt hobn zei ven gezeml Korachs
Hashem against contended have they when company Korach's

און די ערד האָט געעפֿנט איר מויל , און האָט אײַנגעשלונגען י
aingeshlungen hot un moil ir geefent hot erd di un
swallowed up has and mouth her opened has earth the and

זיי און קֹרַח , ווען דאָס געזעמל איז אומגעקומען ; ווען אַ
a ven umgekumen iz gezeml dos ven Korachn un zei
a when perished is company this when Korach and them

פֿײַער האָט פֿאַרצערט די צוויי הונדערט און פֿופֿציק מאַן , און זיי
zei un man fuftsik un hundert tsvei di fartsert hot faier
they and men fifty and hundred two the consumed has fire

זײַנען געווואָרן פֿאַר אַ צייכן . יא אָבער קֹרַח זין זײַנען
zainen zin Korachs ober tseichn a far gevorn zainen
are sons Korach's but sign a for having become are

נישט אומגעקומען .
umgekumen nisht
perished not

יב די קינדער פֿון שמעון לויט זייערע משפּחות :
mishpoches zeyere loit Shimeon fun kinder di
families their according to Shim'on of children the

פֿון נמואֵלן די משפּחה פֿון די נמואֵלים ; פֿון יָמינען די
di Yaminen fun Nemuelim di fun mishpoche di Nemueln fun
the Yamin of Nemuel the of family the Nemuel of

משפּחה פֿון די יָמינים ; פֿון יָכינען די משפּחה פֿון
fun mishpoche di Yachinen fun Yaminim di fun mishpoche
of family the Yachin of Yamini the of family

די יָכינים ; יג פֿון זֶרחן די משפּחה פֿון די זַרחים ;
Zerachim di fun mishpoche di Zerachn fun Yachinim di
Zarchi the of family the Zerach of Yachini the

פֿון שָׁאולן די משפּחה פֿון די שָׁאולים . יד דאָס זײַנען די
di zainen dos Shaulim di fun mishpoche di Shauln fun
the are this Sha'uli the of family the Sha'ul of

משפּחות פֿון די שמעונים , צוויי און צוואַנציק טויזנט און
un toiznt tsvantsik un tsvei Shimeonim di fun mishpoches
and a thousand twenty and two Shim'oni the of families

צוויי הונדערט .
hundert tsvei
hundred two

טו די קינדער פֿון גָד לויט זייערע משפּחות : פֿון
fun mishpoches zeyere loit Gad fun kinder di
of families their according Gad of children the

צפֿונען די משפּחה פֿון די צפֿונים ; פֿון חַגין די
di Chagien fun Tsefonim di fun mishpoche di Tsefonen
the Chaggi of Tzephoni the of family the Tzephon

משפּחה פֿון די חַגים ; פֿון שונין די משפּחה פֿון די
di fun mishpoche di Shunien fun Chagim di fun mishpoche
the of family the Shuni of Chaggi the of family

שונים ; טז פֿון אָזנין די משפּחה פֿון די אָזנים ; פֿון עֵרין
Erien fun Oznim di fun mishpoche di Oznien fun Shunim
Eri of Ozni the of family the Ozni of Shuni

די משפּחה פֿון די עֵרים ; יז פֿון אֲרוֹדן די משפּחה פֿון
fun mishpoche di Arodn fun Erim di fun mishpoche di
of family the Arod of Eri the of family the

Aharon in the adat Korach, when they contended in opposition to Hashem: [10] And ha'aretz opened her mouth, and swallowed them up together with Korach, when that edah died, when the eish devoured 250; and they became as a nes *(warning)*. [11] Notwithstanding, the Bnei Korach died not.

[12] The Bnei Shim'on after their mishpekhot: of Nemuel, the Mishpakhat HaNemueli; of Yamin, the Mishpakhat HaYamini; of Yachin, the Mishpakhat HaYachini; [13] Of Zerach, the Mishpakhat HaZarchi; of Sha'ul, the Mishpakhat HaSha'uli. [14] These are the Mishpekhot HaShim'oni, 22,200.

[15] The Bnei Gad after their Mishpekhot; of Tzephon, the Mishpakhat HaTzephoni; of Chaggi, the Mishpakhat HaChaggi; of Shuni, the Mishpakhat HaShuni; [16] Of Ozni, the Mishpakhat HaOzni; of Eri, the Mishpakhat HaEri; [17] Of Arod, the Mishpakhat HaArodi; of Areli, the

Mishpakhat HaAreli.
[18] These are the Mishpekhot Bnei Gad according to those that were numbered of them, 40,500.

[19] The Bnei Yehudah were Er and Onan; and Er and Onan died in Eretz Kena'an. [20] And the Bnei Yehudah after their Mishpekhot were: of Shelah, the Mishpakhat HaShelani; of Peretz, the Mishpakhat HaPartzi; of Zerach, the Mishpakhat HaZarchi. [21] And the Bnei Peretz were: of Chetzron, the Mishpakhat HaChetzroni; of Chamul, the Mishpakhat HeChamuli. [22] These are the Mishpekhot Yehudah according to those that were numbered of them, 76,500.

[23] Of the Bnei Yissakhar after their Mishpekhot: of Tola, the Mishpakhat HaTola'i; of Puvah, the Mishpakhat HaPuni; [24] Of Yashuv, the Mishpakhat HaYashuvi; of Shimron, the Mishpakhat HaShimroni. [25] These are the Mishpekhot of Yissakhar according to those that were numbered of them, 64,300.

די אַרודים; פֿון אַראֵלין די משפּחה פֿון די אַראֵלים. יח דאָס
dos Arelim di fun mishpoche di Arelien fun Arodim di
this Areli the of family the Areli of Arodi the

זײַנען די משפּחות פֿון די קינדער פֿון גָד לויט זייערע
zeyere loit Gad fun kinder di fun mishpoches di zainen
their according Gad of children the of families the are

געצײלטע, פֿערציק טויזנט און פֿינף הונדערט.
hundert finf un toiznt fertsik getseilte
hundred five and a thousand forty numbered

יט די זין פֿון יהודהן: ער און אונָן. און ער און אונָן
Onan un Er un Onan un Er Yehudahn fun zin di
Onan and Er and Onan and Er Yehudah of sons the

זײַנען געשטאָרבן אין לאַנד כנַעַן. כ און די קינדער פֿון יהודה
Yehudah fun kinder di un Kenaan land in geshtorbn zainen
Yehudah of children the and Kena'an land in died are

לויט זייערע משפּחות זײַנען געווען: פֿון שֵלָהן
Shelahn fun geven zainen mishpoches zeyere loit
Shelah of having been are families their according

די משפּחה פֿון די שֵלוֹנים; פֿון פֶּרֶץ די משפּחה
fun mishpoche di Peretsn fun Shelanim di fun mishpoche di
of family the Peretz of Shelani the of family the

פֶּרֶצים; פֿון זֶרַחן די משפּחה פֿון די זַרחים. כא און
un Zerachim di fun mishpoche di Zerachn fun Peretsim
and Zarchi the of family the Zerach of Partzi

די קינדער פֿון פֶּרֶץ זײַנען געווען: פֿון חֶצרוֹנען די
di Chetsronen fun geven zainen Perets fun kinder di
the Chetzron of having been are Peretz of children the

משפּחה פֿון די חֶצרוֹנים; פֿון חָמולן די משפּחה פֿון די
di fun mishpoche di Chamuln fun Chetsronim di fun mishpoche
the of family the Chamul of Chetzroni the of family

חָמולים. כב דאָס זײַנען די משפּחות פֿון יהודה לויט
Chamulim dos zainen di mishpoches fun Yehudah loit
Chamuli this are the families of Yehudah according

זייערע געצײלטע, זעקס און זיבעציק טויזנט און פֿינף הונדערט.
zeyere getseilte zeks un zibetsik toiznt un finf hundert
their numbered six and seventy thousand and five hundred

כג די קינדער פֿון יִשָשכָר לויט זייערע משפּחות: תּוֹלָע
di kinder fun Yissachar loit zeyere mishpoches Tola
the children of Yissakhar according their families Tola

– די משפּחה פֿון די תּוֹלָעים; פֿון פּוּוָהן די משפּחה פֿון
di mishpoche fun di Tolaim fun Puvahn di fun mishpoche di
the family of the Tola'i of Puvah the of family the

די פּונים; כד פֿון יָשוּבן די משפּחה פֿון די יָשוּבים; פֿון
di Punim fun Yashuvi di fun mishpoche di Yashuvn fun
the Puni of Yashuvi the of family the Yashuv of

שִמרוֹנען די משפּחה פֿון די שִמרוֹנים. כה דאָס זײַנען די
Shimronen di fun mishpoche di Shimronim dos zainen di
Shimron the of family the Shimroni this are the

משפּחות פֿון יִשָשכָר לויט זייערע געצײלטע, פֿיר און
mishpoches fun Yissachar loit zeyere getseilte fir un
families of Yissakhar according their numbered four and

זעכציק טויזנט און דריי הונדערט.
zechtsik toiznt un drai hundert
sixty thousand and three hundred

כו די קינדער פֿון זבֻולון לויט זייערע משפּחות : פֿון סֶרֶדן
Seredn fun mishpoches zeyere loit Zevulun fun kinder di
Sered of families their according Zevulun of children the

די משפּחה פֿון די סַרדים ; פֿון אֵלוֹנען די משפּחה פֿון די
di fun mishpoche di Elonen fun Seredim di fun mishpoche di
the of family the Elon of Saredi the of family the

אֵלוֹנים ; פֿון יַחלאֵלן די משפּחה פֿון די יַחלאֵלים . כז דאָס זיַינען
zainen dos Yachleilim di fun mishpoche di Yachleiln fun Elonim
are these Yachle'eli the of family the Yachle'el of Eloni

די משפּחות פֿון די זבֻולונים לויט זייערע געציילטע, זעכציק
zechtsik getseilte zeyere loit Zevulunim di fun mishpoches di
sixty number their according Zevuloni the of families the

טויזנט און פֿינף הונדערט.
hundert finf un toiznt
hundred five and thousand

[26] Of the Bnei Zevulun after their Mishpekhot: of Sered, the Mishpakhat HaSaredi; of Elon, the Mishpakhat HaEloni; of Yachle'el, the Mishpakhat HaYachle'eli. [27] These are the Mishpekhot of the Zevuloni according to those that were numbered of them, 60,500.

כח די קינדער פֿון יוֹסף לויט זייערע משפּחות : מנַשֶׁה און
un Menasheh mishpoches zeyere loit Yosef fun kinder di
and Menasheh families their according Yosef of children the

אפֿרים . כט די קינדער פֿון מנַשֶׁה : פֿון מָכירן די משפּחה
mishpoche di Machiren fun Menasheh fun kinder di Efrayim
family the Machir of Menasheh of children the Ephrayim

פֿון די מָכירים ; און מָכיר האָט געבאָרן גִלעָדן ; פֿון גִלעָדן
Giladn fun Giladn geborn hot Machir un Machirim di fun
Gil'ad of Gil'ad given birth to has Machir and Machiri the of

די משפּחה פֿון די גִלעָדים . ל דאָס זיַינען די קינדער פֿון גִלעָד :
Gilad fun kinder di zainen dos Giladim di fun mishpoche di
Gil'ad of children the are this Gile'adi the of family the

איעֶזֶר – די משפּחה פֿון די איעֶזרים; פֿון חֶלֶקן די משפּחה פֿון
fun mishpoche di Chelekn fun Iezerim di fun mishpoche di Iezer
of family the Chelek of I'ezeri the of family the I'ezer

די חֶלקים ; לא און אַשׂריאֵל – די משפּחה פֿון די אַשׂריאֵלים; און
un Asrielim di fun mishpoche di Asriel un Chelekim di
and Asrieli the of family the Asriel and Cheleki the

שכֶם – די משפּחה פֿון די שִכמים ; לב און שמידָע – די
di Shemida un Shichmim di fun mishpoche di Shechem
the Shemida and Shichmi the of family the Shechem

משפּחה פֿון די שמידָעים ; און חֵפֶר – די משפּחה פֿון די
di fun mishpoche di Chefer un Shemidaim di fun mishpoche
the of family the hepher and Shemida'i the of family

חֵפֶרים .
Cheferim
Chepheri

[28] The Bnei Yosef after their Mishpekhot were Menasheh and Ephrayim. [29] Of the Bnei Menasheh: of Machir, the Mishpakhat HaMachiri; and Machir fathered Gil'ad; of Gil'ad come the Mishpakhat HaGile'adi. [30] These are the Bnei Gil'ad: of I'ezer, the Mishpakhat HaI'ezeri; of Chelek, the Mishpakhat HaCheleki; [31] And of Asriel, the Mishpakhat HaAsri'eli; and of Shechem, the Mishpakhat HaShichmi. [32] And of Shemida, the Mishpakhat HaShemida'i; and of Chepher, the Mishpakhat Chepheri.

לג און צלָפֿחָד דער זון פֿון חֵפֶרן , ער האָט נישט געהאַט
gehat nisht hot er Cheferen fun zun der Tselofechad un
have had not has he Chepher of son the Tzelophechad and

קיין זין , נאָר בלויז טעכטער ; און די נעמען פֿון צלָפֿחָדס
Tselofechads fun nemen di un techter bloiz nor zin kein
Tzelophechad of take the and daughters only but sons any

טעכטער זיַינען געווען : מַחלָה , און נוֹעָה , חָגלָה , מִלכָּה ,
Milcah Choglah Noah un Machlah geven zainen techter
Milcah Choglah No'ah and Machlah having been are daughters

און תִּרצָה . לד דאָס זיַינען די משפּחות פֿון מנַשֶׁה ; און זייערע
zeyere un Menasheh fun mishpoches di zainen dos Tirtsah un
their and Menasheh of families the are this Tirtzah and

[33] And Tzelophechad Ben Chepher had no banim, but banot; and the shem banot Tzelophechad were Machlah, No'ah, Choglah, Milcah, and Tirtzah. [34] These are the Mishpekhot of Menasheh,

and those that were numbered of them, 52,700.

געצײלטע זײַנען געווען צוויי און פֿופֿציק טויזנט און זיבן
getseilte zainen geven tsvei un fuftsik toiznt un zibn
numbered are having been two and fifty thousand and seven
הונדערט.
hundert
hundred

לה דאָס זײַנען די קינדער פֿון אפֿרים לויט זייערע
dos zainen di kinder fun Efrayim loit zeyere
this are the children of Ephrayim according their

35 These are the Bnei Ephrayim after their Mishpekhot: of Shutelach, the Mishpakhat HaShutalechi; of Bekher, the Mishpakhat HaBakhri; of Tachan, the Mishpakhat HaTachani. 36 And these are the Bnei Shutelach: of Eran, the Mishpakhat HaErani. 37 These are the Mishpekhot Bnei Ephrayim according to those that were numbered of them, 32,500. These are the Bnei Yosef after their Mishpekhot.

משפחות : פֿון שותֶלַחן די משפחה פֿון די שותַלחים ; פֿון
mishpoches di fun mishpoche di Shutelachn fun Shutelachim di fun
families the of family the Shutelach of Shutalechi of

בֶּכֶר די משפחה פֿון די בכרים ; פֿון תַּחַנען די משפחה
mishpoche di Tachanen fun Becherim di fun mishpoche di Becheren
family the Tachan of Bakhri the of family the Bekher

פֿון די תַּחנים . לו און דאָס זײַנען די קינדער פֿון שותֶלַח : פֿון
fun di Tachanim di fun Shutelach fun kinder di zainen dos un
of the Tachani the of Shutelach of children the are this and

עֶרָנען די משפחה פֿון די עֶרָנים . לז דאָס זײַנען די משפחות
Eranim di fun mishpoche di Eranen
Erani the of family the Eran

פֿון די קינדער פֿון אפֿרים לויט זייערע געצײלטע , צוויי און
fun di kinder fun Efrayim loit zeyere getseilte tsvei un
of the children of Ephrayim according their numbered and two

דרײַסיק טויזנט און פֿינף הונדערט. דאָס זײַנען די קינדער פֿון יוֹסף
draisik toiznt un finf hundert dos zainen di kinder fun Yosef
thirty thousand and five hundred this are the children of Yosef

לויט זייערע משפחות .
loit zeyere mishpoches
according their families

38 The Bnei Binyamin after their Mishpekhot: of Bela, the Mishpakhat HaBale'i; of Ashbel, the Mishpakhat HaAshbeli; of Achiram, the Mishpakhat HaAchirami; 39 Of Shefufam, the Mishpakhat HaShufami; of Chupham, the Mishpakhat HaChuphami.
40 And the Bnei Bela were Ard and Na'aman; of Ard, the Mishpakhat HaAredi; and of Na'aman, the Mishpakhat HaNa'ami.
41 These are the Bnei Binyamin after their

לח די קינדער פֿון בנימינען לויט זייערע משפחות :
di kinder fun Binyaminen loit zeyere mishpoches
the children of Binyamin according their families

פֿון בֶּלַען די משפחה פֿון די בלעים ; פֿון אַשבֵּלן די
fun Belaim di fun mishpoche di Belen fun
of Bale'i the of family the Bela of

משפחה פֿון די אַשבֶּלים ; פֿון אַחירָמען די משפחה פֿון די
mishpoche di Achiramen fun Ashbelim di fun mishpoche
family the Achiram of Ashbeli the of family

אַחירָמים ; לט פֿון שפֿופֿמען די משפחה פֿון די שופֿמים ;
Achiramim fun Shefufamen di fun mishpoche di Shufamim
Achirami of Shefufam the of family the Shuphamim

פֿון חופֿמען די משפחה פֿון די חופֿמים . מ און די זין
fun Chufamen di fun mishpoche di Chufamim di un zin
of Chupham the of family the Chuphami the and sons

פֿון בֶּלַע זײַנען געווען אַרד און נַעֲמָן . פֿון אַרדן די
fun Belaa zainen geven Ard un Naaman di Ardon
of Bela are having been Ard and Na'aman the Ard

משפחה פֿון די אַרדים; פֿון נַעֲמָנען די משפחה פֿון די
mishpoche fun di Ardim di fun Naamanen di fun mishpoche
family of the Aredi the of Na'aman the of family

נַעֲמָנים . מא דאָס זײַנען די קינדער פֿון בנימין לויט
Naamanim dos zainen di kinder fun Binyamin loit
Na'amani this are the children of Binyamin according

זייערע משפחות ; און זיערע געציילטע זײַנען געווען פֿינף
finf geven zainen getseilte zeyere un mishpoches zeyere
five having been are numbered their and families their

און פֿערציק טויזנט און זעקס הונדערט.
hundert zeks un toiznt fertsik un
hundred six and a thousand forty and

Mishpekhot; and they were numbered of them 45,600.

מב דאָס זײַנען די קינדער פֿון דָן לויט זייערע משפחות :
mishpoches zeyere loit Dan fun kinder di zainen dos
families their according Dan of children the are this

פֿון שוחָמען די משפּחה פֿון די שוחָמים . דאָס זײַנען
zainen dos Shuchamim di fun mishpoche di Shuchamen fun
are this Shuchami the of family the Shucham of

די משפּחות פֿון דָן לויט זייערע משפחות . מג אַלע
ale mishpoches zeyere loit Dan fun mishpoches di
all families their according Dan of families the

משפּחות פֿון די שוחָמים לויט זייערע געציילטע זײַנען
zainen getseilte zeyere loit Shuchamim di fun mishpoches
are numbered their according Shuchami the of families

געווען פֿיר און זעכציק טויזנט און פֿיר הונדערט.
hundert fir un toiznt zechtsik un fir geven
hundred four and a thousand sixty and four having been

מד די קינדער פֿון אָשֵׁר לויט זייערע משפחות : פֿון
fun mishpoches zeyere loit Asher fun kinder di
of families their according Asher of children the

יִמנָה די משפּחה פֿון יִמנָה ; פֿון ישׁוּן די משפּחה
mishpoche di Yishvien fun Yimnah fun mishpoche di Yimnahn
family the Yishvi of Yimnah of family the Yimnah

פֿון די ישׁוּים ; פֿון בריעָה די משפּחה פֿון די בריעִים. מה פֿון
fun Beriim di fun mishpoche di Beriahn fun Yishvim di fun
of Beri'i the of family the Beri'ah of Yishvi the of

די זין פֿון בריעָה : פֿון חֶבֶר די משפּחה פֿון די חֶברים ;
Cheverim di fun mishpoche di Chever fun Beriahn fun zin di
Cheverim the of family the Chever of Beri'ah of sons the

פֿון מַלכּיאֵלן די משפּחה פֿון די מַלכּיאֵלים . מו און דער נאָמען
nomen der un Malkielim di fun mishpoche di Malkieln fun
name the and Malki'eli the of family the Malki'el of

פֿון אָשֵׁרס טאָכטער איז געווען שֶׂרַח . מז דאָס זײַנען די
di zainen dos Serach geven iz tochter Ashers fun
the are this Serach having been is daughter Asher of

משפּחות פֿון די קינדער פֿון אָשֵׁר לויט זייערע געציילטע ,
getseilte zeyere loit Asher fun kinder di fun mishpoches
numbered their according Asher of children the of families

דריי און פֿופּציק טויזנט און פֿיר הונדערט.
hundert fir un toiznt fuftsik un drai
hundred four and a thousand fifty and three

מח די קינדער פֿון נַפתָּלי לויט זייערע
zeyere loit Naftali fun kinder di
their according Naphtali of children the

משפּחות : פֿון יַחצאֵלן די משפּחה פֿון די
di fun mishpoche di Yachtseiln fun mishpoches
the of family the Yachtze'el of families

יַחצאֵלים ; פֿון גוּנין די משפּחה פֿון די גוּנים ;
Gunim di fun mishpoche di Gunin fun Yachtseilim
Guni the of family the Guni of Yachtze'eli

42 These are the Bnei Dan after their Mishpekhot: of Shucham, the Mishpakhat HaShuchami. These are the Mishpekhot of Dan after their Mishpekhot. 43 All the Mishpekhot HaShuchami, according to those that were numbered of them, were 64,400.

44 Of the Bnei Asher after their Mishpekhot: of Yimna, the Mishpakhat HaYimnah; of Yishvi, the Mishpakhat HaYishvi; of Beri'ah, the Mishpakhat HaBeri'i. 45 Of the Bnei Beri'ah: of Chever, the Mishpakhat HaChevri; of Malki'el, the Mishpakhat HaMalki'eli. 46 And the shem Bat Asher was Serach. 47 These are the Mishpekhot Bnei Asher according to those that were numbered of them; who were 53,400.

48 Of the Bnei Naphtali after their Mishpekhot: of Yachtze'el, the Mishpakhat HaYachtze'eli; of Guni, the Mishpakhat HaGuni; 49 Of Yetzer, the mishpakhat

of the HaYitzri;
of Shillem, the
Mishpakhat HaShillemi.

מט פון יֵצֶרן די משפחה פון די יצרים ; פון
fun Yitsrim di fun mishpoche di Yetsern fun
of Yitzri the of family the Yetzer of

שלֵמען די משפחה פון די שִלֵמים .
Shilemim di fun mishpoche di Shilemen
Shillemi the of family the

50 These are the Mishpekhot Naphtali according to their Mishpekhot: and they that were numbered of them 45, 400.

נ דאָס זיַנען די משפחות פון נַפְתָּלי לויט זייערע
zeyere loit Naftali fun mishpoches di zainen dos
their according Naphtali of families the are this

משפחות ; און זייערע געצײלטע זיַנען געווען פֿינף און פערציק
fertsik un finf geven zainen getseilte zeyere un mishpoches
forty and five having been are numbered their and families

טויזנט און פיר הונדערט.
hundert fir un toiznt
hundred four and a thousand

51 These were the numbered of the Bnei Yisroel, 601,730.

נא דאָס זיַנען די געצײלטע פון די קינדער פון ישְׂרָאֵל, זעקס
zeks Yisroel fun kinder di fun getseilte di zainen dos
six Yisroel of children the of numbered the are this

הונדערט טויזנט און טויזנט זיבן הונדערט און דרײַסיק.
draisik un hundert zibn toiznt un toiznt hundert
thirty and hundred seven a thousand and a thousand hundred

52 And Hashem spoke unto Moshe, saying, 53 Unto these the land shall be allotted for a nachalah according to the mispar *(number)* of shmot *(names)*.

נב און ה האָט געredט צו משהן , אַזוי צו זאָגן : נג צו
tsu zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
to say to so Moshe to spoken has Hashem and

נחלה די דאָזיקע אײַנגענעטיילט ווערן דאָס לאַנד פֿאַר אַ
nachle a far land dos vern aingeteilt zol dozike di
inheritance a for land this become allotted shall these the

לויט דער צאָל פון נעמען . נד דעם מערערן זאָלסטו
zolstu merern dem nemen fun tsol der loit
shall you more the names of number of the according to

געבן מער נחלה , און דעם ווינציקערן זאָלסטו געבן ווינציקער
vintsiker gebn zolstu vintsikern dem un nachle mer gebn
lesser give shall you less the and inheritance more give

נחלה ; נה איטלעכן לויט זיַנע געצײלטע זאָל געגעבן
gegebn zol getseilte zaine loit itlechn nachle
given shall numbered his according to each inheritance

54 To those large of number thou shalt give the larger nachalah, and to few thou shalt give the smaller nachalah: to every one shall his nachalah be given according to those that were numbered of him. 55 Notwithstanding, HaAretz shall be distributed by goral; according to the Shmot Mattot of their Avot they shall inherit. 56 According to the goral shall nachalah thereof be distributed between many and few.

ווערן זיַין נחלה . אָבער דורך גורל זאָל צעטיילט ווערן דאָס
dos vern tseteilt zol goirl durch ober nachle zain vern
this become divided shall lot by but inheritance his become

לאַנד; לויט די נעמען פון זייערע פאָטערשטאַמען זאָלן זיי אַרבן .
arben zei zoln fotershtamen zeyere fun nemen di loit land
inherit they shall father lineage their of names the according land

נו לויטן גורל זאָל זייער נחלה ווערן , סיַ דעם מערערן
merern dem sai vern nachle zeyer zol goirl loitn
more the whether become inheritance their shall lot according to

סיַ דעם ווינציקערן.
vintsikern dem sai
less the whether

57 And these are they that were numbered of the Levi'im after their Mishpekhot: of Gershon, the Mishpakhat

נז און דאָס זיַנען די געצײלטע פון די לְוִיִים לויט זייערע
zeyere loit Leviim di fun getseilte di zainen dos un
their according Levi'im the of numbered the are these and

משפחות : פון גֵּרשׁוֹנען די משפחה פון די גֵּרשונים ; פון
fun Gershonim di fun mishpoche di Gershonen fun mishpoches
of Gershoni the of family the Gershon of families

קְהָתִן די משפחה פֿון די קְהָתים ; פֿון מְרָרין די משפחה פֿון
fun mishpoche di Merarien fun Kehatim di fun mishpoche di Kohatn
of family the Merari of Kehati the of family the Kehat

די מְרָרים . נח דאָס זיַנען די משפֿחות פֿון לֵוִי : די משפחה
mishpoche di Levi fun mishpoches di zainen dos Merarim di
family the Levi of families the are these Merari the

פֿון די לִבְנים , די משפחה פֿון די חֶבְרוֹנים , די משפחה פֿון
fun mishpoche di Chevronim di fun mishpoche di Livnim di fun
of family the Chevroni the of family the Livni the of

די מַחלים , די משפחה פֿון די מושים , די משפחה פֿון די
di fun mishpoche di Mushim di fun mishpoche di Machlim di
the of family the Mushi the of family the Machli the

קָרחים . און קְהָת האָט געבאָרן עַמְרָמען . נט און דער נאָמען פֿון
fun nomen der un Amramen geborn hot Kohat un Korachim
of name the and Amram fathered has Kohat and Korchi

עַמְרָמס ווייַב איז געווען יוֹכֶבֶד , לֵוִיס טאָכטער וואָס איז
iz vos tochter Levis Yocheved geven iz vaib Amrams
is which daughter Levi's Yocheved having been is wife Amram's

געבאָרן געוואָרן ביַי לֵוִין אין מִצרַיִם ; און זי האָט פֿון
fun hot zi un Mitsrayim in Levin bai gevorn geborn
of has she and Egypt in Levi by having become given birth to

עַמְרָמען געבאָרן אַהרֹנען און משהן , און זייער שוועסטער
shvester zeyer un Mosheen un Aharonen geborn Amramen
sister their and Moshe and Aaron given birth to Amram

מִרְיָם . ס און ביַי אַהרֹנען זיַנען געבאָרן געוואָרן נָדָבּ ,
Nadav gevorn geborn zainen Aharonen bai un Miryam
Nadav having become given birth to are Aaron by and Miryam

און אֲבִיהוּא, אֶלְעָזָר, און איתָמָר. סא און נָדָבּ און אֲבִיהוּא זיַנען
zainen Avihu un Nadav un Itamar un Elazar Avihu un
are Avihu and Nadav and Itamar and El'azar Avihu and

געשטאָרבן וועַן זיי האָבן געבראַכט פֿרעמד פַֿיַער פֿאַר ה .
Hashem far faier fremd gebracht hobn zei ven geshtorbn
Hashem before fire strange brought have they when died

סב און זייערע געצײלטע זיַנען געווען דריַי און צוואַנציק
tsvantsik un drai geven zainen getseilte zeyere un
twenty and three having been are numbered their and

טויזנט , אַלע מאַנספּאַרשוינען פֿון אַ חודש אַלט און העכער ;
hecher un alt choidesh a fun mansparshoinen ale toiznt
upward and old month a from males all a thousand

ווָאַרעם זיי זיַנען נישט געצײלט געוואָרן צווישן די קינדער
kinder di tsvishn gevorn getseilt nisht zainen zei vorem
children the among having become counted not are they because

פֿון יִשְׂרָאֵל, ווַיל זיי איז נישט געגעבן געוואָרן קיין
kein gevorn gegebn nisht iz zei vail Yisroel fun
any having become given not is they because Yisroel of

נחלה צווישן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל.
Yisroel fun kinder di tsvishn nachle
Yisroel of children the among inheritance

סג דאָס זיַנען די וואָס זיַנען געצײלט געוואָרן פֿון
fun gevorn getseilt zainen vos di zainen dos
of having become counted are which the are this

משהן און אֶלְעָזָר דעם כֹּהן , וואָס האָבן געצײלט די קינדער
kinder di getseilt hobn vos koyen dem Elazar un Mosheen
children the counted have which kohen the El'azar and Moshe

HaGershuni; of Kehat, the Mishpakhat HaKehati; of Merari, the Mishpakhat HaMerari. 58 These are the Mishpekhot Levi: the Mishpakhat HaLivni, the Mishpakhat HaChevroni, the Mishpakhat HaMachli, the Mishpakhat HaMushi, the Mishpakhat HaKorchi. And Kehat fathered Amram. 59 And the shem eshet Amram was Yocheved Bat Levi, who was born to Levi in Mitzrayim: and she bore unto Amram Aharon and Moshe, and Miryam their achot. 60 And unto Aharon was born Nadav, and Avihu, El'azar, and Itamar. 61 And Nadav and Avihu died, when they offered eish zarah before Hashem.

62 And those that were numbered of them were 23,000, kol zachar from a month old and upward: for they were not numbered among the Bnei Yisroel, because there was no nachalah given them among the Bnei Yisroel.

63 These are they that were numbered by Moshe and El'azar HaKohen, who numbered the Bnei Yisroel in

the arevot Moav *(plains of Moav)* by Yarden near Yericho.
64 But among these there was not an ish of them whom Moshe and Aharon HaKohen numbered, when they numbered the Bnei Yisroel in the Midbar Sinai.
65 For Hashem had said of them, They shall surely die in the Midbar. And there was not left an ish from them, except Kalev Ben Yephunneh, and Yehoshua Ben Nun.

27 Then came the Banot Tzelophechad Ben Chepher Ben Gil'ad Ben Machir Ben Menasheh, of the Mishpekhot Menasheh Ben Yosef: and these are the shmot of his banot: Machlah, No'ah, and Choglah, and Milcah, and Tirtzah.

2 And they stood before Moshe, and before El'azar HaKohen, and before the Nasiim and kol HaEdah, by the petach Ohel Mo'ed, saying, 3 Avinu died in the midbar, and he was not in the edah hano'adim *(assembly of ones banding together)* against Hashem in

פון ישׂראל אין די פלוינען פון מואָבֿ ביים ירדן לעבן ירחו׃
Yericho lebn Yarden baim Moav fun ploinen di in Yisroel fun
Yericho near Yarden at Moav of plains the in Yisroel of

סד און צווישן די דאָזיקע איז נישט געווען קיינער פון די
di fun keiner geven nisht iz dozike di tsvishn un
the ones of anyone was not is these the among and

וואָס זיינען געציילט געווארן פון משהן און אַהרן דעם
dem Aharon un Mosheen fun gevorn getseilt zainen vos
the Aaron and Moshe of become counted are which

כהן , וואָס האָבן געציילט די קינדער פון ישׂראל אין מדבר
midber in Yisroel fun kinder di getseilt hobn vos koyen
wilderness in Yisroel of children the counted have which kohen

סיני׃ סה וואָרעם ה האָט וועגן זיי געזאָגט: שטאַרבן
shtarbn gezogt zei vegen hot Hashem vorem Sinai
die said them concerning has Hashem because Sinai

אין מדבר וועלן זיי שטאַרבן; און קיינער פון זיי איז נישט
nisht iz zei fun keiner un shtarbn zei veln midber in
not is them of no one and die they will wilderness in

געבליבן אַחוץ כָּלֵבֿ דער זון פון יפֻנֶּה , און יְהוֹשֻׁעַ
Yehoshua un Yefunehn fun zun der Kalev achuts geblibn
Yehoshua and Yephunneh of son the Kalev aside from remain

דער זון פון נון׃
Nun fun zun der
Nun of son the

כז האָבן געגענט די טעכטער פון צלפחד דעם זון
zun dem Tselofechad fun techter di genent hobn
son the Tzelophechad of daughters the come near have

פון חֵפר , דעם זון פון גִּלְעָד , דעם זון פון מָכִיר , דעם
dem Machir fun zun dem Gilad fun zun dem Chefer fun
the Machir of son the Gil'ad of son the Chepher of

זון פון מנַשֶּׁה , פון די משפחות פון מנשה , יוֹסֵפ זון
zun Yosefs Menasheh fun mishpoches di fun Menashehn fun zun
son Yosef's Menasheh of families the of Menasheh of son

– און דאָס זיינען געווען די נעמען פון זיינע טעכטער :
techter zaine fun nemen di geven zainen dos un
daughters his of names the having been are these and

מַחלָה , נוֹעָה , און חָגלָה , און מִלכָּה , און תִּרצָה –
Tirtsah un Milcah un Choglah un Noah Machlah
Tirtzah and Milcah and Choglah and No'ah Machlah

ב און זיי האָבן זיך געשטעלט פאַר משהן און פאַר אֶלעָזָר
Elazar far un Mosheen far geshtelt zich hobn zei un
El'azar before and Moshe before stood self have they and

דעם כהן , און פאַר די פירשטן און דער גאַנצער עדה , ביים
baim eide gantser der un firshtn di far un koyen dem
at assembly entire the and chieftains the before and kohen the

איינגאַנג פון אוֹהל-מוֹעד , אַזוי צו זאָגן : ג אונדזער פאָטער איז
iz foter undzer zogn tsu azoi ohel-moed fun aingang
is father our say to so Tent of Meeting of entrance

געשטאָרבן אין דער מדבר , און ער איז נישט געווען צווישן דעם
dem tsvishn geven nisht iz er un midber der in geshtorbn
the among was not is he and wilderness the in died

געזעמל וואָס האָט זיך איינגעזאַמלט אַקעגן ה אין קֹרַח
Korachs in Hashem akegn aingezamlt zich hot vos gezeml
Korach's in Hashem against gathered self has which company

the Adat Korach; but died in his own chet, and had no banim.

געזעמל , ניַערט אין זיַין אייגענער זינד איז ער געשטאָרבן; און קיין זיַין
zin kein un geshtorbn er iz zind eigener zain in naiert gezeml
sons any and died he is sin own his in but company

האָט ער נישט געהאַט .
gehat nisht er hot
have had not he has

[4] Why should the shem avinu be withdrawn from among his Mishpakhat, because he hath no ben? Give unto us therefore achuzzah among the achei avinu.

[ד] פַֿאַר וואָס זאָל געמינערט ווערן דער נאָמען פֿון אונדזער פַֿאָטער
foter undzer fun nomen der vern geminert zol vos far
father our of name the become diminished shall which for

פֿון צווישן זיַין משפּחה , וויַל ער האָט נישט קיין זון ? גיב אונדז
undz gib zun kein nisht hot er vail mishpoche zain tsvishn fun
us give son any not has he because family his among from

אַן אייגנטום צווישן די בריידער פֿון אונדזער פַֿאָטער.
foter undzer fun brider di tsvishn eigentum an
father our of brothers the among ancestral property an

[5] And Moshe brought their mishpat before Hashem. [6] And Hashem spoke unto Moshe, saying, [7] The Banot Tzelophechad speak right; thou shalt surely give them achuzzat nachalah among achei avihem; and thou shalt cause the nachalat avihen to pass over unto them. [8] And thou shalt speak unto the Bnei Yisroel, saying, If an ish die, and have no ben, then ye shall cause his nachalah to pass over unto his bat. [9] And if he have no bat, then ye shall give his nachalah unto his achim.

[ה] האָט משה געבראַכט זייער משפּט פַֿאַר ה . [ו] און ה
Hashem un Hashem far mishpot zeyer gebracht Moshe hot
Hashem and Hashem before judgment their brought Moshe has

האָט געזאָגט צו משהן , אַזוי צו זאָגן : [ז] גערעכט טענהן די טעכטער
techter di tenhn gerecht zogn tsu azoi Mosheen tsu gezogt hot
daughters the claim right say to so Moshe to said has

פֿון צלָפֿחָדן : געבן זאָלסטו זיי געבן אַן אייגנטום פֿון
fun eigentum an gebn zei zolstu gebn Tselofechadn fun
from ancestral property an give they shall you give Tzelophechad of

אַ נחלה צווישן די בריידער פֿון זייער פַֿאָטער, און זאָלסט
zolst un foter zeyer fun brider di tsvishn nachle a
you(SG) shall and father their of brothers the among inheritance a

מאַכן איבערגיין די נחלה פֿון זייער פַֿאָטער צו זיי . [ח] און צו
tsu un zei tsu foter zeyer fun nachle di ibergein machn
to and them to father their of inheritance the pass over make

די קינדער פֿון ישׂראֵל זאָלסטו רעדן , אַזוי צו זאָגן : אַז אַ מאַן וועט
vet man a az zogn tsu azoi redn zolstu Yisroel fun kinder di
will man a that say to so speak shall you Yisroel of children the

שטאַרבן, און ער האָט נישט קיין זון , זאָלט איר מאַכן איבערגיין זיַין
zain ibergein machn ir zolt zun kein nisht hot er un shtarbn
his pass over make you shall son any not has he and die

נחלה צו זיַין טאָכטער . [ט] און אויב ער האָט נישט קיין טאָכטער ,
tochter kein nisht hot er oib un tochter zain tsu nachle
daughter any not has he if and daughter his to inheritance

זאָלט איר געבן זיַין נחלה צו זיַינע בריידער .
brider zaine tsu nachle zain gebn ir zolt
brothers his to inheritance his give you shall

[10] And if he have no achim, then ye shall give his nachalah unto achei aviv. [11] And if his av have no achim, then ye shall give his nachalah unto his closest relative of his Mishpakhat, and he shall possess it; and it shall be unto the

[י] און אויב ער האָט נישט קיין בריידער , זאָלט איר געבן זיַין נחלה
nachle zain gebn ir zolt brider kein nisht hot er oib un
inheritance his give you shall brothers any not has he if and

צו די בריידער פֿון זיַין פַֿאָטער. [יא] און אויב זיַין פַֿאָטער האָט נישט קיין
kein nisht hot foter zain oib un foter zain fun brider di tsu
any not has father his if and father his of brothers the to

בריידער , זאָלט איר געבן זיַין נחלה צו זיַין נענטסטן קרובֿ
korev nentstn zain tsu nachle zain gebn ir zolt brider
close relative nearest his to inheritance his give you shall brothers

פֿון זיַין משפּחה , און ער זאָל אים ירשענען . זי זאָל דאָס זאָל
zain zol dos un yarshen zi zol er un mishpoche zain fun
be shall this and inherit it shall he and family his of

Bnei Yisroel a chukkat mishpat, as Hashem commanded Moshe.

די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל פֿאַר אַ רעכט-געזעץ, אַזוי ווי ה האָט
hot Hashem vi azoi recht-gezets a far Yisroel fun kinder di
has Hashem as so right law a for Yisroel of children the

באַפֿוילן משהן .
Mosheen bafoiln
Moshe commanded

יב [12] And Hashem said unto Moshe, Get thee up on this har haAvarim, and see HaAretz which I have given unto the Bnei Yisroel. [13] And when thou hast seen it, thou also shalt be gathered unto thy people, as Aharon achicha was gathered. [14] For ye rebelled against My command in the Midbar Tzin, in the merivat HaEdah *(strife of the Assembly)* to honor Me as Kodesh before their eyes at the mayim: that is, the mayim of Merivah in Kadesh in the Midbar Tzin.

און ה האָט געזאָגט צו משהן : גיי אַרויף אויף דעם דאָזיקן
dozikn dem oif aroif gei Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
this the on up go Moshe to said has Hashem and

באַרג עֵבָרים , און קוק אָן דאָס לאַנד, וואָס איך האָב געגעבן צו
tsu gegebn hob ich vos land dos on kuk un Avarim barg
to given have I which land this on look and Avarim mount

די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל. יג און אַז דו וועסט עס האָבן אָנגעקוקט,
ongekukt hobn es vest du az un Yisroel fun kinder di
looked at have it will you when and Yisroel of children the

וועסט דו אויך אײַנגעזאַמלט ווערן צו דײַן פֿאָלק , אַזוי ווי דײַן
dain vi azoi folk dain tsu vern aingezamlt oich du vest
your as so people your to become gathered also you will

ברודער אַהרן איז אײַנגעזאַמלט געווָארן . יד אַזוי ווי איר האָט
hot ir vi azoi gevorn aingezamlt iz Aharon bruder
had you as even having become gathered is Aaron brother

ווידערשפּעניקט מײַן באַפֿעל , אין מדבר צִין בײַ דעם קריג פֿון
fun krig dem bai Tsin midber in bafel main vidershpenikt
of dispute the by Tzin wilderness in command my rebelled against

דער עדה , מיך צו הייליקן ביים וואַסער פֿאַר זייערע אויגן.
oign zeyere far vaser baim heilikn tsu mich eide der
eyes their before water at treat as holy to me assembly the

דאָס איז דאָס וואַסער פֿון מריבַת-קָדֵש אין מדבר צִין .
Tsin midber in Merivat-Kadesh fun vaser dos iz dos
Tzin wilderness in Merivat-Kadesh of water the is this

טו [15] And Moshe spoke unto Hashem, saying, [16] Let Hashem Elohei HaRuchot L'khol Basar appoint an Ish over HaEdah, [17] Which will go out before them, and which will come in before them, and which will lead them out, and which will bring them in; that the Adat Hashem be not like tzon which have no ro'eh.

האָט משה געredt צו ה , אַזוי צו זאָגן : טז זאָל ה
Hashem zol zogn tsu azoi Hashem tsu geredt Moshe hot
Hashem shall say to so Hashem to spoken Moshe has

דער ג-ט פֿון די גײַסטער פֿון אַלע מענטשן אויפֿזעצן אַ מאַן איבער
iber man a oifzetsn mentshn ale fun gaister di fun G-t der
over man a appoint men all of the spirits the of G-d the

דער עדה , יז וואָס זאָל אַרויסגיין זיי פֿאַרויס , און וואָס זאָל
zol vos un farois zei aroisgein zol vos eide der
shall which and ahead of them go out shall which assembly the

אַרײַנקומען זיי פֿאַרויס , און וואָס זאָל זיי אַרויספֿירן, און וואָס
vos un aroisfirn zei zol vos un farois zei arainkumen
which and lead out them shall which and ahead of them come into

זאָל זיי אַרײַנברענגען, כּדי די עדה פֿון ה זאָל נישט
nisht zol Hashem fun eide di kedei arainbrengen zei zol
not shall Hashem of assembly the so that bring in them shall

זײַן אַזוי ווי שאָף וואָס האָבן נישט קיין פּאַסטוך .
pastuch kein nisht hobn vos shof vi azoi zain
shepherd any not have which sheep as so be

יח [18] And Hashem said unto Moshe, Take thee Yehoshua Ben Nun, an ish in whom is the Ruach, and lay thine

האָט ה געזאָגט צו משהן : נעם דיר יְהוֹשׁוּעַ דעם
dem Yehoshua dir nem Mosheen tsu gezogt Hashem hot
the Yehoshua you(SG) take Moshe to said Hashem has

זון פֿון נון , אַ מאַן וואָס אין אים איז דער רוּחַ , און זאָלסט
zolst un ruach der iz im in vos man a Nun fun zun
you(SG) must and Spirit the is him in which man a Nun of son

yad upon him; [19] And stand him before El'azar HaKohen, and before kol HaEdah and give him a charge before their eyes. [20] And thou shalt lay of thine hod *(dignity, authority, majesty)* upon him, so that kol Adat Bnei Yisroel will obey. [21] And he shall stand before El'azar HaKohen, who shall ask counsel for him after the mishpat HaUrim before Hashem: at his word shall they go out, and at his word they shall come in, both he, and kol Bnei Yisroel with him, even kol HaEdah.

[22] And Moshe did just as Hashem commanded him; and he took Yehoshua, and stood him before El'azar HaKohen, and before kol HaEdah: [23] And he laid his yadayim upon him, and gave him a charge, just as Hashem commanded by yad Moshe.

28 And Hashem spoke unto Moshe, saying, [2] Command the Bnei Yisroel, and say unto them, My korban, and My lechem by My fires, My re'ach hannichoach, shall ye be shomer to offer unto Me in its mo'ed. [3] And thou shalt say unto

אָנלענען דיין האַנט אויף אים. יט און זאָלסט אים שטעלן פַאַר
far shteln im zolst un im oif hant dain onlenen
before stand him you(SG) must and him on hand your lay

אֶלעָזָר דעם כֹהן , און פַאַר דער גאַנצער עדה , און זאָלסט
zolst un eide gantser der far un koyen dem Elazar
you(SG) must and assembly whole the before and kohen the El'azar

אים איבערגעבן דיין צַוָואָה פַאַר זייערע אויגן. כ און זאָלסט
zolst un oign zeyere far tsevaeh dain ibergebn im
you(SG) must and eyes their before testament your give over him

אַרופּטאָן פון דיין גלאַנץ אויף אים, כדי די גאַנצע עדה פון
fun eide gantse di kedei im oif glants dain fun aroifton
of assembly whole the so that him on glory your of put

די קינדער פון ישְׂרָאֵל זאָלן געהאָרכן. כא און ער זאָל שטיין פַאַר
far shtein zol er un gehorchn zoln Yisroel fun kinder di
before stand shall he and obey shall Yisroel of children the

אֶלעָזָר דעם כֹהן , און ער וועט פַרעגן פַאַר אים דעם באַשייד פון די
di fun basheid dem im far fregn vet er un koyen dem Elazar
the of solution the him for to ask will he and kohen the El'azar

אורים פַאַר ה . לויט זיין מויל זאָלן זיי אַרויסגיין, און
un aroisgein zei zoln moil zain loit Hashem far Urim
and go out they shall mouth his according to Hashem before Urim

לויט זיין מויל זאָלן זיי אַריינקומען , ער און גאַנץ ישְׂרָאֵל
Yisroel gants un er arainkumen zei zoln moil zain loit
Yisroel all and he come into they shall mouth his according to

מיט אים – די גאַנצע עדה .
eide gantse di im mit
assembly entire the him with

כב האָט משה געטאָן אַזוי ווי ה האָט אים באַפוילן , און ער
er un bafoiln im hot Hashem vi azoi geton Moshe hot
he and commanded him has Hashem as so did Moshe has

האָט גענומען יְהוֹשוּעַ , און האָט אים געשטעלט פַאַר אֶלעָזָר דעם
dem Elazar far geshtelt im hot un Yehoshuaen genumen hot
the El'azar before stood him has and Yehoshua taken has

כֹהן , און פַאַר דער גאַנצער עדה . כג און ער האָט אָנגעלענט זיינע
zaine ongelent hot er un eide gantser der far un koyen
his laid has he and assembly whole the before and kohen

העַנט אויף אים, און האָט אים איבערגעגעבן זיין צַוָואָה , אַזוי ווי
vi azoi tsevaeh zain ibergegebn im hot un im oif hent
as just charge his given over to him has and him on hands

ה האָט גערעדט דורך משהן .
Mosheen durch geredt hot Hashem
Moshe through spoken has Hashem

כח

און ה האָט גערעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן:
zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
say to so Moshe to spoken has Hashem and

ב באַפֿעל די קינדער פון ישְׂרָאֵל, און זאָלסט זאָגן
zogn zolst un Yisroel fun kinder di bafel
say you(SG) must and Yisroel of children the command

צו זיי : מיין קָרבָּן , מיין שפּייז פון מיינע פַייעראָפּפער , פַאַר אַ
a far faieropfer maine fun shpaiz main korben main zei tsu
a for offering by fire my of food my korban my them to

געשמאַקן ריח צו מיר, זאָלט איר היטן מקריבֿ צו זיין צו מיר אין
in mir tsu zain tsu makrev hitn ir zolt mir tsu reyech geshmakn
in me to be to sacrifice keep you shall me to aroma soothing

them, This is the fire-offering which ye shall offer unto Hashem; two kevasim *(male lambs)* of the first year temimim, two a day, for an olah tamid. [4] The one keves shalt thou offer in the boker, and the other keves shalt thou offer towards erev; [5] And a tenth-ephah of fine flour for a minchah, mixed with the fourth-hin of pressed shemen. [6] It is an olat tamid *(continual burnt offering)* which was ordained in Mt Sinai for a re'ach hannichoach, a fire-offering unto Hashem. [7] And the nesekh *(libation offering)* thereof shall be the fourth-hin for the one keves: baKodesh shalt thou cause the nesekh shechar to be poured out unto Hashem. [8] And the other keves *(male lamb)* shalt thou offer at erev: like the minchah of the boker, and like the nesekh thereof, thou shalt offer it, a fire-offering of re'ach hannicho'ach unto Hashem.

[9] And on Yom HaShabbos two kevasim of the first year temimim *(unblemished ones)* and two tenths-ephah of fine flour for a minchah, mixed with shemen, and the nesekh thereof; [10] This is the olah *(burnt offering)* of every Shabbos, in addition to the continual olah, and its nesekh.

זײַן געשטעלטער צײַט. [ג] און זאָלסט זאָגן צו זיי : דאָס איז דאָס
zain geshtelter tsait un zolst zogn tsu zei : dos iz dos
its appointed time and must you(SG) say them to : this is the

פֿײַעראָפּפֿער וואָס איר זאָלט מקריב זײַן צו ה׳ : צוויי שעפּסן
faieropfer vos ir zolt makrev zain tsu Hashem : tsvei shepsn
fire-offering which shall you sacrifice be to Hashem : two sheep

יאָריקע , אָן אַ פֿעלער , אַ טאָג, אַ שטענדיק בראַנדאָפּפֿער. [ד] אײַן
yorike , on a feler , a tog, a shtendik brandopfer. [d] ein
in first year , without a blemish , a day, a perpetual olah. one

שעפּס זאָלסטו מאַכן אין דער פֿרי , און דעם צווייטן זאָלסטו
sheps zolstu machn in der peire , un dem tsveitn zolstu
sheep shall you make in the morning , and the second shall you

מאַכן קעגן אָוונט . [ה] און אַ צענטל אֵיפֿה זעמלמעל פֿאַר אַ
machn kegen ovnt . [h] un a tsentl eife zemelmel far a
make at about evening . and a tenth ephah fine flour for a

שפּײַזאָפּפֿער, פֿאַרמישט מיט געשלאָגענעם אייל, אַ פֿערטל הין. [ו] אַ
shpaizopfer, farmisht mit geshlogenem eil, a fertl hin. [v] a
minchah, mixed with pressed oil, a one-fourth hin. a

שטענדיק בראַנדאָפּפֿער, אַזוי ווי עס איז געמאַכט געוואָרן ביים
shtendik brandopfer, azoi vi es iz gemacht gevorn baim
perpetual olah, as so it is done become at having

באַרג סיני , פֿאַר אַ פֿײַעראָפּפֿער צו ה׳ .
barg sini , far a faieropfer tsu Hashem .
Sinai mount , for a fire-offering to Hashem .

[ז] און זײַן גיסאָפּפֿער : אַ פֿערטל הין צו דעם איין שעפּס; אין
[z] un zain gisopfer : a fertl hin tsu dem ein sheps; in
[z] and its drink offering : a one-fourth hin to the one sheep; in

היליקטום זאָלסטו גיסן דאָס גיסאָפּפֿער פֿון שטאַרקן געטראַנק צו
heiliktum zolstu gisn dos gisopfer fun shtarkn getrank tsu
holy shall you pour this drink offering of strong drink to

ה׳ . [ח] און דעם צווייטן שעפּס זאָלסטו מאַכן קעגן אָוונט ;
Hashem . [ch] un dem tsveitn sheps zolstu machn kegen ovnt ;
Hashem . and the second sheep shall you make at about evening ;

אַזוי ווי דאָס שפּײַזאָפּפֿער פֿון דער פֿרי , און אַזוי ווי זײַן
azoi vi dos shpaizopfer fun der peire , un azoi vi zain
like so and like the minchah of the morning , and so like its

גיסאָפּפֿער , זאָלסטו מאַכן , אַ פֿײַעראָפּפֿער פֿאַר אַ גענעמאַקן
gisopfer , zolstu machn , a faieropfer far a geshmakn
drink offering , shall you make , a fire-offering for a soothing

ריח צו ה׳ .
reyach tsu Hashem .
aroma to Hashem .

[ט] און אין טאָג פֿון שבת : צוויי שעפּסן יאָריקע אָן אַ
[t] un in tog fun Shabbos : tsvei shepsn yorike on a
[t] and in day of Shabbos : two sheep in first year without a

פֿעלער , און צוויי צענטל זעמלמעל , אַ שפּײַזאָפּפֿער, פֿאַרמישט מיט אייל,
feler , un tsvei tsentl zemelmel , a shpaizopfer, farmisht mit eil,
blemish , and two tenth fine flour , a minchah, mixed with oil,

מיט זײַן גיסאָפּפֿער ; [י] אַ בראַנדאָפּפֿער פֿון שבת אין שבת ,
mit zain gisopfer ; [y] a brandopfer fun Shabbos in Shabbos ,
with its drink offering ; a olah of Shabbos in Shabbos ,

אַחוץ דעם שטענדיקן בראַנדאָפּפֿער און זײַן גיסאָפּפֿער .
achuts dem shtendikn brandopfer un zain gisopfer .
in addition to the continual olah and its drink offering .

[11] And at each Rosh-Chodesh of yours, ye shall offer an olah unto Hashem; two young bulls, and one ram, shivah kevasim of the first year temimim; [12] And three tenths-ephah of fine flour for a minchah, mixed with shemen, for each bull; and two tenths-ephah of fine flour for a minchah, mixed with shemen for the one ram; [13] And a tenth-ephah of fine flour mixed with shemen for a minchah for each keves; for an olah *(burnt offering)* of a re'ach hannichoach, a fire-offering unto Hashem. [14] And their nesakhim shall be a half-hin for each bull, and the third-hin for the ram, and a quarter-hin for each keves: this is the olah for every Rosh Chodesh throughout the months of the shanah. [15] And one young male goat for a chattat unto Hashem shall be offered. It shall be in addition to the continual olah, and its nesekh.

[16] And in the fourteenth day of the chodesh harishon *(first month i.e., Nisan)* is the Pesach to Hashem. [17] And in the fifteenth day of this month is a Chag: shivat yamim shall matzot be eaten. [18] In the yom harishon shall be a mikra kodesh *(holy convocation)*; ye shall do no manner of melekhet avodah therein; [19] But ye

יא און אין אײַערע ראָש־חודשן זאָלט איר מקריבֿ זײַן אַ
a zain makrev ir zolt rosh-choideshn aiere in un
a be sacrifice you shall new moons your in and

בראַנדאָפּפֿער צו ה׃ צוויי יונגע אָקסן, און אײַן ווידער; זיבן
zibn vider ein un oksen yunge tsvei Hashem tsu brandopfer
seven ram one and oxen young two Hashem to olah

שעפּסן יאָריקע, אָן אַ פֿעלער. יב און דריַי צענטל זעמלמעל,
zemelmel tsentl drai un feler a on yorike shepsn
fine flour tenth three and blemish a without in first year sheep

אַ שפּײַזאָפּפֿער, פֿאַרמישט מיט אײל, צו איטלעכן אָקס, און צוויי צענטל
tsentl tsvei un oks itlechn tsu eil mit farmisht shpaizopfer a
tenth two and bull each to oil with mixed minchah a

זעמלמעל, אַ שפּײַזאָפּפֿער, פֿאַרמישט מיט אײל, צו דעם אײַן ווידער;
vider ein dem tsu eil mit farmisht shpaizopfer a zemelmel
ram one the to oil with mixed minchah a fine flour

יג און צו צענטל, צו צענטל זעמלמעל, אַ שפּײַזאָפּפֿער, פֿאַרמישט מיט
mit farmisht shpaizopfer a zemelmel tsentl tsu tsentl tsu un
with mixed minchah a fine flour tenth to tenth to and

איל, צו איטלעכן שעפּס. אַ בראַנדאָפּפֿער פֿאַר אַ געשמאַקן ריח, אַ
a reyech geshmakn a far brandopfer a sheps itlechn tsu eil
a aroma soothing a for olah a sheep each to oil

פֿײַעראָפּפֿער צו ה׃ יד און זייערע גיסאָפּפֿער: אַ האַלבער
halber a gisopfer zeyere un Hashem tsu faieropfer
half a drink offering their and Hashem to offering by fire

הין ווײַן זאָל זײַן צו אַן אָקס, און אַ דריטל הין צו אַ ווידער,
vider a tsu hin dritel a un oks an tsu zain zol vain hin
ram a to hin one-third a and bull a to be shall wine hin

און אַ פֿערטל הין צו אַ שעפּס. דאָס איז דאָס בראַנדאָפּפֿער פֿון
fun brandopfer dos iz dos sheps a tsu hin fertl a un
of olah the is this sheep a to hin one-fourth a and

ראָש־חודש אין ראָש־חודש פֿאַר די חדשים פֿון יאָר. טו און איין
ein un yor fun chodeshim di far rosh-choidesh in rosh-choidesh
one and year of months the for new moon in new moon

ציגנבאָק פֿאַר אַ זינדאָפּפֿער צו ה׃ אַחוץ דעם שטענדיקן
shtendikn dem achuts Hashem tsu zindopfer a far tsignbok
continual the aside from Hashem to sin offering a for male goat

בראַנדאָפּפֿער, זאָל געמאַכט ווערן, מיט זײַן גיסאָפּפֿער.
gisopfer zain mit vern gemacht zol brandopfer
drink offering its with become made shall olah

טז און אין ערשטן חודש, אין פֿערצנטן טאָג פֿון חודש, זאָל
zol choidesh fun tog fertsntn in choidesh ershtn in un
shall month of day fourteenth in month first in and

זײַן אַ קָרבָּן־פֶּסַח צו ה׃ יז און אין פֿופֿצנטן טאָג פֿון דעם
dem fun tog fuftsntn in un Hashem tsu korben-Pesach a zain
the of day fifteenth in and Hashem to Passover korben a be

דאָזיקן חודש, זאָל זײַן אַ יום־טובֿ. זיבן טעג זאָל געגעסן ווערן
vern gegesn zol teg zibn yom-tov a zain zol choidesh dozikn
become eaten shall days seven festival a be shall month this

מַצות. יח אין ערשטן טאָג זאָל זײַן אַ הייליקע פֿאַרזאַמלונגע;
farzamlunge heilike a zain zol tog ershtn in matsus
gathering holy a his shall day first in unleavened bread

קיין דינסטאַרבעט זאָלט איר נישט טאָן. יט און איר זאָלט מקריבֿ זײַן אַ
a zain makrev zolt ir un ton nisht ir zolt dinstarbet kein
a be sacrifice shall you and do not you shall service work any

shall offer a fire-offering for an olah unto Hashem; two young bulls, and one ram, and shivah kevasim of the first year; they shall be unto you temimim. [20] And their minchah shall be of fine flour mixed with shemen: three tenths-ephah shall ye offer for each bull, and two tenths-ephah for the ram; [21] One tenth-ephah shalt thou offer for each keves, of the shivat hakevasim. [22] And one goat for a chattat, to make kapporah for you. [23] Ye shall offer these in addition to the olah of the boker, which is for the olat hatamid. [24] After this manner ye shall offer daily, throughout the shivat yamim: lechem, a fire-offering, reiach hannichoach unto Hashem: it shall be offered in addition to the olat hatamid, and its nesekh. [25] And on the yom hashevi'i ye shall have a mikra kodesh; ye shall do no melekhet avodah.

[26] Also in the Yom HaBikkurim, when ye bring a minchah chadashah unto Hashem, on your Shavu'os, ye shall have a mikra kodesh; ye shall do no melekhet avodah: [27] But ye shall offer the olah for a reach hannichoach unto Hashem; two young bulls, one ram, shivah kevasim of the first year; [28] And their minchah of fine flour mixed

פַּיֵיעראָפּפֿער , אַ בראַנדאָפּפֿער צו ה : צוויי יונגע אָקסן, און
un oksen yunge tsvei Hashem tsu brandopfer a faieropfer
and bulls young two Hashem to olah a offering by fire

איין ווידער, און זיבן שעפּסן יאָריקע ; אָן אַ פֿעלער זאָלן זיי
zei zoln feler a on yorike shepsn zibn un vider ein
they shall blemish a without in first year sheep seven and ram one

ביַי אייַך זיין . כ און זייער שפּייזאָפּפֿער: זעמלמעל פֿאַרמישט מיט איילַ;
eil mit farmisht zemelmel shpaizopfer zeyer un zain aich bai
oil with mixed fine flour minchah their and be you by

דריַי צענטל צו אַן אָקס, און צוויי צענטל צו אַ ווידער, זאָלט איר מאַכן .
machn ir zolt vider a tsu tsentl tsvei un oks an tsu tsentl drai
make you shall ram a to tenth two and bull an to tenth three

כא צו צענטל, צו צענטל זאָלסטו מאַכן פֿאַר איטלעכן שעפּס פֿון די
di fun sheps itlechn far machn zolstu tsentl tsu tsentl tsu
the of sheep each for make shall you tenth to tenth to

זיבן שעפּסן. כב און איין באָק אַ זינדאָפּפֿער , מכפּר צו זיין אויף
oif zain tsu mechaper zindopfer a bok ein un shepsn zibn
on be to expiate sin offering a goat one and sheep seven

אייַך. כג אַחוץ דעם בראַנדאָפּפֿער פֿון אין דער פֿרי , וואָס פֿאַרן
faran vos peire der in fun brandopfer dem achuts aich
for the which morning the in of olah the aside from you

שטענדיקן בראַנדאָפּפֿער, זאָלט איר מאַכן די דאָזיקע. כד אַזוי ווי די
di vi azoi dozike di machn ir zolt brandopfer shtendikn
the like so these the make you shall olah continual

דאָזיקע זאָלט איר מאַכן טעגלעך זיבן טעג, אַ שפּייז פֿון פַּיֵיעראָפּפֿער
faieropfer fun shpaiz a teg zibn teglech machn ir zolt dozike
offering by fire of food a days seven daily make you shall these

פֿאַר אַ געשמאַקן ריח צו ה . אַחוץ דעם שטענדיקן
shtendikn dem achuts Hashem tsu reyech geshmakn a far
continual the in addition to Hashem to aroma soothing a for

בראַנדאָפּפֿער זאָל עס געמאַכט ווערן , מיט זיין גיסאָפּפֿער . כה און
un gisopfer zain mit vern gemacht es zol brandopfer
and drink offering its with become made it shall olah

אויפֿן זיבעטן טאָג זאָל זיין אַ הייליקע פֿאַרזאַמלונגע ביַי אייַך; קיין
kein aich bai farzamlunge heilike a zain zol tog zibetn oifn
any you by gathering holy a be shall day seventh on

דינסטאַרבעט זאָלט איר נישט טאָן.
ton nisht ir zolt dinstarbet
do not you shall service work

כו און אין טאָג פֿון די ערשטצייַטיקע, ווען איר ברענגט אַ שפּייזאָפּפֿער
shpaizopfer a brengt ir ven ershttsaitike di fun tog in un
minchah a bring you when first grain the of day in and

פֿון נייַער תּבואה צו ה , אין אייַער שבֿועות , זאָל זיין אַ הייליקע
heilike a zain zol shvues aier in Hashem tsu tvue naier fun
holy a be shall Shavu'os your in Hashem to grain new from

פֿאַרזאַמלונגע ביַי אייַך; קיין דינסטאַרבעט זאָלט איר נישט טאָן. כז און איר
ir un ton nisht ir zolt dinstarbet kein aich bai farzamlunge
you and do not you shall service work any you by gathering

זאָלט מקריב זיין אַ בראַנדאָפּפֿער פֿאַר אַ געשמאַקן ריח צו ה :
Hashem tsu reyech geshmakn a far brandopfer a zain makrev zolt
Hashem to aroma soothing a for olah a be sacrifice shall

צוויי יונגע אָקסן, איין ווידער, זיבן שעפּסן יאָריקע . כח און זייער
zeyer un yorike shepsn zibn vider ein oksen yunge tsvei
their and in first year sheep seven ram one bulls young two

שפַּיִזאָפּפֿער: זעמלמעל פֿאַרמישט מיט אייל, דריי צענטל צו איטלעכן
itlechn tsu tsentl drai eil mit farmisht zemelmel shpaizopfer
each to tenth three oil with mixed fine flour minchah

אָקס, צוויי צענטל צו דעם איין ווידער; כט צו צענטל, צו צענטל פֿאַר
far tsentl tsu tsentl tsu vider ein dem tsu tsentl tsvei oks
for tenth to tenth to ram one the to tenth two bull

איטלעכן שעפּס פֿון די זיבן שעפּסן. ל איין ציגנבאָק, מכפּר צו
tsu mechaper tsignbok ein shepsn zibn di fun sheps itlechn
to expiate billy goat one sheep seven the of sheep each

זיין אויף אייך. לא אַחוץ דעם שטענדיקן ברַאנדאָפּפֿער און זיין
zain un brandopfer shtendikn dem achuts aich oif zain
its and olah continual the in addition to you on be

שפַּיִזאָפּפֿער זאָלט איר זיי מאַכן – אָן אַ פֿעלער זאָלן זיי בַּיי
bai zei zoln feler a on machn zei ir zolt shpaizopfer
with they shall blemish a without make them you shall minchah

אייך זיין – מיט זייערע גיסאָפּפֿער .
gisopfer zeyere mit zain aich
drink offering their with be you

29 And in the Chodesh Hashevi'i on the first day of the month, ye shall have a mikra kodesh; ye shall do no melekhet avodah; it is a Yom Teruah *(Day of the sounding of the Shofar, i.e., Rosh Hashanah)* unto you. [2] And ye shall offer an olah for a reach hannichoach unto Hashem; one young bull, one ram, and shivah kevasim of the first year temimim. [3] And their minchah shall be of fine flour mixed with shemen, three tenths-ephah for the bull, and two tenths-ephah for the ram, [4] And one tenth-ephah for each keves of the shivat hakevasim; [5] And one male of the goats for a chattat to make kapporah for you; [6] In addition to the olat hachodesh and its minchah, and the olat hatamid and its minchah, and their nesakhim, according to the mishpatim, for a reach hannichoach, a fire-offering unto Hashem.

with shemen, three tenths-ephah for each bull, two tenths-ephah for the ayil haechad *(one ram)*. [29] One tenth-ephah unto one keves for each of the shivat hakevasim; [30] And one male goat, to make kapporah for you. [31] Ye shall offer them in addition to the olat hatamid and its minchah, (they shall be unto you tamimim, unblemished ones) and their nesakhim.

כט און אין זיבעטן חודש, אין ערשטן טאָג פֿון חודש, זאָל
zol choidesh fun tog ershtn in choidesh zibetn in un
shall month of day first in month seventh in and

זיין אַ הייליקע פֿאַרזאַמלונגע בַּיי אייך, קיין דינסטאַרבעט זאָלט
zolt dinstarbet kein aich bai farzamlunge heilike a zain
shall service work any you with gathering holy a be

איר נישט טאָן; אַ טאָג פֿון שאַלונג זאָל עס אייך זיין. ב און איר
ir un zain aich es zol shalung fun tog a ton nisht ir
you and be you it shall trumpet sound of day a do not you

זאָלט מאַכן אַ בראַנדאָפּפֿער פֿאַר אַ גערוך שמאַקן ריח צו ה׳ :
Hashem tsu reyech geshmakn a far brandopfer a machn zolt
Hashem to aroma soothing a for olah a make shall

איין יונגן אָקס, איין ווידער, זיבן שעפּסן יאָריקע, אָן אַ
a on yorike shepsn zibn vider ein oks yungn ein
a without in first year sheep seven ram one bull young one

פֿעלער. ג און זייער שפַּיִזאָפּפֿער: זעמלמעל פֿאַרמישט מיט אייל, דריי
drai eil mit farmisht zemelmel shpaizopfer zeyer un feler
three oil with mixed fine flour minchah their and blemish

צענטל צו דעם אָקס, צוויי צענטל צו דעם ווידער, ד און איין צענטל צו
tsu tsentl ein un vider dem tsu tsentl tsvei oks dem tsu tsentl
to tenth one and ram the to tenth two bull the to tenth

איטלעכן שעפּס פֿון די זיבן שעפּסן. ה און איין ציגנבאָק אַ זינדאָפּפֿער,
zindopfer a tsignbok ein un shepsn zibn di fun sheps itlechn
sin offering a billy goat one and sheep seven the of sheep each

מכפּר צו זיין אויף אייך. ו אַחוץ דעם ברַאנדאָפּפֿער פֿון
fun brandopfer dem achuts aich oif zain tsu mechaper
of olah the in addition to you on be to expiate

ראָש-חודש און זיין שפַּיִזאָפּפֿער, און דעם שטענדיקן ברַאנדאָפּפֿער
brandopfer shtendikn dem un shpaizopfer zain un rosh-choidesh
olah continual the and minchah its and new moon

און זיין שפַּיִזאָפּפֿער, און זייערע גיסאָפּפֿער, לויט זייער דין,
din zeyer loit gisopfer zeyere un shpaizopfer zain un
law their according to drink offering their and minchah its and

פֿאַר אַ גערוך שמאַקן ריח, אַ פַּיִיעראָפּפֿער צו ה׳ .
Hashem tsu faieropfer a reyech geshmakn a far
Hashem to offering by fire an aroma soothing a for

ז און אין צענטן טאָג פֿון דעם דאָזיקן זיבעטן חודש זאָל זיין אַ
a zain zol choidesh zibetn dozikn dem fun tog tsentn in un
a be shall month seventh this the of day tenth in and

היליקע פֿאַרזאַמלונגע ביי אייַך; און איר זאָלט פּייניקן אייַער זעל;
zel aier painiken zolt ir un aich bai farzamlunge heilike
soul your afflict shall you and you with gathering holy

קיין אַרבעט זאָלט איר נישט טאָן. ח און איר זאָלט מקריבֿ זיין אַ
a zain makrev zolt ir un ton nisht ir zolt arbet kein
an be sacrifice shall you and do not you shall work any

בראַנדאָפּפֿער צו ה פֿאַר אַ געשמאַקן ריח: איין יונגן אָקס,
oks yungn ein reyech geshmakn a far Hashem tsu brandopfer
bull young one aroma soothing a for Hashem to olah

איין ווידער, זיבן שעפּסן יאָריקע; אָן אַ פּעלער זאָלן זיי
zei zoln feler a on yorike shepsn zibn vider ein
they shall blemish a without in first year sheep seven ram one

בייַ אייַך זיין. ט און זייער שפּייַזאָפּפֿער: זעמלמעל פֿאַרמישט מיט
mit farmisht zemelmel shpaizopfer zeyer un zain aich bai
with mixed fine flour minchah their and be you with

איל, דריי צענטל צו דעם אָקס, צוויי צענטל צו דעם איין ווידער;
vider ein dem tsu tsentl tsvei oks dem tsu tsentl drai eil
ram one the to tenth two bull the to tenth three oil

י צו צענטל, צו צענטל פֿאַר איטלעכן שעפּס פֿון די זיבן שעפּסן.
shepsn zibn di fun sheps itlechn far tsentl tsu tsentl tsu
sheep seven the of sheep each for tenth to tenth to

יא איין ציגנבאָק אַ זינדאָפּפֿער. אַחוץ דעם זינדאָפּפֿער פֿון
fun zindopfer dem achuts zindopfer a tsignbok ein
of sin offering the in addition to sin offering a billy goat one

פֿאַרגעבונג, און דעם שטענדיקן בראַנדאָפּפֿער און זיין שפּייַזאָפּפֿער,
shpaizopfer zain un brandopfer shtendikn dem un fargebung
minchah its and olah continual the and forgiveness

און זייערע גיסאָפּפֿער.
gisopfer zeyere un
drink offering their and

יב און אין פֿופֿצנטן טאָג פֿון זיבעטן חודש זאָל זיין אַ היליקע
heilike a zain zol choidesh zibetn fun tog fuftsntn in un
holy a be shall month seventh of day fifteenth in and

פֿאַרזאַמלונגע ביי אייַך; קיין דינסטאַרבעט זאָלט איר נישט טאָן. און
un ton nisht ir zolt dinstarbet kein aich bai farzamlunge
and do not you shall service work any you with gathering

איר זאָלט פֿייַערן אַ פֿייַרטאָג צו ה זיבן טעג. יג און איר
ir un teg zibn Hashem tsu faiertog a faiern zolt ir
you and days seven Hashem to festival day a celebrate shall you

זאָלט מקריבֿ זיין אַ קָרבָּן בראַנדאָפּפֿער, אַ פֿייַעראָפּפֿער, פֿאַר אַ
a far faieropfer a brandopfer korben a zain makrev zolt
a for offering by fire an olah korban a be sacrifice shall

געשמאַקן ריח צו ה: דרייַצן יונגע אָקסן, צוויי ווידערס,
viders tsvei oksen yunge draitsn Hashem tsu reyech geshmakn
rams two bulls young thirteen Hashem to aroma soothing

פֿערצן שעפּסן יאָריקע; אָן אַ פּעלער זאָלן זיי זיין. יד און
un zain zei zoln feler a on yorike shepsn fertsn
and be they shall blemish a without in first year sheep fourteen

זייער שפּייַזאָפּפֿער: זעמלמעל פֿאַרמישט מיט איל, דריי צענטל צו
tsu tsentl drai eil mit farmisht zemelmel shpaizopfer zeyer
to tenth three oil with mixed fine flour minchah their

7 And ye shall have on the tenth day of this seventh month a mikra kodesh; and ye shall afflict your nefashot; ye shall not do any melachah therein; 8 But ye shall offer an olah unto Hashem for a reach hannichoach; one young bull, one ram, and shivah kevasim of the first year; they shall be unto you temimim; 9 And their minchah shall be of fine flour mixed with shemen, three tenths-ephah for the bull, and two tenths-ephah for the one ayil, 10 And one tenth ephah for each keves of the shivat hakevasim; 11 One male of the goats for a chattat; in addition to the chattat hakippurim *(sin offering of the atonement)*, and the olat hatamid and its minchah and their nesakhim.

12 And on the fifteenth day of the Chodesh HaShevi'i ye shall have a mikra kodesh; ye shall do no melekhet avodah, and ye shall celebrate a Chag unto Hashem shivat yamim; 13 And ye shall offer an olah, a fire-offering, a reach hannichoach unto Hashem; thirteen young bulls, two rams, and fourteen kevasim of the first year; they shall be temimim; 14 And their minchah shall be of fine flour mixed with shemen, three tenths-ephah unto every bull of the thirteen

bulls, two tenths-ephah to each ram of the two rams,
15 And one tenth-ephah to each keves of the fourteen kevasim;
16 And one male of the izzim *(goats)* for a chattat; in addition to the olat hatamid, its minchah and its nesekh.

17 And on the second day ye shall offer twelve young bulls, two rams, fourteen kevasim of the first year temimim;
18 And their minchah and their nesakhim for the bulls, for the rams, and for the kevasim, shall be according to their mispar, as mishpat.
19 And one male of the izzim for a chattat in addition to the olat hatamid, and the minchah thereof, and their nesakhim.

20 And on the Yom HaShelishi eleven bulls, two rams, fourteen kevasim of the first year temimim;
21 And their minchah and their nesakhim for the bulls, for the rams, and for the kevasim, shall be according to their mispar, as mishpat *(specified)*;
22 And one goat for a chattat; in addition to the olat hatamid, and its minchah, and its nesekh.

23 And on the fourth day ten bulls, two rams, and fourteen kevasim of the first year temimim;
24 Their minchah and

איטלעכן אָקס פֿון די דריַיצן אָקסן, צוויי צענטל צו איטלעכן ווידער פֿון
fun vider itlechn tsu tsentl tsvei oksen draitsn di fun oks itlechn
of ram each to tenth two bulls thirteen the of bull each

די צוויי ווידערס, טו און צו צענטל, צו צענטל פֿאַר איטלעכן שעפּס פֿון די
di fun sheps itlechn far tsentl tsu tsentl tsu un viders tsvei di
the of sheep each for tenth to tenth to and rams two the

פֿערצן שעפּסן. טז און אײַן ציגנבאָק אַ זינדאָפּפֿער; אַחוץ דעם
dem achuts zindopfer a tsignbok ein un shepsn fertsn
the in addition to sin offering a billy goat one and sheep fourteen

שטענדיקן בראַנדאָפּפֿער, זײַן שפּײַזאָפּפֿער און זײַן גיסאָפּפֿער.
gisopfer zain un shpaizopfer zain brandopfer shtendikn
drink offering its and minchah its olah continual

יז און אויפֿן צווייטן טאָג: צוועלף יונגע אָקסן, צוויי ווידערס, פֿערצן
fertsn viders tsvei oksen yunge tsvelf tog tsveitn oifn un
fourteen rams two bulls young twelve day second on and

שעפּסן יאָריקע, אָן אַ פֿעלער. יח און זייער שפּײַזאָפּפֿער און
un shpaizopfer zeyer un feler a on yorike shepsn
and minchah their and blemish a without in first year sheep

זייערע גיסאָפּפֿער, צו די אָקסן, צו די ווידערס, און צו די שעפּסן,
shepsn di tsu un viders di tsu oksen di tsu gisopfer zeyere
sheep the to and rams the to bulls the to drink offering their

לויט זייער צאָל, אַזוי ווי דער דין. יט און אײַן ציגנבאָק
tsignbok ein un din der vi azoi tsol zeyer loit
billy goat one and law the as so number of their according

אַ זינדאָפּפֿער. אַחוץ דעם שטענדיקן בראַנדאָפּפֿער און זײַן
zain un brandopfer shtendikn dem achuts zindopfer a
its and olah continual the in addition to sin offering a

שפּײַזאָפּפֿער, און זייערע גיסאָפּפֿער.
gisopfer zeyere un shpaizopfer
drink offering their and minchah

כ און אויפֿן דריטן טאָג: עלף יונגע אָקסן, צוויי ווידערס, פֿערצן
fertsn viders tsvei oksen yunge elf tog dritn oifn un
fourteen rams two bulls young eleven day third on and

שעפּסן יאָריקע, אָן אַ פֿעלער. כא און זייער שפּײַזאָפּפֿער און
un shpaizopfer zeyer un feler a on yorike shepsn
and minchah their and blemish a without in first year sheep

זייערע גיסאָפּפֿער, צו די אָקסן, צו די ווידערס, און צו די
di tsu un viders di tsu oksen di tsu gisopfer zeyere
the to and rams the to bulls the to drink offering their

שעפּסן, לויט זייער צאָל, אַזוי ווי דער דין. כב און אײַן באָק
bok ein un din der vi azoi tsol zeyer loit shepsn
goat one and law the as so number of their according sheep

אַ זינדאָפּפֿער. אַחוץ דעם שטענדיקן בראַנדאָפּפֿער און זײַן
zain un brandopfer shtendikn dem achuts zindopfer a
its and olah continual the in addition to sin offering a

שפּײַזאָפּפֿער און זײַן גיסאָפּפֿער.
gisopfer zain un shpaizopfer
drink offering its and minchah

כג און אויפֿן פֿירטן טאָג: צען אָקסן, צוויי ווידערס, פֿערצן שעפּסן
shepsn fertsn viders tsvei oksen tsen tog firtn oifn un
sheep fourteen rams two bulls ten day fourth on and

יאָריקע, אָן אַ פֿעלער. כד און זייער שפּײַזאָפּפֿער און זייערע
zeyere un shpaizopfer zeyer un feler a on yorike
their and minchah their and blemish a without in first year

their nesakhim for the bulls, for the rams, and for the kevasim, shall be according to their mispar, as mishpat; [25] And one male of the izzim for a chattat in addition to the olat hatamid, its minchah, and its nesekh.

[26] And on the fifth day nine bulls, two rams, and fourteen kevasim of the first year temimim; [27] And their minchah and their nesakhim for the bulls, for the rams, and for the kevasim, shall be according to their mispar, as mishpat *(specified)*; [28] And one goat for a chattat; in addition to the olat hatamid, and its minchah, and its nesekh.

[29] And on the sixth day eight bulls, two rams, and fourteen kevasim of the first year temimim; [30] And their minchah and their nesakhim for the bulls, for the rams, and for the kevasim, shall be according to their mispar, as mishpat; [31] And one goat for a chattat; in addition to the olat hatamid, its minchah, and its nesekh.

[32] And on the seventh day seven bulls, two rams, and fourteen kevasim of the first year temimim; [33] And their minchah

גיסאָפּפֿער , צו די אָקסן, צו די ווידערס, און צו די שעפּסן,
gisopfer di tsu oksen di tsu viders di tsu un shepsn
drink offering the to bulls the to rams the to and sheep

לויט זייער צאָל אַזוי ווי דער דין. כה און איין ציגנבאָק
loit zeyer tsol azoi vi der din un ein tsignbok
according to their number as so the law and one billy goat

אַ זינדאָפּפֿער. אַחוץ דעם שטענדיקן בראַנדאָפּפֿער, זײַן
a zindopfer achuts dem shtendikn brandopfer zain
a sin offering in addition to the continual olah its

שפּײַזאָפּפֿער, און זײַן גיסאָפּפֿער.
shpaizopfer un zain gisopfer
minchah and its drink offering

כו און אויפֿן פֿינפֿטן טאָג: נײַן אָקסן, צוויי ווידערס, פֿערצן שעפּסן
un oifn finftn tog nain oksen tsvei viders fertsn shepsn
and on fifth day nine bulls two rams fourteen sheep

יאָריקע , אָן אַ פֿעלער. כז און זייער שפּײַזאָפּפֿער און זייערע
yorike on a feler zeyer un shpaizopfer zeyere un
in first year without a blemish their and minchah their and

גיסאָפּפֿער , צו די אָקסן, צו די ווידערס, און צו די שעפּסן,
gisopfer di tsu oksen di tsu viders di tsu un shepsn
drink offering the to bulls the to rams the to and sheep

לויט זייער צאָל אַזוי ווי דער דין. כח און איין באָק אַ
loit zeyer tsol azoi vi der din un ein bok a
according to their number as so the law and one goat a

זינדאָפּפֿער. אַחוץ דעם שטענדיקן בראַנדאָפּפֿער און זײַן
zindopfer achuts dem shtendikn brandopfer un zain
sin offering in addition to the continual olah and its

שפּײַזאָפּפֿער, און זײַן גיסאָפּפֿער.
shpaizopfer un zain gisopfer
minchah and its drink offering

כט און אויפֿן זעקסטן טאָג: אַכט אָקסן, צוויי ווידערס, פֿערצן
un oifn zekstn tog acht oksen tsvei viders fertsn
and on sixth day eight bulls two rams fourteen

שעפּסן יאָריקע , אָן אַ פֿעלער. ל און זייער שפּײַזאָפּפֿער
shepsn yorike on a feler zeyer un shpaizopfer
sheep in first year without a blemish their and minchah

און זייערע גיסאָפּפֿער , צו די אָקסן, צו די ווידערס, און צו
un zeyere gisopfer tsu di oksen di tsu viders di tsu un
and their drink offering to the bulls the to rams the to and

די שעפּסן, לויט זייער צאָל אַזוי ווי דער דין. לא און איין
di shepsn loit zeyer tsol azoi vi der din un ein
the sheep according to their number as so the law and one

באָק אַ זינדאָפּפֿער. אַחוץ דעם שטענדיקן בראַנדאָפּפֿער, זײַן
bok a zindopfer achuts dem shtendikn brandopfer zain
goat a sin offering in addition to the continual olah its

שפּײַזאָפּפֿער, און זײַנע גיסאָפּפֿער.
shpaizopfer un zaine gisopfer
minchah and its drink offering

לב און אויפֿן זיבעטן טאָג: זיבן אָקסן, צוויי ווידערס, פֿערצן
un oifn zibetn tog zibn oksen tsvei viders fertsn
and on seventh day seven bulls two rams fourteen

שעפּסן יאָריקע , אָן אַ פֿעלער. לג און זייער שפּײַזאָפּפֿער און
shepsn yorike on a feler zeyer un shpaizopfer un
sheep in first year without a blemish their and minchah and

and their nesakhim for the bulls, for the rams, and for the kevasim, shall be according to their mispar, as mishpat; [34] And one goat for a chattat; in addition to the olat hatamid, its minchah, and its nesekh.

זייערע גיסאָפּפֿער , צו די אָקסן, צו די ווידערס, און צו די
zeyere gisopfer di tsu oksen di tsu viders un di tsu
their drink offering the to bulls the to rams and the to

שעפּסן, לויט זייער צאָל אַזוי ווי זייער דין. לד און איין
shepsn loit zeyer tsol azoi vi zeyer din un ein
sheep according to their number as so their law and one

באָק אַ זינדאָפּפֿער . אַחוץ דעם שטענדיקן בראַנדאָפּפֿער, זײַן
bok a zindopfer achuts dem shtendikn brandopfer zain
a goat sin offering in addition to the continual olah its

שפּײַזאָפּפֿער, און זײַן גיסאָפּפֿער .
shpaizopfer zain un gisopfer
minchah its and drink offering

[35] On the eighth day ye shall have an atzeret *(assembly)*: ye shall do no melekhet avodah therein; [36] But ye shall offer an olah, a fire offering, a reach hannichoach unto Hashem: one bull, one ram, shivah kevasim of the first year temimim; [37] Their minchah and their nesakhim for the bull, for the ram, and for the kevasim, shall be according to their mispar, as mishpat; [38] And one goat for a chattat; in addition to the olat hatamid and its minchah and its nesekh.

לה אויפֿן אַכטן טאָג זאָל זײַן אַ הייליקע אײַנזאַמלונג בײַ אײַדְ;
aich bai ainzamlung heilike a zain zol tog achten oifn
you with gathering holy a be shall day the eighth on

קיין דינסטאַרבעט זאָלט איר נישט טאָן. לו און איר זאָלט מקריבֿ זײַן אַ
kein dinstarbet zolt ir un ton nisht ir zolt dinstarbet kein
any service work shall you and do not you shall a be sacrifice

בראַנדאָפּפֿער, אַ פֿײַעראָפּפֿער פֿאַר אַ געשמאַקן ריח צו ה :
brandopfer a faieropfer far a geshmakn reyech tsu Hashem
a olah for a fire offering by a soothing aroma to Hashem

אײַן אָקס, איין ווידער, זיבן שעפּסן יאָריקע , אָן אַ פֿעלער .
ein oks ein vider zibn shepsn yorike on a feler
one bull one ram seven sheep in first year without a blemish

לז זייער שפּײַזאָפּפֿער און זייערע גיסאָפּפֿער , צו דעם אָקס, צו דעם
zeyer shpaizopfer un zeyere gisopfer tsu dem oks tsu dem
their minchah and their drink offering the to bull the to

ווידער, און צו די שעפּסן, לויט זייער צאָל אַזוי ווי דער
vider un tsu di shepsn loit zeyer tsol azoi vi der
ram the to and sheep the according their number as so the

דין. לח און איין באָק אַ זינדאָפּפֿער . אַחוץ דעם שטענדיקן
din un ein bok a zindopfer achuts dem shtendikn
law and one goat a sin offering in addition to the continual

בראַנדאָפּפֿער, און זײַן שפּײַזאָפּפֿער, און זײַן גיסאָפּפֿער .
brandopfer zain un shpaizopfer zain un gisopfer
olah its and minchah its and drink offering

[39] These things ye shall do unto Hashem in your Mo'adim, in addition to your nederim, and your nedavot, for your olat, and for your minchot, and for your nesakhim, and for your shelamim.

לט די דאָזיקע זאָלט איר מאַכן צו ה אין אײַערע יום-טובֿים ,
di dozike zolt ir machn tsu Hashem in aiere yom-tuvim
the this shall you make to Hashem in your appointed festivals

אַחוץ אײַערע נדרים , און אײַערע פֿרײַוויליקע נדבֿות ,
achuts aiere nedrim un aiere fraivilike nedoves
in addition to your vows and your freewill freewill offerings

פֿון אײַערע בראַנדאָפּפֿער, און פֿון אײַערע שפּײַזאָפּפֿער און פֿון אײַערע
fun aiere brandopfer un fun aiere shpaizopfer un fun aiere
of your olah and of your minchah and of your

גיסאָפּפֿער , און פֿון אײַערע פֿרידאָפּפֿער .
gisopfer un fun aiere fridopfer
drink offering and of your peace offering

30 [29:40] And Moshe told the Bnei Yisroel according to all that Hashem commanded Moshe.

ל
און משה האָט אָנגעזאָגט די קינדער פֿון ישׂראֵל, אַזוי
un Moshe hot ongezogt di kinder fun Yisroel azoi
and Moshe has ordered the children of Israel according to

ווי אַלץ וואָס ה האָט משהן באַפֿוילן .
vi alts vos Hashem hot Mosheen bafoiln
as all that Hashem has Moshe commanded

MATOT

מַטּוֹת

[2:1] And Moshe spoke unto the Rashei HaMattot *(Heads of the Tribes)* concerning the Bnei Yisroel saying, This is the thing which Hashem hath commanded:

לא. אוֹן משה האָט געזעדט צו די הויפּטלײַט פֿון די שבֿטים פֿון
fun shvotim di fun hoiptlait di tsu geredt hot Moshe un
of tribes the of chief people the to spoken has Moshe and
די קינדער פֿון ישׂרָאֵל, אַזוי צו זאָגן: דאָס איז די זאַך וואָס
vos zach di iz dos zogn tsu azoi Yisroel fun kinder di
which thing the is this say to so Yisroel of children the
ה האָט באַפֿוילן:
bafoiln hot Hashem
commanded has Hashem

[3:2] If an ish vow a neder unto Hashem, or swear a shevu'ah to bind his nefesh with an issar, he shall not break his devar, he shall do according to all that proceedeth out of his mouth.

ב אַז אַ מאַן וועט טאָן אַ נדר צו ה, אָדער שוועָרן
shvern oder Hashem tsu neyder a ton vet man a az
swear or Hashem to vow a do will man a if
אַ שבֿועה, צו אַסרן אויף זיך אַן איסור, זאָל ער נישט
nisht er zol isur an zich oif aseren tsu shvue a
not he shall obligation an self on obligate to oath a
פֿאַרשוועכן זײַן וואָרט; אַזוי ווי אַלץ וואָס גייט אַרויס פֿון זײַן
zain fun arois geit vos alts vi azoi vort zain farshvechn
his of out go which all that as so word his profane
מויל, זאָל ער טאָן.
ton er zol moil
do he shall mouth

[4:3] If an isha also vow a neder unto Hashem, and bind herself by an issar, being in her bais avi in her youth; [5:4] And her av hear her neder, and her issar wherewith she hath bound her nefesh, and her av says nothing to her, then all her nedarim shall stand, and every issar wherewith she hath bound her nefesh shall stand. [6:5] But if her av disallow her in the yom that he heareth, not any of her nedarim, or of her issurim *(negative vows, prohibitions)* wherewith she hath bound her nefesh, shall stand; and Hashem shall forgive her, because her av forbade her. [7:6] And

ג אוֹן אַז אַ ווײַבספּאַרשוין וועט טאָן אַ נדר צו ה, אוֹן
un Hashem tsu neyder a ton vet vaibsparshoin a az un
and Hashem to vow a do will woman a if and
וועט אַסרן אויף זיך אַן איסור, אין איר פֿאָטערס הויז, אין
in hoiz foters ir in isur an zich oif aseren vet
in house father's you in negative vow an self on bind will
איר יוגנט, ד אוֹן איר פֿאָטער וועט הערן איר נדר, אָדער איר
ir oder neyder ir hern vet foter ir un yugnt ir
her or vow her hear will father her and youth her
איסור וואָס זי האָט געאַסרט אויף זיך, אוֹן איר פֿאָטער
foter ir un zich oif geasrt hot zi vos isur
father her and self on pledged has she which negative vow
וועט איר צושווײַגן, זאָל אַלע אירע נדרים באַשטיין, אוֹן
un bashtein nedrim ire ale zoln tsushvaign ir vet
and stand vows her all shall not say a word her will
איטלעכער איסור וואָס זי האָט געאַסרט אויף זיך, זאָל
zol zich oif geasrt hot zi vos isur itlecher
shall self on pledged has she which obligation each
באַשטיין. ה אויב אָבער איר פֿאָטער האָט איר געווערט אין דעם
dem in gevert ir hot foter ir ober oib bashtein
the in forbid her has father her but if stand
טאָג וואָס ער האָט געהערט, זאָל אַלע אירע נדרים, אוֹן אירע
ire un nedrim ire ale zoln gehert hot er vos tog
her and vows her all shall heard has he which day
איסורים וואָס זי האָט געאַסרט אויף זיך, נישט
isurim nisht zich oif geasrt hot zi vos
isurim not self on pledged has she which negative vows, prohibitions
באַשטיין; אוֹן ה וועט איר פֿאַרגעבן, ווײַל איר פֿאָטער האָט
bashtein un Hashem vet ir vail foter ir fargebn
stand and Hashem will her forgive vet ir because father her
has

if she had at all an ish, when she made nedarim or utterance of her lips, wherewith she bound her nefesh; [8 7] And her ish heard it, and said nothing to her in the yom that he heard it, then her nedarim shall stand, and her issurim wherewith she bound her nefesh shall stand. [9 8] But if her ish forbade her on the yom that he heard it, then he shall nullify her neder which she vowed, and that which she uttered with her lips, wherewith she bound her nefesh; and Hashem shall forgive her. [10 9] But every neder of an almanah, and of a gerushah *(divorced woman)*, wherewith she have bound her nefesh, shall stand against her. [11 10] And if she vowed in her bais ish, or bound her nefesh by an issar with a shevuah, [12 11] And her ish heard it, and said nothing to her, and forbade her not, then all her nedarim shall stand, and every issar wherewith she bound her nefesh shall stand. [13 12] But if her ish hath utterly nullified them on the yom he heard them, then whatsoever proceeded out of her lips concerning her nedarim, or concerning the issar of her nefesh,

איר געווערט. ז און אויב זי וועט נעמען אַ מאַן, וועַן אירע נדרים
nedrim ire ven man a nemen vet zi oib un gevert ir
vows her when man a take will she if and forbid her

זיַנען אויף איר, אָדער דער אַרויסרעד פֿון אירע ליפּן, וואָס זי
zi vos lipn ire fun aroisred der oder ir oif zainen
she which lips her of prohibition the or her on are

האָט געאַסרט אויף זיך, ח ז און איר מאַן וועט הערן – אין וואָסער
voser in hern vet man ir un zich oif geasrt hot
what ever in hear will man her and self on pledged has

טאָג ער וועט הערן – און ער וועט איר צושווייגן, זאָלן באַסטיין
bashtein zoln tsushvaign ir vet er un hern vet er tog
stand shall not say a word her will he and hear will he day

אירע נדרים, און אירע איסורים וואָס זי האָט
ire un nedrim ire isurim vos zi hot
has she which negative vows, prohibitions her and vows her

געאַסרט אויף זיך, זאָלן באַשטיין. ט ח אויב אָבער איר מאַן וועט איר
ir vet man ir ober oib bashtein zoln zich oif geasrt
her will man her but if stand shall self on pledged

ווערן אין דעם טאָג וואָס ער הערט, זאָל ער פֿאַרשטערן איר נדר
neyder ir farshtern er zol hert er vos tog dem in vern
vow her nullify he shall hear he which day the in forbid

וואָס אויף איר, און דעם אַרויסרעד פֿון אירע ליפּן, וואָס זי
zi vos lipn ire fun aroisred dem un ir oif vos
she which lips her of prohibition the and her on which

האָט געאַסרט אויף זיך, און ה וועט איר פֿאַרגעבן. י אָבער
ober fargebn ir vet Hashem un zich oif geasrt hot
but forgive her will Hashem and self on pledged has

דער נדר פֿון אַן אַלמנה און אַ גרושה, אַלץ וואָס זי האָט
hot zi vos alts grushe a un almone an fun neyder der
has she which all that divorced a and widow a of vow the

געאַסרט אויף זיך, זאָל באַשטיין פֿאַר איר. יא און אויב אַ פֿרוי
froi a oib un ir far bashtein zol zich oif geasrt
woman a if and her for stand shall self on pledged

האָט אַ נדר געטאָן אין הויז פֿון איר מאַן, אָדער זי האָט געאַסרט
geasrt hot zi oder man ir fun hoiz in geton neyder a hot
pledged has she or man her of house in done vow a has

אויף זיך מיט אַן איסור דורך אַ שבֿועה, יב יא און איר מאַן האָט
hot man ir un shvue a durch isur an zich oif
has man her and oath a by negative vow an self on

געהערט, און האָט איר צוגעשוויגן, און איר נישט געווערט,
gevert nisht ir un tsugeshvign ir hot un gehert
forbid not her and said nothing to her has and heard

זאָלן אַלע אירע נדרים באַשטיין, און איטלעכער איסור
isur itlecher un bashtein nedrim ire ale zoln
negative vow each and stand vows her all shall

וואָס זי האָט געאַסרט אויף זיך, זאָל באַשטיין. יג יב אויב אָבער
ober oib bashtein zol zich oif geasrt hot zi vos
but if stand shall self on pledged has she which

פֿאַרשטערן וועט זיי פֿאַרשטערן איר מאַן אין דעם טאָג וואָס ער
er vos tog dem in man ir farshtern zei vet farshtern
he which day the in man her frustrate they will frustrate

הערט, זאָל קיין אַרויסלאָז פֿון אירע ליפּן, פֿון אירע נדרים, אָדער
oder nedrim ire fun lipn ire fun aroisloz kein zol hert
or vows her of lips her from release any shall hears

shall not stand; her ish hath nullified them; and Hashem shall forgive her.

פֹּון אַן איסור אויף זיך, נישט באַשטיין; איר מאַן האָט זיי
an fun isur oif zich nisht bashtein ir man hot zei
of an negative vow on self not stand her man has them

פַֿארשטערט, און ה׳ וועט איר פַֿארגעבן.
farshtert un Hashem vet ir fargebn
broken and Hashem will her forgive

[14 13] Every neder, and every shevuat issar to afflict the nefesh, her ish may let it stand, or her ish may let it have a hafarah. [15 14] But if her ish say nothing to her from yom to yom, then he will have let stand all her nedarim or all her issurim, which are upon her; he will have let them stand, because he said nothing to her in the yom that he heard them. [16 15] But if he shall revoke them after that he hath heard them, then nasa *(he shall bear)* her avon.

יג איטלעכער נדר, און איטלעכער געשווֹאָרענער איסור, אויף
itlecher neyder un itlecher geshvorener isur oif
each vow and each sworn negative vow on

צו פֿיניקן די זעל, קען איר מאַן עס לאָזן באַשטיין, און איר מאַן קען
tsu painiken di zel ken ir man es lozn bashtein un ir man ken
to afflict the soul can her man it let stand and her man can

עס פַֿארשטערן. טו יד אויב אָבער צושווײַגן וועט איר צושווײַגן
es farshtern oib ober tsushvaign vet ir tsushvaign
it frustrate if but not say a word will her not say a word

איר מאַן אַ מעת-לעת, האָט ער געמאַכט באַשטיין אַלע
ir man a met-let hot er gemacht bashtein ale
her man a twenty-four hour period has he made stand all

אירע נדרים, אָדער אַלע אירע איסורים וואָס אויף
ire neyder oder ale ire isurim vos oif
her vows or all her prohibitions which on

איר; ער האָט זיי געמאַכט באַשטיין ווײַל ער האָט איר צוגעשווויגן
ir hot er vail bashtein gemacht zei hot er ir tsugeshvign
her has he because stand made them has he her said nothing to her

אין דעם טאָג וואָס ער האָט געהערט. טז און אויב פַֿארשטערן ער וועט
in dem tog vos er hot gehert un oib farshtern er vet
in the day which he has heard and if nullify he will

זיי פַֿארשטערן לאַנג נאָך דעם וויִ ער האָט געהערט, וועט ער טראָגן
zei farshtern lang noch dem vi er hot gehert er vet trogn
them nullify long after the as he has heard will he bear

איר זינד.
ir zind
her sin

[17 16] These are the chukkim, which Hashem commanded Moshe, between an ish and his isha, between the av and his bat, being yet in her youth in her bais avi.

יז דאָס זײַנען די געזעצן וואָס ה׳ האָט באַפֿוילן
dos zainen di gezetsn vos Hashem hot bafoiln
these are the laws which Hashem has commanded

משה, צווישן אַ מאַן און זײַן ווײַב, צווישן אַ פֿאָטער און זײַן
Mosheen tsvishn a man un zain vaib tsvishn a foter un zain
Moshe between a man and his wife between a father and his

טאָכטער, אין איר יוגנט, אין איר פַֿאָטערס הויז.
tochter in ir yugnt in ir foters hoiz
daughter in her youth in her father's house

31 And Hashem spoke unto Moshe, saying, [2] Avenge the Bnei Yisroel of the Midyanim; afterward shalt thou be gathered unto thy people.

לא

און ה׳ האָט געredt צו משה, אַזוי צו
un Hashem hot geredt tsu Mosheen azoi tsu
and Hashem has spoken to Moshe thus to

זאָגן: ב זײַ זיך נוֹקם די נקמה פֿון די
zogn zai zich noikem di nekome fun di
say be avenge the vengeance of the

קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל פֿון די מִדְיָנִים; דערנאָך וועסטו
kinder fun Yisroel on di Midyanim dernoch vestu
children of Yisroel the on Midyanim after that will you(sg)

איינגעזאַמלט ווערן צו דײַן פֿאָלק.
aingezamlt vern tsu dain folk
gathered become to your people

ג האָט משה גערעדט צום פֹאָלק , אַזוי צו זאָגן : באַוואָפֿנט פֿון אײַך
aich fun bavofnt zogn tsu azoi folk tsum geredt Moshe hot
you of arm say to so people to spoken Moshe has

מענער צום חיל , און זאָלן זיי גיין אויף מִדְיָן אויסצופֿירן די
di oistsufirn Midyan oif gein zei zoln un cheil tsum mener
the execute Midyan on go they shall and host to men

נקמה פֿון ה אויף מִדְיָן . ד צו טויזנט פֿון אַ שבֵּט ,
sheyvet a fun toiznt tsu Midyan oif Hashem fun nekome
tribe a of a thousand to Midyan on Hashem of vengeance

צו טויזנט פֿון אַ שבֵּט , פֿון אַלע שבָּטים פֿון יִשְׂרָאֵל , זאָלט איר
ir zolt Yisroel fun shvotim ale fun sheyvet a fun toiznt tsu
you shall Yisroel of tribes all from tribe a of a thousand to

שיקן אין חיל .
cheil in shikn
host in send

ה זײַנען צוגעשטעלט געוואָרן פֿון די טויזנטן פֿון
fun toizntn di fun gevorn tsugeshtelt zainen
of thousands the from having become supplied are

יִשְׂרָאֵל צו טויזנט פֿון אַ שבֵּט , צוועלף טויזנט באַוואָפֿנטע
bavofnte toiznt tsvelf sheyvet a fun toiznt tsu Yisroel
armed a thousand twelve tribe a of a thousand to Yisroel

חיל . ו און משה האָט זיי געשיקט אין חיל צו טויזנט פֿון
fun toiznt tsu cheil in geshikt zei hot Moshe un cheil
of a thousand to host in sent them has Moshe and host

אַ שבֵּט , זיי מיט פּינְחס דעם זון פֿון אֶלְעָזָר דעם כֹּהן , אין
in koyen dem Elazar fun zun dem Pinchas mit zei sheyvet a
in kohen the El'azar of son the Pinchas with them tribe a

חיל , מיט די הייליקע כֵּלים און די שאַלטרומייטן אין זײַן האַנט.
hant zain in shaltrumeitn di un keilim heilike di mit cheil
hand his in trumpet sound the and vessels holy the with host

ז און זיי האָבן מלחמה געהאַלטן אויף מִדְיָן , אַזוי ווי ה
Hashem vi azoi Midyan oif gehaltn milchome hobn zei un
Hashem as so Midyan on waged war have they and

האָט באַפֿוילן משהן , און זיי האָבן אויסגעהרגעט יעטוועדער
yetveder oisgeharget hobn zei un Mosheen bafoiln hot
every killed have they and Moshe commanded has

מאַנספּאַרשוין . ח אויך די מלכים פֿון מִדְיָן האָבן זיי געהרגעט
geharget zei hobn Midyan fun mlochim di oich mansparshoin
killed they have Midyan of kings the also male

צווישן זייערע דערשלאָגענע: אֱוִי , און רֶקֶם , און צוּר , און חוּר ,
Chur un Tsur un Rekem un Evi dershlogene zeyere tsvishn
Chur and Tzur and Rekem and Evi slain their among

און רֶבַע , די פֿינף מלכים פֿון מִדְיָן ; אויך בִּלְעָם דעם זון פֿון
fun zun dem Bilaam oich Midyan fun mlochim finf di Reva un
of son the Balaam also Midyan of kings five the Reva and

בעוֹרן האָבן זיי געהרגעט מיטן שוועבד. ט און די קינדער פֿון
fun kinder di un shverd mitn geharget zei hobn Beoren
of children the and sword with killed they have Be'or

יִשְׂרָאֵל האָבן געפֿאַנגען די ווײַבער פֿון מִדְיָן , און זייערע קליינע
kleine zeyere un Midyan fun vaiber di gefangen hobn Yisroel
small their and Midyan of wives the captured have Yisroel

קינדער ; און אַלע זייערע בהמות , און אַלע זייערע פֿיך , און
un fich zeyere ale un beheimes zeyere ale un kinder
and livestock their all and beasts their all and children

3 And Moshe spoke unto HaAm, saying, Arm some of your anashim unto war, let them go against Midyan, and avenge Hashem of Midyan.
4 Of every matteh a thousand, throughout kol mattot Yisroel, shall ye send to war.

5 So there were supplied out of the thousands of Yisroel, an elef *(a thousand)* of every matteh, sheneym asar elef armed for war.
6 And Moshe sent them to war, a thousand of every tribe, them and Pinchas Ben El'azar HaKohen, to the war, with the kelei hakodesh, and the khatzotzerot hateru'ah in his yad.
7 And they warred against Midyan, just, as Hashem commanded Moshe; and they slaughtered kol zachar. 8 And they slaughtered the Melachim of Midyan, besides the rest of them that were slain; namely, Evi, and Rekem, and Tzur, and Chur, and Reva, five melachim of Midyan; Balaam Ben Be'or also they slaughtered with the cherev. 9 And the Bnei Yisroel took all the nashim of Midyan captive, and their little ones, and took the plunder of all their

זייער גאַנצן פֿאַרמעג , האָבן זיי אַוועקגעראָובט . ט און אַלע
ale un avekgeroibt zei hobn farmeg gantsn zeyer
all and took away plundered they have possessions all their

זייערע שטעט אין זייערע ווויונערטער, און אַלע זייערע לאַגערדערפֿער,
lagerderfer zeyere ale un voinerter zeyere in shtet zeyere
encampments their all and dwellings their in towns their

האָבן זיי פֿאַרברענט אין פֿײַער. יא און זיי האָבן גענומען דעם
dem genumen hobn zei un faier in farbrent zei hobn
the taken have they and fire in burned up they have

גאַנצן זאַקרויב, און דעם גאַנצן טרייַבֿרויב, פֿון מענטשן און פֿון
fun un mentshn fun traibroib gantsn dem un zakroib gantsn
of and men of spoil entire the and booty all

בהמות , יב און האָבן געבראַכט די געפֿאַנגענע און דעם טרייַבֿרויב
traibroib dem un gefangene di gebracht hobn un beheimes
spoil the and captives the brought have and beasts

און דעם זאַקרויב צו משהן און צו אֶלְעָזָר דעם כֹּהן , און
un koyen dem Elazar tsu un Mosheen tsu zakroib dem un
and kohen the El'azar to and Moshe to booty the and

צו דער עדה פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, אין לאַגער, אויף די
di oif lager in Yisroel fun kinder di fun eide der tsu
the on camp in Yisroel of children the of assembly the to

פֿלוינען פֿון מוֹאָבּ ווואָס בײַם יַרדן לעבן יריחו .
Yericho lebn Yarden baim vos Moav fun ploinen
Yericho near Yarden at which Moav of plains

יג זיינען משה , און אֶלְעָזָר דער כֹּהן , און אַלע פֿירשטן פֿון
fun firshtn ale un koyen der Elazar un Moshe zainen
of chieftains all and kohen the El'azar and Moshe are

דער עדה , אַרויסגעגאַנגען זיי אַנטקעגן אויסן לאַגער. יד און
un lager oisn antkegen zei aroisgegangen eide der
and camp outside to meet them having come out assembly the

משה האָט געצערנט אויף די אויפֿגעזעצטע איבערן חיל ,
cheil ibern oifgezetste di oif getsernt hot Moshe
host over officers of the army the on been angry has Moshe

די עלטסטע פֿון טויזנט , און די עלטסטע פֿון הונדערט, ווואָס
vos hundert fun eltste di un toiznt fun eltste di
which hundred of elders the and a thousand of elders the

זיינען געקומען פֿון מלחמה-דינסט . טו און משה האָט צו
tsu hot Moshe un milchome-dinst fun gekumen zainen
to has Moshe and war service from having come are

זיי געזאָגט: האָט איר געלאָזט לעבן אַלע ווייַבספּאַרשוינען ? טז דאָס
dos vaibsparshoinen ale lebn gelozt ir hot gezogt zei
these females all alive allowed you have said them

האָבן זיי דאָך , אויף דעם אָנרעד פֿון בִּלְעָמען , געבראַכט
gebracht Bilaamen fun onred dem oif doch zei hobn
brought Balaam of incitement the on yet they have

די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל צו באַגיין אַ פֿאַלשונג אָן ה , אין
in Hashem on felshung a bagein tsu Yisroel fun kinder di
in Hashem on treachery a commit to Yisroel of children the

דער מעשׂה פֿון פּעוֹר, און די מגפּה איז געווען אויף דער
der oif geven iz mageyfe di un Peor fun meise der
the on having been is plague the and Pe'or of matter the

עדה פֿון ה . יז און אַצונד הרגעט יעטוועדער מאַנספּאַרשוין
mansparshoin yetveder harget atsund un Hashem fun eide
male every kill now and Hashem of assembly

behemah, and all their mikneh, and all their goods. 10 And they burned with eish all their towns wherein were their moshavot, and all their camps. 11 And they took all the plunder, and all the spoil, both of adam and of behemah. 12 And they brought the captives, and the plunder, and the spoil, unto Moshe, and El'azar HaKohen, and unto the Adat Bnei Yisroel, unto the machaneh at the plains of Moav, which are by Yarden near Yericho.

13 And Moshe, and El'azar HaKohen, and all the nasiim of the Edah, went forth to meet them outside the machaneh. 14 And Moshe was in wrath with the pekudei hechayil *(officers of the army)*, with the sarim over thousands, and sarim over hundreds, which were returning from the milchamah of the army. 15 And Moshe said unto them, Have ye saved all the nekevah alive? 16 Hinei, these caused the Bnei Yisroel, through the davar Balaam, to turn unfaithful against Hashem in the matter of Pe'or, and there was a magefah *(plague)* among the Adat Hashem. 17 Now therefore slaughter every zachar among the little

ones, and kill every isha that hath known ish by lying with zachar.

[18] But all the girl nashim, that have no da'as of lying with zachar, save alive for yourselves. [19] And do ye abide outside the machaneh shivat yamim; whosoever hath killed nefesh, and whosoever hath touched any chalal, purify both yourselves and your captives on Yom HaShelishi and on Yom HaShevi'i. [20] And purify all your beged, and all keli ohr *(all that is made of leather)*, ma'aseh izzim *(all that is made of goat hair)* and keli etz *(all that is make of wood)*.

[21] And El'azar HaKohen said unto the anshei hatzavah which went into milchamah, This is the chukkat hatorah which Hashem commanded Moshe: [22] Only the zahav, and the kesef, the nechoshet, the barzel, the bedil, and the oferet, [23] Everything that can withstand eish, ye shall make it go through the eish, and it shall be tahor; nevertheless it shall be purified with the mayim of niddah; and all that can not withstand the eish ye shall make go through the mayim. [24] And ye shall wash your begadim on

צווישן די קליינע קינדער , און הרגעט יעטוועדער ווײַבספּאַרשוין
vaibsparshoin yetveder harget un kinder kleine di tsvishn
woman every kill and children small the among

ווּאָס ווייס פֿון אַ מאַן דורך ליגן מיט אַ מאַנספּאַרשוין .
mansparshoin a mit lign durch man a fun veis vos
male a with lying by man a of knows which

יח און אַלע קינדער צווישן די ווײַבספּאַרשוינען ווּאָס ווייסן נישט פֿון
fun nisht veisn vos vaibsparshoinen di tsvishn kinder ale un
of not know which females the among children all and

ליגן מיט אַ מאַנספּאַרשוין , זאָלט איר לעבן לאָזן פֿאַר אײַך . יט און איר ,
ir un aich far lebn lozn ir zolt mansparshoin a mit lign
you and you for live let you shall male a with lying

לאַגערט אויסן אַ געהרגעט אויף איטלעכער ; טעג זיבן לאַגער האָט וואָס
a geharget hot vos itlecher teg zibn lager oisn lagert
a killed has which each days seven camp outside camp

נפֿש , און איטלעכער וואָס האָט זיך אָנגעירט אָן אַ דערשלאָגענעם ,
dershlogenem a on ongerirt zich hot vos itlecher un nefesh
slain one a on touched self has which each and a soul

רייניקט איר אויפֿן דריטן טאָג און אויפֿן זיבעטן טאָג , איר און
un ir tog zibetn oifn un tog dritn oifn aich reinikt
and you day seventh on and day third on you being cleansed

איערע געפֿאַנגענע. כ און יעטוועדער בגד , און יעטוועדער זאַך פֿון
fun zach yetveder un beged yetveder un gefangene aiere
of thing every and garment every and prisoners your

פֿעל , און אַלץ וואָס איז געמאַכט פֿון ציגנהאָר , און יעטוועדער
yetveder un tsignhor fun gemacht iz vos alts un fel
every and goat's hair of made is which all that and hide

הילצערנע כּלי , זאָלט איר אײַך רייניקן .
reiniken aich ir zolt keile hiltserne
cleanse you you shall vessel wooden

כא און אֶלעָזָר דער כהן האָט געזאָגט צו די חילס-לײַט וואָס
vos chils-lait di tsu gezogt hot koyen der Elazar un
which legion people the to said has kohen the El'azar and

זײַנען געגאַנגען אין מלחמה : דאָס איז דאָס געזעץ פֿון דער
der fun gezets dos iz dos milchome in gegangen zainen
the of law the is this battle in having gone are

תורה וואָס ה האָט באַפֿוילן משהן : כב אָבער דאָס
dos ober Mosheen bafoiln hot Hashem vos toyre
this but Moshe commanded has Hashem which instruction

גאָלד , און דאָס זילבער , דאָס קופּער , דאָס אײַזן , דאָס צין , און דאָס בלײַ ,
blai dos un Tsin dos aizn dos kuper dos zilber dos un gold
lead this and tin this iron this bronze this silver this and gold

כג אַלץ וואָס קען קומען אין פֿײַער , זאָלט איר מאַכן דורכגיין
durchgein machn ir zolt faier in kumen ken vos alts
pass through make you shall fire in come can which all that

דורך פֿײַער , און עס וועט וועלן רײַן ; נאָר עס מוז גערייניקט וועלן
vern gereinikt muz es nor rein vern vet es un faier durch
become purified must it but tahor become will it and fire by

מיט שפּרענגוואַסער . און אַלץ וואָס קען נישט קומען אין פֿײַער ,
faier in kumen nisht ken vos alts un shprengvaser mit
fire in come not can which all that and water of sprinkling with

זאָלט איר מאַכן דורכגיין דורך וואַסער . כד און איר זאָלט וואַשן
vashn zolt ir un vaser durch durchgein machn ir zolt
wash shall you and water by pass through make you shall

Yom HaShevi'i, and ye shall be tahor, and afterward ye shall come into the machaneh.

אײַערע קלײדער אויפֿן זיבעטן טאָג, און איר ווערט רײן , און
un rein vern vet ir un tog zibetn oifn kleider aiere
and tahor become will you and day seventh on garments your

דערנאָך מעגט איר אַרײַנקומען אין לאַגער.
lager in arainkumen ir megt dernoch
camp in come into you may after that

[25] And Hashem spoke unto Moshe, saying, [26] Take inventory of the spoil that was taken, both of adam and of behemah, thou, and El'azar HaKohen, and the Rashei Avot HaEdah: [27] And divide the spoil into two parts: between them that took the milchamah upon them, who went out to battle, and kol HaEdah; [28] And levy a mekhes *(tribute)* unto Hashem of the anshei hamilchamah which went out to battle: one nefesh from five hundred, both of adam, and of bakar, and of chamorim, and of tzon; [29] Take it of their half, and give it unto El'azar HaKohen, for a terumat Hashem. [30] And of the Bnei Yisroel's half, thou shalt take one portion of fifty, of adam, of bakar, of chamorim, and of tzon, of all behemah, and give them unto the Levi'im, who are shomrei mishmeret Mishkan Hashem *(who are guardians of the Mishkan* Hashem*)*.

כה און ה האָט געזאָגט צו משהן , אַזוי צו זאָגן : כו נעם אויף
oif nem zogn tsu azoi Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
on take say to so Moshe to said has Hashem and

די צאָל פֿון דעם געפֿאַנגענעם טרײַבּרויב, פֿון מענטשן און פֿון
fun un mentshn fun traibroib gefangenem dem fun tsol di
of and men of spoil the prisoner the of number the

בהמות , דו און אֶלְעָזָר דער כֹהן , און די הויפּטלײַט פֿון די
di fun hoiptlait di un koyen der Elazar un du beheimes
the of chief people the and kohen the El'azar and you beasts

פֿאָטערהײַזער פֿון דער עדה . כז און זאָלסט צעטיילן
tseteiln zolst un eide der fun foterhaizer
divide you(SG) must and assembly the of father's household

דעם טרײַבּרויב אין העלפֿט, צווישן די מלחמה-האַלטערס וואָס זײַנען
zainen vos milchome-halters di tsvishn helft in traibroib dem
are which war wagers the among half in spoil the

אַרויסגעגאַנגען אין חיל , און צווישן דער גאַנצער עדה . כח און
un eide gantser der tsvishn un cheil in aroisgegangen
and assembly whole the among and host in having come out

זאָלסט אָפּשיידן אַן אָפּגאָב צו ה פֿון די מלחמה-לײַט
milchome-lait di fun Hashem tsu opgob an opsheiden zolst
war people the of Hashem to tribute a set apart you(SG) must

וואָס זײַנען אַרויסגעגאַנגען אין חיל ; איין שטיק פֿון פֿינף הונדערט,
hundert finf fun shtik ein cheil in aroisgegangen zainen vos
hundred five of item one host in having come out are which

פֿון די מענטשן , און פֿון די רינדער, און פֿון די אייזלען , און פֿון די
di fun un eizlen di fun un rinder di fun un mentshn di fun
the of and donkeys the of and cattle the of and men the of

שאָף . כט פֿון זייער העלפֿט זאָלט איר עס נעמען ; און זאָלסט עס
es zolst un nemen es ir zolt helft zeyer fun shof
it you(SG) shall and take it you shall half their of sheep

געבן צו אֶלְעָזָר דעם כֹהן , אַן אָפּשיידונג צו ה .
Hashem tsu opsheidung an koyen dem Elazar tsu gebn
Hashem to separation of a portion an kohen the El'azar to give

ל און פֿון דער העלפֿט פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל זאָלסטו נעמען
nemen zolstu Yisroel fun kinder di fun helft der fun un
take shall you Yisroel of children the of half the of and

איינס אַרויסגענומען פֿון פֿופֿציק, פֿון די מענטשן , פֿון די רינדער, פֿון
fun rinder di fun mentshn di fun fuftsik fun aroisgenumen eins
of cattle the of men the of fifty from taken out one

די אייזלען , און פֿון די שאָף – פֿון אַלע בהמות ; און זאָלסט
zolst un beheimes ale fun shof di fun un eizlen di
you(SG) shall and beasts all of sheep the of and donkeys the

זיי געבן צו די לְוִיִים , וואָס היטן די היטונג פֿון דעם משכּן
mishkn dem fun hitung di hitn vos Leviim di tsu gebn zei
Tabernacle the of charge the keep which Levi'im the to give them

פֿון ה .
Hashem fun
Hashem of

לא און משה און אֶלְעָזָר דער כֹהן האָבן געטאָן וויַ ה האָט
hot Hashem vi azoi geton hobn koyen der Elazar un Moshe un
has Hashem as so done have kohen the El'azar and Moshe and

לב באַפוילן משהן . און דער טרייַברויב וואָס איז געבליבן נאָך דעם
dem noch geblibn iz vos traibroib der un Mosheen bafoiln
the after remain is which spoil the and Moshe commanded

רויב וואָס דאָס חיל־פֹאָלק האָט גערויבט, איז געווען : שאָף ,
shof geven iz geroibt hot cheil-folk dos vos roib
sheep having been is pillaged has army people this which plunder

זעקס הונדערט טויזנט טויזנט און זיבעציק טויזנט און פֿינף טויזנט ;
toiznt finf un toiznt zibetsik un toiznt hundert zeks
a thousand five and a thousand seventy and a thousand hundred six

לג און רינדער, צוויי און זיבעציק טויזנט ; לד און אייזלען , איין און
un ein eizlen un toiznt zibetsik un tsvei rinder un
and one donkeys and a thousand seventy and two cattle and

זעכציק טויזנט ; לה און נפֹשות פֿון מענטשן , פֿון ווייַבספּאַרשוינען
vaibsparshoinen fun mentshn fun nefoshes un toiznt zechtsik
females of men of persons and a thousand sixty

וואָס האָבן נישט געווווסט פֿון ליגן מיט אַ מאַנספּאַרשוין – אַלע נפֹשות ,
nefoshes ale mansparshoin a mit lign fun gevust nisht hobn vos
persons all male a with lying of known not have which

צוויי און דרייַסיק טויזנט . לו און אַ העלפֿט, דער חלק פֿון די וואָס
vos di fun chelek der helft a un toiznt draisik un tsvei
which the of portion the half a and a thousand thirty and two

זיינען אַרויסגעגאַנגען אין חיל – די צאָל פֿון די שאָף , איז
iz shof di fun tsol di cheil in aroisgegangen zainen
is sheep the of number of the host in having gone forth are

געווען דריי הונדערט טויזנט און דרייַסיק טויזנט און זיבן
zibn un toiznt draisik un toiznt hundert drai geven
seven and a thousand thirty and a thousand hundred three having been

טויזנט און פֿינף הונדערט. לז און די אָפּגאָבע צו ה פֿון שאָף
shof di fun Hashem tsu opgob di un hundert finf un toiznt
sheep the of Hashem to tribute the and hundred five and a thousand

איז געווען זעקס הונדערט און פֿינף און זיבעציק. לח און די רינדער,
rinder di un zibetsik un finf un hundert zeks geven iz
cattle the and seventy and five and hundred six having been is

זעקס און דרייַסיק טויזנט , און די אָפּגאָבע פֿון זיי צו ה , צוויי
tsvei Hashem tsu zei fun opgob di un toiznt draisik un zeks
two Hashem to them of tribute the and a thousand thirty and six

און זיבעציק. לט און אייזלען , דרייַסיק טויזנט און פֿינף הונדערט; און
un hundert finf un toiznt draisik eizlen un zibetsik un
and hundred five and a thousand thirty donkeys and seventy and

די אָפּגאָבע פֿון זיי צו ה , איין און זעכציק . מ און נפֹשות פֿון
fun nefoshes un zechtsik un ein Hashem tsu zei fun opgob di
of persons and sixty and one Hashem to them of tribute the

מענטשן , זעכצן טויזנט ; און די אָפּגאָבע פֿון זיי צו ה , צוויי
tsvei Hashem tsu zei fun opgob di un toiznt zechtsn mentshn
two Hashem to them of tribute the and a thousand sixteen men

און דרייַסיק נפֹשות . מא און משה האָט איבערגעגעבן די אָפּגאָבע פֿון
fun opgob di ibergegebn hot Moshe un nefoshes draisik un
of tribute the delivered has Moshe and persons thirty and

ג-טס אָפּשיידונג צו אֶלְעָזָר דעם כֹהן , אַזוי וויַ ה
Hashem vi azoi koyen dem Elazar tsu opsheidung G-ts
Hashem as so kohen the El'azar to separation of a portion G-d's

[31] And Moshe and El'azar HaKohen did just as Hashem commanded Moshe. [32] And the spoil, being the rest of the plunder which the am hatzava *(personnel of the army)* had taken, was 675,000 tzon, [33] And 72,000 bakar, [34] And 61,000 chamorim, [35] And 32,000 nefesh adam from the nashim who had no da'as of zachar by lying with him. [36] And the half, which was the chelek of them that went out to war, was in number 337,500 tzon; [37] And the mekhes *(tribute)* for Hashem of the tzon was 675. [38] And the bakar were 36,000; of which the mekhes for Hashem was 72. [39] And the chamorim were 30,500; of which the mekhes for Hashem was 61. [40] And the nefesh adam were 16,000; of which the mekhes for Hashem was 32 nefesh. [41] And Moshe gave the mekhes, which was the terumat Hashem, unto El'azar HaKohen,

as Hashem commanded Moshe. 42 And of the Bnei Yisroel's half, which Moshe divided from the anashim hatzove'im, 43 (Now the half that pertained unto the Edah was 337,500 tzon, 44 And 36,000 bakar, 45 And thirty thousand chamorim and five hundred,

46 And sixteen thousand nefesh adam); 47 Even of the Bnei Yisroel's half, Moshe took one portion of fifty, both of adam and of behemah, and gave them unto the Levi'im, who were shomrei mishmeret Mishkan Hashem; just as Hashem commanded Moshe.

48 And the pekudim *(officers)* which were over thousands of the tzava *(army)*, the sarim of thousands, and sarim of hundreds, came near unto Moshe; 49 And they said unto Moshe, Thy avadim have taken the muster census of the anshei hamilchamah which are under our charge, and there was missing not one ish of us. 50 We have therefore brought a korban Hashem, what every ish hath gotten, of articles of zahav, armlets,

הָאָט משהן באַפֿוילן . מב און פֿון דער העלפֿט פֿון די קינדער פֿון
fun kinder di fun helft der fun un bafoiln Mosheen hot
of children the of half the of and commanded Moshe has

יִשְׂרָאֵל, וואָס משה האָט אַראָפּגענומען ביַי די מענער וואָס זיַינען
zainen vos mener di bai aropgenumen hot Moshe vos Yisroel
are which men the with removed has Moshe which Yisroel

: געווען אין חיל – מג און די העלפֿט פֿון דער עדה איז געווען
geven iz eide der fun helft di un cheil in geven
having been is assembly the of half the and host in having been

פֿון די שאָף , דריַי הונדערט טויזנט און דריַיסיק טויזנט און זיבן
zibn un toiznt draisik un toiznt hundert drai shof di fun
seven and a thousand thirty and a thousand hundred three sheep the of

; טויזנט און פֿינף הונדערט; מד און רינדער, זעקס און דריַיסיק טויזנט
toiznt draisik un zeks rinder un hundert finf un toiznt
a thousand thirty and six cattle and hundred five and a thousand

מה און אייזלען , דריַיסיק טויזנט און פֿינף הונדערט;
hundert finf un toiznt draisik eizlen un
hundred five and a thousand thirty donkeys and

מו און נפֿשות פֿון מענטשן , זעכצן טויזנט – מז פֿון דער העלפֿט
helft der fun toiznt zechtsn mentshn fun nefoshes un
half the of a thousand sixteen men of persons and

פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל האָט משה גענומען איינס אַרויסגענומען
aroisgenumen eins genumen Moshe hot Yisroel fun kinder di fun
taken out one taken Moshe has Yisroel of children the of

פֿון פֿופֿציק, פֿון די מענטשן , און פֿון די בהמות , און ער האָט זיי
zei hot er un beheimes di fun un mentshn di fun fuftsik fun
them has he and beasts the of and men the of fifty of

געגעבן צו די לְוִיִים , וואָס היטן די היטונג פֿון דעם משכּן פֿון
fun mishkn dem fun hitung di hitn vos Leviim di tsu gegebn
of Tabernacle the of charge the keep which Levi'im the to given

ה , אַזוי ווי האָט משהן באַפֿוילן .
bafoiln Mosheen hot Hashem vi azoi Hashem
commanded Moshe has Hashem as so Hashem

מח און די אויפֿגעזעצטע וואָס איבער די טויזנטן פֿון
fun toizntn di iber vos oifgezetste di un
of thousands the over which officers of the army the and

חיל , די עלטסטע פֿון טויזנט , און די עלטסטע פֿון הונדערט,
hundert fun eltste di un toiznt fun eltste di cheil
hundred of elders the and a thousand of elders the host

האָבן געענטפֿט צו משהן ; מט און זיי האָבן געזאָגט צו משהן :
Mosheen tsu gezogt hobn zei un Mosheen tsu genent hobn
Moshe to said have they and Moshe to come near have

דיַינע קנעכט האָבן אויפֿגענומען די צאָל פֿון די מלחמה-לייט
milchome-lait di fun tsol di oifgenumen hobn knecht daine
war people the of number of the accepted have servants your

וואָס אונטער אונדזער האַנט, און קיינער פֿון אונדז איז נישט
nisht iz undz fun keiner un hant undzer unter vos
not is us of no one and hand our under which

געמינערט געווארן . נ האָבן מיר געבראַכט אַ קָרְבָּן צו ה ,
gevorn geminert Hashem tsu korben a gebracht mir hobn
having become diminished Hashem to korban a brought me have

איטלעכער וואָס ער האָט געפֿונען , גילדערנע זאַכן , אָרעמבענדער, און
un orembender zachn gilderne gefunen hot er vos itlecher
and armlets things golden found has he which each

and bracelets, rings, earrings, and necklaces, to make kapporah for our nefashot before Hashem.

51 And Moshe and El'azar HaKohen took the zahav of them, even all wrought jewels. 52 And all the zahav of the terumah *(offering)* that they offered up to Hashem, of the sarim of thousands, and of the sarim of hundreds, was sixteen thousand seven hundred and fifty shekels. 53 (For the anshei hatzava had taken plunder, every ish for himself.) 54 And Moshe and El'azar HaKohen accepted the zahav of the sarim of thousands and of hundreds, and brought it into the Ohel Mo'ed, for a zikaron *(memorial)* for the Bnei Yisroel before Hashem.

32 Now the Bnei Reuven and the Bnei Gad had a very great multitude of mikneh; and when they saw Eretz Yazer, and Eretz Gil'ad, that, hinei, the makom was a makom for mikneh; 2 The Bnei Gad and the Bnei Reuven came and spoke unto Moshe, and to El'azar HaKohen, and unto the nasiim of the Edah, saying, 3 Atarot, and Divon,

מִכַּפֵּר צו פַּיגערלעך, אוירינגען, און האַלדזבענדער,
tsu mechaper haldzbender un oiringen fingerlech hantkeitlech
to expiate necklaces and earings rings bracelets

ה׳ . פַֿאַר זיך אויף אונדזער זעל
Hashem far zel undzer oif zain
Hashem before soul our on be

נא האָבן משה און אֶלְעָזָר דער כֹּהן צוגענומען פֿון זיי דאָס
dos zei fun tsugenumen koyen der Elazar un Moshe hobn
this them of taken kohen the El'azar and Moshe have

נב גאָלד, אַלערליי אויסגעאַרבעטע זאַכן . און דאָס גאַנצע גאָלד פֿון
fun gold gantse dos un zachn oisgearbete alerlei gold
of gold whole this and things production all kinds of gold

, ה׳ צו האָבן אָפּגעשיידט זיי וואָס אָפּשיידונג דער
Hashem tsu opgesheidt hobn zei vos opsheidung der
Hashem to separated have they which separation of a portion the

, שֶׁקֶל פֿופֿציק און הונדערט זיבן טויזנט זעכצן געווען איז
shekl fuftsik un hundert zibn toiznt zechtsn geven iz
shekel fifty and hundred seven a thousand sixteen having been is

פֿון הונדערט. פֿון עלטסטע פֿון טויזנט , און פֿון די עלטסטע פֿון די
hundert fun eltste di fun un toiznt fun eltste di fun
hundred of elders the of and a thousand of elders the of

– נג די חילס-לײַט האָבן גערויבט איטלעכער פֿאַר זיך . – נד און
di chils-lait geroibt hobn itlecher far zich un
the people legion have pillaged each for self and

משה און אֶלְעָזָר דער כֹּהן האָבן צוגענומען דאָס גאָלד פֿון די
di fun gold dos tsugenumen hobn koyen der Elazar un Moshe
the from gold this taken have kohen the El'azar and Moshe

עלטסטע פֿון טויזנט און פֿון הונדערט, און האָבן עס געבראַכט אין
in gebracht es hobn un hundert fun un toiznt fun eltste
in brought it have and hundred from and a thousand of elders

אוֹהל-מוֹעד , אַ דערמאָנונג אָן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל פֿאַר
far Yisroel fun kinder di on dermonung a ohel-moed
for Yisroel of children the on memorial portion a Tent of Meeting

ה׳ .
Hashem
Hashem

לב

און די קינדער פֿון ראובֿן און די קינדער פֿון גָּד האָבן
hobn Gad fun kinder di un Reuven fun kinder di un
have Gad of children the and Reuven of children the and

געהאַט פֿיל פֿיך , זייער אַ סך , און זיי האָבן געזען
gehat fil fich , zeyer a sach , un zei hobn gezen
had many livestock very a many and they have seen

פֿאַר אָרט דאָס לאַנד יַעְזֵר און גִּלְעָד , ערשט דער אָרט איז אַן אָרט פֿאַר
far ort an iz ort der ersht Gilad land dos un Yazer land dos
for place an is place the behold Gil'ad land this and Yazer land this

ב׳ . פֿיך זיינען די קינדער פֿון גָּד און די קינדער פֿון ראובֿן
fich zainen di kinder fun Gad un di kinder fun Reuven
livestock are the children of Gad and the children of Reuven

, און זיי האָבן געזאָגט צו משהן , און צו אֶלְעָזָר דעם
gekumen un , Mosheen tsu gezogt hobn zei un tsu un dem
having come and they have said to Moshe to and the El'azar

ג׳ עַטָּרוֹת, : זאָגן צו אַזוי , עדה דער פֿון פֿירשטן כֹּהן , און צו די
Atarot zogn tsu azoi eide der fun firshtn di tsu un koyen
Atarot say to so assembly the of chieftains the to and kohen

and Yazer, and Nimrah, and Cheshbon, and Elealeh, and Sevam, and Nevo, and Be'on, 4 Even HaAretz which Hashem struck to conquer before the Adat Yisroel, is an eretz for mikneh, and thy avadim have mikneh. 5 They said, If we have found chen in thy sight, let this land be given unto thy avadim for an achuzzah, and bring us not over Yarden.

אוּן דִיבֹן , אוּן יַעְזֵר , אוּן נִמְרָה , אוּן חֶשְׁבּוֹן , אוּן אֶלְעָלֶה , אוּן
un Elealeh un Cheshbon un Nimrah un Yazer un Divon un
and Elealeh and Cheshbon and Nimrah and Yazer and Divon and

שְׂבָם , אוּן נְבוֹ , אוּן בְּעוֹן , ד דאָס לאַנד ווָאס ה האָט געשלאָגן
geshlogn hot Hashem vos land dos Beon un Nevo un Sevam
struck has Hashem which land this Be'on and Nevo and Sevam

פַאר דער עדה פֹון יִשְׂרָאֵל, איז אַ לאַנד פַאר פֶּיך , אוּן דיינע
daine un fich far land a iz Yisroel fun eide der far
your and livestock for land a is Yisroel of assembly the before

קנעכט האָבן פֶּיך . ה אוּן זיי האָבן געזאָגט: אויב מיר האָבן געפֻונען
gefunen hobn mir oib gezogt hobn zei un fich hobn knecht
found have we if said have they and livestock have servants

חֵן אין דיינע אויגן, זאָל דאָס דאָזיקע לאַנד געגעבן ווערן דיינע
daine vern gegebn land dozike dos zol oign daine in chein
your become given land this the shall eyes your in favor

קנעכט צום אייגנטום ; זאָלסט אונדז נישט אַריבערפֿירן
ariberfirn nisht undz zolst eigentum tsum knecht
pass over not us you(SG) must ancestral property to servants

דעם יַרדן .
Yarden dem
Yarden the

6 And Moshe said unto the Bnei Gad and to the Bnei Reuven, Shall your achim go to milchamah while ye sit here? 7 And why discourage ye the lev Bnei Yisroel from going over into HaAretz which Hashem hath given them? 8 Thus did Avoteichem, when I sent them from Kadesh-Barnea to look over HaAretz. 9 For when they went up unto the Eshcol Valley, and saw HaAretz, they discouraged the lev Bnei Yisroel, that they should not go into HaAretz which Hashem had given them. 10 And the Af Hashem was kindled on that day, and He swore, saying, 11 Surely none of the anashim that came up out of Mitzrayim,

ו האָט משה געזאָגט צו די קינדער פֹון גָד אוּן צו די קינדער
fun kinder di tsu un Gad fun kinder di tsu gezogt Moshe hot
of children the to and Gad of children the to said Moshe has

ראוּבֵן : אייַערע ברידער זאָלן גיין אין מלחמה , אוּן איר זאָלט זיצן
zitsn zolt ir un milchome in gein zoln brider aiere Reuven
sit shall you and war in go shall brothers your Reuven

דָא ? ז אוּן פַאר ווָאס זאָלט איר אָפּקערן דאָס האַרץ פֹון די קינדער פֹון
fun kinder di fun harts dos opkeren ir zolt vos far un do
of children the of heart the turn aside you shall which for and here

יִשְׂרָאֵל פֹון אַריבערצוגיין אין דעם לאַנד ווָאס ה האָט זיי געגעבן?
gegebn zei hot Hashem vos land dem in aribertsugein fun Yisroel
given them has Hashem which land the in cross over from Yisroel

ח אַזוי האָבן געטאָן אייַערע עלטערן, ווען איך האָב זיי געשיקט פֹון
fun geshikt zei hob ich ven eltern aiere geton hobn azoi
from sent them have I when fathers your done have so

קָדֵש-ברנֵעַ אָנצוקוקן דאָס לאַנד. ט ווָארעם זיי זיינען אַרויפֿגעגאַנגען
aroifgegangen zainen zei vorem land dos ontsukukn Kadesh-Barnea
having gone up are they because land this to look at Kadesh-Barnea

ביזן טאָל אֶשכּוֹל, אוּן האָבן אָנגעקוקט דאָס לאַנד, אוּן זיי האָבן
hobn zei un land dos ongekukt hobn un Eshcol tal bizn
have they and land this looked at have and Eshcol valley of unto

אָפּגעקערט דאָס האַרץ פֹון די קינדער פֹון יִשְׂרָאֵל, נישט צו גיין אין דעם
dem in gein tsu nisht Yisroel fun kinder di fun harts dos opgekert
the in go to not Yisroel of children the of heart the turned aside

לאַנד, ווָאס ה האָט זיי געגעבן . י אוּן דער צָארן פֹון ה
Hashem fun tsorn der un gegebn zei hot Hashem vos land
Hashem of anger the and given them has Hashem which land

האָט געגרימט אין יענעם טאָג, אוּן ער האָט געשוואָרן , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi geshvorn hot er un tog yenem in gegrimt hot
say to so sworn an oath has he and day that in kindled has

יא אויב די מענטשן ווָאס זיינען אַרויפֿגעגאַנגען פֹון מִצרַיִם , פֹון
fun Mitsrayim fun aroifgegangen zainen vos mentshn di oib
from Egypt from having gone up are which men the if

צוואַנציק יאָר אַלט און העכער, וועלן אָנזען די ערד, וואָס איך האָב
hob ich vos erd di onzen veln hecher un alt yor tsvantsik
have I which land the see will upward and old years twenty

צוגעשוואָרן צו אַבֿרהמען, צו יִצחָקן, און צו יעקבֿן! ווייל זיי
zei vail Yaakovn tsu un Yitschakn tsu Avrahamen tsu tsugeshvorn
they because Yaakov to and Yitzchak to Avraham to sworn

זיינען נישט געגאַנגען געטריי נאָך מיר. יב אַחוץ כָּלֵבֿ דער זון
zun der Kalev achuts mir noch getrai gegangen nisht zainen
son the Kalev aside from me after faithful having gone not are

פֿון יפֿונֶה, דער קנזי, און יְהוֹשוּעַ דער זון פֿון נון, ווייל
vail Nun fun zun der Yehoshua un Kenizi der Yefunehn fun
because Nun of son the Yehoshua and Kenizi the Yephunneh of

זיי זיינען נעגאַנגען געטריי נאָך ה. יג און דער צאָרן פֿון
fun tsorn der un Hashem noch getrai gegangen zainen zei
of anger the and Hashem after faithful having gone are they

ה האָט געגרימט אויף יִשׂרָאֵל, און ער האָט זיי געמאַכט וואַגלען אין
in voglen gemacht zei hot er un Yisroel oif gegrimt hot Hashem
in wander made them has he and Yisroel on kindled has Hashem

דער מדבר פֿערציק יאָר, ביז דער גאַנצער דור וואָס האָט
hot vos dor gantser der biz yor fertsik midber der
has which generation whole the until years forty wilderness the

געטאָן דאָס שלעכטס אין די אויגן פֿון ה, איז פֿאַרלענדט געוואָרן.
gevorn farlendt iz Hashem fun oign di in shlechts dos geton
become destroyed is Hashem of eyes the in evil things this done

יד און אָט זייט איר אויפֿגעשטאַנען אויף דעם אָרט פֿון אייערע עלטערן, אַ
a eltern aiere fun ort dem oif oifgeshtanen ir zait ot un
a fathers your of place the in arose you are behold and

געזינדל פֿון זינדיקע מענטשן, נאָך צוצולייגן צו דעם גרימצאָרן
grimtsorn dem tsu tsutsuleigen noch mentshn zindike fun gezindl
wrath the to adding yet men sinner of rebellious house

פֿון ה אויף יִשׂרָאֵל. טו וואָרעם אַז איר קערט זיך אָפּ פֿון
fun op zich kert ir az vorem Yisroel oif Hashem fun
from away selves turn you that because Yisroel on Hashem of

הינטער אים, וועט ער זיי וויידער לאָזן אין דער מדבר, און איר וועט
vet ir un midber der in lozn vider zei er vet im hinter
will you and wilderness the in leave again them he will him in back of

אומברענגען דאָס דאָזיקע גאַנצע פֿאָלק.
folk gantse dozike dos umbrengen
people whole this the destroy

טז האָבן זיי געזאגט צו אים, און האָבן געזאָגט: שאָפֿגעהעפֿטן פֿאַר
far shofgeheftn gezogt hobn un im tsu genent zei hobn
for sheepfold said have and him to come near they have

אונדזער פֿיך וועלן מיר דאָ בויען, און שטעט פֿאַר אונדזערע קליינע
kleine undzere far shtet un boien do mir veln fich undzer
small our for towns and build here we will livestock our

קינדער. יז אָבער מיר אַליין וועלן זיין גרייט באַוואָפֿנט פֿאַרויס פֿאַר
far farois bavofnt greit zain veln alein mir ober kinder
before ahead of arm ready be will ourselves we but children

די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל, ביז וואַנען מיר האָבן זיי געבראַכט אויף זייער
zeyer oif gebracht zei hobn mir vanen biz Yisroel fun kinder di
their upon brought them have we when until Yisroel of children the

אָרט; און אונדזערע קליינע קינדער וועלן זיצן אין די באַפֿעסטיקטע שטעט
shtet bafestikte di in zitsn veln kinder kleine undzere un ort
cities fortified the in sit will children small our and place

from twenty years old and upward, shall see HaAdamah which I swore unto Avraham, unto Yitzchak, and unto Ya'akov; because they have not fully followed Me; 12 Except Kalev Ben Yephunneh the Kenizi, and Yehoshua Ben Nun; for they have fully followed after Hashem. 13 And the Af Hashem was kindled against Yisroel, and He made them wander in the midbar arba'im shanah, until kol hador that had done harah in the sight of Hashem, were consumed. 14 And, hinei, ye are risen up in the place of Avoteichem a brood of anashim chatta'im to add even more to charon af Hashem against Yisroel. 15 For if ye turn away from after Him, He will yet again leave them in the midbar; and ye shall destroy kol HaAm Hazeh.

16 And they came near unto him, and said, We will build gidrot tzon here for our mikneh, and towns for our little ones; 17 But we ourselves will go ready armed ahead of the Bnei Yisroel, until we have brought them unto their makom; and our little ones shall dwell in the fortified cities because

of the inhabitants of HaAretz. 18 We will not return unto bateinu, until the Bnei Yisroel have inherited every ish his nachalah. 19 For we will not inherit with them across the Yarden, or beyond; because our nachalah is fallen to us on this side of the Yarden eastward.

20 And Moshe said unto them, If ye will do this thing, if ye will go armed before Hashem to milchamah, 21 And will go all of you armed over Yarden before Hashem, until He hath driven out His oyevim from before Him, 22 And HaAretz be subdued before Hashem; then afterward ye shall return, and be nekiyim before Hashem, and before Yisroel; and HaAretz Hazot shall be your achuzzah before Hashem. 23 But if ye will not do so, hinei, ye have sinned against Hashem and be sure chattatechem *(your sin)* will find you out. 24 Build you towns for your little ones, and your gidrot tzon; and do that which hath proceeded out of your mouth.

פֹּון וועגן די באַווינער פֹון לאַנד. יח מיר וועלן זיך נישט אומקערן
umkeren nisht zich veln mir land fun bavoiner di vegen fun
return not self will me land of inhabitants the account of of

אין אונדזערע הײַזער , ביז די קינדער פֹון ישְׂרָאֵל אַרבן איטלעכער
itlecher arben Yisroel fun kinder di biz haizer undzere in
each inherit Yisroel of children the until households our in

זײַן אַרבונג . יט וואָרעם מיר וועלן נישט אַרבן מיט זיי אויף יענער זײַט
zait yener oif zei mit arben nisht veln mir vorem arbung zain
side other on them with inherit not will we for inheritance his

יַרדן און ווײַטער, וויַיל אונדז איז אָנגעקומען אונדזער אַרבונג אויף
oif arbung undzer ongekumen iz undz vail vaiter un Yarden
on inheritance our befall is ours because beyond and Yarden

דער זײַט יַרדן , צו מזרח .
mizrech tsu Yarden zait der
east to Yarden side the

כ האָט משה צו זיי געזאָגט: אויב איר וועט טאָן די
di ton vet ir oib gezogt zei tsu Moshe hot
the do will you if said them to Moshe has

דאָזיקע זאַך , אויב איר וועט אײַך באַוואָפֿענען פֿאַר הס
Hashems far bavofenen aich vet ir oib zach dozike
Hashem's before go armed you will you if thing this

אָנגעזיכט אויף מלחמה , כא און אַלע באַוואָפֿנטע פֹון אײַך וועלן
veln aich fun bavofnte ale un milchome oif ongezicht
will you of go armed all and battle on face

אַריבערגיין דעם יַרדן פֿאַר הס אָנגעזיכט , ביז ער
er biz ongezicht Hashems far Yarden dem aribergein
he until face Hashem's for Yarden the go over

פֿאַרטרײַבט זײַנע פֹּנים פֿאַר אים , כב און דאָס לאַנד
land dos un im far fun faint zaine fartraibt
land this and him before from enemies his dispossess

וועט באַצווונגען ווערן פֿאַר ג-טס אָנגעזיכט , און איר וועט
vet ir un ongezicht G-ts far vern batsvungen vet
will you and face G-d's before become subjugated will

זיך דערנאָך אומקערן, וועט איר זײַן ריין פֿאַר ה
Hashem far rein zain ir vet umkeren dernoch zich
Hashem before tahor be you will return after that self

און פֿאַר ישְׂרָאֵל, און דאָס דאָזיקע לאַנד וועט אײַך זײַן צום
tsum zain aich vet land dozike dos un Yisroel far un
to be you will land this the and Yisroel before and

אייגנטום פֿאַר ה . כג אויב אָבער איר וועט אַזוי
azoi vet ir ober oib Hashem far eigentum
so will you but if Hashem before ancestral property

נישט טאָן, אַזוי האָט איר געזינדיקט פֿאַר ה , און זײַט
zait un Hashem far gezindikt ir hot azoi ton nisht
be and Hashem before sinned you has so do not

זיכער אײַערע שטראָף וואָס וועט אײַך טרעפֿן. כד בויט אײַך
aich boit trefn aich vet vos shtrof aiere visen
you build befall you will which punishment your aware

שטעט פֿאַר אײַערע קליינע קינדער , און געהעפֿטן פֿאַר אײַערע
aiere far geheftn un kinder kleine aiere far shtet
your for folds and children small your for towns

שאָף , אָבער וואָס איז אַרויס פֹּון אײַער מויל זאָלט איר טאָן.
ton ir zolt moil aier fun arois iz vos ober shof
do you shall mouth your from out is what but sheep

כה האָבן די קינדער פֿון גָד און די קינדער פֿון ראובֿן געזאָגט
gezogt Reuven fun kinder di un Gad fun kinder di hobn
said Reuven of children the and Gad of children the have

צו משהן , אַזוי צו זאָגן : דײַנע קנעכט וועלן טאָן אַזוי ווי מײַן
main vi azoi ton veln knecht daine zogn tsu azoi Mosheen tsu
my as so do will servants your say to so Moshe to

האַר באַפֿעלט . כו אונדזערע קליינע קינדער , אונדזערע ווײַבער, אונדזער
undzer vaiber undzere kinder kleine undzere bafelt har
our wives our children small our commands master

פֿיך , און אַלע אונדזערע בהמות , וועלן זײַן דאָרטן אין די שטעט
shtet di in dortn zain veln beheimes undzere ale un fich
towns the in there be will beasts our all and livestock

פֿון גִלְעָד ; כז אָבער דײַנע קנעכט , איטלעכער באַוואָפֿנטער צום חיל ,
cheil tsum bavofnter itlecher knecht daine ober Gilad fun
host to go armed each servants your but Gil'ad of

וועלן אַריבערגיין פֿאַר הס אָנגעזיכט אויף מלחמה , אַזוי ווי מײַן
main vi azoi milchome oif ongezicht Hashems far aribergein veln
my as so battle on face Hashem's before go over will

האַר רעדט .
redt har
speaks master

כח און משה האָט באַפֿוילן וועגן זיי אֶלְעָזָר
Elazar zei vegen bafoiln hot Moshe un
El'azar them concerning commanded has Moshe and

דעם כֹהן , און יְהוֹשׁוּעַ דעם זון פֿון נון , און די
di un Nun fun zun dem Yehoshua un koyen dem
the and Nun of son the Yehoshua and kohen the

הויפּטלײַט פֿון די פּאָטערהײַזער פֿון די שבֿטים פֿון
fun shvotim di fun foterhaizer di fun hoiptlait
of tribes the of father's household the of chief people

די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, כט און משה האָט צו זיי געזאָגט:
gezogt zei tsu hot Moshe un Yisroel fun kinder di
said them to has Moshe and Yisroel of children the

אויב די קינדער פֿון גָד און די קינדער פֿון ראובֿן ,
Reuven fun kinder di un Gad fun kinder di oib
Reuven of children the and Gad of children the if

איטלעכער באַוואָפֿנטער אויף מלחמה , וועלן אַריבערגיין מיט
mit aribergein veln milchome oif bavofnter itlecher
with go over will battle on go armed each

אײַך דעם יַרדן פֿאַר הס אָנגעזיכט , און דאָס לאַנד
land dos un ongezicht Hashems far Yarden dem aich
land this and face Hashem's before Yarden the you

וועט באַצוווּנגען ווערן פֿאַר אײַער אָנגעזיכט , זאָלט איר
ir zolt ongezicht aier far vern batsvungen vet
you shall face your before become subjugated will

זיי געבן דאָס לאַנד גִלְעָד צום אייגנטום .
eigentum tsum Gilad land dos gebn zei
ancestral property to Gil'ad land this give them

ל אויב אָבער זיי וועלן נישט אַריבערגיין באַוואָפֿנט מיט אײַך, זאָלן זיי
zei zoln aich mit bavofnt aribergein nisht veln zei ober oib
they shall you with armed go over not will they but if

קריגן אייגנטום צווישן אײַך אין לאַנד כְּנַעַן .
krign eigentum tsvishn aich in land Kenaan
get ancestral property among you in land Canaan

25 And the Bnei Gad and the Bnei Reuven spoke unto Moshe saying, Thy avadim will do as adoni commandeth. 26 Our little ones, our nashim, our mikneh, and all behemeteinu, shall stay there in the cities of Gil'ad; 27 But thy avadim will cross over, every man armed for war, before Hashem to battle, as adoni saith.

28 So concerning them Moshe commanded El'azar HaKohen, and Yehoshua Ben Nun, and the Rashei Avot HaMattot of the Bnei Yisroel; 29 And Moshe said unto them, If the Bnei Gad and the Bnei Reuven will cross with you over Yarden, every man armed for battle, before Hashem, and HaAretz shall be subdued before you, then ye shall give them Eretz Gil'ad for an achuzzah;

30 But if they will not cross over with you armed, they shall have possessions among you in Eretz Kena'an.

לא הָאבן זיך אָפגערופֿן די קינדער פֿון גָד און די קינדער פֿון ראובֿן ,
Reuven fun kinder di un Gad fun kinder di opgerufn zich hobn
Reuven of children the and Gad of children the replied self have

אַזוי צו זאָגן : וואָס ה האָט געזאגט צו דיינע קנעכט , אַזוי וועלן מיר
mir veln azoi knecht daine tsu geredt hot Hashem vos zogn tsu azoi
we will so servants your to spoken has Hashem what say to so

טאָן. לב מיר וועלן אַריבערגיין באַוואָפֿנטע פֿאַר הס געזיכט , אין לאַנד
land in gezicht Hashems far bavofnte aribergein veln mir ton
land in face Hashem's before armed go over will me do

כנַען , און דאָס איגנטום פֿון אונדזער נחלה פֿון דער זייט
zait der fun nachle undzer fun eigentum dos un Kenaan
side the of inheritance our of ancestral property this and Kena'an

יַרדן זאָל בליַבן ביַ אונדז.
undz bai blaibn zol Yarden
us with remain shall Yarden

לג און משה האָט זיי , די קינדער פֿון גָד און די קינדער פֿון
fun kinder di un Gad fun kinder di zei hot Moshe un
of children the and Gad of children the them has Moshe and

ראובֿן און דעם האַלבן שבֿט פֿון מנַשֶּׁה דעם זון פֿון יוֹסֵף ,
Yosefn fun zun dem Menasheh fun sheyvet halbn dem un Reuven
Yosef of son the Menasheh of tribe half the and Reuven

געגעבן דאָס קיניגרייַך פֿון סיחון דעם מלך פֿון אֱמוֹרי , און דאָס
dos un Emori fun melech dem Sichon fun kinigraich dos gegebn
this and Emori of king the Sichon of kingdom this given

קיניגרייַך פֿון עוֹג דעם מלך פֿון בָּשָׁן , דאָס לאַנד לויט אירע
ire loit land dos Bashan fun melech dem Og fun kinigraich
its according land this Bashan of king the Og of kingdom

שטעט מיט די געמאַרקן, די שטעט פֿון דעם לאַנד רונד אַרום . לד און
un arum rund land dem fun shtet di gemarkn di mit shtet
and round around land the of cities the borders the with cities

די קינדער פֿון גָד האָבן אָפּגעבויט דיבֹון , און עָטָרוֹת, און עֲרוֹעֵר,
Aroer un Atarot un Divon opgeboit hobn Gad fun kinder di
Aro'er and Atarot and Divon rebuilt have Gad of children the

לה און עָטרוֹת-שוֹפָן , און יַעְזֵר , און יָגבְהָה , לו און בֵּית-נִמרָה , און
un Beis-Nimrah un Yogbehah un Yazer un Atrot-Shofan un
and Beit-Nimrah and Yogbehah and Yazer and Atrot Shophan and

בֵּית-הָרָן ; באַפֿעסטיקטע שטעט מיט געהעפֿטן פֿאַר שאָף .
shof far gehefṭn mit shtet bafestikte Beis-Haran
sheep for folds with cities fortified Beit-Haran

לז און די קינדער פֿון ראובֿן האָבן אָפּגעבויט חֶשבּוֹן , און אֶלעָלָא,
Eleale un Cheshbon opgeboit hobn Reuven fun kinder di un
Elealeh and Cheshbon built have Reuven of children the and

און קִרְיָתַיִם , לח און נבוֹ , און בַּעַל-מְעוֹן – מיט אומגעביטענע נעמען
nemen umgebitene mit Baal-Meon un Nevo un Kiryatayim un
names change with Ba'al-Me'on and Nevo and Kiryatayim and

– און שִׂבְמָה ; און זיי האָבן אָנגערופֿן מיט נעמען די שטעט וואָס זיי
zei vos shtet di nemen mit ongerufn hobn zei un Sivmah un
they which cities the names with called have they and Sivmah and

האָבן אָפּגעבויט. לט און די קינדער פֿון מָכיר דעם זון פֿון מנַשֶּׁה
Menashehn fun zun dem Machir fun kinder di un opgeboit hobn
Menasheh of son the Machir of children the and rebuilt have

זיַינען געגאַנגען קיין גִלעָד , און זיי האָבן עס באַצוווּנגען , און האָבן
hobn un batsvungen es hobn zei un Gilad kein gegangen zainen
have and subjugated it have they and Gil'ad to having gone are

31 And the Bnei Gad and the Bnei Reuven answered, saying, As Hashem hath said unto thy avadim, so will we do. 32 We will cross over armed before Hashem into Eretz Kena'an, that the achuzzat nachalateinu on that side of the Yarden may be our own.

33 And Moshe gave unto them, even to the Bnei Gad, and to the Bnei Reuven, and unto half the shevet of Menasheh Ben Yosef, the kingdom of Sichon Melech HaEmori, and the kingdom of Og Melech HaBashan, the land, with the cities thereof in the territories, even the cities of the surrounding land. 34 And the Bnei Gad built Divon, and Atarot, and Aro'er, 35 And Atrot Shophan, Yazer, and Yogbehah, 36 And Beit-Nimrah and Beit-Haran, fortified cities; and gidrot tzon.

37 And the Bnei Reuven built Cheshbon, and Elealeh, and Kiryatayim, 38 And Nevo, and Ba'al-Me'on, (their shem being changed) and Sivmah; and gave other shmot unto the cities which they built. 39 And the Bnei Machir Ben Menasheh went to Gil'ad, and captured it, and dispossessed the

Emori *(Amorite)* which was in it. 40 And Moshe gave Gil'ad unto Machir Ben Menasheh; and he dwelt therein. 41 And Yair Ben Menasheh went and captured the settlements thereof, and called them Chavot Ya'ir. 42 And Novach went and captured Kenat, and the villages thereof, and called it Novach, after shmo.

פַאַרטריבן דעם אֱמוֹרי ווָאס דרינען. מ און משה האָט געגעבן גִלְעָד
Gilad gegebn hot Moshe un drinen vos Emori dem fartriben
Gil'ad given has Moshe and in it which Emori the driven out

צו מָכיר דעם זון פּון מנַשֶׁה , און ער האָט זיך באַזעצט דרינען.
drinen bazetst zich hot er un Menashehn fun zun dem Machir tsu
therein settled self has he and Menasheh of son the Machir to

מא און יָאיר דער זון פּון מנַשֶׁה איז געגאַנגען און האָט באַצוווּנגען
batsvungen hot un gegangen iz Menashehn fun zun der Yair un
subjugated has and having gone is Menasheh of son the Yair and

זייערע דערפֿער, און ער האָט זיי געפֿרופֿן חַוּוֹת-יָאיר . מב און נוֹבַח איז
iz Novach un Chavot-Yair gerufn zei hot er un derfer zeyere
is Novach and Chavot Ya'ir called them has he and towns their

געגאַנגען און האָט באַצוווּנגען קנָת מיט אירע טעכטערשטעט ; און ער
er un techtershtet ire mit Kenat batsvungen hot un gegangen
he and daughter towns her with Kenat subjugated has and having gone

האָט זי גערופֿן נוֹבַח אויף זיין נאָמען.
nomen zain oif Novach gerufn zi hot
name his on Novach called it has

MASEI

מַסְעֵי

33 These are the journeys of the Bnei Yisroel, which went forth out of Eretz Mitzrayim by their tzveos under yad Moshe and Aharon. 2 And Moshe recorded their goings out according to their journeys by the commandment of Hashem; and these are their journeys according to their goings forth.

לג

דאָס זיינען די צִיונגען פּון די קינדער פּון יִשְׂרָאֵל, וואָס
vos Yisroel fun kinder di fun tsiungen di zainen dos
who Israel of children the of journeys the are these

זיינען אַרויסגעגאַנגען פּון לאַנד מִצְרַיִם לויט
loit Mitsrayim land fun aroisgegangen zainen
according to Egypt land of from having come out are

זייערע מחנות אונטער דער האַנט פּון משהן און אַהרֹנען . ב און
un Aharonen un Mosheen fun hant der unter machnus zeyere
and Aaron and Moshe of hand the under legions their

משה האָט פֿאַרשריבן זייערע אַרויסגאַנגען אויף זייערע צִיונגען
tsiungen zeyere oif aroisgangen zeyere farshribn hot Moshe
journeys their on goings out their written down has Moshe

לויט דעם מויל פּון ה ; און דאָס זיינען זייערע צִיונגען אין
in tsiungen zeyere zainen dos un Hashem fun moil dem loit
in journeys their are these and Hashem of mouth the according

זייערע אַרויסגאַנגען:
aroisgangen zeyere
goings out their

3 And they departed from Ra'meses in the first month, on the fifteenth day of the first month; on the day after the Pesach the Bnei Yisroel went out with a yad ramah *(upraised hand, i.e., confidently)* l'einei kol Mitzrayim. 4 For the Mitzrayim buried all their bechor, which Hashem had struck down among them; upon their elohim also

ג זיי האָבן געצויגן פּון רַעְמְסֵס אין ערשטן חודש , אין פֿופֿצנטן
fuftsntn in choidesh ershtn in Rameses fun getsoign hobn zei
fifteenth in month first in Rameses from moved out have they

טאָג פּון ערשטן חודש ; אויף מאָרגן נאָכן קָרְבַּן-פֶּסַח זיינען
zainen korben-Pesach nochn morgn oif choidesh ershtn fun tog
are Passover korben after next day on month first of day

די קינדער פּון יִשְׂרָאֵל אַרויסגעגאַנגען מיט אַ הויכער האַנט פֿאַר
far hant hoicher a mit aroisgegangen Yisroel fun kinder di
before hand high a with having come out Yisroel of children the

די אויגן פּון גאַנץ מִצְרַיִם , ד בעת די מִצְרַיִם האָבן געהאַלטן אין
in gehaltn hobn Mitsrayim di beeis Mitsrayim gants fun oign di
in held have Egyptians the while Egypt all of eyes the

באַגראָבן די וואָס ה האָט דערשלאָגן צווישן זיי – איטלעכן
itlechn zei tsvishn dershlogn hot Hashem vos di bagrobn
each them among kill has Hashem which the ones buried

בכֹר ; און אויך אויף זייערע ג-טער האָט ה געטאָן אַ משפט .
mishpot a geton Hashem hot g-ter zeyere oif oich un bechor
judgment a done Hashem has g-ds their on also and firstborn

ה און די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל האָבן געצויגן פֿון רַעְמסֵס , און גערוט
gerut un Rameses fun getsoign hobn Yisroel fun kinder di un
rested and Rameses from moved out have Yisroel of children the and

אין סוכּות . ו און זיי האָבן געצויגן פֿון סוכּות , און גערוט אין אֵתָם
Etam in gerut un Sukkot fun getsoign hobn zei un Sukkot in
Etam in rested and Sukkot from moved out have they and Sukkot in

וואָס ביים עק מדבר . ז און זיי האָבן געצויגן פֿון אֵתָם ,
Etam fun getsoign hobn zei un midber ek baim vos
Etam from moved out have they and wilderness edge of at which

און זיך אומגעקערט צו פּי-הַחירוֹת וואָס פֿאַר בַּעַל-צפֹון , און
un Baal-TSafon far vos Pi-HaChirot tsu umgekert zich un
and Ba'al-Tzephon before which Pi-HaChirot to turned back selves and

גערוט פֿאַר מִגדוֹל . ח און זיי האָבן געצויגן פֿון פְּנֵי-הַחירוֹת ,
Penei-Hachirot fun getsoign hobn zei un Migdol far gerut
Pnei HaChirot from moved out have they and Migdol before rested

און זיינען אַריבערגעגאַנגען דורכן ים צום מדבר ; און זיי
zei un midber tsum yam durchn aribergegangen zainen un
they and wilderness to the sea through crossed over are and

זיינען געגאַנגען דריי טעג וועגס אין מדבר אֵתָם , און האָבן
hobn un Etam midber in vegs teg drai gegangen zainen
have and Etam wilderness in journey days three having gone are

גערוט אין מָרָה .
Marah in gerut
Marah in rested

ט און זיי האָבן געצויגן פֿון מָרָה , און זיינען געקומען
gekumen zainen un Marah fun getsoign hobn zei un
having come are and Marah from moved out have they and

קיין אֵילִם ; און אין אֵילִם זיינען געווען צוועלף קוואַלן וואַסער און
un vaser kvaln tsvelf geven zainen Elim in un Elim kein
and water springs twelve having been are Elim in and Eilim to

זיבעציק טייטלבוימער ; און זיי האָבן דאָרטן גערוט . י און זיי האָבן
hobn zei un gerut dortn hobn zei un teitlbeimer zibetsik
have they and rested there have they and palm trees seventy

געצויגן פֿון אֵילִם , און גערוט ביים ים-סוף . יא און זיי האָבן
hobn zei un Yam-Suf baim gerut un Elim fun getsoign
have they and Yam Suf at rested and Elim from moved out

געצויגן פֿון ים-סוף , און גערוט אין מדבר סין . יב און זיי
zei un Sin midber in gerut un Yam-Suf fun getsoign
they and Sin wilderness in rested and Yam Suf from moved out

האָבן געצויגן פֿון מדבר סין און גערוט אין דָפְקָה . יג און זיי
zei un Dofkah in gerut un Sin midber fun getsoign hobn
they and Dophkah in rested and Sin wilderness from moved out have

האָבן געצויגן פֿון דָפְקָה , און גערוט אין אָלוש . יד און זיי האָבן
hobn zei un Alush in gerut un Dofkah fun getsoign hobn
have they and Alush in rested and Dophkah from moved out have

געצויגן פֿון אָלוש , און גערוט אין רפִידים ; און דאָרטן איז נישט
nisht iz dortn un Refidim in gerut un Alush fun getsoign
not is there and Rephidim in rested and Alush from moved out

געווען קיין וואַסער פֿאַרן פֿאָלק צום טרינקען . טו און זיי האָבן
hobn zei un trinken tsum folk faran vaser kein geven
have they and drink to people for the water any having been

Hashem executed shefatim *(judgments)*. [5] And the Bnei Yisroel set out from Ra'meses, and encamped in Sukkot. [6] And they set out from Sukkot, and encamped in Etam, which is on the edge of the midbar. [7] And they set out from Etam, and turned back unto Pi-HaChirot, which is before Ba'al-Tzephon; and they encamped before Migdol. [8] And they set out from before HaChirot, and passed through the midst of the yam into the midbar, and went derech shloshet yamim *(a three days' journey)* in the midbar of Etam, and encamped in Marah.

[9] And they set out from Marah, and came unto Elim; and in Elim were twelve einot mayim *(springs of water)*, and threescore and ten temarim *(palm trees)*; and they encamped there. [10] And they set out from Elim, and encamped by the Yam Suf. [11] And they set out from the Yam Suf, encamping in the Midbar Sin. [12] And they set out from the Midbar Sin, and encamped in Dophkah. [13] And they set out from Dophkah, and encamped in Alush. [14] And they set out from Alush, and encamped at Rephidim, where was no mayim for HaAm to drink. [15] And they set

out from Rephidim, and encamped in the Midbar Sinai. 16 And they set out from the Midbar Sinai, and encamped at Kivrot-Hata'avah. 17 And they set out from Kivrot-Hata'avah, and encamped at Chatzerot. 18 And they set out from Chatzerot, and encamped in Ritmah.

19 And they set out from Ritmah, and encamped at Rimmon Peretz. 20 And they set out from Rimmon Peretz, and encamped in Livnah. 21 And they set out from Livnah, and encamped at Rissah. 22 And they set out from Rissah, and encamped in Kehelatah. 23 And they set out from Kehelatah, and encamped in Har Shepher. 24 And they set out from Har Shepher, and encamped in Charadah. 25 And they set out from Charadah, and encamped in Mak'helot. 26 And they set out from Mak'helot, and encamped at Tachat.

27 And they set out from Tachat, and encamped at Tarach. 28 And they set out from Tarach, and encamped in Mitkah. 29 And they set out from Mitkah, and encamped in Chashmonah. 30 And they set out from Chashmonah, and encamped at Moserot.

טז אוּן זיי סִינַי . מִדְבַּר אִין גערוט אוּן רִפִידִים , פוֹן געצויגן
zei un Sinai midber in gerut un Refidim fun getsoign
they and Sinai wilderness in rested and Rephidim from moved out

. קִבְרוֹת-הַתַּאֲוָה אִין גערוט אוּן סִינַי , מִדְבַּר פוֹן געצויגן האָבן
Kivrot-Hataavah in gerut un Sinai midber fun getsoign hobn
Kivrot-Hata'avah in rested and Sinai wilderness from moved out have

יז אוּן זיי האָבן געצויגן פוֹן קִבְרוֹת-הַתַּאֲוָה , אוּן גערוט אִין
in gerut un Kivrot-Hataavah fun getsoign hobn zei un
in rested and Kivrot-Hata'avah from moved out have they and

יח . חַצֵרוֹת אוּן זיי האָבן געצויגן פוֹן חַצֵרוֹת , אוּן גערוט אִין
in gerut un Chatserot fun getsoign hobn zei un Chatserot
in rested and Chatzerot from moved out have they and Chatzerot

. רִתְמָה
Ritmah
Ritmah

יט אוּן זיי האָבן געצויגן פוֹן רִתְמָה , אוּן גערוט אִין
in gerut un Ritmah fun getsoign hobn zei un
in rested and Ritmah from moved out have they and

כ אוּן זיי האָבן געצויגן פוֹן רִמּוֹן-פֶּרֶץ . , אוּן רִמּוֹן-פֶּרֶץ
un Rimmon-Perets fun getsoign hobn zei un Rimmon-Perets
and Rimmon-Perets from moved out have they and Rimmon-Perets

כא אוּן זיי האָבן געצויגן פוֹן לִבְנָה . , אוּן גערוט לִבְנָה אִין גערוט
gerut un Livnah fun getsoign hobn zei un Livnah in gerut
rested and Livnah from moved out have they and Livnah in rested

כב אוּן זיי האָבן געצויגן פוֹן רִסָּה . , אוּן גערוט רִסָּה אִין
in gerut un Rissah fun getsoign hobn zei un Rissah in
in rested and Rissah from moved out have they and Rissah in

כג אוּן זיי האָבן געצויגן פוֹן קְהֶלָתָה . , אוּן גערוט בִּיים קְהֶלָתָה
baim gerut un Kehelatah fun getsoign hobn zei un Kehelatah
at rested and Kehelatah from moved out have they and Kehelatah

כד אוּן זיי האָבן געצויגן פוֹן בְּאֵרֹג שֶׁפֶר . , אוּן בְּאֵרֹג שֶׁפֶר
un Shefer barg fun getsoign hobn zei un Shefer barg
and Shepher mount from moved out have they and Shepher mount

כה אוּן זיי האָבן געצויגן פוֹן חֲרָדָה . , אוּן חֲרָדָה גערוט אִין
un Charadah fun getsoign hobn zei un Charadah in gerut
and Charadah from moved out have they and Charadah in rested

כו אוּן זיי האָבן געצויגן פוֹן מַקְהֵלוֹת . , אוּן מַקְהֵלוֹת גערוט אִין
un Machelot fun getsoign hobn zei un Machelot in gerut
and Mak'helot from moved out have they and Mak'helot in rested

. תַּחַת גערוט אִין
Tachat in gerut
Tachat in rested

כז אוּן זיי האָבן געצויגן פוֹן תַּחַת , אוּן גערוט אִין
in gerut un Tachat fun getsoign hobn zei un
in rested and Tachat from moved out have they and

כח אוּן זיי האָבן געצויגן פוֹן תֶּרַח . , אוּן תֶּרַח גערוט אִין
in gerut un Terach fun getsoign hobn zei un Terach
in rested and Tarach from moved out have they and Tarach

כט אוּן זיי האָבן געצויגן פוֹן מִתְקָה . , אוּן מִתְקָה גערוט אִין
in gerut un Mitkah fun getsoign hobn zei un Mitkah
in rested and Mitkah from moved out have they and Mitkah

ל אוּן זיי האָבן געצויגן פוֹן חַשְׁמוֹנָה . , אוּן חַשְׁמוֹנָה
un Chashmonah fun getsoign hobn zei un Chashmonah
and Chashmonah from moved out have they and Chashmonah

[31] And they set out from Moserot, and encamped in Bnei Ya'akan. [32] And they set out from Bnei Ya'akan, and encamped at Chor Haggidgad. [33] And they set out from Chor Haggidgad, and encamped in Yotvatah. [34] And they set out from Yotvatah, and encamped at Avronah. [35] And they set out from Avronah, and encamped at Etzyon-Gever. [36] And they set out from Etzyon-Gever, and encamped in the Midbar Tzin, which is Kadesh. [37] And they set out from Kadesh and encamped at Mt Hor, at the border of Eretz Edom.

[38] And Aharon HaKohen went up into Mt Hor at the command of Hashem, and died there, in the 40th year after the Bnei Yisroel were come out of Eretz Mitzrayim, in the first yom of the fifth month. [39] And Aharon was a hundred and twenty and three years old when he died on Mt Hor. [40] And Melech Arad the Kena'ani, which dwelt in the Negev in Eretz Kena'an, heard of the coming of the Bnei Yisroel.

לא גערוט אין מוֹסֵרוֹת . און זיי האָבן געצויגן פֿון מוֹסֵרוֹת ,
Moserot fun getsoign hobn zei un Moserot in gerut
Moserot from moved out have they and Moserot in rested

לב און גערוט אין בנֵי-יַעֲקָן . און זיי האָבן געצויגן פֿון
fun getsoign hobn zei un Bnei-Yaakan in gerut un
from moved out have they and Bnei Ya'akan in rested and

לג בנֵי-יַעֲקָן , און גערוט אין חוֹר-הַגִּדְגָּד . און זיי האָבן
hobn zei un Chor-Hagidgad in gerut un Bnei-Yaakan
have they and Chor Haggidgad in rested and Bnei Ya'akan

לד גענויגן פֿון חוֹר-הַגִּדְגָּד , און גערוט אין יָטבָה . און
un Yotbah in gerut un Chor-Hagidgad fun getsoign
and Yotvatah in rested and Chor Haggidgad from moved out

לה זיי האָבן גענויגן פֿון יָטבָה , און גערוט אין עַבְרוֹנָה . און
un Avronah in gerut un Yotbah fun getsoign hobn zei
and Avronah in rested and Yotvatah from moved out have they

זיי האָבן גענויגן פֿון עַבְרוֹנָה , און גערוט אין עֶצְיוֹן-גֶּבֶר .
Etsyon-Gever in gerut un Avronah fun getsoign hobn zei
Etzyon-Gever in rested and Avronah from moved out have they

לו און זיי האָבן גענויגן פֿון עֶצְיוֹן-גֶּבֶר , און גערוט אין
in gerut un Etsyon-Gever fun getsoign hobn zei un
in rested and Etzyon-Gever from moved out have they and

מדבר צִין , דאָס איז קָדֵשׁ . לז און זיי האָבן געצויגן פֿון
fun getsoign hobn zei un Kadesh iz dos Tsin midber
from moved out have they and Kadesh is this Tzin wilderness

קָדֵשׁ , און גערוט ביים באַרג הוֹר , אין עק פֿון לאַנד אֱדוֹם .
Edom land fun ek in Hor barg baim gerut un Kadesh
Edom land of edge of in Hor mount at rested and Kadesh

לח און אַהרֹן דער כֹהן איז אַרויפֿגעגאַנגען אויפֿן באַרג הוֹר ,
Hor barg oifn aroifgegangen iz koyen der Aharon un
Hor mount on having gone up is kohen the Aaron and

לויט דעם מויל פֿון ה , און ער איז דאָרטן געשטאָרבן , אין
in geshtorbn dortn iz er un Hashem fun moil dem loit
in died there is he and Hashem of mouth the according

דעם פֿערציקסטן יאָר נאָך דעם ווי די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל זיינען
zainen Yisroel fun kinder di vi dem noch yor fertsikstn dem
are Yisroel of children the as the one after year fortieth the

אַרויסגעגאַנגען פֿון לאַנד מִצְרַיִם , אין פֿינפֿטן חודש , אין ערשטן
ershtn in choidesh finftn in Mitsrayim land fun aroisgegangen
first in month fifth in Egypt land of having come out

טאָג פֿון חודש . לט און אַהרֹן איז געווען הונדערט און דריי
drai un hundert geven iz Aharon un choidesh fun tog
three and hundred having been is Aaron and month of day

און צוואַנציק יאָר אַלט , ווען ער איז געשטאָרבן אויפֿן באַרג הוֹר .
Hor barg oifn geshtorbn iz er ven alt yor tsvantsik un
Hor mount on died is he when old years twenty and

מ און דער כְּנַעֲנִי , דער מלך פֿון עֲרָד , וואָס איז געזעסן אין
in gezesn iz vos Arad fun melech der Kenaani der un
in settled is which Arad of king the Kena'ani the and

דָּרוֹם , אין לאַנד כְּנַעַן , האָט געהערט וועגן דעם קומען פֿון
fun kumen dem vegen gehert hot Kenaan land in dorem
of coming the concerning heard has Kena'an land in south

די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל .
Yisroel fun kinder di
Yisroel of children the

[41] And they set out from Mt Hor, and encamped in Tzalmonah. [42] And they set out from Tzalmonah, and encamped in Punon. [43] And they set out from Punon, and encamped in Ovot. [44] And they set out from Ovot, and encamped in Iyei-HaAvarim at border of Moav. [45] And they set out from Iyim, and encamped in Divon Gad. [46] And they set out from Divon Gad, and encamped in Almon Divlatayim. [47] And they set out from Almon Divlatayim, and encamped in the mountains of Avarim, before Nevo. [48] And they set out from the mountains of Avarim, and encamped in the plains of Moav by Yarden near Yericho. [49] And they set out by Yarden, from Beit-HaYeshimot even unto Avel-Sheetim in the plains of Moav.

[50] And Hashem spoke unto Moshe in the plains of Moav by Yarden near Yericho, saying, [51] Speak unto the Bnei Yisroel, and say unto them, When ye are crossing over Yarden into Eretz Kena'an, [52] Then ye shall drive out all the inhabitants of HaAretz from before you, and destroy all their maskiyyot *(stone carved statues)*, and destroy all their tzalmei massekhot and demolish all their [idolatrous]

מא און זיי האָבן געזויגן פֿון באַרג הור, און געלאגערט אין
in gerut un Hor barg fun getsoign hobn zei un
in rested and Hor mount from moved out have they and

מב צַלמוֹנָה . און זיי האָבן געזויגן פֿון צַלמוֹנָה , און געלאגערט
gerut un Tsalmonah fun getsoign hobn zei un Tsalmonah
rested and Tzalmonah from moved out have they and Tzalmonah

מג אין פּוּנוֹן . און זיי האָבן געזויגן פֿון פּוּנוֹן , און געלאגערט
gerut un Punon fun getsoign hobn zei un Punon in
rested and Punon from moved out have they and Punon in

מד אין אוֹבוֹת. און זיי האָבן געזויגן פֿון אוֹבוֹת, און געלאגערט אין
in gerut un Ovot fun getsoign hobn zei un Ovot in
in rested and Ovot from moved out have they and Ovot in

מה עִיֵי-עַבָּרים , בְּיַם געמאַרק פֿון מוֹאָבּ. און זיי האָבן געזויגן
getsoign hobn zei un Moav fun gemark baim Iyei-Avarim
moved out have they and Moav of border at Iyei-HaAvarim

מו פֿון עִיִּים, און געלאגערט אין דִיבֹן-גָּד . און זיי האָבן געזויגן
getsoign hobn zei un Divon-Gad in gerut un Iyim fun
moved out have they and Divon Gad in rested and Iyim from

מז פֿון דִיבֹן-גָּד , און געלאגערט אין עַלמוֹן-דִּבְלָתָיִם . און זיי האָבן
hobn zei un Almon-Divlatayim in gerut un Divon-Gad fun
have they and Almon Divlatayim in rested and Divon Gad from

געזויגן פֿון עַלמוֹן-דִּבְלָתָיִם , און געלאגערט אין די בערג פֿון
fun berg di in gerut un Almon-Divlatayim fun getsoign
of hill country the in rested and Almon Divlatayim of moved out

בערג עֲבָרים , פֿאַר נְבוֹ . מח און זיי האָבן געזויגן פֿון די
berg di fun getsoign hobn zei un Nevo far Avarim
hill country the from moved out have they and Nevo before Avarim

פֿון עֲבָרים , און געלאגערט אין די פּלוינען פֿון מוֹאָבּ בְּיַם יַרדן לעבן
lebn Yarden baim Moav fun ploinen di in gerut un Avarim fun
near Yarden by the Moav of plains the in rested and Avarim of

יריחו . מט און זיי האָבן געזויגן בְּיַם יַרדן , פֿון בֵּית-ישימות
Beis-Yeshimot fun Yarden baim gerut hobn zei un Yericho
Beit-HaYeshimot from Yarden at rested have they and Yericho

ביז אָבֵל-שִטים אין די פּלוינען פֿון מוֹאָבּ.
Moav fun ploinen di in Avel-Shitim biz
Moav of plains the in Avel-Sheetim unto

נ און ה האָט געערעדט צו משהן אין די פּלוינען פֿון
fun ploinen di in Mosheen tsu geredt hot Hashem un
of plains the in Moshe to spoken has Hashem and

מוֹאָבּ בְּיַם יַרדן לעבן יריחו , אַזוי צו זאָגן: נא רעד צו די
di tsu red zogn tsu azoi Yericho lebn Yarden baim Moav
the to speak say to so Yericho near Yarden by the Moav

קינדער פֿון יִשׂרָאֵל, און זאָלסט זאָגן צו זיי : אַז איר
ir az zei tsu zogn zolst un Yisroel fun kinder
you when them to say you(SG) shall and Yisroel of children

גייט אַריבער דעם יַרדן קיין לאַנד כְּנַעַן , נב זאָלט איר
geit ariber dem Yarden kein land Kenaan zolt ir
go on the other side of Yarden to land Kena'an shall you

פֿאַרטרייַבן אַלע באַווויינער פֿון לאַנד פֿון פֿאַר אייַך, און איר
fartraiben ale bavoiner fun land fun far aich un ir
drive before all inhabitants of land from before you and you

זאָלט אונטערברענגען אַלע זייערע בילדער, און אַלע זייערע געגאָסענע
zolt unterbrengen ale zeyere bilder un ale zeyere gegosene
shall destroy all their images and all their poured

high places; [53] And ye shall take possession of HaAretz, and dwell therein; for I have given you HaAretz to possess it. [54] And ye shall distribute HaAretz by goral for an inheritance among your mishpekhot; and to the more numerous ye shall give the larger nachalah, and to the fewer in number ye shall give the smaller nachalah; every man's nachalah shall be in the place where his goral falleth; according to the mattot Avoteichem ye shall inherit.

געצן זאָלט איר אונטערברענגן, און אַלע זייערע בָּמות זאָלט איר
ir zolt bamot zeyere ale un unterbrengen ir zolt getsn
you shall high places their all and destroy you shall idols

פֿאַרטיליקן. נג און איר זאָלט פֿאַרנעמען דאָס לאַנד, און זיך באַזעצן
bazetsn zich un land dos farnemen zolt ir un fartiliken
settle self and land this seize shall you and destroy

דרינען, ווָאַרעם אײַך האָב איך געגעבן דאָס לאַנד, עס צו אַרבן .
arben tsu es land dos gegebn ich hob aich vorem drinen
inherit to it land this given I have you because in it

נד און איר זאָלט אַרבן דאָס לאַנד דורך גורל, לויט אײַערע
aiere loit goirl durch land dos arben zolt ir un
your according to lot by land this inherit shall you and

משפּחות ; דעם מערערן זאָלט איר געבן מער נחלה , און
un nachle mer gebn ir zolt merern dem mishpoches
and inheritance more give you shall more the families

דעם ווינציקערן זאָלסטו געבן ווינציקער נחלה . דאָרטן ווו
vu dortn nachle vintsiker gebn zolstu vintsikern dem
where there inheritance less give shall you less the

זײַן גורל ווערט אויספֿאַלן, זאָל געהערן צו אים; לויט אײַערע
aiere loit im tsu gehern zol oisfaln vet goirl zain
your according to him to belong shall fall out will lot his

פֿאָטערשטאַמען זאָלט איר אײַך אַרבן .
arben aich ir zolt fotershtamen
inherit you you shall father lineage

[55] But if ye will not drive out the yoshvei HaAretz from before you; then it shall come to pass, that those which ye let remain of them shall be barbs in your eyes, and thorns in your sides, and shall harass you in HaAretz wherein ye dwell. [56] Moreover it shall come to pass, that I shall do unto you, as I meant to do unto them.

נה און אויב איר ווערט נישט פֿאַרטרײַבן פֿון פֿאַר אײַך די
di aich far fun fartraiben nisht vet ir oib un
the you before from drive before not will you if and

באַווינער פֿון לאַנד, וועלן די ווָאס איר ווערט איבערלאָזן פֿון
fun iberlozen vet ir vos di veln land fun bavoiner
of leave over will you which the ones will land of inhabitants

זיי , זײַן פֿאַר דערנער אין אײַערע אויגן, און פֿאַר שטעכערס אין אײַערע
aiere in shtechers far un oign aiere in derner far zain zei
your in stickers for and eyes your in barbs for be them

זײַטן, און זיי וועלן אײַך דריקן אין דעם לאַנד וואָס איר זיצט דרינען .
drinen zitst ir vos land dem in drikn aich veln zei un zaitn
therein sit you which land the in oppress you will they and sides

נו און עס ווערט זײַן , אַזוי ווי איך האָב געדאַכט צו טאָן צו זיי , וועל איך
ich vel zei tsu ton tsu gedacht hob ich vi azoi zain vet es un
I will them to do to wished have I as so be will it and

טאָן צו אײַך.
aich tsu ton
you to do

34 And Hashem spoke unto Moshe, saying, [2] Command the Bnei Yisroel, and say unto them, When ye come into Eretz Kena'an (this is HaAretz that shall fall unto you for a nachalah, even Eretz Kena'an with the borders thereof),

לד

און ה האָט גערעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
say to so Moshe to spoken has Hashem and

ב באַפֿעל די קינדער פֿון ישׂראל, און זאָלסט
zolst un Yisroel fun kinder di bafel
you(SG) must and Yisroel of children the command

זאָגן צו זיי : אַז איר קומט קיין לאַנד כנַעַן , זאָל דאָס זײַן
zain dos zol Kenaan land kein kumt ir az zei tsu zogn
his this shall Canaan land any come you that they to say

דאָס לאַנד וואָס וועט אײַך פֿאַלן פֿאַר אַ נחלה – דאָס לאַנד
land dos nachle a far faln aich vet vos land dos
land this inheritance a for fall you will which land this

[3] Then your southern side shall be from the Midbar Tzin along by the border of Edom, and your southern border shall be from the edge of the Yam HaMelach *(Salt Sea, Dead Sea)* to the east; [4] And your border shall turn from the south of Ma'aleh Akrabbim, and pass on to Tzin; and the going forth thereof shall be from the south of Kadesh-Barnea, and shall go on to Chatzar Addar, and pass on to Atzmon; [5] And the border shall go around from Atzmon unto the Wadi of Mitzrayim, and the goings out of it shall be toward the Sea. [6] And as for the western border, ye shall even have the Yam HaGadol for a border; this shall be your west border. [7] And this shall be your northern border: from the Yam HaGadol ye shall run to Mt Hor; [8] From Mt Hor ye shall run your border unto the approach to Chamat; and the goings forth of the border shall be toward Tzedad; [9] And the border shall go on to Ziphron, and the goings out of it shall be Chatzar Einan; this shall be your northern border. [10] And ye shall draw a line for you for an eastern border from Chatzar Einan to Shepham;

כִּנַעַן לויט אירע געמאַרקן׃ ג די דָּרום-זײַט זאָל אײַך זײַן פֿון
Kenaan loit ire gemarkn di dorem-zait zol aich zain fun
Canaan according her borders the south side shall you be of

מִדבר צִין לעבן אֱדוֹם , און דער געמאַרק פֿון דָּרום זאָל אײַך
midber Tsin lebn Edom un der gemark fun dorem zol aich
wilderness Tzin near Edom and the boundary of south shall you

זײַן פֿון עק יַם-הַמֶּלַח , צו מזרח . ד און דער געמאַרק זאָל
zain fun ek Yam-HaMelach tsu mizrech un der gemark zol
be of end the Dead Sea to east and the boundary shall

זיך אויסדרייען ביי אײַך צו דָּרום פֿון דעם אויפֿגאַנג פֿון עַקרַבים ,
zich oisdreyen bai aich tsu dorem fun dem oifgang fun Akrabim
self turn out by you to south of the Ascent of Scorpion

און אַריבערגיין קיין צִין ; און זײַן אויסלאָז זאָל זײַן אין דָּרום
un aribergein kein Tsin un zain oisloz zol zain in dorem
and go over to Tzin and its end shall be in south

פֿון קָדֵשׁ-ברנֵעַ ; און ער זאָל אַרויסגיין צו חַצַר-אַדָּר , און
fun Kadesh-Barnea un er zol aroisgein tsu Chatsar-Adar un
of Kadesh-Barnea and it shall go out to Chatzar Addar and

אַריבערגיין ביז עַצמוֹן . ה און דער געמאַרק זאָל זיך אויסדרייען
aribergein biz Atsmon un der gemark zol zich oisdreyen
go over until Atzmon and the boundary shall self turn back

פֿון עַצמוֹן צום טײַך פֿון מִצרַיִם ; און זײַן אויסלאָז זאָל
fun Atsmon tsum taich fun Mitsrayim un zain oisloz zol
from Atzmon to Wadi of Egypt and its going out shall

זײַן ביים ים . ו און דער געמאַרק פֿון מערבֿ זאָל אײַך זײַן
zain baim yam un der gemark fun mayrev zol aich zain
be at the sea and the boundary of west shall you be

דער יַם-הַגָּדול מיטן ברעג; דאָס זאָל אײַך זײַן דער געמאַרק פֿון
der Yam-Hagodl mitn breg dos zol aich zain der gemark fun
the Great Sea with shore this shall you be the boundary of

מערבֿ . ז און דאָס זאָל אײַך זײַן דער געמאַרק פֿון צפֿון : פֿון
mayrev un dos zol aich zain der gemark fun tsofn fun
west and this shall you be the boundary of north from

יַם-הַגָּדול זאָלט איר אײַך צייכענען ביז דעם באַרג הוֹר . ח פֿון
Yam-Hagodl zolt ir aich tseichenen biz dem barg Hor fun
Great Sea you shall you mark until the mount Hor of

באַרג הוֹר זאָלט איר צייכענען ביז מע קומט קיין חֲמָת ;
barg Hor zolt ir tseichenen biz me kumt kein Chammat
mount Hor shall you mark until one come to Chamat

און דער אויסלאָז פֿון דעם געמאַרק זאָל זײַן ביי צֶדָד . ט און
un der oisloz fun dem gemark zol zain bai Tsedad un
and the going out of the boundary shall be by Tzedad and

דער געמאַרק זאָל אַרויסגיין ביי זִפרוֹן , און זײַן אויסלאָז זאָל
der gemark zol aroisgein bai Zifron un zain oisloz zol
the boundary shall go out by Ziphron and his going out shall

זײַן חַצַר-עֵינָן . דאָס זאָל אײַך זײַן דער געמאַרק פֿון צפֿון .
zain Chatsar-Einan dos zol aich zain der gemark fun tsofn
be Chatzar Einan this shall you be the boundary of north

י און זאָלט אײַך צייכענען פֿאַרן געמאַרק פֿון מזרח פֿון
un zolt aich tseichenen faran gemark fun mizrech fun
and you shall you mark for the boundary of east of

חַצַר-עֵינָן ביז שפֿם .
Chatsar-Einan biz Shafam
Chatzar Einan unto Shepham

[11] And the border shall go down from Shepham to Rivlah, on the east side of Ayin; the border shall descend, and shall reach unto the bank of the Yam Kinneret to the east; [12] And the border shall go down to the Yarden, and the goings out of it shall be at the Yam HaMelach; this shall be your land with the borders thereof all around.

יא און דער געמאַרק זאָל אַראָפּנידערן פֿון שפֿם
Shafam fun aropnideren zol gemark der un
Shepham from go down shall boundary the and

ביז רִבלָה , אין מזרח פֿון עַיִן ; און דער געמאַרק זאָל
zol gemark der un Ayin fun mizrech in Rivlah biz
shall boundary the and Ayin of east in Rivlah until

אַראָפּנידערן און זיך אָנשטויסן אָן דעם באַרגרוקן פֿון
fun bargrukn dem on onshtoisn zich un aropnideren
of ridge the on will run self and go down

ים כִּנֶּרֶת , צו מזרח . יב און דער געמאַרק זאָל
zol gemark der un mizrech tsu Kinneret yam
shall boundary the and east to Kinneret the Sea

אַראָפּנידערן צום יַרדן , און זיין אויסלאָז זאָל זיין דער
der zain zol oisloz zain un Yarden tsum aropnideren
the be shall going out his and Yarden to go down

יַם-הַמֶּלַח . דאָס זאָל אייַך זיין דאָס לאַנד לויט
loit land dos zain aich zol dos Yam-HaMelach
according to land the be you shall this the Dead Sea

אירע גענאַרקן רונד אַרום .
arum rund gemarkn ire
round around borders its

[13] And Moshe commanded the Bnei Yisroel, saying, This is the land which ye shall inherit by goral, which Hashem commanded to give unto the nine mattot *(tribes)*, and to the half tribe; [14] For the tribe of the Bnei Reuven according to the bais avotam, and the tribe of the Bnei Gad according to the bais avotam and the half tribe of Menasheh have received their nachalah; [15] The two tribes and the half tribe have received their nachalah on the east side of the Yarden near Yericho toward the sunrise.

יג און משה האָט באַפֿוילן די קינדער פֿון יִשׂרָאֵל, אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Yisroel fun kinder di bafoiln hot Moshe un
say to so Yisroel of children the commanded has Moshe and

דאָס איז דאָס לאַנד וואָס איר זאָלט עס זיך אַרבן לויט גורל,
goirl loit arben zich es zolt ir vos land dos iz dos
lot according to inherit self it shall you which land this is this

וואָס ה האָט באַפֿוילן צו געבן צו די נײַן שבֿטים און
un shvotim nain di tsu gebn tsu bafoiln hot Hashem vos
and tribes nine the to give to commanded has Hashem which

דעם האַלבן שבֿט . יד וואָרעם דער שבֿט פֿון די קינדער פֿון ראובֿן
Reuven fun kinder di fun sheyvet der vorem sheyvet halbn dem
Reuven of children the of tribe the for tribe half the

לויט זייערע פַאָטערהײַזער , און דער שבֿט פֿון די קינדער
kinder di fun sheyvet der un foterhaizer zeyere loit
children the of tribe the and father's household their according to

פֿון גָד לויט זייערע פַאָטערהײַזער , האָבן געקריגן , און
un gekrign hobn foterhaizer zeyere loit Gad fun
and received have father's household their according to Gad of

האַלב שבֿט מנַשֶׁה האָבן געקריגן , זייער נחלה . טו די צוויי
tsvei di nachle zeyer gekrign hobn Menasheh sheyvet halb
two the inheritance their received have Menasheh tribe half

שבֿטים און דער האַלבער שבֿט האָבן געקריגן זייער נחלה פֿון
fun nachle zeyer gekrign hobn sheyvet halber der un shvotim
of inheritance their received have tribe half the and tribes

דער זײַט יַרדן לעבן יריחוֹ , צו מזרח , צו זונאויפֿגאַנג.
zunoifgang tsu mizrech tsu Yericho lebn Yarden zait der
sunrise to east to Yericho near Yarden side the

[16] And Hashem spoke unto Moshe, saying, [17] These are the shmot of the anashim which shall apportion

טז און ה האָט געredt צו משהן , אַזוי צו זאָגן : יז דאָס זײַנען
zainen dos zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
are this say to so Moshe to spoken has Hashem and

די נעמען פֿון די מענער וואָס זאָלן אַרבן פֿאַר אייַך דאָס לאַנד:
land dos aich far arben zoln vos mener di fun nemen di
land this you for apportion shall which men the of names the

HaAretz unto you;
El'azar HaKohen, and
Yehoshua Ben Nun.
18 And ye shall take one
nasi of every matteh
to possess HaAretz.
19 And the shmot
of the anashim are
these: Of the tribe of
Yehudah, Kalev Ben
Yephunneh; 20 And of
the tribe of the Bnei
Shim'on, Shmuel Ben
Ammihud; 21 Of the
tribe of Binyamin,
Elidad Ben Kislon;
22 And the nasi of
the tribe of the Bnei
Dan, Bukki Ben Yogli;
23 The nasi of the
Bnei Yosef, for the
tribe of the Bnei
Menasheh, Channi'el
Ben Ephod; 24 And the
nasi of the tribe of
the Bnei Ephrayim,
Kemuel Ben Shiphtan;
25 And the nasi of
the tribe of the Bnei
Zevulun, Elitzaphan
Ben Parnakh; 26 And
the nasi of the tribe
of the Bnei Yissakhar,
Palt'iel Ben Azzan;
27 And the nasi of
the tribe of the Bnei
Asher, Achihud Ben
Shelomi; 28 And the
nasi of the tribe of
the Bnei Naphtali,
Pedahel Ben Ammihud;
29 These are they whom
Hashem commanded to
apportion the inheritance
unto the Bnei Yisroel
in Eretz Kena'an.

אֶלְעָזָר דער כֹהן , און יְהוֹשוּעַ דער זון פֻון נון . יח און איר זאָלט
Nun fun zun der Yehoshua un koyen der Elazar
zolt ir un
Nun of son the Yehoshua and kohen the El'azar
shall you and

נעמען צו איין פֿירשט , צו איין פֿירשט פֻון אַ שבֿט , צו אַרבן
arben tsu sheyvet a fun firsht ein tsu firsht ein tsu nemen
inherit to tribe a of chieftain one to chieftain one to take

דאָס לאַנד. יט און דאָס זיַינען די נעמען פֻון די מענער: פַאַר שבֿט
sheyvet far mener di fun nemen di zainen dos un land dos
tribe for men the of names the are this and land this

יהוּדה , כָּלֵב דער זון פֻון יפֻונֶה . כ און פַאַר דעם שבֿט פֻון די
di fun sheyvet dem far un Yefunehn fun zun der Kalev Yehudah
the of tribe the for and Yephunneh of son the Kalev Yehudah

קינדער פֻון שמעון , שמוּאֵל דער זון פֻון עַמיהוּדן . כא פַאַר שבֿט
sheyvet far Ammihudn fun zun der Shmuel Shimeon fun kinder
tribe for Ammihud of son the Shmuel Shim'on of children

בנימין , אֱלידָד דער זון פֻון כִסלוֹנען . כב און פַאַר דעם שבֿט פֻון
fun sheyvet dem far un chislonen fun zun der Elidad Binyamin
of tribe the for and Kislon of son the Elidad Binyamin

די קינדער פֻון דָן , דער פֿירשט בוקי דער זון פֻון יָגלין . כג פַאַר
far Yoglien fun zun der Buki firsht der Dan fun kinder di
for Yogli of son the Bukki chieftain the Dan of children the

די קינדער פֻון יוֹסף : פַאַר דעם שבֿט פֻון די קינדער פֻון מנַשֶׁה ,
Menasheh fun kinder di fun sheyvet dem far Yosef fun kinder di
Menasheh of children the of tribe the for Yosef of children the

דער פֿירשט חַניאֵל דער זון פֻון אֶפֻודן; כד און פַאַר דעם שבֿט
sheyvet dem far un Efodn fun zun der Channiel firsht der
tribe the for and ephod of son the Channi'el chieftain the

פֻון די קינדער פֻון אפֿרים , דער פֿירשט קמוּאֵל דער זון פֻון
fun zun der Kemuel firsht der Efrayim fun kinder di fun
of son the Kemuel chieftain the Ephrayim of children the of

שִפְטָנען . כה און פַאַר דעם שבֿט פֻון די קינדער פֻון זבֻולון , דער
der Zevulun fun kinder di fun sheyvet dem far un Shiftanen
the Zevulun of children the of tribe the for and Shiphtan

פֿירשט אֱליצָפָן דער זון פֻון פַרנָכ . כו און פַאַר דעם שבֿט פֻון
fun sheyvet dem far un Parnachn fun zun der ElitSafan firsht
of tribe the for and Parnakh of son the Elitzaphan chieftain

די קינדער פֻון יִשָׂשכָר , דער פֿירשט פַלטיאֵל דער זון פֻון עַזָנען .
Azzanen fun zun der Paltiel firsht der Yissachar fun kinder di
Azzan of son the Palt'iel chieftain the Yissakhar of children the

כז און פַאַר דעם שבֿט פֻון די קינדער פֻון אָשֵר , דער פֿירשט
firsht der Asher fun kinder di fun sheyvet dem far un
chieftain the Asher of children the of tribe the for and

אַחיהוּד דער זון פֻון שלוֹמין , כח און פַאַר דעם שבֿט פֻון די
di fun sheyvet dem far un Shelomien fun zun der Achihud
the of tribe the for and Shelomi of son the Achihud

קינדער פֻון נַפתָלי , דער פֿירשט פְדָהאֵל דער זון פֻון עַמיהוּדן .
Ammihudn fun zun der Pedahel firsht der Naftali fun kinder
Ammihud of son the Pedahel chieftain the Naphtali of children

כט דאָס זיַינען די וועמען ה האָט באַפוילן צו מאַכן
machn tsu bafoiln hot Hashem vemen di zainen dos
make to commanded has Hashem whom the ones are this

אַרבן די קינדער פֻון יִשׂרָאֵל אין לאַנד כנַעַן .
Kenaan land in Yisroel fun kinder di arben
Kena'an land in Yisroel of children the inherit

לה

און ה האָט גערעדט צו משהן אין די פלוינען
ploinen di in Mosheen tsu geredt hot Hashem un
plains the in Moshe to spoken has Hashem and

פֿון מוֹאָבּ ביַים יַרדן לעבן ירֵיחוֹ , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Yericho lebn Yarden baim Moav fun
say to so Yericho near Yarden at Moav of

ב באַפֿעל די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל, זיי זאָלן געבן די לוִיִים פֿון
fun Leviim di gebn zoln zei Yisroel fun kinder di bafel
of Levi'im the give shall they Yisroel of children the command

דער נחלה פֿון זייער אייגנטום שטעט צום ווווינען ;
voinen tsum shtet eigentum zeyer fun nachle der
dwell to cities ancestral property their of inheritance the

און אַ פֿרייַען פּלאַץ צו די שטעט רונד אַרום זיי זאָלט איר געבן
gebn ir zolt zei arum rund shtet di tsu plats fraien a un
give you shall them round around cities the to place open a and

די לוִיִים . ג און די שטעט וועלן זיַין פֿאַר זיי צום ווווינען ,
voinen tsum zei far zain veln shtet di un Leviim di
dwell to them for be will cities the and Levi'im the

און זייערע פֿרייַע פּלעצער וועלן זיַין פֿאַר זייער פֿיך , און
un fich zeyer far zain veln peletser fraie zeyere un
and livestock their for be will pasturelands open their and

פֿאַר זייער פֿאַרמעג , און פֿאַר אַלע זייערע בהמות . ד און די
di un beheimes zeyere ale far un farmeg zeyer far
the and beasts their all for and possessions their for

פֿרייַע פּלעצער פֿון די שטעט, וואָס איר וועט געבן די לוִיִים
Leviim di gebn vet ir vos shtet di fun peletser fraie
Levi'im the give will you which cities the of pasturelands open

דרויסן פֿון דער שטאָט מויער, זאָלן זיַין טויזנט איילן רונד
rund eiln toiznt zain zoln moier shtot der fun droisn
around cubits a thousand be shall wall city the of outside

אַרום . ה און איר זאָלט אָפּמעסטן אויסן שטאָט, מזרח-זייַט
mizrech-zait shtot oisn opmestn zolt ir un arum
the east side city outside measure shall you and round

צוויי טויזנט איילן , און דָרום-זייַט צוויי טויזנט איילן ,
tsvei toiznt eiln un dorem-zait tsvei toiznt eiln
cubits a thousand two south side and cubits a thousand two

און מערבֿ-זייַט צוויי טויזנט איילן , און צפֿון-זייַט צוויי
un mayrev-zait tsvei toiznt eiln un tsofn-zait tsvei
two the west side and cubits a thousand two the north side and

טויזנט איילן , מיט דער שטאָט אין מיטן . דאָס זאָלן בייַ זיי
zei bai zoln dos mitn in shtot der mit eiln toiznt
them by shall this midst in city the with cubits a thousand

זיַין די פֿרייַע פּלעצער פֿון די שטעט. ו און די שטעט וואָס
vos shtet di un shtet di fun peletser fraie di zain
which cities the and cities the of pasturelands open the be

איר וועט געבן די לוִיִים , זאָלן זיַין זעקס שטעט פֿון אַנטרינונג
antrinung fun shtet zeks di zain zoln Leviim di gebn vet ir
refuge of cities six the be shall Levi'im the give will you

וואָס איר וועט געבן פֿאַר דעם טויטשלעגער צו אַנטלויפֿן אַהין ;
ahin antloifn tsu toitshleger dem far gebn vet ir vos
there fleeing to death violent man the for give will you which

און צו זיי זאָלט איר צוגעבן צוויי און פֿערציק שטעט. ז אַלע שטעט
shtet ale shtet fertsik un tsvei tsugebn ir zolt zei tsu un
cities all cities forty and two add on you shall them to and

35 And Hashem spoke unto Moshe in the plains of Moav by Yarden near Yericho, saying, [2] Command the Bnei Yisroel, that they give unto the Levi'im from the nachalah of their achuzzah towns to dwell in; and ye shall give also unto the Levi'im open pasturelands around the towns. [3] And the towns shall they have to dwell in; and the open pasturelands of them shall be for their behemah, and for their livestock, and for all their animals. [4] And the open pasturelands of the towns, which ye shall give unto the Levi'im, shall reach from the wall of the Ir and outward a thousand cubits all around. [5] And ye shall measure from outside the Ir on the east side 2,000 cubits, and on the south side 2,000 cubits, and on the west side 2,000 cubits, and on the north side 2,000 cubits; and the Ir shall be in the midst; this shall be to them the open pasturelands of the towns. [6] And among the towns which ye shall give unto the Levi'im there shall be six cities for refuge, which ye shall appoint for the rotze'ach, that he may flee to there; and to them ye shall add 42 ir. [7] So all the arim *(towns)* which ye shall give to the Levi'im shall be 48 ir:

them shall ye give with their migrashim *(open pasturelands)*. [8] And the arim *(towns)* which ye shall give shall be of the achuzzat Bnei Yisroel; from them that have many ye shall give more; but from them that have few ye shall give less; every one shall give of his arim unto the Levi'im according to his nachalah which he inheriteth.

וואָס איר וועט געבן די לְוִיִּם , זאָלן זיין אכט און פערציק שטעט;
shtet fertsik un acht zain zoln Leviim di gebn vet ir vos
cities forty and eight be shall Levi'im the give will you which

זיי מיט זייערע פֿרייַע פּלעצער . ח און די שטעט וואָס איר
ir vos shtet di un peletser fraie zeyere mit zei
you which cities the and pasturelands open their with them

וועט געבן פֿון דעם אייגנטום פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל,
Yisroel fun kinder di fun eigentum dem fun gebn vet
Yisroel of children the of ancestral property the of give will

זאָלט איר פֿון דעם מערערן נעמען מער , און פֿון דעם ווינציקערן
vintsikern dem fun un mer nemen merern dem fun ir zolt
less the of and more take more the of you shall

נעמען ווינציקער; איטלעכער לויט זיין אַרבונג וואָס ער
er vos arbung zain loit itlecher vintsiker nemen
he which inheritance his according to each less take

אַרבט , זאָל געבן פֿון זיינע שטעט צו די לְוִיִּם .
Leviim di tsu shtet zaine fun gebn zol arbt
Levi'im the to cities his of give shall inherit

[9] And Hashem spoke unto Moshe, saying, [10] Speak unto the Bnei Yisroel, and say unto them, When ye be come over the Yarden into Eretz Kena'an, [11] Then ye shall appoint you arim to be arei miklat *(cities of refuge)* for you; that the rotze'ach may flee to there, which killeth any nefesh bishegagah *(unintentionally, accidently)*. [12] And they shall be unto you arei miklat from the Go'el; that the rotze'ach die not, until he stand before the Edah in mishpat. [13] And of these arim which ye shall give there shall be shesh arei miklat. [14] Ye shall give shlosh he'arim on this side of the Yarden, and shlosh he'arim shall ye give in Eretz Kena'an, which shall be arei

ט און ה האָט גערעדט צו משהן , אַזוי צו זאָגן : י רעד צו
tsu red zogn tsu azoi Mosheen tsu geredt hot Hashem un
to speak say to so Moshe to spoken has Hashem and

די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, און זאָלסט זאָגן צו זיי : אַז איר
ir az zei tsu zogn zolst un Yisroel fun kinder di
you that them to say you(SG) shall and Yisroel of children the

גייט אַריבער דעם יַרדן קיין לאַנד כּנַעַן , יא זאָלט איר
ir zolt Kenaan land kein Yarden dem ariber geit
you shall Kena'an land to Yarden the on the other side of go

אײַך באַשטימען שטעט וואָס זאָלן אײַך זיין שטעט פֿון אַנטרינונג , און
un antrinung fun shtet zain aich zoln vos shtet bashtimen aich
and refuge of cities be you shall which cities designate you

אַהין זאָל אַנטלויפֿן דער טויטשלעגער וואָס דערשלאָגט אַ נפֶשׁ
nefesh a dershlogt vos toitshleger der antloifn zol ahin
a soul a kills which death violent man the fleeing shall there

דורך אַ פֿאַרזעץ . יב און די שטעט זאָלן אײַך זיין פֿאַר אַנטרינונג פֿון
fun antrinung far zain aich zoln shtet di un farze a durch
from refuge for be you shall cities the and mistake a by

דעם בלוט דערלייזער, און דער טויטשלעגער זאָל נישט שטאַרבן
shtarbn nisht zol toitshleger der un derleizer blut dem
die not shall death violent man the and redeemer blood the

אײדער ער שטעלט זיך פֿאַר דער עדה צום משפט . יג און די
di un mishpot tsum eide der far zich shtelt er eider
the and judgment at the assembly the before self stands he before

שטעט וואָס איר זאָלט געבן: זעקס שטעט פֿון אַנטרינונג זאָלן בײַ אײַך
aich bai zoln antrinung fun shtet zeks gebn zolt ir vos shtet
you by shall refuge of cities six give shall you which cities

זײַן . יד דריַי שטעט זאָלט איר געבן פֿון דער זײַט יַרדן , און דריַי
drai un Yarden zait der fun gebn ir zolt shtet drai zain
three and Yarden side the from give you shall cities three be

שטעט זאָלט איר געבן אין לאַנד כּנַעַן ; שטעט פֿון אַנטרינונג זאָלן זיי
zei zoln antrinung fun shtet Kenaan land in gebn ir zolt shtet
they shall refuge of cities Kena'an land in give you shall cities

זײַן . טו פֿאַר די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, און פֿאַרן פֿרעמדן , און פֿאַרן
faran un fremdn faran un Yisroel fun kinder di far zain
for the and foreigner for the and Yisroel of children the for be

miklat. 15 These shesh he'arim shall be for miklat, both for the Bnei Yisroel, and for the ger, and for the toshav among them; that every one that killeth any nefesh bishegagah may flee there. 16 And if he strike him with keli barzel, so that he die, he is a rotze'ach; the rotze'ach shall surely be put to death. 17 And if he strike him with an even *(stone)* in his yad that could kill, and he die, he is a rotze'ach; the rotze'ach shall surely be put to death. 18 Or if he strike him with a keli in his hand that could kill, and he die, he is a rotze'ach; the rotze'ach shall surely be put to death. 19 The Go'el HaDahm himself shall slay the rotze'ach; when he meeteth him, he shall slay him. 20 And if he push him out of sin'ah, or hurl upon him bitzediyyah that he die; 21 Or in eivah strike him with his yad, that he die; he that struck him shall surely be put to death; for he is a rotze'ach; the Go'el HaDahm shall slay the rotze'ach, when he meeteth him. 22 But if he push him suddenly without eivah, or

אײַנגעוואַנדערטן צווישן זיי , זאָלן זײַן די דאָזיקע זעקס שטעט
shtet zeks dozike di zain zoln zei tsvishn aingevandertn
cities six this the be shall them among resident immigrant

פֿון אַנטרינונג , אויף צו אַנטלויפֿן אַהין פֿאַר איטלעכן וואָס דערשלאָגט
dershlogt vos itlechn far ahin antloifn tsu oif antrinung fun
kills which each for there fleeing to on refuge of

אַ נפֿש דורך אַ פֿאַרזעץ . טז אויב אָבער ער האָט אים דערשלאָגן מיט
mit dershlogn im hot er ober oib farze a durch nefesh a
with kill him has he but if mistake a by a soul a

אַן אײַזערנער זאַך , און ער איז געשטאָרבן, איז ער אַ מערדער ; טייטן
teitn merder a er iz geshtorbn iz er un zach aizerner an
to kill murderer a he is died is he and thing iron an

זאָל געטייט ווערן דער מערדער . יז און אויב ער האָט אים
im hot er oib un merder der vern geteit zol
him has he if and murderer the become caused to die shall

געשלאָגן מיט אַ שטיין אין האַנט, וואָס מע קען דערפֿון שטאַרבן, און
un shtarbn derfun ken me vos hant in shtein a mit geshlogn
and die of it can one which hand in stone a with struck

ער איז געשטאָרבן, איז ער אַ מערדער ; טייטן זאָל געטייט ווערן
vern geteit zol teitn merder a er iz geshtorbn iz er
become caused to die shall to kill murderer a he is died is he

דער מערדער . יח אָדער אַז ער האָט אים געשלאָגן מיט אַ הילצערנער
hiltserner a mit geshlogn im hot er az oder merder der
wooden a with struck him has he that or murderer the

זאַך אין האַנט, וואָס מע קען דערפֿון שטאַרבן, און ער איז געשטאָרבן,
geshtorbn iz er un shtarbn derfun ken me vos hant in zach
died is he and die of it can one which hand in thing

איז ער אַ מערדער ; טייטן זאָל געטייט ווערן דער מערדער .
merder der vern geteit zol teitn merder a er iz
murderer the become caused to die shall to kill murderer a he is

יט דער בלוט דערלייזער, ער זאָל טייטן דעם מערדער ; ווען ער טרעפֿט
treft er ven merder dem teitn zol er derleizer blut der
meet up he when murderer the kill shall he redeemer blood the

אים, זאָל ער אים טייטן. כ און אויב ער האָט אים מיט שׂינאה אַ שטויס
shtois a sine mit im hot er oib un teitn im er zol im
push a hatred with him has he if and kill him he shall him

געטאָן, אָדער ער האָט געשלײַדערט אויף אים עפּעס מיט אַ כּיוון ,
kivn a mit epes im oif geshlaidert hot er oder geton
intention a with anything him on flung has he or done

און ער איז געשטאָרבן, כא אָדער ער האָט אים מיט פֿײַנטשאַפֿט געשלאָגן
geshlogn faintshaft mit im hot er oder geshtorbn iz er un
struck enmity with him has he or died is he and

מיט זײַן האַנט, און ער איז געשטאָרבן, זאָל טייטן געטייט
geteit teitn zol geshtorbn iz er un hant zain mit
caused to die to kill shall died is he and hand his with

ווערן דער שלעגער ; אַ מערדער איז ער; דער בלוט דערלייזער
derleizer blut der er iz merder a shleger der vern
redeemer blood the he is murderer a one who struck the become

זאָל טייטן דעם מערדער , ווען ער טרעפֿט אים. כב אויב אָבער ער
er ober oib im treft er ven merder dem teitn zol
he but if him meet up he when murderer the kill shall

האָט אים אומגעריכט , אָן פֿײַנטשאַפֿט, אַ שטויס געטאָן, אָדער ער
er oder geton shtois a faintshaft on umgericht im hot
he or done push a enmity without unexpected him has

have thrown upon him any keli with no tzediyyah, [23] Or with any even, that could kill, seeing him not, and cast it upon him, that he die, and was not his oyev, neither sought his ra'ah, [24] Then the Edah shall judge between the striker and the Go'el HaDahm according to these mishpatim;

[25] And the Edah shall deliver the rotze'ach out of the yad Goel HaDahm, and the Edah shall restore him to his ir miklat, to which he fled; and he shall abide in it unto the mot HaKohen HaGadol which was mashach *(anointed)* with the shemen hakodesh. [26] But if the rotze'ach shall at any time come outside the border of the ir miklat to which he fled; [27] And the Go'el HaDahm find him outside the gevul *(borders, city limit)* of his ir miklat, and the Go'el HaDahm kill the rotze'ach, he shall not be guilty of dahm, [28] Because he should have remained in his ir miklat until the mot HaKohen HaGadol; but after the mot HaKohen HaGadol the rotze'ach shall return into his eretz achuzzat. [29] So these things shall be

האָט געשלייִדערט אויף אים עפּעס אַ זאַך אָן אַ כּיוון ,
kivn a on zach a epes im oif geshlaidert hot
intention a without thing a anything him on flung has

כג אָדער מיט עפּעס אַ שטיין וואָס מע קען דערפֿון שטאַרבן, האָט
hot shtarbn derfun ken me vos shtein a epes mit oder
has die thereof can one which stone a anything with or

ער געוואָרפֿן אויף אים אומגעזען, און ער איז געשטאָרבן, און ער איז אים
im iz er un geshtorbn iz er un umgezen im oif gevorfn er
him is he and died is he and unseen him on thrown he

נישט געווען אַ שׂונא , און נישט אויסן געווען זיין
zain geven oisn nisht un soine a geven nisht
his having been have in mind not and enemy a having been not

כד ביז, זאָל די עדה משפּטן צווישן דעם שלעגער און
un shleger dem tsvishn mishpetn eide di zol beiz
and one who struck the between judge assembly the shall evil

צווישן דעם בלוט דערלייזער לויט די דאָזיקע געזעצן .
gezetsn dozike di loit derleizer blut dem tsvishn
laws these the according redeemer blood the between

כה און די עדה זאָל מציל זיין דעם טויטשלעגער פֿון דעם
dem fun toitshleger dem zain matsl zol eide di un
the from death violent man the be rescued shall assembly the and

בלוט דערלייזערס האַנט, און די עדה זאָל אים אומקערן צו זיין
zain tsu umkeren im zol eide di un hant derleizers blut
his to return him shall assembly the and hand redeemer blood

שטאָט פֿון אַנטרינונג , וואָס ער איז אַהין אַנטלאָפֿן, און ער זאָל זיצן אין איר
ir in zitsn zol er un antlofn ahin iz er vos antrinung fun shtot
it in sit shall he and fled there is he which refuge of city

ביז דעם טויט פֿון כּהן-גָּדול וואָס מע האָט אים געזאַלבט מיטן הייליקן
heilikn mitn gezalbt im hot me vos koyen-gadol fun toit dem biz
holy with anointed him has one which kohen gadol of death the until

איל. כו אויב אָבער אַרויסגיין וועט אַרויסגיין דער טויטשלעגער פֿון דעם
eil. oib aber aroisgein vet aroisgein ober oib
oil the from death violent man the go out will go out but if

געמאַרק פֿון זיין שטאָט פֿון אַנטרינונג , וואָס ער איז אַהין אַנטלאָפֿן,
gemark fun zain fun shtot fun antrinung vos er iz ahin antlofn
boundary his of city refuge of which he is there fled

כז און דער בלוט דערלייזער וועט אים גפֿינען אויסער דעם געמאַרק
gemark dem oiser gefinen im vet derleizer blut der un
boundary the outside of find him will redeemer blood the and

פֿון זיין שטאָט פֿון אַנטרינונג , און דער בלוט דערלייזער וועט טייטן דעם
dem teitn vet derleizer blut der un antrinung fun shtot zain fun
the kill will redeemer blood the and refuge of city his of

טויטשלעגער , האָט ער אויף זיך נישט קיין בלוט . כח וואָרעם אין זיין
zain in vorem blut kein nisht zich oif er hot toitshleger
his in because blood any not self on he has death violent man

שטאָט פֿון אַנטרינונג מוז ער זיצן ביז דעם טויט פֿון כּהן-גָּדול , און
un koyen-gadol fun toit dem biz zitsn er muz antrinung fun shtot
and kohen gadol of death the until sit he must refuge of city

ערשט נאָך דעם טויט פֿון כּהן-גָּדול מעג דער טויטשלעגער זיך
zich toitshleger der meg koyen-gadol fun toit dem noch ersht
self death violent man the may kohen gadol of death the after later

אומקערן צו דעם לאַנד פֿון זיין אייגנטום . כט דאָס זאָל אײַך זיין
zain aich zol dos eigentum zain fun land dem tsu umkeren
be you shall this ancestral property his of land the to return

for a chukkat mishpat unto you throughout your dorot in all your dwellings.

פַּאַר אַ רעכט געזעץ אויף אייערע דור-דורות אין אַלע אייערע
aiere ale in dor-doires aiere oif gezets recht a far
your all in generation after generation your on law right a for
ווינערטער.
voinerter
dwellings

[30] Whosoever killeth any nefesh, the rotze'ach shall be put to death by the mouth of edim; but ed echad shall not testify against any nefesh to cause him to die. [31] Moreover ye shall take no kofer *(ransom payment, satisfaction)* for the nefesh of a rotze'ach, which is guilty of death; but he shall be surely put to death. [32] And ye shall take no kofer for him that is fled to his ir miklat that he should come again to dwell in HaAretz until the mot HaKohen. [33] So ye shall not pollute HaAretz wherein ye are; for dahm pollutes HaAretz; and kapporah cannot be made for HaAretz for the shefach dahm therein, except by the dahm of him that committed shefach dahm. [34] Therefore, make not tameh HaAretz which ye shall inhabit, wherein I dwell; for I Hashem dwell among the Bnei Yisroel.

[ל] וואָר נאָר עס דערשלאָגט אַ נפֶשׁ , זאָל מען הרגען דעם מערדער
merder dem hargen men zol nefesh a dershlogt es nor ver
murderer the kill one shall a soul a kills it but who
לויט דעם מויל פֿון עדות ; און איין עדות קען נישט
nisht ken eides ein un eides fun moil dem loit
not can testimony one and testimony of mouth the according
עדות זאָגן אויף אַ מענטשן , ער זאָל שטאַרבן. [לא] און איר זאָלט נישט
nisht zolt ir un shtarbn zol er mentshn a oif zogn eides
not shall you and die shall he man a on say testimony
אָננעמען אַן אויסלייז פֿאַר דעם נפֶשׁ פֿון אַ מערדער וואָס איז
iz vos merder a fun nefesh dem far oisleiz an onnemen
is which murderer a of a soul the for ransom a take something for
פֿאַרשולדיקט צום טויט ; נײַערט טייטן מוז ער געטייט ווערן .
vern geteit er muz teitn naiert toit tsum farshuldikt
become caused to die he must to kill but death to guilty
[לב] און איר זאָלט נישט אָננעמען אַן אויסלייז פֿון דעם וואָס
vos dem fun oisleiz an onnemen nisht zolt ir un
which the one of ransom a take something for not shall you and
איז אַנטלאָפֿן אין זײַן שטאָט פֿון אַנטרינונג , אַז ער זאָל מעגן זיך
zich megn zol er az antrinung fun shtot zain in antlofn iz
self may shall he that refuge of city his in fled is
אומקערן ווינען אין לאַנד פֿאַר דעם כֹּהנס טויט . [לג] און איר זאָלט
zolt ir un toit koyens dem far land in voinen umkeren
shall you and death kohen's the before land in dwell return
נישט זינדיק מאַכן דאָס לאַנד וואָס איר זיצט דרינען, וואָרעם בלוט
blut vorem drinen zitst ir vos land dos machn zindik nisht
blood because in it sit you which land this make sinful not
דאָס מאַכט זינדיק דאָס לאַנד, און דעם לאַנד ווערט נישט פֿאַרגעבן פֿאַר
far fargebn nisht vert land dem un land dos zindik macht dos
for forgiven not shall be land the and land this sinful makes this
דעם בלוט וואָס איז דרינען פֿאַרגאָסן געוואָרן , סײַדן מיט דעם
dem mit saidn gevorn fargosen drinen iz vos blut dem
the with except having become shed in it is which blood the
בלוט פֿון דעם וואָס האָט עס פֿאַרגאָסן. [לד] און זאָלסט נישט
nisht zolst un fargosen es hot vos dem fun blut
not you(SG) must and shed it has which the one of blood
פֿאַראומריניקן דאָס לאַנד וואָס איר זיצט דרינען, וואָס איך רו אין
in ru ich vos drinen zitst ir vos land dos farumreinikn
in rest I which in it sit you which land this defile
דעם ; וואָרעם איך, ה , רו צווישן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל.
Yisroel fun kinder di tsvishn ru Hashem ich vorem dem
Yisroel of children the among rest Hashem I because the one

36 And the Rashei HaAvot of the Mishpekhot of the Bnei Gil'ad Ben Machir Ben Menasheh,

לו און די הויפטלײַט פֿון די פֿאָטערהײַזער פֿון דער משפּחה
mishpoche der fun foterhaizer di fun hoiptlait di un
family the of father's household the of chief people the and
פֿון די קינדער פֿון גִּלְעָד , דעם זון פֿון מָכִיר , דעם זון פֿון
fun zun dem Machir fun zun dem Gilad fun kinder di fun
of son the Machir of son the Gil'ad of children the of

מְנַשֶּׁהן , פֿון די משפחות פֿון די קינדער פֿון יוֹסף , האָבן
hobn Yosef fun kinder di fun mishpoches di fun Menashehn
have Yosef of children the of families the of Menasheh

געגענט , און האָבן געריידט פֿאַר משהן , און פֿאַר די פֿירשטן ,
firshtn di far un Mosheen far geredt hobn un genent
chieftains the before and Moshe before spoken have and come near

די הויפּטלײַט פֿון די פֿאָטערהײַזער פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל,
Yisroel fun kinder di fun foterhaizer di fun hoiptlait di
Yisroel of children the of father's household the of chief people the

ב און זיי האָבן געזאָגט: ה האָט באַפֿוילן מײַן האַר צו געבן
gebn tsu har main bafoiln hot Hashem gezogt hobn zei un
give to master my commanded has Hashem said have they and

דאָס לאַנד אין נחלה לויט גורל צו די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, און
un Yisroel fun kinder di tsu goirl loit nachle in land dos
and Yisroel of children the to lot according inheritance in land this

מײַן האַר איז באַפֿוילן געווָארן פֿון ה צו געבן די
di gebn tsu Hashem fun gevorn bafoiln iz har main
the give to Hashem of having become commanded is master my

נחלה פֿון אונדזער ברודער צלָפְחָדן צו זײַנע טעכטער . ג און
un techter zaine tsu Tselofechadn bruder undzer fun nachle
and daughters his to Tzelophechad brother our of inheritance

אַז זיי וועלן ווערן פֿאַר וויבער צו איינעם פֿון די זין פֿון די שבֿטים
shvotim di fun zin di fun einem tsu vaiber far vern veln zei az
tribes the of sons the of one to wives for become will they that

פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, וועט זייער נחלה געמינערט ווערן
vern geminert nachle zeyer vet Yisroel fun kinder di fun
become diminished inheritance their will Yisroel of children the of

פֿון דער נחלה פֿון אונדזערע פֿאָטערס, און וועט צוגעלייגט ווערן
vern tsugeleigt vet un foters undzere fun nachle der fun
become added will and father's our of inheritance the from

צו דער נחלה פֿון דעם שבֿט וואָס זיי וועלן צו אים געהערן; אַזוי
azoi gehern im tsu veln zei vos sheyvet dem fun nachle der tsu
so belong him to will they which tribe the of inheritance the to

וועט געמינערט ווערן פֿון דעם גורל פֿון אונדזער נחלה . ד אַפֿילו
afile nachle undzer fun goirl dem fun vern geminert vet
even inheritance our of lot the of become diminished will

אַז יובֿל וועט זײַן בײַ די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, וועט זייער נחלה
nachle zeyer vet Yisroel fun kinder di bai zain vet Yuval az
inheritance their will Yisroel of children the by be will Yovel that

בלײַבן צוגעלייגט צו דער נחלה פֿון דעם שבֿט וואָס זיי וועלן
veln zei vos sheyvet dem fun nachle der tsu tsugeleigt blaibn
will they which tribe the of inheritance the to added remain

צו אים געהערן, און זייער נחלה וועט געמינערט ווערן פֿון דער
der fun vern geminert vet nachle zeyer un gehern im tsu
the from become diminished will inheritance their and belong it to

נחלה פֿון אונדזערע פֿאָטערס.
foters undzere fun nachle
father's our of inheritance

ה האָט משה באַפֿוילן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל לויט דעם
dem loit Yisroel fun kinder di bafoiln Moshe hot
the according Yisroel of children the commanded Moshe has

מויל פֿון ה , אַזוי צו זאָגן : גערעכט טענהט דער שבֿט פֿון די
di fun sheyvet der tainet gerecht zogn tsu azoi Hashem fun moil
the of tribe the argue righteous say to so Hashem of mouth

of the Mishpekhot of the Bnei Yosef, came near, and spoke before Moshe, and before the Nasiim Rashei Avot of the Bnei Yisroel, [2] And they said, When Hashem commanded adoni to give HaAretz for a nachalah by goral to the Bnei Yisroel, adoni was commanded by Hashem to give the nachalat Tzelophechad achinu unto his banot. [3] Now suppose they become married to any of the Bnei Shivtei Bnei Yisroel, and their nachalah be taken from the nachalah of Avoteinu, and be added to the nachalah of the matteh whereunto they marry into; so shall it be taken from the goral of our nachalah. [4] And when the Yovel of the Bnei Yisroel shall be, then shall their nachalah be added unto the nachalah of the matteh whereunto they marry into; so shall their nachalah be taken away from the nachalah of the matteh of Avoteinu.

[5] And Moshe commanded the Bnei Yisroel according to the command of Hashem, saying, The matteh of the Bnei

קינדער פֿון יוֹסף .[1] דאָס איז די זאַך וואָס ה האָט באַפֿוילן
bafoiln hot Hashem vos zach di iz dos Yosef fun kinder
commanded has Hashem which thing the is this Yosef of children

וועגן די טעכטער פֿון צלָפֿחָדן , אַזוי צו זאָגן : זיי מעגן
megn zei zogn tsu azoi Tselofechadn fun techter di vegen
may they say to so Tzelophechad of daughters the concerning

ווערן פֿאַר וויבער צו דעם וואָס וועט ווילגעפֿעלן אין
in voilgefeln vet vos dem tsu vaiber far vern
in find favor in the eyes of will which the one to wives for become

זייערע אויגן, אָבער אין דער משפּחה פֿון דעם שבֿט פֿון זייער פֿאָטער
foter zeyer fun sheyvet dem fun mishpoche der in ober oign zeyere
father their of tribe the of family the in but eyes their

זאָלן זיי ווערן פֿאַר וויבער. [2] כּדי אַ נחלה פֿון די קינדער
kinder di fun nachle a kedei vaiber far vern zei zoln
children the of inheritance a so that wives for become they shall

פֿון ישְׂרָאֵל זאָל נישט איבערגיין פֿון שבֿט צו שבֿט ; נייערט די
di naiert sheyvet tsu sheyvet fun ibergein nisht zol Yisroel fun
the but tribe to tribe from pass over not shall Yisroel of

קינדער פֿון ישְׂרָאֵל זאָלן זיין באַהעפֿט איטלעכער אָן דער נחלה
nachle der on itlecher baheft zain zoln Yisroel fun kinder
inheritance the on each joined be shall Yisroel of children

פֿון דעם שבֿט פֿון זיינע פֿאָטערס. [3] און יעטוועדער טאָכטער פֿון די
di fun tochter yetveder un foters zaine fun sheyvet dem fun
the of daughter every and father's his of tribe the of

שבֿטים פֿון די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל, וואָס ירשעט אַ נחלה , מוז
muz nachle a yershet vos Yisroel fun kinder di fun shvotim
must inheritance a inherit which Yisroel of children the of tribes

ווערן פֿאַר אַ וויַיב צו איינעם פֿון דער משפּחה פֿון איר פֿאָטערס
foters ir fun mishpoche der fun einem tsu vaib a far vern
father's her of family the of one to wife a for become

שבֿט ; כּדי די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל זאָלן ירשען איטלעכער די
di itlecher yarshen zoln Yisroel fun kinder di kedei sheyvet
the each inherit shall Yisroel of children the so that tribe

נחלה פֿון זיינע פֿאָטערס. [4] און אַ נחלה זאָל נישט איבערגיין
ibergein nisht zol nachle a un foters zaine fun nachle
pass over not shall inheritance an and father's his of inheritance

פֿון איין שבֿט צו אַן אַנדער שבֿט ; נייערט די שבֿטים פֿון די
di fun shvotim di naiert sheyvet ander an tsu sheyvet ein fun
the of tribes the but tribe other an to tribe one from

קינדער פֿון ישְׂרָאֵל זאָלן זיין באַהעפֿט איטלעכער אָן זיין נחלה .
nachle zain on itlecher baheft zain zoln Yisroel fun kinder
inheritance his on each joined be shall Yisroel of children

[5] אַזוי ווי ה האָט באַפֿוילן משהן , אַזוי האָבן די
di hobn azoi Mosheen bafoiln hot Hashem vi azoi
the have so Moshe commanded has Hashem as so

טעכטער פֿון צלָפֿחָדן געטאָן. [6] און מַחלָה , תִּרצָה ,
Tirtsah Machlah un geton Tselofechadn fun techter
Tirtzah Machlah and done Tzelophechad of daughters

און חָגלָה , און מִלכָּה , און נוֹעָה , די טעכטער פֿון
fun techter di Noah un Milcah un Choglah un
of daughters the No'ah and Milcah and Choglah and

צלָפֿחָדן , זיַינען געוואָרן פֿאַר וויבער צו די זין
zin di tsu vaiber far gevorn zainen Tselofechadn
sons the to wives for having become are Tzelophechad

Yosef hath said well. [6] This is the thing which Hashem doth command concerning the Banot Tzelophechad, saying, Let them marry to whom they think best; only within the Mishpakhat Matteh Avihem shall they marry. [7] So shall not the nachalah of the Bnei Yisroel remove from matteh to matteh; for every ish of the Bnei Yisroel shall keep himself to the nachalat matteh of his Avot. [8] And every bat, that possesseth a nachalah in mattot Bnei Yisroel, shall be isha unto one of the mishpakhat matteh of her av, that the Bnei Yisroel may possess every ish the nachalat of his avot. [9] Neither shall the nachalah remove from one matteh *(tribe)* to another matteh *(tribe)*; for the mattot *(tribes)* of the Bnei Yisroel shall make deveykus every ish to his own nachalah.

[10] Even as Hashem commanded Moshe, so did the Banot Tzelophechad; [11] For Machlah, Tirtzah, and Choglah, and Milcah, and No'ah, the Banot Tzelophechad, became nashim unto bnai dodeihen *(sons of their uncles, i.e.,*

cousins); [12] And they became nashim into the mishpekhot Bnei Menasheh Ben Yosef, and their nachalah remained in the matteh *(tribe)* of the mishpakhat of their av.

פֹּון זייערע פַּעטערס. [יב] אין די משפּחות פֹּון די קינדער פֹון
fun kinder di fun mishpoches di in feters zeyere fun
of children the of families the in uncle's their of

מנַשֶּׁה דעם זון פֹּון יוֹסֵפֿ זיַינען זיי געוואָרן
gevorn zei zainen Yosefn fun zun dem Menasheh
having become they are Yosef of son the Menasheh

פַֿאַר וויַבער, און זייער נחלה איז געבליבן אין דעם שבֿט
sheyvet dem in geblibn iz nachle zeyer un vaiber far
tribe the in remain is inheritance their and wives for

פֹּון זייער פַּאָטערס משפּחה .
mishpoche foters zeyer fun
family father's their of

[13] These are the mitzvot and the mishpatim, which Hashem commanded by the yad Moshe unto the Bnei Yisroel in the plains of Moav by Yarden near Yericho.

[יג] דאָס זיַינען די געבאָטן און די געזעצן וואָס ה
Hashem vos gezetsn di un gebot di zainen dos
Hashem which laws the and commandments the are this

האָט געבאָטן די קינדער פֹון יִשְׂרָאֵל דורך משהן אין די פלוינען פֹון
fun ploinen di in Mosheen durch Yisroel fun kinder di gebotn hot
of plains the in Moshe by Yisroel of children the ordered has

מוֹאָבֿ ביַים יַרדן לעבן יריחוֹ .
Yericho lebn Yarden baim Moav
Yericho near Yarden at Moav

Deuteronomy

דְּבָרִים

DEVARIM

דְּבָרִים

א

1 These are the devarim *(words)* which Moshe spoke unto kol Yisroel on the far side of the Yarden in the midbar, in the Aravah opposite Suf between Paran, and Tophel, and Lavan, and Chatzerot, and Di-Zahav. 2 (There is eleven days' journey from Chorev unto Kadesh-Barnea by way of Mount Se'ir.) 3 And it came to pass in the fortieth year, in the eleventh month, on the first day of the month, that Moshe spoke unto the Bnei Yisroel, according unto all that Hashem had given him in commandment unto them, 4 After he had slain Sichon Melech HaEmori, which dwelt in Cheshbon, and Og Melech HaBashan, which dwelt in Ashtarot at Edre'i; 5 On the far side of the Yarden, in Eretz Moav, began Moshe to expound this torah, saying,

6 Hashem Eloheinu spoke unto us in Chorev, saying, Ye have dwelt long enough at this mountain; 7 Turn you, and take your journey, and go to the Har HaEmori *(hill country of the Amorites)*, and unto all the places

דאָס זײַנען די וואָרטער וואָס משה האָט גערעדט צו גאַנץ
gants tsu geredt hot Moshe vos verter di zainen dos
all to spoken has Moshe which words the are these

ישׂראֵל אויף יענער זײַט ירדן , אין מדבר , אין דעם פּלוין,
ploin dem in midber in Yarden zait yener oif Yisroel
plain the in wilderness in Yarden side other on Yisroel

אַקעגן סוף, צווישן פּאָרָן און צווישן תּופל , און לָבָן ,
Lavan un Tofel tsvishn un Paran tsvishn Suf akegn
Lavan and Tophel between and Paran between Suf opposite

און חַצֵרוֹת , און די-זָהָב . – ב עלף טעג איז פֿון חורֵב ביז
biz Chorev fun iz teg elf Di-Zahav un Chatserot un
unto Chorev of is days eleven Di-Zahav and Chatzerot and

קָדֵשׁ-ברנֵעַ אויף דעם וועג פֿון באַרג שֵׂעִיר. – ג און עס איז
iz es un Seir barg fun veg dem oif Kadesh-Barnea
is it and Se'ir Mount of way the by Kadesh-Barnea

געווען אין פֿערציקסטן יאָר, אין עלפֿטן חודש , אין ערשטן טאָג
tog ershtn in choidesh elftn in yor fertsikstn in geven
day first in month eleventh in year fortieth in having been

פֿון חודש האָט משה גערעדט צו די קינדער פֿון ישׂראֵל אַזוי ווי
vi azoi Yisroel fun kinder di tsu geredt Moshe hot choidesh fun
as so Yisroel of children the to spoken Moshe has month of

אַלץ וואָס ה האָט אים באַפֿוילן פֿאַר זיי ; ד נאָך דעם
dem noch zei far bafoiln im hot Hashem vos alts
the after them for commanded him has Hashem which all that

אַז ער האָט געשלאָגן סיחון דעם מלך פֿון אֱמורי, וואָס איז געזעסן
gezesn iz vos Emori fun melech dem Sichon geshlogn hot er az
dwelt is which Emori of king the Sihon struck had he that

אין חֶשבּוֹן , און עוֹג דעם מלך פֿון בָּשָׁן , וואָס איז געזעסן אין
in gezesn iz vos Bashan fun melech dem Og un Cheshbon in
in dwelt is which Bashan of king the Og and Cheshbon in

עַשתָּרוֹת אין אֶדרֶעִי. ה אויף יענער זײַט יַרדן , אין לאַנד מוֹאָבּ, האָט
hot Moav land in Yarden zait yener oif Edrei in Ashtarot
has Moav land in Yarden side other on Edre'i in Ashtarot

משה געוואָלט באַשיידן די דאָזיקע תּורה , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi toyre dozike di basheidn genumen Moshe
say to so instruction this the explain taken Moshe

ו ה אֱלוקינו האָט גערעדט צו אונדז אין חורֵב , אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi Chorev in undz tsu geredt hot Elokeinu Hashem
say to so Chorev in us to spoken has our G-d Hashem

געגנוג אײַך זיצן אויף דעם דאָזיקן באַרג ; ז פֿאַרקערט זיך און ציט
tsit un zich farkert barg dozikn dem oif zitsn aich genug
bring and self turn mountain this the on sit you enough

אײַך אַוועק, און גייט צו דעם געבערג פֿון אֱמורי, און צו אַלע
ale tsu un Emori fun geberg dem tsu geit un avek aich
all to and Emori of mountain range the to go and away you

זיינע שכנים , אין דעם פלוין, אין דעם געבערג , און אין
in un geberg dem in ploin dem in shecheynim zaine
in and mountain range the in plain the in neighbors its

דער נידערונג , און אין דָרום , און ביים באָרטן פֿון ים , אין לאַנד
land in yam fun bortn baim un dorem in un niderung der
land in the sea of seacoast at and south in and go down the

פֿון דעם כּנַעֲני , און צום לבָנון , ביזן גרויסן טײַך , דעם טײַך
taich dem taich groisn bizn Levanon tsum un Kenaani dem fun
river the river great until Levanon to and Kena'ani the of

פּרָת . ח זעט, איך האָב איבערגעגעבן דאָס לאַנד צו אײַך; גייט און
un geit aich tsu land dos ibergegebn hob ich zet Parat
and go you to land this given over have I see Euphrates

אַרבט דאָס לאַנד וואָס ה האָט געשוואָרן צו אײַערע עלטערן,
eltern aiere tsu geshvorn hot Hashem vos land dos arbt
fathers your to sworn an oath has Hashem which land this inherit

צו אַבֿרהמען , צו יִצחָקן , און צו יעקבֿן , צו געבן זיי און
un zei gebn tsu Yaakovn tsu un Yitschakn tsu Avrahamen tsu
and them give to Yaakov to and Yitzchak to Avraham to

זייער זאָמען נאָך זיי .
zei noch zomen zeyer
them after seed their

ט און איך האָב געזאָגט צו אײַך אין יענער צײַט, אַזוי צו זאָגן: איך
ich zogn tsu azoi tsait yener in aich tsu gezogt hob ich un
I say to so time that in you to said have I and

אַליין קען אײַך נישט טראָגן. י ה אלוקיכם האָט אײַך געמערט ,
gemert aich hot Elokeichem Hashem trogn nisht aich ken alein
multiplied you has your G-d Hashem bear not you can myself

און אָט זײַט איר אַזוי ווי די שטערן פֿון הימל אין פֿילקייט –
filkeit in himel fun shtern di vi azoi ir zait ot un
multitude in heaven of stars the as so you are behold and

יא זאָל ה דער ג-ט פֿון אײַערע עלטערן אײַך מערן טויזנט
toiznt mern aich eltern aiere fun G-t der Hashem zol
a thousand increase you fathers your of G-d the Hashem shall

מאָל אַזוי פֿיל ווי איר זײַט, און אײַך בענטשן אַזוי ווי ער האָט אײַך
aich hot er vi azoi bentshn aich un zait ir vi fil azoi mol
you has he as so bless you and are you as many as times

צוגעזאָגט ! – יב ווי קען איך אַליין טראָגן אײַער שווערקייט און אײַער
tsugezogt aier un shverkeit aier trogn alein ich ken vi
promised your and heaviness your bear myself I can as

לאַסט און אײַער קריגערײַ? יג קריגט אײַך קלוגע און פֿאַרשטאַנדיקע
farshtandike un kluge aich krigt krigerai aier un last
sensible and judicious you get quarrels your and burdens

און געניטע לײַט , לויט אײַערע שבֿטים , און איך וועל זיי
zei vel ich un shvotim aiere loit lait genite un
them will I and tribes your according people proficient and

מאַכן פֿאַר אײַערע הויפּטלײַט . יד האָט איר מיר געענטפֿערט און
un geentfert mir ir hot hoiptlait aiere far machn
and answered me you has chief people your for make

געזאָגט: גוט איז די זאַך וואָס דו האָסט געהייסן טאָן. טו און איך
ich un ton geheisn host du vos zach di iz gut gezogt
I and do ordered have you which thing the is good said

האָב גענומען די קעפּ פֿון אײַערע שבֿטים , קלוגע און געניטע
genite un kluge shvotim aiere fun kep di genumen hob
proficient and judicious tribes your of heads the taken have

nigh thereunto, in the Aravah, in the hills, in the Shefelah, and in the Negev, and by the seacoast, to the Eretz HaKena'ani *(Land of the Canaanites)*, and unto Levanon, unto the great river, the river Euphrates. [8] See, I have set ha'aretz *(the land)* before you; go in and possess ha'aretz which Hashem swore unto Avoteichem, Avraham, Yitzchak, and Ya'akov, to give unto them and to their zera after them.

[9] And I spoke unto you at that time, saying, I am not able to bear the burden of you by myself alone; [10] Hashem Eloheichem hath multiplied you, and, see, ye are today as numerous as the kokhavei HaShomayim. [11] (Hashem Elohei Avoteichem increase you a thousand times over and bless you, as He hath promised you!) [12] How can I myself alone bear your problems, and your massa and your strife? [13] Take you anashim chachamim, men of wisdom and understanding, who are known among your tribes, and I will set them over you. [14] And ye answered me, and said, The thing which thou hast spoken is tov for us to do. [15] So

לייַט , און איך האָב זיי געמאַכט פֿאַר הויפּטלייַט איבער אייַך, פֿאַר
far aich iber hoiptlait far gemacht zei hob ich un lait
for you over leaders for made them have I and people

עלטסטע פֿון טויזנט , און עלטסטע פֿון הונדערט, און עלטסטע
eltste un hundert fun eltste un toiznt fun eltste
elders and hundred of elders and thousands of elders

פֿון פֿופֿציק, און עלטסטע פֿון צען, און אויפֿזעער, לויט אייַערע
aiere loit oifzeer un tsen fun eltste un fuftsik fun
your according overseers and ten of elders and fifty of

שבֿטים . ט און איך האָב באַפֿוילן אייַערע ריכטער אין יענער צייַט,
tsait yener in richter aiere bafoiln hob ich un shvotim
time that in judges your commanded have I and tribes

אַזוי זאָלט איר צווישן אייַערע ברידער , און איר זאָלט
zolt ir un brider aiere tsvishn ois hert zogn tsu azoi
shall you and brothers your among out hear say to so

משפּטן צווישן איטלעכן און צווישן זיין ברודער,
bruder zain tsvishn un itlechn tsvishn gerecht mishpetn
brother his between and each between righteously judge

אָדער דעם פֿרעמדן וואָס ביי אים. י איר זאָלט נישט קיין נושא
nush kein nisht zolt ir im bai vos fremdn dem oder
lifting any not shall you him with which ger toshav the or

פּנים זיין אין אַ משפּט ; דעם קלענסטן אַזוי ווי דעם גרעסטן זאָלט
zolt grestn dem vi azoi klenstn dem mishpot a in zain ponem
shall great the as so small the judgment a in his faces

איר אויסהערן; איר זאָלט זיך נישט שרעקן פֿאַר אַ מענטשן , ווארעם
vorem mentshn a far shrekn nisht zich zolt ir oisheren ir
because man a before be afraid not self shall you hear out you

דער משפּט איז ג-טס. און די זאַך וואָס זיין צו שווער פֿאַר
far shver tsu zain vet vos zach di un G-ts iz mishpot der
for heavy too be will which thing the and G-d's is judgment the

אייַך, זאָלט איר ברענגען צו מיר, און איך וועל זי אויסהערן. יח און איך
ich un oisheren zi vel ich un mir tsu brengen ir zolt aich
I and hear out it will I and me to bring you shall you

האָב אייַך באַפֿוילן אין יענער צייַט אַלע זאַכן וואָס איר זאָלט טאָן.
ton zolt ir vos zachn ale tsait yener in bafoiln aich hob
do shall you which things all time that in commanded you have

יט און מיר האָבן אַוועקגעצויגן פֿון חוֹרֵב , און זיינען
zainen un Chorev fun avekgetsoign hobn mir un
are and Chorev from journeyed have we and

דורכגעגאַנגען אין גאַנצן יענעם גרויסן און מוראדיקן מדבר
midber moyredikn un groisn yenem gantsn in durchgegangen
wilderness awesome and great that all in passed

וואָס איר האָט געזען, אויפֿן וועג צו דעם געבערג פֿון אֱמוֹרי,
Emori fun geberg dem tsu veg oifn gezen hot ir vos
Emori of mountain range the to way on seen have you which

אַזוי ווי ה אלוקינו האָט אונדז באַפֿוילן ; און מיר זיינען
zainen mir un bafoiln undz hot Elokeinu Hashem vi azoi
are we and commanded us has our G-d Hashem as so

געקומען ביז קָדֵשׁ-ברנֵעַ . כ און איך האָב צו אייַך געזאָגט:
gezogt aich tsu hob ich un Kadesh-Barnea biz gekumen
said you to have I and Kadesh-Barnea unto having come

איר זייַט געקומען ביז דעם געבערג פֿון אֱמוֹרי, וואָס
vos Emori fun geberg dem biz gekumen zait ir
which Emori of mountain range the unto having come are you

I took the leaders of your tribes, anashim chachamim, men of understanding, and made them heads over you, over thousands, and over hundreds, and over fifties, and over tens, shoterim among your tribes. 16 And I charged your shofetim at that time, saying, Hear the cases between your brethren, and judge righteously between every man and his brother, and the ger that is with him. 17 Ye shall not respect persons in mishpat but ye shall hear the katon as well as the gadol; ye shall not be afraid of the face of man; for the mishpat is Elohim's: and the case that is too hard for you, bring it unto me, and I will hear it. 18 And I commanded you at that time all the things which ye should do.

19 And when we departed from Chorev, we went through all that great and terrible midbar, which ye saw on the way to the Har HaEmori, just as Hashem Eloheinu commanded us; and we came to Kadesh-Barnea. 20 And I said unto you, Ye are come unto the Har HaEmori which Hashem Eloheinu doth give unto us. 21 See,

כא ה אלוקינו גיט אונדז; זע , ה דַיין ג-ט האָט
hot G-t dain Hashem ze undz git Elokeinu Hashem
has G-d your Hashem behold us gives our G-d Hashem

איבערגעגעבן דאָס לאַנד צו דיר , גיי אַרויף און אַרב עס, אַזוי
azoi es arav un aroif gei dir tsu land dos ibergegebn
so it possess and up go you(SG) to land this delivered

; ווי ה דער ג-ט פֿון דיינע עלטערן האָט דיר צוגעזאָגט
tsugezogt dir hot eltern daine fun G-t der Hashem vi
promised you(SG) has fathers your of G-d the Hashem as

כב זאָלסט נישט מורא האָבן און נישט אַנגסטן. האָט איר אַלע
ale ir hot angstn nisht un hobn moire nisht zolst
all you has dread not and have fear not you(SG) must

געזענט צו מיר, און האָט געזאָגט: לאָמיר שיקן מענטשן אונדז
undz mentshn shikn lomir gezogt hot un mir tsu genent
us men send let's said has and me to come near

פֿאַרויס , און זיי זאָלן אויספֿאָרשן פֿאַר אונדז דאָס לאַנד, און אונדז
undz un land dos undz far oisforshn zoln zei un farois
us and land this us for investigate shall they and ahead of

ברענגען אַן ענטפֿער וועגן דעם וועג וואָס מיר זאָלן אויף אים גיין ,
gein im oif zoln mir vos veg dem vegen entfer an brengen
go it on shall we which way the concerning answer an bring

כג און די שטעט וואָס מיר זאָלן אין זיי קומען . און די זאַך איז
iz zach di un kumen zei in zoln mir vos shtet di un
is thing the and come them in shall we which cities the and

ווויילגעפֿעלן אין מיינע אויגן, און איך האָב גענומען פֿון
fun genumen hob ich un oign maine in voilgefeln
from taken have I and eyes my in find favor in the eyes of

כד איַך צוועלף מאַן, צו איין מאַן פֿאַר אַ שבֿט . און זיי האָבן זיך
zich hobn zei un sheyvet a far man ein tsu man tsvelf aich
self have they and tribe a for man one to men twelve you

פֿאַרקערט און זיַינען אַרויפֿגעגאַנגען אין דעם געבערג , און
un geberg dem in aroifgegangen zainen un farkert
and the hill country the in having gone up are and turned

זיַינען געקומען ביזן טאָל אֶשכּוֹל, און האָבן עס אויסגעקוקט.
oisgekukt es hobn un Eshcol tal bizn gekumen zainen
scrutinize it have and Eshcol valley of unto having come are

כה און זיי האָבן גענומען אין זייער האַנט פֿון דער פֿרוכט פֿון לאַנד,
land fun frucht der fun hant zeyer in genumen hobn zei un
land of fruit the from hand their in taken have they and

און אַראָפּגעברַאכט צו אונדז; און זיי האָבן אונדז געבראַכט אַן ענטפֿער
entfer an gebracht undz hobn zei un undz tsu aropgebracht un
answer an brought us have they and us to brought down and

און געזאָגט: גוט איז דאָס לאַנד וואָס ה אלוקינו גיט אונדז.
undz git Elokeinu Hashem vos land dos iz gut gezogt un
us gives our G-d Hashem which land this is good said and

כו אָבער איר האָט נישט געוואָלט אַרויפֿגיין, און האָט ווידערשפּעניקט
vidershpenikt hot un aroifgein gevolt nisht hot ir ober
rebelled against had and go up wanted not had you but

כז און איר האָט געמורמלט אין דעם מויל פֿון ה אלוקיכם . און איר האָט
in gemurmlt hot ir un Elokeichem Hashem fun moil dem
in murmured had you and your G-d Hashem of mouth the

אייַערע געצעלטן, און האָט געזאָגט: ווייל ה האָט אונדז פַֿיינט ,
faint undz hot Hashem vail gezogt hot un getseltn aiere
hated us has Hashem because said had and tents your

Hashem Eloheicha hath set ha'aretz before thee; go up and possess it, as Hashem Elohei Avoteicha hath said unto thee; fear not, neither be discouraged. 22 And ye came near unto me every one of you, and said, Let us send anashim ahead of us, and they shall spy out ha'aretz, and bring us word again by what way we must go up, and into what towns we shall come. 23 And the proposal pleased me well; and I took Shneym Asar, *(Twelve)* of you, one of each shevet *(tribe)*; 24 And they turned and went up into the hill country, and came unto the Eshcol Valley, and explored it. 25 And they took of the pri ha'aretz in their hands, brought it down unto us, brought us word, and said, It is a tovah ha'aretz which Hashem Eloheinu doth give us. 26 Notwithstanding ye would not go up, but rebelled against the commandment of Hashem Eloheichem; 27 And ye murmured in your oholim, and said, Because Hashem hated us, He hath brought us forth out of Eretz

Mitzrayim, to deliver us into the hand of HaEmori, to destroy us.

28 Where shall we go up? Our brethren have discouraged levavenu *(our hearts)*, saying, The people is greater and taller than we; the cities are great and walled up to Shomayim; moreover we have seen the Bnei Anakim there.
29 Then I said unto you, Dread not, neither be afraid of them.
30 Hashem Eloheichem which goeth before you, He shall fight for you, according to all that He did for you in Mitzrayim before your eyes; 31 And in the midbar, where thou hast seen how that Hashem Eloheicha did bear thee, as a man doth carry his ben, in all the way that ye went, until ye came into this place.
32 Yet in this thing ye were not ma'aminim *(believers)* in Hashem Eloheichem, 33 Who went in the way before you, to search you out a place to pitch your tents in, in eish by lailah, to show you by what way ye should go, and in an anan *(cloud)* by day.

האָט ער אונדז אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד מִצרַיִם , אונדז צו געבן אין
in gebn tsu undz Mitsrayim land fun aroisgetsoign undz er hot
into give to us Egypt land from brought out us he has

דער האַנט פֿון אֱמוֹרי, כְּדֵי אונדז צו פַאַרטיליקן.
fartiliken tsu undz kedei Emori fun hant der
destroy to us so that Emori of hand the

כח ווּהין גייען מיר אַרויף? אונדזערע ברידער האָבן געמאַכט
gemacht hobn brider undzere aroif mir geyen vuhin
made have brothers our up we go where

צעגיין אונדזער האַרץ, אַזוי צו זאָגן: דאָס פֿאָלק איז גרעסער און
un greser iz folk dos zogn tsu azoi harts undzer tsegein
and greater is people this say to so hearts our melt

העכער פֿון אונדז, די שטעט גרויסע און באַפֿעסטיקטע ביז אין
in biz bafestikte un groise shtet di undz fun hecher
in unto fortified and great cities the us than taller

הימל ; און אויך זין פֿון די עֲנָקים האָבן מיר דאָרטן געזען.
gezen dortn mir hobn Anakim di fun zin oich un himel
seen there we have Anakim the of sons also and heaven

כט און איך האָב צו אײַך געזאָגט: איר זאָלט אײַך נישט שרעקן און
un shrekn nisht aich zolt ir gezogt aich tsu hob ich un
and be afraid not you shall you said you to had I and

נישט מורא האָבן פַאַר זיי . ל ה אלוקיכם וואָס גייט אײַך
aich geit vos Elokeichem Hashem zei far hobn moire nisht
you goes who your G-d Hashem them before have fear not

פַאַרויס , ער וועט מלחמה האַלטן פַאַר אײַך, אַזוי ווי אַלץ וואָס
vos alts vi azoi aich far haltn milchome vet er farois
what all that as so you for hold war will he ahead of

ער האָט געטאָן מיט אײַך אין מִצרַיִם פַאַר אײַערע אויגן, לא און
un oign aiere far Mitsrayim in aich mit geton hot er
and eyes your before Egypt in you with done has he

אין דער מדבר , ווו דו האָסט געזען, אַז ה דײַן ג-ט
G-t dain Hashem az gezen host du vu midber der in
G-d your Hashem that seen have you where wilderness the in

האָט דיך געטראָגן, אַזוי ווי אַ מאַן טראָגט זײַן קינד, דעם גאַנצן
gantsn dem kind zain trogt man a vi azoi getrogn dich hot
entire the child his carries man a as so carried you(SG) has

וועג וואָס איר זײַט געגאַנגען , ביז איר זײַט געקומען צו דעם
dem tsu gekumen zait ir biz gegangen zait ir vos veg
the to having come are you until having gone are you which way

דאָזיקן אָרט. לב און אין דער דאָזיקער זאַך גלויבט איר נישט
nisht ir gloibt zach doziker der in un ort dozikn
not you did believe thing this one the in and place this

ה אלוקיכם , לג וואָס איז אײַך געגאַנגען פַאַרויס אויפֿן
oifn farois gegangen aich iz vos Elokeichem Hashem
on ahead of having gone you is who your G-d Hashem

וועג, אײַך אויסצוזוכן אַן אָרט פַאַר אײַך צום לאַגערן: אין פַיַער
faier in lagern tsum aich far ort an oistsuzuchn aich veg
fire in encamp to you for place a to search out you way

בײַ נאַכט, כְּדֵי אײַך צו ווײַזן דעם וועג וואָס איר זאָלט אויף אים
im oif zolt ir vos veg dem vaizn tsu aich kedei nacht bai
it on shall you which way the show to you so that night by

גיין , און אין וואָלקן בײַ טאָג.
tog bai volken in un gein
day by cloud in and go

לד און ה האָט געהערט דעם קול פֿון אײַערע ווערטער, און
un verter aiere fun kol dem gehert hot Hashem un
and words your of voice the heard has Hashem and

ער האָט געצערנט , און האָט געשוואָרן , אַזוי צו זאָגן: לה אויב
oib zogn tsu azoi geshvorn hot un getsernt hot er
if say to so sworn an oath has and been angry had he

, דור עמיצער פֿון די דאָזיקע לייט , פֿון דעם דאָזיקן שלעכטן
dor shlechtn dozikn dem fun lait dozike di fun emitser
generation evil this the from people this the from someone

וועט אָנזען דאָס גוטע לאַנד, וואָס איך האָב געשוואָרן צו געבן
gebn tsu geshvorn hob ich vos land gute dos onzen vet
give to sworn an oath have I which land good this see will

אײַערע עלטערן! לו אַחוץ כָּלֵבֿ דער זון פֿון יפֿונֶה ; ער וועט
vet er Yefunehn fun zun der Kalev achuts eltern aiere
will he Yephunneh of son the Kalev aside from fathers your

עס זען, און צו אים וועל איך געבן דאָס לאַנד וואָס ער האָט געטרעטן
getretn hot er vos land dos gebn ich vel im tsu un zen es
trodden has he which land this give I will him to and see it

דערויף, און צו זײַנע קינדער ; ווײַל ער איז געגאַנגען גאַנץ נאָך
noch getrai gegangen iz er vail kinder zaine tsu un deroif
after loyal having gone is he because children his to and thereon

ה . לז אויך אויף מיר האָט ה געצערנט איבער אײַך, אַזוי צו
tsu azoi aich iber getsernt Hashem hot mir oif oich Hashem
to so you over been angry Hashem has me on also Hashem

זאָגן: דו אויך וועסט אַהין נישט קומען ; לח יְהוֹשׁוּעַ דער זון פֿון נון ,
Nun fun zun der Yehoshua kumen nisht ahin vest oich du zogn
Nun of son the Yehoshua come not there will also you say

וואָס שטייט פֿאַר דיר , ער וועט אַהין קומען ; אים שטאַרק ,
shtark im kumen ahin vet er dir far shteit vos
strengthen him come there will he you(SG) before stands who

וואָרעם ער וועט עס מאַכן אַרבן ישְׂרָאֵל. לט און אײַערע קליינע קינדער ,
kinder kleine aiere un Yisroel arben machn es vet er vorem
children small your and Yisroel inherit make it will he for

וואָס איר האָט געזאָגט, זיי וועלן זײַן צו רויב , און אײַערע זין ,
zin aiere un roib tsu zain veln zei gezogt hot ir vos
sons your and plunder to be will they said had you of whom

וואָס פֿאַרשטייען נאָך היינט נישט גוטס אָדער שלעכטס , זיי
zei shlechts oder guts nisht haint noch farshteyen vos
they evil things or good things not today yet understand who

וועלן אַהין קומען , און צו זיי וועל איך עס געבן , און זיי וועלן עס
es veln zei un gebn es ich vel zei tsu un kumen ahin veln
it will they and give it I will them to and come there will

אַרבן . מ און איר פֿאַרקערט אײַך, און ציט צום מדבר , אויפֿן
oifn midber tsum tsit un aich farkert ir un arben
by wilderness to advance and you turn around you and inherit

וועג פֿון ים-סוף .
Yam-Suf fun veg
Yam Suf of way

מא האָט איר זיך אָפּגערופֿן, און האָט צו מיר געזאָגט: מיר האָבן
hobn mir gezogt mir tsu hot un opgerufn zich ir hot
have we said me to has and spoke up self you has

געזינדיקט צו ה ; מיר וועלן אַרויפֿגיין, און וועלן מלחמה האַלטן,
haltn milchome veln un aroifgein veln mir Hashem tsu gezindikt
hold war will and go up will we Hashem to sinned

34 And Hashem heard the sound of your words, and was angry, and on oath, said, 35 Surely there shall not one of these men of this dor harah see ha'aretz hatovah, which I swore to give unto Avoteichem. 36 Except Kalev ben Yephunneh; he shall see it, and to him will I give ha'aretz that he hath trodden upon, and to his children, because he hath wholly followed Hashem. 37 Also Hashem was angry with me because of you, saying, Thou also shalt not go in there. 38 But Yehoshua ben Nun, the one assisting thee, he shall go in there; encourage him, for he shall cause Yisroel to inherit it. 39 Moreover your little ones, which ye said would be taken captive, and your children, which as yet do not have knowledge between tov and rah, they shall go in there, and unto them will I give it, and they shall possess it. 40 But as for you, turn, take your journey into the midbar by the way of the Yam Suf.

41 Then ye answered and said unto me, We have sinned against Hashem; we will go up and fight, according

to all that Hashem Eloheinu did command us. And when ye had girded on every man his weapons of war, ye made light of going up into the hill country. 42 And Hashem said unto me, Say unto them. Go not up, neither fight; for I am not in your midst; lest ye be struck down before your enemies. 43 So I spoke unto you; and ye would not hear, but rebelled against the commandment of Hashem, and went presumptuously up into the hill country. 44 And HaEmori, which dwelt in that hill country, came out against you, and chased you, as bees do, and destroyed you in Se'ir, even unto Chormah. 45 And ye returned and wept before Hashem; but Hashem would not listen to your voice, nor give ear unto you. 46 That is why ye abode in Kadesh as long as ye did.

2 Then we turned, and took our journey into the wilderness by the way of the Yam Suf, as Hashem spoke unto me; and we circled Mt Se'ir yamim rabbim *(many days)*.

אַזוי ווי אַלץ וואָס ה אלוקינו האָט אונדז באַפּוילן . און איר
ir un bafoiln undz hot Elokeinu Hashem vos alts vi azoi
you and commanded us has our G-d Hashem which all that as so

האָט אָנגעגורט איטלעכער זיינע כּלי-מלחמה , און געהאַלטן פֿאַר גרינג
gring far gehaltn un keile-milchome zaine itlecher ongegurt hot
light for held and weapons of war his each girded up had

אַרויפֿצוגיין אין דעם געבערג . מב און ה האָט צו מיר געזאָגט:
gezogt mir tsu hot Hashem un geberg dem in aroiftsugein
said me to has Hashem and hill country the in going up

זאָג צו זיי : איר זאָלט נישט אַרויפֿגיין, און איר זאָלט נישט מלחמה
milchome nisht zolt ir un aroifgein nisht zolt ir zei tsu zog
war not shall you and go up not shall you them to say

האַלטן, וואָרעם איך בין נישט צווישן אייַך; כּדי איר זאָלט נישט געשלאָגן
geshlogn nisht zolt ir kedei aich tsvishn nisht bin ich vorem haltn
struck not shall you lest you among not am I for hold

ווערן פֿאַר אייַערע פֿיַינט . מג און איך האָב צו אייַך גערעדט, אָבער
ober geredt aich tsu hob ich un faint aiere far vern
but spoken you to had I and enemies your before become

איר האָט נישט צוגעהערט, און איר האָט ווידערשפּעניקט דעם מויל פֿון
fun moil dem vidershpenikt hot ir un tsugehert nisht hot ir
of mouth the rebelled against had you and paid heed not had you

ה , און איר האָט געמוטווויליקט , און זייַט אַרויפֿגעגאַנגען אין
in aroifgegangen zait un gemutvilikt hot ir un Hashem
in having gone up are and were presumptuous had you and Hashem

דעם געבערג . מד איז אַרויסגעגאַנגען אַקעגן אייַך דער אֱמוֹרי וואָס
vos Emori der aich akegn aroisgegangen iz geberg dem
which Emori the you against having come out is hill country the

איז געזעסן אין יענעם געבערג , און זיי האָבן אייַך נאָכגעיאָגט
nochgeyogt aich hobn zei un geberg yenem in gezesn iz
pursued after you have they and hill country that in dwelt is

אַזוי ווי די בינען טוען, און אייַך צעקלאַפּט אין שֵׂעִיר, ביז חָרמָה .
Chormah biz Seir in tseklapt aich un tuen binen di vi azoi
Chormah unto Se'ir in beat you and do bees the as so

מה און איר האָט זיך אומגעקערט, און איר האָט געווויינט פֿאַר ה ,
Hashem far geveint hot ir un umgekert zich hot ir un
Hashem before wept had you and returned self had you and

אָבער ה האָט נישט צוגעהערט צו אייַער קול , און נישט גענייגט
geneigt nisht un kol aier tsu tsugehert nisht hot Hashem ober
inclined not and voice your to paid heed not has Hashem but

דאָס אויער צו אייַך. מו און איר זייַט געבליבן אין קָדֵשׁ פֿיל טעג ,
teg fil Kadesh in geblibn zait ir un aich tsu oier dos
days many Kadesh in remaining are you and you to ear the

לויט די טעג וואָס איר זייַט געבליבן .
geblibn zait ir vos teg di loit
remaining are you which days the according to as

ב און מיר האָבן זיך פֿאַרקערט, און האָבן געצויגן צום מדבר ,
midber tsum getsoign hobn un farkert zich hobn mir un
wilderness to gone on have and turned self have we and

אויפֿן וועג פֿון ים-סוף , אַזוי ווי ה האָט צו מיר גערעדט; און מיר
mir un geredt mir tsu hot Hashem vi azoi Yam-Suf fun veg oifn
we and spoken me to has Hashem as so Yam Suf of way on

האָבן זיך אַרומגעדרייט אַרום באַרג שֵׂעִיר פֿיל טעג.
teg fil Seir barg arum arumgedreit zich hobn
days many Se'ir Mount round hung around self have

ב און ה האָט צו מיר געזאָגט, אַזוי צו זאָגן: ג גענוג אייַך
aich genug zogn tsu azoi gezogt mir tsu hot Hashem un
you enough say to so said me to has Hashem and

ד און דעם דאָזיקן בארג; פאַרקערט אייַך קיין צפון. אַרומגיין דעם
dem un tsofn kein aich farkert barg dozikn dem arumgein
the and north to you turn mountain this the go around

ה פאָלק באַפּעל, אַזוי צו זאָגן: איר גייטדורך דורך דעם געמאַרק פון
fun gemark dem durch geitdurch ir zogn tsu azoi bafel folk
of territory the by go through you say to so command people

אייַערע ברידער, די קינדער פון עשָׂו, וואָס זיצן אין שֵׂעיר, און זיי
zei un Seir in zitsn vos Esav fun kinder di brider aiere
they and Se'ir in sit which Esav of children the brothers your

ו וועלן מורא האָבן פאַר אייַך; זאָלט איר זייַר זיין אָפּגעהיט. איר זאָלט
zolt ir opgehit zeyer zain ir zolt aich far hobn moire veln
shall you careful very be you shall you before have fear will

זיך נישט אָנהייבן מיט זיי, וואָרעם נישט צו מאָל אַ שפּאַן פון אַ
a fun shpan a mol tsu nisht vorem zei mit onheibn nisht zich
a of span a even to not for them with pick a quarrel not self

פּוסטריט וועל איך אייַך געבן פון זייער לאַנד, וויַל אַ ירושה צו עשָׂו
Esav tsu yerushe a vail land zeyer fun gebn aich ich vel fustrit
Esav to inheritance an for land their of give you I will foot step

האָב איך געגעבן דעם בארג שֵׂעיר. ז עסנווארג זאָלט איר פון זיי פאַר
far zei fun ir zolt esnvarg Seir barg dem gegebn ich hob
for them from you shall foodstuffs Se'ir Mount the given I have

געלט איינהאַנדלען און עסן, און אַפּילו וואַסער זאָלט איר פון זיי
zei fun ir zolt vaser afile un esen un ainhandlen gelt
them from you shall water even and eat and purchase money

פאַר געלט קויפֿן און טרינקען. ח וואָרעם ה דיַין ג-ט האָט דיך
dich hot G-t dain Hashem vorem trinken un koifn gelt far
you(SG) has G-d your Hashem for to drink and buy money for

געבענטשט אין יעטוועדער טוונג פון דיַין האַנט; ער האָט געווויסט דיַין
dain gevust hot er hant dain fun tuung yetveder in gebentsht
your known has he hand your of action every in blessed

גיין דורך דעם דאָזיקן גרויסן מדבר; שוין פערציק יאָר איז
iz yor fertsik shoin midber groisn dozikn dem durch gein
is years forty already wilderness great this the through going

ה דיַין ג-ט מיט דיר; קיין זאַך האָט דיר נישט געפעלט.
gefelt nisht dir hot zach kein dir mit G-t dain Hashem
lacked not you(SG) has thing any you(SG) with G-d your Hashem

ט און מיר זיַינען אַוועקגעגאַנגען פון אונדזערע ברידער, די קינדער פון
fun kinder di brider undzere fun avekgegangen zainen mir un
of children the brothers our from went way are we and

עשָׂו וואָס זיצן אין שֵׂעיר, פון דעם וועג פון פלוין, פון אֵילַת, און
un Eilat fun ploin fun veg dem fun Seir in zitsn vos Esav
and Eilat from plain of road the from Se'ir in sit which Esav

עציון-גֶּבֶר.
Etsyon-Gever fun
Etzyon-Gever from

און מיר האָבן זיך פאַרקערט און זיַינען אַוועקגעגאַנגען אויף דעם וועג
veg dem oif avekgegangen zainen un farkert zich hobn mir un
way the on went way are and turned self have we and

י פון מדבר מואָבֿ. און ה האָט צו מיר געזאָגט:
fun dem midber Moav fun gezogt mir tsu hot Hashem un
of the of wilderness Moav of said me to has Hashem and

2 And Hashem spoke unto me, saying, 3 Ye have circled hahar hazeh *(this mountain)* long enough; turn you northward. 4 And command thou the people, saying, Ye are to pass through the territory of your brethren the Bnei Esav, which dwell in Se'ir; and they shall be afraid of you; be shomer me'od of yourselves therefore: 5 Meddle not with them; for I will not give you of their land, no, not so much as a regel *(foot)* breadth; because I have given Mt Se'ir unto Esav for a yerushah *(possession, inheritance)*. 6 Ye shall get by trade okhel *(food)* of them for kesef, that ye may eat; and ye shall also buy mayim of them for kesef, that ye may drink. 7 For Hashem Eloheicha hath bestowed a brocha on thee in all the works of thy hand; He knoweth thy walking through this midbar hagadol *(great wilderness)*; these arba'im shanim Hashem Eloheicha hath been with thee; thou hast lacked nothing.

8 And when we went on past our brethren the Bnei Esav, who dwell in Se'ir, through the road of the Aravah from Eilat, and from Etzyon-Gever, we

זאָלסט נישט פֿײַנטן מוֹאָבֿ, און נישט פֿאַרפֿירן מיט זיי אַ
a zei mit farfiren nisht un Moav faintn nisht zolst
a them with launch not and Moav oppose not you(SG) must

מלחמה , וואָרעם איך וועל דיר פֿון זײַן לאַנד נישט געבן קיין
kein gebn nisht land zain fun dir vel ich vorem milchome
any give not land his of you(SG) will I for war

אַרב , וויַל צו די קינדער פֿון לוֹט האָב איך געגעבן ער אַ
a Ar gegebn ich hob Lot fun kinder di tsu vail arav
an Ar given I have Lot of children the to for inheritance

ירושה . – י פֿאַריער זײַנען דאָרטן געזעסן די אֵימים, אַ פֿאָלק גרויס
grois folk a Emim di gezesn dortn zainen frier yerushe
great people a Emim the settled there are before inheritance

און פֿיל , און הויך ווי די ענָקים ; יא זיי אויך זײַנען געוועכנט
gerechnt zainen oich zei Anakim di vi hoich un fil un
considered are also they Anakim the as tall and many and

געוואָרן פֿאַר רפֿאים , אַזוי ווי די ענָקים , אָבער די מוֹאָבֿים
Moavim di ober Anakim di vi azoi Refaim far gevorn
Moavim the but Anakim the as so Repha'im for having become

האָבן זיי געהאַט אֵימים. יב און אין שֵׂעִיר זײַנען פֿריער געזעסן די
di gezesn frier zainen Seir in un Emim gerufn zei hobn
the dwelt before are Se'ir in and Emim called them have

חוֹרים , אָבער די קינדער פֿון עֵשָׂו האָבן זיי פֿאַרטריבן, און זיי
zei un fartriben zei hobn Esav fun kinder di ober Chorim
them and drove out them have Esav of children the but Chorim

פֿאַרטיליקט פֿון פֿאַר זיך , און זיך באַזעצט אויף זייער אָרט , אַזוי ווי
vi azoi ort zeyer oif bazetst zich un zich far fun fartilikt
as so place their in settled self and self before from destroyed

יִשׂרָאֵל האָט געטאָן צום לאַנד פֿון זײַן אַרב , וואָס ה האָט
hot Hashem vos arav zain fun land tsum geton hot Yisroel
has Hashem which inheritance his of land to done has Yisroel

זיי געגעבן . יג – אָצונד שטייט אויף, און גייט אײַך אַריבער
zei gegebn aich geit un oif shteit atsund ariber
on the other side of you go and up stand now given them

דעם טײַך זֶרֶד .
Zered taich dem
Zered river the

און מיר זײַנען אַריבערגעגאַנגען דעם טײַך זֶרֶד . יד און די טעג
teg di un Zered taich dem aribergegangen zainen mir un
days the and Zered river the crossed over are we and

וואָס מיר זײַנען געגאַנגען פֿון קָדֵשׁ-ברנֵעַ ביז וואָנען מיר
mir vanen biz Kadesh-Barnea fun gegangen zainen mir vos
we whence until Kadesh-Barnea from having gone are we which

זײַנען אַריבער דעם טײַך זֶרֶד , זײַנען געווען אַכט
acht geven zainen Zered taich dem ariber zainen
eight having been are Zered river the on the other side of are

און דרײַסיק יאָר ; ביז דער גאַנצער דור , די קריגסלײַט, זײַנען
zainen krigslait di dor gantser der biz yor draisik un
are warriors the generation entire the until years thirty and

פֿאַרלענדט געוואָרן פֿון צווישן דעם לאַגער, אַזוי ווי ה האָט
hot Hashem vi azoi lager dem tsvishn fun gevorn farlendt
has Hashem as so camp the among from having become destroyed

זיי געשוואָרן . טו און אויך איז די האַנט פֿון ה געווען
zei geshvorn geven Hashem fun hant di iz oich un
them sworn an oath having been Hashem of hand the is also and

turned and passed by on the road through the midbar of Moav. 9 And Hashem said unto me, Harass not the Moavim, neither provoke them to milchamah for I will not give thee of their land for a yerushah; because I have given Ar unto the Bnei Lot for a yerushah. 10 The Emim dwelt therein in times past, a people great, many, and tall, as the Anakim; 11 Which also were accounted Repha'im, as the Anakim; but the Moavim called them Emim. 12 The Chorim also dwelt in Se'ir beforetime; but the Bnei Esav succeeded them, when they had destroyed them from before them, and dwelt in their place; as Yisroel did unto the eretz of his yerushah Hashem gave unto them. 13 Now rise up, and get you over the Wadi Zered.

And we went over the Wadi Zered. 14 And the time in which we came from Kadesh-Barnea, until we were come over the Wadi Zered, was 38 shanim; until all the generation of the anshei hamilchamah had been consumed from the machaneh, as Hashem had sworn unto them. 15 For indeed the yad Hashem was

against them, to destroy them from among the machaneh, until they were consumed.

אויף זיי , זיי אומצוברענגען פֿון צווישן דעם לאַגער, ביז זיי
oif zei zei , oomtsubrengen fun tsvishn dem lager biz zei
on they them them , destroying from among the camp until they

זיינען פֿאַרלענדט געווָארן .
zainen farlendt gevorn .
are destroyed become having

טז און עס איז געווען , אַז אַלע קריגסלײַט זיינען אין גאַנצן
16 un es iz geven , az ale krigslait zainen in gantsn
and it is having been , that all warriors are in entire

יז האָט ה׳ גערעדט , פֿאָלק דעם צווישן פֿון אויסגעשטאָרבן
17 hot Hashem geredt , folk dem tsvishn fun oisgeshtorben
has Hashem spoken , people the among from died out

יח דו גייסט היינט : זאָגן צו מיר, אַזוי צו אריבער דעם
18 du haint geist : zogn tsu mir, azoi tsu ariber dem
you today go : say to me, so to on the other side of the

יט און ווען , ער, מואָבֿ גרענעצן אַקעגן די
19 un vest , er, Moav grenenen akegn di
and will , Ar Moav of boundary against come near you(sg) the

קינדער פֿון עַמּון , זאָלסט זיי נישט פֿיינטן , און זיך מיט
kinder fun Amon , zolst zei nisht faintn , un zich mit
children of Ammon , must them not oppose , and self with

זיי נישט אָנהייבן , ווָארעם איך וועל דיר פֿון דעם לאַנד
zei nisht onheibn , vorem ich vel dir fun dem land
them not pick a quarrel , because I will you(SG) from the land

פֿון די קינדער פֿון עַמּון נישט געבן קיין אַרב , ווײַל
fun di kinder fun Amon nisht gebn kein arav , vail
of the children of Ammon not give any inheritance , because

כ דאָס – . ירושה אַ געגעבן עס איך האָב לוֹט פֿון קינדער די צו
20 dos – . yerushe a gegebn es ich hob Lot fun kinder di tsu
this an inheritance given it I have Lot of children the to

רפֿאים ; די רפֿאים די פֿון לאַנד פֿאַרן גערעכנט ווערט אויך
Refaim di Refaim di fun land faran gerechnt vert oich
Repha'im the Repha'im the of land for the considered shall be also

זיינען דריינען געזעסן פֿריער, און די עמּונים האָבן זיי גערופֿן
zainen drinen gezesn frier, un di Amonim hobn zei gerufn
they in it are settled before and the Ammonim have them called

כא אַ פֿאָלק גרויס און פֿיל , און הויך ווי די ענָקים ; זמזומים
21 a folk grois un fil , un hoich vi di Anakim ; Zamzumim
a people great and many , and tall as the Anakim ; Zamzummim

אָבער ה׳ האָט זיי פֿאַרטילקט פֿון פֿאַר זיי , און זיי
ober Hashem hot zei far fun fartilikt zei , un zei
but Hashem has them before of exterminated them , and them

כב האָבן זיי פֿאַרטריבן , און זיך באַזעצט אויף זייער אָרט ; אַזוי ווי ער
22 er vi azoi ; ort zeyer oif bazetst zich un , fartriben zei hobn
he as thus ; place their in dwelt self and , driven out they have

האָט געטאָן פֿאַר די קינדער פֿון עֵשָׂו , וואָס זיצן אין שֵׂעִיר, וואָס ער
hot geton far di kinder fun Esav , vos zitsn in Se'ir, vos er
has done to the children of Esav , which sit in Se'ir, when he

האָט פֿאַרטילקט די חוֹרים פֿון פֿאַר זיי , און זיי האָבן זיי
hot fartilikt di Chorim fun far zei , un zei hobn zei
has exterminated the Chori from before them , and they have them

אַרטריבן , און זיך באַזעצט אויף זייער אָרט ביז אויף היינטיקן טאָג.
fartriben , un zich bazetst oif zeyer ort biz oif haintikn tog .
driven out , and self settled in their place unto on this very day

16 So it came to pass, when kol anshei hamilchamah were consumed and dead from among HaAm *(the People)*, 17 That Hashem spoke unto me, saying, 18 Thou art to pass over the border of Moav at Ar today; 19 And when thou comest opposite the Bnei Ammon, distress them not, nor meddle with them; for I will not give thee of the Eretz Bnei Ammon any yerushah; because I have given it unto the Bnei Lot for a yerushah. 20 (That also was accounted a land of Repha'im; Repha'im dwelt therein in old time; and the Ammonim call them Zamzummim; 21 A people great, and many, and tall, as the Anakim; but Hashem destroyed them before them; and they dispossessed them, and dwelt in their place: 22 As He did to the Bnei Esav, which dwelt in Se'ir, when He destroyed the Chori from before them; and they succeeded them, dwelling in their place even to this day; 23 And the Avim which dwelt in villages, even unto Azah, the Caphtorim,

כג און די עַוִים וואָס זיַנען געזעסן אין דערפֿער ביז עַזָה , זיי האָבן
hobn zei Azah biz derfer in gezesn zainen vos Avim di un
have them Azah unto towns in settled are which Avim the and

די כַּפְתּוֹרים וואָס קומען אַרויס פֿון כַּפְתּוֹר , פֿאַרטיליקט , און
un fartilikt Kaftor fun arois kumen vos Kaftorim di
and exterminated Caphtor of out come which Caphtorim the

כד זיך באַזעצט אויף זייער אָרט . – שטייט אויף, ציט אַוועק, און גייט
geit un avek tsit oif shteit ort zeyer oif bazetst zich
go and away advance up stand place their in settled self

אַריבער דעם טאָל אַרנון . זע , איך האָב געגעבן אין
in gegebn hob ich ze Arnon tal dem ariber
into given have I behold Arnon valley of the on the other side of

דיַין האַנט סיחון דעם אֱמוֹרי, דעם מלך פֿון חֶשבּוֹן , און זיַין
zain un Cheshbon fun melech dem Emori dem Sichon hant dain
his and Cheshbon of king the Emori the Sihon hand your

לאַנד; הייב אָן אַיינצונעמען , און פֿאַרפֿיר מיט אים אַ מלחמה .
milchome a im mit farfir un aintsunemen on heib land
war a him with launch and to conquer on increase land

כה היַינטיקן טאָג וועל איך אָנהייבן וואַרפֿן דיַין שרעק און דיַין מורא
moire dain un shrek dain vorfn onheibn ich vel tog haintikn
fear your and terror your throw begin to I will day this very

אויף די פֿעלקער אונטערן גאַנצן הימל , אַז וועַן זיי וועלן הערן
hern veln zei ven az himel gantsn untern felker di oif
hear will they when that heaven all under nations the on

דיַין הערונג, וועלן זיי ציטערן און פֿלאַטערן פֿאַר דיר .
dir far flatern un tsiteren zei veln herung dain
you(SG) before quiver and tremble they will report your

כו און איך האָב געשיקט שלוחים פֿון מדבר קֶדמוֹת צו
tsu Kedemot midber fun shluchim geshikt hob ich un
unto Kedemot wilderness of from messengers sent have I and

סיחון דעם מלך פֿון חֶשבּוֹן – ווערטער פֿון שלום , אַזוי צו
tsu azoi sholem fun verter Cheshbon fun melech dem Sichon
to so peace of words Cheshbon of king the Sichon

זאָגן : כז לאָמיך דורכגיין דורך דיַין לאַנד; אויפֿן וועג, אויפֿן וועג וועל
vel veg oifn veg oifn land dain durch durchgein lomich zogn
will road on way on land your by pass through let me say

איך גיין ; איך וועל זיך נישט אָפּקערן רעכטס אָדער לינקס .
links oder rechts opkeren nisht zich vel ich gein ich
to the left or to the right turn aside not self will I go I

כח עסנוואַרג וועסטו מיר פֿאַר געלט פֿאַרקויפֿן, און איך וועל עסן ,
esen vel ich un farkoifen gelt far mir vestu esnvarg
eat will I and sell money for me will you(sg) foodstuff

און וואַסער וועסטו מיר פֿאַר געלט געבן, און איך וועל טרינקען;
trinken vel ich un gebn gelt far mir vestu vaser un
drink will I and give money for me will you(sg) water and

לאָמיך בלויז דורכגיין אויף מיַינע פֿיס; כט אַזוי ווי עס האָבן מיט מיר
mir mit hobn es vi azoi fis maine oif durchgein bloiz lomich
me with have it as so feet my on pass through only let me

געטאָן די קינדער פֿון עֵשָׂו וואָס זיצן אין שֵׂעִיר, און די מוֹאָבִים
Moavim di un Seir in zitsn vos Esav fun kinder di geton
Moavim the and Se'ir in sit which Esav of children the done

וואָס זיצן אין עָר; ביז וואַנען איך וועל אַריבערגיין דעם יַרדן צו
tsu Yarden dem aribergein vel ich vanen biz Ar in zitsn vos
to Yarden the go over will I whence until Ar in sit which

which came forth out of Caphtor, destroyed them, and dwelt in their place.) [24] Rise ye up, take your journey, and pass over the Wadi Arnon: see, I have given into thine hand the Emori, Sichon Melech Cheshbon, and his land: begin to possess it, and contend with him in milchamah *(battle, war)*. [25] Hayom hazeh will I begin to put the pachad *(dread)* of thee and the fear of thee upon the ammim *(peoples)* that are under Kol HaShomayim, who shall hear report of thee, and shall tremble, and be in anguish because of thee.

[26] And I sent malachim out of the midbar Kedemot unto Sichon Melech Cheshbon with divrei shalom, saying, [27] Let me pass through thy land on the derech; I will go along on the derech; I will neither turn unto the yamin nor to the semol *(left)*. [28] Thou shalt sell me okhel for kesef, that I may eat; and give me mayim for kesef, that I may drink; only I will pass through on foot; [29] (As the Bnei Esav which dwell in Se'ir, and the Moavim which dwell in Ar, did unto me;) until I shall pass over Yarden into the land which Hashem Eloheinu giveth us. [30] But Sichon

Melech Cheshbon would not let us pass by him; for Hashem Eloheicha hardened and made stubborn his ruach, and made his lev obstinate, that He might deliver him into thy hand, as indeed hayom hazeh.
31 And Hashem said unto me, See, I have begun to give Sichon and his land before thee; begin the occupation, that thou mayest take possession to inherit his land.
32 Then Sichon came out against us, he and all his people, to make milchamah *(battle, war)* at Yahatz.
33 And Hashem Eloheinu delivered him before us; and we struck him, and his banim, and all his people.
34 And we took all his towns at that time, and in cherem utterly destroyed them, and of the nashim, and the little ones, of every town, we left no remnant;
35 Only the behemah we took for booty unto ourselves, and the plunder of the towns which we took.
36 From Aro'er, which is on the edge of Wadi Arnon, and from the town that is by the wadi, even unto Gil'ad, there was not one town too strong for us; Hashem Eloheinu delivered all unto us:
37 Only unto the Eretz Bnei Ammon thou camest not, nor unto any place of the Wadi Yabbok, nor unto

דעם לאַנד וואָס ה אלוקינו גיט אונדז. ל אָבער סיחון דער
der Sichon ober undz git Elokeinu Hashem vos land dem
the Sihon but us gives our G-d Hashem which land the

מלך פֿון חֶשבּוֹן האָט אונדז נישט געוואָלט דורכלאָזן דורך
durch durchlozn gevolt nisht undz hot Cheshbon fun melech
by allow to pass willing not us has Cheshbon of king

אים, וואָרעם ה דײַן ג-ט האַרט געמאַכט זײַן געמיט, און
un gemit zain gemacht hart hot G-t dain Hashem vorem im
and spirit his made hard has G-d your Hashem for him

פֿעסט געמאַכט זײַן האַרץ, כּדי אים צו געבן אין דײַן האַנט, אַזוי
azoi hant dain in gebn tsu im kedei harts zain gemacht fest
so hand your into give to him so that heart his made obstinate

ווי הײַנטיקן טאָג. לא און ה האָט צו מיר געזאָגט: זע , איך האָב
hob ich ze gezogt mir tsu hot Hashem un tog haintikn vi
have I behold said me to has Hashem and day this very as

אָנגעהויבן איבערגעבן צו דיר סיחונען און זײַן לאַנד; הייב אָן
on heib land zain un sichunen dir tsu ibergebn ongehoibn
on increase land his and Sihon you(SG) to to give over begun

איינצונעמען כּדי צו אַרבן זײַן לאַנד. לב איז סיחון אַרויסגעגאַנגען
aroisgegangen Sichon iz land zain arben tsu kedei aintsunemen
having come out Sihon is land his inherit to so that to conquer

אַקעגן אונדז, ער מיט זײַן גאַנצן פֿאָלק, אויף מלחמה קיין יַהַץ .
Yahats kein milchome oif folk gantsn zain mit er undz akegn
Yahatz at war on people entire his with he us against

לג און ה אלוקינו האָט אים איבערגעגעבן צו אונדז, און מיר האָבן
hobn mir un undz tsu ibergegebn im hot Elokeinu Hashem un
have we and us to delivered him has our G-d Hashem and

געשלאָגן אים, און זײַנע זין , און זײַן גאַנץ פֿאָלק . לד און מיר האָבן
hobn mir un folk gants zain un zin zaine un im geshlogn
have we and people entire his and sons his and him struck

אין יעדער ציַיט באַצוווּנגען זײַנע שטעט, און פֿאַרווויסט איטלעכע שטאָט,
shtot itleche farvist un shtet zaine batsvungen tsait yener in
city every laid waste and cities his capture time that in

מענער און ווײַבער און קליינע קינדער ; מיר האָבן נישט געלאָזט אַן
an gelozt nisht hobn mir kinder kleine un vaiber un mener
a left not have we children small and wives and men

איבערבליַיב. לה נאָר די בהמות האָבן מיר געראָובט פֿאַר זיך , און דעם
dem un zich far geroibt mir hobn beheimes di nor iberblaib
the and self for pillaged we have cattle the only remnant

זאַקראָוב פֿון די שטעט וואָס מיר האָבן באַצוווּנגען . לו פֿון ערוֹעֵר וואָס
vos Aroer fun batsvungen hobn mir vos shtet di fun zakroib
which Aro'er of subjugated have we which towns the of booty

בײַם ברעג טאָל אַרנוֹן , און דער שטאָט וואָס אין טאָל ,
tal in vos shtot der un Arnon tal breg baim
the valley of in which town the and Arnon the valley of shore at

און ביז גִלעָד , איז נישט געווען אַ שטאָט וואָס איז געווען
geven iz vos shtot a geven nisht iz Gilad biz un
having been is which town a having been not is Gil'ad unto and

שטאַרקער פֿון אונדז; אַלץ האָט ה אלוקינו איבערגעגעבן צו אונדז.
undz tsu ibergegebn Elokeinu Hashem hot alts undz fun shtarker
us to delivered our G-d Hashem has all us than stronger

לז נאָר צו דעם לאַנד פֿון די קינדער פֿון עַמוֹן האָסטו נישט
nisht hostu Amon fun kinder di fun land dem tsu nor
not have you Ammon of children the of land the to only

the towns in the hills, in accordance with the command of Hashem Eloheinu.

3 Then we turned, and went up the way to Bashan; and Og Melech HaBashan came out against us, he and all his people, to engage in milchamah at Edre'i. [2] And Hashem said unto me, Fear him not; for I will deliver him, and all his people, and his land, into thy hand; and thou shalt do unto him as thou didst unto Sichon Melech HaEmori which dwelt at Cheshbon. [3] So Hashem Eloheinu delivered into our hands also Og Melech HaBashan, and all his people; and we struck him until no remnant was left to him. [4] And we took all his towns at that time; there was not a kiryah *(town, city)* which we took not from them, threescore towns, all the region of Argov, the kingdom of Og in Bashan. [5] All these towns were walled with high walls, gates, and bars; beside unwalled towns harbeh me'od *(very many)*. [6] And in cherem we utterly destroyed them, as we did unto Sichon Melech Cheshbon, in cherem utterly destroying the

געגענט : צו דעם גאַנצן ברעג פֿון טײַך יַבּוֹק , און די שטעט פֿון
fun shtet di un Yabbok taich fun breg gantsn dem tsu genent
of towns the and Yabbok river of shore entire the to come near

באַרג, און אומעטום ווו ה אלוקינו האָט פֿאַרוועהרט.
farvert hot Elokeinu Hashem vu umetum un barg
forbidden has our G-d Hashem where everywhere and hills

ג און מיר האָבן זיך פֿאַרקערט, און זײַנען אַרויפֿגעגאַנגען מיטן וועג
veg mitn aroifgegangen zainen un farkert zich hobn mir un
way with having gone up are and turned self have we and

פֿון בָּשָׁן ; און עוֹג דער מלך פֿון בָּשָׁן איז אַרויסגעגאַנגען
aroisgegangen iz Bashan fun melech der Og un Bashan fun
having come out is Bashan of king the Og and Bashan of

אַקעגן אונדז, ער מיט זײַן גאַנצן פֿאָלק , אויף מלחמה קיין אֶדרֶעִי.
Edrei kein milchome oif folk gantsn zain mit er undz akegn
Edre'i at war for people entire his with he us against

ב און ה האָט געזאָגט צו מיר: זאָלסט נישט מורא האָבן
hobn moire nisht zolst mir tsu gezogt hot Hashem un
have fear not you(SG) must me to said has Hashem and

פֿאַר אים, ווארעם איך האָב אים, מיט זײַן גאַנצן פֿאָלק און זײַן
zain un folk gantsn zain mit im hob ich vorem im far
his and people entire his with him have I because him before

לאַנד, געגעבן אין דײַן האַנט, און וועסט טאָן צו אים אַזוי ווי דו
du vi azoi im tsu ton vest un hant dain in gegebn land
you as so him to do you(sg) will and hand your in given land

האָסט געטאָן צו סיחון דעם מלך פֿון אֱמוֹרי, וואָס איז געזעסן אין
in gezesn iz vos Emori fun melech dem Sichon tsu geton host
in settled is which Emori of king the Sihon to done have

חֶשבּוֹן . ג און ה אלוקינו האָט אויך געגעבן אין אונדזער האַנט
hant undzer in gegebn oich hot Elokeinu Hashem un Cheshbon
hand our in given also has our G-d Hashem and Cheshbon

עוֹג דעם מלך פֿון בָּשָׁן , מיט זײַן גאַנצן פֿאָלק , און מיר האָבן
hobn mir un folk gantsn zain mit Bashan fun melech dem Og
have we and people entire his with Bashan of king the Og

אים געשלאָגן ביז אים נישט צו לאָזן אַן איבערבלייַב. ד און מיר האָבן
hobn mir un iberblaib an lozn tsu nisht im biz geshlogn im
have we and remnant an leave to not him until struck him

באַצוווּנגען אין יענער צײַט אַלע זײַנע שטעט; נישט געווען אַ שטאָט
shtot a geven nisht shtet zaine ale tsait yener in batsvungen
town a having been not towns his all time that in subjugated

וואָס מיר האָבן נישט צוגענומען פֿון זיי ; זעכציק שטעט, די
di shtet zechtsik zei fun tsugenumen nisht hobn mir vos
the towns sixty them from taken not have we which

גאַנצע געגנט פֿון אַרגוֹב, דאָס קיניגרײַך פֿון עוֹג אין בָּשָׁן . ה אַלע די
di ale Bashan in Og fun kinigraich dos Argov fun gegent gantse
the all Bashan in Og of kingdom the Argov of region entire

דאָזיקע זײַנען געווען באַפֿעסטיקטע שטעט מיט הויכע מויערן,
moiern hoiche mit shtet bafestikte geven zainen dozike
walls high with towns fortified having been are this

מיט טויערן און ריגלען, אַחוץ אָפֿענע שטעט זייער פֿיל . ו און מיר
mir un fil zeyer shtet ofene achuts riglen un toiern mit
we and many very towns open aside from bars and gates with

האָבן זיי פֿאַרווויסט, אַזוי ווי מיר האָבן געטאָן צו סיחון דעם מלך
melech dem Sichon tsu geton hobn mir vi azoi farvist zei hobn
king the Sihon to done have we as just as devastate them have

men, nashim, and little ones, of every town. 7 But all the behemah *(livestock)*, and the plunder of the towns, we took for booty to ourselves.

פון חֶשבון – פֿאַרוויסט איטלעכע שטאָט, מענער, ווײַבער, און קליינע
kleine un vaiber mener shtot itleche farvist Cheshbon fun
small and wives men town every devastate Cheshbon of

קינדער. ז נאָר אַלע בהמות , און דעם זאַקרויב פון די שטעט, האָבן
hobn shtet di fun zakroib dem un beheimes ale nor kinder
have towns the of booty the and head of cattle all only children

מיר געראָובט פֿאַר זיך.
zich far geroibt mir
self for pillaged we

8 And we took at that time out of the hand of the two melachim of the Emori the land that was on this side of Yarden, from the Wadi Arnon unto Mt Chermon; 9 (Which Chermon the Tzidonim call Siryon; and the Emori call it Senir;) 10 All the towns of the plain, and all Gil'ad, and all Bashan, unto Salkhah and Edre'i, towns of the kingdom of Og in Bashan. 11 For only Og Melech HaBashan remained of the remnant of Repha'im; hinei, his bedstead was a bedstead of barzel. Is it not in Rabbah of the Bnei Ammon? Nine regular cubits was the length thereof, and four cubits the breadth of it.

ח און מיר האָבן אַוועקגענומען אין יענער צייַט דאָס לאַנד פון דער האַנט
hant der fun land dos tsait yener in avekgenumen hobn mir un
hand the from land this time that in taken away have we and

פון די צוויי מלכים פון אֱמוֹרי וואָס אויף דער זייַט ירדן ,
fun Yarden zait der oif vos Emori fun mlochim tsvei di fun
from Yarden side this on which are Emori of kings two the of

טאָל אַרנון ביז באַרג חֶרמון – ט די צידוֹנים רופֿן דעם
dem rufn Tsidonim di Chermon barg biz Arnon tal
the call Tsidonim the Chermon Mount unto Arnon the valley of

חֶרמון , שִׂריון , און די אֱמוֹרים רופֿן אים שְׂניר – י אַלע שטעט פון
fun shtet ale Senir im rufn Omarim di un Siryon Chermon
of towns all Senir it call Emori the and Siryon Chermon

דעם פֿלאַכלאַנד, און גאַנץ גִלעָד , און גאַנץ בָּשָׁן , ביז סַלכָה און
un Salchah biz Bashan gants un Gilad gants un flachland dem
and Salkhah unto Bashan all and Gil'ad all and plain the

אֶדרֶעי, שטעט פון עוֹגס קיניגרייך אין בָּשָׁן . יא וואָרעם נאָר עוֹג דער
der Og nor vorem Bashan in kinigraich Ogs fun shtet Edrei
the Og only for Bashan in kingdom Og's of towns Edre'i

מלך פון בָּשָׁן איז געבליבן פון דעם רעשט פון די רפֿאים ; אָט
ot Refaim di fun resht dem fun geblibn iz Bashan fun melech
behold Repha'im the of rest the of remain is Bashan of king

זײַן בעט, אַן אײַזערן בעט, איז דאָך אין רַבָּה פון די קינדער פון
fun kinder di fun Rabbah in doch iz bet aizern an bet zain
of children the of Rabbah in still is bed iron an bed his

עַמוֹן . נײַן אײלן איז אירע לענג , און פֿיר אײלן איר בריייט, אויף דער
der oif breit ir eiln fir un leng ir iz eiln nain Amon
the on width its cubits four and length its is cubits nine Ammon

אייל פון אַ מאַן.
man a fun eil
man a of cubit

12 And ha'aretz hazot, which we possessed at that time, from Aro'er, which is by the Wadi Arnon, and half way up the hill country of Gil'ad, and the towns thereof, gave I unto the Reuveni and Gadi. 13 And the rest of Gil'ad, and all Bashan, being the kingdom of Og, gave I unto the half tribe of Menasheh; all the

יב און דאָס דאָזיקע לאַנד האָבן מיר געאַרבט אין יענער צייַט.
tsait yener in gearbt mir hobn land dozike dos un
time that in took possession of we have land this the and

פון עַרוֹעֵר וואָס בײַם טאָל אַרנון , און אַ העלפֿט פון דעם
dem fun helft a un Arnon tal baim vos Aroer fun
the of half a and Arnon the valley of at which Aro'er of

געבערג פון גִלעָד , מיט אירע שטעט, האָב איך געגעבן צו די
di tsu gegebn ich hob shtet ire mit Gilad fun geberg
the to given I have towns its with Gil'ad of mountain range

ראובֵנים און צו די גָדים . יג און דעם רעשט פון גִלעָד , און גאַנץ
gants un Gilad fun resht dem un Gadim di tsu un Reuvenim
entire and Gil'ad of rest the and Gadi the to and Reuveni

בָּשָׁן , דאָס קיניגרייך פון עוֹגן , האָב איך געגעבן צום האַלבן שבֶט
sheyvet halbn tsum gegebn ich hob Ogen fun kinigraich dos Bashan
tribe half to given I have Og of kingdom this Bashan

region of Argov, with all Bashan, which was called Eretz Repha'im. 14 Yair ben Menasheh took all the region of Argov unto the border of Geshuri and Ma'akhati, and called them after shmo *(his own name)*, HaBashan Havot Yair, unto hayom hazeh. 15 And I gave Gil'ad unto Machir. 16 And unto the Reuveni and unto the Gadi I gave from Gil'ad even unto the Wadi Arnon with the middle of the valley as the border even unto the Wadi Yabbok, which is the border of the Bnei Ammon; 17 The Aravah also, and Yarden, and the coast thereof, from Kinneret even unto the yam of the Aravah, even the Yam HaMelach *(the Salt Sea, the Dead Sea)*, under the slopes of Pisgah to the east.

18 And I commanded you at that time, saying, Hashem Eloheichem hath given you this land to possess it; ye shall pass over armed before your brethren the Bnei Yisroel, all bnei chayil *(valiant men, men fit for military service)*. 19 But your nashim, and your little ones, and your livestock (for I know that ye have much livestock,) shall abide in your towns which I have given you;

מנַשֶּׁה ; די גאַנצע געגנט פֿון אַרגוֹבּ – יענער גאַנצער בָּשָׁן ווערט
vert Bashan gantser yener Argov fun gegent gantse di Menasheh
shall be Bashan whole that Argov of region whole the Menasheh

געהרופֿן דאָס לאַנד פֿון זי רפָאים . יד יָאיר דער זון פֿון מנַשֶּׁה האָט
hot Menasheh fun zun der Yair Refaim di fun land dos gerufn
has Menasheh of son the Yair Repha'im the of land this called

געגומען די גאַנצע געגנט פֿון אַרגוֹבּ ביז דעם געמאַרק פֿון דעם
dem fun gemark dem biz Argov fun gegent gantse di genumen
the of border the unto Argov of region entire the taken

גשורי , און דעם מַעֲכָתי , און האָט זיי – בָּשָׁן – געהרופֿן אויף
oif gerufn Bashan zei hot un Maachati dem un Geshuri
on called Bashan them has and Ma'akhati the and Geshuri

זיין נאָמען חַוּוֹת-יָאיר , ווי ביז אויף היינטיקן טאָג. טו און צו מָכירן
Machiren tsu un tog haintikn oif biz vi Chavot-Yair nomen zain
Machir to and day this very on unto as Havot Yair name his

האָב איך געגעבן גִּלְעָד . טז און צו די ראובֿנים און צו די גָּדִים
Gadim di tsu un Reuvenim di tsu un Gilad gegebn ich hob
Gadi the to and Reuveni the to and Gil'ad given I have

האָב איך געגעבן פֿון גִּלְעָד און ביזן טאָל אַרנון , דעם מיטן
mitn dem Arnon tal bizn un Gilad fun gegebn ich hob
midst the Arnon the valley of unto even Gil'ad from given I have

טאָל און דעם ברעג, און ביזן טיַיך יַבּוֹק , דעם געמאַרק פֿון
fun gemark dem Yabbok taich bizn un breg dem un tal
of border the Yabbok Wadi unto and shore the and the valley of

די קינדער פֿון עַמּוֹן ; יז און דעם פּלוין מיטן יַרדן און דעם ברעג,
breg dem un Yarden mitn ploin dem un Amon fun kinder di
shore the and Yarden with plain the and Ammon of children the

פֿון כִּנֶּרֶת און ביז דעם ים פֿון פּלוין, דעם , יַם-הַמֶּלַח
Yam-HaMelach dem ploin fun yam dem biz un Kinneret fun
the Dead Sea the plain of the sea the until and Kinneret of

אונטער די אַראָפּגאַנגען פֿון פִּסגָה , צו מזרח .
mizrech tsu Pisgah fun aropgangen di unter
east to Pisgah of descents the under

יח און איך האָב אייַך באָפֿוילן אין יענער צייַט, אַזוי צו
tsu azoi tsait yener in bafoiln aich hob ich un
to so time that in commanded you have I and

זאָגן : ה אלוקיכם האָט אייַך געגעבן דאָס דאָזיקע לאַנד
land dozike dos gegebn aich hot Elokeichem Hashem zogn
land this the given you has your G-d Hashem say

עס צו אַרבן ; זאָלט איר, אַלע העלדישע יונגען , אַריבערגיין געוואָפֿנט
gevofnt aribergein yungen heldishe ale ir zolt arben tsu es
armed go over young heroic all you shall inherit to it

פֿאַרויס פֿאַר אייַערע ברידער , די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל . יט בלויז
bloiz Yisroel fun kinder di brider aiere far farois
only Yisroel of children the brothers your before ahead of

אייַערע ווייַבער און אייַערע קליינע קינדער און אייַער פֿיך –
fich aier un kinder kleine aiere un vaiber aiere
livestock your and children small your and wives your

איך ווייס , אַז איר האָט פֿיל פֿיך – זאָלן בליַיבן אין אייַערע
aiere in blaibn zoln fich fil hot ir az veis ich
your in remain shall livestock much has you that know I

שטעט, וואָס איך האָב אייַך געגעבן ;
gegebn aich hob ich vos shtet
given you have I which towns

כ ביז וואַנען ג-ט וועט באַרוען אייערע ברידער אַזוי ווי אייַך,
aich vi azoi brider aiere baruyen vet G-t vanen biz
you as so brothers your give rest will G-d whence until
אוך זיי אויך וועלן אַרבן דאָס לאַנד וואָס ה אלוקיכם
Elokeichem Hashem vos land dos arben veln oich zei un
your G-d Hashem which land this inherit will also they and
גיט זיי אויף יענער זייַט יַרדן ; דענצמאָל וועט איר זיך אומקערן
umkeren zich ir vet dentsmol Yarden zait yener oif zei git
return self you will then Yarden side that on them gives
איטלעכער צו זיין אַרב , וואָס איך האָב אייַך געגעבן . כא און
un gegebn aich hob ich vos arav zain tsu itlecher
and given you have I which possession his to each
יְהוֹשׁוּעַ האָב איך באַפוילן אין יענער צייַט, אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi tsait yener in bafoiln ich hob Yehoshuaen
say to so time that in commanded I have Yehoshua
דיינע אויגן האָבן געזען אַלץ וואָס ה אלוקיכם האָט
hot Elokeichem Hashem vos alts gezen hobn oign daine
has your G-d Hashem which all that seen have eyes your
געטאָן צו די דאָזיקע צוויי מלכים ; אַזוי וועט ג-ט טאָן צו אַלע
ale tsu ton G-t vet azoi mlochim tsvei dozike di tsu geton
all to do G-d will so kings two this the to done
קיניגרייַכן וואָס דו גייסט אַהין אַריבער . כב איר זאָלט נישט
nisht zolt ir ariber ahin geist du vos kinigraichn
not shall you cross over there go you which kingdoms
מורא האָבן פַּאַר זיי , וואָרעם ה אלוקיכם איז דער
der iz Elokeichem Hashem vorem zei far hobn moire
the one is your G-d Hashem because them before have fear
וואָס האַלט מלחמה פַּאַר אייַך.
aich far milchome halt vos
you before war wage which

V'ETCHANAN

וָאֶתְחַנַּן

כג און איך האָב געבעטן צו ה אין יענער צייַט, אַזוי
azoi tsait yener in Hashem tsu gebetn hob ich un
so time that in Hashem to entreated have I and
צו זאָגן :
zogn tsu
say to
כד ה דו אֲדֹנָי , דו האָסט אָנגעהויבן ווייַזן דיין קנעכט
knecht dain vaizn ongehoibn host du Adonoi du Hashem
servants your show begun have you Adonoi you Hashem
דיין גרויסקייט און דיין שטאַרקע האַנט; וואָרעם ויער איז דער אֵל אין
in El der iz ver vorem hant shtarke dain un groiskeit dain
in G-d the is who for hand strong your and greatness your
הימל אָדער אויף דער ערד וואָס זאָל טאָן אַזוי ווי דיינע
daine vi azoi ton zol vos erd der oif oder himel
your as in same way do shall which earth the on or heaven
טוונגען און אַזוי ווי דיינע גבֿורות ? כה לאָמיך אַריבערגיין, איך בעט
bet ich aribergein lomich gevuros daine vi azoi un tuungen
entreat I go over let me might your as so and deeds
דיך , און לאָמיך זען דאָס גוטע לאַנד וואָס אויף יענער זייַט
zait yener oif vos land gute dos zen lomich un dich
side other on which land good this see let me and you(SG)

20 Until Hashem have given rest unto your brethren, as well as unto you, and until they also possess ha'aretz which Hashem Eloheichem hath given them beyond Yarden; and then shall ye return every man unto his yerushah *(possession, inheritance)*, which I have given you. 21 And I commanded Yehoshua at that time, saying, Thine eyes have seen all that Hashem Eloheichem hath done unto these two melachim; so shall Hashem do unto all the kingdoms whither thou passest. 22 Ye shall not fear them; for Hashem Eloheichem He shall fight for you.

23 And I besought Hashem at that time, saying,

24 O Adonoi Hashem, Thou hast begun to show Thy eved Thy greatness, and Thy mighty hand; for what El *(G-d)* is there in Shomayim or on Ha'Aretz, that can do according to Thy works, and according to Thy might? 25 Ah, let me go over, and see ha'aretz hatovah that is beyond Yarden,

that fine hill country, and the Levanon. [26] But Hashem was angry with me for your sakes, and would not hear me; and Hashem said unto me, Enough from thee; speak no more unto Me of this matter. [27] Get thee up into the top of Pisgah, and lift up thine eyes westward, and northward, and southward, and eastward, and see it with thine eyes; for thou shalt not go over this Yarden.

[28] But commission Yehoshua, and encourage him, and strengthen him: for he shall go over before this people, and he shall cause them to inherit ha'aretz which thou shalt see.

[29] So we abode in the valley over against Beit-Pe'or.

יַרדן , דאָס דאָזיקע שיינע געבערג , און דעם לבָּנוֹן . כו אָבער
ober Levanon dem un geberg sheine dozike dos Yarden
but Levanon the and hill country beautiful this the Yarden

ה האָט געצערנט אויף מיר פֿון וועגן אײַך, און האָט נישט
nisht hot un aich vegen fun mir oif getsernt hot Hashem
not has and you concerning of me on been angry has Hashem

צוגעהערט צו מיר; און ה האָט צו מיר געזאָגט: גענוג דיר !
dir genug gezogt mir tsu hot Hashem un mir tsu tsugehert
you(SG) enough said me to has Hashem and me to paid heed

זאָלסט מער נישט רעדן צו מיר וועגן דער דאָזיקער
doziker der vegen mir tsu redn nisht mer zolst
this the concerning me to speak not more you(SG) must

זאַך . כז גיי אַרויף צום שפּיץ פּסגָה , און הייב אויף דײַנע אויגן צו
tsu oign daine oif heib un Pisgah shpits tsum aroif gei zach
to eyes your up lift and Pisgah top to up go matter

מערבָּ , און צו צפֿון , און צו דָּרום , און מזרח , און קוק אָן
on kuk un mizrech tsu un dorem tsu un tsofn tsu un mayrev
on look and east to and south to and north to and west

מיט דײַנע אויגן, וואָרעם וועסט נישט אַריבערגיין דעם דאָזיקן יַרדן .
Yarden dozikn dem aribergein nisht vest vorem oign daine mit
Yarden this the go over not will for eyes your with

כח און גיב איבער דיין צַוָואָה צו יְהוֹשוּעַ , און שטאַרק
shtark un Yehoshuaen tsu tsevaeh dain iber gib un
strengthen and Yehoshua to charge your over give and

אים, און פֿעסטיק אים, וואָרעם ער וועט אַריבערגיין פֿאַרויס פֿאַר
far farois aribergein vet er vorem im festik un im
before ahead of go over will he for him affirm and him

דעם דאָזיקן פֿאָלק , און ער וועט זיי מאַכן אַרבן דאָס לאַנד
land dos arben machn zei vet er un folk dozikn dem
land this inherit make them will he and people this the

וואָס דו וועסט זען.
zen vest du vos
see will you which

כט און מיר זײַנען געבליבן אין טאָל אַקעגן
akegn tal in geblibn zainen mir un
against valley of in remained are we and

בֵּית-פְּעוֹר .
Beis-Peor
Beit-Pe'or

4 Now therefore shema, Yisroel, unto the chukkim and unto the mishpatim, which I melammed *(teach)* you, to do them, in order that ye may live, and go in and possess ha'aretz which Hashem Elohei Avoteichem giveth you. [2] Ye shall not add unto the word which I command you, neither shall ye take anything from it, that ye

ד און אַצונד , יִשׂרָאֵל, הער צו די חוקים און די געזעצן
gezetsn di un chukkim di tsu her Yisroel atsund un
laws the and statutes the to pay heed Yisroel now and

וואָס איך לערן דיך צו טאָן, כּדי איר זאָלט לעבן, און
un lebn zolt ir kedei ton tsu dich lern ich vos
and live shall you so that do to you(SG) teach I which

קומען און אַרבן דאָס לאַנד וואָס ה דער ג-ט פֿון אײַערע
aiere fun G-t der Hashem vos land dos arben un kumen
your of G-d the Hashem which land this inherit and come

עלטערן גיט אײַך. ב איר זאָלט נישט צולייגן צו דעם וואָרט וואָס
vos vort dem tsu tsuleigen nisht zolt ir aich git eltern
which word the to add not shall you you gives fathers

איך געביט אײַך, און איר זאָלט נישט מינערן דערפֿון, כּדי צו
tsu kedei derfun minern nisht zolt ir un aich gebit ich
to so that thereof diminish not shall you and you order I

may be shomer mitzvot of the commandments of Hashem Eloheichem which I command you. [3] Your eyes have seen what Hashem did because of Ba'al-Pe'or; for all the men that followed Ba'al-Pe'or, Hashem Eloheicha hath destroyed them from among you. [4] But ye that did have deveykus unto Hashem Eloheichem are alive every one of you today.

[5] Behold, I have taught you chukkim and mishpatim, even as Hashem Elohai commanded me, that ye should do so in ha'aretz whither ye go to possess it. [6] Be shomer therefore and do them; for this is your chochmah and your binah in the sight of the peoples, which shall hear all these chukkim, and say, Surely HaGoy HaGadol is a wise and understanding people. [7] For what nation is there so great, who hath elohim so near unto them, as Hashem Eloheinu is in all things for which we call upon Him? [8] And what nation is there so great, that hath chukkim and mishpatim tzaddikim as all this torah, which I set before you today? [9] Only be shomer over thyself, and be shomer over thy nefesh diligently,

הַיּוֹם דִּי גֶעבאָט פֿון ה אלוקיכם , ווָאס איך געביט
gebit ich vos Elokeichem Hashem fun gebot di hitn
order I which your G-d Hashem of commandments the keep

אייַך. [3] אַיערע אויגן האָבן געזען ווָאס ג-ט האָט געטאָן אין בַּעַל-פְּעוֹר ,
Baal-Peor in geton hot G-t vos gezen hobn oign aiere aich
Ba'al-Pe'or in done has G-d what seen have eyes your you

אַז יעטוועדער מאַן ווָאס איז געגאַנגען נאָך דעם בַּעַל פֿון
fun Baal dem noch gegangen iz vos man yetveder az
of Ba'al the after having gone is which man every that

פְּעוֹר, האָט אים ה דיין ג-ט פֿאַרטילקט פֿון צווישן
tsvishn fun fartilikt G-t dain Hashem im hot Peor
among from exterminated G-d your Hashem him has Pe'or

דיר . [4] און איר, ווָאס זייט באַהעפֿט אָן ה אלוקיכם ,
Elokeichem Hashem on baheft zait vos ir un dir
your G-d Hashem on joined are which you and you(SG)

לעבט הַיינט אַלע.
ale haint lebt
all today lives

[5] זע , איך האָב אייַך געלערנט חוקים און געזעצן , אַזוי ווי
vi azoi gezetsn un chukkim gelernt aich hob ich ze
as so laws and statutes taught you have I behold

ה מיין ג-ט האָט מיר באַפֿוילן , אויף צו טאָן אַזוי אין דעם
dem in azoi ton tsu oif bafoiln mir hot G-t main Hashem
the in so do to on commanded me has G-d my Hashem

לאַנד ווָאס איר קומט אַהין, עס צו אַרבן . [6] זאָלט איר זיי היטן און
un hitn zei ir zolt arben tsu es ahin kumt ir vos land
and keep them you shall inherit to it there come you which land

טאָן, ווָאַרעם דאָס איז אייער קלוגשאַפֿט און אייער פֿאַרשטאַנדיקייט אין
in farshtandikeit aier un klugshaft aier iz dos vorem ton
in understanding your and wisdom your is this for do

די אויגן פֿון די אומות , ווָאס אַז זיי וועלן הערן אַלע די דאָזיקע
dozike di ale hern veln zei az vos umes di fun oign di
these the all hear will they that which peoples the of eyes the

געזעצן , וועלן זיי זאָגן : פֿאַר ווָאר , אַ קלוגע און פֿאַרשטאַנדיקע
farshtandike un kluge a vor far zogn zei veln gezetsn
understanding and judicious a surely for say they will laws

אומה איז דאָס דאָזיקע גרויסע פֿאָלק . [7] ווָאַרעם ווָאס פֿאָלק גרויס
grois voser vorem folk groise dozike dos iz ume
great what kind of for people great this the is nation

פֿאָלק איז פֿאַראַן, ווָאס האָט אַ ג-ט נאָנט צו אים אַזוי ווי ה
Hashem vi azoi im tsu nont G-t a hot vos faran iz folk
Hashem as thus it to near G-d a has which there is people

אלוקינו , ווען נאָר מיר רופֿן צו אים? [8] און ווָאס גרויס
grois voser un im tsu rufn mir nor ven Elokeinu
great what kind of and him to call we ever when our G-d

פֿאָלק איז פֿאַראַן, ווָאס האָט חוקים און געזעצן גערעכטע אַזוי ווי
vi azoi gerechte gezetsn un chukkim hot vos faran iz folk
as so righteous laws and statutes has which there is people

די דאָזיקע גאַנצע תורה , ווָאס איך לייג פֿאַר אייַך הַיינטיקן טאָג?
tog haintikn aich far leig ich vos toyre gantse dozike di
day this very you before place I which Torah entire this the

נאָר זייַ דיר אָפּגעהיט און היט זייער דיין זעל ,
zel dain zeyer hit un opgehit dir zai nor
soul your very much pay attention and careful you(SG) be only

זאָלסט נישט פַֿארגעסן די זאַכן וואָס דיַינע אויגן האָבן געזען,
gezen hobn oign daine vos zachn di fargesen nisht zolst
seen have eyes your which things the forget not you(SG) must

און זיי זאָלן נישט אָפּגעטאָן ווערן פֿון דיַין האַרצן אַלע טעג פֿון
fun teg ale hartsn dain fun vern opgeton nisht zoln zei un
of days all heart your from become depart not shall they and

דיַין לעבן, און זאָלסט זיי מאַכן וויסן דיַינע קינדער
kinder daine visen machn zei zolst un lebn dain
children your to know make them you(SG) must and life your

און דיַינע קינדס-קינדער; דעם טאָג וואָס דו ביסט געשטאַנען
geshtanen bist du vos tog dem kinds-kinder daine un
stood are you which day the grandchildren your and

פֿאַר ה דיַין ג-ט אין חוֹרֵב, ווען ג-ט האָט צו מיר געזאָגט:
gezogt mir tsu hot G-t ven Chorev in G-t dain Hashem far
said me to has G-d when Chorev in G-d your Hashem before

זאַמל איַין צו מיר דאָס פֿאָלק, און איך וועל זיי לאָזן הערן מיַינע
maine hern lozn zei vel ich un folk dos mir tsu ain zaml
my hear let them will I and people this me to in gather

ווערטער, כּדי זיי זאָלן לערנען מורא צו האָבן פֿאַר מיר אַלע טעג
teg ale mir far hobn tsu moire lernen zoln zei kedei verter
days all me before have to fear teach shall they so that words

וואָס זיי לעבן אויף דער ערד, און אויך זייערע קינדער זאָלן זיי
zei zoln kinder zeyere oich un erd der oif lebn zei vos
they shall children their also and earth the on live they which

לערנען. יא און איר האָט גענענט, און האָט זיך געשטעלט אונטערן
untern geshtelt zich hot un genent hot ir un lernen
under stood self have and come near have you and teach

באַרג, און דער באַרג האָט געברענט מיט פֿייַער ביזן
bizn faier mit gebrent hot barg der un barg
unto fire with burned has the mountain the and the mountain

האַרצן פֿון הימל, מיט פֿינצטערניש, וואָלקן, און נעבל. יב און
un nebl un volken fintsternish mit himel fun hartsn
and thick cloud and cloud darkness with heaven of heart

ה האָט צו אייך גערעדט פֿון מיטן פֿייַער; אַ קול פֿון ווערטער
verter fun kol a faier mitn fun geredt aich tsu hot Hashem
words of voice a fire midst of spoken you to has Hashem

האָט איר געהערט, אָבער אַ געשטאַלט האָט איר נישט געזען; בלויז אַ
a bloiz gezen nisht ir hot geshtalt a ober gehert ir hot
a only seen not you have form a but heard you have

קול. יג און ער האָט אייַך אָנגעזאָגט זיַין ברית וואָס ער האָט אייַך
aich hot er vos bris zain ongezogt aich hot er un kol
you has he which covenant his announced you has he and voice

באַפֿוילן צו טאָן – די צען גבֿאָטן; און ער האָט זיי
zei hot er un gebot tsen di ton tsu bafoiln
them has he and commandments ten the do to commanded

אויפֿגעשריבן אויף צוויי שטיינערנע לוחות. יד און מיר האָט ה
Hashem hot mir un luches shteinerne tsvei oif oifgeshribn
Hashem has me and tablets stone two on written

באַפֿוילן אין יענער צייַט אייַך צו לערנען חוקים און געזעצן,
gezetsn un chukkim lernen tsu aich tsait yener in bafoiln
laws and statutes teach to you time that in commanded

כּדי איר זאָלט זיי טאָן אין דעם לאַנד וואָס איר גייט אַריבער אַהין,
ahin ariber geit ir vos land dem in ton zei zolt ir kedei
there over go you which land the in do them shall you so that

lest thou forget the things which thine eyes have seen, and lest they depart from thy lev kol yamim of thy life; but teach them to thy banim, and the banim of thy banim; 10 Specially the yom that thou stoodest before Hashem Eloheicha in Chorev, when Hashem said unto me, Gather Me the people together, and I will make them hear My words, that they may learn to fear Me kol hayamim that they shall live upon ha'adamah and that they may teach their children. 11 And ye came near and stood at the foot of the mountain; the mountain burned with eish unto the midst of Shomayim, with choshech, and anan, and thick darkness. 12 And Hashem spoke unto you out of the midst of the eish; ye heard the voice of the devarim, but saw no temunah; only ye heard a voice. 13 And He declared unto you His Brit, which He commanded you to do, even Aseres HaDevarim; and He wrote them upon shnei luchot avanim *(two tablets of stone)*. 14 And Hashem commanded me at that time to teach you chukkim and mishpatim, that ye might do them in ha'aretz whither ye go

over to possess it. [15] Be shomer over yourselves, therefore; for ye saw no manner of temunah on the yom that Hashem spoke unto you in Chorev out of the midst of the eish; [16] Lest ye corrupt yourselves, and make you a pesel, the temunah of any semel, the likeness of zachar or nekevah, [17] The likeness of any behemah that is on ha'aretz, the likeness of any winged fowl that flieth in the air, [18] The likeness of anything that creepeth on the adamah, the likeness of any dag that is in the waters below; [19] And lest thou lift up thine eyes unto Shomayim, and when thou seest the shemesh, and the yarei'ach, and the kokhavim, even all the tz'va HaShomayim, shouldest be driven to hishtachaveh them, and serve them which Hashem Eloheicha hath divided unto kol Amim under kol HaShomayim. [20] But Hashem hath taken you, and brought you forth out of the iron furnace, even out of Mitzrayim, to be unto Him an Am Nachalah, as ye are yom hazeh. [21] Furthermore Hashem was angry with me for your sakes, and swore that I should not go over Yarden, and that I should not go in unto that ha'aretz

עס צו אַרבן . טו דערום זאָלט איר זייער היטן אייַער זעל –
zel aier hitn zeyer ir zolt derum arben tsu es
soul your keep very much you shall therefore inherit to it

ווואָרעם איר האָט נישט געזען קיין געשטאַלט אין דעם טאָג ווואָס
vos tog dem in geshtalt kein gezen nisht hot ir vorem
that which day the in form any seen not have you for

ה האָט גערעדט צו אייַך אין חוֹרֵב פֿון מיטן פַּייַער – טז אַז
az faier mitn fun Chorev in aich tsu geredt hot Hashem
that fire midst from Chorev in you to spoken has Hashem

איר זאָלט נישט פַֿאַרדאָרבן ווערן און אייַך מאַכן אַ געשניץ , די
di geshnits a machn aich un vern fardorben nisht zolt ir
the carving a make you and become corrupt not shall you

גלייַכענעניש פֿון אַ שום בילד , די געשטאַלט פֿון אַ זָכר אָדער אַ
a oder zocher a fun geshtalt di bild shum a fun glaichenish
a or male a of form the image anything a of likeness

נקבֶה , יז די געשטאַלט פֿון אַ שום בהמה וואָס אויף דער ערד ,
erd der oif vos beheime shum a fun geshtalt di nekeyve
earth the on what livestock anything a of form the female

די געשטאַלט פֿון אַ שום געפֿליגלטן פֿויגל וואָס פֿליט אין הימל ,
himel in flit vos foigel gefligltn shum a fun geshtalt di
heaven in flies which bird winged anything a of form the

יח די געשטאַלט פֿון וואָס נאָר עס קריכט אויף דער ערד , די געשטאַלט
geshtalt di erd der oif kricht es nor vos fun geshtalt di
form the earth the on creeps it ever what of form the

פֿון אַ שום פֿיש וואָס אין וואַסער אונטער דער ערד . יט און אַז
az un erd der unter vaser in vos fish shum a fun
that and earth the under water in which fish anything a of

דו וועסט אויפֿהייבן דיינע אויגן צום הימל , און זען די זון און
un zun di zen un himel tsum oign daine oifheibn vest du
and sun the see and heaven to eyes your lift will you

די לְבָנָה און די שטערן, דעם גאַנצן חיל פֿון הימל , זאָלסטו
zolstu himel fun cheil gantsn dem shtern di un Livnah di
shall you heaven of host all the stars the and moon the

נישט אַראָפּגעפֿירט ווערן , און זיך בוקן צו זיי , און דינען
dinen un zei tsu bukn zich un vern aropgefirt nisht
serve and them to bow down self and become led astray not

זיי , וואָס ה דיין ג-ט האָט זיי צוגעטיילט צו אַלע פֿעלקער
felker ale tsu tsugeteilt zei hot G-t dain Hashem vos zei
nations all to allocated them has G-d your Hashem which them

אונטערן גאַנצן הימל . כ אָבער אייַך האָט ה געגומען , און אייַך
aich un genumen Hashem hot aich ober himel gantsn untern
you and taken Hashem has you but heaven all under

אַרויסגעצויגן פֿון דעם אייזנשמעלצאויוון , פֿון מִצרַיִם , אים
im Mitsrayim fun aiznshmeltsoivn dem fun aroisgetsoign
to him Egypt of iron-smelting furnace the from brought out

צו זיין פַֿאַר אַן אַרבפֿאָלק , אַזוי ווי היינטיקן טאָג.
tog haintikn vi azoi arbfolk an far zain tsu
day this very as in same way people as inheritance a for be to

כא און ג-ט האָט געצערנט אויף מיר פֿון אייַרטוועגן , און ער האָט
hot er un aiertvegn fun mir oif getsernt hot G-t un
has he and your account from me with been angry has G-d and

געשוואָרן אַז איך זאָל נישט אַריבערגיין דעם יַרדן , און נישט
nisht un Yarden dem aribergein nisht zol ich az geshvorn
not and Yarden the go over not shall I that sworn an oath

קומען אין דעם גוטן לאַנד וואָס ה דײַן ג-ט גיט דיר
dir git G-t dain Hashem vos land gutn dem in kumen
you(SG) gives G-d your Hashem which land good the into come

כב פֿאַר אַ נחלה . וואָרעם איך שטאַרב אין דעם היגן לאַנד; איך
ich land hign dem in shtarb ich vorem nachle a far
I land this place the in die I because inheritance an for

גיי נישט אַריבער דעם יַרדן , אָבער איר וועט אַריבערגיין,
aribergein vet ir ober Yarden dem ariber nisht gei
go over will you but Yarden the on the other side of not go

כג און וועט אַרבן דאָס דאָזיקע גוטע לאַנד. היט אײַך, איר זאָלט
zolt ir aich hit land gute dozike dos arben vet un
shall you you be careful land good this the inherit will and

נישט פֿאַרגעסן דעם ברית פֿון ה אלוקיכם , וואָס ער האָט
hot er vos Elokeichem Hashem fun bris dem fargesen nisht
has he which your G-d Hashem of covenant the forget not

געשלאָסן מיט אײַך, און מאַכן אַ געשניץ , די געשטאַלט פֿון
fun geshtalt di geshnits a machn aich un aich mit geshlosn
of form the carving a make you and you with established

וואָס עס איז, וואָס ה דײַן ג-ט האָט דיר פֿאַרוווערט.
farvert dir hot G-t dain Hashem vos iz es vos
forbid you(SG) has G-d your Hashem which is it which

כד וואָרעם ה דײַן ג-ט איז אַ פֿײַער וואָס פֿאַרצערט,
fartsert vos faier a iz G-t dain Hashem vorem
consumes which fire a is G-d your Hashem for

אַן אֵל קַנָּא .
Kanna El an
jealous G-d a

כה אַז דו וועסט געבערן קינדער און קינדס-קינדער, און
un kinds-kinder un kinder gebern vest du az
and grandchildren and children give birth will you when

איר וועט זיך עלטערן אין לאַנד, און איר וועט פֿאַרדאָרבן וועלן ,
vern fardorben vet ir un land in eltern zich vet ir
become corrupt will you and land in grow old self will you

און וועט מאַכן אַ געשניץ , אַ געשטאַלט פֿון וואָס עס איז, און איר
ir un iz es vos fun geshtalt a geshnits a machn vet un
you and is it which of form a carving a make will and

וועט טאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון ה דײַן ג-ט, אים
im G-t dain Hashem fun oign di in shlecht iz vos ton vet
him G-d your Hashem of eyes the in evil is what do will

צו דערצערנען , כו מאַך איך היַינט הימל און ערד עדות
eides erd un himel haint ich mach dertserenen tsu
testimony earth and heaven today I make provoke to anger to

קעגן אײַך, אַז אונטערגיין וועט איר גיך אונטערגיין פֿון דעם לאַנד
land dem fun untergein gich ir vet untergein az aich kegen
land the from disappear quickly you will disappear that you against

וואָס איר גייט אַריבער דעם יַרדן אַהין, עס צו אַרבן ;
arben tsu es ahin Yarden dem ariber geit ir vos
inherit to it there Yarden the on the other side of go you which

איר וועט נישט מַאֲרִיךְ-ימים זיַין דרינען , נײַערט פֿאַרטילקט וועט
vet fartilikt naiert drinen zain maarich-yamim nisht vet ir
will exterminated but therein be prolong days not will you

איר פֿאַרטילקט וועלן . כז און ה וועט אײַך צעשפֿרייטן צווישן
tsvishn tseshpreitn aich vet Hashem un vern fartilikt ir
among scatter you will Hashem and become exterminated you

hatovah, which Hashem Eloheicha giveth thee for a nachalah *(inheritance)*; 22 But I must die in this land, I must not go over Yarden; but ye shall go over, and possess that ha'aretz hatovah. 23 Be shomer over yourselves, lest ye forget the Brit Hashem Eloheichem, which He cut with you, and make you a pesel, or the likeness of anything, which Hashem Eloheicha hath forbidden thee.

24 For Hashem Eloheicha is a consuming eish, even an El Kannah.

25 When thou shalt father banim, and bnei banim, and ye shall have remained long in Ha'Aretz, and shall corrupt yourselves, and make a pesel, or the likeness of anything, and shall do evil in the sight of Hashem Eloheicha, to provoke Him to anger; 26 I call Shomayim and HaAretz to witness against you today, that ye shall soon utterly perish from off Ha'Aretz whereunto ye go over Yarden to possess it; ye shall not prolong your yamim upon it, but shall be utterly shmad. 27 And Hashem shall scatter you among the amim;

ye shall be left few in number among the Goyim, whither Hashem shall lead you.

[28] And there ye shall serve elohim, the work of men's hands, etz and even, which neither see, nor hear, nor eat, nor smell. [29] But if from thence thou shalt seek Hashem Eloheicha, thou shalt find Him, if thou seek Him with all thy lev and with all thy nefesh. [30] When thou art in tzar, and all these things are come upon thee, even in the acharit hayamim, if thou turn to Hashem Eloheicha and shalt be obedient unto His voice; [31] (For Hashem Eloheicha is an El Rachum;) He will not abandon thee, neither destroy thee, nor forget the Brit Avoteicha which He swore unto them.

[32] For ask now of the yamim that are past, which were before thee, since the yom that Elohim bara man upon Ha'Aretz, and ask from the one side of Shomayim unto the other, whether there hath been any such thing as this great thing is, or hath been heard like it? [33] Did

די אומות , און איר ווּעט בליבן געציילטע מענטשן צווישן די
di tsvishn mentshn getseilte blaibn vet ir un umes di
the among men numbered remain will you and peoples the

פַּעלקער, ווּאָס ה ווּעט אײַך אַהין אַוועקפֿירן.
avekfiren ahin aich vet Hashem vos felker
away lead there you will Hashem which peoples

כח און איר ווּעט דאָרטן דינען ג-טער געמאַכט פֿון אַ מענטשנס הענט ,
hent mentshns a fun gemacht g-ter dinen dortn vet ir un
hands man's a of made g-ds serve there will you and

האָלץ און שטיין , ווּאָס נישט זיי זעען, און נישט זיי הערן, און נישט
nisht un hern zei nisht un zeen zei nisht vos shtein un holts
not and hear they not and see they not which stone and wood

זיי עסן , און נישט זיי שמעקן . כט און איר ווּעט זוכן פֿון דאָרטן
dortn fun zuchn vet ir un shmekn zei nisht un esen zei
there from seek will you and smell they not and eat they

ה אלוקיכם ; און ווּעסט אים געפֿינען, אַז דו ווּעסט אים זוכן
zuchn im vest du az gefinen im vest un Elokeichem Hashem
seek him will you that find him will and your G-d Hashem

מיט דײַן גאַנצן האַרצן, און מיט דײַן גאַנצער זעל . ל אַז דיך ווּעט
vet dich az zel gantser dain mit un hartsn gantsn dain mit
will you(SG) that soul whole your with and heart whole your with

צודרײקן , און דיך ווּעלן טרעפֿן אַלע די דאָזיקע זאַכן , אין סוף פֿון
fun sof in zachn dozike di ale trefn veln dich un tsudrikn
of end in things these the all befall will you(SG) and be distressed

די טעג , ווּעסטו זיך אומקערן צו ה דײַן ג-ט, און ווּעסט
vest un G-t dain Hashem tsu umkeren zich vestu teg di
will and G-d your Hashem to return self will you(sg) days the

צוהערן צו זײַן קול . לא ווּאָרעם ה דײַן ג-ט איז אַ דערבאַרעמדיקער
derbaremdiker a iz G-t dain Hashem vorem kol zain tsu tsuhern
compassionate a is G-d your Hashem for voice his to pay heed

אֵל ; ער ווּעט דיך נישט פֿאַרלאָזן און דיך נישט אומברענגען, און ער
er un umbrengen nisht dich un farlozen nisht dich vet er El
he and destroy not you(SG) and forsake not you(SG) will he G-d

ווּעט נישט פֿאַרגעסן דעם ברית מיט דײַנע עלטערן, ווּאָס ער האָט זיי
zei hot er vos eltern daine mit bris dem fargesen nisht vet
them has he which fathers your with covenant the forget not will

געשוואָרן .
geshvorn
sworn an oath

לב ווּאָרעם פֿרעג אַקאָרשט נאָך אויף די פֿריִערדיקע טעג ווּאָס
vos teg frierdike di oif noch akorsht freg vorem
what days former the on after now inquire for

זײַנען געווען פֿאַר דיר , פֿון זינט דעם טאָג ווּאָס אלקים
Elokim vos tog dem zint fun dir far geven zainen
G-d which day the since from you(SG) before having been are

האָט באַשאַפֿן אַ מענטשן אויף דער ערד , און פֿון עק הימל ביז עק
ek biz himel ek fun un erd der oif mentshn a bashafn hot
end unto heaven end from and earth the on man a created has

הימל , אויב עס איז ווען געשען אַזוי ווי די דאָזיקע גרויסע זאַך , אָדער
oder zach groise dozike di vi azoi geshen ven iz es oib himel
or thing great this the as so happen when is it if heaven

אויב אַזוי-ווּאָס איז געהערט געווּאָרן ? לג אויב אַ פֿאָלק האָט געהערט
gehert hot folk a oib gevorn gehert iz azoi-vos oib
heard has people a if having become heard is like this if

ever people hear the kol Elohim speaking out of the midst of the eish, as thou hast heard, and live? [34] Or hath Elohim tried to go and take Him a nation from the midst of another nation, by massot *(trials)*, by otot, by mofetim, by milchamah, by a yad chazakah, by an outstretched zero'a, by great terrors, according to all that Hashem Eloheicha did for you in Mitzrayim before your eyes? [35] Unto thee it was showed, that thou mightest know that Hashem He is HaElohim; there is none else beside Him. [36] Out of Shomayim He made thee to hear His voice, that He might discipline thee; upon Ha'Aretz He showed thee His eish hagedolah; and thou heardest His devarim out of the midst of the eish. [37] And because He loved Avoteicha, therefore He chose their zera after them, and brought thee out in His sight with His ko'ach hagadol out of Mitzrayim; [38] To drive out Goyim from before thee greater and mightier than thou art, to bring thee in, to give thee their land for a nachalah, as it is yom hazeh. [39] Know therefore today, and consider it in thine lev, that Hashem He is HaElohim

דעם קוֹל פֿון אלקים רעדן פֿון מיטן פֿייער, אַזוי ווי דו האָסט
host du vi azoi faier mitn fun redn Elokim fun kol dem
have you as so fire midst from speak G-d of voice the

געהערט און איז געבליבן לעבן? [לד] אָדער אויב אַ ג-ט האָט געפּרוווט
gepruvet hot G-t a oib oder lebn geblibn iz un gehert
experienced has g-d a if or alive remain is and heard

אַרויסגענעמען פֿאַר זיך אַ פֿאָלק פֿון צווישן אַן אַנדער פֿאָלק , מיט
mit folk ander an tsvishn fun folk a zich far aroisnemen
with people other an among from people a self for tear away

פֿרוווּוּנגען , מיט צייכנס , און מיט וווּנדער , און מיט מלחמה , און
un milchome mit un vunder mit un tseichns mit pruvungen
and war with and wonders with and signs with trials

מיט אַ שטאַרקער האַנט, און מיט אַן אויסגעשטרעקטן אָרעם, און מיט
mit un orem oisgeshtrektn an mit un hant shtarker a mit
with and arm outstretched an with and hand stronger a with

גרויסע שרעקן, אַזוי ווי אַלץ וואָס ה אלוקיכם האָט געטאָן
geton hot Elokeichem Hashem vos alts vi azoi shrekn groise
done has your G-d Hashem which all that as so terrors great

פֿון אייַערטוועגן אין מִצרַים פֿאַר דיַינע אויגן? [לה] דיר איז עס
es iz dir oign daine far Mitsrayim in aiertvegn fun
it is to you(SG) eyes your before Egypt in your account of

באַוויזן געווָארן , כּדי זאָלסט וויסן אַז ה ,
Hashem az visen zolst kedei gevorn bavizn
Hashem that know you(SG) must so that having become appeared

ער איז האלקים ; און אַחוץ איז נישט דאָ קיין אלקים . [לו] פֿון
fun Elokim kein do nisht iz achuts un HaElokim iz er
from G-d any here not is apart from and G-d is he

הימל האָט ער דיך געלאָזט הערן זיַין קוֹל , כּדי דיך
dich kedei kol zain hern gelozt dich er hot himel
you(SG) so that voice his hear allowed you(SG) he has heaven

צו לערנען, און אויף דער ערד האָט ער דיר באַוויזן זיַין גרויס
grois zain bavizn dir er hot erd der oif un lernen tsu
great his shown you(SG) he has earth the on and teach to

פֿייַער, און זיַינע ווערטער האָסטו פֿון מיטן פֿייַער. [לז] און
un faier mitn fun gehert hostu verter zaine un faier
and fire midst from heard have you words his and fire

דערפֿאַר וואָס ער האָט ליב געהאַט דיַינע עלטערן, האָט ער
er hot eltern daine gehat lib hot er vos derfar
he has fathers your have had love has he which for the reason

אויסדערווויילט זייער זאָמען נאָך זיי , און האָט דיך אַרויסגעצויגן
aroisgetsoign dich hot un zei noch zomen zeyer oisderveilt
brought out you(SG) has and them after seed their choose

מיט זיַין אָנגעזיכט , מיט זיַין גרויס שטאַרקייט, פֿון מִצרַים , [לח] צו
tsu Mitsrayim fun shtarkeit grois zain mit ongezicht zain mit
to Egypt from power great his with face his with

פֿאַרטרַיבן פֿון פֿאַר דיר פֿעלקער גרעסער און מאַכטיקער פֿון
fun machtiker un greser felker dir far fun fartraiben
than mightier and greater peoples you(SG) before from drive before

דיר , דיַין צו בערנגען כּדי דיר צו געבן זייער לאַנד
land zeyer gebn tsu dir kedei brengen tsu dich dir
land their give to you(SG) so that bring to you(SG) you(SG)

פֿאַר אַ נחלה , אַזוי ווי היינטיקן טאָג. [לט] און זאָלסט וויסן
far a nachle , azoi vi haintikn tog un zolst visen
for a inheritance as so this very day and must know you(SG)

in Shomayim above, and upon Ha'Aretz beneath: there is no other. [40] Thou shalt be shomer over His chukkim, therefore, and His mitzvot, which I command thee today, that it may go well with thee, and with thy banim after thee, and that thou mayest prolong thy yamim upon adamah, which Hashem Eloheicha giveth thee, kol hayamim.

[41] Then Moshe separated and set apart three towns on this side of the Yarden toward the rising of the shemesh; [42] That the rotze'ach might flee thither, which should kill his neighbor unawares, and hated him not in times past; and that fleeing unto one of these towns he might live: [43] Namely, Betzer in the midbar, in the flatland, of the Reuveni; and Ramot in Gil'ad, of the Gadi; and Golan in Bashan, of the Menashi.

[44] And this is the torah which Moshe set before the Bnei Yisroel; [45] These are the edot, and the chukkim, and the mishpatim, which Moshe spoke unto the Bnei Yisroel, after they came forth out of Mitzrayim. [46] On this side of the Yarden, in the valley over against Beit-Pe'or, in Eretz Sichon Melech HaEmori, who

הײַנט, און אַרײַננעמען אין דײַן האַרצן, אַז ה׳ ער איז האלקים
HaElokim iz er Hashem az hartsn dain in arainnemen un haint
G-d is he Hashem that heart your in hold and today

אין הימל אויבן, און אויף דער ערד אונטן; מער איז נישטאָ. [מ] און
un nishto iz mer unten erd der oif un oiben himel in
and not is more below earth the on and above heaven in

זאָלסט היטן זײַנע געזעצן און זײַנע גבֿעטן, וואָס איך
ich vos gebot zaine un gezetsn zaine hitn zolst
I which commandments his and laws his keep you(SG) must

געביט דיר הײַנט, כּדי עס זאָל גוט זײַן דיר און דײַנע
daine un dir zain gut zol es kedei haint dir gebit
your and you(SG) be good shall it so that today you(SG) order

קינדער נאָך דיר, און כּדי זאָלסט מַאֲרִיךְ-ימים זײַן
zain maarich-yamim zolst kedei un dir noch kinder
do prolong days you(SG) shall so that and you(SG) after children

אויף דער ערד וואָס ה׳ דײַן ג-ט גיט דיר, שטענדיק.
shtendik dir git G-t dain Hashem vos erd der oif
always you(SG) gives G-d your Hashem which land the on

[מא] דענצמאָל האָט משה אָפּגעשיידט דרײַ שטעט אויף יענער זײַט יַרדן
Yarden zait yener oif shtet drai opgesheidt Moshe hot dentsmol
Yarden side this on towns three separated Moshe has then

צו זונאויפֿגאַנג, [מב] אויף צו אַנטלויפֿן אַהין, פֿאַר דעם טויטשלעגער
toitshleger dem far ahin antloifn tsu oif zunoifgang tsu
death violent man the for there fleeing to on sunrise to

וואָס הרגעט זײַן חבֿר אָן אַ כּוונה, און ער איז אים נישט
nisht im iz er un kivn a on chever zain harget vos
not him is he and intentional an without neighbor his kills which

געווען אַ שׂונא פֿון נעכטן-אייערנעכטן; אַז ווען ער וועט
vet er ven az nechtn-eyernechtn fun soine a geven
will he when that past-day before yesterday of enemy an having been

אַנטלויפֿן אין איינער פֿון די דאָזיקע שטעט, זאָל ער בלײַבן לעבן: [מג] בֶּצֶר
Betser lebn blaibn er zol shtet dozike di fun einer in antloifn
Betzer alive remain he shall towns these the of one in fleeing

אין מדבר, אין דעם פֿלאַכלאַנד, פֿאַר די ראובֿנים, און רָאמֹות אין
in Ramot un Reuvenim di far flachland dem in midber in
in Ramot and Reuveni the for plain the in wilderness in

גִּלְעָד, פֿאַר די גָּדים, און גּוֹלָן אין בָּשָׁן, פֿאַר די מנשים.
Menashim di far Bashan in Golan un Gadim di far Gilad
Menashi the for Bashan in Golan and Gadi the for Gil'ad

[מד] און דאָס איז די תּורה וואָס משה האָט געלייגט פֿאַר די
di far geleigt hot Moshe vos toyre di iz dos un
the for laid down has Moshe which instruction the is this and

קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל; [מה] דאָס זײַנען די צײַגנים און די חוקים און
un chukkim di un tseignim di zainen dos Yisroel fun kinder
and statutes the and witnesses the are this Yisroel of children

די געזעצן וואָס משה האָט גערעדט צו די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל,
Yisroel fun kinder di tsu geredt hot Moshe vos gezetsn di
Yisroel of children the to spoken has Moshe which laws the

וואָס זיי זײַנען אַרויסגעגאַנגען פֿון מִצְרַיִם; [מו] אויף יענער זײַט
zait yener oif Mitsrayim fun aroisgegangen zainen zei ven
side this on Egypt of having come out are they when

יַרדן, אין טאָל אַקעגן בֵּית-פְּעוֹר, אין לאַנד פֿון סיחון דעם מלך
melech dem Sichon fun land in Beis-Peor akegn tal in Yarden
king the Sichon of land in Beit-Pe'or against valley of in Yarden

dwelt at Cheshbon, whom Moshe and the Bnei Yisroel struck down, after they were come forth out of Mitzrayim; 47 And they possessed his land, and Eretz Og Melech HaBashan, two melachim of HaEmori, which were on this side of the Yarden toward the rising of the shemesh;

48 From Aro'er, which is by the edge of the Wadi Arnon, even unto Mt Siyon, which is Chermon, 49 And all the Aravah on this side of the Yarden eastward, even unto the Dead Sea, under the slopes of Pisgah.

5 And Moshe called kol Yisroel, and said unto them, Shema, Yisroel, to the chukkim and mishpatim which I speak in your ears today, that ye may learn them, and be shomer to do them. 2 Hashem Eloheinu made a Brit with us in Chorev. 3 Hashem made not this Brit with Avoteinu, but with us, even us, who are all of us here alive today. 4 Hashem talked with you panim b'panim in the har out of the midst of the eish, 5 (I stood between Hashem and you at that time, to show you the Devar Hashem; for ye were

פֹּון אֱמוֹרי, וואָס איז געזעסן אין חֶשבּוֹן, דעם וואָס משה און די
di un Moshe vos dem Cheshbon in gezesn iz vos Emori fun
the and Moshe which the Cheshbon in settled is which Emori of

קינדער פֹּון יִשׂרָאֵל האָבן געשלאָגן, ווען זיי זיינען אַרויסגעגאַנגען
aroisgegangen zainen zei ven geshlogn hobn Yisroel fun kinder
having come out are they when struck have Yisroel of children

פֹּון מִצרַיִם; מז און זיי האָבן געאַרבט זיין לאַנד, און דאָס
dos un land zain gearbt hobn zei un Mitsrayim fun
this and land his took possession of have they and Egypt of

לאַנד פֹּון עוֹג דעם מלך פֹּון בָּשָׁן – די צוויי מלכים פֹּון אֱמוֹרי
Emori fun mlochim tsvei di Bashan fun melech dem Og fun land
Emori of kings two the Bashan of king the Og of land

וואָס אויף יענער זיַיט יַרדן צו זונאויפגאַנג;
zunoifgang tsu Yarden zait yener oif vos
sunrise to Yarden side this on which

מח פֹּון עַרוֹעֵר וואָס ביים ברעג טאָל אַרנוֹן, און ביזן בארג
barg bizn un Arnon tal breg baim vos Aroer fun
mount unto and Arnon the valley of shore at which Aro'er of

שִׂיאוֹן – דאָס איז חֶרמוֹן – מט און דעם גאַנצן פלוין פֹּון יענער זיַיט
zait yener fun ploin gantsn dem un Chermon iz dos Siyon
side this of plain all the and Chermon is this Siyon

יַרדן צו מזרח, און ביז דעם ים פֹּון פלוין, אונטער די
di unter ploin fun yam dem biz un mizrech tsu Yarden
the under plain of the sea the unto and east to Yarden

אַראָפגאַנגען פֹּון פִּסגָה.
Pisgah fun aropgangen
Pisgah of descents

ה וּמשה האָט צונויפגערופֿן גאַנץ יִשׂרָאֵל, און האָט צו זיי
zei tsu hot un Yisroel gants tsunoifgerufn hot Moshe un
them to has and Yisroel all summoned has Moshe and

געזאָגט: הער, יִשׂרָאֵל, די חוקים און די משפטים וואָס איך
ich vos gezetsn di un chukkim di Yisroel her gezogt
I which laws the and statutes the Yisroel pay heed said

רעד הײַנט אין דײַנע אויערן, און איר זאָלט זיי לערנען, און היטן זיי
zei hitn un lernen zei zolt ir un oiern daine in haint red
them keep and learn them shall you and ears your in today speak

צו טאָן. ב ה אלוקינו האָט געשלאָסן אַ ברית מיט אונדז
undz mit bris a geshlosn hot Elokeinu Hashem ton tsu
us with covenant a established has our G-d Hashem do to

אין חוֹרֵב. ג נישט מיט אונדזערע עלטערן האָט ה געשלאָסן
geshlosn Hashem hot eltern undzere mit nisht Chorev in
established Hashem has fathers our with not Chorev in

דעם דאָזיקן ברית, ניַיערט מיט אונדז, מיר, אָט די וואָס
vos di ot mir undz mit naiert bris dozikn dem
which the ones behold we us with but covenant this the

זיַינען דאָ הײַנט אַלע לעבעדיקע. ד פּנים אֶל פּנים האָט ה
Hashem hot ponem el ponem lebedike ale haint do zainen
Hashem has face to face alive all today here are

גערעדט מיט אײַך אויפֿן, פֿון מיטן פַּיַער. ה איך בין געשטאַנען
geshtanen bin ich faier mitn fun barg oifn aich mit geredt
standing am I fire midst from mountain on you with spoken

צווישן ה און צווישן אײַך אין יענער שעה, אײַך איבערצוגעבן
ibertsugebn aich sheh yener in aich tsvishn un Hashem tsvishn
to give over you hour that in you between and Hashem between

afraid by reason of the eish, and went not up into the har) saying:

דאָס וואָרט פֿון ה – וואָרעם איר האָט מורא געהאַט פֿאַרן פֿייַער,
faier faran gehat moire hot ir vorem Hashem fun vort dos
fire before have had fear had you for Hashem of word this

און איר זייַט נישט אַרויפֿגעגאַנגען אויפֿן בארג – אַזוי צו זאָגן:
zogn tsu azoi barg oifn aroifgegangen nisht zait ir un
say to so mountain on having gone up not are you and

[6] *[ALEF]* I am Hashem Eloheicha, Which brought thee out of Eretz Mitzrayim, from the bais avadim.

א אין בין ה דיין ג-ט, וואָס האָב דיך אַרויסגעצויגן
aroisgetsoign dich hob vos G-t dain Hashem bin ich
brought out you(SG) has who G-d your Hashem am I

פֿון לאַנד מִצרַיִם , פֿון דעם הויז פֿון קנעכטשאַפֿט.
knechtshaft fun hoiz dem fun Mitsrayim land fun
slavery of house the from Egypt land from

[7] *[BET]* Thou shalt have no elohim acharim before Me. [8] Thou shalt not make thee any pesel, or any temunah of anything that is in Shomayim above, or that is in Ha'Aretz beneath, or that is in the mayim beneath ha'aretz; [9] Lo tishtachaveh *(thou shalt not bow down thyself)* unto them, nor serve them; for I Hashem Eloheicha am an El Kannah, visiting the iniquity of the avot upon the banim unto the third and fourth generation of them that hate Me, [10] And showing chesed unto thousands of them that love Me and are shomer over My mitzvot.

ז זאָלסט נישט האָבן אַנדערע ג-טער פֿאַר מיין פּנים .
ponem main far g-ter andere hobn nisht zolst
face my before g-ds other have not you(SG) must

ח זאָלסט דיר נישט מאַכן אַ געשניץ , אַ שום
shum a geshnits a machn nisht dir zolst
anything a carving a make not you(SG) you(SG) must

געשטאַלט, פֿון וואָס אין הימל אויבן , אָדער וואָס אויף ערד
erd der oif vos oder oiben himel in vos fun geshtalt
earth the on which or above heaven in which of form

אונטן , אָדער וואָס אין וואַסער אונטער דער ערד . ט זאָלסט
zolst erd der unter vaser in vos oder unten
you(SG) must earth the under water in which or below

זיך נישט בוקן צו זיי , און זאָלסט זיי נישט דינען ,
dinen nisht zei zolst un zei tsu bukn nisht zich
serve not them you(SG) must and them to bow down not self

וואָרעם איך ה דיין ג-ט בין אַן אֵל קַנּוֹא , וואָס רעכן זיך
zich rechn vos Kanno El an bin G-t dain Hashem ich vorem
self punishes who jealous G-d an am G-d your Hashem I for

פֿאַר דער זינד פֿון די פֿאָטערס מיט די קינדער , און מיטן דריטן
dritn mitn un kinder di mit foters di fun zind der far
third with and children the with father's the of sin the for

און מיטן פֿירטן דור פֿון די וואָס האָבן מיך פֿייַנט ,
faint mich hobn vos di fun dor firtn mitn un
hated me have which the ones of generation fourth with and

י און טו חֶסֶד מיטן טויזנטסטן גליד פֿון די וואָס האָבן
hobn vos di fun glid toizntstn mitn chesed tu un
have who the ones of members thousandth with kindness do and

מיך ליב , און פֿון די וואָס היטן מיינע גבאָט .
gebot maine hitn vos di fun un lib mich
commandments my keep which the ones of and loved me

[11] *[GIMEL]* Thou shalt not take the Shem of Hashem Eloheicha in vain; for Hashem will not hold him guiltless that taketh Shmo in vain.

יא זאָלסט נישט אַרויפֿברענגען דעם נאָמען פֿון
fun nomen dem aroifbrengen nisht zolst
of name the bring up not you(SG) must

ה דיין ג-ט צום פֿאַלשן, וואָרעם ה שענקט
shenkt Hashem vorem falshn tsum G-t dain Hashem
pardons Hashem for false to the G-d your Hashem

נישט דעם וואָס ברענגט אַרויף זיין נאָמען צום
tsum nomen zain aroif brengt vos dem nisht
to the name his up bring which the one not

פֿאַלשן.
falshn
false

יב היט דעם טאָג פֿון שבת אים צו האַלטן הייליק, אַזוי ווי
vi azoi heilik haltn tsu im Shabbos fun tog dem hit
as so holy hold to it Shabbos of day the keep

ה דיין ג-ט האָט דיר באַפֿוילן . יג זעקס טעג זאָלסטו
zolstu teg zeks bafoiln dir hot G-t dain Hashem
shall you days six commanded you(SG) has G-d your Hashem

אַרבעטן, און טאָן אַלע דיינע מלאָכות ; יד אָבער דער זיבעטער טאָג איז
iz tog zibeter der ober meloches daine ale ton un arbeten
is day seventh the but trade your all do and labor

שבת צו ה דיין ג-ט, זאָלסטו נישט טאָן קיין מלאָכה ,
meloche kein ton nisht zolstu G-t dain Hashem tsu Shabbos
work any do not shall you G-d your Hashem to Shabbos

דו , און דיין זון , און דיין טאָכטער, און דיין קנעכט , און
un knecht dain un tochter dain un zun dain un du
and servants your and daughter your and son your and you

דיין דינסט , און דיין אָקס, און דיין אייזל , און אַלע
ale un eizl dain un oks dain un dinst dain
all and donkey your and ox your and female servant your

דיינע בהמות , און דער פֿרעמדער וואָס אין דיינע טויערן; כּדי
kedei toiern daine in vos fremder der un beheimes daine
so that gates your in which foreigner the and livestock your

דיין קנעכט און דיין דינסט זאָלן רוען אַזוי ווי דו . טו און
un du vi azoi ruen zoln dinst dain un knecht dain
and you as so rest shall female servant your and servants your

זאָלסט געדענקען אַז אַ קנעכט ביסטו געווען אין
in geven bistu knecht a az gedenken zolst
in having been are you servant a that remember you(SG) must

לאַנד מִצרַים , און ה דיין ג-ט האָט דיך אַרויסגעצויגן
aroisgetsoign dich hot G-t dain Hashem un Mitsrayim land
brought out you(SG) has G-d your Hashem and Egypt land

פֿון דאָרטן מיט אַ שטאַרקער האַנט און מיט אַן אויסגעשטרעקטן
oisgeshtrektn an mit un hant shtarker a mit dortn fun
outstretched an with and hand stronger a with there from

אָרעם; דערום האָט ה דיין ג-ט דיר באַפֿוילן צו
tsu bafoiln dir G-t dain Hashem hot derum orem
to commanded you(SG) G-d your Hashem has therefore arm

מאַכן דעם טאָג פֿון שבת .
Shabbos fun tog dem machn
Shabbos of day the make

טז האַלט אין כּבֿוד דיין פֿאָטער און דיין מוטער , אַזוי ווי
vi azoi muter dain un foter dain koved in halt
as so mother your and father your honor in hold

ה דיין ג-ט האָט דיר באַפֿוילן , כּדי דיינע
daine kedei bafoiln dir hot G-t dain Hashem
your so that commanded you(SG) has G-d your Hashem

טעג זאָלן זיך לענגערן, און כּדי דיר זאָל גוט זיין ,
zain gut zol dir kedei un lengern zich zoln teg
be good shall you(SG) so that and be long self shall days

אויף דער ערד וואָס ה דיין ג-ט גיט דיר .
dir git G-t dain Hashem vos erd der oif
you(SG) gives G-d your Hashem which land the on

יז זאָלסט נישט הרגען .
hargen nisht zolst
murder not you(SG) must

12 *[DALET]* Keep shomer Shabbos to set Shabbos apart as kodesh as Hashem Eloheicha commanded thee.
13 Sheshet yamim thou shalt labor, and do all thy work: 14 But the Yom HaShevi'i is the Shabbos of Hashem Eloheicha: in it thou shalt not do any work, thou, nor thy ben, nor thy bat, nor thy eved, nor thy maidservant, nor thine ox, nor thine donkey, nor any of thy cattle, nor thy ger that is within thy she'arim; that thy eved and thy amah may rest as well as thou.
15 And remember that thou wast an eved in Eretz Mitzrayim, and that Hashem Eloheicha brought thee out thence through a yad chazakah and by an outstretched zero'a; therefore Hashem Eloheicha commanded thee to be shomer Shabbos on Yom HaShabbat.

16 *[HEH]* Honor thy av and thy em, as Hashem Eloheicha hath commanded thee; that thy yamim may be prolonged, and that it may go well with thee, in ha'adamah which Hashem Eloheicha giveth thee.

17 *[VAV]* Lo tirtzah *(thou shalt not murder)*.

יח אוּן זאָלסט נישט מזנה זיין .
un zolst nisht mizane zain
and you(SG) must not adulterer be

יט אוּן זאָלסט נישט גנבֿען .
un zolst nisht ganven
and you(SG) must not steal

כ אוּן זאָלסט נישט זאָגן אויף דיין חבֿר פֿאַלשע עדות .
un zolst nisht zogn oif dain chever falshe eides
and you(SG) must not say on your neighbor false testimony

יח כא אוּן זאָלסט נישט גלוסטן דיין חבֿרס וויב,
un zolst nisht glustn dain chavers vaib
and you(SG) must not covet your neighbor's wife

אוּן זאָלסט נישט באַגערן דיין חבֿרס הויז , זיין
un zolst nisht bageren dain chavers hoiz zain
and you(SG) must not covet your neighbor's house his

פֿעלד, אָדער זיין קנעכט , אָדער זיין דינסט , זיין אָקס,
feld oder zain knecht oder zain dinst zain oks
field or his servants or his female servant his ox

אָדער זיין אייזל , אָדער וואָס נאָר עס איז דיין חבֿרס .
oder zain eizl oder vos nor es iz dain chavers
or his donkey or what ever it is your neighbor's

יט כב די דאָזיקע ווערטער האָט ה געריידט צו אייער גאַנצער
di dozike verter hot Hashem geredt tsu aier gantser
the this words has Hashem spoken to your entire

קהל , נעבל , אוּן וואָלקן, פֿון מיטן פֿייַער, באַרג אוּן אינזאַמלונג אויפֿן
kol nebl un volken fun mitn faier barg un ainzamlung oifn
assembly on and cloud of with fire mountain and thick cloud on

הויכן קוֹל – אוּן נישט מער ; אוּן ער האָט זיי אויפֿגעשריבן
hoichn kol un nisht mer un er hot zei oifgeshribn
a loud voice and not more and he has them written

אויף צוויי שטיינערנע לוחות , אוּן האָט זיי מיר געגעבן . כג אוּן עס
oif a tsvei oif shteinerne luches un hot zei mir gegebn un es
on a two on stone tablets and has them me given and it

איז געווען , ווי איר האָט געהערט דעם קוֹל פֿון מיטן דער
iz geven vi ir hot gehert dem kol fun mitn der
is having been as you have heard the voice from of the midst the

פֿינצטערניש, אוּן דער באַרג האָט געברענט אין פֿייַער, אַזוי האָט איר
fintsternish un der barg hot gebrent in faier azoi hot ir
darkness and the mountain has burning in fire so you have

געענענט צו מיר, אַלע הויפּטלייַט פֿון אייַערע שבֿטים , אוּן אייַערע
genenent tsu mir ale hoiptlait fun aiere shvotim un aiere
come near to me all chief of your tribes and your

עלטסטע, כא כד אוּן איר האָט צו מיר געזאָגט: זע , ה אלוקינו
eltste un ir hot tsu mir gezogt ze Hashem Elokeinu
elders and you have to me said behold Hashem our G-d

האָט אונדז באַוויזן זיין פֿרַאַכט אוּן זיין גרויסקייט, אוּן מיר האָבן געהערט
hot undz bavizn zain pracht un zain groiskeit un mir hobn gehert
has us shown his glory and his greatness and we have heard

זיין קוֹל פֿון מיטן פֿייַער. היינטיקן טאָג האָבן מיר געזען , ווי ג-ט
zain kol fun mitn faier. haintikn tog hobn mir gezen vi G-t
his voice from of the midst fire. this very day have we seen how G-d

[18] *[ZAYIN]* V'lo tinaf *(neither shalt thou commit adultery)*.

[19] *[KHET]* V'lo tignov *(neither shalt thou steal)*.

[20] *[TET]* V'lo ta'aneh v'reacha ed shav *(neither shalt thou bear false witness against thy neighbor)*.

[18 21] *[YOD]* V'lo tachmod *(neither shalt thou covet, desiring)* thy neighbor's wife, neither shalt thou covet thy neighbor's bais, his sadeh, or his eved, or his amah, his ox, or his donkey, or any thing that is thy neighbor's.

[19 22] These devarim Hashem spoke unto all your Kahal in the mountain out of the midst of the eish, of the anan, and of the thick darkness, with a kol gadol; and He added no more. And He wrote them in two luchot of even *(stone)*, and delivered them unto me. [20 23] And it came to pass, when ye heard the voice out of the midst of the choshech, (for the har did burn with eish,) that ye came near unto me, even all your Rashei Shvatim *(Heads of Tribes)*, and your Zekenim *(Elders)*; [21 24] And ye said, Behold, Hashem Eloheinu hath showed us His kavod and His gadol *(greatness)*, and we have heard His voice out of the midst of the eish; we have seen today

that Elohim doth talk with man, and he liveth. [22] [25] Now therefore why should we die? For this great eish will consume us; if we hear the voice of Hashem Eloheinu any more, then we shall die. [23] [26] For who is there of all basar, that hath heard the voice of the Elohim Chayyim speaking out of the midst of the eish, as we have, and lived?

[24] [27] Go thou near, and hear all that Hashem Eloheinu shall say; and speak thou unto us all that Hashem Eloheinu shall speak unto thee; and we will hear it, and do it.

[25] [28] And Hashem heard the voice of your words, when ye spoke unto me; and Hashem said unto me, I have heard the voice of the words of this people, which they have spoken unto thee; they have well said all that they have spoken. [26] [29] O that there were such a lev in them, that they would fear Me, and be shomer mitzvot over all My mitzvot always, that it might be well with them, and with their banim l'olam! [27] [30] Go say to them, Get you into your oholim again. [28] [31] But as for thee, stand thou here by Me, and I will speak unto thee

רעדט מיט אַ מענטשן און ער בלײַבט לעבן. כב כה און אַצונד, נאָך
noch atsund un lebn blaibt er un mentshn a mit redt
after now and alive remains he and man a with speaks

וואָס זאָלן מיר שטאַרבן? וואָרעם דאָס דאָזיקע גרויסע פַּײַער וועט אונדז
undz vet faier groise dozike dos vorem shtarbn mir zoln vos
us will fire great this the for die we shall what

פֿאַרצערן; אויב מיר הערן נאָך וויטער דעם קול פֿון ה אלוקינו,
Elokeinu Hashem fun kol dem vaiter noch hern mir oib fartseren
our G-d Hashem of voice the any more after hear me if devour

וועלן מיר שטאַרבן. כג כו וואָרעם וואָסער גאָר באַשעפֿענישׂ איז דאָ,
do iz bashefenish gor voser vorem shtarbn mir veln
here is creature actual what kind of for die we will

וואָס האָט געהערט דעם קול פֿון אלקים חַיִּים רעדן פֿון מיטן
mitn fun redn cheim Elokim fun kol dem gehert hot vos
midst of from speak the living G-d of voice the heard has which

פַּײַער, אַזוי ווי מיר, און איז געבליבן לעבן?
lebn geblibn iz un mir vi azoi faier
alive remain is and we as so fire

כד כז גענען דו, און הער אַלץ וואָס ה אלוקינו וועט
vet Elokeinu Hashem vos alts her un du genen
will our G-d Hashem which all that hear and you approach

זאָגן, און דו וועסט רעדן צו אונדז אַלץ וואָס ה אלוקינו
Elokeinu Hashem vos alts undz tsu redn vest du un zogn
our G-d Hashem which all that us to speak will you and say

וועט רעדן צו דיר, און מיר וועלן הערן און טאָן.
ton un hern veln mir un dir tsu redn vet
do and hear will we and you(SG) to speak will

כה כח און ה האָט צוגעהערט דעם קול פֿון אײַערע ווערטער,
verter aiere fun kol dem tsugehert hot Hashem un
words your of voice the heard has Hashem and

ווען איר האָט גערעדט צו מיר, און ה האָט צו מיר געזאָגט:
gezogt mir tsu hot Hashem un mir tsu geredt hot ir ven
said me to has Hashem and me to spoken have you when

איך האָב צוגעהערט דעם קול פֿון די ווערטער פֿון דעם דאָזיקן
dozikn dem fun verter di fun kol dem tsugehert hob ich
this the of words the of voice the heard have I

פֿאָלק, וואָס זיי האָבן צו דיר גערעדט; גוט איז אַלץ
alts iz gut geredt dir tsu hobn zei vos folk
all that is good spoken you(SG) to have they which people

וואָס זיי האָבן גערעדט. כו כט הלוואי זאָל בײַ זיי זײַן דאָס
dos zain zei bai zol halevay geredt hobn zei vos
the be them with shall if only spoken have they which

דאָזיקע האַרץ זייערס אַלע טעג, מורא צו האָבן פֿאַר מיר, און צו
tsu un mir far hobn tsu moire teg ale zeyers harts dozike
to and me before have to fear days all theirs heart this

היטן אַלע מײַנע געבאָט, כּדי עס זאָל גוט זײַן זיי
zei zain gut zol es kedei gebot maine ale hitn
them be well shall it so that commandments my all keep

און זייערע קינדער אויף אייביק. כז ל גיי זאָג צו זיי: קערט אײַך
aich kert zei tsu zog gei eibik oif kinder zeyere un
you return them to say go ever on children their and

אום צו אײַערע געצעלטן. כח לא און דו שטיי דאָ מיט מיר, און
un mir mit do shtei du un getseltn aiere tsu um
and me with here stand you and tents your to down

all the mitzvot, and the chukkim, and the mishpatim, which thou shalt teach them, that they may do them in ha'aretz which I give them to possess it. [29] [32] Ye shall be shomer to do therefore as Hashem Eloheicha hath commanded you; ye shall not turn aside to the right or to the left. [30] [33] Ye shall walk in kol HaDerech which Hashem Eloheicha hath commanded you, that ye may live, and that it may be well with you, and that ye may prolong your yamim in ha'aretz which ye shall possess.

איך וועל דיר זאָגן אַל דאָס געבאָט און די חוקים
chukkim di un gebot dos al zogn dir vel ich
statutes the and commandments the all say you(SG) will I

און די געזעצן וואָס דו זאָלסט זיי לערנען, אַז זיי
zei az lernen zei zolst du vos gezetsn di un
they that teach them you(SG) must you which laws the and

זאָלן טאָן אין דעם לאַנד וואָס איך גיב זיי , עס צו אַרבן . כט לב
arben tsu es zei gib ich vos land dem in ton zoln
inherit to it them give I which land the in do shall

און איר זאָלט היטן צו טאָן אַזוי ווי ה אלוקיכם האָט אייַך
aich hot Elokeichem Hashem vi azoi ton tsu hitn zolt ir un
you has your G-d Hashem as so do to keep shall you and

באַפֿוילן , איר זאָלט אייַך נישט אָפּקערן רעכטס אָדער
oder rechts opkeren nisht aich zolt ir bafoiln
or to the right turn aside not you shall you commanded

לינקס . ל לג אויף אַל דעם וועג וואָס ה אלוקיכם האָט
links oif al dem veg vos Hashem Elokeichem hot
to the left on all the way which Hashem your G-d has

אייַך באַפֿוילן , זאָלט איר גיין , כּדי איר זאָלט לעבן, און אייַך
aich un lebn zolt ir kedei gein ir zolt bafoiln aich
you and live shall you so that go you shall commanded you

זאָל גוט זיין , און איר זאָלט מַאָריך-ימים זיין אין דעם לאַנד
land dem in zain maarich-yamim zolt ir un zain gut zol
land the in do prolong days shall you and be good shall

וואָס איר וועט אַרבן .
arben vet ir vos
inherit will you which

6 Now these are the mitzvot, the chukkim, and the mishpatim, which Hashem Eloheichem commanded to teach you, that ye might do them in ha'aretz whither ye go to possess it: [2] That thou mightest fear Hashem Eloheicha, to be shomer over all His chukkim and His mitzvot, which I command thee, thou, and thy ben, and thy ben's ben, all the days of thy life; and that thy days may be prolonged. [3] Shema therefore, Yisroel, and be shomer to do it; that it may be well with thee, and that ye may increase

ו

און דאָס איז דאָס געבאָט , די חוקים , און די געזעצן ,
gezetsn di un chukkim di gebot dos iz dos un
laws the and statutes the commandments the is this and

וואָס ה אלוקיכם האָט באַפֿוילן אייַך צו לערנען, אויף
oif lernen tsu aich bafoiln hot Elokeichem Hashem vos
on teach to you commanded has your G-d Hashem which

צו טאָן אין דעם לאַנד וואָס איר גייט אַריבער אַהין , עס צו אַרבן ;
arben tsu es ahin ariber geit ir vos land dem in ton tsu
inherit to it there over go you which land the in do to

ב כּדי זאָלסט מורא האָבן פֿאַר ה דיין ג-ט , צו היטן
hitn tsu G-t dain Hashem far hobn moire zolst kedei
keep to G-d your Hashem before have fear you(SG) must so that

אַלע זיינע געזעצן און זיינע געבאָט וואָס איך געביט דיר ,
dir gebit ich vos gebot zaine un gezetsn zaine ale
you(SG) order I which commandments his and laws his all

דו , און דיין זון , און דיין זונס זון , אַלע טעג פֿון דיין לעבן, און
un lebn dain fun teg ale zun zuns dain un zun dain un du
and life your of days all son son's your and son your and you

כּדי דיינע טעג זאָלן זיך לענגערן. ג און זאָלסט הערן, יִשְׂרָאֵל,
Yisroel hern zolst un lengern zich zoln teg daine kedei
Yisroel hear you(SG) must and be long self shall days your so that

און היטן צו טאָן, כּדי דיר זאָל גוט זיין , און כּדי איר
ir kedei un zain gut zol dir kedei ton tsu hitn un
you so that and be good shall you(SG) so that do to keep and

זאָלט אייַך מערן זייער , אַזוי ווי ה דער ג-ט פֿון דיינע
daine fun G-t der Hashem vi azoi zeyer mern aich zolt
your of G-d the Hashem as so very much increase you shall

mightily, as Hashem Elohei Avoteicha hath promised thee, in Eretz Zavat Cholov uDevash.

עלטערן האָט דיר צוגעזאָגט – אַ לאַנד וואָס פֿליסט מיט מילך און
un milch mit flist vos land a tsugezogt dir hot eltern
and milk with flows which land a promised you(SG) has fathers
האָניק.
honik
honey

[4] Shema Yisroel Adonoi (Hashem) Eloheinu Adonoi (Hashem) Echad. [5] And thou shalt love Hashem Eloheicha b'chol levavcha uvechol nafshecha uvechol modecha. [6] And these devarim, which I command thee today, shall be in thine lev; [7] And thou shalt teach them diligently unto thy banim, and shalt talk of them when thou sittest in thine bais, and when thou walkest by the way, and when thou liest down, and when thou risest up. [8] And thou shalt bind them for an ot upon thine hand, and they shall be as totafos *(ornaments)* between thine eyes. [9] And thou shalt write them upon the mezuzot of thy bais, and on thy she'arim.

ד הער, ישׂראל: ה אלוקינו, ה איז אֶחָד. ה און
un echad iz Hashem Elokeinu Hashem Yisroel her
and one is Hashem our G-d Hashem Yisroel hear
זאָלסט ליב האָבן ה דיין ג-ט מיט דיין גאַנצן האַרצן, און
un hartsn gantsn dain mit G-t dain Hashem hobn lib zolst
and heart whole your with G-d your Hashem have love you(SG) must
מיט דיין גאַנצער זעל, און מיט דיין גאַנצן כּוח. ו און די דאָזיקע
dozike di un koiech gantsn dain mit un zel gantser dain mit
these the and strength entire your with and soul entire your with
ווערטער וואָס איך באַפֿעל דיר הײַנט, זאָלן זיין אין דיין האַרצן;
hartsn dain in zain zoln haint dir befel ich vos verter
heart your in be shall today you(SG) command I which words
ז און זאָלסט זיי איינשאַרפֿן דיינע קינדער, און זאָלסט
zolst un kinder daine ainsharfn zei zolst un
you(SG) must and children your teach them you(SG) must and
רעדן פֿון זיי ווען דו זיצסט אין דיין הויז, און ווען דו גייסט
geist du ven un hoiz dain in zitsst du ven zei fun redn
go you when and house your in stay you when them of speak
אין וועג, און ווען דו לייגסט זיך, און ווען דו שטייסט
shteist du ven un zich leigst du ven un veg in
are standing you when and self lie down you when and way in the
אויף. ח און זאָלסט זיי אָנבינדן פֿאַר אַ צייכן אויף דיין האַנט,
hant dain oif tseichn a far onbindn zei zolst un oif
hand your on sign a for bind on them you(SG) must and up
און זיי זאָלן זיין פֿאַר אַ קאָפּ-ציערונג צווישן דיינע אויגן. ט און
un oign daine tsvishn kop-tsierung a far zain zoln zei un
and eyes your between head-ornament a for be shall they and
זאָלסט זיי אויפֿשרײַבן אויף די בײַשטיידלעך פֿון דיין הויז,
hoiz dain fun baishtidlech di oif oifshraibn zei zolst
house your of doorposts the on inscribe them you(SG) must
און אויף דיינע טויערן.
toiern daine oif un
gates your on and

[10] And it shall be, when Hashem Eloheicha shall have brought thee into ha'aretz He swore unto Avoteicha, to Avraham, to Yitzchak, and to Ya'akov, to give thee great and goodly cities, which thou buildedst not, [11] And batim full of all good things, which thou filledst not, and

י און עס וועט זיין, אַז ה דיין ג-ט וועט דיך ברענגען
brengen dich vet G-t dain Hashem az zain vet es un
bring you(SG) will G-d your Hashem when be will it and
אין דעם לאַנד וואָס ער האָט געשוואָרן צו דיינע עלטערן, צו
tsu eltern daine tsu geshvorn hot er vos land dem in
to fathers your to sworn an oath has he which land the into
אַבֿרהמען, צו יִצחָק, און צו יעקבֿן, דיר צו געבן – גרויסע
groise gebn tsu dir Yaakovn tsu un Yitschakn tsu Avrahamen
great give to you(SG) Yaakov to and Yitzchak to Avraham
און שיינע שטעט, וואָס דו האָסט נישט געבויט, יא און הײַזער פֿול
ful haizer un geboit nisht host du vos shtet sheine un
full houses and built not have you which cities beautiful and
מיט כָּל-טובֿ, וואָס דו האָסט נישט אָנגעפֿילט, און אויסגעהאַקטע
oisgehakte un ongefilt nisht host du vos kol-tov mit
chiseled out and filled not have you which all good things with

wells digged, which thou diggedst not, kramim *(vineyards)* and olive trees, which thou plantedst not; when thou shalt have eaten and be full; 12 Then beware lest thou forget Hashem, which brought thee forth out of Eretz Mitzrayim, from the bais avadim. 13 Thou shalt fear Hashem Eloheicha, and serve Him, and shalt swear by Shmo. 14 Ye shall not go after elohim acherim, of elohei ha'amim *(the g-ds of the peoples)* which are round about you; 15 (For Hashem Eloheicha is an El Kannah among you) lest the anger of Hashem Eloheicha be kindled against thee, and destroy thee from off the face of ha'adamah.

16 Ye shall not test Hashem Eloheichem, as ye tested Him in Massah. 17 Ye diligently shall be shomer mitzvot over the mitzvot Hashem Eloheichem and His edut, and His chukkim, which He hath commanded thee. 18 And thou shalt do that which is yashar *(right, straight)* and hatov in the eyes of Hashem; that it may be well with thee, and that thou mayest go in and possess

ברונעמער, וואָס דו האָסט נישט אויסגעהאַקט, ווײַנגערטנער און
brunemer vos du host nisht oisgehakt vaingertner un
cisterns which you have not chiseled out vineyards and

איילבערטגערטנער, וואָס דו האָסט נישט גענפלאַנצט, און דו וועסט עסן
eilbertgertner vos du host nisht geflantst un du vest esen
olive gardens which you have not planted and you will eat

און זאַט זײַן, יב היט דיך זאָלסט נישט פַֿאַרגעסן אָן
un zat zain hit dich zolst nisht fargesen on
and satisfied be you(SG) beware you(SG) must not forget on

ה , וואָס האָט דיך אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד מִצרַיִם , פֿון דעם
Hashem vos hot dich aroisgetsoign fun land Mitsrayim fun dem
Hashem who has you(SG) drawn out of land Egypt of the

הויז פֿון קנעכטשאַפֿט. יג פַֿאַר ה דײַן ג-ט זאָלסטו מורא
hoiz fun knechtshaft far Hashem dain G-t zolstu moire
house of slavery before Hashem your G-d shall you fear

האָבן, און אים זאָלסטו דינען, און בייַ זײַן נאָמען זאָלסטו שווערן.
hobn un im zolstu dinen un bai zain nomen zolstu shvern
have and him shall you serve and by his name shall you swear

יד איר זאָלט נישט גיין נאָך פֿרעמדע ג-טער, פֿון די ג-טער פֿון די
ir zolt nisht gein noch fremde g-ter fun di g-ter fun di
you shall not go after foreign g-ds of the g-ds of the

פֿעלקער וואָס אַרום איַך; טו וואָרעם אַן אֵל קַנּוֹא איז ה דײַן
felker vos arum aich; vorem an El Kanno iz Hashem dain
peoples which round you for a G-d jealous is Hashem your

ג-ט צווישן דיר ; טאָמער וועט גרימען דער צאָרן פֿון ה
G-t tsvishn dir der tomer vet grimen tsorn fun Hashem
G-d among you(SG) the lest will be kindled anger of Hashem

דײַן ג-ט אויף דיר , און ער וועט דיך פַֿארטיליקן פֿון דעם געזיכט
dain G-t oif dir un er vet dich fartiliken fun dem gezicht
your G-d on you(SG) and he will destroy you(SG) the of face

פֿון דער ערד .
fun der erd
of the earth

טז איר זאָלט נישט פרובֿן ה אלוקיכם , אַזוי
ir zolt nisht pruvn Hashem Elokeichem azoi
you shall not test Hashem your G-d so

ווי איר האָט אים געפרובֿט אין מַסָה . יז היטן זאָלט איר
vi ir hot im gepruvet in Massah hitn zolt ir
as you had him tested in Massah keep you shall

היטן די געבאָט פֿון ה אלוקיכם , און
hitn di gebot fun Hashem Elokeichem un
keep the of commandments of Hashem your G-d and

זײַנע אָנזאָגן און זײַנע צייגנים , וואָס ער האָט
zaine onzogen un zaine tseignim vos er hot
his and instructions his witnesses which he has

דיר באַפֿוילן . יח און זאָלסט טאָן וואָס איז
dir bafoiln un zolst ton vos iz
commanded you(SG) and must you(SG) do what is

רעכטפֿאַרטיק און גוט אין די אויגן פֿון ה , כדי
rechtfartik un gut in di oign fun Hashem kedei
upright and good in the eyes of Hashem so that

דיר זאָל גוט זײַן , און זאָלסט קומען און
dir zol gut zain un zolst kumen un
you(SG) shall be good and must you(SG) come and

אַרבן דאָס גוטע לאַנד וואָס ה האָט צוגעשוואָרן
tsugeshvorn hot Hashem vos land gute dos arben
sworn has Hashem which land good this inherit

יט דיינע עלטערן, אַרויסשטויסנדיק אַלע דיינע פֿיינט פֿון
fun faint daine ale aroisshtoisndik eltern daine
from enemies your all pushing out fathers your

פֿאַר דיר , אַזוי ווי ה האָט גערעדט.
far dir azoi vi Hashem hot geredt
before you(SG) as so Hashem has spoken

כ אַז דיין זון וועט דיך שפּעטער אַהין פֿרעגן, אַזוי צו זאָגן:
az zun dain vet dich shpeter ahin fregn azoi tsu zogn
when son your will you(SG) later there ask so to say

וואָס זײַנען דאָס פֿאַר צייגנים און חוקים און געזעצן , וואָס
vos zainen dos far tseignim un chukkim un gezetsn vos
what are this for witnesses and statutes and laws which

ה אלוקינו האָט אײַך באָפֿוילן ? כא זאָלסטו זאָגן צו דיין
Hashem hot aich bafoiln zolstu zogn tsu dain
Hashem has you commanded shall you say to your

זון : קנעכט זײַנען מיר געווען בײַ פַּרעהן אין מִצרַיִם , און
un mir geven bai Pharaohn in Mitsrayim zainen knecht zun
son and we are slaves by having been Pharaoh in Egypt

ה האָט אונדז אַרויסגעצויגן פֿון מִצרַיִם מיט אַ שטאַרקער
Hashem hot undz aroisgetsoign fun Mitsrayim mit a shtarker
Hashem has us drawn out from Egypt with a strong

האַנט. כב און ה האָט געטאָן צייכנס און גרויסע אויף בייזע
hant beize un groise un tseichns geton hot Hashem un
hand ominous and great and signs done has Hashem and

, אויף פַּרעהן אויף זײַן גאַנצן הויז , ווונדער אין מִצרַיִם
hoiz gantsn zain oif un Pharaohn oif Mitsrayim in vunder
house all his on and Pharaoh on Egypt in wonders

פֿאַר אונדזערע אויגן. כג און אונדז האָט ער אַרויסגעצויגן פֿון דאָרטן,
dortn fun aroisgetsoign er hot undz un oign undzere far
there from drawn out he has us and eyes our before

כדי אונדז צו ברענגען, אונדז צו געבן דאָס לאַנד וואָס ער האָט
hot er vos land dos gebn tsu undz brengen tsu undz kedei
has he which land this give to us bring to us so that

צוגעשוואָרן אונדזערע עלטערן. כד און ג-ט האָט אונדז באָפֿוילן צו
tsu bafoiln undz hot G-t un eltern undzere tsugeshvorn
to commanded us has G-d and fathers our sworn

טאָן אַלע די דאָזיקע געזעצן , מורא צו האָבן פֿאַר ה אלוקינו ,
Elokeinu Hashem far hobn tsu moire gezetsn dozike di ale ton
our G-d Hashem before have to fear laws these the all do

כדי אונדז זאָל גוט זײַן אַלע טעג , כדי אונדז צו לאָזן לעבן,
lebn lozn tsu undz kedei teg ale zain gut zol undz kedei
live let to us so that days all be good shall us so that

אַזוי ווי הײַנטיקן טאָג. כה און אַ גערעכטיקייט וועט עס זײַן פֿון אונדז
undz fun zain es vet gerechtikeit a un tog haintikn vi azoi
us of be it will righteousness a and day this very as so

פֿאַר ה אלוקינו , אויב מיר וועלן היטן צו טאָן אַל דאָס דאָזיקע
far Elokeinu Hashem oib mir veln hitn tsu ton al dos dozike
before our G-d Hashem if we will keep to do all this these

געבאָט , אַזוי ווי ער האָט אונדז געבאָטן.
gebot vi azoi er hot undz gebotn
commandments as so he has us ordered

ha'aretz hatovah which Hashem swore unto Avoteicha. 19 To cast out all thine enemies from before thee, as Hashem hath spoken.

20 And when thy ben asketh thee in time to come, saying, What mean the edut, and the chukkim, and the mishpatim which Hashem Eloheinu hath commanded you? 21 Then thou shalt say unto thy ben, We were Pharaoh's avadim in Mitzrayim; and Hashem brought us out of Mitzrayim with a yad chazakah; 22 And Hashem showed otot and mofetim, great and terrible, upon Mitzrayim, upon Pharaoh, and upon all his household, before our eyes: 23 And He brought us out from thence, that He might bring us in, to give us ha'aretz which He promised on oath unto Avoteinu. 24 And Hashem commanded us to do all these chukkim, to fear Hashem Eloheinu, for our good always, that He might preserve us alive, as it is at yom hazeh. 25 And tzedakah it shall be for us, if we are shomer to do all these mitzvot before Hashem Eloheinu, as He hath commanded us.

7 When Hashem Eloheicha shall bring thee into ha'aretz whither thou goest to possess it, and hath cast out Goyim rabbim before thee, the Chitti, and the Girgashi, and the Emori, and the Kena'ani, and the Perizzi, and the Chivi, and the Yevusi, shivah Goyim greater and mightier than thou; [2] And when Hashem Eloheicha shall deliver them before thee; thou shalt strike them down, and utterly destroy them; thou shalt make no Brit with them, nor show mercy unto them; [3] Neither shalt thou make marriages with them; thy bat thou shalt not give unto his ben, nor his bat shalt thou take unto thy ben. [4] For they will turn away thy ben from following Me, that they may serve elohim acherim; so will the anger of Hashem be kindled against you, and destroy thee suddenly. [5] But thus shall ye deal with them; ye shall destroy their mizbechot, and break down their matzeivot *(pillars)*, and cut down their Asherah, and burn their peselim with eish. [6] For thou art an Am Kadosh unto Hashem Eloheicha; Hashem Eloheicha hath chosen thee to be an

ז

אַז ה דַיין ג-ט וועט דיך ברענגען אין דעם לאַנד
land dem in brengen dich vet G-t dain Hashem az
land the in bring you(SG) will G-d your Hashem when

וואָס דו קומסט אַהין, עס צו אַרבן, און וועט אַרויסוואַרפֿן
aroisvarfn vet un arben tsu es ahin kumst du vos
throw out will and inherit to it there come you which

פֿון פֿאַר דיר פֿיל פֿעלקער, דעם חִתִּי, און דעם גִּרְגָּשִׁי,
Girgashi dem un Chitti dem felker fil dir far fun
Girgashi the and Chitti the nations many you(SG) before from

און דעם אֱמֹרִי, און דעם כְּנַעֲנִי, און דעם פְּרִזִּי, און דעם חִוִּי,
Chivi dem un Perizzi dem un Kenaani dem un Emori dem un
Chivi the and Perizzi the and Kena'ani the and Emori the and

און דעם יְבוּסִי, זיבן פֿעלקער גרעסערע און שטאַרקערע פֿון
fun shtarkere un gresere felker zibn Yevusi dem un
than stronger and greater nations seven Yevusi the and

דיר; [ב] און ה דַיין ג-ט וועט זיי איבערגעבן צו דיר,
dir tsu ibergebn zei vet G-t dain Hashem un dir
you(SG) to give over them will G-d your Hashem and you(SG)

און וועסט זיי שלאָגן; זאָלסטו פֿאַרווייסטן זיי פֿאַרניכטן.
farvistn zei farvistn zolstu shlogn zei vest un
destroy them destroy shall you strike them will and

זאָלסט זיי נישט שליסן אַ ברית, און זאָלסט
zolst un bris a shlisn nisht zei zolst
you(SG) must and covenant a establish not them you(SG) must

זיי נישט לייטזעליקן. [ג] און זאָלסט זיך נישט מתחתן
mischatn nisht zich zolst un laitzelikn nisht zei
intermarry not self you(SG) must and take pity on not them

זיין מיט זיי; דיין טאָכטער זאָלסטו נישט געבן צו דיין זון,
zun zain tsu gebn nisht zolstu tochter dain zei mit zain
son his to give not shall you daughter your them with be

און זיין טאָכטער זאָלסטו נישט נעמען פֿאַר דיין זון. [ד] וואָרעם ער
er vorem zun dain far nemen nisht zolstu tochter zain un
he for son your for take not shall you daughter his and

וועט אָפּקערן דיין זון פֿון הינטער מיר, און זיי וועלן דינען
dinen veln zei un mir hinter fun zun dain opkeren vet
serve will they and me in back of from son your turn aside will

פֿרעמדע ג-טער, און דער צאָרן פֿון ה וועט גרימען אויף
oif grimen vet Hashem fun tsorn der un g-ter fremde
on be kindled will Hashem of anger the and g-ds foreign

אייך, און ער וועט דיך גיך פֿאַרטיליקן. [ה] נייַערט אַזוי זאָלט איר
ir zolt azoi naiert fartiliken gich dich vet er un aich
you shall so only destroy quickly you(SG) will he and you

טאָן צו זיי: זייערע מזבחות זאָלט איר אײַנווּאַרפֿן, און זייערע
zeyere un ainvarfn ir zolt mizbeyches zeyere zei tsu ton
their and tear down you shall altars their them to do

זיילשטיינער זאָלט איר צעברעכן, און זייערע געצנבוימער זאָלט
zolt getsnbeimer zeyere un tsebrechn ir zolt zailshteiner
shall Asherah their and break you shall sacred pillars

איר אָפּהאַקן, און זייערע געשניצטע בילדער זאָלט איר פֿאַרברענען
farbrenen ir zolt bilder geshnitste zeyere un ophakn ir
burn up you shall images carved their and cut down you

אין פֿייַער. [ו] וואָרעם אַ הייליק פֿאָלק ביסטו ביַי ה דַיין ג-ט;
G-t dain Hashem bai bistu folk heilik a vorem faier in
G-d your Hashem to are you people holy a for fire in

דיך האָט ה דיין ג-ט אויסדערוויילט אים צו זיין פאַר
dich hot Hashem dain G-t oisderveilt im tsu zain far
you has Hashem your G-d chose it to be for

אַן אייגן פאָלק, פֿון אַלע פֿעלקער וואָס אויפֿן פּנים פֿון
an eigen folk, fun ale felker vos oifn ponem fun
an own people, from all peoples which on face of

דער ערד. ז נישט ווייל איר זייט מער פֿון אַלע פֿעלקער, האָט
erd der. nisht vail ir zait mer fun ale felker, hot
earth the. not because you are more than all nations, has

ה געגלוסט צו אייך און אייך אויסדערוויילט; ווארעם איר זייט
Hashem geglust tsu aich un aich oisderveilt; vorem ir zait
Hashem longed to you and you choose; because you are

דאָס ווינציקסטע פֿון אַלע פֿעלקער.
dos vintsikste fun ale felker.
this fewest of all nations.

ח נייערט ווייל ה האָט אייך ליב, און ווייל ער
naiert vail Hashem hot aich lib, un vail er
but because Hashem has you loved, and because he

היט די שבֿועה וואָס ער האָט געשוואָרן אייערע
hit di shvue vos er hot geshvorn aiere
watched over the oath which he has sworn your

עלטערן, האָט אייך ג-ט אַרויסגעצויגן מיט אַ שטאַרקער האַנט, און
eltern, hot aich G-t aroisgetsoign mit a shtarker hant, un
fathers, has you G-d drawn out with a strong hand, and

האָט דיך אויסגעלייזט פֿון דעם הויז פֿון קנעכטשאַפֿט, פֿון
hot dich aroisgeleizt fun dem hoiz fun knechtshaft, fun
has you redeemed from the house of slavery, from

דערום. ט דער האַנט פֿון פַּרעה דעם מלך פֿון מִצרַיִם
derum. Mitsrayim fun melech dem Pharaoh fun hant der
therefore. Egypt of king the Pharaoh of hand the

זאָלסטו וויסן זיין אַז ה דיין ג-ט, ער איז האלקים,
zolstu visen zain az Hashem dain G-t, er iz HaElokim,
shall you know be that Hashem your G-d, he is HaElokim,

דער גטרייער אל וואָס היט דעם ברית און די גנאָד
der getraier El vos hit dem bris un di genod
the faithful G-d who watches over the covenant and the grace

צו די וואָס האָבן אים ליב, און צו די וואָס היטן זיינע
tsu di vos hobn im lib, un tsu di vos hitn zaine
to the which have him love and to keep his

גבאָט, ביז טויזנט דורות, י און באַצאָלט זיינע
gebot, biz toiznt doires, un batsolt zaine
commandments, until a thousand generations, and repay his

פּנים, זיי אונטערצובערענגען; ער לייגט
ponem, zei untertsubrengen; er leigt
face, them to bring under; he lies down

פֿיינט אין זייער פּנים, יא דערום. אין זיין פֿיינט באַצאָלט ער אים, נישט אָפּ זיין
faint in zeyer ponem, zei untertsubrengen; er leigt faint in zain batsolt er im, derum. nisht op zain
enemies in their face, to bring under them; he lies down enemies in his repay him, therefore. not off his

זאָלסטו היטן דאָס גבאָט און די חוקים און די
zolstu hitn dos gebot un di chukkim un di
shall you keep these commandments and the statutes and the

געזעצן וואָס איך באַפֿעל דיר הייַנט זיי צו טאָן.
gezetsn vos ich befel dir haint zei tsu ton.
laws which I command you(SG) today them to do.

Am Segullah *(Treasured People)* unto Himself, above all people that are upon the face of ha'adamah. [7] Hashem did not set His love upon you, nor choose you, because ye were more in number than any people; for ye were the fewest of kol ha'amim;

[8] But because of Ahavat Hashem (because Hashem loved you), and because He would be shomer over haShevu'ah *(the Oath)* which He had sworn unto Avoteichem, hath Hashem brought you out with a yad chazakah, and redeemed you out of the bais avadim, from the hand of Pharaoh Melech Mitzrayim. [9] Know therefore that Hashem Eloheicha, He is HaElohim, the El HaNe'eman, which is shomer HaBrit and hath chesed with them that love Him and are shomer mitzvot to a thousand generations; [10] And repayeth them that are the soneh *(hater, enemy)* of Him to their face, to destroy them; He will not be slack to him that hateth Him, He will repay him to his face. [11] Thou shalt therefore be shomer mitzvot, and keep the chukkim, and the mishpatim, which I command thee today, to do them.

EIKEV עֵקֶב

יב און עס וועט זיין, דערפַאר וואָס איר וועט צוהערן די דאָזיקע
un bentshn dich vet un hobn lib dich vet er un
and bless you(SG) will and have love you(SG) will he and

געזעצן, און וועט היטן און זיי טאָן, וועט ה' דיין גאָט דיר
gezetsn un vet un dain Hashem vet ton zei un hitn vet un dir
laws and will and your Hashem G-d will do them and keep you(SG)

היטן דעם ברית און די גענאָד וואָס ער האָט געשוואָרן דיינע
daine geshvorn hot er vos genod di un bris dem hitn
your sworn an oath has he which grace the and covenant the keep

עלטערן.
eltern
fathers

יג און ער וועט דיך ליב האָבן, און וועט דיך בענטשן, און
un bentshn dich vet un hobn lib dich vet er un
and bless you(SG) will and have love you(SG) will he and

דיך מערן, און ער וועט בענטשן די פֿרוכט פֿון דיין לייַב, און
un laib dain fun frucht di bentshn vet er un mern dich
and body your of fruit the bless will he and increase you(SG)

די פֿרוכט פֿון דיין ערד, דיין תּבֿואה, און דיין ווין, און דיין אייל,
eil dain un vain dain un tvue dain erd dain fun frucht di
oil your and wine your and grain your land your of fruit the

די געבורט פֿון דיינע רינדער, און די פֿרוכפּערונג פֿון דיינע שאָף,
shof daine fun fruchperung di un rinder daine fun geburt di
sheep your of increase the and cattle your of birth the

אויף דער ערד וואָס ער האָט געשוואָרן דיינע עלטערן דיר
dir eltern daine geshvorn hot er vos erd der oif
you(SG) fathers your sworn an oath has he which land the on

צו געבן. יד וועסט זיין געבענטשטער פֿון אַלע פֿעלקער; עס וועט נישט
tsu gebn vest zain gebentshter fun ale felker es vet nisht
to give will be blessed than all nations will it not

זיין אַן עקר אָדער אַן עקרה צווישן דיר אָדער צווישן דיינע
daine tsvishn oder dir tsvishn akore an oder Eker an zain
your among or you(SG) among barren an or barren a be

בהמות. טו און ה' וועט אָפּטאָן פֿון דיר יעטוועדער
beheimes un Hashem vet opton fun dir yetveder
livestock and Hashem will remove from you(SG) every

קראַנקשאַפֿט, און אַלע בייזע וויי־טאָקן פֿון מִצרַיִם וואָס דו קענסט
kenst du vos Mitsrayim fun veitokn beize ale un krankshaft
know you which Egypt of pain terrible all and illness

זיי, וועט ער נישט אַרויפֿטאָן אויף דיר, נײַערט ער וועט זיי געבן
gebn zei vet er naiert dir oif aroifton nisht er vet zei
give them will he but you(SG) on put not he will them

אויף אַלע דיינע שׂונאים.
sonem daine ale oif
enemies your all on

טז און זאָלסט פֿאַרצערן אַלע אומות וואָס ה' דיין גאָט
un zolst fartseren ale umes vos Hashem dain G-t
and must devour all peoples which Hashem your G-d

גיט דיר; דיין אויג זאָל נישט דערבאַרעמען אויף זיי; און
git dir ; dain oig zol nisht derbaremen oif zei un
gives you(SG) your eye shall not have mercy on them and

12 Wherefore it shall come to pass, if ye give heed to these mishpatim, and are shomer, and do them, that Hashem Eloheicha shall be shomer over the Brit unto thee and the chesed which He swore unto Avoteicha;

13 And He will love thee, and bless thee, and multiply thee; He will also bless the pri of thy womb, and the pri of thy land, thy grain, and thy wine, and thine oil, the increase of thy cattle, and the flocks of thy sheep, in adamah which He swore unto Avoteicha to give thee. 14 Baruch shalt thou be more than kol ha'amim; there shall not be male or female barren among you, or among your cattle. 15 And Hashem will take away from thee every choli *(disease)*, and will put none of the evil diseases of Mitzrayim, which thou knowest, upon thee; but will lay them upon all them that hate thee.

16 And thou shalt consume kol haAm which Hashem Eloheicha shall deliver thee; thine eye shall have no pity upon them;

זאָלסט נישט דינען זייערע ג-טער, ווארעם דאס וועט דיר
dir vet dos vorem g-ter zeyere dinen nisht zolst
you(SG) will this for g-ds their serve not you(SG) must

זיין אַ שטרויכלונג . יז טאָמער ווועסטו זאָגן אין דײַן האַרצן: די
di hartsn dain in zogn vestu tomer shtroichlung a zain
the heart your in say will you(sg) lest pitfall a be

דאָזיקע פֿעלקער זײַנען מער פֿון מיר, ווי אַזוי וועל איך זיי קענען
kenen zei ich vel azoi vi mir fun mer zainen felker dozike
can them I will so how me than more are nations this

פֿאַרטרײַבן ? יח זאָלסטו נישט מורא האָבן פֿאַר זיי ; געדענקען
gedenken zei far hobn moire nisht zolstu fartraiben
remember them before have fear not shall you drive before

זאָלסטו געדענקען וואָס ה דײַן ג-ט האָט געטאָן צו פַּרעהן
Pharaohn tsu geton hot G-t dain Hashem vos gedenken zolstu
Pharaoh to done has G-d your Hashem what remember shall you

און צו גאַנץ מִצרַיִם ; יט די גרויסע פרוווונגען וואָס דײַנע אויגן האָבן
hobn oign daine vos pruvungen groise di Mitsrayim gants tsu un
have eyes your which trials great the Egypt all to and

געזען , און די צייכנס און די ווונדער , און די שטאַרקע האַנט, און
un hant shtarke di un vunder di un tseichns di un gezen
and hand strong the and wonders the and signs the and seen

דעם אויסגעשטרעקטן אָרעם, מיט וואָס ה דײַן ג-ט האָט דיך
dich hot G-t dain Hashem vos mit orem oisgeshtrektn dem
you(SG) has G-d your Hashem which with arm outstretched the

אַרויסגעצויגן ; אַזוי ווועט ה דײַן ג-ט טאָן צו אַלע אומות וואָס
vos umes ale tsu ton G-t dain Hashem vet azoi aroisgetsoign
whom peoples all to do G-d your Hashem will so drawn out

דו האָסט מורא פֿאַר זיי . כ און אויך די האָרנבין ווועט ה דײַן
dain Hashem vet hornbin di oich un zei far moire host du
your Hashem will hornet the also and them before fear have you

ג-ט אָנשיקן אויף זיי , ביז עס ווועלן אונטערגיין די וואָס זײַנען
zainen vos di untergein veln es biz zei oif onshikn G-t
are which the ones disappear will it until them on send G-d

געבליבן, און וואָס האָבן זיך באַהאַלטן פֿאַר דיר .
dir far bahaltn zich hobn vos un geblibn
you(SG) before hidden self have which and remain

כא זאָלסט זיך נישט שרעקן פֿאַר זיי , ווארעם ה
Hashem vorem zei far shrekn nisht zich zolst
Hashem because them before be afraid not self you(SG) must

דײַן ג-ט איז צווישן דיר , אַ גרויסער און אַ פֿאָרכטיקער אֵל .
El forchtiker a un groiser a dir tsvishn iz G-t dain
G-d awesome a and greater a you(SG) among is G-d your

כב און ה דײַן ג-ט ווועט אַרויסווארפֿן די דאָזיקע פֿעלקער פֿון
fun felker dozike di aroisvarfn vet G-t dain Hashem un
from nations this the throw out will G-d your Hashem and

פֿאַר דיר ביסלעך-ביסלעכווײַז; טאָרסט זיי נישט
nisht zei torst bislech-bislechvaiz dir far
not them not be allowed to little by little you(SG) before

פֿאַרטיליקן אויף גיך , כדי די חיה פֿון פֿעלד זאָל
zol feld fun chaye di kedei gich oif fartiliken
shall field of beast the so that quickly on to devote to destruction

זיך נישט מערן אויף דיר . כג און ה דײַן ג-ט ווועט זיי
zei vet G-t dain Hashem un dir oif mern nisht zich
them will G-d your Hashem and you(SG) on increase not self

neither shalt thou serve eloheihem *(their g-ds)*; for that will be a snare unto thee. 17 If thou shalt say in thine lev, These Goyim are more than I; how can I dispossess them? 18 Thou shalt not be afraid of them; but shalt well remember what Hashem Eloheicha did unto Pharaoh, and unto all Mitzrayim; 19 The great temptations which thine eyes saw, and the otot, and the mofetim, and the yad chazakah, and the stretched out zero'a, whereby Hashem Eloheicha brought thee out; so shall Hashem Eloheicha do unto kol ha'amim of whom thou art afraid. 20 Moreover Hashem Eloheicha will send the hornet swarm among them, until they that are left, and hide themselves from thee, be destroyed.

21 Thou shalt not be afraid of them; for Hashem Eloheicha is among you, an El Gadol v'Norah. 22 And Hashem Eloheicha will put out those Goyim before thee me'at me'at *(little by little)*; thou mayest not consume them at once, lest the beasts of the sadeh increase upon thee. 23 But Hashem Eloheicha shall deliver them unto thee, and shall

destroy them with a mighty destruction, until they be shmad. 24 And He shall deliver their melachim into thine hand, and thou shalt destroy their shem from under Shomayim; there shall no man be able to stand before thee, until thou have destroyed them.

25 The peselim of eloheihem shall ye burn with eish; thou shalt not desire the kesef or zahav that is on them, nor take it unto thee, lest thou be snared therein; for it is a to'evah *(abomination)* to Hashem Eloheicha. 26 Neither shalt thou bring a to'evah *(abomination)* into thine bais, lest thou be a cherem like it; but thou shalt utterly detest it, and thou shalt utterly abhor it; for it is a cherem.

8 Kol hamitzvot which I command thee today shall ye be shomer to do, lema'an *(in order that)* ye may live, and multiply, and go in and possess ha'aretz which Hashem swore unto Avoteichem. 2 And thou shalt remember kol haderech which Hashem Eloheicha led thee these arba'im shanah in the

איבערגעבן צו דיר , און וועט זיי פַאַרטומלען אַ גרויס
grois a fartumlen zei vet un dir tsu ibergebn
great a throw into confusion them will and you(SG) to give over

כד וועלן פַאַרטיליקט ווערן . און ער וועט געבן
gebn vet er un vern fartilikt veln zei biz fartumlenish
give will he and become exterminated will they until confusion

זייערע מלכים אין דיין האַנט, און וועסט אונטערברענגען זייער נאָמען
nomen zeyer unterbrengen vest un hant dain in mlochim zeyere
name their destroy will and hand your in kings their

פֿון אונטערן הימל ; קיינער וועט נישט באַשטיין פַאַר דיר , ביז
biz dir far bashtein nisht vet keiner himel untern fun
until you(SG) before stand not will anyone heaven under from

דו וועסט זיי פַאַרטיליקן.
fartiliken zei vest du
destroy them will you

כה זייערע געשניצטע ג-טער זאָלט איר פַאַרברענען אין פֿייַער;
faier in farbrenen ir zolt g-ter geshnitste zeyere
fire in burn up you shall g-ds carved their

זאָלסט נישט גלוסטן דאָס זילבער און דאָס גאָלד אויף זיי , און
un zei oif gold dos un zilber dos glustn nisht zolst
and them on gold the and silver the desire not you(SG) must

צונעמען פַאַר זיך , כדי זאָלסט נישט געשטרויכלט ווערן
vern geshtroichlt nisht zolst kedei zich far tsunemen
become stumbled not you(SG) must so that self for you take

דורך דעם ; וואָרעם אַן אומווערדיקייט ביי ה דיין ג-ט איז
iz G-t dain Hashem bai umverdikeit an vorem dem durch
is G-d your Hashem with abomination an because the one by

דאָס. כו און זאָלסט נישט אַרײַנברענגען אַן אומווערדיקייט אין דיין
dain in umverdikeit an arainbrengen nisht zolst un dos
your in abomination an bring in not you(SG) must and this

הויז , און ווערן חרם אַזוי ווי דאָס; מיאוסן זאָלסטו זיך מיאוסן
miusn zich zolstu miusn dos vi azoi cheirem vern un hoiz
loathe self shall you loathe this as so devoted become and house

מיט דעם, און פַאַראומווערדיקן זאָלסטו עס פַאַראומווערדיקן, וואָרעם
vorem farumverdikn es zolstu farumverdikn un dem mit
for detest it shall you detest and this with

חרם איז דאָס.
dos iz cheirem
this is cherem banned

ח

אַל דאָס געבאָט וואָס איך גיבעט דיר הײַנט, זאָלט
zolt haint dir gebit ich vos gebot dos al
shall today you(SG) order I which commandments these all

איר היטן צו טאָן, כדי איר זאָלט לעבן, און זיך מערן , און
un mern zich un lebn zolt ir kedei ton tsu hitn ir
and increase self and live shall you so that do to keep you

קומען און אַרבן דאָס לאַנד וואָס ה האָט צוגעשוואָרן אײַערע
aiere tsugeshvorn hot Hashem vos land dos arben un kumen
your sworn has Hashem which land this inherit and come

עלטערן. ב און זאָלסט געדענקען דעם גאַנצן וועג וואָס ה
Hashem vos veg gantsn dem gedenken zolst un eltern
Hashem which way all the remember you(SG) must and fathers

דײַן ג-ט האָט דיך געפֿירט זינט פַערציק יאָר דורכן מדבר ,
midber durchn yor fertsik zint gefirt dich hot G-t dain
wilderness through year forty since guided you(SG) has G-d your

כדי דיך צו פיַיניקן , דיך צו פרוּווּן, צו וויסן וואָס ביַי
bai vos visen tsu pruvn tsu dich painiken tsu dich kedei
with what know to test to you(SG) afflict to you(SG) so that

דיר אין האַרצן, אויב דו וועסט היטן זיַינע געבאָט אָדער
oder gebot zaine hitn vest du oib hartsn in dir
or commandments his keep will you if heart in you(SG)

נישט. ג און ער האָט דיך געפּיַיניקט, און דיך אויסגעהונגערט,
oisgehungert dich un gepainikt dich hot er un nisht
let hungered you(SG) and afflicted you(SG) has he and not

און דיך געשפּיַיזט מיט מַן , וואָס נישט דו האָסט דערפון
derfun host du nisht vos man mit geshpaizt dich un
of it have you not which manna with fed you(SG) and

געווווסט, נישט דיַינע עלטערן האָבן געווווסט; כדי דיך צו
tsu dich kedei gevust hobn eltern daine nisht gevust
to you(SG) in order to known have fathers your not known

לאָזן וויסן אַז נישט אויף ברויט אַליין לעבט דער מענטש, נאָר אויף
oif nor mentsh der lebt alein broit oif nisht az visen lozn
on but man the lives alone bread on not that know let

אַלץ וואָס קומט אַרויס פֿון הס מויל לעבט דער מענטש.
mentsh der lebt moil Hashems fun arois kumt vos alts
man the lives mouth Hashem's of out comes which all that

ד דיַין קלייד איז נישט אָפּגעטראָגן געוואָרן אויף דיר , און
un dir oif gevorn opgetrogn nisht iz kleid dain
and you(SG) upon having become wear out not is garment your

דיַין פֿוס איז נישט אויפֿגעלאָפֿן, דורך די פֿערציק יאָר . ה דערום
derum yor fertsik di durch oifgelofn nisht iz fus dain
therefore years forty the by swell not is foot your

זאָלסטו וויסן אין דיַין האַרצן, אַז אַזוי ווי אַ מאַן שטראָפֿט זיַין
zain shtroft man a vi azoi az hartsn dain in visen zolstu
his chastise man a as so that heart your in know shall you

קינד, שטראָפֿט דיך ה דיַין ג-ט. ו און זאָלסט היטן
hitn zolst un G-t dain Hashem dich shtroft kind
keep you(SG) must and G-d your Hashem you(SG) chastise child

די געבאָט פֿון ה דיַין ג-ט, צו גיין אין זיַינע וועגן ,
vegen zaine in gein tsu G-t dain Hashem fun gebot di
ways his in go to G-d your Hashem of commandments the

און מורא צו האָבן פֿאַר אים. ז וואָרעם ה דיַין ג-ט ברענגט
brengt G-t dain Hashem vorem im far hobn tsu moire un
brings G-d your Hashem for him before have to fear and

דיך אין אַ גוטן לאַנד, אַ לאַנד פֿון בעכן וואַסער, קוואַלן , און
un kvaln vaser bechn fun land a land gutn a in dich
and springs water streams of of land a land good a in you(SG)

טיפֿענישן , וואָס גייען אַרויס אויף באַרג און טאָל ;
tal un barg oif arois geyen vos tifenishn
valley and mountain on out go which underground depths

ח אַ לאַנד פֿון ווייץ , און גערשט, און ווינשטאָקן, און פֿייגן , און
un faign un vainshtokn un gersht un veits fun land a
and fig and grape vine and barley and wheat of land a

מילגרוימען ; אַ לאַנד פֿון איילבערטן און האָניק; ט אַ לאַנד וואָס נישט
nisht vos land a honik un eilbertn fun land a milgroimen
not which land a honey and olives of land a pomegranates

אין אָרימקייט וועסטו דרינען עסן ברויט, וואָס דיר וועט
vet dir vos broit esen drinen vestu orimkeit in
will you(SG) which bread eat in it will you(sg) poverty in

midbar, to humble thee, and to prove thee, to know what was in thine lev, whether thou wouldest be shomer over His mitzvot, or no. [3] And He humbled thee, and suffered thee to hunger, and fed thee with manna, which thou knewest not, neither did Avoteicha know; that He might make thee know that man doth not live by lechem only, but by every word that proceedeth out of the mouth of Hashem doth man live. [4] Thy raiment did not increase old upon thee, neither did thy foot swell, these arba'im shanah. [5] Thou shalt also consider in thine lev, that, as a man chasteneth bno, so Hashem Eloheicha chasteneth thee. [6] Therefore thou shalt be shomer over the mitzvot of Hashem Eloheicha, to walk in His ways, and to fear Him. [7] For Hashem Eloheicha bringeth thee into an eretz tovah, a land of brooks of mayim, of fountains and depths that spring out of valleys and hills; [8] An eretz chittah, and se'orah *(barley)*, and gefen, and te'enah, and pomegranates; an eretz zayit shemen, and devash; [9] An eretz wherein thou shalt eat lechem without scarceness, thou shalt

not lack anything in it; an eretz whose stones are barzel, and out of whose hills thou mayest dig nechoshet *(bronze)*.
10 When thou hast eaten and art full, then thou shalt bless Hashem Eloheicha for ha'aretz hatovah which He hath given thee.
11 Beware that thou forget not Hashem Eloheicha, in not being shomer over His mitzvot, and His mishpatim, and His chukkot, which I command thee today;
12 Lest when thou hast eaten and art full, and hast built goodly batim *(houses)* and dwelt therein;
13 And when thy herds and thy flocks multiply, and thy kesef and thy zahav is multiplied, and all that thou hast is multiplied;
14 Then thine lev be lifted up, and thou forget Hashem Eloheicha which brought thee forth out of Eretz Mitzrayim, from the bais avadim;
15 Who led thee through that great and terrible midbar, wherein were fiery nachash, and akrav *(scorpions)*, and parched earth, where there was no mayim; Who brought thee forth mayim out of the rock of flint;
16 Who fed thee in the midbar with manna, which Avoteicha knew not, that He might

גְּאָרנישט פֿעלן דרינען; אַ לאַנד וואָס אירע שטיינער זײַנען אײַזן, און
un aizn zainen shteiner ire vos land a drinen feln gornisht
and iron are stones its which land a in it lack nothing

פֿון אירע בערג וועסטו האַקן קופּער. י און וועסט עסן
esen vest un kuper hakn vestu berg ire fun
eat will and bronze cut will you(sg) hill country its from

און וועסט זאָט זײַן, און וועסט לויבן ה דײַן ג-ט, פֿאַר
far G-t dain Hashem loibn vest un zain zat vest un
for G-d your Hashem praise will and be satisfied will and

דעם גוטן לאַנד וואָס ער האָט דיר געגעבן. יא היט דיך,
dich hit gegebn dir hot er vos land gutn dem
you(SG) beware given you(SG) has he which land good the

זאָלסט נישט פֿאַרגעסן אָן ה דײַן ג-ט, נישט צו היטן
hitn tsu nisht G-t dain Hashem on fargesen nisht zolst
keep to not G-d your Hashem on forget not you(SG) must

זײַנע גבֿאָט און זײַנע גזעצן און זײַנע חוקים וואָס איך
ich vos chukkim zaine un gezetsn zaine un gebot zaine
I which statutes his and laws his and commandments his

באַפֿעל דיר היינט. יב טאָמער, אַז דו וועסט עסן און וועסט
vest un esen vest du az tomer haint dir bafel
will and eat will you that lest today you(SG) command

זאָט זײַן, און וועסט בויען שיינע הײַזער, און באַווויינען; יג און
un bavoinen un haizer sheine boien vest un zain zat
and inhabit and houses beautiful build will and be satisfied

דײַנע רינדער און דײַנע שאָף וועלן זיך מערן, און זילבער און גאָלד
gold un zilber un mern zich veln shof daine un rinder daine
gold and silver and increase self will sheep your and cattle your

וועט זיך בײַ דיר מערן, און אַלץ וואָס דו האָסט וועט
vet host du vos alts un mern dir bai zich vet
will have you which all that and increase you(SG) with self will

זיך מערן; יד וועט זיך דערהייבן דײַן האַרץ, און וועסט פֿאַרגעסן
fargesen vest un harts dain derheibn zich vet mern zich
forget will and heart your exalt self will increase self

אָן ה דײַן ג-ט וואָס האָט דיך אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד
land fun aroisgetsoign dich hot vos G-t dain Hashem on
land from drawn out you(SG) has which G-d your Hashem on

מִצרַיִם, פֿון דעם הויז פֿון קנעכטשאַפֿט; טו וואָס האָט דיך
dich hot vos knechtshaft fun hoiz dem fun Mitsrayim
you(SG) has who slavery of house the from Egypt

געפֿירט דורך דעם גרויסן און מוראדיקן מדבר, דורך פֿײַערדיקע
faierdike durch midber moyredikn un groisn dem durch gefirt
fiery by wilderness awesome and great the by guided

שלאַנגען און שקאָרפּיאָנען, און אַ דאָרשטעניש וואָס אָן וואַסער;
vaser on vos dorshtenish a un shekorpionen un shlangen
water without which thirst a and scorpions and snakes

וואָס האָט דיר אַרויסגעצויגן וואַסער פֿון קיזלשטיין; טז וואָס
vos kizlshtein fun vaser aroisgetsoign dir hot vos
who flint stone from water drawn out you(SG) has which

האָט דיך געשפּײַזט אין דער מדבר מיט מַן, וואָס דײַנע
daine vos man mit midber der in geshpaizt dich hot
your which manna with wilderness the in fed you(SG) has

עלטערן האָבן דערפֿון נישט געוווסט; כּדי דיך צו פּײַניקן,
painiken tsu dich kedei gevust nisht derfun hobn eltern
afflict to you(SG) in order to known not thereof have fathers

humble thee, and that He might prove thee, to do thee good at thy acharit; [17] And thou say in thine lev, My ko'ach *(power)* and the might of mine hand hath gotten me this chayil *(wealth)*. [18] But thou shalt remember Hashem Eloheicha; for it is He that giveth thee power to get wealth, that He may establish His Brit which He swore unto Avoteicha, as it is yom hazeh.

אוּן כְּדֵי דִּיךְ צוּ פְּרוּוּן, דִּיךְ צוּ בַּאֲגִיטִיקְן אִין דַיִן
dain in bagitikn tsu dich pruvn tsu dich kedei un
your in accept to you(SG) test to you(SG) so that and

לְעֻצְט ; יז אוּן וועסְט זָאָגְן אִין דַיִן הַאַרְצְן: מַיִן כּוֹחַ אוּן
un koiech main hartsn dain in zogn vest un letst
and strength my heart your in say will and at the very end

דִּי מַאֲכְט פּוּן מַיִן הָאַנְט הָאָט מִיר פַּאַרשַׁאפְט דְעם דָאזִיקְן פַּאַרמֶעג ;
farmeg dozikn dem farshaft mir hot hant main fun macht di
possessions this the procured me has hand my of might the

יח זָאלְסְטוּ געדענקען ה דַיִן ג-ט, וואָרעם ער איז דער וואָס
vos der iz er vorem G-t dain Hashem gedenken zolstu
who the one is he for G-d your Hashem remember shall you

גִיט דִיר כּוֹחַ אָנצושאַפְן , כְּדֵי מקיים צוּ
tsu mekayem kedei farmeg ontsushafn koiech dir git
to fulfill so that possessions procure strength you(SG) gives

זַיִן זַיִן בְּרִית וואָס עֶר הָאָט גְעשוואָרן, דַיִנֶע עלטערן, אַזוֹי ווי
vi azoi eltern daine geshvorn hot er vos bris zain zain
as thus fathers your sworn an oath has he which covenant his be

הַיּוֹם הַזֶּה טאָג.
tog haintikn
day this very

[19] And it shall be, if thou do at all forget Hashem Eloheicha, and walk after acharei elohim, and serve them, and worship them, I testify against you today that ye shall surely perish.

יט אוּן עס וועט זַיִן , אוֹיב פַּאַרגעסְן וועסְטוּ פַּאַרגעסְן
fargesen vestu fargesen oib zain vet es un
forget will you(sg) forget if be will it and

אָן ה דַיִן ג-ט, אוּן וועסְט גיין נאָך פַּרעמדע ג-טער,
g-ter fremde noch gein vest un G-t dain Hashem on
g-ds foreign after go will and G-d your Hashem on

אוּן זיי דינען, אוּן זיך בוקן צוּ זיי , וואָרן איך
ich vorn zei tsu bukn zich un dinen zei un
I warn them to bow down self and serve them and

אַיִך הַיּוֹם, אַז אוּנטערגיין וועט איר אוּנטערגיין.
untergein ir vet untergein az haint aich
disappear you will disappear that today you

[20] As the Goyim which Hashem destroyeth before your face, so shall ye perish; because ye would not be obedient unto the voice of Hashem Eloheichem.

כ אַזוֹי ווי די פַּעלקער וואָס ג-ט מַאַכְט אוּנטערגיין פּוּן
fun untergein macht G-t vos felker di vi azoi
from disappear makes G-d which nations the as so

פַּאַר אַיִך, אַזוֹי וועט איר אוּנטערגיין, דערפַאַר וואָס
vos derfar untergein ir vet azoi aich far
which for the reason disappear you will so you before

איר הָאָט נישט צוגעהערט צוּ דעם קוֹל פּוּן ה
Hashem fun kol dem tsu tsugehert nisht hot ir
Hashem of voice the to paid heed not have you

אלוקיכם .
Elokeichem
your G-d

9 Shema, Yisroel: Thou art to pass over Yarden today, to go in to possess Goyim greater and mightier than thyself, cities great and walled up to Shomayim, [2] A people

ט הער , יִשְׂרָאֵל, דו גייסְט הַיּוֹם אַריבער דעם
dem ariber haint geist du Yisroel her
the on the other side of today go you Yisroel pay heed

יַרדן צוּ קומען אַרבן אוֹמות גרעסערע אוּן שטאַרקערע
shtarkere un gresere umes arben kumen tsu Yarden
stronger and greater peoples inherit come to Yarden

פּוּן דיר , שטעט גרויסע אוּן באַפֶעסטיקטע ביז אין הימל ,
himel in biz bafestikte un groise shtet dir fun
heaven in unto fortified and great cities you(SG) than

great and tall, the Bnei Anakim, whom thou knowest, and of whom thou hast heard say, Who can stand before the Bnei Anak!
3 Understand therefore this day, that Hashem Eloheicha is He which goeth over before thee; as a consuming eish He shall destroy them, and He shall bring them down before thy face; so shalt thou drive them out, and destroy them quickly, as Hashem hath said unto thee. 4 Speak not thou in thine lev, after that Hashem Eloheicha hath cast them out from before thee, saying, For my tzedakah *(righteousness)* Hashem hath brought me in to possess this land; but for the wickedness of these Goyim Hashem doth drive them out from before thee. 5 Not for thy tzedakah, or for the yosher *(uprightness)* of thine lev, dost thou go to possess their land; but for the wickedness of these Goyim Hashem Eloheicha doth drive them out from before thee, and that He may perform the word which Hashem swore unto Avoteicha, Avraham, Yitzchak, and Ya'akov.
6 Understand therefore, that Hashem Eloheicha giveth thee not this ha'aretz hatovah to

ב אַ פֿאָלק גרויס און הויך, זין פֿון די ענָקים, וואָס דו ווייסט
veist du vos Anakim di fun zin hoich un grois folk a
know you which Anakim the of sons tall and great people a

און וואָס דו האָסט געהערט: ווער קען באַשטיין פֿאַר די זין
zin di far bashtein ken ver gehert host du vos un
sons the before stand can who heard have you which and

פֿון ענָק ? ג זאָלסטו וויסן זיין היינט אַז ה דיין ג-ט,
G-t dain Hashem az haint zain visen zolstu Anakim fun
G-d your Hashem that today be know shall you Anak of

ער איז דער וואָס גייט אַריבער דיר פֿאַרויס, אַ פֿייַער וואָס
vos faier a farois dir ariber geit vos der iz er
which fire a ahead of you(SG) over goes who the one is he

פֿאַרצערט; ער וועט זיי פֿאַרטיליקן, און ער וועט זיי מאַכן
machn zei vet er un fartiliken zei vet er fartsert
make them will he and destroy them will he consumes

אונטערטענעק פֿאַר דיר, און וועסט זיי פֿאַרטרייַבן, און
un fartraiben zei vest un dir far untertenik
and drive before them will and you(SG) before subjugate

וועסט זיי גיך אונטערבערענגען, אַזוי ווי ג-ט האָט דיר
dir hot G-t vi azoi unterbrengen gich zei vest
you(SG) has G-d as so destroy quickly them will

צוגעזאָגט. ד זאָלסט נישט זאָגן אין דיין האַרצן, ווען ה
tsugezogt . zolst nisht zogn in dain hartsn ven Hashem
promised must you(SG) not say in your heart when Hashem

דיין ג-ט וועט זיי אַרויסשטויסן פֿון פֿאַר דיר, אַזוי צו
tsu azoi dir far fun aroisshtoisn zei vet G-t dain
to so you(SG) before from push out them will G-d your

זאָגן: פֿאַר מיין גערעכטיקייט האָט מיך ג-ט געבראַכט צו ארבן
arben tsu gebracht G-t mich hot gerechtikeit main far zogn
inherit to brought G-d me has righteousness my for say

דאָס דאָזיקע לאַנד; ווען פֿאַר דער שלעכטיקייט פֿון די דאָזיקע
dozike di fun shlechtikeit der far ven land dozike dos
this the of evil the for when land this this

פֿעלקער פֿאַרטרייַבט זיי ג-ט פֿון פֿאַר דיר. ה נישט פֿאַר
far nisht dir far fun G-t zei fartraibt felker
for not you(SG) before from G-d them dispossess nations

דיין גערעכטיקייט, און פֿאַר דער רעכטפֿאַרטיקייט פֿון דיין האַרצן,
hartsn dain fun rechtfartikeit der far un gerechtikeit dain
heart your of uprightness the for and righteousness your

קומסטו אַרבן זייער לאַנד, נייַערט פֿאַר דער שלעכטיקייט פֿון די
di fun shlechtikeit der far naiert land zeyer arben kumstu
the of wickedness the for but land their inherit you come

דאָזיקע פֿעלקער פֿאַרטרייַבט זיי ה דיין ג-ט פֿון פֿאַר
far fun G-t dain Hashem zei fartraibt felker dozike
before from G-d your Hashem them dispossess nations this

דיר; און כּדי מקיים צו זיין דעם צוזאָג וואָס ג-ט
G-t vos tsuzog dem zain tsu mekayem kedei un dir
G-d which promise the be to fulfill so that and you(SG)

האָט געשוואָרן צו דיינע עלטערן, צו אַבֿרהמען, צו יצחקן,
hot geshvorn tsu daine eltern tsu Avrahamen tsu Yitschakn ,
has sworn an oath to your fathers to Avraham to Yitzchak

און צו יעקבֿן. ו זאָל נישט זיין, אַז דו זאָלסט וויסן
un tsu Yaakovn tsu un . zolst un visen zain az nisht far
and to Yaakov to and for not that be know you(SG) must

דײַן געראָטן־קייט גיט דיר ה דײַן ג-ט דאָס דאָזיקע
dain Hashem dir git gerechtikeit dain G-t dos dozike
your Hashem you(SG) gives righteousness your the G-d this

גוטע לאַנד, עס צו אַרבן ; ווײַל־עם אַ האַרטנעקיק פֿאָלק ביסטו .
gute land tsu es arben a vorem folk hartnekik bistu
good land to it inherit because a stiff-necked are you people

ז געדענק , זאָלסט נישט פֿאַרגעסן, ווי דו האָסט דערצערנט
gedenk zolst nisht fargesen vi du host dertsernt
remember must you(SG) not forget how you have provoked

ה דײַן ג-ט אין דער מדבר ; פֿון דעם טאָג אָן וואָס דו
Hashem dain G-t in der midber ; fun dem tog on vos du
Hashem your G-d in the wilderness ; from the day on which you

ביסט אַרויסגעגאַנגען פֿון לאַנד מִצרַיִם , ביז אײַער קומען
bist aroisgegangen fun land Mitsrayim biz aier kumen
are having gone forth from land Egypt until your coming

צו דעם דאָזיקן אָרט , זײַט איר ווידערשפּעניקער געווען אַקעגן
tsu dem dozikn ort zait ir vidershpeniker geven akegn
to the this place you are rebellious having been against

ג-ט . ח אויך אין חוֹרֵב האָט איר דערצערנט ה , און ג-ט איז
G-t un Hashem dertsernt ir hot Chorev in oich G-t
G-d and Hashem provoke wrath you did Chorev in also G-d is

געווואָרן אויפֿגעבראַכט אויף אײַך, אײַך צו פֿאַרטיליקן. ט אַז איך
gevorn oifgebracht oif aich aich tsu fartiliken az ich
having become incensed on you you to destroy that I

בין אַרויפֿגעגאַנגען אויפֿן באַרג צו נעמען די שטיינערנע לוחות ,
bin aroifgegangen oifn barg tsu nemen di shteinerne luches
am having gone up on mountain to take the stone tablets

די לוחות פֿון דעם ברית וואָס ה האָט מיט אײַך געשלאָסן ,
di luches fun dem bris vos Hashem hot mit aich geshlosn
the tablets of the covenant which Hashem has with you established

בין איך געבליבן אויפֿן באַרג פֿערציק טעג און פֿערציק נעכט ; קיין
bin ich geblibn oifn barg fertsik teg un fertsik necht kein
am I remain on mountain forty days and forty nights any

ברויט האָב איך נישט געגעסן, און קיין וואַסער האָב איך נישט געטרונקען.
broit hob ich nisht gegesn un kein vaser hob ich nisht getrunken
bread have I not eaten and any water have I not drank

י און ה האָט מיר געגעבן די צוויי שטיינערנע לוחות גערשריבן מיט
un Hashem hot mir gegebn di tsvei shteinerne luches geshribn mit
and Hashem has me given the two stone tablets written with

ג-טס פֿינגער, און אויף זיי איז געווען אַזוי ווי אַלע ווערטער וואָס
G-ts finger un oif zei iz geven azoi vi ale verter vos
G-d's finger and on them is having been so as all words which

ה האָט מיט אײַך גערעדט אויפֿן באַרג פֿון מיטן פֿײַער
Hashem hot mit aich geredt oifn barg fun mitn faier
Hashem has with you spoken on mountain from midst of fire

אין טאָג פֿון דער אײַנזאַמלונג . יא און עס איז געווען צום סוף פֿון
in tog fun der ainzamlung un es iz geven tsum sof fun
on day in the gathering and it is having been at the end of

פֿערציק טעג און פֿערציק נעכט , האָט מיר ה געגעבן די צוויי
fertsik teg un fertsik necht hot mir Hashem gegebn di tsvei
forty days and forty nights has me Hashem given the two

שטיינערנע לוחות, די לוחות פֿון ברית . יב און ה האָט
shteinerne luches di luches fun bris un Hashem hot
stone tablets the tablets of the covenant and Hashem has

possess it for thy tzedakah; for thou art an Am Kesheh Oref *(a stiffnecked people)*.

7 Remember, and forget not, how thou provokedst Hashem Eloheicha to wrath in the midbar; from the yom that thou didst depart out of Eretz Mitzrayim, until ye came unto this place, ye have been rebellious against Hashem. 8 Also in Chorev ye provoked Hashem to wrath, so that Hashem was angry with you to have destroyed you. 9 When I was gone up into the mount to receive the luchot ha'avanim, even the luchot HaBrit which Hashem cut with you, then I abode in the mount arba'im yom and arba'im lailah; I neither did eat lechem nor drink mayim; 10 And Hashem delivered unto me shnei luchot ha'avanim written with the etzba Elohim *(finger of G-d)*; and on them was written according to all the words, which Hashem spoke with you in the mount out of the midst of the eish in the Yom HaKahal. 11 And it came to pass at the end of arba'im yom and arba'im lailah, Hashem gave me the shnei luchot ha'avanim, even the Luchot HaBrit.

צו מיר געזאָגט: שטיי אויף, נידער אַראָפּ אויף גיך פֿון דאַנען,
danen fun gich oif arop nider oif shtei gezogt mir tsu
here from quickly on down go down up stand said me to

וואָרעם פֿאַרדאָרבן געווארן איז דײַן פֿאָלק וואָס דו האָסט
host du vos folk dain iz gevorn fardorben vorem
have you which people your is having become corrupt because

אַרויסגעצויגן פֿון מִצרַיִם ; זיי האָבן זיך גיך אָפּגעקערט פֿון
fun opgekert gich zich hobn zei Mitsrayim fun aroisgetsoign
from turned aside quickly self have they Egypt from drawn out

דעם וועג וואָס איך האָב זיי באַפֿוילן ; זיי האָבן זיך געמאַכט אַ
a gemacht zich hobn zei bafoiln zei hob ich vos veg dem
a made self have they commanded them have I which way the

געגאָסענעם געץ . יג און ה האָט צו מיר געזאָגט, אַזוי צו זאָגן :
zogn tsu azoi gezogt mir tsu hot Hashem un gets gegosenem
say to so said me to has Hashem and image molten

איך האָב געזען דאָס דאָזיקע פֿאָלק , ערשט אַ האַרטנעקיק פֿאָלק איז עס.
es iz folk hartnekik a ersht folk dozike dos gezen hob ich
it is people stiff-necked a behold people this the seen have I

יד לאָז אָפּ פֿון מיר, און איך וועל זיי פֿאַרטילקן, און וועל אָפּמעקן
opmekn vel un fartiliken zei vel ich un mir fun op loz
blot out will and destroy them will I and me from away let

זייער נאָמען פֿון אונטערן הימל , און איך וועל דיך מאַכן פֿאַר אַ
a far machn dich vel ich un himel untern fun nomen zeyer
a for make you(SG) will I and heaven under from name their

פֿאָלק שטאַרקער און גרעסער פֿון אים. טו האָב איך זיך אומגעקערט און
un umgekert zich ich hob im fun greser un shtarker folk
and returned self I have it than greater and stronger people

האָב אַראָפּגענידערט פֿון באַרג , און דער באַרג האָט געברענט
gebrent hot barg der un barg fun aropgenidert hob
burning has mountain the and mountain from gone down have

אין פֿײַער; און די צוויי לוחות פֿון ברית זײַנען געווען אויף
oif geven zainen bris fun luches tsvei di un faier in
on having been are the covenant of tablets two the and fire in

מײַנע ביידע הענט . טז און איך האָב געזען, ערשט איר האָט געזינדיקט
gezindikt hot ir ersht gezen hob ich un hent beide maine
sinned have you behold seen have I and hands two my

צו ה אלוקיכם ; איר האָט אײַך געמאַכט אַ געגאָסן קאַלב; איר
ir kalb gegosn a gemacht aich hot ir Elokeichem Hashem tsu
you calf cast a made you have you your G-d Hashem to

האָט זיך גיך אָפּגעקערט פֿון דעם וועג וואָס ה האָט אײַך
aich hot Hashem vos veg dem fun opgekert gich zich hot
you has Hashem which way the from turned aside quickly self have

באַפֿוילן . יז האָב איך אָנגענומען די צוויי לוחות , און האָב זיי
zei hob un luches tsvei di ongenumen ich hob bafoiln
they have and tablets two the grasped I have commanded

אַראָפּגעוואָרפֿן פֿון מײַנע ביידע הענט , און האָב זיי צעבראָכן פֿאַר
far tsebrochn zei hob un hent beide maine fun aropgevorfen
before broken them have and hands two my from threw down

אײַערע אויגן. יח און איך האָב מיך אַנידערגעוואָרפֿן פֿאַר ה , אַזוי
azoi Hashem far anidergevorfen mich hob ich un oign aiere
so Hashem before thrown down me have I and eyes your

ווי דאָס ערשטע מאָל, פֿערציק טעג און פֿערציק נעכט ; קיין ברויט האָב
hob broit kein necht fertsik un teg fertsik mol ershte dos vi
have bread any nights forty and days forty time first the as

[12] And Hashem said unto me, Arise, get thee down quickly from hence; for thy people which thou hast brought forth out of Mitzrayim have corrupted themselves; they are quickly turned aside out of the way which I commanded them; they have made them a massekhah *(molten image)*.
[13] Furthermore Hashem spoke unto me, saying, I have seen this people, and, behold, it is an Am Kesheh Oref *(stiffnecked people)*: [14] Let Me alone, that I may destroy them, and blot out their shem from under Shomayim; and I will make of thee a nation mightier and greater than they.
[15] So I turned and came down from the mount, and the mount burned with eish; and the shnei Luchot HaBrit were in my two hands. [16] And I looked, and, hinei, ye had sinned against Hashem Eloheicha, and had made you an egel massekhah *(a molten calf)*; ye had turned aside quickly out of HaDerech *(The Way)* which Hashem had commanded you.
[17] And I took the shnei haluchot, and cast them out of my two hands and broke them before your eyes. [18] And I fell down before Hashem, as at the first, arba'im yom and arba'im lailah; I did

neither eat lechem, nor drink mayim, because of kol chattatchem ye sinned, in doing wickedly in the sight of Hashem, to provoke Him to anger. 19 For I was afraid of the anger and hot displeasure, wherewith Hashem was angry against you to destroy you. But Hashem listened unto me at that time also.

איך נישט געגעסן, און קיין וואַסער האָב איך נישט געטרונקען; איבער אַל
al iber getrunken nisht ich hob vaser kein un gegesn nisht ich
all over drink not I did water any and eaten not I

אייַער זינד וואָס איר האָט געזינדיקט, צו טאָן וואָס איז שלעכט אין די
di in shlecht iz vos ton tsu gezindikt hot ir vos zind aier
the in evil is which do to sinned have you which sin your

אויגן פֿון ה , אים צו דערצערענען ; יט וואָרעם איך האָב זיך
zich hob ich vorem dertserenen tsu im Hashem fun oign
self have I for provoke to anger to him Hashem of eyes

געשראָקן פֿאַר דעם כּעס און דעם גרימצאָרן וואָס ה האָט אויף
oif hot Hashem vos grimtsorn dem un kaas dem far geshrokn
on has Hashem which wrath the and anger the before afraid

אייַך געצערנט , אייַך צו פֿאַרטיליקן. און ה האָט אויך דאָס מאָל
mol dos oich hot Hashem un fartiliken tsu aich getsernt aich
time this also has Hashem and destroy to you been angry you

צוגעהערט צו מיר.
mir tsu tsugehert
me to listened

20 And Hashem was very angry with Aharon to have made him shmad; and I davened on behalf of Aharon also at that time. 21 And I took your sin, the egel which ye had made, and burned it with eish, and stamped it, and ground it very small, even until it was as small as dust; and I cast the dust thereof into the brook that descended out of the mount. 22 And at Taverah, and at Massah, and at Kivrot-Hata'avah, ye provoked Hashem to wrath. 23 Likewise when Hashem sent you from Kadesh-Barnea, saying, Go up and possess ha'aretz which I have given you; then ye rebelled against the commandment of Hashem Eloheichem, and ye believed Him not, nor gave heed to His voice. 24 Ye

כ אויך אויף אַהרֹנען איז ה זייער אויפֿגעבראַכט געווארן ,
gevorn oifgebracht zeyer Hashem iz Aharonen oif oich
having become incensed very Hashem is Aaron on also

אים צו פֿאַרטיליקן, און איך האָב מתפלל געווען אויך פֿאַר
far oich geven mispalel hob ich un fartiliken tsu im
for also having been praying have I and destroy to him

אַהרֹנען אין יענער שעה. כא און אייַער זינד , דאָס קאַלב וואָס איר האָט
hot ir vos kalb dos zind aier un sheh yener in Aharonen
had you which calf this sin your and hour that in Aaron

געמאַכט, האָב איך גענומען , און האָב עס פֿאַרברענט אין פֿייַער, און
un faier in farbrent es hob un genumen ich hob gemacht
and fire in burned up it have and taken I have made

האָב עס צעשטויסן, גוט צעמאָלן, ביז וואַנען עס איז געווען
geven iz es vanen biz tsemoln gut tseshtoisn es hob
having been is it from where until grind up well crushed it have

דין ווי שטויב; און איך האָב אַריַינגעווארפֿן זיין שטויב אין דעם באַך
bach dem in shtoib zain araingevorfn hob ich un shtoib vi din
brook the in dust its thrown into have I and dust as fine

וואָס נידערט אַראָפּ פֿון בארג . – כב אויך אין תַּבְעֵרָה , און אין
in un Taverah in oich barg fun arop nidert vos
in and Taverah in also mountain from down descended which

מַסָּה , און אין קִבְרוֹת-הַתַּאֲוָה , האָט איר דערצערנט ה .
Hashem dertsernt ir hot Kivrot-Hataavah in un Massah
Hashem provoke to wrath you have Kivrot-Hata'avah in and Massah

כג און אַז ה האָט אייַך געשיקט פֿון קָדֵשׁ-ברנֵעַ , אַזוי צו
tsu azoi Kadesh-Barnea fun geshikt aich hot Hashem az un
to so Kadesh-Barnea from sent you has Hashem when and

זאָגן : גייט אַרויף און אַרבט דאָס לאַנד וואָס איך האָב אייַך געגעבן ,
gegebn aich hob ich vos land dos arbt un aroif geit zogn
given you have I which land this inherit and up go say

האָט איר ווידערשפּעניקט דעם מויל פֿון ה אלוקיכם , און
un Elokeichem Hashem fun moil dem vidershpenikt ir hot
and your G-d Hashem of mouth the rebel against you did

איר האָט אים נישט געגלויבט, און נישט צוגעהערט צו זיין קוֹל .
kol zain tsu tsugehert nisht un gegloibt nisht im hot ir
voice his to paid heed not and believe not him did you

כד ווידערשפּעניקער זײַט איר געווען אַקעגן ה׳ פֿון דעם טאָג
tog dem fun Hashem akegn geven ir zait vidershpeniker
day the from Hashem against having been you are rebellious

וואָס איך קען אײַך. – כה אַזוי האָב איך מיך אַנידערגעוואָרפֿן פֿאַר
far anidergevorfen mich ich hob azoi aich ken ich vos
before threw down me I have thus you knew I which

ה׳ די פֿערציק טעג און די פֿערציק נעכט וואָס איך האָב מיך
mich hob ich vos necht fertsik di un teg fertsik di Hashem
me have I which nights forty the and days forty the Hashem

אַנידערגעוואָרפֿן, ווײַל ה׳ האָט געריידט צו אײַך צו פֿאַרטיליקן.
fartiliken tsu aich geredt hot Hashem vorem anidergevorfen
destroy to you said had Hashem because threw down

כו און איך האָב מתפּלל געווען צו ה׳ , און האָב געזאָגט:
gezogt hob un Hashem tsu geven mispalel hob ich un
said have and Hashem to having been praying have I and

ה׳ דו אֲדֹנָי , זאָלסט נישט אומברענגען דײַן פֿאָלק און
un folk dain umbrengen nisht zolst Adonoi du Hashem
and people your destroy not you(SG) must Adonoi you Hashem

דײַן אַרב , וואָס דו האָסט אויסגעלייזט מיט דײַן גרויסקייט,
groiskeit dain mit oisgeleizt host du vos arav dain
greatness your with redeemed have you which inheritance your

וואָס דו האָסט אַרויסגעצויגן פֿון מִצרַיִם מיט אַ שטאַרקער
shtarker a mit Mitsrayim fun aroisgetsoign host du vos
strong a with Egypt of brought out have you which

האַנט. כז געדענק דײַנע קנעכט , אַבֿרהם , יִצחָק , און יעקבֿ ;
Yaakov un Yitschak Avraham knecht daine gedenk hant
Yaakov and Yitzchak Avraham servants your remember hand

זאָלסט זיך נישט אומקוקן אויף דער האַרטקייט פֿון דעם דאָזיקן
dozikn dem fun hartkeit der oif umkukn nisht zich zolst
this the of hardness the on look back not self you(SG) must

פֿאָלק , און אויף זײַן שלעכטקייט, און אויף זײַן זינד ; כח כּדי דאָס
dos kedei zind zain oif un shlechtikeit zain oif un folk
this so that sin its on and evil its on and people

לאַנד וואָס דו האָסט אונדז אַרויסגעצויגן פֿון דאָרטן, זאָל נישט
nisht zol dortn fun aroisgetsoign undz host du vos land
not shall there from brought out us have you which land

זאָגן: ווײַל ה׳ איז נישט ביכולת זיי צו ברענגען אין
in brengen tsu zei bichoiles nisht iz Hashem vail zogn
into bring to them be able to not is Hashem because say

דעם לאַנד וואָס ער האָט זיי צוגעזאָגט, און ווײַל ער האָט זיי
zei hot er vail un tsugezogt zei hot er vos land dem
them has he because and promised them has he which land the

פֿײַנט, דערום האָט ער זיי אַרויסגעצויגן זיי צו טייטן אין דער
der in teitn tsu zei aroisgetsoign zei er hot derum faint
the in kill to them drawn out them he has therefore hated

מדבר . כט און זיי זײַנען דאָך דײַן פֿאָלק און דײַן אַרב ,
midber arav dain un folk dain doch zainen zei un
wilderness heritage your and people your yet are they and

וואָס דו האָסט אַרויסגעצויגן מיט דײַן גרויס שטאַרקייט און מיט
mit un shtarkeit grois dain mit aroisgetsoign host du vos
with and strength great your with drawn out have you whom

דײַן אויסגעשטרעקטן אָרעם.
orem oisgeshtrektn dain
arm outstretched your

have been rebellious against Hashem from the yom that I knew you. 25 Thus I fell down before Hashem arba'im hayom and arba'im halailah, as I fell down at the first; because Hashem had said He would destroy you. 26 I davened therefore unto Hashem, and said, Adonoi Hashem, destroy not Thy people and Thine inheritance, which Thou hast redeemed through Thy greatness, which Thou hast brought forth out of Mitzrayim with a yad chazakah. 27 Remember Thy avadim, Avraham, Yitzchak, and Ya'akov; look not unto the stubbornness of this people, nor to their wickedness, nor to their sin; 28 Lest ha'aretz whence Thou broughtest us out say, Because Hashem was not able to bring them into ha'aretz which He promised them, and because He hated them, He hath brought them out to slay them in the midbar. 29 Yet they are Thy people and Thine nachalah, which Thou broughtest out by Thy koach hagadol and by Thy outstretched zero'a.

10 At that time Hashem said unto me, Carve thee shnei luchot avanim like unto the first, and come up unto Me into the mount, and make thee an aron etz. [2] And I will write on the luchot the devarim that were in haluchot harishonim which thou didst brake, and thou shalt put them in the aron. [3] And I made an aron of sheetim wood, and hewed shnei luchot avanim like unto the first, and went up into the mount, having the shnei luchot in mine hand. [4] And He wrote on the luchot, according to the first writing, the Aseres HaDibros *(Ten Commandments)*, which Hashem spoke unto you in the mount out of the midst of the eish in the Yom HaKahal; and Hashem gave them unto me. [5] And I turned myself and came down from the mount, and put the luchot in the aron which I had made; and there they are, as Hashem commanded me. [6] And the Bnei Yisroel took their journey from Be'erot *(Wells)* of the Bnei Yaakan to Moserah; there Aharon died, and there he was buried; and El'azar bno ministered in the office of kohen in his place. [7] From thence they journeyed unto Gudgodah; and from

י אין יענער צײַט האָט ה צו מיר געזאָגט: האַק דיר אויס צוויי
tsvei ois dir hak gezogt mir tsu Hashem hot tsait yener in
two out you(SG) cut said me to Hashem has time that in

שטיינערנע לוחות אַזוי ווי די ערשטע, און קום אַרויף צו מיר אויפֿן
oifn mir tsu aroif kum un ershte di vi azoi luches shteinerne
on me to up come and first the as so tablets stone

ב און איך וועל אויפֿשרײַבן אויף די לוחות די ווערטער וואָס זײַנען געווען אויף
oif geven zainen vos verter di luches di oif oifshraibn vel
on having been are which words the tablets the on inscribe will

די ערשטע לוחות וואָס דו האָסט צעבראָכן; און וועסט זיי
zei vest un tsebrochn host du vos luches ershte di
them you(sg) will and broken have you which tablets first the

ג אַרײַנטאָן אין דעם אָרון. און איך האָב געמאַכט אַן אָרון פֿון שִׁטים-האָלץ;
ich un Shitim-holts fun oren an gemacht ich hob oren dem in arainton
I and acacia wood of aron an made I have aron the in put

האָב אויסגעהאַקט צוויי שטיינערנע לוחות אַזוי ווי די ערשטע, און איך בין
bin ich un ershte di vi azoi luches shteinerne tsvei oisgehakt hob
am I and first the as so tablets stone two chiseled out have

ד אַרויפֿגעגאַנגען אויפֿן באַרג מיט די צוויי לוחות אין מײַן האַנט. און
un hant main in luches tsvei di mit barg oifn aroifgegangen
and hand my in tablets two the with mountain on having gone up

ער האָט אויפֿגעשריבן אויף די לוחות אַזוי ווי דאָס פֿריִערדיקע געשריפֿטס: די
di geshrifts frierdike dos vi azoi luches di oif oifgeshribn hot er
the inscribe former this as so tablets the on written has he

צען געבאָט וואָס ה האָט צו אײַך גערעדט אויפֿן באַרג
barg oifn geredt aich tsu hot Hashem vos gebot tsen
mountain on spoken you to has Hashem which commandments ten

פֿון מיטן פֿײַער, אין טאָג פֿון דער אײַנזאַמלונג; און ה האָט זיי
zei hot Hashem un ainzamlung der fun tog in faier mitn fun
them has Hashem and gathering the of day in fire midst of from

ה מיר געגעבן. און איך האָב זיך אומגעקערט און האָב אַראָפּגעניידערט פֿון
fun aropgenidert hob un umgekert zich hob ich un gegebn mir
from gone down have and returned self have I and given me

באַרג, און איך האָב אַרײַנגעטאָן די לוחות אין דעם אָרון וואָס איך
ich vos oren dem in luches di araingeton hob ich un barg
I which aron the in tablets the put have I and mountain

האָב געמאַכט, און זיי זײַנען דאָרטן געבליבן, אַזוי ווי ה האָט
hot Hashem vi azoi geblibn dortn zainen zei un gemacht hob
has Hashem as so remain there are they and made have

מיר באַפֿוילן. – ו און די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל האָבן געצויגן פֿון
fun getsoign hobn Yisroel fun kinder di un bafoiln mir
of moved out have Yisroel of children the and commanded me

באֵרוֹת-בנֵי-יַעֲקָן קיין מוֹסֵרָה. דאָרטן איז אַהרֹן געשטאָרבן, און איז
iz un geshtorbn Aharon iz dortn Moserah kein Beerot-Bnei-Yaakan
is and died Aaron is there Moserah to Be'erot Bnei Yaakan

דאָרטן באַגראָבן געוואָרן; און זײַן זון אֶלְעָזָר איז געוואָרן
gevorn iz Elazar zun zain un gevorn bagrobn dortn
having become is Elazar son his and having become buried there

כהן אויף זײַן אָרט. ז פֿון דאָרטן האָבן זיי געצויגן קיין גודגוֹדה,
Gudgodah kein getsoign zei hobn dortn fun ort zain oif koyen
Gudgodah to moved out they have there from place his on kohen

Gudgodah to Yotvatah, an eretz of rivers of waters. [8] At that time Hashem separated the shevet *(tribe)* of Levi, to bear the Aron Brit Hashem, to stand before Hashem to minister unto Him, and to bless in Shmo, unto yom hazeh. [9] Therefore Levi hath no chelek nor nachalah with his brethren; Hashem is his nachalah, according as Hashem Eloheicha promised him. [10] And I stayed in the mount, according to the first time, arba'im yamim and arba'im lailah; and Hashem listened unto me at that time also, and Hashem would not destroy thee. [11] And Hashem said unto me, Arise, take thy journey before the people, that they may go in and possess ha'aretz, which I swore unto their avot to give unto them.

[12] And now, Yisroel, what doth Hashem Eloheicha require of thee, but to fear Hashem Eloheicha, to walk in all His ways, and to love Him, and to serve Hashem Eloheicha with all thy lev and with all thy nefesh, [13] To be shomer over the mitzvot Hashem, and His chukkot, which I command thee today for thy good.

אוּן פֿוּן גוּדגוֹדה קיין יָטבָּה , אַ לאַנד פֿוּן בעכן וואַסער. – [ח] אין
un fun gudgodah kein yotbah a land fun bechn vaser in
and from Gudgodah to Yotvatah a land of streams of water in

יענער צייַט האָט ה אָפּגעשיידט דעם שבֵּט לֵוִי צו טראָגן דעם אָרון
yener tsait hot Hashem opgesheidt dem sheyvet Levi tsu trogn dem oren
that time has Hashem separated the shevet Levi to bear the aron

פֿוּן הס ברית , צו שטיין פֿאַר ה , אין צו באַדינען , אוּן
fun Hashems bris tsu shtein far Hashem in tsu badinen un
of Hashems covenant to stand before Hashem in to minister and

צו בענטשן אין זיין נאָמען , ביז אויף היינטיקן טאָג. [ט] דערום האָט דער
tsu bentshn in zain nomen biz oif haintikn tog derum hot der
to bless in his name until on this very day therefore has the

לֵוִי נישט געקריגן קיין חלק אוּן קיין נחלה מיט זיינע ברידער ;
levi nisht gekrign kein chelek un kein nachle mit zaine brider
Levi not received any portion and any inheritance with his brothers

ה איז זיין נחלה , אַזוי ווי ה דיין ג-ט האָט אים צוגעזאָגט .
Hashem iz zain nachle azoi vi Hashem dain G-t hot im tsugezogt
Hashem is his inheritance as so promised him has G-d your Hashem

– [י] אוּן איך בין געבליבן אויפֿן בארג אַזוי ווי די פֿרִיערדיקע טעג , פֿערציק
un ich bin geblibn oifn barg azoi vi di frierdike teg fertsik
and I remain on mountain so as the former days forty

טעג אוּן פֿערציק נעכט , אוּן ה האָט אויך דאָס מאָל צוגעהערט צו
teg un fertsik necht un Hashem hot oich dos mol tsugehert tsu
days and forty nights and Hashem has also this time listened to

מיר; ה האָט נישט געוואָלט דיך אומברענגען. [יא] אוּן ה האָט
mir Hashem hot nisht gevolt dich umbrengen un Hashem hot
me Hashem has not wanted you(SG) destroy and Hashem has

צו מיר געזאָגט: שטיי אויף, גיי , צו ציען פֿאַרוֹיס פֿאַרן פֿאָלק , כּדי
tsu mir gezogt shtei oif gei tsien farois faran folk kedei
to me said stand up go to journey ahead of people so that

זיי זאָלן קומען אוּן אַרבן דאָס לאַנד וואָס איך האָב געשוואָרן
zei zoln kumen un arben dos land vos ich hob geshvorn
they shall come and inherit this land which I have sworn

זייערע עלטערן זיי צו געבן .
zeyere eltern zei tsu gebn
their fathers them to give

[יב] אוּן אַצונד , יִשׂרָאֵל, וואָס פֿאַרלאַנגט ה דיין ג-ט פֿוּן
un atsund Yisroel vos farlangt Hashem dain G-t fun
and now Yisroel what requests Hashem your G-d from

דיר ? נאָר בלויז מורא צו האָבן פֿאַר ה דיין ג-ט, צו גיין
dir nor bloiz moire tsu hobn far Hashem dain G-t tsu gein
you(SG) only just fear to have before Hashem your G-d to walk

אין אַלע זיינע וועגן , אוּן אים ליב צו האָבן, אוּן צו דינען ה דיין
in ale zaine vegen un im lib tsu hobn un tsu dinen Hashem dain
in all his ways and him love to have and to serve Hashem your

ג-ט מיט דיין גאַנצן האַרצן, אוּן מיט דיין גאַנצער זעל ; [יג] צו היטן די
G-t mit dain gantsn hartsn un mit dain gantser zel tsu hitn di
G-d with your entire heart and with your entire soul to keep the

געבאָטן פֿוּן ה אוּן זיינע וועזעצן , וואָס איך באַפֿעל
gebot fun Hashem un zaine vegezetsn un ich vos bafel
commandments of Hashem and his laws which I command

דיר היינט פֿוּן דיין טוֹבה וועגן .
dir dain fun haint toive vegen
you(SG) today of your good concerning

יד זע , צו ה דיין ג-ט געהערן די
di gehern G-t dain Hashem tsu ze
the has belonged G-d your Hashem to behold

הימלען , און די הימלען פון די הימלען , און די ערד
erd di un himlen di fun himlen di un himlen
earth the and heavens the of heavens the and heavens

און אלץ וואס אויף איר. טו נאר צו דיינע עלטערן
eltern daine tsu nor ir oif vos alts un
fathers your to but it on which all that and

האט ה געגלוסט, זיי ליב צו האבן, און ער האט
hot er un hobn tsu lib zei geglust Hashem hot
has he and have to love them desired Hashem has

אויסדערווײלט זייער זאמען נאך זיי – אײַך – פון
fun aich zei noch zomen zeyer oisderveilt
from you them after seed their choose

אלע פעלקער, אזוי ווי היינטיקן טאג. טז דערום זאלט איר
ir zolt derum tog haintikn vi azoi felker ale
you shall therefore day this very as so nations all

באשניידן די פארהויט פון אייער האַרצן, און אייער נאַקן
nakn aier un hartsn aier fun forhoit di bashnaidn
neck your and heart your of foreskin the circumcise

זאלט איר מער נישט האַרט מאַכן .
machn hart nisht mer ir zolt
make hard not more you shall

יז ווארעם ה אלוקיכם , ער איז אלוקי ג-טער, און
un g-ter Elokei iz er Elokeichem Hashem vorem
and g-ds the G-d of is he your G-d Hashem for

דער האַר פון האַרן, דער גרויסער אֵל , דער שטאַרקער, און דער
der un shtarker der El groiser der harn fun har der
the and stronger the G-d greater the lords of Lord the

פאַרכטיקער, וואס שוינט נישט קיין פנים ,
ponem kein nisht shoint vos forchtiker
face any not treat with consideration which awesome

און נעמט נישט קיין שוחד .
shochad kein nisht nemt un
bribe any not take and

יח ער טוט גערעכטיקייט דעם יתום און דער אַלמנה , און
un almone der un yosem dem gerechtikeit tut er
and widow the and fatherless the righteousness does he

האט ליב דעם פרעמדן , אים צו געבן ברויט און אַ קלייד .
kleid a un broit gebn tsu im fremdn dem lib hot
garment a and bread give to him foreigner the love has

יט און איר זאלט ליב האבן דעם פרעמדן , ווארעם פרעמדע זײַט
zait fremde vorem fremdn dem hobn lib zolt ir un
are foreign because foreigner the have love shall you and

איר געווען אין לאַנד מִצרַיִם . כ פאַר ה דיין ג-ט
G-t dain Hashem far Mitsrayim land in geven ir
G-d your Hashem for Egypt land in having been you

זאלסטו מורא האבן, אים זאלסטו דינען, און אן אים זאלסטו
zolstu moire hobn im zolstu dinen un on im zolstu
shall you him on and serve shall you him have fear shall you

זיך באהעפטן, און ביי זיין נאמען זאלסטו שווערן. כא ער איז
zich baheftn un bai zain nomen zolstu shvern er iz
self join and by his name shall you swear he is

14 Behold, the Shomayim and Shomei HaShomayim *(the Highest Heaven)* belongs to Hashem Eloheicha; Ha'Aretz also, with all that therein is. 15 Yet Hashem had a delight in Avoteicha to love them, and He chose their zera after them, even you above kol ha'amim, as it is yom hazeh. 16 Circumcise therefore the arlat *(foreskin)* of your lev, and be no more stiffnecked.

17 For Hashem Eloheichem is Elohei HaElohim, and Adonei HaAdonim, HaEl HaGadol, HaGibbor v'HaNorah, which regardeth not persons, nor taketh shochad *(bribe)*:

18 He doth execute the mishpat for the yatom and almanah, and loveth the ger, in giving him lechem and simlah *(clothing)*. 19 Love ye therefore the ger; for ye were gerim in Eretz Mitzrayim. 20 Thou shalt fear Hashem Eloheicha; Him shalt thou serve, and to Him shalt thou have thy deveykus, and swear by Shmo. 21 He is thy tehillah *(praise)*, and

He is Eloheicha, that hath done for thee these great and terrible things, which thine eyes have seen. 22 Avoteicha went down into Mitzrayim with shivim nefesh; and now Hashem Eloheicha hath made thee as the kokhavim of Shomayim for multitude.

דַּיִן לוּיב , אוּן עֶר אִיז דַּיִן ג-ט, וואָס הָאט מִיט דִיר געטאָן
geton dir mit hot vos G-t dain iz er un loib dain
done you(SG) with has which G-d your is he and praise your

די דאָזיקע גרויסע אוּן פֿאַרכטיקע זאַכן , וואָס דיַינע אויגן האָבן
hobn oign daine vos zachn forchtike un groise dozike di
have eyes your which things fearful and great this the

געזען . כב מיט זיבעציק נפֿשות האָבן דיַינע עלטערן געניידערט קיין
kein genidert eltern daine hobn nefoshes zibetsik mit gezen
to gone down fathers your have persons seventy with seen

מִצרַיִם , אוּן אַצונד האָט ה דַּיִן ג-ט דִיך געמאַכט
gemacht dich G-t dain Hashem hot atsund un Mitsrayim
made you(SG) G-d your Hashem has now and Egypt

אַזוי ווי די שטערן פֿון הימל אין פֿילקייט .
filkeit in himel fun shtern di vi azoi
multitude in heaven of stars the as so

יא דערום זאָלסטו ליב האָבן ה דַּיִן ג-ט, אוּן היטן
hitn un G-t dain Hashem hobn lib zolstu derum
keep and G-d your Hashem have love shall you therefore

זיַין היטונג, אוּן זיַינע חוקים אוּן זיַינע געזעצן אוּן זיַינע
zaine un gezetsn zaine un chukkim zaine un hitung zain
his and laws his and statutes his and charge his

געבאָט , אַלע טעג . ב אוּן איר דאַרפֿט וויסן היַינט, אַז
az haint visen darft ir un teg ale gebot
that today know need you and days all commandments

נישט מיט אייַערע קינדער רעד איך, וואָס האָבן נישט געקענט אוּן
un gekent nisht hobn vos ich red kinder aiere mit nisht
and known not have which I speak children your with not

וואָס האָבן נישט געזען דִי שטראָף פֿון ה אלוקיכם ,
Elokeichem Hashem fun shtrof di gezen nisht hobn vos
your G-d Hashem of punishment the seen not have which

זיַין גרויסקייט, אוּן זיַין שטאַרקע האַנט, אוּן זיַין אויסגעשטרעקטן
oisgeshtrektn zain un hant shtarke zain un groiskeit zain
outstretched his and hand strong his and greatness his

אָרעם, ג אוּן זיַינע צייכנס , אוּן זיַינע טוּונגען וואָס ער האָט געטאָן
geton hot er vos tuungen zaine un tseichns zaine un orem
done has he which deeds his and signs his and arm

אין מִצרַיִם צו פַּרעה דעם מלך פֿון מִצרַיִם , אוּן צו זיַין
zain tsu un Mitsrayim fun melech dem Pharaoh tsu Mitsrayim in
his to and Egypt of king the Pharaoh to Egypt in

גאַנצן לאַנד; ד אוּן וואָס ער האָט געטאָן צו דעם חיל פֿון מִצרַיִם ,
Mitsrayim fun cheil dem tsu geton hot er vos un land gantsn
Egypt of army the to done has he what and land entire

צו זיַינע פֿערד אוּן צו זיַינע רייַטווענען, וואָס ער האָט געמאַכט
gemacht hot er vos raitvegn zaine tsu un ferd zaine tsu
made has he which chariots its to and horses its to

פֿלייַצן איבער זיי די וואַסערן פֿון ים-סוף , וועַן זיי האָבן איַך
aich hobn zei ven Yam-Suf fun vasern di zei iber fleitsn
you have they when Yam Suf of waters the them over surge

נאָכגעיאָגט , אוּן ה האָט זיי אונטערגעבראַכט ביז אויף
oif biz untergebracht zei hot Hashem un nochgeyogt
on unto brought under them has Hashem and pursued after

היַנטיקן טאָג; ה אוּן וואָס ער האָט געטאָן מיט אייַך אין מדבר ,
midber in aich mit geton hot er vos un tog haintikn
wilderness in you with done has he what and day this very

ביז איר זײַט געקומען צו דעם דאָזיקן אָרט; ו און וואָס ער
er vos un ort dozikn dem tsu gekumen zait ir biz
he what and place this the to having come are you until

האָט געטאָן צו דָתָן און צו אֲבִירָם די זין פֿון אֱלִיאָבְ דעם זון
zun dem Eliav fun zin di Aviram tsu un Dotan tsu geton hot
son the Eliav of sons the Aviram to and Datan to done has

פֿון ראובֿן , וואָס די ערד האָט אויפֿגעמאַכט איר מויל , און
un moil ir oifgemacht hot erd di vos Reuven fun
and mouth her opened has earth the which Reuven of

האָט זיי איינגעשלונגען אין מיטן פֿון גאַנצן יִשְׂרָאֵל, מיט זייערע
zeyere mit Yisroel gants fun mitn in aingeshlungen zei hot
their with Yisroel all of midst in swallowed up them has

הויזגעזינטן און זייערע געצעלטן, און דעם גאַנצן באַשטאַנד וואָס
vos bashtand gantsn dem un getseltn zeyere un hoizgezintn
which existence all the and tents their and household

הינטער זיי ; ז נײַערט אײַערע אויגן האָבן געזען אַל די גרויסע טוואונג
tuung groise di al gezen hobn oign aiere naiert zei hinter
deed great the all seen have eyes your but they behind

פֿון ה וואָס ער האָט געטאָן. ח דערום זאָלט איר היטן אַל דאָס
dos al hitn ir zolt derum geton hot er vos Hashem fun
this all keep you shall therefore done has he which Hashem of

געבאָט וואָס איך געביט אײַך הײַנט, כּדי איר זאָלט זײַן
zain zolt ir kedei haint aich gebit ich vos gebot
be shall you so that today you order I which commandments

שטאַרק, און קומען און אַרבן דאָס לאַנד וואָס איר גייט אַריבער
ariber geit ir vos land dos arben un kumen un shtark
cross over go you which land this inherit and come and strong

אַהין, עס צו אַרבן ; ט און כּדי איר זאָלט מַאֲרִיךְ-ימים זײַן
zain maarich-yamim zolt ir kedei un arben tsu es ahin
be prolong days shall you so that and inherit to it there

אויף דער ערד וואָס ה האָט געשוואָרן אײַערע עלטערן צו
tsu eltern aiere geshvorn hot Hashem vos erd der oif
to fathers your sworn an oath has Hashem which land the on

געבן זיי און זייער זאָמען – אַ לאַנד וואָס פֿליסט מיט מילך און
un milch mit flist vos land a zomen zeyer un zei gebn
and milk with flows which land a seed their and them give

האָניק.
honik
honey

י וואָרעם דאָס לאַנד וואָס דו קומסט אַהין, עס צו אַרבן ,
arben tsu es ahin kumst du vos land dos vorem
inherit to it there come you which land this for

איז נישט ווי דאָס לאַנד מִצְרַיִם , וואָס איר זײַט פֿון דאָרטן
dortn fun zait ir vos Mitsrayim land dos vi nisht iz
there from are you which Egypt land this as not is

אַרויסגעגאַנגען , וואָס אַז דו האָסט פֿאַרזייט דײַן זאָמען,
zomen dain farzeit host du az vos aroisgegangen
seed your plant have you that which having come out

האָסטו באַוואַסערט מיט דײַן פֿוס, אַזוי ווי אַ גאָרטן פֿון גרינס .
grins fun gortn a vi azoi fus dain mit bavasert hostu
greens of garden a as so foot your with watered have you

יא נײַערט דאָס לאַנד וואָס איר גייט אַריבער אַהין, עס צו אַרבן ,
arben tsu es ahin ariber geit ir vos land dos naiert
inherit to it there cross over go you which land this but

He did unto you in the midbar, until ye came into this place; [6] And what He did unto Datan and Aviram, the bnei Eliav ben Reuven; how ha'aretz opened her mouth, and swallowed them up, and their households, and their oholim, and every living thing in their possession, in the midst of kol Yisroel; [7] But your eyes have seen kol ma'aseh hagadol Hashem which He did. [8] Therefore shall ye be shomer over all the mitzvot which I command you today, that ye may be strong, and go in and possess ha'aretz, whither ye go to possess it; [9] And in order that ye may prolong your yamim on ha'adamah, which Hashem swore unto Avoteichem to give unto them and to their zera, Eretz Zavat Cholov U'devash *(land that floweth with milk and honey)*.

[10] For ha'aretz, whither thou goest in to possess it, is not as Eretz Mitzrayim, from whence ye came out, where thou sowedst thy zera, and wateredst it with thy foot, as a gan of herbs: [11] But ha'aretz, whither ye go to possess it, is an eretz of harim and beka'ot, and drinketh mayim of the matar of

Shomayim; [12] An eretz which Hashem Eloheicha careth for; the eyes of Hashem Eloheicha are always upon it, from the reshit hashanah *(beginning of the year)* even unto the acharit shanah *(end of the year)*.

[13] And it shall come to pass, if ye shall give heed diligently unto My mitzvot which I command you today, to love Hashem Eloheichem, and to serve Him with all your lev and with all your nefesh, [14] That I will give you the matar *(rain)* of your land in its due season, the yoreh *(early ride)* and the malkosh *(latter rain, spring rain)*, that thou mayest gather in thy dagan *(grain)*, and thy tirosh *(new wine)*, and thine yitzhar *(fresh oil)*. [15] And I will send esev in thy fields for thy cattle, that thou mayest eat and be full. [16] Take heed to yourselves, that your lev be not deceived, and ye turn aside, and serve elohim acherim, and worship them; [17] And then Hashem's wrath be kindled against you, and He shut up the Shomayim, that there be no matar, and that ha'adamah yield not her fruit; and lest ye perish meherah *(quickly)* from off ha'aretz hatovah which Hashem giveth you.

איז אַ לאַנד פֿון בערג און טאָלן ; פֿון רעגן פֿון הימל טרינקט
trinkt himel fun regn fun toln un berg fun land a iz
drink heaven of rain from valleys and mountains of land a is

עס וואַסער; [יב] אַ לאַנד וואָס ה דיין ג-ט זאָרגט זיך אום דעם;
dem um zich zorgt G-t dain Hashem vos land a vaser es
the for self cares G-d your Hashem which land a water it

תּמיד זיינען די אויגן פֿון ה דיין ג-ט דערויף פֿון
fun deroif G-t dain Hashem fun oign di zainen tamid
from on it G-d your Hashem of eyes the are continually

אָנהייב יאָר ביז סוף יאָר.
yor sof biz yor onheib
year end until year beginning

[יג] און עס וועט זיין , אויב צוהערן וועט איר צוהערן צו מיינע
maine tsu tsuhern ir vet tsuhern oib zain vet es un
my to listen you will listen if be will it and

געבאָט וואָס איך געביט אייַך הייַנט, ליב צו ה
Hashem hobn tsu lib haint aich gebit ich vos gebot
Hashem have to love today you order I which commandments

אלוקיכם , און מיט מיט אייַער גאַנצן האַרצן, און מיט
mit un hartsn gantsn aier mit dinen tsu im un Elokeichem
with and heart whole your with serve to him and your G-d

אייַער גאַנצער זעל , [יד] וועל איך געבן דעם רעגן פֿון אייַער לאַנד אין
in land aier fun regn dem gebn ich vel zel gantser aier
in land your of rain the give I will soul entire your

זיין צייַט, פֿרירעגן און שפּעטרעגן, און וועסט אייַנזאַמלען
ainzamlen vest un shpetregn un friregn tsait zain
gather together you(sg) will and late rain and early rain time its

דיין תּבֿואה, און דיין ווייַן , און דיין אייל. [טו] און איך וועל געבן
gebn vel ich un eil dain un vain dain un tvue dain
give will I and oil your and wine your and grain your

גראָז אין דיין פֿעלד פֿאַר דיין בהמה ; און וועסט עסן און
un esen vest un beheime dain far feld dain in groz
and eat you(sg) will and livestock your for field your in grass

וועסט זאָט זיין . [טז] היט אייַך, אייַער האַרץ זאָל נישט
nisht zol harts aier aich hit zain zat vest
not shall heart your you beware be satisfied you(sg) will

איבערגערעדט ווערן , און איר וועט זיך אָפּקערן , און דינען
dinen un opkeren zich vet ir un vern ibergeredt
serve and turn aside self will you and become persuaded

פֿרעמדע ג-טער, און זיך בוקן צו זיי . [יז] וואָרעם דער צאָרן
tsorn der vorem zei tsu bukn zich un g-ter fremde
anger the for them to bow down self and g-ds foreign

פֿון ה וועט גרימען אויף אייַך, און ער וועט פֿאַרשפּאַרן די
di farshparn vet er un aich oif grimen vet Hashem fun
the shut up will he and you on be kindled will Hashem of

הימלען , אַז קיין רעגן זאָל נישט זיין , און די ערד וועט נישט
nisht vet erd di un zain nisht zol regn kein az himlen
not will earth the and be not shall rain to that heavens

געבן איר פֿרוכט, און איר וועט גיך אונטערגיין פֿון דעם גוטן
gutn dem fun untergein gich vet ir un frucht ir gebn
good the from disappear quickly will you and fruit you give

לאַנד וואָס ה גיט אייַך.
aich git Hashem vos land
you gives Hashem which land

יח און איר זאָלט אַרײַנטאָן מײַנע דאָזיקע ווערטער אין אײַער האַרצן,
hartsn aier in verter dozike maine arainton zolt ir un
heart your in words these my put shall you and

און אין אײַער זעל, און איר זאָלט זיי אָנבינדן פֿאַר אַ ציכן אויף
oif tseichn a far onbindn zei zolt ir un zel aier in un
on sign a for bind on them shall you and soul your in and

אײַער האַנט, און זיי זאָלן זײַן פֿאַר אַ קאָפּ-ציערונג צווישן
tsvishn kop-tsierung a far zain zoln zei un hant aier
between head-ornament a for be shall they and hand your

אײַערע אויגן. יט און איר זאָלט זיי לערנען אײַערע קינדער , רעדנדיק
redendik kinder aiere lernen zei zolt ir un oign aiere
speak children your teach them shall you and eyes your

דערפֿון ווען דו זיצסט אין דײַן הויז , און ווען דו גייסט אין
in geist du ven un hoiz dain in zitsst du ven derfun
in go you when and house your in stay you when thereof

וועג, און ווען דו לייגסט זיך , און ווען דו שטייסט אויף.
oif shteist du ven un zich leigst du ven un veg
up are standing you when and self lie down you when and way

כ און זאָלסט זיי אויפֿשרײַבן אויף די בײַשטידלעך פֿון
fun baishtidlech di oif oifshraibn zei zolst un
of doorposts the on inscribe them you(SG) must and

דײַן הויז , און אויף דײַנע טויערן; כא כּדי אײַערע טעג און די
di un teg aiere kedei toiern daine oif un hoiz dain
the and days your so that gates your on and house your

טעג פֿון אײַערע קינדער זאָלן זיך מערן אויף דער ערד וואָס
vos erd der oif mern zich zoln kinder aiere fun teg
which earth the on increase self shall children your of days

ה האָט געשוואָרן אײַערע עלטערן זיי צו געבן, אַזוי ווי
vi azoi gebn tsu zei eltern aiere geshvorn hot Hashem
as so give to them fathers your sworn an oath has Hashem

די טעג פֿון די הימלען איבער דער ערד .
erd der iber himlen di fun teg di
earth the above heavens the of days the

כב וואָרעם אויב היטן וועט איר היטן אַל דאָס דאָזיקע געבאָט
gebot dozike dos al hitn ir vet hitn oib vorem
commandments this this all keep you will keep if for

וואָס איך געביט אײַך עס צו טאָן, ליב צו האָבן ה אלוקיכם , צו
tsu Elokeichem Hashem hobn tsu lib ton tsu es aich gebit ich vos
to your G-d Hashem have to love do to it you order I which

גיין אין אַלע זײַנע וועגן , און זיך צו באַהעפֿטן אָן אים, כג וועט ה
Hashem vet im on baheftn tsu zich un vegen zaine ale in gein
Hashem will him on join to self and ways his all in go

פֿאַרטרײַבן אַלע די דאָזיקע פֿעלקער פֿון פֿאַר אײַך, און איר וועט
vet ir un aich far fun felker dozike di ale fartraiben
will you and you before from nations this the all drive before

אַרבן פֿעלקער גרעסערע און שטאַרקערע פֿון אײַך. כד איטלעכער ארט
ort itlecher aich fun shtarkere un gresere felker arben
place every you than stronger and greater nations inherit

וואָס אײַער פֿוסטריט וועט דערויף טרעטן, וועט געהערן צו אײַך, פֿון דעם
dem fun aich tsu gehern vet tretn deroif vet fustrit aier vos
the from you to belong will tread on it will foot your which

מדבר און דעם לבֿנון , פֿון דעם טײַך, פּרָת , און
un Parat taich dem taich dem fun Levanon dem un midber
and Euphrates river the Rver the from Levanon the and wilderness

[18] Therefore shall ye lay up these My devarim in your lev and in your nefesh, and bind them for an ot upon your hand, that they may be as totafos *(ornaments, Ex 13:16, Shabbos 57a)* between your eyes. [19] And ye shall teach them your banim, speaking of them when thou sittest in thine bais, and when thou walkest by the way, when thou liest down, and when thou risest up. [20] And thou shalt write them upon the mezuzot of thine bais, and upon thy she'arim; [21] That your yamim may be multiplied, and the yamim of your banim, in ha'adamah which Hashem swore unto Avoteichem to give them, as the yamim of Shomayim upon ha'aretz.

[22] For if ye shall be shomer diligently over all these mitzvot which I command you, to do them, to love Hashem Eloheichem, to walk in all His ways, and to have deveykus unto Him; [23] Then will Hashem drive out all these Goyim from before you, and ye shall possess Goyim gedolim and mightier than yourselves. [24] Every place whereon the soles of your feet shall tread shall be yours; from the midbar and the Levanon, from the River, the river Euphrates,

even unto the Western Sea shall your border be. 25 There shall no man be able to stand before you; for Hashem Eloheichem shall lay the pachad *(terror, fear)* of you and the dread of you upon kol ha'aretz that ye shall tread upon, as He hath said unto you.

ביזן הינטערשטן ים , וועט זיין אייער געמארק . כה קיינער וועט נישט
nisht vet keiner gemark aier zain vet yam hintershtn bizn
not will no one boundary your be will the sea rear unto

באשטיין פאר אייך; ה אלוקיכם וועט געבן אייער שרעק און
un shrek aier gebn vet Elokeichem Hashem aich far bashtein
and terror your give will your G-d Hashem you before stand

אייער מורא אויף אל דעם לאנד וואס איר וועט טרעטן דערויף , אזוי ווי ער
er vi azoi deroif tretn vet ir vos land dem al oif moire aier
he as so thereon tread will you which land the all on fear your

האט אייך צוגעזאגט .
tsugezogt aich hot
promised you has

RE'EH

רְאֵה

26 See, I set before you today a brocha and a kelalah; 27 A brocha, if ye obey the mitzvot Hashem Eloheichem, which I command you today; 28 And a kelalah, if ye will not obey the mitzvot Hashem Eloheicha, but turn aside out of HaDerech which I command you today, to go after acharei elohim, which ye have not known. 29 And it shall come to pass, when Hashem Eloheicha hath brought thee in unto ha'aretz whither thou goest to possess it, that thou shalt put the brocha upon Mt Gerizim, and the kelalah upon Mt Eival.

30 Are they not on the other side of the Yarden, in the direction of the setting shemesh, in the Eretz Kena'ani, which dwell in the Aravah opposite Gilgal, near the oak of Moreh? 31 For ye shall pass over Yarden to go in to possess ha'aretz which

כו זע , איך לייג פאר אייך היינט א ברכה און א קללה; כז די
di klole a un broche a haint aich far leig ich ze
the curse a and blessing a today you before set down I behold

ברכה , אויב איר וועט צוהערן צו די גבאָט פון ה
broche oib ir vet tsuhern tsu di gebot fun Hashem
blessing if you will listen to the commandments of Hashem

אלוקיכם , וואס איך גיבט אייך היינט, כח און די קללה, אויב איר וועט
Elokeichem vos ich gebit aich haint di klole oib ir vet
your G-d which I order you today the curse and if you will

נישט צוהערן צו די גבאָט פון ה אלוקיכם , און איר
nisht tsuhern tsu di gebot fun Hashem Elokeichem un ir
not listen to the commandments of Hashem your G-d and you

וועט זיך אָפקערן פון דעם וועג וואס איך באפעל אייך היינט,
vet zich opkeren fun dem veg vos ich befel aich haint
will self turn aside from the way which I command you today,

כדי צו גיין נאָך פרעמדע ג-טער, וואס איר קענט נישט. כט און עס
kedei tsu gein noch fremde g-ter vos ir kent nisht un es
so that to go after foreign g-ds which you know not and it

וועט זיין , אז ה דיין ג-ט וועט דיך ברענגען אין דעם לאנד
vet zain az Hashem dain G-t vet dich brengen in dem land
will be when Hashem your G-d will you(SG) bring in the land

וואס דו קומסט אהין, עס צו ארבן , זאלסטו שטעלן די ברכה
vos du kumst ahin, es tsu arben zolstu shteln di broche
which you come there, it to inherit shall you set the blessing

אויפן בארג גרזים , און די קללה אויפן בארג עיבל .
oifn barg Gerizim un di klole oifn barg Eival
on Gerizim Mount and the curse on Eival Mount

ל יא , זיי זיינען אויף יענער זייט ירדן הינטער דעם וועג צו
yo zei zainen oif yener zait Yarden hinter dem veg tsu
yes they are on other side Yarden to the way

זון-אונטערגאנג צו , אין לאנד פון דעם כנעני וואס זיצט אין דעם
zun-untergang tsu in land fun Kenaani vos zitst in dem
sunset to in land of Kena'ani which sit in the

פלוין, אקעגן גלגל , לעבן די אייכנבוימער פון מורה . לא וואָרעם
ploin akegn Gilgal lebn di eichnbeimer fun Moreh vorem
plain opposite Gilgal near the trees oaks of Moreh for

איר גייט אריבער דעם ירדן צו קומען ארבן דאס לאנד וואס
ir geit ariber dem Yarden tsu kumen arben dos land vos
you go over the Yarden to come inherit this land which

Hashem Eloheichem giveth you, and ye shall possess it, and dwell therein.

ה אלוקיכם גיט אײַך, און איר וועט עס ארבן , און זיך
zich un arben es vet ir un aich git Elokeichem Hashem
self and inherit it will you and you gives your G-d Hashem

באַזעצן דרינען ;
drinen bazetsn
therein settle

[32] And ye shall be shomer to do all the chukkim and mishpatim which I set before you today.

לב זאָלט איר היטן צו טאָן אַלע חוקים און געזעצן וואָס
vos gezetsn un chukkim ale ton tsu hitn ir zolt
which laws and statutes all do to keep you shall

איך לייג פֿאַר אײַך הײַנט .
haint aich far leig ich
today you before set down I

12 These are the chukkim and mishpatim over which ye shall be shomer to do in ha'aretz, which Hashem Elohei Avoteicha giveth thee to possess it, kol hayamim that ye live upon ha'adamah. [2] Ye shall utterly destroy all the places, wherein the Goyim which ye shall possess served their elohim, upon the high mountains, and upon the hills, and under every green tree; [3] And ye shall overthrow their mizbechot, and break their matzeivot, and burn their Asherim with eish; and ye shall hew down peselim of their elohim, and destroy the names of them out of that place. [4] Ye shall not do so unto Hashem Eloheichem.

יב דאָס זײַנען די חוקים און די געזעצן וואָס איר זאָלט
zolt ir vos gezetsn di un chukkim di zainen dos
shall you which laws the and statutes the are these

היטן צו טאָן אין דעם לאַנד וואָס ה דער ג-ט פֿון דײַנע
daine fun G-t der Hashem vos land dem in ton tsu hitn
your of G-d the Hashem which land the in do to keep

עלטערן האָט דיר געגעבן , עס צו ארבן , אַלע טעג וואָס איר לעבט
lebt ir vos teg ale arben tsu es gegebn dir hot eltern
live you which days all inherit to it given you(SG) has fathers

אויף דער ערד . [ב] אונטערברענגען זאָלט איר אונטערברענגען אַלע ערטער
erter ale unterbrengen ir zolt unterbrengen erd der oif
places all destroy you must destroy land the on

וואָס די פֿעלקער וואָס איר ירשעט זיי האָבן דאָרטן געדינט זייערע
zeyere gedint dortn hobn zei yershet ir vos felker di vos
their served there have them inherit you which nations the where

ג-טער, אויף די הויכע בערג , און אויף די בערגלעך , און אונטער
unter un bergelech di oif un berg hoiche di oif g-ter
under and hills the on and mountains high the on g-ds

יעטוועדער גרינעם בוים . [ג] און איר זאָלט אײַנווואַרפֿן זייערע מזבחות ,
mizbeyches zeyere ainvarfn zolt ir un boim grinem yetveder
altars their throw down shall you and tree green every

און צעברעכן זייערע זײַלשטיינער , און זייערע געצנבײימער זאָלט איר
ir zolt getsnbeimer zeyere un zailshteiner zeyere tsebrechn un
you shall Asherah their and sacred pillars their break and

פֿאַרברענען אין פֿײַער, און זייערע געשניצטע ג-טער זאָלט איר אָפּהאַקן ,
ophakn ir zolt g-ter geshnitste zeyere un faier in farbrenen
hew down you shall g-ds carved their and fire in burn up

און איר זאָלט אונטערברענגען זייער נאָמען פֿון יענעם אָרט . [ד] איר זאָלט
zolt ir ort yenem fun nomen zeyer unterbrengen zolt ir un
shall you place that of names their destroy shall you and

נישט טאָן אַזוי ווי זיי , צו ה אלוקיכם .
Elokeichem Hashem tsu zei vi azoi ton nisht
your G-d Hashem to them as so do not

[5] But unto the place which Hashem Eloheichem shall choose out of all your shevatim to put Shmo there, even unto His habitation shall ye seek, and thither thou shalt come: [6] And thither ye

ה נײַערט צו דעם אָרט וואָס אלוקיכם וועט אויסדערווײַלן
oisderveilen vet Elokeichem Hashem vos ort dem tsu naiert
choose will your G-d Hashem which place the to but

פֿון אַלע אײַערע שבֿטים צו טאָן זײַן נאָמען דאָרטן – צו זײַן
zain tsu dortn nomen zain ton tsu shvotim aiere ale fun
his to there name his do to tribes your all out of

רוונג זאָלט איר אײַך ווענדן , און אַהין זאָלט איר גיין . [ו] און אַהין
ruung zolt ir aich venadn un ahin zolt ir gein ahin un
resting place you shall turn and there go you shall there and

shall bring your olot, and your zevakhim, and your ma'aseros *(tithes)*, and terumot *(heave offerings)* of your hand, and your nedarim *(vows)*, and your nedavot *(freewill offerings)*, and the bekhorot *(firstlings)* of your herds and of your flocks; 7 And there ye shall eat before Hashem Eloheichem, and ye shall rejoice in all that ye put your hand unto, ye and your households, wherein Hashem Eloheicha hath blessed thee. 8 Ye shall not do after all the things that we do here today, ish koh hayashar be'einav *(every man whatsoever is right in his own eyes)*.

זאָלט איר ברענגען אײַערע בראַנדאָפּפֿער און אײַערע שלאַכטאָפּפֿער ,
shlachtopfer aiere un brandopfer aiere brengen ir zolt
slaughter sacrifice your and olot your bring you shall

און אײַערע מעשׂרס, און די אָפּשׂיידונג פֿון אײַער האַנט,
hant aier fun opsheidung di un maisres aiere un
hand your of separation of a portion the and tithes your and

און אײַערע נדרים , און אײַערע פֿרײַוויליקע נדבֿות , און די
di un nedoves fraivilike aiere un nedrim aiere un
the and freewill offerings freewill your and vows your and

ערשטלינגען פֿון אײַערע רינדער און אײַערע שאָף . ז און איר זאָלט דאָרטן
dortn zolt ir un shof aiere un rinder aiere fun ershtlingen
there shall you and sheep your and cattle your of firstlings

עסן פֿאַר ה אלוקיכם , און זיך פֿרייען מיט דעם גאַנצן
gantsn dem mit freyen zich un Elokeichem Hashem far esen
entire the with rejoice self and your G-d Hashem before eat

אויפֿסטו פֿון אײַער האַנט, איר און אײַערע הויזגעזינטן , לויט ווי
vi loit hoizgezintn aiere un ir hant aier fun oiftu
as according household your and you hand your of output

ה דײַן ג-ט האָט דיך געבענטשט. ח איר זאָלט נישט טאָן אַזוי
azoi ton nisht zolt ir gebentsht dich hot G-t dain Hashem
so do not shall you blessed you(SG) has G-d your Hashem

ווי אַלץ וואָס מיר טוען דאָ הײַנט, איטלעכער אַלץ וואָס איז
iz vos alts itlecher haint do tuen mir vos alts vi
is which all that each today here do we which all that as

רעכטפֿאַרטיק אין זײַנע אויגן;
oign zaine in rechtfartik
eyes his in upright

9 For ye are not as yet come to the menuchah *(resting place)* and to the nachalah, which Hashem Eloheicha giveth you. 10 But when ye go over Yarden, and dwell in ha'aretz which Hashem Eloheichem giveth you to inherit, and when He giveth you rest from all your enemies round about, so that ye dwell in safety; 11 Then there shall be a place which Hashem Eloheichem shall choose to cause Shmo to dwell there; thither shall ye bring all that I command you; your olot, and your zevakhim, your ma'aseros *(tithes)*,

ט וואָרעם איר זײַט ביז אַצונד נישט געקומען צו דער רו און
un ru der tsu gekumen nisht atsund biz zait ir vorem
and rest the to having come not now up to are you for

צו דער אַרבונג וואָס ה דײַן ג-ט גיט דיר . י אָבער
ober dir git G-t dain Hashem vos arbung der tsu
but you(SG) gives G-d your Hashem which inheritance the to

אַז איר וועט אַריבערגיין דעם יַרדן , און איר וועט זיך באַזעצן
bazetsn zich vet ir un Yarden dem aribergein vet ir az
settle self will you and Yarden the cross over will you when

אין דעם לאַנד וואָס ה אלוקיכם מאַכט אײַך אַרבן , און
un arben aich macht Elokeichem Hashem vos land dem in
and inherit you makes your G-d Hashem which land the in

ער וועט אײַך באַרואָן פֿון אַלע אײַערע פֿײַנט פֿון רונד אַרום ,
arum rund fun faint aiere ale fun baruyen aich vet er
round around of enemies your all of give rest you will he

און איר וועט זיצן אין זיכערקייט, יא זאָל זײַן : דער אָרט וואָס
vos ort der zain zol zicherkeit in zitsn vet ir un
which place the be shall security in sit will you and

ה אלוקיכם וועט אים אויסדערווײלן צו מאַכן רוען זײַן
zain ruen machn tsu oisderveilen im vet Elokeichem Hashem
his rest make to choose him will your G-d Hashem

נאָמען דאָרטן, אַהין זאָלט איר ברענגען אַלץ וואָס איך באַפֿעל
bafel ich vos alts brengen ir zolt ahin dortn nomen
command I which all that bring you shall there there name

אײַך: אײַערע בראַנדאָפּפֿער און אײַערע שלאַכטאָפּפֿער , אײַערע
aiere shlachtopfer aiere un brandopfer aiere aich
your slaughter sacrifice your and olah your you

and the terumah *(heave offering)* of your hand, and all your choice nedarim *(vows)* which ye vow unto Hashem; [12] And ye shall rejoice before Hashem Eloheichem, ye, and your banim, and your banot, and your avadim, and your maidservants, and the Levi that is within your she'arim; forasmuch as he hath no chelek nor nachalah with you. [13] Take heed to thyself that thou offer not thy olot in every place that thou seest; [14] But in the place which Hashem shall choose in one of thy shevatim, there thou shalt offer thy olot, and there thou shalt do all that I command thee.

[15] Notwithstanding, thou mayest kill and eat basar in all thy she'arim, whatsoever thy nefesh desireth, according to the birkat Hashem Eloheicha which He hath given thee; hatameh *(the unclean)* and hatahor *(the clean)* may eat thereof, as if it were gazelle or deer. [16] Only ye shall not eat the dahm; ye shall pour it upon ha'aretz as mayim.

[17] Thou mayest not eat within thy she'arim the ma'aser *(tithe)* of thy dagan *(grain)*, or of thy tirosh *(new wine)*, or of

מעשׂרס, און די אָפּשׁיידונג פֿון אײַער האַנט, און אַלע
ale un hant aier fun opsheidung di un maisres
all and hand your of separation of a portion the and tithes

אײַערע געקליבענע נדרים וואָס איר ווּעט מנדר זײַן צו ג-ט.
G-t tsu zain mender vet ir vos nedrim geklibene aiere
G-d to be vow will you which vows chosen your

יב און איר זאָלט זיך פֿרייען פֿאַר ה אלוקיכם , איר, און
un ir Elokeichem Hashem far freyen zich zolt ir un
and you your G-d Hashem before rejoice self shall you and

אײַערע זין און אײַערע טעכטער , און אײַערע קנעכט און אײַערע
aiere un knecht aiere un techter aiere un zin aiere
your and servants your and daughters your and sons your

דינסטן , און דער לֵוִי וואָס אין אײַערע טויערן; וואָרעם ער
dinstn er vorem toiern aiere in vos Levi der un
maid servants he because gates your in which Levi the and

האָט נישט קיין חלק און קיין נחלה בײַ אײַך. יג היט
hit aich bai nachle kein un chelek kein nisht hot
beware you with inheritance any and portion any not has

זיך , זאָלסט נישט אויפֿברענגען דײַנע בראַנדאָפּפֿער אין
in brandopfer daine oifbrengen nisht zolst dich
in olah your bring up not you(SG) must you(SG)

איטלעכן אָרט וואָס דו ווּעסט זען; יד נײַערט אין דעם אָרט וואָס
vos ort dem in naiert zen vest du vos ort itlechn
which place the in but see will you which place each

ה ווּעט אויסדערווײַלן אין איינעם פֿון דײַנע שבֿטים , דאָרטן
dortn shvotim daine fun einem in oisderveilen vet Hashem
there tribes your of one in choose will Hashem

זאָלסטו אויפֿברענגען דײַנע בראַנדאָפּפֿער, און דאָרטן זאָלסטו טאָן
ton zolstu dortn un brandopfer daine oifbrengen zolstu
do shall you there and olah your bring up shall you

אַלץ וואָס איך באַפֿעל דיר .
dir befel ich vos alts
you(SG) command I which all that

טו אָבער מעגסט וויפֿל דײַן האַרץ געלוסט שלאַכטן און עסן פֿלייש
fleish esen un shlachtn gelust harts dain vifel megst ober
flesh eat and sacrifice desire heart your as much as may but

אין אַלע דײַנע טויערן, ווי נאָך דער מזל-ברכה פֿון ה דײַן ג-ט
G-t dain Hashem fun mezl-broche der noch vi toiern daine ale in
G-d your Hashem of blessing the after as gates your all in

וואָס עָר האָט דיר געגעבן; דער אומריינער אַזוי ווי דער ריינער מעג
meg reiner der vi azoi umreiner der gegebn dir hot er vos
may pure the as so unclean the given you(SG) has he which

עס עסן, אַזוי ווי אַ הירש און ווי אַ הינד. טז נאָר דאָס בלוט זאָלט איר
ir zolt blut dos nor hind a vi un hirsh a vi azoi esen es
you shall blood the but deer a as and gazelle a as so eat it

נישט עסן; אויף דער ערד זאָלסטו עס אויסגיסן אַזוי ווי וואַסער.
vaser vi azoi oisgisen es zolstu erd der oif esen nisht
water as so pour out it shall you earth the on eat not

יז טאָרסט נישט עסן אין דײַנע טויערן דעם מעשׂר פֿון דײַן
dain fun maiser dem toiern daine in esen nisht torst
your of tithe the gates your in eat not forbidden

תּבֿואה און דײַן ווײַן און דײַן אייל, און די ערשטלינגען פֿון
fun ershtlingen di un eil dain un vain dain un tvue
of firstlings the and oil your and wine your and grain

דיַינע רינדער און דיַינע שאָף , און אַלע נדרים וואָס דו ווועסט
vest du vos nedrim ale un shof daine un rinder daine
will you which vows all and sheep your and cattle your

מנדר זיין , און די נדבֿות פֿרייַוויליקע דיַינע , און זיין
di un nedoves fraivilike daine un zain mender
the and freewill offerings freewill your and be vow

אָפּשיידונג פֿון דיַין האַנט; יח ניַיערט פֿאַר ה דיַין
dain Hashem far naiert hant dain fun opsheidung
your Hashem for but hand your of separation of a portion

ג-ט זאָלסטו עס עסן , אין דעם אָרט וואָס ה דיַין ג-ט
G-t dain Hashem vos ort dem in esen es zolstu G-t
G-d your Hashem which place the in eat it shall you G-d

וועט אים אויסדערווייַלן, דו , און דיַין זון און דיַין טאָכטער, און
un tochter dain un zun dain un du oisderveilen im vet
and daughter your and son your and you choose him will

דיַין קנעכט און דיַין , דינסט , און דער לֵוִי וואָס אין
in vos Levi der un dinst dain un knecht dain
in which Levi the and female servant your and servants your

דיַינע טויערן. און זאָלסט זיך פֿרייען פֿאַר ה דיַין
dain Hashem far freyen zich zolst un toiern daine
your Hashem before rejoice self you(SG) must and gates your

ג-ט מיט דעם גאַנצן אויפֿטו פֿון דיַין האַנט. יט היט דיך ,
dich hit hant dain fun oiftu gantsn dem mit G-t
you(SG) beware hand your of output entire the with G-d

זאָלסט נישט פֿאַרלאָזן דעם לֵוִי , אַלע טעג אויף דיַין לאַנד.
land dain oif teg ale Levi dem farlozen nisht zolst
land your on days all Levi the forsake not you(SG) must

כ אַז ה דיַין ג-ט וועט דערברייטערן דיַין גרעמאַרק , אַזוי ווי ער
er vi azoi gemark dain derbreitern vet G-t dain Hashem az
he as so boundary your enlarge will G-d your Hashem that

האָט דיר צוגעזאָגט , און וועסט זאָגן : לאָמיך עסן פֿלייש,
fleish esen lomich zogn vest un tsugezogt dir hot
flesh eat let me say you(sg) will and promised you(SG) has

ווייַל דיַין האַרץ וועט גלוסטן צו עסן פֿלייש, מעגסטו עסן פֿלייש
vail fleish esen megstu fleish esen tsu gelustn vet harts dain
flesh eat you may flesh eat to desire will heart your because

וויפֿל דיַין האַרץ גלוסט. כא אויב עס וועט זיין וויַיט פֿון דיר
dir fun vait zain vet es oib gelust harts dain vifel
you(SG) from far be will it if desire heart your as much as

דער אָרט וואָס ה דיַין ג-ט וועט אויסדערווייַלן צו טאָן זיין נאָמען
nomen zain ton tsu oisderveilen vet G-t dain Hashem vos ort der
name his do to choose will G-d your Hashem which place the

דאָרטן, זאָלסטו שלאַכטן פֿון דיַינע רינדער און פֿון דיַינע שאָף וואָס
vos shof daine fun un rinder daine fun shlachtn zolstu dortn
which sheep your of and cattle your from sacrifice shall you there

ג-ט האָט דיר געגעבן , אַזוי ווי איך האָב דיר באַפֿוילן , און
un bafoiln dir hob ich vi azoi gegebn dir hot G-t
and commanded you(SG) have I as so given you(SG) has G-d

עסן אין דיַינע טויערן וויפֿל דיַין האַרץ גלוסט. כב אָבער ווי מע עסט
est me vi ober gelust harts dain vifel toiern daine in esen
eats one as but desire heart your as much as gates your in eat

אַ הירש און אַ הינד, אַזוי זאָלסטו עס עסן ; דער אומריינער אין איינעם
einem in umreiner der esen es zolstu azoi hind a un hirsh a
together in unclean the eat it shall you so deer a and gazelle a

thy yitzhar *(fresh oil)*, or the bekhorot *(firstlings)* of thy herds or of thy flock, nor any of thy nedarim *(vows)* which thou vowest, nor thy nedavot *(freewill offerings)*, or terumah *(heave offering)* of thine hand; 18 But thou must eat them before Hashem Eloheicha in the place which Hashem Eloheicha shall choose, thou, and thy ben, and thy bat, and thy eved, and thy amah, and the Levi that is within thy she'arim; and thou shalt rejoice before Hashem Eloheicha in all that thou puttest thine hands unto. 19 Be shomer to thyself that thou forsake not the Levi as long as thou livest upon ha'adamah.

20 When Hashem Eloheicha shall enlarge thy border, as He hath promised thee, and thou shalt say, I will eat basar, because thy nefesh longeth to eat basar; thou mayest eat basar, whatsoever thy nefesh desireth after. 21 If the place which Hashem Eloheicha hath chosen to put Shmo there be too far from thee, then thou shalt kill of thy herd and of thy flock, which Hashem hath given thee, as I have commanded thee, and thou shalt eat in thy she'arim whatsoever thy nefesh desireth after. 22 Even as the gazelle and the deer is eaten, so thou shalt eat them; the tameh *(unclean)* and the tahor *(clean)* shall

eat of them alike. [23] Only be sure that thou eat not the dahm; for the dahm is the nefesh; and thou mayest not eat the nefesh with the basar. [24] Thou shalt not eat it; thou shalt pour it upon ha'aretz as mayim. [25] Thou shalt not eat it; that it may go well with thee, and with thy banim after thee, when thou shalt do that which is yashar in the sight of Hashem.

[26] Only thy kadashim *(holy things)* which thou hast, and thy nedarim *(vows)*, thou shalt take, and go unto the place which Hashem shall choose; [27] And thou shalt offer thy olot, the basar and the dahm, upon the Mizbe'ach of Hashem Eloheicha; and the dahm of thy zevakhim *(sacrifices)* shall be poured out upon the mizbe'ach of Hashem Eloheicha, and thou shalt eat the basar. [28] Be shomer and heed all these devarim which I command thee, that it may go well with thee, and with thy banim after thee ad olam, when thou doest that which is tov and yashar in the sight of Hashem Eloheicha.

[29] When Hashem Eloheicha shall cut off the Goyim from before thee, whither thou goest to possess them, and thou displace

מיטן ריינעם מעג עס עסן. כג נאָר זייַ פֿעסט נישט צו עסן דאָס בלוט,
blut dos esen tsu nisht fest zai nor esen es meg reinem mitn
blood the eat to not resolute be only eat it may pure with

וואָרעם דאָס בלוט איז דאָס לעבן, און טאָרסט נישט עסן דאָס
dos esen nisht torst un lebn dos iz blut dos vorem
the eat not not be allowed to and life the is blood this because

לעבן מיטן פֿלייש. כד זאָלסטו עס נישט עסן; אויף דער ערד זאָלסטו
zolstu erd der oif esen nisht es zolst fleish mitn lebn
shall you land the on eat not it you(SG) must flesh with life

עס אויסגיסן אַזוי ווי וואַסער. כה זאָלסטו עס נישט עסן, כּדי עס
es kedei esen nisht es zolst vaser vi azoi oisgisen es
it so that eat not it you(SG) must water as so pour out it

זאָל גוט זייַן דיר און דיינע קינדער נאָך דיר, אַז דו
du az dir noch kinder daine un dir zain gut zol
you that you(SG) after children your and you(SG) be good shall

וועסט טאָן וואָס איז רעכטפֿאַרטיק אין די אויגן פֿון ה׳.
Hashem fun oign di in rechtfartik iz vos ton vest
Hashem of eyes the in upright is what do will

כו נאָר דיינע געהיילטע זאַכן וואָס וועלן זייַן בייַ דיר, און
un dir bai zain veln vos zachn geheilikte daine nor
and you(SG) with be will which things holy your only

דיינע נדרים, זאָלסטו נעמען און גיין צו דעם אָרט וואָס ה׳
Hashem vos ort dem tsu gein un nemen zolstu nedrim daine
Hashem which place the to go and take shall you vows your

וועט אויסדערווייַלן; כז און זאָלסט מאַכן דיינע ברענדאָפּפֿער, דאָס
dos brandopfer daine machn zolst un oisderveilen vet
the olah your make you(SG) must and choose will

פֿלייש און דאָס בלוט, אויף דעם מזבח פֿון ה׳ דיין ג-ט; און
un G-t dain Hashem fun mizbeyech dem oif blut dos un fleish
and G-d your Hashem of altar the on blood the and flesh

דאָס בלוט פֿון דיינע שלאַכטאָפּפֿער זאָל אויסגעגאָסן ווערן אויף
oif vern oisgegosen zol shlachtopfer daine fun blut dos
on become poured out shall slaughter sacrifice your of blood the

דעם מזבח פֿון ה׳ דיין האַר, און דאָס פֿלייש זאָלסטו עסן.
esen zolstu fleish dos un har dain G-t fun mizbeyech dem
eat shall you flesh the and Lord your G-d of altar the

כח היט און זאָלסט געהאָרכן אַלע די דאָזיקע ווערטער וואָס
vos verter dozike di ale gehorchn zolst un hit
which words these the all obey you(SG) must and beware

איך באַפֿעל דיר, כּדי עס זאָל גוט זייַן דיר און דיינע
daine un dir zain gut zol es kedei dir bafel ich
your and you(SG) be good shall it so that you(SG) command I

קינדער נאָך דיר ביז אייביק, אַז דו וועסט טאָן וואָס איז גוט
gut iz vos ton vest du az eibik biz dir noch kinder
good is which do will you that ever until you(SG) after children

און רעכטפֿאַרטיק אין די אויגן פֿון ה׳ דיין ג-ט.
G-t dain Hashem fun oign di in rechtfartik un
G-d your Hashem of eyes the in upright and

כט אַז ה׳ דיין ג-ט וועט פֿאַרשנייַדן די פֿעלקער וואָס דו
du vos felker di farshnaidn vet G-t dain Hashem az
you which nations the destroy will G-d your Hashem when

קומסט אַהין, זיי צו פֿאַרטרייַבן פֿון פֿאַר דיר, און וועסט
vest un dir far fun fartraiben tsu zei ahin kumst
will and you(SG) before from drive before to them there come

them, and dwellest in their land; [30] Be shomer to thyself that thou be not ensnared to follow them, after that they be destroyed from before thee; and that thou inquire not after their elohim, saying, How did these Goyim serve their elohim? Even so will I do likewise. [31] Thou shalt not do so unto Hashem Eloheicha; for kol to'avat Hashem (every abomination to Hashem), which He hateth, have they done unto their elohim; for even their banim and their banot they have burned in the eish to their elohim.

13 [12:32] What thing soever I command you, be shomer to do it; thou shalt not add thereto, nor take away or diminish from it.

[2 1] If there arise among you a navi, or a dreamer of dreams, and giveth thee an ot *(sign)* or a mofet *(wonder)*, [3 2] And the ot *(sign)* or the mofet *(wonder)* come to pass, whereof he spoke unto thee, saying, Let us go after elohim acherim, which thou hast not known, and let us serve them; [4 3] Thou shalt not give heed unto the devarim of that navi, or that

זיי ירשען , און זיך באַזעצן אין זייער לאַנד, [ל] היט דיך ,
dich hit land zeyer in bazetsn zich un yarshen zei
you(SG) beware land their in settle self and inherit them

זאָלסט נישט געשטרויכלט ווערן זיי נאָכצוטאָן , נאָכדעם ווי
zolst nisht geshtroichlt vern zei nochtsuton nochdem vi
you(SG) must not stumbled become them after to do after as

זיי וועלן פֿאַרטיליקט ווערן פֿון פֿאַר דיר , און זאָלסט
zei veln fartilikt vern fun far dir un zolst
they will exterminated become from before you(SG) and must

נישט נאָכפֿרעגן נאָך זייערע ג-טער, אַזוי צו זאָגן: ווי פֿלעגן די
nisht nochfregn noch zeyere g-ter azoi tsu zogn vi flegn di
not ask after after their g-ds so to say how used to the

דאָדאָזיקע פֿעלקער דינען זייערע ג-טער? טאָ לאָמיך אויך אַזוי
dodozike felker dinen zeyere g-ter then let me also oich azoi
these nations serve their g-ds then let me also oich in same way

טאָן. [לא] זאָלסט נישט טאָן אַזוי צו ה' דיין ג-ט; וואָרעם
ton zolst nisht ton azoi tsu Hashem dain G-t vorem
do must not do so to Hashem your G-d for

יעטוועדער אומווערדיקייט פֿון ה' , וואָס ער האָט פֿײַנט, האָבן זיי
yetveder umverdikeit fun Hashem vos er hot faint zei
every abomination of Hashem which he has hated they

געטאָן צו זייערע ג-טער; וואָרעם אַפֿילו זייערע זין און זייערע טעכטער
techter zeyere un zin zeyere afile vorem g-ter zeyere tsu geton
daughters their and sons their even for g-ds their to done

פֿאַרברענען זיי אין פֿײַער צו זייערע ג-טער.
farbrenen zei in faier tsu zeyere g-ter
burn up they in fire to their g-ds

יג אַל דאָס וואָרט וואָס איך באַפֿעל אײַך, דאָס זאָלט איר
al dos vort vos ich bafel aich dos zolt ir
this all word which I command you this shall you

היטן צו טאָן; זאָלסט נישט צולייגן דערצו ,
hitn tsu ton; zolst nisht tsuleigen dertsu
keep to do must not add in addition

און זאָלסט נישט מינערן דערפֿון.
un zolst nisht minern derfun
and must not reduce thereof

יג.א אַז צווישן דיר וועט אויפֿשטיין אַ נביא , אָדער אַ חלומער
az tsvishn dir vet oifshtein a novi , oder a chelumer
when among you(SG) will stand up a prophet , or a dreamer

ג ב – פֿון חלומות , און ער וועט דיר געבן אַ ציכן אָדער אַ וווּנדער
fun chaloimes , un er vet dir gebn a tseichn oder a vunder
of dreams , and he will you(SG) give a sign or a wonders

און דער ציכן און דאָס וווּנדער וואָס ער האָט דיר פֿאַרויסגעזאָגט,
un der tseichn un dos vunder vos er hot dir faroisgezogt,
and the sign and the wonders which he has you(SG) foretold

וועט אָנקומען – אַזוי צו זאָגן: לאָמיר גיין נאָך פֿרעמדע ג-טער –
vet onkumen – azoi tsu zogn: lomir gein noch fremde g-ter
will arrive – so to say: let us go after foreign g-ds

ד ג וואָס דו קענסט נישט – און לאָמיר דינען; זאָלסטו נישט
vos du kenst nisht – un lomir dinen; zolstu nisht
which you know not – and let us serve them; shall you not

צוהערן צו די ווערטער פֿון יענעם נביא , אָדער יענעם חלומער
tsuhern tsu di verter fun yenem novi , oder yenem chelumer
to pay heed to the words of that prophet , or that dreamer

dreamer of dreams; for Hashem Eloheichem is testing you, to know whether ye love Hashem Eloheichem with all your lev and with all your nefesh. [5 4] Ye shall walk after Hashem Eloheichem, and fear Him, and be shomer over His mitzvot, and obey His voice, and ye shall serve Him, and have deveykus unto Him. [6 5] And that navi, or that dreamer of dreams, shall be put to death; because he hath spoken to turn you away from Hashem Eloheichem, which brought you out of Eretz Mitzrayim, and redeemed you out of the bais avadim, to entice thee from HaDerech which Hashem Eloheicha commanded thee to walk in. So shalt thou put harah away from the midst of thee.

[7 6] If achicha *(thy brother)*, the ben of thy em, or thy ben, or thy bat, or the eshet kheyk of thee *(wife of thy bosom)*, or thy friend, which is as thine own nefesh, entice thee secretly, saying, Let us go and serve elohim acherim, which thou hast not known, thou, nor thy avot; [8 7] Namely, of the elohei ha'amim which are round about you, near unto thee, or far

פֿון חלומות , וואָרעם דאָס פֿרוווט אייך ה אלוקיכם , כּדי צו
tsu kedei Elokeichem Hashem aich pruvet dos vorem chaloimes fun
to so that your G-d Hashem you tests this for dreams of

וויסן אויב איר האָט ליב ה אלוקיכם מיט אייער גאַנצן האַרצן
hartsn gantsn aier mit Elokeichem Hashem lib hot ir oib visen
heart whole your with your G-d Hashem love have you if know

און מיט אייער גאַנצער זעל . ה ד נאָך ה אלוקיכם זאָלט איר
ir zolt Elokeichem Hashem noch zel gantser aier mit un
you shall your G-d Hashem after soul entire your with and

גיין , און פֿאַר אים זאָלט איר מורא האָבן, און זײַנע געבאָט
gebot zaine un hobn moire ir zolt im far un gein
commandments his and have fear you shall him before and walk

זאָלט איר היטן, און צו זײַן קול זאָלט איר צוהערן , און אים זאָלט
zolt im un tsuhern ir zolt kol zain tsu un hitn ir zolt
shall him and pay heed you shall voice his to and keep you shall

איר דינען , און אָן אים זאָלט איר זיך באַהעפֿטן. ו ה און יענער נבֿיא
novi yener un baheftn zich ir zolt im on un dinen ir
prophet that and join self you shall him on and serve you

אָדער יענער חלומער פֿון חלומות זאָל געטייט ווערן , ווײַל ער
er vail vern geteit zol chaloimes fun chelumer yener oder
he for become caused to die shall dreams of dreamer that or

האָט געריידט אָפּקערונג קעגן ה אלוקיכם , וואָס האָט אייך
aich hot vos Elokeichem Hashem kegen opkerung geredt hot
you has which your G-d Hashem against rebellion spoken has

אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד מִצרַיִם , און וואָס האָט דיך אויסגעלייזט
oisgeleizt dich hot vos un Mitsrayim land fun aroisgetsoign
redeemed you(SG) has which and Egypt land of brought out

פֿון דעם הויז פֿון קנעכטשאַפֿט – כּדי דיך אַראָפּצופֿירן פֿון
fun aroptsufirn dich kedei knechtshaft fun hoiz dem fun
from lead down you(SG) so that slavery of house the from

דעם וועג וואָס ה דיין ג-ט האָט דיר באַפֿוילן צו גיין
gein tsu bafoiln dir hot G-t dain Hashem vos veg dem
go to commanded you(SG) has G-d your Hashem which way the

אין אים. און זאָלסט אויסראָטן דאָס בייז פֿון צווישן דיר .
dir tsvishn fun beiz dos oisramen zolst un im in
you(SG) among from evil this purge you(SG) must and it in

ז ו אַז דיין ברודער, דער זון פֿון דיַן מוטער , אָדער דיַן זון , אָדער
oder zun dain oder muter dain fun zun der bruder dain az
or son your or mother your of son the brother your when

דיַן טאָכטער , אָדער די ווייַב פֿון דיַן בוזעם , אָדער דיַן חבֿר ,
chever dain oder buzem dain fun vaib di oder tochter dain
neighbor your or bosom your of wife the or daughter your

וואָס איז אַזוי ווי דיין אייגן זעל , וועט דיך אָנרעדן אין
in onredn dich vet zel eigen dain vi azoi iz vos
in incite you(SG) will soul one's own your as so is which

פֿאַרבאָרגענעש, אַזוי צו זאָגן : לאָמיר גיין און דינען פֿרעמדע ג-טער –
g-ter fremde dinen un gein lomir zogn tsu azoi farborgenish
g-ds foreign serve and go let us say to so secret

ח ז וואָס נישט דו האָסט געקענט, נישט דײַנע עלטערן; פֿון די ג-טער
g-ter di fun eltern daine nisht gekent host du nisht vos
g-ds the of fathers your not known have you not which

פֿון די פֿעלקער וואָס אַרום אייַך, פֿון די וואָס זײַנען נאָנט
nont zainen vos di fun aich arum vos felker di fun
near are which the from you all around which nations the of

off from thee, from the one ketzeh ha'aretz *(end of the earth)* even unto the other ketzeh ha'aretz; [9 8] Thou shalt not yield unto him, nor give heed unto him; neither shall thine eye pity him, neither shalt thou spare, neither shalt thou conceal him; [10 9] But thou shalt surely kill him; thine hand shall be first upon him to put him to death, and afterwards the hand of kol HaAm. [11 10] And thou shalt stone him with stones, that he die; because he hath sought to thrust thee away from Hashem Eloheicha, which brought thee out of Eretz Mitzrayim, from the bais avadim. [12 11] And kol Yisroel shall hear, and fear, and shall not again do such wickedness as this is among you.

צו דיר , אָדער פֿון די וואָס זײַנען ווײַט פֿון דיר ,
fun dir fun vait zainen vos di fun oder dir tsu
from you(SG) from far are which the from or you(SG) to

עק ערד ביז עק ערד – ט ח זאָלסטו נישט אײַנוויליקן צו אים, און
un im tsu ainvilikn nisht zolstu erd ek biz erd ek
and him to consent not shall you earth end until earth end

נישט צוהערן צו אים, און דײַן אויג זאָל אים נישט שוינען , און
un shoinen nisht im zol oig dain un im tsu tsuhern nisht
and spare not him shall eye your and him to listen not

זאָלסט זיך נישט דערבאַרעמען, און אים נישט פֿאַרדעקן. י ט
fardekn nisht im un derbaremen nisht zich zolst
conceal not him and have mercy not self you(SG) must

נײַערט הרגען זאָלסטו אים הרגען ; דײַן האַנט זאָל זײַן אויף אים די
di im oif zain zol hant dain hargen im zolstu hargen naiert
the him on be shall hand your kill him shall you kill but

ערשטע אים צו טייטן, און דערנאָך די האַנט פֿון גאַנצן פֿאָלק . יא י
folk gantsn fun hant di dernoch un teitn tsu im ershte
people all of hand the after that and to kill to him first

און זאָלסט אים פֿאַרוואַרפֿן מיט שטיינער, און ער זאָל שטאַרבן,
shtarbn zol er un shteiner mit farvorfen im zolst un
die shall he and stones with cast away him you(SG) must and

ה פֿון געזוכט אַראָפּצופֿירן דיך האָט ער וואָס דערפֿאַר
Hashem fun aroptsufirn gezucht dich hot er vos derfar
Hashem from lead down sought you(SG) has he which for the reason

דײַן ג-ט, וואָס האָט דיך אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד מִצרַיִם , פֿון
fun Mitsrayim land fun aroisgetsoign dich hot vos G-t dain
of Egypt land from brought out you(SG) has which G-d your

דעם הויז פֿון קנעכטשאַפֿט. יב יא און גאַנץ יִשְׂרָאֵל וועלן הערן און וועלן
veln un hern veln Yisroel gants un knechtshaft fun hoiz dem
will and hear will Yisroel all and slavery of house the

מורא האָבן, און וועלן מער נישט טאָן אַזוי ווי די דאָזיקע שלעכטע זאַך
zach shlechte dozike di vi azoi ton nisht mer veln un hobn moire
thing bad this the as so do not more will and have fear

צווישן דיר .
dir tsvishn
you(SG) among

[13 12] If thou shalt hear say in one of thy towns, which Hashem Eloheicha hath given thee to dwell there, saying, [14 13] Certain men, the bnei Beliyaal *(reprobate, worthless men)*, are gone out from among you, and have enticed the inhabitants of their town, saying, Let us go and serve elohim acherim, which ye have not known; [15 14] Then shalt thou inquire, and make search, and ask diligently; and, hinei, if

יג יב אַז דו וועסט הערן אין אײנער פֿון דײַנע שטעט וואָס ה
Hashem vos shtet daine fun einer in hern vest du az
Hashem which cities your of one in hear will you when

דײַן ג-ט גיט דיר , צו ווינען דאָרטן, אַזוי צו זאָגן : יד יג עס זײַנען
zainen es zogn tsu azoi dortn voinen tsu dir git G-t dain
are it say to so there dwell to you(SG) gives G-d your

אַרויסגעטרעטן נידערטרעכטיקע לײַט פֿון צווישן דיר , און האָבן
hobn un dir tsvishn fun lait nidertrechtike aroisgetretn
have and you(SG) among from people vile appear

אַראָפּגעפֿירט די באַווינער פֿון זייער שטאָט, אַזוי צו זאָגן : לאָמיר
lomir zogn tsu azoi shtot zeyer fun bavoiner di aropgefirt
let us say to so city their of inhabitants the led astray

גיין און דינען פֿרעמדע ג-טער – וואָס איר קענט נישט; טו יד און וועסט
gein un dinen fremde g-ter nisht kent ir vos vest un
will and not know you which g-ds foreign serve and go

נאָכזוכן און אויספֿאָרשן און גוט נאָכפֿרעגן , ערשט די זאַך
nochzuchn un oisforshn un gut nochfregn ersht di zach
thing the behold ask after good and investigate and search after

it be emes, and the thing certain, that such to'evah *(abomination, detestable action)* is wrought among you; [16][15] Thou shalt surely strike the inhabitants of that town with the edge of the cherev, in cherem destroying it utterly, and all that is therein, and the cattle thereof, with the edge of the cherev. [17][16] And thou shalt gather all the plunder of it into the midst of the street thereof, and shalt burn with eish the town, and all the plunder thereof completely for Hashem Eloheicha; and it shall be a tel olam *(heap forever)*; it shall not be built again. [18][17] And there shall cling none of the accursed thing to thine hand; that Hashem may turn from the fierceness of His anger, and show thee mercy, and have compassion upon thee, and multiply thee, as He hath sworn unto Avoteicha; [19][18] When thou shalt give heed to the voice of Hashem Eloheicha, to be shomer over all His mitzvot which I command thee today, to do that which is yashar *(right, straight)* in the eyes of Hashem Eloheicha.

14 Ye are the bnei Hashem Eloheichem; ye shall not cut yourselves, nor make any baldness between your eyes for the dead. [2] For thou art an Am Kadosh unto Hashem Eloheicha,

אִיז אמת ריכטיק, די דאָזיקע אומווערדיקייט איז געטאָן געוואָרן
gevorn geton iz umverdikeit dozike di richtik emes iz
having become done is abomination this the correct true is

צווישן דיר , טז טו זאָלסטו שלאָגן דערשלאָגן די באַווינער פֿון
fun bavoiner di dershlogn shlogn zolstu dir tsvishn
of inhabitants the kill strike shall you you(SG) among

דער דאָזיקער שטאָט מיטן שאַרף פֿון שווערד; פֿאַרווייסט זי – אַלע וואָס
vos ale zi farvist shverd fun sharf mitn shtot doziker der
which all it laid waste sword of edge with city this the

אין איר, און אירע בהמות , מיטן שאַרף פֿון שווערד. יז טז און איר גאַנצן
gantsn ir un shverd fun sharf mitn beheimes ire un ir in
all you and sword of edge with beasts its and it in

זאַקרויב זאָלסטו צונויפֿקלײַבן אין מיטן פֿון איר מאַרק, און פֿאַרברענען
farbrenen un mark ir fun mitn in tsunoifklaibn zolstu zakroib
burn up and square its of midst in gather shall you plunder

אין פֿײַער די שטאָט מיט איר גאַנצן זאַקרויב, אין גאַנצן צו ה
Hashem tsu gantsn in zakroib gantsn ir mit shtot di faier in
Hashem to entire in plunder all it with city the fire in

דײַן ג-ט, און זי זאָל זײַן אַן אייביקער חורבֿה-הויפֿן; זי זאָל מער נישט
nisht mer zol zi churve-hoifn eibiker an zain zol zi un G-t dain
not more shall it ruin-heap perpetual an be shall it and G-d your

אָפּגעבויט ווערן . יח יז און קיין שום זאַך פֿון דעם חרם זאָל
zol cheirem dem fun zach shum kein un vern opgeboit
shall devoted the of thing any kind of any and become rebuilt

זיך נישט אָנקלעפּן אין דײַן האַנט, כּדי ה זאָל זיך אָפּקערן
opkeren zich zol Hashem kedei hant dain in onklepn nisht zich
turn aside self shall Hashem so that hand your in stick not self

פֿון זײַן גרימצאָרן, און דיר שענקען דערבאַרעמונג, און זיך
zich un derbaremung shenken dir un grimtsorn zain fun
self and compassion forgiving you(SG) and wrath his from

דערבאַרעמען אויף דיר , און דיך מערן , אַזוי ווי ער האָט
hot er vi azoi mern dich un dir oif derbaremen
has he as just as multiply you(SG) and you(SG) on have mercy

געשוואָרן צו דײַנע עלטערן; יט יח אַז דו וועסט צוהערן צו דעם
dem tsu tsuhern vest du az eltern daine tsu geshvorn
the to listen will you that fathers your to sworn an oath

קול פֿון ה דײַן ג-ט, צו היטן אַלע זײַנע גבֿאָט וואָס
vos gebot zaine ale hitn tsu G-t dain Hashem fun kol
which commandments his all keep to G-d your Hashem of voice

איך גיבֿ דיר הײַנט, צו טאָן וואָס איז רעכט־פֿאַרטיק אין די אויגן פֿון
fun oign di in rechtfartik iz vos ton tsu haint dir gebit ich
of eyes the in upright is what do to today you(SG) order I

ה דײַן ג-ט.
G-t dain Hashem
G-d your Hashem

יד

קינדער זײַט איר צו ה אלוקיכם ; איר זאָלט אײַך נישט
nisht aich zolt ir Elokeichem Hashem tsu ir zait kinder
not you shall you your G-d Hashem to you are children

אײַנשניידן , און נישט מאַכן אַ פּלעך צווישן אײַערע אויגן,
oign aiere tsvishn plich a machn nisht un ainshnaidn
eyes your between bald spot a make not and cut gash

נאָך אַ טויטן . ב וואָרעם אַ הייליק פֿאָלק ביסטו ביי ה
noch a toitn . vorem a heilik folk bistu bai Hashem
after a dead person because a holy people are you unto Hashem

and Hashem hath chosen thee to be an Am Segullah *(treasured people)* unto Himself, above kol haamim that are upon ha'adamah.

3 Thou shalt not eat any to'evah *(detestable thing)*.
4 These are the beasts which ye shall eat: the shor, the seh, and the izzim, 5 The deer, and the gazelle, and the yachmur, and the akko, and the antelope, and the wild ox, and the wild goat. 6 And every beast that parteth the hoof, and is separated in two hooves, and cheweth the cud among the beasts, that ye shall eat.
7 Nevertheless, these ye shall not eat of them that only chew the cud, or of them that only divide the cloven hoof; as the camel, and the hare, and the coney; for they chew the cud, but divide not the hoof; therefore they are tameh *(unclean)* unto you. 8 And the chazir, because it divideth the hoof, yet cheweth not the cud, it is tameh *(unclean)* unto you; ye shall not eat of their basar, nor touch their nevelah *(dead carcass)*.

9 These ye shall eat of all that are in the waters: all that have fins and scales shall ye eat, 10 And whatsoever

דיין ג-ט, און דיך האָט ג-ט אויסדערווײלט אים צו זײַן פַּאָר אַן
an far zain tsu im oisderveilt G-t hot dich un G-t dain
an for be to it choose G-d has you(SG) and G-d your

. אייגן פַּאָלק, פֿון אַלע פֿעלקער וואָס אויפֿן גענזיכט פֿון דער ערד
erd der fun gezicht oifn vos felker ale fun folk eigen
earth the of face on which nations all from people one's own

ג זאָלסט נישט עסן קיין אומווערדיקייט. ד דאָס זײַנען די
di zainen dos umverdikeit kein esen nisht zolst
the are these abomination any eat not you(SG) must

בהמות וואָס איר מעגט עסן: אַן אָקס, אַ שעפּס, אַן אַ ציג, ה אַ הינד,
hind a tsig a un sheps a oks an esen megt ir vos beheimes
deer a goat a and sheep a bull an eat may you which beasts

און אַ הירש, און אַ דאַמהירש, און אַ שטיינבאָק, און אַ גאַזעל, און
un gazel a un shteinbok a un damhirsh a un hirsh a un
and antelope a and ibex a and yachmur a and gazelle a and

אַ ווילדציג, און אַ באַרגשעפּס. ו און איטלעכע בהמה וואָס איז
iz vos beheime itleche un bargsheps a un vildtsig a
is which beast every and mountain sheep a and wild goat a

באַקלויט מיט קלויען, און זיי זײַנען בײַ איר צעשפּאָלטן אויף צוויי קלויען,
kloien tsvei oif tseshpolten ir bai zainen zei un kloien mit bakloit
hooves two on divided it by are they and hoof with cloven

וואָס איז מַעֲלֵה-גֵּרָה צווישן בהמות, זי מעגט איר עסן.
esen ir megt zi beheimes tsvishn maalah-gerah iz vos
eat you may it beasts among chew the cud is which

ז אָבער די דאָזיקע טאָרט איר נישט עסן פֿון די וואָס
vos di fun esen nisht ir tort dozike di ober
which the ones from eat not you are allowed these the but

זײַנען מַעֲלֵה-גֵּרָה, און פֿון די וואָס זײַנען באַקלויט מיט
mit bakloit zainen vos di fun un maalah-gerah zainen
with cloven are which the ones from and chew the cud are

צעשפּאָלטענע קלויען: דעם קעמל, און דעם האָז, און דעם קיניגל,
kinigl dem un hoz dem un kemel dem kloien tseshpoltene
hyrax the and hare the and camel the hooves cloven

ווײַל מַעֲלֵה-גֵּרָה זײַנען זיי, אָבער מיט קלויען זײַנען זיי נישט
nisht zei zainen kloien mit ober zei zainen maalah-gerah vail
not they are hoof with but they are chew the cud because

באַקלויט; זיי זײַנען אומריין פַּאַר אײַך. ח און דעם חזיר, ווײַל
vail chazir dem un aich far umrein zainen zei bakloit
because pig the and you for unclean are they cloven

באַקלויט מיט קלויען איז ער, אָבער נישט מַעֲלֵה-גֵּרָה; ער איז אומריין
umrein iz er maalah-gerah nisht ober er iz kloien mit bakloit
unclean is he chew the cud not but he is hooves with cloven

פַּאַר אײַך. פֿון זייער פֿלייש טאָרט איר נישט עסן, און אָן זייער
zeyer on un esen nisht ir tort fleish zeyer fun aich far
their on and eat not you are allowed flesh their of you for

*נבֵלה טאָרט איר זיך נישט אָנרירן.
onrirn nisht zich ir tort neveile
to touch not self you are allowed carcass

ט די דאָזיקע מעגט איר עסן פֿון אַלץ וואָס אין וואַסער: אַלץ
alts vaser in vos alts fun esen ir megt dozike di
all that water in which all that of eat you may these the

וואָס האָט פֿלוספֿעדערן און שופּן מעגט איר עסן; י און אַלץ וואָס
vos alts un esen ir megt shupn un flusfedern hot vos
which all that and eat you may scale and fins has which

hath not fins and scales ye may not eat; it is tameh *(unclean)* unto you.

הָאָ֣ט נישט פֿלוספֿעדערן און שופּן טאָרט איר נישט עסן ; דאָס איז
iz dos esen nisht ir tort shupn un flusfedern nisht hot
is this eat not you are allowed scales and fins not has

אומריין פֿאַר אײַך.
aich far umrein
you for unclean

[11] Of all tahorah *(clean)* birds ye shall eat. [12] But these are they of which ye shall not eat: the nesher, and the vulture, and the bearded vulture, [13] And the kite, and the buzzard after its kind, [14] And every raven after its kind,

יא יעטוועדער ריינעם עוף מעגט איר עסן . יב און דאָס זײַנען די ווָאס
vos di zainen dos un esen ir megt of reinem yetveder
which the are this and eat you may bird pure every

איר טאָרט פֿון זיי נישט עסן : דער אָדלער, און דער ביינברעכער,
beinbrecher der un odler der esen nisht zei fun tort ir
vulture the and eagle the eat not them of are allowed you

און דער שוואַרצאָדלער; יג און די ווײַ , און דער פֿאַלקפֿויגל, און דער
der un falkfoigl der un vei di un shvartsodler der un
the and hawk the and kite the and black eagle the and

האָביך לויט זײַנע מינים ; יד און יעטוועדער ראָב לויט זײַנע
habich loit zaine minim zaine loit rob yetveder un
buzzard according its kind its according raven every and

מינים ;
minim
kind

[15] And the owl, and the night hawk, and the seagull, and the hawk after its kind, [16] The little owl, and the great owl, and the horned owl, [17] And the pelican, and the osprey, and the cormorant, [18] And the stork, and the heron after its kind, and the hoopoe, and the bat. [19] And every creeping thing that flieth is tameh *(unclean)* unto you; they shall not be eaten. [20] But of all tahor *(clean)* fowls ye may eat.

טו און דער שטרויספֿויגל, און דער נאַכטשפּאַרבער, און דער ים-פֿויגל ,
yam-foigel der un nachtshparber der un shtroisfoigl der un
seagull the and screech owl the and ostrich the and

און דער שפּאַרבער לויט זײַנע מינים ; טז די אײַל , און די
di un ail di minim zaine loit shparber der un
the and little owl the kind its according sparrow hawk the and

שטאָקאײַל, און דער אוהו ; יז און דער פּעליקאַן, און דער גײַער ,
gaier der un pelikan der un uhu der un shtokail
osprey the and pelican the and white owl the and great owl

און דער פֿישפֿרעסער; יח און דער שטאָרך, און דער בושל לויט
loit bushl der un shtorch der un fishfreser der un
according heron the and stork the and cormorant the and

זײַנע מינים , און דער אויערהאָן, און די פֿלעדערמויז. יט און יעטוועדער
yetveder un fledermoiz di un oierhon der un minim zaine
every and bat the and hoopoe the and kind its

געפֿליגלטע ווידמענונג איז אומריין פֿאַר אײַך; זיי טאָרן נישט
nisht torn zei aich far umrein iz vidmenung gefliglte
not be allowed to they you for unclean is proliferation winged

געגעסן ווערן . כ יעטוועדער ריינעם עוף מעגט איר עסן .
esen ir megt of reinem yetveder vern gegesn
eat you may bird pure every become eaten

[21] Ye shall not eat of anything that dieth of itself; thou shalt give it unto the ger that is in thy she'arim, that he may eat it; or thou mayest sell it unto an alien; for thou art an Am Kadosh unto Hashem Eloheicha. Thou shalt not boil a young goat in its mother's cholov.

כא איר זאָלט נישט עסן קיין *נבֵלה ; דעם איינגעוואַנדערטן וואָס
vos aingevandertn dem neveile kein esen nisht zolt ir
which resident immigrant the carcass any eat not shall you

אין דײַנע טויערן מעגסטו עס אַוועקגעבן, ער זאָל עס עסן ; אָדער פֿאַרקויפֿן
farkoifen oder esen es zol er avekgebn es megstu toiern daine in
sell or eat it shall he give away it may eat gates your in

צו אַ פֿרעמדן ; וואָרעם אַ הייליק פֿאָלק ביסטו ביי ה דײַן ג-ט.
G-t dain Hashem bai bistu folk heilik a vorem fremdn a tsu
G-d your Hashem unto are you people holy a because foreigner a to

זאָלסט נישט קאָכן אַ ציקעלע אין זײַן מוטערס מילך .
milch muters zain in tsikele a kochn nisht zolst
milk mother's its in young goat a cook not you(SG) must

כב מעשׂרן זאָלסטו מעשׂרן דעם גאַנצן איינטראָג פֿון דיין זריעה, וואָס
vos zerie dain fun aintrog gantsn dem mesrn zolstu mesrn
which seed your of produce all the tithe shall you tithe

קומט אַרויס פֿון דיין פֿעלד יאָריערלעך. כג און זאָלסט עסן פֿאַר
far esen zolst un yorierlech feld dain fun arois kumt
before eat you(SG) must and yearly field your of out come

ה דיין ג-ט, אין דעם אָרט וואָס ער וועט אויסדערווײלן צו מאַכן
machn tsu oisderveilen vet er vos ort dem in G-t dain Hashem
make to choose will he which place the in G-d your Hashem

רוען זײַן נאָמען דאָרטן, דעם מעשׂר פֿון דיין תּבֿואה, פֿון דיין ווײַן ,
vain dain fun tvue dain fun maiser dem dortn nomen zain ruen
wine your of grain your of tithe the there name his rest

און פֿון דיין אייל, און די ערשטלינגען פֿון דיינע רינדער און דיינע
daine un rinder daine fun ershtlingen di un eil dain fun un
your and cattle your of firstlings the and oil your of and

שאָף , כּדי זאָלסט לערנען מורא צו האָבן פֿאַר ה דיין
dain Hashem far hobn tsu moire lernen zolst kedei shof
your Hashem before have to fear teach you(SG) must so that sheep

ג-ט אַלע טעג. כד און אויב דער וועג וועט זײַן צו פֿיל פֿאַר דיר ,
dir far fil tsu zain vet veg der oib un teg ale G-t
you(SG) for many too be will way the if and days all G-d

אויב דו וועסט עס נישט קענען אַוועקטראָגן, ווײַל דער אָרט וואָס
vos ort der vail avektrogen kenen nisht es vest du oib
which place the because carry can not it will you if

ה דיין ג-ט וועט אים אויסדערווײלן צו טאָן זײַן נאָמען דאָרטן,
dortn nomen zain ton tsu oisderveilen im vet G-t dain Hashem
there name his do to choose it will G-d your Hashem

וועט זײַן צו ווײַט פֿאַר דיר , אַז ה דיין ג-ט וועט דיך
dich vet G-t dain Hashem az dir far vait tsu zain vet
you(SG) will G-d your Hashem when you(SG) for far too be will

בענטשן, כה זאָלסטו עס מאַכן צו געלט , און נעמען דאָס געלט
gelt dos nemen un gelt tsu machn es zolstu bentshn
money this take and money to make it shall you bless

איינגעבונדן אין דיין האַנט, און גיין צו דעם אָרט וואָס ה דיין
dain Hashem vos ort dem tsu gein un hant dain in aingebundn
your Hashem which place the to go and hand your in bound

ג-ט וועט אים אויסדערווײלן;
oisderveilen im vet G-t
choose it will G-d

כו און זאָלסט אויסגעבן דאָס געלט אויף אַלץ וואָס דיין
dain vos alts oif gelt dos oisgebn zolst un
your which all that on money this spend you(SG) must and

האַרץ וועט גלוסטן, אויף רינדער אָדער שאָף אויף וויין אָדער אויף
oif un vain oif un shof oif un rinder oif gelustn vet harts
on and wine on and sheep on and cattle on desire will heart

געטראַנק, אָדער אויף אַלץ וואָס דיין האַרץ פֿאַרלאַנגט ; און
un dir farlangt harts dain vos alts oif un getrank
and you(SG) desire heart your which all that on and drink

זאָלסט דאָרטן עסן פֿאַר ה דיין ג-ט, און זיך פֿרייען,
freyen zich un G-t dain Hashem far esen dortn zolst
rejoice self and G-d your Hashem before eat there you(SG) must

דו און דיין הויזגעזינט. כז און דעם לֵוִי וואָס איז דיינע טויערן, אים
im toiern daine in vos Levi dem un hoizgezint dain un du
him gates your in which Levi the and household your and you

22 Thou shalt truly give ma'aser *(tithe)* of all the increase of thy zera, that the sadeh bringeth forth year by year. 23 And thou shalt eat before Hashem Eloheicha, in the place which He shall choose to place Shmo there, the ma'aser *(tithe)* of thy dagan *(grain)*, of thy tirosh *(new wine)*, and of thine yitzhar *(fresh oil)*, and the bekhorot *(firstlings)* of thy herds and of thy flocks; that thou mayest learn to stand in awe of Hashem Eloheicha always. 24 And if the journey be too long for thee, so that thou art not able to carry it; or if the place be too far from thee, which Hashem Eloheicha shall choose to set Shmo there, when Hashem Eloheicha hath blessed thee; 25 Then shalt thou exchange it for kesef, and bind up the money in thine hand, and shalt go unto the place which Hashem Eloheicha shall choose;

26 And thou shalt spend that kesef for whatsoever thy nefesh desireth after, for cattle, or for sheep, or for yayin, or for shechar *(fermented drink)*, or for whatsoever thy nefesh desireth; and thou shalt eat there before Hashem Eloheicha, and thou shalt rejoice, thou, and thine household, 27 And the Levi that is

within thy she'arim; thou shalt not forsake him; for he hath no chelek nor nachalah with thee.

[28] At the end of shalosh shanim thou shalt bring forth all the ma'aser *(tithe)* of thine increase the same year, and shalt store it up within thy she'arim: [29] And the Levi (because he hath no chelek nor nachalah with thee) and the ger, and the yatom, and the almanah, which are within thy she'arim, shall come, and shall eat and be satisfied; that Hashem Eloheicha may bless thee in all the work of thine hand which thou doest.

15 At the end of every shevat shanim thou shalt make a shemittah *(release)*. [2] And this is the manner of the shemittah: Every creditor that lendeth whatever unto his neighbor shall cancel the debt; he shall not exact it of his neighbor, or of his brother; because it is called Hashem's Shemittah.

[3] Of a nokhri thou mayest require a debt to be repaid; but that which is thine with thy brother thine hand shall release the claim; [4] There shall be no evyon *(needy, poor)* among

זאָלסטו נישט פֿאַרלאָזן, ווארעם ער האָט נישט קיין חלק און קיין
kein un chelek kein nisht hot er vorem farlozen nisht zolstu
any and portion any not has he because forsake not shall you

נחלה בײַ דיר .
dir bai nachle
you(SG) by inheritance

כח צום סוף פֿון אַלע דרײַ יאָר – אין יענעם יאָר זאָלסטו
zolstu yor yenem in yor drai ale fun sof tsum
shall you year that in years three all of end to

אַרויסטראָגן דעם גאַנצן מעשׂר פֿון דײַן תּבֿואה, און אַוועקלייגן אין
in avekleigen un tvue dain fun maiser gantsn dem aroistrogn
within lay away and grain your of tithe entire the carry outside

דײַנע טויערן. כט און עס זאָל קומען דער לֵוִי , ווײַל ער האָט נישט קיין
kein nisht hot er vail Levi der kumen zol es un toiern daine
any not has he for Levi the come shall it and gates your

חלק און קיין נחלה בײַ דיר , און דער פֿרעמדער, און דער
der un fremder der un dir bai nachle kein un chelek
the and foreigner the and you(SG) with inheritance any and portion

יתום , און די אַלמנה , וואָס אין דײַנע טויערן, און זיי זאָלן
zoln zei un toiern daine in vos almone di un yosem
shall they and gates your within which widow the and fatherless

עסן און זאַט זיין , כּדי ה דײַן ג-ט זאָל דיך בענטשן
bentshn dich zol G-t dain Hashem kedei zain zat un esen
bless you(SG) shall G-d your Hashem so that be satisfied and eat

אין יעטוועדער טואונג פֿון דײַן האַנט וואָס דו וועסט טאָן.
ton vest du vos hant dain fun tuung yetveder in
do will you which hand your of deed every in

טו צום סוף פֿון אַלע זיבן יאָר זאָלסטו מאַכן
machn zolstu yor zibn ale fun sof tsum
make shall you years seven all of end to

שמיטה . ב און דאָס איז דער דין פֿון שמיטה :
shmite fun din der iz dos un shmite
shemittah of law the is this and shemittah

יעטוועדער בַּעַל-חוֹב זאָל אָפּלאָזן וואָס ער האָט געליען זײַן
zain gelien hot er vos oplozen zol baal-choiv yetveder
his lent has he which release shall creditor every

חבֿר ; ער זאָל נישט מאָנען פֿון זײַן חבֿר
chever zain fun monen nisht zol er chever
neighbor his of demand my due not shall he fellow

און זײַן ברודער, ווען מע האָט אויסגערופֿן שמיטה צו
tsu shmite oisgerufn hot me ven bruder zain un
to shemittah called out has one when brother his and

ה .
Hashem
Hashem

ג פֿון דעם פֿרעמדן מעגסטו מאָנען , אָבער פֿון וואָס
vos fun ober monen megstu fremdn dem fun
that which of but demand my due you may foreigner the of

דיר קומט בײַ דײַן חבֿר זאָלסטו אָפּלאָזן דײַן האַנט. ד פֿון
fun hant dain oplozen zolstu chever dain bai kumt dir
of hand your release shall you neighbor your by come you(SG)

דעסטוועגן ווועט נישט זײַן בײַ דיר , ווארעם בענטשן
bentshn vorem evyon an dir bai zain nisht vet destvegn
bless because needy an you(SG) with be not will about that

you; for Hashem shall greatly bless thee in ha'aretz which Hashem Eloheicha giveth thee for a nachalah to possess it; [5] If only thou carefully give heed unto the voice of Hashem Eloheicha to be shomer to do all these mitzvot which I command thee today. [6] For Hashem Eloheicha blesseth thee, as He promised thee: and thou shalt lend unto Goyim rabbim, but thou shalt not borrow; and thou shalt reign over Goyim rabbim, but they shall not reign over thee.

[7] If there be among you a poor man of one of thy brethren within any of thy she'arim in thy land which Hashem Eloheicha giveth thee, thou shalt not harden thine lev, nor shut thine hand from thy poor brother: [8] But thou shalt open thine hand wide unto him, and shalt surely lend him sufficient for his machsor *(need)*, in that which he wanteth. [9] Beware that there be not a thought in thy lev beliyaal, saying, The seventh year, the shnat hashemittah *(the year of release)*, is at hand; and thine eye be evil against thy poor brother, and thou givest him nought; and he cry unto Hashem against thee, and it be chet *(sin)* unto thee.

וועט דיך ג-ט בענטשן אין דעם לאַנד וואָס ה דיין ג-ט
G-t dain Hashem vos land dem in bentshn G-t dich vet
G-d your Hashem which land the in bless G-d you(SG) will

גיט דיר פֿאַר אַ נחלה , עס צו אַרבן ; ה אויב נאָר צוהערן
tsuhern nor oib arben tsu es nachle a far dir git
pay heed only if inherit to it inheritance a for you(SG) gives

וועסטו צוהערן צו דעם קול פֿון ה דיין ג-ט, צו היטן
hitn tsu G-t dain Hashem fun kol dem tsu tsuhern vestu
keep to G-d your Hashem of voice the to pay heed will you(sg)

צו טאָן אַל דאָס דאָזיקע געבאָט וואָס איך געביט דיר
dir gebit ich vos gebot dozike dos al ton tsu
you(SG) order I which commandments these this all do to

היינט. ו וואָרעם ה דיין ג-ט וועט דיך בענטשן אַזוי ווי ער
er vi azoi bentshn dich vet G-t dain Hashem vorem haint
he as so bless you(SG) will G-d your Hashem for today

האָט דיר צוגעזאָגט , און וועסט אַנטלייַען צו פֿיל פֿעלקער, און
un felker fil tsu antlaien vest un tsugezogt dir hot
and nations many to lend will and promised you(SG) has

דו אַליין וועסט נישט לייַען , און וועסט געווינען איבער פֿיל
fil iber geveltikn vest un laien nisht vest alein du
many over rule will and borrow not will yourself you

פֿעלקער, און איבער דיר וועט מען נישט געווינען.
geveltikn nisht men vet dir iber un felker
rule not they will you(SG) over and nations

ז אַז ביי דיר וועט זיין אַן אָביון , איינער פֿון דיינע ברידער , אין
in brider daine fun einer evyon an zain vet dir bai az
in brothers your of one needy a be will you(SG) with if

איינעם פֿון דיינע טויערן, אין דיין לאַנד וואָס ה דיין ג-ט גיט
git G-t dain Hashem vos land dain in toiern daine fun einem
gives G-d your Hashem which land your in gates your of one

דיר , זאָלסטו נישט האַרט מאַכן דיין האַרץ, און נישט צודריקן
tsudrikn nisht un harts dain machn hart nisht zolstu dir
squeeze not and heart your make hard not shall you you(SG)

דיין האַנט פֿאַר דיין ברודער דעם אָביון . ח נייַערט עפֿענען זאָלסטו
zolstu efenen naiert evyon dem bruder dain far hant dain
shall you open but needy the brother your before hand your

אים עפֿענען דיין האַנט, און אַנטלייַען זאָלסטו אים אַנטלייַען גענוג
genug antlaien im zolstu antlaien un hant dain efenen im
enough lend him shall you lend and hand your open him

פֿאַר זיין באַדערפֿענישׂ וואָס ער באַדאַרף. ט היט דיך , עס זאָל
zol es dich hit badarf er vos baderfenish zain far
shall it you(SG) beware need he which need his for

נישט זיין אין דיין האַרצן געדאַנקען, אַזוי צו זאָגן : דאָס
dos zogn tsu azoi gedanken beizer a hartsn dain in zain nisht
this say to so scheme evil an heart your in be not

זיבעטע יאָר, דאָס יאָר פֿון שמיטה , דערנענטערט זיך ; און דיין אויג
oig dain un zich dernentert shmite fun yor dos yor zibete
eye your and self drawn near shemittah of year this year seventh

וועט זיין שלעכט צו דיין ברודער דעם אָביון , און וועסט אים נישט
nisht im vest un evyon dem bruder dain tsu shlecht zain vet
not him will and needy the brother your to evil be will

געבן, און ער וועט רופֿן איבער דיר צו ה , און אויף דיר
dir oif un Hashem tsu dir iber rufn vet er un gebn
you(SG) on and Hashem to you(SG) over call will he and give

[10] Thou shalt surely give him, and thine lev shall not be grieved when thou givest unto him; because that for this thing Hashem Eloheicha shall bless thee in all thy works, and in all that thou puttest thine hand unto.

[11] For the poor shall never cease out of ha'aretz; therefore I command thee, saying, Thou shalt open thine hand wide unto thy brother, to thy poor, and to thy needy, in thy land.

[12] And if thy brother, an Ivri *(a Hebrew)*, or an Ivriyyah *(Hebrew woman)*, be sold unto thee, and serve thee shesh shanim; then in the shanah hashevi'it thou shalt let him go free from thee. [13] And when thou sendest him out chafshi *(free)* from thee, thou shalt not let him go away empty-handed: [14] Thou shalt furnish him liberally out of thy tzon, and out of thy threshing floor, and out of thy winepress; of that wherewith Hashem Eloheicha hath blessed thee thou shalt give unto him. [15] And thou shalt remember that thou wast an eved in Eretz Mitzrayim, and Hashem Eloheicha redeemed thee;

וועט זיין אַ זינד. י געבן זאָלסטו אים געבן, און דיין האַרץ נישט
nisht zol harts dain un gebn im zolstu gebn zind a zain vet
not shall heart your and give him shall you give sin a be will

פֿאַרדריסן ווען דו גיסט אים, וואָרעם פֿון וועגן דער דאָזיקער
doziker der vegen fun vorem im gist du ven fardrisn
this one the concerning of for him give you when be annoyed

זאַך וועט דיך ה דיין ג-ט בענטשן אין אַלץ וואָס דו
du vos alts in bentshn G-t dain Hashem dich vet zach
you which all that in bless G-d your Hashem you(SG) will thing

טוסט , און אין אַלץ צו וואָס דיין האַנט נעמט זיך .
zich nemt hant dain vos tsu alts in un tust
self take hand your which to all that in and you are doing

יא וואָרעם עס וועט נישט אויסגיין אַן אָביון פֿון לאַנד; דערום
derum land fun evyon an oisgein nisht vet es vorem
therefore land from needy a run out not will it for

באַפֿעל איך דיר , אַזוי צו זאָגן: עפֿענען עפֿענען זאָלסטו דיין
dain efenen zolstu efenen zogn tsu azoi dir ich bafel
your open shall you open say to so you(SG) I command

האַנט צו דיין ברודער, צו דיין אָרעמאַן און צו דיין אָביון אין
in evyon dain tsu un oreman dain tsu bruder dain tsu hant
in needy your to and poor your to brother your to hand

דיין לאַנד.
land dain
land your

יב אַז דיין ברודער, איין עבֿרי , אָדער איינע איבֿרישע ,
Ivrishe eine oder Ivri ein bruder dain az
Hebrew woman one or Hebrew one brother your that

וועט זיך פֿאַרקויפֿן צו דיר , זאָל ער דיר דינען זעקס יאָר,
yor zeks dinen dir er zol dir tsu farkoifen zich vet
year six serve you(SG) he shall you(SG) to sell self will

און אויפֿן זיבעטן זאָלסטו אים אַרויסלאָזן פֿרײַ פֿון דיר .
dir fun frai aroislozn im zolstu zibetn oifn un
you(SG) from free let go him shall you seventh on and

יג און אַז דו לאָזט אים אַרויס פֿרײַ פֿון דיר , זאָלסטו אים
im zolstu dir fun frai arois im lozt du az un
him shall you you(SG) from free out him let you that and

נישט אַרויסלאָזן מיט ליידיקן ; יד באַשענקען זאָלסטו אים
im zolstu bashenken leidikn mit aroislozn nisht
him shall you bestow empty-handed with let go not

באַשענקען פֿון דײַנע שאָף, און פֿון דיין דרעש-שײַער , און
un dresh-shaier dain fun un shof daine fun bashenken
and threshing floor your from and sheep your from bestow

פֿון דיין קעלטער ; מיט וואָס ה דיין ג-ט האָט
hot G-t dain Hashem vos mit kelter dain fun
has G-d your Hashem that which with winepress your from

דיך געבענטשט, דערפֿון זאָלסטו אים געבן . טו און זאָלסט
zolst un gebn im zolstu derfun gebentsht dich
you(SG) must and give him shall you of it blessed you(SG)

געדענקען אַז אַ קנעכט ביסטו געווען אין לאַנד מצרַים ,
Mitsrayim land in geven bistu knecht a az gedenken
Egypt land in having been are you slave a that remember

און ה דיין ג-ט האָט דיך אויסגעלייזט; דערום
un Hashem dain G-t hot dich oisgeleizt derum
and has G-d your Hashem redeemed you(SG) therefore

therefore I command thee this thing today. [16] And it shall be, if he say unto thee, I will not go away from thee; because he loveth thee and thine bais, because he fares well with thee; [17] Then thou shalt take an awl, and thrust it through his ear unto the delet, and he shall be thy eved olam. And also unto thy maidservant thou shalt do likewise. [18] It shall not seem hard unto thee, when thou sendest him away chafshi *(free)* from thee; for he hath been worth twice that of a hired eved to thee, in serving thee shesh shanim; and Hashem Eloheicha shall bless thee in all that thou doest.

[19] Kol habechor *(all firstling males)* that come of thy herd and of thy flock thou shalt set apart as kodesh unto Hashem Eloheicha; thou shalt do no work with the bechor of thy ox, nor shear the bechor of thy sheep. [20] Thou shalt eat it before Hashem Eloheicha shanah b'shanah *(year by year)* in the place which Hashem shall choose, thou and thy household. [21] And if there be any mum therein, as if it be lame, or blind, or have any serious defect, thou shalt not sacrifice it unto Hashem Eloheicha. [22] Thou shalt eat it within thy she'arim; the tameh *(unclean)* and the

באַפֿעל איך דיר היינט די דאָזיקע זאַך . טז און עס
es un zach dozike di haint dir ich bafel
it and thing this the one today you(SG) I command

וועט זיין , אַז ער וועט זאָגן צו דיר : איך וויל נישט אַוועקגיין
avekgein nisht vil ich dir tsu zogn vet er az zain vet
go away not will I you(SG) to say will he that be will

פֿון דיר ; וועל ער האָט ליב דיך און דיין הויזגעזינט ,
hoizgezint dain un dich lib hot er vail dir fun
household your and you(SG) love has he for you(SG) from

וואָרעם אים איז גוט ביי דיר , יז זאָלסטו נעמען אַן נאָל, און
un nol an nemen zolstu dir bai gut iz im vorem
and awl an take shall you you(SG) with well is him because

דורכשטעכן זיין אויער ביז אין טיר , און ער זאָל דיר זיין
durchshtechn zain dir zol er un tir in biz oier zain
be you(SG) shall he and door in until ear his pierce

אַן אייביקער קנעכט ; און אויך צו דיין דינסט זאָלסטו טאָן
ton zolstu dinst dain tsu oich un knecht eibiker an
do shall you female servant your to also and servant perpetual an

אַזוי . יח עס זאָל נישט שווער זיין אין דיינע אויגן, ווען דו לאָזט אים
im lozt du ven oign daine in zain shver nisht zol es azoi
him let you when eyes your in be hard not shall it thus

אַרויס פֿרייַ פֿון דיר , וואָרעם טאָפּל ווי פֿאַר דעם לוין פֿון אַ
a fun loin dem far vi topl vorem dir fun frai arois
a of wage the for as double because you(SG) from free out

לוינארבעטער האָט ער דיר געדינט זעקס יאָר ; און ה דיין
dain Hashem un yor zeks gedint dir er hot loinarbeter
your Hashem and years six served you(SG) he has hired servant

ג-ט וועט דיך בענטשן אין אַלץ וואָס דו וועסט טאָן.
ton vest du vos alts in bentshn dich vet G-t
do will you which all that in bless you(SG) will G-d

יט יעטוועדער ערשטלינג אַ זָכר וואָס וועט געבאָרן ווערן
vern geborn vet vos zocher a ershtling yetveder
become given birth to will which male a firstborn every

צוישן דיינע רינדער און צוישן דיינע שאָף , זאָלסטו הייליקן צו
tsu heilikn zolstu shof daine tsvishn un rinder daine tsvishn
to consecrate shall you sheep your among and cattle your among

פֿון בכור דעם מיט אַרבעטן נישט זאָלסט ; ג-ט דיין ה
fun bechor dem mit arbeten nisht zolst G-t dain Hashem
of firstborn the with work not you(SG) must G-d your Hashem

דיינע אָקסן, און נישט שערן דעם בכור פֿון דיינע שאָף . כ פֿאַר
far shof daine fun bechor dem shern nisht un oksen daine
before sheep your of firstborn the shear not and oxen your

ה דיין ג-ט זאָלסטו אים עסן יאָר אין יאָר, אין דעם אָרט וואָס
vos ort dem in yor in yor esen im zolstu G-t dain Hashem
which place the in year in year eat it shall you G-d your Hashem

ג-ט וועט אויסדערווײַלן, דו און דיין הויזגעזינט . כא און אויב ער וועט
vet er oib un hoizgezint dain un du oisderveilen vet G-t
will he if and household your and you choose will G-d

זיין מיט אַ מום , אַ הינקעדיקער, אָדער אַ בלינדער – מיט וואָסער
voser mit blinder a oder hinkediker a mum a mit zain
any manner of with blind a or lame a flaw a with be

עס איז בייזן מום , זאָלסטו אים נישט שלאַכטן צו ה דיין ג-ט.
G-t dain Hashem tsu shlachtn nisht im zolstu mum beizn iz es
G-d your Hashem to sacrifice not it shall you flaw bad is it

tahor *(clean)* person shall eat it alike, as the gazelle, and as the deer. [23] Only thou shalt not eat the dahm thereof; thou shalt pour it upon ha'aretz as mayim.

16 Be shomer of the month of Aviv, and perform the Pesach offering unto Hashem Eloheicha; for in the month of Aviv Hashem Eloheicha brought thee forth out of Mitzrayim by lailah. [2] Thou shalt therefore sacrifice the Pesach unto Hashem Eloheicha, of the tzon and the herd, in the place which Hashem shall choose to place Shmo there. [3] Thou shalt eat no chametz with it; shivat yamim shalt thou eat matzot therewith, even the lechem oni *(bread of affliction)*; for thou camest forth out of Eretz Mitzrayim in haste in order that thou mayest remember the yom when thou camest forth out of Eretz Mitzrayim kol yemei chayyechah *(all the days of thy life)*.

[4] And there shall be no se'or *(leaven)* seen with thee in all thy territory shivat yamim; neither shall there any thing of the basar, which thou sacrificedst ba'Erev baYom HaRishon, remain overnight until the boker. [5] Thou mayest

כב אין דיינע טויערן זאָלסטו אים עסן, דער אומריינער אין אייגעם מיט
mit einem in umreiner der esen im zolstu toiern daine in
with together in unclean the eat it shall you gates your in

דעם ריינעם, אַזוי ווי אַ הירש און ווי אַ הינד. כג נאָר זײַן בלוט זאָלסטו
zolstu blut zain nor hind a vi un hirsh a vi azoi reinem dem
shall you blood its only deer a as and gazelle a as so pure the

נישט עסן; אויף דער ערד זאָלסטו עס אויסגיסן אַזוי ווי וואַסער.
vaser vi azoi oisgisen es zolstu erd der oif esen nisht
water as so pour out it shall you earth the on eat not

טז

היט אָפּ דעם חודש אָבֿיבֿ, און זאָלסט מאַכן
machn zolst un oviv choidesh dem op hit
make you(SG) must and Abib month the off beware

דעם קָרבָּן-פֶּסַח צו ה דײַן ג-ט, וואָרעם אין
in vorem G-t dain Hashem tsu korben-Pesach dem
in for G-d your Hashem to Passover korben the

חודש אָבֿיבֿ האָט דיך ה דײַן ג-ט אַרויסגעצויגן פ�ון לאַנד
land fun aroisgetsoign G-t dain Hashem dich hot oviv choidesh
land from brought out G-d your Hashem you(SG) has Abib month

מִצרַיִם, ביי נאַכט. ב און זאָלסט שלאַכטן דעם קָרבָּן-פֶּסַח
korben-Pesach dem shlachtn zolst un nacht bai Mitsrayim
Passover korben the sacrifice you(SG) must and night by Egypt

צו ה דײַן ג-ט, פ�ון שאָף אָדער פ�ון רינדער, אין דעם אָרט
ort dem in rinder fun oder shof fun G-t dain Hashem tsu
place the in cattle of or sheep of G-d your Hashem to

וואָס ג-ט וועט אויסדערווײלן צו מאַכן רוען זײַן נאָמען דאָרטן.
dortn nomen zain ruen machn tsu oisderveilen vet G-t vos
there name his rest make to choose will G-d which

ג זאָלסט נישט עסן דערבײַ חמץ; זיבן טעג זאָלסטו עסן
esen zolstu teg zibn chomets derbai esen nisht zolst
eat shall you days seven chametz therewith eat not you(SG) must

דערבײַ מַצות, ברויט פון נויט, וואָרעם אין געאײַל
geail in vorem noit fun broit matsus derbai
haste in because affliction of bread unleavened bread therewith

ביסטו אַרויסגעגאַנגען פ�ון לאַנד מִצרַיִם; כדי זאָלסט
zolst kedei Mitsrayim land fun aroisgegangen bistu
you(SG) must so that Egypt land from having come out are you

געדענקען דעם טאָג פ�ון דײַן אַרויסגיין פ�ון לאַנד מִצרַיִם, אַלע טעג
teg ale Mitsrayim land fun aroisgein dain fun tog dem gedenken
days all Egypt land from going out your of day the remember

פ�ון דײַן לעבן.
lebn dain fun
life your of

ד און עס זאָל נישט געזען ווערן ביי דיר זויערטייג אין דײַן
dain in zoierteig dir bai vern gezen nisht zol es un
your in se'or you(SG) by become seen not shall it and

גאַנצן גבֿול זיבן טעג; און עס זאָל נישט איבערנעכטיקן
ibernechtikn nisht zol es un teg zibn gvul gantsn
remain overnight not shall it and days seven territory all

ביז אין דער פרי פ�ון דעם פֿלייש וואָס דו וועסט שלאַכטן
shlachtn vest du vos fleish dem fun peire der in biz
sacrifice will you which flesh the of morning the in until

אין אָוונט פֿון ערשטן טאָג. ה טאָרסט נישט שלאַכטן דעם
dem shlachtn nisht torst tog ershtn fun ovnt in
the sacrifice not allowed to day first of evening in

not sacrifice the Pesach within any of thy she'arim, which Hashem Eloheicha giveth thee; [6] But at the place which Hashem Eloheicha shall choose to place Shmo in, there thou shalt sacrifice the Pesach at erev, at the going down of the shemesh, at the mo'ed *(appointed time)* that thou camest forth out of Mitzrayim. [7] And thou shalt roast and eat it in the place which Hashem Eloheicha shall choose; and thou shalt turn back in the boker, and go unto thy oholim.

[8] Sheshet yamim thou shalt eat matzot; and on the yom hashevi'i shall be an atzeret *(assembly)* to Hashem Eloheicha; thou shalt do no melachah *(work)* therein.

[9] Shivah shavu'ot *(seven weeks)* shalt thou number unto thee; begin to number the shivah shavu'ot from such time as thou begin to put the sickle to the standing crop.

[10] And thou shalt observe Chag Shavuos unto Hashem Eloheicha by giving a terumah *(freewill offering)* of thine hand, which thou shalt give unto Hashem Eloheicha, according as Hashem Eloheicha hath blessed thee: [11] And thou shalt

קָרְבָּן-פֶּסַח אין איינעם פֿון דיינע טויערן וואָס ה דיין
dain Hashem vos toiern daine fun einem in korben-Pesach
your Hashem which gates your of one in Passover korben

ג-ט גיט דיר . [ו] נַייערט אין דעם אָרט וואָס ה דיין ג-ט
G-t dain Hashem vos ort dem in naiert dir git G-t
G-d your Hashem which place the in but you(SG) gives G-d

וועט אויסדערוויילן אויף צו מאַכן רוען זיין נאָמען, דאָרטן זאָלסטו
zolstu dortn nomen zain ruen machn tsu oif oisderveilen vet
shall you there name his rest make to on choose will

שלאַכטן דעם קָרְבָּן-פֶּסַח , אין אָוונט ווי די זון גייט אונטער,
unter geit zun di vi ovnt in korben-Pesach dem shlachtn
down go sun the as evening in Passover korben the sacrifice

אין דער צייַט פֿון דיין אַרויסגיין פֿון מִצרַיִם . [ז] און
un Mitsrayim fun aroisgein dain fun tsait der in
and Egypt of going out your of appointed time the in

זאָלסט אים בראָטן און עסן אין דעם אָרט וואָס ה
Hashem vos ort dem in esen un brotn im zolst
Hashem which place the in eat and roast it you(SG) must

דיין ג-ט וועט אים אויסדערווייל; און אין דער פרי זאָלסטו זיך
zich zolstu peire der in un oisderveilen im vet G-t dain
self shall you morning the in and choose it will G-d your

אומקערן, און גיין צו דיינע געצעלטן.
getseltn daine tsu gein un umkeren
tents your to go and to return

[ח] זעקס טעג זאָלסטו עסן מַצות , און אויפֿן זיבעטן טאָג
tog zibetn oifn un matsus esen zolstu teg zeks
day seventh on and unleavened bread eat shall you days six

זאָל זיין אַ הייליקע אײַנזאַמלונג צו ה דיין ג-ט; זאָלסט
zolst G-t dain Hashem tsu ainzamlung heilike a zain zol
you(SG) must G-d your Hashem to gathering holy a be shall

נישט טאָן קיין אַרבעט.
arbet kein ton nisht
work any do not

[ט] זיבן וואָכן זאָלסטו דיר ציילן ; פֿון ווען
ven fun tseiln dir zolstu vochn zibn
when from count you(SG) shall you weeks seven

מע לאָזט אַראָפּ אַ שניידמעסער אויף דער תּבואה זאָלסטו
zolstu tvue der oif shnaidmeser a arop lozt me
shall you grain the on sickle a down let one

אָנהייבן ציילן זיבן וואָכן .
vochn zibn tseiln onheibn
weeks seven count begin to

[י] און זאָלסט מאַכן דעם יום-טובֿ פֿון שבֿועות צו ה
Hashem tsu shvues fun yom-tov dem machn zolst un
Hashem to weeks of festival the do you(SG) must and

דיין ג-ט, ווי נאָך דער פרייַוויליקע נדבֿות פֿון דיין
dain fun nedoves fraivilike der noch vi G-t dain
your from freewill offerings freewill the after as G-d your

האַנט, וואָס דו וועסט געבן, לויט ווי ה דיין ג-ט וועט
vet G-t dain Hashem vi loit gebn vest du vos hant
will G-d your Hashem as according give will you which hand

דיך בענטשן . [יא] און זאָלסט זיך פֿרייען פֿאַר ה
dich bentshn un zolst zich freyen far Hashem
Hashem before rejoice self you(SG) must and bless you(SG)

rejoice before Hashem Eloheicha, thou, and thy ben, and thy bat, and thy eved, and thy amah, and the Levi that is within thy she'arim, and the ger, and the yatom *(orphan)*, and the almanah, that are among you, in the place which Hashem Eloheicha hath chosen to place Shmo there.

12 And thou shalt remember that thou wast an eved in Mitzrayim: and thou shalt be shomer and do these chukkim.

13 Chag HaSukkot shalt thou observe shivat yamim, after that thou hast gathered in from thy threshing floor and from thy winepress: 14 And thou shalt rejoice in thy chag *(feast)*, thou, and thy ben, and thy bat, and thy eved, and thy amah, and the Levi, the ger, and the yatom *(orphan)*, and the almanah, that are within thy she'arim. 15 Shivat yamim shalt thou observe the chag *(feast)* unto Hashem Eloheicha in the place which Hashem shall choose, because Hashem Eloheicha shall bless thee in all thine increase, and in all the works of thine hands, so that thou shalt surely rejoice.

דַּיִן ג-ט, דו , אוּן דַּיִן זוּן אוּן דַּיִן טאָכטער, אוּן דַּיִן קנעכט
knecht dain un tochter dain un zun dain un du G-t dain
servants your and daughter your and son your and you G-d your

אוּן דַּיִן דינסט , אוּן דער לֵוִי וואָס אִין דַּיִנע טוּיערן, אוּן
un toiern daine in vos Levi der un dinst dain un
and gates your in which Levi the and female servant your and

דער פֿרעמדער, אוּן דער יתום , אוּן די אַלמנה , וואָס צווישן
tsvishn vos almone di un yosem der un fremder der
among which widow the and fatherless the and foreigner the

דיר – אִין דעם אָרט וואָס ה' דַּיִן ג-ט וועט אויסדערווײלן
oisderveilen vet G-t dain Hashem vos ort dem in dir
choose will G-d your Hashem which place the in you(SG)

צו מאַכן רוען זײַן נאָמען דאָרטן.
dortn nomen zain ruen machn tsu
there name his rest make to

יב אוּן זאָלסט געדענקען אַז אַ קנעכט ביסטו
bistu knecht a az gedenken zolst un
are you slave a that remember you(SG) must and

געווען אִין מִצרַיִם , אוּן זאָלסט אָפּהיטן אוּן
un ophiten zolst un Mitsrayim in geven
and observe you(SG) must and Egypt in having been

טאָן די דאָזיקע געזעצן .
gezetsn dozike di ton
laws this the do

יג דעם יוֹם-טובֿ פֿון סוכּות זאָלסטו דיר מאַכן זיבן טעג ,
teg zibn machn dir zolstu Sukkot fun yom-tov dem
days seven make you(SG) shall you Sukkot of festival the

ווען דו זאַמלסט אײַן פֿון דַּיִן דרעש-שײַער אוּן פֿון דַּיִן
dain fun un dresh-shaier dain fun ain zamlst du ven
your of and threshing floor your of in gather you when

קעלטער . יד אוּן זאָלסט זיך פֿרייען אִין דַּיִן יוֹם-טובֿ , דו ,
du yom-tov dain in freyen zich zolst un kelter
you festival your in rejoice self you(SG) must and winepress

אוּן דַּיִן זון אוּן דַּיִן טאָכטער, אוּן דַּיִן קנעכט אוּן דַּיִן
dain un knecht dain un tochter dain un zun dain un
your and servants your and daughter your and son your and

דינסט , אוּן דער לֵוִי , אוּן דער פֿרעמדער, אוּן דער יתום ,
yosem der un fremder der un Levi der un dinst
fatherless the and foreigner the and Levi the and female servant

אוּן די אַלמנה , וואָס אִין דַּיִנע טוּיערן. טו זיבן טעג זאָלסטו
zolstu teg zibn toiern daine in vos almone di un
shall you days seven gates your in which widow the and

האַלטן יוֹם-טובֿ צו ה' דַּיִן ג-ט אִין דעם אָרט וואָס ה' ג-ט וועט
haltn yom-tov tsu Hashem dain G-t in dem ort vos G-t vet
hold festival to Hashem your G-d in the place which G-d will

אויסדערווײלן; ווײַל ה' דַּיִן ג-ט וועט דיך בענטשן אִין
in bentshn dich vet G-t dain Hashem vorem oisderveilen
in bless you(SG) will G-d your Hashem because choose

דַּיִן גאַנצן אײַנקום , אוּן אִין יעטוועדער טוּאונג פֿון דַּיִנע הענט , אוּן
un hent daine fun tuung yetveder in un ainkum gantsn dain
and hands your of deed every in and increase all your

וועסט זײַן לויטער פֿרײלעך.
freilech loiter zain vest
rejoice nothing but be will

16 Shalosh pe'amim bashanah shall all thy males appear before Hashem Eloheicha in the place which He shall choose; in the Chag Matzot, and in the Chag HaShavu'os, and in the Chag HaSukkot, and they shall not appear before Hashem empty-handed:

17 Every man shall give as he is able, according to the Birkat Hashem Eloheicha which He hath given thee.

טז דרײַ מאָל אין יאָר זאָלן אַלע דײַנע מאַנספּאַרשוינען זיך
zich mansparshoinen daine ale zoln yor in mol drai
self males your all shall year in times three

וועט וואָס ער אָרט דעם אין ,ג-ט דײַן ה פֿאַר וויַזן
vet er vos ort dem in G-t dain Hashem far vaizn
will he which place the in G-d your Hashem before show

מַצות , און אין אויסדערווײלן: אין דעם יום-טובֿ פֿון
matsus in un oisderveilen fun yom-tov dem in
Unleavened Bread in and choose of festival the in

סוכּות ; פֿון יום-טובֿ שבֿועות, און אין דעם יום-טובֿ פֿון
Sukkot fun yom-tov dem in un shvues fun yom-tov dem
Sukkot of festival the in and Weeks of festival the

; ליידיקן מיט ג-ט פֿאַר וויַזן נישט זיך זאָל מע זאָל דיך און
leidikn mit G-t far vaizn nisht zich zol me un
empty-handed with G-d before show not self shall one and

יז איטלעכער לויט דער גאָב פֿון זײַן האַנט, ווי
vi hant zain fun gob der loit itlecher
as hand his of bounty the according each

נאָך דער מזל-ברכה פֿון ה דײַן ג-ט, וואָס ער
er vos G-t dain Hashem fun mezl-broche der noch
he which G-d your Hashem from blessing the after

האָט דיר געגעבן.
gegebn dir hot
given you(SG) has

SHOFTIM

שׁוֹפְטִים

18 Shofetim and shoterim shalt thou appoint thee in all thy she'arim, which Hashem Eloheicha giveth thee, throughout thy shevatim: and they shall judge HaAm with mishpat-tzedek. 19 Thou shalt not pervert mishpat; thou shalt not show partiality, neither take a shochad: for a bribe doth blind the eyes of the chachamim, and twist the devarim of the tzaddikim. 20 Tzedek tzedek (that which is altogether just) shalt thou follow, that thou mayest live, and inherit ha'aretz which Hashem Eloheicha giveth thee.

יח ריכטער און אויפֿזעער זאָלסטו דיר מאַכן אין אַלע דײַנע
daine ale in machn dir zolstu oifzeer un richter
your all in make you(SG) shall you overseers and judges

טויערן, וואָס ה דײַן ג-ט גיט דיר , לויט
loit dir git G-t dain Hashem vos toiern
according you(SG) gives G-d your Hashem which gates

דײַנע שבֿטים ; און זיי זאָלן משפּטן דאָס פֿאָלק מיט אַ
a mit folk dos mishpetn zoln zei un shvotim daine
a with people this judge shall they and tribes your

; משפּט אַ פֿאַרדרייען נישט זאָלסט . יט משפּט גערעכטן
mishpot a fardreyen nisht zolst mishpot gerechtn
judgment a pervert not you(SG) must judgment righteous

נעמען נישט און , פּנים קיין דערקענען נישט זאָלסט
nemen nisht un ponem kein derkenen nisht zolst
take not and faces any recognize not you(SG) must

קלוגע , און פֿון אויגן די בלינד מאַכט שוחד , ווארעם שוחד
kluge un fun oign di blind macht shochad vorem shochad
judicious and of eyes the blind makes a bribe because a bribe

נאָך , כ גערעכטיקייט . גערעכטע פֿון ווערטער די פֿאַרקרימט
noch gerechtikeit gerechte fun verter di farkrimt
after righteousness the righteous of words the twists

זאָלסט כדי , יאָגן זיך זאָלסטו גערעכטיקייט נאָך
zolst kedei yogn zich zolstu gerechtikeit noch
you(SG) must so that pursue self shall you righteousness after

. דיר גיט ג-ט דײַן ה וואָס לאַנד דאָס אַרבן און לעבן
dir git G-t dain Hashem vos land dos arben un lebn
you(SG) gives G-d your Hashem which land this inherit and live

כא זאָלסט דיר נישט פלאַנצן אַ געצנבוים פון אַ שום
shum a fun getsnboim a flantsn nisht dir zolst
anything a of idol tree a plant not you(SG) you(SG) must

האָלץ לעבן דעם מזבח פון ה דיין ג-ט, וואָס דו וועסט
vest du vos G-t dain Hashem fun mizbeyech dem lebn holts
will you which G-d your Hashem of altar the near wood

כב דיר מאַכן. און זאָלסט נישט אויפשטעלן אַ
a oifshteln nisht dir zolst un machn dir
a establish not you(SG) you(SG) must and make you(SG)

זיילשטיין, וואָס ה דיין ג-ט האָט פיינט.
faint hot G-t dain Hashem vos zailshtein
hated has G-d your Hashem which pillar stone

יז זאָלסט נישט שלאַכטן צו ה דיין ג-ט
G-t dain Hashem tsu shlachtn nisht zolst
G-d your Hashem to sacrifice not you(SG) must

אַן אָקס אָדער אַ שעפּס וואָס אין אים איז דאָ אַ מום,
mum a do iz im in vos sheps a oder oks an
flaw a here is it in which sheep a or bull an

עפּעס אַ שלעכטע זאַך; וואָרעם אַן אומווערדיקייט בייַ
bai umverdikeit an vorem zach shlechte a epes
with abomination an because thing bad a anything

ה דיין ג-ט איז דאָס.
dos iz G-t dain Hashem
this is G-d your Hashem

ב אַז עס וועט געפֿונען ווערן צווישן דיר, אין איינעם פון
fun einem in dir tsvishn vern gefunen vet es az
of one in you(SG) among become found will it that

דיינע טויערן וואָס ה דיין ג-ט גיט דיר, אַ מאַן אָדער
oder man a dir git G-t dain Hashem vos toiern daine
or man a you(SG) gives G-d your Hashem which gates your

אַ פֿרוי וואָס וועט טאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון ה
Hashem fun oign di in shlecht iz vos ton vet vos froi a
Hashem of eyes the in evil is what do will which woman a

דיין ג-ט, איבערצוטרעטן זיין ברית; ג און ער וועט גיין דינען
dinen un gein vet er un bris zain ibertsutretn G-t dain
serve and go will he and covenant his overstepping G-d your

פֿרעמדע ג-טער, און זיך בוקן צו זיי, אָדער צו דער זון,
zun der tsu oder zei tsu bukn zich un g-ter fremde
sun the to or them to bow down self and g-ds foreign

אָדער צו דער לבֿנה, אָדער צו דעם גאַנצן חיל פון הימל, וואָס
vos himel fun cheil gantsn dem tsu oder Livnah der tsu oder
which heaven of army whole the to or moon the to or

איך האָב נישט געהייסן;
geheisn nisht hob ich
ordered not have I

ד און עס וועט דיר דערציילט ווערן, און וועסט הערן,
hern vest un vern dertseilt dir vet es un
hear will and become told you(SG) will it and

און וועסט גוט אויספֿאָרשן, ערשט די זאַך איז אמת ריכטיק,
richtik emes iz zach di ersht oisforshn gut vest un
correct true is thing the behold investigate good will and

די דאָזיקע אומווערדיקייט איז געטאָן געוואָרן אין ישׂראל,
Yisroel in gevorn geton iz umverdikeit dozike di
Yisroel in having become done is abomination this the

[21] Thou shalt not plant any tree as an Asherah near unto the Mizbe'ach of Hashem Eloheicha, which thou shalt make thee.
[22] Neither shalt thou set thee up any matzeivah *(idolatrous pillar)*; which Hashem Eloheicha hateth.

17 Thou shalt not sacrifice unto Hashem Eloheicha any ox, or sheep, wherein is mum *(blemish)*, or any evil thing, any defect: for that is a to'avat *(abomination)* unto Hashem Eloheicha.

[2] If there be found among you, within any of thy she'arim which Hashem Eloheicha giveth thee, ish or isha, that hath wrought wickedness in the sight of Hashem Eloheicha, in transgressing His Brit, [3] And hath gone and served elohim acherim, and worshiped them, either the shemesh, or yarei'ach, or any of the tz'vah HaShomayim, which I have not commanded;

[4] And it be told thee, and thou hast heard of it, and inquired diligently, and, hinei, it be emes, and the thing nakhon *(certain, correct)*, that such to'evah *(abomination)* is wrought

in Yisroel, [5] Then shalt thou bring forth that ish or that isha, which have committed that wicked thing, unto thy she'arim, even that ish or that isha, and shalt stone them with avanim, till they die. [6] At the mouth of shneym edim, or shloshah edim, shall he that is worthy of death be put to death; but at the mouth of ed echad *(one witness)* he shall not be put to death.

[7] The hands of the edim shall be first upon him to put him to death, and afterward the hands of kol haAm. So thou shalt put harah *(the evil)* away from among you.

[8] If there arise a matter too hard for thee in mishpat, between dahm and dahm, between din and din, and between nega and nega, being matters of controversy within thy she'arim, then shalt thou arise, and get thee up into the place which Hashem Eloheicha shall choose; [9] And thou shalt come unto the kohanim, who are the Levi'im, and unto the Shofet that shall be in those days, and inquire; and they shall show thee the devar hamishpat *(word of judgment)*; [10] And thou shalt do according to

ה זאָלסטו אַרויספֿירן יענעם מאַן אָדער יענע , פֿרוי וואָס האָבן
hobn vos froi yene oder man yenem aroisfirn zolstu
have which woman that or man that lead out shall you

געטאָן די דאָזיקע שלעכטע זאַך , צו דיינע טויערן – דעם מאַן אָדער
oder man dem toiern daine tsu zach shlechte dozike di geton
or man the gates your to thing evil this the done

די פֿרוי – און זאָלסט זיי פֿאַרוואַרפֿן מיט שטיינער, און
un shteiner mit farvorfen zei zolst un froi di
and stones with cast away them you(SG) must and woman the

זיי זאָלן שטאַרבן. ו לויט דעם מויל פֿון צווויי עדות אָדער
oder eides tsvei fun moil dem loit shtarbn zoln zei
or testimony two of mouth the according die shall they

דריי עדות זאָל געטייט ווערן דער וואָס ווערט
vert vos der vern geteit zol eides drai
shall be which the one become caused to die shall testimony three

געטייט ; ער זאָל נישט געטייט ווערן לויט דעם
dem loit vern geteit nisht zol er geteit
the according become caused to die not shall he caused to die

מויל פֿון איין עדות .
eides ein fun moil
testimony one of mouth

ז די האַנט פֿון די עדות זאָל זיין אויף אים די ערשטע אים צו
tsu im ershte di im oif zain zol eides di fun hant di
to him first the him on be shall testimony the of hand the

טייטן , און דערנאָך די האַנט פֿון גאַנצן פֿאָלק ; און זאָלסט
zolst un folk gantsn fun hant di dernoch un teitn
you(SG) must and people all of hand the after that and to kill

אויסראַמען דאָס בייז פֿון צווישן דיר .
dir tsvishn fun beiz dos oisramen
you(SG) among from evil this purge

ח אַז אַ זאַך וועט זיין פֿאַרהוילן פֿון דיר אין אַ משפּט ,
mishpot a in dir fun farhoiln zain vet zach a az
judgment a in you(SG) from hide be will thing a that

צווישן בלוט און בלוט , צווישן אַ טענה און אַ טענה, אָדער צווישן
tsvishn oder taine a un taine a tsvishn blut un blut tsvishn
between or case a and case a between blood and blood between

אַ שעדיקונג , אין שטרייטזאַכן אין דיינע טויערן,
toiern daine in shtraitzachn in shedikung a un shedikung a
gates your in controversy in hurt a and hurt a

זאָלסטו אויפֿשטיין און אַרויפֿגיין צו דעם אָרט וואָס ה
Hashem vos ort dem tsu aroifgein un oifshtein zolstu
Hashem which place the to go up and stand up shall you

דיין ג-ט וועט אים אויסדערווייל. ט און זאָלסט קומען צו די
di tsu kumen zolst un oisderveilen im vet G-t dain
the to come you(SG) must and choose it will G-d your

כֹּהנים פֿון שבֶּט לֵוִי , און צו דעם ריכטער וואָס וועט זיין אין
in zain vet vos richter dem tsu un Levi sheyvet fun koyanim
in be will which judge the to and Levi tribe of kohanim

יענע טעג , און זאָלסט פֿרעגן, און זיי וועלן דיר זאָגן
zogn dir veln zei un fregn zolst un teg yene
say you(SG) will they and to ask you(SG) must and days those

דאָס וואָרט פֿון דעם משפּט . י און זאָלסט טאָן לויט דעם
dem loit ton zolst un mishpot dem fun vort dos
the according do you(SG) must and judgment the of word this

the devar, which they of that place which Hashem shall choose shall show thee; and thou shalt be shomer to do according to all that they teach thee; [11] According to the pi hatorah which they shall teach thee, and according to the mishpat which they shall tell thee, thou shalt do; thou shalt not turn aside from the devar which they shall show thee, to the right hand, nor to the left. [12] And the ish that will do presumptuously, and will not give heed unto the kohen that standeth to minister there before Hashem Eloheicha, or unto the Shofet, even that ish shall die; and thou shalt put away harah from Yisroel. [13] And kol haAm shall hear, and fear, and do no more presumptuously.

[14] When thou art come unto ha'aretz which Hashem Eloheicha giveth thee, and shalt possess it, and shalt dwell therein, and shalt say, I will set a melech over me, like Kol HaGoyim that are about me; [15] Thou shalt in any wise set him as melech over thee, whom Hashem Eloheicha shall choose; one from among thy achim shalt thou set as melech over thee; thou mayest not set an ish nokhri over thee, which is not achicha *(thy brother, i.e., a fellow Hebrew)*.

ווָאֲרט ווָאס זיי וועלן דיר זאָגן פֿון יענעם אָרט ווָאס ה
Hashem vos ort yenem fun zogn dir veln zei vos vort
Hashem which place that of say you(SG) will they which word

וועט אויסדערווײַלן; און זאָלסט היטן צו טאָן אַזוי ווי אַלץ
alts vi azoi ton tsu hitn zolst un oisderveilen vet
all that as so do to keep you(SG) must and choose will

וואָס זיי וועלן דיך לערנען. [א] לויט דער לערנונג וואָס
vos lernung der loit lernen dich veln zei vos
which teaching the according teach you(SG) will they which

זיי וועלן דיך לערנען, און לויט דעם משפט וואָס זיי
zei vos mishpot dem loit un lernen dich veln zei
they which judgment the according and teach you(SG) will they

וועלן דיר זאָגן, זאָלסטו טאָן; זאָלסט זיך נישט אָפּקערן
opkeren nisht zich zolst ton zolstu zogn dir veln
turn aside not self you(SG) must do shall you say you(SG) will

פֿון דעם ווָאס ווָאס זיי וועלן דיר זאָגן, רעכטס אָדער
oder rechts zogn dir veln zei vos vort dem fun
or to the right say you(SG) will they which word the from

לינקס. [ב] און דער מאַן וואָס וועט טאָן מיט מוטווילקייט, נישט
nisht mutvilikeit mit ton vet vos man der un links
not wilfully with do will which man the and to the left

צו געהאָרכן דעם כֹּהן וואָס שטייט צו דינען דאָרטן ה דײַן
dain Hashem dortn dinen tsu shteit vos koyen dem gehorchn tsu
your Hashem there serve to stand which kohen the obey to

ג-ט, אָדער דעם ריכטער, יענער מאַן זאָל שטאַרבן; און זאָלסט
zolst un shtarbn zol man yener richter dem oder G-t
you(SG) must and die shall man that judge the or G-d

אויסראַמען דאָס בייז פֿון יִשְׂרָאֵל. [ג] און דאָס גאַנצע פֿאָלק וועט הערן
hern vet folk gantse dos un Yisroel fun beiz dos oisramen
hear will people whole this and Yisroel from evil this purge

און וועט מורא האָבן, און זיי וועלן מער נישט מוטווילקן.
mutvilkn nisht mer veln zei un hobn moire vet un
have the nerve to not more will they and have fear will and

[ד] אַז דו וועסט קומען אין דעם לאַנד וואָס ה דײַן ג-ט גיט
git G-t dain Hashem vos land dem in kumen vest du az
gives G-d your Hashem which land the in come will you when

דיר, און וועסט עס אַרבן, און וועסט זיך באַזעצן דרינען, און
un drinen bazetsn zich vest un arben es vest un dir
and in it settle self will and inherit it will and you(SG)

וועסט זאָגן: איך ווייל מאַכן אַ מלך איבער מיר, אַזוי ווי אַלע פֿעלקער
felker ale vi azoi mir iber melech a machn vil ich zogn vest
nations all as so me over king a make will I say will

וואָס אַרום מיר, [ט] מאַכן זאָלסטו מאַכן אַ מלך איבער דיר
dir iber melech a machn zolstu machn mir arum vos
you(SG) over king a make shall you make me round which

דעם וואָס ה דײַן ג-ט וועט אים אויסדערווײַלן; פֿון צווישן
tsvishn fun oisderveilen im vet G-t dain Hashem vos dem
among from choose him will G-d your Hashem which the one

דײַנע ברידער זאָלסטו מאַכן איבער דיר אַ מלך; טאָרסט
torst melech a dir iber machn zolstu brider daine
allowed to king a you(SG) over make shall you brothers your

נישט אויפֿזעצן איבער דיר אַ פֿרעמדן מאַן, וואָס איז נישט דײַנער אַ
a dainer nisht iz vos man fremdn a dir iber oifzetsn nisht
a your not is which man foreigner a you(SG) over appoint not

[16] But he shall not multiply susim to himself, nor cause the people to return to Mitzrayim, to the end that he should multiply the sus; forasmuch as Hashem hath said unto you, Ye shall henceforth return no more that way. [17] Neither shall he multiply nashim to himself, that his lev turn not away; neither shall he greatly multiply to himself kesef and zahav. [18] And it shall be, when he sitteth upon the kisei mamlakhto *(throne of his kingdom)*, that he shall write him a mishneh hatorah hazot *(copy of this torah)* in a sefer out of that which is before the kohanim, the Levi'im; [19] And it shall be with him, and he shall read therein all the days of his life; that he may learn to fear Hashem Elohav, to be shomer over kol divrei hatorah hazot and these chukkim, to do them; [20] That his lev be not lifted up in pride above his brethren, and that he turn not aside from the mitzvah, to the right hand, or to the left; to the end that he may prolong his days in his mamlachah, he, and his banim, in the midst of Yisroel.

ברודער. יז אָבער ער זאָל זיך נישט מערן פֿערד, און נישט אומקערן
umkeren nisht un ferd mern nisht zich zol er ober bruder
return not and horses increase not self shall he but brother

דאָס פֿאָלק קיין מִצרַיִם, כּדי צו מערן פֿערד; ווָאס
vos ferd mern tsu kedei Mitsrayim kein folk dos
which horses increase to in order to Egypt to people this

ה האָט אײַך אָנגעזאָגט: איר זאָלט זיך מער נישט אומקערן אויף
oif umkeren nisht mer zich zolt ir ongezogt aich hot Hashem
on return not more self shall you ordered you has Hashem

דעם דאָזיקן וועג. יז און ער זאָל זיך נישט מערן וויַבער כּדי זײַן
zain kedei vaiber mern nisht zich zol er un veg dozikn dem
his so that wives increase not self shall he and way this the

האַרץ זאָל זיך נישט אָפּקערן; אויך זילבער און גאָלד זאָל ער זיך
zich er zol gold un zilber oich opkeren nisht zich zol harts
self he shall gold and silver also turn aside not self shall heart

נישט מערן אַ סך. יח און עס וועט זײַן, אַז ער זעצט זיך אויף דעם
dem oif zich zetst er az zain vet es un sach a mern nisht
the on self sits he that be will it and many a increase not

טראָן פֿון זײַן מלוכה, זאָל ער זיך אויפֿשרײַבן אַן איבערחזרונג
iberchazerung an oifshraibn zich er zol meluche zain fun tron
reiteration a inscribe self he shall kingdom his of throne

פֿון דער דאָזיקער תּורה אויף אַ בוך, פֿון דער ווָאס פֿאַר די
di far vos der fun buch a oif toyre doziker der fun
the before that which the from book a on Torah this the of

כֹּהנים פֿון שבֶּט לֵוִי. יט און דאָס זאָל זײַן ביַי אים, און ער זאָל
zol er un im bai zain zol dos un Levi sheyvet fun koyanim
shall he and him with be shall this and Levi tribe of kohanim

לייענען דערין אַלע טעג פֿון זײַן לעבן, כּדי ער זאָל לערנען מורא צו
tsu moire lernen zol er kedei lebn zain fun teg ale derin leyenen
to fear teach shall he so that life his of days all in it read

האָבן פֿאַר ה זײַן ג-ט, צו היטן אַלע ווערטער פֿון דער דאָזיקער
doziker der fun verter ale hitn tsu G-t zain Hashem far hobn
this the of words all keep to G-d his Hashem before have

תּורה, און די דאָזיקע געזעצן, זיי צו טאָן; כ אַז זײַן האַרץ זאָל זיך
zich zol harts zain az ton tsu zei gezetsn dozike di un toyre
self shall heart his that do to them laws these the and Torah

נישט דערהייבן איבער זײַנע ברידער, און ער זאָל זיך נישט אָפּקערן
opkeren nisht zich zol er un brider zaine iber derheibn nisht
turn aside not self shall he and brothers his over exalt not

פֿון די געבאָט רעכטס אָדער לינקס, כּדי ער זאָל
zol er kedei links oder rechts gebot di fun
shall he so that to the left or to the right commandments the from

צווישן קינדער זײַנע, ער און זײַן מלוכה, זײַן אויף זײַנע ימים-מַאַריך,
tsvishn kinder zaine un er meluche zain oif zain maarich-yamim
among children his and he kingdom his on be prolong days

יִשׂרָאֵל.
Yisroel
Yisroel

18 The kohanim, who are Levi'im, and all the tribe of Levi, shall have no chelek nor nachalah

יח די כֹּהנים פֿון לֵוִי, דער גאַנצער שבֶּט לֵוִי,
Levi sheyvet gantser der Levi fun koyanim di
Levi tribe whole the Levi of kohanim the

זאָלן נישט האָבן קיין חלק און קיין נחלה
nachle kein un chelek kein hobn nisht zoln
inheritance any and portion any have not shall

with Yisroel; they shall eat the offerings of Hashem made by eish, even His nachalah.
[2] Therefore shall they have no nachalah among their achim; Hashem is their nachalah, as He hath said unto them.

[3] And this shall be the mishpat hakohanim *(the right of the kohanim)* from the people, from them that offer the zevach, whether it be shor or seh; and they shall give unto the kohen the shoulder, and the two jowls, and the stomach.
[4] The reshit also of thy grain, of thy wine, and of thine oil, and the reshit of the shearing of thy tzon, shalt thou give him.

[5] For Hashem Eloheicha hath chosen him out of all thy tribes, to stand to minister in the Shem of Hashem, he and his banim kol hayamim.

[6] And if a Levi come from any of thy she'arim *(gates, i.e., towns)* out of kol Yisroel, where he is living, and come with all the earnestness of his nefesh unto the place which Hashem shall choose; [7] Then he shall minister in the

אין יִשְׂרָאֵל; די פַיִיעראָפּפֿער פֿון ה און זיין
zain un Hashem fun faieropfer di Yisroel in
his and Hashem of offering by fire the Yisroel in

נחלה זאָלן זיי עסן. ב און זיי זאָלן נישט האָבן
hobn nisht zoln zei un esen zei zoln nachle
have not shall they and eat they shall inheritance

קיין נחלה צווישן זייערע ברידער; ה איז זייער
zeyer iz Hashem brider zeyere tsvishn nachle kein
their is Hashem brothers their among inheritance any

נחלה, אַזוי ווי ער האָט צו זיי גערעדט.
geredt zei tsu hot er vi azoi nachle
spoken them to has he as so inheritance

ג און דאָס זאָל זיין דאָס רעכט פֿון די כֹהנים, פֿון דעם
dem fun koyanim di fun recht dos zain zol dos un
the from kohanim the of right the be shall this and

פֿאָלק, פֿון די וואָס שלאַכטן אַ שלאַכטאָפּפֿער;
shlachtopfer a shlachtn vos di fun folk
slaughter sacrifice a sacrifice which the ones from people

סיַי אַן אָקס, סיַי אַ שעפּס, זאָל מען געבן דעם כהן
koyen dem gebn men zol sheps a sai oks an sai
kohen the give they shall sheep a whether bull a whether

די שולטער, און די קינבאַקן, און דעם מאָגן. ד דאָס
dos mogn dem un kinbakn di un shulter di
this stomach the and jowls the and shoulder the

ערשטע פֿון דיין תּבֿואה, פֿון דיין ווײַן, און פֿון דיין איל,
eil dain fun un vain dain fun tvue dain fun ershte
oil your of and wine your of grain your of first

און דאָס ערשטע פֿון דער שערונג פֿון דיַינע שאָף, זאָלסטו
zolstu shof daine fun sherung der fun ershte dos un
shall you sheep your of shearing the of first this and

אים געבן.
gebn im
give him

ה וואָרעם אים האָט ה דיין ג-ט אויסדערוויילט פֿון
fun oisderveilt G-t dain Hashem hot im vorem
from choose G-d your Hashem has him because

אַלע דיַינע שבֿטים, צו שטיין צו דינען אין נאָמען פֿון ג-ט,
G-t fun nomen in dinen tsu shtein tsu shvotim daine ale
G-d of name in serve to stand to tribes your all

ער און זיַינע קינדער אַלע טעג.
teg ale kinder zaine un er
days all children his and he

ו און אַז אַ לֵוִי וויל קומען פֿון איינעם פֿון דיַינע טויערן
toiern daine fun einem fun kumen vil Levi a az un
gates your of one from come will Levi a if and

פֿון גאַנץ יִשְׂרָאֵל, וואָס ער וווינט דאָרטן, זאָל ער קומען
kumen er zol dortn voint er vos Yisroel gants fun
come he shall there resides he where Yisroel all of

וויפֿל זיין האַרץ געלוסט, צו דעם אָרט וואָס ה
Hashem vos ort dem tsu gelust harts zain vifel
Hashem which place the to desire heart his as much as

ווועט אויסדערווײַלן. ז און ער זאָל דינען אין נאָמען פֿון ה
Hashem fun nomen in dinen zol er un oisderveilen vet
Hashem of name in serve shall he and choose will

זײַן ג-ט אַזוי ווי אַלע זײַנע ברידער די לְוִיִּם וואָס
zain G-t azoi vi ale zaine brider di Leviim vos
his G-d so as all his brothers the Levites which

שטייען דאָרטן פֿאַר ג-ט. ח גלײַבע חלקים זאָלן זיי
shteyen dortn far G-t glaiche chalokim zoln zei
standing there before G-d like portions shall they

עסן, אַחוץ וואָס אים ווערט געגעבן לויט די
esen achuts vos im vert gegebn loit di
eat beside from what him shall be given according the

פֿאָטערהײַזער.
foterhaizer
father's houses

Shem of Hashem Elohav, as all his achim the Levi'im do, which stand there before Hashem. [8] They shall have chelek k'chelek *(like portions)* to eat, beside that which cometh of the sale of his patrimony.

ט אַז דו קומסט אין דעם לאַנד וואָס ה דײַן ג-ט גיט
az du kumst in dem land vos Hashem dain G-t git
when you come in the land which Hashem your G-d gives

דיר, זאָלסטו זיך נישט צו טאָן אַזוי ווי די
dir zolstu zich nisht tsu ton azoi vi di
you(SG) shall you self not to do so as the

אָפּלערנען נישט זיך צו פֿאָלגן. י עס זאָל נישט געפֿינען בײַ
oplernen nisht zich tsu folgn es zol nisht gefinen bai
example of not self to follow it shall not find with

דיר, וואָס מאַכט דורכגײן זײַן זון אָדער זײַן טאָכטער
dir vos macht durchgein zain zun oder zain tochter
you(SG) or makes pass through his son or his daughter

אײנער, אַ וואָרזאָגער פֿון וואָרזאָגנישן, אַ צײכנזעער, אָדער אַ
einer dir a vorzogenishn fun vorzoger a faier durchn
one which you(SG) a divination of diviner a fire through

טרעפֿער, אָדער אַ מכשף, יא אָדער אַ צויבערשפּרעכער, אָדער
trefer oder a mechashef a oder tsoibershprecher a oder
fortune-teller or a witch a or astrologer a or

אײנער וואָס פֿרעגט בײַ אַ גײַסט אָדער אַ רוח, אָדער אַ פֿאָרשער
einer vos fregt bai a gaist a oder ruach a oder forsher
one which inquires with a ghost a or a spirit a or researcher

בײַ טויטע. יב וואָרעם אַן אומווערדיקייט בײַ ג-ט איז יעטווײדער
bai toite vorem an umverdikeit bai G-t iz yetveder
with dead because an abomination with G-d is all

וואָס טוט דאָס, און פֿון וועגן די דאָזיקע אומווערדיקייטן
vos tut dos un fun vegen di dozike umverdikeitn
which do this and of the concerning this abominable practices

פֿאַרטרײַבט זיי ה דײַן ג-ט פֿון פֿאַר דיר. יג גאַנץ
fartraibt zei Hashem dain G-t fun far dir gants
dispossess them Hashem your G-d from before you(SG) all

זאָלסטו אויפֿריכטיג זײַן מיט ה דײַן ג-ט. יד וואָרעם די דאָזיקע
zolstu oifrichtig zain mit Hashem dain G-t vorem di dozike
shall you upright be with Hashem your G-d for the this

פֿעלקער וואָס דו ירשעסט זיי, הערן זיך צו צו צײכנזעערס,
felker vos du yershest zei hern zich tsu tsu tseichnzeers
nations which you dispossess them, listen self to to soothsayers

און צו וואָרזאָגערס, אָבער דו – נישט אַזוי-וואָס האָט דיר געגעבן
un tsu vorzogers tsu un ober du nisht azoi-vos hot dir gegebn
and to soothsayers to and but you not so-what has you(SG) given

ה דײַן ג-ט. טו אַ נבֿיא פֿון צווישן דיר, פֿון דײַנע
Hashem dain G-t a novi fun tsvishn dir fun daine
Hashem your G-d a prophet among you(SG) from your

[9] When thou art come into ha'aretz which Hashem Eloheicha giveth thee, thou shalt not learn to imitate the to'avot *(abominations)* of those Goyim. [10] There shall not be found among you any one that maketh his ben or his bat to pass through the eish or kosem kesamim *(a diviner of divination)* or a m'onen *(soothsayer, astrologer)*, or a m'nachesh *(one who interprets omens)*, or a mekhashshef *(witch)*. [11] Or one who casts spells, or one who inquires of a ghost or a familiar spirit, or a doresh el hamesim. [12] For all that do these things are a to'avat Hashem; and because of these to'evot, Hashem Eloheicha is about to drive them out before thee. [13] Thou shalt be tamim before Hashem Eloheicha. [14] For these Goyim, which thou shalt dispossess, paid heed unto soothsayers, and unto diviners; but as for thee, Hashem Eloheicha hath not suffered thee so to do. [15] Hashem Eloheicha

will raise up unto thee a Navi from among thee, of thy achim, kamoni; unto him ye must listen;

[16] According to all that thou desiredst of Hashem Eloheicha in Chorev in the Yom HaKahal, saying, Let me not hear again the voice of Hashem Elohav, neither let me see this eish hagedolah any more, that I die not. [17] And Hashem said unto me, They have well spoken that which they have spoken. [18] I will raise them up a Navi from among their achim, like unto thee, and will put My words in his mouth; and he shall speak unto them all that I shall command him. [19] And it shall come to pass, that whosoever will not listen unto My words which he shall speak Bishmi *(in My Name)*, I will require it of him. [20] But the navi, which shall presume to speak a word Bishmi *(In My Name)*, which I have not commanded him to speak, or that shall speak in the shem of elohim acharim, even that navi shall die. [21] And if thou say in thine lev, How shall we know the word which Hashem hath not spoken? [22] When a navi speaketh b'Shem Hashem, if the thing follow not, nor come to

ברידער, אַזאַ ווי איך, וועט דיר הָ דיין ג-ט;
G-t dain Hashem oifshteln dir vet ich vi aza brider
G-d your Hashem raise up you(SG) will I as one like brothers

צו אים זאָלט איר זיך צוהערן.
tsuhern zich ir zolt im tsu
pay heed self you shall him to

[טז] גענוי אַזוי ווי דו האָסט פֿאַרלאַנגט פֿון הָ דיין ג-ט אין
in G-t dain Hashem fun farlangt host du vi azoi genoi
in G-d your Hashem of are asking for have you as so exact

חוֹרֵב, אין טאָג פֿון דער אײַנזאַמלונג, אַזוי צו זאָגן: לאָמיך נישט הערן
hern nisht lomich zogn tsu azoi ainzamlung der fun tog in Chorev
hear not let me say to so gathering the of day in Chorev

וויידער דעם קול פֿון הָ מײַן ג-ט, לאָמיך נישט זען מער דאָס
dos mer zen nisht lomich G-t main Hashem fun kol dem vider
the more see not let me G-d my Hashem of voice the again

פֿאַזיקע גרויסע פֿײַער, כּדי איך זאָל נישט שטאַרבן. [יז] און הָ האָט
hot Hashem un shtarbn nisht zol ich kedei faier groise dozike
has Hashem and die not shall I so that fire great this

געזאָגט צו מיר: גוט איז וואָס זיי האָבן גערעדט. [יח] אַ נביא וועל איך
ich vel novi a geredt hobn zei vos iz gut mir tsu gezogt
I will prophet a spoken have they which is well me to said

זיי אויפֿשטעלן פֿון צווישן זייערע ברידער, אַזאַ ווי דו, און איך
ich un du vi aza brider zeyere tsvishn fun oifshteln zei
I and you as one like brothers their among from raise up them

וועל אַריינגעבן מײַנע ווערטער אין זײַן מויל, און ער וועט רעדן צו
tsu redn vet er un moil zain in verter maine araingebn vel
to speak will he and mouth his in words my will put will

זיי אַלץ וואָס איך וועל אים באַפֿעלן. [יט] און עס וועט זײַן, דער
der zain vet es un bafeln im vel ich vos alts zei
the be will it and command him will I which all that them

מאַן וואָס וועט נישט צוהערן צו מײַנע ווערטער וואָס ער וועט רעדן
redn vet er vos verter maine tsu tsuhern nisht vet vos man
speak will he which words my to listen not will which man

אין מײַן נאָמען, וועל איך אויפֿמאָנען פֿון אים. [כ] אָבער דער נביא וואָס
vos novi der ober im fun oifmonen ich vel nomen main in
which prophet the but him of require I will name my in

וועט מוטווויליקן צו רעדן אין מײַן נאָמען אַ וואָרט וואָס איך האָב
hob ich vos vort a nomen main in redn tsu mutvilikn vet
have I which word a name my in speak to have the nerve to will

אים נישט באַפֿוילן צו רעדן, אָדער דער וואָס וועט רעדן אין נאָמען
nomen in redn vet vos der oder redn tsu bafoiln nisht im
name in speak will which the or speak to commanded not him

פֿון פֿרעמדע ג-טער, יענער נביא זאָל שטאַרבן. [כא] און אויב דו וועסט
vest du oib un shtarbn zol novi yener g-ter fremde fun
will you if and die shall prophet that g-ds foreign of

זאָגן אין דײַן האַרצן: ווי אַזוי וועלן מיר דערקענען דאָס וואָרט
vos vort dos derkenen mir veln azoi vi hartsn dain in zogn
which word this known we will so how heart your in say

נאָמען אין רעדן וועט נישט נביא דער אַז, [כב] הָ האָט עס נישט גערעדט?
nomen in redn vet novi der az geredt nisht es hot Hashem
name in speak will prophet the if spoken not it has Hashem

איז, אָנקומען נישט וועט וואָרט דאָס און נישט געשען אָנקומען נישט, פֿון הָ און
iz onkumen nisht un geshen nisht vet vort dos un Hashem fun
is arrive not and happen not will word this and Hashem of

pass, that is the thing which Hashem hath not spoken, but the navi hath spoken it bezadon *(in zadon)*; thou shalt not be afraid of him.

דאָס אַ ווּאָרט וואָס ה האָט עס נישט גערעדט; מיט מוטווילקייט
mutvilikeit mit geredt nisht es hot Hashem vos vort a dos
wilfulness with spoken not it has Hashem which word a this

האָט עס דער נבֿיא גערעדט; זאָלסט זיך נישט שרעקן פֿאַר
far shrekn nisht zich zolst geredt novi der es hot
for be afraid not self you(SG) must spoken prophet the it has

אים.
im
him

יט

19 When Hashem Eloheicha hath cut off the Goyim, whose land Hashem Eloheicha giveth thee, and thou dispossess them, and dwellest in their towns, and in their batim *(houses)*, [2] Thou shalt separate shalosh arim *(three towns)* for thee in the midst of thy land, which Hashem Eloheicha giveth thee to possess it. [3] Thou shalt prepare yourselves roads, and divide the territory of thy land, which Hashem Eloheicha giveth thee to inherit, into three parts, that every slayer may flee there. [4] And this is the case of the slayer, which shall flee there, that he may live: Whoso killeth his neighbor without da'as, whom he hated not in time past; [5] As when an ish goeth into the wood with his neighbor to cut wood, his hand swings a stroke with the axe to cut down the tree, the head slippeth from the handle, and strikes upon his neighbor, that he die; he shall

אַז ה דיין ג-ט וועט פֿאַרשניידן די פֿעלקער וואָס ה
Hashem vos felker di farshnaidn vet G-t dain Hashem az
Hashem which nations the cut off will G-d your Hashem when

דיין ג-ט גיט דיר זייער לאַנד, און וועסט זיי ירשענען, און
un yarshen zei vest un land zeyer dir git G-t dain
and inherit them will and land their you(SG) gives G-d your

זיך באַזעצן אין זייערע שטעט, און אין זייערע הייזער, [ב] זאָלסטו דיר
dir zolstu haizer zeyere in un shtet zeyere in bazetsn zich
you(SG) shall you houses their in and cities their in settle self

אָפּשיידן דריי שטעט אין מיטן פֿון דיין לאַנד וואָס ה דיין
dain Hashem vos land dain fun mitn in shtet drai opsheiden
your Hashem which land your of midst of in cities three set apart

ג-ט גיט דיר, עס צו אַרבן. [ג] זאָלסט דיר אָפּמאַרקירן
opmarkirn dir zolst arben tsu es dir git G-t
prepare you(SG) you(SG) must inherit to it you(SG) gives G-d

דעם וועג, און איינטיילן אין דרייען דאָס געמאַרק פֿון דיין לאַנד וואָס
vos land dain fun gemark dos dreyen in ainteiln un veg dem
which land your of boundary this three in divide and way the

ה דיין ג-ט וועט דיך מאַכן אַרבן, און עס זאָל זיין אויף
oif zain zol es un arben machn dich vet G-t dain Hashem
on be shall it and inherit make you(SG) will G-d your Hashem

צו אַנטלויפֿן אַהין פֿאַר איטלעכן טויטשלעגער. [ד] און דאָס איז דער
der iz dos un toitshleger itlechn far ahin antloifn tsu
the is this and death violent man each for there fleeing to

פֿאַל פֿון דעם טויטשלעגער וואָס קען אַהין אַנטלויפֿן און בלייַבן
blaibn un antloifn ahin ken vos toitshleger dem fun fal
remaining and fleeing there can which death violent man the of case

לעבן: דער וואָס וועט דערשלאָגן זיין חבֿר אָן אַ כּוונה, און
un kivn a on chever zain dershlogn vet vos der lebn
and intention an without neighbor his kill will which that alive

ער איז אים נישט געווען אַ שׂונא פֿון נעבטן-אייערנעבטן; [ה] ווי אַז
az vi nechtn-eyernechtn fun soine a geven nisht im iz er
that as recent past of enemy an having been not him is he

איינער וועט קומען מיט זיין חבֿר אין וואַלד האַקן ביימער, און זיין
zain un beimer hakn vald in chever zain mit kumen vet einer
his and trees cutting forest in neighbor his with come will one

האַנט וועט זיך פֿאַרמעסטן מיט דער האַק אָפּצוהאַקן דעם בוים, און דער
der un boim dem optsuhakn hak der mit farmestn zich vet hant
the and tree the snap axe the with traverse self will hand

אייַזן וועט אָפּשפּרינגען פֿון שטיל, און וועט טרעפֿן זיין חבֿר, און
un chever zain trefn vet un shtil fun opshpringen vet aizn
and neighbor his hit will and handle from bounce back will iron

ער וועט שטאַרבן; ער זאָל אַנטלויפֿן אין אייַנער פֿון די דאָזיקע שטעט, און
un shtet dozike di fun einer in antloifn zol er shtarbn vet er
and cities these the of one in fleeing shall he die will he

flee unto one of those towns, and live; [6] Lest the Go'el HaDahm pursue the slayer, while his lev is hot, and overtake him, because the way is long, and slay him; whereas he was not worthy of death, inasmuch as he hated him not in time past. [7] Therefore I command thee, saying, Thou shalt separate shalosh arim for thee. [8] And if Hashem Eloheicha enlarge thy territory, as He hath sworn unto Avoteicha, and give thee kol ha'aretz which He promised to give unto Avoteicha; [9] If thou shalt be shomer over all these mitzvot to do them, which I command thee today, to love Hashem Eloheicha, and to walk ever in His ways; then shalt thou add three towns more for thee, beside these three; [10] That dahm naki *(innocent blood)* be not shed in thy land, which Hashem Eloheicha giveth thee for a nachalah, and so damim be upon thee.

[11] But if any ish hate his neighbor, and lie in wait for him, and rise up against him, and strike him mortally that he die, and fleeth into one of these towns; [12] Then

בליבן לעבן; [ו] כדי דער בלוט דערלייזער זאל נישט נאכיאגן דעם
dem nochyogn nisht zol derleizer blut der kedei lebn blaibn
the pursue not shall redeemer blood the so that alive remain

טויטשלעגער וועז זיין האַרץ איז הייס, און אים כאַפּן, ווייל דער
der vail chapn im un heis iz harts zain ven toitshleger
the because catch him and hot is heart his when death violent man

וועג איז אַ ווייטער, און אים דערשלאָגן צום טויט, וועז אים קומט נישט
nisht kumt im ven toit tsum dershlogn im un vaiter a iz veg
not come him when death to kill him and further a is way

טויטשטראָף, ווייל ער איז אים נישט געווען אַ שׂונא פֿון
fun soine a geven nisht im iz er vail toitshtrof
from enemy an having been not him is he because death penalty

נעכטן-אייערנעכטן. [ז] דערום באַפֿעל איך דיר, אַזוי צו זאָגן: דריי
drai zogn tsu azoi dir ich befel derum nechtn-eyernechtn
three say to so you(SG) I command therefore recent past

שטעט זאָלסטו דיר אָפּשיידן. [ח] און אויב ה׳ דײַן ג-ט וועט
vet G-t dain Hashem oib un opsheiden dir zolstu shtet
will G-d your Hashem if and set apart for you(SG) shall you cities

דערבריטערן דײַן געמאַרק, אַזוי ווי ער האָט געשוואָרן דײַנע עלטערן,
eltern daine geshvorn hot er vi azoi gemark dain derbreitern
fathers your sworn an oath has he as so boundary your enlarge

און וועט דיר געבן דאָס גאַנצע לאַנד וואָס ער האָט צוגעזאָגט דײַנע
daine tsugezogt hot er vos land gantse dos gebn dir vet un
your promised has he which land whole this give you(SG) will and

עלטערן צו געבן – [ט] אַז דו וועסט היטן אַל דאָס דאָזיקע געבאָט
gebot dozike dos al hitn vest du az gebn tsu eltern
commandments these this all keep will you that give to fathers

וואָס איך געביט דיר הײַנט עס צו טאָן, ליב צו האָבן ה׳ דײַן
dain Hashem hobn tsu lib ton tsu es haint dir gebit ich vos
your Hashem have to love do to it today you(SG) order I which

ג-ט, און צו גיין אין זײַנע וועגן אַלע טעג – זאָלסטו דיר
G-t un tsu gein in zaine vegen ale teg zolstu dir
G-d and to go in his ways all days shall you for you(SG)

צולייגן נאָך דריי שטעט צו די דאָזיקע דריי; [י] כדי עס זאָל נישט
nisht zol es kedei drai dozike di tsu shtet drai noch tsuleigen
not shall it so that three this the to cities three beside add

פֿאַרגאָסן וווערן אומשולדיק בלוט אין דײַן לאַנד וואָס ה׳ דײַן ג-ט
G-t dain Hashem vos land dain in blut umshuldik vern fargosen
G-d your Hashem which land your in blood innocent become kill

גיט דיר פֿאַר אַ נחלה, און עס זאָל נישט זײַן אויף דיר
git dir oif zain nisht zol es un nachle a far dir
you(SG) on be not shall it and inheritance an for you(SG) gives

קיין בלוט.
blut kein
blood any

[יא] אָבער אַז אַ מאַן וועט זײַן אַ שׂונא חבֿר, און ער וועט
vet er un chever zain soine a zain vet man a az ober
will he and neighbor his enemy a be will man a that but

לויערן אויף אים, און וועט אויפֿשטיין אויף אים, און וועט אים שלאָגן
shlogn im vet un im oif oifshtein vet un im oif loiern
strike him will and him on stand up will and him on lie in wait

צום טויט, און ער וועט שטאַרבן; און ער וועט אַנטלויפֿן אין איינער פֿון
fun einer in antloifn vet er un shtarbn vet er un toit tsum
of one in fleeing will he and die will he and death to

the zekenim of his town shall send and have him taken from there, and deliver him into the yad of the Goel HaDahm, that he may die. 13 Thine eye shall not pity him, but thou shalt put away the guilt of dahm naki from Yisroel, that it may go well with thee.

14 Thou shalt not remove thy neighbor's landmark, which they of old time have set in thine nachalah, which thou shalt inherit in the eretz that Hashem Eloheicha giveth thee to possess it.

15 Ed echad shall not rise up against an ish for any avon *(iniquity)*, or for any chattat *(sin)*, in any sin that he sinneth: at the mouth of shney edim, or at the mouth of shloshah edim, shall the matter be established. 16 If an ed chamas *(malicious, false witness)* rise up against any ish to testify against him that which is wrong; 17 Then both the men, between whom the controversy is, shall stand before Hashem, before the kohanim and the shofetim, which shall be in those days; 18 And the shofetim shall make diligent inquiry; and, hinei, if the witness be an ed sheker *(false*

די דאָזיקע שטעט, יב זאָלן שיקן די עלטסטע פֿון זײַן שטאָט, און
un shtot zain fun eltste di shikn zoln shtet dozike di
and city his from elders the send shall cities these the

אים נעמען פֿון דאָרטן, און אים איבערגעבן אין האַנט פֿון דעם בלוט
blut dem fun hant in ibergebn im un dortn fun nemen im
blood the of hand in give over him and there from take him

דערלייזער, און ער זאָל שטאַרבן. יג דײַן אויג זאָל זיך נישט דערבאַרעמען
derbaremen nisht zich zol oig dain shtarbn zol er un derleizer
have mercy not self shall eye your die shall he and redeemer

אויף אים, און זאָלסט אויסראַמען אומשולדיק בלוט פֿון יִשְׂרָאֵל,
Yisroel fun blut umshuldik oisramen zolst un im oif
Yisroel from blood innocent purge you(SG) must and him on

כּדי דיר זאָל גוט זײַן.
zain gut zol dir kedei
be well shall you(SG) so that

יד זאָלסט נישט פֿאַררוקן דעם גרענעץ פֿון דײַן
dain fun grenets dem farrukn nisht zolst
your of boundary the move not you(SG) must

חבֿר, וואָס די פֿריִערדיקע האָבן אָפּגעגרענעצט, אין דײַן
dain in opgegrenetst hobn frierdike di vos chever
your in marked off have former the which neighbor

נחלה וואָס דו וועסט ירשענען, אין דעם לאַנד וואָס
vos land dem in yarshen vest du vos nachle
which land the in inherit will you which inheritance

ה דײַן ג-ט גיט דיר, עס צו אַרבן.
arben tsu es dir git G-t dain Hashem
inherit to it you(SG) gives G-d your Hashem

טו עס זאָל נישט אויפֿשטיין אײַן עדות קעגן אַ מאַן וועגן אַ
a vegen man a kegen eides ein oifshtein nisht zol es
an concerning man a against testimony one stand up not shall it

שום פֿאַרברעך אָדער אַ שום פֿאַרזינדיקונג – אין אַ שום
shum a in farzindikung shum a oder farbrech shum
anything an in commit a sin anything a or transgression anything

זינד וואָס ער האָט געזינדיקט; דורך דעם מויל פֿון צוויי עדות,
eides tsvei fun moil dem durch gezindikt hot er vos zind
testimony two of mouth the by sinned has he which sin

אָדער דורך דעם מויל פֿון דריי עדות, זאָל אַ זאַך באַשטיין.
bashtein zach a zol eides drai fun moil dem durch oder
stand thing a shall testimony three of mouth the by or

טז אַז עס וועט אויפֿשטיין אַן אומגערעכטער עדות אַקעגן אַ מאַן, צו
tsu man a akegn eides umgerechter an oifshtein vet es az
to man a against testimony unrighteous an stand up will it if

זאָגן אויף אים פֿאַרקערטע עדות, יז זאָלן די צוויי מענטשן וואָס
vos mentshn tsvei di zoln eides farkerte im oif zogn
which men two the shall testimony wrong him on say

האָבן דעם שטרײַט, זיך שטעלן פֿאַר ה׳, פֿאַר די כֹּהנים און
un koyanim di far Hashem far shteln zich shtrait dem hobn
and kohanim the before Hashem before stand self conflict the have

די ריכטער וואָס וועלן זײַן אין יענע טעג. יח און אויב די ריכטער וועלן
veln richter di oib un teg yene in zain veln vos richter di
will judges the if and days that in be will which judges the

גוט אויספֿאָרשן, ערשט דער עדות איז אַ פֿאַלשער עדות, ליגן
lign eides falsher a iz eides der ersht oisforshn gut
lie testimony false a is testimony the behold investigate good

witness), and hath testified falsely against his brother; 19 Then shall ye do unto him, as he had thought to have done unto his brother: so shalt thou put harah away from among you. 20 And those which remain shall hear, and fear, and shall henceforth commit no more any such rah among you. 21 And thine eye shall not pity; but nefesh shall go for nefesh, eye for eye, tooth for tooth, yad for yad, regel for regel.

20 When thou goest out to milchamah against thine enemies, and seest sus *(horses)*, and chariots, and a people more than thou, be not afraid of them; for Hashem Eloheicha is with thee, which brought thee up out of Eretz Mitzrayim. 2 And it shall be, when ye are come nigh unto the milchamah, that the kohen shall approach and speak unto the people, 3 And shall say unto them, Shema, Yisroel, ye approach today unto milchamah against your enemies; let not your hearts faint; fear not, and do not tremble, neither be ye terrified because of them; 4 For Hashem Eloheicha is He that goeth with you, to fight for you against your enemies, to save you. 5 And the shoterim

יט זאָלט איר טאָן צו אים, אַזוי ווי ער
er vi azoi im tsu ton ir zolt bruder zain oif gezogt er hot
he as so him to do you shall brother his on said he has

האָט געטראַכט צו טאָן צו זײַן ברודער; און זאָלסט אויסראַמען
oisramen zolst un bruder zain tsu ton tsu getracht hot
purge you(SG) must and brother his to do to intended has

דאָס בייז פֿון צווישן דיר . כ און די איבעריקע וועלן הערן און וועלן
veln un hern veln iberike di un dir tsvishn fun beiz dos
will and hear will remaining the and you(SG) among from evil this

מורא האָבן, און וועלן מער נישט טאָן אַזוי ווי די דאָזיקע שלעכטע זאַך
zach shlechte dozike di vi azoi ton nisht mer veln un hobn moire
thing bad this the as so do not more will and have fear

צווישן דיר . כא און דײַן אויג זאָל זיך נישט דערבאַרמען: אַ
a derbaremen nisht zich zol oig dain un dir tsvishn
a have mercy not self shall eye your and you(SG) between

נפֿש פֿאַר אַ נפֿש , אַן אויג פֿאַר אַן אויג, אַ צאָן פֿאַר אַ צאָן , אַ האַנט
hant a tson a far tson a oig an far oig an nefesh a far nefesh
hand a tooth a for tooth a eye an for eye an a soul a for a soul

פֿאַר אַ האַנט, אַ פֿוס פֿאַר אַ פֿוס.
fus a far fus a hant a far
foot a for foot a hand a for

כ אַז דו וועסט אַרויסגיין אויף מלחמה אַקעגן דײַן פֿײַנט ,
faint dain akegn milchome oif aroisgein vest du az
enemies your against battle on go out will you that

און וועסט זען פֿערד און רײַטוועגן, פֿאָלק מער פֿון דיר ,
dir fun mer folk raitvegn un ferd zen vest un
you(SG) than more people chariots and horses see will and

זאָלסטו נישט מורא האָבן פֿאַר זיי , ווארעם ה דײַן ג-ט
G-t dain Hashem vorem zei far hobn moire nisht zolstu
G-d your Hashem because them before have fear not shall you

איז מיט דיר , דער וואָס האָט דיך אויפֿגעבראַכט פֿון
fun oifgebracht dich hot vos der dir mit iz
from brought up you(SG) has which the one you(SG) with is

לאַנד מִצרַיִם . ב און עס וועט זײַן , ווי איר דערנענטערט זיך צו דער
der tsu zich dernentert ir vi zain vet es un Mitsrayim land
the to self drawn near you as be will it and Egypt land

מלחמה , אַזוי זאָל גענענען דער כֹהן , און זאָל רעדן צום פֿאָלק ,
folk tsum redn zol un koyen der genenen zol azoi milchome
people to speak shall and kohen the approach shall so battle

ג און זאָגן צו זיי : הער , יִשׂרָאֵל, איר גענענט היַינט אויף
oif haint genent ir Yisroel her zei tsu zogn un
on today come near you Yisroel pay heed them to say and

מלחמה אַקעגן אײַערע פֿײַנט , זאָל נישט שלאַף ווערן אײַערע
aiere vern shlof nisht zol faint aiere akegn milchome
your become feeble not shall enemies your against battle

האַרץ; איר זאָלט נישט מורא האָבן און נישט אײַלן און זיך נישט
nisht zich un ailn nisht un hobn moire nisht zolt ir harts
not self and hurry not and have fear not shall you heart

שרעקן פֿאַר זיי ; ד ווארעם ה אלוקיכם איז דער וואָס
shrekn far zei vorem Hashem Elokeichem iz der vos
be afraid far them before Hashem for your G-d is the one which

גייט מיט אײַך, מלחמה צו האַלטן פֿאַר אײַך אַקעגן אײַערע פֿײַנט ,
geit mit aich milchome tsu haltn far aich akegn aiere faint
goes with you war to hold for you against your enemies

shall speak unto the people, saying, What ish is there that hath built a bais chadash, and hath not dedicated it? Let him go and return to his bais, lest he die in the milchamah, and another ish dedicate it.

6 And what ish is he that hath planted a kerem *(vineyard)*, and hath not yet eaten of it? Let him also go and return unto his bais, lest he die in the milchamah, and another ish eat of it.

7 And what ish is there that hath betrothed an isha, and hath not taken her? Let him go and return unto his bais, lest he die in the milchamah, and another ish take her.

8 And the shoterim shall speak further unto the people, and they shall say, What ish is there that is fearful and fainthearted? Let him go and return unto his bais, lest his brethren's lev faint as well as his lev. 9 And it shall be, when the shoterim have made an end of speaking unto the people that they shall appoint sarei tzvaos to lead the people.

איך צו העלפֿן. ה און די אויפֿזעער זאָלן רעדן צום פֿאָלק, אַזוי צו
tsu azoi folk tsum redn zoln oifzeer di un helfn tsu aich
to so people to speak shall overseers the and rescue to you

זאָגן: איז ווער עמיצער דאָ וואָס האָט געבויט אַ ניַ הויז, און
un hoiz nai a geboit hot vos do emitser ver iz zogn
and house a new a built has which here someone whoever is say

האָט עס נישט באַנייט? זאָל ער גיין און זיך אומקערן צו זיַן היים,
heim zain tsu umkeren zich un gein er zol banait nisht es hot
home his to to return self and go he shall dedicate not it has

טאָמער שטאַרבט ער אין מלחמה, און אַן אַנדער מאַן וועט עס באַנייַען.
banayen es vet man ander an un milchome in er shtarbt tomer
dedicate it will man other an and battle in he dies what if

ו אָדער איז ווער עמיצער דאָ וואָס האָט געפלאַנצט אַ ווייַנגאָרטן,
vaingorten a geflantst hot vos do emitser ver iz oder
vineyard a planted has which here someone whoever is or

און האָט אים נישט אָנגעהויבן? זאָל ער גיין און זיך אומקערן
umkeren zich un gein er zol ongehoibn nisht im hot un
to return self and go he shall take the first bite not him has and

צו זיַן היים, טאָמער שטאַרבט ער אין מלחמה, און אַן אַנדער מאַן
man ander an un milchome in er shtarbt tomer heim zain tsu
man other an and battle in he dies what if home his to

וועט עס אָנהייבן. ז אָדער איז ווער עמיצער דאָ וואָס האָט
hot vos do emitser ver iz oder onheibn es vet
has which here someone whoever is or take the first bite it will

פֿאַרקנסט אַ ווייַב, און האָט זי נישט גענומען? זאָל ער גיין און זיך
zich un gein er zol genumen nisht zi hot un vaib a farknast
self and go he shall taken not her has and wife a engaged

אומקערן צו זיַן היים, טאָמער שטאַרבט ער אין מלחמה, און אַן
an un milchome in er shtarbt tomer heim zain tsu umkeren
an and battle in he dies what if home his to to return

אַנדער מאַן וועט זי נעמען.
nemen zi vet man ander
take her will man other

ח און די אויפֿזעער זאָלן ווייַטער רעדן צום פֿאָלק, און
un folk tsum redn vaiter zoln oifzeer di un
and people to speak further shall overseers the and

זאָגן: איז ווער עמיצער דאָ וואָס איז שרעקעדיק און
un shrekedik iz vos do emitser ver iz zogn
and fearful is which here someone whoever is say

ווייכהאַרציק? זאָל ער גיין און זיך אומקערן צו זיַן היים,
heim zain tsu umkeren zich un gein er zol veichhartsik
home his to to return self and go he shall fainthearted

כּדי דאָס האַרץ פֿון זיַנע ברידער זאָל נישט צעגיין אַזוי ווי
vi azoi tsegein nisht zol brider zaine fun harts dos kedei
as just melt not shall brothers his of heart this so that

זיַן האַרץ. ט און עס וועט זיַן, ווי די אויפֿזעער ענדיקן רעדן
redn endikn oifzeer di vi zain vet es un harts zain
speak finish overseers the as be will it and heart his

צום פֿאָלק, אַזוי זאָלן זיי אויפֿזעצן חיל-לידער איבערן
ibern cheil-lider oifzetsn zei zoln azoi folk tsum
over army-leaders appoint they shall so people to

פֿאָלק.
folk
people

[10] When thou comest nigh unto a town to fight against it, then proclaim an offer of shalom unto it. [11] And it shall be, if it make thee answer of shalom, and open unto thee, then it shall be, that kol haAm that is found therein shall be servants, placed under tribute unto thee, and they shall serve thee. [12] And if it will make no shalom with thee, but engages in milchamah against thee, then thou shalt besiege it; [13] And when Hashem Eloheicha hath delivered it into thine hands, thou shalt strike every male thereof with the edge of the cherev; [14] But the nashim, and the little ones, and the behemah, and all that is in the town, even all the plunder thereof, shalt thou take unto thyself; and thou shalt eat the plunder of thine enemies Hashem Eloheicha hath given thee.

[15] Thus shalt thou do unto all the towns which are very far off from thee, which are not of the towns of these Goyim. [16] But of the towns of these people, which Hashem Eloheicha doth give thee for a nachalah, thou shalt save alive nothing that breatheth; [17] But thou shalt utterly put them under cherem of destruction; namely, the Chitti, and the Emori, the Kena'ani, and the Perizzi, the Chivi,

י אַז דו וועסט געענענען צו אַ שטאָט, צו האַלטן מלחמה אויף
oif milchome haltn tsu shtot a tsu genenen vest du az
on war hold to city a to approach will you when

יא איר, זאָלסטו איר צורופֿן שלום. און עס וועט זיין, אויב זי וועט
vet zi oib zain vet es un sholem tsurufn ir zolstu ir
will she if be will it and peace call to you shall it

איר ענטפֿערן שלום, און וועט דיר עפֿענען, איז, דאָס גאַנצע
gantse dos iz efenen dir vet un sholem entfern dir
whole this is open you(SG) will and peace answer you(SG)

פֿאָלק, וואָס געפֿינט זיך אין איר, זאָל דיר ווערן צו צינז און
un tsinz tsu vern dir zol ir in zich gefint vos folk
and tax to become you(SG) shall you in self find which people

יב איר דינען. אויב אָבער זי וועט נישט אײַנגיין אויף שלום מיט
mit sholem oif aingein nisht vet zi ober oib dinen dir
with peace on agree not will it but if serve you(SG)

איר, און וועט מאַכן מלחמה מיט דיר, זאָלסטו לעגערן אויף
oif legern zolstu dir mit milchome machn vet un dir
on camp shall you you(SG) with war make will and you(SG)

יג איר; און אַז ה דײַן ג-ט וועט זי געבן אין דײַן האַנט, זאָלסטו
zolstu hant dain in gebn zi vet G-t dain Hashem az un ir
shall you hand your in give it will G-d your Hashem that and it

יד טייטן אַלע אירע מאַנספּאַרשוינען מיטן שאַרף פֿון שוועָרד. נאָר די
di nor shverd fun sharf mitn mansparshoinen ire ale teitn
the but sword of edge with males its all kill

ווײַבער און די קליינע קינדער, און די בהמות, און אַלץ וואָס
vos alts un beheimes di un kinder kleine di un vaiber
which all that and beasts the and children small the and wives

וועט זײַן אין דער שטאָט, איר גאַנצן רויב, זאָלסטו רויבן פֿאַר
far roibn zolstu roib gantsn ir shtot der in zain vet
before plunder shall you plunder all you city the in be will

דיר; און זאָלסט עסן דעם רויב פֿון דײַנע פֿײַנט, וואָס
vos faint daine fun roib dem esen zolst un dir
which enemies your of plunder the eat you(SG) must and you(SG)

ה דײַן ג-ט האָט דיר געגעבן.
gegebn dir hot G-t dain Hashem
given you(SG) has G-d your Hashem

טו אַזוי זאָלסטו טאָן צו אַלע שטעט וואָס זײַנען זייער ווײַט פֿון
fun vait zeyer zainen vos shtet ale tsu ton zolstu azoi
from far very are which cities all to do shall you thus

דיר, וואָס זיי זײַנען נישט פֿון די שטעט פֿון די היגע
hige di fun shtet di fun nisht zainen zei vos dir
from here the of cities the of not are they which you(SG)

פֿעלקער. טז אָבער פֿון די שטעט פֿון די היגע אומות, וואָס
vos umes hige di fun shtet di fun ober felker
which peoples from here the of cities the of but nations

ה דײַן ג-ט גיט דיר פֿאַר אַ נחלה, זאָלסטו נישט לאָזן
lozn nisht zolstu nachle a far dir git G-t dain Hashem
let not shall you inheritance an for you(SG) gives G-d your Hashem

לעבן קיין אָטעם. יז נײַערט פֿאַרוויסטן זאָלסטו זיי פֿאַרוויסטן:
farvistn zei zolstu farvistn naiert otem kein lebn
destroy them shall you destroy but that breathes any live

חִתִּי, און דעם אֱמוֹרִי, דעם כְּנַעֲנִי, און דעם פְּרִזִּי, דעם חִוִּי,
Chivi dem Perizzi dem un Kenaani dem Emori dem un Chitti dem
Chivi the Perizzi the and Kena'ani the Emori the and Chitti the

and the Yevusi; as Hashem Eloheicha hath commanded thee; [18] That they teach you not to do after all their to'evot *(abominations)* which they have done unto their elohim; so that ye would sin against Hashem Eloheichem.

[19] When thou shalt besiege a town yamim rabbim, in making war against it to take it, thou shalt not destroy the trees thereof by forcing an axe against them; although thou mayest eat of them, thou shalt not cut them down. Are the etz hasadeh men that they should come under your siege? [20] Only the trees which thou knowest that they be not trees for food, thou shalt destroy and cut them down; and thou shalt build siege works against the town that maketh milchamah with thee, until it be subdued.

21 If one be found slain in ha'adamah which Hashem Eloheicha giveth thee to possess it, lying in the sadeh, and it be not known who hath slain him; [2] Then thy zekenim and thy shofetim shall come forth, and they shall measure unto the towns which are round about him that is slain; [3] And it shall be, that the town which is next unto the slain man, even the zekenim

אוּן דעם יְבוּסי , אַזוי ווי ה דיין ג-ט האָט דיר באַפֿוילן ;
bafoiln dir hot G-t dain Hashem vi azoi Yevusi dem un
commanded you(SG) has G-d your Hashem as so Yevusi the and

יח כְּדי זיי זאָלן אײַך נישט לערנען צו טאָן אַזוי ווי אַלע זייערע
zeyere ale vi azoi ton tsu lernen nisht aich zoln zei kedei
their all as in same way do to teach not you shall they so that

אומווערדיקייטן ווָאָס זיי האָבן געטאָן צו זייערע ג-טער, אוּן
un g-ter zeyere tsu geton hobn zei vos umverdikeitn
and g-ds their unto done have they which abominable practices

איר וועט זינדיקן צו ה אלוקיכם .
Elokeichem Hashem tsu zindikn vet ir
your g-d Hashem unto sin will you

יט אַז דו וועסט לעגערן אויף אַ שטאָט פֿיל טעג צו האַלטן
haltn tsu teg fil shtot a oif legern vest du az
hold to days many city a on camp will you when

מלחמה אויף איר, כּדי זי איינצונעמען , זאָלסטו נישט צעשטערן
tseshtern nisht zolstu aintsunemen zi kedei ir oif milchome
destroy not shall you to conquer it so that you on war

אירע ביימער דורך אויפֿהייבן דערויף אַ האַק; ווײַל עסן פֿון זיי
zei fun esen vail hak a deroif oifheibn durch beimer ire
them of eat for axe a thereon lift up by trees her

מעגסטו , אָבער זיי אָפּהאַקן טאָרסטו נישט; וואָרעם איז דער בוים
boim der iz vorem nisht torstu ophakn zei ober megstu
tree the is because not be allowed cut down them but you may

פֿון פֿעלד אַ מענטש, צו זיין אין באַלעגערונג פֿון דיר ? כ בלויז אַ
a bloiz dir fun balegerung in zain tsu mentsh a feld fun
a only you(SG) from siege in be to man a field of

בוים וואָס דו ווייסט, אַז ער איז נישט אַ בוים צו עסן , אים מעגסטו
megstu im esen tsu boim a nisht iz er az veist du vos boim
you may it eat to tree a not is it that know you which tree

צעשטערן און אָפּהאַקן , און בויען באַלאַגערווערק אַרום דער שטאָט
shtot der arum balagerverk boien un ophakn un tseshtern
city the round siege works build and cut down and destroy

וואָס האַלט מיט דיר מלחמה , ביז איר נידערונג .
niderung ir biz milchome dir mit halt vos
go down you until war you(SG) with hold which

כא אַז אַ געהרגעטער וועט געפֿונען ווערן ליגנדיק אין פֿעלד ,
feld in ligndik vern gefunen vet gehrgeter a az
the country in lying become found will slain a if

אין דעם לאַנד וואָס ה דיין ג-ט גיט דיר עס צו
tsu es dir git G-t dain Hashem vos land dem in
to it you(SG) gives G-d your Hashem which land the in

אַרבן , און עס איז נישט באַוווסט ווער עס האָט אים דערשלאָגן, ב זאָלן
zoln dershlogn im hot es ver bavust nisht iz es un arben
shall kill him has it who known not is it and inherit

אַרויסגיין דיינע עלטסטע און דיינע ריכטער, און זיי זאָלן אָפּמעסטן
opmestn zoln zei un richter daine un eltste daine aroisgein
measure shall they and judges your and elders your go out

ביז די שטעט וואָס אַרום דעם געהרגעטן. ג און עס זאָל זיין : די
di zain zol es un gehrgetn dem arum vos shtet di biz
the be shall it and slain the round which towns the unto

שטאָט וואָס איז די נענטסטע צום געהרגעטן, זאָלן די עלטסטע פֿון
fun eltste di zoln gehrgetn tsum nentste di iz vos shtot
of elders the shall slain to nearest the is which town

of that town shall take a heifer, which hath not been worked with, and which hath not pulled the ol *(yoke)*; [4] And the zekenim of that town shall bring down the heifer unto a wadi with running water, which is neither plowed nor sown, and shall break the heifer's neck there in the wadi; [5] And the kohanim the Bnei Levi shall come near; for them Hashem Eloheicha hath chosen to minister unto Him, and to bless in the Shem of Hashem; and by their word shall every controversy and every assault be tried; [6] And all the zekenim of that town, that are next unto the slain man, shall wash their hands over the heifer whose neck was broken in the valley; [7] And they shall answer and say, Yadeinu *(our hands)* are not guilty of shefach dahm *(shedding blood)*, neither have our eyes seen it. [8] Kapper *(atone)*, O Hashem, for Thy people Yisroel, whom Thou hast redeemed, and lay not dahm naki *(innocent blood)* unto the charge of Thy people Yisroel. And the shefach dahm shall be atoned for. [9] So shalt thou put away the guilt of dahm naki from among you, when thou shalt do that which is right in the sight of Hashem.

יענער שטאָט נעמען אַ יונגע קו , וואָס מיט איר איז נאָך נישט
nisht noch iz ir mit vos ku yunge a nemen shtot yener
not yet is you with which heifer young a take town that

געאַרבעט געוואָרן , וואָס האָט נאָך נישט געצויגן אַ יאָך . ד און
un yoch a getsoign nisht noch hot vos gevorn gearbet
and yoke a pulled not yet has which having become worked

די עלטסטע פֿון יענער שטאָט זאָלן אַראָפּנידערן די יונגע קו צו אַ
a tsu ku yunge di aropnideren zoln shtot yener fun eltste di
a to heifer young the bring down shall town that of elders the

האַרטן טאָל , וואָס וועדט נישט באַארבעט און נישט באַזייט; און
un bazeit nisht un baarbet nisht vert vos tal hartn
and sown not and tilled not shall be which valley uncultivated

זיי זאָלן אָפּהאַקן דער יונגער קו דאָס גענעק דאָרטן אין טאָל . ה און
un tal in dortn genik dos ku yunger der ophakn zoln zei
and valley in there neck the heifer young the break shall they

די כֹהנים , די קינדער פֿון לֵוִי , זאָלן גענענען ; וואָרעם זיי האָט
hot zei vorem genenen zoln Levi fun kinder di koyanim di
has them because approach shall Levi of children the kohanim the

ה דײַן ג-ט אויסדערווײלט אים צו טאָן דינסט, און צו בענטשן אין
in bentshn tsu un dinst ton tsu im oisderveilt G-t dain Hashem
in bless to and serve do to him choose G-d your Hashem

נאָמען פֿון ג-ט, און לויט זייער מויל זאָל זײַן בײַ יעטוועדער
yetveder bai zain zol moil zeyer loit un G-t fun nomen
every with be shall mouth their according and G-d of name

שטרײַט און יעטוועדער שעדיקונג . ו און אַלע עלטסטע פֿון יענער שטאָט,
shtot yener fun eltste ale un shedikung yetveder un shtrait
town that of elders all and hurt every and conflict

די נענטסטע צום געהרגעטן, זאָלן וואַשן זייערע הענט איבער דער
der iber hent zeyere vashn zoln gehrgetn tsum nentste di
the over hands their wash shall corpse to the nearest the

יונגער קו וואָס מע האָט איר אָפּגעהאַקט דאָס גענעק אין טאָל .
tal in genik dos opgehakt ir hot me vos ku yunger
valley in neck the broke you has one which heifer young

ז און זיי זאָלן אויסרופֿן און זאָגן: אונדזערע הענט האָבן נישט פֿאַרגאָסן
fargosen nisht hobn hent undzere zogn un oisrufn zoln zei un
shed not have hands our say and call out shall they and

דאָס דאָזיקע בלוט , און אונדזערע אויגן האָבן נישט געזען . ח פֿאַרגיב דײַן
dain fargib gezen nisht hobn oign undzere un blut dozike dos
your forgive seen not have eyes our and blood this the

פֿאָלק ישׂרָאֵל, וואָס דו , ה , האָסט אויסגעלייזט, און לאָז נישט
nisht loz un oisgeleizt host Hashem du vos Yisroel folk
not let and redeemed have Hashem you which Israel people

אומשולדיק פֿאַרגאָסן בלוט צווישן דײַן פֿאָלק ישׂרָאֵל, און זיי זאָל
zol zei un Yisroel folk dain tsvishn blut fargosen umshuldik
shall they and Yisroel people your among blood shed innocent

פֿאַרגעבן וועלן דאָס בלוט . ט אַזוי זאָלסטו אויסראַמען אומשולדיק
umshuldik oisramen zolstu azoi blut dos vern fargebn
innocent purge shall you so blood this become forgiven

בלוט פֿון צווישן דיר , אויב דו ווילסט טאָן וואָס איז רעכטפֿאַרטיק
rechtfartik iz vos ton vilst du oib dir tsvishn fun blut
upright is which do will you if you(SG) among from blood

אין די אויגן פֿון ה .
Hashem fun oign di in
Hashem of eyes the in

KI TEITZEI

כִּי תֵצֵא

[10] When thou goest forth to milchamah against thine enemies, and Hashem Eloheicha hath delivered them into thine hands, and thou hast taken them captive, [11] And seest among the captives an eshet yefat to'ar *(a woman who is beautiful of form)*, and hast a desire unto her, that thou wouldest have her to be thy wife; [12] Then thou shalt bring her home to thine bais, and she shall shave her rosh, and trim her nails; [13] And she shall put the raiment of her captivity from off her, and shall remain in thine bais, and mourn her av and her em a full month; and after that thou shalt go in unto her, and be her ba'al, and she shall be thy isha. [14] And it shall be, if thou have no delight in her, then thou shalt let her go whither she will; but thou shalt not sell her at all for kesef, thou shalt not make merchandise of her, because thou hast humbled her.

[15] If an ish have two nashim, one beloved, and another hated, and they have born him banim, both the beloved and the hated; and if the bechor be hers that was hated; [16] Then it shall

כ אַז דו ווּעסט אַרויסגיין אין מלחמה אַקעגן דיינע פֿײַנט , און
un faint daine akegn milchome in aroisgein vest du az
and enemies your against battle in go out will you when

ה דיין ג-ט ווּעט זיי געבן אין דיין האַנט, און ווּעסט פֿאַנגען
fangen vest un hant dain in gebn zei vet G-t dain Hashem
capture will and hand your in give them will G-d your Hashem

כא פֿון זיי געפֿאַנגענע, און ווּעסט זען צווישן די געפֿאַנגענע אַ פֿרוי
froi a gefangene di tsvishn zen vest un gefangene zei fun
woman a prisoners the among see will and captive them of

שיין אין געשטאַלט, און ווּעסט זי גלוסטן, און ווּעסט זי דיר
dir zi vest un glustn zi vest un geshtalt in shein
you(SG) her will and desire her will and form in beautiful

כב וועלן נעמען פֿאַר אַ ווײַב, זאָלסטו זי ברענגען אין דיין הויז , און
un hoiz dain in brengen zi zolstu vaib a far nemen veln
and house your in bring her shall you wife a for take will

זי זאָל אָפּגאָלן איר קאָפּ, און אָפּשניידן אירע נעגל; כג און זי זאָל
zol zi un negl ire opshnaiden un kop ir opgolen zol zi
shall she and nails her cut and head her shave shall she

אויסטאָן פֿון זיך די קלײדונג פֿון איר געפֿאַנגנשאַפֿט, און זיצן אין
in zitsn un gefangenshaft ir fun kleidung di zich fun oiston
in sit and captivity her of clothing the self from strip off

דיין הויז , און באַווײנען איר פֿאָטער און איר מוטער אַ חודש
choidesh a muter ir un foter ir baveinen un hoiz dain
month a mother her and father her mourn and house your

צײַט, און דערנאָך זאָלסטו קומען צו איר, און זי באַמאַנען, און
un bamanen zi un ir tsu kumen zolstu dernoch un tsait
and marries her and her to come shall you after that and time

זי זאָל דיר ווערן פֿאַר אַ ווײַב. כד און עס ווּעט זײַן , אויב זי
zi oib zain vet es un vaib a far vern dir zol zi
she if be will it and wife a for become you(SG) shall she

ווּעט נישט דיר געפֿעלן , זאָלסטו זי לאָזן גיין ווּהין זי ווײל,
vil zi vuhin gein lozn zi zolstu gefeln nisht dir vet
will she where go let her shall you pleasing not you(SG) will

אָבער פֿאַרקויפֿן פֿאַר גאָלט זאָלסטו זי נישט פֿאַרקויפֿן; טאָרסט
torst farkoifen nisht zi zolstu gelt far farkoifen ober
allowed to sell not her shall you money for sell but

נישט באַלעבאַטעווען איבער איר; דערפֿאַר וואָס דו האָסט זי
zi host du vos derfar ir iber balebateven nisht
her have you which for the reason her over take ownership not

געפּײַניקט.
gepainikt
afflicted

כה אַז אַ מאַן ווּעט האָבן צוויי ווײַבער, איינע אַ באַליבטע און איינע אַ
a eine un balibte a eine vaiber tsvei hobn vet man a az
a one and beloved a one wives two have will man a if

פֿאַרהאַסטע, און זיי ווּעלן אים געבערן זין , אי די באַליבטע
balibte di i zin gebern im veln zei un farhaste
beloved the and sons to give birth him will they and hated

אי די פֿאַרהאַסטע, און דער זון דער בכור ווּעט זיין פֿון דער
der fun zain vet bechor der zun der un farhaste di i
the of be will firstborn the son the and hated the and

be, on the yom when he wills his possessions to his banim, that he may not make the ben of the beloved bechor before the ben of the hated, which is indeed the bechor; [17] But he shall acknowledge the ben of the hated for the bechor, by giving him a double portion of all that he hath; for he is the beginning of his strength; the mishpat habechorah *(right of the firstbornn)* is his.

[18] If an ish have a stubborn and rebellious ben, which will not obey the voice of his av, or the voice of his em, and that, when they have chastened him, will not give heed unto them; [19] Then shall his av and his em lay hold on him, and bring him out unto the zekenim of his town, and unto the sha'ar *(gate)* of his place; [20] And they shall say unto the zekenim of his town, This our ben is stubborn and rebellious, he will not obey our voice; he is a zolel *(glutton)* and a soveh *(drunkard)*. [21] And all the men of his town shall stone him with avanim *(stones)*, that he die; so shalt thou put harah away from among you; and all Yisroel shall hear and fear.

פַֿאַרהאַסטער, [יז] איז, אין דעם טאָג וואָס ער גיט ירושה זיַינע זין
farhaster iz in dem tog vos er git yerushe zaine zin
hated is in the day which he gives inheritance his sons

דאָס וואָס ער האָט קען ער נישט מאַכן פַֿאַר דעם בכור דעם זון
dos zun dem bechor dem far machn nisht er ken hot er vos dos
which this son the firstborn the for make not he can has he

פֿון דער באַליבטער איבער דעם זון פֿון דער פַֿאַרהאַסטער, וואָס איז
fun der balibter iber dem zun fun der farhaster vos iz
of the beloved over the son of the hated which is

דער בכור . [יז] נײַערט דעם בכור דעם זון פֿון דער פַֿאַרהאַסטער
der bechor dem naiert bechor dem zun fun der farhaster
the firstborn but the firstborn the son of the hated

מוז ער אָנדערקענען, אים צו געבן צוויי חלקים פֿון אַלץ וואָס
muz er onderkenen im tsu gebn tsvei chalokim fun alts vos
must he recognize him to give two portions of all that which

ער פַֿאַרמאָגט; וואָרעם ער איז דער ערשטלינג פֿון זיַין קראַפֿט, צו אים
er farmogt vorem er iz der ershtling fun zain kraft tsu im
he owned because he is the firstborn of his strength to him

געהערט דאָס רעכט פֿון דער בכורה .
gehert dos recht fun der bechoire
belongs this right of the birthright

[יח] אַז אַ מאַן וועט האָבן אַ זון אָפּקערער און אַ וויידערשפּעניקער,
az a man vet hobn a zun opkerer un a vidershpeniker
if a man will have a son defiant and a rebellious

וואָס הערט נישט צו דעם קול פֿון זיַין פֿאָטער, און צו דעם קול
vos hert nisht tsu dem kol fun zain foter un tsu dem kol
which listens not to the voice of his father and to the voice

פֿון זיַין מוטער, און זיי וועלן אים שטראָפֿן, און ער וועט נישט צוהערן
fun zain muter un zei veln im shtrofn un er vet nisht tsuhern
of his mother and they will him punish and he will not pay heed

צו זיי , [יט] זאָל זיַין פֿאָטער און זיַין מוטער אים אָננעמען , און
tsu zei zol foter zain un muter zain un onnemen im
to them shall his father and his mother take hold of him and

אים אַרויספֿירן צו די עלטסטע פֿון זיַין שטאָט, און צו דעם טויער פֿון
im aroisfirn tsu di eltste fun zain shtot un tsu dem toier fun
him lead out to the elders of his town and to the gate of

זיַין אָרט . [כ] און זיי זאָלן זאָגן צו די עלטסטע פֿון זיַן שטאָט: דער
zain ort un zei zoln zogn tsu di eltste fun zain shtot der
his place and they shall say to the elders of his town the

דאָזיקער זון אונדזערער איז אַן אָפּקערער און אַ וויידערשפּעניקער, ער
doziker zun undzerer iz an opkerer un a vidershpeniker er
this one son ours is an defiant and a rebellious he

הערט נישט צו אונדזער קול ; ער איז אַ פֿרעסער און אַ זויפֿער . [כא] און
hert nisht tsu undzer kol er iz a freser un a zoifer un
listens not to our voice he is a glutton and a drunkard and

אַלע מענטשן פֿון זיַין שטאָט זאָלן אים פֿאַרוואַרפֿן מיט שטיינער, און
alle mentshn fun zain shtot zoln im farvorfen mit shteiner un
all men of his city shall cast away him with stones and

ער זאָל שטאַרבן. וואָסערן דאָס בייז פֿון צווישן זאָלסט אויסראַמען
er zol shtarbn vosern dos beiz fun tsvishn zolst oisramen
he shall die must you(SG) purge this evil from among

דיר ; און גאַנץ יִשְׂרָאֵל וועלן הערן, און וועלן מורא האָבן.
dir un gants Yisroel veln hern veln moire hobn
you(SG) and all Yisroel will hear will fear have

כב און אַז אויף אַ מאַן וועט זײַן אַ זינד פֿון טויטשטראָף , און
un toitshtrof fun zind a zain vet man a oif az un
and death penalty of sin a be will man a on if and

ער וועט געטייט ווערן , און וועסט אים אויפֿהענגען
er vet geteit vern un vest im oifhengen
he will caused to die become and will him you(sg) hang up

כג אויף אַ בוים , זאָלסטו נישט לאָזן איבערנעכטיקן זײַן
oif a boim zain ibernechtikn lozn nisht zolstu
on a tree his remain overnight let not shall you

טויטן לײַב אויפֿן בוים ; נאָר באַגראָבן זאָלסטו אים באַגראָבן אין
toitn laib oifn boim ; bagrobn nor zolstu bagrobn im oifn
dead body on tree but buried shall you buried him in

דעם זעלביקער טאָג; ווארעם קללת אלקים איז אַ געהאַנגענער
dem zelbiker tog vorem kilelat Elokim iz a gehangener
the same day for curse G-d is a hanged one

אויפֿן בוים ; און זאָלסט נישט פֿאַראומריינקן דײַן לאַנד,
oifn boim ; un zolst nisht farumreinikn dain land
on tree and must you(SG) not defile your land

ווואָס ה׳ דײַן ג-ט גיט דיר פֿאַר אַ נחלה .
vos Hashem dain G-t git dir far a nachle
which Hashem your G-d gives you(SG) for an inheritance

כב

זאָלסט נישט זען דײַן ברודערס אָקס אָדער זײַן
zolst nisht zen dain bruders oks oder zain
must you(SG) not see your brother's bull or his

שעפּס פֿאַרבלאָנדזשעטע, און זיך פֿאַרהוילן פֿון זיי ;
sheps farblondzhete un zich farhoiln fun zei
sheep go astray and self hide of them

אומקערן זאָלסטו זיי צו דײַן ברודער. ב און אויב דײַן
umkeren zolstu zei tsu dain bruder un oib dain
to return shall you them to your brother and if your

ברודער איז נישט נאָנט פֿון דיר , אָדער דו קענסט אים נישט,
bruder iz nisht nont fun dir , oder du kenst im nisht
brother is not near of you(SG) , or you know him not,

זאָלסטו עס אַרייננעמען אין דײַן הויז , און עס זאָל זײַן בײַ
zolstu es arainnemen in dain hoiz un es zol zain bai
shall you it contain in your house and it shall be with

דיר , ביז דײַן ברודער פֿרעגט זיך נאָך אויף דעם , און
dir biz dain bruder fregt zich noch oif dem un
you(SG) until your brother inquire self after on the one and

וועסט עס אים אומקערן. ג און אַזוי זאָלסטו טאָן מיט זײַן אייזל ,
vest es im umkeren un azoi zolstu ton mit zain eizl
will it him to return and thus shall you do with his donkey

און אַזוי זאָלסטו טאָן מיט זײַן קלייד , און אַזוי זאָלסטו טאָן
un azoi zolstu ton mit zain kleid un azoi zolstu ton
and thus shall you do with his garment and thus shall you do

מיט אַלעם פֿאַרלאָרענעם פֿון דײַן ברודער, וואָס וועט פֿאַרלאָרן
mit alem farlorenem fun dain bruder vos vet farlorn
with all that is lost of your brother which will lost

ווערן בײַ אים, און דו וועסט עס געפֿינען; טאָרסט זיך נישט
vern bai im un du vest es gefinen torst zich nisht
become by him and you will it find allowed to self not

פֿאַרהוילן.
farhoiln
hide

22 And if an ish have committed a chet *(sin)* mishpat mavet *(worthy of death)*, and he is put to death, and thou hang him on an etz; 23 His nevelah shall not remain all night upon the etz, but thou shalt in any wise bury him that day; for he that is talui *(hanged)* is under Kilelat Elohim *(curse of G-d)*; that thy adamah be not defiled, which Hashem Eloheicha giveth thee for a nachalah.

22 Thou shalt not see thy brother's shor or his seh go astray, and ignore them; thou shalt in any case bring them back unto thy brother. 2 And if thy brother be not near unto thee, or if thou know him not, then thou shalt bring it unto thine own bais, and it shall be with thee until thy brother seek after it, and thou shalt restore it to him again. 3 In like manner shalt thou do with his chamor; and so shalt thou do with his raiment; and with all lost things of thy brother's, which he hath lost, and thou hast found, shalt thou do likewise; thou mayest not ignore it.

ד זאָלט נישט זען דיין ברודערס אייזל אָדער זײַן אָקס געפאַלן
gefaln oks zain oder eizl bruders dain zen nisht zolt
fell bull his or donkey brother's your see not shall
אין וועג, און זיך פאַרהוילן פון זיי; אויפֿשטעלן זאָלסטו זיי
zei zolstu oifshteln zei fun farhoiln zich un veg in
them shall you raise up them from hide self and road in
אויפֿשטעלן אין איינעם מיט אים.
im mit einem in oifshteln
him with jointly in raise up

ה אויך אַ פֿרוי זאָל נישט זײַן אַ בגד פון אַ מאַנספּאַרשוין, און
un mansparshoin a fun beged a zain nisht zol froi a oif
and male a of garment a be not shall woman a on
אַ מאַנספּאַרשוין זאָל נישט אָנטאָן אַ קלייד פון אַ פֿרוי; ווארעם אַן
an vorem froi a fun kleid a onton nisht zol mansparshoin a
an because woman a of garment a clothe not shall male a
אומווערדיקייט בײַ ה׳ דײַן ג-ט איז איטלעכער וואָס טוט דאָס.
dos tut vos itlecher iz G-t dain Hashem bai umverdikeit
this do which each is G-d your Hashem by abomination

ו אַז פֿאַר דיר וועט זיך טרעפֿן אין וועג אַ נעסט פון אַ פֿויגל אויף
oif foigel a fun nest a veg in trefn zich vet dir far az
on bird a of nest a way in befall self will you(SG) for if
ערגעץ אַ בוים, אָדער אויף דער erd, מיט פֿייגעלעך אָדער אייַער,
aier oder feigelech mit erd der oif oder boim a ergets
eggs or young birds with earth the on or tree a somewhere
און די מוטער זיצט אויף די פֿייגעלעך אָדער אויף די אייַער, זאָלסטו
zolstu aier di oif oder feigelech di oif zitst muter di un
shall you eggs the on or young birds the on sit mother the and
נישט נעמען די מוטער אין איינעם מיט די קינדער. ז אַוועקלאָזן זאָלסטו
zolstu aveklozn kinder di mit einem in muter di nemen nisht
shall you release young the with jointly in mother the take not
אַוועקלאָזן די מוטער, און די קינדער זאָלסטו נעמען צו דיר;
dir tsu nemen zolstu kinder di un muter di aveklozn
you(SG) to take shall you young the and mother the release
כדי דיר זאָל גוט זײַן, און זאָלסט מאַריך-ימים זײַן.
zain maarich-yamim zolst un zain gut zol dir kedei
be prolong days shall and be good shall you(SG) so that

ח אַז דו וועסט בויען אַ נײַ הויז, זאָלסטו מאַכן אַ גלענדער
gelender a machn zolstu hoiz nai a boien vest du az
railing a make shall you house a new a build will you when
צו דײַן דאַך, כדי זאָלסט נישט ברענגען בלוט אויף דײַן
dain oif blut brengen nisht zolst kedei dach dain tsu
your on blood bring not you(SG) must so that roof your to
הויז, אַז עמיצער וועט אַראָפּפֿאַלן פון אים.
im fun aropfaln vet emitser az hoiz
it from fall will someone that house

ט זאָלסט נישט פֿאַרזייען דײַן ווײַנגאָרטן געמישט, כדי עס
es kedei gemisht vaingorten dain farzeyen nisht zolst
it so that mixture vineyard your sow not you(SG) must
זאָל נישט הייליק ווערן אי די שֶׁפַע פון דעם
dem fun shefe di i vern heilik nisht zol
the of prosperity the and what's more become holy not shall
זאָמען וואָס דו וועסט זייען, אי דער אײַנטראָג פון דעם ווײַנגאָרטן.
vaingorten dem fun aintrog der i zeyen vest du vos zomen
vineyard the of produce the and sow will you which seed

4 Thou shalt not see thy brother's chamor or his shor fall down by the road, and ignore them; thou shalt surely help him to lift them up again.

5 The isha shall not wear that which pertaineth unto a gever *(man)* neither shall a gever put on simlat isha *(garment of a woman)*; for all that do so are to'avat unto Hashem Eloheicha.

6 If a bird's ken *(nest)* chance to be before thee in the way in any tree, or on the ground, whether they be young ones, or eggs, and the mother is roosting upon the young, or upon the eggs, thou shalt not take the mother with the young; 7 But thou shalt in any wise let the mother go, and take the young to thee; that it may be well with thee, and that thou mayest prolong thy yamim.

8 When thou buildest a bais chadash, then thou shalt make a parapet for thy roof, that thou bring not dahm *(blood guiltiness)* upon thine bais, if any fall from thence.

9 Thou shalt not sow thy kerem with different seeds; lest the fruit of thy zera which thou hast sown, and the fruit of thy kerem, be defiled.

[10] Thou shalt not plow with a shor and a chamor together.

י זאָלסט נישט אַקערן מיט אַן אָקס און אַן אייזל
eizl an un oks an mit akeren nisht zolst
donkey a and bull an with plowing not you(SG) must
אין איינעם.
einem in
jointly in

[11] Thou shalt not wear a garment of Shaanetz, as of woolen and linen together.

יא זאָלסט נישט אָנטאָן שַׁעַטנֵז , ווואָל מיט פְּלאַקס
flaks mit vol shaatnez onton nisht zolst
flax with wool mixed wool clothe not you(SG) must
אין איינעם.
einem in
one in

[12] Thou shalt make thee gedilim upon the four corners of thy garment, wherewith thou coverest thyself.

יב פֿרענדז זאָלסטו דיר מאַכן אויף די פֿיר עקן פֿון דײַן
dain fun ekn fir di oif machn dir zolstu frendz
your of ends four the on make you(SG) shall you fringe
צודעק וואָס דו דעקסט זיך דערמיט צו .
tsu dermit zich dekst du vos tsudek
to therewith self cover you which covering

[13] If any ish take an isha, and go in unto her, and hate her, [14] And give occasions of speech against her, and bring up a shem rah *(bad name)* upon her, and say, I took this isha, and when I came to her, I found her with no betulim *(proofs of virginity)*; [15] Then shall the av of the na'arah, and her em, take and bring forth the betulim *(proofs of virginity)* unto the zekenim of the town in the sha'arah *(gate)*; [16] And the avi hana'arah shall say unto the zekenim, I gave my bat unto this ish as isha *(wife)* and he hateth her; [17] And, hinei, he hath given occasions of speech against her, saying, I found not thy bat with betulim; and yet these are my bat's betulim. And they shall spread the simlah *(clothing)* before the zekenim of the town. [18] And the

יג אַז אַ מאַן וועט נעמען אַ ווײַב, און וועט קומען צו איר, און וועט זי
zi vet un ir tsu kumen vet un vaib a nemen vet man a az
her will and her to come will and wife a take will man a if
פֿײַנט קריגן, יד און ער וועט מאַכן אויף איר אַ בילבול , און אַרויסלאָזן
aroislozn un bilbul a ir oif machn vet er un krign faint
let go and defamation a her on make will he and find hate
אויף איר אַ שֵׁם-רַע , און זאָגן : איך האָב געזומען די דאָזיקע ווײַב,
vaib dozike di genumen hob ich zogn un Shem-rae a ir oif
wife this the taken have I say and bad name a her on
און איך האָב צו איר געזעצט , און האָב בײַ איר נישט געפֿונען קיין
kein gefunen nisht ir bai hob un genent ir tsu hob ich un
any found not her with have and come near her to have I and
בתולים ; טו זאָל דער פֿאָטער פֿון דער מיידל , און איר מוטער ,
Beitulim zol der fun foter der meidl ir un muter
proofs of virginity the shall father the of na'arah her and mother
נעמען און אַרויסברענגען די בתולים פֿון דער מיידל צו די
di tsu meidl der fun Beitulim di aroisbrengen un nemen
the to na'arah the of proofs of virginity the bring forth and take
עלטסטע פֿון שטאָט, אין טויער. טז און דער פֿאָטער פֿון דער מיידל זאָל
zol meidl der fun foter der un toier in shtot fun eltste
shall na'arah the of father the and gate in town of elders
זאָגן צו די עלטסטע: איך האָב געגעבן מײַן טאָכטער צו דעם דאָזיקן
dozikn dem tsu tochter main gegebn hob ich eltste di tsu zogn
this the to daughter my given have I elders the to say
מאַן פֿאַר אַ ווײַב, און ער האָט זי פֿײַנט געקריגן; יז און אָט מאַכט ער
er macht ot un gekrign faint zi hot er un vaib a far man
he makes behold and got hate her has he and wife a for man
אַ בלבול , אַזוי צו זאָגן : איך האָב נישט געפֿונען בײַ דײַן טאָכטער
tochter dain bai gefunen nisht hob ich zogn tsu azoi bilbul a
daughter your by found not have I say to so false claim a
פֿון בתולים ; און דאָס זײַנען די בתולים קיין
fun Beitulim di zainen dos un Beitulim kein
of proofs of virginity the are these and proofs of virginity any
מײַן טאָכטער. און זיי זאָלן פֿונאַנדערשפרייטן די דעקע פֿאַר די
main tochter un zei zoln funandershpreitn di deke far di
my daughter and they shall spread out blanket the before the

zekenim of that town shall take that ish and punish him; [19] And they shall fine him a hundred shekels of kesef, and give them unto the avi hana'arah, because he hath brought a shem rah *(bad name)* upon a betulat Yisroel; and she shall be his isha; he may not put her away all his yamim.

[20] But if this thing be emes, and the betulim be not found for the na'arah; [21] Then they shall bring out the na'arah to the door of her bais avi, and the anashim of her town shall stone her with avanim that she die; because she hath committed an outrage in Yisroel, to play the whore in her bais avi; so shalt thou put away the rah from among you.

[22] If an ish be found lying with an isha married to a husband then they shall both of them die, both the ish that lay with the isha, and the isha; so shalt thou put away the rah from Yisroel.

[23] If a na'arah that is a betulah be betrothed unto a husband, and an ish find her in the town, and lie with her;

עלטסטע פֿון שטאָט. יח און די עלטסטע פֿון יענער שטאָט זאָלן נעמען
nemen zoln shtot yener fun eltste di un shtot fun eltste
take shall town that of elders the and town of elders

דעם מאַן און אים שטראָפֿן. יט און זיי זאָלן אים קנַסען הונדערט
hundert knasen im zoln zei un shtrofn im un man dem
hundred penalize him shall they and punish him and man the

זילבערשטיק , און געבן דעם פֿאָטער פֿון דער מיידל ; וויַל ער האָט
hot er vail meidl der fun foter dem gebn un zilbershtik
has he because na'arah the of father the give and pieces of silver

אַרויסגעלאָזן אַ שֵׁם-רַע אויף אַ יונגפֿרוי פֿון יִשְׂרָאֵל. און זי זאָל אים
im zol zi un Yisroel fun yungfroi a oif Shem-rae a aroisgelozn
him shall she and Yisroel of virgin a on bad name a spread

בלַיבן פֿאַר אַ וויַב; ער קען זי נישט אַוועקשיקן אַלע זיַנע טעג.
teg zaine ale avekshikn nisht zi ken er vaib a far blaibn
days his all send away not her can he wife a for remain

כ אויב אָבער די דאָזיקע זאַך איז אמת, עס זיַנען נישט געפֿונען
gefunen nisht zainen es emes iz zach dozike di ober oib
found not are it true is thing this the but if

געווואָרן קיין בתולים ביַי דער מיידל , כא זאָל מען
men zol meidl der bai Beitulim kein gevorn
they shall na'arah the with proofs of virginity any having become

אַרויספֿירן די מיידל צום אײַנגאַנג פֿון איר פֿאָטערס הויז , און די
di un hoiz foters ir fun aingang tsum meidl di aroisfirn
the and house father's her of entrance to na'arah the lead out

מענטשן פֿון איר שטאָט זאָלן זי פֿאַרוואַרפֿן מיט שטיינער, און זי
zi un shteiner mit farvorfen zi zoln shtot ir fun mentshn
she and stones with cast away her shall town her of men

זאָל שטאַרבן; וויַל זי האָט געטאָן אַ נבֿלה אין ישׂראֵל,
Yisroel in nevole a geton hot zi vail shtarbn zol
Yisroel in abominable act a done has she because die shall

מזנה צו זיַן אין איר פֿאָטערס הויז . און זאָלסט
mizane tsu zain in ir foters hoiz un zolst
prostitute oneself to be in her father's house and you(SG) must

אויסראַמען דאָס בייז פֿון צווישן דיר .
dir tsvishn fun beiz dos oisramen
you(SG) among from evil this purge

כב אַז אַ מאַן וועט געפֿונען ווערן ליגנדיק מיט אַ פֿרוי אַן
an froi a mit ligndik vern gefunen vet man a az
a woman a with lying become found will man a if

אֵשֶׁת-איש , זאָלן זיי ביידע שטאַרבן, אי דער מאַן וואָס איז געלעגן
gelegn iz vos man der i shtarbn beide zei zoln eshet-ish
lay is which man the both die two they shall wife of a man

מיט דער פֿרוי , אי די פֿרוי . און זאָלסט אויסראַמען
oisramen zolst un froi di i froi der mit
purge you(SG) must and woman the as well as woman the with

דאָס בייז פֿון ישׂראֵל.
Yisroel fun beiz dos
Yisroel of evil this

כג אַז אַ מיידל אַ יונגפֿרוי וועט זיַן פֿאַרקנַסט צו אַ מאַן,
man a tsu farknast zain vet yungfroi a meidl a az
man a to engaged be will young woman a na'arah a if

און אַ מאַן וועט זי טרעפֿן אין שטאָט, און וועט ליגן מיט איר,
ir mit lign vet un shtot in trefn zi vet man a un
her with lie will and town in happen upon her will man a and

כד זאָלט איר זיי ביידן אַרויספֿירן צום טויער פֿון יענער שטאָט, און
un shtot yener fun toier tsum aroisfirn beidn zei ir zolt
and town that of gate to lead out both them you shall

איר זאָלט זיי פֿאַרוואַרפֿן מיט שטיינער, און זיי זאָלן שטאַרבן; די
di shtarbn zoln zei un shteiner mit farvorfen zei zolt ir
the die shall they and stones with cast away them shall you

מיידל דערפֿאַר ווײַל זי האָט נישט געשריען אין שטאָט, און דער
der un shtot in geshrien nisht hot zi vos derfar meidl
the and town in cried out not has she which for the reason na'arah

מאַן, דערפֿאַר ווײַל ער האָט ענפּיניקט זײַן חבֿרס ווײַב. און
un vaib chavers zain gepainikt hot er vos derfar man
and wife neighbor's his afflicted has he which for the reason man

זאָלסט אויסראַמען דאָס בייז פֿון צווישן דיר .
dir tsvishn fun beiz dos oisramen zolst
you(SG) among from evil this purge you(SG) must

כה אויב אָבער דער מאַן וועט טרעפֿן די פֿאַרקנסטע מיידל אין
in meidl farknaste di trefn vet man der ober oib
in na'arah engaged the happen upon will man the but if

פֿעלד, און דער מאַן וועט זי אָנכאַפּן , און ווען ליגן מיט איר, זאָל
zol ir mit lign vet un onchapn zi vet man der un feld
shall her with lie will and overcome her will man the and field

בלויז שטאַרבן דער מאַן ווײַל איז מיט איר געווען ; כו און דער
der un geven ir mit iz vos man der shtarbn bloiz
the and having been her with is which man the die only

מיידל זאָלסטו קיין זאַך נישט טאָן; נישטאָ אויף דער מיידל קיין
kein meidl der oif nishto ton nisht zach kein zolstu meidl
any na'arah the on not do not thing any shall you na'arah

טויטזינד ; ווײַל אַזוי ווי אַ מאַן שטייט אויף קעגן זײַן חבֿר , און
un chever zain kegen oif shteit man a vi azoi vorem toitzind
and neighbor his against up stand man a as so for death sin

דערהרגעט אים אויף טויט , אַזוי איז די דאָזיקע זאַך . כז ווײַל אים אין פֿעלד
feld in vorem zach dozike di iz azoi toit oif im derharget
field in for thing this the is so death unto him kill

האָט ער זי געטראָפֿן ; די פֿאַרקנסטע מיידל האָט געשריען, און
un geshrien hot meidl farknaste di getrofn zi er hot
and cried out has na'arah engaged the happened on her he has

נישט געווען ווער זאָל איר העלפֿן.
helfn ir zol ver geven nisht
help her shall who having been not

כח אַז אַ מאַן וועט טרעפֿן אַ מיידל , אַ יונגפֿרוי
yungfroi a meidl a trefn vet man a az
young woman a na'arah a happen upon will man a if

וואָס איז נישט פֿאַרקנסט, און ער וועט זי אָנכאַפּן , און ווען
vet un onchapn zi vet er un farknast nisht iz vos
will and overcome her will he and engaged not is which

ליגן מיט איר, און זיי ווערן געפֿונען , כט זאָל דער
der zol vern gefunen veln zei un ir mit lign
the shall become found will they and her with lie

מאַן וואָס איז געלעגן מיט איר, געבן דעם פֿאָטער פֿון דער
der fun foter dem gebn ir mit gelegn iz vos man
the of father the give her with lay is which man

מיידל פֿופֿציק זילבערשטיק , און זי זאָל אים ווערן פֿאַר
far vern im zol zi un zilbershtik fuftsik meidl
for become him shall she and pieces of silver fifty na'arah

[24] Then ye shall bring them both out unto the sha'ar of that town, and ye shall stone them with avanim that they die; the na'arah, because she cried not, being in the town; and the ish, because he hath humbled his neighbor's isha; so thou shalt put away the rah from among you.

[25] But if the ish find a na'arah hame'orasah *(betrothed woman)* in the sadeh, and the ish overpower her, and lie with her; then the ish only that lay with her shall die. [26] But unto the na'arah thou shalt do nothing; there is in the na'arah no chet mavet *(sin worthy of death)*; for as when an ish riseth against his neighbor, and slayeth him, even so is this matter; [27] For he found her in the sadeh, and the na'arah hame'orasah cried, and there was no moshia *(savior)* for her.

[28] If an ish find a na'arah that is a betulah, which is not orasah *(betrothed)*, and lay hold on her, and lie with her, and they be found; [29] Then the ish that lay with her shall give unto the avi hana'arah fifty [shekels] of kesef, and she shall be his isha; because he

hath humbled her,
he may not put her
away all his yamim.

23 [22:30] An ish shall not take eshet aviv *(his father's wife)*, nor uncover his father's robe.

[2 1] He that is wounded in the testicles, or hath a severed organ, shall not enter into the Kahal Hashem.

[3 2] A mamzer shall not enter into the Kahal Hashem; even to his tenth generation shall he not enter into the Kahal Hashem.

[4 3] An Amoni or Moavi shall not enter into the Kahal Hashem; even to their tenth generation shall they not enter into the Kahal Hashem ad olam; [5 4] Because they met you not with lechem and with mayim in the way, when ye came forth out of Mitzrayim; and because they hired against thee Balaam ben Be'or from Petor in Aram Naharayim, to curse thee. [6 5] Nevertheless Hashem Eloheicha would not give heed unto Balaam; but Hashem Eloheicha turned the kelalah into a brocha unto thee, because Hashem Eloheicha loved thee. [7 6]

אַ ווייַב, דערפֿאַר וואָס ער האָט זי געפֿינט; ער קען זי
vaib a derfar vos er hot zi gepainikt zi ken er
wife a for the reason which he has her afflicted she can he

נישט אַוועקשיקן אַלע זיַנע טעג.
nisht avekshikn ale zaine teg
not send away all his days

כג

קיינער זאָל נישט נעמען זיַין פֿאָטערס ווייַב, און נישט
keiner zol nisht nemen zain foters vaib un nisht
no one shall not take his father's wife and not

אַנטפּלעקן זיַין פֿאָטערס צודעק.
antplekn zain foters tsudek
reveal his father's cover

כג.א אַ צעדריקטער אָדער אַ פֿאַרשניטענער אין די שאַנדגלידער זאָל נישט
a tsedrikter oder a farshnitener in di shandglider zol nisht
a crushed or a mutilated in the penis shall not

קומען אין דער עדה פֿון ה׳.
kumen in der eide fun Hashem
come in the congregation of Hashem

ג.ב אַ ממזר זאָל נישט קומען אין דער
a memzr zol nisht kumen in der
a illegitimate shall not come in the

עדה פֿון ה׳; צו מאָל דער צענטנער דור פֿון אים
eide fun Hashem tsu mol der tsentner dor fun im
congregation of Hashem to the time tenth generation of him

זאָל נישט קומען אין דער עדה פֿון ה׳.
zol nisht kumen in der eide fun Hashem
shall not come in the congregation of Hashem

ד.ג אַן עַמוֹני און אַ מוֹאָבי זאָל נישט קומען אין דער עדה
an Amoni un a Moavi zol nisht kumen in der eide
an Amoni and a Moavi shall not come in the congregation

פֿון ה׳; צו מאָל דער צענטנער דור זאָל נישט קומען פֿון
fun Hashem tsu mol der tsentner dor zol nisht kumen fun
of Hashem to the time tenth generation shall not come from

זיי אין דער עדה פֿון ה׳, ביז אייביק; ה.ד דערפֿאַר
zei in der eide fun Hashem biz eibik derfar
they in the congregation of Hashem unto eternity for the reason

וואָס זיי זיַנען אייַך נישט אַקעגנגעקומען מיט ברויט און מיט וואַסער
vos zei zainen aich nisht akegngekumen mit broit un mit vaser
which they are you not go to meet with bread and with water

אונטער וועגנס, ווען איר זייַט אַרויסגעגאַנגען פֿון מִצרַיִם, און
unter vegens ven ir zait aroisgegangen fun Mitsrayim un
along the way when you are come out from having Egypt and

וואָס ער האָט גענדונגען אויף דיר בִּלעָם דעם זון פֿון בְּעוֹרן
vos er hot gedungen oif dir Bilaam dem zun fun Beoren
which he has hired against you(SG) Balaam the son of Be'or

פֿון פּתוֹר אין אַרַם-נַהַרַיִם, דיך צו שילטן; ו׳ה נאָר
fun Petor in Aram-Naharayim dich tsu shiltn nor Hashem
from Petor in Aram Naharayim you(SG) to curse but Hashem

דיַין ג-ט האָט נישט געוואָלט צוהערן צו בִּלעָמען, און ה׳ דיַין
dain G-t hot nisht gevolt tsuhern tsu Bilaamen un Hashem dain
your G-d has not wanted listen to Balaam and Hashem your

ג-ט האָט דיר פֿאַרקערט די קללה אין אַ ברכה; ווייַל ה׳
G-t hot dir farkert di klole in a broche vail Hashem
G-d has you turned the curse into a blessing because Hashem

דַּיִן ג-ט הָאָט דִיך לִיב. זֹ זאָלסט נישט זוכן זייער פְֿרִיד
dain G-t hot dich lib zolst nisht zuchn zeyer frid
your G-d has you(SG) love must you(SG) not seek their peace

און זייער ווֹוילזַיין, אַלֶע דַיינע טעג אויף אייביק.
un zeyer voilzain ale daine teg oif eibik
and their well-being all your days for ever

ח ז זאָלסט נישט פַֿאַראומווערדיקן אַן אֲדוֹמי, ווָאָרעם ער איז
zolst nisht farumverdikn an Adomi vorem er iz
you(SG) must not detest an Edomi because he is

דַיִן ברודער; זאָלסט נישט פַֿאַראומווערדיקן אַ מִצרי, ווָאָרעם
dain bruder zolst nisht farumverdikn a mitsri vorem
your brother must you(SG) not detest a Egyptian because

דו ביסט געווען אַ פְֿרעמדער אין זַיין לַאנד. ט ח די קינדער וואָס
du bist geven a fremder in zain land di kinder vos
you are having been a foreigner in his land the children which

וועלן גענעבֶּרן פַֿון זיי, דער דריטער דור, מעגן קומען
vern vern fun zei der driter dor megn kumen
become born given them of the third generation may come

פַֿון זיי אין דער עדה פַֿון ה׳.
fun zei in der eide fun Hashem
from them in the congregation of Hashem

י ט אַז דו ווועסט אַרויסגיין אין לַאגער אַקעגן דַיינע פַֿיינט,
az du vest aroisgein in lager akegn daine faint
when you will go out in camp against your enemies

זאָלסטו זיין אָפּגעהיט פַֿון איטלעכער שלעכטער זאַך. יא אַז צווישן
zolstu zain opgehit fun itlecher shlechter zach az tsvishn
you shall be careful of each evil thing if among

דיר וועט זיין אַ מאַן וואָס וועט נישט זיין רַיין, דורך אַ
dir vet zain a man vos vet nisht zain rain durch a
you(SG) will be a man which will not be tahor by a

נאַכטיקער סיבה, זאָל ער אַרויסגיין אויסן לאַגער; ער טאָר
nachtiker sibe zol er lager oisn aroisgein er tor
night mishap shall he camp outside go out he it is required

נישט אַרַיינקומען אין לאַגער. יב יא און עס זאָל זיין: אַקעגן אָוונט
nisht arainkumen in lager un es zol zain akegn ovnt
not come into camp in and it shall be against evening

זאָל ער זיך באָדן אין וואַסער, און ווי די זון גייט אונטער, זאָל ער
zol er zich bodn in vaser un vi di zun geit unter zol er
shall he self immerse in water and as the sun go down shall he

אַרַיינקומען אין לאַגער.
arainkumen in lager
come into camp

יג יב און אַן אָרט זאָלסטו האָבן אויסן לאַגער, און אַהין
un an ort zolstu hobn oisn lager un ahin
and a place you shall have outside camp and there

זאָלסטו גיין אַרויס. יד יג און אַ פַֿלעקל זאָלסטו האָבן בַיי
zolstu gein arois un a flekl zolstu hobn bai
you shall go out and a stake you shall have with

דַיִן וואָפֶן; און עס וועט זיין, אַז דו זעצסט זיך דרויסן,
dain vafn un es vet zain az du zetsst zich droisn
your weapon and it will be that you sit self outside

זאָלסטו דערמיט אויפֿגראָבן, און זיך אומקערן און פַֿארדעקן
zolstu dermit oifgrobn un zich umkeren un fardekn
you shall therewith dig up and self return and cover

Thou shalt not seek their shalom nor their tovat all thy yamim l'olam.

8 7 Thou shalt not abhor an Edomi; for he is thy brother: thou shalt not abhor a Mitzri *(an Egyptian)*; because thou wast a ger in his land. 9 8 The banim that are begotten of them shall enter into the Kahal Hashem in their third generation.

10 9 When the machaneh *(camp)* goeth forth against thine enemies, then be shomer over thee against every wicked thing. 11 10 If there be among you any ish, that is not tahor *(clean)* by reason of a nocturnal occurrence, then shall he go outside the machaneh, he shall not come within the machaneh; 12 11 But it shall be, when erev cometh on, he shall wash himself with mayim; and when the shemesh is down, he shall come into the machaneh again.

13 12 Thou shalt have a place also outside the machaneh, whither thou shalt go forth outside; 14 13 And thou shalt have a shovel in addition to thy weapon; and it shall be, when thou wilt relieve thyself outside, thou shalt dig therewith, and

shalt turn back and cover that which cometh from thee: [15][14] For Hashem Eloheicha walketh in the midst of thy machaneh, to deliver thee, and to give up thine enemies before thee; therefore shall thy machaneh be kadosh; that He see no ervat davar *(shameful thing)* in thee, and turn away from thee.

[16][15] Thou shalt not give up unto his adon the eved which is escaped from his adon unto thee: [17][16] He shall dwell with thee, even among you, in that place which he shall choose in one of thy she'arim, where it pleases him best; thou shalt not oppress him.

[18][17] There shall be no kedeshah *(ritual prostitute)* of the banot Yisroel, nor a kadesh *(sodomite ritual prostitute)* of the bnei Yisroel.

[19][18] Thou shalt not bring the hire of a zonah, or the price of a kelev *(male prostitute)*, into the Bais Hashem Eloheicha for any neder; for even both of these are to'avat Hashem Eloheicha.

דַיִן קויט. טו יד וואָרעם ה דַיִן ג-ט גייט אום אין מיטן
mitn in um geit G-t dain Hashem vorem koit dain
midst of in on go G-d your Hashem for filth your

פֿון דַיִן לאַגער, דיך צו באַשירעמען, און איבערצוגעבן
ibertsugebn un bashiremen tsu dich lager dain fun
hand over and shield to you(SG) camp your of

דַיִנע פֿאַינט צו דיר ; דערום זאָל דַיִן לאַגער זיין
zain lager dain zol derum dir tsu faint daine
be camp your shall therefore you(SG) to enemies your

הייליק, כּדי ער זאָל נישט זען בַיי דיר אַ מיאוסע
miuse a dir bai zen nisht zol er kedei heilik
odious an you(SG) with see not shall he so that holy

זאַך , און זיך אָפּקערן פֿון דיר .
dir fun opkeren zich un zach
you(SG) from turn aside self and thing

טז טו זאָלסט נישט איבערגעטפֿערן אַ קנעכט צו זיין
zain tsu knecht a iberentfern nisht zolst
his to slave a turn over not you(SG) must

האַר , אַז ער וועט זיך ראַטעוועז צו דיר פֿון זיין
zain fun dir tsu rateven zich vet er az har
his from you(SG) to save self did he that master

האַר . יז טז בַיי דיר זאָל ער זיצן , אין דַיִן מיט ,
mit dain in zitsn er zol dir bai har
midst your in sit he shall you(SG) with master

אין דעם אָרט וואָס ער וועט אויסדערווײלן, אין איינעם פֿון
fun einem in oisderveilen vet er vos ort dem in
of one in choose will he which place the in

דַיִנע טויערן, ווו אים איז בעסער; זאָלסט אים נישט
nisht im zolst beser iz im vu toiern daine
not him you(SG) must better is him where gates your

קריוודען.
krivden
wrong

יח יז עס זאָל נישט זיין אַ שאַנדפֿרוי פֿון
fun shandfroi a zain nisht zol es
of woman of disrepute a be not shall it

די טעכטער פֿון יִשְׂרָאֵל, און עס זאָל נישט זיין אַ
a zain nisht zol es un Yisroel fun techter di
a be not shall it and Yisroel of daughters the

שאַנדיונג פֿון די זין פֿון יִשְׂרָאֵל.
Yisroel fun zin di fun shandiung
Yisroel of sons the of youth of disrepute

יט יח זאָלסט נישט ברענגען דעם לוין פֿון אַ
a fun loin dem brengen nisht zolst
a of wage the bring not you(SG) must

זונה , און דאָס געצאָלט פֿון אַ הונט, אין דעם הויז
zoine un dos getsolt fun a hunt in dem hoiz
prostitute and the pay of a dog in the house

פֿון ה דַיִן ג-ט, פֿאַר אַ שום נדר , וואָרעם אַן
an vorem neyder shum a far G-t dain Hashem fun
of your Hashem G-d for a far any vow because an

אומווערדיקייט בַיי ה דַיִן ג-ט זיַינען זיי ביידע.
beide zei zainen G-t dain Hashem bai umverdikeit
both they are G-d your Hashem with abomination

כ יט זאָלסטו נישט ליַען דיַין ברודער אויף צינזן ; צינזן פֿון
fun tsinzn tsinzn oif bruder dain laien nisht zolst
of interest interest on brother your lend not you(SG) must

געלט , צינזן פֿון עסנוואַרג , צינזן פֿון יעטוועדער זאַך וואָס
vos zach yetveder fun tsinzn esnvarg fun tsinzn gelt
which thing any of interest foodstuffs of interest money

כא כ טראָגט צינזן . דעם פֿרעמדן מעגסטו ליַען אויף צינזן , אָבער
ober tsinzn oif laien megstu fremdn dem tsinzn trogt
but interest on lend you may foreigner the interest carries

דיַין ברודער טאָרסטו נישט ליַען אויף צינזן ; כּדי ה דיַין
dain Hashem kedei tsinzn oif laien nisht torstu bruder dain
your Hashem so that interest on lend not be allowed brother your

ג-ט זאָל דיך בענטשן אין אַלץ צו וואָס דיַין האַנט נעמט זיך ,
zich nemt hant dain vos tsu alts in bentshn dich zol G-t
self take hand your which to all that in bless you(SG) shall G-d

אין דעם לאַנד וואָס דו קומסט אַהין , עס צו אַרבן .
arben tsu es ahin kumst du vos land dem in
inherit to it there come you which land the in

כב כא אַז דו וועסט מנדר זיַין אַ נדר צו ה דיַין ג-ט ,
G-t dain Hashem tsu neyder a zain mender vest du az
G-d your Hashem to vow a be vow will you when

זאָלסטו זיך נישט שפּעטיקן אים צו באַצאָלן ; וואָרעם מאָנען
monen vorem batsoln tsu im shpetikn nisht zich zolstu
demand my due because to repay to him delay not self shall you

וועט אים מאָנען ה דיַין ג-ט פֿון דיר , און אויף
oif un dir fun G-t dain Hashem monen im vet
on and you(SG) of G-d your Hashem demand my due him will

דיר וועט זיַין אַ זינד . כג כב אויב אָבער דו וועסט זיך פֿאַרמיַידן פֿון
fun farmaidn zich vest du ober oib zind a zain vet dir
from withhold self will you but if sin a be will you(SG)

מנדר זיַין , וועט אויף דיר נישט זיַין קיין זינד .
zind kein zain nisht dir oif vet zain mender
sin any be not you(SG) on will be vow

כד כג וואָס גייט אַרויס פֿון דיַין מויל זאָלסטו אָפּהיטן ,
ophiten zolstu moil dain fun arois geit vos
observe shall you mouth your of out goes what

און זאָלסט טאָן אַזוי ווי דו האָסט פֿרײַוויליק מנדר
mender fraivilik host du vi azoi ton zolst un
vow freewill have you as so do you(SG) must and

געווען צו ה דיַין ג-ט – וואָס דו האָסט
host du vos G-t dain Hashem tsu geven
have you which G-d your Hashem to having been

אַרויסגערעדט מיט דיַין מויל .
moil dain mit aroisgeredt
mouth your with spoke out

כה כד אַז דו קומסט אין דיַין חבֿרס ווײַנגאָרטן ,
vaingorten chavers dain in kumst du az
vineyard neighbor's your in come you when

מעגסטו עסן ווײַנטרויבן צו זאַט ווי פֿל דו ווילסט ,
vilst du vifel zat tsu vaintroiben esen megstu
will you as much as satisfied to grapes eat you may

אָבער אין דיַין כּלי זאָלסטו נישט אַרײַנטאָן .
arainton nisht zolstu keile dain in ober
put in not shall you vessel your in but

[20 19] Thou shalt not lend upon neshekh *(interest)* to thy brother; neshekh of kesef, neshekh of okhel, neshekh of any thing that is lent upon neshekh; [21 20] Unto a nokhri thou mayest lend upon neshekh; but unto thy brother thou shalt not lend upon neshekh; that Hashem Eloheicha may bless thee in all that thou settest thine hand to in ha'aretz whither thou goest to possess it.

[22 21] When thou shalt vow a neder unto Hashem Eloheicha, thou shalt not delay to pay it; for Hashem Eloheicha will surely require it of thee; and it would be chet *(sin)* in thee. [23 22] But if thou shalt abstain from vowing, it shall be no chet in thee.

[24 23] That which is gone out of thy lips thou shalt be shomer over and perform; even a vow thou hast voluntarily vowed unto Hashem Eloheicha, which thou hast promised with thy mouth.

[25 24] When thou comest into thy neighbor's kerem *(vineyard)*, then thou mayest eat thy fill of grapes at thine own pleasure; but thou shalt not put any in thy vessel.

כו כה אַז דו קומסט אין דײַן חבֿרס תּבֿואה, מעגסטו אָפּרײַסן
opraisn megstu tvue chavers dain in kumst du az
detach you may grain neighbor's your in come you when

זאָגגען מיט דײַן האַנט, אָבער אַ שנײַדמעסער טאָרסטו נישט אויפֿהייבן
oifheibn nisht torstu shnaidmeser a ober hant dain mit zangen
lift up not be allowed sickle a but hand your with ears

אויף דײַן חבֿרס תּבֿואה.
oif dain chavers tvue
on your neighbor's grain

כד

אַז אַ מאַן וועט נעמען אַ ווײַב און זי באַמאַנען, איז, אויב
az a man vet un a vaib zi bamanen iz oib
when a man will take a wife and she marries is if

זי וועט געפֿינען אַן אומחן אין זײַנע אויגן, ווײַל ער האָט
zi vet er vail oign zaine in umchen an gefinen vet zi
she will he for eyes his in disfavor a find will her

אויסגעפֿונען אין איר אַ מיאוסע זאַך, און ער וועט איר שרײַבן אַ
a shraibn ir vet er un zach miuse a ir in oisgefunen
a write her will he and thing ugly-looking an her in discovered

גט, און גיבט אין איר האַנט, און וועט זי אַוועקשיקן פֿון זײַן
zain fun avekshikn zi vet un hant ir in gebn un get
his from send away her will and hand her in give and divorce

הויז, ב און זי וועט אַוועק פֿון זײַן הויז, און גיין און ווערן אַן
an vern un gein un hoiz zain fun avek vet zi un hoiz
an become and go and house his from away will she and house

אַנדער מאַנס, ג און דער לעצטער מאַן וועט זי פֿײַנט קריגן, און וועט
vet un krign faint zi vet man letster der un mans ander
will and get hate her will husband last the and man's other

איר שרײַבן אַ גט, און גיבט אין איר האַנט, און וועט זי אַוועקשיקן
avekshikn zi vet un hant ir in gebn un get a shraibn ir
send away her will and hand her in give and divorce a write her

פֿון זײַן הויז, אָדער דער לעצטער מאַן וואָס האָט זי גענומען פֿאַר
far genumen zi hot vos man letster der oder hoiz zain fun
for taken her has which man last the or house his from

אַ ווײַב צו אים, וועט שטאַרבן, ד טאָר נישט איר ערשטער מאַן,
man ershter ir nisht tor shtarbn vet im tsu vaib a
man first her not it is required die will him to wife a

וואָס האָט זי אַוועקגעשיקט, זי צוריקנעמען צו ווערן פֿאַר אַ ווײַב
vaib a far vern tsu tsuriknemen zi avekgeshikt zi hot vos
wife a for become to take back her sent off her has which

צו אים, נאָכדעם אַז זי איז פֿאַראומריניקט געווואָרן; ווארעם אַן
an vorem gevorn farumreinikt iz zi az nochdem im tsu
an for having become defiled is she that after him to

אומווערדיקייט איז דאָס פֿאַר ג-ט; און זאָלסט נישט זינדיק מאַכן
machn zindik nisht zolst un G-t far dos iz umverdikeit
make sinful not you(SG) must and G-d before this is abomination

דאָס לאַנד וואָס ה' דײַן ג-ט גיט דיר פֿאַר אַ נחלה.
nachle a far dir git G-t dain Hashem vos land dos
inheritance an for you(SG) gives G-d your Hashem which land this

ה אַז אַ מאַן וועט נעמען אַ נײַע ווײַב, זאָל ער נישט אַרויסגיין
aroisgein nisht er zol vaib naie a nemen vet man a az
go out not he shall wife new a take will man a when

אין חיל, און אויף אים זאָל נישט אַרויפֿגעלייגט ווערן קיין זאַך;
zach kein vern aroifgeleigt nisht zol im oif un cheil in
thing any become be laid not shall him on and army in

26 25 When thou comest into the standing grain of thy neighbor, then thou mayest pluck the ears with thine yad; but thou shalt not use a sickle unto thy neighbor's standing grain.

24 When an ish hath taken an isha, and married her, and it come to pass that she find no chen *(favor)* in his eyes, because he hath found some ervat davar *(matter of immorality)* in her; then let him write her a sefer keritut and give it in her hand, and send her out of his bais; 2 And when she is departed out of his bais, she may go and become the wife of an ish acher *(wife of another man)*. 3 And if the latter husband hate her, and write her a sefer keritut and giveth it in her hand, and sendeth her out of his bais; or if the latter husband die, which took her to be his isha; 4 Her former husband, which sent her away, may not take her again to be his isha, after that she is hutamma'ah *(defiled)*; for that is to'evah *(abomination)* before Hashem; and thou shalt not cause ha'aretz to sin, which Hashem Eloheicha giveth thee for a nachalah.

5 When an ish hath taken an isha chadasha, he shall not go out to milchamah, neither shall he be charged with any business; but he

shall be free in his bais shanah echat, and shall gladden his isha which he hath taken.

פְּרִיי זאָל ער זײַן פַּאַר זײַן הים אין יאָר, און דערפֿרייען זײַן ווײַב
vaib zain derfreyen un yor ein heim zain far zain er zol frai
wife his gladden and year one home his for be he shall free
וואָס ער האָט גענומען .
genumen hot er vos
taken has he which

6 No ish shall take the lower or the upper millstone to pledge; for he taketh a man's nefesh in pledge.

ו מע זאָל נישט נעמען אין משכון אַ האַנטמיל אָדער אַן
an oder hantmil a meshkun in nemen nisht zol me
an or handmill a pledge in take not shall one
אויבערשטן מילשטיין; וואָרעם אַ נפֿש נעמט מען אין משכון .
meshkun in men nemt nefesh a vorem milshtein oibershtn
pledge in they take a soul a for millstone uppermost

7 If an ish be found kidnapping any of his brethren of the Bnei Yisroel, and enslaves him, or selleth him; then that ganav shall die; and thou shalt put the rah away from among you.

ז אַז עמיצער וועט געפֿונען ווערן גנבֿענדיק אַ נפֿש
nefesh a ganvendik vern gefunen vet emitser az
a soul a stealing become found will someone if
פֿון זײַנע ברידער, פֿון די קינדער פֿון ישׂראֵל, און ער וועט
vet er un Yisroel fun kinder di fun brider zaine fun
will he and Yisroel of children the of brothers his of
באַלעבאַטעווען איבער אים, און וועט אים פַּאַרקויפֿן, זאָל
zol farkoifen im vet un im iber balebateven
shall sell him will and him over take ownership
שטאַרבן יענער גנבֿ . און זאָלסט אויסראַמען דאָס בייז
beiz dos oisramen zolst un ganev yener shtarbn
evil this purge you(SG) must and thief that die
פֿון צווישן דיר .
dir tsvishn fun
you(SG) among from

8 Take heed in the nega hatzara'at, that thou be shomer me'od and do according to all that the kohanim, the Levi'im, shall teach you; as I commanded them, so ye shall be shomer to do. 9 Remember what Hashem Eloheicha did unto Miryam by the way, after that ye were come forth out of Mitzrayim.

ח זײַ אָפּגעהיט מיט דער פּלאָג פֿון צרעת, צו היטן
hitn tsu tsoraas fun plog der mit opgehit zai
keep to leprosy of plague the with careful be
זייער און צו טאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס די כֹהנים
koyanim di vos alts vi azoi ton tsu un zeyer
kohanim the which all that as so do to and very much
פֿון שבֿט לֵוִי וועלן אײַך לערנען; אַזוי ווי איך האָב זיי
zei hob ich vi azoi lernen aich veln Levi sheyvet fun
them have I as so teach you will Levi tribe of
באַפֿוילן , זאָלט איר היטן צו טאָן. ט געדענקט וואָס
vos gedenkt ton tsu hitn ir zolt bafoiln
what remember do to keep you shall commanded
ה דיין ג-ט האָט געטאָן צו מִרְיָמען אונטער וועגנס ,
vegens unter Miryamen tsu geton hot G-t dain Hashem
the way along Miryam to done has G-d your Hashem
ווען איר זײַט אַרויסגעגאַנגען פֿון מִצְרַיִם .
Mitsrayim fun aroisgegangen zait ir ven
Egypt from having come out are you when

10 When thou dost lend thy brother any thing, thou shalt not go into his bais to get his pledge. 11 Thou shalt stand outside, and the ish to whom thou dost lend shall bring

י אַז דו וועסט אַנטלײַען דיין חבֿר וואָסער עס איז
iz es voser chever dain antlaien vest du az
is it any manner of neighbor your lend will you when
הלוואה, זאָלסטו נישט אַרײַנגיין צו אים אין הויז צו נעמען זײַן
zain nemen tsu hoiz in im tsu araingein nisht zolstu halvoe
his take to house in him to go in not shall you loan
משכון . יא דרויסן זאָלסטו שטיין, און דער מאַן וואָס דו אַנטלײַסט
antlaist du vos man der un shtein zolstu droisn meshkun
lend you which man the and stand shall you outside pledge

out the pledge outside unto thee. 12 And if the ish be oni *(poor)*, thou shalt not keep his pledge overnight; 13 In any case thou shalt deliver to him the pledge again when the shemesh goeth down, that he may sleep in his own raiment, and bless thee; and it shall be tzedakah unto thee before Hashem Eloheicha.

אים, זאָל דיר אַרויסטראָגן דעם משכון דרויסן . יב און אויב ער
er oib un droisn meshkun dem aroistrogn dir zol im
he if and outside pledge the carry out you(SG) shall it

איז אַן אָרעמאַן , זאָלסטו זיך נישט לייגן מיט זײַן משכון .
meshkun zain mit leign nisht zich zolstu oreman an iz
pledge his with lie down not self shall you poor person a is

יג אומקערן זאָלסטו אים אומקערן דעם משכון , ווי די זון גייט
geit zun di vi meshkun dem umkeren im zolstu umkeren
goes sun the as pledge the to return him shall you to return

אונטער; כּדי ער זאָל זיך לייגן אין זײַן צודעק , און דיך
dich un tsudek zain in leign zich zol er kedei unter
you(SG) and covering his in lie down self shall he so that down

בענטשן; און פֿון דיר וועט עס זײַן אַ גערעכטיקייט פֿאַר ה
Hashem far gerechtikeit a zain es vet dir fun un bentshn
Hashem before righteousness a be it will you(SG) from and bless

דײַן ג-ט.
G-t dain
G-d your

14 Thou shalt not oppress a hired servant that is oni *(poor)* and evyon *(needy)*, whether he be of thy brethren, or of thy ger that are in thy land within thy she'arim; 15 Each day thou shalt give him his wages, neither shall the shemesh go down upon it; for he is oni, and setteth his lev upon it; lest he cry against thee unto Hashem, and it be chet unto thee.

יד זאָלסט נישט דריקן אַן אָרעמאַן און נויטבאַדערפֿטיקן
noitbaderftikn un oreman an drikn nisht zolst
needy and poor person a oppress not you(SG) must

לוינאַרבעטער פֿון דײַנע ברידער , אָדער פֿון דײַן פֿרעמדן וואָס אין
in vos fremdn dain fun oder brider daine fun loinarbeter
in which foreigners your of or brothers your of hired servant

דײַן לאַנד, אין דײַנע טויערן. טו אין דעם אייגענעם טאָג זאָלסטו אָפּגעבן
opgebn zolstu tog eigenem dem in toiern daine in land dain
give up shall you day same the in gates your in land your

זײַן לוין , און די זון זאָל נישט אונטערגיין דערויף ; ווײַל ער איז אַן
an iz er vorem deroif untergein nisht zol zun di un loin zain
a is he because thereon decline not shall sun the and wages his

אָרעמאַן , און ער קוקט אויס דערויף ; כּדי ער זאָל נישט רופֿן
rufn nisht zol er kedei deroif ois kukt er un oreman
call not shall he so that thereon out of looks he and poor person

אויף דיר צו ה , און אויף דיר וועט זײַן אַ זינד .
zind a zain vet dir oif un Hashem tsu dir oif
sin a be will you(SG) on and Hashem to you(SG) on

16 The avot shall not be put to death for the banim, neither shall the banim be put to death for the avot; every ish shall be put to death for his own chet.

טז פֿאָטערס זאָלן נישט געטייט ווערן פֿאַר קינדער , און
un kinder far vern geteit nisht zoln foters
and children for become caused to die not shall father's

קינדער זאָלן נישט געטייט ווערן פֿאַר פֿאָטערס; יעטוועדער פֿאַר
far yetveder foters far vern geteit nisht zoln kinder
for each father's for become caused to die not shall children

זײַן זינד זאָל געטייט ווערן .
vern geteit zol zind zain
become caused to die shall sin his

17 Thou shalt not pervert the mishpat due the ger, nor of the yatom; nor take an almanah's raiment to pledge; 18 But thou shalt remember that thou

יז זאָלסט נישט פֿאַרדרייען דעם משפּט פֿון אַ פֿרעמדן ,
fremdn a fun mishpot dem fardreyen nisht zolst
foreigner a of judgment the pervert not you(SG) must

פֿון אַ יתום ; און זאָלסט נישט נעמען אין משכון דעם
dem meshkun in nemen nisht zolst un yosem a fun
the pledge in take not you(SG) must and fatherless a of

בגד פֿון אַן אַלמנה . יח און זאָלסט געדענקען אַז אַ קנעכט
knecht a az gedenken zolst un almone an fun beged
slave a that remember you(SG) must and widow an of garment

wast an eved in Mitzrayim, and Hashem Eloheicha redeemed thee thence; therefore I command thee to do this thing.

ביסטו געווען אין מִצרַיִם, און ה דיין ג-ט האָט דיך
dich hot G-t dain Hashem un Mitsrayim in geven bistu
you(SG) has G-d your Hashem and Egypt in having been are you

אויסגעלייזט פון דאָרטן; דערום באַפֿעל איך דיר צו טאָן די
di ton tsu dir ich bafel derum dortn fun oisgeleizt
the do to you(SG) I command therefore there from redeemed

דאָזיקע זאַך.
zach dozike
thing this

19 When thou cuttest down thine katzir in thy sadeh, and hast forgot an omer *(sheaf)* in the sadeh, thou shalt not go again to bring it back; it shall be for the ger, for the yatom *(orphan)*, and for the almanah; that Hashem Eloheicha may bless thee in all the ma'aseh of thine hands.

יט אַז דו וועסט שניידן דיין שניט אין פֿעלד, און וועסט פֿאַרגעסן
fargesen vest un feld in shnit dain shnaidn vest du az
forget will and field in harvest your reap will you that

אַ גאַרב אין פֿעלד, זאָלסטו זיך נישט אומקערן זי צו נעמען; פֿאַרן
faran nemen tsu zi umkeren nisht zich zolstu feld in garb a
for the take to it to return not self shall you field in sheaf a

פֿרעמדן, פֿאַרן יתום, און פֿאַר דער אַלמנה, זאָל עס זיין;
zain es zol almone der far un yosem faran fremdn
be it shall widow the for and fatherless for the foreigner

כּדי ה דיין ג-ט זאָל דיך בענטשן אין יעטוועדער טואונג
tuung yetveder in bentshn dich zol G-t dain Hashem kedei
deed every in bless you(SG) shall G-d your Hashem so that

פון דיינע הענט.
hent daine fun
hands your of

20 When thou beatest thine [etz] hazayit *(olive tree)*, thou shalt not go over the branches again; it shall be for the ger, for the yatom *(orphan)*, and for the almanah. 21 When thou gatherest the grapes of thy kerem, thou shalt not glean it afterward; it shall be for the ger, for the yatom, and for the almanah. 22 And thou shalt remember that thou wast an eved in Eretz Mitzrayim; therefore I command thee to do this thing.

כ אַז דו וועסט אָפּקלאַפּן דיין איילבערטבוים, זאָלסטו נישט
nisht zolstu eilbertboim dain opklapn vest du az
not shall you olive tree your beat will you when

נאָכזוכן די צווייגן הינטער דיר; פֿאַרן פֿרעמדן, פֿאַרן
faran fremdn faran dir hinter tsvaign di nochzuchn
for the foreigner for the you(SG) behind branches the search

יתום, און פֿאַר דער אַלמנה, זאָל עס זיין. כא אַז דו וועסט
vest du az zain es zol almone der far un yosem
will you when be it shall widow the for and fatherless

האַרבסטן דיין ווײַנגאָרטן, זאָלסטו נישט נאָכקליבן הינטער דיר;
dir hinter nochklaibn nisht zolstu vaingorten dain harbstn
you(SG) behind after gather not shall you vineyard your harvest

פֿאַרן פֿרעמדן, פֿאַרן יתום, און פֿאַר דער אַלמנה, זאָל עס זיין.
zain es zol almone der far un yosem faran fremdn faran
be it shall widow the for and fatherless for the foreigner for the

כב און זאָלסט געדענקען אַז אַ קנעכט ביסטו געווען אין
in geven bistu knecht a az gedenken zolst un
in having been are you slave a that remember you(SG) must and

לאַנד מִצרַיִם; דערום באַפֿעל איך דיר צו טאָן די דאָזיקע
dozike di ton tsu dir ich bafel derum Mitsrayim land
this the do to you(SG) I command therefore Egypt land

זאַך.
zach
thing

כה

25 If there be a dispute between anashim, and they come unto hamishpat that the shofetim may judge them;

אַז צווישן מענטשן ווען זיי קריג, אַ זיין וועלן
veln zei un krig a zain vet mentshn tsvishn az
will they and dispute a be will men between if

גענענען צום משפּט, און מע וועט זיי משפּטן, און
un mishpetn zei vet me un mishpot tsum genenen
and judge them will they and judgement to approach

then they shall justify the tzaddik, and condemn the guilty. [2] And it shall be, if the reshah be worthy to be beaten, that the shofet shall cause him to lie down, and to be beaten in his presence, according to his fault, by a certain number. [3] Arba'im he may give him, and not exceed; lest, if he should exceed, and beat him above these with makkah rabbah, then thy brother would be degraded in your sight.

[4] Thou shalt not muzzle the shor when he treadeth out the grain.

[5] If achim dwell together, and one of them die, and ben ain lo *(have no child)*, the eshet hamet *(wife of the dead)* shall not marry outside unto an ish zar *(strange man)*; her yevam *(deceased husband's brother)* shall go in unto her, and take her to him as a wife, and perform the levirate marriage. [6] And it shall be, that the bechor which she beareth shall succeed in the shem of his brother which is dead, that shmo be not blotted out from Yisroel. [7] And if the ish like not to take his brother's isha, then let his brother's isha go up to the sha'ar unto the zekenim, and say, My husband's brother refuseth to raise up unto his brother a shem in Yisroel, he will

ב איז, געערעכטן מאַכן דעם שולדיק, און שולדיקן מאַכן דעם געערעכטן,
iz shuldikn dem machn shuldik un gerechtn dem machn gerecht
is guilty the make guilty and righteous the make righteous

אויב דעם שולדיקן קומט שלאָגן, זאָל דער ריכטער אים לאָזן אַניידערלייגן
aniderleigen lozn im richter der zol shlogn kumt shuldikn dem oib
lay down let him judge the shall lashes come guilty the if

און שלאָגן פֿאַר זײַן געזיכט, ווען שולדלויף זײַן שולד, מיט אַ צאָל .
tsol a mit shuld zain vedlik gezicht zain far shlogn un
number a with guilt his relative to presence his before lashes and

ג פֿערציק שלעג זאָל מען אים געבן, נישט מער; טאָמער שלאָגט מען
men shlogt tomer mer nisht gebn im men zol shleg fertsik
they comes lest more not give him they shall lashes forty

אים מער ווי דאָס, צו פֿיל שלעג, ווען דיין ברודער געשענדט
geshendt bruder dain vet shleg fil tsu dos vi mer im
dishonored brother your will lashes many too this than more him

ווערן פֿאַר דיינע אויגן.
oign daine far vern
eyes your before become

ד זאָלסט נישט פֿאַרבינדן אַן אָקס דאָס מויל ווען ער
er ven moil dos oks an farbindn nisht zolst
he when mouth the ox an bind not you(SG) must

דרעשט .
dresht
thresh out

ה אַז ברידער וועלן ווינען אין איינעם, און איינער פֿון זיי וועט
vet zei fun einer un einem in voinen veln brider az
will them of one and together in dwell will brothers if

שטאַרבן, און קיין קינד האָט ער נישט, זאָל דעם געשטאָרבענעמס וויַב
vaib geshtorbenems dem zol nisht er hot kind kein un shtarbn
wife decedent's the shall not he has child any and die

נישט ווערן אַ פֿרעמדן מאַנס פֿון דרויסן; איר שוואָגער
shvoger ir droisn fun mans fremdn a vern nisht
brother-in-law her outside from man's foreigner a become not

זאָל קומען צו איר, און זי נעמען פֿאַר אַ וויַב צו אים, און זי
zi un im tsu vaib a far nemen zi un ir tsu kumen zol
her and him to wife a for take her and her to come shall

באַשוועגערן . ו און עס זאָל זײַן: דער ערשטלינג וואָס זי
bashvegern zi vos ershtling der zain zol es un
she which firstborn the be shall it and enter a levirate marriage

וועט געבערן, זאָל זײַן אויפֿן נאָמען פֿון זײַן געשטאָרבענעם ברודער,
bruder geshtorbenem zain fun nomen oifn zain zol gebern vet
brother decedent his of name on be shall give birth will

כּדי זײַן נאָמען זאָל נישט אויסגעמעקט ווערן פֿון יִשְׂרָאֵל.
Yisroel fun vern oisgemekt nisht zol nomen zain kedei
Yisroel from become blotted not shall name his so that

ז און אויב דער מאַן וועט נישט וועלן נעמען זײַן שוועגערין, זאָל
zol shvegerin zain nemen veln nisht vet man der oib un
shall sister-in-law his take want not will man the if and

זײַן שוועגערין אַרויפֿגיין אין טויער צו די עלטסטע, און זאָגן: מײַן
main zogn un eltste di tsu toier in aroifgein shvegerin zain
my say and elders the to gate in go up sister-in-law his

שוואָגער וויל נישט אויפֿשטעלן זײַן ברודער אַ נאָמען אין יִשְׂרָאֵל;
Yisroel in nomen a bruder zain oifshteln nisht vil shvoger
Yisroel in name a brother his raise up not will brother-in-law

not perform the levirate marriage with me. [8] Then the zekenim of his town shall call him, and speak unto him; and if he stand to it, and say, I like not to take her; [9] Then shall his brother's isha come unto him in the presence of the zekenim, and remove his sandal from off his foot, and spit in his face, and shall answer and say, So shall it be done unto that ish that will not build up the bais achiv *(the house of his brother)*. [10] And shmo shall be called in Yisroel, The bais of him that hath his sandal loosed.

[11] When anashim strive together one with another, and the eshet *(wife)* of the one draweth near for to deliver her husband out of the hand of him that striketh him, and putteth forth her hand, and taketh him by the private parts, [12] Then thou shalt cut off her kaf *(palm, hollow or flat of the hand)*, thine eye shall not pity her.

[13] Thou shalt not have in thy bag differing weights, a gedolah and a ketannah. [14] Thou shalt not have in thine bais differing eifah *(measures)*, a gedolah and a ketannah. [15] But thou shalt have a shleimah and tzedek weight, a perfect and just measure shalt thou have; that thy yamim may be lengthened in ha'adamah

ער ווִיל מִיך נִישט בַּאַשוועגערן . ח און די עלטסטע פֿון זײַן
zain fun eltste di un bashvegern nisht mich vil er
his of elders the and enter a levirate marriage not me will he

שטאָט זאָלן אים רופֿן, און רעדן צו אים. און אַז ער וועט זיך שטעלן און
un shteln zich vet er az un im tsu redn un rufn im zoln shtot
and stand self will he if and him to speak and call him shall city

זאָגן: איך וויל זי נישט נעמען, ט זאָל זײַן שוועגערין געגענען צו
tsu genenen shvegerin zain zol nemen nisht zi vil ich zogn
to approach sister-in-law his shall take not her will I say

אים פֿאַר די אויגן פֿון די עלטסטע, און אַראָפּציען זײַן שוך פֿון
fun shuch zain aroptsien un eltste di fun oign di far im
from sandal his remove and elders the of eyes the before him

זײַן פֿוס, און אַ שפּײַ טאָן אין זײַן פּנים, און אויסרופֿן און זאָגן: אַזוי
azoi zogn un oisrufn un ponem zain in ton shpai a un fus zain
so say and call out and face his in do spit a and foot his

זאָל געטאָן ווערן צו דעם מאַן וואָס ווִיל נישט בויען זײַן ברודערס
bruders zain boien nisht vil vos man dem tsu vern geton zol
brother's his build not will which man the to become done shall

הויז. י און זײַן נאָמען זאָל גערופֿן ווערן אין ישׂראל: דאָס הויז פֿון
fun hoiz dos Yisroel in vern gerufn zol nomen zain un hoiz
of house the Yisroel in become called shall name his and house

דעם וואָס מיטן אַראָפּגעצויגענעם שוך.
shuch aropgetsoigenem mitn vos dem
sandal removed with which the one

יא אַז צוויי מענער וועלן זיך ראַנגלען צווישן זיך, איינער מיטן
mitn einer zich tsvishn ranglen zich veln mener tsvei az
with one self among to fight self will men two when

אַנדערן, און איינעמס ווַײַב וועט געפֿינען אַרויסצורעטעווען איר מאַן
man ir aroistsurateven genenen vet vaib einems un andern
man her save approach will wife one's and another

פֿון זײַן שלעגערס האַנט, און זי וועט אויסשטרעקן איר האַנט, און
un hant ir oisshtrekn vet zi un hant shlegers zain fun
and hand her stretch out will she and hand beating's his from

אים אָננעמען פֿאַר די ענגע ערטער, יב זאָלסטו אָפּהאַקן איר
ir ophakn zolstu erter enge di far onnemen im
her cut off shall you places restricted the for take hold of him

האַנט; דײַן אויג זאָל זיך נישט דערבאַרעמען.
derbaremen nisht zich zol oig dain hant
have mercy not self shall eye your hand

יג זאָלסט נישט האָבן אין דײַן בײַטל צווייערלײַ וואָגשטיינער,
vogshteiner tsveyerlei baitl dain in hobn nisht zolst
weights two kinds of bag your in have not you(SG) must

יד אַ גרעסערן און אַ קלענערן. זאָלסט נישט האָבן אין דײַן הויז
hoiz dain in hobn nisht zolst klenern a un gresern a
house your in have not you(SG) must smaller a and larger a

טו צווייערלײַ אֵיפֿהס, אַ גרעסערע און אַ קלענערע. אַ פֿול און
un ful a klenere a un gresere a eifes tsveyerlei
and complete a lesser a and greater a eifah of two kinds

ריכטיק געווִיכט זאָל זײַן בײַ דיר; אַ פֿולע און ריכטיקע אֵיפֿה
eife richtike un fule a dir bai zain zol gevicht richtik
ephah honest and complete a you(SG) with be shall weight honest

זאָל זײַן בײַ דיר; כּדי דײַנע טעג זאָלן זיך לענגערן
lengern zich zoln teg daine kedei dir bai zain zol
lengthened self shall days your so that you(SG) with be shall

which Hashem Eloheicha giveth thee. [16] For all that do such things, and all that do unrighteously, are a to'evah *(abomination)* unto Hashem Eloheicha.

[17] Remember what Amalek did unto thee by the way, when ye were come forth out of Mitzrayim; [18] How he met thee by the way, and struck your rear ranks, even all that were feeble behind thee, when thou wast faint and weary; and he feared not Elohim. [19] Therefore it shall be, when Hashem Eloheicha hath given thee rest from all thine enemies round about, in ha'aretz which Hashem Eloheicha giveth thee for a nachalah to possess it, that thou shalt blot out the remembrance of Amalek from under Shomayim; thou shalt not forget it.

אויף דער ערד וואָס ה דיין ג-ט גיט דיר . טז וואָרעם אַן
oif der erd vos Hashem dain G-t git dir vorem an
on the land which Hashem your G-d gives you(SG) for an

אומווערדיקייט ביי ה דיין ג-ט איז איטלעכער וואָס טוט דאָס –
umverdikeit bai Hashem dain G-t iz itlecher vos tut dos
abomination with Hashem your G-d is all which do this

איטלעכער וואָס טוט אַן עוולה .
itlecher vos tut an avle
all which do an injustice

יז געדענק וואָס עמָלֵק האָט דיר געטאָן אונטער וועגנס , ווען
gedenk vos Amalek hot dir geton unter vegens ven
remember what Amalek has you(SG) done along the way when

איר זייט אַרויסגעגאַנגען פֿון מִצרַיִם ; יח ווי ער האָט דיך
ir zait aroisgegangen fun Mitsrayim vi er hot dich
are you having come out from Egypt how he has you(SG)

געטראָפֿן אונטער וועגנס , און האָט געשלאָגן דיינע הינטערשטע, אַלע
getrofn unter vegens un hot geshlogn daine hintershte ale
encountered along roads and has struck your rear ranks all

אָפּגעשלאָפֿטע הינטער דיר , בעת דו ביסט געווען פֿאַרשמאַכט
opgeshlafte hinter dir beeis du bist geven farshmacht
weak behind you(SG) while you are having been faint

און מיד ; און ער האָט נישט מורא גehאַט פֿאַר אלקים . יט דערום
un mid un er hot nisht moire gehat far Elokim derum
and weary and he has not fear before G-d therefore

זאָל זיין , אַז ה דיין ג-ט באַרוט דיך פֿון אַלע דיינע
zol zain az Hashem dain G-t barut dich fun ale daine
shall be when Hashem your G-d gives rest you(SG) from all your

פֿיינט פֿון רונד אַרום , אין דעם לאַנד וואָס ה דיין ג-ט
faint fun rund arum in dem land vos Hashem dain G-t
enemies from round around in the land which Hashem your G-d

גיט דיר פֿאַר אַ נחלה , עס צו אַרבן , זאָלסטו אויסמעקן
git dir far a nachle es tsu arben zolstu oismekn
gives you(SG) for a inheritance it to inherit shall you erase

דעם זֵכר פֿון עמָלֵק פֿון אונטערן הימל ; זאָלסטו נישט
dem Zecher fun Amalek fun untern himel zolstu nisht
the remembrance of from Amalek from under heaven shall you not

פֿאַרגעסן.
fargesen
forget

KI TAVO

כִּי תָבוֹא

26 And it shall be, when thou art come in unto ha'aretz which Hashem Eloheicha giveth thee for a nachalah, and possessest it, and dwellest therein, [2] That thou shalt take of the reshit kol pri ha'adamah which

כו

און עס וועט זיין , אַז דו וועסט קומען אין דעם לאַנד וואָס
un es vet zain az du vest kumen in dem land vos
and it will be when you will come in the land which

ה דיין ג-ט גיט דיר פֿאַר אַ נחלה , און וועסט
Hashem dain G-t git dir far a nachle un vest
Hashem your G-d gives you(SG) for an inheritance and will

זאָלסטו נעמען פֿונעם ערשטן , ב אַרבן עס , און זיך באַזעצן דרינען ,
zolstu nemen funem ershtn arben es un zich bazetsn drinen
shall you take from the first inherit it and self settle therein

פֿון יעטוועדער פֿרוכט פֿון דער ערד , וואָס דו וועסט אַרייננעמען פֿון
fun yetveder frucht fun der erd vos du vest arainnemen fun
of every fruit of the land which you will take in of

דיין לאַנד וואָס ה דיַין ג-ט גיט דיר , און זאָלסט
zolst un dir git G-t dain Hashem vos land dain
you(SG) must and you(SG) gives G-d your Hashem which land your

אַריינטאָן אין אַ קאָרב , און גיין צו דעם אָרט וואָס ה דיַין
dain Hashem vos ort dem tsu gein un korb a in arainton
your Hashem which place the to go and basket a in put in

ג-ט וועט אויסדערווײלן צו מאַכן רוען זײַן נאָמען דאָרטן. [ג] און
un dortn nomen zain ruen machn tsu oisderveilen vet G-t
and there name his rest make to choose will G-d

זאָלסט קומען צו דעם כֹהן וואָס וועט זײַן אין יענע טעג ,
teg yene in zain vet vos koyen dem tsu kumen zolst
days those in be will which kohen the to come you(SG) must

און זאָגן צו אים: איך זאָג הײַנט פֿאַר ה דיַין ג-ט, אַז איך
ich az G-t dain Hashem far haint zog ich im tsu zogn un
I that G-d your Hashem before today say I him to say and

בין געקומען אין דעם לאַנד וואָס ג-ט האָט געשוואָרן אונדזערע
undzere geshvorn hot G-t vos land dem in gekumen bin
our sworn an oath has G-d which land the into come am

עלטערן אונדז צו געבן. [ד] און דער כֹהן זאָל נעמען דעם קאָרב פֿון
fun korb dem nemen zol koyen der un gebn tsu undz eltern
from basket the take shall kohen the and give to us fathers

דיַין האַנט, און אים אַוועקשטעלן פֿאַר דעם מזבח פֿון ה
Hashem fun mizbeyech dem far avekshtelen im un hant dain
Hashem of altar the before place it and hand your

דיַין ג-ט. [ה] און זאָלסט אויסרופֿן און זאָגן פֿאַר ה דיַין
dain Hashem far zogn un oisrufn zolst un G-t dain
your Hashem before say and call out you(SG) must and G-d your

ג-ט: אַ בלודנער אַרַמי איז געווען מײַן פֿאָטער, און ער האָט
hot er un foter main geven iz Aramit bludner a G-t
has he and father my having been is Aramean lost a G-d

געניידערט קיין מִצרַיִם , און האָט זיך דאָרטן אויפֿגעהאַלטן מיט
mit oifgehaltn dortn zich hot un Mitsrayim kein genidert
with temporarily stayed there self has and Egypt to gone down

אַ הײַפֿל מענטשן , און ער איז דאָרטן געוואָרן אַ פֿאָלק , גרויס,
grois folk a gevorn dortn iz er un mentshn haifl a
great people a having become there is he and people handful a

מאַכטיק, און פֿיל . [ו] און די מִצרַיִם האָבן אונדז שלעכטס געטאָן,
geton shlechts undz hobn Mitsrayim di un fil un machtik
done evil things us have Egyptians the and many and mighty

און האָבן אונדז געפּײַניקט, און אַרויפֿגעלייגט אויף אונדז שווערע אַרבעט.
arbet shvere undz oif aroifgeleigt un gepainikt undz hobn un
labor hard us on laid on and afflicted us have and

[ז] און מיר האָבן געשריען צו ה דעם ג-ט פֿון אונדזערע עלטערן,
eltern undzere fun G-t dem Hashem tsu geshrien hobn mir un
fathers our of G-d the Hashem to cried out have we and

און ג-ט האָט צוגעהערט אונדזער קול , און געזען אונדזער פּײַן , און
un pain undzer gezen un kol undzer tsugehert hot G-t un
and affliction our seen and voice our paid heed has G-d and

אונדזער מאַטערניש, און אונדזער געדריקטקייט. [ח] און ה האָט אונדז
undz hot Hashem un gedriktkeit undzer un maternish undzer
us has Hashem and oppression our and hardship our

אַרויסגעצויגן פֿון מִצרַיִם מיט אַ שטאַרקער האַנט, און מיט אַן
an mit un hant shtarker a mit Mitsrayim fun aroisgetsoign
an with and hand stronger a with Egypt from brought out

thou shalt bring of thy land that Hashem Eloheicha giveth thee, and shalt put it in a basket, and shalt go unto the place which Hashem Eloheicha shall choose to place Shmo there. [3] And thou shalt go unto the kohen that shall be in those yamim, and say unto him, I declare today unto Hashem Eloheicha, that I am come unto the country which Hashem swore unto Avoteinu to give us. [4] And the kohen shall take the basket out of thine hand, and set it down before the mizbe'ach of Hashem Eloheicha. [5] And thou shalt speak and say before Hashem Eloheicha, An Aramean ready to perish was Avi, and he went down into Mitzrayim, and sojourned there with a few, and became there a nation, great, mighty, and populous; [6] And the Egyptians mistreated us, and afflicted us, and laid upon us avodah kashah; [7] And when we cried unto Hashem Elohei Avoteinu, Hashem heard our voice, and looked on our affliction, and our labor, and our oppression; [8] And Hashem brought us forth out of Mitzrayim with a yad chazakah, and

with an outstretched zero'a, and with great awesomeness, and with otot, and with mofetim; [9] And He hath brought us into this place, and hath given us this land, even an eretz zavat cholov udevash. [10] And now, hinei, I have brought the reshit pri ha'adamah, which Thou, Hashem, hast given me. And thou shalt set it before Hashem Eloheicha, and worship before Hashem Eloheicha; [11] And thou shalt rejoice in kol hatov which Hashem Eloheicha hath given unto thee, and unto thine bais, thou, and the Levi, and the ger that is among you.

אויסגעשטרעקטן אָרעם, און מיט גרויס פֿאָרכטיקייט, און מיט צייכנס
tseichns mit un forchtikeit grois mit un orem oisgeshtrektn
signs with and awe great with and arm outstretched

און מיט וווּנדער . ט און ער האָט אונדז געבראַכט צו דעם דאָזיקן
dozikn dem tsu gebracht undz hot er un vunder mit un
this the to brought us has he and wonders with and

אָרט, און אונדז געגעבן דאָס דאָזיקע לאַנד, אַ לאַנד וואָס פֿליסט מיט
mit flist vos land a land dozike dos gegebn undz un ort
with flows which land a land this this given us and place

מילך און האָניק. י און אַצונד זע , איך האָב געבראַכט דאָס ערשטע
ershte dos gebracht hob ich ze atsund un honik un milch
first this brought have I behold now and honey and milk

פֿון דער פֿרוכט פֿון דער ערד וואָס דו , ה האָסט מיר געגעבן.
gegebn mir host Hashem du vos erd der fun frucht der fun
given me have Hashem you which land the of fruit the of

און זאָלסט עס אַוועקלייגן פֿאַר ה דײַן ג-ט, און זיך
zich un G-t dain Hashem far avekleigen es zolst un
self and G-d your Hashem before lay it you(SG) shall and

בוקן פֿאַר ה דײַן ג-ט. יא און זאָלסט זיך פֿרייען
freyen zich zolst un G-t dain Hashem far bukn
rejoice self you(SG) must and G-d your Hashem before bow down

מיט אַלעם גוטן וואָס ה דײַן ג-ט האָט געגעבן דיר און
un dir gegebn hot G-t dain Hashem vos gutn alem mit
and you(SG) given has G-d your Hashem which good all that is with

דײַן הויזגעזינט – דו , און דער לֵוִי , און דער פֿרעמדער וואָס צווישן
tsvishn vos fremder der un Levi der un du hoizgezint dain
among which foreigner the and Levi the and you household your

דיר .
dir
you(SG)

[12] When thou hast made an end of tithing kol ma'aser of thine tevu'at bashanah hashelishit, which is the Shnat HaMa'aser, and hast given it unto the Levi, the ger, the yatom, and the almanah, that they may eat within thy she'arim, and be filled; [13] Then thou shalt say before Hashem Eloheicha, I have brought away HaKodesh out of mine bais, and also have given them unto the Levi, and unto the ger, to the yatom, and to the almanah, according to all Thy mitzvot which Thou hast commanded me; I have not transgressed Thy mitzvot,

יב אַז דו וועסט ענדיקן מעשׂר דעם גאַנצן מעשׂר פֿון דײַן תּבֿואה
tvue dain fun maiser gantsn dem mesrn endikn vest du az
grain your of tithe entire the tithe finish will you when

אין דעם דריטן יאָר, דעם יאָר פֿון מעשׂר, זאָלסטו עס געבן דעם לֵוִי ,
Levi dem gebn es zolstu maiser fun yor dem yor dritn dem in
Levi the give it shall you tithe of year the year third the in

דעם פֿרעמדן , דעם יתום , און דער אַלמנה , כּדי זיי זאָלן עסן
esen zoln zei kedei almone der un yosem dem fremdn dem
eat shall they so that widow the and fatherless the foreigner the

אין דײַנע טויערן, און זאָלסט זיין . יג און זאָלסט זאָגן פֿאַר
far zogn zolst un zain zat un toiern daine in
before say you(SG) must and be satisfied and gates your in

ה דײַן ג-ט: איך האָב אַרויסגעראַמט דאָס הייליקע פֿון הויז , און
un hoiz fun heilike dos aroisgeramt hob ich G-t dain Hashem
and house from holy the cleaned out have I G-d your Hashem

האָב עס אויך אַוועקגעגעבן דעם לֵוִי , און דעם פֿרעמדן , דעם יתום ,
yosem dem fremdn dem un Levi dem avekgegebn oich es hob
fatherless the foreigner the and Levi the given also it have

און דער אַלמנה , אַזוי ווי אַל דײַן געבאָט וואָס דו האָסט
host du vos gebot dain al vi azoi almone der un
have you which commandments your all as so widow the and

מיר געבאָטן; איך בין נישט אַוועקגעגאַנגען פֿון דײַנע געבאָט ,
gebot daine fun avekgegangen nisht bin ich gebotn mir
commandments your from went way not am I ordered me

neither have I forgotten them. 14 I have not eaten thereof in my mourning, neither have I taken away whatever thereof while I was tameh, nor given thereof for the dead; but I have given heed to the voice of Hashem Elohai, and have done according to all that Thou hast commanded me. 15 Look down from Thy me'on kadosh *(holy dwelling place)*, from Shomayim, and bless Thy people Yisroel, and ha'adamah which Thou hast given us, as Thou didst swear unto Avoteinu, Eretz zavat cholov udevash.

16 This day Hashem Eloheicha hath commanded thee to do these chukkim and mishpatim; thou shalt therefore be shomer over and do them with kol levavecha, and with kol nafshecha. 17 Thou hast distinguished Hashem this day to be thy Elohim, and to walk in His ways, and to be shomer over His chukkim, and His mitzvot, and His mishpatim, and to give heed unto His voice; 18 And Hashem hath distinguished thee today to be His Am Segullah *(treasured people)*, as He hath promised thee, and that thou shouldest be shomer over all His mitzvot; 19 And to set thee high above kol HaGoyim which He hath made, in tehillah *(praise)*, and in shem, and in tiferet; and

און האָב נישט פֿאַרגעסן. יד איך האָב נישט געגעסן אין מײַן אַבֿלות
un hob nisht fargesen nisht hob ich gegesn nisht hob main avlut
and have not forget not have I eaten not have in my mourning

דערפֿון, און איך האָב נישט אַרויסגעטראָגן דערפֿון אומרײנערהייט, און
derfun un nisht hob ich aroisgetrogn derfun umreinerheit un
thereof and not have I carried out thereof uncleanness and

נישט געגעבן דערפֿון פֿאַר אַ טויטן ; איך האָב צוגעהערט צו דעם
nisht gegebn derfun far a toitn ; hob ich tsugehert tsu dem
not given thereof for a dead person ; have I paid heed to the

קול פֿון ה מײַן ג-ט; איך האָב געטאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס דו
kol fun Hashem main G-t ; hob ich geton azoi vi alts vos du
voice of Hashem my G-d ; have I done as so all that which you

האָסט מיר באַפֿוילן . טו לוג פֿון דײַן הייליקער ווווינונג , פֿון
host mir bafoiln . lug fun dain heiliker voinung , fun
have commanded me my look down your holy dwelling from

הימל , און בענטש דײַן פֿאָלק יִשְׂרָאֵל, און די erd וואָס דו האָסט
himel , un bentsh dain folk Yisroel, un di erd vos du host
heaven and bless your people Yisroel and the land which you have

אונדז געגעבן , אַזוי ווי דו האָסט געשוואָרן אונדזערע עלטערן – אַ
undz gegebn , azoi vi du host geshvorn undzere eltern a
us given as so have you sworn an oath our fathers a

לאַנד וואָס פֿליסט מיט מילך און האָניק.
land vos flist mit milch un honik
land which flows with milk and honey.

טז היינטיקן טאָג באַפֿעלט דיר ה דײַן ג-ט צו טאָן די
haintikn tog bafelt dir Hashem dain G-t tsu ton di
this very day commands you(SG) Hashem your G-d to do the

חוקים און די געזעצן ; און זאָלסט זיי אָפּהיטן
chukkim un di gezetsn ; un zolst zei ophiten
statutes and the laws and must you(SG) observe them

און טאָן מיט דײַן גאַנצן האַרצן, און מיט דײַן גאַנצער זעל . יז דו
un ton mit dain gantsn hartsn, un mit dain gantser zel . du
and do with your whole heart and with your whole soul . you

האָסט היינט אויסדערווײלט ה אים צו האָבן פֿאַר דײַן אלקים ,
host haint oisderveilt Hashem im tsu hobn far dain Elokim ,
have today chosen Hashem him to have for your G-d ,

און צו גיין אין זײַנע וועגן , און צו היטן זײַנע חוקים און זײַנע
un tsu gein in zaine vegen , un tsu hitn zaine chukkim un zaine
and to go in his ways , and to keep his statutes and his

געבאָט און זײַנע געזעצן , און צוצוהערן צו זײַן קול .
gebot un zaine gezetsn , un tsutsuhern tsu zain kol .
commandments and his laws , and to pay heed to his voice .

יח און ה האָט דיך היינט אויסדערווײלט אים צו זײַן פֿאַר
un Hashem hot dich haint oisderveilt im tsu zain far
and Hashem has you(SG) today chosen him to be for

אַן אייגן פֿאָלק , אַזוי ווי ער האָט דיר צוגעזאָגט , און צו
an eigen folk , azoi vi er hot dir tsugezogt un tsu
an own people , as he has you(SG) promised and to

היטן אַלע זײַנע געבאָט ; יט און דיך צו שטעלן העכער
hitn ale zaine gebot ; un dich tsu shteln hecher
keep all his commandments ; and you(SG) to set high

איבער אַלע פֿעלקער וואָס ער האָט גענאַכט, פֿאַר אַ לויב , און פֿאַר
iber ale felker vos er hot gemacht, far a loib , un far
above all nations which he has made, for a praise , and for

that thou mayest be an Am Kadosh unto Hashem Eloheicha, as He hath spoken.

27 And Moshe with the zekenim of Yisroel commanded the people, saying, Be shomer over all the mitzvot which I command you today. [2] And it shall be on the yom when ye shall pass over Yarden unto Ha'Aretz which Hashem Eloheicha giveth thee, that thou shalt set thee up avanim gedolot, and plaster them with plaster; [3] And thou shalt write upon them kol divrei hatorah hazot, when thou art passed over, that thou mayest go in unto Ha'Aretz which Hashem Eloheicha giveth thee, Eretz zavat cholov udevash; as Hashem Elohei Avoteicha hath promised thee. [4] Therefore it shall be when ye be gone over Yarden, that ye shall set up these avanim, which I command you today, in Mt Eival, and thou shalt plaster them with plaster. [5] And there shalt thou build a mizbe'ach unto Hashem Eloheicha, a mizbe'ach of avanim; thou shalt not use any barzel *(iron [tool])* upon them. [6] Thou shalt build the mizbe'ach of Hashem Eloheicha of avanim shleimot *(uncut stones)*; and thou shalt offer olot

אַ נאָמען, און פֿאַר אַ שיינקייט, און כּדי זאָלסט זיין אַ
a zain zolst kedei un sheinkeit a far un nomen a
a be you(SG) must so that and beauty a for and name a

הייליק פֿאָלק צו ה דיין ג-ט, אַזוי ווי ער האָט גערעדט.
geredt hot er vi azoi G-t dain Hashem tsu folk heilik
spoken has he as so G-d your Hashem to people holy

כז

און משה און די עלטסטע פֿון ישׂראֵל האָבן באַפֿוילן דעם
dem bafoiln hobn Yisroel fun eltste di un Moshe un
the commanded have Yisroel of elders the and Moshe and

פֿאָלק, אַזוי צו זאָגן: היט אַלע גענעבאָט ווואָס
vos gebot ale hit zogn tsu azoi folk
which commandments all watch over say to so people

איך געביט אייך הײַנט. ב און עס וועט זײַן, אין דעם טאָג וואָס איר
ir vos tog dem in zain vet es un haint aich gebit ich
you which day the in be will it and today you order I

וועט אַריבערגיין דעם ירדן צו דעם לאַנד וואָס ה דיין ג-ט
G-t dain Hashem vos land dem tsu Yarden dem aribergein vet
G-d your Hashem which land the to Yarden the go over will

גיט דיר, זאָלסטו דיר אויפֿשטעלן גרויסע שטיינער, און זיי
zei un shteiner groise oifshteln dir zolstu dir git
them and stones great raise up you(SG) shall you you(SG) gives

באַקאַלכן מיט קאַלך. ג און זאָלסט אויפֿשרײַבן אויף זיי אַלע
ale zei oif oifshraibn zolst un kalch mit bakalchn
all them on inscribe you(SG) must and plaster with whitewash

וועסטו אַריבערגיין; תּורה דיר דאָזיקער פֿון דער וועסטו
kedei aribergein vest du az toyre doziker der fun verter
so that go over will you that instruction these the of words

זאָלסט קומען אין דעם לאַנד וואָס ה דיין ג-ט גיט
git G-t dain Hashem vos land dem in kumen zolst
gives G-d your Hashem which land the in come you(SG) must

דיר, אַ לאַנד וואָס פֿליסט מיט מילך און האָניק, אַזוי ווי ה
Hashem vi azoi honik un milch mit flist vos land a dir
Hashem as so honey and milk with flows which land a you(SG)

דער ג-ט פֿון דיינע עלטערן האָט דיר צוגעזאָגט. ד און עס וועט זײַן,
zain vet es un tsugezogt dir hot eltern daine fun G-t der
be will it and promised you(SG) has fathers your of G-d the

ווי איר גייט, זאָלט איר אויפֿשטעלן די
di oifshteln ir zolt Yarden dem ariber geit ir vi
the raise up you shall Yarden the on the other side of go you as

דאָזיקע שטיינער וואָס איך באַפֿעל אייך הײַנט, אויף דעם באַרג עֵיבָל,
Eival barg dem oif haint aich befel ich vos shteiner dozike
Eival mount the on today you command I which stones these

און זאָלסט זיי באַקאַלכן מיט קאַלך. ה און זאָלסט
zolst un kalch mit bakalchn zei zolst un
you(SG) must and plaster with whitewash them you(SG) must and

דאָרטן בויען אַ מזבח פֿון שׂטיינער; זאָלסט נישט אויפֿהייבן אויף זיי אַן אײַזן. ו פֿון גאַנצע
dortn boien a mizbeyech fun shteiner zolst nisht zei oif oifheibn an aizn fun gantse
there build an altar of stones shall you not lift up them upon an iron of entire

שטיינער זאָלסטו בויען דעם מזבח פֿון ה דיין ג-ט; און
shteiner zolstu boien dem mizbeyech fun Hashem dain G-t un
stones shall you build the altar of Hashem your G-d and

thereon unto Hashem Eloheicha; 7 And thou shalt offer shelamim, and shalt eat there, and rejoice before Hashem Eloheicha. 8 And thou shalt write very clearly upon the avanim kol divrei hatorah hazot.

9 And Moshe and the kohanim who are Levi'im spoke unto kol Yisroel, saying, Take heed, and shema, Yisroel; today thou art become the people of Hashem Eloheicha. 10 Thou shalt therefore obey the voice of Hashem Eloheicha, and do His mitzvot and His chukkim, which I command thee today.

11 And Moshe charged the people the same yom, saying,

12 These shall stand upon Mt Gerizim to bless the people, when ye are come over Yarden; Shim'on, and Levi, and Yehudah, and Yissakhar, and Yosef, and Binyamin; 13 And these shall stand upon Mt Eival fot the curse: Reuven, Gad, and Asher, and Zevulun, Dan, and Naphtali. 14 And the Levi'im shall speak, and say unto all the men of Yisroel with a loud voice,

זאָלסט אויפֿברענגען אויף אים בראַנדאָפּפֿער צו ג-ט דיין האַר.
har dain G-t tsu brandopfer im oif oifbrengen zolst
Lord your G-d to olah it on offer up you(SG) shall

ז און זאָלסט שלאַכטן פֿרידאָפּפֿער און עסן דאָרטן, און זיך
zich un dortn esen un fridopfer shlachtn zolst un
self and there eat and peace offering sacrifice you(SG) shall and

פֿרייען פֿאַר ה דיין ג-ט. ח און זאָלסט אויפֿשרייבן אויף
oif oifshraibn zolst un G-t dain Hashem far freyen
on inscribe you(SG) must and G-d your Hashem before rejoice

די שטיינער אַלע ווערטער פֿון דער דאָזיקער תּורה זייער קלאָר.
klor zeyer toyre doziker der fun verter ale shteiner di
clear very instruction this the of words all stones the

ט און משה און די כֹהנים פֿון שבֿט לֵוִי האָבן געזאָגט צו
tsu geredt hobn Levi sheyvet fun koyanim di un Moshe un
to spoken have Levi tribe from kohanim the and Moshe and

גאַנץ ישׂראֵל, אַזוי צו זאָגן: זייַ שטיל און הער, ישׂראֵל:
haintikn Yisroel her un shtil zai zogn tsu azoi Yisroel gants
this very Yisroel pay heed and silent be say to so Yisroel all

היינטיקן טאָג ביסטו געוואָרן פֿאַר אַ פֿאָלק צו ה דיין ג-ט.
G-t dain Hashem tsu folk a far gevorn bistu tog haint
G-d your Hashem to people a for having become are you day today

י דערום זאָלסטו צוהערן צו דעם קול פֿון ה דיין ג-ט, און
un G-t dain Hashem fun kol dem tsu tsuhern zolstu derum
and G-d your Hashem of voice the to listen shall you therefore

טאָן זיינע געבאָט און זיינע געזעצן וואָס איך געביט דיר
dir gebit ich vos gezetsn zaine un gebot zaine ton
you(SG) order I which laws his and commandments his do

היינט.

יא און משה האָט באַפֿוילן דעם פֿאָלק אין יענעם טאָג, אַזוי צו
tsu azoi tog yenem in folk dem bafoiln hot Moshe un
to so day that in people the commanded has Moshe and

זאָגן:
zogn
say

יב די דאָזיקע זאָלן שטיין אויפֿן באַרג גרזים צו בענטשן דאָס
dos bentshn tsu Gerizim barg oifn shtein zoln dozike di
this bless to Gerizim mount on stand shall these the

פֿאָלק, ווען איר גייט אַריבער דעם יַרדן: שמעון, און
un Shimeon Yarden dem ariber geit ir ven folk
and Shim'on Yarden the on the other side of go you when people

לֵוִי, און יהודה, און יִשָּׂשכָר, און יוֹסף, און בנימין. יג און די
di un Binyamin un Yosef un Yissachar un Yehudah un Levi
the and Binyamin and Yosef and Yissakhar and Yehudah and Levi

דאָזיקע זאָלן שטיין אויפֿן באַרג עֵיבָל פֿאַר דער קללה: ראובֿן, גָד, און
un Gad Reuven klole der far Eival barg oifn shtein zoln dozike
and Gad Reuven curse the for Eival mount on stand shall these

אָשֵׁר, און זבֿולון, דָן, און נַפתָּלי. יד און די לְוִיים זאָלן אויסרופֿן
oisrufn zoln Leviim di un Naftali un Dan Zevulun un Asher
call out shall Levites the and Naphtali and Dan Zevulun and Asher

און זאָגן צו אַלע מענער פֿון ישׂראֵל אויף אַ הויכן קול:
kol hoichn a oif Yisroel fun mener ale tsu zogn un
voice loud a on Yisroel of men all to say and

[15] Arur *(cursed)* be the ish that maketh any pesel *(graven image)* or massekhah *(molten image)*, a to'evah *(abomination)* unto Hashem, the work of the hands of the charash *(craftsman)*, and sets it up in a secret place.

טו פֿאַרשאָלטן דער מאַן, וואָס וועט מאַכן אַ געשניצט אָדער
oder geshnitst a machn vet vos man der farsholten
or carved a make will which man the cursed
געגאָסן בילד, אַן אומווערדיקייט צו ה' דאָס ווערק פֿון אַ
a fun verk dos Hashem tsu umverdikeit an bild gegosn
a of work the Hashem to abomination an image cast
מײַנסטערס הענט, און אויפֿשטעלן אין פֿאַרבאָרגענישׂ!
farborgenish in oifshteln un hent mainsters
secret in raise up and hands craftsman's

And kol HaAm shall answer and say, Omein.

און דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זיך אָפּרופֿן און זאָגן: אָמן!
Omein zogn un oprufn zich zol folk gantse dos un
amen say and self shall people whole this and

[16] Arur *(cursed)* be he that treats with contempt aviv or immo.

טז פֿאַרשאָלטן דער וואָס איז מבזה זײַן
zain mevaze iz vos der farsholten
his contemptuous is which the one cursed
מוטער אָדער זײַן פֿאָטער!
muter zain oder foter
mother his or father

And kol HaAm shall say, Omein.

און דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמן!
Omein zogn zol folk gantse dos un
amen say shall people entire this and

[17] Arur *(cursed)* be he that moveth his neighbor's boundary marker.

יז פֿאַרשאָלטן דער וואָס פֿאַררוקט דעם
dem farrukt vos der farsholten
the move by pushing which the one cursed
חבֵר! גרענעץ פֿון זײַן
chever zain fun grenets
neighbor his of boundary

And kol HaAm shall say, Omein.

און דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמן!
Omein zogn zol folk gantse dos un
amen say shall people entire this and

[18] Arur *(cursed)* be he that maketh the ivver *(blind)* to wander out of the way.

יח פֿאַרשאָלטן דער וואָס פֿאַרפֿירט אַ בלינדן
blindn a farfirt vos der farsholten
blind person a misguided which the one cursed
אין וועג!
veg in
way in

And kol HaAm shall say, Omein.

און דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמן!
Omein zogn zol folk gantse dos un
amen say shall people entire this and

[19] Arur *(cursed)* be he that perverteth the mishpat of the ger, yatom, and almanah.

יט פֿאַרשאָלטן דער וואָס פֿאַרדרייט דעם משפט פֿון אַ
a fun mishpot dem fardreit vos der farsholten
a of judgment the perverts which the one cursed
פֿרעמדן, אַ יתום, און אַלמנה!
almone an un yosem a fremdn
widow an and fatherless a foreigner

And kol HaAm shall say, Omein.

און דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמן!
Omein zogn zol folk gantse dos un
amen say shall people entire this and

[20] Arur *(cursed)* be he that lieth with eshet aviv *(his father's wife)*; because he uncovereth the robe of his father.

כ פֿאַרשאָלטן דער וואָס ליגט מיט זײַן פֿאָטערס ווײַב,
vaib foters zain mit ligt vos der farsholten
wife father's his with lies which the one cursed
וואָרעם ער האָט אַנטפּלעקט זײַן פֿאָטערס צודעק!
tsudek foters zain antplekt hot er vorem
cover father's his exposed has he for

And kol HaAm shall say, Omein.

אוּן דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמֵן!
un dos gantse folk zol zogn Omein
and this entire people shall say amen

[21] Arur be he that lieth with any manner of beast.

כא פֿאַרשאָלטן דער וואָס ליגט מיט וואָסער עס איז
farsholten der vos ligt mit voser es iz
cursed the one which lies with any manner of it is

בהמה!
beheime
livestock

And kol HaAm shall say, Omein.

אוּן דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמֵן!
un dos gantse folk zol zogn Omein
and this entire people shall say amen

[22] Arur be he that lieth with his achot, the bat aviv, or the bat immo.

כב פֿאַרשאָלטן דער וואָס ליגט מיט זײַן שוועסטער, זײַן
farsholten der vos ligt mit zain shvester zain
cursed the one which lies with his sister his

פֿאָטערס טאָכטער, אָדער זײַן מוטערס טאָכטער!
foters tochter oder zain muters tochter
father's daughter or his mother's daughter

And kol HaAm shall say, Omein.

אוּן דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמֵן!
un dos gantse folk zol zogn Omein
and this entire people shall say amen

[23] Arur be he that lieth with his chotenet.

כג פֿאַרשאָלטן דער וואָס ליגט מיט זײַן שוויגער!
farsholten der vos ligt mit zain shviger
cursed the one which lies with his mother-in-law

And kol HaAm shall say, Omein.

אוּן דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמֵן!
un dos gantse folk zol zogn Omein
and this entire people shall say amen

[24] Arur be he that attacks his re'a *(neighbor)* secretly.

כד פֿאַרשאָלטן דער וואָס שלאָגט זײַן חבֿר אין
farsholten der vos shlogt zain chaver in
cursed the one which strikes his neighbor in

פֿאַרבאָרגעניש!
farborgenish
secret

And kol HaAm shall say, Omein.

אוּן דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמֵן!
un dos gantse folk zol zogn Omein
and this entire people shall say amen

[25] Arur be he that taketh shochad *(bribe, reward)* to slay the nefesh dahm naki.

כה פֿאַרשאָלטן דער וואָס נעמט שוחד צו דערשלאָגן אַ
farsholten der vos nemt shochad tsu dershlogn a
cursed the one which takes a bribe to kill a

נפֿש, אומשולדיק בלוט!
nefesh umshuldik blut
soul innocent blood

And kol HaAm shall say, Omein.

אוּן דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמֵן!
un dos gantse folk zol zogn Omein
and this entire people shall say amen

[26] Arur be he that confirmeth not divrei haTorah hazot by doing them.

כו פֿאַרשאָלטן דער וואָס וועט נישט מקיים זײַן די
farsholten der vos vet nisht mekayem zain di
cursed the one which will not fulfill be the

ווערטער פֿון דער דאָזיקער תּורה, זיי צו טאָן!
vorter fun der doziker toyre zei tsu ton
words of the this instruction them to do

And kol HaAm shall say, Omein.

אוּן דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמֵן!
un dos gantse folk zol zogn Omein
and this whole people shall say amen

כח

28 And it shall come to pass, if thou shalt give heed diligently unto the voice of Hashem Eloheicha, to be shomer and to do all His mitzvot which I command thee today, that Hashem Eloheicha will set thee on high above kol Goyei Ha'Aretz; [2] And all these berakhot shall come on thee, and overtake thee, if thou shalt give heed unto the voice of Hashem Eloheicha.

[3] Baruch atah baIr *(blessed shalt thou be in the town)*, and baruch atah basadeh *(blessed shalt thou be in the field, country)*.

[4] Baruch shall be the pri of thy womb, and the pri of thy adamah, and the pri of thy animals, the increase of thy livestock, and the flocks of thy sheep.

[5] Baruch shall be thy basket and thy kneading bowl.

[6] Baruch atah when thou comest in, and baruch atah when thou goest out.

[7] Hashem shall cause thine enemies that rise up against thee to be defeated before thy face; they shall come out against thee derech echad, and flee before thee shivah derakhim.

אוּן עס ווּעט זַיִן, אוֹיב צוהערן ווּעסטו צוהערן צו
un es vet zain, oib tsuhern vestu tsuhern tsu
and it will be if pay heed will you(sg) pay heed to

דעם קוֹל פֿוּן ה דַיִן ג-ט, צו היטן צו טאָן אַלע זַיינע
dem kol fun Hashem dain G-t, tsu hitn tsu ale zaine
the voice of Hashem your G-d to keep to all his

געבאָט וואָס איך גיבּ דיר הײַנט, ווּעט ה דַיִן ג-ט
gebot vos ich gebit dir haint, vet Hashem dain G-t
commandments which I order you(SG) today will Hashem your G-d

ב דיך שטעלן העכער איבּער אַלע פֿעלקער פֿוּן דער ערד. און אַלע די
dich shteln hecher iber ale felker fun der erd. un ale di
you(SG) set high over all nations of the earth. and all the

דאָזיקע ברכות ווּעלן קומען אויף דיר, אוּן דיך דערגרייכן, אַז
dozike broches veln kumen oif dir, un dich dergreichn, az
these blessings will come on you(SG) and you(SG) reach if

דו ווּעסט צוהערן צו דעם קוֹל פֿוּן ה דַיִן ג-ט.
du vest tsuhern tsu dem kol fun Hashem dain G-t.
you will pay heed to the voice of Hashem your G-d.

ג געבענטשט ווּעסטו זַיִן אין שטאָט, אוּן געבענטשט
gebentsht vestu zain in shtot, un gebentsht
blessed will you(sg) be in city and blessed

ווּעסטו זַיִן אין פֿעלד.
vestu zain in feld.
will you(sg) be in field.

ד געבענטשט די פֿרוכט פֿוּן דַיִן לַייב, אוּן די פֿרוכט פֿוּן דַיִן ערד,
gebentsht di frucht fun dain laib, un di frucht fun dain erd,
blessed the fruit of your body and the fruit of your land

אוּן די פֿרוכט פֿוּן דַיִן בהמה, די געבורט פֿוּן דַיינע רינדער, אוּן די
un di frucht fun dain beheime, di geburt fun daine rinder un di
and the fruit of your cattle the birth of your cattle and the

פֿרוכפּערונג פֿוּן דַיינע שאָף.
frucht fun daine shof perung.
fruit of your sheep increase.

ה געבענטשט דַיִן קאָרב, אוּן דַיִן טייגמולטער.
gebentsht dain korb, un dain teigmulter.
blessed your basket and your kneading bowl.

ו געבענטשט ווּעסטו זַיִן בַיי דַיִן אַרַיינגיין, אוּן געבענטשט
gebentsht vestu zain bai dain araingein, un gebentsht
blessed will you(sg) be with your going in and blessed

ווּעסטו זַיִן בַיי דַיִן אַרויסגיין.
vestu zain bai dain aroisgein.
will you(sg) be with your going out.

ז ה ווּעט געבן דַיינע פַֿיַנט ווּאָס שטייען אויף אַקעגן
Hashem vet gebn daine faint vos shteyen oif akegn
Hashem will give your enemies which stand up against

דיר, געשלאָגענע פֿאַר דיר; אויף איין ווועג ווּעלן זיי אַרויסגיין
dir, geshlogene far dir; oif ein veg veln zei aroisgein
you(SG) struck down before you(SG) one way they will go out

אַקעגן דיר, אוּן אויף זיבן ווועגן ווּעלן זיי אַנטלויפֿן פֿאַר
akegn dir, un oif zibn vegen veln zei antloifn far
against you(SG) and on seven ways they will flee before

דיר.
dir.
you(SG)

[8] Hashem shall command the brocha upon thee in thy storehouses, and in all that thou settest thine hand unto; and He shall bless thee in ha'aretz which Hashem Eloheicha giveth thee. [9] Hashem shall establish thee an Am Kadosh unto Himself, as He hath sworn unto thee, if thou shalt be shomer over the mitzvot of Hashem Eloheicha, and walk in His ways. [10] And all people of ha'aretz shall see that thou art called by the Shem of Hashem; and they shall be afraid of thee. [11] And Hashem shall make thee plenteous in goods, in the pri of thy womb, and in the pri of thy livestock, and in the pri of thy ground, in ha'adamah which Hashem swore unto Avoteicha to give thee.

ח ה וועט באַפֿעלן אַ ברכה ביי דיר אין דיינע
daine in dir bai broche a bafeln vet Hashem
your in you(SG) with blessing a command will Hashem

שפּייכלערס, און אין אַלץ צו וואָס דיין האַנט נעמט זיך, און
un zich nemt hant dain vos tsu alts in un shpaichlers
and self take hand your which to all that in and granaries

ער וועט דיך בענטשן אין דעם לאַנד וואָס ה דיין ג-ט
G-t dain Hashem vos land dem in bentshn dich vet er
G-d your Hashem which land the in bless you(SG) will he

גיט דיר. ט ה וועט דיך אויפֿשטעלן פֿאַר אַ הייליקן
heilikn a far oifshteln dich vet Hashem dir git
holy a for raise up you(SG) will Hashem you(SG) gives

פֿאָלק צו זיך, אַזוי ווי ער האָט דיר געשוואָרן, אויב דו
du oib geshvorn dir hot er vi azoi zich tsu folk
you if sworn an oath you(SG) has he as so self to people

וועסט היטן די גבאָט פֿון ה דיין ג-ט, און וועסט
vest un G-t dain Hashem fun gebot di hitn vest
will and G-d your Hashem of commandments the keep will

גיין אין זיינע וועגן. י און אַלע פֿעלקער פֿון דער ערד וועלן זען,
zen veln erd der fun felker ale un vegen zaine in gein
see will earth the of nations all and ways his in go

אַז הס נאָמען וועלט גערופֿן אויף דיר, און זיי וועלן
veln zei un dir oif gerufn vert nomen Hashems az
will they and you(SG) on called shall be name Hashem's that

מורא האָבן פֿאַר דיר. יא און ה וועט דיר געבן אַ
a gebn dir vet Hashem un dir far hobn moire
a give you(SG) will Hashem and you(SG) before have fear

שֶׂפַע פֿון גוטס אין דער פֿרוכט פֿון דיין ליַב, און אין
in un laib dain fun frucht der in guts fun shefe
in and body your of fruit the in good things of prosperity

דער פֿרוכט פֿון דיין בהמה, און אין דער פֿרוכט פֿון דיין ערד, אויף
oif erd dain fun frucht der in un beheime dain fun frucht der
on land your of fruit the in and livestock your of fruit the

דער ערד וואָס ה האָט געשוואָרן דיינע עלטערן דיר
dir eltern daine geshvorn hot Hashem vos erd der
you(SG) fathers your sworn an oath has Hashem which land the

צו געבן.
gebn tsu
give to

[12] Hashem shall open unto thee His otzar hatov, the Shomayim, to give the matar unto thy land in its season, and to bless all the work of thine hand; and thou shalt lend unto Goyim rabbim, and thou shalt not borrow. [13] And Hashem shall make thee the rosh, and not the zanav *(tail)*; and thou shalt be above only, and thou shalt

יב ה וועט דיר עפֿענען זיין גוטן אוצר, דעם הימל, צו
tsu himel dem Etser gutn zain efenen dir vet Hashem
to heaven the treasure good his open you(SG) will Hashem

געבן דעם רעגן פֿון דיין לאַנד אין זיין צייַט, און צו בענטשן יעטוועדער
yetveder bentshn tsu un tsait zain in land dain fun regn dem gebn
every bless to and time its in land your of rain the give

טואונג פֿון דיין האַנט; און וועסט אַנטלייַען פֿיל פֿעלקער, און דו
du un felker fil antlaien vest un hant dain fun tuung
you and nations many lend will and hand your of deed

אַליין וועסט נישט לייַען. יג און ה וועט דיך מאַכן פֿאַר
far machn dich vet Hashem un laien nisht vest alein
for make you(SG) will Hashem and borrow not will yourself

דעם קאָפּ און נישט פֿאַר דעם עק, און וועסט רק זיין אויבן, און
un oiben zain rak vest un ek dem far nisht un kop dem
and above be only will and tail the for not and head the

not be beneath; if that thou give heed unto the mitzvot Hashem Eloheicha, which I command thee today, to be shomer to do them; [14] And thou shalt not turn aside from any of the devarim which I command thee today, to the right, or to the left, to go after elohim acherim to serve them.

[15] But it shall come to pass, if thou wilt not give heed unto the voice of Hashem Eloheicha, to be shomer to do all His mitzvot and His chukkot which I command thee today, that all these kelalot *(curses)* shall come upon thee, and overtake thee:

[16] Arur shalt thou be in the town, and Arur shalt thou be in the sadeh.

[17] Arur shall be thy basket and thy kneading bowl.

[18] Arur shall be the pri of thy womb, and the pri of thy adamah, the increase of thy livestock, and the flocks of thy sheep.

[19] Arur shalt thou be when thou comest in, and Arur shalt thou be when thou goest out.

[20] Hashem shall send upon thee me'erah, mehumah, and migeret, in all that thou settest thine hand unto to do, until thou be shmad,

נישט זײַן אונטן, אויב דו וועסט צוהערן צו די געבאָט פֿון
fun gebot di tsu tsuhern vest du oib unten zain nisht
of commandments the to pay heed will you if below be not

ה דײַן ג-ט, וואָס איך געביט דיר הײַנט צו היטן און צו
tsu un hitn tsu haint dir gebit ich vos G-t dain Hashem
to and keep to today you(SG) order I which G-d your Hashem

יד טאָן, און וועסט זיך נישט אָפּקערן פֿון אַלע וועלטער וואָס איך
ich vos verter ale fun opkeren nisht zich vest un ton
I which words all from turn aside not self will and do

געביט דיר הײַנט, רעכטס אָדער לינקס , כּדי צו גיין נאָך
noch gein tsu kedei links oder rechts haint dir gebit
after go to so that to the left or to the right today you(SG) order

פֿרעמדע ג-טער, זיי צו דינען .
dinen tsu zei g-ter fremde
serve to them g-ds foreign

טו און עס וועט זײַן , אַז דו וועסט נישט צוהערן צו דעם קול פֿון
fun kol dem tsu tsuhern nisht vest du az zain vet es un
of voice the to pay heed not will you that be will it and

ה דײַן ג-ט, צו היטן צו טאָן אַלע זײַנע געבאָט און זײַנע
zaine un gebot zaine ale ton tsu hitn tsu G-t dain Hashem
his and commandments his all do to keep to G-d your Hashem

געזעצן וואָס איך געביט דיר הײַנט, וועלן קומען אויף דיר אַלע
ale dir oif kumen veln haint dir gebit ich vos gezetsn
all you(SG) on come will today you(SG) order I which laws

די דאָזיקע קללות, און וועלן דיך דערגרייכן .
dergreichn dich veln un kloles dozike di
reach you(SG) will and curses these the

טז פֿאַרשאָלטן וועסטו זײַן אין שטאָט, און פֿאַרשאָלטן וועסטו
vestu farsholten un shtot in zain vestu farsholten
will you(sg) cursed and city in be will you(sg) cursed

זײַן אין פֿעלד.
feld in zain
field in be

יז פֿאַרשאָלטן דײַן קאָרב, און דײַן טייגמולטער .
teigmulter dain un korb dain farsholten
kneading dough bowl your and basket your cursed

יח פֿאַרשאָלטן די פֿרוכט פֿון דײַן לײַב , און די פֿרוכט פֿון דײַן ערד,
erd dain fun frucht di un laib dain fun frucht di farsholten
land your of fruit the and body your of fruit the cursed

די געבורט פֿון דײַנע רינדער, און די פֿרוכטפֿערונג פֿון דײַנע שאָף .
shof daine fun fruchperung di un rinder daine fun geburt di
sheep your of increase the and cattle your of birth the

יט פֿאַרשאָלטן וועסטו זײַן בײַ דײַן אַרײַנגיין , און פֿאַרשאָלטן
farsholten un araingein dain bai zain vestu farsholten
cursed and going in your with be will you(sg) cursed

וועסטו זײַן בײַ דײַן אַרויסגיין .
aroisgein dain bai zain vestu
going out your with be will you(sg)

כ ה וועט אָנשיקן אויף דיר אַ קללה, אַ מהומה , און אַן
an un mehume a klole a dir oif onshikn vet Hashem
an and confusion a curse a you(SG) on send will Hashem

אָנגעשריי , אויף יעטוועדער אונטערנעם פֿון דײַן האַנט וואָס דו וועסט
vest du vos hant dain fun unternem yetveder oif ongeshrei
will you which hand your of undertaking all on rebuke

and until thou perish quickly; because of the wickedness of thy doings, whereby thou hast forsaken Me. 21 Hashem shall make the dever have deveykus with thee, until He have consumed thee from off ha'adamah, whither thou goest to possess it. 22 Hashem shall strike thee with a shachefet, and with a kaddachat, and with an inflammation, and with an extreme burning, and with the cherev, and with scorching, and with mildew; and they shall pursue thee until thou perish. 23 And thy Shomayim that is over thy head shall be nechoshet, and Ha'Aretz that is under thee shall be barzel. 24 Hashem shall make the matar of thy land powder and dust; from Shomayim shall it come down upon thee, until thou be shmad.

25 Hashem shall cause thee to be defeated before thine enemies; thou shalt go out derech echad against them, and flee shivah derakhim before them; and shalt be an object of horror unto all the kingdoms of the earth. 26 And thy nevelah shall be okhel unto all fowls of the air, and unto the beasts of ha'aretz, and no ish shall frighten them away. 27 Hashem will strike thee with the shekhin *(boils)* of Mitzrayim, and with the tumors, and with the

טאָן, ביז דו וועסט פֿאַרטיליקט וועלן , און ביז דו וועסט גיך
gich vest du biz un vern fartilikt vest du biz ton
quickly will you until and become exterminated will you until do

אונטערגיין פֿון וועגן דיינע שלעכטע מעשׂים, וואָס דו האָסט
host du vos meisim shlechte daine vegen fun untergein
have you which deeds evil your account of from disappear

מיך פֿאַרלאָזן. כא ה וועט באַהעפֿטן אָן דיר די פּעסט ,
pest di dir on baheftn vet Hashem farlozen mich
pestilence the you(SG) on join will Hashem forsaken me

ביז ער וועט דיך פֿאַרלענדן פֿון דער ערד וואָס דו גייסט אַהין ,
ahin geist du vos erd der fun farlendn dich vet er biz
there go you which land the from destroy you(SG) will he until

זי צו אַרבן . כב ה וועט דיך פּלאָגן מיט דער שווינדזוכט ,
shvindzucht der mit plogn dich vet Hashem arben tsu zi
consumption the with plague you(SG) will Hashem inherit to it

און מיט קדחת , און מיט היץ , און מיט דאָרשט, און מיט שווערד,
shverd mit un dorsht mit un hits mit un kadoches mit un
sword with and thirst with and heat with and fever with and

און מיט וועלקענישׁ; און זיי וועלן דיך נאָכיאָגן ביז דו וועסט
vest du biz nochyogn dich veln zei un velkenish mit un
will you until pursue you(SG) will they and mildew with and

אונטערגיין. כג און דער הימל וואָס איבער דיין קאָפּ וועט זיין קופּער ,
kuper zain vet kop dain iber vos himel der un untergein
bronze be will head your over which heaven the and disappear

און די ערד וואָס אונטער דיר אייַזן. כד ה וועט מאַכן דעם
dem machn vet Hashem aizn dir unter vos erd di un
the make will Hashem iron you(SG) under which land the and

רעגן פֿון דיין לאַנד שטויב און ערד; עס וועט נידערן אויף דיר פֿון
fun dir oif nidern vet es erd un shtoib land dain fun regn
from you(SG) on go down will it dirt and dust land your of rain

הימל , ביז דו וועסט פֿאַרטיליקט וועלן .
vern fartilikt vest du biz himel
become destroyed will you until heaven

כה ה וועט דיך געבן אַ געשלאָגענעם פֿאַר דיינע פֿיַינט ;
faint daine far geshlogenem a gebn dich vet Hashem
enemies your before hammering a give you(SG) will Hashem

אויף איין וועג וועסטו אַרויסגיין אַקעגן זיי , און אויף זיבן וועגן
vegen zibn oif un zei akegn aroisgein vestu veg ein oif
ways seven on and them against go out will you(sg) way one on

וועסטו אַנטלויפֿן פֿאַר זיי , און וועסט זיין צו שוידער בײַ
bai shoider tsu zain vest un zei far antloifn vestu
with of horror to be will and them before fleeing will you(sg)

אַלע קיניגרײַכן פֿון דער ערד . כו און דיינע טויטע לײַבער וועלן זיין
zain veln laiber toite daine un erd der fun kinigraichn ale
be will flesh(PL) dead your and earth the of kingdoms all

צו שפּײַז פֿאַר יעטוועדער פֿויגל פֿון הימל , און פֿאַר דער חיה פֿון
fun chaye der far un himel fun foigel yetveder far shpaiz tsu
of beast the for and heaven of bird every for food to

דער ערד , און קיינער וועט נישט אַוועקטרײַבן. כז ה וועט דיך
dich vet Hashem avektraibn nisht vet keiner un erd der
you(SG) will Hashem drive away not will no one and earth the

פֿלאָגן מיט דעם אויסשלאָג פֿון מִצרַיִם , און מיט בלאָטערן, און
un blotern mit un Mitsrayim fun oisshlog dem mit plogn
and blisters with and Egypt of rash the with plagues

scab, and with the itch, whereof thou canst not be healed. [28] Hashem shall strike thee with shiga'on *(insanity)*, and ivvaron *(blindness)*, and timhon levav *(confusion of heart)*; [29] And thou shalt grope at noonday, as the ivver gropeth in darkness, and thou shalt not prosper in thy ways; and thou shalt be only oppressed and plundered evermore, and thou shalt have no moshi'a. [30] Thou shalt betroth an isha, and another ish shall lie with her; thou shalt build a bais, and thou shalt not dwell therein; thou shalt plant a kerem, and shalt not gather the grapes thereof. [31] Thine shor shall be slain before thine eyes, and thou shalt not eat thereof; thine chamor shall be violently taken away from before thy face, and shall not be restored to thee; thy tzon shall be given unto thine enemies, and thou shalt have no moshi'a. [32] Thy banim and thy banot shall be given unto another people, and thine eyes shall look, and fail with longing for them kol hayom; and there shall be nothing you can do. [33] The pri of thy adamah, and all thy labors, shall a nation which thou knowest not eat up; and thou shalt be only oppressed and crushed kol hayamim; [34] So that thou shalt be driven meshuga because of the

מיט קרעץ , און מיט בייסענש, אַז דו וועסט נישט קענען
kenen nisht vest du az baisenish mit un krets mit
be able to not will you that itch with and leprous lesion with

געהיילט ווערן . כח ה ווועט דיך פּלאָגן מיט משוגעת , און
un meshugas mit plogn dich vet Hashem vern geheilt
and madness with plague you(SG) will Hashem become healed

מיט בלינדקייט, און מיט צעדולטקייט פֿון האַרצן. כט און ווועסט טאַפּן
tapn vest un hartsn fun tsedultkeit mit un blindkeit mit
grope will and heart of disturbance with and blindness with

אין מיטן טאָג אַזוי ווי אַ בלינדער טאַפּט אין דער פֿינצטער, און ווועסט
vest un fintster der in tapt blinder a vi azoi tog mitn in
will and dark the in gropes blind a as so day mid in

נישט באַגליקן אין דיַינע ווועגן , און ווועסט רק זיַין באַרויבט און
un baroibt zain rak vest un vegen daine in baglikn nisht
and despoiled be only will and ways your in succeed not

באַגזלט אַלע טעג, און קיינער ווועט נישט העלפֿן. ל אַ וויַיב ווועסטו
vestu vaib a helfn nisht vet keiner un teg ale bagzlt
will you(sg) wife a rescue not will no one and days all robbed

פֿאַרקנסן, און אַן אַנדערער ווועט מיט איר זיַין ; אַ הויז ווועסטו
vestu hoiz a zain ir mit vet anderer an un farknasn
will you(sg) house a be her with will other an and engaged

בויען , און ווועסט נישט ווויינען דערין; אַ ווייַנגאָרטן ווועסטו פֿלאַנצן,
flantsn vestu vaingorten a derin voinen nisht vest un boien
plant will you(sg) vineyard a in it dwell not will and build

און ווועסט אים נישט אָנהייבן . לא דיַין אָקס ווועט געשאָכטן
geshochtn vet oks dain onheibn nisht im vest un
slaughtered will ox your take the first bite not it will and

ווערן פֿאַר דיַינע אויגן, און ווועסט פֿון אים נישט עסן ; דיַין
dain esen nisht im fun vest un oign daine far vern
your eat not it of you(sg) will and eyes your before become

אייזל ווועט אַוועקגעגזלט ווערן פֿון פֿאַר דיַין פּנים , און
un ponem dain far fun vern avekgegazlt vet eizl
and face your before from become plundered by force will donkey

ווועט דיר נישט אומגעקערט ווערן ; דיַינע שאָף ווועלן אַוועקגעגעבן
avekgegebn veln shof daine vern umgekert nisht dir vet
given away will sheep your become returned not to you(SG) will

ווערן צו דיַינע פֿיַינט , און ווועסט נישט האָבן ווער זאָל העלפֿן.
helfn zol ver hobn nisht vest un faint daine tsu vern
help shall who have not will and enemies your to become

לב דיַינע זין און דיַינע טעכטער ווועלן אַוועקגעגעבן ווערן צו אַן אַנדער
ander an tsu vern avekgegebn veln techter daine un zin daine
other an to become given will daughters your and sons your

פֿאָלק , און דיַינע אויגן ווועלן זען, און אויסגין נאָך זיי אַ גאַנצן טאָג,
tog gantsn a zei noch oisgein un zen veln oign daine un folk
day all a them after run out and see will eyes your and people

און דיַין האַנט ווועט זיַין אָן מאַכט. לג די פֿרוכט פֿון דיַין ערד, און
un erd dain fun frucht di macht on zain vet hant dain un
and land your of fruit the power without be will hand your and

דיַין גאַנצע מי , ווועט אויפֿעסן אַ פֿאָלק וואָס דו קענסט נישט, און
un nisht kenst du vos folk a oifesn vet mi gantse dain
and not know you which people a eat will product whole your

ווועסט רק זיַין באַרויבט און געדריקט אַלע טעג. לד און ווועסט
vest un teg ale gedrikt un baroibt zain rak vest
will and days all oppressed and despoiled be only you(sg) will

sight of thine eyes which thou shalt see. 35 Hashem shall strike thee in the birkayim *(knees)*, and in the legs, with shekhin rah *(foul boil)* that cannot be healed, from the sole of thy foot unto the top of thy head. 36 Hashem shall bring thee, and thy melech which thou shalt set over thee, unto a Goy which neither thou nor Avoteicha have known; and there shalt thou serve elohim acherim, etz va'even *(wood and stone)*. 37 And thou shalt become an object of horror, a mashal, and a byword, among kol haGoyim whither Hashem shall lead thee.

38 Thou shalt carry much zera out into the sadeh, and shalt gather but little in; for the arbeh shall devour it.

39 Thou shalt plant kramim, and dress them, but shalt neither drink of the yayin, nor gather the grapes; for the tola'at *(worm)* shall eat them. 40 Thou shalt have olive trees throughout all thy territory, but thou shalt not anoint thyself with the shemen; for thine olives shall drop off. 41 Thou shalt father banim and banot, but thou shalt not enjoy them; for they shall go into shevi *(captivity, the golus)*.

וועֶרן משוגע פֿון דער זעונג פֿון דײַנע אויגן וואָס דו וועסט זען׃
zen vest du vos oign daine fun zeung der fun meshuge vern
see will you which eyes your of vision the from insane become

לה ה וועט דיך פּלאָגן מיט אַ בייזן אויסשלאָג אויף די קני
kni di oif oisshlog beizn a mit plogn dich vet Hashem
knees the on rash evil an with plague you(SG) will Hashem

און אויף די שענקלען, אַז דו וועסט נישט קענען געהיילט וועֶרן׃
vern geheilt kenen nisht vest du az shenklen di oif un
become healed be able to not will you that thigh the on and

פֿון דײַן פֿוסטריט ביז דײַן שפּיץ קאָפּ׃ לו ה וועט אַוועקפֿירן
avekfiren vet Hashem kop shpits dain biz fustrit dain fun
away lead will Hashem head top your unto foot your from

דיך , און דײַן מלך וואָס דו וועסט אויפֿשטעלן איבער דיר ,
dir iber oifshteln vest du vos melech dain un dich
you(SG) over raise up will you which king your and you(SG)

צו אַ פֿאָלק וואָס דו און דײַנע עלטערן האָבן נישט געקענט; און וועסט
vest un gekent nisht hobn eltern daine un du vos folk a tsu
will and known not have fathers your and you which people a to

דאָרטן דינען פֿרעמדע ג-טער, האָלץ און שטיין׃ לז און וועסט זיין פֿאַר אַ
a far zain vest un shtein un holts g-ter fremde dinen dortn
a for be will and stone and wood g-ds foreign serve there

שרעק, פֿאַר אַ שפּריכוואָרט, און פֿאַר אַ שפּאָט , צווישן
tsvishn shpot a far un shprichvort a far shrek
among makes a laughing stock a for and proverb a for terror

אַלע פֿעלקער וואָס ה וועט דיך אַהין אַוועקפֿירן׃
avekfiren ahin dich vet Hashem vos felker ale
away lead there you(SG) will Hashem which nations all

לח פֿיל זריעה וועסטו אַרויסטראָגן אין פֿעלד, און ווינציק
vintsik un feld in aroistrogn vestu zerie fil
few and field in carry outside will you(sg) seed many

וועסטו אײַנזאַמלען , וואָרעם דער היישעריק וועט עס פֿאַרצערן׃
fartseren es vet heisherik der vorem ainzamlen vestu
devour it will locust the because gather together will you(sg)

לט ווײַנגערטנער וועסטו פֿלאַנצן און באַארבעטן, אָבער ווײַן
vain ober baarbetn un flantsn vestu vaingertner
wine but cultivate and plant will you(sg) vineyards

וועסטו נישט טרינקען און נישט אַרײַננעמען , וואָרעם דער וואָרעם
vorem der vorem arainnemen nisht un trinken nisht vestu
worm the because take in not and to drink not will you(sg)

וועט עס אויפֿעסן׃ מ איילבערטבײמער וועסטו האָבן אין דײַן גאַנצן
gantsn dain in hobn vestu eilbertbeimer oifesn es vet
entire your in have will you(sg) olive trees eat it will

גרענעץ, אָבער מיט אייל וועסטו זיך נישט זאַלבן , וואָרעם דײַנע
daine vorem zalbn nisht zich vestu eil mit ober gemark
your because anoint not self will you(sg) oil with but territory

איילבערטן וועלן אַראָפּפֿאַלן׃ מא זין און טעכטער וועסטו האָבן,
hobn vestu techter un zin aropfaln veln eilbertn
have will you(sg) daughters and sons drop off will olives

אָבער זיי וועלן נישט בלײַבן בײַ דיר , וואָרעם זיי וועלן אַוועקגיין
avekgein veln zei vorem dir bai blaibn nisht veln zei ober
go away will they because you(SG) with remain not will they but

אין געפֿאַנגנשאַפֿט׃
gefangenshaft in
captivity in

מב אַלע דיינע ביימער און די פֿרוכט פֿון דיין ערד וועט ירשען
yarshen vet erd dain fun frucht di un beimer daine ale
inherit will land your of fruit the and trees your all
דער גריל .
gril der
locust the

42 All thy trees and pri of thy adamah shall the locust consume.

מג דער פֿרעמדער וואָס צווישן דיר וועט שטייגן העכער און
un hecher shtaign vet dir tsvishn vos fremder der
and upward ascend will you(SG) among which foreigner the
העכער איבער דיר , און דו וועסט נידערן אַראָפּ און אַראָפּ. מד ער
er arop un arop nidern vest du un dir iber hecher
he down and down go down will you and you(SG) over upward
וועט דיר אַנטלייַען, און דו וועסט אים נישט אַנטלייַען; ער וועט זיין
zain vet er antlaien nisht im vest du un antlaien dir vet
be will he lend not him will you and lend you(SG) will
דער קאָפּ, און דו וועסט זיין דער עק.
ek der zain vest du un kop der
tail the be will you and head the

43 The ger that is within thee shall get up above thee very high; and thou shalt come down very low. 44 He shall lend to thee, and thou shalt not lend to him; he shall be the rosh, and thou shalt be the zanav.

מה און אַלע די דאָזיקע קללות וועלן קומען אויף דיר , און וועלן
veln un dir oif kumen veln kloles dozike di ale un
will and you(SG) on come will curses this the all and
דיך נאָכיאָגן און דיך דערגרייכן , ביז דו וועסט פֿאַרטילקט
fartilikt vest du biz dergreichn dich un nochyogn dich
destroyed will you until reach you(SG) and pursue you(SG)
ווערן , ווייל דו האָסט נישט צוגעהערט צו דעם קול פֿון ה
Hashem fun kol dem tsu tsugehert nisht host du vail vern
Hashem of voice the to paid heed not have you because become
דיין ג-ט, צו היטן זיינע גבֿאָט און זיינע געזעצן וואָס ער
er vos gezetsn zaine un gebot zaine hitn tsu G-t dain
he which laws his and commandments his keep to G-d your
האָט דיר געבאָטן. מו און זיי וועלן זיין פֿאַר אַ צייכן און פֿאַר אַ
a far un tseichn a far zain veln zei un gebotn dir hot
a for and sign a for be will they and ordered you(SG) has
וווּנדער אויף דיר און אויף דיין זאָמען ביז אייביק. מז דערפֿאַר
derfar eibik biz zomen dain oif un dir oif vunder
for the reason ever until seed your on and you(SG) on wonders
וואָס דו האָסט נישט געדינט ה דיין ג-ט מיט שׂימחה, און מיט
mit un simche mit G-t dain Hashem gedint nisht host du vos
with and joy with G-d your Hashem served not have you which
אַ פֿריילעכן האַרצן, אין אַ שׂפֿע פֿון אַלץ , מח וועסטו
vestu alts fun shefe a in hartsn freilechn a
will you(sg) everything of prosperity a in heart gladness of a
דינען דיין פֿיַינט , וואָס ה וועט אים אָנשיקן אויף דיר , אין
in dir oif onshikn im vet Hashem vos faint dain dinen
in you(SG) on send him will Hashem which enemies your serve
הונגער, און אין דאָרשטיקייט, און אין נאַקעטקייט, און אין מינערונג
minerung in un naketkeit in un dorshtikeit in un hunger
diminishing in and nakedness in and thirst in and famine
פֿון אַלץ ; און ער וועט אַרויפֿטאָן אַן אייַזערנעם יאָך אויף דיין
dain oif yoch aizernem an aroifton vet er un alts fun
your on yoke iron an put will he and everything of
האַלדז, ביז ער וועט דיך פֿאַרטילקן.
fartiliken dich vet er biz haldz
destroy you(SG) will he until neck

45 Moreover all these kelalot shall come upon thee, and shall pursue thee, and overtake thee, till thou be shmad; because thou gavest not heed unto the voice of Hashem Eloheicha to be shomer over His mitzvot and His chukkot which He commanded thee; 46 And they shall be upon thee for an ot and for a mofet, and upon thy zera ad olam. 47 Because thou servedst not Hashem Eloheicha with simchah, and with gladness of heart, because of the abundance of all things; 48 Therefore shalt thou serve thine enemies which Hashem shall send against thee, in ra'av *(hunger, famine)*, and in tzama *(thirst)*, and in eirom *(nakedness)*, and in choser *(want)* of all things; and He shall put an ol barzel *(yoke of iron)* upon thy tzavvar *(neck)*, until He hath made thee shmad.

מט ה וועט אָנטראָגן אויף דיר אַ פֿאָלק פֿון דער ווייַטן ,
vaitn der fun folk a dir oif ontrogn vet Hashem
distance the from people a you(SG) on bring will Hashem

פֿון עק ערד , אַזוי ווי עס קומט צו שוועבן אַן אָדלער, אַ פֿאָלק ווָאס
vos folk a odler an shvebn tsu kumt es vi azoi erd ek fun
which people a eagle an hover to come it as so earth end from

נ דו ווועסט נישט פֿאַרשטיין זײַן לשון ; אַ פֿאָלק מיט אַ פֿאַרשײַטן
farshaitn a mit folk a loshen zain farshtein nisht vest du
fierce a with people a language his understand not will you

פנים , ווָאס ווועט נישט שוינען דעם פנים פֿון אַ
a fun ponem dem shoinen nisht vet vos ponem
an of face the treat with consideration not will which face

זקן , און אַ יונגן ווועט ער נישט לייַטזעליקן . נא און ער ווועט אויפֿעסן די
di oifesn vet er un laitzelikn nisht er vet yungn a un zoken
the eat will he and take pity on not he will young a and elder

פֿרוכט פֿון דײַן בהמה , און די פֿרוכט פֿון דײַן ערד, ביז דו ווועסט
vest du biz erd dain fun frucht di un beheime dain fun frucht
will you until land your of fruit the and livestock your of fruit

פֿאַרטיליקט ווערן ; ווָאס ווועט דיר נישט איבערלאָזן קיין תּבֿואה,
tvue kein iberlozen nisht dir vet vos vern fartilikt
grain any leave over not you(SG) will which become destroyed

קיין ווײַן , און קיין איל, קיין געבורט פֿון דײַנע רינדער, און קיין
kein un rinder daine fun geburt kein eil kein un vain kein
any and cattle your of increase any oil any and wine any

פֿרוכטפּערונג פֿון דײַנע שאָף , ביז ער ווועט דיך אונטערבערענגן.
unterbrengen dich vet er biz shof daine fun fruchtperung
destroy you(SG) will he until sheep your of fruit

נב און ער ווועט דיך באַלאָגערן אין אַלע דײַנע טויערן, ביז עס ווועלן
veln es biz toiern daine ale in balegern dich vet er un
will it until gates your all in besiege you(SG) will he and

נידערן דײַנע הויכע און פֿעסטע מויערן , ווָאס דו האָסט זיך אויף
oif zich host du vos moiern feste un hoiche daine nidern
on self have you which walls firm and high your go down

זיי פֿאַרזיכערט, אין דײַן גאַנצן לאַנד; יאָ , ער ווועט דיך באַלאָגערן
balegern dich vet er yo land gantsn dain in farzichert zei
besiege you(SG) will he yes land entire your in trusted them

אין אַלע דײַנע טויערן, אין דײַן גאַנצן לאַנד ווָאס ה דײַן ג-ט האָט
hot G-t dain Hashem vos land gantsn dain in toiern daine ale in
has G-d your Hashem which land entire your in gates your all in

דיר געגעבן . נג און ווועסט עסן די פֿרוכט פֿון דײַן לײַב , דאָס
dos laib dain fun frucht di esen vest un gegebn dir
the body your of fruit the eat you(sg) will and given you(SG)

פֿלייש פֿון דײַנע זין און דײַנע טעכטער ווָאס ה דײַן ג-ט האָט
hot G-t dain Hashem vos techter daine un zin daine fun fleish
has G-d your Hashem which daughters your and sons your of flesh

דיר געגעבן , אין דער באַלאָגערונג, און אין דער דריקונג ווָאס
vos drikung der in un balegerung der in gegebn dir
which oppression the in and siege the in given you(SG)

דײַן פֿײַנט ווועט דיך דריקן . נד דער אײדעלער מענטש צווישן
tsvishn mentsh eideler der drikn dich vet faint dain
among man genteel the oppress you(SG) will enemies your

דיר און דער זייער פֿאַרצערטלטער, זײַן אויג ווועט זײַן שלעכט צו
tsu shlecht zain vet oig zain fartsertlter zeyer der un dir
to evil be will eye his pampered their the and you(SG)

[49] Hashem shall bring a nation against thee from afar, from the ketzeh ha'aretz, as swift as the nesher flieth; a nation whose lashon thou shalt not understand; [50] A nation of fierce countenance, which shall not respect the zaken's person, nor show favor to the na'ar; [51] And he shall eat the pri of thy animals, and the pri of thy adamah, until thou be shmad; which also shall not leave thee either dagan, tirosh, or yitzhar, or the increase of thy livestock, or flocks of thy sheep, until it hath destroyed thee. [52] And it shall besiege thee in all thy she'arim, until thy high and fortified walls come down, wherein thou trusted, throughout all thy land; and it shall besiege thee in all thy she'arim throughout all thy land, which Hashem Eloheicha hath given thee. [53] And thou shalt eat the pri of thine own womb, the basar of thy banim and of thy banot, which Hashem Eloheicha hath given thee, in the matzor *(siege)*, and in the desperate straits, wherewith thine enemies shall distress thee; [54] So that the ish that is sensitive among you, and very refined, his eye shall be hostile toward his brother, and toward his eshet kheyk *(wife of his bosom)*, and toward the remnant of

his banim which he shall leave; [55] So that he will not give to any of them of the basar of his banim whom he shall eat; because he hath nothing left him in the matzor *(siege)*, and in the desperate straits, wherewith thine enemies shall distress thee in all thy she'arim. [56] The sensitive and refined woman among you, which would not adventure to set the sole of her foot upon the ground for delicateness and tenderness, she shall be hostile toward her ish kheyk *(husband of her bosom)*, and toward her ben, and toward her bat, [57] And toward her afterbirth that cometh out from between her feet, and toward her banim which she shall bear; for she shall eat them for choser *(want)* of all things secretly in the matzor *(siege)* and desperate straits, wherewith thine enemy shall distress thee in thy she'arim.

[58] If thou wilt not be shomer to do kol divrei hatorah hazot that are written in this sefer, that thou mayest fear this glorious and fearful Shem, HASHEM ELOHEICHA, [59] Then Hashem will make thy makkot *(plagues)* extraordinary, and the makkot of thy zera, even makkot gedolot, and of long continuance,

זײַן ברודער, און צו דער וויַב פֿון זײַן בוזעם, און צו די איבעריקע
iberike di tsu un buzem zain fun vaib der tsu un bruder zain
remaining the to and bosom his of wife the to and brother his

קינדער וואָס ער וועט איבערלאָזן, [נה] צו געבן איינעם פֿון זיי פֿון דעם
dem fun zei fun einem gebn tsu iberlozen vet er vos kinder
the of them of one give to leave over will he which children

פֿלייש פֿון זײַנע קינדער וואָס ער וועט עסן, ווײַל גאָרנישט וועט
vet gornisht vail esen vet er vos kinder zaine fun fleish
will nothing because eat will he which children his of flesh

אים זײַן געבליבן אין דער באַלעגערונג, און אין דער דריקונג וואָס
vos drikung der in un balegerung der in geblibn zain im
which oppression the in and siege the in remaining be him

דײַן פֿײַנט וועט דיך דריקן אין אַלע דײַנע טויערן. [נו] די איידעלע
eidele di toiern daine ale in drikn dich vet faint dain
genteel the gates your all in oppress you(SG) will enemies your

צוויישן דיר און די פֿאַרצערטלטע, וואָס האָט קיין מאָל נישט
nisht mol kein hot vos fartsertlte di un dir tsvishn
not time any has which pampered the and you(SG) among

געפֿרוווט שטעלן איר פֿוסטריט אויף דער ערד, פֿון פֿאַרצערטלטקייט און
un fartsertltkeit fun erd der oif fustrit ir shteln gepruvet
and delicateness of land the on foot its set tested

פֿון איידלקייט, איר אויג וועט זײַן שלעכט צו דעם מאַן פֿון איר בוזעם,
buzem ir fun man dem tsu shlecht zain vet oig ir eidlkeit fun
bosom her of man the to evil be will eye its tenderness of

און צו איר זון, און צו איר טאָכטער, [נז] און צו איר נאָכגעבורט וואָס
vos nochgeburt ir tsu un tochter ir tsu un zun ir tsu un
which afterbirth her to and daughter her to and son her to and

קומט אַרויס פֿון צווישן אירע פֿיס, און צו אירע קינדער וואָס זי וועט
vet zi vos kinder ire tsu un fis ire tsvishn fun arois kumt
will she which children her to and feet her between of out come

געבערן, וואָרעם זי וועט זיי אויפֿעסן אין פֿאַרבאָרגענעניש, אין מינערונג
minerung in farborgenish in oifesn zei vet zi vorem gebern
diminishing in secret in eat them will she for bear

פֿון אַלץ, אין דער באַלעגערונג, און אין דער דריקונג וואָס דײַן
dain vos drikung der in un balegerung der in alts fun
your which oppression the in and siege the in everything from

פֿײַנט וועט דיך דריקן אין דײַנע טויערן.
toiern daine in drikn dich vet faint
gates your in oppress you(SG) will enemies

[נח] אויב דו וועסט נישט היטן צו טאָן אַלע ווערטער פֿון דער דאָזיקער
doziker der fun verter ale ton tsu hitn nisht vest du oib
this one the of words all do to keep not will you if

תּורה, וואָס שטייען געשריבן אין דעם דאָזיקן בוך, מורא צו
tsu moire buch dozikn dem in geshribn shteyen vos toyre
to fear book this the in written standing which instruction

האָבן פֿאַר דעם דאָזיקן געאַכפֿערטן און פֿאָרכטיקן נאָמען, פֿאַר ה׳
Hashem far nomen forchtikn un geachpertn dozikn dem far hobn
Hashem before name dreadful and revered this the for have

דײַן ג-ט, [נט] וועט ה׳ מאַכן וווּנדערלעך דײַנע פֿלאָגן, און די
di un plogn daine vunderlech machn Hashem vet G-t dain
the and plagues your extraordinary make Hashem will G-d your

פֿלאָגן פֿון דײַנע קינדער – גרויסע און אָנגעהאַלטענע פֿלאָגן, און
un plogn ongehaltene un groise kinder daine fun plogn
and plagues long continuance and great children your of plagues

and cholayim ra'im *(evil sicknesses)*, and of long continuance. [60] Moreover He will bring upon thee all the diseases of Mitzrayim, which thou wast afraid of; and they shall have deveykus unto thee. [61] Also every choli *(sickness)*, and every makkah *(plague)*, which is not written in the sefer of this torah, them will Hashem bring upon thee, until thou be shmad. [62] And ye shall be left few in number, whereas ye were as the kokhavim of Shomayim for multitude; because thou wouldest not obey the voice of Hashem Eloheicha. [63] And it shall come to pass, that as Hashem rejoiced over you to do you good, to multiply you, so Hashem will rejoice over you to make you shmad, to bring you to nothing; and ye shall be plucked from off the adamah whither thou goest to possess it. [64] And Hashem shall scatter thee among kol ha'ammim, from the one end of ha'aretz even unto the other; and there thou shalt serve elohim acherim, which neither thou nor Avoteicha have known, even etz va'even. [65] And among these Goyim shalt thou find no mano'ach, neither shall the sole of thy foot have rest; but Hashem shall give thee there a lev rogez *(anxious heart)*, and failing of

בייזע און אָנגעהאַלטענע קרענק. ס און ער וועט ווידער ברענגען אויף
oif brengen vider vet er un krenk ongehaltene un beize
on bring again will he and disease long continuance and evil

דיר אַלע ווייטאָקן פֿון מִצרַיִם , וואָס דו האָסט זיך געשראָקן
geshrokn zich host du vos Mitsrayim fun veitokn ale dir
afraid self have you which Egypt of pain all you(SG)

פַּאַר זיי , און זיי וועלן זיך באַהעפֿטן אָן דיר . סא אויך יעטוועדער
yetveder oich dir on baheftn zich veln zei un zei far
every also you(SG) on join self will they and them before

קרענק און יעטוועדער פּלאָג וואָס שטייט נישט געשריבן אין דעם בוך
buch dem in geshribn nisht shteit vos plog yetveder un krenk
book the in written not stand which plague every and sickness

פֿון דער דאָזיקער תורה , וועט זיי ה אַרויפֿברענגען אויף
oif aroifbrengen Hashem zei vet toyre doziker der fun
on bring up Hashem them will instruction this one the of

דיר ביז דו וועסט פַאַרטילקט ווערן . סב און איר וועט בליַיבן
blaibn vet ir un vern fartilikt vest du biz dir
remain will you and become destroyed will you until you(SG)

מיט אַ הייַפֿל מענטשן , אַנשטאָט וואָס איר זייַט געווען אַזוי ווי
vi azoi geven zait ir vos anshtot mentshn haifl a mit
as so having been are you which in place of people handful a with

די שטערן פֿון הימל אין פֿילקייט ; ווייַל דו האָסט נישט צוגעהערט צו
tsu tsugehert nisht host du vail filkeit in himel fun shtern di
to paid heed not have you for multitude in heaven of stars the

דעם קול פֿון ה דיַין ג-ט. סג און עס וועט זיין , אַזוי ווי ה
Hashem vi azoi zain vet es un G-t dain Hashem fun kol dem
Hashem as so be will it and G-d your Hashem of voice the

האָט זיך געפֿרייט איבער אייַך, אייַך צו באַגיטיקן, און אייַך צו מערן ,
mern tsu aich un bagitikn tsu aich aich iber gefreit zich hot
increase to you and accept to you you over rejoiced self has

אַזוי וועט ה זיך פֿרייען איבער אייַך, אייַך אונטערצוברענגען און אייַך
aich un untertsubrengen aich aich iber freyen zich Hashem vet azoi
you and to bring under you you over rejoice self Hashem will so

צו פַאַרטילקן; און איר וועט אַוועקגעריסן ווערן פֿון דער ערד וואָס
vos erd der fun vern avekgerisn vet ir un fartiliken tsu
which land the from become tear will you and destroy to

דו קומסט אַהין, זי צו אַרבן . סד און ה וועט דיך צעשפּרייטן
tseshpreitn dich vet Hashem un arben tsu zi ahin kumst du
scatter you(SG) will Hashem and inherit to it there come you

צווישן אַלע אומות , פֿון עק ערד ביז עק ערד , און וועסט דאָרטן
dortn vest un erd ek biz erd ek fun umes ale tsvishn
there will and earth end until earth end from peoples all among

דינען פֿרעמדע ג-טער, וואָס דו אָדער דיַינע עלטערן האָבן נישט געקענט,
gekent nisht hobn eltern daine un du vos g-ter fremde dinen
known not have fathers your and you which g-ds foreign serve

האָלץ און שטיין. סה און צווישן די דאָזיקע פֿעלקער וועסטו קיין
kein vestu felker dozike di tsvishn un shtein un holts
any will you(sg) nations this the among and stone and wood

רו נישט האָבן, און קיין מנוחה וועט נישט זיַין פַּאַר דיַין
dain far zain nisht vet menuche kein un hobn nisht ru
your for be not will resting place any and have not rest

פֿוסטריט; און ה וועט דיר געבן אַן דאָרטן אומרואיק האַרץ, און
un harts umruik an dortn gebn dir vet Hashem un fustrit
and heart anxious an there give you(SG) will Hashem and foot sole

eyes, and da'avon nefesh *(suffering of soul)*; [66] And thy life shall hang in doubt before thee; and thou shalt fear lailah and yomam, and shalt have none assurance of thy life; [67] In the boker thou shalt say, Would it were erev! And at erev thou shalt say, Would it were boker! For the pachad of thine lev wherewith thou shalt fear, and for the sight of thine eyes which thou shalt see. [68] And Hashem shall bring thee into Mitzrayim again with oniyyot, by the way whereof I spoke unto thee, Thou shalt see it no more again; and there ye shall be sold unto your enemies for avadim and shefachot, and no ish shall buy you.

[69] [29:1] These are the devarei HaBrit, which Hashem commanded Moshe to cut with the Bnei Yisroel in Eretz Moav, besides the Brit which He cut with them in Chorev.

29 [2] And Moshe called unto kol Yisroel, and said unto them, Ye have seen all that Hashem did before your eyes in Eretz Mitzrayim unto Pharaoh, and unto all his avadim, and unto all his land; [2 3] The massot hagedolot *(great trials)*

אויסגייענישׁ פֿון די אויגן, און פֿאַרשמאַכטונג פֿון דער זעל. [סו] און דיין
dain un zel der fun farshmachtung un oign di fun oisgeyenish
your and soul the of languishing and eyes the of failing

לעבן וועט דיר הענגען אַנטקעגן, און וועסט אַנגסטן טאָג און נאַכט,
nacht un tog angstn vest un antkegen hengen dir vet lebn
night and day dread will and to meet hanging you(SG) will life

און נישט זיין זיכער מיט דיין לעבן. [סז] אין פֿרימאָרגן וועסטו זאָגן:
zogn vestu frimorgn in lebn dain mit zicher zain nisht un
say will you(sg) morning in life your with secure be not and

הלוואַי וועלט אָוונט! און אין אָוונט וועסטו זאָגן: הלוואַי
halevay zogn vestu ovnt in un ovnt vert halevay
if only say will you(sg) evening in and evening shall be if only

וועלט פֿרימאָרגן! פֿון וועגן דער אַנגסט פֿון דיין האַרצן וואָס
vos hartsn dain fun angst der vegen fun frimorgn vert
which heart your of fear the concerning of morning shall be

דו וועסט אַנגסטן, און פֿון וועגן דער זעונג פֿון דיינע אויגן וואָס
vos oign daine fun zeung der vegen fun un angstn vest du
which eyes your of vision the concerning of and dread will you

דו וועסט זען. [סח] און ה וועט דיך אומקערן אויף שיפֿן קיין
kein shifn oif umkeren dich vet Hashem un zen vest du
to ships on to return you(SG) will Hashem and see will you

מִצרַיִם, אויף דעם וועג וואָס איך האָב דיר געזאָגט, וועסט אים
im vest gezogt dir hob ich vos veg dem oif Mitsrayim
him will said you(SG) have I which way the on Egypt

מער נישט אָנזען. און איר וועט זיך דאָרטן אָנבאָטן צו אייַערע פֿיַינט
faint aiere tsu onbotn dortn zich vet ir un onzen nisht mer
enemies your to offer there self will you and see not more

פֿאַר קנעכט און פֿאַר דינסטן, און קיין קויפֿער וועט נישט זיין.
zain nisht vet koifer kein un dinstn far un knecht far
be not will buyer any and maid servants for and slaves for

כט.א [סט] דאָס זיַינען די ווערטער פֿון דעם ברית וואָס ה האָט
hot Hashem vos bris dem fun verter di zainen dos
has Hashem which covenant the of words the are these

באַפֿוילן משהן צו שליסן מיט די קינדער פֿון ישׂראֵל אין
in Yisroel fun kinder di mit shlisn tsu Mosheen bafoiln
in Yisroel of children the with establish to Moshe commanded

לאַנד מוֹאָבּ, אַחוץ דעם ברית וואָס ער האָט געשלאָסן מיט
mit geshlosn hot er vos bris dem achuts Moav land
with established has he which covenant the aside from Moav land

זיי אין חוֹרֵבּ.
Chorev in zei
Chorev in them

כט

ב [סי] און משה האָט צונויפֿגערופֿן גאַנץ ישׂראֵל, און האָט צו
tsu hot un Yisroel gants tsunoifgerufn hot Moshe un
unto has and Yisroel all summoned has Moshe and

זיי געזאָגט: איר האָט געזען אַלץ וואָס ה האָט
hot Hashem vos alts gezen hot ir gezogt zei
has Hashem which all that seen have you said them

געטאָן פֿאַר אייַערע אויגן אין לאַנד מִצרַיִם צו פַּרעהן, און צו אַלע
ale tsu un Pharaohn tsu Mitsrayim land in oign aiere far geton
all to and Pharaoh to Egypt land in eyes your before done

זיַינע קנעכט, און צו זיַין גאַנצן [בג] לאַנד; די גרויסע פֿרוווונגען
pruvungen groise di land gantsn zain tsu un knecht zaine
trials great the land whole his to and servants his

which thine eyes have seen, the otot, and those mofetim hagedolim; [3 4] V'lo natan Hashem lakhem lev lada'at v'einayim lirot v'ozna'im lishmoa ad hayom hazeh *(Yet Hashem hath not given you a lev for da'as, and eyes to see, and ears to hear, to this day.)* [4 5] And I have led you arba'im shanim in the midbar; your clothes are not worn out upon you, and thy sandal is not worn out upon thy foot. [5 6] Ye have not eaten lechem, neither have ye drunk yayin or shechar; that ye might have da'as that Ani Hashem Eloheicha. [6 7] And when ye came unto this place, Sichon Melech Cheshbon, and Og Melech HaBashan, came out against us unto milchamah, and we defeated them: [7 8] And we took their land, and gave it for a nachalah unto the Reuveni, and to the Gadi, and to the half tribe of Menasheh. [8 9] Therefore be shomer over the divrei HaBrit hazot, and do them, lema'an *(in order that)* ye may prosper in all that ye do.

וואָס דיינע אויגן האָבן געזען, יענע גרויסע ציכנס און וווּנדער. ג
vunder un tseichns groise yene gezen hobn oign daine vos
wonders and signs great those seen have eyes your which

אָבער ה האָט אײַך נישט געגעבן אַ האַרץ צו פֿאַרשטיין, און
un farshtein tsu harts a gegebn nisht aich hot Hashem ober
and understand to heart a given not you has Hashem but

אויגן צו זען, און אויערן צו הערן, ביז אויף היינטיקן טאָג. ד
ich un tog haintikn oif biz hern tsu oiern un zen tsu oign
I and day this very on unto hear to ears and see to eyes

האָב אײַך געפֿירט פֿערציק יאָר דורכן מדבר; אײַערע קליידער
kleider aiere midber durchn yor fertsik gefirt aich hob
garments your wilderness through year forty guided you have

זײַנען נישט אָפּגעטראָגן געוואָרן אויף אײַך, און דײַן שוך איז
iz shuch dain un aich oif gevorn opgetrogn nisht zainen
is sandal your and you on having become wear out not are

נישט אָפּגעטראָגן געוואָרן אויף דײַן פֿוס. ה ברויט האָט איר נישט
nisht ir hot broit fus dain oif gevorn opgetrogn nisht
not you have bread foot your on having become wear out not

געגעסן, און ווײַן און געטראַנק האָט איר נישט געטרונקען;
gegesn un vain un getrank hot ir nisht getrunken
eaten and wine and drunk not you have drink

כּדי איר זאָלט וויסן אַז איך בין ה אלוקיכם. ו און אַז איר
kedei ir zolt visen zol ich bin Hashem Elokeichem az un
so that you shall know that I am Hashem your G-d when and

זײַט געקומען צו דעם דאָזיקן ארט, איז אַרויסגעגאַנגען סיחון
zait gekumen tsu dem dozikn ort iz aroisgegangen Sichon
are come to the this place is having come out Sichon

דער מלך פֿון חֶשבּוֹן, און עוֹג דער מלך פֿון בָּשָׁן, אַקעגן
akegn Bashan fun melech der Og un Cheshbon fun melech der
against Bashan of king the Og and Cheshbon of king the

אונדז אויף מלחמה, און מיר האָבן זיי געשלאָגן. ז און מיר האָבן
undz oif milchome un mir hobn zei geshlogn. un mir hobn
us unto battle and we have them struck. and we have

גענומען זייער לאַנד, און האָבן עס געגעבן פֿאַר אַ נחלה צו די
tsugenumen zeyer land un hobn es gegebn far a nachle tsu di
taken their land and have it given for a inheritance to the

ראובֿנים, און צו די גָּדים, און צו דעם האַלבן שבֿט מנַשֶּׁה.
Reuvenim un tsu di Gadim un tsu dem halbn sheyvet Menasheh
Reuveni and to the Gadi and to the half tribe Menasheh

ח דערום זאָלט איר היטן די ווערטער פֿון דעם דאָזיקן ברית, און
un bris dozikn dem fun verter di hitn ir zolt derum
and covenant this the of words the keep you shall therefore

זיי טאָן, כּדי איר זאָלט באַגליקן אין אַלץ וואָס איר וועט טאָן.
zei ton, kedei ir zolt baglikn in alts vos ir vet ton
do will you which all that in succeed shall you so that do them

NITZAVIM

נִצָּבִים

[9 10] Ye stand today all of you before Hashem Eloheichem; your rashei shvatim *(heads of tribes)*, your zekenim, and your

ט איר שטייט היינט אַלע פֿאַר ה אלוקיכם, אײַערע הויפּטלײַט,
hoiptlait aiere Elokeichem Hashem far ale haint shteit ir
chief people your your G-d Hashem before all today stand you

אײַערע שבֿטים, אײַערע עלטסטע, און אײַערע אויפֿזעערס, אַלע מענער
mener ale oifzeers aiere un eltste aiere shvotim aiere
men all overseers your and elders your tribes your

shoterim, with kol Ish Yisroel, [10][11] Your little ones, your nashim, and the ger that is in thy machaneh, from the hewer of thy wood unto the drawer of thy mayim; [11][12] That thou shouldest enter into Brit with Hashem Eloheicha, and into His alah *(oath, imprecation)* which Hashem Eloheicha cuts with thee today: [12][13] In order that He may establish thee today for a people unto Himself, and that He may be unto thee Elohim, as He hath said unto thee, and as He hath sworn unto Avoteicha, to Avraham, to Yitzchak, and to Ya'akov. [13][14] Neither with you only do I cut this Brit and this alah *(oath, imprecation)*; [14][15] But with him that standeth here with us today before Hashem Eloheinu, and also with him that is not here with us today; [15][16] For ye know how we have dwelt in Eretz Mitzrayim; and how we came through the Goyim which ye passed by; [16][17] And ye have seen their shikkutzim *(abominations)*, and their gillulim *(idols)*, etz va'even, kesef and zahav, which were among them: [17][18] Lest there should be among you ish, or isha, or mishpochah, or shevet, whose lev turneth away today from Hashem Eloheinu to go and serve the elohei hagoyim hahem *(the g-ds*

פֹּון יִשׂרָאֵל, יא אייַערע קליינע קינדער, אייַערע ווײַבער, און דײַן
dain un vaiber aiere kinder kleine aiere Yisroel fun
your and wives your children small your Yisroel of

פֿרעמדער וואָס אין דײַן לאַגער, פֿון דײַן האָלצהעקער ביז דײַן
dain biz holtsheker dain fun lager dain in vos fremder
your to the hewer of wood your of camp your in which foreigner

וואַסערשעפֿער; יב אַז דו זאָלסט אַרײַנטרעטן אין דעם
dem in araintretn zolst du az vasersheper
the in begin to participate you(SG) must you that drawers of water

ברית פֹּון ה דײַן ג-ט און אין זײַן שבֿועה וואָס ה דײַן
dain Hashem vos shvue zain in un G-t dain Hashem fun bris
your Hashem which oath his in and G-d your Hashem of covenant

ג-ט שליסט מיט דיר הײַנט; יג כּדי דיך אויפֿצושטעלן
oiftsushteln dich kedei haint dir mit shlist G-t
to perpetuate you(SG) so that today you(SG) with conclude G-d

הײַנט פֿאַר אַ פֹּאָלק צו אים, און ער זאָל דיר זײַן צום אלקים,
Elokim tsum zain dir zol er un im tsu folk a far haint
G-d to be you(SG) shall he and him to people a for today

אַזוי ווי ער האָט דיר צוגעזאָגט, און אַזוי ווי ער האָט געשוואָרן
geshvorn hot er vi azoi un tsugezogt dir hot er vi azoi
sworn an oath has he as so and promised you(SG) has he as so

צו דײַנע עלטערן, צו אברהמען, צו יצחקן, און צו יעקבֿן. יד טז
Yaakovn tsu un Yitschakn tsu Avrahamen tsu eltern daine tsu
Yaakov to and Yitzchak to Avraham to fathers your to

און נישט מיט אײַך אַליין שליס איך דעם דאָזיקן ברית און די
di un bris dozikn dem ich shlis alein aich mit nisht un
the and covenant this the I conclude alone you with not and

דאָזיקע שבֿועה, יז טז נײַערט אי מיט דעם וואָס שטייט דאָ מיט אונדז
undz mit do shteit vos dem mit i naiert shvue dozike
us with here stands which the one with and but oath this

הײַנט פֿאַר ה אלקינו, אי מיט דעם וואָס איז דאָ נישט
nisht do iz vos dem mit i Elokeinu Hashem far haint
not here is which the one with and our G-d Hashem before today

פֿאַראַן מיט אונדז הײַנט. יח טז וואָרעם איר וויסט וויִ מיר זײַנען געזעסן
gezesn zainen mir vi veist ir vorem haint undz mit faran
settled are we how know you for today us with there is

אין לאַנד מִצרַיִם, און וויִ מיר זײַנען דורכגעגאַנגען צווישן די
di tsvishn durchgegangen zainen mir vi un Mitsrayim land in
the among passed through are we how and Egypt land in

פֿעלקער וואָס איר זײַט דורכגעגאַנגען. יט יז און איר האָט געזען זייערע
zeyere gezen hot ir un durchgegangen zait ir vos felker
their seen has you and gone through are you which nations

אומווערדיקייטן, אומוערדיקע, אויף זילבער און שטיין, האָלץ און אפֿגעטער, וואָס זייערע
un zilber shtein un holts opgeter zeyere un umverdikeitn
and silver stone and wood idols their and abominable practices

גאָלד, וואָס בײַ זיי. כ יח טאָמער איז דאָ צווישן אײַך אַ מאַן, אָדער
oder man a aich tsvishn do iz tomer zei bai vos gold
or man a you among there is lest them with which gold

אַ פֿרוי, אָדער אַ משפּחה, אָדער אַ שבֿט, וואָס זײַן האַרץ קערט
kert harts zain vos sheyvet a oder mishpoche a oder froi a
turn heart its which tribe a or family a or woman a

זיך אָפּ הײַנט פֹּון ה אלקינו, צו גיין דינען די ג-טער פֹּון
fun g-ter di dinen gein tsu Elokeinu Hashem fun haint op zich
of g-ds the serve go to our G-d Hashem from today away self

of these Goyim); lest there should be among you a shoresh that beareth bitter poison and wormwood; [18] [19] And it come to pass, when he heareth the divrei haalah (words of this oath, imprecation) that he bless himself in his lev, saying, Shalom be with me, though I walk in the stubbornness of mine lev — thus bringing disaster on both the watered and the thirsty. [19] [20] Hashem will not spare him, but then the wrath of Hashem and His kina (jealousy) shall burn against that ish, and kol haalah (all the curses) that are written in this sefer shall fall upon him, and Hashem shall blot out shmo from under Shomayim.

[20] [21] And Hashem shall him separate out for disaster from all the Shivtei Yisroel, according to all the curses of HaBrit that are written in Sefer HaTorah Hazeh; [21] [22] So that the dor ha'acharon (later generation) to come of your banim that shall rise up after you, and the ger that shall come from an eretz rechokah (a far land), shall say, when they see the makkot of that land, and the diseases which Hashem hath laid upon it; [22] [23] And that the whole land thereof is gofrit (sulfur), and melach (salt),

יענע פֿעלקער; טאָמער איז פֿאַראַן צווישן אייַך אַ ווּאָרצל וואָס פֿרוכפּערט
fruchpert vos vortsel a aich tsvishn faran iz tomer felker yene
reproduces which root a you among there is lest nations those

ביטערקרויט און ווערמוט ; יח יט און עס וועט זיין , אַז ער וועט הערן
hern vet er az zain vet es un vermut un biterkroit
hear will he that be will it and wormwood and bitter poison

די וואָרטער פֿון דער דאָזיקער שבֿועה, וועט ער זיך רימען אין זיין האַרצן,
hartsn zain in rimen zich er vet shvue doziker der fun verter di
heart his in boast self he will oath this the of words the

אַזוי צו זאָגן : פֿריד וועט זיין צו מיר, וואָן איך וועל גיין אין דער
der in gein vel ich ven mir tsu zain vet frid zogn tsu azoi
the in go will I when me to be will peace say to so

אייגנגעשפּאַרטקייט פֿון מיין האַרצן – כּדי אונטערצובּרענגן דאָס
dos untertsubrengen kedei hartsn main fun aingeshpartkeit
this bringing under so heart my of the stubborn inclinations

באַוואַסערטע אין איינעם מיטן דאָרשטיקן – יט כ וועט אים ה נישט
nisht Hashem im vet dorshtikn mitn einem in bavaserte
not Hashem him will thirst with together in watered

וועלן פֿאַרגעבן, נייַערט דער צאָרן פֿון ה און זיין קנאָה וועט
vet kine zain un Hashem fun tsorn der naiert fargebn veln
will jealousy his and Hashem of anger the but forgiven will

דענצמאָל ברענען אויף יענעם מאַן, און אויף אים וועט הויערן די גאַנצע
gantse di hoiern vet im oif un man yenem oif brenen dentsmol
entire the hover will him on and man that on aflame then

קללה וואָס שטייט געשריבן אין דעם דאָזיקן בוך , און ה וועט
vet Hashem un buch dozikn dem in geshribn shteit vos klole
will Hashem and book this the in written stands which curse

אויסמעקן זיין נאָמען פֿון אונטערן הימל .
himel untern fun nomen zain oismekn
heaven under from name his to erase

כא כ און ה וועט אים אָפּשיידן צום בייזן פֿון אַלע שבֿטים
shvotim ale fun beizn tsum opsheiden im vet Hashem un
tribes all from evil for separate out him will Hashem and

פֿון ישׂראל, אַזוי ווי אַלע קללות פֿון דעם ברית וואָס שטייט געשריבן
geshribn shteit vos bris dem fun kloles ale vi azoi Yisroel fun
written stand which covenant the of curses all as so Yisroel of

אין דעם דאָזיקן בוך פֿון דער תּורה . כב כא און דער שפּעטערדיקער
shpeterdiker der un toyre der fun buch dozikn dem in
later the and instruction the of book this the in

דור , אייַערע קינדער וואָס וועלן אויפֿשטיין נאָך אייַך, און דער
der un aich noch oifshtein veln vos kinder aiere dor
the and you after stand up will which children your generation

פֿרעמדער וואָס וועט קומען פֿון אַ ווייַטן לאַנד, וועלן זאָגן : – וועט
ven zogn veln land vaitn a fun kumen vet vos fremder
when say will land distance a from come will which foreigner

זיי וועלן זען די פּלאָגן פֿון דעם דאָזיקן לאַנד, און אירע קרענק מיט
mit krenk ire un land dozikn dem fun plogn di zen veln zei
with disease its and land this the of plagues the see will they

וואָס ה האָט עס קראַנק געמאַכט; כב כג אַז שוועבל און זאַלץ,
zalts un shvebl az gemacht krank es hot Hashem vos
salt and sulfur that made sick it has Hashem which

פֿאַרברענט, איז איר גאַנצע ערד; נישט זי וועט געזייט, און נישט זי לאָזט
lozt zi nisht un gezeit vert zi nisht erd gantse ir iz farbrent
let it not and sown shall be it not land whole its is burned

אַרויס אַ שפּראָצונג , און נישט עס וואַקסט אויף איר אַ שום גראָז, אַזוי
azoi groz shum a ir oif vakst es nisht un shprotsung a arois
so grass any a it on grows it not and sprung up a out

, וווי די איבערקערעניש פֿון סדום , און עמורה, אַדמה , און צבויים
Tsevoyim un Admah Amora un Sodom fun iberkerenish di vi
Tzevoyim and Admah Amora and Sodom of upheaval the as

וואָס ה האָט איבערגעקערט אין זײַן כּעס און אין זײַן גרימצאָרן
grimtsorn zain in un kaas zain in ibergekert hot Hashem vos
wrath his in and anger his in overthrown has Hashem which

– כג כד וועלן אַלע פֿעלקער זאָגן : פֿאַר וואָס האָט ה געטאָן אַזוי צו
tsu azoi geton Hashem hot vos far zogn felker ale veln
to thus done Hashem has which for say nations all will

דעם דאָזיקן לאַנד? וואָס איז דער דאָזיקער גרויסער גרימצאָרן ? כה כד און
un grimtsorn groiser doziker der iz vos land dozikn dem
and wrath greater this the is which land this the

מע וועט זאָגן : פֿאַר וואָס זיי האָבן פֿאַרלאָזן דעם ברית פֿון ה
Hashem fun bris dem farlozen hobn zei vos far zogn vet me
Hashem of covenant the forsaken have they which for say will one

דעם ג-ט פֿון זייערע עלטערן, וואָס ער האָט מיט זיי געשלאָסן , ווען
ven geshlosn zei mit hot er vos eltern zeyere fun G-t dem
when established them with has he which fathers their of G-d the

ער האָט זיי אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד מִצרַיִם ; כה כו און זיי זענען
zenen zei un Mitsrayim land fun aroisgetsoign zei hot er
are they and Egypt land of brought out them has he

געגאַנגען און האָבן געדינט פֿרעמדע ג-טער, און זיך געבוקט צו זיי ,
zei tsu gebukt zich un g-ter fremde gedint hobn un gegangen
them to bowed self and g-ds foreign served have and having gone

ג-טער וואָס זיי האָבן זיי נישט געקענט, און וואָס ער האָט זיי
zei hot er vos un gekent nisht zei hobn zei vos g-ter
them has he which and known not them have they which g-ds

נישט אײַנגעטיילט. כו כז און דער צאָרן פֿון ה האָט געגרימט אויף
oif gegrimt hot Hashem fun tsorn der un aingeteilt nisht
on kindled has Hashem of anger the and allotted not

דעם דאָזיקן לאַנד, צו ברענגען דערויף די גאַנצע קללה וואָס שטייט
shteit vos klole gantse di deroif brengen tsu land dozikn dem
stands which curse whole the on it bring to land this the

געשריבן אין דעם דאָזיקן בוך . כז כח און ה האָט זיי אַרויסגעריסן
aroisgerisn zei hot Hashem un buch dozikn dem in geshribn
extracted them has Hashem and book this the in written

פֿון זייער ערד מיט רוגזה, און מיט גרימצאָרן, און מיט גרויס כּעס,
kaas grois mit un grimtsorn mit un rugze mit erd zeyer fun
rage great with and wrath with and anger with land their from

און האָט זיי פֿאַרוואָרפֿן אין אַן אַנדער לאַנד, אַזוי ווי היינטיקן טאָג.
tog haintikn vi azoi land ander an in farvorfen zei hot un
day this very as so land other an in cast them has and

כח כט דאָס פֿאַרבאָרגענע איז בײַ ה אלוקינו , אָבער דאָס
dos ober Elokeinu Hashem bai iz farborgene dos
the but our G-d Hashem with is secret things the

אַנטפּלעקטע איז פֿאַר אונדז און פֿאַר אונדזערע קינדער אויף אײביק –
eibik oif kinder undzere far un undz far iz antplekte
ever on children our for and us for is revealed things

צו טאָן אַלע ווערטער פֿון דער דאָזיקער תּורה .
toyre doziker der fun verter ale ton tsu
instruction this one the of words all do to

and serefah *(burning)*, that it is not sown, nor beareth, nor any esev groweth therein, like the overthrow of Sodom, and Amora, Admah, and Tzevoyim, which Hashem overthrew in His anger, and in His wrath: [23] [24] Even Kol HaGoyim shall say, Why hath Hashem done thus unto this land? What meaneth the heat of this af hagadol *(great anger)*? [24] [25] Then men shall say, Because they have forsaken the Brit Hashem Elohei Avotam, which He cut with them when He brought them forth out of Eretz Mitzrayim; [25] [26] For they went and served elohim acherim, and worshiped them, elohim whom they knew not, and whom He had not allotted unto them; [26] [27] And the Af Hashem was kindled against this land, to bring upon it kol hakelalah that are written in this sefer; [27] [28] And Hashem uprooted them out of their land in anger, and in wrath, and in great indignation, and cast them into another land, as it is yom hazeh.

[28] [29] The nistarot *(secret things)* belong unto Hashem Eloheinu: but the niglot *(those things which are revealed)* belong unto us and to baneinu ad olam, that we may do all the divrei haTorah hazot.

30 And it shall come to pass, when all these things are come upon thee, the brocha and the kelalah, which I have set before thee, and thou shalt cause them to return to thy heart among kol HaGoyim, whither Hashem Eloheicha hath driven thee, [2] And shalt return unto Hashem Eloheicha, and shalt obey His voice according to all that I command thee today, thou and thy banim, bekhol levavcha uvekhol nafshecha; [3] That then Hashem Eloheicha will restore your fortunes, and have compassion upon thee, and will return and gather thee from kol ha'amim whither Hashem Eloheicha hath dispersed thee. [4] If any of thine be driven out unto the outmost parts of Shomayim, from thence will Hashem Eloheicha gather thee, and from thence will He bring thee back; [5] And Hashem Eloheicha will bring thee into ha'aretz which Avoteicha possessed, and thou shalt possess it; and He will do thee good, and multiply thee above Avoteicha. [6] And Hashem Eloheicha will circumcise thine lev, and the lev of thy zera, to love Hashem Eloheicha bekhol levavcha uvekhol nafshecha; that

און עס וועט זיין, אַז עס וועלן קומען אויף דיר אַלע די דאָזיקע
un es vet zain, az es veln kumen oif dir ale di dozike
and it will be, that when all these things are come upon you(SG)

זאַכן, די ברכה און די קללה, וואָס איך האָב גענייגט פַּאַר
zachn, di broche un di klole, vos ich hob geleigt far
things the blessing and the curse, which I have set before

דיר, און וועסט נעמען צום האַרצן, צווישן די אַלע
dir, un vest nemen tsum hartsn, tsvishn di ale
you(SG), and you(SG) will take among the heart to all

פֹּעלקער וואָס ה׳ דיין ג־ט האָט דיך אַהין פַֿאַרשטויסן, ב און
felker vos Hashem dain G-t hot dich ahin farshtoisen, un
nations which your Hashem G-d has you(SG) there banish and

וועסט זיך אומקערן צו ה׳ דיין ג־ט, און וועסט צוהערן צו זיין
vest zich umkeren tsu Hashem dain G-t, un vest tsuhern tsu zain
will to to return self you(SG) your Hashem G-d and will to listen his

קול, אַזוי ווי אַלץ וואָס איך באַפֿעל דיר הײַנט, דו און דײַנע
kol, azoi vi alts vos ich bafel dir haint, du un daine
voice so as all that I command you(SG) today and you your

קינדער, מיט דײַן גאַנצן האַרצן, און מיט דײַן גאַנצער זעל, ג וועט
kinder, mit dain gantsn hartsn un mit dain gantser zel, vet
children with your whole heart and with your whole soul will

ה׳ דיין ג־ט אומקערן דײַן געפֿאַנגנשאַפֿט, און ער וועט דיך
Hashem dain G-t umkeren dain gefangenshaft, un er vet dich
Hashem your G-d return your captivity and he will you(SG)

דערבאַרעמען, און וועט צוריק דיך איינזאַמלען פֿון אַלע
derbaremen, un vet tsurik dich ainzamlen fun ale
have mercy and will back you(SG) gather together from all

אומות וואָס ה׳ דיין ג־ט האָט דיך אַהין צעשפּרייט. ד אַז
umes vos Hashem dain G-t hot dich ahin tseshpreit. az
peoples which Hashem your G-d has you(SG) there dispersed if

דײַנע פֿאַרשטויסענע זאָלן זיין אין עק הימל, וועט דיך ה׳
daine farshtoisene zoln zain in ek himel, vet dich Hashem
your banished shall be in end heaven will you(SG) Hashem

דיין ג־ט פֿון דאָרטן איינזאַמלען, און וועט פֿון דאָרטן דיך
dain G-t fun dortn ainzamlen, un vet fun dortn dich
your G-d from there gather together, and will from there you(SG)

נעמען. ה און ה׳ דיין ג־ט וועט דיך ברענגען אין דעם לאַנד
nemen. un Hashem dain G-t vet dich brengen in dem land
take and Hashem your G-d will you(SG) bring in the land

וואָס דײַנע עלטערן האָבן געאַרבט, און וועסט עס
vos daine eltern hobn gearbt, un vest es
which your fathers have took possession of, and you(sg) will it

מאַכן מערן דיך, און ער וועט דיך באַגיטיקן, אַרבן
machn mern dich, un er vet dich bagitikn, arben
make multiply you(SG) and he will you(SG) accept, inherit

פֿון דײַנע עלטערן. ו און ה׳ דיין ג־ט וועט באַשנײַדן דײַן האַרץ,
fun daine eltern. un Hashem dain G-t vet bashnaidn dain harts,
than your fathers and Hashem your G-d will circumcise your heart

און דאָס האַרץ פֿון דײַנע קינדער, ליב צו האָבן ה׳ דיין ג־ט מיט
un dos harts fun daine kinder, lib tsu hobn Hashem dain G-t mit
and the heart of your children, to love have Hashem your G-d with

דײַן גאַנצן האַרצן, און מיט דײַן גאַנצער זעל, כּדי זאָלסט
dain gantsn hartsn, un mit dain gantser zel, kedei zolst
your whole heart, and with your whole soul, so that shall you(SG)

thou mayest live. [7] And Hashem Eloheicha will put all these curses upon thine enemies, and on them that hate thee, which persecuted thee. [8] And thou shalt return and obey the voice of Hashem, and do all His mitzvot which I command thee today. [9] And Hashem Eloheicha will make thee abound in every work of thine hand, in the pri of thy womb, and in the pri of thy animals, and in the pri of thy adamah, for tovah; for Hashem will again rejoice over thee for tov, as He rejoiced over Avoteicha; [10] If thou shalt give heed unto the voice of Hashem Eloheicha, to be shomer over His mitzvot and His chukkot which are written in this sefer hatorah, for thou will turn unto Hashem Eloheicha bekhol levavcha uvekhol nafshecha. [11] For this mitzvah which I command thee today, it is not too hidden from thee, neither is it too distant.

[12] It is not in Shomayim, that thou shouldest say, Who shall go up for us to Shomayim, and bring it unto us, that we may hear it, and do it? [13] Neither is it

לעבן. ז און ה דיין ג-ט וועט געבן אלע די דאזיקע קללות אויף דיינע
daine oif kloles dozike di ale gebn vet G-t dain Hashem un lebn
your on curses this the all give will G-d your Hashem and live

פיינט, און אויף דיינע שׂונאים וואס האבן דיך געיאגט. ח און דו
du un geyogt dich hobn vos sonem daine oif un faint
you and pursued you(SG) have which enemies your on and haters

וועסט זיך אומקערן, און צוהערן צו דעם קול פון ה, און
un Hashem fun kol dem tsu tsuhern un umkeren zich vest
and Hashem of voice the to pay heed and return self will

טאן אלע זיינע געבאָט וואס איך גיבעט דיר היינט. ט און
un haint dir gebit ich vos gebot zaine ale ton
and today you(SG) order I which commandments his all do

ה דיין ג-ט וועט דיר געבן אַ שפע אין יעטוועדער טוונג
tuung yetveder in shefe a gebn dir vet G-t dain Hashem
action every in prosperity a give you(SG) will G-d your Hashem

פון דיין האַנט, אין דער פרוכט פון דיין לייב, אין דער פרוכט פון דיין
dain fun frucht der in laib dain fun frucht der in hant dain fun
your of fruit the in body your of fruit the in hand your of

בהמה, און אין דער פרוכט פון דיין ערד צום גוטן; וואָרעם ג-ט
G-t vorem gutn tsum erd dain fun frucht der in un beheime
G-d for good to the land your of fruit the in and livestock

וועט זיך ווידער פרייען מיט דיר צום גוטן, אַזוי ווי ער האָט זיך
zich hot er vi azoi gutn tsum dir mit freyen vider zich vet
self has he as so good to the you(SG) with rejoice again self will

געפרייט מיט דיינע עלטערן; י אז דו וועסט צוהערן צו דעם קול פון
fun kol dem tsu tsuhern vest du az eltern daine mit gefreit
of voice the to pay heed will you if fathers your with rejoiced

ה דיין ג-ט, צו היטן זיינע געבאָט און זיינע געזעצן
gezetsn zaine un gebot zaine hitn tsu G-t dain Hashem
laws his and commandments his keep to G-d your Hashem

וואס שטייען געשריבן אין דעם דאזיקן בוך דער תורה; אז
az toyre der fun buch dozikn dem in geshribn shteyen vos
if instruction the of book this the in written standing which

דו וועסט זיך אומקערן צו ה דיין ג-ט מיט דיין גאַנצן האַרצן,
hartsn gantsn dain mit G-t dain Hashem tsu umkeren zich vest du
heart whole your with G-d your Hashem to return self will you

און מיט דיין גאַנצער זעל. יא וואָרעם דאָס דאזיקע גבאָט וואס איך
ich vos gebot dozike dos vorem zel gantser dain mit un
I which command this the for soul whole your with and

געביט דיר היינט, דאָס איז נישט פאַרהוילן פון דיר, און דאָס
dos un dir fun farhoiln nisht iz dos haint dir gebit
this and you(SG) from hide not is this today you(SG) order

איז נישט צו ווייט.
vait tsu nisht iz
far too not is

יב נישט אויפן הימל איז דאָס, אַז דו זאָלסט זאָגן: ווער
ver zogn zolst du az dos iz himel oifn nisht
who say you(SG) shall you that this is heaven on not

וועט אונדז אַרויפֿגיין אויפן הימל און עס נעמען פאַר אונדז, און עס
es un undz far nemen es un himel oifn aroifgein undz vet
it and us for take it and heaven on go up us will

אונדז לאָזן הערן, כדי מיר זאָלן עס טאָן? יג און נישט פון יענער
yener fun nisht un ton es zoln mir kedei hern lozn undz
that of not and do it shall we so that hear let us

beyond the yam,
that thou shouldest
say, Who shall go
over the yam for us,
and bring it unto
us, that we may
hear it, and do it?
14 But the Davar
is very near unto
thee, in thy mouth,
and in thy lev, that
thou mayest do it.

15 See, I have set
before thee today
HaChayyim and HaTov,
and Mavet and Rah; 16 In
that I command thee
today to love Hashem
Eloheicha, to walk in
His ways, and to be
shomer over His mitzvot
and His chukkot and
His mishpatim, that
thou mayest live and
multiply; and Hashem
Eloheicha shall bless
thee in ha'aretz whither
thou goest to possess
it. 17 But if thine lev
turn away, so that
thou wilt not hear, but
shalt be drawn away,
and worship elohim
acherim, and serve
them; 18 I announce
unto you today, that
ye shall surely perish,
and that ye shall not
prolong your yamim
upon ha'adamah,
whither thou passest
over Yarden to go
to possess it. 19 I call
Shomayim and Ha'Aretz
to record today as
witnesses against you,

זַיִט ים איז דאָס, אַז דו זאָלסט זאָגן: ווער וועט אונדז
undz vet ver zogn zolst du az dos iz yam zait
us will who say you(SG) shall you that this is the sea are

אַריבערגיין אויף יענער זַיִט ים , און עס נעמען פַֿאַר אונדז, און
un undz far nemen es un yam zait yener oif aribergein
and us for take it and the sea side that on go over

דאָס אונדז לאָזן הערן, כדי מיר זאָלן עס טאָן? יד נַיִערט זייער נאָנט
nont zeyer naiert ton es zoln mir kedei hern lozn undz dos
near very instead do it shall we so that hear let us this

איז דאָס וואָרט צו דיר , אין דַיִן מויל , און אין דַיִן האַרצן, עס
es hartsn dain in un moil dain in dir tsu vort dos iz
it heart your in and mouth your in you(SG) to word this is

צו טאָן.
ton tsu
do to

טו זע , איך האָב הַיינט גענייגט פַֿאַר דיר לעבן און
un lebn dir far geleigt haint hob ich ze
and life you(SG) for laid down today have I behold

גוטס , און טויט און שלעכטס , טז וואָס איך באַפֿעל
bafél ich vos shlechts un toit un guts
command I that which evil things and death and good things

דיר הַיינט ליב צו האָבן ה דַיִן ג-ט, צו גיין אין זַיִנע
zaine in gein tsu G-t dain Hashem hobn tsu lib haint dir
his in go to G-d your Hashem have to love today you(SG)

וועגן , און צו היטן זַיִנע געבאָט און זַיִנע חוקים
chukkim zaine un gebot zaine hitn tsu un vegen
statutes his and commandments his keep to and ways

און זַיִנע געזעצן , כדי זאָלסט לעבן און זיך מערן ,
mern zich un lebn zolst kedei gezetsn zaine un
multiply self and live you(SG) shall so that laws his and

און ה דַיִן ג-ט זאָל דיך בענטשן אין דעם לאַנד וואָס
vos land dem in bentshn dich zol G-t dain Hashem un
which land the in bless you(SG) shall G-d your Hashem and

דו קומסט אַהין, עס צו אַרבן . יז אָבער אַז דַיִן האַרץ וועט זיך
zich vet harts dain az ober arben tsu es ahin kumst du
self will heart your if but inherit to it there come you

אָפּקערן , און וועסט נישט צוהערן , און וועסט אַראָפּגעפֿירט
aropgefirt vest un tsuhern nisht vest un opkeren
led astray will and pay heed not will and turn aside

ווערן , און וועסט זיך בוקן צו פֿרעמדע ג-טער, און זיי
zei un g-ter fremde tsu bukn zich vest un vern
them and g-ds foreign to bow down self will and become

דינען , יח זאָג איך אַיִך הַיינט אָן, אַז אונטערגיין וועט איר אונטערגיין;
untergein ir vet untergein az on haint aich ich zog dinen
go under you will go under that on today you I tell serve

איר וועט נישט מַאֲרִיךְ-ימים זַיִן אויף דער ערד וואָס דו גייסט
geist du vos erd der oif zain maarich-yamim nisht vet ir
go you which land the on be prolong days not will you

אַריבער דעם יַרדן צו קומען אַהין, זי צו אַרבן .
arben tsu zi ahin kumen tsu Yarden dem ariber
inherit to it there come to Yarden the on the other side of

יט איך מאַך הַיינט עדות אַקעגן אַיִך הימל און ערד : לעבן
lebn erd un himel aich akegn eides haint mach ich
life earth and heaven you against testimony today make I

that I have set before you HaChayyim and HaMavet, HaBrocha and HaKelalah; therefore choose Chayyim, that both thou and thy zera may live;

אוּן טוּיט הָאָב אִיךְ געלייגט פַֿאַר אִיידְ, אַ ברכה אוּן אַ קללה,
klole a un broche a aich far geleigt ich hob toit un
curse a and blessing a you before laid down I have death and

דערוֹם זאָלסטוּ אוּיסווייליִן דאָס לעבן, כְּדֵי זאָלסט לעבן,
lebn zolst kedei lebn dos oisveiln zolstu derum
live you(SG) shall so that life the choose shall you therefore

דוּ אוּן דַיִין זאָמען;
zomen dain un du
seed your and you

[20] That thou mayest love Hashem Eloheicha, and that thou mayest obey His voice, and that thou mayest have deveykus unto Him: for He is Chayyeicha *(your life)*, and the orech yameicha *(length of your days)*; that thou mayest dwell in ha'adamah which Hashem swore unto Avoteicha, to Avraham, to Yitzchak, and to Ya'akov, to give them.

כ לִיב צוּ הָאָבן ה דַיִין ג-ט, צוּצוּהערן צוּ זַיִין קוֹל,
kol zain tsu tsutsuhern G-t dain Hashem hobn tsu lib
voice his to to pay heed G-d your Hashem have to love

אוּן זַיִד צוּ בַאַהעפֿטן אָן אִים, ווּאָרעם דאָס אִיז דַיִין לעבן אוּן
un lebn dain iz dos vorem im on baheftn tsu zich un
and life your is the one for him on join to self and

דַיִין אוֹרךְ-יָמִים; כְּדֵי צוּ זיצן אוּיף דער ערד ווּאָס ג-ט הָאָט
hot G-t vos erd der oif zitsn tsu kedei orech-yamim dain
has G-d which land the on sit to so that length-of-days your

געשוואָרן צוּ דַיינע עלטערן, צוּ אַבְרָהמען, צוּ יִצְחָק, אוּן צוּ
tsu un Yitschakn tsu Avrahamen tsu eltern daine tsu geshvorn
to and Yitzchak to Avraham to fathers your to sworn an oath

יעקבֿן, זיי צוּ געבן.
gebn tsu zei Yaakovn
give to them Yaakov

VAYELEKH

וַיֵּלֶךְ

31 And Moshe went and spoke these devarim unto kol Yisroel. [2] And he said unto them, I am me'ah v'esrim shanah today; I can no more go out and come in; also Hashem hath said unto me, Thou shalt not go over this Yarden. [3] Hashem Eloheicha, He will go over before thee, and He will make shmad these Goyim from before thee, and thou shalt dispossess them; and Yehoshua *(see Neh 8:17 for Aramaic form, Yeshua)*, he shall go over before thee, as Hashem hath said. [4] And Hashem shall do unto them as He did to Sichon

לא

אוּן מֹשֶׁה איז געגאַנגען, אוּן הָאָט גערעדט די דְּאָזיקע
dozike di geredt hot un gegangen iz Moshe un
these the spoken has and having gone is Moshe and

ווערטער צוּ גַאנְץ יִשְׂרָאֵל. ב אוּן ער הָאָט צוּ זיי געזאָגט: אַ
a gezogt zei tsu hot er un Yisroel gants tsu verter
a said them to has he and Yisroel all to words

מאַן פֿוּן הונדערט אוּן צוואַנציק יאָר בין איך הײַנט; איך קען נישט מער
mer nisht ken ich haint ich bin yor tsvantsik un hundert fun man
more not can I today I am years twenty and hundred of man

אַרויסגיין אוּן אַרײַנגיין; אוּן ה הָאָט צוּ מיר געזאָגט: ווועסט
vest gezogt mir tsu hot Hashem un araingein un aroisgein
you(sg) will said me to has Hashem and going in and go out

נישט אַריבערגיין דעם דְּאָזיקן יַרְדֵן. ג ה דַיִין ג-ט, ער גייט
geit er G-t dain Hashem Yarden dozikn dem aribergein nisht
goes he G-d your Hashem Yarden this the go over not

אַריבער דיר פַֿאַרויס; ער וועט פַֿאַרטיליקן די דְּאָזיקע
dozike di fartiliken vet er farois dir ariber
these the destroy will he ahead of you(SG) on the other side of

פֿעלקער פֿוּן פַֿאַר דיר, אוּן וועסט זיי ירשען; יְהוֹשֻׁעַ,
Yehoshua yarshen zei vest un dir far fun felker
Yehoshua inherit them you(sg) will and you(SG) before from nations

ער גייט אַריבער דיר פַֿאַרויס, אַזוי ווי ג-ט הָאָט גערעדט.
geredt hot G-t vi azoi farois dir ariber geit er
spoken has G-d as so ahead of you(SG) on the other side of goes he

ד אוּן ה וועט טאָן צוּ זיי אַזוי ווי ער הָאָט געטאָן צוּ סיחוֹן אוּן
un Sichon tsu geton hot er vi azoi zei tsu ton vet Hashem un
and Sichon to done has he as so them to do will Hashem and

and to Og, melachim of the Emori, and unto the land of them, whom He made shmad. 5 And Hashem shall give them up before your face, that ye may do unto them according unto kol hamitzvot which I have commanded you. 6 Be strong and of good courage, fear not, nor be afraid of their faces; for Hashem Eloheicha, He it is that doth go with thee; He will not fail thee, nor abandon thee.

צו עוֹג, די מלכים פֿון אֱמוֹרי, און צו זייער לאַנד, וואָס ער האָט זיי
zei hot er vos land zeyer tsu un Emori fun mlochim di Og tsu
them has he which land their to and Emori of kings the Og to
פֿאַרטילקט. ה׳ און ה וועט זיי איבערגעבן צו אייך, און איר וועט
vet ir un aich tsu ibergebn zei vet Hashem un fartilikt
will you and you to give over them will Hashem and destroyed
טאָן צו זיי אַזוי ווי אַל דאָס געבאָט וואָס איך האָב אייך געבאָטן.
gebotn aich hob ich vos gebot dos al vi azoi zei tsu ton
ordered you have I which command the all as so them to do
ו זייט שטאַרק און פֿעסט , איר זאָלט נישט מורא האָבן און זיך נישט
nisht zich un hobn moire nisht zolt ir fest un shtark zait
not self and have fear not shall you resolute and strong be
שרעקן פֿאַר זיי , ווארעם ה דיין ג-ט, ער איז דער וואָס
vos der iz er G-t dain Hashem vorem zei far shrekn
which the one is he G-d your Hashem for them before be afraid
גייט מיט דיר ; ער וועט דיך נישט אָפּלאָזן און דיך נישט
nisht dich un oplozen nisht dich vet er dir mit geit
not you(SG) and release not you(SG) will he you(SG) with goes
פֿאַרלאָזן.
farlozen
forsake

7 And Moshe called unto Yehoshua, and said unto him in the sight of kol Yisroel, Chazak! *(be strong)* and of a good courage; for thou must go with this people unto Ha'Aretz which Hashem hath sworn unto their avot to give them; and thou shalt cause them to inherit it. 8 And Hashem, He it is that doth go before thee; He will be with thee, He will not fail thee, neither abandon thee: fear not, neither be dismayed.

ז און משה האָט גערופֿן יְהוֹשׁוּעַ , און ער האָט צו אים געזאָגט
gezogt im tsu hot er un Yehoshuaen gerufn hot Moshe un
said him to has he and Yehoshua called has Moshe and
פֿאַר די אויגן פֿון גאַנץ ישְׂרָאֵל: זייַ שטאַרק און פֿעסט , ווארעם
vorem fest un shtark zai Yisroel gants fun oign di far
for resolute and strong be Yisroel all of eyes the before
דו וועסט קומען מיט דעם דאָזיקן פֿאָלק אין דעם לאַנד וואָס
vos land dem in folk dozikn dem mit kumen vest du
which land the in people this the with come will you
ה האָט געשוואָרן זייערע עלטערן זיי צו געבן, און דו
du un gebn tsu zei eltern zeyere geshvorn hot Hashem
you and give to them fathers their sworn an oath has Hashem
וועסט עס זיי מאַכן אַרבן . ח׳ און ה , ער איז דער וואָס
vos der iz er Hashem un arben machn zei es vest
which the one is he Hashem and inherit make them it will
גייט דיר פֿאַרויס ; ער וועט זיין מיט דיר , ער וועט דיך
dich vet er dir mit zain vet er farois dir geit
you(SG) will he you(SG) with be will he ahead of you(SG) goes
נישט אָפּלאָזן און דיך נישט פֿאַרלאָזן; זאָלסט נישט מורא
moire nisht zolst farlozen nisht dich un oplozen nisht
fear not you(SG) shall forsake not you(SG) and release not
האָבן און נישט אַנגסטן.
angstn nisht un hobn
dread not and have

9 And Moshe wrote this torah, and delivered it unto the kohanim, the Bnei Levi, which bore the Aron Brit Hashem and unto kol Ziknei Yisroel. 10 And Moshe commanded

ט און משה האָט אויפֿגעשריבן די דאָזיקע תּורה , און האָט זי
zi hot un toyre dozike di oifgeshribn hot Moshe un
it has and instruction this the write did Moshe and
געגעבן צו די כהנים , די קינדער פֿון לֵוִי , וואָס טראָגן דעם
dem trogn vos Levi fun kinder di koyanim di tsu gegebn
the bear which Levi of children the kohanim the to given
אָרון פֿון הס ברית , און צו אַלע עלטסטע פֿון יִשְׂרָאֵל.
Yisroel fun eltste ale tsu un bris Hashems fun oren
Yisroel of elders all to and covenant Hashem's of aron

them, saying, At the end of every shevah shanim, in the mo'ed *(appointed time)* of the shnat hashemittah *(year of release)*, in Chag HaSukkot, [11] When kol Yisroel is come to appear before Hashem Eloheicha in the place which He shall choose, thou shalt read this torah before kol Yisroel in their hearing. [12] Gather the people together, anashim and nashim, and banim, and ger that is within thy she'arim, in order that they may hear, and that they may learn, and fear Hashem Eloheichem, and be shomer to do kol divrei hatorah hazot; [13] And that their banim, which have not known anything, may hear, and learn to fear Hashem Eloheichem, as long as ye live in ha'adamah whither ye go over Yarden to possess it.

[14] And Hashem said unto Moshe, Behold, thy yamim approach that thou must die; call Yehoshua, and present yourselves in the Ohel Mo'ed, that I may give him a charge. And Moshe and Yehoshua went, and presented themselves in the Ohel Mo'ed. [15] And Hashem appeared in the Ohel in an ammud anan *(pillar of cloud)*; and the

י אוֹן משה האָט זיי באַפוילן , אַזוי צו זאָגן: צום סוף פֿון
fun sof tsum zogn tsu azoi bafoiln zei hot Moshe un
of end at the say to so commanded them has Moshe and

אַלע זיבן יאָר , אין דער צייַט פֿון דעם יאָר פֿון שמיטה , אין
in shmite fun yor dem fun tsait der in yor zibn ale
in shemittah of year the of time the in years seven all the

יא דעם יום-טובֿ פֿון סוכּות , וועָן גאַנץ ישׂראֵל קומט זיך ווייַזן
vaizn zich kumt Yisroel gants ven Sukkot fun yom-tov dem
show self comes Yisroel all when Sukkot of festival the

פֿאַר ה דיין ג-ט, אין דעם אָרט וואָס ער וועט אויסדערווייַלן,
oisderveilen vet er vos ort dem in G-t dain Hashem far
choose will he which place the in G-d your Hashem before

זאָלסטו לייענען די דאָזיקע תורה פֿאַר גאַנץ ישׂראֵל אין
in Yisroel gants far toyre dozike di leyenen zolstu
in Yisroel all before instruction this the read shall you

יב זייערע אויערן. זאַמל איין דאָס פֿאָלק , די מענער און די ווייַבער
vaiber di un mener di folk dos ain zaml oiern zeyere
wives the and men the people this in gather ears their

און די קליינע קינדער , און דיין פֿרעמדן וואָס אין דיינע טויערן,
toiern daine in vos fremdn dain un kinder kleine di un
gates your in which foreigner your and children small the and

כּדי זיי זאָלן הערן, און כּדי זיי זאָלן לערנען, און מורא
moire un lernen zoln zei kedei un hern zoln zei kedei
fear and learn shall they so that and hear shall they so that

האָבן פֿאַר ה אלוקיכם , און היטן צו טאָן אַלע ווערטער
verter ale ton tsu hitn un Elokeichem Hashem far hobn
words all do to keep and your G-d Hashem before have

פֿון דער תּורה ; יג און זייערע קינדער וואָס האָבן נישט
nisht hobn vos kinder zeyere un toyre doziker der fun
not have who children their and instruction this the of

געווואָסט, זאָלן הערן, און לערנען מורא צו האָבן פֿאַר ה
gevust far hobn tsu moire lernen un hern zoln gevust
Hashem before have to fear learn and hear shall known

אלוקיכם אַלע טעג וואָס איר לעבט אויף דער ערד וואָס איר גייט
geit ir vos erd der oif lebt ir vos teg ale Elokeichem
go you which land the on live you which days all your G-d

אַריבער דעם יַרדן אַהין, זי צו אַרבן .
arben tsu zi ahin Yarden dem ariber
inherit to it there Yarden the on the other side of

יד און ה האָט געזאָגט צו משהן : זע , דיינע טעג
teg daine ze Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
days your behold Moshe to said has Hashem and

געגענען צום שטאַרבן, רוף יְהוֹשׁוּעַן , און שטעלט אייַך אין
in aich shtelt un Yehoshuaen ruf shtarbn tsum genenen
in you stand and Yehoshua call die to approach

אוֹהל-מוֹעד , און איך וועל אים באַפֿעלן . זיינען געגאַנגען
gegangen zainen bafeln im vel ich un ohel-moed
having gone are command him will I and Tent of Meeting

משה און יְהוֹשׁוּעַ , און האָבן זיך געשטעלט אין אוֹהל-מוֹעד .
ohel-moed in geshtelt zich hobn un Yehoshua un Moshe
Tent of Meeting in stood self have and Yehoshua and Moshe

טו אוֹן ה האָט זיך באַוויזן אין געצעלט אין אַ וואָלקנזייל ,
volknzail a in getselt in bavizn zich hot Hashem un
pillar of cloud a in tent in appeared self has Hashem and

ammud anan stood over the petach *(entrance)* of the Ohel. [16] And Hashem said unto Moshe, Behold, thou shalt sleep with Avoteicha; and this people will rise up, and play the harlot going after the elohei nekhar ha'aretz *(g-ds of the foreigners of the land)*, whither they go to be among them, and will forsake Me, and break My Brit which I have cut them. [17] Then My anger shall be kindled against them in Yom Hahu, and I will forsake them, and I will hide My face from them, and they shall be devoured, and ra'ot rabbot *(many evils)* and tzarot *(troubles)* shall befall them; so that they will say in Yom Hahu, Are not these evils come upon us, because Elohai is not among us? [18] And I will surely hide My face in Yom Hahu for kol hara'ah which they shall have done, in that they are turned unto elohim acherim. [19] Now therefore write ye this shirah for you, and teach it the Bnei Yisroel; put it in their mouths, in order that this shirah may be an ed *(witness)* for Me against the Bnei Yisroel. [20] For when I shall have brought them into ha'adamah which I swore unto Avotav *(their fathers)*, zavat cholov u'devash *(that floweth with milk and honey)*; and

אוֹן דער וואָלקנזײַל איז געשטאַנען בײַם געשטענדער פֿון אײַנגאַנג פֿון געצעלט.
getselt fun aingang baim geshtanen iz volknzail der un
tent of entrance at stood is pillar of cloud the and

טז אוֹן ה האָט געזאָגט צו משהן : זע , דו לייגסט זיך
zich leigst du ze Mosheen tsu gezogt hot Hashem un
self lie down you behold Moshe to said has Hashem and

מיט דײַנע עלטערן, אוֹן דאָס דאָזיקע פֿאָלק וועט אויפֿשטיין אוֹן זיך
zich un oifshtein vet folk dozike dos un eltern daine mit
self and rise up will people this the and fathers your with

אָפּקערן נאָך די ג-טער פֿון די פֿרעמדע פֿון דעם לאַנד וואָס ער
er vos land dem fun fremde di fun g-ter di noch opkeren
it which land the of foreigners the of g-ds the after turn aside

קומט אַהין צווישן זיי , אוֹן ער וועט מיך פֿאַרלאָזן, אוֹן פֿאַרשטערן
farshtern un farlozen mich vet er un zei tsvishn ahin kumt
frustrate and forsake me will it and them among there come

מײַן ברית וואָס איך האָב געשלאָסן מיט אים. יז אוֹן מײַן צאָרן
tsorn main un im mit geshlosn hob ich vos bris main
anger my and it with made have I which covenant my

וועט גרימען אויף אים אין יענעם טאָג, אוֹן איך וועל זיי פֿאַרלאָזן,
farlozen zei vel ich un tog yenem in im oif grimen vet
forsake them will I and day that in it on be kindled will

אוֹן פֿאַרבאָרגן מײַן פּנים פֿון זיי , אוֹן ער וועט זײַן צום
tsum zain vet er un zei fun ponem main farborgen un
to the be will it and them from face my hide and

פֿאַרצערן , אוֹן אים וועלן טרעפֿן בייזן פֿיל אוֹן צרות , אוֹן ער וועט
vet er un tsores un fil beizn trefn veln im un fartseren
will it and troubles and many evils befall will it and devouring

זאָגן אין יענעם טאָג: פֿאַר וואָר , ווײַל מײַן ג-ט איז נישט צווישן
tsvishn nisht iz G-t main vail vor far tog yenem in zogn
among not is G-d my because surely for day that in say

מיר, האָבן מיך געטראָפֿן די דאָזיקע בייזן . יח אוֹן פֿאַרבאָרגן
farborgen un beizn dozike di getrofn mich hobn mir
hide and evils these the encountered me have me

וועל איך פֿאַרבאָרגן מײַן פּנים אין יענעם טאָג, פֿאַר אַלעם בייזן
beizn alem far tog yenem in ponem main farborgen ich vel
evil all that is for day that in face my hide I will

וואָס ער האָט געטאָן, אַז ער האָט זיך געקערט צו פֿרעמדע ג-טער.
g-ter fremde tsu gekert zich hot er az geton hot er vos
g-ds foreign to turned self has he that done has he which

יט אוֹן אַצונד שרײַבט אײַך אויף דאָס דאָזיקע געזאַנג , אוֹן לערן עס אויס
ois es lern un gezang dozike dos oif aich shraibt atsund un
out it teach and song this the on you write now and

די קינדער פֿון ישׂראֵל; טו עס אַרײַן אין זייער מויל , כּדי דאָס
dos kedei moil zeyer in arain es tu Yisroel fun kinder di
the so that mouth their in put into it do Yisroel of children the

דאָזיקע געזאַנג זאָל מיר זײַן צום עדות קעגן די קינדער
kinder di kegen eides tsum zain mir zol gezang dozike
children the against testimony to the be me shall song this

פֿון ישׂראֵל. כ אַז איך וועל אים ברענגען אויף דער ערד וואָס איך האָב
hob ich vos erd der oif brengen im vel ich az Yisroel fun
have I which land the on bring it will I that Yisroel of

צוגעשוואָרן זייערע עלטערן, וואָס פֿליסט מיט מילך אוֹן האָניק, אוֹן
un honik un milch mit flist vos eltern zeyere tsugeshvorn
and honey and milk with flows which fathers their sworn

they shall have eaten and filled themselves, and grown fat; then will they turn unto elohim acherim, and serve them, and provoke Me, and break My Brit. 21 And it shall come to pass, when ra'ot rabbot and tzarot are befallen them, that this shirah shall testify against them as an ed *(witness)*; for it shall not be forgotten out of the mouths of their zera; for I know their yetzer *(inclination)* in which they go about, even now, before I have brought them into ha'aretz which I swore.

22 Moshe therefore wrote this shirah on that day, and taught it the Bnei Yisroel. 23 And he gave Yehoshua ben Nun a charge, and said, Chazak! And of a good courage; for thou shalt bring the Bnei Yisroel into Ha'Aretz which I swore unto them; and I will be with thee.

24 And it came to pass, when Moshe had made an end of writing the divrei HaTorah hazot in a sefer, until they were finished, 25 That Moshe commanded the Levi'im, which bore the Aron Brit Hashem, saying, 26 Take this sefer

ער וועט עסן און ווערן זאַט און פּעט, און וועט זיך קערן צו
tsu kern zich vet un fet un zat vern un esen vet er
to turn self will and fat and satisfied become and eat will he

פֿרעמדע ג-טער, און זיי וועלן מיך פֿאַראַכטן,
farachten mich veln un dinen zei veln zei un g-ter fremde
despise me will and serve they will them and g-ds foreign

כא און ער וועט פֿאַרשטערן מײַן ברית , איז , אַז אים וועלן טרעפֿן
trefn veln im az iz bris main farshtern vet er un
befall will it that it is covenant my frustrate will he and

בייזן פֿיל און צרות וועט דאָס דאָזיקע געזאַנג זיך אָפּרופֿן אים
im oprufn zich gezang dozike dos vet tsores un fil beizn
it speak up self song this the will troubles and many evils

אין פּנים צום עדות וואָרעם עס וועט נישט פֿאַרגעסן ווערן
vern fargesen nisht vet es vorem eides tsum ponem in
become forgotten not will it for testimony to face in

פֿון דעם מויל פֿון זײַן זאָמען; ווײַל איך ווייס זײַן טֿבֿע ,
teive zain veis ich vail zomen zain fun moil dem fun
inclination his know I for seed his of mouth the from

ווי ער באַגייט זיך הײַנט, נאָך איידער איך האָב אים געבראַכט
gebracht im hob ich eider noch haint zich bageit er vi
brought it have I before yet today self behaved he how

אין דעם לאַנד וואָס איך האָב צוגעשוואָרן .
tsugeshvorn hob ich vos land dem in
sworn have I which land the in

כב און משה האָט אויפֿגעשריבן דאָס דאָזיקע געזאַנג אין יענעם
yenem in gezang dozike dos oifgeshribn hot Moshe un
that in song this the write did Moshe and

טאָג, און האָט עס אויסגעלערנט די קינדער פֿון ישׂראֵל. כג און ער
er un Yisroel fun kinder di oisgelernt es hot un tog
he and Yisroel of children the taught out it has and day

האָט באַפֿוילן יְהוֹשׁוּעַ דעם זון פֿון נון , און האָט געזאָגט:
gezogt hot un Nun fun zun dem Yehoshua bafoiln hot
said has and Nun of son the Yehoshua commanded has

זײַ שטאַרק און פֿעסט , וואָרעם דו וועסט ברענגען די קינדער
kinder di brengen vest du vorem fest un shtark zai
children the bring will you for resolute and strong be

פֿון ישׂראֵל אין דעם לאַנד וואָס איך האָב זיי צוגעשוואָרן , און
un tsugeshvorn zei hob ich vos land dem in Yisroel fun
and sworn them have I which land the into Yisroel of

איך וועל זײַן מיט דיר .
dir mit zain vel ich
you(SG) with be will I

כד און עס איז געווען , ווי משה האָט געענדיקט אויפֿשרײַבן
oifshraibn geendikt hot Moshe vi geven iz es un
inscribing finished has Moshe when having been is it and

די וועלטער פֿון דער דאָזיקער תּורה אין אַ בוך , ביז זייער סוף,
sof zeyer biz buch a in toyre doziker der fun verter di
end their until book a in instruction this the of words the

כה אַזוי האָט משה באַפֿוילן די לוִיִים וואָס טראָגן דעם אָרון פֿון
fun oren dem trogn vos Leviim di bafoiln Moshe hot azoi
of aron the bear which Levites the commanded Moshe has thus

הס ברית , אַזוי צו זאָגן: כו נעמט דאָס דאָזיקע בוך פֿון דער
der fun buch dozike dos nemt zogn tsu azoi bris Hashems
the of book this the take say to so covenant Hashem's

haTorah, and put it at the side of the Aron Brit Hashem Eloheichem, that it may be there for an ed *(witness)* against thee. 27 For I know thy meri *(rebellion)*, and thy oref hakasheh *(stiff neck)*; behold, while I am yet alive with you today, ye have been mamrim *(rebellious)* against Hashem; and how much more after my death! 28 Gather unto me kol ziknei shvatim of you, and your shoterim, that I may speak these devarim in their hearing, and call Shomayim and Ha'Aretz to record as witnesses against them. 29 For I know that after my death ye will utterly corrupt yourselves, and turn aside from HaDerech which I have commanded you; and hara'ah will befall you in the acharim hayamim; because ye will do rah *(evil)* in the sight of Hashem, to provoke Him to anger through the work of your hands.

30 And Moshe spoke in the ears of kol Kahal Yisroel the divrei hashirah hazot *(words of this song)*, until they were ended.

תּוֹרה , און איר זאָלט עס אַוועקלייגן ביַין זיַיט פֿון דעם אָרון פֿון
fun oren dem fun zait bain avekleigen es zolt ir un toyre
of aron the of side by lay it shall you and instruction

דעם ברית פֿון ה אלוקיכם , און עס זאָל דאָרטן זיַין צום
tsum zain dortn zol es un Elokeichem Hashem fun bris dem
to be there shall it and your G-d Hashem of covenant the

עדות קעגן דיר . כז וואָרעם איך קען דיַין וויידערשפּעניקייט
vidershpenikeit dain ken ich vorem dir kegen eides
rebellion your know I because you(SG) against testimony

און דיַין האַרטן נאַקן; זע , היַינט, אַז איך לעב נאָך מיט איַך,
aich mit noch leb ich az haint ze nakn hartn dain un
you with still live I when today behold neck hard your and

זיַיט איר געווען ווידערשפּעניקער אַקעגן ה , און ווי שוין
shoin vi un Hashem akegn vidershpeniker geven ir zait
certainly as and Hashem against rebellious having been you are

נאָך מיַין טויט ? כח זאַמלט אַיַין צו מיר אַלע עלטסטע פֿון אייַערע
aiere fun eltste ale mir tsu ain zamlt toit main noch
your of elders all me to in gather death my after

שבטים , און אייַערע אויפֿזעער, און איך וועל רעדן אין זייערע אויערן
oiern zeyere in redn vel ich un oifzeer aiere un shvotim
ears their in speak will I and overseers your and tribes

די דאָזיקע ווערטער, און וועל מאַכן הימל און ערד עדות
eides erd un himel machn vel un verter dozike di
testimony earth and heaven make will and words these the

קעגן זיי . כט וואָרעם איך וויַיס , אַז פֿאַרדאָרבן וועט איר פֿאַרדאָרבן
fardorben ir vet fardorben az veis ich vorem zei kegen
corrupt you will corrupt that know I for them against

ווערן נאָך מיַין טויט , און איר וועט זיך אָפּקערן פֿון דעם
dem fun opkeren zich vet ir un toit main noch vern
the from turn aside self will you and death my after become

וועג וואָס איך האָב אייַך באַפֿוילן , און אייַך וועט געשען בייז אין
in beiz geshen vet aich un bafoiln aich hob ich vos veg
in evil happen will you and commanded you have I which way

סוף פֿון די טעג , ווייַל איר וועט טאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון
fun oign di in shlecht iz vos ton vet ir vail teg di fun sof
of eyes the in evil is what do will you for days the of end

ה , אים צו דערצערנען מיט דער טואונג פֿון אייַערע הענט .
hent aiere fun tuung der mit dertserenen tsu im Hashem
hands your of deed the with provoke to anger to him Hashem

ל און משה האָט גערעדט אין די אויערן פֿון דער גאַנצער אייַנזאַמלונג
ainzamlung gantser der fun oiern di in geredt hot Moshe un
gathering whole the of ears the in spoken has Moshe and

פֿון ישׂראֵל די ווערטער פֿון דעם דאָזיקן געזאַנג ביז זייער סוף.
sof zeyer biz gezang dozikn dem fun verter di Yisroel fun
end their unto song this the of words the Yisroel of

HAAZINU

הַאֲזִינוּ

32 Give ear, O Shomayim, and I will speak;

and hear, O Ha'Aretz, the words of my mouth.

לב פֿאַרנעמט איר הימלען , און איך וועל רעדן ,
redn vel ich un himlen ir farnemt
speak will I and heavens you attention

און זאָל הערן די ערד די רייד פֿון מיַין מויל .
moil main fun reid di erd di hern zol un
mouth my of words the earth the hear shall and

[2] My teaching shall drop as the matar,

ב זאָל טריפֿן ווי רעגן מײַן לערנונג ,
lernung main regn vi trifn zol
teaching my rain as drip shall

my speech shall distil as the tal,

זאָל רינען ווי טוי מײַן וואָרט;
vort main toi vi rinen zol
word my dew as flow shall

as the small rain upon the tender herb,

ווי אַ גוסרעגן אויף גראָז
groz oif gusregn a vi
grass on raindrops a as

and as the showers upon the esev;

און ווי שפּרייַרעגן אויף קרײַטעכץ.
kraitechts oif shpreiregn vi un
plant on showers as and

[3] Because I will publish the Shem of Hashem;

ג ווארעם דעם נאָמען פֿון ה ווער איך רופֿן ;
rufn ich vel Hashem fun nomen dem vorem
call out I will Hashem of name the because

ascribe ye greatness unto Eloheinu.

גיט גרויסקייט צו אלוקינו .
Elokeinu tsu groiskeit git
our G-d to greatness ascribe

[4] He is the Tzur, His po'al is tamim;

ד דער פֿעלדז – זײַן ווערק איז גאַנץ ,
gants iz verk zain feldz der
perfect is work his rock the

for all His ways are mishpat;

ווײַל אַלע זײַנע וועגן זײַנען רעכט;
recht zainen vegen zaine ale vail
right are ways his all for

El Emunah and without avel *(iniquity)*,

אַן אַל פֿון געטרײַשאַפֿט, און אָן אומרעכט,
umrecht on un getraishaft fun El an
injustice without and faithfulness of G-d a

tzaddik and yashar is He.

געראַכט און רעכטפֿאַרטיק איז ער.
er iz rechtfartik un gerecht
he is upright and righteous

[5] They have corrupted themselves, their mum is not His;

ה איז פֿון אים די פֿאַרדאַרבונג? ניין !
nein fardarbung di im fun iz
no corruption the him of is

the defect is in His banim;

זײַנע קינדער , זייערס איז דער פֿעלער ;
feler der iz zeyers kinder zaine
blemish the is theirs children his

a dor ikesh u'petaltol.

אַ קרומער און פֿאַרדרייטער דור .
dor fardreiter un krumer a
generation twisted and perverse a

[6] Do ye thus repay Hashem,

ו ווילט איר אַזוי ה פֿאַרגעלטן,
fargeltn Hashem azoi ir vilt
repay Hashem thus you will

O foolish people without chacham?

געמיין און אומקלוג פֿאָלק ?
folk umklug un gemein
people unwise and ignoble

Is not He Avicha that hath bought thee?

איז ער נישט דײַן פֿאָטער וואָס האָט דיך געקויפֿן?
gekoifn dich hot vos foter dain nisht er iz
bought you(SG) has which father your not he is

Hath He not made thee, and established thee?

ער – וואָס האָט דיך געמאַכט און אײַנגעריכטעט?
eingerichtet un gemacht dich hot vos er
set up and made you(SG) has which he

[7] Remember the yemot olam,

ז געדענק די טעג פֿון פֿאַרצײַטן ,
fartsaitn fun teg di gedenk
ancient times of days the remember

consider shenot dor v'dor:
ask Avicha,

בֹאטרַאכט פֿון דור-דורות די יאָרן,
yorn di dor-doires fun batracht
years the throughout generations of consider

and he will show thee; thy zekenim,

פֿרעג דיין פֿאָטער, ער זאָל דיר דערציילן,
dertseiln dir zol er foter dain freg
tell you(SG) shall he father your ask

and they will tell thee.

דיינע זקנים, זיי זאָלן דיר זאָגן.
zogn dir zoln zei zkeinim daine
say you(SG) shall they elders your

[8] When HaElyon divided to the Goyim their nachalah,

ח ווען דער עליון האָט באַטיילט די אומות,
umes di bateilt hot Elyon der ven
peoples the assigned has Most High the when

when He separated the Bnei Adam,

ווען ער האָט צעשיידט די קינדער פֿון מענטשן,
mentshn fun kinder di tsesheidt hot er ven
men of children the separated has he when

He set the gevulot *(borders)* of the people

האָט ער געשטעלט די גרענעצן פֿון פֿעלקער,
felker fun gemarkn di geshtelt er hot
nations of borders the appointed he has

according to the number of the Bnei Yisroel.

לויט דער צאָל פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל.
Yisroel fun kinder di fun tsol der loit
Yisroel of children the of number of the according to

[9] For Hashem's chelek is His people;

ט וואָרעם דער חלק פֿון ה׳ איז זיין פֿאָלק,
folk zain iz Hashem fun chelek der vorem
people his is Hashem of portion the for

Ya'akov is the chevel of His nachalah.

יעקבֿ דער טייל פֿון זיין נחלה.
nachle zain fun teil der Yaakov
inheritance his of part the Yaakov

[10] He found him in an eretz midbar,

י ער האָט אים געפֿונען אין מדבר-לאַנד,
midber-land in gefunen im hot er
desert land in found him has he

and in a barren and howling wilderness;

און אין וויסטן געווויי פֿון דער ווילדערניש,
vildernish der fun gevoi vistn in un
wilderness the of howling waste in and

He encircled him, He granted him discernment,

אים אַרומגערינגלט, אים געמאַכט פֿאַרשטיין,
farshtein gemacht im arumgeringlt im
to understand made him encircled him

אים אויפֿגעפּאַסט,
oifgepast im
watched him

He preserved him as the pupil of His eye.

אים אָפּגעהיט ווי זיין אויגאַפּל.
oigapl zain vi opgehit im
apple of the eye his as careful him

[11] As a nesher stirreth up her ken *(nest)*,

יא ווי אַן אָדלער וועקט זיין נעסט,
nest zain vekt odler an vi
nest his stirs eagle an as

fluttereth over her young,

פֿלאַטערט איבער זיינע יונגע,
yunge zaine iber flatert
young his over flutters

spreadeth her wings, taketh them up,

שפּרייט זיינע פֿלעדערן און נעמט זיי,
zei nemt un fledern zaine shpreit
them takes and wings his spreads

beareth them on her wings,

טראָגט זיי אויף זיין פֿליגל –
fligel zain oif zei trogt
wings his on them carries

[12] So Hashem alone did lead him,

יב האָט ה אַליין אים געפֿירט,
gefirt im alein Hashem hot
led him alone Hashem has

and there was no el nekhar *(strange g-d)* with him.

און נישט געווען מיט אים אַ פֿרעמדער ג-ט.
G-t fremder a im mit geven nisht un
G-d foreign a him with having been not and

[13] He made him ride on the high places of Eretz,

יג ער האָט אים געזעצט אויף די הייכן פֿון דער ערד,
erd der fun heichn di oif gezetst im hot er
earth the of height the on sat him has he

that he might eat the tenuvot sadeh;

און ער האָט געגעסן די פֿרוכטן פֿון פֿעלד;
feld fun fruchtn di gegesn hot er un
field of fruit the eaten has he and

and He made to suckle him devash out of the rock,

און ער האָט אים געמאַכט זויגן האָניק פֿון פֿעלדז,
feldz fun honik zoign gemacht im hot er un
rock from honey suckle made him has he and

and shemen out of the flinty rock;

און אייל פֿון קיזלשטיין;
kizlshtein fun eil un
flint stone of oil and

[14] Butter of cattle, and cholov tzon,

יד שמאַנט פֿון רינדער, און מילך פֿון שאָף,
shof fun milch un rinder fun shmant
sheep of milk and cattle of sweet cream

with fat of lambs,

מיט פֿעטס פֿון לעמער,
lemer fun fets mit
lambs of fat with

and rams of the breed of Bashan, and goats,

און ווידערס פֿון בָּשָׁן און בעק,
bek un Bashan fun viders un
male goats and Bashan of rams and

with chittah *(wheat)* as fat as kidneys;

מיט נירנפֿעטס פֿון ווייץ;
veits fun nirnfets mit
wheat of kidney fat with

and thou didst drink the pure dahm of the grape.

און פֿון טרויבנבלוט טרינקסטו שוימיקן ווין.
vain shoimikn trinkstu troibnblut fun un
wine frothy drink grape blood of and

[15] But Yeshurun grew fat, and kicked;

טו און ישורון איז פֿעט געוואָרן און
un gevorn fet iz Yeshurun un
and having become fat is Yeshurun and

האָט געבריקעט –
gebriket hot
kicked has

thou art grown fat, thou art grown thick, thou art covered with fatness;

ביסט פֿעט, ביסט דיק, ביסט גראָב;
grob bist dik bist fet bist
fat are thick are fat you are

געוואָרן;
gevorn
having become

then he forsook G-d which made him,

און ער האָט פֿאַרלאָזט אֱלוֹהַ וואָס האָט
hot vos Eloah farlozt hot er un
has which G-d forsake did he and

אים באַשאַפֿן,
bashafn im
created him

and lightly esteemed the Tzur of his Yeshu'ah *(Salvation)*.

און געשענדט דעם פֿעלדז פֿון זיין הילף.
hilf zain fun feldz dem geshendt un
salvation his of rock the dishonored and

[16] They provoked Him to jealousy with zarim *(foreign g-ds)*,

טז זיי האָבן אים דערצערנט מיט קִנְאָה
kine mit dertsernt im hobn zei
jealousy with provoked him have they

מיט פֿרעמדגעטער,
fremdgeter mit
foreign g-ds with

with to'evot *(abominations)* provoked they Him to anger.

מיט אומווערדיקייטן אים דערבייזערט.
derbeizert im umverdikeitn mit
made angry him abominable practices with

[17] They sacrificed unto shedim *(demons)*, not to G-d;

יז זיי האָבן מקריבֿ צו די שדים , און נישט צו ג-ט,
G-t tsu nisht un sheidim di tsu makrev hobn zei
G-d to not and demons the to sacrifice did they

to elohim whom they knew not,

ג-טער וואָס זיי האָבן נישט געקענט,
gekent nisht zei hobn zei vos g-ter
known not them have they which g-ds

to chadashim *(new g-ds)*, new arrivals,

נייַע אָקערשט געקומענע ,
gekumene okersht naie
come recently new

whom Avoteichem feared not.

וואָס אײַערע עלטערן האָבן זיך פֿאַר זיי
zei far zich hobn eltern aiere vos
them before self have fathers your which

נישט געפֿאָרכט.
geforcht nisht
feared not

[18] Of the Tzur that fathered thee thou art unmindful,

יח אָן דעם פֿעלדז וואָס האָט דיך געבאָרן
geborn dich hot vos feldz dem on
fathered you(SG) has which rock the on

האָסטו נישט געדאַכט ,
gedacht nisht hostu
remembered not have you

and hast forgotten El that formed thee.

און פֿאַרגעסן דעם אֵל וואָס האָט דיך געהאַט .
gehat dich hot vos El dem fargesen un
have had you(SG) has which G-d the forget and

[19] And when Hashem saw it, He spurned them,

יט און ה האָט געזען און האָט פֿאַראַכט,
faracht hot un gezen hot Hashem un
despised has and seen has Hashem and

because of the provoking of His banim, and of His banot.

איבער דער דערצערענונג פֿון זײַנע זין און
un zin zaine fun dertserenung der iber
and sons his of infuriation the over

זײַנע טעכטער .
techter zaine
daughters his

[20] And He said,

כ און ער האָט געזאָגט:
gezogt hot er un
said has he and

I will hide My face from them,

איך וועל פֿאַרבאָרגן מײַן פּנים פֿון זיי .
zei fun ponem main farborgen vel ich
them from face my hide will I

I will see what their end shall be;

איך וועל זען וואָס וועט זײַן זייער סוף;
sof zeyer zain vet vos zen vel ich
end their be will what see will I

for they are a very perverse generation,

וואָרעם אַ פֿאַרקערטער דור זײַנען זיי ,
zei zainen dor farkerter a vorem
they are generation perverse a for

banim in whom is no faithfulness.

קינדער אָן טרייַשאַפֿט אין זיי .
zei in traishaft on kinder
them in faithfulness without children

[21] They have moved Me to jealousy

כא זיי האָבן מיך דערצערנט מיט קִנְאָה
kine mit dertsernt mich hobn zei
jealousy with provoked me have they

with that which is lo El *(not G-d)*,

מיט דעם וואָס איז נישט קיין ג-ט,
G-t kein nisht iz vos dem mit
G-d any not is which that with

they have provoked Me to anger with their vanities;

מיך דערבייזערט מיט זייערע נישטיקייטן ,
nishtikeitn zeyere mit derbeizert mich
futile things their with made angry me

and I will move them to jealousy with those which are lo Am *(a non-people)*;

און איך וועל זיי דערצערענען מיט קִנְאָה
kine mit dertserenen zei vel ich un
jealousy with provoke to anger them will I and

מיט וואָס זענען נישט אַ פֿאָלק ,
folk a nisht zenen vos mit
people a not are what with

I will provoke them to anger with a goy naval *(foolish, senseless nation)*.

מיט אַ נאַרישער פֿאָלק וועל איך זיי דערצערענען .
dertserenen zei ich vel folk narishem a mit
provoke to anger them I will people foolish a with

[22] For an eish is kindled in Mine anger,

כב וואָרעם אַ פֿײַער איז אָנגעצונדן אין מײַן נאָז ,
noz main in ongetsundn iz faier a vorem
nose my in kindled is fire a for

and shall burn unto the lowest Sheol,

און עס ברענט ביז דער טיפֿער שְׁאוֹל,
Sheol tifer der biz brent es un
Sheol deeper the unto burns it and

and shall devour Eretz and her increase,

און פֿאַרצערט די ערד מיט איר געווקס,
geveks ir mit erd di fartsert un
produce its with earth the consumes and

and set on fire the foundations of harim.

און צעפֿלאַמט די גרונטפֿעסטן פֿון די בערג .
berg di fun gruntfestn di tseflamt un
mountains the of foundations the inflames and

[23] I will heap disasters upon them;

כג איך וועל אויסלאָזן אויף זיי בייזן ,
beizn zei oif oislozen vel ich
evils them on end will I

I will spend Mine khitzim *(arrows)* upon them.

איך וועל מײַנע פֿײַלן פֿאַרלענדן אויף זיי :
zei oif farlendn failn maine vel ich
them on destroy arrows my will I

[24] They shall be burned with hunger, and devoured with burning heat,

כד דאַרונג פֿון הונגער , און צערונג פֿון היץ ,
hits fun tserung un hunger fun darung
heat of food and famine of thin

and with bitter destruction;

און ביטערע פּעסט ;
pest bitere un
pestilence bitter and

I will also send the teeth of beasts upon them,

און דעם צאָן פֿון חיות וועל איך שיקן אויף זיי :
zei oif shikn ich vel chayes fun tson dem un
them on send I will beasts of teeth the and

with the venom of serpents of the aphar *(dust)*.

מיט גיפֿט פֿון די שטויבקריכערס.
shtoibkrichers di fun gift mit
dust creepers the of venom with

[25] The cherev without,

כה דרויסן וועט אַוועקנעמען די שוועדט,
shverd di aveknemen vet droisn
sword the take away will outside

and terror within,

אוּן אִין דִי קאַמערן דִי אימה׃
eime di kamern di in un
terror the rooms the in and

shall destroy both the bochur
and the betulah,

אִי דעם בחור אִי דִי מיידל,
meidl di i bocher dem i
virgin the and young man the and

the suckling also with the man
of gray hairs.

דעם זויגעדיקן מיטן גרייזגראָען מאַן.
man graizgroen mitn zoigedikn dem
man gray-haired with infant the

[26] I said, I will dash them in pieces,

כו איך וואָלט געזאָגט: איך וועל זיי פֿאַרלענדן,
farlendn zei vel ich gezogt volt ich
destroy them will I said would I

I would make the remembrance of
them to cease from among men;

איך וועל פֿאַרטיליקן פֿון מענטשן זייער זֵכר ;
Zecher zeyer mentshn fun fartiliken vel ich
remembrance their men from destroy will I

[27] Were it not that I feared the
wrath of the enemy,

כז ווען איך פֿאָרכט נישט דעם שׂונאס דערצערנונג,
dertserenung soines dem nisht forcht ich ven
infuriation enemy's the not dread I would that

lest their adversaries should
misinterpret,

זייערע פֿיַינט זאָלן נישט אויסלייגן פֿאַלש;
falsh oisleigen nisht zoln faint zeyere
false lay out not shall haters their

and lest they should say, Our
hand is triumphant,

נישט זאָגן: אונדזער האַנט איז דערהויבן ,
derhoibn iz hant undzer zogn nisht
triumphant is hand our say not

and Hashem hath not done all this.

אוּן נישט ה האָט דאָס אַלצדינג געטאָן.
geton altsding dos hot Hashem nisht un
done everything this has Hashem not and

[28] For they are a goy *(nation)*
void of sense,

כח ווואָרעם אַ פֿאָלק אָן באַראָט זיַינען זיי ,
zei zainen barot on folk a vorem
they are counsel without people a for

neither is there any seichel in them.

אוּן נישטאָ קיין פֿאַרשטאַנדיקייט אין זיי .
zei in farshtandikeit kein nishto un
them in understanding any not and

[29] O that they were wise, that
they had seichel,

כט אַז זיי וואָלטן קלוג געווען , וואָלטן
voltn geven klug voltn zei az
would have having been wise would have they that

זיי דאָס באַטראַכט,
batracht dos zei
consider this they

that they would consider their
acharit *(latter end, future)*!

זיי וואָלטן באַקלערט זייער סוף׃
sof zeyer baklert voltn zei
end their well thought-out would have they

[30] How should echad chase an
elef *(thousand)*,

ל ווי קען איינער יאָגן טויזנט ,
toiznt yogn einer ken vi
a thousand pursue one can how

and shnayim *(two)* put ten
thousand to flight,

אוּן צוויי פֿאַרטרייַבן צען טויזנט ,
toiznt tsen fartraiben tsvei un
a thousand ten drive before two and

except their tzur had sold them,

ווען נישט זייער פֿעלדז האָט זיי איבערגעגעבן,
ibergegebn zei hot feldz zeyer nisht ven
delivered them has rock their not when

and Hashem had shut them up?

אוּן ה האָט זיי איבערגעענטפֿערט?
ibergeentfert zei hot Hashem un
delivered them has Hashem and

[31] For their tzur is not like Tzureinu,

לא וואָרעם נישט ווי אונדזער פֿעלדז איז זייער פֿעלדז;
feldz zeyer iz feldz undzer vi nisht vorem
rock their is rock our as not for

even our enemies themselves being conceders.

און מעגן אונדזערע שׂונאים אַנטשיידן .
antsheiden sonem undzere megn un
adjudicate enemies our may and

[32] For their gefen is of the gefen of Sodom,

לב וואָרעם פֿון ווײַנשטאָק פֿון סדום איז זייער ווײַנשטאָק,
vainshtok zeyer iz Sodom fun vainshtok fun vorem
vine their is Sodom of vine of because

and of the fields of Amora *(Gomorrah)*;

און פֿון די פֿעלדער פֿון עֲמוֹרָה;
Amora fun felder di fun un
Amora of fields the of and

their grapes are grapes of poison,

זייערע טרויבן זײַנען טרויבן פֿון גיפֿט ,
gift fun troibn zainen troibn zeyere
venom of grapes are grapes their

their clusters are bitter;

ביטערע העגלעך זײַנען בײַ זיי .
zei bai zainen henglech bitere
them with are bunches of grapes bitter

[33] Their yayin is the venom of serpents,

לג סם פֿון שלאַנגען איז זייער ווײַן ,
vain zeyer iz shlangen fun sam
wine their is snakes of venom

and the deadly poison of asps.

און אומדערבאַרעמדיק פּיפּערנאָטערגיפֿט.
pipernotergift umderbaremdik un
poison of asps merciless and

[34] Is not this laid up in store with Me,

לד פֿאַר וואָר , דאָס איז באַהאַלטן בײַ מיר,
mir bai bahaltn iz dos vor far
me by hidden is this surely for

and sealed up among My otzrot *(treasures)*?

פֿאַרחתמעט אין מײַנע שאַצקאַמערן;
shatskamern maine in farchasmet
treasuries my in seal

[35] To Me belongeth nakam *(vengeance)* and recompence;

לה איך האַלט נקמה און באַצאָלונג
batsolung un nekome halt ich
revenge and vengeance hold I

their foot shall slip in due time;

פֿאַר דער צײַט ווען זייער פֿוס וועט זיך אויסגליטשן;
oisglitshn zich vet fus zeyer ven tsait der far
slip self will foot their when time the for

for the Yom of their calamity is at hand,

וואָרעם נאָנט איז דער טאָג פֿון זייער בראָך,
broch zeyer fun tog der iz nont vorem
break their of day the is near because

and the things that shall come upon them make haste.

און אײַליק קומט וואָס איז אָנגעבריט פֿאַר זיי .
zei far ongebreit iz vos kumt ailik un
them for prepared is which come impulsive and

[36] For Hashem shall judge His people,

לו וואָרעם ה וועט זיך אָננעמען פֿאַר זײַן פֿאָלק ,
folk zain far onnemen zich vet Hashem vorem
people his for take hold of self will Hashem for

and relent for His avadim,

און אויף זײַנע קנעכט זיך דערבאַרעמען,
derbaremen zich knecht zaine oif un
have mercy self servants his on and

when He seeth that their power is gone,

וען ער זעט אַז אויסגעגאַנגען איז די קראַפֿט ,
kraft di iz oisgegangen az zet er ven
strength the is used up that see he when

and there is none left, slave or free.

און קיין מוטערמענטש איז נישטאָ;
nishto iz mutermentsh kein un
not is a living soul any and

[37] And He shall say, Where are their elohim,

לז און ער וועט זאָגן: ווו זיינען זייערע ג-טער,
g-ter zeyere zainen vu zogn vet er un
g-ds their are where say will he and

their tzur in whom they trusted,

דער פֿעלדז וואָס זיי האָבן זיך געשיצט
geshitst zich hobn zei vos feldz der
have taken shelter self have they which rock the

אין אים?
im in
him in

[38] Which did eat the fat of their zevakhim *(sacrifices)*,

לח וואָס האָבן דאָס פֿעטס פֿון זייערע שלאַכטאָפּפֿער
shlachtopfer zeyere fun fets dos hobn vos
slaughter sacrifice their of fats this have who

געגעסן,
gegesn
eaten

and drank the yayin of their nesakhim *(drink offerings)*?

געטרונקען דעם ווײַן פֿון זייער גיסאָפּפֿער?
gisopfer zeyer fun vain dem getrunken
drink offering their of wine the drank

Let them rise up and help you,

זאָלן זיי אויפֿשטיין און אײַך העלפֿן;
helfn aich un oifshtein zei zoln
help you and rise up they shall

and be your shelter.

זאָל ער זײַן איבער אײַך אַ פֿאַרבאָרגענישׂ.
farborgenish a aich iber zain er zol
secret a you over be he shall

[39] See now that I, even I, am He,

לט זעט אַצונד אַז איך, איך בין דאָס,
dos bin ich ich az atsund zet
this am I I that now see

and there is no elohim besides Me:

און נישטאָ קיין ג-ט מיט מיר;
mir mit G-t kein nishto un
me with G-d any not and

I kill, and I make alive;

איך טייט און מאַך לעבעדיק,
lebedik mach un teit ich
living make and kill I

I wound, and I heal;

איך פֿאַרוווּנד און איך הייל,
heil ich un farvund ich
heal I and wound I

neither is there any that can deliver out of My hand.

און פֿון מײַן האַנט איז נישטאָ ווער זאָל מציל זײַן.
zain matsl zol ver nishto iz hant main fun un
be rescue shall who not is hand my from and

[40] For I lift up My hand to Shomayim,

מ וואָרעם איך הייב צום הימל מײַן האַנט,
hant main himel tsum heib ich vorem
hand my heaven to lift I because

and say, Chai Anochi l'Olam *(as I live)*.

און זאָג: אַזוי ווי איך לעב אייביק,
eibik leb ich vi azoi zog un
ever live I as so say and

[41] If I sharpen My glittering cherev,

מא ווען איך שאַרף דעם בליץ פֿון מײַן שוווערד,
shverd main fun blits dem sharf ich ven
sword my of lightning the sharpen I when

and Mine hand take hold on mishpat;

, און מײַן האַנט וועט צום משפּט זיך נעמען
nemen zich mishpot tsum vet hant main un
take hold self judgment to will hand my and

I will render nakam *(vengeance)* to Mine enemies,

, וועל איך אומקערן נקמה צו מײַנע פֿײַנט
faint maine tsu nekome umkeren ich vel
enemies my to vengeance return back I will

and will reward them that hate Me.

און מײַנע שׂונאים וועל איך באַצאָלן.
batsoln ich vel sonem maine un
repay I will enemies my and

42 I will make Mine khitzim *(arrows)* drunk with dahm,

מב איך וועל אָנשיכורן מײַנע פֿײַלן מיט בלוט ,
blut mit failn maine onshikurn vel ich
blood with arrows my intoxicate will I

and My cherev shall devour basar;

און מײַן שוווערד וועט זיך אָנעסן מיט פֿלייש –
fleish mit onesn zich vet shverd main un
flesh with stuff oneself self will sword my and

and that with the dahm of the slain and of the captives,

מיט בלוט פֿון דערשלאָגענע און געפֿאַנגענע,
gefangene un dershlogene fun blut mit
prisoners and killed of blood with

from the head of leaders of the foe.

מיט די לאַנגהאָריקע קעפּ פֿון דעם פֿײַנט .
faint dem fun kep langhorike di mit
enemies the of heads long-haired the with

43 Rejoice, O ye Goyim, with His people:

מג באַזינגט, איר אומות , זײַן פֿאָלק ,
folk zain umes ir bazingt
people his peoples you sing

for He will avenge the dahm of His avadim,

ווואָרעם פֿאַרן בלוט פֿון זײַנע קנעכט וועט
vet knecht zaine fun blut faran vorem
will servants his of blood for the because

ער זיך נוֹקם זײַן ,
zain noikem zich er
be avenge self he

and will render nakam *(vengeance)* to His adversaries,

און נקמה וועט ער אומקערן צו
tsu umkeren er vet nekome un
to to return he will vengeance and

זײַנע פֿײַנט ,
faint zaine
enemies his

and will make kapporah for the land of His people.

און פֿאַרגיטיקן זײַן לאַנד און זײַן פֿאָלק .
folk zain un land zain fargitikn un
people his and land his and

44 And Moshe came and spoke kol divre hashirah in the hearing of the people, he, and Hoshea ben Nun. 45 And Moshe made an end of speaking all these devarim to kol Yisroel; 46 And he said unto them, Set your hearts unto all the devarim which I testify among you today, which ye shall command your banim to be shomer to do, kol divrei hatorah hazot. 47 For it is not an idle thing for you; because it is

מד און משה איז געקומען און האָט געדעט אַלע ווערטער פֿון
fun verter ale geredt hot un gekumen iz Moshe un
of words all spoken has and having come is Moshe and

דעם דאָזיקן געזאַנג אין די אויערן פֿון פֿאָלק , ער און הוֹשֵׁעַ דער זון
zun der Hoshea un er folk fun oiern di in gezang dozikn dem
son the Hoshea and he people of ears the in song this the

פֿון נון . מה און ווי משה האָט געענדיקט רעדן אַלע די דאָזיקע
dozike di ale redn geendikt hot Moshe vi un Nun fun
this the all speaking finished has Moshe as and Nun of

ווערטער צו גאַנץ ישְׂרָאֵל, מו האָט ער צו זיי געזאָגט: לייגט צו אײַער
aier tsu leigt gezogt zei tsu er hot Yisroel gants tsu verter
your to place said them to he has Yisroel all to words

האַרץ צו אַלע ווערטער וואָס איך זאָג אײַך הײַנט אָן, אַז איר זאָלט
zolt ir az on haint aich zog ich vos verter ale tsu harts
shall you that on today you tell I which words all to heart

זיי באַפֿעלן צו אײַערע קינדער , צו היטן צו טאָן אַלע ווערטער פֿון
fun verter ale ton tsu hitn tsu kinder aiere tsu bafeln zei
of words all do to keep to children your to command them

דער דאָזיקער תּוֹרה . מז ווואָרעם דאָס איז נישט אַ הויל געריידט
gereid hoil a nisht iz dos vorem toyre doziker der
conversation hollow a not is this for instruction this the

Chayyeichem *(your life)*; and through this thing ye shall prolong your yamim in ha'adamah, whither ye go over Yarden to possess it.

פַּאַר אײַדְ, נײַערט דאָס איז אײַער לעבן, און דורך דער דאָזיקער זאַך
zach doziker der durch un lebn aier iz dos naiert aich far
thing this the one by and life your is this but you for

וועט איר מַאֲרִיךְ-ימים זײַן אויף דער ערד וואָס איר גייט אַהין
ahin geit ir vos erd der oif zain maarich-yamim ir vet
there go you which land the on be prolong days you will

אַריבערן דעם יַרדן, זי צו אַרבן.
arben tsu zi Yarden dem ariber
inherit to it Yarden the on the other side of

48 And Hashem spoke unto Moshe that very same day, saying,

מח און ה האָט געזאָגט אין דעם דאָזיקן אייגענעם טאָג צו
tsu tog eigenem dozikn dem in geredt hot Hashem un
to day same this the in spoken has Hashem and

משהן, אַזוי צו זאָגן: מט גיי אַרויף צו דעם דאָזיקן בארג עבָרים,
Avarim barg dozikn dem tsu aroif gei zogn tsu azoi Mosheen
Avarim mount this the to up go say to so Moshe

דעם בארג נבוֹ וואָס אין לאַנד מוֹאָבּ, וואָס אַקעגן יריחוֹ,
Yericho akegn vos Moav land in vos Nevo barg dem
Yericho against which Moav land in which Nebo mount the

און קוק אָן דאָס לאַנד כנַעַן וואָס איך גיב צו די קינדער פון
fun kinder di tsu gib ich vos Kenaan land dos on kuk un
of children the to give I which Kena'an land this on look and

ישְׂרָאֵל פַּאַר אַן אייגנטום.
eigentum an far Yisroel
ancestral property an for Yisroel

49 Get thee up into this mountain range Avarim, unto Mt Nevo, which is in Eretz Moav, that is opposite Yericho; and view Eretz Kena'an, which I give unto the Bnei Yisroel for a possession;

נ און שטאַרב אויף דעם בארג וואָס דו גייסט אַהין
ahin geist du vos barg dem oif shtarb un
there go you which mount the on die and

אַרויף, און ווער איינגעזאַמלט צו דיין פַּאָלק, אַזוי ווי דײַן
dain vi azoi folk dain tsu aingezamlt ver un aroif
your as so people your to gathered who is and up

ברודער אַהרן איז געשטאָרבן אויפֿן בארג הוֹר, און איז
iz un Hor barg oifn geshtorbn iz Aharon bruder
is and Hor mount on died is Aaron brother

איינגעזאַמלט געוואָרן צו זײַן פַּאָלק. נא פַּאַר וואָס איר
ir vos far folk zain tsu gevorn aingezamlt
you what for people his to having become gathered

האָט געפֿעלשט אָן מיר צווישן די קינדער פון ישְׂרָאֵל,
Yisroel fun kinder di tsvishn mir on gefelsht hot
Yisroel of children the among me on been unfaithful has

ביים וואַסער פון מריבת-קָדֵשׁ, אין מדבר צִין, פַּאַר
far Tsin midber in Merivat-Kadesh fun vaser baim
for Tzin wilderness in Merivat-Kadesh of water at

וואָס איר האָט מיך נישט געהיליקט צווישן די קינדער פון
fun kinder di tsvishn geheilikt nisht mich hot ir vos
of children the among sanctified not me has you which

ישְׂרָאֵל. נב נאָר פון דער ווייַטן וועסטו זען דאָס לאַנד,
land dos zen vestu vaitn der fun nor Yisroel
land this see will you(sg) distance the from but Yisroel

אָבער קומען אַהין וועסטו נישט, אין דעם לאַנד וואָס איך
ich vos land dem in nisht vestu ahin kumen ober
I which land the in not will you(sg) there come but

גיב צו די קינדער פון ישְׂרָאֵל.
Yisroel fun kinder di tsu gib
Yisroel of children the to give

50 And in the mount whither thou goest up ye will die, and be gathered unto thy people; as Aharon thy brother died in Mt Hor, and was gathered unto his people; 51 Because you trespassed against Me among the Bnei Yisroel at the waters of Merivat-Kadesh, in the midbar of Tzin; because lo kiddashtem *(not ye upheld as holy)* Me in the midst of the Bnei Yisroel. 52 Therefore from a distance thou shalt see ha'aretz; but thou shalt not enter thither into ha'aretz which I give the Bnei Yisroel.

V'ZOT HABERACHAH

וְזֹאת הַבְּרָכָה

33 And this is the brocha, wherewith Moshe the Ish HaElohim blessed the Bnei Yisroel before moto *(his death)*.

לג און דאָס איז די ברכה וואָס משה דער מאַן פֿון
fun man der Moshe vos broche di iz dos un
of man the Moshe which blessing the is this and

גֿ-ט האָט געבענטשט די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל פֿאַר
far Yisroel fun kinder di gebentsht hot G-t
before Yisroel of children the blessed has G-d

זײַן טויט .
toit zain
death his

[2] And he said,

ב און ער האָט געזאָגט:
gezogt hot er un
said has he and

Hashem came from Sinai,

ה איז פֿון סיני געקומען ,
gekumen Sinai fun iz Hashem
having come Sinai of is Hashem

and rose up from Se'ir unto them;

און אויפֿגעשיינט פֿון שֵׂעִיר אויף זיי ;
zei oif Seir fun oifgeshaint un
them on Se'ir from rose up and

He shined forth from Mt Paran,

ער האָט אַרויסגעשראָלט פֿון בארג פּארן ,
Paran barg fun aroisgeshralt hot er
Paran mount from shone forth has he

and He came with ten thousands of kodesh;

און געקומען פֿון די הייליקע צענטויזנטן ,
tsentoizntn heilike di fun gekumen un
thousands holy the of having come and

from His right hand went a fiery law for them.

אין זײַן רעכטער האַנט אַ פֿײַערדיק געזעץ פֿאַר זיי .
zei far gezets faierdik a hant rechter zain in
them before law fiery a hand right his in

[3] Yea, He loved the amim;

ג יאָ , דו ליבהאָבער פֿון די שבֿטים ,
shvotim di fun libhober du yo
tribes the of loved you yes

kol kedoshav *(all His holy ones)* are in Thy hand:

אַלע זייערע הייליקע זײַנען בײַ דײַן האַנט;
hant dain bai zainen heilike zeyere ale
hand your with are holy ones their all

and they sat down at Thy feet;

און זיי ליגן צו דײַנע פֿיס,
fis daine tsu lign zei un
feet your at lie them and

every one shall receive of Thy devarot.

זיי נעמען אויף דײַנע רייד .
reid daine oif nemen zei
words your on take they

[4] Moshe charged us with a torah,

ד אַ תּורה האָט אונדז משה באַפֿוילן ,
bafoiln Moshe undz hot toyre a
commanded Moshe us has instruction a

even the morashah kehillat Ya'akov.

אַ ירושה פֿאַר דער איַינזאַמלונג פֿון יעקבֿ .
Yaakov fun ainzamlung der far yerushe a
Yaakov of gathering the for inheritance an

[5] And He was Melech in Yeshurun,

ה און אַ מלך איז געווען אין ישורון ,
Yeshurun in geven iz melech a un
Yeshurun in having been is king a and

when the Rashei Am and the Shivtei Yisroel

וועז די קעפּ פֿון פֿאָלק האָבן זיך פֿאַרזאַמלט,
farzamlt zich hobn folk fun kep di ven
gather self did people of heads the when

were gathered together.

אין איינעם אַלע שבֿטים פֿון ישׂראל.
Yisroel fun shvotim ale einem in
Yisroel of tribes all together in

[6] Let Reuven live, and not die;

[ו] לעבן זאָל ראובֿן און נישט שטאַרבן,
shtarbn nisht un Reuven zol lebn
die not and Reuven shall live

and let not his men be few.

און זײַנע מענטשן זאָלן נישט זײַן געציילטע .
getseilte zain nisht zoln mentshn zaine un
numbered be not shall men his and

[7] And this to Yehudah: and he said,

[ז] און דאָס אויף יהודה ; און ער האָט געזאָגט:
gezogt hot er un Yehudah oif dos un
said has he and Yehudah on this and

Shema, Hashem, the voice of Yehudah,

העׂר צו , ה , דעם קול פֿון יהודה ,
Yehudah fun kol dem Hashem tsu her
Yehudah of voice the Hashem to pay heed

and bring him unto his people;

און צו זײַן פֿאָלק זאָלסטו אים ברענגען;
brengen im zolstu folk zain tsu un
bring him shall you people his to and

let his hands contend for him;

זײַנע הענט זאָלן פֿאַר אים שטרײַטן,
shtraitn im far zoln hent zaine
strive him for shall hands his

and be Thou an ezer *(help)* to him from his enemies.

און אַ הילף פֿון זײַנע פֿײַנט זאָלסטו זײַן .
zain zolstu faint zaine fun hilf a un
be shall you enemies his from salvation a and

[8] And of Levi he said,

[ח] און אויף לֵוִי האָט ער געזאָגט:
gezogt er hot Levi oif un
said he has Levi on and

Let Thy Tummim and Thy Urim be with Thy chasid,

דײַנע אורים-ותומים צו דײַן פֿרומען מאַן,
man frumen dain tsu Urim-utumim daine
man devout your to Urim and Tumim your

whom Thou didst prove at Massah,

וואָס דו האָסט אים אין מַסָּה געפּרוווט,
gepruvet Massah in im host du vos
tested Massah in him have you which

and with whom Thou didst strive at the waters of Merivah;

אים געשטראָפּט פֿאַרן וואַסער פֿון מריבֿה ;
Merivah fun vaser faran geshtroft im
Merivah of water for the burdened with him

[9] Who said unto his av and to his em,

[ט] וואָס האָט געזאָגט אויף זײַן פֿאָטער און
un foter zain oif gezogt hot vos
and father his on said has which

אויף זײַן מוטער :
muter zain oif
mother his on

I have not seen him;

איך האָב זיי נישט געזען;
gezen nisht zei hob ich
seen not them have I

neither did he acknowledge his brethren,

און האָט זײַנע ברידער נישט דערקענט ,
derkent nisht brider zaine hot un
recognized not brothers his has and

nor knew his own banim;

און זײַנע קינדער נישט געוואָלט וויסן ;
visen gevolt nisht kinder zaine un
know wanted not children his and

for they have been shomer over Thy word,

וואָרעם זיי האָבן געהיט דײַן וואָרט,
vort dain gehit hobn zei vorem
word your guarded have them for

and Thy Brit they have preserved.

אוּן דַיִן בְּרִית הָאבֶן זַיי געהאַלטן.
gehaltn zei hobn bris dain un
kept they have covenant your and

[10] They shall teach Ya'akov Thy mishpatim,

י זַיי לערנען דַיינע געזעצן יעקבן ,
Yaakovn gezetsn daine lernen zei
Yaakov laws your teach them

and Yisroel Thy torah;

אוּן דַיִן תּורה יִשְׂרָאֵל ;
Yisroeln toyre dain un
Yisroel instruction your and

they shall put ketorah before Thee,

זַיי טוּען ווַיירעך אִין דַיִן נאָז ,
noz dain in vairech tuen zei
nose your in incense do them

and kalil upon Thine mizbe'ach.

אוּן גאַנצאָפּפֿער אויף דַיִן מזבח .
mizbeyech dain oif gantsopfer un
altar your on burntofferings and

[11] Bless, O Hashem, his resources,

יא בענטש, ה , זַיִן פֿאַרמעג ,
farmeg zain Hashem bentsh
possessions his Hashem bless

and accept the work of his hands;

אוּן דאָס ווערק פֿוּן זַיינע הענט זאָלסטו באַווילקן;
bavilikn zolstu hent zaine fun verk dos un
allocate shall you hands his of work the and

strike through the loins of them that rise against him,

צעהאַק די לענדן פֿוּן זַיינע פַֿיינט ,
faint zaine fun lendn di tsehak
enemies his of loins the strike

and of them that hate him, that they rise not again.

אַז זַיינע שׂונאים זאָלן נישט אויפֿשטיין.
oifshtein nisht zoln sonem zaine az
rise up not shall enemies his that

[12] And of Binyamin he said,

יב אויף בנימין האָט ער געזאָגט:
gezogt er hot Binyamin oif
said he has Binyamin on

Yedid Hashem shall dwell

דער באַליבטער פֿוּן ה
Hashem fun balibter der
Hashem of beloved one the

in safety by Him;

וועט רוען בַיי אים אין זיכערקייט;
zicherkeit in im bai ruen vet
security in him by rest will

and Hashem shall hover over him all day long,

ער באַשירעמט אים אַ גאַנצן טאָג,
tog gantsn a im bashiremt er
day all a him hovers he

and he (Yedid Hashem), shall rest between His shoulders.

אוּן צווישן זַיינע אַקסלען טוט ער רוען.
ruen er tut akslen zaine tsvishn un
rest he does shoulders his between and

[13] And of Yosef he said,

יג אוּן אויף יוֹסף האָט ער געזאָגט:
gezogt er hot Yosef oif un
said he has Yosef on and

Mevorekhet Hashem (Blessed of Hashem) be his land,

געבענטשט פֿוּן ה זאָל זַיִן לאַנד זַיִן ,
zain land zain zol Hashem fun gebentsht
his land be shall Hashem of blessed

for the precious things of Shomayim, for the tal,

מיטן טַיִערסטן פֿוּן הימל , מיט טוי ,
toi mit himel fun taierstn mitn
dew with heaven of treasure with

and for the tehom that coucheth below,

אוּן מיטן תּהום ווָאס הויערט אונטן ;
unten hoiert vos tehom mitn un
below crouch which deep with and

[14] With the choice fruits brought forth by the shemesh,

יד אוּן מִיט טַיֵיעַרסטַע פְּרוּכטַן פוֹן זוֹן ,
zun fun fruchtn taierste mit un
sun of fruit precious with and

and choice crops put forth by the yarei'ach,

אוּן מִיט טַיֵיעַרסטַן געווּעקס פוֹן לְבָנָה ;
Livnah fun geveks taierstn mit un
moon of vegetation treasure with and

[15] And with the choicest of the harrei kedem,

טו אוּן מִיטן בעסטַן פוֹן דִי אַלטַע בערג ,
berg alte di fun bestn mitn un
mountain old the of best with and

and for the precious things of the everlasting hills,

אוּן מִיטן טַיֵיעַרסטַן פוֹן דִי אֵיבִיקַע הֵייכַן ;
heichn eibike di fun taierstn mitn un
height everlasting the of treasure with and

[16] And for the precious things of ha'aretz and fulness thereof,

טז אוּן מִיטן טַיֵיעַרסטַן פוֹן דער עֶרד אוּן אִיר פוֹלקייט,
fulkeit ir un erd der fun taierstn mitn un
fullness its and land the of treasure with and

and for the good will of Him whose [shekhinah] dwelling is in the [burning] bush;

אוּן בַּאֲווִילִיקוּנג פוֹן דעם וואָס הָאָט
hot vos dem fun bavilikung un
has which the one of approved and

אִין דָאָרן גערוט.
gerut dorn in
rested thornbush in

let the blessing come upon the head of Yosef,

זָאָל עס קוּמען אוֹיפֿן קָאפּ פוֹן יוֹסף ,
Yosef fun kop oifn kumen es zol
Yosef of head on come it shall

and upon the top of the head of him that was separated from his brethren.

אוּן אוֹיפֿן שפּיץ קָאפּ פוֹן דעם פִּירשט
firsht dem fun kop shpits oifn un
chieftain the of head top on and

פוֹן זַיינַע ברידער .
brider zaine fun
brothers his of

[17] His glory is like the bechor of his shor,

יז זַיין עֶרשטגעבָּאָרענער אָקס, עֶר הָאָט פּרַאַכט,
pracht hot er oks ershtgeborener zain
glory has he ox firstborn his

and his horns are like the horns of a wild ox;

אוּן הערנער פוֹן אַ ווִיזלטִיר זַיינען זַיינַע הערנער;
herner zaine zainen vizltir a fun herner un
horns his are bison a of horns and

with them he shall push the people

מִיט זֵיי וועט עֶר שטוֹיסן דִי פֶעלקער,
felker di shtoisn er vet zei mit
nations the gore he will them with

together to the ends of ha'aretz;

דִי עקָן פוֹן דער עֶרד מִיט אַנאַנדער;
anander mit erd der fun ekn di
together with earth the of ends the

and they are the ten thousands of Ephrayim,

אוּן דָאָס זַיינען דִי צענטוֹיזנטַן פוֹן אֶפרַים ,
Efrayim fun tsentoizntn di zainen dos un
Ephrayim of thousands the are this and

and they are the thousands of Menasheh.

אוּן דָאָס זַיינען דִי טוֹיזנטַן פוֹן מְנַשֶּׁה .
Menasheh fun toizntn di zainen dos un
Menasheh of thousands the are this and

[18] And of Zevulun he said,

יח אוּן אוֹיך זְבוּלוּן הָאָט עֶר געזָאגט:
gezogt er hot Zevulun oif un
said he has Zevulun on and

Rejoice, Zevulun, in thy going out;

פְֿרֵיי זִיך , זְבוּלוּן , בַּיי דַיין אַרוֹיסגַיין,
aroisgein dain bai Zevulun zich frei
go out your by Zevulun self rejoice

and, Yissakhar, in thy oholim.

אוּן יִשָּׂשכָר , אִין דַיינע געצעלטן.
getseltn daine in Yissachar un
tents your in Yissakhar and

19 They shall call the people unto the mountain;

יט פֹּעלקער וועלן זיך טרעפֿן אויפֿן בּאַרג ,
barg oifn trefn zich veln felker
mountain on happen upon self will nations

there they shall offer zivkhei tzedek;

דאָרט וועלן זיי שלאַכטן שלאַכטאָפֿפֿער
shlachtopfer shlachtn zei veln dort
slaughter sacrifice sacrifice them will there

פֿון גערעכטיקייט ;
gerechtikeit fun
righteousness of

for they shall draw out of the abundance of the seas,

וואָרעם די שֶׁפַע פֿון ימען וועלן זיי זויגן ,
zoign zei veln yamen fun shefe di vorem
suckle them will seas of prosperity the because

and of treasures hid in the sand.

אוּן די פֿאַרבאָרגענע אוֹצרות פֿון זאַמד.
zamd fun oitseres farborgene di un
sand of treasures secret the and

20 And of Gad he said,

כ אוּן אויך גָּד האָט ער געזאָגט:
gezogt er hot Gad oif un
said he has Gad on and

Baruch be he that enlargeth Gad;

געלויבט דער וואָס דערבריטערט גָּד !
Gad derbreitert vos der geloibt
Gad enlarges which the praised

he dwelleth as a lion,

אַזוי ווי אַ לייבינטע רוט ער,
er rut leibinte a vi azoi
he rests lioness a as so

and teareth the zero'a as well as the crown of the head.

אוּן פֿאַרצוקט דעם אָרעם אוּן דעם שׂאַרבן .
sharbn dem un orem dem fartsukt un
cranium the and arm the torn and

21 And he provided the reshit for himself,

כא אוּן ער האָט אויסגעקוקט דאָס ערשטע פֿאַר זיך ,
zich far ershte dos oisgekukt hot er un
self for first this scrutinize has he and

when the chelkat mechokek was assigned.

ווײַל דאָרט איז דער חלק פֿאַר אַ הערשער באַהאַלטן.
bahaltn hersher a far chelek der iz dort vail
hidden ruler a for portion the is there because

When the Rashei Am came,

אָבער ער איז געקומען פֿאַרויס פֿאַרן פֿאָלק ;
folk faran farois gekumen iz er ober
people for the ahead of having come is he but

he executed the Tzidkat Hashem,

די געראָכטיקייט פֿון ה האָט ער געטאָן,
geton er hot Hashem fun gerechtikeit di
done he has Hashem of righteousness the

and His mishpatim with Yisroel.

אוּן זיַנע משפּטים , אין איינעם מיט יִשׂרָאֵל.
Yisroel mit einem in mishpotim zaine un
Yisroel with together in judgments his and

22 And of Dan he said,

כב אוּן אויך דָּן האָט ער געזאָגט:
gezogt er hot Dan oif un
said he has Dan on and

Dan is a gur aryeh *(lion's whelp)*;

דָּן איז אַ יונגער לייב,
leib yunger a iz Dan
lion young a is Dan

he shall leap from Bashan.

ער שפּרינגט פֿון בָּשָׁן אַרויס.
arois Bashan fun shpringt er
out Bashan from leaps he

23 And of Naphtali he said,

כג און אויף נַפְתָּלִי האָט ער געזאָגט:
gezogt er hot Naftali oif un
said he has Naphtali on and

O Naphtali, satisfied with ratzon,

נַפְתָּלִי , זאַט מיט באַווילִיקונג,
bavilikung mit zat Naftali
favor with satisfied Naphtali

and full with the Birkat Hashem;

און פֹּול מיט דער ברכה פֿון ה ,
Hashem fun broche der mit ful un
Hashem of blessing the with full and

possess thou the west and the south.

דער ים און דעם דָּרום טו אַרבן !
arben tu dorem dem un yam der
inherit do south the and the sea the

24 And of Asher he said,

כד און אויף אָשֵׁר האָט ער געזאָגט:
gezogt er hot Asher oif un
said he has Asher on and

Baruch be Asher with banim;

געבענטשטער פֿון אַלע זין זאָל זיין אָשֵׁר ,
Asher zain zol zin ale fun gebentshter
Asher be shall sons all of blessed

let him be acceptable to his brethren,

באַליבט זאָל ער זיין ביי זיינע ברידער ,
brider zaine bai zain er zol balibt
brothers his by be he shall beloved

and let him tovel his foot in shemen.

און באָדן אין איל זיין פֿוס.
fus zain eil in bodn un
foot his oil in immerse and

25 Thy bars shall be barzel and nechoshet;

כה איַיזן און קופּער דיינע ריגלען,
riglen daine kuper un aizn
bars your bronze and iron

and as thy yamim, so shall thy strength be.

און ווי דיַינע טעג דיין שטאַרקייט.
shtarkeit dain teg daine vi un
strength your days your as and

26 There is none like unto El Yeshurun,

כו נישטאָ אַזאַ ווי הָאֵל , ישורון ;
Yeshurun HaEl vi aza nishto
Yeshurun the G-d as like not

who rideth upon Shomayim to be thy ezer,

ער רַיִט אויף די הימלען דיר צו הילף ,
hilf tsu dir himlen di oif rait er
salvation to you(SG) heavens the on rides he

and on the sky in His majesty.

און אין זַיין גרויסקייט אויף די וואָלקן.
volken di oif groiskeit zain in un
cloud the on majesty his in and

27 Elohei Kedem is thy me'onah,

כז אֱ באַשיצונג איז דער אייביקער ג-ט,
G-t eibiker der iz bashitsung a
G-d perpetual the is shelter a

and underneath are the Zero'ot Olam:

און פֿון אונטן זענען די אייביקע אָרעמס.
orems eibike di zenen unten fun un
arms everlasting the are below of and

and He shall thrust out the enemy from before thee;

און ער האָט פֿאַרטריבן דעם פַֿיַינט פֿון פֿאַר דיר ,
dir far fun faint dem fartriben hot er un
you(SG) before from enemies the driven out has he and

and shall say, Make them shmad.

און גענהייסן: פֿאַרטיליק!
fartilik geheisn un
destroy ordered and

28 Yisroel then shall dwell in safety alone;

כח און יִשְׂרָאֵל רוט אין זיכערקייט,
zicherkeit in rut Yisroel un
security in rests Israel and

the fountain of Ya'akov shall be upon

אָפּגעזונדערט – דער קוואַל פֿון יעקבֿ ,
Yaakov fun kval der opgezundert
Yaakov of spring the distinct

an eretz dagan and tirosh;

אין אַ לאַנד פֿון תּבֿואה און ווײַן ;
vain un tvue fun land a in
wine and grain of land a in

also His heavens shall drop down tal.

און זײַנע הימלען טרופֿן טוי .
toi trifn himlen zaine un
dew drip heavens his and

[29] Happy art thou, O Yisroel; who is like unto thee,

כט ווויל דיר , יִשְׂרָאֵל, ווער איז דיר גלײַכן ?
glaichn dain iz ver Yisroel dir voil
equal your is who Yisroel you(SG) blessed

O people saved by Hashem,

אַ פֿאָלק געהאָלפֿן דורך ה –
Hashem durch geholfn folk a
Hashem by saved people a

the mogen of thy ezer

דעם שילד פֿון דײַן הילף ,
hilf dain fun shild dem
salvation your of shield the

and the cherev of thy majesty!

און דעם וואָס איז די שוועדר פֿון דײַן גרויסקייט!
groiskeit dain fun shverd di iz vos dem un
greatness your of sword the is which the one and

Thine enemies shall come fawning unto thee;

און דײַנע פֿײַנט וועלן אײַנגיין פֿאַר דיר ,
dir far aingein veln faint daine un
you(SG) before rot will enemies your and

and thou shalt trample down their high places.

און דו וועסט אויף זייערע הייכן טרעטן.
tretn heichn zeyere oif vest du un
tread height their on will you and

לד

34 And Moshe went up from the plains of Moav unto Mt Nevo to the top of Pisgah, that is, over against Yericho. And Hashem showed him all Eretz Gil'ad, unto Dan, [2] And all Naphtali, and Eretz Ephrayim, and Menasheh, and all Eretz Yehudah, unto the Western Sea, [3] And the Negev, and the plain of the valley of Yericho, the Ir Hatemarim *(City of Date Palms)*, unto Tzoar. [4] And Hashem said unto him, This is HaAretz which I swore unto Avraham, unto Yitzchak, and unto

און משה איז אַרויפֿגעגאַנגען פֿון די פּלוינען פֿון
fun ploinen di fun aroifgegangen iz Moshe un
of plains the from having gone up is Moshe and

מוֹאָבֿ צום באַרג נבֿו , אויפֿן שפּיץ פּסגה וואָס
vos Pisgah shpits oifn Nevo barg tsum Moav
which is Pisgah the top of on Nebo mount to Moav

— אַקעגן יריחו ; און ה האָט אים געוויזן דאָס גאַנצע לאַנד
land gantse dos gevizn im hot Hashem un Yericho akegn
land whole this shown him has Hashem and Yericho opposite

גִּלְעָד ביז דָן , [ב] און גאַנץ נַפְתָּלי , און דאָס לאַנד אפֿרים און
un Efrayim land dos un Naftali gants un Dan biz Gilad
and Ephrayim land the and Naphtali all and Dan unto Gil'ad

מְנַשֶּׁה , און דאָס גאַנצע לאַנד יהוּדה ביז דעם הינטערשטן
hintershtn dem biz Yehudah land gantse dos un Menasheh
the edge of the unto Yehudah land of whole the and Menasheh

ים , [ג] און דעם דָרום , און די פֿלאַכלאַנד, דאָס הייסט , דעם
dem heist dos flachland di un dorem dem un yam
the means this plain the and south the and the sea

טאָל פֿון יריחו , דער שטאָט פֿון טייטלבײַמער, ביז צוֹעַר . [ד] און
un Tsoar biz teitlbeimer fun shtot der Yericho fun tal
and Zoar unto palm trees of city the Yericho of valley

ה האָט צו אים געזאָגט: דאָס איז דאָס לאַנד וואָס איך האָב
hob ich vos land dos iz dos gezogt im tsu hot Hashem
have I which land the is this said him to has Hashem

געשוואָרן צו אַבֿרהמען , צו יִצְחָק , און צו יעקבֿן ,
geshvorn tsu Avrahamen tsu Yitschakn tsu un Yaakovn
sworn an oath to Avraham to and Yitzchak to Yaakov

Ya'akov, saying, I will give it unto thy zera; I have caused thee to see it with thine eyes, but thou shalt not go over thither.

אַזוי צו זאָגן: דיין זאָמען וועל איך עס געבן. איך האָב דיך
dich hob ich gebn es ich vel zomen dain tsu zogn tsu azoi
you(SG) have I give it I will seed your to say to so

געלאָזט זען מיט דיַינע אויגן, אָבער אַהין אַריבערקומען וועסטו
vestu ariberkumen ahin ober oign daine mit zen gelozt
will you(sg) to come over there but eyes your with to see allowed

נישט.
nisht
not

[5] So Moshe Eved Hashem died there in Eretz Moav, as Hashem had said. [6] And He buried him in a valley in Eretz Moav, over against Beit-Pe'or; but no man knoweth of his kever unto this yom.

ה און משה דער קנעכט פֿון ה׳ איז דאָרטן געשטאָרבן, אין
in geshtorbn dortn iz Hashem fun knecht der Moshe un
in died there has Hashem of servant the Moshe and

לאַנד מוֹאָבּ, לויט דעם מויל פֿון ה׳. [1] און מע האָט
hot me un Hashem fun moil dem loit Moav land
has one and Hashem of mouth the according to Moav land of

אים באַגראָבן אין טאָל, אין לאַנד מוֹאָבּ, אַקעגן בֵּית-פְּעוֹר; און
un Beis-Peor akegn Moav land in tal in bagrobn im
and Beit-Pe'or against Moav land in valley of in buried him

קיין מענטש ווייס נישט זיַין קבֿר ביז אויף היַינטיקן טאָג.
tog haintikn oif biz keyver zain nisht veis mentsh kein
day this very on until tomb his not know man any

[7] And Moshe was me'ah v'esrim shanah when he died; his eyesight was not weakened, nor his natural force reduced.

[7] און משה איז געווען הונדערט און צוואַנציק יאָר
yor tsvantsik un hundert geven iz Moshe un
years twenty and hundred having been is Moshe and

אַלט, ווען ער איז געשטאָרבן; זיין אויג איז נישט געווען
alt ven er iz geshtorbn zain oig iz nisht geven
old when he is died his eye is not having been

טונקל, און זיַין פֿרישקייט איז נישט אַוועק.
tunkel un zain frishkeit iz nisht avek
dim and his vigor is not away

[8] And the Bnei Yisroel wept for Moshe in the plains of Moav shloshim yom; then the yamim of weeping and mourning for Moshe were ended.

[8] און די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל האָבן באַווייַנט משהן
Mosheen baveint hobn Yisroel fun kinder di un
Moshe mourned for have Yisroel of children the and

אין די פֿלוינען פֿון מוֹאָבּ דרייַסיק טעג, ביז די טעג פֿון
fun teg di biz teg draisik Moav fun ploinen di in
of days the unto days thirty Moav of plains the in

טרויערגעוויין נאָך משהן האָבן זיך געענדיקט.
geendikt zich hobn Mosheen noch troiergevein
finished self have Moshe after mourning

[9] And Yehoshua ben Nun was full of the ruach chochmah; for Moshe had laid his hands upon him; and the Bnei Yisroel were heedful unto him, and did as Hashem commanded Moshe.

[9] און יְהוֹשׁוּעַ דער זון פֿון נון איז געווען פֿול
ful geven iz Nun fun zun der Yehoshua un
full having been is Nun of son the Yehoshua and

מיט דעם גייַסט פֿון חכמה, ווייַל משה האָט אָנגעלענט
ongelent hot Moshe vail chochme fun gaist dem mit
laid has Moshe for wisdom of spirit the with

אויף אים זיַינע הענט; און די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל האָבן זיך
zich hobn Yisroel fun kinder di un hent zaine im oif
self have Yisroel of children the and hands his him on

צוגעהערט צו אים, און האָבן געטאָן ווי ה׳ האָט
hot Hashem vi azoi geton hobn un im tsu tsugehert
has Hashem as so done have and him to paid heed

באַפֿוילן משהן.
Mosheen bafoiln
Moshe commanded

[10] And there arose not a navi since in Yisroel like unto Moshe, whom Hashem knew panim el panim *(face to face)*, [11] In all the otot and the mofetim, which Hashem sent him to do in Eretz Mitzrayim to Pharaoh, and to all his avadim, and to all his land,

[12] And in all that yad hachazakah, and in all the morah hagadol which Moshe did in the sight of kol Yisroel.

י און עס איז נישט אויפֿגעשטאַנען אין יִשְׂרָאֵל נאָך אַזאַ נבֿיא ווי
vi novi aza noch Yisroel in oifgeshtanen nisht iz es un
as prophet such after Yisroel in arose not is it and

משה , וואָס ה האָט זיך דערקענט צו אים פנים אֶל פנים ;
ponem el ponem im tsu derkent zich hot Hashem vos Moshe
face to face him to known self has Hashem which Moshe

יא אין אַלע צייכנס און וווּנדער וואָס ה האָט אים געשיקט טאָן
ton geshikt im hot Hashem vos vunder un tseichns ale in
do sent him has Hashem which wonders and signs all in

אין לאַנד מִצרַיִם , צו פַּרעהן , און צו אַלע זיַינע קנעכט , און צו
tsu un knecht zaine ale tsu un Pharaohn tsu Mitsrayim land in
to and servants his all to and Pharaoh to Egypt land in

זיַין גאַנצן לאַנד;
land gantsn zain
land whole his

יב און אין אַל דער שטאַרקער האַנט, און אין אַל דער גרויסער פַּאָרכטיקייט,
forchtikeit groiser der al in un hant shtarker der al in un
awe greater the all in and hand stronger the all in and

וואָס משה האָט באַוויזן פַּאַר די אויגן פֿון גאַנץ יִשְׂרָאֵל.
Yisroel gants fun oign di far bavizn hot Moshe vos
Yisroel all of eyes the before appeared has Moshe which